

76. évf.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

TARTALOMJEGYZÉK

A

„CSALÁDI KÖR“

1869-ik évi folyamára.

Költemények.

A kis Mari . . . *Szelestey Lászlótól*. 1. sz.
 Nem nézek én . . . *Mária Luizától*. 1. sz.
 Osz végén. *Ilyés Bálinttól*. 1. sz.
 Szeretteimnek. *Farkas Lászlótól*. 2. sz.
 Az ifju keserve. *Szirttői Bálinttól*. 2. sz.
 A darabos utczában. *Losonczy Lászlótól*. 3. sz.
 Sok szerelem. Beranger után *Kenézytől*. 3. sz.
 Összel. *Nemes Ödöntől*. 4. sz.
 V. Bertának. *Bogyó Adéltól*. 4. sz.
 A templomban. *Dobó Lászlótól*. 5. sz.
 Majd ha . . . *Bemsényi Rélától*. 5. sz.
 Bölcső mellett. *Hajnalkától*. 6. sz.
 Ha szivedet . . . *Ilkától*. 6. sz.
 Oh láttad-e? . . . *Sal Ferencztől*. 7. sz.
 Andalgó esti szél. *Rózától*. 7. sz.
 Ministerekké lett barátaimhoz Beranger után *Ábrányi Emiltől*.
 8. szám.
 Szerelem. *Csiky Károlytól*. 8. sz.
 Dalnak szárnyán. *Csegei Gusztávtól*. 9. sz.
 Emléklapra. *Kürthy Jenőtől*. 9. sz.
 Gyászvirágok. *Szász Jenőtől*. 10. sz.
 A puszta sir. *Vass Jánostól*. 10. sz.
 Kedvesemnél. *Udvardy Gézátlól*. 11. sz.
 Esküvőn. *Imrefy Jánostól*. 11. sz.
 Tünődések. *Várady Gusztávtól*. 12. sz.
 Esti ima. *Egy nőtől*. 12. sz.
 Az öreg béres. *Pájer Antaltól*. 13. sz.
 Romance a XIII. századból. *Ábrányi Emiltől*. 14. sz.
 Feledj, feledj el örökre! *Szántay Aladártól*. 14. sz.
 Menyaszonyomnak. *Szalay Ágostontól*. 15. sz.
 Méla búsan . . . *Machik Vilmától*. 15. sz.
 Egy kis leánynak. *Cserkesz Gyulától*. 16. sz.
 Oh lányka, hogy ha értenél! *Pokorny Jenőtől*. 16. sz.
 Elhervadni . . . *Imrefy Jánostól*. 17. sz.
 Álomban látlak. *Szabó Sándortól*. 17. sz.
 Fiatal barátaimhoz. *Palásti Sándortól*. 18. sz.
 Illir népköltemény. *Verovác Mladentől*. 18. sz.
 Sirja mellett. *Sóos Miklóstól*. 19. sz.
 Mily nagy a te vétked! *Lithay Victóriától*. 19. sz.
 Egy varróleány bölcsődala. *Ábrányi Emiltől*. 20. sz.
 Sirjánál. *Zormund Árpádtól*. 20. sz.
 Egy esküvő. *Kuliffay Edétől*. 21. sz.
 Unokatestvérem születése napján. *Ilkától*. 21. sz.
 Hermin. *Benedek Aladártól*. 22. sz.
 Járok kelek szomorúan. *Jásztóitól*. 23. sz.
 Hol vagy? *Juliától*. 23. sz.
 Ábrándos dal. *Benedek Aladártól*. 24. sz.
 Mi szép o lányka. Beranger után. *Kenézi Csátártól*. 24. sz.
 Egy fiatal leányhoz. Hugó Victor után. *Ábrányi Emiltől*. 25. sz.
 Szép szobor vagy . . . *Imrefy Jánostól*. 26. sz.
 Gondot visel, Heine után. *Kiss Józseftől*. 26. sz.

Heinéből. *Benedek Aladártól*. 27. sz.
 Ott a temetőben. *Szamorovszky Lőrincztől*. 27. sz.
 Oh, mi furcsa földi létünk . . . *Jusztintól*. 28. sz.
 Kedvesemnek. *Nemes Ödöntől*. 29. sz.
 Nem tudlak feledni. *Szalay Ágostontól*. 29. sz.
 Oh csak! . . . Moor után. *Ábrányi Emiltől*. 30. sz.
 Bucsú. *Ohiótól*. 30. sz.
 Érzem, tudom, mi . . . *Szalay Ágostontól*. 31. sz.
 Apotheosis. *Benedek Aladártól*. 31. sz.
 Rege a hét levélről. *Vezérhalmitól*. 32. sz.
 Haza felé. *Komócsy Józseftől*. 33. sz.
 Hogy köszönjem én neked meg . . . *Kopácsy Dezsőtől*. 33. sz.
 A dicsőség. *Kuliffay Edétől*. 34. sz.
 Emlékkönyvbe. *Bogyó Adéltól*. 34. sz.
 Két hegy. *Imrefy Jánostól*. 35. sz.
 Midőn találkozunk . . . *Rácz Mihálytól*. 35. sz.
 Az áldozó leány. Horác után. *Tóth Endrétől*. 36. sz.
 A szív regéje. *Dömötör Páltól*. 36. sz.
 Láttátok őt? *Endrődy Sándortól*. 37. sz.
 Egy emlék. *Bartók Lajostól*. 37. sz.
 Álamban *Ábrányi Emiltől*. 38. sz.
 Vidéken. *Benedek Aladártól*. 39. sz.
 Nem akarom . . . *Heder Ilonától*. 39. sz.
 Kis gyermekhez. *Dalmady Győzőtől*. 40. sz.
 Lefutott egy csillag. *Szikra Erzsikétől*. 40. sz.
 Quem tu, Melpomene . . . Horác után. *Tóth Endrétől*. 41. sz.
 Szenvedésem *Mária Luizától*. 41. sz.
 Rege. *Endrődi Sándortól*. 42. sz.
 Lombdús. *Szabó Gyulától*. 42. sz.
 László és Mária. *Péterfi Alberttől*. 43. sz.
 Hogy hányszor . . . *Mária Luizától*. 43. sz.
 Halottak napján. *Bényei Gábortól*. 44. sz.
 Mint a bölcső. *Jusztintól*. 44. sz.
 Hullanak, hullanak . . . *Pásztóitól*. 45. sz.
 Ha egyik perczen meglátlak. *Kopácsy Dezsőtől*. 45. sz.
 Elhullottak . . . *Szabó Sándortól*. 46. sz.
 Szeress . . . *Gyulay Bélától*. 46. sz.
 „Tornácson” *Sóos Miklóstól*. 47. sz.
 A hű leány. Romance 47. sz.
 Várom a napot . . . *Mezey Józseftől*. 48. sz.
 A róza románcza. *Kenézy Csátártól*. 48. sz.
 A hazához. *Kuliffay Edétől*. 50. sz.
 Ébresztő. *Kuliffay Edétől*. 51. sz.
 Hiszen én arról nem tehetek. *Kenézy Csátártól*. 51. sz.
 Oh, mit fürkészsz szememben. *Benedek Aladártól*. 52. sz.

Beszélek és hasonneműek.

Egy nőszörnyeteg. *Balázs Sándortól*. 1. 2. 3. 4. 5. sz.
 Berta. *Ocsay Árpádtól*. 1. 2. sz.
 A kacérság büntetése. *Csorba Ákostól*. 3. 4. 5. sz.
 Egy palaczk pezsgő. *Toldy Istántól*. 5. sz.

A fehér főkötös asszonyság. *Szépfaludy Ferencz*től. 6. 7. sz.
A láthatatlan. *Mihályi Tivadartól*. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. sz.
A ki igazán szeretett. *Ocsvay Árpádtól*. 8. 9. sz.
A Lázárok. *Barcza Kálmántól*. 10. 11. 12.
A ki szeret. *Szabó Sándortól*. 13. sz.
Az új sekta. *Major Bélától*. 14. 15. sz.
A vetélytársak. *Belányi Ferencz*től. 14. 15. sz.
Árny és fény. *Irmeitől*. 16. 17. 18. 19. 20. 21. sz.
A sok „ha”. *Feleki Józseftől*. 16. 17. 18. sz.
Egy anya bűnhődése. *Calmont Gusztávtól*. 19. 20. 21. 22. 23. 24. szám.
Leonóra. *Sárváry Elektől*. 22. 23. 24. sz.
A kis Lotti madara. *Bús Vitéztől*. 25. 26. sz.
A csillagvirág. *Felek Józseftől*. 25. 26. sz.
A szerelem jelleme. *Tóvölgyi Titusztól*. 27. 28. 29. 30. sz.
Képző Marinka. *Beniczky Irmától*. 27. 28. sz.
Az iker nővérek. *Strangolítól*. 29. 30. 31. sz.
Fölfedezések története. *Major Bélától*. 31. 32. sz.
A tört sziv. *Washington Irvingtől*. 32. sz.
Lengyelország csillaga. 33. 34. sz.
Eljegyzés a koporsó mellett. *László Mihálytól*. 33. 34. 35. 36. 37. sz.
A végzetes csók. *Sárváry Elektől*. 35. 36. sz.
Árva Lidi. *Vértessé Arnoldtól*. 37. 38. 39. sz.
A tejfog . . . 38. sz.
Az ajánló levél. *h. Longrácz Emiltől*. 39. sz.
A hegyháti kísértet. *Balázs Sándortól*. 40. 41. 42. sz.
A királyné nyakszalagja. *Nemes Ödöntől*. 40. 41. 42.
Csak gyakorlatinak kell lenni. *Major Bélától*. 43. 44. 45. 46. 47. 48. sz.
Igazság szerelem . . . *Keserű Annától*. 43. 44. 45. sz.
Péter Pál és Pál Péter. *Dallamos Ernőtől*. 46. 47. 48. 49. sz.
Mindennek születni kell. *Tóvölgyi Titusztól*. 49. 50. 51. 52. sz.
Balsejtelmek. *Szentmiklósy Páltól*. 50. sz.
Kaufmann Angelik. *Polko Eliz után*. 50. 51. sz.

Történelmi és életrajzok.

I. Károly angol király utolsó órái. *B. V-től*. 1. sz.
Klotild főhercegnő. *Emiliától*. 4. sz.
Gebhard Seidel Antónia. *Emiliától*. 9. sz.
Mészáros Halász Konstantia. *Emiliától*. 13. sz.
Báró Gerliczy Vinczéné. *Emiliától*. 17. sz.
Lorántfy Zsuzsanna. *Sz. M.-től*. 18. sz.
Dr. Bókay János. *Emiliától*. 22.
Erzsébet királynő. *Emiliától*. 26. sz.
Csengeri Antal. *Sz. M.-től*. 31. sz.
Pápa Miklós. *Egerváry Ödöntől*. 34. 35. sz.
Feleki Miklós. — *i-r-től*. 35. sz.
Hahn-Hahn Ida grófnő. 37. 38. sz.
Helvey Ilka. *M. B.-től*. 39. sz.
Dr. Kovács Sebestyén Endre. *Emiliától*. 44. sz.
Greguss Ágoston. — *i-r-től*. 48. sz.

Ismeretterjesztő és irányezikkek.

A testi ápolásról az első években. *Szf. F.* 1. 2. 3. sz.
A német regényirodalom (1848—1868.) *Asbóth Jánostól*. 2. 3. 4. 5. sz.
A nők hivatása. *Ocsvay Árpádtól*. 6. 7. sz.
A női munkásság. 8. sz.
Könyvismertetés. (Dobó László költeményei) *Csorba Ákostól*. 8. szám.

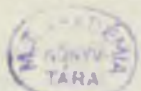
A bizalomról. *D. L.* 10. sz.
Balhit és tudomány. *Paszlavszky Józseftől*. 10. 11. sz.
A kétszer kettő. *Emiliától*. 12. sz.
A biborról. *Paszlavszkitől*. 12. sz.
Az égalj befolyása az emberekre és állatokra. *Vértessé Arnoldtól*. 13. sz.
A házaseletről. *Jankától*. 14. 15. sz.
Az északi vidék állatai. 14. 15. 16. 17. sz.
Az ötödik elem. *Munkácsi Bélától*. 16. sz.
A láthatatlan ország. *D. Gyulától*. 18. 19. 20. 21.
Élet és halál. *Külföldi Vitéztől*. 19. 20. sz.
A gyermekek természet szerű nevelése. *E. T.* 21. sz.
Irodalmi szemle. (Toldy István novellái) *Ábrányi Emiltől*. 22. sz.
Képek a gyermekszobából *Steinaker Gusztávtól*. 23. 24. 25. sz.
A porcellán. *R. K.* 23. sz.
Lenau. *Szana Tamástól*. 24. 25. 26. sz.
Földvő emberek. *Paszlavszky Józseftől*. 26. sz.
Hölgyeinkhez a nőnevelés ügyében. *Lengyel Dánielnétől*. 27. sz.
Mehadia. *Képes Raffay Etelkától*. 27. 28. sz.
Piroska és Zoltán. *Kunságitól*. 28. sz.
Megint egy lépés. *Emiliától*. 29. 32. 33. 34. sz.
A pókok légutjai. *N.* 29. 30. sz.
A séta. *N.* 30. sz.
Tancréd lovag meséi. *N.-től*. 31. sz.
Utiképek az emsi fürdőtől. *Iréntől*. 31. 32. 33. sz.
Hány éves nagysád? *Kunságitól*. 36. sz.
Különös zene és zenei érzék. *Paszlavszky Józseftől*. 36. sz.
A nők szolgasága. *A. E.-től*. 37. 38. 39. sz.
A gyermek lényé I. *A. grófnőtől*. 40. 41. 42. 43. sz.
Képek az állatvilágból. *K. E.-től*. 40. 41. sz.
A földgömb első körülhajózása. *Egerváry Ödöntől*. 42. 43. 44. 45. sz.
Az állhatatosság. *Kiss Elektől*. 50. sz.
Az ásványok haszna az emberi háztartásban. *Pápay Hoffmann Mór*tól. 50. 51. sz.
A testedzés. *K. I.-től*. 51. sz.
A friss lég. *N. N.-től*. 52. sz.
A cserkesz nőkről. 52. sz.

Vegyesek.

Arany mondatok. *Lenkétől*. 4. sz.
Arany mondatok. *Lenkétől*. 24. sz.
Arany mondatok. *Lenkétől*. 30. sz.
Arany mondatok. *Rátkay Ilkától*. 48. sz.

Azonkívül minden számban:

Egy hét története.
Gazdasszonyoknak.
Irodalom és művészet.
Budapesti hírvivő.
Nemzeti színház.
Budai népszínház.
Mindenfélék.
Divattudósítás.
Szám-, szó-, jegy- vagy sakkrejtvények.
A rejtvényfejtők névsora.
Heti naptár.
Vidéki tárcza.
Megbízások tára.
Szerkesztői nyiltelevek.
Hirdetések.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 forint, félére 6 forint, egész évre 12 forint. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr. és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer hasábozott sorért 8 kr.

1. SZ.

Január 3-án.

1869.

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges hímetrajzokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megkötése egész-, a műlap megkötése félévi járattal kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

A test ápolásáról az első években.

Az embert születésével kiteszik a világba, melylyel ez-uttal közvetlen viszonyba lép, mert első lehelletével az összes emberiséggel van összekötve. A világba-lépéssel a fájdalom s szeretet kapja el a főszerepet s tűnik föl jelentékeny tényezőként; amaz, mert a legelső kiáltás, mely a gyermek füleit éri, saját jajgatása; ez a kegyes természet által az anya-szívbe oltva, hogy pótolja, tegye, mit a kis ujonszülött saját erejéből megtenni képtelen, hogy adjon neki ótalmat s táplálékot. Mert igazán nincs az Istennek élhetetlenebb, gyámoltalanabb teremtménye, az ujonszülött gyermeknél. Mitsem tehet önértékében, még helyzetét sem változtathatja meg.

Hanyat fekvő és mintegy a világ-sugár behatása által indítva, nyitja föl szeméit; úgy tetszik, mintha segélyért nézne úgy minden felé az égre, a magasba; még a közelében levő emlőket sem tudja saját erejéből föllelni, anyjának kell oda nyújtania.

A mennyivel hatalmasabb s ügyesebb az ember, a természet teremtő erejének e legkitünőbb lénye a szerzésben s föntartásban, ép annival nagyobb szüksége van gyermekkorában szeretetre, ápolásra, örködésre. Azért ez főtényező is fejlődése lánczolatában, élte folyamában.

De mily gyakran téveszti el e szeretet a kellő irányt, mily gyakran idéznek elő babona, divat, előítélet, tudatlanság, melyek a gyermekszobákban még folyton léteznek, egész ellenkező bánásmódot, s mily jelentékenyek a jelenre s jövőre a következmények, mik e balfogásokból származnak!

A meghalás veszélye közvetlen a születés után legnagyobb; $\frac{1}{6}$ -a a gyermekeknek hal el az első évben, a másod-

dikat sem éri el több $\frac{1}{5}$ -énél. Természetesen ezután napról-napra enyészik a veszély s különösen (a negyedik évben sokkal kisebb arányra olvad le. Hanem mennyi reményt, mennyi boldogságot ás el egy ily kora halál! Azért cikkiró úgy hiszi, hogy nem tesz hiábavaló dolgot az anyákra nézve, ha megkísérli a következő sorokban, hogy odaüljön a hátrányos befolyásokra; különösen, mint kell a gyermeket első éveiben igazán, természetszerűleg — mint a derék Huffeland írja — az egész jövő élet tökélyére előkészíteni!

A gyermeknek élte első perceiben semmi tápra nincs szüksége. Majd önként fölébred, ha az ösztön működni kezd benne. Sir tehát s újra sir, s a kellemetlen érzés e kifejezése azt jelenti, hogy a kis száj s légcsövek kiszáradtak, hogy a kis gyermek szomjas. A jó anya pedig megérti, hogy mit jelent e kiabálás. Mindkettőjükre boldogság, ha egymás mellett lehetnek, különösen az anyára, ha szívébe vésett szent kötelességét, hogy gyermekét maga táplálja, teljesítheti.

Az anya keblén kívül mi sem oly jótékony hatása az ujonszülött gyermekre, mint egy hozzá illő dajkának a teje. Ha a vegytan nem is tanítná, hogy semmi tej, bármily állaté legyen is, nem képes pótolni az emberit, már kézzel fogható okoknál fogva el kellene ismernünk, hogy a természet által egyenesen a gyermekeknek szánt élő, meleg forrás a kised legkedvesebb tápját képezi. Hanem bizony kevés jó dajkát találhatni. Különben a föltételeket, a mennyiben a testi viszonyokat illetik, nem szükséges itt okvetlenül elősorolnunk; azok előkeresése, fölhozatala, előforduló esetekben, a házi-orvosokat illeti, kiknek kötelességük a dajkákat vizsgálat alá venni. De

Emilia.

ha ez még oly szigorúan s lelkiismeretesen vizsgálja is, nem tudhat meg mindent előre. Nagy befolyással van az illető személy erkölcsi jelleme, előbbi életpályája, ha valjon ment-e a szenvedélyektől s bűnöktől, nem hirtelen haragu s rossz érzületű-e, valjon a kedélylyel oly szoros összeköttetésben levő tej-származás, menyisége s alakja szerint, jelentékeny vagy jelentéktelen változatokon megy-e át, vagy talán már a fölcserélt életmód, a szokatlan!henyeség s jóllét miatt más sajátságú lön? ezt, mint mondám, lehetetlen előre megtudni.

Az erkölcsi elvek zsibbadsága mellett, melylyel leginkább azon osztály van megverve, honnan a dajkák megválasztatnak, erkölcsi tekintetben gyakran a leggonoszabb eset fordul elő.

A dajkáknak, jó életmód mellett, a legkényelmesebb életük van. Csuda-e tehát, ha az alkalom elől, hogy csakhamar ismét jelen állásukhoz alkalmas helyzetbe jussanak, nem épen aggódva térnek ki! A leggondosabb felvigyázat sem képes ezt elhárítani. De hogy mily nagyok s tetemesek a hátrányok, mik innen a gyermek egészségére s jóllétére befolyással vannak, ismeretes dolog; maga az író is nem egy esetet mondhatna el saját tapasztalásából.

Hogy a szegény kisdedeket a veszélyektől megóvjuk s egyáltalán a nehézséget elhárítsuk, mely egy biztos dajka talá-lásával jár, fordítsuk figyelmünket más, mesterséges anyag felé, mely leginkább pótolhatja az anyai emléket. E mesterséges anyag védelmére leghevesebben a híres berlini szülészmes-ter s egészségügyi tanácsos: Mayer tudor lép ki a síkra. Mint minden dajkának nyílt ellensége, a gyermeket, kit anyja nem szoptathat, mesterséges módon akarja, hogy táplálják. Több évi gyakorlati tapasztalatra támaszkodván, alapos higgadsággal megczáfolja a vádakat, miket e módszer ellenében régenté felhoztak.

Támadnának hátrányok, ezeket nem az ügy, hanem a mellékkörülmények idézik elő, melyeket könnyen kikerülhetni. Ha azonban 'kellő elővigyázattal s gondnal vagyunk, kielégítő sikerrel dicsekedhetünk.

A szerző tapasztalata bizonyítja. Több mint negyven éven át folytatott orvosi pályája alatt sok gyermeket látott így anyatej nélkül fölnevelni, részint születéstől kezdve, részint olyanokat, kik egészségtelen vagy helytelen, alkalmatlan dajkák által elrontva, betegessé téve, csupán e mesterséges táplálat következtében nőhettek föl. Egészségüket visszanyerték, piros arczu gyerkőczökké fejlődtek s idő folytán viruló szü-zekké vagy erőteljes, izmos férfiakká lőnek.

De ehöz szükséges áldozatkészsége s gyöngédsége a hűn ápoló anyának vagy kiváló gyermekszerepete a hajadon családtagnak, ezen igazi házi kincseknek! Hol ez áldozatkész, önzetlen szeretet hiányzik, s a gyermek ápolását bérénczekre, cselédekre bizzák, ott a gyermeket, e mesterséges táplálási mód-szer mellett is, csak annyi baj érheti, mint az egészségtelen vagy rossz dajkával.

Nélkülözhetlen föltételek: a tápszerek gondos kiválasztása s elkészítése, nagy türelem s jártasság, szigorú pontosság, kitartás s mindenekfölött tisztaság a legnagyobb mérvben. Ha ez általában áll, nézzük az eljárást különösen.

Miután a gyermeknek az első 24 óra lefolyta előtt, gyöngé bodza- vagy szegfü-theát cukorral megédesítve, adtunk, a következő 14 nap alatt egy rész tej s két rész vízből fog állni egyedüli tápláléka, mely italt, az állattej kevesebb tejé-det foglalván magában, mint az asszonyi tej, szintén meg kell czukroznunk.

E czukor tiszta fehér legyen. A víz helyett néha, a körül-ményekhez mérten, bodza- vagy szegfü-theát is keverhetni a tejbe.

Hogy az első napokban mindjárt édes italokat nyujtsunk, mint némelyek ajánlják, ha nem is ártalmas, bizonyára fölös-leges, miután a mondott theák is megteszik a kellő szolgálá-tot. Még kevésbé helyeselhetjük az épe végre ajánlott rizs-vagy árpa-levet, mely a mellett könnyen megsavanyodhatik is. A csecsemőkhez leginkább illő a vegytan semmiféle művé-szete által ki nem pótolható tápszer: a tej. Ehez kell ragasz-kodni. E természet készítette tápban találja föl az ujonszülött test minden táplálására és növekedésére szükséges anyagokat, a leghelyesebb arányban s legemészthetőbb alakban.

Ha a mondottak észleletileg s gyakorlatilag, tudomány s tapasztalat szerint megdönthetlennül állnak, még csak arról szól-hatni, valjon nyersen vagy főve adassék-e a gyermeknek a tej? A vélemények különbözök. A felforralásnak az a czélja, hogy a nagyobb mértékben bennfoglaltató szénsav kigőzölögjön; mert a gyermekek emésztő-szerve nagyon érzékeny minden savany iránt: daganatokat, gyomorfájásokat, puffedéseket okoz sat.

De a tejet más uton is meg lehet fosztani savanyuságától. Legkönnyebben összemorzsoltsz osztriga-kagylók által, miket nem drága pénzen minden gyógyszerárban kaphatni. Egy meszely forralatlan tejbe egy theás-kanállal öntünk a mon-dott porból. Az összehabart tejet így hagyjuk két, három óráig, s aztán vigyázva leöntjük.

Az ily módon savanyától megfosztott tej, tapasztalat sze-rint, a főtt tejnek sok részben eléje tehető, miután a tej felfor-ralása által a benne találtató sajt, anyag s tojásfehér-golyócs-kák keményebbekké válnak s a gyomor nem oly könnyen emésztheti meg. A belekevert víznek ellenben, szintén szénsa-vat tartalmazván, erősen felforrottnak s a tejjel összekeverése alkalmával még oly melegnek kell lennie, hogy az ital hőmér-séke az anyatej természetes hevét (28° R.) elérje.

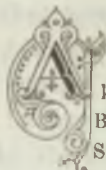
Hogy az ital e melegét el ne veszítse, tegyük napközben egy megfelelő forró vízzel ellátott csészébe. Éjjelre pedig bizo-nyos pléhből készült edényben helyezzük a kis éji lámpa fölé.

Hogy mely állatnak tejét kell használni, sokat vitatko-ztak fölötte. Bármint legyen, annyi bizonyos, hogy a némely orvos által ajánlott keeske- vagy számartej, különösen ez utóbbi, melynek tartalma leginkább hasonlít az emberihez, leginkább megérdemlik az elsőséget a kisdéd első napjaiban. Azonban számartejet néhol igen bajos, másutt meg épen nem találhatni. A fejős szamarak igen nagy áruak s mellette még igen makacs állatok. A kis számarnak mindig mellettük kell lennie, mert különben rögtön felhagynak a tejadással, s hozzá még ez a kis számar ugyancsak kiveszi a maga részét! A fűjős szamarak ugy sem szolgáltatnak igen sok tejet, némelyek alig három négy pohárral; finyások is emellett; mindig kiváló bogáncs-abrakot ohajtanak.

(Folyt. köv.)

A kis Mari...

Szelestey Lászlótól.

kis Mari-Mariskának

Beh nehéz a sorsa:

Szive zajlik, lelko reszket —

Bizony furcsa, furcsa!

Halvány, mint a téli róza,
Nem érdekli semmi,
Készítik a vigadóra
S nem akar elmenni.

A kis Mari-Mariskának
Nincsen búja, gondja,
Legalább hogy buja volna,
Senkinek se mondja.

Csak hogy néma és merengő,
Soha sincsen kedve,
Jobb szeretne messze lenni,
Titkon, elfeledve.

Anyja nézi gyanakodva,
Fejét rázza, hallgat,
Közelében a tanító
Piros könyvet forgat.

Piros könyvben szép dalocskák
Gyönyörűn sorozva,
S itt-ott apró mondatocskák
Alá vannak huzva.

Megmutatja a tanító
Az aggó szülőnek,
S csuda-e, ha aggodalmi
Még nagyobbra nőnek.

„Mikor olvastad e könyvet?
Jer ide egy szóra!”
Kis Mariska elhalványul
S néz a tanítóra.

Egy nőszörnyeteg

Beszély.

Balázs Sándortól.

Tánczó fehér madárkákkal játszik a vihar, s rémes, kísérteties dallamot üvölt hozzá magának

Az egész űr egy merő sötétség; soká kell szokni hozzá a szemnek, míg megkülönböztetheti az űrült sebességgel kóválygó felhőfoslányokat az égen s a különféle tárgyakat a földön, melyek fehér lepettel fedve, elvesztették alaki különbségüket s csak mekkoraságuk után sejtetik mivoltukat.

De e sejtelem is csalóka és hamis, mert a vihar lépten-nyomon oly hőtömegeket halmoz össze, miket hegyeknek vélsz s betemeti a sánczokat és völgyeket, hogy egész síkságot láss magad előtt. Pedig a vidék halmos, ott, a hol láthatárod elvesz, magas sziklahegyek emelkednek, miknek barlangjai és üregei között farkasok üvöltenek.

Az ő elemük a vihar. Vad dühhel csattogtatják fogaikat s véres szemekkel lesik az áldozatot, hogy éhségüket lecsillapíthassák.

Csak üvöltsetek vérszomjas fenovadak! Ez éjen át meleg vér nem festendi agyaraitokat s párolgó, forró hus, tüdő és máj nem szolgálánd lakomául.

Ez éjen át minden élő lény elrejtí magát az elemek haragja elől, az emberek palotákba és kunyhókba, az állatok oduikba és barlangjaikba. Csak a vihar felel üvöltéseitekro.

De mi ez? Mily pokoli sivitás hasít át a légen s üvölti át a vihart!

A farkasok fület hegyeznek s ijedten elnémulnak.

A láthatár végén egy barlangból nagy, vörösen égő szeműszörnyeteg tör elő, mely sikoltva, vonítva, űrült sebességgel rohan át a völgyön.

A farkasok rémült ijedtséggel vonják be farkaikat s kullogva sompolyognak vissza barlangjaikba.

Valjon mitől rémültek meg?

A vörösszeműszörnyetegtől-e, mely kísérteties, merev tekintetével maga elé bámulva, visitva és sikoltozva rohan tovább . . . tovább. . .

Vagy attól a pár fekete szem világától, mely tévedezve bámul ki a sötét űrbe?

A farkasok elrejtőznek, a vihar újból üvöltözni kezd s a vasuti vonat tova robog.

E vonat a bécs-müncheni vonat. Csak kevés kocsiból áll, mert a rémitő idő nem igen csalogató az éji utazásra. Kevés az utas.

Egy első rangú kocsiban szorosan a szegletbe huzódva, fiatal hölgy ül. A kocs lámpása csak halványan pislog, de azért elég fényt áraszt szét, hogy megláthassuk, mikép e fiatal hölgy érdekes szép vonásokkal bír; haja s szemöldöke korom-fekete s két nagy szem mint két fekete csillag fénylik. Fénylik és villog jobban, mint a csak halványan pislogó lámpa.

A fiatal hölgy, melynek külsejét a legizletesebb és fényesebb uti-ruha fedi, gondolat nélkül, vagy talán igen is élénk gondolatokkal tépelődve, mereven bámul ki a tomboló viharba. Feje balkezére van hajtva, jobb kezének ujjával az ablak tábláján játszik.

Ha jobban szemügyre vesszük és vizsgálódva kémleljük arcát, észrevehetjük, hogy vonásai időnként görcsösen megmegrándulnak, s hogy halvány arcaszíne, melyet a lámpa megtört fénye még fehérebbnek mutat, időnkint lázasan kipirul. Hogy nyugodt lélegzése olykor gyorsabbá válik, s hogy már nemcsak ujjával, hanem egész öklével veri az ablak tábláját.

Mindez meggyőz bennünket, hogy e fiatal hölgy nyugalma csak látszólagos nyugalom s hogy belsejében vihar dúl; vihar, mely nem kisebb, mint az, mely odakünn a fák ágait szakgatja s a sziklákat tördeli.

A tompa zaj, mit ökleinek csapása a befagyott ablaktáblán ad, pillanatra magához téríti őt; ijedten körültekint, rémülten keresi a zaj okát. Nem tudja, hogy ő azt maga okozta. Oh, minő tekintet ez! A farkasok nem ok nélkül rejtőztek el sugarai elől.

Azután hirtelen felugrik — ah, minő karcsu termet! s izgatottan kezd járkálni a támlányok közti szűk téren. Karjai görcsösen rángatóznak s ajkain heves és vad felkiáltások törnek ki.

Nem! százszor nem! Visszalépni nem akarok. Lemon-dani nem tudok. Ő, vagy én! Tehát ő!

Minő kérlelhetetlen hang ez, mely suttogva is borzadályt ébreszt, s minő ítélet ez, melyet e merev ajkak kimondtak! És valjon hol az áldozat, kire ez ítélet vár?

Oh, jaj neki, ha gyöngébb, mint támadója, mert ez őt össze fogja zuzni.

Ez ítélet kimondása után felindulása csillapodni kezd, nyugodtabbá válik; ismét elfoglalja korábbi helyét az ablak zugában. Azután megnézi óráját. Epen éjfél. Nem borzad meg tőle, hanem csak boszankodni látszik, hogy az idő oly lassan halad. Azután felöltöje zsebéből tárczát von elő s igen gépíes lassu nyugalommal szivarra gyújt . . . s gyönyörködni látszik a felszálló füst szeszélyes képletein.

S ez a nyugalom még rémitőbb, mint felindulása. E nyugodt arc merev vonásain vészes kifejezés van megkövesülve

Oh, jaj, jaj a kiszemelt áldozatnak!

Nemsokára csengettyű-hangokat tépdés szét a vihar, a vonat állomásra érkezett.

A kondukteur feltárja a kocsi ajtaját, bekiáltja az állomás nevét s udvariasan kérdi, ha nem kíván-e valamit magához venni ő nagysága, mert a vonat itt tiz percig fog időzni.

Ő nagysága nyájas mosolylyal köszöni meg s azt feleli, hogy nem; arra kéri csupán, hogy az ablak tábláját tárja fel kissé, hadd jöjjön be friss lég.

A kondukteur fejcsóválva engedelmeskedik. A többi urak mind a hideg légvonat ellen panaszkodnak s ez még maga bocsátja be a vihart.

A mint a kondukteur tovább megy, a fiatal hölgy hevesen felugrik helyéről, az ablakhoz siet, egészen kihajol rajta és fürkésző szemekkel szóttekint. Keresni látszik valakit. A csipős szél verdesi arcát és jéggel vegyes hópelyheket dobál szeme közé. De ő ezt föl sem veszi. Megtörli szemét és újból vizsgálódva s már-már nyugtalankodva körütekint.

Végre az indóház felől egy köpenybe burkolt alak tűnik elő, ki vizsgálódva közeledik a kocsik felé.

— Pszt! pszt! Alfréd!

— Ön az, Julie? — kérdé a figyelmeztetett, a kocsinhoz ugorva.

— En vagyok. Azt hittem, hogy elkésett!

— Itt vagyok; lovam összerogyott alattam, de megjöttem.

— Elhozta? — kérdé még halkabban suttogva a fiatal hölgy.

— El.

— Adja ide!

— Itt van! — mondá kémlelve körütekintve a fiatal ember; mert nem lehetett idősebb 30—35 évesnél, és köpenye alól kisdudor csomagot nyújtott át.

— Jól van! — mondá a fiatal hölgy, mohón kikapva a csomagot a reszkető kézből, — hadd legyen meg hát, a mi kikerülhetlen.

— De lesz önnek bátorsága, Julie?

— Legyen nyugodt — felelt keserű mosolylyal a fiatal nő, — midőn többé nincs mit vesztenünk, nem nehéz bátorak lennünk.

— Nem feledte ön el a szálloda czimét, a hová szállnia kell.

— Nem.

— És az utca nevé, a hol ő lakik?

— Nem.

— És a házszámot?

— Azt sem.

— És az én lakásomat?

— Oh, legyen nyugodt, nekem jó emlékezőtehetségem van!

— Tehát holnap éjjel, egy óraker?

— Holnap éjjel, egy óraker!

— Julie, — mondá a fiatal ember, felugorva a kocsi lépcsőjére s görcsösen megragadva a fiatal hölgy kezét, — a mit tenni akarunk, az bűn, de ne feledje ön, hogy a közös bűn a legerősebb kapcs a szíveknek!

— Majd meglátjuk! Jó éjszakát!

— Jó éjszakát!

A fiatal hölgy felhuzta az ablak tábláját, a fiatal férfi eltűnt az indóház egy homályos zugában.

A fiatal hölgy pedig ismét elfoglalta helyét az ablak zu-

gában s a kapott csomagot alsó felöltője belső titkos zsebébe rejti, a nélkül, hogy csak egy tekintetet vetne rá.

Miért ez ovatos elővigyázat? Hisz maga van! Kémszemek nem ólálkodnak utána?!

Csak midőn a vonat újból megindult, midőn nem tarthatott többé sem egy megtévedt utas sem a kondukteur véletlen benyitásától, csak akkor merto elővenni a rejtélyes csomagot.

Ovatosan felbontotta a lepecsételt külső papir-burkot, mely egy kis czifra, aranyozott fehér katulyát rejtett, a minőkben előkelőbb czukrász-raktárakban árulják a bonbonokat. Ez is olyan czukrászi katulya volt, tele virágalku bonbonokkal. Volt szegfű, viola, nefelejts, tulipán, gyöngyvirág, rózsza, meg még más sok mindenféle virág.

A fiatal hölgy mind egyenkint kiszedegette a puha pamutba burkolt virág-bonbonokat. Gondosan el voltak pakolva, nehogy letörjék valamelyiknek finom művészettel készült szára vagy levele. De a fiatal hölgy nem gyönyörködött e gyöngéd cukor-virágokban. Egymásután dobta őket maga mellé a pamlagra, nem törődve vele, ha mind össze is törnek finom leveleik. Csak egygyel bánt szeliden, ovatosan: a fehér rózsával. Az igaz, hogy csak egyetlen fehér rózsza is volt a katulyában. Hanem ezzel aztán igazán gyöngéden bánt; szeliden, puhán tartotta ujjai közt, nehogy valami baja essék. Pedig éppen csak ez egynél nem volt veszedelem, csak az egynek levelei nem törhetnének le oly könnyedén, mert az nem cukorból volt, hanem finom és a természetes rózsza színét és anyagát művészileg utánzott érclemezéből. A szépen kinyílt, kifejlett rózsza csak egy művészi alkotásu medaillon fedele volt. A titkos rugó gyöngé érintésére a rugó felpattant; a medaillon üregében piczi kristály-üvegesét mutatott, zöldes-sárga folyadék-tartalommal.

A fiatal hölgy gondosan kivette a kis üveget, s közelebb lépett a lámpához, hogy tartalmát jobban vizsgálhassa.

Sokáig nézegette szótlánul, elgondolkozva.

Csak az arcán váltakozó szín és lélegzete gyorsasága mutatá izgatott felindulását.

Végre mély, nehéz sohaj tört fel kebléből.

— Nem jobb volna-e, — mondá szomorú csüggedéssel, — ha most én üritném ki ez üveg tartalmát? Egy perc, és vége lenne mindennek: a szerelemnek, a gyűlöletnek, a sovárgásnak... De nem! százszor nem! — kiáltá daczczal. — Ilyen gyáván meg nem adom magam sorsomnak. Még ha el is kellene vesznem, legalább megkísérlem kiorószakolni boldogságomat. Én vagy ő! Tehát ő!

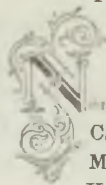
Ezzel ismét gondosan elrejtette az üveget a medaillonba, s azt a többi czukorkákkal együtt szép rendben ismét visszarakta a katulyába. Azután bepakolta azt a papir-csomagba s elrejtette titkos zsebébe.

Azután megint elfoglalta helyét az ablak zugában, rágyújtott szivarra s kibámult a viharba.

(Folyt. köv.)

Nem nézek én...

Maria Luizától.

... nézek én fel az égre magamért,
Csak egyedül a te boldogságodért,
Minek nekem e földi lét gyönyöre?
Ha veled nem élvezhetek belőle!

Ha nem volnál, ez élet nem kellene,
Ennek is csak te vagy egyedül lelke,
Te vagy lelke, gyöngyvirága, csillaga,
Felhős égnék rózsaszínű hajnala.

Hah! de viszont bár ne látnám soha őt,
Halvány arczczal e bánatos szenvedőt,
De nélküle elveszek, mint a virág,
Melytől az ég megtagadta harmatát.

Mint napsugár lent a völgynek csermelyét,
Ugy ragyognám körül ifjú életét,
Jer, egy hosszú, édes, lángoló csókba
Szerelmemmel tégy a ravatalomra.

B e r t h a.

Beszély.

Szép augusztusi nap volt. Épen tizet ütött a vén toronyóra, midőn megérkeztem Récsére. Mennyi öröm várt itt reám! Egy évok óta nem látott nagynéne ölelő karjai, a nagy gyümölcsös kert és Isten tudja, mi sok minden még, miről sejtlem sem volt.

Récse egyik erdélyi megye székvárosa, kellemes fekvéssel a Szamos partján. Hosszát egy roszul gondozott országút metszi át, melynek egyik vége Kolozsvárra, a másik két ágra szakadva: Bányára és Beszterczére vezet. A vidék rendkívüli szépsége első tekintetre megragadja az embert, s ha e mellé gondoljuk azt is, hogy a megye szép leányai egyetlen gyűlhelye: Récse, ekkor már előre vidám napokat, holdvilágos, ábrándos éjeket jósolhatunk magunknak, melyek legalkalmasabbak egy kis szerelmi ábrándra.

Megbocsássanak, kedves olvasók, őszinteségemért, de én az első benyomás hatalma alatt egészen megfeledkeztem az ábrándokról, meg a szép leányokról s általában mindenről, a mi emberi. Talán visszaemlékeztem amaz őskorra, midőn az előttem elkerülő síkságon a magyar vezérek szilaj lovai nyargaltak? Lehet! De lelkem egészen el volt bűvölve a természet szépsége által. Láttam én már habzó folyamot, magasra nyuló sziklabérczeket, egyházat, mind láttam én ezeket régen; azonban sehol sem oly kellemes csoportozatban, mint itt. Izgatott kedélyállapotban voltam, hogy egy jó nagynénit ölelek pár percz mulva dobogó keblemre, s ez feledteté velem a szerelmet, a szép leányokat.

És mégis megesett rajtam!

Nagynéném, a kedves, jó husban levő Iduna, mosolygó arczczal sietett elém és csattanós csókot nyomott ajkaimra.

— Istenem! mily rég az ideje, hogy nem láttuk egymást.

— Ezek voltak első szavai.

— Igaza van, kedves néném, de nagy közöttünk a távolság. Oh, ha repülni tudnánk, mily gyakran látogatnók meg azokat, kiket szeretünk! — Ennyiből állott válaszom, s kibontakozva a hatalmas, izmos, ölelő karok közül, leletelepedtem a szobában.

A hosszas beszélgetés között eltelt az idő, s bekövetkezett az ebéd ideje.

Ha nem viseltetném rendkívüli tisztelettel a magyar gazdaszonság iránt, megírnám, hogy a leves zavaros volt, a hus nem volt megfőve, a zöltség megedződött s a prézlis csirke még a tálban is csipogott; de miért mindezt elárulni?! Szegény jó néném még megnehezte s nem fog többé szívesen látni ebédre, ha történetesen arra talállok valaha vetődni. Tehát allga tok! Elég az hozzá, hogy megebédeltünk!

Ebéd után néném a mellékszobába szólított és sokat jelentő arczczal elém állott.

— Ödön, ha nincs ellenedre, látogassuk meg a lelkészket. Tisztességes, vendégszerető család, s van vagy öt leány háznál; mit szólsz hozzá? — kérdé.

— Ezer örömmel, kedves néném; de még egészen ismeretlen vagyok ott. — Ez volt mentségem, megijedve az ötös számtól.

— Az nem tesz semmit, K... ék már névleg ismernek, személyesen pedig én mutatlak be.

Denique úgy lett.

A mint a lelkészi lakba beléptünk, négy kisebb-nagyobb borzas fürtű leánykát pillantottam meg, kiknek zaja az egész udvart betöltötte.

Benn a szobában egy magas, barna férfi és egy tisztességes, valódi magyar gazdasszony fogadtak: a lelkész és neje.

Azonban volt egy harmadik személy is. Egy szőke fürtű, fehér arczu, kék szemű leány, ki az ablak mellett varrással foglalkozott.

Egész életemben a szőke fürt és kék szem volt eszményképem, lehet, hogy azért, mert nekem barna hajam van; s így e hölgy iránt már az első pillanatban különös érdekeltséggel viseltettem. Zavartan tévedeztek szemeim ide s tova, nem láttam s nem hallottam semmit, és így nem tudom, bemutatták-e a hölgyet, vagy sem?

Belemerültem egészen az ábrándokba. Szép terveket szőttem a jövőre nézve, hogy mily boldog óráim lesznek e szép teremtséssel, ki valószínűleg a lelkész leánya.

De oh, keserű csalódás!

A hölgy felállott, köszönt és hazament, engem ott hagyva a faképnél, füstbe szállt reményeimmel.

Pár pillanat mulva az ajtó megnyílt, s egy fekete szemű, de rövidlátó, sovány, barna haju leány suhogott be. Ez volt a ház nagy leánya: Lizike.

Le lettem forrázva. Hetedik egemből leestem a hetedik pokolba. Az volt egyetlen vigaszom, hátha a házi leány szebb leend az eltávozottnál, s ime, csalódtam! Kezdtém unatkozni. Végre nénémet is megszállta a szentlélek, könyörült rajtam s haza siettünk.

Hazáig egy szót sem szóltam. Azon gondolat foglalkoztatott, hogyan lehetne ismeretlen szőke szépem „hazáját“ fölfedeznem?

— Hogy tetszik Lizike? — kérdé néném az estebéd felett.

— Tetszik, tetszik, de —

— Igen! Berta jobban tetszik, ugy-e? De onnan már el-késtél, szép öcsém; annak már két jegyese is van.

— Kettő? Az szörnyűség! Hát aztán hogyan osztoznak meg?

— Azaz nem épen jegyesek, hanem hát szeretők.

Ebből a beszélgetésből megtudtam annyit, hogy szépem másnak is szemet szúrt, s hogy neve Berta.

Egész éjjel nyughatatlan voltam. Morpheus úgy került, mint az adósok hitelezőiket; pedig oly jól esett volna egy szép álom, — talán széppemmel...

II.

Gyorsan teltek a napok, egyik a másikat kergette, és én még mindig nem tudtam fölfedezni eszményképem hazáját. Ez egy kissé különösnek tűnhetik fel a kedves olvasónak, hogy egy oly kis városban, mint Récse, ne lehessen egy hölgy lakását egy hét alatt megtalálni. De ez így volt. A mit az ember

nagyon keres, azt rendesen bajosabban kapja meg, főleg, ha az iránt annyira el van fogulva, mint én voltam az ismeretlen iránt.

Berta szép volt, a mint csak nő szép lehet. Nem nevezem őt angyalnak, mert az angyalok nem a föld lakói; nem mondom, hogy eperajku, csillagszemű, aranyhaju, silphidtermetű tündér volt; miért ezt? A túlzás nem szép, s ha azt mondom, hogy a szó valódi értelmében oly kedves alak volt, mely első pillantásra hódít, azaz könnyű, csinos, kellemes nő, egy 18—19 éves szelid kis városi leány, eleget mondtam.

De hasztalan kerestem őt; nem tudtam reá találni sehol.

Azonban a véletlen most az egyszer megadta azt, mit talán más körülmények között megtagadott volna. Szépem egy vasárnapon a lelkész-leánnyal meglátogatta nénémet.

— Ez különös! — szólt néném — Berta eddig soha sem volt nálam, s ime, most hozzám jó Lizikével. Ezt én nem értem.

E körülményt én is különösnek tartottam. Egy fiatal leány egy hajlott koru nőt látogat meg, kihez eddig nem szokott járni!

Legkevesbbésem vagyok önhitt, midőn azt állítom, hogy én sejtettem e különösség okát.

Az ajtó megnyílt, s csakugyan Berta lépett be azon bárátnőjével, Lizikével. Épen irtam, s meglepetésemben a tintával poroztam be bevégzett iratomat.

Miért irjam le azon boldog órákat, melyeket együtt töltöttünk? Hisz ez talán lehetetlen is lenne. Egy ifju a szerelem első benyomása alatt s egy 18—19 éves leány bizonyynal nem mulathatnak rosszul együtt, főleg, ha kölcsönös vonzalmat éreznek egymás iránt.

Szeretett-e Berta engemet, vagy sem? Ezt még ekkor nem tudtam egész határozottan, de annyit észrevettem, hogy nem unatkozott velem. És ez énnekem elég volt. Oh, kíváncsi-e egy szerelmes fiatal ember ennél többet másodszori találkozás után?!

Az est oly gyorsan következett be, hogy mi alig vettük észre, miként már besötétedett. El kellett tehát válnunk. Néném azon aggódott, hogyan küldje haza vendégeit egy esernyő alatt, mikor oly kíméletlenül esik az eső.

— Ezen könnyű segíteni, — szólt Berta — én előbb megyek, Ödön szíves lesz hazáig kísérni, s visszahozza az esernyőt Lizikének.

Nekem nagyon tetszett ezen ajánlat. És úgy lőn, a mint mondván volt.

Mikor megálltunk Bertáék kapuja előtt, köszöntem s vissza akarok fordulni.

— Azt csak nem teszi, hogy be ne jöjjön, ha eddig jött? — szólt szépem, s karon fogva, bevezetett a szobába.

Egy öreg ur, egy asszonyság, két kis fiu-gyermek és egy fiatalabb, alig 16 éves leányka fogadtak. Ennyiből állott Berta családja, azaz a Zalanfi-család.

Kitűnő jól telt az idő; elfeledtem az esőt, esernyőt, az utánam várakozó Lizikét és csak a tiz óra vetett haza. Utamban átéreztem a világ valamennyi boldogságát s széles jókedvemben elsikamlott ajkaimon a költő dala:

„A szerelem, a szerelem,
A szerelem sötét verem,
Beleestem, benne vagyok,
Onnan ki sem szabadulok
sohasem!”

(Egy-két.)

Ősz végén.

Ilyés Balinttól.

usza már az erdők fája,
Alig egy-két zöld levél,
Tudja isten merre vitte
Többijét az őszi szél!
Oh, mi szép volt a tavasszal,
Mindenütt csak lombos ág!
Visszanézek és szívemnek
Ugy fáj e nagy pusztaság!

Nem dalol már a bokorban
Párja-hívó fülmile...
Az is elment a levéllel,
Az is elment messzire.
Mindenütt bú, mindenütt gyász,
Még az ég is oly sötét,
Sűrű cseppekkel siratja
Haldokló szép gyermekét.

Szívnek is van lombja, zöldje:
Álom, ábránd, vágy, remény;
Édes ajku fülmiléje:
S z e r e l e m, lágy ernyején.
Ősz viharja, oh, ne zugj rá!
Szívnek egy tavasza van,
S oly sötét, sivar az élet,
Hogyha dal s virágtalan!

I. Károly, angol király, utósó órái.

I. Károly, angol király, az alsóházból elítélése végett alakított törvényszék által 1649. januárius 27-kén halálra ítéltetett s kivégeztetése a birák akarata szerint januárius 30-kának reggelén végre volt hajtandó.

Sok működött közre arra, hogy ezen — néhány félőrült rajongó kivételével — még pár hónappal előbb mindenki szemében lehetlennek tartott kimenettel nemcsak lehetővé, hanem a győztes párt érdekében egyenesen szükségessé is váljék.

1640 óta dühöngött a polgárháború az angol királyság országaiban. Károly király minden segélytől elhagyatva s az angol parlament hasonlíthatatlanul tulnyomó hadereje által immár a legvégsőig kényszerítve, 1646-diki májusban végre a skótok táborában megadta magát. Azt hitte, hogy e lépésével ellenségei közt — az önállóságukra oly büszke és féltékeny skótok és a hatalmi túlsúlyt kihívólag éreztetni kívánó angol törvényhozók közt — talán ránézve előnyös összeütközést idézhet elő. A skót ezredesek és tábornokok becsületlenül eladták; a skót nemzetet még csak meg sem kérdezve, hátralevő zsoldjaik kifizetéseért kiszolgáltatták őt az angol parlament küldötteinek. A háború ezáltal tényleg befejeztetett; az ilyenképen elért győzelem azonban már magában hordá egy újabb összeütközés magvát, minek következtében a forradalom e fordulattal csak új stádiumba lépett.

Egész Skótország a megbotránkozás egyhangú felkiáltásával ítélte el a skót hadvezérek önhatalmu, gyalázatos eljárását, az angol parlamentben viszont ez eset folytán aggodalom ébredt, hogy saját hadserege részéről talán nemsokára szintén hasonló túlkapásokról tarthat, mely veszélynek a toborzott hadsereg nagy részének idejekorán való leküszöböltetése által szándékozott jókor elejét venni. Ennek vezérei azonban nem mutattak kedvet hozzá, hogy csak így könnyedén félre hagy-

ják magukat tenni, s a seregek is mindenekelőtt hátralékos zsoldjaik kifizetését kívánták, azután pedig azt, hogy tett szolgálatukért azonfelül megfelelőleg megjutalmaztassanak. Erre azonban nem volt elég pénze a parlamentnek, miből egyre növekedett a feszültség közte és a hadsereg közt. Természetesen mindegyik félnek nagy érdekében volt hatalmába keríthetni a király személyét, kiből — ha fogva volt is, — legalább jogilag még mindig összpontosulva volt a kormányhatalom fogalma; minél fogva Károly gyújtó pontja lett a mindkét oldalról szakadatlanul folytatott cselszövényeknek és erőfeszítéseknek. És e másfél évi küzdelemben csakugyan voltak pillanatok, midőn a fogoly fejedelem veszélyesebbnek látszott elleneire nézve, mint egykor a boszus uralkodó seregei élén. A sereg vezérének a parlament ellenében erőszakoskodása végre az előbbi előnyére dönté el a hosszas viszályt; a nép azonban nem állt a sereg mögött, sőt ellenkezőleg, minél fogva az újabb összeütközés és talán végleges fordulat lehetősége nem volt épen kizárva.

Különösen aggaszthatta a hatalom új birtokosait és kényuralkodókat a király személye. Győzedelmükkel természetesen a dolgok eddigi egész állása is megváltozott rájuk nézve. Az ellenpárt legyőzése után nemcsak teher volt rájuk nézve Károly, hanem folytonos és félelmes veszély. Most végre is semmi sem volt lehetséges, minthogy az ellenzék a legelső kedvező pillanatban a fejedelem körül seregelnék össze.

Cromwell, ekkor a sereg vezéreinek legkiválóbbika, azon javaslattal állt elő, hogy Angolországban az eddigi királyság helyett köztársasági kormányforma alapíttassék. A terv tetzésre talált, a király elítéltetése azonban ennek tulajdonképpen csak szükséges és elutasíthatlan következménye volt. Aztán meg sokkal messzebb is mentek az emberek, hogy maguk feladása nélkül visszafelé léphettek volna és továbbá ez iszonyu tett által minden összeköttetést elzárhatni hittek az angol nép multja és jövője közt, s alapított kormányzatuknak ily módon állandóságot szerezni. A király perbefogatása és kivégeztetése tehát elhatározott köztük s e borzasztó határozatot nyomban követte a végrehajtás.

Semmi akadály, semmi veszély sem volt többé képes e borzasztó embereket egyszer eltökélt szándékukban megintgatni s a szerencsétlen király végzetes sorsát feltartoztatni. A felsőház szavazattöbbséggel elhatározta, hogy semmi részt sem vesz a király fölött tartandó törvényszékben. Az eljárás tehát már előre nélkülözött minden törvényes alapot. És csakugyan, a törvényszékül összehírt 126 tag közül csak 71 jelent meg. Tompa moraj huzódott végig a fővárosban s terjedt el az egész országban. A mi több, az öreg Fairfax tábornok, a sereg vezérének egyik kiválóbbika, kijelenté, hogy ha elítélik a királyt, ő ezredével megszabadítandja. Cromwel azonban ekkor már magába ragadta az ügyek vezetését s vasakarata megrendíthetetlen volt. Az ítélet kimondatott, s Cromwel előrelátó rendszabályai s a Londonban általa összpontosított haderő meghiusítottak minden ellenkísérletet s biztosították az ítélet végrehajtását.

A király nyugalommal és méltósággal vette elítéltetése hírét. Általában úgy látszott, hogy a szerencsétlenség minden árnyat kitorolt jelleméből. Ha egykori gyöngeségei, felfuvalkodottság, szószegés nagy mértékben okai voltak is vég elbukásának, a halállal szemben hősi magasságra emelkedett. Egyetlen férfiatlan panaszhang nem lebbent ki ajkán; durva öreinek még oly sértő gunyjai sem rendíthették meg méltóságteljes nyugalomát.

Egyetlen kérése volt, — mit meg is engedtek neki, — hogy hátralevő kevés napjaiban láthassa még Angolországban levő két legifjabbik gyermekét: a tizennégyéves Erzsébet hercegnőt s a még fiatalabb Gloucester herceget; Cromwel, ki az első találkozáson jelen volt, maga megvallja, hogy soha meghatóbb jelenetet nem látott. De mindez nem tartoztatá vissza e borzasztó embert, hogy az elítélt fájdalmait a legvégsőig ne fokozza. Januárius 29-kének reggelén tompa kalapácsütések és fejszecsapások zaja által ébresztetett föl gyöngé álmából a király; az ácsok okozták e zajt, kik közvetlenül a börtönül szolgáló Whitehall ablakai alatt állíták össze a vérpadot. Este még lakásában is megjelentek a munkások, hogy onnét közvetlen lejáratot készítsenek a vérpadra.

Semmi sem ingathatá meg mindazáltal Károly király lélekerejét. Miután gyermekeitől az előző estén leirhatlanul megindítólag elbucsuzott, rövid gyöngé álmom után 30-dikán korán reggel fölkel, magára ölté legfényesebb öltözetét s utolsó óráit imádkozással tölté barátjával: Juxon püspökkel, ki kikérte, hogy a vérpadra kísérhesse.

Kevéssel 9 óra után a király, kísérve e paptól, s kísértetve a sheriff, örök s tisztek által, megjelent a vérpadon, melyen fekete posztóval leterített tuskó emelkedett. A széles tér beláthatlan sokasággal volt tömve. A király szólni akart a néphez, de a vérpadot körülfogó katonaság trombitái s dobjai elállni kényszeríték a kísérettől.

Erre kíséreihez fordult s érthető hangokban kijelenté, hogy sorsát megérdemelt büntetésül tekinti, a miért derék miniszterének Staffordnak kivégeztetésébe megegyezett. Ellenségeinek megbocsátott.

A mint Juxon egy szebb jövő életéről szólt, előtte mondá:

— Tudom, hogy egy mulandó koronától megválva, egy elmulhatatlanba megyek át, oda, hol nincsen semmi szomorúság, gond.

A mint letérdelt, a sheriff intésére két fekete álarczos hóhér ugrott a vérpadra; egyikük egyetlen bárd-csapással leüté a király fejét, a másik hajánál fogva felkapva, felmutatá a népnek: „Itt az áruló feje!”

A bámulattól és iszonytól nagyrészt megmerevült sokaságból itt-ott elfojtott zokogás hallatszott.

Cromwel egy átelleni ablakból nézve a kivégeztetést, hideg nyugalommal mondá kíséretének:

— Most már meg van mentve a vallás és ezrek szabadsága megalapítva. Az angol köztársaság alaposzlopai megvannak erősítve. Most az állam felvigasztalására és a külföldi béke fenntartására fordítsuk erőnket.

Egyébiránt tétettek kísérek a királynak a kivégeztetését megelőző napokban megmentése végett, különösen négy francia nemes lovagról szól a hagyomány, kik a vérpad alá is elrejtőzködtek, hogy csak megmenthessék a királyt. Bizonyost azonban csak Melville, Lisle, Hotham és Lindsay lordok és grófokról mond a történet, kik annakelőtte a király titkos tanácsának és különböző miniszteriumának tagjai voltak és kijelentették, hogy a király terhére felhozott vádak tulajdonképpen csak őket illethetik, a király fölött ítélő törvényszéknek felajánlák saját fejeiket a királyért.

Fairfax tábornok már kiadta parancsát, hogy ezrede a király megszabadítása végett a vérpadnál összevonassék, de Cromwel meghiusítá e parancs kivitelét, azt izenvén az öreg tábornoknak: hogy a kivégeztetés csak délben fog megtörténni!

Egy hét története.

Deczember 31-kén.

Az égben. — Jobbra-balra, egyenesen. — Sylvester estéje. — A programok. — Választási mozgalmak. — A gazdasszonyok hangversenye. — Szerencsekívánások. — Igazság és szeretet.

Kedves olvasónő, volt már Kegyed az égben? Nem úgy értem, hogy volt-e már szerelmes; mert az kérdést sem szenved; nem csak volt, de most is az; minden nő szerelmes; azért van olyan kevés boldog nő a világon; azt hiszik, hogy az égben vannak, pedig csak felhőkön lebegnek, azaz se égen, se földön; de én az igazi eget értem, azt, hol szemtől-szemben láthatni az Istent; volt-e Kegyed ott vagy egyszer?

Én voltam és soha sem felejttem el, a mit ottan láttam. Egészen másképp képzeltem volt, mint a hogy a mennyi birodalmat találtam. Azt hittem, hogy csupa gyönyörűség, csupa dinom-dánommal fogok ott találkozni, és csalatkoztam. Megkísértem leírni Isten ő Felségének rezidentiáját, csak úgy rövideden, a mint lehet rövid látogatás után.

Mindenekelőtt a kapussal találkoztam, édesdeden szunydi-kálva. Kérdésemre, hogy engedheti azt meg az igazságos Isten, egy valaki, a ki később Krisztusnak ismertette meg magát előttem, azt mondta, hogy bátran alhatik a jó öreg szent Péter, úgy sem szükséges már a menny kapuit őrizni, mert a tisztátalan lelkek, ha be is szöknek rajta, rövid időn ismét visszaszöknek maguktól, nem jól érzik magukat e tiszta légkörben, a míg csak száz meg száz változat után alaposan nem ismerkednek meg az étellel.

És csakugyan, körülnéztem, és minél beljebb mentem, annál kevesebb lelkekkel találkoztam, pedig volt ott annyi kincs és gazdagság, mint másutt a szalma. Kazlakban álltak a gyémántok, csak hogy itt nem ragyogtak, mert itt a levegő sokkal világosabb és az vette el fényüket; épen úgy az arany és a többi drágaság, a mi itt a földön olyan nagy becsben áll.

Megtöltöttem zsebeimet, már nem is tudom, gyémánttal-e, vagy arannyal; láttam, hogy mások is hasonlóan tesznek, Krisztus még csak nézte messziről, mosolyogva megváltói mosolygással, aztán haladtunk tovább, ki-ki közülünk, a merre kedve tartotta; a legnagyobb rész jobbra, a hol csábulatingos dalok hangzottak, de én nem mertem arra menni, mert attól féltem, hogy arra lehet a zeneművészek paradicsoma és majd örökös hangversenyben lesz részem; inkább tehát megálltam, és aztán láttam, hogy a kik csak arra mentek, kis idő múlva, a mi azonban a mi időszámításunk szerint talán egy pár század lehetett, mind visszajöttek és pedig egyenesen a kapunak és lerepültek a földre; később aztán megtudtam, hogy az a daloló világ olyan túlvilági verbung-féle, a hol a fiatal lelkeket mindenféle incselkedéssel hálózzák körül és a ki megakad a hálóban, olyan mámoros állapotba esik, hogy visszakivánczik a földre. Így gondolta azt ki szent Péter, hogy ne kelljen neki a kaput őrizni, magyarázza nekem Krisztus, az ő megváltói nyájasságával. Egy szemrehányó tekintete sem volt az elmámorosodott lelkek után.

Eltökéltem tehát magam, hogy balra tartok; alig tettem azonban pár lépést, tébolyai láрма csapta meg füleimet, az

egyik azt kiáltotta, hogy ő már nem tudom, miféle herczeg, a másik meg, hogy püspök, a harmadik, hogy ő született ez és ez, a negyedik, hogy ez és e rend lovagja, és ez így ment, csupa czimek és rangfokozatok felsorolása, hogy magam is, a ki pedig jó távol álltam, majd megsüketültem; „csak innen hallik az olyan kellemetlen zagyvának, ott benn egész rendesen beszélnek,“ világosított fel Krisztus, hanem azért láttam, hogy a hányan arra mentek, rövid idő múlva hasonlóképen visszajöttek ismét és egyenesen a kapunak tartva, szépen visszatértek, a honnan jöttek: a földre. „Jobban érzik magukat odalenn, a hol urak lehetnek,“ jegyzé meg a megváltó csudálkozásomra, „és ez is szent Péter praktikája,“ tevé hozzá a határtalan jószág mosolyával.

Nem mentem tehát sem jobbra, sem balra, hanem egyenesen előre; alig tettem azonban pár lépést, meg kellett állnom, el voltam fáradva; körülnéztem, úgy tetszett, mintha sík róna terülne el előttem, és mégis el voltam fáradva, vissza pedig nem akartam fordulni, mert a róna leghatárán valami ígézetes szépség derengett, a mi hasonlított a reggeli szürkülethez, csak hogy mintha nap, hold és csillag fényéből volna szöve, és akkor eszembe jutott, hogy talán attól fáradtam el annyira, mert minden zsebem meg van terhelve; kezdtem tehát kihányani zsebeimből, a mi bennük volt: gyémántokat vagy aranyokat, és minél üresebbek lettek zsebeim, annál könnyebben haladtam előre és annál tisztább lett látásom és annál boldogabb érzés szállta meg lelkemet; az a reggeli derengés árasztotta elém azt a leirhatlan boldogságot; láttam, hogy hegynek megyek, óriási hegynek, azért tetszett sík rónának és fárasztó volt járni rajta, de én csak folytatám utamat, úgy vonzott, és hívogatott magához az a nap-, hold- és csillag-fényű varázslatos szépség a hegy legtetején; tekintetem reá szegezve, egyre előre ügykeztem tehát, és minden lépésre, melyet tettem, jobban-jobban bontakozott ki előttem a hegy tetején tündöklő varázslat; mindig jobban-jobban váltak szélylyel a távolság káprázolatai; nem hasonlítottak többé sem nap, sem hold, sem csillag fényéhez, hanem egy férfihoz és egy nőhez, a kik egymást átölelve tarták, de oly szorosan, hogy a női alak, mintha a férfihoz hozzá volna nőve, alabastrom-karjai meg indákképpen fonódtak a férfi dereka köré; mindegyik fején korona volt, mindenik koronán czimer, a melynek betűiből képeződött az ígézetes szépség, a mely a távolban hajnalhasadásnak tetszett; az egyik koronán az volt írva: „Igazság,“ a másikon „Szeretet“ és e két szó egybeolvadt ragyogása fénytengert árasztott el fejem fölött, és bizonyos voltam benne, hogy ettől van a világosság a földön.

Mentem tehát előre, de mit mondok! nem mentem, de repültem, bármi váljék is belőlem, gondolám, csak minél előbb odaérjek, hogy egész fenségében láthassam az üdvösséget, bizonyos voltam benne, hogy e két alakon túl van az örökkévalóság, az üdvösség, az Isten! Már csak annyira voltam tőle, hogy láttam, mint mosolyog a „Szeretet“ az „Igazság“-ra és mint tapasztja ez ajkait kedvese ajkaira és szívja magába az ő lelkének lelkét és ettől a látványtól szívemet láng borította

el és — én fölébredtem, nézem az órát, egy óra van éjfél után, és én itt ülök íróasztalomnál, az 1869-dik év első órájában!

A dolog úgy történt. Sylvester estéje volt és nekem a kis gyermekekkel dióban kellett játszanom és a nagy gyermekekkel ólmot öntenem, a mellett pedig a hét történetét kellett volna megírnom. Mind a három igen kedves foglalkodás, játsztam tehát dióban a kis gyermekekkel, öntöttem ólmot a nagy gyermekekkel, aztán ellopódkodtam a társaságtól, leültem az íróasztalhoz, hogy a harmadik kötelességnek is hűségesen eleget tegyek, és csak akkor vettem észre, hogy tulajdonképen kár volt nekem ellopódkodnom a társaságtól.

Mert miről írjak? A programokról talán? Nem lehet, mert a mi ezekben mulatságos, azt mind a politikai lapok teszik tönkre. Mikor már a báránnytürelmü „Hazánk“ is azzal biztatja az olvasókat, hogy ő is a személyeskedés csárdájában fog legénykedni és eb-beli nemes elhatározását menten be is váltja. Nem is hiszem, hogy szilaj vérünk elébb fog lecsillapulni, míg ismét nem eresztenek belőle egy keveset, akkor aztán ismét magyarul fogunk vigadni és szépen jobbról-balról összecsókolódzni; már hiába, vérünkben van, hogy a vér a eju nkbe száll, holott pedig ott az észnek volna helye.

Vagy talán a választási mozgalmakról írjak? Ezek Kegyetek előtt sem újdonságok. Az egész ország két dologgal van most tele: alkotmányos sárral és feneketlen választási mozgalmakkal. Nem csuda tehát, hogy sok helyütt egy kissé összezavarják e két fogalmat és a választási mozgalmakat sárral tarkázzák össze.

Hanem hölgyeknek is írnék, azt mondanám, hogy országgyűlési képviselőnél nemcsak a nyilvános, hanem a magánjelleme jó tekintettel lenni; mert a nyilvános jellem olyan, mint az ünnepi köntös; sokkal nagyobb feladat: házi köntösben tisztességet tüntetni föl; de ugy-e bár, jobb, nem is szólni erről, mert — sok száz képviselőre van szükség. De hát miről szóljak?

A gazdasszonyok egylete által rendezett hangversenyről? Nem lehet, mert minden dicsérő szó, a mit Murszka kisasszony, Felekiné asszony és Hajós Zsigmond ur közreműködéséről írják, megannyi szemrehányás volna a közönség irányában, a mely oly gyéren jelent meg e hangversenyen, szemrehányással pedig nem illik beköszönteni az új évbe.

És annál kevésbé illik szomorú hirrel beköszönteni, azért az újévi szerencse-kívánságokról sem szólhatok. Miről írjak tehát?

Ekként töprengtem és forgattam a hét eseménytelen emlékeit elmémben, és minél jobban forgattam, annál sötétebb lett körülöttem, a míg egyszer csak az égből találtam magamat és a föntebbi jelenetek elvonultak előttem, és a mint így újra végig gondolom az ott látottak- és hallottakon, úgy találom, hogy nem épen rosszul kezdtem meg az új évet; benn voltam az égből és megláttam ott, a mi legközelebb van az Istenhez: az igazságot és a szeretetet. Valjon nem volna-e jó, ha a hazában minden ember e két istenséget maga előtt látva, lépne be az új évbe? természetesen azon különbséggel, hogy ne álmoknak tartaná e két istenséget.

Igazság és szeretet! e két istenség egymást átölelve, kisérjék Kegyeteket is az új éven át az élet utjain, akkor elhomályosul a gyémántok és aranyok fénye.

Boldog újévet!

—i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (Bécsből) Budára érkezett jelentések szerint ő Felsőgeik e hó 25- és 26-dik napján érkeznek körünkbe, s ez alkalommal tizennégy napot fognak Budán tölteni.

++ (A orsz. magyar gazdasszonyok egylete) által rendezett sorsjáték-huzásnak, a terv szerint, f. évi december 25-kén kellene megtörténni, de többszöri fölkérésem után is felerészben a sorsjegyek be nem számoltattak, tekintve az ebből keletkező zavarokat, az igazgató válaszmány a magyar kormány-nál elnapolásért folyamodott, melynek leérkezése után a kitűzendő huzás napja sajtó útján köz tudomásra fog hozatni. — Fölkérem mindazokat, kiknél még beszámolatlan sorsjegy létezik, szíveskedjenek minél előbb illetéküket beküldeni, és általa a huzás napot megközelíttetni. — Pest, 1868. december 23-kán. Sztupa György, kezelő pénztárnok.

++ (Gorove miniszter) közelebb egy rendeletet bocsátott ki, melynek értelmében azon távirdai hivataloknál, hol éjjeli és nappali szolgálatot teljesítenek az illető távirdai hivatalnokok, segéd helyett nejeiket s tizenhat évet meghaladott leányaiakat is alkalmazhatják. Ezek fizetése, míg a nők alkalmaztatása véglegesen is kimondathatik, 300 forintban van meghatározva.

++ (A híres fiórenczi vonós-négyes-társulat) február első napjaiban kezdi meg Pesten hangversenyeit, melyek bizonyára ép oly elragadók lesznek, mint a tavalyiak. — Willmers zongoraművész pedig még e hó első felében készül Pestre, hogy hangversenyt adjon s „Hunnia“ czimű zenekari szerzeményét is előadassa; azután vidéki városokban fog hangversenyezni.

++ (A fiatal Jóseffy Ráfael) hangversenye tegnapelőtt volt az „Európa“ termében. Nem volt nagy közönsége, de a kik hallották, mind elismerék, hogy e pesti fiu valódi zenészetit tehetség. Bach egy ábrándját, Mendelsohnnak Liszt által átírt „Nyári éj álom“-ját, egy magyar rhapsódiát, Chopin egy nehéz etude-jét és Schumann egyik novelette-jét zongorázta. Bár nehéz és nagy darabokat játszott, még sem fáradt ki, s egész kedvvel működött, az elismerés tapsai közt. Közben Helvei Ilka k. a. énekelt egy áriát „Luciá“-ból s egy Gumpert-féle keringőt.

++ (A küszöbön álló) meglehetősen rövid farsang alatt sűrűn fogják egymást érni a vigalmak; ezek között előre figyelmeztetünk azon két táncmulatsággal egybekötött dalestélyre, melyet az egyetemi dalárda a lövölde helyiségében tartani fog; jövedelme jótékony célra fordíttatik s pedig fele a svájci árvizkárosultak, másik része a pesti jótékony nőegylet javára. Ez estélyek elseje már január 9-kén tartatik.

++ (A kereskedelmi ifjak) táncvígalmá 1869-dik évi febr. hó 1-sején tartatik meg. A meghívó-jegyek rövid idő alatt szétküldetnek; kik nem kapnák kezükhöz s igényt tarthatnak rá, szíveskedjenek az egylet irodájához fordulni, (régi posta-utca, Szentkirályi-ház, első emelet.) Értekezhetni 1—3 óráig d. u. Szakál László, elnök, Sámson Antal, jegyző, Sárkány László, pénztárnok.

++ (Népszínházi hírek.) Nagy Luiza, a debreczeni színház volt tagja, januárhó folytán 10 vendégjátékra Budára jön, s Hetényi Antónia a „Galathea“-ban s az „Ördög pilulái“-ban újra szerencsét próbál. — Az új darabok közül főlemlítést érdemel: K a z á r Emil „Két kulacos“ czimű történelmi vigjátéka, melyet január 2-kán adtak elő; D u x Lajos „Utósó prófétá“-ja, mely szintén még januárhó folytán színre kerül, és L a n k a Gusztáv bohózatok vigjátéka, mely Izabella ki-

rállye futását tárgyalja; a próbák már folynak, a darab néhány nap múlva színre kerül.

++ (A „Corvina“-társulat) aláírói szépen szaporodván, az alakuló gyűlést már január 15-kén megtartják. Az ivtartók fölkérnek, hogy izeiket e napig az ideiglenes bizottmányhoz (hatvani-utca, 16-dik szám, 1-ső emelet, 13-dik ajtó,) sziveskedjenek beküldeni. Ugyanott a pestiek d. e. 10—12, d. u. 3—6 órakor írhatnak alá részvényeket.

++ (A Szt-Gellért-hegyet) el akarják vinni. Francia vállalkozók tervet nyújtottak be a budai hatósághoz, mely szerint a Gellért-hegynek a Duna felé levő oldalát, a citadella külső falától kezdve, függélyes irányban, levágnák s elhordanák, a nyert helyen pedig házakat építenének az alsóbb osztályok számára. E tervet befolyásos egyének nagyon pártolják. Nem is rossz az, csak hogy persze, mi jobban szeretnők, ha azt az elhordást nem oldalról, hanem felülről kezdenék. Ez a dolog rendje.

++ (Mult szombaton) az aradi várból két katona sánczrab egy hozzájuk rendelt katona-örrel a városba munkára bocsátott. A könnyelmű ör a felügyeletére bizott két fogolylyal egy helybeli lebujban jó napot tartott, s este felé, a helyett hogy a várba visszamentek volna, használták az alkalmat s egyenesen Temesvárnak tartottak. Utközben véletlenül egy kiszolgált katona-ismerőssel találkoztak, ki kocsián, mint helybeli üzletember, a város felé hajtott. Ez megismervén a szökevények egyikét, rájuk kiáltott: merre és hová? A felelet egy lövés volt az ör fegyveréből, mely szerencsére nem talált. A megrémült polgár elvágatott s majd szemben találkozott a szökevények után küldött czirkálókkal, kiket kocsiá s szedett s velük a szökötteket üldözöbe vette, kik egy hid alá menekülve, onnan az örzáró altizedesre a szolgálatszegő ör ujra lött, de nem talált, s míg a töltvénytartóból új töltést venne elő, a czirkálók által lefegyvereztetett; míg azonban ezek a sánczrabokkal vesződtek, az ör megugrott. A rabok bekisértettek s az ör maga jött másnap vissza, s jelentette magát. A sánczrabok már láncz nélkül valának s aligha nem e könnyítés csábítá őket e felsült szökésre.

++ (Ifjabb gróf Ráday Gedeon) már visszatért Szegedről s utazását a legszebb siker koronázta. Ugyanis, a mint Szegedről tudósítanak, elhárítottak tekinthetők mindazon agályos állapotok, melyek a rablások megfékezésének ez ideig utjában állottak. Minthogy Ráday Gedeon gróf, hallomás szerint, hasonló küldetéssel más megyékbe is le fog menni mint királyi biztos, biztosan remélhetjük, hogy rövid időn az egész ország meg fog szabadulni e förtelmes csapástól.

++ (Baleset az államvaspályán.) A 6-dik számú pest-bécsi személyvonat m. hó 26-kán a galantai állomásnál a ferdén állított sinváltás következtében azon sinvonalra jutott, melyen már egy tehervonat állt és ebbe beleütődött. Ennek következtében több személy és teherszállító kocsi többé-kevésbé megsérült; de az uti-személyzetből szerencsére senkit sem ért baj. E véletlen eset négy órai késedelmet okozott a személyvonatnak.

++ (Egy budai hivatalnok) a karácsoni ünnepek előestéjén jókora ládát kapott postai uton. Midőn a szállitmány megérkezett, nem volt honn s neje vette át. A nő Éva anyántól örökölt kíváncsiságánál fogva meg nem állhatta, hogy a küldeményt föl ne bontsa. De mily nagy volt rémülete, midőn a ládában egy gyermekkoporsót pillantott meg! Borzadálylyal fordult el a sajátságos küldeménytől. Szerette volna tudni, mit tartalmaz, de nem volt bátorsága felbontani azt. Mig ekkép

tanakodott, a férj is hazatért, és ez is visszahökkent, de a nő bátorságot és erőt nyerve, hozzáfogott a koporsó fedelének felnyitásához. Mindketten kíváncsian láttak a munkához; végre az utósó szeg is kijött s ott állt — egy halotti kötösbe öltöztetett, szépen megvakart és tisztogatott fiatal malacz. — A sajátságos eszmére a hivatalnok egyik barátja jött, s a kíváncsiságnak névjegye vetett végett.

++ (A választási mozgalmak Pesten) még nem csinálnak nagy zajt. A Lipótvárosban egész csendben emlegetik Vecsey S. és Wahrmann nagykereskedőket; Kemény Zsigmondról nem igen van szó. A Terézvárosban Gorove ellenjelöltjei gyanánt Gerlóczy Károlyt és Mátyus Arisztidet említik. A Józsefvárosban — mint a „P. Lloyd“ írja, — sokan Gyulai Pált ohajtják fölléptetni. A Terézvárosban ez ideig csak Vidacsot éltetik.

++ (Fiu, mint apagyilkos.) Rozsnyótól a kassai vonalon haladva, alig negyedórányi távolságra van egy korcsma Nyiresi név alatt; az itt levő korcsmárosnak fia, ki nem régen menekült a munkácsi fegyházból, pár hete atyjának orrát leszelé s midőn kését szeméibe ütö, a kés eltört, miért nem hajthatta végre öldöklő szándékát; bizonyost még nem tudhatni, mert az atya még él; mint állítják, e véres tettnek oka az volt, mert a fiu mostoháját szereti; fiu és mostoha rögtön elfogatott.

++ (Gladstone,) az új angol miniszterelnök, a közelebbi választások alkalmával két kerületben lépett föl, de az egyikben, Lancashireban, megbukott. Erre a lancashirei hölgyek, számra 3000-en, feliratot intéztek Gladstonehoz s tiltakoztak a férfiak ellen, kik egy reactionariusra szavaztak; kifejezik egyszersmind, hogyha a nők szavazatjoggal bírtak volna, Gladstone bizonyára nem bukik meg. Ugyanigy jártak az edinburghi hölgyek, kik az ott megbukott John Stuart Millhez intéztek részvétiratot, ki azután egy szép levélben válaszolt. Meg kell még említenünk, hogy az angol hölgyek egy nemzeti ligát alakítottak a nőemancipáció keresztülvitelére, s már minden nagyobb városban alakultak bizottságok.

++ (Rózsás napló.) Gróf Hunyady Imre, gróf Hunyady József fia s a kéthelyi uradalom birtokosa, jegyet váltott a bájos Györy Felicia grófkisasszonnyal, s esküvőjük, hir szerint, január 23-kán lesz. — Reményi Ede nővérét: Katalin, tehetséges írónőt, a belvárosi plebánia-templomban szerdán vezeté oltárhoz jeszeniczey Jankovich Béla ur.

++ (Vegyes hírek.) Királynő ő Felsége azon budapesti szegények javára, kik közelebbi itt-tartzkodása alatt hozzá segélyért folyamodtak, 400 frtot ajándékozott. Az új év alkamából pedig Budaváros hatóságának 290 frtot kézbesített az ottani szegények között való kiosztás végett. — Királynő ő Felsége a budai várostanácsnak 791 frtot adományozott az ottani szegények közti kiosztás végett. — Göndöcs Benedek, új-kigyósi plebános, 200 frttal a magyar írók segély-egylete alapító-tagjai közé lépett. Ő Felsége pedig a bold. sz. Máriáról nevezett Zeer-monostori czimzetes apátságot adományozta a nevezett plebános urnak. — Ő-Kigyósról írják, hogy a nemesszivűségéről ismert Wenckheim Krisztina grófhölgy egyik elhunyt tisztje árváinak 17,700 frtot ajándékozott. — Xántus János mult hó 30-kán indult el Győrből, január 2-kán Triesztből Suezen át Ceylonba, onnét Malaccába megy s márczius elején fog csatlakozni a kelet-ázsiai expedicióhoz. — A z országgyűlést összehívó királyi leirat januárhó 12-kén fog valószínűleg megjelenni. — A z esztergami megyeház fedelének legnagyobb része leégett tegnapelőtt éjjel. A tűz okáról eddig mit sem tudni. — Ló-

nyay Menyhért pénzügyminiszter Meranba utazott s több ideig szándékozik ott mulató családja körében maradni. — Alberti község árváit gróf Szapáry Ferenczné s menyé, Szapáry Lászlóné szül. Grünne grófnő karácsonfával s azon mindenféle ajándékkal örvendeztették meg. — Rózsavölgyi és társánál megjelent: „Le premier jour du bonheur.“ Auber ily című vig operájának átirata, zongorára Poor C.-tól. Ára 1 frt. — Verdi „Don Carlos“-ának átirata, szintén Poortól. Ára 1 frt. — A képzőművészeti társulatnál egy névtelen egy darab arany jutalmat tűz ki e kérdés megfjtésére: „Mi volt legfőbb oka annak, hogy a magyar eddigelé csak kivételesen adta magát a művészetekre.“? Noha a díj mennyisége nem buzdító, a tárgy elég érdekes, hogy műiróink tekintetbe vegyék. — Szébenből írják, hogy bukaresti kereskedőházak a hozzájuk küldött magyar aranyokat el nem fogadják, hanem visszaküldik. — A jogászsegélyző-egylet közelebbi ülésében 360 frt és 11 darab havi ebédjegy rendeltetett el, 75 joghallgató segélyezésére. — A zala megyei nemesi magán-alapítványokból 200 frtot adtak a svájciaknak és Körmöcbánya községe is 200 frtot adott e célra. — Azontisztek közül, kik 1848—49-ben a magyar sereghez csatlakoztak, 385-öt vettek fel a nyugdíjazandók közé. — A zágrábi muzeum közelebb egy czethalat kap ajándékba, melyet a határőrvidéken, St.-Georgennél fogtak, s mely 15 lábnyi hosszú és 20 mázsa súlyu. — A budai csónak-egylet január 20-kán tánczvigalmat rendez. — Castri Paulina énekesnő N.-Váradon kifczamitá lábát s e miatt hangversenyei ezuttal elmaradnak. — Szász Béla, ismert fiatal iróink, „Székely Hirlap“ című, hetenkint kétszer megjelenő politikai és vegyes tartalmu lapra hirdet előfizetést. A Deákpárt zászlója alatt fog harcolni. Megjelenik M.-Vásárhelyt; ára félévre 2 frt 50 kr. — A nemzeti színház dráma-bíráló bizottsága egy sikerült egy felvonásos vigjátékot fogadott el. Címe: „A miniszterelnök bálja.“ A műnek élénk szin-padi sikert lehet jósolni. — Offenbach legújabb dalművének címe: „A leukádiai szikla.“ Szövegében Sapphó költő-nő a főszerep, ki kogyetlenül ki van benne paródiázva. — Budaváros polgárai közül küldöttség járult közelebb báró Wenkheim Béla belügyminiszterhez, kérvén őt, hogy közbiztonsági szempontokból a polgárórség felállítását engedné meg. — Karácson-estén több budai szegény család kapott czélszerű ajándékokat egy ismeretlentől, a kit azonban egy ujdondász megismertet, kiirvan, hogy gróf Andrásyné. — Egy statisztikai kimutatás szerint Erdélybe 30,000 példányban mennék a Királyhágón innen megjelenő lapok, mig onnancsak vagy 300 példány jön hozzánk. — Az egri főtemplom számára Aszalay kanonok egy pompás csillárt készítette az aacheni dóm 700 éves régiségének mintájára. — Királynő ő Felsége 200 frtot adományozott az „Elisabetinum“ árvaháznak, s ezzel eddigi engedélyezéseit 2000 frtra egészítve ki, egy intézeti ágyhelyet alapított. — Az aradi megyeház költségeire annyit irtak alá, hogy a túljegyzés 9000 frtot tesz. — Deák Ferencz, midőn közelebb a lakbérügyben köszönetet szavazó küldöttség nála volt, Privorszky J. szavára kifejezte örömét a fölött, hogy a polgárság érdekében közreműködhetett. — Temes megye a megye története megírójának 280 arany jutalmat tűz ki, melyet a megye ezer példányban fog kinyomatni. A legjobbnak talált mű után következő munka 60 arany díjat nyer. — Az országuton a lóvonatu vasu-koesi által legázolt asszonyosság, ki hir szerint már meg is halt, Peitler, váci püspöknek nővére. — A Statarium

Pest-Pilis- és Zsoltmegyékben is kihirdettetett. — Gazdasági és kertészeti muzeum-alapítvány van szóban fővárosunkban. Eczélra a kereskedelmi miniszterium is följánlott bizonyos összeget, melynek most utalványozását kérik. — Dezső Szaniszló, a tenkei választókerület képviselője, a napi dijaiból összetakarított összeget, 1260 frtot, oly kéréssel küldötte el a tenkei választókerületben megalakult baloldali párt albizottmányának, hogy azt népnevelési czélokra fordítván, aránylagosan ossza ki a választókerülethez tartozó községek közt. — A folytonos esőzés és a felsővidéki hóolvadások folytán a Duna oly rohamossá vált, hogy a Szekcső melletti partokon nagy károkat okozott. — A pesti vízvezeték gépház mellett néhány nap előtt egy csőnek szellentyűjét a szivattyu működése alatt elfeledték felnyitni, minek következtében a cső végre oly erővel robbant szét, hogy a rajta fekvő földet és kövezetet ölnyi magasságra veté föl. — A török szultán elfogadott Liptay Imre, egykori (18-dik századbéli) portai magyar követnek, Bottka Tivadar által közölt monografiájából egy diszpeldányt s az erről szóló „fermán“ (magyar és török nyelven) már utban van. — Az idei farsang alatt az összes miniszterium tisztviselői kara az „Európa“-szálloda termeiben egy zártkörű tánczvigalmat fog rendezni. — Deák Ferencznél m. hó 31-kén délután 4 órakor tisztelkedtek az új év alkalmából Pestváros küldöttsége, Gamperl főpolgármester vezérlete alatt. — Bem szobrára szépen gyűlnek az adakozások. Az aláírásokat Marosvásárhely városa 1000 frttal nyitotta meg. — Lónyai pénzügyminiszter ur a svájci vizkárosultak javára 50 frtot tett le Budaváros hatóságánál. — A „National Zeitung“, mely a Deákpárti egyenlőségi kör nem-Deákpárti közlönye lett volna, mint kiadó tulajdonosa jelenti, nem fog megjeleni. — A tatabi honvédegyletből tizen ajánlkoznak az új honvédségbe lépésre. — Andrássy grófhoz választói bizalmi iratot intéztek. — Kossuth Lajoshoz, mind a fővárosból, mind a vidékről számos üdvözlő irat küldetett új évre. — A belügyminiszter parancsot küldött a pestvárosi kapitánysághoz: írja össze, hány mágnás lakik Pesten.

†† (Halálozás.) Id. Morbitzer Mátyás, vendéglős, pesti pálinka- és ecetfűző-mester, városi képviselő és József-külvárosi bíró, mult hó 28-kán este, hosszas szenvedés után meghalálozott. Béke hamvaira!

Nemzeti színház.

Deczember 31-kén.

Decz. 26-kán: „Az álarczos bál“, Verdi operája, 5 felv. — 27-kén: „Házassági három parancs“, vigjáték, 3 felv. — Decz. 28-kán: „A gyöngéd rokonok“, vigjáték, 3 felv. — Decz. 29-kén: „Hunyadi László“, Erkel Ferencz nagy operája, 4 felv. — Decz. 30-kán: „A bajusz“, Szigligeti Ede eredeti vigjátéka, 3 felv. — Decz. 31-kén: „Az afrikai nő“, Meyerbeer operája, 5 felv.

Budai népszínház.

Deczember 31-kén.

Decz. 26- és 27-kén: „Az ürdög pilulái“, látványos bohózat, 4 felv. — Decz. 28-kán a szinpad zárva volt. — Decz. 29-kén: „Brazíliai“, „A vörös ház“ és „Szerelmes levelek“, 1 felvonásos vigjátékok. — Decz. 30-kán: „A boissyi boszorkány“, operette, 3 felv. — Decz. 31-kén „Az ürdög pilulái“-ban előforduló új tünemények és nagy látványosságok miatt nem volt előadás.

Gazdasszonyoknak.

Pisztráng aspikkel.

Egy formát finom olajjal kikenén, egy fél hüvelyknyire jó aspikot kell beleönteni és azt keményre megfagyni hagyni, erre aztán csinosan összehajtott szardellát, káprit, kemény tojást, zöld petrezselymet, rákfarkakat és ollókat (természetesen megtisztítva) tevén, egy kanállal vigyázva langyos aspikot kell önteni, hogy ellepje az elébb nevezett holmit. Mindezt újból meg kell fagyasztani, és a megkeményedett aspikra aztán a már elébb eczetes vízben megfőtt pisztrángokat szép sorba rakni, az egészre ismét aspikot önteni és hideg helyre tenni. Tálaláskor a formát egy pillanatra meleg vízbe kell mártani, tálra borítani és citrom-, eczet- és olajjal feladni. D. Karolin.

Harlequin-tekercs.

9 tojás sárgáját félfont finomra tört cukrot, 9 tojás fehérének keményre vert habját félóraig folytonosan kevervén, csak azután egy citromnak a levét és 14 lat lisztet kell hozzá keverni. Az egyik egyet vajjal kikent formába kell önteni, a másik felébe pedig 14 lat alkörmuslevet adni, és egy másik sütő-pléhre önteni. E két darabot gyenge tűznél szép világosra megsütni, ki kell venni a sütőből, deszkára borítani, az egyik felét finom befőttel megkenni, a másikat rákenni és még melegen összetekerni. Még melegen csinos darabokra el kell vágni.

P. St. Ersze.

Divattudósítás.

Mai mellékletünk magyarázata.

E mellékletünkön kizárólag az annyira kedvelt és hasznavehető horgolási mintákkal kedveskedem t. előfizetőimnek.

Az első szám: paplanokra való szegélyzet vagy párnabetét; az első esetben vastag kétféle horgoló-pamutttal, a másodikban finom skót pamutttal dolgozandó.

A 2-dik szám: egy kocka, melyet paplanokra vagy butortakárokra lehet felhasználni.

A 3-dik szám: paplanokra, széles betétekre, ablakpárnákra, butortakarókra, sat. való horgolási minta.

A 4- és 5-dik szám: két kis keskeny betét gyermek-fehérműre vagy horgolások szegélyezésére használható.

A 6-dik szám: szélesebb betét párnabetétekre, férfi-sipkára, erszényekre, sat.

A 7-dik szám: keztyű-katulyára való finom horgolás mintája, a közepén Anna névvel. E név kihagyásával karszékek karjaira is lehet alkalmazni.

A 8-dik szám: elszórt minta és szegélyzet nagy paplanokra butortakarókra, függönyökre, sat.

A 9- és 10-dik szám: két keskeny betét.

A 11-dik szám: butortakarókra, kis asztalkendőkre, függönyökre való horgolási minta. Végül

A 12-dik szám: elszórt minta butortakarókra, párnabetétekre, paplanokra, sat.

DANIELISZ JÁNOS, női szabómester, (Pesten, magyar utca 5-dik szám, a hatvani utcától 2-dik ház.) ajánlja a t. cz. hölgyközönségnek újonnan berendezett divattermét, következő árjegyzékekkel a farsangi időnyre:

Egy moll-ruha, szövettel együtt: 13 frttól 35 frtig.

Finom tarlatán-ruhák diszitással: 16 frttól 45 frtig.

Színes selyem-ruhák: 40 frttól 100 frtig.

Báli felöltők: 10 frttól 30 frtig.

Kész téli és tavaszi felöltők: 10 frttól 30 frtig.

Selyem-bársony-felöltők: 35 frttól 120 frtig.

Bárminemű megrendelések az év bármely időszakára szükség esetére 8 óra alatt teljesíttetnek.

Vidéki megrendeléseknél a derék és szoknya eleje hossza megküldését kérem.

LEGUJABB AJÁNLAT. Turcsányi Antal, hölgyruha-készítő-mester, diszes báli ruhákat készít, legujabb honi vagy francia diszszel föl-
őkitve.

Tarlatan- vagy crép-ruhák 16 frttól 100 frtig, a legfinomabban ki-
állitva.

Vidékről érkező szíves megrendeléseknél jó centimeter szerinti mér-
ték vagy jól álló derék beküldése kéretik.

Lakása: Pesten, gránátos-utca, 4-dik szám.

Számrejtvény.

Héder Ilonától,

- 12, 14, 6, 16, 3, Ha e szóval kell kitenni,
Soknak kell úgy együtt lenni;
8, 9, 1. A szorgalom jelképe ez,
A mit e három szám jelez;
18, 7, 15. Németek híres itala,
Jól meg is hiznak általa;
5, 16, 3, 4. Ruhád s kendődre ilyet varraz,
Melyet megismerni akarsz;
17, 13, 7, 15, 14, 10, 16, 8. Sokan ismerik ezt nagyon,
Kik kezében e lap vagyon;
1—5. Ezt tanul meg nagyon korán,
Szükség van rá minden órán;
6—11. Csak ez el ne hagyjon soha,
Nem leszen élted mostoha;
12—18. Ez a nők rendeltetése,
Kár, hogy nem mind teszi mégse!
Megfejtési határidő: január 31-dike.

A f. é. 49-dik számban közölt rejtvény értelme:

Az a szó, melyet vágyok
Oly rég kimondani,
Érzésem mélységéből
Nem tud felhallani.
Ha arczomból, szememből
Nem értesz engemet,
Megértesz majd, ha a bú
Miattad eltemet.

P. E.

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Glós Zmeskál Ágnes, Szentimrey Achác Berta, Gersics Mari és Róza, Nagy Malvin, Fehér Mariska és Ida.

A „Szebb jövőndöt a hazának“-féle rejtvény megfejtését utólag beküldték:

Szántó Julia és Zsófia, Mihálkovics Árpádné.

Tartalom.

A test ápolásáról az első években. — A kis Mari, Szelestey Lászlótól. — Egy nőszőrnnyeteg, Balázs Sándortól. — Nem nézek én, Mária Luizától. — Berta. — I. Károly, angol király, utósó órái. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: női munkák mintalapja.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

A „CSALÁDI KÖR” DIVATKÉPEI

Január hóban 1869.

Ny. Rohn és. Grund, Pest. 1869

Alter és Kiss nődivatterméből.

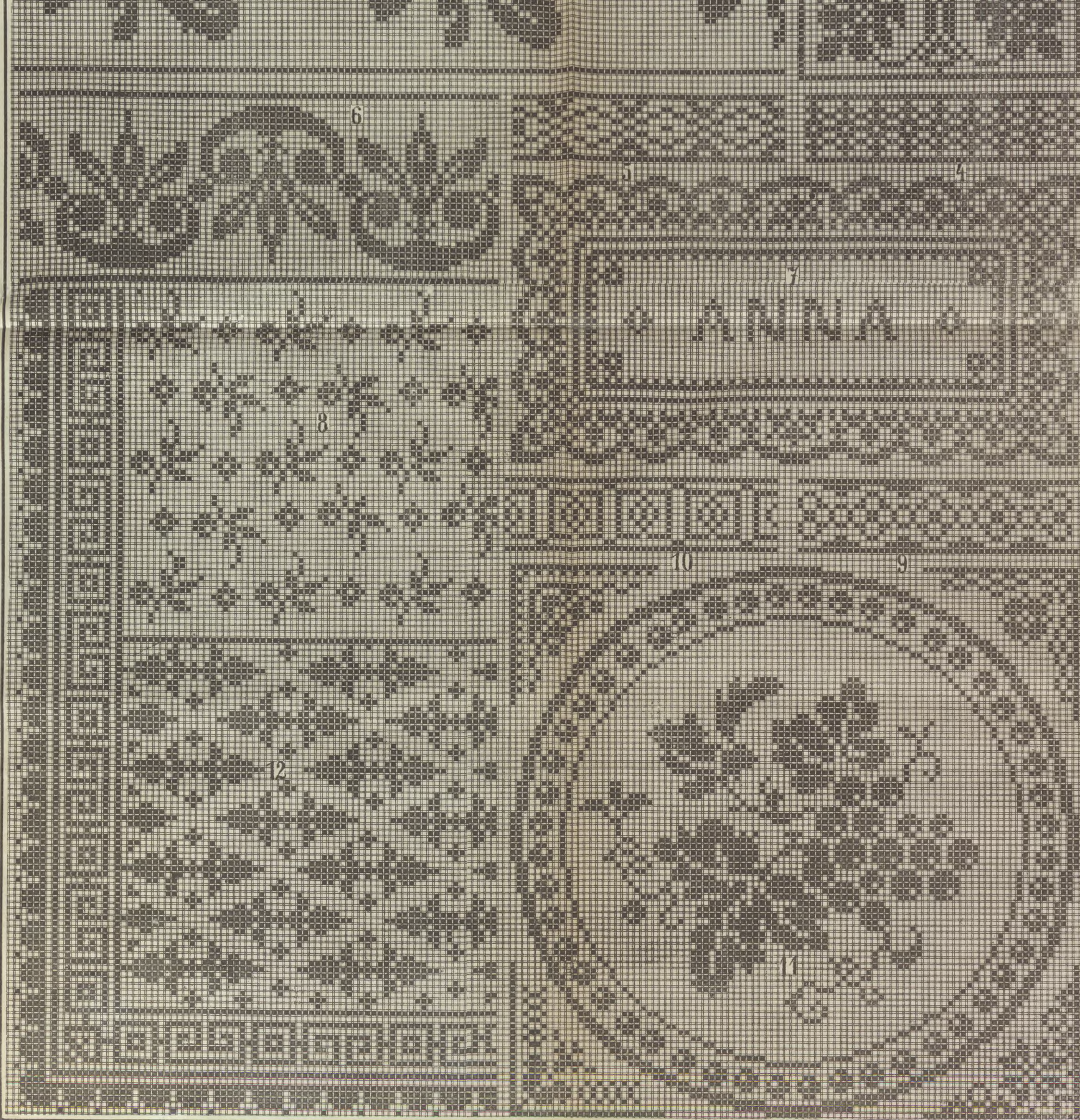
Emilia

NŐI MUNKÁK MINTALAPJA

A Családi Kör melléklete

Január havában 1869.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyre 3 forint, félévre 6 forint, egész évre 12 forint. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy köteli könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer hasábozott sorért 8 kr.

2. SZ.

Januar 10-ken.

1869.

Havonkénti színezett dí-

vatképpel. minden szükséges
hímzettajzokkal. Évenként két tör-
ténelmi műlap és tíz kötet könyv-
melléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meg-
hozatala félévi járatdai költséget foglal
magában a lap irányában.

A test ápolásáról az első években.

(Folytatás.)

Kevésbé nehéz a kecske-tejet előteremteni. Azonban a kecskék hirtelen megmérgeződnek, búslakodnak, mi által a tej ártalmassá válik s végre ártatlanul a szegény gyermeknek kell meglakolni.

Legtöbb esetben tehát tehen-tejhez kell folyamodnunk. Csak nem szabad, hogy hamis, vízzel kevert vagy leszedett legyen, s bizonyosnak kell lennünk, hogy a marha, melytől vettük, egészséges, tiszta tápot kapott s semminemű moslékkal nem táplálkozott.

A reggeli tej tartalmasabb az estelinél; ugy szintén a legelőről jövő tehenek tejét elője kell, hogy tegyük az istállóban táplálkozottakénak. Hogy azonban a gyermek tejét mindig egy s ugyanazon marhától vegyük, mint általában kívánják, a szerző véleménye szerint, nem kecsketet azon előnnyel, mint némelyek hiszik. Sőt néha igen pórul járnak a kis csecsemők. Mert nem mindig biztos az egy állatnak az egészsége. A különben oly jámbor, engedelkeny és békés vérmérsékű tehenet is zaklatják hébe-hóba viharos szenvedélyek, s tudjuk, hogy ennek a tejképződésre nagy hatása van, míg a többi tehenek egészséges teje tömegében elvesznek vagy gyérülnek a hátrányos tulajdonok, úgy, hogy alig veheti észre a gyermek.

Végre ajánljuk, hogy az ital frissen készült legyen, miután az édes tej is könnyen megsavanyodhatik, ha a vízzel pár óráig összehabbarva áll.

Az ital-nyújtásnál legtanácsosabb a szűktorku szívó-üvegeket használni, melyek nyílásánál szivacs vagy más efféle szívós anyag szokott alkalmaztatni. Találhatni még özüst,

arany, szaru vagy elefántesonttal ellátott üvegeket is. Most leginkább a kaucsuk-csővű szívókák divatoznak.

Ha bizonyos, hogy e szívókák semmi ártalmas anyagot nem foglalnak magukban, mint minő a kénsavany, mit különben rögtön észrevehetni, mert akkor a kaucsuk megkeményedik s megnehezül, akkor leginkább ez ajánlható a gyermekek részére.

Nemesak kellő lágyága van, hanem egyszersmind lassan nyújtja a táplálékot, leginkább pótolja tehát az anyai emlőket. Általános szabály, hogy a gyermek ne mohón kapja táplálékát, mi kis változtatással nagyoknál is áll. Hisz a közmondás is azt mondja: „Lassan haladva, tovább érsz!”

A kis gyermekeknek nem az a fő: miként nyeri táplálékát, valjon üvegesőn, kanállal vagy pedig szívókán? hanem hogyan? A kellő lassúsággal-e? S ekkor a szívóka érdemli az első helyet.

Ilyent kell tehát, hogy általában használjanak s a gyermeket három-négy hét alatt mindig ily szívókával kell megkínálni, hogy élhet kis adagokkal elégitse ki, mi nagyban előmozdítja erejét.

Hogy a mesterséges táplálásnál kifogyhatlan türelem, szorgalom, vigyázat, lelkiismeretes pontosság s szigorú tisztaság szükséges, már elébb megmondtuk.

E végre több üveget s gummi-szívókat tartunk készen, minden nap öblítsük, tisztítsuk ki, s ha a gyermek ivott, soha se hagyjuk az italt órákig az üvegben. Ezen tisztaság elhanyagolásának, mivel pedig nem egy ízben vádolhatni a felvi-

Emilia

gyázónőket s szolgáléányokat, a gyermek egészségére, jóllétére nem csekély befolyása van.

Ha így az első nyolcz, tizennégy nap elmult, a harmadik hónapig három rész vizet négy rész tejjel keverve adjunk, csak azután szabad a tiszta tejet használni.

Ez volna tehát a gyermek tápláléka, míg fogai nőnek; a második év elertével gyomra már edzettebb levén, az erősebb ételeket is megemésztí. A sok ajánlott étel közül, író véleménye szerint, legtanácsosabb a pár napig állott vizes kétszersült, a mely szétmorzsolva, vízben megfőve, finom, híg folyadékká válik s a gyermeknek, köztapasztalás szerint, minden e fajta étel között leginkább inyére van.

Ha a gyermek még nagyobb lesz, kétszersült helyett már darát is adhatunk, nemkülönben a most nagy divatba jött Auerbach-féle „Malcz“-port. A többi közönségesen használtatni szokott kásanemű, mit fehér kenyérből, lisztből, sagoból s rovaronta arabicá-ból készítenek, vagy igen nehéz tápanyagu, mitől aztán a gyermek daganatokat, sorvadást kap, vagy olyan, melynek semmi tápereje nincsen.

A tudomány tehát már rég pálczáat tört az efféle étkek fölött, melyek ártalmasak s a görvélyt előmozdítják. Csak azok a helyes tápszerek, melyek a két fő-feladatnak: vér s melegképzésnek megfelelnek.

A kétszersült folyadékból a gyermeknek eleintén napjában egyszer, később háromszor, nyolcz, majd kilencz evőkanállal kell adnunk, mely adagok aztán a gyermek növekedtével, természetesen szintén növekednek.

A gyermekek időközben tiszta tejet kapjanak; de olyanok, kiknek a pusztán tejélvezet, még akkor is, ha meg nem savanyodik, daganatot, gyomorfájást s más bajokat okoz, tanácsos a kétszersültet komlóltan sörrel vagy galamb- s tyukhúslével adni. Tudni kell azonban, hogy e leves a fog-növési időszakában gyuladást is okoz.

Természetesen ez az ujonnan föltalál, tejpótló marhahus-theáról is áll. Készítése következőkép történik: Veszünk nyolcz lat felvagdalt csont s kövérségtől ment marhahúst, szintannyi vízzel leöntjük, pár perczig forrni hagyjuk, a kifőtt folyadékhoz kevés tejet s czukrot adunk s meg van az egész. Melékitalul tojásviz szolgál, mely áll egy font vízből, tojásfehéréből s egy evőkanál czukorból.

Végre az uralgó előítéletek daczára ajánljuk, hogy nem kell a gyermeket már korán, az egyes étkek evésére szoktatni, hanem kedvoért kell, hogy pár különéket készítsünk; mert azok nemcsak hogy nem használnak, sőt legtöbb esetben a gyenge fogakra kártékony befolyással van.

Csak miután a fogak kinőttek s más eledelekről kell gondoskodni, ideje azon ételekre átmenni, melyeket más gyermekek már előbb élveztek.

A szivóka általi táplálásnak még azon előnye is van, hogy a szerető anyáknak nem kell gyermeküket idegen, díjért szolgáló személyek felügyeletére bizni; bárha maguk nem is szoptathatják, szeretetüket és felvigyázó szorgosságukat nagyobb mértékben érvényesíthetik.

A gyermekek ruházatának is nem csekély befolyása van jóllétükre. Majd mindenütt szokás, hogy a gyermeket az első napokban pólyákba takarják, bárha nem egy-ketten szólaltak fel, hogy ez eljárás valóságos merénylet a természet törvényei ellen s kóros következményeit kimutatták. A legtanácsosabb a középúton haladás, minden túlságok elkerülése itt is a legtanácsosabb. Hogy a gyermeket be se pólyáljuk, csupán vékony lepelbe takarjuk, mint az ujitók akarják, könnyebb kimon-

dani, mint megtenni. Az ujonszülött gyermeket nehéz kézben tartani; nincs meg az első hónapokban a ruganyossága, hogy bátran, biztosan meg lehetne fogni. Illó gyám kell, hogy legyen s mely vékony burkolatból álljon, mit pedig bepólyázás nélkül nem lehet megadni. De nem is lehet, hogy ez ártalmas lehetne, ha kellő vigyázattal történik; nem kell a gyermeket nagyon szorosan s szűken burkolni, különösen nem az alrész, a karokat pedig egészen szabadon kell hagyni. Kötött vagy pamut-pólyák nyulékenységük miatt a legjobbak. Napjában legalább kétszer, háromszor pólyátlanul kell hagynunk a gyermeket, hogy kezeit-lábait kénye-kedve szerint mozgathassa. Hogy mily kedves ez a gyermeknek, már megmondtuk; különben elárulja arcza is, mert rendesen mosolyog, mikor így fölszabadítják. Az első évnegyed elteltével azonban föl kell hagyni a bepólyázással. A ruházat kényelmes, bő legyen; ezután semmi szoros köteléknek nem szabad alkalmatlankodni a testen. Legcélzszerűbbek a kötött ruhaneműek. Télen gyapju, nyáron gyapot vagy vászon a legalkalmasabb szövet. Egész kis gyermekeket nadrágba, mellénybe öltöztetni, semmikép nem tartjuk helyesnek. Ezek valóságos gőzfürdőt képeznek, melynek az alrész idegszöveteire káros befolyása van. Hasonlókép kárhoztatandó az alrész bekötözése. Ez is nagyban előmozdítja a hasmenést, miután e kötözés által a belek egy része a test alsó részeibe hajtatik.

A fővegekre nézve megjegyezhetjük, hogy az újabb kor a régi bajokat elnyomta. A szűk sapkák s főkötők, melyeknek czéljuk volt a fő melegben tartása, miket még azonfelül ki is béleltek, ezen szörny bélelt sapkák, hála az égnek, majd mindenütt száműzettek! A gyermekek egészségi állapota bizonyára sokat nyert általa, megkisebbitett a csunya fejkütsékeknek száma, hasonlókép a szembetegségeké is; az újabb kor érdeme, hogy a könnyű fővegek divatba jöttek, mi által a fej kigőzölgése megkönnyítettett, a nedvek összefolyása megkisebült s a beteges irány, melyet a bőr képző tevékenysége ama szerfölött melegben-tartás által nyert, megovott.

(1 ége köv.)

Szeretteimnek.

Torkos Lászlótól.

Röpül a gyors idő, nap napot kerget,
Ma-holnap lomb s virág fed halmot, berket,
És én hazatérek, mint a vándor gólya;
Én édes kedvesem! közelg már az óra.

Süszetek, főzzetek, várjatok készen,
Hatalmas ur az, ki vendégek lészen;
Harmadfél száz gyerek hajol meg előtte,
Illó hát, hogy ünnep legyen hazajötte.

Kis hugom forgassa buzgón a kótát,
Tanuljon számomra sok vidám nótát;
Nénemet találjam teljes egészségben,
Ne legyen bús, levert; mosolyogjon szépen.

Atyám vigyázzon, hogy lába ne fájjon,
Hogy szerte járhasunk együtt a tájon;
Anyám meg készüljön száz meg száz kérdésre,
A felelet rájuk szivembe van vésve.

Készüljön mindenki, várjatok készen,
Haragom különben iszonyu lészen;
Szememből patakzó könyveket hullatok
S csókjaim árjába mind belefúladtok.

Egy nőszörnyeteg

Beszély.

Balázs Sándortól.

(Folytatás.)

II.

Reggel hét óra volt, midőn a vonat Münchenbe érkezett. Julie, nevezzük így az elbeszélés szomorú hősnőjét, bérkocsiba lépett s magát a „Négy évszakhöz„ czimzett vendéglőbe szállíttatta.

Ez volt a kijelölt vendéglő közte és amaz ismeretlen férfi között, kivel az éji utazás egyik állomásán találkoztunk.

Julie szobájába érve, azonnal ágyba vetette magát és soká, hosszan, mélyen aludt.

Mig ez álom tart, hadd ismertessem meg az olvasót az elbeszélendő rémes dráma megértésére szükséges részletekkel.

Julie magasabb rangú kitűnő családdhoz tartozik, 23 éves, hajadon és önálló annyiban, mert családjától távol egyedül él a fővárosban.

E megváltásra alkalmat és okot egy szerelmi viszony nyújtott, mely közte és amaz ismeretlen férfi közt fejlett ki, kivel a múlt éji állomáson oly rejtélyes találkozása volt.

A család természetesen ellene volt e viszonynak, mert a kérdéses férfi már — nős volt. Különválva élt ugyan nejétől, s mint állítá, a törvényes elválást is nem sokára ki fogja eszközölni, s azért midőn a kérdés szóba jött, határozottan mint kérő lépett föl, de természetesen azon választ nyerte, hogy e kérésére feleletet csak akkor fog kapni, midőn teljesen jogában leend ily kéréssel megjelennie, addig pedig fölkérték őt, hogy kompromittáló látogatásait szüntesse meg.

A fiatal ember, mint szintén a jobb körökhöz tartozó egyén, teljesen belátta a család magatartásának jogosultságát, megígérte, hogy e kívánságba beleegyezik s megszünteti látogatásait, azt kérte csupán, hogy még csak egyetlen egyszer engedtesse meg neki egy tanu nélküli párbeszéd Julievel, mely kívánságába a család bele is egyezett.

E párbeszéd megtörtént s követkekezése az lön, hogy Julie még az azt követő éjen eltűnt a szülei házból.

Hová menekültek? hol rejtőztek el? Senki sem tudta; arra nézve azonban, hogy Alfréddal szökött meg, semmi kétség nem volt, mert azt a szerencsétlen leány egy hátra hagyott levelében maga is megerősítette.

„Sem nem tudok, sem nem akarok nélküle élni, — írta testvérének, kihez e bucsusorok intézve voltak — s miután itthon még látnom sem szabadna őt, hát engedtem esdekléseinek s követem őt. Szent esküvel és fogadással ígéré, hogy valóperét siettetni fogja és mihelyt szabad leend, oltárhoz vezet. Én hiszek ez eskünek s meg vagyok győződve, hogy fogadását teljesíteni. Azért ótalma alá bízom magamat.“ E nyílt vallomástétel után bocsánatot kért e lépéseért s esdekelt, hogy családja se őt, se pedig magát ne kompromittálja s azért semmi lépést és kutatást ne togyenek felfedezése végett. Majd ha pap áldása fogja e hibás lépését helyrehozni, s ismét emelt fővel mutat-hatja magát, önkényt vissza fog térni szülei lábaihoz, hogy bocsánatukat kieszközölje.

A család, miután különben is a legcsekélyebb körül-ményből sem gyanithatta, hogy mely irányban kutassa őt, engedett e kérésnek s a tudakozódóknak azt felelte, hogy Julie egy Parisban lakó nagynénjéhez utazott látogatásra.

A szökevények egyenesen a fővárosba mentek. Ott a hullámzó néptengerben nem volt nehéz magukat elrejtetniök.

Itt éltek a legnagyobb visszavonultságban és csendben, s csak esténként mertek az utcára kilépni.

Azonban természetesen, teljesen boldogok nem voltak, nem lehettek, mert a valóper nagyon lassan haladt, jobban mondva meg sem indulhatott, mivel Alfréd neje semmi áron nem akart beleegyezni az elválásba.

A boldogtalan még mindig szenvedélyesen szerette elfordult férjét s még mindig remélte visszatérését.

Hogy a boldogtalan szerelmesek között e miatt gyakori keserű jelenetek fordultak elő, azt a helyzet természete hozta magával. Julie türelmetlensége napról-napra fokozatosan növekedett; naponként mind keserűbb szemrehányással árasztotta el kedvesét, kinek egy ideig csak sikerült őt ígéreteivel és biztatásaival megnyugtattania, de ki aztán lassankint maga is elvesztette bátorságát, miután meg kelle győződnie, hogy neje az elválásba való beleegyezésre semmi áron rá nem bírható.

E fájdalmas és tarthatatlan helyzet végre mindkettőt kétségbe ejtette és elhatározták életüknek önkényt véget vetni. De midőn kivitelre került a dolog, hát elvesztették bátorságukat. Hiszen szerették egymást és egymáséi voltak. Az élettől megválniuk nem volt erejük. Hiszen ez annyit tett volna, mint egymástól is megválniuk.

Ekkor egy rossz daemon kereste föl s ragadta körmei közé sziveiket. Miért halálra gondolni, mikor az élet oly szép, — ismétlé nekik szüntelen, — miért vágyakodni a hideg sírba, midőn szíveteket a szerelem forró lángja melegíti! Előttetek még hosszú évek boldogsága áll.

Miért nem gondoltok inkább arra, hogy boldogságtok akadályát hátrítátok el utatokból? Miért halnátok ti meg, kik szeretitek egymást, miért nem inkább ő, a kit gyűlöltek?

A szerencsétlenek eleinte rémülten elzárták füleiket a csábító kigyó szavai elől, de a kigyó nem fáradt bele a kísérletbe és nem vesztette el bátorságát.

Pillanatra sem hagyta őket többé magukra és percízig sem szüntek meg csábító rábeszélései.

Látjátok, az élet oly szép. A halál után ki tudja, mi van? Én azt mondom nektek, hogy nincs egyéb, mint a feledés a temetőn kívül s a férgek a sírban. Még fiatalok vagytok. Mennyi lázas gyönyöre van még hátra számatokra a boldogságnak. Minek sietnétek ifjú arczaitokkal lakomául a sír férgeknek? Avagy nem érzitek teljesnek boldogságtokat? Nos, hát szerezzétek meg, a mi hiányzik. Utatokban áll valaki? Toljátok félre, zuzzátok el. Ez az önfentartás kötelessége. Miért nem tér ki önkényt utatokból? Minő joggal akadályozza boldogságtokat, s akar kényszeríteni rá, hogy meghaljatok? És ha már a földön hárman nem lehettek meg, miért távoznátok ti, kik boldogok vagytok, s miért nem ő, a kit gyűlöl az, a kit ő szeret! Rajta, bátorság! Egy pillanatnyi bátorság csupán, s semmi sem fog akadályozni benne, hogy akként legyetek boldogok, a mint akartok lenni. Miért haboztok? Mitől féltek? a büntetéstől? Gyávák! Hát nem tudjátok, hogy csak az együgyűek hagyják magukat rajta éretni valamely cselekvényen? Az okos mindig el tudja rejteni azt, a mit eltitkolni akar. Az emberi büntetés csak azokat éri utól, a kik elég ügyetlenek magukat rajta éretni. Vagy talán a síron túli büntetéstől féltek? Nevetséges! Hát nem mondtam-e már, hogy a síron túl nincs egyéb, csak az emberhussal élő férgek!

A boldogtalanok eleinte két kézzel elzárták füleiket a toladó kigyó rábeszélései elől. De lassankint mégis hallgatni és figyelni kezdenek szavaira, s bár eleinte undorral és rémülettel utasították el maguktól irtóztató ajánlatait, később

ben mindinkább kezdenek figyelni szavaira, s rémületük s undoruk mind kisebb és kisebbé vált ajánlata iránt.

A kigyó látva, mikép már a habozásig jutottak, megkét-szerezte rábeszélő ékesszólását, s még álmaikban sem hagyott nekik nyugtot, hanem elbájoló képekkel és csábító rajzokkal folytatta nappali munkáját.

Végre... végre... egy boldogtalan pillanatban azon érték rajta magukat, hogy már csak a kivitel nehézsége és veszélyessége áll köztük s a kigyó ajánlata közt.

A daemonnak ettől kezdve már könnyű munkája volt.

Kész tervvel állt elő, mely igazán ördögi raffineriával volt kigondolva. Gyors, biztos, veszély nélküli tervvel, melynek fölfedezése kívül esik az emberi leleményességen, s mely, ügyesen végrehajtva, emberi szem által föl nem fedezhető.

E terv látszólagos könnyűsége és veszélytelensége egy lehelettel megdöntötte most már csak csekély ellenállási erejüket.

Ettől fogva már csak az volt a kérdés, hogy melyik vállalkozék a kivitelre?

A nő vállalkozott; ő bátrabb és ügyesebb, mint a férfi.

S most azért jött, hogy a mire vállalkozott, azt végrehajtsa.

Es ez elhatározással szívében, ily közel áldozatához s ily közel a cselekvés pillanatához, még alunni tudott. Alunni nyugodtan, édesen!

Oh, jaj az áldozatnak! Ez a nő nem fog habozni, midőn a cselekvés pillanata megérkezend!...

(Folyt. köv.)

Az ifju keserve.

Szirttövi Bálinttól.

Szólj! szeretni fogsz-e mindig;
Mig kebledben élet lesz?
Nem futó csillám-e lángod,
Mely az éjsötétbe vesz?

Szólj! e lánghó két éjszem
Mindig így mosolyg-e rám?
Vagy tán éltem gyászát rejti
S sírvirág nő sugarán?

Édes, csókra termett ajkad
Áldott suttogásai
Nem fognak-e majd halálos
Itéletté változni?

Szólj! nem végső volt-e csókod?
Csattanása mennyemet
Zárta be — talán örökre...
S kárhozatba temetett!

Igy szólék hozzá egy estve,
Örök éjem kezdetén;
Szép est, tiszta volt, mint keblünk,
Csillagezrekkel egén

Lánykám mélyen felsohajtott,
Reszkető kis kezeit
Kezeim közé bocsátá;
Hangja megtört, elhalt, sirt. ...

Bús szemének könnyeiben
Visszacsilámlott az ég,
Föltekint — s láttam bennök
Mennyemet, mit elveszték.

„Keblem érted ég, csak érted
Dobban fel vérző szívem,
Gondolat- s végső folhászom
Mind, mind néked szentelem.

De kezem s szavam már másnak
Igértetek általam,
S megtörve a sors karjától,
Önmagam feláldozám!”

Igy felelt, s minden szavára
Egy reménycsillag tünt le,
S elsötétült szivegemről
Hő könnyzárpor erede.

„Válni hát, oh válni tőled!
Nem, ne mondd ezt angyalom!
Hát nincs már halál számomra?
Nincs gyilkod, szíváfájdalom?

Megfogyott az ég hatalma?
Vagy mennykővit könyeim
Zápora talán kioltá?
Nincs enyészet, csak bú s kín?

Nézd! szívemnek égi lángja
Föllobog, gyilkol, emészt;
Örjöngéssel égig csapkod,
Szórva szórja szét a vést.

Nézd! virágod elhervadt... mert
Mellette haladtam el!
Nézd e gerlét itt; elrettent...
Nem enyelg kedvesével!

Légy boldog! s ozért feledjél;
Csak ha istenhez imád
Felszáll: akkor emlékezz rám,
Kérdd számomra a halált!

Majd ha vitor lépted egykor
Sirhantomba ütközik,
Ejts pár könyvet szép szemedből;
Holtnak a köny jól esik!

S majd a csillagezreken tul,
Ott, hol Isten trónja áll,
Hiven szerető lelkekre,
Lelked egykor rátalál.

B e r t a.

Beszély.

(V é g e.)

III.

A Zalánfi-család a szó legszebb értelmében uri, vendég-szerető család volt. A magyar forradalom legszebb idejében, midőn Bem tábornok ágyui dörgették át a székely földet s midőn legbiztosabban élhetett meg az ember a hős székelyek között; e család is Szt-Udvarhelyt lakott, mert az öreg Zalánfi tábort mérnök volt. — A forradalom napjai után Réczére jöttek, hová Zalánfi mérnöknek neveztetett ki.

Bertának első megjelenése feltűnt az ifjuságnak, tömegesen versenyeztek kezoért, s ez időben is, midőn elboszélésem kezdődik, két kérője volt, de minthogy nem tudott a kettő közül választani, — engemet vett fel harmadiknak.

A gondos anya titokban tudakozódott rólam s midőn megtudta, hogy atyám czime „méltóságos,” a legszebb reményeket kezdte táplálni e fejlődő viszony iránt. Azonban fájdalom! találkozott egy Judás, ki azt is elárulta, hogy még

csak tiszteletbeli irnok vagyok a megyénél söt-hat év mulva lehet csak kilátásom arra, hogy házat tarthassak.

Oh, átkozott tiszteletbeli irnokság! Egy putton arannyal vásároltam volna meg egy főjegyzőséget is, csak lett volna annyi aranyom, de nagy boszuságomra, egy se volt. . .

Nem tudom, miért, miért nem? nekem kiállhatatlan egy természetem van, vagy legalább volt azon időben, midőn először kezdett állam alatt pelyhesedni. Minden szép leányt szerettem volna három napi ismeretség után oltárhoz vezetni. Így ne csudálkozzék a kedves olvasó, hogy akkor is azon boldog képzelődésben ringattam magamat, miszerint a kis Berta — török vagy szakad enyém leend. El akartam s el is hitettem magammal, hogy milliókkal rendelkezem, hogy egész Dobokamegye az enyém, hogy elértem a férfikort s hogy nem is vagyok már többé tiszteletbeli irnok, hanem legalább is miniszterelnök.

„Ábrándozás az élet megrontója, mert kancsalul festett egékbe néz,” mondja a nagy költő, s most éreztem, hogy igaza van. Agyvelőm megdermedt a gondolattól, szivem égett a kétségbeeséstől, hogy e nagy gazdagság csak a képzelet szüleménye, egy felizgatott kebel láza.

Napról-napra jobban szerettem Bertát; a tiszta, önérzés nélküli érzélem mind mélyebben-mélyebben ásta be magát szivembe, hogy boldogtalanabbá, hogy örültté tegyen.

És én mindennap jobban-jobban éreztem a fájdalom súlyát s mindig borzadályosabb alakban tűnt föl előttem a komor való.

Egy nagy mélység választott el Bertától, melyen áthatolnom lehetetlen volt s én mégis tápláltam magamat birhatása reményével.

Anyja, jöllehet, körülményesen értesült már helyzetemről, mindig mosolygó arczczal s legvendégszeretőbbben fogadott, sőt azért se neheztelt, ha mindennap is megtettem látogatásomat.

S én vakon rohantam az örvény felé. . .

Bertának egy este szokatlanul rossz kedve volt. Főfájásról panaszkodott, de észrevettem, hogy lelkét valami titkos bú tépi.

És nem is csalódtam, e napon két levelet kapott, két régi ismerősétől; mindkettő szívet, szerelmét kérte.

Szivem, agyam és egész valóm megborzadt azon gondolattól, hogy egy régi viszonyt, melytől csak a papi és szülei áldás hiányzik talán, szándékozom megsemmisíteni; elámitani egy ártatlan leányt, kit boldogítani, oltárhoz vezetni nem vagyok képes. Megborzadtam önönmagamtól, felébredt bennem lelkiismeretem alvó szózata s kezdettem komolyan gondolkozni.

IV.

Sötét, borongós est vonta szét fátyolát Récse felett. A térek és utcák megelevenedtek, egész raja hullámozott át a városon a sétálóknak. A közel erdőkben zene, a vendéglőkben felhangzott a vigadók dala; mindenütt kéjes öröm, fény és zaj, költészet és szerelem ünnepelt; csak én voltam komoly, csak én nem vettem részt a vigadók zajában. Komoly szemekkel foglalkoztam. Hogyan lehetne hibámat helyrehozni? — Tudtára adni Bertának, hogy nem boldogíthatom, vagy azt hazudnom: hogy nem szeretem! Nem, nem; ezt nem mondhatom; szeretem! a szerelem járja át egész valómat s nem tudnék róla lemondani, soha! soha! . . .

De mégsem! Legyőzöm önönmagam, s kérni fogok összetett kezekkel, porba omolva, hogy felejtsem el örökre s szeresse azt, ki méltóbb, reá mint én; hogy nyújtsa kezét annak, kit számára a szülei szeretet s talán a végzet is kijelölt. Le fogok mondani szerelméről és boldoggá teszem őt.

„Lemondani, lemondani,
Könnyű nektek azt mondani;
De az én sok bűm s könyeim
Boldogságot követelnek.“

Lelkem, szivem, mindig a Zalánfi-házban tévedezett; a kert édes magánya, a madarak méla csevegése, a természet áldást árasztó mosolya mind-mind felujult bennem s én mindennap jobban éreztem, mennyire boldogtalan vagyok!

Epen ez eszméssel foglalkoztam, midőn ajtómon csendes kopogást hallék.

Az ajtóra pillantottam. A szél zörgeti, gondolám magamban, s mély sohaj lebbent el ajkaimról.

De az ajtó megnyílt s egy ősz férfi lépett szobámba.

Zalánfi volt.

A jó öreg kétségbeesett arczczal tudakozódott leánya felől.

— Eltűnt? — kérdém félőrülten s szédülve kapaszkodtam az asztalba. . . Elöttem állott könnyelműségem boszuló nemezise.

— Tiporjon szét uram, — nyögém lesujtott lélekkel, — én méltó vagyok boszujára!

— A boszu Istent illeti; én leányomat keresem, Berta ma reggel elhagyta a szülei házat!

Zalánfi tördelve mondta ki e szavakat. Ereje elhagyta s összeroskadt. Összeszedtem minden erőmet s a szegény atyát egy karszékre emeltem.

— Az Istenért! — kiálték magamon kívül, — mi történt Bertával? Szóljon! Én nyomorult bűnös vagyok, de szerettem őt!

Zalánfi erőhez jutott, s lassan, fájdalmas hangon megszólalt.

— Tehát szereti őt? Oh, mondja, hogy csak szerette!

— Igen . . . igen, én csak . . . szerettem őt. . .

Az öreg térdre borult előttem s lábaim átkarolta.

— Oh, mondja, hogy nem fogja szeretni soha, mondja hogy gyűlöli őt!

— Gyűlölöm! — kiálték kétségbeesetten s ájulva rogytam össze az ősz atya mellé a padozatra.

V.

Három nappal később a fentebbi jelenet után, egy hírlapban a következő sorokat olvastam: „Récse egyik legszebb leánya Z . . . Berta egy K . . . nevű katona-orvossal megszökött.“

— Ez lehetetlen! — szóltam dühtől reszketve, — ez a boszu szüleménye lesz!

És később csakugyan kiderült, hogy igazam volt. E kósza hirt egy felbőszült fiatal ember közölte, kit Berta visszatartott.

A fiatal ember egy alig 18 éves récsei ifju és nekem is lelki-testi jó barátom vala B. Gábor. Azonban a gyanu engem terhelt s a Zalánfi-ház gyűlöletét vontam magamra. Berta is egészen elidegenedett tőlem, s többé nem tettem meg látogatásomat.

Tehát levelet irtam. Az első szerelmes levelet életemben. Megírtam Bertának, hogy ártatlan vagyok, s megneveztem a boszuállót.

Ő megbocsátott. Feledve lőn minden, mi a közel múltban történt; feledve lőn a rossz hír, feledve az ősz atya látogatása.

Oh, mi még most is szerettük egymást! A szív soha sem tudja, mit tesz, elnémitja az ész szavát s dobog gyorsan s lázasan, míg célzt ér, vagy csalódásaiban megszakad.

De én bármennyire igyekeztem is mindent feledni, mi a közel múltban történt: üldöző árnyként kísért mindenütt Zalánfi megtört alakja, esdő tekintete; mindenütt hallani véltem kétségbeesett szavait.

És legyőztem magamat.

Első találkozásunk alkalmával megmondtam Bertának, hogy szeretem; emléke örökre élni fog keblemben, de boldogítani, oltárhoz vezetni, nem fogom őt soha.

— Ön szeret, — mondá szemrehányólag, — s mégis el akar hagyni! Elrabolta szívemet, szerelmemet, s most mindezt összetépi, hogy boldogtalanná tegyen örökre!

Szemei megnedvesedtek, forró könnyei halvány arczára omoltak, fejét mellére csüggeszté, s egész testében megreszkedett a fájdalomtól.

Pillanatra megsajnálta őt.

— Berta! én szeretem kegyedet, mint senkit e világon; szeretem, örült szerelemmel, de nem boldogíthatom soha. Múltam még oly rövid, jelenem oly bizzar s jövőm... jövőm, az titok, megfeythetlen talány. Ily életet hogyan oszthatna meg kegyed velem?

— Igaz!... igaz!... ön még nem érte el az élet célját. Az ifjuság örömapjait éli; de én... én már elértem azon kort, melyben a szülei házat elhagyhatom; elértem azon időt, midőn meg kell indulnom azon pályán, melyre a nő hivatva van.

— Igen, Bertám! kegyed elfelejt engem örökre, engedni fog a szülei akaratnak, s nem fog oly viszonyt felbontani, melyhez talán egy korábbi ígérete köti. Ugy-e megteszi ezt kegyed? Ígérje meg ezt nekem, ha szeret s én boldog leszek azon tudatban, hogy kegyedet más által boldogítottam. — Térdre borultam előtte s könyörgő tekintet vetettem halvány arczára.

— Keljen fel, Ödön! Ön győzött, legyőzte szerelmemet; megtanított szeretni s mosolygani, de megtanított szenvedni és lemondani is. Érzem, hogy engednem kell a végzetnek, mert erőtelen vagyok ellentállani; de önt feledni nem fogom soha, soba! Letörölöm könnyeimet s mosolygó arczczal nyujtom kezem annak, kit a gyöngéd szülei szeretet s a sors jelölt ki számomra, de szerelmem... az örökre öné leend.

VI.

Berta megbocsátott. Többször találkoztunk együtt a hirlapi sértés után, de e találkozás mindig titokban történt. A szülek sehogy se tudták azt elfeledni. Keresve kerestem tehát a módokat és eszközöket, mikkel meggyőzhessem.

Egy szép őszi délután B. Gábor barátom látogatott meg. Egy költeményt hozott, melyet Bertához írt azon időben, midőn szülei házatól eltávozott volt, s kért, hogy küldjem fel valamelyik fővárosi szépirodalmi laphoz közlés végett.

Örvendtem ez alkalomnak s kérdezősködtem azon rejtélyes eltűnés felől. Barátom felvilágosított. Az egész esemény egy családi kellemetlenség következménye volt.

Berta szóvitába ereszkedett anyjával s nagyatyjához ment. Ezt atyja nem tudván, nálam kereste őt; a városban pedig az a hír terjedt el, hogy elhagyta örökre az atyai házat.

Jól sejtettem, hogy a szóvita tárgya én voltam; de célszerűnek tartottam ezt barátom előtt el nem árulni.

Miután B. Gábor eltávozott, fölvettem az asztalon heverő költeményt, hogy olvassam. Egy gunyvers, egy becsületsértés

volt. Azonnal bepakoltam, s egy levél kíséretében elküldöttem Zalánfiékhoz s nyugtalanul vártam az eredményt.

Pár óra múlva megnyílt az ajtó s egy rendőr-szolga lépett be nekem szóló idéző-jegygyel. Átadta s azzal ott hagyott.

Az nap este 6 órára a városi rendőrség előtt kellett megjelennem.

Midőn a rendőrszobába léptem, a városi főhadnagy, a rendőrfőnök, két közeli rokonom s Zalánfi türelmetlenül várakoztak reám. Mindeniket nyájasan üdvözöltem.

— Uram! — szolt kevés idő múlva a rendőrfőnök, egészen felém fordulva, — ön becsületsértéssel vádoltatik.

— Ki a vádló? — kérdém.

— Zalánfi ur.

— S mi által és kin követtem el becsületsértést?

— Az asztalon fekvő kézirat által Zalánfi ur leányán.

— Ez rágalom.

— Ismeri ön e kézvonásokat.

— Ismerem, én irtam.

— S e költeményt?

— Írása az enyém, de szerzője nem én vagyok.

— Becsületsértésért a törvény hat havi fogsággal vagy 100 frt pénzbírsággal büntet; tehát nevezze ön meg a szerzőt, ellenesetben ön tekintetik szerzőül.

— Jól van! de alkalmazható-e itt a törvény szava? Nyilvánosan követtetett-e itt el a becsületsértés akkor, midőn e költemény csak kézirat, s rajtuk és szerzőjén kívül senki sem ismeri azt?

— Ez esetben nem; de be tudja ön ezt bizonyítani?

— Becsületszavammal.

— Ugy csak vétségnek, hibának tekintetik, s első ízben megbocsátható.

— Köszönöm. És most tudják meg, hogy e költemény szerzője B. Gábor, ki azon kéressel hozta hozzám, hogy egy laphoz küldjem be; de én e nemtelen tett helyett Zalánfi urékhöz küldöttem, kitől ime, ezennel bocsánatot kérek a rendőrség előtt.

Azon este együtt vacsoráltam Bertháékkal.

Másnap következő levelet irtam Berta egyik korábbi ismerőiséhez: „Tisztelt uram! Becsületbeli kötelességévé teszem önnek, hogy Zalánfi Bertának szóval s levélben tett ígéreteit a legrövidebb idő alatt beváltsa, ellen esetben jellemtelennek fogom önt nevezni. K. Ödön.“

E levél megtette a hatást. Berta már november havában elhagyta Récsét, szülei s az én áldásom kíséretében.

B. Gábort nem láttam többé soha!

Ócsvay Árpád.

A német regényirodalom *)

(1848—1868.)

A legújabb német regényben nagy, csaknem csüggesztően végtelen térség terül el előttünk.

Végtelennek mondják a tengert és a sivatagot. A német regényt a tengerhez nem hasonlíthatjuk. Az örökkévaló fenség mozzanata hiányzik benne. Annál inkább hasonlíthat-

*) Ugy hisszük, hogy a „Családi Kör“ művelt olvasónői, kik a külföldi irodalom termékeivel is szeretnek közelebbről megismerkedni, szívesen fogadják e tájékoztatást a szerzőtől, ki több évig tartozkodott Németországban, különösen az ottani műveltségi és irodalmi állapotokat tévo tanulmányozása tárgyául.

juk a sivataghoz. Az egész csupa homok; örülünk, ha néha legalább „sós“ homok. Többnyire egészen izetlen. Ha nagy ritkán találunk egy-egy törekvő bokrocskát, mely kiszáradt fejlődése közben, még ezen is örvendünk a többinek sivársága mellett. Messze, messze vándorolhatunk sok éhség és szomj közt, míg egy-egy oázra bukkanunk, melynek tüneteit áldottabb vidéken föl se vennők, de itt üdit, mert legalább él.

De néha-néha földerül előttünk egy nagyszerű világítási jelenet, egy ismeretlen eredeti világ egész mély, sejtelmes bája, mely emlékeztet a bölcsész azon mondatára, hogy mindenből lehet tanulságot és élvezetet vonni. Induljunk tehát vakmerően a sivatagnak, s ha keresztül barangoltuk, ne ijedjünk vissza a határain leskelődő szörnyetegektől sem.

A szegény számára a modern társadalmi viszonyok és a belőlük fejlődő összeütközések nyújtják, ha nem is az egyedüli, de mégis a legtöbb anyagot.

S valóban, a regény terén a termékenység évről-évre gyarapodik s jelenleg csudálatos magaslathoz ért, míg a lyrában és a tulajdonképi hőskölteményben csökkent, az utóbbiban ugyyszólván a zerus pontjáig.

A ki mai napság minden áron az irodalomból akar élni, a ki irodalmi becsvágyát ki akarja elégíteni, az vagy a színműíráshoz vagy még inkább a regényre veti magát, lévén az előbbi meglehetősen bizonytalan kenyér.

A regényben megszámlálhatlan történelmi tárgy és közel fekvő társadalmi összeütközés, mely lyrai és egyáltalán kötött kezelést nem tér, epikai, még pedig igen széles epikai modorban feldolgozható, igen kényelmesen s akár pongyolán is. A kiadók, kik a számtalan kölesönkönyvtárban biztos vevőre számíthatnak, regényekért, ha nem is fényes, de mégis tisztes díjazást fizetnek, s e díjak igen gyakran szép összegre rugnak, ha a szerző kedvelt író; lyrai és epikai költemények azonban ily díjazásban csak kivételképp részesülnek, s a legtöbb esetben a költők koczkatatják a költségeket.

Azért jelesebb költők is, tekintetbe véve mind e körülményt, a szegre akasztják lantjukat, s mint p. o. Meisner Alfréd, a legnagyobb erélyvel a regényre vetemednek.

De ez okozza aztan azt is, hogy az elfojtott lyra oly irodalmi szervekre veti magát, melyekre nem való és vízenyős lyrával van föleresztve a legtöbb német regény tömérdek fejezete.

A német regény az angollal és francziával sem összhangzatosan keresztül vitt szerves és rendszeres compositióban, sem objectiv epicus és mégis mindig érdekes elbeszélési fonalban, sem természetszerű valóságban, sem pszichologiai keresztülvitelben, sem tündöklő fantáziában nem vetekedhetik.

A külföld a modern német irodalomban legfeljebb a lyrát méltatja itt-ott figyelemre; a drámát is, de még sokkal inkább a regényt tökéletesen mellőzi.

Alig találunk egy-egy ilyen művet lefordítva ama népek nyelvére, melyek maguk is széles regény-irodalommal bírnak.

Es ez természetes; mert nagyjában és átlagosan véve, a német regény vajmi siralmas irodalmi termék. Valóban úgy látszik, hogy a tisztán mechanikai értelemben vett olvasáson kívül más czélul e művek nem is akarnak szolgálni.

Ha a polgári élet elmosódott képeit tekintjük, a mint azok e regényekben vázolva vannak, meg vagyunk győződve, hogy tapasztalati és lélektani valótlanságokban még műveletlen vagy félig művelt embert sem érdekelhetnek. Nem érdekelhetik, meg nem rázhatják, sőt tán nem is boszanthatják, oly izetlenek. Ezeket szemlélvén, arra a gondolatra kell jut-

nunk, hogy a sokat-olvasás, minden élvezet és czél nélkül, korunknak nem egyéb, mint egy szükségessé vált eszköz szellemi semmit nem tevésre; szemben a korunkban gyakrabban, mint máskor fölmerülő követeléseknek komoly és alapos gondolkodásra.

Hahogy az olvasás a szó jó értelmében, jöllehet csak mulatságból is, az olvasás komolysággal és odaadással korunk egy szenvedélye volna, más kinézése volna a világnak és ép az igazi olvasásra sokkal kevesebb könyv sokkal több példányára volna szükség. És e kevéskönyvnek csak jeles könyv lehetne. Az olvasó-világ a régibb irodalomhoz is fordulna, melyről most azt hiszi, hogy elegendőképp ismeri, hogyha némileg ismeri a szerzők irodalmi állását; és itt még mindig csak a mulattatóról szólunk. De e művek immár olvasatlanok, mert a „műveltek“, kik visszariadnak ama gondolattól, hogy e „régiművek“ ismét — többnyire azonban először — belemélyedjenek, mint a tunya tanonc, visszariad az iskolától, nem is sejtik, hogy épen ama mulatságot szalasztják el legbájosabb alakjában, melyet oly mohón keresnek.

De hisz ezt ők nem olvashatják, mert „számolni kell a korról“, ismerni kell a „legújabbat“ és ezért van oly mohó kelete a kölesön-könyvtárak katalógjának. És valóban, a kölesön-könyvtárak nagy virágzását nem csudálhatjuk. Oly művekre, mint a minőknek az új német regényt vázoltuk, pénzt kiadni, bűn volna. És száz német „próza-költő“ közt kilenczvenkilencznek ilyen a műve többé-kevésbé. Ha végig nézünk e törpék seregén, alig látunk itt-ott egy kiemelkedő főt. De néha-néha látunk mégis. Ismerkedjünk meg velük.

Nem akarunk bőven ismertetni bizonyos számú regényt, hanem fel akarjuk tüntetni regény-irodalmát egy egész korszaknak, mely, ha nincs is éles vonásokkal elkülönítve az előbitől, ha itt-ott egybekapcsolódik is azzal és bevégezését tán nem is érte el, mégis bizonyos családi jelleget félreismerhetlenül magán hord.

Feladatunk nem lehet egyes művek taglalása. Mi összefüggő hatásokat, egyetemes irányokat vázolunk, és a hol részletezünk is, inkább egész írói egyéniségeket tüntetünk fel. Nálunk egyes mű bővebb taglalása nem lesz a czél, hanem ha előfordul — ut a fentebbiek elérésére. Csak akkor, ha mint ilyen is ajánlatos, használjuk.

Ezenfelül tárgyaljuk a korszak német regényét szoros összefüggésben e korszak nemzeti életével és mozgalmával, főleg pedig szoros összefüggésben az általános uralkodó költészeti elvekkel és irányokkal, szem előtt tartva, hogy ezek a regényre és az általános szellemi élet ezekre szorosan viszonyos hatást gyakoroltak. Mindamellett ügykezni fogunk, hogy kitűzött célunkkal vagy az egésznek összhangzatosságával összeütközésbe jönnénk, az egyes nevezetesebb műveket is megismertetni az olvasóval.

Az új német regény legkitünőbb bajnoka Freytag Gustáv. Ezenfelül még legalább mint regényíró, teljesen az élénkbe tűzött korba való. Mert első költői kísérletei 1838-ba esnek ugyan. Ekkor adta ki legelső költeményeit, s a lyrával foglalkozott kizárólag 1845-ig. Később igen nagy sikerrel fordult a színmű felé. De első regényét 1855-ben adta ki a nagyhirű „Soll und Haben“, (magyar czime: „Báró és bankár.“) Mindjárt legelső föllépése általános meglepetést, elragadtatást és roppant hatást szült. Meglátszott rajta, hogy feladatát komolyan fogta fel. Meglátszott rajta, hogy mély tanulmányok és fejlesztett bölselem talpköve mvének. (Folyt. köv.)

Egy hét története.

Január 6-kán.

Szép kilátásaink. — Hellmesberger négyesei. — Szózatoss üresség. — Khayll Antal. — Apa és fiu. — Nagyapa és unoka. — Boldogságos fájdalom. — A „Két kulacsos.“ — Hajdan és most. — Régi adósság.

Ha szabad volna a kezdetről az egésze következtetni, akkor bizvást a legszebb reményekkel nézhetünk a mostani esztendő elé, mert legalább nálunk a fővárosban és a művészet világában igen kedvesen köszöntött az be. Egyszerre két kedves ajándékkal lepett meg: Hellmesberger vonó-négyes-hangversenyeivel és Kazár Emil „Két kulacsos“-ával.

Hellmesberger négyeseiről nagyon nehéz bírálatot írni, mert a puszta dicséret nem bírálat, hibát pedig a legfeketébb szemüveggel sem fődözhetni fel bennük. Olyan négy zenész működik itt együtt, a kik közül mindenik két fejjel nagyobb a közönségesnél és mind a négy művész úgy belemerül a zene legmélyébe, hogy nem látszik ki belőlük más, csak a tiszta, isteni Musica. Itt nem vesszük észre, melyik az első, a második, vagy melyik a gordonka, a brugó, mert egyik a másik kedveért játszik, mindnyájan pedig csupán csak a művészet kedveért játszanak, és kétségtelenül ez az, a miért Hellmesberger hangversenyei még eddig senki által utól nem értek. Laub is nagy művész és szintén nagyon mélyen ereszkedik alá a zene tengerébe és hozza onnan napfényre a nagy mesterek hangokba foglaló ragyogó ékességeit; de minden nagysága mellett észrevehetni rajta, hogy egy kicsit magára is gondol, nem csak a nagy mesterekre, a kiknek műveit előadja; míg Hellmesbergernél azt legkevésbbé sem lehet észrevenni; az ő hangversenyeiben csakis a nagy mesterek fényes alkotásai sugároznak körülöttünk, és azért a hallgató is annál könnyebben képes kibontakozni minden földiségből és nem látni, és nem hallani, és nem érezni mást, mint túlvilági szépségeket, tündéri zöngelmeket és valami olyast, a mi az örök üdvösséggel közel rokonságban áll. Csakis a zene képes olyan magasra ragadni a lelket, és a mostan élő zeneművészek közül csakis Hellmesberger képes annyira föltárni a zene isteni hatalmát.

A „négyek“ névszerint: Hellmesberger a primás, a még csak 16 éves Brodsky, Bachrich és Popper, a kit a főváros már a Patti-hangversenyekből mint kitűnő gordonka-művészt ismert. Ötödikül pedig a fiatal Hellmesberger József lett nálunk bemutatva, a ki igazán „az apa fia“, mert 12 éves fiatal-sága dacára máris olyan erőteljes szabotossággal hegedül és olyan helyes felfogással adja vissza a nagy mesterek gondolat-jait, hogy teljesen reáillik a közmondás: „az alma nem esik messze fájától.“ Valjon mi lehet nagyobb az öreg Hellmesbergerben: az apai szeretet- vagy a művészet iránti szeretet-o, hogy fiában olyan veszélyes versenytársat képez? Mert ez a fiu néhány év múlva alkalmasint osztozkodni fog atyja babé-raiban, ha így folytatja tanulmányait. De hisz az öreg Hellmesberger is hasonlóképp cselekedett apjával; annak idejében az is kitűnő hegedű-művész volt, attól aztán fiára szállt a dicsőségi örökség; a Gondviselés tehát csak az igazságos bíró tisztjét végzi, midőn a mostani öreg Hellmesberger mellé egy

olyan kitűnő fiatal Hellmesbergert nevel; az apákra nézve pedig az a gondolat, hogy fia dicsősége az ő dicsőségükre vet árnyékot, olyan fájdalom lehet, mely sok nagy boldogsággal érhet föl.

És nem dicséretkép, mert az ellenkező valóban a dicséret ellenkezője volna, hanem csak egyszerűen mint tényt emlittem föl, hogy e hangversenyek nagyon látogatottak voltak; a „vigadó“ tereme alig volt képes befogadni a sok bekívánczolt. Az első hangverseny alkalmával azon sorokban, melyeket rendesen azok foglalnak el, a kik a társadalom színének szeretik magukat tartani, több üres hely tiltakozni látszott ugyan ezen elnevezés jogosultsága ellen; de a második hangversenyen már azok a helyek is mind el voltak foglalva annál nagyobb dicséretet érdemel Khayll Antal, jeles zongoraművésznk, a ki e kitűnő hangversenyek számára az utat egyengette fővárosunkba; az idén is ő rendezte azokat, jövőre pedig talán nem is lesz szükség nagyon fáradoznia ez ügyben, mert a közönség talán úgy áhitozza majd e ritka műélveket, hogy nem kell többé az eredményen aggódnia. A ki a zenei értelmiség körébe akar tartozni, annak ezentul nem szabad elmaradni e hangversenyektől; hej, pedig nagy azoknak a száma, a kik fővárosunkban e körbe tartozni — akarnak!

És ezentul a nemzeti színház ajtai Kazár Emil muzsája számára is nyitva fognak állani; elég hiba, hogy a „Két-kulacsos“-át elriasztották onnan, mert egy olyan tehetség iránt követtek el ezzel méltatlanságot, aki még akkor is számot tenne, ha nem volnánk is annyira hiájával igazi drámaírói tehetségeknek. Így a „Két-kulacsos“ is a budai népszínházba volt kénytelen átmenekülni és hogy ott is tetszett, legfényesebb bizonyítéka a mű becsének, mert a színészek ott bizony nem igen támogatták a mű hatását; mindössze Kassai és Szentgyörgyi urak tudták magukat annyira-mennyire beleélni szerepükbe és nem rontottak rajtuk; a tetszés tehát tisztán a mű, azaz a szerző érdeme, a ki ez első művében is megmutatta, hogy teremő lélek; önállóan gondolkodik, erős szemlélő, élesen egyénítő, ügyesen bonyolító és tisztult izlésű tehetség. A színpadi hatást természetesen nem ismerheti meg egy első mű írója és csupán csak ezen körülménynek róhatók fel e mű hiányai, a milyen egyik-másik jelehetnek elnyultsága, a túlerős színezés ott is, a hol arra semmi szükség; de ezek mind a színműírás mesterségéhez tartozó dolgok, melyeket csakis a gyakorlat hoz meg, míg a tehetség az Isten adománya, a mit magának kell hozni a világra és Kazár azon szerencsések közé tartozik, a kik azt magukkal hozták.

Már a darab meséje is elűt a közönséges fajta szakmavígjátékokétól. A szerelemnek csak másodrendű szerep jutott, féltékeny férj és postamestereskedő szobacziézsúról pedig épen-séggel szó sincs benne. Egészen más légkörben mozognak itt az emberek, a múlt századbeli Rákóczyak légkörében, a kurnczok és labanczok világában; és ezt a rég eltemetett világot tudta e fiatal író lelkünkben föltámasztani, nemcsak, de még olyan alakokat is tudott elénk állítani e kegyeletos korból, a kiken minden kegyelet mellett jó izűen nevetünk. Ez

az egy körülmény is méltóvá teszi szerző tehetségét becsülésünkre.

A főalak e műben nemzeti Uzdi uram, Kassa városának árvagyámja, majd főbírája, egy Istentől áldott férfi, mert nemcsak szép leánya, de szép vagyonkája is van, és e kettős, de egymást kiegészítő isteni-áldás teszi Uzdi uram boldogságát, és egyszersmind boldogtalanságát. Mert minekutána épen a „kuruczvilág“ van, kétszerte nagy Uzdi uram aggodalma; aggódik a leányán és aggódik a pénzén; mindkettő nagyon kapós portéka háborus világban; hozzá meg, hogy mint hivatalos személy politikai szint is kell vallania, és mindennap változik a politikai láthatár; ma kuruczvilág van, holnap labanczvilág, és e szerint ma a kuruczok, holnap pedig a labanczok vehetik el tőle leányát, pénzét, mindenét.

Ez az, a mi a derék Uzdit aggasztja, és hogy mindenfelől biztosítva legyen, elhatározza magát, hogy ő az egész világgal békeségben fog élni, azaz: „két-kulacsos“ lesz; kuruczvilágban kurucz, labanczvilágban labancz; mai nap legjobb dolga volna neki, de mivel a Rákócziak idejében sem hét-személyes táblák, sem tekintélyes nyugdíjak nem voltak még fölfedezve, szegény Uzdi uramnak nagyon meggyűl a baja az ő két-kulacsosságával.

Jönnek a labanczok és Uzdi uram testestül-lelkesül labancz, szidja a kuruczokat, mint a hogy az e fajta emberek egykoron minket „Kossuth-Hunde“-knak szidtak, és hogy „loyalis“ érzületét annál fényesebben ragyogtassa, Katinka leányát egy labancz-hadnagynak igéri feleségül. A vén rókának természetesen egyszersmind az volt célja, hogy a hadnagy segítségére legyen a leánya fölötti örökösben. Azonban hallik, hogy Rákóczi megverte a labanczokat és erre Uzdi uram azonnal más hangon beszél a kuruczokról. A hír nem bizonyul be valónak és erre Uzdi uram újra a régi labancz-hangon beszél. Rákóczi azonban csakugyan megveri a labanczokat, a kuruczok bevonulnak a városba és erre az első, a ki a hős Rákóczit torkaszakadtából élteti, a mi derék Uzdi barátunk, és hogy annál fényesebben ragyogtassa hazafui érzületét, Katinka leányát egy kurucz-hadnagynak igéri odafeleségül, természetesen ugyanazon mellék-gondolattal, mint a hogy az imént a labancz-hadnagynak igérte volt oda; de nem tanácsos a tüzzel játszani, mert én, egyszerre csak itt terem a labancz-hadnagy; megszökött a labancz-táborból, belopódzott Kassára, kész kuruczczá felcsapni, csak hogy Katinka közelében lehessen, és most a két hadnagy szembe áll nemcsak egymással, de még az apával is, a ki mindegyiknek odaigérte leányát!

Látván pedig Uzdi uram, hogy két-kulacsossága fel van fedezve, nem lát egyéb mentséget a szökésnél; kiszökik a közel erdőségbe a hol azonban a kuruczok csakhamar elfogják és mint gyanus egyént visszakísérik a városba.

Szegény Uzdi barátunk már akkor számot vetett az élettel és csupán csak egyet felejtett ki a számitásból, azt, hogy az ő szende, méla Katinkája, a ki úgy látszik, háromig sem tud olvasni, titokban Peterdi Áronba szerelmes és ettől szintén titokban viszonzszerettetik; nem merték nyilván bevallani szerelmüket, mert előre bizonyosak voltak a fogadtatásról, a melyben az apától részesülendnek; hogy is ne, a gazdag Uzdi, az árvák gyámja, a főbíró leánya és Peterdi Áron, egy professor!

Pedig az ő mostani bajának is egyrészt az a professor volt oka. Ez hozta nyakára a labancz-hadnagyot, a mi által napvilágra jött az ő két-kulacsossága és a miért kénytelen volt kibujdosni a városból!

De a szerelem egyszersmind mentője lesz. Peterdi atyja nagy ember a kurucz-táborban, ez szót tesz érte Rákóczinál, ennek köszöni tehát életét, szabadságát és háladatosságból Katinka sem labancz, sem kurucz hadnagyné, hanem Peterdi professzorné lesz.

Ez a mű meséje, így is igen érdekes, [de a színpadon természetesen százszorta érdekesebb, mert a főalakok mellett több igen ügyesen rajzolt mellék-alak ép olyan hű, mint derült képét tárja elénk az akkori világnak. Némi rövidítések mellett bizonynyal fenn fogja magát e vígjáték tartani a színpadon és a nemzeti színház csak egy régi adósságát róná le, ha e darabot a budai színpadról a nemzetibe ültetné át. Mennyire más alakot teremtene Szigeti Uzdi uramból és Lendvayné Katinakából, a többiről nem is szólva.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

✱✱ (József főherczeg neje): Klotild főherczegnő számára Alter és Kiss divatcsarnokában igen pompás magyar diszruha készült. Ez öltözet részei: nagy uszályu ruha magyar derékkel, mente, aranyos fejkötő, gazdag aranyhimzetű kötény és fátyol. A mente, ruha s fejkötő fehér „gros-faille imperial“ kelméből készült; a kötény és fátyol aranyhimzése a legfinomabb brüsszeli munka. A főherczegnő különben nem csak a magyar diszöltönyt, hanem a magyar irodalmat is kedveli.

✱✱ (A jogászbálra) az előkészületek nagyban folynak. A tánczrend és cotillionrendeket nem lehetvén készíttetni Pesten a meghatározott időre kellő irányban és diszben, a bálbizottmány elnöke Bécsbe ment e végett, ki egyszersmind azzal van megbizva a bizottmány által, hogy József főherczegnél személyesen tisztelegjen és hívja meg. Kik szállásváltoztatás vagy más körülmény következtében netalán meghívót nem kaptak és arra igényt tartanak, a bizottmányt (egyetem II. emelet) legyenek szivesek értesíteni.

✱✱ (Múlt években) a közönség nagy részvételével dicsekedő „Protestáns bál“ ez évben valamely jótékony célra, február elején ismét meg fog tartatni. Reméljük, hogy a közönség részéről nem csak saját érdekében, hanem a jótékony cél iránti tekintetből is, buzgó pártfogásban fog részesülni.

✱✱ (A f. hó 25-kén) tartandó színházi bálra már szétküldettek a meghívók. A ki netalán nem kapott volna s igényt tart rá, tisztelettel kéretik azt a bizottmánynyal tudatni. Jegyek f. hó 10-től fogva naponkint reggeli 10-től délutáni 4 óráig válthatók a meghívó előmutatása mellett a színházi irodában.

✱✱ (A székes-fehérvári) kisdudóvoda javára f. é. januárhó 17-kére diszes álarczos tánczvigalom rendeztetik. A beléptijegyek oly nagy kelendőségnek örvendenek, hogy már eddig is nem csak a költség fedezésére szükségelt összeg gyűlt be, hanem azonfelül az intézet is tekintélyes haszonnak örvend.

✱✱ (Hegyessy Kálmán,) kit közelebb a baranyai ellenzék képviselőjelöltül léptetett fel, most bocsátá ki Gibbon: „A római birodalom hanyatlása és bukása“ című történetének II-dik kötetéből az I-ső füzetet magyar fordításban. E mű megjelenését örömmel üdvözölte az egész lap-irodalom s a magyar tudományosság minden barátja.

✱✱ (A Teleky-féle pályázatra) érkezett drámák czimsora ez: „Nápolyi Johanna,“ 5 felv. tragédia, „A honszeretet,“ 3 felv. dráma, „Az erény bajnokai vagy a szökött léggolyó,“ 5 felv. dráma, „Fráter György,“ 5 felv. tragédia, „Alpár Má-

tyás, „Negyedik Béla,“ „Lucanus,“ „A szenvedélyes üzöttek,“ „Egy erdélyi fejedelem“ és „Károly király“ 5 felvonásos szomorujátékok. A bírálókat eredményét márczius 19-kén hirdetik ki.

✚✚ (Radnótfáy Sámuel) intendansnak új év napján egy számos tagból álló küldöttség emlékül diszalbumot nyújtott át, a nemzeti színház 140 tagjának arcképével. Hozzá mellékelhették volna az albumhoz a múlt évi régi, unalmas reportoiret, s az újabb acquisitiók névsorát.

✚✚ (Gr. Batthyányi Kázmér nővérének,) Filippinének gyermeke, gr. Pergen Antal, ki a párisi, utóbb müncheni követ-ségeknél 2-od, jelenleg pedig a római követségnél első titkár, a napokban utazott át Kaposváron, anyja osztályrészét, a somogyi uradalmat átvenni, az 1848—49-ki forradalom egyik legvitézebb ezredese, Gózon Lajos kíséretében. A tudományosan képzett ifjú gróf rövid idő múlva lemond szép állásáról és Somogy megyében telepedik le, hogy nyelvünket megtanulva, a gazdasáznak szentelje magát.

✚✚ (Az ideai sebészhallgatók) hogy kegyeletöket és tiszteletöket, melylyel nagy mesterük a korán elhunyt dr. Balassa János egyetemi tanár iránt viseltetnek, tett által is kimutassák, elhatározták maguk közt, a boldogult tanárnak olajba festett arcképét, egyedül csak az ő számukra rendelt belkórda helyisége részére megszerezni.

✚✚ (Irányi Dániel) ki jelenleg a „Magyar Ujság“ szerkesztője, nyilatkozik a „Napló“ esti-lapjának amaz álhire ellen, mintha ő Szigetváron egy báli meghívást azzal a kijelentéssel utasított volna vissza: hogy „nem szokott zsidókkal együtt mulatni.“ — Irányi egyszerűen kijelenti, hogy őt senki sem híván Szigetváron bába, semmiféle visszutasító választ nem is adhatott. Különben Szigetváron ép egy izraelita orvosnál volt szállva. — E nyilatkozat nélkül is aligha volt valaki a magyar olvasók közt, ki — csak fölületesen ismerve is Irányi multját s iratait, — e mendemondát elhitte volna.

✚✚ (A „Népkör“) mult vasárnap tartá első értekezletét Vidats János elnöklete alatt. A tanácskozáók bizottságot választottak a kör alapszabályainak kidolgozására s megfelelő helyiség keresésére. Mihelyt e bizottság eljár küldetésében, a második értekezlet is meg fog tartatni. E körnek feladata leginkább a választásokra hatni.

✚✚ (Régiség a XIII. századból.) Mint az „Archeologiai értesítő“-ben olvassuk, régiségre akadtak legközelebb Német-Csanádon. A régi templom alatt ugyanis egy kőkoporsót találtak, melynek alapján vörös, rozsdaszínű foltok láthatók, miután jellegére e koporsó a XIII. századból eredetnek mondatik, s a hagyomány útján tudjuk azt is, hogy Kun László ideiglenesen a csanádi püspöki templomban temettetett el, miért ne következtethetnénk már most arra, hogy ama rozsdaszerű foltok vérfoltok, még pedig Árpád-vérfoltok.

✚✚ (Schwarz Adolf alkusz,) ki mintegy 100,000 frtig menő váltóhamisítás és csalás elkövetése után, 1866-dik évi december havában, az összeszedett pénzzel Amerikába illant, onnan 1867 márczius 28-kán a magy. kir. igazságügyminiszterium közbenjárása folytán, mint közbűntényt elkövető egyén, a magyar kormánynak kiadatott, folyó januárhoz 4-kén ítéltetett el a biharmegyei büntető-törvényszék által és pedig — mint váltóhamisító és csaló — 15 évi sulyos börtönre. Wiener Albert, kit a büntettes társul vádolt be, ártatlannak nyilváníttatott.

✚✚ (A „Páris városához“ címzett szállodában) az államvaspálya-társaság egy díjnoka: J. A. agyonlőtte magát. Az öngyilk-

kosság okául azt tartják, hogy J. előbb főhadnagy volt az István fkg nevét viselő gyalogezredben, de egy becsületbíróság ítélete folytán a katonaságtól elbocsáttatott és azóta kétszer eredménytelenül folyamodott a tisztség újbóli elnyerhetése végett. Az öngyilkosság napján vette a második elutasító választ s valószínűleg ezért vetett véget életének.

✚✚ (Kolozsváron) a csavargók bátorsága nagyvárosias szint kezd öltetni. Ünnepmásodnapján esti 10 óra tájt egy kormánysszéki hivatalnok ügyekezett haza, a külső magyar-utezába. A kapun innen egy elég csinosan öltözött egyén szólítja meg, kérvén, mondaná meg, hány óra. A megszólított legkisebb gyanu nélkül kiveszi arany óráját, s eleget téve a kívánatnak, tovább folytatja útját; alig ért azonban a ref. templomon alul, őt gyanus egyéntől látja magát körülveve, kik közt fölismerte az óra felől tudakozódót is; nem is sok ideje maradt e jelenet felett elmélkedni; száját betömték, a földre tiporták, s midőn már szabad volt fölkelnie, már legjobb akarattal sem mondhatta volna senkinek, hogy hány óra: a sulyos arany lánczczal együtt elvitték; elég különös, hogy pénztárczájához nem nyultak. A rendőrség nagy erélyt fejt ki e tárgyban s talán annál hamarabb nyomra jön, mert a főcoripheus, hir szerint, nem ritka vendég a kávéházakban, s mint mondják, ott azóta is jelentkezett.

✚✚ (Husz év múlva) lesz a magyar honalapítás ezredéves emlékünnepe. Ennek megülésére többféle terv merült fel. Most a „Hon“-ban egy kolozsvári hazánkfia azt javasolja, hogy Pesten egy világkiállítással kellene megünnepelni, mert hiszen — úgy mond — husz év alatt iparunk kifejlődhetik s a nemzet meggazdagodhatik.

✚✚ (Választási mozgalmak.) A pest-terézvárosi régi Schwarcz-párt jelenleg Alnássy Pál jelöltségét emlegeti. — Buda második választókerületében Házmán polgármestert kérték fel jelöltül, ki azt el is fogadta. — Biharmegyében Csen-gery Antal ellenjelöltjeként Gáspár Endre, volt honvédtábornokot emlegetik. — Csanádmegye nagylaki kerületében a Deák-párt Dedinszky József helyett Greguss Ágostont kívánja megválasztani. Érkövy Adolfnak is vannak hívei. — Borsodmegye csáthi kerületében, mely kerületet a deákpárti Édes Albert képviselte volt, a kormánypárt jelöltje, Orosz Mihály, a balpárté pedig Gencsi Géza. — Zala megye keszthelyi választókerületében Korizmic László a jobb- s Gaál Endre a baloldali részéről léptek fel jelöltül. — Somogy megye szili kerületében Svastics Gábor ellenjelöltje Kovacsics Kandid. — A csurgói kerületben Inkey József ellenjelöltje Noszlop Titus. — A lengyeltóti kerületben Kacskovics Ignác a baloldali Gáspár Lajossal áll szemben. — A nagy-atádi kerületben pedig Somsich Imre gróf ellenében Ritzinger József jelöltetett ki.

✚✚ (Karansebesről) írják, hogy ott néhány nap előtt több határőrt fogtak el, midőn éppen hamis 1 és 5 frtos államjegyekkel akartak fizetni. Bevitték őket a fegyházba s ott bevallották, hogy az államjegyeket maguk csinálták. A katonai törvényszék 7 és 8 esztendei fogságra ítélte őket. E „társulat“ olyan egyénekből áll, kik már többször voltak büntetve lopásért.

✚✚ (Minta-rendőrség.) Tegnapelőtt este a pesti király-uteza szegletén egy öreg embert egy kocsi elgázolt és sulyosan megsértett. A szerencsétlen ott maradt a kövezeten, míg a kocsi tovarohant. Természetesen sem rendőrt, sem biztost látni nem lehetett. Ennélfogva többen a terézvárosi kapitánysághoz mentek, hol azonban azzal utasítottak vissza, hogy jöjjenek holnap! Mégis,

midőn valaki megjegyezte, hogy holnapig a szegény ember elhalhat, az illető drabant-káplár megkérdezte az elgázoltnak nevét és azt följegyezte; hanem segédkezet a jelentkezők nem nyertek, s így daczára annak hogy a jelentés megtétetett, a rendőrség minden legkisebb segélye nélkül kellett a szegény öreget úgy a hogy elszállítani, holott mi eddig azt hittük, hogy ilyen esetekben a segítők között első helyen a rendőrségnek kellene állani.

*** (Unghmegye) Zavadka helységében ismét iszonyu áldozatokat tüntet fel a népnevelés hiánya. Bizonyos Zauszin János gazdag telkesgazda s három gyermek atyja, épen karácson előtti (decz. 24-ki) virradóra saját nejét egy szekerczével meggyilkolta. S mi okból? Csupán azért, mivel a régibb idő óta búskomorságban szenvedő embernek egy paraszt jós (e vidéken „Vrázs“) a mult évben azt jövendölte Poroskón (szintén unghmegyei helység), hogy egy év múlva meg fog halni, tehát intézkedjék előre vagyonáról s gyermekeiről, annál is inkább, mivel neje mihelyt ő elhal, máshoz menend férjhez s mindenét elpusztítandja.

++ (Rózsás napló.) Mándoky Béla színész a mult héten kelt össze Kolozsvártt Morzsay Emma kisasszony énekesnővel.

++ (Vegyes hírek.) Privorszky azon termében, hol a képviselők az országgyűlés első szakában társalgási összejöveteleket tartottak, Deák Ferencz mellképét, melyet Privorszky Klimkovics festő által készítettet, e napokban leplezték le. — Erdődy-Raczinszky, Taaffe-Csáky Irma, Eszterházy-Eszterházy Ilona, Potoczky-Sanguszko és Batthyányi-Festetich Zeline grófhölgyek, hallomás szerint, ő Felsége a királynő udvarhölgyeivé neveztettek ki. — Bunkó Viktor, Németországban járt zeneköltő hazánkfi, a nemzeti színházban fogja magyar zeneműveit a pesti közönségnek bemutatni. — Henkeresen mult hó 24-kén egy veszett farkas kilencz embert megmárt s ezek közül egy már meg is halt. A szerencsétleneket ápolás alá vették. — Kovács Iván, kit Spáth meggyilkolásának gyanujába keverni némely lap nem átallott, — mint a „Győri Közlöny“ írja, teljesen ártatlan; a pesti hatóság részéről letartoztatva nem is volt és teljes szabadságnak örvend. — Józssef főherczeg honvédfőparancsnok számára azon lakás fog elkészített, melyben jelenleg a belügyminiszterium van. Ez leendő főherczeg állandó lakása, hová hir szerint tavasszal vonulna be. — A kereskedelmi hajók lobogóin új évtől kezdve a nemzeti szín és czimer is ott lesz. — Rózsavölgyi és társánál megjelent: Poór G. fantasiája a „Boldogság első napja“ című operából. — A gróf Karácsonyi-féle palotába Budán néhány nap előtt egy tolvaj kötékhágcso segélyével belopózott s több értékes tárgyon kívül különböző rézedényeket is elvitt a konyhából. Épen akkor csípték el, midőn ezeken akart könnyű szerével tuladni. — Dr. Akin Károlyt az akademia palotájában levő szállásán kirabolták. — Kerkapolyi Károly a honvédelmi miniszterium államtitkárává neveztetett ki. — Lánka községnek g. n. o. pópája mult hó 24-kén részegen jött haza és neje előtt dicsekedni kezdett, hogy már most mindenki honvéd lesz. Ez alatt töltött fegyverével hadonázván, a fegyver elsült és neje halva rogyott össze. A vizsgálat megindított a pópa ellen. — Gróf Károlyi Györgyné szül. Zichy Karolina, ki 1848 óta nem látta hazáját, közelebb visszatért s jelenleg atyjánál van Pozsonyban. — Faragó nevű balázsfalvi tanár, ki a pronunczia-mentó-féle ügyben nagyon kompromittálva volt, egy idő

óta eltűnt, s már köröztetni is kellett. — Karagyorgyevics herczeg ellen a vizsgálat már be van fejezve, s arról Szarvassy vizsgáló bíró már beterjesztette javaslatát. A tanúkihallgatás jövő héten lesz s annak befejeztével az írásbeli pör megindul. — Damjanich János özvegyét a gazdasszonyok választmánya, Hollán Ernőné üdvözlöte mellett, ujévi ajándék gyanánt azon árvák jólsükerült fénykép-csoportozatával lepte meg, kiknek érdekében évek óta fáradozik. — A miskolczi orvos- és gyógyszerész-egylet a felejthetlen emlékü, európai híré, elhunyt orvosnak, Balassa János, egyetemi tanárnak gyászünnepelet fog rendezni. — Juchó Ferencz, a kolozsvári bányafőigazgatóság első mérnöke, a magyar kormány által táviratilag sürgősen felhivatott Bécsbe, hogy ott részt vegyen azon tanácskozásokban, melyek a wielickai vizömlés veszedelmének elhárítása végett tartatnak. — Gróf Károlyi György koronaőr, saját kérelmére, fölmentetett Szatmármegye főispáni méltóságától. A megye új főispánjának pedig Ujfaluassy Miklós, kövárvidéki kapitány, nevezetett ki. — A budai csolnakázó-egylet f. hó 20-kán, a budavári országházi termekben tartandó tánczvigalmára gróf Andrássy Gyulánét, a miniszterelnök nejét, volt szerencsés bálanyának megnyerni. — Az erdélyi honvédségi kerület székhelye Maros-Vásárhely lesz. — Egy körülbelül 26 éves fiatal ember, ki magát báró Batthyányi Kálmánnak adta ki, mult héten, hamis orosz értékpapírok segélyével, Lechner, pesti órától 3 arany órát 1300 frt értékben, és Barber kereskedőtől 1500 frt értékű prémes árukat csent el és azonnal megszökött. — Zággráiban az irgalmasok kórházából egy nő megszökvén, a Szávába ugrott. Két zágrábi lakos, Hutterer és fia azonbankimenték a vízből és ismét átadták a kórháznak. — Mult vasárnap egy 3 évre elítelt rab a budai városházából megszökött, de az utcán a vele véletlenül szemközt jövő börtönőr fölismerte és visszavezette. — Ujverbáson egy jómódu evangélikus ember Popper Mór izraelita kereskedőt hívta meg gyermeke keresztapjának, ki a meghívást elfogadta és a keresztelés meg is történt. Öröndetes jele a felvilágosodás terjedésének, méltó, hogy fölemlítettessék. — Budaváros évenként 27,317 frt és 13 krt fordít iskolai czélokra. — Az időjárás Horvátországban is oly enyhe, nedves, mint nálunk. Karácson idején Zággrávidéken egy öz vadászat alkalmával 30 szalonkamadarat láttak és 8-at lőttek. Deczember vége felé ily vadászati eredmény csakugyan nem mindennapi. — Ugyancsak Zággráb több vidékén kiütött a himlőbetegség és Dubravcsák nevű faluban járványos mérvben dühöng. — A „Szabad sajtó“ című politikai napilap a 6-dik szám után megszűnt. — A honvéd-főtisztek schematizmusa néhány nap múlva megjelenik. — A lipótmezei tébolydában 94 beteg van ápolás alatt: 49 nő és 45 férfi; két harmada izraelita; mindenikkel szépen bánnak; nők kézműveken dolgoznak; némelyik zongorázik; férfiak sakkot, kártyát vagy billiárdot játszanak.

*** (Halálozások.) Székes-Fehérvárott az ő év utolsó napján temették el a derék Zalay Károly ügyvédet, ki Schwarz Gyula ellenjelöltje s mostoha apja volt, ki egy kocsiról való leesés alkalmával kapott fejsebben hunyt el. — Petrovits püspök, magyar-horvát országgyűlési képviselő, Zággráiban ujév napja reggelén szélhűdés következtében meghalt. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Január 7-kén.

Jan. 1-én: „Az áldozat,” Vörösmarty Mihály eredeti szomorujátéka, 5 felv. — Jan. 2-kán: „A boldogság első napja,” Auber vig operája, 3 felv. — Jan. 3-kán: „Szentivánéji álom,” Shakespeare színműve, 5 felv. — Jan. 4-kén: „A csapodár,” Sardou vigjátéka, 3 felv. — Jan. 5-kén: „Zrinyi,” Adelburg Ágost lovag történelmi drámai zeneképe, 5 felv. — Jan. 6-kán: „A nőuralom,” Szigligeti Ede eredeti vigjátéka, 3 felv. — Jan. 7-kén: „Don Carlos,” Verdi operája, 5 felv.

Budai népszínház.

Január 7-kén.

Jan. 1-, 2- és 3-kán: „Az ördög pilulái,” látványos bohózat, 4 felv. — Jan. 4-kén: „A csapodár,” Sardou vigjátéka, 3 felv. — Jan. 5-kén: „A két kulacsos.” — Jan. 6-kán és 7-kén: „Az ördög pilulái.”

Gazdasszonyoknak.

Sült szarvas-czomb.

A szarvasczombot nagyon tisztára megmosván, a bőrt ket mind le kell szedni róla és az egészet szalonnával megspékelni, sütőlemezre tenni és gyakori leöntögetéssel megsütni. Egy kisebb szarvasczomb 2 és fél óra alatt, egy nagy 4 óra alatt sül meg puhára. Tejfelletlel újból leöntve, ha kész, szépen össze kell darabolni és forróan betálalni. — E czombot néhány napig savanyu páczba is lehet tenni és csak azután megsütni.

L. Luiza.

Portugali hideg crême.

Egy tiszta medenczében 15 tojássárgáját, 20 lat finomra tört cukorral habzásig elkevervén, a közé egy és egy fél measures forró bort kell önteni és négy narancs és egy citrom levét is. Ekkor a crêmet más edénybe kell önteni és folytonos keverés mellett négy lat borban felolvasztott gelatint belé önteni; ha az egész kihült, 15 tojás fehéréből verrt kemény habot kell venni, azt is közé adni, egy formát friss mandula-olajjal kikenni, az egészet beléönteni, jégre tenni és hidegen betálalni.

E. Katalin.

Divattudósítás.

Mai mellékletünk magyarázata.

Ez alkalommal két béli öltözkéket mutatunk be t. olvasóinknak.

Az első alak zöld tafotából készült ruhát mutat be. Az alján három sor zöld tafota rüche látható, a felső szoknya vagyis tunique fehér csipke-szővetből készült, két oldalt zöld csokrokkal troussirozva. A kivágott derék egy sor fehér csipkével van disztve. E ruha ára 80 frt, ha selyemből és 30 frt, ha zöld tarlatanból, tarlatan tunique-el készül. — A fejdisz egy zöld csokorból és fehér gyöngyökből áll.

A második alak: rózsaszínű uszályos ruhát tüntet elő, az alján széles fodorral és csipkedisztéssel. A derék fehér tüllből való, finom csipkével és rózsaszín válszlaggal disztve. E ruha ára, csipke nélkül 80 frt, de mint az első alakon látható ruhánál említettük, ha könnyű kelméből készül 30 frton egészen kiállítható. A fejdisz egy rózsaszín kaméliából áll.

A béli ruhákra nézve az idén is a fehér szín lesz a legkedveltebb, és láttunk is már néhány meglepőleg szép öltözkéket. Néhányat közülük megemlíteni kötelességemnek tartom.

Egy fehér tüll-ruha alján huszonöt báromujnyi kis fodor volt látható, a felsőszoknya pedig egészen simára készült, oldalt fehér virággal felhuzva. — Egy másik fehér tarlatan-ruha alján széles fodort láttunk, a fodor felett három sor lila rüchet, a felsőszoknya lila tarlatánból készült lila hajnákkal felhuzva, a derék fehér volt, három sor lila rüche-el és a vállakon hajnákkal disztve. Ugyanilyen készítésű ruhát láttunk apró rózsabimbó füzérekkel

disztve, a mi fiatal leánykákhoz igen jól illik. Örömmel tapasztaljuk az idei öltözkékeknél, hogy a leányoknak készült öltözkékek majdnem kizárólag igen egyszerűek, olcsó szövetből készülnek, és csak a virág legfőbb disztése, a mi igen helyes fordulata a divatnak.

A selyemruhákat rendesen csipkével disztik, legujabban pedig szalma rojtokkal és bojtokkal, sőt néhány szép szalmából készült himzést is láttunk, a mi igen jól vette ki magát.

LEGUJABB AJÁNLAT. Turcsányi Antal, hölgyruha-készítő-mester, diszes béli ruhákat készít, legujabb honi díszszel föléltve.

Tarlatán- vagy crêp-ruhák 35 fttól 100 forintig, a legfinomabban kiállítva.

Vidékről érkező szives megrendeléseknél jó centimeter szerinti mérték vagy jól álló derék beküldése kéretik.

Lakása: Pesten, gránátos-utca 4-dik szám.

Számrejtvény.

Heller Ilka és Bertától.

- 1, 4, 26. A lélek és életnek székhelye;
 - 18, 25, 7, 8. Mindig előbb van, mint másnak helye;
 - 2, 20, 21. Ezen belül sokan elférhetünk;
 - 16, 13, 11. Növényt e nélkül nem képzelhetünk;
 - 3, 9, 17, 15, 14. Tulajdona mindnyájunknak neve;
 - 7, 22, 19, 24, 6, 12. Hajósoknak vészjósló szelleme;
 - 1—26. Érte minden honfi karja készen áll.
 - Lelje népe boldogságán örömet;
 - Hir, szerencse koszorúzza szent fejét.
- Megfejtési határidő: február 7-dike.

A m. é. 50-dik számban közlött rejtvény értelme: „Vasárnap.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Magyar Terka, Theisz Hummel Emilia, Czegléd A., Glós Zmeskál Ágnes, Melichár Ferdinandy Luiza, Duhek Vilma, Ruttkay Ilona, Matékovics Luiza, Marton Izabella, Kazay Gizella, Schwartz Éva, Bárány Luiza, Malachovszky Béláné, Gersics Mari és Róza, Koszits Terézia, Szántó Julia és Zsófia, Mihálovics Árpádné, Rösler Antónia, Gergely Károlyné, Gogomán Mari, Füzy Albina, Potoczki Mari, Somogyi Eszter Fogarasi Jánosné, Flegmann Lipótné, Bogdanovics Ignáczné, Szepessy Róza, Basilides nővérek, Szokolay Zsigmondné, Kamanfalvi Sztankovics Hermin, Marcsány Viktória Belbe Jánosné, Bukóvszky Ilon és Regina, Vályi Lajosné, Birkl Mari, Radó Emma, Vaszőcsik Mária.

A m. é. 49-dik számban közlött rejtvény megfejtését utólag beküldték:

Rösler Antónia, Bukóvszky Ilon és Regina.

A m. é. 48-dik számban közlött rejtvény megfejtését utólag beküldték:

Rösler Antónia, Bukóvszky Ilon és Regina, Vályi Lajosné.

Tartalom.

A test ápolásáról az első években. (Folyt.) — Szeretteimnek, Torkos Lászlótól. — Egy nőszörnyeteg, Balázs Sándortól. (Folyt.) — Az ifju keserve, Szirttővi Bálinttól. — Berta. (Vége.) — A német regényirodalom. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: januárhavi divatképünk.

Felölös szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

A „CSALÁDI KÖR” DIVATKÉPEI

Január hóban 1869.

Ny. 50bn. 2. Grund Pest. 1869.

Alter és Kiss nődivatterméből.

Alma

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 forint, félévre 6 forint, egész évre 12 forint. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr. egy-egy hétévi könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:

halap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer hasábozott sorért 8 kr.

3. SZ.

Január 17-kén.

1869.

Havonkénti színezett dí-

vatképpel. minden szükséges
bimzetrájkokkal. Évenként két tör-
ténelmi műlap és tíz kötet könyv-
melléklettel.

A könyvek megkötésére egész-, a műlap meg-
kötésére félévi járattal kötelezettséget foglal
magában a lap irányában.

A test ápolásáról az első években.

(Vége.)

A testi ápolás egyik fontos része az első életkorszakban az elkényesztetett gyermek tápláléka. Hogy a gyermekeket nem tanácsos minden étel élvezetére szoktatni, már föntebb mondók. Még mindig különösen tejes étkeket kell nyújtanunk, ezen mintatápot a gyermeki korban, és változatosság kedvéért hus- s sör-levest, természetesen egy-egy tojást belekeverve; a vastag-ételek közül csak a gyöngébbeket lehet megengedni; törött burgonyát, paraját s a gyümölcsből csak szárított s főtt gyümölcsöt. A második évben már némi kis húst s jól kisütött kenyert is lehet adnunk. E módon szoktathatni a gyermekeket mindahoz, mi az asztalra jó, csak óvni kell, a mennyire lehet, még a kövér s fűszerezett ételek élvezetétől, valamint minden zsíros süteménytől, melyeket még a felnőttek is alig emészthetnek meg. Nem kevésbé ártalmas gyermekekre nézve a kávé is. Habár nincs is minden táperő nélkül, mégis igen izgatón hat az idegrendszerre, úgy, hogy ily fiatal korban meg nem engedhető izgatottságok keletkeznek, melyek nagy hatással vannak a test részeire s könnyen szívdobogást szülhetnek. Bár ezen érzelmek, gyakori használat következtében, csillapulnak, s gyöngye kávé élvezésénél alig észrevehető, még sem lehet ajánlani, hogy vele éljenek, s a fiatal, még növekedő testet emésztessék. Ez szól természetesen minden szesz italról is, melyek az ugyis heves, fiatal vért még inkább izgatják; azért az ilyeneket csak a teljes kor elérével szabad volna élvezni. A legkártékonyabb előítéletek egyike az, hogy bor vagy pálinka által a gyermekeket megedzzük, erőssé tesszük; sőt ellenkezőleg ez megrontja idegeiket, gyöngíti emésztő-

szerveiket. Viz és tej egyedüli itala a gyermekeknek! Viz ivásra szoktatás az egész jövő életnek hihetetlen előnyére van. Legbiztosabb szer ez, mely által az ember jó, mindent megemésztő gyomrot kap s ezt a maga valóságában egész végig meg is tartja.

Az étkeket az elszoktatott gyermeknek eleintén nem nagy szünetekben kell adni, miután a gyermeknél az emésztés, minél fiatalabb, annál hamarabb történik. Később szoktatni kell, hogy csak négyszer napjában egyék s különösen szoktatni kell a gyermekeket életrendre. A káros szokás, hogy a gyermeket időn kívül is hagyják enni, mely gyakran a nagyanyák s nénék helytelen gyöngédségében rejlik, legelső alapja a gyermekek későbbi falánkságának. Azután már nem azért esznek, mert éhesek, hanem esznek unalomból, s így támadnak a giliszták, görvélyek. Rendre szoktatott gyermekeknél nem találjuk ezt a falánkságot, s később is fogják tudni, hogy mennyit kell enni, s hogy az ember nem azért él, hogy egyék, hanem azért eszik, hogy éljen. Egész biztonsággal nem lehet meghatározni, hogy az adag milyen legyen, mit a gyermeknek adunk; ezt a józan, tapintatos anyára bizzuk.

Végre szóljunk még az érzékek fejlődéséről, mint az ébredő szellemi tevékenység első nyilatkozatáról. Csak az első hetekben oly tompa érzékű a gyermek, hogy táp, melegség, puha fekhelyen s nyugalmon kívül mit sem ohajt s ezen kívánságainak teljesítése is csakis kielégíti, de meg nem örvendezteti. Csakhamar észrevehetni, hogy az érzékek kezdik felfogni a benyomásokat. Legelőbb fejlődik a tapintat és izlés érzéke; a

Emika

látás, hallás és szaglás érzéke csak később fejlik. Bár a gyermek szeme születésétől kezdve érzi a világosságot, sőt szokatlansága miatt nagyon is érzi; de az első hetekben nem tudja megkülönböztetni az egyes tárgyakat, s más tárgy közeledtére nem hunyja be szemeit. Még később fejlik ki a hallérzék s megkülönböztetése egyes hangoknak, úgy, hogy a gyermeket csak a második hónapban lehet bölcsődallal elaltatni. Legkésőbb fejlik tagadhatlanul a szaglás érzéke. A szem s a belső oly gyöngéd szerkezete mellett ügyeljünk, hogy kiméljük. Azért őrizzuk a gyermek szemét első időben az erős világosságtól, az átmenettől a sötétségből a világosságba, s mihelyt a gyermek világos, fénylő tárgyakat — mi után különben vágyik, mihelyt észre tudja venni — szemével képes megragadni, arról kell gondoskodni, hogy e tárgyak a szem tengelyére essenek. Épen így nem szabad a gyertyát a gyermek mellé vagy mögé helyezni, hanem eléje kell tenni, különben kancsalitni fog. Hasonló szorgalommal kell ápolni a fület is; nem szabad lármázni, dörömbölni a gyermek mellett.

A közérzületre úgy külső, mint belső befolyások is bírnak befolyással: az időviszonyok, kül- s belfájdalmak. Nem tetszését, rosszullétét sirásával jelenti a gyermek, s e sirás egyedüli kifejezője érzelmeinek; bár megértene mindig az anya, hogy orvosi tanácshoz folyamodnék. Így például az a sirás, mikor a gyermek lábaeszkáit huzogatja, azt jelenti, hogy az alrész fáj; a szájhoz kapkodás a fognövést; köhögéses sirás mellfájást jelent. Ha azonban a három hónapon túl levő gyermek könyözés nélkül jajgat, akkor nincs semmi baja. Ez esetben se siessen az anya, hogy előálljon szüntető szerekkel; mert ez a sirás valóságos edzése a tüdőnek, s sok ember nem lett volna későbbi korában a tüdőbaj áldozata, ha hagyták volna ordítani kénye-kedve szerint.

Ezzel bevégezzük szemlénket a gyermekek ápolásáról az első korban. Ki tényeket s tanításokat várt, hogy mint kell a gyermekeknél az egyes betegségeket gyógyítani, kedvetlenül fogja letenni e lapot. Mi elvből s okból nem tettük mindkettőt. Gyógyszer avatatlan kezében valóságos kés gyermek-kézben, s a mi a tanítást illeti, ez nem-orvosokkal szemben sohasem lehet oly tökéletes, hogy hamis képzeteket ne ébresztene föl, s csak a főt bonyolítja össze. Azért önök, tisztelt anyák, ha gyermekük megbetegszik, gyorsan hívják orvosuk segélyét. Tanácsoljuk, hogy jókor, mert a gyermekeknél a betegség lefolyása oly hirtelen, hogy egy óra elmulasztásával mindent mulasztottak. Ne gondolják tehát, majd megjavul a baj! Kérdezzék az orvost rögtön, ha csak látják is, hogy valami betegség lapang, vagy csak származhatnék is. „Nem akartuk hivatni,“ halljuk gyakran, „mert azt hittük, ismét kinevet orvos ur.“ De mennyivel jobb, ha az orvos tréfával üzi el az aggodalmat, mintha komolyan mondja, hogy „már késő!“

Szf. F.

A darabos utcában.

Miskolc, szept. 6. 1868, a ref. paplakban.

Losonczy Lászlótól.

K i ismeri Debreczenben
K a b a i B á l i n t o t
S házát? ... nem volt deák-élet
Vigabb soha, mint ott.
Vigan élt az ifju pár is,
Deák-szomszédságban:
Hol Csokonai is élt, a
Darabos utcában.

Kabai uram! bajuszát
Kipederintette;
Ő nejét, őt ifju neje
Oly nagyon szerette.
Bajsa, mint a szén, olyan volt,
Nem volt ősz hajában;
De még a négy deáknak sem,
Darabos utcában!

Három theologus deák,
Egy pedig jurista;
Azok tanulták a dogmát,
Ez a verset írta.
K ö n y v e l keveset gondolt,
Andalgott magában;
Mit Csokonai is tett, a
Darabos utcában.

A fiatal házi nőnek
Volt szép lány-testvére;
Szívem még most is feldobog
E szép lány nevére.
Zsuzsika volt? nem, Julcsa volt;
Haja állt hosszában;
Fején pártá... így jelent meg,
Darabos utcában.

S a jurista Julcsikáról
Írt sokféle verset,
Odát, anákreoni dalt,
Megtöltet és nyersét.
A vers egész halomra gyült
S hevert ládájában,
A melyeket összeirt, a
Darabos utcában.

A vig farsang festett szánon
Megjött nemsokára,
S a jurista egyik bálból
A másikba jára.
Magyar magán-tánczot is járt
Egyszer a „Bikában“;
Éjfél előtt nem aludt, a
Darabos utcában.

A juristát felszólítá
Jó D o b r o s s y J á n o s;
Hanem az ő felelete
Volt szörnyű hiányos.
Mennyiben semmit nem felelt
S restelé magában;
Soká komoly, szomorú volt
Darabos utcában.

Ott állt a sok mulatástól
Megtörve, halványan:
„Beteg vagyok,“ szólt rebegve,
Halkal, nem harsányan.
„Elhiszem, hisz egy pár héttel
Felelt k i t ü n ő l e g;
Feküdjék le, jobb feküdni
Az ily szenvedőnek!“

Szót fogadott, feléje se
Ment a tanteremnek,
Mig társai, laktársai
Hiven megjelentek.
Egy hónapig á l b e t e g volt,
Benn ült a szobában;
Csöndösen dolgoztatott a
Darabos utcában.

Arról a szép Julesikáról
Irt sokféle verset,
Ódát, anákreoni dalt,
Megtűltet és nyerset. . .
Ez álbeteg jurista én
Voltam hajdanában,
A bolondját én jártam a
Darabos utczában!

Egy nőszörnyeteg.

Beszély.

Balazs Sándortól.

(Folytatás.)

III.

Kisded egyszerű szobában él eltemetve a nő, kit férje odahagyott.

A világtól visszavonulva ide rejté el szégyenét, bánatát.

Itt él könyeinek, emlékeinek, titkos, gyermekes ábrándjainak és azon képtelen reménynek, a mitől szíve megválni nem bír, hogy férje ismét vissza fog térni hozzá, hogy ismét szeretni fogja őt és ismét boldogok leendnek, mint valának egykor ama rövid . . . ah, nagyon rövid másfél év alatt, a mit együtt éltenek.

Hiszen ő még most is szereti őt, csakugy, mint esküvője napján; ah nem ugy, hanem sokkal jobban, százszor inkább! Oh, mily kész örömmel fogja neki megbocsátani megtévedését! Soha ne érje szemrehányás, sem panasz a multért. Szemei mindig csak mosolyogni fognak rá; sirni ne lássa soha őt. Nem fog többé panaszkodhatni könyei miatt. Oh, csak visszatérjen! Egy szó szemrehányás ne érje őt. Szerelmes mosolylyal fogadandja őt, mintha csak egy órával azelőtt váltak volna el, s az egész multat és minden szenvedélyeit csak gonosz álomnak tartandja. Ki tudja, hátha csak egy gonosz álom is az egész, a miből olyan jó lesz fölébredni! Fölébredni az ő suttogására, az ő mosolyára, az ő csókjaira. Oh, csak jöne már! csak jöne már!

Mindezt a balga nő naplójába jegyzi föl. Szép vonásokkal, szép stylllel. Mert ő is olvasni fogja, olvasnia kell. Hadd gyönyörködjek mindkettőben, és hadd tudja meg e sorokból, hogy ő szívében mindig jó volt hozzá. Hogy soha sem neheztelt rá. Hanem inkább szánta őt. Szánta, hogy olyan balga volt, és elhagyta jó kis nejét, a ki csak k érte él és egész szívével szereti őt, egy leányért, a ki félig sem képes ugy szeretni, mint ő szeret. Nem, mert ama leány szíve bűnös, és bűnös szívében a szerelem sem oly tiszta, ártatlan, égies.

Oh, mily boldogság lesz, mosolyogva hajtani fejét vállaira, midőn e sorokat olvasni fogja!

Felcsókolni a megindulás könyeit, midőn sok szenvedéseinek megismerése részvétre lágyítandják szívet.

És dobogó keblére vonni égő arcát, midőn elkövetett igazságtalanságának öntudata elpiritandja homlokát.

S azután felcsókolni könyeit s még pirosabbra csókolni égő arcát!

Oh, csak jöne már! jöne már!

Ah, balga szív, várhatod őt! Ő hozzád nem fog visszatérni többé soha! És ha visszatér, talán csak képmutató könyekkel fog visszatérni — koporsódhoz. Hát nem tudod, hogy az elhamvadt szerelem nem kap többé új lángot soha? Hogy a szívet, mely irányodban kihűlt, csak egy új nap képes fölmelegíteni? Hogy ha könyeidnek forrása egy tenger volna és azt mind lábai elé sirnád, szíve jégburkáját még sem volnál képes

felolvasztani? Hogy kínálkozó csókjaidra ő csak undorral gondol, hogy dobogó kebledre nem égő homlokával, hanem hegyes törével vágyakozik? Hogy csak egy kegy, egy öröm az, a mit ő tőled vár, s a mit te neki megadhatsz, s az — halálod? Igen, halálod, s ha e kegyelmet megadnád neki, akkor talán megtudna bocsátani, hogy valaha éltél!

Szegény asszony! Valjon kinek lenne bátorsága, téged e kérlelhetlen és kegyetlen igazságról ily ridegen meggyőznie? Nekem nincs!

Csak hadd játszszez szíveddel a csalóka szép remény ama rövid pár óráig még, a mi számodra még élni hátra van!

Csak hadd hullasd könyeidet fájdalmad és szenvedésed könyvére. Neked e könyvek gyönyört adnak és megkönnyítik szívedet, és könnyű szívvvel könnyebb a halál.

Hát csakugyan nem remeg-e meg szíved semmi delejes, titokzatos sejtelemről?

Nem int-e óva egy rejtélyes hang és miért késik őrangyalod, hogy rád borulva ótalmazzon!

Hát nem hallod kocsijának zaját, mely épen most állt meg lakod kapujában?

Lépteit, melyek mind közelebb jönnek fölebb-fölebb a lépészözen?

Ruhája selymének suhogását, mikben a halál lehelete közeledik szegény kis szíved felé?

A kopogást ajtódon!

Oh, nem, nem! Ne mondd ki, hogy: szabad! Az, ki belépne ajtódon, az a halál angyala!

Még nem késő! Reteszeld el jól szobád ajtaját, s kiáltás segítség után. Nem, nem! ne mondd ki, hogy: szabad!

Oh, már késő! A boldogtalan nő maga tárta fel ajtaját a halál küldöttjének.

De ki ismerné föl azt e finom, fényes öltönyű delnőben?

Kit ne csalna meg ama nyájas mosoly, mely arcának oly szelid jóságos kifejezést ad?

Kit ne ámitana el hangjának szelidsége, s az édes tekintet, mely minden szívbe képes magát behízelegni?

Kit? Az áldozatot!

Az áldozatot, a kinek csak egy pillantásra volt szüksége e képmutató arcra, hogy egy titokzatos remegés és ellenszenv ragadja meg szívet.

Kit ez édeskés beszéd első hangjai félelembe ejtettek, de a kinek már nem volt többé ereje a kigyó-tekintet bűvös varázsa alól menekülni, mint nincs ereje menekülni a szédelgő pillének azon vágy ereje alól, mely őt a számára halált rejtő láng felé vonzza.

Az olvasó már sejti, hogy ki lépett a védtelen gyenge nő szobájába.

Igen, ő az, Julie!

Csak hogy nem a tegnapi igazi arcával jött, a melyről első pillanatra le lehetett volna olvasni: azért jövök, hogy megöljelek; hanem egy más, hazug álczával, melynek ámitó kifejezéseit a kigyótól tanulta el.

Igen, ő az, Julie. Eljött, hogy végrehajtsa irtózatoss elhatározását, s végig játszsza azon rémitő szerepet, melynek minden szavát, minden mozdulatát előre betanulta.

Oh, jól betanulta! Soha még művész ennyi gondot és tanulmányt nem fordított szerepére. Mert itt nem taps és koszorú a jutalom; itt egy életért foly a játék.

Szelid, nyájas mosolylyal lépett be s hangja tele volt elbájoló varázsszal.

De mindez az áldozatot nem volt képes elánitani.

Önkénytelenül, elszorult szívvel hátrált pár lépést, midőn az ismeretlen nő szobájába lépett s egy általa megfoghatlan elfogultság és félelem miatt alig volt képes viszonzani üdvözlését.

— Alfréd nejét keresem.

— Szolgálatjára, — felelt félénken a szegény nő, és alig volt ereje kezével ülésel kínálni meg vendégét.

De bezzeg ez nem volt elfogult; művészileg játszta szerepét, nem volt lámpa-láza.

— Mielőtt nevémet tudatnám önnek asszonyom, — kezdé oly szelid, alázatos önmegadással hangjában, mi nem egy félénk, tapasztalatlan fiatal nőt, hanem bármily tapasztalt emberismerőt is képes lett volna elámitani; — engedje meg, hogy egy vallomást tegyek önnek, a melynek előrebocsátása nélkül, soha sem lenne erőm és bátorságom gyűlölt nevémet ön előtt kiejteni.

A fiatal nőnek egy titkos sejtelem s egy megmagyarázhatlan rögtöni ellenszenv sőt gyűlölet azonnal értésére adák, hogy ki az, a ki szomorú magánya szentélyét jelenlétével megfertőztetni meré, s kedvet és vágyat érzett volna magában elutasítani őt, de már a kigyó bűvvarázsa alatt állott. Nem volt ereje többé.

Szó nélkül hagyta tehát tovább beszélni őt.

— A sors, a kegyetlen sors úgy akarta asszonyom, — kezdé Julie, krokodil könyekkel szemében, — hogy én önnek ismeretlenül, és esküszöm önnek, akaratom ellenére, fájdalmat és bánatot okozzak. Akaratom ellenére, ismétlem önnek, mert midőn megismertem Alfrédot, nem tudtam, hogy neki már neje van!

A fiatal nőt e szemérem nélküli vakmerőség, melylyel vetélytársnője tulajdon szobájában még dicsekednie látszott diadalával és azon fájdalmakkal, miket szívének okozott; ezen durva sérelem titkos szent fájdalma és női büszkesége ellen, haragra lobbantott és fellázított.

Ez izgatott felindulás pillanatra erőt adott neki, kiragadni magát a kigyó bűvvarázsa alól.

Büszkén fölemelkedett székéről és egy méltóságos kézmozdulattal távozást parancsolt.

De ez Juliet nem hozta zavarba. Ezen fordulat nem volt rá nézve váratlan. Ez benne volt szerepében s azért pillanatig sem volt zavarban a válaszszzal, a mit arra adnia kell.

Kitörő zokogással vetette magát vetélytársnője lábai elé s esdeklő hangon fuldokolta:

— Oh, ne üzzön el ön, ne üzzön el ön meghallgatás nélkül. Érzem, tudom, bevallom önnek, hogy méltatlan vagyok e kegyére. De ön jó és nemes. Jobb és nemesebb, mint én vagyok, legyen hát nagylelkű. Csak öt perczet kérek gyónási időül s az legyen büntetésem, hogy itt teszem azt az ön lábainál! Oh, legyen ön irgalommal!

A szerep művészileg volt játszva; e hangban annyi természetességgel volt utánozva az igazi megalázódás és fájdalom, hogy a szegény fiatal nő, épen mert nemes, jó és nagylelkű volt, részvétet és ellágyulást érzett szívében.

A szerencsétlen újból és most már végleg a kigyó bűvvarázsa alá jutott.

Szótlatlanul fölemelte vetélytársnőjét s vissza kényszerítette előbbeni ülésére.

— Köszönöm; ön valóban nemes és nagy lélekkel bír és teljesen méltó azon boldogságra, a mi önre vár. Mert tudja meg ön, hogy Alfréd többé nem szeret engem, hanem önt szereti. Igen, igen, önt szereti és engem soha, soha, egy pillanatra sem szeretett!

— Mit beszél? — kérde a fiatal nő örömtől, boldogságtól remegve és alig merve hinni füleinek.

— Az igazat asszonyom; azt, hogy én csak egy pillanaty szeszély voltam Alfrédnak. Azt, hogy ő csak játékot és gunyt üzött szívemmel, ifjúságommal, tapasztalatlanságommal. Azt, hogy önt szereti és mindig csak önt szeretete. Azt, hogy ön meg van boszulva, s nekem azon néhány heti balga önámításért és csalódásért, a melyben szavainak hitelt adva éltem, egész jövő élttemmel, — ha ugyan lesz hozzá erőm, sohaig viselni — lakolnom kell.

A fiatal nő hosszú átszegző tekintetet vetett vetélytársnője arcára s azután remegve kérdezte:

— És be is tudja azt nekem bizonyítani, a mit mond.

— Bizonyság! — kiáltá keserű gunyakacajjal a kigyó tanítványa, — hát kell-e több bizonyosság, mint hogy itt vagyok önnél s minthogy az én számból hallja ön, hogy csak játékszer voltam Alfrédja kezében! Rettentő helyzet ugy-e, ilyeneket bevallani kényszerülni szerencsés vetélytársnőnk előtt? De ez a büntetés elkövetett hibámért! Magam választottam e legrettentőbbet!

(Folyt. köv.)

Sok szerelem.

(Béranger)

K e n é z y t ő l.

Nej, csak volna pénzem halommal,
— Beszéljen a bölcs akárhogy —
Kedvesemhez mennék azonnal,
S kincsemet mind, mind leraknám ott!
Adél! a legkisebb szeszélyid
Betölteném majd szívesen.
Mert nincsen énbennem fukarság,
Hanem sok, sok a szerelem.

Ha ihlettséggel birna lantom,
Rólad zengne mindig dala;
S halhatlanná tehetnék tán
Adéloom, egykor általa.
Igy emlékből élünk sokáig,
Emlegetnék neved s nevem...
Mert nincs én bennem semmi dicsvágy,
Hanem sok, sok a szerelem.

Ha a király fényes trónjái
Emelne Isten egykoron,
Te szebbé tennéd ezt az álmot,
Neked adnám minden jogom.
S hogy inkább szeress, azt ohajtnám,
Bár fény közt folya életem!
Mert nincs énbennem nagyravágás,
Hanem sok, sok a szerelem.

De mért ez ohaj? hisz Adéloom
Betölti szívem vágyait;
Szerelme nélkül rang, dicsőség
Engem sohase boldogít;
S én hiszek is a boldogságban.
Daczoljon-e a sors velem?
Habár nincs is rangom, vagyonom,
Van bennem sok, sok szerelem!

A kaczérság büntetése.

Beszély.

Csorba Ákostól.

I.

— Sarok-utca 5-dik szám, — szól egy fekete öltönyű ur a 13-dik számú bérkocsinak, könnyedén vetve magát a bérkocsiba. A kocsi elrobogott, s alig tíz perc alatt, a mondott utca egyik kétemeletes háza előtt állt meg.

— Itt vagyunk, tens uram! — szól a bakról leugrott kocsis, megnyitva a kocsiját.

A bennülő ur kiugrott s a kapu alatti lépcsőkön felszökölt az első emeletre.

Koczogott.

— Szabad! — hangzék belülről.

Belépett. A szobában egy ifjú delnő állott, fényesen öltözve.

— Nagysám, — szól a belépő, — hét óra; az estély kezdete fél hétre volt bemondva, ha úgy tetszik.

— En kész vagyok s épen önre vártam, — volt a delnő válasza.

A jött mintegy 24 éves, magas, sugár, barna alak, szabályos vonások, csinosan rendezett sötét haj-, szakál- s bajusz-szal, finom magyar öltönyben.

A nő, — uraim, le a kalappal, — ha Rafael még egyszer festené „Madonná“-ját, ide kellene jönnie mintáért. Az arc alabastrom, az ajkak a tavasz első eperszeméi, a szemek a patak nefejejtse, s a haj a legszebb szőke fürtök, mit Isten valaha teremthetett, s a fogak? — India minden gyöngyei homályba vesznek e fogsorok előtt; a termet az olympi Junónak díszére válnék. Hát az öltözék? A fehér kivágott selyem-czipők a legparányibb lábakat fedék, az égszín selyem-ruha, Alter és Kiss műtermükből került, — átnarkolható sugárdereket övezett, a szőke főt hosszú brüsszeli csipkékből, kék szalaggal díszített főkötő fedé, ragyogó gyöngyei a haj fénye mellett elsötétültek.

S ki a nő? Tubodi tanácsos neje. A legszebb gyermek Pesten, — mint az öreg urak mondani szokták; a leggőgösebb nő, — mint az irigy kávézenikék nevezék; a legkaczerább menyecske, — mint vetélytársnői mondják, s a hódoló ifjuság legbájosabb angyala.

Gizella — ez neve a nőnek, — az alföld egyik kis városában született, atyja gazdatiszt volt, kinek hivatalán kívül csupán jó hirneve, szerető neje s két leánya volt. Gizella, az öregebbik, szép volt minden tekintetben, de vágyai — a felszeg képzettség által, olyanokká nővének ki, minőt az életben gyakran látunk, s melyeket soha sem érvényesít a való; birtokvágy volt egyedüli szenvedélye az alig 18 éves leánykának, midőn Tubodi tanácsos, az alig 28 éves, kitűnő tehetségű ifjú, atyjánál látogatást tőn, megismeré, beleszeretett, s megkérte kezét.

Tubodi, korunk egyik kitűnőbb jelleme, még ifjú s már oly tekintélyes állást vívott ki magának, mely bárkinak díszére válhatott, s keresménye után, állásához mértén élhetett. Tudomány, mely lelke kiapadhatlan vágyainak volt egyedüli élve, oly felsőségre emelé őt kortársai között, hogy azok vele összehasonlítva, elhomályosultak, mint a hold a nap fölkelésével; jelleme szilárd, férfias; lelkülete jó és nemesért hön buzgó, alakja nem rút, bár szépségnek nem mondható, arca hoszszas, gondolkodást tanusító homlokkal s kerek bajusz- s szakállal.

A leány perczig sem habozott, midőn Tubodi megkérte, a rang- és birtokvágy ki volt elégítve s ő neje lön kérőjének.

De a férj magasztos szellemét a kicsi lelkű nő nem bírta felfogni, nem tudta érteni s képtelen volt méltányolni.

Gizella olyan nő volt, kinek hízelt az azt tudni, hogy férje befolyásos ember, nem megvetendő jövedelemmel bir, s e mellett irányában vég nélkül gyöngéd, udvarias; de ennél többet a nő nem tudott, nem érzett. Szerette-e férjét? Mi azt hiszszük: nem, s talán nem tévedünk!

Midőn elbeszélésünk kezdődik, Gizella már négy éves asszony s egy gyönyörű gyermeknek anyja volt.

II.

— Induljunk, kérem; nyujtsa ön karját. Lizi, te jössz velem, fogd fel öltönyöm hátul, míg a lépcsőn lehaladok. Anna, ha Lajos megjön, küldd utánam. — Eszavakat a nő a mellékszobából bejött Lizi szobaleány- s Anna kisasszonyhoz intézé, ki Tubodi rokona volt s a telet Pesten tölté Tubodinál.

Az ifjú karját nyujtá a szép nőnek. Lizi felfogá a ruha uszályát, Anna pedig a másik szobába ugrott s onnét fél perc alatt, karján egy szőke gyermekkel, ismét Gizella előtt termett e szavakkal:

— Gizella, a kis Kálmán kezét csókol.

— Hadd el Anna; vidd el a gyermeket, összetöri ruhámat. — Anna szóltanul fordult meg, a gyermekkel a másik szobába távozott, míg a delnő kíséreléssel a lépcsőn lehaladt, kocsiba ültek s a kocsit továbbrobogott velük.

— Szegény kis gyermek, — szól Anna, megcsókolva a szőke fürtű Kálmánt, — szegény te; anyád, ki boldogságát csak hiúságokban találja, távozott, anélkül, hogy csak meg is csókolta volna; távozott azért, hogy a nagy világ egyik fényes estélyén tündököljön, s keresse azon boldogságot a termék fényében, mit a csendes házi tűzhelyen kívül sehol, de sehol nő fel nem talál. Szegény Lajos, te jó lélek, míg te hivatásodnál fogva a közügyekkel foglalkozol, addig nőd silány szépelgők szerelmi ömlengései elé siet, felpiperézve, mint a páva.

A gyermek sirni kezdett; Anna keblére szorítá s csókjaival, édes szavakkal iparkodott csendesíteni, végre hosszas időre elaludt. A gyermeket kis ágyába fektetve, Anna a szomszéd szobába lépett s az órát tekinté meg. — Már 8 óra! — sohajtott a nő magában, s Lajos mégsem jön; szegény, ő éjjelnappal dolgozik! Gizella, Gizella, te nagyot vétkezel! — Belépett az alvó gyermekhez, leült ágyához s gondolatokba merült.

Anna, — mint fentebb említők, — Tubodi rokona volt, s a telet Pesten tölté rokona házában; oly szándékkal jött, hogy kedves rokona nejével együtt szórakozzék s ossza meg vele az élet örömeit. De Gizella jelleme nem egyezett meg Annáéval, felsőséget kezdte a leány felett gyakorlani, ki észre vevé, hogy Gizella hű, szülétől nyert jó nevelésénél fogva, szánni kezdé rokonát, s kevésbé szereté Gizellát, mint mielőtt házához jött. Gizella a gyermekleány értelmét föl sem fogva, mellőzé, majd lassankint feledé, hogy férje rokona s mint belső bizalmas cselédet tekinté, ki azért van a háznál, hogy fiára gondot viseljen. Annának szíve vérzett Gizella méltatlanságán; de oly mélyen érté Tubodi helyzetét s annyira szeretete a kis Kálmánt, hogy türt s Tubodinak soha sem szólt, szülének soha sem irt helyzetéről. Egyetlen öröme a kis fiu volt; ennek élt, ennek áldozott minden perczet. Gizella, ki nem értette s lelkétől sem volt indíttatva, mint koll gyermeke jó anyjává lennie; szívesen vette, hogy Anna a gyermeket ápolá, öltözteté, vele bibelődék, sőt midőn napról-napra jobban nőtt a gyermek s anyja napról-napra inkább keresé a nagy világ mu-

latságait; gond nélkül tette azt, mintha nem is volna kiért honn maradnia. Férje? oh, ez az örökös komolyság, — fia? — ott van Anna mellette. Én még oly fiatal, oly szép vagyok, — gondolá gyakran Gizella, — a világ bálványoz! miért ne szóra-koznám? — S a mint gondolt a nő, úgy tett.

Ma is estélyre ment. Bükfalvyné estélyt adott, s Tubodiékat is meghívá. Bükfalvy estélyei a fővárosi estélyek legfényesebbjei közé tartoztak mindig, a meghívást el kelle fogadni. Tubodi korán kelt s megértve nejétől, hogy ez Bükfalvyékhoz menend estélyre, megigéré, hogy délre bár nem jó haza, de este ideje korán honn leend, hogy nejét elkísérhesse.

— Azért ne siess Lajosom, — felelt a nő, — majd elkísér Kakukfy, kit erre már tegnap este felszólítottam, s ha hazajössz, s nem volnék honn, jöjj utánam te is.

A mint láttuk, Tubodi csakugyan nem jött meg s neje Kakukfy urral — Pest egyik szélhajtó leventéjével — távozott, meghagyva Annának is, hogy ha férje megjön, küldje utána.

— Gizella, — szólt Kakukfy a kocsi elindulásánál, gyöngéden hajolva mellette ülő társnőjéhez, — mondj, azon boldogság, mit keblem érez, mitől szívem hevül, közös-e lelkeddel; érzed-e szerelmet irányomban? de oly szerelmet kérdezek Gizella, minőt az énszívem irántad érez: heves, feláldozó szerelmet?

— Szeretlek, . . . e szóban mindent megmondtam, hányszor ismétlem még, hogy meggyőztelek arról.

— Gizella! te angyal vagy és én a föld legboldogabb fia — kiáltá Kakukfy, forró csókot nyomva a hőszin keztyűre.

Bükfalvyék kapuja előtt állott meg a bérkocsi.

A jöttek kiszálltak, — a terembe léptek.

Mennyi fény, mily pazar fényűzés! A terem egy száz gyertya fényétől megrakott csillár által nappali világu volt. A földig érő s a terem négy oldalán felállított tükrök, a belépőt minden oldalról saját szemébe visszatükrözték. A falak, gyönyörű virágok s zöld lombokkal ékítve, mintha csak tavaszi napon műkertbe léptél volna. Jobbra balra a bejárattól egy-egy művészileg rakott-virágokkal diszlő sziklacsoporthozatból kristálytisztá vizet lövelt a szökőkút a magasba, melynek cseppjei a gyertyák fényétől, megeranyozva tüntek elő. A zene hangzott, s a párok éppen négyesre foglalkozának.

A belépőket a ház urnője valódi magyar előzékenységgel fogadá; kölcsönös szépelgési mondatok cseréltetének ki a ház urnője s Gizella között; ez utóbbi megjegyezvén odavetőleg, hogy férje ellevén foglalva, csak később jö el.

Az érkezettek is a táncrendbe léptek; az ellenes pár egy ifju hölgy s szöke, alig 24 éves ifju volt.

Gizella a négyes alakzatait művészi keccsel lejté; tánczosa elbűvölve nézte a gyönyörű alakot s minden perczen új és új bókot sugott fülébe. Gizella szeme a szöke ifjun tévedezett; e szöke fürtű ifju feszes kék magyar ruhájában oly festőileg nézett ki. Gizella alig figyelt tánczosa bókjaira, szemeit alig emelé reá, egészen az átellenes szöke ifjuval volt elfoglalva.

A négyes elhangzott, Kakukfy Gizellát egy pamlaghoz vezeté s ő is leült, beszélni kezdett, ismételve elmondá bókjait, dicséré Gizella szép tánczait s halk hangon valamit beszélt a boldogságról, mely keblét emeli; de Gizella szótlan volt, tekintete jobbra-balra tévedezett, mintha keresett volna valakit, majd az átelleni tükörben vizsgálódott, melynek lapja a szembeni szobát tünteté elé, hol a férfiak voltak összegyűlve.

Kakukfy észrevevé Gizella szórakozottságát:

— Nagysám keres valakit, nemde? — kérdé.

— Én? — szólt Gizella megrezzenve, de hirtelen összeszedve magát, — igen, én a ház urnőjét keresem, de nem látom sehol.

— Itt balra ül tőlünk.

— Ah igen, csak most látom.

— Parancsolja, hogy odáig kísérjem?

— Most nem, köszönöm; majd később; látom, most éppen szomszédnőjével beszél. (Folyt. köv.)

A német regényirodalom.

(1848—1868.)

(Folytatás.)

Freytag Gusztáv Hegel követője. De Hegel tanulmányozását csak az élet bő tanulmányozása után kezdte. S azért a rendszer nem pedantikus képletek halmaza, hanem a gondolkodás nagy modora, az erő a dolgok szabad és dús felfogására lett nála.

Műve rövid idő alatt majdnem több kiadást ért, mint Goethe regényei egykoron, és az egészséges jellemfejlésnek érdekében volt e sok kiadás.

Művének jellemző oldala a szellemi egészség és humor, a meleg érzés népe és hazája iránt. Ő az életben tanulmányozta az életet és jellemeit.

A gyakorlati függő elméje teremte oly sükerülten, bátran és üdén az életnek neki álló alakjait. E tisztelete a realis előtt tette egyszersmind kiváló politikussá és fontolgató történetiróvá. Fantáziájának alakjaival kifigurázta egyszersmind a pulva érzelmét és a vásott nyárs-polgárságot. Igaz, hogy éppen ezért a kritika egy része, mely az ugynevezett középosztályok uralkodásával akarja helyettesíteni a bukott arisztokrácia uralkodását, mely a nyárs-polgárságban látja a nemzet eszményi rendjét, megtámadta őt, mondván, hogy a „solides Bürgerthum“ előtt nincs elég tisztelete. A ki Freytag műveit ismeri, tudja, hogy tiszteli a polgárságot, habár meri tisztelni a nemzet többi rendjeit is. Az a különbség, hogy ő a nép alatt az egész nemzetet érti, míg való, hogy Németországban szerte terjedt a vélemény, hogy csak az ugynevezett művelt középrénd képezi a népet, vagy hogy legalább egyedül ez méltó ennek képviselésére. A német számalommal néz le az olyan országokra, a hol ez túlsúlyban nincs.

Mindezek állapítják meg a nagy különbséget, mely általán Freytag regényei és a többi német regény közt létezik.

Ő egyszersmind új irányt vett, új modort teremtett. Ez irányban, e modorban persze mindeddig egyedül áll. Irodalmi állása az ellenzék, szemben a romantikusok unokái és déd-unokáival és a „Jungdeutsche“-kal, a nélkül azonban, hogy csak egy perczig is méltatlanná lenne bármi kitűnő iránt, mit ezek felmutattak.

A romantikusok a meddő jelennel szembe állították a nagy multat. Eleintén igen üdvösen és helyesen. De a történelmi ismeretek híréen hamisan felfogott mult csakhamar elveszett paradicsom gyanánt tünt fel, melyet vissza kellett teremteni, ha másképp nem, akár csak merengő ábránddal is. Mindinkább elfordulva a jelentől, a fantázia kéjelgésébe merültek a műveltek, s férfiaságukat elvesztve, bágyadtság, erőtlenség, zürzavar voltak az ez által szült betegségek, melyek a legnagyobb politikai satnyulásban mutatkoztak. A „Jungdeutschek“ első föllépésükkal a valóhoz akartak ismét fordulni, de a romanticismus által még inkább elkorcsosult való ijesztő képe csak tagadólágos műveket teremthetett. Ujítás és gyógyítás helyett panasz minden létezőn, és a famozus „világfájdalom“ lett az eredmény. A hol mégis összhangzatos kép

felé törekedtek, kielégítés és befejezés felé, ott mindez a jövőbe nyult, a minthogy a Jungdeutschek sok regénye a jövőben végződik, csak 18**-ben, a mi igen furcsa befejezés.

A jelen csak az igazságtalanság, gazság, gonoszság, fekély, förtelem, bűn, elfajultság, sat. tükre volt. Csak egy titán „Wehmut“-tal nézhetett rajta végig.

Tekintet és kimélet nélkül fődözte fel ez irány a sebeket. S ez másképp nem is lehetett; ez irány kárhoztatása, a dolgok természetes menetének, a tények logikájának félreismerése.

Az önteremtette fényes multból a valóban nyomorult jelenbe fordulva, az elme elrémült s elébb a visszahatás árfolyamának kellett apadnia, míg az ezek által is tisztázott izlés méltánylásához lehetett lépni, mely lépés Freytagnak volt fenntartva.

„A nyomoru valón kellett áthatolnunk, hogy az igazsághoz érjünk, és keserűségünkben több erkölcsi komolyság volt, mint a tunya, olesó képzelgésben, melyekkel előttünk illúziókhoz ringatóztak.“ (Julian Schmidt.)

De a túlzás volt a hiba, és az utánzás, öntudat és tiszta fogalom nélkül. Heine volt ez iskola vezére. Utánzói mind csak egy oldalát utánozták, s mi lángelmű jelenség, irodalomtörténeti szükség volt összességében, torzkép volt egy oldaláról. A létező nyomorról könyvet vezettek; végtelen leírásával és vázolásával még inkább elszédíték a gyöngéket, a nélkül, hogy a kiegészítő erkölcsi mozzanatot, mely például Heinénél csak rosszabb műveiben hiányzik, ki tudták volna találni.

Igy elvégre a Jungdeutschek talán még nagyobb zavarba ejtették a közönséget, mint a minőből ki akarták menteni, és Freytag ép jókor lépett fel új irányával. A mult és a jövő ábrándképei közt a jelen-valót ragadta fel. Ő örömmel tekinti az életet, örömmel, mely azonban csak a férfias öntudatban található rendithetetlen talpkövé. Alapelve: a nép minden rendjének fölnevelése az állam képzésére. E nevelést magas költői modorban teljesíti műveiben. Komoly feladat az élet, oldjuk meg becsülettel. Tiszta, rendes élet, és az erkölcsös elv vezessen. — E tételekben, e jellemzésben van Freytag vázolva.

A „Soll und Haben“ regényén kívül még a legujabban „Die verlorne Handschrift“ című hasonló műve jelent meg. Mind a kettő tanuskodik regény-költészetét illető felfogásunk helyességéről. Mind a kettő mint tanulságos olvasmány bárkinek kezébe adható; mind a kettő a német regényirodalom legkitünőbbjei közé tartozik.

Méltán vehetjük érdekeltséggel kezünkbe Freytag legujabb művét. „Soll und Haben“ oly hatást szült, mint a minőt régóta egy német regény sem. Megjelenése óta kilencz év mult el. Szerző azóta nem szünetelt. Időközben jelentek meg: „Die Bilder aus der deutschen Vergangenheit“, „Die Fabier“ és „Die Technik des Dramas.“ De mind e mű vagy a regénytől eltérő utakon mutatá szerzőt, vagy annak művelésére legalább nem engedett időt. Az összefüggés azok közt és legujabb regénye közt mégis csakhamar felöltik az olvasónak.

De legelső sükere oly nagy volt, hogy minden újabb regényének a legrendkívülibb várakozásokkal kelle találkoznia. A második mű irányában gyakran igazságtalan a közönség. Az első sikerültet veszi mértékül és nem kérdi, valjon az újabbnak elütő természete nem követel-e mást. S valóban, több oldalról tekintik Freytag újabb művét súlyedésnek. De inkább a kevésbé népszerű tárgyon fekszik, ha kevésbé szerencsés a „Verlorne Handschrift.“ Az elfogulatlan sokkal érettebbnek fogja találni. Így p. o. ez is emlékeztet ugyan Bozra, még pedig a szeretetreméltó Bozra; de inkább

csak tagadhatlan szellemi rokonság által. Az utánzás békőiből teljesen kiemelkedett. Julian Schmidt egyoldalú mondata, hogy a regényköltő munkájánál keresse fel a népet, most nem áll a czimlapon. De Freytag hű maradt ez elvhez, habár tán más értelemben is, mint az irodalomtörténész gondolta. A tudományos munka világába vezet ezuttal a szerző. S köszönetet kell szavaznunk ezért. Az egész czéh egy rovását törleszti. Mert bármennyire forog közszájon a tudomány és a tudósok tisztelése, mégis alig kezd még gyakorlatba lépni. S nem kevésbé okozák ezt a regény és színműírók, kik csak nevetséges alakoknak használtatták őket, táplálván a félig műveltek és műveletlenek önelégültségét.

És Freytag kiválólag volt hivatva e törlesztésre. Ő mindenekelőtt ismeri ama sajátos csendes világot, bírja a finom érzést, melylyel kiismeri a magasztost benne, s a humort, melylyel ostorozza a kinővést, melylyel festi az itt-ott furfangos külszint, a nélkül, hogy torzítson vagy sértsen. S e művel szíve ösztönét követé. Hogy irhatta volna különben ama reflexiót, mely a mű hőseiben: Werner Felix bölcsészeti tanárban felszáll, midőn szíve feldobog ama „Fester Bedacht“ fölött, melylyel ifju neje működésének megértésébe hatol? Hol játszhatné a szegény egyebütt, mint ama kis német városkák egyikeben, melyeknek életet és jelentőséget az egyetem ad? S ez oly élesen domborul ki, hogy rögtön otthonossá lesz. Nem-akadémiai lakosai közül csak kevés ismerkedünk, mindegyik két tisztos polgárral és házi-urral, kik szomszedság, concurráló üzlet, jellem- és hajlam-különbség által örök ellenségeskedésre vannak kárhoztatva; gyermekeik pedig hűtlének lesznek a családi hagyományokhoz. Annál több ismeretséget kötünk az egyetemen és környékével. Csupa életteli alak, mint maga a derék Werner, az ügyetlen és szórakozott bölcsész Raschke, Struwelius, a konok philolog, a hosszú egyházi tanácsnok és Knips magister, gyanus ügyességével régi kéziratok utánzásában.

S egy régi kézirat, igaz és hamis töredékei hoznak e körbe szerencsét és balsorsot, szereznek Wernernek kitünő hitestársat, összekocczanásba hozzák Struwelius kollégájával, míg a második kötet vége felé komolyabb viszályokat támasztanak, melyek a végkötetben megoldásukat is találják.

A tanulók élete is nyújt sok szép képet: ifju ábrándozás a szép tanárné után, viszályok az egyes egyetek közt, Commers verekezés tudományos vita mellett, ünnepélyes jelenetek és társas-összejövetelek.

Természetesen nem hiányzik a modern Mercutio sem, de főszerepe nincs. Inkább csak üdítő lendületet hoz egy kis udvar odvas légkörébe, mely a muzsák városához az egyik oldalról képezi az ellentétet, valamint a rossai gyönyörű idyll a másiktól.

És mindebből semmi sincs hallomás után rajzolva. Freytag mindent az életből merit. Kis képek ezek ama körökből, melyek a jelenkor életét képezik Németországban. De minden oly tipikai modorban van vázolva, hogy az egész hű képe az ottani állapotoknak.

Freytag ezeken kívül, a mint említettük, történelmi politikai (ebben gyakorlatilag is) és széptani dolgozatokkal is foglalkozott. Kezdő drámaíróknak nem akarjuk elmulasztani figyelmükbe ajánlani „Technik des Dramas“ című művét.

(Folyt. köv.)

Egy hét története.

Január 13-kán.

Választási mozgalmak itt is, ott is. — Két ellentét, a melyek azonban mindig érintkeznek. — A Jókai-Pulzsky-viszály. — Egy igaz szó. — „Houward Katalin. — Vendégszeretet. — Fichtner Paulina k. a.

Választási mozgalmak itt is, ott is, mindenütt. Minden utcásarkon hosszú falragaszok intézik hozzánk hívogató szózatukat; az egyik jobbra, a másik balra csalogat; csak gyűljünk össze és értekezzünk a fölött, kit kell választanunk, kinek a kezére bízhatjuk jövőnket, ki nem fog visszaélni bizalmunkkal és nem fogja föléje tenni saját érdekét a miénknek; egy szóval, ki érdemli meg legjobban, hogy legszentebb jogainkkal felruházzuk?

És ismét más falragaszok hasonlóképen minden utcásarkon intézik hozzánk hívogató szózatukat és hasonlóképen csalogatnak, az egyik jobbra a másik balra, csak jöjjünk, a világért el ne maradjunk; mert ott találjuk meg, a ki után szívünk epedve vágyik, kinek kezébe nyugodtan tehetjük le jövő sorsunkat, ő általa találjuk meg rég keresett boldogságunkat.

Nem ugyanezen szavakkal, hanem azért az értelmel mindegyik falragasznak oda megy ki; az egyik tüzes beszédek, a másik tüzes zenét helyez kilátásba, az egyik pártértekezletre, a másik tánczvigalomra hívogat; külsőleg két soha össze nem érintkező ellentét és valójában ugyanaz mind a kettő; itt is választási mozgalom, ott is választási mozgalom; itt is, ott is az élet legfőbb érdekei forognak kérdésben; ide is, oda is ugyanazon érdekek vezetnek az embereket: mulatság-vágy az egyiket, hódítási vágy a másikat, számító önérték a harmadikat, és itt is, ott is csak a legkisebb rész keres igaz tiszta szívet. Így érintkeznek a végletek. A bálteremben ugyanazok az emberek, a mik a választási értekezletekben.

Az, hogy itt férfiak és hölgyek együtt intézik a választási mozgalmat, nem változtat a dolgon, legfőlebb annyiban, hogy itt a pártok nyitabban állnak egymással szemben, míg a politikai téren a hölgyek titokban vesznek részt az értekezletben. A férfiakat látjuk és halljuk, de azért a hölgyek beszélnek belőlük; a nő férfiakat nejük, a nőtlenekeket kedvesük sugalmazza, és bár minden dologban így szépen együtt járna a szív az észszel, akkor mindjárt nagyobb összhangzat volna a földön és a lélekvásárlásra is nemesebb eszközöket használnának az itatás- és etetésnél, melyre már is szép dolgokat hallani egyik-másik vidéken.

A választási mozgalmak habjai a Jókai-Pulzsky-féle viszályt is egy nap alatt elkapdossák. Pulzsky nem állotta Jókait vonni bele egy személyeskedési ügybe, a melyben Csernátoni Pulzskyról olyan dolgokat mondott, a melyek, ha igazak, bizony semmiféle párbaj nem bir tisztára mosni, hogyha pedig nem igazak, akkor egy szó elég arra, hogy a piszkot magunkról lerázzuk; és Pulzsky mégis párbaj-kérdést csinált e dologból, sőt még Jókait kényszerítette a kihívásra. Mult csütörtökön megvívta, természetesen úgy, hogy egyiknek sem lett semmi baja, azaz, hogy Jókai nem is lőtt, fegyvertelen ellenre ő nem emel fegyvert, mondá, midőn rajta volt a sor, és e pár

szó is fényesen tünteti fel nagy költőnk tiszta gondolkodását a párbajt illetőleg. Azért kár, hogy e párbaj-história éppen a választási mozgalmak idejébe esett; máskor talán többen gondolkodtak volna e pár szó értelmén, míg így elhangzanak a nagy zajban; egy napig is csak az által birta magát felszínen tartani, mivel e párbaj folytán Csernátoni megvált a „Hon“-tól, és, mint mondják, közelebb maga fog politikai lapot megindítani. Pulzsky tehát egyáltalában nem jól talált e párbaj-históriában.

Körülbelül úgy járt a nemzeti színház igazgatósága is a „Houward Katalin“ szomorujátékkal. Mult pénteken adták először e szomorujátékot és csak az mentette meg a teljes bukástól, hogy nem eredeti mű, hanem fordítás. Ez állítás talán különösnek tetszik, mert egy kis részrehajlással vádolja a mi közönségünket, de én nem tehetek róla, azért tény, hogy mi az eredeti művek iránt szigorubbak vagyunk, mint a fordítások iránt. Szigligetinek akárhány sokkal jobb szomorujátéka sokkal hidegebb fogadtatásban részesült Gottschallnak ezen érzélgéssel föleresztett köznapiságnál; de hiába, mi vendégszerető nemzet vagyunk.

Legfőbb érdeme e műnek az, hogy ugyanezen tárgyat már Dumas dolgozta ki tragoediában, és most a német Gottschall azt újra kidolgozta; természetesen a két tragoedia oly messze áll egymástól, mint maga a két szerző; pedig Gottschall művén félreismerhetlenül meglátszik, hogy nagyon jól ismeri Dumas „Korona és vérpád“-ját, sőt egyik-másik vonást egyenesen innen vett kölcsön; de ezzel a kölcsön vett pár vonással sem tudott mit csinálni; német lébe higitotta fel a francia szellemet és így az is élvezhetlenné vált.

A meséje azonban talán jobban érdekli olvasóimat a száraz kritikánál.

Houward Katalin a kegyetlen VIII. Henrik, angol király, ötödik neje volt, s a trónról ő is a vérpádra jutott, mint Boleyn Anna. A szép Houward Katalin szereti Derham Arthurt, egy heves, rajongó ifjut, ki ép oly rajongó a szerelemben, mint a válásban s VIII-dik Henrik ellen tör. Henrik is ismeri azonban Katalint, s e király, ki oly könnyen cserélgeti nejeit, mint öltönyét, megszereti őt. Egy álarczos mulatságban Katalin hidegen utasítja vissza. De ott van nagybátyja, Norfolk herceg, ki örömet odaadná hugát, azon befolyásért, melyet általa Anglia és a vallás ügyére gyakorolhat. Norfolk a koronát emlegetvén, földézi Katalinban a nagyravágyást. Katalin küzd emez indulat ellen, mely már-már magával ragadja. E mozzanatokban világosan ki van tüntetve nagyravágyása s ez érzésnyilatkozat mindvégig zavarja a dráma összhangzatát, mert éppen nem szolgáltat semmi elemet e tragoediához, s a hol ismét nyomára akadunk, ott a tragoedia letér a kijelölt útról: a szerelem útjáról, s a bűnhődés pillanatában Katalint nemcsak a szerelem ellen elkövetett vétek sújtja, hanem a nagyravágyásé is. Ő később Henrik király neje lesz, hogy megmentse Derham-et, kit felségsértésért elfognak és halálra ítélnék. Henrik csak Katalinért ad kegyelmet, s Katalin szerelme ekkép feláldozza a szerelmet, Derham kegyelmet kap, s Katalin mint királyné,

a szerelem fulánkjával szívében ül a trónon. De megjelen Derham s escedezik, hogy hagyja el a királyt, Angliát s legyen az övé idegen földön. És a szerelem, mely önmagát áldozta fel, itt már nem az a lávafolyam, mely őt az önfeláldozásig ragadta. Ő hűséget esküdött s esküjét nem akarta megszegni. Ez vala válasza Derham-nek. De elhihetjük azt is, hogy a korona fénye vakítá el, s valóban erre is gondolunk, midőn eszünkbe jut, mily hatással voltak rá Norfolk szavai. Nem hihetünk Katalin okainak, mert nem lehet elfelednünk, hogy nagyravágyónak is láttuk egy jelenetben. A tragikum erőül fölvetett szerelem épen itt zsibbadoz, hol halálos lázban kelle lüktetnie. A katastrofához közlgő események itt térnek le az utról, hol rohanva kellene futniuk a megkezdett ösvényen. A tragoedia, mely két szerelmes szívé, itt már elveszté legelső hűségét: Katalint, ki mint Henrik király neje, emleget esküt, hűséget; vagy meglehet, koronáját félti. Ez oly fordulat, mely a katastrofának már meglevő indokához (a szerelem megsértéséhez), egy újabb katastrofához látszik indokot készíteni, a mire pedig már semmi szükség. Derham esdeklése, Katalin szabadkozásai nemsokára kicsinységekké lesznek, midőn látjuk, hogy az egész jelenet nem más, mint szinpad fogás, azért hogy időt engedjen a szerző arra, hogy a palota-örök meghallják a „férfi-hangokat“ és tudassák a királylyal, ki aztán neje szobájába törhessen. Derham ugyan elvonul előle, de nem sokára előlép, kijelentve, hogy ő volt a királynőnél, s Henrik király együtt küldi őket a vérpadra.

Es ezen meséből Gottschall egy olyan művet irt, mely nagyon hasonlít a rosz theához: minél jobban czukrozzuk, annál roszbabul izlik.

Miért is nem maradtam tovább Fichtner Paulina kisasszony hangversenyében! Csakhogy innen meg a terem üressége kergetett el. Pedig e kisasszony nem mindennapi tehetség, és mégis olyan üres volt a terem, hogy szánalom volt körülnézni benne! De nem csuda, a kisasszony, úgy látszik, nem jól ért a választáshoz; roszul választotta az időt, Hellmesberger után egy nappal adta hangversenyét, kinek van akkor pénze hangversenyre!? —i —r.

Budapesti hírvivő.

••• (Ö Felségeiket) — biztos helyről érkezett tudósítások szerint — csak február elején várhatjuk Buda-Pestre, mivel a három udvari bál Bécsben maradásukat kívánja. Ez udvari bállok elsejére, mely a várban január 13-kán tartatik, 1500-an vannak meghiva. A második tánczvizgalom, mely nagy estélylyel lesz összekötve s melyre 1000 egyén hivatalos, a cs. kir. redoutban tartatik. A harmadik és utolsó udvari bál e hó 30-kán ismét a várban leend.

••• (Ö Felségeik lakszobáiban) közelebb tetemes változtatásokat eszközöltek, azonkívül a királyné számára földszint egy tizenegy szobából álló új lakosztályt is rendeznek be, — ebből kettő a kis főhercegnőé leend, — hol ő Felsége hosszabb séták után kipihenheti magát, a nélkül, hogy az első emeletbe kellene fölmennie.

••• (A pesti jótékony nőegyesület) f. évi január 12-kén tartott választmányi ülésében a f. évi január 17-től február 13-áig terjedő 4 hétre szegényei között leendő felosztásra összesen 591 frt 90 krt utalványozott; és pedig hetenkint részesített szokott egyéneknek 244 frt 80 krt, egyszer-mindenkorra segélyezettnek 347 frt 10 krt. Ez alkalommal a vá-

lasztmányi nők 58 új vizsgálatról tettek jelentést. Az egylet kötőintézetében 18, más munkáramár nem alkalmas szegény talál állandó foglalkozást és keresetet. A kötött árúkraktára Liedemann F. B. ur boltjában van. (Váciutca és városháztér sarkán.)

••• (A pesti jótékony nőegyesülethez) következő ajándékok folytak be u. m.; Jankó Francziska szül. Németh asszonyságtól 50 db gyermeking, 100 db főkötő, 8 db kis ruha és 21 pár harisnya. Derék Ilona, Gizella és Margit kisasszonyoktól pedig 12 pár gyermek-harisnya. Az egylet szegényei nevében a kegyes adakozóknak ezennel őszinte köszönetét fejezi ki.

••• (A gazdasszonyok) közelebbi választmányi ülésében köszönetet nyilvánítottak a művészeknek és zenekaroknak, kik az egylet multhavi zene-sétányában és hangversenyében részt vettek; továbbá: mindazoknak, kik a karácsonfa ünnepélyét részvételükkel és adományaikkal emelék.

••• (A nőképző egylet) bevégezé üléseit. Három választmányi tag terjesztett elő terveket az intézet berendezése végett. Ezek megvitatására s véleményadásra négy tagból berendezési bizottságot választottak: Veresné-Beniczky Hermin és gr. Teleki Sándorné elnököket s Benedikti Györgyné és Glatz Antalné urhölgyeket, póttagul Beniczky Ödönné szül. Keglevich Stefánia grófnőt. Továbbá iveket osztottak ki aláírások végett azon kérvényhez, melyet magyar hölgyek az országgyűléshez fognak beadni, egy női minta-tanoda felállítása végett. Együttal ide jegyezzük, hogy a két éves folyamtu tanterv következőleg van megállapítva: az első évben magyar nyelvtan s művelődéstörténet hetenkint 4—4 óra, természettan, számtan, franczia nyelv 3—3 óra, lélektan, német nyelv, szépműtan, rajz 2—2 óra, egy héten összesen 24 óra; a második évben számtan, vegytan, magyar művelődéstörténet, alkotmányismével, rajz 3—3 óra, erkölcstan, gondolkozástan, egészség- és neveléstan, magyar irodalomtörténet, német nyelv, franczia nyelv 2—2 óra; egy héten összesen 24 óra.

••• (A jogász-bál) is elmúlt és fiatal hölgyeink szíve nyugodtabban dobog ismét, kivévén azokat, melyek valamiképen kicseréltettek ez este. De nem csuda, hogy imitt-amott egy kis szívesere is történt; oly nagy volt ott a szépek sokasága, hogy csak az akadályt nem ismerő fiatal jókedv volt képes egy-egy kis helyet kiküzdeni magának, hogy tánczolhasson; a többi vendég gyönyörködött a sok szépségen, mely ez évben is világhírűvé tette a jogászok bálját. Báj, kellem és izlés vetekedtek itt egymással a diadal felett. Ki is irhatná le egyenkint a jelenvolt szépeket, avagy a gyönyörűbbnél-gyönyörűbb öltözékeket?

••• (Az „Európa“ szálloda) termeiben f. hó 25-kén a gróf Zichy Pál Ferenczné és gr. Károlyi Edéné pártfogása és elnöklése alatt álló magyar gazdasszony-egylet árvaleánynevelő-intézetének és pesti bölcsődéjének javára, zártkörű-tánczvizgalom fog rendeztetni. A rendezést ifj. gr. Károlyi István elnöklése mellett több tagból álló bizottmány szíveskedett elfogadni. A fentebbi nevek kezeskednek, hogy e tánczvizgalom egyike leend a logkedélyesebbnek. A meghívók e napokban fognak szétküldetni.

••• (Az egyetemi dalegylet) szombati tánczvizgalommal egybekötött estélyének nem volt oly nagy közönsége, mint rendszeren lenni szokott. A változatos programmból különösen ki kell emelnünk Abt „A csendes vizi rózsza“ című szép dalát, melyet az egyetemi dalegylet finom színezéssel és sok szabotossággal adott elő. Kevesebb sükert aratott Gobbi Henrik „Orbán“-ja, melyben nagyon kevés a jellemzetes vonás. Az

est fénypontját Lendvayné assz. gyönyörű szavalata képezte, ki ifj. Tóth Józseftől, derék művésznök fiától adott elő egy költeményt „Legatus“ czim alatt. Valamint Lendvayné asszonyt, úgy Humann Olga kisasszonyt is zajosan tapsolták. Ez utóbbi a „Puritánok“ból énekelt tiszta, szép, csengő hangon egy hatásos áriát. A hangversenyt tánczvizigalom követte, mely világos kiverdíg tartott és fesztelen volt.

++ (Jóseffy Ráfael) második hangversenyére (vasárnap délben, az „Európa“ termében) ismét kevesen gyűltek össze, hanem e kevesek újra meggyőződhetek, hogy nem közönséges tehetséggel állnak szemközt. A „Variations serieuses“-t Mendelssohntól, Liszt „Pesti karnevál“-ját, Chopin „Etudes“, „Ballade“ és „Allegrissimo“-ját, mind igen jól adta elő. Különös bravourt fejtett ki a Liszt „Szentivánéji álom“ átiratában. Ebben igen zajos tapsokat aratott. Jóseffy hivatott, tehetséges virtuóz, ki megérdemli a közönség pártfogását.

++ (Mosonyi Mihály) egy nevezetes magyar zenészeti régiség birtokába jutott, t. i. Hertelendi ezredes 1805-diki „Huszár-induló“-jának, mely mellett Ulmál a huszárok egy főherceget szabadították ki a francziák kezeiből, s ez erőteljes és sajátos rithmusu magyar indulót most vegyes karra alkalmazá, zenekar-kisérettel, s a zenekedvelők legközelebbi hangversenyében már elő is fogják adni.

++ (A nemzeti színház) színészei és színésznői a színházi zsebkönyvben kimutatott egy év alatt fölléptek: Jókainé asszony 28-szor, Felekiné asszony 57-szer, Prielle Kornélia asszony 62-szer, Lendvayné asszony 107-szer, Szathmáriné asszony 51-szer, Szigeti József 113-szor, Feleki 113-szor, Szerdahelyi 97-szer, Lendvay 77-szer, Tóth József, ki májushó közepén szűnt meg működni, decz. 16-kától május 18-káig fellépett 40-szer s utoljára a b. Eötvös József: „Eljen az egyenlőség“ czimű vigjátékában működött.

++ (A földmívelési miniszter) pályázatot hirdetett volt a Pesten, továbbá a Balatonparton felállítandó mesterséges haltenyészdeire, mire a képviselőház 15,000 frtot szavazott meg. Deczemberhó végeig egy vállalkozó sem jelentkezett s most a határnap márczius utósó napjáig meghosszabbított. Ohajtandó, hogy a közgazdaságilag nem kevésbé fontos pályázat sükertelen ne maradjon.

++ (A távirászati tanfolyam) helyiségül a m. közgazdászati miniszterium az aldunasoron levő Heinrich-féle ház földszintjét bérelte ki. Itt 140 távirászati növendék, 4 osztályra felosztva, úgy fog oktattatni, hogy naponkint 8 órán át minden 2 órában más-más 35 tanuló jár be az előadásra. A tanfolyamra két tanár van szerződötve.

++ (Petőfi diszkardja,) melyet a nagy költő kecskeméti tisztelőitől kapott, jelenleg Abrudbánya környékén van. A kard lapjára be van metszve az évszám is. Érdekes volna tudni, mily utakon jutott e diszkard jelenlegi tulajdonosának birtokába? Ez adatok talán új vezérszálát nyujtának Petőfi halálának történetéhez is.

++ (Azon iparlovagot,) ki f. hó 2-kán Lechner József és Barbertől 2800 frtnyi értékeket gróf Batthyányi név alatt kicsalt, egy e napokban érkezett sürgöny szerint Berlinben sikerült elfogni. A kicsalt 1300 frtnyi három óra és az 1500 frtnyi menyétbunda nála találtatott és vele együtt megkerült.

++ (Rózsás napló.) Dervarics János, zalamegyei földbirtokos, e hó 12-kén vezeté oltárhoz Deák Ilona kisasszonyt, a fővárosi körökben ismert szelleműs urhölgyet, Deák József veterán ügyvéd s jogtudós leányát. A koszoru-leányok Deák Erzsike s Lics Mari kisasszonyok valának, a vőfélyek Lics

Gyula és ifj. Deák József. — Pécsen e hó 7-kén vezette oltárhoz Németh József ügyvéd a bájos Lahányi Nina kisasszonyt. A diszes vendégkörben Perczel Miklós főispán, Ócskay s több kiváló egyéniség vettek részt.

++ (Vegyes hírek.) József főherczeg a Margit-szigeten a már tervbe vett nagyobb építkezéseken kívül az udvar számára is szándékozik nyaralót építtetni. — Gróf Andrássy Gyula miniszterelnök Kassára és Eperjesre utazott, s mihelyt visszatér, nejjével együtt Bécsbe megy, hogy előbb az udvari bálokban, azután herczeg Schwarzenberg és herczeg Lobkowitz estélyeiben résztvegyen. Csak február elején érkeznek vissza. — A redout bohóc-estélyét ez idén is meg fogják tartani, s Frohner ur, miként értesülünk, Molnárt, a népszínház igazgatóját kérte föl rendezésére. Jobb kezekre nem bízhatta volna. — Tót tánczvizigalmat rendeznek e hó 23-kán a városligeti nagy vendéglő termében. Novák zenekara fog működni s jegyeket többi közt a „Slovenské Noviny“ szerkesztőségében is lehet kapni. — A nemzeti színház Ernst Henriket, Humann Alexát és Helvey Ilkát szerződötte. — Veszélyes tréfa. Budán egy fiatal hölgy néhány nap előtt egy urnak, ki éppen látogatóban volt a családnál, tüjével a karjába szurt; a tü azonban az illető heves mozdulata következtében mélyen belehatolt, s oly sebet okozott, hogy az orvos aggályait fejezte ki a beteg életben maradása felett. — A gyorsfutók ből (velocipedes), e két és három kerekű járművekből, melyekkel igen gyorsan lehet haladni, raktár nyílt meg a Szentkirályi-féle házban. — Gróf Szapáry Géza főispán 12 db aranyat küldött a „Zalamegyei Közlöny“ szerkesztőjének, jutalomul oly cikkekre, melyek 1869 folytatában a megye érdekeiről legjobban értekeznek. — József főherczeg és Koburg herczeg e hó 8-kán reggel Pestre érkeztek. — A nagy-várad-kolozsvári vasutat illetőleg a kolozsvári vasutépítéset egyik mérnöke állítja, hogy ha csak a magánvállalkozók el nem késnek a munkálatokkal, a vonallal a kiszabott időre készen lesznek. — Tóth József színművésznök állapota Velenczében javulni kezd. — Nagy Luiza asszony a budai népszínházban a „Lowoodi árva“ czimszerepében lépett föl s gyakorlott játékaival a kis számu közönség tetszését megnyerte. Molnár is jó Rochester volt. — A gróf Haller Ferencz főispánná lett kineveztetése Felső-Fejérmegyében a legjobb benyomást tette. — Kővárvidéknek főkapitányává, mint halljuk, Boros Bálint, volt képviselő, fogna kineveztetni. — Nagy Jakab hazánkfia, a merre megy tilinkójával, mindenütt nagy tetszést arat. Most Kölnben hangversenyez, s az ottani lapok nagyon dicsérik a művészetet, melyet a kis bodzafa-hangszeren ki tud fejteni. — A zene-művészeti segély-egylet köszönetet szavaz a színház azon jótékony előadásaért, mely az egyletnek 406 forint 15 krt jövedelmezett. — A pesti görög-oláh hitközség Sztupa Györgyöt választá meg egyházi gondnokul. — A helybeli postahivatalnál új-év előtt egy héten át a forgalom oly roppant volt, hogy némely postamene-teknél a kocsipostaküldemények száma 1500-ig ment, a beérkezett utalványok száma pedig naponkint 2000. — A m. kir. egyetem ifjai közt egy szabadelvű-kör van alakulóban. — Kassáról írják a „M. A.“-nak: Vasárnap este egy helybeli mérnök ittas állapotban tréfálkozva nejjére irányozta fegyverét, mely elsült, s agyonlötte a három gyermeknek anyját. — A nemzeti színház a „magyar királyi udvari és nemzeti színház“ czímet fogja nyerni, és a királyi Felségének ezilistájából 60,000 frtnyi évi segélyben részesülni. — Sar-

do u Viktor legújabb vigjátékát: „Seraphine“-t Deák Farkas és Szépfaludy Ferencz író társaink fogják lefordítani a nemzeti színház számára. — Az országos iparegyesület lépéseket tőn, hogy azon ipar- és kézművészeti tárgyakat, melyeket az 1849-ben feloszlott iparegyesület a nemzeti múzeumnak adott át, ismét visszanyerhesse, miután külön iparmúzeumot szándékozik létesíteni. — Gr. Batthyány Ödön a siklósi szegények részére ujévi ajándéknak 100 frtot adományozott. — A tervezett „Jogász-naptár“ nem jelenik meg, s az előfizetők pénzét Nosedá Gy. kiadó visszaküldi. — A kath. legényegylet e hó 24-dikén tánczvigalmat ad, midőn az egyleti dalárda is négyes-énekeket fog előadni. — Ő Felségük, midőn Budára jönnek, Zágrábot is meg akarják látogatni. — Hir szerint ő Felsége a magyar-gárda mielőbbi felállítását elrendelte. — Besze Jánost is kinevezték és pedig a pénzügyi feltörvényszék elnökének. — A h g Eszterház család husvétkor költözik Budára. — Az írói segélyegylet mindazoknak, kik az egylet javára 1061 frt 29 krt tisztán jövedelmezett deczemberi hangversenyében közreműködtek, nyilvános köszönetet szavaz. — A világtalan Tancsics Mihály szemét pár nap előtt operálták, de az eredményt még nem lehet tudni. — Hir szerint pesti tanfelügyelőnek Környei János volna kiszemelve. — Hollós László fiatal író „Tollrajzok“ czímmel egy kötetnyi elbeszélésre hirdet előfizetést 1 frtjával. — A belügyminisztérium Pestre költözik, hir szerint az országuton fekvő Kunewalder házba. — Popper jeles gordonkaművész a Hellmesberger társulatából, megígérte, hogy később egy önálló hangversenyt fog adni Pesten. — B. Ambrózy Lajost a magy. orsz. katonai ménesek parancsnokává nevezték ki. — Seitovszky Márton, Baranyamegye volt főispánja oly súlyos beteg, hogy felgyógyulásához alig van remény. — Dr. Vecsey Gyula, Pestmegye helyettes főispánja által megyei tiszteletbeli főorvossá neveztetett ki. — Török konzulság fog hir szerint Pesten felállíttatni, s e hivatal betöltésére Ali Nizam bey, ki a török követ távolléte alatt Bécsben mint a török kormány ügynöke működött, már a jövő héten jönne hozzánk. — Galicziából arról tudósítanak egy cseh lapot, hogy ott több helyen egy kérvény kering aláírások végett, melyben ő Felségétől a nőemancipációt akarják kérni. — Csengery Antal, Szathmáry Lajos, Morócz István és Lukács Antal két-kétszáz forinttal az írói-segélyegylet alapítói közé léptek. — „Don Carlos“ balletjében Rotter Mari k. a. mult kedden már mint szerződött tag lépett föl. A nagyszámu közönség kedvezőleg fogadta. — A bodza-utcai szegény honvéd-család részére gróf Teleky Miksa 50 frtot küldött a „Hon“ szerkesztőségéhez. — A nőképzőegylet hétfői piknikjére Wenkheim Krisztina grófkisasszony 50 frttal váltá ki jegyét. A jogászsegélyegyletnek pedig 100 frtot küldött. Átalában semmi nemes ügy sem kerüli ki a fiatal grófkisasszony figyelmét. — A nőegylet vasárnapi jótékony álarczos bálja kétséggivül igen látogatott és diszes leend, mint szokott is rendesen lenni. A vonzóorót most az is fokozhatja, hogy a kisorsolandó tárgyak közt most igen sok értékes ezüst művet és ékszer is játszanak ki.

♦♦ (Halálozások.) Deák Ferenczet mély családi veszteség érte. Szorotott sógorát és barátját: Oszterhuber József zalamegyei birtokost vesztette el. E köztiszteletben állt férfin, ki egykor a megye alispánja volt, e hó 9-kén 77 éves korában hunyt el. Neje — Deák Ferencz nővére, — néhány évvel előzte meg az elköltözésben. Pusztaszent-László, a hol lakott és igen kitűnő gazdálatságot folytatott, az utóbbi időkben igen nevezte-

tes hely lett, mert Deák Ferencz rendesen ott keresett üdülést és szórakozást, valahányszor a közélet gondjai azt neki megengedék. Igen sokan jártak ilyenkor oda, üdvözlésekkel és tisztelegésekkel keresvén föl a bölcse férfit, s mindezek a ház urában is a szívélyes vendégszeretet valódi példányképét találták. Kitűnő ember és derék hazafi volt. — Román Ferencz, h. ügyvéd és Bereghmegyének 1848-ki egyik országgyűlési követe, közelebb Munkácsra elhunyt. Könyvtárát és képgyűjteményét végrendeletileg a munkácsi gimnáziumnak, összes vagyonát pedig a m. t. akadémiának hagyta. Áldás emlékükre!

Nemzeti színház.

Január 14-kén.

Jan. 8-kán először: „Houward Katalin.“ Gottschal Rudolf szomorujátéka, 5 felv. Fordította Szigligeti Ede. — Jan. 9-kén: „A boldogság első napja“, Auber vig operája, 3 felv. — Jan. 10-kén: „Házassági három parancs“, vigjáték, 3 felv. — Jan. 11-kén: „Houward Katalin.“ — Jan. 12-kén: „Don Carlos“, Verdi operája, 5 felv. — Jan. 13-kán: „Rang és szerelem“, francia vigjáték, 3 felv. — Jan. 14-kén: „A szevillai borbély“, Rossini vig operája, 2 felv.

Budai népszínház.

Január 14-kén.

Jan. 8-, 10- és 11-kén: „Az ördög pilulái“, látványos bohózat, 4 felv. — Jan. 9-kén Nagy Luiza asszony föllépteül: „A lowoodi árva“, dráma, 4 felv. — Jan. 12-kén: „A hosszú orr“, új énekes bohózat, 1 felv. és „Egy helyett két anyós“, vigjáték, 1 felv. — Jan. 13-kán: „A pesti kávézenikék“, Bartalus István bohózatos vigjátéka, 3 felv. — Jan. 14-kén Nagy Luiza asszony föllépteül: „Richelieu első párbajai“, vigjáték, 3 felv.

Gazdasszonyoknak.

Apró élesztős kifli.

Egy félfont lisztet, negyedfont vaját, egy nyolczadfont cukrot, két lat élesztőt, egy kis sót, két tojás sárgáját és anynyi langyos tejet, hogy kalácskészta keménységű legyen, a nyújtó-deszkán jól ki kell dolgozni, aztán a tésztát elnyújtani, apró négyszögű darabkákra elvágni, azokat finom befőtellel megtölteni, kis kiflikre formálni, vajjal kikent lemezre tenni, kelni hagyni, s akkor vagy csupán tojással vagy pedig megtörött mandulával és cukorral behintve, szép pirosra megsütni és melegen betálalni.

Kassai pogácsa.

Egy font lisztet, 24 lat vaját, két egész tojást, sót és hideg tejet jól össze kell gyúrni, kinyújtani és a fánkmeteszével pogácsát szaggatni, tojással megkenni és szép sárgára megsütni.

D. Sz. Janka.

Vaj-kása.

Egy negyedfont vaj, 8 tojás sárgája jól elkevertetik, aztán a 8 tojás fehéréből kemény habot verünk, hozzáadjuk a többihez, egy vajjal kikent formába öntjük mindezeket és megsütniük.

P. St. Erzsé

Divattudósítás.

Ha a divattudósítással szolgálatot akarok tenni t. olvasónimnek, ezen czélt azáltal legjobban vélelem elérni, ha kereskedést említek, mely készítményeiben az uralkodó divatnak legfőbb színvonalán áll, és abból oly ruhákat idézek, melyek szép kiállításuk által képesek minden más mellettük fölmerülő készítményeket homályba rejteni.

Egy ilyen öltözet elkészítésével meg van bizva jelenleg **Alter és Kiss** divatcsarnoka, hol is főherczeg József ő fensége, a magyar honvéd-hadsereg főparancsnokának fenséges neje: Klotild főherczegnő részére egy m a g y a r d i s z ö l t ö z e t e t rendelt meg, mely egy hosszú uszályu ruha, mente, magyar főkötő, fátyol és kötényből áll.

A ruha, mente és főkötő **Alter és Kiss** ruhavarratási műhelyében készül és az egész fehér, nehéz Gros faille imperialból lesz készítve. A szoknya alul valódi arany himzést kap és az azt képező és a ruhát körülfutó bordűr $\frac{2}{3}$ rőf szélességű leend. A mente és főkötő hasonló gazdag aranyhimzést kapnak és a mente hermelinnel lesz prémezve.

A fátyol és kötény Brüsszelben lesznek készítve és szintén valódi arannyal himezve. A rajta leendő mintázat beküldött rajz szerint lesz eszközölve, mely a ruha és mente rajzához hasonló.

Az eddig előállított báli ruhák, miket **Alter és Kiss** divatcsarnokában alkalmam volt látni, nagyobb részben tartatánból voltak, részint saját kelmével, részint selyemmel disztive. A dudoros, buffanyos összeállítások, melyek a legkülönbözőbb változatokban fordulnak elő, most a legdivatosabbak.

Az ilyen dudorok oldalt vagy hátul képezetnek és vagy szalag, atlacze-rouleau, virágfüzér vagy ruhe által lesznek összetartva vagy körülfoglalva.

A tartatán-ruhák következő árákon kaphatók **Alter és Kiss** divatcsarnokában.

Egyszerűn, de izletesen kiállított ruhák, hol a disz is magából a tartatánból áll, a kelme finomsága szerint 25, 28, 30 és 32 frton.

Ha selyemdisz vagy virágfüzér jön a tartatánra, a legolcsóbb ruha 35 frtnál kezdődik és jöhet a disz gazdagsága és a szövet finomsága szerint 40, 45, 48, 50, 55, egész 60 frtig.

Minden tartatán-ruhához egy külön túll-szoknya jön.

A sima tartatán-ruhák kivül láttam **Alter és Kiss** divatcsarnokában darabba osztott d i s p o s i t i ó t a r t a t á n - r u h á k a t, melyeken a megkivántató és a legjobb izléssel rendezett disz már rájuk van illesztve, és lévén mindegyik külön divatképpel ellátva, az elkészítés könnyen otthon is eszközölhető. Egy ruha ezekből jön 24, 25 és 30 frtba.

Ruhákba osztott fehér illusion-ruhák rajta levő virágfüzér-diszszal, egy ruha 15 frt. Ezekből egész ruhát lehet készíteni vagy pedig más könnyű szoknya fölé gazdagon dudorozott tüniknek használni. Ezekből elkészítve egy ruha jön 30 frttól kezdve 45, egész 48 frtig.

Sima, könnyű G a z e - s z ö v e t, minden színben, egy ruha 35 frt.

Egyszínű, de csíkos finom G a z e d e C h a m b é r i, tiszta selyemből álló ritka szövet, egy ruha 50 frt.

Csíkos és pettyes G a z e G r e n a d i n e, egy ruha 25 frt.

G a z e d' o r fehér ritka ezüsttel vagy arannyal átszőtt kelme $\frac{3}{4}$ széles, röfe 1 frt 60 kr.

T a r t a t á n - r u h á k felragasztott virággal egy ruhadarab 6, 8, 10 és 12 frt.

Finom t a r t a t á n - r u h á k felragasztott selyemvirággal, darabja 12, 15, 18 és 20 frt.

Báli fölvetőkül gallérok helyett inkább az echarpe-ot kedvelik.

Ilyen echarpe-ok vannak **Alter és Kiss** divatcsarnokában következő árákon:

Féher echarpe mignonne, színes vagy fekete bordűrrel 15, 20 és 22 forinton.

Féher echarpe duchesse, gazdagabb disszel 22, 25 és 27 frt.

Peluche echarpe, finom kiállításban, mely báli vagy színházi fölvetőül szolgálhat, 55 frttól kezdve 90 frtig.

Cachemir- vagy atlasz-gallérok hattyuprémmel 20, 25, 30 és 35 frton.

A farsangi időnyen át **Alter és Kiss** divatcsarnoka egy párisi háztól virágot tart bizományban és lefekt ott 3—4 frttól kezdve minden áron fölfelé a legszebb báli koszorúkat, füzéreket és disztisre való virágot kapni, mely franczia készítményű lévén, nagyban különbözik az itteni virágoktól.

Kész ruhákra történendő megrendeléseknél egy jól illő derék és az alj elhossza kivántatik meg.

Mai mellékletünk magyarázata csak néhány sorból állhat, mert a k i v á g o t t d e r é k minden egyes része ki van vágva, és első tekintetre látjuk, hogy az 1-ső szám az előrész, a második az oldalrész és a harmadik a hátrész jelöli. A rövid kis ujjak egy piczi fodorból, szégyből vagy esokorból állanak, a mihez nem szükségeltetik szabás.

LEGUJABB AJÁNLAT. Turcsányi Antal, hölgyruha-készítőmester, diszoz báli ruhákat készít, legujabb honi díszszel fölérítve.

Tartatán- vagy crép-ruhák 35 frttól 100 forintig, a legfinomabban kiállítva.

Vidékről érkező szíves megrendeléseknél jó centimeter szerinti mérték vagy jól álló derék beküldése kéretik.

Lakása: Pesten, gránátos-utca 4-dik szám.

Sakkrejtvény.

Kontz Emiliától.

dó	üd-	Ez	szép	ja-	lé-	A	zet!
el-	rü-	só-	el	bok	le-	i	nek
Légy	kis	vöz	in	em-	ár-	ke-	fe-
gyü-	mo-	bár	ha-	a	ge-	dés-	Nem
nek	te	Tün-	té-	el	bo-	na-	det.
dő,	lám-	szi-	ju-	é-	el	bár	rit-
ge-	je-	let	az	gom	han-	Oh	pok,
hul-	i-	sá-	Ro-	if-	Az	nak	jon

Losgrás szerint megfejtendő.

Megfejtési határidő: február 16-dika.

A m. é. 51-dik számban közölt rejtvény értelme: „Karácsón.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Malachovszky Béláné, Nitsch Emilia, Nagy Netti, Theisz Hummel Emilia, Heller Ilka és Berta, Koszits Terézia, Schwartz Éva, Kazay Gizella, Mihákovics Árpádné, Rösler Antónia, Gergelyi Károlyné, Gogomán Mari, Füzy Albina, Bogdanovics Ignáczné, Szepessy Róza, Basili-des nővérek, Szokolay Zsigmondné, Kamanfalvi Sztankovics Hermin, Marc-sány Viktória, Belbe Jánosné, Bukóvszky Ilon és Regina, Vályi Lajosné, Sándor Szidónia, Birkel Havranek Mari, Czeglédy Antónia, Radó Emma, Kármán Luiza, Maróthy Helén, Roxer Anna és Alvina, Oszlányi Mária, Gersics Mari és Róza, Szántó Julia és Zsófia, Lázár Matild, Szentimrey Acház Berta, Flegmann Lipótné, Örhalny Ócskay Teréz.

A m. é. 50-dik számban közölt rejtvény megfejtését utólag beküldték:

Roxer Anna és Alvina.

Tartalom.

A test ápolásáról az első években. (Vége.) — A darabos utczában, Losonczy Lászlótól. — Egy nőszörnyeteg, Balázs Sándortól. (Folyt.) — Sok szerelem, Kenéz Csátártól. — A kaczérság büntetése, Csorba Ákostól. — A német regényirodalom. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. Sakkrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: kivágott derék szabásmintája.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Egyre 3 frt, félvre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői kiadói Iroda:

Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer használt sorért 8 kr.

4. SZ.

Január 24-én.
1869.

Havonkénti színezett dívatképpel. minden szükséges hímtelrajssal. Havonként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megkötésén egész-, a műlap megkötésén félévi jótéti kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

A nemzet szívébe látott a király, midőn József főherceget a honvédelmi sereg-főparancsnokává nevezte ki; mert e név eltörölhetetlen emlékekkel van a nemzet szívébe vésve. József főhercegnek hívták utolsó nádorunkat, a ki ötven éven át a király után első volt e hazában és pedig nem csak nádori magas rangja, de nagy bölcsesége és hű hazaszereténél fogva is. Ő alatta bontakozott ki a nemzet százados tespedéséből és kezdte meg anyagi és szellemi újjászülésének dicső munkáját, és ő azt nem csak hogy meg nem gátolta, de sőt inkább mindenképen elősegítette, maga

Klára főhercegnő.

menvén elől példával minden szép és jóban, a miért nem is állott valami nagy kegyben az akkor mindenható Metternich herceg birodalmi kancellár előtt; de a mivel ő keveset törődött, mert nagyobbra becsülte a magyar nemzet szeretetét minden kegy- és kitüntetésnél, és e dicső nádornak nem csak nevét, de fényes ereit is örökölte a mi honvédelmi seregünk főparancsnoka: József főherceg.

Mint minden lelki tulajdonnak, úgy a hazaszeretnek is a szenvedés az igazi próbaköve, és milyen fényesen állta ki József főherceg a hazaszeretet tűzpróbáját! Hűségesen

Emilia

osztokodott a közel mult évek alatt a nemzet gyászában, és bár távol a hazától, Csehországban csak úgy, mint Bécsben, illetetlenül őrizte meg magyar szívét, és minden alkalommal kimutatta, hogy csak a hazai ég alatt érzi ő jól magát, mert itt van az ő otthonja, „a nagy világon e kívül nincsen számára hely,” és mint az egész nemzetet, úgy őt is az 1867-diki év adta vissza igazán az életnek, mert csak azóta töltötte szabad idejét a hazában; azóta minden nyáron az üdvözült atyja által is annyira kedvelt aicsuthi urodalmán töltött néhány hónapot, és ott-tartozkodása mindannyiszor örömmel nem csak tisztjeinek, de az utósó zsellérnek is, annyira vonzódik hozzá minden szív, nemes jó lelke és nyájas leereszkedése által.

Azért sietek bemutatni hölgyeinknek jeles főherczegünk nejét: Klotild főherczegnőt. Jó tudni, ki az, a ki legközelebb áll azon férfi szívéhez, a melyben annyi nemes tulajdon lakozik; mert a magas körökben is nagyrészt a nőtől függ, mennyi jószág és nemesség marad meg az élet küzdelmei folytán a férfi-szíven. Itt is csak úgy, mint mindenütt, a nő szeretete öröklik e szentély fölött és csak olyan érzéseknek és indulatoknak enged abban ki- s bejárást, a minők ő előtte kedvesek. Itt is csak úgy, mint a közönséges körökben, a nő szeretete idomítja a férfi szívét; a jó nő a gyöngye szívet is erőssé változtathatja, míg a rossz nő a legnemesebb hajlamokat is elfojtani képes.

Es áldhatjuk a sorsot, hogy József főherczeget olyan hitvessel áldotta meg, a minő Klotild főherczegnő. Ezt a házasságot valóban az égben kötötték, annyira összetalálkozott itt minden, a mi két jó lelket csak jobba és nemesebbé tehet az egész életre való egyesülés által. Mert Klotild főherczegnő olyan erényekben gazdag nő, a kit, bármily sorsban születve is, magas polczra emeltek volna a tisztelet és szeretet, és azért ő magas rangjában nem lát egyebet, mint azt, hogy azért állítja őt a sors milliók föl, hogy nemes női erényei millióknak utánczandó példának szolgáljanak.

Kezdjük a szív legnemesebb érzetén, a mi csak kiváló lelkek tulajdona, mert semmi földi érdek nincs vele kapcsolatban, kezdjük a házasszereteten. Magyarország második hazája ugyan a főherczegasszonynak, mert Koburg herczeg leánya, hanem azért egész lelke édes gyermeki szeretettel ragaszkodik új hazájához; bizonyítja ezt az a körülmény is, hogy e néhány év óta folyvást tanulja és beszéli nyelvünket, és nem kevésbé bizonyítja azt az a körülmény, hogy az első szó, a melyet egyetlen gyermeke, a két éves Mária Dorotty a főherczegnő kimondott, magyar volt, és az első a többi követé, mert szóra, szívre egyiránt magyarnak nevelik a gyönyörű kis főherczegi csemetét. Egész környezete magyar szeretetet olt e zsenge szívébe.

A másik nemes érzés a nő szívében, — mert minél többet szenved általa, annál mélyebbé és erősebbé lesz: — a z a n y a i s z e r e t e t. Egy egész nagy világot foglal magában e kicsi szó: anya; azért tud olyan könnyen lemondani az egész külső világról az a nő, a kinek szívé e egyetlen érzés igazán megtölti; a ki előtt e világ föltárult, az tudja, hogy, mint minden magasztos költészetben, úgy a keresztyénség Mária-kultuszában is fenséges igazság van jelképileg kifejezve; és hogy mennyire tárult fel e dicső világ Klotild főherczegnő előtt, arra nézve elég fölemlíteni azon körülményt, hogy maga táplálta gyermekét. Középrendű anyánál nem igen tűnik föl e tény; de ha meggondoljuk, hogy kisedet táplálni annyit tesz, mint hónapokon át éjjel-nappal közelében lenni,

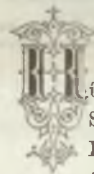
egy fél napra sem távozni mellőle, csak az képes felfogni, milyen végtelen nagy az anyai szeretet azon hölgy szívében, a ki főherczegnő létére, le tud mondani a világ ezer külső gyönyöreiről a — gyermekszoba kedvéért.

Nem is képes erre más nő, csak az, a ki a házias-ság nemes érzésével is meg van áldva és ez a harmadik feles ragyogvány a főherczegnő erénykoszorujában; de a helyett, hogy ez érzés részletességébe bocsátkoznám, inkább azt mondom, hogy a háziaság édes szülői: a világos lélek, mely a csendes magányt a szellem szülöttjeivel népesíti meg, és a tisztult ítélet, mely nem engedi magát a külső csillogás által megvesztegettetni; édes gyermekei a nemes egyszerűség és igénytelen fenség, legkedvesebb társnői pedig a jószág és nyájasság, mert a ki ezen tulajdonokkal nincsen megáldva, az csakhamar megunja a pólyás kisedet értelmetlen gajdolását, és üresnek, ridegnek találja a gyermekszobát és boszontónak a gyermek sirását; míg megfordítva, ezen tulajdonok mellett, de csakis ezen tulajdonok mellett, a gyermekszoba az élet legfenségesebb nőképző iskolája, mert megtanulnak benne határtalanul szeretni és békeségesen tűrni, kitalálni a szóval ki nem fejezett kívánságokat, a másokérti áldozathozatalt, és mások boldogításában önönboldogságukat lelteni föl, és ha mindezen tulajdonokat egybefoglalva gondoljuk a ritka szépséggel, akkor némi megközelítő fogalmunk van azon nőről, a kit az Isten József főherczeg élettársául és a haza egyik diszél teremtett.

Emilia.

Osszel.

Nemes Ödöntől.

Ús szél csapong a fák felett,
Sárgult a lomb, virág...
Dalolva bús enyészetet,
A gólya felkiált
És száll tovább a légen át,
Keresni új, meleg hazát.

Sohajtvá jár a gerle-pár,
A csattogány zokog.
Az ér — fehér fodrokba száll,
Nyomán a szirt dobog —
S miként ha sirna, zug a völgy,
Hajlong a fűz, nyikorg a tölgy.

A távol ég ködén sötét
Daru-csoport vonul,
Végső daluk mily méla-szép,
Kimondhatatlannal!
Csak képzetem, mi szállni tud,
Nehéz a test, merész az út.

Egy pár fehér, kihalt levél
Még rezgve fölhalad;
De im', a szél most visszatér
S ez is csak elmarad...
Megin a galy, új lomb szakad
És társához levél tapad.

Oly bús a táj, a napsugár
Sem jó le, fönt mulat;
De nyög a rög, a szél kuszál:
E durva gondolat.
S fejem fölött suhanva sir
És szól: „Fiu! közel a sir!”

Egy nőszörnyeteg

Beszély.

Balázs Sándortól.

(Folytatás.)

A fiatal nő, látva e porban fetrengő megalázódást, egy pillanat alatt mindent mogbocsátott szerencsétlen vetélytársnőjének s részvéte jeléül kezét nyújtotta.

— Oh, köszönöm, köszönöm, — kiáltá elragadtatással a szörnyeteg, és mielőtt a fiatal nő megakadályozhatta volna, megcsókolta az odanyújtott kezét. — Most szenvedéseimnek fele lehullott szívemről; most már érzem, hogy lesz erőm a zárdában, hová visszavonulni fogok, legalább annyi ideig elviselnem az életet, hogy legalább önmagammal kibékülhessek. Mert ugy-e, ez az idenyújtott kéz a bocsánat jele, asszonyom?

— A bocsánat, a feledés és a barátság, — mondá, szintén könyvekbe törve ki, a fiatal nő. — Nevez engem Herminnek, a minthogy ezután én is csak Julienek foglak tégedet nevezni.

— Oh, mily jó, mily nagylelkű angyal vagy te! — kiáltá Julie elragadtatással. — Most már nem csudálkozom többé, hogy Alfred csak téged szeret. Igen, igen, csak téged, egyedül téged. Im, vedd e naplót, a véletlen juttatta kezeim közé. Vedd és olvasd, olvasd rögtön. Mit se reméj. Abban csak rám nézve van fájdalom és gyalázat, rád nézve örömet és boldogságot rejtenek e lapok. Olvasd, csak olvasd.

— Majd később, később, Julie, előttem nem...

— De épen előttem olvasd. Mert hiszen mondtam már, hogy ez büntetésem, és ezzel tartozom nagylelkű jóságodnak is.

És maga nyitotta fel a naplót, s rámutatott bizonyos megjelölt helyekre.

— Itt, itt, ezt olvasd. Itt van a te boldogságod és az én gyalázatomból megírva.

A fiatal nő olvasni kezdett, s arcza egészen kigyuladt a boldogságtól. A napló művészileg volt fogalmazva s megerősítette azt, a mit vetélytársnője hazudott.

És a míg a fiatal nő olvasott, az alatt Julie szerepéhez hiven, hátradőlt a pamlagon, ájúlást színelve.

— Az Istenért Julie, te rosszul vagy, — kiáltá ijedten a fiatal nő, a mint olvasás közben egyszer részvétellel vendégére tekintett.

— Semmi, semmi, futólagos bágyadtság csupán, azonnal el fog mulni. Csak kérlek, egy kis theát.

— Oh, igen, igen, rögtön, — kiáltá a fiatal nő, sietve felugorva, — rögtön, azonnal kész leszek, mert én magam csinálom. Tudod, nem tartok cselédet, csak egy felszolgáló takarítónőt. Én egyedül, egészen egyedül élek. Mi dolgot adhatnék neki?

— Nem, nem, — mondá Julie, tettetett szabadkozással, — ezt nem engedhetem meg. Már úgy is jobban vagyok; igazán, egészen jobban vagyok. Ne, kérlek, ne fáradj; nem engedhetem meg.

— Minő bohó vagy Julie; hisz ez nem fáradtság, magamnak is mindig magam szoktam készíteni; aztán meg, ha nem így lenne is, hát nem vagyunk-e barátnők? — mondá mosolyogva nyújtva kezét Julienek, — én már is úgy szeretlek, mintha már nagyon régen ismernél. Igazán, higgy nekem, testvérként szeretlek, és szeretni foglak, halálom órájáig. De hát hogyan is ne? Hát nem nekod köszönöm-e új boldogságomat? Nem te ajándékozod őt nekem újból vissza? Nem te vagy-e az, a ki

elhagyja őt? Mert a milyen szép és kedves te vagy, ha akar-nád, ismét lábaidhoz kényszeríthetné őt. De te ezt nem akaro-d és nekem ajándékozod őt vissza, mert te jó és nemes vagy! Oh, mily igazságtalan voltam hozzád, a míg nem is-mertelek!

És a szörnyeteg kigyónak nem esett meg szíve ez oly gyöngéd és nagylelkű teremtés fölött, ki oly nemesen és kimé-lettel bánt vele, vele, a ki oly nagyot, oly sokat, oly megboc-sáthatlant vétkezett ellene.

E szörnyeteg szívében nincs irgalom, ő csak szerepére gondol s csak a szerint beszél és cselekszik.

— Jó, hát elfogadom, de csak úgy, ha te is velem tar-tasz, ha te is iszol egy csészével.

— Oh, bizonyosan, bizonyosan. Ketteskén fogunk theázni, barátságosan, kedélyesen. Hiszen ma nagy, nem remélt, várat-lan öröme van szívemnek, ezt meg kell ünnepelnem. Szegény Julie, tehát te csakugyan zárdába akarsz menni? Hát ily korán nem sajnálod eltemetni magadat, ifjúságodat? Hisz az élet oly nagyon szép!

— Neked, ki szeretettel! — felelé sötét fájdalommal.

Hermin fölismerte a szemrehányást, mi e szomorú hang-ban volt és elpirult a szégyentől, hogy szegény barátnője előtt, kinek az úgy fájhat, ily kevéssé képes titkolni örömet és bol-dogságát.

— Bocsáss meg, oh, bocsáss meg kedves barátnőm, hogy ily ügyetlen és gyöngédtelen vagyok. De lásd, szívem lázban van, azt sem tudom, mit teszek, mit beszélek. Oh, bocsáss meg nekem!

— Nem én, hanem te vagy az, a kit itt a megbocsátás szerepe illet; mert csak te, egyedül te vagy a megbántott, a sértett!

— Kérlek, ne beszéljünk többé, hisz már minden elfeledve és megbocsátva van. Csókolj meg. Ez legyen közöttünk az utolsó szó e tárgyban! Így, ni! Most már hadd teritsek fel, mert a thea készen van!

És aztán fürgén fölterítette az asztalt, és előszedte a készleteket.

— Minő szép csészek ezek, — mondá Julie, a legművé-szebben adott naiv elfogulatlansággal, — mily jól veszi ki ma-gát a fehér rózsza a barna lapon. Igazán, kitűnő szépek; hol vetted?

— Nem magam vettem. Az ő...

Elhallgatott. Gyöngédségből nem akarta kimondani, hogy az ő ajándéka.

De Julie mosolyogva folytatá:

— Csak mondd ki bátran, ez az ő ajándéka. Ez nem fáj nekem, én már örökre lemondtam róla.

Hermin teletöltötte a csészéket.

— Parancsolsz rhumot? Köztünk legyen mondva, én megvallom neked, hogy én mindig csak rhummal szoktam inni.

— Én is, — felelt mosolyogva Julie, és azután keresgélni kezdett zsebében, oly látható zavarral, a minek föl kellett tennie.

De hiszen így állott a művészi szerepben!

Hermin nem tehetette, hogy meg ne kérdezze, hogy mit keres?

— Zsebkendőmet, bizonyára kocsimban feledtem.

— Adok én neked egyet, — mondá a fiatal nő felugorva és a szekrényhez sietett.

A szörnyeteg kigyó csak erre várt. A mint elfordult az

asztaltól, előrántotta a kisdéd üveget, melyet az éji utazás alatt a vasuti kocsiban láttunk, s tartalmát Hermin csészéjébe üritette, oly gyorsan és oly minden nesz nélkül, hogy a szeren csétlen fiatal nő mit sem vehetett észre.

Midőn megfordult s a zsebkendőt átnyújtotta, a szörnyeteg már egész elfogulatlanul szörpölgette theáját, sőt még mosolyogni is tudott áldozatjára.

Csak egyszer, csak midőn az áldozat először vitte szájához a csészét, s az első kortyot nyelte le, csak akkor futotta át arcát sötét pir, csak akkor futotta át testét perczig tartó borzadály.

De ez nem a részvét és nem is az iszony borzadálya volt, hanem a félelemé, hogy hátha a méregnek mégis valami csekély íze vagy szaga lesz, s az az áldozatnak fel fog tűnni.

De ez a méreg pokoli leleményességgel volt kiszemelve! Íze és illata a lehető legcsekélyebb volt.

Az áldozat mit sem vett észre s nevetve és csevegve üritette ki csészéjét.

Csak midőn az utósó cseppet nyelte le, csak ekkor rázkodott meg egész testében.

Csak ez utósó cseppben érezte meg az idegen izt és szagot, s a halálhoz közel állók éles tekintetével rögtön fölismerte, hogy az, a mit ivott, méreg, halált adó méreg volt.

— Mi volt e theában? — kiáltá, rémülettel megragadva gyilkosa kezét. — Méreg ugy-e?

Ez tudta, hogy a halálnak már másodperc alatt bekövetkeznie kell, s azért egész szemtelen vakmerőséggel, sőt gúnyos nevetéssel felelte:

— Igen, méreg; megöltelek, hogy birhassam őt!

— Gyilkos! — akarta a boldogtalan fiatal nő kiáltani, de csak sohajtani volt képes. Ez a sohajtás utósó lélegzete volt; mint halott hanyatlott hátra, kidülledt, nyitott szemekkel és arcán a rémület és iszony megkövesült görcsével.

A szörnyeteg kigyónak még volt bátorsága legalább öt perczig áldozatja mellett maradni.

Megtapogatta szívét, hogy meggyőződjék, hogy az már nem ver többé.

Azután fölkel, magához rejtette a naplót, pedig áldozatja holtteste alól kelle kihuznia azt, föltette kalapját, a tükör elé állt, rendbe hozta csokrait, s azután még egy iszonyu tekintetet vetve áldozatjára, úgy, mint jött, nyájas és szelid mosolylyal arcán, kilépett a szobából s halkán behuzta maga után az ajtót, s ráfordítván a zárban kívül levő kulcsot, egész nyugodtan kihuzva azt, zsebébe rejtette.

Azután szép csöndesen haladt a lépcsőzeten s odahagyta a házat.

Az uteza sarkán bérkocsi állomás volt; ott egész nyugodtan kocsiba lépett s vendéglőjébe hajtatott. (Vége köv.)

V. Bertának.

B o g y ó A d é l t ó l.

(Szept. 1868.)

I.

Hófehér galamb a légbe szállva búsan,
Mélázva néz az őszi tájra le.
Hulló levél lejt egy utósó tánczot
A gyep felett s a szellő száll vele.
Madárcsoport a hervadó faágon
Dalolja sirva búcsú-énekét
S hideg sugárral át- meg átragyogva,
Felhők közül mosolyg a bús vidék.

A hófehér galambot arra kérem,
A mint a légen halkal átrepül:
Ha még tovább megy, úgy csak arra menjen,
A hol te vagy, és ott üdvözlötül,
Szép holdas estén feltárt ablakodnál
Zokogjon el egy ringó, lágy danát,
S ábrándjaid e dallal sokszorozva,
Tündér-álomba csalja lelked át.

A szél sodorta hervadó levélre,
Ráírom azt, mit rólad gondolék,
Merengve sok-sok ihlett pillanatban,
S titkos betűkben küldöm azt feléd.
Ismerj te minden gondolat, sohajt meg,
Eszmélve rólad, mely feltámadott.
Olvasd le mind a hervadó levélről,
S emlékül ez maradjon nálad ott.

És a faágról búcsú-dalt lezengő
Madár-csoport bár vinne egy tavaszt,
Körödbe el s búcsító ősz ködéből
Varázst mosolygón keltené ki azt!
S a mint az ég a földre hintve fényt,
Feltündököl futó felhők felett,
A te egéd bár mindig oly ragyogva
Sugárzaná be kedves életedet!

A kaczérság büntetése.

Beszély.

C s o r b a Á k o s t ó l.

(Folytatás.)

E közben egy ifju közeledett Gizella felé, feketében öltözve, csinos barna alak; udvarias üdvözlét után fölkererte őt a következő négyesre s egyuttal engedelmet kért, egyik külföldről csak rövid ideje hazajött ifju rokonát bemutatathatni. Gizella nyájas fejmozdulással adá meg a kért engedelmet, és a távozott pár percz múlva másodmagával tért vissza.

— Nagysám! — szólt az ifju, a mellette állóra mutatva: — rokonom Üszkesy Arthurt vagyok bátor bemutatni. — A kék öltönyű ifju volt a bemutatott.

Gizella elpirult, keble mint zajgó tenger, hullámsani kezdett, de nem lett volna az, a mi, ha a hirtelen zavart eltitkolni képes nem lett volna. Nyugodtan köszönt, a bemutatotthoz kérdéseket intézett utazását s a látott külföldi nevezetességeket illetőleg, csevegtek, szórakoztak, s minél többet beszéltek, annál fesztelenebbé vált a társalgás.

Üszkesy helyet foglalt mellette, beszélt utazásáról, kalandjai- s élményeiről; költői hangon s színezettel festé a szép Provencet, a regényes Svájczot, s Gizella a legfigyelmesebb hallgató volt.

A zenészek csárdást kezdtek meg és Üszkesy tánczra kéré Gizellát. Gizella fölkel, kis kezét nyújtá az ifjunak, de a kéz reszketett. Arthur megkezdé a lassút, mely oly nemesen fejezi ki a magyar gondolkodó jellemét. Gizella lelkesülten járta, perczre sem vevé le szemét Arthurról, s az ifju e szempár tekintetébe merült; egy ideig szótlan folyt a táncz, majd Arthur megjogyzást tön a Gizella kezében tartott gyönyörű virágcsokorra, főleg az abból kipiroló rózsára.

— Valóban, úgy találja ön, hogy e rózsza szép? — kérde Gizella.

— Igen, mint az, a kié. Mily boldog e virágszál, — szólt udvariasan az ifju, — melyet nagysád szép kezei között tart!

— Ez boldogság ön előtt? akkor önnek igen könnyű boldognak lennie, mert ön meg azt tartja karjaiban, kié e virág-szál, — felelt Gizella, azon kihívó kacérsággal, mely csak az oly jellemek sajátja, minő Gizella volt.

— Valóban, én sokat köszönhetek végzetemnek, mely boldoggá, felette boldoggá tőn az által, hogy nagysád körébe vezetett. Vajha nagysád csak egy percet szentelne igénytelenségem emlékének, távozásom után.

— Mit, ön távozni fog ismét Pestről?

— Valószínűleg visszatérek ismét Svájcz regényes bércei közé.

— Változhatatlan e feltétele?

— Talán nem.

— Én ohajtanám önt még saját estélyemen is látni!

— Ha változatlanul távoznom kellene is, e boldog percet bevárnám.

A táncznak friss csárdással vége lett. Arthur Gizellát pamlaghoz vezeté. A nő leült, Arthur melléje.

Mit szóltak, mit beszéltek, nem tudjuk; de midőn Gizella férje a terembe lépett, mint jó barátját mutatá be neki neje Arthurt.

Kakukfy elvonult, sokat, igen sokat látott, a kártya-asztal neki jobb hely volt, mint a kacér nő társasága.

Az estély éjfélt után 2 órakor véget ért, Gizella készült. Férje meleg öltönyét hozta, Arthur a nő mellett állott:

— Fogadja ön e rózsát, mit oly szépnek talált, a mai est emlékeül, — szolt, míg a férj a meleg öltöny után ment.

— Reménylem, látandom estélyemen, — tevé hezzá, átnyujtva Arthurnak a rózsát.

— Nagysám, én boldog, felette boldog vagyok, — rebegé Arthur.

Indultak. Utánuk egy ifju lépegetett, a kocsiba lépő Gizellát és férjét illemmel köszöntve. A koei elrobogott, Arthur távozott, de azon ifju, ki őket kíséré, megállott, felsohajtott, s aztán halkal mondá magában: — Tehát ma én, holnap más, — s ezzel távozott.

Mondanunk sem kell, hogy ez ifju Kakukfy volt.

III.

Gizella hazaérkezve, fáradtan dőlt ágyába, a kis szöke fiu ott nyugodt az álm karjaiban, ártatlan ajkai mosolyogtak, talán angyalokkal álmodott; de a hiu anya lelke más lényenyl foglalkozott, nem látta a kedves gyermek mosolyát, oh nem, ő nem látta gyermekét sem.

Az álm a kimerült tagokat elszibbasztá, Gizella elszunnyadott; mik voltak álmái? Egy szöke ifju, táncz, zene, fényes terem, egy rózsá, és Isten tudja, mi.

„Szeretlek,“ siklott ki a szó az alvó ajakán. A kis kezek a légbe ölelni látszának valakit. Alma ezután nyugodtabb volt.

Tubodi ur reggel nyolcz órakor csengetett, s a belépő szobaleánytól kérdé: ha fölkelte asszonya?

A szobaleány jelenté hogy: a nagyságos asszony beteg.

A férj zavartan lépett neje szobájába. Az orvos már ott volt, s vizsgálá a hölgy üterét, arcán komoly aggály jelei mutatkoztak.

— Gizellám, hogy vagy, mi történt? — kérdé a belépő férj nejét, a részvét legmelegebb hangján.

— Kis meghülés, gondolom, az éji felhevülés következménye; ne aggódjál, jobban leszek, — nyugtatá meg a nő férjét.

— Uram, — kérdé a férj az előszobában, kikisérve a tá-

vázó orvost, — hogy találja ön nőmet, mi baja van s lehet-e komoly következménye?

— Meghütötte magát, de nem oly csekély a baj, mint a beteg hiszi, bár veszélytől távol vagyunk; mint az előjelek mutatják, alkalmasint himlő fog kifejlődni, különben várnunk kell; földolog a meleg szoba, s rendelt gyógyszerem szorgalmas használata; délután ismét eljövök, és meglátjuk, mennyire fejlődött a baj!

Tubodi aggódott. Ő szerette nejét, mint csak a nemes lények szoktak szeretni; a gondolat, hogy neje, fiának anyja, veszélyben foroghat, örültté tudta volna tenni.

Délután az orvos jött, megvizsgálta a beteg ütereit, s a férjet félreszólítá.

— Nem csalódtam, — mondá, — a himlő előjelei nagyban mutatkoznak, csak erős meleget a betegnek; mint mondám, veszélylyel nincs összekötve a baj, ha figyelmesen orvosoltatik, legyen ön nyugodt tanácsos ur. A fölgőgyulás első feltétel: a meleg.

A tudomány embere nem csalódott, következő nap a jelek mindinkább szaporodtak, itt-ott már a himlő vörös foltjai is előtűntek, a gyöngéd hófehér arczbőrön.

Gizella kétségbeesetten hallá baja mibenlétét. A női hiúság aggódva riadt fel; a himlő, melynek következményeit ő jól ismeré, kétségbe ejték. Mi lesz belőle, ha a himlő bájos arczán visszahagyja nyomait? Ő, ki bálványa volt a nagy városnak, ő, kinek arczát csak látnia kelle bármely ifjunak, hogy elbájolva, elbűvölve legyen, ő most ki van téve a lehetőségnek, hogyha kórágját elhagyja, arczán a himlő nyomai meg fognak maradni! Oh, e gondolat vérázító volt.

— Orvos ur, bármily díj nem nagy nekem; de önnek ugy kell engem a társadalomnak visszaadni, mint voltam, mielőtt beteggé levék, — szolt lázas ingerültséggel az orvoshoz.

— Legyen nyugodt nagysád, én mindent elkövetek, rendelvényeim a legsikeresebbek voltak eddig is hasonló bajban mindig, hiszem, most is sikerrel fogjuk alkalmazni.

Megnyugodott-e, vagy sem Gizella az orvos biztatásai-ban, nem tudjuk; de alig hiszszük, mert naphosszant alig tett egyebet, mint kis kezitükrét maga előtt tartva, számolgatá: — itt is egy, itt is egy, ismét egy, — himlőit.

Tizenégy nap mult el. Gizella lábbadozott, az orvos rendelvényei s a mindig erősen fűtött meleg szoba hatása jótékonyan s sebesen működtek.

A láz szűnt, a himlőütegek leszáradtak, csupán vörös helyei látszának még meg a gyöngé arczbőrön. De e vörös foltok! épen ezek voltak, mik Gizellát aggaszták, kétségbe ejték.

A férj a lefolyt betegség alatt neje ágyánál ült, olvasott neki: „A nő hivatásáról.“ Gizella csendesesen, figyelemmel hallgatá férjét, a kis Kálmán a földön játszott atyja lábainál s édes mosolylyal tekintett fel anyjára.

S az anya csendesesen hallgatott, de nem látta kis fiát; oh, az ő gondolatai távol voltak e családi körtől.

Az orvos kijelenté, hogy a gyógyítás be van fejezve, a baj megszűnt s többé nincs miért jönnie.

Kétségbeesetten ragadá meg Gizella az orvos kezét, arczára mutatott s kiáltott:

— És e vörös foltok, ezek megmaradnak? Orvos ur, ön azt ígéré, hogy arczom tiszta leend, mint volt!

(Vége köv.)

A német regényirodalom

(1848—1868.)

(Folytatás.)

Az említett „jungdeutsch“ regényírók vezére Gutzkow volt; de az utolsó időben, midőn irodalmi jogosultságát iskolája elveszté, elburjánzottak kinövésai jó oldalait. Korszakunkban csupán mint egy különleges és különös genre atyja szerepel. Ez a kilencz kötetes genre. A „Zauberer von Rom“ immár befejezetten fekszik előttünk. Gutzkow odaül, kigondol egy kezdetet művészileg, és e kezdet mindig szép és e kezdetet aztán folytatja, kisajtolja, épít rajta, míg nem kész a kilencz kötet. Aztán ír még egy végfejezetet. Ha e terv nélkül dolgozott kilencz kötetet, a mostani viszonyokhoz tartva magát, be nem tudja fejezni, tovább fonja az eseményt, látnokot parodizálva. Napjainkon túl és a jövőben végződő regényeknek ő főhőse. Ugy ír tovább művén, mint épen eszébe jut, és halmoz eseményt eseményre, hogy az ember, ha összefüggés volna is, elvesztené, és halmoz személyt személyre, hogy az olvasó szédül. Néha persze szédül az író is és nem tudja, hova személyeivel. Ekkor jellemeket, melyek nagyszerűen voltak tervezve, szeretetteljesen kidolgozva, fontos szerepre hivatva, „mir nix, dir nix“ kiküld a világból. Az egyik sétálni megy, elcsuszlik a patakon átfektetett fatörzsön, beleful a vízbe. Három másik kiesik az ablakon. Egyik hideg lázban hal meg. Egyik török basa lesz és kilép a cselekvők köréből. Cselekvők köréből? Igen, de hát vannak mégis cselekvők? Bizony alig. A személyek kilencz kötetben át tesznek ugyan mindenfélét és történik mindenféle. Esemény is van sok, de cselekmény és cselekvő egy sincs. Ép oly nehéz volna a mű egy főalakját megtalálni. Van ötszáz statiszta, száz mellékalak, ötven főalak és 6, 7, 10 hős. Az egész történik mese-országban. De nem. Legyünk igazságosak. Gutzkow előtt a német írók serege emelt tetszőleges várost, melybe az olvasó soha bele nem találta magát; leírt hegyet, folyót, erdőt jellem nélkül; általános természetet, általános parasztokat, polgárokat egyéni jelleg nélkül. Gutzkow legalább annyira vitte, hogy hiven leírja a helyeket, de nevüket változtatja. És ebben találjuk a bökkenőt. Ez a rossz lelkiismeret. Realismusa veszélyesebb az előbbi költött ködös világnál. Ő nem csak a tájt festi, hanem a személyeket is fényképezi, és regénye politikai gunyirat lesz. Művei hatása persze nagy volt azáltal, hogy személyeiben, ha nevük változtatva volt bár, mindenki ráismert az élő püspökre, tábornokra, miniszterre. Kevésbé általánosan ismert egyéneknek hasonló név vezetett az illetőre. Az ily mű önkénytelen lemond egyaránt a költői mű és a történelmi essay érdeméről. A szerző bevallja képtelenségét érdeket kelteni teremtményei iránt, és az olvasó kíváncsiságát, kárörömét, pártállását és ama képet hívja segítségül, melyet ez az illető alakról magával hoz. De a hol a szerzőnek épen beleillik, személyei egyszerre úgy lépnek fel, mint a hogy az illető egyének fel nem léphettek soha sem, jellemüktől és természetüktől egészen elütőn. A szerző nem felelős, ha mindent elfogad az olvasó, hisz ő kit sem nevez. E genre tehát könnyelmű, erkölcstelen és költőietlen.

Eltekintve ettől, el kell ismernünk, hogy szerző meglepően tud ecsetelni, biztos varázsszal valószínűvé tud tenni mindenféle lehetetlenséget legalább addig, míg az ember olvas, el tud ragadni itt-ott igaz költészettel, tud jellemezni, különösen eleinte szeretettel dolgozik alakjain; a nyelvnek mestere. Egy szóval, a kilencz kötetes genren is meglátszik, hogy feje egy iskolának, mely irodalmi szükség volt.

A „jungdeutsch“ iskola egyik első rendű bajnoka volt mindenkor Heinrich Laube. Régen hallgatott azonban már, s ha megszólalt, csak a színpadról tette azt. Kitűnő eredménnyel lépett azonban legújabbán ismét a regény terére.

„Der deutsche Krieg“ szintén kilencz kötetes regény, de nines Gutzkow modorában tartva. A „jungdeutscher“ e művében kibékült a romanticismussal, s a mű, daczára középkori autochtoritásának fel tudja karolni haladott századunk nézleteit. Vég-kötete csak a napokban jelent meg és az egészet méltán fejezi be. A harmincz éves háboru történelme. De nem oly történelmi regény, mint művei ama regény-mázoló csoportnak, melynek amazon vezére Mühlbach Luiza.

Ez a regény nem adomák és események kotyvaléka; a hőst nem tünteti fel inasának szellemében. Élethű jelenetezése, nép- és ember-ismerete, ha nem is épen kifogástalan, de mégis jeles compositió, találó jellemzés, világosság, helyes lélektan, mély történelmi szellem és történelmi hűség, élénkség, finom érzés, egészséges nyersesség a maga helyén, korszakot alkotóvá tehetné e művet.

Waldstein óriási sötét alakja, a kor éles világításában álló tábori, harci és csataképek, könnyűvérű diplomatizáló nők, az uralkodó és fondorkodó jezsuiták, csatangoló kalandor-nők ésnemesen küzdő, lelkes és makacs férfiak, magas szellemű asszonyok, a mint egy német itész mondja, meteorokként vonulnak el előttünk. Mi inkább, tekintve az összhangot, összefüggést, törvényszerűséget, okadatoltságot egyetleu-egy csilagrendszerhez hasonlitanák az egészet.

Szintén nagy feltűnést okozott Auerbach Berthold „Auf der Höhe“ című legújabbán megjelent regénye (1865.)

Szerző eddig kiváltkép falusi történeteivel — egy genre-rel, melyet ő teremtet — tünt ki. Minden előnye és eredetisége mellett a sentimentalitás és reflexó gyöngye oldalait képezé e műveknek. „Auf der Höhe“ nagy modoru regény, tárgya az udvari élettel összeköti a falusit.

Miután Irma — a király magyar nevű, de nem magyar kedvese — a reflectálást magára vállalja, menten maradnak ottól a falusiak, nagy előnyükre.

Az egésznek iránya, modora, compositiója, irálya igen dicséretes, néhány rész kiválóan költői és Irma naplója — midőn megtörődten vonult vissza házasságtörő viszonyából és a világból, némely helyütt felér majdnem a Kärthausival. A kiválóbbak közt összes irodalmi működésével a legújabb korból való: Friedrich Spielhaggn. 1857-ben lépett föl először néhány beszélylyel és kisebb regénnyel. Ezenkívül foglalkodott azóta fordításokkal és kritikákkal is. Legnevezetesebb, és őt legjobban jellemző műve 1860-ban jelent meg: „Problematische Naturen.“ Ő az angolok, kiváltkép Dickens és Thackeray utánzója, nem minden eredetiség nélkül. A valót az eszményi mozzanatal igyekszik áthatni. Mindig a kicsinytől a nagyhoz halad, összhangzó rendben. Feladatait, ugyszólván, bonczani éllel és mélységgel oldja meg, és e tekintetben a nomrég elhunyt Otto Ludwiggal mutat rokonságot; kiváltkép ha ennek: „Zwischen Himmel und Erde.“ című legjelesebb művét vesszük tekintetbe, Spielhagen finom kompoziciójában kitűnő. Ecsetelése azonban némileg modoros, mindenütt választékos akar lenni, mindent szépen akar mondani. És ez, — a hol nem sikerül, — a szeszélyesség és bizarrság jellemét ölti.

Említett regényének folytatásai: „Durch Nacht zum Licht“ és „Die von Hohenstein.“ Mindketten, úgy mint e napokban egy bécsi lap hasábjain befejezett regénye: „In Reih' und Glied“ kimondott véleményünket megerősítik.

Az említett Ludwig Otto már régi író, különös jelenség volt. Mint kereskedő-segéd zenészzel foglalkozott és már sikerült zeneművekkel is lépett a közönség elé, midőn e művészettől elfordult, hogy a költészethez álljon végkép.

Ugyanez időre esik kora ideges és csúzos betegeskedése, melyből a szerencsétlen soha se gyógyult fel többé. Közel harmincz évig sinlődött s ez időben írta meg minden művét. Visszatérünk reá ismét a német dráma vázlásáról is.

Ő is novellákkal lépett fel legelőször. Nemsokára a drámához fordult.

Itt „Zwischen Himmel und Erde“ című nagy beszélye miatt kell említenünk. Ez 1856-ban jelent meg.

„Az ég és föld közt“ nem jelent egyebet, minthogy a hősök házfedők.

A mesét két testvér gyűlölete képezi. Az egész borongós tüsszel van áthatva, emberismeret, sötét és keserű kedélyállapot mellett éles humor, művészi fokozatosság, a szép megőrzése a borzasztóban is, talpraesett nyelvezet kitünővé tesz e művet.

Miután 1852-ben megházasodott, családjával gondjai is szaporodván, betegségéhez még gyógyíthatlan szívhártyalob és scorbut járult. Anyagi gond és roppant testi szenvedés úgy elkészték, hogy ámbár folyvást munkálkodott, miután még 1857-ben egy kötetnyi novellát kiadott, a nyilvánosságtól végkép visszavonult.

Néhány kitűnő férfiú — köztük Freytag Gusztáv, ki 500 tallérnyi Schiller-díjat is a hátrahagyottaknak ajánlá fel — foglalkozik hátrahagyott műveinek kiadásával. A közönség ezeket méltó kíváncsisággal várja.

Két csehországi lantos költőről kell bővebben szólnunk. Ezek Meissner Alfréd és Hartmann Móricz, kik nem csak abban rokonok, hogy csehek, zsidók, egykoruak, elintén tisztán lyrai költők voltak, később tisztán prózairók lettek.

Tehetségük is sok tekintetben rokon. De a rokon tehetséggel nem gazdálkodtak egyformán. Meissner a bányakutatók egy bizonyos nemére emlékeztet. Ismerünk sokan oly családot és egyént, kik a mult években tehetősök, sőt gazdagok is voltak s szerencsétlen bányakutatás és aknázás által tönkre jutottak. Mint a bányászatban, az irodalomban is helyes e kutatás és aknázás, míg túlságos nem lesz. Beteges kórállapot lesz túlzott és könnyelmű gyakorlatában és fölemésztí az illető eredeti tőkét. Meissner modora amaz aknázási lázzal hasonló, mely egykor bányászati világunkban is grasszált. Meissner-féle aknákkal találkozunk az irodalom minden terén. Kereste ő a lyra gyöngyeit, a hősköltemény aranyát, az uti vázlat csillámló ezüstjét, a tragoedia érczét, a szatyrát, a vigjátékot és a regény különböző fémeit. És sok szép reményt nyújtó aknát elhagyott, hogy új kísérő-állomásokhoz siessen. Mert nem tiszta kincset, hanem épen azt kereste, a mi keresett volt. Fürkésző szemmel követte a divatot és a legújabb divat szerint készíté irodalmi öltözkékét. Így később A „Weib des Urias“, az „Uriel Akosta“ módjára; „Zwischen Fürst und Volk“, a „Ritter vom Geist“ módjára. A kétséges jellemeket „Sansara“, a jezsuitákat „Zur Ehre Gottes“, a „Dissolving-Views“ divatját „Schwarzgelb“ tünteté fel. A „Soll und Haben“ után ott van a „Neuer Adel“, a zsidó-históriák után meg „Lemberger und Sohn.“ Meissner tehetségével üzletet csinál és a költészet neki fejős tohén.

Hartmann sokkal jobban gazdálkodott. Tehetése tán eredetileg Meissneré alatt állott, de ő terére tudott szorítkozni, korlátait maga állította fel és ép azért feladatát megfejté

mindig türethetőn, gyakran kitünően; működése ha nem is volt vásáriasan hatásosb, de volt költőibb. Épen az, ki nem marad korlátai közt, teszi művében a korlátoltság kellemetlen benyomását és a korlátot a művészetben csak ott venni észre, a hol az túl van lépve, míg a költő, ki korlátolást ismervén, azok közt marad folyvást és egy szabad, sehol meg nem akadó tehetség örvendetes és üdítő hatását szüli. Hartmann meséje egyszerű, az olvasó sok és bonyolódott szövevényt nem talál, de egy-két vonással néhány jellemet mindig következetesen és mégis részletesen, helyesen vázol; compositiója mindig kerekded; helyesen csoportosít, és ha regényei inkább beszélyek is, mégis a költészet fényével bírnak. A jelenetezés és a színhely vázlása mindenkor megkapó. Erős, kivált a borongós csendéletben.

Azerdei idyll és a csendélet teréről egyszerre a történelmi regényre lépett Stifter. Egyszerre nyílt e ritkás, midőn az erdő magaslata már el volt érve és lefelé menőnél már nem is volt képzelhető más irány. Ezt már elérték a „tanulmányok“, a „tarka kövek“ nem hatottak tovább, és „nyárutó“ fakó, dermedt alkonyt terjesztett. Az emberi az élet a jelentéktelenig sülyedt, végtelenre nőtt az élettelen. Az író különlegessége ki volt merítve a kimerülésig. És ekkor az író egy rokonszenve tör új utat megakadt tehetségének. Szülőföldjének egy régi nemzetségéhez már mint kis gyermek érzett rejtelmes rokonszenvet. Mint ifju hallgatta a róla keringő mondákat és napokig ábrándozott ősi várakban. Mind ez ujra föléled a férfiban és ő a történelmi regényhez fordul. Tárgyát a nemzetség történetéből meríti. Így halad az emberiség általános érdekeihez és visszatér ismét, másrészt költői tehetségének régi varázshatásaihoz. És mennyire elütő a történelmi regény lüktető élete előbbi genrétől! A hol emberei többek voltak a tájkép díszítésénél, ott ezzel legfeljebb egy fokon álltak. Ugyszólván, csak oly körökkel foglalkozott, melyek egygyé forrtak a természettel, melyekben a váltakozó is csak az állandót jelenti. De ebben elvégre minden bája daczára igen messze ment. Az emberi szívtől elszakadt. Ennek mozzanatai és szenvedélyei kihaltak beszélyeiből. S a művészet igazolja Goethet: „a ki nem szeret s nem téved többé, fekdűjék a sírba.“ Élettéljes tehetség jele, hogy meglepő tárgyeserével teljes hatását visszanyeré ez író „Kritika“ című új művében. Ha a történelmi tanulmányhiány anachronismusait kiegyengetendi, nagyot teremthetett volna még e téren, ha a mult évben meg nem hal. Több képzettség mellett szintén többet alkothatott volna a szintén csehországi Horn Uffo is. (vége köv.)

A r a n y m o n d a t o k.

Lenkétől.

Olyan a szerelem a szívben, mint a virág töve a földben: ha felhuzzuk ezt, felszakgatjuk vele a földet is, melyből életét vette.

A szerelemmel boldogság lakik a szívben, a kebelben e nélkül nyugalmas boldogtalanság vagy boldogtalan nyugalom, mi lényünkön előmlik.

Mint a Korán szent mondásai, olyan a szerelem köre; vágjad szavait, vagy szelet papírra ird, talizmánod lesz.

A ki szeret, nem lehet boldogtalan, nem lehet nemtolen érzésű soha. Már e szó: szerelem, annyi magasztost, szépet foglal magában, hogy áldó sugaraival a legsötétebb szívet is megvilágítja.

Egy hét története.

Január 20-kán.

Két hatalom. — Hiu törekvés. — A nőegyesület bálja. — Ezer mosoly egy szempárban. — A nőképző-egylet piknikje. — Bella Iza. — Radnótfáy és Lendvayné asszony. — Szemere Bertalan.

Ugy látszik, hogy az idén a világ két legnagyobb hatalma: a politika és mulatság-vágy versenyre keltek nálunk. Mindennap új választási értekezlet és minden este új tánczvigalom; ki írhatná le mindnyáját? Még ha a politikai tánczokat a napi lapoknak engedjük is át, akkor sem marad terünk, körülményesen leírni azt a sok szép hölgyet, a kik a zene és táncz feltüzelő igézete alatt az elsőségért vetélkednek. És ha névszerint elősorolnám is őket, tudom, hogy ezzel még csak félig csillapítanám olvasónőim jogosult kíváncsiságát; mert hátra volna még a legnehezebb feladat: leírni egyenkint ez és ez hogyan volt öltözve, a fejéktől kezdve az utolsó csokorig, és uram Istenem, hol vegyen egy gyarló férfi annyi szemet, hogy mindezeket megfigyelhesse, olyan szemeket, hogy annyi verőfény meg ne kápráztassa és olyan elmét, a mely mindezeket egyik szerdától a másikig megtarthassa most, midőn minden elmét a választási mozgalmak vesznek igénybe?

Azért csakis a nőegyleti tánczvigalomról fogok ezuttal szólni; olyan tánczvigalom ez, melyben minden jelenlevő szíve tánczol abbéli örömeiben, hogy a legjobb akarattal sem bír tánczolni; olyan jól esik ott az a tapasztalat, hogyha jobbra fordul, balra taszigálják, hogyha pedig balra fordul, jobbra tapossák le ruháját. Máskor tán kifogást tennénk az ilyenmű báli élvek ellen, de a nőegyesületi bálon minél jobban taszigálnak és teszszük tönkre a szebbnél-szebb toilleteket, annál jobban mulatunk mi is, a toilletek is; mert mindezen viszontagságokért gazdagon kárpótol egy tekintet a bálanya: Bohus Szögyény Antónia ő méltóságára. Ezer meg ezer ember öröme mosolyog ki ez este ez urnő szeméből, és minő ezer meg ezer ember öröme! öregeké és gyermekeké, szegényeké és betegeké, a kik egész éven át csak e tánczvigalom után jutnak egy-egy kis örömhez, és azért egész szívvél örülnek is.

Igy volt ez mult vasárnap is. Minden terem, minden folyosó, minden karzat telided tele volt minden rangú és rendű közönséggel; az emberszeretet lerontott minden válaszfalat, minden rang- és osztálykülönbséget; a gyémántokban ragyogó urnő csak olyan jókedvvel tűrte az élő hullámok általi ideodasodortatást, mint ama fiatal uracs ott, a kinek kezei a fehér keztyűk alul is hangosan hirdették, hogy holnap is csakugy, mint tegnap, a tőke mellett van az ő rendeltetésük. Talán abban az édes reményben ringatta magát, hogy tánczolni is fog ez este, de azért nem igen látszott rajta, hogy búsul ebbéli reményének semmivé nyomattatása miatt. Igy is nagyon szép volt a vigalom, sokkal szebb, mintha tánczolni is lehetett volna.

Aztán éjjél után azt is lehetett, mikor t. i. a közönség nagy része azzal mulatta magát, hogy a ruhatarban százával egyszerre felöltöit akarta kikapni és annál fogva természetesen csak félórai várakozás után juthatott hozzájuk. Igy is cauda, hogy kilencz tizedrésze nem a más felöltőjével ment haza.

Álarczosok is voltak és pedig több igen választékos, sőt mi több, egyetlen-egy olyan sem volt ez este, a ki által a jobb izlésű ember nem szeret megszólíttatni; volt is tréfa és faggatás és találgatás; egyik jó barátom még ma is nem tesz egyebet, minthogy napestig keresztül-kasul szaladgál az utczákon és megáll minden finomabb kinézésű hölgy előtt; folyvást azt a két szemet keresi, mely vasárnap olyan pajzán mosolylyal egy álló óráig ő róla, t. i. a barátomról társalgott vele, minden titkába be volt avatva és ő még sem ismerte meg! A hétfői piknikben már-már azt hitte, hogy megtalálta az ismeretlen ismerőst, de szorosabban megvizsgálván a szemeket, meggyőződött, hogy csalódott. Azok az ismeretlen szemek nem csak fényesen, de melegen, szívvél is ragyogtak. Avagy tán az alkalom tette?

A hétfői pikniket a nőképző-egylet rendezte az „Európa” teremében, a mely épen elég nagy volt az ott jelen volt díszes hölgykoszorú számára és az utána begyült jövedelem szépen elő fogja segíteni az egyletet abbéli szándékában, hogy a nőképzést a maga módja szerint jövő októberben valósítani megkísértlje. E szándék egy olyan iskolából áll, melyben fiatal hölgyek ugynevezett uri kiképeztetésben, mint francia nyelvben, és egyéb a magasabb körökben megkívántató ismeretekben taníttassanak és a következők meg fogja mutatni, ha ez-e a mód, miáltal a jelenkor egyik legfontosabb társadalmi kérdését meg lehet oldani.

A farsang bohós kedvtelése mellett a költészet szelíd muzsája rendesen a hamupipőke szerepét játssza; visszavonultan sűrög-forog, míg ismét megérkezik az ő órája. Igy vagyunk jelenleg a színházzal is; Budán ugyan új darabot adtak elő, „Bella Izá”-t, Lauka Gusztávtól, hanem ez is csak farsangi tréfa volt, a mit Molnár a közönséggel csinált; komolyabb évszakban bizonynyal nem adatja elő e bohózatot. Izabella, spanyol királynő viselt dolgait akarja e darab nevetségessé tenni, de csak a nevek voltak benne komikusak, a többi minden egyébire indított, csak nevetésre nem.

Másképp tön Radnótfáy ő méltósága, hogy a világ a farsang alatt se feledkezze meg róla; a nemzeti színház ez érdekes igazgatójáról a lapok a mult hóban azt irták, hogy Schaufert német költő irányában nem úgy viselte magát, mint illik egy nemzeti színház igazgatójához; a lapok bizonynyal a legjobb szándékkal rovgatták meg ezért az igazgató urat, és mint mindig, ugy most fogott rajta a jóakaratu figyelmeztetés, a mint a következők mutatta. A nemzeti színház egyik legkitünőbb, legszorgalmasabb és legtisztelőtreméltóbb tagja Lendvayné asszony; tizenkét éve már, hogy a színpadon működik, a mult évben 170-szer lépett föl, a közönség osztatlan kedvence a színpadon és köztisztelő tárgyja a magánéletben, hanem azért Radnótfáy ő méltóságának nem kedvence. Tiszta, egyenes lelkénél fogva évekig tűrte nyugodtan, hogy minden tehetsége és szorgalma mellett az igazgató nem akarja őt azon rangba helyezni, a melyben társnői állanak, és végre elhatározta magát, hogy maga megy el a méltóságos igazgatóhoz; tartozik azzal önönmagának és végre is egy

méltóságos urhoz megy, a ki, ha nem teljesíti is igazságos kívánságát, bizonynyal úgy fogja azt neki tudtul adni, mint illik egy nőhez, egy művésznőhez és egy méltóságos urhoz; mert ha valaki, úgy ez a méltóságos ur ismeri őt, bizonynyal semmit sem kockáztat tehát, ha igazságos kérelmével eléje járul.

És mi eredménye lett e látogatásnak? Arra, hogy Radnótfáy ő méltósága megtagadta tőle a díjjavítási kérelmet, mindnyájan el voltunk készülve, a kik Radnótfáy ő méltósága gazdálkodási rendszerét ismerjük. A ki hat olyan fiatal színészre, a kik éven át tizszer nem működnek a színpadon, nem kevesebbet, mint vagy tizezer forintot veszteget a színház pénztárából, annak természetesen nem lehet pénze egy Lendvayné díjának javítására; de az még legkisebb erénye Radnótfáy ő méltóságának; sokkal nevezetesebb annál az, hogy ez a méltóságos ur, a nemzeti művelődés csarnokának igazgatója úgy beszélt e közszeretett művésznővel és köztiszteltető nővel, mint a hogy mai nap művelt ember cselédjével sem szokott beszélni! Csak úgy per „maga“ intézte hozzá méltóságos szavait, és minő szavak voltak ezek! „Ha nem tetszik neki, mehet,“ és „ne nyafogjon itt neki,“ és olvasóink képzelhetik, milyen hangon szokta egy ilyen műveltségű egyéniség az ilyen kifejezéseket a l a t t v a l ó j a irányában kiejteni; igen, mert az ilyen műveltségű egyéniségek azt hiszik, hogy a miért valaki alárendeltjük, azért mindjárt a l a t t v a l ó j u k is és úgy bánnak vele, mint nem a hazának, hanem nekik volnának szolgálai!

Valjon kik szégyelhetik jobban az ilyen magaviseletet: az a kör, melynek az igazgató ur cziménél fogva tagja; a nemzeti színház tagjai, a kik bizonynyal pirulva érzik, hogy azt a „magá“-t, melylyel most Lendvayné illeték, holnap egy „hallja kend“ fogja követhetni; vagy végre a közműveltség, a nemzeti színház élén egy ilyen embert látván? Kíváncsiak vagyunk, ki fog ezek közül elégtételt szerezni Lendvayné aszszonynak és miből áll majd ez elégtétel.

Egy nagy halottja is volt a hazának e héten. Szemere Bertalan mult hétfőn, a budai Schwarzer-féle ideg- és elmeorvó intézetben elhunyt és vele az 1848/9-diki események egyik hatalmas tényezője szállt sírba; de a fájdalom könyve, mely ravatalára esett, egyszersmind a hála könyve volt, hogy végre megszabadult az élettől, mely már évek óta csak a test élete volt, mert fényes szelleme már 1863-ban elköltözött tőle. Kevés ember emelkedhetik föl csupán csak jeles szellemi tehetségei által olyan magas polcra, de még kevesebben sujtatnak olyan borzasztóan a sorstól, mint Szemere. Álljon itt életrajza röviden, a mint a tér engedi:

Szemere 1812-ben Borsodmegyében, Vattán született, régi nemesi családból, melynek körében az a hagyomány él, hogy Huba őszveértől származik, s mely — a mi annál többet ér, — több derék író is adott a hazának.

Ő korán, saját ösztönéből kezdett iskolába járni, a falusi gyermekekkel. Tíz éves korában a sárospataki iskolába ment, onnan Miskolcra, hol három évig tanult. Irodalmi hajlama már tanuló korában élénk tevékenységre készíté. A „Minervá“-ban, a „Bécezi lak“ czimű egy felvonásos szomorujáték és a „Kisfaludy Károly emléke“ czimű vigjáték jelentek meg tőle,

1834-től 36-ig borsodmegyei aljegyző volt. Ez utóbbi év októberében pedig — rokonai által támogatva — utazni ment külföldre. Egy évig járt külföldön, szorgalmasan tanulmányozva mindent. 1838-ban Vattay álnévvel egy mutatványt közölt uti tapasztalásaiból az „Árviz-könyv“ 3-dik kötetében s ez élénk figyelmet keltett. Később „Utazás külföldön“ czimű

két kötetes műve, mely második kiadást is ért, a legnevezetesebb irodalmi termékek közé tartozott. E könyvvel Szemere B. egyszerre írói tekintélyre emelkedett.

Ugyanez időben az akadémia koszorúját nyerte el. „A büntetésről s különösbbe a halálbüntetésről“ czimű munkájával, és 1840-ben választá meg levelező tagjává az akadémia.

A költészet rovatába eső művei: „Mária emlékezete“ és „Kölcey emlékezete“ (az „Árviz-könyvben“), két fényes irányu munka.

Politikai élete Borsodban kezdődött, hol főszolgabíró lett. Egykori járásában maig is megvannak még működésének tartós emlékei: az országutak, melyeknél jobbat sehol az országban nem csináltattak. Majd alispánná tették, s ez időtájban Miskolcra sokat köszönhetett neki: a kaszinó, a járda, a tűzkárterítő-intézet (elsőt hazánkban) s az állandó színház alapítását.

1843-ban Borsod követe lett s az ellenzék igen kitűnő tagot nyert benne, ő ujtó volt a diétán is.

Mint törvényszerkesztő és formulázó szintén csakhamar kitűnt. Mint szónok kissé akadozó volt, de beszédei a kimerítő parlamenti szónoklat legszebb példányai közé tartoznak.

1847-ben a diéta legkitűnőbb szónokai közé tartozott, reformok enberek, törvényezikkek szerkesztője. Nem csuda tehát, ha az első felelős kormányban ő lett a belügyminiszter. 1849-ben felső Magyarország teljhatalmu biztos s később republikánus miniszterelnök lett. Igen tevékeny volt ő a forradalomban, seregeket szervezett felső Magyarországon, a „Huszár“-ról buzdító művet írt, szónokolt s szegedi beszéde a népek egyenjogosításáról a magyar ékesszólás legszebb termékei közé tartozik.

Mint száműzött szerencsétlenebb lett a többinél. Vádolta, gáncsolta Kossuthot, feledve, hogy egy hajóban evezett és szenvedett törést vele. Iratai tehát künn és benn viszatetszést szültek még kevés barátjainál is. Aztán balesetei is voltak. Számító ember léte néha nagyon rosszul számított. Pénzét odaadta kezelni Szabó Pálnak, ki egyszer Magyarországból csufosan megszökött, magával vivén Szemere pénzét is. Ez nagyon betegíté a szegény száműzöttet, miután akkor még családja volt. Borral akart kereskedni, de ez nem sikerült. Valóban üldözé a szerencsétlenség.

1862-ben Londonban élt s gyönyörű világtárlati leveleket írt. Ez időben már Szemerét gyakran mély búskomorság lepte meg, s nemsokára egy gyógyintézetbe kellett vitetni.

Midőn haza hozták, nem tudott többé örülni a hazának. Lapokat ugyan olvasott, s néha, midőn leánya gyöngédszivőleg ápolá, gyakran költői hangulatba esett; de mindez csak egy homályba süllyedő elme vergődése volt. Sem emlékezni, sem gondolkozni nem bírt már jól. Gyakran ruháit is letépte magáról. Éj volt körölte, a Schwartzter tébolyda éje. Olyan balsors jutott neki osztályrészül, hogy a halál ő rá nem csapás volt, hanem jótétemény.

A nagy halott temetése mult hétfőn d. u. 3 órakor ment végbe, a halotti beszédet Török Pál superintendens tartotta, a gyászkiéret között pedig b. Eötvös József, egykori miniszterháza is kísérté ki őt az örök nyugalom helyére.

V. E. G. f. i. r.

Budapesti hírvivő.

++ (Ő Felségeik) Zágrábba utazása biztos kilátásba van helyezve s ámbár az idő, melyben ennek történnie kellene,

még nincs meghatározva, az utazás mindenestre meg fog történni s Erdélyre és Dalmátiára is ki fog terjesztetni.

✱✱ (A Vachott Sándorné) által rendezett felolvasásokat az előbbkelő körökből sokan látogatják. Gr. Andrassy Gyuláné és Manóné s b. Eötvös és Horváth B. miniszterek leányai a buzgó hallgatók közé tartoznak. Gyulai Pál irodalmi felolvasásai különös tetszésben részesülnek. Különben általában minden előadás oly jeles, hogy azok hallgatását a művelődés érdekében újra ajánljuk.

✱✱ (Az olasz opera-idény) társasága Salvi igazgatósága alatt már szerződött van és a következő elsőrangú művészekből van alakítva, u. m. első énekesnők Poszoni és Ronzi asszony, contralto: Gavotti asszony, első tenorok: Anastasi és Botis urak, bariton: Pandolfini ur, bass: Medini ur. Az előadandó operák közül: „a Favorita“, Donizettitől és „Mózes“ Rossinitől közönségünk előtt még egészen új. A műsor ezeken kívül még az „Álarcos bál“-t Verditől, „Az afrikai nő“-t Meyerbeertől, „Tell Vilmos“ Rossinitől, „Nabukodonozor“ Belinitől foglalja magában.

✱✱ (Erkel Ferencz) egy új dalművön dolgozik, melylyel az építendő új dalszínház volna megnyitandó. Ohajtjuk, mind a zene, mind a dráma érdekében, hogy e megnyitás ne várasson sokáig magára, ámbár mindedig még semmi sem mutat arra, hogy ez ohajtás kiemelkedett volna a jámbor ohajtások sorából.

✱✱ (A „Hon“) Liszt Ferenczről a következőket írja: „Alkalmunk volt közelebb Liszt Ferencz egy levelét olvasni, melyben egy felszólítást, hangversenyi közreműködésre, udvariasan visszautasít. „Művészi feladatom betöltése, — mondja, — nyugodt, elvonult munkásságot igényel. Nem való hozzám többé egyike sem azon foglalkozásoknak, melyek személyes nyilvános föllépéssel együtt járnak. Kivénültem már én az ilyenekből, mindenekfölött a zongora-játszásból. Husz éve, mióta sem hangversenyt nem adok, sem hangversenyben nem játszom, s teljesen kívül állok a virtuóz-viszonyokon; csupán két ízben: egyszer Rómában, egyszer Pesten, nem huzhattam ki magamat azily kötelezettség elől; ezek legyenek az egyetlenek és utósók, ezek képezzék rég kifáradt zongorajátszásom végső-végét. . . .“ A maestro-abbé január 12-kén Weimarba érkezett, hol huzamos időt szándékszik vejenél, Bülovnál tölteni, sőt egy hír szerint vissza sem megy többé az örök városba.“

✱✱ (Farsangi hírek.) A f. hó 25-kén tartandó színházi bálon Jókainé, Felekiné, Pauliné és Prielle Kornélia lesznek a háziasszonyok. Az első jegyet most is Horváth Boldizsár miniszter vitetné el, b. Podmaniczky László pedig 50 frttal váltá be magát; a csárdásokat Bunkó zenekara fogja játszani. — A pesti szücs-testület segédei febr. 3-kán zártkörű bált rendeznek a lövölde helyiségeiben, mely alkalommal a terem szőrneműekkel lesz diszítve. — Az egyenlőségikör e hó 30-kán bált ad saját helyiségében, a tagok és családjaik számára, s a belépti díj egy személyre két forint, családjegy 4 forint. — A zenekedvelő-egylet is rendez egy vidám táncestetélyt: e hó 29-kén a lövöldében. — A pesti kereskedők első táncestetélye e hó 23-kán lesz az „Európában“, melyen a kereskedelmi világ szépei bizonyára gazdag öltözékekben fognak megjelenni. — A budai lövöldében két táncmulatság lesz: január 27-kén és február 6-kán. — A február 3-kán a pesti redoute termeiben tartandó zártkörű technikus bálra a bizottmány gr. Széchenyi Imrénét nyerte meg házi-asszonyul. A báli meghívó-jegyek már szétküldettek. — Eddig az előkelők körében gr. Bethlen

Pálnénál és báró Prónay Gábornál voltak vidám és diszes estélyek. Gr. Károlyi György pedig ezután fog adni két fényes bált: e hó 23-kán és február 3-kán.

✱✱ (Pestvárosa) egész területén 1868-dik évben a következő építések foganatosítottak: Földszinti ház 229, egy emeletes 24, két emeletes 30, három emeletes 18, négy emeletes 2, gyár 33, istálló, fészter, kocsiszin 38, átalakítás és kisebb előállítás 152, nyárilak 46, boltkapuzat 42, fényképezde 5.

✱✱ (Vukovics Sebőt,) a volt képviselőház legtiszteltelműbb alakjának egyikét, ki rendíthetlen magatartásával a hazának oly osztatlan tiszteletét vívta ki, Temesvárt tegnap fényesen fogadták. A város küldöttsége délben tisztegett nála, este pedig öröndetes megérkezését a polgárság fáklyás-zenével ünnepelte meg.

✱✱ (Az ellenzéki párt fővárosunkban is) tevékenyen szervezkedett, s a Jókai Mór elnöklete alatti központi bizottmány kerületi bizottságokat is választott a következő elnökökkel: a belvárosban Tóth Kálmán, a Terézvárosban Henszlmann Imre, a Józsefvárosban Simkovics János, a Lipótvárosban Csicsmanczay Pál s a Ferencvárosban Horváth Gáspár, kik már enapokban külön-külön értekezleteket tartottak a kitűzendő jelöltek végett. Kétségkívül legnagyobb harc lesz a Teréz- és Ferencvárosokban. Amott Jókai Mór, hazánk legnagyobb írója, áll szemközt Gorove miniszterrel, emitt Vidacs János és Török superintendens. — A Lipótvárosban Wahrmann Mór ellenében egy igen tekintélyes párt Falk Miksát akarja megválasztani, ki a jelöltséget már el is fogadta.

✱✱ (Ali Nizami bey,) Törökország pesti főkonzulja, mult héten megérkezett állomásának elfoglalása végett. Szombaton este gr. Castellane francia konzul bevezette a nemzeti kaszinóba, hol több kitűnőségeinkkel megismerkedett. Ali Nizami bey török tábornoki főtiszt volt, és sokáig volt alkalmazva mint követségi attaché a bécsi török követségénél s itt legutóbb ügyvivő is volt Haider effendi nagykövet helyett.

✱✱ (Két brüsseli bankár) (Otlet van Mons és Ch. Langlois) 40,000 frt utalványt küldtek Hollán Ernő államtitkárnak, hogy a buda-ujszönyi vasut kiépítési engedélyt számukra mielőbb kieszközölje; de Hollán ez utalványt átadta gr. Mikónak, s az ajánlattevők ellenében most a kormány lépéseket tesz, hogy e vesztegetési kísérletért megfenyíttessenek.

✱✱ (A fogva ülő ál-Batthiányi) neve Bortene (oroszosan Borteno) József, izraelita. Atyja a hadsereg élelmezési szállítója volt s a krími háboru alatt halt meg. Anyja Törökországból való s nem tudni: él-e? Bortene Jassyban született s nővekedett. Zongorázni s énekelni tudván, mint virtuóz vándorolt Oláh- és Törökországban. Majd Oroszországba ment, hol — mint mondja, — női körökben énekelt, játszott és sok pénzt szerzett. Szentpétervárról Pestre jött s itt szakadt meg pályafutásának első fejezete.

✱✱ (A tél) egész zord hidegével lépett ki, mintha ki akarná pótolni a mit elmulasztott. Már okozott balesetet is: egy-két szegény megfagyott. A Duna jéggel van borítva, s ha így tart még egy-két napig, akkor bizonyosan be fog fagyni. A vasárnap Bécsbe indult tehervonat pedig Vácznál a hófúvatok miatt kisiklott, s e miatt az utána indult személyvonat kénytelen volt Pestre visszatérni.

✱✱ (A következő farsangi képet) olvassuk a „Sz-k“-ban: „Egy pesti zártkörű bálban történt. A bál egyik ünnepelt szépségének udvarolt egy 19 éves és egy 20 éves fiú. A 19 éves egy nagyon ismert magyar család ivadéka, a 20 éves egy német báró. A füzértánc alatt, melyet a 19 éves tánczolt a szépség-

gel, oda jött a 20 éves is, hogy a hölgygel beszélgesse. A magyar fiu erre megfordult s a bárót arczul üti. S aztán még dicsekszik hölgyének, hogy mint „tette tönkre“ vetélytársát. A társaságban azonban találkozott egy gavallér férfi, kinek elég bátorsága volt a garázdálkodót rendreutasítani, illetőleg kivezetni. Arczul-ütő és arczul-ütött másnap elutaztak Pestről, hogy — megverekedjenek.

✦✦ (A belvárosi plebániatemplom) tornyain levő gömbök és keresztek újraaranyozása volt elhatározva. Megkísértették azonban azoknak tisztítását és a 80 éves aranyozás oly fényben tünt ismét elő, mintha tegnap került volna ki az aranyozó kezei közül. Ez által természetesen az újraaranyozás költségei meg vannak kimélve.

✦✦ (Az Andrássy-féle házban) mult pénteken a kulesár, Stadler Mihály és egy Mach József nevű inas koakszsszal való tulságos fűtés következtében megfuladtak. Azon szolgának, ki legelőször lépett a végzetteljes szobába, rögtön el kelle hagynia a szobát, különben eszméletét veszítette volna. Stadler Mihály, gr. Andrássy Aladár Szt-Mihálka nevű jószágán volt kulesár s csak 3 nap előtt jött Pestre.

✦✦ (Rózsás napló.) Pesten e hó 16-kán Bedő Alberti jeles tehetségű miniszteri fogalmazó és az erdészeti egylet titkára, a ritka szép műveltségű Kolbay Gizella kisasszonyt vezette oltárhoz. — Wimmer Luiza kisasszonyt, Wimmer Antal, ismert városi képviselő, kedves leányát, Tarcsai János vezette mult héten oltárhoz. Az esküvő az egyetemi templomban volt. Az ég áldásai kísérik hű szerelmi frigyüket!

✦✦ (Vegyes hírek.) Királyné és Felsőége a Kozmata-féle műteremből dr. Balassa egy arczképét elfogadván, készítőjének egy értékes melltűt küldött. — A nőegylet vasárnapi álarozos-bálijában az orleansi és a koburg gothai hercegek is jelen voltak. — A bölesödének gr. Castellane francia konzul is 40 frtnyi ajándokot küldött. — „Tisza-induló“, más néven „Baloldali követválasztási induló“ jelent meg Táborcsyknál s kapható 60 krért. — Drágfy Sándor már jobban van s néhány nap múlva el is hagyhatja szobáját. — A Blum-féle részvény-gőzmalom Budán egy tetemes géptörés következtében hosszabb időre félbeszakasztotta működését. — A gőzsikló építése akadályokba ütközött, melyek megnyithatását elhalasztják. Egy hegyomlással kellett ugyanis megküzdeni és további hasonló esetnek elejét venni. — A két főváros közti Dunán mostanában sok kacska jár. Nem sejtették szegények, hogy nálunk a jártabb helyeken is lehet vadászni, a minthogy le is lőttek belőlük néhányat. — Budavárosnál ismét tervet nyújtott be valaki, mely szerint a Gellért- és a várhegy lerombolandó s helyükön új városrész lenne alakítandó. Az eszme kivihetősége nem is valószínű, de nem is kívánatos. Többet érne annál s könnyen lehetne is, a középkorra emlékeztető erődök lerombolása. — A jövő hó drámai ujdonságai a nemzeti színházban lesznek: Feuillet „Delilá“-ja, mely 10-kére van kitűzve és Molière „Misanthrop“-ja, a czimszerepben Felekivel, február 22-kén. — Mi is említettük azt a hirt, mely Petőfi kardjáról járta be a lapokat. Most Abrudbányáról, a hol ugyanis a kardnak lenni kellene, azt írják, hogy azon vidéken senki sem tud semmit Petőfi kardjáról. — A pesti állatkertnek ő Felsőége egy bölényt ajándékozott a schönbrunniból. — Veszprémben a január 4-kén tartott közgyűlésen dr. Halassi Vilmos izraelita orvost választották meg a megye rendes főorvosául. — Budán, a koronaőrségi kaszárnyában több inséggel küzdő özvegy és árva van. Ezek fölsegélésére Házmán főpolgármester

és Rupp városi tanácsos nejeik gyűjtést rendeznek s adományokat úgy pénzben, mint ruhaneműekben köszönettel fogadnak. — Győrt ez évben is megtartották a szokásos farsangi ünnepélyt, a hajósok nyilvános álarozos menetét. Külföldön e nyilvános menetek igen gyakori, nálunk igen ritka szokás. A győriről mondják, hogy igen eredeti és festői látvány volt. — Szaniszló Ferencz, nagy-váradi püspök, elrendelte az anyakönyveknek magyar nyelven leendő vezetését. — Pestvárosán áll annyira megsaporodott a vizsgálati fogásban levők száma, hogy alig bírják őket elhelyezni. — Unghegye választási közp. bizottságában 11 izraelita van, a kik maguk külön szertartása szerint tették le az esküt. — Bem szobrára Aradmegye 69 frt 4 krt gyűjtött. — Pestvárosa törvényszéke előtt jövő februárhó 8-kán fog tárgyalatni Karagyorgyevics Sándor herceg és bűnrészesei: Trifkovics és Stankovics pere. — A Lloyd-épület udvarán mult szombat délután egy márvány-raktár tulajdonostársa hirtelen megőrült, s midőn kocsira akarták tenni, oly dühös lett, hogy csak nagy küzdelem után lehetett a budai tébolydába szállítani. — A porosz konzulnak Budán rendeznek lakást. — Aggteleki Bujanovics vezérőrnagy a magyar testőrség parancsnokává neveztetett ki, s e kinevezéstől a magyar testőrségnek lehetőleg gyors szervezésére következtetnek. — Statisztikai adat szerint az európai államok adósságai 30,000,000,000 frtot tesznek. — Gál János és b. Szentkereszti Zsigmond Parajd és Balázsfalva közt lóvonatu vasutat akarnak építtetni. — A pesti kerepesi-uton egy pincze-lakásban egy napszámos és családja majd a széngőz áldozataivá lettek; csak a szokatlan csend által figyelmessé lett szomszédok hozták ismét életre a már egészen elkábult négy egyént. — Ádám és Éberling vászonkereskedő czége is megnyerte a „kir. udv. szállító“ czímet. — A következő párbajról értesül a „Századunk“: A 19-dik és 79-dik számú bérkocsik kocsisai a köztük mult héten a színháztéren fölmerült perpatvart lovagias uton akarták elintézni, de a hatóság a „párbaj“ előtt mindkettőt elfogta. — A baloldali elvek veszprémmegyei hivei meleg üdvözlét küldtek táviratilag Jókaik Mórnak, amaz elvek szellemében kifejtett tevékenységeért. — Budán fölfedezték, hogy a tejárusok közül sokan a tejes edényekben bort csempésznek be a vámon s így kerül ki a fogyasztási adót. Nem rég sok ily tejes bort confiscáltak s az illetőket büntetésre vonták. — Közlebb egy fiatal mágus hívott ki egy fiatal író, a miért ez rá nézett a színház csarnokában. — Sóló helységben (Biharmegyében) ásatások alkalmával régi romokra akadtak, melynek legszébb kőtábláit, oszlopait, egy szóval legérdekesebb részeit poton áron szedik szét a környékben.

✦✦ (Halálozások.) Hollán Ernő államtitkár ur nejének édesanyja, özv. Békási Békásy Imréné szül. Pálffy Mária, élte 73-dik évében, f. hó 15-kén, reggeli 3 órakor, szélhűdés következtében meghalt. — Kenessei Kenessey Karolina asszony, Zabolay Istvánnak, Hevesmegye tiszti ügyészének neje, jan. 13-kán meghalt, s hült tetemei jan. 15-kén Szolnokon tétettek örök nyugalomra. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Január 21-kén.

Jan. 15-kén: „Houward Katalin“, Gottschall Rudolf szomorujátéka, 5 felv. — Jan. 16-kán: „Dózsa György“, Erkel Ferencz nagy operája, 5 felv. — Jan. 17-kén: „II. Rákóczy Ferencz fogsága“, Szigligeti Ede eredeti drámája, 5 felv. — Jan. 18-kán: „A társaságból“, Bauernfeld vigjátéka, 4 felv. — 8*

Jan. 19-kén: „Borgia Lucretia,” Donizetti operája, 3 felv. — Jan. 20-kán: „Hamlet,” Shakespeare szomorujátéka, 5 felv. — Jan. 21-kén: „Faust,” Gounod operája, 5 felv.

Budai népszínház.

Január 21-kén.

Jan. 15-, 16-, 18- és 20-kán: „Bella Iza,” alkalmi nagy paródia, 2 felv. — Jan. 17-kén: „Az ördög pilulái,” látványos bohózat, 4 felv. — Jan. 19-kén: „A notredámai toronyőr,” dráma, 4 felv. — Jan. 21-kén: „Az ingyen tanács,” angol vigjáték, 1 felv. és „A boissy boszorkány” operette első és utolsó felvonása.

Gazdasszonyoknak.

Hal-cottelette-ek.

Két font halat sós vízben meg kell főzni, ezenkívül egy font pontyot jól besózva és liszttel behintve, forró zsirból ki kell rántani. Ezután egy fél zsemlyét tejbe kell áztatni, elébb a héját lereszteni, egy vöröshagymát apróra vágni, egy kis citromhéjat, három tojás sárgáját jól elkeverni, a kétféle halat apróra összevagdálva a többivel elkeverni, a deszkán csinos cottelette-eket formálni belőle, zsemlyemorzsával behinteni és forró zsirból szép sárgára kirántani. — Tálalás előtt vaját fel kell forralni, egy citrom levét belé nyomni és azt forróan a már csinosan kitálalt halra önteni és forróan beadni. H. Zerna.

Császári szeletek.

Bornyu- vagy disznószeleteket mess fel szépen, puhítsd, sózd meg, hints rá kevés lisztet. Aztán lábasban olvaszsz el egy darabka vaját, adj bele cukrot, és ha ez szép sárga, a szeletet rakd közibe, párologtasd és adj reá tejfelt, s citromhéjat. Még csak fel kell fornia, hogy kész legyen a császári szelet.

Liszt-kása.

Egy lábasba két kanál lisztet tégy, valamint félmeszely tejet, ezt keverd meg simára, aztán tedd a tűzhöz és keverd mindaddig, mig nem felforr. Ezután hűljön ki. Ismét adj bele négy tojássárgát egymásután, cukrot tetszés szerint; habnak négy tojás-fehérét keverd be gyöngén, azután kenj meg egy mély porcellán-tálat vajjal, és a kását kevésse a kitálalás előtt tedd a sütőbe.

P. St. Erzse.

Divattudósítás.

Ha ilyen zord marad az idő, mint jelenleg, nemcsak báli ruhákkal, hanem utcza i öltözetekkel is kell foglalkoznunk. A francia divattudósítók minden alkalomra egy külön öltözetéről tudnak beszélni, s ilyenkor ha a csipős hideg jégütökhöz változtatta a folyók és tavak felszínét, korcsolázási öltözetet ajánlanak, mely mindenesetre különbözik a közönséges utcza viselettől, miután kettős czélt kell betöltenie, először: hogy meleg legyen, másodszor oly szabásúnak kell lennie, mely szabadabb mozgást és taglejtést enged.

A mostani rövid utcza ruhák, akár egy-, akár kettős-szoknyával igen alkalmasok ezen téli mulatságra. Ha egyszoknyájú a ruha, rendesen alól egy széles fodort kap, mely egy-két ujjnyi széles paszománt, vagy peluchoszalag által fölül le van varrva. Sok esetben ugyanazon szalaggal a szoknya többi része is úgy lesz diszítve, mintha azzal befoglalt és troussirozott tűniket akarna jelképezni. Ehez járul egy sima ftancia derék, melynek eleje és ujjai a tulajdon szalaggal diszítvők. Az ilyen ruhára, ha korcsolyázni akarunk benne, félbő paletót huzunk, mely vastag bundás szövetből van készítve és atlaczczzal, vagy gros de faille selyemmel és rojttal diszítve. A paletó színe lehet fekete, sötétkék vagy barna.

Alter és Kiss divatcsarnokuk mind ruhákban, mind paletókban, melyek a mostani időre alkalmasak, nagy választást tart, és ajánlom ezen rak-tárt t. olvasónim meleg részvételére.

Báli ruhákra, melyek selyemből lesznek készítve, legyen az könnyű, vagy nehezebb, rendesen széles csipke disz jön, mely fodor alakban futja a szoknyát körül. A tartatán-ruhák, melyek valamennyi báli kelmék közül legnagyobb mennyiségben használtatnak, virágfüzér és atlacz-biai diszszel lesznek ékítve. A szoknya rendesen felül egy tunike-et kap, alól pedig egészen apró soppok lesznek csinálva, melyek alól nagyobbak és föl-felé menve, mindig kisebbek s ezáltal kis pyramid-rajzot képeznek alól a szoknyán, melynek közei atlaczczzal és azon felül virággal vannak kitöltve. A hol atlacz és virág elmaradnak, ott a guirland ellenkező színű tartatánból lesz készítve s hasonlóképp alkalmaztatik a szoknyára, mint a virágfüzér.

Báli ruhák ugyszinté beléptik elkészítésére Alter és Kiss divattárukat ajánlom leginkább s meg vagyok győződve, hogy az onnau kikerülő ruhák szépek, izletesen összeállítvák és jutányosak lesznek.

Számrejtvény.

Szántó Juliától.

- 15, 20, 37. Egyenjogu lesz itt a koldus s a király;
13, 53, 44. A lelket égbe emeli;
9, 56, 55, 49. Ezzel szoktak ragasztani;
5, 6, 7, 27, 9, 10, 11, 12. Nyujts feléje igaz szívet;
16, 14, 56, 61. Nemesíti az ést s szívet;
5, 43, 16, 50. Kérj áldást Istentől rája;
57, 5, 64, 65, 54. És hogy ettől őt megóvja;
34, 28, 21, 46, 22. Ha ezt egynél több megtudja;
62, 2, 68. Ez is már nem titok róla;
66, 46, 47, 48. Szüntelen zavarja a lélek nyugalmát;
5, 28, 21. E földön boldogit, az égben üdvöt ad;
19, 43, 42, 50, 63, 53, 8. Tört szívvel állnak körülle;
3, 4, 17, 15, 16. Ez mindig a követője;
1, 51, 42, 2, 8. Az ősz fosztja meg anyjától;
26, 25, 59, 32. Gyermekek hallja dajkájától;
30, 33, 41, 8, 29. Lehel kürtje is így teve;
31, 24, 18, 19, 67. Sok férfinak ez a neve;
23, 35, 41, 37. Farsangban jár vadászni;
45, 17, 37, 72, 41, 52. Színész öröklé atyjától;
60, 17, 70, 71, 44, 41. Harcz és béke lengő jele;
58, 36, 39, 40, 31, 38, 38, 39, 57, 66. A leghűbb állatnak szörnyű betegsége;
22, 43, 30. A legmunkásb állatnak zsibongó tanyája;
1—72. Így tanit nagy költőnk, figyeljete rája;
Megfejtési határidő: február 20-dika.

—*—

A m. é. 52-dik számban közlött rejtvény értelme: „Bolgdog új évet!” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Nagy Laura, Boronkay Csicseri Lila, Fűzy Albina, Heller Ilka és Berta, Bogdanovics Ignáczné, Szepessy Róza, Basilides nővérek, Szokolay Zsigmondné, Kamanfalvi Sztankovics Hermin, Pálffy Stelczér Erzse, Marcsány Viktória, Belbe Jánosné, Bukóvszky Ilon és Regina, Malachovszky Béláné, Pálffy Alexa grófné, Nagy Netti, Birkl Havranek Mari, Czeglédy Antónia, Radó Emma, Vaszócsik Mária, Szánthó Eszter, Kármán Luiza, Zloczky Anna, Maróthy Helén, Vályi Lajosné, Roxer Anna és Alvina, Oszlányi Mária, Gersics Mari és Róza, Szántó Julia és Zsófia, Lázár Matild, Szentimrey Acház Berta, Schwarcz Eva, Nitsch Emilia.

—*—

Tartalom.

Klotild főhercegnő, Emilia tól. (Arczéppel.) — Őszszel, Nemes Ödöntől. — Egy nőszörnyeteg, Balázs Sándortól. (Folyt.) — V. Bertának, Bogó Adéltól. — A kacérság büntetése, Csorba Ákostól. (Folyt.) — A német regényirodalom. — Arany mondatok, Lenkétől. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkban van: Klotild főhercegnő arczépe.

Felölös szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):
 évnegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre
 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr
 és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői kiadói iroda:
 Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.
Hirdetések díja:
 Egy négyszer használt sorért 8 kr.

5. sz.
Január 31-ken.
1869.

**Havonként színezett dí-
 vatképpel.** minden szükséges
 himzettájszokkal. Ezenkívül két törté-
 télneli műlap és tíz kötet könyv-
 melléklettel.

A könyvek megfizetése egész-, a műlap meg-
 fizetése félévi járattal kötelezettséget foglal
 magában a lap irányában.

Egy palack pezsgő.

Beszély.

Toldy Istvántól.*)

I.

Négy évvel ezelőtt, tizennyolcz éves koromban jöttem fel Pestre jogásznak. Hoztam magammal sok jó tanácsot, sok pénzt és egy képet lelkemben. Azt mondják: a pénznek varázshatása van egy tapasztalatlan ifjura, s minden tíz forintos bankjegy, melyet kiad kezéből, néhány vonalnyival alább huzza az ephemer életgyönyörök lethehabjai közé, de nálam nem volt képes azt a képet elhomályosítani.

Coralie akkor lépett tizenhatodik évébe. Együtt játszottunk, együtt tanultunk gyermekkorunkban; mikor aztán én a szembekötődik és katekizmusok korából kilépve, megkomolyodtam, nem játszottunk többé, hanem órák hosszat elüldögtünk a kert lugasában, elvonulva a többiektől; és mindig közönyös tárgyokról beszéltek nyelveink, de tekinteteink mindig találkoztak, és mindannyiszor öntudatlanul elmondák egymásnak a legszebb, legigazabb, legnagyobb szót: szeretlek!

Mikor elváltunk, sem mondott Coralie egyebet néhány udvarias szónál, de kezet nyújtott és szemembe nézett, s én e tekintetben a szerelem lángoló betűivel láttam felírva egy eszmét, mely e pillanatban egész lényét kifejez.

— Menj, én várni foglak; — látszott mondani a tekintet, — mulass, én epedni fogok utánad; dolgozzál, én imádkozni fogok érted; de szeress, és én imádni foglak; és légy büszke, hogy én is büszke lehessek rád!

És kézzorítása ihletten mondá rá: ámen!

Eljöttem. Tapasztalatlan lélekkel bevettem magamat a világ zajába. Új volt előttem az élet, ezernyi ragyogó élveivel, és én sieték a gyönyörök könyvét könyv nélkül megtanulni; de azért pillanatra sem vesztém öntudatomat; örökké lelkem előtt állt Coralie királyi alakja, folyton érzem annak a büszkén gyöngéd, szigorúan szerető tekintetnek varázshatalmát, s e tekintet volt a garde des damesom azon óriási orgiában, melyet „nagyvilág“-nak nevezünk.

Ezenként kétszer-háromszor néhány hétre hazajöttem és Coraliet mindannyiszor változatlanul találtam. Szeretett és én szerettem őt, de egyikünk sem mondá meg a másiknak. Minek is azt megmondani, a mit legjobban tudunk a világon?

Mikor utószer voltam otthon, megkértem kezét. Szüléi is beleegyeztek házasságunkba, de fiatalottak, s bár szerelmem nagyságát vettem Brenuskardként a mérlegbe, még egy évig kelle várunk.

Hat hó volt még hátra ez időből, midőn egyetemi tanulmányaimat elvégezve, hazatértem.

Megérkezésem utáni nap ülték Coralie születése napját. Estére bál volt határozva, akkor fog megtörténni eljegyzésünk.

Temérdek vendég volt jelen az ebédnél, úgy, hogy én messze estem tőle az asztalnál; ült köztünk vagy tíz ember. Én egy pár régi pajtásim közé kerültem, kik elhalmozának kérdéseikkel. Beszéltem nekik a fővárosi életéről, és falusi szokás szerint minden körmondást egy pohár bor követett, s mire

*) Mutatvány szerzőnek a lap eladási árát levő beszédeiből. Szork.

az elmaradhatlan toasztokra került a sor, az alsó parlament már rózsaszinben látta a világot. Fölkelt többi közt egy kedélyes öreg ur, az egész megyének Pali bácsija és áldomást ivott a házi-kisasszonyra, miközben nem állhatta meg, hogy ki ne vallja a titkot, melynek kihirdetése estére volt fenntartva; bemutatva a vendégeknek Coraliet mint menyasszonyt s engem mint vőlegényt.

Harsogó éljenek hangzottak mindenfelül; nem volt vége hossza a sok koccintásnak, s már vagy a tizedik poharat adták a kezembe; fejem szédülni kezdett s a tárgyak összefolytak tekintetem előtt, midőn Pali bácsi rámkiáltott:

— Hadd koccintson a vőlegény menyasszonyával; rajta, igyatok egymásért!

Nem állhattam ellen, kinyújtám kezemet poharam után, de szomszédom, látva, hogy az üres, egy épen keze ügyébe esett teli palaczk pezsgőt adott át. Adhatott volna akármit, fejem annyira el volt kábulva, hogy nem tudtam, mit teszek.

Fölkeltem, hogy Coraliehoz menjek, s a mint tántorgó léptekkel feléje közeledém, lábam fennakadt a szőnyegben s a jelenlevők roszul elfojtott kacagása közben öntudatlanul elestem, a kezemben tartott pezsgős palaczk pedig az asztalhoz ütődött s tartalma végig önté menyasszonyom ruháját.

II.

Midőn ismét magamhoz tértem, lámpa által homályosan világított szobában találtam magam, egy pamlagon.

A harmadik szobából zene hangzott felém; egy genialis galopp tűz-zenéje, s én e kedvelt hangok hallatára önfelédten felugrottam fekhelyemről, hogy fölkeressem Coraliet s karcsu derekát átölelve, eljárhassam vele azt az izgatón gyors, lángholán öntudatlan tánczot, mely közben az ember feled mindent, mindent, csak egyet nem: a szerelmet, s melyben a láb gyorsabban jár mindennél, kivéve egyet, a szív dobogását.

Az álom pillanat alatt eltűnt szememből s a tánczterembe sieték. Lopva, szánakozva vagy gunyos mosolylyal tekintének rám az emberek, de e pillanatban mindezt nem vevém észre, tekintetem Coraliet kereste a mámoros gyorsasággal táncznak eredt tömegben, de nem találta sehol. Tovább siettem, őt megkeresni.

Végig futottam a termeket; csak egy volt még hátra; egy titkosan szent szobácska, melybe eddig még sohasem tevém be lábam: Coralie hálószobája. Máskor nem mertem volna engedély nélkül a szentély küszöbét átlépni; de most élénken visszhangzott még agyamban a galopp zuduló dallama, izgalommal töltve be lényem minden zegét, s én önfelédten, mohó siettséggel benyitám az ajtót. . .

Coralie egy chaise-longueon feküdt, annak karfájára támaszkodva, s a zajra, melyet beléptem okozott, fölveté fejét s akkor látám, hogy egy köny ragyog szemében.

E köny, e szomorú köny pillanat alatt eszembe juttatá a ma történeteket, melyekről egészen megfeledeztem. A bormámor már elmúlt, s azon izgalomból, melyet a galopp zenéje gyújtott agyamban, e köny megdöbbenő gyorsasággal kijózanított.

Coralie félig fölemelkedve, reám nézett, s tekintete súlya alatt, melyben a fájó szerelem s a megsértett büszkeség oly megható élénken volt kifejezve: szinte érzem, mint tolt az arczomba a vér, és az a köny a szép szemben mintha csak mondaná, hogy van is oka reá.

E tekintetet nem valék képes kiállni, ideges remegés fogta el egész valómat s megdöbbenve visszavonultam.

Hazamentem, s egész éjjel lelkem előtt lebegett Coralie alakja, e gyönyörű alak, mely sokkal büszkébb volt, semhogy szemrehányó lehetne, s mint nehéz lidércnyomást, folyvást érzem azon tekintet zuzó terhét, mintha egy istennő nézne le egy poremberre, ki őt megsérteni merészkedett, és még az a köny is oly megvetően büszke volt, mintha nem is köny volna, hanem ragyogó gyémánt egy királynő koronájában. . . Lealázva, megsemmisítő érzem magamat.

III.

Másnap hozzá mentem. Nem bocsátott maga elé. Megkértem nővéremet, legyen szószólóm, és Coralie legjobb barátjának kérését is visszautasítá.

Kétségbe voltam esve. Szerettem Coraliet lényem egész öntudatával, félistennek hittem magam szerelme birtokában, s ha őt megnyerem, bizonyára nem cseréltem volna magukkal az égiekkel sem, és most mindennek vége! Visszataszítva paradicsomom küszöbéről, melynek ajtajánál egy tekintet és egy könnyesepp álltak őrt, s e kettő hatalmasabb volt az angyalok minden lángpallosánál.

Gyakrabban ismétlém kérésemet, mindig hiába. Coralie szeret, okoskodám magamban, s épen azért oly engesztelhetlen irántam. Halálos sebet ejtett lelkén, hogy azt, kit szeret, önmaga által lealázva kelle látnia, és én félni kezdék tőle, hogy a büszke nő majd nem fogja többé szeretni tudni a férfit, kiért egyszer pirulnia kellett.

Végre nem álltam ki tovább. Elhatározám, elhagyni azon helyet, melyen közel hozzá, mégis átléphetlen távolban kelle tőle élnem. Elutazásom előestéjén egy levelet irtam neki, s abban egy emléket kértem tőle.

Féltem tőle, hogy feltöretlenül küldi vissza leveletem, de nővérem által megizente, hogy másnap reggel megkapom, a mit kértem. Remélni kezdtem már, hogy itt a kiengesztelődés percze, és reggel csakugyan eljött Coraliek inasa, egy szekrénykét hozva a kisasszonytól.

Mohó vágygyal bontám fel, s mi volt benne? egy palaczk Cliquot; vignettejére Coralie kezével felírva: „Emléki — egy csepp az Oczeánba.“

Eszeveszett dühvel rántám ki szekrényéből a palaczkba zárt satyrát, hogy kilökjem az ablakon, de karomat feltartá utjában valami nyugalmas gondolat, s én gyorsan bepakolván a kapott emléket, egy óra múlva elutaztam.

IV.

Nyolcz hónapig ide s tova vándorolva a világon, végre egy utósó kísérletre határozám el magamat.

Haza mentem. Senki sem tudott jövetelemről. A mint a kocsiról leszálltam, testvéremet tudakoltam; azt mondták, a kertben van. Utána mentem.

Egy lugos padján pillantám meg őt, és mellette még egy másik alak ült, egy halvány, beteges kinézésű angyal, szent és tiszta, mint egy magasztos gondolat; de hiába kerestem az arcban azt a büszkeséget, mely kérlelhetlen szigorral ölni tud; nem volt ez arcban más, mint szerelem és lassu fájdalom, s mielőtt még észrevettem volna, lábai előtt térdeltem, kezét ajkaimhoz szorítva.

Nővérem felsikoltott meglepetésében, de pillanat alatt fölfogá a helyzetet, bement a házba, s így egyedül maradtunk.

Coralie még mindig némán ült a padon, nagy szemekkel reám meredve, a meglepetés mintha elvette volna eszméletét.

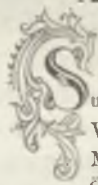
— Coralie, — kiálték fel, — imádott Coraliem, szeret-e még?

Az a két szem oly kétkedőleg, oly bizonytalanul tekint rám, mintha felelni akarna, de mégis előbb kérdezni akarna valamit, és nem volt ereje e kérdést kimondani.

De én elértém e sokatmondó tekintetet és szemébe néztem, s ő is elérté a néma kérdésre jött néma feleletet; aztán pillanat alatt eltűnt arczáról a kétely, a habozás, szerelmet sugárzott az ismét, a szenvedések próbatüzét kiállott örökigaz szerelmet, s mire nővérem visszatért, egy csókot vett észre, s e csókban megvolt két élet boldogságának ünnepélyes proklamatioja.

A templomban.

Dobó Lászlótól.

usogó szó a templomban
Verte föl a csendet itt-ott,
Mig mi ketten örömlőket
Örítettük mint édes titkot.

Halkan, lágyan mondtuk ki a
„Holtomiglan, holtomiglan“-t,
És szívünkben sejtettük, hogy
Most az Isten reánk pillant.

Ugy éreztük, hogy felettünk
Angyaloknak szárnya lebben;
Ugy hallottuk: ének zendül
Egyre jobban, egyre szebben.

Lágyan olvadt aztán egybe
Felettünk az angyalének;
Ámen! hangzott a magasban
Szívünk örök esküjének.

Meghatottan, áhitattal
Emeltük föl szemünket;
Te is láttad, én is láttam,
Hogy egy angyal felénk intett.

Aranyos könyv volt kezében,
Azt mutatta, azt nyitotta;
— A sok név közt a miénk is
Ragyogón volt írva ottan. . .

— Valjon nem a boldogság volt,
A mi vélünk ekként játszott?
Nem kerestük, — csak azt láttuk,
Hogy a templom úgy sugárzott.

Csak azt tudtuk, hogy szemünkben
Az a könyv az öröme volt . . .
Csak azt tudtuk: nekünk akkor
Nyilott meg a fényes égbolt. . .

Egy nőszörnyeteg.

Beszély.

Balázs Sándortól.

(Vége.)

IV.

De a szerepnek még nem volt vége.

Nem elég volt a tettet végrehajtani, hanem a gyanunak, a fölfedezésnek még lehetőségét is meg kelle hiusztatnia.

Nem volt szabad szobájába zárkóznia, hogy ott legalább az első pillanatokra elrejtthesse magát a fürkésző emberi szemek

elől, hogy egy pillanatig porban fetrenghessen az iszonyu öntudat súlya alatt.

Nem, még nem volt szabad levetni arczáról a mosoly és nyugalom álcáját.

Nem volt szabad kerülni az embereket, hanem föl kelle keresnie azokat.

A délutánt nyílt sétányon, az estét színházban kelle töltenie.

Színházba menni a meggyilkolt áldozat hullájától!

Ugy-e, hogy ehez természetfölötti erő és fásultság szükséges.

De ha a nő egyszer sülyedni kezd, s megszűnik angyal lenni, egész ördöggé lesz!

Oh, láttátok volna csak e képmutató kigyót, hódító, kaczer mosolylyal ajkain, páholya ruganyos karszékében!

Mint szemüvegezte a közönséget, mint tapsolt a színészeknek, s mint hívta ki merész tekintetével a férfiak kaczerkodásait!

És mindez csak szerep volt.

Az igazi arc ott benn vonaglott a mosolygó álca alatt.

A szem, mely kaczer pillantásokat látszott viszonzni, nem látott maga előtt egyebet, mint mindig és folyvást egy megmerevült és rámeredt szemű hulla-arczot.

A fül, mely látszólag a színészek szavallatára figyelt, nem hallott egyebet, mint e szót: gyilkos!

Gyilkos, gyilkos, gyilkos!

Ezt hallotta ruhája suhogásában, a közönség csevegéseiben, a színészek szavallatában! Ezt jajgatták a siró hegedűk, ezt harsogták fülében a zenekar trombitái.

A függönyök czirádái közé, a páholyok falaira, a nézők arczára, mind-mind csak ez egy szó volt felírva: gyilkos!

És hiába sütötte le szemeit, hiába fordította el tekintetét, e hét égő betű lelki szemei előtt villogott. És mindennek daczára elmosolygott, kaczerkodott, tapsolt!

Erőt adott neki e képmutató játékhoz a félelem és remegés, a fölfedeztetés félelme!

Nem az égitte és reszkettette lelkét, a mit elkövetett, hanem a gondolat, hogy hátha fölfedezik őt. A vérpad képe, vagy mi még rosszabb: az örök börtöné, honnan csak egy kapu vezet ki: a halálé.

Hanem azért neki az estélyt mosolyogva és kaczerkodva kelle töltenie, mert azt így kívánta szerepe.

Amaz irtózatoss szerep, melyet immáron nem lesz többé szabad levetköznie ez életben!

Oh, láttátok volna őt csak előadás után otthon magányos szobájában! Midőn levehette álcáját, midőn valódi arczát szemlélhette tükrében! Midőn a hová csak tekintett, sehol sem látott egyebet, mint egy dermedt arczot és két merev szemet, mely mindig szembe nézett vele! És midőn senki sem volt jelen, a kinek látása némileg enyhítette volna irtózatoss remegését!

Oh, semmi sem oly borzasztó a bűn öntudatára, mint a magány, mint az egyedüllét!

Egyedüllét! Magány! Mintha nem volna számára immáron többé egyedüllét és magány! Mintha nem kísérné őt minden-hová ama két merev szem, a mely mindig szembe néz vele, s ama dermedt arcz, melynek merev ajkain örökké ott lebeg a sohaj: gyilkos!

Ez irtózatoss egyedüllét elviselhetlenné vált ránézve, beburkolódzott köpenyébe s kisietett az utcára.

Késő volt az idő, már közel éjfélhez, de azért nem érezte magát annyira egyedül, mint szobája négy falai között.

Nagy városok utczái soha sem teljesen kihaltak. Ha más-sal nem, egy-egy elkésett éji kalandorral, vagy örrel minden utczában találkozott. És minden élő és mozgó alak, vigasztalás és bátorítás volt reá nézve. Legalább nem volt oly egészen egyedül ama dermedt arczczal s ama mindig szembe néző merev szemekkel!

Igy bolyongott az utczákon czél és irány nélkül, de ösztönszerűleg és gondosan kerülve ama városrészt, hol áldozatja még mindig ott ül a divánon, dermedt arczával és meredt, nyitott szemeivel.

Végre elverte a tizenkettőt, a fél-egyed.

Ekkor a kijelölt találkozóra Alfréd titkos lakására sietett.

Félreeső zugutczában egy kisdéd, gyanus házban volt ez, mert hiszen Alfréd itt-létét senkinek sem szabad sejtetni. Ezt így parancsolta a gondos elővigyázat.

Nyitott ablak lebecsátott függönye mögé búva, várta ez bűntársa megérkezését.

Végre megérkezett s lihegve és roskadozva áll meg ablaka előtt.

— Megtörtént? — kérdé remegve az egyik.

— Meg! — felelt a másik.

És azután mindkettő elhallgatott.

Egyiknek sem volt ereje a beszédre. Így maradtak némán, egymás kezét görcsösen szorítva s iszonynyal és borzadálylyal egymás tekintetére meredve.

Végre a férfi szólalt meg. Neki több ereje volt. Vele nem nézett mindig szembe ama két merev szem.

— Most már tehát nincs többé, mi egyesülésünket akadályozná. Oh, mennyire fogom szeretni önt egész életemen át!

A nő mitsem felelt, csak keserűen és gunyosan mosolygott.

Szeretni őt? őt?! hát lehetséges az?

Oh, ha az emberek előre ismernék azon lelki állapotot, mi rájuk a bűn elkövetése után vár, senkinek sem lenne bátorsága elkövetni azt!

Ismét hosszú szünet állott be.

Most az asszony szólalt meg először:

— Hány órákor indul a vonat?

— Két órákor.

— Akkor hát megyek!

— Tehát a viszontlátásig Bécsben!

— Bécsben!

— Holnapután!

— Holnapután!

— Még egyet Julie. Nyugtassa meg magát; nincs mitől tartanunk; senki sem látta önt!

— Jó éjszakát! — felelt ridegen az asszony és elsietett.

A vendéglőben föl sem ment szobájába, hanem lehozatta podgyászát és az odarendelt bérkocsin az indóházhoz hajtattott.

Oh, mily hosszú az idő, míg a vonat megindul.

Végre megszólal a csengettyű, a gép füttyöl, a vonat megindul.

— Most már meg vagyok mentve, — sohajtá magában, midőn a vonat sebesen neki iramlott. — Hiszen senki sem látott!

Nyomorult!

Emberi szem nem látott, de látott egy szem, mely keresztül lát a háztetőkön és falakon, s belát az emberi szívek és vesék rejtekébe.

Hát nem látod a már kinyújtott ujját, a mely folyvást rád mutat s nyomról-nyomra vezet az emberi igazságszolgáltatás eszközeit?

Megjelöli az ösvényt a melyre lépsz, a házat mely befogad, s széttepi a burkot, melylyel arczodat elrejtet.

Fuss, csak fuss! Menekülj!

Midőn magadat már teljesen biztosan hiszed, az emberi igazság karját az isteni igazság karja akkor teszi remegő válladra.

Majd ha...

Bercsényi Bélától.

Majd ha messze leszek,
Messze más vidéken,
Ott, a hol más felhő
Uszik már az égen;
Idegen arczok közt,
Ismeretlen tájon,
Gondolj reám néha,
Kedves mennyországom.

Oly sok lesz körülted
Mindenütt: a légben,
Virágon, falombon,
Madár énekében,
A mi mind én rólam
Beszél majd tenéked,
S elmondják: mily hiven
Szeretlek én téged.

Hogyha harmatcsöppet
Látsz a kis virágon,
Én könyezem érted,
Kedves mennyországom.
Ha az esti szellő
Suhan el melletted:
Szenvedő lelkemnek
Sohaja az érted.

A kis dalos madár
Fájó dalolása,
Az én fájó szívem
Kínos zokogása.
Az elsárgult levél
Az én hervadásom,
Annak lehullása:
Értedi halálom.

Majd ha messze leszek,
Más idegen tájon,
Gondolj reám néha.
Kedves mennyországom!
A lehullt levélnek
Adj helyet üledben,
Azután sirass meg,
Ejts egy könyvet értom.

A kaczerság büntetése.

• Beszély.

Csorba Ákostól.

(Vége.)

— Asszonyom, mit lehetett, megtettem, a vörös foltok kevésbé feltűnők, s épen nincs miért aggódnia miattuk.
A nő ki akart törni; de férje közbeszólt:

— Ugy van, fiam, te most is szép vagy, mint valál, s hidd el, reám nézve e vörös foltok épen nem kellemetlen benyomásnak, csupán az fáj, hogy szenvedél miattuk.

Gizella nem szólhatott, férjének tetszik ő így is, s az csak nem mondhatá meg, hogy fél, miként másnak nem fog tetszeni; hallgatott, de a tükör mindig kezében volt.

Pár nap múlva koczogtak ajtaján.

— Szabad! — szólt a nő, kerevetén ülve, s letéve a kezében levő regényt.

Arthur lépett be. Köszönt, úgy látszék, meg van hatva.

— Nagysád beteg volt s én nem láthatám, — szólt elfoglalva a neki kimutatott helyet Gizella jobbján.

Beszélgettek. Arthur lehangolt volt, alig tudá a beszélgetés fonalát vezetni. A nő ez iránti kérdésére sohaj volt a felelet. Ujból kérdést intéze hozzá.

— El kell hagynom Pestet, — volt Arthur rövid válasza.

— Hogyan, s estélyem, ígérete?

— Bocsánat, atyám parancsára távoznom kell, be kel végezni az egyetemet Genfben.

A nő nem szólt, sohajtott egyet, s az átelleni tükörbe pillantott; látta a vörös foltokat és tudta, hogy miért kell Arthurnak Genfbe utazni.

Arthur rövid óra múlva búcsúzott, végbúcsút vett mint távozó, megcsókolá a pehelylágysz kezeket, aztán távozott. Valjon észrevette-e a nő szemébe lopódzott könyvet, ki mondja meg?

Arthur távoztával Gizella mély gondolatokba merülve ült; könnyei megeredtek, sirt, talán maga sem tudta, miért.

Nyolcz nap telt el; a nemzeti színházban operát adtak. A földszinti páholyok egyikében ült Gizella, mellette férje.

A nagyszerű nyitánynak vége volt; a darab kezdődött. A vendég, kit az igazgatóság fölléptetett, gyönyörű nő volt, tiszta, iskolázott alt-hanggal; a ház elbájolva hallgatá a ritka szépségű hangot, minden egyes dallam után tapsviharban törve ki; mindenki el volt ragadtatva, csupán Gizella ült mozdulatlanul; szemei a földszinti túloldal egyik pontjára meredtek; látcsövét el nem vette szeméről s folyton azon egy pontra tekintett.

— Csak egy perczre pillantana ide, — gondolá, — csak egy perczre venne észre, mindenesetre feljönne páholyomba.

Az alak, kit Gizella oly elmerüléssel vizsgált, felvonás közben egyik mellette álló szomszédjával beszélgetett, széttekintettek a páholyokon, s midőn egy-egy csinos nőalakot vettek észre, látcsövet vontak elő, azon át vizsgálva s megmegtéve észrevételeiket. Most Gizella páholyáig ért vizsgáló látcsövük; az egyik tovább ment a másik páholyhoz, míg társa figyelmezteté:

— Látod Tubodinét?

— Igen, — felelt a kérdett, folytatva vizsgálódását.

— S te oda se pillantasz, Arthur? Oly közömbös lett reád nézve a szép menyecske, pedig Bükfalvyéknál ugyancsak szépolgált neki.

— Hagyd azt barátom, — szólt Arthur, mert ő volt, — e nő kacérsága túlzott; áldom sorsomat, hogy beteg lett, s azalatt megismorkedém bővebben férjével, kinnek modora, magas műveltségű annyira szívemre hatott, hogy kigyógyultam, pedig hidd meg, veszélyes baj előestéjén állottam. De hagyjuk abba, nézd ama piczi, szőke fűt, neinde angyal?

— Valóban szép leány, — felelt Arthur barátja s tovább folytatták vizsgálódásukat.

— Egyetlen pillantást vetett ide csupán, a nélkül, hogy köszönt volna! Vagy nem ismert fel? — tündődék Gizella magában. — Lehetetlen, hisz' egyenesen ide nézett, igaz, csak egy pillanatra, de ez elég volt arra, hogy fölismerjen, vagy ... s itt elkomorult arcza ... vagy talán nem akarna ismerni? Az nem lehet. ... De mégis, hisz nyolczad napja, hogy mondá, hogy el kell távoznia s még itt van! Vagy talán csak kifogás volt az egész? ... Nem, az nem lehet. Bizonyosságra kell jutnom, meg kell tudnom a valót, ha mindjárt a legborzasztóbb lenne is az.

Az előadás vége felé közelgett, a „Te, ki szellemszárnyakkal jobb világ fölé repülsz már“ dallam csengett meg.

Gizella ismeré e dallamot, hisz maga is oly gyakran éneklé, de soha sem tett az reá nézve nagyobb szerű hatást, most azonban lelkeig hatottak a dallam szavai; oly üresnek érzé létét, oly üresnek keblét s oly szívesen könyezett volna, ha az oly szív, mint az övé, könyezni képes volna.

Tubodit a dalmű jeles előadása egészen lekötve tartá, alig vetett figyelőbb pillantást nejeire, s ez oka, hogy a lelki tusát, mely Gizella keblében dult, s arczán irva állt, észre nem vevé.

Az előadás után Gizella szótlan nyujtá férjének karját, s midőn a lépcsőn lejöttek, az oszlophoz támaszkodva egy ifju állott, mellette egy másik, ki egyenkint mondogatá neki a páholyokból lejöő hölgyek neveit.

— Ez Tubodi nejevel — szólt az ifju.

— Ismerem a szerencsétlent, de nézd, hogy elrutitá arczát a himlő, — jegyzé meg társához a másik oly fennhangon, hogy Gizella meghallá.

Oda pillantott; az ifju arczán hideg gunymosoly ült. Kakukfy volt.

IV.

— Elrutitva, elhagyva, boldogtalanná téve! — kiáltott fel szobájában Gizella.

Leveté magát pamlagára, tollat vett elő s irt:

„Kedves Arthur!

Ön utósó látogatásánál végbúcsút vön tőlem, de nem utazott el még. Ha valaha érezte azon kint, mi keblemet tépi, látogassa meg az önt váró Gizellát.“

— Így, — szólt, a levélkét összehajtogatva s bepecsételve. — Holnap korán Lizi elviszi, legalább biztos leszek, mit kell tartanom mai viseletéről.

Lefeküdt, de nyugodni oly felzaklatott lélek, mint Gizelláé, képtelen; szüntelen előtte állott Kakukfy gunymosollyal telt arcza, s mintha olvasnia kellett volna ez arczról, hogy megvettetik. Majd Arthur alakja tűnt fel előtte, a hideg, vizsgáló arcz, mely a páholyokon átvonult, aztán szerelme jutott eszébe ... s mindent, mindent elmosott a himlőhely emléke.

Lizi korán kelt. Urnőjét fölöltözteté. Tubodi távozott hazulról.

— Leány, tudom, tudsz hallgatni, de még inkább tudsz, ha segítünk neked; im ez arany azért, hogy hallgass, s e második, hogy e levelet a józseftéri * számú ház első emeletében Üszkesy Arthur urnak add át. Ha választ hozasz, megkapod a harmadikat is.

A leány arcza mosolygott, elvette a levélkét.

— Néma leszek, nagyságos asszonyom, mint a sír, — szólt s távozott.

Félóra múlva levélkével tért vissza. A harmadik aranyat is átadá Gizella, s kiküldé a leányt. Ha tudta volna tartalmát e soroknak, nem vette volna meg oly nagy áron.

Lizi kiment. Gizella háromszor olvasá el a czimet, ebből akarát kikutatni a levél tartalmát; de az hideg, udvarias czim volt csupán, egyéb semmi; gondolkodni kezdett.

— Eljő-e? — kérde önmagát, — szerelme iparkodott elhíttetni vele, hogy igen; de a tegnap esti emlék az ellenkezőt gyaníttatá. Sokáig tusázott, mint hajós, midőn orkánt vél közelgeni, s mégis tengerre szállni vágyik; erőt vett magán, feltöré a pecsétet s olvasá:

„Nagysád!

El nem utazám eddig, de el fogok utazni. Férjének közelebről megismert nemes jelleme erőt adott, hogy visszalépjek a vészpartról, melyről könnyen örvénybe bukhattam, magammal rántva nagysádat is. Emlékezzék reám, ki mindig önzetlen baráti érzettel emlékezendem nagysádra.

Üszkesy Arthur.“

A levél kihullott kezéből. Kezeit homlokára nyomta, izzadság-gyöngyöket törült le arcáról, aztán fölkel, megnézi magát a tükörben s felsohajtott:

— Tehát őt is e nyomoru himlőhelyek változtatták meg? Igen, de hogy is nem, hisz régi alakomból ki vagyok vetközve, arcom mint egy foltozott zsák, kinek is tetszhetném én már! Ő mégis nemes. Nemesb a többinél; legalább gyöngéden adja értésemre, hogy többé nem szeret; nem mint e gaz Kakukfy, ki még gunyolá is szerencsétlenségemet. De hátha nem is arcom, hanem az előadott ok tartja vissza Arthurt látogatásomtól? Ha így volna? Oh, ő sokkal jobb nálamnál. . . Szegény nő . . . szegény, bukott nő vagyok — sohajtott fel és kezeire tette kezét s zokogni kezdett. — De nem, én nem buktam el, csak kaczer valék. . . Isten segít . . . s én jóvá teszem hibám. Hála, örök hála nektek himlő-helyek, ti vívtátok ki a diadalt felettem, ti tartottatok vissza, hogy az örvénybe nem sülyedék. . . Szegény, jó férjem, kedves, kis fiam! . . . most érzem, mit vétettem ellenetek, és te jó Anna, ki ápolád gyermekemet, anyja valál akkor, midőn én az lenni nem tudék, vedd forró köszönetem, hálás, örökre hálás leendek irántad. . . Én meggyógyulék.

Felugrott, átment a másik szobába, fölemelte gyermekét, s a kis Kálmán ma érezte először az anyai forró, valódi, lélekből eredő forró csókot. Megölelte Annát, nem szólt, csak homlokukon csokolá, s aztán játszott fiával.

Anna elámult; nem fejthet meg e változást; de örült, hogy Gizellán változást látott. Átment a másik szobába. A földön papir hevert, fölemelé; Arthur levele volt.

— Most értem, — szólt, s összegyürve a papírt, a tűzbe dobá.

— Kedves Gizellám, — szólt belépve a szobába, — asztalod alatt papírt találtam, tűzbe dobám, légy nyugodt, én értelek, e titok velem száll sírba.

Gizella nem szólt, csupán forró csókot nyomott ismét a leány arcára.

Tubodi hazajött. Gizella felugrott, eléje futott, a kis Kálmánnal karján, oda nyújtá fia homlokát az apának csókra s aztán forró, hosszan tartó csókot nyomott Lajos ajkaira.

Ez volt első öszinte csókja férje ajkain.

Lélektanilag áll, hogy a megrázkódások a szívet és lelket átalakítják. Gizella, Pest legkaczerább nője, legszeretőbb, leghűbb, legvisszavonultabb angyla lön családi körének.

A német regényirodalom

(1848–1868.)

(Vége.)

Egyéb „kisebb“ osztrákok közé való Heinrich von Levischnigg is 1848 előtt mint lyrikus volt ismeretes. Azóta regényekkel is lépett föl. Sue Jenő számtalan utánzója közé tartozik. „Geheimnisse von Pest“, „Wien“ stb. olvasott művek voltak. Az életet ismerhette; 24 éves korában már a bölcsészetet, jogot és a tiszti-pályát hagyta oda egymás után. 1862-ben meghalt.

A történelmi irány-regény terén még a legújabb korban is fáradhatlanul némileg már gyérszerűen működtek Heinrich Hönig.

1790-ben születvén, csak 1831-ben lépett fel irodalmilag, még pedig egy vallási művel, mely miatt mai napig is egyházi átok alatt áll.

Miután még politikával is foglalkozott, a regényhez fordult, előzményeinél fogva természetesen a szabadelvű irányú történelmihez. Az általunk tárgyalt korszak elején állott fénypontján: „Die Clubisten in Mainz“ és „William Schakespear“ című műveivel.

Azóta irt ugyan még sokat, csak kettőt említünk: „König Jerzme's Carneval“ és „Von Saalfeld bis Aspern“; de kiválót nem irt. Mint sok más agg írónál, nála is a modor modorossággá vált. Ha az előbbi korszakot vázolnók, nagyobb tért kellene neki szánnunk.

Névrokonának Theodor Könignek ajánlható volna, hogy egy tekintetben utánozza: a szorgalmas tanulmányozásban. Ezt azonban a német történelmi regény írói jobbadán könnyű vállalra veszik, a dicső Mühlbach Luiza példáján.

Es valjon erről a Mühlbach Luizáról mit szóljunk? Erről a világszerte példabeszéddé vált nő-írói bojázoról? Százszor el lett mondva mindaz, a mi széptani szempontból elmondható e generéről, mely összeköti a legotrombább és legesetlenebb történetírást a Dumas-féle romanticismus parodiájával. De Mühlbach meg nem zavarodott tevékenységében, és olvasói nem olvasásában. Sőt a kritikánál többet is kibirt. Bőlte Amelie asszony vagy kisasszony regényeit is kibirta. Ezekről pedig nem lehet tudni, valjon Mühlbach regényeinek esetlen utánzásai vagy csipős kifigurázásai-e? Valóban csudálva kérde az ember, valjon miért nem nyul Mühlbach közönsége inkább valami történelmi monographiához az illető tárgyról, melyek tömérdeke minden egyébtől eltekintve, még az előadásban is sokkal kellemesebb. De jusson eszünkbe, hogy van tömérdek ember, a ki egyáltalán el nem bir könyvet, melyben legalább itt-ott nincs egy-egy terjedelmes jelentés a szív kínjairól, melyek azonban a nélkülözhetlen szerelmi történettel lenyelik a legszázazabb mellékletet is. Mühlbach nagy kedveltetéséből még annyit sem szabad következtetnünk, hogy a történelmi tárgy méltányoltatik. Oly dolgokat keresnek regényből, melyek föl nem találhatók a terjedelmes történelmi művekben. És miben áll Mühlbach történetisége? Itt-ott egy mondat vagy mondás után egy jegyzet: geschichtlich, historisch. S ha az ember utána jár a dolognak, azt találja, hogy az illető egyén valóban mondta itt-ott, de egészen más esetben, más viszonyban és értelemben. De azt még sem értjük, miért ferdíti Mühlbach Luiza oly iszonyuan a történetet. Hiszen ha a történeti eseményeket és személyeket úgy és olyan egymásutánban adná, mint a minőkben találja a monographiákban, melyeket használ, nem volna több fáradtsága, mint most, midőn össze-vissza kuszálja az események folyamát, egy történelmi személyből

csinál kottát, kettőből egyet. Avagy ezzel talán széptani tekinteteket akar fitogtatni? Midőn műveiben a költészet minden mozzanata hiányzik, ezzel akarja azt megmenteni?

Korszakunkba tartozik Müggé Theodor is, ámbár már 1829-ben kezdett irogatni.

A 48-as évtől kezdve azonban haláláig (1861.) folyton fáradhatlanul működött és a közönségnek kedvence volt. Több könnyűség és csillogás, mint mélység. Habár 'szeret oly tárgyat, mely a jelennel viszonyban áll, mégis rokon a romanticismussal. Egy műve sem mutat művészi kerekdedséget, habár törekszik is erre némelyikben. Hogy elemében érezze magát phantastikus háttérre, idegen, tropicus vidékre, exoticus jelmezre, szingazdag csillogásra szorul. A romantikusoktól a realistikus kezelés választja el.

A romantikusok egy utolsó köve a berlini írók sorában fejlődött ki. Valamennyi közt csak Heyse Pál említendő termékenysége és fejlettsége miatt. Ő az „Uckermark“, „Walter Scott“-ja. Regényei többnyire itt szerepelnek. Legjelentékenyebb mint beszélyíró. E téren működnek tehetségei a legösszhangzatosabban. E téren képzelme és kezelési ereje kielégítő mindaddig, míg el nem jut a tragicumig. Ebben mindig sentimentális lesz.

A beszélyben finom felfogása és lélektani vázlása helyes világításban tűnik fel reá nézve. Itt ő valóban csak a regényt, a különlegest, gyakran a bizzart keresi, kinek minden szobaleány is, seprűjével kezében lélektani talány; a beszély abban a tekintetben is előnyös, hogy egyoldalúságában és a költő által talán önkényszerűen is kezelhető természetében, a költő szeszélyének, jellemekben, cselekvényben logikában bővebb tért enged.

Heysevel sok tekintetben rokon még egy másik elkésett romantikus: Scheffel. Ő Baden Walter-Scottja s Walter-Scott-hoz úgy aránylik, mint Baden Nagy-Brittaniához.

Még egy íróról, a Stuttgartban nagy szorgalommal működő Hacklenderről kell itt megemlékeznünk. Ő az írók egész sorával, Horntól Scheffelig rokon, a mennyiben olvasott és olvasható műveket irt, a nélkül, hogy magasabb költői ihlettel bírna. De minden egyéb tekintetben felettük áll. Valóban, ha már több regényre van szükség, mint a mennyit teremt a valódi művészet, sajnálni lehet, hogy nincs több ilyen kedves elbeszélő. Ő nem lelkesít és korszakot nem alkot, de képzelmével fel tud találni és a feltalálást elég elmésen tudja kellemes időtöltéssé összeállítani. Akár hány ember, a ki a szerencsés helyzetben van, hogy csak mulatságból olvas regényt, mélyedt el már a kötetes elbeszélésekbe kedélyes nyugalommal. Itt más jelentéktelen írók igényei feszes „jelentékenységre“ fel nem riasztanak. Ez igények pedig mindig zavarólag és rombolóan hatnak ott, a hol kisebb tehetség aránytalanul nagy becsvágygyal egyesül. Az ilyeneknek legmagasabb célja a mulattatás legyen. Hackländer művei oly olvasóknak valók, kik a nap fáradalmait utánszórakozást keresnek. Könnyű, általában érthető leírást és a színhelynek mindig bájos és váltakozó kezelését adja. Úgyes cselszövény, elfogadható megoldás és sohasem egészen elcsépelet készülék az olvasó érdekének megfeszítésére és mindenekelőtte kifogástalan compositió, jellemzik. Sokan azonban azt tartják hogy: „Nicht schlecht, ist schlecht genug.“

Hasonló tehetséggel, de sokkal magasabb igényekkel és azért sokkal kevésbé örvendetes eredménnyel dolgoznak: Alexis, Sücking, Herbert, Ran, kik különben Mühlbach L. irányában is irnak, Prutz, Müller v. Königswinter, kik fölött nyelv-

ben sokkal jelentékenyebbek: Höffer, s a nőírók legnagyobb része p. o.: Paalzow, Hahn-Hahn grófné, kit különben a költői irodalom történetében nem kellene megemlíteni, midőn művei nem annyira költői és széptani, mint inkább katolikus szempontból írvák, stb. stb. Mindezek közt hangulat és világítás által tűnik ki kisebb beszélyeiben Hackländer tanítványa: Höffer Ede.

A német regényírók közt izlése által tűnik ki Polko Eliz. De kiválóan jó izlés szükséges is genréhez, ha az kiállhatatlanná nem akar lenni, mint a hogy például kiállhatatlan valamennyinél, ki enőn kívül vele foglalkozik a német irodalomban.

Hősei művészek. Az általános emberi igazságon, melyet a szív ösztönszerűleg érez, ha nem is élt át ahoz hasonlót, a mi az egyes esetben előfordul, méri az olvasó a költemény értékét. Ez általános emberitől kivételt képez a művészi lángelme számba nem vehetősége, megmérhetlensége. Igaz lehetne benne az, a mi másban lehetlen és lehetetlen az, a mi másban természetes.

Nincs hős, mely jobban áll ellent a művészi kezelésnek regény vagy beszély által, mint épen a művész, a költő.

Ha e szerint a művész életében hiányzik a biztos mérleg, mely meghatározza a tárgy használhatóságát, másrészt ismét csak művészi érzék értheti meg. Így e genre való és költészet, élet és művészet közt inog, és e váltakozó ingoványos játékban biztos eredetiségben megkapni csak azt tudja, a ki a művész életének cselekményeihez és eseményeihez nem hoz közönséges mérleget, csak az, a ki keccsel és tapintattal művészi ösztönt köt össze.

S Polko Eliz e tulajdonaiból magyarázható meg, hogy művein, ámbár csak a költészet és életírás veszélyes határvonalan állanak, mindig előmlik valami kedves báj, ámbár valódi művészi alakításig soha sem emelkedhetnek, midőn hiányzik bennök a mély tanulmány, a kerekded compositió, az igaz költői ihlet és finom lélektan. Nőnek sokat bocsátunk meg, ha szeretetreméltó, s őt szeretetreméltó modorosság jellemzi.

Midőn már a tárgy által meghatározott genrenél vagyunk, szóljunk itt végre még egyről, ámbár talán nem is tartozik már szorosan a költői regényhez.

Ez egy egészen új német fölfedezés, ez a geographikai regény.

Alapítója ennek: Gerstäcker. Eleinte számos kötetben irta le vad és kalandos utait az európai civilizációtól messze eső országokban. Később ezeket mindenféle romantikus mesék érdekes támaszául használta fel. A déli természet képei, melyeket nem fennhéjázó leírásban, hanem eseményeinek decoratívjaként tüntet fel, mindenkit meg fognak ragadni, kinek érzéke van a természeti szépség iránt. Néha egy gyarmatba vezet szerző, mely magányosan fekszik a tropikai dél varázsában és a csendes családi boldogság bűvös képét tárja fel. Különlegesen németek lesznek regényei az által, hogy a hősök rendszeren német telepeselek.

Gerstäcker nem műíró, hanem csak hű tolmácsa annak, a mit fölvettek érzékei. Gyakorlat és izlés taníták realisticius anyagát oly ügyesen kezelni, hogy tiszta, összhangzó benyomást tesz az olvasóra, ki ez által észre nem veszi azt, a mi hiányzik a szerzőben, s a mire ez igényt sem tart. Ha azonban e tulajdonok hiányzanak, feltűnik a genre egész nyeglesége, mint von Bibra műveiben, ki úgy ír, hogy csakis e varga-betűvel, Délamerikán át, jöhetett az irodalomba. Asbóth János.

Egy hét története.

Farsangi levelek. *)

I.

Ha az ember semmit sem tud, az is baj, ha tud valamit, az is baj! Ime, én tudományomnak egyszerre három apprehenziót köszönhetek.

E napokban részt vettem egy fényes bálban, hol a csillárok fényét elhomályosíták a szép hölgyek ragyogó gyémántjai.

Épen azon gondolkoztam, mily kár, hogy ily bálban egy Newton, vagy egy Franklin nincs jelen, pár nap múlva hirdethetné minden ujság az új sistemákat, a szabad esés vagy központfutó-erőről... Így gondolkoztam én egy pohár czukros-víz mellett, steherezve a gyönyörű X. Y. szépséget, midőn karon ragad egy fiatal ismerősöm.

— Nincs nálam boldogabb ember a világon! — szavalja nagy pathoszsza és egyuttal felhajtja czukros vizemet.

— Hogy-hogy? — kérdém én, sajnáló oldaltekintetet lövelve az asztalra.

— Gondolja csak! Az isteni Emelkéval táncoltam! Jaj, ha hallotta volna, mint dobogott a szive! Azt hittem, kirepül a bársony-derék alól!

— És azután?...

— Mit „és azután“? Nem elég bizonyosság ez arra, hogy szeret roppantul, végtelenül, igazán!

— No, no, fiatal ember, ne szeleskedjék; ha így hadonáz, leüti a czwikkerem. Tudja, mind abból, a mit elmondott, semmi sem következik.

— Nem?? Az sem jelent talán semmit, ha e hölgy elpirul, mint a lilium, melyre piros függönyön át löveli a nap fényes sugarait!

— Ne heveskedjék barátom; lássa, már meg versben beszél! Magának láza van eme haszontalanság miatt!

— Haszontalanság? Uram, tessék megválogatni kifejezéseit; különben sem haszontalanság az, ha nekem tánczosnőm először pirul, a szive iszonyu sebesen ver, aztán egyszerre halvány lesz és karjaimba ájul.

— Csendesedjék, fiatal ember, jöjjön, üljön mellém, — de hát ne gázolja össze a lábam; elmesélem én önnek az egész komédiácskát.

A fiatal ember valóságos égő kemenczeként lobogtatta felém szemeit, végre leült mellém.

Azután elbeszéltem neki, hogy egy leányka vére 20—23 font mennyiségű; e vérmennyiség rendes, nyugodt állapotban, 2 percz alatt teszi meg utját a sziven át, ilyenkor út a sziv 80-szor. De tánc közben, a sebes mozgás és hevülés miatt a két percz alatti vérkeringés egy percz alatt megtörténik, s így a sziv is kétszer annyiszor dobban, mint rendesen szokott. Ez phisikai törvény és nem holmi szerelem.

*) Változatosság kedvéért közlöm e levelet. Nem áll ugyan, a mit szerző a tánczvigalmi hölgyekről mond, de olyan jó humorral mondja, hogy mosolyogva tiltakozunk ellene, és örömmel fogadjuk el mentegetődzését, hogy most „nem szive szerint beszélt.“

Szerk.

Hallgatóm morgott valamit, a minek végső hangjai körülbelül „bolond phisicát“ jelentettek.

— A mi a pirulást illeti, — folytatám a praelectiót, — mit gondol öcsém, hányat lépett az ön tánczosnője eddig?

— Hát ki tudhatná azt? — tanuskodék a fiatal szerelmes.

— Lássá, most épen 12 óra, o szerint a bál három óra óta tart; az ön kedvese (fiatal emberem fülig elpirul,) minden tánczban részt vett, következőleg annyit lépett, a mennyivel könnyedén elmehetett volna *Hatvanból Aszódra*! Ön csak jár néha vadászni, inkább hozzá van szokva a gyalogláshoz, azért próbálja meg szűk bál cipőkben, sebes tánczgrá-sokkal, főként ha még valaki oly ügyetlenül is csimbajkodik derekára, mint ön az előbbi polkában tánczosnőjének..... majd meglátjuk, nem fog-e kipirulni?

A fiatal ember ajkait végig harapja... vajszin kesztyűjét tönkre tépi.

— Az egyszerrei elájulást illetőleg, higgye el, nem ön volt az oka, sem a szerelem, hanem a szabó, a ki szűkre szabta a ruha derekát.

Hátam megett egy elfojtott sohajt, és egy el nem fojtott sziszegést hallottam. Hátra nézek: ott ül fiatal ismerősöm kedvese édes mamájával, a kik előadásomat kezdettől fogva figyelemmel hallgathatták, mert ugyancsak „megölöm“ arczokkal üdvözöltek, midőn nyájas „jó estét“ kívántam nekik, azután se szó, se beszéd, haragosan elhagyják a termet.

En utánuk sietek.

Épen jókor érkezem, hogy meghallhassam a két hölgy hangos gondolkozását.

A m a m a: Pedant, kiállhatlan ember!

A k i s a s s z o n y: Volnék csak én Miklós, (fiatal ismerősöm neve,) még ma kihivnám azt az embert kardra, és levág-nám az orrát.

A m a m a: Megérdemlené; még elszólítja házunktól azt a derék fiatal embert! (A ki testvér közt megér 60,000 osz-trák forintot.)

A hintó ajtaja becsapódik; visszatérek a terembe, keresem az én Miklósomat, majdnem fél óráig, végre megtalálom a ruhák közt, hatalmasan horkolva. Szegényt a bu és a roszipeszgő elnyomták.

Másnap csakugyan megérttem a kihívást; de hát a szép Emelka kért legjobban, hogy el ne fogadjam; azóta haragszik rám Miklós is, gyávának nevez, haragszik a mama és haragszik Emelka.

Ha az a táncz nem volna, akkor bál sem volna, és ily esetek nem jönnének elő. Hanem összejönne 3 család egy kis jó, de igen jó ozsonnára, utána whist, preference; vagy a kinek ez nem tetszik, tessék játszani: „Hol az olló komámasszony“-t, vagy szembe-kötösdit.

(Különben én most nem szivem szerint beszéltem, hanem addig is, míg azt teendém, jó lesz e néhány sor olyankor, midőn szép hölgyeim a kedves emlékü bál után nem birnak alunni, jó lesz mondok a l a t t ó n a k.)

Kürthy Jenő

Páris, január 1-sején, 1869.

Az egész világ meg szokta ünnepelni e napot, de talán egy város sem oly mértékben, oly arányban és oly élénken, mint épen Páris.

Pesten, ha „uj-évet“ ünnepelünk, kimondhatlan ünnepélyes csend lepi el az utcákat; az arcokon — kivéve a bő jövedelemre számító inas-gyereket, — illő komolyság mutatkozik, mert bizony sokan érzik, hogy újra egy évvel haladtunk a világ, egy évvel ismét hazánk történetében; de a miért legjobban komolykodunk, az, hogy egy évvel ismét előhaladtunk saját életünk folyamában.

Páris utcáin hiányzik az ünnepélyesség, és helyét vig-ság, gondtalanság foglalja el, mivel ezen nap Párisban az, melyet gazdag és szegény egyaránt mint nagy ünnepet szokott megtartani.

Karácsonnt itt nem tartanak; ezen napokon itt mindenki dolgozik; kereskedő, gyáros, munkás egyaránt, és a templomban is csak az öreg mámikák láthatók viaszgyertyáskák mellett, vagy előkelőbb urhölgyek, leányaikkal; mert a többiek mind dolgoznak, készítve az ujévi ajándékokat, mivel karácsonkor, talán a sok elfoglaltatás miatt, az ajándékoknak sincs igen keletjük.

Karácson után a boulevardok kezdenek megélénkülni; mindkét oldalain csinos sátrakat, bódékat állítanak fel a Bastille-tértől a Madelaine-templomig, a strassburgi indóház-ól le a Boulevard-Strassburgon és Sebastopolon egész a Szajnáig. Ezen kis áru-helyiségekben a vásárolni akaró kap mindent, mit szeme kíván és erszénye megenged.

A mi az árukat illeti, itt az első helyet az ékszerek foglalják el; vannak és akadnak sátrak, hol arany ékszer is kapható, de óriásilag nagyobb azok száma, kik hamis ékszereket árulnak; mert hiába, Páris ragyogni akar és így s úgy gondoskodni kell arról, hogy azok vágyai is ki legyenek elégítve, kiknek tehetsége nem engedi a szándékolt igaz ragyogást. Igaz, hogy e hamis ékszerek közt, u. m.: gombok, fülbevalók, melltűk, karpereczek, sat., vannak remek és olcsó példányok is.

Második többségben vannak a pénztárca-árulók; ezen áru itt olcsó és nélkülözhetlen, s ki nagy ajándékot nem tehet, itt keres menedéket. Játék-árusok, narancs-kereskedők vannak még itt többségben és ezenkívül még annyi más cikk foglalja el itt e helyet, melyeket leírni egész hasábok kellenének.

A nagy üzletek is kitettek magukért; oly kiállításokat rendeztek, melyek valóban kápráztatják a szemet.

A Boulevard des Italiennes-en levő nagy cachmir-sál rak-tár a mennyezetig halmozá fel ügyesen, találékonyan drága árukat; a divat- és rüfös kereskedések is versenyeztek egymással; azon bőség és mennyiség, melyet ily kirakatokban észlelhetni, meglepi a szerény szemlélőt, ki Pesten Monaszterli vagy Alter szép üzleteit a divatkereskedés netovábbjának gondolá. A fölötté pazar világítás, a nagy számítás és ügyességgel alkalmazott tükrök fényjátéka, visszfénye magát a kirakat előtt álló egyént is több alakban mutatja, hát még azon árut, melynek sokszor végnélküli többszörösítésére a tükrök alkalmaz-tattak!

Némely épen üres bolt helyiségében szintén élelmes kis-kereskedők ütek fel tanyájukat, árulva gyönyörűen himzett battiszt-kendőket, nyakkendőket potom árért. Mig más az uton alá és fel sétáló mozgó kereskedelmi aspiráns, czérnafüző

gépet árul, melynek segédelmével egy másodperc alatt a czér-nát a legkönnyebben fűzhetni be a tübe. Igen alkalmas és czél-szerű találmány főképp idősebb hölgyek részére. Egy másik mel-lette azonnal a legkészségesebben ajánlja varrótűt, melynek doboza, tartalmazva minden vastagságut csak 2 souba, (4 krba) kerül; alig hogy menekülni akarunk, már egy harma-dik lángész finom czérnait ajánlja, mint a vett varrótűkhez legalkalmasabbat. S így megy ez t. olvasónőim a végtelenbe.

A színházak a szünetelő munkás osztály által most legin-kább látogattnak, és így nem lehet csudálnunk, ha leginkább oly darabokat adnak, melyek az ő kielégítésükre vannak szá-mítva. Ilyenek az évi „Revue“-k, melyekről talán jövő leve-lemben bővebben megemlékszem.

Az „Opera des Italiennes“-ben Bujanovics Sarolta fog legkö-zelebb föllépni. Ez énekesnő magyar és a „L' univers illustré“ legközelebb adta ki arczképét.

—y—l.

Budapesti hírvivő.

++ (Jól értesült körökben) beszélük, hogy e hó végén ok-vetlenül eldől, valjon a királyi udvar február hóban, vagy márczius közepén érkezik-e körünkbe. Az utóbbi esetben ő Felsegeik hat hetet töltenek Budán, s a fürdői idényig Gödöl-lön tartózkodnak.

++ (A miniszteriumnál) egy nyilvános intézet tervével fog-lalkoznak, melyben elárvult és elhanyagolt gyermekek ápol-tatnának, s mely gyermekkorházzal volna összekötve. Ez in-tézet hallomás szerint két részre fog oszlani. Az első osztály-zatba azon gyermekek jönnek, kiknek hajlamaik rosz irányt árul el; ezek kevesebb szabadságot élveznek és szigorubb őri-zet alatt állanak. Javulásuk esetén a második osztályzatba tétetnek át, hol kevésbbé szigoru fegyelem alatt tartatnak. E két osztály nem érintkezik egymással s ez intézetből a gyer-mekek műhelyekbe, vagy szolgálatba fognak elhelyeztetni.

++ (A mária-utcai bölcsőde) fölszentelése mult vasárnap ünnepélyesen történt. A primást gr. Károlyi Edéné, mint a bölcsőde elnöke, fogadá. Jelen volt több előkelő hölgy, köztük b. Eötvös Józsefné. A hercegprimás német beszédet tartott a szürke nénéknek, kiknek gondjára lesznek bizva a kisdetek, s megköszönte gr. Károlyi Edéné buzgalmát ez intézet létesí-tése körül. Sujánszky prépost magyarul szónokolt a primáshoz, ki azt felelte, hogy az intézetet iskolával kellene kiegészíteni. Végül a primás s urhölgyek egy emlékkönyvbe jegyzék be neveiket.

++ (A székesfehérvári nőegyesület) e hó 12-kén tartá vá-lasztásait. Választmányi tagok nagyobbára ugyanazok marad-tak, kik eddig. Elnökét, a kitünő tevékenységű, buzgó Geb-hardtné urhölgyet is újra megválaszták, mint a ki e tisztjében eddig is mindig közmegelegedés mellett járt el. Az alelnöki állásra: Szögyéni-Marich Mária urhölgyet kérték föl, ki noha nem lakik állandóan e városban, de a kit a városi szegények segélyzéseért, a könyör-adományok buzgó gyűjtéseért már tavaly is a bizottmányba választának. A fölkért urhölgy egész készséggel fogadta el a számára följánlott diszes tisztet.

++ (A Kisfaludy-társaság) P. Szathmáry Károlyt és Rá-kosi Jenőt választá rendes tagjai sorába; külső tagnak pedig Patterson Arthurt, Jókai regényének angol fordítóját. Továbbá a satyrák közül a „Gavallér politikusok“-nak, „A bohózat elméletéről“ szóló művek közül pedig az első számúnak ítélte oda a jutalmat.

✦✦ (Schrecker) Ignác fényképész egy nagyobb szerű fényképet küldött hozzánk, mely csinos csoportozatban a mult országgyűlés balközéppárt 14 tagját ábrázolja. Az oval alakú kép igen diszes és kivitele művészi, minélfogva megszerzését bátran ajánljuk a közönségnek, mely a pártküzdelem e kiváló bajnokainak arczképét birni ohajtja.

✦✦ (A gr. Károlyi György) tánczestélye a mult szombaton igen fényes volt. A terem nagyuri disztől és szép hölgyektől ragyogtak, a vendégek száma több százra ment, de csak harmincz-negyven pár tánczolt. A háziasszony ifj. gr. Károlyi Viktorné szül. Orczy Irma bárónő volt, világos szürke selyem ruhában, rózsaszínnel diszítve. A házi-kisasszony, gróf Károlyi Palma grófnő, egyszerű fehérbe volt öltözve, virágfüzérrel. A bál reggelig tartott, noha a tánczkedvet akadályozá az, hogy aránylag véve nem volt elegendő tánczos.

✦✦ (A hajósok bálja) mult vasárnap igen fényesen ütött ki. A kissé tarkán diszített teremben annyi szépség volt együtt, a minőt csak Magyarország fővárosában lehet látni. És a természet-adta szépséggel vetélkedett a jó kedv és a diszes öltözk. A fiatalság olyan tűzzel járta a tánczot, hogy csak úgy repültek a frakkok szárnyai; mert frakk és cylinder mostanság az uralkodó salon-divat. A házi-asszony, gróf Andrássy Gyuláné, most is, mint mindig, szép és szeretetreméltó volt. Ezüst kalászszaal diszített lila atlacz-ruhájában valóban ígézetes jelenség volt. A közönség nagy része reggeli 5 órakor távozott, sokan azonban még 7 órakor sem birtak megválni egymástól.

✦✦ (Farsangi hírek.) A kereskedelmi ifjak társulatának báljára (február 1.) a meghívókat már szétküldték, s a ki nem kapta volna meg, az egyleti helyiségben (a váczi-utczai Szentkállyi-házban) jelentkezni sziveskedjék. — A budai ország házbán február 8-kán zártkörű álarczos bált fognak rendezni. — Ugyane helyiségekben febr. 6-kán a budai dalárda rendez tánczvizgalommal összekötött farsangi dal-estélyt. Ezen multságban kizárólag csak egyleti tagok vehetnek részt. Igazolványul a tagok jegyei szolgálnak, hölgyjegyek pedig tagok által szokás szerint Paldt Ferencz, egyleti pénztárnok urnál (Budán, vízi-város, főutca 51. sz. a.) válthatók. — A budapesti könyvnyomdászok betegsegélyző- és önképző-egylete javára január 31-kén lesz meg a szokott farsangi tánczvizgalom a lövöldében.

✦✦ (Uri hölgyek lábait) most nemcsak a bál veszi igénybe, hanem a jég is. Dél tájban a városligeti tó körül most nagy az élénkség. Láthatni elegáns delnőket, kiknek arczára a hideg csal rózsákat, s hajlongó dandyket, kik a jég hátán szállnak. Szánkáznak is itt-ott, s a zenét egy-egy sipláda szolgáltatja. A jég sport általában még csak pályában van nálunk, de majd kibontakozik ez is. A Duna is egészen befagyott már, de oly rovátkosan, hogy ott a korcsolyázás lehetetlen.

✦✦ (A mint a Duna jege) mult kedden megállott, csakhamar akadt vállalkozó, ki rajta nagy vigyázattal, lépést lépés után megfontolva, Pestről Budára keresztül ment. Egy tanuló utánózni akarta, de utközben elesuszott és fején erős sérülést kapott. Szerencsésebb volt az a nyolcz egyén, kik egymástól 50 lépésnyire, a lánczhid közelében Budára átmentek.

✦✦ (Az angol trónörökös) még mindig Bécsben mulat s élénk érdekléssel vesz részt a bécsiek életében. Vasárnap, midőn nálunk is sokan mulattak a városligeti tó jegén, az egész udvar, nevezetesen király ő Felsége, Rudolf koronaherceg, a főherczegek s a walesi herczeg s neje megjelentek a korcsolyázásnál; esténként a színházakat nézi végig, s mivel németül tökéletesen ért, mulat a kedélyes bécsi bohózatokon.

✦✦ (Marc Ferencz) pesti mag- és diszfa-kereskedésének tárgyjegyzéke lapunk mai számához van mellékelve. Jó lélekkel ajánlhatjuk e kereskedést a közönség figyelmébe.

✦✦ (Az amerikai magyarok,) mint a new-yorki „Herald“ írja, az Egyesült Államok kongresszusához kérvényt készítenek beadni az iránt, hogy Pesten főkonzulság állíttassék fel. A kérvény biztos sikerét reménylik. Mint a „M. U.“ hiteles helyről értesül, a kérvény benyújtása Czapkay József, fennevezett államok romániai diplomatikai ügynöke és konzula kezdeményezése és bátorítása folytán határozottatott el.

✦✦ (A löportorony utczai) 6-dik számú házban tegnapelőtt egy 20 éves leánykát, Langer Matildot halva találták. A hivatalos vizsgálatok konstatirozták, hogy a szerencsétlen leányt saját atyja ölte meg. Langer Ferencz mult hétfőn reggel 8 órakor elment hazulról és szobájának kulcsát, melyben együtt lakott leányával, egy napszámoknak azon utasítással adta át, hogy azt rögtön Pestre vigye. A napszámos teljesítette akaratát s midőn lakását többek jelenlétében felnyitották, a fiatal leányt élettelenül találták ágyában. Miként a holttestet látható sebek mutatják két baltaütéssel vetettek véget életének. A tettes elmenekült; szerdán este azonban a Pannonia-malom körül egy katona fölismerte, s a rendőrséget értesítvén, elfogatását eszközölte.

✦✦ (A barátok terén) mult hétfőn reggel egy kirakat rozszant ajtaja magától összeomlott, s oly súlylyal esett egy épen arra menő 9—10 éves leánykára, hogy a szenvedett súlyos sérülés következtében rögtön a Rókus-kórházba kellett szállítani. A gyermek életben-maradásához kevés remény van.

✦✦ (Dr. Balassa János hagyatéka) a hivatalos jelentés szerint 480,854 frt és fél kr; tartozásai 162,124 frt 27 és fél kr, s így marad tiszta vagyon 318,729 frt 82 kr. Ebből Balassa özvegyére, mint közös szerzemény, 49,333 frt 95 kr esik, s a maradék 269,395 frt 87 kr a kiskoru Balassa Terézia tulajdona.

✦✦ (E hó 14-kén) a „Szeged“ gőzös ügyvivője, Bürger János, a bécsi igazgatóságnak való átszolgáltatás végett lepecsételve 16 darab pénzszállitmányt vett át és megszökött. — Balcsillagzata 21-kén Budára vezette, hol Kovács főkapitányt figyelmeztették, hogy egy idegen valamelyik szállodában arannyal fizette számláját. A főkapitány rögtön oda sietett s azt a felvilágosítást nyerte, hogy a Kovács Emil név alatt mint kereskedő bejegyzett egyéniség félórával előbb Tétény irányában elutazott. A főkapitány egy biztost vevén magához, rögtön utána sietett és sikerült is őt a promontori vendéglőben utólni és elfogni.

✦✦ (Rózsás napló.) A budai érseki kápolnában a mult szombaton fényes esküvő volt. Gr. Hunyadi Imre alezredes kelt össze György Felicia grófhölgygyel. Az esketést a primás végezte, s beszédet tartott az ifju párhoz. Násznagyok voltak: hg Lichtenstein Frigyes, a vőlegény nagybátyja, b. Wenckheim Béla s gr. Hunyadi Ferencz; a menyasszony részéről: Cziráky János, Apponyi György és Szapáry Antal grófok. Az örömanyt az ara nagynénje: Khevenhiller-Lichnovszky herczegnő képviselte. A nászkör igen fényesen volt öltözve. Az ara-ruha fehér moire antique-ből készült, nagy uszálylyal, melyet sok izléssel alkalmazott virágok ékesítettek. A főt drága diadém virágokkal diszíté, s hátuljáról finom fátyol oroszkedett le. A kézi bokréta fehér kaméliákból és narancsvirágokból volt kötve. Gróf Cziráky Jánosné is jelen volt, kék selyembe öltözött leányaival. Esküvő után a boldog pár az indóházhoz ment, hogy Somogyba Kéthelyre utazzék. — Boniczky

György, hevesmegyei földbirtokos e napokban vezeté oltárhoz a fővárosi körökben kedvesen ismert Csiky Antónia kisasszonyt. Násznagyok voltak: Beniczky Gyula és Kapdebó György. A menyasszony fényes és izléses magyar ruhába volt öltözve. — Szegeden Endre Andor, kiskun-kerületi főmérnök, jegyet váltott Mayer Kornélia kisasszonynyal. — Aradon Csiky Lázár közelebb kelt egybe Lázár Krisztina kisasszonynyal. Az ég áldásai kísérjék hű szerelmi frigyüket!

✱ (Vegyes hírek.) Az országgyűlést a jövő héten hívják össze ápril 3-dikára. — Ő Felsége saját magánpénztárából 300 frtnyi segélyösszeget ajándékozott Himód község tűzkárosultai részére. — Királynő ő Felsége a jogászsegélyző-egyletnek 50 frtot küldött. — Trauschenfels Emil, miniszteri titkár van kiszemelve a szászföldi iskolák felügyelőjévé. — Kormos Béla, miniszteri fogalmazó, tiszteletbeli miniszteri titkárrá neveztetett ki. — Pestbelvára a ellenzéki választói tegnap érkezték Tóth Kálmán elnöklété alatt s Deák Ferencz ellen elhatározták fölléptetni Ujházy Lászlót, kinek életiratát nyomtatva azonnal osztogatták is. — Vetter tábornokot a kolozsvári ellenzék jelöltséggel kínálta meg; a tábornok nem fogadta el. — Reményi Ede Liszt meghívására e napokban utazott el Weimarba, az ottani udvari hangversenyben részt veendő; e hó vége felé pedig hazánkban fog tenni körutat. Első hangversenyét Székes-Fehérváron adja, s aztán több dunántúli megyét látogat meg. Tavasszal a tiszai vidéken és Erdélyben fogja folytatni hangversenyeit. — Willmers Rudolf fővárosunkba érkezett s hangversenyekeket fog adni. — Türr tábornok valamivel később fog visszatérni Pestre, miután neje közelebb Párisban elcsuszott a járdán, s bár nem sérté meg veszélyesen magát, mégis néhány napra elhalaszták utját. — Rózsavölgyinél Poór Vilmos „Les plaisirs de la jeunesse” című zenefüzéréből a második füzet is megjelent; egy „quadrille” Offenbach „Orpheus”-ából; ára 90 kr. — Az „Üstökös” elmésen írja, hogy a pesti választók felkapták a mórokat: a Terézvárosban Jókai Mórt, a Józsefvárosban Szentkirályi Mórt, a Lipótvárosban Wahrenmann Mórt. — „Ifjuság Lapja” cím alatt képes folyóirat jelenik meg Fekete József, gimnáziumi tanár, szerkesztése mellett. Megjelenik havonként kétszer; ára egy évre 1 frt. — A budai csillagda felállításán komolyan fáradoznak, s e tárgyban, mint halljuk, már tettek is lépéseket. — Takarékpénztár van alakulóban Czepléden Bobory Károly kezdeményezése folytán. Egy ottani kereskedő maga 20,000 frtot irt alá. — A budai takarékpénztár, mint minden évben, úgy az idén is, 500 frtot adott át a hatóságnak a szegények közti kiosztás végett. — A Corvina-egylet, miután a kellő részvényemennyiség már alá van írva, Türr altábornagy hazaérkezévével azonnal megtartja alakuló gyűlését. — Aszódon a napokban a váczi járási tisztikar bált rendezett, melyen nem hiányzott a szép nő, a jó tánczos és jó kedv. Bárány Podmaniczky Árminné volt a kedves házi-asszony, s a vidám mulatságnak csak a reggeli szürkület vetett véget. — Örömdetes hír gyanánt közölhetjük, hogy a Tanács Mihály szomein véghez vitt műtét sikerült, s hogy ennélfogva a beteg, habár szemei még be vannak kötve, mégis már lát egy kissé. — Chassopot, a híres francia fegyverszállító Bécsen át Pestre jött, hogy a magyar kormánynak próba végett több mintafegyvert mutasson be. — Karagorgyevics Sándor herezog perében egy leérkezett miniszteri rendelet megengedi, sőt kívánatosnak is tartja a teljes nyilvános tárgyalást. — Budán az állatkínzás megaka-

dályozását célzó egylet van alakulóban, melynek védnöke, mint halljuk, minisztereink egyike. — Az idén egyetlen látható holdfogyatkozás f. hó 28-kán volt, éjfél utáni 1 óra 35 perczkor kezdődött. A fogyatkozás legnagyobb fokának pillanatában a hold 5.4 hüvelyk átmérővel birt. — Nyíri Józsa osztálytanácsos 1750 frtot küldött gróf Andrássy Gyulánéhoz jótékony czélokra. A grófnő ez összeget így osztá ki: a budai népnevelési egyletnek 500 frtot, a gazdasszonyok egyletének 300 frtot, a pesti bölcsődének 250 frtot, a pesti nőegyletnek 250 frtot, a pesti protestans árvaláznak 250 frtot, a pesti szürkenénéknek 200 frtot. — Beszédes Kálmán festő hazánkfia, ki jelenleg Rómában tartózkodik, műterme felállítására a követségi palotában nyert helyet. — Erkel „Hunyadi László” című dalműve f. hó 27-kén érte meg 25-dik évfordulóját. Ez idő alatt a nevezett művet 172-szer adták elő. — Pozsonyban muzeum alapításán fáradoznak. A felhívást, melyben a város lakóit netalán birtokukban levő régiségek átengedésére és átalán az ügy támogatására kérik fel, már közrebocsátották. — Csillag Róza asszony, mint Milanóból írják, egészen visszavonul a színpadoktól, melyeken eddig annyi diadalt aratott. — A tavaszi lóversenyek május 9-, 11- és 13-dik napjain lesznek. Első nap leend az első császárdíj, a másodikon a Károlyi-díj, a harmadikon a második császárdíj. — Algirban egy arabot löttek föbe január 4-kén, ki hat embert evett meg. — A nőképző-egylet bálja a tetemes költség dacára sem járt deficittel. — Csányi Dánielnek, a debreczeni főiskola egykori tanárának, ki a szabadságharcz alkalmával is jelentékeny szerepet vitt, síremléket emeltek tanítványai. A leleplezés január 20-kán ment véghez. — A belügyminiszterium 1000 darab hátultöltő puskát rendelt meg Werndl gyárosnál, hogy a pandurokat ilyenmü fegyverekkel szerelhesse fel. Dicsérendő intézkedés mindenesetre, midőn a rablók is már hátultöltő fegyverekkel rendelkeznek.

✱ (Halálozások.) Nagykéri Scitovszky Márton, udvari tanácsos, Baranyamegye volt főispánja, január 18-kán meghalt. — Özv. Adorján Boldizsárné született Lemouton Emilia asszony f. hó 22-kén G.-Kisfaludon, életének 42-dik évében elhunyt. Neve egykor ismeretes volt irodalmunk terén. — Csokalyi id. Fényes József, Biharmegye volt táblabírája, életének 69-dik évében meghalt. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Január 28-kán.

Jan. 22-kén: „Az ál jó emberek,” francia vigjáték, 4 felv. — Jan. 23-kán: „A boldogság első napja,” Auber vig operája, 3 felv. — Jan. 24-kén: „Farsangi iskola,” Vahott Imre eredeti vigjátéka, 4 szakaszban. — Jan. 25-kén: „Gizella,” ballet, 2 felv. és „Egyetlen leány,” vigjáték, 1 felv. — Jan. 26-kán: „Lammermoori Lucia,” Donizetti operája, 3 felv. — Jan. 27-kén: „Az utolsó levél,” Sardou vigjátéka, 3 felv. — Jan. 28-kán: „Don Juan,” Mozart Amadé operája, 2 felv.

Budai népszínház.

Január 28-kán.

Jan. 22-kén: „A macaroni-árús,” Offenbach új operetteje, 4 felv. — Jan. 23- és 24-kén: „Az ördög pilulái,” látványos bohózat, 4 felv. — Jan. 25-kén: „A pesti kávézenikék,” Bartalus István bohózatos vigjátéka, 3 felv. — Jan. 26-kán: „Az üldözött kakas,” vigjáték, 1 felv. és Bori Gabriella fölléptével: „Ibolya-csokor,” vigjáték, 2 felv. — Jan. 27-kén: „Sulliván,” vigjáték, 3 felv. — Jan. 28-kán: „Az 1848-diki táborozás,” eredeti vigjáték, 4 felv.

Gazdasszonyoknak.

Pástétom rizskásából.

Édes tejben egy negyed font rizskását puhára meg kell főzni és kihűteni, aztán egy tojásnyi nagyságu vaját jól elkeverni, négy tojás sárgáját beletenni, a rizskását, a négy tojás fehéréből verrt habot és egy kis sót is. Ezalatt egy borjufő husos részeit szép kockás darabkáira elvágván, valamint spárga fejeket, rákfarkakat, csiperke gombát, egy kis fűszert, mind ezt egy kis vajon meg kell párolni, egy keverő tálba két egész tojást verni, a pároltat közé keverni, egy kis hideg huslevest is belé önteni, és mindezt szintén félretenni. Ezután közönséges porhanyós tésztát kell készíteni és formát vele kibélelni, elébb a rizkása felét belétenni, aztán az egész hustöltelék, felül reá pedig a rizkása másik felét, a tésztából fedelet is borítani reá, tojás fehérével megkenni és lassu tűznél megsütni.

Gy. Alberta.

Darás-tészta.

Egy meszely jó tejbe 9 lat finom darát kell jól elkeverni, egy lábasba 9 lat vaját felforralni, a tejesdarát beléönteni és egy kissé párolni hagyni. Ekkor 8 lat törött czukrot, egy citrom lereszelt héját, kilencz darab keserű reszelt mandulát kell tenni. Ha a dara már morzsás és leválik, a lábasról két egész tojást kell közé keverni. Most az egészet le kell venni a tűzről és kihűlni hagyni. Akkor két tojás sárgáját, annak fehéréből verrt kemény habját belé kell keverni, formába tenni, vízben kifőzni (másfél óráig,) és vagy boros lével, (chand d'eau) vagy pedig befőttel leöntve forróan betálatni.

J. Janka.

Divattudósítás.

Vége felé jár már ugyan a tánczó ifjuság legboldogabb időnye: a farsang, de azért tudom, hogy mert hasznukra fordíthatják, szívesen veszik t. olvasóim azon néhány báli ruhá leírását, melylyel most szolgálni fogok, s melyek egytől-egyig itteni báljainkon a legnagyobb tetszésben részesültek.

Legelső sorban kell két havannaszínű tarlatán-ruhát megemlítenem, melyek különös színük miatt a fehér ruhák közül leginkább feltűntek. Az egyik ruha alja 15 apró fodorral volt díszítve, melyek közül mindegyik havanna atlaczczal be volt foglalva. A derék szintén lila atlaczból készült, tarlatannal áthuzva, hátul széles havanna atlacz-végek voltak alkalmazva. A magasan fésült hajba vörös bogycók voltak tűzve. — A másik havanna tarlatán-ruhán vörös atlacz-pettyek voltak elszórva, alul egy széles fodron vörös atlacz-szalagból rostély kivarrra, mely a tűnikán is látható volt kisebb alakban, a fején verbénákból fűzött kis bokréta volt tűzve.

A fehér tarlatán-ruhán apró arany csillagok voltak elszórva, alul a szoknyán rézsut felvarrt dudorok alkalmazva; a tűnik két oldalt arany kalászkokkal fölvéve, valamint a fejre is néhány kalász volt feltűzve.

Egy másik fehér tarlatán-ruhába zöld atlacz-levelek voltak elszórva. (A levelek elébb ki lettek vágva, aztán egyenként a tarlatánra felvarrva.) A ruha alján két széles fodor volt egymás felé felvarrva; két tűnik egymás felett látszott; az egyik két arasznyival hosszabb a másikánál, és hátul mindkét tűnik nyitva volt, a derékon pedig széles övszalag borult a tűnik nyílására. Egy télizöld fűző volt a fűrtös haj közé tűzve.

Fehér tarlatán-ruhákhoz színes selyem-tűnikákat is láttunk; ilyenkor a derék ugyanilyen selyemből készül.

Egy fehér tarlatán-szoknya alul öt tenyérnyi széles fodorral volt díszítve, mindegyik fodorra három keskeny kék atlacz-szalag felvarrva; a kék atlacz-tűnik nagy izekben ki volt vágva, hátul két nagy dudorba fűszedve és köröskörül fehér csipkével körülfordozva.

A derekak valamivel hosszabbak, mint eddig voltak, a mit azonban a rövid ujjakról nem mondhatok.

Azon öszinte kívánsággal zárom be ez utósó farsangi divattudósítást, hogy t. fiatal olvasóim nem csak hasznát vegyék ennek ruháik elkészítésében, hanem az utósó vigalmakon a legjobb kedvvel részt is vegyenek.

Mai mellékletünk magyarázata.

Mai számunkkal egy kis belépti gallérral szolgálunk t. előfizetőinknek, melyet bálok, estélyek alkalmával használnak. Ez alkalmakra e gallérok fehér kashemir-, rips- vagy selyemből készül, rojtokkal vagy hattyuprémmel beszegve. E gallérokat egy kis vattával meg kell bélelni, hogy melegget tartsanak. — Ugyane szabásra készülnek az annyira kedvelt meleg gallérok is, melyeket hölgyeink a háznál is viselhetnek. Ezek természetesen nem fehér, hanem többnyire fekete selyemből, bársonyból, ripsből, kashemirből, sat. készülnek.

Szótalány.

Pospischel Emmától.

Nincs előtte tilos,
Nincs előtte határ,
Gyorsabban halad, mint
A leggyorsabb batár.
Sár, hó neki mindegy,
Csak egyet nem szeret,
Ha a borongó ég
Köny-csapja megered.

Megfejtési határidő: február 27-dike.

—§§§—

A f. é. 1-ső számban közlött rejtvény értelme: „Higyj, remélj, szeress!” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Birkl Havranek Mari, Szánthó Eszter, Bárány Luiza, Peterdi Károly, Kármán Luiza, Deli Mariska, Nagy Flóra, Boronkay Csi-cseri Lila, Horváth Mószer Szidónia, Illés Eleonóra, Czegléd Antónia, Maróthy Helén, Vályi Lajosné, Gyórai Kis Janka, Baranyi Adina, Roxer Anna és Alvina, Theisz Hummel Emilia, Ferenczy Mária, Oszlányi Mária, Reményfy Ilka, Szántó Julia és Zsófia, Sárkány Luiza, Kenessey Biró Magdolna, Takách Lászlóné, Örhalmy Öcskay Teréz, Schwarcz Eva, Zloczky Anna, Ruttkay Ilona, Pásztelyi Danielovich Emilia, Fűzy Istvánné Albina, Takács Kirnbauer Luiza, Gyura Janka, Kiss Irma, Basilides nővérek, Czégényi Istvánné Borotvás Teréz, Bogchsa Bereczik Ilon, Bukóvszky Ilon és Regina, Marcsány Viktória.

—§§§—

A m. é. 52-dik számban közlött rejtvény megfejtését utólag beküldték:

Fleymann Lipótné, Reményfy Ilka, Kozma Ferenczné, Vaszőcsik Mária, Bogyó Mariska, Malachovszky Béláné.

—§§§—

A jelen havi dijsorsolás alkalmával következő t. rejtvényfejtők lettek díjnyertesek:

1) Czegléd Antónia: „Beszélyek és életképek,” Karvasi Józseftől.

2) Horváth Mószer Szidónia: „Két költői beszély,” b. Kemény Endrétől.

3) Gyórai Kis Janka: „Jerichói rózsák,” Hoffmann Mórtól.

4) Nagy Malvin: „Költemények,” Tóth Kálmántól.

A nyeremények — szíves üdvözlétem mellett — postára vannak adva.

Tartalom.

Egy palaczk pezsgő, Toldy Istvántól. — A templomban, Dobó Lászlótól. — Egy nőszörnyeteg, Balázs Sándortól. (Vége.) — Majd ha, Bercsényi Bélától. — A kacérság büntetése, Csorba Ákostól. (Vége.) — A német regényirodalom, Asbóth Jánostól. (Vége.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Szótalány. — A t. rejtvényfejtők névsora. — A havi sorsolás eredménye.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: kis belépti gallér szabásmintája és Marc Ferencz „Mag- és csemeto-árjegyzék”-e.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyre 3 forint, félévre 6 forint, egész évre 12 forint. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötetkönyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetési díja:

Egy négyszer hosszított sorért 8 kr.

6. SZ.

Február 7-én.

1869.

Havonként színezett dívatképpel, minden szükséges hímzésrajzokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megfizetése egész-, a műlap megfizetése félévi jótéteményi kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

A nők hivatása.*)

Napoleon azt kérdezte egykor Campan asszonytól, hogy:

— Mi hiányzik Franciaországban a jó nevelésből?

— Anyák! — felelt Campan asszony. És ez oly igazság, mely nem csak Franciaországra, hanem minden európai államra alkalmazható.

Anyákat kell képeznünk, kik tudják képezni gyermekeiket!

Rousseau nagy szolgálatot tett hazájának az által, hogy nemzete újjászületésének emeltyűit a nevelésbe helyezte. Anyanyiban ugyan ő is tévedett, hogy az elválasztott gyermeket mindjárt idegen nevelő keze alá adja. Hanem ezt nem lehet tőle rossz néven venni, tőle, ki ez által a francia családok bensejéig harapódzott romlottság ellen kívánta az új nemzedéket biztosítani.

Az anyai szeretet a leghatályosabb erényfejlesztő; mert az erényt nem csak tanítani, hanem átihleni is kell.

Sheridan a többi között eme szavakkal támogatta egy a királynéhoz intézett nőnevelő-intézeti javaslatát: „A nők kormányoznak bennünket, igyekezzünk tehát tökélyesekké tenni őket. Minél felvilágosodottabbak lesznek ők, annál felvilágosodottabbak leszünk mi is. A nők szellemi műveltségétől függ a férfiak bölcsesége. A természet a nők által irat a férfi-keblekbe.”

Napoleon saját szavai szerint: „Egy gyermek jövője mindig anyjának műve,” s ő maga is anyjának köszöni nagyraemelkedését.

*) Esmék L' Aimé Martin „Education des mères de famille” („A családanyák nevelése”) című munkájából.

Könyveket lehetne betölteni történelmi férfiak neveivel, kiken az első anyai gyöngéd benyomások mindvégig meglátsoztak. Ha végig tekintünk IX. Károly, IV. Henrik, XIII. és XIV. Lajos, valamint Corneille, Kant, Byron, Lammartine egész életén és működésén, tapasztalni fogjuk, hogy a férfiak lelkiéletére nagy befolyást gyakorolt az első anyai nevelés. És így kétségtelen, hogy a nők, illetőleg a családanyák hivatása nagy. Mi egy gyermek tanítójára nézve? Egy tudatlan, kit oktatni kell. Mi egy gyermek anyjára nézve? Lélek, melyet idomítani kell. Jó tanítók jó tanítványokat képeznek; de embert csupán az anyák. S ime, itt rejlik a roppant különbség a két-tőnek hivatása között!

A földterület keleti részének a nyugatival való összehasonlítása tanúsítja, hogy ott van a műveltség legjobban kifejlődve, a legmagasabb fokra emelkedve, hol az egyne-jűség uralkodik. A soknejűség csupa állati élet, mely rabnőket, a házasság pedig élettársat ad; amaz kicsapongást honosít meg az ember lakában, ez megszenteli a polgár házat.

Ha ismerni akarjuk egy nemzet polgáráti és erkölcsi állását, nézzük, minő helyet foglalnak el ott a nők? A házasság élet gyöngéd szerelme és a három állatiassága közt ép akkor a különbség, mint a polgárosodottság és a vadság között. A spártai nők hőseket neveltek, mert szabad polgárnők voltak. Rómában egyházakat emeltek a házasság istenítésére, s a női erény megsértése oly roppant fontosságu esemény volt, hogy képes volt a kormány alakját megváltoztatni.

A női befolyás átkarolja egész életünket. Gyöngéd női gondviselés virraszt felettünk gyermekéveinken át, szerető nő

karjain indulunk ki megküzdeni az élettel. S ha ez így van, méltán kérhetjük, minő megfoghatatlan feledség hanyagoltathatta el e hatalmas rúgót? Mint van, hogy erkölcstanárok a helyett, hogy segítségükre hívták volna e legkedvesebb és legerélyesebb hatalmat, még gyengíteni törekedtek; s minden korszak törvényhozói mintegy szövetkeztek arra, hogy gyászossá tegyék reánk nézve? Mert jegyezzük meg: minden rossz, mit a nők okoztak, a férfiaktól származik; minden jó, mit a férfiak tesznek, a nőktől van. Hiányos, mondhatni: ostoba nevelési rendszerünk dacára is látjuk, hogy ők mégis gondolatokkal, érzellemmel és lélekkel bírnak; s durva előítéleteink dacára is Európa dicsőségei és a férfiak élettársai.

Martin szerint az eddigi nevelési rendszernek egyik hiánya abban áll, miszerint helytelenül van megkülönböztetve az állati ember a lélekkel bíró embertől. Az embernek nem csupán érzéki sajátságai közösek az állatokéival. Értelmi tehetségeket s olykor bámulatig fejleszthető képességét sem lehet tőlük megtagadni. Nemcsak örülnek és busulnak, hanem ismernek, emlékeznek, ítélnék, következtetnek. A kutya kinézi gazdája arczvonásaiból, minő indulattal van ez iránta; a ló évek múlva is azon kapu felé fordul, hol egykor vendégszeretőleg fogadták. A mi az embert megkülönbözteti az állattól, az a lelkiismeret és a szabad akarat. A lelkiismeret azon semmi más teremtménnyel nem közös tehetség, miszerint valamely tettnek elkövetése után helyeslő, vagy vádló tudat keletkezik keblünkben. Az anyag öröktől fogva létező, változhatatlan törvényeknek van alávetve. Az ember ellenben jó és rossz között szabadon választhat. Üdvözülhet, vagy elkárhozhatik. És ez a szabad akarat. E két jelenséget az anyagból ki magyaráznunk lehetetlen; mert az anyag, — mint már említém, — sem lelkiismerettel, sem szabad akarattal nem bír. Keresnünk kell tehát oly lét-elemet, mely nem anyag. Ime, a lélek és halhatatlansága.

Az embernek e lét-eleme volt nagyon elhanyagolva eddig a nevelésben. Azért várja l' Aimé Martin az anyáktól az emberinem újjáteremtését; mert a lélek eme sajátságai nem tanítás, hanem ihlet következtében fejlődnek.

A léleknek azon tehetsége, melyet lelkiismeretnek, vagy öntudatnak nevezünk, nem mindig csálthatatlan. A nevelés uralkodó fogalmak által eltántorítható. Az őskor bölcei és a szabadsághősök furdalat nélkül követtek el testvérgyilkosságot a rabszolgák lealacsonyításában. A vallási háborúk alatt azt hitték az emberek, hogy Isten dicsőségére szabad egymást öldösní és máglyára vinni. Ebből következik, hogy létezni kell zsinórmértéknek a lélek eme tehetségének eljárására nézve. Mi ez a zsinórmérték? Az igazság. Hol az igazság? Mindenütt, a hol a szép. Hogyan jutunk megismerésére? A lélek azon tehetségének utmutatása útján, mely mindenkor és mindenhol, még elvetemültségi állapotában is hódol a szépnak, keresi, vágyik reá.

Ime, a szeretet törvényének magasabb rendű jelentkezése!

A szeretet törvénye tartja ugyan össze az egész világot; de a mint fennebb megjegyeztem, az anyagban önkénytelenül, változatlanul működik, míg az embernél — felsőbb lét-elemében — a lélekben rejlő erőnek módosítása alá van vetve. Az ember szereti azt, a mit szépnek, azaz igaznak talál, és azért mindent föl bír áldozni, még életét is. Miért rohantak Napoleon katonái ezrenként örömittasan a bizonyos halál torkába? Mert a szépnak, az igaznak eszményét azon dicsőségbe helyezték,

melyet a kivívott győzelem vezérükre s egy parányi kis töredékben az ő emlékükre is árasztandott.

És most áttérek a fölvet tárgyra!

(Vége köv.)

Ócsvay Árpád.

Bölcső mellett.

Hajnalkától.

A ring a bölcső csendesen

S halk pihegését úgy lesem,
Ha benn az óra lassan ketyyen,
S mi itt enyelgünk játszva ketten;
Oh, elfelejtek mindent, mindent,
Hirt, vágyat, fényt, rangot, szerelmet,
Ha ring a bölcső csendesen.
S mit az élet még édest adhat,
Mind, mind elhagynám én miattad
En édes, piczi gyermekem.
Oh, legyen álmod olyan könnyű,
Mint itt szememben most e könnyű,
Mit nagy boldogságom fakaszt.
És legyen nyugodt, mint ez élet,
A melyet im, megosztok véled,
És mint szívemben a malaszt.

Oh, egykor hittem, hogy az Isten
Nagyra, sokra teremtö engem.
Mert mindenért, mi nagy, nemes volt,
Ifjú szívem úgy égett, lángolt;
És éreztem erőt, hogyha kell,
Megküzdeni sorssal, élettel;
Mert nem tudám, hogy mi lesz végem,
Mindig úgy álltam harcra készen.
S ime, Isten nagyra teremtett,
Örködni, gyermekem, feletted!
A hirt, a fényt, s mind, miben hittem.
Mind, mind bennetek birom itten,
S bár nem oly fényes tán e pályám,
Mint az, mely egykor másutt várt rám;
De szebb s dicsőbb mindannyi másnál,
Mert van-e szebb e hivatásnál,
Mint csupán titeket szeretni?

A fehér főkötös asszonyság.

Elbeszélés,

Szépfaludi Ferencztől.

I.

— Szeret-e kegyed engem, Netti kisasszony? — mindig ez a pár szó jut eszembe, valahányszor a fehér főkötös asszonyságot látom kikandikálni az ablakon öszülő hajfürteivel, finom vonásaival, melyek vénségükre is megőrizték üdeségüket.

Most nyugodtan pihennek a fehér főkötő alatt a megritkult ezüst fürtök, mik azelőtt a kalap uralmát is alig tűrték. Sokan bámulják a szép öreg asszonyt. Háttha még akkor ismerték volna, mikor én ismertem, ha hallották volna kedves, csengő hangját akkor, mikor én hallottam!

Vasárnap reggel nagy imakönyvével s két unokájával szokott templomba járni. Olyan nyájasan ejtette ki a „jó reggelt,” hogy egész napom jó kedvét temeti el vele, mert rendszeresen eszembe jut a mult s szívem hangosan, mérgesen [kezd dobogni, mintha szemrehányásokat akarna tenni a parezekért, miket átkeseregtem.

És az a különös, hogy bár mindennap látom az öreg fehér főkötös asszonyt, még sem akarom elhinni, hogy az a Netti kisasszony: az a Netti kisasszony, kit én ismertem. Én még mindig tizennyolcz éves leánynak képzelem, rózsza arccal, éber fürtökkel.

Csak most, midőn a szerelmes fiatalság el sem hinné, hogy valaha szerettem, látom, hogy mennyire szerettem! De szép is volt!

Vasárnap délből már várta a fiatalság a templom előtt. Ha száz szemő lett volna, mind a százat felfegyverezték volna, csak hogy Nettit láthassák.

Milyen féltékeny voltam! Ha rá gondolok, könnyeim csordulnak nevettemben. Rendesen haza kísértem s minden ránéző fiatal embert szerettem volna Lóth feleségévé változtatni.

Először ismeretlenül követtem s ő észrevette, (Oh, a nők mindent észrevesznek!) de nem neheztelt érte. Hátha még szívembe láthatott volna, ha látta volna igaz, önzetlen szerelmemet!

Most is tud mosolyogni, hanem most a fiatal emberek csak Irén s Helén kisasszonyra, unokáira néznek, a nagymamának csak azért szentelnek egy-egy pillantást, hogy ki ne essenek kegyéből. A ki érdeklődik, néma csodálattal nézi, az csak én vagyok, mert látására megijulnak a múlt évek, midőn élte virágában a színpadon is tündökölt.

Még jól emlékszem, mily kellemetlen helyzetbe jutottak mellettem szomszédaim, ha tapsoltak. Nemes buzgóságukat egy-egy jajgató oldalborda keserülte meg. Féltékeny voltam még a tapsokra is. Pedig nem akartam megvallani; bocsánatot kértem, engem is nemes buzgóságom ragadott el. Oh, akkor olyan szép hangja volt, mint Tiffinek, a kis kanárinak. Most az ő hangja sem szebb az enyémnél. Tudtomra az ötven éves kanári madárnak egy parányival sincs kedvesebb hangja, mint az ötven éves verébnek!

Oh, én szegény ötven éves veréb, midőn legelőször bemutattak kis kanári madaramnak, mily boldog voltam!

Azelőtt csak a színpadról ismertem, nagyon tetszett. Egyik barátom szerelmes lett kis kanári madaramba s én bemutatam magam, hogy majd később őt bemutassam.

A színpadon nagyon szép, nagyon kedves volt, de mégis csak halvány árnyéka az otthoninak. A színpadon királynő, hercegnő, kedvelt énekesnő; otthon szende, szeretetreméltó leánya, valóságos angyal.

Nekem az angyal sokkal jobban tetszett a királynőnél!

Első látogatás után a legszivesebben kértek föl további látogatásokra. A papa, mama, huga mind a legszivesebben fogadtak.

Áldottam a percet, melyben az az életrevaló gondolatom támadt, hogy Nettivel megismerkedjem.

Barátom kedvéért tettem, ki az énekesnővel akart megismerkedni s csakhamar észrevettem, hogy én magam szerettem a kis házi-angyalba.

Barátom mindennap unszolt, hogy teljesítsem ígéretemet s én Corneillere gondoltam, ki elszerette barátja imádját, s csak nagy nehezen vállalkoztam szerepemre.

Megvigasztalódtam azonban, hogy orvos barátom nem nyerte meg annyira a család szeretetét, mint én. Keztem büszkélkedni tehetségemben.

Teremtettem magamnak rózsás jövőt, melyben Netti királynőül fog oldalam mellett ülni s büszke lesz rólam s én ő róla.

Olyan szépen megteremtettem a rózsás jövőt, hogy még most sem győzöm tehetségemet eléggé bámulni.

Természetesen, akkor huszonhárom éves fiatal ember voltam.

Azóta csak három X nehezedett vállaimra. Akkor huszonhárom éves fiatal legény voltam, most ötvenhárom éves öreg legény vagyok.

II.

Azt hittem, Netti nem szeret s én pedig mást nem szerettem. Nevezem a világ, beismerem, hogy igaza van, de én másképp nem cselekedhettem.

Barátaim csudálkoztak, minő munkásságot fejték ki. Tanultam, dolgoztam egész nap.

A szerkesztők nem győzték díjazni műveimet; a kiadók szent borzadálylyal fogadták szorgalmam termékeit.

Mindent az ő dicsőségére szenteltem. Arczképe mindig íróasztalom előtt állott. Ha elfáradtam s pihenni vágytam, arczképe új erőt adott; ismét leültem, lankadatlan kitartással dolgoztam, míg a toll kezemből kihullott.

Barátaim már haragunni kezdtek, hogy társaságukat kerülöm. Rész éleket gyártottak szerelmemre. Néhányat megvagdostam s aztán ismét szent lett a barátság. Ismét boldog lehettem!

Boldog, mennyire ily bizonytalan állapotban egy szerelmes fiatal ember boldog lehet.

Szeret, nem szeret? az volt a kérdések kérdése.

Csak annyit kellett volna kérdenem: Netti kisasszony! szeret-e kegyed engem? s harmincz boldogtalan év életemből ki lett volna törölve.

Százsor meg akartam mondani hogy: szeretem, s nem volt bátorságom; szidtam magam ostobaságomért. Beszédek fogalmaztam, mint valami akademikus, könyv nélkül is betanultam; de ha tette kellett a dolog, ha beszélni kellett, elakadt nyelvem, szám megbotlott, csak közönyös dolgokkal vághattam ki magam.

Még most is emlékszem, mindig azt kérdeztem, hogy: mint van, hogy aludt az éjjel? Vagy: beh szép idő van künn! Elég unalmas mondások, hogy a szerelmes embert miattuk kinevessék.

Ugy szégyeltem magamat saját magam előtt.

Azt hiszem, az öreg kanári madár előtt nem éreznék ily szorongást. A fehér főkötő, fehér hajfürtök nem hozzák a szívvet olyan nyugtalanságba, mint a ragyogó csillag-szemek. Ez előtt a Netti előtt nem remognék; az előtt a Netti előtt nagyon remegtem.

Oly édes s mégis olyan szigorú tekintete volt, hogy Neró s Diokletian is birkává lett volna előtte. Én sem Neró, sem Diokletian nem voltam, hogy váltam volna birkává, hogy lett volna tehát bátorságom bevallani, a mit érzek! Meg voltam győződve, hogy mást nem szeret. Van időm várni, akár ma akár holnap. Egyszer csak megvallom!

Az orvoson kívül más nem járt a házhoz; kire féltékenykedtem volna? A kis orvos pedig alig ért a Netti nyakáig. Már pedig én úgy tudtam, hogy a férfinak mindig magasabbnak kell lennie. Egész biztossággal éreztem magamat. Különb is a kis orvos nem érezt iránta semmi rokonszenvet, csupán a művésznőt tisztolta benne.

Szóllórról gondolkodtam s egyszerre rókát láttam magam előtt.

A kis doktor lépett szobámba.

— Oh, én nagyon szerencsétlen vagyok! — kiáltám, alá s fel sétálva szobámban.

— Száz forintba mernék fogadni, hogy nem igaz! — mondá barátom.

Hátra fordultam s orvos barátomat láttam magam előtt.

— Biztosítlak, hogy elvesztenéd fogadásodat!

— Fizetem, ha elvesztem! Szerelmes vagy ugy-e? — folytatá barátom mosolyogva. — Hát ez az a nagy szerencsétlenség? Gonosz fiu! Én boldognak érezném magam, ha szerelmes lehetnék. S ki az angyal, a ki ily szerencsétlenné tett?

— Netti!

— Netti? A kecses énekesnő, a szép, magas, karcsu alak, gyönyörű fekete hajjal s még gyönyörűbb fekete szemekkel? Nem rossz választás! S viszonzozza szerelmedet?

— Ezt már nem tudom.

— Gyámoltalan! Mindennap ott ülsz a házban, ott gugolsz mellette s azt sem tudod, hogy szeret-e?

— De hisz még ő sem tudja, ha én szeretem-e?

— Ebben már rettentően csalatkozol. Biztosíthatlak, hogy félórával előbb tudta, mint magad.

— Én csak annyit tudok, hogy meggyilkolom magam, ha ő nem lesz nőm.

Kis orvos barátom nagyon barátságosan kezdett mosolyogni s jóakaró szavak kíséretében mondá, hogy megboldultam.

Máskor talán megharagudtam volna eféle gorombaságért, most annyira el voltam foglalva érzelmeimmal, hogy halálos ítéletemet is aláírtam volna.

A kis orvos iránt kezdtem rokonszenvet érezni.

Valami igazmondó áhitatos könyvben olvastam egyszer, hogy a jó barátokat a bajban lehet fölismerni.

A kis orvos annyi barátságos indulatot tanusított irántam, hogy őszintén kezdtem bizni barátságos érzelmeiben.

(Vége köv.)

H a s z i v e d e t . . .

Ilkától.

a szivedet vérzi, bántja
Égető fájdalom,
Ne panaszkodj el senkinek,
Szenvedj hallgatagon.

Viseld némán homlokodon
A tövis-koronát,
Gunykazajjal viszonzozná
Bizalmad a világ.

Az se tudja meg s o h a, ki
Szivedet sebezé,
Még mélyebben szurná ez a
Gyilkoló tört belé!

A láthatatlan.

Beszély.

Montépin Szevér után fordítá Mihály Tivadar.

I.

Herreda Pál majorsága.

A spanyol háborúnak ezen egyik jelenete, melyet olvasóim számára itt leírok, szorosan véve történeti.

En itt csak egy egészbe fűzöm azon anyagokat, melyek

ket e véletlen — ezen deus ex machinája a regényíróknak, — kezembe juttatott.

A tények, melyek a történet lelkét, vagy ha jobban tesszük, vázát képezik, mély benyomást tőnek lelkemre. Ha önök, olvasóim, nem ugyanazon érdekléllel futják át e lapokat, mondják ki minden vonakodás nélkül, hogy ez az én hibám. S ezek után mellőzve minden bevezetést, áttérek történetemre.

1809-et irtak. Catalogne-t, Suchet tábornagy parancsnoksága alatt, egy tekintélyes francia csapat szállta meg.

Szeptember utolsó napjainak egyike volt. A nap égetőn hinté sugarait a vidékre; mint rendszeren oly esős napok után, melyek alatt — a spanyolok szerint — az utcákon csak francziák és kutyák láthatók. Mintegy tizenöt emberből álló kis csapat haladt egy szűk ut kanyarulatán, mely pompás tenyészetű, sűrű bokrok közé volt ékelve, elkínózva, kimerülve és lég után kapkodva.

A nap épen bucsuzott a vidéktől, s a láthatár szélein levő felhőket vérvörösre festé. Friss szellőcske lengé át a vidéket, mintegy életet öntve a lankadt természetbe; de gyöngye fuvalma a sűrű bokrokon át nem törhetett azon utra, melyen csapatunk haladt, az olvasztó kályháéhoz nagyon is hasonló sűrű levegőben.

Néha-néha meg-megálltak embereink, látható csüggedtséget árulva el, hogy homlokukról az izzadtságot letöröljék, mely az arcaikra tapadt porral összevegyült.

E katonák a gyalog ezredhez tartozának; francia egyenruhát és háromszínű cocárdát viseltek; de ámbár többnyire magas és izmos testalkatúak voltak, e dicsőséges egyenruha, mely Európát felforgatá, nem illett természetükre.

A harcziak hősi és marcsona, viharezett, elszánt arcz-kifejezései nem voltak föllelhetők vonásaikon; napbarnította, csontos arczukon semmi katonai, inkább vad kifejezés borongott, úgy, hogy látásukra önkénytelenül eszünkbe jutnak Róma és Calabria klasszikus banditái.

Ehez még hozzávetendő, hogy néha-néha egy-egy francia szót ejtettek el, feltűnő idegen kiejtéssel.

Figyelmes szemlélő rövid vizsgálódás után azt következtetné, hogy olaszok és pedig a romlottabb fajból, s sem az egyik, sem a másik véleményében nem csalódnék; mert e csapat valóban egy része volt a Napoleon zsoldjában álló olasz hadseregnek.

Akkortájt az ily fajta idegen ezredeket a szövetséges nemzetek szemetjéből toborzották össze és tagjai képviselték a középkor rabló-csapatjait.

A spanyol háború egész tartama alatt az olasz csapatok kitüntették magukat vadságuk, rablási kapzsiságuk és szünet- és határnélküli kicsapongásaik által.

E vad csapatok kihágásai szégyent hoztak a dicsőséges francia hadseregbe, s nem egyszer szennyezték be a legtisztább és legdrágább győzelmet.

A csapat élén egy altiszt gyalogol, ki megérdamli figyelmünket.

Ezen altiszt neve Viterbi Pietro. Majdnem hat láb magas férfi, ki Apolló fejét hordja Herkules törzsökén. Arcza isteni szépséggel bir, de láttára csudálkozás helyett hideg borzongás futja át ereinket, mert két ráncz a szemöld fölött, mintegy lópatkót képezve, bizonyos sötét kifejezést ad homlokának.

Nagy kék szemei felváltva majd tenger-, majd ég-színűek s tekintetük bizonyos kajánságot, kétszínűséget és alávalóságot árul el; sőt a harag vagy szenvedély pillanatában verengző villámokat is lövell.

Szája kicsiny s szabályos; méltó mintaképül szolgálhat bármelyik szobrásznak; ajkain folyton vad mosoly lebeg, hófehér, de a farkaséhoz igen hasonló fogakat mutatva.

Arczbőre halvány olajszínű, hasonló az arabokéhoz.

Multja homályos. Róma egyik külvárosában születvén, még gyermekségében Párisba jött, hol ismeretlen kutforrásokból eredő pénzből élt egész a forradalom kitörtéig.

A rémuralom napjai alatt mindenütt, hol a legnagyobb csoportosulások történtek, látni lehetett, könyökig felgyűrűt ingujjakkal, széles kést tartva kezében, melyről szünet nélkül cseppegett a vér.

Igen tevékeny volt a szeptemberi vérfürdő készítésében is.

Az orgiákban, midőn a bor és különféle szeszes ital nyelvét megoldá, több alkalommal dicsekedett, hogy ő hordozta körül nyárson Lamballe hercegnő szőke fűtű fejét.

Mondják végre, hogy Robespierre uralmának végső napjaiban Viterbi folyamodott a párisi első hóhér-segédi állomásra s azt el is nyerte.

Tény, hogy Robespierre folyton kegyelte őt. Védelmezője rémitő halála után Viterbi hadi-szolgálatba lépett a gyalogság egyik osztályánál, honnan áttétetett egy olasz ezredhez, mihelyt ezeket szervezték.

Az ex-rablógyilkos itt jól viselte magát s egész a vakmerőségig bátor volt.

A természet észszel meglehetősen megáldotta, s nevelése, melyet, nem tudni, honnan nyert, a nélkül, hogy igen széles ismeretű lett volna, mégis felülmulta a népember vagy az egyszerű katona nevelését. Viterbi gyorsan emelkedett egész az altisztséig; de azon időben, midőn történetünk s az ő szereplése kezdődik, ámbár bátorságának kétségtelen jeleit adá, a tisztí vállrojtot még sem nyerhette el; oly időben, midőn bármely jött-ment jó lövő a hadvezéri pálcát hordozá zsebében, sőt nem mondunk sokat, ha állítjuk, hogy királylyá is lehetett. S olaszunk mégis mintegy örökös altisztségre látszott kárhóztatva lenni.

A sötét hírek, melyek róla keringtek s melyek szikraként világíták meg kétes fényükkel multja mélységét, mint megvilágítá a villám zivataros éjszakán a tájékat, majdnem áthághatlan akadályok voltak előléptetésére.

Az olasz hadsereg tisztjei gondoskodtak róla, hogy helyet ne foglaljon köztük oly férfi, kiről az a hír keringett, legyen bár igaz vagy nem, hogy a hóhér segéde volt. Egy szóval, a katonák jellemüknél fogva megvetették e férfit és ösztönszerűleg irtóztak tőle. Viterbi jól ismerte ugyan tisztjei ez érzületét, de vigasztalást nyújtott neki népszerűsége, melylyel a közkatonák előtt birt.

E banditák, e zseb és kötél emberei, kik csak erőszakról, gyujtogatásról és rablásról ábrándoztak, imádták és istenítették Viterbit, ki egyesíté magában az ő vétkeiket és megtestesíté vágyaikat.

Egyébiránt Viterbi, a mikor csak lehetett, bátoritá katonáit a kicsapongásokra.

Ha főbbjei egy csapatot rendelték parancsa alá valamely merész vállalat kivitelére, ő e kitüntetést felhasználta arra, hogy kimutassa rablási, gyilkolási és gyujtogatási szenvedélyét.

Ilyen volt testre-lélekre a férfi, kit olvasóinknak bemutatunk, s ki csapata élén gyalogolt a mély uton, melyet a nap melegsége gőzfürdővé változtatott.

— Szüneteljünk, pajtások! — kiálta Viterbi, rögtön megállapodva.

Képzeltük, mily örömmel fogadták embereink e parancsot, s így nem is hagyták maguknak ismételni.

Viterbi fegyvere csövére támaszkodott.

— Bachusra mondom, nem bírom már tovább! Ez ördögi tartományban a hőség és por azon két ellenség, kitől legjobban félek! Jobb szeretném, ha éles szuronyok csillámlának szemem előtt, mint ez az átkozott spanyol nap, mely arcunk bőrét megpörköli és elevenen rostélyossá sűt! Inkább tűrném a tű szurásait és a kartácsesal töltött ágyu füstjét, mint ez égető fővényt, mely megvakít és megfojt! Nemde, ti is e véleményen vagytok?

A közhelyeslés hangjai törtek elő, részint olasz, részint francia nyelven.

Az altiszt folytató:

— Lépj csak elő Antoniő! Egy-két szóm van hozzád.

— Tessék parancsolni, altiszt ur?! — szólalt meg előlépve egy akasztófára való kinézésű czimbora, ki a káplári rang jelvényét hordozá.

— Mondd csak el még egyszer, mit beszéltél azzal a paraszttal, kivel az utósó faluban találkoztunk?

— Hát én körülbelül így szóltam hozzá: „Hé! megállj atyafi! nem tudnád megmondani, merre vezet az ut Pablo Herreda jószágához?” „De bizony tudom,” felelt az. „Akkor hát légy szíves megmagyarázni, merre tartunk.” „Igen szívesen,” válaszolt az, „csak menjenek ezen az uton itt ni, ez egyenesen oda fogja önöket vezetni.” „Nem hazudol atyafi? Mert ha megcsalsz, akkor főnökünk, a ki nem szokott tréfálni, felgyujtatja az egész várost, de különösen házadat!” „A boldogságos szűzre, igazat mondom! Herreda majorsága e mély ut végén fekszik.” „És mennyi idő alatt érhetünk oda?” „Egy óra alatt.” Ez az, altiszt ur, szóról-szóra, mit vele beszéltem.

— Bachusra mondom! — kiáltott fel az altiszt, — úgy tetszik, hogy ebben az átkozott országban oly hosszú az óra, mint nálunk az év.

Hosszan tartó vad hahota követte az altiszt e kedélyes mondatát.

— Menjünk, pajtások! — folytatá, — kettőztessük lép-teinket. Még az éj beállta előtt meg kell érkezünk!

Es példát nyújtandó embereinek, fegyverét bal vállára vetette és megindult.

E kis csapat küldetésének célja következő volt:

Egy Herreda Juan nevű spanyol elfogatván, a francziák által akarata ellenére az olasz hadseregbe soroztatott.

Juan kényszerítettvén honfiai ellen harcolni; minthogy ellenmondás esetére föbe lövetett volna, tetette, mintha megadná magát sorsának, de legelső kedvező alkalommal megszökött. Gyanították, s nem minden ok nélkül, hogy alkalmasint bátyjánál, Pablonál keresett menedéket, kinek majorsága Catalogneban volt, s „olajfa-major“-nak neveztetett.

A nyomozással Viterbit bízták meg, azon utasítással, hogy Juant élve vagy halva kerítse kézre. Viterbi örömmel fogadta e megbízást, mert alkalma nyílt kicsapongani, kegyetlenkedni és rabolni.

Minthogy már reggel óta gyalogolt, az ut szerfelett hosszadalmasnak és a melegség tikkasztónak tűnt fel előtte.

Már félóra óta gyalogoltak a mély ut kanyarulatán.

Végre az erdőség jobbról is, balról is alacsonyodni kezdett s egyszerre egészen megszűnt és utasaink előtt egy kis, jól mivolt lapály terült el.

Jobbról és balról beláthatatlan lekaszált vetés hevert a mezőn. Szemben alacsony domb-lánc emelkedett az ég felé.

A dombok előtt s néhány száz lépésnyire csapatunktól egy kis olajfa-liget terjeszté ki sűrű, lombos levelű és virágokkal ékesített ágait.

Az olaszok önkénytelenül megálltak, a nélkül, hogy a „megállj!” valakinek ellebbent volna ajkairól.

— Corpo di Christo! — kiálta Viterbi, a káplárhoz fordulva. — A te spanyolod, Antonio, tréfát űzött veled!

— Hogy-hogy, altiszt ur?

— Nézz csak jobbra, balra, előre; itt sehol sincs épület!

— Viterbi ur, megmonddjam önnek véleményemet?

— Halljuk! miért ne, ha jó?

— A háznak itt kell lenni.

— Hol, beszélj?

— Istenemre! egy hónapi zsoldomat merném kitenni egy kis franczia tallér ellen, hogy Herreda majorsága az olajfák és dombok között fekszik.

— És miből gyanítod ezt?

— Mert jó szemeim vannak, és látom...

— A házat?

— Nem, a házat nem, de látok igen ritka füstfelleget, mely a fák közül fölemelkedik, e szürke szikla irányában.

— Antonio, neked igen jó szemeid lehetnek! Az ördög vigyen el, ha mást látok, mint sűrűséget. Menjünk hát; de ha csalódom!

— Viterbi ur, ha szemeimről van szó, biztos vagyok, hogy sohasem csalódom. Ha tetszik, hát fogadjunk, az elébbi föltételek mellett.

Viterbi nevetve rángatta vállait és a katonák föllekesítve a remény által, hogy nem sokára czélt érnek, megkettőztették lépteiket.

Midőn az olajfa-erdőn áthaladtak, legnagyobb örömükre czélnál látták magukat. A kis mezőcske szélén, melyen keskeny, a dombokból eredő patakocska csergedezett végig, emelkedett Pabló Herreda majdnem a dombhoz épített laka.

E majorsági épület, mely oly paraszt birtoka volt, kiről a környékben az a hír keringett, hogy gazdag, s ki valóban az is volt, legkevésbé sem hasonlított a többi nyomorult paraszt-kunyhóhoz; mert a vidámság, mely rajta végig ömlött s bizonyos kacérság stíljében a szemet gyönyörködtette, megígizte. Az épület homlokzata csiszolt kavicssal volt kirakva, mely felváltva majd fehér, majd fekete volt. Egy neme a mozaiknak ez, szabályos rajzokat s furcsa arabeskeket ábrázolva. Némely tenger melletti normand házak — például az etretaiak — adhatnak némi fogalmat e szabályellenes építőművészetéről. A kinyúló szalmafüdél, mely az első emelet rostélyos ablakaira árnyékot vetett, félig eltűnt a rajta kuszó zöld növényzet fonadékai között.

Itt-ott szőlővessző futá be a falakat csillámló, hogy úgy mondjam, mázolt leveleivel, melyek közül mint csillag tündökölt elé itt-ott a ragyogó spanyol virág.

A ház ajtaja előtt egy lugas emelkedett, melyet a szőlővessző lombos ágai takartak be. A lugas oldalán két narancsfa emelkedett, telve virágokkal, melyek a levegőt átható balzsamillattal tölték el, s a földet szagos hóval hintették be.

A ház háta mögött kétszázados óriási tölgy emelkedett, melynek törzsét tíz ember sem tudta volna átkarolni.

E fának köszönhatték a ház lakói, hogy még a legtűrhetlenebb forróságban is, a ház belsejében üdítő hűvös volt. A főépület balján terjeszkedtek a majorsági udvar és a béres épületek. A sövényen keresztül hallani lehet a barmok bögéjét, a juhok mekegését és közben-közben, mint harszanti trombi-

tát, a kakas kukorikolását, maga köré gyűjtven tollas szerrailja odaliszkjait.

A másik oldalon, azaz jobbra, egy jó karban tartott kert terült el, rendesen ültetett virágaival, melegágyi csemegéivel és gyümölcseivel.

Egy szóval az egész major és környéke kinyomata azon falusi gazdaságnak, mely a vidékiek fényűzése, azon elragadó és megbecsülhetlen fényűzés, melyhez minden költséget a természet és a munka ad.

Azon pillanatban, midőn a Viterbi által vezényelt csapat a szűk ösvényből kiért, megjelenése sem félelmet, sem csudálkozást nem gerjesztett a major lakóiban.

Egy napbarnított arcú, kuszált hajú, még fiatalnak mondható férfit ült a lugos melletti padon, s halkal énekelt néhány szakot egy régi spanyol dalból, mely megfordítva körülbelül így hangzik:

A lélekharang zug végig a városok felett;
Szomorú hangja hozzánk úgy tetszik szólni:
Ne feledd el azokat, kik itt hagytak tégedet,
S kiknek ajkai nem tudnak már mosolyogni.

Láttatok mindnyájan a halál mély örvényébe
Társitok egy részét eltűnni közületek;
Most is egy szeretett lény távozott el körülünkől,
Feloldani a kötes s titkos kérdéseket.

Emlékeztünk még néha az atyai hajlókról,
A napokról, melyekben dultuk irattárát,
A vig estéken most már ritkább a vendég;
Mindig hiányzik hívásunkra egy hű barát!...

E férfit mindazonáltal legkisebb mozdulatot sem tett, s ujjai között dohányt göngyölgetett andaluziai papelitóba.

Majdnem ugyanazon időben két csinos és kecseljes aszszonyi fő árnyéka volt látható az első emelet egyik ablakában; elragadó alakjuk három vagy négy pillanatig rajzolódtott le a szőlővessző és virágokkal benőtt falon; kettős csudatünemény, árny- és fényből szöve, méltó Rembrandt ecsetére; de e csudás tünemény egy perc múlva ismét elenyészett.

Két csinos, félig meztelen gyermek, kiknek bőrét a nap már félig megbarnította, s kik az isteni mester: Estevan Murillo vásznáról látszottak elszökni, hagyta oda a gyepet, melyen birkozva s kiabálva hempergett, s azon pad háta mögé rejté el magát, melyen a dudolható férfit ült.

Ezen menhelyből, melyet kétségkívül sérthetetlennek tartottak, a katonákra bémésködtek, míg a paraszt taplójába tüzet ütött s cigarettájára gyújtott, hatalmas füstfelleget fujva s az elégtételt nyert érzés hasonlíthatatlan kifejezésével kísérve e mulatságot. (Folyt. köv.)

Nagyenyedről Nagyváradig.

(Utí naplóból.)

Nemes Ödöntől.

Bucu Enyedről. — Párbeszéd. — A miriszlói ütközet. — Az enyedi hős diákok. — Felvincz. — Maros-Ujvár. — Unalmas vidék. — Keresztesmező. — Ütközete. — Tordahasadék.

Két napi utazás után Enyedre értem.

Még egy „Isten hozzád“-ot kívántam mondani, mielőtt Erdélyt voltam elhagyandó.

Sirt bennem a lélek, midőn e város felett eltökinték. Felmerültek gyermek- és ifjúkorom emlékei, a boldog s mostoha idők, melyeket körében töltöttem. Amott a tanoda méltóságos falai tüntek elém, melynek tíz évig voltam gyermeke; fölöttö a tisztos hegy most is oly barátságosan intott felém, mint egy-

koron, midőn ábrándozva jártam zöld fái között. Lejebb a temető, e néma hely; itt irtam első dalaim. És amott? Oh, ez legdrágább helyem, a dombtető picziny lakával! Alatta a mormoló malom, e kedvelt tanum.

Boldogságom örökömlékü színhelye Isten veled!

S amint kocsim tovább robogott, mély komolyság borult lelkemre; még egyszer visszatginték s még láthatám a bucsujelt, a biztató mosolyt. Miért nem törülhettem le könnyeit?! Egyedül a viszontlátás reménye hozott enyhülést szívemre. Szép őszi nap volt, az ég fellegtelen, csak a távol bérczetők felett borong a köd. Gondolatom fonalát derék fuvarosom szakítá meg.

— De biz uram, már rég megmondtam én, hogy az a muszka nem becsületes uton jár, most már az oláhval szövetkezett; ép ma hallám Beszédes uramtól, hogy Moldva felől a grániczon betörtök. No, de teremtugyise porúl járnak; még érzek annyi erőt karjaiban, hogy a síkra kiálljak!

— Ez a becsület dolga, — felelék. — A haza szabadsága mindnyájunk érdeke, s mint egykor őseink ezen térről, mi is kiüzendjük az ellent.

— Tán itt ezen a helyen is volt ütközet? — Szólt fuvarosom, kérdőleg hátratekintve.

— Volt, de régen volt az már bátya! 1600-ban, akkor Mihály, oláhországi vajda, akarta kiirtani a magyarokat.

— No, de nem szukezédált neki! — Szólt elégtelen pődörve egyet bajuszán.

— Igaz, hogy nem, de ha Básta, a vajda vetélytársa nem lesz Kolozsvár alatt, bizony nem tudom, hogy miként üt ki a dolog. A vajda szeptember 17-kén Enyedet fölégette s már tovább akart hatolni. Básta azonban seregét a magyarokéival egyesíté s másnap délután itt Miriszlónál összecsapott a két sereg; de Básta a magyarokkal futásnak eredt s Miriszlót folygyújtá.

— De uram! — Vágott közbe a nemesszívü hazafi. — Ön azt mondá, hogy Básta verte meg Mihály vajdát s mégis ők oldották meg a kereket?

— Básta futásnak eredt a magyarokkal, de csak eselből, hogy az oláh vajdát kedvező helyéből kicsalhassa. Básta már Décsénél megállítá seregét, s csak ekkor vette észre a vajda, hogy mily rútul van rászodve. De már akkor minden késő volt. A magyarok Mihály vajdának 25,000 emberből álló seregét szerteverték; a harczosok közül mintegy 9000-en maradtak a csatatéren. — Egymásra halmozott csontjaikat a Maros régen kimosta. Hajh bátya! Mert az idő változatlan, mindent fölemészt; lám itt is — szóltam tovahaladva, — az utfélen néhány évtizeddel ezelőtt két mohult s odvas fűzfa állá még. Avagy nem hallotta-e, hogy a harmincz enyedi diák minő pusztitást vitt végbe a labbanczokon? pedig csak fűzfa-botokkal harcoltak! A harmincz diák közül csak kettő maradt életben s ezek a harc után ide szurták fegyveröket a földbe és a két ifju ág szépen kihajtott, míg árnyiban a késő unokák gyakorta elmondogatták a történeteket.

A jó ember csak csóválta fejét, aztán nagyokat csapott ostorával a lovak közé. És mi gyorsan haladtunk, utánunk óriásilag gomolygott a por.

Rövid időn Felvinczen valánk. A mezőváros fekvése épen nem mondható regényosnek, házai is rendetlenül építvék, főtere meg hápalupás. Hanem azért senki se merjen ilyen kérdést intézni valamely atyafihoz, hogy: „Hát bátya, miféle falu ez? Mert akkor „jaj“ a halandónak! Aztán meg a rosz világ oly sok furesa dolgot beszél lakóiról! Mondják, hogy itt csinálták ama híres nap-órát, melyet hogy osó ne verjen, szépen befordítottak.

Vinczezel átellenben fekszik a csinos Maros-Ujvár.

Sóbányáit már a rómaiak is művelték, erre mutatnak a nagy töltések s a felmerült bányaeszközök.

Rendszeresen azonban csak 1792-ben kezdték művelni bányáit s ma már nyolczvan ölnél lejjebb van hajtva. 1852-ben a víz, mint a wielicskai bányát, ezt is nagy veszélylyel fenyegette, úgy, hogy már tutajoztak is benne, a vízszivattyuk azonban itt is elháríták a veszélyt, min sokat segített a Marosnak más irányba történt vezetése is. A maros-ujvári sóbánya jelenleg hat osztályból áll, szépségre nézve, — mint többen állítják, — a wielicskai bánya előtt áll. Annyi bizonyos, hogy Erdély legnagyobb sóaknája. A „József“-aknába a sz. István temploma tornyostul elférne. A kiaknázott só évenként 1,000,000 mázsára tehető, melynek nagyobb részét a Maroson szállítják tova.

A vidék szépségét sokban emeli gr. Mikó Imre miniszter kastélya, a honnan fenséges kilátás nyílik a nyugati festői hegy lánczolatra.

Vinczen túl a táj mindinkább vesz szépségéből; a fenséges erdőborított hegyeket meddő agyag-dombok váltják fel, csakis a lecsapott tavak helyén láthatni gyept. Egyhangu minden, mint a végig singelt vászon; merő unalom. S ez így tartott körülbelül másfél óráig.

Végre elértük a Letom hegyet; alig vártam, hogy a magaslatról körültekintsek. Az unalmas utazásért dűsan voltam kárpótolva.

Gyönyörű vidék, fenséges színezet.

A nap épen lemenőben volt; a fellegek mint opál, a legpompásabb színekben ragyogtak. Ott láttam tátongni a nyugati hegylánczolat természeti remekét: Torda hasadékát. *) Ki ne ismerné róla szent László legendáját? A nép nagy érdekeltséggel beszéli, hogy midőn a kunok László királyt üldözöbe vették, imájára kettéhasadt a hegy s elleneitől ezen ropant mély hasadék választá el, sőt lovának patkó-nyomát is ott látják a szirteken.

A hegyek által szegélyezett térség neve: Keresztesmező. Ennek északi szélén az Aranyos vize mellett fekszik Torda városa; itt állt hajdan a dákok hatalmas erődje: Dierna. A dákok nemzet volt első megingatója a hatalmas Rómának; a dákok tovék a büszke Rómát legelőbb adófizetőjévé. 98-ban Trajanus lép a trónra s már 100-ban Decebálnak, a dákok királyának, — mint illet, — megtagadja az adót és hadat izen. És Traján 101-ben 60,000 főből álló serege élén Dáciiába tör. Decebál Trajánust a Bánságban fogadja, de csatát csata után vesz. Decebál mind beljebb nyomul Erdély szívébe, Trajanus nem tágit s folyton üldözi, míg végre döntő-ütközetre került a dolog. Tordánál a Keresztesmezőn szembeáll a két ollenséges sereg. Hosszas és vérengző volt az ütközet s végre Trajánnak kedvezett a szerencse.

Decebál színlag elfogadja Traján föltételeit, de az impetator, alig hogy lábát kitette: ujra fegyvert ragad, sőt Trajánt orozva kívánta megöletni.

Trajanus azonban mindenről korán értesült, Longinus nevű kedves embereért is magát megboszulandó, a Dunán köhidat veret, és másodszor is Dáciiába rontván, hatalmába ejti azt. Decebál pedig szégyenletében kardjába ereszkedett.

Dierna földig romboltatott s később Salinae római colonia emelkedett föléje; ennek kapuja Pallász szobrával a XVII. századig fennállá még. (Vége köv.)

*) Lásd képét és bővebb leírását a „Hazánk s külföld“ 1865-ki folyamában. N. Ö.

Egy hét története.

Február 3-kán.

Csak egy tuczat. — Az én helytartóm. — Mi az: egy bál! — A budai népszínház. — A bátor vitézek. — A miniszterelnök estélye. — „Hunyadi László“ huszonötödik évfordulója. — Magyar Orpheus.

Csak egy tuczat tánczvizgalomról értesíthetném ezuttal tisztelt olvasónőmet, mert csak annyi meghívóban részesültem e héten, olyan borzasztó tánczkedve van most a fővárosnak. Az egész világ tánczolni akar. A politikus politikát tánczol, a kereskedő spekulációt, a fiatalság pedig talán mindakettőt. Csak a költő keresi föl igazán a szépért a tánczteremet, mert csakis ott találja meg most földi isteneit: a természeti szépséget, a művészi tökélyt, mosolygó eget és ragyogó csillagokat.

Ezt az egy körülményt kifejejtette az én mult heti helytartóm, a ki itt e helyütt olyan humorosan taglalgatta a tánczvizgalmi élvezeteket. Neki három órai táncz csak annyi multság, mint három órai gyalogjárás Gyöngyösről Hatvanig, és a kebel pihegése szerinte csak onnanszármazik, mert az útér akkor nem tudom már hányat lüktet! És a szépség kápráztató ígérete, és a szívek édes ittassága és az ábrándok tündéralakjai, az mind semmi az én szellemdus helytartóm előtt! Beh örülök, hogy még nem vagyok olyan öreg, mint ő. Én — mint azt éppen a mult héten megmutattam, — még a tárczairásnál is jobban szeretem a tánczteremet.

Csak egyet nem szeretek: írni róla, kivált azon most már átalánossá vált modorban, hogy t. i. előszámálják egyenkint, kik voltak jelen, és ki mikép volt öltözve, hajfodrozva és felcsokrozva. A kritika legigaztalanabb neme ez: szétszedi a legszebb virágbokrévét, a mi a földön csak létezik, kiválaszt belőle egy-két kiváló virágszálat, és mialatt ezek különös szépségeit fejtegeti, szétszakgatja azokat szirmonként, szálanként szemem láttára. Valóságos vandal kritika.

Vegyük például a csónak-egyleti bált. Gyönyörű volt nagyszerű volt. A hová a tekintet fordult, a legbájosabb arczokkal találkozott. Mert olvasónőim közül azok, a kik csilagszemekkel vannak megáldva, bizonynyal szintén tették már azt a tapasztalatot, hogy a tánczteremben nincsen abszolút csunya leányarcz. Megengedem, hogy ez optikai csalódás is lehet, de valamint nincsen olyan nő, a ki mikor szeret, szépnak ne látszanék, ép úgy a tánczteremben is, lehetnek ilyen és amolyan szépségek, de olyan, mely egyáltalában kívül esnek a szépség láthatárán, olyan nincsen; az egyiknek ez, a másiknak az, mindnyájunknak pedig az egész tetszik, éppen úgy, a mint a véletlen összhangzatossága összealkotja, és bármelyik is hiányzanék belőle, mindjárt kevesebb volna egy színváltozattal és kevésbbé hatalmas, kevésbbé megragadó a benyomás, — és most ott áll egy hült szívű kartársam, mélyen visszahúzódva egy pillér árnyába és rajzónnal, de mit mondok! plajbászszal kezében jegyezgeti magának, hogy ez is itt van, az is itt van; ez így van öltözve, amaz meg úgy, — édes Istenem, ha jegyezgetni akarok és ha ilyen helyütt átalában jegyezgetni tudnék, akkor sokkal háladatosabb térnek szentelném műkö-

désemet, elmennék a börzére, vagy a gabnacsarnokba, és nem a báj és szépség kristálpalotáiba.

Azért nem tudok én a multheti tánczvizgalmakról egyebet mondani, mint a mit Kegyetek úgy is tudnak, és azért sokkal jobb, ha inkább a színházba kísérnek el mosolygó képzelmükkel, itt a szív nem dobog a fejben, erről tehát tudok beszélni és van is mit.

De ne a budai népszínházba, mert ez most ismét egy vízbefuló szomorító képét tünteti elénk. Küzködik a hullámokkal, de nál jobban küzködik, annál jobban fogy ereje; a bösz hullámok pedig a közönség részvétlensége, vagyis, hogy igaz nevéen szólítsuk: közönye. „Áll Buda még,“ hanem e színház falain belül nem igen látszik, hogy „él magyar.“ Szánalom nézni a derék színészeket, hogy milyen ernyedetlen buzgósággal áldozzák fel magukat az éhen-halásnak, csupán azért, hogy Budaváros magyar nevét megmentse. Csak legalább annyi subventiót adnának e halálra kész csapatnak, hogy kenyere legyen! De úgy van ez a világon. A kinek van kenyere, arról gondoskodnak, hogy pecsenyével élhessen, a kinek pedig a mindennapija sincsen, annak azt mondják: életterlen. Régi politika ez, de talán nem egészen farsangi téma, azért talán jobb lesz a vigan élő nemzeti színházba vezetni hölgyeinket.

Mult pénteken egy kis egy felvonásos vigjátékot adtak elő, a mely olyan kicsiny, hogy meg sem bukhatott. Czime: „A miniszterelnök bálja“ és e czimnek is sokat köszönhet a darab. A szerencsés czim olyan, mint jó hangzatu név. Bejelentik, a társaság érdeke fel van költve, és ha a szerencsés név viselője kevés ideig marad, nem sok szellemmel is jó benyomást hagy hátra. Így vagyunk ez egy felvonásos vigjátékkal is. Kovács tanácsnok felesége és leánya pulykaczombot vacsorálnak, de ő nem eszik belőle, fősvénységből, Kovács tanácsnok éppen annyira fősvény, mint a milyen köznapilélek a neje, Lotti, és a milyen „naiv“ Eliz leánya, pedig egyik is, másik is példány a maga nemében; átalában ez a darab legnagyobb hibája, hogy az emberek benne nagyon köznapiaik; pedig szerzőnek van elég szelleme, hogy azoknak is juthatott volna belőle; de úgy látszik, nem ismeri még a színvadi hatás azon törvényét, hogy arczokat ott okvetlenül ki kell festeni, különben a természeti szép is elmosódik. De nézzük a mesét.

Egyszerre csak beáll a házmester és hoz egy három napal előbb megérkezett levelet; Kovács ur felbontja és egy formasierinti meghívó-jegy van benne, Kovács tanácsos ur és családja számára a miniszterelnök estélyére. Kovács ur első gondolata természetesen az, hogy nem megy az estélyre, mit keresne ő olyan fényes körben! Hasonló véleményben van Eliz is, de nem úgy a feleség; ebben fölébred a hiuság, ilyen kitüntetésről ő soha sem álmodott, aztán a leánya jövőjére is milyen szerencse lehet e kitüntetés, és férjére is, a miniszterelnöknek bizonyosan céljai vannak, különben nem is jutott volna eszébe meghívni őket, mai nap könnyen történik az emelkedés és milyen szépen hangzanék: Kovács osztálytanácsos és ezt mind a kedves feleség olyan ellenállhatlan ékesszólással adja

elő, hogy a fősvény férj is végre megadja magát, elmennek a miniszterelnök estélyére, nincs is veszteni való idő, már 7 az óra, 7 órakor kezdődik az estély, azonnal hozzá kell tehát fogni az öltözködéshez, a nők hozzá is fognak, csak Kovács ur van zavarban, nem tudja: atilla- vagy frakk-e ott a divat? és ebből a dilemmából nem lát más menekvést, mint Tollagi urhoz folyamodni utasításért; rösteli ugyan a megalázkodást egy „firkász” előtt, a kit ki nem állhat és a kinek éppen a jövő héten fel akar mondani, mert nem tetszik neki, hogy ez a firkász holmi ujságokat küldözget leányának, az ujságok után szerelmes-levelek szoktak következni, az pedig rettenetes volna; de ha egyáltalában nem képes eldönteni e fontos kérdést: frakk-e, vagy atilla!

Tollagi éppen vig énekszóval jön fel a lépcsőn, utána küldi tehát a házmestert és megismerkedünk oly egyéniséggel, a kit szerző írónak nevezett ugyan el, de a kiből Szerdahelyi művésze sem birt más alkotni, mint egy szellemdus arcu fodrást vagy szabólegényt. Csak egyetlen szóval ha emlékeztetne a betüvető mesterségre! Beszélni úgy tud, mint egy borbélylegény, beszél a divatról, a nőkről, a bálokról, a fényüzésről, a fősvénységről, beszél mindenről és mindenről úgy, mint a hogy egy író soha sem szokott beszélni. Olyan szellemi szegénység talán egy correctorban sincsen, nem hogy egy íróban, és tökéletes igaza van Kovács urnak, hogy ilyen írónak nem akarja odaadni leányát.

Tollagi aztán megmondja, hogy a miniszterelnök estélyén atillában kell megjelenni, és pedig a legujabb divat szerinti atillában, a milyen természetesen Kovács tanácsnoknak sincsen, mert neki legujabb atillája három éves; de ezen könnyű segíteni, van Pesten atilla is, nyakkötő is, fénymázás csizma is, és hasonlóképp van Lotti nagysám számára, a ki rikoltó vörös gallába öltözködött ez alatt, mogyorósin moir-antique és ennek megfelelő hajdisz is, a mit mind Tollagi ajánlkozik előszerezni két hordár és három bérkocsi segítségével. Csak Eliz kisasszonynak nincs szükség semmire, ez az egyszerű fehér tarlatán-ruhában is olyan szeretetreméltó jelenség, a milyen kedves szeretetreméltósággal Lendvayné asszony az efféle naiv alakokat személyesíteni tudja.

Pár percz múlva tehát minden együtt van, kezdődik az átöltözködés, és midőn éppen készen vannak az indulásra, jön az első emeleti lakó inasa és kéri a meghívó-jegyet a miniszterelnök estélyére! Ezt a lakót is Kovácsnak hívják, és ez a miniszteri meghívó m. tanácsosnak szolt! Csak most veszik észre a kis „m.” betűt a meghívón, valamint azt is, hogy a mi Kovácsunk városi „tanácsnok,” az a másik pedig „m. tanácsos!” Vége tehát a szép reményeknek, és csak most kezdődik a remegés, ha a világ megtudja e nagyszerű felültetést! Pedig okvetlenül megtudja, mert hisz itt van Tollagi, egy hírlapíró, a ki előtt sincsen szentség! Ez bizonyynal holnap kiírja az ujságba az egész dolgot! Nem marad tehát egyéb hátra, mint betapasztani a „firkász” száját, azaz odaadni neki Elizt, azon föltét alatt, hogy legközelebb miniszteri titkárrá neveztessek ki.

A mese tehát, a mint látni, eléggé jól van kigondolva, csak hogy nagyon soványul van kidolgozva; csupa merő próza, akár egy tegnapi kifli.

Annál költőibb volt a szombati előadás. Erkel „Hunyadi László”-ját adták, a gyönyörű zenemű huszonötödik évfordulójának megünneplésére. Mert a művészet világában is nagy idő ám az a huszonöt év. A mely mű huszonöt éven át a közönség kedvence marad, az a halhatatlanság számára van

teremtve és ilyen egy zenemű Erkel „Hunyadi László”-ja. A kritika ebben is, mint minden emberi alkotásban találhat gyöngéres részeket, de az örökké élő költészet századok múlva is édes magáénak fogja ismerni azt a búbajos szépséget és megragadó tüzet, mely e művet átlengi. Ritka halandó éri meg azt a szerencsét, hogy tanuja lehessen saját halhatatlansági ünnepélyének, de Erkel Ferencz teljesen méltó is e szerencsére. Nemcsak dicső műveket teremtett, hanem az anyagot is ő találta fel, a melyből azokat teremtetten. Őelőtte nemcsak magyar opera nem volt, de jóformán azt sem tudták, hogyan lehetne magyar operát teremteni. Hogy milyen volt a magyar zene ötven-hatvan évvel ezelőtt, legjobban megtudhatják hölgyeink a „Magyar Orpheus”-ból, melyet Bartalus éppen most rendez sajtó alá. Nagybecsű régiségeket gyűjtött össze e műben derék Bartalusunk, de ezek mind csak egyes kifakadásai a nemzeti érzésnek, a melyekből csak az ihletett lángelmének sükerülhet nagy szabásu, jellemzetes, egyénítő hangalkotásokat előállítani és ez a nagy és dicső feladat sikerült Erkel Ferencznek.

Nagyszerű mozzanatot jelöl tehát „Hunyadi László” nemzeti életünkben és ezt a mozzanatot ünnepelte meg mult szombaton a nemzeti színház, meghatóan, méltóan. A bájos Pauliné nyújtotta át az ősz zeneköltőnek a művészet koszorúját, és szívünkben őhajtják, hogy a nagy zeneköltő lelkét is még sokáig köritse az ifui erő és vidorság koszorúja.

—i —r.

Budapesti hírvivő.

++ (A gyermekkórház) újabb alapítói lettek gr. Mikó Imre 100, dr. Markusovszky Lajos 100 és Lukács Antal, földhitelintézeti osztálytanácsos, 200 frttal. A rendes tagok száma — hat éves fizetésre — tizennygygyel szaporodott. Átalában e jótékony intézet iránt folyvást méltó részvét nyilatkozik.

++ (Az olasz opera) szerződött tagjairól igen kedvezőleg nyilatkozik a külföldi kritika. Pozzoni Antoinettát sokoldalú és igen rokonszenves énekesnőnek mondják, s midőn decemberben Triesztben énekelt, az ottani sajtó sok dicsérettel halmozta el. Anastasi Salvátor igen jó hírű tenorista. Az altista nőt: signora Govotti-t szintén dicsérik. Az „Álarczos bál”-ban és „Borgia Lucrécia”-ban fog énekelni. Pandolfini baritonista már négy év előtt is sok sikert aratott a bécsi olasz operánál, habár akkor még kezdő volt, s azóta sokat haladt. Medini Pált a most élő bassisták legjobbjának tartják, s Rossini „Mózes”-ében, (melyet itt elő fognak adni,) igen kitűnő. Bolis tenorista is jó énekes. Ronzi asszony pedig, a másik énekesnő, első rangu tehetség, ki Milanóban, Nápolyban és Madridban köztetszés mellett énekelt.

++ (Grund János) báden-bádeni festész „Haldokló cigányá”-t — ez érdekes életképet, mely most a képzőművészeti társulatban látható, — meg kellene venni a muzeum számára, — írja egy műbarát. — Ára úgy sem nagy, csak 2000 frt. Grund beutazta hazánkat, s ezért merit néha tárgyat a magyar népéletből.

++ (Bécs felsőbb köreiben) most egy kis esemény nagy mozgalmat okozott. Gróf Festetich György, magyar miniszter fényes costume-bált rendezvén, királynő ő Felsége egyik közelebb mult napon egészen váratlanul maga ígérte meg jelenlétét s e felett némely körök nem tudnak megnyugodni, miután eddig csak a Schwarzenberg, Fürstenberg s még egy-két hercegi család dícselkedhetett e szerencsével, s nagy esemény, hogy a kivétel grófi házakra nézve éppen egy magyarnál kezdődött.

*** (A kereskedelmi ifjuság bálja) megvolt a lövöldében, és daczára annak, hogy a közönség zsufolásig tölté meg a termet; a legnagyobb élénkség a legszebb renddel párosult. A füzértáncz, mely a nagy közönséggel oly ritkán sikerül, Róka vezetése alatt a legszebben folyt le.

++ (A kereskedelmi miniszterium,) tekintve hogy a postára feladott s kézhez nem adott, vagy postai kezelés alatt megrongált értékküldeményekért a postaintézet ellen emelt kártérítések olykor késedelmesen intéztetnek el a postaközegek által; a panaszok megszüntetése czéljából, s hogy a miniszterium a tárgyalásokat figyelemmel kísérhesse, a kártérítési esetek egyenkint a miniszterium tudomására hozandók, s ennél fogva figyelmeztetik a közönség, hogy ily felszólamlást egyenesen a miniszteriumhoz is lehet benyújtani.

++ (Tewele ur,) a bécsi Károly színház egyik kedvelt tagja, Offenbach legujabb operettejében, a „Tato“-ban, a velocipede-féle legujabb járművet akarta a bécsi közönségnek a színen bemutatni. Első kísérlete a délelőtti próbán sikerülvén, délután újra felült a gonosz járműre, de szerencsétlenségére velocipedeje egy emelvénybe ütközvén, felfordult és jobb lábának alsó lábszára a kerekek közé jutván, két helyen eltört. Az orvosok reményt nyujtanak az iránt, hogy Tewele ur lábát nem lesz szükséges amputálni.

*** (A Duna jegére való lépést) a városi kapitányság azon hozzáadással tiltotta el, hogy az ellenkezőleg cselekvők a felállított őr által elfogatnak s megbüntetés végett bekísértetnek. Ezen tilalom daczára több gyermek a jégre ment s azokat a városi drabantok be is hajtották. Roszabbul járt egy másik gyermek, ki hasonlóan s ugyane napon a jégre ment; ezt is üldözőbe vette egy drabant; de midőn a gyermek a Dunán szaladt volna, a jég betört alatta s a víz alá merült.

*** (Jókai Mór) közelebb egyik derék izraelita polgártársunk, Grünwald Gábor, fölkérte: fogadná el fiának keresztapaságát. Jókai örömet eleget tett a megtisztelő bizalomnak, s a beavatási szertartásban, hol több előkelő izraelita polgártárs jelent meg, részt is vett. A beavatást lakoma követte, melyen Jókai az új-szülöttért emelt poharat, a jelenvoltak pedig Jókait köszöntötték fel.

*** (Egressy Árpád,) kinek tehetségét mindenki elismerte, s kit nagynak méltán nevezett édesatyja, végrendeletében különösen ajánlt az intendans kegyeibe, kevéssel neje halála után s kevéssel (valami 12 nappal) saját halála előtt abban a meglepetésben részesült, hogy a nemzeti színház felmondott neki. Hát hiszen ehhez joga volt a nemzeti színháznak, de hogy mi oka lehetett egy kézzelfoghatólag halálra vált ember végórát megkeseríteni, kiről úgy is tudva volt már, hogy nem éri meg a husvétet, a meddig a nemzeti társulatnak úgy is kicsaphatlan tagja, azt már csak a nemzeti színház érti: mi nem.

++ (Az akadémia palotája ég!) Szerdán éjjel e rémkiáltás futotta be az egész várost. A lánczhidtér csakhamar megtelt, mert a palota keleti szárnya csakugyan égett. A bennlakók közt nagy volt a zavar, mert — noha a Duna épen ott foly, — egy óráig mégsem volt sem víz, sem tűzfecskendő. Azonban egy óra után sikerült a tűz terjedését meggátolni. Csak az „István főkereszeg“-hez czimzett szálloda felé esett szárny fedele égett le, mely biztosítva volt, s így az ijedelem ezerszer nagyobb, mint a kár. A külső részén alig látszik az égés nyoma, csupán a homlokzat oldala lett füstös. A belső részben is csak a fenyegető vész okozta zavar nyomait találhatni. Legnagyobb volt a zavar az Eszterházy-képtárban, melynek helyiségét a lángok csapkodták. A képek egy részét elhordták, s a

termekben össze-vissza van hanyva minden. Kár azonban nem esett, s ez nagy vigasztalás. Átalában e vész alatt a szerencse volt jelen. Telepi Károly, a képzőművészeti társulat titkára, szenvedett legtöbb kárt. Padlásán levő fehérneműi elégték, s elhamvadt több festménye is, s a mi mindezeknél értékesb, megsemmisült néhai apósának: Egressy Gábornak könyvtára, s abban sok érdekes jegyzet és irat, például Petőfi levelei. A lakók legtöbb része megkárosult, de nem jelentékenyül. A veszélyt vigyázatlanság idézte elő. Gyaníthatólag úgy ütött ki a tűz, hogy a palotában alkalmazott vízvezetéki csövek befagyván, a kiolvasztásra nemcsak oltatlan meszet, de szenet is vittek föl a padlásra.

++ (Avignonban) nagy botrány történt legközelebb egy tenorista miatt, kit a közönség akart s a színházi bizottmány nem akart megtartani. A színházat kétszer üritették ki fegyveres erővel; most zárva van. De hát hogy is mer tetszeni a nagy közönségnek az, a ki a bizottmánynak nem tetszik? Aztán mire való a katonaság, ha nem a közönség gusztusát meg-regulázni? Ez a legkézzelfoghatóbb színi kritika!

*** (Rózsás napló.) Kun-szt-Mártonban e napokban vezette oltárhoz Szabó Kálmán, ottani jeles fiatal birtokos a szép és valóban művelt lelkű Nicsch Emilia kisasszonyt. — Könczöl János fiatal pesti ügyvéd e napokban jegyzé el a szellem-dus Lits Mari kisasszonyt. Az ég legszebb áldásai kísérjék a hű szerelmi frigyet.

*** (Vegyes hírek.) A királyi udvar egyelőre bécsi lakok szerint, nem jön le Pestre vagy Zágrádba, hanem február havát Bécsben tölti. — Budán hir szerint új építkezések vannak tervben a királyi palota körül, mely szűk az egész udvar befogadására. A fegyvertári épület kétemeletessé építtetnék, a palotának megfelelő magasság- és modorban. — Bartay Ede egy symphóniát írt, melyet tán a börtben meg fogunk hallani. — A börti hangverseny-idény a híres flórencziek három kamara-hangversenyével fog kezdődni. — Beszélik, hogy központi tanfelügyelőnek Zichy Antalt, e művelt író és publicistát nevezték ki. — Gr. Zichy Jenő és társai Budán egy új sós- és keservizes fürdőintézetet terveznek, kétszázezer forintnyi tőkével. — Gorove István, kereskedelmi miniszternek mult szombaton nyujtotta át a pesti zsidó beteg- és temetkezési egylet a „Poel Zedek“ elnöksége és bizottmánya azon diszes okmányt, mely a miniszternek az egylet tiszt. tagjául való kineveztetéséről szól. — A nemzeti kaszinó közgyűlésében az egylet igazgatóivá választottak: Károlyi György gróf, Szapáry Antal gróf, Wenckheim Béla báró. — A belügyminiszterium a Beniczky honvédezredes hullája fölfedezőjének jutalmul kitűzött 500 frtot Steinberg Jakab helybeli gabonakereskedőnek, kinek közvetítése által a hullát feltalálták, utalványozta. — Haynald Lajos kalocsai érsek a moldva-oláhországi csángó-magyarok részére a szt László-társulathoz 15,000 frtnyi adományt küldött. — Körmives Imre szinigazgató, a börti idényre a nagyváradi, a nyári idényre pedig a pécsi hatóságoktól engedélyt nyert. — Az első hazai ipariskola márczius elején nyílik meg a posti reáltanoda épületében. Ez iskola egyelőre csak esti és vasárnapi iskola lesz — Pár nap előtt az egri gőzmalom egyik gépén kellett igazítani. Ez alkalommal a gép az igazítással foglalkozó lakatos kabátját, mint mondják, vigyázatlansága folytán megkapta s a szerencsétlenség egyik lábát teljesen összezúzta s a másikat is tetemesen megrongálta. — „Egy munkácsi rab története“ czimmez Karlovsky M. Idától két kötetes regényes korrajz jelent meg. Szerző e műben

az 1849. utáni munkácsi foglyok életmódját, foglalkozását sat. is törekedett visszaadni. A műb. Podmaniczky Frigyesnek van ajánlva. — Vértesi Arnold ismert munkatársunk a „Magyar költészet történetét“ írja nők számára, melyet hir szerint Ráth Mór fog kiadni. — Olvasó és önképző kört alakított több pesti ifju, melyben hetenkint háromszor fognak felolvasások tartatni, magyar, német és franczia nyelven. A kör helyiségei az országuton levő Gyertyánffy-ház első emeletén vannak, s a tagok által fizetendő havi díj: 50 kr. — Egy vidámtanoncz napokban a várból jöve, az Albrecht-uton kézi-kocsiját gond nélkül görgette lefelé; a jármű azonban egy szögletkőnél megakadt, felfordult s a gyermek oly súlyos sérülést szenvedett, hogy kocsin kellett hazaszállítani. — Vestvalli Felicita, ki Hamlet szerepét játszsza, Lipcsében van. Alkalmasint ide is elvetődik. Mielőtt föllépne, a kritika mindenütt megtámadja, mert leány; de miután föllépett, azt mondja, hogy izról-izre Hamlet. — Az akadémiaának jelenleg 298 tagja van; 22 ezek közül tiszteletbeli, 39 rendes, 165 levelező és 72 külföldi. Az elmúlt évben 6 akadémiai tag halt meg, köztük: Erdélyi János, Tompa Mihály és dr. Balassa. — Rózs Sándor, a „Szegedi Híradó“ szerint, ismét elfogatott gr. Ráday kir. biztos parancsára, miután gyanuba keveredett, hogy az utósó időben történt rablásoknál részt vett volna. — Galovics Mária, egri származásu hajadon, szülőföldéről évek előtt eltűnt. A ki hollétéről biztos tudomással bir, kéretik azt Lőrinczy Jánossal, egervárosi közgyámmal közleni. — Öt zsidó polgárt választottak meg esküdtnek, a baranyavári járásban; a hivatalos esküt már le is tették. — Karagyorgyevics hg bűnvádi perében, — miként hiteles forrásból értesülünk, — e hó 8-kán kezdődnek el a végtárgyalások. — A bereg megyei agglegények tánczvigalmat rendeznek febr. 9-kén egy Beregszászban állítandó kisedővoda javára. — Két arany menyegző ment végbe Pozsonyban, febr. 2.- és 3-dikán. Az egyiket egy asztalos, másikat egy mészáros mester ülte, becsületes pozsonyi polgárok, kiket az Isten még sokáig éltesse, erőben, egészségben. — A „miniszterelnök bálja“ szerzője Almási Balogh Tihamér. — Ludassy Gans Mór ur — miként több lap ujságolja, — visszalép a sajtó-osztály vezetésétől s helyét Pompéry a „Magyarország“ egykori szerkesztője foglalja el. — Uj távirda állomások szerveztettek Gyulán, Békésen és Tornán korlátolt napszolgálatlalt. — Schwarz Adolf, kinek nagyszerű csalásai és Amerikába szökése annak idején sok zajt okoztak, közelebb Biharmegye fenyítő-törvényszéke által 15 évi fogságra ítéltetett. — A franczia-magyar bank alakítására gr. Károlyi Ede hir szerint már megnyerte a legfelsőbb engedélyt. E bank minden eddiginél nagyobb üzlettért akar elfoglalni, és azt remélik, hogy daczára oly számos pénzintézeteinknek, még van számára hely. — A Terézvárosban mind a Jókai, mind a Gorove-párt nagy erőt fejt ki, de igen tisztességes módon, s Gorove a mult vasárnap, Jókai pedig tegnapelőtt tartott beszédet, ugyanazon a helyen: a lövöldében. — Egy miniszteri hivatalnok ifju neje Budán e napokban, ürülési rohamában az első emeletről le akart ugrani, de egy szolgáló, ki épen a legszerencsésőbb pillanatban vette észre szándékát, megakadályozta.

✦✦ (Halálozások.) Almási Gedeon Miklós, volt honvéd-örnagy, sárosmegyei telekkönyvvezető, január 30-kán, 64 éves korában Eperjesen meghalt. — Bánffy József, Csanádmegye alispánja, mult hó végén Makón hunyt el. — Egressy Árpád, nemzeti színházunk tohotséges tagja, február 1-én temette-

tett el. — Orbán Pető, hites-ügyvéd, a magyar irodalomnak egykor szorgalmas munkása, élte 35-dik évében, Debreczenben elhunyt. — Ács Lajos és Károly a többi hozzájuk tartozók nevében fájdalmas szívvel tudatják édesanyjuk, özv. Ács Gergelyné asszony 81 éves korában Ráczekevin történt elhunytát. — Szegeden néhány nap előtt temették el Hadayné szül. Osztrovszky Francziska asszonyt, az ottani nőegylet nemes-szívü alelnökét, a jó nyák és szívélyes házi-asszonyok egyik legkitünőbbikét. Elvezetését minden ismerőse mélyen fájlalja. Béke hamvaikra!

✦✦ (Előfizetési felhívás) a „Magyar Orpheus“ című vegyes tartalmu zenegyűjteményre. Fájdalommal, de nem vádkép említem, hogy középkori zeneműemlékeink örökre elveszttek, s az újabb kor két első századából alig tudunk valamit felmutatni. Nem vádkép; mert ismerjük a multak eseményeit.

De midőn a közelebbi század szellemi terményei is, melyeket a nemzet közvetlenül ránk hagyott örökségül, szemünk láttára elvesznek; vajon mivel fogja a jövő kor indokolni közönyünket? hol lesz az alap, melyre figyelnie kell, hogy építménye össze ne dőljön?

A Kisfaludy-társaság is osztozván ez aggodalmamban, s tekintettel arra, hogy zenénk művelői ne legyenek elszigetelve a multaktól, helyeselte eljárásomat, midőn 1772—1844 közti évekből, melyekre esik műköltészetünk első korszaka is: „Magyar Orpheus“ cím alatti gyűjteményemet sajtó alá rendeztem.

A gyűjtemény műdalokat, népdalokat s zongora-darabokat tartalmaz, összesen 112 darabot. A népdalok száma több mint 43, melyek közül ma már három is alig ismeretes; a többieket — mindamellett, hogy költői s történelmi becsük — feledés homálya fedi. A műdalok mindenike több lap, sőt levél terjedelmű. Egy részük nem magyar stylus ugyan, de zenénk fejlődésében szerepeltek, s csak ezekkel együttesen adhatok egy teljes történelmi képet. — Többek közt Haydn-tól is közlök két magyar szövegű dalt, melyeket a német irodalom sem ismer. — Minden darab fölé kijelöltem az évszámokat, szerző nevét és forrásokat. Előszavamban, mely a nevezett korszakra tájékozásul szolgál, egyszersmind közlöm a szerzők életirati vázlatát. Ez előszót gyűjteményem bővebb ismertetése végett a „Hazánk“ 22-dik s erre következő számaiban már közzé is tettem.

Eszerint, miután a terjedelmes gyűjtemény épen sajtóra vár, tisztelettel felhivom a t. cz. közönséget, olvasó- s zene-egyleteket, hogy pártolásukkal lehetőségessé tegyék megjelenését. — Számítva irodalmunk vállalatom iránti rokonszenvére, e könnyebb s rövidebb utat választottam, annak biztos tudatában, hogy a kiket nemzeti haladásunk minden ága érdekel, lehetőségessé teszük nemzeti zenénk művelői előtt multunk ismertetését, sőt ama költői művekkel maguknak is kellemes órákat szereznek.

A „Magyar Orpheus“ nagy nyolczadrét-alakban s csinos kiállításban fog megjelenni. Egy példány előfizetési ára terjedelméhez képest csak négy forint. Bolti ára tetemesen drágább lesz.

Gyűjtőknek minden tíz példányra egy tiszteletpéldánnyal szolgálók. Az előfizetési pénzek díjmentesen küldendők Pestre, Rózsavölgyi és társa műkereskedésébe, a szervitatér és uri-utca sarkán.

Előfizetési határidő: f. é. ápril 1-seje.

A Kisfaludy-társaság pártolásával s megbízásából
Bartalus István.

Nemzeti színház.

Február 4-kén.

Jan. 29-kén: „A miniszterelnök bálja“, eredeti vigjáték, 1 felv., írta N. N. és „A szép molnárné“, franczia vigjáték, 1 felv. — Jan. 30-kán: „Hunyadi László“, Erkel Ferencz nagy operája, 4 felv. — Jan. 31-kén: „A miniszterelnök bálja“ és „Egyetlen leány“, 1 felvonásos vigjátékok. — Febr. 1-én: „Az égben“, Balázs Sándor eredeti vigjátéka, 2 felv. és „A szerelmes ördög“ ballet 4-dik felvonása. — Febr. 2-kán: „A boldogság első napja“, Auber vig operája, 3 felv. — Febr. 3-kán: „A makranczos hölgy“, Shakespeare vigjátéka, 4 felv. — Febr. 4-kén: „A fehér nő“, Boieldieu Adorján operája, 3 felv.

Budai népszínház.

Február 4-kén.

Jan. 29-kén: „Az ingyen tanács“ és „Titkár és szakács“, 1 felvonásos vigjátékok. — Jan. 30-kán: „Titkár és szakács“ és „Hentes és báró“, 1 felvonásos vigjátékok. — Jan. 31-kén: „Az ördög pilulái“, látványos bohózat, 4

felv. — Febr. 1-én: „Bella Iza,” alkalmi nagy paródia, 2 felv. — Febr. 2-kán: „Az ördög pilulái,” látványos bohózat, 4 felv. — Febr. 3-kán: „Kie a 40,000 frt,” vigjáték, 4 felv. — Febr. 4-kén: „Kényes megbizás,” vigjáték, 1 felv. és „Egy férj vétke,” vigjáték, 3 felv.

Gazdasszonyoknak.

Vagdalt vesepecsenye.

Két font vesepecsenyről minden hártját leszedve, finomra kell vágni és egy mozsárban megtörni, zsirban finomra vágott vöröshagymát megpirítani, ezt a hussal együtt keverő tálba tenni, egy tejben ázott zsemlyét, egy egész tojást és két tojás székét, finom fűszert, sót, jól összevegyítve, ismét a mozsárban megtörni és a hussal összevegyíteni. Egy iv papirost zsirral vastagon megkenve, a hust hosszukás rudakba ildomitva és zsemlyemorzásával meghintve, a papirba kell csavarni. A vázak szalonnával, sárgarépával, vöröshagymával egy lábasba tétetnek, a hus rudak reá téve, szép barnára megsüttetnek. Ezután a hust ki kell venni, a vázakat barnára pároltatni, két kanálliszttal meghinteni, párolás után egy meszely vizet, ugyanannyi bort reá öntvén, piritott czukorral szép szint adván neki. Tálaláskor a hus finom szeletekre vagdaltatik és a jól kisült mártás citromlével ízesítve reá szüretik.

H. Zerna.

Divattudósítás.

Mai mellékletünk magyarázata.

Az első szám: asztalterítőre, színes alsószoknyára, függönyökre, sat. való himzés mintája, tambourirozással, keskeny zsinorokkal vagy berlini pamuttal himzendő.

A 2-dik szám: párnahéjakra, fehér alsószoknyákra való himzés rajza.

A 3-dik szám: J és L betűk, zsebkendőkre.

A 4-dik szám: kerek tüpárnára való finom himzés rajza, fehér battiszon himzendő és egy kerek selyempárna fölé huzandó. Köröskörül néhány csokrot vagy szalagból készült rúchet kell alkalmazni.

Az 5-dik szám: A és H betűk.

A 6-dik szám: A és P betűk.

A 7-dik szám: zsebkendő sarkába való himzés rajza, finom, francia, sűrű öltésekkel dolgozandó.

A 8-dik szám: D és A betűk.

A 9-dik szám: paplanlepedőkre, nőingekre, párnahéjakra, sat. való rajz.

A 10-dik szám: zsebkendő körül és sarkába való himzés rajza, francia himzés.

A 11-dik szám: A betű, zsebkendőkre.

A 12-dik szám: fehérneműekre való himzés rajza.

A 13-dik szám: apró virág, fehér vagy tarka himzések kitöltésére.

A 14-dik szám: felső gallér mintája, dupla moll-clairon himzendő.

A 15-dik szám: zsebkendő, nyakkendő vagy kis tüpárna sarkába való himzés rajza.

A 16-dik szám: kis asztalkendő sarkába való himzés rajza, tarka mosó-fonállal himzendő.

A 17-dik szám: nyakkendő-himzés rajza, fehér mollon himzendő.

A 18-dik szám: felső gallér mintája, fekete vagy színes fonállal dolgozandó.

A 19-dik szám: tálcza, párnácska, sat. közepére való himzés rajza, sötét alapon színes selyemmel himzendő.

A 20-, 21-, 22- és 23-dik szám: apróságok, kis nyakkötők, fűkötőkre, sat. való elszórt himzés rajza.

A 24-dik szám: hosszudad medaillon rajza, fehér paplanokra, nyakkötőkre, sat. alkalmazható.

A 25-dik szám: Laura név, zsebkendőre; megbizásból készült.

A 26-dik szám: elszórt virág, különféle himzések használható.

A 27-dik szám: medaillon paplanokra, sat.

A 28-dik szám: egy dohányzacskóra való himzés rajza, kashemiron tarka selyemmel himzendő. E részt a felső, egyenes oldalon három ujjnyival hosszabbra kell kiszabni, hogy abból nem csak a beszegésre teljék, hanem a dohányzacskó tetszés szerinti nagyságát is ezzel meg lehet adni.

A 29-dik szám: fehérneműekre való himzés rajza.

A 30-dik szám: asztalterítő sarkába való himzés rajza, sötét posztóra vagy ripsre berlini pamuttal vagy vastag selyemmel himzendő.

A 31-dik szám: apró virág, fehérneműek kitöltésére való.

A 32-dik szám: nyakkötő sarkába való himzés rajza.

A 33-dik szám: battiszon-zsebkendő körüli gazdag himzés, francia modorban himzendő.

A 34-dik szám: pamlagpárnára való himzés rajza, fehér czérnatokon berlini pamuttal, keresztöltésekben himzendő. A mintalapon megvan jelölve a színek, t. i. fekete, fehér és vörös, de tetszés szerint e mintát en könnyen tarkázni is lehet és chinai tarkaságot tüntetni fel rajta, t. i. a pavillon sárga vagy kék lehetne, az alakok vörösek, a virágállványok barnák, a virágok tarkák sat. Ez tetszésünktől függ. A keresztöltésű munkákat az annyira kedvelt gobelin-öltéssel is lehet készíteni; ez öltés pedig áll két szányi magas egymás melletti gyöngyöltésből. Az így készült himzések szebbek és ugyanannyi fáradságból áll, mint a keresztöltéssel való munka.

A 35-dik szám: G betű, zsebkendőkre. És végre

a 36-dik szám: kis virág, fehérneműek kitöltésére használható.

Számrejtvény.

Fűz Istvánné Albinától.

12, 3, 8, 12, 10. Midőn illet szükségelünk,

Akkor nem lehet jó kedvünk;

5, 8, 15, 13, 6. Csólnak e nélkül nem képzelhető.

Egymással jár mindig ez a kettő;

10, 9, 3. Hogyha illet gyakran iszol,

Biztosítlak, jól meghizol;

10, 2, 3, 12, 10. Rákóczy birta egykoron,

8, 2, 3, 2. Most már csak multról regélő rom;

1, 6, 11, 7. Ez is bizony itt lesz már,

Majd ha a farsang lejár;

1 - 16. Ez magyar hazánkban nevezetes egyén

A diplomatika és költészet terén.

Megfejtési határidő: márczius 4-dike.

A f. é. 2-dik számban közlött rejtvény értelme: „A legelső magyar ember a király!” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Theisz Hummel Emilia, Illés Bus Ludmilla, Czeglédy Antónia, Sárkány Luiza, Kovács Lajosné Vargha Emilia, Véghegyi Molnár Juliska, Pospischel Emma, Fischer Sarolta, Horváth Mószer Szidónia, Marton Izabella, Schwarcz Eva, Reményfy Ilka, Takács Kirnbauer Luiza, Kiss Irma, Basilides nővérek, Szluha Mariska, Bogchsa Berczik Ilon, Gyurai Kis Janka, Petrovich Luiza, Bukóvszky Ilon és Regina, Marcsány Viktória, Nagy Malvin, Kozma Ferenczné, Malachovszky Béláné, Bódy Mariska, Perger Izabella, Pethes Cziike Karolina, Kenessey Biró Magdolna, Orbán Paulina, Soltész Petronella.

A f. é. 1-ső számban közlött rejtvény megfejtését utólag beküldték:

Rácz Mariska, Perger Izabella, Pethes Cziike Karolina, Ruttkay Ilona, Orbán Paulina, Soltész Petronella.

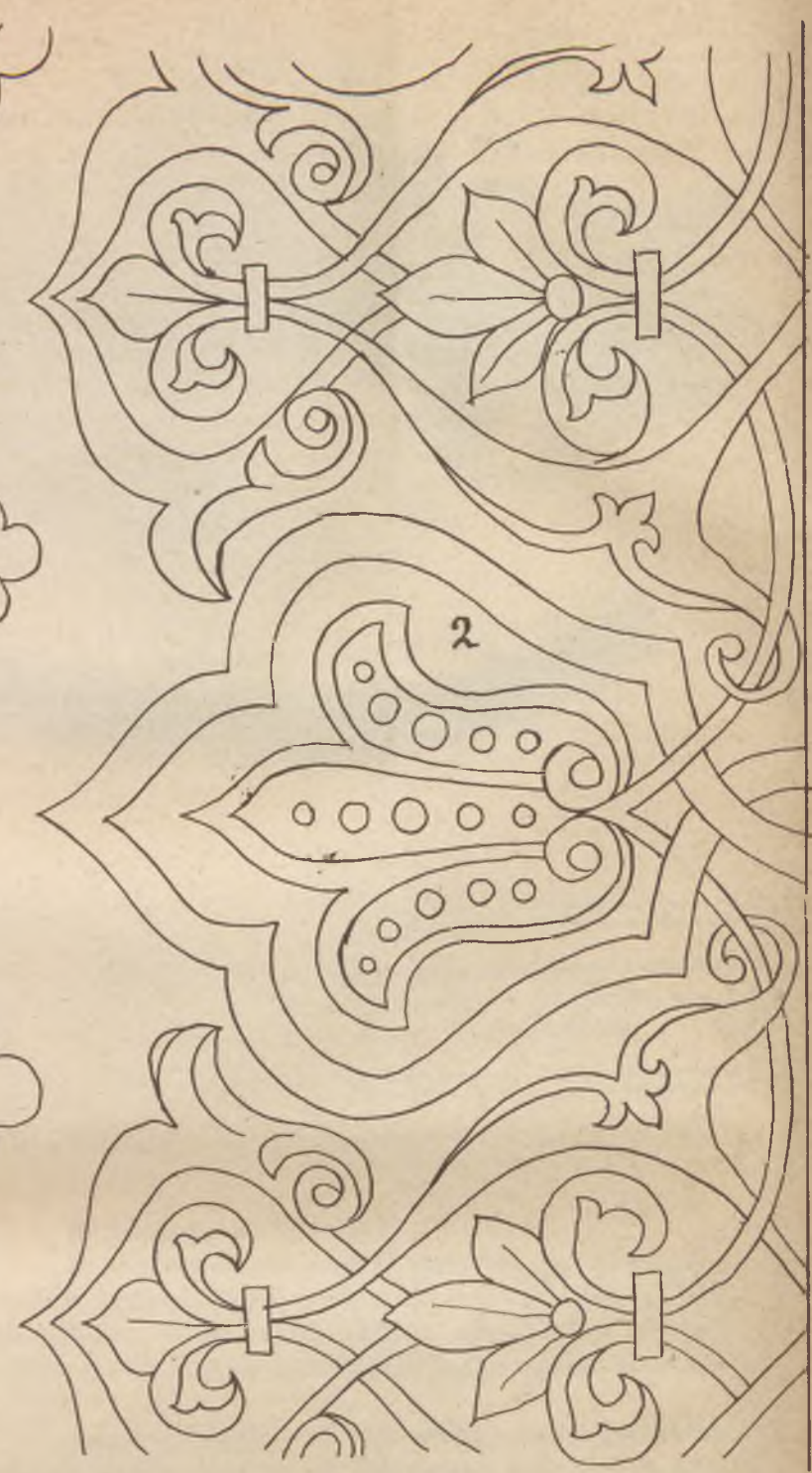
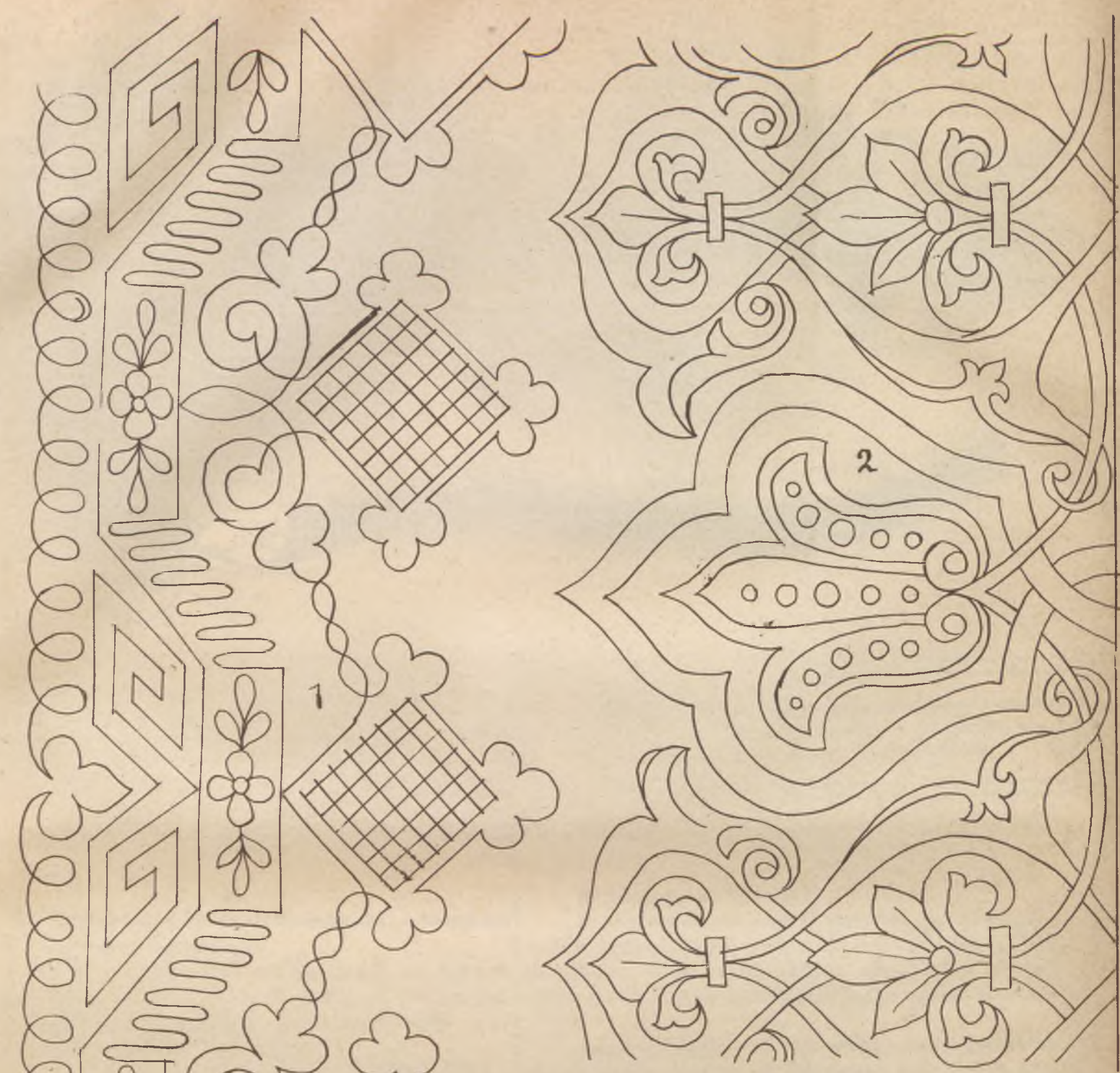
Tartalom.

A nők hivatása, Ócsya Árpádtól. — Bölcső mellett, Hajnalától. — A fehér főkötős asszonyosság, Szépfaludy Ferencztől. — Ha szivedet, Ilkától. — A láthatatlan, Mihály Tivadartól. — Nagyenyedtől Nagyváradig. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbizások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: női munkák mintalapja.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

NÖI MUNKÁK M
A.Családi Kör m

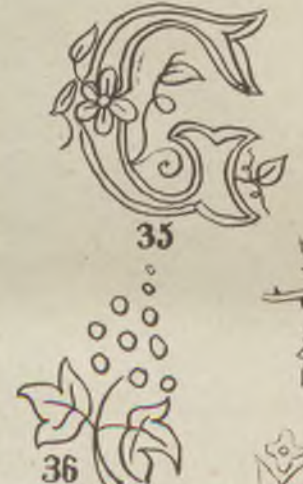
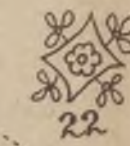
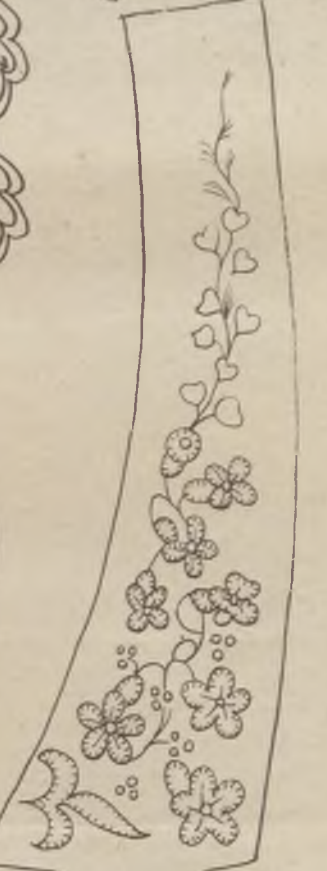
NÖI MUNKÁK MINTALAPJA

A Családi Kör melléklete

Február havában 1869

NŐI MUNKÁK MINTA
 A Családi Kör mellékle
 Február havában 1869

NÖI MUNKÁK MINTALAPJA

Á.Családi Kör-melléklete

Február havában 1869

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félelvi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetési díja:

Egy négyezer hasábozott sorért 8 kr.

7. SZ.

**Február 13-án.
1869.**

Havonkénti színezett dí-

vatképpel. minden szükséges
bimzetrájokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megkötésén egész-, a műlap megkötésén féllelvi járattási költséget foglal magában a lap irányában.

A nők hivatása.

(Vége.)

II.

Egy tárczairó, ki a költészetről elmélkedett, a következő sorokat írta munkája bevezetéséül:

„A költők és a nők között mindig létezik egy belső és csudálatraméltó rokonérzelem, mivel a költő női tisztasággal, a nő szíve pedig költői érzelmekkel kell, hogy betelje; mert át kell érezniük hivatásukat és az életet.“

Ha nem ismerném a nőnemet, ha nem tudnám, hogy a nőknél az izlés s a nemesebb érzelmek jobban ki vannak fejlődve, mint a férfiaknál, talán kétségbe vonnám ez állítást; de így mintegy a tapasztalás által kényszerítve vagyok annak igazságát elismerni.

Aimé Martin nem tartozik azon írók közé, kik a nőknek csak azért hódolnak, mert szépek, hanem azok közé, kik a nőkben a szépség mellett az erényt keresik. Hol azonban az erény a szépséggel összpontosul, ott az igazságra is reá találunk. Nem a külső, testi szépséget érti itt Aimé Martin, hanem a lelket.

Az „Education des Méres de Famille“ czimű munka szerzője a nőket mint családanyákat keresi fel, s miután lételünket főleg anyáinknak köszönhetjük, az anyai első nevelés fogékony, romlatlan lényünkre legnagyobb befolyást gyakorol; mert a szó legszobbb értelmében jó és erényes anya az erény szeretetét mintegy belé leheli gyermekeibe. És ez főleg anya és leánya között áll; mert a leánygyermek a gyöngédebb nemhez tartozván, sokkal simulekonyabb anyjához, mint a fiugyermek.

Mi tehát egy nő hivatása?

Jó anyákat nevelni. Egy gyöngéd, erényes nő még a legvadabb férfit is, kinek nevelése talán el volt hibázva vagy el hanyagolva, képes megszeliidíteni. Atyai szigor és anyai szeretet pedig a legroszabb hajlamu fiugyermekből is „embert“ nevel.

Azonban fájdalommal tapasztaljuk, hogy korunkban a nevelés nagyon hiányos. A balitéletek, melyek évek hosszu során át ragadtak reánk, a nőnemre nagy befolyást gyakorolnak. Az anyák egy része ma már nem egyszerű, erényes nőt nevel leányaiból, hanem — bocsánat e kifejezésért, de az igazat ki kell mondani, — egy diszes gépet, mely tíz nyelvet is beszél, bájosan tánczol, jól énekel, zongorázik, izletesen tud öltözködni és mosolygani. Ennyiből áll a mai „modern“ nevelés! S ha történetesen Mexikóról vagy a franczia forradalomról találunk a nő előtt beszélni, vége van a társalgásnak; ezekhez nem tud hozzá szólni, s míg a franczia regényeket könyv nélkül el tudja mondani, addig Jósikáról s Jókairól azt sem tudja, irt-e valaha regényt?!

A nő legszobbb hivatása a szív nevelése. Nem pártolom legkevésbbé sem azon, Aimé Martin által is említett tudósokat, kik a nőktől megtagadták a lelket. Ez oly állítás, melyet senki sem bizonyított be, s nem is fog soha bebizonyítani; de azt hiszem, hogy a nők, minden képességük mellett sem alkalmazhatók oly teendők véghezvitelére, melyekre a férfiak vannak hivatva, mert nem illetékesek. A természet kijelölte a kettő teendőik között a határvonalat, s azonátlépniegyiknek sem szabad.

A nő lehet tudományos is, tudhat nyelveket, éneket, zenét, táncot; de ezeknek alárendelni kötelességeit nem lehet.

Lelkiismeretes, takarékos gazdasszonynak, jó honleánynak és erényes családanyának kell lenni. Ez többet ér tizenöt nyelv beszélésénél, többet ér a világ minden külső szépségeinél, mely belül üres.

Az emberiség ujjaszületését Aimé Martin csak az anyától várja. És méltón! A hit, a remény és a szeretet legbővebb, de egyszersmind legkellemesebb forrása egy tiszta, erényes női kebel. Azon darabos, mondhatnám durva jellem, mely a férfiak tulajdona, a nőekkel való érintkezésnek köszönheti finomodását, simulékonyosságát. Az egészen vad embert soha sem zaklatja a lelkiismeret szózata; ez csak a szelidebb, a nemesebb keblekben honol, s ez és a józan ész szabnak határt akaratainknak. E kettő az, mi az állatoktól megkülönböztet, a mely azok fölé emel. A lelkiismeret szavát felismerni, szabad akaratunkat korlátozni pedig az első anyai nevelés tanit meg.

E kettőnek létele vagy nem létele szerint különböztetjük meg a lélek-embert az állat-embertől. — A nők, az anyák vannak hivatta belőlünk lélek-embert nevelni!

Öcsvay Árpád.

Oh, láttad-e?...

Sal Ferencztől.

h, láttad-e leányka, a
Virágbimbó miként fesel?
Hallottad-e, a fülmile
Minő panaszszaal énekel?

Észlelted-e, mikor a nap
Sugárait szétlöveli,
A fáradt föld megifjodik
S kebléből diszét tárja ki.

Tudod-e, mi azon erő,
A mitől nyílik a virág,
Énekel a kis fülmile,
Születik a szép napsugár?

Tudod-e, mi azon erő,
Mely rombol, s épít szüntelen,
A szívben üdvöt, bűt terem?
Leányka, — az a szerelem.

A fehér főkötös asszonyság.

Elbeszélés,

Szépfoludi Ferencztől.

(Végén.)

III.

Most valahányszor tavasz jő s meglátom az utcza szegletén a szende márcziusi ibolyákat, mindig idegrángásokat kapok, hogy az emberek rémülten futnak el oldalam mellől.

Minden ibolyában egy szerelmes orvost képelek s minden szerelmes orvos idegessé tesz. Gyülölöm a tavaszt, az ibolyákat s az orvosokat.

Nem tudtam, miként adjam Nettinek tudtára, hogy szeretem. Előtte mindig olyan ártatlan ritka arcot vágtam, hogy ártatlansága daczára is elnevette magát.

A kis orvos ott ült pamlagomon s mintha valami nehéz beteget lettem volna, orvosságot adott be.

A háládatlan, inkább ajánlott volna valami legerősebb mérget, melytől feketének láttam volna az egész világot, mint-hogy ennyire lefőzött.

Eddig csak az ügyvédekben nem bíztam, most már az orvosokat sem szenvedhetem.

És az orvosságot magamnak kellett meginnom. Magam mártottam harmincz év keserőségét szerető szívembe.

A kis orvos azt ajánlotta, hogy haladéktalanul írjak levelet Nettinek, valljam be szerelmemet, a levelet tegyem egy kis ibolya-bokrétába s küldjem el. Ha szeret, tüzze a bokrétát kebelére; ha nem szeret, a bokréta nem lesz kebelén s én nem fogok többé alkalmatlankodni látogatásaimmal.

Nekem nagyon tetszett, az idea nagyon költői volt. A félénk szerelmes ember kapkod minden fű-fa után, melylyel megkimélheti magát a szólástól.

Szegény, szerelmes ember! észre sem vettem, hogy kis orvos barátom reám mosolygott.

Akkor azt hittem, örvend előre a sükernek, mely szerencsés tervünket követni fogja. Most már gyanitom, hogy miért mosolygott.

Leültem, és sok javítás után megírtam végre a szerelmes levelet.

Nem volt nagyon nehéz; hisz már azelőtt vagy száz levelet fogalmaztam s ugyanannyiszor meg is irtam, mennyire szeretem, mennyire imádom.

Aztán elmentünk barátommal egy szép virágárusnőhöz s a legszebb márcziusi ibolyákból bokrétát köttettünk.

A szép virágárus leány olyan szép bokrétát kötött szép piros szalaggal, hogy még most is szívembe nyílik, ha vissza emlékezem. Pedig, ha orvost, ibolyát látok, mindig visszaemlékezem. Nagyon sokszor kell visszaemlékezniem.

Othonn a kis orvossal együtt illesztettük be a szerelmes levelet, mely Nettiehez volt intézve.

A kis orvos barátságosan kezét szorított s már előre is kért, fogadnám el üdvözlétét boldogságomhoz.

Elfogadtam. Szívem repesett örömében. Alig várhattam a délutánt, hogy Nettit meglátogassam.

Milyen szépen fog illeni hófehér kebelére a kis ibolya-csokor!

Aldottam a kis orvost, hogy jó tanácsával kiszabadított a hinárból, melyből magam erejével talán sohasem lettem volna képes kivergődni.

Mihelyt a kis ibolya-csokrot keblén megpillantom, oda ülök hozzá a pamlagra, bizalmasan fogunk egymással szólni s megállapítjuk a tervet jövő boldogságunkra.

Mikor a nap lemenőben volt, siettem Nettiekhöz.

Netti már az ablakból meglátott és sietve futott elé, mint bizalmas ismerőse elé.

Máskor szeme közé pillantottam először, most kebelére esett legelső tekintetem.

Tekintetem odameredt a gyönyörű leány csudaszép kebelére, mintha keresne valamit.

Egy kis ibolya-bokrétát keresett piros szalaggal, mely oly jól illett volna hófehér kebelére.

Sehol, sehol nem volt a kis ibolya-csokor.

Elborult a világ, összefutott minden tárgy szemeim előtt. Nem láttam sem Nettit sem a csokrot; a vaskályhának akartam kezét csókolni s az üvegajtóba úgy beleütöttem a fejem, hogy mindnyájan feljajgattak.

Senki sem tudta, mi bajom.

Azt gondolták, a fejem fáj s szánakozva pillantottak

reám, én meg azt hittem, szerelmemet nevetik ki s majd össze-rogytam szegyenletemben.

Az ibolya-csokrot egy kis üveg pohárban pillantottam meg; majd elégette tekintetemet. Ugy tetszett, mintha az ibolya-bokréta is hahotára fakadna kudarczom fölött.

Netti megpillantotta, hogy az ibolyára néztem s szives mosolylyal köszöntö meg a figyelmet.

Minden szavában keserű gunyt láttam, minden tekintete mérges tör volt szerelmes szívemre.

Nem emlékszem már vissza, mit beszélhettem, hanem annyi mégis eszembe jut, hogy a kis orvost is emlegették.

— Sajnálattal hallottuk, hogy az ön kedves barátja holnap reggel külföldre utazik. Ma reggel volt nálunk bucsuzni.

Nem feleltem rá semmit.

Mindenben czélzást véltem.

Szótalanul vettem kalapomat, meghajtottam magamat s csak annyit voltam képes elhebegni:

— Igenis, külföldre fogok utazni. Magamat ajánlom!

Mikor az ajtót betettem, s a lépcsőn lefutottam, az ablakon át hangos kacaj ütötte meg fületem. Bizonyosan engem nevettek ki!

Nem is fordultam többé vissza a ház felé; mentem, mint az eszeveszett, futottam, rohantam, sodortam magammal az embereket.

Még otthon is fülembé hangzott a kacaj. Meg voltam semmisülve.

Kétségbeesetten vettem magam pamlagomra s reményvesztett hangon kiabáltam, hogy:

— meghalok! meghalok!

Csak akkor tértem magamhoz, midőn házmesterem fel-szaladt s figyelmeztetett, hogy ha csöndesebben nem viselem magamat, kénytelen lesz a szállást felmondani.

Most az egyszer kedvemre szólt, felmondtam magam. Házmesterem is olbámult, olyan mogorva hangon mondtam, hogy: elmehet!

Másnap irtam szüleimnek, hogy bővebb tanulmányozás s kiképzetés végett külföldre utazom.

Szegény atyám, kierővel nagy emberré akart tenni, annyi pénzt küldött utánam, mintha egész életemre el akart volna látni. Biztatott, míg visszatérek, szép kis feleséget szerez számomra, kivel bizonyára boldog leszek.

Keserűen mosolyogtam a kedves öreg jó izü levelére.

Emlegetni feleséget kosár után! Mintha kedve kerekedhetnék a macskának, hogy a forró kását megizlelje, ha már egyszer száját kegyetlenül megégette.

Beutaztam Francia- és Olaszországot; fölkerestem a legvigabb helyeket, a legzajosabb multságokban vettem részt, hogy Nettit feledjem.

Nem feledhettem.

Atyám hívott haza, kitagadással fenyegetett, ha át nem veszem gazdaságát s meg nem nősülök.

Később voltam lemondani mindenről, hogysen szerelmemet elfeledjem. Ő elfeledhet, én nem fogom elfeledni soha.

Pár év múlva elhalt atyám s én kis birtokomat eladva, messze költöztem a fővárostól.

IV.

Lassankint vigasztalódni kezdtem, darab időre egészen eltűnt szerelmem. A víz is csak bizonyos időig molegszik, forr; ha ki nem futhat, elpárolog lassankint, még nyoma sem marad meg.

Először meg akartam magamat ölni, csak nagy megerőtetéssel tettem vissza a falra pisztolyomat. Nem engedtem a forró vizet kifutni, s csakugyan elpárolgott, a nélkül, hogy valakit is megégetett volna.

Netti sohasem szeretett! — kiáltottam föl néha magányomban s nagyokat gondolkoztam s még sem tudtam valami vigasztaló mondást fölfedezni, mely szívemre jó hatással lehetett volna.

Pedig milyen vig, derült volt közelemben. Minő szeretetreméltó szemrehányásokat tett, mikor a rendes időnél valamivel tovább kimaradtam.

A nők szeretik, ha sok férfi hódol nekik; de azért nem mindeniket szeretik!

Minden okoskodásom daczára is csak nagy sokára szánhattam rá magam a házassodásra.

Egy szomszéd földbirtokosnak kedves, szeretetreméltó leányát vettem feleségül, ki egész haláláig önzetlen, odaadó szerelemmel szeretett.

Sok év múlva mertem csak fézskemet odahagyni s a fővárosba felköltözködni.

Ismét látni akartam a helyet, hol annyi boldog órát töltöttem és hol egyszer oly kétségbeesett valék.

Magam elé varázsoltam a kedves arcokat, melyeknek látása egykor öröme ragadott, boldoggá tett; elképzeltem barátaimát öreges vonásaikkal megezüstösödött hajfürteikkel. Mily édes lesz a baráti kézszorítás!

S itt valóban jóízűen nevetetheték. Ötvenhárom éves vén szívem ismét megmozdult, mint valami első szerelmes leánykéé. Nettire gondoltam.

Barátimat, ismerőseimet elképzeltem redős homlokkal, megöregedett arczczal, és valahányszor Nettire gondoltam, mindig a tizenhét éves leányka állott előttem, mint hajdan kis orvos barátom mondá: „Gyönyörű fekete fürtökkel s még gyönyörűbb fekete szemekkel!”

— Ha! ha! ha!

Hangos kacaj felelt „fekete fürtös s fekete szemes” gondolataimra a waggonban.

Oda néztem „szép” vis-a-vis-omra s egy öreg asszonyságot láttam magam előtt.

A két kis leányka — bizonyára két unokája — mondhattott valami nevetségest, azért nevetethett fel oly hangosan s nekem mégis úgy tetszett, mintha az én gondolataimra nevetett volna.

Figyelmesen pillantottam az öreg asszonyra. Hangja, a mennyiben nevetéséből kivehettem, nem hasonlított a Nettii csengő, olvadékony hangjához. Oh, Nettinek a hangja meg nem változhatott ennyire! Orra már inkább emlékeztetett reá. Nettinek is ilyen finom metszésű orra volt. Szemeiből hiányzott a fény, szemeiből hiányzott a csillag; hanem azért elárulta, hogy érdekes fiatal leány lehetett valaha.

Az öreg asszonyságnak kebelén egy kis ibolya-bokréta volt, két kis unokája is egy-egy ibolya-bokrétát tartott kezében.

Öreg vérem felháborodni kezdett a virágok láttára.

Rögtön a tavaszra s a kis orvosra gondoltam.

Fészkelődtem helyemben, hogy már az egész társaságnak feltűnhetett. Mindig az ibolyára néztem s egyszerre csak egy könyecsepp hullott kezemre.

Majd mogsütötte a kezemet.

— Uram! Őn nem szeretheti az ibolyákat? — mondá kérdőleg s némi gunyos mosolygással a fehér főkötös asszonyság.

— Volt idő, midőn szerettem. Csakhogy nagyon rég volt! — rebegém, egyet sohajtva, hogy valami tizenhét éves ifjú ember megirigyelt volna miatta.

Az öreg asszonyosság halvány ajkai mosolyra huzódtak.

— És most, uram?

— Most, nem szenvedhetem, most gyülölöm. Tavaszt, orvost s ibolyát, e hármát gyülölöm a világon. Oh, asszonyom, e gyűlöletnek meg van a maga oka, a maga története.

— Kiváncsi vagyok reá, — szólott a fehér főkötös asszonyosság, és én elmondám a történetet.

Az öreg asszony mindig nagyobb érdeklődéssel hallgatta, egyszerre elkomorodott.

— Megismerné ön uram Netti kisasszonyt!

— Meg, asszonyom, száz esztendő múlva is. A gyönyörű ében fűrtök, a gyönyörű fekete szemek. . .

— Megváltoztak, nagyon megváltoztak, — mondá bele-vágva az öreg asszony. — Annyira megváltoztak, hogy ön már meg sem ismert, — végzé nevetve a fehér főkötös.

Merőn szegeztem tekintetemet az érdekes öreg asszony-ságra s aztán csudálkozva kiáltottam fel:

— Kegyed Netti kisasszony?

— A kis orvos özvegye, — igazítá ki az ezüst-haju asszonyosság. Azután kebeléhez nyult, s egy levelet adott át.

— Ismeri kegyed ez iratot?

— Hisz ez az én régi szerelmes levelem, melyet az ibolya-csokorba tettünk a kis orvossal.

— Férjem hagyta nekem halála után emlékül. Azóta ke-belemen hordom szünetlenül. Oh, sok szomorúságot, sok keser-ves órát okozott ön nekem eltávozásával. Azt hittem, soha sem szeretett. Ibolya-bokrétáját mostanáig megőriztettem. Harmincz év óta szeretem az ibolyákat!

— Es harmincz éve, hogy én nem szenvedhetem! Gyü-löltem a tavaszt, ibolyát és orvost; pedig csak az orvost kellett volna gyűlölnöm.

— Béke hamvaira! — mondá szent áhitattal az én ötven éves kanári madaram.

— Három évig várakoztam önre! — mondá az asszony-ság, midőn kezeit megcsókolva elbucsuztam.

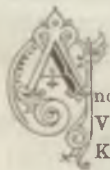
— Én pedig négyig. Egy évvel hűségesebb voltam, mint ön asszonyom.

A fehér főkötös asszonyosság nagyon jó izület nevetett.

Az én Nettim még mindig igen szépen tudott nevetni.

Andalgó esti szél.

Rózátlól.

Andalgó esti szél,
Vidd sohajom veled,
Köszöntsd nevemben őt,
Ha otthon leled.

Nyugodni ha szállsz
Fészkedre kis madár,
Mondd, hogy szívem fölött
Borul a láthatár.

Kelő nap — sugarad,
Ha ablakán behat,
Sugd fülébe
Utósó búcsúmat.

Andalgó esti szél,
S folyó patak-habok
Sugjátok meg neki,
Hogy még ma meghalok.

A láthatatlan.

Beszély.

Montépin Szevér után fordítá Mihály Tivadar.

(Folytatás.)

II.

A majoros.

— Antonio! — szóló Viterbi fojtott hangon.

— Parancsol?

— Nézd csak ezt a gazembert! — És a parasztra mu-tatott.

— Látom, — viszonzá a káplár.

— Mit vélsz nyugodtsága felől?

— Hogy sokkal nyugodtabb, mintsem lennie kellene a körülmények folytán.

— Én is e véleményen vagyok; e látszólagos nyugalom nagy benső nyugtalanságot árul el.

— Fogadni mernék reá.

— Antonio! oly finom-e hallásod, mint a mily éles látá-sod? . . .

— Hízgelgek magamnak, altiszt ur!

— Akkor hát meg tudod tán mondani, énekelt-e ez a paraszt, mielőtt bennünket látott?

— Mig a kis erdő elrejtett bennünket szemei elől, néma volt, mint a hal.

— Pompás! Így hát éneke jeladás volt.

— Az kétséget sem szenved; ezt bizonyítja . . .

— Mi?

— Az, hogy az asszonyok, kik lépteinket csak közről hallhatták, kinéztek az ablakon, mihelyt a panaszdal első hang-jait hallották.

— Igazad van Antonio! A róka lyukának itt kell lenni s benne a rókának! Vigyáznuk kell, hogy körmeink közül ki ne csúszhasson. Végy magadhoz két embert s foglald el a ház hátsó oldalát.

— Szolgálatjára, altiszt ur!

A káplár két embernek jelt adott, s azon dombon foglalt helyet, melyről az egész majort lehetett szemmel tartani, mely-nek félig sziklás, félig gyepes szélén egyetlen bokor sem volt, mely menhelyül szolgálhatott volna.

Antonio állomását elfoglalta, Viterbi embereinek néhány parancsot osztott ki, melyeket azok rögtön teljesítettek.

Mindegyik ablak alá egy embert állított.

Két-két embert állított a ház, a melléképület és a kert ajtajához.

A többiek tartalék gyanánt maradtak fenn, azon a helyen, a hol épen voltak, tudniillik mintegy negyven-ötven lépésre a háztól.

Miután Viterbi egy utósó tekintettel meggyőződött, hogy a szükséges állomások el vannak foglalva, még pedig jól, a még mindig ülő paraszt felé közeledett, ki nyugodtan dohány-zott; percről-perczre kiszámított matematikai pontossággal hatalmas füstfellegeket fujva.

Viterbi gunyos udvariassággal köszönté.

Az ülő paraszt fejet bólintott.

— Jó napot, atyafi! — szóló az olasz.

— Adjon Isten katona! — viszonzá a paraszt.
 — Nem lennél szives nekem némi utasításokat adni?
 A spanyol hallgatott.
 Viterbi ismétlé:
 — Nem értesz, atyafi?
 — Ha beszélni fog, megértendem.
 — És fogsz felelni kérdéseimre?
 — Miért nem?
 — Nemde, e ház bizonyos Pablo Herreda nevű majorosé?
 — Igen, azé.
 — Szeretnék vele néhány szót váltani.
 — Tessék.
 — Hol találhatom?
 — Itt, én vagyok.
 — Ön Pablo Herreda? — kérdé Viterbi, ki e feleletre sohasem volt elkészülve.

— Igen.
 — Ilyformán önnek egy testvére is van.
 — S mi köze hozzá?
 — Igen sok. E férfiú önnek öccse, neve Juan! Legyen szives nekem róla némi felvilágosításokat adni, igen érdekel.
 Pablo szemeit a tisztre emelé.
 — Felvilágosításokat? — viszonzá — e kérdést tulajdonképen nekem kellene önhez intézni.

— Hogy-hogy?
 — Ocsém, Juan, már rég elhagyta szülőföldjét; hazája ügyét eladta; innen elutazott, s jelenleg valamelyik francia hadseregben szolgál. Én kérdezem tehát önt hollétéről, s kegyeden áll a felelet.

Viterbi nevetni kezdett.

— Jól adja, — mormogá magában, — becsületszavamra, furfangos egy ember. Ha az ember nem ismerné ezeket a spanyol fogásokat, ostobának tartaná. — S azután hangosan folytató: — Ilyformán már régóta nem látta öccsét, Juan Herredát?

— Bizony régóta.
 — És nem hallott róla semmi ujságot?
 — Még a nevét is rég hallám említeni.
 — Lám, lám! — viszonzá Pietro Viterbi — ilyformán hát nem marad egyéb hátra, mint elbucsuznunk; nemde?

S mialatt e szavakat kiejté, figyelmesen vizsgálá a paraszt arcvonásait; de ennek arcizmai mozdulatlanok maradtak, mintha csak halvány márványba volnának vésve.

Midőn hallá, hogy az olaszok távozni készülnek, arcza nem árult el több örömet, mint csudálkozást vagy félelmet, midőn hallá megérkezésüket. Egy izma sem mozdult meg.

A tiszt nem volt képes elfojtani csudálkozó felkiáltását. Néhány lépést tett, mintha eltávoznék. Erre ismét visszatért.

— Atyafi, — úgy szólítá meg ismét.
 — Katona? — viszonzá a paraszt, föltekintvén.
 — Beszélgessünk egy kissé.
 — Miről?
 — Öccséről.
 — Ismét!
 — Nem kíváncsi reá, valjon megérkezett-e?
 — Ön tudja talán?
 — Igen.
 — És megmondja nekem?
 — Azért vagyok itt; de figyeljen reám.
 — Nem látja, hogy nemcsak hallásom, de egész lelkem

önön csügg.

— Nos hát, ez a Juan, kit ön azzal vádol, hogy hazája jobb ügyét elhagyta, nem hagyott el semmit, csak ezredét.

— Hogy érti ön ezt?

— Juan megszökött.

— Megszökött! — ismétlé Pablo.

— Még pedig fegyverestül, mindenestül. Ön nem tud erről semmit?

— Nem.

— Ugy hát elmondom önnek; mert ez nem minden. Juan megszökése után e vidéken keresett menhelyet. Erről sem tud ön semmit? — kérdé másodszor az altiszt.

— Nem tudnám honnan?

— Igaza van! És tudja ön, hol talált menhelyet?

A majoros fejével „nem“-et intett.

— Megmondom önnek: ebben a házban. — Viterbi nevetni kezdett s harmadszor kérdezé: — Erről sem tud ön semmit?

— Eredeti! Ha felkötnek, sem tudok róla semmit! — kiálta fel Pablo, elvesztvén csudálatos hidegvérüségét.

— Ugy hát megmondok önnek mindent, — folytatá Viterbi, — megmondom, hogy öccse, mint szökött katona, vasra veretve, a főhadi-szállásra fog vitetni, hol rögtön ki fogják végezni. Biztosítom önt, hogy nem soká fog raboskodni! Tudja meg, hogy én, Pietro Viterbi, parancsot kaptam: őt élve-halva kézre keríteni, s hogy szokásom: a parancsokat pontról-pontra teljesíteni. Minthogy önnek öccse, miről meg vagyok győződve, itt van; ne vesztegessük az időt, s adja ki vonakodás nélkül.

Pablo Herreda vállat vonított.

— Ön tehát meg van győződve arról, — szóló végre, — hogy Juan itt van?

— Ismétlem önnek, hogy bizonyos vagyok benne.

A majoros, ki már felállott, nyugodtan ült vissza padjára; ujjai közt egy új szivart göngyölgetve, és a legtermészetesebb hangon így szólt:

— No, ha bizonyosan tudja, hát keresse!

— Szándékom azt tenni.

— Sok szerencsét!

— Ördög és pokol! — gondoló Viterbi, — bizony nem lesz könnyű fölfedezni a buvólyukat! Ez az istentelen paraszt oly nyugodt, mintha öccse egész biztonságban volna! Végre is majd meglátjuk.

Viterbi jelt adott.

Két tartalékbeli katona hozzá sietett.

— Ti, fiaim! ez érdeműs Pablo Herredát fogjátok őrizni, ki semmit sem tud arról, mi történik házában. Rufiano! te jobbjára állj; te pedig, Fraucatripa, baljára; legyetek testőrei! Élete drága! Vigyázzatok jól reá, s ne legyetek terhére; csak ha szökni akarna, a legkisebb jelre vagy mozdulatra, ha kiáltana, hangosan beszélne vagy énekelne, gondoskodjatok róla, hogy elnémuljon. Értettétek?!

— Tökéletesen, altiszt ur.

— A fogolyért életetekkel vagytok felelősek. Ha meg talál szökni, öt perc múlva halál fiai vagytok. Hallottátok a parancsot; a viszontlátásig!

Viterbi újra intett, s két más katona sietett elő.

— És mi, pajtások, keressük fel a róka odúját. Ügyesnek kell lennie, ha meg akar szökni.

Azután halkal így szólt:

— De fogadom, hogy nem fog megszökni; csak barlangjából kifüstölhessük!

E magánbeszéd után Viterbi a katonákkal a házba lépett.

E pillanatban egy majdnem láthatatlan ráncz képződött a paraszt homlokán, elárulva benső nyugtalanságát, melyet emberfeletti módon tudott elrejteni a tekintet elől.

Elveté alig égő szivarját s zsebéből olajágból készült olvasót huzott ki, melynek végén gorombán feldolgozott ezüst kereszt csüngött, s az olvasó szemeit ájtatosan eregetve le ujjai között, imájába látszék mélyedni.

Nemsokára a két gyermek futott ki a ház belsejéből.

Öt vagy hat perez mult el, mire női kiáltások hangzottak a halotti csendben.

Herreda, ki padjára újra leült volt, halálsápadt lön és felugrott.

De a két testőr szuronya jobbról és balról testét érinté.

— Ember! — kiálta rá Rufano, — vigyázz magadra!

— Még egy mozdulat — tévé hozzá Fraucatripa, — és halál fia vagy!

A spanyol ereit, ki tétlenségre látá magát kárhóztatva, lázas reszketegség futá át. Lehajtá fejét mellére, karjait keresztbe foná és mozdulatlan maradt; de a mindig növekedő halványság, a kuszált vonások s kidülledt szemek csatlaltan jelei valának benső szenvedésének.

A ház belsejében a kiáltások megszűntek. Pablo egy kissé visszanyerte hidegvérűségét. De a csend csak néhány pillanatig tartott.

Két nő rohant ki a házból, ugyanazok, kiknek csinos fejcskéit az első emelet egyik ablakában láttuk a csapat megérkezésekor, szétzízalt hajakkal, megrémült arcokkal lihegve, kiket rögtön követett Viterbi és a két olasz.

Herreda fogait csikorgatta. De a fenyegető szuronyok még mindig mellének voltak szegezve.

— Az erdőbe! fussatok az erdőbe! — kiálta a menekülők után; mentsétek meg magatokat! bujdatok el! Ne nyugtalankodjatok miattam. Engem nem fenyeget veszély.

A nők egy pillanatig haboztak; de a fenyegető veszély nem engedett gondolkodási időt s rögtön elkezdtek futni az olajfa-erdő felé. A félelem szárnyakat kölcsönzött; ők nem futottak, hanem repültek, s talán sikerült volna megmenekülniük Viterbi üldözései elől, ha a tartalékesapat nem lett volna köztük s az erdő között.

— Fogjátok el a gerléket! — kiálta Viterbi a katonáknak.

Három-négy legény elfogván a spanyol nőket, kétségbeesett ellenállásuk daczára, a házhoz visszahurczolták őket.

— Csinos madarak! — mondá Viterbi mosolyogva — csak egy kissé vadak! Szerencse, hogy ismerem a módot, hogy kell megszéledíteni s használandom azt.

Herreda oly hevesen harapott ajkaiba, hogy a vér cseppekben hullott alá mellére.

— Altiszt ur! — kérdé egyike a katonáknak, — megkötozzük-e a nőket?

— Szükségtelen; csak őrzeni kell őket; szükségem van reájuk a ház kutatásánál; azután majd karjaink lesznek a kötelékek, melyek karcsu derekukat átövezik, s e kötelékek oly csábító hatással fognak birni reájuk, hogy nem fognak több szökési kísérletet tenni.

— Oh! — kiálta Herreda, borzasztó hangnyomattal.

— Mi baja van? — kérdé Viterbi nevetve.

A spanyol nem felelt.

— Őrizzétek jól a foglyot, — viszonzá Viterbi, — érdekes beszélgetésem lesz vele mindjárt!

III.

Az alátüzelők.

Miután Viterbi a szavakat, melyek az előbbi szakasz végét képezik, elmondá, a nők felé fordult s gunyosan sértő udvariassággal folytatá:

— És most, szende galambok, tessék elősétálni; szükségem van önökre, hogy kikutathassam a ház minden zegezugát.

A nők remegve engedelmeskedtek s beléptek a házba az altiszttal s a két katonával. Egyike a spanyol nőknek Pablo neje volt, Jacintha, a másik nővére, Mária.

Jacintha körülbelül 30 éves s vakító szépségű volt; arcza Rubens festményeinek csudálatos jellegét viselte. Nagy és barna szemekkel, melyeknek tüzes tekintete bársony-pillái alól szikrákat lövellt, szóval: Jacintha természetének csudás összhangzása által hódító külsővel birt.

Szoborszerű alakja büszkén mutatkozott a rásimuló ruha alól. Léptei azon hajlékony és ellenállhatlan lebegéssel birtak, mit a spanyolok meneho-nak neveznek; hosszú, fényes, fekete haja kibontva, bokáit verdesé; dúsgazdag hajzat volt ez, hoszszabb, mint az andaluziai király palástja, melyet Múset Alfréd megénekelt:

„Ismeritek Barcellonában . . . ?” sat.

Mária tíz évvel fiatalabb, mint sógornője, elragadó szépségű, husz éves gyermek volt; hosszú fürtözte sötét volt, szemei sötétkékek s ajkai pirosak, mint a megrepedt cseresznye, melyeket már csipkedni kezdenek a madarak.

Mária lakodalma Cortero Joséval, a környék egyik gazdag bérlőjének fiával, a jövő hónapra volt kitűzve, s szíve mindig hevesen dobogott, valahányszor a házasságra gondolt, mert a két jegyest gyöngéd és szűzies szerelem kapcsolta össze.

Miután Viterbi és az olaszok Jacintha- és Máriaival a házba léptek, melynek legkisebb zegezugát is kikutatták; Viterbi kényszeríté a nőket a ház ajtainak felnyitására. Gyanus és szemes kutatásaik figyelmét nem kerülte ki egy kamra, egy mellékszoba, egy félreeső hely, egy erkély sem.

Az altiszt oly jól érté mesterségét, mint bármelyik legügyesebb tagja a francia rendőrségnek.

Megkopogtatták baltákkal a falakat, oly hevesen, hogy téglá- és mészdarabok hullának le azokról. Felszakíták a padozatot, hogy meggyőződjenek, valjon nincs-e buvóhely készítve a padozat és gerendázat között. A butorokat a legkisebbtől a legnagyobbig mind elmozdíták helyükből. Kikutatták a széna- és szalmakötegeket a padláson s szuronyaikkal ismételve beleszurkáltak a gabnába; de mind hasztalan! Juan Herreda nincs a házban elrejtőzve. De hát hol van?

(Folyt. köv.)

Nagyenyedttől Nagyváradig.

(Uti naplóból.)

Nemes ödöntől.

(Vége.)

Torda. — Másnap reggel. — Felek. — Kolozsvár, — Nevezetességei. — Kolozsmonostor. — Gyalu. — Bánffy-Hunyad és vidéke. — Egy roge. — A királyhágón.

Torda nevét Turdától, Attila nagyatyjától származtatják. Egy oklevél szerint Géza király 1975-ben várát ordeivel együtt a garánvölgyi apátságnak adományozá. Egy más, 1116-ból keltezott oklevél Castrum Aranós; az 1289-diki donatiós levél pedig Thurda Aranós néven említi. A nevezott vár,

hogyan állt: bizonytalan; de az tény, hogy már csak pár századdal is később még csak nyomára sem akadunk. Ezen várhoz tartoztak a mai Aranyosszék falvai, melyeket 1170-72-ben V. István, a tatárok elleni jó szolgálatjokért, a kezdi székhelyeknek adományozá.

1453-ban Salinae romjaiból új vár emelkedett, falai, melyek oly sok vihart kiálltak, mint emlék, maiglan is fennállanak.

Torda sok kiváltságban részesült. Látott nagyszerű eseményeket, s királyaink közül is többen mulattak falai között. Tordánál a Keresztesmezőn tartották a magyar megyék gyűléseit; a vajdák idejében pedig a tartománygyűlések és táborozások színhelye volt.

Azóta Torda sokat változott! Főterét emeletes házakkal szegélyezik s ma már több czélszerű egyesülete és intézete van.

Mire beértem, este lőn. A hosszú ut gyöngyeidegeimet túlfeszíté s lankadtá tett. Itt töltém az éjtem.

Meg sem virradt s már összejártam a várost, megnéztem híres hidját, melynek mintája a pesti muzeumban van. Megizeltem az országszerte híres „tordai pecsenyét” — milyen a kíváncsiság! — s vára omiadékából egy részletet rajzolék le. Sóbányáját s fürdőit az idő rövidsége miatt, — sajnálatomra, — nem láthattam meg.

Reggeli öt óra volt, midőn kiindultam. Fuvarosom, bár maga helyett olcsóbb járművet ajánlt: megtartottam. Felette biztam benne s hozzá még enyedi volt!

Tordától Kolozsvárig az unalmas hegyi utnál és Felek gömbölyű köveinél alig láttam egyebet.

De a híres Felekre*) kiérve, mystikus színt ölt minden; az egész vidéket ködlepél borítá, a nap mint égő granát vöröslött kápráztatón. A távol hegyek mint tükrön a lehellet, oly halvány színben vesztek el. A kanyargó Szamos a légtérbe látszott olvadni, mely a földdel egyszínűvé vált.

Most láttam először Kolozsvárt s valóban meglepett; nem nagyszerű, de csinos.

Kolozsvár Erdély fővárosa, itt lakik a kormányzó, kit a nők igen udvarias embernek mondanak.

A város legszebb pontja a főter, melynek közepén a romkath. góth stílus temploma pompázik. Alapját Zsigmond király veté meg 1404-ben s Mátyás fejezte be; tornya a legújabb időben épült, melyhez a bádofedél úgy illik, mint király fejére a bohósapka.

Kolozsvárt — jármű hiányában, — három napot töltöttem s így alkalmam volt nevezetességeit (habár futólag is) szemügyre vennem.

Jártam csinosan rendezett kis muzeumban, melynek helyiségét gr. Mikó Imre adományozta. (1856. április 10-kén) Kicsinynek mondám s az is valóban; de fennállása óta sokat gyarapodott. Képtárát tartom leggyöngébbnek; egy pár eredeti képen kívül a többi néhány: másolat. A muzeum-kert elegans helyiség s nyárbán sétahelyül szolgál; de van Kolozsvárnak egy, más sétánya is, melytől nem messze esik Hunyadi Mátyás, örökemlékü hű királyunk születési háza. Különös figyelmet érdemel színháza is. Alapját 1804-ben tévék le, de sok akadály közbejöttével csak később épült föl teljesen; de így is megelőzte Pestet, mert már 1821. március 11-kén megnyílt. Azóta Kolozsvár két kiváló tehetséget látott színpadán: a híres komikus színészt Jancsót és a drámai tehetségű Gyulay Ferenczot, kinok szobrára most folynak az adakozások.

*) Felek, fuvarosom szerint, „félek” szóból ered, minthogy o hely régebben erdővel volt borítva, mely zsivány-tanyául szolgált. N. Ö.

A színház külseje belsejével ellentétben áll. Kívül egyszerűség és ódon stílus, belül czélszerű elrendezés és teljes csín. Hanem művészeiről és művésznőiről legjobban, ha hallgatunk. Odrin, Albisyn és Papné Szabó Pepin kívül személyzete alig tűrhető; taps-lesők, izetlenek, sőt némelyike illemsértő játéka által boszantólag hat. Albisyn Annához kötött reményünk is füstbe ment, játékában semmi haladás!

De hagyjuk a vigalom helyét s menjünk a temetőbe, keressük föl elhunyt nagyjaink emlékeit. Itt nyugszanak a többek között gr. Kendefi Adám, Barra és Bölöni Farkas Sándor. Említésre méltó gr. Mikó Imre sírboltja is, melynek felső csarnokában nejének gyönyörű márvány-szobra létezik.

A sírkertből kilátás nyílik a szomszéd hegyekre, melyek egyikén a felleghvár pihen. Ezt gr. Steinville, Erdély egykori kormányzója építteté 1715-ben. Különben az egész építmény nem valami kolosszális mű s ma már nem bír jelentőséggel. A temető lábánál az ódon farkas-utcai templom vonja magára a figyelmet, melyről csak azért emlékszem meg, mivel azt Mátyás király építteté 1486-ban.

Kolozsvár történetét csak vázolni is fölöslegesnek tartom; annyit mégis fölemlítek, hogy itt feküdt Patavissa római gyarmat. Mintegy 80 országgyűlés színhelye. Két várfala volt, melyek egyikét Zsigmond király építteté, ma már mindkettő roskatag.

Kolozsvár mellett az utban találjuk Kolozsmonostort, egykor a jezsuiták hatalmas fészke. Levéltára sok becses bir.

Délután 4 óra lehetett, midőn Gyalura értem. 1540-ben innen hirdet Zápolya gyűlést Tordára. 1660. máj. 22-kén Gyalu mellett ütközött meg II. Rákóczy György a törökökkel, s innen futott Nagyváradra, hol kapott sebeiben június 9-kén meghala.

Gyalun túl fekszik Bánffy-Hunyad. Mire ide értünk, már este volt s így alig szólhatok fölé; kisszerű mezővárosnak mondják; vidékét azonban dicsérni hallám, s ezt annyival inkább hajlandó vagyok elhinni, mivel határszéli vidékeinket igen változatosaknak ismerem.

Bánffy-Hunyadtól kezdve, egy utszoroson haladtunk végig, melynek hossza mintegy $2\frac{3}{4}$ mérföldet tehet. Ezen vidék Kalotaszeg nevet visel; népe mai napig hiven megőrzé magyar jellegét, ősi szokásait és viseletét. Igen sajnálom, hogy éjjel haladtam át ezen a vidéken; különös szépnek állítják, melynek minden pontja festői remek. Bánffy-Hunyadtól mind lassabban haladt járművünk. Az éj mind sötétebbé vált, csak a halászhók fáklyái világították meg a szirtek oldalait.

Csucsánál két rom koronázza a hegyek ormait. Ezeknek urai hajdan jó barátok voltak s minthogy egyiknek fia, a másiknak pedig leánya volt: elhatárázák, hogy összeadják őket. III. Endre halála után azonban az egyik várur Róbert Károly, a másik Ottóhoz állá, a miért egymás közt meghasonlának, elhatározták tehát, hogy gyermekeiket is elválasztják egymástól. A fiatal szerelmesek azonban megszöktek az atyai háztól, de a boszus atyák nem hagytak föl az üldözéssel. Végre a fia a leány atyjával szembeszállt, de az ütközetben elesett. A leány atyja még sem békült ki s Róbert Károly megkoronáztatása után szomszédjának — mint vesztes félnek — várát leromboltatá. Eddig terjed a rege, mire pedig a királyhágóra értünk, virradni kezdett.

A magaslatról a környékre tekinték vissza. A kelő nap sugarai szivárvány-színeket szöttek át szempilláimon, míg Nagyvárad tornyai mint Byzáncz minarettjei ragyogtak elém. Pár óra múlva Váradot is elhagytam.

Egy hét története.

Február 10-kén.

Hamvat! Tűz, víz, hideg, meleg egy katlanban. — Megtörték a jeget. — Az udvar Budán. — A főurak négyese. — Singer rendjele. — Tolvaj-e vagy légyott? — „Fogva van már a boszorkány!” — A vérrel mocskolt bibor. — Az akadémia tűzének hamva a kapitányságon.

Hintsünk hamvat fejünkre és kezdjük meg a vezeklést. Hamvazó-szerda, kezdődik a bűjt, mondják a családtagok, hogy kiheverjék a bálók hushagyóit, s azzal megkezdődik a számitás, megkezdődik a panasz, mily sok pénzbe, mennyi testi és szellemi fáradságba került a sok bál, s mindez miért?

— Hát az élvezet kedves atyus? a szellemi nem számít? ugy-e hogy jól mulatott a művészek báljában?

— Az már más, — vág közbe az atyus, és a ki leghevesebb támadója vala, most legmelegebb ékesszólójává válik a bálnak. Ez már egészen más!

Mintha egy láthatlan kéz a történelem eseményeibe markolt, s onnan néhány alakot kiszedve, a természet a szép élet, a csillagrendszer, színészet, háboru, alvilág megtestesített alakjaival vegyítve lerakta volna az „Európa” fényes termébe, megmutatandó, hogy ott észak déllel, a jég a tüzszel, az olasz nobili a cigány leánnyal, a hamupipőke Herodes nevével, a pástorleány Judittal, szóval ellentétek és különféle elemek egymás mellett mily szépen megférnek, sőt együtt mily barátságosan, mily rendszeresen járnak a természet szabályai szerint saját útjukat, melynek most az egyszer a hegedű és cimbalom szab törvényt.

Ime, itt látjuk a cigányleányt (Eötvös Mariskát,) ott a hamupipőket (Czirák grófhölgy,) a szép juhásznőt (Inkey Ellát) s bár szakács forgolódik körülöttük (Batthiányi Elemér alakjában,) nem veti meg társaságukat ama büszke nobili (Szapáry Géza gr.) sem, s a bomba (Batthiányi grófhölgy,) ugyanazon négyesben tánczol, melyben (testvére) a félénk paradiosom-madár és a sugár pálma, (Károlyi Palma,) a spanyol picadorok (Károlyi István és Eszterházy Károly grófok) nem tartanak attól, hogy a jég (Czirák grófhölgy) közelléte dél forróságához szokott vérüket lehűti.

A „Kék szakálás” (Keglevich Béla gr.) is eljött fürkésző szemekkel, mellette Mephistók (Vojnics és Kendeffy Árpád) keresik a Gretcheneket, s szemük nem hiába akad meg a szép csipkebokron (Teleky Ilonán), míg az éj (Szapáry Gézané) méltán nem tart attól, hogy a tömérdék csillár megszégyeníti.

Élvezetes és tanulságos mulatság ez; itt népismeret, népi és történelmi viseletek tanulmányozására nyílik tér, s nem egy alaktól kérde a szemlélő, ki volt az a történelemben, s minő szerepet játszott? Így a hasznos a kellemessel össze van kötve, mert az élvezettel egy kis ismeretszerzés jön kapcsolatba.

E tánczvigalmat hasonló előzte meg Bécsben Festetich György gr. miniszternél, azon különbséggel, hogy ott egész képet is alkotott egyik csoport, egy paraszt-lakodalmat.

E tánczvigalmon az uralkodó pár is megjelent, s királynénkülönösen nagy élvezetet talált benne.

De annál kevesebb élvezetük volt azoknak, melyek az uralkodó látogatását csupán bizonyos körök kiváltságául szo-

retnék fenntartani. Az udvari illedék eddigi szabályai szerint az uralkodó csak hercegekhez mehetett estélyro. És ime, egyik udvari estélyen miniszterünk igen örvendetes meglepetésére, a királyné kijelenti, hogy jelmezes estélyüket meglátogatják.

Volt erre lótás-futás, suttogás az udvari körökben. „Ő Felsége egy grófnál bálban! — még pedig magyar grófnál, s legelőször is magyar grófnál! — hallatlan!” volt keserű panasz, — „vége a birodalomnak! — kiálták, — vége tekintélyünknek!” — s óbégattak szörnyen.

Ámde hiába, a bál e hó 6-kán éjjel megtartatott, s az uralkodó pár ott meg is jelent. Megjelentek a főherczegek: Károly Lajos, Lajos Viktor, Albrecht, Vilmos, Rainer; Würtemberg herczeg és Lajos, bajor herczeg, királynénk testvére, és mint látszott, jól mulattak.

Az uralkodó párt a déli növényekkel gazdagon diszitett lépcső alján pompás palotájában gr. Festetich György miniszter, a házi-gazda fogadta, a lépcső tetején a házi-asszony várta, s bevezetvén a terembe, királynénk a házi-asszony mellett foglalt helyet, és szokott szeretetreméltóságával társalgott, mindenkinek juttatván egy-egy kedves szót.

A tánczban az ifjabb főherczegek, kik jelmezben jelentek meg, szintén részt vettek. Tánczoltak mazurkát, tarantellát, menuettet, s végül a nagy paraszt-lakodalmat adták elő tánczcal, melyet Vatteau, francia művész rococco izlésű képe nyomán állítottak össze. A királyi pár 10 órakor érkezett és 12 órakor távozott el, kedves emléket hagyva házi-gazdájának és vendégeinek, valamint igen jó benyomást Bécs azon felsőbb köreiben is, melyek józanabban gondolkodnak, s lerázták az arisztokrata gög poros eszméit.

De igen jó benyomással leend ez különösen ránk magyarokra nézve, mert e lépésben a feszes udvari illedék megtörését látjuk Bécsben is; mert hisz itt hazánkban minden ilyenmő szoros szabályzat ki volt zárva. A képviselők és fővárosunk polgárai nem csak Andrássy Gyula gróf estélyére voltak hivatalosak, hová az udvar is megjelent, hanem az udvari estélyeken és vigalmakon is minden különbség nélkül meghivattak.

A lajtántúli miniszterek közül e bálon csak Taaffe gr. és Beust voltak jelen. A polgárminiszterek hiányoztak, alkalmassint azért, mert magánál az udvarnál még mindig nem lehetett megtörni az illedék fagyos jegét annyira, hogy az ottani miniszterek polgári része az ugynevezett „Kammer“-bálókra s szűkebb körű udvari mulatságokra hivatalos lehessen. E kezdemény azt engedi remélnünk, hogy nemsokára megszületik az is.

Budán már e télen nem lesz udvári bál, azonban hangversenyekre s más ünnepélyekre közel kilátás van, minthogy ő Felségeik e hó végén áttesszik az udvart Budára, s onnan Gödöllőre.

A farsang végével megnyílt a hangversenyek időszaka s már jelentik a főurak négyes társaság hangversenyeit, melyek febr. 13-kán veszik kezdetüket. E társaság múlt évben már volt itt, s emléke, melyet hagyott, a lehető legkedvesebb. Oly meleg déli tűz, oly összhangzó lágyság, oly világosság,

mint e derék társulat zenéjét áthatja, valóban méltán tette őket világhírűekké.

Hazai művészeink közül egyik nagyra törekvő tehetséges ifju hegedűsünk: Singer ismét külföldön aratja babérjait, s közelebbről a szász-meiningeni herczeg tisztelte meg az Ernő-renddel.

Szükség is van rá, hogy legalább ilyen jelenség adjon egy kis jó hangzást nevünknek, mert a rablások hire, melyek természetesen nagyitva szállonganak ki, elég szomorító alakban ismertet.

A rablók elfogatásáról nem sok tudósítással örvendeztet meg a hir; a csalásokat, iparlovag-fogásokat büntetlenül, s rajtakapás nélkül üzik a jó madarak, míg a jámbor ifju, ki Budán e napokban szivrablásra indult, mindjárt hurokra került.

Ifju emberünk egy uri házban találkára ment, s a folyosón sompolyogván, egyszer csak azon vette észre magát, hogy nyakoncsipték mint tolvajt. „A helyzet kissé nehéz, — gondolá, — tolvaj-e vagy udvarló? Nem, inkább tolvaj!”

Es bekísérték a városházához, hol reggelig mint gyanús egyén, a kemény pricscsen elmélkedett a történeteken. Azonban reggel a félreértés kiderülván, minden baj nélkül menekült, magával vivén titkát, de valószínűleg azon határozatot is, hogy legalább egy ideig nem megy látogatóra, kapuzárás után.

Kissé bajosabb helyzete van ama budai asszonynak, ki az éjjelt nem kalandokra, hanem kalandokat elősegítő varázssital készítésére fordítja.

Még messze van Szent-György napja és a Gellért-közelében már fogtak egy „boszorkány“-t.

Boszorkány? — most, a XIX. század utolsó felében, Magyarországon? Budán?

Igen, most és itt Budán!

Azonban nem valami emberfeletti, vagy jobban mondva: ember alatti lény ez, ki pemetén és lapátokon lovagló gellérthegyi lakókkal czimborál, s ki kört csinál maga körül, ha „jó barátival” társalog. Valószínűleg csak olyan ez is, mint ama sok szerencsétlen áldozat, kiket kapzsiságuk a máglyára vezetett.

Kik nem egyébert adják magukat e keresetre, hanem csupán kapzsiságból, s kik azért ámitják rövid eszű, tudatlan embertársaikat, hogy tőlük a drága bűvös varázssitalért pénzt csikarjanak ki.

Az elfogott asszony, kinek vizsgálata most foly, valószínűleg az ilynemű családok közé tartozott, s most nem jut ugyan a borsószalmára, de eljut oda, hol lesz módja gondolkozni hibás tettén, s lesz módja hamut hinteni fejére.

Most van folyamatban a korábbi szerb fejedelem vizsgálata is. Karagyorgyevich Sándor szerb fejedelem a magyar törvényszék ítélete alatt áll. Mint magyarországi birtokos a magyar törvények szerint fog megítéltetni, s ha bebizonnyul a vád, mely bűnrészességről s illetőleg utódának, korábbi szerb fejedelemnek meggyilkoltatása kezdeményezéséről szól, akkor itt is utóléri az igazság karja azt, ki nem undorodott „vérrel mocskolt trónra ülni,” míg veje állítólag egy alkalommal épen ellenkezően nyilatkozott ipa előtt.

A tárgyalás hétfőn vette kezdetét és nyilvánosan foly.

Ennek is van oka hamut hinteni fejére.

Valjon nem lesz-e oka a pesti rendőrségnek is hasonlólag hamvazó-szerdai vezeklésre, ez azon határozatról függ, melyet az akadémia palotájának égése alkalmából ma hoz a kapitány jelentésére nézve a városi közgyűlés.

Az akadémia épülete, mint a sajtó közegei és a város népe egyhangulag állítja, már egy óra hosszát égett, s maga a kapitány is jelen volt, egy bálból szaladva oda, mikor a segély a városházától megérkezett.

A tanács erre vizsgálatot rendelt és eredménye az, hogy „senki sem hibás.” Ez aztán a legjobb megoldás. A kár az akadémiaé, de a városi biztosok, a toronyőr és a rendőrség tehetetlensége, az nem kérdés.

Orüljünk, hogy nagyobb baj nem történt, mondják. De hátha történt volna? Erre tessék cadentiát találni.

Erre bajos egyebet mondani, minthogy: hamvat! k—

Budapesti hírvivő.

++ (A pesti jótékony nőegyesület) mindazon emberbarátoknak, kik a mult januárhó 17-kén az egyesület által rendezett álarczos bál sikeresítéséhez akármely irányban közreműködtek, és a kik e bál jövedelmeit nagyobbítani segítették, ezennel őszinte háláját fejezi ki, különösen: Aebly utódai, Hatschek látszerész, Mendl vendéglős, Mercse György, Rakodeczay A. N., Szemek és Mayer uraknak, továbbá a lánczhid, korona, Kamon, Lloyd és Privorszky kávéházak tulajdonosainak, Dietrichstein Berta és Königstein Nina kisasszonyoknak, kik mindannyian a báljegyek eladatását ingyen eszközölték, továbbá Frohner J. urnak, ki az egyletnek a termék használata fejében kikötött árból utólag 400 frtot engedett el; a pesti légszesz-társulat igazgatóságának, mely, a világítási költségek egy részét elengedte, végre Rudnyánszky és Aranyossy nyomdatulajdonos uraknak, kik a szükséges nyomtatványokat igen jutányos áron szállították és számláikból árleszállítást engedtek az egyletnek. — Ezen sokoldalú közreműködésnek köszönhető, hogy a bál anyagi sikere igen kedvezőnek mondható.

++ (Az akadémia) mult heti tüzeset által összesen 12,000 forintnyi kárt szenvedett, melyből aránylag a biztosított értékhez az első magyar biztosító-társulat részéről 6500 forint fog megtérítettetni. A helyreállítás alkalmával azonban újítások is fognak tétetni; így például téglaválaszfalak a padláson, a vízvezetés átalakítása, parkányjavítás, mi által az akadémia összesen 22,000, illetőleg a kártérítés levonásával mintegy 15,000 frtnyi kiadás háramlík.

++ (A nemzeti színház) annyira hiányos férfiszemélyzetét ki fogják egészíteni, és e célból több vendég fog fellépni, szerződésre szerepelve. A budai népszínházról felléptetnék: Császárt, Várhídyt, Szentgyörgyit, a kik a maguk körében bizonyynyal meg fognak felelni. Távozásukat a népszínházról csak azért sajnálnók, mert jó támaszául szolgálhatnának, ha a népszínházat majdan Pestre áthozni sikerülne; pedig erre van kilátás, annál is inkább, mivel Pest városánál befolyásos emberek kezdik átlátni, hogy igazunk volt, midőn a népszínház ügyéről beszélve kiemeltük, hogy a nemzet annyit tett Pestért, hogy Pestnek is kötelessége valamit tenni egy nemzeti ügyért.

++ (A nemzeti színház) mult péntek este kegyeletesen emlékezett meg Kisfaludy Károly születésének évfordulójáról s a rég elhunyt költő „Csalódások” című vigjátékát adta elő nagy számu közönség előtt, teljes buzgalommal. El kegyelet igen helyén volt, mert Kisfaludy Károly méltán tekinthető a magyar vigjáték alapítójának. S e megemlékezés mellett a közönség élvezete sem szenved csorbát, miután a „Csalódások” maig sem elavult mű, alapja komikai, helyzetei szintén, alakjai közt

van egy pár eredeti s nyelve gondos. Az előadás jó volt. Szigeti „Mokány“-án, — e parlagi gavaléron, — sokat nevettek; Prielle Kornélia (Köröndi Lina,) Lendvayné (Lidi,) Feleki (Elemér) s Szerdahelyi (Kényessy báró) szintén jól játszottak. Midőn végig néztük e régi magyar vigjátékot: eszünkbe kellett jutnia, hogy e szinpadi válfaj Kisfaludy Károly óta szintén haladt ugyan, de nem nagyot.

✦✦ (Egy igen hasznos és életrevaló új vállalatot) indított meg Aigner és Rautmann könyvkereskedése „Magyar könyvészet“ czímmel. Teljes jegyzéke ez a Magyarországon megjelenő könyvek, folyóiratok, térképek és műtárgyaknak, valamint a nevezetesebb külföldi műveknek; minden hó végén jelenik meg, ára egész évre 1 frt.

✦✦ (Táncsics Mihály) az „Arany trombita“ szerkesztő tulajdonosa kijelenti, hogy lapját a budapesti rabok számára ingyen megküldi és küldi mindaddig, míg ő és lapja él, csupán azt követvén ki, hogy az említett intézetekben olykor személyesen meggyőződhessek, ha nem más használja-e föl ajándékát. — A fegyintézeti hivatalok, reméljük, egész készséggel fogadják ez emberbaráti ajánlatot.

✦✦ (Willmers Rudolf) világhírű zongoraművész jövő vasárnap (14. febr.) esti 7 órakor Pauliné assz. közreműködése mellett hangversenyt ad az „Európa“ termében. Willmers hírért régóta ismeri a világ, ismeri Pest is, ennél fogva erről nincs mit szólnunk. De megemlítjük, a mit sokan még nem tudnak, mások már elfeledtek, hogy ő nem csak művészetét szokta, közénk hozni, hanem meleg rokonszenvet is nemzetiségünk iránt, melyet bebizonyított a tüntetések korszakában számos alkalommal. Mi annál fogva melegen ajánljuk őt mint embert, mint művészt eléggé ajánlja magas művészete.

✦✦ (Báli tudósítás) Az üvegházi pompás növények gyönyörködve kápráztatják ugyan a szemet, de azért ki állíthatná, hogy a szende ibolya szintén nem gyönyörködtetne bennünket kedves illatával és égszínével? Ily ibolyához hasonló volt az összes pesti vasuti tisztviselőség által a Széchenyi-sétátéren f. hó 9-kén rendezett kis zártkörű bál. — Az egész bájos csoportozaton a legnyájasabb testvéri kedélyesség ömlött át, mi sem házi-asszonyt, sem tánczrendezőket nem tett szükségessé. A tánczrendben kitélt a füzértáncz, mely meglepő alakzataival szinte 2 óráig tartott. A jelenlevők között több kitűnő férfival találkoztunk. Ezek közül kiemeljük Ivánk a Imre urat, az északkeleti vaspálya igazgatósági főtítkárárt és Gyra Ferencz főtítkár urat, szép és művelt lelkű nejevel. — Ez volt a hazai vasuti tisztviselőség által rendezendő bál első kísérlete, reméljük, hogy e szép siker érvül fog szolgálni arra, hogy e tánczvigalmak ezentúl a vigadó termében tartassanak meg.

✦✦ (Egy szegény öreg asszony) a múlt ősz folytán Budán a vizivárosban nyomtatványokat tartalmazó papirtekercset talált. Nem ismervén a nyomtatványok jelentőségét és értékét, hasznavehetlen, eldobott papiroknak tartotta és szekrényében helyezte el, hol azok egészen a legutóbbi időig heverték. Minap apróságai között motozván, újra megtalálta a papirtekercset, s ezuttal további örízés végett átadta a városkapitányságnak és ime, a tekeres 9 magyar és 2 lombard-velencei vasuti részvényből áll couponokkal! A tulajdonos értékpapirjait, jogának igazolása mellett, a budai városkapitányságnál reklamálhatja.

✦✦ (Karagorgyevics herczeg) pörének tárgyalása általános érdekeltség közt foly. Nem is mindennapi látvány: vádpadon látni oly férfit, a ki még nem rég trónon ült. A herczeg mindent tagad, de ellene igen terhelő vallomások vannak. Ilyen a

herczeg topolyai volt jószágigazgatójának: Antonovics Sziárdnak vallomása, mely szerint a herczeg a gyilkosság főreszesével: Radovánovicscsal jó ismeretségben volt; tudta terveit, sőt Bokszege a herczeg még tavaly májusban elbeszélte a tanúnak, hogy Obrenovics fejedelem mint fog meggyilkoltatni. E vallomást a tanu mult évi október 14-kén a herczegnek szemébe is mondá.

✦✦ (Az a hír terjedt el,) hogy a honvédség ruházatát francia iparosokkal fogják készíttetni. Ez szomorú lett volna, mert a fejlődő magyar ipar különös támogatást igényelne a kormány részéről. A kormánypárti lapok azonban megczáfolják e hirt. Szerintük e tárgyban még semmi sem történt, s a munkát szabad verseny útján fogják kiadni.

✦✦ (Vaucluseban) egy fiatal leány csábítóját agyonlőtte, miután az utóbbi az ígért házasságot megtagadta. A leány törvényszék elé került, s védelmére azt hozta fel, hogy elrablott becsületeért akart bosszút állani. Az esküdtszék a bírák kérdéseire „nem“-mel felelt s a vádlottat fölmentette.

✦✦ (A Terézvárosban) közelebb egy Spornoga nevű gonosztevőt fogtak el, kit két év előtt a pestmegyei törvényszék gyilkosságért halálra ítél, de az ítélet megerősítése előtt betegen szállíták a kórházba, honnan megszökött, s most visszatért, azt gondolván, hogy azóta elfeledték; de szerencsétlenségére ráismertek.

✦✦ (Budán) egy idő óta igen sok fortélyos iparlovagi csiny fordul elő. Pár nap előtt egy tisztviselő neje megnéz egy kiadó szállást. Elég szépnek találja, de az árban nem tudnak megegyezni s szépen haza megy. Nem sokára egy ifju lép be hozzá s mondja: a házi ur meggondolta magát, s odaadja a kért összegben, csak hogy husz forint foglalót kíván azonnal. A nő megörül és fizet. Délután férj és nő mennek megnézni a kivett lakást. A házi ur azt mondja, hogy már kiadta másnak. Hát a husz frt foglaló? Arról ő nem tud semmit, az egy iparlovag csinyje volt.

✦✦ (Rózsás napló.) Szokolovics József, kinek neve több szerb beszélyíró művének átültetése után irodalmunkban is ismeretes, mult vasárnap váltott jegyet Szegeden Szilágyi Vilma kisasszonnyal, Szilágyi Gusztáv mérnök ur szép leányával.

✦✦ (Vegyes hírek.) Az orsz. magyar gazdaszónyok egylete által rendezett sorsjáték huzása márczius havának választmányilag kitűzendő napjáig elnapoltatott. — Pestvárosához jégtermelő tavak létesítéseért akarnak folyamodni; a vizet a Rákos szolgáltatná. — Azon hír, mely szerint Pompéry ur Ludassy ur helyét foglalná el, mint érdekelt helyről értesülünk, alaptalan. — Pécsen 5 frtos hamis bankók keringnek, Kaposváron pedig egy kőműveslegényt fogtak el, a ki hamis 6 krajezárosokat készített. — Bismarck élete a „Keresztes ujság“ szerint ismét fenyegetve lett volna, és a ki a veszélyre a nemes gróft figyelmeztette, az, hír szerint, Beust báró volt. Egy hannoverai tanuló lett volna a merénylet tervezője. — Reményi Edo, jeles hegedű-virtuózunk, vidéken köruton van s közelebb Győrött rendez hangversenyt, melyre ott ugyancsak készül a műbarátok közönsége. — Wäcker-Gotter, porosz-pesti konzul, mult hó 28-kán megnyerte ő Felségétől a legfelsőbb exequaturt. — „Ungarische Monatshefte“ czim alatt b. Jósika Kálmán német nyelven folyóiratot indított meg, mely havonként szemlét tart a magyar politikai és diplomatiái ügyek felett. — Az országgyűlés, egy bécsi lap távsürgönyo

szerint, áprilló 18-kára fog egybehivatni. — Király ö Felsége özvegy Biasini szül. Kibédi Annának és gyermekeinek a „Kibédi“ előnév használhatása mellett magyar nemességet adományozott. — Kisdedóvó alapításán fáradoznak Nagy-Szalontán. E célra január 30-kán a „Népkör“ kezdeményezése folytán bált is rendeztek, mely szépen jövedelmezett. — Gaganetz püspököt Eperjesen a pápa házi praelatussá, trónállóvá és római gróffá nevezte ki. — A „Hon“ szerkesztőse ismét 1000 frankot küldött az árviz által sujtott svájcziai fölsegelésére. — A múlt év második felében 184 egyén és család magyarosította meg nevét. — A marosvásárhelyi Bem-szoborra folyó adakozás harmadik közlése 470 frt 3 krt mutat ki. — Wielicka községtanácsa e napokban a lajtántúli pénzügyminiszterhez hálafeletintet intézett, mely azt látszik mutatni, hogy a tett intézkedések folytán nagyobb veszedelemtől tartani nem lehet és erélyes eljárás mellett a nagyszerű sóbányák teljesen megmentetnek. — Krüger Gyula, boroszlói tudós, január 31-kén borzasztó halált halt. A körülmények oda mutatnak, hogy szórakozottságában nem vigyázott gyertyájára, a szobájában egész rendetlenségben szerte fekvő papír, hirlap és könyv meggyult, s a szerencsétlen oda égett. — Az egri pinczékben, jelentés szerint, január 19-kéig 79,031 akó új bor, 20,555 akó ó bor és 7048 akó löre találtatott. A bortermelők száma 1132. — A lánchidon át pénteken 95,000 mérő gabonát szállítottak, s volt több olyan percz, midőn egyszerre 17,000 mázsa teher volt e hidon. Ez mutatja, mily pompás építmény a lánchid s ez mutatja: mily halaszthatlan szükséges egy másik hid. — A városi tanács a köztisztaságra felügyelő bizottmányt felhívta, hogy minden eszközt használjon föl az utcái sár eltávolíttatására, miután Pestnek a közelebbi esős napok folytán ugyancsak csatakos arculata van. — A kormány ajánlatot tett a részvény-szálloda-társulatnak, hogy dunaparti nagy telket engedje át neki tisztességes haszonnal. — Király ö Felsége, ha csak valami véletlen eset közbe nem jön, e hó végével szándékozik lejőnni Budapestre. — Gróf Andrássy Gyula miniszterelnök és neje múlt szerdán érkezett vissza Bécsből fővárosunkba. — Zágráb városa képviselte gróf Andrássy miniszterelnököt, Deák Ferenczet és b. Gablenczet diszpolgárokká választotta. — A nemzeti színház igazgatósága Gounod „Romeo és Juliá“-ját megszerzi, hogy az olasz idény alatt a dalmü-személyzete ujdonságot tanuljon be. — A Kisfaludy-társaság ez évi pályakérdése: egy „Tanköltemény a költészetről, tekintettel főbb fajaira is.“ Jutalma 50 arany. A pályamunkák ez év végeig a titkárhoz küldendők. A jutalmat csak önálló becsü műnek adják ki. — Csernátorny lapja márczius 1-én fog megindulni s címe „Ellenőr“ leend. — Morton Peto, angol czég, akarja kiépíteni a budai rakpartot. A külföldi czégek egymás után jönnek, de a tervezésnél tovább nem igen mennek. — Budaváros a belga koronaherceg elhunytá alkalmából részvétíratot intézett a belga király- és királynéhoz. Hasonlót tett Pestváros közgyűlése is. — A pesti olvasó-egylet f. hó 20-kán a vigadó kis termében hölgy-estélyt rendez. — A pesti egyetem joghallgatói közül mintegy 60-an lépnek be önkénytesekként a hadseregbe egy évi tényleges szolgálatra. — A „Spectator“ azt jelenti Londonból, hogy az India Housebeli könyvtárnok nagybecsű fölfedezést tett. Egy hánytvetett ládában ugyanis Timur khán könyvtárát találta meg, melyet az hódításai alatt gyűjtött. Benne többi közt Mohamed életére vonatkozó értékes okmányok vannak. — A pesti ló-

verseny-egylet tagjai, hír szerint, elhatározták, hogy régi nevüket, alapszabályaikat, ügyvezetésüket megváltoztatva, Jockey-klubb név alatt fognak phönix módjára feltámadni. Tagsági határidő legkevesebb 10 év, tagsági díj évenként 50 frt. — Miután az utcákon alkalmatlankodó fabódék nem igen válnak a város díszére: az idei költségvetésben 50,000 frt van szánva nagyobb árucarnokok felállítására. A szükséges tervek és ajánlatok rendbehozatalával egy albizottmány bizatott meg. — Karagyorgyevics Péter, az ex-fejedelem fia, kinek porében a városi bünyenyítő-törvényszék előtt épen most folynak a tárgyalások, Párisból Pestre érkezett. — Az akadémia tűzkárán enyhítendő, Jekelfalusi Vincze felhervári püspök, háromszáz forintnyi adományt küldött b. Eötvös Józsefhez. — A rejtélyes gyilkosnak, ki Spáth kereskedelmi ügynököt megölte, alkalmasint nyomára jönnék. Spáth tárczájában nagyobb összegekre szóló öt váltó is volt, s e váltók azok, a melyek nyomra vezethetnek. Az üldözés foly. — Bukarestben a magyar zászlót rútul megsértették. Fölhúzták egy póznára „veszsen“-t kiáltottak rá, lerántották, összetaposták s foszlányait megégették! — A Mocsonyia száz romániai zászlót rendeltek meg Brunernél a közelgő követválasztásokra, a miből látszik, hogy nem a nemzeti, hanem idegen lobogóval kívánják a román népet lelkesíteni.

†† (Halálozások.) Lator Gábor, Ugocsa megye volt alktmányos első alispánja, a múlt országgyűlésen halmi kerületi képviselő, f. hó 6-kán elhunyt. — Kecskeméten közelebb hunyt el özv. Klingert Antalné; élt 105 évet; hagyott maga után 67 unokát- és dédunokát. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Február 11-kén.

Febr. 5-kén Kisfaludy Károly születésnapjának előestéjén: „Csalódások“, Kisfaludy Károly eredeti vigjátéka, 4 felv. — Febr. 6-kán: „Dinorah“, Meyerbeer operája, 3 felv. — Febr. 7-kén: „Az üldözött honvéd“, Szigligeti Ede eredeti drámája, 5 felv. — Febr. 8-kán: „A miniszterelnök bálja“, eredeti vigjáték, 1 felv., írta N. N. és „A szép molnárné“, francia vigjáték, 1 felv. — Febr. 9-kén: „A boldogság első napja“, Auber vig operája, 3 felv. — Febr. 10-kén: „A völgy liloma“, francia dráma, 3 felv. — Febr. 11-kén: „Lohengrin“, Wagner Richárd operája, 3 felv.

Budai népszínház.

Február 11-kén.

Febr. 5-kén: „Ö nem féltékeny“ és „A brazilai“, 1 felvonásos vigjátékok. — Febr. 6-kán: „A makaroni-árus“, Offenbach látványos operetteje, 4 felv. — Febr. 7-kén és 8-kán: „Az ördög pilulái“, látványos bohózat, 4 felv. — Febr. 9-kén: „A hosszú orr“, vigjáték, 1 felv. és „Nagy tünemény és látványosság a Gerolsteini nagyhercegnő“-ből. — Febr. 10-kén: „Az ördög pilulái“, látványos bohózat, 4 felv. — Febr. 11-kén: „Az uram nem szeret“ és „A szerelmes levelek“, 1 felvonásos vigjátékok és táncgyuleg.

Gazdasszonyoknak.

Hideg nyúl aspikkal.

Két nyúlnak a hátából való hust le kell szedni, 30, ujjnyi darabokba vágni, késsel meglapítani, megsózni, forró zsirból hirtelen kisütni, lapos pléhre tenni, és fődővel letakarni, a melyre valami nehezettettünk, hogy a hus szép lapos darabokban maradjon. A hust hideg helyre kell tenni. A nyul csontjaiból, levest és néhány kanálnyi jó erős bort hozzá öntvén, vastagos glace-t kell főzni, ebbe a kihült nyúldarabokat villára tűzve, egyenkint bemártogatni és ismét hideg helyre

tenni, hogy a glace megszáradjon a huson. Ekkor a nyúlhuszt koszorú formára egy tálra kell tenni, a tál közepét apróra vágott aspickal és petrezselyem zöldjével diszítani, a tál szélére nagyobb, szép formákra vágott sárga- és vörös aspickal földiszíteni, és hidegen betálalni.

N. Zsuzsi.

Mandulás kosárcák tejszin habbal.

Egy font mandulát le kell forrázni, a bőrtől letisztítani, friss vízben lemosni, kendővel jól letörölni és szelvényben hosszukás darabkákká vágni. Ekkor a mandulát lemezre kell tenni és a langyos sütőben végképp megszáritani, de meg nem piritani.

Ezalatt egy fél font cukrot finomra kell törni és szitálni, új casserrle-ban a tűzre tenni és mindaddig keverni, míg elolvad, de vigyázva kell a tüzeléssel bánni, nehogy a cukor megbarnuljon, e cukorba a meleg mandulát kell tenni, jól elkeverni benne, hogy mind át legyen huzva a cukortól, befedni, és jó meleg helyre tenni.

Ezután a réz- vagy pléhből készült kis kosárka formát körül mandula-olajjal meg kell kenni, valamint egy darab gömbölyű sima fát is, a melyet ujj gyanánt kell használni, a meleg mandulából e formákra a fa segítségével kosárcák formálni, a formát vigyázva levenni róla és ezt mindaddig folytatni, míg az egész mandulás cukorból van. E mennyiségből 20 kosárka telik. Cukros tésztából e kosárcákra füleket is lehet csinálni. Ha a kosárcák mind elkészültek, félre kell rakni azokat, hogy kihűljenek.

Ezalatt sűrű édes tejszinből habot kell verni, azt vanigliás tört cukorral behinteni, a kosárcákba tenni belőle, hab-tetejére pedig egy-egy befőtt cseresznyét, vagy más cukorba főtt gyümölcsöt tenni, szép sorban egy tálra tenni és asztalra adni.

K. Mária.

Divattudósítás.

Farsang multával a bál iltönyök is hamut hintenének magukra, ha-hogy azt gazdálkodási elveinkkel összeegyeztetni lehetne. De az volna szép, — gondolják szépeink, — hogy kész bál iltőzéseket egyszeri használat után az örök enyészetnek engednők át! Mert a jövő farsangig csak nem lehet el-tartani! Nem marad tehát egyéb hátra, mint — csupa gazdálkodásból — böjt folytatában egy-egy házi estélyben résztvenni vagy rendezni, csak úgy csendesen, esti 8 órától, hogy a böjti idény magába merült szelleme meg ne tudja. Azért én is már csak egy estélyi iltőzéseket mutatok be hölgyeinknek mai divatképünkön és ez egynek leírását is utójjára hagyom, elsőséget adván a kimenő-iltőzéseknek, melyet az egyik alakon mutatok be ezuttal.

Tehát az első alak: kimenő iltőzéseket mutat be. Az alsószoknya kék csikos atlaczból, a felső pedig kék selyemből készült, mely elől kötény-alaku, hátul pedig a földig ér. E felső szoknya diszítése négy fodorból áll, hátul egy nagy, két oldalon pedig egy-egy kisebb csokor van felvarrva. A magas derék egészen sima, az ujjak felső részén egy sor rúche van téve, az öv és lebbentyük egybe vannak varrva, és ez utóbbiak egy sor széles selyem-rojttal diszítva. Szörkölméből egy ilyen ruha 30—35 frtba, selyemből pedig 90, 100 frtba kerül.

A második alak — mint mondám — estélyi iltőzéseket tüntet elő. A ruha nehéz fekete selyemből készült, alul két fodorral diszítva. E fodrok felett egy nagy dudor, azon felül ismét egy fodor és dudor látható. A szoknya elején rövidke szoknya van alkalmazva, melynek hátraeső végei nagy csokrot és nem csak széles, hanem hosszú végeket is formálnak, melyek fekete selyem-bojttal vannak diszítva. E ruha ára könnyebb selyemből és kevesebb diszítéssel 80 frt, 75 frttól kezdve készülhetnek csinos fekete selyem-ruhák, nehezebb selyemből és több diszítéssel 120 frtba is kerülhet. — A mint a divatlapon látható, e ruhák Alter és Kiss urak divattermében készültek, a melyben nem csak ruhák, de felöltők is a legszebben, lehetőleg jutányosan és rövid idő alatt elkészülnek.

Sakkrejtvény.

Takács Kirnbauer Luizától

mely	ke-	vem	Ha	dön	Em	tás-	mit
e-	nem	ked,	a	mely	bár-	Mi-	el
bel,	szüm	ugy	szi-	lé-	nak	el-	lá-
so-	ped,	Én	haj-	veszt	szont	tem	la ;
mé-	be-	ha	vés	vesz-	na-	rul	Vi-
Meg-	van	is-	be	Is-	egy-	ve-	föl-
rök	lyé	tük-	sem	ve.	vi-	a	még
kel	lát	Ö-	mét.	kor	ten	De	led !

Lóugrás szerint megfejtendő.

Megfejtési határidő: márczius 10-dike.

A f. é. 3-dik számban közlött sakkrejtvény értelme:

Rohanjon bár el az idő,
Tünjenek bár a napok
Az élet hullámgöyűtűin,
A feledésnek árjai
Nem borítanak el tégedet.
Oh ifjúságom szigete,
Légy üdvöz szép emlékezet!

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Reményfy Ilka, Takács Kirnbauer Luiza, Gyura Janka, Czégényi Istvánné, Beretvás Teréz, Marton Izabella, Hunyady Karolin, Bogyó Mariska, Malachovszky Béláné, Bódy Mariska, Pethes Czike Karolina, Dósa Lenke, Orbán Paulina, Soltész Petronella, Falvay Flóra, Rácz Mariska, Szentimrey Acház Berta, Bethelyi Ambrózy Mária, Sárkány Luiza, Theisz Hummel Emilia, Takács Károlyné.

A f. é. 2-dik számban közlött számrejtvény megfejtését utólag beküldték:

Ruttkay Ilona, Pálffy Stelcer Erzse, Rácz Etelka és Róza, Rácz Mariska, Szentimrey Acház Berta, Berhelyi Ambrózy Mária, Dely Mária, Máchik Vilma, Vályi Lajosné, Takács Károlyné.

Az 1-ső számban levő számrejtvény megfejtését utólag beküldték.

Rácz Etelka és Róza, Pálffy Stelcer Erzse, Szentimrey Acház Berta, Berhelyi Ambrózy Mária.

Tartalom.

A nők hivatása, Ócsvay Árpádtól. (Vége.) — Oh, láttad-e, Sal Ferencztől. — A fehér főkötös asszonyosság, Szépfaludy Ferencztől. (Vége.) — Andalgó esti szél, Rózától. — A láthatatlan, Mihály Tivardától. — Nagyenyedtől Nagyváradig, Nemes Ödöntől. (Vége.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Sakkrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: februárhavi divatképünk.

Felelős szerkesztő, kiadó és lap tulajdonos: Emilia.

A. CSALÁDI KÖR" DIVATKÉPEI

Február hóban 1869.

Ny. Ráth és Grunb, Pest. 1869

Alter és Kiss nődivatterméből.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyezer hosszhozott sorért 8 kr.

8. SZ.

Február 21-én.

1869.

Havonkénti színezett dí-

vatképpel. minden szükséges
hímzetrájkokkal. Évenként két tör-
ténelmi műlap és tíz kötet könyv-
melléklettel.

A könyvek megfizetése egész-, a műlap meg-
fizetése félévi járattal kötelezettséget foglal
magában a lap irányában.

A női munkásság.*)

A női munkásság kevés eredményt mutat a termelés és értékesítés terén, annál nagyobb jelentőséggel működik a szétosztás nagy munkáiban; egyik legjelentékenyebb tényező ez közgazdaságunk eme mozgalmában; és hasonló kifejlődést nyerhetne közművelődésünk tényezéseiben, a közjólét, a közegészség, a közvagyonosodás előmozdításában, ha kellő figyelemre méltatná a törvényhozás és a társadalom.

A női munkásság ugyanis általában helyesebb arányokat ölthetne mind a közgazdaság, mind a társadalom érdekeinek tényezéseiben, ha ezt a társaság és a hatóságok, s a mennyire szükséges, a törvényhozás is figyelemre méltatná.

A nők kezén megy át nyers termelésünk legnagyobb része; ők osztják szét s dolgozzák azt fel a család, a cselédek, a munkás kezek, a házi-állatok fenntartására, s óriási különbséget eredményozhat eljárásuk a szerint, a mint többé-kevésbé okszerű, a nemzet összes államháztartásában: a termelés és fogyasztás egymáshoz való viszonyaiban.

Csupán a gabona-neműek értéke 5—6 száz millió frtra megy; ugyanannyit tehet a hus, zsir-neműek, sat. értéke, e szerint legalább 1200—1500 millió frtra kell tennünk 5 millió fejből álló lakosság fogyasztását, s ha naponként egy-egy fejnél csak 2—3 krnyi értéket meg tudunk is takarítani a tápcikkek okszerűbb megválasztása és feldolgozása által, ha megtanuljuk a nyári évszakban: kerti, kevés becsü, nem tart-

ható, de izletes és egészséges termények által helyettesíteni azon cikkek, melyeket világpiacra küldhetünk, vagy évekig eltarthatunk, egy hosszú éven át óriási eredményeket érhetünk el. Megtakaríthatjuk összes fogyasztásunk 7, 8, 10 százalékát; megtakaríthatunk 120—150 millió frt értékű tápcikkek; megtakaríthatjuk az összes nemzet egy havi élemezését, vagy kevésbé okszerű eljárás mellett: tizenegy hónap alatt elfogyaszthatjuk azt, mi tizenkét óra elég lett volna s országos inséget szenvedünk; mert egy havi élelemhiány már országos inséget idéz elő hazánkban.

Igy van ez a ruházati cikkek nagy részével is. Ezek is általában a női kezek mennek át. Nők és gyermekek száma hazánkban 9 millió. Ezek ruházata, más fehér ruhák, ág- és asztalneműek, bútorszati cikkek, sat. ára, s illetőleg a fogyasztás belőlük évenként kétségtől reá megy 4—5 száz millió frtra. Ez képezi Európa nemzetközi kereskedelme legfőbb rovatát; ez képezi kiadásaink legjelentékenyebb részét, és ha itt a kelmék megválasztásában és feldolgozásában szintén okszerűen járunk el, nemcsak 8—10 százaléknyi, de sok részben sokkal jelentékenyebb megtakarítást eszközölhetünk, nemcsak egyes családok, de az összes nemzet kiadásaiban.

A női munkásságnak ez irányban általában azon ferde szerep jutott, hogy logkevesebbet foglalkozik a kelmék tulajdonképoni értékesítésével, t. i. czélszerű alakba öntésével, hanem leginkább foglalkozik annak mesterséges és nem épen izletes kiczifrázásával, illetőleg saját alakja örökös változtatásával, miszerint egy-egy tehetős nő száz meg száz kéznek tud munkát adni saját alakja feldiszipése körül, a nélkül, hogy e

*) Örömmel vesszük át e cikket a „Magyar Ujság“ f. ó. 27-dik számából, mert oly ügy érdekében emeli fel szavát, melyben mi egy évtized óta működünk, és melynek társadalmi nagy fontosságát immár pártkülönbség nélkül minden világos fő elismeri.

munkálkodás által valamely maradandó becsü eredmény éretnek el.

A fogyasztás e nemét bár közgazdasági szempontból nem helyeselhetjük, de talán menthetnők azzal, hogy keresetforrást nyújt a vagyontalanoknak. Azonban e keresetforrás általában oly csekély mérvű, miszerint belőle a legnagyobb munkásság és a legnagyobb nélkülözés mellett sem lehet biztosan megélni. Ez tény! szomorító tény, melyet a női munkásság minden ágazataiban igazolhatunk. A munkálkodás ezen nemét tehát vesztésnek kell tartanunk nemcsak közgazdasági, t. i. termelési és értékesítési szempontból, hanem a kereset megfosztása, a munkálkodókra önmagukra nézve is, mert ezek hasznosabb térre fordíthatnák erejüket s tehetségüket.

A törvényhozásnak gondoskodnia kellene, hogy a női munkásság saját erejének, érdekeinek megfelelő tért találjon mindazon testi s lelki foglalkozásokra nézve, melyek hivatásához illők, megfelelőek; gondoskodnia kellene, hogy több kézsúltséggel, több előismerettel kezeljék a közfogyasztás műtételeit, melyeket a természet, vegytan, élettan előismerete nélkül soha sem vezethetnek úgy, hogy közjólétünk, közgazdaságunk a közvagyonosbodás és közegészség igényelné.

A törvényhozásnak tehát gondoskodnia kellene mindezekelőtt a nőgyermek okszerű neveltetéséről, munkaképességük emeléséről, tehetségük többoldalu kiképzéséről, ezek helyesebb alkalmazásáról, annál inkább, mert a társadalomban még némely előítélet is korlátozza tevékenységüket, holott némely téren jobban meg tudnának felelni a feladatoknak, mint megfelelnek most a férfiak, legalább nagy mérvben segíthetnek ezeket némely nagy teendőikben.

A nőnem ugyanis általában fogékonyabb a tanulmányok némely ágazatára: a nyelvek s zene, kézi-munkák, természet-tudományi ismeretek, sat. egy bizonyos fokig való elsajátítására, mint az ifjak, mert hiszen egy 16—18 éves leány már képes kellő sikerrel oktatást is adni mindezekben a nála csak 4—6 évvel fiatalabb gyermekeknek, mi pedig fordítva nem történhetné, mert a gyermekek értelmi és ügyességi fejlődése természet szerint mérsékeltebb, lassabb fejlődésű, bár később többre vihető, mint a nőké. *)

A nőnem tehát jó sikerrel alkalmaztathatnék egy bizonyos fokig a gyermekek oktatására, a közoktatás terén, mikép ezt Északamerika fővárosaiban látjuk, hol némely városban kétannyi a nőoktatók száma, mint a férfi-tanároké. Csupán ezen pálya sok ezer nőnek nyújthatna biztos és hasznos életpályát. (New-Yorkban a nőtanítók száma 19,400.) De erre természetesen képezni kellene őket, s törvényhozásunk az utósó időkig teljesen ignorálta az ily női képezdék. Képezni kellene azon apróbb hivatalok betöltésére, melyet Nyugateurópa államaiban is szép sikerrel betöltenek; gyárakban, boltokban, távirdai s postai hivatalokban, sat.; sőt képezni kellene falun a kertészet, az állattartás, növelés alapismereteiben; a hizlalás, tejgazdaság, gyümölcs-kezelés és értékesítés-, a tápczikkek feldolgozása-, eltartása-, értékesítése műtételeiben, egy-egy kis kertgazdaságot, majort kapcsolatban tartva a női iskolákkal.

A nők általában olyanok, minökké a növelés és társadalom szabályai által képeztetnek. A női munkásságba, ha ez ki van fejtve s helyesen irányozva, az állam legjelentékenyebb, kimeríthetlen forrását találhatja a közvagyonosodásnak (elsőben is azért, mert a vagyonosodás a megtakarításnál kezdő-

*) A mire nézve azonban csak akkor lehet majd teljesen alapos ítéletet mondani, ha a nőnevelésre épen annyi gond fog fordíttatni, mint a finevelésre. Addig minden ítélet többé-kevésbé föltevés.

dik) találhatja a közszellemi s anyagi, egészség és erkölcsi jólét eszközlésének, s ha most mind ezen téren kevés üdvös nyoma van a női munkásságnak, ha a sok milliónyi fejtől és kezektől méltán több és üdvösebb dolgokat várunk, az ő tevékenységükhöz nélkülözhetlen korszerű, sőt már égető szükségé vált reformokat a törvényhozás útján kell megkezdennünk, s méltán csudálnunk lehet, hogy a törvényhozás eddig is megfeledezett ily nagy horderejű tényezők szabályzásáról, fejtéséről és irányításáról.

Miniszterekké lett barátaimhoz.

Boranger után

Ábrányi Emiltől.

Nem kívánok soha semmi lenni!
Maradatok rang, czimer a suton;
Isten nem akart udvaronczzá tenni,
Félénk szarvasként csapdátok futom.
Ha látok egy lányt, ki magához enged,
Lesz csók elég, s a törvényt hol szegem?
Bölcsöm szalmáján csupa áldás rengett...
Te semmi sem léssz! szólt az Ur nekem.

Nem voln' inyemre fényes, magas állás,
Habár zsebemhez illenék nagyon...
A sors irántam hogyha néha hálás,
Biz' azt hiszem: nem illet a vagyon.
Megérdemelnék jobban ama vázak,
Kik izzadoznak hosszú éjeken
Koldustáskámhan, ott már kaparászok...
Te semmi sem léssz! szólt az Ur nekem.

Álmomban egyszer lelkem' égbe vitték,
Hounan a földet jól beláthatám...
Nagyban tapostak át egymáson ittég:
Polgár, király s még mily vegyes had ám!
Zugott a győzők harci dalja büszkén,
A lármában minden jaj elrekedt,
A nagyok csusztak véres trónjuk üszkén...
Te semmi sem léssz! szólt az Ur nekem.

De tudjátok meg, államférfiak ti,
Hogy az előtt meghajtom fejemet:
Ki egy hajót a vészből partra vouni,
Fényes lakát elhagyni nem remeg.
Jó utat! intek távolból felétek,
Haladjatok jól zord ösvényteken;
Hol szunnyadok, jobb szeretem a rétet,
Te semmi sem léssz! szólt az Ur nekem.

Fölöttetek diszes sírkő pompázand,
Mig fakoporsóm' zugba temetik,
Sirva követnek titeket sok százan,
Mig testem' egy rosz kocsi vetik.
De veszt-e a föld rajtatok sulyából?
Puhább lesz a göröngy fekhelyteken?
Sír vagy gödör, mindkettő férget ápol...
Te semmi sem léssz! szólt az Ur nekem.

E fényes helyről ah! bocsássatok hát,
Már láttam, im, hirhedt nagyságtokat!
Ég veletek! még odakünn ellopják
Hű faczipóm és árva lantomat!
Oh! de a népet soh'se vessétek meg,
Gondoljatok rá e fényes helyen;
Én neki hiven az utcán éneklek...
Te semmi sem léssz! szólt az Ur nekem.

A ki igazán szeretett.

Beszély.

Ócsvay Árpádtól.

I.

Hűvös decemberi éj volt. A szél nagy hőtömegeket ragadt magával s egykedvű, pajzán játékot űzött velük a levegőben. A kolozsvári piacon alá- és feljárákáló éjjörök vaczogó fogaik közül bocsátották ki a meleg levegőt dermedő ujjakra.

Mély, nyomasztó csend terült el a város felett, csak a Szamos hajjain uszó jégtorlaszok s a szél borzadalmas sohaja tudatták, hogy a természet működése folytonos.

Kolozsvár egyik legnépesebb utcájában csinos külsejű, három emeletes épület vonja magára figyelmünket. Ez a köztisztelőben álló Nádfalvi István háza. Az utcára nyíló ablakok egyikén halvány lámpa-fény világol át.

Ki virraszt ott a leeresztett hófüggönyök mögött? Ki az ki kétségbeesett arczeval, könyes szemekkel virrasztja át a hosszú éjet?

A ház egyetlen kincse Nádfalvi István leánya: Elvira.

S mi rabolta el álmaid? Mi zavarja, tépi, dulja lelke nyugalmát?

A boszu! Igen, a boszu, a mély, engesztelhetetlen szenvedély, mely kiszáritja könyeit, megaczelozza idegeit, márvány-nyá keményíti szívé; a boszu, mely hűs forrás az emésztett szív lázas forróságára, elégtétele a megsértett léleknek, édesen táplált villama a női jellemnek.

A fokozódott erőt kimerültség, az izgatott kedélyeket közöny, a reményeket csalódás, a csalódásokat kiábrándulás váltja fel mindenütt.

Elvirának csalódnia kellett, mert remélt, és kiábrándult, mert csalódott. Az első szerelem egész hevével szeretett egy ifjút s ez viszonszerette őt. A boldog órák gyorsan szálltak tova az idővel. A multat a feledés leple takarta el. Elvira felébredt. . . Egyedül, elhagyottan találta magát; az ifju, ki hűséget esküdött előtte, eltántorított a nagyravágyás által, kiragadta őt a boldog, az egyszerű leány oldala mellől, s egy önző, magas származású büszke delnő karjai közé dobá.

A szerelmében, az önérzetében megsértett Elvirának nem maradt egyéb teendője, mint fájdalomában vagy kétségbeesni, vagy boszút állani a csábítón.

Ott ül ő órák óta kis szobája szűk magányában, némán, mozdulatlanul. Hosszu selyemfürtei szétbomolva gyűrűzik körül hattyu-nyakát, fáradt szempillái sötét árnyat borítanak a halvány arcz tragikai szépségére; alabastrom karja az asztalon pihen, meg-megtámasztva a borongós homlokot, mely az emlékek súlya alatt fáradtan hajlik alá. Előtte egész halmaz költemény, levél és virág hever, hideg, érzéketlen, szótlán, porladó emlékei a multnak.

— Ime, tehát ez a szerelem, ama szent, megdicsőített érzelem, mely a halandót e földön túlemeli; ama gyönyör, mely elfeledteti az eget; ama mérhetetlen erő, mely legyőzi a tért, idő és végtelenség eszméjét; e néhány rongydarab, e néhány elszáradt virág!

Es felvett egy költeményt, s hosszan logelteté rajta szeméit.

— Mily fenséges érzelmeket gerjesztettek bennem e dalok, mennyire hittem Olivérnek, az ifjunak, ki költeményeiben többre becsült a hírnévnél, többre a világ minden leányánál! Ő nem szerethet többé; gyáva lelkű, nem tudott diadalmaszkodni anyja nagyravágyásán. Mily drága kincsek voltak előtt-

tem e levelek, e szerény virágok! Most itt hevernek előtttem a porban! A költemények elvesztették értelmüket, a levelek hitelüket, a virágok illatukat! E dalok most úgy tűnnek föl előtttem, mint nyomorult csábesszökök, e levelek kinevetik hiszékenységet; e virágok pedig, ezek hű jelképei a szerelemnek: rövid életűek, pár perczig illatoznak, aztán elhervadnak, porrá válnak. És én szent kegyelettel, égi ajándékok gyanánt őrizgetem e szomorú ereklyéket. Az én szerelmem sem volt több az álom-ital káprázatánál, e virágok illatánál, nem erősebb a földi lények esküvételeinél. De még sem! Én valóban szerettem őt, szerettem és szeretem, mert csábítóját megboszulom. Igen! Atyám azt mondta, hogy ő nem lehet az enyém, sem az égben, sem a sírban, tehát enyém leend a kárhozatban!

Ezzel fölkel. Szemeiben nem volt többé bánat, hanem boszu; homlokán nem volt többé emlékezet, hanem büszkeség. Végig simította fürtjeit, azután összefogta a hullámzó gyűrűket s fejét egy műfogással hajkoszorúval fonta körül; hovállait egyszerű kendővel eltakarta, föléje még egy könnyű öltönyt körített s kész volt elhagyni az atyai házat.

Kész volt? Nem még! Egy szekrényt nyitott meg, s ragyogó tört véve ki abból, azt keblére rejté.

Mintha a hideg aczél megedzette volna szívé, oly határozottan nyitotta meg szobája ajtaját, hogy távozzék. De a küszöbön megállt s még egyszer visszanézett.

Ott volt a kisded szoba, bevilágítva a sápadozó lámpa bágyadt fényével. Ott állt az ágy, édes álmainak emlékeivel. Fölötte évekkal ezelőtt sírba szállt anyja képe függött, vádló, panaszos szemekkel pillantva reá. Ott szunnyadt kis madara ezüst kalitkájában, fejecskejét szárnya alá dugva, mintha a felett búsult volna nagy aggodalmasan: ki fogja őt ezentúl táplálni, ki hallgatja énekét, ki fogja vigasztalni, szeretni? Ott voltak könyvei, hárfája s azon száz apró ereklye, melyek a hölgyek szíve előtt oly kedvesek, oly drágák, oly nélkülözhetlenek. S mindezek oly búsán, oly csendesen, oly fájdalmasan intettek végbucsut a távozó felé, mintha mondani akarták volna: „Oh, maradj, maradj!”

A büszke hölgy megrendült. Ő itt hagyja e kedves tárgyakat mind-mind és talán örökre, s ne vigyen magával egyebet a mult emlékei közül, mint a hideg, éles gyilkoló tört? A boszu ingadozni kezdett benne, szíve ellágyult, s ő kitárt karokkal rohant vissza, mintha egyetlen öleléssel mindazt szívére akarta volna szorítani, mi előtte oly kedves, oly szent. Oda futott anyja képéhez, leborult előtte és imádkozott. A kép oly édesen, oly nyájasan mosolygott reá, mintha örült volna e változaton. Azután ismét fölkel, megcsókolta ágyát, könyveit, hárfáját, mindent, mindent, hisz előtte minden oly drága, oly kedves, oly elválhatatlanul édes volt.

Az idő haladt, a lámpa fénye sápadozni kezdett, künn már szürküldött s a távolból a hajnali kakasszó hallatszott.

Elvira följött. Könyei felszáradtak. Arcza visszanyerte a szilárd elhatározás kifejezéseit, s hogy e kedves tárgyak szemlélete el ne gyöngítse többé szívé, a lámpához lépett s azt kioltá. A szoba sötét lön, csak a komor szürkület s az átelleni házak tetőin levő hó világítja meg az ablakot.

Elvira szilárd léptekkel hagyta el szobáját, de a folyosón, mely a szabadba vezetett, egy ajtó előtt megtörtek lépteit, feje lelankadt, kebléből a legmélyebb kín fohásza tört elő.

Az ajtó Nádfalvi István szobájába vezetett.

Elvira remegett, még egy nehéz, a legnehezebb tusán kellett szívének keresztül esnie. Ő elhagyja atyját szó nélkül, mint szökevény s bucsu nélkül, mint bűnös. Magára hagyja

az ősz férfit, kinek ő öröme, reménye, vigasza volt. A gyermeksziv előtt feltűnt az ősz atya fájdalmas alakja, mint fogja őt keresni, vádolni s talán elátkozni. E gondolat elzsibbasztá térdeit, csendesen a küszöbre ereszkedett, égő homlokát az ajtó párkányához nyomta s fájdalmas lemondással susogta: „Bocsáss, oh, bocsáss meg, édes atyám; engemet erősebb sors vezet, mint a születés; én szeretek és boszut állok!” Azután megcsókolta a zárt, melyet atyja keze fog megérinteni, s a boszu kétségbeesésével rohant ki a szabadba.

A vihar már kidühöngte magát; a kert néma és csendes volt. Elvira sebesen haladott végig a hólepte ösvényeken, s elfordítá fejét, hogy ne lássa a szökőkut fehér szobrait, melyek érzéketlen bámulással néztek utána. Így ért a kertajtóhoz. Itt megállt s még egyszer visszapillantott, ama szelid „Isten hozzád”-ot intve a kertnek, mely megszentesi az emlékezetet, ama szorongó kebelrel, melylyel gyermekéveink boldog tanyáját elhagyjuk, amaz elfojtó fájdalommal, melylyel a szülei lakától sokára, talán örökre elbucsuzunk.

Elvira dobogó szívére nyomta kezét, s hogy elfojtsa utósó elérékenyülését, a távolba pillantott.

A látkör egyik pontján komoran és sötéten tűnt elő az ó vár romjai közül egy épület.

Elvira magasra emelte fejét, kezében megvillant a tör, s hideg, ünnepélyes hangon mondá: „A nagyravágyás megalázta a szerelmet, de a sziv boszut fog állani a nagyravágyáson; az én sorsom, az én utam a boszu!”

Mily szomorú ut az, melyre a gyöngé hölgy éles, gyilkoló törrel fegyverzi föl magát!

II.

Ismerkedjünk meg körülményesebben a Nádfalvi családdal.

Nádfalvi István évekkal ezelőtt a szó legszebb értelmében boldog volt. Gyöngéden szerető nő és két vidám leány: Elvira és Jolán vették körül. Fokozta e boldogságot az is, hogy az egész város, főleg a fiatalság, nagy előszeretettel viseltetett e család iránt.

Nádfalviné, a kedves Jutka néni nyílt, vendégszerető házat tartott, s ha egy hét telt el, a nélkül, hogy jószívűségét valaki iránt kimutathatta volna, beteg lett.

Elvira ekkor még csak 7 éves volt, s hűga, a selyemfűrtű, barna szemű Jolán, alig 3 éves.

Egy kellemes nyári délután az egész család kocsira ült, s elment a gyógyhatású Nádas vizébe megfürödni.

Midőn a kocsi a kapun kigördült, a lovak egy sereg ólálkodó rostás-szigánytól megbokrosodtak, s csak nagy erővel sikerült azokat a derék kocsisnak megfékeznie.

Nádfalvi István nem volt babonás ember; sőt ellenkezőleg, hanem azért mégis örült a cigányok látásának, mert azt hallotta egész életében, hogy cigányokkal találkozni nagy szerencsét jelent.

Azonban a sors most az egyszer e balhiedelmet, mely a babonáságnak egy szolidabb neme, meghazudtolta.

Fürdés közben egy hirtelen jött dühös hullám a szoba-leányt a kis Jolánkával elsodorta.

Hasztalan volt minden keresés, kutatás, a két szerencsétlenre rátalálni nem lehetett sehol.

Jutka néni beteg, kétségbeesetten tért haza. Arcza halványlón a fájdalom miatt. Egész testét görcs fogta el, s három heti kínos szenvedés után meghalt.

A Nádfalvi-ház vendégei megritkultak. Az örömet, a zajos életet, gyász és fájdalom váltotta fel.

Nádfalvi mindent megtett, hogy kedves gyermekét, megtalálhassa; de hasztalan volt minden. Nagy jutalmakat tűzött ki annak, ki Jolánt élve, vagy halva, visszavezeti karjaiba; de nem jelentkezett senki.

A jó atya elveszté utósó reményét is, s a gyász kettős sulya alatt napról-napra öszült. Egyetlen vigasza Elvira volt. . . .

Évek múlva a vérző sebek kezdettek behegedni. A Nádfalvi-ház ajtai ismét megnyitak. A fiatalság látogatásokat tett a szépen fejlődő Elviránál, s így jutott be a családhoz gróf Horváthi Olivér is, ki kitűnő társalgása által különös befolyást gyakorolt Elvira ártatlan szívére.

(Vége köv.)

Szerelem.

Csiky Károlytól.

Megrezen a nyárfa ága,
Ha madárka repül rája;
Lehajlik a rózsza szára,
Hogyha méh száll a szirmára.

Fodrokat vet a tó vize,
Ha a partról kő hull bele;
S földre dől az erős szálfá,
Ha a szélvész zuzza, rázza.

Hát a szívem ne zajongna,
Ne remegne, ne zokogna,
A mióta te dulsz benne,
Lelkem háborgó szerelme?

A láthatatlan.

Beszély.

Montépin Szévé után fordítá Mihály Tivadar.

(Folytatás.)

— Tudom! — mondá magában Viterbi vad mosolylyal, mely még a legbátrabb emberben is megfagyaltta volna a vért.

Midőn a konyhán keresztül ment, megállt néhány pillanatra a hamvadó parázsú tűzhely előtt.

A kémény ajtaján függött egy csomó szurokkal bevont bél, melyet az alsóbb rendű spanyol nép máig is használ, s mely forró szurokba mártott kőzbélből áll, s kihülve bizonyos keménységet nyer.

Viterbi leszakítá a csomót s zsebébe rejté, s mielőtt elhagyná a konyhát, néhány csomó rózsát dobott a tűzre, mely alvófélben volt, s rögtön lánggra kapott.

— Mit csinál, altiszt ur, — kérdé emberei egyike, — talán fázik?

— Hüvös az est, s félek, hogy a ház ura meghüti magát, — viszonzá Viterbi, a már említett mosolylyal kísérve szavait, és ezzel elhagyá a konyhát.

Midőn Pablo őt visszatérni látá, diadalmas mosolylyal mondá:

— Nos, hát elhiszi e végre, hogy nem hazudtam, midőn állítám, hogy Juan öcsém nincs nálam?

Az altiszt fejét rázá, s így felelt:

— Majd meglátjuk rögtön. Néhány pillanat múlva hozzá fogunk a komoly dologhoz, most éhezünk s szomjazunk; együnk és igyunk. . . Hé! pajtások, vizsgáljátok meg a pinczét és az ételmi kamrát! Hozzatok eleséget! Ha rossz volt az ebéd, legyen legalább a vacsora jó; de siessünk.

E szavait a katonákhoz intézte.

Öten-hatan rögtön elszéledtek a ház belsejében s nemsokára egyenkint jöttek vissza.

— Itt a kenyér, — szólt az első.

— Estramadurai sonka, — felelt a második. — Ugy-e bár, jól néz ki, altiszt ur?

— Pompás, — szólt Viterbi, megelégedett mosollyal.

— Én egy tarisznyát hozok! — szólt egy harmadik, a házból visszatérve; de — tevé hozzá.

— De?

— Üres.

— Ilyformán megloptak! Fene állatja; másikat kell keresni.

Azalatt a negyedik katona még a ház kapujából kiáltott:

— Győzelem! győzelem! megvan, megvan!

— Mi az, mit tartasz kezedben?! — kérde Viterbi.

— Három palaczkot! semmi mást!

Valóban, nemsokára előtűnt, terhelve három roppant nagyságu palaczkokkal.

— Jó fogás! — mondá Viterbi. — Három palaczk nem megvetendő zsákmány.

Ezzel kezét homlokára, onnan szívére téve, komikus mosollyal üdvözlé a három palaczkot:

— Hozta Isten önöket!

Azután megváltoztatván hangját, az egész rablócsoporthahotája között felkiáltott:

— Vegyétek fejeiket!

A katonák hosszas bajlódás kikerülése miatt kardjaikkal egy csapással leütötték a palaczkok fejeit.

— Megvan, altiszt ur! — mondá egyikük.

— Nos hát, igyunk.

Viterbi egy ezüst kelyhet huzott ki zsebéből, melyet néhány nappal azelőtt valamelyik püspöki lakban lopott, s Jacinthának nyújtva, hozzá tevé:

— És hogy a bor jobban izljék, te töltsd meg poharam, szép spanyol hölgy.

A spanyol nő nem merte visszautasítani s színiig tölté az altiszt poharát.

Antal káplár, ki Viterbi engedelmeivel elhagyta állomását, kivont történetkájából egy kokusz-dió feléből készített ivó eszköz-félet, mit egy gálya-rab barátjától kapott, s Mária felé fordulván:

— Te is, szép leány, — szólt, — töltsd meg e poharamat.

Mária követte Jacintha példáját s engedelmeskedett.

Herreda a düh miatt reszketett.

A kitűnő spanyol bor az egész napon át gyalogolt katonáknak csakhamar fejébe szállt s a végletekre tüzelte.

Elképzelhetjük, mily borzasztók az ily banditák, ha részegek.

Viterbi és Antonio nemsokára tisztátalan kezeiket a nőkre emelték s csókokkal akarták elhalmozni őket, mi, szerintük, a győzők jogában áll.

Jacintha és Mária utálattal s rémülettel huzódtak vissza e rémitő emberek csókjai elől és ösztönszerűleg Herredához

menekültek, mintha az kétségbeesett helyzetében, mellére szegezett két szuronynyal, segélyükre lehetne.

Antal nevetni kezdett, s átkarolván Máriát, kezdte magával vonszolni.

— Segítség bátyám, segítség! — kiáltá a fiatal leányka, telve borzalommal.

Herreda felordított s Antal felé rohant, nem is figyelve a szuronyokra, melyek piros barázdát hagytak mellén.

Megragadta a káplár nyakát s kezdé fojtogatni.

De a két katona már reá veté magát s megakadályozá szándékában.

Antal elereszté Máriát s segített a két katonának, Viterbi pedig felkiáltott:

— Kötözzétek meg, pajtások! Tudom, nem jön többé segélyére nővéreinek.

Végső erőlködéssel Herreda kiszabadítá magát a három ember kezei közül, de nemsokára ismét leszoríták.

Mindazonáltal maradt annyi ideje, hogy kezével melléhez kaphasson.

Azon pillanatban, midőn a káplár és két gazember újból reá rohant, hirtelen kirántott melléből egy nagy kést s markolatig döfte Antal mellébe.

Irtóztató, vértfagylaló ordítás hallatszott; a káplár hátra bukott s alig hallhatólag hörgé:

— Végem van!

Körülte a gyeptető vértengerben uszott; öten-hatan rohantak erre Herredára, ki véres kését villogtatta, megragadták karját, s midőn kiragadták kezéből fegyverét, áldozatja mellé dobták.

Viterbi lehajolt Antalhoz, ki mint kétfelé vágott kígyó gyűrődött, s halkal kérde:

— Antal, beszélj, sokat szenvedsz?

Antal megkísérté könyökére támaszkodni s felelni az altisznak. Felnyitá száját, de szavak helyett vérpatak ömlött abból elé. Szemei vadul forogtak, arcza elégtelenedett s pokoli kifejezést öltött; egy végső erőlködés futott át tagjain, azután holtan terült el a véres gyepon.

Kiszenvedett.

— Hah, bandita! — hörgé Viterbi, megrugván Herredát. — Ez ember életét drágán fogod megfizetni! — Azután a katonák felé fordulva, felkiáltott: — Mondtam, hogy kötözzétek meg! Kinél van köté?

— Nálam, — felelt Rufiano, — ha ily vállalatokra megyek, soha sem feledem el a kötelet. Az ember nem tudhatja, nem kell-e valami szökevényt vagy gitanót akasztani?

— Te bölcs, előrelátó vagy, — válaszolt az altiszt dicserő, őszinte hangon, mialatt Rufiano hosszú, vékony kötelet huzott elő, — meg foglak említeni, ha küldetésemről számot adok. És most kötözzétek meg e hunczutot, de úgy, hogy többé ne ujithassa meg bűnös merényét.

A katonák felkapták a spanyolt s ugyanarra a padra ültették, hol megérkezésükkor találták.

Karjait a pad támlájához kötözték, oly erővel, hogy a vér körmei mögül serkenedett elő.

Lábát szintén összeszoríták, hogy a köté a busba vágódott bele.

Herreda néma stoicismussal állta kiez első kínzást, mely, mint bizonyosan tudta, csak előjátéka a többinek.

Jacintha és Mária néhány lépésre tőle térdelve kérték Istent, hogy tegyen csudát, mert hisz férjük s fivérük megszabadításáért könyörögtek.

Viterbi, ki már Antonio halálát feledni látszék, a spanyolhoz közeledett s gunyosan mondá:

— Ugy hiszem, Herreda ur, hogy eljött a pillanat, melyben egy kissé komolyan cseveghetünk.

A spanyol, mintha nem is hallotta volna a megszólítást, hallgatott. Szemei az ég felé voltak irányulva, ajkai mozogtak. Ő is imádkozott.

Kérte az Istent, hogy adjon neki elég erőt és bátorságot, mire oly nagy szüksége volt.

— Lássuk csak, don Pablo, — folytatá az altiszt, mi alatt szavainak fenyegető nyomatéka percről-percra növekedett, — ne fáraszson hiába s fedezze fel, hol tartozkodik a szökevény Juan.

— E kérdésre már válaszoltam.

— Hogy nem tudja, ugy-e bár? Ugy hiszem, azt felelte.

— Igen.

— S azóta még nem tudta meg hollétét?

— Nem.

— Semmi módon sem emlékszik reá?

— Oly dolgok, melyeknek létéről fogalmunk sincs, nem juthatnak eszünkbe.

— Ilyformán tehát öccse tartozkodási helye ön előtt ismeretlen?

— Igen.

— Bizonyos benne?

— Igen.

— Ez utósó szava?

— Igen.

— Fontolja meg, senor don Pablo; leszideje reá azalatt, mig egy kis gyógyszer készítek, melyet ugyan nem én találtam fel, de nagyban tökélyesítettem. E gyógyszer csudás hatással bír, még pedig a leggyengébb emlékezőtehetségekre is, ugyannyira, hogy néhány pillanat alatt azok teljes élénkségüket visszanyerik.

Erre az altiszt Rufiano felé fordulva, így szólt:

— Ugy hiszem, madzag is lesz nálad Rufiano, nálad, ki oly bölcsen gondoskodtál kötélről?

— Ime, itt van altiszt ur.

— Köszönet, te példányképe a katonának. Ajánlani foglak az ezredesnek a szegény Antal helyébe, kit a halál élete virágzó korában ragadott el.

Eközben három hüvelyk hosszú darabokra vagdalta a szurok-gyertyát, melyet a konyhából hozott.

Miután e műtétet elvégezte s tíz darabot nyert, mind-egyiket Herreda egy-egy ujjához kötözé Rufiano madzagjával.

— Ime, gyógyszerem kész, — mondá, midőn elkészült.

— Kezd-e már emlékezni öccse buvóhelyére, derék férfiú?

A spanyol nemet intett.

— Nagyon jól van! Ön egyike azon betegeknek, kik addig nem akarnak meggyógyulni, mig az orvos minden segéd-eszközhez nem folyamodott. Legyen nyugodt, derék Herreda, nem fogom soká vártni.

Erre az altiszt parancsot adott Fraucatripának, hogy hozzon a konyhából tüzet.

— A rözse, melyet a tűzre dobtam, még égni fog, — veté hozzá. — Én is előrelátó ember vagyok. Rufiano a kötélről gondoskodik, én a tűzről. Mi egymást kiegészítjük. Minden-esetre, ha én altiszt vagyok, ő megérdemli a káplári rangot.

Fraucatripa ezalatt visszajött egy égő faággal. Viterbi elvette, s a spanyol kezeihez közeledvén, kérdé:

— Szabad?

— Tégy, a mit akarsz, — felelt Herreda. — Kínozhatsz, de hiába; nem fogok szólni. Nem tudok semmit s így nem is mondhatok semmit.

— Lári fári; régi dal; majd másképp énekel néhány perc múlva.

Ezzel meggyújtotta az egyes szálakat.

Rémitő sápadtság lepte el a spanyol arcát; vonásai eléktelenedtek s ismeretlenek lőnek; fogai úgy vaczogtak, mintha darabokra törnének; de egy szót sem szólt.

Jacintha és Mária e rémes jelenet láttára éles sikoltást tőnek s Pál felé akartak rohanni; de az olaszok, kik élő korlátként voltak közéjük s fivérük közé helyezve, csak gunyos megjegyzésekkel s káromkodással feleltek jajgatásaikra, könyeikre, kéréseikre.

(Folyt. köv.)

Könyvismertetés.

„Költemények,“ irta Dobó László. Pest, Osterlamm Károly bizománya.

„Rég volt, midőn magyar fejekre termett a babér.“ A nagy költő e mondata talán egyetlen korra sem illik inkább, mint a jelen korra, a költészetet illetőleg.

Korunk költészete nem az, mely egy nemzet nagygyá lételének lehetne alapja; korunk költészete legnagyobb részben utánczása a mult kor költészetének; régi eszmék uj öltönyben, régi gondolatok uj kifejezésekben.

Ez általános jellemzés ellen lehet ugyan kifogással élni, de mi, kik jól tudjuk, hogy „nincs szabály kivétel nélkül,“ nem tartozkodunk általánosságban kimondani azt, mit bármely itész, ki mostani költői termékeinket kellő figyelemmel kíséri, elismerni kénytelenitend.

Ily körülmények között, mit várhatunk egy-egy új kötet költeményről?

Az előfizetési felhívások nagy szavakkal hirdetik a mű becsét előlegesen, s a való alig igazolja felét annak, mit a nagy szavak ígértenek.

Mily jól esik aztán, ha egy-egy fehér hollóra akadunk, s egyszer-máskor azt tapasztaljuk, hogy az előfizetés nem ígért többet, vagy épen kevesebbet ígért, mint mit a való, — a költeményfüzet — adott. A meglepetés jóleső, örömmel ismerjük be, hogy többet élvezünk, mint reméltünk, s szívesen vesszük föl a letett kötetet újból, s szívesen tesszünk jegyzeteket belőle, irunk felőle, hogy ismerjék azok is, kik nem olvassák az ily műveket.

Dobó László költeményeivel így jártunk. A szerény hangon irt előfizetési felhívás keveset ígért, és némi türelmetlenséggel vártuk a kötet megjelenését, s most őszinte örömünk, hogy csalódánk. Dobó többet tett, mint ígért, helyesen választá ki legjobb költeményeit, s kellemes olvasmányt nyújtott kötetében.

Dobó költészete, a szív költészete, Dobó a lyra költője. Csendes, mint a hegy csergedező pataka, mely mellett oly édes az ábrándozás; nem zavar fel a vihar, nem csattog a villám, fellegek nem homályosítják a láthatárt. Dobó költői világa tiszta, ment a szokásos életunalom szenvedésétől, szóval Dobó csak tiszta eget mutat, melyen a nap fényét észrevétlenül váltja fel a hold halvány sugara.

Ez előzmények után, térjünk át Dobó költeményeinek bírálatára:

A füzetet az „Ut előtt“ című költemény nyitja meg melyben a fiatal költő jellemzően festi rögös pályáját. E költemény eléggé igazolná, ha több nem volna is, hogy Dobó emelkedetten tud írni, ha akar. Tudja a költő, hogy „A cél nemes, a cél magas,“ s mert tudja, magasztos hangon kéri jó anyját, hogy bocsássa őt, majd visszatér kincsekkel dusan s e kincs: szerető szíve lesz. A költő anyjának szebb ígéretet alig tehetett volna. Költői emelkedettséggel írja: „Szegény öreg“- s „Szüléim levele“ című költeményeit is, melyek mindenike a szülék fáradalmaival festi, s főleg az utóbbinak ecsetelése oly eleven, hogy szinte látja az ember az atyai szerény lakot, melyben „nagy lassacsán“ azok az ákom-bákom betűk papírra tétetnek. E költemény valódi kerek költemény. A költő teremtőereje főleg e költeményben volt szerencsés, a hang igen elevenen tartva, s nem találunk egyetlen sort sem, mely helyén nem volna.

De Dobó nem minden költeményében volt ily szerencsés; főleg mit a szerelemről versel, az nem tesz oly benyomást, minőt ez érzélem magasztosságánál fogva tennie kellene.

Dobó költeményei között találunk olyanokat is, melyek nem hordják magukon a magyar jelleget. Így „A lovag és csatlósa“ nem magyar vers, s ha nem látnók, hogy eredeti, fordításnak kellene tartanunk. Épen ez áll: „Miss Hilda“ című verséről is, melyen a svéd balladák ize annyira megérzik, hogy csaknem utánzásnak vagyunk hajlandók tartani.

Különben Dobónál meg kell jegyeznünk, hogy ő a jeles költőket szívesen látszik tanulmányozni s még szívesebben követni nyomdokaikat, a nélkül azonban, hogy másolónak, vagy a szó szoros értelmében vak utánzónak lehetne állítanunk.

E költeményfüzet tanuskodik, hogy Dobó Berangert is ismeri, s a jó öreg francia szelid kedélye nem ismeretlen Dobó előtt; ezt bizonyítja főleg „Kopott kalapom“ című költeménye. De megkísérté Dobó Petőfi hangját is, s a „Huszonnégy éves“ kezdetű vers, Petőfi „Diligenter frequentáltam“ című költeményének benyomása alatt született.

Mind e költemények eléggé igazolják Dobónak emelkedettségét és részben teremtői tehetségét is.

Az odaikus hangokat Dobó nem igen kísérlé meg, „A végtelen“ című költeményen kívül alig van, mely e hangon lenne írva. Itt azonban oly szépet ad, mely valóban megragadja az olvasót. Leírja az ő fogalma szerinti istenség nagyságát, végtelenségét, megfajthatatlanságát, s a végsorokban így szól:

„S az ember, ez a pont, e semmi,
— Ki néha mégis oly merész, —
Ez vágy megfajthatóvá tenni! . . .
— Megfoghatatlant, véges észszel
Bonzolgatni ahogyan merész,
Nem mosolygasz-e örök ész?!“

mely hat sorral a bizonytalanságba dob vissza. Szép, mondhatnók: derék mű e költemény.

A balladai hangot már inkább kísérlé Dobó, mert kötetben hét balladát találunk, melyek közül „Forgách Balázs“ legkevésbé éri el a balladai magaslatot. Ez „régidal“ új felfogással. A Chamisso után fordított „Vén mosónő“ Dobót ügyes fordítóként tünteti fel. E költeményt egykor Vajda is fordította; én részéről Dobó fordítását Vajdáié fölé helyezem,

főleg az alak correctnessénél fogva. A „Karthausi“ bár nem egészben ballada, de balladai hangú; igen szép költemény, főleg annak hasonlatai, képei valódi költői ecsettel festvék, így a karthausi érzelmeit mi sem festheti jobban, mint e sorok:

„A hegy mögül felhő támad,
S mint öröme a búbánat,
Kiterjeszti sötét szárnyát,
A tájékon hozza árnyát,“

Részünkről Dobó legnagyobb érdemét nyelvezetében találjuk; correct az, minőnek a költő nyelvezetének lenni kell, s eszméit mindenkor a legcsinosabb öltözékben mutatja.

Alanyi költeményei közül, mi határozottan legjobbnak tartjuk az „Arámnak“ című költeményt, mely az alkalom magasztosságát méltóan adja vissza.

Nem hagyhatom még érintetlenül a „Vén hegedűs“ című költeményt. E verse Dobónak nem új, már Arany „Koszorú“. jában jelent az meg, s a figyelmes olvasót akkor is meghatá. Sokan e költeményét tartják legjobbnak. Mi részünkről az „Arámnak“ címűt tesszük első helyre, de ezután előttünk is a „Vén hegedűs“ következik. Egy hányatott élet hű képe e költemény, keresetlen hangok, korrekt alak, s Dobónál megszokott szép nyelvezettel.

Dobónak nyelvezete azonban a „Nap lová“-ban éri el tetőpontját. A „Naplova“ egy szépirodalmi lapunkban megjelent népmese szövege után íratott. Dobó e népmesét tizenegy énekben írta és a lelkiismeretes bírálat nem hagyhatja említés nélkül e művet.

Nyelvezete e költeménynek elejétől végig tiszta, magyar zamatu, sok helyt technikája meglepő, s bár mindvégig magas szárnyalatu, mégis a célzott szem előtt tartva, úgy íratott, hogy a kunyhó és palota lakója, egyenlő élvezettel olvashassa azt.

A nyelvezet szépségének megismertetésére álljanak itt a III-dik énekben, a látnok e szavai:

„— Célzott kitűz az ember, tervet hagy időre,
El sem érte: — ott van! azt hiszi a dőre,
Fontol, gunnyaszt, érlel, esztét veti, hánnya,
Célja előtt cserben hagyja tudománya . . .“

A látnok öt versszakból álló jóslata képezi a mese gyöngyét, melyekben meglepők az új hasonlatok.

Dobó e költeménye megírásánál különösen szerencsés volt a hasonlatok alkalmazásában, így a 2-, 3-, 4-, 8-, 9-, 10-dik énekben előforduló hasonlatok, meglepően szépek és újak.

Ha e népmeséről beható bírálatot akarnék írni, még legalább egy tárczáját kellene e becses lapnak igénybe vennem, mit azonban nem tehetvén, a szíves olvasót egyszerűen a mű átolvasására utalom, hogy élvezhesse e költői szépet.

Azt hiszem, röviden kitüntetem Dobó költői értékét, még csak azt jegyzem meg, hogy fiatal költőnk tehetségét a népies elbeszélő költészetben érvényesítheti legsikeresebben, s azért javaslom is, ne hagyja el a reá nézve oly hálálatos tért: s gondoljon mindig saját versére, mit Anti barátjához írt:

„Feszült a nagy vitorla, menj, siess!
A tenger árja intve néz feléd;
Pályád a vert habok közt oly kies:
Kiállod a habok tekintetét. . . .“

Csorba Ákos.

Egy hét története.

Február 17-kén.

Az erkölcs haladása. — Az anyag nemesítése. — Hajdan és most. — Képviselők. — A szeretet istene. — Francia bűnt divatcikk. — „Delila.” — A Kisfaludy-társaság nagygyűlése. — Miről feledkezett meg Toldy Ferencz.

Semmi sem bizonyítja jobban az emberiség erkölcsi haladását, mint azon általánosan észlelhető tapasztalat, hogy a nyers anyagot költői alakba öltöztetni törekszik. A hajdani kova és tapló helyét jó illatú gyufa, a czintányér helyét izletes porcellán, a nehézkes kocs helyét gőzröptű vagonok, a sánta cigányposta helyét a villámgyors távirda foglalta el és így tovább, a merre tekintünk, minden házi czikken és butodarabon ugyanazon törekvés tűnik szemünkbe az izletesség, a szép és költői iránt és ezen törekvés az erkölcsi haladás fényes bizonyítéka, és mert ugyis a bűnt elmékedés szakában vagyunk, engedjék meg hölgyeink, hogy ezen állításról kissé bővebben értekezsem. Ha talán unalmasnak találják, tudják be egy kis bűnt poenitentiának.

Tehát én azt hiszem, hogy az anyagi világban olyan óriási mérvben mutatkozó haladás az erkölcsi haladásról tesz tanuságot; mert miként a nemes fák ép olyan mélyen nőnek gyökerükkel lefelé, a milyen magasra derekukkal fölfelé nőnek, épen úgy az emberiség, a mennyit halad az anyagi téren, ugyanannyit halad az erkölcsösségben is. Számtalan példa bizonyítja ezt. Azt mondják, a költészet hanyatlik, holott minden új szövetés butodarab a költészet terjedését tanusítja. A versírás hanyatlik, a költészet terjed. Most nem tollal és ténnyel, hanem gépekkel gyakorolják a költészetet. De vegyünk más esetet.

Hajdan azt mondták, hogy a földmivelő: paraszt és most ugyanazon parasztokhoz lobogós zászlókkal látogatnak el országszerte, és barátságos kézszorítással kérik alássan, engedjék meg, hogy ők ismét három éven át — uraik lehessenek! Nemde nagy haladás ez az erkölcsi világban?

Az a szegény, együgyű paraszt persze nem tudja még, milyen értéket képvisel az erkölcsi világban; honnan is tudná, mikor irni-olvasni sem tud becsületesen! Váltig elhiszi tehát, a mit neki a csapra vert hordó előtt a fejébe öntenek; de nem lesz ám az mindig így! Csak egyszer emberi öntudatra ébredjen, nem adja majd oda hazaszeretét egy kulacs borért, de nem ám; hanem inkább ő traktálja meg azt, a kit méltónak tart rá, hogy az ő képét viselje. Hadd legyenek tehát még egy ideig részeg paraszt képeket viselő képviselőink is; én ugyan nem viselném, de így is nagy haladására mutat ez az emberi erkölcsnek.

Hajdan azt mondták: Istent imádni annyit tesz, mint gyűlölködést szítani Isten nevében ember és ember közt, és gyakorolták is ezen mesterséget a templomban, az iskolában, a műhelyben, a korcsmában és a családi életben egyiránt. Most azt mondják: Istent imádni annyit tesz, mint szeretni az embert, a ki Isten képére van teremtvé és ha nem gyakorolják is még általánosan ezen üdvözítő vallást, napról-napra növekedik az igaz-hívők száma; mikor már nyilvános tánczvigalma-

kon fordulnak elő esetek, hogy egy főrangú hölgy nem a zsebkendőjét, hanem uri kezét engedi megfogni polgári tánczosának! Nem nagy erkölcsi haladás ez? Komolyan mondom! Mert hogy a ranggög és kasztszellem a hölgyek szívében vert legmélyebb gyökeret, azt reményelem, e komoly bűnt időben, ők maguk sem fogják tagadni.

Es épen így vagyunk a bűnttel is, már t. i. mi nagyvárosiak. Itt a komoly elmékedés idejét úgy fogják föl, hogy az emberek, a mennyire csak kitelik tőlük, elmennek hangversenyekre és a színházba. Azt tartják, hogy a zene és költészet csak olyan alkalmasak arra, hogy a lélek magába szálljon és a farsang földi salakjától megtisztuljon, mint a rántott leves és a sovány prédikáció. Egy bizonyos főrangú nő ugyan már dolgozik azon francia levelen, melylyel az idén is egy francia jézsuitát fog fővárosunknak bűnt vendégszerepekre meghívni; de ez csak kivételes hajlam, a mely talán a divathajlammal van valórokonságban. Ha a ruhára nézve a francziáké az elsőség, azt hiszi talán, hogy egy francia prédikáció sem állhat rosszul hozzá!

A nagy többség azonban már meglehetősen jól érti nálunk a francia nyelvet, és azért épületesebbnek tartja a hangversenyt a francia prédikációnál és a nemzeti színház tagjait jobb színészeknek tartja a francia jézsuitáknál, azért látogatja most oly tömegesen az egyiket úgy, mint a másikat.

Azt a másikat pedig „Delilá”-nak hívták mult pénteken. Feuilletnek egyik színműve ez, mely Párisban több évvel ezelőtt nagy tetszést aratott, mig nálunk tetszett is, nem is. Vannak, a kik egekig magasztalják, és viszont vannak, a kik egy csepp jót sem találnak benne és mind a kettőnek van igaza. Csakugyan furcsa színmű ez a „Delila.” Szindarabnak regény, regénynek meg trágár és mégis tele van költészettel, szellemmel és szeniálitással, azért nem tetszik egyfelül és nagyon tetszik másfelül. A kik a szindarabtól azt kívánják, hogy abban a lélek egy hatalmas szenvedélye egységes cselekményben és kerékded alakokban élénk állittassék, azok épen nem lehetnek megelégedve e darabbal és hasonlóképp nem lehetnek megelégedve vele azok, a kik a színműtől azt kívánják, hogy az a bűnt érdem szerint lakoltassa, mert egy sincsen meg e tulajdonok közül e műben. Ez a Delila olyan nő, a kit minden főrangúsága mellett becsületes nő nem ismerhet; a mi másnak a ruha, az nála a szerető; szeszélyből felölti, holnap már megújja, fölcseréli mással, hogy holnapután ismét mással fölcserélje. Így teszen többek között egy énekessel is, körülhálózza fiatal szívét, aztán kineveti és megöli vele azt is, régi kedvesét is. Mondják még többet e nőről? Ugy-e bár, utálatos egy darab? És ez az undorító darab mégis annyi szellemmel és költészettel van írva, hogy a ki csak egy porczre is el tudja felejteni azt, hogy a nő az Isten kegyelmét képviseli a földön, azt mindig jobban-jobban ragadják meg a gyönyörű oszmék és tartják fogva végig, mint a ki hadzsit evett, a mig csak ki nem aludta mámorát.

Jellemző csak az, hogy Franciaországban most már többnyire olyan színműveket írnak, mert ott már csak ilyen

Miksát lipótvárosi pártja fölmentette a jelöltség elfogadására nézve adott szava alól. Helyébe Horn Ede, jeles hazánkfíát léptette föl pártja. — A gróf Andrássyhoz és Beusthoz érkezett újabb bukuresti sürgönyökben szó sincs arról, hogy a magyar zászlót meggyalázták volna. — Kralovánszky Béla, 20 éves jogász-ifjú mult szombaton reggel halva lelték a városligeti fasorban, s minden jel, kivált az, hogy a lövés a szájba volt irányozva, öngyilkosságra mutat. — A Mikár Zsigmond-féle „Honvéd-főtisztiszi schematismus,” vagyis az 1848/9-ki honvédseregéből még életben levő honvédfőtiszteknek névkönyve megjelent és kapható Osterlamm Károly könyvkereskedésében. Ára 2 frt 50 kr. — Fiume ugyancsak készül a magyar természetvizsgálók fogadására. Egy távsürgöny szerint a közgyűlés ez alkalomra 40,000 frtot szavazott meg. — Szabó Imre, czimzetes apát és miniszteri osztálytanácsos a közoktatási minisztériumnál, miniszteri tanácsossá neveztetett ki. — A legfelsőbb királyi leirat, mely e hó 19-kén megjelent és kihirdettetett, ápril hó 20-kára rendeli el az új országgyűlés megnyitását. — A nyarad-szeredai postát Szent-Lőrincz és Kebele között f. hó 6-kán kirabolták, de a csendőrség erélyes eljárásának sikerült a tettesek egyikét, Szabó Józsefet, csakhamar kézrekeríteni. Az elrablott levelek megkerültek s a pénzből alig hiányzik egy-két forint. — Dr. Hamary Dániel összegyűjtötte azon cikkeköt, melyek töle a „Honvédvilág”-ban s a „Hazánk és külföld”-ben megjelentek és rendezve is kiadja „Komáromi napok 1849-ben” czim alatt. — Táborosky és Parsch kiadásában megjelent: „Kossuth-csárdás,” zongorára szerző Tisza Aladár. Ára 60 kr. — „Husz népdal,” énekre zongora-kisérettel, Herdy Ferencztől. Egy füzet 80 kr. Az egész 2 frt 50 kr. — „Alojzia-négyes,” zongorára szerző Egri János. Ára 60 kr. — A Duna megszabadulván a jégtől, e napokban már megindult a gőzhajózás. — A vízvezeték csöveinek lerakásával már a belvárosig jutottak s közelebb megkezdik a váczi-, uri-, egyetemi- és kecskeméti utcákban. — Két érdekes régi pénzt találtak Kecskemét közelében; egyik arany, a másik bronz; mindkettő a régi római érme utánzata, barbar körirattal; az alakok és betűk tisztán ki-vehetők, mely tulajdonság ilyenmő érmeknél fölötte ritka. — Jóka i Mór „Új földesur” czimű regényének második kiadása is megjelent. Ára a két kötetnek 1 frt 60 kr. — Hugo Viktor „Par ordre du roi” czimű legújabb regényének magyar fordítása, mely a francia eredetivel egyidejűleg jelenik meg, sajtó alatt van. Kiadója Ráth Mór. — Megjelent: „Bach-korszak adomákban,” egy Bach-huszártól, 80 kr. — „Csillagászati és természetani földrajz tankönyve.” Szabó Ignác. I. rész. 60 kr. — „Természetani földrajz, tekintettel Magyarország viszonyaira.” Szabó Ignác. I. kötet. 2 frt. — „Magyar szabadságharcz története.” Vargyas. 7-dik füzet. — Bilitz Jenő, veszprémmegyei tiszteletbeli főorvos, közhasznú tevékenységének olismeréseül arany érdemkeresztel diszítettett föl. — A csalásnak új nemét fedezte föl közelebb néhány naplopó. Hónuk alatt ócska esernyőkkel utnak indulnak, s a hol tehetik, fölszedik javítás végett az elromlott esernyőket, melyeken aztán olcsó áron túladsnak. — Új távirda állomás nyitottatott Munkácson, korlátolt napi szolgálat mellett, Gál-szécsen pedig mellékállomás, a kassai árszabályzattal, — Pécsott, egy társaság van alakulóban, mely egy 3000 személyt magába foglaló tánczteremet szándékszik építenni. — A pestkerületi sajtóhatóság a még ki sem szabadult Böszörményi Lászlót újra maga elé idézte. Böszörmé-

nyi pedig folyvást súlyos beteg. — A néhány nap előtt dohánypoltjából eltűnt Megyasayné megtalálták az utcán, egészen tébolyultan s azonnal a kórházba szállíták. — Az „Ördög bordá”-t, mely mint havi füzet nem állhat fenn, heti lappá alakítják, s az eddigi előfizetőket vagy az egész negyedéves folyammal kárpótolják, vagy a pénzt visszaküldik. — Egy pesti vállalkozó a Lászlószky-villa mellett elegans kioszkot akar állítani, hol nyáron frissítő italokat szolgáltatnának. — A Mocsonyiak Brunner kereskedésében nemcsak 106 román, hanem kétszáz nemzeti zászlót is rendeltek. — Egy szabómester, mint mondja, kitalálta volna a módját, hogy a vakokat mint lehet rövid idő alatt megtanítani a ruhák szabására és varrására. Engedélyt is nyert, hogy a vakok intézetében oktatást adhasson. — Türr tábornok kijelenté, hogy viszonyai nem engedik meg a képviselői megbízatás elfogadását, miután annak elég buzgón nem felelhetne meg. — A magyar gazdasszonyok derék egyesületének alapító és rendes tagjai folyvást szaporodnak s a közelebbi ülésben is számos új tagot jelentettek be. — Az alföldi vasutról azon örvendetes hirt olvassuk, hogy már robognak a mozdonyok, Zombor és Szabadka közt az építő anyagok már magán a vasuton szállítatnak, Szegedről pedig e napokban indult el az első ily vonat. — Molnár e napokban Kecskemétre ment vendégszerezni.

✠ (Halálozások.) Gróf Festetich Albert János, belső titkos tanácsos s egykor József nádor főudvarmestere, e hó 8-kán meghalt Bécsben 83 éves korában. — Prodanovics Dániel, életének 64-dik évében, f. hó 11-kén Szigligetben meghalt. Szilárd hazafisága s a hon ügyében több évek alatt kifejtett tevékenysége általánosan ismeretes, s számos barátai előtt felejthetlen marad. — Halassy Gáspárt, Hevesmegye szolnoki törvényszékének elnökét, mult hétfőn reggel szobájában halva találták. Temetése Szolnokon ment végbe. — Jászberény és vidéke mély gyászt öltött, Harsányi Mihály, törvényszéki elnök hirtelen meghalt! Temetéséhez minden rangú s rendű osztály megjelent és őszinte részvétellel igyekezett leróni a szeretet utósó kötelességét. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Február 18-kán.

Febr. 12-kén először: „Delila,” Feuillet Oktáv drámája, 3 felv. — Febr. 13-kán: „Észak csillaga,” Meyerbeer operája, 3 felv. — Febr. 14-kén: „Gritti,” Szigligeti Ede eredeti szomorujátéka, 5 felv. — Febr. 15-kén második: „Delila.” — Febr. 16-kán: „Don Carlos,” Verdi operája, 5 felv. — 17-kén: „A makranczos hölgy,” Shakespeare vigjátéka, 5 felv. — Febr. 18-kán: „Don Juan,” Mozart Amadé operája, 2 felv.

Budai népszínház.

Február 18-kán.

Febr. 12-kén: „Stern Izsák,” népszínmű, 3 felv. — Febr. 13-kán: „A makaróni-árus,” Offenbach látványos operetteje, 4 felv. — Febr. 14- és 15-kén: „Az ördög pilulái,” látványos bohózat, 4 felv. — Febr. 16-kán: „Sullivan,” vigjáték, 3 felv. — Febr. 17-kén: „A szerzetesek,” vigjáték, 3 felv. — Febr. 18-kán egy új énekes vigjátékra való előkészületek miatt nem volt előadás.

Gazdasszonyoknak.

Velős szeletek.

Néhány zsemlyét szeletekre kell vágni és szép sárgára megsütni. Ezalatt egy-két borjuvelőt vízben meg kell főzni és szitán áttörni, diónagyságu darab vaját felforralni, a velőt

benne megpirítani, bele tevén sôt, egy kis zsemlye morzsát, két kanálnyi tejfelt, melyet mind a szemlyeszemekre kenünk, azokat aztán egy formába rakjuk le, tejfelt öntünk reá és a sütőben szép sárgára megsütjük.

P. St. Erzse.

Piskóta tészta borlével.

12 lat finomra tört cukrot és 6 tojás sárgáját egy fél óráig folytonosan kevervén, 6 kanálnyi finom lisztet és végül hat tojás fehéréből vert habot közé kell adni.

Ezután egy felálló karimájú pléhformát vajjal meg kell kenni, finom cukorral behinteni, a tésztát ujjnyi vastagságúra rákenni és langyos sütőben szép világosra megsütni.

A megsült tésztából egy tenyérnyi nagyságu kerek darabot ki kell vágni és azt száradás végett egy szitára tenni.

A fennmaradt tésztából két ujjnyi széles és ugyanilyen hosszukás darabokat kell vágni, a kerek darab tésztát egy formába tenni, és a hosszukás darabokat egymás mellé a szélére tenni, ezen darabokat azonban elébb rhummal vagy marasquinóval meg kell nedvesíteni.

Ezután 8 tojás sárgából, egy meszely jó borból, negyed font cukorból, egy kis citromhéjat is tevén belé, a tűzön folytonos keverés mellett jó vastag borlevet kell készíteni, azt kissé hűlni hagyni, négy tojás fehéréből habot verni, azt is közé adni, és a tésztára önteni, közbe-közbe pedig apró tésztadarabkákat is a tészta közepére tenni. Ezen tésztát vízben ki kell főzni, tálalás előtt tálra borítani és meggy- vagy ribisli szörppel leönteni.

F. Emma.

Divattudósítás.

Türsch F. urtól következő tudósítást vettem, melyet a közelgő tavaszi idényre hölgyeink figyelmébe ajánlok.

Üzletem összes árjegyzékét azon megjegyzéssel bátorítom kézbesíteni, hogy a vászonneműeknél a legjobb vásznat használtatom fel, és mindent a legutolsó párizsi minták után szabotva, a legügyesebb varrónők által készítettetek el. Menyasszonyi készletek 500, 800, 1000, 2000 forinton és feljebb. nálam mindenkor készen találhatók és ezek részletes árjegyzékeivel szívesen szolgállok. Továbbá elvállalom a t. hölgyek saját vásznaik és kelméik elkészíttetését és kihimeztetését ép úgy selyem, bársony, gyapju vagy bármiféle szövet-ruha elkészíttetését is. Erre nézve az összes bel- és külföldi Journalok de különösen a párizsiak nálam mindenkor megsejmelhetők.

Igen ügyes szabót sikerült szereznem, ki a ruha-derekak elkészítésében igen jártas.

Beccses rendelményeiért tisztelettel esedezem.

Az árak készpénzfizetés vagy utánvétel mellett értetődnek.

Női-vászonneműek rumburgi vagy hollandi vászonból.

Nappali-ingek, darabja: 4. 5, 6, 8—14 frtig.

Magas éjjeli-ugek, darabja: 5 frt 50 kr. 7, 9, 12—18 frtig.

Nyári éjjeli-ingek, darabja: 6, 7, 9—12 frting.

Vánkoshéjak darabja: 2 frt 75 kr, 3 frt 75 kr, 5, 6—10 frting.

Paplanlepedők darabja: 5, 7, 9, 12—15 frting.

Alsó-lepedők varrás nélkül, — $\frac{9}{4}$ széles, $3\frac{1}{8}$ rőf hosszú, — darabja: 4, 5 frt 25 kr, 6 frt.

Hálókötők hollandi vászonból: 1, 1 frt 50 kr, 2, 3, 4 frt.

Recefőkötők szalaggal diszítve: 1, 1 frt 75 kr, 2 frt 50 kr.

Lábravalók hollandi vászonból: 2 frt 75 kr. 3 frt 75 kr, 4 frt 75 kr, 5 frt 75 kr.

Lábravalók perkálból vagy schirtingból: 2 frt 25 kr, 3, 3 frt 75 kr, 4 frt 75 kr.

Lábravalók parketből: 3, 3 frt 75 kr, 4 frt 50 kr.

Éjjeli köntösök (Corset) perkálból vagy schirtingból: 2 frt 25, 3, 4, 6—19 forintig.

Éjjeli köntösök parketből vagy piquetből: 3 frt 20 kr, 4, 5, 7—11frting.

Fésülő-köpenyek perkálból: 2 frt 50 kr, 3 frt 75 kr, 5, 7, 10, 15—20 forintig. (Folyt. köv.)

Kánya József

divatáru-kereskedéséből következő tudósítást vettem:

Miután a házon, melyben árutáram van, közelebb építkezések kezdetnek meg,

végeladást nyitok mindennemű divatcikkekéből, ugymint mindennemű popelin, lustres, mohair, poils, barége, percaline, bat-tiszt, jaconas, mousselinből, sat.

Továbbá long-shawlok, nagy kendők, kész joppok és paletokból

tetemesen leszállított áron.

Ajánlom továbbá valódi angol waterproofomat eső-köppenyekre.

Kánya József,

Pest, Józseftér, 10-dik sz. a.

Számrejtvény.

Gyura Jankától.

1, 5, 8, 9, 8. Senki ezt ki nem kerüli;

3, 4, 2, 12. A vadász örömmel üzi;

12, 9, 6, 5. Jó gazdánál nincs üresen;

1, 13. Ez ez évben nem sok lészen;

3, 4, 7, 12. Ösapánk jól kezelték;

10, 11, 7, 6, 9, 10. Megérdemi a szelesség;

6, 5, 12. A kedélyt felvidámitja;

1, 13, 8, 12, 13. A mi fényes, elcsikarja;

1, 5, 8, 9, 10, 11. A vizen vagyon hazája;

1, 5, 12. Éjjel-nappal ezt hajhászsa.

Megfejtési határidő: márczius 17-dike.

A f. é. 4-dik számban közlött rejtvény értelme:

„Légy honleány, de szád ritkán említse ezt,

Mert szóval mondva e nagy név sokat vesz.”

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Nagy Malvin, Füzy Istvánné Albina, Malachovszky Béláné, Baranyi Adina, Ferenczy Mária, Roger Izabella, Pethes Cziike Karolina, Keszthelyi Antal, Soltész Petronella, Rosenfeld Julia, Hunyady Karolin, Rácz Etelka és Róza, Székács Vilma és Emma, Gyovai Kis Janka, Czeglédy Antónia, Fülöp Karolina, Pálffy Stelcezer Erze, Altmann Emilia, Zadubán Beke Ágnes, Bethelyi Ambrózy Mária, Sárkány Luiza, Mazal Róza, Heller Ilka és Berta, Vályi Lajosné, Kovács Lajosné Vargha Emilia, Juhász Károlyné, Hirsch Róza, Szepessy Róza, Hollósy Róza, Vlaka Jánosné, Cs. Hodermárszky Emma, Kenessey Biró Magdolna, Marcsány Viktória, Fridafka Ilka, Matékovics Luiza, Nagy Krisztina, Pospischel Emma, Fischer Sarolta, Buday Ilon, Poszvék Nándorné, Szluha Mariska.

A sakkrejtvény megfejtését utólag beküldték:

Hirsch Róza, Lieszkrovcsky Paulina, Rosenfeld Julia, Szepessy Róza, Cs. Hodermárszky Emma, Bukóvszky Ilon és Regina, Buday Ilon.

A jelen havi dijsorsolás alkalmával következő t. rejtvényfejtők lettek díjnyertesek:

1) Buday Ilona: „Az új földesur,” Jókai Mórtól.

2) Sárkány Luiza: A „Bach-korszak adomákban,” 1 kötet.

3) Vályi Lajosné: „A csillagos ég,” dr. Császár Károlytól.

4) Ferenczy Mária: „Mécsvilágok,” Benedek Aladártól.

A nyeremények — szíves üdvözltem mellett — postára vannak adva.

Tartalom.

A női munkásság. — Miniszterekké lett barátaimhoz, Ábrányi Emiltől. — A ki igazán szeretett, Öcsy Árpádtól. — Szerlem, Csiky Károlytól. — A láthatatlan, Mihály Tivadartól. (Folyt.) — Könyvismer-tetés, Csorba Ákostól. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudó-sítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A boríték on: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbizások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: férfi-ing szabásmintája.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

színművek tetszenek. Ez a jelenség ugyan keveset bizonyít azon állításom mellett, hogy az emberiség előrehalad az erkölcsben; de csak látszólag bizonyít keveset, valójában azt bizonyítja, hogy odáig jutottunk már, hogy vagy változtatni kell a nőnevelésen, vagy pedig a nőerkölcs fogalmain, a mi pedig szintén nagy haladás.

Mi? nem, mi nem jutottunk még odáig, mi is érezzük a nőnevelés elhalaszthatlan szükségét, hanem azért a női erkölcs iránti fogalmainkat nem kell és nem is szabad megváltoztatni. Csak a Kisfaludy-társaság évi nagygyűlésére hivatkozom. Milyen szépen volt a nagyterem női arczokkal körülcsozódva, és mint szívták magukba szemükkel — bocsánatot kérek, de én azt hiszem, hogy a hölgyek hallani is szemükkel szoktak, — minden szót és tükröződött vissza minden hallott költői szépség szépséges arczukon! A hol a női szívek még annyira fogékonyak a tiszta költészet iránt, ott a szívek maguk is tiszták és nemesek.

Maga a nagygyűlés is igen érdekes volt; a tagok ugyan aránylag csak kevés számmal voltak együtt, mindössze vagy harminczan, de annál élvezetesebbek voltak az előadott művek. Szász Károly „A vén karszék” csak a genre által emlékeztet Berangerre, más különben semmi hasonlatosság közte és Beranger között. „A nyeglék” című pályanyertes satyrát is ő írta, ezt is felolvasták ez alkalommal és mintha csak valamely élezzlapot olvastak volna föl, úgy tetszett.

Hanem ez csak csemegéje volt a vasárnapi gyűlésnek; a husféleket Horváth Mihály és Lévy művei képezték. Horváth Mihály „Zrinyi Ilona” című művének egy részét olvasta és ez a rész épen elég volt azon meggyőződésre, hogy irodalmunkat egy páratlan művel gazdagította jeles történetírónk. Eddig csak történelmi nagy férfiakról írtak kimerítő jellemrajzokat, történelmi nagy nőjellemeinkről még eddig nagyon keveset foglalkoztak, tudtommal csak Lorántffy Zsuzsanna élete van részletesen megírva; annál nagyobb érdeme van Horváth Mihálynak, hogy egy dicső emlékü nő életét írta meg; hogy milyen szépen írta meg, azt Kegyetek majd csak akkor fogják igazán megtudni, ha e mű meg fog jelenni, mert bizonyosan meg fogja azt venni minden nő, a ki büszkeségét találja abban, hogy magyar. Büszke is lehet e névre, már csak azért is, mert Zrinyi Ilona is magyar volt. Kevés nemzetnek van olyan nőjelleme, a ki úgy tud szeretni, hazát, férjét és gyermeket, a ki olyan mélységes szeretet mellett olyan magas, fényes elmével bír és a ki szerettségéért olyan megváltóilag tud tűrni, szenvedni és meghalni, mint Zrinyi Ilona, és ezt mind Horváth Mihály a történelem igazságával és a költészet bűbájával tünteti elénk. Egy halhatlan művel gazdagabb lett irodalmunk.

Kisebb szabásu, de azért igen szép mű Lévy emlékebeszéde Tompa Mihály fölött. A költő fenéig merült a költő életébe és megkapó vonásokba hozta fel belőle dicső lelkét, ragyogó költészetével, honfi bujával, atyai fájdalomával, hitével az Isten, és csüggedésével az élet iránt. Az erőteljes és eszmegazdag művet Vadnay Károly igen szépen olvasta fel.

Megemlítendő még Greguss Ágost titkári jelentése és Toldy Ferencz elnöki megnyitó beszédje; az első velős rövidséggel, mintegy plastikai képben mutatja be a társaság múlt évi működését és egyszersmind megmutatja, hogyan lehet száraz jelentésben klasszikus művet alkotni; míg Toldy megnyitó beszéde a multba varázsolta a hallgatóságot, abba a szomorú időbe, mikor a magyar költészet csak olyan árván tengő sziklai virág gyanánt tonyészott a hazában; megmutatta, hogy mit köszönhet a haza Kisfaludy Károlynak, a ki először kezdte

kerti virág gyanánt mivelt e sziklai virágot, és mint lett azóta e kerti virág minden magyar hajlék élő disze. Mindezt ifjú szépségben vázolta irodalmunk ez érdemgazdag Nestora; egyről azonban szerényen megfedekezett, arról, hogy ezen áldásos átültetésben neki magának is hervadhatlan nagy érdemei vannak; annál kevésbbé lehet erről a hazának megfedekezni.

Megható percz volt, midőn ez érdemgazdag Nestor a hölgyekhez fordult azon kéréssel, hogy életük legmagasztosabb órájában, midőn a menyasszonyi koszorút homlokukra fűzik, emlékezzenek meg a hazai irodalomról, emlékezzenek meg róla azon fogadással, hogy életükön át hűségesen ápolni fogják, mert ezt ápolva, önön szívük boldogsági virágait ápolgatják.

Szóljak még a mult heti hangversenyekről? Majd máskor, kedves olvasónő, elég hosszú még a bőjt.

—i—r.

Budapesti hírvivő

♦♦ (A pesti jótékony nőegyesület) a f. é. február 14-től márczius 13-ig terjedő 4 hétre szegényei között leendő felosztásra összesen 619 frt 40 krt o. é. utalványozott, és pedig hetenkénti részesülésben állóknak 251 frt 40 krt, egyszer mindenkorra segélyezetteknek pedig 368 frtot. Ez alkalommal a válaszmányi nők 60 új vizsgálatról is tettek jelentést. — Az egylet kötőintézetében 18 munkára nem képes egyén talál állandó foglalkozást és keresetet; a kötött árak raktára Li edemann F. B. ur boltjában van, (váci-utca és városházter sarkán.)

♦♦ A Kisfaludy-társaság) vasárnapi közlése alatt két új alapítványt jelentettek be a szépirodalmi társulat számára. Ugyanis Nadányi Albertné urhölgy elébbi 100 frtos alapítványát 200 frtra emelte; Nadányi Ferencz pedig 200 frtos új alapítványt tett. Ugyanez nap érkezett a társulat titkárához Angolországból Patterson Arthur angol írónak magyar levele, melyben melegen köszöntö meg kültaggá választatását.

♦♦ (A kisedovodát) hazánkban meghonosító gróf Brunswick Teréz szobor tervéről is hallunk valami újat. Derék festésünk: Barabás Miklós ajánlkozott, hogy ő, ki a grófnőt személyesen ismerte, s olajba festett, de könyomatra is alkalmazott arczképet is készített róla, ki fogja állítani a szobor előzetes tervét s a szoborbizottság további működésében is részt veend. Ez ajánlatát nagy köszönettel fogadták.

♦♦ (Budán) fényes jelmezbálra készülnek, melyet még e hó folytán szándékoznak az országház helyiségeiben megtartani. A tánczvigalom jövedelme a szegény-alapot fogja gyarapítani, mely az e hó 8-kán tartott álarczos bálból is 200 frttal gazdagodott. A tánczvigalom eként a jótékonyssággal fog kezdet.

♦♦ (Gyurkovics Jenő) udv. tanácsos gazdag képtárt gyűjtött össze a leghíresebb mesterektől. A nagy képtár öt szobában van felállítva lipót-utcai házában, s igen szívesen mutogatja Gy. a műbarátoknak. Rembrandt, Michael Angelo, Tizian, Rubens, Ráfael s a leghíresebb művészekről vannak remekei. Tavalay egy angol 70,000 frtot ígért e képtárért, de ő nem akar ettől megválni, annál is inkább, mert Ráfaltól két oly műdarabja van, mely 20—20 ezer forintot magában is megér.

♦♦ (Néhai Almási Balogh Pál) orsz. hírv. könyvtára eladó. E könyvtár encyclopádkus tartalmu, (majd minden szak képviselve van benne,) s mintegy negyvenezer kötetből áll. Dr. Balogh Tihamér aradi főorvos, az örökösök nevében fölszó-

litja a hazai tanintézeteket, kaszinókat, egyleteket s könyvtárakat, hogy netáni vevő szándékukat vele mielőbb tudatni sziveskedjenek, mert vevők hiányában a külföldi könyvkereskedők ajánlatai fognak tekintetbe vétetni, mi a hazai tudományosságra is veszteség lenne.

✱✱ (Pályázat.) A zenede a folyó évre újra kitűzte a b. Prónay Gábor 10 arany és a Weisz B. 5 arany jutalmat. Kivántatik egy magyar dallamból álló s jellemzetes magyar stílusú szerzemény, zongorakisérettel, a szöveget a szerzők tetszés szerint választhatván. A műveket ez évi április utolsó napjáig, (idegen kézzel írva s jelígyével ellátva,) kell beküldeni Ritter Sándor titkárhoz. Az első jutalmat nyerő művet a zenede nyomtatja ki az egylet tagjai számára.

✱✱ (A jótekonyságáról ismert) Bohus-Szőgyéni Antónia asszony, a szerencsétleneknek jótévője és pártfogója ismét szép jelét adta nemes szívének, midőn a vakok intézetében évenként tartani szokott farsangi mulatságnak alkalmából a szerencsétlen világtalanokat nagy számu különféle ajándékokkal, élelmi és játékszerekkel lepte meg, melyeknek értéke körülbelül 100 frtra tehető. Ez ajándékhoz járultak a nemes szívé gyűjtőn kívül: B. Révay Gizella, Wodianer-Atzél Zsófia, Wenckheim Krisztina grnő, b. Eötvös Józsefné, gr. Zichy Jánosné, b. Kray Mária, Trefort Ágostonné, gr. Csáky Ludmilla, Atzél-Ottlík Anna, gr. Csekonics Jánosné, b. Liptay Béláné, gr. Cziráky Jánosné, Deutch Paulina és Bissitz Dávidné urhölgyek.

✱✱ (Váray Ferencz,) annak idején a nemzeti színház híres quartettjének (Schodelné, Hollósi C., Farkas és Váray) kiegészítő tagja, most a budavári főegyház karmestere, nagy zenehangversenyt készül rendezni a pestvárosi vigadó kis termében. E hangversenyen Váray maga is fog énekelni; fia zongorázni fog s rajtuk kívül több elsőrendű hazai művész ígért közreműködni.

✱✱ (Willmers Rudolf,) a híres svéd zongoraművész, vasárnap tartá meg hangversenyét az „Európa“-szállodának termében. Az igen nagy számu közönség gyakran tapsolta meg a művész gyönyörű játékát és Paulainé asszony gyönyörű énekét. — A zongoraművész által előadott darabok közül különösen tetszett Willmers „Gondelfahrt“-ja, mely melleleg mondva, a szerző legjobb szerzeménye, és Schumann „Novellet“-je, ez elragadó szép, genialis költemény. — Pauliné asszonynak Mozart „A viola“ című kedves kis dalát ismételnie kellett.

✱✱ (Művészeti hírek.) A philharmoniai társulat a bőjt folytában egy pár zenekari hangversenyt rendez; Deutsch Vilmos márczius 10-kén egy önállót és a Thern testvérpár f. hó 23-kán egyet a redoutuban, mely alkalommal többek közt Beethoven legnagyobb sonatáját (B-dur op. 106.) is elő fogják adni két zongorára alkalmazva.

✱✱ (A nemzeti színház igazgatósága) kérvényt adott be a belügyrésznek, hogy a normanapok (18-nak) számát szállítsák le, mint Bécsben tevék, miután tíz normanap megszüntetése a színháznak négy-öt ezer frtot biztosan jövedelmezne. — Rotter Irma k. a. áprilisban elhagyja a nemzeti színházat s helyébe az igazgatóság a debreczeni színház első tánczosnőjét: Szomolnoki Erzsit szerződtette. — Két francia ujdonság bemutatásához kezdenek; az egyik Ponsard „Galilei“-je, fordítá Paulai, a másik „Egy szegény nő története“, irták Barrière és Prébois, fordítá Feleki.

✱✱ (Az egyetemnél) két új tanszék állíttatott föl; egyik az olasz, másik a francia nyelv és irodalom számára. Az elsőre Messi Antal egyetemi nyelvtanító, a másikkra Rákossy

Sándor magán-nyelvtanító s egykor sok évig Párisban lakott menekült, neveztetett ki rendkívüli tanárnak. Fizetésük ezer-ezer forint.

✱✱ (A budai közti vaspályatársaság) már a jövő tavasszal szándékozik a Laszlovsky-ig vezető vonalon gőzmozdonyokat alkalmazni, s folyamodott is már engedélyért. Az e célra alkalmazandó gőzmozdonyok könnyű szerkezetűek és nem szikráznak, minélfogva tüzet nem okozhatnak. Hám-szerkezetük is igen előnyös, úgy, hogy hat ölnyre meg lehet állítani.

✱✱ (Schwartz Ferencz) gyógyintézetében egy erdélyi nő a legreménytelenebb idegizgatottságban szenvedett, oly bajban, melyet sem a legkitűnőbb orvosok, sem a kiválóbb külföldi és honi fürdők használata elhárítani nem tudott. Ily reményvesztett állapotban helyeztetett el a beteg Schwartz intézetébe, hol rövid öt hónapi humanus bánásmóddal párosult gyógykezelés után a nő teljesen felgyógyultan adatott vissza családjának, neveletlen gyermekeinek és férjének. Mindenesetre csak örülhetünk azon, hogy fővárosunk ily jeles intézetet tud felmutatni.

✱✱ (A budai városkapitányság,) hogy az állatkínzásnak s a közlekedés megakadásának gátot vethessen, közelebb hirdetményt teend közzé, melyben a gabna-szállításnál a zsákok számát meghatározza. Azok, kik szekereiket túlterhelik, nemcsak pénzbüntetésre fognak ítéltetni, hanem a zsákok lerakására is köteleztetnek. Pestváros kapitánysága szintén helyesen tenné, ha hasonló hirdetményt bocsátana ki.

✱✱ (A pesti állatkert igazgatósága) nagy előkészületeket tesz, hogy a főváros e kedves mulatóhelyét, mely télen át is kedvelt sétahely volt, a nyári időnyre érdekes ujtások által még vonzóbbá tegye. Így aquariumot állítanak, a mesterséges haltenyésztéshez tavakat ásnak, s az állatgyűjteményt is több, igen érdekes és ritka példánnyal gyarapítják.

✱✱ (Karagyorgyevics herczeg ügyében) az előleges vizsgálat mult csütörtökön befejeztetett és a törvényszék kimondta, hogy úgy a herczeg, mint Trifkovics és Sztankovics a gyilkosságban való részvét miatt vád alá helyeztessenek.

✱✱ (Vegyes hírek.) Ő Felsőgeik, hir szerint, márczius 8-kára mennének Zágrádba. A király több más helyet is meg fog látogatni, ellenben a királyné Zágrádból egyenesen Pestre jő. A horvát országgyűlés márczius 1-jére van összehívva. — Rózsavölgyinél megjelentek: „Egressi Béni dalai“, alt-hangra átírva Poór Vilmos által. Ára a diszes kiállítású és 22 dalt tartalmazó füzetnek 2 frt 50 kr. Poór Vilmos egyszersmind Füredi Mihálynak nem rég megjelent 25 népdalát is átírta zongorára és e füzetnek ára 2 forint. — A polgári lövöld helyiségeiben e hó 28-kán hangverseny-nyel összekötött tánczvigalmat rendez az alakulóban levő „Korszellem“ című egylet. — Az akadémia tűzkárának enyhítésére ujabbán adakoztak: Wenckheim Krisztina grófnő 500, Göndöcs Benedek apát 200, Marczibányi Antal 2000 és Rende József, érsekújvári esperes, 25 frtot. — Külön vonaton 450 olasz munkás érkezett e héten Budára, kik az erdélyi vasut építése végett jöttek Magyarországra. — Nagy-Enyeden a farsang utolsó napjaiban, ép akkor, midőn a város közönsége az álarczos tánczvigalomban mulatott, egy embert a rablók megtámadtak, mindenéből kifosztottak s kínzások között megölték. Holttestét másnap találták föl a város egyik távoli zugában. — A „Corvina“ könyvkiadó-egylet csak 300 darab száz forintos részvényt bocsát nyilvános aláírás alá, s e hó 18-kától 28-káig az angol-magyar banknál s Wahrmann Mór, pesti bankárnál lehet aláírni. — Dr. Falk

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői - kiadói Iroda:

Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer hasábozott sorért 8 kr.

9. SZ.

**Február 28-án.
1869.**

Havonkénti színezett dívatképpel. minden szükséges hímetrajzokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megfizetése egész-, a műlap megfizetése félévi járuléki kötelezettség: foglalt magában a lap irányában.

A legjobb mester a természet, abban van letéve minden igazság, minden erkölcs, minden rendszer, és minél jobban közelíti meg valamely szerkezet a természetnek e részbeni mintaképét, annál tökéletesebb és életrevalóbb.

Nagyon messze vezetne részletezésbe bocsátkoznom ezen állítás bizonyítására, de nincs is szükség hosszas bizonykolásra ott, a hol, a kinek csak szeme van a látásra, minden lépten-nyomon szemébe ötlök nem egy, de számtalan ilyen bizonylat. Milyen egyszerű a fűszál és mégis, milyen bámulatosan tökéletes a szerkezete! Mint van meg neki

Gebhard Seidel Antónia.

minden, a mi létele és fennmaradására szüksége.

A természet egyik sarkalatos elve pedig, mely a teremtetés egyetemes rendszerén mulhatlan föltétlenséggel keresztülhúzódik, az erők kellő alkalmazása és határozott irányban működtetése. Valamint nincs a természetben egyetlen parány sem, amely csak egy szempillantásig is tétlenségben vesztegelhetne, szintugy nincsen egyetlen parány sem, mely egyebet tehetne, mint a mi neki a világ teremtetése óta hivatásul ki van szabva, azért ép olyan jótékony itt a vihar és fergeg, mint a verőfény és permeteg, és azért kell ezen elvet az

emberi életben is elfogadni, a magán- épu, mint a társadalmi életben, hogy a viharok és fürgetegek itt ne csak pusztítsanak és megrendítsenek, hanem egyszersmind tisztítsanak és lendítsenek.

Természetesen azzal a különbséggel, hogy az istenihlette embernek önként, a maga szabad akaratjából kell követnie ezen törvényt, melybe a szabad akarattal nem bíró többi teremtetések mintegy igába vannak fogva az örökkévalóság által. De hisz épen ez által mutathatja ki az emberiség az ő erkölcsi és szellemi felsőségét az összes világegyetem fölött, hogy önként és a maga szabad akaratából alkalmazkodik a természet örökkévaló elveihez; megszorítja magát mások kedvéért, megfékezi indulatait az erkölcs kedvéért és így foglalja el azon helyet, mely neki a természet által ki van jelölve és működik azon olyan irányban, hogy mint külön világot képező egyének és mint világegyetemi paránynak egyiránt kedve teljék benne. Ezzel az erkölcsi erővel pedig csakis a nevelés ruházza fel az embert.

Szabadság nevelés nélkül csak az állati indulatokat szabadítja fel, nevelés szabadság nélkül meg elsatnyit; az elsőre elég példát találni ép úgy az alsó, mint a felső kiváltságos körökben, utóbbinak pedig elég szomorú példáját találni az úgy nevezett művelt nők közt.

Szükséges ezt köztudomásra juttatnunk, mert a nőnevelés ellenségei épen azon úgynevezett művelt nőkre mutatnak ujjal oly célból, hogy a nőnevelés eszméjét gyanussá tegyék. Erkölcsösebbek-e ezen művelt nők a műveletlenebbeknél? kiáltják kárörömmel. Ám legyen, engedjük meg nekik, hogy nem erkölcsösebbek, de honnan vegyék az erkölcsöt, ha az a nevelés, a melyben részesülnek, nem oda van irányulva, hogy munkálkodásra serkentsen, és ha a hasznos, azaz erkölcsi munkálkodásra csakis a családi tűzhely van számukra fenntartva és oda sem a lélek nemes tulajdonai által jutnak többnyire? hogyan lehet tehát kívánni, hogy ilyen nevelés ugyanolyan jótékony hatással legyen a lélekre, a milyennel a természet örökkévaló törvényeinél fogva okvetlen volna, ha munkásságra serkenté a lelket és elegendő tér is volna a hasznos munkásságra.

Milyen nagyon csalódnak tehát azok, a kik azt hiszik, hogy midőn majd a nők is megadják az igazi erkölcs legfőbb föltételét: a munka szabadságát, természeti rendeltetésükkel ellenkező irányban fognak ragadtatni. Hisz ez annyi, mint azt állítani, hogy ha a vizet természetes menetére bizzuk, akkor nem a folyók a tengerbe, hanem megfordítva, a tengerek a folyókba fognak folyni! A szabadság, erkölccsel, azaz neveléssel párosítva, csak szabályozza, de nem bontja fel a természet gátjait. Példa reá Amerika, a hol a nő ha nem is teljesen, mégis annyira szabad, hogy tetszése szerint számos munkatért választhat magának; és melyek azon pályák, a melyeket választanak? Mind olyanok, melyek a valódi nőiséggel, a női becsület és női illemmel összeegyeztethetők; lesznek tanító-nők, nőorvosok, könyvvivők, bolti segédnők, sat. és mikor férjhez mennek, — mert csakis ahoz mennek, a kit teljesen szabadon választottak, — a legjobb hitvesek, a legjobb anyák.

Ott is vannak piperkőcz és könnyelmű nők, de ott is leginkább azon körökből kerülnek azok, a hol a nők nem szoktatnak munkára.

Teljes tiszteletünkre méltók tehát azon nők, a kik máris azon buzgolkodnak, hogy a női munkásság hasznos és üdvös voltát tüntetik föl; ilyen tiszteletreméltó hölgy Gebhard Seidel Antónia, a székesfehérvári jótékony nőegyesület elnöke és lehet mondani létrehozója.

Az ember nem is hinné, hogy olyan nagy és gazdag városban, mint Székes-Fejérvár, csak pár év óta van jótékony nőegyesület. Hát annakelőtte nem gyakorolták az ottani nők a jótékonyt? De igen; csak hogy a nemes buzgalom nem igen volt rendszerezítve, a női munkásság nem, követte a természet példáját; minden héten ujjabb-ujabb jelét láttuk a nemes áldozatkészségnek, mindenféle szép és üdvös czélokra aranyok folytak be, csak arról, a mi legközelebb esik a szívhez: a szegénységről nem volt kellőleg gondoskodva.

Pedig a szegénységről gondoskodni nemcsak könyörületi, hanem igazságszolgáltatási kötelesség. Igaz, hogy a mig emberek lesznek a földön, szegények és gazdagok lesznek; hanem azért mégis bizonyos ok- és okozatszerű viszony létezik a szegénység és gazdagság közt; tény, hogy a szegény egész életén át a gazdag kényelme számára dolgozik; tény, hogy a szegény munkája nem fizettetik úgy, hogy a szegénységből kivergődhessék; csak az örök igazság parancsának tesznek tehát eleget azok, a kik azt mondják a gazdagoknak, hogy adakozzanak valamit a szegénység táplálására, mikor a nagy nyomor munkaképtelenné tette. A társadalmi ellentétek tehetség szerinti kiegyenlítésére pedig a nő van hivatva, szívével fogva, a mely a nyomort megilletődés nélkül nem láthatja, és kezénél fogva, mely az irt úgy tudja a sebre illeszteni, hogy nem fáj az érintése.

Azért tudott e derék nő rövid idő alatt olyan fényes eredményeket felmutatni. Az ő szép példája százakat buzdított az ottani nemes érzésű hölgyek közül elfoglalni a tért, melyet senki sem vitat el tőlük, és melyen mégis olyan háladatos munkásságot fejthetnek ki; az tehát természetes, hogy a művelt székes-fejérvári hölgyek olyan kész örömmel sorakoztak azon jótékonytársasági zászló körül, melyet a derék Gebhardné előttük felfejtett, annál meglepőbb azon erély és leleményesség, melylyel e jótékony egylet mindig új-új jövedelemforrást tud nyitni a szegények számára. Hol tánczvigalmat, hol hangversenyt rendez és évek óta ugyanazon fényes sikerrel. Kinek van abban nagyobb érdeme: annak-e, a ki a szép eszmét kitalálja, vagy annak-e, aki lelkesen felkarolja? Mire való ezt kutatni; elég hozzá, hogy az egylet tagjai közt a legszebb összhangzat uralkodik, az egyik örömmel költ terveket, a másik meg örömmel viszi ki e terveket, és ezen szép egyetértő közrehatás az, minek az egylet virágzó állását köszönheti, mert a hol az erők szélylyelhuzódnak, ott csakhamar lankad a kedv és csökken az erő a cselekvésre. A székes-fejérvári jótékony nőegyesület tehát e tekintetben is példányul szolgálhat.

Emilia

Dalnak szárnyán . . .

(Heine után)

Csengei Gusztávtól.

Dalnak szárnyán, szívem gyöngye,
Elröpítlek tégedet,
Messze, Ganges virányira —
Tudok ott egy szép helyet.

Piruló kert virul ottan
Csendes, holdas éjjelen;
A Lothos-virágok várnak
Kis hugokra édesen.

Édelegnek a violák
S fölkapcsintnak az égre . . .
Rózsák illatos regéket
Sugnak egymás fülébe.

Leskelődnek, szökdelnek a
Szelid, okos gazellák,
És hallani a távolban
A szent folyó moráját.

Ott borulunk ketterskén le,
Ott a pálmák alatt,
Nyugalomban, szerelemben
Élve boldog álmokat.

A ki igazán szeretett.

Beszély.

Ócsyay Árpádtól.

(V é g e.)

III.

Gróf Horváthi Olivér azon arisztokrátiához tartozott, mely fájdalom, még napjainkban is túlbecsüli magát, s rangon, születésen és gazdagságon kívül egyébire majd semmit sem ad, előjogainál fogva mindent szeretne a maga részére monopolizálni, és azt hiszi, miszerint az ember csak a bárónál kezdődik.

Legkevesbbé sem akarom, hogy félreértsenek. Nem szándékom vádommal az egész magyar arisztokrátiát sujtani; itt csak azon egyesekről szólok, kik félreismerték és félreismerik hivatásukat.

Mint mindenütt, úgy itt is vannak kivételek, s e kivételek közé tartozott Olivér is. Büszke magatartása, finom társalgása, szellemi képzettsége, csinos testalkata, izletes toiletteje tették őt szeretetreméltóvá. Nem tartott tehát azokkal, kiket a grófi származás gőgösökké, büszkékké, lenézökké tesz, s kik nagy megaláztatásnak tartják, egyszerű családdal jöni rokoni összeköttetésbe.

Midőn Olivér először lépte át a Nádfalviház küszöbét, egy szerű, romlatlan szív dobogott keblében, mely ment volt minden önzéstől, minden nagyravágyástól s mely egyedül az igaz, a valódi szerelmet kereste, melyet a szőnyeges, tündöklő termekben oly ritkán lehet feltalálni.

Eleinte félénken közeledett Elvirához, mert próbára akarta tenni önön szerelmét, mert nem akarta meghódítani a gyöngye virágot addig, míg önérzelme nemes voltáról, komoly szilárdságáról meg nem győződik. És ez igen szépen jellemzi őt. Míg mások könnyelműen, meggondolatlanul ültetik be az egyszerű, gyöngye női szívbe rangjuknak métyét, csak azért, hogy azt, midőn már meghódították, széttéphessék, hogy nevehessenek a szerelmében csalódott nő fájdalmai felett: addig Olivér a legszolidabban, a legtartózkodóbban viselte magát.

Elvira szerette az ifjút, de az aggodalom egy bizonyos nemével. Félt, hogy szerelmével, szívével Olivér csak játékot űz, hogy csak hódítani akar, boldogítani nem.

Nádfalvi István vendégszeretőleg fogadta Horváthit; órákig társalgott vele; visszaemlékeztek a régi jobb időkre, elmélkedek a jövőről is, s ilyenkor mindig aggodalmát fejezte ki a jó atya egyetlen leánya sorsa felett.

— Csak őt láthatnám boldognak, csak őt láthatnám egy dorék férj védszárnnyai alatt!

Ezek voltak az öreg Nádfalvi szavai. Olivér belátott az aggodó lelkébe, s jól tudta, hogy mindezzel hová céloz; de még nem volt bátorsága, vagy nem tartotta elérkezettnek az időt, nemes szándékát fölfedezni.

És így teltek el hetek, hónapok egymás után, a nélkül,

hogy akár Elvira, akár Olivér ajkai elárulták volna azt, mi a szemekben tündökölt, mit a szív érezett.

Azonban Olivérnek sok küzdésen kellett keresztül esnie. Családja egyetlen képviselője, anyja, a szó szoros értelmében gőgös arisztokrata volt, ki, miután értesült fia szerelméről, határozottan kimondta, hogy e viszonyra anyai beleegyezését és áldását soha sem fogja adni, az ő menyje Zentelki Jolán lesz, a gazdag leány, vagy nincs fia.

Olivérnek tehát anyai átok s kitagadás és boldog szerelem között kellett választania.

És választott!

Legyőzetni engedte magát anyja nagyravágyása által.

Ne ítéljék el kedves olvasónőim az ifjút e gyöngeségeért. Ő szerette Elvirát, komoly, nemes szándékkal közeledett felé s lemondani róla három hónapi nehéz, fájdalmas küzdelmébe került. Midőn mint szülését szerető fiu megadta magát anyja akaratának, lemondott a boldogságról, lemondott az életről, le a szerelemről, hideg, érzéketlen lett minden iránt. Ő jól ismerte Zentelki Jolánt, de midőn feléje közeledett, nem az érzelmek vonzóereje vitte őt oda, hanem a fiui engedelmesség, anyja iránt táplált rendkívüli szeretete.

Mielőtt azonban az anyja által már ki is tűzött esküvő napja elérkezett volna, még egyszer s utósor meglátogatta Elvirát.

Miért kísértésük meg ecsetelni az utósó találkozás kínos fájdalmait? Ki minden reményét, minden boldogságát egy személyben összpontosította, egy személy birhatásától tette függővé s attól örökre el kellett válnia, az úgy is tudja, mit érzett Elvira e pillanatok alatt.

Azonban megtanultak lemondani, megadták magukat a végzetnek, s némi megnyugvást találtak abban, hogy eskü, lekötendő szó még nem jött ajkaikra.

Ki tudja, talán ez is egy titkos balsejtelem működése volt?!

IV.

Éjfél elmúlt. Az idő közelebb járt a reggelhez, mint az esthez. A csillagok myriádjai elfordították mosolygó arcukat a földtől, hogy ne lássák a bűneiben megátalkodott embert, midőn feltöri a zárt, hogy véres veritékkel szerzett filléreit elrabolja egy szorgalmas, munkás embertársának. A hold, az éj vidám vándora, leskelődve bujkált a tornyosuló felhők mögött, megrettenve tekintve le olykor-olykor egy-egy lebuja, egy-egy illatos csapszék piszkos ablakán. Ott a bűn, a gyalázat, az istentelenség megtestesülve; itt az erény, az igazság, az élet célja letiporva, meggyalázva.

A haragos, a sujtoló istenség mennykövei sem riaszthatták szét a dőzsölő népet, a nemzet söpredékét, mely ide jött élvezetet keresni, mely ez oltárra áldozza napi fáradoimai keresményét. A földet sűrű hólepel borítja.

Az ó-várban egy diszes ó-épületből vidám zeneszó hangzott ki, csak néha-néha szakasztva meg egy-egy csoszogás, egy-egy ajtócsapdosás által.

— Itt valószínűleg tánczestély van, vagy menyegző! — susogták egymásnak az éber éji örök.

Igen! Zentelki Jolán esküvője volt gr. Horváthi Olivérrel, melyet közkívánatra tánczestélylyel kellett befejezni.

Ott volt az ifju is. Szemei ragyogtak, mint a viharos éjben a hold sugarai, arcán a kétségbeesés nyomai, ajkain egy haldokló szív gunymosolya ült. Szerette volna széttörni az átkos gyűrűt, mely mintegy mérges vipera, fogta körül növénydek-ujját, fölrepíteni e termot a pusztá semmiségbe, a levegőbe,

hogy ne legyen, ki egykor gyermekeinek, vagy unokáinak elmondhassa, miként tanuja volt a gr. Horváthi Olivér boldogtalanságának.

De már késő! A nagyravágyás győzedelmeskedett, s a szív elnémított nemes érzelmeivel, vérző sebeivel.

Nádfalvi Elvira szép volt. Szemei a vidáman mosolygó tiszta kék eget, ajkai a szeliden nyíló rózsabimbót képviselték. Hajfürtei finomak voltak, mint a selyem, tündöklők mint az arany; de mi haszna, ha mindezek birtokosnője csak egyszerű, nemes leány volt!

Zentelki Jolán ellenben büszke, mint egy hercegnő. Magatartása méltóságteljes, s egy tekintete a porba sujtott, míg egy mosolya égis emelt. Emellett gazdag volt, s az arisztokráciához tartozott.

A gögös Horváthiné, Olivér anyja, büszkén tekintett szét a válogatott vendégek fölött, s hol fiára, hol a terem két felé nyíló ajtajára pillantott, nyugtalanul várva menyé visszatértét, ki egy pár órával eltávozott új toilettet tartani.

Jolán azonban még mindig késett s a várakozók türelme már-már fogyni kezdett.

Az óra egyet ütött.

Olivér borzadva tekintett körül.

— Elmult a halottak órája, — sohajtá, — s mégis úgy félek a kísértetektől. Elöttem az ősz Nádfalvi összekuleszt kezekkel esdve, hogy adjam vissza egyetlen leányának, Elvirának könnyelműen elrablott boldogságát. Ott vagyok a szökőkút melletti lugasban s elandalogva hallgatom Elvirám szíve dobbanásait. Majd a boszu angyala jelenik meg előttem, elégtételt, vért követelve egy szív szétszakgatásáért. Oh, el, el innen a vigadók zajába, hogy ne lássam e fájó képeket!

Épen táncolni akart, midőn a sokat ostromolt ajtó szét nyílt s egy rémhír futotta át a teremtet. Jolán szobájában van, szemei lecsukva, ajkai görcsösen összeszorítva, szívébe egy éles, gyilkoló tör.

A vendégek megborzadva hagyták oda helyeiket. Olivér márvány-szoborként állott az üresen maradt terem közepén. Lelke az öröm és kétségbeesés közt lebegett. Gondolata elszállt messze-messze; a megsértett szerelemre, a könnyen hívő, megcsalatott Nádfalvi Elvirára, a képzeletében megjelent boszu angyalára gondolt. Végre mintha félne, hogy gondolatait elárulja, gyanusan körütekintett. Észrevette, hogy egyedül van.

— Ah! — kiáltá, — hogy nem tudtam forrón, igazán szeretni? Ő megboszulta magát!

S ezzel örülten rohant ki az üres teremből.

V.

Olivér jól tudta, hogy Zentelki Jolánon Elvira boszulta meg magát, de nemes szíve e titkot, ez erős sejtelmet nem árulta el soha. A nyomozások pedig semmi eredményre sem vezettek, s így pár hét múlva az egész eseményt a feledékenységgé fátyla takarta be s már csak egyesek emlékében élt még.

Azonban azok, kik a meggyilkolt Jolánt látták, karján egy különös jegyet vettek észre, melyhez hasonló többek állítása szerint, a megboldogult Jutka néni karján is volt látható. E tünemény felett többen kezdtek gondolkodni, s némelyek még a Nádfalviék fürdői szerencsétlenségére is visszaemlékeztek.

Horváthi, hogy e már-már hangos szavakban nyilatkozó sejtelmeket elfojtsa, s hogy a közfigyelmet magára vonja, egy reggel minden előleges készülődés nélkül elutazott Olaszországba.

Jól számított. A pletyka-világ elfeledte Jolánt, el Elvirát, s mindenki csak azon kérdéssel foglalkozott, hogyan lehetne gróf Horváthi Olivér gyors elutazásának indító okát fölfedezni?

Olaszországban ez időben Garibaldi katonái harcztak. Olivér az olasz seregbe állott, az ágyuk között keresve enyhét, szórakozást vagy a halált.

Azonban a harcok dörgő moraja csakhamar elnémult, a zsarnok trónja összeomlott s a béke viszatért Európába. Olivérnek is vissza kellett jönie. És visszajött. Megedzett kebelével, megkoszorúzott vérző homlokkal.

Első, kiket meglátogatott, Nádfalviék voltak.

Erős elhatározás vezették lépteit oda, bocsánatot esdeni a multért, vigasztalni és kiengesztelni a kedélyeket, megújítani a boldogságot, a szerelmet; mert az egyetlen akadály, édes anyja, távollétében a bánat miatt sírba szállt. Szegény ifju, szegény Olivér! Három hosszú év után mindazt meg akarja eleveníteni, a mit a sors talán az idő is végképen megsemmisített. Új életre ébresztetni a haldokló szívet, új reményeket, új vágyakat élesztetni a fájdalomdukt kebelben.

Késő minden.

A virágnak egy évig tartó életében csak egyszer van tavasza; a valódi szerelemnek csak egy élete van.

Elvira a három év sulya alatt megtört; a világ azon sejtelve, hogy Zentelki Jolán az ő nővére volt, elhatott kis szobájába, s a tudat, miszerint boszuja által rokongyilkosságot követett el, megadta lelkének a végső csapást: megőrült!

Lezárt szemekkel járta be a szobákat, mindenütt nővérét és felejtethetetlen kedvesét, Olivért keresve. Haja hosszú fürtökben hullott le vállaira. Öltözte tiszta fehér volt. Kezeit mindig előrenyújtotta, mintha tapogatóznék. Nem evett, nem ivott egy pár nap óta semmit. Olykor-olykor ledőlt ágyára s magában beszélt.

A kétségbeesett Nádfalvi csak fekvő állapotban nézte meg leányát, máskor a borzadályok egy nemével fordult el tőle.

Olivér izgatottan nyitott be Nádfalvi szobájába. A jó öreg nem ismerte meg.

— Mivel szolgálhatok? — kérdé, midőn a tétovázó ifjut megpillantá.

— Bocsánat, ezer bocsánat uram, hogy háborgatni bátorodom. En gr. Horváthi Olivér vagyok.

Nádfalvi egy megvető pillantást vetett az ifjura.

— S mit akar ön?

— Jóvá tenni a multat, igazolni magamat, kiengesztelni ellenségeimet.

— Önnek itt nincs ellensége. Megboldogult édes anyja boldogtalanná tette önt, szerencsétlenné leányomat. Mi már megbocsátottunk önnek.

— Köszönöm! — szólt Olivér s elérzékenyülten szorította meg az öreg elaszott jobb kezét.

— Hol járt ön oly hosszú idő alatt? — kérdé Nádfalvi.

— Olaszországba utaztam, ott kerestem magamnak szórakozást, de a honvágy visszahozott. Tegnap érkeztem meg s már látni akartam bátyámat és Elvirát.

— Menjünk hát! — szólt az atya, s karonfogva Olivért, leánya szobájához vezette, itt feltárta az ajtót s intett az ifjunak, hogy lépjen közelebb.

Az ajtónál szemben volt az Elvira ágya. Ő fehér ruhában szédült vonásokkal ott feküdt a párnák között. A noszra fölébredt s halkal beszélni kezdett:

— Légy átkozott, Olivér, ki elraboltad boldogságomat, ki megöletted nővéremet, ki boldogságot ígértél és megcsaltál. Légy átkozott. Sírhalmok között, nővérem sírhalmán végezd be életed, s utósó szavad is hazugság legyen!

Ezek voltak Elvira szavai. Majd fölkelt, szemeit lezárva, kezeit előre nyujtva alá- s fel kezdett járni szobájában.

Olivér megborzadt. Szótlanul huzta be maga előtt az ajtót s bucsut sem véve Nádfalvitól, kirohant a szobából.

Három nap múlva egy új sírhalommal lett több a kolozsvári temetőben, s ez a Nádfalvi Elviráé volt.

VI.

Éj van. A hold csillagezreivel az éjbe mosolyog. Oh, mi szép a természet, a levegő oly derült, oly illatos. A rózsa, a szerény ibolya szemérmesen huzódnak össze, majd kelyheiket nyitják ki, hogy lélekzetet vegyenek.

Távolból pásztortűz látszik.

Husvét másod éje van. A város népe oly csendesen pihen a jótékony álmok karjain.

Minden nyugszik, minden alszik.

A sírkert szomorufüzeit lanya szellő lengeti, nem sejtve, nem véve észre ama gyászba öltözött ifjút, ki Zentelki Jolán sírhalmja mellett buzgó imát rebeg.

Ki jár ily késő éjszakán a halottak között? Olivér.

Arcza halvány. Kétségbeesett vonásain a mély fájdalom s a szenvedés nyomai látszanak.

Imát rebeg, fel-felzokog és könnyei leperegnek halvány arczára. Kitarja karjait, átöleli a sírkövet és forró csókjaival halmozza el. Majd felnyitja ajkait és beszél:

— Elvira, Elvira! mért hagytál el engem? Hisz nem én, anyám taszított el magától. Kegyelem, kegyelem!

A szomorufüz levelei meginganak. A kakuk hangja halatszik a távolból: „Hazug, hazug, hazug!”

Az ifju megrémül. Eszébe jut az örült leány átka. Feláll. Borzadálylyal tekint körül a halottak hantjain. Szívére teszi kezeit: úgy dobog, úgy zajlik odabenn.

— Elvira, Elvira, ne kísérts. Kegyelem, kegyelem! szeretlek, imádlak!

A szomorufüz levelei meginganak. A kakuk hangja halatszik a távolból: „Hazug, hazug, hazug!”

Az ég beborul. A szél zugva zug a fák között. Mennydörg, villámlik. Egy pillanat és nagy cseppekben hullnak alá az ég könnyei.

Az ifju megborzad. Felnyitja ajkait és újból beszél:

— Elvira, Elvira! érted életem, te voltál életem reménysugára. Minden szó, mit bibor ajkaid hangoztattak, mélyen szívembe van vésve. Az idő nem fogja azt kitörölni soha.

A szomorufüz levelei meginganak. A kakuk hangja halatszik a távolból: „Hazug, hazug, hazug!”

Az ifju egy villogó fegyvert vesz elő. Céloz. Az ég fellegetes boltívén egy rémséges villám cikázik át. Egy dördülés s az ifju ott nyugszik a sírhalom felett. Jobbjában a fegyver, baljában egy papírszelet, rajta egy név:

Nádfalvi Elvira.

Az ifju még egyszer felsohajt.

— Sírhalmodon halok meg, Elvira!

A szomorufüz levelei meginganak. A kakuk hangja halatszik a távolból:

— Hazug, hazug, hazug.

A sírhalmon, melyen az ifju örökre elszenderült, a Zentelki Jolán sírhalmja volt!

Beszélyünknek itt vége van. Nádfalvi Elvira csak egyszer tudott szeretni igazán s szerelmeért boszút állott a nagy-ravágyáson, boszujának pedig feláldozta életét.

Hogyan került Jolán a Zentelki-családhoz, titok. Valószínűleg csodálatos uton-módon kimenekedett a hullámokból a szobaleánynyal együtt. Ez utóbbi azonban, félve a büntetéstől, mely vigyázatlanságáért érni fogja, nem merte a gyermeket hazavinni, hanem a Kolozsvárral határos Szamosfalvára vitte, s az akkor ott lakó Zentelkiék ablakába lopta. Maga pedig másfelé vette útját, nehogy reá ismerjenek. Zentelkiék a kis leányt sajátjukként nevelték föl, Kolozsvárra hozták magukkal, itt mint tulajdon gyermeküket szerepeltették, és ezt annyival is inkább tehették, mert semmi ismeretségbe, semmi összeköttetésbe nem állottak Nádfalviékkal; nem tudtak semmit a köröztetésről, sőt még maga a gyermek sem tudott szüleiéről semmi felvilágosítást adni, csak annyit tudott, hogy neve: Jolán!

Emléklapra.

Kürthy Jenőtől.

I.

Majd ha egykor élted napja delet int
S a multak rózsáin szemed
Gyönyörködve áttekint,
A rózsák között feltűnend
Egy hervadt, száraz levél . . .
Akkor-akkor jussak oh eszedbe én!

II.

Mikor piczi kis lány voltál,
Olyan szelid kék volt szemed,
Ugy birtam haragudni rád,
Ha pirulva lesütötted.

Azóta már férjhez mentél;
Most is kék ugyan a szemed;
De rajtam a sor pirulni,
Hogy jobban nem szerettelek!

A láthatatlan.

Beszély.

Montépin Szévé után fordítá Mihály Tivadar.

(Folytatás.)

IV.

A hóhérok.

— És most, senor Pablo, — fogta fel a beszéd fonalát az altiszt, — emlékszel-e már?

— Nem! — válaszolt határozottan a spanyol.

— A patvarban! gondolkozzál csak egy kissé, hol van Juan, a szökött katona?

— Nem tudom.

— Nem bánom, várok egy kissé; talán majd eszedbe jut. Herreda csak azt felelte:

— Hóhér!

Ezalatt a szurok-mécsesek oly gyorsan lángot kaptak, mintha puskaporba mártották volna.

A bél szénné változott.

A felolvadt szurok égő patakokban folyt le Pablo kezén s egész vérmedreket hagyott maga után.

A spanyol e martryi kínzásokat, melyek Tiberius és Nerot megszágyenítették, szótlanul állotta ki. Mint az első keresztyének, kik az uteza-sarkokon égő szurokfáklyák gyanánt

világították meg a várost. És mint az első keresztyének, Pablo egy fájdalmas sohajt vagy hangot sem adott.

— Emlékszel? — ismétlé Viterbi pillanatonként, pokoli arcjátékkal.

S a spanyol mindig azt felelte:

— Nem emlékszem!

Kevésbé hősiesen viselte magát férjénél Jacintha, ki bátorságát és erejét fogyni érezte.

— Pablo! kedves Pablom! — kiáltott fel, a katonák felé rohanva, — nem bírom tovább; nem nézhetlek! Oltsátok ki a tüzet; gyorsan; megvallok mindent.

— Jacintha, hallgass! — viszonzá élénken s szilárdul a spanyol, — hallgass; nem szenvedek!

— Derék! — mondá az altiszt, — a szép hölgy beszélni akar; tehát rejteget előlünk valamit; hisz ez világos! Fiaim, gyujtsátok meg a rőzséket s helyezzétek don Pablo lábszárai alá. Majd meglátom, hogy nem oldódik-e meg a nyelve?

Két katona sietett a házba, a parancs teljesítésére.

Jacintha haját és mellét szakgatta.

Az altiszt jóízűen nevetett s a katonák utánzák. Egyiknek az az eredeti ötlete támadt, hogy Herreda égő ujjain gyujtott pipára. Viterbi tapsolt. E pillanatban egyik háta mögött álló katona megragadta karját. Rufiano volt. Viterbi hátranézett.

— Mit akarsz? — kérdé.

— Altiszt ur, jöjjön csak, — viszonzá a katona.

S félrevonván Viterbit, ezt sugta fülébe:

— Nézzen oda!

— Hová?

— Oda fel.

S ujjával a ház fölött elterjeszkedő óriási tölgy tetejére mutatott.

— Nos? — kérdé Viterbi.

— Mit lát?

— Semmit.

— Nézzen jobban.

— Hiába. Mit sem látok.

— Hogyan! nem veszi észre, hogy a levelek mozognak?

— Azt látom nagyon jól; de mit akarsz ezzel mondani?

A szél mozgatja.

— Altiszt ur, egy félóra óta a szél elállt; nézze csak, az olajfa levelei mozdulatlanok.

— Ezer pokol, Rufiano! igazad lehet! Egyébiránt mindjárt megtudjuk. Add ide fegyvered.

— Itt van.

— Káplár leszesz!

Viterbi felhúzta a kakast, s szemmel tartva azon helyet, hol a levelek leginkább mozogtak, célzott.

Herreda rémülve látta Viterbi mozdulatait. Midőn látta, hogy már löni akar, dörgő hangon kiáltá:

— Öcsém, vigyázz magadra!

A kakas lecsapott, a golyó az ágak között elfütyült s rögtön utána egy emberi test hullott ágról-ágra.

— Talált! — kiálta Viterbi győztesen!

— Még nem! — felelt a szökevény Juan, mert ő volt, — az altiszt hibázott!

— A szerencsétlen! — mormogá Pablo, — el van veszve. Juan elérte a ház tetejét.

Egy macska ügyességével futott végig a tetőn s elérte a kéményt, mely mögé elrejté magát; de a fal csak félig fedé testét, melynek egy része üldözőinek célzáblául szolgált.

Tizenketten irányzák feléje fegyvereiket.

— Ne löjtek! — kiáltá nekik Viterbi, — élve kell őt a főhadiszállásra kisérnünk; hadd szolgáljon ott példa gyanánt; csak végső esetben kell agyonlőni!

— Akkor meglőhettek! — felelt Juan, — mert élve nem fogtok el, esküszöm!

— Ugy hiszed! — Öt percz múlva, tudom, leszállsz onnan.

— Valóban?

— Bachusra mondom, igen! Majd alád gyujtunk.

— No csak rajta! — viszonzá a szökevény.

Erre kihuzott a nád közül egy töltött fegyvert, célba vette Viterbit s tüzet adott.

Az altiszt bal válrojtját 10 lépésre vitte a golyó. Ezután egy másik fegyvert ragadott fel s újra lőtt. Egyik katona Viterbi mellett halálosan találva rogyott össze. Viterbi dörgő hangon kiálta:

— Tüzet! tüzet, ha mondom! Lőjétek agyon, mint egy kuttyát!

Tíz puska ropogott egyszerre; a kéményből ezer meg ezer mész-darab hullott alá.

A sűrű füstfelleg közepett Juan, ki csuda következtében sértetlen maradt, a háztetőn tovább kuszott a ház hátsó része felé, egy ugrással a földön termett, fölkelt minden sérülés nélkül s futni kezdett rendkívüli gyorsasággal a dombok felé.

— Megszökik! — kiálta Viterbi, — utána, utána a szökevénynek!

S maga adván példát, az olaszokkal Juan Herreda után eredt. Két-három fegyver-ropogás volt hallható, azután a zaj a távolban elenyészett, bizonyos jel, hogy a golyók nem érték Juant. Azon pillanat óta, melyben a tölgy levelei mozogni kezdtek, természetes, hogy a katonák figyelme csak oda volt irányozva. Jacintha és Mária Pálhoz közeledtek s a tüzet, mely kezeit emészté, eloltották. De valjon begyógyulnak e rémitő sebek, melyek félig megszenezedtek? Ez több, mint kétséges!

Mihelyest Viterbi és banditái eltávoztak, a megrémült Jacintha első szava ez volt:

— Fussunk!

— Igen, — mondá Pál, — fussunk sietve, mert visszajönnek. Szegény öcsém, bár csak megszabadulna!

De hogy a futás lehetséges legyen, előbb el kellett volna vágni a köteleket, melyek Herredát a padhoz lánczolva tarták s melyek vadállati kegyetlenséggel és pokoli ügyességgel voltak megfeszítve s Jacintha és Mária lelkük ziláltságában nem tudtak mit tenni.

Pál, ki sokkal nyugodtabb volt, a földön heverő véres késre mutatott, melylyel Antalt megölte.

Jacintha felragadta s reszkető kézzel metszé át a köteleket.

— Áldva legyen a mindenható! — mormogá, — szabad vagy Pálom.

— Szabad, — ismétlé a spanyol, — szabad végre! Igazad van Jacintha, ha mi megszabadulunk s Juan is, legyen kétszeresen áldott az Ur, mert két csudát tett!

— Mária, — fordult a fiatal asszony férje nővéréhez, — hivd a gyermekeket.

— Hol vannak?

— Alkalmasint a házban elbujtak szegények. Hangodra majd előjönnek.

Valóban, alig ejté ki nevüket Mária, midőn barna fejcskéiket kitolták a ház ajtaján. Egész testük remegett.

— És most — folytatá Jacintha, — jer Pál, siessünk.

A spanyol fel akart kelni, de ereje cserben hagyta s viszszahullott.

— Segíts! — így szólt.
 — Fogj karon, — viszonzá Jacintha, — s emelkedjél fel! Pál, Pál, mi bajod?
 — Látod, hogy nem bírok...
 — Rajta!
 — Hiába, nem lehet.
 — Erőtesd meg magad... így... így... lásd, már állasz... Istenem, talán tántorogsz... elesel.
 — Nem tudok megállni!... elesem!... segíts!
 — De mi bajod? Lássuk csak, honnan e gyengeség? Szenvedsz talán Pál?
 — Rémitőn! De nem ez az oka.
 — Inged véres; azok a kegyetlen szuronyok megsebzék melledet. Mélyek sebeid?
 — Nem! nem ez a baj.
 — De hát mi, kedves férjem, mi?
 — Más ennek az oka, nem a fájdalom, Jacintha. Ez a tehetetlenség. Lábam annyira elzsibbadtak, hogy megbénultak; nem is érzem őket; mintha nem is az enyéim volnának! A végelgyengülésben szenvedő agg több erővel bír sírja szélén, mint én, ki virágzó férfikoromat élem.
 — Ilyformán — válaszolt a spanyol nő, ki elveszté egész lélekjelenlétét ez új akadály láttára, — nem tudsz menni?
 — Nem.
 — És mikor mehatsz majd? — kérde a megrémült nő.
 — Isten tudja; talán egy óra múlva.
 — Egy óra múlva, Pál! egy óra múlva! De hisz a hóhérok néhány percz múlva ismét itt lesznek!
 — Én is azt hiszem.
 — Mily hangon mondod ezt Pál! Tudod-e, hogy visszatértük a halál!
 — Halál számomra, tudom. A te és Mária számára pedig több, mint halál.
 — De hát mit tegyünk, édes Istenem? mit tegyünk?
 — Itt nincs választás; csak egy mód van!
 — S az?
 — Futni, míg lehet! fuss nővéremmel és gyermekeimmel.
 — És te? te?
 — Én bevárom őket.
 — Szerencsétlen! mit mondasz? Itt hagyjalak!
 — Okvetlen.
 — Soha!
 — Jacintha, akarom! Jacintha, parancsolom! Jacintha, kérlek!
 — Parancsolj, kérj! Mit bánom? nem engedelmeskedem! Nélküled meneküljek?! Azt hiszed, hogy gyáva vagyok? Te maradsz? Én is maradok! Te halni készülsz? Jól van, én is meghalok. Veled halunk mindnyájan! Miért élénk tovább, mint te?
 — Jacintha, Jacintha! mintha hallanám őket.
 — Próbáld meg újra, lássuk csak, próbáld még egyszer. Ki tudja, talán már megjött erőd! kapaszkodjál karomba, hívd segélyül Istent; kelj fel és jer!
 A spanyol nő azt hitte, hogy Krisztus urunk szavait ismételvén, az Ur Lázár feltámasztásához hasonló csudát fog tenni. Hasztalan! Alig emelkedett fel fél Pál, mint egy tehetetlen tömeg hullott ismét vissza, s fejét rázva, mormogá:
 — Láthatod, hogy lehetetlen!
 — Akkor hát, — kiálta fel Jacintha a kétségbeesés túlárado meggyőződésével, — akkor hát vinni fogunk. — S be sem várva férje feleletét, intett Máriának, mire mindketten föl-

emelték a becses terhet, s fájdalom elég lassan, az olajfa-erdő felé irányzották lépteiket.

A gyermekek követték őket.

Alig tett a kis csapat husz lépést, midőn baljóslatu zaj fagyasztá meg a nők ereiben a vért. Több férfi gyors lépte volt hallható.

— Itt vannak! itt vannak! — rebegé Jacintha, — fussunk!

Szavait rémletes kiáltás szakítá félbe, sokkal rémlete-sebb, mint Josaphat harsonája az utósó napon.

— Megállj!

És midőn a nők még jobban kezdtek futni, három-négy ropogás volt hallható s a golyók mint jégeső hullottak jobbra-balra. Majdnem ugyanazon időben Viterbi rablócsapatja körülfogta őket; nem sokára megérkezett Viterbi is és vadállathoz hasonló ordítással kiáltá:

— Vigyétek vissza mind a házhoz, majd ők lakolnak meg a szökevény helyett s mi majd kaczagunk!

Három percz múlva Herreda újra meg volt kötözve, nem ugyan a padhoz, hanem egy olajfához.

Pokoli finomsággal Viterbi akkép intézte e kegyetlen műtétet, hogy Pál testének egész sulya egy a vérző s elégett kezeire erősített kötélén függött.

— Pajtások! — szólt végre az altiszt, — közeledik az éj! Egy óra múlva utnak indulunk; fellobogó fáklyára van szükségünk, mely megvilágítsa utunkat, gyujtsátok fel a házat!

E parancsot kitörő ordítással fogadták az illetők s rögtön teljesítették. Hogy mi történt ezután a tűzvész növekedő világítása mellett, azt nem merjük leírni.

Ujtsátok fel olvasóink emlékezetökben az indiai lázadás hajmeresztő jeleneteit s semmi túlzást sem fognak elkövetni, ha az itt történeteket összehasonlítják az ind gyujtogatásokkal s kínzásokkal.

Itt csak azt említjük meg, hogy egy óra múlva Viterbi, csakugyan eltávozott banditáival, hátrahagyva Jacintha és Mária meggyalázott tetemeit s a hamvadó parázs közé vetett gyermekeket megcsonkított tagokkal.

Az olajfa ágain egy harmadik test függött. Ez Herreda Pálé volt, telve sebekkel, vagy hogy a valódi kifejezéssel éljünk, spékelve kés- és szuronydöfésekkel.

Egyike a katonáknak élezből égő szalmakoszorút helyezett a spanyol fejére. A hajzat lángra kapott s a tűz arczát annyira elégteleníté, hogy az egész fej rémes sebhez hasonlított.

* * *

Midőn Viterbi megérkezett a főhadiszállásra, számot adott eljárásáról. Számadásában ügyesen elbeszélte, hogy Herreda Juan elfogatásával levén megbizva, formaszerinti csatározásba volt kénytelen bocsátkozni célja elérhetése miatt a vidék vad lakóival; de végre mégis a katonai erő győzött. A szökevény élve nem kerülhetvén kézre, egy golyót kapott agyába. Két katona szerencsétlenül elesett hősi csatában; a lázadók közül négy-ötten maradtak a küzdőterén. Egy eltévedt töltés az ostromlott major-házat felgyújtá. A tüzet lehetetlen volt eloltani. Ezenkívül Rufianot jelölte ki mint olyant, ki a csatatéren legbátrabban viselte magát.

Erre Rufianót kinevezték káplárrá, a szegény Antal helyébe, ki mint hős mult ki a becsület mezején!

(Folyt. köv.)

Egy hét története.

Február 24-kén.

Ne házasodjatok! — De házasodjatok! — Haj-bátya és ólmos baba. — Nőkortesek. — Zágráb ünnepélyei. — A fejedelem vád alatt. — Sírbolt és lakatos-legények. — Tolvaj-kulcsos földbirtokos. — Megszökött öngyilkos. — Új sport ráklábon.

— Ne házasodjatok meg! — mondja az agglegény, ki a családi élet örömeit, e földi paradicsom élveit nem ismeri. — Ne házasodjatok! — kiáltja uton-utfélen az ifjúnak, s ujjával visszariasztóul a főváros járdáinak szebbnél-szebb, de divatosnál-divatosabb s tehát költségesnél-költségesebb ruhákban járó, bársony, selyem s ékszerektől tündöklő, óriási nagy fejű hölgyeire mutat.

Ki vannak fosztva Olaszország és déli Franciaország selyem- és bársony-gyárai, ki van aknázva a bérezek szive, kipuhtatva észak szép szőrmés állatai s megrabolva dús fűrtök élő, sőt halott tulajdonosai is, és mindez csak azért, hogy a nők hiuságának hizelegjenek, s mindez csak azért, hogy a családapákat s a férfiakat tönkre tegyék!

És az ijesztő példának s az agglegények ijesztő szavának hatása, mint látszik, nem is marad el. A farsangok egymásra telnek s hova-továbbkevesebb ahymen-frigyek száma, s lapjaink majdnem elfelejték a „szívben, lélekben és bájokban gazdag“ menyasszonyi tulajdonok ismert szólásformáját.

— De házasodjatok! — mondja az, kit az ég boldog családi élettel, igénytelen, szerető nővel áldott meg; azonban valógassátok meg azt, a kit elvesztek, szivre, lélekre nézzetek; művelt, nemes keblű hölgy szívesen eldobja divatbáb-szenvedélyét szerető, okos és derék férjért cserébe. Aztán egyébiránt nem is fog soká tartani ez a mostani fényűzési viszketeg, végre eszükre térnek a gyenge szülék s eszükre az erőtlén férjek s felvilágosodnak hölgyeink.

A legmagasabb hegy csucsnál a leszállás kezdődik, s mihelyt azon magaslattal elérte, melyen felül nem emelkedhetik, leszáll a fényűzés, leszáll a divatkország is.

Ime, a hölgyvilág körében már kezdik megsokallni azon izléstelen és roppant költséges túlzást, melyet a hajzat tekintetében üztek. A haj legszebb éke az embernek s különösen a nőnek, de a túlság mindenben árt s ebben különösen a jó izlés és a szépség rovására üzték a fejnek eltorzítását. Óriási fejéket alakítottak néha e télen a bálokban, s minden perczen attól lehetett tartani, hogy valamint a bodzabélből készült babát a nehéz ólom-fej rögtön lekapja s fejére állítja, ugy ama nagy tömeg is lerántja lábáról a könnyed, légies alakot.

A műizlés szabályai szerint a hölgyek alakja csipőben éri el szélesedése pontját; fej kicsiny, váll keskeny, s ezt a legszebb görög szobrokon lehet tanulmányozni; míg a férfiaknál a vállnak kell legszélesebbnek lennie, s a lábíg összehegyelnie. Most képzeljünk egy óriási nagyságu fejet, mely olyan széles, sőt fűrtjeivel szélesebb is mint a váll, szép-e ez?

Valóban nem szép. És igen helyesen tesznek azok, kik a túlzás pontján megállapodva, visszafelé indulnak, s a hajzatra nézve azt állapíták meg, hogy először is: le a hamis hajjal! Nappal fonva, reczébe foglalva, Niobe hajzata szerint,

előlről lesimitás nélkül, könnyed hullámban hátra hajtva, estve pedig recze nélkül, szabadon viselendik a fej legszebb disztét, és semmi ékszer, arany vagy más csillogó, a mi az alhaját eltakarja, nem lesz rajta, csupán egy kis virág-disz.

A haj után kétségkívül a ruha egyszerűsége is következni fog s vele a nősülési kedv is emelkedik, s emelkedik hölgyeink befolyása a férjekre és férfiakra.

E befolyás gyakorlásában egyébiránt nincs hiány most is. Ime, Pozsony női a politika kerekébe kaptak belo. A mult országgyűlés egyik tagjának: Geduly superintendensnek ujra megválasztatása ellen korteskednek. Azonban a legszebb módjával s a legnemesebb rugójával a korteskedésnek. Pozsonyban ugyanis félezret meghaladó női kortes feliratot intéz kedves papjához, ne hagyja őket ujabban három évig epedni épületes szép szónoklatai után és maradjon otthonn, hivei körében. Ugy látszik, hogy Pozsony női diadalt is fognak ülni, s papjuk otthonn marad.

De örömnapiakat fog ülni, másneműeket, az alattvalói hódolat, szeretet ünnepélyét Zágráb.

A királyi pár e hó végén Budára, s innen Andrássy gróf kíséretében Zágrábba megy, a három egy királyság fővárosába. Nagyszerű elfogadásra készül Horvátország fővárosa ez alkalomra, s a helyi élvezetes ünnepélyeken kívül kirándulásokot is rendez az alkotmányos uralkodó és angyali neje hazánk jó nemtője mulattatására.

Minő ellentét ezzel oly uralkodó helyzete, kit nyomás alatt fellázadt népe elűzött, s kire mint fejedelemgyilkos büntetésére e napokban mondá Pestváros törvényszéke azt, hogy a perbe fogásra alapos okok vannak, s ennélfogva Karagyorgyevics, korábbi szerb fejedelmet, valamint társait: Trifkovicsot és Sztankovicsot vád alá helyezi. A városi törvényszék pontos és részrehajlatlan eljárása méltánylatra talált, s a szerb kormány hivatalos lapja köszönetet mond érte.

Mondjunk mi is köszönetet Pest város hatóságának azért, hogy a város szükségén, a jó víz hiányán, oly buzgón igyekszik segíteni. A vízvezeteki csöveket már a szerviták-terén rakják le, s pedig oly gyorsasággal haladnak előre, s oly gyorsan tömők be utána az ásott árkokat, mely meglepő. Legtovább a vaczi-utcza elején tartott a munkát, hol egy pár régi erős kőfalra akadtak, melyeket a legnagyobb erőfeszítéssel pár nap alatt alig birtak átvágni.

Ez alkalomból egy furcsa tévedés járta végig a lapokat.

Treichlinger műkereskedése táján sírboltra akadtak, irják a lapok. Magunk is elmentünk megtekinteni a sírboltot.

— Mit találtak ebben a sírboltban? — kérdők a kőfal átmetszésével fáradozó munkást.

— Lakatos-legényeket! — válaszolá nevetve.

— Hogy-hogy?

— Ugy uram, hogy az nem sírbolt, hanem pincze, melynek egyik részében lakatos-műhely van.

És ez a való. A fővárosban drágák levén a szállások, a földalatt is lakrészeket alkalmaznak, s ezeket a belváros-

ban műhelyeknek, vagy az igények szerint istállókul használják.

Egy ilyen lakatos műhelyben jelent meg e napokban Szabadkáról valami Vojnics nevű ur, s egy fakulcsot hozott, megbizva a lakatost, csináljon ehhez hasonlót, mert pénztárkulcsát elvesztette. A lakatos szeme közé nézett a „földes urnak” s ígérte, hogy megcsinálja, egyszermind azonban jelentést tett a városi hatóságnál. A kapitány erre Szabadkára táviratozván, miután kisült, hogy olyan keresztnevű Vojnics nem létezik, de pénztára kulcsát egyik Vojnics sem vesztette el, kérdőre vonták tehát az atyafit, s kisült, hogy ő egy pesti kereskedő cseléde, nem hívják Vojnicsnak, s gazdája pénztárát akarta a kulcsesal kirabolni. Gondoskodtak róla, hogy ezt ne tehesse.

Az északi vaspálya igazgatósága Bécsben nem volt ilyen ovatos és csak három nap múlva jelentette fel a hatóságnak azt, hogy egyik pénztárnoka Schaschitzky a rábizott pénzekkel visszaélést követvén el, miután a társaságot közel kétszáz-ezer forintig megkárosította volna, ott hagyván ifju nejét és gyermekeit, megszökött. Ekkor aztán üthették bottal nyomát.

Három napig ült még Bécsben, miután levelét megírta, melyben az ilyen csalók szokása szerint azt írja, hogy mire e levél kézhez kerül, ő halva van, és azzal utnak eredt s odább állt, mint a példa mutatja, czélt érve. Kétségkívül gyorsabban haladt, mint azon erdélyi fiatal mágán, ki azon fogadott, hogy Kolozsvárról a legközelebbi helységig gyalog megy el, még pedig hátrálva.

Ez új neme a sportnak, s valóban a szellemdus vállalkozó ezzel kitartásának fényes jeleit adá. Azonban csak mint sport nem új, mert különben azt már rég idő óta gyakorolják: a r á k o k.

A sport-világ kétségkívül megbámulja e leleményes vállalkozó szellemet, és néhány napig ő lesz a nap hőse, ki magát ez új sport Széchenyijének fogja tartani.

Es a közvélemény?

Az azt feleli rá, hogy szép, de még szebb lett volna, ha ily fogadást a tudomány és ismeretek terén s pedig nem hátra, hanem előre futamodásra tesz és megis nyeri vala.

Budapesti hírvivő.

✚✚ (Göndöcs Benedek) új-kigyósi lelkész, apáttá lett kineveztetése emlékeül adakozott: 1) Váczott a papnöveldében levő Pázmány magyar egyházirodalmi társulat könyvtára gyarapítására alapítványként 100 frtot. 2) Váczott a szegényeknek alapítványul 100 frtot. 3) Nagyváradon a papnöveldében Boromeus Károly magyar egyházirodalmi társulatának könyvtára javára szintén alapítványként 100 frtot. 4) A nagyvárad szegényeknek alapítványul 100 frtot. 5) A pesti oltár-egyletnek 100 frtot. 6) A magyar akadémia tűz által okozott kára némi enyhítésére 200 frtot. 7) A svájcezi inségesek javára és pedig Kigyóson közbenjárása folytán bejött 90 frt 65 kr, buza 1521, kukoricza 177, árpa 70 iteze.

✚✚ (A Thern-testvérek) hangversenye mult szerdán igen nagy számu közönség előtt igen szépen sikerült, s a művészek romek összjátéka gyakran ragadá tapsokra a közönséget. A művészekon kívül a hangversenyben még tetszésben részt vettek: Knahl Adél asszony néhány szép dallal, s a zenekedvelők egyletének zenekara két szépen előadott rövidebb darabbal. — Souppernek a programban ígért éneke elmaradt.

✚✚ (A budai népszínházban) „Hornyiesek Venczel” című, 3 felvonásos látványos operettere készülnek, mely jövő hó közepe táján kerül színre. A szöveg Jókai Mór hasonezimű be-szélye után van írva, zenéjét pedig Kaczér Ferencz, a népszínház kar- és tánczmestere szerzette.

✚✚ (Bogyó Alajos) a budai népszínház kedvelt tagja, a jövő hó elején Győrött fog vendégszerepelni, hol népszínművekben és operettekben lép föl. A győri közönség kellemes es-tékre számíthat, mert Bogyónak gyönyörű tenor-hangja van s különösen szépen és meleg érzéssel dalolja népdalainkat, me-lyekkel egy izben már a külföld figyelmét is magára vonta.

✚✚ (A nemzeti színház) megvette a kerepesi és országot sarkán levő Westermeyer-féle házat, mely egyike a főváros legszebb telkeinek. E vételre nagy szükség volt, a színház már nem tudta hová rendezni nagy halmaz díszletét, s abban arra az esetre, ha az építendő új színház számára más még jobb telket nem kapna, eléggé jó helyiséget nyert. A vételár 180,000 frt, eléggé magas ugyan, de a kamatokat most is be-hozza, s az intézet, — ha nem lenne szüksége reá, a kitünőleg jó helyen fekvő sarok-telket csak pár év múlva is jelentékeny nyereséggel adhatja el.

✚✚ (Egy dísztal) köti le néhány nap óta a nemzeti muzeum látogatóinak figyelmét. E tál Fischer Mór herendi porcellán-gyárából került ki, melyben jelenleg is 100 munkás dolgozik. A tál körülete másfél öl, mélysége négy hüvelyk, belső alapja egyenes kerek idomu, párkánya kívül belül át van törve, alja tükörsima, a festés rajta chinai modorban készült, azaz ki-álló; közepe az ismeretes „Moriatur”-t ábrázolja s 42 személy látható rajta. Az egész örvendetes jele iparunk fejlettségének, előhaladásának.

✚✚ (Megrendítő esemény) történt Szerencsen. H. J. nevű szerencsi polgár saját nejének 20 éves hajadon nővérét szurta nyakszirten néhány sértegető szóváltás után. A leány rögtön szörnyet halt; a tettes pedig megugrott. Másnap azonban föl-jelentvén magát, bevallá bűnét s most a megyei börtönben várja büntető-ítéletét. H. J. hír szerint feddhetlen életű s pél-dás magaviseletű ember volt.

✚✚ (A pesti vakok intézetében) Angyal Márton szabómes-ter az általa feltalált új szabásmódszert néhány nap óta gya-korlatilag alkalmazza. A tanítványok meglepő sikerrel halad-nak, s alig néhány órai tanítás után feltünő eredmény mutat-kozik. A vakok által készített rajzok szintén megtekinthetők ez intézetben.

✚✚ (Váltóhamisítás.) A pesti takarékpénztárhoz mult év aug. havában egy 4768 frtról szóló váltót nyújtottak be, me-lyen Weltner Jakab mint kiállító, a Victoria gözmalmi társu-lat mint elfogadó és Politzer Zsigmond mint forgató szerepelt. A hibátlan és kezességet nyújtó aláírásokkal ellátott váltót a takarékpénztár elfogadta s a rajta állott összeget az ismeret-lennek kifizette. Csak november 11-kén a váltó lejárat napján sült aztán ki, hogy a váltó, valamint a benyújtási iv is hamis aláírásokkal volt ellátva. A dolog a városkapitányság elé ke-rült s a gyanu terhe leginkább a Weltner üzletében alkalma-zott 19 éves Keller Károlyra sulyosodott, ki rövid időre a váltó kifizetése után kilépett a nagykereskedő üzletéből. Kel-lert mintegy 10 nap előtt elfogták, mivel a műértők nyilatko-zata szerint ritka ügyességgel utánozza a kéziratokat, s az említett váltón és benyújtási iven levő aláírások is egész bizo-nyossággal tőle származtak. Keller makacsul tagadja a vádak gazságát s további eljárás végett tegnap adták át a bünyítő-törvényszéknek.

✚✚ (A Rókus-kórházban) néhány nap előtt egy fiatal 17 éves leány gyógyult föl súlyos betegségéből, s midőn az orvos tudtára adta, hogy a veszélyen már tökéletesen túl van, anyyira megörült, hogy e véletlen jött örömhír következtében félóra múlva meghalt.

✚✚ („Radeckzy“) 1826 tonnás és 300 lóerejű hadigőzös légberöpült, s hír szerint 400 ember közül csak 23 maradt életben. „Radeckzy“ fregatteon 29 ágyu s 368 főnyi hajószemélyzet volt. A hajó Daufalik Adolf lovag, sorhajó-kapitány parancsnoksága alatt állott. Magasabb rangú tisztek voltak még: Pittner Edvárd, sorhajóhadnagy, Skribanek Agoston, Jäger Gyula, stb. A hajó légberöpülése körülbelül 10 mérföldre történt Lissától, f. hó 20-kán, honnét azonnal segéd-eszközöket indítottak utnak a szerencsétlenek megmentésére. Trieszt, Zara, és Raguza mellett állomásozó hajók is azonnal siettek a catastropha színhelyére. Legnagyobb elővigyázattal véghezvitt kutatások dacára is azonban csak 23 embert lehetett megmenteni; de azért a hajók parancsot kaptak 3 napig a szerencsétlenség színhelyén maradni. A megmentettek közt Barth és Krausz elbeszélése szerint, a baj oka a löporkamrában keresendő, melyeknek érzékszetei tisztítása alkalmával kellett a szerencsétlenségnek történnie. A megmentettek közt is igen sokan könnyű, vagy nehéz sérülést szenvedtek.

✚✚ (Tomor Ferencz) 1 frt 50 krral előfizetést hirdet Marlit „Egy aggszűz titkai“ című művére, ugyanarra, melyet mi „A vén kisasszony titkai“ cím alatt már egy év előtt sikerült fordításban adtunk ki a „Hölgyek könyvtára“-ban és küldtünk meg az előfizetőknek.

✚✚ (A piskii csata emlékére) a napokban gyászisteni tisztelet tartatott Szászvárosban, s a virágokkal, hadi jelvényekkel, nemzeti zászlókkal ékített ravatal mellett egy agg lelkes mondott megható beszédet a 48-diki eseményekről, intve, hogy a nemzetiségek jövőre együtt tartsanak. A templom zsufolásig megtelt résztvevő közönséggel.

✚✚ (Az első felolvasás az iparegyesületben) fényesen sikerült s ez biztosítékul szolgál arra nézve, hogy a következő felolvasások a közönség növekvő részvételével fognak találkozni. Valóban érdekes látványt nyújtott a nagy számu közönség, melyben minden életkor képviselve volt, s melynek egy része szorgalmasan jegyeztetett, más része csudálkozással vagy látható meglepődéssel szemlélte az érdekes természettani tüneményeket, melyek jeles vegyészünk: Nendtwich Károly keze alatt kifejlődtek. Alig szenvedhet kétséget, hogy ily kezdet után az iparegyesület termei rövid időn szűkek lesznek az előadások számára, épugy, mint 25 évvel ezelőtt, midőn — a t. tanár ur említése szerint — a régi iparegyesület termeiben hasonló felolvasások tartattak általa, s midőn a termet több több szoba hozzácsatolása által mindig nagyobbítani kellett. A legközelebbi előadást pár hét múlva Hunfalvy János ur tartja néhány élelmi és haszon-növény elterjedéséről, német nyelven.

✚✚ (Liebermann Nina,) egy aradi vak zenész 11 éves gyönyörű leánykája, február 1-én reggeli 8 órakor eltűnt s azóta nem tudnak nyomára jönni. A kétségbeesett szülők fellívának minden emberbarátot, ki ez elveszésről netaláni utbaigazítást adni birna, azt velük közleni. Az eltűnt leányka szüke, magyar, német és román nyelven beszél.

✚✚ (Wehrmacher József,) brassói születésű szász, Bécsben halt meg közelebb. Összes vagyonát, mely 16,000 frtra rug, Brassó városának hagyta, oly formán, hogy fele a szegények fölségelésére fordíttassék, fele pedig szorgalmas tanulók sti-

pandiumául szolgáljon, még pedig tekintet nélkül vallásra és nemzetiségre.

✚✚ (Gróf Károlyi Györgytől) egy figyelmeztetés jelent meg, melyben kijelenti, — hogy értésére esett, hogy fia: gr. Károlyi Gábor által elfogadott váltók vannak „allitólág“ forgalomban, — holott Gábor fiának saját vagyona nincs, szülői életében nem is részesül fekvő vagyonban, hanem el levén látva kellő évi járadékkal, bárminemű pénz kölcsönzése csak pazarlásnak tekinthető, minélfogva ő semmiféle adósságát nem fogja kifizetni, sőt, ha a fennforgó hírek valóknak bizonyulnának be, habár — mint atyának, — fájdalmasan fogna esni, kénytelen lesz nevezett fiát végrendeletileg kitagadni. Intés ez mindazoknak, kik a fiatal grófnak kölcsönöztek vagy kölcsönözni akarnának.

✚✚ (Kassai Vidor) a népszínház tagja, jövő hó 16-kán bucsut vesz a budai népszínházról, vidéken keresve jobb hazát. Egyelőre Györbe rándul, hol Jászay Marival, Hymen zászlója alá esküdve, mindketten Aradi Gerő szegedi szintársulatához szerződnek. Kassai távozásával a népszínház ismét egy szorgalmas és szép tehetségű taggal kevesbedik.

✚✚ (Rózsás napló.) Széchenyi János gróf leányát: Máriát, eljegyezte sárdi gróf Somssich József fia: Imre. — Lázár Menyhért, csik somlyói derék ügyvéd, e napokban jegyezte el magának Pesten a bájos és művelt Jeszenszky Irma kisasszonyt. Az ég áldása kísérje hű frigyüket!

✚✚ (Vegyes hírek.) Ő Felségeik jövő kedden érkeznek Budapestre. — Wenckheim Krisztina grófnő 50 és báró Eötvös József ur szintén 50 frttal váltották jegyüket az orvostanhallgatók segélyegylete javára rendezendő márczius elsei hangversenyre. — Horváth Boldizsár Szombathely városa hatóságának 50 frtot küldött, hogy ez összeget a város szegényei közt kioszssa. — Kiss József, menekült és nyugalmazott alezredes, f. hó 17-kén a délutáni vonattal érkezett szülővárosába: Debreczenbe. A pályaudvarban édesatyja és több volt honvédpályatársai üdvözltek. — A képviselők választását Pesten márczius 18-káról, e nap a józsefnapi vásár idejére esvén, márczius 23-kára elnapolták. — A koronázási domb széthányásának most már semmi akadálya, miután ő Felsége is beleegyezett. A lánczhidter nevét „Ferencz József koronázási tér“-re változtatják. — Az udvartartási alaptól ő Felsége a nemzeti színház részére 60,000 frtot engedélyezett, s ezzel a nemzeti adakozáson épült intézet tényleg udvari színházzá avattatott. — A nemzeti színház Odry Lohel baritonistát szerződtette. — A gödöllői királyi palota legközelebb melléképületekkel fog kibővítetni; e célból e napokban egy bécsi udvari építkezési hivatalnok vezetése alatt építkezési bizottság jelent meg a helyszínén, hogy az építkezéshez való rendszabályokat megállapítsák. — Izsó Miklós, miután Rómában és Nápolyban néhány havig tanulmányozta a szobrászat remekeit, fővárosunkba ismét visszaérkezett. — Arady Áros február 18-diki közgyűlésén egy állandó színház és egy városház építését határozták el. A pályázatot közelebb kihirdetik. — A pesti protestans árvaház a Terézvárosban 35,000 frtért egy egészen új házat vásárolt, mely néhány éven át teljesen adómentes marad. E vásár létrejöttét főleg dr. Palló Sándor buzgó közreműködésének köszönhetni. — Zala megye a belügyminiszterium útján 47 frt 50 krt küldött a budai népszínház segélyezésére. Követésre méltó példa! — A budai műkedvelők a böjti idény alatt ismét egy jótékony célú műkedvelői előadásra készülnek, melyen a „Tiszaháti libácska“ és „Becsületzó“ című egy felvonásos vígjátékok kerülnek színre.

— A Kolo zsvártt állomásozó hadfogadó-parancsnoksághoz ez ideig 14 fiatal ember adta be bizonyítványait az egyévi önkéntesek közé leendő föl vétel végett. — Dreyschok Rajmond, a világhírű hegedűs, f. hó 6-kán Lipcsében meghalt. — Kada Sándor, pestvárosi hivatalnok, mult vasárnap este egy harmadik emeletről leesett és szörnyet halt. A szerencsétlenséget annak tulajdonítják, hogy a korlát igen alacsony. — A vízvezetési csövek csapjait az illető háztulajdonosok kívánatára, külön díj nélkül, úgy alkalmazzák, hogy tűz esetén bárhol ki lehessen nyitni. — A városház tornyán ellenőrző órát alkalmazznak, melybe az órnek minden óra-negyedben egy golyót kell tenni, s ha ezt csak egyszer is elmulasztja, az óra azonnal elárulja. — Böszörményi sajtópere, súlyos betegsége miatt, márczius 2-káról elnapoltatott. — „Delila“ fordítója fordítási díjának felét a színházi nyugdíjintézetnek, másik felét a segélypénztárnak ajánlotta fel. — Debreczen város közönsége elhatározta, hogy a jövő országgyűlésre a megválasztandó képviselők mellé egy jeles képzettségű ifjút küld fel gyakornokul saját költségén. — Nagy Jakab, tilinkós hazánkfia, jelenleg Párisban van és mult csütörtökön az Evaré-teremben játszott. Párisban épugy dicsérik, mint másutt. — A nagy-kanizsai takarékpénztár mult évben 1107 frtot adott jótékony célokra. Így aztán részvényesei is megérdemlik a részvényenkinti 40 frtnyi osztalékot. — Tánics Mihály, a mint rendelik, annyira vissza fogja nyerni látását, hogy vezető nélkül járhat az utcán. — A városligeti tavat f. évi május 1-től három évre Luczenbacher János bérelte ki, évi 1700 frtnyi bérleti összegért. Eddig a város csak 1200 frt bérletösszeget kapott érte. — Az Alsó-Fehérben elhunyt Sárpataky J. minden ingó és ingatlan vagyonát a nagy-enyedi kollegiumnak hagyta. — Az írói segélyegylet javára hangversenyt szándékoznak rendezni, melyben többi közt a budai dalárda, a pesti Unio és a nemzeti dalkör is közreműködik. — Az izraelita kongresszus mult kedden befejezte működését és szétoszlott. — Egy drága mellűt, 2500 frt értékűt, vesztett el szombaton este Inkeyné asszonyság. Egy siketnéma megtalálta és eladta 3 frtért egy házmesternek. Ma már a tulajdonos kezében van. — „Bem apó hadjáratát“-t, ha az idő kedvezni fog, husvét hétfőjén újra előveszik a budai szinkörben. E híres látványosságot a nyár folytán Molnár Bécsnek is fogja bemutatni. — Spáth gyilkosát mult kedden befogták, hir szerint, Kühn, pesti szabómester személyében. — Skorpió „Választókhöz“ irt röpiratából megjelent a harmadik kiadás. — Komócsy József „A nyeglék“ című satyrája, mely pályázati díjért részesült, külön füzetkében is meg fog jelenni. Pár nap mulva már kapható leendő, csinos kiállításban. — A régen híres „Komló“ újra megnyitott, s a bérlő Szabadi Frank Ignác; zenekar is játszik benne. — Keddre virradó éjjel a „Két pisztoly“ kávéházában oly nagy verekedés volt, hogy hét egyén kapott kés-szurást. — Az „Eger“ szerint az egri jogászok közül 23-an lépnek mint egy éves önkéntesek a hadseregbe. — A gözsikló sineit újabb terv szerint rakják le, mint először gondolták, s e körülmény miatt a munkálatok megkezdése hétfőről elmarad. Ez újabb terv szerint az emelkedés kevésbé meredek leendő. — Különös hírt kapott az „U. L.“ Hódmezővásárhelyről: Gránitz Pálnál ugyanis Bugyi András pénzt sejtven, az utcán egy doronggal leütötte s kirabolta; Gránitz magához tért s a rablót feladta. A rögtönítelő törvényszék halálra ítélte s azt rajta egy udvaron, a törvényszéki tagok, több orvos és tíz tanu

jelenlétében végrehajtották. — Mérey Miklós földbirtos Pesten pisztolylövessel véget vetett életének. — A dragonyesdi jegyzői iroda, melyhez 8 község tartozik, február 9-kén kiraboltatott. Az utcára nyíló ablakon másztak be a fieszkók, s miután a pénzekhez nem férhettek, jónak látták magukat fölfegyverezni a köri jegyző fegyvereivel, s így szép csendesen tovább állottak. — Szücs Lajosné asszony, ki igazán első helyen áll mindig, midőn jótékonyt kell gyakorolni, a paksi tűzkárosultak részére 10 frtot küldött be a „Pesti Napló“ szerkesztőségéhez. — József főherceg, a magyar honvédség főparancsnoka, a m. t. akadémia tűzkárának enyhítéséhez 1000 frttal járult.

✱✱ (Halálozások.) Kessелекеői Majthényi Péterné aszódi b. Podmaniczky Eliza asszony e hó 18-kán, életének 49-dik évében Pesten elhunyt. — Tury Sámuel ügyvéd és volt országgyűlési képviselőnek hitvese: szül. Bőjtői Etelka február 22-kén, egy heti lázbetegség következtében Pesten, 37 éves korában, 21 évi boldog házasság után meghalálozott. — Ezaky Károly, jeles írónk unokahuga: Wieland Mária kisasszony, e hó 16-kán, életének 18-dik évében meghalt. — Gróf Hunyady János, cs. kir. kamarás, a meghalt Mihály szerb fejedelem ipja, hosszas szenvedés után jobb létre szenderült. — Senczy Ferencz, szombathelyi megyéspüspök, február 19-kén meghalálozott. — Baranyi Agoston, volt országgyűlési képviselő neje: szül. Kállay Adél, f. hó 18-kán, 46 éves korában Mieskén elhunyt. Béke és áldás lebegjen hamvaik felett!

Nemzeti színház.

Február 25-kén.

Febr. 19-kén: „Delila“, Fenillet Oktáv drámája, 3 felv. — Febr. 20-kán: „Faust“, Gounod operája, 5 felv. — Febr. 21-kén: „Bánk bán“, Katona József eredeti szomorujátéka, 5 felv. — Febr. 22-kén: „Házasság XV. Lajos alatt“, Dumas Sándor vigjátéka, 5 felv. — Febr. 23-kán: „Zrinyi“, Adalburg lovag eredeti nagy operája, 5 felv. — 24-kén: „Hamlet“, Shakespeare szomorujátéka, 5 felv. — Febr. 25-kén: „Don Carlos“, Verdi operája, 5 felvonásban.

Budai népszínház.

Február 25-kén.

Febr. 19-, 20-, 21-, 22- és 23-kán: „Házasság gőzerővel“, új énekes vigjáték, 3 felv. — Febr. 24-kén: „A vörös ház“, vigjáték, 1 felv. és „Angolosan“, vigjáték, 2 felv. — Febr. 25-kén Horváthné szül. Hetényi Antónia asszony föllépteül: „A gerolsteini nagyhercegnő“, Offenbach operetteje, 4 felv.

Gazdasszonyoknak.

Őszi rózsaszarv.

Kora tavasszal le kell vágni valamely kiválóbb fajú őszi rózsabokor alsóbb ágai közül egy alig néhány hüvelknyi friss hajtást, annak kifejlődöttebb leveleit vigyázattal lemeteszve, alsó végén egy igen kis vágást kell fölfelé tenni, s aztán egy alkalmas cserépbe elültetni. Néhány napig folytonosan beborítva kell tartani egy másik, lyukacsos cseréppel s naponkint langyos-hideg vízzel megöntözni.

Heted napra a cserép-boríték véglegesen levehető az oltványról s azt nagy szorgalommal kell ápolni, mignem egészen megerősödik és apró hajtások bujnak ki rajta. Gondviselést még azután is igényel, azonban igen gyakran öntözni fölösleges; csupán arra kell figyelemmel lenni, hogy többnyire hűvös

és nedves helyen álljon s az alsóbb részen netán fölösleges mennyiségben mutatkozó levelektől meg legyen tisztítva. Őszi-kor egészen átadhatjuk az idő minőségének és változatainak; kitehetjük a napra s egészen a szabadban hagyhatjuk, csak az őszi-utó hidegebb éjszakái előtt kell valami menhelyre vinni. Ez oltvány többnyire már az első évben dúsan virágozván kárpótolja a fáradságot. — Ha a kert számára akarjuk szaporítani az őszi rózsát, az szintén ily módon igen könnyen elérhető. Akkor tavasszal nagy mennyiségben kell őszi rózsaoztványokat a fentebb leírt módon elültetni s cserépben-létük ideje alatt szintén folytonosan az említett módon bánni velük. Az elplántálás után 3—4 hétre a cserepet vigyázva le kell törölni mindenik körül s földestül együtt a kert olyan részébe ültetni őket, mely az őszi rózsza tenyésztésére alkalmasnak van ismerve. Itt oltványaink csakhamar terjedelmesen meg fognak bokrosodni.

A. L.

Divattudósítás.

Türsch F. ur tavasz-idényi czikkei.

(Folytatás.)

Alsószoknyák: 4 frt 50, 6, 8, 9, 12, 15, 20 frt.
 Alsószoknyák parketből vagy piquéből 4 frt 25, 5 frt 40 kr, 6 frt.
 Alsószoknyák fésülő küpenynyel vagy paletot-vel 18, 24, 30 frt.
 Reggeli öltözékek, perkál- vagy mollból 25, 30, 40, 50, 60 frt.
 Kemény szoknyák, fedorral vagy a nélkül: 7, 8 frt 75, 10 frt.
 Pipere- (Toilette) kendők rojtjal piquéből: 3 frt 25 kr, 4 frt 50 kr.
 Nyári piquét-takarók: 7, 9, 12 frt.
 Valódi vászonzsebkendők tuczatja: 5 frt 30 kr, 6 frt 50 kr, 8, 12 frt.
 Valódi nehéz batiszt zsebkendők, tuczatja: 5 frt 30 kr, 6 frt 50 kr, 8, 12, 18 forint,
 Valódi könnyű batiszt zsebkendők, tuczatja: 15, 20, 30, 36, 42 forint
 Szegett batiszt zsebkendők, tuczatja: 18, 24, 30, 36, 42 frtig.
 Himzett batiszt zsebkendők, tuczatja: 2 frt 50 kr, 3 frt 75 kr, 5, 7, 10 forintig.
 Színes nyomott batiszt zsebkendők, tuczatja: 1 frt 30 kr, 2, 2 forint 50 krajczár.
 Asztalteríték, legjobb fajta: 6, 12, 24 személyre, 6 frttól 60 frtig.
 Törülközők, legjobb fajta: 6 frttól 20 frtig tuczatja.
 Pamut harisnya, tuczatja: 4 frt 75 kr, 5 frt 75 kr, 7, 10, 15 forint és feljebb.
 Fil d' Ecosse harisnya, tuczatja: 12, 15, 18, 24, 30 frt és feljebb.
 Selyemharisnya, párja: 4 frt 75 kr, 6, 8 frtig.
 Áttört Fil d' Ecosse harisnya, párja: 1 frt 50 kr, 2, 3 frt 75 kr.
 Valódi rumburgi vászon, legjobb minőségű, 1 vég, 53 rőf, 30, 35, 40, 50, 60, 80 — 120 frtig.
 Hollandi vászon, $\frac{1}{4}$ széles, 1 vég 42 rőf, 18, 22, 25, 30 — 40 frtig.
 Hollandi vászon $\frac{5}{8}$ széles, 1 vég 50 rőf, 40, 45, 50, 60, 70 frt.
 Creasz vászon, $\frac{9}{16}$ széles, 1 vég 38 rőf, 40, 45, 50, 60, 68 frt.
 Perkál, kitűnő fajta, $\frac{6}{8}$ széles, 1 vég 14 rőf, 6 frt 75 kr, 7 frt 30 kr, 8 frt 75 kr, 10, 12, 14 frtig.
 Perkál, kitűnő fajta, $\frac{8}{16}$ széles, 1 vég 14 rőf, 9, 10, 12 frt 75 kr, 14 — 16 forintig.
 Schirting, kitűnő fajta, rőfe 32, 36, 40, 48, 54, 60 kr.
 Kocckás kemény szoknyaszövet, $\frac{6}{8}$ széles, rőfe 62, 68, 75 frt.
 Fehér piquét, rőfe 1, 1 frt 40 kr, 1 frt 75 kr, 2 frt.

(Folyt. köv.)

Mult heti mellékletünk magyarázata.

A mult héten egy férfi-ing szabásával leptem meg t. előfizetőimet, jól tudván, hogy ezzel sok családnak szolgálatot teszek, mert a férfingek varrása körül is több rendbeli ujitások és javítások merültek fel az utósó időben. Nézzük tehát a szabás egyes részeit.

Az első szám: az ing mell részét jelöli, a melyet azonban 2—3 arasznyival hosszabbra is lehet kiszabni, t. i. ha az egész előrészt egyben kívánjuk varrni. E kivágott rész a levart ránczokkal diszitett elejének ter-

mészetes nagyságát jelöli. — A második szám szabás az ing felső sima részét mutatja (az első és második szám egymás mellé illesztendő). E részt tudvalevőleg dupla vászonból kell kiszabni, ugyanigy a 3-dik szám alatt levő keskeny gallér is. Ez egyenes gallér hátusó közepőre varratik fel azon gomb, a melyre aztán a külön járó felső gallér gomboltatik. A 4-dik szám az új szabása, az ötödik pedig az új hajtókája, ez utóbbit háromszoros vászonból kell kiszabni, hogy jól lehessen keményíteni.

Kánya József

divatáru-kereskedéséből következő tudósítást vettem:

Miután a házon, melyben árutáram van, közelebb építkezések kezdetnek meg,

végeladást nyitok mindennemű divatczikkéből, ugymint mindennemű popelin, lustres, mohair, poils, barége, percalino, batist, jaconas, mousselinből, sat.

Továbbá long-shawlok, nagy kendők, kész joppok és paletokból

tetemesen leszállított áron.

Ajánlom továbbá valódi angol waterproofomat eső-köppenekre.

Kánya József,
 Pest, Józseftér, 10-dik sz. a.

Számrejtvény.

Kis Irmától.

5, 10, 3, 6, 5, 2, 2, 5, 10. Szép a róna, ha e kettő nem boritná,
 8, 5, 10. És boldog a magyar, ha ez nem tanitná;
 1, 2, 7, 10, 3. A növények anyja ez a föld keblében;
 1, 2, 5, 8, 7. Ez pedig fényes név s gazdag sok megyében;
 1, 2, 5, 10, 6, 3. A szegény legénynek ennél jobb hol lenne?
 6, 3, 4. Mikor ilyen hangzik, sok bús és vig benne;
 8, 3, 10. Sokat tesz, ha erős, ha csoport, még többet;
 1, 2, 7, 8. Gyorsan mozgó állat, ha tetszik, színezet;
 4, 3, 6, 7, 8. E szárazon nem megy, jármű, ha vízre tér;
 8, 5, 6. Üresen keveset, megtelve sokat ér;
 8, 9, 10. E rajzban végtelen, erős testületben,
 Sokszor alakul most ilyen a nemzetben;
 1, 2, 3, 4, 5, 6. Ah! de a biztosság főképe ezé lehet,
 1, 2, 3, 4, 5, 10, 6. Mert az ily rut gonosz abban nem létezhet;
 1 — 10. És most ez egészet czimnévül ha veszed,
 Haszonnal olvasod s rejtvényem megleled.
 Megfejtési határidő: márczius 25-dike.

A f. é. 5-dik számban közlött rejtvény értelme: „Madár.”
 Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Szabó M. Jánosné, Pálffy Stelczér Erzse, Sárkány Luiza, Rosenfeld Julia, Klázer Mária Luiza, Hajós Ilma, Hunyady Karolin, Vlaka Jánosné, Kenessey Biró Magdolna, Szentimrey Acház Berta, Jambrikovits Karolina, Buday Ilon, Német Ilka, Hirsch Róza, Roxer Anna és Alvina, Piros Emma.

A 4-dik számrejtvény megfejtését utólag beküldték:
 Malahovszky Béláné, Szentimrey Acház Berta, Vaszőcsik Mariska, Roxer Anna és Alvina, Piros Emma.

Tartalom.

Gebhard Seidel Antónia, Emiliától. (Arczképpel.) — Dalnak szárnyán, Csengei Gusztávtól. — A ki igazán szeretett, Ócsvay Árpádtól. (Vége.) — Emléklapra, Kürthy Jenőtől. — A láthatatlan, Mihály Tivadartól. — (Folyt.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Egyszer mindenkorra. — Hirdetések.

Mai számunkban van: Gebhard Seidel Antónia arczképe.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Halaszi utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer használt sorért 8 kr.

10. SZ.

Márcz. 7-én.

1869.

Havonkénti színezett dí-

vatképpel. minden szükséges
hímzetrájjal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyv-melléklettel.

A bonyolult meghozatala egész-, a műlap meg-
hozatala félévi járatási kötelezettséget foglal
magában a lap irányában.

A bizalomról.

„Hit a nemesben a nemes jegye;
Másban ki bizik, bizik önmagában.“

Kölcsey.

Egykor egy ilyen keleti mesét olvastam:

Ketten laktak egy igen-igen fényes palotában. Egyiket sem bántotta az élet terhe, gondja. A palota homlokzatára ez volt felírva: „A földi paradicsom,“ — benn a palotában laktak Jólét meg Boldogság. Képzeltetni, hogy ezeknek bizony nem sok gondot okozott a külélet fáradalma. E paradicsom mellett két oldalt ismét két palota állt; az egyik, a jobb oldalon levő, bár nem valami rendkívül fényes, hanem beosztására és lakójára nézve mégis olyan, hogy a szomszéd palotát nem éktelenítette el; ebben a palotában lakott a Bizalom. A baloldali szomszéd palotája azonban külső diszre nézve vetekegett „a földi paradicsom“-mal. Ebben lakott egy vén banya, a kit úgy hívtak, hogy: Gyanu. A Bizalom nyájas, kedves egy szomszéd volt, ki gyakorta átnézett „a földi paradicsom“-ba s ott igen szívesen látott vendég is volt. A Gyanu azonban zsörtölődő, zsénbes egy harpia, ki vénsége daczára is annyira piperézkedett, annyira kendőzte magát, hogy a ki csak reá nézett, undorral fordult el tőle. Ezt a vén banyát pedig ette a méreg, hogy a szomszéd palotába ő még be nem juthatott, mert valahányszor látogatását akarta ott tenni, a háziaktól mindannyiszor azt nyerte válaszul, hogy: a gazda nincs honn, majd máskor legyen szerencsénk! Pedig dehogy nem voltak honn! De bizony honn voltak, hanem mitsem akartak a vén szomszédnőről tudni, kinek átkozott természetéről már igen sokat hallottak. Ez a vén szomszédnőt annál is inkább boszan-

totta, mert szerette volna az egyenetlenség magvait köztük elhinteni, annyira irigyelte boldogságukat, mint a hogyan a pokol fajzatai minden földi boldogságot irigyelni szoktak. Azonban minden tervével felsült, mert „a földi paradicsom“ kapui előtte meg nem nyiltak. A vén banyát ez bár némileg elkedvetlenítette, de azért a terveket mégis csak tovább kovácsolgatta. — Majd egyszer! — gondolta magában. — Nincs olyan vastag fal, olyan jól elzárt ajtó, olyan tömör kárpit, melyen át nem jutnék. Majd egyszer!

Sok embert az Isten úgy tesz elégedetlenné, hogy a gyönyörök árjában fürösztí. Sok ember még akkor is felhőt lát élte egén, mikor a legszebb verőfényű nap ragyog. A vén banya persze nagyon jól tudta mindezt.

Egy szép nap alkonyán a Jólét és a Boldogság kertjük árnyékos fái alatt sétálgattak, mikor jobboldali szomszédjuk: Bizalom látogatását tette náluk. Szívesen fogadták, nyájasan beszélgettek, míg végre a Bizalom elvált tőlük s a Jólét és Boldogság egy terebélyes gránátalmafa árnyékába heveredtek.

A vén boszorkány a szomszéd kertből csak ezt leste. Futott fel a palotába és egy tömlőt hozott le; azzal oda állt a kerítés mellé s a tömlő száját kinyitván, abból bódító szelek kezdtek kifelé tolni, melyek „a földi paradicsom“ kertje fölött elterülven, a Jólétre és Boldogságra mély álmot hoztak.

Mikor a vén boszorkány látta, hogy már jó mélyen alszanak, átmászott a kerítésen és fel a gránátfa legterebélyesebb és legsűrűbb lombjai közé guggolt.

Jólétnek és Boldogságnak ezalatt nem igen kedves álmaik voltak, mert azon szelek, melyeket Gyanu a tömlőből kibocsá-

tott, a pokol zsoldosai voltak, s így természetesen nem is hozzhattak kedves álmokat. Jólét és Boldogság ugyanegyét álmodtak, azt t. i., hogy derék szomszédjuk: Bizalom nagyon is otthonosnak érzi magát köztük, a mi bizonyosan nem jó következményü lesz, mert aligha nem azt akarja, hogy azután ő szedje az epret. . . Különböztetve Boldogságot ez az álom annál is inkább kínoztta, mert már aznap is észrevette, hogy Jóléttel, az ő hitvesével, Bizalom nagyon is barátságosan beszélgetett.

A vén banya a sűrű lombok közt pedig jól tudta mindazt, a miről most ezek álmodnak s örömeiben alig tudott hová lenni. Egy gránátalmát szakasztott le s azt Boldogság homlokára dobta. Boldogság erre fölébredett. Ki volt kelve színéből, álma annyira megzavarta, s a mint az almát megpillantotta, nejét felrázta s így szólt hozzá: „Ne színeskedjél! Jól tudom én, hogy egyet értettél Bizalommal, ki a maga kertjéből — mint a hogyan ti azt bizonyosan már jó előre elhatározátok — ezzel a gránátalmával agyon akart dobni.” Mind hiába volt a Jólét mentegődzése; Boldogság nem akart neki hitelt adni. A bizalmatlanság, a gyanu mindinkább közékük fészkelte magát, míg egy szép nap azon vették észre magukat, hogy a palota romba dőlt, a gyönyörű kert elpusztult s ők maguk hontalan koldusokká, bujdosókká lettek. A vén banya pedig száraz kezeivel tapsolt a diadalnak, melyet „a földi paradicsom” lakosai felett kivivott.

Eddig tart a mese, mely épen találó képet nyújt ahhoz, a miről írni akarok.

Sokszor hajhászszuk a boldogságot s a cél elérésére megfélekedünk olyan eszközökről, melyek által pedig sokkal közelebb jutnánk hozzá, mintsem azt az első perczen felfogni képesek vagyunk. Figyelmen kívül hagyunk látszólagos csekélyégeket, melyek néha, sőt legtöbbszörre igen sokat nyomnak a latban. Ez az, mit rendszeren szem előtt kellene tartanunk, főleg, ha el akarjuk minmagunkkal hitetni, hogy a boldogságra érdemesek is vagyunk.

Az eszközök megválasztása bár nem oly könnyű dolog, de a higgadt megfontolás, józan gondolkodás előtt megnyílnak az alaposág zárai, s a tisztán látó ész képes lesz különbséget tenni a jó és rossz, a látszat és való közt.

Akármit hányjuk-vessük is a dolgot, annyi bizonyos, hogy a társaséletben kell egy olyan kapocsnak lenni, mely az embereket közelebb hozza egymáshoz. E kapocsra egyenesen rámutathatnánk s azt mondhatnók, hogy ez a szeretet; de most nem erről akarunk szólni, hanem sokkal inkább arról, melyen maga a szeretet is épül: a bizalomról. Valamint a bizalmatlanság visszavonást, romlást idéz elő, úgy a bizalom, főleg a kölcsönös bizalom legrövidebb idő alatt hihetetlenül visz véghez. Ez mindig az igazság köpenyét ölti magára, úgy beszél, a mint érez. (Hogy úgy tesz-e is, a mint érez? ez ismét más kérdés, melyet itt nem veszünk bonczolás alá.)

A családi életben a bizalom a boldogság, a megelégedés alapköve. Tornyosulhatnak az olyan lak fölé a vész felhői, hol a kölcsönös bizalom tanyáz, s rövid időre lesujthatják ugyan a derék családot, de a bizalom olyan gyógyszer, mely sokat jóvá tesz. A szegény munkás sótalan kenyerét ez teszi izletessé, ez adja meg ételének savát, borsát, s ajkán ezzel nyugszik le, ezzel kel. Ezzel emeli szemeit az éghez, kibe bizalmát veti. A boldogság épületének ez a mester-gerendája, mely, ha gyöngy, korhad: az épület összedől s maga alá temeti a lakosokat.

Bizni enmagában és bizni másban; ez bár látszatra két különböző valami, mégis annyira egymásból folyó, hogy egyiket a másik nélkül gondolni nem is igen lehet. Nincs szeren-

csétlenebb, mint a kiben némi önbizalom nincs. Az ilyen fél önmagától és nem sok reményt táplál mások iránt, s így természetesen önmagát is, másokat is kevesebbre becsül, mint a mennyit megérnek. A hol valami kevés önbizalom nincs, ott a test erőtelen és a lélek bágyadt; azért mondja b. Eötvösünk is; „Bizodalom a talizmán, mely nélkül nagygyá vagy boldoggá senki sem lett a világon; mindenekelőtt bizodalom minmagunkhoz, mert bármi kedvező körülmények között is senki sem érte el azt, mire önmagát képtelennek tartja.”

Nem tagadhatni ugyan, hogy a mások iránti bizalmat vajmi drágán fizetjük meg némelykor, hanem ez még korántsem bizonyít a mellett, hogy azért bizalmunkat már mindenkítől megvonjuk. A tengerész sorsa vajmi szánandó volna, ha azért, mert egyszer hajótörést szenvedett, többé már nem merne a sík tengerre kiszállni. Az akaratnak azért, hogy egyszer-kétszer zátonyra jutottunk, még nem szabad elszabadnia; a lélekerőnek kell hogy fenntartsa, istápolja az akaratot, mely, ha egyszer megtörik: tehetetlenekké válunk nem azért, mintha erőnk nem volna, hanem mert kislelkűek vagyunk. A végtelen bizalom ép úgy lehet káros, mintha egészen bizalmatlan vagyok. Ki minden ember iránt bizalmas, az vagy gyermek vagy eszelős, vagy pedig annyira jószívű, hiszékeny, hogy szívéhez a gyanunak még csak legcsekélyebb árnyéka sem férkezhetik. Mentegetni csak a gyermeket, meg az eszelőst lehet. Elég baj az, ha többszöri csalódás után valaki még mindig annyira bizalmas, hogy gondosan meg nem választja emberét, ki iránt teljes bizalommal viseltethetik. (Vége köv.)

G y á s z v i r á g o k.

Szász Gerőtől.

Íért életemet örömet adám:

Te is a sírban, oh édes, jó anyám!

Hol annyi vágyam, reményem pihen,
Koporsó lett házad a föld mélyiben.

Sokszor látni vágylak és vágyam oly nagy,
Hogy a sírt tagadva, kereslek: hol vagy?

Kérem az eperfát, a mely rám hajol,
Nem látott-e téged járnivalahol?

A kis méhes-kertben mindenik méhtől
Kérem: hogy itt-ott nem fedezett-e föl?

A melyben pihentél, a zsölyeszékét
Órákig elnézem, hogy tán vár téged.

Egy líl barátodhoz is oda monék;
Az is csak hallgatott: a fonókorék.

— Iszonyu csöndesség, mely örültté tesz,
Vagy örülségből visz az ébredéshez.

Fölbredtem én is; oh, mint hatott rám,
Hogy te is a sírban, édes, jó anyám!

Könnyű legyen a föld sírhalmad felett;
Reá fájó könnyem virágot nevelt!

A L á z á r o k.

Elbeszélés.

Barcza Kálmántól.

I.

Nem volt a széles magyarföldön oly igéző hajadon, mint az öreg Ubul vezér leánya, a szép: Lengő, s nem oly deli ifju, oly ünnepolt vitéz, mint Eörs, a Denis fia.

Lelket cseréltek első pillantáskor, s midőn Eörs első győzelme diszél a csatából az első sebhelyet hozta vissza, mely őt férfivá avatta, s érdemessé a szép Lengő kezére, megkérte.

Gyenes volt vőfélye, szerelmes postája, ő ugratta meg fürge paripáját Ubul vezér laka előtt, hogy utja czélját megjelentse. *)

Szívélyes üdvözet fogadta az érkezőt, s előzékeny szíveség tanúsítá, hogy kedves vendég gyanánt láttatik.

A ház ura vendégszeretetét s hajlamát fényes lakomában mutatta be iránta, melyet kedveért rendezett.

Ubul tisztos neje s Lengő jelenléte s társalgása adtak annak szépséget s értéket.

Gyenes poharat köszöntött a ház urára s kijelentvén küldetése okát, leányát Eörs számára feleségül kérte.

Tízsteletteljes szavakban jelentette kérelmét az ifju, s Eörsöt annyira elhalmozá dicséretekkkel, a mennyire csak jó barát azokra érdemest kitüntethetni vél:

— Eörsnek ajánlata megtiszteli házamat, leányomat neki feleségül adom, vegye meg, vigye el! — volt Ubul felelete hozzá.

— Tehát nem volt az utam czéltalan, s Eörs örvendetes választ fog hallani. Megengedsz öreg bátyám, derék vezér, ha sietek megvinni azt neki, s távozom; fogadom, helyettem itt lesz nem sokára ő!

Az Ubul házat felverte az öröm.

Nagyszerű készülétek történtek a nász oly fényben megülésére, a milyen a vezéri házat megilleti.

Legszebb a nő menyasszonyi korában.

Lelkében édes érzés, a boldogság előlvezete, annál gyönyörteljesebb, mivel új s valósulásra vár, és ez kifejezve minden gondolatában, testesítve minden mosolyában, ha ébred, ha alszik. Legszebb a nő menyasszonyi korában!

Melyik tündérország határain tévedezel, micsoda boldogság ringat rózsá ölen, ábrándos képzelet? Micsoda világ az, melyet te teremtesz s melynek története kimondhatlan gyönyör?

— Ugy-e boldog leszek? — suttogja Lengő a rét lilomának; aztán leszakasztja, aztán megsiratja, csókjaival éleszti lankadó szirmait s kebelére tüzi; így andalog tovább. — Ugy-e boldog leszek?

A kék ég vidosan nevet le reája, a fehér lilom igent intve, kebelére hajlik, és ő mosolyog és kérdi tovább: — Ugy-e boldog, nagyon boldog leszek?

Költői lelke az érzést egy méla dallamban szólaltatja meg vele, melyben epedő vágy és gyönyör olvad össze. Öntudatlanul is társát hívja benne, és az jó szerelme gyorsaságával, hogy feleljen.

Az erdő felől deli lovas közeledik, rohanva, már annyira ért, hogy a dallamot is hallja. Megérti azt, hisz úgy a szívéhez szól, mintha csak annak a szava volna. Előveszi egyszerű pásztorsípját s a természet művészetével rokon hangokat csal ki belőle.

Lengő feltekint s kivel lelkében, énekében beszélt, kit vele hívott, Eörsöt látja maga előtt. Akaratán kívül is ki mondja a kedves nevét, azzal megfordul s elsiet hazafelé.

— Oh, Lengő! — susogja boldog gyönyörrel az ifju, s követi tekintetével a távozót, míg csak látni képes, aztán tova száguld.

*) Régi magyar szokás. A kérő így tudatta, hogy mi vezeti a leányos házhoz.

Lengő ép akkor ért apja laka elé, midőn Eörs ott lováról leszállott. Szemközt álltak egymással. A leány nem utasíthatta el az ifju üdvözetét, nem huzhatta vissza a kezét amazból.

A szülék elé együtt lépett az ifju pár. Ubul jó kedvében tréfásan jegyzé meg:

— Korán lesz, öcsém Eörs, a lány enyém, nem adtam még oda.

— Kivánj marhát, kincset, töméntelent, vagy ellenséges fejeket s fegyvert halomszámra s Eörs elhozza neked. *)

Meg is hozták a nagyszerű ajándékokat, melyeket Eörs kiválogatott, hogy Ubulnak kedveskedjék velük s ez nem titkolta örömét felettük.

— Minden, mit hoztál, kettőzve képezi leányom hozományát, tetőzve a mi szeretetünkkel!

— Érdemes leszek reá.

Ubul átvette Eörs ajándékát, a menyasszony ára itten volt hát, most cserébe őt kelle oda adni. Az öreg vezér a diófa alá vezette kedveseit, melyet leánya születése éjjelén ültetett, ott megcserélte gyűrűiket.

— Vedd fiam, s őrizd meg, a mint érzed férfi-becsületed, ő most már a tied!

Az elgyűrűzést fényes nász követte, melyben részt vett az egész törzs. A táltos megáldotta az ifju párt s a lakoma ünnepélyes szokásaival végbe ment. Eörs saját kezével vágott a sült ökör testéből, egy-egy darabot osztva minden férfinak, ki kívánt s az elfogadás által barátjának kötelezi magát. Lengő is kiosztotta barátnői között apró ajándékait s cserébe másokat fogadott el helyettük.

A hetekig tartó nász után az elválás következett. Tehát Lengő házat cserél, elhagyja szüléit, gyermekkori emlékeit, az ismert kört, melyben élete szeretettől ölelt ártatlan öröm volt, s mindezt egy ismeretlenért. Hogy fogja majd magát ott otthon találni, nyer-e kárpótlást azért, a mit elhagy? A menyasszony csak vőlegényére tekint, s szíve azt mondja, hogy menne bár kietlen pusztaságra véle, hol az élet legcsekélyebb nyoma elenyészett, igen, ott is nyerni fogna.

De egy könyvet mégis kell szentelni a szüléknek, egy másikat a kedves haza emlékeivel szintén megérdemel, hisz gyermekkori boldogságának mond bennük bucsut, s a könyekből Eörs egy tekintete úgy is mosolyt fakaszt.

— Otthonn leszünk! — szól az ifju férj menyasszonyához s hozzá hajlik, gyengén átölelve. — Látod ama kék hegyeket, ott azoknak alján a mi tanyánk; ott élünk boldogan, egymást forrón szeretve.

— Forrón szeretve! — felelt a kedves viszhang a férj szavaira.

Egy egész világot hagy el maga megett Lengő s előtte másikat lát kibontakozni. Feltűnik a távolban a tanya, melyet ezután otthonának nevez. Mielőtt képet alkotna magának róla, már benne találta magát, kies virányt, mosolygó arcokat lát, melyek szeretetet sugároznak feléje. A ház új asszonyát édes anyai ölelés és csók fogadja. Tehát anya helyett is nyert anyát, ki őt ép úgy fogja szeretni, mint az előbbi szerette.

II.

A kürtök tanyáról-tanyára megharsantak, csatára hiva fel a nemzetet.

*) Régi szokás szerint a leányt pénzen vette meg férje. Innen: „eladó leány.”

Lehel, Bulcsu és Botond vezérek sorba járták a nemzet- és törzs-főket, felszólítva őket, hogy vegyenek részt a Németország ellen intézett hadjáratban, mely a nemzet Merseburgnál elvesztett harczi becsületét fogja visszanyerni, és dus zsákmányt ígér.

Eörs házához maga Lehel köszöntött be. A szerelem oly jó tanácsokat sugalt Eörsnek, úgy bizonyította neki a hadjárat szükségtelen voltát, úgy marasztá, — de Lehelnek szavát adta, hogy társa lesz minden csatáiban: mennie kellett.

— Oh, ne menj el, oh, ne hagyj itt! — szólt ifju neje, kis fiát karjára emelve, — mi lesz belőlünk itthon egyedül?

— Elmegyek és győzelemmel visszatérek hozzád. Hozok boglárokat, csillogó gyöngyöket, arany övet karcsu derekadra. Mély sebet is hozok, ez lesz az én ajándékom, s a te csókod fogja azt begyógyítani. Sietni fogok és megtérek nem sokára. Egyedültegedben fiadra tekints, s gondold, hogy én vagyok veled.

— Nélküled úgy félek, oly gyenge vagyok!

— Mitől? Nem vagytok-e ketten? Aztán jó barátok környeznek, kik szeretni, őrizni fognak. Ha gyenge vagy, szerelmed tegyen erőssé, gondolj reám.

— Mindig, mindig, Eörs; dicsőség, boldogság vagy te nekem.

— Add karjaimba kis fiam, hadd öleljem, mielőtt távozom.

Kis fiát karjaiba vette s dudolgatva himbálta. A csemő örömeiben apró kezecskéit kiáltozva tárta ki feléje. Eörs fiára, azután nejeére nézett s gondolá: — Bár magammal vihetnélek. — A válás nagyon nehéz.

— Ugy-e te nem hagysz el? — kérdé ismét szerelmes hízlegéssel a nő, s férjét átkarolta.

— S te tudnál szeretni, ha nem volnék férfi?

Lengő királynőnek érzé magát e pillanatban. Szilárd léptekkel ment férje fegyverzeteért s szemei villogtak, mikor előhozta.

— Én foglak felöltözni!

Ráadta férjére bivalbőr-pánczélát, melyet nem jár át a dárda, oldalára övezte nehéz csatakardját s sisakját, melybe egész sas szárnyat szurt, feltette fejére.

— Akarom, — szólt büszke hangnyomattal, — hogy mindenütt reád ismerjenek.

Még a lánczos buzogányt csatolta fel s az iszonyu dárdat adta férje kezébe, mely átüti a lovagot lovával, aztán oly büszkén nézdelte deli férjét, hősi öltözetében.

— E fegyvereket nem fogja legyőzni senki! — mond Eörs a szerelem lelkesedésével. — Sípomat el ne felejtsd, gondolatim rajta küldöm hozzád, — folytatá lágysággal.

— Ime, itt van, — rebegé Lengő, ki e szóra újra nő s gyenge lön, — csak azt a dalt fújd el még rajta, melyet legelőször hallottam tőled, a mi dalunkat.

A méla, bús dallam megzendült. Lengő férje keblére hajtá fejét s könyeivel annak pánczélát nedvesíté.

Mikor Eörs elvégezte a nótát, keblébe tette egyszerű pásztorsípját.

Nejétől, fiától forró csókok között vált meg, lovára pattant s elszárguldott.

2000 vitéz lépett nyomába.

(Folyt. köv.)

A pusztasír.

Vass Jánostól.

„... s vadonban,
Domb alatt, hol forrás csörgedez”
Veresmarly.

Szomorúfűz árnya alatt kiseded
Sírhalom van, béke lengi át.
Nincs felette büszke márvány-emplék,
Nem fedezi a csaták fiát.
Szende lélek gyöngö, szép tanyája
Nyugalomra költözött alája.

Hőn szerette keble daliáját,
S oly hiven, miként az életet;
Ámde fölzugott a harc moraja
S a magyarnak menni kellett.
„Gyilkos golyó halálodra válna,
Maradj itthon lelkem arany álma.”

Nem maradt honn... bösz csaták zajába
Szíve vonta, keble vitte őt,
„Hű szívedhez így közel leszek majd,
Mért rettegni hát a vérmezőt?”
Hőfehér mén... lengő, könnyű termet,
Léptein csak... búvirágot termett.

Nagy vihar volt, gyöngö gyöngyvirágot
Nem kimélte, összerombolá;
Eltemették síró patak mellé,
Eltemették ott a domb alá...
S hogy ne lenne pusztasírja,
Énekét rajt' bús csalóány sírja.

És az évek váltakozva mentek,
S tén a sír is elfeledve már?
Nincs! magános, fájó bánatával
Bujdosó lén y látogatni jár.
S éjjelente a sír koszorúja
Meg-megujul, mint a lélek bújja.

Lehull a lomb, elvirul az élet;
Csöndes a sír; zajtalan fedez,
És felette hűvös ószi szellő
Jósolólag sírva lengedez.
„Aludj, nyugodj! hantod alatt béke,
S viruljon rajt' életed emléke.”

Szomorúfűz árnya alatt kiseded
Sírhalom van, béke lengi át.
Nincs felette büszke márvány-emplék,
Nem fedezi a csaták fiát.
Szende lélek gyöngö, szép tanyája
Nyugalomra költözött alája.

A láthatatlan.

Beszély.

Montépin Széver után fordítá Mihály Tivadar.

(Folytatás.)

V.

Melyben a láthatatlanról van szó.

Egy év mult el ama véres nap oseményei óta, melyet az előbbi szakaszban leirtunk.

Viterbi azóta kilépett az olasz zászlóaljából.

Egy alkalommal vad bátorságának oly kitünő jeloit adta, hogy az oly sokáig hiába várt tiszti kardbojtot végre elnyerte s a szeptemberi napok ex-gyilkosa új rangjával egy lovas-ezredbe soroztatott.

A Catalogne majdnem tökéletesen meg volt hódítva a megszálló csapatok és különösen Suchet tábornagy loyális mérsékeltisége által. Az egész megye csendes nyugalomnak örvendett.

A guerillák legnagyobb része, kik a váratlan támadásokban s csatározásban oly meglepően ügyesek voltak, nem léteztek többé.

Azon néhányan, kik mindedig kikerülték az elfogatást, csak nagy ritkán adtak életjelt magukról némely bátortalan s félénkség jellegét nagyban magán viselő eredménytelen támadás által, ekkor is siettek visszavonulni járhatlan szikla-rejtekeikbe, hol a császári hadsereg csak nagy ritkán kereste fel őket.

Mindazonáltal egy rendkívüli rejtélyes, lehet mondani láthatatlan szellem-alakokból álló csapat pusztítá a francziákat.

Elnevezték a láthatatlan csapatjának.

Lehetetlen volt megtudni, hogy hány emberből állott a kérdéses partida.

Soha nyílt ütközetbe sík mezőn nem bocsátkozott. Kisebbségi megtámadásai jelentéktelenek voltak, de mindig sikerültek.

A főhadi-szállásra napi-parancsokat vivő hirnökök az erdő valamelyik fordulatánál, mintha villám érte volna őket, élettelenül rogytak össze.

Zsákmányoló katonák, néhány száz lépésre állomásaiktól, soha vissza nem tértek.

Elindultak keresésükre és meg is találták őket, szívében törzsúrassal.

Éjjeli örök reggelre halva feküdtek állomásaikon.

E kipuhatolhatlan gyilkolások majdnem naponkint ismétlődtek, s a mi legsudálatosabb s megfélemlítő volt: a gyilkosok e műtétüket oly biztos kézzel végzik, hogy az áldozatok egyike sem élt addig, míg hírül adhatta volna, kik azok a láthatatlanok, kik a hadsereget ily csúf módon tizedelik.

Néha a feltalált tetemek még melegek voltak, de a halál örökre lezárta ajkaikat.

De még hátra van a fő.

Valami négy-ötször a láthatatlan gyilkos működésének még rettentőbb jeleit adá.

Igy például két, tíz, egész tizenkét emberből álló csapat, mely éjjeli szállásra elszigetelt majorságot választott, a virrasztó őrség daczára oly zajtalanul fojtatott meg, hogy az áldozatok egyetlen jajkiáltást vagy sohajt sem hallattak. Természetes, hogy e műtétet az őrség meggyilkolásának kellett megelőznie.

A láthatatlan soha kétszer nem döfött. Első szurása egyenesen a szívet kereste fel, magát az élet forrását.

Néha dragonyos vagy huszár lovasok, kik élelmi-szerek szállítása után haza mentek s elég gondtalanul kissé bele tévedtek az erdőbe, egyenkint látták elhullni embereiket, mint nyulakat, ismeretlen irányból jövő golyók romboló hatása következtében, melyek azonban soha célzott nem tévesztettek.

E folytonos mérszárlás kissé kimeríté a hadsereget és mindenütt motozó csapatok alakultak, kik az erdőket, gyanus helyeket, csapásokokat, kunyhókat keresztül-kasul kutatták, elfogván a csavargókat, remélvén, hogy ezek közt lesznek a láthatatlan rettenetes guerillái.

De o vállalatok egyike sem jutott célhoz; mert alig fogták el a gyanus egyéneket, ellenkező irányban fekvő helye-

ken elkövetett mérszárlások bizonyosságot tettek arról, hogy a láthatatlan szabad s még mindig forgatja törét.

* * *

Olvasóinkat egy kis, igénytelen városba: Torába vezettük, fölkeréven őket, hogy kövessenek a főtérre.

Hat óra reggel volt.

A pergő dobos riadót peregetve vonult végig az utcákon.

A dobszóra a franczia őrség egyes, kisebb csoportokban a főtér egy nagy háza elé gyűlt, melyből kaszárnyát rögtönöztek.

E csapatok társalgása igen élénk lehetett, a mennyire a heves kézmozdulatokból és kitörő hangokból gyanítani lehete.

E pillanatban egy lovas dragonyos érkezett meg, kezében sürgönyvel, a városi őrség parancsnoka számára.

Midőn küldetése véget ért s pihegő lova az istállóban pihené ki a hosszú ut fáradalmait, a főtérre jött néhány barátjával kezét szorítani.

— Lám, lám, — így szólt a szembejövők egyikéhez, — mi foglalkoztat benneteket oly élénken? Azt kell hinnem, hogy nincs helyén a fejetek. A helyett, hogy, mint derék czimborákhoz illik, kártyázással ölnétek el az unalmas időt, úgy rajongtok, mint a köpűjét elhagyni készülő méhcsapat.

Felelet helyett a kérdett katona kérdéssel válaszolt:

— Ismerted Va-de-bon-coeurt?

— Mint téged.

— És Jolival?

— Hisz barátom! Hol vannak?

— Akarod őket látni?

— Természetesen.

— Hát jer velem.

E szavakkal utnak indult s a dragonyos követte.

Szemben a kaszárnyával emelkedett Tora kis temploma.

Nyolcz lépcső vezetett tárt kapujához.

A vezető föllépett az elsőre.

— Nos? — kérde a dragonyos nevetve, — hát hová vezetessz? Talán Va-de-bon-coeur és Jolival szerzetesek akarnak lenni az inquisitio e szép honában?

— Ne neved! — szakítá félbe a gyalogos.

— Az ördögbe! és miért?

— Hallgass és kövess.

Csudálkozva és kíváncsian követte a dragonyos barátját a templom belsejébe.

A főoltár előtt számtalan viaszgyertya égett. Ezek körül körülbelül tizenkét katona szorongott.

Előttük az ezred papja térdelt és imádkozott.

— Mit csinálnak ezek itt? — kérde a dragonyos halk hangon, mintegy önkénytelen megindulva.

A gyalogos szótlanul folytatta utját, míg a katonákhoz ért, kiknek sorai megnyíltak előtte.

Ekkor tűnt szemébe a dragonyosnak a fekete halotti lepel, melyen két keresztbe vált fekete posztószalag keresztet képezett.

A lepel ránczai alakulásából két test körvonalaira lehete ismerni.

A fehér takaró két helyén széles vérfolt festé pirosra a szövetet. E két vérfolt egy párhuzamos vonalban feküdt.

A dragonyos a gyalog füléhez hajolt s lassan fülébe sugá:

— Mit jelentsen ez?

Felelet helyett a katona fölemelte a leplet s két halvány főt mutatott, zárt szemekkel; mind a két holttestem francia egyenruhát viselt; mind a kettő szíve felett volt keresztüldöfve.

— Va-de-bon-coeur! Jolival! — kiálta fel a dragonyos.

— A mint látod, — szólt társa, eleresztvén a leplet, mely a szomorú látványt ismét eltakarta.

— Ütközetben voltakatok talán?

— Oh nem.

— Hát hogy van, hogy e szegény fiúk halottak? — kérde csudálkozva a dragonyos.

— Meggyilkolták!

— Mikor?

— Az éjszaka.

— Hol?

— Az őrhelyen; legfeljebb tíz lépésnyire a város-kaputól.

— S ki tette?

— A láthatatlan.

— A láthatatlan! — ismétlé a dragonyos, — ismét a láthatatlan!

— Igen, ismét a láthatatlan! Öt nap óta hét bajtársunk esett áldozatul.

— S senki sem lármázza fel a várost?!

— Senki. Pedig gondolhatod, hogy az örök most soha sem alszanak el állomásaikon, mert jól tudják, hogy körülöttek a halál gazdálkodik. Repülnie madár- vagy csuszni ki-gyómódra kell a láthatatlannak, hogy közelükbe férhessen! Másképp nem magyarázhatom meg magamnak! Hallám sokaktól, s szavahihető egyénektől erősítve, hogy a láthatatlan nem ember.

— Hát mi más?

— Démon.

— S te elhiszed ezt?

— Én semmit sem hiszek, ha csak azt nem, hogy öldöklő szurásai alatt egyenkint fogunk elhullani mindnyájan. Mult éjszaka Va-de-bon-coeur és Jolival-on volt a sor, ma talán rajtam lesz. Te magad sem lehetsz biztos, hogy a főhadi-szállásra tértedben nem találkozol-e a láthatatlan halált hozó golyójával.

Eközben a két bajtárs elhagyta a templomot s visszatért a főtérre.

— Ah! — kiálta fel a dragonyos, — ha én volnék a főparancsnok!

— Nos! mit tennél?

— Addig üldözném a láthatatlant, míg elfognám.

A gyalogos vállat rángatott.

— Ezer ördög és pokol! — kiálta fel, — azt hiszed, már nem próbáltuk meg? De tudhatod a közmondást: „Üldözni és elfogni két dolog!” Hol keressük a láthatatlant és csapatját? És hol találhatjuk? Soha senki sem láthatta e test nélküli démonok arcát, vagy a ki látta, mind holt!

— Nem tesz az semmit! újra kezdeném. Hisz ez roppant demoralizáló a katonákra nézve, hogy éjszaka védtelenül úgy öldöksik le őket, mint a bikákat a mészárszéken!

A két pajtás társalgását megszakítja a dobpergés és trombita-harsogás, mely a csapatokat Va-de-bon-coeur és Jolival temetésére hívta össze.

A meggyilkoltak próbált vitézségű s vakmerő bátorságú katonák voltak, azonkívül vig, örökké tréfás czimborák.

Bajtársai imádták őket és így a temetés szomorúan végbe ment szertartása után több hang kiáltott boszuért.

Mihelyt a temetés elvégződött, a szolgálaton kívül levő katonák ismét elszéledtek a városban, hol azután a társalgás mindig a nap eseményeiről folyt.

A dragonyos társaival mulatott, míg a kapitánytól a feleletet átvette. Erre azután lóra ült s visszautazott a főhadi-szállásra.

Dél felé újra dobpergés hívá össze a katonákat a kaszárnya udvarába, hol már várta őket a kapitány s egy Fauvel Armand nevű fiatal tiszt.

— Fiaim, — így szólítá meg őket az első, — huszonöt önkéntesen vállalkozó emberre van szükségem.

A forróság tikkasztó volt. A spanyol nap, mely mellett a mi napunk hideg égi-test, az égboltról tüzesőt lövellt a forró homokra.

A katonák némán hallgatták főnökük felszólítását. A kapitány, ki szeretett tréfálni alattvalóival, mosolyogva folytatá:

— Hanem ne kiabáljatok mindnyájan egyszerre!

Azután egy percnyi hallgatás után így szólt:

— A huszonöt kérdésben levő ember igen veszélyes vállalat kivitelére szükséges.

S halkán hozzá tévé:

— A láthatatlanról van szó! Ki jelentkezik? — A főnök utósó szavai mint a villám hatottak. Mindnyájan fölemeltek kezeiket. Mindnyájan egyszerre orditák:

— Én! én! én!

— Tudtam, — mormogá a vén katona, önelégült mosolylyal, — erről ismerek reátok! De ismétlem, csak huszonöt emberre van szükségem!

A kiáltások megújultak.

Az egész zászlóalj fegyvert akart ragadni, most, midőn tudta, hogy a láthatatlanról van szó.

Szemben, e csudálatos lelkesüléssel a kapitány, hogy senkit meg ne sértsen, azokat választá ki, kik a hadseregben leghosszabb ideig szolgáltak s kiadta a parancsot, hogy egy negyed óra múlva indulnak.

Mindnyájan fegyver után futottak.

Tíz perc múlva a kis csapat, élén Fauvel hadnagygyal elhagyta a várost, s elhagyott utakon, térdig érő homokban a láthatárt elzáró hegységek felé tartott.

Öt órai folytonos gyalogolás után sem hazudtolta meg magát a francia vig kedély.

E derék férfiak minden fáradságot s szenvedést feledni látszanak azon gondolatra, hogy a láthatatlannal fognak szembe szállani s boszut állni meggyilkolt társaikon.

Végre a kis csapat, miután egy meredek hegyoldalon felhaladt, keresztúthoz ért.

Hol a két út elvált egymástól, a szegleten egy kis kápolna féle állott egyenetlen kövekből épülve, melyeken semmi féle emberi véső nyoma nem látszott meg. A mélyedésben a boldogságos szűz késsel vésett képe függött.

A hadnagy megállt e kép előtt. Zsebéből egy papírdarabot vett elő, melyen gyorsan odavetett tervrajz volt látható.

A kápolna e tervrajzban alkalmasint irányadó pont gyanánt szerepelt, mert a mint a fiatal tiszt abba belétekintett, minden habozás nélkül utját a jobbra nyúló ösvényen folytatta, mely két hegy közt csavarodott végig.

(Folyt. köv.)

Balhit és tudomány.

Izrael népe a mennydörgést egyszerű meggyőződésében Jehova, a seregek ura hatalmas szavának tekinté.

A görög hitregében Hephaistos kovácsolja Zeus számára a mennyköveket nyilak alakjában, melyekkel azután a hatalmas fölény a gonoszokat bünteti s velük haragját érezteti.

Hasonlóan a római hitrege: Vulcanust állítja mennyei kovácsnak, ki Jupiter számára készít öldöklő nyilakat, mint ezt római írónál olvassuk. Így nyilazza agyon Jupiter Phaëton — Ovidnál, — midőn ez Phoëbus ragyogó koronájával fején, nem tudja a gyenge kezeket érező s e miatt megvadult égi lovakat kormányozni.

Érdekes a mennydörgést és villámlást illető hiedelem és az ehhez kötött babona a pogány germánoknál. Ők a mennydörgést szintén egy főbb lénynek tulajdoníták, nevezetesen Donár, a vihar istenének, ki a felhőkön kocsikázik s a villámokba hegyes köveket dobál. A mennydörgés rémes elnevezése is: Donner, valószínűleg Donártól veszi eredetét: „Deshalb sprachen unsere Vorfahren nie vom Blitz, sondern immer vom Donner,“ mondja egy német író. A mi falvainkban sem halljuk: üssön meg a villám, hanem mindig: üssön meg a mennykő, vagy isten nyila, még mai napig is. A germánok a fekete szurokkövet egy-egy ily mennykő-töredéknek hitték, mely hiedelmet köznépünk életében is megtaláljuk. Többször hallottam már, hogy ez és ez a juhász vagy kanász, a mint nyáját legelteté, száraz mennykővet talált, mi nem volt egyéb, fekete kovarcz, vagy szurokkónél.

A mennydörgés és villámlás mindig félelmet gerjesztett a babonás népekben, azért soha sem késtek e tekintetben óv- és védszerekről gondoskodni.

Régi szokás volt vihar alkalmával a tüzhelyen tüzet rakni, melyhez később, miután a pusztá tűz nem használt, — sőt természettani okoknál fogva ártott, — a szentelt barkák és szentelt koszorúk égetése is járult s járul még ma is a bajor és sváb parasztnál, ki nem véve hazánkat sem, különösen annak felvidéki tót, orosz és oláh lakosainál, kik valahányszor dördül az ég, seregesen hányják magukra a keresztet.

A villám vészteljes hatásának elhárítását célzó eszközök és eljárásoktól hemzseg a XIV. század és átalában az egész középkor, midőn a boszorkányok s garabonciás-diákok létezése s hatalma oly kibonthatlanul volt még a nép gondolkozásmódjába szövődve. Így használatban voltak a viharzászlócskák, melyeket a fák tetejére tűztek s általa a vihart elűzni hitték. Később a vészterhes felhők felé lőttek, azon célból, hogy az ott nyargaló boszorkányt leterítsék, mely eljárás annyira szokásban volt, hogy 1783. és 1784-ben törvény általi tilalomra volt szükség. (Burgholzer „Beschreibung v. München, 1796.“) Máskor ismét kést dobtak a felhők felé, hasonlóképen azon célból, hogy az ott levő boszorkányt megsebezze. E kés különösen e célra levő készítve s pengéjén kilencz kereszt s egy félhold diszelgett.

Voltak bizonyos amulettek, kövek, melyek azt, ki magánál hordta, a villámütéstől megóvták. A germánok ily amuletteket halotjaik mellé is szoktak volt tenni, a mint a germán hullák mellett levő hegyes kövekből, e tekintetbeni balhitüket is figyelembe véve, következtetnünk lehet.

A pénteket Krisztus halála óta minden szerencsétlenségek napjának tartják. Pénteken legveszedelmesebb a villám; e napon leginkább szeret ölni és gyújtani. Így hitték ezt régen.

A XVII. században még közhiedelem volt, hogy a villámokozta tűz csak tejjel oltható. Pastorius: Franconia redivivájában 1702. ezeket írja: „Windsheimban május 3-kán nagy vihar keletkezett, a harangok a vész elhárítására mindenütt zugtak. A plebánia-templom tornya egyszerre lángba borul s a harangozó szörnyet hal. Az egész város odasereglik, a templomot megmentendő. Vizzel semmit sem lehet segíteni; összehordták tehát a városból, valamennyi tej csak volt s Isten segédelmével sikerült végre a tüzet elfojtani.

Ritka vadász az, különösen a régebbek közül, ki hogy lövése biztos legyen, vagy leshelyére seregesen jöjjön a vad, valami babonás mesterséget ne tudna még ma is. Régi vadászok azt tartották, hogy a löpor közé pár szemernyit vegyítsenek a villámsujtott fából, mely fölött három szent misét olvastak el, minden lövésük hiztos.

Fogfájás ellen igen ajánlották a fogat villámsujtott fából hasított forgácsal piszkálni.

És ki tudná elszámlálni mindazon téves véleményt, melyeket e természeti tűneményről tápláltak a különféle népek, míg a tudomány és buvárlat szét nem osztatták a sötétséget, míg be nem hatoltak a természet titkaiba s azokat az emberiség leghasznosabb segédeszközeivé nem varázsolták.

A természettudomány igen csekély időközökben, valóban óriási lépteken haladt előre.

Mi tulajdonképen a villanyosság önmagában véve, azt ugyan nem tudjuk, s valamint más természeti erőket, úgy ezt sem fogjuk megfejteni soha. Mivel léteznek mégis titkok, melyekbe a természeti bölcsesség nem enged a halandónak bepillantania; hanem a villanyosságnak ismerjük mégis tulajdonait s megfejtjük az általa előidézett tűneményeket.

Mérhetlen lendületet nyert e téren a természettudomány Franklin, Galvani, Volta és Febroni halhatatlan nevű természetbuvárok által.

Miután Franklin tudományosan kezdé fejtegetni a villanyosságot, haladt az folyton előre visszatartóztatlanul.

A bolognai boncztanárt: Galvanit a szerencsés véletlen új fölfedezésre vezette. E véletlenre nézve két véleményt olvastam. Egyik szerint, — melynek különben semmi alapja, — Galvani beteg volt s nejétől békacomb-becsináltat kért, ki ennek elkészítését a szakácsnének azonnal megrendelte. Ez könyörtelenül nyuzta s akasztgatta fel azokat a vasrácsozatra. Kevés idő múlva le akarta azokat szedni, rémülten fut be s hirül viszi az asszonynak, ez ismét férjének: a békacombok önkénytes vonaglását, ki vizsgálni kezdé a dolgot s így jött rá az oly nagy horderejű érintési villanyosságra. A dolog azonban egészen másként áll. Galvani boncztanár volt s mint ilyen, több békacombot készített ki asztalán, hogy a lábizmak és idegeket tanulmányozza. — Midőn ezek asztalán fekünnének, tanítványai egyike villanyszikrát vezetett egyre s a másik ugyanekkor késhegygyel érinté a lábidegeket, mire a czombok mozogni kezdtek. Figyelmezteté tanárát s ez kezdé kutatni az okot, mit a villanyosságban talált fel s több kísérletet tett. Meggyőződni akarván, valjon a légköri villanyosságnak is oly hatása lesz-e, mint a gép villanyosságának, több czombot rézkajmókra fűzve, áltányának vasrácsára függesztett. Eredményt sokáig nem kapott. Végre beszéli ő maga, megunva a hosszas várakozást, a rezet a vashoz dörzsölém, így remélve eredményt, mit kaptam is, hanem csak akkor, midőn a vasat a czombok is érinték.

(Vége köv.)

Egy hét története.

Márczius 3-ka.

Gyöngyélet. — Jó családból. — Rettenetes gondolat. — A nők korteskedése. — A nemzeti színház. — Szegény zenészek. — Egy folyamodás története. — Mi az: kétszáz néhány ezer forint. — A fiatal énekesnők. — Egy új népszínház. — Purim-bál. — Touristák. — A szeretet lelkesedése.

Ez az élet a gyöngyélet! Soha, azaz három év óta olyan vig napokat nem élt e nemzet, mint mostanában. Az egyik képviselőjelölt még el sem távozott, már jön a másik; az egyik két cigánybandával tartja bevonulását, a másik négygyel, az egyik husz akó bort üttetett csapra, a másik negyvenet; az egyik azt igéri, hogy e választókerületben a galambok ropogásra sülvé repülnek majd a szánkba, a másik meg kompotot ígér hozzá, és ez még a legkevesebb, még csak ezután következik az igazi multság; az egyik szavazatkereső hiveit a másik szavazatkereső hivei várják készen; az egyik párt lobogókkal jelenik meg, a másik dorongokkal, az egyik éljenez, a másik káromkodik; az egyik szólni akar, a másik visszaordítja a szuszt a szájába; az egyik dicsőíti, a másik legazemberezi a jelöltet, míg aztán mindkét párt szépen tűzbe jön és olyan gyönyörűséges verekedést rögtönöznek, hogy csak úgy dagadoz a polgárosodás szíve örömeiben; az egyik egy véres főt, a másik egy sánta lábat, a harmadik egy megorrtalanított arcot viszen haza övéinek, mind megannyi diadalmi emlékül, hogy hát csak azért is! Nemde gyöngyélet?

Hová lenne mind e gyönyörűséges multság, ha egyszer a világnak eszébe jutna, egy kis összehasonlítást tenni teszem egy fertály-telkes paraszt és egy jó családból való nő közt! Semmi tagadás benne, hogy van bizony még olyan úgy nevezett jó családból való nő is, a ki lelki tulajdonokra nézve fájdalom, nem egy fertály-telkes paraszttal, de még egy kondással sem mérkőzhetik. Így például az a felső-magyarországi urhölgy, a ki a minap mérgében a mozsarat vágta szobaleánya fejéhez, hogy ez azon módon szörnyet halt, szintén igen jó családból való! Hanem az ilyen szörnyetegéért csak nem fogjuk az egész társadalmat felelőssé tenni! Hová lenne tehát mind e gyönyörűséges kortes-világ, ha valaha eszébe találna jutni a világnak, elhatározni, hogy a nők is bizonyos feltételek alatt, teszem ha maguk viszik gazdaságukat, ha ennyi és annyi saját vagyont ki tudnak mutatni, szavazatképesek?

Még csak gondolni is rettenetes! Vége volna az itatásnak, mert a nő tudvalevőleg nem bírja a bort mások láttára lenyelni. És vége volna a kiabálásnak, mert a nő tudvalevőleg csak énekelni tud, de nem kiabálni. És vége volna a verekedésnek, mert a nő tudvalevőleg csak a szemével tud verni, attól pedig nem igen szoktak megfutamodni. És vége volna a lélekvásárnak, mert a nő tudvalevőleg ajándékba adhatja üdvösségét, de vásárczikké nem süllyedhet. Megfoghatlan, hogy a nőfelszabadítás ellenségeinek figyelmét mindeddig kikerülte ez a körülmény! Hogyan is lehet jogra nézve egyenlővé tenni a nőt a férfival, mikor ezáltal alkotmányos életünk egyik legsajátabb nyilvánulásának: a korteskedésnek ásnók meg sírját!

Hogy a nők most is korteskednek? Oh, tudom; mind-egyiknek van választottja, a kit a dicsőség tornájára szeretne küldeni, hogy diadalkoszorúzottan lássa őt visszatérni, és a választott megválasztatásáért mozgásba hoz minden rugót, a mi csak rendelkezésére áll, a szemtől a szivig; hanem azért mégis csak elvétve érik el céljukat, mert ők csak a szív eszközeivel folyhatnak be a pártok mozgalmába, a hol az érdekek és szenvedélyek viszik a szót; mert az a hit, hogy a hánykodó tengert olajjal lehet lecsendesíteni, csak olyan igaz, mint az, hogy a száraz torku kortes egy pohár tejjel elégszik meg. Lenyögi, ha éppen másképen nem teheti, de a mit magában gondol, azt nem lehetne fennszóval leírni. Épen így vagyunk a mi női korteseinkkel. Nem nekik való provincia ez.

Mi sem megyünk tehát tovább ezen provinciában, nem szólunk a nagyszerű diadalmenetekről, melyek ez idő szerint a főváros legfőbb vasárnapi multságai közé tartozik, hanem betekintünk inkább azon csarnokokba, a hol a szív is szavazatképes: a színházba, a tánc- és hangverseny-termekbe.

A nemzeti színház nemcsak házi ur, hanem töképezés is lett e napokban. Hatvanezer forintot kapott király ő Felségétől a folyó évre ajándékba. Szép pénz, de egyáltalában nem lehet mondani, hogy sok volna Radnótfáy ő méltósága kezében. Ezzel a hatvanezer forinttal több mint kétszáz ezer forinttal rendelkezhetik Radnótfáy ur a nemzeti színház érdekében, de mi ez neki! Mikor ez újabb subventió híre kerekedett, a zenekar azon tagjai, a kik évek óta havonkénti 30—40 frontengetik családjukat, kérelemmel fordultak Radnótfáy ő méltóságához, hogy juttasson nekik is egy kis díjjavítást e királyi kegyességből. De Radnótfáy ő méltósága szokott szeretetreméltóságával elutasította őket kérelmükkel; nem lehet, nem telik; a szegény zenészek tehát, mint hű alkotmányos érzületű férfiak, — a szegény zenészek abban különböznek más szegény emberektől, hogy egytől-egyig hű alkotmányos érzületűek, bizonyosan a flóta teszi rájuk ezt a hatást, — elhatározták, hogy a belügyminiszter ő nagyméltóságánál terjesztik elő kérelmüket és úgy is tőnek, megírták a folyamodványt, hogy miután a nemzeti színház: nemzeti intézet, annál fogva ők a nemzet zenészei és ismét annál fogva őket tulajdonképen a nemzet koplaltatja hegedűszó mellett, és a többi és a többi. Olvasónőim képzelhetik, milyen érzékenyen képes egy szegény zenész, családja érdekében, segélyért való folyamodást írni. És mi volt a folyamodás eredménye? Az, hogy a belügyminiszterium leküldte véleményezés végett a komiténak, ez még kiadta véleményezés végett — no találják ki olvasónőim, hogy kinek? Erkelnek, vagy talán Hubernek? Oh nem, azok mint karmesterek, részrehajlók volnának; hanem kiadta Radnótfáy igazgató ő méltóságának, a többit aztán képzelhetik olvasónőim; de nem képzelhetik azt az arcot, a melylyel igazgató ő méltósága a szegény zenészekre tekintett, midőn értésükre adta, hogy díjjavítási folyamodásuk neki adatott át véleményezés végett, neki, a ki őket már egyszer élő szóval elutasította. Ezt az arcot csak az képzelheti magának, a ki személyesen ismeri Radnótfáy ő méltóságát.

Azért mondtam, hogy kevés az a kétszáz néhány ezer forint, a mivel a nemzeti színház jelenleg rendelkezik; ha még három-négy-öt annyija volna is, az mind kevés arra, hogy a színház oda emelkedjék, hogy méltó legyen nevéhez és a király pártfogására, a míg Radnótfáy ő méltósága annak igazgatója és az intézet ügyei egy csupa főurakból álló komité kezébe vannak letéve.

A szegény zenészeknek nem jutott sem a régi, sem az új subventióból, annál több jutott azoknak a szép, fiatal énekesnőknek, a kiket féltucat számra énekesnőül szerződtek, de a kiket ezeriben egyszer léptetnek föl. A világ évek óta azon törte a fejét, hogy miért szerződtek őket évek előtt, most azonban a talány meg van fejtve; azért szerződtek őket évek előtt, hogy most a király kegy-pénzén énekelni tanítsák őket. Ne tessék nevetni, mert nem tréfa, a mit mondok, hanem tiszta valóság. Radnótfáy ő méltósága, vagy a mi egyre megy: a komité elhatározta, hogy miután most a színháznak pénze van, tehát megszerzi Salvi, híres énekmestert, hogy azokat a szép, fiatal kisasszonyokat, a kiket évek előtt énekesnőül szerződtek, most énekelni tanítsa! Nemde szép gazdálkodás ez?

Bár csak valósulna az a hír, hogy részvények útján még egy magyar színházat fognak Pesten felállítani! Bizonyynal anyagilag is kifizetné magát, de erkölcsileg még százszorta több haszna volna utána a hazának. A míg csak ez egy színháza van a nemzetnek, az ember kénytelen oda menni, akár milyen gazdálkodás foly is ott; de legyen csak még egy olyan hely, a hol művészet utáni vágyait kielégíthetni, majd meglátná Radnótfáy uram, milyen mélyen ül ő a közönség szeretetében és akkor talán a kormány is megemlékeznék róla, hogy a nemzet pénzét vesztegetik ott marok számára.

A budai népszínház nem verhet bele lelket, mert ennek szegénynek úgy is csak haldoklás az élete. Hiába, soka t tesz, ki hol született. A budai népszínháznak az a fátuma, hogy Budán született. Mióta ismét magyar lett a magyar, és Buda városa is bajuszt eresztett, hanem azért színház-járó közönsége nincsen; a népszínháznak is Pesttől kellene megtelnie, de mert rendszeren télen nagyon hideg van, nyáron nagyon meleg van, ősszel, tavasszal meg mindig esik az eső, szegény népszínház akár mint forgassa is a dolgát, mindig csak a rémséges üresség jut ki neki.

Most ugyan egy kis szép, száraz időnk volna, de most meg a bálók és hangversenyek osztozkodnak a közönségben.

Hogyan, bál a bójtben? Igen is, kegyes olvasónő, de nyugtassa meg lelke háborodását, olyan bál volt ez, a hová sok művelt szépünk meghíva sem menne; az egy „kóser“-bál, egy „purim“-bál volt. Mult szombaton tartotta meg azt a pesti izraelita jótékony nőegylet a vigadó teremben.

Hogy látogatott volt-e? Ne is kérdezzék. E héten két turista érkezett fővárosunkba, csak két napig szándékoztak itt mulatni és még mai napig is itt vannak, annyira el vannak ragadtatva fővárosunktól. És mit láttak? Semmit, a szó legtagabb értelmében semmit. Egész nap nem tesznek egyebet, csak kószálnak az utcákon és nem tudnak betelni a sok szép nő látásában. Ennyi sok szép nőt ők még nem láttak, de még csak nem is álmodtak, mondják, és ilyen dicsőség mellett csak meg van engedve, hogy „Saron lilionjai“-nak utódjai is segítsék emelni a haza hírnevét!

Volt tehát ott annyi szép nő és kisasszony, a mennyi egy kis paradicsomkertnek is elég lett volna, de tartozom hazámnak azon nyilatkozattal, hogy nem csupán „kóser“-szépségek voltak jelen; akárhány megváltói üdvösség mosolygott ott ver-

senyt a messiási túlvilággal. Annyira vagyunk mi már Pesten. Még a táncsteremben is el van ismerve az egyenlőség! Nem csak Jókai Mór, a legnagyobb magyar regényköltő, de még gróf Andrássy Gyula, a miniszterelnök is jelen volt a bálon.

És az orvostanhallgatók által rendezett hangverseny — de minő zaj ez künn az utcán? Tán megint választói menet? Nem, nem, ez nem pártrivalgás, ez az általános szeretet lelkesedése. A királyné tartja bevonulását. En is sietek a kocsi elé, hogy szeretettől ragyogó arcát lássam. Isten hozta a haza hű anyját hű nemzete körébe!

—i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (Királynő ő Felsége) szerdán d. u. fél 4 órakor külön vonaton megérkezett s az indóháznál a kormány és Pest város részéről fogadtatván, három udvari kocsiából álló menetben, melyek közül az elsőben ő Felsége ült a Mária Valéra főhercegnőt tartó dajkával, Budavárba hajtatott. Szentartásos elfogadás nem volt. — Király ő Felsége már szerdán reggel megérkezett, egész udvari kíséretével a rendes személyvonaton. Az indóházhoz Wenckheim miniszter és Thaisz főkapitány mentek eléje, Budán pedig a főpolgármester, a főkapitány s a várbeli lelkészkar fogadta. — Királynő ő Felsége megérkezésekor Bókai János főorvos ur is künn várt az indóházban. A mint ő Felsége kilépett a waggonból, néhány kegyteljes szót intézte a főorvoshoz, magyarul mondván: „Hála Istennek, a kis leány egészséges.“ — Dél előtt király ő Felsége a várkertet s a királyné új kerti termeit szemlélte meg, és a miniszterelnököt fogadta. — A Horvátországba való ut f. hó 8-kára van kitűzve. Pragerhofban lesz az étkezési állomás, miért is a konyhaszemélyzet egy része néhány nappal előbb fog oda indulni. Az udvarnak tej és vajszükséglete a gödöllői majorságból hozatik. — Mária Valéria főhercegnő számára két kis bárány hozatott Budára: egy fehér és egy fekete. E báránykák a várkertben egy külön kis kunyhóban tartatnak. A főhercegnő, kit királynő ő Felsége nem akar magára hagyni, szintén elmegy Zágrábba.

++ (A pesti jótékony nőegyletnek) az utolsó hónapok alatt következő pénzbeli ajándékok folytak be, u. m.: Peitler Antal József váci püspöktől 40 frt, b. Eötvös Józsefné ő nagyméltóságától 50 frt, gr. Andrássy Gyuláné ő nméltóságától 250 frt azon 1750 frtnyi összegből, mely Nyíri Józsa osztálytanácsos ur részéről rendelkezése alá bocsátatott, továbbá Festetich Pál gróftól 80 frt, mint egy uri bálra összeadott pénzkészlet maradványa, végre az itteni francia konzul: Castellane gróftól 100 frt. Mindezen kegyes adakozásokért az egylet az illetőknek legforróbb háláját fejezi ki.

++ (A királyné könyve.) Mult év végén, mint tudva van, királyné ő Felsége hosszabb társalgás kegyében részesíté Jókai Mórt, s ez alkalommal ennek irodalmi működése szóba jövé, ő Felsége kérdezte, hogy megjelent-e már Jókai legújabb regénye? — Nem, — válaszolt Jókai s azon kegyét kérte magának, hogy annak idejében maga küldhessen egy példányt ő Felségének, mit a királyné kegyesen megengedett. — „A szerelem bolondjai“ megjelent s belőle egy példány gyönyörű kiállításban a legmagasb asszony számára már készen van, a négy kötet két darab könyvben, kék selyemben, gazdag arany-metszettel, kívül e felirat: „Erzsébet királynőnek.“ — Szerző emüvet személyesen fogja legközelebb a királynőnek átadni.

✚✚ (Szemere Bertalan) hátrahagyott művei között, melyeket Asbóth és Thaly rendeznek sajtó alá, egy füzet epigramm is van. Ez epigrammokban legtisztábban tükröződnek vissza az egykori híres miniszter politikai nézetei, s nem egy azok közül oly jóslatokat tartalmaz, melyek azóta már teljesedésbe is mentek. A magyar közönség méltó érdekeltséggel várhatja e hátrahagyott művek megjelenését.

✚✚ (A színészeti tanoda) vizsgálatai e héten vették kezdetüket. Márczius elsején az I. osztály tett vizsgálatot a magyar nyelvtan és ékesszólástanból és a III. a dramaturgiából. Márczius 2-kán a drámai szak II. osztálya a drámai költészet elméletéből s a költészettanból. Gyulay Pál ur tanítványai a nagy számmal egybegyűlt vendégkoszorú előtt szorgalmat és értelmes felfogást tanusítottak.

✚✚ (Az orvosnövendékek segélyegyletének hangversenye) hétfőn igen diszes közönséget gyűjtött a redoute kis termébe. Sokfélért és sok szépet hallottunk, s a közönség elégedetten távozott. Legtöbb tapsot aratott a Pauli pár egy régi, Zöller által kiadott duóval, melynek szerzője Rosseau, továbbá Felekiné asszony szavalattal, Huber Károly és Dubez egy duóval, mely Huber K. szerzeménye s melyben mindkét művész kitűnően játszott.

✚✚ (Mult vasárnap) történt meg az egy évi önkéntesek fölesketése. Voltak mintegy ezeren; az üllői kaszánya nagy udvara egészen megtelt. Az épületeket körül folyosók és emeletről az önkéntes ifjak szülei, rokonai, ismerősei néztek alá s a kaszánya belseje valóságos színház képét tükrözte vissza. Sok időbe került, míg a fiatalságot névsor szerint beosztották rendes sorokba. Egy óra tájt a zenekar szava mellett hozták a József fhg ezred zászlóját, melyet a tisztikar kísért és kezdetét vette a felesketés. Az eskü-formát előbb német nyelven olvasták föl. Igen kevesen mondták utána. De midőn magyar nyelven olvastatott fel, az egész csapat fennhangon ismételte az esküt, s különösen hangsúlyozták az eskümintában: „Magyarország apostoli királya.“ A felesketés után azokat, kik államköltségen fogják leszolgálni az egy évet, azonnal beosztották a csapatokba. Azok, kik a tényleges szolgálatot azonnal márczius 1-jén kezdik meg, délután 3 órára rendeltettek be a kaszányába. Ekkor tudokra adatott, hogy szakállaikat beretválják ki és köszönjenek ezentúl már a tiszteknek s altiszteknek.

✚✚ (A pesti választóképes polgárok) összeírása befejeztetett. Az eredmény a külön városrészekben a következő: A belvárosban: kiadott választási igazolvány 1739, benyújtott reclamatio: 33. A Terézvárosban igazolv. 3223, reclam.: 66. A Józsefvárosban igazolv. 1830, reclam.: 49. A Lipótvárosban igazolv. 1738, reclam.: 53. A Ferenczvárosban igazolv. 1023, reclam.: 43. A Lipótvárosban 19 távollevő előjegyeztette magát. Az összes választóképesek száma, ideértve a reclamansokat és előjegyzetteket: 9816, a kiadott igazolványok száma: 8553.

✚✚ (A budai népszínház) színpalai mögött vasárnap este háromnegyed hétkor valóságos kis tragikomédia folyt le. Nevezetesen a Bachus-menet alkalmával a zsinórpadláson meggyújtandó görögtűz az azzal bánó szolga vigyázatlansága folytán véletlenül meggyulván, bengáli fényvel világította be az egész zsinórpadlást és színpadot. Egyszerre kiabálás hangzik: „Tűz van! tűz van!“ Előrohannak az istenek és istennők, bachusok és bachanak, s keresetlen pongyoláik valóban rendezetlen csoportozatot nyújtott a színes bengáliai világítás mellett, s csak a rendező vezényszava volt képes a zavart megszüntetni.

✚✚ (A királyi várban) mult szerdán egy szolga, midőn az ablakot be akarta akasztani, az első emeletről leesett és súlyos sérülést szenvedett; ő Felsége, ki látta, midőn tova hurezolták, részvéttel tudakozódott felőle, s rögtön parancsot adott, hogy a leggondosabban ápolják.

✚✚ (A vízvezető gép) csöveit bámulatos gyorsasággal rakják a külföldi s azok által betanított magyar munkások. Egyik utcza a másik után készül s az Uri-utczát pár nap óta az öblös csövek hosszú sora foglalja el.

✚✚ (A pesti gőzmalomban) hétfőn reggel a liszt explodált. Egy munkás a fennálló tilalom dacára is a lisztkeverő kamrába kézilámpával ment be, mi által a levegőben levő lisztpor meggyult és oly erős robbanás következett, hogy a kamara szétzuzatott, a falak és gerendázat pedig láthatólag kifelé nyomattak. Öt személy megsebesült.

✚✚ (A budai boszorkánykonyha ügyében,) melyről már a mult hó folytán emlékeztünk, bevégeződtek az előleges vizsgálatok. A boszorkánykonyha tulajdonosnője, ki emberkoponyákból főzött varázsitalt, a Tabán-külvárosban lakik, s a vizsgálatok folytán kitűnt, hogy italával Bécsben időző férjét volt szándéka megmérgezni. E gonosz szándék, valamint a föl-kért orvosok véleménye, kik a kérdéses ital veszélyessége mellett szólottak, arra birták a budai városkapitányságot, hogy e gonosz szándéku nő ügyét az okmányokkal együtt a bünyfenytő-törvényszék elé terjeszsze.

✚✚ (Rózsás napló.) Sztupa György, pestvárosi képviselő leányát: Alexandrát, márczius 2-kán vezete esküvőre vőlegénye: Mellyes Belizár.

✚✚ (Vegyes hírek.) Eder báró, bukuresti főkonsul, e héten Pestre érkezve, az izr. község diszlakomát rendezett tiszteletére, azon érdemért, melyeket az oláh zsidóüldözéskor szerzett. — A gödöllői királyi palota e héten a pénzügyi miniszterium részéről leltárilag adatott át a budai palotafelügyelőségnek, melynek főnöke a cs. és kir. kastély-kapitányi rangot és czimet kapta. — Karagyorgyevics herczeg folyamodványt nyújtott be a pestvárosi törvényszékhez, melyben perének további tárgyalásáig magát szabad lábra állíttatni kéri. Kérelmét a törvényszék visszautasította. — A budai kalvária-hegyen levő kápolnát e napokban feltörték s abból számos értékes tárgyat loptak el; a tettesnek a városkapitányság már nyomában van. — A fővárosi kórházak túltsége miatt a kormány vidéki kórházak állításáról gondolkodik. — A „Radetzky“ hajón elveszett egyének közt utólag még egy magyar nevet is olvasunk: Molnár Ferdinándét, ki főgépmester volt a hajón. — A József főherczeg gyalogezredhez már 1300 fiatal ember jelentkezett önkéntesnek, 130 köztük egyetemi hallgató; van köztük több fiatal író is. — A Bem-szoborra január 28-kától február 13-káig a marosvásárhelyi bizottságnál 1117 frt 68 kr folyt be. — Belgrádban, távirati jelentés szerint, osztrák bankjegyeket hamisító társaságot csuktak el. — Az „Ördög bordá“-ból heti élelzap lesz, Balázs Frigyes szerkesztése mellett. — Azon hír, mely szerint a Sándor-utcza és országút sarkán levő ház megvásárlása bizonyos volna, egészen alaptalan. — Hajós János és Pál Sándor, erdélyi főkormányshéki titkárok, királyi tanácsosok lettek. — Pernöffy János, tiszteletbeli fogalmazó, a belügyminiszteriumnál valóságos fogalmazóvá neveztetett ki. — Mina János, kolozsvári állatgyógytanár, koronás arany érdemkeresztet kapott; Stefanicza János, zázrivai bíró pedig koronás ezüst érdemkeresztet. — Ő Felsége ezenkívül két evangélikus néptanítónak is ado-

mányozta a koronás ezüst érdemkeresztet, kiknek egyike: Imre Mihály, illyefalvi tanító 55 és Melczér György, rozsnói tanító 50 éve, hogy e rögzös pályán buzgón működnek. — A fiumei királyné ő Felségéhez, miután Fiumét nem fogja érinteni, tisztelgő küldöttséget fognak indítani Zágrába. Erzsébet királyné komornoki hivatala elrendelte, hogy ő Felsége részére a „Családi Kör“ márczius 3-kától kezdve Budavárba küldessék. — A szentírás a Doré-féle világhírű képekkel magyarul is megjelenik. Sőt az első füzet már ki is került a sajtó alul. Kiadók dr. Hatala és Riedl Szende. — Tanárky Gedeon, volt országgyűlési képviselőnek H.-M.-Vásárhelyen f. é. január 24-kén választóihoz intézett beszéde Szegeden megjelent. — Folyó hó 18-kán fog tárgyalatni azon sajtóper, melyet az államügyész mint közvádó indított a „Federatione“ szerkesztője: Román Sándor ellen. — A dunagőzhajózási társulat Úszógtól vasutat épít szabolcsi bányáihoz, melyre az előmunkálatok már elkészültek, de még nincs eldöntve: gőz- vagy lóvonatu legyen-e. — Jókai Mórnak, midőn mult vasárnap a lövöldéből haza kísérték, Bossányi Olga kisasszony, Marczibányi Antal fogadott leánya, egy virágkoszorút dobott alá, melyet Jókai a levegőben ügyesen kapott el. — Szaniszló Ferencz püspök hétfőn távozott el N.-Váradról, hogy visszavonulva, egy Bécs melletti zárdában töltsen hátralevő napjait. — „Iris-polka“ és „Marostói csárdás“ czímmel két zenemű jelent meg Rózsavölgyinél Csapik Jánostól. — A lánchídról vasárnap este egy tisztességesen öltözött ember, miután felső kabátját és kalapját levette, a Dunába ugrott. Fölmerült ugyan a szerencsétlen s ekkor kiáltott is segély után, de hasztalan, már nem lehetett megmenteni. — Seiderhelm műkertész engedélyért folyamodott, hogy a József téren kioszkot állíthasszon fel virágkiállítások rendezésére. A kioszk izléses stílusban, 5000 frtnyi költséggel építtetnék s 20 év múlva ingyen menne át a város tulajdonába. — Nagy csapatmozgalmak vannak hazánkszerre; nem a határok felé, hanem közeledvén a választási napok, minden oldalra elindult a katonaság, hogy lehetővé tegye a választási jog gyakorlását. — Nemes Ödön megtekintvén Gyurkovics ur lipótutczai képtárát, melyről igen kedvező hír jött forgalomba, kijelenté, hogy a régi nagymestereknek tulajdonított képek nem eredetiek, se nem szépek, s egyetlen jó kép van benne, egy bécsi festéstől. — Ő Felsége Kubinyi Ágostont a nemzeti muzeum igazgatása alól fölmentette és a harmadosztályú vaskorona-renddel diszítette; utódjául, mint a hivatalos lap közli, Pulszky Ferencz nevezetett ki. — Vasárnap József főherceg főudvarmestere, gróf Széchenyi kíséretében meglátogatta a nemzeti színházat s Szigeti „Vén bakancsos“-án igen jól mulatott. Látható tetszéssel kísérte különösen Réthi eredeti játékát, ki magát ezuttal „vén bakancsos“ helyett „vén honvédnek“ vallotta. — A honvédelmi minisztériumhoz Prevsárról (Albánia) egy folyamodás érkezett, melyben Biró Ignác, menekült hazánkfia, a magyar honvédség számára ajánlja föl szolgálatát. Ő most Omer Sabi effendi névvel őrnagy a török hadseregben és három érdemjel tulajdonosa. — A bécsi Therezianumról azon hírt közli egy jól értesülni szokott bécsi lap, hogy teljes reorganisatiója kilátásban van, miután a magyar kormány sürgöti, hogy a magyar korona területéről származó tanulók Magyarországon végezzék tanulmányukat. — A nemzeti színházhoz Benza Ida kisasszonyt szerződtették az operához, évenkénti 12,000 frttal, míg a szavaló színészet E. Kovács Gyulában nyer új erőt. — Bulyovszky Lillának is szerződ-

tetési ajánlatot tőn az intendans. — Patti Sarolta közelebb újra bemutatja csudásan iskolázott hangjait a főváros közönségének. Énekelni fogja híres „Kaczagó-dal“-át is, melyben tetőpontra hág virtuozitása. — Luczenbacher Pál Pestről 50 frtot adott a paksi leégettek javára. — Pestváros nagy kölcsönének legnagyobb része máris fedezve van az aláírásokkal. A pesti takarékpénztár egy milliót, az első magyar biztosító-társulat félmilliót, a magyar hitelbank 250,000 frtot s a földhitelintézet 150,000-et irtak alá. — Lamartine, híres francia költő és 1848-ban a francia köztársaság elnöke, több évig tartott elmebeli betegség után e hó 1-sején, 79 éves korában meghalt. — Remellay Gusztáv márványemléke a kerepesi temetőben annyira félredőlt, hogy egy-két esős nap után könnyen elzuhanhat és eltörhetik. Jó lenne e bajon ideje korán segíteni, nehogy az adakozók kegyeletes műve ily rövid idő alatt megsemmisüljön. — A Spáth-gyilkosság ügyében gyanu miatt elfogott Kühn Károly szabómester, miután a kihallgatás és vizsgálat a gyanu-okokat megerősítette, szabadon bocsátatott. — A budai népszínházban a „Házasság gőzerővel“ folyton nagy vonzerőt tanusít; úgy halljuk, vidéken is több helyen készülnek reá.

✱ (Halálozások.) Erdődi gróf Pálffy Antal, hadseregbeli lovassági százados, hosszadalmas betegeskedés után f. hó 20-kán, élte 40-dik évében jobb létre szenderült. — Molnár Ferdinánd, a Görgey-féle hadműködési iroda főnöke, utóbb kiadó a budai városi törvényszéknél, hosszas szenvedés után meghalt. — Weber József, a tiszai pálya technikai igazgatója, Aradon szélhűdés folytán hirtelen meghalt. Őt árvát hagyott maga után. — Alexandriából kelt távirat szerint gróf Almásy Kristóf, pályavégzett jogász, életének 23-dik évében Felső-Egyptomban meghalt. Mult évi novemberben utazott el egy pályatársa kíséretében Egyptomba, honnét keletre szándékozott ismeret- és tapasztalatszerzés végett. — Balás Lajos, a 9-dik honvédszászlóalj volt főhadnagya és az első érdemjel tulajdonosa, f. hó 24-kén Rima-Szombatban jobb létre szenderült; két nevetlen árvát hagyva maga után. — Vértesi Arnold író társunkat családi szomorúság érte; ifjabb fivérét: Vértesi Mórt veszté el, ki mult szombaton reggel, hosszas betegség után hunyt el 28 éves korában. Béke poraikra!

Nemzeti színház.

Márczius 4-kén.

Febr. 26-kán: „Az ál jó emberek“, francia vigjáték, 4 felv. — Febr. 27-kén: „A fekete dominó“, Auher vig operája, 3 felv. — Febr. 28-kán: „A vén bakancsos és fia a huszár“, Szigeti József eredeti népszínműve, 3 felv. — Márcz. 1-én: „Delila“, Feuillet Oktáv drámája, 3 felv. — Márcz. 2-kán: „Fidelio“, Beethoven nagy operája, 4 felv. — Márcz. 3-kán: „Howard Katalin“, Gottschall Rudolf szomorujátéka, 5 felv. — Márcz. 4-kén: „Lalla-Roukk“, David Felician regényes operája, 2 felv.

Budai népszínház.

Márczius 4-kén.

Febr. 26-kán Horváthné szül. Hetényi Antónia asszony föllépteül: „A gerolsteini nagyhercegnő“, Offenbach operetteje, 4 felv. — Febr. 27-kén: „Házasság gőzerővel“, új énekes vigjáték, 3 felv. — Febr. 28-kán: „Az ördög pilulái“, látványos bohózat, 4 felv. — Márczius 1-én ugyanaz. — Márcz. 2-kán: „A pajkos diákok“, Suppé operetteje, 1 felv. és „A falusi magánygyönyörű“, vigjáték, 1 felv. — Márcz. 3-kán: „Házasság gőzerővel“. — Márcz. 4-kén: „A pajkos diákok“ és „A titkár és szakács“, vigjáték, 1 felv.

Divattudósítás.

Türsch F. ur tavasz-idényi czikkei.

(Folytatás.)

Kész öltözékek és menyasszonyi ruhák.

A derék mérték szerint készítették, az alj mindig a legutolsó párisi divat után. Vidéki megrendeléseknél kérem a mértéket centiméterrel mérve, vagy egy jól álló derekat, a ruhaalj előhossza mértékét, s a netalán egyéb megjegyzésekkel együtt beküldeni.

Egy moll öltözék, kész derékkal, övvel és alsós szoknyával együtt 30, 36, 45, 50, 60 frt és feljebb.

Egy tarlatán öltözék, övvel és alsós szoknyával együtt, kész derékkal 30, 36, 40, 50 frt és feljebb.

Egy menyasszonyi moll öltözék, myrtussal diszitve, 40, 50, 60, 70 frt és feljebb.

Egy menyasszonyi öltözék, illusionból vagy brüsszeli tüllből, myrtussal diszitve, 70, 80, 90, 100 frt és feljebb.

Egy menyasszonyi atlasz vagy tafota öltözék diszitve, 100, 120, 150 forint és feljebb.

Egy menyasszonyi sima fátyol 2 frt 75 kr, 4, 8 frt; himzett 4 frt 75 kr, 6—20 frtig.

Az említett szöveteken kívül más szövetekből is készíttethetnek ruhák.

Nagy választék mindenféle krinolinokból, különösen estélyi öltözetekhez ajánlom az uszályos krinolint, darabja 7, 8, 12 forint.

Legujabb fehér és színes lószőr alsós szoknyák 6, 8, 10, 12 frt.

(Folyt. köv.)

Mai mellékletünk magyarázata.

Az első szám: lámpa tálcza rajza. E munka színes posztón, bársonyon ripsen vagy bőrön dolgozandó vastag selyem-, ezüst vagy aranyszálakkal. A virágok vörös, kék, sárga selyemből lapos öltésekkel dolgozandó, a levelek pedig zöld selyemmel.

A 2-dik szám: Regina név, zsebkendőre; megbizásból készült.

A 3- és 4-dik szám: fehérneműekre való keskeny himzés rajza.

Az 5-dik szám: A és G betűk.

A 6-dik szám: elszórt rajz, fehér himzések kitöltésére használható.

A 7-dik szám: tűpárnára, óratartóra való rajz, színes selyemmel dolgozandó.

A 8-dik szám: P és C betűk.

A 9-dik szám: P és Z betűk.

A 10-dik szám: betét, fekete fonállal dolgozandó.

A 11-dik szám: lenyúló végű felső gallér mintája, finom francia himzés. Ugyane formára csipkeshövetből és csipkéből lehet gallérlákat készíteni, a melyek alá színes szalagot szokás huzni. Elöl egy kis színes csokor igen jól veszi ki magát a gallérlákon.

A 12-dik szám: Jozefa név; egy kedves előfizetőnk megbizásából.

A 13-dik szám: bokréta rajza párnácskákra, tálczákra, óratartókra, sat., tetszés szerinti selyemmel himzendő.

A 14-dik szám: D és J betűk, asztalneműekre.

A 15-dik szám: G és C betűk.

A 16-dik szám: G és F betűk.

A 17-dik szám: G és D betűk.

A 18-dik szám: J és K betűk.

A 19-dik szám: kis bokréta, nyakkötők végébe

A 20-dik szám: kalászosok, nyakkendők és egyéb kis himzésekre alkalmazható.

A 21-dik szám: B és C betűk, lótakarókra, utitáskákra, sat.

A 22-dik szám: betét rajza.

A 23-dik szám: felső gallér és széles kézelő rajza, finom francia himzés.

A 24-dik szám: Angelina, zsebkendőre; megbizásból készült.

A 25-dik szám: Laura név.

A 26-dik szám: csillag, főkötők, nyakkötők, sat.

A 27-dik szám: A és R betűk.

A 28-dik szám: A betű.

A 29-dik szám: előke rajza, finom fehér piquet-en fehér vagy színes zsinórokkal varrandó ki. Ezen előke felső és alsó részére kis galambocskákat lehet felvarrni, hogy a gyermek derekát fenn és alól is összeérje.

A 30-dik szám: zsebkendő sarkába való kis füzér rajza.

A 31-dik szám: P és N betűk.

A 32-dik szám: H betű.

A 33-dik szám: C és Z betűk.

A 34-dik szám: R és S. betűk.

A 35-dik szám: zsebkendőre való finom himzés rajza, melyet azonban színes selyemmel vagy berlini pamuttal asztalterítők, négyzögű kis tálcákra is lehet használni.

A 36-dik szám: C és A betűk.

A 37-dik szám: P és L betűk.

A 38-dik szám: P és O betűk.

A 39-dik szám: alsós szoknyákra, gyermek ruhákra, sat. való színes himzés rajza.

A 40-dik szám: párnahéjakra, paplanlepedőkre, alsós szoknyákra, sat. való himzés rajza.

A 41-, 42- és 43-dik szám: három különféle himzet minta, keresztöltésekkel, berlini pamuttal himzendő, cipőkre, szőnyegek, utitáskákra, zsámolyokra, sat.

Szótalány.

Benyó Maritól.

Fejét, lábát s bokráit ha veszed,

Megmondja, hogy ki a boldog, ha szeret.

Hat jegyű egésznek négy végbetűjét ha

Fordítod, az év legkedvesb ajándéka.

Ohajt három első jegye, mely fordítva

Hires város neve, de németül mondv.

Vágd le a fejével mindkét bokráját,

Becsessé teheti mindenki pénztárát.

Megfejtési határidő: április 2-dika.

A f. é. 6-dik számban közlött rejtvény értelme: „Báró Eötvös József.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Nagy Flóra, Kovács Endréné, Török Kálmánné, Kiss Mari és Terka, Illés Bus Ludmilla, Theisz Hummel Emilia, Kovács Lajosné Vargha Emilia, Gyura Janka, Kazay Gizella, Ferenczy Mária, Fehérpataky Eleonóra, Berheli Ambrózy Mária, Farkas Emma, Dely Mária, Hauszner Laura, Heller Ilka és Berta, Klázer Mária Luiza, Weiszbrun Francziska, Schwartz Éva, Szepessy Róza, Tell Mari, Krób Róza, Hajós Ilma, Hollósy Róza, Palinay Róza, Vlaka Jánosné, Cs. Hodermarszky Emma, Benyó Mari, Kenessey Biró Magdolna, Göndöcs Lajos, Marcsány Viktória, Matékovics Luiza, Melichár Ferdinandy Luiza, Duhek Vilma, Nagy Krisztina, Abkoro-vits Erzsike, Pospischel Emma, Fischer Sarolta, Szőke Bálintné, Buday Ilon, Pásztelyi Danielovich Emilia, Poszvék Nándorné, Szluha Mariska, Kiss Irma, Potoczki Mari, Falvay Flóra, Malachovszky Béláné, Zloczky Anna, Szentimrey Achác Berta, Nyíró Izabella, Jambrikovits Karolina, Rosenfeld Julia, Hirsch Róza, Vaszőcsik Mariska, Horthy Anna, Roxer Anna és Alvina, Sárkány Luiza, Ruttkay Ilona, Mészáros Györgyike, Reményfy Ilona, Pridafka Ilka, Baranyi Adina, Flegmann Lipótné, Telendy Eliz, Marosy Emilia és Hermina, Máchik Vilma, Rác Etelka és Róza, Vidos Elvira, Pethes Cziike Karolina, Belbe Jánosné, Simonchich Etel, Bolla Pál Zsófia, Csepei Zoltán Paulina, Kautz Emilia, Hunyady Karolin, Szántó Julia, Benedikovics Róza, Petrovics Luiza, Szántay Vilma, Mitterbacher Guszt, Soltész Petronella, Ujfalusi Teréz, Buczko Thuróczy Antónia, Ruttkay Ilona, Bassilides nővérek, Sánta Laura.

Az 5-dik számban közlött rejtvény megfejtését utólag beküldték:

Füzy Istvánné Albina, Baranyi Adina, Ruttkay Ilona, Mészáros Györgyike, Telendy Elfz.

Tartalom.

A bizalomról. — Gyászvirágok, Szász Gerőtől. — A Lázarak, Barcza Kálmántól. — A pusztasír, Vass Jánostól. — A láthatatlan, Mihály Tivadartól. (Folyt.) — Hiedelem és tudomány. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Divattudósítás. — Szótalány. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbizások tára. — Felhívás. — Hirdetések.

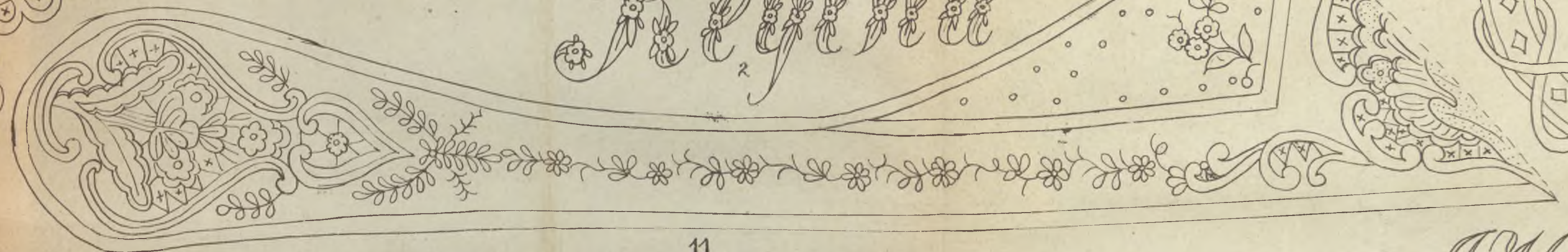
Mai számunkhoz van mellékelve: női munkák mintalapja.

Felölös szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

NŐI MUNKÁK MINTALAPJA

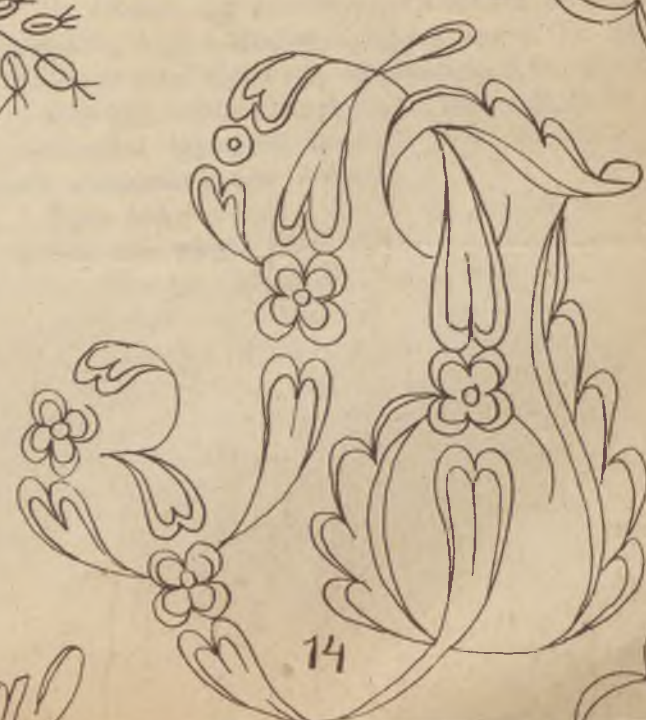
A Családi Kör melléklete

Márzius havában 1869

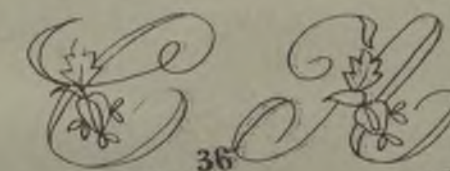
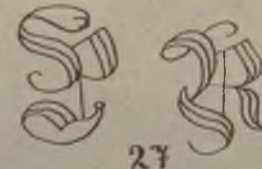
11

Josefa
12

Angelina
24

Nana
25

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötetkönyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Kulap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer hasábozott sorért 8 kr.

11. SZ.

Márcz. 14-kén.

1869.

Havankint színezett dívatképpel.

minden szüksége: hímszrajzokkal. Ezenkívül két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megkötésére egész-, a műlap megkötésére félévi jératási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

A b i z a l o m r ó l.

(Vége.)

Ewald teljesen körvonalozza a bizalmatlanságot a következő sorokban:

„Mitől se ovakodjunk barátaink irányában inkább, mint a bizalmatlanságtól. Méreg ez a szeretetnek, méreg a szívnek. Valóban, igazi méreg, mely annál erősebben támadja meg szívünket, minél több szeretet van abban; valamint a roszfajú betegség mérge a legépebb, legerősb testet rohanja meg legirtózatossabban. A hol bizalmatlanság létezik, ott már nem látunk egészséges szemmel, nem hallunk ép füllel, nem érzünk egészséges szívvel. A képzelődés ámitásai tényekké válnak; mi összhangzásban sem levő dolgok összekapcsoltnak, a legkisebb rovar óriási alakká változik. Mindennek, legyen az bár a legártatlanabb, legjobb dolog, művelnie kell a bizalmatlanságot. Rózsailat közt fojtó léget érzünk; mézből mérget szivunk. Valamint a veszélyes fekély, legottan másutt tör ki, miután egyik helyen éppen begyógyittatik. Oh, szegény, szerencsétlen ember, kin bizalmatlanság uralkodik! Poklot terjeszt maga körül, mert poklot hord szívében. Fojts el magadban minden szikrát, még mielőtt lánggá válhatnék. Födözd fel bizalmatlanságodat, mondd ki nyíltan: mi volt okozója, nehogy gyökeret verjen szivedben.“

„Poklot terjeszt maga körül, mert poklot hord szívében.“ Ezzel van a bizalmatlanság legélesebb színekkel festve. A bizalmatlan ember nemcsak önmagát kínozza, de környezetére sincs valami jó hatással. A gyanakodás már úgy befészkelte magát szívébe, hogy még a legjobb eszmét, a legüdvösebb intézményt is ellenkező színben látja. Neki csak egy légköre

van, mely sokkal fojtóbb, semhogy abba más embertársa is ki vánkóznék. A bizalmatlan ember ép az által kinozza magát leginkább, mert mindjárt az első perczen nem kereste az alkalmat, hogy gyanuja alaposságáról, vagy pedig az ellenkezőről meggyőződjék. Az ilyennek szívébe könnyen fért a gyanu és Kölcsényként az ilyennek „sorsa sokkal veszedelmesebb és szánásra méltóbb, mint azé, ki a bizodalomnak áldozatává lett; míg bizunk a más erényeiben, jele, hogy az erény magvait még szíveinkben hordozzuk.“

Ha valahol, úgy mindenesetre a családi életben a legkíváncsabb, hogy a bizalom otthonos legyen. Ez fokozza az örömeiket és veszi élet a sors csapásainak. S ha eszünkbe jut, hogy néha egy bizalmatlan perc az, mely a különben szerető házastársakat egymástól hosszabb időre elválasztja: aligha fogjuk a bizalmat kevésre becsülni.

Ámde mikor a családi életben oly szükséges bizalomról szólnunk, nem csupán azt a bizalmat értjük, mely a szülék közt van. Bizonyos határig lehet, sőt szükséges is, hogy a szülék a gyermekek s ezek a szülék iránt bizalmasak legyenek, különben nem igen fogják egymást kölcsönösen megérteni, s így sok olyan csekélység nőheti ki magát ijesztő rémmé, mely egy bizalmas szó által fejét lehetett volna összevonzni. „Bizonyos határig“ mondtuk, tehát nem jelöltük ki a határt, melyen belül a szülék és gyermekek egymás iránt bizalmasak lehetnek. A szüle tudni fogja kijelölni azon határt, melyet a gyermeknek nem szabad átlépnie, mert bár a szülék és gyermekek közti feszültebb viszonyt éppen nem tudják is helye-

selni, bizonyos tekintetben ez mégis jobb, mint hogyha ezek-egymás közt „fraternizálnak.“

„Fraternizálás.“ Erről néhány szót kell szólnunk.

A tisztelet és szeretet határain túl csak egy lépést kell tennünk, és benne vagyunk a fraternizálás mocsárában. Igen, mocsárában, mert bizonyos tekintetben nem is nevezhetjük másnak. Itt aztán szertefoszlik minden illemszabta korlát s a rakoncátlan nyelv sok olyasra vetemedik, mit a kimért határok közt kockáztatni nem igen mert volna.

Akárhány példát tudnék felhozni az életből, mikor a bizalmat némelyektől csak azért vonták meg, mert azzal visszaéltek. Az ilyenek azt gondolták, — hogy: a ki irántuk bizalmas, az már mindjárt pajtásuk is. Vannak körülmények, mikor a főbb rangú (ez alatt értjük úgy a hivatali, mint a társadalmi állást) egy alacsonyabb rangú iránt csakis azért bizalmasabb, mert céljai kivitelére ezt eszközül akarja felhasználni. A rövidlátó fejfel nekimegy a falnak s azt hiszi, hogy most már neki minden szabad; s egyszer azon veszi magát észre, hogy sokkal nagyobbat bukott, semmint csak távolról is képzelhette volna. Saját szerencsétlenségének ő volt kovácsa! Azt, ki tőle a bizalmat megvonta s egy pillantással visszazaparancsolta, sokkal kevésbé okolhatja, ha netán szerencsétlenség érte, mint inkább önmagát. Miért feledte el ama régi igazságot, hogy: „Szemesé a világ?“ Akár jó, akár rossz célra akarták felhasználni, az itt nem jó tekintetbe. Ha rosszra és arra reá nem vitte lelkiismerete: keressen módot, hogy azt kikerülje; ha jóra, és abból önmaga is hasznot vonhatott volna: bizonyára a legbádatrabban tett, hogy a bizalommal visszaélt.

A bizalom és fraternizálás közt végtelen nagy a különbség. Az vonz, ez eltaszit; az bizonyos ragyogó fényvel vonja körül a barátságot és szeretetet; ez még azt is szerteszaggatja, a mi kevés van. Ez köztük a különbség. Hogy pedig mégis vannak, kik kölcsönösen annyira mennek a bizalommal, hogy derűre-borura fraternizálnak egymás közt, ez még nem bizonyít a mellett, hogy a túlságos bizalom irigylendő valami. A túlságos bizalomnak, nem hogy semmi erkölcsi értéke nincs, de sőt bizonyos tekintetben demoralizáló is. Képzeljünk magunk egy urat, ki inasával, egy nőt, ki szobaleányával olyan bizalmas lábon áll, annyira nem titkol előtte semmit, hogy végül is ő adja meg az árát. De meg nem méltóságát ássa-e alá az ilyen ur, az ilyen urnő? Méltóság alatt nem azt értem itt, hogy talán pöffeszkedése, hányavetisége, nagyurhatnámsága szenved csorbát, hanem azon méltóságot, melyet a szellemi fölény nyomán mindenki joggal éreztetethet.

Mennyire és hol lehetünk bizalmasak, ezt mindenki önmaga fontolja meg, mert általános szabályokat állítani fel, bajos dolog. A szokás, a természet, a körülmények sokszor határozó befolyással vannak a bizalomra, — s minden embernek azért van esze, hogy mindezt megfontolni is tudja.

d. l.

Kedvesemnél.

Udvardy Gézától.

Itt vagyok hát, itt ülök hát
Végre szemközt teveled!
Megtaláltam a világban
A legboldogabb helyet.
Szívem', ezt a megtört sajkát,
Addig-addig rengetém:
Kikötöttem a szerelem
Mesés tündér-szigetén.

Tündér-sziget fejedelme
Mától kezdve a nevem;
Koronámat nem fejemen,
De szívembe' viselem;
Koronámba igaz gyöngyül
A te szíved foglalom:
Tündér-sziget királynéja!
Édes-kedves angyalom!

Nyujtsd errébb kezeidet,
Szemed, arcod, homlokod!
Árviz most az én szerelmem,
Vissza úgy sem tarthatod.
Hely kell annak, hol lezúghat,
S a hol aztán megpihen,
S úgy szívárogoz újra vissza
Tiszta forrás képiben.

Nézd! szívemnek minden lángja
Lázás ajkaimra gyűl!
Menekülj, ha tudsz, leányka,
Menekülj e láng olól!
Mert ha nem mégy, úgy vigyázz, hogy
A jövő perc alatt
Égő, forró csókjaimmal
Rögtön elboritalak!

A Lázárók.

Elbeszélés.

Barcza Kálmántól.

(Folytatás.)

Ha a sereg utközből sátrakat vert s megpihent, Eörs félrevonult elővette sípját s ábrándjait egymásután küldözgette rajta a távolba kedvesei után.

Mikor a magyar seregek megérkeztek Augsburg alá s a várost ostromolni kezdték, Eörs ismét annak mutatta magát a ki volt, hősnek, ki vitézségével csudákat művel. S midőn a vár vivásában a legnagyobb veszély közepette csatázott, akkor arra gondolt, hogy neki otthon szerető neje s kis gyermeke van, kikhez méltónak kell lenni, s csapásainak e gondolat adott nagyobb erőt. Nappal harcolt, éjjel dalolt, ilyen volt élete.

Az augsburgi esata napja felvirradt. Az égen terhes felhők gyülekeztek, a zugó zápor vízzel tölté meg a téreket, s megárasztá a vidék folyamait.

A csatarendek felállottak. Eörs csapatával az elsőben foglalt helyet. Az idő egészen elkomorítá. — Az ij nem feszül, fogunk-e ma győzni? — arra gondolt.

Végig lovagolt csapata előtt:

— Bajtársak! — szólt vitézeihez, — félre a nyilakkal, hasznavehetetlenek azok, ma a kopjákat, kardokat elő. Kar kar ellen, mellet mellnek vetve fogunk küzdeni. Bizzatok. Legyetek férfiak.

A magyar sereg nem használhatta nyilait, s ez veszét okozta. A németek dárdái előtt nem tudott megállni, hátrált a Lech felé. A máskor rettenthetlen hősök futásban kerestek menekülést, nem gondolva, hogy a folyóba, melybe rohannak, halálukat lelik. A német diadalkiáltás már csak messziről halatszott a csatatérre, mely holtakkal fedett s néma volt, mint a halál. Csak egy kis csapat küzdött még kétségbeesett tusát, körül-özönölve az ellenség ezreitől. Az Eörs csapata volt az, mely megállta helyét s bátor volt szemébe nézni a halálnak, hogy legalább becsületét mentse meg.

Fosztlányokban, de még áll a zászló, mely körül a kis csapat gyülekszik s míg az áll és lobog, van miért odaadni az életet. De majd elhanyaglik az is, csak a csonka nyél marad a vezér kezében.

Halom emelkedik a holttestekből a vívók körül, bátyá-jukul szolgálva. Minden magyar egy-egy erősség, melyet külön-külön ostromolni kell, de végre is az ellenfél elhullott vitézei felett ujak foglalják el a tért, míg a magyar részről nincs ki pótolja a helyet. Csak néhányan állanak már, a többi elhullott fej és mellen kapott sebekben.

A távolban mindinkább enyészik a harc zaja.

Eörs fölemelkedik nyergében, hátratekint, és kétségbeesett tömegeket lát küzdeni a dagadó folyam partján, a nyomorult életért. A magyarok ezreit hömpölygeti tova a folyam árja. Ez iszonyu pillanatban kürtszó harsan a távolból, betöltve hangjával a téreket s visszhangozva a bércek öblei által, szomorúan, mintha temetésre szólna. A Lehel kürtjének szava ez. Ez a kürtszó Eörsnek sípját juttatja eszébe, a síp a kedves otthont, a szerető nőt, a kis csecsemőt, a boldogságot, és ez emlékek nem engedik őt meghalni. Menekülni kell, ha hátra nem lehet, előre, a koczkán így is, úgy is egy élet áll. Neki veti lovának a kantárt, sarkantyuit mélyen oldalába vágja, s egyik kezében karddal, másikkban buzogánynyal utat tör. Csapása előtt nincs menedék, a sisakot a fejjel együtt összezuzza, s a paizsszal összetöri a kifeszített kart. Társai egyenkint elhullanak mellette.

Ilyen harcot nincs a ki megálljon, ketté válnak a zárt sorok s ő villámsebességgel rohan előre, nem törődve, hogy üldözésére százan szállnak nyomába, s hogy Eörsnek üldöztetni szégyen; csak egy bájos nőt lát, ki ártatlan csecsemőt ringat karján, s őt epedve könyek között várja.

Üldözői nem bírják utólrni. Az éj setéségében utat veszt.

— Kelet felé, kelet felé — s repülve a szél szárnyain! Lova megszakad a futásban. Ő gyalog indul tovább, vezérei a csillagok. Halad, siet, uttalan erdőkben, meredek bércek között, nem törődve, hogy sebei vérzenek, hogy ereje lankad Midőn végkimerülésben összerogy, akkor is Lengő nevét sohajtja, úgy zárja le szemeit.

III.

— Elmegyek, de nem sokára visszatérek hozzád, visszahozom forró szerelmemet, — ismételteté Lengő magában, midőn imádott férje távozott.

Hetek, hónapok teltek el, az idő mult. Lengő idő előtt várta vissza férjét, s úgy busult, ha nem jött.

Kis fia mosolya vigasztalta, és a dal, melyet vágyai adtak ajkára.

Mily nagy volt öröme, midőn fia járni tanult, s elesve a fájdalom egy hangját sem hallatá! — Apjára ütött! — volt lelke büszke gondolata s ezzel egybefűződött mindaz, mi az apát, a férjet illette.

Mily nagy volt öröme, midőn kis fia gagyogni kezdett s e szót „apa“ ki birta ejteni. Ugy tanította rá, miként mondja: „Isten hozott édes apám!“ úgy gyönyörködött előre, miként fogja e drága köszöntéssel apját meglepni. Az ha eddig szerette, e percztől imádni fogja.

Ily gondolatai álmát is gyakran elűzték szemeiről. A hold szelid fényénél, mely sátra hálóterme nyilatán átragyogott, úgy kitudta magának rajzolni a viszontlátást egész szépségében. Miként történik az meg? Férje bizonyosan meg fogja őt

lepní, akkor köszönt be, mikor nem is reményli. Furulyáján azt a dalt játszva majd, melyről a bucsuzáskor ő annyi érzéssel mondta, „a mi dalunk,“ így adja tudtul, hogy megjött.

Oly jól van emlékezetében e dal, mintha mostis azt hallaná. Valóban, vagy csak képzelete játszik véle? Fölemelkedik fekhelyén, s dobogó szívvel figyel. Igen, a dal szól s benne mindazon gyönyör, mi a szerelemben van. De most még busabb, még epedőbb, mint máskor, s úgy kér, úgy hiv, csalogat magához.

A nő nesztelenül fölkel, alvó gyermekét keblére öleli, s kibomlott hajfürtivel takarja az éj hűse ellen, és szolganői közül ki a szabadba lép. Még egyszer hallgatódzik visszafojtott lélegzettel, nesztelenül, valjon nem-e ábránd az egész s semmi más, de a dalt oly tisztán hallja, hogy az nem lehet nem valóság. Arra siet, honnét a dallam hallatszik, nem érezve, hogy gyenge talpát a kóró felsérti, nem gondolva, hogy keble szépségét meglöpja az éj, s a mint siet korhadtt fatörzsökön: rongyokban, félig meztelen egy alakot lát ülni, kinek bus arczára a hold vet rémes világot. Most már nem siet, odarohan hozzá, ölébe borul, kis fiát karjaiba helyezi, s sebektől torzult arcát csókjaival, könnyeivel öntözi. Sir, nevet, örvöng örömeiben, szíve csak hogy meg nem szakad.

Eörs hagyja magát ölelni, csókolni, s keze nem tárul ki, hogy ezt viszonzná, ajka nem képes egy szerelmes csókban megfürdeni nejének ajakán, nincs ereje hozzá. Felváltva nejére s gyermekére tekint, s üdvözlete egy megrendítő sohaj.

Ki mindezt nem hallja, nem érzi, az Lengő. Minek neki az ölelés, mikor ő ölelhet, minek csók, mikor ő csokolhat, sirhat, szerelmében megörülhet! Hisz még csak szava sincs! Mit is tudna mondani?

— Szeretsz-e, kész vagy-e minden örömről lemondani, gyalázatot viselni, koldussá lenni értem?

— Ha téged birlak, gazdag vagyok, ha érted gyalázatot, nyomort viselhetek, meghalhatok, boldog vagyok!

— Kész vagy-e lemondani szülőidről, az egész világról, melyben eddig éltél, s követni engem uttalan erdőkbe, vadállatokkal lakni egy tanyán?

— Igen, igen, hiszen veled leszek; apa, anya, testvér vagy te nekem, s a hol te vagy, ott az én világom.

A kisedet fölébredt, s sirni kezdte, Lengő emlőjét adta neki, azzal hallgattatta el. És Eörs még csak keblére sem szorította, meg sem csókolá kis fiát, bus, megrázó hangon mondá nejéhez:

— Kövess!

Lengő ment, merre férje vezette; hová fog menni, nem törődött vele. férjével s gyermekével lesz, erre gondolt, ezentúl megszűnt létezni reá nézve minden.

Utközben Eörs egyszer csak megszólal:

— Fogd kardomat, ha rátekintek megborzaszadok; félek tőle.

A szerelmes nő lelkébe mily rémségesen hangzottak e szavak.

Egyik végtelből a másikba esett, gyermekét görcsösen szorítá magához, s férjére hanyatlott.

Eörs ölébe vette kettős terhét s vitte odább. Hogy neje eszméletlenül nyugszik karjai között, tán meghalt, arra nem is gondolt; haladt, merre utja vitte s haladtában vérkönyeket sirt zokogása közben nejének halvány arczára.

Mikor Lengő föleszmélt, puha moh-ágyon szikla-barlangban találta magát. Keblén kisede szunnyadt, mellette férje térdelt.

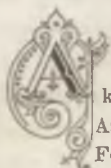
— Itt fogunk lakni ezután, távol mindenkitől, csak egymásnak élve egyedül.

Lengő mosolygott, s csókkal felelt férje szavaira.

(Vége köv.)

Esküvőn.

Imrefi Jánostól.

kandi nézők halkal helyet vőnek,
Az oltárlépcsőn piroslik a szőnyeg,
Fenn a lámpa ég;
Ily szőnyeggel van bevonva a kánpad,
A mely lezárja kinyílt ajkainkat,
Kíváncsi néző ott is van elég.

És esküszik az ifju szép menyasszony,
A fájdalomnak nyoma sincs az arczon,
Hangja nem remeg.
A vőlegény csak nézi mosolyogva,
Igy néz a rabló a nagy kincshalomra,
Mit emberélet árán szerze meg.

„Esküdjél lányom, — mond a pap szeliden, —
Hogy életutján kísérended hiven,
Hogy szereted őt.”
S a fölemelt ujj lehull a kereszttrül,
A gyöngye termet meginog, megrezdül
És összeomlik az oltár előtt.

Két teljes rózsza pirul ki az arczon,
Suttogva mondják: „Milyen szép menyasszony,
Mily piros halott!”
S nem tudják, hogy az: a megölt szív vére,
Mely felszállt az arc halavány színére,
S mely nem hullt vissza, hanem ráfagyott!

A láthatatlan.

Beszély.

Montépin Szevér után fordítá Mihály Tivadar.

(Folytatás.)

VI.

A k a l a u z.

Minél beljebb haladt a kis csapat, a völgy annál szűkebb és mélyebb lőn. Óriási sziklák, százados fák zárták el mindenfelé a láthatárt.

Egy öreg őrmester, Fauvel Armandhoz közeledett.

— Tiszt ur, — szólt hozzá halk hangon, — ha a láthatatlan csapata e sziklák és fák mögött rejtőzködik, közülünk huszonhat közül egy sem tér vissza Torába, hogy társai felől hirt adjon kapitányunknak.

— Én is e véleményen vagyok, Pascal! — felelt a fiatal tiszt, homlokát ránczba szedve. — Az ut veszedelmes, s igen alkalmas a megtámadásra, hanem azért titokban tartsd ezt embereink előtt, nem szabad őket demoralizálnunk.

— Nyugodt lehet, tiszt uram; Pascal, a vén őrmester, nem tesz ily ostobaságot; azért nyilvánítám ön előtt halk hangon véleményemet.

— Derék katona vagy; mindazonáltal reméljük, hogy innen nemsokára kiérünk; a láthatatlan guerillái nem lehetnek mindenütt. Adja Isten, hogy ne legyenek itt!

Egy negyedórára e társalgás után a völgy egyszerre kiszélesült s a kis csapat előtt tág kör nyílt, körülövezve apró erdőkkel benőtt, domblánczolatlaltal.

Fauvel Armand szabadabban lélegzett; a veszélyen túl voltak.

A kör közepén néhány szétszórt nyomorult kunyhó emelkedett.

E kunyhók egyikének ajtaja felett, mely a többinél kissé nagyobb volt, a korcsma jelvénye függött.

A ház előtt nyílt udvarféle terült el.

A tiszt megállapodást parancsolt s elrendelék, hogy mindenki tegye magát kényelembe, igyék, s ha étvágya van, falatozzék.

Azután egyedül a korcsma felé tartott s annak ajtaján belépett.

A korcsma csak két szobával birt; az egyik konyha és ivószoba gyanánt szolgált, a másik a bennlakók s a rossz csilgázata által ide vezérelt utas hálósobája volt.

A közös terem leirása kevés fáradságba kerül.

Üres falak, melyeknek színe megnevezhetlen, füstös boltozat; egy nagy, fekete szekrény; egy nagy, hosszú asztal, mely a szoba közepét foglalta el, tíz török székhöz, a kályha köpenyén függő két karabély s egy kép, mely a boldogságos szüzet ábrázolta; ime minden.

Midőn Fauvel Armand belépett, a leirt teremben többen voltak egybegyűlve.

Különösen kitűnt ezek közül a korcsmárosné; olyan boszorkány-kínézésű, kit legjobban jellemez Hugo Viktor eme két sora:

... hideuse compagne,

Dont le menton fleurit et dont le nez trognonne! *)

A tüzhely előtt guggolt az érdemes korcsmárosné s piszkálta a tüzet, mely fölött valami katlan-forma függött, melynek belsejéből különös illat párolgott ki. E vegyületben túlnyomó volt a fokhagyma- és spanyol-bors-szag.

A nagy asztal körül három-négy paraszt- vagy öszvérhajtsár ült, kiknek külseje leginkább hasonlított a banditáéhoz. E férfiak néhány rézpénzen veszekedtek s kezeiken oly piszkos kártya forgott, hogy a legnagyobb megerőtetéssel is nehéz volt az alakokat rajta megkülönböztetni.

Ezenkívül még egy férfi ült a kandalló mellett, tág köpenybe burkolódzva a nagy hőség daczára, de kinek vonásait a reá eső árnyék miatt nem lehet kivenni.

Midőn Fauvel Armand belépett a korcsmába, minden fő feléje fordult, kivéve a köpenyes férfit; mindnyájan gyűlöletes pillantásokat lövelltek reá, midőn látták, hogy francia katona, s mint az ezüst vállrojtok mutatták, tiszt.

Ketten a játszók közül megragadta navaja-juk (hosszu, töröralaku kés) markolatát, de a harmadik néhány halkal ejtett szó után az ablakhoz közeledett s egy pillantást vetett a korcsma előtti térre.

Látta a katonákat, kik épen fegyvereik keresztbeállításával foglalkoztak, azután visszatért társaihoz, néhány halk szót mormolt s tovább kártyázott.

A játszma tovább folyt.

Ez ellenséges mozdulatok egyike sem kerülte ki a fiatal tiszt figyelmét, ki kezét ösztönszerűleg kardja markolatára tévé.

De alkalmasint jónak látta lelke küzdelméből semmit el nem árulni s arcának közönyösséget parancsolt.

Tört spanyol nyelven egy pohár bort kért, és míg a korcsmárosné a borért csoszogott, közönyös külsővel közeledett a játszók felé.

*) Rémitő csúf társnő, kinek álla virágzik s orra rezes. (Ruy-Bl as.)

Két-három perczig némán szemlélte a forgó kártyákat, s úgy látszik, érdekeltséggel kísérte ama játékot, melynek nevét megmondani nagy zavarba hozna.

A korcsmárosné egy sűrű borral telt fekete poharat állított az asztalra.

— Tessék!

A tiszt ajkaihoz emelte a poharat, de mielőtt annak tartalmát megízlelné, így szólt a spanyolokhoz:

— Egészségtekre, pajtások!

Senki sem hallá e szavakat, vagy legalább nem akarta hallani.

De Fauvel Armand nem érzé magát megsértve e goromba udvariasság által; a pohár tartalmának egy részét kiüríté, s mintha minden áron beszélgetésbe akarna elegyedni e férfiakkal, így fogta fel a társalgás fonalát:

— Nemde, meleg napunk van uraim? kivált nekem, ki reggel óta az égető napsugarak hevének kitéve gyalogolok.

A játszó félvállról a francia tisztre tekintének, s azután ismét folytatták a kártyázást.

— Az ördögbe, — gondolá Armand, — ez nem jól megy, rám se hallgatnak.

Azonban alig végzé be e magánbeszédet, midőn háta mögött elég mély hangon e szavakat hallá:

— Bizony, csunya meleg nap, kivált azoknak, kik Tora felől jönnek.

— Ah! — mormogá Fauvel, — korán estem kétségbe?

Az a férfi pedig, ki vele társalgásba elegyedett, a kemence mellett ülő köpenyes egyén volt.

E férfi cigarettára gyújtott, néhány szót váltott a csaplárosnéval s sántikálva elhagyta a korcsmát.

A tiszt néhány perczig várakozott még, azután pénzt dobott az asztalra, mit a csaplárosné rögtön felmarkolt s szintén elhagyta a csapszéket.

Midőn a szabadba ért, csak katonáit látta, kik éppen vacsorához készültek.

A spanyol eltűnt.

Pascal őrmester feléje tartott.

— Tiszt uram, talán egy sántító férfit keres, széles köpenybe burkolva, mintha Párisban január közepén lennének?

— Igen.

— Mellettem elhaladtában értésemre adta, hogy ama szikla mögött, mely körülbelül száz lépésnyire esik ide, várni fog.

— Pompás, mindjárt fölkeresem.

— Mi is önnel menjünk?

— Szükségtelen.

— De hátha törbe akarja csalni?

— Nem hiszem, s azután, mit tehetünk mást?

S e szavakkal a kijelölt szikla felé sietett.

A köpenyes férfi csakugyan várt itt reá.

Lehetetlen volt e férfi korát meghatározni. Magas, hajlott termete előrehaladt aggságra mutatott.

Széles karimájú kalapja arcát félig eltakarta. A kevés, mit látni lehet, borzasztóan tele volt veres és viola színű sebforradásokkal.

Egyedül hangja tanusítá, hogy erőteljes férfi-korát éli.

— Ön az Estevan? — kérdé a tiszt.

— Igen, senor, szolgálatjára Estevan Gallina.

— Be tudja bizonyítani személy-azonosságát?

— A kérdés első szavára adott helyes felelet nem elégséges?

— Nem.

— Ön nagyon kétkedő, fiatal ember létére, senor! — válaszolt Estevan keserűen.

— Katonáim életeért felelős vagyok; ha csak rólam volna szó, rövidebben végeznők az ügyet.

— Nem bánom, kielégíti e bizonyosság?

E szóra a spanyol egy iratot nyújtott át a fiatal embernek, melyet ez gyorsan átfutott s mely Suchet tábornagy aláírásával volt megerősítve.

— Nagyon jó, — szólt Fauvel, az iratot visszaadva tulajdonosának, — bizalmam határtalan.

Estevan Gallinát, ki e tartományt igen jól ismerte, a császári hadsereg tábornokai igen sokszor használták már kém gyanánt.

Mesés összeget ajánlott fel neki a francia kormány, a láthatatlant élve vagy halva kézre keríti.

Természetes, hogy ő azon volt, hogy e vérdíjt minden áron zsebre tehesse.

A tiszt folytatá:

— Meg tudja ön nekünk mondani, hol találhatjuk azt, kit keresünk?

— Azt nem, hanem hogy hol lesz holnap két órakor, azzal szolgálhatok.

— Ne induljunk még ma estére a vadászatra?

— Minek, mikor nem vezet célhoz?

— Tehát holnap?

— Holnap, esküszöm, szembe állítom önöket a láthatatlannal.

— És hol, messze innen?

— Két kis mérföldre a hegységben. Elvezetem önöket egy kis barlang szájához, melyet csak ő ismer, legalább ő azt hiszi, s hol a forró nap tartama alatt meg szokta vonni magát.

— Bizonyos ön abban, hogy holnap ott lesz?

— Igen, minthogy ott találkat adott egy fiatal lánykának, ki kedvese.

— Hogyan tudja ön ezt?

— Ez az én titkom, senor.

— Nem vagyok kíváncsi reá; a fő, hogy kezeink közé kerüljön, mi hála önnek...

— Meg fog történni; őt elfogni, az önök dolga.

— E tekintetben nyugodt lehet! — válaszolá a fiatal tiszt mosolyogva.

Azután hozzá tévé:

— Az éjszaka itt tanyázunk. Hány órakor indulhatunk holnap?

— Délben. Engem egy negyedóránnyira innen fognak találni, ama roppant tölgyek tövében, mely innen látható.

— Legyen; ha ön megtartja szavát, oly szolgálatot tesz a francia hadseregnek, melyet főnökei meg fognak jutalmazni tudni.

— Számítok reá; de nem egyedül a jutalom az, mely engem kecsegtet. Szeretem a francziákat és ellenségeik az enyéim is.

— Tehát holnapra! Kezet derék férfi!

A spanyol habozni látszott.

Végre mégis elhatározta magát s széles köpenye alól előnyújtá kezét, mely a kézfejtől kezdve finom fehér vászon-kötéllel volt bekötözve.

— Mi baja? — kérdé csudálkozva a tiszt, — meg van sebesítve?

— Igen, — felelt Estevan torok-hangon, — megsebesítve,

csak hogy ezek gyógyulhatlan sebek. Egy tűzvész alkalmával az égő romok közé estem s a hus egészen leégett csontjaimról; azért rejtegetem, mert látásuk undort szül.

— Szegény férfi! — mormogá Fauvel jóakaró hangon.

— Ne sajnáljon! — kiálta fel hevesen a spanyol, — nem érdemel szót! Hogy lehet fájlalni a test szenvedéseit!

— Önnek talán lelki szenvedései is vannak?

Este van rémitően felkaczagott.

— Nem! — válaszolt végre, — Boldog vagyok, véghetetlen boldog!

— Van önnek családja?

Ha a széles karimájú kalap árnyékot nem vet a spanyol össze-visszavagdalt arcára, láthatta volna, mint sápad az el.

— Nincs, — viszonzá néhány percnyi szünet mulva, — senkim sincs, épen senkim, senki sem gondol velem, én sem gondolok senkivel. Hát önnek, senor, van-e otthon családja?

— Van anyám, — válaszolt mosolyogva Fauvel Armand, — nővérem és jegyesem.

— És mind a hárman szeretik?

— Lelkük mélyéből.

— És ha ön soha sem térne vissza körükbe, boldogtalanok lennének?

— Ugy hiszem, hogy meghalnának.

— Akkor vigyázzon életére, senor! mert élnie kell azokért, kik szeretik!

Azután hirtelen közbevágtott.

— Tehát holnap! El ne felejtse az időt s a találka helyét.

S ezzel oly gyorsan eltávozott, a mennyire csak sánta lába engedé.

A tiszt lassu léptekkel közeledett katonái felé.

Utközben így szólt magához:

— Mily különös ember ez! Mennyi keserűség van tekintetében s mosolya mily kétségbeesett! Vagy én csalódom rendkívül, vagy e férfiú végzetlenül sokat szenvedhetett életében.

Azután hazájára gondolt; földézte lelkében édesanyja, testvére és jegyese imádott alakjait.

— Mily boldogok lesznek, ha viszont fognak látni, — mormogá, — mennyi öröm és határtalan boldogság egyesülésünk napján! Talán nem sokára itt lesz az oly rég ohajtott s várva-várt nap. Ki tudja, hogy holnap örömet nem fogom-e még nevelni, ha elnyerem a kapitányi vállrojtot!

Ez ígérő álmok által ringattatva, Armand az est óráit igen rövidnek találta.

A térségen magasan lobogó tüzet rakatott, s midőn az éjszaka beállott, köpenyébe burkolódzva, fejét katonái egyikének borjújára hajtva, a tűz közelében a fiatalság mély álmába szenderült.

VII.

A t ő r.

Az éj nyugodtan mult el. Semmiféle gyanus jelenség nem zavarta az öröket s az alvók álmát.

Másnap a kitűzött időben a csapat az Este van Gallina által kijelölt irányban utnak indult.

Hogy az óriási tölgycsoportot, a találka helyét elérhossék, a szétszórt kunyhók közt kelle elhaladniuk, mely a falu egyetlen utcája volt.

Épen a déli nyugalom órája volt, mikor egy spanyol közmondás szerint, melyet már idéztünk, csak kutyákat és francziákat lehet az utcán látni.

A falu összes népsége: férfi, asszony, gyermek össze-vissza hevert a ház eresze alatt, mely még az utcára is ki-nyújtá árnyékát.

A férfiak állig mindnyájan öreg barna köpenyeikbe voltak burkolva, mely olyan kinézést adott nekik, mintha büszke hidalgók volnának.

A nők hosszú és sűrű fekete hajzata festői rendetlenségben hullott alá; az élénk színű tarka kendő alól, melylyel villogó szemü fejcskéik be voltak kötve.

A gyermekek egy része az árnyékban, más része a napon hasalva szunnyadozott. Egyedüli ruházatuk egy ing volt, mely a hosszú használat által eredeti színét annyira elveszté, hogy azt meghatározni lehetetlen.

Néhányan még e ruhadarabot is leveték s úgy néztek ki, mint a kis meztelen amorok.

A szabályos léptek zaja s fegyvercsörgés fölébreszték egy perczre az édes déli álmot élvezőket.

A nők fölemelték fejüket s felnyiták félig hosszú piláikat.

A férfiak könyökre támaszkodtak s a széles karimájú kalap alól gyűlöletes villámokat lövelltek az arra menőkre.

A gyermekek felugráltak porágyaikból s miután egy ideig kíváncsian vizsgálták a katonákat, utánuk futottak s caracos-nak csufolták, mi Spanyolhonban igen sértő kifejezés.

E bizarr és eredeti festőiséggel bíró képhez vegyük hozzá a naptól égetett kunyhókat s a távol kékjébe elmerülő sziklacsoportokat, s az érdekes tájkép szemeink előtt lebeg.

Mindez a legcsudálatosabb módon ömlött egy egészbe; érdemes Decamps ecsetjére, ki kortársai közül legszebben tudta vászonra varázsolni, a mint a nap égető sugarai a kunyhók fedeleire lövellnek.

Fauvel Armand nem volt művész, de magában hordozta a festőiség iránti hajlamot a legnagyobb mértékben kifejlődve. Csudálkozva szemlélte az érdekes és minden pillanatban változó jeleneteket.

Tetszetek neki e büszke tekintetű parasztok sokkal jobban és méltán, mint a szinpadi spanyolok. Tetszetek neki a nők is, csak azt sajnálta, hogy a szappan használata előttük ismeretlen.

Ezalatt a kis csapat a falu legutósó kunyhóját is elhagyta.

A gyermekek megunva a hasztalan csufolódzást s talán még jobban az égető sugarakat, lassankint elmaradoztak.

A kis csapat elérte a hegységet s közeledett az óriási tölgyekhez.

Este van Gallina egy százados tölgy tövében hevert; midőn észrevette a francziákat, fölemelkedett.

— Tiszt ur, ön igen pontos; ezt szeretem.

— És most mit tegyünk? — kérdé a megszólított.

— Kövessenek.

— Nincs valami figyelmünkbe ajánlani valója?

— De igen.

— És az?

— Hogy némák legyenek, mint a halak.

— Számolhat reánk. Még egy kérdést.

— Tessék.

— Egyedül lesz a láthatatlan?

— Ugy hiszem, egyedül. Azonban o tekintetben határozott választ nem adhatok; lehet, hogy emberei a barlang körül heverésznek, déli álmukat szunnyadva; ámbár nem hiszem.

— Ez az, mit tudni akartam. Most már indulhatunk.

Este van a csapat élén haladva a rendes utról letért, s a hegy meredekén sánta lába daczára oly rendkívüli gyorsasággal haladt, hogy a francziák alig bírták követni. (Folyt. köv.)

Balhit és tudomány.

(Vége.)

Galvaninak az utókor igen nagy érdemet tulajdonít, midőn a galván-képészetet róla nevezé el; pedig ő a békacombok vonaglását még bizonyos bennlétező állati villanyosságnak tulajdonítja.

Volta vala az, ki a két különmű ércz érintkezését vette indító okul s létrehozá a nevét megörökítő oszlopot, réz és horgany-lemezeket állítván abban össze, úgy, hogy minden réz és horgany-lemez közé egy savas posztódarabot alkalmazott, miután tapasztalta, hogy ily nedves és savas vezetők mellett a villanyosság növekszik.

A vegyontást, mely itt létrejött, csak Febroni észlelte és tette közzé, s mily fényesen bizonyult be ezen állítása, a galvanismus gyakorlati alkalmazásában tünt ki.

A galvánképezés 1839-től van használatban s minden esetre a legnagyobb szerű eredményeket mutatja fel, melyeket villanyosság útján létre tudunk hozni.

A galván-képészet a villanyosság vegyhatásán alapszik,

Ha egy fémoldatba a galvánláncz két sarksodronyát bevezetjük, azt fogjuk tapasztalni, hogy a fémrészecek a nemleges sarkon fognak lerakódni, míg a sav, mely a fémet feloldá, a tevőleges sarokra huzódik. Ha a nemleges sarokra most bizonyos tárgyat teszünk, kis idő múlva az oldatban létező fémmel lesz bevonva, mi hosszabb idő után vastag kéreggé válik.

A galván-képészet haszna a műiparra nézve kiszámíthatatlan. Ez által nemcsak azt nyerjük, hogy bármely tárgyat tetszés szerint arany-, ezüst-, réz- vagy más fémmel vonhatunk be az alakok, domborodások, a legfinomabb metszések és árnyalatok tökéletesen hibátlan megmaradása mellett, hanem a jeles metszvények s faragványok pontos, hű utánzását is, csekély fáradság, kis költség és rövid idő alatt. Kitűnő szolgáltatást tesz e találmány a vegytermekben s azon nyomdákban, hol egy fametszettel több ezer példányt kell nyomtatni. Ennyi példány mellett a fa annyira elkopnik, hogy az utósóknál az alakok sötét foltokká változnak; minek úgy veszik elejét, hogy a fametszetet galván-képezés útján érczfelülettel vonják be, vagy másolják le érczben, mi által a kép finomabb s a metszvény természetesen sokkal tartósabb lesz.

A galván-képészet ily kisebb iparcikkék mellett nagyobb szerű műveket is képes felmutatni, melyek legújabb idők vívmányai.

Páris térein levő szobrok nagyobb részt galván uton nyertek érczfelületet. Megemlítendő különösen a Place de Louvre-on diszlő remek ugró-kut; a Place de la Concorde két kutja, melyek egyedül 1700 mázsa kénsavas rézéleget emésztettek föl. Készítőjük Ondry ur Párisban, kinnek műhelye egy évben 7000 mázsa kénsavas rézéleget és 2400 mázsa horganyt fogyasztott el.

A galván-képészet mintegy csudaművét teszi a Rómában létező Traján szobrának utánzata, mely III. Napoleon költségére készült, ki ezt először, ennek történelmi érdekétől s nagyszerűségétől indítva, darabonként gipszbe másoltatta le. A szobor Marcus Ulpus Trajánusnak volt emelve, ki K. u. 98-

117-ig uralkodott s kit a nép optimusnak nevezett s a senátus, 114-ben a Forum Trajanin e szoborral tisztelte meg. Készítője Apollodorus damaskusi művész volt. Ezen szobor egyedüli emlék azon korból, 124 láb magas s 33 óriási márványdarabból áll; külseje 2—3000 művészileg kiállított alakot mutat fel, melyen a császár ötvenszer fordul elő. A nagyszerű másolat készítője az előbb is említett Ondry ur. E művet 500 öntvényképezi, melyek ha kiterítettnek, 6000 négyszög hüvelyknyi térfogatot töltenének be.

Ki gondolt volna ezekre ezelőtt csak félszázaddal is?

A villanyosságnak e vegytani hatásán kívül van még egy, nem kevésbé nevezetes élettani hatása is. Ől és teremt egyaránt, a mint az elemeket megfékező tudomány parancsolja.

Valóban bámulandó e természeti tünemény titkos hatása az emberi életszervek működésére. A szervezet oly felbomlásában, melybe orvosi kéz nem hatolhat, az orvosszerek hatálya hajótörést szenved: a villanyosság bámulandó eredményeket mutat fel.

Sorsom legközelebb az egyetemi belgyógyászati kórodába vezetett, hol a tudomány ritka alaposságával kezelt gyógyítások között, következő érdekes esetet is szemlélhetem:

Folyó évi február hó 5-kén egy folyton csuklási rohamoktól kínt egyén: Engelmann Sámuel, Eperjesről, vétetett föl a kórodába, ki mint állítá, mult évi július havában utközben nagyon megázott s áthüté magát, miután erős csuklási roham fogta el, mely kezdetben napjában csak kétszer-háromszor s rövid tartammal jelentkezett s ő folytatta cipészi mesterségét ily állapottal vagy két hétig, midőn a csuklási rohamok sürűbben kezdék látogatni s erősödtek, majd minden öt percznyi időköz után megújulva. Aggályosnak találván állapotát, orvosi segélyhez folyamodott s használt labdacsokat, porokat és mindennemű híg szereket, melyek azonban legkisebb eredményt sem mutattak fel. Egy gyógyszerész adott neki ezután — mint mondá, — valami terpentín-féle tartalmu orvosságot, melynek használata után a rohamok gyengültek, végre megszűntek s a beteg már 8 napig élvezte a rég nélkülözött nyugalmat. Nyolczad nap — izraelita levén, — az engesztelődés nagy napján böjtölni akart; a déli órákban azonban a csuklás ismét megrohanta s az előbb jó sikerrel alkalmazott szer sem állította azt el többé. S így kínlódott 8 hosszú hónap át. A környék legnevezetesebb orvosai sem tudtak baján segíteni; míg valami okos ember tanácsára, a pesti egyetemi kórodát kereste föl. Dr. Vagner János, egyetemi tanár és dr. Jeney Gyula segédtanár urak vették őt ritka emberszeretettől vezetett gyógykezelésük alá. Miután a jéglabdacsok s más e bajban alkalmaztatni szokott szerek a kívánt eredményt föl nem mutatták, dr. Jeney ur a villanyosság hatalmas erejéhez fordult s a két sarksodrony a diaphragmával összeköttetésben levő nyakizom és a diaphragma irányában a hasra alkalmazva, a legfényesebb sikert mutatta fel. A csuklási roham rögtön csökkent s csak óránként, vagy két óránként igen-igen gyöngén jelentkezett, míg a beteg három nap múlva a villanyfolyam hatásának ismét alávetetvén, teljesen megszűnt. Dr. Jeney ur az élettani alkalmazásokra készített 60 elemből álló Smee-féle telepből, miután a beteg 30 elemnél jókora rángásokat kapott, csak 20 elemet alkalmazott s ez hozta létre a csudahatást.

Felbuzog az ember szíve s örömben áradoz, a tudománynak ily győzedelme fölött.

Paszlavszy József.

Egy hét története.

Márczius 10-kén.

Csata előtt. — Hangverseny. — A befőttről. — Lőfogatu műérzék. — A „Mizantrop.” — Öreg legény. — Eczetté vált komikum. — A költészet hatása. — Az utósó próféta. — Rabbi Meir. — Kődbe borult szép vidékek. — Bár-csak-ok.

A lefolyt hét legnevezetesebb eseménye nálunk nem a korteskedés, mert ezzel most úgy vagyunk, mint az ellenséges táborok, csata előtt; az erők tömeges összevonása minden részről be van fejezve, a felállítás is megtörtént, mindenki elfoglalta állomását; még csak az van hátra, hogy titokban minél több kárt tegyünk az ellenségben, beszéltsük a késedelmezőket és minél többeket csábítsunk átszökésre; mert holnap, azaz egy-két hét múlva megdördülnek a választási menetek nehéz ágyui, ropog a szavazatok sortüzeleése, itt lesz az élet és halál fölött döntő csata napja; addig tehát hadd pihenjenek a seregek; legfőlebb egy kis szíverősítővel kedveskednek nekik, hogy a jókedv ébren maradjon bennük és valahogy össze ne téveszszék a jelszót.

És hasonlóképen nem igen van már érdeke a hangversenyeknek, mivelhogy azokból csaknem minden este egygyel kell megbirkoznunk. Stockhausen, Deutsch, Huber, Spiller, Brahms, sat. Van köztük jó is, de mivel a legnagyobb része nem dicsekedhetik ez erénnyel, úgy vagyunk vele, mint mikor az estélyen a bájos házi-asszony sajátkezüleg az ő legjobb befőtjtjével kínál meg; kosarat nem adhatunk, a nagy kitüntetés lángra gyújtja szívéket; szemenkint szopogatjuk le tehát a zamatos csemeget, hanem minden egyes szemnél azt a keserű tapasztalatot vagyunk kénytelenek tenni, hogy a bájos házi-asszony elvétette a czimet, nem a mi tányérunkra, hanem egészen máshová kellett volna a befőttet kiöntenie; elromlott, megdohosodott. Nincs mit tennünk, magunkba kell diktálnunk, és annyira oda leszünk tőle, hogy attól fogva az ananászhoz is félelemmel nyulunk, mert annak is, úgy tetszik, mintha az a bizonyos befőtt szaga volna.

Pedig a hangversenyek melegházaiban az ananászok átaláiban ritkán teremnek mai nap. Meglehet, hogy az emberiség nőtt ki belőle és a komoly korban az izlés is megférfrasodott; (bocsánat, de tán „megnöiesedett” kellett volna mondanom, mivelhogy izlés dolgában bizonyára a nőké az elsőség); de a hangversenyek már nem ragadnak úgy el, mint hajdanában. Váray ur, a ki a mult héten kis reményű nagy fiával együtt egy egész hangversenyt rakott vállaira, maga komponálván a műsorozatot és maga — fiával — adván azt elő és hasonlóképen csaknem maga — fiával — hallgatván azt végig — talán maga sem tartja magát Lisztnek; hanem azt tartom, hogyha maga Liszt még egyszer az lehetne, a mi egykor volt, hiába lenne azzá, nem találná többé azt a világot, melyben a nők térdre borultak előtte, a férfiak pedig lovak helyett maguk fogták be magukat kocsijába. Mai nap, ha a férfiak be akarják magukat fogni, összeállanak consortiumba s lóvonatu vasutat alakítanak; akkor is ők huzzák a művészetet, gondolják, és még nekik fizetnek belépti díjat; a mi pedig a nőket illeti, azok ugyan még most is égnék a művészetért, és azt ösztönből is kell ten-

niük, mint a csalogánynak az éneklést; mert a nő csak addig és annyiban viseli joggal nevét, a míg és a meddig a költészet meg van benne testesülve; hanem azért térdre az sem borul többé a hangversenyhős előtt, nem az többé előtte a férfiak ideálja; hiába, demokratikusabb lett az élet és a sok közpszerű hangversenyek özönéből futni, menekülni vágyódik, hogy még csak hirüket se hallja.

És futottak a színházba oly nagy számmal, hogy még a budainak is szép közönség jutott, és nem sajnálják, a kik oda menekültek, mert mind a két színházban olyan újdonságok adattak e héten, melyek azóta a főváros kedvencz beszédanyagát képezik.

A nemzeti színházban a „Mizantrop”-ot adták elő Moliére-től, a budaiban „Az utósó prófétát, vagy Jeruzsalem pusztulását” Dux Lajostól, és e két előadás a lefolyt két hét legnevezetesebb eseménye.

Bonzolgatják, bírálgatják e két darabot, mindenki úgy érzi, hogy nincs vele megelégedve, és azért mégis szívesen nézi meg másodszor és harmadszor is; miért? azért, mert mind egyikben van valami, a mi nem felel meg várakozásának, de mindenkiben van az, a mit Isten csak választottjainak ad kölcsönben, egy szikra az örökkévalóságából, költészet.

Nézzük először a „Mizantrop”-ot. Hölgyeink tudják, hogy Moliére 1626-ban született és annál fogva fia, a „Mizantrop” most már körül-belül kétszáz éves legény. És azt is tudjuk mindnyájan, hogy kétszáz évvel ezelőtt az emberek csak úgy, mint most, férfiak és nőkből állottak ugyan, hanem azért egészen másképp gondolkodtak, másképp éreztek és más igényekkel voltak a szinpad iránt, mint mostanában. Kivált a francia szinpad iránti igények merőben eltérők voltak a mostaniaktól. Mostanában a francia színirodalom leginkább abban tetszik magának, hogy a napi életet szellemdus modorban állítja a néző elé, akkor meg az volt a czélja, hogy az eszményt tüntesse föl; most meglepő cselekményre, akkor a tökéletes jellemekre, most a szikrázó szellemre, akkor a zengzetes nyelvezetre fektették a súlyt. Csak hasonlitsuk össze Dumas és Sardou műveit Racine, Corneille és Moliére műveivel és azonnal szembe szökik az ellentét az alakításban ép úgy, mint az alkotásban. És honnan ez ellentét? Onnan, mert az akkori emberek is merő ellentétei voltak a mostaniaknak, és a legnagyobb költő is csak az életből merít.

A „Mizantrop” is az ő korának hű szülöttje; nagy-szerű mű, hanem kétszáz éves. Ha még tragikus alak volna! A fájdalom mindig megindító, azért tetszenek Shakespeare művei most is csak úgy, mint száz évvel ezelőtt; de a bohóságokkal másként áll a dolog; a mit a világ száz év előtt bohóságnak tartott, az mai nap sokszor vagy ostobaság, vagy elszomorító. Így vagyunk a „Mizantrop”-pal is. Alcestnek hívják. Olyan ember ez, a ki gyűlöli a tettetést, mindenütt a valót keresi, és mindenkinek szemébe mondja az igazat. Jön hozzá egy versfaragó, a ki elhalmozza dicséretekkel, eseng barátságáért és felolvassa neki elmeszüleményét. Akkor is úgy volt az, hogy minél gyöngébb poeta volt valaki, annál

jobban volt magával eltelve; képzelhetni tehát, milyen érzellemmel távozik tőle a sonettista, Orontnak hívják, midőn Alcest azt mondja neki, hogy sonettje nagyon jó befűteni vele! Majd hogy saját házából ki nem kergeti!

Ep úgy jár szeretőjével, Celiméne-nel. Ez egy kedves, fiatal teremtés, se több, se kevesebb, mint száz más szép fiatal hölgy; szereti, ha bókolnak neki, a pletykától sem idegen, hamiskodik is egy keveset, és mindazt inkább könnyű elméből, mint könnyelműségből. Természetesen sok udvarlója akad, mert a férfivilág szereti az effélét, ha másért nem, hát azért, hogy hát mögött legyen kit leszólnia. Alcest is szereti, de nem csupán mulatságból, mert nála a szerelem is komoly valami, és nem leszólási célból, hanem azért, hogy nőül vegye. Neki az a szándéka, és hogy azt elérhesse, azon kezdi, hogy a Celiméne-t minden hibáira figyelmezteti, és a vége az, hogy Celiméne is, csakugy mint barátjai, túlradnak rajta és szegény Alcest, aki eleinte csak filozóf volt, most mint sült mizantrop hátat fordít a világnak és magányba huzódik.

Kétszáz év előtt komikus lehetett ez alak, de mai nap már nem az; akkor még az volt a hit, hogy az erkölcsi hiba. hiba; most — a ki ezt szemébe meri valakinek mondani, az nem tréfás ember, hanem kába, a kin most nem nevetnek, hanem szánakoznak, mert egy perczig sem lehet kétség az iránt, hogy szomorú vége lesz neki. Azért nem tud a mai közönség a „Mizantrop“-on nevetni; eszébe jut ez is, az is, a ki hasonló szép szándékkal lépett ki az életbe és csak magát ütötte vele agyon.

És mindamellett élvezettel nézzük, vagyis inkább hallgatjuk végig e darabot. Jóformán semmi cselekmény nincs benne és bonyodalom még ennél is kevesebb, és mégis lelkünket bilincseli le e mű; mert egy lángelme műve ez, tele a költészet ragyogó gyémántjaival, melyeket a századok karmai még csak megkarczolni sem birnak. Hát még ha a fordítás is olyan zengzetes volna, mint az eredeti. Szász Károly fordította, de az eredetit Molière irta!

Dux Lajos művével is úgy vagyunk. „Az utósó próféta“ rossz tragédia, de egy nagy tehetség első darabja. A mi rossz benne, az a kezdő hibája, de a mi jó benne, az annyira jó, hogy nagy reményekre jogosít.

A darab azon korban játszik, midőn a zsidó nemzet már a rómaiak járma alatt nyüögött Palestinában. A rabiga az erkölcsöket is megtöri és ezen elerkölestelenedett jeruzsálemi nép közt él Meir, a böcs, a rabbi. Hivei prófétának tartják, és azon vannak, hogy lépjen ki a tottek terére, és legyen vezérük a romlott tanács ellenében. De a böcs ismeri a félrovezetett tömegek erőtlenségét és forgandóságát, haboz tehát és csak midőn barátját: Bar-Kamza tanácsbelit nyilvánosan meggyalázzák, határozza el magát a cselekvésre, és a vége az, hogy elveszti nejét és életét.

Meglehet, hogy visszatérünk még e műre, akkor majd részletesebben írjuk le a mosét, ámbár nem hiszszük, hogy soká fenntartja magát. Sok benne a hiba; a jellemek nem domborulnak ki, a cselekmény kuszált, a láthatár ködös; de ez mind el fog mulni, mihelyt a tehetség, mely e művet alkotá, teljesen ki lesz fejlődve; mert e hibával telt műben is olyan erőt mutatott, mely idővel a legnagyobb képes lesz megmérkőzni. Csak ki is fejlődnek! csak a napi politika férgei ne rágják le a lángelme ojtását lelkében! Ugy tudjuk, hogy e ritka szép tehetség a sajtó-bureauban van alkalmazva. Beh nagy kár volna, ha ott agyon vezérezikkeznek.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

*** (Mai számunkhoz van mellékelve) új előfizetési felhívásunk; hűségesen, mint szokásom, mondtam el benne, mire törekszik lapom és miért kérem ki hölgyeink további pártolását részére. De minden szép szónál szebben beszél a tett. Hölgyeink ismerik lapomat, tudják, hogy az nem szolgál pártnak, hanem csak az igazságnak, mert az nem ismer más érdeket, csupán csak azt, hogy hölgyeink által a szépet, jót és nemeset óltalmazzuk és terjeszszük a hazában.

És mert ez úgy van, itt csak arra kérem tisztelt előfizetőinket, hogy azok, a kiknek ez évnegyedben nincs szükségük előfizetési felhívásra — és ilyenek valamennyi fél éves előfizetőink, — ne hányják azt el, hanem küldjék olyan körökbe, ahol egy régi jó irányu lapnak új híveket szerezni remélhetnek. Hadd ismerkedjenek meg e lap irányával és ha még azt is látják, hogy a mit a lapra költenek, azt azonnal kamatostul könyvekben kapják vissza, akkor bizonyára jó szívvel veszik a baráti figyelmeztetést, sőt nem egy közülük köszönetet fog nekik mondani a megküldött előfizetési felhívásért.

És mert meg vagyok győződve, hogy őszinte kérésem nem fog sütkertelenül elhangzani, úgy intézkedtem, hogy ápril havában egészen új folyam kezdődjék lapomban, hogy az ujonnan jelentkező előfizetők szintén csonkítatlan cikkekkel kapjanak.

Emilia.

*** (Király és Királynő ő Felseégei) múlt hétfőn reggel félhétkor utaztak el Budáról Zágrába. Királynő ő Felsege a palotában búcsútvevőknek szívélyesen mondá: „Viszontlátásig!“ Ő Felsegeik kíséretében voltak gróf Andrassy Gyula és gróf Festetich György miniszterek, herceg Thurnné, gróf Andrassy Gyuláné, Ferenczy Ida k. a. sat. A zágrábi udvari személyzet körülbelül 140 egyénből áll. Buda főpolgármestere és kapitánya a palotától az indóházig kísérték ő Felsegeiket. A királyi kocsit előtt két városi huszár lovagolt. Az indóházban jelen voltak Albrecht és József főherczegek, báró Wenckheim s a fönt említett miniszterek, b. Nopcsa főudvarmester és gróf Zichy Ferencz, mint a déli vaspálya-igazgatóság elnöke. A királynő uti öltözete fekete selyemruhából és bársony-palettából állt, fekete kalppal. A zord időjárás miatt a kis Mária Valéria főherczegnő a budai palotában maradt, Nische udvari tanácsos nejének felügyelete alatt. Királynő ő Felsege múlt pénteken már ismét visszatért Budára.

*** (A királyi pár) zágrábi útjáról következő táviratok olvashatók: Székes-Fehérvár, márczius 8-kán. Király és Királynő ő Felsegeik, a nagy számmal egybegyűlt néptömeg által lelkesülten üdvözlötve, ide érkeztek. Szőgyényi főispán rövid beszéddel üdvözlé ő Felsegeiket; e beszédre ő Felsege kegyteljesen válaszolni és szünni nem akaró éljenzések közt a felállított katonai dísz-századot megsejmlélni méltóztatott. A nép minden állomáson nemzeti szín zászlókkal és zenével üdvözlé ő Felsegeiket. Martonvásáron, hol a vonat négy perczig állt meg, ő Felsege a tömegesen egybegyűlt nép élénk éljenzése közt a waggonból kiszállni méltóztatott. — Zágráb, márczius 8-kán. Király és Királynő ő Felsegeik a megállapított órára ide érkeztek. A fényesen kivilágított pályaudvar folyosóján a bán: báró Rauch és báró Gablenz altábornagy várták ő Felsegeiket. A váróteremben Zágráb város polgármestere tartott üdvözlő-beszédet, melyre ő Felsege kegyteljesen ezt méltóztatott válaszolni: „Orvendez, hogy hosszabb idő után újra láthatom hű Zágráb városomat. Valamint nekem,

ugy a Királynénak is különös meglegedésünkre szolgál, hogy önköi loyalis érzületeinek kifejezését személyesen vehetjük át. Adják tudtukra polgártársaiknak szívélyes üdvözlétünket. — E kegyteljes válasz után az elláthatlan sokaságu közönség harsogó zsvio-kiáltásai közt vonultak be ö Felségeik a városba. Az utcák mindenütt ünnepiesen vannak kivilágítva és a legdusabban diszitve. — Ö Felségeik az összes vasuti állomásokon a legélénkebb lelkesültséggel fogadtattak az üdvözlésükre tömegesen sietett nép által. — Steinbrückentől Zágrábíig a zászlók szakadatlan sora lengett; míg a hegyeken és a Száva folyó partjának egész hosszában örömtűzek világitottak.

✱✱ (Mária Valériát,) a kis főhercegnőt, most választják el. E végre Cséry Lajos minta-tehenészetéből legmagasabb kívánatra két tehén és két bárány vezetett fel a budavári királyi lak istállójába, hol ezen állatok a célra helyezvék el, hogy a kis főhercegnő számára mindig egészséges tej legyen kéznél.

✱✱ (Mágnás műkedvelői előadás.) Gr. Csekonicsné termeiben e napokban műkedvelői színi előadás lesz, melynek műsora három egy felvonásos vigjátékot tartalmaz, egyet francia, egyet magyar és egyet német nyelven. Az első darab lesz: „Les deux sourds“ („A két süket.“) Személyek: Damoiseau: gr. Károlyi Gyula, Placide: gr. Festetich Andor, Boniface: gr. Károlyi Pista, egy csász: gr. Batthyányi Elemér, egy kertész: gr. Teleky Ede, Englantine: gr. Csekonics Margit. — A második darab: „Álmában beszél.“ Személyek. Teune: gr. Károlyi Pista, Emma, neje: gr. Karacsay Klementine, Aahn özv. gr. Károlyi Palma, dr. Ramming: gr. Teleky Ede. — Harmadik darab: „Die Vorlesung bei der Hausmeisterin.“ Személyek. Maxlin asszony, házmesterné: gr. Károlyi Gyula, Charlotte kisasszony, házgondviselő: gr. Desewffy Aurél, Czerdilakin ur: gr. Széchenyi Pál, Krescentia, a házmesterné leánya: gr. Széchenyi Alexandra, Hippelberger, művész: gr. Teleky Ede, egy asszonyság: gr. Andrássy Leontine, egy ur: gr. Apponyi Albert.

✱✱ (Szinpadi vizsga.) Mult szerdán d. u. 1 órakor volt a színészeti tanoda első gyakorlati vizsgája, Paulay Ede tanárral. Az előadás négy részből állott. Corneille „Cid“-jéből az első felvonás két végjelenését láttuk, midőn a vitézi érdemeik fölött versengő két öreg összevész s Gomez (Várföldi) arczon üti Diegót (Nagy Imre,) ki fiát, Rodrigót (Gerőfi) ezért boszura hívja föl. Jól szavaltak s a büszkeség, érzékenység és mély megsértődés hangját eléggé eltalálták. — „A lowoodi árva“ első felvonásában Rákosi Szidónia kisasszony szép képessége tünt ki. Eyre Jamet játszása, sok helyen igazi átérzettséggel és mindenütt értelemmel. Egészben véve igen megérdemlé a tapsokat és kihívást. Göthe „Testvérek“ című egy felvonásos színművében Helvey Laura k. a. nyert köztetszést. — „Bánk bán“ jeleneteiben Nagy Imre (Bánk bán) férfias alakja és erőteljes hangja sokat ígér. Várföldi a Tiborecz mély panaszait átérzetten mondta el, s Gerőfinek a szerelem esdése sikerült. Melindát Lukinits és Markus kisasszonyok játszták és Gertrud játékában bensőség volt. — Szigeti József tanár vizsgája jövő vasárnap lesz.

✱✱ (Székely Bertalan) „Anyai őrszem“ című festményéről, mely a párisi világtárlaton is látható volt, csinos olajnyomatu színes képeket készítettek. E képen három összefüggő epizód van. Az első egy gyermeket mutat, a mint a vízből kiálló fatörzsrőn gondtalanul lovagol, míg a háttérben a fiát kereső anya látszik; középen a gyermek vízbeesése; a harmadik rész az anyát ábrázolja, midőn kimentett fiát kebléhez szorítja.

A színnyomatot Bécsben készíték, Marasztóni rajzolta köre s ő és Telepi Károly adták ki.

✱✱ (Berlioz Hektor) híres francia zeneszerzőe hó 9-kén meghalt. Belioz „Rákóczi indulója“-nak átíratával nálunk is szép emléket hagyott maga után, s bizonyára többen lesznek művészeink között, kik kedves, megnyerő egyéniségére még ma is élénken emlékeznek. — A tehetséges francia zeneszerző 1803. deczember 11-kén La-Cote-Saint-Andréban született. Atyja orvos volt s fiát is e pályára szánta, de a kis Hektor kevés vonzalmat tanusított az orvosi tudományok iránt, s csakhamar a conservatoriumba lépett, hol Reicha vette át tanítását.

✱✱ (A pesti olasz opera-idény) Donizetti „Kegyencznő“-jével („Favorite“) fog megkezdődni. Előadják „Tell Vilmos“-t is, új kiállításal; továbbá az „Afrikai nő“ t, „Mózes“-t, „Nabuco“-t és „Álarczos bál“-t. Salvi a Rossini világhírű: „Stabat mater“-jét is elő akarja adni a vigadóban, ötszáz személyre menő zene- és énekkarral.

✱✱ (Spiller és társai) e hó 14-kén adják a Bach Sebestyén eisenachi szobra javára rendezendő hangversenyüket az „Európá“-ban, következő műsorról: Cherubini egy vonós négyese; Jentsentől „Erdei csevegés“; Volkmantól „Az álom“, éneklő Dunklén asszony; Bach S. „Ciaconne“-ja, Schweida zongorakiséretével; dal Beethoventől, éneklő Ellinger és Bach S. „F-dur versenye“, előadják Nikolics és Loschdorfer fuvalakon, Spiller és társai hegedűkőn és Trautsch tanár gordonon.

✱✱ (Rózsás napló.) Vasárnap f. hó 7-kén délutáni 4 órakor tartotta eskötetését Hirschler Fülöp császárfürdői bérlő Treuer Mina kisasszonynyal az izraelita nagy templomban.

✱✱ (Vegyes hírek.) Eszterházy herczeg még e hóban Budára költözik, s herczeg Eszterházy Lajos, József főherczeg főhadnagy-segédtsíztje, máris a családi palotában lakik. — Thaly Kálmán a honvédelmi ügyészséghez titkárnak nevezetett ki. — Schulz Ferencz, jeles pécsi építész, ki Vajda-Hunyad várának restauratiójával van megbízva, hír szerint, ö Felsége által megbízott egy a gödöllői erdőben emelendő vadászkastély építésével is, mely góthizlésben s még ez évben el kell készülnie. — Beniczky Lajos elveszése ügyében új nyomokat fedeztek föl s ezért új vizsgálatot is rendeltek el. — Gira Ferencz engedélyért folyamodott a városhoz, hogy több élénkebb helyen öntött vasból készült nyolczszögű kioszkokat állíthasson fel, melyeken transparent-hirdetések és mindögyikén egy-egy transparent óra lennének alkalmazva. — Egy Bécsben lakó régi magyar nemes család leánya: H. Irma néhány nap mulva a zsidó-hitre tér, hogy neje lehessen egy fiatal embernek, ki előbb fivéreinek nevelője volt. — A kormány nincs meglegedve az idej dohánybevéltés eredményével. Nevezetesen a közönséges dohánynemek nem birnak elegendő jó minőséggel. Így pusztán csak Arad vidékén 80,000 mázsa dohányt kellett visszautasítani, mert nem használható. — Az esküdtszék mult héten Horváth Gyula (Göcseji) zalogerszegi ügyvédet 9 szóval 3 ellenében izgatás sat. miatt bűnösnek találta, minélfogva nyolcz havi fogságra ítéltetett. — Jövő ápril 1-jétől kezdve német nyelvű politikai ellenzéki lap fog megjelenni, a „Hon“ által képviselt politikai elvek szellemében. — A magyar gazdaszszonyok egylete márczius 20-kán, délelőtti 10 órakor a városi rodout éttermében tartja meg évi közgyűlését, melyre nem-tagokat is szívesen látnak. — Sarolta császárné 1000 frtot adományozott a „Radeczky“ nevű hajóval elveszettök hátrahagyott családai

számára. — Wernold fegyvergyáros, kinek hátultöltő puskái a magyar honvédség felszerelésére elfogadtattak, hír szerint, egy nagyobbserű fiókgyárt fog Magyarországon építeni, mi iránt a kormány már tenné is a kellő lépéseket. Valósulása mindenesetre ohajtandó. — Egy sőjtőri gazdát a múlt héten kborló cigányok félig agyonverték és lovait elhajtották. A tetteseket Keszthely vidékén sikerült elfogni. — A svájci és olasz honi vízkárosultak javára Szathmár-Németi város közönsége által összesen 147 frt 32 kr (melyben a város 40 frtnyi adománya is bennfoglaltatik) és egy tallér, mint gyűjtés eredménye küldetett be a m. kir. belügyminiszteriumhoz. — Komócsy József kitüntetett szatirája: „A nyeglék” megjelent Aigner és Rautmann kiadásában. — Ivánka Imrét a moldvai magyar missió ügyében tanusított érdemeiért a galaczi egyház presbyteréül választá. — A királyi tábla két évre ítélte el a 10-dik számú pesti bérkocsist, ki múlt évben Ó-Budán egy agg katonát elgázolt. A nevezett bérkocsist a pestvárosi törvényszék két heti fogságra ítélte. — Jókai Mórnak egy emlékalbumot fognak küldeni, melybe terézvárosi pártjának minden választó-polgára beírja nevét. — Tettau Lázár és Sternberg Adolfnak Boldini Róbert ellen indított sajtóperében e hó 14-kén délelőtti 10 órakor lesz az esküdszéki tárgyalás. — Megint kering a hír, hogy a miniszterelnök megúván a Ludassi-féle dolgokat, a sajtóhivatal vezetését másra fogja bízni. — Takács Lajos, az, ki Stock aranyműves ellen gyilkossági merényletet követett el, múlt héten a kórházból kikerült és az eljáró tiszti ügyész: Csukási Károly által naponként kihallgattatik. Takács Lajos a rablógyilkossági szándékot tagadja. A vizsgálat ezen a héten jóformán be fog fejeztetni. — „Budapesti fővárosi takarékpénztár” czimmez új pénztintézet van alakulóban. — Albrecht főherceg, hír szerint, lemond a katonai főparancsnokságról. — Az első ipartanodát vasárnap ünnepélyesen nyiták meg a reáliskola épületében. Sokan voltak jelen: küldöttek a miniszteriumtól és városi hatóságtól. A beszédek az ipar és ipariskolák nagy és támogatásra méltó fontosságát fejtegeték. — A pápa felől az a hír volt elterjedve Pesten, f. hó 8-kán, hogy meghalt. A „Pester Lloyd” közölte is mint hirt; de megerősítő hiteles tudósítás nem érkezett. — A király 29 kérelmező számára 80 frtot adott át kiosztás végett Budaváros főkapitányságának. — Klapka tábornok Párisban van, s mint ottani lapok írják, a császár által is fogadtatott. — A láncz hid megváltására vonatkozólag gyakori tanácskozmányokat tart a láncz hid-társulat. A leltár már egészen készen van s az alkudozások eredménye a társulat e hó 20-kán tartandó nagygyűlésében leendő véglegesen kimondva. — A pénzügyminiszter Asbóth Károlyt a lippai államjavak igazgatóságához titkárrá, Hoffmann Károlyt pedig a kulai államjavak igazgatóságához tiszti őrnek névezte ki. — A bölcsőde sorshuzása jövő hétfőn lesz. A pompás ezüst nyeremények vasárnap a vigadóban ki voltak állítva, s az asztal körül jótékony szellemű hölgyek sűrűgtek, sorsjegyek eladásával foglalkozva. Valami 500 jegyet adtak el és jelentékeny összeg gyűlt be a felülfizetésekből is. — Strausz János, a híres bécsi táncz-zeneszerző még e hét elején jön Pestre egész zenekarával, s jótékony czélú hangversenyt rendez a vigadóban. — Magyar fika jelent meg a napokban a bécsi képviselőházban; Bécsben ugyanis eltiltatván az egy évi önkénteseknek a polgári öltözet, egy jogász, ki egyszersmind gyorsíró, az ott állomásozó magyar ezred egyenruhájában foglalta el helyét a gyorsírók

között. — Ő Felsége dr. Riedl Szendét a pesti királyi egyetemnél a német nyelvészet és irodalom rendes tanárává nevezte ki, Martinengo Nándor, pozsonyi lakosnak pedig közhasznú tevékenysége elismeréséért az arany érdemkeresztet adományozta. — Zágrábban Stroszmayer püspök is megjelent Ő Felségeik tisztelkedése végett. — A királyi pár ápril hó közepében Gödöllőre fognak vonulni, hová Rudolf koronaherceg és Gizella főhercegnő is lejönnek. — A budai népszínházban üres ház előtt mutatta be a múlt héten rémséges mesterségeit az ál-Ling-Look; pedig megérdemelte volna nagyobb részvétet, mert programja ha nem is változatos, de bizonyára válogatott volt. — Gróf Almásy Gedeon végrendeletének hamisítója ellen Budaváros törvényszéke tegnap mondta ki az ítéletet. Két millió forint forog szóban. A törvényszék a tettest 5 évi börtönre ítélte, mely ítélet ellen mind a vádlott ügyvéde, mind a közközdülő föllebbezéssel élnek.

++ (Halálozások.) A Keglevich-családot nagy veszteség érte: gróf Keglevich György, 24 éves ifju, a napokban meghalt. — Pilaszanovic Károly, Baja városa egyik tekintélyes férfia, márczius 1-jén, élete 47-dik évében meghalt s általános részvét közt kísértetett örök nyugalomra. — Raikovich Márk, sz. kir. Pestváros törvényszéke tanácsosa, hosszas szenvedés után f. hó 8-kán, esti 9 órakor, életének 47-dik, boldog házasságának 13-dik évében tüdőszélhűdésben meghalt. Béke hamvaikra!

(A „Hirvivő” folytatása a borítékon következik.)

Nemzeti színház.

Márczius 11-kén.

Márcz. 5-kén: „A Mizantrop,” Molière vigjátéka, 5 felv. — Márcz. 6-kán: „Észak csillaga,” Meyerbeer operája, 3 felv. — Márcz. 7-kén: „A trónkereső,” Szigligeti eredeti szomorujátéka, 5 felv. — Márcz. 8-kán: „A Mizantrop.” — Márcz. 9-kén: „Lohengrin,” Wagner operája, 3 felv. — Márcz. 10-kén: „Házasság XV. Lajos alatt,” Dumas Sándor vigjátéka, 5 felv. — Márcz. 11-kén: „Tévedt nő,” Verdi operája, 4 felv.

Budai népszínház.

Márczius 11-kén.

Márcz. 5-, 6- és 7-kén: „Az utósó próféta,” Lajos eredeti tragoediája, 5 felv. — Márcz. 8-kán: „Az ördögpiulái,” látványos bohózat, 4 felv. — Márcz. 9-kén: „Egy fehér Othello,” vigjáték, 1 felv. — Márcz. 10-kén: „Angolosan,” vigjáték, 1 felv. — Márcz. 11-kén: „A szerzetesek,” vigjáték, 3 felv. — E három utóbbi este a szindarabokon kívül az ál Look-Ling föllépte.

Gazdasszonyoknak.

Töltött sonka-szeletek.

Egy meglehetősen nagyságu fött sonka-darabot vékon szeletekre el kell vagdalni, néhány keményre fött tojást, kevés petrezselymet s egy kis piritott szalonnát apróra összedarabolva, három kanálnyi savanyu tejfellel, együvé kell habarni s ezzel minden sonka-szeletnek egyik oldalát megkenni s a megkent oldalnál 2-2 darabot egymásra kell borítani s az egészet szépen tálba rakni.

Ez ételhez következő módon igen jó mártást készíthetünk: egy meszely kitűnő minőségű bort a tűznél kissé megmelegítve, a hig tojás sárgájával s néhány kanál tejfellel jól össze kell habarni s használatkor a sonka-szeletekre ebből önteni.

Miklós-torta.

Tíz tojás fehéréből kemény habot kell verni, ehhez félfont finomra tört cukrot vegyíteni és félfont összezuzott mandulával jól összehabarni. A tíz tojás sárgáját egy kis törött cukorral meglágyítva, hozzá kell adni, s az egészet egy citrom apróra vagdalt héjával meghinteni.

A tésztát kétfelé osztva, egyik részét egy kerek formába kell önteni, azt ott befőtt gyümölcsessel s mindenféle cukrokkal behintve, a másik részt is rá kell borítani, s a felsőbb részbe hosszura vagdalt színes cukrokat szurkálva, az egészet mérsékelt meleg kályhában megsütni. Ha a tészta jól kisült, hideg helyen meg kell azt keményedni hagyni, s csak aztán fölvagdalva asztalra adni.

A. L.

Divattudósítás.

Türsch F. ur tavasz-idényi czikkei.

(Folytatás.)

Gyermek-vászonneműek.

Nyitott gyermek-ingek 90 kr, 1 frt, 1 frt 20 kr, 1 frt 75 kr, 2 frt és feljebb.

Nyitott gyermek-ingek, valódi batisztból, legelső használatra: 2 frt 50 kr, 3 frt 20 kr, 4 frt.

Hosszu vánkások, vászon- vagy perkálból: 3 frt 75 kr, 4 frt 50 kr, 6, 8—12 frtig.

Hosszu vánkások piquéből: 5, 6, 7, 8 frt.

Kis vánkások: 1 frt 50 kr, 2 frt, 2 frt 50 kr, 3, 4 frt.

Paplanlepedők: 3 frt 75 kr, 4 frt 75 kr, 6, 8, 10 frt.

Alsólepedők: 1 frt 90 kr, 2 frt 90 kr.

Kádkendők: 2 frt 50 kr, 2 frt 90 kr.

Pellenkák, vászonból: 65, 75, 80 kr, viaszos tafotából: 65, 70 kr, flanelből kivarrva: 1 frt, 1 frt 20.

Piquét-takarók: 1 frt 50 kr, 2, 3, 4, 5 frt.

Vászon-főkötöcskék: 42, 65, 80 kr.

Háromszegletes kendőcskék: 40, 50, 60, 80 kr.

Szajkendőcskék: 25, 30 kr.

Füldő-köpenyek: 2 frt 50 kr, 3 frt.

Szorítók, szélesség és hosszúság szerint: 25, 35, 50 kr.

Szakálkák, piquét-ből vagy viaszos tafotából: 32, 45, 60 kr.

Pólyaszalag, fehér vagy színes: 70, 80, 90 kr.

Hosszu vánkossa való levarrt betét-paplan: 2 frt 10 kr.

Öltöztető-vánkós: 1 frt 60 kr 2 frt 10 kr.

Lószőr-vánkós, nanquin-burkolattal: 3 frt, 3 frt 50 kr.

Selyem-paplanok minden színben: 8, 10 frt és feljebb.

Szött zubonykák: 50, 60, 70, 80 kr, kötöttek 90 kr, 1 frt 20 kr, 1 frt 50 kr, 1 frt 75 kr.

Zubonykák és főkötöcskék együtt, kötve, horgolva vagy hálózva: 1 frt 50 kr, 2 frt, 2 frt 75 kr, 3 frt 50 kr; szalaggal diszitve: 2 frt, 2 frt 50 kr, 3, 4 frt. (Vége köv.)

Mai mellékletünk magyarázata.

Az első alak: hosszú utcai öltözködést ábrázol. Az egész öltözködés selyemszínű lustreből készült. Az alsószoknya rövid és diszítés nélküli, a felső hosszú, uszályos és kétszer egymás felett hegyes ívekben diszitve, a melyek lusterrel vannak beszegve. A magas derék sima, az ujjak szűkek, a felső bő gallér pedig hátul fel van vágva, a közepén egy nagy csokorral diszitve, mely tafotából és fekete csipkéből készült. Ez öltözködés 40 frtba kerül, selyemből 100—120 frtba.

A második alak szintén utcai öltözködést mutat be, de uszály nélkülit. Az alsószoknya diszitése egy széles fodorból áll, azonkívül látható még rajta egy keskeny fodor is, mely részt van a ruhára oly módon felvarrva, hogy az háromszor futja keresztül a ruhát. A felsőszoknya köröskörül gazdag selyemrojtval van diszitve és két oldalt feltűzve. A magas deréknek elől hosszú mellényszerű lebbentyűi vannak, a felöltő egészen testhez álló, köröskörül rojtval és keskeny zsinórral diszitve. Elöl a derék zsinórok és apró gombokkal van diszitve. A ruha bordeaux-színű nehéz selyemből készült, ára 120 frt. Szőrkelméből ilyen gazdag kiállítással 60 frtba kerül, egyszerűbb diszitással és könnyebb szöveteiből 40 frtba.

Sakkrejtvény.

Hirsch Bertától.

so	remtsd,	é-	vét-	Hoz-	in-	és	te-
lő	gi	zád	ket,	ég	Is-	lé-	rők
Te-	haj-	ki-	let	ke-	Ö-	ne!	föld
ré-	szó-	ne:	tok	irt-	ö-	vi	ről,
de-	áld	va	be-	gyé-	Hoz-	tal-	Kit
mer-	vün-	ved	jult	ko	vá	ke-	rá-
mű-	min-	ve,	ről	zád,	mad	al-	ha
ket	Is-	szi-	nagy	ú-	tó	nyu-	ös

Lóugrás szerint megfejtendő.

Megfejtési határidő: ápril 10-kén.

A f. é. 7-dik számban közlött rejtvény értelme:

Ha bármit elveszt a kebel,
Én nem, soha sem veszttem el
Emléked, mely szűm mélyébe
Örök betűkkel van vésvé.

De fölvirul még egykor a
Viszontlátásnak hajnala;
Midőn szívem, mely úgy eped,
Meglát ismét. Isten veled!

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Gyura Janka, Pospischel Emma, Fischer Sarolta, Kazay Gizella, Szivós Zsigmondné, Buday Ilon, Hunyady Karolina, Czégényi Istvánné, Beretvá Terézia, Falvay Flóra, Heller Ilka és Berta, Malachovszky Béláné, Szentimrey Acház Berta, Jambrikovits Karolina, Rosenfeld Julia, Hirsch Róza, Roxer Anna és Alvina, Sárkány Luiza, Orbán Paulin, Mészáros Györgyi, Reményfy Ilona, Farkas Emma, Pethes Czike Karolina, Simonchich Etel, Kautz Emilia, Vályi Lajosné, Székács Vilma és Emma, Soltész Petronella, Ujfalusi Teréz, Dukai Takács Luiza, Lieszkovszky Paulina, Buday Mari és Terezi, Farkas Nina, Nagy Krisztina, Bukóvszky Regina, Jakabfy Erzsike.

A 6-dik számban közlött „Báró Eötvös József“-féle rejtvény megfejtését utólag beküldték:

Dukai Takács Luiza, Buczkó Thuróczy Antónia, Dubányi Róza, Bukóvszky Regina, Nádasz Anna, Maróthy Helén, Illés Bús Ludmilla, Jakabfy Erzsike, Ruttkay Ilona.

Tartalom.

A bizalomról. (Vége.) — Kedvesemnél, Udvárdy Gézáról. — A Lázár, Barcz Kálmántól. (Folyt.) — Esküvőn, Imrefi Jánostól. — A láthatatlan, Mihály Tivadartól. (Folyt.) — Hiedelem és tudomány. (Vége.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Sakkrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Felhívás. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: márcziushavi divatképünk.

Felölös szerkesztő, kiadó és lapulajdonos: Emilia.

A. CSALÁDI KÖR" DIVATKÉPEI

Márczius hóban.

Alter és Kiss nődivatterméből.

Ny. Rohn és Grund, Pest. 1869.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötetkönyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer hasábozott sorért 8 kr.

12. SZ.

Márcz. 21-kén.

1869.

Havonkénti színezett dívatképpel. minden szükséges hímzetrájkokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyv-melléklettel.

A könyvek megfizetése egész-, a műlap megfizetése félévi járattal köteleztetést foglal magában a lap irányában.

A kétszer-kettő.

A társadalmi nagy igazságokkal úgy vagyunk, mint a természet az ő alkotásaival. A mint megérkeznek az ideje, fakadásnak indulnak, láthatatlanul bár, de folyvást fejlődnek, izmosodnak és föld alatti mély utakon szívárognak beléjük a szükséges tápláló erők.

Igy van ez a női jogegyenlősítés kérdésével is.

Sok víz fog még a Dunán lefolyni, míg e kérdés meglesz oldva; nem is csekélység annak megoldása; az újkor minden átalakulási mozzanat ez egy pontban fut össze; az összes társadalmi és erkölcsi fogalmaknak kell előbb átalakulni és pedig a valódi demokrácia alapján, a míg a sor e kérdésre kerül, mert az örökkévaló igazságon, azaz az emberiség erkölcsi igényein kívül minden régi intézmény és érdek ellene van azon igazság elismerésének, hogy az emberi jogok gyakorlatára nézve semmi különbség férfi és nő közt, az érdekek és intézmények pedig csak kénytelenségből engednek hatalmukból.

Hanem azért folyvást előre halad az emberiség; miként a növény, láthatatlanul nő és miként a levegő, minden legkisebb repedéken betódul és viszi véghez az újalkotás isteni munkáját. A min az egyik uton nem bír erőt venni, azt más uton éri el.

A mit a bölcsészet századokon át hiába kísérelt meg, azt majd a számtan fogja kivinni, mert az erkölcsi elveknél most nagyobb hatalom a: kétszer-kettő, olyan különösök a gondviselés utjai.

Az újkor legnagyobb szerü vívmányait a pénz hatalmának köszönheti a polgárosodás. A pénz a demokrácia termé-

szetes szövetségese. A pénznek nincsenek ősei, nincs vallása; lételeme a mozgás, a munka; társul csak a tehetséghez és tudományhoz szegődik és a mellett a legnagyobb hatalom a földön.

Az újkor legdicsőbb alkotásait a pénz és tudomány szövetségének köszönhetjük. E két hatalomnak az eddigi haladó emberiség lassan mozgott és létrehozta a vasutakat, gőzhajókat, a távirdákat és a tenger alatti huzallal összekötötte Amerikát az öreg Európával.

E két hatalom egy perczig nem tud nyugodni; mindent átalakít, mindent előre kerget. Ma gyémántokat készít, melyeknek fénye vetekedik az igazi gyémántokéval; tegnap a légszusz segélyével az éjszaki sötétséget száműzte a földről, tegnapelőtt pedig a kátrány szemetjéből gyönyörű festékeket állított elő, vagy a pöczék tartalmával a kalászhok áldását szaporítja.

És ez még nem minden, sőt mindezen csudálatos alkotások semmi azon átalakításhoz, melyet e két szövetséges hatalom a társadalmi életben visz véghez. Százados előítéleteket, évezredek óta megrögzött fogalmakat dönt halomra, az egész polgári társaság új alakot ölt általa.

Minden nap új consortiumok, részvénytársulatok, bankok, egyletek alakulnak, és mi célra? csupa anyagi érdekek előmozdítására, csupa nyereségre; az egyik malmokat, a másik vasutakat, a harmadik bérházakat épít, és mindenik társulatban vegyesen vannak a régi családok ivadéakai és a tegnap született pénztőzsérek az értelmiséggel képviselve. Nemde, bámulatos ez?

Csak gondoljunk vissza tiz-husz évvel. Ha akkor valaki azt mondta volna, hogy gróf N és báró X nyájas szót fog váltani Y üzérrel, a kinek atyja nyulbőrrel kereskedett! Bizony, nyal józan eszében kételkedtünk volna ilyen embernek. És ma? ma már nem csak azt tapasztaljuk, hogy a hajdan megközelíthetetlen grófok és bárók nyájas szót váltanak, de még azt is, hogy együtt tanácskoznak, együtt számolgatnak ama tőzsérrel; egyenesen társaságba lépnek azon emberrel, a kinek apja nyulbőrrel kereskedett!

És ezek a csudák mind szemünk láttára mennek végbe és mi több, csudácul sem tűnnek fel; olyan csendesen, a legtermészetesebb módon enyésznek el a százados előítélek és évezredek balfogalmak és támad elő egy új társadalom, egy új élet, a nélkül, hogy jóformán észrevennők, sőt sok tekintetben a nélkül, hogy akarnók, csupán csak a pénz és tudomány szövetkezése által és csupán csak a kétszer-kettő kedveért.

Nem tudom már melyik, de valamelyik régi görög bölcse mondta, hogy minden tudományok tudománya a kétszer-kettő, és az úgy is van; az nem nyughatik, hanem előre törekszik folyvást, feltartoztathatlanul, belevon számításába minden érdeket és a mit céljának föl nem használhat, azt semmivé teszi, nem zajos robajjal, hanem csendesen, mint a halál: szétmállasztja és újat alkot belőle.

És csak egy iránt nem volna szeme? egy olyan bánya iránt, mely felszámíthatatlan értékeket foglal magában? Minden nap látja, előtte van és mégis csak ez egyet nem vonná be számításába, érdekeibe? Ugy-e bár, ez lehetetlen?

Nem szükséges mondanom, hogy a nőket értem e megbecsülhetetlen értékű bánya alatt. És hogy igazam van, mutatja az a körülmény, hogy a nagy nemzetgazdászok sürgetik leghangosabban a nő egyenjogositását. Angolországban Stuart Mill, Franciaországban Simon és Horn számokkal bizonyították be, mennyi drága kincs vész el a polgárosodás háztartásában az által, hogy a nők elől a munkásság tere el van zárva.

És a nemzetgazdászok számtani érvei mai nap szívrehatóbbak a bölcse szent igéinél, a mint a tapasztalat mutatja. Angolországban már nem elégszenek meg azzal, hogy a férjetlen nők birtokképesek, már a férjes nőkre is terjesztik ki e jogot. A jövő évtől kezdve az angol férjes nő egészen önállóan fog rendelkezni szerzeményével, önállóan fog szerződévényeket köthetni, perlekedhetni, adósságot csinálhatni és keresményéről végrendeletileg intézkedhetni. És ne tessék elfelejteni, hogy ez Angolországban történik, azon országban, hol a nők tudvalevőleg olyan tiszteletben részesülnek, mint sehol a száraz földön. Hanem az angol nemzet minden tisztelete mellett a nő iránt, összeférőnek tartja a női méltósággal, hogy tehetségeit hasznos munkásságra fejtsse ki; mert csakis ez célja a fentebb érintett billnek: birtokképesé akarja tenni a nőt, hogy munkásságra serkentse.

És a praktikus angol nem tart attól, hogy ezen önálló birtokképeség a családi életnek lesz hátrányára. Pedig az angol tudvalevőleg nagyon családis és nagyon erkölcsös nemzet. De éppen azért tudja, hogy mint a férfinál, úgy a nőnél is a munkásság legjobban óvja meg az erkölcsöt és az erkölcsös nő csak olyan munkakört választ, mely erkölcsi érzésével és női kötelességeivel összefér.

És Angolország most már nincsen olyan messze Magyarországhoz, hogy a mit ott helyesnek és szükségesnek ismernek meg, itt sokáig követésre nem találja. Az anyagi érdekek bizonyos közösséget állapítottak meg a polgárosult nem-

zetek közt, és a mi jót az egyik fölfedez, azt a másik is kénytelen elfogadni; azért ime, nálunk is feszegetik már a nő birtokképeségét, szerényebb alakban ugyan, mint Angolországban, mert nálunk csak az 1840-diki országgyűlés azon törvényét akarják nemzetgazdászaink megváltoztatni, mely szerint a nő váltóképtelen; bebizonyítják, hogy e törvény mennyire hátrányos a haza érdekeinek és egyszersmind azt is bizonyítják, hogy Magyarországon a nők már is milyen fontos tényezői a kereskedelemnek, és annyi eszük is van, hogy felbirják fogni, mi az egy váltó, miért ne adassék meg tehát nekik a jog váltókat kiállítani? — kérdi éppen tegnap, (márczius 14-kén,) hazánk legelső nemzetgazdászati lapja, a „Pester Lloyd.“

Mondom, szerényebb alakban merül föl a női birtokképeség kérdése nálunk, mint Angliában, de ha felgondoljuk, hogy jóformán csak tegnap óta vagyunk ismét a világon, teljesen meg lehetünk elégedve e kezdettel. Csak az első lépés legyen meg, csak egyszer szemébe ötljünk azoknak, a kik a nemzet szellemi és anyagi tőkéit számon kérik, akkor mindjárt nem fognak sokáig késhetni, a nő célszerű nevelése és munkára képesítése által új forrásokat nyitni a nemzet jóllétének, és a kétszer-kettő itt is a polgárosodásnak fog oltárokat emelni.

Emilia.

T ü n ö d e s e k.

Várady Gusztávtól.

I.

Még állj, még állj, te lázas elme!
Oszlojakat káprázatok!
Ama ködös, sötét lepelre
Sohasem lesz sugár lövelve,
Örök rejtély! örök titok!

Törpe szellem kis mécsvilága!
Ne háborogj; légy vesztegen;
Ama titkoknak szörnyű zára
Előtted mindörökre zárva,
Tied csak a vak sejtetem.

Mért az Istent keresni távol?!
Láthatni őt alatt, közel;
Tőle az ég el nem határol,
Ő mosolyog minden virágról
S ő szól, ha a villám lövel.

Törpe szellem! hát vond be szárnyad;
Es csendesülj le képzelet!
Hol a tudás napfénye árad.
Maradj csak ott, s ne üzd az áruyat,
Mely örülés felé vezet.

II.

Az élet álom; soknak édes,
Nekem gyötrelmes, kínos álom;
Hogy ébredés lesz-e s minő lesz,
Megfajti egykoron halálom.

Örök élet! mily rémos eszme!
Lelkemre fátyla nincs borítva;
Áldott legyen az ész világa,
Mely az örök nyugvást tanítja!

Nem kell nekem az örök élet;
Mennyet-poklot lelkem ne lásson;
Nekem a halál adja vissza,
Mit elrabolt fogantatásom.

A L á z á r o k.

Elbeszélés.

Barcza Kálmántól.

(V é g e.)

IV.

Eörs megszűnt létezni a világ számára, kilépett belőle. Csak lehetett volna annak emlékeit is feledni, s élni a jelennek, az édes emlékeket örömet oda adta volna a kárhozatosakért. Mit ér az olyan boldogság, melyet gyalázaton vásárol az ember?

És hagyján, ha ez csak őt magát, de mikor nejét s gyermekét is sujtja! Vagy tán nem hallá a hét gyász magyar sorát *) vagy tán nem érzé, hogy szégyenét fia is öröklí!

— Gyülölj meg, utálj meg, hagyj el engem! — mondá gyakran nejéhez. — Valahányszor rád tekintek, lelkem vádol, hogy gyáva voltam meghalni miattad. Ne pazarold reám édes csókjaidat, forró szerelmedet, gyülölj meg, utálj meg.

— Ha gyalázat ért, értem ért, segítem viselni. Szenvedésed az enyém is, te meg mosolyaimat vedd át, s csókjaimat pazarold rám vissza. Derüljön ki arcod, nem tesz-e boldoggá a mi szeretetünk?

Eörs keblére ölelte nejét, s szívéhez szorítá, mintha vele egy pillanatban meghalni akarna. Csókja mosolyt fakasztott neje ajkán, s ez a mosoly is szemrehányás volt, úgy érzé — ő neki.

Egyik év a másik után mult, a magányban élők nem számlálták meg azt. Lengő kifogyhatlan szerelemmel igyekvők férje kedvét, lelkét ép erőbe visszaállítani, s jutalma nem volt egyéb: szomoru mosolynál, és ő nem panaszkodék.

Ha olykor Eörs barangolásai, vadászata közben, melylyel élelmüket s ruházatukat kereste, meghallá, hogy hadjárat van készülöben, s ismeretlenül a harcosok közé vegyülve, végig küzdötte a nehéz csatákat, s győzelemmel tért meg, úgy látszott, mintha régi kedve visszatérne újra, de e fordulat nem tartott sokáig, az is csak egy szomoru dalban mutatkozik, aztán ismét beállt a régi, megszokott bánat, mely lassankint rágta magát a szíven keresztül.

Ilyenkor, midőn a csatából tért vissza, elővette mindig azt a kardot, mely Augsburgnál harcolt, egy-egy csorbát kitért belőle, s szorgalmasan olvasgatá, hány van még. Oh, sok, nagyon sok, nem fogja ő azokat, és ő velük gyalázatát letíszíthatni már.

A csecsemő is fölserdült, ép oly délczeg, ép oly bátor ifjává, mint egykor atyja volt. Most már ketten vannak, most már ketten fogják gyalázatukat lemoshatni, mihelyt kínálkozik az alkalom.

Meg is jött nemsokára. A fiatal Eörs hozta meg a hirt, hogy hadjárat készül. Mindketten el fognak menni, ő először, úgy villámlott szeme eme gondolatnál.

Eörs ünnepélyes komolysággal hallgatá fia szájából a hirt, érzé, hogy abból a csatából nem fog ő megtérni többé. Minek is, hisz most már nyomába lép fia, a gyalázatot e névről lesz a ki lemossa.

— Bucsuzom tőletek, érzem, hogy utószor! — szól, nejét és fiát maga köré gyűjtve. — Keserveim vigasztalója, Lengőm, egyetlenem, életed rablója voltam, oh, bocsáss meg! Bocsáss meg, hogy halálom előérzetében örömmel távozom tőled, hogy lerójam, mivel elvesztett bocsületünknek tartozom, me-

*) Az augsburgi csatából menekült hét magyart a nemzet gyávaságuk jeléül, mivel megfutottak a csatából, testesonkítással, örökös szolgaságra kárhoztatá.

lyet ha nem tehetnék, síromban sem volna nyugtom. Holtom után is gondolj reám, s forró szeretetedet fordítsd gyermekedre. Légy őrangyala, mint nekem voltál. — És te fiam, boldog ifjúságom hasonmása, véd elmédbe szavaim. Meggyalázott nevet hagyok reád, életed törekvés legyen, annak szennyét lemosni. Nevelj derék fiakat, kik e munkát segíteni fogják s a csatatéren neved becsületeért halj meg. Ez végakaratom hozzád.

Lengő utószor csüggött férje nyakán, utószor hullatá könyeit arczára. A szomoru végbucsu megtörtént.

Még csak a furulyaszó hallatszott a távolból a zokogó nő fülébe, azok a kedves hangok, melyekről egykor annyi szerelemmel mondá: „A mi dalunk,“ ez volt az utósó szó az imádotott férjtől, ezután csak annak emléke fog élni szívében.

Apa s fiu ismeretlenül küzdöttek a magyar sorok közt, senki nem látta arcukat, nem gyanítá kilétüket.

A csata is lefolyt, a győzelem is ki lőn érdemelve. Az ifju Eörs megtért édesanyjához egyedül, apjának csak szívét hozta vissza.

— Itt van, anyám, visszaküldi neked, örök szerelme jeléül.

Aztán elővette apja régi kardját, melyre közös gyalázata volt felírva, és a csorbák közül ismét letört kettőt. A kicsorbult fegyvert úgy elnézegette s a mint nézegette, lefolyt lelke előtt az a véres csata, a melyet ő is segített kivívni. Elöl tündökölt apja délczeg alakja, kire dobogó szívvvel, büszkeséggel gondolt, s gyalázatát emelt fövel hordá.

A nép lelkében pedig dalok termettek az ismeretlen vértetű fekete vitézről, ki egymaga feltartóztatta az ellenség legerősebb rohamát s végelhelletében is annak halálát hirdette. Az apa róla mesélt fiának, mikor a csatába küldé, az ara vele lelkesíté kedvesét, hősi halált halni.

V.

Hosszu évsor után másik következett, a végrendelet firól-fira szállott s vele az ősapa félisteni dicsben ragyogó emléke. Eörs végakarata unokái törvénye volt, melynek betöltése nekik büszkeség és öröm.

És a nép nem győzött eleget beszélni a fekete vértetű hősookról, kiket vértjük színéről „gyászvitézeknek“ *) nevezett, kik egy csatából sem hiányzanak, nem hátrálnak soha, s a kiket senki sem ismer.

Hosszu száz év mult el, a 6-dik unoka is sírba szállt, vérevel csókolva a csata mezejét, nem ért közölők élemedett kort egy is. Mire az utósó csorbát is ki lehetett törni a kardból, huszonhárom győzelmet kelle kivívni addig.

A trónon szí László király ült.

A király az utósó győzelemből tért meg a Temes vize mellől, s seregében három gyászvitéz, fiatal, testvér mind a három.

A király a győzelem öröme országos ünnepélyt rendezett. A gyászvitézeknek nem volt szabad hiányozni ebből.

Együtt volt a nemzet színe-java, gazdag főúr, szegény, nemes, vegyes gyülekezetben.

— Jutalmat osztani hívtalak benneteket össze! — kezdé emelt hangon a király, — jutalmat a legérdemesebbnek. A meddig csak az emlékezet fölmege, a nép ajka beszél mesés vitézségü hősookról, gyöngyeiről a csatázó seregnek, ijedelméről az ellennek; a kinck arczába még senki sem nézett, a kiket senki

*) Kérem e nevezetet össze nem tévesztetni azzal, melylyel a nemzet az augsburgi csatából megmenekült hét magyart illette.

sem ismer. Látják őket győzelmes viadalban sebekben elhul-
lani a csata-síkon, s mindannyiszor előtámadni újra. Hol ket-
ten, hol hárman jelennek meg, de nem hiányzanak egyetlen
csatából sem.

— A gyászvitézek, a gyászvitézek! — dördült meg a nép
kiáltása távol s közel.

— Igen,ők, — folytatá a király, s a három ifju felé for-
dult: — Leventék, annyira ismerősök és mégis ismeretlenek,
a jutalom titeket illet. Felhivunk Isten és a nemzet nevében,
vegyétek el azt, legyetek ünnepeltek hazaszerte, s ha gyalázat
bélyege, vagy bűn tudata nyom, mely miatt elfeditek arcza-
tokat, legyen az megbocsátva nektek. Emeljétek fel a sisak
rostélyát.

— Te monád, uram, király! — harsogá az ifjak csengő
szava, kik előlépve, eldobák a sisakot fejeikről.

— Emlékeztek-e Eörsre, a Dencs fiára, — kezdé a leg-
idősb, — ki Augsburgnál megfutott a csatából, mert Lengője s
kis fia édes emléke, nem engedék őt meghalni? Forró szerelme
üldözte haza, s gyalázata nem engedé meg, hogy boldog legyen.
Megjött, és meghozta szégyene élő emléké: a kardot, mely
hőst jelez, s mely őt gyalázatára emlékezteté. Hallottatok-e
valamit a legelső gyászvitéről, ki egymaga egész seregek ro-
hamát tartá fel, s kinek hőstetteit a lantosok dalokba hirdeték.
A ki ünnepelt nevét elveszté, s vérével igyekvék azt vissza-
szerezni? Eörs volt az. A mire ő, arra törekvék minden utódja
7-ed iziglen. Ők voltak a gyászvitézek, kik egy hosszú száza-
dot végig harcoltak egy név becsületeért, ők voltak az első
mindenütt, hol a halál járt a csatában. 23 csatát és győzelmet
kelle kiküzdeni, hogy az ősi kard csorbái kitörjenek, a gyalá-
zat tűnjék, a huszonharmadikban Temesnél mi vívtunk, s ime,
az ősi kard tisztán ragyog. Jutalmat akartok adni? Adjátok
meg eddig elhunyt apáinknak s nekünk a becsületes nevet,
kérjük, kívánjuk ezt!

Az ifju szavát elnyelé az üdvkiáltás riadása.

— Nem én, a nemzet ítélte itt! — kezdé a riadás meg-
szüntével a király. — A mit kívántatok, mit megérdemelte-
tek, e percztől teljesítve van. Lázár legyen nevetek. Tegyétek
e nevet oly dicsővé, a milyenek névtelenül voltatok. Foglalja-
tok helyet a nemzet elsői közt ott, ez illet meg benneteket.

Két század óta szerepeltek a Lázárok a nemzet életében
s szereplésük egész története: dicsőség. Eörs végrendeletét az
utódok mindnyájan betölték, ha veszély fenyegette a hazát, ők
voltak mindig a legelső, kik annak védelmére keltek, előjo-
guk volt, hogy egytől-egyig a csatamezőn a haza védelmében
estek el. Tekintsd e sebeket, ott a határokon haltam volna el,
én is őseinkhez méltón, ha Héderváry erőm; vesztén ki nem
ragad, hogy lássam, hogy ama tudat öljön meg, miszerint
egyetlen fiam, az utósó Lázár gyáva.

Az utósó Lázár arcán a bátorság pirja gyult ki e
szókra.

— Véglehelletedre apám, s e kardra esküszöm! — kiálta
a kardot emelve, melyet egykor Eörs forgatott meg Augsburg
síkjain, — hogy méltó leszek reád és nevemre. Isten engem
ugy segítjen!

— Tehát használt, a mitől reméltem, oh, hála, hála! —
kiálta felegyenesedve fekhelyén az apa, átölelte fiát s annak
karjai közt halt meg.

Az utósó Lázár esküjét beváltá. Ott esett el a Sajónál,
Béla király oldala mellett.

Esti ima.

Egy nőtől.

Ement a nap, végső sugárit is
Elhitta már a bérczek ormíru-
Elhalt a zaj, a földre csendesen
A néma éj sötét árnyéka hull.
E néma csendben lelkeim valami
Ugy vonzza ég fele. . .
Imádkozom . . . te vonzod lelke-
Áldások Istene!

Oh Istenem! mit tudjon mondani
Erőtlen ajkam hálául neked!
Hogy bizton hagytad ma is nyilani
E törékeny virágot: életemet.
Hogy földi mennyemet: családomat
Megtartottad nekem,
S vidám tavaszszá hagytad fejleni
Reményem, örömem.

De hisz őszinte, tiszta érzelem,
S nem szó az, melyben te gyönyörködöl.
Ime azért szívemnek őszinte
Érzelmek küldöm eggedbe föl.
Tiszták, őszinték, a minőket szív
E földön megterem.
Vedd kedvesem és szeress engemet,
Imádott Istenem!

Ne hozzon rám az éj homálya gyászt,
Takarjanak ótalma szárnyai.
Hogy új hálára keltsék szívemet
Fölkelő napodnak sugárai.
Add, hogy találjon lelkeim örömet
Minden nap végzetén,
Az elfáradt test édes pihenést
Az álom lágy ölén.

Oh Istenem! miként most fény helyett
Sötét homály terül a halmokon,
Miként bus némaság tanyázik a
Madár dalától zengő lombokon:
Igy fog borulni rám is majd a sír
Árnyéka csendesen,
És szívem egy végdobbanás után
Örökre megpihen.

Én Istenem! ne bántsanak meg ez
Erőtlen, gyenge szívnek könnyei.
Hiszen nem a föld muló öröme,
A mi lelkeket a porhoz köti.
Hiszen tudom, mert lelkeim érzi, hogy
Nem itt az én hazám.
Dicsőbb tavasz virága leszek, ha
Itt elvirágozám

Engedd el az anyának könnyeit . . .
Ő könnyezett, nem a föld gyermeke.
De im, letörölöm, hisz te élni fogsz
Hitem, reményem édes Istene.
Tudom, hogy az imádkozó anyát
Most is meghallgatod,
S kiknek általam adtál életet,
Elhagyni nem fogod.

E hit levén nyugágyam vánkosa,
Bizton hajtom le rája fejemet.
Legyen, ha tetszik, utósó ez est,
A melyen földi ajkam emleget.
Csak lelkemben ne hagyj az idvesség
Napját leszállani.
Ragyogjanak sötét sírom felett
A hit, reménység és szeretet
Örök sugárai.

A láthatatlan.

Beszély.

Montépin Szevér után fordítá Mihály Tivadar.

(Folytatás.)

A katonákról patakokban folyt le az izzadság, csak úgy kapkodtak lélegzet után, de azért nagy gyorsasággal követték Estevant s egy morajt, egy panaszt sem hallattak.

Végre elérkeztek egy erdőség széléhez s itt az árnyékban a forróság tűrhetőbb volt.

Estevan jobbra fordult s tíz percnyi haladás után sűrű bokrokat szétválasztva, egy patak ágyába lépett, mely nyáron ki volt száradva, de télen igen sebes vízzel volt telve.

Vékony vizszalag folydogált szikláról-sziklára, s néha egészen eltűnt a homokban és mohában. A patak medre felett oldalt kétszázados fák képeztek élő boltozatot.

Estevan a tiszt felé fordult s egy intésével tudtára adta, hogy ez az út, melyen haladni kell.

Félórai új fáradalom után szemben találták magukat egy tetőirányos sziklafallal, melynek tetejéről, ha a patak megáradt, roppant zajjal zuhogott alá a víz.

Jobbra a sziklába vágott lépcsőféle ösvény vezetett fel a felső lapályra, mely még egy ember számára is igen veszedelmes volt.

Estevan a tiszthez közeledett, füléhez illeszté ujjait és igen halk hangon így szólt:

— Czél nál vagyunk; e sziklafal felső lapályán van a láthatatlan barlangja; alig néhány száz lépésre; haladjanak fel az ösvényen s a lapályon állapodjanak meg. Én előre megyek, hogy meggyőződjem a felől, hogy csendes-e minden s majd jelt adok. Önök erre elállják a barlang nyílását s a láthatatlant élve vagy halva kézre kerítik.

Ez utasítás után a kalauz a jobb oldali ösvényre tért; Armand követte s utána egyenkint a huszonöt katona, egy hosszú sort képezve.

Fele uton Estevan jelt adott.

A tiszt megérté s megállott.

A kalauz egyedül haladt fel a sziklafal tetejére. Rendkívüli ovatossággal lépdelt, s a mint elfojtá hangját, midőn Fauvel-lel beszélt, úgy igyekezett most lépteit zaját elnémítani.

Végre megérkezett a fennsíkra. Visszafordult s egy pillantást vetett a francziák által képezett élő szalagra, mely a mélység felett lebegett.

Szintelen ajkain egy mosoly lebegett, tekintete villámot lövellt.

Még két lépést tőn, azután eltűnt.

Armand szemeit dörzsölte.

Ugy tetszett neki egy pillanatig, mintha a kalauz hajlott teste egyszerre kiegyenesült volna s sántikáló járása szilárd lett, mint egy fiatal emberé.

— Álmodtam, — gondolta magában, — e sűrű erdőség

félhomályában nehéz tisztán látni s könnyen csalódhatik az ember.

Egy-két perc mult el.

Egyszerre Fauvel Armand megrázkodott.

A fennsíkról tompa zaj volt hallható; azután a csendben a kalauz hangja, azaz fájdalmas hörgése hallatszott:

— Segítség! ide hozzám! segítség!

— Megölik a szerencsétlent! — mondá Armand. S ezzel előre rohant. Emberei követték; de alig tett tíz lépést, midőn fegyverdörgés hallatszott; a tiszt karjait kiterjeszté s egy golyó által mellbe találva, a patak medrébe gurult.

Az első lövést négy követte.

Pascal őrmester s három közember holtan rogyott össze.

A halál felülről a sziklák mögül jött, honnan a lövöldözők a francziákat utósó emberig elpusztíthatták, a nélkül, hogy ők legkisebb veszélynek lettek volna kitéve.

A katonák e rémitő s rejtélyes megtámadás következtében, melynek első áldozatja tisztjük lett, demoralizálva, hátrálni kezdettek, magukkal vivén halottjaikat.

Mielőtt elhagyhatták a patak medrét, még öt lövés történt felülről s ötven közülök holtan rogytak össze.

Alig tűnt el az utósó katona a bozótban, midőn egy férfiú három puskával hátán s kezében két pisztolyal előlépett az óriási tölgyek mögül, eltűnt az erdőben s nem sokára újra kilépett, de fegyverek nélkül, azután a leírt ösvényen kezdett lefelé kuszni, utközben megállt egy vértócsa előtt, abba kendőjét bemártá s azután rendkívüli gyorsasággal sietett a katonák után.

* * *

A francziák, ámbár siető lépteiket akadályozá a tíz holttestem súlya, melyet ágakból készített ágyon vittek, másfél óra mulva elérték a falut, melyet néhány óra mulva oly vigan s a győzelem reményében hagytak el.

Mint akkor, most is a spanyolok roszakaratu kíváncsisággal szemlélték őket. A falu egész lakossága körülvette őket, a paraszt nép szemei ragyogtak, látva a vérrel borított holttesteket, vad győzelem öröme sugárzott minden arczon.

A majdnem felére leapadt csapat a faluban egy két ösvér által vontatott taligát keresett, mit csak nagy nehezen s magas áron kaphatott.

Azután a holttesteket taligára helyezték s leverten, hallgatagon indultak utnak.

Alig haladtak egy negyed mérföldnyire a falutól, midőn hátuk mögött kétségbeesett kiáltásokat hallottak.

Hátra fordultak s rémülve látták Estevan Gallinát, kinek teste sokkal hajlottabb volt, mint rendesen, sokkal jobban sántított, mint szokása volt s a legnagyobb erőlködéssel igyekezett őket elérni.

Azt hitték, hogy soha sem látják többé s megállottak, hogy bevárják.

Végre megérkezett; de szent Isten, mily állapotban! Ruhái rongyokban lógtak testén, remegő lábai a legnagyobb megterheléssel tartották egyensúlyban összetört testét s a véres zsebkendő, mely arcza s homloka egy részét eltakarta, nagy sebet sejtetett.

A francziák körülvették s annyi kérdéssel halmozták el, hogy egyikre sem felelhetett.

Tudni akarták, mily nagy volt az ellen száma, melylyel a fennsíkon találkozott! hogy bántak vele s hogy szabadult meg élve kezeik közül.

Feleletei rövidek, de szabatosak voltak, ámbár nem elégiték ki a francziák tudnivalóját.

Alig ért fel a lapályra, így mesélte el a történeteket, és tett néhány lépést az erdő felé, hol a láthatatlan barlangja van, midőn körülvette öt-hat ember, kik nem tudja honnan jöttek elő.

Egyik közülök megragadta torkát, alkalmasint megakart fojtani, s midőn segélyért kiáltott, egy második puskaaggyal fejbe verte, mire elvesztette eszméletét s így a rablók alkalmasint azt hitték, hogy meghalt, s nem foglalkoztak többé vele.

Mi történt azután? — Estevan erről annyit sem tudott, mint a francziák; semmit sem látott, semmit sem hallott s midőn magához jött, egyedül volt, a vérvesztés miatt rendkívül elgyengülve s egész testén borzasztó fájdalmakat szenvedve.

— Azután, — így folytatta, — összeszedtem minden erőmet, hogy önöket elérhessem, mert ha még egyszer a láthatatlan kezei közé kerültem volna, halál fia vagyok. A faluban sem maradhattam, mert ott már mindenki tudta, hogy én voltam kalauzok. Ezért futottam olyan nagyon, csak hogy elérhessem önöket s annyira el vagyok gyengülve, hogy alig birnak lábaim feltartani.

Egyike a katonáknak megkínálta kulacsával, melyből Estevan jót huzzott.

— Hol van a tiszt ur! — kérde azután.

— Elesett! — válaszolták.

— És az őrmester?

— Az is.

— Mindketten! — mormolá a kalauz véghetetlen fájdalom hangon.

— És még nyolczan! — veté hozzá a káplár, ki a kis csapat vezényletét átvette, — tiz tetemet viszünk haza!

— Ah! nyomorult láthatatlan! — kiálta fel vadul Estevan, — mikor jön el büntetésed órája?! Arra kérem csak Istenemet, hogy egy óráig hagyjon élni halálod után!

— Hanem — folytatá a káplár, — induljunk; ön elkísér Torába?

— Minden bizonnyal!

— Ezt szeretem, mert ön a történetek megerősítésére tanum lesz.

— És talán — vágott közbe a kalauz, — új módot nyújthatok a láthatatlanhozi közeledésre, ki most az egyszer nem fog kisiklani kezeink közül.

— Bár az Isten is így akarná! Tud ön innen Toráig gyalogolni?

— Lehetetlen! tehetetlen lábaim száz lépésre sem képesek.

— Mit tegyünk hát? Ah, van egy eszmém! Nem fél ön a halottakkal egy kocsin lenni?

— Már miért félnék? Ha az embernek tiszta a lelkiismerete, nem fél a halottaktól.

— Akkor hát üljön fel.

— Hanem, káplár ur, legyenek oly szivesek és segítsenek, mert magam soha sem jutok föl.

Két katona fölemelte Estevant s a talyigára helyezte, hol annak oldalára guggolt, mert beleülni semmi módon sem lehetett, ha csak a még meleg s vérző tetemekre nem akart helyezkedni.

— Indulj! — kiálta a káplár.

Az őszvérhajtsár nógatta állatjait, mire azután a talyiga

két oldala felül, mint a temetésnél elhelyezett katonák is megindultak.

Lassan haladtak.

A talyiga kerekai néha tengelyig süppedtek a homokba ilyenkor azután az emberek is segítettek az őszvéreknek s az idő ez erőlködésekben lassan-lassan estére fordult.

A forró napot sötét, hold nélküli éj követte s a kis csapat még jó messze volt Tora városától.

Épen egy keresztutra értek, midőn erős lódobogást hallottak.

Majdnem ugyanazon időben nyers hangon kiáltott alkalmasint a lovasok egyike, mert mint a lódobogásból kivehető volt, többen lehettek.

— Állj! ki vagy?

(Vége köv.)

A b i b o r r ó l.

Egy kis tanulmány.

Római császárt, perzsiai fejedelmet képzelni sem tudunk a nélkül, hogy drága bibor-köntőssel ne látnók őt ékesítve.

Pontius Pilatus a megostorozott Jézusra bibor-palástot terítettett.

Valóban a bibor oly nagy előnyt vivott ki magának az ó-korban, hogy azt fejedelmi jelvénynek tekinték, már csak azért is, mivel drágaságánál fogva csak a zsarnok fejedelmek kincstára birta annak értékét kifizetni, melybe a rabszolga alattvalók tömegekben szállíták az aranyat, hogy kegyes fejedelmüknek, ki sokszor halom-számra szedette le fejeiket, kegyét megőrizték; sőt édes tehernek vették az igát, mely nyakukra nehezedett, míg a gazdag bánya fénylő tartalmát fejedelmük udvarába vonszolták s boldog végzetnek nevezték azon szerencsét, hogy a nagy királynak ajándékot (adót) hozhatnak.

Ime, a bibornak az ó-korban volt drágaságáról, a boldogságnak ez életben való drágaságára, nehézségére tévedtem.

És az ember lelkébe úgy bele van már oltva, hogy a hol bibort lát, a boldogságot is elválhatlanul odateremtve látja.

Ez téves hiedelem, igaz; de hát az emberi gyarló szíven más téves hiedelmek is vannak. Téves hiedelem például az, hogy a mai világ romlottabb, gonoszabb, mint az volt, melyben a bibor oly nagyon drága volt. Persze, akkor hamvazó szerdán nem tartottak bált, mint most Bécsben, hanem a legszolidabb életet éltek, tartván maguknak 500—600 feleséget, mint Salamon istenfélő böles király. S mit képzelnek Kegyetek, mik voltak akkor a nők? A férfiak rabszolgái, tisztátalan lények, kik férjüknek köszönték, hogy élnek, s önmagukat is, már a kor szelleménél fogva, úgy tekinték, mint a kik arra vannak teremtve, hogy a férfiak kedvüket töltsék bennük, semmi egyébnek. Nem is úgy jártak, mintha mással is akarták volna tudatni emberi létüket. Arcukat örökös, fölfegyverzett dandy-szemmel is áthatlan lepel fődé, s alig pislogott ki belőle a két fényes, keleti tűzű szem, a minő ma szabályos orr, finom metszetű bibor-ajkak s rózsás arc társaságában valóban fejedelmi fénykedést gyakorol: hódít.

A nők a mai világban már hódítókként lépnek fel és szellemi hatalmat gyakorolnak, míg akkor pusztá mulatságeszközzé alacsonyítottak. A bibort bizonyosan többre becsülték, mint a nőket.

Nem is csuda; nem azért mondom, mintha talán a nők okot szolgáltatnak volna e méltatlan bánásmódra; nem; hanem a bibor-szinre festett kelmék valóban oly feltűnően drágák voltak, hogy nagyrabecsülésükön legkevésbé sem csudálkozhatunk.

En olvastam, s pedig már nem az ó-kori történet lapjain, hogy a biborkelmének rófe huszonöt-harmincz koronás aranyba került.

A bibor-szint illető mondást, a görög hitregében, talán mindenki ismeri.

Midőn egy görög pásztor — talán bojtár is lehetett — a tenger-parton legeltetvé nyáját, bozontos kutyáját, nagy megrettenésére, véres ajkakkal látja maga felé közelíteni. Azt vélvén, hogy a hű nyáj-őr valami fenevaddal történt küzdelmében sebesült meg, megvizsgálta; bámulatára azonban sebhelyet nem talált rajta. A tényállás megfejtethetlen volt előtte. Más alkalommal látta, hogy ebe hűtlenül elhagyva nyáját és gazdáját, nagy mohósággal ügetett a tengerpartra, s ott, a mint gazdája megfigyelé, bizonyos kagylókkal enyhíté éhségét, mely lakoma után a piros vérszin ismét jelentkezett ajkain. A nyáj-őr vizsgálat alá vette a kagylókat s azokból igen szép piros nedvet látott kiömleni. S ez volt eredete a régiek által használt bibor-piros festéknek.

E kagylókból egy-két obon (uncia) festékhez is nagyon sok vala szükséges, minthogy az egyes kagyló e festék-anyagot rendkívül kis mennyiségben tartalmazta. Megmagyarázható tehát, hogy a bibor-kelmék csak a trónokat ékesíték.

E kagylókból nyert bibor-szinnel festett kelméknek azon sajátosságuk volt, hogy a nap különböző részeiben különböző súlylyal birtak. A lég viztartalmának mennyisége hatott rá.

Legkitűnőbb gyártók Phoenikia lakosai voltak; minthogy feltalálása is a phoenikiai partokon történt.

Napjainkban már nem festik oly drágán a bibor-szinű szövetet, különben sok szép menyasszonynak le kellene mondania szívének azon hő vágyáról, hogy bibor-butorzatu terembe vezesse vőlegényét.

A most használt bibor-szint is az állatvilág adja, melyben valóban annyi sok bámolni valója van a gondolkozó és fürkésző észnek.

Égbe emelő magasztos érzetekre gyulad keblem, valahányszor az isteni bölcsesség által oly csudaszerűen czélszerűleg alkotott nagy természet akár állat-, növény- vagy ásványországában szemlélődöm. Mindenütt arany betűkkel látom Eötvös mondását jelképezve: „A természet jó s bőség-szaruja mindig telve van“; másrészt pedig vigaszt keresek az állatok irigység-, rágalom- és önzéstelen világában, a növények ragyogó szinpompája- és csudás alkotásában s az ásványok nagyszerűségében; megemlékezve említett írónk intő s e szívtelen világban önmagam által is igaznak talált szavaira: „Ha szívednek remények kellenek, keress egy virágot magadnak, ásd körül földjét, ápd, öntözd, őrizd meg a fergeteg ellen, s a virág háladata leend: ágain bimbók fognak fejlődni, s ha reményeidet ezekben helyezéd, csálva nem leendesz; minden bimbó végre megnyílik s minden kehelyből köszönetet fog illatozni elődbe. Ha részvétet keressz vagy néha egy baráti tekintetet, vagy szív kell szívednek, mely csak érted dobog, végy kutyát magadhoz s a kutya hí leend; asztalodról néha egy falatot vetél neki, néha térdeiden pihentetéd fejét, megsimogatád, s lám, a kutya elfelejti, mennyiszor voréd ki szobádból, mennyiszor koplaltatád; s ha mindenkitől elhagyatva látod magadat

s szíved nehéz keservei között vigasztalást már nem is keressz e világon: hű követőd, hozzád fog simulni. . .“

Oly valami vigasztaló van e szavakban, hogy olvasóim meg fogják nekem ez eltérést bocsátani, mit annyival is inkább remélek, mivel nem egy puszta természetrajzi vázat akartam leírni, hanem egy kis tanulmányt a természet annyi szépséggel rendelkező tárházából, azt híven, hogy a természet szépségei csakugy hatnak lelkünkre, ha érzelmeinkkel összeolvadnak.

Jelenleg a biborról értekezvén, ismét arra térek át.

Említém, hogy a most használt bibor-festéket hasonlóan az állatvilág nyújtja, mint az őskorban.

A régiek ezen kagyló-kivonatát minden tekintetben felülmúló bibor-szin a pirék (cochenille) nevű apró kis rovarból készül.

A mi fölfedezésének eredetét illeti, igen sajnálom, hogy biztos adatot nem volt szerencsém kerithetni. Annyi bizonyos, hogy a mexikóiak ismerték, mielőtt Amerikában fölfedezett volna.

Maga a rovar igen piczi, különösen a him alig pár vonalnyi, a nő jóval nagyobb, testesebb. A nő szárnyatlan s oly tunya, hogy alig mozog; tojásos állapotban pedig épen meg sem mozdul. A him eleven és minduntalan röpked egyik nőtől a másikhoz. Mexikó pozsgáin — cactus — rengeteg mennyiségben élnek vadon. Vadon, mondtam, mivel a haszonleső s üzérkedő ember nem elégszik meg soha az anyatermészet önkényes adományával, ő a rovarokat is üdészet alá veszi s rendszeresen tenyészt. Mexikóban nagy táblákban találók, ha oda kirándulnánk, az ugynevezett nopalm-ültetvényeket, melyek a pirék tenyésztésének főtényezői. Ennek leveleire rakják szét júliusban az ápolt nőtényeket, melyek az egész ültetvényt benépesítik.

A nő, mielőtt petéinek terhétől megszabadulna, vedlik, mely levetett gunyáját házi-nyulszőrből készült finom kefével seprik össze s a festékhez használják fel. Aratás évenként három van.

A pirékeket, hogy festékanyagul szolgáljanak, először megfosztják életüktől, mi háromféle módon történik: vagy forró vízbe dobják őket s akkor a festék színe barnavörös, vagy meleg kemenczében pörkölik meg, s ekkor szürkésvörös színt nyer, vagy végre félig izzó vaslemez oltja ki életük szikráját, s ekkor sötétpiros színt adnak.

Európába csak ily szárított állapotban jön, azért kezdetben a természetvizsgálók vitatkozásainak tárgyát képezte, a mennyiben nem tudták eldönteni, valjon az állat- vagy növényországhoz tartozik-e, mely kérdés ma már a tudomány kigunyolása volna.

Európába évenként 900,000 font jön be a kereskedelem útján. Egy font 10 tallerba kerül, s így a kis bogár évenként 10—12 millió tallért jövedelmez.

Drebbel, egy hollandi e festéket vizsgálat alá vette, s miután észrevette, hogy a nőtények szétdörzsölve világospiros színt adnak, tanulmányozta, és sikerült feltalálnia a leg szebb színek minden árnyalatának készítmódját.

Mily becses még ma is a bibor-szin, ha drágaságából nem is annyira, abból mégis kitűnik, hogy „a hold rezgő sugaraival játszadozó költő,“ ha nagyot akar mondani eszményképe ajkairól, azokat bibor-ajkaknak nevezi.

Pedig ez már csak becses egy kis jószág!

Paszlavszy József

Egy hét története.

Március 15-kén.

Március 15-ke! Nem egy hét, nem is egy év, vagy egy nemzedék, hanem egy egész nemzet feltámadási története van e két szóban az örökkévalóságba vésve. De miért is nem avatták még országos ünneppé e napot, mikor annál szebbet, dicsőbbet, vérrelszenteltebbet és következményeiben gazdagabbat nem bir a magyar történet felmutatni! A mi szent István emléknapja a régi kor emlékeinek, az márczius 15-ke az ujkor hiveinek, és melyik magyar ne engedné át magát a hazafiúi öröm legédeesebb érzetének azon gondolatra, hogy a milyen dicső volt multja, még sokkal dicsőbb lesz jövője, mert neki egy márczius 15-ke van nemzeti életében, oly nap, a milyen egy nemzetnek sincs a világon; oly nap, melyen egy egész nemzet önként levetette magáról a régi kor szorító kiváltságait, önként tette le a hűbériség milliókat érő előjogait, és Phönix-ként megifjodott erővel kezdte meg újra világtörténelmi pályafutását.

Milyen volt e nemzet amaz örökké emlékezetes márczius 15-ke előtt, és mi most! Ne politikai jelentőségét taglalgassuk e napnak, mert társadalmi jelentősége százszorta nagyobb. A hány ezren voltunk addig, annyi millió vagyunk azóta, és akkor külön érdek volt a nemesség, az arisztokrácia, a felekezetestesség, a nemzetiség, a helyhatóság, a melyek folytonos torzszalkodásban éltek és rendszeres háborút viseltek egymással; ilyen belsejében szétszakgatott nemzettel természetesen könnyű dolga volt a külső ellenségnek; csak egyiket másikat az érdekek közül a maga részére kellett kerítenie és aztán folyt a harc évtizedeken át szavakkal és ez elkeseredetten folytatott szóharcok csak azért nem voltak nevetségesek, mert ezalatt a hazának minden ereje elvonatott a haladástól és egyre nagyobb lett a távolság köztünk és a polgárosult világ közt.

Akkor egyszerre fölvirradt márczius 15-ke, e bámulatos, egyetlen nap az évek ezredeiben, e nap, melyen a nemesség, az arisztokrácia, a felekezetestesség, a nemzetiség, a helyhatóság mind egytől egyig önkényt lemondott különleges érdekeiről és nem kívánt más lenni, csupán csak magyar és önkényt osztotta meg szellemi felsőségét és kiváltságos elsőségét a többi nép millióival, hogy mindezen milliók magáért a hazáért úgy szeressék a hazát, mint a hogy eddig ők azt különleges érdekeik végett szerették. Nincs a világtörténelemben példa reá, hogy ezt a kiváltságos osztályok úgy önkényt tették volna, mint nálunk. Tisztelet tehát azoknak, a kik e példával előmentek, tisztelet azoknak, a kik még életben vannak közülök, és tisztelet emléküknél, akik már az égbe költöztek azóta. Ott is csak jó magyar hazafiak maradnak ők.

Huszonegy év folyt le azóta, hosszú idő, nehéz idő, de a melyet mégsem adnánk oda az azelőtti félszázadért. A megpróbáltatás évei voltak ezek e nemzetre, és mit nem kíséreltek meg, minő eszközökhöz nem vetemedtek, hogy a nemzet egyesülési művét szétszakgassák! Reánk uszították a nemzetiségeket, a haza földjét muszka vérebeikkel fertőztették be, pata-

kokba folyt a magyar hősök vére, a börtönök ősz hazafiakkal teltek meg, mind hiába! Majd következtek az élő halottság borzasztó évei, a melyekben még a magyar sohajtásra is büntetés volt kiróva, mind hiába! Majd következett az az idő, midőn a felekezetestesség segélyével megakarták törni e nemzetet, mind hiába; márczius 15-két nem lehetett eltörölni e nemzet szívéből és miként rendesen lenni szokott az igazság vértanúságánál, minél nagyobb lett a vértanuk száma, annál erősebb lett a nemzet és annál mélyebben sülyedt az ellenség.

Ennek tehát mindnek úgy kellett jönni, mint a hogy jött, hogy odajussunk, a hol jelenleg vagyunk. Szenvednünk kellett igazságtalanul, hogy a trón közelében a legnemesebb szív a magyar fájdalommal egybeolvadjon és hogy az ellenség önmagában összeroskadjon. Az a részvétől mienkké lett szív világított Solferino és Sadowa véres térei felett e haza egére és a mint szeretetének sugarai idáig eljuthattak, legott egész ragyogó fényében tündökölt fel e két szó a nemzet szívéből: **Márczius 15-dike.**

Mert miként a hívő léleknek az: „idvezítő“, úgy a magyarnak ama két szó: minden nemesnek foglalatja. A ki e két szó bűvhatalma alatt gyűlölködést és rombolást hirdet, az ép úgy istenkáromló, mint az, a ki Isten nevében gyűlölséget szít ember és ember közt. Nem szétválasztani, a mit a századok együvé szentesítettek, hanem minél szorosabban összeforrasztani a trónt a nemzettel, a korona fényét a nemzet szeretetével, ez van a „Márczius 15-kével“ kinyilatkoztatva, mert e két szóban csak szeretet van foglalva, a nemzet szeretete koronás fejedelme és a fejedelem szeretete szabaddá lett magyarjai iránt.

És ép úgy káromlója a márczius 15-kének, a ki a szent zászló alatt a vad szenvedélyeket harcra szólítja egymás ellen; mert e szent czím egyértelmű a polgárosodással, a mely csak nemes küzdelmeket ismer. Nem azért vetett véget márczius 15-dike a kiváltságoknak, hogy mindnyájan parasztok, hanem azért, hogy mindnyájan nemesek legyünk.

Oh, ha mindnyájan, fent épúgy, mint alant, igaz valósága szerint fognák fel a márczius 15-dike jelentőségét! Sem több, sem kevesebb az, mint a demokrácia; de nem az a demokrácia, mely abban tetszik magának, hogy az érdemet a sárba rántja és részeg indulattal kezét emel a tiszta meggyőződésre és henye rökönységből a haladás tengelyébe kapaszkodik; nem, nem ez a márczius 15-dikének demokráciája; nem is demokrácia ez, hanem egyszerűen erkölcsi romlottság; mert az igazi demokrácia csak a polgárosodás útján akar haladni, csak az erkölcsi fegyverrel harcolni és csak a közjó érdekében győzni, és azért mindaz, a mi nem erkölcsös, azaz a mi nem nemes forrásból fakad és nem nemes célból alkalmaztatik, fent épúgy, mint alant, csak a márczius 15-ke szégyenére és csak a nemzet hátrányára történik.

Márczius 15-kének szégyenére? Nem, ép oly kevéssé, mint a hogy Istennek válik szégyenére az, a ki őt káromolja. Csak önönmagának válik az szégyenére és legfőlebb is a haza fejlődésének állhat többé-kevésbé útjában. Feltartoztatni a

nemzetet haladásában, már nem igen áll emberi hatalomban, óvja azt attól a szívébe oltott márczius 15-ke; hanem igen is azt eszközölheti a szent tűznek gonosz célokra való felhasználása, hogy nem egyenesen, hanem görbe utakon kell célhoz jutni, és még azt is, hogy a polgárosodás előtt egy párszor el kell majd takarnunk arcunkat.

Azért volna jó, sőt szükséges, hogy márczius 15-ke nemzeti ünnepnappá avattatnék fel minél előbb; hadd ülnék meg e napot országszerte, a nagyok palotáiban csakugy, mint a kunyhókban, hogy a nagyok épugy, mint a kicsinyek óva intessenek, ne vétkezzenek márczius 15-ke ellen, mert az ez ellen elkövetett vétkek nem maradnak büntetlenül, akár fent, akár alant.

Addig pedig, a míg e nap nemzeti ünnepé lesz felavatva, üljük meg azt illő kegyelettel családaink körében, beszéljük el e nap történetét, hogy apáról-fiura, nemzedékről-nemzedékre szálljon csudáinak emléke, dicső tetteivel és dicső szenvedéseivel, mert minél mélyebben vésődnek ez emlékek a szívekbe, annál gyorsabban és biztosabban éri el a nemzet azt a boldogságot, a mi a márczius 15-kében számára le van téve.

Nekünk mindnyájunknak, egyenkint épugy, mint közöleg két kézzel kell hozzá látnunk, hogy az e dicső napon elhintett magszemek nemcsak mély gyökeret verjenek a nemzet szívében — ez ugy is megtörtént már, — hanem, hogy minél nagyobb bőségben gyümölcsöt is teremjenek. Csak egyet említek e részben. Átalános rossz néven vették a mostani alkotmányos kormánytól, hogy ugy derűre-borura osztogatta a nemességet. Nem is lehet ezt a márczius 15-ki alapelvekkel összeegyeztetni; de másrészt azt is kell ám tekintetbe venni, hogy nemességet, valamint általában efféle nagy gyermekeknek való bábjátékot csak ott szokás osztogatni, a hol a kormányok tudják, hogy vannak nekik olyan polgáraik, a kik öreg fejjel is annyira gyermekek, hogy az efféle bábjátékban örömeiket lelik; azok az öreg fejek pedig azért lelik örömeiket az efféle bábjátékban, mert igen jól tudják, hogy eddig csak a márczius 15-kének magasztos igazainak politikai része teremtett gyümölcsöt a magyar nemzet életében, társadalmi része ellenben még mindig nagyon kevésé van művelve és azért az életben is még meglehetősen becse van az efféle nagy gyermekeknek való gyermekjátéknak minálunk.

Idézhetnék még több ilyen példát arra nézve, hogy mennyire kötelessége minden magyarnak, mindenképen azon működni, hogy márczius 15-dike a társadalmi életben is elvalahára megteremje gyümölcsét; de minek az, csak nézzenek körül hölgyeink, és a hol műveletlenséget, szívtelenséget és erkölestelenséget látnak, az mind ellenére van a márczius 15-kének és mindaz, a ki a műveletlenségnek, szívtelenségnek és erkölestelenségnek utját nem állja, az mind ellensége a márczius 15-kének e hazában.

És hogy miért tartom én e komoly értekezést éppen hölgyeinknek? Azért, mert a társadalmi életben minden jónak legfőbb eszközölő a hölgyek. Ez az egyik, a másik ok meg az, hogy a társadalmi helyes eszméknek csak akkor lehetünk sikerrel szószólói, ha mindenek előtt magunk vagyunk azok helyességétől áthatva, és végre harmadszor . . . e hét ugy is komoly elmélkedésnek van szentelve, szenteljünk tehát márczius 15-kének is egy kis komoly elmélkedést; ez is vérével szentelte meg igazságát, ez is nyilvánosan keresztre lőn feszítve és ez is az egész világ örömére feltámadt halottaiból, és pedig nem a csudák őskorában, hanem napjainkban, szemünk láttára.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (Márczius 15-kének) alkalmából, a rossz ut és rossz idő daczára ez idén is sokan rótták le a szentelt sírokon a kegyelet adóját. A kerepesi temető sok sírjára, a budai temető nagy sírdombjára koszorúkat helyeztek, s kisebb-nagyobb csoportok keresték föl kegyelettel a sírokat. Woronieczky sírján is ott volt a koszorú, melyet egy ismeretlen ismerős nő keze szokott minden ily alkalommal oda helyezni.

++ (A szini képezde) gyakorlati vizsgáinak másodika mult vasárnap délbén tartatott a vigjátéki próba. Az eredmény kielégítőbbnek látszik ígérkezni, mint az eddigiek, ha nem is szám szerint, de mivel néhány szép tehetség fog az intézetből kikerülni. A férfiak közül: Nagy Imre és Karikás azok, kiknek határozottan jövőt lehet jósolni; a nők közül: Nagy Julia s Helvey Laura, ez utóbbi különösen finom modora által nyert tetszést. Az előadás dicsőségéből azonban a főrésztelével Rákossy Szidónia nyerte, ki a nagyszámu közönséget egészen elragadta. A fiatal leányka szerepében annyi bensőséget, oly helyes felfogást tanusított, mely egészen meglepett. Hangja kellemes, mozdulatai könnyedek, elegansak, arczjátéka kifejező s egész megjelenése annyira magán hordja a hivatottság jeleit, hogy ha követi azok tanácsát, kik szép tehetségeinek lankadatlan tanulmány általi kifejtését javasolják, szini képezdénk büszkén fogja említhetni, hogy köréből került ki színészetünk egyik csillaga.

++ (A szini képezde) operai vizsgája is ment végbe kedden délután. A szép számmal összegyűlt közönség mindvégig érdekeltséggel hallgatta a 25 darabból álló programot. Volt taps elég, mely sok helyütt nem csak a kezdő felbátorítását czélozá, hanem a valódi tehetséget is illette. A közönség főleg Humann Alexandrát tüntette ki rokonszenvével, melyet a kisasszony valóban meg is érdemelt, nemcsak hangjának csinosasága és iskolázottsága, hanem szelid, majd élénk modorával is. Csepessányi Berta k. a. (IV.) is igen szépen énekelt a „Zsidónő“-ből solóját. Kitüntek még: Feichtinger Olga, Fischek Auguszt, Lám Lina és Bettelheim kisasszonyok s Fridvalszky Sándor.

++ (A nemzeti színházhoz) Balázs Sándor külföldről egy fordított színművet küldött, melyet Németország nagy színpadján mindenütt általános tetszéssel adtak elő. Címe: „Adelaide“, szerzője Müller Hugó. Egy felvonásos dramolet, melyben Beethoven-e a főszerep, s ez az Adelaide az, kiről a nagy mester világhírű dala szól. A műben több dallam is van Beethoven-tól.

++ (Benza Ida,) kit a nemzeti színház első énekesnőjének szeretne az igazgatóság szerződtetni, a főbb pontokat már elfogadta volna, de egy-két másodrendű pont felett van még eltérés; ha ezektől, melyek a színház rendszabályaiba ütköznek, eláll, szerződtetése bizonyos. Rotter Mari k. a. egy évre szerződtetett első tánczosnőnek. — Az olasz opera ápril hó 3-kán kezdetik, a páholybérlok mind megtartják helyeiket.

++ (A Strauss-testvérek) mult kedden tartott zene-estélye roppant számú közönség részvéte mellett ment végbe. A vigarda nagy terme zsufolásig megtelt. 7 óra után zártszékek alig, vagy éppen nem voltak kaphatók. Számosan állni voltak kénytelenek. Műsorozaton voltak régiebb s csak ez alkalommal először előadott darabok. Ez utóbbiak azonban, bár az újság érdekével bírtak, még sem tudták a régiebbek hatását gyöngíteni. Legtöbb tapsot kapott most is a „Donau-Walzer.“ Tettszett a „Zenészeti tárcza“ is, csak hogy a pianissimok a mel-

léktermekben uralgó örökös láрма miatt élvezhetlenek voltak. A közönség hangulata mindvégig nagy érdekeltségre mutatott, s kevés kivétellel, az utósó darabot, az Andrásy-indulót is, melyet szintén ez alkalomra szerzett Strauss József, bevárta.

++ (Táncsics Mihály) „Arany trombita” czim alatt politikai hetilapot szerkeszt és nem tévé le az 5000 frt biztosítékot. Ezért törvény elé állíttatott. Kihallgatása közben elmondá, hogy mivel maga nem volt képes a biztosíték letételére, több magas állású férfihoz fordult, kik azt mondták neki, hogy csak bátran indítsa meg a lapot, majd elnézéssel lesznek iránta. Ugy látszik, a magas állású férfiak nem nagyon lelkiismeretesek. A fenyítőtörvényszék egy havi fogságra és 100 frt bírságra ítélte Táncsicsot és 2 heti időt engedett neki büntetése megkezdésére.

++ (Táncsics Mihály) bírsága fedezéséhez Jókai Mór 99 frttal járult s ez összeget következő sorok kíséretében küldte meg Táncsicsnak: „Kedves öreg barátom! Itt küldök bírságod fedezésére 99 frtot; a századikat csak azért nem, hogy adósod maradhassak vele. J. M.”

++ (Hiteles kimutatás) jelent meg arról, hogy a Budapesten megjelenő lapok 1859-től 1868. végeig mennyit fizettek újságbélyeg fejében a kormánynak. Kitűnik ebből, hogy e terher mily súlyosan nehezedik az irodalomra; de kitűnik az örvendetes körülmény is, hogy a lapok s az olvasó körei mennyire emelkedtek. 1859-ben mindössze csak 53,700 frt bélyegdíjt vett be, míg tavaly már 134,300 frtot. Mi csak a tavalyi év adatait említjük itt meg. Tavaly a magyar lapok közt legtöbbet fizetett: a „Hon” 14,376 frtot, utána a „P. Napló” 12,625 frtot, a „Magyar Ujság” 5552 frtot s a „Századunk” 3373 frtot a „Hazánk” 3462 frtot. A heti lapokra e bélyegteher aránylag még súlyosabb, a mint az egy kis összehasonlításból azonnal szembetűnik. Vegyük például a „Fővárosi lapok”-at. Ez napi lap lévén, fizetett a múlt évben 4328 frtot, míg a „Családi Kör” heti lap létére csak 732 frtot fizetett. Igen, de a „Fővárosi lapok” előfizetési díja 16 frt, tehát 4 frttal magasabb a „Családi Kör”-énél, a mi 1100 előfizetőnél 4400 frtot tesz, és e szerint a „Fővárosi lapok” bélyegilletményét 1100 előfizető már felesül fedezi, míg a „Családi Kör”-é, bármennyi előfizetője legyen is, az előfizetési díjat terheli. És ha ehhez még hozzávesszük, hogy a „Családi Kör” hetenkint külön mellékletet, félévenként külön eredeti műlapot és évenként 120 ivnyi regénymellékletet ad, a melyeknek csak a kötését fizetik az előfizetők, a legelfogultabb ember is, csak számolni tudjon, kénytelen bevallani, hogy a „Családi Kör” a legolcsóbb lap.

++ (A „Radetzky” felrobbanásához) Az „Antea” nevű hajó kapitánya, ki a szerencsétlen hajó elmerülése után még életben maradtak közül többeket megmenthetett volna, a mit tenni elmulasztott, a jury által egy évre megfosztatott hajóparancsnoki jogától. — Az elveszettek özvegyei s árvái fölsegélyezésére eddigelé 58,025 frt 13,218 frank és 5 dollár gyűjtetett.

++ (Ebergényiről) azt írják Mödlingből, hogy a fogolynó titkon szerzett apáczaöltönyben már kiszökött a börtönből, és csak a kint álló örök egyike ismerte fel és hozta vissza. Azt is írják, hogy nem messze P. bárónőnek kocsija várakozott, ki rokonságban, vagy legalább jó ismeretségben van egy ismeretes főpappal. Még azt is beszélik, hogy ugyanazon idő és órában Chorinsky is meg akart szökni börtönéből.

++ (Böszörményi Lászlót) az igazságügyér utasítása folytán két orvos: Halász Géza és Flór meglátogatták, hogy megvizsgálják, vajon alkalmas-e ezen fogház a beteg további elszál-

lásolására, és ha nem: lehet-e a betoget máshová elszállítani. A két orvos konstataulta, hogy a lipótutezai szállás is, mint általában többnyire minden földszinti lakások, nedves és tehát beteg embernek kétszeresen ártalmas. Fájdalom, arról is meggyőződött a két szakember, hogy a súlyosan szenvedőnek máshová szállítása mostanság lehetetlen.

++ (Teck herczeg,) kinek anyja gr. Rhédei-leány volt, s ki 1866-ban az angol királynő unokatestvérét (a Cambridgei hercegnőt) vette nőül, e napokban levelet intézett anyai nagybátyjához: gr. Rhédei Jánoshoz, hogy az egykori erdélyi fejedelem, Rhédei Ferencz eredeti arcképének egy hű másolatát küldje meg ujonnan rendezett képtára számára. Rhédei Ferencz Erdély fejedelme volt 1657. november 1-jétől 1658. jan. 25-ig, azután lemondott, s 1659-ben mint bihari és mármarosai főispán gróffá lett, s Erdélybe többé nem tért vissza. Fejedelemtől egy hű képe van az erdélyi múzeumban, mely, ha jól vagyunk értesülve, a gróf Rhédei Adám birtokából leányára: báró Radáknéra s általa a múzeumba jutott. Erről négy vagy öt másolat létezik a család tagjainál, s ezek egyikét küldé most Rhédei János, mint családfő, Teck herczeg számára.

++ (Vegyes hírek.) Királynő ő Felsége hétfőn este meglátogatta a nemzeti színházat, hol Molière „Mizantrop”-ját játszották. Az előadás folyamában jött s mindvégig páholylában maradt. Aznap udvari ebéd is volt, melyre b. Eötvös és Gorove miniszterek is meghivattak. — Georgevich Zsófia asszony Pesten egy csinos himzésekkal ellátott kenyér-ruhát készített Királynő ő Felsége számára. A Felséges asszony kifejezte elismerését, de nem fogadta el. Szorgalmának megjutalmazására azonban 50 frtot rendelt küldeni. — Gróf Hunyady Imre Kéthelyen ujonnan építendő iskolára telket adott, s három éven át a vásári helypénzt, mely körülbelül 1200 frtot tesz ki, átengedte. — A Laszlovszky-villához vezető uton csakugyan gőz-gépet fognak használni. A budai gazdasági bizottság tegnapi ülésében a közuti vaspályatársaságnak már meg is adta az erre vonatkozó engedélyt. — Klapka Pestre érkezett. — Alexandriában lakó magyarok felső Egyiptomból azt a hirt vették, hogy ifju gróf Almásy Kristófot beduinok ölték volna meg. — Aradon a választás napján egyetlen-egy sörházban 22,400 pohár sör, 2800 meszely bor, 2300 pár frankfurter, 9 borju, 28 bárány, 8000 zsemlye és 170 nagy kenyér fogyott el. A szomszéd kávéházban pedig minden cukor- és kávé-készlet teljesen elfogyott. — Xántus János egy magánlevélben írja, hogy Ausztralia egyik leggazdagabb embere s hires juhtenyésztője: W. J. Browne, e nyáron Pestre jő, s ha a magyarországi viszonyok megtetszenek neki, Ausztráliában eladja mindenét és hazánkban telepszik le. — Brunszwick Teréz grófhölgy emlékszozára, melyet az alapnevelők nagygyűlése állítani határozott, az adakozásokat Batthyányi Lajos özvegye nyitotta meg 50 frttal. — Frankenburg Adolf egy új könyvet rendez sajtó alá, kisebb rajzokból és elmefuttatásokból. A gyűjtemény czime: „Fehér és fekete pontok.” — A „Corvina” első rendes évi gyűlése ápril 11-kén lesz. Ekkor állapítják meg véglegesen az alapszabályokat és választanak egy 12 tagból álló igazgató bizottmányt, sat. — Wahrman Mór a pesti népszínház létesítésére eddigelé vagy száz kereskedőt nyert meg. — Pozsoni Antónia, az olasz primadonna, táviratilag nem kevesebb, mint hét szobából álló pesti lakást rendelt meg, a miből látható, hogy elég urhölgyi igényei vannak. — A nemzeti múzeum könyv- és képtárát végre gyökeres rendezés alá veszik. A közoktatási miniszter erre nagy gondot kíván fordítani. Sőt di-

szitteti is, s a muzeum számára szoborműveket rendelt meg Engelnél és Izsónál; nevezetesen Verbőczy, Istvánffy, Zrinyi a költő és Pázmány Péter szobrait. — Gróf Andrássy palotájában e napokban egy asztalos-inas egy szegletben talált üveg tartalmával, melyet liqueurnek gondolt, megmérgezte magát. A gyorsan érkezett orvosi segély azonban megmenté életét. — Gróf Zichy János a muzeum-utczában, a Károlyipalotával szemközt fekvő szöglet-telken egy új nagyszerű palotát szándékozik építeni, mely tetemesen emelné azon utca szépségét. — A Károly-kehérvári pénzverde a múlt évben jelentékeny felvirágzásnak indult. Mig ugyanis eddig rendszeren 20—24,000 frt deficitet okozott az államnak, múlt évben, az összes kiadások, t. i.: hivatalnokok, munkások, felszerelési költségek, sat. leszámítása után, 97,000 frt tiszta bevétel mutatkozott. — B. Vay Miklós, a művészi körökben ismert szobrász, Rómába utazott, hogy ott szobrászati tanulmányait folytathassa. — A Jókai-párt átírt a Gorove-párthoz, hogy nevezzen ki kebeléből öt tagot, kik a képviselőválasztás napján a Jókai-párt öt tagjával egyesülten a rendet fenntartsák. A Gorove-párt e javaslatot elfogadta és kinevezte Stromayer, Giczey S., Beliczay Imre, Piatrik és Wallenfeld urakat. — Szilárdy Béla csipke-, himzés- és fehéráru-raktárt nyitott Pesten, a kigyó-utca 2-dik sz. alatti házban. A gazdagon felszerelt raktárt egyiránt ajánlja a cikkek választékosága és jutányossága. — A Nemzeti színház igazgatósága kérvényt nyújtott a belügyminiszterhez a színházra súlyosan nehezülő normanapok leszállítása iránt. A belügyér azzal felelt a méltányos kérvényre, hogy áttette a kultuszminiszteriumhoz, ez pedig véleményezés végett leküldte a herczeg-primáshoz. — A Doré-féle illusztrált szentírás magyar kiadói: Hatala és Riedl, egyetemi tanárok, megtisztelték egy példánnyal hazánk nagy férfiát: Deák Ferenczet is. — Folyó hó 14-kén ünnepelte Bettelheim János aranylakodalmát Aradon, 2 fia és 13 unokájától környezve. A nászok közül is jelen volt kettő. — Angol konzulatus felállítását sürgeti több helybeli kereskedő. Ohajtandó volna, hogy a sürgetésnek sikere legyen. — Szemere Máriát, a nemrég elhunyt Szemere Miklós leányát ő Felsőge egy legfelsőbb kéziratával a brünni Mária-Schul hölgyalapítvány tagjává nevezte ki. — Királynő ő Felsőge számára 14 háta lovat szállítottak le Budára a szükséges szolgaszemélyzettel együtt. — Az osztrák postát Bukarest vidékén közelebb kirabolták s a kocsist súlyosan bántalmazták. — Izabella királynőről újra oly hírek keringenek, mintha Magyarországon jószágot akarna venni, 4 millió frt értékben. — A bécsi udvari operaszínház karmestere: Haulich József „Osztrák magyar honvéd-induló“-t szerzett s király ő Felsőgének ajánlotta, ki azt elfogadta. — Az akadémia n. hó 16-kán, adta át Thanhoffer Pál, végrendeleti végrehajtó, azon 2000 frtot melyet annak az elhunyt Kralovánszky György hagyományozott. — Azon öngyilkost, kit a váci temetőben felakasztva találtak, Modrai Lajosnak hívták; Hartleben könyvkereskedésében volt alkalmazva mint bolt-inas és öngyilkosságának oka egy nejevel történt összekocczanás volt. — Vidéken is mindonütt nagy lelkesedéssel fogadják Willmers Rudolf hangversenyait s a hangversenytermek zsufoltak. — Berlioz koporsóján egy szép ezüst koszorú is diszlett arany rojtokkal, czimmerrel és következő érdekes felirattal: „A győri ifjuság Berlioznak.“ E koszorút Berlioz Győrről jártában kapta, s mint egyik legkedvesebb emléket ráhelyozték koporsójára. — Király ő Felsőge Triesztből Bécsbe megy, s

az eddigi intézkedések szerint a husvétet ott tölti. Királynő ő Felsőge pedig állandóan Budán marad.

✠ (Halálozások.) A szászváros evang. ref. közélettanodának szeretett tanára: Deák Lajos n. hó 3-kán 26 éves korában meghalt. — Egerben n. hó 5-kén hunyt el Páni Hamar Zsigmondné, szül. Erdélyi Mária, Erdélyi József nővére. — Erdélyben pedig ugyanaz nap halt meg Mágner Ignász, dobakamegyei szolgabíró, 72 éves korában, kit 48 óra után neje, szül. Visky Ágnes követett. — Fehérmegyében Seregélyesen, márczius 11-kén temették el gróf Zichy Lipótot. Élt 63 évet. 1848-ban a szabadságharcban tevékeny részt vett mint dandárvezér. Schwechatnál a többi közt különösen kitüntette magát; neve az „arany-könyvbe“ is beiratott. Gyászos özvegye és négy fia: Sándor, Elek, Ernő és Géza kesergik halálát. — Wöber György, a szeged-csongrádi takarékpénztár elnöke, n. hó 7-kén, életének 58-dik évében, tüdőlob következtében elhunyt. A boldogult Szeged városát több minőségben szolgálta: országgyűlési képviselője, polgármestere s az alkotmány helyreállítását megelőző időközben királyi biztosa is volt. — Ludvigh Samu, ki 1801-ben született, a szabadelvű eszmék egy önzetlen és rettenthetlen bajnoka volt s Amerikában a „A fálya“ című lapja által volt ismeretes, február 14-kén Cumminsvilleben, Cincinnati mellett meghalt. — Gr. Hunyady József Bécsben elhunyt. — Schwab Arszlánnak, a felejtethetetlen emlékezetű pesti főrabbinak özvegye, Schwab Eliza, n. hó 16-kán hosszas szenvedés után jobb létre szenderült. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Márczius 18-kán.

Márcz. 12-kén: „Egy szegény ifju története“, Feuille Octave színműve, 5 felv. — Márcz. 13-kán: „Don Carlos“, Verdi operája, 5 felv. — Márcz. 14-kén: „A lelencz“, Szigligeti eredeti vígjátéka, 4 felv. — Márcz. 15-kén: „A Mizantrop“, Molière vígjátéka, 5 felv. — Márcz. 16-kán: „Ördög Róbert“, Meyerbeer operája, 5 felv. — Márcz. 17-kén: „Reggeli előtt“, drámai tréfa, 1 felv. — „Egyetlen leány“ és „Fürdőre kell mennie“, 1 felvonásos vígjátékok, — Márcz. 18-kán: „Tévedt nő“, Verdi operája, 4 felv.

Budai népszínház.

Márczius 18-kán.

Márcz. 12-kén nem volt előadás. — Márcz. 13-kán: „A békerontó“, Benedix vígjáték, 4 felv. — Márcz. 14- és 15-kén: „Az ördög pilulái“, látványos bohózat, 4 felv. — Márcz. 16-kán: „A békerontó“. Márcz. 17-kén: „Házasság gőzerővel“, énekes vígjáték, 3 felv. — Márcz. 18-kán: „Az ördög pilulái.“

Gazdasszonyoknak.

Magyar párolt savanyu káposzta.

Végy egy jó darab szalonnát, metéld kockákra, tedd lábasba, ha kisült, adj bele czukrot, vöröshagymát, hadd megpirulni. Ekkor metélj össze fél- vagy egy font disznóhúst s tedd bele, párold egy pár perczig szalonnával, azután tégy bele savanyu káposztát és hadd párolni két óráig, ekkor tégy rá egy pár kalán lisztet s hadd ismét párolni, s végre tejfelt, egy pár perczig szinte hadd párolni. Sonkával vagy friss kolbászszal feladhatod.

Csokoládé-kása.

Egy meszely tej- vagy tejszínre adj 4 tábla csokoládét, reszeld meg 5 zsemlyének belét, tedd a csokoládét a forró tejbe és ha mindkettő együtt forr, a morzsát is add hozzá. Továbbá

6 lat vaját, 12 tojás sárgáját, 6 fehérnek alját, 6 lat cukrot, citromhéjat, kevés vanigliát, mindezt jól meg kell keverni és szépen megsütni.

Linczi torta.

Félfont vaját finoman habbá verünk, félfont apróra törött mandulát, félfont cukrot, 6 egész tojást, 6 sárgáját adunk bele, félfont liszttel jól elkeverjük és megsütjük. A tetejét finom befőttel és cukros jéggel kell felcizfrázni. P. st. E.

Divattudósítás.

Türsch F. ur tavasz-idényi czikkei.

(Vége.)

Keresztelő készletek. Gyermek-kosarak és bölcsők.

Moll- vagy tüll-zubonykák és főkötőcskék, szalaggal izletesen díszítve, együtt: 3, 4, 5 forint.

Keresztelő készletek minden színben, következőkből, u. m.: vánkös, zubonyka és főkötőcske: 12, 15, 20, 25, 30, 40 forint és feljebb; paplannal együtt: 20, 25, 30, 40, 50, 60 forint és feljebb.

Egy gyermek-kosár, kibélelve és feldíszítve: 22, 26, 30, 36 forint és feljebb.

Egy vas-bölcső, kibélelve, függőnnyel együtt: 36, 45, 60, 80 forint és feljebb.

Függönyök és butor-védkendők.

Angol csipke-függöny, két szárnyas, egy ablakra: 5 forint 75 kr, 8, 10, 12, 14 forint és feljebb.

Angol csipke butor-védkendők, darabja: 30, 40, 50, 60, 80 kr és feljebb.

Hímzetek, csipke, fehérneműek, meglepő szép s legújabb divat szerinti tárgyak,

részint érkeztek, részint naponkint érkeznek, s a legolcsóbbtól a legfinomabbig lehető legjutányosabb áron kaphatók.

Gyászczikkek crêpe-ből vagy csipkéből, u. m. chemisette-ek, gallér és kényelők, fátyolok, zuáv-ingek, főkötők, valamint

Csipkekendők, rotunde-ok s köpenyek nagy választékban feltűnő olcsó áron.

Különösen finom czikkek.

Brüsszeli aplicatió-ruhák: 400, 600, 1000 forint és feljebb.

Aplicatió-legyezők elkészítve: 36, 40, 50, 60 forint és feljebb.

Aplicatió- és chantilli csipkék és fodrok minden szélességben.

Aplicatió-zsebkendők, „Barbe“-ok: 6, 9, 12, 18, 24, 30, 40 forint és feljebb.

Az elősoroltakon kívül szolgálhatok még minden a szakmámba tartozó czikkekkal.

Mai mellékletünk magyarázata.

Ez alkalommal t. előfizetőinknek egy elől négyszögben kivágott magas ruhaderék szabásával szolgálunk, azon hiszemben, hogy azt a tavaszi ruhák készítésénél igen jól használhatják.

Az 1-ső szám az előrészt jelöli, a 2-dik az első oldalrészt, a 3-dik a hátrészt, a 4-dik a második oldalrészt, az öt és hatodik számok végre ujját.

A négyszögben kivágott ruhák most igen divatosak, és érvényre hozzák ismét az évekig mellőzött magas, elől dusan díszített csipkegalérokat.

Danielisz János,

női szabómester,

Pesten, magyar utca 5-dik szám, a hatvani utcától 2-dik ház.

ajánlja a t. cz. hölgyközönségnek ujonnan berendezett raktárát a tavaszi és nyári idényre következő árjegyzékkel:

Egy utcái rövid ruha Popelin-, Valensia-, Doual-szövetből 13 frttól 35 frtig; egy ruha brillantison-szövetből, sőtisch csik-bedolgozással 30 frttól 45 frtig; színes selyem-ruhák 38 frttól 120 frtig; egy moll- vagy tarlatan-ruha bármely színben 16 frttól 40 frtig; egy brüsszler-ruha 30 frttól 45 frtig; fehér kashemir-felvetők 7 frttól 35 frtig; tavaszi és nyári posztó-felöltők 5 frttól 30 frtig; selyem-bársony felöltők 25 frttól 120 frtig; selyem-szövet felöltők 15 frttól 50 frtig.

Vidéki megrendeléseknél a dorék és szoknya eleje hossza megküldését kérem.

Számrejtvény.

Hollósy Rózától.

19, 2, 8, 25. Belőle olvasható ki a fájdalom és örömek érzetét; 23, 14, 1, 2, 14, 12, 20. Ennek diszében teszi le a nő hűségét az Ur számolya előtt;

10, 26, 12, 18. A vándornak útját nehezíti ez;

27, 14, 15, 24, 4. Minden háznál kifogyhatatlan ez;

1, 28, 12. Öreg, ifju, gazdag, szegény egyaránt

Itt ürti ki az öröm-szenvedés poharát;

28, 10, 24, 15, 7, 29. A remény színe alatt rejti el szende arcát,

Mintha feledtetni akarná élte fonalát;

17, 6, 7, 29. Gyermekeknek szerető ápolója;

18, 19, 11, 12, 25, 3, 15, 7. Csendes susogásával figyelmeztet éltünk folyására;

16, 17, 15, 22, 9, 10. Jelképe ez az egymást forrón szeretőknek;

21, 5, 6, 2. Halálra reszketnek ezért némely emberek;

23, 17, 23, 29, 19. Ez emlékeztető hajdan a jóslatra egyházunk apostolát;

1-29. Egyik híres költőnk regényének neve ez;

Tudom, mindenkinek, ki olvassa, mulatságot szerez.

Megfejtési határidő: április 18-ka.

A f. é. 8-dik számban közölt rejtvény értelme: „Hunyadi László.“ Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Sárkány Luiza, Jambrikovits Karolin, Orbán Paulin, Szabó Kálmán, Dukai Takács Luiza, Pálfi Stelczér Erzsé, Mészáros Györgyi, Reményfy Ilona, Szluha Mariska, Ferenczy Mari, Falvy Flóra, Baranyi Adina, Máchik Vilma, Rácz Etelka és Róza, Tell Mari, Kazay Gizella, Dely Mária, Malkovszky Mórné, Vidos Elvira, Pásztelyi Danielovich Emilia, Pridafka Ilka, Belbe Jánosné, Simonchich Etel, Balla Pál Zsófia, Csepei Zoltán Paulina, Kautz Emilia, Szántó Julia, Benedekovics Róza, Czegléd Antónia, Petrovics Luiza, Vályi Lajosné, Szöllősy Róza, Hunyady Karolina, Székács Vilma és Emma, Rudér Vinczéné, Szántay Vilma, Theisz Hummel Emilia, Fodor Nina, Marosy Emilia és Hermina, Soltész Petronella, Ujfalussy Teréz, Weiszbrun Francziska, Heller Ilka és Berta, Marton Izabella, Csukly Kamarás Etelka, Santa Laura, Vaszócsik Mariska, Bálint Julianna, Hajnal Erzsé, Buczko Thureczy Antónia, Roxer Anna és Alvin, Zloczky Anna, Fehérpataky Eleonóra, Nagy Krisztina, Dubányi Róza, Bukovszky Regina, Vlasits Luiza, Antal Mari, Horváth Ferenczné, Nádassy Anna, Klázer Mária Luiza, Maróthy Helén, Illés Bús Ludmilla, Rácz Mariska, Kenessey Biró Magdolna, Benyó Mari, Fülöp Karolin, Bogcha Berczik Ilona, Ócsvay Árpád, Schwartz Éva, Ruttkay Ilona, Jakabfy Erzsike, Bálint Julianna, Kolósi Viktória, Hunyady László, Szokolay Zsigmondné, Abkáro-vits Erzsike, Krób Róza, Oslányi Mária, Birkl Havranek Mari, Buzesko Anna, Bauer Mariska.

A sakkrejtvény megfejtését utólag beküldték:

Szokolay Zsigmondné, Krób Róza.

A jelen havi dijsorsolás alkalmával következő t. rejtvényfejtők lettek díjnyertesek:

1) Buday Mari és Teréz: „A szerelem bolondjai“, Jókai Mór, 4 kötet

2) Theisz Hummel Emilia: „Dobó László költeményei.“

3) Falvy Flóra: „A Frithof-monda“, Tegnér után Győri Vilmos.

4) Székács Vilma és Emma: „Két költői beszély“, báró Kemény Endre.

A nyeremények — szíves üdvözlétem mellett — postára vannak adva.

Tartalom.

A kétszer-kettő, Emiliától. — Tündések, Várad Gusztávtól. — A Lázárok, Barcza Kálmántól. (Vége.) — Esti ima, egy nőtől. — A láthatatlan Mihály Tivadartól. (Folyt.) — A biborról, Paszlaszky Józseftől. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbizások tára. — Előfizetési felhívás. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: Egy magas ruhaderék szabásmintája.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félelvi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetési díja:

Egy négyszer besabozott sorért 8 kr.

13. sz.

Marcz. 28-án.

1889.

Havonkénti színezett dí-

vatképpel. minden szükséges
hímzetrázzakkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megfizetése egész-, a műlap megfizetése félévi járattal kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

Sok nemes tulajdonnal áldotta meg Isten az embert, de valamennyi közül egy sincs, mely annyira közel emelné az Istenhez, mint a jótékonyság. Minden egyéb nemes tulajdonsága is csak azért nemes, mert többé-kevésbé a jótékonyságot is magában foglalja. Midőn a költő előtt a túlvilág szépségei tárnak fel és ő azokat zengő alakokban a földbe ülteti; lelke akkor Istenhez emelkedik, mert műveivel jót tesz a többi emberiséggel. Midőn a szónok ajkai az örök igazság ígért hirdeti, lelke közel van az Istenhez, mert ihletett szavai hallgatói szívébe véssődnek és ő ekként

Mészáros-Halász Konstánzia.

jót tesz az emberiséggel. Midőn a művész képzelete szüleményeit ecsettel vagy vésővel örökíti meg, lelke közel van az Istenhez, mert az eszményt, az örökké szépet, a tökélyest ügyekszik a földön meghonosítani és ez által jót tesz az emberiséggel. Midőn a színész az emberi lelket szemünk elé állítja, lelke közel jár az Istenhez, mert ügyekvése által jót tesz az emberiséggel, megkedveltetvén vele a jót és megutáltatván vele a rosszat. Innen a művészet hatása az emberi lélekre; a jótékonysági szikra, a mi benne rejlik, teszi azt a hatást reánk és e jótékonyság teszi a művé-

zetet nemessé, istenivé. — És ha a művészetnek van az a hatásának lelkünkre, mennyivel inkább maga a jótékonyság közvetlen gyakorlásának! Ki nem érezte még hölgyeink közül azt a kimondhatatlanul édes, boldogító rezgését a szívnek, midőn kezét az előtte álló szegény elé segélylyel kinyújtá? Nemde, mint a villanyütés, úgy járta át e rezgés, és egész valóján valami túlvilági boldogság leirhatlan gyönyöre cikázott végig? De kévesen veszik maguknak a fáradságot, határozott alakot adni, gondolatokká átváltoztatni az egyes pillanatok röpké érzéseit. Pedig a ki meg tudja azt tenni és hozzászoktatta lelkét: számot adni magának minden érzésről, az reájöhet, hogy az a kimondhatatlan boldogsági érzés, mely a jótékonyság gyakorlásának percében valóját általcikázza, onnan van, mert e percben lényé túlemelkedik a földi léten, az isteni felülkerekedik benne az állatin; az állat tulajdona a rombolás és ő most teremt, teremt egy szívet, visszaadván azt az emberiségnek a hála, a remény, a bizalom, a megvigasztalódás és életkedv által, melyeket ő most csekély adományával ama szívből kifakaszt. Továbbá az emberi ösztön: az önzés, az elsajátítás és ő most ellenkezőleg ez ösztönnel, mintegy kivetkőzik önönmagából; nem azon fárad, hogy magának, hanem azon, hogy másnak legyen; nem azért él, hogy eltulajdonítson, hanem azért, hogy fölöslegét mással megoszssa. Istent képzeljük magunknak ilyen tulajdonokkal felruházva, mert a tökély tulajdonai azok, és e tökélyhez érezzük magunkat ilyenkor közel lenni.

És ezzel aztán meg van fejtve az a jelenség is, hogy a nők nagyobb mértékben gyakorolják a jótékonyt a férfiaknál. Hogy is ne gyakorolnák ez isteni erényt, mikor ez rendeltetésük! A mely nő nem jó, az nem is nő. Az nem lehet hű szerető, mert a hű szerelem maga az önzetlenség. Nem lehet az jó hitves, mert a jó hites-társ életelve: szeretetteljes békén türe. Nem lehet az hű anya, mert a hű anya: maga az önfeláldozás. Ábrahámnak mondhatta az Isten, hogy áldozza föl fiát, mert Ábrahám atya volt. Mondta volna csak Saráhnak! Ez bizonynyal azt felelé vala: „Ha áldozat kell, itt vagyok én, vedd el az én életemet, ezt kész vagyok minden pillanatban érted oltani, de fiam életét nem adom. Vedd el tőlem erővel, ha kívánod, de önkényt nem adhatom, mert anya vagyok.“

Azért valahol a szegénység könyei felszáratlanul folynak, ott mindenütt keserű panaszok szállnak fel az égbe, a nők ellen, és valahol árvák gyámol nélkül szűkölködnének, oda mindenütt szomoruan tekint alá az Isten az ő legszébb teremtetéseire: a nőkre. „Csak testre lettek ők az én legszébb teremtetéseim!“ fohászkodik örökkévaló jóságában.

Köszönet tehát Mészáros-Halász Constancia urnőnek, az ujon alakult nagy körösi jótékony nőegyesület elnökének; köszönet neki nemcsak az ottani szegények és árvák nevében, kik az ő lelkes buzgósa folytán a nagy körösi nemes érzésű hölgyekben megannyi vigaszt és gyámolt találtak; hanem köszönet neki az emberiség nevében is, mert az ő nemes buzgósa folytán ismét egy darab parlag fel lett törve a polgárosodás javára.

Es köszönet nagytiszteletű Filó Lajos, nagy körösi lelkész urnak, a ki e nemes eszmét ott megpendítette és megragadó ékesszólásával a jórahajló szíveket iránta föllelkesíté. Az ország régóta említi tisztelettel Filó Lajos ur nevét, de ezen túl kétszeres tisztelettel fogja azt említeni; mert eddig csak a tudományban gazdag főt ismerte és tisztelte benne, míg ezen tettével megmutatta, hogy a milyen gazdag e fő tudományban,

ép olyan gazdag e szív nemes érzésekben. És vajha e hazának minden lelkésze olyan buzgó hévvel munkálkodnék azon, hogy társadalmi életünk a tiszta erkölcs alapján nyugodjék! Akkor bizonynyal elsőben is a nők felé fordulna tekintetük, és minél számosabb jótékony intézet keletkeznék általuk. **Emilia.**

A z ö r e g b é r e s .

Pájer Antaltól.

Haragszik az öreg Márton bérés,
Máskülönben olyan szós, beszédes;
Most pediglen néha szól, ha szól,
Még azt is csak úgy a szűr alól.

Napról-napra tavaszodik szépen,
A gyiktojás kél a verőfényen;
Más ökrén már szól is a kolomp,
Ő meg otthonn ül, mint a bolond.

Hogy lesz már ez? A tinók sem hiznak;
Ha megüti a mezei fűszag:
Majorannát vessen bár nekik,
A jászoly csak izékel telik.

Ha itatná, valamennyi nyargal
Gyönyörű, szép, tulipános szarvval;
Ez megbódul s hánysa a farát,
Annak szarván omlik a garád.

Lassan mégis betereli őket,
Itten hajszol, amottan meg hőget;
Helyre Lombár! Nye Homály, Setét!
Ejh, bizony nem tudja a helyét!

Ezután a kocs-színbe téved,
S ott egyet-mást össze-vissza néz, vet:
Az ekét, guzst, tézslát, üstöktét,
Korcsolyáját és gerendelyét.

S ennek többször van megújítása,
Hanem úgy, hogy a gazda is lássa;
Gondolkozik, de fennszóval ám:
Ugyan hát künn milyen a karám?

Mind hiában! nem figyel gazdája;
Pedig hát csak ezt az egy szót várja:
Hejh, fiam, hejh Márton, hallja ni!
Menjen már kend vetni, szántani.

Jó! ha nem szól, majd segíték rajta...
Ezt gondolván, úgy is tett: kihajta;
Még aludtak mélyen, kábítón,
Kiosont a legszebb hat tinón.

Csengőt, bojtot a tanyán kötött fel,
S csengős, bojtos ökrén szánt örömmel.
Próbálnátok mézzel csalni bár:
Nem lenne most a görög király.

A k i s z e r e t .

Novellette.

Szabó Sándortól.

I.

Ifju, fiatal leányt vett nőül az öreg Viaszalik király. Az ország gondjai mellett hű, bizalmas társra volt szüksége, ki elűzze homlokáról a borut. A jó gothok csak megcsóválták fejüket erre a frigyre s azt gondolták: lesz most asszony-kormány.

De annak az asszonynak kisebb, nagyobb gondja volt az ország dolgaival bibelődni. Felőle lehetett harcz, háboru, nem sokat gondolt vele. Egész nap szobájában ült, magányosan, minden társ nélkül s senki sem mondta volna el róla, hogy ez is góth királyné.

Valamelyik szomszéd herczegnek volt a leánya. Risowáld várban lakott mindeddig, apja öreg harczosai között. Azt mondták rá, hogy már ott megszokta a magányt s azért nem szereti a társaságokat. Viaszalik nem sokat gondolt vele. Teljék mindenben kedve.

De az még sem tetszett neki, hogy Lezelia nem akar mosolyogni s hogy mindig olyan szomorú és komoly. Miért nem dalol, mint a többi asszony? hiszen olyan fiatal.

Lezelia ilyenkor mindig odahajolt az öreg király vállára, megsimogatta tisztos szakállát s egy szemében megjelent könyvet titkolt el.

— Ne erőltess vidámságra, — suttogá. — A ki vidám, ne az arczon hordozza azt. A lélekben kell annak lenni.

Ebből ugyan nem sokat értett Viaszalik, hanem azért nem szólt reá semmit. Pedig olyan rosszul esett látnia, hogy az asszony mindennap halványabb lesz s szemei fénytelenebbek.

Nem is volt nejeire féltékeny. Sokkal jobban bizott abban a halvány arczu nőben, semhogy még a gyanu egy szikrájával is megmerészkedett volna sérteni. Folyvást gyöngéd és jó volt irányában. Lezelia hálásnak mutatta is ezért magát. Eleget tett öreg férje kívánságainak s beleegyezett akarataiba. Olyan volt, mint a parti nád, mely meghajlik a szél fuvalma alatt.

De azért Viaszalik még sem volt tökéletesen nyugodt. Meg akarta tudni, hogy az a mosoly miért hiányzik arról a kedves arczról. Kérdést kérdésre halmozott fel; megkérdezte hires, tudományos arabs orvosok véleményét, de azok mind odanyilatkoztak, hogy a hervadó virágot nem lehet már új életre hozni.

Pedig az a halovány nő sokkal jobban tudta, hogy mi az a boldogság s tudta volna is becsülni azt a reá nézve már elérhetetlennek látszó csillagot, a mi utáni vágyása ifjúságtól fosztotta meg.

Az ifju szívnek szerelem kell; élető, vidám napsugár. A téli napnak csak olvasztó fénye van, de a vidám nyárinak égető heve.

A góthok hatalmas királynéjának volt egy szívébe elrejtett idealja, a ki még szinte gyermekkorában vésődött be emlékébe s a kit nem felejthetett el soha.

Ifju lovag, hosszú fürttel, úgy szerette Lezeliát s a királyné tán még jobban.

Csendes, holdvilágos nyári éjszakákon, midőn még a fák is szerelmet suttognak, kedves hangok hatottak be a királyné alvószobájába, a mikre mint valami holdkóros kelt fel s órák hosszáig eljárkaált aztán szobájában, üldöztetve attól a kínos ábrándtól, a mi egy egész élet boldogtalanságát tárta eléje.

Jó Rinémer ott kesergett s a királynő úgy hallgatta.

Öreg király meg-megfordult nyughelyén s csudálkozva hallgatta ezeket a csalogányhoz hasonló hangokat, a mik egy egész élet buját tárják fel. Valami megnevezhetetlen busz érzet fogta el s mintha félne tőlük, lázasán takarta el füleit.

Kínos, nyugtalan éje volt, mi nem kerülte el Lezelia figyelmét. Gyöngéden kérdezte meg, hogy mi baja? Az öreg király felelet nélkül hagyta. Magához vont a kedves, halavány feleségét, aztán olyan hosszan gondolkodott el valamin. Az az éjjeli panaszos dal jutott eszébe, a mi talán összefüggést képez Lezelia kedvetlenségével.

Többet nem is kérdezősködött erről. Komoran vont a össze palástját s megindult országnagyjai közé. Már ekkor világosnak tetszett előtte minden. Az a nő, a kivel trónját osztotta meg, nem viseltetik iránta azzal a változhatatlan érzélemmel, a miről gondolkodni olyan édes volt, hanem a fény is, mely körülvette, nem tudta feledtetni vele azt a lényt, a kinek talán szerelmet esküdött. Vigyázni kell tehát arra a becsületre, mit bepiszkolni egy csepp szenny is képes s ez elkezdte aztán üldözni órák hosszáig.

Egy fiatal, bátor hadfit hivatott magához. Próbált, derék harczost, a ki tizennégy csatát küzdött végig. Oneron lovagnak volt erős, bátor szíve; erre akarta bízni feleségét.

Az ifju lovag elhalványult erre a megbízatásra. Megcsörrenté oldalán fényes, széles kardját. Bátran, erősen nézett a királyra, azután határozottan mondá:

— Vigyázni fogok reá!

Azon az éjjel nem hunyta be szemét egy pillanatra sem. Egész éjjel ott ült őrt a királyné ablaka alatt.

Tiszta, csendes éjjel volt, mint a milyen nyárban szokott lenni. A hold sem kacérkodott a földdel, hanem tisztán világított a csillagok között.

Az öreg király pedig fáradtan dőlt le nyugodni. Tépelődő gondolatai kimeríték erejét. Jó, hű őrzője volt a királynénak, a ki életét is oda adta volna érte.

Egyszerre aztán megint elkezdett hangzani az a szomorú, panaszos ének, egy bánatos sziv vallomása, a mi nem hagyta nyugodni a királynét. Oneron lovag meredten figyelt egy bokor mellől s önkénytelen nézett fel az ablakra.

Egy fehér alakot pillantott ott meg, a ki egyedül merengett a csillagok milliárdjain. Oneron lovag elnézte volna ezt a jelenséget órák hosszáig, aztán halkan sohajtott fel:

— Lezelia! — suttogá.

Elgondolkodott arról a szótlán szerelemről, a mi olyan régen üldözi s csendben, minden nesz nélkül igyekezett fölkeresni az ismeretlen dalnokot, a ki hangot ad érzelmeiről még a királynőnek is.

Valami bűvös jelenet volt ez a holdfénynél, milyent a középkori költők annyiszor énekeltek meg. A fiatal lovagot úgy vonzotta magához az a dallam s egyszerre csak közvetlen szomszédságában hallotta.

A következő pillanatban már kivonta fényes, jó aczélát s halkal igyekezett megtámadni a merész kalandort, a ki éjnek idején jut be a királyi kertbe s a kit nem látszik visszaretteníteni semmi.

Egy beburkolt alakot pillantott meg, a kinek csak ezüst sisakja jobban fénylett a holdfényénél. Kilépett a nyílt, tágas térre, hová kellemes illatot terjesztettek szét a kerti virágok. Vágy, erős vágy szállta meg szívét: megmérkőzni ezzel a titokteljes idegennel, a ki szintén szereti Lezeliát.

Az nem látszott megrettenni erre a jelenségre. Szótlan vont a ki kardját, mintha el lett volna készülve erre a jelenetre s a következő pillanatban már összezapott a két kard; erős, elhatározó viadalára két szerelmes szívnak.

A királyné pedig olyan félve nézett a kert fái közé, nem tudva magának megfejteti azt a hallgatagságot, a mi azután a bűvös dallam után következett be. Térdre borulva kezdett imádkozni valami ösztönszerű félelem miatt egy életért, a mi talán nagyon szoros kapcsolatban van az övével.

De azok nagyon messze voltak arra nézve, hogy a kardok csörgése elhallatszott volna. A két lovag tudott szótlan maradni, de annál többet beszélt a két fényes aczél.

Egyszerre csak kihullt Oneron lovag kezéből a kard s eszméletlen hevert a földön.

— Lezelia! — suttogá.

Az ismeretlen lovag pedig csak futott, futott a királyi palota felé.

II.

Az öreg király úgy sirt, rítt fényes reggel, midőn látta, hogy a halovány nő nincs többé a palotában. Az ismeretlen lovag tudta használni azt az időt, s elvitte magával Lezeliát — messze, messze.

Oneron is halványan jelent meg előtte. Már akkor föl-eszmélt abból az álomszerű állapotból, a mi tért nyitott az elszöktetésre. Sebhelye gondosan el volt takarva homlokán. Fényes, hosszú fürtök borultak arra a helyre, a mit szerelmeséért kapott, s vigasztalni igyekezett a királyt.

— Utánuk megyek én, — mondá komoran. — Holnap reggel itt lesz mind a kettő.

Az öreg király szomoruan bólintott fejével. Odanyújtá drága kardját a fiatal lovagnak, a mi hosszú csatákban volt már vele.

— Ezzel a karddal Torisant vára lesz a tiéd, — mondá.

A következő pillanatban már utban volt pár próbált vitézzel, a szökevények nyomában. A reggeli, harmatos füben meglátszott a paripa nyoma. Ló, ember fáradt volt már, de Oneron csak haladt előbbre.

Este értek el valami kis falut. Igénytelen, egyszerű házsor, nyugalmas, csendes emberekkel. Itt megszakadt a gondosan nyomozott lónyom. Itt kellett lenni Lezeliának.

Oneron lovag csendesen állt meg, kardjára támaszkodva, és hosszasan nézte el a csillagos eget. Ismét olyan szelid, csendes éj volt, mint a minőnél vivnia kellett Lezeliáért. Elgondolkodott azon, hogy: hogyan fogja el azt a halvány, szomorú képű nőt, a kit olyan mélyen szeret?

Milyen kínos ábránd volna az az ő szerető szívének; ki ragadni álmai megédesítőjét boldogságából és visszavinni ahoz a gyűlölt férjhez, a kinek kényszerűségéből esküdött szerelmet.

Feje égett és lázasan toppantott lábával. A kis csapat már akkor megkésztette a maga éjjeli szállását s vidám tűz lobogott a tág mezőben. A fiatal lovag hosszasan merengett el a fellobogó lángban s ott is csak Lezelia szemeit látta csillogni.

Feltűnt előtte az a halvány, gyermeteg alak, a mint szemrehányó tekinteteket vet rá; fel az a nemes, szenvedő arc, a mely nem hirdette soha sem a szenvedést, hanem csendes lemondással türt mindent.

— Boldoggá kell tennem — suttogá.

Hiszen a boldogság nem a kincsben nyugszik. Szendén lobogó pásztortűz az, a minek nem kell fényes kandalló. Ki tudja, az a Lezelia által mélyen szeretett lény is nem egy igénytelen, név nélküli ifju, a kivel szegényen is boldog fog lenni, míg a királyi fény csak hervadását idézi elő.

Igen, igen, hiszen úgy legalább fog neki néha egy-egy könyvet szentelni az a lény, a kit soha sem szünt meg szeretni és boldog perceiben is fog egy-egy sugár bevetődni annak emlékéből, a ki őt boldoggá akarta tenni.

Az ő élete ugyis csak egy szomorú ábránd lenne. Kínos, borzadalmas órák sora, a mik folyvást csak egy emléket elevenítenének fel. Odalent pedig olyan jó nyugodni a zöld hant alatt, a min virágokat fog fakasztani Lezeliának egy érette kihullott könyve.

Mig így elgondolkodott, azalatt az éj mindinkább sűrű

lepellet teríté be a földet s az érzelmek és szenvedélyek e színhelyét csak a hold szelid fénye és a csillagok milliárdja világosítja be.

Olyan jól esett elgondolkodni ebben a holdfényes csendességben Lezeliáról, arról a nemes, csendben szenvedő királynőről, a ki most egy igénytelen kunyhócska falai között keres menedéket, és ki tudja, az az egyszerűség nem kárpótolja-e azt az elvesztett fényt, a minek árán olyan gyakran dobjuk oda boldogságunkat.

Csendben, lecsüggesztett fővel kopogtatta meg egyenkint a kunyhók ablakait. Nyugodt, békés emberek laktak ott. Mindenütt azzal utasították el, hogy őket nem kereste föl senki; hagyja őket továbbra is nyugodni.

Akkor kihuzta hüvelyéből kardját és ment csendesen visszafelé.

Emberei már akkor nyugodták csendes álmukat, a mely őt nem akarta fölkeresni, s a tűz is kialvó félben volt.

Ujra meg újra elgondolkodott az életről, a mi nem akar számára rózsákat teremni s egyenkint döfte mindegyik szívébe azt a kardot, melylyel egy várat szerezhetett volna meg.

Sápadtan nézte azt a sok kiszivárgó vért, a mi csakhamar ellepte a földet, s mint valami patak omlott alá.

Rémes, borzadalmas jelenet volt ebben a magányos, elhagyatott pusztában, a hová társul csak a vadállatok szegődnek; de azért, mintha oda lett volna szegezve, csak nézte továbbá holdtól megvilágított sápadt arcukat, a mi mint valami bűvös képlet, hosszan szegezte le.

Távolabb ott fehérlettek az apró fehér kunyhók, a hol édesen álmodott a szökevény királyné és hű kedvese.

Már most halni akart. Visszatért a csendes faluba és fölverte a legutolsó kunyhó lakóit. Belépett a kised szobába, a hol ijedt sikoltás rázta fel álomszerű mozgásából.

Lezelia hangja volt, az a kellemes, ezüstözve hang, mely mintha csak panaszra lett volna teremtvé, most is egy élő szemrehányásként hallatszott fülébe. A sötétben is kivehette azt a gyöngéd, fehér alakot, a kit csak egyszer kívánt életében átölelni, aztán meghalni.

De a másik pillanatban már az ismeretlen lovag is felugrott és hallatszott a kard csörgése, a mint kivonta aczélát

— Nem üldözni jöttem én Lezelia, — suttogá, — hanem megmenteni. Megöltém üldözőiteket s már most szabadon menekülhettek.

A hold olyan szépen világította meg ezt a jelenetet, a mihez hasonló nem lesz soha többet.

Fényes aczélvillám villan, s jó Oneron nincs már többé.

Bedöfte szívébe azt a kardot, a mi még most is piroslott a vértől, s a mi egy egész élet szenvedélyének vetett véget.

— Lezelia — suttogá.

A halovány asszony megértette ezt a hívó hangot s egy első és utolsó csókban volt az a köszönet kifejezve, a mely boldoggá tette a nemes lovag halálát.

Soha sem tudta volna meg Lezelia ennek a hű lovagnak a szerelmét, de így: legszebb nyilvánítását ő adta szerelmének.

Vallomása — halál volt.

* * *

Annak pedig, hogy ez megtörtént, ezer és egynéhány száz esztendeje; akkor még nem volt ritkaság az ily nemes szerelem; de azóta sok, sok év mult el, s a szerelmesek megtanultak feledni mód nélkül.

Soha sem tudta meg Viaszalik, hogy hová tűnt el Leze lia. Ugy hozták meg Oneron halálhírének is. A halovány, szenvedő nőtől pedig lett piros, vidám asszony, a kinek nem volt ugyan országa, de volt hű, szerető férje, a ki kárpótolta őt minden elvesztett fényért.

Oh, mert hiszen nem a fény, pompában keressük a boldogságot, hanem a megelégedésben. A királyok is hányszor cserélnék el azt a palotát a kis kunyhó boldog lakója sorsával, a kinek pedig minden vágya az egy napos királyságban pontosul össze.

A láthatatlan.

Beszély.

Montépin Szévé után fordította Mihály Tivadar.

(Vég e.)

VIII.

El Salto de los Franceses.

— Barát! — válaszolt a káplár.

A hang folytatá:

— Barát, ezt könnyű felelni! Bachusra, kik vagytok?

— A tizennegyedik zászlóalj egy csapata, Tora város őrségéhez tartozunk.

— Tiszt az, ki hozzám beszél?

— Nem. Káplár.

— Hogy van az, hogy nincs tiszt önökkel?

— Reggel volt egy velünk.

— S hová lett?

— Meghalt.

— Az ördögbe! és hogyan?

— Golyó találta.

— Ki lőtte le?

— A láthatatlan guerillái vagy maga főnökük.

— Az ördögbe! — ismétlé a hang.

E kérdések és feleletek bizonyos távolban történtek.

A parancsoló hangú férfi, alkalmasint meggyőződve a feleletek igazságáról, megsarkantyuzá lovát és a talyiga mellett termett.

E férfi, ki magas termetű és feltűnő szép volt, altiszt volt a karabinusoknál.

— Lássuk csak, — így szólt a káplárhoz, — beszélje el a történeteket.

Midőn Estevan Gallina közlő hallá az altiszt hangját, egész testében megrázkodott, s ha nem lett volna oly sötét, látni lehetett volna, mint sápadt el, úgy annyira, hogy tekintete ijesztő lett.

A káplár hosszan s részletesen beszélt el a nap eseményeit, mit olvasóink már ismernek.

Annak hallatára, hogy a láthatatlan keze által tiz ember esett el s társai azokat megboszulni még csak meg sem kísérték, a lovas altiszt rendkívüli haragra lobbant.

— Eh! tiszt ur, — szólt a káplár, kit a lovas szidalmi által mintegy sértve érezte magát, — mit tehattunk mást!

— Bachusra! meg kellett volna mászni a sziklafalat s a láthatlant tanyájáig üldözni! Harcolni kellett volna, nem pedig futni!

— Egy sem jött volna közülünk vissza.

— Corpo di Christo! hát tesz az valamit? Ilyenkor számba sem szabad venni az életet. Azon pillanat óta, melyben tisztjük elesett, minden erejüket meg kellett volna feszíteniük,

hogy halálát megboszulják! Ha én volnék ezredesük, még ma éjszaka hadi-törvényszék elé állitanám önöket s holnap mind fejbőlövetném!

A megijedt káplár nem felelt.

A tiszt folytatá:

— És hol van az a kalauz? az a híres kalauz, ki önöket lecsüggesztett fővel vezette a mészárszékre, mint a birkákat, hol van? mi lett belőle?

— Itt van, tiszt ur, — rebegé a káplár.

— Hol itt?

— A talyigán.

— A holtakkal?

— Igen, tiszt uram. Minthogy meg van sebesítve s azonkívül sántit is; megengedtem neki, hogy felszálljon.

A lovas tiszt elhagyta a káplárt s Estevan Gallina felé fordult:

— Tehát te vagy az a gazember, ki oly túlbuzgó vagy a láthatatlan elfogatásában, s a helyett, hogy szavadnak állnál, embereinket le hagyod mészárolni.

Estevan hallgatott.

Az altiszt azt hívén, hogy alszik vagy magán kívül van, kardjával piszkálta.

— Ne sebesítsen meg, tiszt ur, — mondá a kalauz nyugodt hangon.

— Ahá! tehát már hallasz?

— Tökéletesen.

— És miért nem felelsz kérdésekre?

— Mert nincs mit felelnem.

Midőn az altiszt hallá a kalauzt beszélni, így mormogott magában:

— Ugy tetszik, mintha e hangot ismerném. Hol a fenébe hallhattam?

De emlékezete e kérdésnél, mely reá nézve kevés érdekel birt, cserben hagyta.

Azután folytatá:

— Tudod-e ember, hogy nagy kedvem van egy golyót röpíteni agyadba, ki törbe csaltál egy csapat francia katonát. Mit szólna ehhez?

— Azt mondom, hogy teheti, de igazágtalanul cselekednék, mert megakadályozna azon szándékomban, hogy akaratlan hibámat helyrehozhassam.

— Helyrehozhassad?

— Igen, senor.

— Hogyan?

— Azáltal, hogy kezeikbe szolgáltatom a láthatatlant

— Mikor?

— Még ma éjjel.

— És kinek?

— Önnek, senor és katonáinak.

— Örjöngsz? Hisz ép oly jól tudod, mint én, hogy a hegyek közt, hol a láthatatlan guerillái lappanganak, a lovasság nem tehet semmit.

— Ma éjjel ellenkezőleg, legtöbbet tehet a lovasság.

— Magyarázd ki magad; de vigyázz, hogy hazugságon ne kapjalak, mert Bachusra mondom, jaj neked!

— Miért hazudnám? Élttem kezei közt van s záloga szavaim igazságának.

— Beszélj, de gyorsan!

— A láthatatlan és csapata ma fényes győzelmet aratott; tudják, hogy a megtizedelt francia csapat tisztjét vesztve, demoralizálva van, így tehát remélik, hogy egy időre nem kell

félniök semmiféle támadástól. Önöktől függ, hogy e hitük vesztüket okozza. Én ismerem a vidéket s a guerillák szokásait; tudom, hol fog ma éjjel tartózkodni. Ez egy fennlapály, melyhez csak igen lassan emelkedő meredek vezet föl, hol a lovasság minden fáradság nélkül működhetik. Kész vagytok önöket oda vezetni. Ha hazudtam, röptsen golyót agyamba; mivel az imént fenyegetett, akkor megérdemlem!

— Ha elfogadom ajánlatodat, mennyi idő alatt vezetsz oda, hol a láthatatlan tanyázik?

— Másfél óra alatt.

— S mi módon akarsz velünk jönni?

— Lovon, ha ön egyik katonája paripáját átengedi számomra.

Mig e társalgás folyt, az öszvérek által vont talyiga lassan haladt odább.

Az altiszt gondolkodni látszott, s gondolataiba mélyedve, szó nélkül haladt a talyiga mellett. Oly közel volt Estevanhoz, hogy karját kiterjesztvén, elérhette annak vállát.

A kalauz áthatóan szögezte reá szemeit s várni látszott, hogy ő szakítsa meg a csendet. Szemei villogtak, mint a vadállatokéi, jobb keze görcsösen szorongatá a köpeny alatt kése markolatát.

Egyszerre lehajolt hozzá az altiszt.

— Ember, — így szólítá meg halkán, — mily nagy az összeg, melyet ígérték számodra, ha a láthatatlant kézre kerítet?

— Négy ezer piaszter.

— Bacchusra! szép kis kerek összeg. Ha ajánlatodat elfogadom s segélyemmel kézrekeríthetjük a láthatatlant, kész vagy nekem átengedni ez összeg felét?

— Nem bánom.

— Elfogadod ajánlatomat?

— Igen.

— S ha osztózásra kerül a sor, nem fogsz nehézségeket gördíteni egyességünk elé?

— Nem.

— Mire esküszöl meg?

— A boldogságos szűzre. Esküszöm senor, hogy a ma éjjel nyerendő vérdíj felét önnek átadom, kárhozzam el, ha nem szólok igazat.

— Elég! — mondá az altiszt.

Azután megállítá lovát s felkiáltott:

— Megállj!

A talyiga, a gyalogosok s lovasok egyszerre állottak meg.

Erre az altiszt az egyik lovas paripájára felemelteté Galinát, a kantárszár egyik szarát a kalauz kezébe adta, a másikat balkezeében tartotta.

— Ugy látszik, senor, ön gyanakodik! — mormogá Estevan.

— Mindenki a világon! Nincs kedvem magamat a mászarszékre vitetni, mint a ma reggeli tisztnek. Te kalauzunk vagy; de közelemben maradsz s a legcsekélyebb gyanus mozdulatra, golyót röptek agyadba! Bacchusra! ezt ne feledd!

— Legyen nyugodt, senor, számolhat reám.

— Legyen; — válaszolt az altiszt, — de ismétlem, vigyázz magadra!

Azután katonái felé fordulva, indulást parancsolt, s mig a gyalogosok és a talyiga Tora felé folytatták utjukat, a lovascsapat a hegyek felé tartott.

Másfél óra telt el.

Ezalatt a lovascsapat szünetlenül ügetett könnyen jár-

ható utakon, hol semmi sem akadályozá őket a gyors haladásban.

Nem sokára egy domb aljához értek, mely azonban oly lassan emelkedett, hogy a felhaladás nem volt fáradságos.

— Közeledünk-e már! — kérde a tiszt a kalauztól.

— Igen. Tíz perc múlva a fennlapályon leszünk, hol a láthatatlan tanyázik guerilláival. És most egy szót sem többé, különben jelt adhatnánk neki közeledtünkről.

Tíz perc múlva fennsíkra értek, hol a gyep lovaik lépteit egészen elfojtá.

Az éj oly sötét volt, hogy a lovasok egyike sem láthatta saját kezét, melylyel lova kantárszarát fogta.

Estevan az altiszthez hajolt:

— Tiszt ur, — sugá fülébe, — végre mégis hatalmunkba kerülnek.

— Bizonyos vagy benne?

— Elhiszem azt. Nézze... ott... szemben önnel... alig száz lépésre, mit lát?

— Semmit, kivéve a sötétséget, mely feketébb, mint az ördög lelke.

— Én látom az előőrsöt, ki vállán fegyverével fel s alá sétál.

— Bacchusra, jó szemeid lehetnek, mert úgy látsz a sötétben, mint a macska.

— Bizony olyanformán; itt vannak, mind itt vannak! Állítsa egy sorba katonáit, kivont karddal s parancsoljon szélvész sebes rohamot, hogy senki közülük meg ne menekülhessen.

— En galop! — kiáltá a tiszt, a nélkül, hogy eleresztené kalauza lovának kantárát. — Bacchusra, kapjátok sarkantyúba lovaikat, s azután vágjátok le irgalom nélkül e spanyol kutyákat.

A lovasok bevágták tövig sarkantyujokat a paripák hasába, melyek fájdalmas nyerítéssel vadultak neki.

Ütenyszerű s sulyos léptek alatt a föld remegett.

Egyszerre, mint egy varázs-vessző intésére elhallgatott a robogó zaj.

Kétségbeesett, kebelszagga kiáltás tölté be a néma csendet, minőt emberi fül tán sohasem hallott s mely a hegyek közt visszhangozva, lassanként elhalt.

Erre olyan különös zaj volt hallható, porrá zuzott csontok s ezer meg ezer darabra szakadó hur vért fagyáló zaja. És azután semmi, semmi.

Másnap reggel Bénévent-völgy lakói, a mint a szomszéd városba vásárra mentek, rémes látványnak voltak tanui, mely ereikben megfagyasztá a vért.

150 láb magas sziklafal alján vérrel borított éles szikla-talapzaton mintegy harmincz lovas s ugyanannyi ló hevert végtelenül eléktelenítve.

A vezénylő altiszt balkezeivel egy spanyol paraszthoz volt fűzve, ki az esés alatt neki esett a tiszt nyakának és éles körmeit annak husába meríté.

E tiszt az olasz hadsereghez tartozott: Pietro Viterbinék hívták.

Midőn egy munkás meglátta a spanyol paraszt tetemét, felkiáltott:

— Nézzétek ez Estevan Gallina!

— Nem Estevan, nem Gallina annak a neve, — vágott közbe egy másik spanyol, — igazi neve: Pablo Herreda. Én ismertem őt s nem egyszer látogattam meg majorságában; szép felesége, nővére s két gyermeke volt. Egy olasz csapat mindenétől megfosztá, mi az életben kedves volt neki. — Szegény Herreda! Isten nyugasztalja!

— Ez nem halt meg boszu nélkül, — szolt közbe egy harmadik, — sugy hiszem, hogy ezután nem hallunk többé a láthatatlannról.

E történet még maig is él a nép emlékében, s a szikla-magaslatot, honnan a lovas-csapat a tátongó mélységbe zuhant, maig is: „El Salto de los Franceses“-nek nevezik.

A mi magyarul annyit jelent: „A francziák ugrása!“

Az égalj befolyása az emberekre és állatokra.

Sokat irtak már e tárgyról. Az egyik túlságos sok befolyást tulajdonít az égaljnak, azt állítva, hogy az ember természeti és szellemi sajátságai egészen ettől függenek; mások ellenben csaknem minden befolyását tagadják. Közepett az igazság s annyi bizonyos, hogyha nem is minden, de nagyon sok függ az égaljtól.

Az égalj az emberekre, állatokra és növényekre nagy befolyást gyakorol, mit akkor vehetünk főképp észre, ha egyszerre idegen égaljba helyezkedünk. És a legveszélyesebb jelenségekkel, betegséggel van összekötve.

Az éghajlat által már az ember külalakja s színe is jelentékeny változást szenved, ez adja meg a népeknek a sajátos jelleget. A sarki lakók: eszkimók, lappok, grönlandiak, islandiak, sat. törpék, vastag fejűek, arcuk lapos, szemek kicsinyek, orruk behorpadt, lábaik befelé fordítvák s arczsinük szürkés; a mérsékelt égalj lakói ellenben testük egész alakában bizonyos arányosságot, szabályosságot mutatnak; a népek erkölcsi jelleme, értelmiségük, szokásaik, foglalatosságaik is nagyban függenek az égaljtól.

A meleg égaljak lakói, kiket a természet csaknem fáradtság nélkül táplál, restek, erőszakra hajlók, jellemükben nincsen szilárdság, s ez okozta, hogy az ázsiai s afrikai népek oly sokszor s oly könnyen estek martalékul a hideg égaljakból jövő hódítóknak, míg ezek is el nem puhulva, ugyanazon sorsra jutottak; a hidegobb égalj lakosai, kikről a természet csak mostohán gondoskodott s ez által munkára kényszerített, erősek, szilárdak s kitartók.

Az állatokra és növényekre is szemmel látható befolyást gyakorol az égalj; minden égaljnak megvan saját növényzete és állatvilága. Az északi vidékeken csak törpe, alakatlan növényeket, ugymint néhány illat nélküli moh és moszat-nemek tenyésznek; a forró éghajlat hatalmasan kifejlett növényzettel és állatokkal bir; növényei sokszor óriási nagyságot érnek el, tarka színűek s erős illatuk. A mérsékelt éghajlat lakói tápláló növényekkel dusan el vannak látva, a terjedelmes pályók s halmos vidékek viruló növényzettel, gabnával s szőlővel borítvák; a termékenység épugy jellege e szerencsés vidékeknek, mint a terméketlenség a fagyos északnak.

Az északi állatokban is nagyon szegény. A hidegvérű állatok ott meg nem élhetnek. Egyetlen gazdagsága az iramszarvasokban áll; a jeges-medve kivételével csak néhány prémes állat élősödik ott, melyek többnyire fehérek vagy szürkék.

A mérsékelt éghajlat alatt legtöbb házi állat és növény tenyészik, míg a forró vidékek izmos vadállatokkal, mérges férgekkel s növényekkel bővelkednek.

Oly növények, melyek hideg éghajlatból melegebbre vitetnek át, csakhamar elenyésznek, kétségkívül azért, mert e növények edényei a melegséggel szaporodott kigözlögést nem bírják el; azon növények ellenben, melyek a meleg éghajlatot hideggel cserélik föl, összehuzódnak, edényeik eldugulnak, kigözlögés s a kellő táplálék hiánya miatt hamar elvesznek.

Igy járnak részben az emberek és állatok is: a forró éghajlat hamar megöli az eszkimót, a hidegobb vidékek nem sokára sírjává lesznek az afrikai lakosnak. Libia rekkenő napja megsütötte Nagy Sándornak a hideghez szokott katonáit, Oroszország megdermesztette s megölte Napoleon harczvágyó embereit.

Hanem az emberre azért mégsem gyakorol az éghajlat oly általános befolyást, mint az állatokra és növényekre. Az ember szellemiségénél fogva, nincs oly szoros összefüggésben a természettel, mint az állatok, s épen ezért műveltségi fokozata szerint szokja meg a különféle éghajlatokat. A szerencsétlen néger, kiket Guineából s más afrikai partvidékekből rabszijen hurczoltak Amerikába, ezrenként elvesztek, mielőtt megszokták az új égaljt; a chinaiak, kiket Braziliába vittek thea-termesztés végett, betegeskedni kezdtek s sokan hamar elhaltak; csak Európa népei birnak azon előnnyel, hogy majd minden baj nélkül változtathatnak éghajlatot s ezek közül is minél műveltebbek, mérsékeltébbek az egyének, annál jobban állhatják ki a változást.

Az 1848-diki szomoru események sok hazánkfiát bujdosóvá, hontalanná tettek. Bujdokoltak, a merre szemük vezette, a világ minden részébe, a szélrózsa minden iránya felé s a tapasztalás megmutatta, hogy a mérsékelt magyar ép oly könnyen birta el az észak jegét, mint az egyenlítő alatti vidékek forróságát.

Minden éghajlatnak megvannak továbbá a maga állandó betegségei, s az idegennek eleinte sokat kell ezekről szenvednie.

Az idegent Keletindiában a máj-gyulladás, Nyugatindiában s Délamerikában a sárga láz és Rio-Janeiroban a tifus lepi meg.

Az európaiaknak, kik hideg égaljból melegbe jönnek, különösen a meghűléstől s az elkerülhetlenül szükséges kigözlögés elállásától kell óvakodniok s ruházat és életmódban a bennlakókat kell utánozniok.

Ha az európai ember Keletindiába jön, nemez-kalapját föl kell cserélnie a nap szurását jobban eltartó turbánnal s szűk ruháját bő ruhával.

Egy ismerősöm, ki ott tartozkodott, azt mondta, hogy csak ez által menekült meg az ott uralgó veszélyes betegségek-től.

Végül, ha a tisztelt olvasónő még nem unta meg, még azt akarnám fölemlíteni, mily befolyást gyakorol az égalj az emberek erkölcsi állapotára, gondolkozása- és cselekvési módjára is.

Ugy hiszem, nem tulzok, mikor azt állítom, hogy a néger, vagy nem bánom az eszkimónók legokosbjai távol sem közelitik meg a mi bájos kisasszonyainkat. A nap, mely korom-feketére égette a négerképet, kiforrasztott onnan majdnem minden magasabb fogékonyságot is és bátran állithatni, hogyha volt is egy Toupaint Louverturejük, ki értelmisége által felülmulta minden honfitársát, ha voltak s vannak egyes embereik, kiket a nyugati műveltség magasbra emelt a többiek-nél, ez csak ritka kivétel.

A forró égalj férfiai hevesek, lobbanékonyak, állandó férfias elhatározásra majdnem képtelenek; a nők restek, minden szellemi emelkedettség nélküliek. A mérsékelt vidékek lakói itt is előnyben vannak. Gondolkozók, műveltek, nem könnyen indulnak föl s tartós érzelmekre képesek. Csak itt lehet szó ama szép családi kötelékről, melyet a kölcsönös tisztelet és becsülés tart össze.

Vértesi Arnold

Egy hét története.

Márczius 24-kén.

Felvirradt tehát nálunk is a nagy nap, melyen minden polgár kezében hordozza az országot, egy választó czédulába takarva! Fel is virradt, le is áldozott, egészen úgy, mint más választó kerületekben, kivéve, hogy senki fejét be nem verték, sőt talán senki közülünk le sem itta magát, a miért azonban nem mernék jót állani, és a min sem is lehet csudálkozni egy oly napon, a melyen egyfelül annyi remény meghiusult, és másfelül annyi forró ohaj teljesült! De ez másutt is országszerte úgy volt e napokban, azért sürgősségtelennek tartom leírni a pártok különféle lengő zászlós, banderiumos és zeneszó melletti bevonulásait a választási helyiségekre és egyenesen áttérek a nagy nap fényes diadalaira. Első volt a lipótváros, itt csata sem volt, mert nem volt ellenség. A deák-párti Wahrmann Mór volt a jelölt, ellenjelölt nélkül, ezt tehát egyszerű felkiáltás útján választották meg, 9 órakor vége volt a ceremóniának, de hogy a multság kárba ne vesszen, a választók egész déli harangszóig felzászlózott kocsikban barangolták be az a nélkül is talpon levő fővárost. Utána következett a belváros. Itt a Deák-párt jelölte maga Deák Ferencz, az ellenzéke Ujházy László volt. Délutáni 3 órakor itt is vége volt mindennek. Deák Ferencz kapott 1250 szavazatot, Ujházy 250-et. Körülbelül egy időben lett a ferenczvárosi választás sorsa is eldöntve. Itt Vidacs János és Török Pál superintendens táborai álltak szembe egymással és 118 szótöbbséggel Vidacs győzött. Esti 8 órakor pedig a Józsefvárosban Csernátorny választói 53 szótöbbséggel Szentkirályi pártja felett diadalmaskodtak.

Hátra volt a Terézváros. Hetek óta itt pontosult össze a főváros minden érdeke. Egyfelül egy miniszter: Gorove, másfelül Jókai Mór, volt a jelszó, és talán soha e hazában annyi nemes és nemtelen eszközt nem használtak még fel, mint e választás körül. Ki is szállt a síkra, a hány választóképes férfi csak van e városrészben, összesen 3221-en, és reggeli 8 órától másnap délelőtti fél tizenkettőig folyt a szavazás, és alatt mondhatni hogy százezer hő kebel szorongva várta az eredményt, míg végre az elnök kimondhatta, hogy Gorovéra szavazott 1497, Jókaira pedig 1523, és most százezer ajak kiáltja és százezer szív dobogja: Éljen Jókai Mór, pest-terézváros képviselője.

Bőjti hangok Hevesből,

melyeket Husvétkor is meg lehet hallgatni.

Olyan lármát csaptak azzal az egri „hölgy-menettel,” mintha bizony páratlan esemény volna.

— Pszt! Odi vidi e taci, se vuoi viver in pace! *) sutto gja őrzőangyalom.

Nem is így akartam én mondani, de az oldalamat már kifurta az a hír, hogy a matyók Mekkájában ismét volt egy nagyszerű verekedés, a katonaság is közbelépett, sőt lőttek is; de hisz ez sem oly nagy ujság, máshol is lövöldöztek, az igaz, csak: bakot. (Én nem tudom, mi instigál most erre a nagy bátorságra!)

*) Hallj, láss és ne beszélj, ha békében akarsz élni.

Kápolnában a harangot nem verték ugyan félre, de mégis üdvözítették egy ártatlan hazafit.

Ad orcem harang: Ugyan hány megbukott és megválasztott képviselő fogja hitelezőit a nagy haranghoz utasítani? Ej, de magán-ügyeket nem udvariasság fészogetni!

Tehát ott hagytam el, hogy nagy divatban volt nálunk, Hevesmegyében a választások tartama alatt a fogadás, (valaki „fogás“-nak ne értse!)

Elég baj az, nekem is szerencsém volt csupa juxból elveszteni egyet, nem tudom, hogyan futja ki két hónapi honorariumom. — Mi jó, hogy nincs feleségem, majd lenne most ne mulass! Mint mondtam, nagy divatban volt a fogadás. Mondja még ezentúl is valaki, hogy mi magyarok nem vagyunk gentlemannek. De nem is fáradozott itt hiába, az a két csehuráság, nap számban járva a követválasztásokra.

Mit beszélek már megint! Denique, egészen megrontott az a korteskedés; négy mondatot sem bírok leírni a nélkül, hogy ki ne mondjam az igazat.

Mi lehetne mindennek más az oka, mint az irigység. Jól mondta azt egy talián ismerősöm: Se l' invidia una febbre, tutto il mondo sarébbe inférmo. *) Én irigykedem másra; (pl. a szerkesztőnkre, mert ők szerkesztők mernek lenni, én pedig magasabbra sem vihettem eddig, mint levelező-, újdondász-s több ily nemű elsőrendű hivatalokig.) Mások irigykednek rám; (pl. . . de nem mondok példát.) Vagyis Vas Gereben szavai szerint: Én a másét, más az én epémet keveri.

Elég az hozzá, hogy hála Istennek, most már legalább békén alhatunk. Nincs fáklýás-menet, ha csak valami jóakaróm rám nem gyújtja a házat; elmúlt az éji zenék időnye, ha csak valami árva cziczus meg nem botránkozik érdemeimen és csupa tiszteletből ablakom alá nem jár, zengeni a nagyidai nótát — soló!

Eszmétársítás útján a zenéről eszembe jut a cigány, a cigányról a cigányasszony és erről a legközelebbi hevesi ujság.

Tisztelt szerkesztőnő! Hallotta-e hírét ez eseménynek, mely épen azért ujság, mert 18-dik század közepén is óság volt már. Mihelyt vesztegetni való időm lesz, csinállok rá egy látványos operát. Zenéjét majd megírja — Dezső barátom!

Képzelem, hogyan töri most fejét a „Zenészeti lapok” igen tisztelt szerkesztője azon, ki lehet e — Dezső?

Csak azért sem mondanám meg, ha nekem adnák is a budai lotteria nagy nyereményét!

(A „barátom” szóra meg kell jegyezmem, hogy az én barátaim mind szemén szedett geniek. Egyiknek a 17-dik ős apja sem szítt mást, mint valóságos britannikát, a másik remekül ferblizik, a harmadik pompásan tud lovat hajtani, a negyedik költő, már egy verse is jött ki a néhai „Füles bagoly“-ban, és pedig igen jutányosan, összesen 10 frtot fizetett érte stb.)

De térjünk a dologra. Tehát a hevesi történetke annyiban érdemel említést, (nem állok ugyan jót hitelességeért, noha nyomtatásban olvastam s oly megjegyzéssel, hogy: „tény”,

*) Ha az irigység láz volna, az egész világ betegeskednék.

azért mégis elmondom: „Egy cigányasszony bement egy hevesi ember házához és a házbelieket seprővel, rostával, egy pár ezüst pénzzel és a kincstálalói reményével egész kétszáz forintig felültette.“ Ez az essentiája.

Lám, lám! ha olvasná kegyed az „Eger“-t, mindarról bővebben értesülhetne. Vagy ha épen nem helyeselné t. szerkesztő Deák Ferencz politikáját, akkor ne tessék az „Eger“-t hanem a „Jászkunság“-ot olvasni. Nem fejtí ez ugyan meg azt a nagy problémát, hogyan lehet az ember önmagának öregatyja, mint a „Szegedi híradó“ egy német lap után, de azért eléggé érdekes tartalma.

Szomorú ujdonság az, hogy itt (ismét Heves) az ifjúság egyre-másra hal. Mártius 17-kén ismét eltemettünk egyet: M—y P—rt, ki noha nem volt is szemem szedett barátom mégis nagyon szerettem.

Szép, ovál, halvány arcú, fekete körszakál, bajusz és fűrtök; ábrándos, szelíd ragyogású szemek; magas, hajlékony alak, úgy, hogy több érdekesség egy novella-hősből sem kívántathatik — és most:

Elhunyt, letűnt élte hajnalán!
Elhinni is fájdalmas szavak...
Oh, de látni szóltan ajkait,
— Oly sokat mond a lezárt ajak!

Elmondja a multak élveit,
Megjelen a várva-várt jövő...
Hah de fellép a sötét jelen,
S könyvtől ázik a bus szemfedő.

Élet, élet! milyen szép szavak.
Ki mondaná, hogy paródia!
Sírba száll a boldog, hamvain
A keservnek kell-e sírnia?!

Biz ez nem valami genialis költemény, de hát addig teremtettem, míg a kántor a bucsuztatót énekelte.

Jó találmány az a bucsuztató, legalább az ember utóájára még sirhat kedvese koporsóján.

De nem folytatom, mert egyszer nem bírok ellent állni ama passiomnak, hogy akkor szomorítom meg az olvasót, mikor legmulattatóbbat vár. (Csupán az az oka ennek is, hogy már eddigelé ki nem adtam vagy 30 novellát. Azok a pogány szerkesztők kosárba teszik, mert a beszély hőst vagy hősnőt, midőn más férjhez adná, vagy megnősitené, én csupa privát passióból vagy megölöm, vagy beöltöztetem karmelitának.)

Hiába, minden embernek más az izlése, nem lehet annyinak eleget tenni!

Egyébiránt én nem tartom azt, hogy: chi vau vien, vien bene, *) azért legközelebb (t. i. mihelyt annyira felbátorodom,) teendem tiszteletemet.

Kürthy Jenő.

Budapesti hírvivő.

++ (Mai számunk) az utolsó ez évnegyedben; tisztelettel kérem tehát azon előfizetőinket, kiknek előfizetési idejük e hó végével lejár, tegyék meg ideje korán új megrendelésüket, hogy a nyomtatandó példányok száma iránt tájékozhatassuk magunkat.

Együttal figyelmeztetem t. előfizetőinket, hogy a kik a könyv- és műlap-mellékleteket az első évnegyedben maguknak meg nem hozatták, a második évnegyedben is meghozathatják azokat maguknak, és a mint az érte járó csekély díjat ve-

*) Körülbelül annyit tesz, hogy a ki ritkán jő, az kellőmés.

szem, azonnal postára teszem mind a könyveket, mind a műlapot.

Végül pedig tiszta szívből boldog husvétünnepet kívánok hölgyeinknek.

Emília.

++ (A királynő ő Felsége) jelenléte daczára is a budai várpalota igen csendes. Ő Felsége legfeljebb a várkertben szokott sétálni s a nap legnagyobb részét Mária Valeria főhercegnővel tölti, ki iránt rendkívüli gyengédséggel és szeretettel viselkedik. A királynő a husvétünnepet is köztünk tölti, míg a király az ünnepek alatt Bécsben lesz és csak jövő héten várják Budára, sőt a jól értesült körökben azt is beszélik, hogy kedden érkezik meg gróf Andrássy Gyula miniszterelnök kíséretében. A király lejövetele után Gödöllőn és környékén szalonka-vadászatokat rendeznek. — Rudolf koronaherceg és Gizella főhercegnő ápril elején jönnek Budára. — József főherceg e hó 22-kén érkezett Budára.

++ (A pesti jótékony nőegyesület) utolsó választmányi ülésében a f. évi márczius 14-kétől ápril 10-kéig terjedő 4 hétre szegényei között leendő felosztásra összesen 520 frt 70 krt utalványozott, és pedig hetenkint részesítetteknek 262 frt 70 krt, egyszer mindenkorra segélyezetteknek 258 frtot. Ez alkalommal a választmányi nők 39 új vizsgálatról tettek jelentést. Az egyesület köztisztviselésében 18 más munkára nem alkalmas egyén talál állandó foglalkozást és keresetet.

++ (A pesti bölcsőde javára) márczius 15-kén rendezett sorshuzás alkalmával következő számú sorsjegyekre estek a főbb nyeremények: 34. sorozat 480. szám 1. nyeremény ezüst asztalteríték 12 személyre és 2 asztalék ezüstdől; 40. s. 196. sz. 2. ny. csészék, 2 ibrik és cukortartóból kávéteríték. 25. s. 374. sz. 3. ny. két ezüst gyertyatartó; 36. s. 993. sz. 4. ny. asztalék 6 tojástartóval és kanállal; 28. s. 701 sz. 5. ny. thea és rum; 10. s. 464. sz. ny. kenyér-kosár; 25. s. 976. sz. 7. ny. cukorszelence; 6. s. 176. sz. 8. ny. gyertyatartó; 32 s. 151. sz. 9. ny. kompottal egy kanállal; 36. s. 534. sz. 10 ny. asztalék üveg- és ezüstdől; 22. s. 929. sz. 11. ny. ezüst sajtálcaska üvegharanggal; 13. 157. sz. 12. ny. cukoröblöny egy kanállal. — Ezen nagyobb nyereménytárgyakon kívül még 408 nyeremény játszatott ki, melyek jegyzéke itt térhiány miatt nem közölhető, mely jegyzék azonban mind Jármay Gusztáv gyógytárában, papnövelde-utca 1-ső szám, mind Adler Hedvig választmányi urhölgnél, Rombach-utca 7-dik szám átvehető. A nyeremények márczius 30-kától naponként ünnep- és vasárnapok kivételével 10 és 1 óra közt délelőtt Adler Hedvig urhölgnél átvehető, hová a levelek is czimzendők. — A nyeremények vidékiek részére a sorsjegy beküldése után csomagolva elküldetnek, a csomagolás költségének utánvéte mellett. A nyeremények, melyek juniushó 15-kéig el nem vitetnek, a bölcsőde javára esnek. Jármay Gusztáv, kezelő pénztárnok.

++ (Az országos magyar gazdasszonyok) egyletének márczius 20-kán tartott közgyűlésében választmányi tagnak megválasztottak: gr. Andrássy Manóné, Adler Antalné. b. Augusztiné, Balogh Istvánné, gr. Batthyányi Lajosné, Beregszászy Lajosné, Blum Józsefné, Cserhalmy Ferenczné, Cseremiszkó Miklósné, Dobsa Samuné, b. Eötvös Józsefné, Flesch Mórné, Fülöp Lipótné, Frohner Józsefné, Glac Antalné, Gorove Antalné, Grün Jánosné, Halbauer Alajosné, Herczberg Sándorné, dr. Horné Janich Józsefné, Jármay Gusztávné. gr. Károlyi Edéné, gr. Károlyi Istvánné, Kadelburg Borta, Kralovánszky Istvánné, Kolluncsics Haader Czeccilia, Landauer Edéné, Liszy Istvánné, Mandl Józsefné, Meyer Istvánné, Nadányi Albertné, Návay Mihályné, hg Odeszcalchy Gyuláné, Pauler Tivadarné,

Pázmándy Dénesné, Pogonyi sz. b. Eglofslein Pernhárd Jakabné, Reusz Károlyné, Rözer Miklósné, Sebők Imréné, Simig Istvánné, Szathmáry Károlyné, Sztupa Györgyné, Thurn Erzsébet, b. Vay Alajosné, Vida Károlyné, Vidacs Jánosné, Vörös Pálné. Nadányi Albertné által alapítónak bejelentett Blum Jánosné és Széher Mihályné 100—100 frt készpénzzel, továbbá Kende-Szuhányi Laura 200 frt, dr. Belágh József, Illmer Zeillinger és Landauer Edéné 100—100 frttal, rendes tagnak Devald, gr. Nyáry Vilma és Vettstein Antalné.

✦✦ (Auspitz Kollár Auguszt) asszony hangversenye szombaton ment végbe az „Európa“ szálloda termében. A „legszebb zongoraművésznőt“ jogosult hír előzte meg. Gyönyörködtünk bájaiban, de még inkább játékában. Tagadhatlan, hogy mint zongoraművész az elsőrendűek közé tartozik, mert nemcsak meglepő technikával bír, hanem költői alakító erővel is, mely a keze alatt levő darabot úgy szólván egyéníti. Játékát nőnél szokatlan izmosság és erő jellemzi, mely szakgatottságában szinte nélkülözi az átmenetek finom árnyalásait és a dallamos-ság báját.

✦✦ (A pesti népszínház) ügye iránt arról értesülünk, hogy a részvények kibocsátása 60,000 frt erejéig elhatározott. Jövő hó 4-kén fog eldőlni, hová épüljön a tervezett színház. E célra két helyiség van kijelölve: egyik a Terézvárosban, a király-utca elején, a másik a Lipótvárosban, a bazilika közelében.

✦✦ (Benza Ida kisasszonyhoz) aligha lesz szerencsénk a nemzeti színpadon. A bécsi „Wanderer“-ben legalább a következő sorokat olvassuk: „Benza Ida k. a. Previsan Cesare által szerződött, és május havában Reggióban fog énekelni. Azután Vicenzába megy és ősszel Florenzben vendégszerepel, míg a carnevalt a milánói skálában töltendi. Az 1870—71 évekre Benza k. a. a turini királyi színházhoz van szerződötve.“

✦✦ (Jókainé) visszavonulását illetőleg azt halljuk, hogy e kiváló művésznő, ki oly sokáig volt disze a nemzeti színháznak, májusban tartja bucsuelőadását, mely a nemzeti színház összes személyzete, valamint a közönség részéről a távozó számára a legméltányosabb kitüntetésekre és ovatiókra fog alkalmat nyújtani. Jókainé lelépése a színpadról fájdalmas veszteség nemcsak a nemzeti színházra, de az egész hazai színművészetre nézve. Századok mulhatnak, míg ismét olyan tragédiai színésznők lesz.

✦✦ (Jókai megválasztása.) Lehetetlen leírni a lelkesedést, melyet e hír mindenütt előidézett. Az utcákon beláthatlan tömeg hullámozott, mely egetverő éljennel üdvözlé Jókait s vele a baloldal nevezetességeit. A választók nagy tömege 12 óra felé Jókai lakására indult. A kocsik hosszú sora s beláthatlan sokaság vonult végig az országuton, lelkesülten éltetve Jókait, mint már megválasztott képviselőt. Jókai délutáni 2 órakor ment le a lövöldébe választóihoz, mintegy 60 személyből álló banderium előlovaglása mellett. Egész útja diadalut volt s látszik, hogy e fogadtatás nem volt üres tüntetés, de minden éljen a szív mélyéből jött.

✦✦ (Székely Lajos) hazánkfa siberiai fogságából hazakerkezett. Most Pesten időzik. November 2-kán indult el Szent-Pétervárról. Ő az európai szabadságharcok mindegyikében részt vett; jutalma az utolsó lengyel fölkelés után Szibéria lett, hol két évig nehéz lánczot hordozott, az ottani szokások szerint, a nyakán. De ez nem törte meg; testén látszik a hosszú szenvedés, homlokát három tekintélyes sebhely díszíti, halását elvesztette, hanem lelkét épen hozta meg szeretett hazá-

jának. Bujdosásában is gondolt haza, minek jeleül a muzeum számára egy szép példány mammut-fogat hozott, megtakarított munkafilléireiből; ezenkívül costümejét is elhozta, melyet azon szomorú napokban viselt. Felette érdekes a köpenyeg. Ez földig érő fekete, de nagyon ritka szövetű szűr-posztóból van, melyben 45 fok hidegben szabadon bocsátja a hatalmas ur foglyait. A szomorú, földig érő fekete szűrposztó-köpenyeg hátán egy stempli van, t. i. a fekete posztóba egy tenyérnyi fehér posztó-folt bevarrva. Erről ismerik meg ama börtön-országban, hogy az illető olyan fogoly, ki szabadon járhat.

✦✦ (Román Sándor) sajtópörét e hó 18-kán tárgyalta az esküdtszék. A vád alapját ama cikkek képezték, melyek Román lapjában a balázsfalvi pronuntiamentót helyeslőleg jelentek meg. Az esküdtszék vádlottat 11 szavazattal 1 ellenében bűnösnek mondta lázítás büne miatt s a bíróság enyhítő körülményül véve vádlott eddigi feddhetlen életét, 1 évi börtönre, 500 frt birságra és 31 frt 4 kr perköltségre ítélte el.

✦✦ (Az örökösök nélkül elhalt) b. Szörényi Karolina végrendeletét a pesti bíróság előtt f. hó 11-kén olvasták fel. Roknai és ismerősei, cselédei és pártfogoltjairól igen szépen emlékezik meg s a házában lakóknak egy negyed évi házbért enged el. Ezekon kívül a lipótvárosi templomnak, a lipótvárosi szegényeknek és a magyar akadémiának 3-300 forintot hagyományozott s a 200,000 frt értékű házának eladásából a hagyományok kifizetése után a fennmaradó összeg egy harmadát az Albrecht-Hildegardé alapítványnak Pesten, szegény munkások fölsegélyezésére, egy harmadát a Danninger-féle alapítványnak Bécsben, rokkant katonák segélyezésére, és egy harmadát a bécsi Schwarzenberg alapítványnak hagyományozta.

✦✦ (Vegyes hírek.) Németh János zeneszerzőnk az idei technikusból rendező-bizottmánya azon palotásért, melyet kedves emlékü báljuk megnyitására készített, egy diszes arany tollal lepte meg, melyen a szokásos emléksorokon kívül e jelmondat olvasható: „Írj és tartsd fenn a magyar nemzet jó kedvét!“ — Liszt Ferencz abbét és zongora-herceg király hazánkfiát e napokban Bécsbe várják. — A kereskedő-ifjak társulatának választmánya elhatározta: „Női estélyek“ tartását, mely műkedvelői előadásokkal leendő összekötve. Műkedvelői tagokat saját kebeléből választ. — A mint a budai kamarai erdész beszéli, a kamarai erdőben e napokban párba történt két ur között. Közlebbet nem tud mondani. — Carina k. a., a nemzeti színház volt énekesnője, Sopronnál egy nyaralót vett; énekesnői pályája befejezése után ott szándékozik letelepedni. — A philharmoniai társaság egy „Berlioz-estély“ rendezésére készül. — Bulyovszky Lilla ősszel szeretne a nemzeti színházban két hóig vendégszerepelt. Végleges szerződötése, mit emlegettek, nem igen valószínű, mert a müncheni udvari színháztól nem nyeri elbocsátatását. — Simon az „Afrikai nő“ Neluska-jában vett bucsut a nemzeti színház közönségétől. — A Strauss-testvérek két zeneestélye 1500 frtot jövedelmezett tisztán a zeneművészek segély-egyletének. Az összes bevétel 5128 frt. A költségek 3638 frtra rugtak. — Fáy Frigyes, ismert jeles tehetségű zongoraművészünk, az ev. elemi iskola szegény sorsu növendékei javára husvét hétfőjén hangversenyt rendez. — Táborosky és Parsch zeneműkereskedésében megjelentek: „Jókai-induló“, zongorára szerzé Krohn Vilmos; ára 50 kr és „1869. pest-terézvárosi követválasztási nóta“, zongorára szerzé és Jókai Mórnak ajánlja Herdy Ferencz, az első magyar daltársulatnak karnagya; ára 80 kr. — Koloti

Gusztáv, derék festészünk és műirónk, művészeti tanulmányai végett nemsokára Rómába megy. — Budán egy kis eltévedt leányt találtak, a ki azt mondja, hogy Katona Marinak hívják; szülei nincsenek és nevelő-szüleinek lakását nem tudja. A budai kapitányság köszönettel fogad minden tudósítást ez ügyben. — Haynald érsek ápril 17-kén fogja tartani székfoglaló beszédét az akadémiában. — A királyi család a gödöllői építkezések miatt később megy Budáról Gödöllőre, mint tervezve volt, gyaníthatólag csak ápril vége felé. — Királynő ö Felsége a legújabb intézkedések szerint júniusig fog Budán maradni, azután pedig Ischlbe utazik. — Nőnővöldét akarnak létesíteni Gyergyó-Szt-Miklóson. A kezdeményezés január 30-kán egy tánczestély rendezésével történt, mely 100 frtot jövedelmezett. — Teleky László és Széchényi István arcképei, melyeket Pestmegye még 1861-ben rendelt meg Barabásnál, a napokban teljesen elkészültek. — A pesti házak értékének emelkedésére a következő példát idézzük: a váci-utczai „Vas-tuskó“ czimű egy-emeletes régi házat tulajdonosa a múlt évben 90,000 frton akarta eladni. Most ígérnek érte 150,000-et. — Belső-Szolnok közszereketben álló főispánja: Torma Károly egészségi állapotáról a napokban aggasztó hírek érkeztek. Örömmel jelenthetjük most, hogy a derék hazafi minden veszélyen túl van. — Magyar nemzeti múzeumot múlt hétfőn adta át Hegedűs Lajos, kultuszminiszteri osztálytanácsos, mint erre kirendelt biztos, Pulszky Ferencznek. — B. Liptay Béla, Pestmegye helytartó főispánja, lemondott. — Az a hír, hogy a kormány a Wurm-féle házat a kereskedelmi miniszterium részére meg akarja vásárolni, illetékes helyről jött értesülés szerint, valótlán. — Huber és Dubez urak Aradon hangversenyeznek. Első hangversenyüknek igen szép közönsége volt. — Husvét-kedden jótékony előadás lesz a budai várszínházban, melyben az itt időző s híressé lett tirolai daltársulat is részt vesz. — A városi kölesönre 170 aláíró 704,600 frtot jegyzett alá s mivel a közönségnek csak 300,030 frtot hagytak fenn, a túljegyzés kétszerre több. — Ellenbogen Adolf, nemzeti színházi vezénylő karnagy is nyugdíjra kapott és az ünnepek után végleg elhagyja az intézetet. — Az alagut-társulat lóvonatu vaspályát szándékozik az alaguton keresztül vezetni s e végett már folyamodott is a tanács-hoz engedélyért. — A Teleki-pályázat idei eredményét múlt hétfőn hirdették ki az akadémiában. Mint aránylag legjobb műt: „Fráter György“ nyerte a száz aranyat. Szerzője Szász Károly. — Kvassay Ede „Tankréd lovag meséi“ czim alatt két kötet novellát rendez sajtó alá. — Husvéthétfőn a városliget mögött, ott, hol ezelőtt a löpor-raktár állt, a pesti jokey-klub nagy hajráversenyt (Steeple-chase) tart. A jutalom hölgyek által ajánlt 400 frtnyi tiszteletdíj. A távolság harmadfél angol mérföld, körülbelül tíz akadályval. Kilencz ló van bejelentve. — Almásy Kristóf gr. meggyilkolásáról Egyiptomban írják a „Times“-nek, hogy Edfüben lették halva csónakában, mellén átfuródott golyóval. A dragománt és hajóseit befogták és Kairóba vitték. — Bárány Mednyánszky kamara-grófné Selmezbányán kisdudóvodát alapított. Királyné ö Felsége 300, az alapító 200 frttal járult e czélhoz, egy jótékony előadás pedig 350 frtot jövedelmezett. — Velocipéde-versenyfutást rendezett 4 velocipéde-lovase napokban az Orczy-kerttől Kőbányáig. Az első 17, a második 19 percz, a többi kettő csak fél óra alatt ért célhoz, még pedig a két utóbbi — omnibuszon. — Madridból sürgönyzik, hogy Celestino, a kortes titkára Olozagát párbajban

megölte. — A nemzeti színház zenekarának állapota miatt panaszok hallatszanak, nem javítják, nem erősítik, jobb tagjait el hagyják menni, a mi valóban nagy kár, mert egy jó zenekarra több szükség van, mint némely fölösleges fiatal éneknövendékre. — Reményi Ede és Signorina Ginditta olasz szoprán énekesnő Pestre érkeztek. — Viktor Emanuel olasz király legifjabb fia, bécsi lap szerint, a múlt héten Mirafiore név alatt Pesten mulatott. Ezt aztán jól megőrizte incognitója, mert itt csakugyan semmit sem hallottunk róla. — Bartalus István a „Magyar Orpheus“ előfizetési határidejét ápril első napjáig terjedvén, tisztelettel fölkéri az előfizetni szándékozókat megrendeléseik beküldésére. — Dux Lajosnak „Az utolsó prófétá“-ját szombaton szép számu közönség előtt adták harmadszor, a régi tetszéssel. A harmadik felvonás után a szerzőt is hívták, ki azonban nem volt jelen. — A gözsikló legfőleg két hónap mulva átadatik a közforgalomnak. A megváltoztatott tervezetet jóváhagyták, és a munka most ismét erősen foly. — Egy magyar énekesnő, Landsmann Jenny k. a. nagyváradi születésű, ki sokat járt Amerikában és a san-franciscói színház első énekesnője volt, a nemzeti színháznál vendégszerepelni ohajt. — Tóth József, kitűnő színművészünk, hir szerint jobban van s még e hó folytán hazajön. Hanem hogy fölléphet-e még, az nincs megállapítva. Szigethi József is kapott valami torokbajt utóbbi napokban, a miatt Ponsard Galileié-nek előadása elmaradt husvét utánig.

Böszörményi László,

országgyűlési képviselő, honvédszázados, a „Magyar Ujság“ egyik alapítója és első szerkesztője, márczius 24-kén délután fél három órakor, hosszas betegség után, sajtóvétség miatt szenvedett fogházában meghalt. Temetéséről, mely pénteken, délutáni 4 órakor ment végbe, csak a jövő héten fogunk szólhatni; lapunk zártakor még folynak a készülétek a nagyszerű gyászünnepekre, melyet az elhunyt tisztelői ez alkalomból rendeznek.

†† (Halálozások.) Zsenai Markovics József, septemvir és udvari tanácsos, több heti szenvedés után, életének 68-dik évében, jobb létre szenderült. Holttestét Zsenára, a családi sírboltba szállították. — Gr. Gyulay Lajos múlt péntek éjjel, régi lakásán, a „Tigris“ vendéglőben 69 éves korában elhunyt. — Szellősy Balázs, Máramarosmegye alispánja s a „Máramaros“ czimű hirlap egyik lelke, 54 éves korában meghalt. — Szentkátolnai Biró Miklós, a m. kir. hétszemélyes tábla erdélyi osztályának pótírája közelebb 56 éves korában elhunyt. — Velis Kelemen, tehetséges fiatal zenész, f. hó 12-kén Kolozsvárt tüdőbajban meghalt. — Béke halmvaukra!

Nemzeti színház.

Márczius 25-kén.

Márcz. 19-kén: „Skót nemes“, vigjáték, 5 felv. — Márcz. 20-kán: „A boldogság első napja“, Auber vig operája, 3 felv. — Márcz. 21-kén nem volt előadás. — Márcz. 22-kén: „Észak csillaga“, Meyerbeer operája, 3 felv. — Márcz. 23-kán nem volt előadás. — Márcz. 24-kén jótékony czélú előadásul: „Dinorah“, Meyerbeer vig operája, 3 felv. — Márcz. 25-kén nem volt előadás.

Budai népszínház.

Márczius 25-kén.

Márcz. 19-kén: „A békerontó“, Benedix vigjáték, 4 felv. — Márcz. 20-kán: „Az utolsó prófétá“, Lajos eredeti tragoediája, 5 felv. — Márcz. 21-kén: „Házasság gőzerővel“, énekes vigjáték, 3 felv. — Márcz. 22-kén: „Az

ördög pilulái," látványos bohózat, 4 felv. — Márcz. 23-kán: „A békerontó.“ — Márcz. 24-kén: „Házasság gőzerővel.“ — Márcz. 25-kén: „Az ördög pilulái.“

Gazdasszonyoknak.

Sült kelkáposzta.

A szép kelt mesd négy felé, sós-vízben főzd meg, tedd szitára, hömpölgess lisztbe, tojásba, zsemlye-morzsába és süsd ki zsirban. Kenj meg egy formát vajjal s tégy bele egy sor kisütött kelt, reá egy sor sonkát, nyelvet vagy megsütött kolbászt, mindaddig, míg a forma megtelik. Ekkor tölts reá tejfelt, borsot, s hadd egy kis óráig sütni, azután feladhatott.

P. St. E.

Fehér linezi tortácskák.

Végy a nyújtódeszkára egy itezényi finom lisztet, vágj közé félfontnyi írósvajat levelenként, vegyítsd el jól a vajat a liszttel nyújtófával és dolgozd ki; adj hozzá nyolcz lat duzzasztott, finomra tört czukrot, egy citromnak apróra vágott héját, négy keményre főtt tojás-széket, mit szitán törsz át, készítsd el a tésztát, s egész tojással ha nem eléggé nedvesíti, egy fél citrom levét végy még hozzá, sikald ki azután késfoknyi vastagra, szurd ki a tésztát kis fánk-szuróval, töltsd meg felét befőzött ribizkével, a másik felét a leveleknek szurd ki egy csillagforma-szuróval közepén, kend meg a töltött levelek szélét kevésbé tojás fehérével és tedd rá a kiszurottakat; kend meg azokat tojással és süsd meg szépen.

H. H.

Divatludósítás.

A világosabb, nyájasabb napok beálltával olyan komoroknak, szomorúknak tünnek fel eddig viselt sötét bársonykalapjaink, és úgy sietünk azokat derült, világos színűekkel kicserélni.

Tájékozásul azért főlemlitek néhány új tavaszi kalapot, melyet Preiszer és Ferdinandy L. divatteremében látni alkalmunk volt, és a melyeket csinosságuk és olcsóságuk által bátran ajánlhatom t. olvasóimnak.

Tavaszi kalapjaink többnyire hosszú szálu finom selyem-plüchéből készülnek, a legkedveltebb szín pedig az idén is a fehér. Három fehér crêpe-kalap tűnt fel nekünk; az egyik egészen fehér volt, kicsi, felálló karimával, a kalap hátusó részén egy finom világos-kék tollal, elől fehér fátyollal, melynek végei hátul csokrot képeztek. Ára e kalapnak 7 frt. A második fehér crêpe-kalap tetején fehér toll volt feltűzve, hátul fehér és barna bársonyszalaggal diszitve. A harmadik fehér kalap köröskörül kék plüché chol volt befoglalva, hátul egy kék és egy fehér tollal diszitve; ára 6 frt.

Egy fekete kalpagformájú kalap fekete csipkéből készült, a tetején igen szép vörös rózsabokrétával, hátul fekete fátyollal; ára 8 frt.

Barna atlaczból is készült egy csinos kalap, melynek teteje kicsi dudorokba volt huzva, kétfelül pedig barna tollal diszitve; ára 7 frt.

Lila atlacz-kalapot is láttunk, a tetején három sor fekete apró tollakkal diszitve, elől pedig egy árvácskabokrétával; ára 6 frt.

Egy szürke plüché-kalapon nem volt más diszítés látható, csak a tetején egy halvány-piros rózsza zöld levelekkel, hátul pedig hosszan leérő nehéz szép atlacz-szalag. Ez igen csinos kalap volt, és ára mégis csak 6 frt 50 kr.

Lila és fehér plüché-ből, az oldalán fehér strucz-tollal diszített kalap 8 frtba kerül.

Együttal néhány divatos fejdísz is kell emlitenem. Hogy azok mind igen parányiak és csak gyenge kísérletet mutatnak a főkött-formára, az már tudva levő dolog; izlés dolga most már e kerek kis csipketakarókat csinosakká tenni. Egy kis koszorú-alaku fejdísz fekete csipkéből és keskeny vörös bársony-szalagból készült, az egyik oldalán két vörös bársony-kokárdával diszitve; ára 3 frt 50 kr. Ehez hasonló fejdísz láttunk fekete és lila diszítéssel; ára 4 frt volt.

Egy elől pártá-alaku fejdísz fekete lemez-gyöngyökkel volt diszitve, a fej tetején egy kis fekete bársony-csokor volt alkalmazva, hátul pedig fátyol omlott lefelé; ára 4 frt.

Végül pedig, ha divatludósítói tisztemet híven akarom betölteni, nem hagyhatom említetlenül a minden nap sürűbben fölmerülő franczia kalapokat sem, és be kell ismernünk, hogy nem csak léteznek, hanem azok előtt, a kik arcukat a szél ellen egy kissé meg szeretik védeni, valamivel czélszerűbbek a karimás kalapoknál. Alakukra nézve még mindig parányi fejdísz-formájúak azok, e kishárom szögű formára aztán mind azt kell alkalmazni, a mi az arcához illik, t. i. csipkét, tollat, virágot, szalagokat, gyöngyöket, egy szóval: mindent.

Néhány franczia kalapot le is írunk t. olvasóinknak:

Egy fehér crêpe-kalap elől szép rózsafüzérrel volt diszitve, elől csipkebarbe futá körül az arcot; ára 8 frt.

Barna atlaczból is készült egy ilyen formájú kalap; ez meg fekete tollakkal és barna bársony-virággal volt diszitve; ára 9 frt. Egy fekete csipkéből összeállított franczia kalap néhány viola-bokrétával volt tarkázva; ára 10 frt. Ez igen izletes, elegáns kalap volt.

Számrejtvény.

Szluha Mariskától.

- 7, 10, 9, 3. Minden ember törekvése;
- 1, 11, 6, 10. Hazánk egy részének népe;
- 7, 6, 9, 3. Él gyakran vele a róka;
- 7, 6, 2, 7, 6. Ez a hegynek legfőbb foka;
- 10, 11, 12. Nincs inyéro a tolvajnak;
- 1, 2, 3, 7, 6, 11. Neve sok magyar leánynak;
- 7, 10, 8, 12. Orosz fejedelem neve;
- 1—12. Az 6-kor egy fejedelme.

Megfejtési határidő: ápril 24-kén.

—336—

A f. é. 9-dik számban közlött rejtvény értelme: „Családi Kör.“ Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Benedekovics Róza, Buday Ilon, Nagy Flóra, Czeglédy Antónia, Hunyady Karolina, Székács Vilma és Emma, Rudér Vinczéné, Szabó Kálmánné, Theisz Hummel Emilia, Kazay Gizella, Fodor Nina, Marosy Emilia és Hermina, Ujfaluzy Teréz, Heller Ilka és Berta, Gyura Janka, Falvay Flóra, Eördögh Aurelné, Vég Mária, Csukly Kamarás Etelka, Bassilides nővérek, Jambrikovits Karolin, Bálint Julianna, Hájnal Erzs, Ferenczy Mária, Roxer Anna és Alvina, Zloczky Anna, Fehérpataky Eleonóra, Nagy Krisztina, Dubányi Róza, Bukóvszky Regina, Vlasits Luiza, Antal Mari, Horváth Ferenczné, Maróthy Helén, Illés Bús Ludmilla, Pásztelyi Danilovich Emilia, Szakáll Panni, Rácz Mariska, Kenessey Biró Magdolna, Benyó Mari, Fülöp Karolin, Bogcha Bereczik Ilona, Öcsvay Árpád, Schwartz Éva, Ruttkay Ilona, Jakabfy Erzsike, Buczko Thuróczy Antónia, Bálint Julianna, Kolósi Viktória, Sárkány Luiza, Rosenfeld Julia, Szokolay Zsigmondné, Dely Mária, Szántay Julia, Spitz Sarolta, Abkáróvits Erzsike, Rácz Etelka és Róza, Tell Mari, Oszlányi Mária, Birkl Havranek Mari, Buzesko Anna, Bauer Mariska, Csernátóni Ilona, Telendy Eliz, Szepessy Róza, Reményfy Ilka, Nagy Tekla, Füzy Albina, Bolla Pál Zsófia, Vályi Lajosné Sándor Szidónia, Szluha Mariska, Bodnár Anna, Pospischol Emma, Fischer Sarolta, Szalay Matékovics Luiza, Nádasz Anna, Weiszbrun Francziska, Orbán Paulin.

—36—

A „Hunyadi László“-féle rejtvény megfejtését utólag beküldték:

Mitterpacher Gusztai, Szalay Matékovics Luiza.

Tartalom.

Mészáros-Halász Konstánzia, Emiliától. (Arczéppel). — Az öreg béres, Pájer Antaltól. — A ki szeret, Szabó Sándortól. — A láthatatlan, Mihály Tivadartól. (Vége). — Az ég befolyása az emberekre és állatokra, Vértesi Arnoldtól. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divatludósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Előfizetési felhívás. — Hirdetések.

Mai számunkban van: Mészáros-Halász Konstánzia arczépe.

Felolós szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évregyre 3 forint, félévre 6 forint, egész évre 12 forint. Egy-egy félévi műlapért 30-30 forint és egy-egy kötetkönyvmellékletért 10-10 forint.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Kulap-utca 17. dík sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer besübozott sorért 8 forint.

14. sz.

Ápril 4-kén.

1869.

Havonkénti színezett dí-

vatképpel, minden szükséges hímzésrajzokkal. Ezenkívül két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megkötése egész-, a műlap meg-

kötése félévi járattól kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

A házasságból.

Jankától.

I.

A házasságból akarunk rövid vázlatot adni. Nagyon nehéz volna, ha mind a két fél, t. i. férjet és nőt akarnók jellemezni. Háládatlan munka volna részünkről, mert több készütséggel és térrel kellene bírnunk, hogy azt tehessük. Mi egyszerűen a női jellem néhány vonását a házasság első éveiben akarjuk ecsetelni, úgy, mint azt a való életben tapasztaltuk. Más talán körülményesebben s több tanulmányával tenné ezt, de mélyebben nem hathat be a női lélekbe, jobban nem ismerheti a női szívet senki sem, mint a nő.

Talán nincs házasság, melyben a nő sziv kisebb-nagyobb csalódásoknak ne volna kitéve; mert természetünkben rejlik, hogy míg a valódi életet nem ismerjük, mindent ábrándos, eszményibb színben tüntetünk föl magunk előtt. Valjon melyikünk találta fel a valódi életben ama tündéri éden, melyet ifjú leány-korunkban csendes kis szobánkban alkotánk? Nem mondom, hogy a boldog házasság nem lehet valódi éden, de ama világot még sem közelíti meg s nem is közelítheti, mert azt nem a tapasztalás, hanem csak a képzelet alkotta.

Van egy hatalmas istenség: a szerelem; szerencsés házasság az, melyet ez istenség hoz létre és kormányoz; de még százszorta szerencsésebbek vagyunk mi, ha tetteinket ez istenség vezérli.

A férfit jellemzi az erő, szilárdság, gondolatban és tetteiben, de ha ezzel szelidség, gyöngédség párosul, nem hiszem, hogy volna közöttünk egy is, a ki szívesebben nem tűrné el férjénél az erő nyilvánulását, mintsem hogy azt benne egészen nélkülözze.

A boldog házassághoz főkéllék az, hogy szeressük egymást s én valóban nem is bírok szerencsés házasságot képzelni a nélkül. Hogyan is élhetnénk csak az első időszakban is oly ember közelében, kinek ajkairól nem esnék jól hallani a sok édes elnevezést; kinek kézzsoritása, nézése, nem hozna remegésbe szíveinket s kitől e szó: feleségem! nem költene bennünk túlvilági gyönyört.

A szerető nő sokat megbocsát, a mit különben talán hibául is róhatna föl férjének. A ki azt mondta, hogy: a szerelem vak, annak igaza lehetett, hanem csakis a nőt értette alatta, mert a férfiak — fájdalom, — mindig és igen jól látnak.

A kit szeretünk, azt mentnek hiszszük minden hibától, s így hibáját sokszor inkább a körülményekben, a természetben, az emberekben, de későbbiek vagyunk önmagunkban keresni, mintsem ő benne.

Évekig tartott ismeretség után sem ismerjük annyira ki egymást, mint a házasság után két-három hét alatt. Ekkor már megszűntünk egymásnak eszményképpenni s vagyunk csupán férj és feleség; nem igyekezzünk többé palástolni apró gyengéinket, majd egyes kis hibáinkat, míg végre egész valódiságunkban ismerjük egymást.

A férj hamarabb vesz eszményiségéből, a nő csak később, hónapok múlva.

A nőnek egészen új a világ, a melybe lépett, új a környezet, új az elnevezés, új minden tárgy előtte. A nő soha sem hiszi magát egészen meghódítottának, hanem csak hajlandónak

arra: a férj szívének soha sem hiszi, hogy eléggé bírja, mert jól esik neki még mindig többet foglalni el belőle. S legtöbbször tetszeni vágyik a legigénytelenebb szívvvel is, mert nem az a cél, hogy hódítson, vagy uralkodhassék, hanem hogy megtartsa magának a szívet, melyet elfoglalt és melyet bír.

A legtöbb nő megszűnik szeretetreméltó lenni, mihelyt nem vágyik tetszeni; nem csupán külsőleg értem ezt, hanem lélekben és modorban, gondolatban és beszédben. Inkább bírjon öntudatával annak, hogy ő kellemes, mintsem hogy azt egészen nélkülözze.

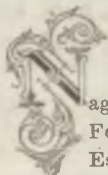
A legtöbb ifju nő gyönyörrel próbálgatja házasságának első jelvényét: a főköttöt, s talán egy sincs, ki ebbe némi méltóságot ne helyezne. Gyönyörködve köti fel kis házi kötétyét s az első, a mit rendezgetni vágyik: férje szobája. Itt előtte minden megfoghatatlan érdeklél bir, tudja, hogy azt még nő, legalább hasonló érzéssel és gondolatokkal nem rendezgette soha sem. Remegésbe hozza szívének a legkisebb eltépett papir, hátha az férje előtt valamikor drága volt! S nem hiszem, hogy van egy okos nő is, a ki a multra féltékeny lehet; de ha az a multra a férj előtt igen kedves volt, ha néha kissé lelkesen beszél némi emlékeiről, képes az a nőt igen lehangoltá tenni s egész öntudatlanul, a nélkül, hogy tudná, vagy keresné okát, elszomorkodik napokig; s ha ilyenkor kérdeznők, hogy mi bántja, elpirul és rösteli bevallani, hogy féltékeny tud lenni a multra.

A nőnek legmeghittebb, legbizalmasabb barátja a férj; akár hány igen mély titkát, a mit talán édes anyjának sem mondana meg, van bátorsága férjének fülébe sugni. És kell hogy így legyen, kell, hogy a nőnek legparányibb gondolata se legyen rejtély férje előtt, mert az első bizalmatlanság lesz az alap, melyre későbbi csalódásai épülnek.

A nő szíve nyitott könyv legyen férje előtt, mert csak így fogja megőrizhetni ama keserűségek, melyeket később az egymást meg nem értés szül.

(Vége köv.)

Romance a XIII. századból.

Abrányi Emiltől.

Nagy ünnepély. A gyertya csillog,
Fényt vet köröskörül.
És minden ember csupa jókedv:
Ujjong, kaczag, örül.

A vén király fejjel ül a trónon,
Egykedvűen tekint. . .
Aszott szívével már nem érez
Se örömet, se kint.

A szép királyné oldalán ül,
Ruhája csupa fény;
De ajka reszket, arcza halvány,
S egy rejtett köny szemén.

Bágyadt mosolyal néz a földre,
Mereng s mindent feled. . .
Sovár lelkével ott repes már
A néma völgy felett:

A hol lakik az ifju pásztor,
Szegényen, rongyosan. . .
Ki Gretchenért, a pórleányért
Halálos bajba van!

S a völgybe tették nyugalomra,
Ez végparancsa volt. . .
A vén király felfogta jól ezt:
„Oly zord az ősi bolt!”

Sírja körül mosolyg a pászit,
Suttognak a szelek,
S a kis virágok illatoznak
Hűn, mindenek felett.

E sírra sokszor dől a pásztor,
Ha már a nap lemegy,
S eszébe jut megcsalt szerelme,
És sir, sohajt, remeg.

Az új szekta.

Igaz történet.

Major Bélától.

Egy este. . . Jól van! ez jó kezdet; hatásos lesz.

Tehát: egy este későn érkeztem meg a vasuton egy barátommal valamelyik olasz kikötő városba.

Mindketten fiatal kereskedők voltunk s üzleti ügyekben utaztunk.

— Tudod mit? — mondá barátom. — Ne keresgéljünk mi vendéglő után, ne szálljunk oda. Az költséges is, alkalmatlan is. Nem felel meg célunknak. Ismerék én itt egy jó helyet, a hol nagyon szívesen látnak bennünket. A tengerészek laktanyáját. Menjünk oda s töltsük ott az éjt. Holnap ugyanis hajón utazunk tovább, s ez épen a tengerparton van.

Nekem tökéletesen mindegy volt, akár hol nyugszom ki a vasuti rázás fáradalmait, szó nélkül egyeztem bele az ajánlatba s ellenvetés nélkül indultam barátom után, táskámmal kezemben. Ő aztán vezetett hosszú, tekervényes, sötét, néptelen utcákon, sikátorokon végig, mig egyszerre a tenger partjára értünk.

Hosszan, szélesen feküdt a nagy víz; sima tükörén a bujdosó hold s a parti lámpák rezgő sugarai tánczoltak.

Szép látvány lehetett, de engem sokkal jobban érdekelt a nyughely, mint e panorama, melyben különben is elégszer volt szerencsém gyönyörködhetni.

Egy nagy, többemeletes ház előtt álltunk meg, mely egészen a partra volt építve. Felső része kereskedői irodául szolgált; földszintjén boltok voltak.

Az egésznek igen komor, lakálytalan külseje volt, teljesen kihaltnak látszott; csak egy boltajtóból, mely valamipince-helyiségbe vezetett, tört elő élénk világosság s még élénkebb zaj. Ez volt a tengerészek laktanyája.

Több lépcsőn lehaladva, tágas, bolthajtásos, földalatti terembe léptünk, barátom elöl, én utána.

Legelső, a mi köszöntött, a zsongó zaj mellett sűrű, fojtós dohányszag volt, mely miatt, midőn már egészen leértünk is, csak bajjal különböztethettük meg a tárgyakat.

Mikor szemünk egy kissé hozzászokott e maró atmoszférahoz, zagyva, tarka kép tárult elénk, a milyent t. i. egy földalatti lebuj nyújthat.

Hosszu, kecskelábu asztalok mellett matrózok és tengerészkatona ülték vegyesen, pipázva, hangosan beszélgetve, veszekedve s itt-ott kártyázva.

— Ez lesz éjjeli tanyánk! — mondá barátom.

— Ez? — kérdém én bizonytalanul.

Nem valami nagyszerű kényelemmel kocsogtothottam magam. Se baj! sok minden nyomorúságot próbáltam már; ez sem öl meg.

— Ne félj! — folytatá barátom. — Mindjárt másként lesz itt minden, csak a házi-gazdával beszéljek. Héj! hol van Spiridion gazda, a derék fogadós?

Kiáltására egy alacsony, kis zömök emberke került elő valahonnan, zöld posztó-köténnyel és vörös házi-sipkával.

— Itt vagyok. Mi baj? — mondá és kérdé egyszerre.

— Semmi a világon, édes gazdám, — felelt a kérdésre barátom. — Csak éjjeli szállást kérünk.

A fogadós végig nézett bennünket, vizsgáló, bizalmatlan tekintettel. Hanem társam egy egyetértő jelt váltott vele. Ez egyszerre más hangulatba hozta őt.

— Ah, ön az? — szólt látható megörvendezéssel. — Lesz minden mindjárt eccellenza, csak parancsoljon.

Vendégei felé fordult s azok egy jelére tüstént elcsendesedtek. Aztán mindnyájan szó nélkül álltak fel, néhányan fizettek, mások titkon értekeztek a korcsmárossal s egyenkint mindnyájan távoztak, egytől-egyig félő, tiszteletteljes s előttem igen sajátságosnak, gyanusnak tetsző pillantásokat vetve ránk.

A nagy terem csakhamar üres lett. Szolgák jöttek be, s az asztalokat, padokat kihordák. Az egyik fal mellé két pompás, dagadozó ágyat vetettek, minden szükségessel ellátva, a mi csak a legfinyásabb éjjeli nyugalomhoz megkívántatik.

Nekem vajmi kevés igényem volt teljes életemben a kényelemre. Ennyi comfort látása egészen elámitott, s még mielőtt lefeküdtem volna, egész fáradt testemben éreztem a nagyszerű pihenés megbecsülhetlen édjét.

S valóban, midőn magamat a ruganyos, hófehér párnák közé vetém, nem cseréltem volna egy királylyal. Ah, azt a boldogságot, a mit a pihenés, alvás nyújt, nem élvezheti más, csak a szegény ember. Fáradni kell azért!

— Nos, találtál volna-e valamelyik vendéglőben ily kényelmet? — kérdé barátom a másik ágyból.

— Valóban nem! — sohajtám elégedetten.

S ez a „nem“ volt az nap utósó szavam. Tarka, kellemes állomképek vettek körül s csakhamar elaludtam. A fáradt embernek nem kell ringatás.

Nem tudom, meddig aludhattam, csakhogy mikor felébredtem, teljesen kialudtnak, felüdültnek, újra megerősödöttnek éreztem magam. Valami elmosódó zsongás, zugás ébresztett föl, mely úgy hangzott, mintha sokan lassan, suttogva beszélgetnének egymással.

Ugy is volt. A terem közepét egy nagy kerek asztal foglalta el, rajta két lámpa és nagy, bőrkötéses könyvek.

Körüle sajátságos alakok ültek, a milyeneknek kis nap-táruk az ezer-éves jóvendőmondókat festik. Emberek, nagy fehér palástokkal, melyeknek szegélyei tele voltak irva mindenféle titkos betűkkel, kabalisztikus jegyekkel. Hegyes, csúcsos süvegek a fejeiken, azok is betarkítva halálfükkel, kereszttekkel, nappal, csillagokkal.

Tizenegy ilyen alakot olvastam meg az asztal mellett. A tizenkettedik ott ült mellettem, az én ágyamon, s legnagyobb csudálkozásomra — barátomat ismerem meg benne.

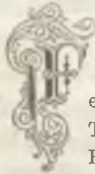
Az első érzés, mely elfogott, a csudálkozás, ámulat volt. Aztán kíváncsisággá változott.

— Csitt! — suttogá barátom, ujját ajkaira téve. — Visseld magad csendesen.

Aztán mintegy eltalálva gondolatomat, magyarázni kezdte a jelenetet.

— Mi egy új szekta tagjai vagyunk, s most egy bűnös társunk felett tartunk ítéletet. (Vége köv.)

Feledj, feledj el örökre!...

Szántay Aladártól.

Feledj, feledj el örökre!
Te nem tudod, mint szenvedek,
Ha álmaim megtört fátylán
Fényes arczod elém lebeg.
Ne jussak eszedbe soha,
Hagyj meghalni nagy utamon.
Mi elkísér: hű emléked,
S az örök néma fájdalom.

Az alkony sugárit hinté;
Térdelve a templom kövén,
Mily boldogság szállt szívemre;
Tört álmaim újra szövém.
Lábaidhoz leborulva.
Oh mindig a tiéd valék.
Ábrándos, szép szemeidből
Mosolygott le reám az ég.

A reménység, boldogságnak
Oly hamar vége, vége lőn.
Mint a letépett virágnak
A csöndes, néma temetőn.
A szörnyű láncz, mely rám hullott,
Leköti vágyó lelkemet.
Óriásibb, mint a szikla,
Által törni ah! nem lehet.

Fénylő napod ne menjen le.
Isten veled! szállj boldogul.
Bár e szívnek küzdelme nagy,
Vérzik, míg a sír ráborul.
Feledj, feledj el örökre!
Múló álom volt az egész,
Neked egy percz verőfénye,
Nekem síromig szenvedés.

A vetélytársak.

Beszély.

Belányi Ferencztől.

Szerelmesek akadnak mindenütt.

Nem lehet tehát csudálni, ha a Yorogne partjain, hol déli ég és örökzöld ligetek vannak, találkoznak szerelmesek, kik hol értik egymást, hol nem, és hol boldogok, hol boldogtalanok. S a vén Maurice, ki már ötven év óta irnokoskodik a maire mellett, gyakran állítja bizalmas pipaszó és egy pohár marne-i erősítő ital mellett, hogy azon ötven év óta, hogy ő Bordevin előjáróinak nehéz terheit vinni segíti; ő nem mulasztja el naponkint kísértálni az Yorogne partjaira, és nem mult el nap, hogy a hús ligetek árnyában, hol holdvilág fényénél, hol bokrok hűse alatt ne talált volna boldog szerelmeseket. Nem úgy a boldogtalanokat. Ezek közül a nők kamráikba rejtették és párnáikat áztatták keserves könyeikkel, a férfiak pedig nem átalottak felmászni a rengetegbe; mi egy boldogtalan szerelmesnek egy pár ezer láb, mikor az ő keserve az égig ér! — oda, hol a Yorogne száz lábnyi magasból hull alá és finom porként száll habja vissza a hűtlenül elhagyott vidékhez.

Tehát ha hitelt adhatunk a vén Mauricenak, nem is lehetett valami rendkívüli eseménynek tartani Bordevinben, hogy Marion, a mairenek szép, tizenhat éves leánya is szerelmet fakasztott egy pár yorogne-parti ifjuban, és ha vasárnap a

templomba ment, megelégedett arczu atyja oldalánál, ragyogtak a szemek, dobogtak a keblek és szebbnél-szebb üdvözetek mentek szájról-szájra. Mert Marion igazán szép leány volt. Dus szőke hajzata, egészen a yorogne-parti népszokás ellenére, szabadon hullott a vállra, míg a nap hev sugarai ellen széles karimájú szalmakalap óvta a fehér, finom arcot; karcsu természetű izletes szabásu, többnyire ibolyaszín öltöny fedte, és picziny lábai — oh, beh szép lábai voltak! — csak arra látszottak hivatva lenni, hogy az életen keresztül tánczoljanak.

Szeretett volna az egész falubeli ifjuság Marion után futni, hanem Franciaországban a sokférjűség nincs a polgári codexben, és világos volt, hogy a versenytéren az első csak egy lehet. Eleinte azok maradtak el, kiknek már volt viszonyuk falubeli leányokkal, vagy kik féltek attól, hogy zivatar gyűl össze a falu jövő napján asszonyaitól; később azok kerestek másfelé jobb szerencsét, kik látták, hogy Marion nem is látszik tudni, hogy ők vannak-e a világon, vagy nem; végre csak ketten maradtak, Jean Paul, Mauricenak, a vén őrnek a fia és reménybeli utódja; a maire, lelkes és borbélyon kívül a legokosabb ember a faluban; mert atyja Avignonban taníttatta; a másik Gavroche, egy csinos parasztfiú.

De miután kettő nem lehet boldog szerelmes, ha egy nő illet, és miután Marion igen hajlott Jean Paul felé, Gavroche-nak kellett a boldogtalan szerepét magára vállalni.

Mig Marion és Jean Paul a Yorogne partjain andalogtak, és ilyenkor az öreg Maurice egyik szemét mindig behuntya, addig ő felszaladt a cascade-okig a rengetegbe és ott töltött napokat és éjeket. Keservében egészen magánkiül volt. Sehogy sem tudta azt felfogni, hogy Marion ne szeretesse őt, mikor ő a legcsinosabb fiú a faluban, Jean Paulnál szebben van megteremve és szebb, fodrosabb haja is van annál. Mindig azon töprenkedett, hogyan kellene annak gátat vetni, hogy Marion ne jöjjön már össze Jean Paullal a Yorogne partjain, és hogy ne kelljen neki keservében a cascade-okhoz szaladni és keseregni a nagy zuhataggal versenyt.

Végre egy a Yorogne partjain még nem hallott elvetemedettségre adta fejét. Elment az öreg mairehez és bevádolta leányát, hogy az őrnek fiával estenkint a déli zöld ligetekben sétál és versenyt sugdos a szökellő habbal és versenyt bug szerelmes gerlékkel.

Nem tudni, ismerte-e a maire ezt a viszonyt, vagy nem; az apák igen rövidlátók szoktak lenni leányaik viszonyai irányában és az anya rég porladt a földben. Gavroche szentül azt hitte, hogy az öreg nem ismeri leánya szerelmét, mert különben hogy is engedte volna! és arra várt, hogy a hír hallatára fel fog ugorni kényelmes zselye-székeből, nagyot fog toppantani, botjával a padlóra ütni és rohanni, hogy szemrehányást tegyen Mauricenak, kiszidja Mariont, elkergeti Jean Pault, s ha az el van kergetve, akkor Gavroche célját elérte. Mert a többi falubeliek már nem néznek Marionra, és ha nincs Jean Paulja, kire nézne, ha csak nem ő reá? Volt valami a fiatal paraszt számításában, csak hogy olyan volt az, mint a kártyaház, mely szép, ha megáll, de ha meglökik az asztalt, becsapnak egy ablakot, vagy odaszáll egy légy, eldől a kártyaház, mint a szegény Gavroche számításai.

Mikor elmondta Gavroche a mairenek mindazt, mit a két fiatal lény viszonyáról tudott, félszemmel kacsintott az apa arczára és kezére. Egy lépést is tett hátra felé, hogy elég helye legyen az öregnek a felugrásra.

Hanem ez sem föl nem ugrott, sem ránczba nem vonta homlokát, sem nem nyult botja után. Azonban mégis fölkel-

nyugodtan, mint mikor a község-tanácsba készült, hátrakulcsolta két kezét és háromszor ment el a fiatal paraszt mellett a szoba hosszában. Azután megállt a fiú előtt, megfogta ködmenének legfelső gombját és azt mondá:

— Huh!

— Ez már halálos ítélet, — gondolá magában Gavroche, és igaza volt, csak hogy másnak szólt, mint kiknek ő szánta.

És a maire egy kis szünet mulva folytatá:

— Mondd csak nekem Gavroche, mi közöd hozzá?

Gavroche nagy szemeket meresztett. Már nem szerette, hogy a maire ködmenének legfelsőbb gombját fogja, valamint azt sem, hogy olyan mereven néz reá. Hátrálni kezdett, vagyis hátrálnia kellett, mert a maire bár szorosan előtte állt, még is egy lépést tett feléje és újra kérdé:

— Mondd csak nekem Gavroche, mi közöd hozzá?

Három lépés volt az ajtóig, háromszor kérdezte ezt a maire, és Gavrochenak, ha nem akarta az ajtóhoz magát szoríttatni, felelnie kellett.

— Bizony maire ur, — mondá, — nincs nekem ahoz semmi közöm.

A maire kiereszté most a felső gombot, hátat fordított a panaszosnak és mialatt zselyeszéke felé indult, így szólt:

— No, akkor Isten veled, Gavroche.

— Áldja meg Isten, maire ur, — mondá a suhancz és kilépett az ajtón.

Hanem az ajtó előtt megállt. Nem volt valamivel egészen tisztában. Ő együgyű paraszteszével beleélte magát azon gondolatba, hogy Marionnak kell az övének lenni, s mikor látta, hogy a maire más véleményen van, kijött józansága sodrából. Nem tudta felfogni, miért nem ugrott fel a maire, és miért nem toppantott a lábával, és mért illette a „Hui“ és az ajtón kivezetés őt és nem Mauricet, vagy Jean Pault. Nem tudta átérteni, miért nem lehet neki joga Marionhoz, hanem Jean Paulnak, mikor ő magát többnek tartotta mindig ennél. Kezdett gondolkodni és ment a gondolatja után, míg a cascade-okig nem ért; itt elállt a gondolatja és a lába is, kivette a nagy kést, melyet magával szokott hordani mindig, és erősen vágott a sziklába. A kő keményebb volt az aczélnál és ez eltört. A fiú mosolyogni kezdett.

— Nem elég erős, — mondá és ment haza egy másik késért.

Ha nem lett volna elfoglalva nagyon azzal, valjon a másik kés erősebb lesz-e az elsőnél, hallhatta volna, a mint elhaladt a maire háta mellett, hogy a fogadószoba nyitott ajtajánál négyen álltak együtt: a maire, leánya, a szép Marion, az öreg Maurice és fia: Jean Paul. A négy arcz lavateri tanulmányt érdemlett volna. A maire nyugodtan, komolyan nézett maga elé, olykor vállát vonta és egy kezével ajkát simogatván, a másikkal az ablakpárkányszaton dobolt: olykor morgogta magában:

— Ez az én elhatározásom, nem lehet máskép.

Marion szemét kendővel takarta el. Halkal zokogott, de ha leemelte a kendőt, oly fájdalmas szemrehányással nézett atyjára, mintha mondaná:

— Apám, ez egyszer nem jót cselekszel.

Jean Paul kezeit keresztbe fonta, ajkát kissé fölvetette és mereven nézett az ablak előtt pár lépésnyire elfolydogáló Yorogneba.

Csak az öreg Maurice mosolygott. Nem ajkával, mert azzal nem szokta soha, hanem szemével. Simogatta hosszú kecske-szakálát, és igenlőleg biczentett fejével.

— Igaza van a mairenek — mondá, — te még nem vagy semmi és Marion, ki cszes, gazdag és jóra való leány, nem illik egy mindennapi emberhez. És ha belőled nem lehetne két év alatt Avignonban valami, megtagadnám, hogy fiam vagy. A Maurice fia nem mindennapi ember!

S az öreg őrök szemei villogtak; talán mindazoknak emlékénel, mik őt az évek hosszú során át a köznapiságból kivetkeztették és Bordevintől Avignonig a legkeresettebb emberre tették az egész vidéken. Megelégedetten simította végig színehagyott mellénye gombsorát, és minden szavának lábujjaival adott nyomatékokot. És rövid szünet után így folytatá:

— Te tehát holnap még reggel fogsz indulni Avignonba, hol az öreg Maurice barátjai tárt karokkal fognak fogadni, és ott lesz alkalmad a maire igényeinek eleget tehetni, és két év múlva, ha ugyan a maire eddig szándékát meg nem változtatta —

A maire újra vont a vállát.

— Maurice ur elég régen ismer, — mondá, — tudhatja, hogy az én szavam, ha egyszer kimondtam, vissza nem vonható, ezért vagyok én maire. Ha két év alatt Jean Paul kieszközlött magának annyi hirnevet, hogy az avignoni ujságok beszélnek róla, mint beszéltek rólam, mikor a 30-diki forradalomban az alkotmányhozók élén a polgár- király javára szónokoltam.

Itt a maire fontos arczczal elővett író-asztaláról egy avult ujságot, és mellbe vetvén magát és egyet köhécselvén, fennhangon olvasá:

— Azután pedig fölkel Pasperdu Jourdain; ide nézzén, őrök ur, itt áll szóról-szóra: Pasperdu Jourdain, tehát —

A maire felpillantott büszkén és oda tartotta a lapot a fiataloknak.

— Jean Paul, — mondá, — ez, csak ez tett engem mairré, mert a hirlapok a hatodik nagyhatalom és az én vőmnek szintén az ujságban kell megemlítve lenni, természetesen becsülettel.

A maire megint magához vette az ujságot. Maurice aggódva nézett főnökére; tartott tőle, hogy a két hasábos cikket, melyet már százszor hallott, ha nem többször, újra végig kell hallgatnia, és mielőtt az öreg az olvasásba újra belekapott volna, így szólt:

— Azt tartom, maire ur, a dolog rendén van; holnap Jean Paul elmegy Avignonba és addig nem jő vissza, a míg nem lett valami belőle és nincs neve megemlítve az ujságban, azután elveszi Mariont, ha addig a Mindenható mást nem rendel; de mert ma még, nem holnap, — végzé egy oldalpillantással a két fiatalra, kik bús arczczal álltak mellette, — és a két fiatalnak kétségtelenül van még mondani valójuk, hadd menjenek még ma a Yorogne partjaihoz, és mi, maire ur, kössük meg a frigyet, mint jövődöbéli sógorok, egy palaczk Rhône-melléki mellett, mely szikla-pinczéjének legeslegalján fekszik.

Mig Maurice szemei azon gondolatnál ragyogtak, hogy a sziklapinczéből fog egy palaczknak nyakára hághatni, a maire gondolkodni látszott, valjon engedjen-e a felhívásnak? De Maurice vén róka volt és nem hiába szolgált már husz évig a maire mellett; tudta ő, mivel csallhatja ő ki azt a Rhône-mellékit.

— Aztán majd elmondja maire ur azt az 1830-diki jeletet, és felolvassa nekem az „Avignoni Értesítő“-ből azon számot.

Pasperdu ur nem hagyta őrököt kibeszélni, megszorította kezét és bensőséggel mondá:

— Igen, Maurice, mi megkötjük a frigyet.

És egy negyedóra múlva az asztalon két finom metszetű pohárban arany szín bor ragyogott, melynek zamatját senki sem birta jobban ízlelni, mint Maurice, mialatt a maire beszélt és olvasott az „Avignoni Értesítő“-ből.

Nem is vették figyelembe, hogy egészen besötétült és a két fiatal még mindig a Yorogne mellett sétál; azt sem vették még észre, hogy Gavroche is elment az ablak alatt újra, egy új késsel kezében, fel a cascade-ok felé.

Ha célját el akarta érni, azon berkeken kellett végig mennie, hol a bordevinbeli szerelmesek andalogtak. A berkek közepén állt egy terebélyes platán, mely mint egy fejedelem emelkedett ki a többi fák fölé és terjeszkedett szélylyel ágasbogasan, mintegy elismerésül annak, hogy a legszebb pár, így engedték át a többiek e helyet Paul és Marionnak. Itt ültek ők oly gyakran, itt ma is, csak hogy vig csevegésüket ma bús kesergés váltotta fel, olykor félbeakasztva a szív mélyéből eredt nyilatkozataitól, hol a fiúnak, hol a leánynak, hogy hűségükben egymás iránt meg nem akasztja semmi.

Tudta Gavroche is, hogy ellenfele ott ül Marionnal, nem is haladt el előttük, hanem a fa mögé került, mely mellett épen akkor rohant el, mikor azt mondták egymásnak, hogy holtomiglan, holtomiglan.

Az ilyen beszéd megállni készteté, megragadta a kést; mert agyában megfogamzott a gondolat, hogy most láthatlanul mozdithatná el utjából ellenfelét. Már adófésre emelte a gyilkoló fegyvert, midőn egyszerre karja leesett, és mialatt kését újra övébe dugná, mosolyogva mormogá:

— Hiszen nem próbáltam meg a sziklán, ha elég éles-e? És tovább suhant az éjben, a szikla felé.

Mikor reggel Jean Paul, batyujával hátán, azok mellett elhaladt, Gavroche még ott ült. Elmélyedve düllesztette fejét egyik kezébe, míg a másikban egy kést tartott. Nem lehet tudni, valjon az volt-e, melylyel tegnap a nagy platán alatt volt, vagy egy újabb kísérlet a szikla keménységére. Mikor megpillantotta az őrök fiát maga előtt, felugrott és reá meresztett szemekkel kérdé:

— Mit akarsz?

Jean Paul egészen megijedt játzó-pajtásának látásán. Haja zilált volt, arcza sápadt, szemei lángoltak, ajkai reszketek a felindulástól, melle pihegett és egész testében remegett.

A reggeli üdvözlés elhalt ajkán és helyében kérdé:

— Mi bajod, Gavroche?

Ez végig simította homlokát, mikéntha önmaga is gondolkodni akarna a felett, hogy mi a baja.

Kis vártatva mondá:

— Semmi!

— Akkor rendén vagyunk, — viszonzá Jean Paul és jobbát nyujtván, így folytatá: — különben örvendek, hogy még találkoztam veled, mert én megyek Avignonba és két évig nem is jövök vissza.

Gavroche a kezét, melyet már vissza akart lökni, mohón ragadta meg.

— Te távozol? — mondá örömtől ragyogó szemekkel — Tenéked kiadta a maire utleveledet? Tiéd nem lehet Marion? Te nekem adsz helyet, ugy-e?

— Csalatkozol, szegény Gavroche, — válaszolá az ifju szánalmasan, — Marion az enyém lesz.

Gavroche dühösen lökte félre a kezét, melyet elébb oly hevesen ragadott magához:

— Akkor minek még két évre Avignonba? — kérde zordonon.

— A maire akarja, hogy elébb nevem legyen a világban, — viszonzá Jean Paul.

— Akkor megelőzlek abban, — mondá Gavroche, és magasán emelte a kezét, melyben görcsösen tartotta kését.

Jean Paul, ki már utnak indult, megfordult.

— Ugyan hogyan? — kérde félig mosolyogva, félig szá nakozó hangon.

— Azzal, hogy talállok oly kést, mely nem pattan ketté ezen a sziklán.

És erősen csapott a sziklába.

A kés ketté pattant, s míg a nyél a fiatal paraszt kezében maradt, az éle a zuhatagba hullott.

Jean Paul elkomorodva folytatta útját, azon meggyőző-
désben, hogy a zuhatagnál egy ürültet hagyott hátra.

Gavroche sokáig nézett a kés éle után.

— Milyen boldog az az aczél, — mormogá magában, — olyan mélyen van, hogy a napsugár nem éri és onnan ki nem zavarja semmi.

Kis vártatva utána eldobta a nyelet is, és haza felé indult új kés után.

Mikor a maire házához ért, megállt.

— Jean Paul elment, — így okoskodék magában, — bemegyek Marionhoz; hátha ez nem fogja meg zubonyom felső gombját, és nem tol ki az ajtónál!

Benyitott. A belső ajtó nyitva állt. Mikor Marion látta, hogy Gavroche azon a konyhába akar lépni, becsapta előtte.

(Vége köv.)

Az éjszaki vidék állatai.

Az éjszak szárnyas lakói közül mindenek előtt a h a t y t y u t kell megemlitenünk. Régente ennek csak egy faját akarták ismerni, most azonban már magában Európában is több faja honos, melyek alakra és színre nézve egymástól különböznek. Az a szólásmód, hogy: „fehér, mint a hattyu“ elvesztette jelentőségét, mióta az ötödik világrészt fölfedeztek. Ausztráliában holló-feketeségűek is vannak. Európában négy, Amerikában három faját ismerik; amannak tojása zöld, ezé világosbarna, fehér foltokkal. Az Amerika éjszaki vidékein otthonosak közt kitűnik a trombitás-hattyu; közönségesen 4 és fél, nem ritkán 5 láb magas. Átalán véve fehér ugyan, de a fej s nyak felső része rézvörös; csőrének szöge és a szem közt van egy egészen tollatlan foltja, melnek bőrszíne élénk arany-sárga.

Eledelük legtöbbször növények, melyek a vízben, vagy a körül nőnek. Nem szeretik a sós vizet, azért csak ritkán láthatók a tengeren, s ha néha-napján el is vetődnek oda, akkor is csak közvetlen a part mellett tartozkodnak. A növények között kedvencz-eledelük a liszttartalmuak; ha ez fogyatékán járja, akkor nem vetik meg a kis halakat sem, sőt még a békákhoz is hozzálátnak. Csak ritkán lépnek a szárazra, mert járásuk nehézkes, de annál jobban tudnak szállni és oly kitűnően usznak, hogy bajos dolog őket csónakkal utólni. Ha uszásuknak a szél kedvez, kiterjesztik széles szárnyaikat, mely egyik hegyétől a másikig nem ritkán 7 láb hosszú, s úgy hajtadják magukat a szélről. Uszásuk ekkor oly gyors, hogy akár a vitorlás-hajó sebességével is megmérkőzik. A vándormadarak közé tartoznak; tavasszal délről ide jönnek s a nyár alatt messze, messze fel az északra tartanak, a honnan

őszkor ismét visszatérnek. Nem akarjuk az okokat közelebb-ről vizsgálni, annyi azonban bizonyos, hogy mentül magasabbra hág a hőség, nyári tartozkodási helyük annál kevesebb esélyt nyújt nekik, ez okból aztán északra vándorolnak, a hol bőviben vannak az eledelnek, s ismét, mihelyt elfogy az esély s a nagy hideg beáll, azonnal délre szállnak.

A madár nagy és szép egy darab préda, hanem e mellett olyan szemes és gyors is, hogy a golyó nehezen érheti utól; vadászt ritkán vár be lőtávokra. Az éjszak tollas ragadozó! azonban annál jobban értenek hozzá, hogy miként kell őket elejteni. Ezek között az arany- és fehér fejű sasok legveszélyesebb ellenségei. E két hatalmas orvmadárnak van annyi mersze, hogy nekimegy a hattyunak, bár ez náluknál sokkal nagyobb testű. A sasoknak a hattyuk felett az az előnyük van, hogy erősebbek, míg a hattyuk semmiféle védszerrel sem rendelkezhetnek. A hattyunak, ha sík talajon jár, van ugyan annyi ereje, hogy egy nyolcz vagy tíz éves gyermek lábszárát egy csapással ketté töri, a felnőtt férfit is megütheti úgy, hogy lerogy belé; de a zsákmányszomjas sas ellen semmit sem tehet, mert ennek kicsiny teste belül esik a szárny csapásának erején, azonkívül meg elemében is, a levegőben van a sas, a hattyu pedig a vizet nem szelheti mindig egyenlő sebességgel.

A hattyu eléggé ügyes buvár, hanem azért mesterségét mégsem érti oly jól, mint egynémely kacsatermészetű vízimadár. Nagy erőmegfeszítésébe kerül, hogy nagy és üres testével a víz alá merüljön s a bensejében levő légzacsók többször kényszerítik, hogy a víz felszínére kerüljön. A sas ezt tudni látszik, és nagyon érdekes nézni, hogy az egyik mennyi ügyességet és erőt állít szembe a másik körmönfontságának és kitartásának. Mindig a sas marad a győztes s ha e ragadozók számra nézve nem volnának kevesebben, mint a hattyuk, úgy e szép állatok rövid időn bizonyosan kivesznének.

A nevezett sasok, melyek fenn a legszélső északon laknak, különben ép oly szívesen járnak halászatra is, mely rájuk nézve jutalmazóbb is; de ha hattyu-vadászatra mennek, úgy az a következő módon történik. Fészük mellől, a melyet a legsugárabb fára, vagy megmászhatlan szikla tetejére raknak, figyelnek le a folyóra, vagy tóra, a melyhez közel verik föl rendszerint tanyájukat. Mihelyt egyes hattyut észrevesznek, azonnal fölrepülnek a víz fölé, melyben a hattyu uszkál, körben-karikában szállnak. Azonban a hattyunak is van annyi esze, hogy ellenségétől féljen; figyelve hordja körül szemeit s mihelyt maga fölé a sast észreveszi, a mint az szárnyait testéhez lapítja és nyil módjára lesuhan, azonnal a víz alá bukik s a víz alatt jó darabon tova uszik, a sas pedig nagyon későn érkezik arra, hogy karmait belévághassa. A ragadozó madár a meghiusult kísérlet után újra a levegőbe emelkedik és széles szárnyaival szűk körben szállong a víz színe fölé, lesve a perczet, mikor majd a hattyu kiüti fejét a vízből, hogy levegőt szíjjon. A sas ekkor rögtön mellette terem, tágra nyilott karmaival utána kap, de a hattyu újra kisiklik alula; s ez így megy háromszor vagy négyszer, hanem mindig rövidebb időközrel mint előbb. A félelmes ragadozó pedig egyre közelebb jut a szegény hattyuhoz. Végre hiába iparkodik újból a víz alá merülni, mert azon percztől fogva, hogy fejét a vízből kiöltötte, egész addig, mikor a sas megtámadja, nem volt annyi ideje, hogy lélegzetet vehessen s minthogy erre van legnagyobb szüksége, tehát nem bukik a víz alá, hanem azon van, hogy a levegőbe emelkedjék. Szegény hattyu, nem is sejt, hogy épen a levegőben lesz az orvmadárnak biztos martaléka. A sas nem

csap a hattyunak hátára, hanem rettentően éles karmait a madár mellizmaiba vágja, így aztán a repülésben gátolja és éles csőrével gégejét is keresztülharapja. A gyorsan megölt hattyu vagy a szárazra vagy pedig a víz színére esik le; mindkét esetben martalékul a ragadozóknak. Csontjaik és szárnytollaik maradnak csak hátra, mely utóbbiakat a parti lakosok összeszedik és kereskedési czikként elárusítják. A trappokról, kik különösen a hattyukra vadásznak, mondják, hogy évenként 10,000 hattyubórt is szállítanak a Hudson-öbölbe. A kereskedésben a pehely, a szárnytollak, azután meg a finom, de keményebb tollu bőrök mindig külön árucikként fordulnak elő. Prémek is készülnek belőlük.

Az észak sok ezernyi madara közt a bagolynak egy faja azáltal tűnik ki különösen, hogy, nem mint többi rokonai, éjjel, hanem nappal repdes és jár zsákmányolni. E madár ügyes, ravasz és szerfölött erős. Rendszerint megelégszik ugyan az egerekkel és más kisebb négylábuakkal, hanem azért korántsem fél akár a tengeri nyultól, akár a morgától, akár pedig a vidrától. A hol ezek tömegesen vannak, ott a bagoly közvetlen a földre lapul, vagy a fűben vonul meg, de úgy, hogy mindig azon téren álljon, mely a morga s annak lakhelye közt fekszik; azután a kiszemelt áldozat felé lopózkodik s rendesen sikerül is az előtt a mellékutat elállnia s azt hazatértében megtámadnia és martalékul ejtenie. Ha azonban ez nem sikerül, úgy a morgát egész odujába üldözi, ezt tágitani iparkodik, és pedig úgy, hogy csőrével a földet vágja, karmaival pedig a kivájt földet maga után hátra felé kiszórja. Olyan mélyen hatol az üregbe, mignem az állatot eléri, melybe aztán éles, görbült csőrét belevágja és minden ellenszegülése daczára is kivonszol. A bagoly olyan erős, hogy nem csak a morgát, hanem a kétszer oly nehéz vidrát is a levegőbe emeli; olyan erős, hogy az ember alig képes őt odvából kihuzni, mert a legnagyobb erőmegfeszítéssel áll ellent minden támadásnak.

A morgák sok sajátságuk által különös érdeket keltenek. Mindig nagy családokban élnek együtt, mondhatnók: falvakban, városokban élnek; minden egyes családnak megvan a maga lakhelye; egy földalatti barlang, mely rendesen oly mélyen fekszik, hogy az abból kihordott homok vagy föld nem megvetendő halmot képez. Mivel pedig e mélyedésekben a csarnokok, illetőleg az utak igen keskenyek, nagyon természetesen ez utaknak rendkívül hosszaknak kell lenniük, hogy az ezekből kihordott földnem ilyen halmot alkosson, s innen van aztán, hogy a trappok, kik a bőr kedvéért a morgákra vadásznak, még sohasem érhetek ilyen üregek végére. Az érdekes férfiak bizonyosan nem természetvizsgálók, különben minden bizonynyal több erélyvel látnának a dologhoz. Vegyünk egy 50 láb hosszú csarnokot, mely 25 lábra fekszik a föld alatt (a halmok, melyek a kiásás folytán képződtek, sokkal nagyobb hosszúságra és mélységre mutatnak): mindenesetre nem csekély munkába kerül annak kiásatása, főleg ha eszünkbe jut, hogy e kiásatásnak 25 láb magas falat kellene hányatnunk, s miután a beomlást mi sem gátolja, ez okból gát-ereszeket kellene csinálni, a mi a kiásás fáradsalmait tizszerezi. Kétségkívül ez az ok, a miért a kutatók a végpontig még nem hatoltak, s a miért aztán nem is tudják, hogy az ivó-vizet honnan kapják olyan síkságokon, a melyeken egy csepp vizet se találhatni. Talán olyan mélyre ásnak, a míg vízre nem bukkannak, és azután minden háznak a maga vize megvan; azt mondjuk: talán, mert mi is csak gyanítjuk, nem pedig bizonyosan tudjuk ezt, s ez annál inkább csak gyanítás, mert ezen állatok lakhelyei többnyire 100 lábnyira fekszenek a legközelebbi álló

víz vagy folyó színe fölött, a miből aztán az következne, hogy víznyerhetés végett még egyszer oly mélyre ásnak, mint a mennyire tulajdonképi lakásuk fekszik, a mit azonban állítani nem lehet.

Régezte azt hitték, hogy ezen áskáló állatoknak csak egy faja van, de mióta az emberek a canadai tengertől észak felé nyomultak, ezen állatokra, a melyeket ezelőtt semmibe sem vettek, oly nagy mennyiségben akadtak, hogy legalább is 14 különböző, mások szerint pedig 20 fajtát különböztetik meg. Színük és farkuk hosszúsága által különböznek egymástól, de mindnyájuknak ugyanazon egy életmódjuk van, mindnyájan őrlők, mint a tengeri nyul és a hörsők, és mindnyájan alkalmat szolgáltatnak a törvetőknek arra, hogy a kis állatok elejtésében megpróbálkozzanak, miután a nagyobbakat félig-meddig már sikerült kiirtaniuk, miáltal a prémek ára egy félszázad óta háromszoros, sőt négyszeres árra rugott.

Ha olyan vidéken vagyunk, melyet ezen állatok tartozkodási helyükül választottak, egy szempillantás alatt ezer meg ezer dombot láthatunk, a melyek ugyanannyi morga-üregről tesznek tanuságot. Minden üregben van háztartás, egy „papa” és egy „mama,” azután meg azon évi fiatalok; ezek a legközelebbi ősszel kivonulnak; a szüle-pár egyedül marad ott; a fiatalok, persze párankint, mindig új üregeket vájnak maguknak, s ha esetleg úgy történt, hogy a szülőknek csak egy magzatjuk lett, úgy ez az egy a legközelebbi szomszédságba megy el háztűz-nézni, a mi nagyon könnyű dolog, miután az élénk állatocskák a társas-multságokra ugys hajlandók levén, egyik szomszéd sokszor néz át a másikhoz, látogatásokat tesznek és fogadnak, több órán át egymással maradnak, egymással játszanak, vagy az időt más valamely módon töltik el, a gyöngéd viszonyok tehát kényük-kedvükre fejlődhetnek. A hátramaradt szüle-pár azután is gondoskodik a családi életéről, mikor a legujabb nemzedéktől megvált; a kivándorolt magzatok is hozzálátnak, és pedig oly derekasán, hogy a morgák bizonynyal rettenetesen elszaporodnának, ha a kihalás és törvetők nem gondoskodnának az ellenkezőről. Találtak már olyan területekre is, melyek több négyszög-mérföldnyi nagyságuk s melyek több millió morga-családnak szolgáltak lakhelyül.

Azon állatok is melyeket a hóbertos angolok mezei (prairie) kutyáknak neveznek, ugyancsak a morgákhoz tartoznak; ezek is őrlők, mint a többiek; hust nem, csak nővényeket esznek és semmi olyan tulajdonságuk nincs, a mi őket a kutyákhoz hasonlókká tenné. Az egyedüli (a honnan nevüket kapták) ugató hangjuk, melyet akkor hallatnak, a mikor üregeik előtt állanak, játszanak és a földön hengergőznek.

Bárha ez állatok nagysága az $1\frac{2}{3}$ és 2 láb közt váltakozik (mi okból drága prémet szolgáltatnak) mégis a sokkal kisebb baglyok, a nappali baglyok megtámadják és le is győzik őket. A kis állatok bátrak, sőt a sokkal nagyobb kutyával is farkasszemet néznek, de a bagoly egy szempillantás alatt lecsap a levegőből a szegény állatra, hátára ül, vagyis inkább nyakára ül s így vesz erőt rajta. Mig a morgának meg van szeme, addig egyre barlangja felé tart s ellenségétől úgy iparkodik menekülni, hogy abba behatolva, hátáról az ellenséget lehorzsolja. A bagoly azonban ujnyi hosszú horgas körmeit oly erővel csapja a morga husába, hogy attól nemcsak hogy nem menekedhetik, de sőt szörnyű fájdalmában végre megtörten összerogy és kész a mézsárszék. Azonban ritka eset, hogy a morga a szabadulást megkísérelhesse, mert a bagolynak legelőször is arra van gondja, hogy szemeit kivágja. (Folyt. köv.)

Egy hét története.

Márczius 31-kén.

A feltámadás ünnepe. — Böszörményi temetése. — Egy pártatlan kérdés, melyre nincs felelet. — A halotti menet. — Húsvéti mulatságok. — Steeple-chase. — A nap hősei. — Az ország szeme fénye. — Húsvéti hangverseny. — Az olasz társaság és az ő tenoristája.

Milyen nagy az Isten bölcsesége, hogy épen a nagy városok mellett vezeti a folyókat, kiáltá föl az egyszeri barát, és hasonló elragadtatással kiálthatjuk föl mi is: milyen jó az Istentől, hogy nyomban a képviselő-választások után a húsvéti ünnepeket küldé reánk, a megifjodás, feltámadás ünnepét, melyben fü-fa új rügyeket hajt és a szívek önkénytelen is szeretettel vonzódnak egymáshoz.

Ezek a napok legalkalmasabbak arra, hogy a pártmozgalmak zajos csapkodása után az élet rendes medrébe térjen vissza és a felkavart indulatok iszapja helyett a polgárosodás kincseit szállítsa tova.

A fővárosban ilyen volt a hangulat az ünnepek alatt. Már Böszörményi temetése nagy pénteken, a húsvét szelid jellegét hordozta magán. Százezer ember hullámozott az nap az utcákon, és ezek közül a ki a gyászmenethez nem csatlakozhatott, sorfalat képezett, a lipót-utcától a temetőig tömör ember sokaság közt vonult el a szomoru kíséret; hanem a százezer ember arcán az nap nem tükröződött vissza más, mint szeretet, mert a beláthatlan hosszúságu élő falat az nap csupa tisztelet és kegyelet sorakoztatta össze. Egyaránt csatlakozott pártellene és párt hive, mindenki csak a hű hazafira, a rendületlen férfirra és a szeplőtlen jellemre gondolt, kinek porladó részeit a földnek kellett az nap visszaadni.

És a ki ismerte, a mély fájdalom daczára, melyet a nagy veszteség szívében keltett, kénytelen volt azt mondani, hogy jobb neki már a földben nyugodni, olyan sokáig szenvedett és olyan kínosak voltak szenvedései. E sorok írója hat évvel ezelőtt együtt lakott vele a Margitszigeten, és már akkor fájdalommal tapasztalá, hogy e nemes élet el van veszve a hazára nézve. Már akkor is annyira meg volt hasamolva benne a test és a lélek, hogy sokszor egész napokig egy szavát sem lehetett hallani; le volt verve, össze volt törve és ha 1864-ben a haza feltámadási órája nem üt, orvosok állítása szerint, azt az évet sem éri túl; de e milliók által hön várt fordulat ő benne is új életet keltett, a fellángoló hazafiui lélek erőt vett a betegségen, azt hitte, hogy meggyógyult, és mint hajdan a honvédek hős sorjai közt, olyan hév bátorsággal vetette magát az országgyűlési küzdelmek közé; itt is, mint ott, azok sorában harcolt, a kiknek jelszava volt: „Most vagy soha!” De akkor az ép test ereje minden csata után növekedett, míg most a roskatag test minden csata után roskatagabbá lön, így jött, hogy a törvényhozói tereméből a szerkesztői irodába, és az esküdtszéki tereméből a fogházba, és innen a temetőbe jutott.

Miért épen fogházból a temetőbe? Ezt kérdé magában az a százezer ember, a kik a hű hazafi utolsó tisztességtételén jelen voltak. És ez a kérdés nem politikai, hanem emberiségi kérdés volt. Igaz, Böszörményi fel lett szólítva a kormány által, folyamodjék kegyelemért és az bizonyosan meg fog neki

adatni, és Böszörményi azt válaszolta e felszólításra, hogy nem folyamodik kegyelemért; de hát számba vehető-e egy halálos beteg vonakodása! Hajt-e az orvos a betegnek az orvosság elleni vonakodására? Aztán nem is kegyelemről volt itt a szó, hanem arról, hogy ereszszerk ki a nedves, egészségtelen fogházból, töltsé betegségi idejét, a hol neki tetszik; ha meghal, legalább ne a börtön falai fogják fel utolsó lehelletét; hogy ha pedig meggyógyul, — a mit egyébiránt senki sem hitt, — ám töltsék ki vele akkor a kiszabott fogságot. Ezt mondta minden ember, az igazságügyi miniszter barátai csakugy, mint ellenei, mert ez nem politikai, hanem tisztán emberiségi érzés, melyben minden polgárosult ember egy párthoz tartozik.

Hanem azért a húsvéti napok engesztelő sugarai már minden ember szívébe előre bocsáták jótékony melegüket és a temetési ünnepély méltó nyugodtsággal ment végbe. Csupán csak a fájdalom és részvét megilletődése borongott az arcokon:

A temetés d. u. 4 órára volt hirdetve, de a Lipót-utcában s a szomszéd utcákban már 3 órakor sem lehetett járni az ott megjelent résztvevő közönségtől. Az udvar közepén levő ravatal borostyán-koszorúkkal, nemzeti és gyász szalagokkal volt borítva. A koporsó födelén a honvédszázadosi csákó és kard, keresztülfonva egy babérokoszorúval.

A ravatalt a boldogultnak honvédtársai állották körül gyászfáklyákkal, mellettük országgyűlési elvbarátai, továbbá a fiatalság foglaltak helyet kardosan.

Négy órakor megjelent Török Pál superintendens s rövid könyörgés után gyászbeszédet tartott. Elismerte az elhunynak lángoló honszerelmét, elvhűségét, egyenes, nyílt, becsületos jellemét.

A gyászbeszéd végeztével megzendült a nemzeti színház karának gyászenéke, melynek hangjainál a koporsót a volt honvédek vállaikra emelvén, a halotti kocsira helyezték. Így indult meg a gyászmenet, elől a halottas zenével, mely után a kántus s a közönség nagy része következett. Utána jött a fiatalság, közvetlenül a halottas koca előtt, melynek két oldalán a fáklyások haladtak. A koca után közvetlenül az elhunynak rokonai és személyes barátai következtek, utánuk pedig a kocsiknak megszámlálhatlan sora vonult. A menethez tengernyi nép csatlakozott, úgy, hogy annak végét be sem lehetett látni.

A halottas szekér a nemzeti színház előtt megállott, s az ünnepélyes csendben Irányi Dániel szót emelt. Rövid szavakban előadja az elhunyt életének főbb mozzanatait, s végre áttér azon időpontra, melyben azon párt politikai napilapot indított melyhez életében az elhunyt is tartozott.

A fájdalmas érzeteket költő s a gyászos alkalomhoz méltó beszéd után a menet tovább vonult a kerepesi temető felé, hol a koporsó a készen álló sírhalomba helyeztetett.

A sírhalom felett Hegedüs Sándor az ifjuság nevében emelt szót.

E rövid beszéd után az ezerekre menő közönség komoly gondolatokba merülve, távozott el, koszorúkkal halmozván el a sirt, melyben az elhunyt egy életviharos és szenvedélyteljes

hányattatásai után végre kikötött. Adja meg neki a halál, a mit az élet megtagadott tőle: a csendes békeességet!

És aztán? Aztán, ne várd, kedves olvasó, hogy a főváros sokáig szomorkodni tudjon. Beh rossz volna, ha az életnek olyan jó emlékező-, mint feledő-tehetsége volna! A kit tegnap még imádtunk, azt holnap már elítéljük, holnapután pedig már azt sem tudjuk, hogy a világon volt. Böszörményi temetése után két nappal husvét vasárnapja volt és ismét ugyanaz a száz-ezernyi nép hullámozott az utcákon, és most már vidám, mulatni vágyó arccal, mintha soha holnapja nem volna.

És csakhamar megtelt minden templom, mert vannak nálunk olyan emberek is, a kik ily nap egy kis imádság után vágyakoznak, és hasonlóképp megtelt minden kóreuma, melyek pedig számra százszorta többen vannak a templomoknál, és elkezdődött a társas-kocsik ostromlása, és a ki két órától négy óráig folytatott ostrom után valamely társas-kocsira fölvergődhetett, az szerencsésnek mondhatta magát, ha félig megtépszott ruházattal érte el vágyainak Mekkáját: a városligetet.

Csak hogy künn volt, ott pedig első ünnepnap nem volt más, csupán a rügyező fák és a már levedező orgonabokrok; de annak látása is nagyon jól esik a fővárosi szemnek, és pedig nem csak azért, mert ezek a tavasz első szerelmi zálogai, hanem azért is, mert rövid idő múlva azokat sem fogja ott láthatni. A mint ott a fa bimbói kinyílnak, azonnal letépi. Nagyon kevés kegyelet van még minálunk a természet bájos ékessége iránt, a városnak pedig csak a hattyu-tóra van egy kis gondja, a többi városligetet akár tövig elpusztíthatnák tőle.

Husvét-hétfőn már uriasabb multság kínálkozott a városligetben. A régi löportornyok mögött „Steeple-chase“-t tartottak; jutalomdíjul egy 400 frtos serleg volt kitűzve, melyet még becsesebbé tett az, hogy egyszersmind „hölgyek dija“ címet viselt. Hat lovar jelentkezett a versenyre, kik közül három azonnal jobb gondolatokra térvén, meg sem próbálkozott, egy pedig a pálya közepén szerencsésen lebukván a lóról, — szerencsésen mondom, mert semmi baja sem történt, — csak ketten: gr. Szapáry István és gr. Eszterházy Miklós maradtak a versenytéren és ezek közül az utóbbi maradt a győztes. A történeti hűség kedvéért szükségesnek tartom még megjegyezni, hogy a győztes lovat „Sylph“-nek, a a vesztest „Coquette“-nek hívják és mindketten régi nemes családból származnak. Származási fájuk részleteiről a nemzeti kaszinóban bővebben értesülhetnek, a kik érdeklődéssel viseltetnek irántuk. Ha nem csalódom, mindketten honosítottak.

Tengernyi nép foglalta el a versenytér, de csak igen kevesen figyeltek a versenyre, minden szem azon emelvénnyel csüngött, melyen Magyarország szemefénye ragyogott. Királynő ő Felsége is kijött ez alkalomra, bizonyynal nemes szíve vonzotta ide, hol tudta, hogy hű magyarjai közül nagyon sokat fog itt együtt látni. És a nép szíve olyan, mint a gyermek szíve, tudja, hogy ki szereti őt igazán és forrón szereti azt viszont. Mutatta azt az „éljen“, melylyel a felséges Asszonyt jöttével és távoztával üdvözölték. Egészen más éljen-kiáltás ez, mint a milyent a hideg szív hallat. A hű szeretet kifakadása az, mely mint az imádság és a zene, ég felé tör.

Igy teltek el a husvétünnep; az öntözgetési multságokról természetesen nem szólhatok, mert ebben vidéki olvasónim közül is bizonyynal mindegyiknek kijutott a maga része; hangversenyi gyönyörökben azonban aligha mindnyájan részeseültek; nekünk az is volt, és pedig a javából, a mennyiben jó-

tékony czélból volt rendezve, az ev. elemi iskola szegény tanulói javára, Fayl Frigyes, fővárosunk ismert jeles zongoraművésze által, az evangélikus diszteremben, a legjobb sikerrel. A hangversenyzőn kívül Saxlehner és Bogdanovics Krisztina kisasszonyok és Stoll és Szuper Jenő urak működtek közre, a nagy számmal megjelent közönség köztetszése mellett.

Egyéb művészeti hírekkel nem szolgálhatok ezuttal. Az olasz opera-társaság már megérkezett ugyan, de annyira mindenünnen össze van szedkőzve, hogy egész héten próbát kellett tartania, hogy egy kicsit összeszokjanak. Legjobbának mondják közülük a baritonistát, mert ennek csak az a hibája van, hogy a hang a torkát fojtogatja. Majd meglátjuk, mit nyertünk vele, hogy szerződött operánkat annyi ideig hiába fizeti Radnótfáy ő méltósága, persze hogy a nemzet erszényéből.

—i—r.

Budapesti hirvivő.

✦✦ (Király ő Felsége) mult kedden reggel három negyed ötkor érkezett Budára, egészen egyedül; a várban báró Nopcsa főudvarmester, a polgármester és kapitány fogadták ő Felségét, ki néhány kegyes szót váltva velük, azonnal a királynő ő Felségéhez sietett, hogy az ő és Mária Valéria főhercegnő fogylétéről tudakozódják. A király ő Felsége legjobb egészségnek örvend és igen jól néz ki. — Ő Felsége, mint beszél, az országgyűlés megnyitásakor is Budapesten lesz. Addig azonban még fölmege Bécsbe is. — A király hétfőn, f. é. április 5-kén nyilvános kihallgatásokat ad. Beiratások a várban szombaton délig fogadtattak el a cabinet irodában.

✦✦ (Ő Felsége) f. hó 22-kén kelt legfelsőbb elhatározásával a husz évi adómentességet azon két házhelyre nézve, melyek a redouton felül a nemzeti színház javára április 2-kán elárvereztetni fognak, kivételesen az 1861. évre is kiterjeszteni méltóztatott. Ennek következtében az adómentesség az ott épülendő házakra nézve is áll, ha 1871-dik év végéig készen lesznek.

✦✦ (Királynő ő Felsége) látni ohajtja a színházi képezde növendékeit. Ennek következtében elő is adják a „Becsület-szó“-t, melyben a tanoda csaknem valamennyi tehetségesebb tagjának jó szerepe van. A vigjátékot tánczegyveleg fogja követni. — Királynő ő Felsége a nemzeti színház mult heti jótékony előadása alkalmával a gazdasszony-egylet árvaháza javára 100- és az izraelita nőegylet árvaháza számára szintén 100 frtot adományozott.

✦✦ (Bohus-Szőgyényi Antónia) urnő a husvétünnep alkalmával ismét megemlékezett a vakok intézetének szerencsétlen növendékeiről, s husvétünnep ajándék gyanánt mindenféle süteményt küldött nekik. Hasonlóan emlékezett meg ez intézetről annak egy másik jótévőnéje is. Fogadják kegyes adományaikért a szerencsétlenek háláját.

✦✦ (A kultuszminiszter) három fiatal festőzt küld ki a nürnbergi akadémiára, hogy ott magukat rajztanárokká képezzék. Három éven keresztül esztendőnkint 600 frtnyi államségélyt kapnak. Két évet a nürnbergi akadémián kell töltöniük, a harmadikat tetszésük szerint, máshol is. A három kiválasztott festész: Greguss János, Irányi Sándor és Kohányi Sándor.

✦✦ (Haynald érsek) április 17-kén tartja székfoglalóját a magyar akadémia ünnepélyes ülésén. A székfoglaló tárgyát egy nagyobb munkának egy részlete képezi. Az érsek ugyanis

a bibliai növények kritikus leírását szándékozik kiadni. E rajzok körülbelül 150 táblán lesznek s nagyobb részük készen van. A „W.“ szerint a kömörszet gyönyörű és a táblák beosztása a legszigorubb tudományos követelményeknek megfelel, még a laikusra nézve is igen érdekes. A munka, mint a nevezett lap állítja, páratlan az egész continens botanikus birodalmában.

✚✚ (Népkönyha) alapítása végett tartatott e napokban Bécsben nagyobb gyülekezet. Ezt tulajdonképp csak azért említjük, mert eszünkbe juttatja, hogy Pesten is fölmerült egy időben ez eszme, adakozások is történtek javára, sőt tudunkkal egy nagyobb szerű hagyaték is van e célra szentelve, de az ügy alszik, vagy legalább azok, a kikre bízott, hallgatnak, s a közönség nem tudja, történik-e valami, s ha igen, mi? A választási izgalmak után jó lenne, az ily üdvös tervek ismét gondolni.

✚✚ (Vácson) f. é. márczius 20-kán hunyt el a hazafiui nagyság egyik ritka példányképe: alsó-káldi Káldy Miklós, ki, míg élt, az élet zajongó küzdelmeitől elvonulva, egyedül az emberiségért dobogó szíve világában találta egyetlen örömét, s ki hön szeretett honáról soha meg nem feledkezett, mely nemes érzelmeinek végrendeletében adott hű kifejezést. Ugyanis tetemes vagyonának egy részét következő nemes célokra hagyományozta: Pesten, a magyar utczában levő 7. sz. a. ház vételárának egy harmad részét a magyar tud. akadémiának, egy harmad részét a nemzeti színház nyugdíjintézetének, egy harmad részét pedig a pesti múzeumnak, mint alapítványokat. Vácson fekvő házának vételárából 2000 frtot a váci siketnéma-intézetnek, 5000 frtot a váci ágostai protestans templom építésére, 4000 frtot ugyanazon egyház lelkésze és tanítója részére, mint alapítványt; a mi ezenfelül marad, a vácz-városi kórodának; 10,000 frtot a pozsonyi ág. protest. lyceumnak; 4000 frtot a legindi ágostai egyháznak; 5000 frtot a tápiószelei prot. egyháznak; 1000 frtot a legindi sírbolt fenntartására; 4000 frtot az írói segély-egyletnek; ezenkívül a szolgáltatásban levőkről külön hagyományokkal emlékezett meg. A többi ingó és ingatlan birtokait rokonainak hagyományozta. Legyen könnyű a hant e nemes porainak és emléke áldott!

✚✚ (Böszörményi utósó perczei.) Böszörményi halála legutósó perczében a hozzá belépő Irányihoz e szavakat suttopta: „Hát Jókai?“ Irányi azt felelte rá; „Megvan!“ Erre a haldokló szemeiből két könnyesepp csordult ki, s azzal hátrahanyatlott és meghalt. — Mások szerint Böszörményi utósó szavai ezek voltak: „Nem irom alá.“ Hogy mit? Azt csak az örök birónak fogja elmondani.

✚✚ (Simon) mult kedden vett bucsut a nemzeti színház közönségétől, melynek Bignio eltávozása óta folyvást kedvence volt. Az „Álarczos bál“-ban énekelte René szerepét, s midőn kilépett, tüntetésszerű tapssal fogadták. Kapott egy pár koszorút is, szóval a közönség szívélyesen bucsuzott el a derék énekestől, kinek távozása színházunkra nézve mindenestre veszteség.

✚✚ (Ó-Kanizsán) egy nő m. hó 19-kén este szeretőjével férjét megfojtotta. Kanizsán ép akkor választás volt s a gyilkosok a holttestet az utcára akarták czipelni, hogy a gyilkosságot a választási izgalmak között megtörténtnek állíthassák. Ezt azonban észrevették, s mindkettő nem csak fogva van, de be is vallá a tettet.

✚✚ (Az országos tébolydát) illetőleg a belügyminiszterium a különféle vallásfelekezetek egyház-fejeleihez fordult, hogy adják be véleményüket az iránt, mi módon lehetne az intézetben

legezészerűben intézni el az ünnepi és temetkezési szertartásokat, mert hely szűke miatt lehetetlen volna minden vallásfelekezetnek külön-külön lelkészt tartani.

✚✚ (Stofka Mari,) ki a várban szolgál, pár nap előtt este az utcán egy tárczát s abban többi közt 500 frtot talált. Rögön vitte haza s átadta urának, ki meg a városházhoz vitte be. Így aztán az elveszett tárcza szerencsésen visszakért tulajdonosához: egy budai kereskedőhöz, ki a derék leányt illőleg megjutalmazá.

✚✚ (Sziget városban) van egy főrabbi, — írja a „Máramaros“, — ki e szép hivatalt egész Máramarosmegyét illetőleg, mint „főpap“ képviseli. Ez a „főpap“ nemzetellenes izgatásai s a vallásos türelmetlenséget legfőbb fokig csigázott agitáció miatt még 1848-dik év előtt Zemplénmegyéből kitolonczoztatott. Ez a „főpap“ (?) nem átalította szószerűből, különben hazafias s jó indulatú helybeli hiveinek azt nyilvánítani, hogy a ki gyermekét magyar vagy német nyelven tanítani nem átalja, az az ember „pokolra kárhozik.“ Sőt megintette a családfőket, hogy ha gyermekeiket vagy nejeiket vegyes társaságba engedik elmenni, vigyázzanak, mert „roszul járnak.“ Ezen beszédeivel a templomban oly nyilvános botrányt okozott, hogy egyik hive egész rohammal támadta meg azt az egyházi tagot, a ki a rabbi ezen szavai ellen, mint a melyeknek templomban helye nincs, protestált s a veszekedés továbbfejlését csak az gátolta meg, hogy az egyház-gondnok a megtámadót a templomból kivezette.

✚✚ (Az Egyiptomban) meghalt ifju gróf Almássy holttestét visszaszállították hazájába. Hevesmegyébe a család sírboltjába. Naponkint növekszik a gyanu, hogy a fiatal grófot rablási vágyból ölték meg Edfüben. Azon olasz, kivel a Nil-utját megkezdte, mindenütt rossz hirben áll. A vizsgálat teljes folyamatban van.

✚✚ (Egy szemeli molnárhoz) betört e napokban három rabló, a molnár épen nem volt otthon, hanem a közeli faluban időzött, midőn tudára adták a malmába történt betörést. Hamar hazaszaladt, s midőn belép, épen nejét fojtogatták. Ezt látva, felkap egy vasrudat s az egyik rablót azonnal leütötte, a másik kettő pedig megszökött. A leütve ott heverő utóbb magához jött, társainak nevét megmondotta, de mintegy két óra múlva meghalt.

✚✚ (A nyugalmazott katonatisztek) újabb rendelkezés szerint nyugdíjuk megtartásával foglalkozhatnak mindenféle polgári alkalmazásban is, kivén oly foglalatosságot, melylyel a tiszt méltóság kompromittálthatatnék, minő a fogadósság, pinczéség stb. Ez esetben le kelle mondaniuk tiszt rangjukról de nyugdíjukat megtartják.

✚✚ (Az izraeliták) közt sok helyütt szakadást idéz elő a reformtörökvés. Maros-Vásárhelyt is kétfelé szakadt a hitközség s a számszerint kisebb, de értelmesebb és vagyonosabb rész reformált községet alakít, új lelkészt hozat magának s külön imaházat szerez, miután a templom az orthodoxok birtokában marad.

✚✚ (Éhhalállal) akarta kivégezni magát egy fiatal ember Budán néhány nap előtt. Már közel is voltak utósó perczei, midőn lakásán ágyban fekvé találták. Mi vitte e sajátos eszmére? — még eddig nem sikerült fölfedezni. Az illető tehetős szülék gyermeke, nélkülözésekre ennél fogva aligha lehet gondolkunk. Hihetőleg szerelni bánat, vagy életuntság érlöheté meg nála a szándékot, ismerősei legalább azt beszélik, hogy egy idő óta buskomolyságban szenvedett s e betegség vezeté ezen elhatározásra.

✱✱ (Rózsás napló.) Kedden, márczius 30-kán vezette oltárhoz Végh János, fehérmegyei, verebi birtokos Bezerédy László, országgyűlési képviselőnek szeretetreméltó és kedves leányát: Angyalkát. A násznagyok Deák Ferencz és Zichy Antal voltak a vőfélyek közt volt Rosty Pál is. Az esküvő a belvárosi plébánia-templomban ment végbe, számos rokon és ismerős jelenlétében, de a legnagyobb egyszerűséggel.

✱✱ (Vegyes hírek.) Az országos magyar gazdaszasszonyok egylete által rendezett sorsjáték huzása f. évi ápril 8-kán városi vigarda nagy éttermében délelőtti 9 órakor lesz. Ma, vasárnap, pedig a vigadó-termekben reuniót tart s a végre a tyrolai daltársulatot nyerte meg. Bizonyára lesz sok hallgatója. — A gazdaszasszony-egylet tagjai folyvást szaporodnak s kivált Nadányi Albertné urhölgy fejt ki nagy buzgalmat ujak gyűjtésében. — A Teleki-díjra pályázott „Lucanus“-t, P. Szathmáry Károly írta, s befogja adni a nemzeti színházhoz. — A képzőművészeti társulat jegyzőkönyvileg fejezi ki köszönetét a pénzügyéség amaz intézkedéseért, mely szerint e társulat jótékony célú sorsolását a szokásos jövedéki adó alól fölmenté. — Hirschmann József, aradi ízr. polgár annak öröme, hogy hittársaival először vett részt a követválasztás fontos polgárjogának gyakorlásában, 100 frtot ajándékozott az ottani szegényeknek. — Dr. Batizfalvi Samu magánygyógyintézete, mely már tizennégy év óta működik a szenvedő közönség érdekében, közelebről ismét több szobával nagyobbított. — Aradon Huber és Dubez a nemzeti színház két jeles tagjának hangversenye köztetésben részesült. — Nagycsütörtökön estére csak a budai népszínház hirdetvén előadást, szép számmal is gyűlt össze a közönség a színház előtt. Délben betiltották az előadást, bár Molnár váltig magyarázta, hogy csakis zsidóknak, görögöknek, reformátusoknak stb játszik. — Gorove István, kereskedelmi miniszternek, a pesti kereskedelmi világ bizalmi feliratot nyújtott át. — Vidacs Jánost mult szerdán, a nemzeti kör szerenáddal tisztelte meg, de Vidacs fölkerlte a jelen voltakat, hogy akkor midőn Bösörményi a teritőn fekszik, ne éljenzenek senkit, távolítsák el a zenét s térjenek csendesen haza; a mi meg is történt. — Mint írják, a bécsi udvari színházak főintendansa, miután Benza Ida k. a visszatérésére irányzott alkudozásai sikertelenek maradtak, a bécsi országos törvényszéknél a kisasszony ellen szerződés megszegése miatt és 12,000 frt kárpótlás lefizetése végett pert indított. — Kömives Imre szintársulata ápril 10-kétől fogva néhány előadást tart Kecskeméten, s többi közt néhány újabb eredeti színművet is színre hoz. — Jókai Mór Szegedre utazik, hol Ludwigh János helyett (miután ő a kézmárki képviselőséget fogadja el) Horn Edét szándékoznak fölléptetni. — Török Pál superintendens a polgármesternek 70 frt 55 krt adott át, mint egy gyűjtés eredményét különféle jótékony célokra. — Tancsics Mihály e napokban kezdte meg fogságát a Lipót-utczában. — A Nagy-Kállón felállítandó felekezotesség nélküli iskolára eddig 20,177 frt 49 kr iratott alá. Az aláírók közt van Nagy-Kálló városa 8000 frttal, az egri káptalan 3000 frttal és Debreczen városa 1000 frttal. — A pesti koronázási halmot a jövő héten fogják elhordani. — Az államrendőrség ügyében b. Wenckheim Béla miniszter ur elnökele alatt tanácskozmány tartatott, több magasb hivatalnok, Post és Buda főpolgármesterei és főkapitányai, továbbá néhány bizalmi férfiú közbenjöttével. — A belügyminiszteriumnál Ruby Antal titkár osztálytanácsossá, Szarvasi János valóságos, Stoffer György pedig

tiszteletbeli titkárrá neveztetett ki. — Babes Vincze, a királyi tábla közbirája, e hivatalától fölmentetett és helyette Bogdán László, aradi e. b. váltótörvényszéki ülnök, királyi táblabíróvá kineveztetett. — A rudasfürdő mellett artézi kutásatása folytán meleg vízforrást fedeztek fel, melynek vegytartalma egészen hasonló a többi meleg forrásokhoz, melyek a Gellért-hegyből fakadnak. — Hamis egyforintosok keringnek a fővárosban. Ismertető jelük, hogy a sas a felső részen roszul van utánözva. — Lipovniczky István püspök beigtatása Nagyváradon, hir szerint, ápril 10-kére van kitűzve. — Az udvar részére a nemzeti színházban még három páholyt béreltek ki az olasz opera idényére. — Az önkényteseknek roszalást fejeztek ki, hogy egy részük Bösörményi temetésén egyenruhában jelent meg. — Egy nemes szivű hölgyről emlékeznek a lapok, ki Bösörményi iránt a leggyöngédebb gondoskodást tanusított, s naponkint finom, betegnek való étkeket küldött neki, sat. E derék hölgy Liszy István, pesti ügyvéd neje. — Bösörményi László síremlékére nyit aláírást a „M. U.“ — A husvét-hétfői népünnepe a Gellért-hegyen igen népes és vidám volt, el volt lépve az egész hegyoldal. — György József szücsmeister pompás szőnyegét, melyet még Párisban készíte, husvéthétfőn sorsolták ki a kath. legényegylet helyiségében, s a nyerő szám a 48-as sorozatu 30. szám lett. — Bánffy Rezső, a kis zongoraművész, ki a hangverseny-idény alatt oly általános feltűnést okozott, közelebb Nagy-Kanizsára és Aradra megy hangversenyezni. — Kertész és Eisert kereskedők folyamodtak a városhoz, hogy engedné nekik át néhány hónapra a leégett színház udvarát, hogy ott tanfolyamot nyissanak a velocipéde megülésében. — Thaisz Péter azt a 20 frtos fogadást, melyet Jókai megválasztatása által nyert, 40 frtra kiegészítve, beküldé a „Hon“-hoz, herczeg Woronieczky síremlékére. — A miniszterium több jeles férfival egyetemben mult kedden értekezletet tartott a választási törvények reformját illetőleg. — Szám talan névváltoztatás történnén különösen a zsidóknál, a vallásügyi miniszterium rendeletet bocsátott ki, hogy a rabbinatusok szó-littassanak fel, miszerint tévedések elkerülése végett az ily névváltoztatásokat azonnal az anyakönyvbe vezessék, mihelyt arra az illetők által fölkeretnek. — Bergheer gépszínházában a jövő szombaton a Petőfi-szobor javára lesz előadás, részben új műsorral. Reméljük, hogy az előadásnak szép eredménye lesz. — Vidéky János egy allegorikus képet fest Nógrádmegye gyűlésterme számára. Ez az igazság istennőjét ábrázolja, a mint a nemzeti paizsra arany botúkkal írja az 1848-at. Lábainál eltépett láncz, a háttérben Budavár.

✱✱ (Halálozások.) Bösörményi Eva kisasszony, Bösörményi László nővére, márczius 31-kén meghalt. Haldokló fivére ápolására ide utazván, az osszeroskadó test láttára ő is osszeroskadott, és követte szelleme az elköltözött szellemet. Temetése mult szerdán általános részvét mellett ment végbe. — Özv. Noszlopy Antalné szül. Szeniczai Bárány Julianna f. é. márczius 23-kán végelgyengülés következtében életének 80-dik évében Nagy-Atádon kimult. — Glos Hugó, honvéd-örnag, ez év elején Szepes-Iglón 41 éves korában meghalt. — Beniczky Puchner Ágnes, néhai Beniczky Lajos, udvari tanácsos özvegye, 78 éves korában, márczius 30-kán elhunyt. — Komorner Vilmos, a testvér-fővárosban közbecsülésben állott iparos, kit elmebetegsége miatt néhány hó előtt az országos tébolydába kellett szállítani, márczius 31-kén szülői házában, 36 éves korában meghalt. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Ápril 1-én.

Márcz. 26-, 27- és 28-kán a húsvéti szent ünnepek miatt nem volt előadás. Márczius 29-kén: „Az idegesek,” Sardou vigjátéka, 3 felv. — Márcz. 30-kán Simon Gusztáv utósó föllépteül: „Az álarczos bál,” Verdi operája, 5 felv. — Márcz 31-kén: „A völgy lilioma,” Barrière drámája, 5 felv. — Ápril 1-én Odry Lehel szerződött tag első föllépteül: „Borgia Lucretia,” Donizetti operája, 3 felv.

Budai népszínház.

Ápril 1-én.

Márcz. 26-, 27- és 28-kán a húsvéti szent ünnepek miatt nem volt előadás. — Márcz. 29-kén: „Az ördög pilulái,” látványos bohózat, 4 felv. — Márcz. 30-kán: „Házasság gőzerővel,” énekes vigjáték, 3 felv. — Márcz. 31-kén az új operette előkészületei miatt nem volt előadás. — Ápril 1-én először: „Hornycsek Vendel és Hanzli diák,” új látványos operette, 3 felv.

Gazdasszonyoknak.

Francia rostélyos.

A rostélyost verd és sózd meg, tedd egy lábasba és vöröshagymával együtt párold meg. Egy font rostélyoshoz egy szardellát vehetsz, úgy szinte egy maroknyi snidlinget, hadd ezzel is egy kissé párolni, tégy rá egy kevés lisztet, úgy szinte tejfelt is, hogy jó mártás legyen rajta.

Majonaise.

Nyolcz keményre főtt tojássárgáját törj át szitán, tedd jégre, vagyóra, cseppenként tégy belé negyed font finom olajt, tégy hozzá egy lat felolvasztott vizahőlyagot vagy aspicot és verd meg jól habverővel. Ezen mártalékot mindenféle hideg pecsényékhez, vagy halakhoz használhatod.

Turógombóc. (6 személyre.)

Reszelj édes turót, olvaszsz vaját és meghűlve öntsd rá, keverd meg finoman, üss közibe egymásután 5 tojás sárgát és egy egész tojást, sózd meg, keverj annyi lisztet közibe és hogy a gombóc összeálljon, főzd ki vízben, és leöntve forró vajjal, hintsd be zsemlyemorzsával.

P. St. E.

Divattudósítás.

Mai mellékletünk magyarázata.

Ez alkalommal horgolási és reczézési mintalappal szolgálunk t. előfizetőinknek, melyről tudom, hogy szívesen veendik, levén rajta csupa olyan minta, melyet a családi körben használni lehet.

Nézzük tehát az egyes számokat.

Az első szám: reczézési minta pamlagtakarókra, asztalterítőkre, sat.

A 2-dik szám: szintén reczézési minta paplanokra, oltárkendőkre, asztalterítőkre, sat.

A 3-dik szám: betét rajza, fehérneműekre, horgolási minta.

A 4-dik szám: butortakarókra, párnabetétekre, sat. való horgolási minta.

Az 5-dik szám: paplanok sarkaiba való csillag, színes pamuttal is horgolható vagy egészen fehér pamutból butortakarókra is használható.

A 6-dik szám: keskeny betét, fehérneműekre való horgolási minta.

A 7-dik szám: szélesebb betét.

A 8- és 9-dik szám: butortakarókra vagy paplanok összeállítására való csillagok, horgolási minta.

A 10-dik szám: zubbonykákra, paplanokra, butortakarókra, sat. való horgolási minta. Végül

a 11- és 12-dik szám: két betét, fehérneműekre vagy színes horgolással sapkákra, erszényekre, sat. dolgozandó,

Sakkrejtvény.

Kontz Emiliától.

szöm	ott	Doh-	á-	an-	lött,	min-	és
ba-	mi-	én	es-	den	ön-	vá	e-
Nem	kü-	ná-	nyit	Ho-	vem	ság	hogy
sa	vitt	tás;	né-	szál	szöm	tár	*Nem
bad	ked.	a	az	ol-	u-	szi-	kü-
ti-	kü-	sza-	é-	hol	fü-	egy	Hi-
Itt	ban,	éd	szöm	ér-	deg	Es-	den
lesz.	a	es-	A	rez:	min-	dek,	hi-

Lóugrás szerint megfejtendő.

Megfejtési határidő: május 1-sején.

A f. é. 10-dik számban közlött rejtvény értelme: „Bárány.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Theisz Hummel Emilia, Szakáll Panni, Buday Ilon, Rác Mariska, Kenessey Biró Magdolna, Sárkány Luiza, Rosenfeld Julia, Szokolay Zsigmondné, Dely Mária, Szántay Julia, Rác Etelka és Róza, Oszlányi Mária, Birkel Havranek Mari, Mészáros Györgyi, Farkas Emma, Buzesko Anna, Bogyó Mariska, Csernátóni Ilona, Telendy Eliz, Szepessy Róza, Reményfy Ilka, Nagy Tekla, Bolla Pál Zsófia, Vályi Lajosné Sándor Szipidónia, Pásztelyi Danielovich Emilia, Szluha Mariska, Pospischel Emma, Fischer Sarolta, Maróthy Helén, Fodor Nina, Weiszbrenn Franciska, Czegléd Antónia, Radó Emma, Rác Mihálykócs Apollónia, Tell Mari, Benedek Róza, Fülöp Karolin, Kolosi Viktória, Füzy Istvánné Albina, Soltész Petronella.

A „Családi Kör“-féle rejtvény megfejtését utólag beküldték:

Mitterbacher Gusztai, Orbán Paulin, Simonchich Etel, Soltész Petronella.

Tartalom.

A házasság életéből, Janakától. — Romance a XIII. századból, Ábrányi Emiltől. — Az új szekta, Major Bélától. — Feledj, feledj el örökre, Szántay Aladártól. — A vetélytársak, Belányi Ferencztől. — Az éjszakai vidék állatai. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Sakkrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Előfizetési felhívás. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: női munkák mintalapja.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: **Emilia.**

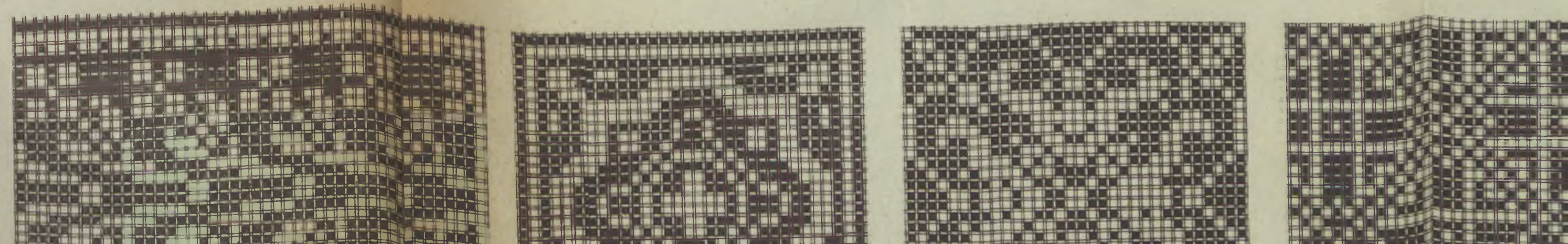
1

2

3

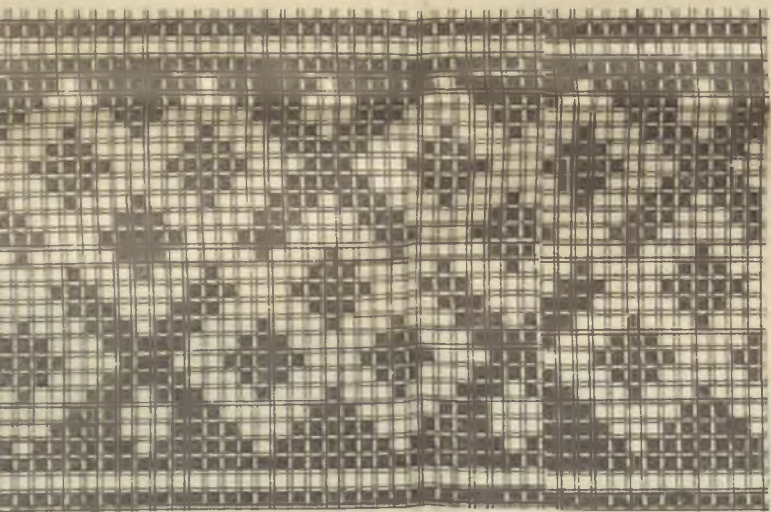

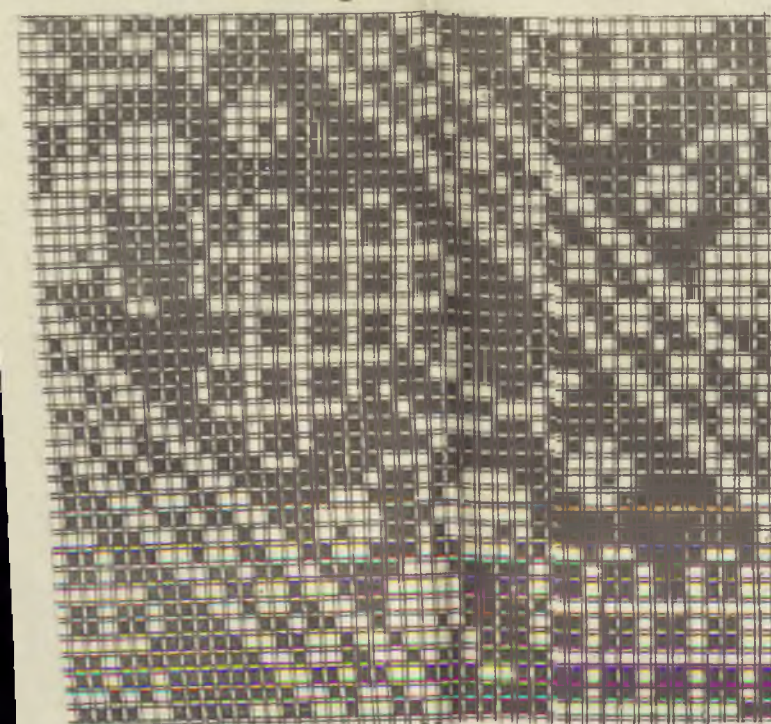
1

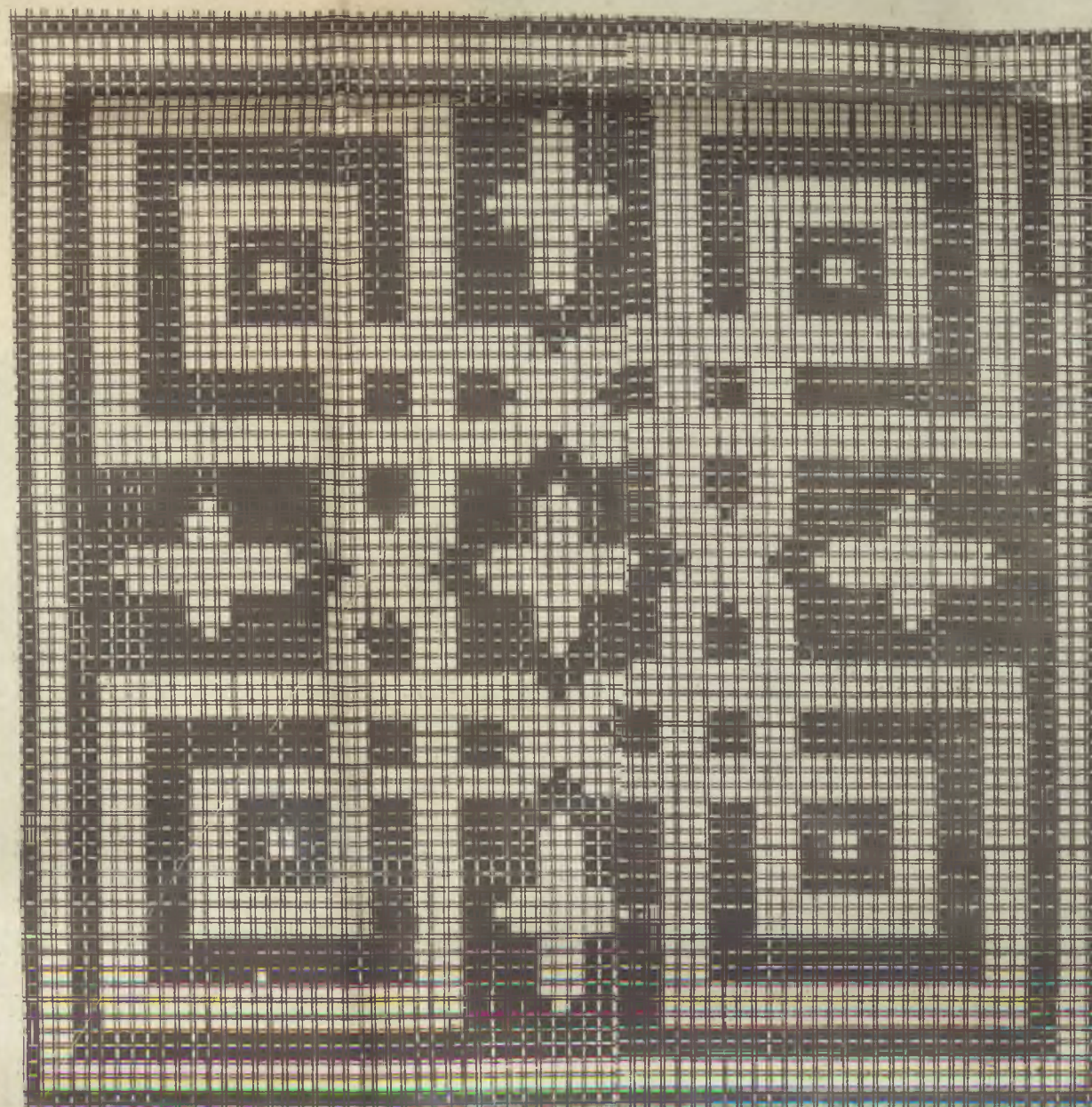
2

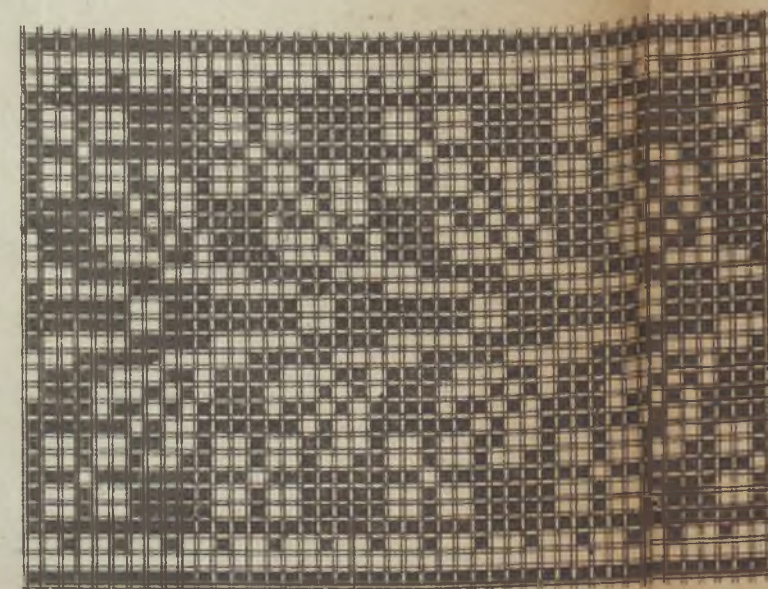
3

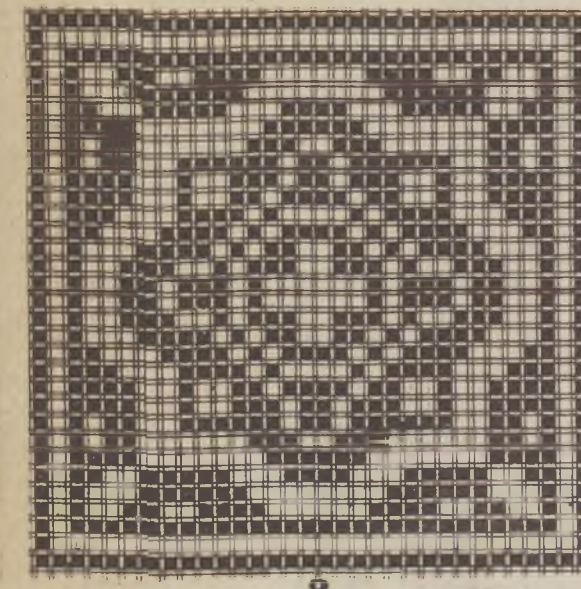
4

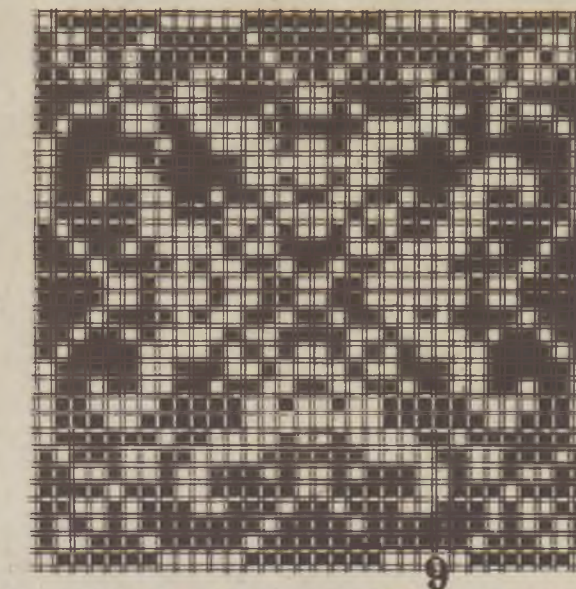
5

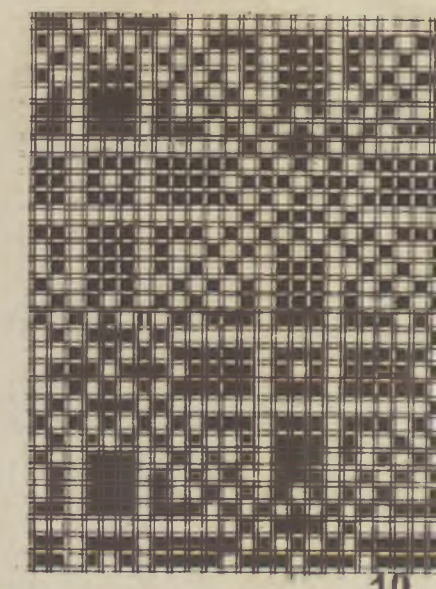
7

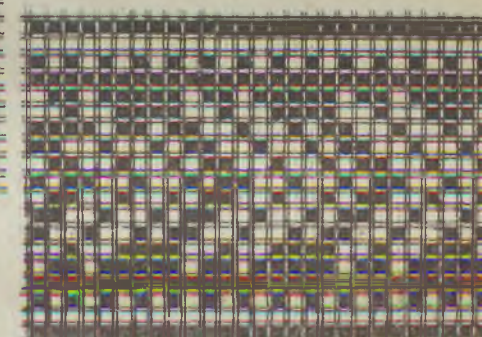
8

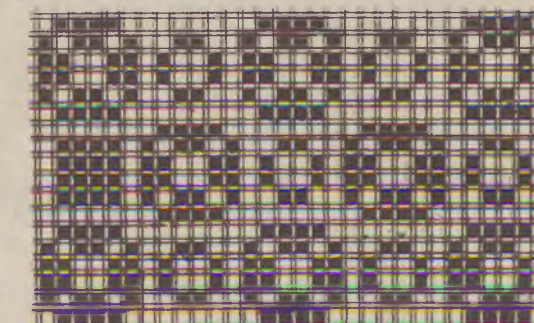
9

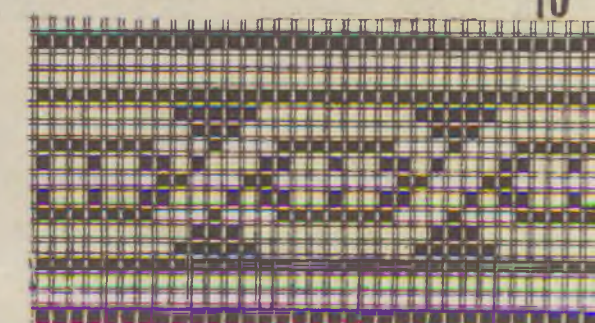
10

6

11

12

Ny. Langer Ede Pesten 1869

NŐI MUNKÁK MINTALAPJA

A Családi Kör melléklete

Április havában 1869.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Kvartegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Kalap-utca 17. dík sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyzetes becsüszott sorért 8 kr.

15. SZ.

April 11-kén.
1869.

Havonkénti szilvezett dí-
vatképpel. minden szükséges
hímzettajakkal. Évenként két tör-
ténelmi műlap és tíz kötet könyv-
melléklettel.

A könyvek megborzátala egész-, a műlap meg-
borzátala félévi járattól kötelezettséget foglal
magában a lap irányában.

A házasi életből.

Jankától.

(V e g e.)

Mindig bámultam az olyan nőket, a kik férjeik felett uralkodni vágytak, a kik kormányozni akarják azt és egész családjukat. Meg nem foghatom, hogy vállallhatnak ennyi felelősséget magukra. Hát nem edesebb, nem nyugalmasabb-e az, ha mi rendeljük alá akaratumkat? ha a helyett hogy igen sokat gondolkoznánk, vagy olykor épen küzdődünk a körülményekkel, nem kényelmesebb-e az, ha csupán engedelmeskednünk kell? Nem boldogító-e ama tudat, hogy van közelünkben egy erősebb lény, a kire minden körülmények között támaszkodhatunk; hogy ez meg fog védni minden eshetőségektől s ha ez nincs hatalmában, akkor legalább tud vigasztalni, véghetetlenül?

Magától értetődik, hogy itt szerető és szeretett férjet értek. Mert minden értelmes szerető férj tudja gyengéden kormányozni nejét, a nélkül, hogy uralkodnék felette.

Nagyon sok, talán minden függ attól, hogy az első években miként bánt a férj nejével. Sem igen gyöngéd, sem igen szigorú ne legyen. A túlságos gyöngédség később fárasztani fogja, s míg ő csak külsőleg változik, mi azt fogjuk hinni, hogy szeretetéből vesztettünk.

A legtöbb félreértés onnan származik, ha nem vagyunk eléggé bizalmasak egymáshoz. Sokszor egy odavetett szó vagy tekintet sért bennünket; de mert a büszkeség — vagy csak valljuk meg, — olykor egy kis dacz is, nem enged szólni: hidegek, zárkóztak leszünk; a másik félt aztán épen e

modor bántja, s így a nélkül, hogy okát tudnók, kölcsönösen sértjük egymást.

Ma a férj sötétebb arczczal jött haza. Talán elfeledte kezét nyújtani, vagy épen egy nyájas szót sem intézett hozzánk. A nő félre ül és duzzog. A férj mit sem sejt és később közeledik; a nő elfordul és kitekint az ablakon. . . A férj zavarba jő . . . visszalépne, de már késő, tehát szólania kell; de mit? . . . Egy kis boszuság-félét érez, és hirtelen azt kérdezi:

— Voltunk-e ma sétálni?

A nő rövid válasza abból áll, hogy:

— Nem!

Ismét hosszú szünet következik.

A férj sétál le és fel a szobában, a nő folyvást kitekint az ablakon.

A férj látja, hogy szivarja nem szelel és boszusan egyik sarokba dobja. A nő látja, hogy férje ok nélkül haragszik, tehát most még kevésbé alázhatja meg magát. Nem! történjék akár mi, ő nem fog közeledni.

A férj végre kitör, s nem a legszelidebben azt kérdi tőle:

— Mi baja?!

Oh! ezt a hangot nem szokta meg, már ezt a nő sem tűrheti tovább, és elötörnek könnyei.

A legtöbb esetben itt vége szakad; aztán kérdések, majd nyilatkozatok következnek; a nő már könnyein keresztül mosolyog, és a férj ismét nyugodtan távozik. De hány esetben nem történik így, hányszor csak ilyen csokélység az alapja vala-

mely nagyobb félreértésnek, mely azután lassan, de biztosan távolít egymástól.

Mikor e kis félreértéseket idézzük elő, oh, akkor még igen gyermekesek vagyunk.

Később az évekkel minden változik. Most már nem bánt többé, ha a férj szóval jő vagy szóval távozik.

Pedig most is szeretjük őt. Nem bánt többé, ha némelykor este később jő haza, vagy ha ma kevésbé nyájas volt hozzánk.

Pedig azért szeretjük őt.

Kérdik önök:

— Honnan tehát e változás?

Ime, egy szóban:

Van gyermekünk!

Most már ismerjük a valódi életet. Mert csak az a valódi öröm, melyet a gyermek nyújt, és az a valódi fájdalom, melyet miattuk érezünk.

Most már kettő van, a kit szeretünk, s azt hiszik önök, ezért egyiket vagy másikat kevésbé szeretjük? Oh nem! mert egyiket a másik által, és egyiket a másikban szeretjük. Mikor a férj szeretettel néz gyermekére, a nő szívének édesebb boldogság járja át, mint ha az neki egész szerelmét nyujtaná. Ez a mi tulajdonunk, mondja a nő, közös birtokunk és közös büszkeségünk. Legféltebb kincsünk ez. Te is csak őt szeresd, én is csak őt szeretem, mert így egymást szeretjük általa.

Ha nyujtott az valami kellemest, midőn így szólítottunk: asszony, feleség, mit érezünk akkor, midőn így szólítottunk: anyám!

Hisz ez egy szóban van egész méltóságunk és nemünknek egész tekintélye.

Az őskorban így átkozták meg a nőt:

— Soha gyermeked ne legyen!

S valjon lehetne-e szebb áldást mondani rá, mint azt, hogy:

— Legyen jó gyermeked!

A szerelem lehetett istenségünk, de vallásunk csak a gyermeki szeretet lesz; mert csak midőn anyák lettünk, akkor tanulunk meg igazán hinni, remélni és szeretni.

Mert lehet-e a nő vallástalan?

Igen!

De lehet-e az anya az?

Soha!

Vagy azt hiszitek, csak a tenger viharjai közt fohászkodik Istenhez a vallástalan? Csak ott tér meg az, kinek eddig nem volt hite? Oh, üljön csak egyszer gyermeke betegágyánál, tapasztalja csak, hogy minden kísérlet hasztalan, valjon nem fog-e térdre hullani?

A mely anya nem így érez, az nem anya.

Talán igenis subjectiv voltam, de csak így mondhattam igazat.

Menyasszonyomnak.

Szalay Ágostontól.

O h, minek a multba nézni,
Mikor oly szép a jelen,
Ott az átok, itt az áldás,
Mily különbség, Istenem!
Elérhetlen vágyért küzdtem,
Gyermek-szeszély kergetett,
Ifju vágygyal, szenvedélylyel
Átbolygám az életet.

Nem reméltem soha, soha,
Hogy a haldokló kebel
Küzdésiből, romjaiból
Ismét új életre kel.
S egy meleg szív dobogása
Adja meg az életet,
Melyet keblem hűtelenül
Messze hagyott, megvetett.

Oh, bocsásd meg vétkeimet,
Bűnbánólag könyezem;
Ah, vagy igaz, elhangzott már
Ajkadról a kegyelem.
Szíveinket a szerelom
Rózsa-láncza fonta át,
S hő imába olvad által
A panasz, mit ajkunk ad.

Oh, ki hitte volna mindezt,
Miként csak a sejtalem;
Szenvedésből mennyországba
Szövéődött át a jelen.
Te érzéd szívem verését,
Midőn eljegyeztelek;
Menyasszonyom lettél, akit
Siron túl is szeretek!

Az új szekta.

Igaz történet.

Major Bélától.

(Végo.)

Ezt mondva, fölkel s ő is odaült társai közé az asztalhoz.

A terem apróknak megtelt mindenféle matrózokkal s tengerészkatonákkal, a kik hallgatva, ájtatos figyelemmel vették körül az asztalt.

— Vezessék be a vádlottat! — szólt komoly, tompa hangon a törvényszék elnöke, egy hosszú, ősz szakálu férfi, a kinek arcához különösen jól illett a hegyes süveg. Epen olyan volt, mint a kis naptárakban rajzolt ezer éves jósok.

Parancsára kétfelé nyílt egy magas, szárnyas szőnyegajtó, melyet eddig nem vettem észre s bevezették a vádlottat.

Egy vad, bozontos alak volt, tengerész-zubbonyban. Meg-megrogyó léptekkel közeledett az asztal felé, mely mellett a komor birák ültek. A kisérőknek, kik szintén tengerészek voltak, kellett őt kétfelől támogatniuk, mert különben tán járni sem tudott volna, annyira ijedt és tán beteg volt; de azért daczos, leverő tekinteteket lövelt mindenfelé, s könyökövel lökdöste a támogató öröket.

Végre megállíták az asztal végén. A teremben oly csend lett, hogy egy légy zsongását is meg lehetett volna hallani.

— Azzal vádoltatol, — kezdé a méltóságteljes agg elnök, — hogy vallásunk tilalma ellenére, fegyvert használva, önhatmulag megöltél egy embert. Szólj, van-e valami menteséged.

— Nincs! — felelt daczosan a vádlott.

— Tudod, hogy törvényeink halált szabnak e büntetetre. Mentsd magad! Sorold elő indokaidat, mi vitt e ballépésre?

— Nem mentegetem magam. Korcsmai szóváltás miatt történt.

— Akkor nem szabadit meg téged semmi a haláltól.

Lassu zugás, a helyeslés moraja terjedt el a teremben. A birák mind bólingattak fejeikkel.

— Majd megszabadítom én! — harsant meg egyszerre egy erős férfiszó, s midőn meglepetve mindnyájan odatekinténk; egy lángoló arcú, szép, ifju tengerésztisztet láttunk kiválni a tömegből, kezében magasra tartva, fényes, sugár aczétkarddal. — Majd meglátom én, ki meri bántani.

Tért engedtek neki s ő előre hatolt a birák asztaláig.

— Ti gyilkosok! — szólt hevülten, kardja hegyét a földhez támasztva. — Ki adott nektek jogot, itélni emberek élete fölött? Honnan veszitek ti a bátorságot, államot képezni az államban? S ha törvényeitek tiltják a fegyver használatát és emberélet kioltását, hogyan használhatjátok ti? S miért ölhetek ti bántatlanul, megtorlás nélkül? Ti is gyilkosok vagytok!

A tömeg elszörnyűködve morgott e merész szavak hallatára, de a hová az ifju tiszt bátor szemeit szegezé, ott elhallgatott és hátrált mindenki. Még a birák is lesüték szemeiket e tekintet előtt s megingottak helyeiken.

Csak az ősz elnök maradt nyugodt és változatlan. Méltóságosan állott fel székről s nagy mérséklettel felelt:

— Signor capitano! ön parancsolhat hajóján s mi engedelmeskedünk önnek ott; de itt mi parancsolunk s ön tartozik engedelmeskedni nekünk. Nem tartoznánk önnek felvilágosítást adni törvényeink felől, de mi, ön iránti tiszteletből megteszszük. Értse meg tehát, hogy egyes embernek sorainkból tiltva van helyes ok nélkül az emberölés és fegyver használata; e jogot az összesség tartotta fenn magának s választott birák által gyakorolja. Ha valaki mégis valami mentő körülményt tud felhozni védelmére, mi döntjük el, hogy ne szabjuk rá a törvény által határozott halált. Azért hívtuk fel vádlótat is indokai előadására, de ő makacsul hallgat, azért őt mi sem menti meg a haláltól, s tanácslom önnek kapitány, ne elegendjék e dologba, mely önre nem tartozik, s hagyja őt sorsának, melyet maga szerzett. A szövetségnek elég hatalma és ereje van, hogy őnt ártalmatlanná tegye. Most csak arra kérjük, hogy távozzék; ha soká marad és ellenkezik, lehet, hogy még e kegyünkben sem fog részesülni.

— Hah, gazemberek! — kiáltott a fiatal tiszt, kardját megmozdítva. — Még fenyegetni mertek! Hát kik vagytok ti, mik vagytok ti? ti hatalmas félistenek! Hisz egyenkint ismerlek benneteket, te Guiseppe, Pietro, Barbi! — mondá, — matrózok vagytok, haszontalan hajósok, hajó-ácsok. Lássuk tehát, van-e bátorságtok Vincenti kapitányt megtámadni, s megtagadni az engedelmeskedést, mikor ő parancsol!

— Kapitány, kapitány! életével játszik! Szövetségünk erős!

— Eh, mit! Engem szövetségetek nem köt és nem ijeszt.

— Utójára mondom, távozzék!

— Nem, csak a fogolylyal.

— Azt pedig nem fogja megkapni. Matteo, Casparo, fegyverezétek le!

A két megnevezett tengerészkatona előlépett s kivonták rövid pallosaikat.

— Vissza tölöm! — kiáltott a kapitány. Aztán az elnök hoz fordult: — Tehát így tartjátok meg törvényeiteket, — mondá gunyosan, — hogy épen magatok készítek embereiteket a fegyver használatára!

— Ezt törvényeink megengedik. Fegyvert használni és embert ölni is szabad, sőt kell, ha a szövetség parancsolja. A szövetség parancsa a legfőbb törvény.

— Jertek hát kutyák! — mondá a kapitány keserűen, — mérjük össze kardjainkat.

Én izgatottan emelkedtem föl ágyamban, s aggódva néztem a kezdődő egyenetlen tusát, melyet kettő, s aztán igen sok vívott egy ellen.

A két katona egyszerre támadta meg két felül a kapitányt s az egyiknek sikerült őt bal vállán megsebesítenie.

A vér kibugygyant kék dolmányára s a kapitány elsápadt. De a másik perczen megvillant jobbájában a kard s a megsebesítő katona holtan hanyatlott le; a kard hegye hátán jött ki.

Akkor egyszerre rémes ordítás tölté meg a termet, s a jelenlevők mind a kapitányra rohantak, matrózok, katonák vegyest, fegyveresen és csupasz kézzel. Csak egy nagy, tomboló tömeget láttam, melyből a kardok, öklök emelkedtek elő s hadonáztak a légben.

— Megálljatok! — akarám kiáltani, de egy kéz lezárta ajkaimat.

Ki akartam ugrani az ágyból, segélyére sietni az elnyomottaknak, s akár magamat is összevagdaltatni vele; de a kéz szájamat befogta, óriási erővel nehezedett mellemre és visszanyomott a párnák közé.

— Csendesen! — sugá valaki mellettem. — Ne keveredjél bele, különben mindnyájunkat elveszítesz. Tréfa az egész.

Barátom ült mellettem, még mindig az ákombákomos palásttal testén és hegyes süveggel fején.

— Dehogy tréfa! — akarám kiáltani ismét s minden erőmet összeszedve, igyekeztem kibontakozni karja alól.

De karja ólomsúlylyal nehezedett reám. Nem birtam megmozdulni sem. Csak vergődtem tehát tehetetlenül s pokolbeli kínt éreztem, hogy nem kelhettem föl.

A dulakodás lassankint szünni kezdett. A sok végre elnyomta az egyet. Láttam a kapitányt, a mint durva, mezeten karok fonódtak dereka körül; kezéből a kard ki volt csavarva, vállából a vér patakzott, de még ekkor is, ökölrel küzdött a túlnyomó erő ellen, míg végre kezeit is elfogták kettenhárman; akkor aztán nem mozdulhatott, összekötözték és megadta magát.

— Most főbe fogják löni! — sugá társam.

S valóban a nagy asztalt félreguríták s a kapitányt térdre nyomták a középen és szemeit beköték fehér kendővel.

A terem túlsó oldalán hat katona foglalt helyet, felvont fegyverekkel, célloztak — és . . .

A megöleendő fiatal férfi oly szép volt úgy, a mint ott térdelt, a fehér kendő által félig eltakart arczezal, melyből csak sima, magas homloka, vékony, barna bajusza, keskeny ajkai és szabályos gömbölyű álla látszottak ki, hogy szívemet halálos szánalom fogá el s remegve vártam a rettenetes dördülés hangját, mely e szép, fiatal élet kioltását volt hirdető.

— Nem! ennek nem szabad megtörténnie! — ordítam magamon kívül, s végső erőfeszítést tévék a tartó bilincsből megszabadulhatni.

És — sikerült? Nem emlékszem már tisztán, de annyi bizonyos, hogy a halálos dördülést nem hallottam.

Még vergődtem egy darabig, még küzdöttem, de aztán aprónként csak elmosódtak előlem a katonák alakjai, czélező, végzetes fegyvereikkel, el a birák, el a szép elitelt ifju, el barátom, a ki tartott, s végre el a nagy, boltozatos terem.

Fölebredtem. Kis szobámba mélan rezgett be a hold fénye, sugarai épen reám estek. A csendet nem zavarta semmi, csak az óra egyhangú ketyegése. A rémes puskarobajt hasztalan

vártam, mert mint a nyájas olvasó és olvasónő bizonynyal már kitalálta, az egész csak álmodtam, utazást, tengerészek laktanyáját, új szektát, mindent; de azért fölébredtemkor is hideg veríték borította testemet, s nemes boszúból, hogy másoknak is hasonló mulatságot szerezzek, szóról-szóra leírtam az egész borzalmas, igaz történetet. Annyi igaz benne, hogy ezt és így — álmodtam.

M é l a b ú s a n . . .

Máchik Vilmától.

Mélabúsan hangzik az est
Harangja,
Lelkemet ábrándvilágba
Ringatja.
Elmerengek e bánatos
Hangokon,
Hisz e bús hang bús szívemmel
Oly rokon.

Szélsodorta hervadó fa-
Levéltre
Ráírom, most mitől szívem
Oly tele,
S újra szélnek ereszttem azt;
Hátha tán
Ott akad meg csak a kedves
Ablakán.

S ő fölveszi az elhervadt
Levelet,
S elolvassa, a mit neki
Izenek.
Ah, vajon megérti-e is
Szívemet,
Választ erre falevelkém
Hozz nekem!

A v e t é l y t á r s a k .

Beszély.

Belányi Ferencztől.

(Vége.)

Gavroche már be nem nyitott, de el sem ment, hanem sokáig állt mereven a becsapott ajtó előtt. Végre Maurice jött. Meglepetve nézett a merengő parasztra.

— Mit állsz itt, Gavroche? — kérdé.

A fiu fölvetette nagy, kék szemeit az öreg őrökhoz, és tompa hangon mondá:

— Becsapták előlem az ajtót.

— Jól tették — viszonzá az őrök és bement.

— Igazad van — szólt Gavroche, és ment a késért.

Mikor visszajött, újra megállt a ház előtt; de elmondá magában, hogy becsapták az ajtót és igazuk volt, és ment tovább.

Igy cselekedett azután mindennap, valahányszor elhaladt a maire háza előtt, s miután ez annyiszor történt, a hányszor a cascade-okhoz ment egy-egy új késsel, próbálni, vajon erősebb-e a sziklánál, a cascade-okhoz pedig igen sokszor ment, tehát a maire házában is igen sokszor haladt el.

S így folytak napok, hetek, hónapok, melyek alatt a világ két tapasztalattal lett gazdagabb. Az első leginkább a bordevinieket érdeklőtte és sok beszéd tárgyát képezte és ez

az volt, hogy Gavroche elvesztette esztét; de mert nem bántott sem embert, sem állatot, hagyták szenvedélyében, melylyel egy kést tört el a másik után a zuhatag szikláin, míg gazdasága, melyet előbb egészen egyedül vitt, veszhetett volna, ha testvérei nem kezelték volna. A másik már Avignont is érdeklő annyira, hogy az „Avignoni Értesítő“ majdnem minden heti számában említé meg Jean Pault.

Egy jeles és leleményes gépészről volt szó, ki alig másfél évi tanulmányozás után mindenféle gépekben és eszközökben javításokat talált fel, és így legujabban egy röppentyű-szerkezetet, mely főleg át nem hidalható helyeken roppant jelentőséggel bírt, mennyiben azok által egy kötél volt röppithető a másik partra, melylyel emberek és máhák bizton voltak átszállíthatók; e gépésznek neve: Jean Paul.

Mikor a fiatal ember az első ujság-számot apjának megküldte, melyben neve dicsérettel megemlítettett, az öreg őrök fiókjának legmélyére nyult. Olyan ruhadarabokat keresett onnan elő, melyek akkor fedték utoljára testet, mikor a departement főnöke utoljára szerencsétlenné jelenlétével Bordevint és a helység szószólója Maurice vala.

A nadrág, ha szinehagyottsága- és foszlányosságától tekintünk, még igen jól tette meg a régi szolgálatot; színét öreg parasztok sárgának mondják; a mellény vörös vala, gondos melegségben tartván a gyomrot és begombolva lévén egészen nyakig, hol egy nagy, fehér nyakkendő virított a még ép csipkerészek gondosan fordítottán kifelé; a kabát a ruházatnak megfelelő, kiegészítő része volt; a bokáig ért és igen rövid gallérral bírt; végezetül egy félrecsapott kalap és esernyő a jobban, míg baljában a második és harmadik ujj a burnótszelenczét, a negyedik és ötödik az ujságlapot tartották. Ily öltözékben indult a mairehez. Az uton mindenkit megállított, még az öreg Madelainet is, mikor épen a templomba csoszogott, — mely utat, mondják, már nyolczvan éve teszi, — hogy legalább azon sorokat olvassa fel, hol fiának neve ritkított betűkkel van lenyomtatva. Egy-egy meghitt barátnál még hozzá toldá, hogy e szerencse először ér egy falubelit, mert a maire neve a 30-diki ujságban nincs lenyomtatva ritkított betűkkel.

A maire nagy szemeket vetett őrökára, mikor teljes diszben látta a pitvarba lépni, de sejtette a dolog mibenlétét, mikor Maurice egy ujkeletű hirlapot nyomott kezébe, e szavakkal:

— Olvassa, maire ur, és lássa saját szemével, miszerint fiam méltó arra, hogy veje legyen.

Mielőtt a maire olvasott, Marionnak egy másféle lapot adott kezébe az őrök, melyben ugyan nem volt szó tudományos találmányokról, hanem annál több szerelemről, örök hűségről és mielőbbi viszontlátásról. E két papirdarab e napon három boldog embert egyesített a maire asztalánál, hol a becsédnek legesekélyebb tárgya is Jean Paul körül forgott; legfontosabb tárgya azonban a lakodalom volt, melyet minél előbb elérhetni tálán a kedvesét oly rég nem látott Marion épugy ohajtott, mint Maurice, ki több okból, melyek között a sziklapincze borai is némi szerepet vállaltak, ohajtott mihamarább a maire násza lenni, míg a maire, ki hármuk közül legtávolabb látott, valamit sejtett azon hirről, mire még Jean Paul vergődött, mikor is ő egy híres ember ipja leendett.

Az üdvözlő levélben, mely még aznap menesztetett Avignonba, fel is kéretett az ifju, hogy határozzon ez iránt, azalatt pedig Marion azon volt, hogy minél szebb rendbe hozza jövődöbeli háztartását, mely nagy munka alatt azonban gyakran

megtörtént, hogy keze ölébe siklott és elgondolkozott messze kedveséről, mit a szegény fiatal lánytól épen nem lehetett rosz néven venni, ha annak visszajöttét várta, kihez két évig tudott állhatatos, hű maradni.

Végre megjött azon levél is, melyben Jean Paul hazajöttét jelenté, és mely a maire házában nagy sürgés-forgásra adott alkalmat, mert attól számítandó nyolcz nap után volt az esküvő megtartandó.

Hogy az ifju is, ki szívét a nagy városi élet közepette hiven meg tudta óvni Marionja számára, szintén vágódott hazafelé, azt talán mondanunk sem kell. Mikor a posta azon hegyhez ért, melyen túl Bordevin feküdt, nem várta, míg a szekér hosszasan azt megkerülte, hanem kiszállván a cascade-ok melletti hegyi uton sietett a falu felé.

Mikor a zuhataghoz ért, a sziklán egy embert látott ülni. csak az azonosság azon látvánnyal, mely ugyane helyen két év előtt tárult ki szemei előtt, sejteté vele, hogy Gavroche ül azon sziklán, mely daczára annak, hogy játszópajtása volt, meg nem ismeré. Zilált haja kuszáltan omlott alá vállára, míg homloka alig látszott ki belőlük; a szép, nagy, kék szem homályos volt, az ajak kék, az arcz-szin sárga és testét alig fedte egy pár rongy.

A jövevény érkezését figyelembe sem vette; gondolatokban dobolt, ki tudja, milyen indulót egy éles késsel a sziklafalon; csak akkor pillantott fel, mikor Jean Paul első meglepetéséből magához térve felkiáltott:

— Gavroche, hogy nézesz te ki?

A megszólított hevesen ugrott fel. Szemei kísérteties tüztől villogtak és beszédét rekedt kacaj előzte meg. Szavai tompán hangzottak.

— Megjöttél, — kiáltá oly hangon, mely a zuhatag tombolását túlhangoztatva, visszhangot keltett a szomszéd hegyekben, — megjöttél, de későn pajtás, felette későn, megelőztelek, túltettem rajtad.

— Te, — kérdé szánszalmasan az utazó, — és hogyan?

Az örült magasan villogtatta kését.

— Ide nézz, — mondá, — ez a kés nem törik el, ha a sziklába ütöm; ez többet ér, mint a te minden mesterséged összevéve.

Ezzel lecsapott a sziklába. Jean Paul várta, hogy mint akkor, a búcsú alkalmával, ketté fog pattanni az aczél; de az nem történt; daczára a nagy orőnek, mivel becsapott, a legkisebb csorba sem ütődött az élbe és Gavroche diadalmasan villogtatta az ép aczélt a levegőben.

— Látod, hogy győztem! — kiáltá rikácsoló hangon. — Marion az enyém!

Jean Paul irtózni kezdett egykori játszópajtásától és utának indult szóltanul a falu felé; de Gavroche utját állta.

— Menj arra vissza, — orditá, — merre jöttél, nincs mit keresned a faluban. Én nyertem, Marion az enyém.

— Mi nem alkudtunk semmiben, — mondá nyugodtan az irnok fia és félre akarta tolni a parasztot; mikor azonban látta, hogy ollent áll, sőt a kést is mellének szegzi, minden erővel megradta, a kést kezéből kicsavarta, és félre lökte a fiut a sűrűbe. A kést pedig bördöndébe rakván, tovább folytatta utját, hol tárt karokkal lett fogadva, és annyi mindenféle szórakozása akadt, kivált Marionja körében, hogy a jelenetről a zuhatagnál egészen megfeledkezett.

Csak akkor emlékezett meg róla egy perczre, mikor a népünnepen, mely a lakodalom előestéjén a maire tiszteletére a falu jobbjai által rendeztetett, igen tiszta öltözékben látta

Gavrochet, teljes nyugalommal a nép közt járn-kelni. De ekkor nem sokáig gondolt reá, mert a mellett hogy lakodalma előestéjén volt, azon látvány előkészületeivel volt elfoglalva, melyet honosainak nyújtani akart. Ő be akarta tudniillik mutatni nagyszerű hidászati tanulmányát a bordevinieknek és a mutavány helyeül a zuhatagot választotta. Tette ő már kísérleteit veszélyesebb helyeken, mint ez, és egészen biztosnak érezte magát.

Mi természetesebb annál, hogy délután a falu nagyja-apraja a zuhatag felé indult, valamennyien azon oldalra, mely a kiindulási ponttal szemben volt és ennek Jean Paul azon sziklás helyet választotta, hol a gyalogut kanyarult a faluból és hol egy magas fa, mely a folyó felől csupasz volt, szolgált működésének támpontjául.

A tömérdek nép között, kissé emelkedettebb helyen, hol egy pár leleményesebb suhancz galyakból egy kis lugast állított össze, ültek a megtisztelték, a maire, leánya és az öreg Maurice.

Most elsütötték a falu egyetlen mozsarát és minden szem kíváncsian a fa felé nézett.

Az ifju gépész felállította a röppentyűt és néhány percz alatt a tulsó partra egy hurokkal ellátott kötél repült. Ezen hurok egy sudar fára hullott alá, mire összefutott és szilárdan övezte körül a törzsököt. Most Jean Paul az átröpitett kötél másik végét az innenső fára egy pár suhancz segítségével erősen kötötte meg, és a zuhatag át volt hidalva. Nem volt egyéb hátra, mint a hidon átszállítási kísérletet tenni. Előbb batyuk lettek átszállítva, azután mázsányi kövek, és mikor azok kiállották a próbát, egyik-másik suhancz lett átszállítva. Már az ifju volt hátra egyedül, és beülván székébe, kezdett átsiklani a kötelen. Már a zuhatag közepén lehetett, mikor a sűrűből villámsebességgel rontott elé Gavroche, a nyitva tartott bördöndből kikapta a kést, melyet azelőtt kezéből kierőszakolt vetélytársa, mint egy evet, észrevétlenül a fára mászott, hiszen mindenki az átsikló ifjura nézett, és egy vágással kettészegte a megfeszített kötelet.

A szék az ifjuval egy pillanat alatt siklott le a mélységbe, egy átalános, dermesztő jajszo által mély sírjába kísérve.

Maurice felugrott, megdermedve nézett maga elé, és eszméletlenül rogyott vissza a padra; de nem igen volt valakinek ideje vele foglalkoznia, mert a közel levők Mariont ápolták, ki az első pillanatban imádoztja után akart rohanni, azután eszméletlenül rogyott össze.

A többi nép pedig — a további jajszo elhalván ajkán, síri csendben pillantott a másik partra, hol a dráma második része leendett lefolyandó.

Mikor Gavroche látta, hogy ellenfelét viszi a roham tova, szokása szerint, magasan villogtatta a kést és a zuhatagot átható hangon kiáltá:

— Marion, én győztem! enyém vagy, jövök!

És kilépvén az egyetlen ágra, mely a cascade ok felé hajolt a fáról; még egy lépést tön, és alábukott Jean Paul után, esés közben még kiáltván:

Marion, Marion! . . .

Másnap érkezett a levél a franczia hadügyminisztertől, melyben értesítették Jean Paul, hogy találmánya megvétetik, és a titok eladására tetemes összeg ajánlatik.

Maurice elkérte a levelet a mairetól, kiment a Yorogne partjaira és olvasott hangosan a hullámoknak, és olvasott, míg el nem fáradt, s ha kipihent, ujra kezdett. Ez volt foglalko-

dása virradattól napestig; csak akkor tett kivételt, mikor Mariont temették.

Ekkor odaállt a sírhoz, hogy beszédet tartson a néphez, de szava elhalt, könnyek peregetek ki aggott szemeiből, görcsösen kapott szívéhez és elfutott a Yorogne partjaihoz, elvette levelét és olvasni kezdett; de már nem hangosan; a fájdalom elvette hangját.

Azután még sokáig élt, túlélte a mairét is; de egyszerre eltűnt; hová lett, nem tudta senki; talán oda, hová Jean Paul és Gavroche; hiszen ez volt mindennapi sétája; de a Yorogne cascadeiai hallgatagok, csevegnek mindig a levegőhöz bájos hangzatokban, melyeket a visszhang majd százszor visszaad, de nagy titkaikat el nem árulják soha, ki nem adják soha, soha.

Az éjszaki vidék állatai.

(Folytatás.)

Az éjszaki sarkvidék állatai közt megemlítendő a szarvas, minden osztályzatával együtt. Az, melyet mi különösen így nevezni szoktunk, a hideg égélj alatt tulajdonképpen nincs honn, de van egynéhány személyesítője, melyek nem csekély jelentőségűek. A jávor-szarvas, az iramgím, a wapiti, a karibu, ezek mind megannyi szarvasféle állatok, nagyobbak és erősebbek, mint az, melyet mi e néven ismerünk, falkaszámra csatangolnak az erdőkben, mondhatnók, hogy az erdőket majd nem veszélyessé teszik az emberre nézve. Ez leginkább a hőösztönök idejekor fordul elő, a mikor a nagy, kemény állatok épen nem félénkek; ellenséggel és versenytárral egyenlő dühel szállnak szembe: törnek, rombolnak mindent, a mi őket utjokban akadályozza.

E család egyik legerősebb nemét a bennszülöttek a wapitina k hívják; e név azonban más és más tájon mindig változik; az utazók így nevezik őket: a gömbölyű szarvu, az amerikaiak: a vörös dámgím, a vörös iramgím, a wapiti, vagy a wewaskis; sőt maguk a systematikuskok is különféle neveket adnak nekik. A természettani könyvekben: cervus canadensis, cervus major, cervus alces, cervus strongyloceros stb. nevek alatt találjuk megemlítve. A gyarmatosok, a vadászok és törvetők, a természetvizsgálók s a bennszülött vademberek, ezek mind külön-külön nevet adtak ezen állatnak.

A wapiti alakja nagyon elegáns; marjának (tehát a fejét s nyakat bele nem számítva) hossza $4\frac{1}{2}$ —5 láb; ebből is látható, hogy a ló magasságát megüti, hanem a többi tulajdonságokat tekintve, a szarvas sokkal gyorsabb és könnyebb testű, valamivel kurtább is, és sokkal gyöngédebb testrészei vannak, feje sokkal kisebb és nyaka is sokkal karcsubb a lóénál.

Mint az európai szarvasoknak, úgy fiatal korukban ezeknek sincs agancsuk; ez csak néhány év múlva nő meg és pedig csak a himeknél. Eleinte ezen agancsok kicsinyek és egyszerűek; évenként erősödnek, mert minden évben letörnek a koronaalakú tövel együtt (ez mindig februárhóban történik) s a koronából új agancs nő ki. ág-bogasan, mely minden évben egy új ágat kap.

Bárha mindig kettőset ellenek, a törzsanya mégis maga körül gyűjti az nősténykéket; e falkához aztán a többieknek közeledniük sem szabad.

Az elkeseredett összeütközések ez időtájt a himek közül soknak halálát okoznák, ha esetleg épen fegyvertelenek nem volnának. Az agancs lehullott; rövid időn ugyan kinő újra és hat-

hét alatt eléri teljes nagyságát, de nemcsak ezen idő alatt, hanem egész nyáron át puha és ártalmatlan. Az agancs eleintén egészen kocsonya-állományu és csakis olyan erős, hogy alakjában egyenesen fennállhat (ez időben az agancsokat csemege gyanánt eszik; ha ugyan a vadásztörvények ellenére szarvast nem ejtenek); de később is, mikor már erősödik és némileg védeszközzül szolgálhatna, még akkor is meghajlik a nyomás alatt és a szarvas nem tud vele sebezni. A mig teljesen kinő, addig finom bársonynemű anyaggal van bevonva; e közt s maga az agancs közt futnak az erek és idegek, melyek az agancsot táplálják; ha az agancsot ilyenkor kissé durván érintik, a szarvasnak már ez is fáj. Ősz felé egészen megkeményedik s akkor a bársonynemű burok is nagy darabokban lehull róla, mit a szarvas az által segít elő, hogy agancsait fákhoz és cserjékhez dörzsöli. Az erek az idegekkel együtt kihálnak és az agancs, mint akármely más szarv, érzéketlenné válik. Ha a szarvasok ezután harcolnak egymás ellen, (mert igen vadak és bőszerűek) sokszor megtörténik, hogy agancsaik úgy bonyolulnak egymásba, hogy semmi módon el nem választhatók. Amerikában ritka az a vadász, kinek többször ne volt volna alkalma, ilyen formán összebonyolult szarvasokat láthatni; azonkívül meg az a sok agancs, melyeket az erdőkben így összezabogozva találhatni, bizonyítja, hogy ilyen eset gyakran fordul elő. Az állatok aztán vagy az éhhalálnak, vagy pedig a ragadozóknak esnek martalékul. Ilyenkor még a nyomorult rókának is van annyi bátorsága, hogy a védtelen állatokat megtámadja.

A wapiti sajátosságai a többiben is megegyeznek a mi szarvasunkéival. Falka számra élnek együtt. Családjával vándorol egyik helyről a másikra s bizonyos rövid idő múlva ismét visszatér tulajdonképi tartózkodási helyére, a holott rendszeren elegendő elesége és vize is van. Azon térhez mérve, melyen a wapiti tanyáz, a falka 8—10, sőt 50—60 darabból is áll. Fülhasítóanfütyül, bizonyosidőben pedig olyanformakiáltása van, hogy távolról akár számárnak hinnéd. Az egyik úgy mint a másik elegendő arra, hogy nyomába vezesse ellenségeit, a melyek közt a legfélemltetesebb egy hiuznemű állat, a wolwerene, vagy más néven az amerikai rozomák (torkos borz.)

Nem akarom azokat a meséket fölemlíteni, melyeket az elmúlt század természettanai velünk elhitetni akarnak. Az erdők állatait akkoriban csak a vadászok által ismertük, s ezeknek rendkívüli hajlamuk volt, olyan mesészerű dolgokat beszélni, a miket mai napság mosolyogva hallgatunk meg. Így a többi közt azt mondták az amerikai rozomákról, hogy négyszer, sőt ötször annyi hust fogyaszt el, mint a mennyit saját teste nyom, és más ilyen bolondságokat. A mi azonban igaz, azt mi is minden himezés-hámozás nélkül mondhatjuk el. A rozomák a legvadabb és legdühösebb ragadozók egyike, mely Amerika felső északi részén átalán el van terjedve, s az 50-dik foktól a 60-dikig (a labradori parttól az orosz Amerikáig) mindenütt található. Ezen állatot, bárha csak három láb hosszú és kevéssel magasabb két lábnál, ha mindjárt egyes-egyedül jár is, a farkasok, ha mindjárt falkaszámra vannak is együtt, korántsem merik megtámadni, sőt mihelyt csak egyet is meglátnak, azonnal kerekét oldanak előlük. A vadászok még tovább mennek s azt mondják, hogy ezen állatnak csak körmeit kell a kutya szeme elé tartani, s ez elég arra, hogy a kutya szűkülve, vonitva megfusson. Azt is mondják, hogy a ki ezen állat bőrére heveredik s azon elalszik, arra a torkosság is ráragad, sőt mi több, az ember is épen olyan vérszomjas,

ragadozó és telhetlen lesz, mint maga a ronda állat, — a mi természetesen a mesék országába tartozik. Annyi azonban bizonyos, hogy a wolwerene mindig gonosz egy állat és sokkal vadabb s bősültebb a hiuznál, s a mint látszik, ennél sokkal erősebb is. A szarvasnemű állatok legnagyobbikát, a jávorigmet e ragadozó tolvaj úgy támadja meg, hogy valamelyik falombjai közé lesre vonja meg magát, s aztán innen ugrik a kiszemelt áldozat hátára, éles körmeivel belekapaszkodik, s így az állat hátáról előre hajolva, annak torkát keresztülharapja, meleg vérének kiszívja és az élettelen zsákmányt azután a farkasoknak otthagyja. A wolwerene épúgy, mint a torkos borz, a medvék nagy családjához tartozik, hanem azért, mikor róla szó van, sem a fehér sark-medvét, sem ezen éjszaki vidékek nagy, szürke medvét nem szabad alatta gondolnunk, hanem inkább egy olyan állatot, mely némileg egy borzhoz hasonlít, mely maga is a medvék családjának tagja.

A hideg égöv legrettenetesebb szörnyei közé tartozik az épen most említett szürke medve, mely rendkívül vad, teljesen szelidithetlen és nagyon vérszomjas. Volt eset reá, hogy egészen fiatal medve-bocokat, melyek még az anyai tejet szopták, fölnevelni megkísérlettek; tejjel és kenyérrel etették; de alig nőttek meg félannyira, mint a mennyire szoktak, máris nagyon kezdtek rakoncátlanok lenni: szelidithetlenül vadaknak mutatkoztak, s a mint nagyobbak lettek, dühösségük oly fokra hágott, hogy az illetők kénytelenek voltak rajtuk túladni.

E hatalmas állat bőre csak messziről tetszik szürkének; közelről észrevehető, hogy szőre feketebarna, csak hogy sok fehérrel keverve, ép úgy, mint a fekete-haju ember, a kinek feje deresedni kezd, mikor a férfikor határain túl az öregség felé közeledik. A fekete szőr közt a fehér azonban korántsem az öregség jele ezen medvéknél, hanem inkább a természet játéka. A szürke medve olyan nagyra nő, mint a jégmedve, hanem csak 5 mázsányi, a mi épen csudálatraméltó, miután az éjszaka nagy szarvasai nem ritkán 12, sőt több mázsát is nyomnak; ez utóbbiak csontjai mindenesetre rendkívül finom szerkezetűek, igen tömörek és azért súlyosabbak is, mint a medvének vastag, nagy likacsu csontjai. Hanem ez épen nem szülhet oly nagy különbséget s majdnem azon gondolatra kell jutnunk, hogy a vadászok, a kiktől mindezt tudjuk, számításaikban nem pontosak. A szarvas valószínűleg nem nyom oly sokat s a medve aligha olyan könnyű.

A szürke szörny minden állatot, mely szeme elé kerül, megtámad, s talpával földre terit. Talpa egy láb hosszú, nyolcz hüvelyk széles, öt körömmel fölfegyverzett, erős és elég éles arra, hogy vele a legnagyobb állatot szétszedje, hogy egy ütessel a vadbivaly bőrét is a hátán végig kettéhasítsa s a hústól elválassza. Szerencsére a nagyobb állatok mind gyorsabbak a medvéknél; csak úgy esnek martalékaúl, hogy váratlan rohan rájuk, véletlen bukkan rájuk, vagy pedig a farkasok elől elkapja. Rendszerint a kisebb állatok szolgálnak neki eledell; a mint tanyájukat felszimatolja, azonnal hozzá is lát a felásáshoz. Rókákat, morgákat, nyulakat és borzokat ilyen módon kerit meg magának. Különböző növényekkel él; nevezetesen azokat az édes és savanykás bogyókat szereti, melyek a cserjéken teremnek; a gyökereket sem veti meg, csak levelek és izletesek legyenek. Égynémely rovar pondróit is szoriti; ezeket ezérel találja olyan fákban, melyeket a nagy szél döntött le. A nagy fát hatalmas talpaival egymaga fordítja más oldalra; a munkára tizenkét ember is kevés volna. Ha például cserebuly-pondrókat szimatol a földben, azonnal hozzáfog a

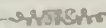
nagy munkához, s egy egész hold földet néhány óra alatt felás, mialatt a kövér falatokat egyenkint szedegeti fel. Ha ember kerül eléje, úgy ez rendesen el is van veszve, mert a medve sebesebben fut nálánál. Az északamerikai vadászok azonban olyan bátrak és ügyesek, hogy igazán csudálnunk kell őket; ezek nem tágitanak, s miután ugyanis mindig veszélyekkel küdenek, azért a medvétől sem szeppennek meg. Vagy biztos kezükben és jó fegyverükben biznak s 20 lépéstől a medve szeme közé golyót küldenek, mely az agyvelőt szétszakítja s az állat rögtön meg van ölvé, vagy pedig bevárják a medve támadását, mely kevéssel a vadász előtt talpra áll. A vadász ekkor iparkodik a dühös ellent leszúrni. Gyapju-takarójukat vagy köpenyüket arra használják, hogy az állat szemét elkápráztassák, épen úgy, mint a spanyol bikaviadaloknál a saltadorok, csak hogy a medvéknél sokkal nehezebb ám a kivitel, mint a bikánál. Köpenyét a vadász szűk redőkbe szedte és szorosan maga előtt tartja kezében. A medve közeledik feléje és fölemelt talpaival már-már reá akar ütni. Ha azután a medve egész egy lépésre közeledett, ekkor a vadász rögtön szétteríti köpenyét, takaróját vagy bivaly-bőrét, azt a medve feje és nyaka körül tekeri. A medve egy percze fölé, áll, nem tud mit tenni. Ez az egyetlen percze elég a vadásznak arra, hogy egy láb hosszú kését a medve oldalbordáiba mártssa. Csudálatraméltó nyugodt elszántság és nagy testi erő kell hozzá, hogy épen e pillantást felhasználjuk, mert ha ez nem történik, úgy a következő perczen a vadász bizonyosan halva lenne, mert a szétszakgatott takarón át a medve megfojtaná ölelésével a szerencsétlent.

Szerencsére a szürke medve a csak némileg is művelt vidékeket és erdőket nem kedveli; különösen a nagy, bércezes hegysegeken van otthon, ezen is csak onnan, hol az éjszakai jég-tengerbe nyulik, egész odáig, hol Texast érinti. A faj mindegyik és ugyanaz, hanem azért a meleg tájakon lakó nem igen megy föl északra, sem az északon lakó nem látogat el dél felé.

Miután már ez égalj ragadozóiról beszélünk, emlitsük meg a farkast is. Ez itt nagy csoportokban csatangol. Szürke színű, nem úgy, mint a medve, hogy eredetileg fekete és fehérrel volna tarkázva, hanem egészen hamuszínű, miáltal nagyon különbözik mind a prairie-farkastól, mind pedig a miénktől. Nagyobb a miénknél és merészebb, sőt vakmerőnek is mondhatnók, csak a wolwerene elől tér ki az utból, a kutya és ember ellen hősiesen védi magát s ha többen vannak egy csoportban, nemcsak hogy védik magukat, de sőt az embert ők támadják meg. A nagy szarvasokat és a pézsmabivalyt falkáinkint támadja meg, s addig üzi, annyiszor kezdi ellene a harczot, annyi sebet ejt rajta, mig nem az üldözött állat végre élettelenül rogy össze. Szánalomra gerjesztő látvány, mikor a hatalmas állatok ily kicsiny fenevad marásai alatt lerogynak, holott egyetlen egy rugásuk elég volna, hogy üldözőjüket semmivé tegyék. Hanem aztán sok farkas is rajta vesz: a levegőbe repülnek, az agancsok vagy a szarvak nagyokat hasítanak rajtuk, de ha kidől az egyik, mindig kétszer annyi új harczos lép helyébe és a pompás bika s a széles agancsu íram-szarvas mindig zsákmányul esik ellenei nagy tömegének.

Az emberekre nézve ezen állatok igen alkalmatlanok, az erdők lakóit kiölik, rabolnak és ország-világgá úzik a vadakat, melyek pedig a vándorló bennszülötteknek egyedüli élelemforrását teszik.

(Folyt. köv.)

Egy hét története.

Ápril 7-kén.

Azért mégis forog. — A német színház éghajlata, — Rögtönzött műkedvelői előadás. — Pásztori jelenet egy páholyban. — Népzavargás. — A hatalom szeme. — Hátultöltő atyai intések. — Gróf Eszterházy Károly juxa. — Egy részeg iparos büntetése. — Az olasz társaság. — A „Kegyencznő.” — Be-mutatások. — „Galilei.” — Egy nagylelkű művész. — Hajdan és most.

Es azért mégis forog, kiáltá 1633-ban Galilei és mult pénteken Szigeti és a ki még kételkedik benne, azt most már nem a multa vagy a természettudományra, hanem arra utaljuk, a mie héten nálunk előadta magát.

Nem is a nemzeti színházon kezdjük, a hol e héten Ponsard „Galilei”-jét adták elő, arról majd később lesz szó, hanem a pesti német színházon, a hol ugyanaz nap este ifj. Dumas „Kaméliás hölgyé”-t adták elő, Isten tudja hányadszor. E színpadon a hektikás erkölcsű színművek rendesen sokkal tovább élnek az ép erkölcsűeknél, az ottani közönségnek éppen izlés szerinti az ilyen Szajnamelléki erények és ezuttal hazánk egyik ősi sarja: gr. Eszterházy Károly hasonlóképen e német közönség egyik részét képezte. A nemzeti színpadon éppen akkor adták először Ponsard „Galilei”-jét, melyben az atyai szív vértanúsága és a lelki világosságnak a sötétség feletti diadalma a költészet ihletével van feltüntetve, de mikor éppen ez este a német színházban a „Kaméliás hölgyé”-t adták elő, könnyű akkor a választás.

Grófunkat természetesen csak egyes jelenetek, vagy az egyes szereplők érdekelték e műben, a többi világ nem is létezett az ő számára; ki vehetné tehát rossz néven, ha ezen reá nézve üres világban a gróf ur, a mint illik fenkelt szellemekhez, a kik gondolataikból titkot nem csinálnak, egész fennhangon társalgott? És mégis volt, a ki e gavalléri non-chalance-ot rossz néven vette tőle! Először a közönség volt az, a mely elég naivul azt mondta, hogy ha a gróf ur színházi élvezetekben akarja részesíteni, hát álljon ki a színpadra és tartson deklamacziót; másodszor pedig Thaisz Elek, a város főkapitánya volt az. Ez az ember, mióta Szentkirályi a Józsefvárosban megbukott, mindenütt ott van, a hol legkevésbé várják. Ez is rossz néven vette tehát a nemes gróf számfeletti közreműködését és felállván zártszékére, mind a két kezével intett neki, hogy elég volt már, hagyja máskorra a többi. A nemes gróf azonban bizonynyal ép ellenkező értelmet adott ez intésnek, és elkezdett fütyülni, de olyan tüsszel, hogy akármely kanászbojtár megirigyelte volna tőle, t. i. a csárdában, vagy künn a legelőn; de mert véletlenül a színházban volt, hát a főkapitány egy városi biztost küldött a páholyba, azon üzenettel, hogy kéreti alássan, hagyja el vagy a fütyülést, vagy a páholyt, mire a nemes gróf a sértett büszkeség bösz fölgerjedésében kiáltá a biztosnak: „Egye meg kendet a . . .”

Mindegy, ki vagy mi egye meg a szegény biztost, elég hozzá, e szavakra oly jelenet fejlődött, a minőre évek óta nem emlékeznek a fővárosban és csak a hatóság példás tapintatának köszönhető, hogy emberélet nem esett áldozatul. A városi rendőr beakarta kísérni a rendetlenkedőt, de a közönség a rendetlenkedő pártját fogta, kicsavarta a rendőr kezéből a fegy-

vert és kilökte, nem a fegyvert, hanem őt magát; pár perc múlva már kilenczed magával tért vissza, de ezek sem bírtak a felháborodott ezernyi néppel; a rendetlenkedőt ugyan egy közellévő őrházba vitték, de a felbőszült tömeg utána iramodott, iszonyu káromkodás közt követelte társa szabadonbocsátását és egy század katonaságnak kellett kivonulni, ennek is csak akkor sikerült a sokaság elszélesztése, midőn a tiszt vezényszavára az egész század katonaság a nép szeme láttára kemény tötéssel rakta tele hátultöltőit, melyekkel tudvalevőleg nem jó komázni.

De mit beszélek! Ezer bocsánat kedves olvasónő; össze-zavartam a hét eseményeit. Az a népzavargás nem a német színházban, hanem két nappal később, mult vasárnap t. i. a városligetben történt és ott már nem gróf Eszterházy Károly, hanem egy iparos volt a rendetlenkedő. Gróf Eszterházy Károly egész nyugodtan távozhatott a színházból, még szivarra is gyújthatott ugyancsak benn a színházban, és csak harmadnap büntetett meg, de mit mondok! 200 frtot fizetett a városi szegényalap javára. Hát büntetés ez egy gr. Eszterházy Károlyra nézve? Akármely nagyuri jux megéri e pénzt. Sőt még csak így lett igazán „jux”-szá e botrányos jelenet.

Hanem azt a szegény iparost, a ki hihetőleg be is volt rugva, azt másképen kell emberségre tanítani, a miért a pinczérrel a sör árán összeveszett! Annak szuronyos puskával kell értésére adni, hogy a városi hatalom szeme nem alszik, nehogy az a szedett-vetett vasárnapi népség még azon hiedelemre vetemüljön, hogy neki is éppen ilyen mértékkel mérik az igazságot, mint egy gróf Eszterházy Károlynak!

Ha a városi hatalom örökké éber szeme nem kilencz szuronyos drabantot, hanem mint pénteken este a német színházban, polgári öltözkű biztost küld a rakonczátlanság színhelyére, és akkor sem oly célból, hogy a részeg embert elfogja, hanem hogy egy pár józan iparos-társával elvezettesse, és megtudván kilétét, másnap maga elé idézi: a szegény kijózanodott rendetlenkedő valószínűleg szó nélkül behagyja magát csukadni egy napra; mert én részemről bizony becsuknám a rakonczátlan embert, akár Suszter Ferkónak, akár gr. Eszterházy Károlynak hívják. Igen, de akkor nem gyönyörködhetünk volna azon fenséges látványban, hogy a vasárnapi közönséget egy század katona töltött fegyverrel kergeti szélylyel, és nem lett volna alkalmunk újra meggyőződni, mennyire igaza volt Galileinek, midőn kétszáz harminczhat évvel ezelőtt megtört lelkét e szavakkal lehelte ki: „És azért mégis forog,” már t. i. a föld körben, az emberiség pedig előre a polgárisodásban. Semmi tagadás, hogy úgy van, hanem a mi az emberiség előrehaladását illeti, az bizony egy kissé buzgóbban is haladhatna, ha másutt nem is, legalább nálunk, az 1848 földjén.

Az olasz opera-társaság is Galileire emlékeztet. Miután csak egyetlen egy nemzeti operaszínházunk van, miért ne lehetne az két hónapon át olasz? és miután olasz, miért ne lenne olyan drága, hogy a közönség erszényét újabb két hónapra kiüritse, természetesen Salvi ur javára? Ez utóbbi gyönyörtől

azonban talán mégis meg lesz óva a nemzeti színház intenzitása, Radnótfáy ő méltósága. Az olasz társaság eddig csak egyszer mutatta be magát és annál fogva nem szabad határozott ítéletet mondani róla; de talán nem csalódom, ha azt hiszem, hogy egyik tagja sem áll a valódi művészet polczán. Az igaz, hogy a „Kegyencznő“ zenéje Donizetti leggyöngébb művei közé tartozik, de épen az mutatja, mennyire lehet e társaság valódi művészet dolgában. Midőn háromszoros áron ilyen silánysággal lép a közönség elé, azt csak két okból teheti: vagy azért, hogy megmutassa, hogy művészetével az agyagot is megaranyozni tudja, vagy azért, mert nagyobbba nem mer belevágni, és miután a megaranyozási képességről ezuttal semmit sem tapasztaltunk, minden vendégszerető szívünk mellett kénytelenek vagyunk azt ajánlani a közönségnek, hogy a milyen magasak az árak, ép olyan csekélyek legyenek műigényei, ha egyszerűen többet meg akarja hallgatni.

A társaság legkitünőbb tagja mindenestre Pandolfini ur; igen szép bariton hangja van, csak hogy hamis baritonista; azért mondtuk már a mult héten, hogy a hang a torkát fojtogatja. Hamisan énekel, s az olyan, mint mikor az arany serlegben nyújtott tokajiban egy muszlinka uszkál!

Utána mindjárt Anastasi ur következik, a tenorista; olasz lágyság és izléssel énekel, tiszta intonációval és tűrhetőség melegen, a harmadik felvonásig, tovább nem bírta, innen túl végig a zenekar működött az ő szerepében, tőle már csak imitt-amott bukdácsolt fel egy-egy kicsi énekféle a hangok tengerében.

Pozzoni kisasszonytól bocsánatot kérünk, hogy csak harmadikul mutatjuk be; mint nő mindenestre őt illeti az elsőség; arcza és alakja is elég fiatalos még a színpadon, és értelemmel és érzelemmel énekel; de van egy olyan tulajdonsága hangjának, a melylyel, ha véletlenül férfinak és alföldi falusi énekesnek születik, kétségtelenül az egekbe magasztatott volna, de egy primadonna iránt egészen más igényeink vannak. A kisasszony t. i. oly nagy mértékben bírja a hangrezgés sajátosságát, hogy az már nem is rezgés, hanem inkább reszketés. Reszketve énekelte végig szerepét és mi reszketve hallgattuk azt tőle végig; hozzá még hangja is nélkülözi már a fiatalság üdeségét; bocsánatot kérünk tehát, hogy csak harmadikul mutattuk be.

Utójjára hagytuk Medini urat, hogy legalább egy tagról föltétlen dicséretet mondhassunk. Igen szép, erő- és ércztejes bassus-hangjával tisztán, szabatosan énekel és kicsi szerepét igen szépen vitte ki. Ha művész-e is Medini ur? Arra csak akkor adhatunk határozott feleletet, ha nagyobb szerepben hallottuk.

Ennyit a hangokat illetőleg, a játékról nem is szólunk, mert az szót sem érdemel. Mióta ezeket a drágulatosságokat láttam, kezdem bámulni Hajósunkat. Annak is csak olyan játéka van.

Es ennyi kétes értékű műélvért a magyar közönség kénytelen háromszoros árt fizetni Salvi urnak! Miért? Azért, mert a sajtó egyhangulag ellene, a kaszinó pedig mellette nyilatkozott e vállalatnak. Hanem azért mégis igaza van Galileinek: A föld forog és az emberiség egyre halad előre. „Galilei“ előadása mult pénteken is tanuskodik e mellett. Ponsardnak e műve mint színmű nem épen kifogástalan, de mint költői mű annál kitünőbb. Ime a meséje.

Kopernikus mondta ki először azon igazságot, hogy nem a nap forog a föld körül, hanem ellenkezőleg: a nap álló csillag és a föld forog a körül. Kopernikus ezen igazságát azon-

ban csak Galilei bizonyította be a tudomány kétségbevonhatlan érveivel, és: „Mondj igazat, betörök a fejed!“ Szegény Galileinek volt mit szenvednie, a miért nagyobb volt koránál! Először is az Aristotelisták rontottak rajta, hogy mer olyasmit tanítani, a mi a nagy görög böles tanaiba ütközik? Aztán következtek a jezsuiták, a kik egyenesen a keresztyén vallás tagadásával vádolták e tanárt! És a mi a legkeservesebben esett neki: felesége is pártot ütött ellene. Hiába, a pisai nők nem egri nők.

Szegény Galileit a jámbor inquisitio vette lélekmentő gondoskodása alá, egyelőre csak fogságba vetette, azon édes biztatással, hogy ha vissza nem vonja tanát, máglyán sütik meg igazhívó keresztyénné. Galilei kész volt vértanúságot vallani tanáért, de akkor szeretett leánya: Antónia élete is utána vész. A leány Taddeot szereti, és Taddeo szülei csak azon esetben hajlandók megáldani e frigyet, ha Galilei feloldatik az eretnokség vádjá alul, Taddeo nélkül pedig Antónia nem tud, nem akar élni.

És mint annyiszor az életben, a sziv itt is legyőzi az észet; az atya, hogy leánya életét megmentse, visszavonja tanát, de a mint a kicsikart hitet leteszi, az igazság tudata kitör lelkéből és e szavakkal: „Azért mégis forog“ összeroskad.

A mese meglehetősen egyszerű és mellékességekben sem nagyon gazdag e mű; annál gazdagabb valódi költészetben és gyönyörű nyelvezetben, melyet Paulay igen sikerülten tett át magyarra. Az előadásról is csak dicséretet mondhatunk; Antóniát Felekiné asszony sok bensőséggel adta; Galileit Szigeti bizonynyal még jelebben személyesíti, ha a sugó ellene nem esküszik, és minden szót a leghangosabban el nem deklamál előle. Csak olyan jeles művész, mint Szigeti, nézheti el nyugodtan az efféle sugónak. A közönség már nem olyan béketűrő; ez komolyan zokon vette tőle a sugónak e túlkapását.

Ilyen a közönség, az nem éri be azzal, hogy egyáltalában gyönyörködhetik olyan színarany költészetű műben! Próbálták volna csak az alkotmány előtti szomorú időben színre hozni nálunk e darabot! Pedig egy szó politika sincsen benne; ha-nem-ha az, hogy: „azért mégis forog.“ Csakhogy e három szócskának nagyon sok ellensége van még a világon, azelőtt nyílt, most titkos ellensége neki mindenki, a ki a tudomány és haladás ellensége.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

♣♣ (Udvari hírek.) A király mult kedden 42 különböző állásu és nemzetségu egyénnek adott kihallgatást; szombaton, f. hó 10-kén pedig ő felsége általános kihallgatást adott. Előjegyzések péntek délig történhettek a kabineti irodában. — Királynő ő Felsége mult kedden meglátogatta a magyar gazdaszonyok árvaleányházát és igen szívélyesen társalgott a jelenlevőkkel, a legnagyobb érdeklődést tanusítván az intézet iránt. — Az ápril 6-diki udvari ebédnél 16 vendég volt jelen. Király ő Felsége Gödöllőn volt vadászaton és csak este 7 órakor jött vissza, s így az udvari ebédnél nem vehetett részt. A királyné jobbán gróf Beust, balján gróf Festetich ült, kikkel a felséges asszony mindvégig igen nyájasan társalgott. — A királyné ma, vasárnap, délután a nemzeti színház conservatoriumát szerencsétlenni magas látogatásával s a növendékek néhány előadását hallgatja meg. — A királyi gyermekek e hó 15-kén érkeznek Budára, s innen egyenesen Gödöllőre mennek.

++ (A pesti jótékony nőegyesület) a f. évi ápril 11-kétől május 8-áig terjedő 4 hétre szegényei között leendő felosztásra összesen 1839 frt 63 krt utalványozott, és pedig hetenkinti részesítetteknek 261 frt 10 krt, negyedévenkénti részesülésben állóknak 1179 frtot és végre egyszer-mindenkorra segélyezettetteknek 399 frt 53 krt. Ez alkalommal a választmányi nők 55 új vizsgálatról tettek jelentést. — Együttal figyelmezteti az egylet a t. ez. közönséget arra, hogy szürkehályoggyógyintézetét (új világ-utca 6. sz.), melybe Magyarország és hozzacsatolt tartományaiából származó szembetegyek, nem, kor és valláskülönbőség nélkül fölvetetnek, f. hó 1-jétől megint megnyitotta. A fölvetel végetti bejelentések Lippay Gáspár tudor és egyetemi tanár urnál (az orvosi egyetemi épületben, hatvani és új világ-utczák sarkán) eszközözlendők. Ez intézetben a betegek ingyen ápoltnak és gyógyíttatnak.

++ (A pesti takarékpénztár) mult szombati közgyűlése ismert jótékonyágát az eddigieknél még nagyobb mérvben gyakorolta. Összesen 32,102 frtot szavazott meg a különféle adakozásokra, s ezek közt számos iskolai és segélyző-egyleteken kívül a magyar írói segély-egylet 400, Pestvárosa tisztviselői nyugdíjalapja 400, az akadémia elégett tötözete 500, a Kisfaludy-társaság 200, a nemzeti színház nyugdíjintézete 300 frtban részesült. A részvényesek 180 frt osztalékot nyertek, az intézet tisztviselőinek jutalmazására 8500 frt adatott s a még fenmaradt 7449 frtból a felállítandó s május hóban már megnyitandó József- és ferenczvárosi fiókpénztárak fognak fölszereltetni.

++ (Landsmann Jenő) kisasszony hangversenye mult szordán szép számú közönséget gyűjtött az „Európá“-ba. Az, hogy a kisasszony hazánk szülöttje és a new-yorki színház opera-primadonnája, általános érdekeltséget keltett e hangverseny iránt, és ez érdekeltség részben ki is elégtetett; mert Landsmann kisasszony igen szép, kedves jelenség, és ez az Océánon túl is közelismerésre számolhat. Énekét illetőleg már nem lehetünk egy véleményben Amerikával. A kisasszonynak szép, erőteljes hangja van ugyan, de iskolája nem kifogástalan. Mindenesetre örülhetünk, hogy oly énekesnő, a milyen nálunk több terem, New-Yorkban primadonnának fogadtatik el.

++ (A pesti ref. főiskola javára) e hó 14-kén az „Európá“-ban hangversenyt rendeznek, mely annál biztosabban számíthat nagy részvételre, mivel a nemes cél mellett nemes műélvekről is van gondoskodva. Lendvayné asszony, Saxlehner Emma kisasszony, a Thern testvérek sat. működnek majd közre e hangversenyen. Jegyek Treichlinger műkereskedésében, Tóth Lajos bizottmányi pénztárnoknál (a ref. főisk. épületében,) a hangverseny estéjén pedig a pénztárnál kaphatók. Egy körszék ára 2 frt 50 kr, számozott szék 1 frt 50 kr. Belépti jegy 1 frt.

++ (Liszt Ferencz,) ki jelenleg Bécsben időzik, bécsi tartozkodása után eljövendő hozzánk, hogy pár hetet a fővárosban töltsön és magyar koronázási miséjét az országgyűlés ünnepélyes megnyitása alkalmával megismertesse. Együttal a magyar gazdasszonyok egyletének javára is hangversenyt rendez.

++ (Táborszky és Parsch) buzgó műárusainknál közelebb megjelentek: „Be van az én szüröm ujjá kötve“ zongorára átirta Egry János. Ára 50 kr. „Sopronmegyei követválasztási induló,“ szerzé és Galanthai herczeg Eszterházy Pálnak ajánlá Munczi Lajos, a sopronyi nemzeti zenekar karmestere. Ára 50 kr.

++ (Szuk Róza) Matlekovics Sándorné asszony Besançonból 50—60 tekintélyes lakos aláírásával fölhívást kapott, hogy sziveskedjék oda menni és gordonka-hangversenyt rendezni az

ottani szegények javára. Ennélfogva el is megy, s a hangverseny e hó 15-kén lesz. Örvendetes, hogy egy magyar zenész nő Franciaországban is ily elismerésben részesül.

++ (Az olasz opera) felől hideg szelek fujnak. Annyi már bizonyos, hogy fölsültek vele, a kik a közönség nyakára hozták. A „Trovatore“-t nem lehet előadni, s nem lehet még sok egyebet. A belépti díjakat vissza kellett fizetni. Az előadások számát 12-re kell leszállítani. Még azt is mondják, hogy az egész tragicomédiát megszüntetik s olasz barátinkat és barátainkakat visszaküldik oda, a honnan jöttek. Es aligha nem ez volna a legokosabb.

++ (Jókai Mór) és társai május 1-jétől kezdve szabadelvű német lapot adnak ki: „Neuer Freier Lloyd“ czim alatt. Szerkeszti Ludvig János. A lap a magyar ellenzék elvei mellett, különösen Magyarország anyagi érdekeinek képviselését tűzte célul maga elé s mindent el fog követni, hogy az európai hírlapirodalom színvonalán álljon.

++ (Ellenbogen Adolf,) a nemzeti színházi zenekar buzgó tagja, ki 32 évig híven szolgálta a drámát épugy, mint az operát, nyugdíjba lép, s a drámai tagoktól a „Völgy liliomá“-nak főpróbáján vett bucsut, őszinte könyvek közt. Feleki Miklós válaszolt szavaira, kifejezve ohajtását: „Az Isten mindig ily derék, becsületes és hűséges tagokat adjon a nemzeti színháznak.“ A ballet-személyzet pedig egy művészi kidolgozású ezüst serleget adott a távozonak bucsu-émlékül.

++ (A pesti olvasó-egyletben) Dux Adolf szombaton nagy számmal egybegyűlt nők és férfiak előtt felolvasást tartott „A komikumról a komédiában.“ Magyarázta a burleszk komédia fogalmát, fejtegette a különbséget ez és a tulajdonképeni vígjáték közt; ez általános nézeteket Aristophanes „madarai“ tartalmának előadása és fejtegetése által illusztrálván. Ehez továbbá az előadó a komikum különböző fokainak értelmes előadását kötötte a burleszktől a humorig. E felolvasást a közönség élénk tetszéssel fogadta.

++ (Az exotikus virágok,) fák és disznővények barátait érdekelni fogja ama szállitmány, melylyel egy párisi műkerész fővárosunkba érkezett. A nagyszámu tropikus növények, gyümölcsfák, sat. Dél-Amerikából, Afrika és Ausztráliából kerültek ki. Vevők, azt hisszük, annál inkább akadnak, mivel az illető növények itteni talajban való tenyésztéseért garancia nyújtatik. A gyűjtemény Deák-utca 2-dik szám alatt megtekinthető, hol együttal a szándékolt vételek iránt is értekezhetni.

++ (A vasárnapi ugratóverseny) a régi löporraktár közelében, délutáni 1 órakor ment végbe, igen kis számú közönség jelenlétében. Az udvartól jelen volt József főherczeg és hadsegéde. Két ló állott ki a síkra, melyeknek egyikét, „Mick“-et, a tulajdonos, gróf Eszterházy Károly, másikat, gróf Batthyányi László „Buvár“-ját, herczeg Eszterházy Lajos lovagolta. A távolság 2½ mérföld volt, 15 akadálylyal. A versenydíjat (300 frt) a herczeg által lovagolt „Buvár“ nyerte. Gróf Eszterházy Károly „Mick“-je a negyedik akadálnál elbotolván, az ez által nagy előnyt nyert „Buvár“-t nem érhetto be. Gróf Eszterházy e napot rossz napjai közé számíthatja, mert a verseny után több lovag által rendezett magánversenyben is részt vevén, ez alkalommal lezuhanat lováról s oly erős rázkodás érte, hogy sokáig élettelenül feküdt, s csak orvosi segély által jöhetett magához.

++ (A országgyűlési képviselők) már is szép számmal gyűlnek fővárosunkba; a nagy lakás-szükség miatt azonban csak kevesen találnak alkalmas szállást, s volt már rá eset, hogy

több képviselőnek a testvérfőváros környékén: Kőbányán, Palotán, Promontorban vagy éppen Vácztól kellett szállást fogadnia. Ha oly gyors közlekedési eszközeink nem volnának, zavarba kellene jönni a lakosság túlságos szaporodása miatt.

✚✚ (Cservénka Károly) honvédszázados f. hó 1-én este 9 órakor az angol kisasszonyok zárdája előtt egy pisztolyt tett szájába és azt elsütötte. A kapitánysághoz hozatván, kitünt, hogy a pisztolyban nem volt sem golyó, sem serét, csak puska-por, s így a lövés okozta sérülés is igen csekély volt; ennek dacára azonban kórházba vitetett. — Kiss László, pestvárosi 22 éves diák ugyanaz nap este 10 órakor, édesanyja lakásán, pisztolylyal véget vetett életének. Az öngyilkosság okának szerelmi viszonyt gyanítanak.

✚✚ (Szombat délután) a Deák Ferenc-utcában, Bachruch ékszerésznél két görög jelent meg, állítólag ékszereket vásárlandó. Miután több cikket félretettek s távoztak volt, az ékszerész észrevette, hogy több félretett cikket hiányzik; csakhamar kiderült, hogy a vásárlók tulajdonképp zsványok és a rendőri közegeknek sikerült is őket a „Frohner“-szállodában ép akkor elfogni, midőn az esti vonattal Triesztbe tova-utazni szándékoztak. Az egyik neve Stavradi Constantin, Zante szigetről való sebész, a másik neve pedig Londolfo Jean. Az elfogottaknál nagy mennyiségű ékszer, szövet és egy egész csomag tolvajkulcs találtatott.

✚✚ (A zálogházba) nem rég egy ur több vég kelmét hozott papirba csomagolva, úgy, hogy a kelmének csak a vége látszott ki. Kapott reá 80 frt kölcsönt. Nemsokára még sokkal többet hozott, s fölvet 200 frtot. Mikor már elment, akkor tünt ki, hogy a csomagok csak papírral vannak tele és csak éppen annyi a kelme bennük, a mennyi a papírból kilátszott. A csalót nyomozzák.

✚✚ (Vegyes hírek.) Dr. Heinrich János, a budai ráczfürdő tulajdonosa, a husvéti ünnepek alkalmával 100 frtot adott át a ráczvárosi plebánosnak, hogy azt husvéti ajándék gyanánt a szegények közt valláskülönbség nélkül szétosztssa. — A Bergheer-féle színházban a Petőfi-szobor javára rendezett előadás 80 frtnyi bevételt eredményezett. Bergheer a bevétel fele része helyett 50 frtot szíveskedett a Petőfi-szoborválasztmány pénztárnokához átküldeni. — A nőképző-egylet mely ősszel akarja megnyitni tantermét, e hóban ismét közgyűlést tart, melyen az egylet céljaira megnyert tanárokat fogják bejelenteni. A szépműtan előadására Gyulai Pál nyerték meg, a természettudományokat pedig Berecz Antal, k. r. tanár fogja előadni. — A nemrég alakult komáromi nőegylet s már is sok jót tesz a szegényekkel, pünkösdkor érdekes estélyt rendez, melyre a Bécsben lakó Beliczay Gyula zenész is lejő egy új szerzeménnyel: „Bort tölts babám.“ A hangversenyt táncz fogja követni. — A nemzeti múzeumot megnyitották. Hétfőn a régiségtár, kedden a képtár, csütörtökön a természetiek tára, szombaton a képtár, vasárnap felváltva ez osztályok valamelyike áll nyitva d. e. 10 órától d. u. 1 óráig. — A pesti szalagkereskedők elhatározták, hogy kivéve a vásár idejét, boltjaikat minden vásár- és ünnepnap délután zárva tartják. — Toldy István, fiatal írónk, „Adél asztalára“ czim alatt apróbb szépirodalmi dolgozatait kiadta. A „Pesti Napló“ ez alkalomból elbucsuztatja a szépirodalom kertjéből, miután ezentúl a politika küzdőmlokán fogja erejét komolyabb dolgoknak szentelni. — A Thonet testvérek, kik a nemzeti színház két telkét 410,000 frton a dunaparton megvették, ott még ez idén nagy bérházat kezd-

nek építeni, melynek költségei 1 millió frtra vannak számítva. — Csongrádmegye főispánja: Kárász Benjamin, mint a „Sz. H.“ értesül, e napokban benyújtotta lemondását. — Magyar főuraink, mint a „Zágrábi Lap“ említi, az újabb török törvények alapján, Bosnyákországban nagyobb terjedelmű birtokokat szándékoznak közvetítők útján bevásárlani. — Két magyar ezred fog Pestre jönni, két eddig itt állomásozó nem magyar ezred helyébe. Így mondja a fáma, és mi elhiszszük, mert szeretjük hinni. — A Margit-szigetnek egy jövő rajza jelent meg, mely azt úgy állítja elénk, a mint teljes kiépítése után fog kinézni. E rajz szerint a sziget a legszebb helyek egyike lesz. — Sonnenenthal, a bécsi várszínház kitűnő tagja, hír szerint, föl szándékozik lépni a nemzeti színpadon. Sonnenenthal pesti születésű s anyanyelvét a távolban sem feledte el; de azért nem hiszszük, hogy még most is úgy tudná, a mint azt egy színésznek tudni kell. — A siket-némák váci intézetében a f. tanév végeztével öt országos alapítványi hely jő üresedésbe, miért az igazgató az illető szegény sorsu szüléket figyelmezteti, hogy folyamodni május hó végeig lehet e helyek elnyeréséért. — Arányi tanár 25 éves jubileumának emlékére az érdemdus tanár hallgatói egy disz-albumot szándékoznak neki átadni, mely tanítványainak fényképeit tartalmazandja. — A Bem-szoborra Baruch Jeremiás M.-Vásárhelyről 1000 frtot adott. — Trefort Ágostné, e kiváló tulajdonai által széles körökben ismert urhölgy néhány nap óta súlyosan beteg. Általános a részvét a nagyra-becsült nő állapota iránt. — A múzeum megettí negyedben, az arisztokrácia e legújabb kedvencz helyén, hír szerint, Károlyi Ede és Sándor grófok is palotát építtetnek. — Gorove miniszter urhoz újabban a brassói kereskedelmi és iparkamra és a szász kereskedelmi gremium küldtek bizalmi feliratokat. Ilyenre készül az iparegylet is. — Gróf Beust, közös külügyminiszter, mult kedden reggel Bécsből Budára érkezett s a vár amaz osztályába szállott, hol a toskanai nagyherczeg lakása van. Szerdán visszautazott Bécsbe. — Budavára megszűnik vár lenni. A bástyamagaslatokon 123 háztelek fog kihasíttatni, melyeken mindenek előtt a miniszteriumok számára szükségelt épületek fognak fölépíttetni az építkezési társaság által. — A budai népszínházban ma, vasárnap délután, 4 órakor gyermekelőadást rendeznek, Vinczené asszony, a népszínház tehetséges színésznőjének vezetése alatt. Budai magyar gyermekek fognak játszani. — Tóth Ágoston, ezredes a volt honvédeknel és gróf Pongrácz, cs. k. százados, a magyar nevelésügyi miniszterium által tanároknak neveztetek ki a pesti egyetemnél katonai tantárgyak előadására. — Magyarországon a mult évben, bezárólag december utolsó napjáig direct adó fejében 40,219,102 frtot és 65½ krt fizettek be, s az előbbi évekével együtt 26,501,523 frt 78½ kr maradt hátralékban. Ez összeghez a pest-budai m. k. államhivatalnokok 32,197 frt 62½ krral járultak. — Ismét egy hazánkfi érkezett haza Szibériából. Bányásznak hívják, s a lengyel szabadságharcban való részvétel miatt száműzték Szibériába, honnan a miniszterelnök közbenjárása folytán szabadult meg s tért vissza övéihéz. — Miksa császár szobrára az olasz király ő felsége 2000 frtot adományozott. — Hírszerint a toskanai nagyherczeg Gödöllőn telket akar magának venni.

✚✚ (Halálozások.) Emich Gusztáv, vállalkozó könyvkiadónk, ki több nagybecsű mű kiállítása által, a külföld előtt is szép elismerést szerzett hazai műiparunknak, mult szombaton 55-dik évében meghalt. Temetése mult hétfőn ment végbe, s nagy néptömeg kísérte végső nyughelyérea közbecsülésben állott

munkás, áldozatkész férfiú koporsóját. — S ó f a l v i Miklós, an.-enyedi ref. egyházmegye főjegyzője, az ó-tordaiegyház lelkésze, 61 éves korában, márcz. 28-án, Tordán elhunyt. Ifjú korában irodalommal is foglalkozott, költői, emelkedett lélekkel, szikrázó humorral, meleg emberszeretettel volt megáldva. Torda benne nemcsak 33 éves papját, az egyház nemcsak lelkiismeretes hivatalnokát és az ország nemcsak hű polgárát veszti el, hanem az embert is, a milyent ritkán találni. — Á n y o s János, a 45-dik honvédszászlóalj egykori őrnagyát, márczius 24-kén kísérték örök nyugalomra Kölkeden, Vas megyében. — Székes-Fehérváron márczius 25-kén hunyt el a derék Theiss János, a művelt lelkű Theiss Hummel Emilia férje, életének 40-dik évében, két nappal reá pedig egyetlen kis Vilma leányát veszítette el a derék nő. Isten adjon erőt a nemes léleknek e kettős csapás elviselésére. — Kocsolán Tolnamegyében közelebb Bella Imréné hunyt el. A valóban művelt és nemes lelkű nők száma ismét kevesebb lett ez által. Kora halálát övéin kívül számos tisztelői mélyen fájlatják. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Ápril 8-kán.

Ápril 2-kán: „Galilei,” Ponsard drámája, 3 felv. — Ápril 3-kán első olasz opera-előadásul: „A kegyencznő,” Donizetti operája, 5 felv. — Ápril 4-kén: „A jó falusiak,” Sardou színműve, 5 felv. — Ápril 5-kén: „Skót nemes,” vigjáték, 5 felv. — Ápril 6-kán: „Mártha, vagy a richmondi vásár,” Flotow operája, 3 felv. — Ápril 7-kén: „Aesopus,” Rákosi Jenő eredeti vigjátéka, 5 felv. — Ápril 8-kán második olasz opera-előadásul: „A kegyencznő.”

Budai népszínház.

Ápril 8-kán.

Ápril 2-, 3-, 4-, 5- és 7-kén: „Hornyicsék Vendel és Hanzli diák,” új látványos operette, 3 felv. — Ápril 6-kán: „Házasság gőzerővel,” énekes vigjáték, 3 felv. — Ápril 8-kán: „Az uram nem szeret,” „Fehér Othello” és „A szerelmes levelek,” 1 felvonásos vigjátékok.

Divattudósítás.

Jelen divatképünk magyarázata.

Az első alakon: lila selyem-ruha látható. Az alja uszályba van szabva és köröskörül és hátul fekete csipkéből készült kokárdákkal diszítve. A tunique fekete tafotából készült, hátul troussirozva van és széles lila selyemrojtval és övszalaggal diszítve. Ugyanolyan lila selyemrojtval van diszítve a magas ruhaderék is. E fényes kiállítású öltözkék ára 30–40 frt, ha szörkelméből készült és 120–140 frt, ha jó selyemből, a mivel azt akarom mondani, hogy ez öltözkék árát a hozzá választandó kelmeminősége határozza meg. — A fehér csipkéből való apró kalap fehér virágokkal van diszítve, ára 6 frt.

A második alak: rövid utcai ruhát tüntet elő. Az öltözkék világos lustreből készült, az alsósoknya csíkos, a felső és derék pedig sima világos zöld lustreből. Az alsósoknya egy széles rézsut fodorral van diszítve, a felsősoknya pedig a jobb oldalon troussirozva. A derék négyszögletűre van kivágva, magas, gazdagon diszített alsó gallérral egészítve ki a derekat. A ruha ára 50–55 frt. — A kis kalap zöld tafotából készült, elől három kis rózsával diszítve. — Ára 5 frt.

Ezek után azt tartom, hogy ez idő szerint a zászló is a divatcikkek közé tartoznak. Sok függ a zászlótól, mi van reá jelszóul felírva, és mikép van a szép szó rajta kihimezve. És a szép zászlóhímzés dolgában méltó elismerés illeti Fiedler József hímzetkereskedését, Pesten, aldunaszor 10-dik sz. Már a más világra is elhallatszott e kereskedés kitérő izlése. Egyiptomban is megülték az idén márczius 15-dikét és az ottani magyar egyület azzal együtt zászlószentelési ünnepélyét is megülte. Zászlóanyául hazánk egyik előkelő, s e mellett igazán hazaszerető urhölgye kéretvéen fel, ez ott egy gyönyörű zászlószalag által képviseltette magát, melyet Fiedler ur hi-

mettetett e gyöngéd czélra. Széles nemzeti szín szalag volt, arany hímzéssel, egyik felén a zászlóanya neve, a másikon e szavak: „A haza mindennek felett.” A gyönyörűen kivitt munka most keleten is köz elismerésben részesül. Keleten pedig jól tudják, mi a szép hímzés.

A választások alkalmával pedig számos egész zászlók és zászlószalagok készültek e kereskedésben a legszebb aranyhímzésekkel. Nekem azonban mindnyájuk közül legjobban tetszett az a diszruha, mely e kereskedésben Klótilde főhercegnő számára készült. A fehér selyemszöveten fél rőf széles és tiz rőf hosszú arany virágindázat, gyöngéd levelekkel és diszes ágazatokkal fonódott végig. Ugyanilyen indázatu hímzés diszíté a mentét is, csak-hogy jóval keskenyebb. A főköttő is hasonló indázatu hímzéssel volt diszítve. E valóban nagyszerű műhímzéssel Fiedler ur megmutatta, hogy a legnehezebb kézi munkát is bátran lehet reá bízni, s izlés és finomságra nézve bármely külföldi ilyen üzlettel mérkőzhetik. A külföldi üzletek felett pedig Fiedler urénak az az előnye van, hogy lehetőleg olcsó.

Minden egyéb kézi munka is nagy választékban és a legújabb divat szerint található e kereskedésben, és nem hiszem, hogy bármely hölgy ne lelne meg e kereskedésben, mi után szíve vágyik, természetesen a mennyiben az hímzetmunkák által kielégíthető.

Számrejtvény.

Baranyi Adinától.

16, 10, 33, 11, 25. Multat képez, jelent s jövőt;
28, 19, 12, 1, 20, 13, 4. Dalban gyászmadár rászállott;
31, 14, 21, 6, 23, 3. Hűshalállal hőst megváltott;
27, 2, 26, 29. Uralkodók végső érve;
18, 11, 7, 5, 9, 15. Talmud s Korán ezt számúzik;
8, 22, 17, 32, 30. Hajdan Chronost is legyőzte;
1–33. Minden erőnk ebben rejlik.

Megfejtési határidő: május 8-dika.

A f. é. 11-dik számban közlött sakkrejtvény értelme:

„Hozzad sohajtok ég és föld öléből,
Hozzad, beszélő élet istene!
Kit alkotó hatalmad és kegyéről
Ismerve, áld műved nagy mindene.
Teremtsd, kiirtva régi vétkeinket
Örök virányuvá ujult szívünket.”

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Theisz Hummel Emilia, Bogyó Mariska, Szepessy Róza, Reményfy Ilka, Nagy Tekla, Farkas Emma, Fülöp Karolin, Mészáros Györgyike, Vályi Lajosné, Sándor Szidónia, Farkas Nina, Maróthy Helén, Bauer Mariska, Spitz Sarolta, Székács Vilma és Emma, Fülöp Karolina, Szentimrey Achácz Berta, Soltész Petronella, Malachovszky Béláné.

A Bárány-féle rejtvény megfejtését utólag beküldték:

Roxer Anna és Alvina, Dubányi Róza, Simko Julia, Abkárovtis Erzsike, Krób Róza.

A „Családi Kör“-féle rejtvény megfejtését utólag beküldték:

Malachovszky Béláné.

Tartalom.

A házasság életből, Jankától. (Vége.) — Menyasszonyomnak, Szalay Ágostontól. — Az új szekta, Major Bélától. (Vége.) — Mélabúsan, Máchik Vilmától. — A vetélytársak, Belányi Ferencztől. (Vége.) — Az éjszaki vidék állatai. (Folyt.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Előfizetési felhívás. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: ápril havi divatképünk.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):
Évnyegyedre 3 forint, félévre 6 forint, egész évre 12 forint. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.
Hirdetések díja:
Egy négyszer használt sorért 8 kr.

16. SZ.
Április 18-án.
1869.

Havankinti színezett dívképpel, minden szükséges hímtetrajzokkal. Ezenkívül két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi juttatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

Az ötödik elem.

Közlő: Munkácsi Béla.

Bizonyosan tudom, hogy a szives olvasó családok várakozásában; de ha őszintének kell lennem, bevallom, hogy csakis azért választám e címet, hogy — tisztelet, becsület a szives olvasónak, — rászédjem. Ha mindjárt fölül odabigyesztem, hogy mit akarok, a szives olvasó bizonyosan átlapozza, míg így jó remény fejében legalább eddig kegyeskedik betűzni és ha sikerült kíváncsiságát felingerelnem, innen talán tovább is követ.

De hogy a dologra térjek. Tehát sem vízről, sem tűzről, sem az ezek, vagy ilyenekből származható tünetenyekről vagy csodákról nem írok, hanem egy általában kisebb-nagyobb mértékben mindenki által ismert eszméről: az unalomról, melyet egyvalaki igen helyesen ötödik elemnek nevezett el.

Sokkal jobban ismeri minden ember az elemet, semhogy az én kommentárkodásomra volna szüksége; nem is szándékozom bonczkés alá venni, jó és rossz oldalait fejtegetve, mert ez igen hálátlan volna; csak mi voltát szeretném, a mennyiben ismerem, megismertetni, és mint kórnak véleményem szerinti gyógyszerét megállapítani. (?)

Az ember ritkán gondolkozik felőle tovább, mint a mig kimondja: „Jaj be unatkozom”; ezzel vége szakad okoskodásának. Tudja létezését unalmának, de nem tudja — nem is keresi — eredetét és mi voltát, a mi pedig semmi esetre sem volna haszontalanság.

Tagadhatatlan, hogy unatkozni öntudat nélkül is lehet, (sőt csakis a nélkül lehet; mert ha gondolkodunk, nem unatkozunk) és semmi esetre sem válik kellemesbbé unalmunk, —

ha egyszer erőt vett rajtunk, — ha tudjuk is, honnan eredt; de ha elmélet útján előbb megismerjük eredetét, mintsem gyakorlatból minőségét: talán sikerül ez utóbbit elkerülhetni.

Mi az unalom? zsibbadt kedélyhangulat, vagyis kedélyhangulatlanság.

Miként a testnek, úgy a kedélynek is lehetnek kinövései, és miként a testéi gyakran öngondatlanságunk következménye, úgy a kedélyéi is önhibánk szülöttjei. A ki nem ismeri, az előtt nem létezik; de a ki barátságot kötött vele, annak gyakori vendége. Öntudatlan kedélyhangulat, melyre önmagunknak ritkán van befolyásunk. Észrevétlenül támad, ha nem tudunk megalkudni helyzetünkkel, ha egy perczig is megszününk gondolkodni, vagyis tisztába lenni önmagunkkal. De miként az egyik percz szüli, a másik könnyen megöli; csak az alkalmas eszközt kell megtalálnunk annak eltávolítására. És ez a földolog.

Gyakran épen a mivel elüzni akarjuk, még inkább fokozzuk, s a mit rendesen figyelemre sem méltatunk, képes unalmunktól megszabadítani. A legcsekélyebb dolog, például: egy játszma sakk, néhány tekepartie, mulattató olvasmány, kedvünk szerinti csevegés, táncz, sat., mely vagy a testet vagy a lelket, vagy mind a kettőt sikeresen foglalkoztatja, gyakran hivatva van kedélyünk vidorságát, rugékonyságát föntartani.

Ez eszközök természetesen egyéni ízlés szerint választandók — Chacun à son goût — mert különben eltévesztik hatásukat; sőt reactiót idéznek elő; mert az unalom nem egyéb, mint meghasonlás önmagunkkal, vagyis lelki álla-

potunk disharmóniája a körülményekkel; lelki zsibbadtság.

E betegség alapja az eltévesztett nevelésben gyökerezik. A gyermeket már kisdéd korában munkához, tevékenységhez és főképen a rendhez kell szoktatni. „Rend a dolgok lelke,” és ki kora ifjúságában magáévá tette, soha sem jó összeütközésbe önmagával. Ha valaki megszokta: hat órákor kelni, megteheti ugyan akarátának szabadságánál fogva, hogy előbb vagy utóbb keljen; de ki lesz forgatva szokott rendjéből, a mi kedélyében kellemetlen változást okoz. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy az ember szokásának rabja legyen, hanem soha se feledje ki számításából önmagát, vagyis bizonyos fokig kedélye kíváncsi, hajlamait, vágyait. Ha ezek változnak, velük változik az életrend is. A rendnek is megvan a maga határa, törvénye. A pedantismus mindenben káros; a túlzás pedig épen veszélyes. Ha valakit akarata és hajlama ellenére erőszakolunk valamely multságban részt venni, az ott természetesen unatkozik; de viszont, ha valaki mindig természeti hajlamain csügg, csupán az unalomtól való féltében, az végletekre ragadtatik. Pedig „a végletek érintkeznek”; a nagy fölhevülést rendesen nagy levertség, a túlzott jó kedvet szomorúság követi és ez mind megannyi tápszere az unalomnak.

Mindenben és mindenütt kellő mértéket kell tartanunk, és figyelemmel viseltetnünk az emberi kedélyállapotok törvényeire, úgy mint a körülmények változatosságára, és ha ezeket nem módosíthatjuk igényeink szerint, igyekeznünk kell magunkat alkalmazni hozzájuk, a mi nem lehetetlen, ha szellemi erőnket kisdéd korunktól fogva tanultuk szoktatni és azok rugékonyságát föntartottuk.

Szórakozottság a legkisebb mérvű unalom. Gondolataink nincsenek összpontosítva; másfelé van testünk, máshol lelkünk és a test igen természetesen lélek nélkül unatkozik, mert a nélkül semmi.

A szórakozás-keresés is egy kifejezése az unalomnak. Ha meg nem untunk valamit, nem keresünk szórakozást. Az nem áll, hogy a lélek kifárad; mert ha a víz telítve van is pl. csu-korral, a sót még mindig felolvasztja. „Munka-változtatás a léleknek szórakozás.” Másnemű szórakozás-keresés önámítás.

A ki elmegy sétálni és végig járja azon utcákat és járdákat, melyeken már százszor megfordult, hazatértében elhitteti magával, hogy szórakozott; pedig semmi újat sem látott és gondolatai ott jártak, a mit az imént épen unalomtól hagyott el.

A léleknek nincs szüksége szórakozásra. A testnek lehet, sőt van is szüksége gyakori erősítésre, és a mennyiben a lelki erők és a test egészsége között szoros összeköttetés létezik, azokra is jó hatással van, a mi ennek szolgál, de sohasem szabad e kettőt összetéveszteni. Ne unalomból keressünk szórakozást, hanem egészségünk föntartása céljából.

A ki azt hiszi, hogy egyedüllét unalom, az csalódik, mert ha lelkünk el van foglalva valami kedvessel, nem vagyunk egyedül. Azt mondja Karr Alfonz: „Kinél a kedély nem sivár, a ki álmakat tud szöni a jövőről: az nem érzi az egyedüllétet terhesnek, a magányt zsibbasztónak és a társaság hiányát kínosnak.”

Azonban a lélek foglalkozására egyáltalán nem ajánlható álmakat szöni, mert könnyen tévutra ragadtathatik az ember általuk. Pedig Eötvös szerint: „A természet nem azért adja álmainkat, hogy a reájuk következő napot létesítésükre szenteljük, hanem azért, hogy szelid karjaikban megpihenve, a nehéz napi munkára képesekké váljunk.”

Minden embernél a kedély emelkedettségétől és a szellemi műveltség mérvétől (miután igényei ezekkel viszonyosak,) függ a lelki zsibbadtság minősége, foka és gyakorisága. A tapasztalat azt tanúsítja, hogy mindezekkel megfordított viszonyban áll az unalom. Minél fellengzőbb a lélek, minél elevenebb a kedély, annál kevésbbé kielégíthető. Szív és léleknek kíváncsiak vannak, a ki ezeket kielégíteni nem tudja: unatkozik. A kielégíthetőség alapja az önismerés. „Ismerd magadat,” ez már a régi rómaiaknak egyik alapelve volt. Ha önmagunkat ismerjük, tudjuk, mennyire lehet kíváncsiaink fölött uralkodni és életünk egy jól kormányzott hajóhoz fog hasonlítani.

Az unalomnak fokai vannak és következményei a fokok magasságától függ. Ok és okozat egyenes arányban vannak. A véglet: az életuntság. Nyilatkozatai különbözők. Némelyek az unalom elűzésére rosul választott eszközt (mely csak saját magának nem ismeréséből ered) megunva, kétszeresen unatkoznak. Láttam férfiakat sirni, sohajtozni unalmukban; némelyek leiszszák magukat, mások naphosszat pipáznak; vannak, kik szótalanok, míg mások durvák unalmukban, és kérdezzük meg, mi bajuk? azt felelik: nem tudják; de én tudom: nem ismerik magukat, nem tudnak körülményeikhez alkalmazkodni; nem tudják kellőleg teendőiket rendezni, nem képesek sikeresen foglalkoztatni a lelket, a szívet és a testet.

Minél szűkebb a kör, melyben az ember él és minél inkább megfelel természeti hajlandóságának, annál jobban elkerülhető az unalom. Innét van, hogy a szűk házi körre szorított nő alig tud róla egyebet nevénél; míg ellenben a férfi, kinek tágabb cselekvési köre van és a divathölgy, ki túlhajt hivatása határain, nem ritkán az unalom betege.

E kör nem csak ragályos, de veszélyes is, a mint a tapasztalat eléggé tanúsítja. Az ilyen emberek mindenre rávehetők, még a legroszabbra is. Tétlenség minden rosznak szülőanyja; az unalom pedig lelki tétlenség, mely gyilkol. Ettől tehát óvakodnunk nem csak hasznos, de saját érdekünkben, kötelességünk is, a mit azonban hatályllyal csak úgy tehetünk, ha folytonos munkálkodás által a kórt távol tartjuk tőlünk, és ha netán első jelenségeit tapasztaljuk, teljes erőnkkel megküzdünk vele.

Ime, kedves olvasó, ilyennek tanultam ismerni az unalmat én és kívánom, hogy unalmas közleményem megmentsen téged e kellemetlen érzéstől.

Egy kis leánynak.

F. Gizának.

Cserkesz Gyulától.

Hosszan, sokat szenvedtél, kis leány!

A fájdalmat korán megismeréd;

Korán tudod, hogy élted utain

Nem csak virág, tövis is int feléd.

Korán borult be kéklő, szép eged,

A nap róá még fel sem érkezik,

Hajnál pirult s felhő követte ezt.

A sors korán tevő rád érezközét.

Már azt hívők, nem is jó fel napod,

Éltedhez oly kevés volt a remény;

Szüldőiden nehéz bánat honolt,

Keblokbe' dult a fájó érzemény.

Imádkozánk — vigaszt nem nyujta más —

S imánk előtt a menny kinyitva volt;

Elszállt a bú s fájdalmad messzotúnt,

S látjuk megint a rég látott mosolyt.

Játszol megint, mi rég tevéd te ezt!
Kis bábuid mi rég nem altatád...
Ott ülnek ők, a mint te ültetéd,
Ott ülnek ők, már régen várva rád.

Játszszad tehát vidám játékidat,
A játsszi kedv boldogságot jelent;
Ki tudja még, mit rejthet a jövő,
Használd fel a mosolygó szép jelent!

Árny és fény.

Novella.

I r m e i t ő l.

A normann szigetek a normandiai hercegségnek utósó maradványai.

A mi az embernek a sziv, az Jersey Európának.

Itt megtalálhatod a szellem gazdagságát, a lélek nyomorát, a nagy eszmék iránti hitet, kétségbeesést, honszerelmet.

Jersey dicső lelenczháza Európának, hová a zsarnokok félelemmel üzik a szabadság szülötteit; azzal az áldással, melyet ölében hord, talán meg lehetne váltani másodszor is a világot.

E szigetnek St.-Heliers nevű kikötőjében láthatni esténként sétálva halvány férfiakat. Füttyörészve és dudolgatva hallgatják a hullámok moráját, olykor-olykor talán mosolyognak is, pedig homlokukon a hontalanság nyomora és nehéz szívükben oly sivár üresség van. Ide menekült II. Károly. Minisztere, Clarendon lord itt írta meg Anglia történetét. Ide üzte XIV. Lajos a hugenottákat, egy századdal utóbb a nemzet is üldözőiket, a fényes praelatusokat és az esztelen nemesiséget ugyanoda kergette. E helyet választá Hugo Viktor száműzetésében, hogy kihallgassa, mily nyelven beszélnek a hullámok.

Jersey dombjairól az illatos hárs és gesztenyeligetek mosolygó árnyat vetnek a tenger kék tükrére. A part különböző izlésű villák, parkok, house-ok és cottage-okkal van beszegve. Néhol egy szikla merev ősz homloka bámul le a vízbe, mintha gondolkoznék, mily titoknak köszönheti ő létét. Itt egy régi normann kastély, amott egy renaissance-stylben épült nyári lak s messze a tengeren egy őstorony.

A sohajok e szigetének keleti részén, merről a nap fölfrissült fejét a rózsahabokból kiemelni szokta, 1834-ben egyszerű földszinti ház állott terrace-szal a tengerre. Kosciusko-terrace volt a neve, miként ez elnevezések e szigeten maiglan is szokásban vannak, pl.: Rosemount-cottage, Schakespeare-terrace. Előtte a tenger zajlott, hátul pedig erdősűrűség himbálózott a tengeri szél alatt. Három lak- és egy cselédszobából állott az egész. A ház előtti kis kertben honosított keleti növények leveleit bólingatta a szellő s borostyánok, fuchsiák, myrthus és rhododendronok hirdetéik a természet aesthetikájának felülmúlhatlan rendszerét.

A nevezett év tavaszán a Kosciusko-terrace ablakai tárva nyitva állának s a hűs tengeri lég szabadon ömlött a szobákba, melyek a tengert látszának bámulni. Bizar butorzatuk emlékeztetett a nem egyenlőn örökölt gyermekekre, mert az első szoba spartai berendezése nélkülözött minden angol kényelmet és francia izlést. A padlason kis halmazokban könyvek heverték egymáson, elegyen lim-lom iratokkal. A számalomra méltó könyvek mit sem tehettek arról, hogy Mirsievics haragját annyira magukra vonták, ki meg nem foghatta, miért tartja őket ura: Ivanovszky Iván oly nagy becsben s egyszer

azon indítványt tevő urának, talán jó is volna azokat a haszontalanságokat tengerbe vetni; de megdorgáltatott s keményen meghagyatott neki, hogy a kincsekre különös gondja legyen. Az ablak melletti sarokban egy XIV. Lajos korabeli kis rozszant zongora támaszkodott a falhoz; aszkóros lábai lécczel valának megerősítve a gyarlóbb helyeken. Három oktávra terjedő billentyűi már rég elnémultak, a zománcz, melyen annyiszor surrantak végig a gyöngéd nőujjak, lepatogzott róluk. A fájdalom és öröm, melyet annyiszor zengett, hurjaival együtt halt el. A gyönyör és epedés e heroldja, mely oly hiven adta vissza urnőjének érzelmeit, most, hogy néma volt, merengve tekintett a betóduló napfénybe. Ágy és szék XV. Lajos korából voltak s Ivanovszky nagyatyjától örökölte. A fal két rococo-arczképéről a felpattogzott festéken már csak homályosan lehetett kivenni a nőt és férfit, lengyel gallérral és csontos, tisztos arczczal. Csataképek és egy feszület zárták be a tiszteletet lehelő ódonságot. Még a napsugarak is vesztek vidámságukból s halvány fényben mosódtak el e szoba mélaságába. A másik elfogadó-szobának látszott. Rendtelenségekben heverték itt butorok, régiségek, szobrocskák, régi feliratok, serlegek, költők és művészek arczképei.

A harmadik szoba a ház jobb szárnyát foglalá el. Ez szeszélyes ellentéte volt a másik kettőnek. Tükörparquettején a legválasztékosabb butorzat viszfénye derengett. A falak kék, virágos szőnyegekkel valának behuzva, megfelelőleg a butorzat szende, kék színének. Az ablak, mely a legszebb kilátást nyújtá a kerten át a tengerre, dahliák, gyöngyvirágok és tarkázó keleti növényekkel volt befutva s zárt diadalivet képezett; virágkeblében a legnemesb faju madarakkal, melyek örvendezve daloltak képzelte szabadságuknak. Az új zongora, kedves apróságok, aquarell festmények s egy himzőkeret, mely az asztalon fekvék, mutatták, hogy a hely egy nő számára van teremtvé, hogy belőle odavarázsolván a boldogságot, édent alkosson.

A galambösz Mirsievics, ki ura szolgálatában érte agkorát, épen a szobákat szellőzteté és rendezgette, miben segélyére volt egy csinos soubrette. Szüntelen perlekedtek, mert Marsievics őt egyre oktatgatni akarta.

— Vigyázzon, mamselle, meg ne sértsen valamit, se őszsze ne törjön, ezek drága holmik.

— Vén golyhó, engem akar tanítani! Legyen gondja a maga lim-lomjaira ott az ura szobájában. Én a kék szobáról gondoskodom, melyben urnőm fog lakni. Drága holmik, hahaha! Olyan silányságok Párisban Miremont grófnénál még az előszobában sincsenek. Elavult rongyok!

— Mamselle, ahhoz maga nem ért. Azok a butorok mind becses emlékek, azok a nagy kutyabőrös könyvek kincsek!

— Kincsek! De mondja csak hát Marsievics, milyen ember a maga ura?

— Az én uram? Oh, annál nincs jobb ember a világon, nincs jobb. Aztán meg szép is, szebb mint azok a párisi aszott lábszáru sihederek, aztán meg édes, mint a mézesbáb.

— No, szép dicséret!

— Mi nagyon szeretjük egymást. Szemeim alatt nőtt fel. Mamselle is szeretni fogja őt, ha megismeri.

— Kötve hiszem. Én a maga urát ki nem állhatom.

— Hallja-e, párisi cziczus, ilyent ne mondjon előttem. Mikor Ivanovszkynak olyan mézszive van, aztán meg vén az én fülem, nem tudom az ilyen beszédet elhallgatni. — Hát aztán szép a maga kinaszonya?

— Angyal, mondta mindig Meilhac abbé; oltárnál imádkozó angyal lehetne, ha szárnyai volnának. De mi vár itt reá? Ő Párisban élt, a nagy világban. Boldogok voltunk, minden este bál, színház, estélyek, a hová külön emberek is jártak Ivanovszky urnál. És most ide kell jönie erre a siralmas szigetre, hogy a száműzetés kenyerét egye.

— Hiszen télen visszamegyünk Párisba, nyáron meg ez a part a legszebb hely, — de mégsem. Levszkoj, hol az én uram született, szebb volt, pedig mégsem volt ilyen szép, mint ez a sziget. Haj, de oda nem mehetünk vissza.

Az öreg kimélázott a tengerre; a könyben, mely vén szemén rezgett, eléje tűnt a kedves honi táj; hallani vélte anyja bölcsődalát, a melylyel hatvan év előtt elringatta; gyermek társainak rikoltását; érezte a tavasz verőfényét, a pajtásoktól kapott ütleget; látta két szem gyöngéd mosolygását, hallotta a hű házi eb örömgatását.

— Ott külön lakodalmat ülhettünk volna, — folytatá aztán, — miként azelőtt harmincz évvel tartotta menyegzőjét az én áldott jó uramnak apja.

— Tehát Ivanovszky ur már oly idős?

— Igen, mert az ember épen annyi idős, a hány év előtt született.

Mirsievics észre sem vette Izabella nevetését, folyvást a locsoló habokon járt tekintete.

E perczen érkezett meg Havreből a hajó a st-hilieri kikötőbe. Félóra mulva kocsí robogott a Kosciusko-terrace elé s Ivanovszky Iván gyöngéden segíté ki belőle lefátyolozott nejét. Mirsievics és Izabella már ott álltak a kocsí előtt. Mindnyájan bemenének a házba, lerázandó az uti port.

Mirsievics elérzékenyülve állott ura előtt; Iván egy tekintetet váltott vele, mely azt mondá: értelek, s megszorította a vén szolga kezét.

— Derék öreg, — mondá, — szemedben köny ragyog.

— Épen olyan, — viszonzá Mirsievics, — mint ezelőtt harmincznégy évvel ejtettem.

Iván kellemetlen érzéssel vonta el kezét. Mirsievics észrevette s mintha megbánta volna, lecsüggeszté fejét s elnémult. Miközben aztán egy tálban a kézmosdó-vizet nyújtá urának, ismét alkalmat vőn megszólalni:

— Tehát uram, most teljesen boldog.

— A milyen még nem voltam, jó Mirsievics! — felelt Iván és a lak körül jártatá tekintetét, hol minden boldogságot látszott lehelni. Nemes nyugalom ömlött el arcán, csak szoka tlanul dobogó keble mutatá, hogy a gyönyörár már-már nem talál gátat.

— Nagyon jó, nagyon gyönyörű. Oh, be szép is a boldog ember! Én még keveset láttam.

— Bohó öreg!

— Hát szép a feleség, — mi?

— Majd meglátod, jó öreg, — mondá Iván mosolylyal, — Teodor hogy van.

— Szegény, nagyon kedvetlen, szomorú, hogy nem láthatja uramat. A játék sem kell neki. Az sohasem jó, ha a gyermek nem játszik. Mikor hozom el őt?

— Majd később, nem sokára.

— Értem; szegény Teodor!

Iván átöltözködött s beküldé nejéhez Mirsievicset, hogy megkérdeje, megjelenhetik-e szobájában. Néhány percz mulva kijött Mirsievics s intett fejével. A mint ura elment mellette, az öreg szeméit hunyorgatta, mi nála a gyönyör, az elragadtatás kifejezése volt s e szavakat rebegé:

— Nagyon szép, nagyon szép!

Iván az ajtón, melyről csak kék, nehéz selyemfüggönyök lógtak alá, belépett neje szobájába. Ez egy karszék mellett állt, félkezében annak támlájára támaszkodván. Sötét haját csak egy nappal elébb diszité a menyasszonyi koszoru, most pazar fűrtökben omlott vállaira, melyeknek színe a mousselin-ruhával össze látszott olvadni.

Iván szemben állott neje nagy, kék szemével. Ez azon percz, midőn a szív az örökkévalósághoz s a lélek az ideálhoz, a remény az örök szerelemhez beszél; azon percz, midőn az istentagadó sejteni kezdi az Istent. Alig tudta elviselni a gondolatot, hogy az ablakon beömlő friss virágillat, a vidám napfény, ez az édeni szoba, a lágy szerelmi suttagás, ez a szép nő, hogy ez az övé. Ugy érezte, hogy lábaihoz kell borulnia. Hozzá lépett s kezébe vevé neje kezét, mialatt térdre ereszkedett.

— Végre tehát nyémnek mondhatom a boldogságot, Julia, — mondá Iván, megindult hangon.

Julia tétovázó tekintetén fagyos hidegség ömlött el. Remegett. Halvány volt.

— Az ég örök szerelmére, Julia, van önnek valami baja? — kérdé aggálylyal Iván. — Talán az utazás, vagy ez a hely?

A szép hölgy mereven állott, szerelme viszonzásának egy jele nélkül. Szemei fájdalommal nyugodtak az elrémült Ivánon. El valának borulva.

— Egy vallomással tartozom önnek, uram! — mondá reszketeg hangon.

— Vallomással?

Iván fölkel. Nagyon fel volt indulva.

— Előbb azonban egy kérdést kell önhez intéznem:

— Miért vett ön engem nőül?

— Julia! mily kérdés?

— Miért vett nőül?

— Mert szeretem.

— Nem hiszem.

— Julia!

— Nem hihetem... akkor ön megkérdezett volna: találhat-e nálam viszonszerelmemre? megkérdezte volna magát: képes-e nekem viszont boldogságot adni, cserébe a vett boldogságért? Ezt ön nem tette. Van jogom kétkedni. Én nem szeretem önt.

Édes köből lenni, míg a nyomor és gyalázat tart, mondja Michel Angelo.

Iván némán állott a gyöngéd cherub előtt, míg a nőiség, a szerelem, a boldogság eszényképének ajkairól a kétségbeesés e szavai hangzottak. Midőn magához tért, még mindig hallá e szörnyű szavak visszhangját: Én nem szeretem önt. Tekintete a földön tévedezett.

— Szegény, atyám! — mondá elmerengve

Julia, ki nem érté e beszédet, megdöbbsent.

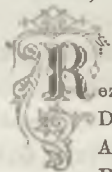
— Mit hisz ön tehát asszonyom? — kérdé büszkén Iván. — Miért vettem önt nőül?

Julia talán várta e kérdést, de bizonyára nem ily hangon, nem ily fölemelt fővel. Mit érzett a boldogtalan nő? Talán szerette volna, hogy férje görnyedjen előtte, hogy panaszkodjék mint gyermek, hogy viselje magát tehetlenül, hogy gyűlöletet, utálatot gerjeszzen; de így alig nézheté Iván homlokán a leküzdött érzelmek fenségét. Nem meré kimondani a szót, melyet más esetben talán szíve ajkára adott volna.

(Folyt. köv.)

— 58939 —

Oh, lányka, hogy ha értenél.

Pokorny Jenőtől.

Rezeg a mécsnek halvány lángja,
De tán nem is a láng rezeg,
Avagy csak én látom lebegni,
Rezgő könnyün töretve meg.
Remeg a köny sötét pillámon,
S e bús köny oly sokat beszél,
Megtört sugár, busongó szempár,
Oh lányka, hogyha értenél!

Ott künn világos, csendes este,
A holdsugár busan ragyog,
A mosolygó csillagsoportról
Vélnéd, szerelmet mosolyog.
Seraphok lassu, méla dala
Szébb élet üdvéről regél,
Számomra is új ég derülne,
Oh lányka, hogyha értenél.

De felhő tornyosul az égen,
Piros villám hasítja szét,
A néma csalogány ágáról
Szerelmi szép dalt nem beszél.
S miként az ég komor boruja,
Keblem világa oly sötét,
Nem volna így, egem derülne,
Oh lányka, hogyha értenél.

De im, felhő és ég eltűnnek,
Vidám hajnal mosolyg felém,
Érzem, ohajtott boldogságom
Várt napját végre föllelém.
A zordon éj hideg szelélért
Az ég vidám hajnalt cserél;
Oly szép a hajnal kellemében,
Oh lányka, hogyha értenél.

A sok „ha.”

Beszély.

Irta Marchal Lipót, fordította Feleký József.

Néhány hóval ezelőtt két ifju ember együtt utazott Marseilleből Párisba.

Bár egy hazának gyermekei voltak, még sem ismerték egymást, s hihetőleg soha sem is lett volna alkalmuk megismerkedni, ha ama nagy színjáték-rendező: a véletlen, ugyanazon egy waggonban össze nem hozza őket.

Az első óranegyed eltelte után beszélgetni kezdtek egymással; a beszéd tárgyát természetesen a szép idő, az utazás kellemetessége s több efféle köznap tárgy képezé, mintegy előjátéka a következő ismeretségnek. Az ilyen előleges beszélgetés hasonlít az operát megelőző nyitányhoz. Fél óra múlva szívarral kínálák meg egymást, s a különböző szivar-nemek jóságát vagy roszaságát dicsérik vagy korholák.

Magonnál kiszálltak, s egy asztalhoz ülve, költék el viláslás-reggelijüket. Bort is ittak egymás egészségeért. Ezalatt társalgásuk komolyabb jellemet öltött; tudományos vagy szép-művészeti kérdést fejtogettek, s egymásnak nézeteit, föltevéseit becsülni kezdték.

Utjoknak felén már egész bizalommal voltak egymás iránt, elbeszéltek titkaikat, kitárták egymás előtt érzelmeiket, s nyílt könyvben olvasni engedett mindegyik érzelmvilágában.

— En — mondá Cerisy Gyula — Párisba utazom, hogy nőül vegyem atyám egyik bizalmas barátjának egyetlen leányát, kinek hozománya nem megvetendő.

— En pedig — felele Bernier Eduárd — légváltoztatás kedvéért teszem ez utat, azon reményben, hogy a levegővel talán helyzetem is változni fog. Marseilleben nem találtam semmi állást, Párisban talán sikerülni fog.

— Leendő ipamnak összeköttetései, barátjai vannak s ha e részben szolgálatára lehetnék. . . .

— Ah, ön felette jó. . . . S szerelemből házasodik ön?

— Reménylem, hogy abból.

— Hogyan? Ön csak reményli?

— Istenem, hisz ez természetes. Atyám ezt mondá: Vienne Clementine kisasszony tizenhét éves; szép, kedves, szeretetreméltó, jószívű leányka s gondos nevelésben részesült. S azonkívül egyetlen leánya atyjának.

— Az ördögbe is, ezek előnyös tulajdonok!

— Atyja, — folytatá atyám, — gyermekkori barátom. Husz év óta azon remény táplálta mindkettőnk szívét, hogy mily szép lenne, ha családaink gyermekeinkben egyesülnének. Midőn értésére esett, hogy fiam született, folyvást azért könyörge Istenéhez, hogy születendő gyermeke leány legyen. Isten meghallgatta kérését. Rajtad áll, fiam, vágyainkat betölteni. Vagy egyesíted családunkat s ez által boldoggá teszed bennünket, vagy a rokoni kötelék elől elválasztod örökre s ekkor reményeink, tervezett örömeink füstbe mennek.

— S ön elfogadta? — kérdé Eduárd.

— Bah! tehettem-e egyebet?

— Ön tehát fejedelmi módra házasodik, előre megkötött egyezés szerint.

— S ez csak jót eredményezhet, ugy-e bár?

— Lehet, hogy következményeiben önre nézve jó lesz; de részemről, én szabadságommal, boldogságommal nem játszanám oly könnyedén; nyílt kártyákból ohajtanék olvasni.

— Ha valaki iránt vonzódna, nem mondom, hogy nem követném tanácsát; de az én szívem szabad, mint a madár, mely . . .

— Azonban mégis . . .

— Mert vegyük csak tekintetbe, — mondá Gyula, fölmelegedve, — hogyan szoktak a házasságok megkötetni. Valamely fiatal embert bemutatnak egy családnál, kire az a család leányát illetőleg számít. Ha a jelöltnek nincsenek látható hibái, ha csinos öltözetben jár, ha jól tánczolja a polkát és a mazurt, ha jövedelme egyenlő a leány hozományával, megengedik ugy-e bár, hogy udvaroljon a leánynak?

— Ugy van, ez így szokott lenni rendesen.

— És mit csinál akkor a fiatal ember? Kicsinosítja magát, rendbe hozza szakállát és bajuszát, legszebb nyakkendőjét köti föl, udvariasságot, gyöngédséget színlel. Szóval, palástolni igyekszik hibáit, gyöngédségeit s oly tulajdonokat tüntet elő, melyekkel legkevésbé sem bír.

Eduárd helyeslőleg bólingatá fejét.

— De ne feledjük a fiatal leánykát is szemügyre venni, — folytatá Gyula. — Anyja megparancsolja neki, hogy minden szavára ügyeljen, inkább mit se szóljon, mint tudatlanságot áruljon el. Azután minden reggel újra feldisített ruhába öltözteti, haját megfésüli s hogy a hatás annál nagyobb legyen, — bocsásson meg e kifejezésért, — hamis fürtöket köt fejére, melyek a haját dusnak s a főt kedvesnek tüntetik elő . . . ön nevet?

— Ugy van, — felele Eduárd, — nevetem a képlet igazságát.

— Midőn látogatásra megy az ifju, — folytatá Gyula, — leülnek a dívánra, mely előtt az asztalon rajzok, himzések,

hangjegyek s szépirodalmi könyvek a legszebb költői rendben hevernek. A rajzokat természetesen a „család gyöngye“ készítő, a himzések tündérújjainak művei, a szépirodalmi könyveket szenvedélylyel olvasta. Lehet ugyan, hogy ez mind nem igaz, de azért a szegény ifju fejét ilyenmü dicséretekkal telebeszéli. Azután elmondják, hogy mily jó gazdasszony; kora reggel már a konyhában van és süt, főz, szobáit rendesen maga tisztítja ki és tessék megnézni, mily tiszta. A szobaleány minderre azt mondaná: igen, csak tudnátok! De a fiatal ember elhiszi mindezeket, a „család gyöngyé“-be szerelmes lesz.

— Ah, barátom, ön úgy beszél, mintha már két vagy három felesége lett volna!

— Isten mentsen! — felelt Gyula, csak ismerem a világot s az embereket. Nem hiába vagyok ügyvéd!

— S ön ezt oly könnyedén mondja?!

— S a házasság megkötöttek a két fél között. Már most kérдем öntől, mennyivel jobban ismeri egymást amaz ifju pár, melyet például felhozék, mint én ismerem Vienville kisasszonyt? Nemde, mindegy, akár ismeretlenül veszem el, csupán azt tudva, hogy nem rut s tizenennyolcz évesnél nem több, akár pedig színel s szülei bemutatása után ismerve?

Ily beszélgetések közt érkezett meg a két ifju Párisba. Midőn az indóháznál leszálltak, Gyula így szólta meg utitársát:

— Hová száll ön, ha szabad kérdenem?

— Őszintén megvallva, magam sem tudom. Midőn elhatározám, hogy Párisba megyek, egészen a véletlenre bízom magamat.

— Nagyon örvendek, hogy az összehozott bennünket, — felelt Gyula, — a véletlent én képviselem jelenleg s bátorodom önt meghívni palotámba, a Favart-i térre; legalább alkalma leendő házassági tervem kimenetéről értesülnie.

— Legyen, elfogadom meghívását.

— Na lám, mily bohó az élet s mily különös szerepet játszik a véletlen. Tegnap még nem ismertük egymást s ma már...

— Valóban különös.

Egymás mellett haladva indultak a Favart-i tér felé. A hőség tikkasztó volt. Gyula, részint kimelegedve a társalgás miatt, melyet ifjúkori tüzzel s lelkesedéssel folytatott, részint a roppant hőség miatt, kigombolta felöltőjét. Arcza mosolygott, midőn a hullámozó sokaságot maga körül látta s kedélyes megjegyzéseket tett az előtte elhaladó különcz vagy érdekes emberekre. Eduárd szóval nélkül a kétes jövőről gondolkodva haladt mellette, s néha-néha vonult el mosoly ajkain, de az is erőltetett volt s a búskomolyságnak némi jelét hordá magán.

Megérkezve a kastélyba, a két ifju beszállásolta magát. Elköltvén a pompás estebédet, mely alatt Gyula étvágya a legnagyobb mértékben bámulatra ragadta Eduárdot, rövid társalgás után mindketten szobáikba vonultak, hogy az ut faramdalmait kipihenhessék.

A jövőt senki sem mondhatja magáénak. Gyakran édes reménnyel a jövő felül fekszünk le, s reggelre már halva vagyunk. A sors szeszélyes, hány s dob bennünket; ma biztat s holnap már elveszi azt, a mi legkedvesebb: az életet.

Gyula, mint tudjuk, házassági tervről beszélt egész nap, utközben és este vider, eleven kedélyű volt, s azon édes reménnyel hajtá fejét a nyugalomra, hogy a másnapot leendő jövőndöbelije körében töltendi, s ime, a kegyetlen sors meglopta legszebb reményeit, kioltá a lángot, mely ifju kedélyét hevítő: reggelre halva találtatott.

Ez időtájban Párisban járvány volt a kolera, ennek lett áldozata.

Eduárd átlátta, hogy a véletlen nagyon szomorú kötelességet juttatott számára. Miután a temetési rendelkezet kiadta, összegyűjté a megholt irományait s gondos átolvasás után elhatározá legelőször jegyesét s atyját tudósítani a balesemény felől.

A megholt tisztességes eltemetése után a jegyes lakása felé irányzá lépteit. De itt arról értesült, hogy Vienville ur és családja a nyári idényre falura költözött. Vastutra ült tehát és kiment a Párishoz közel levő Lafitte faluba.

Midőn a kastély elé érkezett, a szolgálk, kik már előre értesítve voltak egy ifju ember megérkeztéről s azt is hitték, hogy ez ifju ember nem más, mint a leendő vőlegény, nagy lármával futottak be a kastélyba s kiáltozák:

— Megérkezett, megérkezett!

Mint említők, Eduárdnak komoly szándéka volt tudatni a családdal hogy Cerisy Gyula Párisban egy napi időzés után koleraiban meghalt; de természetes, hogy ezen kellemetlen ujsággal egyszerre be nem ronthatott. Alkalmat kellett reá várnia.

Vienville ur a szolgálk kiáltozására azonnal elébe futott az érkezettnek, karjai közé szorítá, s nem engedve neki időt sem a beszédre, sem a bemutatásra, bevezette a szobába és nejeének s leányának bemutatá.

Az öröm, mely a család minden tagjának arczára rózsákat ültetett, annyira áthatotta Eduárdot, hogy nem volt bátorsága a valót bevallani. Sajnálta, hogy az örömkönyveket a bánat könyvei váltsák fel.

A fiatal leányka, Clementine oly szép, oly bájos volt, arcán az ártatlan öröm kifejezésével, hogy Eduard barátunk nem tudott ellentállani a vágynak, hogy e szép arc rózsáit leszakassza.

Vienville ur és neje egyszerű kedélyes öregek valának, kiknek láttára határtalan tisztelet támad keblünkben. Egész lényüket azon benső boldogság hatotta át, melyet a szülék csak akkor éreznek, midőn gyermeküket egy biztos támasz mellett boldognak látják.

Megzavarni e család nyugalomát, boldogságát, értésükre adván, hogy a kit oly epedve vártak, meghalt, nincs többé, az több lett volna a kegyetlenségnél. A dolog kifejlődését saját menetére bizva, elvállalta a szerepet, melyet a sors adott kezei közé. S ezt nem ármánykodásból, hanem kötelességből tette.

Bemutatás után átadá Vienville urnak azon leveleket, melyeket Gyula irományai közt talált s melyek Vienville urnak szólottak.

Az ebédre hívó harang megkondult.

Eduárd jegyese mellett foglalt helyet, ki az ebéd alatt egy szót sem szólt, s gyakran elpirult, a jegyesek rendes szokása szerint.

(Folyt. köv.)

Az éjszaki vidék állatai.

(Folytatás.)

A farkasok nehozen írthatók ki, mert annyian vannak, s mert véres szemmel állnak szemközt az üldözövel, a kitől ők sokkal kevésbé félnek, mint ez tőlük. Innen van aztán, hogy a vadászok és törvetők, kik ezen éjszaki részekbe elnéznek, többnyire jókora társaságokban járnak. Valahol tanyát ütnek, ezt, a mony nyire lehet, megerősítik ragadozó állatok támadásai ellen, aztán párankint vadászni mennek. Miután azonban a tanyát majdnem

mindig farkasok özönlik körül, azért néhány vadász a lehető legközelebb tartozkodik; de sokszor ez sem használ s meg-raboltatás által a vadásztársaságok nagy nyomorra jutnak. A vadászok élelmiszere olyan kolbászféle, melyet ott pemmikan-nak neveznek. Ez a finomra vagdalt hus és zsir, eléggé megsózva és füstölve, a mi hurkánktól abban különbözik, hogy a hústömeget nem belekbe, hanem a bikának igen kitágított hólyagába töltik. Ez a pemmikan majdnem az egyedüli élelem-szer, melyet a vadászok magukkal visznek; igaz ugyan, hogy első gondjuk, vadakat ejteni, nehogy egyhamar ezen élelem-szerhez nyulni kénytelenek legyenek, s melyet csak a leg-nagyobb szükség idejére tartogatnak; de annál bajosabb do-log, ha ezt hivatlanok elrabolják, a mit bizony a beste farkasok nem egyszer megtesznek. Ha vigyázatlanságból a vadászok csak két vagy három száz lépésre is távoznak el tanyájuktól, úgy bizonyosak lehetnek a felül, hogy hivatlan vendég néz el oda. A farkasok nagy hévvel látnak a munkához; a mig hábo-ritlan dolgozhatnak, addig szakgatnak s mohón falnak fel mindent, a mit előtalálnak; minthogy azonban a konczon ma-rakodnak, azért rendszerint többet szakgatnak szét, mint a mennyit felfalnak. A becses eledelt szerteszórják s minthogy azt bőviben találják, azért egész fölöslegesnek gondolják, hogy kisebb falatokkal törődjenek; mindig csak nagyban dolgoz-nak. Az eltávozott vadászt a rakoncátlan vendégeskedőkre a zaj teszi figyelmessé; társaival és kutyáival rögtön a tanya felé siet, s mihelyt a farkasok ezt észreveszik, rögtön egérutat vesznek; mert nincs okuk, hogy bátrak legyenek, miután bön-dőjük már úgy is tele van. Hanem azért mégis van annyi eszük, hogy még futtokban is gondoskodjanak a holnapi nap-ról. Mindegyik farkas egy-egy pemmikánt kap fel nyakánál, illetőleg szűkebb részénél, s magasra tartott fejével iramodik vele tova, vagy pedig ügyes fordulattal hátára dobja, s úgy vágtat el, mintha semmi teher sem volna hátán, mert a pem-mikánt, mely olykor 15—30 fontot nyom, igazán tehernek mondhatjuk. Különben ezen nem lehet nagyon csudálkoznunk, mikor már csak a mi farkasunk is olyan erős, hogy egy juhot semmibe sem vesz; annál inkább az amerikai, mely a miénk-nél sokkal erősebb. Ha a farkasok ily módon az ételmi-szereket mind elrabolták, a vadászok éhség miatt rendszeren elvesznek, hacsak véletlen által gazdag zsákmányt nem ejtenek s épen tél nincs, hogy a húst mesterséges módon a poshadástól meg-óvhassák.

Hogy ezen rablóktól a szarvasfaji állatokhoz visszatér-jünk, meg kell még emlitenünk az iramszarvast, mint a szélső éjszakra a szarvas képviselőjét. Teljesen kinőtt korában 4—4½ láb magas, de nincs olyan könnyed és karcsu alakja, mint a többi kérődzőknek; teste kissé esetlen, lábai kurtábbak és tömöttebbek, épugy nyaka is kurtább, mint más szarvasé; a hatalmas állat szélesebb és sokkal erősebb, azonban épen nem sebb a miénkénél.

Hátán barna, teste többi részén világosabb színű, egyes helyeken egész fehér. Tél folytán, melyet azonban soha sem tölt a legészakibb vidéken, egész fehér lesz.

Az iramgím a sarkvidék vándornépeire nézve, különösen az ázsiai oldalon vándorlóknak felszámálhatlan hasznu. Ele-ség, ruházat, s a házi szerek egy része mind ezekből kerül. A hólapátok széles agancsaikból készülnek, csontjaik dárdakul, kések és balták nyelével szolgálnak, idegeikből köteleket készí-tenek, koponyájukból tányér és tál lesz, mancsaik ivóeszkö-zökké válnak, szóval a vándornépek ezen állatok minden részéből tudnak valami hasznos eszközt alkotni. Nem így áll

a dolog a sarkvidék nyugati részein, hol az iramgím még nem lett házi-állattá.

A pézsmasör az éjszaka legcsudálatosabb alkotásu állatai közé tartozik. Rendszeren csak 6 láb hosszúra nő, hanem azért mégis rendkívül erős, nagyon ügyes, szerfölött bátor s igen veszélyes állattá lehetne, ha szarva véletlenül egész külö-nösen nem volna alkotva, mely inkább homlokának ótalmára, mintsem megtámadásra vagy pedig védelemre látszik teremtv-e lenni. A szarvak igen szélesek s egészen laposak, a homlok közepén kezdődnek s egészen arra ráfekszenek, úgy, hogy szé-les homlok-kötőt alkotnak; a szemek mellett majdnem függő-legesen lefelé konyulnak, mialatt egyszersmind a fej oldalára tapadnak s végtére ismét oldalt és fölfelé kunkorodnak. Ha tehát ellenére rohan, csak az által sebezheti meg, hogy széles, kemény homlokával földre teríti, s fejét oldalt hajtva, szarva hegyével bökdösi. A pézsmasör nem tudja ellenét úgy szarv-hegyre kapni s a levegőbe dobni, mint például a mi bikánk szokta tenni.

Feltűnő igen hosszú sörénye, mely nyáron barna. Ez hátáról függ le két oldalán, s úgy néz ki, mint valami fekete posztó, melylyel a koporsókat szokták befödni. Sörénye a váll-ról és fejről és a hát előrészeről szép és nagy példányoknál néha egész a földig ér. A hátsó rész szőre kurtább, jöllehet ez is sörényforma hosszú. Nyáron át husa élvezhetlen, mert nagyon pézsmaszagú; télen át azonban az eszkimóknak gyakran szolgál eledelül, s az eszkimók elég bátrak, hogy egymagába járó pézsmasöröt megtámadjanak. Felingerlik, kövekkel dobálják, s ha a vadásznak nekimegy, hogy lete-ritse, akkor egy gyorsan félreugrik, s mialatt az állat mellette elrohan, lándzsáját annak oldalába szúrja, a mi nem épen könnyű dolog, mert hosszú sörénye alatt még igen vastag, bo-zontos, gyapjunemű szőre is van. Nyáron e gyapjunemű szőrt elveszti, és hogy az sörényéből annál könnyebben szabadul-jon, a földön hengergödzik az állat, minden tárgyhoz odadör-zsölödzik, azután megmegrázkodik.

Az eszkimók összegyűjtik e gyapjút, hogy vele ágya-i-kat, párnáikat tömjék. A hosszú szőrökből álarczokat készí-tenek a muskitók ellen; e muskitók a melegebb tájakon igen kíznók.

A pézsmasörnek mindig társa a jávorgím, azelőtt fö-lebb délre is ellátogatott, de a műveltebb tájaknak nem igen látszik kedvelni, s azért a legtávolabbi éjszakra vonult. Ez a legnagyobb szarvasnemű állat; különösen hosszú lábai van-nak s magasabb, mint a nagy ló. Sulyra nézve eléri a 12 má-zsát, sőt néha többet is nyom. Agancsa tulajdonképen két hatalmas lapátból áll, melyek hegyesen végződnek; az agan-csoknak alig van száruk; néha másfél rőf hosszúra és félrőf-nyi szélességre nőnek s egyetlen agancs gyakran 50 fontot nyom. A jávorgímnek nem igen van tetszetős alakja; nagy-sága és erejénél fogva eléggé félemlítő ellenség; a samojedok és eszkimók azonban mégis vadásznak reá; télen hócipőkön üzik, nyáron pedig befödött gödrökben lesik őket.

A farkasok, rókák és a szürke medve az ugyane fajú állatainktól, mondhatnók, csak a természetvizsgálóra nézve különböznek egymástól; de abban mindenesetre különböznek a miéinktől, hogy téli szőrük sokkal világosabb színű, mint a miéinké.

(Vége köv.)

Egy hét története.

Ápril 14-kén.

Pétervár és London versenyzése a rendőri koszoruért. — A pesti kapitányság érettségi bizonyítványa. — Császárfürdő és menekültek. — Gretchen és Mephisto. — A stagione napja kelőben, borura derű. — A királynő a színházi képezdében. — Jókai fogadtatása. — Kovács Mihály viszontagságai és szerencséje.

A pétervári rendőrség egyszer egy zsebvágót, kire folytonosan atyai gondja volt, elvesztett szem elől. Pár nap múlva azonban megtudta hollétét, irt a londoni rendőrségnek, jelentvén, hogy szemmel kísérik, mert Rzewuski a legnagyobb művészek egyike a zsebmetszés terén, s művészetét oly ügyesen űzi, hogy bár lesik s bár tett után előfogják, de rajtakapni még nem tudta rendőri kéz a másénak eltulajdonításában fáradhatlan buzgalmu férfit.

Es a pétervári rendőrfőnök, midőn a levelet aláírta, megelégedéssel nézte végig a sorokat, s kétszer is elolvasta, hogy „Rzewuski lakik London, Soho, 12, Greek Street.“ Mennyire fognak bámulni majd a londoni kollegák e rendkívüli szemfülességen, — gondolá s várta londoni collegái részéről az érettségi bizonyítványt.

Mennyire megdöbben azonban, mennyire lehullott magas eszéből, midőn a londoni rendőrség válaszából minden egyes betű gunyakazajjal hahotázva rá, azt mondá, hogy Rzewuski nem olyan híres és nem olyan tökéletes kifogástalan mester, mert első kilépte s első „fogása“ alkalmával lefűlelték a Haymarketen. Egyébiránt ez nem is a híres Rzewuski, ennek hamis utlevele van, ez tulajdonképen Komatoff, a tulajdonképeni Rzewuski ki sem mozdult Pétervárából, ott van álszakállal minden este a nagy opera előcsarnokában s valódi angol pick-pocket zsebmetsző ügyességével metszi le kis fogójával az óralánczokat.

Ezzel aztán nagy respectust öntött a pétervári rendőrségbe a londoni s magának szerzé meg amattól az érettségi bizonyítványt.

Valjon hányadik osztálybeli bizonyítványt szolgáltatna ki a két rendőrség a miénknek?

A pesti bünyenyítő törvényszék 1867-ben átír a pesti rendőrséghez, melyben jelenti, hogy X. és neje pesti lakosok, a hivatalos pecsétet megtörvén, miután e kihágásért fogságra ítéltettek, beszolgáltatandók a törvényszéknek, mely hollétüket nem tudja, miután szállást változtattak. „Nosza hajdu, menj vadászni!“ szól a rendőri rendelet, és keresik és keresik, keresik pedig tovább mint egy negyed évig, senki sem tudja hollétét s végre értesíti a rendőrség a bünyenyítő törvényszéket arról, hogy a keresettek nem találhatók.

Erre aztán vissza ír a bünyenyítőszék, hogy köszönjük szépen a szíves tudósítást, X. ur és neje már ki is állották a büntetést, egyébiránt ha a rendőrségnek dolga volna velük, itt laknak Pesten a város főutcájában, a v á c z i - u t c z á b a n.

Valjon milyen klasszikus bizonyítvány lenne ez a londonihoz képest?

Ez aztán valódi patriarchalis élet.

Ilyen szemfülesség mellett bizony-bizony alig hiszszük,

hogy feltalálta volna nyomát azon gerlepárnak, mely közelebből a császárfürdőbe ment turbékolni. A fiatal hölgy ugyanis odahagyva az atyai házat, Mars ótalmába veté magát s eltűnt.

Es mi történik? Az, hogy az atya megtudván leánya hollétét, haza hozá, a csábitót pedig, ki katonatiszt, kérdőre vonatá. Ez azonban eddigelé rendjén van. De valjon rendjén van-e az, hogy a szegény elcsábitott hölgy esetét oly körülményes leírással teszik közzé, mely csaknem annyi, mintha ujjal mutatnának rá! A tévedést, a ballépést jóvá lehet tenni, illetőleg ki lehet köszörülni a csorbát, de ha előre elégetjük a hidat, melyen visszavonulhasson, ha bélyeget ütünk rá, mely ismeretessé tegye, akkor magunk taszítjuk bele a hinárba.

Nem tudjuk, a rendőrség utján kelt-e e hir szárnyra, de az áll, hogy a lapokat ily uton nem egy esemény közlésére viszik rá lelkiismeretlen újsághajhászok, mely nem egyszer a családi élet szentélyébe tör be. A nyilvánosság közegei nem egyszer akaratlanul, sőt akaratjuk ellenére Mephistokká válnak, s a Gretchenek menthetetlenül buknak.

Az olasz Stagione Gretchene hétfőn este signora Pozzoni ugyancsak diadalt aratott. Mit első előadásával a „Favoritá“-ban rontott, hol a kitartóbb hangokhoz „reszkető“ organuma alkalmatlan vala, itt ugyancsak helyre hozá. Csak ugy áradott a sok taps, kihívás, mintha első előadásában nem is bukkott volna meg. Pedig nem lehet tagadni, hogy az első előadás ugyancsak rossz benyomást tett.

Tán ezuttal a megszokás segíté elő a hatást, tán épen az első föllépés sükertelensége.

Midőn az első előadáson megjelenénk, eltelve a roppant nagy várakozással, melyre a sok hűhó, fényes ígéretek s felcsigázott képzelünk jogositott, igen kellemetlen csalódás rántott le egünkől. Most azonban keveset várva és sokat találva, a jó hatás természetes vala.

Azt azonban semmi esetre sem lehet tagadni, hogy általánosságban is hasonlíthatatlanul sikerültebb vala Faust előadása, mint a „Kegyencznő“-é. Gretchen szerepét helyes felfogással, szabatosékkal és melegséggel ábrázolta signora Pozzoni. Különösen a fonódalban sükerülten eltalálta azon hangulatot, mely az első találkozás eseményeire tekintve vissza, az ábrándozóé, mig közben-közben félbehagyott dalát folytatja. Igen sükerült volt az ékszerek felpróbálása. Oly naiv csudálkozással, ártatlan tetszelgéssel, természetes mozdulattal foglalkozott éksze-reivel, mintha közönség nem is lett volna, mely őt hallgassa és nézze. A börtön-jelenetben pedig oly melegen s oly meghatott áhitattal és ihlettséggel énekelte a zsolozsmát, mely valóban alig hagyott kívánni valót.

Hát még Mephisto? Medini e szerepben nemcsak kitűnően énekelt, feledtetve mély hangjainak hiányát, hanem e mellett oly kitűnő előadással játszott, ugy átértette, átérezte szerepét, hogy bármely drámai előadásnak becsületére vált volna.

Az ünnepély jelenete kitűnően sükerült; de mindenkifölött a párbajt, mely a mi előadóinknál eddig hatás nélkül

++ (A városligeti fasor) valószínűleg meg fog hosszabbítani. Almay azon telek megvételeért folyamodott a városhoz, melyen előbb a Thalia-színház állott s ott nyári lakot szándékozik építeni szép kerttel. Egyuttal a lövöldének kijavitása is szóba jött a városnál, hogy azt is kertet lehessen átalakítani, s a fasort így egészen a király-utcáig meghosszabbítani. Maga a lövész-egylet sem ellenzi a tervet.

++ (Egy belga consortium) tervekkel ellátott ajánlatot nyújtott be Budaváros tanácsához. Céljuk a Sz.-Gellért-hegy egy részének elhordása által új városrészt alakítani, s a budai déli vaspályához egy boulevardyszerű utat vezetni. A consortium föltételei, hir szerint, igen előnyösek, s a társaság arra kötelezte magát, hogy az ajánlat elfogadásának esetében a szépítések és átalakításokat tizenöt év alatt véghez viszi.

++ (A terézvárosi választás) alkalmából Dembitz és Dolitzer aranyművesek a megválasztott képviselő iránti tiszteletük jeléül egy nehéz, új alaku és szépen dolgozott arany óraláncot készítettek s megkérték a képviselőt, hogy engedje meg, miszerint az ily alaku óraláncokat Jókai-láncoknak nevezhessék. Jókai Mór a kívánságra szívesen beleegyezett.

++ (Érdekes fölfedezést) tett a császárfürdői távirda-álmás főnöke: Swaben. E találmány által a léghajózás egészen új stadiumba lép. Swaben ur nevezetesen több évi tanulmányozás után oda tökéletesítette a légi utazást, hogy a léghajót egy archimedesi csavar segítségével, mely villanyosság által hozatik mozgásba, ezentúl bármely irányban is lehet kormányozni. E részben kitűnő tekintélyek, mint Paternmann Gothában s az „Areonautik Society“ Londonban nagy elismeréssel szólottak Swaben találmányáról s hozzá hízog sorokat intéztek; Swaben ur léghajójának teljes felszerelése 6000 frtba kerül s az több éven át használható. Az új találmányt egy angol — hir szerint — meg akarja vásárolni s katonai célokra fölhasználni. Sajnálók, ha e találmányt a határain kívül kellene Swaben urnak értékesíteni.

++ (A francia műkertészek,) kik most a deák-utczai Színházban telepedtek le, sok panaszra adtak okot. Kék rózsáik egyszerű piros virágot hajtottak; óriás földi epreik nem termettek még csak nagy gyümölcsöket sem; nagy szőlőfajaik közönségeseknek bizonyultak be, sat. Szóval: a képeknek, melyeket mutogatnak, a valóság nem igen felel meg.

++ (Károly, oláh hoszpodár, civillistája) sem látszik valami rendkívüli fényesnek. Nemrég egy Bukurestben tartozkodó éjszakkémet nagykereskedőt híván meg asztalához, midőn a fejedelem az ebéd kezdetén asztalkendőjét kiterítette, ennek közepén egy nagy lyuk látszott. „Így szolgálnak engem itt ki,“ mondá a fejedelem mosolyogva vendégének.

++ (Csalási kísérlet.) Henzel Ármin, volt fogadós, 2000 frtra biztosítani akarta életét a „Haza“ biztosító banknál, annál fogva a társulat orvosa megjelent H. szállásán, hol egy fiatal, ép, életerős ember vizsgáltatta meg magát, minél fogva a biztosítás megtörtént mult évi decemberben. — 15 nap előtt H. meghalt s mindeddig senki sem jelentkezett a 2000 frtéért. Ez a társulat előtt feltűnt; vizsgálatot indított s kitűnt, hogy H. fogadós már három év óta beteg volt s hogy az orvos által megvizsgált egyén H. nejének fivére, Eischeé János kőfaragó-legény volt. — A fenytő eljárás megindított.

++ (Rózsás napló.) Csekonics Margit grófkisasszonyt ifj. gr. Károlyi István jegyezte el s Károlyi Pálma grófkisasszonyt gróf Desseoffy, az akadémia elhunyt elnökének fia. — Zombory Pál mérnök f. hó 11-kén vezeté oltárhoz Suhayda Luiza kisasszonyt, Suhayda Ferencz, a pesti taka-

rékpenztár könyvvezetőjének kedves leányát. Az esküvő a belvárosi plebánia-templomban ment végbe.

++ (Halálozások.) Az alsó-fejérmegyei főbíró és törvényszéki elnök: Árkosy P. Lajos, mult hó 28-kán, életének 45-dik, másodszori boldog házasságának 10-dik évében, tüdőlobban meghalt. — E hó 7-kén temették el a 16 éves Reitter Matild kisasszonyt, az Unio-bank igazgatójának bájos leányát nagy részvét mellett. — Pestmegye egyik legrégibb tisztviselője: Nyáry Lajos főszámvevő, ki közel ötven évet töltött a megye szolgálatában, e hó 9-kén elhunyt. — B. Gerliczy Vince, cs. kir. kamarás, élete 78-dik évében f. hó 12-kén meghalt. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Ápril 15-kén.

Ápril 9-kén: „A makrancos hölgy,“ Shakespeare vigjátéka, 5 felv. — Ápril 10-kén: „Lammermoori Lucia,“ Donizetti operája, 3 felv. — Ápril 11-kén: „Galilei,“ Ponsard drámája, 3 felv. — Ápril 12-kén 3-dik olasz opera-előadásul: „Faust,“ Gounod operája, 5 felv. — Ápril 13-kán ugyanaz. — Ápril 14-kén: „Dolila,“ Feuillet Octave drámája, 3 felv. — Ápril 15-kén 5-dik olasz opera-előadásul: „A kegyencznő,“ Donizetti operája, 5 felv.

Budai népszínház.

Ápril 15-kén.

Ápril 9-, 12-, 14- és 15-kén a színház zárva volt. — Ápril 10-kén: „Fehér Othello,“ „A szerelmes levelek“ és „Süketnek kell lennie,“ 1 felvonásos vigjátékok. — Ápril 11-kén délutáni 4 órakor, Vinczné asszony rendezésével, első gyermekelőadásul: „Csalódások,“ vigjáték összevonva, 4 felv. Este 7 órakor: „Házasság gőzerővel,“ énekes vigjáték, 3 felv. — Ápril 13-kán általános kívánságra a gyermekelőadás másodszor.

Gazdasszonyoknak.

Piskóta-tekeres.

Végý fél font finomra tört czukrot és keverd habosra 12 tojás sárgával, végý hozzá 12 tojás fehérét, kemény hóvá verve, végý félfont finom lisztet könnyedén belé keverve. Egy vajjal kikent és lisztel behintett pléhre tedd két késfoknyi vastagságúra és süsd szép sárgára. Ha kisült, kend meg késfoknyi vastagon jó baraczk-befőzöttel, ujra tedd a sütőbe, hogy a tészta jól meglágyuljon és ha már könnyen hajtható, tekerd jó szorosra össze. Végý verj két tojás fehéréből kemény habot, keverj közé két kanálnyi tört czukrot és kend be vele a tekerest és tedd száradni a sütőbe, de vigyázz, hogy szép fehérén maradjon.

Piskóta-lapdacsok.

Készíts közönséges piskóta-tésztából kis puszedlikat, miután megsültek, kend meg finom befőzöttel és kettőt-kettőt boríts össze. Aztán végý csokoládét és czukrot egyenlő mértékben és főzd sűrűvé, miután megfőtt, keverj közé finom átszitált piskóta-morzst, annyit, hogy könnyű tésztává váljon, kenj meg jól egy pléhet vajjal, kezeidet is, oszd el a tésztát egyenlő kis részekre és a puszedliket vond be vele kezeid közt szép gömbölyűre, de gyorsan, mert a tészta megkeményedik és törekeny lesz; aztán mártogasd csokoládé jégbe kis drót fogóval, onnét nagyába vágott csokoládé közé, de mindezt nagyon gyorsan, mert a jég lefolyik hamar és szép formáját elvesztené.

H. Hermin.

Divattudósítás.

Ha valaha nehéz feladat volt a divattudósítóra nézve megjelölni azt, hogy mi az uralkodó divat, úgy jelenleg leginkább nyomja őt az a probléma, mert eltekintve a mostani viseleteken, azt lehetne mondani, hogy minden divatos. A kelmék között minden divatos, mert a mostani ruhakészítésre minden színű és mustrájú kelmét lehet alkalmazni, csak egy kis elmésség kell hozzá. Az elmésség pedig leginkább abban rejlik, hogy minél czifrább, minél furfangosabb legyen az összeállítás, olyannyira, hogy a szerényen gondolkodó elme eltévedjen rajta, a merészebb röptü pedig saját képzeletének megtestesülését lássa s ekkor az ekképen kiállított tárgy mindenesetre tetszést fog nyerni és a jelenleg uralkodó divatos cikkek sorába soroztatni.

Ez levén a mostani viseletnek hű interpretációját, megkísértjük most legalább az alapvonalakat rajzolni, melyeken ezen divatosságot létrehozni lehet.

Ha csíkos kelméből akarunk ruhát készíteni, kétféleképpen járhatunk el: először, úgy, hogy az egész ruhát egy és a tulajdon csíkos kelméből készítjük, magával a szövettel diszitve és pedig következőleg: a rövid szoknyára alól egy széles fodor jön, úgy kiszabva, hogy a csíkok rajta rézsut fusanak; a szoknyához jön egy laza derék, simán, minden dísz nélkül készítve, a derék és szoknya fölé pedig egy fichü, melynek eleje két lebbentyűben, hátsó része pedig közönséges paletó aljban végződik, melynek egy vagy két troussirozása lehet; a fichu egy öv által lesz a testhez szorítva, melyen hátul kisebb vagy nagyobb csokor van. Ebből állana az egész öltözet, melyhez tavaszi használatra, más felöltő nem kell, levén az egész úgy összeállítva, hogy egy tökéletes utcai öltözetet képez.

Ha csíkos szövetből másféle modor szerint akarunk egy öltözetet összeállítani, úgy a csíkos kelméből csak a szoknya lesz készítve és azon fölé egy kelméből, mely a csíkozottnak alapszínéhez alkalmazható, készítették a testhez álló paletó hosszú aljakkal, melyeken mindenféle troussirozások lehetnek.

Vannak azonkívül ruhaösszeállítások, hol a szoknyának eleje csíkos, hátsó része pedig sima kelméből van készítve, s ugyanazon sima szövetből jön hozzá egy tunique, mindenféle dudorokkal ellátva.

A sima, egyszínű szövetekből készült ruhák mind szoknyán, mind paletón gazdagon vannak apró fodrokkal és rüche-ekkel ellátva s azonkívül selyemrojtjal vagy atlaszszal lesznek diszitve.

Valamint szövetekre, úgy kész ruhákra nézve is Alter és Kiss divatcarnokát ajánlhatom leginkább és meg vagyok győződve, hogy minden igény ott legelőbb találand kielégítetést. Dusan, izletesen és válogatottan van ezen raktár szervezve mindenből, mit a divat és kézműipar bel- és külföldön létrehozott. Némi tájékoztatásul egyenéhány cikket s azoknak árait ig-tatom ide:

Kész tavaszi paletók könnyű posztókból: 16, 18, 20, 22, 24, 25, 28, 30 frton és feljebb.

Selyem-paletók 30 frttól kezdve 5 frttal feljebb minden áron fel 60 — 70 frtig bő és testhez álló formákban.

Bársony-paletók 65, 70, 80 és 90 frton bő formákban. Testhez állólag szabva, gazdag díszszel és mindenféle troussirozásokkal 90, 100, 120, 130 frton és feljebb 160 frtig.

Kész ruhák a legszebb, legujabb és legizletesebb összeállításban 25, 30, 35, 40, 45, 50, 60 frton és feljebb, azonkívül a nevezett kereskedés elkészítés végett is fogad ruhákat, melyek ép oly jutányosan mint divatszerűen el lesznek készítve.

Mai mellékletünk magyarázata.

Ezútal egy 7—8 éves leánykának való tavaszi felöltő szabásmintájával szolgálunk t. előfizetőinknek. Az első szám a felöltő elő részét, a második a hátrészt, a harmadik és negyedik pedig az ujjakat mutatják. Ezen felöltőt hátul és két oldalt fel kell troussirozni és oda aztán csokrokat alkalmazni vagy a felöltő szövetéből, vagy pedig hozzá illő selyem vagy bársonyszalagból. E felöltők könnyű szörkerméből vagy bársonyból készülnek, köröskörül skót szövettel befoglalva, vagy selyemrojtjal, tafota szegélyvel, fodorral, vagy beszövött selyemszalaggal diszitve.

Számrejtvény.

Duhek Vilától.

- 11, 10, 17. E nélkül ember soha se létezik;
- 5, 6, 13, 17. Ez borus időben igen sokszor vérzik;
- 16, 3. Egy szigetekskével mindenkor kedvesebb;
- 8, 15, 7, 5, 6, e. Ha theával van töltve, annál érdekesebb;

- 9, 3. Pajkos fiuk ezzel szeretnek dobálni;
- 5, 6, 18, 11. Télben ezen szeret mindenki sétálni;
- 9, 13, 6. Ez véd télen-nyáron az elemek ellen;
- 5, 3. Elmellőzhetetlen minden eledelben;
- 2, 7, 17, 10, 15, 6. Oly víznél találod, hol hid nem létezik;
- 18, 8, 5. Ez többnyire csak fenyőfából dolgozik;
- 5, 6, 7, 11. A kovács e nélkül épen nem dolgozhat;
- 19, 18, 5, 6. Menyegző nála nélkül nem alakulhat;
- 17, 18, 8, 6. Egy püspöki város Pestnek közelében;
- 17, 14, 1. Ily kedélyvel részesülsz soknak kedvében;
- 1, 12, 18, 5, 6. Tavalji hadjárat sokaknak ezt hozott;
- 4, 3, 2, 2, 18, 15. Sivatagokban ezt ritkán találhatod;
- 1—19. Magyarországnak ez volt egy nagy és hű fia,
- Halálát a nemzet még ma is gyászolja.
- Megfejtési határidő: május 16-dika.

A f. é. 12-dik számban közlött számrejtvény értelme: „Szegény ember dolga csupa komédia.“ Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Szluha Mariska, Buday Ilon, Nagy Tekla, Bodnár Anna, Pospischel Emma, Fischer Sarolta, Fehérpataky Eleonóra, Maróthy Helén, Fodor Nina, Rácz Mariska, Ferenczy Mária, Kazay Gizella, Czegléd Antónia, Bauer Mariska, Szakáll Panni, Kovács Lajosné Vargha Emilia, Lóbor Szikra Ilma, Schwarcz Éva, Spitz Sarolta, Reményfy Ilka, Belbe Jánosné, Radó Emma, Falvay Flóra, Rácz Mihálykócsics Apollónia, Dely Mariska, Basilides nővérek, Tell Mari, Benedekovics Róza, Szántó Julia, Dukai Takács Luiza, Deze Gyuláné, Székács Vilma és Emma, Orbán Paulin, Vályi Lajosné szül. Sándor Szidónia, Szentimrey Acház Berta, Simonchich Berta, Heller Ilka és Berta, Kolosi Viktória, Szluha Mariska, Fenczik Eugénne Vassócsik Mária, Buczkó Thuróczy Antónia, Stern Rozália, Bakos Lila, Hunyadi Karolin, Soltész Petronella, Malachovszky Béláné, Nádosy Anna, Novák Zsófia, Záhony Adél, Roxer Anna és Alvina, Dubányi Róza, Simko Julia, Hauszner Laura, Farkas Emma, Szabó Kálmánné, Petravich Luiza, Pásztyi Danielovich Emilia, Szántay Vilma, Kubinyi Zsigmondné, Kenessey Biró Magdolna, Perger Izabella, Sánta Laura, Stenczinger Lina, Krób Róza, Abkárovs Erzsike, Szepessy Róza, Marosy Emilia és Hermina, Telendy Eliz, Pozsgay Clementine, Zadubán Beke Ágnes, Lázár Etelka Lázár Pálné, Vitélyos Gergelyné, Fülöp Karolina, Rutkay Ilona, Tárczay Teréz, Birkl Havranek Mari, Rosenfeld Julia, Nagy Krisztin, Weiszbrunn Francziska.

A 11-dik számban közlött rejtvény megfejtését utólag beküldték:

Vitélyos Gergelyné, Szentimrey Acház Berta, Tárczay Teréz, Molnár Zsuzsi és Anna, Sissovs Mari.

A jelen havi dijsorsolás alkalmával következő t. rejtvényfejtők lettek díjnyertesek:

- 1) Sánta Laura: „Anyák biene,“ Tóvölgyi Titusz regénye, 4 kötet.
- 2) Tell Mari: „Türr István,“ regényes korrajz, 2 kötet.
- 3) Fülöp Karolina: „Világos hőse,“ Szokoly Viktoról, 1 kötet.
- 4) Molnár Zsuzsi és Anna: „Rajzok és vázlatok,“ Gyulay Páltól, 2 kötet.

A nyerevények — szives üdvözlőtem mellett — postára vannak adva.

Tartalom.

Az ötödik elem, Munkácsi Bélától. — Egy kis leánynak, Cserkessz Gyulától. — Árny és fény, Irmeitől. — Oh lányka, hogyha értenél, Pokorny Jenőtől. — A sok „ha,“ Felek Józseftől. — Az éjszaki vidék állatai. (Folyt.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdaszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora. — A havi sorsolás eredménye.

A borítékon: Heti naptár. — Fővárosi és vidéki hírek. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: tavaszi felöltő szabásmintája 7—8 éves leánykák számára.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

maradt, valódi tanulmánynyal és igen sikerülten kerekíté ki. Azon ügyesség, melylyel az illuziót kiegészíté, midőn folytonosan Faust háta mögött rejtőzve, alig-alig látá a közönség a kardot, melylyel védené ellenének kardját felüté s végre leszurta, megtestesíté a költő felfogását, s a mesés „látatlan védő” segélyét a néző előtt kellő alakjában és mégis kellő tevékenységben mutatá be.

Ha Anastasiba egy kis melegséget, egy kis olasz tüzet lehetett volna önteni, róla is csak elismeréssel szólhatnánk.

Van azonban az előadásnak egy kis bántó komikuma, s ez a kétféle nyelv. Ha a karok a „Kegyencznő”-ben egészen olaszul énekelnek, tán nem kívánunk sokat, ha a recitativákban az együtt váltott néhány szót például Kaczvinszky is olaszul énekelné. A karokat felesleges fáradság lenne az olasz szöveggel kinozni.

A színház egészen telve volt, s a közönség bőven bánt a megérdemlett tapsokkal.

Azt hiszszük, hogy bár kissé méreg-drága, mégis lesz haszna az olasz staggionének. Medini, Pandolfini mindenesetre jó minták, helybeli énekeseink, de különösen a színházi képezde növendékei számára, kiket épen előtte való napon tüntetett ki látogatásával a királyné.

Vasárnap délből 12 órakor állt meg az udvari kocszi az újvilág-utcában, a nemzeti színház képezdjének szállása előtt. Az utcát nagy, szép tömeg állta el. A kapu alja szőnyeggel borítva, diszes növényzettel s a királyné mellszobrával ékeskedett. Lehmann leleményességét valóban kitünteté itt is. Igen ügyesen s kevésből sokat mutatva, diszité a bejárást, vörös függőnyvel zárva el az udvar hátrészét, kék-fehérral a lépcsőt és a folyosót, s virágokkal ékítve és kellőleg átalakítva a kis színpadot.

A királynét lelkes éljenzéssel üdvözlék megérkeztek a körülállók; előtte a kocsiból Eötvös báróné szállt ki, s csakhamar főudvarmestere: Nopcsa báró lépett közelébe. A kapu alján id. Ráday Gedeon gróf fogadta és Festetich Leo gróf haladt elől a lépcsőzeten fel. A rövid előadással elégtelen távozott haza tisztelve szerető, ragaszkodó népe éljen-kiséretei közt a bájos királyné, délután Jókait fogadandó.

Ő Felsége a belső termekben fogadta Jókait, ki így szóla:

„Felséges királyné asszonyom! az a legmagasabb érdekelttség, melylyel Felséged utóbbi regényem iránt hozzám kérdést intézni kegyeskedett, buzditott a legmagasabb kegy kikérésére, miszerint művemet megjelenése után Felségednek hódolatteljesen átnyujthassam. Fogadja Felséged e könyvet mint hálám emléket hazánkra, nemzetünkre és irodalmunkra árasztott királyi jóvoltáért; mint tanujelét azon boldogabb korszak közérzetének, melyben a „Patrona Hungariae” nemcsak hazánk zászlóiról tekint le némán felénk, de közöttünk jár, velünk érez és szíveinkhez beszél. Az ég tartsa meg Felségedet és királyi családját nekünk, a mint ezért minden hű alattvalója bizony imádkozik.”

— Igen köszönöm e szép regényt, — felelé szívélyesen a királyné, — egy példányt a német fordításból már elküldtem nővéremnek; úgy hiszem, jól van fordítva, — tevő utána, hivatkozva tavalyi beszélgetésére, mely e munkára vonatkozott. — Azonnal hozzá fogok olvasásához, — folytatá, megnézve a könyvet s kedvesen lepetve meg azon, hogy a könyv úgy van bekötve, mint többi könyvei. — Látta ön már kis leányomat? — kérdé azután, midőn a kis Mária Valéria főhercegnőt a termen keresztül viték, s Jókait azon megjegyzésére, hogy a

hercegnő mily virító egészségben van, — a budai lég nagyon jól tesz gyermekeimnek, — viszonzá a királyné, s azután még néhány kérdést intézve jelen irodalmi munkásságáról, kegyteljesen bocsátá el Jókait.

Kedden délután újabb elfogadás volt ő Felségénél.

Kovács Mihály jeles festész hazánkfiát azon kitüntetés érte, hogy a királynő arcképének bevégzéséhez ült. E képnek sajtósági története van.

Kovács Mihályt megbizta Temesvár városa, a királyi pár nagy álló képeinek elkészítésével. Kovács megszerzé a szükséges fényképeket s nagy és gondos tanulmánynyal elkészíté a két nagy művet. Azonban az arczszin tanulmányozására természet után nem volt módja. Kihallgatásért pedig csupán ez okból nem bátorzkodott folyamodni.

Eljárt tehát az őszi lóversenyekre, de szerencsétlenségére soha sem juthatott oly pontra, honnan ő Felségüket megláthatta volna. Elment a színházba, de mindig olyankor vitte oda végzete, mikor az udvar, bár várták; nem jelent meg.

Kétségbeesve már le is mondott arról, hogy célját elérhesse; sajtósági végzetének azonban, úgy látszik, hire ment Budára, mert egyszerre és egészen váratlanul látogatásra igérkezik gróf Andrássy Gyula miniszterelnök és neje a képek megtekintése végett. El is mentek, megnézték és megelégedésüket nyilvánítván, alkalmasint eszközösükre Kovács Mihályt ő Felsége udvarmestere a képpel együtt Budára rendelte, miután ő Felsége kijelenté, hogy ülni fog a képhez.

Képzeltetni a művész elragadtatását a boszantó előzmények ily váratlan, s ily fényes átalakulása után.

Meg is jelent tegnap s az angyali jósaú királynő, bár a gödöllői lovaglás kifárasztá, igen rövid pihenés után lebilincselő szépségében s igéző nyájassággal megjelent a teremben, hol a kép fel vala állítva s utánzóhatlan kedvességgel megkérde: hová álljon és hogy álljon?

A művészre már szerencsésének érzete roppantul izgatónak hatott; de midőn a felséges alakot kedves mosolyával, pompás és jó izlésű fehér nehéz selyemruhájában megjelenni látá, a mosolygó ajak szívjóssággal s gyönyörű magyar beszédével megszólalt, alig hogy el nem ejté ecsetét s ámultában és elragadtatásban alig tudá vezetni azt ott, hol máskor gyakorlott keze oly biztosan vontá vonásait. E nap emléke szívében örök és legboldogabb leend.

M—k.

Budapesti hírvivő.

++ (Udvari hírek.) A „Chanteurs Languedocues” francia daltársulat vasárnap d. u. a budai várpalotában mutatta be magát ő felségeik előtt, kik legmagasabb megelégedésüket fejezik ki a társulat működése felett. Ez előadás befejezése után, esti fél tizkor a király gr. Bellegarde főhadsegéde és Braun lovag kabinetigazgató kíséretében Bécsbe utazott. A várpalotában a budai hatóság és a vár lelkészi személyzete tették bucsu-tisztelgésüket. — A király folyó hó 17-kén az országgyűlés megnyitására visszatér. — Azon hírt, mintha a király Erdélybe készülne utazni, bécsi lapok aaptalannak mondják. — Hétfőn délután a királynő a Hermina-kápolnától Gödöllőre lovagolt s az éjet ott töltötte; kedden reggel ismét visszatért Budára. — Csütörtökön délből a felséges asszony a pesti bölcsődét szerencsétlenné látogatásával. Az intézet bizottmányi hölgyein kívül nagy közönség jelent meg a látogatáson s különösen az előkelő körök hölgyei közül jelentek meg számosan.

A királyné a legnagyobb nyájassággal társalgott a hölgyekkel és nagy érdeklődéssel szemlélte az intézet berendezését. — Mária Valéria főhercegnőnek első születésnapja f. ápril hó 22-kén fog a királyi családban ünnepeltetni; egy kis pontyot kapott, melyen egy kosárban lovagló sétákat tétetnek vele a várkertben. — Rudolf koronaherceg és Gizella főhercegnő — egy bécsi tudósítás szerint, — e hó végével néhány napra Gödöllőre mennek.

++ (A belga királynéhez,) a testvérfővárosok hatósága, a trónörökös elhunyt alkalmából részvétnyilatkozatot intézett. E részvétnyilatkozatra a belga királyné most megérkezett sajtókezelő válasza következőleg hangzik: „Pestváros tekintetes tanácsához! Ámbár a vigaszt e világon nem lelheti a történet anyai szíve, midőn az isteni gondviselés szent akaratja kedves gyermekétől fosztá meg; mégis enyhítőleg hat rá, ha az őszinte részvét szavai épen onnan kelnek, hová a honszeretet boldog emlékei kötve tartják. Legyenek meggyőződve Pestvárosának polgárai forró hálám őszinte fogadmányáról és hű ragaszkodásomról, melylyel váltig maradok Bruxellben, márczius 20-kán, 1869. Jóakarójuk: Mária Henrietta.“ A levél magyar nyelven van fogalmazva.

++ (Bük Zsigmond özvegye,) Sebe Terézia urnő, ki a miskolci árpáda alapítására 6000 frtot adományozott s ez összeget nemsokára 100 frt újabb alapítvánnyal bővítette, most újabban az árvaház alaptőkéjére 203 frt 87 krt s legújabbán, ápril 1-én, ugyane célra 1000 frtot adott.

++ (Néhai Fáy Gusztávnak,) a „Kamilla“ és „Fiesco“ című eredeti dalművek szerzőjének egy tisztelője, f. hó 2-kán kelt névtelen levelében 6 darab 1868-dik évi veretű magyar aranyat küldött a nemzeti színház intendánsához a „Kamilla“ első előadásának évfordulójára (ápril 4.) és annak emlékére, azon kéressel, hogy abból két darabot a nemzeti színházi nyugdíjintézet, 2 darabot a színházi segélypénztár és 2 darabot az írói segélyegylet pénztárába juttasson. A küldeményt a t. ajándékozó óhajta szerint elosztván, a névtelen jótevőnek a nyilvánosság útján mond hálás köszönetet a nemzeti színház intendánsa.

++ (Imrefi János) tehetséges fiatal költő egy kötet versére hirdet előfizetést. Minden hosszas dicséret és ajánlgatás helyett figyelmeztetjük olvasóinkat szerző azon költeményeire, melyek két év óta lapunkban megjelentek. Jövő számunk szintén tőle hoz egy sikerült költeményt. Hölgyeink tehát bizonynyal figyelemre fogják méltatni Imrefi ur előfizetési fölhevését. Előfizetési díj 1 frt, aranyos diszkötésben 2 frt. Az előfizetési díj szerző neve alatt az első magyar egyesült könyvnyomdának (Pest, 3 korona-utca 18-dik sz. a.) küldendő. A díszesen kiállítandó mű május közepén meg fog jelenni.

++ (A Corvina-társulat) tiszteletbeli elnökévé Türr Istvánt választák, s a társulat körül szerzett érdemeiért — Szilágyi Virgil indítványára — jegyzőkönyvileg szavaznak neki köszönetet. A választmány tagjai lettek: Szilágyi Virgil, ifj. Ullmann Károly, Jellinek Mór, Petényi Ottó, gr. Teleky Miksa, gr. Eszterházy Pál, Ivánka Imre, Ormody Bertalan, Vogel Péter, Noséda Gyula, Sámson Sándor és Csanak József. Oly férfiak, kik e könyvkiadó-társulat ügyeit bizonyára a legjobban fogják vezetni. A népkönyvtár szerkesztőit közelebb választják meg.

++ (Az akadémia) ez évi, ápril 13-kán tartott nagy-gyűlése nyelvtudományi osztálya csak egy művet jutalmazott 40 arannyal, mely az „igeidők, módok mikénti használatáról“ szól. Szerzője: Szarvas Gábor. — A történeti osztály nagy

jutalmát (200 arany) Horváth Mihály „Magyarország történelmének“ IV.—VI. kötete kapta, mint a maga nemében nagybecsű és páratlan munka. — Az 50 arany Marczibányi-díjat Nagy Iván „Magyarország családjai“-val nyerte el. A Gorove-díjra „Magyarország czimere és színei“ egy pályamű érkezett, melyet jutalomra ajánlottak. Szerzője Janesik (Ivánfi) Ede.

++ (A pápa) ápril 11-kén ünnepelte Rómában pappá szenteltetése ötven éves jubileumát. Ez alkalomból sok küldöttség és péterfillér vándorolt Rómába. Az osztrák küldöttségben a következő osztrákok vettek részt: Sennyey Pál báró, egy ifju gr. Apponyi, Blome gr., Thun Leo gr., Hohenlohe hg, Berlichingen gr., Schwarzenberg és Windischgrätz hgek, Stillfried báró stb. A pápa ápril 11-kén fogadta őket és kegyelmesen megengedte, hogy a lábát megcsókolják. A pápa nyakán a Magyarországból küldött drága keresztet viselte s olaszul beszélt. Később a pápa az erkélyre lépett s áldását adta a piaczon összegyűlt népségre. Másnap az Ignác-templomban kardinalis benedictiót és pápai bünelengedést adott minden ott megjeleneteknek és pedig hét esztendőre.

++ (A pesti német református presbyterium,) melynek eddig nincs temploma és isteni-tiszteletét csak bérházban tartja, folyamodott a városhoz, hogy az engedne neki át egy telket, melyre templomot építhessen. A mint halljuk, a város e kérelmet teljesítendő, az újépület mögött fekvő telkek egyikét szándékozik a nevezett presbyteriumnak átadni.

++ (Jókainé asszonyhoz,) ki ujlag kijelenté visszavonulási szándékát, a nemzeti színház igazgatósága levelet intézett, melyben fölkeri, hogy ne válják meg a színházról, melynek megnyílása óta egyik fődísz és büszkesége volt, és ha csakugyan visszalépne, legalább néhány bucsujátékban adjon alkalmat mind a színházi személyzetnek, mind a közönségnek, hogy kifejezhessék iránta legmélyebb tiszteletüket. A válaszból eddig még nem értesültünk.

++ (A kereskedő ifjak dalestélye) szombaton nagy számú és díszes közönség részvétele mellett ment végbe. A programnak két érdekes része: az „Ördög és angyal“ szavalata Dulka Sarolta k. a. nővérenek véletlen bekövetkezett halála miatti gyásza, s a „Bucsu“ Fridvalszky ur betegsége miatt elmaradt. Ez utóbbit illetőleg azonban kárpótoltva lett a közönség Igersits Katinka k. a. csinos szólója által. Most is azonban legérdekesebb részét képezte a kereskedő ifjak női estélyének a műsorozatot követő táncz, mely kedélyesen folyt reggeli 4 óráig. A közönség részvétele s az első estélynek sikere után ítélve, a kereskedelmi ifjak által rendezendő többi dalestélynek is a legszebb jövőt jósolhatjuk.

++ (Liszt Ferencz) pesti hangversenyei e hó 26-dik és 30-dik napjain lesznek a vigardában. Részt vesznek benne a zenede, zenekedvelőegylet, a budai ének-akadémia és a philharmoniai társulat tagjai. Tán a budai dalárda is. Előadják a „Koronázási misét,“ (új offertóriummal,) a „Dante-symphoniát,“ a „Hungária“ című nagy zenekölteményt s a férfi karokra írt „Harczi-dalokat.“

++ (A városi gazdasági bizottmánynak) szándékában van odahatni, hogy a koronázási domb, mely a viszály és alkotmánytalanság egy hosszú korszaka bukásának emlékeül áll itt, megőriztessék a kegyeletnek. Oly indítványokkal fog eléállni, melyek folytán valódi díszére fog szolgálni a domb a térnek. Miután a város egyszer már elhatározta a széthordást és minden határozat csak 3 hónap lefolyása után dönthető meg, a bizottmány ellenindítványát csak két hónap múlva fogja behozni.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 forint, félévre 6 forint, egész évre 12 forint. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer hasábozott sorért 8 kr.

17. SZ.

Ápril 25-ken.

1869.

Havonkénti színezett dí-

vatképpel. minden szükséges
hímzetrájszokkal. Évenként két tör-
ténelmi műlap és tíz kötet könyv-
melléklettel.

A könyvek megfizetése egész-, a műlap meg-
fizetése félévi járatási költséget foglal
magában a lap irányában.

Sok ember azt hi-
szí, hogy midőn a
játékonyság erényét
gyakorolja, csak má-
sokkal tesz jót; pedig
nem úgy van; mert
sokkal nagyobb jót
tesz azáltal önönma-
gával, mint azzal, a
ki irányában a játé-
konyságot gyako-
rolja.

Mi az, a mi az
embert e földön bol-
doggá tenni képes?
Mi képes szívében
megóvni a fiatal-
ság tavaszát, arczán
megóvni a szelid
nyájasság vonzó bá-
jait és fenntartani a
kölesönös érdeklődés
édes kötelékeit maga
és az emberiség közt
késő vénségeig?

Nem más az, mint
a szeretet. Ez a
tulajdon teszi az em-
bert igazán Isten ha-

Báró Gerliczy Vincéné.

sonképévé, teszi őt
igazán emberré. Bár-
milyen magas polcz-
ra emelkedjék vala-
ki ész, tehetség vagy
a szerencse szeszé-
lyei által, igazán
nagyinak csak any-
nyiban fog elismer-
tetni, a mennyiben
szeretni tudott. Sze-
retet nélkül magas-
sága csak olyan,
mint a földé, a mely
minél magasabbra
emelkedik, annál ko-
párabb és ridegebb.
Messze földre lát-
szik, de az élet, a
virulat messzire hu-
zakodnak el tőle.
Még a források is,
melyek belőle fakad-
nak, nem hozzá fut-
nak, hanem sietnek
el tőle, alá a völgybe,
be az életbe, a szere-
tet ölébe. A ki nem
szeret, az viszont

sem szeretettik. — És ha ez általában áll, mennyivel inkább áll a nőre nézve, a kinek a szeretet nem csupán erény, hanem hivatás. Ebben különbözik a férfi hivatása a nőétől. A férfi szeretete közvetve, a nőé közvetlenül kell hogy nyilatkozzék. A férfitől nagy tetteket, a nőtől szép tetteket követel a világ. A férfi szeretete ész és erőben nyilatkozik, a nő szeretete csupán csak a szív által. Azért foglalnak el ferde állást azon nők, a kik tisztán észbeli dolgokba, a milyen a politika, beleelegetnek. Ilyen dolgokban nagyon szomoru szerepe van a szeretetnek; mert ezek körül nem a szív, hanem az érdekek és indulatok viszik a vezéri szót. Maguk a nagy államférfiak is nevetségesnek tartják a szív politikáját, hogy ne tartaná tehát a világ nevetségesnek a politikus asszonyokat? A nő hazaszeretete is csak nő szeretete lehet, a női szeretet pedig soha sem az utcán ténfereg, mert az még a ruha szegélyét is óvja a besározástól.

A női szeretet csak a jótékonytságban találhatja hű kifejezését. Mint hitves, mint anya, mint honleány egyiránt csakis ily uton tartozik ő bevallani szeretetét, mert ez az ő hivatása, az ő hitvallása. A mely nő nem tettekkal igazolja az ő szeretetét, az olyan, mint az az ember, a ki sokat jár templomba, hanem egyebet nem tesz, mint hogy imádkozik. Nem igen telik ilyenben Istennek kedve.

Vannak nők, a kik férjük iránti szeretetüket azzal vélik kitüntethetni, hogy örökké szóval vallják azt neki, örökké nyakán szeretnének csüngen, csókjaikkal elhalmozni, és az ilyen nők leghamarabb válnak terhére férjüknek. Honnan van ez?

Hasonlóképp vannak anyák, a kik gyermekük iránti szeretetüket az által vélik előtüntethetni, hogy örökké cifrálgatják, kényeztetik, minden szeszélyét kielégítik, és mikor az ilyen gyermek felnő, az anya fájdalommal tapasztalja, hogy gyermekük nem szereti őt. Honnan van ez?

Egyszerűen onnan, hogy az ilyen nő nem a jó által ügyekszik feltüntetni szeretetét. Az a csók és ölelés korántsem olyan szereteti bizonyíték a férjre nézve, mint ha szemmel láthatja, hogy neje az ő belső világát a szívben épugy, mint a családi körben, derültté ügyekszik tenni számára. Egy elűzött gond, egy lelkéről leemelt teher sokkal erősebben ragasztja szívét neje szívéhez a nem idején levő csóközön és nyakbacsimbajkodásnál.

És hasonlóképp a gyermekszív csak akkor óvja meg hűségesen szentséges szeretetét szülője iránt, ha ez jóságának emlékeit ojtotta belé. Az örökös cifrálgatás és kényeztetés elrontja a gyermeket és mikor ez felnő, nem segíthet már magán, szívig benn van a hibákban, és ő tudja, hogy el van rontva és szülőjét okolja érte: szülője könnyelműségét, jóság nélküli oktan szeretetét.

Mert nem kell ám hinni, hogy a rossz ember nem tudja, hogy rossz; tudja jól, de mert nem bír már magán segíteni, azokra hárítja a felelősséget, a kik romlásának okozói voltak, az ember a társadalomra, a gyermek szülőire.

Pedig milyen borzasztó ezekre nézve az a gondolat! Nem elég, hogy tapasztalniuk kell gyermekük roszaságát, még a felelősséget érte is nekik kell viselni! A halál nem olyan kínos, mint ez a gondolat.

És mindez onnan van, mert az ilyen szüle a jóságban nem gyakorolta magát. Mert nem elég szépen érezni, szépen cselekedni is kell tudni, cselekedni pedig csak gyakorlat útján lehet kitartóan. Ismertem én sok olyan embert, a kik halhatatlan himnuszokban dicsőítették az erényt, olyan gazdagok

voltak szép érzésekben, és az életben mégis egy igazi jó tett nem telt ki tőlük. Mert többet gyakorolták magukat himnuszok zengetésében, mint a jót-tevésben.

Azért teszen nagyobb jót önönmagával, mint másokkal, a ki a jótékonytságban gyakorolja magát. Ébren tartja szívében a szeretetet és gyakorolja magát a szeretetnek tettleges nyilvánításában. Az az egy krajczár, a mit a szegénynek ad, ha úgy adja, a mint kell, ép olyan győzelem a szívben lappangó rossz indulatok felett, mint ha száz forintot adna. Sokan hitetlenül csóválják fejüket ez állításra, de a ki a szív mélyébe tekintett, az tudja, hogy ez úgy van. Nagyobb jótékonytságra csak nagyobb képesség kell, de az akarat kicsinél-nagynál ugyanaz és a ki kicsiben nem gyakorolja magát, az kicsire sem képes, és hogy a jótékonytságra valóban képesek legyünk, idegeneken kell azt gyakorolnunk; mert csakis akkor fogjuk azt a miénken is igazán, azaz tisztán, önzetlenül gyakorolni, különben nem.

Azért telik nekem édes örömöm, valahányszor egy igazi jótékony lelket mutathatok be hölgyeinknek.

Ilyen jótékony lélek báró Gerliczy Vinczéné, a budai jótékony nőegyesület elnöke.

Báró Gerliczy Vinczéné, szül. Sztánkovánszky Erzsébet, Tolnamegyében, Kajdács helységben született. Bátyja Sztánkovánszky Imre, Tolnamegye főispánja. Több mint 20 éve, hogy e nő a pesti jótékony nőegyesület tagja, a mivel azt akarom mondani, hogy a mi jót a magánéletben husz év óta gyakorol, arról itt, a nyilvánosságban, nem szólhatok. Azért csak három mozzanatot említek föl jó szívéről: a muzeum számára igen diszes szekrényeket készített a régiség-tár számára, azon fákából, melyeket férjével együtt ültettek; a pesti nőegylet szemgyógy-intézete javára 1000 frtot adakozott; a koronázás alkalmával budai kertjébe készített állvány-ülésekből bejött 1200 frtot szintén a pesti nőegyletnek adakozta. Adjon Isten neki hosszú életet, a hazának pedig sok ilyen nőt.

Emilia.

Elhervadni...

Imréné Janostól.

Elhervadni könnyű a virágnak,
Ha már nyílt egy tavaszon által;
Ha izlelte a kis méhe csókját,
S szomját oltá a regg harmatával.
Beolvadni könnyű a pataknak
A tengerbe. — ide vivén utja, —
Ha a pályát, a mely rá volt mérve,
Nefejejtsek s vadrózsák közt futja.
Lohullani könnyű a csillagnak,
Ha már egyszer ott volt a magasban;
Ha már látott maga fölött mindent,
S látta azt is, a mi itt alant van.

De ha bensőnk egy nagy tündérország,
A lét minden gyönyörével telve,
S nincsen senki, ki e tenger kincséhez
Édes vágygyal közeledni merne;
Ha érzelmink gyöngyeit, virágit
Hordoznunk kell kobelünkbe zárva,
És nincs senki, kinek odatűzzük
Selyemfürtű, kedves homlokára;
Midőn nincs lény, kinek elmondhatnánk:
E világ itt legyen most sajátod,
Melybe ajkid édes lehelése
Örök életet, örök virulást hoz;

Midőn szívünk — ez ország királya —
Megőrül az iszonya magányban,
S némán nézi, hogy körülte mindűtt
Pusztulás és lassu hervadás van;
Ha keblünkben ily világot hordunk,
A mely tűzként önmagát emésztí,
Akkor úgy fáj, oly nehéz meghalni,
Nehéz halni — s még nehezebb élni.

Árny és fény.

Novella.

I r m e i t ő l .

(Folytatás.)

— Miért vettem el tehát önt? — kérde újból Iván s hangjába a fájdalmas kijózanodás egy lágy vonása vegyült, — nem felel? Kimondjam helyette e szót: érdekből, nemde? Ah, asszonyom! e tekintetben még a védelmet is gyalázatnak tartanám. Atyja felvilágosítást adhat önnek; de megvallom, hibáztam; talán bűnös is vagyok; szerelemből, mely vakká, bizalmatlanná tett. Féltem az ön szíve hajlamait vizsgálni, féltem, hogy az eredmény talán nem lenne kedvező rám nézve. Önző valék, de szerelmem tett azzá, s ez talán még mentség lehetne számomra, ha nem is igazol; hitem, hogy megnyerendem rokonszenvét.

— Ön félreértette a száműzött iránti részvétet.

Iván a légbe akart fogódzni e szavak hallatára.

— Elég, asszonyom, — mondá, — látom, hogy ön gyűlöl.

— Én nem tudok gyűlölni, csak a gyűlöletet . . .

S érzelmei elragadák a szegény nőt; könnyek közt borult férje elé.

— Ön tehát mást szeret, asszonyom; keljen fel.

— Igen, szeretek, s nem tudom őt feledni, ki számomra egy szebb jövő álmait valósíttatá meg. Nem tudtam ellenszegülni atyám kérve parancsoló szavának, ki, nem tudom, miért, ragaszkodik önhez annyira. Kezemet nyújtám önnek. Hittem, képes leendek inkább meghalni, s a válságos pillanatnál elgyengült akaratom; de ön uram, nem fog visszaélni helyzetemmel, nem fog megfosztani kedvesem emléktől.

— Asszonyom, én az ön érzelmeit tiszteletben tartom; szerelmet koldulni, vagy mások érzelmein erőszakot követni el, mindig megvetésre méltónak tartottam; én önt fölmentem esküje alól; legyen szabad; csak arra kérem, hogy nevemet, melyet a világ előtt most már visel, tisztán megőrizze.

S meghajtotta magát és betántorgott szobájába; a rozszant régi karszékbe esett; szeme lélektelenül meredt a komor férfi arczképére, melynek szomorú vonásai most Iván ajkai körül jelentek meg.

Ott állott az öreg Mirsievics is. Mintha a képről olvasott volna. Azután lenézett a földre. Ajkai imát mormoltak.

* * *

Elbeszélésünk érdekében visszavezetjük a tisztelt olvasót régiebb eseményekhez.

Ivanovszky Péter és idősb fia, János, 1830-ban estek el Varsó védelmében. Az ifjabb fiú, Iván, Kolyska alatt harczolt Rott ellen s a satanowi szerencsétlen ütközet után osztrák földre menekült. Vagyona elkoboztatott. Onnan Párisba ment, hol Mickievicset kereste fel.

Mindenki tudja, hogy Mickievics hazája végromlása feletti bánatában melakórba esett. Mystikus tanokat kezdett

hirdetni. Honfitársai s velük sok más nagy kört képeztek körüle s lesték ajkáról az ihlettség szavát, melylyel behatni vélt az Istenség és a teremtes titkába, mint egykor Kepler a Sphaerák zenéjébe. Ivanovszky is a körhez tartozott, rajongó reményekkel áltatá kipusztult szívét s belemerült Mickievics igéjébe, mely az emberiség átalakulását s második megváltását hirdette.

Mickievics hire csakhamar egész Európát betölté s hallgatói száma hatalmas sokaságra nőtte ki magát, miáltal a lengyel száműzöttek széles ismeretségre tettek szert. Ivanovszky is akadt egy rokonkebelre Saint-Luceban.

Ez bemutatta őt nem sokára családjának egy estélyen. A családi élet kedves varázsa meghatotta Ivanovszky sivár keblét. Magányos élete, melyet eddig oly féltékenyen őrzött, szemben a családiassággal, oly üres, tartalom nélkülinek tűnt fel. Atyja végszavait juttatá ez többször eszébe: „Igyekezze boldogabb lenni, mint én valék.”

Az öreg Saint-Luce hetenkint kétszer adott estélyt. Az illatos thea köré gyűltek itt a ház legjobb barátai s majd Chopin szerzeményei, majd a billard-asztal mellett élvezék a családi élet csendes örömeit. Saint-Luce és neje nyájasan fogadták Ivánt, kinek a szenvedések által lágyította férfias vonásai azonnal megnyerték őket. Julia leányuk szépsége és kedvesége fölül mindenki rajongással szólt; a leggyöngédebb részvéttel viseltetett ez Iván iránt s így nem sokára kedvelt vendége lőn a Saint-Luce családnak.

Nem maradt észrevétlen Saint-Luce előtt, hogy barátjában is fölgerjedt azon érzelmek, mely felidézhet mindent, a mi szép és magasztos, a mi rut és aljas, s a mely oly virág, mit gyakran szívünk vérével öntözünk. De mivel Iván oly magába zárkózott volt, elhatározta, kicsalni belőle a rejtegetett érzelmet s midőn egy bál alkalmával, melyen Julia elragadóbb volt, mint egyébkor, látta, hogy szíve csordultig van, jelennek gondolta a perczet, hogy billentvén azon, egy kicsit belőle kiönthessen. Ezért egy mellékszobában vezette a társalgást, ügyes fordulattal csakhamar a házasságra vitte.

— Azt kérde, — mond Ivanovszky, — mi véleményem a házasságra nézve? Oh, igen, — s itt szemei fénylettek, — a házasság isteni intézmény, a boldogság frigyszekrénye, melyből a szerelem istene szól hozzánk, a hol két szemben feltaláljuk azt, a mi után hiába futkosunk e hiu világban. Nem látam egyebet e földön, mint bünt és utálatos zsarnokságot; a boldogságot megtaláltam könyvekben. Az ember minden egyében csak mint győző, vagy legyőzött tűnik fel; a szerelemben mind a kettő vagyunk egyszerre. Én hiszek a nő szerelmében, hiszem, hogy phönixként képes feltámasztani az elhamvadt kebelben az elveszett hitet, képes kárpótolni egy elveszett hazát.

— Szívébe olvastam, — mondá magában Saint-Luce.

— Képes kárpótolni egy elveszett hazát? Te szeretsz Iván!

Iván megbánva lelkesülését, hirtelen szokott nyugalmaiba erőszakolta magát.

— Arról beszél az ember legörömelebb, a mivel nem bír, — mondá szárazon. — Talán képes volnék szeretni, de boldogítani! Az én kedélyem oly sivár, zord természetem mellett elhervadna bármely virág. De menjünk a táncszobába, ott okosabban tölthetjük az időt.

— Okosabban? Ember, te kigunyolod titkos gondolatodat s épen ez által árulod el, mily szentek azok neked. Miért e bizalmatlanság legjobb barátod előtt?

Iván érzé, hogy titkát, mely Julia közellétében mindig nyilvánossá lőn, homlokán viselé.

— Megvallom, barátom, hogy szeretek, — mondá, — de többet ne kérdezz, barátom, legalább most ne.

Mire letelt a farsang, hátrahagyván a sok fényes bált és még több homályos zsebet, Meilhac abbé, Saint-Lucék házi-barátja, hirdeté a Notre-Dame szószékéről Ivanovszky Iván és Saint-Luce Julia egybekelését.

Midőn Ivanovszky megkérte Julia kezét atyjától s ez azt leányának tudtára adta oly szavakkal, melyek elárulták Julia előtt, hogy a vő igen ohajtandó, igent mondott. Így lőn Ivanovszky neje s a férj imádott nejét Jersey szigetére vivé az esküvő után, háborítlanul élvezendő a mézes heteket.

* * *

Iván előtt világos volt, hogy nejének irányában tanusított hidegsége egy más iránti rokonszenvből származik. Főlkelt, egy kebléből előtörő sohaj jelenté, hogy megadta magát sorsába. Mennyire készült jövő boldogságára, mint számlálta előre az órákat, melyeket neje oldalánál élvezend s a melyekben az imádott nő hajfürteivel játszadoz, — és most bezárkozva, nem maradt egyéb hátra, mint szomorú emlékei közé temetni magát.

Izabella a növényindákból művészileg összefont asztalon észrevett nagy, kék bársonyos varrószekrénykét szemlélgetett, fölemelte födelét és nagy meglepetésére, másfél oktáv zongora billentyűi csillámlottak elő, melyek igen szép hangot adtak. E kis zenemű a tizenhetedik és tizennyolczadik században nagy divatban volt s a boldogtalan Juliát is meglepte, midőn azt neki Izabella megmutatta, ki urnőjének a Racine szomorujátékaiban elmaradhatlan „confidente” szerepét játszá.

— Istenem, e szoba egész éden, — kiálta fel elragadtatva a szobaleány s két könyvet vett észre urnője szemeiben.

— Miért e megindulás, kisassz . . . asszonyom. Nem örül e pompás teremnek, hol minden legcsekélyebb tárgy oly kedves és gyöngéd figyelmem jele.

— Oh, Izabella, nekem fáj e gyöngéd figyelem, fájnak e kedvességek, mert nem attól jönnek, ki nekem azokat kedvessé tehetné.

De Izabella nem hagyá magát zavarni, átvizsgált mindent, a szobrocskákat, aquarelleket, majd a fali óra ütött és Chopin a szívnek költött lengyel hymnust játszá, mihez a virágkalitkában levő madarak csevegése kedves disharmoniát képezett.

— És minő fenséges kilátás a tengerre, — szólamlott meg ismét Izabella, — a nap izzó gömbje reszketni látszik a légből, mely oly ragyogón átlátszó, mint gyémánttenger; a levelek, e virágok, reszketnek e fényárban, s én ugy képelem, mintha távol a zajongó világtól egy tündérszigetre volnánk varázsolva, mint az ezeregy-éjszakában olvastam, nemde asszonyom?

— Ha ő vele oszthatnám meg e boldogságot, Izabella, de így száműzetés ez nekem.

— Száműzetés?

A komorna erős feleletre készült épen, midőn Mirsievic topogott be.

— Uram k érdezteti, hogy asszonyom külön akarja-e fel-szolgáltatni reggelijét? — kérdé az öreg tiszteletteljesen. Levért szomorúsága zavarba ejté Juliát, alig tudta kimondani az „igen”-t.

Különös ember, — tevé utána Julia, a távozó után nézve.

Néhány percz mulva visszatért s teríteni készült.

— Elvégzem én helyette e szolgálatot, — szól Izabella, — távozzék jó Mirsievic.

— Ne nyuljon hozzá, Izzie kisasszony, — felelt szárazon Mirsievic és folytatá a terítést.

Igy élt a fiatal házaspár, olválva még az asztaltól is, mint idegenek, kiket a véletlen egy házba hoz össze. Julia nem lépte át saját szobája határát soha, külön bejárása volt s változás kedvéért ment ki Izabellával egy sétát teendő a tengerpartra. Iván könyveiben kereste az enyhádó vigaszt és fáradhatlanul buvázkodott. Ha a kertben találkoztak egymással, hideg üdvözléssel haladtak el egymás mellett.

Julia szemei legtöbbsnyire a tenger színén, a mély, nagy-szerű gondolat e megtestesülésén nyugodtak. A tenger látványának oly különös, bűvös creje van az édes képzelgés fölébresztésére.

Iván, ha kiment, mindig nagy kerülőt tett, ellátogatott ismerőseihez s nagy sokára tért vissza.

— Hol maradhat Iván néha oly soká? — kérdé egy alkalommal Julia Izabellát.

— Miért kérdi asszonyom?

Julia himzésével bibelődött.

— Mert ugy félek, mikor egyedül maradunk.

— Kinek készül ez a gyönyörű himzés?

— Meilhac abbénak.

— Hisz G betűvel kezdődik, tehát Guillemainnak készül emlékül.

— Ugy van, — igazolá magát Julia — neki készítem; nevenapja közeleg, — s egy sohaj tört utat magának Julia kebléből.

— Nekem mondá a bolondos Mirsievic, hogy a téli időnyre ismét Párisba megyünk s ott Guillemainet ismét láthatja.

— Azt nem tehetem, Izzie, már nem vagyok szabad.

— Ej, hiszen férje fölmentette esküje alól. Aztán ha találkozik is vele, mi lesz abban? Önök látni fogják egymást táncolni fognak a bálokon és szemeikkel fognak egymással édes nyilatkozatokat tenni, ilyen leend az egész viszony, mintha viszony sem volna.

Mirsievic urát jelenté.

Julia meglepetve fogadta e ritka látogatót.

— Meg fog bocsátani asszonyom, — szól Iván, komoly udvariassággal hajtván meg magát, — ha házi életünket érdeklőleg bátorkodom önnek közleni egy nézetemet.

— Szóljon, kérem! — mondá Julia reszketeg hangon.

— A kérelem engem illet, asszonyom. En azt gondolom, hogy azon szerencsétlen viszonyt, melybe sorsunk döntött, jó volna titkolnunk a világ előtt, a mennyire hajlamával ez nem ellenkezik. En egy barátomat várom.

— Igaza van, uram, ezt saját érdekem is kívánja, nem akarnám, hogy szüléim valamit gyanítsanak. En beleegyezésemet adom, ha. . .

— Ne féljen, asszonyom, — vágott közbe Iván, — a hideg udvariasságon túl nem kell mennünk. Mi ugy élhetünk egymás mellett, mint jó barátok, a nélkül, hogy valamelyikünk ezért bármire is felfogositva érezhetné magát.

Elfojtott fájdalom hangja rezgett ez utóbbi szavakban. Julia gondolataiba merengett, alig vette észre férje távozását.

— Istenem, e helyzet oly nyomasztó, honnan vegyem az erőt, én nem értem a színleést, s mégis, mégis meg kell lennie — sohajtá magában.

Iván várt vendége másnap csakugyan megérkezett a St-Heliersi kikötőbe. Julia még soha sem érzett meglepetést árult el, midőn férje Mickievicsset neki bemutatta. Hallott róla sokat s a legtöbb párisi kör nézeteit tette magáévá e férfiú felől, azt t. i. hogy rajongó. A rajongás ábrándszerű fényét találta fel szemeiben, melyeknek tüztét alig tudta kiállani, de homlokán a lángész fölcent koronáját látta ragyogni a martiréval.

— Engedje asszonyom, — szólt Juliához lépve, — hogy megcsókoljam ez olvadó kezét, mely barátom tövises pályájára a boldogság rózsáit hinti.

Azután Ivánhoz fordult.

— Veled, barátom, az ég angyala van!

E viszás helyzet alatt Iván nyugalommal vitte szerepét; Julia szórakozott volt.

Este a tengerpartra ment a két barát.

— Nőd egy kissé elfogultnak látszott, Iván.

— Nem csuda, ifju nő, még nem szokott bele az új helyzetbe, aztán megjelenésed is megzavarta.

Mickievicsnek tetszett e hizelgés. A mint közeledett az est, Mickievics mind mélyebb lett, hangja halkabbra változott, fejét lehajtá.

— Te boldog vagy, — mondá, — hosszasan merengvén a tenger habjátékán, nőd betölti szivedben az ürt, melyet az elvesztett haza abban vert, de énbennem nem tudja előlni a lelkiismeret égető skorpióit semmi, semmi, a mi földi; nem csillagok, nem remény. Szívem láng volt, most már csak füstje verdesi a reménység egét s hamvai alatt az utósó szikra is kialudt.

— Mickievics Ádám, átkozott nép vagyunk mi, átkozott, mint azon indus nép, melynek szét kelle szórátnia a földön, hogy soha többé ne egyesüljön.

Mickievics a habok felé hajolt, mintha mystikus morajukat akarta volna kilesni, a törékeny test, a szellem sárfészke mindinkább előre görnyedt.

— Átkozott, átkozott, — susogá s szemeivel a habokon látszott olvasni, — de választott is.

Azután fölemelé fejét az égre, a szende csillagfény magasztosan ömlött el a költő átszellemült homlokán a tenger és ég, e két végtelenség egymásba olvadni látszott.

— Én a csillagokban olvasok, e szűztiszta csillagokban, melyek, miként a még be nem mocskolt fölcent tisztaság, ragyognak az ég kapuján. Hasztalan a felvadult tenger erőlködése, lemosni őket az ég boltjáról, hasztalan akarják a zsarnokok megsemmisíteni az emberiség jövőjét; csak iszapot hány fel mélyéről sa keblében rejlő gyöngyöket töri össze. Világtalan Homer, nem hiába léptél föl, hogy prófétai ihlettel a jövőbe ints; a Scipiók a véletlen szüleményei lettek volna? Nem törhette meg az emberiség bűneit egy Megváltó, csupán az örökkévaló, a mi igaz, és csak az igaz, a mi örökkévaló.

Rögtöni nyugalom váltotta fel a felmagasztosult lelkesülést. Soká nézte még a tenger tükrében kaczerkódó csillagok visszfényt, azután hátat fordítottak s visszafelé indultak.

Iván a fák között egy árnyat látott elsuhanni, melynek körvonalait nem veheték ki tisztán a homályban.

Vacsora végeztével, melyen Julia is jelen volt, Mickievics és Iván félrevonultak.

— Légy őszinte, Iván, — szólt Mickievics, — nőd többet mutatott az elfogultságnál, ez a hideg tiszteletszerűség, ez az erőltetett családiaskodni akarás a kétségen kívülnek teszi, hogy itt . . . ne titkolózzál.

— Nöm engem nem szeret. — S Iván mosolygott e szavak kiejtésénél. Mintha kigyófészekbe lépett volna Mickievics.

— Ugy, miért vetted nőül?

— Önzésből! — felelt gyilkos mosollyal Iván.

— Gondolj anyádra.

Iván összeresztette.

(Folyt. köv.)

Álmomban látlak! . . .

Szabó Sándortól.

Álmomban látlak szép leány
És ekkor oly boldog vagyok,
Az ébredés oly keserű,
Hogy akkor sírok, zokogok.

És ekkor elgondolkodom,
Miért nem álom életünk?
Örökre miénk volna így,
Az, a kit híven szeretünk!

A sok „ha.”

Beszély.

Irta Marchal Lipót, fordította Feleký József.

(Folytatás.)

Clementine tizenhét-tizenennyolcz éves lehetett. Egész lényén azon keresetlen egyszerűség ömlött el, mely az első tekintetre jó hatással van az emberre. Szabályos arczvonásai, élénk, tüzes szemei, gyönyörű leánykának tünteték elő; magas, derült homloka s barna fürtjei, melyek kedélyes hullámszerűségben játszadoztak vállain, az őszinteség s kedélyesség színezetét kölcsönzék arczának. Öltözéke egyszerű fehér ruhából állt, de oly izléssel volt öltözködve és sugár termetén a kék szalaggal körülfutott fehér ruha oly fönségesen vette ki magát, mely az embert megigézi, leköti.

Eduardot annyira megigézte, hogy komolyan vonzódni kezdett hozzá. Ez az oka, hogy ebéd alatt, bár egymás mellett ültek, oly elfogult és szóvalanok voltak.

Ebéd után a társalgás a lakodalmi előkészületekre tért át.

Este sétát tettek a parkban.

Vienville ur és neje karonfogva léptek a kert porondjára s az öregek azon lassu lépteivel haladtak előre, melyek félni látszanak attól, hogy célukat minél hamarább elérik.

Eduard és Clementine ellenkezőleg az ifjukor azon fürgé élénkségével ugráltak és siettek előre, mely nem becsüli meg a jelent s minél hamarabb ki akar futni a jövőbe.

A sétányok csendesek és árnyékosak voltak. A kis madárcák gyöngye csiripeléssel gagyogtak, a virágok a harmat özőnében fürödtek. Az ily esti órában önkénytelenül ábrándozó lesz az ember. A gyöngédség, az a titokszerű kedélyesség, mely a kültermészetben rejlik, hullámszerűen járja át bensőnket, érzelmeinket. Hozzávéve még azt, hogy ez ifjak a házassági ponton álltak, nem csudálkozhatunk, ha mindkettőjük érzelme világában különös felhullámszerűségeket látunk.

— Uram, — kérdé félénken Clementine, — magánál hordja ön mindig arczképemet.

— Az ördögbe! — gondolá magában Eduard — erről boldogult barátom nem tett említést.

Azután hangosan folytatá:

— Arczképét kisasszony? Oh, bizonynyal, itt van szíve-men, soha sem hagyom el magamtól.

— S hünek találja ön?

— Oh, igen, azaz hogy... ön így sokkal szebb.

— Nem bókot kértem, csupán gondolatára voltam kíváncsi.

— S nem tudná önmaga, hogy mennyire szép? Én vagyok az első, ki ezt kegyednek megmondom?

— Annyit tudok, hogy nem vagyok borzasztó rut; ennyi az egész — felelt Clementine mosolyogva. — Nem is képzeli uram, — folytatá szünet mulva, — mennyire megijedtem, midőn önt megérkezni láttam!

— Hogy-hogy kisasszony?

— Ne ítéljen el, megvalloam őszintén, hogy miért: midőn értesültem, hogy ön utban van, szüntelen azért könyörögtem, hogy valami akadály jöjjön közbe, mely önt visszatartsa.

— És miért?

— Nem ön a hibás, hanem arczképe!

— Ah! így vagyunk, — mondá magában Eduárd, — Gyula arczképe itt van? Na, úgy én furcsa kelepcebe kerültem!

— Hisz ön egy cseppet, de egy cseppet sem hasonlít arczképéhez!

— Azt meghiszem — gondolá magában a fiatal ember.

— Mert először is, ön szöke...

— Ugy találja?

— Azután derült, magas homloka van...

— Hja, változunk az idővel, — mondá Eduárd, — a kor átváltoztatja a vonásokat!

— A kor? Hisz ön még nagyon is fiatal arra nézve, hogy ezt elmondhatná!

— Ugy van, de egy hosszú betegséget kellett kiállanom.

— Annál jobb — felelé Clementine.

— És az egészen más kifejezést adott arczomnak.

— Annál jobb — ismétlé az ifjú leány. — Megengedi, hogy nyiltan, őszintén beszéljek önnel?

— Beszéljen kisasszony, hallgatom.

— E házasságtól, melyet családaink egyesítése végett szüléink minden áron ohajtanak, eleinte sokat idegenkedtem s el voltam határozva az ön udvariasságához, becsületéhez fordulni.

— Mi végre? — kérdé Eduárd.

— Hogy ön mondjon le kezemről.

— Eszerint ön azt ohajtja?

— Először is azt ohajtom, hogy ön tudja meg, miszerint arra a marseilli festőre, ki arczképét készíté, végtelen haragszom, mert valóságos kontár...

— És azután?

— Azután...

Clementine nem folytatá tovább; könnyűden lehajolt, hogy egy százszorszépet szakítson s szíromjait egyenkint kezdé eldobálni. Ezek a százszorszépek oly kellemes eszközök, melyekkel zavarunkat sokszor elpalástolhatjuk. Oh, a nők sokszor szakítják le a százszorszépeket.

— Szegény Gyula! — sohajta magában Eduárd, midőn a fiatal leányka sokat kifejező magaviseletét látta, — tán jobb volt, hogy meghalt.

— Á propos! — mondá játszi kedélyvel a fiatal leányka, — ön még nem is tudja, hogy nekem borzasztó nagy hibám van.

— Valóban?

— A zongorához semmi érzékem sincs.

— Ah, ne mondja!

— Elkezdtem tanulni, de midőn láttam, hogy a kedves dallamok nyakát töröm ki s összhangzatot még sem vagyok képes beléjük varázsolni, abba hagytam s lemondtam róla örökre.

— S ez oly tett öntől, mely dicséretet érdemel; de engedje meg, nem fejezte be előbbeni mondatát, még adós a felelettel.

— Azt hiszi?

— Oh, bizonyos vagyok benne! „Azután“ — mondá ön.

— Nem emlékezem már reá.

— Azt kell hinnem, hogy meggondolatlanul valami gombaságot akart mondani nekem, minek kimondását áldott jó szíve nem engedi meg.

— Ugy van, azt akartam mondani — felelt a kis csintalan.

— Köszönöm.

— Mondtam már, hogy folytonosan könyörögtem, hogy ne érkezzék meg...

— Nos, aztán...

— Nos aztán — fejezé be Clementine, sebesen lihegve szívének veréseitől, mialatt arczát gyöngé pir futotta át — hálát adok az Istennek, hogy nem hallgatta meg kérésemet.

S anyjához futott e szavai után, keblére borult és arczát megcsókolá, hogy izgatottságát és titkos boldogságát elpalástolja.

Eduárd már is tapasztalá akaratlanul elkövetett hibájának balkövetkezményeit. Epedve gondolt a perczre, midőn e kellemetlen helyzetből szomorú következmény nélkül ki fog vergődni.

Az álmatlanul eltöltött éjszaka jó tanácsosul szolgált neki. Átlátta, hogy a legezlszerűbb mód, melylyel e kelepceből szabadulhat, bizonynyal az, ha fontos ügyek elintézése ürügye alatt Párisba utazik. Az elutazást azon fordulat tette szükségossé, melyet Clementine érzelm-világában vett észre.

Reggel, midőn Vienville ur sétalovaglást ajánlott a saint-germaini erdőbe, határozottan kijelenté, hogy utazni fog.

— És hová? — kérdé a gyöngéd atya.

— Egy bizonyos ügy elintézése miatt Párisba kell utaznom — felelé az ifjú.

— Hogyan, édes vőm uram? Hogyan lehetnének önnek elintézendő dolgai oly városban, melyben csak egyszer s akkor is egy napig volt?

— Ez tökéletesen igaz, édes atyám, de nekem azért mégis el kell utaznom.

— Tudom miért, talán bankárától akar pénzt fölvenni; nem mert telt tárczával utazni.

— Oh, e tekintetben mindig elővigyázó voltam — felelt az ifjú keserű mosolylyal.

— Mily gyermekség! mintha erszényem nem állana rendelkezésére.

(Vége köv.)

Az éjszaki vidék állatai.

(Vége.)

A hiuz és a torkos borz sajátkép északon honos. Ez utóbbiról számtalan mesészerű dolgot beszélnek, mint már fentebb is érintettük; így például, hogy rettenetes sokat zabál, hogy senmi módon sem elgithető ki. A borzok fájához tarto-

zik, $2\frac{1}{2}$ láb hosszú, testének átfogója 16 hüvelyk; ennek dacára mégis azt beszélnek róla, hogy háromszorra egy egész tehenet elkölt. Lábai oly rövidek, hogy hasa rendesen a földet éri. Annyi bizonyos, hogy igen sok egeret, vándor-egeret s más kisebb állatot pusztít el. Minthogy medve-módra kusznit, azért, ha eledele elfogyott, a fákra mászik, s itt valami nagyobb állatra, például: szarvasra, lóra les, melynek aztán hátára ugrik s nyakát vagy torkát keresztülharapja.

Nagyobb állat a hiuz, mely három, néha több lábnyi hosszúra és két lábnyi magasra nő; ennek testállása nem olyan, mint a borzé vagy medvéé, hanem a kutyáéhoz hasonló. Igen vad és veszedelmes egy állat, igen sok nálánál nagyobb állatot megtámad, és pedig úgy, hogy eleinte ólálkodik utána, aztán pedig néhány ugrással hátukon terem.

E ragadozók az északi szegény lakóinak igen sok bajt és kárt okoznak, mert nemcsak hogy a szamojedok és lappok iramgímét megölik, hanem még a többi vadakat is elriasztják vagy üldözik. Más haszon nincs belőlük, mint hogy bőrükkel adóznak, melyet aztán mint kedvelt árucikket a vevők összevásárolnak s az északi tartományok nagy rakhelyeire szállítanak.

Az északi egyik legsajátságosabb állata a vándor-egér, mely a rágók fajához tartozik s olyan nagy, mint egy jókora pocok, tehát mindjárt vándor-pocoknak is mondhatjuk. Bőre igen szép, rendkívül finom és lágy. Egy évben kétszer, sőt háromszor is 5—8-at fiadzik, s oly mértékben elszaporodik, hogy végül egy része kivándorolni kénytelen. Eledeleik moha, gyökerek, fű és fakéreg; csak az északi hegységekben laknak, itt azonban lassan-lassan sokkal kevesebb eledelre akadnak, semhogy az a nagy tömegnek elég volna, s ilyenkor száz mérföldnyi sétákat tesznek. Tíz-tizenöt évi időközökben, nem tudni: minő ösztön következtében, összegyűlnek, mint a vándormadarak, s aztán hosszú sorban egymás mögött, kezdik a kiköltözködést. Mindig egyenesen előre tartanak, egymás mögött, mint a libák, épúgy, mintha egyik a másikat farkánál tartaná, hanem azért, mint tévesen hiszik, mégsem egy sorban szaladnak, hanem száz sorban is, melyek mindegyike 2—3 láb térköz által van egymástól elválasztva.

Ezen állatocskák különben eléggé ovatosak, hanem ezen vándorlás alatt mégis majdnem mindnyája elvesz, mert senki elől ki nem térnek, s így vándorlásuk alatt milliószámra ütik őket agyon. Az ut, melyen futnak, ha már néhány mérföldnyire nyulik, rendesen bemélyesztett, olyanforma, mint a kocsi-kerék vágása. Az ilyen utból aztán a világért sem ugranának ki. Egyenes irányukon soha sem változtatnak, s ha szénaboglyára bukkannak, annyi vonalon eszik át rajta magukat, mint a mennyi vándor-sor épen eléje került; vizen, tavakon és széles folyamokon a legnagyobb biztossággal usznak át; ha eközben csónak van utjukban, úgy annak egyik oldalán felmásznak a csónakon, ugyanazon rendben átfutnak, s a másik oldalon ismét a vízbe ugranak. Inkább elvesznek, semhogy valami elől kitérjenek. Arról azonban semmit sem szólnak a természetvizsgálók, hogy mit tesznek akkor, ha olyan tárgyba botlanak, melyen sem át nem mászhatnak, sem azon keresztül nem ehetik magukat?

Vándorlásuk alatt nemcsak az emberek, hanem a hölgymennyét, a róka, a hiuz és torkos borz, a sasok és héják igen nagy pusztítást visznek köztük véghez.

A sarkvidék lakóira nézve igen nagy horderejű a gyökérész-egér; igen csinos kis állat, alig hat hüvelyk hosszú. Téli élelméről szerfölött gondoskodik; sokszor száz lépés-

nyi hosszúságban furja magát az átmelegült földbe s a különböző növények gyökereit, gumóit és hagymáit felkutatva, azokat éléskamráiba hordja rakásra. Ilyen kamrája néha husz, sőt több is van, melyek néhány ölnyre fekszenek egymástól. Ezen kamrák mindegyike 8—10 font ilyen ehető gyökérrel van megtöltve és a szamojedok, különösen azonban amaz északi vidék lakói, fölkeresik e kamrákat, hogy azokat a maguk hasznára kiürítsék. Ez a lakókra nézve valóságos kincs. Hogy azonban az egerek éhség miatt el ne veszzenek, nem minden kamrájukat ürítik ki, hogy így az egereknek is maradjon valami.

Nyár közeledtével, mikor a napnak már van annyi ereje, hogy a havat felolvassza, vad vándor-madarak megszámlálhatlan raja lepi el a tengerpartot, a mocsárakat, a tavakat, a folyók partjait, sőt magát a halgazdag tengert is. Valami megfejtetlen ösztön vezérli ezeket a legtávolabbi, a szép, meleg tájakról a hideg éjszakra, a hol bő eledelre akadnak. Itt költenek is, s mindaddig itt maradnak, míg az eleség fogyatékán nem járja. Ezen idő alatt aztán a fiókok is szárnyra kelnek s az öregekkel a melegebb tájakra repülnek. A dallos madarak közül is téved ide néhány; a pintyőke, a fürj s a rigó nem épen ritkaság itten.

Az emberben önkénytelen támad a kérdés, hogy: ugyan mi ösztönzi e madarakat a kivándorlásra? Ugy hiszszük, hogy éjszaka a hidegnek ép olyan hatása van, mint délen a hőségnek: elsenyveszti, kiszáritja, megöli a termő-életet. A gabnemek, a füvek, melyek a magevő madaraknak eleségül szolgálnak, eltűntek a föld színéről, porrá és hamuvá változnak; mihelyt márcziusban a nap az északi naptérítőbe ér, a férgek és földbuvó pondrók is elbúvnak, az állatok pedig kényszerülve vannak, eleségüket főleg északra felé keresni, a hol nincs oly meleg. Északról pedig ismét délre vándorolnak, mikor ott már minden található eleséget elfogyasztottak s a hideg is szorítja őket.

Az erdőkből, melyek a sarkkör déli határait képezik, ekkor az északi kérődzők is lejönnek a lapályos vidékekre, részint mert ott jobb, több eleségre találnak, részint pedig, mert ilyenkor sokkal kellemesebbnek találják, hogy a síkon, mintsem az erdőben csatangoljanak. A sivatagok egyszerre megnépesednek. Az iram- és jávorgím, a pézsmakör és más állatok ilyenkor egész szabadon és vadon járnak-kelnek, a mi azon iramszarvasokról is áll, melyek ama vidék valamely lakójának tulajdonai, mert csak Lapponiában őrzik azokat csordákban, mint nálunk a szarvasmarhát. Beleből Ázsiában az iramgímeket csak igavonókul tartják; a jakuta és tunguzi ezeket szabadjára bocsátja az erdőbe, hogy itt eledel után nézzenek. Az állatok el nem tévednek s gazdáik kiáltására visszatérnek.

Ugyanazon időben, mikor a szárazföldön az állatok mindnyájan délről éjszakra vándorolnak, a sósvizekből az édesvizekbe, épen megfordítva, a halaknak töméntelen mennyisége tart. A folyókat a halászok ilyenkor törökkel, hálókkel lepik el. Az elfogott halakból kerül aztán a besózott eleség télire; petéikből kaviar, hólyagaikból hal-enyv lesz.

Ez így megy évről-évre. Az északra és a délre vándor-madaraknak egyformán éléstára. A vándorállatok életmódjáról az északon csak annyit tudhatunk, a mennyit a természetvizsgálók észlelhettek. Minő lehet a természet ott, hová eddig az emberi láb nem hatolhatott? ez iránt talán még a késő századok sem fognak elegendő felvilágosítást nyújthatni.

Egy hét története.

Ápril 21-kén.

Csaták előtt. — Méltó áldozatok. — Egy fényes csillag mécsesben. — A nemzet ezred éves jubileuma. — Walhalla-e vagy Pantheon. — Izsó Miklós. — A tudomány és a hit. — Haynald és a botanika. — Arany János és a titkári jelentés. — Eötvös József és a demokrácia. — Az akadémia-palota karzata. — Született tudósok. — A nőképző-egylet. — Magasabb kiképzés. — Arab mese. — Vagy, vagy. — Öszinte szó.

Követjük őseink példáját, a kik mielőtt döntő csatákba ndultak volna, isteneiknek mutatának beáldozatokat. Nálunk is a jövő héten nagy csaták napjai kezdődnek, az eszmék és elvek csatái az országgyűlésen, a zászlók már lengenek, a haditanácsban már élénken csörtetik a vezérek fegyverüket, e héten tehát az istenek oltáraihoz járulánk áldozatainkkal, hogy győzelemmel koszorozza homlokunkat.

Nem fehér lovak, sem iratos virágok, hanem kalászkok, a tudomány és művészet illatgazdag kalászhai valának az áldozatok, melyeket a főváros ez uttal áldozott, mert ezek kedvesek az ujkor istenének. A jövő héten nyílik meg az országgyűlés, ehéten volt az akadémia évi nagygyűlése, ésez valóban nevezetes gyűlés volt, méltó egy oly nemzethez, mely fényes jövőért küzd a századokkal.

Nem a titkár évi jelentése, sem Greguss emlékbeszéde Erdélyi János felett, sem Haynald érsek értekezése az ó-kor némely növényéről tette nevezetessé ez ünnepélyt; ezek is nagyon érdekesek és nagyon jellemzők voltak; egy érsek, a ki a természettudomány titkait fürkészi, egy nagy költő, a ki száraz hivatalos adatok összeállítása alatt görnyedez, nemde nagyon jellemző ez?

Valahányszor Arany Jánost az akadémia titkári székén látom, úgy érzem magam, mintha az előtte álló nagy öblös téntartató az egész fényes gyülekezetet öntené le fekete tartalmával. Olyan elszomorító ellentétet képez az a klasszikus nyugodt arc a túlvilágra emlékeztető homlokkal, azzal az ivretű hivatalos jelentéssel a kezében.

Az elméket már nagyban foglalkoztatja az a gondolat, hogy mikép ünnepeljük még majd néhány év múlva méltóan ezer éves fennállásunkat. Az egyik egy Walhalla építését ajánlja a Gellért-hegyen és az mindenestre jobban venné ki magát a főváros feje fölött a jelenleg ott borongólag fenyegető erődítvényénél. A másik egy Pantheon felállítását tanácsolja, a mely szintén igen szép eszme, ha egyébert nem, már azért is, mert ahhoz már most kellene hozzáfogni és e szerint egyéb művészeink közt Izsó Miklós szobrászunk is találna foglalkozást, a ki e napokban szerencsésen visszatért Olaszországból, a hol a szobrászat remekeinek tanulmányozása által még jobban tökélyesítette magát művészetében és most itthon van és várja, hogy ki vesz majd tudomást róla és művészetéről.

Mindezek igen szép ajánlatok, hanem a legszebb bizonynyal az a remény, hogy mire az ünnepély ideje megérkezik, akkorra arról is lesz már gondoskodva, hogy olyan fényes csillag, mint Arany János, nem lesz kénytelen száraz hivatalos jelentésekre vesztegetni sugarait. Egy olyan magas léleknek, mint az övé, mindig csak a költészet tündérvilágában kell maradni,

mert csak ott van az ő hazája, és minden perc, melyet más körökben kell töltenie, a nemzeti dicsőségből van elvesztetve.

Annál örömdetesebb volt Haynald értekezése. A tartalomról nem szólok; a kiket olvasónőim közül ez értekezés érdekel, az bizonynyal olvasott már róla a napi lapokban, melyek nagyobb kivonatot közlöttek belőle. De a tudományos tartalomnál sokkal nevezetesebb reánk nézve az, hogy ezen természettudományi értekezést egy pap, egy érsek tartotta. Nagy tanúsága ez a polgárosodás haladásának, mikor már az érseki paloták ablakaiba is bevilágítanak a természettudomány napsugarai. Mert semmi sem képes annyira eloszlatni a vallás körül összetorlódtott százados babona és balfogalmak boruját, mint épen a természettudomány. Ennek szövétnek-fénye mellett egészen más színben tűnnek fel az ég és föld, a mennyország és pokol, a test és lélek, a mulandóság és halhatatlanság, sőt maga az Istenről fogalmak, mint a hogy azt a tudatlanság századaiból reánk maradt „ágazatok“-ban tanítják. És most előáll egy pap, az egyház egyik fejedelme, azon szövétnekkel a kezében, melylyel az új kor kutató szelleme az örökkévaló igazságot keresi. Nem nagyon örömdetes jelenség ez? Méltó áldozat ez azon oltáron, melyet egy élni vágyó nemzet a kor oltárára tesz le.

Legméltóbb áldozat azonban b. Eötvös József megnyitó-beszéde volt. Eötvös egész lelke, és e lélekben a jelenkor minden uralkodó eszméje tükröződött vissza e beszédben. A költészet a bölcsészettel, az államférfi a reformátorral, a főkelt szellem a népember meleg szeretetével szólt e férfi ajkairól a magyar nemzet hivatásáról. Egy valószínű demokrata hazafi hitvallása volt ez, a ki hadat üzen minden kiváltságnak, fonakság és túlkapásnak, de nem azért, hogy a régi kor fonakságai és túlkapásai helyébe a jelenkor fonakságait és túlkapásait uralomra juttassa, hanem azért, hogy a tudomány és szorgalom, az erény és becsület foglalják el az érdem polczait. És ezt egy olyan ember mondja, a ki a haza legelső tudományos intézet elnöke, a ki születésre arisztokrata, a ki miniszter és pedig a közoktatásügy minisztere hazánkban!

Nemcsak hazánkban, hanem egész Európában méltó figyelmet keltett Eötvös ezen beszédje, és nem egy nemzet tekint irigy szemmel azon országra, melynek ilyen közoktatás-ügyi minisztere van, mindamellett, hogy e megnyitó-beszéd csak s z a v a k b ó l áll. Egy miniszter ajkain a szavak — tettek.

Még egy örömdetes jelenségről tehetek említést ezen gyűlés folyamából. A karzaton nagy számú hölgykoszoru diszlott. Tehát nem csupán a divat és szemre való mulatságoknak, hanem a komolyabb szellemi élvezeteknek is van már nálunk szépszámu hölgyközönsége. Mert a szemnek igen kevés jutott e mulatságból. A tudomány férfiai rendszeren nem sokat tartanak a fodrászati és szabászati műtételekről, az idén pedig még az a része a tudósoknak is, a kik születésüknél és pénzükénél fogva jutottak az akadámiába, — mert ilyenek is vannak ám még nálunk — otthonn felejtették kócsagtollas csalmajukat és nyestprémes mentéjuket, és nemcsak gróf Károlyi György,

de még gróf Cziráky János is, — mert ezek is akademikusok, — egyszerű öltözké által tűntek ki ez alkalommal.

A nőképző-egylet gyűlésén is tizenhat szép nőarcban lehetett gyönyörködni e héten. E lelkes hölgyek egész buzgalommal működnek az általuk kitűzött irányban, hanem azért nem hiszem, hogy buzgóságukat a kellő siker fogja megjutalmazni, mert minél jobban fejlődnek ez egylet ügyei, annál jobban derül ki egyszersmind az, hogy iránya el van hibázva. Ugynevezett magasabb műveltséget akar terjeszteni, az pedig részben felesleges, részben hiába való fáradság. Az ugynevezett magasabb kiképzésre szükséges, hogy elébb az alap legyen jól megvetve, hogy a közönséges kiképzés, az általános nőnevelés gyökeresen átalakíttassék, a mit nem lehet társulatok útján eszközölni, mert ez a kormány kötelessége, és ha a kormány ebbeli kötelességét teljesíti, akkor a magasabb kiképzés szüksége sem fogja kikerülni figyelmét és kénytelen is lesz kellőleg intézkedni ez iránt. A míg tehát a nőnevelés átalában kellő figyelemben nem részesül a kormány részéről, addig az egylet magasabb nőnevelés körüli fáradozása hasonlít azon mesebeli arabshoz, a ki az éhségtől eltikkadt utast drágakövekkel kínálja meg, a melyek mellett aztán szépen éhen halt.

A mely nő most nálunk a magasabb kiképzés szükségét érzi, annak rendesen módja is van hozzá, hogy azt gyermekei számára megszerezze; nevelőket tart nekik, vagy nevelő-intézetbe adja. Igaz ugyan, hogy nem minden nevelőnő képes megfelelni hivatásának, de az egylet csak nem akar nevelőnőket képezni? Ha igen, akkor tegye le a jelentőségteljes „nőképző-egylet” czimet és nevezze magát egyszerűen „nevelőnőket képző egylet”-nek; másrészt pedig a jó nevelőnőkről való gondoskodás szintén a kormány teendője; egyesületi uton az ilyen országos szükségén nem igen segíthetni, az egylet tehát süketelene emészti föl erejét, és mert egyszersmind egy oly ügy czime alatt teszi azt, melynek valósitása iránt a jelenkor legnagyobb szellemei küzdenek, kötelességünknek tartottuk, épen azon tiszteletnél fogva, melylyel az egylet vezértagjai iránt viseltetünk, idejekorán nyilvánosan kifejezést adni aggodalmunknak, figyelmeztetvén őket, hogy a női kérdés megoldási módozata abban áll, ha mindenekelőtt oda törekszünk, hogy a szegény sorsú leányok kenyérkereset-képesítésére törekszünk, azaz olyan ismeretekre tanítjuk, melyeket aránylag rövid idő alatt sajátukká tehetnek és gyakorlatilag értékesíthetnek. Ez az első, mert ez közvetlenül segít, nem nagy áldozatokat kíván és kívül esik a kormány teendői körén; most a tisztelt egyleten áll tovább folytatni az eddigi — szerintem — téves irányu működést és egyszerre csak zátonyra kerülni és kitenni a női kérdést a szűkelműség és káröröm gúnykaczájának, vagy pedig megfordulni idején és sikeres munkálkodásnak szentelni nemes buzgóságukat.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (Udvari hírek.) A király mult kedden, reggeli 6 óra tájban érkezett fővárosunkba. A délelőtti órákban gr. Andrássy Gyula miniszterelnökön kívül több magas állású egyént fogadott, de nyilvános kihallgatás az országgyűlés megnyitása előtt nem volt. — Ő Felségeik az országgyűlés megnyitása után Gödöllőre rándulnak, hol e hó 26-kán nagy diszreggeli adatik, melyre számos vendég lesz hivatalos. — Május végén az udvar Schönbrunnba és onnan később Ischlbe megy. — Királynő ő

Felsége Deák Ferenczet sajátkezű levéllel hívta meg közelebb egy kisebb körű udvari ebédre. Ez alkalommal a kitűnő államférfit különös szívélyességgel fogadá ő Felsége. — A kis főhercegnő születésnapja alkalmából a pest-terézvárosi választók nagy népiünnepet rendeztek a városligetben, melyre a királyi pár is meghívott. A királynő ő Felsége nem fogadhatta el a meghívást, mert néhány nap óta gyengélkedett, király ő Felsége azonban megígérte, hogy megtisztelti jelenlétével az ünnepélyt, melynek azonban az idő nem igen kedvezett és azért kevesen is vettek részt benne.

++ (Az országgyűlés ünnepélyes megnyitásának előrajza) a következő: Szombaton, ápril 24-kén délelőtt a kitűzött órában az országgyűlés mindkét házának tagjai összegyűlnek a királyi várban Budán, honnan — a mennyien beférnek — a várkápolnába mennek a veni sancte-mise meghallgatására. — A király a misére hivatalos kíséret nélkül jelen meg a kápolna oratoriumában; az apostoli keresztet vivő főpap a kápolnában az oratorium alatt foglal helyet. — A mise után a király lakosztályába vonul s ott marad, míg az egyházi méltóságok átöltözködtek s a kápolnából azon helyiségekbe mentek, hol mindazon méltóságok összegyűlnek, kik a királyt a terembe kísérik. — A királyi ajtónálló helyettese, a melléje adott rendi biztosokkal együtt az erre hivatott udvari tisztviselőkkel egyetértve, gondoskodik arról, hogy minden rend-ellenesség a várba s a kápolnába való be- és kimenetelnél megelőztessék. — Mihelyt minden készen van, a cs. kir. főkamrás jelentést tesz a királynál, mire ő Felsége belső termeiből a nagy terembe indul. — Ez uton a király előtt mennek: a kir. ajtónálló (ianitorium regalium magister) helyettese, a többi, bizonyos teendővel meg nem bízott országnagy, a primás, a m. kir. miniszterek, a cs. kir. első főudvarmester a jogarral, az agaronum regalium magister, mint a főudvarnagy helyettese, az ország egyenesen fölemelt kardjával, jobbján a püspök az apostoli keresztel. — A király két oldalán s háta mögött: a magyar gyalog- s a lovas testőrség két főkapitánya, a cs. kir. főkamrás és a cs. kir. főadjutáns. — A terembe érve, a király a trónra lép, leül s fölteszi fővegét s a jelenlevők a következőkép csoportosulnak: A trónon ő Felsége foglal helyet; a legfelső lépcsőn a királytól jobbra az agaronum reg. magister; a másodikon az első főudvarmester, balra a főkamrás; jobbra ezekkel egy vonalban földszint a gyalog-testőrség főkapitánya s a lovas testőrségé. A fal mellett hátul a trón két oldalán három-három testőr. A trón jobb sarkán földszint a püspök az apostoli keresztel, a baloldalon sorban a trón mellett a miniszterium. Jobbra-balra egy kis távolságban a tróntól az országnagyok; a trón előtt szintén némi távolságban, a király felé fordulva, a primás, mögötte ismét országnagyok. — A terem többi részét az országgyűlés tagjai félkörben töltik meg. — A menynevezettel ellátott trónnal szemben a másik oldalán a királynő emelvénye van. — A király (a tróntól) jobbról, a királynő balról lép a terembe. — A király a trónon ülve mondja el a megnyitó trónbeszédet s innét az előbbi sorrendben visszaindul a menet a belső termekbe. — Az országgyűlés tagjai pedig az országos tanácskozó terembe mennek, az ülést befejezendők.

++ (Ernáni) volt az olasz opera hetedik előadása, mely mult kedden egészen megtölté a nézőtér. Jelen volt az udvari páholyban József főherceg is, s elejétől végig nézte az előadást. Az opera hőse ezuttal a Pandolfini „Don Carlos”-a volt, mely egészen elragadta a közönséget. Kitűnőleg játszott és oly hatalmasan énekelt, mely gyújtó hatással volt mindenkire.

Rég volt annyi taps a színházban, mint a mennyit ő most kapott. A sírbolti jelenetben szintén kitünőleg szerepelt. Medini a spanyol grand szerepében tekintélyes őszalak volt s szintén sok erővel énekelt. Nem mondhatunk azonban ily teljes dicsőretet az olasz operának ezuttal először hallott két új tagjáról: Prudenzáról (Ernáni) és Ronzi-Checchi asszonyról (Elvira.) Amaz nem bír elég művészi iskolával, sem mozgásaiban a kellő szinpadí diszszel. A Ronzi-Checchi asszony hangja elég erős; könnyen énekel, előadásában van hűv, kifejezés; de alakja nem szinpadra való.

++ (Shakespeare „Othello“-ja) e hó 30-kára van kitűzve a nemzeti szinpadon s a czimszerepben Lendvayval. Kiváncsiak vagyunk ez előadására s élvezetes estét remélünk, mert Lendvay már hosszabb idő óta nagy szorgalommal tanulmányozza szerepét. — Temesváry Lajos, a kassai szintársulat kedvelt tagja, közelebb a nemzeti szinpadon mutatja be tehetségét. Első vendégjátéka „A fény árnyai“-ban lesz. — Kocsis Irma k. a. közelebb Aradon vendégszerepelt. Az oda való lapok sok elismeréssel szólottak vendégjátékáról.

++ (Liszt Ferencz) mult szerdán este Pestre érkezett. Schwendtner Mihály, pest-belvárosi plébános vendége, kinek régi ismerőse és barátja. Nagy hangversenyeit a jövő héten, e hó 26-dikán és 30-kán rendezi. Az elsőben előadják a „Dante“-symphoniát egészen, (eddig e nagyszerű műből csak a „Pokol“-t hallottuk,) a „Harczi dalok“-at s a „Koronázási misé“-t. A másodikban a „Hungária“ symphoniai zenekölteményt, a 138-dik „Zsoltár“-t magán énekkarra női karral, hegedű, hárfa, zongora és harmonium kísérettel s végül a „Koronázási misé“-t másodszor. A „Hungária“ magánrészét Pauliné asszony fogja énekelni. — A zenekar 150 zenészből, a férfi és női karok 200 közreműködőből fognak állani s a „Budai dalárda“ intézkedéseket tett, hogy a „Harczi dalok“-at 100 dalárdai tag adja elő.

++ (Beöthy Zsolt.) jeles tehetségű fiatal írónktól a jövő hó elején egy egykötetű regény fog megjelenni „Egy emberke“ czimvel. A diszes kiállítású könyv bolti ára 1 frt 50 kr lesz; de azoknak, a kik levélben előlegesen megrendelik, 1 frtjával szolgál szerző. (Lakása: Al-dunator 23-dik sz.) Öt egyszerre beküldött megrendelésre egy ingyenpéldány jár. A pénz beküldése nem szükséges, csak a példányok küldetnek majd meg utánvétellel.

++ (Orbán Balázs) nagybecsű munkájából a „Székelyföld leírása“-ból ez ideig két vastag kötet jelent meg. A második kötet mely épen most látott napvilágot, Csik-Szék ismertetését foglalja magában és több sikerült fametszvényvel van illusztrálva. Egy rövid újdonságban e művet teljes érdeme szerint méltatunk lehetetlen, csak annyit jegyzünk meg, hogy a „Székelyföld“ előfizetői oly művet kapnak, mely méltán disze leendő könyvtáruknak. — Orbán Balázs e napokban adta ki előfizetési felhívását műve 3-dik kötetére, mely már szintén sajtó alatt van. E kötetben Háromszék ismertetését kapjuk, a Székelyföldnek azt a legkiválóbb részét, mely úgy természeti szépségeinél, mint népének szép tulajdonságaiért méltó joggal követelheti az elsőséget. Előfizetési ára a fűzött példánynak 2 frt 50 kr, a diszkötésűnek 3 frt 60 kr. Az előfizetési pénzek Ráth Mór könyvkereskedésébe küldendők. Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

++ („Gyulay Pál elbeszélései“) czim alatt az angol „Spectator“ egy cikket közöl, melyben a magyar irodalom jelen állását és helyzetét vázolja, igen szépen emlékszik meg a jeles kritikusról, kinek főként lelkiismeretes működését emeli ki.

Megemlíti nagy érdemeit, melyeket mint Vörösmarty életirója és Petőfi „Vegyes műveinek“ kiadója szerzett magának és azután áttér a „Vázlatok és képek“ néhány elbeszélésének kedvező ismertetésére.

++ (Bartalus István) nagybecsű „Magyar Orpheusa“ végre mégis sajtó alá kerül. A magy. t. akadémia nagygyűlése, mint értesülünk, 50 példány előfizetési árát irta alá, hogy e fontos gyűjtemény napvilágot láthasson, s reményünk van arra, hogy a Kisfaludy-társaság ereje szerint szintén részt vesz a gyűjtemény kiadásának eszközésében. Bartalus néhány nap mulva sajtó alá adja érdekes gyűjteményét, s irodalmunk számára meg vannak mentve ama becses ereklyék, melyeknek megszerzése és összegyűjtése később alig sikerült volna.

++ (József nádor) szobrát királynő ő Felsége ohajtására, ki szintén jelen leendő ünnepélyen, vasárnap délelőtti 12 órakor leplezik le, mint a programmban előlegesen megállapítva volt. Ez ünnepélyes szertartásnál az akadémiát Horváth Mihály, Arany János és Toldy Ferencz; a Kisfaludy-társaságot Kemény Zsigmond, Greguss Ágost és Vadnay Károly fogják képviselni. — Halbig szobrász Münchenből Pestre érkezett, művének, József nádor szobrának leplezésére.

++ (A magyar szín- és dalművészet) egykori csillaga: özv. Déryné, kinek neve fényes betűkkel lesz beírva a magyar színészet történetébe, jelenleg már elaggott, 77 évet meghaladt nő és Miskolczon él nélkülözések között. Sanyaru helyzetében csak ismerősei segítenek rajta és annál jobban esik hallanunk, hogy Egressy Ákos, az odaváló szintársulat igazgatója, közelebb két rendbeli előadást rendezett az elszegényedett, elaggott művésznő javára.

++ (Egy szabómester): Br. Jakab, ijedten megy a kapitánysághoz, vádolni nejét, hogy meg akarta őt mérgezni kávéban. Az asszony töredelmesen bevallja bűnét, hogy csakugyan tett bele valamit: saját ujjából három csöpp vért, mert egy jószasszony azt mondá neki, hogy ezzel visszatérítheti férjének hamvadó szerelmét. A szegény nő elhitte s megtette. De valaki látta a kávé gyanus keverését s a férjnek besugta a férj elhitte s rémülve szaladt a hatósághoz. Ott kiderült, hogy nem méreg volt, hanem bájital. És ez Pesten történt ám!

++ (Rózsás napló.) Gróf Csekonic Endre gróf Cziráky János nagyobbik leányát jegyzé el. — Résző Ensel Sándor ügyvéd Szentmiklóssy Ilonka kisasszonynyal (Gömörből) kelt össze e hó 18-kán. — Kovács János ur, Kovács István hétszemélynök fia, közelebb eljegyzé Nagy Gizella kisasszonyt, néhai Nagy István hétszemélynök leányát. — Dr. Csiky Viktor, kolozsvári jogtanár, a napokban jegyzé el Czárán Szidónia urhölgyet, Czárán M., seprősi földbirtokos leányát.

++ (Vegyes hírek.) Gróf Andrássy Gyula estélyére körülbelül 600 vendég lesz meghíva és valószínűleg ő Felsőgoik s szerencsétlenni fogják jelenlétükkel. — A közoktatási miniszterium 500 frtot utalványozott a pesti tornacsarnokra. — A József szobor leplezésének emlékére Pest városa a boldogult nádor által alapított műegyetemnek a tervezett épületnek megfelelő telket kíván ajándékozni. — Magyar egy lot alakul Londonban, azzal a czállal, hogy az Angliába menő magyaroknak (kivált iparosoknak) tájékoztatást és segélyt nyújtsanak s az ott levő magyarokat összetartsák. — Almásy Tihamér „A miniszterelnök bálja“ czimű egyfelvonásos vigjátékát Goldscheider németre fordította s benyújtotta a bécsi Carl-színház igazgatóságához. — Egy Solasch József nevű nazarénus tavaly született fia e napokban iratott be a

városházán a polgári anyakönyvbe. Nem kereszteltette meg. — A császárfürdő bérlői Berger Vilmost bízták meg e nagy gyógyintézet vezetésével, ki újáteremtője volt e fürdőnek. Az újítások e helyen egyre folynak. Többi közt a női uszodát is szép mozaikkal rakatták ki s pompásan díszítették föl. — Mi is irtuk, hogy gr. Andrássy Kőbányán egy nyári lakot épített. Mint a „Sz.“ írja, e hír téves és onnan eredt, hogy Kőbányán Andrássy fogadós vett telket s ott nem nyári lakot, hanem sörkocsmat épít. — Ismét verekedés volt katonák közt. Az Este-ezred négy legénye összetűzött Budán és vak dühökben nem csak egymást vagdalták, de a körülállókát is kivont fegyverükkel, illetőleg szuronyaikkal. Hanem azért a fegyvert mindig viselni kell. — A budai közuti vaspályán június hóban fog először alkalmaztatni a gőzmozdony. A vitelbért Buda és a császárfürdő, vagy ez utóbbi és Ó-Buda közt a társaság leszállította 10 krról hatra. — Böszörményi László síremlékére Spóner Tivadar 12 frtot küldött Nagy-Lomniczról (Szepesm.) Ez összeghez járultak Spóner Tivadar 5 frt, Raisz Miksa 2 frt, Montskó Ferencz 1 frt, Károlyi Lajos 1 frt, Bobory György 2 frt, Szakmáry Donát 1 frttal. — Ápril 15-kén este 9 óra körül nagyszerű égi tűnemény volt látható. Hatvanból észak felé függőleges sugár oszlopok támadtak s kelet felé huzódva, mint egy 10 perczig világíták be a vidéket; a sugár-oszlopok eleje fehéres, hátulja pedig vérvörös volt. — A Strohmayer-féle családi sírbolt előtt a kerepesi temetőben f. hó 15-kén reggel egy embert láttak, ki elkezdte egész erővel rázni a sírbolt rácsajtaját és könyörgött, hogy bocsássák be. Ez ember egy fővárosi cipész és örülesi rohamokban szenved. — A távirató kért, hír szerint, az egész osztrák-magyar birodalomban egyenlő árt szándékoznak szabni, mely tetemesen olcsóbb lesz a jelenleginél. — A földművelési miniszter Bors Emilt tiszteletbeli fogalmazó-segédde nevezte ki. — A belügyminiszter Keszler Antalt és Szuborics Mamót fogalmazókká, Gyene Gusztávot fogalmazó-segédde nevezte ki. — A gáz a nemzeti színházban a „Delila“ közelebbi előadásán, a végső szomorú jelenetet el akarta földni a könyező szemektől; hirtelen kialudt s a nézők alig láttak kimenni a színpad gyér világa mellett. — Sardou „Haza“ című drámáját a nemzeti színházban is elő fogják adni a jövő őszi időnyben. — A ponyvairódalom, mely a nép közt hinti a babona, erkölctelenség és balítélet mérgét, nagyobb ellenőrzést igényelne. A Bucsánszky-czég kiadásában most is jelent meg egy pár silány füzet, melyek a zsidók elleni gyűlölséget a legotrombább módon szítogatják, minélfogva a lapokban nem ok nélkül hívják föl rá a közvádoló figyelmét. — A nyáron át „Margit“ és „József“ nevű gőzösök fognak a Margit-szigettel közlekedni. — Vele-czipeld. A magyar nép egészséges humora hamar talál nevet holmi új nyakatekert találmányokra. Közelebb velocipede-n próbálkozott erősen egy vidéki dandy, de nem boldogult; nem ütötte az új divatu jármű, de neki kellett hazavinni, s megtermett mindjárt magyar neve: „vele-czipeld. — Buljovszkynét a nemzeti színház igazgatósága szerződtette s már a jövő ősszel újra elfoglalja elhagyott helyét. — Furedi Mihály, nemzeti színházunk nyugdíjazott tagja, veszélyesen megbetegedett. — Stéger Ferencz tenorista hazánkfia június 2-kán Pestre érkezik Barcelonából és szeretne nemzeti színházunknál vendégszerepelni. — Kooz Ferencz, derék bukuresti pap, kidolgozta Románia földrajzát és térképpel együtt Aignernél kiadta. Ára 50 kr. — Heckenast Gusztáv kiadásában „Tarczai család“ című

költői elbeszélés jelent meg 13 énekben; írta Egervári Ödön (Potemkin); a tarkői Tarczai Anna is szerepel benne; 204 lap; ára 1 frt. — A budai postasikkasztást elkövetett Kunz Károly dijnoknak testvérét: Jánost, ki az orvosi pályára készül Bécsben, elfogták; mert gyanuban tartják, hogy a 17,000 frt elikkasztásában részes volt. — Új hangjegyek Rózsavölgyinél. Ellenbogen Adolftól „A boldogság első napja“, négyes; ára 54 kr. Poór Vilmos „A magyar művész“ zenefüzéréből két füzet: a „Nézz rózsám a szemembe“ és az „Ej haj magyar ember összeüti bokáját“ ismert dalok változataival; egy-egy füzet ára 50 kr. — Miksa György előfizetési fölhívást küldött szét „Ármány és fény“ című művére. — Ludassi Mór május 1-jével megszűnik a sajtóosztály főnöke lenni és Bécsbe tér vissza. — Ludwig János leányával együtt Pestre érkezett. — Haynald érsek a magy. tud. akadémia részére 10,000 frtos alapítványt tett. — A budai takarékpénztár a műegyetemi segélyegyletnek 100 frtot adományozott, mely összegért az egyet hálás köszönetét fejezi ki. — A vízvezeték és a rakpart további építésére a város által megszavazott egy milliót a kormány engedélyezte. A rakpartot illető árlejtés május 1-én lesz. — A királyi testőrök eddig felállított osztálya mult szerdán megérkezett a budai várba, szolgálatuk megkezdésére. A királyt kísérték ki a rákosi katonai szemlére. — Az országgyűlés mult csütörtökön tartotta első gyűlését. Csak a szombaton történendő megnyitás volt a gyűlés tárgya, hanem azért a pártok már is összemérték vitázási fegyvereiket.

†† (Halálozások.) Kiss Ignác, volt honvédszázados, életének 47-dik évében, agyvíz-kórban elhunyt. Holttestét e hó 15-kén Petneházán tették örök nyugalomra. — Sarkadon f. hó 13-kán halt meg egy fiatal, mindenki által tisztelt és szeretett leány, a 22 éves Tóth Emilia, kit hosszas szenvedés után rabolt el a halál szerető szülei és testvéreitől. — Benedek Józsefet, nemzeti színházunk e buzgó tagját, súlyos családi veszteség érte: elvesztette forrón szeretett nejét. Barátai és ismerősei osztoznak e szerencsétlenségben. — Balázstelkén e hó 2-kán hunyt el Gerendi Luiza kisasszony. Életének 19-dik évében ragadta a halál e nemes és valóban művelt lelket az örökkévalóságba. Isten adjon vigaszt a hű anyának ilyen kedves, egyetlen leány veszteségének elviselésére. — Baróthon f. hó 1-én halt meg 37 éves korában Zathureczky László, számos rokon és még több tisztelő és jó barát által megsíratva. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Ápril 22-kén.

Ápril 16-kán Eichner Anna k. a., az aradi színház tagjának, 1-ső föllépteül: „A falusiak“, Szigeti József eredeti vigjátéka, 3 felv. — Ápril 17-kén 6-dik olasz opera-előadásul: „Az álarczos bál“, Verdi nagy operája, 5 felv. — Ápril 18-kán: „A cigány“, Szigligeti eredeti népszínműve, 3 felv. — Ápril 19-kén: „Az utósó levél“, vigjáték, 4 felv. — Ápril 20-kán 7-dik olasz opera-előadásul: „Ernani“, Verdi operája, 4 felv. — Ápril 21-kén: „A bajusz“, Szigligeti eredeti vigjátéka, 3 felv. — Ápril 22-kén 8-dik olasz opera-előadásul: „Az álarczos bál.“

Budai szinkör.

Ápril 15-kétől folyvást:

„Bem apó“, nagy harczy látványosság, 4 felv.

Gazdasszonyoknak.

Kel rizskásával és sonkával.

Vágd a kelt négy felé, forrázd le forró sós-vízzel, hagyd kihűlni, ezalatt csinálj fehér, sűrű vajmártást és főzd abban a kelt puhára, kenj meg egy formát vajjal, rakj bele egy sor kelt, azután egy sor rizskását, mely előbb meg lett párolva, apróra vagdalt sonkát, ismét kelt és így folyvást, mindaddig, míg a forma megtelik. A megmaradt mártást 4 vagy 6 tojás sárgájával s egy pár kanálnyi tejfellel habard meg jól, öntsd a kelkáposztára és hagyd három negyed óráig párolni.

Burgonya-gombóc.

Reszelj meg 12 öreg burgonyát egy meszely liszttel, 3 egész tojással és sóval, habosra keverd el és kézzel gyurd meg. Csinálj közép nagyságu gombócokat, nyomd be tetejüket és főzd ki vízben. Tégy vajat a tálba, rakd rá sorjába a gombócokat, minden rendre önts bőven forró vajat piritott hagymával. (Használható gulyás mellé is.)

Kétszersült.

Keverjünk egy negyed font czukrot, 2 egész tojást és 3 sárgáját egy fél óráig, adjunk hozzá egy negyed font lisztet, citrom-héjat és vanigliát, azután süssük meg szépen.

Kevert huppancs.

Veszünk egy negyed font vajat, 12 egész tojást, 12 sárgáját, 4 kanál élesztőt, czukrot, kevés sót, egy negyed font lisztet, 6 kanál tejet és kevés szőlőt; ezeket jól kavargatjuk és formába tesszük.

Divattudósítás.

A mit mult számunkban megjelent divattudósításunknál jeleztünk, azt ma ujonnan kellene ismételnünk, mert azóta semmi változás nem történt, mely az eddigi viseletmódtól eltérne. Azért ezuttal legjobb szolgálatot vélünk tenni t. olvasónőinknek, ha a most divatozó kelméket elősoroljuk s azok árait megnevezzük.

Szemlélnket a mostani kelmék fölött **Alter és Kiss** divatesarnokában tartottuk s nem kell hozzátennünk, hogy mindaz, mit alantabb jegyeztünk, a mostani idény legszebb és legújabb termékei közé tartozik; nevezetesen a következők:

$\frac{1}{4}$ rőf széles, sima, mellirozott és petyegatett Lustre, rőfe 80 kr, 1 frt, 1 frt 10 kr, 1 frt 20 kr, 1 frt 30 kr, egész 1 frt 50 krig.

$\frac{1}{4}$ széles, tarka nyomásu, csíkos vagy apró virágu Lustre, rőfe 1 frt 70 kr, 1 frt 80 kr és 2 frt.

$\frac{1}{4}$ rőf széles, fehér alapu, ujjnyi széles, színes csíku tavaszi gyapjúkelmek, melyek alsószojoknyának használatnak, föléje egyszínű tunique-kel, rőfe 1 frt és 1 frt 40 kr.

Finom popeline-ruhák, színes, széles csíkokkal, egy ruha 28, 30 és 35 frt.

$\frac{1}{4}$ széles **Sultán glacé** minden színben, rőfe 1 frt 50 kr, 1 frt 80 kr, 2 frt és feljebb.

$\frac{1}{4}$ széles schottisch **selyem-popeline**, rőfe 3 frt 40 kr.

$\frac{3}{4}$ széles, csíkos keresztbe szőtt foulard minden színben, rőfe 2 frt.

$\frac{7}{8}$ széles, sima foulard minden színben, rőfe 2 frt 50 kr.

Nyomatott foulard-ruhák, a legújabb dessinnel, egy ruha 40 és 45 frt. Nyomatott foulard törökös mustrázattal, leginkább pongyola-ruhákra, egy ruha 50 és 60 frt.

$\frac{3}{4}$ széles nyomatott **Barége** 45, 50, 60, 70 és 80 kr.

$\frac{3}{4}$ széles **Barége**, apró, beszövítt virágocskákkal 60, 70 és 80 kr.

$\frac{3}{4}$ széles **Barége**, schottisch csíkokkal, rőfe 90 kr.

$\frac{3}{4}$ széles, hamuszín alapu **Barége**, keskenyen csíkozva, minden színben, rőfe 70 kr.

$\frac{1}{4}$ széles, nyomatott francia **jacónas** és **battisza** legújabb mustrákban, rőfe 40, 45, 50 és 60 kr.

$\frac{1}{4}$ széles, nyomatott nyári piqué és croisé, rőfe 60, 70, 80 kr és 1 frt 30 kr.

$\frac{1}{4}$ széles **toile satinée**, chamois és hamuszínekben rőfe 1 frt 20 kr.

$\frac{1}{4}$ rőf széles, nyomatott francia perkál, a legújabb mustrákban 30, 36, 40, 42, 45 és 48 kr.

Beosztott **jacónas-ruhák**, két aljjal vagy fodrokkal, a mostani legutósó divat szerint, egy ruha 8, 9 és 14 frt.

Beosztott **toile-ruhák**, két külön mustrájú aljjal, darabja 8, 10, 11, 12, 13 és 14 frt.

Beosztott croisé mosó-ruhák, darabja 8 és 9 frt.

A mostani rövid ruhákhoz igen czélszerűnek ajánlhatjuk a fehér perkál-alsószojoknyákat, alól csinosan nyomatott bordurrel, darabja 4 frt.

Különösen vidéki t. olvasónőinknek ajánljuk **Alter és Kiss** divatkereskedését, mint olyant, hol nemcsak minden női czikkben a legnagyobb választék van, hanem minden megrendelés a legpontosabban lesz teljesítve. Azonkívül a nevezett divatkereskedés ruhakészítési teremmel levén kapcsolatban, minden női ruhákat illető megrendelést elfogad s a legújabb divat szerint összeállítva, gyorsan elkészít. Mértékül egy jól illő derék és az alj előhossza szükségeltetik.

Szótalány.

Sissovits Maritól.

Három betűm nélkül semmi meg nem lehet;
E nélkül az ember szomszédba sem mehet;
De ha megfordítod, ifjura sem érted;
Mondd csak ifju nőnek, a szivig megsérted;
Feje nélkül az idő egyik része;
Láb nélkül az igás megérti.

Megfejtési határidő: május 22-dike.

A f. é. 13-dik számban közlött rejtvény értelme: „Julius Caesar.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Benedekovics Róza, Heller Ilka és Berta, Fűzy Istváné Albina, Hunyadi Karolin, Jura Janka, Ferenczy Mária, Soltész Petronella, Dukai Takács Luiza, Illés Bús Ludmilla, Schwarcz Éva, Zacsovits Berta, Novák Zsófia, Záhony Adél, Roxor Anna és Alvina, Dubányi Róza, Simko Julia, Hauszner Laura, Farkas Emma, Szabó Kálmánné, Petrovich Luiza, Pásztelyi Danielovich Emilia, Basilides nővérek, Benkovich Edéné, Szántay Vilma, Kubinyi Zsigmondné, Theisz Hummel Emilia, Kenessey Biró Magdolna, Perger Izabella, Stenczinger Lina, Krób Róza, Balla Pál Zsófia, Tell Mari, Szepessy Róza, Malachovszky Béláné, Csillag Róza, Marosy Emilia és Hermina, Telendy Eliz, Falvay Flóra, Zadubán Beke Ágnes, Lázár Etelka Lázár Pálné, Fülöp Karolina, Kriszt Emma, Melichár Ferdinandy Luiza, Duhék Vilma, Rutkay Ilona, Santa Laura, Buday Ilon, Tárcazy Teréz, Schrek Ilonka, Birkl Havranek Mari, Sissovits Mari, Nagy Krisztin, Mitterbacher Gusztó, Gyorai Kiss Janka, Weiszbrunn Francziska, Vály Lajosné szül. Sándor Szidónia, Csernátóni Ilona, Bukovszky Regina, Fodor Nina, Budinszky Mari, Orbán Paulin, Nádosy Anna, Buzeskó Anna, Pospischel Emma, Fischer Sarolta.

A 12-dik számrejtvény megfejtését utólag beküldték:

Bálint Julianna, Csernátóni Ilona, Bukovszky Regina, Budinszky Mari, Buzeskó Anna.

Tartalom.

Báró Gerliczy Vinczné, **Emiliától**. (Arczképpel.) — Elhervadni. **Imrefi Jánostól**. — Árny és fény, **Imeitől**. (Folyt.) — Álomban látjak, **Szabó Sándortól**. — A sok „ha”, **Felek Józseftől**. (Folyt.) — Az északi vidék állatai. (Vége.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Szótalány. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékön: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkban van: báró Gerliczy Vinczné arczképe.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: **Emilia**.

<p>Előfizetési díj (illetményekkel):</p> <p>Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.</p>	<p>Szerkesztői és Kiadói Iroda:</p> <p>Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.</p> <p>Hirdetések díja:</p> <p>Egy négyszer hasábozott sorért 8 kr.</p>	<p>18. sz.</p> <p>Május 2-án.</p> <p>1869.</p>	<p>Havonként színezett dívatképpel, minden szükséges bímzetrájokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel,</p>	<p>A könyvek megkötésére egész-, a műlap megkötésére félévi járulési kötelezettséget foglal magában a lap irányában.</p>
---	--	---	---	--

Lorántfy Zsuzsána.*)

A lelkes Dobók után a Rákócziak és Lorántfy Zsuzsána jönnek. Az ősök áldást hoztak magukkal, az utódokról később fogunk szólni.

Külső és belső élete az iskolának e korban indult egész erővel fejlődésnek.

E kort I. Rákóczi György nyitja meg, elébb borsodi főispán, s Bethlen Gábor, felsőmagyarországi hadainak fővezére, 1630-tól erdélyi fejedelem; 1616-ban házasságra lépett a magas szellemű Lorántfy Zsuzsánával s lett utána Sárospatak ura, nyervén mindkettőjük részére III. Ferdinándtól újabb királyi adományt.

Ő a pataki főiskolát akarván a Bethlen fejevár-nagyonedi kollégiumának fényére emelni, legelsőben is épületekkel látta el; majd az iszonyu pestis dühének áldozatul esván 1621-ben a főiskola minden tanára, Tolnai Istvánt hozatta el tanítóul, míg 1626-ban a felsőbb tudományok előadásával három tanító foglalkodott, kiket I. Rákóczi György saját pénztárából fizetett, s az elébbi építkezések mellett újabbakat tett.

A Tarczali Pál eszperes előadása szerint: „A schola tíz esztendőnk forgása alatt szépen nevelkedék, hasznos szép épületek lőnek, typográfia erigáltaték, az idvezült Lorántfy Zsu-

zsána Comenius Jánost idegen országból sok költséggel aláhozata, négy classicus praeceptoroknak szép fizetést rendelte és a classisok azokhoz illendő szép auditoriumokkal erigáltatának, melyekben mind nagyok, aprók dicséretesen épültenek.“

Ez időben már Patakon az alsó és felső tudományos osztályok vezetésével összesen hét egyén foglalkodott, s az iskolában egy nyomda működött, bizonyossággal annak, hogy az iskola keblében a szenvedőleges fogékonyságon felül a cselekvő munkásság ösztöne is érezhető volt.

Maga a kegyes fejedelem, I. Rákóczi György, a had lármája és nehéz gondjai közt sem felejtkezett el a tudományokról. Jelentékeny szellemi és tudományos munkásságra hívta fel Erdély és Magyarország protestans egyházi férfait, tudósait, meghagyván 1638-ban, hogy amazok a tiszántuliakkal egyesülve, az eredeti héber nyelvből az ó, a tiszáninneniek a görögből az ujszövetségi szentiratokat magyar nyelvre fordítsák. Ha elgondoljuk, mennyi tudományos buvárkodást, tanulmányozást föltételez egy ily nagy munka szerencsés bevégezése, s mily emelkedést veendett az által az egyházi alapos tudományosság, fejlődést a nemzeti nyelv: nem lehet elismerés nélkül szólani tudományos érdemeiről. Hogy a munkásokhoz intézett újabb felhívás is siker nélkül maradt, csak sajnálni lehet.

Maga tiszta evangyéliomi vallásosságtól áthatva, barátja a polgári szabadságnak és a lelki élet függetlenségének, bajtársaival, a derék erdélyiekkel együtt keblével fogta fel a csapást, mely a szabadság ellen volt irányozva, győzelmeiben sem

*) Jelen félévbeli műlapunk azt a mozzanatot ábrázolja, midőn a dicsőült honleány az általa a sárospataki főiskolának szerzett nyomdában az első nyomtatványlapot veszi át. Bizonynyal érdekelni fogják tehát hölgyeinket a következő életrajzi adatok, melyeket a sárospataki főiskola által annak háromszázados ünnepé alkalmából 1860-ban közrebocsátott „Emlékkönyv“ után közlünk.

keresvén egyebet, mint véget vetni a háborúságoknak, megszerezni a békét az államnak és az egyháznak, a polgári életnek és a lelkiismeretnek. Elég bizonyosága ennek a linzi béke, mely annyi polgári zavaroknak véget vetett s millió keblek nyugalma adta vissza.

Mig kívülről fegyverrel védelmezte az egyházat, belülről szellemi táplálékot nyújtott a vallásos kegyességnek: ki nyomtatván a Graduált, 200 példánnyal ugyanannyi protestans egyházat ajándékozott meg. Maga annyira bibliai érzelmű, annyira áthatva annak igazságaitól, hogy a szentkönyvet hadaiban is magával vitte, mint hajdan Homér költeményeit Nagy Sándor.

Hogy e kegyes fejedelem, világtörténeti nevezetesség a linzi béke által, a pataki iskolát egykor szerette, ápolta: e kedves viszony kegyeletes emléké ki nem fogják törölni sem a századok, sem ezredek, sőt ez iskolának mindig büszkesége lesz, hogy egykor a Rákócziak iskolája volt.

Halála után, mely 1648-ban történt, özvegye, a lelkes Lorántfy Zsuzsána, a pataki főiskola ápoló dajkája, bőkezű kegyasszonya, fiával, Zsigmonddal Patakra költözött s életét mondhatni az iskola felvirágzásának szentelte.

Az ókor mai napig bámult klasszikus írói azon uralkodókat, kik a tudományok ápolói voltak, az istenek közé helyezték; félelem vagy hizelgés okozta, mindegy, de megtörtént. S ha érdem a szellemnek imez emelkedése férfiakban, kik birodalmak kormányzására voltak elhiva, a mi mélyre ható bölcseséget föltételez: lehetünk-e elég elismeréssel azon nő iránt, ki oly meleg szeretettel, részvétellel, mondhatni nyugtalansággal ápolja a tudományokat, mintha az iskola egy bölcső volna, melyben első szülötte felett viraszt?

És ő e magasultság által nem vetkezett ki a nőiségből, hanem felülemelkedett azon ama nagyságig, hol már a jellemeiket csak bámulni lehet.

Szóljanak tettei. 1650-ben Comenius Jánost a tudományos intézetek organizálásának, az okszerű tanításnak nagy mesterét, mint pedagogiarkhát külföldről nagy költséggel Patakra hozatta, akarván ez intézetet az európai tudományos műveltség színvonalára emelni.

Lorántfy Zsuzsána ezáltal az iskolának érezhető szellemi emelkedést adott; nevelte a tanszékek számát, az iskolának gazdagon jövedelmező fekvő javakat ajándékozott, mint azokat, ugy a mások által ajándékozottakat a terhek alól fölmentette; az ifjakat a várból kiszolgáltattott jótéteménnyel bőkezűleg ellátta, többeket kiküldött a külföldi egyetemekre, valamint férje is azelőtt, hogy a tanári hivatalra folyvást alkalmas egyének képeztesse, s hogy az iskolához vonzó szeretete a földi élet határain is túl terjedjen, végrendeletében azon esetre, ha fiai örökösök nélkül halnának el, javainak jelentékeny részét az iskolára hagyta.

És e kegyes lelket mélyen sebzették élte alkonyán az iskolai zavargások.

Vessünk egy futó pillanatot a történetekre, melyek halálát megelőzték; hisz egy részben az ő halálának két százados emléké ünnepeljük: ő 1660-ban halt meg, valamint fia, II. Rákóczi György is.

1621-ben I. Rákóczi György gondoskodott iskolai törvényekről, s új tanrendszerről, akarván reformokat hozni be a tanításba. Ez ellen élesen nyilatkozott az ifjuság, ragaszkodván a régi eljáráshoz. A zavarok 1648-ban megújultak. A fejedelemné kedves udvari papját: Medgyesi Pált bizta meg, hogy készítene törvényeket, melyek által a csend az iskolá-

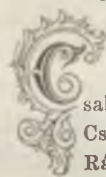
ban kellőleg biztosítsák. A törvények kihirdették, az ifjuság gunnyal válaszolt s csipős megjegyzéseket irt azokra. Az ügy a zavargások lecsendesítése végett zsínat elé vitetett, de siker nélkül, a felhabzó kedélyek le nem csendesedtek. Az összes tanuló ifjuság, mint hajdan a római nép, midőn a szent hegyre költözött, a várost, elhagyta az iskolát, azonban harmad napra ismét visszatért. A kegyes fejedelemné még azon évben, 1660-ban meghalt, s mily nehezen szívelte a történeteket, Tarczali Pál esperes és főiskolai egyházi gondnok következőleg adja elő:

„Elközelgetvén üdvözült Lorántfy Zsuzsánának is életének végső napja, kimulék ez világból Szentgyörgynap táján. Kinek meghidegedett részeit midőn a koporsóba betöltték, fedellet az koporsóra maga kezeivel fedezett üdvözült Zákány András urunk, sűrű könyhullatása orcáján és vén szakállán aláfolván, keserves zokogással az körülállóknak hallattokra ezt mondotta: Ah átkozott diákok! ti öltétek ezt meg, ti fosztátok meg a szegény magyar nemzetet ez drága kincstől. Nem is ok nélkül való szók voltak, mert engemet seniort halálra való betegülése előtt mintegy hatod nappal felhivatván magához méltóságos Lorántfy Zsuzsána és házában csak magammal beszélgetvén mintegy két óráig, beszéde közt ottan sirásra fakadván ki, ilyen szókat is szólott: Idvözült urammal ifjúságotól fogva istenesen élvén, de sem annak, sem édes kedves fiamnak Rákóczi Zsigmondnak halálán annyit nem sirtam, keseregtem, mint az ifjuságnak ez rajtam tölt méltatlan cselekedet. Te látod Isten, mint az édes anya magzatit, az dajka az ő kicsindedit, ugy igyekeztem nevelni Istennek és szegény hazánknak szolgálatjára, de sok dajkálkodásimat ime mivel fizetik!“ Néhány nappal azután, hogy e hatyuénekét elmondotta, megszűnt dobogni a nemes szív. Hamvai Patakon nyugosznak.

Egy hatásban át nem gondolt fellépés a legjobb szívben minő fájdalmat keltett! Talán, hogy emléken annál szentebb pietással függjön az utókor.

Fiatal barátaimhoz.

Palásti Sándortól.

Csak előre, fiatal barátim!
Csak előre, szívetek után!
Ráértetek még a bölcselkedésre
Az életnek hűvös alkonyán.
Higyjétek, csak addig szép az élet,
Mig a szívet szolgáljuk vele.
Csak előre, fiatal barátim!
Áldjon meg a szívek istene.

Leng az érzés szentelt lobogója
Koszorúzott fejetek felett;
Rajta villám-irta két szó lángol:
Szerelmem és hazaszeretet.
Vozéreljen szegyenére annak,
Ki tusát merészel ellene.
— Csak előre, fiatal barátim,
Áldjon meg a szívek istene.

Égi ut az, melyen most ti jártok
Fényes arcczal, mint a csillagok;
Minden lépten új világot értek:
Mindenik egy-egy szép álmatok.
Lelkesülés indulóját zengi
Csillag röptén támadó zene.
— Csak előre, fiatal barátim,
Áldjon meg a szívek istene.

Jaj azoknak, kik ez égi utról
Idő-nap előtt letértenek!
Nincs a földön szánandóbb teremtés,
Mint a g y e r m e k - a r c z u ö r e g e k;
Kik a bölcsesség kövét kutatják,
Mig csupán szeretni kellene.
— Csak előre, fiatal barátim,
Áldjon meg a szívek istene.

Bár igaz, hogy szívünk életének
A teremő réges kort szabott,
De azért, hogy le fog este szállni,
Ne élvezzük a kelő napot?
S ne örüljünk a nyiló virágnak,
Minthogy hervadandó kelleme?
— Csak előre, fiatal barátim!
Áldjon meg a szívek istene.

Csak előre! Én már elmaradtam.
Lelkem őszi nyugalomra tért.
Ah, gyümölcsét m i n d, d e m i n d o d'adnám
Koszorútok egy virágaért!
Ha még egyszer bűvös illatával
Álmatokba szenderítene.
— Csak előre, fiatal barátim!
Áldjon meg a szívek istene!

Árny és fény.

Novella.

I r m e i t ő l.

(Folytatás.)

Igy teltek a nehéz napok a Kosciuszko-terrace fölött. Julia rendesen ablakánál ült s dolgozott vagy olvasott. Az ingerlő mélaság, mely nővé lette után erőt vőn rajta, bájait még jobban emelé. Sokszor merengett el a tengeren, melynek látása oly édes ábrándokat, oly megfeszíthetetlen vágyakat költ. Az élet költészete, az ábránd leginkább az elveszett boldogsággal szeret foglalkozni s Julia gondolatai túl a tengeren egy lényhez szálltak gyakran, mely távolléte által még érdekesebbé lőn. Eléje tűnt ama jelenet, mely csupán egyszer fordul elő életünkben s kitörülhetlen nyomot hagy vissza maga után: midőn Guillemain neki szerelmet vallott. Képzelve egész hatalmával varázsolta elé a perczet, melyben Guillemain epedő szemekkel borult lábaihoz s rebegett: szeretem kegyedet; míg a háttérben Iván állott megtört és megedzett tekintetével, mely oly lélekmeteszően nyugodt tudott lenni.

— Szegény Guillemain! — sohajtott föl Izzie, s már hozzá akart fogni, hogy kedves emlékeket idézzon föl urnője előtt. Julia azonban megelőzte.

— Hová küldhette férjem Mirsievicset?

— Én kivettem a vén bolondtól. Ő egy gyermekért ment.

— Kie azon gyermek? — kérdé érdekelve Julia.

— Nem tudom, de annyit mondott Mirsievic, hogy Ivanovszky ur igen szereti. De mi baja van, asszonyom?

— Nekem! semmi.

Julia hirtelen fölkel s elfogultságot keresett.

Másnap egy shawlt ajándékozott Izzienek s hizelegve kérte, vegye ki Mirsievicből, kie ama gyermek?

— Örömmel, asszonyom; de miért ez érdekeltség a gyermek iránt?

— Hisz tudnunk kell, kik azok, kik tartoznak hozzánk.

— Igen, de urnőm viszonya férjéhez nem is mondhatni viszonynak s így a gyermek —

— Tedd, a mit mondtam, s tudd meg, igen unalmas vagy, midőn kérdezősködsz.

E közben meghozta Mirsievic a gyermeket, kit már Feodor név alatt ismernek olvasóink. Felsikoltott örömeiben, midőn meglátta Ivánt, ki lázasan szoritotta karjaiba a gyermeket s a férfi komor arcán könyek hullottak.

— Ugy-e atyám, most már sohasem válunk egymástól, — mondá Ivánhoz fordulva Feodor.

— Soha, gyermekem, soha; velem fogsz itt lakni s még valakivel, a ki téged szintén fog szeretni, mert téged csak szeretni lehet. Nézd, mit vettem számodra.

Iván egy miniatúr-panoramát mutatott Feodornak, ki természetesen igen megörült neki. Azután egy karszékra ültette, eléje térdelt, szeretetének leggyöngédebb jeleivel halmozá el s egészen gyermekké lőn.

Julia izgatottan ült szobájában, kezébe hajtotta fejecskejét.

Egyszerre Iván lépett szobájába, kezén vezetve Feodort.

— Szeretetébe ajánlom e gyermeket, asszonyom, — mondá, azután Feodorhoz hajlott s nőgató:

— Menj hozzá, fiam, ő anyád leend, csókold meg őt.

Feodor Juliára irányzá nagy szelid szemeit, azután Ivánhoz fordult.

— Hát te nem csókold meg őt, atyám?

Julia arcát pir futotta át.

Iván megilletődve e szavakon, perczig tétovázott, aztán lehajlott hozzá s megsókolva őt, szólt:

— Csókold meg őt helyettem, gyermekem.

Feodor nem késelt Iván szavait teljesíteni. Juliához futott, felkapaszkodott hozzá, meggyűrve e közben leendett anyjának ruháját; a két szép fő fürtjei egymásba omlottak s Julia az eddig ismeretlen anyai érzelm első gerjelmével ölelé magához a kedves gyermeket, azután egy lopott tekintetet vetett Ivánra.

Iván elhagyta a szobát, boldogtalanságát kiujulni érzé; kétségek gyötörték. Nem tudta értelmét felfogni ama csóknak, melylyel Julia Feodort fogadá.

Feodor anyja szeretetét néhány pillanat alatt képes volt kinyerni. Szíve kétfelé oszlott s két egészet foglalt magában.

Nem maradhatott feltűnés nélkül a gyermek előtt különváltsága azoknak, kiket most már szüleinek nevezett és ártatlan kérdéseivel nem egyszer hozta zavarba a körölte levőket.

Egy alkalommal hízkelkedve símult anyjához:

— Ugy-e, te szeretsz engem, mama? — kérdé.

— Gyermekem, lehet-e téged nem szeretni?

— Ugy-e, mama, a kit szeretünk, annak közelében szeretünk lenni?

Julia megütközve tekintett a gyermekre.

— Igen, fiam, — viszonzá azután s nem állhatta meg, hogy szívéhez ne szorítsa a gyermeket, ki átfoná karjaival anyja nyakát s ártatlan tekintetével mélyen szemébe nézett.

— Ugy, hát miért nincs atyám nálad, kedves anyám? Hisz ő szeret téged s te is szereted őt.

Julia könyeit törle.

Feodor, ki mindebből semmit sem értett, szomorun távozott atyjához.

— Oh, atyám, — rebegett, — mama sir.

A kis vészhihnök tudósítása nem kis megütközésbe hozta Ivánt.

— Miért sir? fiam, nem tudod? — kérdé, magához vonván Feodort.

— Nem tudom. De akkor szoktunk sirni, ha valamink fáj, ugy-e? És a mama könyezett.

Iván azonnal sejtette, hogy Feodor tudatlanságában oly hurt talált megpendíteni, mely fájdalmat okozott talán Juliának.

- Mit mondott neked? — kérde kevés idő múlva.
- Semmit.
- S te sem szóltál?
- Azt mondtam, atyám, hogy te szereted őt.
- Tanuld meg gyermek, hogy sokat fecsegni nem szabad.

Ez volt az egyetlen és első dorgálás, melyet Feodor hallott. Értelmes kedélye, mely a szeretet által a gyöngédség legfinomabb árnyalatáig volt kiképezve, fájdalmat érte már e néhány, különben annyi szeretettel kimondott szó miatt. Iván alig tudta megvigasztalni. Midőn már kissé lecsillapult, bűnbánólag mondá atyjának:

- Nem fogok többé roszt tenni.
- Jól van, gyermekem.
- Miért nem jössz be mamához?
- Hisz együtt vagyunk asztalnál.

Asztal felett, hol Julia és Iván egymásnak átellenében ültek, Feodor Julia mellett ült s hosszasan nézve anyja szemébe, így szólt atyjához:

- Nézd, atyám, mama milyen szép!
- Bölcsék s gyermekek igazat szólnak, — mondá Iván, futó tekintetet vetve a piruló Juliára.
- Lady Carteret is szép, ki nekem azt a gyönyörű falovat ajándékozta, — folytatá Feodor, — de mégsem olyan, mint mama, mama sokkal szebb.

Feodor e pillanatban megfogta Julia kezét, a másikkal pedig Iváné után nyult.

A kis gyermek öntudatlan békeangyali szerepe, ártatlan lénye, mely csupán ösztönszerű sejtelemmel birhatott még, a meglepetés, a véletlen, minden összeműködött, hogy a gyenge gyermeknek nem lehetett ellentállani.

Iván ösztönszerűleg nyujtotta kezét Feodoréba, ki a két kezét egymásba tévé, melyek csak egyetlenszer érintkeztek. Iván az ellenállhatlan gyermekre nézett, azután ajkához vonván Julia kezét, megcsókolta; de e perczben, mintha magához tért volna, megtört a varázs, és szívében a megvetett szerelem kínjával vonult szobájába.

A téli tánczidény már Párisban találta Ivánt nejével. Julia Páris gyermeke lévén, nem nélkülözhetette ama világot, melyben felnövekedett. Most nagyobb részét idejének már a jövő bálók foglalták el. De párisi lakukban is megtartották ebbeli életrendszerüket.

Saint-Luce estélyeket adott minden héten, melyekre természetesen Iván is hivatalos volt nejével. A társaságban többnyire a régi emberek vettek részt, kik szerencsekívánataikkal alkalmatlankodtak Ivánnak neje bájai felett.

Iván ez estélyeken többnyire Saint-Luce-szel politizált és Meilhac abbával billiárdozott, kinek a politika nem volt kegyere. A férj élesen vizsgálta mindazon fiatal embereket, kik jelen valának s kik kivétel nélkül udvaroltak Juliának, s nem ritkán vágyat érzett, hogy ő is odaüljön melléje, és hozzáhajolva, megsugja, hogy mennyire szereti.

Estély után hazakísérte nejét, közönyösen beszélgettek egymással, mint jó ismerősök; azután Julia szobájába távozott.

Életmódjukat azonban megzavarta ez idény, mert a látogatások azt kívánták, hogy ily alkalommal együtt legyenek.

Hogy ne vétessék észre misem, Iván is megjelent neje szobájában, de néhány percz múlva ismét visszavonult.

De Izabella észrevette, hogy urnője kedélye mindig nyomtobb lesz, hogy a multságokban inkább szórakozást, mintsem életet keres. Gyakori elmélázása feltűnt neki s okát Guillemain távollétében kereste. De sejtelve itt sem talált biztos támpontra, mert ha Guillemaint említette, nem tudta magyarázatát urnője sohajainak.

Egy izben ismét zongorája előtt ült, az utósó hangok is elszálltak s ő hátradült székében s szokott hangulatába esett. Az ajtó nyílása fölverte álmadozásaiából.

A jött Guillemain volt.

A viszontlátás első öröme és meglepetésében áll szemközt Guillemain és Julia, szemeikkel üdvözlőlvén egymást ajkaik helyett.

Az első pillanatok közönyös kérdések váltattak egymással. Julia halvány arcán szende pir ömlött el.

Kandallóhoz ültek.

— Tehát így kelle találkoznunk ismét, — szakítá meg a csendet Guillemain.

— Ne beszéljünk e tárgyról, Guillemain; fájdalmat okoz nekem; én annyit szenvedek.

— Oh, én is, én is. De végre láthatom önt, birhatom és szívembe foglalhatom örökre. Mi ismét egymáséi leendünk.

— Egymáséi, igen, Guillemain, örökre barátai leszünk egymásnak.

— Hogy érti ezt? — kérde megütközve Guillemain, — Hisz ön fogadást tett nekem, hogy férjével tudatni fogja, hogy mi szeretjük egymást. Vagy ő —

— Nem, nem, ő nemesen türi sorsát; de a világ.

— Mi tülemelkedünk e nyomorult világ korlátain s férje, ő ne merjen boldogságunknak gátat vetni.

E fenyegetések nem jó hatással voltak az ifju nőre, ki, mint látható, férje iránt akaratlanul is érdekelve volt. Ellenállhatlan szemeivel szelidítette meg, melyekben Guillemain szemrehányást olvasott.

— Beszéljünk inkább egyéb dolgokról, — mondá s himzéseit kezébe vette. — Mivel foglalkozott azóta, hogy nem láttuk egymást?

— Önnel.

— Már ismét!

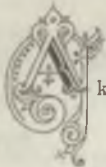
— De mikor nekem oly nehéz másról gondolkoznom, mint önről, Julia.

Julia meg volt hatva e szavak által, szemeit gyöngéden veté Guillemainra.

— Kedves barátom, — mondá, — igaza van, én talán ki-méletlen vagyok ön iránt. Ön nem feledett el s ez tanuskodik; én elragadtatásom egy perczében s lesujtva fájdalmaitól, oly fogadást tévék önnek, a melynél szívem annyira érdekelve volt, hogy nem tekinthettem tisztán a jövőbe. Gyöngéd érzelmem, melyet ön iránt táplálok, nem aludt ki bennem, nem, sőt most, hogy önt újra látom, ismét erősebben hallatja szavát. De a viszonyok megváltoztak, Guillemain; önnek, ki erősebb, tekintetbe kell venni, hogy engem bátorithasson ez új, nehéz pályámon. Én azt hívéim azelőtt, hogy inkább meg tudnék halni, mintsem másé lenni, s erőm a viharos pillanatnál elhagyott. Én gyöngé nő vagyok, Guillemain, s vád sem érhet e részben. Iván, ki Isten és ember előtt férjem, oly jellem, mely egész becsülésemet keltette fel. Ő oly nemesen viselte magát irányomban, midőn viszonyunkat megvallottam neki, hogy be kell töltenem azt, mivel becsületének tartozom. Mi látni fogjuk egy-

mást, élni fogunk egymás mellett, s ez is boldoggá fog tehetni. Én számot vetettem sorsommal, Guillemain, s ne feledje, hogy „minden háznál van egy csontváz.” Ne idézzük fel, Guillemain, e csontvázat. Legyünk tehát barátok, barátok örökre.
(Folyt. köv.)

Illir népköltemény.

Verovác Mladentól.

királyi kertben ül egy
Barna lány szomoruan.
Hozzá repül egy pacsirta
S kérdi, hogy mi baja van?
Mért vagy olyan szomorú?
Arcodon miért e ború?
Pacsirtám, hogy lehetnék vig
Kedves dalos madárkám,
Hisz jól tudod, szomorkodik
Kedvese után a lány.
Láncokban nyög kedvesem,
Oh, ez nagyon fáj nekem!
Hogyha író tollam leszen,
Irok neki levelet,
És te kis dalos pacsirtám
Ugy-e bár, hogy elviszed;
De mit ér a búbánat,
Hisz ez mind csak kívánság,
Nincs se tollam, se papirom,
És ha volna, mégis inkább,
Mint levélben, üdvözlésem'
Személyesen adnám át.
De ha messze, messze, várba'
El van fogva, el van zárva!

A sok „ha.”

Beszély.

Irta Marchal Lipót, fordította Fekete József.

(Vége.)

— Arról meg vagyok győződve; de...

— No lám, ha csakugyan bankárjához szándékozik menni, nem volna célszerűbb, egy megbízható szolgát küldeni el?

— Ön nagyon is jó; azonban...

E beszélgetés alatt mindinkább közeledtek a rácsozathoz.

— Csakugyan el van tökéltve?

— Szándékom változhatatlan.

— S a nélkül, hogy elbucsuzna a nőktől?

— Ebben a perczben.

— Mily különös ember!

— Hallgasson meg, uram, — mondá komolyan Eduárd.

— Az ön szives fogadtatása kényszerít...

— Vöm uram, hisz az természetes; a vőt mindig szivesen szoktuk látni.

— Meg vagyok róla győződve; de vő és vő között különbség van, s e szerint kötelességem értesíteni egy kellemetlen esemény felől.

— Mi az?

— Képzelve ön, hogy tegnap valami szerencsétlenség történt velem.

— Reménylem, hogy nem nagy.

— Ellenkezőleg, nagy szerencsétlenség, s tán mások azt mondanák, hogy nagyon is nagy.

— Valóban elrémit.

— A Párisban uralgó kolera megtámadott engem is és belehaltam.

— Lehetetlen!

— Tegnap délelőtt 11 órakor el kellett volna temettetnem, s ön át fogja látni, hogy ily esemény után sehogy sem találom magamat itt.

— Megörült ön? — kérdé Vienville ki Eduárdot örültnek tekinté.

De ez mit sem felelve szavaira, vállat vonított s hirtelen elsietett.

Képzeltetni az öreg ur bámulatát. Eleinte komolynak tekinté ez ifju ember bohóságait, utoljára azonban meggyőződött, hogy leendő veje csak ijeszteni akarja őt s a könnyezésig nevetve, lépett be nejéhez s gyermekéhez.

— Mily szellemdus ez a fiatal ember! — mondá.

Clementine csudálatát fejezte ki a történetek felett, mert ő azon reményben volt, hogy ez az ifju vonzódik hozzá. Szerelmesnek és nem szellemdusnak képzelé.

Azonban eltelt a nap. A kandalló feletti óra elüté a hatot, hetet, nyolcat, s Eduárd nem tért vissza.

Végre Vienville türelmetlenkedve leendő veje bohóságai miatt, futárt küldött érte Párisba. A következő feleletet kapta.

„Cerisy Gyula tegnapelőtt a kolera áldozata lett s másnap temették el reggeli tizenegy órakor.”

Az „Ezer s egy éjszaka” meséi nem lettek volna oly valószínűtlenek a Vienville család előtt, mint e hir.

Három hónap telt el; az élő nem jelentkezett, s mi sokkal hihetőbb, a halott még kevésbé.

A szegény Clementine szemlátomást hervadott. Mint leszakasztott virág, mely az éltető töről letöretett, napról-napra halványabb s fonnyadtabb lön.

Szülei az orvosok rendelete folytán Trouville-ba vitték; tengeri fürdő által akarák meggyógyítani a szerelem betegségét.

Egy este, midőn a sétányon sétáltak, Clementine egyszerre atyja nyakába ugrott s örömkiaításokat hallatott. A megrémült szülék csak akkor értették leányuk örvendős változásának okát, midőn a néhány lépésnyire levő Eduárdot megpillanták.

Vienville azonnal lakása után tudakozódott s másnap meglátogató.

— Kedves barátom, — mondá Eduárdnak, midőn szembe volt vele, — temetése szerencsével ment végbe, úgy látom.

Az ifju lesüté szemeit a földre és néhány érthetetlen szót rebegett.

— Nagyon örvendek, hogy friss egészségben van — folytatá az öreg.

— Uram, — szólalt meg végre Eduárd, erőt véve magán — joga van velem így bánni; én a legnagyobb igazságtalanságot követtem el ön ellen. Csak arra kérem, hogy engedjen magamat kimagyaráznom.

— Valóban kíváncsi vagyok tudni, hogy mit hoz fel mentségére. Hogy Cerisy Gyula valóban meghalt, hogy Marseille-ből vele együtt utazott Párisba, hogy megtudta titkait, utazásának célját s hogy halála után helyettesíteni akará? Oh, én minderről már értesülve vagyok!

— Megengedem uram, de arról nincs értesülve, hogy én azon szándékkal léptem át az ön házának küszöbét, hogy azon szomorú kötelességnek, melyet a sors számomra juttatott, mint becsületes ember eleget teszek. Az ön szolgálói a hibásak, ön a hibás és mindnyájuk, mivel nem engedtek időt...

— Ezt mentségül el nem fogadhatom; ez nem ok arra, hogy...

— Valóban nem, uram; ez nem ok arra, hogy bizalmát megcsaljam. Hallgasson meg: Az én életem csupa szenvedés; bölcsőben fekvő csecsemő valék, midőn szüléim elhaltak, s így soha sem éreztem boldogságot, mely az atya és az anya körében hatja át keblünket. Kedélyem egészen elfásult, mert mióta független és önálló vagyok, folytonosan küzdenem kell a balsors ellen. Nincs életemben egy boldog perc, melyre édesen emlékezném vissza. Midőn az ön tisztelt családjának szentélyébe kötelesség teljesítése alatt bátorkodtam behatolni, titkos örömrész hatotta át bensőmet; az öröm, mely az anya s az atya arczáról sugárzott, elszédített, s én nem tudva, mit teszek, önkénytelenül engedtem át magamat a sors szeszélyének. Megloptam bizalmukat s szeretetüket, hogy néhány perczig élvezzem azt a boldogságot, melytől a kegyetlen sors megfosztott. Ez mentségem első része. Második részül azt hozhatom fel, hogy mi módon lehettem volna én oly szívtelen, az örömet, melyet megjelenésem idézett elő, bánattá változtatni, egyszerűen kijelentvén, hogy Cerisy Gyula meghalt? Nem, ezt nem tehettem. Titkolnom kellett, ha azt akarám, hogy egy boldog család átka ne érjen. Ön tanum, uram, hogy mihelyt lehetett, azonnal szabadulni igyekvém családjá köréből.

— Kicsoda ön? — kérdé szárazan Vienville.

— Bernier ezredes fia vagyok. Ezelőtt négy évvel egy távoli nagybátya segítségével végeztem a jogot s Párisban akartam szerencsét próbálni, midőn a vasuton Cerisy Gyulával találkozám. A többit tudja ön.

— S szerencsével járt Párisban?

— Igen is, nem is.

— Hogy érti ezt?

— Folyamodtam a vasuti igazgatósághoz, mely egy állomás felől ígéreteket tett; azonban annyit kelle futkározzom egyik pártfogótól a másikhoz, hogy végre beleuntam. Végre mit tevő legyek? Atyámnak egy régi ismerőseivel, ki ezen kis városkában mint szállítási hajós egyszerűen éldegél, tanácskoztam; minek eredménye az lőn, hogy holnap kormányosi minőségben az Antillákra utazom.

— Holnap?! — kiálta Vienville.

— Én istenem, holnap; hisz ebben semmi különös nincs!

— S nem hágy ön hátra senkit, a kit sajnálna s kitől az elválás nehéz?

Eduárd elpirult.

— Ez az én titkom, uram, — felelé halkal.

— S ha én szépen kérném, hogy közölje velem?

— Megtagadnám, — felelt Eduárd nemes büszkeséggel.

— Önnek elég az okot tudnia, mely kedves családjával megismertetett. Titkomat magammal temetem el a sírba; úgy is érzem, hogy az nemsokára meg fog ölni.

— Bah! fiatal barátom, ön érzi közelgő halálát, s mi oknál fogva?

— A fájdalom, mely szívemben dul, reménylen, nemsokára halálot okozza...

— Az ördögbe is, ez derék! De azt hiszem, hogy nem én miattam érez ön fájdalmakat... legalább is Clementine...

— Mit mond ön?

— Semmit, semmit; utazzék el s haljon meg. Oh, hogyha kedve volna itt maradni s nem volnának oly komor, sötét gondolatai, az egészen más lenne... azt mondanám akkor, hogy igen jó állást szántam önnek, mely sokkal többet ér a kormányosi foglalkozásnál.

— Beszéljen uram, beszéljen. Itt maradok s élni fogok.

— Elhatározta rá magát?

— Tökéletesen.

— De csak azon föltétel alatt, ha önnek adom leányomat, ugy-e bár?

Eduárd e váratlan szavakra elhalványodott. A boldogság, melyhez szokva nem volt, leverőleg hatott reá; de a másik perczen már mosolygott, életszine visszatért s gyöngéden csókolá meg Vienville urnak kezét.

— Ön elfogadja? Na, hát legyen öné!

S egymás karjaiba borultak s a boldogság könyeit hullaták.

Ha a szegény Eduárd nem utazik Marseilleből Párisba s épen azon nap, midőn Cerisy Gyula; vagy ha más wagonba ül; vagy ha Cerisy Gyula nem hal meg oly hirtelen; vagy ha... de nem folytatom tovább. A ha, a véletlennek ismeretlen fejedelme, zsarnoki önkénnyel uralkodik felettünk s tetszése szerint kormányozza a világot s benne a kis porszemeket, az embereket.

A láthatlan ország.

Leleplezi D. Gyula.

Regényes czimem után, valamikép föld alatt épült várost vagy kiásott romokat ne várj nyájas olvasó. A természet nagy birodalmának egy kicsiny területe az, mit én láthatlan országnak nevezek. Láthatlannak, mert lakosait emberi szem fölismerni képtelen.

Fegyverezd fel azonban szemed nyájas olvasó a tudomány készítette fegyverével: akkor igenis látni fogod a természet birodalmának, ama láthatlan országát, látni fogod saját nagyságában.

Tölts pohárba vizet s hagyd rövid ideig a nap hevén s végy ekkor mikroskopot (nagyító üveget) s vizsgálj azon keresztül a vizet: tömérdek apró állatkákra bukkanasz kedves olvasó, mely állatkák az élet minden föltételeit bírva, futkározák át meg át a pohár tartalmát.

Egy rothadásba ment állati vagy növényi testben: számmal ki nem fejezhető picziny élet nyüzsög.

A tej, főtt étel, ha erjedésbe (poshadásba) ment, szabad szemmel láthatlan milliárd alaknak ad életet.

A tenger vize az egyenlítő alatt, eme láthatlan lények tömkelege. Sőt még ki hinné, magában az élő állati testben, pl. az ember szájában, a bél-csatornáknak, szintén ily láthatlan alakokra bukkanunk.

Ha felgondolod nyájas olvasó, hogy mily tömérdek, hány ezer, ily szemmel láthatlan élőlény fér el csak egy pohár vízben is, akkor minden bizonynyal leend fogalmad ama borzasztó nagy számról, melyben ez állatkák már csak magában a tenger óriás vizében s a rothadásba ment testekben élnek.

Az állatország e kicsiny tagjai s az állatvilág e legnépesebb harczosai, neveztetnek: az alagoknak, infusoriáknak.

Bámul az ember s csudálkozik a beláthatlan bölcsességű teremtményén, midőn ily végtelen picziny testbe adott életet, melyek némelyike csak 500-szori nagyítással láthatók meg, s nem képes felfogni, hogy ily végtelen parányi alaknak, miként lehessenek életét fenntartó szervei?

És emberi fogalom valósággal nem is bírna ily láthatlan elenyésző picziny lényeknek p. lábakat, száját, gyomrot, s

egyéb szerveket képzelni. Ámde a teremtmény képes volt létesíteni azt, a mit emberi ész a lehetetlenségek közé sorol. Adott eme láthatlan testecskeknél helyváltoztatási szerveket, adott szájat, emésztési és egyéb készüléket. Sőt, bámuld emberfő istenedet s imádd kibeszélhetlen tökélyességét és nagyságát; az infusoriáknál nagyon gyakran mutathatjuk ki a szellemi képesség nyomait is.

Mielőtt azonban a láthatlan ország egyes lakosait bővebben megismertetném, lehetetlen mellőznöm az első benyomást, mit e picziny állatkák a szemlélés első perczeiben a vizsgálóban keltenek.

Mi célból, mi végre teremté az ég e csodásan nagyszörű alakokat? Hol, miből termett e pohár vizben, — mit a kristálytiszta forrás adott, — pár óra alatt nyüzsgő élet?

Minden bizonynyal ezek a rohamos kérdések, mik agyadban támadnak, nyájas olvasó, vizsgálódva s gondolkodva e tárgyban. Ugyanazért semmi esetre sem vélek haszontalan dolgot tenni akkor, midőn e kérdésekre felelni kívánok.

* * *

Ha az Isten bölcs és tökéletes, már pedig ezt tagadni nem lehet, bölcsessége és tökéletességével összeegyeztethető nem lenne, oly dolgot mivelní, melynek semminemű végeczélja nincs.

Következik tehát, hogy a természetben minden létező test bizonyos czélra, bizonyos tervnek kifolyása. Feltennünk annál fogva nem szabad, hogy a láthatlan ázalagok cél nélkül volnának teremtve.

Van igenis a láthatlan ország lakosainak célja, volt a teremtménynek az infusoriák létrehozásában kitűzött szándoka. S e cél, e kitűzött szándok nem kevesebb: mint a teremtményben segéd-kézül felhasználni ama láthatlan lényeket.

Láthatlan alakok a teremtmény nagyszörű művében segédül szerepeljenek: nemde lehetetlennek véled olvasó? És mégsem lehetetlen, mert bebizonyított igazság.

Ugy vélem, nem új dolog előtted nyájas olvasó, hogy e földön minden élő s holttest, több más testek, úgy nevezett elemeknek egyesüléséből áll.

Az állati testet alkotó különböző anyagu részek is természetesen elemekből állanak. Az emberi test nagyrészt pl. viz képezi; de a viz két légnemű test, két elem egyesülése, élelyből és könenyből áll, és így az emberi test nagyrészt élelyből és könenyből áll. Ehez jönnek még azután más alkotó elemek is: a légeny, a széneny, sőt a vérben a vas is.

Ugy, de élely, köneny, széneny, légeny stb. nem csak az emberi testben található, nevezetes alkatrészét képezik ezen elemek pl. a növényeknek is. Tehát látva így az elemek uralkodását, nagyon világos, hogy a világalkotó ezen elemeket az ő beláthatlan bölcsességénél fogva a teremtmény kezdetével megalkotá, amaz egyedül csak isteni tökéletességről föltehető bámulatos arányban, melynek folytán amaz elemek a föld jelen állapotát létrehozni és fenntartani képesek.

A teremtmény nem alkotott külön embert, külön más állati testet és növényzetet; hanem igenis alkotott ezen testeket létrehozható anyagot, elemeket s alkotott egy nagy műhelyt, hol ezen anyag most emberré, majd növényné formáltatik. Ezen műhely, ezen isteni hatalommal felruházott laboratórium: a természet. Ennek ölébe rakta le a teremtmény az anyagot, az elemeket. S ezen isteni erővel felru-

házott hatalom, urának kezdetben megalkotott s örök időkre szóló törvényei értelmében, használja fel a gondviselésére bízott anyagot.

Tehát a természet a világalkotó által megszabott módon alkotja, teremti, úgy a szerves, mint a szervetlen életet.

Ámde mert ő korántsem istenség, csak addig tud műhelyben dolgozni, míg van anyag, mit felhasználhasson. Ha nincsen anyag, miből új meg új testeket hozhasson létre, akkor működésének fenn kell akadni.

Ezen baj, ezen zavar kikerülése végett önként érthető tehát, hogy mindig kell a természet rendelkezése alatt anyagnak lenni, miből az adott utasítás szerint, a teremtményt folytathatja.

Ugyde, mi történik akkor, ha pl. az ember s az állatország többi tagjai, az őket alkotó elemeket, az élelyt, a légenyt, a könenyt, a szénenyt stb. halálukkal örökre a sírba temetnek? Honnan venné most a természet ezen elemeket, ezen alkotó-anyagokat új testek létrehozására? Világos, hogy a földön az élet fenntartásának megakadni kellene, mert a kérdéses elemek folyvást fogynának a föld felszínéről.

Nyilván következik tehát, hogy úgy az állati, mint a növényi testek, miután a nekik kiszabott életet leélték, az őket alkotó anyagot, az elemeket vissza tartoznak bocsátani a természet műhelyébe, hogy ott ismét más testek létrehozására használtathassanak fel. Csak így tartható fenn az egyensúly, melynek megzavarása, hogy úgy szóljak, a világ felforgatásával történhetnék.

Régi természettani törvény: „A teremtett testek közül semmi el nem vesztet.”

Ha meghal az ember, ha bevégezték az állatok s növények életüket, a testet alkotó anyagoknak az elemeknek vissza kell jutni a természet műhelyébe, hogy ott ismét új életet éljenek.

Ezen halál utáni állapotot vizsgálva, melyben az alkotó elemnek szétválni igyekeznék, ott találjuk a láthatlan munkásokat, a természet picziny napszámosait az: ázalagokat.

A test meghal, az alkotó elemek széteszteni törekednek, úgyde valamiképp az elavult ház szétbontására munkás kéz szükséges; akképpen szüksége van a természetnek is munkás kezekre, melyek a meghalt testet, alkotó részecskéket egymástól elválasztva, az elemeket neki visszaadják. Ezen munkás kezeket az ázalagok képviselik.

Kibeszélhetlen számban, emberi fogalmat meghaladó mennyiségben lepik el ama láthatlan alakok az élni megszűnt testet s mohón falva fel az atomokat, siettetik a pusztulást.

Ime, itt van a bámulatos szerep, mit a láthatlan picziny alakok végeznek. S már most mit gondolsz ember? vajon te veled kívánt-e nagyobb célt elérni a teremtmény, vagy pedig ezen láthatlan picziny állatokkal?

Te csak azért vagy teremtmény, hogy benned 70—80 esztendeig az elemek czirkuláljanak, míg ezen láthatlan parány azért, hogy a teremtményre közreműködjék, hogy úgy szóljak, a világ forgását elősegítse.

Megértve úgy az ázalagok működése körét, s belátva a célt, melynek kifolyásai eme láthatlan lények, áttérhetek annak földterítésére, hogy miképpen tenyésznek a láthatlan ország láthatlan lakosai?

(Folyt. köv.)

Egy hét története.

Ápril 28-kén.

Buda ünnepelt. — A királynő öltözéke. — A miniszterelnök estélye. — József nádor szobrának leleplezése. — Liszt hangversenye.

„A halál az élet nyomain fakad.“ Ez a mondat jut eszünkbe, a mint végig tekintünk a lefolyt hét pezsgő életén és zajongó életén s látjuk ott a sötét képeket is, melyeket azonban nem akarunk közelebbről megtekinteni, mert véresek és borzalmasak. Hagyjuk nyugodni, kiknek az élet nem adott nyugalmat s forduljunk el szánalmasan az öngyilkosoktól, kiknek nagy száma oly drasztikusan igazolta a fentebbi mondatot. Maradjunk az élet mellett, mely a lefolyt napok medrét egész színültig megtölté, s még Buda csendességét is felzavarta.

Bizalmasan meg kell azonban vallanunk, hogy a vén Buda kissé keresi az alkalmat a mulatásra s kaczerkodik. Irányi Dániel mindjárt az országgyűlés első ülésében azzal piritott rá a vén Budára, hogy a 48-diki törvényekkel kaczerkodik s azok egyik pontját, mely Pestnek adja az országgyűlést s ennek megnyitási ünnepélyét is, el akarja hódítani Pesttől. Hanem az öreg Budát nem tartották veszedelmesnek, miután Pestnek ikertestvére, noha Pestet „ifju“ Pestnek szokták nevezni. Irányinak még ez ellen is kifogása volt, hogyha már Buda akkor nem vette föl a nemzeti viseletet, mikor az egész ország ezt hordta, vegye fel most. S a vén Buda — mint minden kaczer, ha toilletteről van szó — csakugyan kitűzte a nemzeti lobogót kétszer: a trónbeszédkor és az országgyűlés bemutatásakor.

Buda tehát ünnepelt s látott magyaros pompát, keleti fényt, midőn a királyi várak egyesíté mindazt, a mi elme, születés, állás és aranyműves által fényes lehet. E fény közt a legegyszerűbb volt a leghódítóbb: a királyné, ki a trónteremben egyszerű selyem-öltönyben, szerény diadémával és magyaros fejkötőben jelent meg. „A pompa közt csudálatos hatása van az egyszerűségnek,“ — mondja Victor Hugo.

De Buda még mindig ünnepelni akart, és a született és választott törvényhozók menete, midőn a király elé mentek, hogy a bemutatás megtörténjék, ismét fényes látvány volt. A fény azonban csak a múlt vasárnap este érte el a ragyogás legmagasabb fokát, a miniszterelnök estélyén.

Évek előtt (de nem abban az időben, melyet elmúlt jó időnek szokás nevezni) abban a palotában, hol most a miniszterelnök lakik, Albrecht főherczeg lakott s ő is rendezett estélyeket. Egy izben meg is látogatta a királyt s ott időzött egy rövid negyed óráig.

A véletlen így akarja, hogy a miniszterelnök estélyei alkalmával Albrecht főherczeg is Budán legyen és lássa a különbséget. A múlt évben, midőn a király először látogatta meg egy magyar főúr estélyét, Albrecht főherczeggel ment el ama termekbe, melyekben még a főherczeg fogadta, mint házi ur és mint Magyarország katonai főparancsnoka. A király két óra hosszat időzött ott. Most a királynővel ment el Albrecht, Károly-Lajos és József főherczegek kíséretében és szintén két óráig maradt az estélyen.

Különben ez estély csak befejezése volt a nap fényességének és ünnepélyességének. De meg kell adni Budának, hogy ő koronázta meg általa a nap eseményeit, melyek voltaképen Pesten, a József-téren kezdődtek.

E nap leplezték le ugyanis József nádor szobrát s a fővárosban már diszes szobor hirdeti annak emlékét, ki annyit tett Pest fölvirágoztatásáért, kinek érdemeiről 1848-ban oly férfi szólt lelkesülten, mint Kossuth, s kinek érdemei elismerésével kezdődnek az 1848-diki híres törvények. Neki volt már számos emléke, minők a budai József-műegyetem, melyet alapított, a muzeum, a vakok intézete, a Ludoviceum, (melyet bárha visszaadnának már az ő emlékére eredeti rendeltetésének,) a jótékony nőegylet, melyek körül annyit fáradozott, továbbá a tudományos akadémia, melynek ő lett második alapítója Széchenyi után 10,000 frttal, a Kisfaludy-társaság, melynek ő védnöke volt, Dunán tul a József-csatorna, stb. és maga egész Pest, melynek csak 25,000 lakosa volt (1796-ban) midőn ő ide jött s melyet annyira szeretett, hogy halála utolsó perczében is a várpalota ablakához vitette magát, még egyszer látni az éledő fővárost.

Félszázados nádorsága emlékére akarták (1846-ban) fölállítani e szobrot, azonban események jöttek közbe, melyek gátolták s a szobor ügyét csak 1857-ben lehetett felkarolni. Halbig müncheni szobrász már el is készíté a másik évben a szobrot, valamint elkészíték a József-téren a talapzatot is, de az események megint olyanok voltak, hogy máig kellett halasztani a leleplezést.

A tér föl volt ékitve s ezernyi tömeg hullámszövevény körül; de magára az ünnepély színhelyére csak belépti-jegyekkel lehetett menni. A czéhek, iskolák zászlók alatt álltak körül, a főurak teljes diszben jelentek meg, valamint a képviselők is, kik azonban nem raknak föl annyi bársonyt, prémet és rendjelt. A koronázás óta szabad ég alatt, (mely ugyancsak meleg volt a mentékre) nem láttunk ily tarkaságot, ennyi aranyat, rendjelt és egyenruhát. Jelen voltak a most kinevezett új honvédtisztek is és a pesti konzulok s ez utóbbiak közt Ali Nizam-Bey török konzul nemzeti diszöltönyében.

Tizenkét órakor érkezett meg a királyi pár s a számukra készített sátor alatt, a miniszterek közt foglaltak helyet. Maga az ünnepély rövid volt s még rövidebb lett volna, ha a leleplezésnél egy kis kellemetlen intermezzo nincs. Gamperl helyettes főpolgármester rövid beszédben mondván el a szobor történetét, Halbig szobrász megrántá a szobrot fedő fehér lepel zsinórját; erre le kellett volna hullni a lepelnek, de nem úgy történt. A zsinór elszakadt, s ekkor a lepel kezdtek lehuzni, de az is leszakadt köröskörül s a szobrot csak nagy ügygyel-bajjal tudták kiszabadítani pongyola-köpenyéből. Ekkor megdördültek a Gellérthegy ágyui s az ünnepélynek vége lett.

Az ünnepélyen sok kitűnőség volt jelen, többi közt a nádor fia is, József főherczeg, ki e nap emlékére 500 frtot osztatott ki a szegények közt. A nádor loánya: Mária Henrietta bolga királyné, nem jelent meg, hanem a meghívásra magyar

nyelven irt igen szép levélben válaszolt, üdvözölve egyszer-
mind szülővárosát Budapestet.

Jelen volt Liszt is, kit most nem vettek annyira észre,
mint a koronázáskor, midőn a koronázási mise előadása után
gyalog jött Budáról a pesti plébániáig a sűrű sorfalak közt s
a közönség mindenütt éljenze a zongora-királyt. Most a Kug-
ler-ház erkélyéről nézte az ünnepet Reményivel együtt. Egy-
szerű néző volt a közönség közt, hanem most már ő a nap hőse.

Egyébiránt nemcsak ma, midőn e sorokat írjuk, hanem
régebben is újra sokat beszéltek róla. Mondták, hogy papi öl-
tőnyét le fogja vetni és megválni Rómától. A kik ismerik
Liszt nyugtalan természetét, valószínűnek tartották e híreket,
melyeket még jobban megerősített, hogy Liszt csakugyan el-
jött Rómából. De meglehet, csak azért, hogy Weimárba men-
jen, hol „Erzsébet“ czimű híres oratóriumát mutatta be; on-
nan Bécsbe rándult, hasonlólag bemutatva e szép zenekölte-
ményt, most pedig köztünk van s e hó 26-dikán már hallottuk
a Dante-symphónia mind két részét, melyet eddig még nem
adtak elő együtt és a koronázási misét, melyet 1867-ben
csak kiváltságoltak hallhattak.

Egészen fölösleges megjegyezni, hogy a ki csak jegyet
kapott, hétfőn este mind a vigadóban volt, hallgatni a Dante-
symphóniát, mely erőteljes zenefestés Dante „Divina Comédiá“-
jára s mely a pokol borzalmas és sivár képével kezdődván, fo-
kozatosan távozik attól a hangok létráján egész az égig s
egy himnuszszal végződik.

Lesznek sokan, kik meg fogják támadni mindezt, mind a
koronázási misét, és lesznek heves védői is. De harcot nem
igen indítanak mindennapiságokért.

Liszt csak a koronázási misét vezényelte személyesen. A
mint az emelvényre lépett, a zenekar riadója és a közönség viha-
ros tapsa fogadta Lisztet, ki ily alkalmakkor is talárját viseli.
Aztán Ábrányi Kornél lépett az emelvényre, kezében pompás
babérkoszorút tartva. Üdvözölte a magyar születésű művészt
hazájában, s a magyar művészek hódolata jeleül átadta a
koszorút, kérvén egyszermind, hogy maradjon közöttünk.

Nehezen fog köztünk maradni. Nyugtalan szelleme örö-
kösen sarkantyuzta, s e szellem most is élénk és fiatal, bár
Liszt már agg és ősz. A nyár egy részét azonban Magyarorszá-
gon tölti, nevezetesen Szegszárdon, b. Augusz Antal barátjánál.

Második hangversenye péntekre volt kitűzve. Ugyanez
nap estéjén a nemzeti színházban meg „Othello“ volt kitűzve,
a czimszerepben Lendvaival, és Lendvai asszonynyal mint
Desdemona. Szász Károly fordítása szerint adják, s a főváros
közönsége érdekelten várta „Othello“-t, melyet 1868 óta nem
adtak elő, s melyben május 3-kán a színház egyik új tagja:
E. Kovács Gyula fog először föllépni. Tehát „Othello“-ban
nemes vetély lesz, és örülni fogunk, ha mind a ketten győznek.
A színház körül most úgy sincs sok örvendetes dolog. Az olasz
opera megzavar minden játékrendet, a hiányosan egybeállított
daltársulat csak szűk körben képes mozogni. Salvi még csak
most szerzett drámai primadonnát, a tizedik előadásra. Hanem
Filippi-Vaneri asszony, mint Selika (az „Afrikai nő“-ben)
semmivel sem volt jobb a mi primadonnáinknál. Egy régi gár-
dában, annak idejében, lehetett művésznő, de ma már nem az.

—ri.

Budapesti hírvivő.

++ (Az országgyűlés) ünnepélyes megnyitása igen sok nézőt
csalt át Budára. A palota és Ferencz József kapu között sűrű
embertömeg képezett sorfalat, mely a diszruhák, kocsik és lo-

vakban kifejtett pazar fényt bámulta. Dél előtt fél tizenegyedtől
fél tizenkettőig 446 magánhintó és bérkocsi hajtott a várba a
Ferencz József kapun át. A magánfogatok közül leginkább ki-
tűnt hg. Eszterházy fogata. A Henczi-téren a b. Gerstner-ezred
egy osztálya volt föllállítva. Az oda és visszavonulás egész ideje
alatt ritka rend uralkodott.

++ (Posner Károly Lajos) ur 15 ládácskában különféle is-
kolai szereket külön 15 darab ezüst forinttal oly kéréssel kül-
dött a budapesti tankerület főigazgatóságához, hogy az a kül-
deményt Mária Valeria főhercegnő születése napján a buda-
pesti elemi tanodák szegényebb sorsu tanulói közt szétossza.
Ezen adománynak egy részét, mint halljuk, a helybeli izr.
minta-főelemi tanoda kapta.

++ (Az április 22-diki népnűnnepen,) mint tudjuk, edények vol-
tak kitéve adakozásra. Ez edényekben krajczáronként 8810
krajczár gyűlt össze, Plesch Móríc, Schmid Henrik, Klug
Móríc és Ebner Lajos rendezők felügyelete alatt. Az említett
összeget a nevezett urak azon megbizással adták át Schubert
János terézvárosi polgárnak, hogy azon aranyérmet készítes-
sen Mária Valéria főhercegnőnek emlékül.

++ (A nemzeti színházban) e héten Temesvári Lajos, a kas-
sai színtársulat tagja, a „Fény árnyai“- és „Az ördög naplójá“-
ban mint vendég lépett föl. A közönség Temesvárit tapsokkal
fogadta, sőt egyik jelenete után csinos virágbokkrétát is kapott
bátorításul, mit ugyan a vele játszott Szigligeti Anna kisasz-
szonynak nyújtott át udvariasan. A vidéki vendég igen jóra-
való tag lehet valamely vidéki társulatnál, mert ment az ál-
páthósztól, a mellett csinos színpadi alak s elég gyakorlott
mozgása is van; de hangja nagyon kis terjedelmű a nemzeti
színpadra.

++ (A pesti népszínház,) miként biztos értesülés után ir-
hatjuk, egyike leendő a legcélszerűbben berendezett színhá-
zaknak s tervezetét már nagyjából megállapították. Nézőtere
három ezer ember számára készül, három páholy-sorral, széles
erkélyekkel. A nagy karzat az amphitheatrum közepén lesz s
így a színház minden részéből jól lehet látni a színpad mélyét,
tetejét s a hang is biztos acusticával fog elhatni mindenfelé. A
nagy erkélyek áttört modorban, rostélyzatosan készült támlái
a hölgyek öltözetét egészen fogják láttatni, mit még inkább
emel az, hogy egészben új világítást alkalmaznak. A csillárok
helyett t. i. új világítást hoznak be, mely az üvegpadmalyról
fogja sugarait lágyan szétterjeszteni. A páholy-közfalak élére
tejuveg-golyókat alkalmaznak; szóval, az egész néző-helyet
úgy szándékoznak berendezni, hogy példányul szolgálhasson
az ezután építendő színházaknak.

++ (Liszt kitűnő tanítványa,) Leitert zongoraművész hang-
versenyt rendez a jövő hétfőn este 6 órakor. Beethoven halha-
talan művei között két sonata létezik, melyeket óriási nehéz-
ségük miatt a zongora bajnokai is ritkán játszanak, t. i. a
111-dik és 106-dik műve; az utóbbit Pesten még soha sem hal-
lottuk és csak az említett hangversenyben leendő alkalmunk
vele megismerkedni. A hangverseny többi számait kizárólag
Liszt szerzeményei képezendik.

++ (Willmers Rudolf) f. hó 28-kán Temesvárott végezte
azon magyarországi körutját, melyet annak idején említett-
tünk. Miskolczon, Kassán, Debreczenben, Aradon, stb., min-
denütt azzal a lelkesedéssel fogadtatott, melyet művészete s
azzal a nyájassággal, melyet megnyerő modora s a magyarok
iránt ismeretes rokonszenve érdemel.

++ (Horváth Mihály,) jeles történetírónk, ismét egy kitűnő
művel gazdagította irodalmunkat. Összegyűjtötte a Zrinyi

Ilonáról fennmaradt adatokat és gyönyörű életrajzot alkotott belőlük. Egész nagyságában áll most előttünk nemünknek ez örök büszkesége, a ki egyiránt nagy volt mint honleány, mint hitves és mint anya. Hazájáért feláldozta mindenét, mint egy hős férfi, úgy védte Munkács várát a labanczok ellen és midőn imádott férje: Tökölyi Imre szerencsecsillaga letűnt, elhagyta hazáját és megosztotta vele a hontalan bujdosás keserű életét. Mindez olyan meghatólag szép, egyszerű nyelven van előadva, hogy minden mozzanat eltörülhetlenül vésődik az olvasó lelkébe. A műhez Zrinyi Ilona fényképezés útján készült arcképe és egy férjéhez írt levelének fényképi másolata van csatolva. A mű kiállítása nagyon diszes. Ráth Mórál jelent meg. A könyv ára diszkötésben 2 frt 80 kr, füzve 1 frt 20 kr.

++ (Szana Tamás,) alapos készütségű fiatal ítéshelytől „Csokonay életrajza” czim alatt közelebb egy egykötetű mű jelent meg, melyben a halhatatlan költő élete nagy műgonddal van leírva. A derék szerző e „vadregényes” életet számos új adattal világítja meg, melyek eddig csak kéziratban voltak megőve a feledéstől. A könyv kiállítása pedig kétszeresen válik becsületére Csáthy Károly, debreczeni könyvárusnak, azért, hogy általában komolyabb tartalmu mű kiadására vállalkozott és mivel azt igen csinosan állította ki. Ára 1 frt.

++ (Hugó Viktor utolsó regénye magyar fordításban.) E regény „L'homme qui rit.” Ráth Mór sietett gondoskodni arról, hogy a mi közönségünk együtt kapja azt meg a francziával a nagy nevű szerző e már is nagy zajt ütött művét; a regény kézirat után fordítva, már kikerült sajtó alul is, de forgalomba még nem jöhet, mert be kell várni az eredeti kiadás megjelenését, a mi tán csak a jövő hét végén lesz meg. Maga a fordítás joga több ezer frankba került és annak is örülni kellett, hogy ily áron meg lehetett szerezni, mert például német kiadásra eddig a szerző nem adott engedélyt. A mű magyar címe: „A nevető ember,” az első kötet címe: „A tenger és az éjszaka”; ára 8 frt és így mi sokkal olcsóbban kapjuk, mint a francziák, kik a maguk példányait 20 frtjával fizetik.

++ (Szemere Bertalan) hátrahagyott műveiből nem sokára megjelen az első kötet Ráth Mór kiadásában. Az egész négy kötetből fog állani, s a híres államférfi publicistai dolgozatain kívül szépirodalmi műveit is tartalmazandja. A sajtó alatt levő első kötetet egészen „Naplója” foglalja el, melyet száműzetése alatt írt.

++ (Babona.) Jenkén legközelebb egy beteg ember a helyett, hogy tapasztalt orvost hivatott volna magához, egy tibai kuruzsló asszonyhoz fordult segélyért; ki aztán körisbogarakból és hasonló ingredienciákból készített porokkal gyógyítván a beteget, ez csakhamar iszonyu kínok közt halt meg. — Egy másik helységben egy szerelemföltő nő saját férjének hasonló varázsszert adott be, melynek következtében a férfi oly betegségbe esett, hogy tizenkét év óta folytonosan ágyban fekszik.

++ (M. Kalocsa Róza asszony) tudatja a közönséggel, hogy növendékei számának megszorodása folytán a pesti ref. leányfőiskolát május elsejétől kezdve a szénatér egyik sarokházába tette át (Józsefutcza 1. sz. a.) Az eddigi bizalomért egyszersmind köszönetet mondván, azt továbbra is kéri s teljes erejével igyekszik megérdemelni.

++ (Bónis Sámuel) a hétszemélyes táblához tanácselnökül akarják kinevezni. Miután ez esetben nem kíván képviselő lenni: ez ügyet elvtársai elé terjeszté, kik abban a helyes nézetben osztoztak, hogy el kell fogadnia, miután a bírói tekintély érdekében van, ha ily kitűnő elméjű és jellemű férfiak képviselik. „Nem tudom, — mondá Ghicz Kálmán, —

hogy e kinevezés által a ház veszt-e, vagy az igazságszolgáltatás nyer többet.”

++ (Nagy-ajtai Cserey Balázs,) a Háromszéken, Imesfalván született fiatal, negyedéves jogász, 26-kán délelőtti 9 órakor föbe lőtte magát. Már régóta visszavonult, buskomor volt mindig, csak szerencsétlen esete előtti napon mutatott némi vigsgot; barátjaival még nevetett is, mi ritka eset volt nála. A pisztolyba több töltést fojtott bele, melynél fogva az szét is vetette magát. Azonnal a Rókus-kórházba szállították, hol ápril 27-kén meghalt. — Mult kedden egy kadét: Rösler Viktor lőtte magát agyon a kis Komló épületében, mivel sok adósság terhelte. — Egy müncheni születésű, 18 éves kereskedősegéd (A. M.) a Lukács-fürdőben, szerencsétlen szerelem miatt lőtte meg magát. — Az első biztosító-társaság egy hivatalnokak pedig (St. Nándor) megmérgezte magát s 28 órai szenvedés után kedden halt meg. — Továbbá egy 68 éves soproni születésű öreg, gyógyíthatlan betegsége miatt meguntván az életet Buda-Ujlakon a Dunába ugrott, de a Margit-szigettel közlekedő csónakosok kifogták, s a hideg víztől merevülten adták át az irgalmasok kórodájának.

++ (Több fővárosi polgár) értekezletet tartott egy részvényekre alapítandó új német színház ügyében. Határozatba ment, hogy Pestváros képviselő-testületét a vállalat pártfogására fölhívják s Ellenberger Henrik ideiglenes elnöksége alatt 90 tagból álló bizottmányt választottak. Nem tudjuk elhinni, hogy Pesten bárki is képes legyen oly német szintársulatot szervezni, mely nagyobb szabásu művek előadására vállalkozhassék s megfelelően a magasabb műigényeknek.

++ (Brassóban) Mazuth Simon, 55-dik ezredbeli századost baleset érte. Lova elragadta s leveté, és pedig oly szerencsétlenül, hogy koponyája széthasadt és nemsokára meghalt, 49 éves korában. Neki már pár nappal előbb bús előérzete volt, hogy valami baj éri. Társaságban levén, egy kis fiúnak egy ezüst pénzt adott e szavakkal: „Tedd el ezt emlékül Mazuth századostól.” Azután társaihoz fordulva, mondá: „Ugy érzem, mintha nőmet és fiamat nem látnám meg többé!” és könyezett. Neje és fia jelenleg Stájerországban vannak.

++ (Egy dán író Magyarországon.) Schulez építész hazánkfiának neje, Sonderup Anna, igen művelt dán nő s mint a „H—k” a család egyik ismerősétől értesül, több igen érdekes művel tette nevét ismeretessé a dán irodalomban. 1860-ban kiadta angolországi utazását, majd 1864-ben jöttlandi naplóját s több szépirodalmi művet írt, melyek hazájában nagy keletnek és népszerűségnek örvendenek. E derék nő jelenleg Vajda-Hunyadon tartozkodik férjével, ki nagy erélyvel és ritka avatottsággal dolgozik a régi vár helyreállításán.

++ (Rózsás napló.) Tormay Béla, a debreczeni gazdasági intézet kitűnő igazgatója, e napokban jegyezte el magának Barkassay Hermin kisasszonyt, a pesti művelt körök egyik legkedvesebb hölgységét, boldog arául. Az ég áldása kísérelje a hü szívek szent frigyét.

++ (Vegyes hírek.) A budai népiskolai bizottmány szótöbbséggel elhatározta a felekezetiesség nélküli közös iskolák életbeléptetését s ez ajánlatát a legközelebbi közgyűlés elé terjesztendi. — Kertész és Eisert velocipéde-iskolája megnyílt s reggeltől estig utmutatásokat lehet kapni, a régi német színház tágas udvarán. — A porosz király rendelt egy példányt ö Felsége a királynak Schrecker által készített arcképéből; a művészileg színezett fénykép már elkészült és e napokban el fog küldetni a magas megrendelőnek a helybeli porosz konzulátus útján. — A budai postarablás ügyé-

ben a budai kapitány Bécsbe ment föl s ott eddig 5 gyanus egyént tartoztattak le. Ezek közt van, mint értesülünk, a tettes fivére is. A tettesnek magának azonban még eddig semmi nyoma. — Patay István és Csiky Sándor képviselő urak fenyegető levelet kaptak, azzal a tanácssal, hogy éljenek jól május 15-kéig, mert akkorára Beniczky sorsára jutnak. Patay István és Csiky Sándor urak elhatározták, hogy igenis igyekezni fognak jól élni, nemcsak május 15-kéig, hanem azon túl is. — A főrangú világ fényes bálra készül: lövőverseny-bálra, mely május 12-kén lesz a lövöldében; háziaszszonynak gr. Károlyi Edénét kérték fel. — Gyömrői Vilmos földbirtokosnak ő Felsége a magyar nemességet adományozta díjmentesen. — Hogy a királynő mily figyelemmel kíséri a lapokat, annak legújabb bizonyítéka, hogy a múlt héten 50 frtot küldött azon budai özvegynek és beteg gyermekeinek, kiknek nyomorára a lapok felhívták az olvasóközönség figyelmét. — Nagy Jakab tilinkós, Párisban, ápril 10-kén Metternich hercegnél játszott csikós ruházatbans mindkét hangszerének: tilinkónak, Hunyadyostornak, nagy elismerést szerzett a főrangú vendégek közt. — Kállay Benjámin, belgrádi konzul, néhány napra fővárosunkba érkezett. — Egyegyszerű polgárasszony Budán egy igérvényen 1000 frtot nyert s ez összegből 500 frtot azonnal kiosztott a szegények között, a nélkül, hogy nevét tudatni akarná. — Gorove miniszter és Wahrman képviselő urak a komló-kerti szerencsétlen megvakult vendéglős: Blana Szilárd javára gyűjtést rendeznek. — József főherceg palotáját már rendezik Budán, a Teleky-ház lesz ez, melyet fényesen átalakítanak. — A dohánymonopoliumot, hír szerint, a pénzügyminisztériumtól a kereskedelmi minisztérium kezelése alá fogják helyezni. — Prielle Cornélia még e hó folytán megkezdte vendégszerepléseit Kolozsvárott s a többek között föl fog lépni: „Kisértés“, „Csacska nők“, „Szövetégesek“, „Delila“, „Bajusz“, „Aesopus“, „Egyik sir, másik nevet“, „Gauthier Margit“-ban. — A szegény kardalnokok állapotában javulás áll be közelebb, minthogy fizetéseiket a nemzeti színháznál fölemelték. A legkisebb kardalnoki fizetés 300 frt, a legmagasabb ezentúl 600 frt leend. — Az „Álarczos bál“ előadásán a nemzeti színházban szombaton este ő Felségeik is jelen voltak. — A gözsi klón jelenleg körülbelül 200 munkás dolgozik s június elsejéig elkészül; szállítási díj személyenkint 3 kr lesz. — Múlt kedden egy terézvárosi szemétdomb oldalában egy 4—5 hetes kisedet találtak. Még élt és egy jó asszony gondviselése alatt, ki pártját fogta, remélhetőleg meg is marad. — A molnáru-tczán a 20-dik számú ház pinczéjében egy ujszülött gyermek holttestét találták. — A dunagőzhajózási társaság ezen túl a helyi közlekedést, mely eddig Esztergamig terjedt, Komáromig terjeszti ki. — A nemzeti színház operaszemélyzete közelebb igen jó tagot nyer. Az intendatura az eltávozott Simon helyére Lang F., bajor királyi baritonistát szerződteti, ki külföldön a legismertebb művészek közé tartozik. Lang magyar ember, Nagy-Kanizsán született és igéri, hogy a magyar szövegeket betanulja. — Tánicsics Mihály múlt kedden hagyta el fogságát, letelvén az idő, melyre lapja biztosítékának le nem tétele miatt elítélték. Az orvosi műtét következtében csak félig nyerte vissza szemvilágát, de remény van hozzá, hogy látása később erősödni fog. — A József-szobor ünnepélye alkalmából 12,000 belépti-jegyet osztottak ki a József-térre. — Hír szerint a Duna mellett fekvő kopár hegyeket erdőkkel szándékoznak beültetni. — Füredy

Mihály, a nemzeti színház sokáig feledhetlen népdaléneke nem halt meg, habár egynémely lapban már terjedelmes gyászjelentés is megjelent róla, melyet felüdülése után különös érdekel fog a megsiratott olvashatni. — Halbig szobrászt a nádor szobrának leleplezése után a király fogadta és személyesen diszittette fel a vaskorona-renddel. — Károly Lajos főherceg múlt hétfőn meglátogatta Schrecker műtermét, fényképet vettett magáról és Deák Ferencz egy arczképét magával vitte onnan. — Rottenbiller Lipót, városi képviselő, a József-szobor leleplezése alkalmából 1600 frtot adott át a városnak községi czelokra. — Bösörményi síremlékére már ezer frt gyűlt össze. — Királynő ő Felsége 50 frtot küldött két marosszéki rokkantnak. — A csanádi püspök: Bonáz Sándor, 500 frtot adott a Marczifalvi tűzkárvallottaknak. — Nagy mosó-intézetet szándékozik felállítani egy társaság, melynek élén néhány külföldi egyén áll. — Temesvárott ápril 26-kán Klapka György választatott meg országgyűlési képviselőnek. — Rudolf koronaherceg és Gizella főhercegnő múlt kedden 2 óra és 40 perczkor külön vonaton Bécsből Kőbányára érkeztek, s onnan egyenesen Gödöllőre utaztak. — A budai királyi palotában máj 8-kán nagy bál lesz, melyre körülbelül 1000 vendég fog meghívni. — Az annyi kitüntetésben részesült Beregszásztól királynő ő Felsége egy szép zongorát vásárolt a Gödöllő vár disztermébe. — A kuria 150 tagja május elsején diszalbumot fog átnyújtani Melczér István kir. személynöknek s ez albumot (zöld chagrainbe kötve, ezüst szegélyzettel, a táblán a Melczér-család zománczos czimerével,) Ajtay műkönyvkötőigen fényesen állította ki. — Kovács Dénes, dettai birtokos 233 frt 50 krt küldött be szerkesztőségünkhöz a vízkárosult svájcziaiak részére. Kovács D. ur nejének köszönik e szerencsétlenek ezt az adományt, a mennyiben egy általa rendezett sorsjáték eredménye. — Terézvárosi választók jövő kedden a lövöldében diszlakomát rendeznek Jókai Mór tiszteletére. — Wenckheim Krisztina grófnő, ki soha sem hiányzik ott, a hol jótékonytárgyakat gyakorolni lehet, most gyűjtést rendez a megvakult Blana Szilárd fölsegélyezésére.

✦ (Halálozások.) Későn ugyan, de azért mégis igen korán vettem azon csapás hírért, mely Makray László, jeles hazánkfia érte. Ez év elején vesztette el 17 éves leányát Etelkát. — Hasonló gyászhirot vettem Szombatságról, hol a derék Szilágyi Ambrus szép lelkű leányát: Lidiát, életének 18-dik évében ragadta el a halál. — Komnenovich Sándor, kitűnő szaktudósunk s a József-műegyetemen tanár, e hó 23-kán hosszas betegeskedés után meghalt. — Morvay Alajos, kardalnok, a pesti nemzeti színháznál múlt szombaton egy pinczegátoron leesett és úgy megütötte magát, hogy másnap meghalt. — Sümeghy Ferencz, Zalamegye nagykanizsai kerületének képviselője, ápril 26-kán Söjtörön elhunyt. — Szegeden a szép reményekre jogosított Osztrószky Dezső, a másodéves jogászok egyik legkitűnőbb tagja, folyó hó 24-kén rohamos tüdősorvadásban meghalt. Temetése rendkívüli nagyszámú résztvevők jelenlétében ment végbe. Isten adjon vigaszt a megszorított szíveknek.

Nemzeti színház.

Ápril 29-kén.

Ápril 23-kán: „A miniszterelnök bálja“ és „Egy csésze tea“, 1 felvonásos vigjátékok. — Ápril 24-kén 9-dik olasz opera-előadásul: „Az afrikai nő“, Meyerbeer operája, 5 felv. — Ápril 25-kén: „A király házasodik“, eredeti

vigjáték, 3 felv. — Ápril 26-kán Temesváry ur, a kassai színház tagjának föllépteül: „A fény árnyai,” Szigligeti eredeti szomorujátéka, 5 felv. — Ápril 27-kén 10-dik olasz opera-előadásul: „Az afrikai nő.” — Ápril 28-kán Temesváry ur föllépteül: „Az ördög naplója,” francia vaudeville, 3 felv. — Ápril 29-kén: 11-dik olasz opera-előadásul: „A kegyencznő.” Donizetti operája, 4 felv.

Budai szinkör.

Egész héten át: „Bem apó,” nagy harczy látványosság, 4 felv.

Gazdasszonyoknak.

Hus-boding levesbe. (Hat személy.)

Fél font disznóhust $\frac{1}{4}$ font borju hust, két kanál velőt, két habart tojást, egy zsemlyét, a mely tejbe lesz megáztatva. Egy szitán mindez áttöretik, egy egész tojás tétetik hozzá s egynek sárgáját sózd és borsozd meg. Egy fej karfiol, a mely előbb vajba meg lesz párolva, szedd szét és tedd bele; e helyett lehet spárgát, gombát, vagy rákot is venni; kösd könnyűden egy vajjal megkent kendőbe és főzd meg gőzbe, tálaláskor tedd tálba. Párolt zsemlyével rakd körül s úgy adj melléje tiszta huslevest.

Egyszerű consuma.

Végy egy darabka vaját, tégy hozzá két kanál finom lisztet, pirítsd meg sárgára, tölts reá fél meszely huslevet, habarj meg hat tojás-sárgát, töltsd bele az előbbi keveréket, szüred meg szitán, azután sózd meg és töltsd egy vajjal megkent formába. Hagyd fél óráig gőzbe főlni, borítsd ki s metéld kocka-formákra, tölts reá huslevest, azután add fel. P. St. E.

Divattudósítás.

Mai mellékletünk magyarázata.

Az első szám: széles kézelő rajza, finom vásznon vagy angol cambridgen himzendő.

A 2-dik szám: battiszt-zsebkendő sarkába való rajz, a közepén C és R betűkkel.

A 3-dik szám: S és Z betűk.

A 4-dik szám: keskeny nyakkötő végébe való virág rajza.

Az 5-dik szám: zsebkendő vagy más finom fehérneműre való francia himzés rajza.

A 6-dik szám: nyakkötőre, kis párnára, sat. való himzés rajza, fehér vagy tarka fonállal dolgozandó.

A 7-dik szám: kis bokréta zsebkendőre, nyakkötőre, sat.

A 8-dik szám: fehér kötőkre, mollingecskékre, alsószozonyákra (akár fehér, akár pedig tarka himzéssel) való rajz.

A 9-dik szám: kis elszórt csillag, fehérneműek cifrázására.

A 10-dik szám: zsebkendőre való finom francia himzés rajza.

A 11-dik szám: párnahéjakra, finom alsószozonyákra, függönyökre, sat. való himzés rajza, fehér fonállal és keskeny fehér sujtással dolgozandó.

A 12-dik szám: felső gallér rajza, dupla battiszt, fehér fonállal himzendő.

A 13-dik szám: felálló gallér rajza. A hegyes iveket sűrűn meg kell tűzni.

A 14-dik szám: Leontin. zsebkendőre; egy kedves előfizetőnők kívánságára.

A 15-dik szám: korona, fehérneműekre.

A 16-dik szám: zsebkendő sarkába való himzés rajza.

A 17-dik szám: levéltartó rajza. E munkát többnyire bársonyra szokás himezni, és áll két külön részből: a szélesebb alsó-, és a keskenyebb felső részből. E két darabot külön-külön kell vágni, a rajzot fehér szalonnakövel reá rajzolni és aztán többféle színű zöld, lila és sárga zseniliával kihimezni. Ügyességünktől függ, hogy igen csinos munkát nyerjünk e levéltartóban, melynek belső részeit a könyvkötő készíti el.

A 18-dik szám: keskeny nyakkötő rajza.

A 19-dik szám: fehérneműekre való himzés.

A 20-dik szám: M és L betűk, koronával. (Végo könyv.)

Számrejtvény.

Kozma Ferencznétől.

7, 2, 8. Láthatatlanul mindenütt jelen van,
Te benne, az benned van untalan;

8, 9, 7, 6, 10. Ez ad jókedvet, kenyeret,
És a mi fő: nyugodt önértetet;

1, 6. Hires tüze és finomsága
Urát azért néha csak levágja;

5, 2, 3. Nálunk is ur volt hajdanában,
Most alig az már hazájában;

7, 2, 3, 4. Kergetjük, pusztítjuk, mind hiába;
Minden nap újra beront a szobába;

8, 6, 5, 9, 3, 9. Hajdanában várat őrzött,
Pedig rajt is vaslancz csörgött;

10, 9, 5, 2. Székelyföldön a hazája.
A löport föl nem találja;

1 - 10. Vajha ennek értelmét
Az emberek mind követnék!

Megfejtési határidő: május 27-dike.

A f. é. 14-dik számban közlött sakkrejtvény értelme:

Nem egy hideg oltár előtt,
Hová annyit vitt a végzet,
Hiuság és önámítás.
Nem ott esküszöm én néked.

Itt esküszöm a szabadban,
A hol minden fűszál érez,
Esküszöm, hogy szívem minden
Dobbanása a tiéd lesz.

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Theisz Hummel Emilia, Szepeßy Róza, Gyura Janka, Kazay Gizella, Malachovszky Béláné, Szentimrey Achác Berta, Falvay Flóra, Buday Ilon, Tárczay Teréz, Hunyadi Karolin, Schrek Ilonka, Birkl Havranek Mari, Löber Szikra Ilona, Sissovi Mari, Rosenfeld Julia, Nagy Krisztin, Weiszbrunn Franciska, Bauer Mariska, Novák Zsófia, Bukovszky Regina, Ruttkay Ilonka Heller Ilka és Berta, Bogyó Mariska, Fülöp Karolina, Fodor Nina, Szántay Julia, Budinszky Mari, Orbán Paulin, Pospischel Emma, Fischer Sarolta, Simonchich Etel és Mária, Spitz Sarolta, Nákó Julia, Farkas Emma, Stern Róza, Maróthy Helén, Reményfy Ilka.

A 13-dik számrejtvény megfejtését utólag beküldték:

Benyó Mariska, Simonchich Etel és Mária, Oszlányi Mária, Almásy Szalay Lászlóné, Szabó Ida, Reményfy Ilka, Maróthy Helén.

A 12-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Oszlányi Mária.

Tartalom.

Lorántfy Zsuzsána. — Fiatal barátainhoz, Palásti Sándortól. — Árny és fény, Irmeitől. (Folyt.) — Illyr népköltemény, Verovác Mladentől. — A sok „ha,” Felek Józseftől. (Vége.) — A láthatatlan ország. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai szinkör. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: női munkák mintalapja.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

NŐI MUNKÁK MINTALAPJA

A Családi Kör melléklete

május havában 1869.

A színek magyarázata: ■ fekete, ■ barna, ■ piros, ■ zöld, ■ sárga

A színek magyarázata: ■ fekete, ■ ha-
vanna, ■ pensée, □ zöld, □ sárga.

A színek magyarázata: ■ fekete, ■ pon-
ceau, ■ barna, ■ havanna, ■ sárga, ■ fehér

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyede 3 frt, félére 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői kiadói iroda:

Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer hasznhozott sorért 8 kr.

19. SZ.

Május 9-kén.

1869.

Havonkénti színezett dívképpel.

minden szükséges hímzetrajzokkal. Ezenkívül két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megkötésén egész-, a műlap megkötésén félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

Élet és halál.

Az élet rövid béke s hosszú harc,
A halál rövid harc s hosszú béke.
Petőfi.

Az esetleg láttatja velünk a napvilág első sugarát s halálunk magvát szintén a véletlen játéka hinti.

Az idő eljár s vele az élet. Mindnyájunknak el kell mennünk. Évek jönnek, évek mulnak, egy nap felváltja a másikat s az élők seregei ép úgy tolongnak az idő űs kapuin keresztül a jövő felé, mint rohannak az élet pillanatai a múlt homályiba. Jelenből lesz múlt, mint életből halál; de minden halál egy újabb élet előhírnöke.

Mi az ember? mi az élet? Hullámok, az idő végtelen tengerén. A hullámok támadnak, szétütődnek s ismét eltűnnek. A csira lesz virág, levél, gyümölcs és elenyészik s ezen általános meneten alul mi emberekül kivételt nem tehetünk.

Az idő eljár. Minden mulandó s az élet mulandóságáról, az élet egykori nemléte fölött elmélkedni, nem épen kellem nélküli foglalkozás. S miért ne foglalkoznánk egyszer azon barátunkkal is, kit „az árnyék fejedelmé”-nek nevezzünk?

Halál! . . . csak kimondani kell e rettenetes szót és borzadály tölti el keblünket. Miért? Avagy nem vagyunk-e mindnyájan az ő fiai? Nem újabb élet támad e halálból?

Már a rómaiak is azt vallották, hogy: meditatio mortis philosophia optima (a halálról való gondolkodás a legjobb bölcselés,) mert nyugalmat, önelégülést, állandóságot és engedékenységet vegyít az emberi kebel érzelmvilágába.

Mi az élet? Az élet a szervek működésének eredménye. Ez lenne rövid válaszunk. Hajdan azt tanították, hogy a z ember két külön, nem egymástól függő életet él. Az ujjkor romba dönté e tévtant s azt mondja, hogy: szellem és test elválhatlan egység; hol nincs test, nincs lélek, hol lélek van, van test is.

Az élet egy parány, neve: a sejt. Semmisítsd meg a sejtek életrendét s ezzel szíved utósó dobbanását idézended elő. A szellem, valamint a test élete a sejt életelvén sarkallik.

Seneca és Cicero az elvet: „élj, hogy halni tanulj,” az élet rendeltetéséről állították fel; holott létünk utósó óranegyede is elég, hogy a nemlét kényszerűségével megbarátkozzunk, főleg ha szem előtt tartjuk, mi egy németországi sírkert bejárata felett áll: „Halál, nem halál, csak halandó természet nemesbülése.” Hogy halni tanuljunk, fölösleges, de a halálnak a róla való elmélkedés általi édesítését már Bacon is oly mesterségnak mondja, mely képes a halált lehetőleg tovább elodáztatni.

A létezőknek kikerülhetlen végzete: az elpusztulás; az ásványok elmállanak, növények s állatok felelemzenek, elrothadnak, szétporlanak s így az emberi állag is visszamegy egykor édes anyjához: a földhöz, melynek eredetét és létét köszönheti.

De ezen elpusztulás nem enyészés, nem teljes megsemmisülés.

A halál, közönséges szem előtt a természet legmélyebb titka, a teremtés magyarázhatlan talánya. A halál az életnek legnagyobb szerű hieroglyphje.

Minden, mi a világegyetem végtelenjében van, létezik, támad, történik, minden tünemény a nagy természet örök, változhatlan törvényeinek kifolyása. A mi van, az van, megmarad mindvégig és soha nem enyészik, csak más alakot ölt. És a természet ezen átalakulása mindörökké tart, úgy a legparányibb, mint a legnagyobb alkatrészeiben.

A halál egyszerűen tehát csak alakváltozás.

Az élet egy szüntelen harc, hogy diadalmaskodjék önmaga felett, hogy kiküzdje — a halált. Egyetlen-egy perc, melyben életünk nem győzedelmeskednék magamagán, elég, hogy saját létét megsemmisítse. Ne dobogjon az emberi szív csak egy percig és — oda az élet.

A halál is harc, de nem küzd önmaga ellen. A halál a létezőknek újabb alakulásaért küzd, s ha azt mondják: a testek szüntelen változnak (alakilag), azzal a természet szakadatlan életét állítjuk, azzal kimondtuk a természet örökkévalóságát. Tehát a testalakok e folytonos, szüntelen átalakulása — a természet élete. Ez újabb alakot-öltést, átmene- tet, változást, fölelemzést a halálnak mondjuk.

Ezek szerint az élet önmagának ellensége, midőn a halálért küzd, és a halál az élet legjobb barátja; mert hol halál nincs, nincs élet. Együtt vannak és lesznek mindörökké.

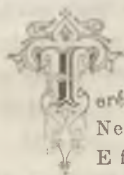
Az élet és halál közötti harc az elvek küzdelme. Így küzd a jó elve a rossz elve ellen, az állandóságé az enyészeté ellen, a lét a nemlét ellen, így küzd az ég élete a pokol halála ellen mindenütt és örökké. Az alkotásnak pillanatában máris benne rejlik a pusztulás magva, valamint a megszületés magasztos örömrája máris a meghalás szomorú órájára emlékezteti az anyát.

A teremtés csak a megsemmisülés romjain történhetik, mert halál az élet első sarkelve s élet a halál feltámadása.

(Vége köv.)

Sírja mellett.

Soós Miklóstól.

Teréz, Teréz!
Nem látlak többé
E földön már soha, soha!
Mely napjaként üdvözle téged...
Ilyen sötét lesz már ez élet!?
Nincs örömem, nincs percznyi nyugtom!
Bár alhatnám — mint te itt — nyugton!
Mért is derült reám
A sorsnak áldó mosolya...
Miért adott nekem a végzet:
Hogy egy perczre a mennybe nézzek;
Aztán veszszelek itt, véghetetlen vágyban,
Tudjam, hogy élet s benne boldogság van;
Tudjam: hogy a ma z töled már elvéve...
És tőlem el... ez, mindörökre véle!?

Teréz, Teréz!
Nem látlak hát meg
E földön már soha, soha!
Fájó tudat; vagy tán azt mondjam:
„Megnyugszom; ám jól van, a hogy' van“
Hazudnám! hisz kevés az élet
Nekem, méltón gyászolni téged.
És mig be nem fogad
Az a hideg, mély nyoszolya...

Szívomból bár dal dalra támad,
A bú nőveszt már arra árnyat;
S ez árny, túlélvén dalnokát a dalban,
Örök leszen s felujul bűm, siralmam
Akkor is, mikor régen, régen alszom,
Téged keres... árny árnyat... hű, jó asszony!

Teréz, Teréz!
Nem látlak hát már
E szomorú földön soha!
Édes valóm, fényes sugárom
Egykor! most csak emlékem, álmom.
Örök lámpám, mely átvilágol
Lelkembe a mély sírvilághól!
Lásd, mindent úgy ijeszt
A sír sötéte és doha,
Hiába hint lágy fényt beléje
Bölcsészet, hit szava, igéje,
Csak én nézek rá vágyva; mert te ott vagy
S hívők reménye teljesül, vagy ott hagy...
Mindegy!... tudom, ama perc mindent meghoz,
Melyben lejutok szorító porodhoz.

Árny és fény.

Novella.

I r m e i t ő l.

(Folytatás.)

Guillemain leverve távozott. Szenvedélye, hogy most Juliát látta, ki mint nő még szebb lőn, új erővel ébredt föl benne. Azon nyomasztó, kínos érzélem vett rajta erőt, mint midőn elgondoljuk, hogy szerelem, hír ábránd, boldogság mind, mind véges és elmúlik.

Juliának férjéről tett nyilatkozata különösen újra és újra eszébe jutott. Julia talán többet is érdeklődik iránta, gondolá, mintsem...

A téli idény elteltével Iván ismét visszatért Jerseyre nejével, hová őket Guillemain is követé.

Egy este meglátogató Juliát. Izabella elhagyta a szobát és dolgot talált magának künn. A kandallónál ültek és beszélgettek. A szobába az esthomály kezdett lopózni, szürkés fénye reszketett a butorokon és Guillemain keblében reszketett a szív.

— Én arczképemet adám önnek egy feledhetlen pillanatban, — szólt Guillemain. — birja-e még azt?

— Ne beszéljünk e tárgyról többé, már mondtam.

Guillemain Julia elé borult.

— Egy hosszú félévig nem láthatám önt; egy idegen, egy nekem gyűlöletes férfi karjai közt kelle tudnom, s most e perczben oly könnyörtelen bánik velem!

— Guillemain, én megtartám adott ígéretet. Iván csak a világ előtt férjem.

Guillemain megragadá a reszkető nő kezét.

— Én oly ridegen éltem itt azóta. Nem volt semmi örömem, semmi keservem, csak ha önre gondoltam. Midőn kifáradva sokszor a termek sivár zajától oda sieték, hol önt szeretik, hol önről beszélnek: a kegyed omlékezete boldoggá tett. Gondolt-e néha reám, Julia?

— Oh, gyakran, Guillemain. S én még ezen vigasztól is meg valék fo-ztva ama magányos szigeten; életem annál szomorubb egy oly férj oldala mellett, kit becsülnöm kell. Nem láttam senkit, csak Izziét, anyám sem volt mellettem s én csak emlékeimben éltem; ez állapot oly súlyos, oly szomorú.

Guillemain Julia dereka köré foná karjait.

— Julia, ön arra van teremtve, hogy boldogitsón és boldog legyen; a kegyed lelke szeretetre, a szív minden gyönyörére van teremtve.

— S én e boldogságot nem birtam.

— Birja tehát bennem, Julia; kegyedet nem értheti meg senki, csak én. Akar-e boldog lenni, — velem? Oh, mondja, hogy szeret.

Julia arcát kezeibe rejté.

— En nem tudok élni szeretet nélkül. Jerseyben, ama gyönyörű parton, a nap vidám fénye alatt nem volt egy kebel, mely megosztotta volna velem érzelmeit.

— Mi gátol tehát, hogy szerelmünk elragadó mámorában üdvözlünk?

— A világ.

— Nekünk szerelmünk leend az egész világ. Ama másik világ nem fogja önt boldoggá tehetni soha.

— A kötelesség.

— Én elég erőt érzek magamban lerázni a világi korlátok bilincseit és szabaddá tenni sziveinket; kövessen engem.

— A férjem?

— Neki nincs joga kegyedhez, nem is leend soha, mert szerelmét én birom; oh, mondja, fog-e követni, Julia?

E perczen megnyílt az ajtó. A kis Feodor jött be. Guillemain elbocsátá Julia kezét és visszaült a karszékre.

Julia pedig karjaiba ragadta a gyermeket és csókjaival halmozta.

Guillemain, látván a nő szemében a könyek ragyogását, mitsem értett az egészből. Feodor ártatlan szemei szinte zavarba hozták. Eltávozott, magára hagyván az érzelmei által elragadott nőt a gyermekkel, ki oly öntudatlanul játszá a nemtő szerepét. Oly különös vonzalommal viseltetett e gyermek iránt. Képzelete mindig hozzákapcsolta Ivanovszky mély ragaszkodását e fiuhoz s oly fájón édes érzelmek hulláma körül, melyeket még megfajteni nem tudott magának a tapasztaltan nő.

Szép olvasónóm, talán voltak neked is pillanataid, midőn szeretted volna megörökitni egy futó perc álmat, midőn különös vágyat, ösztönt érzettél birni, álmadozni, nevetni, midőn egy mosoly, egy könny, egy sohaj bűbájteli gyönyör kuforrásává vált benned. S e magasztos perczek eltörülhetlen emlékeivé váltak életednek, mert oly ritkák, oly tűnők voltak.

S a napok teltek Iván családi élete felett, egyhanguan, siváran, lélektelenül. Keserves idő, meghozta napsugarait, felhőit, míg az ő élte folyamának nem volt napsugara, jótékony könyje, mely kebléből a fájdalmat felszikkasztja vala. Mellette szívé ugyanazon léget a kedves nő, kit lelke egész gerjelmével, szíve hő imádatával vőn körül, s ő nem mondhatá azt neki.

Sokszor történt, a mi elkerülhetlen volt, hogy magukra maradtak egyedül, leginkább a kis Feodor társaságában, s ilyenkor, ha egy mosoly lebbent el Julia ajkain, vagy egy méla tekintete esett Ivánra, e mosoly, a részvét e sugara, nyomasztó árnyként sötétlé körül Iván lelkét; egy gyilkos gondolat rohant át keblén egész daemóni hatalmával, hogy e mosoly, a pillák e selyemfénye miért nem a szerelem, miért hogy a részvét harmatában olvadnak fel.

Észrevette, hogy neje gyakrabban keresi az alkalmat, vele tölthetni az estét, s ha rövid beszélgetésüknek vége szakadt, ügyes női fogással mindig tudott annak új fordulatot adni. Annál sajtóbb volt Iván fájdalma, ki titkon elzárt érzelmeit csak a szép kis gyermekkel közölheté, ki igézetes szöke

fürteivel s ártatlan szemeivel oly gyöngéd kapcsolatot képezett köztük.

Egy este együtt ültek theánál; a beszélgetés bál, színház s egyéb közönyös dolgokról folyt. Feodor Julia ölébe hajlott. A két festői fő fürtei egymásba olvadtak. Iván fel akart kelni, hogy szobájába távozzék.

— Maradjon még, — szolítá esdő hangján Julia.

Iván tekintete e szavakra szeme fényébe veszett; gépileg ült le ismét.

Julia zavarban látszott lenni; Feodor ezt felhasználván, a mellékszobába futott, és kihozta valamelyik játékszerét.

— Ön kerül engem, Iván, — mondá Julia, miután egyedül maradtak.

Neje még így sohasem nézett rá; az Iván név most először lebbent el ajkain.

— Miért van ez így?

Iván megállt egy percze, hogy leküzdjé érzelmeit.

— Azt kegyed tudhatná legjobban, — felelé aztán.

— De mégis, hisz mi nem gyűlöljük egymást.

Lesüté szemeit; meg volt indulva.

— Ne kerüljön Iván! — mondá halkal, mintha saját szavától félne és szempilláit lassan emelé férjére.

A „Julia“ név önkénytelenül ellebbent Iván ajkain. Neje így még nem szólt hozzá. Hisz e hur meg van teremtve mindenki szívében s az övében már oly rég várt az érintésre. Megfogta neje kezét.

— Oh, Julia, mondja, mi készíti e nyilatkozatra?

E pillanatban tért vissza Feodor, egy fekete krampuszt lógatván kezében.

— E gyermek — szóla hirtelen az izgatott nő, — kiben közös szeretetünknek egyesülnie kell, — és annak fűrtös fejét keblére szorítá, hogy hevült hullámozását elfeledje.

Iván elbocsátá Julia kezét; Feodor pajzán dévajsággal czibálá a csunya ördög kilógó vörös nyelvét.

S míg Iván izgatottan járt fel s alá szobájában, a hallott szavakat magyarázgatván magában; Feodor ártatlanul tekintett anyja tiszta homlokára. Gyermeki kedélye mit olvashatott még a nő könyének csillámiban?

— Mama, — szólt másnap a fiu, — mondd, miért borítja Mirsievics fekete fátyollal azt a sötét arczképet azzal a szomorú halvány asszonynyal?

— Nem tudom, gyermekem, — felelt Julia meglepetve. De nyugtalansága egész nap nem csillapult. A kíváncsiság, vagy egyéb érdek vonzhatá a régi kép but sugárzó arczához. Alig várhatá az órát, midőn Iván eltávozott, szokott sétáját teendő.

Először jelent meg férje szobájában. Mi különös érzése lehetett a nőnek, először lépvén át a küszöböt, mely ama férfit választá el tőle, kinek örök szerelmet esküdött az oltár előtt. A szoba komor magánya, ódon butorzata, rendetlen elhanyagoltsága, fájón hatotta meg. Nem mutatkozott itt gyöngéd kéz nyoma, a figyelem, a szeretet egy jelét nem mutathatá fel e rideg hely. A komor csataképek, avult régiségek csak bánatos emlékeket kelthetének.

Mirsievics meglepetve tekintett hátra, midőn Julia belépett a kis Feodorral. Majd hanyatt esett örömében. Az ő imádtott asszonya e szobában, öreg szívében ugyanazon gyönyörűséget érzette, mely keblén ellebbent, midőn harmincz évvel ezelőtt otthonn a virányos folyamparton zsebkendőjét adta Annokának, örök szerelme zálogául. A köny, mely szemeiben ragyogott, Juliát is zavarba ejté.

— E szobát ohajtottam megnézni, — mondá elfogultan, s zavarral tekintett körül.

— Ah, az én asszonyom olyan kegyes, valóban . . . ez a szoba . . . oh, mily jó.

— Miért borítod ez arczképet fátyollal?

— Oh, szomorú az, asszonyom; ne gondoljunk rá, nagyon szomorú. Itt az asztal, ezen szokott az én jó uram írni; amott . . .

— Istenem, mily pusztaság, mily üres e szoba!

— Az örömtől . . .

— Hisz itt nagyon örömtelen lakni, semmi kényelem, semmi vidám tárgy. Minő ágy! Ide mást kell tétetni, hisz ez oly kemény.

— Nem rossz, valóban, nem rossz; uram igen szereti. Megszoktuk mi már azt, a mi kemény.

Julia újból az arczképre tért vissza. Kérte Mirsievicset, mutassa meg neki. Az öreg szomorún bólintott fejével s levoná a gyászfátyolt.

— Ma van évfordulója Iván anyja halálozási napjának, — és elmerengett a bus, halvány képen, majd Juliára nézett, mintha valami hasonlatosságot keresne a két kép közt.

— Papa sokszor könnyezve tekint a képre.

— Oh, az igen szomorú történet, — azután mély sohajtást elő kebléből, — igen szomorú, — ismétlé.

— Szenvedett? sokat szenvedett?

— Aszkórban halt meg. Oly szép volt még, Istenem; Levszkojban nagyja apraja gyönyörűséggel tekintett rá.

— És mi okozta halálát? — kérde Julia, részvétellel me-rengve a szenvedő vonásokon.

— Oh, én azt el nem mondhatom; de az oly furcsa volt, oh, miért is nem szeretik egymást az emberek. Szeretet nélkül nem lehet élni, oh, nem! Mikor Iván atyja, az én régi uram, menyegzőjét ülte Erzsébettel, akkor mondta már nekem Anuska: „Meglásd, ez szerencsétlen házasság lesz.“ Erzsébet olyan szelíd, gyöngéd volt, mint egy angyal; az én uram imádta őt. Midőn haza hozták a kastélyba a menyasszonyt, halvány volt, mint a fátyol, mely koszoruját fedte. Szegény Erzsébet, szobájában ült mindig, szemében bubánattal, s az én uram, oh, az oly zord, oly sötét ember lett; én nem tudom, miért reszketett úgy Erzsébet hangja, midőn esküt tett az oltár előtt; az én uram különös ember volt, nevelője francia volt; Isten bocsá . . . a háziak azt hitték, nem hiszi az Istent; az igaz, nem járt a templomba, soha, kivált mióta megnősült. Elkezdett szörnyen inni, feje mámoros volt egész nap; színe naponkint rosabb lett, azt mondták mind, hogy felvilágosodott; oh, de az Istenről nem szabad megfeledkez-nünk. Jobbágyain kegyetlenkedett; furcsa, pedig fiatal korá-ban egyszer mondá, hogy: jobbágy nem született hátán nye-reggel s az ur sarkantyú és ostorral. A kastély egész nap zsongott a vendégek tombolásától, mennyit megettek! hanem Péter csak egyre ivott. Megszületett János, Iván bátyja, nagyon hasonlított apjához. Anuska beszéli, hogy nagyon sze-rette a gyermeket, egész nap csak vele játszott. Keserű nyo-mor lehetett Péter szívében, mert zsarnok volt és durva. A vendégek pedig mindent megettek. Erzsébet pedig csak mindig hallgatott. Ablakait sötét függönyökkel kellett behuzni Anus-kának, hogy a vidám napsugár be ne hasson. Csupán este nyi-totta fel Anuska az ablakokat, hogy szabad utat engedjen el abból az összegyűlt bánatnak. A leáldozó napon szokott me-rengni. Azután született Iván, az én jó uram. Boldog Isten, arcza mily átlátszó lett, kezei elsoványodtak. Midőn ünnepnap

a falu kápolnájába jött imádkozni, lábai alatt alig hajolt meg a fü, én lestem már az ajtónál s megcsókoltam a kis hókezet, s elgondoltam magamban, hogy hát miért boldogtalanok a jám-borok is! Naponkint mindig átlátszóbb lőn arcza. Oly soká tudott szenvedni szegény. A gyermekek: Iván és János kis su-hanczokká nőttek. Erzsébet Ivánt szerette jobban. Mindig anyjánál ült, úgy elnézte sokszor azt a szende sovány arcot. A szobában széthurezolta játékszereit. Sokszor ott hagyta lovát és kis katonáit és futott anyjához és elhalmozta hízélgé-seivel. A nagyobbik, János, mindig künn futkozott többi paj-tásaival. Egyszer este Anuska szemei kiváltak sirva. Kérdez-tem, mi baja? Elfordult és zokogott. A háznál lőtás-futás tá-madt, pedig csendes este volt. Még most is emlékszem, olyan szépen ragyogott a hold. Egy cseléd gyorsan kocsira ült s két óra múlva visszatért, egy fekete öltönyös ur jött vele. Bement. A cselédek összedugták fejeiket. János a folyosó egy zugában állott. Kezében egy nagy papírsárkányt tartott. Mekegott. Azután kijött a fekete öltönyös ur és eltávozott. Csendessé-g lett a házban. Az én uram szemei el voltak borulva, de nem a bortól. Parancsolá, hogy vigyem asszonyunk szobájába Jánost. Iván benn volt és anyja ruháit tépdeste. Péter a karszék mel-lett térdelt. És benne feküdt Erzsébet. Oh, minő halvány volt! A nyitott ablakon át friss hársfa-illat ömlött be. Arcza, oh, mily fenséges volt, magasztos eszmélés tündöklött le róla. Két nap múlva kinyitottak minden ablakot és szellőztettek. Ugy hiányzott az a szende szenvedő asszony azokból a szobákból, pedig alig adta jelét életének.

Julia elfogódva tekintett Mirsievics könyes szemeibe s a magáéiban is érezte ezt az égi harmatecseppet s Mirsievics ki-mondhatlan örömeire szolgált, midőn asszonya részvétét látta. Várta, hogy tovább is fog kérdezősködni. De Julia azonnal elhagyá a szobát Feodorral és az öreg szolga egyedül maradt szomorú emlékeivel.

Midőn Iván délután hazaérkezett, Juliát a szokottnál halványabbnak s izgatottabbnak találta. Arczán, mintha kínos érzések árnya lebbent volna végig. Gyöngéden kérde, mi baja?

— Semmi, — mondá a nő.

— Ön mosolya erőltetett, asszonyom. Vallja meg, önt bántja valami. S ha életünkben nincs is meg az a benső össz-hang, talán mégis van jogom ön felett örködni. Ön szenved.

— Ugy van, — válaszola a nő megindult hangon. — De elmúlik mindjárt. Fejem kábult egy kisé. Talán a tegnapi bál; én nem tudom, a friss lég talán jó hatást fog tenni.

— Ugy engedje meg, hogy elkísérjem önt.

E perczben megjött Guillemain a parton tett sétájáról. Iván visszavonult, Julia fájdalmasan tekintett utána; Guil-lemain karját nyújtotta Juliának s kimentek a dombokra, a tenger partjára. A lég üdén tódult a tengerről a bércek közé. A nap hanyatló sugarai szelíd fényövvvel ragyogták be a távoli hegyek csucsait. Julia elmerengve nézte e természeti jelo-netet. (Folyt. köv.)

Mily nagy a te vétked!...

Lithvay Viktóriától.

z a szív, mely egykor
Annyi szerelemmel
Dobogott te érted!
Egyre mondja mostan:
„Mily nagy a te vétked!”

Ez a szem, mely annyi
Keserű bánattal
Siratgat meg téged,
Egyre mondja mostan:
„Mily nagy a te vétked!”

S ez az ajk, mely annyi
Forró áhitattal
Imádkozott érted,
Egyre mondja mostan:
„Mily nagy a te vétked!”

Ez a szív, ez a szem
S ez az ajk vétkeket
Egyre kiabálja,
S te ifju bizonynyal
Nem is gondolsz rája.”

Egy anya bűnhődése.

Beszély.

Irta Calmont Gusztáv, fordította M. D.

Alig mondott „istenhozzád”-ot de Puygiron marquisnö férjének, az ezredesnek, ki az afrikai hadjáratba ment, midőn hét éves fia: Angel, mellbetegségbe esett, mely betegség ily ifju korban szerfelett veszélyes, s így a gyermek állapota néhány hét alatt kétségbeejtővé vált.

A leghiresebb orvosok vállalták el gyógykezelését, de nemsokára be kellett vallaniuk az aggódó anya előtt, hogy életben-maradásához semmi remény s itt csakis Isten mindenható keze segíthet. Kéréseinek daczára látogatásuk mindinkább gyérült s a gyermek nemsokára egyedül anyja mindent körülölelő ápolásában részesült; de ezt annyi gondnal, annyi gyöngédséggel tette, könyeivel annyiszor áztatá a haldokló gyermek arcát, hogy az nemsokára szint kapott s a szemekbe az élet látszott visszatérni. Az anya szerelme csudát tett ott, hol a tudomány kétségbeesett s nemsokára a fiatal beteg vesélyen kívül volt.

Mindazonáltal a betegség rendkívül elgyengíté, s ezért tanácsolták az orvosok, hogy hagyja el fiával Páris nehéz s ködös levegőjét s utazzék déli vidékekre, hol a könnyű, illatos levegő gyermeke végleges felgyógyulását fogja maga után vonni.

A marquisnö egy perczig sem habozott; megtette az előkészületeket, postakocsira ült s Montpelliernek vette útját.

Montpellier levegője oly egészséges, tiszta s üde, hogy az orvosok benne vetett bizalma minden időben igazoltnak mutatkozott.

Május közepe felé érkezett de Puygiron marquisnö utazása céljához. Itt már minden virágzott, napsugárban uszott, élvezte a tavaszt. Miután néhány napig kinyugodta magát csinos szállásán, melyet az érsek-utczában fogadott, első látogatása Brisson orvos volt, kihez ajánló-levelet is hozott magával s kinek fiával Párisban egy alkalommal szerencséje is volt megismerkedhetni.

Az orvos sietett az előkelő hölgy meghívását elfogadni.

— Marquisnö, — így szólt Brisson ur, miután elolvasta a levelet, — rendelkezésre állok és számíthat készséges szolgálataimra.

— Fogadja köszönetemet előre is, orvos ur, — válaszolt a marquisnö.

— Parancsoljon velem.

Erre a marquisnö cseppet sem megparancsalá az inas-

nak, hogy tudósítsa a dajkát az orvos kívánságáról. A szegény kis fiu félénken lépett be, és daczára az orvos bizalmat keltő arcának, elbujt anyja mögé, ki őt többször megölelte s az orvos ur karjaiba tuszkolta.

Az agg orvos megvizsgálta a gyermek szervezetét, mellet, mialatt az anya remegve vizsgálta az orvos arcvonásait, s igyekezett leolvasni gondolatát. Arcza halvány volt és remegve, lélegzetét visszafojtva várta a tudomány ítéletét.

Végre a borzasztó vizsgálat véget ért.

Az orvos levette kezét a gyermek melléről s mosolyt erőltetve arczára.

— Marquisnö, — így szólt biztos hangon, — egy hó alatt fiának semmi baja sem lesz; legyen nyugodt.

— Reménylhetek, orvos ur? — kiálta fel a fiatal anya sugárzó arczezal.

— Szavamra mondom; most biztos vagyok benne, — szólt a bölcös orvos, minden kételkedést kizáró hangon.

— Hála az égnek! Áldom önt, orvos ur, e balzsamteljes szavakért, — szólt a marquisnö, lázasan szorítva magához fiát, s egy könnyű hullatva homlokára.

— És most mi a teendő?

— Kevés, asszonyom. Mindennap meg fogom nézni gyermekét. Ime, a mai rendelet csak ennyiből áll: egy séta a ligetbe. Ugy-e bár, egyszerű? Oh, a gyógyfolyam könnyű lesz. Csak szívja be szabadon egészséges légünket, ez elég.

Brisson ur távozásra készült.

— Bocsánat, orvos ur, — szólt a marquisnö zavarral, — de mi idegenek nem ismerjük a várost s könnyen eltéveszthetnők a járást; nem jönne segélyünkre?

— Ezer örömmel, asszonyom! — válaszolt Brisson ur udvariasan. — Hisz az én kötelességem betegeimet a gyógyhelyre vezetni; de ma nagy sajnálatomra e kellemes tisztet Pál fiamnak kell átengednem, minthogy elmulaszthatlan teendőm más-hová hí. Megengedi, hogy fiam lehessen kalauza?

— Mindenesetre, — felelt a marquisnö reszketeg hangon. — Köszönöm szíveségét.

Az orvos néhány lépést tett az ajtó felé.

— Azután el ne feledje orvos ur betegemet! — kiáltott feléje a marquisnö; — hisz általa élek.

— Ön élni fog asszonyom, — biztosítá az orvos s elhagyta a termet.

— Pált látni fogom! — szólt ábrándozva a hölgy, s egy pamlagra dőlt, elmélázva e gondolon.

Körülbelül három óra lehetett, midőn a fiatal Brisson kopogtatott a marquisnö ajtaján. Midőn a fiatal anya eléje lépett, elhalványult s egészen zavarba jött; de összeszedvén csakhamar lelke összes erejét, karját kínálta a marquisnőnek.

Az anya egy pillanatig sem babozott; hisz gyermeke felgyógyulása volt kérdésben s utközben magasztalta Montpellier regényes fekvését s üde levegőjét.

Pál némán haladt a szép hölgy mellett; Angel követte őket a dajkával.

Néha szünetet tartottak. A marquisnö a láthatárba vesző tengert bámulta, melynek vizét a nap megaranyozta; míg Pál a kis Angelnek magyarázta a XIV. Lajosnak emelt lovagszobor történetét. Néha megszűnt a társalgás s kiki saját gondolata röptét követte.

— Ily szünet után közeledett Pál a marquisnőhöz és föl-kérte, ha megnézik-e a fűvészkertet?

— Kétségkívül uram, kétségkívül, — rebege de Puygiron marquisnö, szórakozott tekintet vetve a fiatal emberre.

Pál megrázkodott; egy perczig habozott, s reszketve kínálta másodsor karját a marquisnőnek.

II.

A montpellier-i sétakert nincs telve vad állatokkal, mint a párisi; magányos és rejtélyes sétányai közt nem hallani oroszlánorditást, medvebögést s a szárnyas állatok csiripelését. Itt-ott egy-egy madárdalt, azt is csak ritkán.

Csak a levelek halk susogása tölti be a néma csendet; néha a csalogány bájdala vegyül a patak édes moraja közé.

Midőn a marquisnő és környezete a fűvészkertbe léptek, a nap épen lemenő-félben volt. A kert egyik része már a homály árnyába burkolódzott, míg a másik része helyes fényben ragyogott. A kis fiu dajkájával egy köpadon foglalt helyet, melyet a nap bucsumosolygása megaranyozott. A fiatal Brisson és a marquisnő pedig a sűrű fasorok között sétáltak fel s alá.

— Merre járunk? — kérde a marquisnő kísérlőjét.

— Ne féljen semmit, asszonyom, nem tévedhetünk el. A kert nem nagy.

— Miért nem maradunk a napon, Angellel?

— A napon! — szólt mosolyt erőltetve Pál, — a nap, mely kis fiát meggyógyítja, önnek halált hozhat asszonyom.

— Igazán? — kérde kaczer hanglejtéssel a fiatal hölgy.

— Hogy érti ön ezt? Magyarázza ki magát!

— Rögtön; de előbb foglaljunk helyet; mert a magyarázat hosszúra nyulhat nagyon.

A csinos marquisnő kecsesen mosolygott s helyet foglalt a gyeppadon Pál mellett.

— Halljuk!

Pál néhány pillanatig habozni látszott; végre erőt vett magán s így kezdé a magyarázatot.

— Olvasta ön a remek költőket?

— Furcsa kérdés; de azért megfelelek reá: igen, olvastam.

— Nos?

— Tehát emlékezhetik reá, hogy Goethe egy helyen a napot a természet festőjének nevezi, s remek versekben hálát ad neki, hogy oly gazdag s elragadó színekkel ajándékozza meg a rózsát, a violát, az ibolyát.

— Nem emlékszem bizonyosan e szép hasonlatra; de tegyük fel, hogy emlékszem, hogy úgy van. Nos és azután?

— Vidékünkön a nap összetéveszti a virágokkal a hölgyeket, s nagy kár volna, ha ecsetje, bármily finom legyen is az, arcza elragadó fehérségét megváltoztatná!

— Uram, — felelt elpirulva a szép hölgy, mialatt fölkeelt ülőhelyéből, — vezessen vissza fiamhoz.

Brisson Pál zavarba jött.

— Nagyon kiméletlen voltam, — gondolá magában, sőt talán egy kissé ostoba is; bizony ostoba.

S ezzel lesütött füvel követé a marquisnőt.

A köpad, melyen Angel és dajkája helyet foglaltak, már árnyékban állott. A nap csak a magas hegyek csúcsát festé biborveresre s úgy tünteté fel őket, mint lángban álló óriási alakokat. A fiatal anya gyermeke ölelésére sietett, kinek a séta máris jót látszott tenni.

Mig a marquisnő végigcsókolta s ölelte egyetlen kincsét, az orvos fia a fasor végén szótlanul s mozdulatlanul merengett a marquisnő utósó szavain. Szeretett volna futni, messze futni e szavak elöl; de hová és miért? Pál e lélekállapota nem maradt észrevétlen a fiatal asszony előtt.

— Pál ur, emlékszik-e, hogy Párisban egy alkalommal Saint-Gény asszonyiságtól hazakisért?

E szavakra a fiatal ember megrázkodot.

— Igen, asszonyom, — felelt azután sohajtva.

— Megteszi-e ma is e szivességet? — kérde a marquisnő, kecseljes mosolylyal kísérvén szavait, mely százszorosan ki egyenlité előbbi kemény szavait.

— Szolgálatára állok asszonyom, — felelt a fiatal ember mindinkább megzavarodva a marquisnő megfoghatlan viselete következtében.

A fűvészkertből az érsek-utcáig majdnem szakadatlan némaság uralkodott a kis társaságban; de azért Pál mégis a leghosszabb utat választotta. Látszott egész lényén, hogy igyekszik minél továbbra magához lánczolni e csábképet, ez ígéző asszonyt. Mire hazaértek, egészen besötétedett.

— Angel, — így szólt a marquisnő fiához, midőn fölértek a terembe, — köszönd meg Brisson urnak, hogy elkísért a fűvészkertbe.

A gyermek Pál nyakába ugrott, ki őt forrón magához ölelte.

— Asszonyom, — szólt a fiatal ember rövid habozás után, — még néhány ilyen séta, mint a mai s fia meg van mentve.

— Köszönöm, — felelt a fiatal anya meghatottan.

És ezzel odanyujtá kezét csókra.

Pál élénken emelte ajkaihoz s azután sebesen eltávozott.

(Folyt. köv.)

A láthatlan ország.

Leleplezi D. Gyula.

(Folytatás.)

Kezünkben a mikroszkop, szemünk előtt a cső alá helyezett pár csepp víz, vagy erjedésbe, rothadásba ment szerves anyag; látva abban a pár csepp vízben azokat a tömérdek élő állatkákat vigan uszkálni s egymást üzni, kergetni; támadhat-e második nagyobb kérdés bennünk: mint hogy hol vette magát ebben a kristály-tiszta vízben, mit még ezelőtt néhány órával is hasztalan vizsgáltunk, ime, most egyszerre ezen tömérdek élő alak?

Az a kedves izü becsínált, mit a gondos gazdasszony saját kezével készített, az a frissen fejt édes tej, az a mézédés befőtt, ha megromlik, azaz ha poshadásba, erjedésbe megy át: azon végtelen picziny állatkák lakóhelyévé, birodalmává válik. Meggyőz erről bármely mikroszkop.

„Nagy vagy te Isten s véghetlenül bölcs; nagyságod beláthatlan, bölcsességed kibeszélhetlen!” kiált fel a látottak által elbűvölten a szemlélő.

De a természetbuvár másként szól, ő az Isten bölcsességét és nagyságát a természet nagyszerű törvényeiben imádja s a mit e földön lát, abban a természet, Isten által végtelen tökélylyel alkotott törvények menetét keresi. Eképen, míg a felületes szemlélő nem képes másként magának fogalmat alkotni ama tömérdek élő állatkákról, mintha fölteszi, hogy azokat e perczben az Isten nagysága és hatalmas ereje által teremtette és teremő ereje által hozta létre: addig a természetbuvár e föltevést eldobja s következtetve a dolgok menetéből kimondja azt, hogy az Isten a teremtést bevégezte s a teremtés gondját már rég letette. S megalkotva a törvényt, mely általa teremtett állati és növényi testek az idők

végteleségeik saját nemüket fenntarthatják s letéve e törvényt a természet műhelyébe, a természet viszont átadva azt minden élő állati s növényi alakba: az ur, miként az írás mondja, „e munkája után megnyugodott” s ma már és ezután örökké a természet törvényei szerint történik e földön minden s nem a véletlenségből, avagy hogy úgy szóljunk, a teremő játszi szeszélyéből.

A természettudós tehát nem a teremő épen most véghez vitt teremősi műveletének, hogy t. i. ezen tiszta vízben, vagy erjedésbe ment testben tetszett az urnak teremőni, ime, a semiből élő alakot, tulajdonítja amaz apró mikroskopi állatkák létrejövételét, hanem a természet megváltozhatlan törvényeinek, azaz azon törvénynek, mely szerint minden állati és növényi lénynak magához hasonlótól kell létrejönni.

De végre támadt egy ember, a ki a mikroskopi állatok származásának titkát fölfedezte s ez által a tudomány bámulatos előhaladását e részben megindította.

Pasteurnak *) hívják a jeles strassburgi tanárt.

Legyen szabad nekem nyájas olvasó, mellőzve a bár igen érdekes, tudományos mozgalmat, mely a Pasteur fellépését megelőzte s azt fogadta, pusztán csak ama kísérleteket s csalhatatlan tényeket adnom elő, melyekkel a jeles strassburgi tanár kimondott igazságát napnál világosabban bebizonyította. Any nyival is inkább, mert ezen kísérletek az iparra nagy fontosságuk és különösen olvasónőinket rendkívül érdekelhetik.

* * *

Pasteur, midőn elhatározá földeríteni a kételyt, s felelni a nagy kérdésre, hogy hol veszik magukat a mikroskopi állatkák; tüzetes s kitartóan hosszas tanulmány alá vette a szabad szemmel láthatlan állatkákat. S ernyedetlen buvárlatai eredménye az ohajtott süker lett.

Pasteur nevezetesen kimondá: hogy a láthatlan állatkák csír-magvai, petéi a levegőben uszkálnak s onnan jutnak a pohár vízbe, s a rothadó testbe; hol aztán kikelve tenyésznek és szaporodnak, s működésüket megkezdik, azaz a rothadásba ment test feloszlását elősegítik.

Ez állításnak, rendkívül merész állítási véleménynek is szokatlan; ugyanazért a jeles vegyész és tanár sietett ezen kimondott igazságot kézzelfogható experimentumokkal bizonyítani be. Tett tömördek kísérleteket állítása igazolására, melyekből a főbb és nevezetesebbeket van szerencsém a t. olvasóval ezuttal megismertetni.

Vett a kitünő tudós tejet és vizet, mely tárgyakban néhány óráig, ha a nap hevén tartatnak, már észlelni lehet ázalagokat. **)

*) Pasteur Sz. Dôle-ban (Franciaország) 1822-ben. 1846-ban lépett fel először, midőn az École-normale-ban mint vegytani előkészítő szerepelt. 1849-ben tanár lett a dijoni collegiumban, 29 éves korában pedig a strassburgi „Facultas des sciences”-ben a vegytan ny. r. tanára lett, hol mai nap folytatja a tudományra oly fontos fölfedezéseit s oly nevezetes buvárlatait.

**) Olvasóink közül azoknak, kiket a természet nagyszerűsége közelebbről, talán természetükből folyólag érdekel, kedves kötelességet vélünk tenni, midőn mikroskopi állatkák szemlélésére és vizsgálására hívjuk fel. Egy kis mikroskoppal (ára 10—15 frt.) be lehet tekinteni a „láthatlan országba,” s lehet élvezni ama gyönyört, mit emó végtelen picziny világ lakói nyújtanak. Lehet látni, mint futnak, fáradnak e kicsiny teremősek az eledel után, a mily ravaszul támadja meg e nagyobb a kisebbet, hogy azt felhalhassa. Mindezt látni kedves és mulatságos. E tárgyakban hozzánk intézett levélre örömmel válaszolandunk s az utasítással nem késünk.

A vizet és tejet, miután először magas hőfoknak vetette alá, felforraltta, a végből, hogy így a történetesen már a levegőből fölvett állati csírmagvakat a kikelésre képtelenné tegye: az edényt, melyben a kérdéses tárgyak, a víz és tej valának, egy hosszú vascsővel hozta összeköttetésbe s e vascsövet közepén tüzesítette. Már most e közepén tüzesített vascsövön behatolt levegő a tüzesítés által fölhevült s a benne levő s vele az edénybe hatolni akaró ázalag-petéek a tüzesítés által kikelési erejüket elvesztették és így hasztalan jutottak el a vízbe, vagy a tejbe, ott életre nem kelhettek. És így a tej több napig meg nem romlott, azaz nem találtatott benne ázalag. S a víz szintén nélkülözé emez apró állatkákat; míg más körülmények közt, mint említők, pár óra elégséges arra, hogy észlelhessük ezen folyadékban a láthatlan alakokat.

Igy tehát világos lőn, hogy az ázalagok petéi a levegőben uszkálnak s onnan jutnak mind a vízbe, mind a rothadó testbe.

De tett még Pasteur más kísérletet is.

Nevezetesen az előbbi kísérlethez hasonlólag vett ismét vizet, tejet, vért és befőttet; tehát újból tárgyakat, melyek igen hamar megromlanak, s ezen tárgyakat már most ő egy hosszú, kacskaringós üvegcsővel hozta összeköttetésbe, miután t. i. mindegyiket forralás alá vetette, hogy a bennük levő s még kezelés előtt beléjük jutott ázalag-petéket, a kikelésre képtelenné tegye.

Ily módon az említett tárgyak edényeihez légmentesen erősítve a hosszú, kacskaringós üveg csövet, egészen egy évig tartotta el a vizet, a tejet, a vért és befőttet, a nélkül, hogy azok megromlottak, avagy megpenészedtek volna. *)

Egy év múlva megvizsgáltattak az eltett tárgyak, egyikben sem találtatott egyetlen ázalag vagy penész-szál. Sőt a tej, a vér, a befőtt színe és szaga az eltevés kori maradt.

Miben rejlik itt a talány? Egyszerűen a kacskaringós üvegcsőben. A hosszú csövön hatolva ugyanis be a levegő útjában folyvást a cső görbületeibe ütközve, a vele együtt behatolni igyekvő állati, növényi (penész) csír-magvak a cső oldalaihoz ütődven, fennakadtak, s a levegő megtisztulva a hosszú, tekervényes uton. tisztán, mintegy szűrődve jutott az edény felületéhez, azaz, nem vihette be a veszélyt hozó petéket és csír-magvakat.

Pasteur ezen kísérletéből, míg egyfelül kézzel fogható s a napnál világosabb lett, hogy a testek a levegőből veszik fel az ázalagok petéit, mind a penész magvait; másfelől kivilágolt az is, hogy az erjedés, a megrothadás eszközlői csupán csak az ázalagok lehetnek; mert ime, ha ők nem kezdik meg a testet alkotó részecskéket egymástól elválasztani, a rothadás, a feloszlás be nem állhat. Bizonyítja a kísérlet alá vett vér, tej és befőtt.

*) A penész valódi növény, a gomba-félék osztályához tartozik; mikroskoppal, de már pusztán szemmel is ki lehet venni a növény szárát, s a szár hegyén egy kis kalap-alaku gumót, miként minden gombánál. E kalap-alaku gumóban fejlődnek ki a végtelen picziny por-alaku magvak. A növény a megéréskor, midőn megzöldül, elbocsátja magvait. A kalap-alaku gumó felhasad, s a tömördek apró magvak felszállnak a levegőbe. Honnan aztán hozzáütődnek a természeti testekhez, s ha az a természeti test oly helyre jut, hol a rátapadt penész-mag kikelhet, azaz, ha nedves helyre jut, akkor a penész kikel, s kezdi életét. Pár óra elégséges, hogy feljöjjön és tenyészszék, annál vigabban, minél nedvesebb a talaj.

(Folyt. köv.)

Egy hét története.

Május 4-kén.

A jó barátok. — A Liszt-lakoma. — Hungaria. — A jövő zenéje. — Leiter György. — Othello. — Desdemona. — Bösz Kata — Az olasz társulat. — A virágnak megtiltani.

Az országgyűlési pártok első csatározásai rossz földre estek nálunk e héten, mert a művészek istenaszonya uralkodott a szívek fölött. Az egész világ Lisztes volt, a mint egy szerencsétlen élczfaragó mondaná. Liszttel keltünk fel, Liszttel foglalkoztunk minden nap, minden este, minden éjjel füleinkkel és gondolatinkban. Bonczolgattuk nagy lelkét, hosszú reverendáját, melyet nem visel, és hosszú haját, mely szintén nem a régi többé, mert a régi arany színű, a mostani pedig szép ezüst színű. Hiába, a nagy embereknek az a sorsuk, hogy a világ foglalkozik velük és jól esik a lelkének, ha valami megróvni valót talál rajtuk. És Liszt e részben is igen szeretetreméltó ember; megteszi a világnak azt az örömet, hogy minél több megróvni valót találjon rajta. Zenéjétől kezdve piczi barátságkájáig minden elüt nála a közönségestől, milyen tér nyílik tehát a vélemények számára és rendesen nem a zenén, hanem a barátságkán kezdik a vélemények kicserélését. Hogy Liszt különös ember, ez olyan vélemény volna, mire az ember első pillanatban reájöhet, azért tehát különöz emberre kell lennie; Liszt tehát nem különös ember, hanem különöz ember, állapodik meg a világ, hanem azért azt is megengedi, hogy a zenéhez is ért egy keveset, nem sokat, vagy legalább nem annyit, a mennyit barátai róla állítanak.

És semmi kétség benne, hogy itteni barátai nem igen buzgolkodtak azon, hogy a közvéleményt a túlságba-csapástól megóvják, mert ők meg az ellenkező irányban túlságokba csaptak át. Előttük Liszt nem nagyhirű zeneköltő, hanem maga a zene istene, még annál is több, istene azon zenének, mely majd csak századok múlva tölti meg dicsőséggel a világot, egy mithosz, a melyről a világ évezredek múlva is ámulattal fog szólni, nem tudván elhatározni, az égen járt-e vagy a földön, test nélküli testtel. Ugy-e bár, ez furcsa kifejezés? Több annál, nevetséges, megfoghatatlan, de hiven jellemzi e jó barátok túlságait. A Liszt tiszteletére rendezett lakomán, ápril 30-kán, ennél még százszorta czifrább phrázisokat láttunk barátaitól; láttunk, mondom, mert nem csak szavakban, de tettekben annyira túlhajtották a nagy zeneköltő iránti tiszteletet, hogy az már nem a tisztelet, hanem az imádás kifejezése volt, az olyan imádás kifejezése tudniillik, a milyenre a török dervist a hatsi túlságos élvezete ragadja. Az egyik kezét csókolt neki, a másik széke mögött állva, inas módra leste minden mozdulatát, a harmadik a pinczér szerepét vitte körülötte; tizen-huszan meg napokon át nem gondolkodtak, nem ítélgettek, hanem esküdtek a mester szavára, a miről ez tetszését nyilvánítá, azt ők egekig magasztalták, a mire meg észrevétele volt, arra ők „veszsen“-t kiáltottak, vakon, süketen, nem mint a tisztelők, hanem mint a rabszolgák uruk előtt, a zsarnokok sötét korában. Mai nap már Istent sem imádják többé ily módon, mai nap az imádás sem vetközi le az emberi méltóságot.

Természetes tehát, hogy az egyik túlság a másikat idézi elő, és Liszt második hangversenyén mult pénteken már nem voltak olyan sokan, mint az elsőn, és a kik ott voltak, azok közül számosan túlszigoruan ítélték a „Hungaria“ symphoniai zenekölteményről. Azt mondták, hogy az minden inkább, mint „Hungaria“, mert lehetőleg keveset találtak benne abból a fajtából, a mit nálunk bevett szokás szerint: magyar zenei elemnek neveznek. Annyi áll, hogy az egész mű inkább fejfel, mint szívvel készült, több benne az eszme, mint az érzés, és ez különösen a zenekölteményben érezhető hiány, mert a zenének mindenek előtt és mindenek felett a szívhez kell szólni, a zenei eszmék iránt a nagy közönségnek csak e mellett van felfogása, különösen akkor, midőn mint ez alkalommal, a zene-mű minden magyarázó szöveg nélkül adatik elő.

Ez azonban csak az avatatlan nagy közönség véleménye lehet e műről, az avatott ítészt ebben is egy nagy elme mesteri alkotása ragadja el. Ha sikerül-e valaha a bécsi Szt-István tornyát, vagy a párisi iparkiallitási épületet zenében tüntetni elő, erre nézve nem merek határozott véleményt mondani, kivált most, midőn a Liszt-kultusz még meglehetősen izgatottságban tartja a kedélyeket; de hogy a „jövő zenéje“-nek bajnokai sok azelőtt ismeretlen világreszeket hódítottak meg a szellem világegyetemében a zene számára, azt talán még Bartalus barátom sem tagadja, a ki pedig nem nagy pártolója a „jövő zenéje“-nek. Nem csupán a szív világára akar e zene szorítkozni, hanem az észet is törekszik adófizetőjévé tenni. Nem dalolni, de festeni és építeni is szeret hangokkal és bizonyos pontig sikerül is neki. Így a „Hungariá“-ban Liszt a hazai történelem néhány főbb mozzanatát, nevezetesen a honfoglalás küzdelmeit állítja elének. Nagyszerű mű ez, melyben nemcsak halljuk, de látni is véljük az ősök harczeit és diadalmas riadalmait; de miért éppen a mi őseink harczeit ezek? kérde magában a kötekedő elme, és miért éppen őseink honfoglalási harczeit? és a felelet reá, igaz, nem egészen kielégítő; mert az a brögő, ha meg is mondja, hogy ő most egy Tuhutumot képvisel, még mindig nem tudjuk egész biztonsággal, ha valjon gyalog vagy lóhátas Tuhutumot képvisel-e; de már az is, hogy egy Tuhutumot, és pedig egy őt Tuhutumot hiszünk magunk előtt látni, kötelességünk ké teszi: tisztelettel tréfálni a jövő zenéjéről; mert máris jóval előbbre vitte a zeneművészetet, mint volt Mozart korában, és ezen új iskolának a mi Lisztünk is egyik hatalmas uttörője. Ő egy lángelme, a ki nem jár a közönséges országuton sem lelkével az égből, sem testével a földön; azért lett a csapongó világfölből vezeklő barát és a zongora királyából nagy zeneköltő. Lángelméje sokkal fényesebb, semhogy különöz sajátosságait nyegleségeknek tartsuk; de nem eléggé fényes arra, hogy barátai porba-hullása jó nevének ne ártson. Ők indítják a közönséget azon hitre, hogy Lisztnek ilyenmiben kedve telhetik és feljogosítják arra, hogy nyegleségeket fogjanak reá. Túlságnak túlság a gyermeke.

De a mit a barátok ártottak, azt a tanítvány sietett jóvá tenni. Mult hétfőn Liszt egyik tanítványa, Leiter György, adott egy hangversenyt, mely nem volt ugyan nagyon látog-

be a házba, hol a különböző bizottságok megválasztásában már részt is vett. — Vukovics Sebő kijelenté, hogy két kerülete közül a bácsit fogadja el, Ludwigh pedig a kézsmárkit tartotta meg. — A király mult pénteken fogadta Szemere Bertalan leányát, Szemere Máriát, ki alapítványi hölgygyé történt kineveztetését köszönte meg. — A pávaszigeten egy fiatal ember fényes délben pisztoly-lövessel vetett véget életének. — Rajner Pál főispán, ki tudomás szerint a somogyi választási kihágások megvizsgálása végett mint királyi biztos küldetett ki, már megérkezett Kaposvárra. — Voronyeczky emléksobrara Vésztőről Papp János 8 frtot küldött be a „Hon“ szerkesztőségéhez. — Nagy Jakab, tilinkóművész, Párisból visszatért, s fővárosunkban legközelebb hangversenyt szándékozik rendezni. — Dr. Pauler Tivadar, hír szerint, hétszemélynökké fog kineveztetni. Az általa jelesen előadott tantárgyak, illetőleg az ifjúság, mely azokat hallgatja, sokat vesztené ez intézkedés által. — A királyi ítélőtábla f. hó 2-kán kelt ítéletével Pestmegyének Kondor Lajos szolgabíró ellen támasztott tisztí keresetét, melyben a megyei törvényszék a tisztí keresetet elutasította, helybenhagyta. — A közlekedési miniszterium a dunagőzhajótársaság ismételt panaszára ujlag meghagyta a dunai molnároknak, hogy malmaikat lássák el lámpákkal. A rendelet végrehajtása fölötti felügyelet pedig az illető hatóságokra bízta. — Egy szegedi lakatosmester megkeresésére egy bécsi gyár következőleg czimzett levélben válaszolt: „Herrn N. N. Kaufmann in Lakatosmester bei Szegedin. (Folytatása következik a borítékon.)

++ (Füredy Mihály nincs többé!) A szomoru hír, mely előbb a főváros minden körében levertséget idézett elő s melyet később mindannyiunk örömeire megczáfoltak — fájdalom! — ma már való. E hó 2-kán délután halt meg kis-ujfalusi jószágán, hol a nyarat rendesen szokta tölteni, s temetése 4-kén ment végbe, ugyanott. Füredy halálát közeli ismerőseinek általános véleménye szerint, a Morison-pilulák okozták, melyek használatáról nem tudták lebeszélni. Nagy adagokban élt velük s a pilulák később végleges elgyengülését okozták. A betegség nagyobb mérvben azonban csak utóbbi időkben mutatkozott nála s még a tél folytán is örömeit beszélt szini élményeiről s a magyar színészet régibb bajnokairól, kikkel szoros viszonyban állt. A lelkesedés tüze ilyenkor pillanatra visszatért szemeibe s feledé a mellőztetést, a melyben a nemzeti színház-nál részesült. — Nyilvános helyeken ritkán mutatta magát s hangversenyekben is csak akkor lépett föl, ha a jótékony cél kívánta közreműködését. Nagyobb kitüntetésben utójára a debreczeni dalárünnepély alkalmával részesült, hol lelkesedéssel hallgatták páratlan orodetiséggel, kedélylyel és melegséggel előadott népdalait. Utján Pest felé a dalárdák küldöttai csaknem minden állomásnál mint mesteröktől vettek bucsut a derék művésztől, kiről még csak nem is álmodták, hogy ily korán el kell vesztenünk.

++ (Halálozások.) Boday Dénes, Komárommegye egykori főbírája, ápril 28-kán Kis-Igmádon meghalt. — Josipovic Antalné szül. Pogledich, mult hó 28-kán Varasdon jobb létre szenderült. — Réso Ensel József, ki az „Esküdt-szék“-ről a nép számára irt röpirata után szélesebb körökben is ismeretes, f. hó 1-én N.-Kőrösön mellbetegségben meghalt. — Kirner József, puskaműves s a pesti lövész-társulat első lövész mestere, o hó 2-kán délután hosszas betegeskedés után elhunyt. — B. Sina János Bécsben meghalt. — Görgey István, köztisztviselőben álló pesti ügyvédet mely családi szomo-

ruság érte. Nejét: szül. Mokry Emmát veszté el, kivel 16 évig boldog házasságban élt. A boldogult csak 43 éves és igen művelt hölgy volt. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Május 6-kán.

Ápril 30-kán: „Othello a velencei mór“, Shakespeare tragoediája, 5 felv. — Május 1-én 12-dik olasz opera-előadásul: „Faust“, Gounod operája, 5 felv. — Május 2-kán: „A makrancos hölgy“, Shakespeare vigjátéka, 5 felv. — Május 3-kán 13-dik olasz opera-előadásul: „Az álarcos bál“, Verdi nagy operája, 5 felv. — Május 4-kén 14-dik olasz opera-előadásul: „Az afrikai nő“, Meyerbeer operája, 5 felv. — Május 5-kén: „Othello a velencei mór.“ — Május 6-kán 11-dik olasz opera-előadásul: „Borgia Lucretia“, Donizetti operája, 3 felv.

Budai szinkör.

Május 6-kán.

Ápril 6-kán, május 1-én, 2- és 3-kán: „Bem apó“, nagy harci látványosság, 4 felv. — Május 4-kén: „Hornyicsék Vendel“, új operette látványokkal. — Május 5-kén: „Egy fehér Othello“, „Süketnek kell lennie“ és „A szerelmes levelek“, 1 felvonásos vigjátékok. — Május 6-kán: „Bem apó.“

Gazdasszonyoknak.

Velő-budin.

Egy borju velőt főzz meg sós vízben; egy vagy két császár-zsemlyét tejbe áztatva a velővel szitán áttöretik. — Egy darabka vaj egy egész tojással és 3 tojás-székevel megkevertetik; tedd bele az áttört velőt és zsemlyét, sózd meg, petrezselyem zöldjét és borsot tégy belé, tedd formába s gőzbe főzd meg, töltsd tálba és tiszta huslével add fel az asztalra.

Lencse-kása.

Nyolcz lat vajat és 8 tojás sárgáját habbá keverünk, mindegyiket jól elkeverjük, aztán 8 lat mandulát és ugyanannyi czukrot s vanigliát veszünk, a puhára főtt lencsét áttörjük és 14 latot hozzá adunk. Végre 8 tojás fehérnek a habját teszszük hozzá, mindezt összekeverjük és megsütjük, valamivel hosszabb ideig, mint más kását.

Élesztős szarvacskák.

Tizenkét lat vajat, 16 lat lisztet, 3 kalán tejfelt, 2 lat serélesztőt, 2 tojás sárgáját s egész tojást, 3 kalán czukrot és kevés sót össze kell gyurni, ha kemény, egy kis tejet hozzá önteni, azután háromszor ki kell sodorni, kelni hagyni, azután kis ujjnyi vastagságra kisodorni, befőtéllel megtölteni, szarvacskákat csinálni belőle, aztán megint kelni hagyni és szép sárgára megsütni.

P. St. E.

Divattudósítás.

Mult heti mellékletünk magyarázata.

(Vége.)

A 21-dik szám: kis virág nyakkötőre.

A 22-dik szám: zsebkendő sarkába vagy tüpárnára való himzés rajza.

A 23-dik szám: betét, finom fehérneműekre.

A 24-dik szám: egy nőing felső része. Erasz felét képezi a nőing felső részének. A finom himzés sűrű franczia öltésekkel dolgozandó. Ha netán az elől levő virágok és levelek himzését valaki nagyon is fáradságosnak találná, úgy azt ki is lehet hagyni, és csak a szélén levő kisebb rajzot himezni és a virágok helyett azon elszórt kis pettyeket alkalmazni, a melyek a virágok közt és hátul láthatók.

A 25-dik szám: felálló gallér mintája, dupla finom vászonon himzendő.

A 26-dik szám: F, H, A és K betű, asztalneműekre.

- A 27-dik szám: reggeli főköttő közepébe való himzés rajza.
 A 28-dik szám: S és A betűk.
 A 29-dik szám: R és S betűk.
 A 30-dik szám: fehérneműekre való keskeny himzés rajza.
 A 31-dik szám: B és J betűk.
 A 32-dik szám: M és L betűk.
 A 33-dik szám: S és S betűk.
 A 34-dik szám: női ing eleje, finom francia himzés.

A 35-dik szám: asztalterítőre való himzés rajza, selyemmel himzendő posztóra. A szélén két színű selyem-zsinort kell himzés gyanánt felvarrni.

- A 36-dik szám: rózsabimbó, nyakkötőre.
 A 37-dik szám: F és H betűk.
 A 38-dik szám: E és K betűk.
 A 39-dik szám: reggeli főköttő eleje, finom mollon himzendő.
 A 40-dik szám: A és L betűk.
 A 41-dik szám: S és U betűk.
 A 42-dik szám: zsebkendő sarkába való himzés rajza.
 A 43-dik szám: Constantia név, zsebkendőre; egy kedves barát-nőnk megbízásából.
 A 44-dik szám: betét, finom fehérneműekre.
 A 45-dik szám: szintén betét, fekete fonállal himzendő.
 A 46-dik szám: fehérneműekre való himzés rajza.
 A 47-dik szám: A és J betűk.
 A 48-dik szám: A és J betűk, zsebkendőre.
 A 49-dik szám: fehérneműekre való keskeny himzés rajza.
 Az 50-dik szám: korona, fehérneműekre.
 Az 51-dik szám: kis tüpárnára való himzés rajza, színes tafotán színes selyemmel himzendő.

Az 52-dik szám: dohányzacskó rajza. E rész háromszor szabandó ki és himzendő, vörös vagy másféle posztón, cashemiron tarka selyemmel és keskeny sujtással.

Az 53-dik szám: gyermekruhákra, tarka alsó szoknyaakra való zsinorzási minta.

Az 54-dik szám: Julia név, zsebkendőre.

Az 55-dik szám: rózsabimbó, nyakkötőre. És végre

az 56- és 57-dik szám: két himző-minta, cipők, táskákra, szőnyegek, sat. czérnatokon keresztöltésekkel a kijelölt színekkel dolgozandó.

Mai mellékletünk magyarázata.

Ezuttal egy tavaszi felöltő szabásával kedveskedem t. előfizetőimnek. E felöltő ujj nélküli és ennél fogva tulajdonképp gallér, a melynek jelenleg nagy kedvezésben részesülnek a divatvilágban.

Az első szám az előrészt, a második a hátrészt jelöli.

A két rész a vállon össze lesz varrva, valamint oldalt is, de ott néhány ránczczal fel kell huzni és egy csokrot varrni a felhúzásra. E felöltő diszítése egy kis fodorból, rojtból, bársonyból állhat, a mely elől négyszögben felvarrva, a vállakon keresztül hátra húzódik a karöltőn végig, az oldalvarrásig. A milyen egyszerű e szabás, olyan szép és czélszerű is. A hátrész közepén is fel lehet e felöltőt huzni, és a hátrészre 2-3 csokrot alkalmazni.

E felöltők készülhetnek akár a ruha tulajdon szövetéből, akár pedig fekete selyem-szövetből; ez utóbbi esetben fekete csipke és bársony a legsebb diszítés.

A tavaszi ruhák készítésére nézve folyvást igen kedveltek a kétféle színű szövetek. Első sorban állanak a fekete selyem-szövetek kék, lila, barna, zöld, sat. alsó ruhákkal; a derék és ujjak diszítése is ez utóbbiak színéből áll. Az alsó ruhára alkalmazott széles vagy néhány kicsi fodor még mindig igen kedvelt diszítés, valamint a skót alsó ruhák, egy színű felső ruhákkal párosítva.

A sok tarka ruha között szinte jól esik a szemnek olykor-olykor egyféle, egyszínű szövetből készült öltözeteket is látni. Így egyik szép napon egy világos szürke utczai öltözetek tűnt fel egyik közhelyen, mely nehéz selyem-szövetből állott. A tűnik is ugyane szövetből készült, oldalt két hegyes ívet mutatott és hátul erősen fel volt huzva, köröskörül gazdag rojttal és szürke szövetből készült tekercsekkel diszítve. A derék is gazdagon fekete csipkével volt diszítve. Egy ugyanilyen színű piczi kalap, fekete tollal, egészíté ki ez öltözeteket.

Rendkívüliségképen fölemlitem azon világos lila ruhát, melyet egy előkelő delnőnk mutatott be nemrég a városligetben, és mely a világos lila szövet daczára, világos kék bársonnyal igen gazdagon volt diszítve: alól széles kék bársonyszegélylyel, e mellett két felül kék bár-

sonyból kis ívek látszottak; a felső tűnik elől két hegyes ívben végződött, köröskörül szintén két sor tenyérszerű széles kék bársonnyal diszítve. A derék és ujjak szintén kék bársonnyal voltak diszítve, az öv is ebből állott. — Igen feltűnő és megbámult öltözetek volt ez, habár e két szín eddig nem nagy barátságban élt egymással és lehetőleg kerülte is egymás társaságát.

Sakkrejtvény.

Manásy Ottiliától.

n-	t	d-	N-*	k-	e-	e-	e-
e-	e-	i	M-	d-	d-	e-	g-
e-	t-	N-	d-	e-	l	v-	n-
r-	v-	v-	l	e-	e-	ü-	l-
i-	m-	b-	l,	e-	e-	a-	k
e-	o-	k,	e-	é-	l-	l.	d-
e-	z-	e-	z-	l-	v-	d-	l-
m	N-	k-	ö-	d-	s-	e-	H.

Lóugrás szerint megfejtendő.

Megfejtési határidő: június 5-dike.

A f. é. 15-dik számban közlött rejtvény értelme: „Egyetértés egyesítsen mindnyájunkat.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Bauer Mariska, Heller Ilka és Berta, Hunyadi Karolin, Szántó Julia, Budinszky Mari, Maléher Sándorné, Oszlányi Mária, Molcsányi Pozsgay Ilona, özv. Almási Szalay Lászlóné, Szabó Ida, Weiszbrown Franciska, Buczko Thuróczy Antónia, Czeglédy Antónia, Fülöp Karolina, Stenczinger Lina, Peterdi Károly, Fekete Malvin és Olga, Nagy Riza, Jóbkuthy Amália, Varga Istvánné szül. Enyedi Irma, Szekrényessy Laura, Mihálovics Aranka, Hegyessy Klára és Berta, Tóth Mariska, Károlyi Linka, Temesváry Adolfné, Nagy Istvánné.

A 14-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Fülöp Karolina, Stenczinger Lina, Farkas Nina, Peterdi Károly.

Tartalom.

Élet és halál, Kulcsöldi Viktortól. — Sírja mellett, Soós Miklóstól. — Árny és fény, Irmeitől. (Folyt.) — Mily nagy a te vétked, Lithvay Viktóriától. — Egy anya bűnhődése. — A láthatatlan ország. (Folyt.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai szinkör. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Sakkrejtvény A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: tavaszi felöltő szabás-mintája.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

tott, de annál élvezetesebb. Talán lesznek olvasónőim közül, a kit az a körülmény is érdekel, hogy Leiter György különben is igen érdekes fiatal ember, ibolya-kék szemekkel és Lisztes szőke hajzattal. De külsején csupán csak e szőke hajzat az, a mi Lisztre emlékeztet, annyira szerény és keresetlen minden mozdulata.

Szinte leányias elfogultsággal ült a zongorához és tette reá finom fehér ujjait. De a mint ez ujjak a billentyűkkel érintkezésbe jöttek, mint midőn kedves kedvesének keblére borul, annyira átváltozott egyszeriben ez ifju; arcza átszellemült, szemei ihlett ragyogással teltek meg és a zongorából olyan hangok fakadtak, a milyenek csak a hivatottaknak adhattak. Beethoven 106-dik sonatáját, a nagy költőnek egyik nálunk eddig nem hallott szerzeményét adta elő, egy véghetetlen hosszú művet, de a melynek véghetetlen szépségeit annyi bájjal és erővel játszta a fiatal művész, hogy az idő inkább visszafelé, mint előre látszott haladni. Hasonló sikerrel küzdött meg Liszt H-moll sonatájával, a zeneirodalom egyik legnehezebb alkotásával, és a mennyire ebben nagy erejét, úgy tüntette ki Schumann „Álom-dalá”-ban finom lágyosságát és megkapó gyöngédségét. A közönség újra meg újra élénk tetszésnyilvánításával viszonzta a — sokaktól nem várt — élvezetet. Liszt örömmel tekinthet ezen tanítványára, mert mindennel meg van áldva, hogy mesterének méltó utódja legyen a zenevilágban.

A nemzeti színházban pedig mult pénteken Lendvai Shakespeare egyik nagy alkotásával küzdött meg sikeresen. „Othello”-t adta és a közönség többszörös tapssal jutalmazta meg nemes törekvését. Kevés színészünk van, a ki, mint Lendvai, klasszikus szerepek előadásában lelné kedvét és ez este még nem állíthatta ugyan egész nagyságában elé ez alak hatalmas szépségeit; de ezuttal is meggyőződhattunk arról, hogy sikeresen mérkőzhetik meg vele, mert a két első és utolsó felvonásban több jelenetet sok művészettel játszott, kivált az a jelenet, midőn Desdemonát megfojtja, megragadólag szépen volt játszva; mert a milyen borzasztó e mozzanat, annyira eltakarta művészetével a tett borzalmasságát.

Desdemonát a mindig kedves Lendvainé adta és bármily örömet idéznék is ezen szerepe mellett, más alkalomra kell azt halasztanom, mert a „Makranczos hölgy”-gyel nem szabad adása maradnom olvasónőmnek! „Bűsz Kata” felett hónapok óta valóságos határvillongási per folyt színházunknál. Az egyik azt mondta, hogy Lendvainé adja legjobban e szerepet és annál fogva neki kell azt játszania, a másik rész ellenben azt vitatta, hogy Felekiné, a ki azt szintén egy párszor játszta, tökéletesbben ábrázolja Shakespeare ezen gyönyörű változatokban gazdag jellemet és ennek folytán ezentul nála kell azt hagyni. Mult vasárnap tehát a közönség ítélőszéke elé került ez ügy és ez határozottan, koszorúhajtás megezőfolthatlan bizonyítéka által, Lendvainé részére nyilatkozott.

És szólhat e lecke az igazgatóságnak is annyiban, hogy igazságos mértékkel mérjen és ne nyomja el az egyik tehetséget a másik kedvéért.

De igazságos mérték, hol találjuk azt most e színház körül! Az olasz társulat első tizenkét előadását szerencsésen átszenvedtették velünk, jutalom fejében tehát a másik tizenkettőn is kell átvezekelnünk.

Végzete ez már e nemzetnek, hogy az egyik bajon csak azért szenvedti magát keresztül, hogy a másikba beleboldogítsák.

Alig hogy megszabadultunk a választásoktól, fagyos képpel hegedülte el szállóinknak a májusi kikelet:

„A virágnak megtiltani nem lehet,
Hogy ne nyílják!”

Megmutatta, hogy lehet!

—i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (A pesti nőegylet) számadása a mult évről megjelent. Bevétele volt: 29,611 frt, kiadása 22,414 frt. Így ez évre 8197 frt maradványt tehettek át. Királynő ő Felsége mint védnök, tavaly 3300 frttal segíté ez egyletet, melynek körében most negyven urhölgy fáradoz a jótékonyág gyakorlatában.

++ (A magyar gazdasszonyok egylete) mely önerejéből is annyi tevékenységet fejt ki a jótékonyág terén, és melyhez az elhagyottak, az árvák és szűkölködők seregesen fordulnak, most azon helyzetbe jutott, hogy a maga részéről kénytelen a nagy közönséghez fordulni. Árvaházához ugyanis, bár 89 hely abban már be volt töltve, folyton érkeztek még a folyamodások, és az egylet, ezeknek is eleget teendő, a rendelkezésére álló eszközöket felhasználta intézetének tágitására, a szomszéd épület megvétele által. A fölszerelés költségeire a jövő hét elején, 7-ke és 13-ka közt hangversenyt rendez az egylet, és azt hiszszük, e hangverseny sikere felett nem is lehet kétség; érdekességét, művészi sikerét biztosítja az, hogy közreműködésüket megígérték egyrészt legkedveltebb művészeink, mint a jeles Thern testvérek, Matlekoviczné-Szuck Róza assz., kit közönségünk most már fájdalom, oly ritkán hallhat; másrészt oly előkelő műkedvelők, mint Wenckheim Krisztina grófnő, ki sehol sem hiányzik, a hol szenvedőkön segíteni kell; Rossi grófnő, kinek szép éneke egy közelebbi pozsonyi hangversenyben is nagy feltűnést okozott, Schmidegg gróf stb. Magában ezek legjobb biztosítékát képeznék az anyagi sikernek, ha nem volna az általános rokonszenv, melylyel az egylet céljai azoknál is találkoznak, kik körén kívül állnak, ennek legnagyobb biztosítéka. Ez érdekes hangverseny bővebb részleteiről, a mint tudomásunkra jönnek, sietni fogunk a közönséget értesíteni.

++ (A nőképző-egylet) céljaihoz legujabban következő adományok érkeztek be: gr. Teleky Sándorné gyűjtött 35 frt 70 krt, Szathmáry Károlyné 20 frtot, Degré Alajosné 11 frt 30 krt, Prélyi Istvánné 5 frt 50 kr, Sándor Zsigmondné 5 frtot. Rudnyánszky Béla, nyomdatulajdonos azon ajánlatot tette, hogy az egylet mindennemű nyomtatványait díjmentesen végezteti.

++ (A jótékony nagy sorsjátékot,) mely a szegényebb falusi iskoláknak taneszközökkel és tankönyvekkel való ellátását célozza, ő Felsége engedélyezte. Háromszázezer darab két frtos sorsjegy leendő erre 2432 nyeremény, kétszázezer frt értékig. Az első főnyeremény százezer forint. Kétségkívül mindenki tehetsége szerint fogja előmozdítani e jótékony sorsjátékot.

++ (Népkonyha) részére a városi tanács a szegények háza mögötti téren jelölt ki telket. A gazdasági bizottság, mely ezen ügyet tárgyalta, más nézetet nyilvánított. Szerinte e célnak jobban megfelelné egy a mércezhivatal közelében kijelölendő hely és az ügyet egy albizottsághoz utasította javaslattételre és telek kiszemelésre.

++ (A Corvina) közelebbi választmányi ülésében határozatba ment, hogy társulati bírálókul a következő írók kéressenek föl: Kenessey Kálmán, P. Szatmáry Károly, Dux Adolf, Vadnay Károly, Gyulai Pál, Rónay Jácint, Greguss Ágost és Berecz Károly. A választmány egyszersmind fenntartotta magának azt a jogot, hogy a bírálók számát, — ha szükség-

gesnek mutatkozik, — időről-időre szaporithassa, illetőleg ki-egészithesse.

++ (A Kisfaludy-társaság) alapítói értesítettnek, hogy az „Évlapok“ új folyamából épen most jelent meg a II-dik kötet, mely 186³/₄ és 186⁴/₅ évekre terjed, 28 nagy nyolczadrét ivnyi tartalommal; de minthogy rövid idő alatt a III-dik kötet is megjelenik, azonkívül több pártoló könyvilletmény is kikerül sajtó alul, ezekkel együtt fog szétküldetni. A kik azonban e szétküldést bevárni nem akarják, példányaikat Eggenberger könyvkereskedéséből (barátok terén) bármikor elvitethetik, mert a kötet már forgalomba van bocsátva s bolti ára 2 frt. (Az első köteté, mely szintén folyvást kapható, 1 frt 50 kr.)

++ (Németh János,) termékeny zeneszerzőnktől ismét egy zene-füzet jelent meg „Szép menyecske nótái“ czim alatt, mely az elmúlt farsang legkedveltebb darabjait foglalja magában. — A csinosan kiállított mű Tájkerty Theiller Irma urnőnek van ajánlva s Rózsavölgyinél 60 krért kapható.

++ (Jókai választói) kedden este a pesti lövölde termeiben képviselőjük tiszteletére diszlakomát rendeztek. A termeket az asztalok hosszú sora foglalta el, melyeken mintegy 700 emberre állott teríték. A nagy terem ajtajával szemben eső fülkében Jókai Mór életnagyságu mellszobra foglalt helyet s a lakoma kezdetén két kis nemzetszinű zászlót nyújtottak át Jókainak, melyet sok izléssel és csinnal gyöngéd női kezek készítettek. A közönség 8 óra körül kezdett gyülekezni s az asztalok csakhamar megnépesültek. Jelen voltak az ellenzéki lapok szerkesztői kivétel nélkül s a baloldali képviselők közül számosan. Az első toasztot Jókai Mór mondotta, lelkesült éljenek kíséretében a királyt, a királynőt és a hazát éltetvén. Tisza Kálmán a baloldali választókért emelt poharat, Domahidy Ferencz pedig Jókait köszönté fel. Jelen volt Ludvig is, ki német nyelven a baloldalt élteté. Sükerült toasztokat hallottunk még Csernátorny Lajostól, Virághalmitól és Irányi Dánieltől, ki Kossuth Lajosról emlékezett meg. E megemlékezést — mint halljuk, — tegnap táviratilag tudatták Kossuth-tal. Baumann Ghyczy Kálmánt élteté egy igen szép német toasztban. József főherczegért Füzessey emelt poharat. Szólt még Schvarcz Gyula és Vidacs János. Henszlmann Imre szintén akart beszélni, de a nagy zajban nem tudott szóhoz jutni. A kedélyes lakoma a késő éjjeli órákban ért véget. Pestváros hatóságát Gamperl főpolgármester, Thaisz főkapitány és Gerlóczy tanácsnok képviselték.

++ (Az egyiptomi magyar-egylet) márczius 15-kén kettős ünnepet ült: az egylet fennállásának első és ama nevezetes nap 21-dik évfordulóját. Ekkor szentelték föl az egylet zászlóját is, melynek védnöknőjeül Damjanich özvegyét kérték föl, ki igen diszes zászlószalagot küldött következő feliratokkal: „Damjanich János özvegye, márcz. 15.“ és a haza minden előtt.“ Damjanichné Virág Sándor, kairói kereskedő neje helyettesíté, ki szintén pompás zászló-szalagokat ajándékozott. Az ünnepély Kairó mellett, Heliopolis romjai közt történt s 60-ra ment az egybegyültek száma. A zenekar magyar indulókat és dalokat játszott. Goldstein József egyleti elnök nyitotta meg az ünnepélyt, előadván annak czélját. Többen is szóltak még a nap jelentőségéről. A „Szózat“ éneklése után a zászlót avatták föl s ezt a szabadban rendezett lakoma, majd meg táncz követte.

++ (A pesti állatkert ügye,) ha nem is épen rosszul, de nem is oly jól áll, mint egy fővárosban remélni lehetne. A vasárnapi közgyűlésen felolvasott jelentés szerint mult évben 90,000 látogatója volt az állatkertnek s a befolyt jövedelem elég volt arra, hogy vesztesége ne legyen. Hogy az állatkert jövőre nagyobb

érdekességet nyerhessen, különféle beszerzésekre 20 ezer frt kölcsön fölvétele határoztatott. Királynő ő Felsége közelebb egy szép bölényt ajándékozott az egyletnek.

++ (Rózsás napló.) A pesti egyetemi templomban mult hó 28-kán, 5 órakor vezeté oltárhoz Hegedüs Imre ur Perczel Gizella kisasszonyt. Násznagy Perczel Mór volt s a násznép csupán rokonokból állt. — Ifj. Kövér Endre, jászberényi tanár, közeleb Hyross Laura kisasszonyt vezeté oltárhoz.

++ (Vegyes hírek.) A lóverseny-bál fele jövedelmét a pesti bölcsődének, a másik felét a Hátszegen alakítandó árvaház javára adják. Házi-asszonyok: gr. Károlyi Edéné és Andrássy Manóné urhölgyek lesznek. A rendező bizottmány elnöke: Kendeffy Árpád. — Liszt Ferencz a Balaton-vidéket is meg fogja tekinteni. — Egy vigyázatlan anya Budán a vizivárosban, hogy legyen mivel játszani gyermekének, míg maga házi dolgai után lát, gyufa-tokot adott át, melyben a gyufákat is bennfelelte. A gyermek játékközben egyenkint rágta le az édes gyufafejeket s csakhamar oly rosszul lett, hogy anyjának kevés reménye van életbenmaradásához. — Képviselői bon-mot. Egy képviselőt, kit általában igen gádzagnak tartanak, így fogadták e napokban a ház folyosóján több társai: „Éljen a ház Crösusa!“ A megéljenzett meghajtá magát és nevetve szólt: „Köszönöm az éljent, különben én csak annyira vagyok a háznak Crösusa, mint ti annak — Solonjai.“ — A magyar postahivatalbeliek segélyző-egyletének ápril 10-kén tartott közgyűlésén elnökké közfelkiáltással: Gervay Mihály, titkárrá: Radich Gyula, pénztárnokká: Müller János választattak meg. Az egylet jelenlegi vagyona 1196 frtból áll. — A királyi ügyek igazgatásának sajtópere a „Ludas Matyi“ és „Népszava“ szerkesztője: Bényei István ellen f. hó 31-kén d. e. 10 órakor fog tárgyalás alá kerülni. — A koronaörség hír szerint a m. kir. honvédelmi miniszterium alá fog helyezettetni s a honvédekkel egyenlő egyenruhát kap. — A budai városkapitányság e napokban elfogott egy szolgálót, ki hűtelemné lett szeretőjét gyufafejekkel spékelt mézeskalácsal meg akarta mérgezni. — A magyar gőzhajózási társulat közgyűlése elvetette azon tervet, hogy a társaság a „Magyar Lloyd“-dal egygyé olvasztassék. — A lánczhid-társulat megengette, hogy a városkapitánysági hivatalhoz tartozó személyek díjtalanul közlekedhessenek a hidon, vagy az átjáró csolnokon. — Kugler szobrász legujabb műve: Liszt Ferencz mellszobra. Liszt kétszer ült hozzá és az elkészült szoborral maga is meg van elégedve. — Vetter Antal, honvéd-altábornagy hír szerint a magyar hadi-akadémia igazgatójává neveztetett ki. — A nemzeti színháznál Goethe „A testvérek“ czimű művére készülnek, Paulay fordítása után. — A z állatkertnek Tarnóczy Stummer egy olyan majmot ajándékozott, melynek faja eddig nem volt ott képviselve. — A „Neuer freier Lloyd“ junius elsején indul meg s munkatársa lesz Horn Ede is, ki e napokban Pestre érkezett. — Németh János, városi képviselő a mult évben egy közgyűlésen Incze György városi mérnököt a hivatalával való visszaéléssel vádolta, miért Incze rágalmi pert indított ellene. Incze minden vád alul fölmentetett és Németh 100 frt pénzbírságra íteltetett a szegényalap javára. Ez ítéletet most a királyi tábla is helyben hagyta. — A lengyel emigráció ez idő szorinti vezére: Csartoryski László herczeg, kinek nagyatyja magyar indigenatust nyert, elfoglalta helyét a felsőházban. Fényes magyar diszruhában jelent meg s b. Vay Miklós vezető

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:
Kulcs-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer hasábozott sorért 8 kr.

20. SZ.

Május 16-án.
1869.

**Havonkénti színezett dí-
vatképpel,** minden szükséges
hímzetrázzakkal. Évenként két tör-
ténelmi műlap és tíz kötet könyv-
melléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meg-
hozatala félévi járattal kötelezettséget foglal
magában a lap irányában.

Élet és halál.

(Vége.)

Azon végtelen gép, melyet „világegyetem“-nek mondunk, számtalan kerekét számlál. Egyike sem azoknak fölösleges. Ilyen kerék a mi bolygó-rendszerünk is és földünk egyik kül-
löje. Rajta s vele forgunk mi is a fényárasztó központ köré, mely az egésznek tengelyeül szolgál.

Ha e központot, a napot, almanagyságunk képzeljük, a mi földünk akkora, mint egy varrótű-szurta pont, mekko-
rák vagyunk akkor mi?

Az embermilliónyi emberiség csak egy parány!

De azért mégis a parányok parányának — mindenikünk-
nek édes az élet s a keresztyének szent könyveinek szavai:
„Ember, meg kell halnod!“ rettentőbben hallszanak, mint az
egyek legborzasztóbb dörgései.

Emlékszem egy német elmés bölcsésznek e mondatára:
Ha halál nem volna e világon, nem létezhetnék rajta becsüle-
tes ember, és igaza van. A halál nem egy szükséges rossz, ha-
nem egy szükséges jó.

Az emberek többsége gyáván viseli magát, midőn a
halálnak kellene nyújtani jobbját, mert „félelmes a halál.“
Pedig nem magától a haláltól félünk, hanem elborzadunk
attól, hogy nem leszünk többé s rettegünk azon gondolat-
nál, hogy majd nem-létünk alatt kedveseink megfélemedeznek
rólunk.

A félelmisség csak lázas agyunk rémszüleménye, pedig
a keresztyének szépen jelképezik a halált: egy álló emberi
csontváz, kaszával az egyik s egy megfordított fővenyóra a
másik kezében.

E jelképi alaknak csak az érzéki képzelem előtt van,
vagyis lehetne rettenetessége. Elvontan tekintve pedig nem
ismerhetjük fel a halált egyébként: „összetett anyagoknak
természetes feloszlásánál,“ mely egyes részek egy újabb test
nek életét szolgálni hivatvák.

A halál nem félelmes csontváz, hanem egy szende génusz,
mely élet-fárasztotta szemünk pilláit barátságosan becsukja —
örök időkre.

Másrészt a halál megvetése szülte a történelem legna-
gyobbyszerű cselekményeit. A halál megvetése örökitette meg
emlékét Zrinyi és Dobó magasztos alakjainak.

A haláltól való félelem nem egy az élethez való ragaszkodás-
sal. Achilles inkább koldus szeretett volna lenni élő, mint
király halottak között; mert szerette az életet; az elveteme-
dett Du Barry ellenben oly annyira rettegett a haláltól, hogy
példátlan irgalomkiáltásai után már végső percében e sza-
vakra fakadt: „Encore un moment, un moment, monsieur le
bourreau! (Még csak egy pillanatot, egy pillanatot, hóhér
uram!)

Az élet első és utolsó percze között csak egy lépés van.
Epikur azt mondja: „Ha mi nem vagyunk, nincs halál, s ha
halál van, nem vagyunk mi“; de Melchizedek utódai nem érte-
nek egyet vele s földi életünk lejártá után egy, a földinél jobb
létet, egy tisztán szellemit helyeznek kilátásba: az örök éle-
tet, melyben a mindenség teremtményét majdan színről-szinre
sikerülend láthatnunk. . . Azért csakis keresztyén fogja utolsó
percében mondhatni: „Halál, hol van fulánkod? Pokol, hol

van győzelmed?“ mert a keresztyén nem azt tekinti „élet“-nek, mit közönségesen annak szoktunk nevezni, hanem az ő élete napjait csak a halál beköszöntése nyitja meg. A keresztyének élete az örökkévalósággal egy.

Halál a testnek lélek nélküli örökléte.

Ámde miért tanakodjunk Hamlettel a felett: „Lenni, vagy nem lenni?“ akár most, akár a síron túl? S ha már nem törődünk azzal, hogy meglevésünk előtt miért nem léteztünk, mit törődünk azzal, mi halálunk után lesz történendő velünk? — Megleszünk, élünk, megszününk és halál csak alakváltozás. Hisz maga Mózes is mit sem tudott a túlvilágról (a babyloni fogság előtt), de azért mindig áhitattal borult le a zsidók Jehovája előtt, kit nem nyerendő jutalom kedvéért imádot.

Klopstok, Milton, Jean Paul dicsénekeket zengenek a halhatatlanságnak. A halhatatlanság magasztos eszméje erényt és szilárd kitartást csöppeget a keresztyén hívők keblébe, hogy vértézve e tulajdonokkal, bátor lélekkel küzdödhessék keresztül az élet viharain azon rév felé, mely reményeinek teljesülését igéri.

Öröklét nemcsak jámbor fogalom, mert halálunk nem semmisít meg bennünket. Folyton élünk, testünk létezni fog örökké, csak a lelki jelenségek, a gondolkodás, az érzés, az öntudat nem lesz vele. . .

„Kimult, átszenderült, kiszenderedett, nincs többé, örök nyugalomba ment, sat.“ kifejezések mennyi vigasztalót nem foglalnak magukban! Mi enyhébb, mint ha a halálban csak szabadulást, feloszlast, átmenetet látunk, mely a világrend egyik kényszerű tényezője! — Valamint az ember idővel minden gyönyört végre is megun, miért nem válhatnék egyszer az élet is terhünkre? A halál a legjobb barát; mindnyájunkat látogatja meg egyszer, s akkor is magával visz hazájába, a homály nyugalomába. A szerencsétlenek, üldözöttek, elnyomottak képzeletében mennyi eszméje a vigasznak nem merül fel, midőn e biztos látogatóra gondolnak, vagy midőn egy koporsó, egy sírkert mellett elhaladnak.

Oly lágygyá hangolják a kebelt e gyászos látványok. Oh mily csendesesen nyugsznak ők a sír ölében, kikkel a halál üli diadalát! Halk suttogással köszönti őket az esteli harmat, s mintegy bánkodva borul hantjaikra a szomorúfűz. A hold s a csillagok myriádjai mily szeliden pillantanak le a kopár sírkövekre s a derengő virradóra odaédesgeti az örvendő pacsirtát a hantok fölé, mik az élet örömeit keblükben eltemeték. A sírkő nem csupán emlékeztető jel: ő látja a vigasztalhatlan kedvesek könyeit hullni a hantra és látja, mint adnak a szeretet ez áldozatcseppjei életet a hanti virágnak — a kegyelet örökzöld füzérének. A sírkő ezen újabb élet őre.

Utósó pillanatban még maga az anya-természet is megkönnyőrül rajtunk s épen akkor, midőn odahagyni látszik bennünket. Így előbb hal meg az erkölcsi ember (lélek) s a természet e jótéteménye vértéz bennünket a nyomban következő anyagi halál (test) fájdalmas érzelmei ellen. Eszméletlenül lépünk ki az életből, valamint is eszmélet nélkül beköszöntöttünk.

Nyugodjunk meg tehát a természet elrendezéseiben s ne tekintsük e szózatát: „Ember, meg kell halnod!“ az örök végzet borzasztó zsarnokságának, mert ki az élet könyvét egészen kiolvasta, az örömet s hamar be is teszi; ki csak egy csekély részét lapozgatta s a jövőtől gyönyöröket remél, az

álmok ábrándjaiban él, nem tekint túl a képzelem szürkületén, melynek titokzatos láthatárában az élet örök tavasza látszik virulni.

„Meghalni!“ az élet utósó édes érzése. Sok haldokló épen végső perczeiben látszik kedves eszméivel foglalkozni s onnan támadhat a haldokló ajakán a mosoly, „az utósó mosoly“, mely rendszerint erős lelkek tulajdona.

Lélekemelő jelenet, midőn Pitt halála óráján, Socrates-ként, Cambden lorddal az állam és hazája ügyeiről beszélgett. Chatam is, haldokolva, megszorítá barátja jobbját s e szavakkal zárta be életét: „Dear Cambden, save my country!“ Drága Cambden, mentsd meg hazámat!

Szép a szilárdság az életben, de százszor szebb a halálban. Maga a nap is alkonyatkor ölti fel legszebb bitorát. Magasztos lélek pedig, ki sohaj nélkül, ki reményteljesen ég felé tekintve s a kedveseihez mondott „Isten veled!“ után lehajtja fejét és — kimul.

Külföldi Viktor.

Egy varróleány bölcso-dala.

Ábrányi Emiltől.

Aludj! szívemnek drágasága,
Szép kékszemű kis angyalom. . .
Oly rémitőn ordít a szél künn,
Hogy elhal reszkető dalom.
A mécses is már hamvadóban
Közelg az éj borzalmas árnya;
De fény miért is a nyomornak —
Aludj, aludj, szegény kis árva.

Padlás-szobánkban mily hideg van,
Mégis hogy ég lázas fejem!
Egy éve már, hogy itt nyomorgunk
Ez elhagyott, sötét helyen.
Egész világtól elfeledve
És mindenünnen ah! kizárva. . .
Nagyon keserves így az élet —
Aludj, aludj! szegény kis árva.

Egy év előtt minden beh más volt!
Most minden elmúlt, oda van. . .
Szememben egy nap fénye, lángja,
S miként ezüst, csengett szavam.
Testem növése mint a czedrus,
Párom sehol sem volt nekem. . .
Meg volt ígézve, a ki látott —
Csicsijja, siró gyermekem!

Egész szerelmem az övé volt,
Ki oly csalárdul elhagyott. . .
Szépségemet hányszor dicsérte!
Most beteges s oly rút vagyok!
Napok, hetek kék közt rohantak,
Míg egy napon csak anya lettem!
Nagyon szerettük magzatunkat —
Csicsijja, árva kis szülöttem.

Tengerre szállt; de azt beszélte,
Hogy nem sokára visszatér. . .
Egy éve várom szivszorulva,
Hanem panasz, köny mit sem ér!
Csonttá aszott szép rózsá-arczom,
Nászkoszorúm lóg a szegen —
Ah, nyomorult! nevet sem adtál —
Csicsijja, árva gyermekem!

Az Isten átka sujtson érte,
Hogy becsületed elvevéd!
Ne légy a földön soha boldog,
A mért éltem ezzé tevéd,
S jusson eszedbe gyötrelommal,
Hogy én is voltam egykoron,
Kit meggyaláztál, összetörtél —
Csicsijja, csijja, siró kis poronty!

Árny és fény.

Novella.

I r m e i t ő l.

(Folytatás.)

— Mily fönséges, — mondá reszketeg hangon. — Szereti kegyed a természet szépségeit? — kérdé Guillemaint?

— A kegyed szemeiben csupán.

Julia elfordítá fejét e bókra. E perczen tűnt fel Iván alakja. Egy szikla-párkányra támaszkodott.

— Kérdezzük meg Ivánt, mint gondolkodik ő a természet felől, — mondá Julia, a mint észrevette férjét.

— S oly sokat nyom ön előtt az ő véleménye?

Mire Julia felelhetett volna, már Iván előttük állt.

— Gondolja meg csak Iván ur, — mondá Guillemain, — neje tudni ohajtja, mi véleménye van önnek a természet felől?

Iván mosolygott, látván Julia arca pirját.

— Mi véleményem volna egyéb, — mondá, — mint az, a mi minden embernek szívébe van vésve a természet örök törvényei által. A természet különös barátja annak, kinek barátai nincsenek, — tevő utána szünet mulva jelentéktelen hangon.

— A mi engem illet, — mondá Guillemain, — én nem nagyon lelkesedem iránta.

— Ugy, hát miért lelkesedik ön? — viszonzá Iván ki-fejezéseljes szemeit vitázó ellenfelére emelvén.

E kérdés, de különösen a hang, melyen tétetett, zavarba hozták Guillemaint. Ajkai körül mosoly jelent meg.

— Az emberekért, — tudá alig kimondani.

— Ugy hát mégis a természetért rajong ön!

— Ön félreért engem, — mond Guillemain helyreigazitólag. — Én az ember törekvéseit, czélzatait, haladását, a civilizációt, a társadalmat értem, a társadalom előnyeit, jótéteményeit.

— Tehát épen azt szereti ön, a mi az emberben nem természetes; a civilizációnak szintannyi ferdesége van, mint áldója, talán több. Legnagyobb hibánk az, hogy elfelejtettünk természetesek lenni. Ma már érzéseink is formák alá vannak rejtve. A philosophiai elméletek halmazai miatt nem láthatjuk a természetet. Mert társadalmi formáink mögött saját üdvünkkel jövőnk kétségbe, és igen sokszor megtanulunk érzéstelenek lenni. Talán innen van korunknak azon baja is, hogy kihalt belőle a mély, tartós érzés.

— S oly pessimista véleménye van önnek korunk felől?

— Korunknak nincs bátorsága hinni, csupán ez az én nézetem. Azonban ne fárasztjuk az én kedves nőmet ily meddő vitatkozásokkal. Én magukra hagyom önöket.

Guillemain karján elvezeté Juliát, ki tekintetét Iván nyugodt arcán feledte. Kellemetlen érzések közt ringott a nő keble; már tovahaladtak s nem szólt semmit. Tekintete Guillemain szomorú arcára esett.

— Ön oly levert, — mondá gyöngéd hangon.

— Sorsom az, a mi lesújt. Vannak néha perczeim, a melyek mint nehéz lidércz nyomnak. Ilyenkor azt hiszem, oh, bocsásson meg, Julia, hogy ön nem szeret engem.

Julia nem felelt.

— Férje az imént is kedves nejének szólítá önt.

— S ez bántja önt?

— Az én szerelmem önző s magam szeretném egész figyelmemet elfoglalni.

Julia ismét nem felelt. Guillemain szórakozottan találta.

Nemsokára visszatértek, Julia leült zongorájához.

Guillemain a hangjegyek közt keresgélte. Végre előjött Zampa szerelmi áriájával.

— Játszsa le egyszer, kedves Juliám, — mondá, — e dalt, mely egykor oly mennyei érzésbe ringatott, midőn a terem homályában egymás oldalán ülve, adtuk át magunkat az első szerelem elragadó erejének.

Julia játszá a dalt, ujjai gépileg lebbentek el a billentyűkön.

— Ön ma szórakozottan látszik, — mondá Guillemain.

— Bocsásson meg Guillemain, a fejem fáj.

És Julia csüggetegen bocsátá le kezeit. Nehéz szempillái leereszkedének.

Guillemain visszavonult. Julia észreveteté arcán a dal-émlék által keltett fájó érzés kinyomatát.

— Mi boldogtalan a szegény nő, — gondolá, visszavonulván szobájába, — lekötve egy oktalan végzet által, érzéseit, szerelmét el kelle palástolnia. Most is minő szórakozott, elmerengő vala, midőn férje az uton hozzánk kötötte magát, s ábrándozva dörességével magasztalá a természetet. S most is mily szívfájdalommal emlékezhetett vissza ama varázsdalra!

Gondolatmenetét a zongora csendes hullámmzése szakítá félbe. Chopin lengyel himnusa hangzott az ég csendében, mint az ima elhaló zokogása.

Benn a sivár szobában pedig fejére könyökölt egy ember, szívében szomorral és búval, a föld e gyakori osztályosával. A méla himnus legázolt hazája sötétlő kódéval vevé körül lelke homályát, fejében gondolatok kergetőztek, mint árnyak, egy elsuhanó fehér ruha lebbenését vélte hallani, s a vak, alaktalan homályban egy gyöngéd arcz ábrándos mosolya vált ki. Oh, szende vonások, mosolyok egy sugara a kebel elszikadt talajából képes volna kifakasztani a boldogság egy virágát! Ne mosolyogjatok, ne mosolyogjatok... hisz gyöngé fényték oly tűnő, a szív fenekén sötétlő örvényt csak megvilágítani képes és nem felszárítani.

— Tehát Julia nem szereti férjét, boldogtalan. Én állók ábrándjai küszöbén. De e küszöbtől egy ajtó választ el. Ily gondolatok közt tűnődve, öltözködött fel másnap reggel Guillemain és kirándult Granvilleba, egyik normann kikötőbe. Talán azért, hogy ne kelljen a napot együtt tölteni Ivanovszkyval.

Oly napja volt a természetnek, mely fölemeli a lelket és elragadja magával egy csodás világba, a melyet már Pythagoras és Kepler keresett, hol sejtelmek fogják körül az embert, elalszik a gondolat s a lélek elveszteni látszik fáradt szárnyait, mint Icarus. Csudálatos, hogy épen az anyag, a természet ragadja a lelket az anyag határain kívül, az ruházza fel az el-, messze elsovárgó szellemet határtalan szabadsággal, a mi maga áttörhetlen törvények által van megzabolázva.

A virányos dombokról át a völgyek tölgy- és gesztenyeerdőin, a tengerre nyiló kilátást, a nap aranykerete sugárza

körül. Csillámai el-elsurrantak a habokon s a sűrű lombokat reszketett örömeiben, a mint a fény belopózott lombjai közé, mint titkos szerelmi csók. A parkok és mezőségek sűrű cserjékkel vannak körítve, melyeknek összelógó koronái alatt az utak mélyen elrejtve kigyóznak. Nagyszerű gondolat e lombkoronás mély utakról letekinteni a partra. Ily virág, ily gyönyörteljes fák a kuszó növények ily sűrűsége a Normandiára emlékeztethet. Zord, magasztos sziklák mélyednek 2—300 lábnyi mélységben a tengerbe, kopasz homlokkal, mintha egy nagy gondolat halt meg volna rajtuk. Künn a tenger örvényes hullámai közt iszonyu szikladarabok áznak. Ezeken tanyáznak a tengeri vészszellemei.

Ivanovszky magányosan szokta bejárni a természet szépségeit; néha lerándult a kikötőbe, hogy ott a száműzött sorsosival néhány szót váltson; de még gyakrabban elbeszélgetett a pórokkal, kik szántottak, vetettek az édes hazai földön. A beszélgetés természetesen normandiai tájnyelven folyt, mert a parasztok itt még most is hódító Vilmos nyelvén közlekednek. Nemes vonása az az emberi természetnek, hogy a mit maga nem bír, örvend, ha másban látja azt. Ivanovszky is oly örömmel látta a pört, ki édes megelégedéssel szántotta fel a szülei földet, hol az utósó vakondok, a tücsök is jó barátja. Most egy domb tetején haladt sűrű lombzat közt, a lombon visszaragyogó égő fényt oly soká tudta elnézni. A mint befordult a tekervényes ösvényen, messziről Feodort látta eléje futni.

Iván szíve örömben dobbant fel, nem is jutott eszébe, kérdezni a fiut, mikép jutott el ily messze a laktól. A gyermek oly kedvesen, Iván lelkének annyi gyönyörére jelent meg e perczen, hogy lelkesedve csókolta meg.

— A mama ott jó a hegyoldalon, a bozót közt, szólt a fiu, viszonzván apja csókját, — ereszs, atyám, én pillangót kergettem épen.

— Szeretted a pillangókat?

— Oh, azok mily szépek. Csak szeretni lehet őket.

— Mondd, gyermekem, mit gondolsz, mikor az égre tekintesz?

— Oh, ott az angyalok vannak; azok meg olyan jók!

— Miért nem maradunk örökké a gyermekkor álmvilágában, — gondolá Iván, elbocsátván Feodort, ki elszalasztott pillangója után futott, s előtte Julia jött a domb ösvényén. Fehér ruha fődé tagjait. Fürteit széles sárga szalmakalap árnyékolá körül, a nap heve ellen.

— Kegyed itt e magányos helyen? — kérde Iván, miután nejét üdvözölte.

— Meg fog bocsátani nekem, hogy magányában háborgatom. Nem jól éreztem magamat, gondolám, e séta majd felüdít.

— Ha nincs terhére e véletlen, ugy kísérője leszek.

A nő mitsem felelt, csak fejével bólintott és miután sűrű árnyékos hely alá érkeztek, levevé a szalmakalapot. Iván nem állhatta meg, hogy ne vessen egy pillantást neje fűrtös arcára, melyen valami rajongó légyságnak édes merengése ömlött el. Így haladtak tovább.

— Kegyed kerüli a társaságot? — mondá neje, miután soká küzdött magával. — Sok élvnek kell lenni az egyedülségben.

— Én nem vagyok egyedül, — felelé Iván nyugodtan.

— Nincs egyedül? — Julia szemeiben kérdés támadt.

— Csupán emberekkel lehet tehát társalogni? Ne higgye azt; a természet soha nem csalt meg senkit.

— Igaza van, — viszonzá Julia s arcán a lelkesedés gyöngéd pirja hajnallott ki. — Már az ábrándjuk is oly édes világgal vesz körül. — S aztán mintha megbánta volna e szavakat, elfordítá fejét.

— Azok is megcsalnak, — felelé Iván röviden, — de miért tekint rám oly különösen?

— Istenem, önnek hangjában valami oly megdöbbenő, meggyőző van. Én nem tudom... arcán e nyugalom...

Iván mosolygott. Hallgatva mentek tovább.

— Kegyed tehát nem szereti az embert, — kérde újból Julia.

— Szeretem az embert, de nem az embereket. De nézze ama levelen a ragyogó fényt, mily változatlan és örök az.

— S mi az, a mi önt a természethez vonzza, a melyet Guillemain lelketlennek mondott az imént.

— A szeretet.

— De tud-e élettelen lény szeretni?

— Nézze Julia a lombokat, mint tükröződnek a verőfényes földön, hogy egyedül ne álljanak; a csillagokat, mint ölelik körül sugaraikkal a tenger színét, benne nézik magukat; a hullám mint törik meg a zord fatörzsön, hogy legyen kivel beszélnie; a virágot, mint illatoz; megédesíti a madárfiak halálát. Egy megfoghatatlan édes önzés az, mely keresztüllánczolódik a mindenségen; az embernél megszakad.

— Ugy van, szeretet nélkül nem lehet életet képzelni, — szemeiből fény sugárzott.

— Ez az egy csillag világít a sötét uton. De mi az, kegyed meg van indulva; kegyed boldogtalan.

Julia hallgatott, a fűvön harmatcseppek ragyogtak.

— Hallgatása bizonyítása állításomnak. Julia, a kegyed érzelmei talán nem találnak viszonzásra.

Julia lecsüggeszté fejét, szemeit percze férjére emelé.

— Ne mondja ezt nekem, — szóla, — az hideg irántam, kinek szeretetét kellene, hogy nekem áldozza.

Iván úgy érezte, hogy szívéhez kap. Legyőzte fájdalmát, és talán a lelkében fölgerjedő gyűlöletet is Guillemain iránt.

— Ő nem érti kegyedet, — mondá.

Julia, mintha felelni akart volna, szemeit Ivánra emelé, azután gyorsan lehaladt az ösvényen a szaladgáló Feodor elé s vele nemsokára a kanyargó lombzaton, mély ösvényen eltűnt.

Iván keble hevesen hullámozott; nem tudta magán k megmagyarázni, mi volt neje e tekintetében, csak azt érezte, hogy leirhatlan üdv és fájdalom érzete sugárzott abból. Kebléhez kapott, mintha érzelmei rohamát akarná feltartani. Az ily pillanatban képes volt szerelme egész hevével feltámadni s akkor a szív, melynek csak a remény és béke hazájának kellene lennie, egész hatalmával tünteté föl megtört darabjait; lelke, mely gyászában oly nyugodt vala, felzokogott s egy titkos hatalom lidérczként ült öntudatán, s a bölcs, ki oly ábrándozva csüggött a természetben, elfeledé a csillagot, a hullám moráját, a tört csillámot, a szellő soháját s lelkén csak egy és véghetlen fájdalom üvöltött végig s meggörnyedve a szerelem hatalma alatt, nem maradt annyi ereje, hogy könyeivel kisírja álmait is, csupán az imádott nő volt előtte a világon, az ő fűrtös feje, az ő szeme mosolygása, az ő halk lépte, hosszú pilláinak édes emelése, arcza mosolygó gödre.

(Vége köv.)

Sírjánál.

Zormund Árpádtól.

Igondolám, midőn a sírba tettük,
Pár év előtt, mi délczag volt, mi szép!
Én ismerém szívének bánatát,
Mely elsorvasztá ifju életét.
Én ismerém . . . leghűbb társam vala
Hullámkorbácsolt élettengeren,
Könyűt sírjára szívem hullatott.
„Ne hagyj el, — mondá, — légy hű kedvesem.“

Jött egyszer hozzám. Emlékezem. . .
Tavasznap volt, mosolygó, vig, derült;
Az ő arcát búbanat tépte meg,
Nem ismeré az régen a derűt.
Ölve tartám, és ő ott pihent,
Beteg barátom forró keblemen.
Könycsepp rezgett szemében . . . láttam én . . .
„Ne hagyj el, — mondá, — légy hű kedvesem.“

Nem láttam őt soká. Találkozáim
Egyszer vele a sétány árnyiban.
Zavartan járt, szélylyeltekingete,
Kétségbeesés honolt vonásiban.
Alakja megtört, délczag termete
Csak vánszorgott, lassan, nehézkesen.
Szívem majd meghasadt, így látva őt.
„Ne hagyj el, — mondá, — légy hű kedvesem.“

Hosszu utból tértem meg épen. Őt
Keresni indulék, és meglelém.
Terítón fekvék, némán, csöndesen,
Halálos ónt röpíté át szívén.
Nagy volt a seb, szörnyedve nézte a
Tolongó nép; sirtam keservesen;
Tudtam, lelkében mélyebb seb vala . . .
„Ne hagyj el, — mondá, — légy hű kedvesem.“

Most ő nyugszik, a leghivebb barát,
A fűnséges, de balsors törte szív.
Szívemben él emléke, miglen az
Dobogni nem szünend érzelmeit.
Rágondolok, orcámon köny pereg,
S még forróbban öllelek keblemen.
Ah, ő igen szerencsétlen vala!
„Ne hagyj el, — mondá, — légy hű kedvesem.“

Egy anya bűnhődése.

Beszély.

Irta Calmont Gusztáv, fordította M. D.

(Folytatás.)

III.

Midőn hazaérkezett, könyvhez ült, de nemsokára észrevette, hogy nem olvas, hanem ábrándozik. Ujságot fogott, hogy szórakozást leljen, de szerencsétlenségre a hirlap ma oly unalmas volt, hogy dühösen szakgatta szét, s eltávozott hazulról. Mily nagy volt csudálkozása, midőn félórai céltalan bolygás után de Puygiron marquisnő ablakai alatt találta magát.

— Olyan vagyok, mint az örült, — szólta magában, — de miért is jött Montpellier-be? Talán feledtem volna! S ezzel az Esplanade felé tartott.

Az Esplanade a Payrou után a város legcsinosabb sétánya. Százados platánfái a nap égető heve elől kellemes hűvöségben tartják a sétasorokat, hol a forró nyárestéken valódi gyönyör a nap fáradalmi után enyhet keresni.

Pál feje mint a forró katlan, egy lángban állott. Leereszkedett tehát a tó közelében levő kőpadok egyikére.

Vannak lelkek, melyekben a szerelem lassan támad, perczről-perczre, lépésről-lépésre veszi hatalmába a szívet; de vannak ismét olyanok is, kivált a déli vidékek lakóinál, kiknél a szerelem egy pillanat szüleménye, hirtelen fellobogó, de emésztő láng.

Brisson Pál ámbár még fiatal volt, nagyon vigyázott szívére; tudta, hogy mennyi kísértésnek van kitéve és mind-eggyedül őrizte meg keble szentélyében a szerelmet, várva azon imádandó lényt, kit úgy hitt, végtelen szenvedélylyel fog szeretni.

Hogy a külső csáboknak jobban ellenállhasson, elzárkózott a világtól s egyedül ábrándképeinek élt, kereste köztük ama nőt s sokszor vélte feltalálni, kit a Mindenható számára teremtet.

Ily lélekállapotban utazott a mult évben Párisba, hogy ott az orvosi tanfolyamot bevégezze. Atyja különösen ajánlotta neki Saint-Gény asszonyságot, kit egykor Montpellierben súlyos betegségből gyógyított ki, s ki de Puygiron urnak nővére volt. S így történt, hogy Pál gyakran eljárván Saint-Gény asszonysághoz, egy alkalommal találkozott ott de Puygiron marquisnővel.

A szép halvány s ábrándos tekintetű asszony oly szépnek, oly elragadó bájosnak tünt fel előtte, hogy lánglelke egész szenvedélyével belészeretett. A fiatal marquisnő jóakaró mosolya ámbár ment volt a kaczérság legfinomabb árnyalatától is, e szüzi kebel lobogó tüzére csak olaj volt.

Brisson Pált annyira elragadta e reménytelen érzelem, e tiltott szerelem, hogy öngyilkossági eszméket forgatott agyában, s elhatározta magát a borzasztó lépésre. Azonban atyját még látni kívánta egyszer. Hazautazott tehát márczius havában Montpellierbe, remélve, hogy itt vagy feledni fog vagy számol életével, ha a csábkép hatalma elől meg nem menekülhet.

Midőn de Puygiron marquisnő Montpellierbe érkezett, a szerencsétlen fiatal ember még kétségbeesetten küzdött a mult rémeivel.

Sokáig bolyongott Pál fel s alá, hogy testi fáradságával csendességre intse a felháborodott lelket, s midőn hazafelé tartott, éjfél ütött az óra. Leveté magát ágyára, s ámbár a testi és lelki küzdelmek megtörték erejét, hasztalan várta az üdítő álmegérkeztét, már a hajnal első sugara tört be az ablak függönyein keresztül a szobába, és még sem tudott elaludni.

Hirtelen felugrott ágyából, felrántotta az ablakszárnyakat s leste a feljövő nap első sugarait, mint merülnek fel a tenger mögött. Arcza öröme gyúlt és felkiáltott:

— Itt van, itt van! Angelt elviszszük sétálni.

Valóban a láthatár, mely még az imént hófehér volt, mint a menyasszony ruhája, hirtelen rózsaszínt váltott, s a zöldes tenger biborba öltözött. Egy pillanatig a láthatár és a tenger egybefolytak s arany folyamat képeztek, azután feltűnt a nap teljes ragyogásában.

E pillanatban léptek zaja hallatszott, az ajtó megnyílt s az öreg orvos belépett fia szobájába.

— Mit nézsz, Pál? — kérdé az elmerült szerelme.

— Jó reggelt atyám, — felelt Pál, ki a kérdést felelet nélkül hagyta, s atyja ölelésére sietett.

— Nos, igaz? Hogy tetszik a marquisnő? Ugy-e szeretetreméltó?

— Ha megmondta volna kedves atyám, hogy de Puy-

giron marquisnő az, kihez küldött, nem fogadtam volna el a kísértői szerepet — felelt Pál mintegy öntudatlanul.

— Hogyan? és miért? — kérde az öreg megütközve, — talán nem izlésed szerinti?

— Csalatkoztam, atyám, — szól Pál, hirtelen meggondolva magát, s a legnagyobb közönyösséget tettetve, — a marquisnő igen kedves teremts.

— Mi tervetek van mára?

— Még nem határoztunk semmit.

— De nála vacsoráltál tegnap?

— Nem én, atyám.

— Tudod-e, — folytatá az öreg orvos, egy pamlagon helyet foglalva, — hogy de Puygiron marquisnő Saint-Gény asszonyságnak sógornője, s a Saint-Germain legelőkelőbb családai közé tartozik?

— Tudom, atyám; de mit érdekel ez engem? — kérde Pál oly hangon, mely minden gyanunak utját vágta.

— Hogyan, mit érdekel ez téged? — kérde boszusan Brisson ur. — Hogy nyíltan szóljak, mióta visszajöttél Párisból, egészen megváltoztál; nem ismerem reád. Mit érdekel ez téged? Gondold csak meg kedves fiam, hogy mily régi kedvencez terved orvosi pályádat Párisban kezdeni; hogy kérdezheted akkor, hogy egy ily befolyásos, előkelő család mit érdekel?

— Valóban, kedves atyámnak igaza van, — helyeslé végre Pál atyja szavait, hogy e kizáró tárgyról társalgást félbeszakítsa.

— Most pedig el ne mulaszd neki udvarolni.

— Igen, igen, — szól önkénytelen Pál.

— Állj naponkint rendelkezésére; mert én bokros teendők miatt csak igen ritkán lehetek szolgálatára.

Pál arra hirtelen ragyogni kezdett. Már szólni akart, hogy atyját biztosítsa szolgálatkészsége felől, midőn az így folytatá:

— Egyszer helyettesítek; úgy hiszem, ez nem túlságos kérelem; ma úgy intéztem ügyeimet, hogy egész napra a marquisnő mellett lehessek; kirándulunk Montsatierre; de csakis ma. Holnap átengedem neked; el ne felejtsd.

— Atyám Montsatierre rándul a marquisnővel? — kérde Pál felugorva, kigyúlt arczczal s villámló szemekkel.

— Egy egész napig nem láthatom! egy álló napig! — rebegé fuldokló hangon s ugyanazon székbe ereszkedett, melyben atyja azelőtt ült, mert érzé, hogy inai megtagadják a szolgálatot s megtörnek.

Oh ez az egy nap az örökkévalóság pokla lesz.

IV.

Az orvos nyári laka kis csinos s lehet mondani: kaczer kinézésű ház volt a Lez partján. Körüle félszázados hárs- és gesztenyefák emelkedtek, melyek az utazó szeme elől annyira eltakarták, hogy majdnem küszöbét kelle átlépnie, hogy észre vegye. Midőn a marquisnő fiával az öreg orvos kíséretében ide megérkezett, a jótékony félhomály majdnem vakítólag hatott reá a forró nyári nap sugarai után.

— Marquisnő — szól az orvos bizonyos nemével a dicsvágynak, — ime, kastélyom. Nines ősi kinézése, sem óriási külseje, de azért nem kedvesebb előttem, mint önnek elődei vára. Hogyne, hisz én építettem!

— Szavamra, orvos ur, ez a kis ház elragadó külsejű és fekvésű, — felelt a marquisnő elbájoló hangon, — eszembe juttatja ama csinos kis olasz villákat, melyeket egyszeri látás után az ember sohasem felejt el.

A dicséret kissé erőltetett volt, de az orvos, mint szellem-dus ember, igen jól érté, mennyit vehet abból igaznak venni. Beléptek a nagy terembe.

— Ha nem csalódom, — szól az orvos kis szünet után, — ön elfáradt egy kissé, asszonyom; a forróság türethetlen. Ha egy-két percnyi nyugalomra van szüksége, foglalja el, kérem, szobáját, melyet számára berendeztettem. Azalatt Angellel megnézzük a patakban uszkáló hattyukat.

— Elfogadom szives vendégszeretetét, — válaszolt a marquisnő mosolyogva, — fogadja köszönetemet.

Brisson ur felhaladt a lépcsőkön, elvezette vendégét a számára berendezett szobába. azután Angellel a Lez folyó felé irányzá lépteit.

Midőn a marquisnő egyedül érezte magát a csendes magányban, kezébe hajtá fejét s elmélázott. Furcsa eszmék forrongtak kis fejcskájában.

Talán először életében volt idegen házban így magára hagyatva. De mitől kelle félnie, oly jó, oly előzékeny férfit lakában, mint Brisson ur? Hisz gyermeke, kinek életbenmaradása felett már-már kétségbeesett s ki most látszólag erős-bült, két lépésre mulatott.

Egy gondolat nyomasztó hatása következtében fölemelkedett a pamlagról, melyen nyugodott s ismét visszahullott. Mintha rémes emlék gyötörné, kezeit több ízben homlokára szoritá, azután szívéhez; szenvedett, rémitően szenvedett.

Valószínű, hogy a marquisnőnek mult éjjel igen lázas éjszakája lehetett. Ez izgatottságot amaz örömmel tulajdonította, melyet fia felgyógyulása láttára érzett; de hiába igyekezett rábeszélni önmagát, szíve mást mondott.

Haj! a mi legjobban gyötörte, az azon biztos tudat volt, hogy izgatottságának oka egész másban rejlik.

— Lássuk csak, — így kezdett magában elmélkedni, — velőmben különös dolgok történnek. Minden aggodalmam, minden félelmem gyermekem egészségének visszatérésére irányult. Honnan van tehát, hogy most, midőn gyermekem újra kezd élni, épen most nem vagyok boldog? Angel halványsága eltűnik és helyét egészséges rózsapír váltja fel, és én — ezzel fölkel s egy tükör elé állt, — és én sokkal sápadtabb vagyok, mint tegnap, s holnap még halványabb leszek, mint ma. Miért is jöttem ide, mikor tudtam, hogy ő itt van? Oh én szerencsétlen, oh én szerencsétlen!

A fiatal asszony kezeit tördelé és zokogni kezdett. Néhány pillanat folyt így le, mialatt a könnyek folyását semmi sem gátolta. Körülötte minden néma volt, csak madárdal és levélsusogás vegyült a siri csendbe.

(Vége köv.)

A láthatlan ország.

Leleplezi D. Gyula.

(Folytatás.)

Ezek szerint ha az élni megszűnt testeket oly szerrel vonjuk be, melyet az ázalagok nem türethetnek és mely szer behatása alatt ők meg nem élhetnek: ama test nem fog meg-rothadni. Ime, a bebalzsamozott hullák ezer évig elállanak. Mivel a bebalzsamozással megadtuk azon szert, melynek behatása alatt, a természet láthatlan munkásai nem élhetvén meg, a test feloszlását nem is eszközölhetik.

A befőttek, ha hólyaggal köttetnek be s felforraltatnak, nem romlanak meg, Igen is, mert a bekötéssel megakadályoz-

zuk a romlást okozó állati s növényi csír-magvaknak a levegővel bejutását. Az eltevés előtt beszorult ázacs-petéket és penész-magvakat pedig forralás által a kikelésre képtelenné tettük. Ily módon, ha jól kezeltük befőtteinket, biztosak lehetünk elál-lásukról.

Még egy kísérletet!

Hogy Pasteur a legbiztosabb alapot biztosítsa buvár-latnak, hogy t. i. a levegőben léteznek a láthatlan állatkák petéi és a penész csír-magvai: a levegőt egy lőgyapottal eltorlaszolt csövön hajtotta keresztül. Ezután a lőgyapotot borszeszbe tette, mely erős folyadék oldó hatást képes gyakorolni a lőgyapatra, azaz azt teljesen feloldja, mint viz a sót.

Az eltorlaszolásra használt lőgyapot finom és sűrűen ku-szált szálain, Pasteur elmélete szerint, fel kellett akadni a leve-gőben létező szilárd részeknek, az állati és növényi csír-mag-vaknak. És úgy történt. A lőgyapot feloldódott a borszeszben, míg a lőgyapot szálain fenakadt oldhatlan állati s növényi csír-magvak a borszeszben láthatók valának.

Ily szép és nagyszerű kísérletek után többé semmi kétely nem maradt fenn arra nézve, hogy az állati s növényi csír-magvak a levegőben uszkálnak s onnan jutnak a természeti testekbe s kikelnek ott, hol az ő életük fenntartására kedvező a hely. A víz fölveszi a levegőből mind az állati s mind a nö-vényi csír-magvakat egyaránt s ha aztán a hőmérsék oly fokon lesz (Reamur 10°), akkor a láthatlan állatkák, az ázalagok ki-kelnek, ellenben a növényiek elenyésznek, mert ezekre nem al-kalmas ama magas hőmérsék. Ha ellenben oly helyre jut a víz, hol a viszonyok a penész magvai kikelésére alkalmasak, azaz nedves levegővel borított sötét helyre; akkor az állati csír-magvak pusztulnak el s a növényiek kelnek életre.

Előadott teoriánk szerint tehát a levegőben mindenkor kell létezni állati s növényi csír-magvaknak. Léteznek is s fel-szállanak oda az oly testek párolgásával, mely testben már állati s növényi lények élnek. Mert természetesen semmi sem akadályozza amaz ember fogalmain csaknem kívül eső pi-cziny csír-magvakat, hogy a párolgó test páráival fel ne szálljanak a levegőbe.

Ha okoskodásainkat e tárgyban tovább fűzzük, csakha-mar be fogjuk látni a teremő végtelen bölcsességét, mely által az élni megszűnt testek vegyalkotó elemeire bontását ily pi-cziny állatkákra bizta, s e picziny testecskék élet-fenntartását a levegőbe helyezte.

Ha tény az, hogy a szerves testek feloszlása a láthatlan ázalagok által eszközöltetik, már pedig ezt bizonyítják az el-mondott kísérletek; akkor elmulhatlan szükség, hogy mihielyt a szerves eredetű test feloszlási ideje elérkezett, azaz élni meg-szűnt, a feloszlást elősegítő munkások rögtön megkezdhessék működésüket. S épen ezért rendelé a teremő az ázalagok csír-magvait a levegőbe, hogy onnan egyszerre előállhassanak, mi-helyt rájuk szükség van.

Semmi esetre sem vélek felesleges dolgot tenni akkor, midőn azon működést írom le, melyet a láthatlan munkások, a picziny ázalagok véghez visznek az élni megszűnt test fel-oszlásával, a rothadás beállításával.

E tárgy megérthetése érdekében előre kell bocsátanom, hogy az ázalagoknak ez ret megközelítő fajai közt két nagy osztály létezik. Az egyik osztályba tartoznak azok, melyek csak oly körülmények közt élhetnek, hol éleny is van jelen (tehát mint magasabb rendű állatok.) Ezen élenynyel táplál-kozó ázalagok vibrióknak neveztetnek.

A másik csoportba az oly ázalagok tartoznak, melyek épen ellenkezőleg az előbbiekkal, épen ott nem élhetnek, hol éleny is létezik a légkörben; ezek élenyt nem tür-hető ázalagoknak, bacteriumoknak neveztetnek.

Meghalt a szerves eredetű test, az állat vagy a növény, tehát mikép a természet törvénye követeli, az ő testét alkotó elemeket vissza kell bocsátani a természet műhelyében. Ez esetleg s egy rögtön beállott ugrással nem történhetik; mert ilyesmit a természet magának meg nem enged, hanem igen is történhetik egy közbe vetett mód által; ugyanis az élni meg-szűnt testnek egy más élőveli fölemésztésével.

Az állat életében részint tápanyaggal beveszi, részint a levegővel beszívja az ázacs-petéket. Továbbá testének kül-felületére is rátapadnak ama végtelen picziny kis magvak. Már most eme peték azonnal kikelnek, mihielyt kikelésükre az alkalmas idő elérkezett. Ezen alkalmas idő pedig akkor áll be, ha az élni megszűnt. Ekkor életre kelnek mind a belekbe be-jutott ázacsok, mind a bőrre lerakodott peték; de mert a be-lekben azok nem kelhetnek életre, melyek élenynyel táplál-koznak, mivel ott élenyt nem kaphatnak: ott csak azok kel-nek életre, melyek itt élhetnek csupán, azaz az élenyt nem türhetők. A test külfelületén pedig ismét azok élednek életre, melyek itt élhetnek meg, azaz az élenynyel táplálkozó.

Ekkor megkezdődik mindkét fajú ázacsok tenyészése. Kimondhatlan gyorsasággal falják, pusztítják a testet; az alkotó azon részecskéket egymástól elválasztva, a feloszlást, az elemekre szétválást elősegítik. A belekben kikeltek folytono-san emésztve s oszlatva fel a testet, billiárdra szaporodott munkásokként hatolnak kifelé. A test felületén életre keltek pedig a vibrió-félék, szintén kibeszélhetlen számra szaporodva hatolnak befelé, s minden szerves eredetű részt, mi utjokban áll, fölemésztetnek.

Eképen két hatalmas tábor áll egymással szemben, s mi-helyt elérkezett azon idő, melyben a meghalt test két tábor által egészen feloszlattatik, az emberi hullánál 6—7 év, akkor természetesen, mikor nincsen többé válaszfal, mely a két tábort elválasztja egymástól, a két fajú állatkák összetalál-koznak. E perczen, azaz midőn a belekben levő állatkák, az élenyt nem türhetők, a tisztára jutottak ki, azaz oda, hol éleny is létezik: ezen viszonyok közt ők meg nem élhetvén, elpusztulnak, élni megszűnnek és a még mindig uralkodó vibriók által, mert már nincs mit enni, a szerves eredetű test fölemész-tetvén, felfalatnak. És ezután a vibrióké a tér csupán s kezde-nek ők is az elmulás elvének hódolni, mert tovább ők sem él-hetnek. Művüket bevégezték s hogy eme nagy metaphorával éljünk, a végsők éhen-halással mulnak ki.

Ez menetele a szerves testek vegy-elemévé bomlásának. Ez a halál utáni állapota minden állati s növényi testnek. Ezek azok a „férgék,” melyek martalékaúl kell esni a föld ha-talmas fiának, az embernek is.

Ily bámulatos, ily megfoghatatlanul csudálatos a világ alkotó intézkedése!

Ezzel bevégezhetném a láthatlan ország lakóinak ismer-tetését. De nem vélek visszaélni olvasóim türelmével, ha még nem cselekszem azt, sőt hasznos és kedves dolgot vélek csele-kedni, ha röviden még ama végtelen nagy szerepet ecsetelem, melyet emez élenyésző picziny alakoknak a teremő adott s végre, ha ama fontos szolgálatot is fölemlitem, melyet nekünk embereknek, a láthatlan állatkák nyújtanak.

(Vége köv.)

Egy hét története.

Május 12-kén.

A lóverseny. — Lukréczia Borgia. — Egy őszinte szó. — Radnótfáy ő méltósága nagylelkűsége. — Othello. — Bősz Kata. — Az udvari bál.

E héten talán Tréfort Agoston ur is meg fogja engedni, hogy kezdünk kibontakozni ázsiai természetünkéből. Ezelőtt csak néhány évvel is milyen nagy esemény volt nálunk a lóverseny! Előtte és utána is hetekig ez volt a beszéd tárgya és nemcsak az arra hivatottak, hanem általában a hölgyek körében csakugy, mint az igazságszolgáltatás komoly termében, a mennyiben t. i. abban az időben komoly igazságszolgáltatásról szó lehetett. A szerelmes ifjú a lóversenyen tündöklő szépségekkel hasonlítja össze szíve imádoztját, mert a mely hölgy nem tartá kötelességének bájai által emelni ez ünnepély fenségét, az nem tarthatott igényt az előkelőség czimére. A leányka meg ábrándult szívvvel a versenyzők emelvényén, lóéremmel diszitett mellet látá maga előtt imádozt ifjút boldog szerelmi elandolásában, mert a nélkül hiányos volt a tökély koszorúja, az eszménynek a lóversenyi érdeklődés volt a mértéke. Most — mult vasárnap volt az idei első, és tegnap: kedden a második lóverseny és a főváros csak annyiban vett tudomást róla, a mennyiben az első királynő ő Felségét is alkalma volt nyilvánosan láthatni, más egyéb nem érdekelte az egész mulatságból, tökéletesen mindegy levén neki, akár „Pantaloon“-nak, akár „Slafrok“-nak hívják azt a lovat, mely az 1000 aranyos császárdíjat megnyerte. Ló-ló, mondá reá a főváros és ezzel áttért a napirendre, már pedig mikor egy egész főváros azon öntudatra jut, hogy ló-ló, akkor csakugyan nem lehet minket joggal ázsiai czimekkel illetni. Nagy haladás ez a polgárosodás történetében. Hiába hivatkoznak aztán az ilyen ló származék-táblájára, az emberek azért csak lónak látják, hiába mondják, hogy lám, milyen délczeg állat, az emberek azt kérdik reá, hogy mit használ vele a világnak? hiába mondják, ni, hogy szépen rakja a lábát; az emberek azt kérdik reá, ha tud-e becsületesen dolgozni? és hiába mutogatják a számos drága cselédséget, a mely szolgálatára áll; igen ám, a számos drága cselédség vele együtt csak a levegőt rontja, ló-ló, mondja a nagy világ és gondol is még hozzá valamit, de a mit majd csak másutt fogok kiírni.

A mivel azonban egyáltalában nem azt akarom mondani, hogy a vasárnapi lóversenyen — a keddiről nem szólhatok, mert azt már nem néztem meg, — sok szép hölgy nem volt jelen. Sőt, annyi volt ott a teremts remekéből, hogy a szem, a mennyire a rengeteg portól nem vesztette el világát, a sok búbáj láttára káprázott, és hasonló káprázolatba esett a lélek. A művészet csarnoka, vagy a jótekonyság csudaforrása támadt elő képzeletében, a melyből a föld angyalai a gyönyör és áldás cseppjeit meritik az emberiség felvidítására, boldogítására; azért olyan ragyogó szépséges arcuk és olyan mozolygós biborpiros ajkuk és olyan ígézetes, verőfényes tekintetük. Boldog teremtségek, mint virággal a fa, annyira tele vannak szépséggel — és itt nem a drága ruhára gondolt képzeletem, — és még százszorta szebb a lelkük, gondolám elragadtatásomban, midőn egyszerre megszólalt a jeladási csengettyű és

szétrebentve a káprázolatot, észrevettem, hogy sem a művészet csarnokában, sem a jótekonyság forrásánál nem vagyunk, hanem igenis a verseny-gyepen, a melyen három-négy óra hosszat néhány tuczat nemes állatot vérig vernek és szurnak jockey-liberiába bujtatott heringek, csak azért, hogy egy tuczat ur annyit nyerjen vagy veszítsen fogadásokon, a mennyi épen elég volna, hogy az abauj-szántói leégettek az éhen-halástól megmentetnének, és ezen dicső látványra jelent ott meg a „teremts remekei“-nek legszebb koszorúja, ezen dicső órák fényét emelék ők ígézetes bájaikkal, és a jutalom érte? oh, van-e édesebb jutalom az öntudatnál, és lehet-e már édesebb öntudat annál, hogy: én is ott voltam!

Es bizonyynyal senki sem örült volna jobban, ha a világ többet érdeklődik a lóverseny iránt, mint Radnótfáy ő méltósága. Ez tudom, szívesebben vesztett volna egy lófejnyi fogadást, csak hogy ne kelljen hallania olyan dolgokat, melyek e héten szájról-szájra jártak.

Hogy az olasz társulat mind a huszonnégy előadáson keresztül sanyargatja a fővárost, azt már a mult héten tudtuk, de hogy e huszonnégy előadás közt olyan is lehetne, mint a milyen közelebb a „Borgia Lucretia“ volt, azt talán Radnótfáy ő méltósága maga sem hitte volna. Igazán, ha már belemertünk a roppant magas árfölemelésbe, csak ez a „Borgia Lucretia“ volt hátra, hogy a közönség tisztán lássa, milyen magasan ültették föl e magas árakért. A czimszerepet Vannieri asszony adta, de erről nem szólhatok, mert e tisztelt művésznő olyan gyöngeségben szenved, a melyről nem tehet, mert az magától jó, a magánéletben a „tisztas“ czimre szerzi meg az igényeket, és így a szinpadon is a kiméletesség kötelmét rója reánk. Zavi kisasszonyról szintén nem szólok, a ki Orsinit játsza. A tisztelt kisasszony még nem lépte ugyan át azon határvonalat, melyen az évek számáról szólani illedék elleni vétek volna, de miután művészetéről épenséggel nincs mit mondani, tehát nem szólnunk róla; azonfelül a kisasszony elutazott, legalább azt mondták, hogy első kudarcza után Salvi azonnal elbocsátotta; hogy azért mégis újra föllépett? az épen olyan keveset változtat a dolgon, mint a hogy a rettenetes tizenkét első előadás után a hátra levő tizenkettőt is ki kell állanunk. Elég hozzá, hogy Zavi kisasszony elutazott és annál fogva a kit ma hallottunk, talán nem is Zavi kisasszony, hanem más valaki, a ki a kisasszony iránti ellenszenvből fölvette az ő nevét, az ő alakját, a mivel bir, és az ő művészetét, a mivel szintén birhatna, ne is szóljunk tehát róla; annál inkább szólhatunk Odry Lehelről, a kit szintén olasznak fogtak ez este és a ki egyedül vitte ki, hogy ez előadásból a közönség meg nem szökött. Odrynak csak Gubetta kicsi szerepe jutott, de ez a kis szerep olyan volt az egész előadáshoz képest, mint daróc mentén bársony folt. Az a jeles Radnótfáy! Az olasz társulatnak kellett elébb ide jönni, hogy becsülni tanuljuk hazai énekművészetünket; és a világ mégis egyre azt állítja, hogy Radnótfáy ő méltóságának kimondhatlan érdemei lehetnek a szépzészet körül, a nemzeti színházat azonban tönkre igazgatja, ha még egy ideoig így folytatja.

Egy kis coulissza-harc is foglalkoztatta e héten a közönséget; az egész csak annyi, hogy egy előkelő színész nyilvános helyen azt találta mondani, hogy Radnótfáy ő méltósága rettenetes egy színházi igazgató; a dolog ő méltósága fülébe jutott és ő méltósága most ezen előkelő színészt a színházi szabályok szerint azonnal elcsaphatta volna; Radnótfáy ő méltósága azonban ez ideig nem foganatosította a kérdéses színházi szabályt, a mi kétségkívül igen nagy nagylelkűség Radnótfáy ő méltóságától. Igaz ugyan, hogy száz ember közül százegyen ugyanazt vagy tán még olyanabbat mondanak, mint az az előkelő színész; de az egészen más; a nagy közönség azért fizeti Radnótfáy urat, hogy rettenetes színházi igazgatója legyen, beszélhet tehát tetszése szerint, a mint kedve tartja; de a színészeket azért fizeti a nemzet, hogy Radnótfáy ő méltóságának alázatos szolgálói legyenek, úgy tánczoljanak, a hogy ő flótáz, és a ki ellene merészel szólani, a ki szemébe meri mondani, hogy nem ért a dologhoz, és nem jár el sem azon ildomossággal, melyet a színészi osztály iránti tisztelet, sem azon részrehajlatlansággal, melyet a nemzeti művészet iránti kegyelet előszab, azt Radnótfáy ő méltósága kénye-kedve szerint elcsaphatja, mert így vagyon az megírva a színházi szabályok vizözön előtti szakaszaiban.

De szóljunk kedvesebb dolgokról. Kovács Gyula újonnan szerződött tag „Otello“-ban lépett föl e héten és szerencsésen megbukott; de nem tesz semmit; Felekiné „Bösz Katá“-ban lépett föl e héten és szintén szerencsésen megbukott; szerencsésen mondom, mert nem Kovács Gyula és annál kevésbbé Felekiné asszony, hanem csak annak „Ottello“-ja és ennek „Bösz Katá“-ja bukott meg. Hogy Felekiné asszony jeles művésznő, azt ő jobban tudja nálamnál, a közönség pedig még nálánál is jobban tudja, és Kovács Gyula hasonlóképen szép tehetségű fiatal színész; de „Otello“ még kissé nagyon nagy szabásu arra, hogy Kovács urhoz jól álljon; „Bösz Katá“-t pedig olyan erős fűszerszámokkal hintette be ugyanaz a Shakespeare, melyekkel Felekiné asszony nem rendelkezik; az ő lelke más-nemű művészeti virágokban bővelkedik, azért jó, hogy — mint a perpatvaros világban nevezik — a replika után a duplika következett, Lendvainé után ismét Felekiné játszta e szerepet, most tehát kétségtelenül be van bizonyítva, hogy e szerepre nálunk csakis Lendvainé asszony van hivatva.

Tegnap óta pedig a tegnapelőtti udvari bál képezi a beszéd tárgyát. A vigalom esti 9 órakor kezdődött és 5 percczel 9 után mind a tíz terem tele volt vendégekkel, kik legnagyobb részt országgyűlési tagok, katonatisztek és magas tisztviselőkkel álltak. Báró Beust gazdag osztrák diszruhában, Türr tábornok olasz tábornoki és gróf Andrássy Gyula honvédtábornoki egyenruhában tűntek föl. Az előkelő hölgyvilágból mintegy ötvenen voltak jelen, köztük Károlyi F. szül. Erdődy grfnő, Szechenyi Kár. szül. Zichy grfnő, Eszterházy szül. Rossi grfnő, Szechenyi E. szül. Andrássy grfnő, Károlyi Klarissze szül. Kornis grfnő, Zichy Irma grfnő szül. Kray brnő, továbbá Eszterházy Alice, Cziráky Luiza, Károlyi Palma, Pejachevich grófhölgyek sat. Az öltözékek kizárólag francia divat szerint voltak szabva. Uralkodó színek a világosok voltak. Eszterházy hercegnő világos-rózsaszinben, Károlyi Fáni grfnő világos hamuszinben, gr. Andrássy Gyuláné violaszinű tűnikben, gyönyörű kaméliabokorral a kezében tűntek ki. Egy pár sötét színű ruha is volt, ezek közül Ferenczy Ida kisasszony veres virágokkal díszített fekete bársony ruhája, gyönyörű fekete csipke-tűnikkel, újra tanusította ez urhölgy finom ízlését.

Fél 10 órakor jelent meg a királyi pár. Királynő ő Felsége fehér uszályos ruhában, rövid ujjakkal, melyek a végén fehér és piros rózsákkal voltak díszítve, ehez a gyönyörű smaragd nyakék legszebb összhangzatban tünteték föl a nemzeti színeket. A ritka szép haj hosszú fonatokba omlott alá, kezében fehér és piros rózsza és zöld levelekből font virág-bokrétát tartott. Megragadólag szép, fejedelmi jelenség volt e fölséges alak, keresetlen egyszerű bűbajos szépségében. Ő Felsége kíséretét képezték Károlyi Mária grófnő szül. Orczy bárónő, mint szolgálattevő palotahölgy, Taxis hercegnő udvari hölgy és báró Nopcsa főudvarmester. A királynővel egy időben jelent meg Klotild főhercegnő, főudvarmesternője: Széchényi Karolina grófnő és József főherceg kíséretében.

Rövid bemutatás után kezdődött a táncz; első volt gróf Königsegg Hugó, a ki Wenckheim Krisztina grófhölgygel egy keringőt járt; azután francia négyes és csárdás következett, miközben Klotild főhercegnő, a legfolyékonyabb magyarsággal élénken társalgott több urhölgy és urakkal.

Tizenegy órakor királynő ő Felsége 24 urhölgytől kísérvé, theára távozott, mire a többi vendég az asztalokon inceselkedő csemege-garmadákban tett egy kis pusztitást, aztán 12 órakor, ő Felségeik ismét visszatértek és ott maradtak 1 óráig, mire vége volt a mulatságnak és „hazamentek a vendégek.“

—i—r.

Budapesti hírvivő.

Piros pünkösdi napja, a szép kikelet illattelt, madárdalos ünnepe a testi-lelki vidorság és elégteltség ünnepe legyen a családok körében!

✠✠ (Királynő ő Felsége) kedden reggel az udvari bál után 3 órakor a királyi várat elhagyta s a Hermina-kápolnától Holms őrnagy kíséretében lóháton Gödöllőre rándult. Ő Felsége a király szerdán Bécsbe ment; ugyancsak szerdán indultak oda az udvari kocsik és az udvari személyzet is; a budai királyi vár pedig ismét bezáratott egy darab időre.

✠✠ (Rudolf koronaherceg) múlt pénteken a kegyesrendiek pesti gymnasiumát látogatta meg. Vele voltak: főnevelője gr. Latour és gr. Pálffy őrnagy. B. Eötvös kultusz-minisztert Szabó Imre kanonok helyettesíté. Bement az algymnasium osztályaiba s az énekiskolát is meglátogatta, hol egy népdalon s Strauss egyik darabján kívül, a Klapka-indulót is előadták. A koronaherceg tisztán és folyékonyan beszéli nyelvünket.

✠✠ (A magyar gazdasszonyok) által rendezett hangverseny múlt szerdán ment véghez a vigadó nagy teremében, mely hogy egészen megtelt, nem szükség mondanunk. A nagy közönségre még mindig nagyobb vonzerővel bírnak a látványosságok a valódi műélveknél és e hangverseny a legritkább látványosságok egyike volt. Előkelő urhölgyek, grófi és bárói kisasszonyok évek óta először álltak ki belépti díj mellett a közönség elé, és a közönség kétszeres örömmel tekintett végig a szépség és gazdagság fényében tündöklő hölgyeken, mert e tündéri bájak ez egyszer a nő legszebb hivatását tölték be: kiléptek a nyilvánosságra a jótékonyság érdekében. Nagy haladásra mutat nemzeti életünkben, hogy az arisztokrata hölgyek is érezni kezdik, hogy a hivatás kötelei szentebbek az osztályos hagyományoknál. — És még az is örömdetes tapasztalat, hogy az előkelő hölgyek a művészettel is foglalkoznak immár. Mintegy negyven hölgy énekelt, és egyetlen-egy sem énekelt olyan

h a m i s a n, mint például az olasz társulat egynémely primadonnája. — Valóban szépen pedig Wenckheim Krisztina grófhölgy énekelt. Megjelenésekor az emelvényen kedves, nemes arcán az elfogultság meglátszott, de a közönség riadó tapssal fogadá a nemes lelkek ezen egyik legnemesbét, a ki fiatal éveit daczára, egy ország tiszteletét vivta ki magának határtalan szívbéli jótékonyasága által. Örömmel repesett feléje minden szív; ez a fiatal, szerény urhölgyet is fölbátorítá és hallottunk tőle egy magándalt „Romeo és Juliá”-ból és meggyőződünk, hogy ép oly alaposan tanulmányozta a zenét, mint a milyen nemesen pártolja az irodalmat. Szép mezzo-sopran hangja van, mely mint a szentelt harang hangja, olyan szívhez szóló. Mellette meg Rossi Mária grófnő tűnt ki, a ki Radvánszky Géza urral a „Mira la bianca luna” kettőst igen szabatosan énekelte. Rossi Mária grófnő, az egykor világhírű énekesnő, S o n n t a g Henrietta leánya. Egy kitűnő zongorázónőt is volt alkalmunk hallanunk: gr. Bethlen Pálnét, a ki gr. Desseffy Julia és Szuck Róza urnővel „Gounod”-nak egyik hármast adta elő. A hangverseny többi részét Szuck Róza urnő, Huber és Dubez urak és a nagy karok előadásai töltötték be; a nagy karokról már fentebb elmondtam, hogy milyen szép volt e sok szépségtől, a jótékonyaság oltárára tenni le egy keveset ama mult századokbeli előítéletekből; az előbb nevezett urnő és urak pedig már rég mint a művészet fölkejtjei ismeretesek, úgy jött, hogy daczára a negyedfél órai rekkenő hőségnek — annyi ideig tartott e hangverseny — a közönség egész végig gyönyörrel hallgatta és nézte e nemes versenyt.

++ (A bölcsőde javára) rendezett tánczvigalom igen fényesen sikerült. A közönséget ezuttal legnagyobbbrészt az arisztokrácia képezte és e szerint az egész vigalom kiválólag arisztokratikus jellegű volt, a mi leginkább a cotillonban nyert kifejezést. Így például volt egy „figura,” melyben a tánczosok, bizonyosan a lóverseny iránti megemlékezés folytán, „lovaztak;” Hol hat hölgy, hol pedig hat ur egy selyem-szalag elé fogva, majd egy hölgy, majd pedig egy ur által, ostor segítségével a terem végéig lovaztatott. Gróf Andrássy Manóné és Türr tábornokné különösen kitűntették magukat ezen „figurá”-ban, míg Rossi grófnő és Wenckheim Krisztina grófhölgyek nem kívántak belőle. Azonkívül volt lapdázási, abrincson-átugrándozási sat. figura. A tánczok közül leginkább járta a csárdás és cotillon. Hogy az öltözékek gyönyörűek voltak, nem is szükség mondanom. A háziasszony, Károlyi Ede grófnő lila és sárga rózsákkal diszitett tüll-ruhában, gr. Zichy Pálné rózsákkal diszitett fehér tülltűnikben, Türr tábornokné ezüst harmatcseppekkel borított galambszin krepp-ruhában és rózsákkal diszitett atlacztűnikben, Rossi Mária grófnő fehér nemzeti szabásu tüllruhában, sötét-piros atlacz-tűnikben, fehér darutollas brillant-agraffal fején, Karacsay Clementin grófhölgy sötét-zöld ruhában, báró Eötvös Mariska, a Cziráky grófhölgyek, dr. Kovács Sebestyén Endre bájos leánya s még sok-sok szépség ernyedetlen buzgalommal mulattak a jótékony cél érdekében a gyönyörűen diszitett teremben.

++ (A népszínház személynézete) a nyári hónapokra a vidék nagyobb városaiba megy vendégszerepelni. Előadja „Bem apó”-t, „Samil”-t, „Az ördög pilulái”-t, a bohókás „Völgy liliomá”-t, sat. Juliusra pedig, midőn a nemzeti színház zárva lesz, ismét Budán fog tartani előadásokat. A személynézetnek jelenleg rossz napjai vannak, mivel a szinkörre igen rideg idő jár. Mondják azonban hogy az ügyet pártoló férfiak buzgolkodása folytán kilátás van arra, miszerint a kormány némi anyagi segélyben fogja részesíteni a budai népszínház személynézetét.

++ (Egan Jusztin és Róza.) Egan James, az ismert derék pesti angol nyelvmester leányai, kik szép tehetséggel már régebben foglalkoznak festéssel, most 30 db festményt fog-nak kisorsolni a pénzügyminiszterium engedélyével. E kisorsolás célja lehetőségessé tenné a szép hivatással bíró kisasszonyok tanulmányaiknak külföldön leendő folytatását, és e cél azt hisszük, szélesebb körökben is fel fogja költeni az ohaj-tandó részvétet.

++ (Benedek Aladárnak) egy újabb kötet költeményére Aigner Lajos, pesti könyvtáros hirdet előfizetést. A költeményeken kívül szerző könyomatu arcképe disziti majd e könyvet. Előfizetési díj: fűzött példányra 1 frt, diszkötésű példányra 1 frt 80 kr. Előfizetési határidő június 15-ke. Az előfizetési díj a kiadóhoz czimzendő.

++ (Amerikai utirajzok) fognak megjelenni Laufer Vilmos kiadásában. Götte István írta, ki egykor az olaszországi magyar légió tagja volt s azután Braziliába ment, honnan sok tapasztalás és viszontagság után tért vissza. Érdekes olvasmány lesz. Szerzője mindent megfigyelt s a mellett élvezetesen írta le, hogy férfiak és nők egyiránt érdekelten olvassák. Szokások, tájrajzok, életmód, sajátos viszonyok, a tenger, a szárazföld sokféle jelenségei váltakoznak e jó nagy terjedelmű munkában, mely megérdemelné, hogy diszesen illusztrálva jelenjen meg.

++ (A „Neuer freier Lloyd”) fölhívása megjelent. Szerkeszteni fogja Horn Ede s főmunkatársa lesz Ludwig János. Tár-czájában társadalmi regényt közlend Jókai Mórtól „Más idők más emberek” czimmel. Ezenkívül Jókai vázlatokat is irand bele „A magyar életből.” A lap jövő hó elsejétől naponkint kétszer jelenik meg. Előfizetési ára évnegyedre 5 frt. Az ösz-szegek az „Atheneum” kiadóhivatalába küldendők.

++ (Rómer Flóris) azt írja régészeti közlönyében, hogy gróf Zrinyi Miklósnak egy szép művű ezüst kancsója volna most megvehető. Lándzsára támaszkodó középkori vitéz látható rajza, lábainál tört fegyverek, feje fölött lebegő angyalka koszorúval, s még fölebb egy szalagon e fölírat: „Éljen gróf Zrinyi Miklós ur.” Födelén egy tátott száju sárkány pajzsot tart, melyen ez áll: „G. Alapi. MDLXII.” Árát Thun Eduárd, linz-városi titkár mondja meg. Remélhetőleg megveszi a muzeum.

++ (A Margit-sziget) pünkösdkor átadják a közönségnek. Tizenhárom új épület áll ottan s a lóvonatu vasut kerék-vágásai száz tiz hold hosszan vannak lerakva s már tiz személyszállító kocsik van a szigeten. A Linzben készült két gőzös is megérkezik pünkösdre. Az is hirlik e sziget felől, hogy államköltségen megakarják nagyobbítani, hogy egyet képezzen a budai kis szigettel. Gyönyörű fürdőhely lesz ez, melyben József főherczeg és neje a mult pénteken délután egy órá-nál tovább gyönyörködtek.

++ (A ferencziek temploma) előtt mult hét fön reggel egy fiatal embert fogtak el, ki ott prédikálni kezdett, de oly össze-vissza, hogy sejtetni lehetett elmezavarát. Nevét se lehetett tőle megtudni, egy nála talált iratban Kőbányai Márton név van alájegyezve. A Rókus-kórházba szálliták. Egy más fiatal ember pedig eltűnt királyutczai lakásából. Neve Roth Ferencz, jogász 24 éves s Sopronmegyéből való. Hátrahagyott irata szerint: beteges állapota miatt öngyilkosságra határozta el magát. — Egy pénzügyminiszteri titkár is (A—é) eltűnt a mult héten s nevéhez irt levele szerint: magát kivégzé. A szegény nő állapota annál szomorubb, mert azon ponton áll, hogy egy újszülöttnek adjon életet. — Az a hir, hogy Roth F. szedő

öngyilkossági kísérletet tett, tévedésen alapul, miután neki esze ágában sincs az életunság s teljes egészségnek örvend.

✦✦ (Rózsás napló.) Komáromban e hó 18-kán vezeti oltárhoz Havranek József, fejérmegyei esküt, a szép és nemes lelki tulajdonokban megáldott: Gulyás Amália kisasszonyt. — Mult kedden vezette oltárhoz Könczöl János ügyvéd Lits Antal, b. Sina jószágfőigazgatója s országos gazdasági capacitás leányát: Lits Marcsa kisasszonyt. — Sindler Ödön, pénzügyminiszteri fogalmazó, mult szombaton kelt össze Hamar Gizella kisasszonynyal, Hamar Pál, közalapítványi ügyigazgató, bájos leányával. — Sopronban gr. Som-sich József e hó 25-kén fogja oltárhoz vezetni gr. Széchenyi János kamarás leányát: Mária grófnőt. Az ég áldása kísérje hü frigyüket.

✦✦ (Vegyes hírek.) A pesti takarékpénztár 400 frt újabb adományt fizetett le az írói-segélyegylet pénztárába. — Néhai b. Gerliczy Vincze a lipótvárosi templomnak 1000, a Józsefárvaháznak 1000 s a leányárvaháznak 500 frtot hagyományozott. — A közlekedési minisztérium felbontotta a Klusemann-féle ház iránt kötött szerződést s a Luczenbacher-féle bérelt házba fog költözni. — A „Corvina” részvényesei fölhívtnak a második részletfizetésre, (minden részvény után 20 frt,) e hó 18-kától 28-káig az angol-magyar bank igazgatóságánál, (fő-ut, 1. sz. a.) — Degré Alajos már régebben irt egy regényt a forradalom idejéből, melyet most sajtó alá ad. — A bérkocsisokra rájuk parancsolt a város, hogy minden kocsiútnak jegyet adjanak. A bérkocsisok ez intézkedés ellen a minisztériumhoz folyamodtak, de az elutasította kérelmükkel. — A kultuszminiszter Izsó Miklós, Zrinyi és Verbőczy szobrairól, melyek márványból készültek, tíz-tíz darab bronz-öntvényt is rendelt meg. Ezeket bizonyosan egyes intézeteknek fogja küldeni. — Lichnovszky Károly hg ügyében, ki gr. Nemesnek párbaiban megölése miatt keresetben állt, ő Felsége a vizsgálatot megszüntette s a herczegnek megengedte, hogy bántatlanul visszatérhessen Ausztriába. — Salvi impressariónak a nemzeti színház intendánsa által elfogadott ajánlata folytán, pünkösdi első napján az olaszok közreműködésével, a színházi nyugdíj-intézet és segélypénztár javára dalmüi előadás tartatik. — Az április 20- és 30-kán adatott Liszt-féle hangversenyek összes jövedelme volt 5082 frt, a kiadás 1646 frt. — Szépné-Mátray L. asszony a kolozsvári színházról vendégszerepekre ment s több vidéki városban fog föllépni. — Prielle Cornélia Kolozsvárra, hová vendégszerepelni ment, az első föllépés után megbetegedett és kénytelen volt nagy tetszéssel fogadott szereplését félbeszakítani. — Fáy Antal, a magyar zene egyik kitűnő bajnoka, a derék öreg, ki régi súlyos lábfájása mellett is folyvást megtartotta kedélyét, Miskolcra Pestre költözött. — Fehér hollóról beszélnek a lapok: egy Gröstenberger nevű házi-urrol, ki budai két házában se nem emelte még a lakbéréket, sem azokat nem kívánja előre. — Az igazságügyér kétszáz frtnyi jutalmat utalványozott dr. Szarvasynak, mint vizsgálóbírónak, a Karagyorgyevics-ügyben tett utazásaiért. — Régi római épület maradványát fedezte fel egy erdélyi román paraszt szántóföldjén, a téglákon 13 legió jegye volt. Az illető azonban nem sok hajlammal bírván a régészet iránt, darabját 4 krjával eladogatta s az érdekes régi épület részeit román viskókba berakdosták szépen. — Királynő ő Felsége az urnapi körmenetre Bécsbe fog menni. — A mult héten egy veszett ebet szurtak le az Erzsébettéren, miután a szénatérrel odáig három személyt

megmart. — Hogy izraelita gyermekeket kereszttyének avattassanak fel, az kezd mindennapi esetté válni, de a ritkébbak közé tartozik az, mely mult héten ment végbe Rákospalotán, hol kereszttyén szülék az izraelita Neuwelt Ar-mint hívták meg kereszttyának. — Kossuth Lajos egy Szentésre küldött levelében kijelentette, hogy képviselővé választását nem fogadhatja el. — A hazafiastótok pártja részéről küldöttség volt nemrég Andrássy Gyula gr. miniszterelnöknél, kérvén, hogy legyen figyelemmel a tót népnevelés iránt is; kérték egyszersmind tót iskolák felállítását s hogy alkalmas tót hazafiak a minisztériumoknál is nyerjenek alkalmazást. — A vízvezetékek napokban kísérletet tettek a pesti városházán; 3—4 lábnyi vastagságban szökött fel a sugár egész a második emeletig. — Budán is létesíteni akarják a vízvezeték, s a város képviseletének június hóban tartandó gyűlésén ajánlatot is tesznek mielőbb leendő életbeléptetése iránt. — Sebők Imre, pesti ügyvéd, a pesti népszínházra 5000 frtnyi részvényeket gyűjtött. — A kereskedelmi minisztérium által szervezett statisztikai tanfolyamból a nyilvános vizsgák június elsejétől kezdve fognak megtartatni. — Nagy Jakab a vigadó kis termében tilinkó-hangversenyt készül adni. — A belügyéség a néhai Rádl Ferencz debreczeni polgár által inségesek számára tett alapítványa jövedelméből 1000 frtot a zempléni, 500 frtot pedig zólyommegyei inségesek számára küldött el. — Királynő ő Felsége azon szerencsétlen budai nőnek, ki nem bírván a nyomort tovább elviselni, két gyermekével együtt a Dunában kereste halálát, 20 frtot ajándékozott és Gödöllőre távirati uton intézkedett, hogy ez összeg neki mielőbb kézbesíttessék. — A porosz király Schrecker fényképésznek a művészet és tudomány arany érmét küldeté meg király ő Felsége színezett fényképeért. — A nemzeti színpadon közelebb Tóth Antal, vidéki színész, fog föllépni „Brankovics” szerepében. — Három pénzes magánvállalkozó apró gőzhajókat szándékozik építtetni, s azokon a közlekedést a testvérfővárosok valamennyi pontja, továbbá Tétény, Promontor, Soroksár, Haraszi és Ó-Buda közt állandóan föntartani. — A pünkösdi-ünnepek alkalmából Pestről Bécsbe kéjvonatot rendeznek. — Gamperl Alajos pesti és Házmán Ferencz, budai polgármester urak a belga Lipót-rend lovagkeresztjével diszittettek fel. — A császárfürdői bálbizottmány már szervezkedik. — Lónyay Gábor Lónyay Menyhért helyett, ki e kerületben képviselőségéről lemondott, egyhangulag képviselővé választatott. — A lövész-sen második napján, kedden, a kedvezőtlen idő miatt gyér közönség jelent meg, de király ő Felsége, ugy szintén József főherczeg és Klotilde főherczegnő, továbbá gr. Beust, gr. Andrássy, gr. Festetich, b. Wenckheim, Lónyay, Gorove miniszterek jelen voltak.

✦✦ (Halálozások.) Özv. Pálffy Ferenczné, szül. Nyék Julia, Pálffy Albert, jeles írónk édesanyja, e hó 8-dikán, élete 74-dik évében Baraczházán meghalálozott. — Ifj. Bányai Józsefet, M.-Vásárhely egyik legderekabb polgárát, mult hó 28-kán kísérték örök nyugalomra barátai, rokonai és tisztelői. — Hrabovszky György, volt honvéd-alezredes, egykor a Bém segélyére rendelt csapat vezére, április 28-kán, rövid betegség után Tisza-Derzszen meghalt. — Ujvidéken a mult héten kísérték örök nyugalomra dr. Hadzsits Jánost, írói néven Szvétits-et, a szerb irodalom Nesztorát, az ujvidéki „Matica Szrbzska” alapítóját, ki élete 70-dik évében szűnt meg élni. Irodalomtörténeti és philologiai művei fennen hirdetik nevét a

kész utódok előtt is. Temetése a legnagyobb pompával ment végbe. — Baló Benjamin, ev. ref. esperes, 56 éves korában, múlt hó 29-kén Déván meghalt. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Május 13-kán.

Május 7-kén: „Galilei,” Ponsard drámája, 3 felv. — Május 8-kán 16-dik olasz opera-előadásul: „A tévedt nő,” Verdi operája, 4 felv. — Május 9-kén: „IV. László,” Dobsa Lajos eredeti tragoediája, 5 felv. — Május 10-kén 17-dik olasz opera-előadásul: „Az afrikai nő,” Meyerbeer operája, 5 felv. — Május 11-kén 18-dik olasz opera-előadásul: „Az afrikai nő.” — Május 12-kén: „A rozszul örzött leányok,” vigjáték, 3 felv. — Május 13-kán 19-dik olasz opera-előadásul: „A tévedt nő.”

Budai szinkör.

Május 13-kán.

Május 8-kán: Hermann bűvész föllépte és „A szerelmes levelek,” vigjáték, 1 felv. — Május 9-kén: Hermann föllépte és „Angolosan,” vigjáték, 1 felv. — Május 7-, 10-, 11-, 12- és 13-kán: „Bem apó,” nagy harci látványosság, 4 felvonásban.

Divattudósítás.

Valamint a nyári szövetek, úgy a nyári ruhák is e napokban kezdtek sűrűbben előtűnedezni, s a mennyire eddig meggyőződésünk vezetett, a nyári ruhák valamivel egyszerűbben lesznek összeállítva, mint voltak a tavasziak. A ruhák nagyobb részt bő derék és vagy külön tunique- vagy fichu-alaku fölvetővel lesznek készítve; paletót kevesebbet lehet látni. Díszítésük: alól egy vagy három fodor, két oldalt troussirozott tunique és magas derék, és ha ezek fölé fehér chaly-szövetből egy Echarpe Mignonne jön a nyári kimenő öltözet tökéletesen van összeállítva.

Vannak azonban hölgyek, kik a nyári ruhához fekete selyem-paletót kedvelnek leginkább fölvetőül, s azoknak ajánljuk e czélra Alter és Kiss váci-utcai divatraktárát meglátogatni, hol fekete selyem-paletók-ból nagy választék létezik, bő és testhez álló formákban a legutósó divat szerint elkészítve. Áraik 20 frtnál kezdődnek és fölmennek 55, egész 60 frtig.

Nyári ruhák között első rendben ajánljuk a darabba beosztott jaconas- és mousseline-ruhákat, melyek rendszeren kétféle mustrázatból állanak. Minden egyes ruhához divatkép van mellékelve, úgy, hogy a ruha összeállítása a legnagyobb könnyűséggel jár. Ilyen ruhákat Alter és Kiss divatcarnokában lehet találni, következő áron: 3, 10, 15, 24 és 30 frton.

Szörkermék között a Barége, Mozambique és Balzarien találják, mint rendszeren, úgy az idén is, a legnagyobb kedveltséget. A színek között leginkább a sárgás, szürke és barnás divatcikk, mellé a kék és lilaszín is, melyek szép színek ugyan, de nagyon hamar a romlásnak vannak kitéve. Az említett szövetek $\frac{3}{4}$ és $\frac{1}{4}$ -es szélességben fordulnak elő és 50 krtól kezdve 1 frt 40 krig kaphatók.

Legszébb és legelegánsabb nyári ruha marad a Gaze Medina szövet. A kelme maga egészen ritka szövet, mustrázatja pedig vagy atlacz-csík vagy ritkán elszórt színes atlacz-virág. Ezen ruhából nagy választék létezik Alter és Kiss divatcarnokában 20, 22, 24 frton és feljebb.

Külön figyelemztetésül ide igtatjuk még, miszerint Alter és Kiss divatkereskedése összes kész Modellruháit tetemesen leszállított áron adja el, s levén ez párisi készítmény, legújabb összeállításban a vétel igen előnyös.

Jelen divatképünk magyarázata.

Az első alak: tavaszi kimenő öltözképet mutat be. A ruha fehér és zöld csíkos tafotából készült, alul hat sor lankásan vágott fodorral, ezek felett négy ujnyi széles fehér atlacz-szegélylyel, mely fölött még egy csíkos, fölfelé álló fodor van alkalmazva. A magas derék és ujjak egészen simák. E ruha ára szörkerméből 26 frt, tafotából 70 frt. A fekete selyem-felöltő ujj nélküli, alsó lebbentyűi bővek és apró kis fodrokkal és fekete selyemrojtval van díszítve. Ára 40 frt. A kalap: féle fehér csipkéből áll és zöld levelekkel van díszítve. Ára 7 frt.

A második alak szintén tavaszi kimenő-öltözképet ábrázol. A ruha világos drap nyári popelinből való és két szoknyára készült. Az alsó szoknyán három széles fodor van, a felső szoknyán egy fodor. E felső szoknya

két felül fel van troussirozva. A hátszalag szintén e szövetből való. A derék magas és sima, ilyenek az ujjak is. E ruha ára 45 frt. A kalap világos drap crépből való fehér tollakkal díszítve. Ára 6 frt.

Számrejtvény.

Simli Katinktól.

- 8, 26. Sok hölgy becses neve;
11, 12, 8, 18. Mindenkit fölvidit;
22, 26, 17, 18, 20, 23, 1. Királynőnk fő öröme;
4, 23, 11, 12, 17, 3. Ez pedig reménye;
8, 9, 10, 11, 12, 13, 22, 23, 1. Királynak gondot ad;
24, 14, 17, 15, 28, 8.
27, 14, 8, 3. Sok tehert visznek rajta;
22, 23, 11. A gőzgépek nem nélkülözhetik;
22, 16, 20. Nélküle senki sem élhet;
9, 4, 12, 13. Ha fel nézsz, meglátod;
4, 28, 8, 27. Mindenki kerülje;
1, 29. Sok nemzet fejedelmének meghiusult e miatt reménye.

Megfejtési határidő: június 13-dika.

A f. é. 16-dik számban közölt számrejtvény értelme: „Gróf Széchényi István.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Illés Bús Ludmilla, Heller Ilka és Berta, Szabó Kálmánné, Hunyadi Karolin, Tell Mari, Fodor Nina, Dukai Takács Luiza, Kazay Gizella, Gyura Janka, Pospischel Emma, Fischer Sarolta, Schwarcz Éva, Spitz Sarolta, Benyó Mariska, Marosy Emilia és Hermina, Okolicsány Zsófia, Szabó Ida, Falvay Flóra, Bauer Mariska, Rátkay Ilka, Stern Rozália, Oszlányi Mária, Belbe Jánosné, Szakáll Panni, Molcsányi Pozsgay Ilona, özv. Almási Szalay Lászlóné, Maléher Sándorné, Weiszbrunn Francziska, Maróthy Helén, Reményfy Ilka, Benkovics Edéné, Pásztelyi Danielovich Emilia, Buczkó Thuróczy Antónia, Czegléd Antónia, Stenczinger Lina, Antalfyné Györfi Etelka, Füzy Istvánné Albina, Gerevics Vilma, Rutkay Ilona, Peterdi Károly, Biró Julianna, Bálint Julianna, Simli Katinka, Abkárovits Erzsike, Mitterbacher Gusztó, Kuliffay Erzsébet, Illés Klára, Démy Berta, Farkas Emma, Frankó Laura, Zsitnyánszky Karolin, Femsik Vaszócsik Mária, Sánta Laura, Kenessey Biró Magdolna, Rosenfeld Julia, Malachovszky Béláné, Fehérpataky Eleonóra.

A 15-dik számban közölt rejtvény értelmét utólag beküldé:

Ujfalussy Jozéfa, Démy Berta, Illés Klára, Nagy Róza és Tekla, Székely Lóra, Zadubán Beke Ágnes, Kenessey Biró Magdolna.

A jelen havi dijsorsolás alkalmával következő t. rejtvényfejtők lettek díjnyertesek:

- 1) Démy Berta: „Zrínyi Ilona,” Horváth Mihálytól.
- 2) Kenessey Biró Magdolna: „Tarczai család,” Egerváry Ödöntől, 1 kötet.
- 3) Fiedler Ottilia: „Csokonai életrajza,” Szana Tamástól, 1 kötet.
- 4) Illés Klára: Három legujabb zenemű.

A nyeremények — szíves üdvözetem mellett — már postára vannak adva.

Tartalom.

Élet és halál, Külföldi Viktortól. (Vége.) — Egy varróleány bölcső-dala, Ábrányi Emiltől. — Árny és fény, Irmeitől. (Folyt.) — Sirjánál, Zormund Árpádtól. — Egy anya bűnhődése. (Folyt.) — A láthatlan ország. (Folyt.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai szinkör. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora. — A havi sorsolás eredménye.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: május havi divatképünk.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

A „CSALÁDI KÖR” DIVATKÉPEI

Május hóban.

Alter és Kiss nődivatterméből.

Ny. Rohn és Grund, Pest, 1869

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői kiadóiroda:

halap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer hasznított sorért 8 kr.

21. SZ.

Május 23-án.

1869.

Havonkénti színezett dí-

vathéppel. minden szükséges
hímzésrajzzal. Évenként két tör-
ténelmi műlap és tíz kötet könyv-
melléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meg-
hozatala félévi járatási kötelezettséget foglal
magában a lap irányában.

A gyermekek természetszerű nevelése. *)

Sokat halljuk emlegetni a természetszerű vagyis phisikai nevelést, a nélkül, hogy azt valaki pontosan és rövideden meghatározta volna. Mi ez alkalommal megkísértjük, mindazt röviden megérteni, a mi a gyermek természet-szerű nevelését képezi, megmagyarázván egyuttal a behatá-soknak ártalmait és hasznait. Kezdjük először a hőmérséklet-tel, vagyis a hideg és meleg behatásait magyarázni és annak szabályait meghatározni.

Az újszülött kisded meleget kíván és ótalmat a hideg ellen, mert közönséges meleg szobának a levegője is árt az újszülöttnak, ha meztlen testét éri, azért sok kisded meghűl az által, hogy fürösztés után késnek a betakarásával, vagy lepedőbe burkolva ágyra fektetik, s ott hagyják, hogy addig ruháit rendezik vagy egyebet tesznek, s a kisded lerugja takaróját s egy percz alatt meghűl, hasfájást kap s a többi. De ha nem éri is a szoba levegője meztlen testét, a közönséges hő-mérsékű, a + 15 R. foku szobában a jól beburkolt kisded is megfázik rövid idő múlva, mert az újszülöttnak élte első nap-jaiban nem elég a maga testi melegsége és így szükséges neki az anya melege. Azért, míg meg nem erősödött, de négy-öt hét előtt soha sem tanácsos a kisdedet a maga testi melegére bízni s bölcsőbe tenni, még fűtött szobában sem. Nem kell azt hinni, hogy a kisdedet is szükséges hideghez szoktatni, vagyis ed-zeni; ennek mindig káros a következménye. Fürösztése a kis-

dednek mindig meleg vízben történjék, de soha se legyen oly meleg, mint az emberi test, és a langyosnál ne legyen hűvö-sebb sem: azaz 28 foknál ne legyen melegebb és 24-nél ne legyen hűvösebb. Legezészerűbb, ha 28 foku, aztán minden hónapban körülbelül egy fokkal alább szálljon. Az ügyes bábá-nak keze igen jól el tudja találni a víznek kellő melegét. A testnek a hideghez való edzését azzal legjobb elkezdeni, ha a gyermeket a kellemes melegségű (16—17 R. foku) szobában egyszerű öltönyben, egy ingben csuszkálni és mászkálni enged-jük, miről később szólnunk.

Egy éves kora után már, de csak lassankint és ovatosan edzhetjük a gyermeket, először hűvösebb fürösztés által, a mi-kor fürdőjét 24 fokról lassankint 20 fokura szállítjuk, másod-szor arcát, kezét hidegebb vízzel is mosdatván, de a szobában állott víznél ne hidegebbel, közönséges kútvi-z hidegsége pedig már csak öt éves gyermekeknek engedhető meg. Míg a gyer-mek maga járni nem tud, addig a szabad levegő csak úgy engedhető neki, ha megfázástól tartani nem lehet, a járó-kelő és szaladgáló gyermeknek pedig a szabad levegő már élet-szükség a végre, hogy egészségesen fejlődjék, s a mozgó gyermek minél többet élvezheti a szabad levegőt ártalom nél-kül, annál nagyobb életörömet gyűjt. Azonban a nedves lég s a szél egyaránt ártalmas és veszélyes lehet a járni kezdő gyer-meknek, ezzel a gyermek csak öt éves korán túl lesz képes sikerrel megküzdeni; de gyenge szellőhöz már korábban is jó szoktatni.

Erősebb vagy tartósabb testmozgásnál általában nem jó a szorgos beburkolódás, ellenben nyugodt állapotban a testnek

*) Átveszszük e cikket az „Egészségi tanácsadó“-ból, nem csak azért, mert hasznos utmutatásokat foglal magában, hanem főleg azért, hogy e gyakorlati irányban szerkesztett lapra a családok figyelmét felhívjuk.

Szerk.

aránylag mindenkor több öltönyre van szüksége; azt lehet mondani, hogy testi munka közt minél könnyebben kell öltözködni, nyugalomban minél melegebben. Gyermekeknél ezen szabályt különösen figyelembe kell venni, pedig némely szülő nem engedi, hogy a gyermek mozgásosabb játékaiban ruháit leveti vagy felgombolja; ellenben hosszabb kocszás alkalmával néha nem eléggé ovatosak a ruházattal. Orvosi tapasztalás tanúsítja, hogy erősebb meghűlések a leggyakrabban kocszás alkalmával történnek, ha az illetők elmulasztottak elégséges ruhát vinni magukkal.

Meg kell említenünk, hogy mily kártékony a hideg a kisdedek életére, bár azt mindenkor kiszámítani is alig lehet; annyi azonban bizonyos, hogy a téli hónapokban az újszülött kisdedek közül sokkal több elhal, mint a nyári hónapokban születtek közül. Hanem azért a kisdedre nézve sem üdvös legkevesbbé sem a túlmelegen tartott, kivált télen a túlságosan fűtött szobák, miként azt némely anyák nagyon hibásan, noha csupa ovatosságból teszik. A meleg levegő soha sem üdvös még a kisdednek sem, pedig találkoztam olyan anyákkal, kik fürdői hőségben tartották szobájukat a kisded kedvéért, sőt még szellőztetést sem engedtek, csupa túlságos ovakodásból, a minek aztán szintén rossz következése lett: a kisded lankadt s beteges lett, míg a tévedő anya hibáival föl nem hagyott.

A ruházatnak egyik főczélja a hideg ellen való ótalom, azért két lényeges hibát kell megemlítenünk, a mit a kisdedek irányában gyakran elkövetnek. Egyik az, hogy a kisdedre igen korán kezdik a fejmelegítő főkötőket rakni, úgy tartjuk, a csipkék és szalagok kedvéért. Ez föltétlenül ártalmas és ebben csírája van a későbbkori oly átalában divatos migrainnek, fejföresnek, főfájásnak. Ha a kisdedet levegőre viszik, vagy vendégeknek bemutatják, akkor helyen lehetnek a főkötők, de egyébkor nem. Azonkívül, hogy a főkötő a kisded fejét szükségtelenül és ártalmasan melegíti, fülét leszorítja, s a hallás-szervnek ártalmára van, s a kötözés az álla alatt sem előnyös semmi szempontból. A másik hiba ellenkezőleg, a kisded lábait illeti, ezek meg épen mostohául takartatnak, s akár ki teheti azt az észrevételt, hogy különösen kézen tartott kisdedeknek lábai rendszeren meztelenül csüggnek ki, mit az orvos beteg gyermekeknek is gyakran tapasztal, pedig egyrészt divat vagy a síró gyermekek csitítása miatt, vagy etetés végett, de átalában a kisdedeket legelőször is a sok karon-hordozással rontják, s minthogy ilyenkor lábaira keveset ügyelnek, azért az ilyen gyermek csakhamar meghül, hasfájást vagy köhögést kap s betegeskedik. — Átalában mint biztos tapasztalatot állithatom, hogy a mely gyermeket sokat karon hordoznak, az sokat betegeskedik, s ennek egyik mellékes okát a kisded lábainak nem takargatásában lelhetni föl. Hogy a karon-hordozásnak minő egyéb rossz következményei vannak, arról közelebb szölandunk.

(Folyt. köv.)

Egy esküvő.

Kuliffay Edétől.

Ényes fogatokon megjött a nász-sereg,
Kedvtelve szemlélik kíváncsi emberek,
Délcegz a vőlegény, a menyasszony büszke,
De gyönyörű egy pár, hogy' illenek össze,
Legyenek boldogok!

Lobogó gyertyáktól ragyog a főoltár,
Az ara fehérén, mint a jég-szobor, ott áll;
Oszlopárnyékától eltakarva félig —
Halovány ifjunak szemében köny fénylik. . .
Legyenek boldogok!

Kéz a kézbe téve, áldást mond a lelkész,
Hej! a vőlegényre sok szem irigyen néz,
Amott meg egy padban, könyvére hajolva,
Mintha egy szenvedő nő-alak zokogna. . .
Legyenek boldogok!

„Holtomig, holtomig,“ elhangzott a nagy szó,
Egy egész életen, a sírig hallatszód;
A vőlegény sápadt, a menyasszony reszket,
Örvendő szülik hányják a keresztet:
Legyenek boldogok!

Végét érte a nász. A fiatal párnak
Rokonok, barátok szerencsét kívánnak;
Azok mosolyognak s szívökre gyász terül,
A mit senki sem sejt, ők tudják egyedül:
Lesznek-e boldogok?

Árny és fény.

Novella.

I r m e i t ö l.

(Vége.)

Iván végre nyugodt lön és gondolkodni igyekezett. Nem tudta, merre megy, csak folyvást haladt. Keble még nem csilapult le. Bölcsekedni akart, a hideg ész szavait akarta fontolóra venni. Az ember legnagyobb szerencsétlensége, gondolá, hogy remél. Ha remény nélkül jönnénk e világra, úgy nyugodtan tekinthetnénk végig az életen; úgy van, minket illúzióink tesznek szerencsétlenné. Oh, de mit érzek, e holt gondolatok a homlok alatt, melyekre halvány fátyolt boriottak a meghalt érzelmek. Ha illúziókat csak úgy ki lehetne tépni szívéből. De hisz nem is oly nyomorult az élet, nem nagyszerű vonása-e az emberi természetnek, hogy a más boldogságát látva, örvendeni tud? Valóban, ha a szív leélte viharait, nyugalma épen olyan, mint a tengeré; a nyugodt felszínen felmerülnek a megölt illúziók.

Ily gondolatok közben haladt Iván tovább s nem is vevé észre, hogy nejjének nyomát követi.

— De nézzük hát, — folytatá tovább gondolatait, — miért is szeretem én nőmet oly nagyon? — s e gondolatra öszszerezett. — Nem fog-e ő megöregedni s akkor elvesztendi szépségét? A szerelem mégsem alapszik érzéki szépségen. Más titokszerű lelki ösztönnök, magasztosabb forrásu sejtelemnek kell fekünni a rokonszenyben, miért szeretem én oly örülten! Hisz talán — talán nem is oly szép, — e szavakat alig merte gondolatban is kimondani. — Hisz voltak nálánál szebb nők is, Changarnier Adélnak büszkébb szemei, Valmore asszonynak pirosabb ajkai vannak, Miss Bluckett is csak úgy ragyog minden női bájban, érzelemben, gazdag és feláldozó és én egyikbe se szerettem belé. Ez égi végzet, mely ellen tenni nem lehet. Itt a földön egy fűszáll sem hervadhat el véletlenül, egy lilium sem hullathatja le szirmát elrendelés nélkül.

Ily gondolatok kergetőztek agyában, midőn egyszerre csak azon vette észre magát, hogy a ház előtt van, pedig azt hitte, hogy a tenger partján járkál s szinte hallani vélte a hullámok egyhangu mormolását. A mint elhaladt neje virággal befont ablaka előtt, ott látta halvány arcát a kaczerul lefolyó fűrtök közt.

— Istenem, — gondolá — hát van-e szebb nő a világon? — s elszégyenülve előbbi gondolatain, alig vevé észre, hogy Guillemain neje mellett ül és hozzáhajolva talán édes szavakat susog neki. Nyugodtan üdvözlé őket és szobájába távozott, nem figyelvén a Julia arcán megjelent pirra.

Guillemain a zongorához ment s valami salon-darab futamaival üze a perczeket, melyek néha oly kiállhatlanok.

Julia észrevette kedvetlenségét, fel akarta deríteni, de ő maga is oly különös érzelmek közt hanykolódott. Terhére volt minden. Szeretett volna egyedül maradni érzelmeivel, — távol Guillemaintól.

A délután különösen lassan telt le. Iván este gyötrelmes gondolatokkal hajtá le fejét, elgondolván, mily nyomasztó lesz neki még élte hátralevő része.

Egyszerre csak felrázták álmából. Mirsievics állt előtte. Iván megdöbbent az öreg szája körül megjelent elnyult vonásoktól. Az óra egyet ütött éjjel után.

— Keljen föl, uram, — mondá Mirsievics, — baj van, oh, Istenem, Feodor beteg.

— Beteg? — kiáltott fel Iván s a vért szive köré érzé tódulni.

— Nagy fájdalmai vannak; milyen halvány, szegény fiu!

Iván percz alatt fel volt öltözve.

Feodor Juliával aludt. Ragaszkodása egész figyelmével vigyázott a gyermekre. Midőn fölébredt, mindig kinyújtá hókarcjait, hogy megnézzze, be van-e takarva? Megczirogatta a kis fejet, s még csókjával sem merte felköltetni.

Iván Julia szobájába lépett. Arcza halványabb volt, mint a fiué, ki ágyában jajgatott. Megállt a szenvedő előtt, kin veszedelmes gyuladás előfájdalmai mutatkoztak. Nem borult rá, arcza változatlan maradt, csak lesimitá zsebkendőjével homlokáról a fagyos gyöngyöket.

— Rögtön orvosért futok, ne sirjon asszonyom, — mondá s elsietett ott hagyva a zokogásában elfuldokló nőt, ki fájdalom uralkodni nem volt képes.

Iván két óra mulva visszatért a St.-Heliers-beli orvossal. Ez az orvosok nyugodt tekintetével iparkodott őket megnyugtani, de Iván rossz sejtelmekkel volt eltelve.

Juliával e percztől fogva nem távozott a gyermek oldaláról. Mig az egyik szunyadt, a másik virrasztott. Feodor fájdalmai miatt keveset aludt; különösen éjjel rohanták meg a kínok, és nem egyszer jött magánkülső állapotba. Férj és nő pedig ott ültek közös szeretetük tárgya mellett és midőn az alatt némán tekintettek egymás szemeibe és szemjártatásukkal oly különös beszédekert folytattak, ha Iván Julián feledé nehéz, nyugodt szemeit, az rögtön a szenvedő fiu párnáját igazgatta, vagy keze egyéb gyöngéd foglalkozást talált a beteg halvány homloka körül.

Iván aggálya mellett is kimondhatlan gyönyört érzett, midőn látá, mily odaadással simogatja a gyöngéd kéz Feodor beesett arcát, mint szeretné csókjával saját életét belelehelni.

Feodor néhány nap mulva jobban lett, de nem esett még tul a veszedelmes válságon. Alig volt élet a szegény gyermekben. Julián is mutatkozni kezdett a sok éjjelezés és gond által előidézott kimerültség. Iván nem engedte többé virrasztani. Le kellett fekünnie, addig ő mindkettő álma felett őrködött.

Ott feküdt előtte szerelme tárgya, fehér mousselin-jában. Karjait és keblét sárga szalagok folyták körül. Mint szeretett volna ajkát ez angyali arcra nyomni. Egy túlvilági lény üd-

vözült gondolata sugároz e szende vonásokról, gondolá magában Iván, vajjon mi álmai lehetnek? Szempillái, mintha napsugár és lilomharmatból volnának megalkotva. Nejéhez közeledett. A percz varázsa ellenállhatlan hatalmat vőn rajta. Megfogta az alvó nő kezét, alig merte érinteni, mintha félt volna, hogy szétolvad kezei között. Keble erősen hullámozott. Az óra hármát ütött éjjel után. A lámpa világa szeliden sugárzá körül az édes halvány arcot. Iván édes merengésében még mindig kezében tartá azt a szép lány kezét. A szép fő fölé hajlott lassan. Lehellete majdnem arcát érinté.

Julia e perczben fölnyitá szemét.

Iván megborzadt. Mereven állott, szó nélkül lánczolva le a nyitott szemek varázsfényétől, melyekben a szerelem egész bűverejével nyert kifejezést. Julia keblére vont a Iván kezét.

Ez térdre esett. Életében először hullatta ily gyönyörrel könyeit.

— Iván, boldog vagy-e szerelmemmel? — kérde Julia.

Ez nem tudott felelni. Csak lehajtotta fejét neje kezére.

— Én régóta szerettelek már, — folytatá az elragadott nő, homlokán a boldogság diadalának sugárzásával, — szerettelek azon percztől kezdve, midőn oly nemesen adtad vissza szabadságomat, midőn éjjel a tenger partján Mirsievicsessel a hullámoknak szenvedésidet beszéléd s ezt magam is csak akkor mertem magamnak bevallani, midőn e gyermekre féltékeny kezdék lenni s midőn anyád szerencsétlen történetét hallottam.

— Ez áldott gyermeknek köszönhetem boldogságomat. Oh, mint csudálom végzet, utaidat, melyeken elém hoztad!

— Tehát nem a te fiad?

— Nem, Julia, ő fogadott gyermekem. Én őt találtam.

— Beszélj el, oh, Iván, beszélj el; most kétszeresen érzem boldogságomat, mert tudom, hogy szerelmemet szivedben nem kell egy másik romjain fölépítenem.

— Oh, Juliám, az szomorú véletlen, mely fiammá tevő e kis szőke spanyol fiut. Midőn az orosz szuronyok megvillantak Varsó falain és szivemből kiolták az utósó reménysugárt is, fölkeredtem spanyolországi utamra, melyről neked már atyád házában beszéltem. Az arany-völgyek balzsamlége, Castilia meredek sziklái kolostoromladványaikkal, a ragyogó növényzet, mely pirulva reszket a nap hő sugarai alatt, gyöngéd fátyolt vontak fájdalmaimra. A bérceken hallgattam az öszvérhajtó mór legendáit s a völgyek mélyén az ezüst hullámokat, melyek egyként vitték a mórok turbánjait és a spanyolok sisakjait. A Sierra Morenában jártam épen, hová Sevilából érkezém. A nap égető sugarai alatt az illatos fű már félig pörkölte vala. Egyszerre hátulról gyermekkiáltást hallok. Az öszvérhajtó, kit Sevilából hoztam magammal, egy románczot kezdett meg, és épen egy árva fiuról. A kiáltozó gyermek „Jesus mio“ szava mindig közelebb hangzott. Végre öszvérem elé ért lihegve. Rongyos, foszlányos ruha fődte kis tagjait, arcza poros és kisirt vala. „Senor Caballero!“ esdekelt összetett kézzel. Oly jól esett áhitatos arczába nézmem, „Vaya con Dios!“ (menj Istén hírével!) mondá egykedvűen az öszvérhajtó s tovább folytatta románczáját. Mi a czime ennek a dalnak? Kérdem kíséromet. „Anyám meghalt! Excellentissimo senor!“ vágott a fiucska esdő szava az öszvérhajtóéba, ki épen felelni akart. „Ott a bozót közt van a mi házunk, senor Caballero,“ folytatá a fiu. „Nincsen senki ott, csak ő meg én. Oh, senor, jöjjön oda.“ Meghatott nagy kék szemeiben a mély érzés; utána indultunk az öszvérhajtóval sűrű cserjék közé. Egy szalmával fedett kunyhóhoz értünk. Repedékes ajtaján

bejárt a szellő. A gyermek félénk tisztelettel közelített, azután rám nézett. Bementünk. A viskó puszta bensejében egy nő holtteste feküdt. Hideg arcán sugárzott a magasztos nyugalom, melyet az arc a halál küzdelmei után rendesen fel szokott venni. Egy kis nyíláson, mely az ablakot volt képviselendő, a nap félig eloszlata a homályt. „Hol van atyád?” kérdém a gyermeket. „Nekem nem volt atyám,” felelt az, idegenül tekintve rám. En a városba küldém az öszvérhajtót s míg ő megérkezett egy koporsóval, én kitudtam a gyermek homályos szavaiból, hogy anyját Juanának hívták és füveket hordott Estramadura és a Morena hegyeiből a városi gyógytárakba; így tengette életét. Az ártatlan gyermeknek senkije sem volt; én elhatározám neki szentelni életemet. A kunyhótól néhány lépésnyire temettük el az elhunyt nőt. Midőn a koporsóba fektettük az anyát, Feodor megszűnt sirni, reám nézett és imádkozott. Mi is azt tettük. Kevéssel utóbb már folytattuk utunkat. En az öszvérré ültetém Feodort s magam gyalog mentem. Az uton pórnökkel találkozánk. Feodor félénken húzódott hozzám. „Ezek nem szerették anyámat,” mondá. A mint a pórnök meglátták Feodort, felkiáltának: „Ah! muchado Feodor, — con peccado concebida, señor!” (vétekekkel jött létre, uram.) Szegény kis gyermek, soha sem fogom feledni ártatlan tekintetét, a melylyel reám nézett, nem értvén a gonosz nyelvek szavait. E gyermek, Julia, boldogságom megalkotója.

* * *

Másnap robogó kocsí hagyá el Kosciusko-terracet. Guillemain ült benne.

Unokatestvérem születése napján. *)

Ilkától.

mindenkor olyan
Kedves voltál nekem,
Szeretett Kamillám!
Mit mondhatnék neked?
Hiszen mindened van,
A mit szíved kíván!

Kis köröd mindened,
Ez képezi néked
Az egész világot.
Ezt szeretni forrón,
S tőle szerettetni,
Legfőbb boldogságod.

Van a ki általad
Boldogitva érzi,
Hogy mily szép az élet!
Ennek minden bűjút
És minden örömet
Hiven osztja véled.

Ha sohaj emeli
Néha kebeledet,
Nem kérdi: mi bajod?
Te nem is sejtetted még
S ő már tudja minden
Vágyad, gondolatod.

Miért hát új ohaj?
Csak a mivel most birsz,
Maradjon meg néked,
Zavartalan tiszta
Boldogságban teljék
Késő korig élted.

Nekünk pedig szíved
Szeretetét tartsd meg,
Kedves, ifjú rokon!
Mondjunk el egymásnak
Mindent, miként eddig
Bizalmas hangokon.

Felejtetlen atyám
Végnapjaiban ott-
Ültél ágya mellett,
Csókok közt hullatál
Halavány arczára
Részvevő könyeket.

És én is ott valék,
Mikor eltemették
Édes kis angyalod,
Véled együtt érzém,
Mi tégedet sujtott,
A méltó bánatot.

Ne feledjük ezt el
Drága, jó Kamillám,
Soha, a mig élünk!
Bárhová jussunk is,
E napok emléke
Maradjon meg nekünk.

Ez egyesít jobban.
Mert csak a fájdalom
Gyászba borult napján
Tudhatjuk meg csupán,
Ki szeret melegen,
Ki szeret igazán!

*) Közlöm ez alkalmi verset, mint a rokoni szeretet gyermeketeg nyilvánulását, melyben a közvetlen bensőség szépen fejejteti el a hiányos kivált.

Szerk.

Egy anya bűnhődése.

Beszély.

Irta Calmont Gusztáv, fordította M. D.

(Folytatás.)

Végre a marquisnő újból fölemelkedett, hevesen fel s alá járt szobájában, egy nemes elhatározás létrejötte tükröződött vissza vonásain.

— Elhagyom Montpellier-t, még holnap elhagyom. Elmegyek Nizzába, vagy Florenczbe anyámhoz, akárhová, a hol ő nincs. Szegény Pál! De én vagyok oka szerencsétlenségének, miért is jöttem Montpellierbe, hisz tudtam, hogy itt van, miért nem választottam más fürdőhelyet. Talán elfelejtettem volna. De én . . .

A marquisnő hirtelen megállott; vonásai mély fájdalmat jelöltek.

— De hát én, feledni fogom-e én őt? Igazán, ártatlan volt-e szívem, midőn így szóltam Saint-Gény asszonysághoz: — Akarom, hogy Brisson orvos lássa fiamat, meg fogja gyógyítani, mint meggyógyította őnt. — Nem kerestem-e ez által csak ürügyet, Pállal találkozhatni? Oh, igen, én nagyon bűnös vagyok! De elutazom. Isten veled, Pál, első és utolsó szerelmem, nem fogod soha tudni, mily forrón szerettelek! — szólt kitörő hangon a fiatal asszony, bátorságot véve magának, önmaga előtt nyíltan vallani be szerelme mélységét.

Lelke megnyílt önmaga előtt s túláradtott érzelmek sebes áramlatban ömledeztek ki.

— Párisban, midőn mellettem elhaladtál, reszkettem a gyönyörtől; ha szóltál, isteni zene volt hangod, mely bájával megrészegetett. Itt, hol az ég tisztább, a levegő illatosabb, itt még örültebben szeretlek. Tegnap a fűvészkertben alig tudtam legyőzni önmagam, most szerettem volna térdre borulni előtted s téged imádni! Isten veled! elutazom: el kell utaznom; mi sohasem fogjuk egymást viszontlátni, sohasem!

Ez utósó szó elhalt a marquisnő ajkain, mint az orgona-síp utósó hangja a templomban. Azután a kötelességérzet szilárd hangján kiáltott fel:

— Igen, igen, elutazom, hisz anya és nő vagyok!

A marquisnő e nemes elhatározás következtében már könnyebbülni kezdett, midőn az ajtón kopogtattak; egy szolga lépett be, s egy levelet kézbesített neki.

Megfoghatlan rettegés fogta el egész valóját s az előbbi néhány percnyi nyugalmat félelem váltá fel. Már jó idő elmúlt, hogy a szolga eltávozott s a marquisnő még mindig felbontatlanul tartá kezében a levelet; nem merte feltörni pecsétjét.

Végre erőt vett magán s lázasan szakítá fel a borítékot.

A levélben következő szavak állottak:

„Asszonyom!

Nyomorult vagyok, de nincs bátorságom meghalni a nélkül, hogy önnek „Isten hozzád“-ot mondanék. Szeretem, hisz tudja, s ez szerencsétlenségem. Véget kellett volna vetnem e nyomorult életnek, a nélkül, hogy ön előtt szerelmemet fölfe-dezzem. Magasztos lélek így cselekedett volna, de engem szenvedélyem gyávává tett. Minthogy nem hagyhatok önnek más emléket, legalább szerelmem történetét vegye emlékül. Bocsánat!”

A marquisnő reszketni kezdett, szemei elhomályosultak, de még egyszer összeszedte minden erejét s folytatta a levél olvasását.

„Azon naptól fogva, melyen először láttam Saint-Gény asszonyságnál, szeretem! Beláttam mindjárt, hogy ön sokkal magasabbban áll fölöttem, s a távolság sokkal nagyobb, mely

bennünket elválaszt, semhogy önig emelkedhetném; azért visszavonultam. Három hónap óta a pokol minden kínait szenvedem. Feledni akartam, s visszaemlékezni tanultam. . . Oh, a szív emléke örök! . . .

Tegnap éjszaka véghetetlen szerencsétlen voltam. Huszszor bolyongtam ablakai alá. . . Midőn szobájában a világ tíz óra felé kialudt, úgy éreztem, mintha valami széttörnék szívemben. . . Össze-vissza futottam a sétányokat, míg ön aludt, s a láz rémitőn gyötört. . . Ah, higgye asszonyom, sokat szenvedtem! Mult éjszakám lassu s borzasztó halálharcz volt. Mert hisz első szerelmem. Okosabban cselekedtem volna, ha mint a többi ember, sokszor s inkább mérsékeltebben szerettem volna.

„Gabriella, — engedje meg, hogy egyszer ez édes néven szólithassam — Gabriella! mindezek daczára, ma reggel egy kis remény melengette még keblemet; hisz a nap oly fenségesen emelkedett a láthatárra. Így szóltam magamhoz: Ő szeretni fog; de nem sokára beláttam, milyen örült ez a gondolat és lemondtam az életről.”

A végzeteljes levél mindjobban reszketett, a kis fekete sorok táncolni kezdettek, összekeveredtek a marquisnő szemei előtt, s nagy megerőltetésébe került, hogy az aláírásig jusson.

„Epen az imént a fák mögé rejtezkedve láttam önt elhaladni atyámmal. Oh, mily szép, mily elragadólag szép volt kegyed! Megvallom, hogy egy perczig azon eszme ragadott meg, hogy megölöm. S ez eszmeért meg kell halnom.

„Oh, Gabriella! oly szép volna az élet oldalad mellett! Ha felszabadítanád magadat az elöítéletek hatalma alól, ha föl-emelkednél színvonalára, ha szeretni fognál. . . Oh, akkor állj egy perczre ablakodhoz, kedves, szent Gabriellám! hadd lássam a park fasoraiból üdvömet, mely egy életet hoz számomra! Pál.”

Ezer ellenkező érzelem ostroma alatt a marquisnő majd fel alá járt szobájában, majd megállt s merően szegzé szemeit a végzetes sorokra.

A fátyolon keresztül, mely szeme világára huzódott, néhány sort látott még a névalírás után. Az utóirat így hangzott:

„U. i.: Ha válasza négy óráig tudomra nem érkezik, messze távozom innen meghalni, hogy ne találják meg holttestemet, s távol essem el az atyai hajléktól.”

A lábainál lecsapó villám nem zavarta volna meg annyira a marquisnőt, mint e levél. A szerető kebel eme kérése, melyet teljesíteni mintegy felebaráti kötelességnek látszott, a kétségbeesett szív borzasztó fenyegetése megrázták s majdnem megtörték a marquisnő idegeit, ki tegnap óta annyit hánykódott a szerelem és kötelesség fel-feltörő eszmehullámain. Kimerülten rogyott a pamlagra s jó ideig öntudatlanul feküdt ott.

Végre magához tért érzéketlenségéből; meredt tekintettel jártatá körül szemeit, míg azok a kályha tetején álló óralapon megakadtak. . . Oh borzalom! . . . a mutató 3 óra és 47 perczet jelelt.

A marquisnő örülten ugrott fel a pamlagról, sietve az ablakhoz rohant, s annak szárnyait oly hevesen szakgatá fel, hogy ujjai rögtön elteltek vérrel. Azután egy lépést tett az erkélyre, s az oly sokáig tartott küzdelem megtört halk hangján rebegé:

— Istenem, Istenem! légy irgalmas! Békével s hallgatagon fogom viselni sorsomat, mert szeretem!

De Sirani Gabriella tizennyolcz éves korában ment férjhez de Pu ygiron Gontrau Károly Miksa ezredeshez, ki ekkor már negyven éves volt. Az anyai karok közül egy idős katona karjaiba, Florencz enyhe földéről Páris ködös világába lépett. Képzeltetni, mily fájdalmasan hatott a fiatal nőre a hátrányos átváltozás.

Rendkívül fogékony s a legkisebb benyomásnak engedő kedélyére a női kötelekek, melyek férjéhez lánczolták, oly nyomasztólag hatottak, hogy fájdalmában azt hivé, meg kell halnia.

Pu ygiron ur oly szeretetreméltó, oly tiszteletgerjesztő modorral birt, hogy a fiatal nő nemsokára reményleni kezdett. Kérdezte magától, hogy valóban nincs-e hatalmában e férfit akarata ellenére is szeretni? Valóban nem tudná-e viszonzni férje előzékenységét és gyöngéd viseletét? Megígérte önmagának, hogy erőszakot tesz szívéen, hogy megkísérti szeretni. S valóban, e pillanattól elhalmozá jóságával, szelid mosolyával, gyöngéd szavaival; de csakhamar észrevette, hogy ezen eljárásról lelke nemesebb része semmit sem tud.

Azt hitte, hogy szeret, pedig csak nemeslelkű volt; sirt, könyezett a szegény asszony, s bocsánatot kért férjétől, hogy nem teheti őt oly boldoggá, mint megérdemelné.

Az ezredes megszánta a szegény gyermeket. Emelkedett s nemes lelkével átlátta, hogy a fiatal asszony őt, kinek hajai öszülnek, nem szeretheti, s megelégedett barátságával.

Ekkor született Angel.

A marquisnő azt hitte, hogy új életbe lép. Anyai öröme legelső kábultságában tisztulni látta sorsa egét, s több ízben szorítá magához férjét, e bűhatásu szót rebegve: „szeretlek!”

Az öreg katona reszketett e szóra, melyet soha sem hallott. Karjai közé szorítá fiatal nejét; de mintha a szomorú tapasztalat megkeserítené ezen örömet, egy könyvet hullatott annak homlokára.

Szegény ezredes! jól tudta, hogy nem ő az, kit neje szeret, hanem az ujszülött! Szerencsétlen, százszorta szerencsétlenebb volt, mint neje; mert hisz ő szeretett.

Egy este azon ujságot közlé nejével, hogy a hadügyér legújabb rendelete folytán haladéktalanul Afrikába kell utaznia. Másnap reggel csakugyan elhagyta Párist.

E rögtöni elutazás leverte Gabriellát. Mit fog ő csinálni egyedül e nagy, komor kastélyban, melyben csak most hangzottak el az ezredes sarkantyujának pengő hangjai?

Az első napok könyek s mély levertség között folytak le. A fiatal anya szemrehányásokat tett magának a miatt, hogy őt minden áron vissza nem tartóztatta fia mellett. Közönynyel s kegyetlenséggel vádolta magát.

— Én, igen, én üztem el ismét, tulajdon házából, — így szólt, karjai közé szorítva a kis fiut, ki anyja könyeit látván, hasonlóképen sirni kezdett és félhangon susogá fülébe: — Elutazott, kedves fiam; atyád elutazott. . . itt hagyott. . . oh, sirjunk együtt; ki tudja, viszontlátjuk-e valaha?!

A marquisnő nem hagyta el falusi jóságát. Körülbelül negyedfél évet töltött már itt fiával, s férje levelei még mindig e szavakkal végződtek: „Nemsokára karjaid között leszek!”

Gabriella igen kevés vágyat érzett a fővárosban lakhatni. Csak néha látogatta meg sógornőjét: de Saint-Gény asszonyt, kit őszintén szeretett.

Hiába kérte az fel, hogy látogassa meg gyakrabban, vezettessze be magát az előkelő körökbe; a marquisnő nem

mondott le a falusi életéről, s talán örökké megmaradt volna magányában, ha sógornője majdnem erőszakkal ki nem ragadja s be nem vezeti az előkelő világba.

A zaj, a fény és pompa, mint rendesen minden nőt, de Puygiron asszonyt is elkábitotta.

Lassan-lassan megszerette a zajt, mely az imént csak untatta volna, s minthogy igen szép volt és finom, megkülönböztető modorral birt, a férfi- és nő-világ körülvette, szerencsekíváratokkal halmozta el és folyton repkedett körülötte.

Gabriella valódi asszony volt; egyesült benne az olasz nő lelke a franczia nő szellemével.

Igy történt, hogy egy napon sógornője egy délvidéki fiatal embert mutatott be neki. A marquisnő észrevette Brisson Pál — mert ő volt az, — emelkedett szellemét, megsudálta szép, fekete szemeit, s egész éjszaka róla ábrándozott. Néhány napra azután meghívta a fiatal Brisson ebédre.

Pál, ki az imént csak oly vig kedélyű volt, most elfogult s zavartnak látszott. Ugyanez történt a marquisnővel. Szereték egymást!

Ekkor érkezett meg váratlanul az ezredes.

A derék katona, ki tudta, hogy neje mennyit sirt utána, lelkesült fogadtatásra várt; de midőn tapasztalta, hogy a marquisnő mennyire meghidegült irányában, lemondott minden reményről.

Ezért utazott el néhány nap múlva falura, azon szándékkal, hogy véget vet életének.

Brisson Pál szintén elhagyta Párist.

A keble mélyében támadó érzelem, a tudat, hogy ez előkelő hölgyig soha sem emelkedhetik, rábirták, hogy hazatérjen atyja mellé és elejét vegye ama szenvedélynek, mely, ha kifejlik, magával rántja az örvénybe.

VI.

Midőn az orvos fia észrevette, hogy az erkélyre nyíló ajtó megnyílik és a marquisnő az erkélyre lép: a vér oly hévvel s rohamosan tódult ereibe, hogy kénytelen volt egy fához támaszkodni, nehogy a fővényre rogyjon. Szerette . . . szerette egy főuri hölgy! Őt, az egyszerű származású fiut!

Kimondhatlan kényszerben uszott és hosszú ideig nem birta elvonni szemait az erkélyről, hol szerencséje feltűnt. Végre egy pár elhatározott lépést tett, hogy a fiatal nő lábaihoz boruljon, hogy elmondhassa halálját, hogy beszélhessen szerelméről, melytől lelke lángolt, azonban a bejárásnál megpillantotta atyját, ki ép visszatérőben volt Angellel.

Mit tegyen?

Visszahúzódott újra a sűrűbe, de nem birt ott maradni, mert szűk lett neki a tér és különben is meg levén győződve hogy atyja Gabriellel nem sokára visszainduland, maga is a torony iránt a városba sietett.

De midőn az ember oly igen boldog, nem igen szokta útját pontosan követni.

A boldogság érzete oly annyira hatalmába ejti minden tehetségünket, annyira uralkodik érzékeinken, hogy nem gondolunk többé semmire, hogy a szem nem lát. A külvilág benyomásai alatt eltörpülnek, megsemmisülnek, nem hathatnak az érzékekre. Brisson Pál nem is érezte, hogy jár, sőt mi több, nem is járt; őt vitte, hordozta azon testi s szellemi felmagasztosult lelkesültség, melyet minden szerelmes ismer, mely a test minden mozgását kormányozza.

A belvilág hasonló állapotaiban az ember mindent feled,

mindent megvet, kivéve saját boldogságát. Az ember el akar jutni céljához mihamarább, mindazonáltal kiválasztja a leg-hosszabb kerülőket.

Az orvos fia annyira elbámulta a fénylő égboltozatot, hogy épen tizet ütött a Sz. Péter-torony órája, midőn a városba ért.

Arra még csak gondolni sem lehetett, hogy ma bejelentesse magát a marquisnőnél. Pál tehát az egészet másnapra halasztá; de hogy mégis némileg helyreüsse a hibát, mit mulasztása okozott, a marquisnő ablakai alá sietett ábrándozni.

Egy ideig semmi szokatlan vagy különös nem vonta figyelmét magára. Azon ugyan megütközött egy kissé, hogy az ablakok oly soká világosak maradtak, főleg a mai napon, holott a kirándulás fáradalmi bizonyára lankasztólag hatottak az előkelő, kényelemhez szokott urnőre; de ezt ő a szerelmesek naiv biztonságával és vakmerő képzelgéseivel egy édes álmatlanságnak, talán inkább álmadozásnak tulajdonítá.

Jó hosszú várakozás után végre elhatározta a hazamevetelt, midőn hirtelen, ily időben szokatlan jelenség föl tűnt szemei előtt.

Azt látta ugyanis, hogy a megvilágított szobákban örökösen jártak-keltek. Kétségkívül valami különösnek kellett történni. De hát mi lehet az a különös? Kik azon jövő-menő árnyak? Ha a marquisnő szolgálai, miért vannak ébren, miért nem alusznak?

— Talán Angel betegsége rosszabbra fordult; — gondolta az ifju; de ha visszaemlékezett a gyermek piros, viruló arczára, melyet néhány órával azelőtt látott, be kelle látnia, hogy az majdnem lehetetlen.

— De ha nem a fiu, ekkor az anyja beteg? Gabrielle rosszul érzi magát! Gabrielle beteg! . . . Beteg pedig az én hibám következtében! — E gondolatra Brisson Pál önmagára dühöngött. — Mi és ki lehetne oka e rögtöni rosszullétnek, ha nem ő? Csak az ő halállal fenyegető levele üthette a marquisnő érzékeny lelkén talán e halálos sebeket.

E viszás érzelmek roppantul felizgatták Pál lelkületét. A kétség és ijedelem nem hagyta nyugodni, és daczára, hogy már igen késő volt, minden áron beszélni akart a marquisnővel; de egy eszme villant meg e közben agyában, mely következő okoskodásra vezette:

— Ha valóban beteg a háznál valaki, okvetlen elküldenek atyáért s így nem kell egyebet tennem, mint az illető küldöttet megkérdenem, hogy az igazat megtudjam.

Ebben megnyugodott egy kevéssé és várt.

(Folyt. köv.)

A láthatlan ország.

Leleplezi D. Gyula.

(Vége.)

Nem lehetvén kiterjeszkednem minden tárgyamhoz tartozó, bár szép és nagyszerű tárgyak ismertetésére, csak egyszerűen a magyar akadémia ülésein kitűnő tudósunk: Xantus János által felolvasott nagyszerű értekezés nyomán kívánom megemlíteni, hogy a tenger óriási vize tele van láthatlan állatkákkal, a teremő ome bámulatos tényezőivel.

Előadja a nagy tudós ez értekezésében, hogy mily bámulatos és nagyszerű az a szerep, mit a teremő ezen picziny tengeri lényekre ruházott; de térszüke miatt mellőzve e fontos

tárgyat, az ázacsoknak csak a közéletbeni szerepét kívánom még röviden megismertetni.

Mindél mélyebben hatolunk a természet buvárlásában, annál inkább látjuk kibontakozni azt a bámulatosan szövevényes rendet, mit mi természet törvényeinek nevezünk.

Mernéd-e nyájas olvasónő gyanítani, hogy ázalagok nélkül kenyeret sütni nem lehetne? Ne iszonyodjál e borzasztó gondolattól, mert ez tiszta igazság és tény.

Megteszi a gondos házinő a kovászt az estvéli órákban s hajnal-hasadtával megkél az s alkalmas a dagasztásra s azután a kenyérré sütésre. Ezt véghezviszi a gazdasszony a nélkül, hogy tudná: miszerint az a kovász, mit ő megtett az este, semmi sem egyéb, mint egy pár száz ázacnak a tészta-ba való dobása oly végből, hogy az reggelre egynéhány millióra szaporodjék.

Az élesztő, vagyis komlós-korpa, ázalagok tömkelege. Már most, ha ebből egy kevés meleg vízben felolvasztatik, a benne levő ázalag-peték s ázalagok, megadatván nekik az élet fenntartására az alkalmas hely, életre kelnek s kezdik rendeltetésüket betölteni, alkatrészeire bontani az élesztő oldatot. Mikor ezen működésüket megkezdték, ekkor „feljött” az élesztő, a komlós-korpa s áthelyeztetik a kenyérré sütendő tészta-ba, egyszerűen azon okból, hogy azt a vízzel hígított tésztát is kezdjék alkatrészeire szétbontani, azaz indítsák meg az erjedést, a rothadást. A mikor ez megtörtént, a kovász „megfőtt,” azaz azt jelenti, hogy már az este betett élesztőből az ázalagok javában működnek és tenyésznek, s rendeltetésüket, erjedésbe hozni a tésztát, már megkezdték. Ez aztán jel arra, hogy a gazdasszony ne engedje az erjedést tovább hatni a kelleténél, mert ekkor savanyu leend a kenyér, hanem siessen és dagaszson, azaz más szavakkal, a kovászból elszaporodott ázalagokat oszlassa szét a megsütendő tészta minden részeibe.

A mikor ez megtörtént, hogy mikor jól szét van osztva a kovász, azaz az ebben létező ázalag-tömeg, azt jól tudja minden ügyes gazdasszony, s vagy a teknőben, vagy a kosarakban hagyja még egynéhány perczig állani a tésztát, azon czélból, hogy a láthatlan kis állatkák ismét folytathassák felosztási műveletüket, a tészta egy kissé erjedhessen még. És ezután kész a dagasztás, a kiszakasztás, s a sütés következik.

Mily bámulatos összefüggés ez? Alig hinné az ember, ha szemeivel, a mikroszkop segítségével, nem látná.

Ime tehát legmindennapibb tápszerünk a láthatlan állatkák nélkül nem lenne oly kedves ízű s oly tápláló.

Mindenütt, hol éféle erjedési folyamat megy véghez, az ázalagok elmulhatlan tényezők: a bor forrásánál, a sör, az ecet *) készítésénél, ama láthatlan alakok a főszereplők.

Pasteur buvárlatai folyamában fedezett föl egy oly fajú ázacot, melyből néhány darab tiszta vízbe dobátván s hozzá még bizonyos alkatrészek is adatván, néhány krajezárból, ugyszólván csoberszámrá állítható elő az ecet.

A jeles tudós e találmányára szabadalmat is kapott, de később a közönségnek bocsátotta át azt.

Rövid vázban előadva eképen az állatország parányi lényeinek működését s némi fogalmat nyújtva eme szép és nagyszerű tudományról, mely alig egy évtized óta buvároltatik; csak az egyes picziny állatkák egyéni tulajdonságairól szólnok még.

*) Az ecetben vannak a legnagyobb ázacsok, ezeket jó borecsetben bár mikor, szabad szemmel is lehet látni de különösen akkor, ha a nap rá süt. A széleken szépen látszanak a kigyó alakú állatkák.

Az ázalagok a legutolsó rendjét képezik az állatország-nak. Minden állatok közt a legkicsinyebb nagyságuk 1 vonaltól $\frac{1}{1000}$ vonalig változik.

A mi az egyes fajok számát illeti, az még csak gyanítólag sem ismeretes, minden nap hogy úgy szóljak, fődöztetik fel új faj. S ez nem is csuda, ha elgondoljuk, hogy az a borzasztó nagy terület, mit tengernek nevezünk, telve e picziny állatkákkal.

E picziny lények alakja, színe és tulajdonságai, rendkívül változik.

Van köztük kigyó-, gömb-, körte-, bunkó-, vonal-, tojásdad, sat. alakú.

Helyváltoztatási szerveik, az úgy nevezett: „Csilla-szörök.” A test ugyanis finom szőrnemű mozgatható szervekkel van rakva, melyek segítségével igen ügyesen usznak s futkároznak.

Van szájuk, van emésztési készülékük s egyéb léti szervük.

Táplálkozásuk mindaz, mi szerves eredetű test. Fő jellemük a nagy-ehetőség. Kicsiny létükre rendkívül sokat esznek s nagy mohósággal falják a kedves eledelt *) úgy, hogy innen has-állatoknak is neveztetnek, mert valóban csak hasukért élnek. Bár mely részében vizsgálja is őket az ember, folytonosan eledel után futkározva találja őket. Ha nincs tápanyag, melyet felfalhassanak, egymás mészárlásához fognak. A nagyobb a kisebbet megtámadja s irgalom nélkül széttépi, vagy ha igen kicsiny, elnyeli.

Eme tulajdonság szellemi képesség nyomait igazolja, s az pedig hogy fölismeri, melyik ázac nála kisebb és gyengébb, a látásra emlékeztet, bár szemeket még eddig nem sikerült rajtuk fölfedezni.

A vízben, ha az néhány óráig a nap hevén állott s különösen ha valami erjedésbe ment növényi részt dobunk bele: a legszebb és legnagyobb ázacsokat észlelhetjük.

Legnagyobb mennyiségben egy tojásdad alakú 500-szor (lineális) nagyítással $\frac{1}{2}$ hüvelyk nagyságú alak vonja figyelmünket magára. Rendkívül nagy számban mutatkoznak ezek.

Gyérebben található egy nem kisebb alak, mint az előbbi. Ennek rendkívül hosszú farkféle szerve van s igen nagy szája. Ez nem fut, fárad örökösen, mint az előbbi, hanem egy helyhez tapad, hosszú farkánál fogva s száját feltátva várja, míg bele önkénytelenül belemegy a tápanyag, vagy valami kisebb ázac, ekkor aztán szépen elnyeli azt s újra lesbe áll.

Ezek után található a hasonlíthatatlanul kisebb bunkó-, vonal-, kigyó- s gömbalaku állatkák.

Ugy, hogy egy-két-három napig poshadásban levő víz: egy valószínűs menaszéria. Egyetlen cseppben belőle ezerig terjedő élő alak nyüzsög, mely sajátságos látványtól, a ki eddig ilyet nem látott, visszaretten, mikor a mikroszkop csőve alatt nem lát semmit s a csőben egy vidor élet pezseg.

Hogy mily bámulatosan nagy az isteni hatalom, azt az égi testek milliói mutatják. Hogy mi megfoghatatlan tökéletes és bölcs: azt pedig a „láthatlan ország” hirdeti.

*) Az ázalagok falánk ságáról szépen meggyőződhetünk, ha indigót oldunk föl vízben. A növényi eredetű indigó részecskéket nagy mohósággal falják fel a kis állatok. S mert ezen részek kék színűek, szépen látszik az elnyelt kék tápanyag, mint dolgoztatik fel a testben s egyszersmind az is látszik, hogy mily sokat képes egy állat elnyelni.

Egy hét története.

Május 19-kén.

Az idény utósó órái. — A vízvezeték. — A pünkösdi népnép. — Körülbelül elázva. — Egy pásztor-levél. — A nevelési ügy. — A Margit-sziget. — Jótékony színi-előadás. — Tóth Antal.

Az utósó vigalom is megvolt és most egyedül maradtunk vagy másfél százezren és öt hónapon át keveset fogunk látni azon boldog kiválasztottakból, a kiknek ereiben kék vér buzog, homlokukat a gond be nem föllegezi, szívükben a bánat ismeretlen vendég, és kezük a munkát csak glacié-keztüben érinti. Itt maradtunk a nagy városban, a hol minden szellő arra emlékeztet, hogy porból vagyunk, porrá kell változnunk, és a hol épen most a földfeletti porhoz a földalatti port is fejünkre zuditják. Nagyban rakják a vízvezeteki csöveket, minden utcza fel van törve, minden porszem fölkeverve és mi példás megnyugvással engedjük kavarni fejünk azon boldog hitben, hogy: „még egy porcsók, még egy porölelés, aztán Isten veled örökre,“ lesz viz, a mennyi kell, ezentúl a mint egy homokterhes szellőcske felénk közeledik, azonnal odaszaladunk a vízvezetékhez, megfordítjuk a csapját és megmosdatjuk a szellőcskét, ha igaz.

A vízvezeték teljes elkészültéig pedig a természetnek kell az öntözés mesterségét folytatni. A fővárosban is általános volt már a panasz a nagy szárazság ellen, az országgyűlés sem hűtötte le a rekkenő hőséget, nem folytak a szónoklatok árjai; szerencsére azonban épen pünkösdre fordult a világ, pünkösdhétfőn bucsu van a budai Szechenyi-hegyen (vagy talán a német divattal együtt ez is újra fölvette a „Sváb-hegy“ nevet?) és a budapesti bucsuk annyiban különböznek más bucsuktól, hogy itt az ájtatos zarándokolók még egyszer annyit isznak, mint másutt; de ez természetes, az a szegény nagyvárosi nép egész nyáron alig lát egy igazi fűszálat; az a városligeti fű sem olyan, mint falun; nem a madárdal és harmatcsepp, hanem verkli és por költik életre, tovább a város-ligetnél pedig csak sátoros ünnepnap mehet a szegény ember, mert gyalog kell a nagy utat tennie és hogy el ne unja magát, egy-két gyermeket cipel, — mert ezeket csak nem hagyhatja otthon magukban, midőn az élettársát, a hű feleséget is kénytelen magával vinni! Igen is, kénytelen, mert jól tudja, hogy hazamenet lábai nem állhatnak jól érte és szüksége lesz hű támogató karokra; a ki ilyen hazamenetet nem látott, annak nincs fogalma arról, mennyit bír meg egy hű feleség!

Ezerével tódult tehát a nép a budai hegyekre, az idő is kedvezett az ájtatos zarándokolásnak; az égen egy csepp felhő sem volt; tíz óra tájban már minden bokor visszhangzott a kintornák szívszakgató zöngelmeitől, minden fa egy boldog karaván fölé terjeszté ki terebélyes ágait; minden szakadéokban tábori tüzek lobogtak; minden dombon potrohos serés boros hordók sütkéreztek; a lankásokon a fiatalság kergétödzött, a laposabb helyeken a keringőzők ezrei forgó-szelet rögtönöztek, míg a komolyabb része példás kitartással az „igazság“ árjait szívta magában, ez így tartott egész esti hat óráig és a vigadók már-már azt hitték, hogy ez egyszer kifogtak amaz öreg kalendárium-csinálón ott fenn a magasban, az

bizonynyal elfeledte, hogy ma van pünkösdi hétfője, midőn egyszerre csak ott terem az éktelen fekete felhő fejük felett és úgy nyakon önti az egész pünkösdi mulatságot, a mint az már bevett pünkösdi szokása ő menybeli fellelségének.

Leírni azt a kiabálást, futkosást, bukdácsolást, hempergést, bukfenczezést, csak annak lehet, a ki azt hiszi, hogy a komikumnak minden szabad, és fájdalom, hogy olyan lapok is vannak nálunk a kik azt a hitet vallják; de én a szechényi-hegyi bucsuról csak annyit mondok, hogy még kedden reggel is férjüket kereső, kesergő feleségek bolyongták be a budai hegyeket; elveszni egy sem vészelt el közülük, de midőn megtalálták, még mindig mély álom tartotta őt ölelő karjai között, annyira elázott körül-belül az előtte való napi ájtatoskodásban. Mert hiába, de nincsen háládatosabb hivatás, mint azt mondani a népnek: dorbézolj és korhelykedjél, csak Istent imádd mellette.

Volt alkalmam egy pásztor-levelet olvasnom, olyan pásztorét, a kinek a kampós botja ezüstből van, nem birkákat, hanem embereket őrizne, fizetése is valamivel több, mint „husz forint, husz karajczár,“ fölmehet úgy két-harmadfél százezer forintra évenként, és a mire ez a derék pásztor nyáját tanítja, az nem kevesebb, mint gyűlölet ember és ember ellen, és ezt a nemes szeretetet még a zsenge gyermekkorban rendeli a szívekbe ojtani, hogy annál mélyebben fogamzzék meg, és annál bővebben teremje a gyűlölet belindekét. Szegény nép, pünkösdi áldozásul olvasta lelkedbe ezt a pásztorlevelet lelki atyád a templomban; és szegény haza, a mely az adók sulya alatt görnyedve, nyugodtan nézed, hogy ilyen sötét lelkű emberek százezreket, milliókat költhetnek olyan sötét czélokra, a te véres verejtékes pénzedből?

Olvasónőim talán azt hiszik, hogy én ezt itt politizálási viszketegből mondtam el, pedig Isten mentsen, a ki annyit foglalkozott a politikával, mint én, az tudja, hogy nem minden embernek való ez a provinczia; hanem elmondtam itt azért, mert ez a dolog igen közelről érdekli a családokat és ilyen dolgokba a hölgyeknek is van illetékes szava.

Az a bizonyos pásztorlevél — nem írom ki az illető püspök nevét, mert a személyeskedéshez nem értek; — tehát az a bizonyos pásztorlevél összezavarja a nevelés és tanítás, az egyház és iskola, a vallás és tudomány fogalmait; azt mondja, hogy a gyermekek nevelése a családi hajlékban a szülék, az iskolában pedig az egyház feladata, hogy a tudomány az erkölcsnek, a családi erényeknek hátrányára lehet, holott az elejétől fogva végig nem áll, mert a nevelés tisztán a szülék kötelessége; az iskola kifejti a tehetségeket és ismereteket olt beléjük, de erkölcsös emberré csakis a szülék nevelhetik gyermeküket; azért az iskola csakis ismeretek terjesztésére és az általános erkölcsös érzések kifejtésére van hivatva, a hittanítás által aztán az általános vallásos érzések határozott felekezetségi alakot öltenek, épen úgy, mint a hogy az ismeretek által a szülei nevelés egyéni alakokat ölt és mind a négy tényező összhangzatos közreműködése folytán lesznek a jellemek: gyermekekből hasznos munkásságu hű polgárok és hazafiak,

hangversenyt rendez árvákat és szegényeket segélyző tőkéje javára. A többi közreműködők közül Paulit és Paulinét említjük. — A vácz-i fegyházba e hó 20-kán szállították el a lakókat: Mészáros Károlyt és Göcseji Horváth Gyulát, továbbá Asztalost és Madarász Vilmost. — Budaváros a legközelebb tartott közgyűlésében keserű viták folytak egy bizottsági javaslat következtében, mely indítványozza, hogy a város felekezet nélküli iskolákat tartson fenn. Végre is azonban a többség elfogadta a javaslatot a felekezetenküliség iránt. — A májusi fagy, illetékes kutfő szerint, egy harmad részét tette semmivé a budai szőlőknek. — Kecskemétről a fagy által okozott kárra nézve írják: hogy a kevés utána beállott jótékony eső, habár nem igen bő volt is, némileg javított a vetések állapotán és azon vidéken a gazdákat kissé megvigasztalta. — Néhai id. Emich Gusztáv élte végnapjaiban tett szóbeli nyilatkozata szerint a Kisfaludy-társaságnak 200, az írói segély-egyletnek 300 frtot szándékozáván hagyományozni, ez összegek az örökös által a „Hon“ szerkesztősége útján az illető helyre szolgáltatottak. — Lévai Sándor, címzetes püspök, ki hétszemélynöki állásáról a pestvárosi képviselőségről lemondva, a fővárosból elköltözik, a szombathelyi püspöki székre fog emeltetni. — Schiller „Tell Vilmos“-a megjelent magyarul s örömmel sorozzuk szépirodalmunk gyarapodásai közé. Tomor Ferencz, budai reáltanodai tanár, fordította le, és pedig átalán véve, hiven és könnyen folyó versekben. — Várföldi Eleket, a conservatorium volt növendékét, a budai népszínházról a nemzeti színházhoz szerződtették. — A Penyigében elhunyt Csiky Ferencz 100 frtot hagyván a Kralovánszky-féle alapítványhoz, mely a székelly kivándorlás meggátolására lesz fordítandó, e hagyomány nemrég a belügyérshöz beküldetett. — Újabb rendelet szerint minden közhonvéd a már kiszabott díjon kívül öt forintot kap a toborzásnál. E rendelet azon honvédekre vonatkozólag is áll, kik már eddig jelentkeztek. — Egy gráci kereskedő érkezett a napokban Szegedre, s csak ott vette észre, hogy három uti-társa, kik Czegléden kiszállottak, őt, mialatt aludt, kizsebelék, kilopván zsebéből 350 frtot. — Az omnibusz-részvény-társulat elhatározta, hogy ezentúl a budai hídfőnél is legyen omnibusz-állomás. Ez omnibuszok mindennap esti 8-tól 10 óráig közlekednek. — Néhány napja jelentékeny pénzösszegeket szállítottak Körmöczről és Károlyvárosról Budára. — Tóth József, jeles színművészünk, hazaérkezett; egyelőre azonban még nem állt egészsége annyira helyre, hogy egyhamar színpadra léphetne. — A nemzeti színház nézőterén egy kis változtatást fognak tenni; nevezetesen az udvari páholylyal szemközt fekvő első emeleti sarok-páholyt, melyet színházba járók emlékeztető a Sztányi-Ullman család bérel, József főherczeg számára fogják földiszíteni. — A Margit-szigeten minden kedden és szombaton zene-előadást tartanak. — A képzőművészeti társulat elhatározá, hogy jövőre az eddigi albumlapok helyett csak egyet, de értékesebbet fog adni, és pedig ez évre Székely Bertalan „Anyai őrszem“-ét, melynek eredetije a párisi világtárlaton is volt. E kép három jelenetet ábrázol. — Május 2-kán két kovácslegény Budán, a Vizi-városban összeverekedett. Az egyik, valószínűleg kulcs-csal, oly csapást intézett a másik fejére, hogy ez a napokban fejsebe következtében az irgalmasok kórházában meghalt. — Petrovics Potkin, oroszországi földbirtokos, vasárnapra virradón az „Angol királynő“ 3-dik emeletéből leugrott és szörnyet halt. — Vele czipoldet már nálunk is találunk

fel; egy új fajtára adott beszáradalmazási kérvényt Habits János, székes-fehérvári hangszerész. — B. Pongrácz Emil a pénzügyminiszteriumhoz tiszteletbeli titkárrá neveztetett ki. Szombathelyen pinceásás alkalmával egy termés-kövel kirakott négyszögletű kutmélyedésre akadtak, mely nagy mennyiségű állatesontot tartalmazott. Találtatott benne egy római „stylus“, továbbá egy arany darab is. Ez utóbbi az ottani lap szerint hihetőleg azon phallus-képek egyike, melyeket a rómaiak nyakaikon hordozni szoktak. — Böszörményi síremlékére eddig 1836 frt 27 kr, 2 arany, 5 Napoleondor, 10 huszas és egy porosz tallér gyűlt össze. — Hunfalvy Pál, derék nyelvészünk, Helsingforsba indult, résztveendő a finn akadémia nagy-gyűlésén. — Budai népszínház nincs többé sem az alaguton túl. Pünkösöd másodnapján a „Bem apó“-val zárták be az előadások sorát, s hogy vajon ősszel ismét megnyílhatik-e a színház? az, többek véleménye szerint, attól függ, hogy kap-e országos vagy községi segélyt. — Garibaldi fia Triesztben van; nem valami forradalmi ügyben, hanem egy részvénytársulat érdekében. — Pénteken mult husz éve Budavár bevételének, s ez évfordulót megünnepeztük. Reggeli 8 órakor mise tartatott az akkor elesett honvédekért; d. u. 4 órakor pedig a Horváth-kertből sokan indultak ki a ráczvárosi temetőben fekvő vitézek sírját megkoszorúzni. — Pálffy József gróf, pozsonymegyei főispáni helytartó, ezen állásától egészségi szempontból tett saját kérelmére fölmentetett. — Salvo, az olasz vívómester, a ki hétfőn délután tartotta vivó-akadémiáját, Pesten nem aratott sok babért. Rapiére-re megverte Chappon, kardra pedig Kiss Ferencz, helybeli ügyvéd, Keresztessy vívómester tanítványa. — A közlekedési miniszterium, hir szerint, külön palotát tervez Budán emelni a Duna partján, s a telek iránt már alkuban van a várossal. — Négyszáz berlini utas jött e héten Pestre, s a „Új világ“-ban adtak egymásnak találkát. — Pestváros egyik legközelebbi közgyűlésén szőnyegre fog kerülni egy indítvány, mely szerint a Terézváros lakossága már felette megszorodván, e városrész osztassék két külön részre, s az új, saját bírósággal és plebániával birandó városrész „Erzsébetváros“ nevet nyerjen. — Fűredi Mihály legszebb dalai-ból emlékszerű diszkiadást rendeznek.

++ (Halálozások.) Özv. Domahidy Károlyné szül. Újhelyi Zsófia, egy jótékonyága és műveltsége által köztiszteltben állt honleány, e hó 3-kán, élte 54-dik évében Tisza-Ujhelyben meghalt. Hült tetemeit számos rokon és tisztelő mély részvétellel kísérte ott e hó 5-kén örök nyugalom helyére. — Köbling Ferdinánd, osztálytanácsos a belügyminiszteriumban, e hó 15-kén szélhűdés következtében Budán meghalt. Erdélyi József, Hevesmegye főjegyzője, egykor irodalmunknak sikerrel dolgozó munkása, 43 éves korában, május 17-kén Egerben meghalt. Béke hamvaikra!

(HIBAIGAZÍTÁS.) Lapunk mult számában tévedésből irtuk, hogy Benedek Aladár sajtó alatt levő legújabb költeményeiből a diszpéldány előfizetési díja 1 frt 80 kr; mert mint utólag értesülünk, 2 frt egy ilyen példány előfizetési díja. Egyébiránt az előfizetési felhívás lapunk mai számához van mellékelve.

Nemzeti színház.

Május 20-kán.

Május 14-kén: „A fény árnyai“, Szigligeti eredeti szomorujátéka, 5 felv.
Május 15-kén 19-dik olasz opera-előadásul: „Alvajáró“, Bellini operája, 3 felv. — Május 16-kán a nyugdíj és a segélypénztár javára olasz opera- és

dráma-egyveleg. — Május 17-kén Tóth Antal föllépteül: „Brankovics György,” szomorujáték, 5 felv. — Május 18-kán 20-dik olasz opera-előadásul: „A kegyencznő,” Donizetti operája, 4 felv. — Május 19-kén: „IV. Henrik király,” Shakespeare drámája, 5 felv. — Május 20-kán 21-dik olasz opera-előadásul: „Ernani,” Verdi operája, 4 felv.

Budai szinkör.

Május 20-kán.

Május 14-, 15-, 16-, 17- és 18-kán bucsu-előadásul: „Bem apó,” nagy har-szi látványosság, 4 felv. — Május 19- és 20-kán: Méhay, III. Napoleon udvari bűvészeének föllépte.

Gazdasszonyoknak.

Marhahus pecsenye.

Egy két fontos felsárt jól meg kell sulykolni, a bőreitől megtisztítani és sűrűen megspékkelni. Egy lábas alját szalonnaszeletekkel ki kell rakni, egy vöröshagymát szeletekbe vágva, valamint egy gyöker petrezselymet, sárgarépat, egy borostyán-levelet, egy kis kakukfűvet és 10 fekete borsot hozzá adni, erre reá a husdarabot tenni, jól betakarni és így párolni hagyni, mindaddig, míg a hus megpuhul és a lé barna lesz rajta. Ekkor a fődöt le kell venni, egy meszely marhahuslével felönteni, egy fél meszely ecetet is bele adni, a hus spékelt részét fölfelé fordítva, gyakori öntözés mellett még vagy egy félóraig főni hagyni a lében, akkor a hust ki kell venni belőle, egy másik lábasba tenni, az előbbi lábasban levő gyökerekhez egy meszely jó tejfelt tenni, (ebben egy kanálnyi lisztet elkevervén,) felforralni hagyni, hirtelen levenni a tűzről és szitán áttörni, a sült hust szép szeletekbe vágni és a levét forróan reá önteni; e lébe kaprit is lehet tenni. E pecsenyéhez áttört burgonyából készült gombócokat, rizskását, vagy apró metélteket lehet adni.

F. Emma.

Pozsonyi csőnye-fánk.

A nyújtódeszkára egy font lisztet tevén, a közepébe kézzel egy kis gödröt formálván, abba 5 tojás sárgáját kell tenni, egy evőkanálnyi tört cukrot, melyet előbb egy citromon ledörzsöltünk és annyi édes tejszint, hogy az egészből egy félkemény tésztát lehessen csinálni. E tésztát tiszta ruhába kell csavarni és hideg helyen egy óráig pihenni hagyni. Ezután az egész tésztából tojásnyi nagyságu darabkákat kell vágni, azokat egyenkint gömbölyűre formálni, egyenkint késfoknyi vastagságúra kinyújtani, a közepére 3—4 bevágást tenni a csifravassal, ezeket egymásra fonogatni és aztán forró zsirból szép sárgára kisütöni, vanigliás cukorral behinteni és melegen betálalni.

H. Julesa.

Divattudósítás.

Valóban, nem tudom határozottan megmondani, ha tudományos észlelések, vagy divatkirálynők parancsa következtében hosszú és igen meleg nyarat jósolnak-e nekünk? Annyi bizonyos, hogy roppant sok hófehér ruha készül harczra szállani és a többi színes ruhák felett győzelmeiket aratni.

És valóban, nincsen is ruha, mely szebb és kellemesebb viselet volna a fehérnél, és ezek most annyira divatba fognak jönni, mint télen és tavaszkor a fekete öltözékek.

Legszebbek a fehér mousselinruhák gazdag csipkefodrozattal, miután azonban a csipke drágaságánál fogva nem szerethető meg minden hölgy által, úgy a divat igen fényes elégtételt szerzett ama hölgyeknek, a kik a csipke helyett az organtin ruhákat választják, ez alá színes tafota ruhát

vevén. Ez igen kellemes hatással van a szemre. Ez alsó ruhákra világos rózsaszín, világos kék, zöld, sárga vagy lila tafotát szoktak venni; egyúttal azonban megsugjuk t. olvasóinknak, hogy tafota helyett világos színű sima battistot is lehet használni, mint a mi a tafotát tökéletesen helyettesíti és a szemre ugyanazon hatást teszi.

A ki azonban nem szeretné az egészen fehér ruhákat, az fehér falu, színes csíku nyári szöveteket választhat, a melyek szintén igen szépek és ezek közül a sárga és lila csíkosak legdivatosabbak. Divattudósítói hűség kedvéért megemlítjük, hogy az idén az alsó ruha sima, a felső pedig csíkos szövetből készül leginkább, míg ez tavaly épen ellenkezőleg divatozott.

Egy szép fehér cashemir ruhát láttunk, alul három kis fodorral, a melyek aranysárga selyemmel a szoknyára voltak tűzve. A felső szoknya is fehér cashemirből készült, fodorral diszítve, a mely sárga atlaczczal be volt foglalva. A magas derék elől négyyszögben ki volt vágva, sárgán befoglalt kis fodorral körülvéve. Az ujjak szűkek és sárga atlaczczal vannak befoglalva.

A nyári ruhákhoz az idén sok fehér grenadinból, vagy crépe de chinból készült könnyű écharpokat fognak viselni. Könnyű, egyszerű fehér écharpe-okat 6, 7, 8, 10 frt és feljebb lehet kapni.

Számrejtvény.

Altman Emiliától.

- 41, 2, 30, 9, 36, 20, 55. Jó szerencse ez a szenvedésben, bajban;
11, 29, 34. Hegyet, völgyet képez sarka változatban;
49, 27, 8, 48, 23, 14. Ez a jelenben él, de a jövőre néz;
13, 40, 15, 5, 50, 18. Ilyen uton meszire el nem érsz;
27, 45, 52, 17, 33. Küzdelem, győzelem nála is két dolog;
46, 4, 44, 7, 16, 28. Hogyha ez bőven van a hegyek gazdagok;
42, 12, 47, 25, 32, 16. Magyar is, de más is, egy hazában élünk;
1, 22, 3, 50, 10. Ha vétkesek vagyunk, bíró bán' így velünk;
21, 38, 6, 43, 19. Bornak, szerelemnek viczkánczó fia;
31, 24, 53, 39. Komoly kép, szín, alak, mint a multnak nyoma;
26, 9, 3, 35, 51. Melinda emléke e helyre is vezet;
1—54. Fenyegetés, melyből egy izzó trónus lett.
Megfejtési határidő: június 13-dika.

—*—

A f. é. 17-dik számban közlött szótalány értelme: „Név.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Szabó Kálmánné, Rutkay Ilona, Peterdi Károly, Schwarcz Éva, Tell Mari, Weiszbrunn Francziska, Simli Katinka, Kuliffay Erzsébet, Illés Klára, Démy Berta, Farkas Emma, Gerevics Vilma, Kenessey Biró Magdolna, Rosenfeld Julia, Bauer Mariska, Malachovszky Béláné, Fodor Nina, Deli Mariska, Nagy Krisztina.

—*—

A 16-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Szántay Vilma, Deli Mariska, Nagy Krisztina, Nádosy Anna, Dahlströmné Hutter Zsuzsanna.

—*—

Tartalom.

A gyermekek természetszerű nevelése. — Egy esküvő, Kuliffay Edéttől. — Árny és fény, Irmeitől. (Vége.) — Unokatestvérem születése napján, Ilkától. — Egy anya bűnhődése. (Folyt.) — A láthatlan ország. (Vége.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai szinkör. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A boríték on: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: hálófőköttő szabásmintája (Magyarázatát jövő számunk hozza.) és előfizetési felhívás Benedek Aladár költeményeire.

Felölös szerkesztő, kiadó és lap tulajdonos: **Emilia.**

leánygyermekből hasznos munkásságú nők és honleányok; de a mint e négy tényező közt az összhangzat megzavartatik, legott hiányos, egyoldalú, félszeg és káros irányban történik a gyermekek nevelése, és ilyen irányra szeretné ama pásztorlevél a családokat csábítani: a felekezetiesség kedvéért fel akarja áldozni nemcsak a tudományos, hanem az általános erkölcsös kiképzést a gyermekek irányában, az ilyen iskolai rendszernek pedig a sziv- és elméleti korlátoltság, a szeretet nélküli szertartáskodás az eredménye; melyik anya engedné meg, hogy ilyenre neveljék gyermekét?

Azért jól vigyázzanak a magyar nők; a legdrágábbról, a mivel egy anya e földön bír: gyermekeikről van itt a szó; ne engedjék tehát magukat sem kenetes hizelgés maszlaga által elkábíttatni, sem az elvárások dörgelmei- és fenyegetéseitől megriasztani; mind a kettőből bőven van ama pásztorlevélben, de egyik csak olyan képmutatás, mint a másik, azért, midőn arról van szó, minő iskolák keletkezzenek, minden jó anya azt felelje: olyanokat, a melyekben gyermekeink minél több hasznos ismeretet és minél több emberszeretetet tanuljanak; a hittant tanítsák a lelki-atyák felekezetei szerint, és csak az ő ebbeli buzgóságuktól függ, hogy egyiránt jó katolikusok, jó protestánsok, jó zsidók kerüljenek ki iskoláinkból, mert a ki buzgón ragaszkodik saját hitéhez, az a más hitét is tiszteli, ilyen tiszteletre pedig szintén nevelni kell az emberiséget; eddig, fájdalom, nem tették, és az a pásztorlevél úgy szeretné, hogy jövőre se tegyék.

Es most hamar egy kicsit a Margit-szigetre, onnan pedig a nemzeti színházba. A Margit-szigetet pünkösdi vasárnapján nyitották meg először a közönségnek, és meggyőződhattunk, hogy még sok van ott, a mi majd csak egy-két év múlva teljesen el fog készülni; nem is csekély feladat, ilyen nagyságú területet világra-szóló parkká alakítani át; de máris olyan gyönyörű fürdő-helyiség ez, a mely ritkítja párját.

A nemzeti színházban pedig pünkösdi első napján jótékony czélú előadás volt, nagyon gyér közönség előtt; nyilván azért, mert az olasz társulat működött benne közre és ezeket már annyira szeretjük, hogy alig várjuk, mikor lesz utószor szerencsénk hozzájuk. Egy új fordított vigjátékot is adtak elő ez alkalommal, de erről is csak jövőre fogok szólhatni. Annak is az olaszok az oka.

Tóth Antal fiatal színészről azonban más okból fogok csak később szólni; mert ezt láttam ugyan, a „Brankovics György“-ben a czímszerepet adta, de a mit tőle láttam, mind úgy tetszett, mintha már egyszer szerencsém lett volna hozzá, és úgy emlékezem, hogy egy bizonyos Egressy Gábor mutatta be ilyen alakban e jellemet. Be kell tehát várnom, hogy az igazi Tóth Antallal ismerkedjünk meg a színpadon.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (Királynő ő Felsége) f. hó 24-kén végkép visszautazik Bécsbe, s a bécsi udvari dalszínház ünnepélyes megnyitására jelen lesz. Ugyanez alkalomra gr. Andrássy Gyula miniszterelnök és neje Bécsbe randulnak fel, s egyszersmind a Beust gróf által ez időben adandó bálba is meghivattak. — A királynő, müncheni hírek szerint, a nyárnak egy részét a starnbergi tón töltené. — A Felsőcsiz asszony elfogadta Kletzer Ferencz „Délibáb“ című gordonka-szerzeményének ajánlatát és a szerzőt egy értékes mellttüvel tisztelte meg. — A közelebbi udvari estély alkalmával fűt. Gö-

dőcs Benedek apát ur is szerencsés volt bemutatni magát fenséges királyné asszonyunknak, s alkalma jutott szavakban is forró köszönetét nyilváníthatni azon értékes gyémánt gyűrűért, melylyel ő Felsége az apát urat a „Sír-virágok“ című munka fejében megtisztelte.

++ (A pesti jótékony nőegyesület) a f. é. május 9-kétől július 3-áig terjedő 8 hétre szegényei között leendő kiosztásra összesen 1104 frt 40 krt o. é. utalványozott, melyből a szemhályoggyógyintézetre 241 frt 70 kr esik. — Ez alkalommal a választmányi nők 36 új vizsgálatról tettek jelentést. — Ugyanezen egyet pénztárába következő adományok folytak be: néhai b. Gerliczy Vincze urtól 1000 frt, néhai Gans Dávid urtól 100 frt, Simor János herczeg-prímás ő nagyméltóságától 45 frt.

++ („Szent Erzsébet“) cím alatt gr. Apponyi Györgyné szül. gr. Sztáray Julia asszony által megindítva, nő-egylet van alakulóban, mely oly korszerű intézetet szándékozik létrehozni, hol szegény, elhagyatott gyermekek, idült bajokban sínlődő betegek és szolgálat-nélküli cselédek újabb szolgálat-szerkezhetéseig biztos menhelyet leljenek. E czélra a jótékonyágáról már eddig is elhíresült derék pesti házaspár: Stoffer Márton és neje Anna igen alkalmas telket is ajánlkozott a Teréz-külvárosban.

++ („Szemere naplója“) első kötete jelent meg e napokban Ráth Mór kiadásában, melyre kedves kötelességünknek tartjuk hölgyeinket figyelmeztetni. Egy olyan lélekkel ismerkednek meg benne, mely a milyen világosan tudott gondolkodni, olyan mélyen tudott szeretni, s mely a mint a házához, olyan elválaszthatlanul ragaszkodottszerettjeihez. Örömben bánatban egyiránt neje és gyermeke lebegnek lelke előtt, egész fejezeteket töltenek meg a gondolatok, melyekkel a távolból ezekhez repül, és e gondolatok egytől-egyig a legfényesebb elméből és a legnemesebb szívből fakadnak. Csak mikor a magyar forradalomról szól, zavarodnak össze benne a fogalmak és engedik sejtetni a sötét örvényt, mely e gazdag élet bensejében tántorgott és melynek pár évvel később áldozatul is esett.

++ (A Corvina) az ügynökségek szervezését még e hét folytatában meg fogja kezdeni. A nagy számmal ajánlkozó és ajánlott tekintélyes czégek közül mindjárt kezdetben több száz főügynök fog kineveztetni, kik aztán főügynökségük vidékén az alügynökségeket minél nagyobb számmal fogják szervezni. Az alügynököket jobbára a lelkészek, jegyzők, néptanítók, postamesterek, biztosító-ügynökök közül fogják választani, tehát oly egyének lesznek, kik a néppel folytonos érintkezésben állanak. A beérkezett művek már kiadtak a bírálóknak s vannak közöttük olyanok, melyek úgy a nép, mint az irodalom részéről méltó tetszéssel fognak találkozni.

++ (Kletzer Ferencz) gordonka-művész hazánkfia, mult pénteken érdekes zenészetű estélyt rendezett az „Angol királynő“ éttermében. A kedélyes kört a művészet és irodalom képviselői alkották minden pártáryalathból s jelen volt a nemzeti színház intendánsa: Radnótfáy ur is, ki nagy érdeklőséggel hallgatta a messze földeket bejárt művész játékát. Kletzer bámulatos ügyességgel kezeli hangszerét s különösen pianói és pianissimói oly szépek, minőket e hangszeren ritkán hallani s tökéletesen igazolják a külföld dicséreteit, mely mindig érdekléssel kísérte a művész körutját.

++ (Prielle Cornélia) asszony már nem beteg, s nagy tetőzés közt folytatja kolozsvári vendégszereplését. Midőn a „Kisrétcs“-ben föllépett: már reggel elkapkodtak minden jegyet.

Megtelt még a zenekar helye is s a mellett igen sokan voltak kénytelenek lemondani az előadás élvezetéről. — Mult szombaton a vendég jutalomjátékául „A kaméliás hölgy“ adatott; a színház minden helye ez este is megtelt, s a közönség egy értékes emlékekkel tisztelte meg kedves művésznőnket és egész koszorúhalmazban tévők le hódolatukat számos tisztelői. Ritkán is van alkalma egy-egy vidéki városnak a vigjátéki művészet ama gyönyörében részesülni, melyet Prielle Cornélia asszony finom színezésü, természetes s kedélyteljes játéka nyújt, s bár ő Pesté, mégis a pestiek — ily rövid kirándulások alkalmával is — sajnosan nélkülözik őt. Bucsuföldre utal a „Fehér hajszál és „Két özvegy“ című vigjátékok kerülnek színre.

++ (A budai dalárda) f. évi június 1-én kezdetét vevő új három havi tanfolyamot léptet életbe nem-egyleti tagok és kezdők számára. A daltani előadások Liebscher Vilmos, második egyleti karmester ur által tartatnak; az egész tanfolyamra előlegesen az egyleti pénztárba lefizetendő tandíj pedig 1 frt 50 kr. Részt venni szándékozók Knabl Antal karmester urnál jelentkezhetnek (Buda, vizi-város, Mátyás-tér, 150. szám.)

++ (A nemzeti muzeum) ismét érdekes tárgyaknak jött birtokába. Kletzer Ferencz Japánból egy eredeti kezdetleges hangszert hozott magával, melyet a nemzeti muzeumnak ajánlódokozott. Frankenburg Adolf pedig néhány érdekes darabot birt Király ő Felsege és Miksa császár gyermekori leveleiből, és ezeket e napokban biztos kéz által Pulszky Ferencznek küldte szintén a muzeum számára. — Aradon egy pipaszár meguntván füstös állapotát, kapta magát és e tavasszal fakadni kezdett. Két tisztességes hajítás disziti oldalait. E természeti nagy ritkaságot eddigi tulajdonosa: Schwarz Zsigmond ur szintén a muzeumnak küldte be.

++ (Andrássy Gyula) gróf mult hétfőn Budán kilovagolt, a mint a temető előtt elhalad, onnan egy halottas kocsi bukkanván elő. Andrássy lova megbokrosodik, hirtelen fordul meg, s a lovas is elesik. A halottas kocsi neki robogott s kis hiba, hogy mind a lovas, mind a lovat el nem tipratta. A gróf lovászának sükerült a kocsit megállítani, mire Andrássy újra felült s hazament. A kapálózó lótol több zuzást is kapván, otthonn hidegbe burogtatták s a szerencsétlenség komolyabb következmények nélkül mult el a miniszterelnökről.

++ (A Margitsziget,) melynek eddigi elhagyatott állapota kevésbé vonta rá bármi részben a figyelmet, most, hogy oly nagyszerű jövőnek megy elébe, vita tárgya lön: melyik hatóságához tartozik? S mig Pest és Buda városai a levéltárakban kutattak, — Pestmegye a fennhatóságot e napokban tettleg maga számára foglalta le, megyei hajduk jelenvén meg a rend fenntartására.

++ (Ritka tartamu és belterjességi északi fényt) láttak sokan május 13-kán fél 11 órakor kelet felől észak-nyugatnak vonulva. Legbelterjesebb volt — ellátva egy óriás karéj-szerű fekete maggal, melynek határán legélénkebben villogott — midőn látvonala a sark-csillagon átesett. A fekete mag ékeket küldve ki, rétegekre osztotta a tünetet, mig az egészen el nem halványult.

++ (Egy régi ház) rombolnak le — hogy helyén újat, szebbet építsenek, — a réaliskola-utcában. E házhoz a magyar irodalomnak kedves emlékei kötvék. Kulcsár Istváné, a 30-as években a „Hazai és külföldi tudósítások“ szerkesztője volt, a réaliskola-utcában 2-dik sz. a., s az első ház, melyet a sajtó jövedelméből építettek. Ott szerkeszték a kath. színezetű „Nemzeti ujság“-ot is keletkeztétől végeig. Régibb időkben e

ház barátságos szobáiban gyűltek gyakran össze az akkori jobb írók. Most Förster, a „Nemzeti szálloda“ bérloje vette meg, s három emeletesre építteti.

++ (A selmeczi bányászok) egy küldöttsége érkezett e napokban Budára, a pénzügyminiszteriumhoz a végett, hogy a selmeczi bányásztestvérek pénztárának kezelőjévé az lehessen, a kiből legtöbb bizalmat vetnek, annál inkább, mert e pénztár a 200,000 frtot is meghaladja. Egyszersmind az iránt is folyamodtak, hogy e drága időben a napszám 32 krról emeltessék feljebb. E küldöttség tagjainak öltöze közfigyelmet gerjesztett. Fehér dolmányt viselnek, ezüsttel sujtásozott vörös magyar nadrágot és zöld bányász-süveget, mely kalpagalaku.

++ (Honvédségünk) fegyverzetének szállítása iránt, hír szerint, a miniszterium végleg a magyar-svájci gépgyárral szerződött, Werndl gyáros, ki több napig itt mulatott, szintén ajánlkozott, de a föltételek egyenlők lévén, előnyt adott a pesti gyárnak, nemcsak a hazai ipar támogatása, de azon szempontból is, hogy minden eshetőségre legyen az országban egy nagyobb szerű telep, hol fegyverek készülnek. A társaság most munkához lát s mielőbb felállítandja nagyszerű telepét.

++ (A kolozsvári indóház) körül, írja a „M. P.“, élénken foly a munka. E kevéssel ezelőtt csendes, nem igen látogatott helyen ma száz meg száz ember sűrög-forog, a munkások nem szünő zaja, a folytonos közlekedés mozgása, a kíváncsi látogatók kísétáló társaságai, az emelkedő épületek, részben már lerakott sinek örvendetesen megváltoztatták e vidék képét; a jövő év június havában az egész nagyváradi-kolozsvári vonal építése be lesz fejezve s 1870. július elsején adatik át a forgalomnak.

++ (Rózsá Sándor,) ki minden megjavulási ígérete dacára sem tudott lemondani kalandos szenvedélyéről, s kinek a mult év folytán elkövetett oroszlámosi posta-rablásban szintén része volt, tudvalevőleg börtönben ül. Nagyon kétségbe van esve, s a mult hét folytán meg akart szokni, de szándékát észrevették és a fogház falához láncolták.

++ (Nyomozó levél) olvasható mindenfelé az utcasarkokon, melyekben Friedenthal Károly kereskedő felhí mindenkit 1000 frt jutalom-díj ígérese mellett, hogy Koenitz Maxot, segédjét, kerítse kézre. Friedenthal nevezett segédjét e hó 19-kén a m. k. adóhivatalba küldte, hogy részére 33,291 frt 96 krra rugó összeget vegyen fel, mit az fel is vett, de mindez ideig nem tért vissza. Ismertető jelekül felhossa a falragasz, hogy Koenitz 20 éves, szakáltalan, középtermű, egészséges színű, s hogy németül szász kiejtéssel beszél.

++ (Rózsás napló.) Jákóhalmán közelebb Lenk Sándor ur vezeté oltárhoz Hegedűs Ida kisasszonyt. — Kolozsvártt Keresztes Árpád, megyei alügyész, Tompa Ida kisasszonyt, Ráth, selmeczi bányatanácsos pedig Herlicska Gabriella kisasszonyt.

++ (Vegyes hírek.) A pünkösdi ünnepek nagy személyforgalmat idéztek elő. Szombaton a bécs-pesti vasutvonalon 1270 utazó jött Bécsből Pestre és 1140 ment innen oda, az alsó vonalokon 875-en érkeztek ide és innen 1650 utazott el. A kéjvonatok Bécsbe 225 személyt szállítottak, Pestre pedig 474-et. — Dr. Novák Antal, zemplénmegyei tiszti főorvos honvéd-törzsorvossá nevezetett ki, őrnagyi ranggal. — A honvéd toborzás május 15-kén Temesvárott úgy ütött ki, hogy öt jelentkező közül egy sem volt alkalmas. — A budai császárfürdőben minden két hétben szándékoznak egy bált rendezni. — A komáromi nőegylet május 26-kán

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói Iroda:

Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.
Hirdetések díja:
Egy négyszer hasábozott sorért 8 kr.

22. SZ.

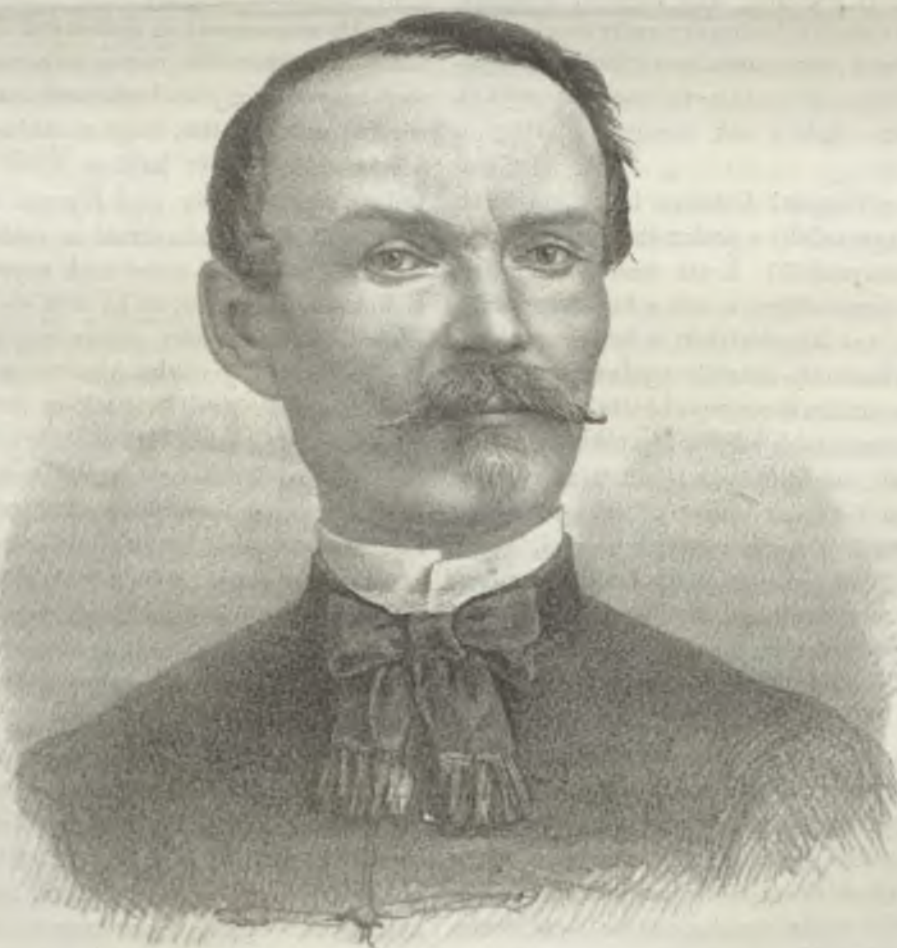
Május 30-án.
1869.

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges bismutrajzokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meg-
hozatala félévi járatási kötelezettséget foglal
magában a lap irányában.

Kevés embert ér az a szerencse, hogy szíve és feje egyképen elégülten tekintsenek e földi életre. A ki nagy eszméknek él, az rendesen az érzelmek világától kénytelen búcsút venni, és a ki az érzelmek világában keresi a boldogságot, az ritkán jut el a nagy eszmék magasságára. Azért nagy ritkaság a nagy költő és nagy államférfi, valamint a nagy pénzhajászat és emberszeretet, egy személyben. Látszólag két különböző éghajlat az, hideg éghajlat az egyik, meleg éghajlat a másik.

De csak látszólag ellentétesek e végletek; az emberi lélekben is vannak végletek, de nincse-

Dr. Bókay János.

nek ellentétek, ha a célszerű nevelés kellő összhangzatban fejti ki a tehetségeket. A lélek világában nincsenek sarkpontok, melyeket soha napsugár meg nem melegíthet. és azért itt a kösziklás talajon is nemes déli virágok és zamatos gyümölcsök teremhetnek és megérhetnek.

A lélek világában a legmagasabbban fekvő helyek azok, a hol a tudomány, a legmélyebben fekvők pedig azok, a hol az anyai szeretet tenyészik. Hideg spekuláció ott, forró önmegtartózkodás itt. Amott minden lépésnél előre, tágra lép a láthatár, itt megfordítva, mindennap

egy új darab lélek egy más életbe költözik át; ott folytonos meggazdagodás, itt folytonos adakozás, ott folytonos vágy a szerzésre, itt folytonos vágy az áldozásra.

És mert a világ akként osztotta fel a polgárosodás közös osztályát, hogy a férfinak jutott az első- és a nőnek az utóbbi rész, ép olyan nagy ritkaság, hogy a férfi úgy tudjon szeretni, mint a nő, a milyen ritkaság viszont az olyan nő, a kinek nagyra törő lelke volna. Az egyik nem tud olyan mélyen érezni, mint a másik, a másik meg nem tud olyan magasan gondolni, mint az egyik. Mondják, hogy ez nagyon atyafiságos osztály volt, így akarja ezt az osztó igazság és annál fogva az is az örökkévalóság megdönthetetlen rendjéhez tartoznék, hogy az apa még önöngyermekeit sem tudja úgy szeretni, mint az anya, a mit bő alkalom van tapasztalhatni.

Annál meglepőbb és talán egy kissé tanulságos is, az ellenkezőnek tapasztalása: olyan férfi, kinek feje a tudomány magas égig ér föl és szíve mégis olyan forrón tud érezni, mint az anyai szív.

Ilyen ritka férfi dr. Bókay János, kinek arczképe lapunk mai számát díszíti.

Dr. Bókay János jelenleg fővárosunk leghíresebb gyermek-orvosa, — ezzel minden meg van mondva.

Az orvosi tudomány általában olyan világrésze a léleknek, a melyen tehetség mellett nagy szeretet kell az előrehaladáshoz. Más tudományágaknál a tárgy holt anyag, melyet az ember tetszés szerint szétbonthat, ismét összerakhat, kizárólag az ő tulajdona, és ha semmivé teszi, sem neki, sem másnak nem okoz vele fájdalmat. Nem úgy az orvosi tudomány; itt az anyag egy emberélet, egy oly emberi élet, melyhez több más emberélet van növe, és melynek szenvedései mindannyinak fájdalmat okoz. Ezt az anyagot nem lehet tetszés szerint szétbontani és újra összerakni, mert ezt meg kell tartani, nemcsak a bajától, de szenvedéseitől is megszabadítani; azért az az orvos, a kinek nincsen melegen érző szíve, nem igen viheti sokra pártját; meg kell zsibbadnia, elfásulnia és sugallat nélkül, izsakmaszerűleg űzni mesterségét a sok szenvedés láttára, a nagy felelősség sulya alatt.

Hát még a gyermekorvosnak! Valóban bajos meghatározni, miből kell több, hogy valaki e szakmában kitűnjék: a tudományból-e, vagy a szeretetből? Érett ember betegsége csak félig zárt könyv az orvos előtt; a mit a tudomány világánál el nem tud olvasni, azt kiegészítheti a beteg szavával, a reka kifejezésével, fájdalmainak százféle nyilvánítása által. De a beteg gyermek! Olvasónőim bizonyynyal láttak már beteg gyermeket; van-e ennél szánandóbb, szívszakgatóbb jelenség a világon? Nem szól semmit, csak fekszik; minél nagyobb a baja, annál nyugodtabban fekszik; még nyögni sincs ereje; csak fekszik mozdulatlanul, és ezalatt egyre hervad, egyre elhervad a kedves, piczike élet, szemlátomást, hogy az ember csak majd a lelke szakad meg látásánál, a tehetetlenség tudatánál, hogy még csak egy pillanatnyi enyhülést sem képes érezni szíve bimbájának; nem tudja, miye fáj, hol fáj. És akkor odalép az orvos — Bókay ez az orvos — odalép a kisded beteghez, csak néz, csak észlel, lesi az alig észrevehető szakgatótt lélegzetvételt, számlálgatja a zsenge szív lázas üdölgését, és azalatt folyton úgy áll a kisded ágyacskája előtt, mint az őskori látnokok, a míg egész az elméig lobog a szívéből a szeretet lángja és ihlettség ragyogja körül nemes szándékát. „Ez a baja” mondja aztán a tisztán-látás nemes gyűlöletével, és a mint mondja, úgy is van, és — nekem is nagy halálosan beteg gyermekemet mentette meg e télen, onnan

tudom, mi az a nagy szeretet egy igazi gyermekorvos részéről.

De talán az én háladatos szívem ragadott el? Moglehet, nem tagadom, nagyon tudom érezni a háladatosságot azok iránt, a kik szeretetet mutatnak irántam; nézzük tehát e férfi működését, nem az egyéni érdekelttség korlátolt látköréből; szálljunk vissza, messzire, husz-huszonöt év előtti időkhöz.

Alig végzé tanulmányait, azonnal a gyermekgyógyászatot választá szakmájául, és 1846-ban már oly nagy mértékben vonta magára a pesti gyermekkórház akkori igazgatója, dr. Schöpfnek (Mérei) figyelmét, hogy maga mellé vette segédül. Nem sokára aztán bekövetkeztek az 1848- és 49-diki események, a haza egy nagy táborrá lőn, százezren siettek a szabadság zászlaja alá, maga Schöpf is a harczi riadó után indult, csak Bókay nem hagyta el helyét, mi lett volna ama száz meg száz beteg kisdedből, a kik tőle kérték egészségüket, életüket? És valjon nem hazafiasb tett-e, megtartani száz meg száz életet, mint egyet: a magát a haza oltárára vinni áldozatul? Ki pótolta volna ilyen férfit a hazának, ha őt egy ellenséges golyó a halálba sodorja? Vajha Petőfi is jobban kitudta volna számítani 1849-ben, hogy mi volt ő a magyar nemzetnek, akkor talán nem hullott volna kora sírba, dicsőségünk egyik egyetlen virága!

A forradalom lezajlott, a nemzet félszázados alkotásai romban heverték és nem volt, a ki a romok alul a megmenthetőt gondviselésébe fogadja; ki börtönben sinlődött, ki világgá szórótt, ezek között volt Schöpf is, a gyermekkórház igazgatója, a kórház maga alapjában megrendülve, a pártoló tagok legnagyobb része vagy halva, vagy hontalanok, és már-már azon tanakodtak, ha nem legjobb volna-e egészen bezárni, végkép feloszlanni ez intézetet, mikor nem volt mivel ápolni a naponként jelentkező szegény beteg kisdedeket!

De megmaradt az intézetnek dr. Bókay, és csak akkor tűnt ki véghetetlen nemes emberszeretete. Csupán csak neki, az ő ernyedetlen fáradozásának, az ő határtalan áldozatkészségének köszönhetni, hogy ez áldásteljes intézet megtartott a hazának. Miként hajdan Áron főpap a kösziklából, úgy tudott az emberiség ezen főpapja ama kösziklás korszakban életmentő sugárt fakasztani ez intézet számára; minden biztos alap nélkül bár, de azért csak egyre befogadta ő a beteg gyermekeket a kórházba, és ha nem volt mivel ápolni őket, a magából ápolta, és mert akkor még neki magának is csak szűken volt a földi javakból kimérve, a legszükségesebbeket vonta meg magától, övétől, csak a beteg kisdedek szükségét néllássanak. Még a kórházi segédorvost is ő fizette több éven át.

És az igazi ügyes szeretet nem veszett hiába; a nagy áldozatkészség másokban is felgyújtotta a részvét isteni szikráját, évről évre növekedett a gyermekkórház pártolóinak száma, elannyira, hogy rövid idő múlva az intézet nemcsak teljesen kiépült a forradalom folytán szenvedett csapásokból, de nagyobb virágzásnak is örvendett, mint valaha; így 1847-ben csak 11, 1861-ben pedig már 38 alapítványi ágy volt benne, 1846-ban összesen 1860, és 1861-ben már négy ezer négy száz hetven beteg gyermek gyógyított ez intézetben és ez mind leginkább dr. Bókay érdeme.

És az évekkel együtt egyre növekedett a tisztelet és elismerés dr. Bókay iránt. Már 1852-ben ő választott az ujonan szervezett kórház igazgatójává, 1861-ben a magyar egyetemnél a gyermekgyógyászat magán- és 1867-ben ugyanott e szak nyilvános tanárává, 1868-ban pedig az országos közegészségi tanács rendkívüli tagjává neveztetett ki, ugyanazon évben a

budapesti orvosi egylet elnökének, a magyar orvosi könyvkiadó-társulat pedig alelnökévé választotta; Pestmegye részéről az egészségi bizottmány tagjává, Pest város részéről városi képviselőül választatott, legfényesebb elismerést pedig azáltal nyertek érdemei, hogy a dicsőült Balassa tanár után királynő ö Felsége őt választá Mária Valéria főhercegnő orvosául.

És annyi elfoglaltság mellett folyvást talál időt irodalmi uton is szolgálni szakmájának, számos jeles cikk a tudományos világban is ismertté és becsültté tette nevét; egy ízben az „Orvosi heti lap” által kitűzött díjat is ő nyerte el, de ő a díjat föl nem vette, hanem új pályadíjra tüzte ki; és annyi fényes kitüntetés mellett ő még mindig az a szolgálatkész, jószágteljes lélek, a ki egyiránti buzgósággal siet a szegény napszámos, mint a dúsgazdag főúr beteg gyermekét gyógyítani.

Emília.

Hermin.

Benedek Aladártól.

Éfostok néktek egy leánykát,
Egy nagyon kedvest, nagyon szépet!
Hasonlít első szeretőmhöz,
Kit nevén is így nevezének.

Igen, igen, — tán nem csalódom, —
Herminnek hívták — oh, mi szép volt!
Oh, mennyi ábránd szól e névből!
Szegény ehhez a fényes égből!

De hogy is volt csak? miként történt,
Hogy én őt ekkép elfeledtem?
Tán férjhez ment? Nem. Én menék el,
Ugy, ugy — mert ép el kelle mennem.

S aztán — de nini, hová tértem!
Hisz' másról szól most e beszéd itt;
Herminnek hívják, igaz, ezt is,
De ki mellett az elenyészlik!

Ah! talán mégsem? ... no, már mindegy,
Most erről írok. Halljátok hát:
Oly gyönyörű, miként a hajnal,
Nem sejtve még a nap hatalmát.

Én félek hozzá közel menni,
Azt véelve, hogy tán elriasztom,
Pedig ha rám néz, rám mosolyog:
Szeliddé olvad lelkem, arczom!

Beszélek hozzá, s a mit ő szól,
Az mind oly édes, mind oly enyhe!
S legott, miként a tündér, eltűn,
S állok bűbájtól önfeledve!

Elábrándozom éjszakáim,
Teremtve e közt egy világot,
Mely kívül üres, belül gazdag!
Milyet még lelkem soh'sem látott.

Reggelre aztán újra látom.
Cseveg, szökell, mosolyg derűlten...
Nézem — s csak későn veszem észre,
Hogy én mily messze elmerültem. —

... Ugy-e, hogy szép lány a kis Hermin?
Én rég nem láttam nála szobbet.
Ilyen volt első szeretőm is,
Kit még nevén is így neveztek. —

Leonóra.

Beszély.

S á r v á r y E l e k t ő l.

I.

— Már ma is fölötte szórakozott vagy édes Jenő. Lásd ezt én nem szeretem, az nekem fáj, hogy te körömben pár nap óta oly levertnek, oly unatkozottnak látszol. Mondd, szolgáltattam-e én okot valaha, hogy arczodon bu fészkelje be magát? Vagy talán már megbántad, hogy szerelmedet esküvel erősítéd nekem s féreg rágódik kebleden, hogy a hirtelen kimondott szavakat férfias önérzeted s nemes lelked visszavonni nem engedi? De a valódi szerelem önzéstelen, és kit igazán szeretünk, habár szívértünket hozzuk áldozatul, meghehozzuk azt, ha tudjuk, hogy szeretteink léleknyugalmát adjuk azáltal vissza. Szólj, Jenő, mi bánt? Én megedzem lelkemet minden eshetőségre. Tárd föl előttem szíved bánatát. Hiszen oly gyakran monád, hogy előttem nincs titkod?

Gyönyörű szőke fürtű, fekete szemű 17—18 éves hölgy intézte e szavakat egy csinos, barna huszártisztthez, ki a hölgy mellett a pamlagon ülve, mély gondolatokba volt merülve s csak akkor ébredezett álmaiból, midőn a hölgy hozzá ama beszédet intézte.

Édes fájdalom vonult át az ifju arczán a leánykának hozzá intézett e szavaira, kinek kis kezét megragadva s mélyen szemébe tekintve, rövid habozás után szólt:

— Kedves Leonorám! kétkedhetel-e te szerelmemben? ki pár év óta annyiszor adtam annak félreismerhetlen jeleit? Nem csalódom, ha arczomról a bánat véste betűket olvasod le. Kettős bánat marcangolja szívemet egyszerre s a gyötrelmem annál kínosabb, mivel okát még most föl nem fedezhetem. Az engem annyira nyomasztó titok, nem csupán enyém és én fogadást tettem, hogy azt bizonyos ideig senkinek föl nem fedezendem. Megnyugtatósodra édes Leonorám, annyit mégis mondhatok, hogy Amor e titokban semmi szerepet nem játszik. Légy nyugodt édesem! Ma éjjel 12 órakor mindent tudni fogsz. Légy akkor a kert hátulsó ajtajánál komornáddal, ok vetlenül — s ezt el ne feledd: pontban 12 órakor!

Az utóbbi szavakat oly halkal, oly mélabusan s remegő ajkkal ejtő ki Jenő, hogy a leányka tagjait aggály s félelem járta át.

— Nem környez talán veszély? — kérde a hölgy, bárszonykezeivel görcsösen ragadva meg az ifjuét.

— A veszély csak edzi a férfi lelkét, — válaszolt Jenő, daczosan vetve hátra szép fejét. Nem ez az, mi engem gyötör. De ne kérdezz addig, mert némaságra vagyok kárhoztatva.

— Nem faggatlak többé édes Jenőm, várni fogok a rejtély kifejlődéseig. Ne neheztelj, ha aggály szállt meg, mert engem is oly rossz előérzet gyötör, a nélkül, hogy valódi okát tudnám adni. De — folytatá, mosolyt erőltetve picziny ajkaira — én megkísérlem, ha kedvesemnek homlokáról a komorság fellegét, ha csak kissé is, eloszlatni képes lennék. Eljátszom-e zongorámon azon gyönyörű éneket, melyet nemzedet nagy költője irt, s melyre te tanítál engem egykor? — És a feleletet be sem várván, gyorsan a zongorához ült.

Megzendültek a zongora hangjai s Leonóra tiszta, ezüstcsengésű hangján oly szívhez szólólag éneklé:

„Hazádnak rendületlenül
Légy hűve, oh, magyar!”

A fiatal huszártiszt, mintegy villanyütésre, hirtelen fölegyenesedett s közel a zongorához állást vevén, átszellemült arczczal hallgatta a Szózatot, mely őt mint hű honfit, kötele-

ségeire emlékezteté. Kiderült kissé a szép ifju arcza s habár némileg ismét komolylyá vált, a csüggetegség semmi jelét nem lelete arczán fölfedezni.

Midőn a hölgy elhallgatott, Jenő megragadta Leonóra szép kis kezeit s csókjaival özönlé el.

— Ez óra örökké emlékezetes marad előttem! — szólt végre Jenő. — Bájos éneked, bármerre ragadjon sorsom, örökké fülemben fog visszhangozni. De most távoznom kell s reám teendők várnak. Tehát éjfélkor a hátulsó kertajtónál. Addig is Isten veled, imádott Leonóra.

Ezzel az ifju a szép Leonórának karcsu derekát gyöngyden átkarolván, hosszú, édes csókot nyomott biborajkára.

Es e csók Leonórának még nagyobb aggályra adott okot.

Oly hevesen, oly mohón történt e csók, mintha az elválás édes, kínos csókja lett volna.

— Érzem, hogy minket a sors rövid időn elszakaszt egymástól, — susogá mintegy önmagához s könyek gyűltek finom nagy pilláira.

— Isten veled! Isten veled, kedves Leonóra! Ma éjjel mindent megtudsz s megérted különös magaviseletemnek okát!

— Isten veled! — sohajtá a hölgy a távozó ifju után.

Az izletesen épült mezei lak oszlopszatos előcsarnoka alatt tomboló paripát tartott kantárszáron egy lovász, melyre a szép hadnagy fölpattanván, gyorsan szágulda el azon kis városka felé, melynek tornya mintegy félórányi távolból ragyogott az alkonyodó nap biborától.

Leonóra még sokáig állt ablakában, midőn Jenő deli alakja rég eltűnt a távol homályában, epedő szemei elől.

Most ideje, hogy az egymást szerető lényeket közelebbről megismertessük olvasóinkkal:

A bájos leány, gróf Raminszky Leonóra, Raminszky László leánya volt. Anyját még kis korában elveszté s egy művelt lelkű özvegy nő, anyjának nővére vette át irányában az anyai szerepet. Leonóra a grófnak egyetlen leánya lévén, szeretetét ez egyben pontosítá össze s szellemi kiképeztetésére a fogékony lelkű gyermeknek kiváló gondot fordított.

Ama mezei birtok, melyen azon csinos lak emelkedett, ha a fővárosi zajjal betelt, legkedvesebb menhelye, valóságos Tusculanuma volt a grófnak, sőt gyakran majdnem itt tölté a télnek legnagyobb részét; a gazdálkodás után a vadászat lévén legfőbb szenvedélye, melynek kielégítésére vadakkal dus birtoka, kedvező alkalmat nyújtott.

Leonóra pár év előtt Lembergben egy zártkörű tánczestély alkalmával ismerkedett meg Szávay Jenő huszárhadnagygyal, kinek százada a fővároshoz közel eső egyik helységben volt téli szálláson.

Szávay Jenő, a finom műveltségű katona, kit bajtársai előzőeken, nyájas és vidám modoráért csaknem bálványoztak, egyik terjedelmes birtoku családnak ivadéka volt.

Sok szép lengyel hölgy szíve dobogott ez estélyen a csinos, deli ifju iránt, de Jenő szíve csak a bájos Leonóra felé hajlott, ki a leánykának és atyjának, nagynénjének a bál alkalmával bemutatvatván, rokonszenves arcza s gyöngéd, lovagias modora mindnyájának rokonszenvét megnyervén, az öreg gróf, ki egykor maga is egy dzsidás-ezredben szolgált s művelt harcziakkal társalogni élvezetesnek tartá, fölhívta Jenőt, hogy mezei lakában családját olykor keresse föl, ha szórakozás hiánya miatt a helységben unatkozni találta.

Mondanunk is fölösleges, hogy Szávay nem igen kéréte magát a látogatásra, hanem megragadá az első kedvező és illő alkalmat s tisztelgett a grófi háznál.

Nem sokára e családnak teljes rokonszenvével dicsekedhetett Jenő, s ha szolgálattól ment ideje volt, e körben tölté azt el; majd vadásztatva az öreg gróffal, majd sétalovaglást téve Leonórával s ha esős vagy szeles napok fedél alá szoríták őket, felolvasást tartá az ifju, vagy zongorához ülve, négy kézre játszott a kedves leánykával.

Nem határozzuk el, valjon sejté-e a gróf az ifjoknak hovatovább fejlődő szívviszonyát, de ha sejté is, nem látott benne semmi veszélyt, hogy oly fiatal szelleműs ifju jár házához, mint Jenő, vagy talán, mi nagyon valószínű, lelkének ohaja volt, hogy Szávay egykor veje legyen.

Nap nap s havak havak után multak és az ifjak érzék, hogy egymás társasága mindinkább nélkülözhetlenné kezdett válni.

Néhány hó mulva Szávay nyíltan bevallotta Leonórának, hogy őt forrón, lelkének tiszta szent vonzalmával szereti s legfőbb vágya, őt nőül venni, boldoggá tenni. Csakhamar ismeretségük után Szávay főhadnagygyá neveztetett ki s számos előkelő rokonának befolyásától remélé, hogy a századosi rangot is elnyerheti pár év leforgása alatt; kivált ha valahol háboru ütne ki, tudván, hogy ilyenkor a bátor vitézség a legfelsőbb fokig is kiegyengeti az utat. Ha százados lesz, így hártá el, megkéri a kedves Leonóra kezét.

Szávay, midőn vele beszélyünk elején találkozunk, már ugy tekintetett a lengyel főúr házában, mint testvér és barát, a gróf pedig, mint a valódi művelt, becsületes jellemű ifjak eszményképe s aligha csalódunk, ha kimondjuk, hogy jövődöbéli veje is.

Midőn e két egymásért dobogó szívvél találkozánk, Raminszky pár nap óta Lembergben időzött, mint Leonórának emlité, fontos családi birtokügy elintézésében s így Leonóra nagynénjével maradt honn, ki makacs migrainben szenvedén, az ágyat kellett őriznie. Szávay igen tisztelte a derék özvegyet, de engedjük meg önzéseért, jól esett lelkének, hogy e napon vele négy szem közt beszélhetett s „légyott“-at adhattott. Neki ez éjjel mulhatlanul találkoznia kellett Leonórával.

(Folyt. köv.)

Egy anya bűnhődése.

Beszély.

Irta Calmont Gusztáv, fordította M. D.

(Folytatás.)

Pillanatok, később órák multak el s a kapu sem az öreg Brisson előtt, de más előtt sem nyílt meg. Bizonyára csalatkozott; a háznál senki sem volt beteg. Brisson Pál nem vevé észre magát, hogy az érsek-utczában egy lélek sincs már, hogy senki léptei nem zavarják a fenséges éj síri nyugalma, a városban azon méla csend uralkodott, mely a nyár derült éjjeleinek oly átható gyönyört kölcsönöz.

Montpellierben már két órája nyugodott mindenki a vidék általános szokásaként, mert ép most zugta Pál fülébe a szent Péter torony órája a tizenkettőt. Ugyanez időtájt a marquisné szobáiban megszűnt a járás-keles s a szobák egyszerre elsötétedtek.

Pál ekkor lemondott a további őrt-állásról s háza felé igyekezett, kísérve ama sugárzó reményektől, melyek nem-sokára szétoszlatak az est minden aggodalmait.

A marquisnőnél ezalatt következők történtek.

Gabriella keserű szemrehányásokat tőn magának, hogy Pál vakmerő követelésének eleget tett, hogy illetőleg az erkélyen megjelent, bizonyára vallomásnak volt vehető; elhatározta magát, hogy áthatlan gátat vet saját szíve gyöngesége és ezen szenvedély megtámadása közé; elhatározá, hogy el fog utazni.

Bizalmas szolgálójának azonnal megparancsolta, hogy reggelre postakocsit rendeljen számára; a többi cselédség a marquisnő málháinak rendezésével volt elfoglalva és innen származott ama járás-kelés, mely Brisson Pál keblében annyi aggodalmat és álokoskodást szült.

Puygiron asszony legjobbnak vélte még közvetlen napfölkelte előtt hagyni el Montpelliert; Olaszhonba akart menni, melynek szelid éghajlatától remélte fia végleges felgyógyulását.

De a mily mérvben érdekében volt, hogy kedvese elől nyom nélkül eltűnjék, épen úgy látszott előtte szükségesnek, hogy annak életét a reménytelenség örvényéből kiragadja, melybe rögtöni elutazása fogja ejteni.

Csak egy módot látott Gabriella Pál életének megmentésére: mindent fölfedezni Pál atyjának. De a végső pillanatban női szeméremérzete visszaretent e különös és megalázó bizalmasságtól. Jobbnak tartotta levélben tudósítani az atyát mindenről, mely elutazása után egy órával leendő átadandó.

Mig szolgálai jártak-keltek körül, ő lázas kézzel írta a szomorú való történetét; miután az előkészületek megtétettek az utra, megparancsolá a cselédségnek, hogy másnap szürkületkor felköltse; azután lefeküdt ruhástól ágyára és elaludt. Álma azonban, mint nagyszerű lelki megrázkódtatások után történni szokott, ólom-nehez volt.

VII.

Gabriella szerencsétlenségére vendége nélkül készíté a számlát, amaz isteni ösztön nélkül tudniillik, mely a szerelem tulajdona.

Brisson Pálnak sem volt könnyebb álma a marquisnőénél. A szerencsétlen jövő mint valami homályos előérzet lebegett előtte, és nem is hagyta nyugodni. Három óra tájban fölébredt.

Megkísérlette szobájában fel-alá járni és higadtanban, nyugodtanban gondolni meg a dolgokat; de minél inkább ki akarta vetni elméjéből a szomorú előérzeteket, annál inkább meggyökerezett lelkében a látszólag hihetetlen eszme, hogy Gabriella távozik, mely mégis elkerülhetetlennek tűnt fel előtte.

Vége okoskodásában oda jutott a marquisnő tegnap, ugyanazon gondolatok és érzelmek, melyek azt erős elhatározásra birták, foglalták el elméjét és lelkét.

— Ah, ő nem szeret! kerül engem! elutazik! — kiáltott fel a legkínosabb fájdalom hangján. Lázas sietséggel öltözött fel és vissza akart térni az érsek-utcába; de mivel már kétségenkívülinek találta, hogy postakocsin fog távozni, egy körülött tett a postaház felé.

— Nem csalódtam! előérzetem nem hazudott! — kiáltott az ifjú, midőn a postaház udvarán felszerszámozott lovakat pillantott meg, melyeket a kocsis ép akkor akart az utazókocsi elé fogni.

Belépett.

A postamester egy szegletben állott; fején hálósipka, szájában pipa. Rövid, határozott hangon vagy egy-egy erőteljes kézmozdulattal parancsolgatott a jövő-menő legénységnek. A mint Pál belépett, fölismerte azt és sietett hozzá.

— Jó reggelt Brisson Pál ur, hogy van? Mily véletlennek köszönhetem, hogy ily kora reggel látom? Valószínűleg atyja küldi önt, kinnek sürgős dolga van a környékben? Le-

gyen nyugodt, rögtön befogatom legjobb lovaimat a zöld hintóba, és egy az udvaron álló csinos, kis, könnyűkocsira mutatott.

— Köszönöm szolgálatkészségét, de most nem vehetem igénybe; nem azért jöttem, — felelt Brisson Pál, kinnek elméjében egy merész eszme villant meg. — Bizony nem be-, hanem kifogatni jöttem én.

— Igazán? — és a postamester annyira megijedt, hogy pipáját leejtette a földre. — De csak nem azon lovakat akarja ön kifogatni, melyek ma reggeli négy órára egy párisi marquisnő által rendeltettek meg, ki az érsek-utcában lakik?

— Sőt, épen azokat; visszavezettetheti lovait az istállóba; a marquisnő nem utazik el, — felelt Pál határozott hangon. — Atyám, ki őt régen ismeri, szükségesnek találta kis fia egészsége helyreállítására éghajlatunkat, s azt határozta, hogy néhány hétig még itt maradjanak. Én vagyok megbízva önt tudósítani.

— Igen, igen; de e szerint lovaimmal ma semmit nem kereshetek. Két igen előnyös ajánlatot voltam kénytelen visszautasítani a marquisnőé miatt, — tevé hozzá Majorel ur, ki iszonyuan tudott hazudni.

— Ne féljen ön, nem szenved kárt, — viszonzá Pál. — Mennyit kíván?

— Ugy vélem, két louis'd'or!

— Itt van Majorel ur, — mondá a fiatal ember és két aranyat nyomott a postamester markába. — A viszontlátásig! Ezután elhagyta a postaházat és sietett az érsek-utcába.

— Mindenekelőtt időt kellett nyernem; de mikép fog fogadni?

Bátorságát maga is bámulta; ha előbb elmélkedett volna, meglehet, nem leendett többé bátorsága a marquisnő elé állni, — és így, hogy minden csüggedésnek elejét vegye, semmivel nem gondolva, oda ment a ház kapujához és kopogott. Kopogott, nem csengetett, mert ez időtájban még amaz idomtalan ajtózörgetyűk voltak divatban, legkivált a jámbor Montpellierben, hol alig lehetett csengetyűt hallani.

Brisson Pálnak, daczára bátorsága és elhatározottságának, a lépcső karfájába kellett kapaszkodni, hogy felérjen a marquisnő szállására az első emeleten, a nélkül, hogy le ne szédüljön.

Midőn a szobaleány bejelenté urnőjének Brisson Pált, ki vele, daczára a kora reggeli időnek, beszélni kívánt, Gabriella értette, hogy minden elveszett s hogy lehetetlen elutaznia; meglehet, valami belső szózat azt sugta neki, hogy ennek így kelle történni, s így van jól, a nélkül azonban, hogy magának számot adhatna mindarról, mi belsejében véghez ment.

Nem lehetett ajtaját előtte elzárni, mert félt, hogy oly veszélyes szélsőségeket idéz fel, melyekre igen könnyen vete-medik a megvetés által felkorbácsolt szenvedély; mindazáltal elhatározta, hogy hidegen fogja őt fogadni.

VIII.

Midőn Brisson Pál belépett, Gabriella a rendetlenség közepette, mely környezé, egy karosszékben ült. Arcza halvány volt. Alig látszott észre venni jelenlétét és meg sem mozdult.

— Ön szenved, asszonyom? — kérdé a fiatal ember, ugy szinelve, mintha észre sem venné az utazási előkészületeket.

— Nagyon, — felelt a marquisnő hideg hangon.

— Szabad tudnom, asszonyom, e hirtelen rosszullét okát?

— kérdé a legrésztvevőbb hangot negélyezve.

— Meg kell vallanom, uram, hogy ön igen vakmerő fenyegetésekkel támadott meg. Tegnap levele a legrövidebbre

összevonva, így hangzik: „Szeressen engem, vagy megölöm magamat és vérem az ön fejére száll.“

— Asszonyom, én távozom, — szól Pál, halálsápadtan, egész testében remegve e méltatlanságra.

Ezután megindult az ajtó felé.

— Pál! — kiáltá Gabriella, rögtön felugorva székéből

— Asszonyom?

— Pál, ön elhagy engem? — kérde a marquisnő, a leg-szeretetteljesebb hangon.

— Asszonyom, képtelennek érzem magamat még tovább is nézni e szörnyű játékot, mit velem űz. Oh, asszonyom, én igen jól tudtam, hogy ön soha nem fog engem szeretni! Isten önnel!

— Pál, — mondá a fiatal hölgy, a legszívélyesebb hangon, — megbántottam önt? Bocsásson meg! Fájdalom, már magam sem tudom, mit cselekszem.

Az utca kövezetén e perczen egy kocsi robogott, melyet a marquisnő a postakocsinak tartván, összerezzen és elhallgatott.

— Én bocsássak meg önnek?! — mondá Pál, egy könyccsепpet látván ragyogni a marquisnő szempilláin. — Ah, Gabriella! ön angyal! Mit követett ön el, hogy én adjak bocsánatot?! Nekem kell bocsánatért esedeznem, nekem, ki megzavartam csendes, nyugodt életét. Oh, ha tudnád, mennyire szeretlek, Gabriellám!

Az utolsó szavaknál annyira elragadta szenvedélye az ifjút, hogy átkarolta a marquisnőt és kezeit csókokkal halmozá el.

— Oh, mondd, hogy szeretsz, — tévé hozzá, — esküdjél meg rá, hisz' éltem függ ajkaidon, és nekem szükséges e szó, hogy éljek.

A fiatal hölgy szerelme győzött a kötelességérzeten ez alkalommal, odahajolt kedveséhez és halkal suttagá:

— Szeretlek, Pál, soha sem szerettem kívüléd senkit.

Ekkor hirtelen a csengetyűszárhoz nyult és meghuzta azt. Pál kitalálta, hogy miért csenget.

— Talán a kocsier? — kérde, s miután a marquisnő igenlő feleletet adott, elmondá a reggel történeteket.

— Ah, úgy látom, — mondá Gabriella mosolyogva, — hogy szerelme nem veszi el esztét. (Folyt. köv.)

Irodalmi szemle.

Ábrányi Emilről.

(„Adél asztalára,“ írta Toldy István. „Költemények,“ E. Kovács Gyulától. „Csokonay,“ életrajz, írta Szana Tamás.

Járjuk körül a szépirodalom piacát, hátha akadunk valami érdekes árucikkre, mely hasznos is, tartós is, azonfelül, hogy „szép.“ Egy könyvet adnak kezünkbe, mely külsőre nézve csakugyan szép. De mi, mint scrupulosus vevők, nem adunk erre sokat. Elkezdjük a belsőt minden oldalról tapogatni, kutatni, vizsgálni, míg nem jelentkezik a jó vagy a rossz eredmény. A kezünkbe adott könyvvel az első eset történt. Ezt a könyvet Toldy István írta, ki tudvalevőleg ma már a jobb historikusok közé tartozik. Önök ismerhetik Toldy Istvánt. Soha a kankánról phantastikusabban senki sem írt, soha Gallmeyerért úgy senki sem rajongott, mint a mi Pista barátunk, ki arany frázisokból font koszorút a híres couplett-énekesnő homlokára. A legkönnyebb, a legfrivolabb stylnak ő volt a nagy mestere, gross-cophtája. Novelláiban, tárczacikkeiben volt valami párisi légkör, valami gaminszerű, mely mulatságosan, genialisan csapongott ide s tova. Tolla kankánt járt a megboldogult „Hölgyfutár“ hasábjain, mint a grisettek a Mabillean.

Egy időben tetőtől talpig szépirodalmár volt és csak úgy ontotta magából a tárczacikket, novellát, elmefuttatást s a szépirodalom többféle műfaját, melyeket nálunk oly dühösen kultivált mindig a fiatalabb nemzedék. Három éve lehet, hogy Pista barátunk adieut mondott a szépirodalomnak, melynek egy jóra való tagja volt s a historikusok komoly táborába pártolt, melynek idővel egy kitűnő tagja lesz. Azóta meghalt a szépirodalomra nézve; három éven át egy életjelt sem adott magáról, mialatt az „1848“-nál viharos pályát futott le s egyházreformokon törte fejét. Nemrég azonban arra a gondolatra jött, hogy újra mint „szépirodalmár“ szerepeljen, (oh, boldogok a szépirodalmárok, mert övék a szív, és ez a legnagyobb hatalom!) e célból egy kötetet rendezett sajtó alá, mely összes eddig írt novelláit, tárczacikkeit egy csomóban mutassa föl. Ez az eszme ma már megtestesült és itt fekszik előttünk egy elegans kötetben. Czime: „Adél asztalára,“

Mi, a kik Toldy szépirodalmári működését folytonos figyelemmel kísértük, nem a kíváncsiság érdekességével lapoztuk át e könyvet.

Hiszen e vastag kötet minden darabja jó ismerősünk. Ezt a „Hölgyfutár“-ban láttuk. Ehez a „Családi Kör“-ben volt szerencsénk. Ezzel más lap hasábjain találkozunk. Csak az érdekel minket e könyvben, hogy egy csomóban láthatjuk őket egész kényelemmel áttekinthetjük a működés mennyiségét, minőségét. E könyvet átlapozva, formulázhatjuk ítéletünket a szépirodalmár Toldy felett.

Toldy sok tehetséggel, de még több frivolitással fogott a dologhoz. Novelláiban az ember nem egy leszűrődött gondolkodó főt lát, hanem egy pajkos, könnyelmű ifjonezot, ki minden dologból tréfát csinál és akkor tetszik magának leginkább, ha minél bizarabb, rendkívüli dolgokat halmoz össze. Felül a phantázia vessző-paripájára és kergeti, hajhászsa romantikus módon a cselekvényt, elsuhanva, oda sem nézve az emberi bensőnek, mely a mai józan, realis és egyedül igaz iránynál a legelső.

Nincs benne semmi realitás, mert az ő realitása nem realitás, hanem frivolitás, mely szüntelenül használva, nagyon egyoldaluvá tehet valakit. Az a kár, hogy előtte inkább a csillogó külső, mint a mély tanulmányt, mely megfigyelést igénylő benső a fődolog. Látszik, hogy elhagyta magát ragadtatni ama rosszabb francia novellairók által, kik olcsó hatásnál egyebet nem produkálnak. Nem a terjedelem határoz. A legapróbb novelletben is lehet gyönyörű jellemrajzokat fölmutatni. Ezt megmutatta Dickens, Thackeray az angoloknál, Turgenjew, Jogol, Senkovszky az oroszoknál, Karr Alfonz, Gozlin Leo a francziáknál. Mindenütt az igazság a legelső, úgy egy öt soros versben, mint egy öt lapos novellában.

Az ő novellái nélkülöznek minden értéket. Miért? Mert nem az életből merítvék, nem onnan lépnek elő alakjai, hol mi élünk. Ezek az alakok ügyesen, genialisan kifestett, fölciczomázott bábok. Messziről élő alakoknak látszanak. De közelebb megyünk és akkor vesszük észre, hogy dróton mozognak, akkor vesszük észre a kezét, mely ide s tova rándítja őket.

E könyvben legértékesebbek a fiatal szerző tárczacikkei, azaz levelei, országgyűlési rajzai stb. Ezekben sok esprit mutatkozik. Toldy, ha megmarad a tárczairás terén és következetesen műveli, nemsokára kivívta volna magának a „magyar Jules Janin“ nevet; Toldy par excellence tárczairó. Annyira tárczairó, hogy még históriai művei sem látszanak egyebek-

nek, mint komolyságba fűrésztött, fejezetekre nyújtott feuletonoknak. — Ezt minden utógondolat nélkül kell érteni.

Különben ajánljuk e könyvet olvasónőink figyelmébe. A szellemdus könyv ép oly kedves önök előtt, mint a szellemdus ember s reméljük, hogy e könyv nemcsak az „Adél“-ek, hanem a Vilmák, az Ilmák, a Rózák, a Laurák, az Emmák, a Coraliek, a Carolinák s az Amáliák asztalán is képviselve lesz. Pista barátunk érdekében kívánjuk, hogy úgy legyen.

Most pedig haladjunk tovább és nézzünk egyéb tárgyakat.

Figyelmünket egy szerény, kis, sárga könyv vonja magára, melynek egyszerű czimlapján ez olvasható: „Költemények,“ írta E. Kovács Gyula. (Kiadta Szépfaludy.)

Kovács Gyulát úgy ismeri közönségünk, mint tehetséges fiatal színészt; annál érdekesebb tehát, ha most mint költő lép fel a világ színpadára. Nem ritkaság nálunk, hogy színészek verseket irnak és poéták színészkednek. A nagy Petőfi Sándor is abban az illúzióban élt valaha, hogy jó színész válik belőle. Kovács Gyula ellenkezőleg azt hiszi, hogy valaha jó költőnek fogja magát kinőni. Az tény ma már, hogy Petőfi rútul csalódott. Hanem azt nem mernők állítani, hogy Kovács Gyula is csalódnai fog, miután pályája felett még nem lehet bezárni az actákat.

Nemrég közrebocsátott verskötetét érdeklél lapoztuk át. Azt vettük észre belőle, hogy Kovács Gyulában van igazi érzés, mely legelső kellék egy lyricusnál. Tehetségét nem lehet elvitatni, habár ez a tehetség nagyon kis szabásu. Ha hasonlatokkal akarnánk élni, akkor az ő költészetét kis hegyi folyamhoz hasonlitanók, daczára annak, hogy e hasonlatot már ezerszer meg ezerszer igénybe vették előttünk. Miből áll az ő költésze? Egy sohajból, egy nyögésből, egy könyvből, egy szitokból, melyet a végzet szemébe vág, sat. Ezek ma már nagyon elhasznált dolgok s hamar unalmassá, kisszerűvé válnak, ha valaki nem olyan genie, hogy letudja velük kötni a figyelmet s megdöbenteni a világot. Sirni, jajgatni mindenki tud s ép az a fő, hogy valaki hogy sir, hogy kesereg. Kovács Gyula tehetsége nem emelkedik túl a középszerűség színvonalán. Álláspontja nem oly magas, hogy föl kellene emelkedni hozzá. Az ember egy pár költeménye mellett hangulatot kap, mely azonban mindjárt eloszlik, mihelyt a könyvet betesszük. Összes költeményei nem gyakorolnak a szívre semmi tartós, compact benyomást, mely alól nem lehet valakinek emancipálni magát. Elolvassuk és elfelejtjük s legfőlebb egyes darabokra emlékezünk vissza. Így áll a dolog.

Konstatáltuk, hogy Kovács Gyula, mint költő, középszerű tehetséget árul el. Tény, hogy néha középszerű tehetséggel is lehet jó műveket alkotni, ha ez a középszerű tehetség belátja középszerűségét, és tanulni kezd. Azt, a mit a természet nem adott meg, némileg pótolni lehet szorgalmas, ernyodetlen studiummal. Kovács Gyulánál meg ép az a baj, hogy tanulmánya nincs. Ha Kovács Gyula tanul, ha meglehetősen tehetségét tanulmányával párosítja, többet és százszorta jobbat hozhatott volna létre, mint a mennyit produkált nem rég kiadott kötetében.

Különben, ismétljük, költészetében sok igaz érzés van, mely mindenesetre méltánylatot érdemel. Mai költő-társai közül nem emelkedik ugyan egy fejjel ki, hanem bátran megállhat velük egy sorban. Hiszszük, hogy ez első kötet könyve csak a „premier pas“-t képezi a Parnassz felé, melyre valaha fölvergődhetik.

Már bemutattunk önöknek egy kötet novellát, egy kötet költeményt; most egy érdekes széptani könyvet fogunk be-

mutatni, mely néhány héttel ezelőtt jelent meg. Ez a könyv: „Csokonay“ s írója Szana Tamás, egyik legszorgalmasabb fiatal írónk.

E könyv tulajdonkép a Csokonay-szobor leleplezése alkalmára készült, mely május elsején ment volna végbe. De a leleplezés elmaradt s a könyv megjelent. Sietünk megjegyezni, hogy azért e mű nem vesztett semmit becséből, mert nem alkalmi munka, mely bizonyos időhez van kötve s mely azonnal elveszti érdekét, mihelyt ez a bizonyos idő elmúlt. Egy olyan költő életrajzát megírni, mint Csokonay, mindig a hálás dolgok közé tartozik. Toldy Ferencz megírta ugyan már egyszer a híres Vitéz Mihály életrajzát, de művében sok valótlán adatot halmozott össze s felfogásában is egyoldalú volt. E valótlán adatokat Szana Tamás mind helyreigazítja, sőt több eddig ismeretlen, egészen új adattal is járul a genialis költő élettörténetéhez, melyek képesek világot vetni sok homályba vezett dologra. Különösen érdekes Szana Tamásnál Csokonay gyermekora s az az epocha, melyet Csokonay — elsőbb mint diák, utóbb mint tanár — a debreczeni collegiumban élt át.

Csokonay kétségkívül a múlt század legkiválóbb alakja. Hogy eltörpülnek e szegény, bolyongó poéta mellett a Besse-nyeik, az Orczyk, a Verseghyk, a Baróthi Szabók. Akkor, mikor a magyar költészet római mintákra volt kifeszítve, mikor a magyar költők ideált keresve, felforgatott szemekkel pattogtatták a hexametereket és minden igaz érzés feszes, rideg, pedans formákban oszlott szét, akkor lépett elő Csokonay, mint egy igazi phänomen, hogy kora sárral dobálja, hogy az utókor soha el ne felejtse. Még ugyan ő sem tudta magát emancipálni tökéletesen kora nevetséges, kisszerű pedanteriájától, mely akkor a levegőben volt, még ő is rabja sokszor a formának, de már nála igazi hangokat hall az ember, melyek a szív fenekéről törnek elő, hogy ismét a szívekbe törjenek. Szanának sikerült Csokonay alakját úgy kidomborítani, hogy azok is fogalmat szerezhettek róla, kik műveivel nem ismerősök, kik nem foglalkoztak alaposan vele. Csak egy hibája van e műnek, az: hogy szerző Csokonay életét, a mi a külső fejlődést illeti, pontról-pontra leírja előttünk, s a belső fejlődést — mely egy költő életében a leglényegesebb — csak felületesen érinti, mintegy vázolja, mintegy elsiklik fölötte. Azért, hogy kortanulmányt nem adott, hogy az akkori irodalom hátterét nem mutatta föl, nem lehet szerzőt megtámadni, mert előszavában egyenesen kimondta, hogy csak egyszerű életrajzot és nem korrajzi tanulmányt készített. De azt egy életrajztól jogosan lehet követelnünk, hogy nagyobb gondot fordítson arra, mikép vált fölvegyéniségéből valami, minő phrázison ment át, minő benső viszonyok működtek össze, minő küzdelmek előzték meg a kiforrást: egy szóval, tartsa szemmel a belső összefüggést, mely a legfontosabb és a legérdekesebb.

A mű legfőbb előnye abban áll, hogy előadása tiszta, világos, értelmes és mégis egyszerű. Ha tisztán Csokonay külélete leírását vesszük és eltekintünk minden egyébtől, úgy e műnél correctebb valami nem képzelhető. Szana mindenesetre gazdagította vele irodalmunkat. Ajánljuk hölgyeink figyelmébe. Néha több regény van egy nagy ember élettörténetében, mint egy tizenkét kötetes, hajmeresztő regényben, mely azonfelül, hogy hazugság, még unalmas is.

Végül megemlítjük, hogy mind a három könyv olcsó áron megkapható Aigner és Rauttmann könyvkereskedésében.

Egy hét története.

Május 26-kán.

A löcsei kalendárium természettudósai. — Ég- és földhajlati atyafiságok. — A mi még Ghyczy Kálmánnak sem jutott eszébe. — Csengetyű szava, mely az égbe hallik. — Tóth Kálmán. — Bujanovics. — Várady Gábor. — Ghyczy Kálmán. — Politikai kór-bonczaságok. — Borászati párhuzamok. — Szónoklati válság. — Szép kilátások. — Fájdalmas méltóság. — Reformok. — Házbér-kérdés. — Könitz Miksa. — Főpolgármesteri példaadás. — Örömhír.

Jó régen volt már, midőn a löcsei kalendárium természettudósai azon fölfedezéssel lepték meg a világot, hogy az égtüneti viszonyok szoros kapcsolatban állanak a földtüneti viszonyokkal, és bármiként vélekedjünk is különben a tisztos löcsei kalendárium és annak még tisztesebb természettudósai felül, de e héten nem csak kézzel foghatólag, de lábbal taposhatólag is meggyőződhattunk róla, hogy úgy van, a mintők azt száz év előtt megírák vala.

Hetek óta panaszkodánk a szárazság ellen, ember és állat, fű és fa egyaránt tikkadtan emelé föl szemeit az égre, esengve egy kis felhő után, mely Isten nevében becsületesen nyakon öntse; de hiába nézett, a felhők nem az égen, hanem a földön gomolyogtak össze, a porfelhők, t. i. melyek naponta tödőzéssterhesebb sűrűségben növekedének, elannyira, hogy már-már megnyugodtunk volna a fagyban, mely csak szőlleink egy harmadával és babunkkal és lencsénkkel érte be, szívesen mondván le a lencse- és bablevesekről, csak aratási reményeink le ne perzselődjenek; de hiába vala minden alkudozásunk, a menyői országgyűlés úgy látszik, csupa szélbeli tagokból állott, a kik hallani sem akartak megalkuvásokról, és ez a kívül meleg, belül hideg állapot rendületlenül tartotta magát, a míg csak az országgyűlésen a felirati vita kezdetét nem vette.

Akkor mintha csak a jelszóra várakozott volna, a mint az elnök csengetyűje megszólalt, az egész tiszteit ház arcát öröm verőfénye árasztotta el; tán az elnök csengetyűjétől is egy kevéssé, mert haj! beh sok hazafi szíve roskadozott már azon frázisok sulya alatt, melyeket hónapok óta kín és fáradtsággal ezen alkalomra összetakargatott; leginkább azonban mégis csak azért ragyogott föl, mert ama csengetyűszó hallatára egyszerre szürke felhők boríták be az eget és a mint a felirati vita folyamathat indult, ugyanilyen módon indultak folyamathat a felhők ársjai, hol megállva, majd meg újra reákezdve, a szerint, a mint az országgyűlésen kisebb, vagy nagyobb mennyiségben ömlöttek a frázisok, olyan rendszeres szabotossággal, hogy egyik barátom — állítása szerint, — el sem ment az országgyűlésre és mégis mindig tudta, mikor melyik szónok önti ki szíve édes vagy keserű ársjait, jobbra úgy, mint balra, és ezt csupán csak az eső-esés váltakozó minéműségeiből következtette az én barátom. Csudálom is, hogy olyan hatalmas elme, mint Ghyczy Kálmán e „lebenszeti tünet“-et észre nem vette; milyen könnyű lett volna neki semmivé tenni a Deák-párt azon állítását, hogy az országgyűlés meddő vitákkal vesztegeti el az időt. Hogy volnának meddők ezek a viták, mikor mióta megindultak, folyvást esik az eső?

Ezen egy hiányt levonva, Ghyczy Kálmán beszédje két-

ségtelenül nagyszerű munka. Azt, hogy ez a legkitünőbb beszéd, melyet eddig ez országgyűlésen hallottunk, nem mondhatom, azért, mert Tóth Kálmánét, Bujanovicsét és Várady Gáborét kivéve, eddig csupa olyan beszédek mozgósítottak, melyek közül a legnagyobb része a közepszerűség mértékét sem üti meg. Nemcsak egyetlen egy új eszmét, de még csak egy új ötletet sem bírtak kiállítani. Csak Tóth Kálmán mutatta meg, hogy született költő, Bujanovics, hogy született miniszteri tanácsos, és Várady Gábor, hogy született demokrata. Tóth Kálmán bársonnyal vonta be a buzogányt, melylyel a kormányt puffogtatta, Bujanovics olyan ügyesen izezte át a politikai szakadékokat, hogy első pillanatra valóságos arany hidakkal látszanak átvezve. Várady Gábor pedig úgy mondta ki ezt a szót: „demokrácia“, hogy maga gróf Andrássy Gyula, a ki pedig nemcsak miniszter, hanem valóságos szelleműs férfi is, egész tíz perczig nem tudott reá megfelelő kadenciát találni, jöllehet e tíz percz alatt a ház egy olyan beszéd által tartatott fogva, hogy megannyi hónapokká nyújtzkodtak. Igazán nagyszerű beszédet csak Ghyczy Kálmán mutatott fel. Olyan beszéd az, melyhez gyöngéd idegzetű kormánypárti embernek nem tanácsos közeledni, mert okvetetlenül bele szédül. Ha csak tükröt tartott volna a miniszterium szeme elé, hogy önönképüket látták volna benne! De ő sokkal komolyabb természetű, semhogy sokat gondoljon a tükrökre! Egyenesen neki ment tehát a miniszteri fanteuilleknak és szépen letette eléjük saját édes magzatukat, köz's ügyességüknek egyetlen örökösét, mézes-mázás szerelmüknek reájuk ütő gyümölcsét; odatette eléjük és aztán elkezdte vetköztetni, kifesteni baloldali színekkel és aztán kinyújtatta vele egyenkint kezét-lábát, testének-lelkének mindenizét-porcikáját és aztán kimutattanekik, hogy az az egész alkotmány olyan rozsz bőrben van, hogy egyáltalában nem érdekes vele dicsekedni, se hal, se béka, és aztán kimutatta, mennyire nem életre való egy csemete ez, és mennyire ohajtandó is a jövő tekintetéből, hogy ne is legyen hosszú életű, és mindezt olyan nyugodtan és mégis melegen, a szív mélyében megérlelődött tiszta meggyőződés meleg nyugodtságával adta elő, hogy szavai olyatén hatással voltak a hallgatóra, a minőt a finom ó-borok szoktak gyakorolni; úgy látszik, mintha semmi erejük nem volna, pedig csupa mámorító erő; cseppenkint izleljük és egyszerre csak azon vesszük észre magunkat, hogy meg vagyunk ittasodva.

Még az a jó oldala is van e remek beszédnek, hogy következtetni lehet belőle, miszerint az országgyűlési beszédek nem sokára mégis csak a tettek sora fogja felváltani. Ilyen hatalmas beszéd után csak igen nagy, vagy igen kicsi elmének lehet még bátorsága, kiállani azon síkra, a melyen a nagy világon kívül még a kedves, az egyetlen: a nemzet szemei csüngenek. Ilyen betét után csak azok folytathatják még a mulatogot, a kik már egy párszor magát a bankot is „sprengolták“, egy Deák, Eötvös, Somsich (de ennek az aranyszájára maga saját pártja verte az elnöki méltóság lakatját.) egy Jókai érezhet még kedvet a beszélésre, vagy az, kinek egyáltalában nincs már mit veszíteni szónoki dicsőség dolgában, olyan pedig kevés van, mert

nem hiszem, hogy az egész országgyűlésen két olyan képviselő volna, a ki legalább középszerű szónoknak ne tartaná magát.

Ekként aztán majd talán mi is csak eljutunk a reformok terére és elkezdjük takarítani a sok iszapot, melyet a mostoha századok hazánkba sodortak. Nemcsak az anyagi, hanem a szellemi és erkölcsi téren ezer a teendő, hogy a polgárosodás színvonalára fölemelkedhessünk.

Mert nem elég kitárni az embernek a gazdag kincsbányát; ha nem tesszük őt egyszersmind képessé arra, hogy a megszerzendő kincseket hasznos dolgokra fordítsuk, többet ártunk vele, mintsem használunk neki is, a társadalomnak; mert a műveletlen ember minél gazdagabb, annál veszedelmesebb, és a mi az emberről áll, az áll egész városokról és nemzetekről.

Itt van például a házbér kérdése nálunk. Száz meg száz családnak nincs hajléka és ezer meg ezer család, a kinek van is, csak a legnagyobb nélkülözések mellett bírja a lakbért előteremteni, oly magasra van csigázva.

Természetes állapot ez? Nem, mert a lakberek felszökentése legkisebb arányban sem áll a többi szükséglet áraival. Minden szükséglet ára tetemesen fölemelkedett az utósó két év folytában; emelkedtek 10—20 százalékkal, míg a lakbér 40—50 százalékkal magasabbra rugtatott fel; miért? Mert az illető tulajdonosok tudták, hogy lakás nélkül nem lehet az ember, hát tetszés szerint szabták meg az árát, és mert szellemi és erkölcsi tekintetben nem állnak a polgárosodás színvonalán semmi sem korlátozza őket az árak megszabásában.

Vagy itt van Könitz Miksa esete e héten. Olvasónőim bizonyosan tudják már e szép esetet. Könitz a szeszfinomító-társulatnak valami kicsi hivatalnoka volt és ezt a 20 éves kicsi hivatalnokot rendesen arra használták, hogy a társulat kün levő pénzeit fölvegye és beszolgáltassa, a mult héten is e czélból küldték a jövedéki adóhivatalba, ott fölvevett harminczhárom ezer három száz és nem tudom már hány forint és kilenczvenhat krajczárt, fölvette, de nem szolgáltatta be, hanem odább állt vele, egy hétig csavargott, hanem mert a távirvának frissebb lábai vannak nálánál és másutt a rendőrség is valamivel jobban érti a mesterségét, mint nálunk, Passauban elfogták, a tolvaj ötször próbálta magát agyonlőni a magával vitt revolverrel, de nem sikerült neki, így aztán visszahozták a tizenhárom ezer forinttal együtt, melyet a harminczhárom ezerből még nála találtak.

Itt természetesen törvény elé fogják állítani és képzelhetni, milyen büntetést szabnak ki olyan emberre, aki harmincz-ezer forintot hűtlenül eltulajdonított. Hanem a nélkül, hogy az elkövetett bűntény nagyságából legkevesebbet is levonnék, meg vagyok győződve, hogy ha esküdtszék elé kerül az ügy, és a boldogtalan ifju védőjéül olyan ember adatik, a ki nemcsak a törvény holt betűjét, hanem a fiatal lélek élő gépezetét, az óvatlan sziv kárva gyó démonjait és végre az ékesszólás ellenállhatlan hatalmát is alapos tanulmány tárgyává tette és ebbeli tanulmányait e boldogtalan fiatal ember érdekében érvényesíti, akkor az esküdtszék olyan ítéletet mondhatna ki, mely lehetségesse tenné, hogy a bűnösből valaha még hasznos ember válhatnék, míg így, megeshetik, hogy a törvény holt betűinek emberei könnyen erkölcsi halált mondanak ki fejére.

Az egész Könitz-históriából ismét az a tanulság, hogy: „ovakodjatok” — de hisz e nótát minden éjjel hallhatjuk, a bakter még álmunkban is fülünkbe kiáltja, hogy nem gyermek kezébe való a borotva és azért — hány szülő feledkezik meg róla!

Ezzel kapcsolatban természetesen el kellene most beszélnem azt a szép történetet, hogy e héten a főváros főkapitánya kénytelen volt magát a főpolgármestert maga elé idéztetni, mert a város azon rendeletét, hogy minden háztulajdonos tartozik a háza előtti tér tisztántartásáról gondoskodni, maga a főpolgármester is jónak látta tekintetbe nem venni; hanem az szomorú történet németné ki magát tollam alatt, mert akkor azt is el kellene beszélnem, hogy a legközelebbi városi közgyűlés alkalmával az egész tisztántartási rendelet vissza fog vétetni és fővárosunk újra a régi por és piszoknak átengedtetni, ilyen csunya és szomorú dologról pedig nem illik a hét történetét befejezni. Azért inkább csak azt írom meg, hogy jövő hétfőn lesz az utósó olasz operai előadás.

—i —r.

Budapesti hírvivő.

++ (Királynő ő Felsége) vasárnap este hagyta el Gödöllőt és külön vonaton utazott Bécsbe. Vele ment Mária főhercegnő és az egész udvar. Rudolf koronaherceg és Gizella főhercegnő szintén Bécsbe utaztak. Bécsben a király és a főhercegek fogadták a királynőt az indóházánál. A Felséges asszony elutazása előtt főudvarmestere által 300 frtot küldött a budai városkapitánysághoz, hogy a hozzá folyamodott 112 egyén között a legérdemesbeknek ossza ki. A pestvárosi kapitányhoz is küldött ugyanily czélból 300 frtot, 67 segélyezési kérvénnyel. Valamint a királynő megérkezése mindig öröm a lakoságnak, úgy távozása szomorúságot kelthetne, ha azt a majdani viszontláthatás reménye nem enyhítené. Ez érzelem nem üres hódolat, hanem a sziv szeretetéből ered, melyet ő Felsége a rokonszenv és jótékonyosság folytonos tényeivel nyert meg. Most is, miután búcsút vettünk tőle, nem szóvirágokat, hanem sok nemesszivü tényeinek egyikét jegyzük még ide. Ezelőtt két évvel a királynő értesült arról, hogy egy jó családbeli, tizenkét éves leányka, ki szépen fejlődő képességekkel bír, anyai részről árvaságra jutott, és hogy a több kiskorú fiu neveltetésével súlyosan terhelt atya nem igen adhatna e leánykának oly nevelést, minőt eszessége és szeretetreméltósága folytán érdemelne. Ő Felsége rögtön intézkedett, hogy e leánykát egy jó hírű hazai zárdanőveldeben képezzék, s e végre magán-pénztárából évenként jelentékeny összeget rendelt. E jótékonyosság folytán nem sokára ismét egy művelt, fiatal, magyar hölgy fog kilépni az életbe, ellátva a szükséges női tudományokkal, nyelvismeretekkel és különösen jeles zenészi képzettséggel. E tényhez nem kell többet tennünk. Egy szegény árva leány műveltséget és ez által jövőt kapott, s ez a legnemesebb ajándok. Boldogság kísérje minden útján a nagylelkű ajándékozót!

++ (József főherceg) családjával és főudvarmesterével együtt Alesuthra költözött, hol a nyarat rendesen tölteni szokta, hetenkint csupán kétszer jön néhány órára a fővárosba, s ilyen alkalmakkor a királyi palotába száll, melynek egyik osztályát addig, míg budai palotája elkészül, mi legkorábban őszre várható, mint vendég használja. Király ő Felsége az udvari cselédség egy részét rendelkezése alá bocsátotta.

++ (Az új bécsi dalszínház) megnyitása mult hétfőn este nagy fénynyel ment végbe. Jelen volt a császár, a főhercegek és főhercegnők, de királynő ő Felsége hiányzott. Az előadást egy allegória nyitá meg, melyben Wolter k. a. a birodalmi szék város génuszát ábrázolta, bibor-köpenyben, aranyos páncél-

lal. A karinthei kaput lehetett látni az ódon bástyákkal, melyek az idő szellemétől lehulltak. Képletekben lehetett látni az átalakulást, az operaház építőit: Sikkardsburgot és Van der Nüll-t, majd a pompás épületet, melyet fölavatnak a műsák szolgálatára. Mindez zene mellett, zászlókat vivő nemzetiségek közt, énekelve a néphymnuszt, mire a közönség föállt s a császári páholy felé fordulva, éljenzett. Ez volt az előadás kezdete.

++ (A közoktatási miniszter) intézkedése folytán hazai felsőbb tanintézetekünk száma nem sokára egygyel szaporodni fog, a mennyiben t. i. az aradi lyceum építése rövid idő múlva tetteleg megkezdetik. Ez intézet tökéje, a nagyszerű Bibits-féle alapítvány eddig ösztöndíjak kiosztására kezeltetett, a megye azonban csakhamar belátván, hogy a bizonyos föltételekhez kötött élvezetre oly nagy számú jeles ifjakat alig találhat, azon eszmét pendíté meg, hogy az alapítvány egy minden felekezeti jellemet nélkülöző tanintézet alakítására fordíttassék, mi általános helyeslésre talált; a közoktatási miniszter a javaslatot elfogadá, és ő Felsége szentesíté; Aradvárosa teljes áldozatkészséggel járult az ügyhez s a hely is kijelöltetett az épület számára. Közelebb a miniszteriumtól leérkeztek a lyceum épületének Lippert és Diescher által készített tervei s a megye egyhangulag Diescherét fogadta el, mely hosszas emeletes épület lenne kettős udvarral, s hátul téli és nyári testgyakorló iskolával. A költség 260,000 frtra van számítva, az építés még talán ez évben megkezdetik és 1871 őszén vagy 1872 folytán a lyceum valószínűleg meg fog nyitvatni.

++ (A Corvina-könyvtár) nyomozása mindig több-több példányt hoz napfényre e hajdani nagy magyar kincsből. Közelebb Rómer Flóris a müncheni könyvtárban fedezett föl négy codexet, melyek közül kettő elsőrangú, azaz Mátyás király czimerével van ellátva; a másik kettő is hiteles. Belbecsük egyébiránt csekély, miután régi római írók kisebb értékű műveit tartalmazzák.

++ (Közműves szintársulata) e hó 29-kén a „Londoni kol-dusok“-at, 30-kán Szigeti „Violá“-ját s 31-kén a Közműves által készített „Zsidó-honvéd“-et adja elő a budai népszínházban. A társulat jobb tagjai: Albisi (kedélyes apa), Szeles (drámai hős), Tóth Jenő (szerelmes és énekes); a nők közül: Albisiné, Albisi Anna (szende színésznő), Gózon Ida (társalgási körben), Közművesné (hősnő szakmában) s Kovács Róza (énekesnő.)

++ (Szerdahelyi Kálmánt,) nemzeti színházunk kedvelt művészt, értékes ajándékkal lepték meg a gróf Csekoniczné termeiben tartott műkedvelői előadások betanításáért és rendezéseért. Ez emlék hat khinai porcellán kávécsészéből — el látva nevének kezdőbetűivel, — két ezüst kannából, melyeknek tetején egy-egy ezüst majom kávézik, egy ezüst czukorszelenchezéből és egy gyönyörű ezüst tálczából áll, melynek oldalán körül gr. Károlyi Gyula gr. Festetics Andor, ifj. gr. Károlyi István, gr. Teleky Ede, gr. Batthyányi Elemér, továbbá Csekonic Margit grófnő, gr. Károlyi Pálma és gr. Karacsay Clemence nevei vannak bevésve, közepén e pár sorral: „Baráti emlékül Szerdahelyi Kálmánnak, Pest, 1869. márczius 13-kán.“ „A tanítás alatt elmulasztott reggelikért kárpótlásul“ jegyzi meg a csészek mellé irt levél egyik sora.

++ (A kladrubi ménés paripái) közelebb a pesti gyepen 11,000 frtot nyertek. Ő Felsége e nyeresége azonban az összes sport javára történt, mert e díjakat most új jutalomra fogja kitűzni. Így a pesti őszi futtatáson három díj lesz belőle: 3000 frtos minden ló számára, 2500 frtos Steeple-chase és 1500 frtos

Maiden-Stakes. Továbbá a pozsonyi tavaszi versenyre két új díj, 2000-2000 frttal.

++ (A városkapitányság) e héten 160 házi urat idéztetett meg, kik sem söpretnek, se nem locsoltatnak házuk előtt. A mulasztás bírságát (esetenként 10 frtot) kell fizetniük, vagy fogságot szenvedniük. Egy háziur már elébb azzal akart ráijeszteni a belvárosi alkapitányra, hogy ő — választó. De hisz akkor jól is gyakorolja polgári jogát, ha egy tisztviselőt azért fenyeget, mert az erélyesen teljesíti kötelességét.

++ (Rózsás napló.) Hollós László fiatal író, a „M. U.“ belmunkatársa, mult vasárnap jegyezte el Kendelényi Fanni kisasszonyt, a nemzeti színház tehetséges énekesnőjét. — Greguss Gyula, jeles írónk, mult hétfőn kora hajnalban tartá esküvőjét özv. Aranyhalmi Malvinával. Az új házaspár esküvő után azonnal fürdőre utazott. — A jótékony-ságairól ismert budai Goldberger Erzsébet, ó-budai gyárnoknő, ötven unokája közül az első leány, egy szép és művelt hölgy, vasárnap kelt össze Kuffler Dávid urral.

++ (Vegyes hírek.) A Margitszigeten mult hétfőn este 6 óra felé nagy sokaság és több szakértő jelenlétében a Norton-féle csövekkel tettek kísérletet. A csövek alig egy óra alatt működésbe jöttek s igen jó kutvizet szolgáltatottak. — Budán, a vízi-városban, hol mind ezideig nem sikerült jó kutvizet találni, közelebből szintén kísérletet tesznek e csövekkel. — A szegedi nőegylet által rendezett bazár, többet jövedelmezett kétezer frtnál. — A budai távirdai hivatalban e hó 9-kén délután 2 óra 10 perczkor feladott sürgöny, másnap 9 óra 30 perczkor érkezett csak Nagy-Kőrösre! — Schumann Klára Baden-Badenben mulat, Patti Sarolta pedig Konstantinápolyban rendez hangversenyeket. — A kisgróf Károlyi László, gróf Károlyi István unokája és a kisgróf Zichy Antal, anyjuk példáját követvén, családi körben kis sorsjátékot rendeztek a hátszegi leányiskola javára s annak eredményeül 78 frt 60 krt juttattak az igazgatóság kezéhez. — Nemzeti színházunk operai személyzetének egy része társaságba állva, július hóban 12 operai előadást rendeznek Pécsen, hol az operai idényre a bérlet már meg is nyitvatott. — A miniszterelnököt két kocsi-lova pár nap előtt elragadt; a kocsist levették, egy más idegent megsértettek, valamint önmagukat is. — Imhof Henrik ismert szobrász, e hó elején Rómában elhunyt. — Boldogult Emich Gusztáv nyomdatulajdonos, ki az írói segélyegylet és Kisfaludy-társaság számára is tett hagyományokat, végrendeletében a rokkant nyomdász-segégeket segélyző egyleti pénztárnak 500 frtot hagyott, mely összeget örököse a rokkant-egylet elnökének: Kocsi Sándor nyomdatulajdonosnak már ki is fizette. — Három emeletes postaházat fognak építeni a belvárosban, 750 négyszög ölnyi téren. — Bécsben kocsi-verseny volt május 21-kén. Az ügetőversenynél ez alkalomnál gr. Szapáry Béla lett nyertes. — Tolvajfogó készüléket talált fel Walkovics Ignác asztalosmester és azt e napokban Budán (Tabán 565. sz.) bemutatja. Közhasznú készülék, kivált ha azokat is megfogja, a kik egyszer-máskor a jóhiszemű sziveket is meglopják. — Rossini zenészi hagyatékát, mely 161 műből áll, 150 ezer forintért Monchosse párisi kiadó vásárolta meg. Van közte 103 mű zongorára, egy magánhagedűre, 47 énekre. — A Ferencvárosban Kreitmár József (73 éves) e napokban tartja aranymenyegzőjét 72 éves nejével; 25 gyermekük volt, de 21-et ők éltek túl közülök. — A napolyi királynéről írják Rómából az „Italie“-nak, hogy kilencz évi házasság után áldott állapotban van, a mi felett a Farnese-

palotában, természetesen, nagy az öröm. — Heckenast Gusztávnál megjelent könyvek: „Tarka világ és képes regélő.“ Folyóirat számos képpel. Szerkeszté Áldor Imre. 1—8 füzet. Ára egész évre 6 frt. 2) „Komáromi napok 1849-ben.“ Irta Hamary Dániel. Ára 1 frt. — A Kisfaludy-társaság május 26-diki ülésében Gyulai Pál „Őszi délután“ című szép lyrai költeményét olvasta fel. Greguss Ágost pedig „Torzkép-ről“ értekezett. — Hazai nyomdászataunk egyik veteránja, az irodalom és szaktársai körében egyaránt közszeretett Kocsi Sándor, e napokban jegyeztette a pesti váltótörvény-széknél saját nevére az eddigi „Erkövy, Galgóczy és Kocsi“ című nyomdát, melynek jó neve, új kizárólagos tulajdonosa szakértő vezetése alatt csak gyarapodhatik, diszére fővárosi iparunknak. — A királyi testőrség néhány nap múlva már teljesen birtokába jön bécsi palotájának, miután az eddig benne volt alsó-ausztriai hadparancsnokság számára a szükséges új helyiségek elkészültek. — Eugénia császárné, hírszerint, az idén meglátogatná Karlsbadot. Rouhert is oda várják. — A kereskedelmi és földmívelési minisztérium a magyarországi mocsárokat, részint egészségi, részint terméke-nyitési szempontból ki akarja száritni. Már dolgoznak is a ter-ven, mely szerint azt létesíteni igyekeznek. — Lipovniczky István, nagyvárad püspök, e hó 30-kán érkezik székvárosába s ünnepélyes beiktatása juniushó 9-kén leend. — Szöllősi István, jászberényi ügyvéd biztosítá Palotásy János zene-szerző műveinek kiadási költségét s ez által lehetővé tette, hogy Palotásy eddig kiadatlan művei napvilágot lássanak. — Gróf Zichy József, a kereskedelmi minisztérium osztály-tanácsosa, ez állásától saját kérelmére fölmentetett. — Pénteken este 9 óra felé egy csinos leány a lánczhydról a Dunába ugrott és rögtön eltűnt a hullámok között. — Anyagi elő-haladásunk egyik jele az, hogy Julius elsején egy francia kereskedelmi lap: „Journal du Commerce“ fog megjelenni Pesten, hetenkint háromszor. Képviselni fogja az ország anyagi érde-keit s három nyelven: magyarul, németül és francziául jele-nik meg. Tulajdonosa Szász Sándor, szerkesztője Strasser B. A szerkesztőség Árpád-utca 1. sz. a. van. — A kir. tábla helybenhagyá a hg Karagyorgyevics ellen hozott ítéletet, de megengedé, a mint beszélik, hogy kezeség mellett szabad lá-bon védhesse magát. — „Bem apó“ készletei a napokban külön hajón Bécsnek indultak. A szerződés a bécsi színházzal három hónapra van kötve; az első előadás június 8-kán lesz. — A „Neuer freier Lloyd“ alapításaért a baloldali kör üdvözlé Jókait, s az ellenzék legkitünőbb kapacitásai megígér-ték, hogy saját nevük alatt fognak bele írni eredeti politikaczik-keket, miután itt az ellenzék politikájának európai érvényre eme-léséről van szó. — A földrengés a symi szigetet, mely a Sporádok közé tartozik, egészen elpusztította. Több ezer em-ber áldozatul esett. — Az egyiptomi alkirály június 5-kén Pestet is meglátogatja és a budai várpalotába fog szállani. — A királyi udvar jövő hóban, az egyiptomi alkirály látoga-tása után, megy Ischlbe. Az alkirály tiszteletére többféle ünne-pélyességek, úgy mint diszszemle, udvari diszebed, csónakázás Laxenburgban, sat. rendeztetnek. — Zichy Mihály, jeles képirót (Zichy Antal testvérét) az oroszok fővárosában foly-vást ünneplik. A csár közelebb a szent Szaniszló-rend másod-osztályu jelvényeit adományozá neki. Tisztelői külön kiállítást rendeznek festvényeiből és rajzaiból, s a jövedelmet jótékony cé-lokra fordítják. — A faárusok, kiknek hatósági rendelet foly-tán raktárukat a felső Dunaparttól rég tova kellett volna szállí-tani, mivel azok a közlekedésnek akadályára vannak, most a

minisztériumhoz folyamodtak, hogy ettől engedélyt nyerhesse-nek tovább is ama helyen árulásra. — Az „Unio“ című betegápoló és temetkezési egyeslet Jókai Mórt választá meg tisz-teletbeli elnökének. — A második Margit-szigeti gő-zős június 15-kén fog a forgalomnak átadatni. — A „Pol-gári kör“ Grosz Károly ur ideiglenes elnöksége alatt meg-alakult. — A városligeti artézi kut furásával már 30 ölnyi mélységig haladtak. — Mig mi jó pestiek türelemmel hallgattuk Salvi olasz primadonnáját, egy másik olasz társaság győri születésű Baróthy Sarolta nevű énekesnő-jével ragadja el a külföldet. Nevezett énekesnő most Rio-Ja-neiroba szerződött, 12,000 frttal, Győrött lakó agg szüléinek nagy büszkeségére. — A nemzeti színház nyugdíjinté-zeti választmánya Füredi Mihály halála folytán részvét-iratot intézett a gyászoló családhoz. Azt is hallottuk, hogy az elhunynak legszebb dalaiból egy emlékszerű diszkiadást ter-veznek. — Julius 1-jétől fogva gőzmozdony fog röpitni ben-nünket a Zugligetbe, s ez sokaknak tetszeni fog; de nem tet-szik az, hogy a „Laszlovszky“ mellett nincs váró-csarnok, s így a várakozóknak sok kellemetlenséget kell kiállniok, akár a nap süt, akár az eső esik. — A pesti takarékpénz-tár 200 frtot, a „Haza“ biztosító-bank pedig 50 frtot adomá-nyozott a városi leány-árvaháznak. — Gyömrői Vilmos 2000 frtot tett le a miniszterelnök kezeihez, hogy ez összeget humanisztikus célokra fordítsa, mi iránt a kellő lépések meg is tétettek, egyuttal köszönet mondatván a nemes adományért. — Izabella, spanyol királynő, párisi hírek szerint, a spa-nyol kormányzati kérdés megoldása után állandó lakhelyül Prágát fogja választani. — Pesten! Az Irsáról érkező Deutsch Róza és Mandl Mária kedden este a külső üllői-uton három egyén által megtámadtatott, kik a két nőt mindaddig bántal-mazták, míg 55 frtnyi pénzösszegüket átadták. A hatóságnak rögtöni följelentés folytán sikerült mindhárom tettetst már is kézrekeríteni. — A helyi közlekedésre, Pest, Buda és Ó-Buda közt új gőzhajókat építtetett a gőzhajó-társaság és kényelmesebbek lesznek az eddigieknél, gyorsabban is fognak közlekedni, miután oly szerkezettel bírnak, hogy lefelé jövet nem kell megfordulniok megállás végett.

++ (Halálozások.) Magyar-Bikalban (Erdély) e hó 11-kén halt meg özv. Báthori Farkasné szül. Gyarmathy Polixena asszony, 76 éves korában. — Magóry Endre, veszprémmegyei áldozár, az „Autonomia“ segédszerkesztője, szombaton hirtelen halállal hunyt el; a szabadelvű törekvések derék harczosa volt. — Szaploneczay Gyula, első évi jogász, e napokban elhunyt. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Május 27-kén.

Május 21-kén: „A mizantrop“, vigjáték, 5 felv. — Május 22-kén: „A huge-nották“, opera, 4 felv. — Május 23-kán: „A fekete dominó“, vig opera, 3 felv. — Május 24-kén: „A társaságból“, szinmű, 4 felv. — Május 25-kén: „A tévedt nő“, opera, 4 felv. — Május 26-kán Tóth Antal föllépteül: „Sze-gény marquis“ és „Álmában beszél“, 1 felvonásos vigjátékok. — Május 27-diki normanap miatt nem volt előadás.

Budai szinkör.

Május 27-kén.

Május 22-, 23- és 25-kén: Méhay, III. Napoleon császár udvari bűvésze-nek föllépte.

Gazdasszonyoknak.

Velő-gombócok.

Egy fél font velőt koczkára elvagdaltván, a felét ki kell olvasztani, azt keverő-tálba tenni, bele adván petrezselyem zöldjét, hat tojás sárgáját és három tejbe áztatott zsemlyét. Mindezt jól össze kell keverni, a nyers velőt belé tenni, valamint két kanálnyi lisztet; megsózni, apró gombócokkákat formálni belőle és jó huslevesbe befőzni.

Mákos-rétes-tészta.

Egy és egy félfont finom lisztbe egy meszely itejtet kell önteni, 10 tojás sárgájával, egy félfont felolvasztott vajjal, két lat élesztővel, három kanálnyi tört cukorral, sóval, egy medenczében habosra elkeverjük és aztán abban jól megkelti hagyjuk. Ekkor a nyújtó-deszkára tesszük s a már előbb elkészített és kihült mákkal megtöltjük, még egy kissé kelti hagyjuk és fölvert tojással megkenve szép pirosra megsütjük.

P. St. E.

Czukor-bogyók.

Egy negyed font törött czukrot egy medenczébe kell tenni, egy egész tojást, egy kis vanigliát és annyi lisztet hozzá adni, hogy a keverékből kézből egy kis tekercset lehessen formálni. E kis tekercsből apró kis darabokat le kell vágni, azokat bogyó-formára alakítani, egy liszttel behintett lemezre tenni és hirtelen megsütni.

E. Lina.

Divattudósítás.

Kedves olvasónk bizonyára ép úgy tudja, mint én, hogy miért kötetik épen kikeletkor a legtöbb házasság, de mert erről elmélkedni nem e rovatba tartozik, egyszerűen e cikkben csak a — menyasszonyi öltözékéről fogok beszélni.

Legelőször is azon határozott véleményt kell kimondanom, hogy a menyasszonyi öltözéknek semmi körülmények között nem szabad túlterheltnnek, vagy cifrának lenni, hanem inkább a nemes egyszerűséget, szűzies igénytelenséget kell föltüntetnie, bár milyen magas állású és nagy vagyonu legyen is a menyasszony. Ha a ruha nehéz fehér selyemszövetből készül, — atlacz, faille, vagy lyoni tafota legalkalmasabb erre — úgy a legszebb, ha a szoknya minden díszítés nélküli és hátul hosszú uszályba van szabva. Igaz ugyan, hogy az ugynevezett „legutósó divat” szerint még sok menyasszonyi öltözéken is tömördek fodor, csipke, dudor, csokor, tűnik sat. látható, de én azért mégis vagyok olyan bátor ez alkalommal is az igaz jó ízlés és az igazi elegancia nevében, fiatal hölgyeinket a legnagyobb egyszerűségre inteni.

A fehér kashemir, alpakka vagy lustreből való ruhák is simán készüljenek, és csak a nyári hónapokban finom mollból, battisztból, tüllből álló ruhák kívánnak meg könnyű szöveteiknél fogva, egy kis díszítést. Legszebb egy ilyen könnyű hosszú szoknya alján néhány sornyi kis fodor; a magas derékon szintén kis fodrok, egy kis atlacz szalag, csipke, vagy egyszerű selyemrojt sat. alkalmazható. Az ujjak simák, szűkek, a kézsuklónál egy sor csipke jól veszi ki magát. A nyakkivágásra gallér helyett egy sor finom csipke vagy rüche a legalkalmasabb. A fehér illuzion-fátyol igen hosszú és bő legyen és tetszés szerint az arcra is lehet bocsátani, (a divat és jó ízlés ezt egyiránt megengedi,) minden esetre azonban a fátyol elől jóval rövidebb legyen, míg hátul majdnem a hosszú uszály szegélyéhez érjen. Némely gazdag menyasszony az egyszerű illuzion-fátyolt drága és gazdag csipkefátyollal cseréli föl, ezt azonban nem jól teszi, mert semmi sem emeli annyira a szépséget, mint ez a könnyed, tiszta és sima fátyol, mely mint egy illatos felhő, folyja körül a fiatal boldog alakot. A menyasszonyi koszorúkat jelenleg egészen keskeny füzérekbe kötik narancsvirág és a hagyományos mirtusból, hátul hosszan lefüggő végekkel, a mi kivált akkor áll jól, ha a menyasszony fűrtöket visel.

Özvegyek, a kik másodszor teszik le a hűség esküjét, természetesen fehér ruhát nem vesznek ez alkalomra, hanem más színt. Legcsinosabb a

világos szürke selyem, fehér vagy fekete csipke díszítéssel, ugyanilyen gallérral vagy beduinell. A koszoru helyett csipkés, rózsás fejdísz a legilendőbb.

Végül pedig még egynéhány szót mult mellékletünkről, a hálókötő szászabásáról. Ez ugyan majdnem fölösleges. Olyan egyszerű és mind a mellett jó állású e forma, de azért mégis megmondom, hogy az első, nagyobb rész az elő- és hátrészt képezi, a második pedig a hátusó lebenttyűt, melynek hegyes vége hátra tevődik. A hálókötők tudvalevőleg vászonból készülnek és himzett vászonszőlekkal lesznek díszítve.

Sakkrejtvény.

Heller Ilkától.

Is-	bol-	ve-	rá-	én	gul-	mek-	don.
he-	vi-	ja,	do-	Gyer-	nyi-	led,	szo
rek,	ten	gyek!	led,	ha	mes-	va,	re-
det	zöld	csú.	nyá-	Is-	bát-	el-	ve-
Bü-	té-	ja,	zám,	tim	ten	mé-	hon,
ti	pe-	ta-	Is-	rak	ten	na-	me-
sza-	zá-	sam	te	Ha	nyim	Hadd	ve-
né-	völgy,	vis-	ha-	lás-	led;	gyek.	s bá-

Lóugrás szerint megfejtendő.

Megfejtési határidő: június 26-dika.

A f. é. 18-dik számban közölt számrejtvény értelme: „Légy boldog.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Nagy Netti, Kuliffay Erzsébet, Tell Mari, Nagy Flóra, Illés Klára, Pásztelyi Danielovich Emilia, Bokor Julcsa, Démy Berta, Farkas Emma, Kazay Gizella, Rácz Etelka és Róza, Frankó Laura, Fencsik Vaszőcsik Mária, Heller Ilka és Berta, Falvay Flóra, Schwarcz Éva, Kenessey Biró Magdolna, Bauer Mariska, Malachovszky Béláné, Szluba Mariska, Fehérpataky Eleonóra, Abkárovi Erzsike, Szántay Vilma, Fodor Nina, Deli Mariska, Nagy Krisztina, Nádosy Anna, Simli Katinka, Hunyady Karolina, Pospischel Emma, Fischer Sarolta, Spitz Sarolta, Antalfyné Etelka, Maléter Sándorné, Asztalos Matild és Irma.

Tartalom.

Dr. Bókay János, Emiliától. (Arczképpel.) — Hermin, Benedek Aladáról. — Eleonóra, Sárváry Elektől. — Egy anya bűnhődése. (Folyt.) — A Irodalmi szemle, Ábrányi Emiltől. — Egy hét története. — Budapesti hírvő. — Nemzeti színház. — Budai szinkör. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Sakkrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora. — Borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkban van: dr. Bókay János arczképe.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évesre 3 frt, félvre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötetkönyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői kiadói iroda:

Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer hosszozott sorért 8 kr.

23. sz.

Junius 6-kán.

1869.

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges hímzetrájzokkal. Ezenkívül két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megosztása egész-, a műlap megosztása félévi jórátási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

Képek a gyermekszobából.

(Steinacker Gusztávtól *)

Változatos s viszontagságos vándoréletem gyakran nyújtott alkalmat különféle helyeken a különféle családok életét ismerni és tanulmányozni. — Velem született előszeretetemnél fogva a gyermekvilág iránt szokásommá vált, hogy valahányszor mint idegen ily körökbe beléptem, fürkésző tekintetemet legelőször s legfőképp mindig a gyermekszobára irányzám, hogy ezen habár nem legegzenesb, de legbiztosabb uton ismerkedjem meg a szülők szelleme, jelleme s különösen nevelési alapelveivel.

Szabad legyen reménylenem, hogy a szives olvasónak sem lesz kellemetlen, engem ilynemű kirándulásaimban kísérni, s velem együtt képzeletben az ily lak- és gyermekszobákba, — mert én legjobban szeretem e kettőt egyesítve látni, — belépni, a mint azok különféleképen szemem előtt föltárultak s emlékezetembe bevéődtek.

Egy barátságos falusi paplakba vezetem olvasómat. A fiatal, néhány év óta házaspár két gyermeknek örvend; mindkettő fiú, az első negyedfél éves, a másik néhány hónapos. — Én nem voltam idegen e háznál, de ezuttal egy család társaságában mentem oda, mely most tevé ott az első látogatását.

A háziur barátságosan fogadott bennünket lakszobájában. A szoba egyik szegletében zöld szövettel borított kosárkocsi állott fa-kerekekkel, mely a kisebb gyermek számára a bölcső helyét pótolta; a másik szegletben kicsiny asztalka és

szék a nagyobb gyermek számára, ki ott ült és szorgalmasan játszott. — A szoba világos és nyájas, az ablakok vad szőlővenyigékkal szegélyezve — tárva voltak, hogy a friss levegőnek szabad bejárása legyen. A falak szép, habár nem nagyon értékes képekkel voltak ékesítve. Némely képeket friss virágkoszorúk, másokat zöld babérszegély körített. Egy kis kanári vigan ugrándozott föl s alá kalitkájában s bebörtönöztetése miatt a kalitka rácsa közé dugott cukor s egyéb kedvencz eledeleivel vigasztalgatta magát. A kályha mellett kis kutyácska hevert s miután az ajtó nyílásakor házörzői kötelességének rövid csaholással eleget tett, ura egy intésére ismét nyughelyére vonult vissza. — Szóval, a szoba olyan nyájas, otthonias benyomást tett, mely a lelket oly kedvesen s jótékonyan érinti, s a bimbóként fejlődő gyermekkorra a leg-sajátságosabb varázst s a legédesebb otthoni visszaemlékezést szüli.

A házi-asszony belépésünkör nem volt a szobában, s a mint a félig nyitott s nem eléggé befüggönyözött üvegajtón keresztül kivehetém, a mellékszobában kisebb gyermeke etetésével s ápolásával foglalkozott. E foglalatosságában az érkező vendégek által sem hagyta magát zavartatni s férje is annyira természetesnek találta ezt, miszerint nem is mentegeté nejét, hogy anyai hivatásának betöltését legelső s elutasíthatlan kötelességének tekinti.

Nem volt itt semmi futkosás és suttogás, semmi sietség és nyugtalanság, mint több családnál váratlan vendégek érkeztekor szokott lenni, a saját és gyermeke ruházatának sie-

*) E cikket az osztrák kormány által számított derék evang. lelkes egyik elterjedt német lapban közölte. Erdemesnek tartottuk az átvételre. K. E.

tős rendbehozása sem látszott, a mint ezt a félig nyílt ajtón keresztül a fiatal nő tetteinek érdekléssel kísérése után tapasztalám. A legegyszerűbb házi öltözetben, a mellett tisztán és csinosan, és — a mi előttem legérdekesebbé tette, a jelenvolt hölgyek közt pedig — mint később tudomásomra jött — nagy sensatiót gerjesztett, — krinolin *) nélkül lépett ki kis idő múlva vendégeihez, tiszta vánkossá takart kisdédével karjain, kit csakhamar a kosárkocsiba tett, melynek tetőfonadékáról zsinóron egy kis tarka gyapot-lapda függött alá, melynek lóbálódzását a csecsemő szemeivel kísérte s egészen nyugodtan viselé magát, csak a szabadon hagyott lábacskaival kapálódzott. — A nő akadálytalanul láthatott házi teendői után, ki s bejárt, míg az idősb gyermek önként mutogatá a vendégeknek játékszerét s egészen elfogulatlanul csevegett velük.

Egy bölcsen vezetett nevelési rendszer képét láttam én itt; azon fejlesztő nevelés képét, mely természetes lépcsőnkint a legegyszerűbből kiindulva, főkép a gyermek képzeletét s tevékenységi ösztönét igyekszik fejleszteni s csak azután hat annak ismereti s akarati ösztönére.

Feltűnt előttem, hogy a fiúcska játékszerei nem a földön s székeken szétszórva heverték, mint a gyermekszobákban általában szokott lenni; hanem csak az volt asztalán, a mivel épen játszott, míg a többi játékszerek majd kis ládácskákban elzárva, majd összekötve az asztalka felett, falon függtek, vagy pedig helyükön, a szegletben voltak elrendezve.

A mint a gyermek a szobaleány kíséretében a szabadba futkározni kiment, — mert nem tartom czélszerűnek a gyermekekről jelenlétükben beszélni, — kifejeztem elismerésemet az atyának nevelési módszere s a gyermeknek látható rendszeretete fölött.

— Ő nem is tudna máskép, — mondá az okos és szerény atya, — mert legzsengőbb korától fogva hozzá van szoktatva, hogy minden játékszerét, mielőtt a másikhöz nyulna, rendesen helyére tegye. S nem is volt neki soha sok és sokféle egyszerre.

E szavaknál akaratlanul körültekinték a szobában s tekintetem az atya íróasztalára s az anya dolgozóasztalkájára esett, mely utóbbi az ablak mélyedésében foglalt helyet. Mindkettőn látszott, hogy kevéssel a látogatás előtt használtattak; de rendetlenségnek, a használt tárgyak vad zürzavarának nyoma sem volt. Könyvek és irományok szép rendben feküdtek egymás mellett. A varróeszközök és a hozzátartozók a lehető legkisebb helyet foglalták el, s még a látszólagos gyors félbeszakítás mellett is a sok aprólékosság elárulá az összhang iránti érzéket. Röviden: rend és szabályszerűség nyilvánult mindenben, a mit itt a gyermek láthatott s úgy tetszett, mintha a szülei szeretet még a saját működése felett is ügyelne, nehogy a gyenge gyermek lelkébe a rendetlenség és zürzavar képe vésessék bele.

(Folyt. köv.)

Járok. kelek szomoruan. . . .

Pásztdóitól.

Járok, kelek szomoruan;
Mostan nyílnak a virágok,
Beteg lelkem' meggyógyítani,
Oda viszem én hozzájok.

*) Még akkor a krinolin divatban volt.

K. E.

Uj ruhájuk milyen pompás,
Lehelletük milyen kéjes!
Elandalit susogásuk,
S lelkem enyhületet érez.

És susognak hizelegve,
Édes mámor ölél által;
S a virágok fél álomba
Ringanak a susogástól.

És miként ha tündér-lányok
Lebegnének körülöttem,
Arany hajjal, rózsza arccsal,
Általúnó fehér ködben.

És előmbe jönnek sorban,
Egy-egy virágból kilépve;
Az utósó . . . hah! egy megtört
Gyászos hölgynek halvány képe.

S im pillámon hogy egy titkolt
Könyvet égni megláthattak:
Eltűntek a tündér-leányok,
S a virágok kikaczagtak.

Leonóra.

Beszély.

S á r v á r y E l e k t ő l.

(Folytatás.)

II.

Leonóra lelkét szerfölött nyugtalanítá a kitűzött légyott. Nem azért, mintha valamely léha merénnyel tartott volna, mert erre Szávaynak nemes lelkét, képtelennek hitte, de mert érzé, hogy valami rendkívülinek kell történnie, mely egész életükre döntőleg hathat. Hasztalan töprenkedett, e találka célját nem fejtheté meg s ez fölött nyugtalanítá.

E közben Szávay visszaérkezett állomási helyére s a napos tizedesnek azonnal rendeletet adott, hogy az altiszteket hívja össze hozzá r a p p o r t r a.

Fél óra múlva az altisztek tisztelgettek Szávaynál. Mind derék magyar fiuk voltak ezek Biharból s a Hajdukerületből, kik a helység parancsnokát: Szávayt imádásig szerették s érte tűzbe-vizbe képesek lettek volna rohanni.

Szavay hevesen állott föl székéről, midőn a derék marczona fiuk szobájába léptek. Párszor föl s alá sétált, azután következőleg szólt hozzájuk:

— Bajtársak! Szeretitek-e hazátokat, ott túl a Kárpát bércein, hol bölcsőtök rengett s hol szüle, testvér, rokon, vaggyal nyujtva felétek karjait? E kedves hazát, mi fölött most vészterhes fellegek tolultak, melyek viharban törtek ki s megsemmisítéssel fenyegetik Árpád földét, melyért apáink oly sok véres csatát küzdének. Bajtársak! Mondjátok meg nekem: vesztegethetünk-e mi itt tétlenül, mint cifra, parádés bábok, szép leányok ablaka alatt csörtetve kardjainkat s pöngetve sarkantyunkat, midőn a vészszel fenyegetett hon minden igaz nagyarnak karját igénybe veszi s tette hívja föl? Röviden: akartok-e engem követni? Akartok-e kardot vonni édes hazánkért s részt venni a dicső szabadság küzdelmeiben? Feleljetek!

— A halálba is követjük vitéz főhadnagy urat! — szólt egyszerre valamennyi.

— Akkor készüljétek. Adjátok ki a rendeletet közvitézainknak, hogy fél óra alatt utra készen legyenek. Az öt napra való kenyérrészleteket el ne foledjék becsomagolni, szükség

lesz arra. A hadnagy urakkal majd én beszélek. Tehát két óra múlva a helységen kívül levő síkon, a gyakorló-tér előtt találkozunk. Altisztek! mindenkit szemmel tartsatok s ki komolyan vonakodnék, vagy árulási szándékát vennétek észre, szemmel tartsátok s nekem rögtön jelentést tegyetek.

Az altisztek örömtől remegő szívvel távoznak a vett rendeletet azonnal teljesíteni, Szávay pedig szolgájának a gyors csomagolást parancsba kiadván, íróasztalához ült s néhány perc alatt egy levelet irt meg.

Bucszó-levél volt ez gróf Raminszky Lászlóhoz intézve, melyben röviden érintvén a körülményeket, melyek őt rögtöni távozásra kényszerítik, bevallá Leonóra iránti forró szerelmét s kijelenté, hogy életének az leendő legfőbb boldogsága, ha ez imádott leánynak kezét, a harc lezajlása után megnyerhetné.

A bevégzett levelet oldalzsebébe rejtve, kevéssel azután tomboló paripa várt rá, melyre gyorsan fölveté magát s a helységen levő két hadnagyot kereste föl. E tisztéknek mindenike magyar születésű volt, s habár kissé megütköztek a tervezett merény szokatlanságán s némi ellenvetést tőnek, nem sok rábeszélés kellett, hogy őket a nemes ügynek, a haza védelmére megnyerje.

Pár óra múlva az egész század a kitűzött helyen volt, a nélkül, hogy a falu lakosai, a lakásaiktól kivonuló harczfiaknak távozási szándékát észrevették volna, miután gyakran történt, sőt mindennapi dolog volt, hogy őrésre éjenként bizonyos számú huszár kirendeltetett.

A század már csak a parancsnok indulási vezényszavára várt.

Szavay, mielőtt indulásra vezénylett, megesketteté őket, hogy bármi vészes körülmények közt el nem hagyják, s a halállal is szembe szállanak.

Ünnepélyes volt e pillanat. A marczona harczfiak hősi lelkesedéssel egyhangulag kiálták: „Esküszünk!”

A trombitát nem fújták meg, egész csendben kelle elvonulniuk, mert a környéket egy figyelő dzsidás-ezred tartá szemmel.

A lelkesült csapat utja épen Raminszky gróf mezei lakása mellett vezetett el. Midőn ezt már puskalövésnyire elhagyák, Szávay halkal sugott valamit az egyik tiszt fülébe s a századot maga előtt elvonulni engedve, az éj sötétében észrevétlenül sebes vágatva, tért vissza egyenesen a kert hátulsó kis ajtajához.

Hirtelen lepattant paripájáról s ezt megkötvén egy fához, az ajtóhoz sietett, mely rögtön megnyílt, s rajta Leonóra alakja bő köpenybe burkolózva lépett ki.

A komorna Leonórának egy intésére legott visszavonult.

— Köszönöm, oh, köszönöm, hogy a kedves Leonóra ez éji hideg idő daczára, kérelmemre ez áldozatot számomra meghozá, — szólott Jenő s hévvel ragadta meg a kezét s csókkal halmozá azt el. — Leonóra! én bucsuzni jöttem. — folytatá elérzékenyült hangon. — Távozem, de nem örökre, csak bizonyos időre. Hazámat vész fenyegeti s a szegény haza, minden hű fiának karját követeli. Bocsáss meg, augyal, hogy csak most fedezem föl pár nap óta előtted is feltűnt szórakozásom és bánatom okát. Erős tusát vívtam szerelmemmel, míg végre a hazaszeretet győzött s távozást parancsolt. A haza nem tűr halasztást, de szerelmed fölől biztos vagyok, hogy ha majd a fenyegető vész elvonul s én hozzád visszatérek, hogy soha többé el ne váljunk: megtartod számomra azon érzelmet, me-

lyen ifju lelked mélyében fogamzott. Hogy eddig titkoltam e merényt, annak egyedüli oka, hogy idő előtt nem akartam annak tudatásával szivednek fájdalmat okozni. A keserűség poharának kiürítését mentül tovább halaszthatjuk, annál jobb.

Leonóra ezalatt hangos zokogásba tört ki. Szép fejét Jenő keblére hajtá, de csakhamar fölemelé azt s leomló szőke fűrtét homlokáról hátrasimítván s könyeit letörölvén, mint sorsával kibékült angyal, szomoruan szólott:

— Kedves, feledhetlen Jenőm! Én nem teszek szemrehányást távozásodért. Szép hazádnak ótalmára sietsz s ez legfőbb kötelességed, mely előtt minden magánérdeknek meg kell hajolnia. Engedj meg, hogy pár perczre gyöngé valék, nememnek tulajdonítsd, de legyőzőm fájdalmaimat, mert bizom szerelmedben. Az ég kísérjen nemes törekvésedben lelkem barátja, s vedd ünnepélyes fogadásomat, hogy midőn hazádban a háboru viharja lecsendesül s te halántékaidon a hősiesség borostyánával visszatérsz, ugyanazon hő kebellem dőlök szerető karjaidba, mint most, midőn a válás órája üt. Éljen boldogul!

Itt pillanatnyi szünet állt be.

Szív szíven, ajk ajkon nyugodott.

Jenő talán még hosszan éldelte volna Leonóra balzsamos csókját, ha a tomboló s kapálózó paripa nyerítése válsra, kötelességére nem inti.

Egy köny gördült végig a szép ifju arcán s a grófhöz irt levelet zsebéből kivevén, szólott:

— Kedves Leonóra! Add át ezt kedves atyádnak s biztosítsd őt változhatlan tiszteletem felől; és most vedd eskümet: Én örökké hű leszek hozzád! — Ezzel megölelvén kedvesét, hirtelen kibontakozott karjaiból, lovára pattant s elszárguldott, visszahagyván a Lengyelföld egyik legbájosb virágát, mély szivbánatának.

Már rég eltűnt a szép lovas az éj ködében, midőn Leonóra a kert ajtaját odahagyta. Ha elmosódott is a sötétben Jenő körrajza, Leonóra lelki szemei előtt még mindig ott lebegett a vitéz dalia, forgós csákójával s hanyagul vállára akasztott fényes mentéjével.

— Isten hordozzon békével, testvér-nemzetünk lelkes hű fia! — sohajtott föl. — Imám védjen a harczok mezején!

Leonóra lelki erélye bármily nagy volt, testi ereje korántsem volt azzal párhuzamban. Még azon éjjel láz vett tagjain erő s másnap nem birt ágyából fölkelni.

Raminszky csak hormadnapra érkezett vissza Lembergbe; Szávay levele nem nagyon látszott meglepni, sőt némi elégtéttség kifejezése látszott arcán, midőn azt végig olvasá. Inkább aggasztá őt Leonóra betegsége, mely több napig tartott. A gróf mindig vigasztalá leányát s ez utóbb teljesen nyugodt lett s csak néha szállott föl egy-egy sohaj lelkéből, ha eszébe jutott a viszontlátás bizonytalansága.

Midőn arcának pirja apránként visszatért, atyja is derültebb kezdé lenni.

Egy reggel, midőn reggelizés után együtt csevegtek, a gróf imigy szólott leányához:

— Kedves Leonóra! Nekem bizonytalan időre el kell utaznom Bécsbe, minél fogva neked, mihielyt nénéd egészségi állapota javul, vele együtt Lembergbe kell költöznöd. Nőkre nézve sokkal biztosabb a hely a város falai közt.

— S meddig időzik atyácskám Bécsben? — kérde a leánya, elborult, aggályos arccal tekintve a grófra.

— Az attól függ, gyermekem, mikor végezhetem ott el dolgaimat. Lehet, hogy pár hóig sem térhetek vissza.

A gróf ezt mondva, lesüté szemeit s zavart arczából lát-szott, hogy valamit rejteget leánya előtt.

— Atyám! te titkolódzol s ez nem szép tőled. Eddig még mindig megajándékozáls bizalmaddal és most: elárulja nyilt-sághoz szokott arcod, hogy valami titkot takargatsz tőlem. Szólj, atyám, érdemlem-e én ezt tőled?

— Leonórám! igaz, föltettem magamban, hogy bizonyos körülményt, mely miatt el kell utaznom, előtted rejte-getni akartam. De ne hidd, hogy bizalmatlanság okozta ezt, hanem irántad való gyöngéd, atyai szeretetem. Nem akartalak megbusítani.

— Mióta Jenő tőlünk távozott atyám, azóta jöjjön bármi, én annak terhét elviselni elég erősnek érzem magamat. Azóta bizonyos tompultság szállta meg lelkemet, s ez vértül szolgál minden fájdalom és keserűség ellen. A bizonytalanság nagyobb gyötrelmem, mintha a valót tudjuk, még ha nem legkellemes is az. Beszélj, atyám!

Raminszky felállott, szétnézett a mellékteremben, ha nincs-e, ki szavait kihallgassa s aztán visszaereszkedve székére, gyöngéden simogató meg Leonóra arcját.

— Halld tehát, gyermekem: Arról már értesültél, hogy Magyarország most a forradalom hazája. Örege, ifja fegyvert fogott, szabadsága védelmében. Woronyeczky, Visoczky s Bem, az osztrolenkai hős, már ott vannak nemzetünk számos bajnokával. Néhány nap lefolyása alatt ismét nagy számmal indulunk. A szabadságharcz titkos szövetségesei, melynek én is tagja vagyok, már több száz lelkesült férfit toborzott össze, kiknek vezetésével én bizattam meg. Kötelességemnek tartám a bennem helyezett bizalmat vissza nem utasítani. Lemberg-i házunk, anyád utáni birtokunk s az téged illet. E birtokomat pedig, nehogy lefoglalás alá jusson, egy belga tőkepénzesnek adtam el; ára biztos helyre van letéve. Mielőtt tehát távoznám, neked és nénédnek okvetlenül be kell a városba költöz-nötök.

— Nem, atyám! én veled megyek. Egy óráig sem tudnék nyugodt lenni, ha oldaladnál nem lehetnék.

— Az nem lehet, kedves Leonórám. Te hölgy vagy s ne-med nem bír el annyi viszontagságot, a mennyinek a harc-z férfiai ki vannak téve. Én tudom, hogy mi nemsokára diadal-masan térünk vissza s Lengyelhon földén tüzzük ki a szabadság zászlaját. Akkor visszatérek s Jenőt is magammal hozom.

— Nincs erő és hatalom, atyám, mely engem visszatart-son. Azt mondod: én gyöngé nő vagyok s megtörnének a vi-szontagságok! Nem csakugy ülöm-e a lovat, mint akármelyik férfi s nem mondád-e sokszor, hogy a kardot szintoly jól for-gatom, mint egy vivómester? Nos, fogsz-e még ellenvetéseket tenni? Én oldaladnál fogok harcolni, ápolód, segéded leszek. S még ha a balsors úgy hozná, hogy elesném a szent ügy vé-delmében: nem azon földön vérzem-e el, mely azon férfi ha-zája, ki előtttem a világon legdrágább, legkedvesebb? — Ne is szaporítsuk a szót, atyám; már bevégezett tény, én kísérod lo-szek. S ezzel atyjának nyakába kapaszkodva karjaival, arcját s homlokát összecsofolta.

— Ám legyen, te kedves makacs gyermek. Majd csak megvéd Isten és atyádnak örökös szemei a véstől.

Leonóra nem birt tovább kitörő kedvével. Vidáman szök-delt föl és le a termekben, magában suttogva:

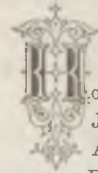
— Meglátom őt, ki nélkül élni nem tudok!

Elgondolá, mily édes meglepetést szerez vele Jenőjének, ha majd a csatatéren vele találkozik s kedves ifja honának jobblétéért ott küzdend a harczosok sorában.

Férfias erőt érte koblébe szállani, karjait aczélosbnak hivé, mint csak egy órával is előbb.

(Vége köv.)

Hol vagy? ...

Juliatól.

Hol vagy édes atyám?

Jelenj meg előttem!

Alkonyati pirtól,

Ragyogó felhőben;

Vagy a temetőben.

Vagy a villámlástól

Megtisztított légben;

A hold sugarában;

Vagy elvakult éjen;

Ha a kín tart ébren.

Hol vagy édes atyám?

Meglesom szobádat;

Befutom a kertet,

Midőn sötét támad.

És ott sem találalak.

Lehajlok sírodra,

Tán oda vagy zárva?

Tán megmozdulsz mégis

Gyermeked szavára?

Minden néma, árva!

Hol vagy édes atyám?

Fájdalmak kínoznak.

A láz tüze éget,

Agyvelőmig elhat.

Én orvosom hol vagy?

Szólsz hozzám éjfélkor:

„Juliam nem jö-e?”

És én ellent mondok,

Kábult lázas fővel.

Síratom sok könnyvel!

Hol vagy édes atyám?

Oh, én mivé lettem?

Sánta támasz nélkül,

És vak vezetetlen,

Nagy veszedelemben!

Itt ezen a földön

Soh'sem látom párod,

Az enyészete lett

Nemes tudományod,

Nagyságod, jószágod!

Hol vagy édes atyám?

Még egyszer jöjj hozzám,

Midőn a láz gyötör,

A keserves órán,

S a betegség vár rám.

Soh'sem mondom többé:

Hogy nem megyek veled.

Hozzád kíváncszom,

Vegyé el engemet!

S megint boldog leszek!

Egy anya bűnhődése.

Beszély.

Irta Calmont Gusztáv, fordította M. D.

(Folytatás.)

IX.

Mily boldogság! Loszakithatni erdők mélyén szerelmesé-vel az első virágot... mily boldogság rejlik két egymást iga-zán szerető szív ölelésében, az első csókban... Ki felejtí el a

szív emez ünnepeit? Kérdezd meg az őszbe borult öreget, kinek már féllába a sírban, ha bírja-e felejteni ez emlékeket? Azt fogja felelni, hogy a virág még nem hervadt el, hogy a csók még ajkain ég. Itt alant csak a szerelem örök és igaz!

Montpelliertől félóránnyira fekszik Lavalette, a legkedvesebb falvak egyike.

E falu mellett nagyszerű park terül el; háromszázados óriás fák fűzik hatalmas ágaikat egymásba; árnyas, méla sétányait moh lepte be; de mi főleg elbájoló, kedves és költőivé teszi Lavalettét, az fekvésének végtelen változatosságában rejlik.

Itt egy csendes völgy, melynek közepén kised patak csergedez végig; amott szemközt magas hegyek, melyeknek vaskos gránit-sziklái különös komoly, fenséges jellemet kölcsönzenek a vidék lágyasága és gyönyöreinek.

Legjobban össze lehet hasonlítani Lavalettét a nagyszerű Fontaineblau-erdő egyes festőibb, kedvesebb részeivel.

Alig volt bizonyos Pál szerencséjéről, már féltékeny lett rá. Legelső gondolata az volt, hogy szórakoztassa Gabriellát, s hogy együtt keressék a magányt.

Gabriella, kinek szíve tele volt gyöngéd érzelemmel, elragadtatva az ifjú lángoló szavaitól, nem mondott ellent többé Pál szavainak. Midőn ez azt indítványozta, hogy valami távolabbi, regényes helyre kiránduljanak, Gabriella köszönettel fogadta.

Ez alkalommal csak Angelt vitték magukkal. Oly tiszta és etheriek voltak kölcsönösen Pál és nemes barátnéja érzelmei, hogy a társalkodónő jelenléte alkalmatlanná vált volna, és hallgatva megegyeztek egymás közt, hogy itthon hagyják. Elmentek.

A kocsiban Lavalettig nem igen élénken folyt a társalgás. A csendet csak a kis Angel kacagásai szakították meg, ki játékszerrel mulatta magát, míg Pál és Gabriella némán, mozdulatlanul, gondolatokba merülve ültek, mintegy megtörve a nagy boldogság terhe alatt, melyet oly édes volt viselni.

Végre megálltak a lovak a park rács-ajtaja előtt és a két szerelmes kilépett a kocsiból.

Brisson Pál Lavalettét tökéletesen ismerte; tudta, melyek a legkedvesebb helyek, tudta, hová szokott ünnepnapon özönlenni a tömeg. Pál visszaérkezése óta Párisból Montpellierbe, leginkább szeretett Lavalettebe rándulni, hol igen alkalmas hely volt az ábrándozásra, álmodozásra.

— Jőjj Gabriella, ez erdő telve van veled; minden fa ismer, minden szikla szeret, oly sokszor beszéltem nekik rólad.

— Mindennap gondoltál rám? — kérde Gabriella, kedves ábrándozással.

— Nem csupán minden nap, de minden órá, perczem emlékeddel volt telve. Gondolataid, arcod oly szükség lett nekem, mint a lég, melyet szívlak. Nélküled jobb szeretnék meghalni.

— Ne mondd ki többé ez utálatos szót: meghalni! Beszélj inkább az életről, mely oly szép! — mondá a fiatal hölgy, kedvese karjaiba borulva.

— Ne félj semmitől, — viszonzá Pál szeliden. — Ez emlék visszatért lelkembe, de többé ezentúl nem fog fölmerülni köztünk.

— Emlék?

— Látod e kis völgyet, mely ott lábaink alatt terül el? Galamb-völgy a neve. Egy este kétségbeesve, ide jöttem végezni életemmel; de azon pillanatban, midőn „istenhozzád“-at

akartam mondani az emberek és természetnek, egy megfoghatlan előérzet azt sugallta, hogy viszontlátlak, és megesküdtem, hogy nem ölöm meg magamat. Szívem nem csalatkozott. Ujra látlak! Jobban szeretlek!

— Pál! — suttogá magánkívüli állapotban a marquisső, — te vagy az emberi természet eszménye; mert szerelmed legnagyobb. Oh, mi boldogok leszünk. Eljössz Párisba, nemde?

— Csak egy szó, s követlek a világ végéig.

— Tehát akkor utazunk, midőn én kívánom?

— E pillanatban, ha úgy kívánod. Tiéd vagyok Gabriella, tiéd örökre!

— Figyelj Pál, szeretlek, — mondá komoly hangon a marquisső. — Anyám Florenczbe hítt; csak azért jöttem Montpellierbe, mert titkos reményt tápláltam, téged itt viszontláthatni; most már semmi emberi erő el nem választhat minket egymástól.

— Nem, bizonyosan soha, — kiáltott az ifjú, ölébe vonván és átkarolván kedvesét.

— Most hát hagyjuk el Montpelliert. Atyádnak mit sem szabad tudnia szerelmünkről. Ő igen jó, de nem értene meg minket, és...

— Holnap utazunk, — vágott közbe Pál, — elmegyünk Nizzába.

— A hová akarod, csak te is ott légy, s fiamnak is kedvező legyen az égalj.

— Oh, Gabriella! — sohajtá Pál, e kedves, drága szóttagokba összpontosítva lelke minden örömét és nagy boldogságát.

X.

Néhány pillanatig szótlánul sétáltak.

A park összhangzásban volt folytonos derült vidorságokkal; minden ragyogott, illatozott eleven volt, csak időről-időre zavarta meg a síri méla csendet egy-egy rigó éles, metsző éneke.

A két szerelmes boldogságukban sokkal tovább mentek, semhogy onnan visszatérni lehető volna. Honnan jött tehát a bú azon csekély árnya, mely egy pillanatra Gabriella homlokán ült?

Pál azonnal észrevette, hogy kedvese elkomorult, és szeliden kérde okát.

— Arra gondoltam, — mondá a marquisső, — hogy fájdalmas lenne rögtön megválni atyádtól. Csak egy fia van; az érdemes öregnek senkije nincs, drága Pálján kívül.

Sokszor ismételt dolog, hogy a szerelem az önzések legroszabbika.

— Az ég nevére, semmi ellenvetést, — szakítá őt félbe az orvos fia. — Mivé kellene lennem, kedves Gabriellám, ha arra kárhoztatnál, hogy tőled távol kelljen élnem! Azt fogom atyámnak mondani, hogy tanulmányaim folytatására visszatérek Párisba: ezerféle módon talállok helyes ürügyet... de igérd, esküdjél meg rá, hogy elutazunk, — tevé hozzá Pál.

Ekkor Puygiron asszony odahajolt Pálra és ezt suttogá fülébe:

— Holnap utazunk.

A szerető pár a közel jövő boldog reményei s álmaiban ringatva magát, még nap lementé előtt elhagyták Lavalettét.

Puygiron marquisső, midőn első ízben látta a Payron szobrot, csak igen felületesen nézhette meg az emlék valóban nagyszerű kivitelét s úgy kérte Pált, vezesse oda, hogy utójára még egyszer láthassa. Pál elvezette őt a kívánt helyre, a tenger partjához.

Gabriella néma merengéssel szemlélte azt és már távozni készültek, midőn hirtelen egy pillantást vetve a tengerre, így szólítá meg Pált:

— Micsoda hajó az ott a sík tengeren, a távolban, oly roppant nagy, égbe nyúló árboczokkal?

— Az nem hajó, az a Maguelonnei apátság.

— Apátság! Kétség kívül romokban.

— Igen.

— Ah! — folytatá Gabriella, — mint szeretnék oda menni! Mig embereim megteszik az előkészületeket az utra, menjünk el holnap, megnézni.

— Jól van, elmegyünk; hanem, úgy látszik, holnap nagy szél lesz. Az ég oly igen piros.

— Annál jobb, — viszonzá örömmel a fiatal nő, — a tenger úgy bizonyára rettentő lesz és egyszersmind annál szebb.

XI.

Másnap, a mint Brisson Pál megjósolta, nagy vihar volt.

Pál azt hívé, hogy a marquisnő lemond tervéről, hogy Maguellonneba menjenek a rossz idő következtében és belé fog egyezni, hogy még aznap elhagyják Montpellit.

Örömtelven sietett másnap az érsek-utczába.

De szavai ép ellenkezőleg hatottak Gabriellára, mint hivé. Kinyilvánítá, hogy a romokhoz minden áron el kíván menni és hogy semmi áron nem akarja magát megfosztani a gyönyörű látománytól, a mint a tengeren hatalmas árja felkorbácsolva szélről a partra zúdul s ott megtörik.

— Angel sohasem látta a tengert ily alkalommal, kár volna őt megfosztani e gyönyörtől.

— Hogyan, Angelt is elviszszük? — kérdé Pál, ki azt hívé, hogy legalább egyedül kíséri el oda kedvesét.

— Ah, rossz, féltékeny ember! — mondá Gabriella nevetve. — Menjünk kocsira; az óra már tizet üt.

Elementek.

Mialatt a szél keményen rázta a kocsi ablaktábláit és a kocsis többször kénytelen volt a kocsi fogózkodni, hogy a szél le ne söpörje, azalatt Pál és Gabriella a kocsi belsejében szerelmükről csevegtek, sohajtoztak, ábrándoztak és nevetgéltek.

De több volt szemeikben a könny, mint ajkaikon a mosoly; mert az emberi szív úgy van teremtvé, ha megnyílik örömben, úgy mint búban, megkönyeztet.

Angel azonban igen szomorú s levert volt s néha szemrehányó pillantásokat vetett anyjára. E gyermek talán tudta, mi történik körülötte és elítélte őket hideg komorságával.

A kocsi gyorsan haladt. A lovak már a tenger melletti futó homokban gázoltak, a tenger hullámai pedig néhány lépésre zajlottak felkorbácsolva a szélről.

Végre a kocsis kijelenté, hogy lehetetlen tovább menni. Így tehát kiszálltak a kocsiból. Pál jobb karját Gabriellának ajánlá, baljával pedig Angelt fogta kézen és megindultak Maguellonne felé. Előbb azonban megparancsolták a kocsisnak, hogy lovait valami halász-kunyhóba kötve, utánuk jöjjön.

Midőn Gabriella megtekintette a halomra dőlt oszlopokat, a moh és hegyi zuzmóval lepott párkányokat és boltíveket és a maguellonnei barátok sírjait, midőn hallotta, mint zug a tengeri szélvész, mint sir és jajgat az az öreg ablakok merész keresztíveiben, azonnal elhagyni kívánta a romokat, mert nagy szomorúság lepte meg.

A fiatal nő nem e romokat, nem e haragos tengert ki-

vánta látni; e lángoló lélek, melyet a szerelem hevített, Pál után vágyott.

Most, midőn beismerte szenvedélyét, lehetetlen volt többé visszatérni a nyugodt, egyszerű élet csendjébe. Jelenleg egy lázas, nyugtalan izgatottság martaléka volt. Azt képzelé, hogy kedvese, kinek szerette ékesen szóló hangját, talál kifejezésekre a fellázadt hullámokkal szemközt. Ugy tetszett neki, hogy a vihar is egyetért a szegény Pál lelkesültségével és arra kérte, hogy a tengerparthoz menjenek.

(Vége köv.)

A porcellán.

A „fajence“ vagyis lágy, félporellán, még sokkal régebb, mint a valódi porcellán, minthogy már az arabok is a kilencedik században ismerték eme cserép-edény gyártását, melynek története már magában mint mű és fényűzési czikk is föltette érdekes. Ama számos tárgyak közül, melyeket azon korból ismerünk és melyek a tökély legmagasb fokáról tanuskodnak: legnevezetesebbek a Vázák (öblöny). Olaszországban a fayence gyártásainak elterjedése a 15-dik században történt; ide a Majorka-szigetről került és innen nyerte majolika: mazsolika elnevezését. Pessáróban voltak a leghíresebb gyárak, később aztán Urbinóban, Gebbióban és Castel-Durantében. Emez ősrégi mezza vagyis félmajolika máza ugyanazon csilámló fém-visszfény által tűnik ki, mely az arabs-spanyol cserépműnek sajátysága. A 15-dik század elején Luka della Robbia őntartalmu fehér zománczot talált föl, melyekkel műfaragványait szokta volt bevonni. Ezt fölhasználták Faenziában a fayence-gyárosok és ugyanily mázzal vonták be cserépedényeket és innen vette ezen fehér mázos-edény elnevezését. Az előbb említett olasz gyárosok csak később, a 16-dik század végén kezdték eme mázt alkalmazni; de ez által lett aztán lehetségessé ama csudaszép festészet, mely által a régi olasz majolika oly híressé vált. Azelőtt a festészet alapföldjeül a fehér firnázis szolgált, de csak az új találmány után gyártották az ugynevezett valódi majolikát, majolika fina; valamint a festékeket is tökélyesítették, sőt újakat találtak föl, nevezetesen a gyönyörű zöld és czinobervörös színt stb. Ezen találmánynak lehet köszönni ama körülményt, hogy a legelőkelőbb festők szánták magukat a fayence-festészetre, miáltal bizonyos másolatok, ugymint Raphael szerzeményei és Mark Antal rézmetszetei, valamint más mesterek teremtményeinek másolata az edények értékét roppantul emelték. Legfőbb előmozdítójaül ezen műágnak II. Guidobaldo urbinói herczeg tekinthető. A fayence-festészet legvirágzóbb korszaka 1538—1560-ra esik; azontúl a gyártás, valamint a festészet is hanyatlásnak indult.

Egészen sajátyságos neme a fél-porellának a 16-dik századbeli finom franczia fayence, mely a műkereskedelemben „Fayence de Henri II.“ név alatt ismeretes, és mindez ideig nagyra becsült.

A nevezett fél-porellán finom fehér pipa-agyagból áll, melyet nem szükség átláthatlan mázzal bevonni. Készítési helye még mindez ideig sem földöztetett föl, de valószínűnek tartják, hogy Poiton. Mindössze vagy 40 darab létezik még a nevezett gyártmányból és becse oly nagy, hogy 30,000 tallért is szívesen megadnak darabjért, ha megszerezhető.

Emettől ismét különbözik a saintesi fazékas és üvegfestő, Tallissy Bernát-féle fayence. Ez szintén régi és az alakzato-

kat rajta nem közönséges festészet képezi, hanem gyönyörű zománcz domborművek, melyek az állatoknak alakra és a növényeknek színre nézve természet hű másolatai. Máza fölötté fényes, de nem egészen sima. Ezekből is két darab létezik és szintén igen nagybecsült czikk.

Sok hasonlatossággal bír ehhez a szintén a XVI. századbeli norinbergi német fayence. Ezeket szintén zománczozott domborművek ékesítik; de valamint az edények alakja, úgy a festészet modora is azonnal elárulják a német eredetet. Az agyag nem oly fehér és a máz nem oly fényes, mint a hogy a franczia fayence-nemnél látható. A nevezett régi híres fayence-edényeket leginkább találhatni a gazdag műgyűjtemények között, u. m. Párisban a Louvre-ben, a sèvres-i gyűjteményekben, a berlini mútárban, a japáni palotában, Drezdában és így tovább.

Korunkban a hasonlíthatlanabbul szebb és tartósabb porcellán majdnem egészen háttérbe szorítá a fayenceot. Jelenleg zománczozott kályha-táblákhoz legcélszerűbben alkalmazzák. A fayence készítmódja majdnem ugyanaz, a mi a porcelláné.

Kőedény vagy kőanyag. Az összes cserép-edényt, mit általában agyagárúknak neveznek, két részre kell osztani. Az elsők közé azok tartoznak, melyek egészen kemények és melyen a kés karczolása nem hágy nyomot, többé vagy kevésbé átlátszóak, a törés helyein tömöttek, úgy szólván üvegszerűek és mintegy olvasztva látszanak lenni, és a nyelv érintésénél nem tapadnak; a másik kőedény-fajhoz tartoznak azok, melyek teljesen átláthatlanok, a törés helyein szintelenek és agyagosak és a nyelv érintésénél tapadnak.

Az elsők közé tartozik a különböző porcellán-nem, úgy mint a régi jó, finom fayence és a legnemesebb kőedény; a második rész közé tartoznak: a közönséges fayence, a kőedény, cserépedény, korsók, olvasztótégelyek, valamint a téglák, tűzmentes kövek és cziprázatok, sat. Ennyit a kőedényről, mielőtt a közönséges cserépárúkat és az ide tartozó építészeti anyagokról szólánánk.

A finom kőedény az által különbözik a fayencetől, hogy teljesen, vagy legalább nagyobb részt, valami sajátzerű, fölötté idomítható agyag-nemből készítik, mely a tűzben összezsugorodik. Több hasonlatosság van összetételben az üveggel is, és általában oly kemény, hogy aczélon szikrát ad. A legfinomabb nem, mely feltalálójá után Wedgwood-edénynek nevezetik, agyag, tűzkő, szilypat és összezsuzott gránit-összetételből áll. Készítmódja hasonló a porcellánéhoz. Vagy a koronguis, vagy pedig gipsz-, fa- vagy fém-idomokban lesznek kidolgozva és szintén tokban égetve. A valódi Wedgwood-edény nagyon hasonló a porcellánhoz. Festett, szilárd anyagból készítik és mázzal bevonni nem igen szokták. Készítési helye csupán Angolország, hol Staffordshire környékén mintegy tizenkét angol mérföldnyire, az ugynevezett „fazékas-kerület“-ben számos ily kőedény-gyárak vannak, melyekben mintegy 65—70,000 munkás talál foglalkozást. Németországban körülbelül harmincz év óta gyártják a kőedényt és a jelentékenyebb gyárak Bécsben, Prágában, Berlinben, az Oder melletti Frankfurtban, Morva-, Cseh- és Bajorországban, Württembergben, sat. vannak. Bárha gyakran találunk kőedényt porcellán-mázzal bevonva, mégis minél inkább nyer ez utóbbi értékében, annál inkább veszt amaz. Színre nézve is nagyon különbözik: sárgások, vörösösek, barna-vörösösek, szürkék vagy kékek és inkább gyógyszerári edényekből, sör- és ásványvíz-korsókból, kancsókból sat. állanak, tűzhez azonban nem lehet őket tenni.

Igen jelentékeny korsó-gyárak léteznek Nassau tartományban, Szász- és Csehországban.

A közönséges fazékas-edény vagy cserép-árúkat durva fazékas-agyagból, gyakran többféle agyagból, agyagmárga, agyag-mészszel vegyítve, sat. szabad kézből vagy a korongon idomítva készítik és csupán egyszer égetik. A szerint, a mint az agyag több vagy kevesebb vasrészt tartalmaz, a fazék is az égetésben sárgás vagy vöröses színt nyer. A máz különböző színben égettetik belé és azonkívül az edényeket, u. m. tányérok, tálak és kancsókat emlékiratokkal és durva mázózással látják el. Sok edény csak belül van mázólvá, másoknál úgy tűnik föl, mintha az összes egy színnel lenne festve, például a waldenburgi edény Sléziában. Az ily edény máza: kovasav, agyagföld és óloméleg vegyítéséből áll. Ha az összetétel hiányos, például sok benne az ólom, vagy a beégetésre nem szánnak elegendő időt, akkor a savanyu folyadékok, u. m. eczet vagy gyümölcs-lé hamar felolvasztják benne az ólomtartalmat, mi természetesen az egészségre nézve fölötté kártékony, miért is igen tanácsos ezen edények valódiságáról használat előtt meggyőződni. Ez úgy történhetik meg, ha egy befödött fazékban ugyanegy mennyiségű eczetet és vizet melegítünk, ez megtörténvén, a tiszta folyadékot egy üveg pohárba öntjük és néhány csepp felolvasztott csuda-sót vegyítünk közé, ha a folyadék ez eljárás után fehéres-szürkéké válik, akkor sok az ólomtartalom benne. Még biztosabb a kísérlet, ha az eczet és vízvegyület közé kénsavas-vizet csöpögtetünk, ekkor, ha fém olvad föl a mázból, fekete üledék ereszkedik a fazék aljára.

Eme cserépárúkat nagyrészt nincs is mázólvá, u. m. a virágcserepek és más effélék. Mind a kétféle edény bevásárlásánál azonban arra kell tekintenünk, hogy tiszta-e a csengése, ha megkopogtatjuk; a mázos edénynél azonkívül azt is figyelembe kell venni, hogy a máz ne legyen ripacsos, hanem szép egyöntetű; semmi esetre sem jó edényt venni, bármely célra is, ha az ólomkísérletet ki nem állja, mert mégis megtörténhetnék, hogy ki lesznek cserélve és vigyázatlanságból főzésre használják, mi által nagy szerencsétlenség kerülhet elő. A mázólatlan fazékaknál arra kell tekintenünk, hogy egyöntetű likacsos, minél keményebb égetett tömegből készült legyen.

Az ide tartozó olvasztó-tégelyeket csak mellékesen említhetjük. Ezek anyaga tűzmentes agyagból áll, melyhez a legtöbb gyárban $\frac{1}{3}$ rész kovarcz-homokot tesznek, hogy a forróságot és változatos légmérséket annál biztosabban állják. Igen jelentékeny gyár létezik Groszalmérodében Hessenben és egyáltalában a hesseni olvasztó-tégelyek a legkedveltebbek. Passauban, Bajorországban irla-olvasztó-tégelyeket készítenek, 3 rész irlából és egy rész agyagból. Mindezen olvasztó-tégelyeket, melyeknek tartóssága nagy fontossággal bír, igen nagy gondnal készítik, sajtóban préselik, vagy mint amaz olvasztó-tégelyeket, melyekben önt olvasztanak, az egész agyag-tömeget hengerbe szorítják és vizmozgató sajtóban összenyomják, aztán kifurják és megégetik.

Szólánunk kellene itt a világhírű herendi porcellán-gyárról, melynek gyártmányai oly kitűnőek, hogy a valódi khinai ebbeli készítményekkel egy sorba helyeztetnek és drága pénzen csaknem kizárólag fejedelmi asztalokra kerülnek; de azt hiszem, hogy hazai iparunk ezen méltán világhírűségre emelkedett készítményei sokkal ismertebbek már hazánkban, semhogy e gyárt itt különösen ismertetnünk kellene.

Egy hét története.

Junius 2-kán.

Miss Viktória. — Az új bírák. — Körülményes jellemrajzok. — Az országgyűlésről. — A nevető ember. — A rut fogalma. — De Gerandoné könyve. — Tanulságok. — A mi jeles főrangú világunk.

A legnagyobb ember nálunk e héten „Viktória,” nem az angol királynő, erről még csak az sem hallik, hogy spanyol Izabella példáját követni és nálunk letelepedni szándékozik, hanem Viktória a kötél-tánczosné, képzelheti tehát kedves olvasónóm, milyen háládatos egy hét volt ez a tárczairókra nézve!

Csupa semmiségekkel öltük az időt, holmi részvéttársulati közgyűlésekkel, történelmi-, társulati nagygyűlésekkel, akadémiai gyűlésekkel, királyi táblai ülésekkel, semmitő-törvényszéki ülésekkel és több efféle érdeknélküli mindennapiságokkal, melyeken az ember még csak egy szép arcot sem láthat, — de bocsánat, a történelmi társulat nagygyűlésén egy pár hölgy is volt jelen — mert ezek mind olyan komoly dolgok, hogy ugyancsak megizzasztják a hallgatóságot, kivált nyáron. Legtöbbször beszéltek még a királyi táblai gyűlésekről, mely mint tudva van, legközelebb megtisztíttatván, megújítottatott. Mult hétfőn tartotta a régi királyi tábla utósó-, utána való nap pedig az új királyi tábla első ülését. Mindkét alkalommal sok jeles férfi sok jeles beszédet tartott, melyek közül különösen Melcer ő méltóságáé nagy figyelmet gerjesztett, eszmedus alaposságáért is, de főleg azért, mert kitünt, hogy nemcsak Themis asszonyssággal, hanem a magyar irodalommal is jó viszonyban élt husz év óta, a mi leginkább onnan tetszett ki, hogy egész szabatosan ejtette ki e szót: „körülmény.” Ez az egy szó képezte az irodalmi tájékozottság fokmérőjét úgy a régi, mint az új bírákra nézve ez ülések folyamában. Sőt egy kis megfigyeléssel azt is megtudhattuk e szó után, melyik milyen felekezethez tartozik. Minden szónok egy párszor használta azt szónoklatában és minden szónok másképp ejtette ki. A hány tagja van e szónak, annyiféle változatban lett kiejtve, sőt ugyanazon szótag az egyik által megnyújtatva, a másik által meglapítva, az egyik tót, a másik tiszai hajlamokról — nem a balpárti vezér Tiszát értem, — tett vele kétségbevonhatlan tanúságot, sőt olyan bíró is volt, a ki nemcsak a 48-as „körülmények” iránt semmi rokonszenvet sem látszott viseltetni, de meg a conservatív „körülállásokkal” sem birt megbarátkozni, hanem rendületlenül a mult századbéli „környülállások” embereinek mutatta be magát.

A mint tehát mondtam, semmi olyas nem történt, a mire csak egy jó viccet is érdemes volna kiröppenteni. Az országgyűlés hűségesen ragaszkodván azon elvéhez, hogy az idő drága, mivel minden országgyűlési perc 60 krjába és minden óra 6000 frtjába és pedig nem osztrák, hanem magyar forintjába kerül a nemzetnek, mindössze csak kilencz napig küzködött az iránt, hogy ne szaporítsa többé a szót, melyre úgy sem hallgat már senki, mert semmi olyant nem tudnak már mondani, a mit már tizszer nem hallottunk volna. Kilenczednapra aztán azonnal egy szív egy lélekkel elhatározták, hogy szavaznak, a kilenczedik nap pedig éppen holnap lesz,

tehát holnap dől el a felirat sorsa; beh sajnálom, hogy csak holnap tudom meg a szavazás eredményét, holott nekem ma kell krónikási jegyzeteimet a nyomdába adnom, így azt sem irhatom meg, hogy melyik felirati javaslat fogadtatott el a ház többsége által: Mileticsé, Simonyi Ernőé, Tiszáé vagy Pulszkié? Ugy-e bár Kegyed sem tudja? Boldog Kegyed, a ki még nincsen reákapatva a politikai lapokra. Ne is kapassa reá magát, ha élete kedves; mert olyan az, mint a dohányzás; tudjuk, hogy semmit sem ér és úgy szeretnénk megszabadulni tőle, és mégsem hagyhatjuk abban. Beszélünk, miss „Viktória”-ról, és olvassuk az országgyűlési beszédeket és haragszunk Guttenbergre, a ki a hirlapi nyomtatást fentalálta.

Olvassanak inkább jóra való regényeket, ez megtartja a szív virágkeltő melegét, itt van Hugó Viktor „Nevető ember,”-e, rettenetes szép regény ez, melyet egy olyan lángelme írt, a ki előtt nincsen rut a világon, a ki a hajmeresztő borzalmasságokat is úgy állítja elénk, hogy meg vagyunk igézve; irtózunk tőle, és mégis kéjes gyönyörrel tapad hozzá lelkünk; mert Viktor Hugó egy olyan lángelme, a ki a világegyetem minden nagy eszméjét és a túlvilág minden szeretetét a szívében hordozza. A mi a közönséges szem előtt rut, az ő előtt szépnek tűnik fel, mert rut csak az, a mi ártalmas, minden egyéb, a mit a világ rutnak nevez, csak látszólag rut, csak az egyéni felfogás szerint rut, a felfogás pedig a nevelés, megszokás és az érzés által irányoztatik. A henye főúr előtt a szegény munkás érdes, vaskos keze rut jelenség, a pulya delnő előtt az utcán kolduló nő undor tárgya; Hugo Viktor lelke egészen mást lát amaz érdes kézben, és ama szegény nő könyörgő tekintetében. A munkás kéz az új kor nemesi czimere, a szegény utcai koldusnő pedig Istennek a társadalomhoz intézett vádlevelé.

Vagy olvassák De Gerandoné művét, ez nem regény, a 1867-ki párisi világtárlatot írja le, és egy nő írta; kissé későn figyelmeztethetem Kegyeteket eműre, magam is csak e napokban kaptam belőle egy példányt; de azért nem késő elolvasni a könyvet; azonkívül, hogy e nagyszerű kiállítás legérdekesebb részleteivel ismerkedünk meg általa, két olyan tanulsággal gazdagodik szívünk, melyek magukban is képesek volnának megédesíteni e könyv olvasását. Először azt, hogy e komoly tartalmu könyvet egy nő írta; egy nőben volt annyi lelki erő, hogy a párisi világtárlat minden szakosztályát sok avatottsággal és világos értelemmel meg tudta ismertetni: mennyi szorgalom és alapos tanulmányról tesz ez tanúságot! és tehát a nő is mélyen hatolhat be a tudomány rejtélyeibe, csak legyen, a ki azokban kalauzul szolgál. Tanítsuk a nőket és egyebet is fognak tudni, mint bálozni és piperközni!

A másik tanulság pedig az, hogy ezt a könyvet egy grófnő, egy magyar grófnő írta, egy olyan magyar grófnő, a ki már vagy husz év óta távol van hazájától, Párisban, és még most is teljesen bírja nyelvünket; mennyire kell tehát e grófnőnek hazáját szeretni, hogy Párisban is ennek nyelven érzett és gondolkodott!

Hozzá tehetném még, mennyire kellett e magyar grófnő,

nek a hazai irodalmat szeretni, hogy annyira sajátjává tette a magyar nyelvet; de ez czélzásnak is vétethetnék. Mintha nálunk nem minden előkelő hölgy hasonló szeretettel csüngene irodalmunkon! Pedig dehogy nem! Nincsen az a jobb irányú könyv, melyet ne ismernének! Gyönyörűség beszélni velük irodalomról. És milyen kedvvel és érdekeltséggel beszélgetnek róla! Arany, Petőfi, Jókai társalgásuk kedvencz themája; a bizony!

És missz Viktória? Igaz, miss Viktória volt e hét hősnője; már kétszer mutatta kecses egyéniségét, egy nem tudom hány lábnyi magas kötélén fel s alá szaladgálva; mind a kétszer roppant népsokaság jelenlétében, a nélkül, hogy még csak egyszer is a nyakát törte volna ki; nemde nagyszerű?

—i—r.

Budapesti hirvivő.

✱✱ (A királyi-pár) aggodalma Mária Valéria főhercegnő betegsége miatt már megszűnt, miután a kis főhercegnő teljes javulásnak indult. Egy ideig azonban annál inkább aggódott volt Felséges anyja, mert ugyanazon körjelek tüntek föl, melyek a 12 év előtt Budán elhunyt Zsófia főhercegnőnél. — Királynő ő Felsége megrendelt egy példányt Türr azon kis munkájából, (Franklin egy népies művének fordítása,) melyet az altábornagy a szemévilágát vesztett Blana Sz. javára adott ki. E példányért ő Felsége 50 frtot küldetett. Ugyan e művecskéből a miniszterelnök kétezer, a belügyminiszter pedig ezret vett meg s ki fogják osztatni. — Királynő ő Felsége egyelőre még nem utazik Ischlbe, mint ezt az ő Felsége számára rendelt lapunk körüli intézkedésből következtethetjük, hanem továbbra is még Schönbrunnban fog maradni. — Királynő ő Felsége ez évben várakozás ellenére — 10 év óta először megjelent az urnapi körmeneten, kísérve palotahölgyei fényes koszorújától. Átalában Bécs rég nem emlékezik ily fényes körmenetre; a szentség után közvetlenül király ő Felsége ment, Beust gr. és számos lovagrend dékánja; utánuk a királynő és palotahölgyei, kiket a főhercegnők követtek, mindnyájan apródok által vitt hosszú uszályokkal. (Királynő ő Felsége diadémjából ez alkalommal egy ötezer frtot érő gyémánt-kő elveszett, s eddig nem találták meg.) A különféle méltóságok közt feltűnt pompás öltözetében gr. Andrássy Gyula, ki gróf Taaffe oldalán lépdelt. — Nagy feltűnést okozott a magyar királyi testőrség is, mely 20 év óta először vonult ki egész pompájában. — Emlékeztessé teszük még a napot: 116 ellopott pénzerszény, 10 nagyobb pénztárca és határozatlan számú órák stb. levén e nap a roppant tömeg tolongása folytán a zsebmetszőknek is ünnepe.

✱✱ (Az egyiptomi alkirály) vasárnap Schönbrunnba kocsizott, hol négy órákor nagy diszebed volt, melyben gr. Beust, Haidar Effendi török követ is részt vettek. Négy óra előtt érkezett meg az alkirály s azonnal be lőn mutatva a királynőnek. Az asztalfőnél, mely minden oldalról virágbokréttákkal volt borítva, az alkirály foglalt helyet, jobbra ő Felsége. Királynő ő Felsége nem vett részt a lakomában s így a harmincznyolcz személyből álló vendégkör csupa férfiakból állott. Ebéd előtt a magas vendég rövid imát mondott, a nélkül, hogy fezt fejről levette volna, fején tartá azt az ebéd alatt is. Hat óra felé ért véget a lakoma, s a vendégek sétakocsizásra indultak a schönbrunni kertbe. Király ő Felsége az alkirálylyal az első kocsiban ült. Az alig félóráig tartó sétakocsizás után, az alkirály bucsut vett a királynőtől s ő Felségével a városba kocsizott a „Romeo és Julia“ opera előadására. A pompásan világított új dalszínház páholyait a legdiszeseb közönség foglalta el. Az alkirály és kísérete 7 órákor jelent meg. A király pedig egynegyed nyolczkor lépett be az alkirályhoz s üdvözölte, mint házi ur. Az alkirály élénk figyelemmel kísérte az előadást s felvonás közben ő Felségével társalgott. Hétfőn látogatta meg Bécs nevezetesebb helyeit s a főhercegeket. Ugy volt, hogy Pestet is meg fogja látogatni, e hír azonban nem valósult, mert még csütörtökön egyenesen Berlinbe utazott.

✱✱ (A gróf Beust tánczestélye) igen fényes volt. Hatszáz vendég — a bécsi társaság színe — vett benne részt. Jelen voltak: király ő Felsége, (ki két óra hosszat időzött) több főherceg és főhercegnő, a hannoverai király, a nassau hercege, Ottó bajor hercege, sok kitűnő idegen s a hölgyek fényes koszorúja. A multság vidoran folyt, mi abból látszik, hogy más nap reggel 4 órákor osztak szét; de a kedvezőtlen idő miatt a fényesen diszitett kerti helyiséget nem használták.

✱✱ (A magyar gazdasszonyok) ápril 30-diki ülésén egy vidéki levél olvastatott fel, melyben egy megöregedett, szeme világtól megfosztott ügyvéd, 1848-diki országgyűlési követ, kér leányainak megfelelő alkalmazást, mint felolvasónő, vagy gazdasszony, vagy gyermekek mellé. A leányok elhelyezéséről az egylet gondoskodni kívánván, szívesen szolgál mind azoknak, kiknek becsületes jó házból ily egyénekre szüksége volna, utbaigazítással.

✱✱ (Miután az első pesti bölcsőde) javára rendezett sorsjáték huzása folyó évi márczius 15-kén megtörtént; felkérem azon t. cz. sorsjegytulajdonosokat, kiknek sorsjegyeik nyerevényben részesültek, hogy az ezekre eső nyereményeket június 15-kig t. Adler Hedvigh választmányi urhölgnél (lakása Rombach-utca 7. sz.) átvenni szíveskedjenek; miután azon nyeremények, melyek a fenn említett hatánapig el nem vitetnek, a bölcsőde javára fognak értékesíttetni. Pesten, május 31-kén. Jármay István, kezelő pénztárnok.

✱✱ (A pesti szegény gyermekkórház-egylet) igazgatóválasztmánya kedves kötelességének ismeri el, hálás köszönetét ezen neli hirlapilag is nyilvánítani a pesti takarékpénztár igazgatóságának abbéli kegyességeért, hogy kórházunkat a jelen év folytán 400 forintnyi segélyezésben részesíteni s ez által egyszersmind alaptőkéjét is gyarapítani méltóztatott. A pesti szegény gyermekkórház-egylet igazgató választmánya nevében és megbízásából. Kelt Pesten, 1869. június 1-jén. Halász Dezső, titkár.

✱✱ (A „herceg Woronietzky-síremlék-bizottság“ elnökségének újabb helyisége a zöldfa-utczai 2-dik számú ház 2-dik emeletén van. A függetlenségi harcunk ifjú lengyel vértanujának síremlékére beküldött vagy beküldendő összegek Markovics Sándor fentirt lakására, a bizottság részéről sajtó útján történő pontos és gyors nyugtáztatás tekintetéből, az adakozók neveinek sorozatával együtt, saját közegeik által küldendők be.

✱✱ (A „herceg Woronietzky-síremlék-bizottság“ elnökségének újabb helyisége a zöldfa-utczai 2-dik számú ház 2-dik emeletén van. A függetlenségi harcunk ifjú lengyel vértanujának síremlékére beküldött vagy beküldendő összegek Markovics Sándor fentirt lakására, a bizottság részéről sajtó útján történő pontos és gyors nyugtáztatás tekintetéből, az adakozók neveinek sorozatával együtt, saját közegeik által küldendők be.

✱✱ (Pestvárosa) 200 frttal a képzőművészeti társulat alapítói közé lépett. — A képzőművészeti társulat megnyitotta új tárlatát, melyben 14 festményt találunk az öreg Markótól, mérnök-korából, ábrázolva az aggteleki barlang festőbb helyeit; e festményeket a tulajdonos Orczy-család állította ki. Van a tárlatban ezenkívül egy „Aeneis“, Grimm Rezsőtől, két jelenet egy szarvas-vadászatról Presteltől, Munkácsytól két magyar tájkép (Düsseldorfból küldve), végre

6 Felségüknek arczképe, Pálik Bélától festve, Bihar megye részére.

++ (A sárga-inges fázánbál) volt a pestiek találkozója tegnap. Így nevezték el rövidség kedvéért azt a kis tánczvigalmat, melyet a sárga-inges csónakászok klubja tegnapi „Fázán“-nál rendezett. „Kicsiny“-nek nevezzük, mert a terem kicsiny volt a társaságnak, a mi igaz, hogy azon előnnyel járt, hogy mindig új meg új erők váltakoztak, a terem körül, fönt úgy, mint az alsó részen, mindenütt sűrűn körül volt ülve minden asztal és itt is, természetesen folyton váltakoztak az arcok. A táncz reggelig tartott és az által lett emlékeztet, hogy egy rendező egy vendéget pofon ütött.

++ (A Presse) leírja Koenitz Max elfogatását: Május 28-kán a passau-i indóházban az tűnt fel, hogy Koenitz minden málna nélkül utazott. Szemmel kísérték, midőn Nürnbergbe jegyet váltott s a mint az ebédlőbe belépett, egy polgári őr megkérde névét. Müller Leónak mondá magát Bécsből. Utlevél nélkül levén, az őr mondá, hogy kövesse. „Talán ön Koenitz?“ kérdé az őr utközben. „Nem,“ viszonzá mosologva, de csakhamar fölkiálta: „Ezer forintot adok önnek, ha elbocsát.“ Ez megerősíté a gyanut. Dr. Altenburger osztrák rendőrbiztos fölismere, hogy ez az üldözött szökevény, s midőn már a bajor rendőr újra kérdé: „Ön Koenitz?“ azt felelé: „Igen, az vagyok.“ Megvizsgálták s 50 darab új ötvenest vászonba varrva találtak nála. Midőn tovább akarták vizsgálni, akkor vevé elő revolverjét s gyorsan hatszor lőtt magára, de csak kis sebeket kapván, eszméletlenségéből csakhamar felocsúdott. Ekkor így szólt a rendőröknek: „Ne higgyék, hogy önökre löttem; hisz önök ártatlanok s csupán kötelességüket teljesíték. Nem tehettek másképp. Azt se higgyék, hogy én rossz ember vagyok. Nekem vagyonos szüleim vannak, s nem pénzért tettem, hanem hogy megboszuljam magam Friedenthal főnökön.“

++ (Az új népkert) melyet az Orczy-kert megett az üllői-uttól balra terveznek, ha kivitele elé nem gördülnek akadályok, egyike lesz a főváros legszebb mulató-helyeinek, 205 holdnyi területének. Négy kisebb és egy nagyobb park létesítése van tervben, sétányokkal, vendéglőkkel, a szabadban fedett étkezési helyekkel, lovardával, nyári szinkörrel, tánczteremmel, dalszarnokokkal, czukrászdával s több más mulató-helyekkel. A népkertben 20,000 ember számára lenne ülő-hely, s lövonatu vasut szállítaná ki a szórakozni kívánókat.

++ (Rózsás napló.) Nemes Ödön, szép tehetségű fiatal írónk és körösbányai birtokos, e napokban vezette oltárhoz Kiss Vilma urhölgyet, b. Kemény Zsigmond, nagy hírű regényírónk és a „Pesti Napló“ szerkesztőjének kedves és művelt lelkű unokahugát. — Néhaj Pázmándy Dénesnek, az 1848-diki képviselőház jeles elnökének egyik fia: Dénes, e napokban jegyzé el Reitter Ferencz főmérnök és osztálytanácsos leányát: Reitter Mária kisasszonyt, e bájos, fiatal hölgyet, ki nemcsak a társas-ünnepélyeken tűnt ki, hanem a hangversenyek emelvényén is. — Ballagi Jozefin kisasszonyt, országos hírű tudósunk, Ballagi Mór kedves, művelt leányát e napokban jegyezte el magának Illés Károly, a marosvásárhelyi királyi tábla bírása, boldog arául. Az ég áldása kísérje a nemesszivek hűségi frigyét!

++ (Vegyes hírek.) A budai királyi kert, melyre az idén kiváló figyelmet fordítanak, ismét megnyitott a közönségnek reggeltől estig és sokan látogatják is. — Lónyay pénzügyér Erdélyben, hír szerint, megvette volna a b. Nopcsa-család farkadini jószágát. — A földmívelési minisz-

ter intézkedéseket tesz egy Balaton-Füreden felállítandó nagyobb szőlőszeti és gyümölcsstermelési tanintézet felállítására. — A Kisfaludy-társaság elhatározá, hogy 100 frrtal járul Bartalus „Magyar Orpheusz“-ának kiadási költségeihez. — Szontagh Dániel, egykor Árva megyének főjegyzője, megírta e megye történeti, statisztikai és geographiai leírását. Ugy halljuk, hogy fia a magyar tudományos akadémiának ajánlja fel e nagybecsű művet, kiadás végett. — Ifj. Ábrányi Kornél „Dalok a zsidók európai szenvedéséből“ című kötetre hirdet előfizetést. Füzött példány ára 70 kr, diszkötésűe 1 frt 40 kr. Előfizetési határidő jul. 1. A mű augusztusban fog megjelenni. Az előfizetési pénzek szerző lakására (városligeti fasor, balra 1632. sz.) vagy Aigner Lajos váci-utcai könyvkereskedésébe küldendők. — Peabody, a híres amerikai jótévőnek egészségi állapota, mint Londonból érkezett távsürgönyből olvassuk, nem a legjobb. Peabody jelenleg Londonban van s Amerikába szándékozik visszatérni, utolsó napjait ott ohajtván befejezni. — Magyarország főhadparancsnokává, hír szerint, József főherczeg van kijelölve. — Az izraelita nőegylet sorsjátéka 14,311 forint 38 krt jövedelmezett a nevezett egylet leány-árvaháza javára. — A királydombnak a városligetbe szállítása a városnak legalább is 3600 frrtjába kerül. — Nagy Jakab hangversenye elmaradásának oka a részvétlenség és egy közreműködni ígérkezett ur betegsége volt. — A keletázsiai expedíció 55 napi hajózás után a Jóreményfoktól Singaporebe, Kelet-ázsiaiában megérkezett, a résztvevők mind teljes egészségnel örvendenek. Singaporeban csatlakozott az expedícióhoz Xantus hazánk fia és nyolcz napi ott-mulátás után onnan tovább hajóznak Bangkok felé. — A pesti újpépület közelebb már átmegy a magyar hitelintézet, angol-magyar bank és építő-társulat birtokába, mely azt leromboltatja, s helyén palotákat emeltet, közbe egy utcavonallal, a katonaság számára pedig a Tukory-gátnál épített megfelelő nagy kaszárnyát. — Az állatkertben már láthatók az ujonnan érkezett ritka állatok: két alligátor, az amerikai közönséges „alligator lucius“-ok közül, s egy ritka fajú krokodil, mely nem a közönséges nilusiak közül való. Ily fajtából kitömve sincs muzeumunkban. — Urnapján a budavári főtemplomban két tolvajt fogtak el, kik az isteni-tisztelet alatt órákat loptak; a jó madarak a brünni fegyházból nem rég szabadultak ki. — A közlekedési miniszter megígérte, hogy rajta lesz a császárfürdői tótagjai, kik németül tudnak, közre fognak működni a „Bem apó“ bécsi előadásában. — A Margit-szigettel közlekedő gőzösök nem József főherczeg, hanem dr. Heinrich és Luczenbacher Pál bérlok tulajdonai. — Budáról Triesztbe olcsó kéjutazást rendeznek, ha Tábornszky és Parsch műkereskedésében 500 részvevő jelentkezik. — A „Gizella“ gőzostal hajósba levén szerelmes, az elszakadáson annyira elbúsult magát, hogy a lánczvidről leugorván, mult csütörtökön reggel a vízbe ölte magát. — Az erdélyi vasutársulat Pesten a Gans-ház előtti Dunaparton pompás négy emeletes palotát szándékozik építtetni. — Magyar László, Afrikában utazott hazánk fia sorsáról az akadémia ismétolten tudakozódott, s mint a lissaboni követségtől a közös külügyminiszterium utján jött értesítés tudatja, Magyar László halála felett semmi kétség többé, s hagyatéka megnyerhetőségéhez is kevés remény lehet. — B. Gerliczy Vince özvegye férje hagyományából 1000 forintot befizetett a vakok intézete számára. A vá-

rosi tisztviselők nyugdíj-alapja pedig a Pollák Márkus és Borbála (házaspár) 1000 frtnyi hagyományát szintén e napokban kapta meg. — Az első honvéd zászló, a pesti tanosztály-század részére egy helybeli czégnél elkészült és mintául fog szolgálni a többi 120 zászlónak. A kik látták, mondják, hogy igen csinos és nemzeties; a magyar nemzeti színekre osztott mezőkön ő Felsége nevének kezdőbetűi, a magyar korona országainak czimerei, sat. láthatók. — Százötven ezer forint tökével gőzruhamosó-intézetet akar fölláttatni egy részvény-társaság. — Stéger Ferencz e napokban érkezett meg Barcellonából; szándékában van néhányszor föllépni a nemzeti színházban. — P. Szathmáry Károly már szétküldé honvéd-beszélyeit az előfizetőknek. — Horváth Gyula postahivatalnok (23 éves) a mult héten hajnalban a Rókus előtti sétányon, ismeretlen okból, agyonlőtte magát. — Deák Ferencz arcsképeiből már tizezer forint gyűlt be a városi leányárvaház javára, s ebből ezer frton egy ágyat alapítanak Deák Ferencz nevével. — Vasárnapra virradóra a bécsi lelenczházból egy egészséges dajkát vitettek Mária Valéria öherczegnőhez, s azóta egészsége javul. — Klapka tábornok Brüsszelben, hol átutazandó volt, megbetegedett, s egyelőre ott kénytelen tartzkodni. — Kéj kirándulások tervezetnek e hó első felében a Zugligetbe. 5 kén a budai torna-egylet, 8-kán a budai kaszinó-egylet, 10-kén az igazságügy-, 11-kén a kereskedelmi és 15-kén a közlekedési miniszterium hivatalnokai rendeznek kéj kirándulást. — Gr. Andrássy Gyula miniszterelnöknél kedden este fényes ebéd volt, melyre számos képviselő kapott meghívást. — A budai színészek javára, mint halljuk, a budai népszínházban a jövő hó vasárnapjain, mikor tudniillik a nemzeti színház úgy is szünetel, műkedvelői előadások fognak tartatni, melynek élén mint rendező egy, a főúri körökben is ismert lelkes ügybarát áll. A tiszta jövedelem a budai színészek segélyezésére fordittatik. — A Teréz város kétfelé osztására vonatkozó indítvány főbb pontjai ezek: az új külváros királynénk nevét viselné és ennek határol szolgálna a váczi gáttól a váczi ut az állami pályaudvarral, a gyár-utca, a kisajátítandó volt Valero-féle (most gróf Teleky) házon át összekapcsolandó kertész-utca egész a kerepesi-utig; másrésről pedig a Hermina- és István-mező. — Frisch Izidor kereskedő 11 éves fia a napokban délben a király-utczai Pekáry-ház második emeletéről leesett és szörnyet halt. — Riedl Mátyás, budai kertész, 5 éves leánykája mult vasárnap reggeli 7—8 óra közt eltűnt és azóta nem látták. A leányka szőke, fekete szemű, eltűnésekor pirosas ruhát viselt és fedetlen fővel volt. A megszorodott szülék Budaújlakon 135. sz. a. laknak. — Dr. Oroszhegyi Svájczba a st.-galleni fürdőbe ment, melynek orvosa: Hahn, az egyedüli még, ki felgyógyulásához némi reményt nyújtott. Költségeit a honvédelmi miniszteriumtól nyert segélylyel fedezi, s reméljük, hogy szükség esetén az irói segélyegylet sem vonandja el támogatását a szerencsétlentől. — A bukaresti magyar iparos-egylet Jókai Mór nejét kérte föl a junius 20-kán végbemenendő zászlójának felszentelése alkalmával keresztanyául, mely megtiszteltetést a felszólított örömmel fogadott volna, ha gyöngesége a hosszas utazást megengedné mig így kénytelen volt azt megköszönni.

++ (Halálozások.) Ismét egy jó nővel kevesebb a földön. Kabos Gergelyné szül. Ladányi Karolina urnő, a derék Kabos Gergely, miniszteri számvevőségi tiszt tisztelet- és szeretetreméltó neje, májushó 27-kén első magzatjának életet adván, saját életével adózott. Az ég vigasztalja a hű férjet a

súlyos csapás fájalmában. — Teleky Albertné szül. Bereczky Paulina, egy ritka gyöngéd érzelmű nő és derék honleány, e hó 20-kán, életének 25-dik évében elhunyt. — Pózsonyban e hó 25-kén hunyt el a 68 éves Kumlik József zenetanár, az ottani egyházi zene-egylet karmestere s a művészeti nagy arany érem tulajdonosa. — Nagy-kajdi id. Gyergy Gábor, cs. kir. kamarás és volt honvéd-alezredes özvegye: szül. aggteleki Bujánovich Sarolta, mult hó 26-kán, reggeli 4 órakor, életének 57-dik évében, végelgyengülésben meghalt. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Junius 3-kán.

Május 28-kán: „Rigoletto,” Verdi operája, 4 felv. — Május 29-kén: „A hugenották,” Meyerbeer operája, 4 felv. — Május 30-kán először: „A tudós nők,” Molière vigjátéka, 5 felv. — Május 31-kén utolsó olasz opera-előadásul: „Rigoletto.” — Junius 1-én: „A tudós nők.” — Junius 2-kán: „IV. Henrik király,” Shakespeare drámája, 5 felv. — Junius 3-kán: „Hunyadi László,” Erkel Ferencz eredeti nagy operája, 4 felv.

Budai népszínház.

Junius 3-kán.

Május 29-kén: Méhay, III. Napoleon császár udvari bűvészenek föllépte. — Május 30-kán Méhay és Hermann bűvész urak közti verseny-előadás.

Gazdasszonyoknak.

Valamit a főző-edényekről.

Van háztartásunkban sok olyan edény, a mely ételek és italok elkészítéséhez szolgál és mind a mellett olyan érczelmekből készült, a melyek egészségünkre nézve ártalmasak. Igy a vörös-réz, vagy fehér edény gyakori használat után képes ételeinkben olyan anyagokat képezni, hogy azok már nem egyszer szerencsétlen megmérgezéseknek voltak okozói. De azért a kellő gond és tisztaság megfigyelésével, a rézedényeket is bizvást lehet használni.

A vas-edények már egészen ártalmatlanok egészségünkre nézve, még akkor is, ha megfeketedik is tőle olyan ételek, a melyekben savanyok vannak. Ezen megfeketedés azonban csak akkor áll be, ha a fehér lemez, akár vigyázatlanságból, akár pedig a gyakori használat által levált a vas-edényről; az egészségre nézve azonban az soha sincs káros befolyással.

A vörös- és sárga réz-edények nem csak azért olyan veszélyesek, mert abban nemcsak minden savany, zsiradék, olaj, szappan sat. rézrészeket olvaszt fel, hanem leginkább azért, mert e részek még víz által is elválnak a rézből, és az ételeknek rézizt, zöldes színt és ártalmas anyagokat kölcsönöznek. Még a levegőn is bevonja a rézedényeket egy zöld sav: a gálczkő, a melyet ugyan le lehetett surolni az edényről, de mind a mellett a vizet is képes megmérgezni, a melyben megmossuk. Ismeretesek az olyan esetek, a hol egész családok megcszenvedtek a tudatlanság vagy vigyázatlanság által történt ilyféle megmérgezéseket.

Mindezekből kitűnik, hogy a konyha-réz-edény körül is ovatosan kell bánni, és ha főzésre igen, de az ételek eltartására semmi esetre sem használhatjuk. A legjobb ovószert azonban a már említett tisztaság és vigyázat.

A réz-edények belsejének fehér czinnel való bevonása igen jó találmány ugyan, de még sem óv meg egészen a bajtól, mert a czint soha sem lehet olyan erősen vagy vastagon alkal-

mazni, hogy a több óráig az edényben levő savak rézrészeket ne volnának képesek leolvasztani. Azonkívül könnyen le is kopik a fehér czinn, a miért is igen tanácsos a réz-edényeket gyakran újból bevonatni.

Mind az, a mit a vörös rézedényekről szoltam, a sárga-réz-edényekről is áll, miután a sárgaréz egyik alapanyag-ját az ólom képezi, mely szintén igen veszélyes az egészségre nézve.

A pakfong, sőt a khina-ezüst edényekben sem tanácsos ételeket vagy italokat eltenni, mert ezekben is könnyen képződik a gálicz-kő, és így ezek használatánál is a legnagyobb óvatosságra intjük gondos háziasszonyainkat.

Divattudósítás.

Mai mellékletünk magyarázata.

Az első szám: finom battiszt-kendő körüli himzés rajza.

A 2-dik szám: fehérneműekre való keskeny himzés rajza.

A 3-dik szám: K és J betűk, zsebkendőkre.

A 4-dik és 5-dik szám: két szélesebb himzés minta finom fehérneműekre.

A 6-dik szám: piqué-szoknyák, gyermekruhák, asztalterítő, sat. körüli himzés rajza, színes fonállal is himezhető.

A 7-dik szám: felálló gallér rajza, színes pamutlallal himzendő.

A 8-dik szám: keskeny kashemir-shawlokra, kis nyak-kendőkre, gyermek-felöltőkre, sat. való himzés rajza, tarka, vastag szálú selyemmel, orosz öltésekkel dolgozandó.

A 9- és 10-dik szám: fehérneműekre való két keskeny himzés rajza.

A 11-dik szám: gyermek-fehérneműekre való himzés mintája.

A 12-dik szám: H és J betűk.

A 13-dik szám: A és K betűk.

A 14-dik szám: A és M betűk.

A 15-dik szám: M és L betűk.

A 16-dik szám: C betű, cifrázattal, zsebkendő sarkába.

A 17-dik szám: ötágú korona.

A 18-dik szám: H és V betűk.

A 19-dik szám: H és R betűk.

A 20-dik szám: finom fehérneműekre való himzés rajza.

A 21-dik szám: nő-ing körüli kivágás és himzés rajza.

A 22-dik szám: M és R betűk, zsebkendőkre.

A 23-dik szám: A és J betűk egymásba fonva.

A 24-dik szám: egy utazó-táska himzés-mintája, fehér czérnatokon, a mintalapon kijelölt színekben himzendő. A czérnatok és a pamut vastagságától függ a táskák nagysága.

A 25-dik szám: egy oldaltáska mintája. E kedvenc kis táskákat többnyire fekete tafotára vagy bársonyra szokták himezni, aczél vagy fehér gyöngyökkel, sujtással, selyemmel megbélelni és selyemzsinorral az övhez erősíteni.

A 26-dik szám: H és O betűk.

A 27-dik szám: H és S betűk.

A 28-dik szám: zsinorzási minta gyermekruhákra, kötőkre, szoknyákra, sat. (Egyuttal megemlítem, hogy a színes vagy fehér sujtásokkal való kivarrás ismét divatba kezd jönni. Legújabb nyári ruhákban igen gyakran látjuk az idén alkalmazva.)

A 29-dik szám: pamlagpárnára való himzés rajza, keskeny sujtással és szélesebb zsinorokkal dolgozandó, a zsinorokra aczél vagy aranygyöngyök varrandók. A zsinorok és sujtások élénk vörös, kék, sárga, sat. színekben veendő, a szövet alapszíne fekete vagy drap legyen.

A 30-dik szám: oltárkendőre való himzés rajza, melyet fehér battisztra fehér fonállal lehet himezni, vagy vörös bársonyra aranszákkal.

A 31-dik szám: gombostűpárnára való himzés rajza, színes tafotára zöld és lila selyemmel lapos öltésekkel himzendő.

A 32-dik szám: zsebkendő sarkába való himzés rajza, a közepén Paula névvel. Finom francia himzés.

A 33-dik szám: keskeny himzés rajza, fehérneműekre.

A 34-dik szám: H és M betűk.

A 35-dik szám: keskeny himzés rajza.

A 36-dik szám: M betű, fehérneműekre. És végre

a 37- és 38-dik szám: H, O és E, S betűk, zsebkendőkre.

Számrejtvény.

Peterdi K.-tól.

10, 8, 5, 6, 11, 9, 13. A bal derék, hü bajnoka;

2, 1, 8, 9. Társ-nemzetünk és honfia;

7, 8, 10, 8, 9, 8, 5, 13. Tekintélyes két családnév;

12, 13, 8, 10, 11, 9, 7, 2, 13. Ekkor hasznos nekünk az év;

12, 13, 11, 9. Drága kincse az országnak;

7, 8, 9, 8, 12, 2. Nyomort idéz sok családnak;

1, 8, 10, 3, 2. Borral telve, ez fölvidit;

7, 4, 3, 2, 5, 6, 4, 1, 8, 9. Melytől később ez is virit;

8, 9, 9. Gyermekek kecségetője;

5, 4, 7, 8, 9. Sok gonoszág eszközlője;

11, 9, 10, 11, 12, 13. Ne add ezt gyermek kezébe;

1, 4, 6, 7, 2. Inkább ilyet adj kifibe;

10, 11, 7. Ma is Krisztus apostola;

3, 4, 1. S szép e név, így szaporitva;

8, 7, 8, 6. Testednek egy alkatrésze;

12, 13, 2, 7. Ez egy nagy állat érzéke;

8, 9, 10, 11, 12, 13. Szomszéd nemzet törvénykönyve;

7, 8, 9, 11, 12. Jó, ha gyümölcsessel van telve;

7, 8, 6, 11, 9. Eső előtt utcán látnod;

3, 8, 9. Eső után ezt találod;

6, 11, 9. Hasznos ruhán s építésnél;

7, 2, 1, 8, 5, 6. Ez meg álom-idézésnél;

10, 11, 7, 8, 12, 13. Fogásra alkotott testrészt;

10, 2, 9, 8, 7. Hazánkban ez ha jó, nincs vész;

7, 8, 9, 10, 11, 12, 13. Éjjel használod többnyire;

1, 2, 3, 4, 5, 6. Együtt a férj veszedelme.

1-13. Együtt a férj veszedelme.

Megfejtési határidő: július 3-dika.

A f. é. 19-dik számban közölt sakkrejtvény értelme:

„Neveddel ébredek,

Neveddel alszom el,

Nevednek lelkemet.

Megüdvezíteni kell.

H.”

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Malachovszky Béláné, Hunyady Karolina, Pospischel Emma, Fischer Sarolta, Pulchárd Rózsa és Flóra, Szántó Julia, Nagy Erzsébet, Temesváry Nina, Kálmán Istvánné, Nevery Sarolta, Démy Marianna, Farkas Luiza, Kállay Emma, Antal Emilia és Tercsi, Ambrózy Katalin, Boronkay Csi-cseri Lila.

A 18-dik számrejtvény értelmét utólag beküldték:

Szenczinger Lina, Csepel Zoltán Ferenczné.

A 17-dik számban közölt rejtvény értelmét utólag beküldték:

Pospischel Emma, Fischer Sarolta, Maléter Sándorné, Szántó Julia.

Tartalom.

Képek a gyermekszobából. — Járók, kelek szomoruan, Pásztói-tól. — Eleonóra, Sárkány Elektől. (Folyt.) — Hol vagy, Juliától. — Egy anya bűnhődése. (Folyt.) — A perczollán. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai szinkör. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora. A borítékon: Hoti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: női munkák mintalapja.

Feloldó szerkesztő, kiadó és lap tulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évesre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:
Kecskeméti u. 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer hosszozott sorért 8 kr.

24. sz.

**Junius 13-án.
1869.**

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges hímzésjussal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megkötésénél egész-, a műlap megkötésénél félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

Képek a gyermekszobából.

Steinacker Gusztávtól.

(Folytatás.)

A háziúr észrevette fürkésző s bírálgató tekintetemet, s mintha eltalálta volna gondolatomat, mosolyogva szólt:

— Igen, igen; a gyermek nagyon szigorú rend és fegyelem tanár az atyára és anyára nézve!

Megvallom, én e szavakban több nevelési bölcsességet és szülei szeretetet találtam, mint tíz tudós paedagogiai értekezésben és sok gyengéd dédelgetésben.

A kisdéd ezalatt nyugtalankodni kezdett, a lógázó lapdát megunt és unatkozott. Néhányan hölgyeink közül azonnal felugrottak, hogy a gyermeket karjaikba vegyék s dalolva, tánczolva a szobában meghurcolják. De az anya mosolyogva meggátolta ezt, s kérte a hölgyeket, hagyják a gyermeket kosarában. Oda lépett a gyermekhez, meggyőződött nyugtalansága okáról, egy kicsit változtatott a gyermek fekvésén, s a ringatás helyett, mely mértékletesen alkalmazva, ugyan nem ártalmas, de a túlzás által inkább szédítőleg, mint jótékonyan hat; a kosarat ide s tova huzgálta, a gyermek kezébe kis játékszert adott, barátságosan rámosolyogott, néhány nyájas szót mondott hozzá s távozott, a nélkül, hogy utána a gyermek sirt volna.

Átalános csudálkozás rajzolódott a jelenvolt hölgyek ábrázatán, kiknél otthonn hat kéz is alig elégséges a kis lármázó jószág szolgálatára s az ő felséges akarátának éjjelnappali kielégítésére s elcsitítására. S midőn egy idő múlva a kisdéd ismét nyugtalankodni s sirni kezdett, — mely sirás a figyelmes atyai és anyai fül előtt máregészen másként hang-

zott, mint az előbbi, — vendégei iránti tekintetből az anya ringatás helyett ölébe vette a gyermeket, de nem himbálta, mint sokan szoktak, s mihez a gyermekek annyira hozzászoknak, hogy örökké ringattatni s himbáltatni akarnak. Nem is hagyta el a társaságot, hogy talán a gyermeket a dajkának adva, tőle megszabaduljon. Csak megfogta a lógázó lapdának zsinegét, letette az asztalra, és beszélgetett; „Lapdácska jöjj ide a kis fiuhoz!” és azt lassan közelebb huzta.

Most a gyermek egyszerre felhagyott a sirással, mosolygott, kinyújtá karjait utána s megpróbálta maga is a lapdát huzogatni.

Ez sem kis meglepetés volt a jelenvoltakra s egyike az éltesebb nőknek elég őszinte volt csudálkozását szavakban is kifejezni.

— Mily könnyen letudja kegyed a gyermeket csendesíteni! Az én Károlykám annyi idős korában nem hallgatott el ily hamar; jó sokat állottunk ki mellette. Én, férjem és a dajka, sokszor fél éjszakán át fenn voltunk, ha a kis lármázó szeszélyeskedett. Ringattuk, himbáltuk, emelgettük, futkostunk vele, énekeltünk, lármáztunk, doboltunk, mind nem használt semmit.

— Talán beteg volt a gyermek? — jegyzé meg a nyájas lelkészű, ámbar hangján s csintalan arczkifejezésén látni lehetett, hogy maga sem hitt a betegségben.

— Dehogy! — volt a felelet, — semmi baja sem volt az istenadtának, csak gonosz, önféjű, makacs volt, (és elkényezte-

tett? — mondám, természetesen csak magamban,) nem használt semmi, meg kellett tenni a mit kívánt.

— De nem félt kegyed, hogy ez által a gyermeket még makacsabbá teszi, s saját fáradságát és gondját kettőz-teti meg?

— Édes Istenem, hát mit csináltam volna! Csak nem hagyhatjuk a gyermeket sirni és kiáltozni! — felelt a jóakaratu, de nem jól hozzá értő hölgy. — Várjon csak asszonyom, kegyed is így fog tenni, ha majd féltuczat lesz a nyakán?

— Nem gondolom, — mondá az mosolyogva, — mert épen akkor nem lenne arra időm. Én sokkal jobbnak tartom mind az anyára, mind a gyermekre nézve, már az első napokban és hetekben hozzászoktatni őt a fekvés-hez, és ha csak valami könnyen kitudható s kielégíthető ok nincs, inkább egy ideig sirni hagyom a gyermeket, — kitéve magamat azon veszélynek, hogy némelyek tigris-anyának tart-sanak — mint a makacsságot kifejlődni hagyni s az által magamnak még több veszélyt szerezni.

S ezzel a beszéd önkéntelen a kis gyermekek sirá-sára, s a legelső szoktatás nagy befolyására irányult, oly tárgyra, mely a legtanulságosabb elmélkedésekre ad alkalmat, de egyszersmind sokszor a legviszásabban is alkalmaztatik.

— A gyermekek sirásával úgy vagyunk, — szólt közbe a'lelkész, — mint a hidegleléssel, mely az allopathiai régi gyógymód szerint valóságos betegséggint tekintetett és gyógyított, azaz elfojtatott; míg az ujabbi nézetek és tapasztalatok szerint maga a természet, saját küzdelme által is megtisztítja magát a kóranyagtól. Itt is, ott is sikerül minden-esetre bizonyos eszközök által e természeti küzdelmet elnyomni; meg tudjuk szüntetni a lázt és a sirást; de ez által inkább csak a pillanatnyi hatásnak működtünk ellene, a nélkül, hogy y annak alapját, okát távolítottuk volna el, és ez által gyakran többet ártottunk, mint használtunk. Egészséges gyer-mek soha sem sir valamely külső vagy belső ok nélkül. Ezt kinyomozni és vagy egyszerűen eltávolítani, vagy a hol ez physikai vagy paedagogiai tekinteteből nem czélszerű, általuk s természetes hatásuk által félre nem vezetetni: ebben áll a szülei szeretet mestersége és bölcsessége; ebben áll különösen az anyai szem éleslátása, a ki előtt nem marad észrevétlen, hogy itt az egészség, táplálás, tisztaság kényelem és később a megfelelő foglalkoztatás tekintetein kívül azon körülményt sem kell szem elől téveszteni, hogy a kisdedeknek időnkinti sirása, kiabálása, melyek a fiatal, tapasztalatlan szülék, különösen az atyák füleit annyira izgatják és bosszantják, s melyeket a „nyugalom helyreállítása“ tekintetéből „minden áron“ eltávolítandónak hisznek: különösen szükséges és nélkülözhetlen föltétel a gyermek teste és illető szervének ki-képződéséhez; tehát semmi esetre sem „minden áron“ „minden uton-módon“ korlátozandó és megszüntetendő.

Beszélgetésünk itt az idős gyermek belépése által félbeszakított, ki egy csigát hozva kezében, találványát ujjongva mutogatá szüléinek és a vendégeknek, s ki az ő vidámsága, bátorsága és élénk tudvágyat eláruló kérdezősködései által a társaságot mindvégig a legkellemesebben foglalkoztatta; ki egyuttal a legjobb, legkézzelfoghatóbb gyakorlati magyarázatát képezte szülei nevelészeti rendszerének.

Hazamenet tovább folyt a társalgás e tárgyról; nekem pedig akaratlanul eszembe jutott a disz- és gyermekszoba közti viszony némely családnál.

(Vége köv.)

Ábrándos dal.

Benedek Aladártól.

Szeretni végtelen,
Hol nem lát senki se!
Hallgatni csendesen,
Miként dobog szíve!
Zöld, hűs liget tövén
Építeni kis tanyát!
Ott lenni az övé,
Ott lesni ohaját!
Regéket mondani,
Minderről, a mi szép,
S hogy meghal mind, a mi
E földön egykor élt...
Elvinni őt oda,
Hol lomb s patak cseveg,
S oktatni őt, hogy a
Teremtést értse meg!
Ő is hadd tudja jól,
hogy minden, a mi él:
A fű, mely meghajol,
Csak szerelmet beszél!
Hogy harmat és virág,
A föld s a föllegek,
Az éj s a holdvilág
Mind, mind szerelmesek!
— Míg lassan ezalatt
Fehérből lesz hajunk...
Csókunk ártatlanabb,
Halványabb ajakunk...
Lágyabb az ölelés,
Hűsebb az esti lég;
Édesb a hénke — és
Hívóbb a semmiség.

Leonóra.

Beszély.

Sárváry Elektől.

(Vége.)

III.

Egy héttel az előbb leírt jelenet után, Raminszky így szólt egy este leányához:

— Leonóra! készülj, ma éjjel elutazunk. Szobámban férfi-öltözetet találsz, öltsd magadra azt, s légy készen az indulásra.

Leonóra hálisan csókolá meg atyja kezét s távozott. Midőn Leonóra a gróf szobájába ért, gyönyörrel legelteté szemét a csinos öltönyökön. Aztán a tükör elé állt s hosszan szemlélte szép haját. Midőn a szemlével betelt, ollót ragadott s a gyönyörű fürtök néhány pillanat múlva a földön heverték. Aztán felöltö a dzsidás hadnagyi öltönyt, felhuzta picziny lábaira a sarkantyus csizmát s önelégülten tekintve magát a tükörben végig, büszke, katonás léptekkel tisztelgett atyja előtt, mint hadsegédnek parancsnoka színe előtt illik.

A gróf mosolylyal tekintte a gyönyörű gyermekre, ki egy 15—16 éves fiúnak látszott.

— Oh, bárcsak fiúnak születnél volna, most legkevésbé sem aggódnám miattad!

— Mától fogva férfi vagyok, atyám, s előbb le nem teszem ez öltönyt, míg a harc vihára le nem csendesül. Nem én vagyok első, hazánk vérrel irt történetében felmutatható, ki karddal kezében küzdött hazájáért. Ott ragyog rokonunk: Plater Czeczilia neve, ki dicsően küzdött jobbaink sorában. Lengyel vér forr ereimben, mely csak a szabadságért buzog!

— Ám teljesedjék Isten akarata! — szólt a gróf, megnyugodva a végzetten.

Nem szólunk a Raminszky gróf vezényelte lengyel sereget nyomról-nyomra kísérni. Legyen elég annyit megemlíteni, hogy nem csekély akadály és küzdelem után elvégre átlépték Magyarország határait s a cselekvés szerepében legott nem csekély részben osztoztak honvédeinkkel.

Legfőbb vágya volt Leonórának, — ki mint a lengyel ezred egyik harczosa, Leó nevet vett fel, — hogy kedvesét láthassa. Több jelentékeny csatában vett részt atyja oldalánál s egyszer azon huszárszázaddal is együtt harczoltak, a melyben Jenő volt. Azonban kérdezősködései után arról vett tudomást, hogy Szávay Jenő csakhamar egy másik huszárezredhez századosul neveztetett ki, de ez ezred az országnak egészen más vidékén, más hadtestében küzd.

Leonóra azonban nem csüggedett, bizott a reményben, hogy kedvesét mielőbb látni fogja.

S e reményében nem is csalódott.

A magyar szabadságharcz vége felé közeledett.

Temesvár alatt volt még egy hadsereg, mely Dembinszky vezérlete alatt volt, megkísérlendő a harc szerencsáját.

E táborban volt Szávay s ez időben már őrnagy. Ide tömörült a lengyel bajnokok nagyobb része is, elszántan tekintve a végküzdelem elé. Ott volt gr. Raminszky is leányával.

Megdördültek az ágyuk, halált osztogatva mindenfelé.

Magyar és lengyel a kétségbeesés csatáját vívta itt, a számra sokkal túlnyomóbb ellenséggel bátran nézve farkasszemet.

A hős honvédek csatát veszítve, kezdtek visszavonulni, a túlerőtől nyomatva. A lovasság teendője volt: e vonulást s az útegeket fedezni.

Vér csorgott a hős huszárok kardjain, ugyanattól piroslott a lengyel dzsidások dárdája. De az ütközet nem a magyarok kedvezett. A csaták istene elfordítá tőlünk arcját.

Oroszlánként vívott Szávay egy század élén, bár homloksebére vér csorgott alá. Nem is érezte e sebet, mert nagyobb seb volt ütve szívére, hazáját végveszélyben látván.

Dembinszky, az ősz hadvezér egyszerre a legnagyobb veszélybe jutott. Pár század vértess lovasság már-már bekeríté.

A huszárság és a lengyel dzsidások, megannyi hős fiak, mint a fergeteg rohantak elő, a tábornok megmentésére.

Leonórától alig tíz lépésnyire küzdött Jenő, osztogatva a halálos csapást. Három ellen küzdött egyszerre. Leonórának ezt látni s védelmére sietni, pár percz müve volt.

Alig ért azonban a küzdőkhöz, midőn golyótól találva, lováról aláhanyatlott.

— Jenőm, Isten veled! — kiáltá, — Leonórát mindvégig hű maradt.

Szávay a lehanyatlóra tekinté s az ifjuban a távol vélt kedvesre ismert.

Mint bús oroszlán, még nagyobb dühvel rohant ekkor az ellenség soraiba, keresve a halált, a dicsőség hervadatlan mezején. Mert hiszen mi volt már az élet előtte! Hazájára ráborult a végső katasztrófa sötét leple, kedvese ellenség golyója által esett el...

Keresve kereste a halált s az nem érkezett el.

Egész század vértess lovasság vette körül s miután sokat közölök megsebesített, elnyomatott s lefegyvereztetett.

Mig Szávay a túlerő ellen küzdött s elfogatott, Raminszkynek sikerült elesett gyermekét a legnagyobb veszély közepette több vitéz bajtársával a küzdelem színhelyéről kihurczolni s könnyű kocsijába emelve, vele a lengyelek fedezete mellett megszabadulni.

Midőn lehetőleg biztos helyre értek, egy tábori orvos megvizsgálá Leonóra sebet és üterét.

A seb nem volt veszélyes. Vállát horzsolta csupán a golyó. Az üter már verni kezdett s Leonóra ájulásából kezdett ébredezni.

Tévedezve járt tekintetével környezetén végig, mintha valakit keresett volna. Azután egyet sohajtott s ismét behunyta szemeit.

Az orvos kimosta a sebet s tépést alkalmazott reá.

A gróf csak attól tartott, hogy utazás közben elmérgesül a seb, mert a csata színhelyétől alig három órányira megállapodni nem lehetett.

Azon éjjel lázban szenvedett Leonóra s folytonosan Jenő nevét hangoztaták ajkai. Reggel azonban a láz csillapult s Leonóra elég erősnek érezte magát arra, hogy kocsin tovább utazzék.

Nem is annyira könnyű sebe okozta a kimerültséget, mint inkább lelki fájdalma, hogy az ügygyel kedvesét is elveszté.

Ugyanazon épületben huszárok is szállásoltak s a grófnak Szávayról tett kérdéseire azt beszélék, hogy látták, midőn halva lováról lehanyatlott.

E hirre, mintha szívet zúzták volna szét Leonórának, patakzott a köny szemeiből.

Midőn kisírta magát, némileg megkönnyebült lelke s habár keserű vigaszt, mégis vigaszt nyujta neki azon tudat, hogy kedvese szabadságharczban csataágyuk zugása mellett hunyt el.

— Isten veled, ifjuságom egyedüli eszményképe. Emlékedet s hűségemet örökre megőrzöm szívemben! — sohajtá föl, midőn pár nap mulva átkeltek Magyarország határain a bujdosó magyar és lengyel seregtöredék, e közt gr. Raminszky és leánya.

IV.

Szávay őrnagy több mély vágást kapott fején és karján. Több hétig kelle a kórház ágyszalmáját nyomnia, mig föllábadozhatott. Mihelyt fölgyógyult, fogságba vitték Josephstadtbba, honnan csak 4 év mulva szabadult ki, miután több hatalmas pártfogójának közbenjárása folytán 6 évet kegyelem utján, leszámítottak fogsága idejéből.

Hazatért szülőföldre, hol a gazdálkodásra adta magát.

Leonórát nem feledheté el. Gyakran fölmerült előtte a szép lengyel amazon, ki a csatasíkon, midőn védelmére sieté, lelte halálát.

Szávay bizonyosnak hitte Leonóra halálát. Saját szemével látta, midőn lováról élettelenül hullott alá.

És még elszálló lelkét sem szivhatta föl ajkaival!

Fogadást tett, hogy soha nem nősül meg.

* * *

Tizenkét év, a magyar nemzetre tizenkét gyászos év vonult el a haza láthatárán.

Eljött az 1861-dik emlékezetes év, melyben a nemzet kezdett hosszas dermedtségéből ébredezni s az elszibbasztott gondolat sajtó utján és gyűlésekben szabadabban nyilatkozni.

Az 1861-diki országgyűlést számos külföldi látogató meg.

Az idegenek közt különösen egy feketébe öltözött hölgy vonta magára a figyelmet, ki egy koros nő társaságában minden nap hiven látogatta meg az országházat.

Egy napon, midőn Szávay — ki a k...i kerület képviselője volt, — a határozati párt érdekében szólván, politikai műveltségének fényes tanubizonyosságát adá, szintén ott volt a gyászos hölgy. Arcza kigyult, majd elhalványodott s a körül levőktől a legnagyobb érdekeltiséggel kérdezte a szónok nevét, Az idegenek, kik közt volt, nem tudták megmondani.

— Talán csak káprázat? — suttogá. — Az arcz korosabb, de teljes szakála daczára nagyon hasonlít hozzá.

A hőség, mit a bölgy éreze, kiállhatlannak tetszett s agg nő-kísérőjével csakhamar odahagyta helyét. Üde légre volt szüksége.

Alig várta, hogy a lapok az országgyűlési beszédekhez hozzák.

— Legalább megtudom, ki az, ki boldogult kedvesemnek oly hű képmása, — gondolá s mohón ragadta kezébe a lapot, de alig tekinté bele, a lap földre hullott, s ő eszméletlenül hanyatlott egy székre.

Az agg nő hirtelen ott termett előtte s halántékait hideg vízzel nedvesítgeté.

Néhány pillanat múlva magához tért.

— Hála neked, Istenem! ő él. . .

— Ki az? — kérdezé ámulattal a koros nő.

— Szávay Jenő. Ő az, ki tegnap az országházban oly szép beszédet tartott. És most kérem kedves néném, szíveskedjék csöngetni.

Az agg nő gépileg engedelmeskedett.

Pár percczel később a szobapinczér megjelent s Leonóra — mert mondanunk is alig szükség, hogy ő volt, — írószereket rendelt s egy levélre a következőket írta:

„Kedves Jenő!

Az „Angol királynő“ szálloda első emeletének ** száma alatt egy régi tisztelője ohajtana önnel beszélni. Ne tagadja meg kérését.“

— Nevemet nem irom alá. Annál nagyobb lesz meglepetése! — gondolá.

Jenő nem sokáig váratott magára.

Midőn belépett, Leonóra a szoba közepén állt, izgatottan várván a kedves férfit, kit 13 év óta nem szorított dobogó szívéhez.

Meggyökerezve állt meg előtte Szávay. Ugyanazon arcz, mely Leonórát, csak a termet lett kissé teltebb.

Leonóra szemei égtek a boldog viszontlátás örömétől.

— Jenő! . . . édes Jenő! — sikolta, s hévvel veté magát Szávaynak ölelésre tárt karjaiba — Szeretsz-e még Jenő? — kérdé a hölgy, epedőleg emelve rá nagy fekete szemeit.

— Ki feledhetett volna, édes Leonórá! Én hű maradtam hozzád mindvégig.

— És én gyászomat azon keserves napok óta, midőn halálhíredet hozák, nem vetém le.

A boldog viszontlátás beszédárban talált szabad folyást.

— Akarod-e Leonórá, hogy régi vágyaink beteljenek s kölcsönös fogadásunkat mielőbb beváltjuk? — kérdé Jenő epedő tekintettel.

— Leghőbb vágya életemnek, téged boldogítani.

Pár héttel később Szávay Jenő és gr. Raminszky Leonóra Isten előtt mint férj s nő esküdtek örök hűséget.

Mivel mindennek a házasság szokott a vége lenni, nekünk is kevés mondani valónk van.

Csak annyit tudatunk még, mi Leonóra utóbbi éveire vonatkozik:

Ő atyjával Törökországon át Angliába menekült s Londonban éltek, hol jószágának ára biztos helyen volt letéve.

Nagnénje, ki egyedül lakott Lembergben, fivére: gróf Raminszky által tudósíttatván, fölkereste őket s azóta nem is hagyá el Leonórá.

Gr. Raminszky az előtti évben hunyt el Londonban, s miután ott mi sem tartá őket vissza, mielőtt szülőföldükre visszatértek volna, Magyarország ezen akkor mozgalmas fővárosában akartak pár hetet tölteni.

Igy találkozott össze két egymásért égő szív, kiknek, ha a véletlen segítségükre nincs, örökké boldogtalanok lettek volna.

Most boldog családi életet élnek együtt, két kedves fiucska édesítvén napjaikat.

Mi szép e lányka.

Beranger után

Kenézy Csatártól.

Ah istenem, mi szép e lányka!
Mindig szeretni is fogom.
Ábrándos, szép szemeit látva,
A szerelemtől álmodom.
S az élet e bűvös szelétől
Az ég is derülten ragyog. . .
Ah, istenem, mi szép e lányka,
— Én meg, én meg mi rút vagyok!

Ah, istenem, mi szép e lányka!
Alig számlál még husz tavaszt.
Nevető ajka, szőke fürti,
Oly kedves, és nem tudja azt.
De még más, bájos sajátsága,
Mennyi van neki! már a sok. . .
Ah, istenem, mi szép e lányka,
— Én meg, én meg mi rút vagyok!

Ah, istenem, mi szép e lányka!
De hisz' nagyon is szeretem.
Szerelmével ugyan lelánczolt,
E láncz oly édes én nekem!
Éltemre báj és boldogságot
Ugyis a szerelem adott. . .
Istenem, e nő most is oly szép,
— Én meg, én meg mi rút vagyok!

Istenem, e nő most is oly szép!
S irántam nem hül érzete.
Szerelme lángja még a régi;
Diadalom így teljes-e?
Kopasz fejem bár, szívem ifjul,
Ha a multon elandalog. . .
Istenem, e nő most is oly szép,
— Én meg, én meg mi rút vagyok!

Egy anya bűnhődése.

Beszély.

Irta Calmont Gusztáv, fordította M. D.

(V é g e.)

XII.

Elhagyván a romokat, a partra mentek; a hullám oly nagy dühvel tört meg a part szikláin, hogy jó nagy távolságra nedves, átható köd szállott alá.

— Lépjünk a csónakba! — mondá Gabriella, egy használhatlan vén bárkára mutatva, mely a parton volt, félig a homokba mélyedve.

— Miért ne? — kérde Pál és belelépett.

— Angel! — kiáltá a fiatal anya, — te csigákat szedhetsz, ne távozzál messzire.

A gyermek megértvén, hogy szabadulni akarnak tőle, nem felelt semmit, hanem szomorúan elballagott.

— Tehát Nizzából Párisba térünk majd vissza, — folytatá a marquisnő már előbb megkezdett, de félbeszakadt beszédét.

— Igen, kedves Gabriellám, itt azután csak szerelmünknek fogunk élni.

— Ugy el fogsz jöni Puygironba?

— Ha a marquisnő megengedi, — mond nevetve Pál.

— Gonosz! — szólt Gabriella csintalan hangon. — Te leszesz Angel orvosa.

— Igen, én leszek az „orvos ur“; de csak nem fogod kívánni, hogy fekete frakkban járjak? Oly rút az!

— A szerint, a ki viseli; neked például igen jól állt, midőn Saint-Geni asszonyhoz jártál. Emlékszel még rá?

Pál, kinek e kérdés boldogsága eredetét juttatá eszébe, meg akarta ölelni örömeiben Gabriellát; de ugyanakkor egy erősebb szélroham úgy megrázkodtatá a bárkát, hogy annak minden ize ropogott.

A fiatal ember megfordult.

— A kocsis megérkezett, ott látom jönni a meredek fordulatánál.

— De hol van Angel? — kérde Puygiron asszony, csipkéit egyengetve, melyet a szélvész és Pál ujjai felzavartak.

— Erre van ni! Angel!

E kiáltásra semmi felelet.

— Angel, Angel! — kiáltá az anya kétségbeejtő hangon. Ugyanazon csend.

— Ah, Istenem! — kiáltá, kiugorván a bárkából és oda futkosva, mint valami örült. — Angel! Angel! Angel!

A szél ordítása, a haragos hullámok zugásában alig voltak hallhatók Gabriella és Pál kiáltásai.

Mindinkább sötétülni kezdett.

A szerencsétlen anya zilált hajjal, merev szemekkel, fájdalommal telve és iszonyu kétségek által gyötörve, a tenger felé futott, folyton Angel nevét kiáltva. Brisson azt híván, bele akar ugrani, kereszt-állást igyekezett elfoglalni, hogy megakadályozza.

Ugyanezen pillanatban egy nagy, rémos hullám, inkább ár közeledett a partnak, melynek felszínén valami fehér volt észrevehető; már-már a fővényre vetette ki azt a hullám, midőn egy oldalról jövő más ár eltemette és az örvény mélyébe ragadta.

— Nagy Isten! hisz' ez Angel ifju ur! — kiáltá a megérkező kocsis.

A marquisnő élettelenül torult el a part fővényén, és míg

szolgája segélyére sietett, azalatt Pál egy másodpercet sem veszte el, hanem beleugrott a rémitő árba, mely a gyermeket elragadta.

Ezalatt néhány hajós érkezett meg a kiáltások hallatára. Látván, mint küzd valaki az árral, eloldottak egy sajkát és roppant fáradsággal feléje eveztek.

Mint nagy viharok alkalmával a tenger rettentő, de fenéges is volt. Huszszor is elveszettnek hitte az ember a felmerülő sajkát, melyet a mérges hullámok folyton elnyelésével fenyegettek; de az evezősök igen ügyesek voltak, több ilyen vihart állottak már ők ki!

Egyikük közülök elhatározván magát, beleugrott a tengerbe, megragadta az uszót és kiuszott szerencsésen a partra; csak hogy már későn volt, Brisson Pál nem a maga erejéből uszott, Pál meghalt!

A hajósok visszatérve, kinyilváníták a kocsisnak, hogy lehetlen visszaevezni a tengerbe, mert már sötét van; különben is a gyermek már úgy sincs életben, de meg sem is találhatnák. Midőn mindezeket az öreg kocsis, ki Puygiront személyesen ismerte, hallaná: urnője kezeit csókokkal halmozá és könyeivel áztatta.

Megkérte a hajóslegényeket, hogy segítsék a szomszéd kunyhóba vinni urnőjét, biztosítván őket fáradságuk megjutalmazásáról. Ekkor ketten Pál hulláját, mely már egészen hideg volt, ketten pedig a marquisnő majdnem élettelen testét emelték és vitték. Mindnyájan siettek a gyászos hely színéről.

XIII.

Midőn a marquisnő hosszas ájulásából magához tért, eleintén azt hívé, hogy az egész valamely rémes álom; de midőn tapasztalta, hogy Angel nincs oldala mellett, rögtön a való életbe esett vissza, haját kezdé tépni és kezeit tördelni.

— Oh nyomorult! — kiáltá, — ezerszer nyomorult! Ha gyermekem felett örködtem volna, most is kezeim közt, melengető keblemen és nem a hideg tenger ölén ringana. Istenem, Istenem! Oh mily kegyetlen büntetést mérsz rám, mert oly igen félreismertem női és anyai kötelmeimet. Vétkes szerelmem bűnhődik: meggyaláztam férjem nevét, te elragadád gyermekemet! Oh Isten, mily irgalom nélküli vagy! Mi lesz belőlem ő nélküle? hová menjek? Engedjetelek távoznom, én fel fogom őt találni, megkeresem Angelomat a tenger fenekén is. Ő vár engem, bocsássatok!

Daczára, hogy az öreg halász és neje erőlyesen ellentálltak, Puygiron asszony felszakítá az ajtót és szemközt találta Pál hideg tetemeit; e látványra megtörve hanyatlott egy székbe.

— Ő is! — mondá, megragadva Pál hideg kezeit. — Én vagyok tehát oka ez általános veszendőségnek? Ostor, elátkozott lény vagyok! Mindazok, kiket szeretek, a haláléi! Mit tevék gyermekemmel és ez emberrel? Mit tettem férjemnek, Angel apjának?

Ezután Pál hullájára borult és a fájdalom kimondhatlan nagysága nem adott hangot ajkira.

Egész éjjel így maradt.

Hajnalhasadtakor megérkezett az öreg Brisson a kocsisal.

A szerencsétlen atyának szive erős volt; tudta fia bal esetét; de Puygiron asszonyt fia mellett találva, nem tartoztathatta magát a méltatlan kifakadástól:

— Távozzék ön! ön oka mindennek! távozzék! — ismétlé haragosan.

— Hová kívánja ön, hogy menjek? — kérdé kétségbeesésében kezeit tördelve a nő.

— Bárhová, szerencsétlen; csak én ne lássam önt!

Gabriella önmagából kikelve, elhagyta a kunyhót és a tenger felé haladt.

Az öreg halász észrevevén szándékát, utána sietett és nagy erőmegfeszítéssel sikerült őt visszavezetni és bezárni a kunyhóba.

Gabriella dühös lett, hogy nem mehet gyermeke keresésére és az ajtó feltörésével fenyegette a künnlevőket.

— Oh én szerencsétlen nő, még szerencsétlenebb anya! Miért akadályozzátok meg az anyát fia feltalálásában? Angel! kedves gyermekem, Angel! Nem felel a szegény picziny! meghalt! meghalt! vele minden örömem e világon megszűnt!... Oh, ne legyetek hajthatlanok, könyörüljete rajtam! Nyissátok ki az ajtót!

Midőn látná, hogy az ajtó nem nyílik meg, a kétségbeesés oly erőt adott kezeibe, hogy a nyomorult kunyhó ajtaját feltörni csak játék volt.

Épen azon pillanatban tették Pál tetemét a kocsira, midőn az ajtó feltárult. Gabriella odarohant és Pál meztelen lábait, melyek a fekete gyászlepel alól kilátszottak, csókokkal halmozá el.

— Vissza! vissza! — kiáltá az öreg orvos és kezével durván taszítá el Gabriellát.

E szavakra a szerencsétlen fölemelte fejét és merőn nézett egy ideig az orvosra, azután pedig jóízűen kezdett kacagni.

Megtébolyodott!

Lenau.

Szana Tamástól

Az isteni szellem sokféleképen osztja adományait: a költőbe — mondják, — a legszebb mag esett. A teremő geniusz a költőt ihletésével magas pályára hívja el; kibontakozik a föld salakjából s uj birodalmat alkot képzelődésének. De a hivatottak e magas kiváltsága nem mindig egyesül a zajtalan, csendes élet boldogságával, apró örömeivel, s minden korban találunk költőkre, kiknek épen a túlárado isteni erő okozta boldogtalanságukat, szenvedésüket. Korunkban csak Lenau Miklós nevét kell emlitenünk. A költők sohasem voltak a szerencse kiválasztott kegyencei s Lenau legkevésbé tartozott a kegyenczek közé. Arra volt teremtve, hogy merész szárnyalással a kék magasságba emelkedjék, de a földet és az embereket körülvevő nyomasztó gőz eltikkasztá szárnyainak erejét s a büszkesasnak, mély sebbel keblében lenn kellett kimulnia, mert a magasban élnie nem lehetett. Egész élete az emésztő küzdelmek folytonos láncolatából áll s műveiben adott hangot csalódásainak, szenvedéseinek, hasonlóan a nemos kagylóhoz, mely kínja emlékeül szüli a drága gyöngyöket.

Hazánkfia Lenau (családi nevén Niembsch) Miklós, 1802. augusztus 13-kán Csatádon, Temesvártól négy mérföldnyire született. Atyja ott hivatalnok volt, de kicsapongásai s ennek következtében beállott gyakori betegeskedése miatt állását elhagyni kénytelenítettvén, Budára költözött, hol 1807 tavaszán, még ifjan, huszonkilenc éves korában elhalt. A korán árvaságra jutott gyermeknek anyja őrangyala s a kis Miklós anyjának öröme, mindene lön.

Csatádon töltött évei inkább a gyermekjátékoknak, mint a tanulásnak voltak szentelve. Sástól és árvalányhajtól körül-

lengedezve, órákig elült magánosan a pázsiton, hogy egy-egy madarat lépre kerítsen, melyek csevegését csalódásig hűn tudta utánozni. Szülőföldének vidéke, melyre pazar kézzel hinté áldását az anya-természet, vonzólag hatott a gyermek fogékony kedélyére. Az árnyas erdők, ligetek, a tavak, nádasok s a piros kalászokkal hullámozó rónaság korán fölébresztették benne a természethez való amaz erős ragaszkodást, mely költészetének egyik kiváló forrását s fénylő tulajdonságát képezé. Gyermekkorának jellemző vonása volt a feltűnő áhitatosság; sokszor misézett nővérével az oltárrá alakított szék előtt, s már mint férfi is elragadtatással beszélt ama boldogságról, mely őt, midőn először gyónni ment, tiszta ártatlanságának tudatában, körülövezé.

1812—1815-ig Pesten hallgatta a gymnasiumi előadásokat, míg nem anyja, sorsának könnyítése végett második házasságra lépven egy tokaji orvossal: a fővárost elhagyni kénytelenítettett. A Tokajban töltött idő volt életének legboldogabb korszaka, de a boldog napok nemsokára véget értek. Lenau-nak folytatni kellett iskoláit, s anyja, csakhogy kedves fiától el ne szakadjon, kész volt férjét is elhagyni; Budára ment s a várhegy nyugati oldalán még pár év előtt is állt az a regényes fekvésű magános kis ház, hol költőnk anyjával és nővérével tölté egyhangu napjait. De az anyának csakhamar be kellett látnia, hogy korlátolt vagyoni állapota miatt nem adhat fiának olyan nevelést, minőt a korán fejlődő ifju tehetségei méltán igényelhetek; engedett tehát az öreg Niembsch többször ismételt ohajtásának s vérző szívvel bár, a nagyatyai gond alá bocsátá gyermekét Stockerauba.

Ez időtől fogva élete folytonos vándorlás, folytonos nyugtalanság. 1819-ben a bölcseleti tanfolyam hallgatói közé iratta be magát Bécsben, de az előadásoknál inkább csak vendég volt, mint résztvevő munkás. A barátságtalan hallgató-terem ajtajának közelében elhúzódó ifju költői tehetsége iránt kevés figyelmet keltett; lángelméjét még csak nem is sejtették és Seidel, ki Halm Frigyessel együtt iskolatársa volt, róla csak mint heves, könnyen lángrollobbanó ifjuról emlékezik. Életírói följegyezték, hogy e korban szenvedélyes hagedű- és guitarre-játékos volt. 1821-ben, nagyatyja ellenére, de anyjának annál nagyobb öröme, visszatért honába s a magyar jog tanulására adta magát; vágyai azonban ujra a birodalom fővárosába Bécsbe váták. Anyja, a szerető anya oda is követé fiát s haláláig vele maradt. 1824—1826 évek a német jog tanulására voltak szentelve; a száraz jogi tanulmányok azonban nem tették hűtlenné a költészethez, irt, olvasott üres óráiban és sokat forgott az irodalmi körökben. Alig végzé be a jogi tanfolyamot, már az orvosi pályára lépett. A szerelem kaczer istennője is fölkeresé, de a nő, kit szívének minden szenvedélyével ölelt át, méltatlan volt szerelmére. Csalódása kelté föl benne azt a méla bút, mely a költőnek később annyi fájdalom s a közönségnek gyönyörű dalaiban annyi élvezetet szült.

Zsibbadtságából anyja halála rázta fel 1829-ben. Miklós kedvence volt az anyai szívnek, s a fiu nem kevesebb szeretettel csüggött a jó anyán. Több költeménye hordja magán a fiui ragaszkodás és gyöngéd szeretet megható bélyegét.

Anyja halála után hosszabb ideig lakott egy fiatal lengyel menekülttel, s e benső baráti viszony gyümölcsei nagy részben lengyel dalai. A sok tanulás később testben-lélekben elbetegesíté s a tudományszomj lassankint az elteltségnek és undornak engedett helyet kedélyében. Menekvést a költészet karjai közt talált, mit annál könnyebben tehetett, mivel nagy-

anyja halála szép vagyoni birtokába juttatá. Első költeménye (Ifjú álmak) még 1828-ban családi neve alatt az „Aurorá“-ban jelent meg, egy másik már a később annyira dicsőített Lenau név alatt látott napvilágot.

Lenau föllépése az ébredező politikai öntudat korára, a juliusi forradalmat közvetlenül követő időre esik. Ismernünk kell e kort legalább alapvonásaiban, hogy a költőnek irányát, jelentőségét megérthessük. A juliusi forradalom a szabadság fényes győzelme volt; nem mocskítá vér, nem követényaktiló, s még a legitimitás hirdetőinek is, ha nem beleegyezésével, de legalább utólagos elismerésével találkozott. E forradalom az emberiség győzelme volt. A szabadság oly szépen küzdte ki magát, a munkás kék zubbonya oly gyorsan háttérbe nyomult a polgár-király fekete frakkja és hadsegédjének himzett egyenruhája előtt, hogy legtanácsosabb volt a fait accompli előtt egyszerűen meghajolni s a dolgok folyását nyugodtan vizsgálni. A juliusi forradalom symboluma lett annak, mit tehet a nép, mely birtokában van öntudatának s nyugodt erejét cselekedésének kivitelére használja. A szabadság napja tünt föl, s úgy látszik, hogy a geniusz, mely Páris utcáin letelepült, győztes repüléssel az egész világot be akarja kalandozni. A politika egészen más álláspontot foglalt el a népek életében; nem volt többé hiu ábrándozás, hanem férfias jelleget öltött. Férfiak, polgárok, községek gyűltek össze tanácskozás végett s a népképviselőt dicső elve érvényre emelkedett.

Mig nyugaton a politikai öntudat örvendetes ébredése mint éltető tavaszi lehelet hatotta át a szíveket, addig keleten egy szomorú tragoedia ért véget, Lengyelország tragoediája. A büszke, lovagias nép végenyészete felé közelgett. Emberi természetünk tulajdonsága, hogy a fájdalom az örömnél mindig mélyebb rokonszenvet kelt, s így történt az, hogy Lengyelország bukása sokkal mélyebb hatást gyakorolt mindenfelé, mint a franczia nemzet küzdelme és győzelme. Midőn Varsó bukása után a lengyel menekültek vándor-utjokra kelttek, a szánalom és részvét még a legelzárkózottabb szívekbe is utat tört magának. Minden egyes menekültben a büszke, nemes, szeretetreméltó és jobb sorsra érdemes nemzet fájdalomát látták megtestesülve.

Ily viszonyok, ily behatások alatt a költészetnek is más jelleget kellett öltetnie. Rückert sonettei pusztában hangzottak el, Uhland gyöngéd, bensőségteljes dalai alig találtak olvasóra; a közönség más hangot kívánt s a költőt várta, ki a kor uralkodó eszméit költőileg magyarázni képes leend.

Ilyen költő állott elő Lenau Miklósban.

Dalait mint vig pacsirta-dalt üdvözlék, mely a zordon tél győztes ellenfelét: a fiatal tavaszt hirdeté. És ez annyival feltünőbb volt, mert csakhamar híre terjedt, hogy az igénytelen Lenau Miklós név alatt az osztrák nemesség egyik tagja rejtőzik. Már maga az a körülmény, hogy a mozgalmak ily tolmácsra találtak, diadal gyanánt tünt föl, s a jobbak szívében a biztos győzelem zálogát képezé. Grün Anasztáz előbb hangolta ugyan lantját a szabadság dicsőítésére, de Lenauval másképen áll a dolog. Lenau a szabadság született költője volt, arra teremtvé, hogy majd áldást hozó felhő, majd haragos zivatar képeben szálljon le hozzánk egyszer enyelegni, másszor fölriasztani bennünket, ha netalán álmra bajtanók fejünket.

Lengyelország bukása érlelő sugár volt Lenau költészetére, s hogy dalai a közönség hangulatával találkoztak és mély rokonszenvet keltettek, emlitenünk is felesleges.

De csalódnánk, ha Lenau költészetének hatását kizárólag e körülménynek akarnók tulajdonítani. Sokat tett nála a

háttér újdonsága is, melyet költeményeiben használ. A magyar rónaságok, puszták titokzatos bűbája, a délczag lovasok, a cigányok szabadsághoz szokott kóborló csapatja, mind új és érdekes volt a német közönség előtt.

Lenau beleélte magát a természetbe és kedélyének bensőségét úgy össze tudta fogni a természet külsőségeivel, hogy a kettő egyesülése által költészete egészen eredeti és sajátos alakot nyert. E tulajdonságnak köszönhetik Lenau tájképei a „Három cigány“, „Toborzás“ költői érdeküket. Másik tényező a buskomorság, ama sötét borongás volt, mely reményeinek romjai fölött nem egyszer változik hangos jaja kiáltással. Nála egészen hiányzik a nyugodt, elégtelt kebel derengő világa, de azért nem találjuk fel költeményeiben Heine frivolságának visszhangját, mely daemóni mosolygással fájdalomából is élvezet gyárt. A földi gyönyörök, küzdelmek hiábavalósága idézi elő borús, fájdalmas hangulatát és megveti törekvéseinket, melyekben sikert nem talál:

Híu küzdés, híu törekvések
Gyorsan emészti föl rövid élted'.
S csendülven az alkonyat harangja,
Megszakad a lét örült rohamja.

E fájdalommal szemben nincs ellenállás, s a költő végső reményéről is lemond, mely fényesebb jövőt ígér a pillanat felhői után. A világ-fájdalmas költők szeszélyébe esik, kik a szenvedést joguknak, kiváltságuknak tekintik:

Jer, jer be hát te sötét arcu vendég,
Ugy sem lesz keblem új lakás neked;
Feltárom im a bánatos szobácskát,
Hol már gyakorta tobzódott nemed.

A költő ziláltságának forrását nem egyedül életkörülményeiben kell keresnünk. Említi ugyan egyik fiatalkori barátjának halálát s kedvesének hűtlenségét, de e fájdalmakhoz már a világ valamennyi lyrikusa hozzászólt; Lenau örökös tépelődését, lemondását más, mélyebb oknak kell tulajdonítanunk. Az emberi tökéletlenség fájó tudata az, mi lantját a legszomorúbb hangokra, metsző fájdalomra hangolja. Lenau érzi, hogy ama nagy kérdéseket, melyek megoldása után lelke nyugtalanul eped: a szabadság és mivelődés kérdéseit soha meg nem oldhatja s innen támad ama sötét fátyol, mely muzsájának tekintetét beárnyalja. Lenauak, a szabadság harcát, melyért az egész emberiség szüntelen küzd, magának kellett átharcolnia s a küzdelemnek végét soha nem érte. Mindig újabb és újabb akadályok álltak elébe; ha az egyiket átlépte, ott volt a másik, s élete ekkép a küzdelmek folytonos láncolata volt, melyek elfáraszták s végre is azzal a gondolattal tölték el, hogy vágyait, nemes törekvéseit valószínűsíteni lehetetlen. (Vége köv.)

Aranymondatok.

Lenkétől.

Adj szerelmet a szívnek és mi mélyében rejtőzve szunnyadoz, a szép és nagynak csirája fejlődni fog meleg érintése alatt.

Nem tavasz, nem a nap meleg sugarai, nem a langy nyári eső borítja lombbal a fa ágait, önbelsejében fekszik az erő, mely őt zöldelni készíti.

A kit családi élet meg nem javít, hazaszeretet nem emel, annak keblét nem éri igaz öröm soha.

Egy hét története.

Junius 9-kén.

A császárfürdő majma. — A jó öreg ur. — Az állatkert. — Kristóf. — Két kérvény. — Két szék közül. — A képzőművészeti társulat. — Hol fekszik Budapest. — Egy nótelen majális. — Egy magyar miniszter szava.

Az a majom, mely e napokban a császárfürdőben egy fiut megharapott, soha jobb időben nem tehetett volna azt arra nézve, hogy híres ember, vagy akarom mondani, híres majom váljék belőle. Ha egy pár héttel előbb vagy később teszi, a világ egyszerűen tudomásul veszi és napi rendre tér át; legfőleg a pajkos fiura tesz egy kis észrevételt, hogy minek köt ki egy majommal, és aztán az egész majom el van merülve az események hullámaiba; míg most abban a szerencsében részesül, hogy huszonnégy órán át ő volt a nap hőse; az emberek beszéltek, a lapok irtak róla, és a császárfürdő kénytelen volt túladni rajta; ezt egyébiránt könnyen tehetné; a hol annyi élvezet kínálkozik, ott egy majommal több vagy kevesebb, föl nem tűnik, és csak arra az egy majomra nézve szerencse, hogy éppen most jutott neki eszébe, egy lábikra minémiségével közelebbi ismeretséget kötni. Ezen hír- és eseménymeddő időben ennyi is elég a dicsőségre.

De már régen meg van mondva, hogy a dicsőség koronája ragyog ugyan, de nem annak, a ki viseli; a császárfürdői majom is megtalálta, a mit keresett, és ha még egyszer találna neki eszébe jutni a lábikrázás, alkalmasint nem jókedvűből jut majd majd eszébe. Áttették az állatkertbe, a hol bő alkalma lesz elmélkedni az élet forgandóságáról. Csak pár napja, hogy ott van, és már is szembetűnőleg viseli magán az intézet jellegét. Sokkal soványabb, mint a császárfürdőben volt.

Nekem ez a majom régi ismerősöm; évek óta valahányszor a császárfürdőben voltam, a sétaudvarból ő hozzám menekült; mert ennek semmiféle álarca nem volt a képén és férfinak-nőnek egyaránt annak adta ki magát, a mi valóban; aztán nyíltan bevallotta, hogy ő nem gyógyítás kedvéért van itt, hanem azért, mert nem tud mit csinálni az idővel; ez az őszinteség nagy ellentétet képez a fürdőhelyeken és ez az ellentét vonzott engem a majomhoz, és azért, a mint az első szabad órára szert tehettem, az állatkertbe siettem, hogy új Tuskulumában fölkeresem. Higgyék el nekem, tisztelt olvasóim, hogy tartozunk mai nap ennyi elismeréssel egy oly majomnak, a ki nem erőlködik másnak látszani, mint a mi.

A mint tehát mondtam, elmentem az állatkertbe és nem bántam meg ez utat. Első pillanatra meggyőződtem, hogy ezt az intézetet oly emberek tartják kezükben, a kik ismerik a közvélemény hatalmát. Soká nem bírtam megfogni, miért van, hogy ez intézet olyan kevés figyelmet tanusít a nyilvánosság képviselői iránt? de most már nem csak eziránt jöttem tisztába, hanem egyszersmind aziránt is, hogy, miért szabják ez intézet kezelői a belépti-díjat 20 kr-ra, holott ha csak 10 kr-ra szabnák meg, bizonynyal tíz annyi látogatója volna? Hanem a dolog igen természetes. Az intézet kezelői mindezt azon okból teszik, hogy az állatkertet minél kevesebben látogassák, és erre épügy indíthatja őket az önszeretet, mint az emberszeretet. A ki csak egy tekintetet vet e kertre, annak azonnal meg-

fájl a szíve, annyi sok van ott olyan állapotban, a milyenben nem kellene lenni, az intézet kezelői pedig bizonynyal nem szeretik, hogy sok szív fájduljon meg általuk, azért szabják olyan magasra a belépti díjat.

Mivel már benn voltam, körülnéztem egy keveset, de alig ismertem reá. Állatok dolgában azelőtt sem felette nagy bőség általtűnt ki e kert és most azoknak is már alig fele van meg. Már azt hittem, hogy a máramarosimedvétsem bírták kiteleltetni — mert az állatok legnagyobb része a télen pusztult el — pedig nagy kár lett volna érte már csak azért is, mert ez a máramarosi medve boldogult Pákh Albert kedvence volt, a Kristóf nevet is ő adta neki; de szerencsére annak a feje fölött elrepült a kaszás, a ki e kertben olyan szépen gazdálkodott ott télen át. Még életben van, csak elválasztották párjától, külön ketreczbe zárták, valószínűleg azért, hogy egy ketreczcel kevesebb tátongjon üresen a közönség elé. Van elég, t. i. üres ketrecz e kertben. A sas-röpdé fele is telided-tele van ürességgel. Az a sok gyönyörű vércse meg karvaly Isten tudja melyik másvilági erdőségben röpköd immár. És azok a gyönyörű vizi-madarak, azok a ritka fajú ludak, kacskák, hatyuk, pelikánok; Isten tudja, minő átváltozásban gágognak valahol; aztán a vidra, azok a gyönyörű kis farkasok, továbbá a különféle fajú juhok és kecskék, szarvasok és őzök, sőt még a tyukok egy része is kiveszett!

Legszánandóbb képet mutat azonban a majomház. Mindjárt gondoltam, hogy ott nagy lehet a pusztaság, mert tavaly és harmadéve, valahányszor a majomház felé mentem, mindannyiszor egy tiszteletre-méltó öreg urat láttam a szemben álló padon ülni; e tiszteletreméltó öreg urnak akkor az volt nagy és nehéz hivatása, hogy az országgyűlés teremében a csendet és rendet fenntartsa, nyilván tehát itt gyakorolta magát a keresztényi türelem és békés kitartás erényeiben. Nagy lelki gyönyörűséggel órahoszszant nézte a majmok elmétlen futtatásait és komikus komolykodásukat, a nélkül, hogy megneheztelt, vagy unatkozott volna, még csak nem is mosolygott. Mindjárt feltűnt tehát, hogy az az ur — a ki ugyan időközben fölmentett e méltóságos kinszenvedés alul — most nem ült a majommal szemközt levő padon, és csakhamar tudva lőn előttem ennek oka. A majomház csaknem üres. Abból a sok majomból, mely tavaly e házat annyira élénkíté, egyetlen egy sincs meg többé; mind elveszték és most mindössze két vagy három darab van benne, melyek közül egy elég csunya ugyan, de azért még sem elég arra, hogy az ember ott filozófiai tanulmányokat tehessen, éppen olyan kevéssé, mint a három-négy darab papagály, mely most ott látható, nem elég arra, hogy a kávéénikék kedves társaságát kellőképen pótolhatnák. Mikor mindössze csak három papagály kiabál egyszerre, az bizony gyöngye képe a kávéénike-mulatságnak.

És ebbe a kertbe vitték a császárfürdő majmát! Ilyen rettenetes a sors büntető keze! Mához egy évre tudom, nem lesz neki többé kedve, lábikrákat kóstolgatni, ha csak az nem segít rajta, hogy mához egy évre állatkert sem lesz többé, a mi tekintve annak mostani állapotját, nem tartozik a lehetlenség-

gek közé. Két évig csak fennállhatott akként, hogy maga-magát ette meg, de most már maga-magáról sincs mit leenni.

Nem a majmokról, hanem a maga-magát-megevésről jut eszembe, hogy az összes miniszterium alantosabb tisztviselői e héten értekezletet tartottak a fölött, hogyan kerüljék ki az önfölemésztés veszedelmét. Fizetésük olyan csekély, hogy egy jóra való napszámos nem cserélne velük, és a mellett mégis tisztí rangban kell élniük! És elhatározták, hogy egyszerre két díjfölemelési kérvényt nyújtanak be, egyet a miniszteriumhoz, egyet az országgyűléshez, de nagyon valószínű, hogy jobb lett volna, megtakargatni a papír és ténta árát, a mi szintén 3—4 krajczárt tesz. A miniszterium az országgyűlésre fogja utasítani az ügyet, az országgyűlésen meg a kormány-párt azt fogja mondani, hogy nem avatkozhatik a kormány házi ügyeibe; maradnának ugyan még az ellenzék különféle árnyalatai, de ezek bizonyosan árnyalatkülönbség nélkül egyet-értének majd abban, hogy csak azért sem szavazzák meg a díjfölemelést, minék szolgálnak a közös-ügyes kormány alatt! Ki mint vet, úgy arat. Miért nem mentek inkább kapálni, kaszálni, vagy utcát flasztérozni addig, míg az ellenzéki párt jutand kormányra, akkor aztán épen jók lettek volna országos tisztviselőknek és megérdemelnének annyit, hogy csupa ügyeszeretből éhen-halással ne jutalmaztassanak.

De a képzőművészeti társulat vajon mit vétett, hogy annak is a „hiuságok hiuságát“ kell zengedeznie? Ez csak igazán nemzeti intézet, elannyira, hogy a „cosmopolita-műegylet“ sem állhatott fönn mellette. És ennyi érdem daczára, a képzőművészeti társulat már nem is takargatja szomorú sorsát, hanem nyíltan, ország-világ hallatára nyilatkoztatja ki, hogy ha tovább is úgy nem pártolják, mint eddig, akkor okvetlenül le kell lépnie az élet szinpadjáról. Ugy-e bár szívemelő kilátás?

És hogy mennyire komoly ebeli kinyilatkoztatása, kitűnik azon őszinteségből, melylyel fővárosunk műpártolásáról és műérzékéről szól. A míg csak legkisebb reménye volt arra, hogy sükerülni fog neki érdeket kelteni maga iránt a fővárosi körökben, szíve mélyébe szorította vissza tapasztalatait; de most, midőn meggyőződött, hogy még nem született az a Herkules, a ki ezt a csudát végbe tudná vinni, a végintézkedő őszinteségével mondja e társulat, hogy a vidék pártolása ellen nem panaszkodhatik, ez mindamellet, hogy ő reá csak az élvezet kisebb része jutott, mindent megtett, hogy a társulat fennálljon; csak a főváros, az ország szíve, a nemzeti értelmiség tükre tagadta meg tőle részvétét; kiállításokat rendezett, nem ment belé senki; kisorsolásokat rendezett, század-része sem kelt el belőle a fővárosban; miért? A társulat már annyira jutott, hogy e kérdésre is megfelel; azt mondja, azért, mert fővárosunkban nincs műérzék, csak masamód-előkelősége van, csak a divat iránt van fogékonysága, a színházat is csak azért pártolja, mert ballet-tánczosnók vannak ott, még az operában is, így beszél ez a társulat, mit szól hozzá Kegyed?

Bizonyosan azt, hogy a társulatnak nincs igaza. Mert önönmagáról ítélve, Kegyed nyilván azt gondolja, miként volna az lehetséges, hogy hazánk fővárosa, melyben annyi a főúr és még annyiabban azok, a kik főuraknak szeretnek tartatni, az uriasság főkellékének: a műizlésnek hiányával volna? Avagy talán csak abban áll az uriasság, hogy egy műlqvarnő vacsorájára ezeket költsenek és titkos játékbarlangokban vesztegessék a pénzt, sat.? Nem és százszor nem, annyira csak nem lehet Buda-Pest hottontotta urak lakó-városa! A képző-művészeti társulat tehát okvetetlenül csalódik, okvetetlenül!

Jól van, maradjunk a mellett, hogy csalódik és azért beszéljünk öröndetesebb dolgokról. A kereskedelmi miniszterium tisztviselői mult kedden majálist tartottak a budai zugligetben, és mert egyszersmind attól tartottak, hogy a zugligeti hűs levegő a hölgyek egészségének ártalmára lehetne, hát elhatározták, hogy ezuttal nőtelen majálist rendeznek. A mint tehát mondtam, csupán a hölgyek iránti gyöngéd figyelemből maradtak, vagyis inkább, mint egy szellemdus férfi mondá: hagyattak otthon a hölgyek.

És annál fogva mondhatni, hogy a körülményekhez képest igen jól folyt a multság egész éjjelig. Volt nagyszerű ebéd, a legfinomabb borokkal és szikrázó pohárköszöntésekkel fűszerezve. A miniszter, Gorove István is jelen volt és a szavak, melyekkel az egészségére mondott felköszöntést viszonozta, valóban megérdemlik, hogy a feledségtől megóvassanak. Azt mondta t. i. hogy a köztisztviselői pálya csak akkor szép és áldásos, ha az összes testületet, a legfelsőbb tagtól kezdve a legalsóig, a kötelesség mellett a szeretet, az együvé tartozás édes kötelékei fűzik össze, e kötelékek pedig akkor édesek, ha a hazaszeretet mellett az igaz emberszeretet tölti meg a tisztviselő szívét, a legelsőtől a legutolsóig, azaz hogy nincsen is utósó, mert mindnyájan egyek vagyunk, csak a felelősség nagysága különböző azon kötelességek szerint, melyet a haza és a szabadelvű haladás irányában felvállalt.

Ezt egy miniszter mondta, és százszorta szebben, mint a hogy én itt leirtam. Szavak, mondja talán az olvasó, de a ki Gorove Istvánt ismeri, azt tudja, hogy nála a szó egy a meggyőződéssel és hogy minden tetteben ugyanazon meggyőződések vezérlik, melyeknek e kirándulás alkalmával olyan gyönyörű kifejezést adott.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (Mai számunkkal) veszik t. előfizetőink új előfizetési fölhívásunkat, a melylyel azt akarom mondani, hogy szépen kérem lapom hű pártolóit, terjeszszék ez előfizetési fölhívást olyan körökben, a hol talán még nem tudják, hogy van egy lap, mely évenként tíz forint ára könyveket ad mellékletkép. Nemesak nekem, a ki pedig véghetlenül örülök, ha hölgyeinknek vizsontszolgálat által tüntethetem ki lekötölezettségemet, hanem a közművelődésnek is hasznos szolgálatot tesznek ez által, mert segítik terjeszteni a jó és olcsó irodalmi munkákat hazánkban.

Emilia.

++ (Az országos magyar gazdasszonyok) egyletének jun. 5-kén tartott választmányi ülésében a folyó ügyek és számos kérvények elintézése után bejelentetett adomány: özv. Ganz Rozália urnától 100 frt államkötvényben, Farkas Krail Irma urnő által Radvánszky Károly, Szepessy Gyula és Kvassay Ede uraktól 5—5 frt, Nadányi Albertné által a gyerekeknek pünkösdi ünnepekre Schachtner Józseftől kalács, Müller Antalné és Fischer czukrászoktól sütemény, Frohner Jánosné 3 frt 60 kr és Spivák Károlynétól 2 frt, s a gözhajó-társaság azon kegyes intézménye, mely szerint az árvákat ingyen szállíthatja a császárfürdőbe, hol fürdésük hasonlóképen minden díj nélkül történik. — Új tagnak bejelentetett: alapítónak Bajsai Vojnics Jakabné 100 frt készpénz, Ormódi Vilmosné 100 frt, Deutsch Józsefné sz. Blum 100 frt, Spivák Károlyné 100 frttal; rendes tagnak: Stein Zsigmondné, Czanyuga Józsefné és Kubinyi Lajosné, egyleti tagnak: Ábrányi Kornél, ifj. Ábrányi K. és Frey József mind hárman 5 frt kötelezett-

séggel. Választmányilag figyelmeztetnek mind azokat, kik az ápril 8-kán tartott sorshuzás nyerő számai bármi okból meg nem kapták, hogy azok Damjanich Jánosné elnöknel, valamint a szenatérén levő gyógyszerárban kaphatók, s hogy a nyeremény-tárgyakat, letelvé július 8-kán a határidő, minél előbb átvenni sziveskedjenek.

✱✱ (Ő Felsége utazásáról Keletre) a suezi csatorna megnyitási ünnepélye alkalmából újra fölmerülnek a hírek, s ő Felsége abban állapodott volna meg, hogy ha a török szultán jelen lesz a megnyitáson, akkor szintén oda utazik; Napoleon császár nem igen lesz ott, ellenben Eugenia császárnét várják, s egy tudósítás szerint a francia császárné elhatározásától tette függővé több fejedelmi család tagja is elhatározását.

✱✱ (Király és királynő ő Felsegeik,) a mint szombat este Kalksburgnál az erdőn át kocsiztak, egy öt éves leánykát találtak, a ki keservesen sirt, mivelhogy édes atyát elveszté. Ő Felsegeik fölveték a gyermeket a kocsiba, s vigasztalák, hogy majd megfogja találni atyját. Kalksburgnál a gyermek föl is kiáltott: „a hol megy ni!“ Ekkor király ő Felsege oda hajtattott, átadta a gyermeket atyának, megfeddve őt, hogy máskor jobban vigyázzon gyermekére.

✱✱ (Sarolta császárnéről) ismét kedvező hírt közöl a „Patrie“ brüsszeli levelezője. Arcza, mely egy idő óta hervadásnak indult, most ismét pirulni kezd. A torvuereni kies vár és üde levegő, Bulkens orvos gondos ápolása, a királyné odaadó gyöngéd bánásmódja ismét visszahozák a zaklatott lélek nyugalmát. Értelme annyira megtisztult, hogy néha íróasztalához ül és férjéről és kormányzásáról lapokat ír össze. Az orvos nem találja ártalmasnak a munkát, mert képzelmet foglalkoztatja, a nélkül, hogy egészségét rontaná. A könyvből száz-negyven oldal van már készen, s mindenki bámulja a császárné higgadtságát és éles felfogását, mely e művében nyilatkozik.

✱✱ (Aigner Lajosnál) megjelentek: „Tankréd lovag mesé“, öt beszély Kvassai Edétől, s „A mikor ábrándozunk“, dalok és románczok szintén tőle. Amannak ára 2 frt, ezé 70 kr. Minkettő igen csinosan van kiállítva, a részvénytársulat holdutezai nyomdájában, s a beszélyek Lukács Mórinczné urhölgynek, a költeményfűzér pedig Birly Lajosné szül. Ghiezy Anna urhölgynek ajánlva. — Ugyancsak Aigner Lajos kiadásában jelenik meg: „Nagy szellemei.“ Tartalmazza: Heine, Lenau, Pol Edgar, Burns, Tegnér és Leopardi élet- és jellemrajzait mutatványokkal, Szana Tamástól. A mű 10—12 ívet tesz díszes kiállításban.

✱✱ (Pompás diszalbum) fog megjelenni Lauffer Vilmosnál, azokról a nagy vadászatokról, melyeket hg. Eszterházy három évtized előtt Ozorán tartott. A szöveget e vadászatok egyik részese: gróf Festetich Leó írja, a képeket pedig Prestel jeles állatfestész készíté hozzá. Az album király ő Felségének leendő ajánlva s kiállítására sokat költenek. A képek igen érdekes vadászcíkjeleneteket ábrázolnak. A szövegben is számos érdekes adat leendő az akkori magyar nagyuri életből. Az ozorai vadászterületen — olvassuk egyik adatából — annyi volt a vad, hogy az uradalom pénztárából évenként negyven-ezer frtot fizettek ki a károkkért, melyeket a vadak a mások birtokán tettek. A herczegnek magának természetesen még több károkat okoztak. Ezek gyérítésére rendezték aztán az ozorai nagyhirű vadászatokat a miklósvári vadászkastélyból, hol mindig sok nagyuri vadász jött össze.

✱✱ (Rózsavölgyi és társa műkereskedésben) a következő zeneművek jelentek meg: „Hortensia“, salon-polka, zongorára szerzé C. Ed. Pathe. Ára 60 kr. „Lenzeslust“, „Abendsem-

pfindung“, „Albumblatt“, zongorára szerzé Pyllemann Ferencz. Ára 60 kr. Ellenbogen Ádám munkáiból két darab: „Miskolczi emlék“ és „Szilaj-polka.“ Ára mindegyiknek 50 kr. „La sympathie poème d'Amour“, zongorára szerzé Pathe. Ára 60 kr. „Le rossignol russe“, zongorára átírta Poór Vilmos. Ára 70 kr. „Ah! hörns auf, sonst muss i lachen“, polka française, zongorára szerzé Novák A. Ára 50 kr.

✱✱ (Szinházi hírek.) Az olasz operát nem utószor hallottuk a nemzeti színpadon. Mint a fővárosban általában el van terjedve, jövőre ismét fognak az olaszok énekelni, de Radnótfáy ur okulva a jelen év tapasztalásain, praktikusabb módon intézendí a tagok szerződését. Halljuk ugyanis, hogy az olasz idény kezdete előtt, évenként valamelyik karmesterét fogja külföldre küldeni a tagok megválogatása és a szerződési pontok megállapítása végett. Így bizonyára több haszna lesz a színháznak s nagyobb élvezete a közönségnek. — Láng Fülöp, ujonnan szerződött baritonista, mult kedden mutatta be magát színpadunkon és az első bemutató kedvezőleg ütött ki részére. „Ernani“-t énekelte, szép, habár a felső régiókban nem igen erős, de kellemes, csengő hangon. Játéka ugyan még nem egészen ment a „tájszólásoktól“, különösen kezének ad sok dolgot, de ettől el lehet szokni. A szép számu közönség többszörös tapssal tüntette ki. — Még egy színi előadásról kell e héten említést tennünk. Mult pénteken adták a „Benoiton család“-ot, és színészeink újra bebizonyították ez alkalommal, hogy a társalgási vigjáték terén Párisban is dicséretet aratnának. Különösen Felekiné asszony sok művészettel adta Mártát. Egyetlen mozzanatot sem ejtett el e mozaikszerű nehéz szerepből, és teljes mértékben érdemelte meg a sokszoros tapsot, melylyel a közönség kitüntette. — És egy új darabról is tehetünk említést e héten: „Szakasztott mása“ a címe, egy-felvonásos, angolból fordított vigjáték, de a mely csupán csak annyiban érdemel megemlítést, hogy Lendvayné asszony igen kedvesen játszott benne egy fiatal ügyvédnőt, a többire nézve az egy felvonásos darab tele van valószínűlenséggel, mondva csinált helyzetekkel, abból pedig, a mit szellemnek neveznek, annál kevesebb van benne. — A színház négy heti szünideje a jövő hóban kezdődik, de első-rangu drámai művészei és művésznői nagyobbára már e hó közepe felé kezdik meg vendégszerepléseiket a vidéken. Szigeti József egyelőre Szentest és Szegedet látogatja meg, s több új darabot is visz magával, többi közt a „Nők hatalma“-t, Rossier jeles vigjátékát, melyet még a nemzeti színpadon sem adtak elő. Feleki először Nyíregyházán s majd Nagy-Kállóban tart néhány előadást, azután Szathmárra rándul, hol a „Gyöngéd rokonok“-ban jótékony célra szíveségből lép föl a műkedvelőkkel, s innen indul Hubai társulatához Mármaros-Szigetre, hol nagyon kíváncsiak a művészre, kit husz év előtt láttak először a „Vadon fiá“-ban. Felekiné asszony Szombathelyre van néhány előadásra meghiva, mit el is fogadott, onnan pedig Karlsbadba utazik. Szerdahelyi és Priello Kornélia asszony Szentesre, Aradra és később Maros-Vásárhelyre mennek vendégszerepelni, hol mindenütt várva-várják a kedvelt művészt és művésznőt. Lendvay Márton csak e hó végén utazik Temesvárra, majd Nagy-Váradra. A nemzeti színház többi drámai tagjai legnagyobbbrészt Náday társulatához szegődnek.

✱✱ (Szeresd felebarátodat,) sat. Egy polgár nyilvánosan panaszkodik, hogy ujszülött leánya keresztanyjául dr. Mandel Pál ügyvéd nejét kérvén föl, midőn keresztelés végett a józsofvárosi templomba mentek, a működő káplán — meghallván,

hogy a keresztanya izraelita, — azt a keresztyéni megjegyzést tette: „Ha nem volnának a zsidók egyenjogositva, most ez asszonyoságot ki kellene utasítani a templomból!“ Képzeltető, hogy a művelt, finom érzésű és minden ismerőse által tisztelt uri asszony mint elpirult a szeretet szolgájának ez „alázatos“ szavaira! Nem volt mást mit tennie, mint a keresztanya tisztjét átruházni a szülésznőre. Ez eset miatt két család van elkecserevedve.

++ (Vidéky László) hazánkfia, ki a braziliai udvar szolgálatában több évig mérnök volt, Amerikából visszaérkezett és jelenleg Pesten időz. Szép ásvány- és éremgyűjteményt hozott a múzeumnak; továbbá az elhunyt, Asbóth Sándor tábornok iratait, könyveit és egyéb ingóságait Asbóth Lajos volt honvédtábornok számára. Ez utóbbiakat Czech János, volt honvédezredes adta át neki.

++ (Magyar nevű tengeri hajók.) Már is van néhány fumei hajó, mely a messze sík tengeren magyar nevet hord bordáin. Ezek a következők: „Istók,“ „Eötvös,“ „Conte Széchenyi,“ „Francesco Deák,“ „Corvin,“ „Antal,“ „Attila,“ „Kiss Ida“ (volt fumei kormányzó), „István főherceg,“ „Ürményi“ (volt fumei kormányzó) és „Teleki.“ Egy magyar utazó ezeken kívül még látott az amerikai partokon egy gályát, melyet „Kossuth“-nak hívnak s hihetőleg hazánkfia valamelyik angol, vagy amerikai tisztelője tulajdona.

++ (Két ifju ur) a mult héten pisztolyra akart megvívni a városligetben. A kapitányság előre értesülvén róla, hat polgári öltözetű biztost küldte ki. Ezek megjelentek ugyanott, hol vívni készültek, kiknek tehát odább kellett menniük. De bárhová mentek, a biztosok ismét megjelentek minden szó nélkül. Majd négy óra hosszáig kellett helyről-helyre vándorolniuk a kellemetlen hidegben. Végre megunták a dolgot, egy nagyot nevettek, s bekocsiztak a városba — pezsgőzni.

++ (A kutyák ellen) megjelent a pesti városkapitánysági rendelet. Ezután csak szájkosáron s pórázon vezetve jelenhetnek meg a kutyák utcáinkon. E nélkül a gyepmester elfogatja őket rangkülönbség nélkül, s a melyiket egyszer elfogtak, azt kiváltani többé nem lehet, mert rájuk nézve ezután a gyepmester kapuja annyira lesz, mint az örök éj kapuja. Minden szájkosárnak olyannak kell lenni, melyet a városkapitányság megvizsgált s bélyeggel ellátott.

++ (Rózsás napló.) Jálics Ignác ur e napokban kelt össze Aebly Szidónia kisasszonynyal a pest-belvárosi főtemplomban. — Nyiregyházán Szöllösy Pál ref. lelkész Kacska Katalin kisasszonynyal kelt össze. — Farkas Kálmán ur, turkevei derék, fiatal orvos, e napokban jegyzé el Török Paulina kisasszonyt, a nagyérdemű Török Pál, pesti superintendens, bájos és művelt leányát.

++ (Vegyes hírek.) Gr. Brunswick Teréznek, ki a kisdéd-ovódákat hazánkban meghonosítá, a kisdédovók nagygyűlése szobrot emelni határozott. A kiküldött bizottság, melynek védnöke gr. Nádasdy Ferenczné, szül. Zichy Ilona, gyűjtőiveket bocsátott ki. — Wenckheim Krisztina grófkisasszony 300 példányt rendelt meg Türr tbnok jótékony czélú kisfüzetiből. — A Kaspi-tenger nem rég két egész napon át jó darabon lángba borult. A Kaspi-tenger fenekén ugyanis tömördek naphta-forrás van; ezuttal e források tartalma óriás mérvben borította el a tenger felszínét s meggyulva, mérföldekre terjedő területen szállt a légbe. — A ferenczvárosi szivargyárban jelenleg 800 szivarkészítő leány foglalkozik. Mindenik 1000 szivart készít naponként. Az általuk felhasznált dohány évenként 50,000 mázsára rug. — Rauscher Miksa

nyitramegyei születésű tanuló, junius elsején este királyutca 17. sz. a. lakásáról eltűnt s azóta nem került vissza. Egy hátrahagyott levélben azt írta, hogy a Dunába ugrik. — „Satan“ című ellenzéki német élelappal indul meg közelebb fővárosunkban. — Golemberski László, Pesten időző lengyel író: „A magyar pártok s az 1869-diki választások“ címmel érdekes művet írt a lengyel szemlébe, dicsérve emelvén ki a magyarok politikai érettségét; e mű francziául is meg fog jelenni. — Budán is általános vízvezetékterveznek, mert a mostani vízvezeték a vár lakóit sem képes ellátni a kellő mennyiséggel. — Gr. Pálffy Miklós honvédőrnagy a honvédelmi minisztériumhoz, minden illetékeiről lemondása mellett, (körülbelül 3000 frt,) tényleges alkalmazásért folyamodott. — A közuti vasutttársaság hír szerint a stáció-utczán is akar egy vonalt építeni. — A jogászsegélyzőegylet 249 frtot s 8 havi ebédjegyet állapított meg segélyzésül legközelebbi ülésében. — Egy budai szolgáltató úgy összegezte magát petroleummal, hogy életéhez kevés remény van. — Budán a várban részvény-szállodát akarnak alapítani. — A budai kereskedelmi és iparbank ajánlatot tőn a hatóságnak egy nagy ház építésére a népszínház helyén. — A kereskedelmi minisztérium Pesten az országházban új távirdai állomást nyitattott, mely nemcsak állami és képviselői, de magánszolgálatra is van rendelve és hétköznapi 9 órától 3-ig, vasár- és ünnepnapokon 10-től 12-ig áll nyitva a rendes árszabállyal. — Az alagutttársulat már régen folyamodott közuti vasut építhetéseért a városmajorba. A minisztérium azzal küldte a kérvényt vissza, hogy új tárgyalásokra van szükség. — Buda egyik legtekintélyesebb épülete majdnem a lángok áldozatává lett. Mult szombaton d. u. 2 órakor az épülőben levő Klusemanháznak a lánczhidra és Pestre néző szeglettornya, valószínűleg a munkások gondatlansága következtében, kigyulladt, s a veszedelemtől csak két utcáseprő szemessége s ügyessége menté meg az épületet, sőt talán a körülte fekvő házak jó részét is. — Az aratást Pest határán e hó 20-kán, Budán 8 nappal később kezdik meg. — A katonai hatóság megtartotta az árlejtést egy nagy katonakórház építésére a Krisztina-városban. A költségvetés 750,000 frtra van téve. A munkát Koczka, budai építész, vállalta el. — Jámbor Pál (Hia-dor) „A művészek“ című regénye a kolozsvári Stein és Demjén könyvkereskedésében megjelent s 1 frton kapható. — A pesti rakpart tovább-építésének vezetését Reitter Ferencz főmérnök vállalta el. — A vízvezeték csöveit s a gőzgép vezető képességét gyakran próbálgatják. Így a régi színház és a városláz piacza in naponként órákig bocsátják a vizet, mely ugrókat alakjában széles sugárban szökik. A víz ize igen kellemes; de a házi-urak még mindig igen kis számmal jelentkeznak a végett, hogy házaikba vezettetessék.

(A „Hírvivő“ folytatása a borítékon következik.)

Nemzeti színház.

Junius 10-kén.

Junius 4-kén: „A Benoiton-család,“ Sardou vigjátéka, 5 felv. — Junius 5-kén: „A boldogság első napja,“ Auber operája, 3 felv. — Junius 6-kán: „Szentivánéji álom,“ Shakespeare színműve 5 felv. — Junius 7-kén: „A tudós nők,“ Molière vigjátéka, 5 felv. — Junius 8-kán: „Láng Fülöp szerződött tag első föllépteül: „Ernani,“ Verdi operája, 4 felv. — Junius 9-kén: „Az égben,“ Balázs Sándor eredeti vigjátéka, 2 felv. — Junius 10-kén: „Lalla Roukh,“ Dávid Felicián regényes operája, 2 felv.

Gazdasszonyoknak.

Szeplő ellen.

A szeplő ellen számtalan sok szert hirdetnek az ujságok, melyek azonban csak a könnyen hívő közönség hiszékenységének kizsákmányolására czéloznak; a dolognak egyszerű megfejtése az, hogy némely szerektől a szeplő elmúlik ugyan, de a bőrnek nagy hajlama miatt egy hét múlva ismét csak előjön, különösen olyanoknál, kik igen finom fehér bőrének és szőkének. A szeplőkben szenvedőknek igen ajánlatos, sőt legbiztosabb szer, arcuknak bőrét a szél és nap ellen fátol által védni. Ha már a sok hirdetett és ajánlott szerek közül egy sem akar használni, jó ezen franczia és angol titkos szert megpróbálni: egy lat boraxhoz keverjünk egy fél lat római timsót, fél lat kámfort, egy lat sárga czukrot, mindezeket finomra megtörve, vegyítsük egy fél pint marha-epébe, melyet jól fölkeverjünk; ezt ismételjük több napig napjában, többször, míg e keverék átlátszó lesz; ekkor itatós papiroson szűrjük át, s a használatra alkalmas. Ezen szerrel lefekvés előtt arcunkat bedörzsöljük s az egész használat készen van. — A második szer még alkalmasabb, különösen oly vidékeken, hol az előbbeni szernek alkotó részeit egy könnyen megszerezni nem lehet; ugyanis e második szer oly alkotó részekből áll, melyek minden háztartásban feltalálhatók. Ezen szernek a készítéséhez vegyünk két evő-kanálnyi édes tejfelt, ezt öntsük egy itezényi frissen fejt tejbe, facsarjunk hozzá egy citromnak levét, tegyünk hozzá egy negyed pohár kölni vizet, kevés timsót és egy darab czukrot; ezen ekként nyert keveréket fel kell főzni, s mentül többször lehabozni, végre a tűzről levenni s egy üvegben használat végett eltenni. E szerrel megnedvesített kendővel reggelenkint az arcot meg kell mosni. — Végre egy harmadik szer, mely még kevesebb részekből áll és egyszerűbb a készítmódja: egy fındzsányi aludt tejben dörzsöljünk egy kevés tormát, hagyjuk tizenkét óráig állani, szűrjük le, s naponta háromszor mossuk vele az arcot. Hölgyeinknek szépítésére szolgáló több szert azért említettünk, mert azt hisszük, hogyha az egyik nem használ, a másik bizonyosan fog használni.

E. Tanácsadó.

Divattudósítás.

Ha eddig a ruhakészítésben azon kelle töprekednünk, miféle változatokban legyen a különféle dísz a ruhára rakva, most, a nyári idény alkalmával, részben mentve volnánk attól; mert a legtöbb nyári ruha, kivált mousseline és jaconas úgy vannak beosztva, hogy összeállításuk könnyű és leginkább divatkép szerint történik.

Az ilyen mosó-ruhákon kívül vannak még grenadinból beosztott ruhák is, miket **Alter** és **Kiss** divatcsarnokában láttunk, s melyeknek összeállítása szintén igen könnyű. Ezen ruhák longe, átlátszó szőrszövetből állanak és kapnak a szoknyára négy vagy öt keskeny fodrot, mely fodrok a szövethez hasonlú keskeny csíkokkal vannak általszőve. Ezen ruhák készíttel nélkül 36 frtba jönnek, készítésük azonban könnyű és nem költséges.

Egyszerűbb nyári ruhákra a sima $\frac{1}{4}$ rőf széles egy színű grenadine ajánlatos, mely leginkább határozatlan színekben fordul elő és azok a nap behatásának továbbra képesek ellenállni. Rőfe ezen kelmének 1 frt 20 kr.

Még egyszerűbb nyári ruhákra, közönséges használatra ajánljuk a franczia jaconast rőfszámra, mely mindenféle színű dessenekben, $\frac{1}{4}$ rőf szélességben, 30, 40 és 50 kron kapható **Alter** és **Kiss** divatcsarnokában.

A piquét és brillantint szintén nem hagyhatjuk említés nélkül, levén az a mostani idényre egyike a legkedveltebb öltönyöknök, kivált reggeli ruhákra. A piqué $\frac{1}{4}$ széles, rőfe 1 frt 30 kr. A brillantin szintén $\frac{1}{4}$ széles és 50, 60, 70 és 80 kron kapható a fentnevezet divatkereskedésben.

A szorosan nyári ruhák között a gaze grenadine szintén kiváló helyen áll és megérdemli, hogy róla említést tegyünk. A gaze grenadine vékony, át-

látszó félselyem szövet, hamvas, fehér, lilaszín, fekete vagy barna alapon, melyen vagy csíkok, vagy apró virágok vannak beszőve tarka selyemből. A szövet ruhadarabokba van osztva és következő árakon kaphatók: 20, 24, 25, 26, 28 és 30 frton.

A nyári fölvetők között legelső helyen áll az idén is az „Écharpe Mignonne” fehér chaly-kelméből, fekete vagy színes nyomatott bordürrel.

Finomabb écharpe létezik fehér satin d' Espagne-ből, széles sottis selyem-csíkokkal.

Az előbb említett écharpe-ok 15 és 18 frton, az utóbbiak 25, 28 és 30 frton kaphatók **Alter** és **Kiss** divatcsarnokában.

Jelen divatképünk magyarázata.

Az első alak: zöld franczia mousselin-ruhát tüntet elő; az alján széles fodor van, melynek alján egy rózsafüzér látható. Ugyanilyen, de valamivel keskenyebb füzér futja körül a ruha felső, troussirozott szoknyáját. E bordürek a ruha szövetében vannak. E ruha ára, egészen elkészítve 40 frt. A kis szalmakalap zöld szalaggal és fehér tollal van díszítve. Ára 10 frt.

A második alakon: átlátszó grenadin-ruha látható. A ruha alján öt keskeny fodor látható, a felső szoknya elől nyitva van. A derék à la Marie-Antoinette, t. i. kendő-alaku kivágással van varrva. E ruha ára 45 frt, olcsóbb szövetből azonban 20–25 frton is kiállítható.

Számrejtvény.

Fischer Saroltától.

- 3, 4, 5, 7, 6. Sok tört sziv ott hamvad el;
- 9, 8, 5. Kényelmetlen tánczhelyül;
- 1, 6, 5, 5. Teszi sok mulatságból, de sok kényszerűségből;
- 3, 4, 5. Tolvajtól ez sem véd meg;
- 9, 3, 4, 3. Főleg pénzben igen kedves;
- 5, 4, 3. Ha a hideg, nem irigylendő;
- 7, 6, 5, 6. Jobb szeretik a tótok, mint a magyarok;
- 1, 2, 5, 6, 7. Az éj multán megtörténik;
- 5, 6, 1, 6, 9, 3. Ember, állat és fegyverben találsz;
- 2, 3, 3, 6, 7. Pap cselédje teszi, mikor eszik;
- 1–9. Nagyon kellemetlen „adás.”

Megfejtési határidő: július 10-dike.

—*—

A f. é. 20-dik számban közlött számrejtvény értelme: „A magyar nemzet új életre virradott.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Nagy Flóra, Acsády Aladárné, Wimmer Emma, Pospischel Emma, Fischer Sarolta, Szántay Vilma, Maléter Sándorné, Ferenczy Mária, Szántó Julia, Stenczinger Lina, Antalfyné Györfy Etelka, Marosy Emilia és Hermin, Bauer Mariska, Novák Zsófi, Benedikócs Rózsa, Farkas Emma, Nándory Julcsa, Weiner Mária, Keszthelyi Lukácsné, Medve Irma, Weisz Teréz és Róza, Pap Andorné, Boday Emma, Szluha Mariska.

A 19-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Lazur Antalné, Farkas Emma.

Tartalom.

Képek a gyermekszobából. (Folyt.) — Ábrándos dal, Benedek Aladártól. — Eleonóra, Sárvary Elektől. (Vége.) — Mi szép a lányka, Kenéz Csátártól. — Egy anya bűnhődése. (Vége.) — Lenau, Szana Tamástól. — Arany mondatok, Lenkétől. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki és fővárosi hírek. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: Junius havi divatképünk és lapunk előfizetési felhívása.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: **Emilia.**

25-dik szám,

Junius 20-kán,

CSALÁDI-KÖR

A PESTI JÓTÉKONY NÖEGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Megjelenik minden vasárnap két iven, színes borítókkal.

SZÉPIRODALMI DIVATLAP.

SZERKESZTI ÉS KIADJA

EMILIA.

X. ÉVFOLYAM.

PEST, 1869.

NYOMATOTT KOCSI SÁNDOR SAJÁT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN,

Aldunásor 9. szám.

HETINAPTÁR.

Hónapi és heti naptár		R. katolikus és protestáns naptár		Ó-naptár	Iszraeliták naptára	Hold- járás	N a p- nyugt			
							a.	p.	l.	p.
Junius	20	Vasárnap	C. 5. Silverius p.	C. 4. Flóra	8 E. Pünkösdv.	11	4	6	7	56
	21	Hétfő	Alajos hitv.	Alajos	9 Pünkösdhétfő	12 Démut	4	7	7	56
	22	Kedd	Paulina	Albán	10 Timoté Antal	13	4	7	7	56
	23	Szerda	Eberhard	Szidónia	11 Bertal.	14	4	7	7	57
	24	Csütörtök	Ker. sz. János	Iván	12 Onophrius	15	4	7	7	57
	25	Péntek	Prosper, Mártha	Mártha	13 Aquilius	16 Éva	4	7	7	57
	26	Szombat	János és Pál	Jerem., Eber	14 Elizeus próféta	17 S. Balak	4	7	7	57

Vidéki és fővárosi hírek.

Kecskemét közelében nevezetes rablási eset fordult elő. Kecskeméten ugyanis a napokban egy városszéli malom alatt a rendőrség egy eszméletnélküli beteg embert találtak s azt kórházba vitték, hol ez esetét következőleg adta elő: Pár nappal előbb hozzá a jász-benoi pusztára, — hol ő kertész — egy gatyás ember ment be, ki magát károsnak mondá, és az ellopott lovai keresésében, melyeknek azonban már nyomában van, elfáradt és eléhezett, azért enni kért; miután megfaltazott, felszólítá a két lóval bíró kertészt, hogy vigye be Kecskemétre pénzért és 1 frt 60 krban meg is alkudván, ol is indultak. Utazásuk alatt megkínálta egy kulacsból borral, melyből a kertész ivott és kevés idő múlva másodszor is a kertész újra ivott. Ez alatt egy kocsmához értek, hol az idegen a kulacsból a még benne levő kevés bort kiöntötte, és a kulacsot újból megtöltötte, melyből a fuvaros-kertészt harmadszor is megkínálta, de ez már megundorodva az előbbeni bortól, többet nem ivott, sőt nagy fűfájást és minden tagjaiban zsibbadtságot érzett, és még csak arra eszmélt, hogy a kecskeméti szőlőket elértek, egyébre a kórházban eszméletre jöttéig semlőket emlékszik. A család, ki valami bódító-italt itatott meg a szegénnyel, elvitte kocsiját, 2 lovát egy csikóval, sübáját és kalapját is.

Károlyfehérvárt e napokban egy erdélyi magyar ezred utazott keresztül a székelyföld felé. Értesülvén erről a városi polgárok, a hatósággal élükön, üdvözlőre siettek ama honfitársaknak, kik hosszú idő után most térhetnek vissza szülőföldjükre. Midőn a vonat megérkezett, egy cigányzenekar ráhuzta a Rákóczi-indulót s egy tanácsnok üdvözlő szavakat intézett a meleg fogadtatás által egészen föl-lekiesített katonákhoz. Azt azonban, hogy őket zeneszóval kísérjék be a városba, az őrnagy nem engedte meg, mert az — úgy mondá — ellenkezik a katonai tekintéllyel.

Veszprémmegye Bakony-Tamási községében június 8-kán pusztító tűzvész volt. 10 ház égett le rövid idő alatt, és végnyomorra jutott 14 család, mielőtt a tüzet meg lehetett volna gátolni. Báró Bésán Nepomuk János ur, ki éppen az előtte való napon érkezett meg Gicz pusztájára, 100 frtot küldött az evang. lelkész és községi bíró kezeihez, oly utasítással, hogy ezen összeget a szegény kárvallottak között belátásuk szerinti igazságos arányban osszák ki.

Nagy-Kanizsán Csengeri Antal Horn Ede ellenében 161 szótöbbséggel képviselővé választott. — Horn Ede komoly haladás jeleként üdvözlí azt, hogy Nagy-Kanizsán a kerestyeén választók igen nagy része rá (az izraelitára), ellenben az izraeliták Csengeryre szavaztak. Annak a bizonyossága az, —

ugy mond, — hogy a felekezetiesség nálunk is megszűnik politikai szerepet játszani, s döntő befolyást gyakorolni ott, hol csupán a polgárok politikai érzülete jöhet tekintetbe.

Vidéki rövid hírek. Erdélyben az aranyos-széki sinfalvi unitarius mestert: Józan Eleket, délben, éppen ebéd közben sujtotta agyon egy villámcsapás, midőn még eső sem esett. — Az erdélyi fürdőkben ez ideig nagyon kevés vendég időzik, még a Dunafejedelemségekből is szokatlanul kevesen mentek át. — Debreczen városa közelében ásványvizforrásra akadtak, mi annál feltűnőbb, mivel Debreczen homokon fekszik s határában még csak tó vagy mocsár sincs. — A Szolnokon létesítendő kisdudovádára rendezett bál majd 2000 frtot jövedelmezett, s a sorsjátékra gróf Szapáry Gézáné küldte a legérdekesebb tárgyat. — A Baranyában garázdálkodott hirhedt Végh Jancsit agyonlőtték. Két czinkosával együtt érték, de ezek elmenekültek. — A tápió-bicskei csata emlékének szobor által megörökítésére bizottmány alakult, mely nagy mérvű emléket ohajt létrehozni, s e célra közelebb megkezdí a gyűjtést. — Nagyváradon Lipovniczky püspök beiktatása nagy fényvel ment véghez, s Debreczen is nagyszámu küldöttség által volt képviselve. Az új püspök ez alkalomból 1200 frtot adományozott a városi hatóságnak, azon kijelentéssel, hogy belátása szerint helyezze azt el; az újbárosi és olasz plebánosoknak pedig 100-100 frtot küldött a szegények közti kiosztás végett. — Ugyancsak Nagyváradon a „kereskedelmi csarnok“ termeit e héten nyitották meg. — Pozsony városa jövőre maga veszi át színháza kezelését, s remélhetőleg tekintettel leend a magyar színgazgatókra. — Gelsenél néhány nap előtt a mozdony szétzúzott egy embert, ki állítólag részeg fővel a sineken feküdt, Légrádnál pedig a Mura vize egy meggyilkolt fiatal leányt vetett ki. — Felsőfehérmegye királyi biztost várhat nyakára. A „H-k“ Ugrom Lázár vagy Mikó Mihályt említi. — Almássy Sámuel hazánk fia, ki öt év előtt Kolozsvárról Egyiptomba ment szerencsét próbálni, jelenleg szülővárosában időzik és érdekes tárgyakkal gazdagította az erdélyi muzeumot. Almássynak Mehalla el Kebetben, Kairótól öt óra járásnyira van üzlete Egyiptomban.

Vegyes hírek. A lánczhid-társulat 50 frtot adott a pesti kereskedelmi akadémiára. — Szerdahelyi Kálmán, Feleki és Prielle Kornélia már elutaztak vidéki vendégszereléseikre. — Gróf Chorinszky Gusztávról, kit a nálunk ugynevezett Ebergényi-per szomorú hirre juttatott, azt írják, hogy tébolydába vitték. Az öreg gróf (volt helytartó)

nagyon sürgeti a müncheni bírakat, hogy nyilatkoztassák ki, hogy fia már ama tett elkövetésekor tébolyodott volt; de természetesen hiába. — Királynő ő Felsége a pozsonyi jótékony nőegyletnek bölcsődére 200, s a soproni irgalmas nénéknek 200 frtot adományoztak. — Rudolf koronaherczeg elfogadta a szászvárosi lövészegylet protectorátusát. — A budapesti nyomdászok e hó 20-kán junialist tartanak a zugligeti „szép juhásznő“-nél. — A budai dalárda f. hó 22-kén este 8 órakor tánczvigalommal összekötött dalestélyt tart a pesti állatkert szép helyiségeiben. Beléptijegyek válthatók Budán Paldt Ferencz egyleti pénztárnoknál és Fischer István keztyüraktárában a vizivárosban, a várban Schenk asszonyság raktárában, Pesten pedig Kertész és Eisert kereskedésében. — Prágában egy titkos nyomdát fedeztek föl, lázító nyomtatványokkal. Nyomára jöttek egy betű-s egyszersmind golyóó .tődének is. Több befogatás történt. Muszkaizgatásokról beszélnek. — A pesti redout lépcsőházának műdisztését be akarják végeztetni. Than Mór 600 frtért vállalkozott, hogy két alakot (nyolcz-nyolcz lábnyi magasságut) s két génuszt fest a falra, a többi festészeti munkát mór stylben a falak freskóképeig Teuchert Károly 2680 frton végezné. Ekkép az egész befejezés nem sokba kerülne. — Az államvaspálya a pünkösdi kéjvonatok jó sükerétől indítatva, Péter Pál ünnepére is rendez Bécs és Pest közt kéjvonatokat.

Megbízások tára.

J.-A.-Szt-Györgyre L. A. urnőnek: Meg van-e elégedve választásommal?
Sándorházára Sz. B. urhölgynek: Az egyiket azonnal megküldtem, a másikat pedig néhány hét múlva adom postára.
N.-Kőrösre L. D. urnőnek: Szives köszönettel vettem.
Sz.-Egyházára S. K. urhölgynek: Egy pár hiba van a küldeményben. Ujat kérek tehát.
Szt-Jobbra B. S. urnőnek: Azonnal megküldtem.
Dancsházára M. L. urnőnek: A kérdéses küldeményt nem vettem.
Czákóipusztára Th. B. urhölgynek: El van küldve.
Jolsvára Cs. Z. F. urnőnek: Azonnal megküldtem.
Gyorokra B. E. urnak: Szivesen megszereztem és azonnal postára adtam.
P.-Póvra T. B. urnőnek: Magánlevelet irtam.
Gyula-Jováneczára S. M. urhölgynek: Várom becses sorait.
Ungvárra B. Cs. L. urnőnek: Magánlevelet irtam.
Debreczenbe T. L. urnak: El van küldve.
Igalra R. I. urhölgynek: Magánlevelet irtam.
T.-Berénybe F. E. urhölgynek: Azonnal megküldtem.
Vacsádra N. N. urnőnek: Csak néhány hét múlva fogok vele szolgálhatni.
Zilahra P. L. urnőnek: Magánlevelet irtam.
T.-Szt-Miklósrá T. M. urnőnek: A kívánnal most nem szolgálhatok. Később — talán, ha kapok. Addig is a küldött összeget az új előfizetés javára jegyeztem elő.

ELŐFIZETÉSI FÖLHIVÁS

„CSALADI KÖR“

szépirodalmi divatlapra.

Megjelenik minden vasárnap két iven, színes borítékkal.

Eredeti négyszög himzet-mintákkal, 700—800 női munkarajzzal, havonként egy természeti nagyságban kivágott ruhaszabással, havonkénti színezett divatképpel, havonként egy körjzi arczeppel.

Melléklet: Husz kötet válogatott regény és két műlap legnagyobb alakban, diszes kiállítással.

Uj félévi műlapunk pedig gyönyörű magyar életkép lesz:

„A rózsakirálynő választása“

czim alatt. Mindössze csak annyit mondhatok most e műlapról, hogy tárgya és kivitele egyaránt kedvesen meg fogja lepni hölgyeinket.

Ez uj műlapot, valamint a jelen évre még hátra levő öt kötet regényt f. é. augusztushó végén fogom megküldeni t. előfizetőinknek.

A tizenöt kötet regény pedig, melyet ujonnan jelentkező előfizetőink, a mint az értük járó 1 frt 50 krt beküldik, azonnal megkapnak, a következők:

I. és II. kötet: „A regényhősnő“, Fligare Carlén Emiliától. III. és IV. kötet: „Régi szép napok“, Balázs Sándortól. V. kötet: „A szép rab-szolgaleány“, amerikai regény. VI. kötet: „A Duval-ügy“, francia regény. VII. és VIII. kötet: „Két házasság“, angol regény. IX. és X. kötet: „Fekete árnyak“, angol regény. XI. és XII. kötet: „A megtört eskü“, angol regény. XIII., XIV. és XV. kötet: „Pénz és név“, Schwarcz Máriától. Összesen több mint százhatvan iv 1 frt 50 kron.

Ujonnan jelentkező t. előfizetőinknek továbbá tizenhárom régebbi műlapunkat, u. m.: „Lorántfy Zsuzsanna“, „Az ujon szülött királyleány keresztelési ünnepélye“, „A királynő honleányi szíve“, „A királynő megkoronáztatása“, „A mult országgyűlés megnyitása“, „Imre királyi halála“, „Bor-nemisza Anna egy órai uralma“, „Izabella“, „Emese álma“, „Álmos“, „Zoltán“, „Szent István átveszi a magyar koronát“ és „Huszonöt ifjabb írónk arcze-képcsarnoka“ cziműeket egyenkint, 30-30 kron kapják.

Előfizetési díj: évnegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. A ki pedig a könyv- vagy mű-járulékokat is ohajtja, az fizet azonfelül minden egyes kötet könyvért 10 krt és egy-egy műlapért 30 krt.

Megjegyzendő azonban, hogy egy-egy előfizető csak egy példányban kapja ugy a könyv-, mint a műlapjárulékokat ilyen áron, mert bolti ára egy-egy kötetnek 1 frt, egy-egy műlapé pedig 5 frt.

A könyvek meghozatala egész évi, a műlap meghozatala félévi járatási kötelezettest foglal magában a lap irányában. Az évnegyedes t. előfizetők tehát — mert évnegyedenként is be lehet a díjat küldeni — szintén meghozathatják maguknak 10-10 kron a könyv- és 30-30 kron a műlapjárulékokat; de ez esetben egész-, illetőleg féléves előfizetőkül tekintetnek és tartoznak a lap előfizetési díját a következő évnegyedben rendesen beküldeni.

Végre bárminő háztartási vagy divatcikkre volna t. előfizetőimnek szükségük, csak forduljanak hozzám, én lehetőleg gyorsan és jutányosan megveszem és megküldöm azt nekik.

Gyűjtőimnek végre következőleg viszonzom szives buzgóságukat: egy uj előfizető után, tetszés szerint, bármelyik műlapunkat; három uj előfizető után tetszés szerint tíz kötet könyvet és három műlapot; öt uj előfizető mind a husz kötet könyvet és tetszés szerint hat műlapot; nyolcz uj előfizető után a husz kötet könyvet és tetszés szerint kilencz műlapot; tíz uj előfizető után végre: huszonhat kötet könyvet és a tizenkét műlapot ingyen.

Emilia.

kalap-uteza, 17-dik szám.

Az „Ungarische Mediz.-Chirurg. Presse” 1867. január elején 1-35 száma következőleg ismerteti a fogszivarkákat:

Török József ismert gyógyszerész fogszivarkái kétségbevonhatatlanul a legkitűnőbb helyet foglalják el a fogfájást megszüntető sok szer közt; nemcsak azért, mert kitűnőleg csillapító erejük van, hanem azért is, mert Török által éppen eme kijelölt új kényelmes és hathatós alkalmazási mód a gyakorlatban igen kitűnőnek mutatkozott. Török alkalmazási módja ugyanis legbiztosabban megfelel azon célnak, hogy a beteg idegekre közvetlenül hasson, a gyógyszer, midőn a foltalálós utasítás szerint, a szájüregbe felszívott füstöt lehetőleg az orron át kell lassan kibocsátani. Ezen módon közvetlen érintkezésbe jön a fogidegekkel a leg-hathatósabbnak ismert fájdalom-csillapító szerektől áthatott füst, mi által a fájdalom leg-gyorsabban és legbiztosabban teljesen megszűnik. Török módszernek (methode) új volta, mely ezen alkalmazásban alapul szolgál, a gyakorlatban leg-jobbnak mutatkozott, s ennél fogva szivarkáit, — melyek egyébiránt nem titkos, hanem a legjelesebb csillapító szerekből vannak alkotva, — orvosi részről legjobban lehet ajánlani.

Folyékony Glycerin-Créme

1866 év óta hatályos szernek bizonyult szappán, napvilág, folt, bőrbaj és kelések ellen. Ez egy igen sikerült egyesítés a legártatlanabb szappánok, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalosági frissességét tartják fenn. — A folyékony glycerin-crème ettől az eddig közönségesen használt glycerin-illatszerektől, melyek a glycerinben kívül semmiféle hatályos részeket nem tartalmaznak. Egy üveg ára 1 frt 20 kr, postán 20 kr-rel több.

LEGFINOMABB GLYCERIN - SZAPPAN

Glycerin és illatos nővényekből, kitűnően tisztítja és élénkíti a bőrt és egy finom pipere-szappan minden kívánt előnyeivel bír. Ara 36 kr

PÁRISI HÖLGY-POR

(legfinomabb Poudre riz)

a bőrnek a leggyöngyösebb fehér színt adja és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknél, úgy férfiaknál is a borotválás után nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr.
Szállítási raktár: K. I. o. l. h. a. u. s. e. r. H. oklev. gyógyszerésze és vegyésznel Grätzban.

Főraktár Magyarországra nézve:

TÖRÖK JÓZSEF ur gyógyszerésztárában, Pest, király-utca 7-dik sz.
Győrben: Tröppner József gyógyszerésznél, Nagyváradon: Molnár, Eszéken: Dancsáthy, M. Herényben: Nárcis, Debreczenben: Boreos, Léván: Bolemann, Kolozsvárott: Wolf, Lőcsén: Szolozar, Szegeden: Aigner uraknál.

VETORINI-féle BALZSAM.

Ezen, a leghatályosabb nővényrészekből készített, több orvosi fakultás által helyben hagyott és a magyar kormány által eladás végett szabadalkalmazás, különleg alkalmazva, jó szolgálatot tesz az ideg-gyöngeség, reuma, rheumatismus, köszvény, fejfájás, fülzúgás, fogfájás, fájó, száj- és gésai sebek ellen; vízzel vagy olajjal, mindennemű bőrtisztítási célok ellen, a fogmosás minden betegségei ellen, valamint kitűnő füstölő-szerül is ajánlatos. Egy üveg ára 1 frt 30 kr, postai küldésnél 10 kr-rel több.

GYOMOR-LAPDACSONK.

(Pilules stomachiques Colbert.)

Ezen 50 év óta a „Colbert”-féle gyógyszerésztárában készült lapdacsonk fájdalom nélkül hajtják meg, gyógyítják a szorulást, az epe-kóros állapotát és az elnyálkásodást, elősegítik az emésztést, gerjesztik az étvágyat és eltávolítják a vérnek fej felé toluását. Ara 1 frt 30 kr.

Főraktár Magyarországra nézve: TÖRÖK JÓZSEF ur gyógyszerésztárában, király-utca, 7-dik sz.

Kárpáti mell-gyógyfűvek.

A legbiztosabb és legjobb gyógyszer mindennemű mellbajok, idült hurut, köhögés, rekedtség, széknelégülés, nyilalás, tüdőorvadás, különösen pedig test- és gyomor-elgyengülés ellen.

Nagy csomagja 1 frt, kicsi 50 kr.

Két kitűnő és kipróbált szer a fentemlített betegségek ellen, mindkettő a Kárpátok hegyi Flórájából készítve, melyek már szélesebb körökben valóban áldásos hatással voltak. Számos megtisztelő bizonyítvány nyíltan anuskodik róla.

Ezen szert az orvosok figyelmébe ajánlom.

Hamisítlanul csakis Maléter V. „Az oroszán”-hoz címzett gyógyszerésztárában.

Pesten, Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7. szám.

Eperjesen: Izsépy Gyulánál. Zimonyban: Wukomanovits W.-nél.
Miskolczon: Böszörményi Józsefnél. Temesvárt: Pecher J. E.-nél.
Pozsonyban: Schneberger Dánielnél. Ungvárt: Münzner Gyulánál.
R. Szombatban: Maléter Sándornál. Rozsnyón: Posch Józsefnél.

Szeplő elleni szer, jótállás mellett.

Dr. Sihulski-féle mosdó-víz és arcz-kenőcs.

Ezen több év óta egyedül jónak bizonyult, már általánosan használt, az arcz-bőrnek ártatlan szépség-szer, különösen a szeplő, májfoltok és a bőr minden tisztatlansága ellen ajánlatos, készítője Maléter Vilmos gyógyszerész, Kassán.

Nagy üveg ára 1 frt, kisebb 50 kr, kenőcs 80 kr.

Főraktár Pesten: Török József gyógyszerész urnál.

Bizonyítvány: A legjobb eredménnyel használt Sihulski-féle mosdó-víz és kenőcs a szeplő ellen ismert szer, egyedül Maléter Vilmos gyógyszerésztárában, Kassán, készítették előíratom szerint valódiilag.

Dr. Sihulsky Alajos, megyei tisztiorvos.

Keserű narancshéj-szörp.

Laroze párisi gyógyszerésztől.

35 évi siker tanuskodik hathatósága mellett.

Zsonglító elevenítő a gyomor működését fölébreszteti, emelni a belek tevékenységét, s meggyógyítani az idült és heves idegbajokat.

Zsonglító idegesség ellenest meggyógyítja a betegségeket megelőző aléltást és könnyűvé teszi az emésztést.

Váltóláz ellenes, megszünteti a forróságot, a fázást, a keserűség specifikus szer levén, a láz s a gyomor-romlás ellen.

Zsonglító ujjaáteremtő, a vértelenség, étvágyhiány, kimerültség, bágyadság gyógyítására.

Laroze gyára Párisban rue Lions Saint-Paul, 2. szám.

Ara egy üvegnek 2 frt.

Pesten a magyarországi főraktárban: Török József gyógyszerésztárában, király-utca 7. szám.

VALÓDI PAGLIANO-SYRUP,

Pagliano Girolamo fiórenzei professortól egyenesen ideszállítva, különböző mennyiségben kapható:

Török József

gyógyszerész urnál, Pesten, király utca 7. sz. a. — Egy üveg ára 1 frt 50 kr. Egy tuczat ára 14 frt, fél tuczat 7 frt.

Az ismét-eladók igen kedvező engedményekben részesülnek.

E szörp tisztítja a vért, eloszlatja a megromlott nedveket, megritkítja és megjavítja azokat, következőképpen mindazok, kik e szörpöt havontagságot meggyógyít, melyeknél az orvosi szer csekély javulást eszközölt.

Ép most érkezett meg egy friss szállítmány, melynek valódiságáért kezeshetetik.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Kulap-nőzet 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszer hasághozott sorért 8 kr.

25. SZ.

Junius 20-kán.

1869.

Havonkénti színezett dí-

vatképpel. minden szükséges
bimzetrajzokkal. Évenként két tör-
ténelmi műlap és tíz kötet könyv-
melléklettel.

A könyvek megosztása egész-, a műlap meg-
osztása félévi járatási költséget foglal-
magában a lap irányában.

Képek a gyermekszobából.

Steinacker Gusztávától.

(Vége.)

Ha az ember először lép valamely idegen házba, és ha — a mint közönségesen történni szokott, — a bejelentés s elfogadás közti idő alatt a disz- vagy vendégszobában egyedül áll, a kevés pillanatot legszívesebben arra használjuk, hogy ott egy gyors áttekintést téve, az ott található butorok, képek, könyvek s egyéb tárgyakról, a mennyre lehet, tájékozassuk magunkat a ház lakóinak szelleme és jellege felől. — Nem egészen helytelen a következtetés: a környezet külsejéről az emberek belsejére. De ily észleletek és következtetések könnyen félre is vezethetnek, mert a fényűzés és a divat a maga ellenállhatatlan hatalmával és csalékony csilgásával kiterjed a lélek és a jellem régióira is; a mennyiben az izlés egyediségét és eredetiségét mind nagyobb általánosságban vonja szabályai s követelményei egyenruhájá alá.

Ki léphetne napjainkban egy elegáns hölgy elfogadóteremébe, vagy korszerűen szólva boudoirjába, a nélkül, hogy ott a virágasztal pompája és illata, a könyvvállvány elragadó díszé mellett a legújabb s legremekőbb szellemi művekkel a legelegánsabb kötésben, aranymetszéssel ne találkoznék? De a ki ebből azt akarná következtetni, hogy a ház urnője ama virágokat maga ültetvé, öntözé s ápolá, hogy azokból a látványul kiállított szellemi termékekből a saját szellemét táplálja, nemesíti, s hogy azok a pompás kötésű könyvek nem csak külsőleg, de belsőleg is a ház izlését s szellemét tükrözik vissza; a ki — mondjuk — e következtetéseket mind csálhatlannak hinné, az vagy nem tudja, vagy elfeledte, hogy nap-

jainkban egy elegáns divathölgynek ilyesmikkel nem szükség foglalkoznia; hogy azért vannak a kertészek, könyvárusok, könyvkötők, komornyikok s komornák, hogy az ő diszszobáját — első s elengedhetlen kellékét egy elegáns háztartásnak — a kor, divat és rang kívánalmainak megfelelőleg, mindig friss fény- és díszben tartsák, és hogy minden egyéb abban található tárgynak semmi egyéb célja nincs, mint a szemnek tetszeni, és a család rangja, műveltsége és vagyona felül kedvező elővéleményt gerjeszteni.

Egészen másképp alakulna persze ezen elővélemény, ha az elfogadásra várakozó idegent a boudoir helyett a gyermekszobába vezetnék, s a gyermekekkel s azoknak gondviselőivel egy időre együtt hagynák. Itt sokkal rövidebb idő alatt sokkal biztosabb ítélet hozhatnának a háziak szelleme felől, mint a diszszoba minden fénye és ékessége, izlése és kényelme után. Ennek rendeltetése elejétől fogva inkább a látszatot, mint a valót mutatni, holott a gyermekszobánál éppen ellenkezőleg áll.

Vegyük az utóbbit még egyszer közelebről szemügyre. A gyermekszoba az idegen, beavatlan szemekre nézve legtöbbször egy hét pecséttel lezárt szentély marad. Miért? Bizonyosan megvan annak a maga jó oka. Valamint idegenek előtt sem magukat, sem gyermekeiket nem szeretik pongyolában mutogatni, hanem csak gondosan rendezett toilette után, melynek az a rendeltetése, hogy a természetes, eredeti embert a fürkésző szemek elől elrejtve, kicziczomázza; úgy igen sok család-

nál igen sok ok van arra is, hogy a gyermekszobát elrejtsek a kutató pillantások elől, nehogy elárulója legyen az abban uralkodó nevelési rendszernek, vagy jobban mondva: hiányának.

Már külsőleg sem tartozik az a legelőnyösebb, legkedvezőbb helyiségekhez.

Ha már a gyermekek annyira felnőttek, hogy — véleményük szerint, — az anya közvetlen közellétét s felügyeletét könnyen nélkülözhetik: a vagyon és lakás arányához képest, *gouvernante*, *bonne*, vagy legroszabb esetben egy egyszerű komorna felügyelete alá adatnak s külön helyiség mutattatik ki számukra lak- és hálószobául. Persze nem a legszebb és legnagyobb, mert arra a papának meg a mamának van szüksége a vendégek számára, és így a „kedves gyermekek,” még ha nagyobb számmal vannak is, többnyire egy szűk, sötét, nedves cellába szoríttatnak, melynek tisztasága, disze és csinosossága legtöbbször igen sok kívánni valót hagy fenn.

A gyermekszoba megválasztása természetesen igen gyakran külső körülményektől függ; de — véleményem szerint — a hol ennek a szülék lakosztályától elkülönítve kell lenni (?) — megválasztására a legszeretetteljesebb s leggondosabb elővigyázatot és figyelmet kell fordítani. Ne hiányozzék abban se a tiszta levegő, se a világosság, se a rend, se a tisztaság; legyen benne egyszerű és izletes csinosság, melyek elengedhetlen feltételei a gyermekek kíváncsi testi és szellemi fejlődésének, annyal inkább, minthogy itt az utónemzedék csirájáról van szó, mely csirák a gyermekszobában verik első gyökereiket, abból szívják nedvüket, az irányozza növekedésüket s egész kifejlődésüket.

Azon tapasztalatok után, melyeket e tekintetben, fájdalom, igen sok helyen szerezni alkalmunk volt, minden — gyermekeik javát szívéükön viselő szüléket jóakarattal intennem s figyelmeztetnem kell: ne tartsák közönyösnek s jelentéktelennek a gyermekszoba gondos megválasztását, berendezését, kiccsinosítását; a legnagyobb, legegészségesebb termeket adják azoknak különösen hálószobául; ne száműzzék azokat szűk, sötét, barátságtalan szurdokokba; ne szakítsák el őket egészen maguktól, szeretetteljes közellétüktől, gondoskodásuktól, felügyeletüktől, érintkezésüktől, s a mennyire csak lehetséges, saját szobájuk legyen egyszersmind a gyermekszoba, hogy mindig szemek, lelkük előtt legyenek azok, s ne hiányozzék az alkalom nekik minden lépten-nyomon intőleg, figyelmeztetőleg s ha kell feddőleg is oldaluk mellett lenni, nehogy az öröm és boldogság, mit Isten a szüléknek gyermekeikben adott bánat, kín és gyötrelmévé változzék!

Kiss Elek.

Egy fiatal leányhoz.

— Hugó Viktor. —

Ábrányi Emiltől.

Gyermekek, te nem tudod, nem: a gyermekkor mi szép!
Ah! éveinkre mért vágysz, megvetve korod diszét!
Hisz fájóbb mosolyunk is sokszor, mint könnyeid,
Ugy szenved, úgy viharzik, úgy sajnál a gyöngye szívé.

Korod lebegve szárnyal, könnyen suhan tova,
Tisztán, mint egy lehelet, mint az öröm szava,
Mely fölzájlott a légben és — rögtön oda lett,
Miképp egy Halcyon az oceán fölött.

Nem nyújt gyönyört az érzés, ha tudsz, ha látsz korán,
Örülj a szép tavasznak, szeresd a hűs korányt,
Óráid édesek még: virágok egy csokorba,
Vigyázz: idő előtt ne hulljanak a porba.

Jönnek az évek, jönnek, s velük a bű, a gond,
Ép úgy neked, mint nekünk, — a sors egy körbe vont —
Jönnek a csalt remények, a kínok, a sebek,
Az össze-vissza tört szív, a melyből vér csepeg.

Légy vig! ah! még ne törd fel a lét sötét pecsétjét,
Neved! ne hagyd beborulni szemed gyönyörű kékjét,
E két nagy kék szemet, tükrét a tisztaságnak,
A hol lelked lakik, az égnek visszsugára!

A kis Lotti madara.

Elbeszélés.

Bus Vitéztől.

A napokban meglátogatván R* törvényszéki tanácsos urat, lakása minden ajtaját tárva, nyitva találtam.

Már a terembe léptem, s még nem találkoztam egy lélekkel is a háznépből.

Nemsokára kikelt képpel, lelkendezve futott be egy nőcseléd.

— Nincs még meg? — kérde, sirásra álló képpel állva meg az ajtóban; aztán körültekintvén a szobában, rohanni akart megint vissza.

Föltartoztatván, alig birtam fölindulva elmondott szavaiból megérteni annyit, hogy kirepült a kis kanári; ezután fut, a ki csak futhat a háznál, maga a tanácsos ur is.

Ezt elhadarván, megint kirohant.

A kis kanári kalitkáját csakugyan üresen láttam állni a terem egyik nyitott ablakában.

Tudtam, mily kedvencz madara volt a tanácsosnak, magam is örömet nyújtottam volna segédkezőst megfogásához, csak tudtam volna, hogy mikép.

A mig tünődöm, bejő egy hordár, a ** számu, ki minden reggel hozzám is jár, ruháimat tisztogatni.

— No öreg, hol jár itt? — kérde. Így szólítottam rendesen, mert jó ötvenesnek nézett ki néha, t. i. mikor kótyagos nem volt; mert ha az volt, olyankor, tudja Isten hogyan, de fiatalabbnak látszott vagy tizenöt esztendővel. Jó hírve érdekében meg kell jegyeznem, hogy e pillanatban ötven esztendősnak látszott.

— Azt mondták, ismét elrepült az a kis kanári, hát — mondá ilyen idő korában rendesen tanusítani szokott egykedvűségével, — hát fölhoztam.

Őszintén megörültem, megpillantván kezében a kanárit.

Az öreg elmondta, hogy az, néhány verébtől üldözve, egy házfalnak repült, s a mellett csendesen egészen a földre sikamlott. Ő aztán rádobta a sipkáját.

En egy valahonnét előkerülő cselédet elküldtem, koresso föl a tanácsos urat, közölve vele a jó hirt.

Az öreggel megtudatám ezalatt, hogy nem is képzelem, mily örömet fog okozni a tanácsos urnak. A kis kanári pár hónap előtt elhalt fiatal nejeé volt, kinok elvesztésén nem bir vigasztalódni. Gyermekek soha sem volt, erre a kis madárra halmozták minden gyöngédségüket és kiváltképen az elhunyt fiatal tanácsosnének rendkívüli kedvence volt az.

Egykedvűleg hallgatott vagy talán nem is hallgatott szavaimra.

Eközben körüljártatván tekintetét a szobában, jól észrevettem, hogy szemei egészen meglepett s úgy szólván megmeredő tekintettel akadtak meg a boldogult tanácsosné arczképén.

— Ugy-e, szép fiatal hölgy? — mondtam.

Válasz helyett azonban még mindig a képet szemlélve, félénk hangon kérdé tőlem, nem ismerem-e az eredetit?

Megmondtam neki, hogy a tanácsos elhalt neje volt.

Aztán azt kérde, még mindig magában mélázva, nem tudom-e, mi volt a neve?

— Sarolta — felelém.

— Sarolta, — mondogatá elgondolkodva, — Sarolta... Charlotte... Lotti... Hogy hívják a tanácsos urat? — kérde, hirtelen hozzám fordulva.

— R* Márton, — felelém, — ép itt jó, hallom hangját; meglátta, öreg barátom, mennyire meg fog ő örülni.

— R* Márton? — mondá, meglepetten tekintve az ajtó felé, melyen épen belépett a házi-gazda.

Az öreg, úgy látszik meglepetésében, kiszalasztá kezéből a kanárit, mely csicseregve repült ki a nyitott ablakon.

A házi-gazdát, azt hittem, kövé dermeszti e látvány; meg kellett fogni, hogy össze ne roskadjon; de az öreget is meg kellett fogni, hogy a kanári után ne rohanjon a másodemeleti ablakon át. Reszketve, könyezve hebegé:

— Bocsásson meg, tanácsos ur, ügyetlenségemért... Oh, Istenem!... De megyek... futok... visszahozom a kedves kis madarat!

Aztán elfutott.

Elfutott megint újra a tanácsos is.

* * *

Még azon a napon kerestem utcái állomásán az öreget, de nem találtam. Szerettem volna megtudni tőle nagy meglepettsége okát. Másnap reggel pedig én még aludtam, mikor tisztogatás végett nálam járt.

Másnap sem találtam őt állomáshelyén. Az utcasarkon gyümölcsárusnő látta ugyan őt napközben arra néhányszor elsietni, hanem nem állt meg rendes helyén egyszer sem. A gyümölcsárusnő úgy vélekedett, hogy bizonyosan sürgős megbízásokban jár el. En bizonyos voltam benne, hogy a kanárit keresi.

Harmadnap este annyira fokozódott már kíváncsiságom, hogy elmentem az x*-utcái kurta vendéglőbe, hová, mint tudakozódásomra megtudtam, esténként vacsorálgatni járt. Csak nem futkározik még ilyenkor is!

Csakugyan ott iddógált.

Nagyon szomorú volt; nem volt hát még meg a kanári. Elhíttam magammal lakásomra.

Itt egy palaczk bor mellett csakhamar kielégítő kíváncsiságomat, elmondván a következőket:

— Nem is tudom, hol kezdjem, vagy hogy egyáltalában mit mondjak el; mert másra nézve, azt hiszem, nincs is valami érdekes ebben a történetben, melyet, igazán véve, nem is lehet talán történetnek mondani tulajdonképen.

Tudom, mostani jó ötvenes kinézésem mellett alig hiszi valaki, hogy én ezelőtt 12—14 esztendővel még 22—23 éves fiatal ember voltam, még pedig meglehetősen jókedvű, könnyelmű — nagyon is könnyelmű! — fiatal ember, és hozzá (már csak megemlítem ezt a körülményt is) jogász. Ez a hordár-sipka tanuskodik róla, mily szorgalmas jogász voltam. Engedelmet kérek, hogy földhez vághassam.

Bővebben tehát nem is kell elmondanom, mint folyt az a

dicső jogászélet. Egyáltalában fölösleges fölemlítenem, hogy nagyobbára kávéházban való tétlen ögyelgés közt folyt le.

Hárman voltunk különösen jó pajtások: D. Laczi, R* Marcsi és én. Együtt is laktunk a kerepesi uton, egy két emeletes ház felső emeleti csucsfal-szobájában, melynek ablaka a háztetőkre nézett.

Havi pénzünket, mit vidéken lakó szüleinktől épensége-sen hogy a mindennapi szükségét fedező mennyiségben kaptunk, ugyan már a hónap első tíz napja alatt rendesen elköltöttük, mindazáltal nem estünk kétségbe.

Annyi elővigyázatunk ugyanis mégis volt, hogy egy-egy hónapi ebédre a Sebestyén-utczában előfizettünk; két krajczár ára szalonnából és zsemlyéből álló reggeli és vacsora meg nagyobbára csak kikerült valahogy az apródonkint eladogatott ruhadarabokból, könyvekből és édes anyáink gazdasszonyi szorgalmának legföltettebben őrzött drága kincséből: az ágyneműekből.

Legalább részemről emlékezem, hogy az én édes anyám mennyire lelkemre kötötte, megbecsüljem ám ezt a drága kincset, melynek minden vászondarabját maga szötte, varrta. És én elég semmirevaló voltam erről megfélekedezni. No de hiszen pihenhetek is mostani ágyamon.

Ebédünk nem volt valami különös, de lehetőleg olesó volt, s a mellett biztosítva minden napra.

D. Laczi szerint a nagyasszonynál — így czimeztük kifőzőnőnket, kihez még vagy harmincz diák járt naponként ebédre — úgy kísértették a marhahus-levest (meg lehetne említeni valamely divatlapban), hogy vagy harmincz-negyven adag levesre való duna-víz az idejében a tűzhez tettek, s vetettek bele semmivel sem több, mint félfontnyi hust. Tizenkét óra felé aztán a szolgáló elővette egy kétkrajczáros fagygyertyát (suszter-gyertyát), ujjáival megcsipte annak belét és mindaddig mártogatta a forró dunavíz-fazékba, a míg a fagygyu a bérről le nem olvadt, avagy a nagyasszony rá nem kiáltott, hogy elég már, holnap is hűsítő nap van. Tálaláskor aztán csak föl kellett keverni a fazék tartalmát.

Az az észrevétel is D. Laczitól került ki, hogy mikor a nagyasszonyhoz kezdtünk járni ebédre, igen sok kis macskája volt a nagyasszonynak; azon néhány hónap alatt, a míg oda jártunk, ebédünk csekély előfizetési árát tekintve, félelmetesen sok nyulpecsenyét ebédeltünk; és a mikor néhány hó múlva abbahagytuk az ebédre való járást, egyetlen kis macskája sem volt a nagyasszonynak.

A harmadik vagy negyedik hónap közepén azonban ki-koptunk a nagyasszony ebédjeiből. Ugyanis ekkor már mind-egyikünk tartozott neki valamivel, a mi ugyan fejenként nem mehetett többre 1 forint, 1 forint 20 krajczárnál, mindazáltal mégis elégségséges indokul szolgált a nem rossz szívű, de a mellett világismerettel bíró nagyasszonynak arra, hogy e tartozás lerovásáig ne terítettessen számunkra, a mint azt elég kereken ki is jelentette előttünk.

Mi gavalléri büszkeségünkben sértődve léptünk ki konyhájából; de Marcsi még sem állhatta meg, hogy legalább egyszer vissza ne tekintsen a kis Lotti felé, ki a pitvar-ajtóban csibét kopasztott.

A nagyasszony világismeretének az lett ennél fogva ránk nézve legközvetlenebb gyakorlati következtetése, hogy a legközelebbi hónap elejéig nem csak reggelink és vacsoránk, hanem egyszersmind ebédünk fedezésére is a már említett rendkívüli forrásokból kellett merítenünk.

Ebből természetesen az lett, hogy nemsokára egyetlen

len könyvünk sem volt, a melyből az egyetemi előadások elhanyagolása mellett legalább pótlólag némi juris prudentiát merithettünk volna; azonfelül egyre szellősebben öltözködünk és vékonyabban takaróztunk; pedig csikorgó tél volt nemcsak künn, hanem benn szállásunkban is, melyben ugyan volt kályha, de ebben tűz soha.

R* Marcsi ugyan, ki több alkalommal gazdálkodó és egyáltalában szolidas életmódra célzó hajlamokat árult el, mindjárt a tél elején indítványba tevő, hogy a havi pénzekből bizonyos összeg tétessék rendesen félre a fűtésre, hanem ez indítványt én és Laczi szavazattöbbséggel elvetettük és elvül mondtuk ki, hogy nem fűtünk.

Marcsi kénytelen volt megadni magát a házszabálynak, hanem azért a hidegebb napokon — fősálozva, báránybéléses keztyükben tarokkozván velünk, — nem egy néma, de a mellett nem kevésbé szivreható sohajtság tört elő önkénytelenül kebléből (meg lehetett látni a szobában csak úgy, mint a pipa-füstöt), sötét, szemrehányó vádként szállván le fejünkre, indítványa leszavazásáért.

Egy másik indítványával nagyobb szerencséje volt.

Akkoriban, az ötvenes években, német világ volt. Német nyelv nélkül nem lehetett semmi pályán sem boldogulni.

Ezt beláttuk mind a hárman, de mindenekelőtt belátta Marcsi.

Indítványozta tehát, hogy miután csak törve beszéljük a nyelvet, legalább gyakorlat végett beszéljük magunk közt, hogy pedig ezen új házszabály kényszerítő erővel is birjon, a ki magyarul beszél, minden kimondott magyar szóért egy krajczárt fizessen rögtön, készpénzben, vagy ha — épen nem váratlanul, — pénz nélkül lenne, a lelkiismeretesen és kellő ellenőrzés mellett vezetendő följegyzések alapján a következő hónap elejével megérkezendő havi pénzéből. Az így összegyűlt pénzen — jól láttam arcából, hogy azt akarta mondani: — „fát veszünk,“ hanem Laczi hamarosan rámondta: „Közös vacsorát csapunk,“ s én is siettem Laczihoz csatlakozni szavazatommal.

Marcsi is rámormogá aztán el nem fojthatott sohaj-tással:

— Közös vacsorát csapunk!

De azért mégis ő adta meg ez indítványának legjobban az árát.

Németül legfolyékonyabban beszélván és azonfelül, mint mondtam, legkomolyabb hajlamokkal is birván, rendszerint legkevesebbszer adott okot a megbírságotatásra napközben, míg a mi nevünkhöz alig fért már vonás.

Hanem eljött az éjszaka, az összeesküvés-forralások ideje. Ennek sötét leple alatt spárgát kötöttünk takarója sarkára, s ha jött a reggel, egyikünk, mikor még Marcsi aludt, megrántotta a spárga végét.

A takaró természetesen lerepült.

Marcsi, ha még úgy aludt volna is, mégis egyszerre fölébredt volna abban a Szibériában, a melyben a jéghideg szoba dermesztő levegőjével való hirtelen és legeslegközvetlenebb érintkezésre egyszerre találta magát.

— No, mi a, ki a? — kiálta föl félálomban, természetesen magyarul, vissza kapván takaróját.

Valamelyikünk aztán fölkel, fogta a krétát, s ment az ajtóhoz, nyugodtan mondván és egyszerűen jegyezván föl a rovást:

— Martin: fünf Kreuzer!

— Was? was? — kiálta Marcsi, jobban eszmélve, — ich zahle keinen Heller!

Aztán még dörmögve valamit magában, tovább aludt.

Csak ezt vártuk.

Megint lerepült a takaró.

A szelid Marcsi erre dühös mamelukká lett egyszeriben. Egyenesen összeszidásunkhoz fogott, és miután jól összesze kívánt szidni bennünket, természetesen magyarul tette.

— Haramiák! — kezdé.

Siettünk krétázni, mondván:

— Ein Kreuzer!

— Irhatod, bánom is én, nem fizetek egy fillért sem, azért sem, utonállók, banditák!...

— Zwei Kreuzer, 3, 4, 5, 10, 15 Kreuzer!

— Akasztóf!...

No most aztán gyorsíróknak kellett volna lennünk, ha mind krajczárookra akartuk volna lekrétázni azokat a szemenszedett s magyar nyelvünkben bámulatos nagy választékban található kacskaringós példabeszédeket, melyekkel most Marcsi a lelkiüdvösségünknek rontott. Elmondott belőlük egy lélegzetre vagy öt pengő forint árát.

De most rendesen megkoppant az ajtó, mire mindhárom legény egyszeriben a takaró alatt termett.

Látogató jött, kivel nem volt bátorsága senkinek is szembe szállni. Azt kellett hát elhítenni vele, hogy alszunk.

A látogató a kis Lotti volt, a nagyasszony csinos fogadott leánya. Mit a nagyasszony jól tudván, hogy ilyenkor vagyunk honntalálhatók legbizonyosabban, rendesen minden reggel az adósságért küldött.

A kis Lotti csinos 16—17 éves leány volt, hanem öltözete olyan szegényes volt, hogy sokszor megsajnáltam.

A nagyasszony úgy értelmezte az örökbefogadást, hogy a kis Lottit valami szegény szüléktől 6—7 éves korában magához fogadta, hogy egy pár év alatt legyen majd belőle cselédje, kinek bért nem kell fizetni, s kit akármiből föl lehet öltöztetni.

Lottin azonban mindig tisztán s üdén nézett ki a kopott öltözék is.

Belépvén, jó reggelt kívánt.

Nem fogadta senki, mert hisz aludtunk.

Máskor szívesen eltréfáltunk a csinos leánynyal, de most mint hitelező jelent meg, hogy mertünk volna tréfálni!

Miután az általánosan kívánt jó reggelt senki sem fogadta, most egyenkint kívánta mindegyikünknek.

Legelőször is D. Laczinak, ez volt hozzá legközelebb.

— Jó reggelt kívánok D. ur. Tiszteli a nagyasszony, legyen szíves megküldeni az 1 frt 8 krt. ... Alszik, D. ur? ... D. ur! ... D. ur! ... Ejnye!

Most én rám került a sor. Természetesen én is aludtam. Legutósó volt R. Marcsi.

— Jó reggelt kívánok R. ur. Tiszteli a nagyasszony. ... Alszik, R. ur? ... R. ur! ... R. ur, kérem! ... Hogy alszik!

D. Laczi ekkorra aztán, mire Marczira került a sor, rendesen föl szokott ébredni.

— Ne higgyen neki, kis Lotti; nem alszik az, csak teteti magát!

— Igazán? — kérdé Lotti, mintha nem tudta volna.

— Persze hogy nem alszik; hisz csak az imént beszélt el nekünk az álmát; nézze, még krétával föl is írta az ajtóra a számokat, melyeket álmodott s melyeket a lutriba akar tenni. Azt mondta, hogy ha kijönnek majd azok a számok, megfizeti

a nagyasszonynak a tartozását; ezt mondja meg otthon, kis Lotti, R. ur nevében. Mi meg majd csak a hónappénzből fizetjük meg elsején. (Vége köv.)

A csillagvirág.

Beszély.

Audebrand Ph. után fordította: Feleký József.

I.

— Hogyan, nagybátyám, ön meg akar nősülni?

— Hisz én Istenem, mi különös van ebben?

— Nősülni az ön korában, hatvan éves korában!

— Mondj, ha tetszik, hatvanegyet s csudálkozzál még jobban. De kedves unokaöcsém, engedj meg, ez nagyon természetes. Majd ha az életet megismered, át fogod látni, hogy a szív s érzelme sohasem számolja az éveket. Ez közönséges s bebizonyult igazság, jól tudom; nem is hoztam volna elő, ha te roppant csudálkozásoddal nem kényszerítesz reá. Elég legyen annyi, hogy szeretek s szerettetem. Láthatod ebből, hogy nősülési szándékom nem nevetséges.

E jelenet a tavasz kezdetén, a Saint-Havre külváros egyik csinos épületében folyt le. A régi havre-i hajógyártulajdonos: Vertjaques, épen reggelijét költé el, midőn unokaöcsce, a kereskedelmi miniszterium hivatalnoka látogatá meg. Szivarral kínálá meg az öreg ur fiatal rokonát s bizalmasan közölte vele szándékát, a nősülést illetőleg.

Vertjaques ur kétségkívül öregnek mondható, miután már a hatvanadik évet meghaladta; azonban a régi kor azon életerős férfiai egyikének mondható, kik bármennyit élnek is, mindig ifjak maradnak. Az idő egy kicsit megöszítette ugyan, de haját nem rongálta meg. Élénk, vörös, örökre vidám arca tüzes szellemet, friss s állandó egészséget árult el. Szorgalma s folytonos munka nem engedték, hogy az évek elvegyék erejét, sőt inkább fiatalkori vidám kedélyt, egészséget s erőt biztosítottak számára meghaladott korában is.

Meglehetős vagyona révén szert, nyugalomba lépett. De a tétlen, munka nélküli élet, fárasztólag hatott reá. Most érzé csak, milyen borzasztó a magányos élet, az egyedüllét. Eleinte a párisi élet tetszett neki; eljárt mindazon helyekre, hol szórakozni lehet, élvezettel ment a színházba; vacsoráját különböző előkelő vendéglőkben költé el. De ez az élet csak hamar unalmassá lett előtte; érezte, hogy perczig jól találja magát mindenütt, de ezután minden unalmas, zord, rut lesz előtte. Vágyak támadtak keblében, melyek szüntelen kínozták, s melyeket kielégíteni a közönséges élet, a zaj, a multság nem volt képes.

— Hogyan rendezzem be életemet, mely most oly kietlen és semmi élvezet sem ád? — kérdé gyakran ismerőseitől.

— Az ördögbe is, házasodjék meg, — tanácsolák azon öreg tisztek, kiknek szokásuk: mást biztatni arra, a mitől maguk idegenkednek. — Keressen magának egy csinos fiatal leánykát, találni mindenestre fog. Ez lehangolt kedélyét fölvidítja, s harmincz évvel megifjítja.

S ezen percztől fogva Vertjaques folyvást e gondolattal bibelődött, s képzeletében boldog családi életről ábrándozott. Az imádandó teremtés, a kis család, a szőke fürtű gyermekek, oh, mily boldogság lehet az! Egyszerre csak maga elé képzelte az öreg hajógyártulajdonos egy nagy, fekete szemű, gömbölyded arcú leánykát, kinek édes hangja szívéig hat, ki nyájasan mosolyog reá, s tündéri gyorsasággal futkos körülte, ki

egy szavával, egy tekintetével az unalmas életet kedvelté tudja varázsolni. E képzelem feledtette vele a házasság élet többi kellemetlen oldalait. Megfeledkezett a sok kiadásról, színházról, mulatságról, bálról, öltözékekről, háztartásról, cselédségről, s így kiáltott fel magában:

— El van határozva, megházasodom! És pedig minél hamarább!

E boldog kép lebegett a kedélyes és vidám öreg ur előtt akkor is, midőn unokaöcsce látogatására jött. Néhány közönséges szokásos szó után azonnal értésére adá, hogy szándéka minél előbb megőszülni.

— Ugy, kedves Henrikem, — mondá neki, poharába finom bort töltve, — már is boldognak tartom magamat s nem törődöm, bármit mond is róla a világ. A te csudálkozásodra s kárhóztatásodra sem adok semmit. Megházasodom s a legboldogabb ember leszek a világon. De hát te hogy vagy, nem gondolsz még a házasságra?

— Kedves nagybátyám, az igazat megvallva, már voltak ilyes gondolataim. . . .

— Találtál magadnak valakit?

— Valóságos angyalt! — s egyet hörpintve poharából, folytatá:

— De, köztünk legyen mondva, a mai időben nem igen szívesen nősülünk angyallal. A miniszteriumban, hol naponként hét órát dolgozom íróasztalom előtt, szerencsémre jól megtanultam a számadást. Az angyalok, fájdalom, nagyon sokba kerülnek! A lakás, az öltözet, az élelem, a multságok rémitő sok pénzt emésztene meg. Választottam egyike a leggyönyörűbb s legszeretetre méltóbb teremteseknek. De mit tegyek? Huszonnyolcz évemmel, minden erőm megfeszítése daczára is, nem valék képes háromezer hatszáz frankos állásnál jobbat biztosítani magamnak. S ez kevés arra nézve, hogy a mai időben, Párisban egy fiatal angyalt eltartsunk. Mert meg kell vallanom, hogy imádoztam szintén oly szegény, mint én, azaz egy fillérje sincs.

Vertjaques hahotával fogadta unokaöcscesének őszinte vallomását.

— Lásd, édes Henrikem, szavaid megnevettetnek szegény vagy, nagyon szegény, mert mindennap kell dolgoznod, hogy szükséges kiadásaidat fedezhesd, s mégis a házasságra mersz gondolni, s minő házasságra?! Oly nővel, kinek egy fillérje sincs! Ez ép oly eszélytelenség, mint a minő óriási vakmerőség. Azonban szerencsédre, van egy jó nagybátyád, ki nem fukar, téged szeret, s ezen kívül az a jó tulajdona megvan, hogy két millióval rendelkezik. Ne is aggaszszon tehát semmi komor gondolat; haladj, mint eddig, utadon, szeresd azt, kihez szíved vonz s ki viszont szeret; s ha szándékod komoly, részemről nem fog elmaradni nőd számára egy csinos menyasszonyi hozomány.

S az unokaöcs nagybátyja karjaiba borult, ennyi volt összes felelete.

Néhány hét múlva e jelenet után Vertjaques az auvergne-i fürdőre utazott. Tökéletes egészségnek örvendett, s tulajdonképen nem is magáért a fürdőért tette ezt az utat. Duthil Marciál, egykori barátjával akként egyezett meg, hogy szeretetre méltó leányával, kit jövődöbeliül választott, e fürdőben, fog találkozni s megismerkedni.

Duthil Janka kisasszony huszonegy éves volt. Nem mondunk sokat, ha állítjuk, hogy szépsége bármely regény, vagy novella hősnőjének szépségével vetélkedett. Csudálatraméltó, imádandó teremtés volt. Az a gyermekes vig kedély, mely

minden mozdulatán, szavain meglátszott, elbájolta mindazokat, kik körébe jutottak. Csengő hangja a szívig hatolt s édes érzésekkel tölté be. Egész lénye, társalgási modora, ártatlan őszinteséget, egyszerű természetességet s szeretetreméltóságot árult el, mely az embert önkénytelenül elbűvöli, lelánczolja.

Vertjaques ily nőről ábrándozott.

Megjelenése nem költött ellenszenvet a fiatal leánykában. Mint mindenki irányában, iránta is nyájas s szeretetreméltó volt, mintha nem értette volna, miféle czélból s szándékkal jelent meg a hatvan éves öreg ur.

Royal az utolsó állomás Auvergne felé, hol a vendégek a fürdői idény alatt lakni szoktak, igen kedves s érdekes helyen feküdt. Szép völgyei, magasra felnyúló hegyei a kirándulásokra vonzerővel vonták az ott időzőket. De a hosszú sétákra a völgybe, fel a meredek hegyekre, jó, erős lábakkal kellett birni, mert különben nagyon fárasztó volt. Az öreg hajógyártulajdonos gyermekes könnyűséggel követte fiatal jegyesét fárasztó sétáiban; futkosott vele a völgyben, felmászott vele a hegyekre, a nélkül, hogy kimerült volna. Egész napokat töltöttek ily kirándulásokban, szedtek mezei virágokat, hegyi füveket, beszélgettek a szép kilátásról, a jó levegőről s észre sem vették, hogy a hegy tetején, vagy a mély völgy ölében vannak.

Eleinte az ily időtöltés jól esett az öreg urnak, de később hosszú sétái után kellemetlen fájdalokat érzett mellében s lábaiban. Lélegzete elszorult s lábaiban reumatikus fájdalom kezdtek jelentkezni. Hiába a szív nem számolja ugyan az éveket, de a lábak nagyon is megérzik.

A fiatal leányka, mi igen természetes, nem fáradt el; játszi ugrándozással tette hosszú sétáit, s nemhogy kimerült volna, sőt inkább erősödött általuk.

Az örökös séták, a folytonos talpon-létel, a fiatal leánykával való ugrándozás annyira kimerítette az öreg urat, hogy a kimerültség, a fáradtság arczáról olvasható lön.

— Kedves barátom, — mondá neki jegyesének atyja, — ne fáraszd magát oly nagyon, tegyen úgy, mint én. Üljön le, míg leányom sétáit teszi, azután is hozzá csatlakozhatunk.

— Egy tervem van, — mondá egy alkalommal Janka bájos mosolylyal, — oda a hegyoldalra fölmenni, hol a gyönyörű csillagvirágok pompáznak. Roppantul szeretem a csillagvirágokat. Nem jön ön velem Vertjaques ur?

S ezt mondva, játszi könnyűséggel futott fölfelé, bámulni hagyván hátra atyját s vőlegényét. Husz percz múlva visszatért, mosolyogva, kipirulva, kezében a hegyi virággal, melyért a meredekre felmászott.

— Ez nem oly szép, — mondá, — ott fent a hegytetőn szebbek virulnak. Oda kell fölmennem egyszer.

A hajógyártulajdonos gyönyörködve nézte ifju jegyesét; vidám kedélye, élénk mozdulatai szívéig hatottak, egészen megifjodva érezte magát körében. Dühös volt, hogy lába erőtlensége nem tehet mindenben eleget a fiatal leány kívánságának. Hogy szeszélyeit teljesítse, felmászszék vele a hegytetőre, leszaladjon a völgybe, oly fiatalnak kellett volna lennie, mint Janka. Azonkívül nem volt biztos, hogy fájdalmain kívül egyéb baj nem éri-e. Nem csuszik-e meg s nem esik-e oly szerencsétlenül le, mely nyomorékká teheti. Hisz' oly sokan mondták előtte, hogy ekkor és ekkor itt és itt egy-egy utazó elcsuszott és menthetlenül áldozata lett vakmerőségének. Természetes, hogy ilyeket hallva, s ismerve gyengeségét, nem mert részt venni, bármint szeretett volna is, a fiatal leány merész kirándulásaiban.

— Csak egy mód van hátra, — mondá Duthil urnak, — melylyel a dolgon könnyen segíthetünk. Irok unokaöcsémnek, Henriknek, hogy jöjjön mielőbb látogatásunkra, így Jankának veszélyes kirándulásaiban jó kísérője lesz.

— Kedves Vertjaques — kérdé Duthil, — unokaöcsése miféle ember?

— Miniszteri hivatalnok, huszonnyolcz éves. Most éppen szerelmes a kópé s házasodni akar.

— Jól van tehát, irjon neki.

Henrik, nagybátyja levelét vevén, szabadságidőért folyamodott, mit megnyervén, azonnal utnak indult Royal felé.

Egy csendes estén, éppen midőn a három tagból álló kis társaság ebédhez ült, érkezett meg. Janka egy hegyi kirándulást beszélt el s folyvást élénk kedélylyel s mosolyogva, midőn Henrik a terembe lépett, szava elhalt és szembetűnőleg elpirult.

Henrik is annyira zavarba jött, hogy alig tudott szóhoz jutni s üdvözlését alig érthetőleg hebegte el.

— Ismered Duthil kisasszonyt? — kérdé tőle nagybátyja, ki az ifjak zavarát észrevette, midőn magukra voltak.

— Igen? a télen egynéhány bálban volt szerencsém vele találkozni — felelt Henrik.

A két öreg másnap megvitatta a dolgot s úgy találta, hogy nagyon természetes. Az ifjak látták egymást Párisban, talán táncoltak is együtt, nem természetes, nem mindennapi dolog ez?!

Ugyanaz nap kirándulást rendeztek a hegyek közé; de Janka nem ugrándozott, nem mosolygott és nem beszélt annyit, mint máskor, sőt még a hegyoldalra vagy a hegytetőre sem szándékozott felmászni. Atyja s Vertjaques ur mellett haladt folyvást. Hiába mondták neki, hogy most tetszése szerint barangolhatja be a hegyeket, völgyeket, nem használt semmit.

— Nincs ott semmi új előttem, ismerem én jól e vidéket, — mondá szomoruan.

Haza érkezvén, ebédhez ültek. Az ifjak még mindig szó-talanok s kedvtelenek voltak. Janka vig kedélyét mintha elvágták volna, szó-talan, néma lön.

Ebéd után az öregek tric-trac-ot kezdettek játszani, biztatván a fiatalokat, hogy mulattassák egymást. Janka a zongorához ült, Henrik pedig könyvet vett kezébe és azt lapozgatá.

— Mily különös, — mondá magában Vertjaques — ismerik egymást, találkoztak Párisban; korra nézve kevés különbség van köztük s nem akarnak egymással beszélni; mit jelentsen ez?

Nem volt ugyan szerelemföltő, de mégis boszantá, hogy Janka nem cseveg, nem mosolyog többé s hogy unokaöcsése oly szó-talan.

— Meg kell tudnom, — folytatá magában, — hogy miért nem akarnak egymás szemébe nézni s beszélgetni!

(Vége köv.)

Lenau.

Szana Tamástól.

(Vége.)

E sikertelen küzdelem szülte emésztő fájalmát, mely vörös fonalként húzódik végig költeményein, s e lázas nyugtalanság űzte őt, mint egykor Petrarcát a szerelem, Német-

ország egyik városától a másikig. 1821 őszén Stuttgartba ment kiadót keresni költeményeinek; alig két hóval később Heidelberget kereste föl, de nyugta sehol sem volt, sötét buskomorosság vett erőt egész lényén s csak kisebb kirándulásai Stuttgartba, Tübingába s nyomtatás alatt levő költeményeinek átnézése tudták egy kevésbé szórakoztatni. Heidelbergben érlelődött meg régi terve, hogy Amerikát ősi szépségében fölkeresse. Nem az óriási városok, vasutak, gőzhajók, bankok és csödhirdetések földét kívánta látni, de a rengeteg őserdők magányába, a természet nyílt keblére akart menekülni s a további harcra lemondva, egyedüli vágya a pihenés, feledés volt. Az elhatározást csakhamar tett követte s költőnk már 1832. július végén hajóra szállt, hogy az elbetegesedett Európát a szabadság új hónapja cserélje föl. De az ígért földet, melyet aranyos színekkel festett maga elé, nem lelte föl sem mint költő, sem mint ember az őserdők magányában. Költeményei, melyek a honi rónák, bűvös délibáb s a végtelen puszták befolyása alatt születtek, bármily búskomoly alapon nyugodtak is, emelkedett költői erőt leheltek, míg az amerikai természet nagysága előtt Lenau lebűvölve állott, az őserdők s később a Niagara erős benyomása alatt letörpült, betegeskedővé, félénkké lőn. Dalaiiban, melyek e benyomások bélyegét viselik magukon, az emberi erő fogyatkozását érezi s még saját lelke hatatlanságában is kétkedik. Csalódott remény e kétszeresen keserű halállal látszik kimulni. Utazásainak emlékei a „Három indus“, „Indusok menete“ című költeményeiben s „Faust“jának tengeri jeleneteiben vannak lerakva.

Hazatérvén, fölváltva hol Bécsben, hol Stuttgartban lakott, költeményei újra meg újra nyomtatásával foglalkozván. Gyógyulást újabb költői művek teremtésében talált. Saját bensőjének harcát, szellemeinek küzdelmét három nagyobb költeményben örököltette meg. E három költemény: „Faust“, „Savanarola“ és az „Albigensisek“.

Első nagyobb költeménye Amerikából visszatérése után „Faust“ volt. Lenau művében a német költők ez által annyira kimerített mondát dolgozta föl. „Faust“-ja szintén a teremtés titkát keresi. Hogy tudását bővítse, eldobja a hit édes megszokását, de az eredmény mindig újabb kétely s midőn végre látja, hogy minden törekvése hajótörést szenved — öngyilkossá lesz. A sükertelenség fölötti kétségbeesés benyomása alatt végződik a költemény. A költő „Faust“-ban önmagát festi, de sokkal nagyobb lyrikus, semhogy azzal a nyugalommal bírja, mely okvetlenül megkívántatik egy eposz, vagy dráma alkotásához. Nincs a költeményben semmi cselekmény, a motívumok csupán bensők, minden csak reflexio, retorika s még a költemény külalakja is ingadozik az eposz és dráma között. Minden jel a költő lázas nyugtalanságára mutat. A „Faust“-ban tárgyalt thema folytatása gyanánt lehet tekinteni „Savanarolá“-ját (1837.) Ebben számadását tartja a philosophiával s oppositíót képez a modern bölcsélet és kritika ellen. És ez igen természetes. A költő bölcsész akart lenni, de költői szíve föllázadt a rendszer zordonsága ellen s fájdalommal kellett látnia, mint oltá ki a logikai szükségesség vas keze egyik illuzióját a másik után. Más megelégedett volna azzal, hogy a kedves álmok után fájdalmas sohajt röptsen. Lenau haragra lobban: a rednszerek, melyek lánczra akarják verni — hazugságok!

„Savanarola“ költői becse nem nagy. Találunk ugyan itt-ott megragadó festéseket, de az egész fölél az unalmas egyhangúság nyomasztó köde nehezül. A nyelv gyakran elveszti magas szárnyalásait és józan prózává süllyed. A közönség és

kritika egyaránt hideg maradt és sokan kérdezők: vajon ez epós költője az, ki a megragadó lengyel dalokat költötte?

A sötét gondolatok zsibbasztó tömkelegéből még egyszer ragadta ki magát egész lényében tisztán, fényesen, az „Albigensisek“ című művében. A költő mintha nehéz, lázas álmóból ébredett volna föl, kifeszíti tehetsége fényes szárnyait, s a költészet felleltelen kék egét éri el. „Faust“-ban kétkedett, „Savanarolá“-ban borongott, itt a tett emberévé lesz!

„Költői hagyományait“, melyek a régen várt „Don Juan“-on kívül a „Helena“ című drámái töredékből s egyes darabokból állanak, 1850 végén Grün Anasztáz adta ki.

Azon időtájon, midőn „Faust“-ja kiadásával foglalkozott, nősülni akart, de a gonosz nyelvek elszólták jegyesét, mi vérgig sérté a különben is ingerlékeny költőt, s nagy befolyással volt a később bekövetkezett szerencsétlenség előidézésére. Hanyatlása ettől kezdve nem a gyökerén sinlő növény nyugodt hervasztása volt. Heves fájdalmak, szaggató kínok gyöttrék egész idegrengszerét; gyors léptekkel közelgett megsemmisülése felé. Így multak évek évek után; 1844-ben már az örülés nyilvános jelei mutatkozni kezdenek, s a szenvedések erős rohamai öngyilkossági kísérletre ösztönözték. Fényes elméje lassankint egészen elhomályosult s csakhamar tébolydába kellett vinni a beteget. Végző menhelye a döblingi tébolyda volt. Németország a legmélyebb megilletődéssel vette e leverő hirt, de a szerencsétlen költőn segíteni többé nem lehetett.

Lélekállapotát a végzetes esemény beállta előtt mi sem jellemezhetné jobban, mint egyik költeményének következő sorai:

— Midőn a szender tesz le nyájasan
Tündérladikra, mely titkon suhan,
S kormányt ragadva a tengeren,
Mint részeg sajkás, álom hajt, viszen,
Nem vagy magán, — s o féktelen habok
Szeszélye emberekhez vinni fog.
Emberhez, a ki megbántotta tán
Fájó szíved legfájóbb oldalán,
Kinek látása boszant, tántorít,
Ismerve a gyűlölség titkait,
Kin túlgondolni édes enyhület,
Igy a gyilkos mélyebbre nem mehet —
Egy új hullámcsapás karjára, vesz,
Vívén a multnak rejtett öblihez,
Hová virrasztó ritkán mélyed el,
Találkozol ifjukorod reményivel.
Mit ér? fölébredsz — kéj s gyönyör helyett
Vérezni látod a gyógyult sebet.
Csak átvirrasztott éjszakán
Van háborítlan és igaz magány!

Önmagára később csak egyszer emlékezett még vissza, midőn döblingi felügyelője kérdé: „Tudja-e, hogy ön a nagy Niemsch?“ — Erre felelte: Oh, Niemsch már kicsinyinyé törpült.“

Még ezután sokáig szenvedett. A sors terhesen sujtola, s porhüvelyét fenkölt lelke csak 1850. augusztus 22-kén hagyta el. Porai, saját ohajtása szerint, a Bécs mellett fekvő weidlingi temetőben pihennek. Alig száz ember követte koporsóját, nagyrészt falusiak, kik nemesi czimerét bámulták.

Laube, kit mindig ellenségének tartott, szivindítólag beszélt sírjánál.

Hamvai fölött tört oszlop áll, megtört lelkének jelképe.

Egy hét története.

Junius 16-kán.

A császárfürdő első táncestélye. — Honnan és miért. — A nagy szél. — Bécsi hírek. — Mit szól a tudós-társaság. — Dr. Rózsay. — Vaskalap és valóság. — Pest város demokratikus tisztasági elvei. — Egy kávéháza. — Nyomasztó adónem. — A teljes egyenlőség. — Kutya-baj. — Fekete szegélyű arcok. — Delejes kapcsolat. — Thaisz főkapitány megszeppenése. — Fogadási ajánlat. — Rettenetes állapotok. — Honnan e nagy szeretet? — A nőképző-egylet kérvénye. — Jövendő-mondó perczek. — A tisztelt ház. — Egyik olyan mint a másik.

A császárfürdői első táncestély úgy ütött ki, a mint azt előre gondoltuk. Az első táncestélyeknek rendesen az a sorsa van a szép világban, mint az első tál ételnek a gazdag lakomán. Mindenki örül neki, mert mindenki éhezik már reája, de azért kevesen kérnek belőle, az egyik azért, mert nem akarja elárulni, hogy milyen felségesen éhezik abban a diszes társaságban, a másik nem akar első lenni, a harmadik meg bölcs számításból jól tudván, hogy alján a cukor.

Aztán meg az a nagy szél! Az bizonynyal csak e táncestély kedvéért kerekedett föl e héten, különben mit is keresne itt nálunk? Por tekintetéből semmi szükség nem volt reá. Böven gondoskodik a mi városi hatóságunk, hogy abból mi itt soha ki ne fogyjunk, bizonyosan az orvosok iránti figyelemből. Ha nálunk olyan nagy por nem volna, sokkal kevesebb betegünk is volna, és mit csinálnának akkor az orvosok! Azt a nagy szelet tehát tisztán csak a mai császárfürdői táncestély hozta hozzánk, megtette szépeinknek azt a szivességet, hogy ő reá hivatkozhassanak, ő vele beszélhessék ki magukat a honmaradásért. Nem is első eset, hogy a szelesség az udvariassággal szövetezik.

Egy jó eredménye azonban talán mégis lesz a mai nagy szélnek: elfújja a kholera-hireket. Bécsből ugyanis azt a hírt vetjük, hogy itt Pesten kholera mutatkozik. Hogy ezt előbb tudták Bécsben, mint mi itt Pesten, azon nem csudálkozom. Nem első dolog ez, és valószínűleg utósó sem lesz; csak az nem volt rendjén, hogy azok a bécsi hírlapok már dobra ütötték a dolgot. Nem várhattak volna? minek zavarják föl vele a mi városi hatóságunk édes nyugodalmát? Mert kétséget nem szenved, hogy most az egész világ a városi hatóságnak fog nekiesni, hogy: jön az ellenség, tegyen tehát valamit a veszély elhárítására, enyhítésére; de hát mit tegyen? Jobban ügyeljen talán a város tisztántartására? A tudós-társaság abban a véleményben látszik ugyan lenni, mert talán nem egészen véletlenül történt, hogy a tudós-társaság gyűlésén, épen e héten fejtegette dr. Rózsay főorvos ur, hogy semmi sem szolgál úgy a kholerának, mint a tisztátalanság; de látszik, hogy a tudós-társaság tagjai, kivéve a kiveendőket, csupa tudós férfiakból áll, csupa vaskalaposokból, a kik azt hiszik, hogy egy fővárosi hatóságnak egyéb dolga nincsen, mint a söpredéktelenítésről gondoskodni, holott a valóság ép az ellenkezőt parancsolja. Mit a vaskalaposoknak a szabadság, a függetlenség? Mi egy főváros szabadság, függetlenség nélkül és minő szabadság és függetlenség volna az, ha még csak az sem volna szabad, hogy a söpredék kénye-kedve szerint élje gyönyörűsége világát Pest városában?

Tudok én itt Pesten egy kávéházat, a hol soha sincsen éjszaka és a hatóság még sem látja, mi történik benne; a hol minden éjjel reggelig szól a zene — és legkevésbé sem egyházi oratoriumok zenéje, — és a városi hatóság még sem hallja. Benn van a város kellő közepében, három utca lakói éjszakai álmukkal adóznak neki ezen olympi boldogságért, — és higgyék el kedves olvasónőim, hogy az adónak e neme mindamellett, hogy nincsen benne a Lónyay-féle törvényben, mégis nagyon nyomasztó, — csupán csak a hatóság nem hallja, természetesen nem más okból, mint azért, mert a mi városi hatóságunknak alkotmányos fülei vannak, a melyek nem türik, hogy egy kávéház teljes mértékben ne élvezze a szabadságot és függetlenséget, legkivált egy olyan hávéház, a hol az egyenlőséget nem csupán a rangra, hanem még a nemre is buzgólkodnak kiterjeszteni, és ilyen demokratikus hatóságot turbálnak azok a bécsi lapok azzal a hírrel, hogy Pesten kholera-esetek tűntek föl! Ilyen maliciozus politika igazán csak Bécsből telik ki. Szerencse, hogy él még a magyarok istene, a ki ideje-korán egy-egy vihart zudit reá a mi fővárosunkra, a mely nem csak egy pár ezer szemet fájdit meg, hanem a fővárost a legfrissebb hegyi levegővel és a legfrissebb rákosi homokkal is teli fújja, akkor aztán beszélhetnek azok a vaskalapos tudósok!

Mindezekről eltekintve, mondhatom, hogy kutya-baja van most fővárosunknak. Én nem vagyok országgyűlési képviselő és azért bocsánatot is kérek ezen inparlamentáris kifejezésért, de azért ismételve csak azt mondhatom, hogy kutya-baja van jelenleg fővárosunknak. A hány emberrel találkozunk, kilencz közül tiznek az arcza fekete szegélyű gyász-hirdetés, és ha férfié ez arcz, az van reá írva, hogy „delegáció“, hogyha pedig nőé, az, hogy: „kutya.“ Ujra bocsánatot kérek, de én nem tehetek róla, mert ez valósággal úgy van. E héten választották meg az országgyűlésen a delegációt, a mi sok férfi — és e héten lépett életbe az új városi kutya-törvény, a mi sok nő arczát gyászszegélylyel keríté. A delegációhoz nekünk semmi közünk, azért csak a nőkre nézve meg kell jegyeznem, hogy ezek alatt azok értendők, a kiket kutyák tartanak. De értsük meg egymást.

Nem sikerült még a természetbuvároknak egész világosan kideríteni azt a delejes kapcsolatot, mely némely ember és némely kutya között létezik; olyan mélyen még nem hatolt a tudomány szövétnekfénye a tömkeleges szívek rejtekebe; annyi azonban kétségtelenül mégis meg van már állapítva, hogy kétféle ez a kapcsolat: az egyik abból áll, hogy az ember kutyát tart, a másik meg abban, hogy a kutya embert tart, és ezen utóbbira nézve olyan kegyetlen törvényt léptetett életbe Pestváros tanácsa, hogy Thaisz Elek, Pestváros hirhedett főkapitánya, jónak látta, egy pár hétre Londonba menekülni azon rettenetes következmények elöl, melyeket az új kutya-rend mulhatlanul maga után vonhat. A fama ugyan azt mondja, hogy Thaisz főkapitány ur a londoni rendőrségi intézmények tanulmányozása tekintetéből ment volna Londonba, de a következmények igazolni fogják, hogy az csak

ürügy; mert százat teszek egy ellen, hogy a pesti rendőri intézmények két év múlva sem emlékeztetnek ezen londoni utazásra; igazi ok tehát bizonyosan az, hogy Thaisz főkapitány a milyen rettenthetlen bátorságu főkapitány a gyilkosokkal szemben, — bizonyoság reá a Beniczky- és Spát-ügyek; a gyilkosok még mai nap sem merik magukat mutatni előtte, annyira rettegik őt, — ép olyan gyöngéd hölgyek irányában; nyilván tudja, hogy ezekkel egy főkapitánynak sem tanácsos összeütközni, és Thaisz főkapitány ur, mint mondtam, már három anonim levelet kapott nőktől e kutya-dologban.

De hát nem természetes-e ez?! Képzeltető-e rettenetesebb állapot egy olyan életnél, mely egy kutyaéhoz van kötve? A kutya ki akar menni, az ember nem akarna ugyan, de kell, mert a kutya így akarja! A kutya az utcán meg akar állni, az embernek hasonlóképp meg kell állni; a kutya egy új ismeretség után vágyván, — de nem festem tovább; olvasták már Kegyetek Viktor Hugó „Nevető ember“-ét? Ha igen, akkor azt mondom, kár volt, elég lett volna nézni azt a nőt, kit egy kutya kötélen vezet, ily boldogtalan teremést pedig akárhányszor láthatni most naponként fővárosunkban és mindezen boldogtalanságnak a városnak azon irgalmat nem ismerő rendelete oka, hogy a mely kutya vezető nélkül találtatik az utcán, az a gyepmesternek esik prédául és pedig a megváltásnak legkisebb reménye nélkül. Nem rettenetes ez? Van-e, vagy volt-e ennek a tanácsnak valaha kutyája, vagy akarom mondani szive, hogy ilyen törvényt alkothatt? Bizonyára nem, soha!

Es mint minden szeretetnek, úgy a kutyák iránti ezen ragaszkodás a szívek édes forrásaiból fakad. A forrás édes, de most már egy kevésbé megkeseredett. Az élet telehordta iszapjával és az illetőnek nem volt elég ereje, ismét eltávolítani azt onnan. A szív szeretetből van alkotva, szeretni vágyik örökké, és mert az emberekben oly gyakran csalódunk, hát állatokra, kutyákra vesztegeti. A kutya nem tud csalni, nem képmutató, nem hűtlen és hamar felejtí a szeszélyeket. Innen a nagy szeretet iránta sok emberben. De hát miért nem vigyáznak jobban a szívükre, hogy csak olyant szeressenek, a ki szintén nem tud csalni, és miért nem törekeshnek azon, hogy ne szeszélyek és külsőségek után induljanak? akkor mindjárt nem csalódnának, vagy ha mégis, találnának újabb méltó tárgyat szeretetük számára. Igen, de arra műveltség kívántatik, az igaz művelődés pedig még csak helylyel-közel található ez világon.

A nőképző-egylet e héten nyújtotta be kérvényét az országgyűlésnek az iránt, hogy a nőnevelésre nagyobb gondot fordítsanak hazánkban. Deák Ferencz nyújtotta be e kérvényt, az egész csak néhány perczig tartott, hanem az a néhány percz az országgyűlés jövő három évi történetét tárta föl előttünk. Midőn Deák Ferencz azt mondta, hogy azt a kérvényt hétézer nő irta alá, a ház általános nevetéssel fogadta e nyilatkozatot, és midőn Deák Ferencz azt mondta, hogy nincs a hazában ember, a ki ne érezné, hogy a nőnevelés érdekében tenni kell valamit, a ház általános éljennel fogadta e nyilatkozatot. A háznak tehát Deák Ferencztől kellett megtudni, hogy a miről itt szó van, az még sem olyan nevetséges dolog, mint a tisztelt ház gondolja; gondolja? oh, dehogy! gondolt is ez valaha a női kérdéssről; minek is! sokkal több szép nő van nagy Magyarországon, semhogy a tisztelt háznak az is juthatna eszébe, hogy ezen sok szép mellett még sokkal több nem szép az okatlan állatnál is boldogtalanabb sorsra van kárhoztatva. Arra is Deák Ferencznek kellett a tisztelt házat emlékeztetni.

„Egyik olyan, mint a másik,“ ezt nem a tisztelt házra mondom, ments meg Isten, hanem ez ezime azon bukott szépségnek, melyet e héten a nemzeti színpadon először adtak elő. Két nő, az egyik kreol, a másik angol nő, szeretné magát nőül adni egy férfihöz, a ki előbb az egyiknek, aztán a másiknak udvarolt, és aztán mind a kettő elől egy fürdőre menekült; a két nő utána ment a fürdőre, ott azonban előbb egymásra találnak és van nagy szóbeli vetélkedés az iránt, hogy melyik mondjon le a másik kedvéért; vetélkedés közben berohan, azaz hogy bezuhan az imádott férfi, mert nagy siettében, vagy talán nagy ijedtében megbotlik a küszöbön és egész hosszában elterülve üdvözli szép hölgyeit. E zuhanáson a szép hölgyek annyira kacagnak, hogy az imádottnak elég ideje marad, fölkelni, rendbehozni toilettjét és ékes szavakban előadni, hogy a zuhanás nem volt igazi zuhanás, hanem inkább próbakő; megakarta tudni, valjon melyik neveti őt ki, a szerencsétlenségben és miután mind a ketten kinevették, hát ketjük közül inkább csak azt a harmadikat veszi nőül, a kit talán majd ezután fog választani? oh nem, hanem azt, a kit már az előtt választott. Mire való tehát akkor a próba?

Hanem azért nem olyan rossz darab ez, mint első pillanatra látszik. Sok elmésséggel van irva, élénk fordulatokkal jelenetelve, különösen pedig Felekiné gyönyörű játéka egy-maga is képes hosszú színpadi életet biztosítani neki. Az az imádó — Szerdahelyi adta — mielőtt bele esett a színpadra, bizonynyal előbb már a fejére esett volt, hogy ilyen szeretetre méltó szilajság hidegen hagyta szívét.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (Izsó Miklós) igen szép honvédelemk-mintát fejezett be e napokban. Haldokló harczt ábrázol az, ki a földön elterülve, a lobogót szorítja magához. Új és költői gondolat, s a kivitel is jól sikerült. A félig fekvő, félig ülő helyzetben levő harcztos szabatos, szép előállítása, a mozdulatok könnyedsége és kifejező volta, már e kisebb mintázatban is tisztán kitűnik. Készített ezenkívül Izsó agyagból több genre-alakot, melyek mindenike élénk bizonyosságát nyújtja annak, mennyire ki tudja tüntetni Izsó a népies jelleget, s mily helyes érzéssel adja vissza az eredetiséget. Több, munka alatt levő alak közül a már kész ittás parasztot említjük meg, ki egy kerítésben leli végső gyámolát. E minden tagjában föld felé kívánczó alakban — a mint két karjával az alacsony kerítésen tartja föl magát, s még akkor is kulaesát emeli, — sok komikum van kifejezve, s mosolyognunk kell fölötte. Igen eredeti a „Házaló zsidó“ és csinos mintázat a „Sebesült harcztos,“ ki szomorun viszi a század százlaját. Ha másként nem nyilvánul elismerés e szép tehetségű szobrász iránt, adjuk meg legalább számára a sajtó útján.

++ (Henrik főhercegről.) Hoffmann kisasszonynyal kötött házasságáról és ennek folytán az uralkodó család általi száműzetéséről sokat olvasott annak idején a mi közönségünk. Most azt írják Bécsből, hogy ő Felsője amnesztiát adott a száműzöttnek, kihez testvére: Rajner főherczeg viszi ő Felsőjének sajátkezü megkegyelmező levelét, mely által előbbi jogaiba visszahelyeztetik; neje: Hoffmann Leopoldina, nemessegre emeltetik „Ambras grófnő“ czímmel.

++ (Szinházi hírek.) Radnótfáy intendáns ur Déryné asszonynak, a magyar színművészet egyik uttörő tagjának, 120 frt segélypénzt utalványozott, és pedig ez évi ápril elseje

óta. E segélypénztár jelenleg évenként 800 frtot adhat ki segélyezésre. — Csepreghi Lajos két angol vigjátékot fordított Robertsontól: „A kaszt” címűt, 3 felv. és „A társaságba” című. — A színház nyári szünetnapjai június 28-kától július 27-kéig tartanak. — A jövő őszi játékrendbe Shakespeare „Velencei kalmár”-ját is fölveszik, és pedig Ács Zsigmond fordításában; a czimszerepet Benedek fogja játszani. — Színészeink vendégszereplési útjában némi változás történik; így Szerdahelyi nem Szentesre, hanem Ujvidékre (Szuper társulatához), Lendvai pedig nem Temesvár és Nagyváradra, hanem Rozsnyóra és Rimaszombatba mennek. Felekiné asszony nem megy vendégszerepelni, sem Karlsbadot nem látogatja meg, hanem a színhónapot egy pár drámai szerep (köztük Stuart Mária) betanulására fordítja.

✱✱ (Némethi Irma k. a.) múlt hétfőn lépett föl a nemzeti színpadon Weilen „Drahomirá”-jában. A czimszerepet játszotta elég sikerrel. Némethi Irma értelmes színésznő, rendszeren kedvvel tanulmányozza szerepeit, a ha kifogásunk lehet ellene, úgy az csak hangját illeti, mely nem eléggé erős a szenvedélyek kifejezésére. Kíváncsiak vagyunk további föllépéseire.

✱✱ („Progressio”) név alatt egy új egyesület keletkezéséről értesültünk, mely fővárosunk több értelmes ifjai által létesült oly czéllal, hogy a művelődés és társadalmi élet előmozdításával karöltve, az élvezetekre is nyisson tért oly módon, hogy felváltva műkedvelői-, színi- és szavallati előadásokon kívül koronként tudományos felolvasások is tartassanak, részint a történet, úgy az irodalom és kereskedelem köréből.

✱✱ (Unitárius isteni-tisztelet Pesten.) Az 1848-diki törvények az unitáriusoknak is megadták a vallási jogegyenlőséget, de a 48-diki mozgalmakra következő gyászévok ezt is csak írott malasztá tévék. Ennélfogva fővárosunkban csak múlt vasárnap tartották először unitárius isteni-tiszteletet, miután a Budapestre mindig nagyobb számmal költözött, s itt lakó unitáriusok (köztük egy pár főúr, miniszteri tisztviselő, sat.) e végre meghívták a kolozsvári unitárius lelkeszt: Ferencz Józsefet, ki igen jeles férfiú és hitszónok. Az isteni-tiszteletet a református iskola dísztermében tartá, mely bár elég nagy, felét sem volt képes befogadni a közönségnek, mely e ritka alkalommal gyűlt össze. Látni lehetett mindenféle hitfelekezeti hallgatót, kik egyforma érdekltséggel hallgatták a jeles hitszónok beszédét, melyben a hit valódisága a felvilágosodás bölcsességével párosult. Ez emelkedett, eszmedus, hitgazdag beszéd mindenkre mély benyomást tett. Török Pál és Ballagi Mór többekkel együtt melegen ölelték meg a jeles hitszónokot, midőn az isteni-tiszteletnek vége lön. Este bankettet is tartottak tiszteletére a „Frohnor”-szállodában, poharat emelve a fölkent lelki-pásztorért, Erdélyért, mely a hit szabadságnak példány-hazája volt mindig, valamint azon ohajtás is nyert kifejezést, hogy a fővárosban egy unitárius hitközség létesülne, a min különben törekednek is. — A jeles hitszónok hitbeszéde nyomtatásban is meg fog jelenni.

✱✱ (Egy kitűnő jószág Bösendorfer-féle zongorára) figyelmeztetjük t. olvasóinkat, melyen maga a király, t. i. a zongorák királya, Liszt Ferencz játszott és sajátkezőleg írta bele a jelességi bizonyítványt; figyelmeztetjük pedig azért, mert e zongora most aránylag jutányos áron eladandó. Bővőbb felvilágosítással szívesen szolgál szerkesztőségünk.

✱✱ (A kereskedő ifjak társulata) f. hó 28-kán a polgári lövölde dísztermében műkedvelői előadással összekötött női estélyt rendez. Az előadandó darab Szigeti József: „A becsü-

letszó” című pályanyertes vigjátéka leendő, melyben a férfiszerepeket társulati tagok vállalták el. Az előadást táncz fogja követni. Minthogy ezen zsenge társulat minden irányban nagy mozgékonytságot fejt ki, s kitűzött hivatásának megfelelni törekszik, ajánljuk a fentemlített estélyt t. hölgyeink figyelmébe s meg vagyunk győződve, hogy kellemes élvezetben fognak részesülni. Az estély jövedelme a társulati könyvtár javára van rendeltetve.

✱✱ (Koenitz Miksát) múlt kedden d. u. 5 órakor hozták Pestre és azonnal a városházba kísérték. A biztosok az uton siker nélkül vallatták. Azt mondta nekik is, hogy Zsámbékra utazván, 20,000 frtot elvesztett. Különben az is lehet, — úgy mond, — hogy Borosjenőn lopták el tőle; mert ott részeg volt, s minden zsebe tele tömve bankjegyekkel, miből, ha kivették is, nem vehet olyan könnyen észre. Azt a vallomást is tevő, hogy Pestről elszöktekor a hajós-piaczon magyar ruhát és revolvert vett. A fenyítő-törvényszéknek szerdán adták át.

✱✱ (A híresztelt gőzmozdonnyal) már a jövő hó folytán kísérletet tesz a budai közúti vaspálya-társaság. Az első gőzmozdony sikerétől függ a többiek alkalmazása, s abban az esetben, ha az első czélszerűnek bizonyul be, a társaság még ötöt fog rendelni. Az első gőzmozdony 8000 frtba került, s a gépgyár abban az esetben, ha használható nem lenne, kárpótlás nélkül ígérkezett visszavenni.

✱✱ (Huszártörténet.) Néhány katona-ló elárveroztetése alkalmával Bécsben egy magyar huszár is elővezette lovát, melyet egy seb miatt kellett eladni. A derék huszár könyeket hullatott lováért, megcsókolta és nyakára akasztá érdemjeleit, melyeket — úgy mond — csak lovának köszönhet, mely nélkül tovább élni sem akar. Coudenhove gr. ezredes megvette a lovat és a huszárnak ajándékozta, ki épen aznap szabadságot kapván, kedves lovával hazájába térhetett.

✱✱ (Egy budai hivatalnok neje) néhány nap előtt elveszett férjével és miután végighallgatta annak szemrehányásait, egyszerű házi öltözékben, felöltöny és kalap nélkül nyomtalanul távozott. Azóta senki sem látta, s attól tartanak ismerősei, hogy a Dunába ölte magát.

✱✱ (A Duna-szabályozásnak terve) Ó-Budától a Csepel-szigetig, melyet a közlekedésügyi miniszteriumban Mihalik osztálytanácsos vezetése alatt dolgoztak ki, már készen van és közelebb a közlekedésügyi miniszter elé is terjesztik. Ez óriási munka költségei közel 8 millió frtra mennek, de az ez által nyert házhelyek értéke körülbelül 6 millió frtot tesz. Hová fogják építeni a hidat, még titok, de hogy építeni kell, még a miniszteriális körökben is égető szükségnek ismerték el.

✱✱ (Londonban) e hó 5-kén nagy lakoma volt gr. Apponyinál, az osztrák-magyar követnél, melyen Mária Terézia ausztriai hercegnő, Fülöp württembergi herceg és hercegné, Aumale herceg és hercegnő is jelen voltak. Gladstone, lord Clarendon, Chichester és Fortescue miniszterek, valamint a magas britt arisztokrácia több tagja is sietett üdvözlölni e magas vendégeket. Az estélyen még nagyobb társaság volt jelen, mint az ebéd.

✱✱ (Rózsás napló.) Szabolcsból értesítenek, hogy Bay István közbirtokos, e hó 3-dikán kelt össze Mészáros Erzsébet kisasszonnyal, Mészáros Dániel szakolyi birtokos kedves leányával, a rokonság és ismerősök áldáskívánatai között. — Váshelyi Géza tinyoi birtokos múlt szerdán vezeté oltárhoz a fővárosi körökben kedvesen ismert Roméiser Emma kisasszonyt. Az esküvő a belvárosi főtemplomban történt.

✱ (Vegyes hírek.) A mária-utcai bölcsőde támogatást kért a községtől, de a város évi segély helyett mint ezer frtos alapító tag lép a pártfogók közé. — A zenei önkéntesnek Huber Károly 100 frtot adott át egy általa rendezett hangverseny jövedelméből a segélypénztár javára; Aul József választmányi tag 105 frtos alapítványt tett. — Egy kis asszony a budai várban vigyázatlanságból lenyelt egy varró-tűt, mely azonban a nyakán szerencsésen kifuródott. — Az „Athenaeum” e hó 25-kén d. u. 3 órakor tartja közgyűlést az evang. gymnásium dísztermében; az osztalék, mely a nyomdai társulatnál egy 200 frtos részvényre esik: az első 7 óra 10 frt, s ez nagyon elég. — A vonalzó (hajdan Posner-féle) és könyvnyomda-társulat pedig minden 80 frttal befizetett részvény után 5 frtot fizet hetedfél havi működése után. — Az öreg Auber még most, nyolczvanhét éves korában sem hagyott fel a munkálkodással. Legújában egy új operán dolgozik, melyet jövő télen adnak elő az opera comique-ban: „Réve d’amour” (szerelmi álm) cím alatt. — Thaisz Elek hat heti szabadságideje alatt Stadler alkapitány látja el Pesten a főkapitányi teendőket. — József főherczeg családjával együtt e hó végén Marienbadba megy; Acsán (Fejérmegyében) pedig a katolikus gyűlésre képviselővé választák. — Grant, az egyesült amerikai államok elnöke nemrég több nőpostamestert nevezett ki. Valamint a nőorvosok száma ott — miként általában tudva van — igen nagy, úgy az ipar, kereskedelem, közlekedés és tudomány majdminden ágában szerepelni látjuk a nőket. — Királynő ö Felsege arcképének leleplezését ünnepelték f. hó 10-kén a miskolci árvaházban. — Ronge János, német reformátor, ki a helybeli polgári lövöldében akart előadásokat tartani a katolicizmus reformjáról, mivel a helyiséget e célra át nem engedték, előadásait későbbre halasztotta el. — Az új pesti városházra nézve addig nem jelölnek ki telket, a míg az épület tervével tisztába nem jöttek. — Pauler Tivadar új hivatala mellett is folytatni fogja tanári teendőit, legalább ideiglenesen. — A vízvezeték próbák a házakban is jól sikerültek, miután a negyedik emeleten is bőven ömlik a víz. — A párisi nagy omnibus-társaság minden kocsija naponként átlag 88 francot jövedelmez, s így napi bevétele a naponként közlekedő 694 kocsiól 61,000 franc. — Az üllői-úton e napokban egy veszett ebet lőttek le, miután már két katonát és egy nőt megmarta. — Az el-tűnt Goldhammer, a budai izr. község jegyzője, elég gyalázatos módon tűnt el, ha igaz, a mit róla írnak. Eszerint f. hó 4-kén egy könnyelmű nővel megszökött, miután már elébb szerzett két utlevelet külföldre. Egy szegény fiatal nőt hagyott hátra, kit alig egy hó előtt vett el. — Seyderhelm műkertész most a tanácstól arra kért engedélyt, hogy a dunaparti Stein Nathán-féle ház előtt állandó virágbazárnak díszes kioszkot emelhessen, melyért évenként 400 frt helybért fizetne, s husz év múlva az egész kioszk a város tulajdonába menne át. — Bülich Ágost pesti fényképésznek a hannoverai király megküldé a tudomány aranyérmét azon jelmezzalburért, melyet neki nemrég nyújtott át. — Az építendő pesti részvényes magyar népszínház mintázatát dr. Milassin Vilmos lakásán (rózsatér 4. sz.) közszemlére kiállította s azt e hó 20-kaig a délutáni órákban bárkinek szívesen megmutatja. — Stéger Ferencz tenorista családjával együtt Budán tölti a nyarat, csak Ipolyságra megy közelebb néhány napra hangversenyzni. — A „Klotild” ikertestvére a „Nádor” e kis gözhajó, már a „budapesti vizok” hullámain ringatózik. Kívánjuk neki, hogy ne járjon úgy, mint közelebb a „Klotild,”

mely könnyű építésmódja folytán úgy megsebesült, hogy föl kellett bugsírozni az ó-budai gyárba, a hol egész éjjel reparáltak. — Gr. Andrássy Gyula miniszterelnöknél kedden és csütörtökön nagy ebéd volt. — Három katonát és egy kovács közt kemény összeütközés történt múlt vasárnap. A kovács a hősök egyike veszélyesen megszurta szuronyával, s mivel a kihágás éjjel történt, segélykiáltásaira csak későn jött csendbiztos. Az Este-ezredbeli katonák erre elfutottak, de a csendbiztos a kaszárnyába követé őket s csakhamar fölfedezték a tetteseket. A kovács sebei miatt múlt kedden meghalt. — A budai ének- és zeneakadémia junialisa szombaton fényesen sükorült. Számos vendég jelent meg s a dalárda tagjai Mendelssohntól és Schumanntól énekeltek karokat nagy tetszés mellett. Léggolyókat eresztettek. Az egylet tevékeny karmesterét: Knahl Antal urat ez alkalommal díszes ezüst-serleggel lepték meg az egylet működő tagjai. — A budai kaszinó közelebb kedélyes kirándulást rendezett a zugligetbe, melyen számosan jelentek meg. A vigalom reggel felé ért véget. — A Romániából kiűzött zsidó-családok egy része Erdélybe költözött át. Több család Magyarországra szándékozik áttenni állandó lakását. — Bem marosvásárhelyi szobrára eddig összesen 5385 frt gyűlt be. — A „Corvina” már f. évi július havában megindítja üzletműködését. — Nyári bálók az idén is lesznek az állatkert vendéglőjében. Tavaly e tánczestélyek igen díszesek és vidámak voltak s az állatkertnek szép jövedelmet hoztak.

✱ (Halálozások.) Egy igen jótékony s nemes asszony hunyt el a sütő-utczában: özvegy Glatz Terézia, ki 75 évet élt, sok gyermeket, unokát s dédunokát hagyott maga után, s tömérdek szegény sorsán segített. — Pappfalvy András belényes ker. esperes halálát jelenti egy Belényesből beküldött gyászlap. A megboldogult mint tanár 20 éven át működött a belényesi g. kath. gymnáziumban. — Székes-Fejérvárról azon szomorú hírt vettük, hogy a derék Mészöly Imre, megyei törvényszéki ülnök, e hó 14-kén, rövid betegség után meghalt. Az ég vigasztalja a nemes lelkű hitvest, árván maradt két gyermekében a súlyos csapásért. — Kiss Jakab, pesti ügyvéd és Bácsmegegye egyik kerületének két országgyűlésen át képviselője, kedden meghalt, miután elébb elméjében megzavarodott. Igen derék és sokak által tisztelt férfit volt, szép észtehetséggel, csöndes természettel és mélyebb műveltséggel. — Marczibányi Lőrincz, cs. kir. kamarás, f. hó 14-kén meghalt. Benne egy régi magyar nemes család utósó sarja enyészett el. — E napokban temették Budán Jecsovic Bélát, egy 16 éves ifjút, ki az urnapi procezzsió alkalmával az órákig tartó körmenet alatt fedetlen fővel kellen a forró napon gyalogolni, napszurást kapott, s ennek folytán meghalt, sírba vivén szüldinek hozzákötött szép reményeit. Béke hamvaikra!

(A „Hírvivő” folytatása a borítékon következik.)

Nemzeti színház.

Junius 17-kén.

Junius 11-kén: „Egyik olyan, mint a másik,” vigjáték, 1 felv. és „Tudtán kívül kém,” vigjáték, 2 felv. — Junius 12-kén: „Bánk bán,” Erkel Ferencz eredeti operája, 3 felv. — Junius 13-kán: „Szakasztott mássa,” vigjáték, 1 felv. — Junius 14-kén: „Drahomira,” szomorujáték, 5 felv. — Junius 15-kén: „Ernani,” Verdi operája, 4 felv. — Junius 16-kán: „Sheridan,” franczia színmű, 4 felv. — Junius 17-kén: „A portici néma,” Auber operája, 5 felv.

0002 26/809.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyre 3 forint, félévre 6 forint, egész évre 12 forint. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Kalop-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy régszer hasábozott sorért 8 kr.

26. sz.

Junius 27-én.

1869.

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges hímzésrel együtt. Kvenként két tőrlénelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megkötésén egész-, a műlap megkötésén félévi járattal kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

Alig egy éve, hogy hazánk szeretett királyasszonyának arczképével kedveskedtem hölgyeinknek és ma újra teszem azt, mert tudom, hogy minél gyakrabban tűntetem fel ez istenándott lélek gyönyörű szép arczát, annál szívesebben veszik azt hölgyeink. A kit igazán szeretünk, annak látása mindig jól esik lelkünknek és van-e széles e hazában akár nő, akár férfi, a kit annyira osztatlanul szeretnénk és a ki ez osztatlan szeretetre annyira méltó volna, mint a mi kedves, angyalszívű királynénk?

• És mégis, nem csupán e hő szeretet az, a mi szívemet

Erzsébet királynő.

készíti ez arczképnek újbóli közrebecsátására; hanem az a körülmény, hogy bármennyire keressek is, nem találok oly nőt, a kit annyira példányképül tüntethetnék föl a haza minden rendű és rangú hölgyeinek, a női nemes erények minden ágaira nézve, mint őt, a királynőt, épen azért, mert királynő. Nem csak az égi, hanem a földi csillagoknak is meg van az a tulajdonságuk, hogy valaki csak rájuk tekint, mindenki azt hiszi, hogy az ő kedvéért ragyognak, és ez nem öncsalódás, hanem valóság; mert a sugarak ragyogása minden tisztában külön-külön tükröződik vissza,

Gazdasszonyoknak.

Jó hajnövesztő kenőcs.

Egy negyed font friss disznózsírt fölmelegítvén, abba három fej fehér hagymát meg kell piritani, szitán keresztül szűrni, megkeményedni hagyni és aztán egy óráig friss hideg vízben kevergetni, melyet ezalatt többször meg kell ujitani. Ezután egy csészényi erős rozspálínkát kell reá önteni, és ezzel is jó ideig kevergetni. A pálínkát, valamint az előbbi vizet is le kell önteni a zsírtól, s peruai balzsamot és még tészés szerint valami más szagos olajat hozzá adni, jól elkeverni és ezzel többször megkenve a hajbort, bizonyára jó hatással lesz a haj növesztésére nézve.

M. Emilia.

Mandula-felfújt.

Egy negyed font mandulát hejastól meg kell törni, ugyanannyi cukrot is, és ezt hat tojás sárgájával habosra elkeverni, végül pedig a hat tojás keményre vert habját is hozzá adni. Egy formát jól vajjal kikenvén, a tömeget belé kell önteni, és egy megfelelő nagyságu lábaaba tenni azt, a melyben a víz már forr. Egy negyed óráig kell a tésztát főni hagyni, aztán vigyázva kiborítani és borchaudeauval (egy külön csészében) feltálalni.

J. Irén.

Narancs-szeletek.

16 lat finomra tört és szitált cukorral 16 tojás sárgáját egy negyed óráig habosra elkevervén, egy narancsnak felső héját le kell reszelni, a levét is kinyomni és a cukros tojás közé teüni, jól elkeverni és csak azután hozzá adni 12 lat finom lisztet és 12 tojás fehéréből vert kemény habot, valamint 4 lat kis kockákra vágott cukros citromhéjat.

Ezután egy hosszukás pléhformát vajjal ki kell kenni és cukorral sűrűen behintenni, a tésztát belé önteni és azt lassu tüzelésnél szép sárgára megsütni. Ha a tészta megsült, szitára kell borítani, kihűlni hagyni és csak azután szép szeletekbe vágni.

T. Cornelia.

Divattudósítás.

Ezer változatban meg lett már mondva: minő szeszélyes nagy hatalom a divat és e hatalmánál fogva kényo-kedve szerint ül és alkot, t. i. öltö-zéseket, a mint az minden nap tapasztaljuk. Legujabb szeszélye a divatnak például a perczben az, hogy újból kegyével árasztja el az eddig annyira mellőzött bársony-diszítéceket! Most, e meleg időben, a könnyű ruhák időnyében! Mintha jóvá akarná tenni a régi, meg nem érdemelt mellőztetést, még a legkönnyebb nyári ruhák szépségét is azszal omeli. És eltekintve attól, hogy az ilyen diszítésű ruhák nyáron kissé meleg, valóban tökéletesen el is éri célját, mert alig képzelhetni szebb diszítést, mint világosabb színű, könnyű szöveten sötétebb vagy éppen fekete bársony-szegélyt, legyen az akár a szoknya alján levő kis fodrokkal vagy a felső szoknya és derék diszítésére alkalmazva. Mindezen szépsézetű előnyök azonban nem vezérelték a divatot, hanem — csak valljuk be ismételve, — csupa merő szeszély, mely nem tekint sem célszerűséget, sem szépséget, sem tartósságot, de kegyel és mel-lőz, a mint azt szeszélye megkívánja.

A világos selyemből készült alsó ruhák fölé egy fehér könnyű mousselin-ruhát véve, és ezt gazdagon kis fodrokkal, csipkebetétekkel és főleg fekete bársonyszalaggal és fekete bársonycsokrokkal diszítve, ez olyan összeállítás, a mely a legutolsó divat szerint tökéletesen szép. Fiatal leányok és nők rózsaszín, kék alsó ruhákat választanak, a „javabelieknek“ pedig a zöld, lila, francia kék, sárga, sat. ajánlatnak. E selyem-alsóruhákhoz azonban régiebb estélyi ruhákat is lehet használni. A felső szoknya oldalt és hátul még mindig bodrosan fel van huzva és hátul csokorral diszítve. Selyem helyett az alsó ruhákhoz tarlatánt is lehet alkalmazni, a mi könnyedségénél fogva kivált nyári ruhákra igen jól veszi ki magát. A magas derekat elől szivalakban vagy négyszögben kivágni, szintén divatos. E kivágást aztán csipkével, szalaggal kell diszíteni, a mint azt a ruha szövete és színe megkívánja.

Mai mellékletünk magyarázata.

Ez alkalommal egy magas ruha-derék szabásával szolgálók t. előfizetőinknek, mely még a nyári hónapokban is, tudom, szívesen látott szabás a varró-asztal körül, mert e derekak most is nem csak a legczélszerűbbek, hanem a legesinosabbak is. Előre kell bocsátanom, hogy e derekat nem kell a szoknyához varrni, hanem ez külön marad, hosszabb is, mint a derék, és a ruha szoknyáját erre reá kell kapcsolni, ez által a deréknek sokkal jobb, inkább a testhez simuló állása van. E derék halsont nélkül lesz varrva, a melyeket az alsó füzöderék, melyet mainap ugy sem nélkülözhetünk, szükség-telenné tesz. — Az első szám az előrész t. (ebbe két bevarrást kell varrni), a második az oldalrész t. a harmadik a hátrész t. és a negyedik és ötödik az ujjakat jelöli.

Számrejtvény.

Heller Ilka és Bertától.

- 12, 14, 6, 16, 3. Ha e szóval kell kitenni,
Soknak kell egy együtt lenni;
8, 9, 1. A szorgalom jelképe ez,
A mit e három szám jelez;
18, 7, 15. Németek híres itala,
Jól meg is hiznak általa;
5, 17, 3, 4. Ruhád s kendődre illet varrsz,
Melyet megismerni akarsz;
17, 13, 7, 15, 14, 10, 16, 8. Sokan ismerik ezt nagyon,
Kik kezében e lap nagyon;
1-5. Ezt tanuld meg nagyon korán,
Szükség van rá minden órán;
6-11. Csak ez el ne hagyjon soha,
Nem léssen élted mostoha;
12-18. Ez a nők rendeltetése,
Kár, hogy nem mind teszi mégse.
Megfejtési határidő: július 17-dike.

— 44 —

A f. é. 21-dik számban közlött rejtvény értelme:

Isten veled, te bátrak hazája,
Isten veled, te völgy, ti zöld hegyek,
Gyermekreményim s bánatom tanyája,
Isten veled, én messze elmegyek!
Ha visszatérek, boldogulva hon,
Hadd lássam népedet virányidon.

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Otília, Marek Emma, Nagy Flóra, Farkas Kálmán, Szűcs Klára és Irma, Mészáros Juszta, Gacsai Julianna, Pók Ilka, Marosy Emilia és Hermán, Farkas Emma, Mezey Etelka, Gross Jenni, Sontary Irén, Udvardy Gabriella, Tóth Lenke, Varasdy Gabriella, Uferbach Ilona, Szluha Mariaka, Buday Ilonka, Pócsy Irma, Szántay Vilma, Wagner Teréz, Boronkay Csicseri Lila, Harmathy Mari, Santa Laura, Fodor Nina, Malachovszky Béláné, Papi Amália, Bukóvszky Regina, Benedekovics Róza.

A 20-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag be-küldé:

Hunyadi Karolin, Györy Malvin, Santa Laura, Malachovszky Béláné.

Tartalom.

Képek a gyermekszobából. (Vége.) — Egy fiatal leányhoz, Ábrá-ny i Emiltől. — A kis Lotti madara, Bus Vitéz től. — A csillagvirág, Feleky Józseftől. — Lenau, Szana Tamástól. (Vége.) — Egy hét tör-ténete. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora. — A boríték on: Heti naptár. — Vidéki és fővárosi hírek. — Meg-bizások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: egy magas ruhaderék sza-básmintája.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Kalap-utca 17-dik sz., 2. emelet.

Hirdetések díja:

Egy négyszor behozott sorért 8 kr.

26. SZ.

Junius 27-ken.

1869.

Havonkénti színezett dívathéppel.

minden szükséges díszítéssel. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megfizetése egész-, a műlap megfizetése félévi járattal köteleztetést foglal magában a lap irányában.

Alig egy éve, hogy hazánk szeretett királyasszonyának arczképével kedveskedtem hölgyeinknek és ma újra teszem azt, mert tudom, hogy minél gyakrabban tűntetem fel ez istenáldott lélek gyönyörű szép arcját, annál szívesebben veszik azt hölgyeink. A kit igazán szeretünk, annak látása mindig jól esik lelkünknek és van-e széles e hazában akár nő, akár férfi, a kit annyira osztatlanul szeretnénk és a ki ez osztatlan szeretetre annyira méltó volna, mint a mi kedves, angyalszívű királynénk?

• És mégis, nem csupán e hő szeretet az, a mi szívemet

Erzsébet királynő.

készíti ez arczképnek újbóli közrebozsátására; hanem az a körülmény, hogy bármennyire keressek is, nem találok oly nőt, a kit annyira példányképül tüntethetnék föl a haza minden rendű és rangú hölgyeinek, a női nemes erények minden ágaira nézve, mint őt, a királynőt, éppen azért, mert királynő. Nem csak az égi, hanem a földi csillagoknak is meg van az a tulajdonságuk, hogy valaki csak rájuk tekint, mindenki azthi-szi, hogy az ő kedvéért ragyognak, és ez nem öncsalódás, hanem valóság; mert a sugarak ragyogása minden tiszta tóban külön-külön tükröződik vissza,

és hogy e nemes szív sugarai egyaránt tükröződnek vissza a fényes paloták és a szalmafedelű viskók lakóinak szívében, épen az teszen fényes bizonyosságot arról, hogy e haza minden népességi rétegei, fent épugy, mint alant, dusan meg vannak áldva nemes, jó szívekben.

De fájdalom, ezzel is úgy vagyunk, mint a haza földjével; ez is dusan megvan áldva a természet kincseivel és mégis századokig kellett értéktelenül a mélység sötétjében heverniük, míg a nemzeti szabadság napja azokat is meg nem világítja. Épen úgy a szív legdrágább kincsei, a nemes tulajdonok mindaddig föl nem ismertettek, míg a korona fénye körül nem ragyogta őket, nem azon korona fénye, mely királyasszonyunk homlokát, hanem azé, a mely szívét disziti.

Akár merre tekintünk, mindenütt e korona igézetes fényével találkozunk. Tudni akarjuk, mikép kell szeretni a hazát? Ez igézetes fény elvezeti szívünket oda, a hol e szent szeretettel tele tölthetjük lelkünket. Elvezeti szívünket egy oly nőhez, a kit nem a születés, hanem a magasztos hivatás érzete avatott fel a hazaszeretet apostolává és mióta e szent hivatás tudva lön előtte, egy perczig sem volt más ohajtása, más boldogsága, mint elsőnek lenni a haza iránti kötelességek teljesítésében. Hogy mennyire boldogság neki e szeretet, mutatja az, hogy — könyeket is hullatott már érte. Csak nem régen is, ur napján, a „hű bécsiek,“ — de ne beszéljünk erről; hanem azért a magyar nemzet soha sem fogja elfelejteni, hogy e könyek azért hullottak királynéja szemeiből, mert olyan nagyon szereti hazánkat.

És akarjuk-e tudni, mi az: anyai szeretet? Ama korona fénye egy gyermekszobába vezet el szívünket. A gyermekszobában aranyos ágyban, dagadó párnákon egy kised fekszik, és mellette ül egy nő, a kinek tündér-szép arcza tele van bánattal, tündérszép szemei tele vannak könyekkel, és ez a nő most szegényebbnek érzi magát az utósó napszámosnál; mer ez a kised az ő szíve magzatja és ez most betegen fekszik az aranyos, pompás ágyban; éj éj után mulik, és az anya egyik éjjel úgy, mint a másokban, ott ül a beteg kised ágya mellett és virraszt, ápolja és odaadja egészségét, életét, hogy szíve magzatát a haláltól megváltsa, és mikor megváltotta, mikor a kised főhercegnő jobban van, akkor sem bizza ám idegen gondviselésre, mint azt olyan sokan teszik; oh nem, ez a királynő, a kinek annyi dada és cseléd áll rendelkezésére, igen jól tudja, hogy száz dada és cseléd összesen sem teszen ki egy anyát, összesen sem képes úgy szeretni gyermekét, mint ő egymaga, azért akár betegen, akár ép egészségben minden szabad percét a gyermekszobában tölti, és a gyermekszoba neki bizonynyal nem kevésbbé kedves, mint a fényes cêrcle-ek; mert a trónon ülve sem szünt meg anyailag érezni, anyailag szeretni, és vajmi nagy áldás az egy nemzetre, ha a trónról ilyen példát mutatnak.

És akarjuk-e tudni, mint kell a gazdagság mellett emberileg érezni? Csak kövessük ama korona fényét, az elvezet olyan szívhez, a hol ezt is alaposan megtanulhatjuk. Csak pár héttel ezelőtt történt, hogy a lapok egy szerencsétlen asszonyról tettek említést, egy özvegy asszonyról, a ki négy kicsi gyermekkel, mindenkitől elhagyatva, Buda valamelyik külvárosában betegen feküdt. És a mint a lapok említést tettek e nőről, még az nap segítve volt rajta és négy kicsi gyermekén, és a ki rajtuk segített, az egy olyan nő volt, a ki maga egész világ életében olyan távol volt a szegénységtől és nyomortól, mint a nap a földtől, olyan távol, hogy szinte csudálkozni lehetne, honnan vette magát a szegénység fogalma e szívbe;

sok gazdag ember, a kik pedig nem egyebek, csak gazdagok, vagyugynevezettelökelők, szintén olvasta e hirt, és legkevesbbé sem indultak meg rajta; elolvasták ujdonságul, aztán tovább olvasták az ujdonsági rovatot; de nem úgy az az egy nő; az nem olvasott tovább, mert ennek, a mint olvasta, azonnal lelke előtt állt a szegény özvegy asszony, meg a négy kised gyermek, meg a nagy ellentét a gazdag és szegény közt, meg a szent könyörületi kötelesség a gazdagok részéről a szegények irányában, és ez a nő segített rajtuk, és ez az egy a sok közül, a királynő volt. És ha csak ez az egy eset volna! A ki mint én, annyit érintkezik a szegénységgel, csak az tudja, milyen határt nem ismerő könyörületes szíve van e királynőnek. De erről nem szabad szólanom, mert sokszor maguk a szegények sem tudják, hogy tulajdonkép kié a kéz, a mely jótékonyágával könyeiket letörlé.

És akarjuk-e tudni, mikép kell egy nőnek a politikai pártusákba avatkozni? Ismét kövessük ama korona sugarát, ez egy fényes terembe vezet bennünket, a hol az ország minden rangu nevezetességei fényes estélyre gyűltek össze, és a vendégek közül a kedves, szeretetreméltó háziasszony egyiránt tünteti ki a kitünőségeket balról épugy, mint jobbról, époly szívesen társalog az ellenzék vezéreivel, mint a kormány támogatóival, — mert ő nyiltan mondja, hogy a nő hivatása nem a politika, mely a pártokat egymástól elválasztja, hanem a szeretet, mely a jó szíveket összefűzi, és ez a kedves, szeretetreméltó háziasszony ismét a mi királynőnk, ez mutatja nekünk, milyen politikát kell a nőnek űzni.

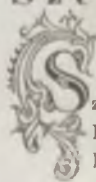
És akarjuk-e tudni, mikép kell a nőnek az irodalmat szeretni? Ismét kövessük ama korona sugarát, az elvezet egy estélyre, ugyanarra, a melyről az imént szoltam, és az együtlevő sok nevezetesség közül a kedves, szeretetreméltó háziasszony előbb hazánk legnagyobbregényíróját, aztán hazánk legnagyobb publicistáját részesíti azon kitüntetésben, hogy legtöbb ideig ő velük társalog. Azt mondják talán, hogy abban nem csupán a szívnek, az egyéni hajlamnak, hanem a számító észnek is volt része? Azt felelhetném ugyan erre, hogy: mutassanak csak egyetlen olyan tettet e nő életében, mely nem tisztán nemes szívéből fakadt volna? De ha úgy volna is, hogy az ész sugalta ama két jeles írónk nyilvános kitüntetését, nem példaadás-e ez arra nézve, hogy az irodalmat nem csupán szívünkkel, de eszünkkel is szeretni és becsülni tartozunk? És ezt a példát ismét a királynő mutatta.

De mikor végezhetém, ha mind elő akarnám sorolni azon dicső eredményeket, a melyektől e korona ragyog! A mai kor már nem az égben, hanem a földön keresi követendő vezéresillagait és a kit milliók fölé emelt a gondviselés, oda milliók szeme tekint föl és mindenikre külön-külön boldogság, mikor ott fõnn, a trón magaslatán, az örökkévaló szépet és igazat tündökölni látja, és ez egyéni boldogság nemzeti áldássá válik, ha a nép millióit és azt, a kit milliók fölé emelt a gondviselés, a szeretet és tisztelet egy test- egy lélekké fűzi egybe; azért olyan hő olyan igaz, olyan osztatlan a nemzet szeretete istenáldott királynéja iránt.

Emília.

Szép szobor vagy...

Imrefi Jánostól.

Szép szobor vagy, a melyet csak
Ihlett művész keze alkot;
Ki egyszer lát, nem felejt
Soha többé azt az arcot.

Könyörögve mentem hozzád,
A sebbel, mely most is ég...
Keresve a szép külsőben
Egy hatalmas istenséget.

Könyörögve szóltam hozzád:
Hiszek csudás hatalmadban;
Tudom, hogy ez égő sebre
A gyógybalzsam tenálád van."

S a válasz, mit aztán nyertem,
Hideg mosoly volt mindössze,
Mely az erős hitet bennem
Egy percz alatt összetörte.

Összetörte, azután meg
Sötét várat rakott rája...
Mely halvány kísérteteknek
Lett ijesztő, bús tanyája...

Most tudom, hogy mit sem adhatsz,
Hogy szobor vagy, egyéb semmi;
Mégis nézlek, s szemeimet
Nem tudom rólad levenni...

Ha a szenvedő reménye
S hite el is van már veszve,
Azért mégis néz a szótlan,
Hideg márvány-feszületre!

A kis Lotti madara.

Elbeszélés.

Bus Vitéztől.

(Vége.)

Marczinak, a míg Lotti ott volt, csak nem volt bátorsága fölébredni. Pedig Laczi mindent elkövetett, hogy kihozza türelméből; sőt egyszer, jól láttam, igen nagy kísértetben volt, még ama végzetteljes spárgát is megrántani.

Igy folyt ez a diákélet, melynek rendetlenségét leghamarább megunt a komolyabb hajlamokkal bíró R* Marczi, s a következő hónap elsejével ki is lépett községünkől, ismét a nagyasszonynál fizetvén elő és pedig egész ellátásra, egyszersmind nála bérelvén szállást is.

Ezzel végképen rendes emberré lett.

Mi szerettük Marczit, s kedveért rendbe hozván tartozásunkat, szintén a nagyasszonyhoz jártunk megint ebédre.

Igy mult el vagy két év.

Ezalatt megváltozott az élet az egykor oly vidám csucsfal-szobában, hol Laczival még mindig együtt laktam.

J. Laczi is, közeledvén az egyetemi utolsó év befejezte, komolyan kezdett hozzálátni a tanulmányokhoz, miket eddig elhanyagoltunk, s gyakorlatot is szerzendő a jogi pályán, egy ügyvéd irodájába járt dolgozni.

R* Marczi ezt már régebben megkezdte, mindjárt tőlünk történt elválásakor, s már ekkor egy igen tekintélyes ügyvéd irodájának vezetője volt.

Csak én nem gondoltam tanulmányaimmal semmit.

Szerencsétlenségemre egynéhány verset irtam, miket egy divatlap ki is adott.

Ettől fogva végkép lemondtam a juris prudentiáról.

Elélek én költészetem után is, még pedig dicsőség közt, gondoltam ostoba fölvel.

Atyám, megtudván, mint áll a dolog, Pestre jött, és koményen kérdőre fogott.

Én hivatkoztam nagy büszkén költői tehetségemre; nekem nem kell jogtudomány.

Kért, fenyegetett; nem használt sem kérése, sem fenyegetése. Semmirevaló rossz gyerek voltam.

Látva, hogy semmire sem mehet nyakasságommal, haraggal hazament szegény és azt mondta, hogy a míg le nem teszek legalább egy államvizsgát, nem akar tudni rólam semmit.

És az én elfajult szívemnek még ez sem volt elég.

Eszemágában sem volt, készülni az államvizsgára, s irtam a verseket tovább.

Természetesen nem fizettek értük, ha kiadott is valamely elnéző divatlap közülök egyet-egyet, — minden tizediket, — jövedelmi forrásomat mindazáltal, melyből a nagyasszonynál ebédre fizethettem elő, s a melyből egyáltalában valahogy éltem, mégis az irodalom képezte; megfogadtak egy heti divatlap mellé korrektornak, tíz forint havi fizetéssel.

Laczi és Marczi barátaim ezalatt egyre előhaladtak. Többször intettek engem is, lássak a tanuláshoz, még nem késő. De ha már atyám intése, haragja nem fogott rajtam, miképen lett volna sikere az ő intésüknek!

Meg kell említenem, hogy Marczi megbotránkozván magában, hogy a nagyasszony egészen elhanyagolta a kis Lotti nevelését, esténként olvasni, írni tanította ezt, ki a tanuláshoz való kedvénél és gyors fölfogásánál fogva rövid idő alatt bámulatos előhaladást tett, s nem került bele egy hónap, már maga olvasott esténként, s a mikor csak lehetett, mindenféle hasznos könyvet, a miket Marczi számára szerzett, s a melyek közé utóbb egy-egy jóirányu regény is került.

Marczi ki nem került e miatt néhány rossz élezcet, különösen részemről, hanem egyszer nagyon komolyan jelentette ki előttünk, hogy e tárgyban nem tűr el semmi tréfát, s legkevésbé a szegény, de derék, jó leány rovására.

Végre Laczi és Marczi letették a tudori szigorlatot is. Ugyanazon napon, egyszerre kapták meg tudori oklevelüket.

Én még mindig nem vittem többre korrektorságnál a költői pályát.

A főnebbi napon a két új jogtudor a rendes ebédén kívül néhány extra-ételt főzetett a nagyasszonynál a jogtudori levél tiszteletére.

A nagyasszony a nap ünnepélyességét a maga részéről szintén emelendő, az ebédlő-szobát kisikáltatta.

Én valamivel korábban érkeztem, mint az ebéd elkezdődött.

Nem is volt még az ebédlőben senki, csak a kis Lotti, ki vidáman igazgatott még egyet-mást az asztalon.

Leginkább kifejezte a mai nap rendkívüliségét az az eltitkolhatlan öröm, mely az ő tiszta szemeiből ragyogott.

Észrevehettem, hogy beléptem óta mintha elhomályosította volna valami egy kissé szemei tiszta ragyogását.

Elkezdett pirongatni engem, miért nem tanultam; iparkodtam volna én is, osztozkodhatnám most velük azon tisztességben, melyet szorgalmuk által ők maguknak kivívtak.

Én mosolyogtam vakságomban együgyűeknek tartott szavain.

A kis Lotti egész prédikáció tartásához fogott most. Nem bánja, ha még úgy megharagszom is, — úgy mond, — mégis megmondja, hogy nem tart valami sokat fölőlem. Az a kis vers-firkálás, a mihez minden diák ért, az a tízforintos javitnokoskodás, a mi egy önérzetes, munkaképes, becsvágyó fiatal emberhez nem méltó, és az a folytonos kávéházi ügyel-

gés, a miről szólni sem akar, bizony nem készítenek elő számomra nem csak tisztességes, de tűrhető jövődőt sem.

Jól van jól, mondtam neki, s pipáztam tovább.

Aztán szüleimről kezdett szólni. — Szegény öregek, — úgy mond, — mily szomorúak lehetnek. Neveltek, költöttek rám idáig, talán megerőtetésükkel is, egykor örömet, hálát remélvén találhatni az én tanulmányaim gyümölcsében; mily keserű lehet csalódásuk! Hanem hát én irtózom a tanulástól, s egyáltalában minden foglalkozástól, dologtól — nagyon igaza volt, boszankodtam is, a mint mondta, — s csak henyélni szeretek; pedig atyám dolgozott ám azért a pénzért — hisz csak egyszerű falusi jegyző, a mint ő tudja, — a miből idáig taníttattott, ruházott; anyám meg fáradott ám ruhám és ágyam szövésénél, varrásával, melyben talán még ma is öltözködöm, alszom. És én nyugodt lélekkel hajthatom le dologtalan tagjaimat azon vánkosoakra, melyekre az ő munkaverejtéke hullott. . .

Hagyjon nekem békét az effélékkel, ezt mondtam neki erre.

Utóbbi szavainál köny jelent meg szemeiben; hanem az én rideg visszautasításomra azok elérzékenyült szelid kifejezése egyszerre sötét, haragossá változott.

— Hagyjak békét az effélékkel, mondja ön, mikor édes atyjáról és édes anyjáról beszélek? — monda, fenyegetőleg emelve föl kezét. — No, úgy hát soha sem is áldja meg önt az Isten!

Ezzel kiment.

Én meredt tekintettel bámultam utána.

Annyira még sem voltam romlott szívű, hogy szavai egyáltalában lélekfurdalás nélkül hagytak volna.

De csakhamar jöttek Laczi, Marci és a többi asztaltársak; a támadt vidám zaj szétröppenté az én pillanatnyi elmélyedésem ködét.

No de jött az elröppentett köd helyett viharos, igazán viharos, terhes felhő.

Egyszer csak benyitott közénk atyám.

Másfél év óta nem tudott, nem hallott már rólam semmit; nem birta már tovább tetetni apai szíve meghidegülését, s eljött megnézni engem.

Két nap óta keresett már mindenfelé. Természetesen legelőször is az egyetemben; itt tudták legkevésbé az ő fia lakását.

Csak ma délben, a mint a sok utcazajlásban agyonfáradva, kimerülve, egy kávéház előtti padon leült, tudta meg véletlenül ebédelési helyemet egy ottani pinczértől.

Azonnal ide sietett; dehogy sietett, csak vánszorgott; hisz alig tudott lépegetni a fáradságtól és még valamitől: a nagy szomorúságtól — az egyetemen azt is megmondták neki, hogy másfél év óta egyáltalában be sem vagyok írva a jogtanulók közé! — és aztán még valamitől: a másfél év ótaibanát alatt való agyonöregedéstől, haja megfehérlésében, melynek arcza barázdáiban egész alakja megfogyásában és ijesztő meggörnyedésében való fölismerésekor éreztem csak én, hogy mennyire haszontalan egy nyomorult kölyök vagyok én.

Hanem késő volt már.

Ez a szegény öreg ember, kinek én voltam egyetlen gondja, reménye, annyi esztendő óta minden tettének, gondolatának fő-főrugója, forrón, fölláldozólag szeretett egyetlen gyermeke, s kit én ily nyomorult módon semmivé tettem, az a szegény öreg ember most megpillantá a koszorúkkal körülvéve felfüggesztett két jogtudori oklevelet. . .

Szegény, összeroskadt. . . Tíz nap múlva ki is vittük a kerepesi temetőbe. . . Mert hát ön még nem tud ám most mindent. . . Igazán mindene csak én voltam ám. . . Édes anyámat feljötté előtt mintegy két héttel vesztette el. . . Nekem hiába irt levelet az egyetemhez, hogy siessek haldokló ágyához, bocsánatát kérni; a portás el sem fogadta azt, én nem voltam jogász, ő nem ismert.

Mit mondjak még!

A mi kis örökség maradt rám, nem tartottam méltónak magamat egy morzsájára is; nem sok volt, de szent volt, — annyi évi, a legförláldozóbb szülei szeretet által ösztönzött fáradságos munka verejtékével volt megszentelve, — ezért nem lehetett egy szivtelen naplopóé, egy elfajult szívű gyermeké, egy apagyilk. . .

Láthatja ön, hogy felfogom vétkeket egészen. . . de mégis nekem kellett rendelkezni vele. Az egyetemnek ajándékoztam; az majd, ha kamatai annyira növelik, hogy évenként 100 aranyat jövedelmezend, ezt jutalmul adandja minden évben a legszorgalmasabb jogtanulónak. Még arra negyvenkét esztendő kell; mert a hagyaték csak 800 forint volt, s még csak tizenöt esztendő mult el azóta; az egyetem kamatoztatja.

Magamat megmérhetlen gyermeki hálátlanságomért, melyben pusztán a henyelés és dologkerülés szeretete által oly iszonyuan vétkes voltam, megbüntetendő, e kenyérkeresetre kárhoztattam magamat.

D. Laczi most f***-i jó módu ügyvéd.

R* Márton, kit, a mint tudom, ön is ismer, tanácsos a törvényszéknél. Nőül vette a kis Lottit, ki kilencz éven át kis földi paradicsommá tette életét. Szegény, hamar elköltözött.

Az ő intő szavaira rezzent meg elvetemült gyermeki szivemben legelőször a végkép ki nem halt jobb érzelmek még el nem szakadt hurja.

Ugy sajnálom ezért, hogy meg nem foghattam újra kis kedvencz madarát, melyet egyetlen élő emlékül hagyott hátra férjének, kit annyira szeretett.

Gondot visel...

— Heine. —

Kiss Józseftől.

Gondot visel az édes apámra,
Hogy az Isten áldja is meg érte!
Olyan ő ép, mint a nap sugára:
Üdvöt áraszt, meleget körére.
Keze balzsam és ezer jó fűre,
Hol ő vagyon, szükség sem lehet;
Homlokának örökös derűje
Bearanyoz bút és sebhelyet.

Gondot visel hugomra, öcsémre
És a gerle-párra az ablakon;
Ha fedd, szelid, nyájas a feddése,
Dicsérete fényes virághalom.
Csellel, szívvél szívüket hódítja;
Hogy szeressék, csupa szeretet;
Könyt ejt velük a mohatlan sírra . . .
Hogy áldják meg érte az eget!

Gondot visel kertre és lakházra,
Nem mozdítna egy szöveget helyéből;
Tudta, hogy a változás csak fájna,
Hogy általa a kegyelet sérül.

A virágagy, a hogy szabtam, úgy van,
A virágok szintén csak azok:
Locsolgatja, óvja szakadatlan,
Várja fiát, azt, ki legnagyobb.

Hazajöttem. Szemem könybe lábbadt,
A gyászhelyen boldogságot érve,
Mint a jégcsap, olvadt fel a bánat:
Odaomlék áldásdus keblére.
Csókjaimmal borítám orcáját,
Mint mezőt a lanyha permeteg,
Híi kezeit, fényes koronáját
Dérvelt fűrtit homloka felett.

De hogy ajkam üdvözlésre nyilna,
Hogy először szólítsam anyámnak,
Az édes helyt, kinek éhes sírba
Gyászos végzet vete kora ágyat:
Nyelvemet vak zibbadás kötö le
És békóját csak hiába ráztam;
Szívem vérét oda adom érte:
Az „anyám“ szót hamvvederbe zártam!

A csillagvirág.

Beszély.

Audebrand Ph. után fordította: Felek József.

(Vége.)

II.

Egy reggel elhatározta a kis társaság, hogy az egész napot kint a zöldben fogja tölteni. Megnézik még egyszer, utójára a szép völgyet; fölmennek a magas hegytetőre, mely zordonságában is elragadó szép. Fölkeresik azt a csodás barlangot, melyről annyi legenda szárnyal, s fenn a hegyoldalban oly magasságban van, hová még egyszer sem hatoltak fel.

Janka örömmel vállalkozott e kirándulásra. Legalább nem távozik a fürdőből, a nélkül, hogy kedvencz virágaiból, a csillagvirágokból bokrétát ne vigyen magával.

Henrik egykedvűleg, mint ki egész ismeretlen a vidékkel s nem is vágyik megismerni, egyezett bele.

A kis társaság szótalanul, s a feszesség bizonyos nemével ment fel a hegyi uton.

Utközben Duthil ur aggodalmasan mutogatott azon kis felhőre, mely a láthatáron kezdett előtűnni.

— Félek, — mondá, — vihar van készülöben; megázunk.

— A délnyugati szellő a völgy felé üzi a fellegeteket, — felelt az öreg hajógyártulajdonos, — vihar nem fog bennünket érni, legfőlebb egy kis muló eső s az nem fog ártani.

— Oh, siessünk hát, — sürgeté Janka, — hogy mielőtt megázunk, a csillagvirágokat leszakgathassam.

Henrik elmerült gondolataiba. Valjon miről ábrándozhattott? Mellette egy angyali teremtes lépdelt, fején szalmakalappal, kezében kis vesszővel, s néha-néha bájos tekintetet lopva vetett reá. De Henrik, mintha mitsem törődött volna a körülete történetekkel, nem látszott észrevenni azokat az igézö tekinteteket.

Nem sokára egy tisztásra értek, melyen keresztül egy vihar által ledöntött fa nyult végig. Kényelmes ülőhelyül szolgált.

— Mi tartoztat bennünket, hogy itt meg ne pihenjünk? — kérde Duthil, midőn a ledöntött fát át akarták lépni. — Innen gyönyörű kilátás van, élvezhetünk, a nélkül, hogy az ut fáradalmait kimerítenének.

— Osztom véleményét, — felelt Vertjaques, — annyival

inkább, mivel úgy veszem észre, hogy nem sokára esni fog az eső. A kilátás nagyszerű, maradjunk tehát itt.

— Jól van tehát, — szólta meghajtva magát, Janka, — önök maradjanak itt s pihenjék ki magukat ezen a tölgyfán; én feljebb megyek virágokat szedni. Velem tart ön Henrik ur?

Henrik követte őt s néhány percz mulva eltűntek szem elől a hegy kanyarulatánál.

— Mintegy kétszáz lépésnyire van a hegytető, nem sokára itt lesznek! — mondá Duthil.

A két öreg pihenésnek adta át magát s bámulni kezdte a gyönyörű vidéket, mely előttük elterjedt, midőn egyszerre borus fellegek kezdtek tornyosulni az égen.

— Roszul számítottam, — mondá széttétekintve Vertjaques, — azt hittem, hogy egy kis futóesőt kapunk, de úgy látom, nagy vihar lesz. Már nagy cseppekben esik is. Szólítsa vissza azokat a gyermekeket!

— Janka, Henrik! Jertek vissza! — kiálta Duthil, kezeit tölcser alakulag ajkaihoz téve.

A fiatalok nem hallották, mert a szél szárnyaira kapván, ellenkező irányba vitte a hangot. A vihar mindinkább dühösebb lett. Az ég csatornáit megeredtek.

— De hol lehetnek? Mi történik velük, ha átfázuak? — mondá aggodva Vertjaques.

— Kedves barátom, — felelt társa, — ne nyugtalankodjék. Ismeri Jankát, bizzék ügyességében és leleményességében. Ezen a vidéken sok rejtékhely van, mely az eső ellen megvédi őket. Menekedjünk inkább magunk is biztos helyre.

— A villámok czikkáznak, az ég mennydörög; oh, ha valami bajuk lesz! — sohajta az ex-hajógyártulajdonos.

S nem birva ellent állani jegyese iránti aggodalmának, egyszerű uti botjával kezében, fölfelé indult a gyalog uton, hogy fölfedezze s megmentse a két ifjut.

— Janka, Henrik! — kiálta többször utközben. — Merre vagytok?

De az eső mindjobban esett, úgy, hogy kénytelen volt egy épen előtte levő barlangnyílásba menekülni.

Ez volt az a csudás barlang, melyről annyi legenda szárnyalt a környéken. Leomló kősziklák, jegeczek rendetlenül heverték sötét üregében, melybe egészen behatolni nem volt tanácsos. Tudta ezt Vertjaques s mintegy tíz lépésnyire a nyílástól, melyet felülről magas fák árnyékai, körül pedig sűrű bozótok árnyékoltak be, megállt. Két-három percz mulva, midőn az egyes tárgyak mindinkább kivehetők valának, ki akart nézni, hogy valjon folytathatja-e útját tovább, midőn közelgő hangok ütök meg füleit.

— Ide, ide, Henrik ur, itt biztos menhelyen vagyunk! Ez az a barlang, melynek csudás legendáiról említést tettem.

Vertjaques ur szép csendesen meghuzta magát s a nélkül, hogy őt látták volna, tisztán kivehette jegyesének s Henriknek alakját a nyílásban. Mindketten át voltak ázva s kimerülve. Janka egy gyönyörű csillagvirágot tartott kezében, melyet midőn belépett a barlangba, egy szikladarabra tett le.

— Kisasszony, — mondá kis szünet mulva Henrik, — itt senki sem zavar bennünket, bátran szólhatok önhez. Megengedi-e, hogy egy kérdést intézzek, melyet mindekkoráig nem volt alkalmam kérdeni?

— Szívesen, uram, beszéljen.

— Midőn Royalba czelött nyolcz nappal megérkezém, nagybátyám előleges értesítéséből jól tudtam, hogy egy fiatal leánynak akarnak bemutatni, ki jövőben nagynéném leend; de

azt képzelni sem mertem, hogy a sors oly gunyt üzzön velem, miszerint e fiatal leány ugyanaz, kit én régen szeretek.

— Az ördögbe! — gondola magában Vertjaques, — mit kell hallanom?

— Most — folytatá Henrik, — ismerve a szomorú valót, elhagyom e vidéket. Holnap visszatérek Párisba s családjá iránti szeretetből, többé nem fogom keresni az alkalmat, hogy önnel találkozhassam.

Perczyi szünet követte fájdalmas szavait.

— Henrik, — mondá azután a fiatal leány, — nyíltan s őszintén felelek önnek. A házasság, mely tervben van, nem az én akaratom eredménye. A mai korban a nőnek nem szabad szegénynek lennie. Kérem, ezek nem az én szavaim, hanem az atyáméi. Midőn azt mondtam, hogy nekem más vágyaim vannak a jövőre nézve, mert vonzódást érzek magamban egy ifju iránt, kiben bízom, azt kérde tőlem, hogy ki az az ifju s meny-nyivel bir. Hivatalnok! — mondá atyám megvetőleg, — hisz fizetése arra sem elég, hogy ruhákat vegyen neked. S megparancsolá, hogy az efféle eszméket verjem ki fejemből. Eleinte sirtam, zokogtam, de végre is, mit volt tennem! Szót kellett fogadnom. Valóban, mondja meg ön, hogy mit tegyek?

— Mit? — gondola magában az öreg hajógyártulajdos, — majd tudom én, hogy mit kell tenni!

S így folyt a beszéd a két ifju között még néhány percig.

Az eső megállt, s a nap sugarai utat törve maguknak a felhőkön, ragyogva játszadoztak a fellegeken. Egy-egy eltévedt sugárka a barlang nyílásán is behatolt.

— Menjünk, uram, az eső megállt, csatlakozzunk a többiekhez, — mondá izgatottan Janka.

— Na lám, a kis bohó! — mondá Vertjaques, midőn az ifjak távoztak s maga is indulni akart. — Itt feledte csillagvirágjait! Tehát ezért a virágért tett ő ma oly nagy utat!

Ezt modva, eltette zsebébe s lefelé indult.

Minden komoly baj nélkül érkeztek haza a nem épen kellemes kirándulásból. Ebéd után, midőn Janka a zongorához ült, Henrik pedig szokott könyvét vette kezébe, Vertjaques félre szólítá Duthil urat.

— Kedves barátom, — mondá neki, — mai kirándulásunk alkalmával jobban meggondoltam a dolgot s megváltoztattam terveimet. Leányával való házasságomat értem s kérem, mentse föl adott szavamtól.

— De kedves Vertjaques

— Hatvanegy éves vagyok már, barátom, s a világ minden kincseért sem házasodnám meg.

— De kedves Vertjaques, talán csak nem leányom becsülete ...

— Oh, e miatt teljesen nyugodt lehet. Már találtam is a számára egy jó férjet.

— Kit uram?

— Cernay Henriket, unokaöcsémet.

— Unokaöcsését? Ah, ez rossz tréfa!

— Talán nem tetszik önnek unokaöcsém?

— Oh, kérem, ő igen szeretetre méltó fiatal ember, de nincs vagyona, annyival sem rendelkezik, menynyivel leányom első szeszélyét kielégíthetné.

— E miatt ne aggódják, ha unokaöcsém szegény, gazdag vagyok én.

— Ah, ha ön örökösévé teszi, az már egészen más, — felelt, megadva magát, Duthil.

A fiatalok előhívtak.

— Kisasszony, — mondá Vertjaques, — két ajándékom van az ön számára.

— Mik azok? — kérde a fiatal leány.

— Először is ez a csillagvirág, mely még ma reggel a hegytetőn pompázott.

— Csillagvirágom? Oh, hisz ezt a barlangban feledtem! Hogyan, hát ön ott volt?

— Hála Istennek, ott! Hallottam beszédüket s ennek folytán bátor vagyok második ajándékomat átadni. Ime, itt van: Cernay Henrik, unokaöcsém, kit szeret s ki viszont szereti. Legyetek boldogok!

Janka a csillagvirágot tépni kezdé s ezt mondá magában: szeret, nem szeret!

— Ne tépje el gyermekem, — szólt közbe volt öreg jegyese, — tartsa meg emlékébe. Hisz ennek köszönheti boldogságát, mindenét.

Földevő emberek.

Szegény Ádám apánk, a paradicsomi almában csak egy jót harapott s testét-lelkét megrontotta vele: teste elvesztette halhatlanságát, lelke elhomályosult s a rosszra hajlandóbb lett, mint a jóra. Utódai pedig, ha a legrégibb kortól végig tekintünk éttermeiken, bámulattal látjuk, mi mindent nem küldtek gyomruk semmisítő üregébe és soha semmi bajuk sem volt!

A grönlandi eszkimó bámulatos étvágygyal nyeldesi a csupa zsiradékból álló fóka-darabokat s oly édesen esik rá neki egy csésze czethal-olaj, mit mi halzsirnak nevezünk, hogy az ember szinte megkívánja tőle.

Az indián roppant kigyókat akaszt fel füstös konyhájában, melyekből, ha fáradtan s üres tarisznyával tér vissza a vadászatról, izletes füstölt szeleteket hasít le s élvezettel költ el.

Oly egyéneket hazánkban is lehet találni, kik az eczetben még mozgó cserebogarakat gyönyörrel nyeldesik le.

A régi rómaiak éttermében is soknemű ételt találunk, bár ezek már a finomabb izlés s inkább inyénczségre voltak számítva. A fülemile- s kolibrinyelvekből készült pástétom ismeretes a római asztalokról.

Legkülönösebbnek tartom azonban azok izlését, kik bizonyos földnemet tartanak nyalánkságuknak. Ily földevők a világ minden részén vannak, s pedig sokszor szép leányok alakjában, kik hogy halvány színt nyerjenek, krétát esznek, ami nem egyéb, mint szénsavas mészföld; hanem én ezuttal nem e belsőlog alkalmazott szépítő-szer használóiról akarok szólni. Egy népfajt akarok felhozni, melynek e tulajdonságáról Humboldt utazásaiban olvastam s kit ez alkalommal beszélni is hagyok:

Uj-Barcelona, Cumana és Caracas partjain, melyeket a ferencz-rendi szerzetesek hitküldérségi tisztükből történt vizs-
szatértük alkalmával meglátogattak, azon monda kering az Orinocco egész mentében, hogy ott földevő emberek léteznek. Li Rio-Neyróból való visszatértünk alkalmával (1800. június 6.), miután az Orinocco hullámain 36 napig vitorlázunk, egy hitküldéri állomásra érkeztünk, melyen a földevő Otormakok laktak. A falucskát la Concepcion de Urnana-nak hívják és gránitsziklára igen festőileg helyezé el a természet. Az otomakok által eledelül használt föld, vasélyaggal szürkésbarnára festett kövér nyers agyag. Ők ezt kis csolnakban nagy gondosan keresik az Orinocco partjain. Izre nézve egyik földne-

met a másiktól megkülönböztetik, s azt mondják, hogy nem minden agyag egyenlően kellemes. E földet 4—6 hüvelyk átmérőjű gömbökké alakítják s gyöngé tűznél pörkölik, míg külső kérgük vörhenyes nem lesz. Evés előtt a gömböt ismét megnedvesítik. Ez indiánok többnyire vad, a földműveléstől irtózó emberek.

Nálunk, ha valakinek kezét piszkosnak akarják jellemezni, azt mondják: olyan piszkos a keze, hogy a retek kinőne rajta: az Orinocco vidékén lakó műveltebb nép pedig így szól a piszkosról: oly piszkos, hogyha egy otomak meglátná, megenné.

Ez otomakok, míg az Orinocco és Mete folyamok ki nem áradnak, halak és teknőczökből élnek. A halakat nyíllal lövik le, ha a felszínre jönnek, s ez oly vadászat, melynél igen gyakran megbámultuk az otomakok ügyességét. Ha időszzerűleg a folyamok kiáradnak, a halászat megszűnik, minthogy itt éppen oly nehéz, mély vízben halászni, mint a nagy Oczeánban. Ez időközben, mely két-három hónapig tart, az otomakok rendkívüli nagy mennyiségű földet nyelnek el. Ebből kunyhóikban igen nagy készletet találtunk gulyák alakjában, melyekben az agyaggomolyok össze valának halmozva. Egy indián naponkint, a mint ezt nekünk egy értelmes szerzetes, Fray Ramon Bueno, ki 12 évet töltött e földevők között, elbeszélé, $\frac{3}{4}$ — $\frac{2}{4}$ fontot emészt meg. Maguk az otomakok is mondák, hogy az esőzési időszak alatt ez képezi főélelmiszerüket.

Ez idő alatt, ha csak szerét tehetik, megeszik a férgek, gyíkokat, apróbb halakat és gyökereket is. Hanem az agyag iránt oly kiváló figyelmet tanusítanak, hogy az év száraz korszakában, midőn hal-bőségben vannak, ebéd után mégis mint csemegét éldelik.

Ez emberek színe rézszínű barnás. Arcvonásaik kellemetlenek s tatár származásra mutatnak; kövérek, de nem potrohosak. A szerzetes, ki mint hitküldér élt közöttük, beszélé, hogy a földevés korszakában egészségi állapotukban a legesekélyebb változást sem tapasztalta. — Az egyszerű tényállás tehát ebből áll: az otomakok nagy mennyiségű földet esznek meg, a nélkül, hogy egészségüknek ártana; a földet táperővel bíró anyagnak állítják, azaz, hogy földdel jóllakva, hosszú időre megteltnék érzik magukat. Ők e megtelést, az éhség távollétét az agyagnak és nem azon mellékes eledeleknek tulajdonítják, melyeket az agyag mellett elköltenek. Ha az otomaknak azon kérdést tesszük föl: hol van téli élelmi tára? (Dél-amerikában az esőzési korszakot nevezik télnek) a kunyhójában felhalmozott földgomolyokra mutat.

E megállapított tény azonban nem fejt meg azon kérdést, vajon ez agyag valóban tartalmaz-e tápanyagot, emésztethető-e ez, vagy a gyomorban csak terhet képvisel? Vagy pedig csak kitöltve a gyomor falait, elűzik az éhséget? Mindezen kérdéseket én el nem dönthetem. Feltűnő, hogy Pater Gumila, ki különben igen hiszékeny és nem szokott sokat ítélni, a földnek e tulajdonságait tagadja, azt állítván, hogy az agyaggomolyok rizsliszt- és krokodil-zsírral vannak keverve. Ellenben Fray Ramon Bueno, barátunk és uti-társunk, nemkülönben Fray Juan Gonzaley, kit gyűjteményünk nagy részével az afrikai partoknál a tenger hajjai nyeltek el, biztosítottak bennünket, hogy az otomakok agyaggomolyaikba soha sem kevernek krokodil-zsirt. A hozzá vegyített lisztnek pedig Urnanaban semmi hírét sem hallottuk.

A föld, melyet magunkkal hoztunk s melyet Vauquelin reggelig megvizsgált, egészen tiszta volt. Gumila talán téveszti a dolgokat s bizonyos Jago nevű növény hosszú hüvelyéből

eszközölt kenyér-készítésre akar czélozni. E gyümölcsöt ugyanis földbe szokták mindenekelőtt ásni, hogy kissé megernyedve, összetartóbb legyen. Hogy az otomakok annyi föld élvezésétől meg nem betegesznek, igen feltűnőnek találom. E nép talán már dédelődeitől örökölte e szokást, hozzá szokott azon izgalomhoz, melyet e különös csemege más gyomorban okozna.

A forró égőv alatt lakó emberek csudálatos ellenállhatlan vágygyal bírnak a földevés iránt. A gyermekeket sokszor el kell zárni, hogy eső után ki ne fussanak sarat enni. Az indián nők, kik a Magdalena folyam mellett Banco falucskában edényt készítenek, a mint én bámulva szemléltem, munka közben nagy darab agyagokat nyelnek el.

Télen a farkasok is esznek földet, hanem mint hiszik, ezt inkább vadászfogásból, mint éhségből teszi.

Az otomakokon kívül minden más néptörzsbeli megbetegszik, ha a földevés iránti hajlamának hódol. San Borjában egy indián nő gyermekét láttuk, ki anyja szavai szerint mit sem akart mást enni, mint földet, hanem valóban csontvázszerűleg nézett ki szegény.

E föld utáni vágy a hidegebb és mérsékeltabb égőv alatt majdnem csak a gyermekek és áldott állapotban asszonyokra szorítkozik. Ennek következtében állithatjuk, hogy a beteges szokás a forró égővnek sajátja.

Guineában a négerék bizonyos sárgás agyagot esznek, melyet ők Cacuae-nak neveznek. Ha rabszolgául vitetnek Keletindiába, ott hasonlót keresnek maguknak, s állítják, miszerint hazájukban a földevés nem ártalmas, ellenben az amerikai rabszolgákat beteggé teszi. Ezért az Antillákon a föld-evés meg volt tiltva, bár 1715-ben Martinique szigetén otthonos földet a piacon árulták. Jáva szigetén Surabaya és Samarang között Labillardière a falvakban négyszögletes, vörhenyes kalácskákat látott árulni. A bennszülöttek tana ampo-nak hívják. (Tanah malaji és javai nyelven földet jelent.) Midőn Labillardière a kalácskákat megvizsgálta, azokat vöröses agyagból készítettnek találta. Ez ehető agyagot Samarangból Moh-nike pödörded fahéj alaku csövekben Berlinbe küldte és Ehrenberg megvizsgálta 1847-ben. — E föld harmadkori mészállományra rakódott édesvízi képződmény s görösövi állatkákból (Gallionella, Navicula) áll. Uj-Kaledoniának lakói éhségüket ökölnyi szétmorzsolható szalonnakővel csillapítják, melyben Vanquelin nem kis mennyiségű réztartalmat is talált.

Popayan és Perunak más részeiben a mészföldet élelmi czikk gyanánt árulják az indiánok számára. E földet cocával (az Eoythroxyton perui anium levelei) eszik.

Igy találjuk a földevést az egész forró égőv alatt, azon lusta embereknél, kik a föld leggyönyörűbb és legborzasztóbb részét lakják.

Hanem Vercelius és Reeins északról is tudósítottak, miszerint Svédországban a nép évenként több száz szekér úgynevezett ázalag-földet emészt el mint kenyérpótszert, s pedig nem annyira szükség, mint nyaláunkságból. Ily nemű földet Finnlandban is több helyütt vegyítenek a kenyérhez. E föld üres csigahéjakból áll, melyek oly piczinyek és gyöngék, hogy rágás alkalmával fogaikkal észre nem veszik, különben semmi tápanyagot nem tartalmaznak. Krónikák és levéltári okmányok említik, miszerint a háborus korszakban igen sok ily ázalag-földet emésztettek föl „hegyliszt“ határozatlan és általános elnevezés alatt.

Paszlavszy József.

Egy hét története.

Junius 23-kán.

Nagy fejtörések. — Számítási feladvány. — Egy derék műbarát. — Az izlés ingyen-iskolája. — Mire való is az izlés! — Képző-e, vagy képzelődő? — Egy évi számadás. — Százezer forintos ajándék. — Kalendáriumi elmélkedés. — Mi az: egy főúr? — Kuki és Muki. — Goethe lerchenfeldi sláfrókbán. — Mi a sajtószabadság. — Gróf Eszterházy Károly legujabb hőstette. — Bárány Koenitz. — Ez a mai kor! — A hegymögiség. — Tiszt. Bogosits ur és az ő jövője. — Az opera. — Némethy Irma k. a.

Nagy fejtörések voltak nálunk e héten és ezeket mind a képző-művészeti társulat közgyűlése idézte elő. Csendes, zajtalan közgyűlés volt ez, mert a szegénységnek nem igen szokott jó kedvének lenni, mindössze vagy 25 művész és műpártoló jelent meg, több nem telt ki fővárosunktól, t. i. műpártoló, és ha a huszonötből kivesszük a művészeket, a híres Maróthyra nézve is nagy számítási feladvány volna, meghatározni, hány műbarát lehetett ott együtt, kivált ha a derék Harsányit, a ki elejétől fogva a legbuzgóbb jóakaratot fejté ki e társulat érdekében, elnöki minőségénél fogva nem soroljuk a tulajdonképi műbarátok közé.

De nem ez volt az általános fejtörés oka. Törődnek is itt azzal, milyen egy olyan társulat közgyűlése, melynek nincsen más célja, csupán az, hogy a hazai művészetet, hozzá még a festészeti művészetet, holt képeken való festészeti művészetet fejlessze! Mire való az efféle? Az izlés nemesbítésére? De mikor ugyanezt a szolgálatot a váczi-utca kirakatai és déli sétái is teszik, melyek pedig egy krajczárba sem kerülnek. Egy krajczárba sem? Ah, vagy úgy! A váczi-utca kirakatai és déli sétái? Igaz, ne gondolkozzunk olyan fennszóval, más is megtalálná hallani.

De mi is ez az izlés? Egy valami, a mit sem megenni, sem mutogatni nem lehet. Azt mondják, hogy a ki birtokában van, az által tűnik fel, hogy semmivel nem akar feltűnni. És egy ilyen tulajdon általánossá-tétele végett alakul egy társulat és azt hiszi, hogy neki mai nap pártolói akadnak, mai nap, midőn épen ez a kor jelszava, hogy se baj, ha semmid sincs is, csak feltűnni igyekezzél! Nem hiába nevezte el egy lelkes műbarát a képző-művészeti társulatot „képzelődő“ művészeti társulatlak. Az a lelkes műbarát nagy világ- és emberismerő lehetett. Nagyon sokat képzelődhetett az a husz-harmincz művész, hogy azt is lehetők tartották, miszerint mai nap egy olyan társulatlak is van jövője, mely ilyen megfoghatatlan és megölhetetlen izlés terjesztését tűzte ki feladatául.

De mint mondtam, nem ez idézte elő az általános fejtörést, hanem egészen más valami. Az említett társulat közgyűlésén a titkár természetesen az évi számadási kimutatást is mutatta be. Nagyon hamar készült el vele, mert a ki azt hiszi, hogy a társulat a múlt évben tízezer forintot költhetett művészi célokra, az körül-belül eltalálja az igazat, csak a felét kell ez összegből leengednie, a mi pedig csekélység. A hallgatóság, vagyis inkább a terem, mert tulajdonképen ez képezte az összes hallgatóságot, meredt figyelemmel követte az épületes előadást egész odáig, hogy e folyó évben egyvalaki, a ki magát még csak meg sem nevezte, a kérdésben és pedig életkérdés-

ben levő társulatlak százezer forintot adott ajándéklak.

E szavak hallatára a hallgatóság azon része, mely még nem volt köfal, azzá vált bámulatlakban. Hogy is ne! százezer forintos ajándék művészi célra, és a mi fő, a ki e nagyszerű ajándéklak tette, nem akarta magát megnevezni, nem engedte, hogy emléke ilyen tethhez ragadjon, a miből önként következik, hogy az nem lehet más, mint főúr, a ki méltán tarthat tőle, hogyha tette kitudódik, a Muki meg a Miki a kaszinóban csunyául megmosdatják, sőt talán a kaszinóból is kinézik, hogy ilyen szégyent hozott reájuk. Illik is egy gavallérhoz így az ablakon kihajigálni a százezreklak! Mi lesz a műlovarnókból, meg a játékbarlangokból, meg a váczi-utcai déli órákból, ha ilyen hétköznapi passiók az emberiség ünnepnapi osztályánál dívatba találnak jönni? Ilyenforma hegedűszóval várta volna készen a sok Muki és Miki azt a főurat, a ki nyílt sisakkal százezer forintos ajándéklak tesz vala le a hazai művészet oltárára, semmi kétség tehát, főúr volt a nemesleklü műbarát, azért kellett e tethet a titok leple alatt véghezvinnie, mintha ez valami csunya, bűnös cselekedet volna a maga részéről, vagy mintha kegyes alamizna-falat volna egy szegény Lázár: a hazai művészet részére. Mert hát mit jelent e czim: főúr? azt-e, hogy földolog az ur, vagy pedig azt, hogy a fő, az, hol a jelek trónol, teszi az urat?

De: „Es wird Nichts so fein gesponnen, das nicht einst kommt an die Sonnen“ (ezt ugyan magyarul is mondhattam volna, de a Kuki meg a Kiki is Goethe nyelvén szokták magukat kifejezni, természetesen lerchenfeldi dialektussal, a melyet fájdalom, még nem tudtam elsajátítani) és annál fogva mégis csak kikaparta a kíváncsiság tyukja, hogy ki az a bőkezű művészet-pártoló, és egy kis emberismeret segítségével nem is volt nehéz, leleplezni a titok fátyolát. Én legalább reájöttem, és Kegyetek is azonnal reájönnének, mihelyt megnevezném. Azonnal reáhagynák, hogy a bőkezű művészet-pártoló nem lehetett más, mint az. De épen azért, nem nevezem meg; nem szabad; én, fájdalom, még nem képezhettem ki magam odáig, hogy azt higgyem, miszerint a sajtószabadság annyit tesz, mint: akár be tudom bizonyítani, akár nem, reá mondom egy országul tisztelt férfit, hogy semmiházi gazember. Nem lebbentem tehát föl a titok fátyolát, csak annyit mondok, hogy a föntebbi százezeres hírrel körül-belül egy időben az a hír is járta be a fővárost, hogy gróf Eszterházy Károly olyan sebes vágatva hajtott a főváros utcáin, hogy e miatt 100 frtnyi birságra lett a kapitányság által érdekesítve. No, már most — olvasóink bizonynyal emlékeznek még arra, hogy azt a bizonyos urat, a ki pár hóval ezelőtt a német színházban olyan fámóz jelenetet rögtönzött, szintén gr. Eszterházy Károlynak hívták; no már most, ha azt mondanám, hogy azt a százezer forintot senki más nem adhatta a képző-művészeti társulatlak, mint gróf Eszterházy Károly, a nemes gróf a legnagyobb indignációval visszautasítaná e „Zumuthung“-ot, hogyan is lehetne ilyesmit föltenni egy olyan hazafiról, a ki csak az imént a német színházban való műkedvelősködésért

s most félóránként történik az indulás az alsó Dunaparttól, érintvén a lipótvárosi kikötő helyet. A szigeten levő „Erdész-lak“ új ebédlő-termét legközelebb átadják a közönségnek. — Általános a panasz a fővárosi tantermek elégtelensége és zsúfoltsága miatt némely osztályba 150-en is járnak, s még tömérdek a hely szűke miatt kizártak száma. E bajon gyorsan segíteni mulhatlan kötelessége Pestvárosnak. — Gr. Bat-thányi Kázmér örököseinek tudokra adták, hogy a boldogult gróftól lefoglalt kisbéri uradalmat 1.700.000 frttal akarják kárpótolni. — Egy káplár e napokban pénzzel telt levelet vesztett el, midőn azt épen a postáról hozta. A levelet megtalálta egy ugyanazon uton járó szolgáló, ki addig kereste a káplárt, míg neki a levelet kézbesithette. — Stoll Pétert, a nemzeti színház volt énekmeisterét, mint biztos forrásból értesülünk, Radnótfáy ur visszaszerződtette. Üdvözljük az intendáns urat e lépéseért, mert a színház Stoll urban valóban képzett és szorgalmas ének mestert nyert. — Az aratás küszöbön állván, Keleti Károly, mint a statisztikai osztály vezetője felhívást tesz közzé, hogy vidékről gazdák és tisztviselők lehetőleg pontos adatokat küldjenek be az aratás minősége iránt, főleg a szemes gabnára nézve jó, közép-szerű, vagy rossz-e a termés. — Luzernből érkezett levelek megerősítik ama hirt, hogy Henrik főhercegnek visszatérésére jelenleg még nem lehet gondolni, sőt ellenkezőleg, még hosszabb ideig szándékozik Svájcban tartzkodni. — Benza k. a. nemcsak Radnótfáy urral kacérkodik, de a bécsi udvari dal-színházzal is alkudozásban áll. 15 évre akar szerződni 15.000 frt évi fizetéssel s több óra terjedő szabadságidővel, az igazgatóság azonban egyelőre 5 évnél hosszabb időre nem akar vállalkozni. — Moscheles S., a lipcei conservatorium első tanára jelenleg Pesten időzik és zenei köreinkkel sűrűn érintkezik. — Gr. Károlyi Alajos az egyetlen főúr, ki a muzeum mögött fekvő pesti palotájának diszítéséhez a magasb művészetet is igénybe veszi. E palota lépcsőfalai fresko-képekkel lesznek fölékesítve. Lotz Károly például e napokban végzébe e palotában egyik falfestményét, a „hórak tánczát,“ hat szép villi-alakkal. — Az országgyűlés ülészsaka — a többség ohajtása folytán, addig fog tartani, míg a bírósági s vssuti törvényjavaslatok tárgyalását be nem fejezik. Eszerint legalább is július közepéig. A delegációk megnyitását pedig valamivel továbbra halasztják. — A pénzjegyekhez hasonló kereskedelmi hirdetéscédulákat szigorú büntetés terhe alatt eltilták, mivel effélékkel sokszor megcsalták az olvasni nem tudókat, kiknek pénz helyett adták oda. — A budapesti nyomdászsegélyző-egylet Falk Zsigmondot, a pesti könyvnyomda-részvénytársulat igazgatóját elnökének választá. — Ismét egy kereskedő segédet fogtak el, ezuttal Budán. Egy darab százast sikkasztott el gazdájától, s pipaszárában rejtve hozta Budáig. — Állatkertünk Kecs-kemétről egy szép vidrát várhat. Klingert ur, egy ottani lakos közelebb megvett egy ilyen állatot, és azt fel fogja küldeni Pestre. — Az állatkerti tánczostélyek elsejét megtartoták. Nem voltak sokan, de igen jól mulattak. E bálók mindig hétfői napon esnek; a zenekart, mint halljuk, a vakok növendékei képezik, kik a zenében alapos oktatást nyernek és igen szép előmenetelt tesznek. — Egy emberképű vadállat Budán nővérével összeveszvé, annak öt hetes gyermekét úgy vágta földhez, hogy szörnyet halt. A szivtelen gyermekgyilkost Új-Pesten fogták el. — Csehországban egy lőpor-torony június 19-kén fellobbant. Hat ember élete veszett oda. — B. Vécsey József főispán egy küldöttséggel járult a köz-

oktatási miniszterhez, hogy a nagy-kállói reáliskola állami tanintézetül állíttassék föl. — A londoni magyar egylet május 31-kén végleg megalakult. Tagja 64 van és állandó választmánya hetenkint tart üléseket. — A Sarolta császárné egészségi állapotáról hozott kedvező híreket visszavonják. Elméje folyvást erősen zavart állapotban van. — Áldássy József a kőfaragó-utczában két-emeletes házat és több budai szöllőt (összesen 100.000 frt értéket) hagyott hátra, melynek haszonélvezője özvegye leend, s a vagyont a születendő gyermek öröklí, ha pedig az meghalna, az elhunyt testvéreire száll. A pesti reáliskola e hagyományból 1000 frtban részesült. — Murszka Ilma asszony Pesten időzik, de ezuttal nem fog vendégszerepelni. — A párisi Hippodromba tolong a népség, mintha valami világritkaságot látna, pedig nem lát egyebet kilencz velocipédnél, melyen kilencz szép asszony mutatja be ügyességét. — Néhai Jankovics Miklós özvegye, a közelebb elhunyt Rudnyánszky Flóra bárónő, a pesti Jozefinumnak és a vakok intézetének két-két ezer frtot hagyományozott; a lipótvárosi templomra ezeret, a székesfehérvári templomra százötven frtot, a pesti szent ferenczieknek száz frtot és orvosának: dr. Zappernek ezeret. — Limburszky József építész elkészíté a pestvárosi árva-leány-intézet épületének költségvetését; e szerint az építésre 122.195 frt lesz szükséges. — A lelelencz ügyi közgyűlésen kimutatták, hogy a társulat pénzalapja 17.953 frtra megy. Ezt folyvást növelni törekeshnek, miután pedig az egészségügyi tanács ellenvetéseket tesz a lelelenczház állítása ügyében, most a kormányhoz egy új feliratot intéznek, melyet Szőke János igen kitünőleg irt meg.

++ (Halálozások.) Olasz Menyhért, volt honvédhuszár-százados, f. hó 16-kán, életének 49-dik évében, szivgutaütés következtében meghalt. A boldogult földi maradványai e hó 18-kán családja, rokonai és bajtársai jelenlétében tétettek örök nyugalomra. — Áldássy József, Pestváros első aljegyzője, mult hétfőn, déli 12 órakor hagymázban meghalt. — Dr. Schwarzer, a budai országos hírű gyógyintézet tulajdonosát érzékeny csapás érte. Tizenhat éves leányát veszté el. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Junius 24-kén.

Junius 18-kán: „Gritti,“ Szigligeti eredeti szomorujátéka, 5 felv. — Junius 19-kén: „A fekete dominó,“ Auber vig operája, 3 felv. — Junius 20-kán: „Házassági három parancs,“ vigjáték, 3 felv. — Junius 21-kén: „Kalmár és tengerész,“ Czakó Zsigmond eredeti drámája, 4 felv. — Junius 22-kén: „Fidelio,“ Beethoven nagy operája, 2 felv. — Junius 23-kán először: „A testvérek,“ színmű, 1 felv. és „Borura derü,“ vigjáték, 1 felv. — Junius 24-kén: „Mártha,“ Flotow vig operája, 3 felv.

Gazdasszonyoknak.

Marasquino-crème piskota formában.

8 tojás fehéréből kemény habot kell verni, abba 16 lat finom, szitált czukrot, 8 tojás sárgáját és végre még 8 kanál-nyi finom lisztet keverni, valamint egy narancs héját egy kis czukron ledörzsölve.

Ezen tésztát félujjnyi vastagságnyra egy lemezre kell konni, a lemez előbb vajjal megkenvén és szitált czukorral meghintvén, a tészta felső részét szintén czukorral meg kell hinteni és szép sárgára megsütöni.

Ha a tészta megsült, egy kerek forma belsejének megfelelő nagy darabot ki kell vágni belőle, a többit pedig két ujjnyi széles és hosszú darabokra vágni. A forma aljára a nagy darabokat bele kell illeszteni, a keskeny darabokból pedig a szélét ki kell rakni, szorosan egymás mellett, és e kibélelt formát hideg helyre tenni.

Most egy itcze tejben 8 tojás sárgáját és 12 lat cukrot elkevervén, a tűzre kell tenni és habverővel folytonosan verni azt, míg megsűrűsödik; ekkor a crêmet a tűzről le kell venni; még egy ideig keverni, míg kihül. Most a crêmet szitán át keverő tálba öntvén, 2—3 kis pohárka marasquinot közé kell önteni és 2 lat vízben megfőtt gelatint. Ezt aztán jég közé kell állítani és lassan megaludni hagyni.

Ha a crême már félig megaludt, egy meszely kemény tejszin habot kell közé keverni és ezt az egész hideg crêmet a kibélelt piskóta formába önteni és újból a jégre tenni. Tálaláskor a már egészen megkeményedett crêmet lapos üvegtálra kell borítani és a tetszés szerinti gőzben főtt gyümölcsessel, vagy cukros tejszinhabbal diszítve, az asztalra adni.

N. Klára.

Divattudósítás.

A legkedveltebb utazási öltönyeket, vagy fűrdőbe való reggeli ruhákat az idén többnyire kék és zöld kockás skót popelinből készítik, a mi azért is nagyon előnyös és gyakorlati, mert e szörkelme nem gyűrődik és a nap és eső nem látszik meg rajta egy könnyen. Az ilyen ruha aljára többnyire egy széles fodrot alkalmaznak, mely fekete tafotával vagy bársonnyal van beszegve. A deréknak lebbentyűi vannak, a melyeket két oldalt és tetszés szerint hátul is fel lehet huzni. E skót öltözékekhez rendszeren egy kis brüsszeli szalmakalap járul fekete bársonnyal és egy mezei virágokból álló bokrétaival diszítve. Az idén a mezei és erdei virágok a szalmakalapok legkedveltebb diszítései.

A hátul feldudorozott ruhák is maholnap elvesztik népszerűségüket, még pedig — félelemmel mondjuk ki, néhány legújabb öltözéken láttuk — frakk-féle lebbentyűk által lettek azok leszorítva a divat teréről, valóságos őseredeti frakk-lebbentyűk által! E napokban láttunk egy fényes öltözéket, melynek szoknyája kék selyem-faileből készült, a felső ruha pedig gyöngyszínű selyemből volt, a derék hátrészétől lefelé pedig két hosszú frakkszárny diszlett, és e szárnyak kék selyemmel voltak bélelve! Saját divattudósítói szemeinkkel láttuk e tüneményt és mert ez igen bizarr, egész bizonyossággal állíthatjuk, hogy mielőbb divattá is lesz! Mi kellemes dolga volna a divattudósítónak, ha e rovatban mindig csak a jó ízlés, a célszerűség, egyszerűség és gazdálkodás haladásáról tehetne említést! De ilyen ünnepnapjai ritkán kerülnek egy szegény divattudósítónak! Nekünk hiven kell a fölmerülő divat ezer változatait regisztrálnunk, mely azokat hozza és ismét viszi, — mintha a világon sem volnánk!

A kis „spenczerek“ régi divatja is újból látszik fölmerülni! Kivált fiatal leányok kedvelik nagyon e derekakak, melyeken hátul egy kis lebbentyű látható. Már volt alkalmunk lila, zöld, kék és sárga spenczereket látni, melyeket fehér moll ruhákhoz viseltek, vagy olyan színű selyem spenczert, a milyen színű rajz vagy diszítés volt a barége vagy Chambery szövetbe nyomva. Így például a fehér és kék csíkos nyári ruhákhoz kék spenczer illik.

Egy régi divat új felélesztése: az angol himzés újbóli megkegyelmezése; miután eddig a sűrű francia himzés divatozott nem csak fehérneműkre, de még ruhákra is, most az angolt is alkalmazzák felső ruhákra is. Igen gyakran áll angol himzésből a ruhák fodrainak diszítése. Nyári ruhákon színes selyemmel varrják ki a lyukasos angol mintákat.

Számrejtvény.

Hirsch Rozától.

- 16, 13, 9, 15, 21, 18, 31. Nem támad meg és mégis győz,
Nélküle el nem jutsz, akár mit is szósz;
4, 9, 28, 7. Hazánk sok polgárjainak hazája,
Egy elhagyott is, és kevés szánya;

- 3, 4, 16, 30, 6, 25. Hajósoknak veszedelme,
Tengerészek tágnak előle;
33, 25, 10, 9, 31, 10, 8. Minden ember vala az,
A bárgyu még most is az;
17, 23, 17, 10, 8, 3, 15, 16. Kifele törekszik és mindig beáramlik;
9, 15, 31, 23, 11, 34. Emel és buktat, csal és valósit,
A mig van, boldogit;
16, 23, 16, 23, 6, 25. Buda közelében egy mezőváros;
22, 23, 24, 25. Nyáron alkalmatlan bogár, ormányos;
16, 23, 16, 30, 28, 2. Mindenhová, de mikor ott, nem itt,
Ha abban vagyunk, elpirít;
3, 7, 9, 4, 6, 5, 30, 8. Nem száműzött, mégis kerüli hazáját,
Szent czélből ha nélkülöz, változza ruháját;
1, 27, 16. Kétségben vigaszunk, istápunk,
Öröm és búban egyként hű barátunk;
8, 26, 7, 3, 4, 9. A magyaroknak egyik törzsága;
32, 9, 32. Ritkán tartós boldogsága;
31, 32, 33, 34, 35, 36. Ez mindnyájunk büszkesége,
Ha valódi, hát dicsneve;
1—36. Koszorúzott költőnk lantos éneke,
Minden hazafi vegye szívére.
Megfejtési határidő: július 24-dike.

—345—

A f. é. 23-dik számban közölt számrejtvény értelme: „Papucskormány.“ Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Benedikovic Róza, Nagy Flóra, Acsády Aladárné, Wimmer Emma, Boronkay Csicseri Lila, Török Claudia, Illés Bús Ludmilla, Zsatosvits Berta, Birkl Havranek Mária, Marosy Emilia és Hermin, Szluha Mariska, Simli Katinka, Falvay Flóra, Pástorczy Dánielovich Emilia, Hunyady Karolina, Harmathy Mari, Antalfyné Etelka, Schwarcz Éva, Tell Mari, B. Ilona, Bakálovich Emma, Fodor Nina, Csépei Zoltán Ferenczné, Kardos Róza, Szák Aloisia, Molnár Teréz, Papp Amália, Gerevics Vilma, Maléter Sándorné, Dahlströmné Hutter Zsuzsanna, Simonchich Etel és Mária, Fáy Emma, Zloszky Anna, Simko Julia, Uferbach Ilona, Nagy Krisztina, Fencsik Vaszőcsik Mária, Világ Irén, Szányi Mariska, Ruttkay Ilona, Szepessy Róza, Santa Laura.

—400—

A 22-dik számban közölt rejtvény értelmét utólag beküldé:

Simonchich Etel és Mária, Fáy Emma, Nagy Krisztina, Világ Irén.

—35—

A jelen havi díjsorsolás alkalmával következő t. rejtvényfejtők lettek díjnyertesek:

- 1) Fáy Emma: „Szemere Bertalan naplója,“ 1 kötet.
- 2) Marosy Emilia és Hermin: „Tell Vilmos,“ Schiller színműve, 1 kötet.
- 3) Harmathy Mari: „A mikor ábrándozunk,“ dalok és románcok, Kvassay Edétől, 1 kötet.
- 4) Csépei Zoltán Ferenczné: „Tancredi lovag meséi,“ Kvassay Ede novellái, 1 kötet.

A nyeremények — szíves felvételre mellett — már postára vannak adva.

—400—

Tartalom.

Erzsébet királynő, Emilia átl. (Arczképpel.) — Szép szobor vagy, Imrefi Jánostól. — A kis Jötti madara, Bus Vitóztól. (Vége.) — Gondot visel, Kiss Józseftől. — A csillagvirág, Felek Józseftől. (Vége.) — Földév emberek, Paszlavsky Józseftől. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora. — A havi sorsolás eredménye.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. Előfizetési felhívás. — Hirdetések.

Mai számunkban van: Erzsébet királynő arczképe.

Felolós szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Pest, 1869. Nyomatott KOCSI SÁNDOR saját könyvnyomdájában. Aldunator, 9-dik szám.

100 frtig és az utcán való kocsiskodásért szintén 100 frtban bírságot tartott meg, 100,000 frtot ajándékozzon egy művészeti társulatnak? Igaz, én sem mondom, eszem ágában sem volt, hogy a nemes grófról efféle híreket terjeszszék.

Könitz Miksáról pedig azt állítják, hogy báró; ez a hír azonban még megerősítésre szorul; nem azért, mintha: tolvaj és báró össze nem érintkezhet két fogalom volna; olyan arisztokratikus gondolkodásra talán Majláth György sem emelkedik, a ki pedig a jelenlegi felső rendi ház elnöke; hanem azért vonom kétségbe a hír alaposságát, mert ha csakugyan bárói vér buzogna ereiben, akkor valószínűleg más módon érvényesítette volna vele született tolvaj-hajlamát. Egy bárónak semmi szüksége ilyen közönséges módon 33,000 frtot lopni. Ezer utja állt volna neki nyitva, születésénél fogva csakhamar magásra vihette volna, és akkor van reá eset, hogy nem harmincz három ezer, de ugyanannyi százezer forintot söpörgettek földre illetéktelenül; és midőn az illető gróf vagy báró végre mégis rajtavesztett, akkor sem bántak vele úgy, mint a többi tolvajokkal, hanem ügykeztek neki utat nyitni, hogy szép csendesen kisurranhasson az országból, így kívánván ezt a név, a vér és az osztályos atyafiság; hogyan lehetne tehát hinni, hogy Könitz Miksa, az a közönséges tolvaj, az a kereskedő-segéd, a kiváltságosok osztályába tartoznék? Bizonyynal valami gonosz mokra gondolta ezt ki, hogy a skandalumnak koronát is tehessen föl.

Oh ez a mai kor! Egy valóságos Babel-tornya ez. Így csak e héten is a főváros egyik részén Ronge, a híres német-katholikus a pápa világi hatalma ellen tartott mennydörgő előadást, míg a főváros másik végén a katolikus autonomia érdekében tartott gyűlésen tisztelendő Bogisits ur fényesen bebizonyította, hogy kár volt Szilágyi Virgilnek a hegymögiség ellen berzenkedni, mert miután Róma a hegyek mögött van, annál fogva minden hü katolikus született hegymögi. A jelenlevők kissé eredetinek találták ez okoskodást, körülbelül olyanak, mint ha valaki azt állítaná, hogy mivel e szó: minister, latinul annyit jelent, mint szolga, annál fogva minden magyar ember közös-ügyü miniszter. No, de senki sem nevetett ez eredeti okoskodás hallatára, mert hát Bogisits ur még eddig csak káplán, mire megnő, majd ő is másképp fogja értelmezni a hegymögiséget, pedig bizvást megjósolhatni neki, hogy meg fog nőni, mert a kinek olyan gyülekezeten, melyen Ghyezy Kálmán, Simon Florent, Király Pál, Szilágyi Virgil, Seregi Józsa sat. voltak jelen, elég bátorsága van ilyen leczkét tartani a hegymögiség fogalmáról, annak a legszebb kilátásai vannak reá, hogy idővel még annyira is viheti, mint főt. Sujánszky József, a kit ép e héten bokros érdemei elismerésül, székesfehérvári kanonokká, sőt talán éppen éneklő kanonokká neveztek ki.

Az éneklésről eszembe jut a nemzeti színház és sietek bocsánatot kérni hölgyeinktől, hogy az operáról nem szólok, nem roszakaratból történik részemről, hanem azért, mert a legjobb, a mit ez ügyben jelenleg tehetünk, az, ha egy szót sem szólunk róla. Avagy miért szomorítanám meg azokat a kedves fiatal énekesnőket, a kiknek legnagyobb hibájuk az, hogy még nagyon fiatalok?

A drámaszakban, igaz, hogy egy új tehetség mutatta be magát e héten: N é m o t h y Irma kisasszony. Kétszer lépett föl és mind a kétszer megmutatta, hogy olyan tehetség, a mely a legszebb jövőre jogosít. A lapok természetesen azonnal telekürtölték a világot e tünemény hírével, meg nem gondolván, milyen rossz szolgálatot tesznek neki ezzel. Mert minél jobban

dicsérik, annál inkább teszik ki annak, hogy Radnótfáy ő méltósága — nem szerződött. Avagy nem eléggé ismeretes ő méltóságának a közvélemény iránti tisztelete? Én nem akartam kockáztatni e fényes tehetség jövőjét, azért tartottam vissza dicséretemet.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (Utolsó számunk) levén ez e félévben, szíves köszönetem mellett hölgyeink eddigi lelkes részvételeért, a jövőre nézve jóakaratu figyelmükbe ajánlom lapomat, azon ígéret mellett, hogy mint eddig, úgy ezentul is legfőbb törekvésem oda lesz irányulva, hogy e jóakaratu figyelemre méltóvá tegyem magamat. Lapom a jövő félévben is függetlenül minden pártérdektől, hü tudomására fogja juttatni a közélet minden nevezetesebb mozzanatát, a főváros és vidék minden jelentékenyebb eseményét, hűségesen követve régi alapelvét: ápolni és fejleszteni a jó, nemes és szép iránti fogalmakat a családi körökben és hölgyeink szívében, tanulságos modorban, de menten minden tudakosságtól, élénken, de ovatosan kerülve minden szót, mely a finomabb izlést és jobb erkölcsöt bánthatná.

De hölgyeink sokkal jobban ismerik már lapom irányát, semhogy annak hosszas részletezésére most szükség volna. Aztán elég részletesen van az előfizetési felhívásomban kifejtve; csak arra kérem tehát lapom szíves jóakaróit, hogy ne hajigálják el az előfizetési felhívást, hanem miután nekik úgy sincs reá szükségük, adják azt olyan ismerősüknek, a kiről föltehetni, hogy nem sajnálja az előfizetési díjat olyan lapra, mely csaknem egész értékében éppen olyan jó, mint mulattató könyvekben visszapótolja azt neki. Én hiszem, hogy nem nehéz ilyen hölgyeket hazánkban találni, de mert nem szeretem tulságosan elárasztani az országot előfizetési felhívásokkal, lapom pártolóit kell annak terjesztésére fölkérnem, és ismervé irántam való szíves hajlamukat, meg vagyok győződve, hogy ha csak lehet, meg is teszik tiszteletteljes kérésemet.

Emília.

++ (Udvari hírek) Ő Felségeik mostanában gyakran kilovagolnak együtt Schönbrunnból a közeli erdőségekbe, minden kíséret nélkül. A királynő igen derült, friss színben van, s látszik rajta az öröm, melyet Mária Valéria kis főhercegnő felgyógyulásán érez. Az ő betegsége miatt a nyári programban változás történt. Az Ischlben tervezett időzés elmarad. A királynő közelebb a starnbergi tóhoz megy, s ott tölti az időt testvéreivel: a nápolyi királynéval, kinek születését be fogja várni.

++ (A pesti királyi nótanító-képezdét) Zichy Antal tanfelügyelő mult kedden látogatta meg, s ott egy egész órát töltött, megvizsgálva a tantervet s hallgatva a növendékek feleleteit, kik kívánsága szerint több tárgyból feleltek. E látogatás nem volt meglepetés, mert készültek rá; legalább a távozás előtt Csillagh Szabin másod-éves növendék igen csinos köszönetet mondott a tanfelügyelő türelméért, s az intézetet továbbra is figyelmébe ajánlotta. Zichy Antal pedig kifejezvéen megelégedését a tapasztaltak fölött, megígérte, hogy a nótanító-képezde működését annyival is inkább kiváló figyelemmel fogja kísélni, mivel az a hazai nőnevelésnek egyik igen fontos tényezőjét képezi.

++ (A Kisfaludy-társaság) e havi ülésében, e hó 30-kán, mely után két havi szünet fog következni, Szigligeti Ede olvas föl három balladát. Ugyanez ülésben Kéloti Gusztáv

olvas fel értekezést „Teendőinkről a művészetek terén.” Ez a derék műíró azon munkájából van véve, melyet külföldi utazása eredményeként a közoktatási minisztérium elé fog terjeszteni.

++ (Uj hangjegyek) a Rózsavölgyi-féle műkereskedésben. „Fantaisie brillante” Thomas „Mignon” dalművének dallamai fölött, Poór G.-tól. Ára 1 frt. — „Debreczeni emlék,” induló, Ellenbogen Adolftól. Ára 40 kr. — „A mohácsi koldus,” románcz, szerzé és Than Mórnak ajánlá Nyizsnyay Gusztáv, sok szép dal szerzője.

++ (Egy drámai első énekesnő) hiányán színházunk igazgatósága folyvást igyekszik segíteni. Alkudozásba lépett Szegál kisasszonynyal is, a prágai színház első énekesnőjével, de igényei nagyobbak voltak, mint művészi képessége. Most hatezer frt évi fizetése van, s míg a nemzeti színházról kétanyit kívánt s mellé még hat ezer forintot kellett volna fizetni prágai szerződésének felbontásaért. Tett az igazgatóság még egy kísérletet Benza Ida kisasszonynyal is, s ezért volt Erkel Ferencz közelebb Bécsben és Badenban. De Benza k. a. semmi határozott feleletet nem adott. Így most Vögenhuber Vilma asszonyt szólítják föl, ki jelenleg a berlini dalszínház tagja. — Megemlítjük ezuttal, hogy a Pauli-pár fizetés fölemelést kért, (tízezer frtjukat négygyel akarván fokozni,) vagy pedig szerződésük alóli fölmentésüket ohajtják. Azonban egyik kívánságukat sem teljesíthetik. Még két évre vannak lekötve, s e szerződéstől az igazgatóság nem állhat el, különben a színházi szerződések komolyságát kockáztatná.

++ (A mult szerdai császárfürdői bál.) Az időjárás, úgy látszik, összeesküdött az ideai császárfürdői bálók ellen. Ugy a mult héten, mint a legközelebbi szerdán hideg, csipő szél költözött a platánok alá, s ha nem is tűrhetlenné, de legalább kellemetlenné tette a szabadban mulatást. Pestről vendégek ismét csak középszámmal keresték föl az annyira kedvelt tánczvigalmat, sőt szerdán még a fürdő rendes vendégei is jobbnak látták elhuzódni szobáikba. Láttunk ugyan a tánczvigalom kezdetén egy-két Budán időző vidéki uri családot, de ezek is csakhamar elhagyták a nagyon is szellős táncztermet. Az első polkát — csárdást a cigányok ellenkezése miatt, kik az emelvényt semmi áron nem akarták elfoglalni, sem lehetett játszani és tánczolni — alig egy-két pár léptette. A tulajdonképeni bál 10 óra felé kezdődött, de ekkor sem uralkodott oly kedv és fesztelenség, mint más alkalmakkor. A közönségnek sok panasza van: a cigányok zenéjét alig lehet hallani a magas emelvényről, a lámpák izléstelenek és szagosak, az étlap kevésbé változatos, a kiszolgálás rossz, stb. Igen helyesen tennek e fürdő derék bérlői, ha e bajokon segítenének.

++ (József főherczeg) mult szombaton d. e. 9 órakor szemlét tartott a honvédtanostályok felett, melyben a minisztériumoknál levő honvédtisztek is résztvettek. A honvédség tiszti-kara mindinkább szaporodik, és különösen a sorhad-seregből jelentkeznek folyton a tisztek az átlépésre. Ehirrel kapcsolatban fölemlítjük, hogy Budáról Alcsuthra, József főherczeg nyári tartzkodási helyére, közelebb távirdai vonalt vezetnek.

++ (A nemzeti torna- és tűzoltó-egylet) számára pár nap alatt érkeznek meg Drezdából az ott rendelt tárgyak, u. m.: 100 sisak, 40 öv, ugyanannyi horog, balta, csákány és mentőkötél, 6 mászólabtó, sat. Az egyenruha helyben készül. Tehát a tűzoltó csapat nemsokára megkezdheti a tényleges szolgálatot. Hát a város gondoskodott-e már a tűzoltók által kért helyiségről?

++ (Tűz támadt) mult szombaton a város kellő közepén, a vaczi- és posta-utca szögletén levő Szentkirályi-féle ház pin-

czijében, hol nagy mennyiségű fakészlet — 18 ölről beszélnek — s különféle égékeny anyag volt lerakva. A tűz okát hihetileg a lakók gondatlansága okozta. Ez már a második tüzeset a Szentkirályi-féle ház pinczejében. E pinczében nagy mennyiségű nyomdapapír volt, s a Micsei-féle szalmakalapgyár is ott tartotta szalma-fonadékait, melyek — mint halljuk — egészen az emésztő lángok martalékaivá lettek. A tüzet csak hosszas fáradozás után sikerült eloltani.

++ (Toldy János), a „modern Herkules” merész tetteről ír egy helybeli német lap. A kerepesi uton e napokban egy kétlovas kocsit, melyen három személy ült, elragadtak a lovak s örült sebességgel vitték maguk után, hogy a bennülők élete a legnagyobb veszélyek közt forgott. A szükség pillanatában Toldy János lépett elő; egész erejével megragadta a lovak zabláját; de ezek nem állapodtak meg, s csaknem a hatvani kapuig magukkal vonszolták a bátor férfit, ki végre is megállította a kifáradt lovakat. A közönség zajosan megéljenzte a bátor athletát.

++ (Meeting) lesz közelebb a városligetben. Az eb-barátok tartják, hogy egész súlylyal indithassák meg ellenzéki küzdelmüket az ebadó és szájkosár ellen. A kérvénynek, melyet ez ügyben beadnak, már is több százan irták alá magukat. Mondják különben, hogy a városkapitányság is javaslatot tett, hogy ez általános felzudulást keltett rendszabályt felfügesszék, s mérsékelt kutya-adót léptessenek életbe.

++ (Vegyes hírek.) Pestvárosa a jövő tanévben polgári iskolát állittat fel a Terézvárosban, később pedig egy másodikat a belvárosban. — Pécssett a főispán házában történt építészeti ásatások alkalmával római sírokra akadtak. A talált téglák közül két darab egészen ép, s egyike a reáliskola muzeumába került. — Vukovics Sebő a nemzeti muzeumnak az 1859-ben alakult magyar nemzeti igazgatóság hivatalos pecsétjét adta által. Ezen pecséten következő felirat olvasható: „A magyar nemzeti igazgatóság pecsétje, 1859.” belül Magyarország czimere látható. — Rómer Flóris, jeles régészünk, a nyugalomra lépett dr. Erdy János helyébe a nemzeti muzeum régiség-osztályi őri állomására neveztetett ki. E nemzeti intézet új képtár jegyzéke be van fejezve és még a nyár folytán meg fog jelenni. Akkorra be lesz fejezve a képtár rendezése is, melyen már több ideig dolgoznak. — Bertók Sándor czimbalmos és Bunkó Makszi gordonkás Buziásra, Mehádiába és Bukureszthe mennek muzsikálni. — Rényi, a „Ludas Matyi” szerkesztője ellen e hó 30-kán lesz az esküdszéki tárgyalás. — A posta-rablás miatt üldözésbe vett Kunz Károly testvérét, kinek minden jel összehozása szerint, szintén része van a dologban, a bécsi cs. kir. országos törvényszék az okmányokkal együtt Budára küldötte. Első kihallgatása e napokban volt. — Budaváros tanácsánál ez ideig 250 új ház építésére kértek engedélyt. — A császárfürdő jelenleg oly nagy látogatásnak örvendő, hogy egyetlen szobája sem áll üresen, sőt már azokra is történetek előjegyzések, melyeket időközben elhagyni szándékoznak. — Az orvosok és természetvizsgálók nagygyűlése ez idén szeptember 6-kától 15-kéig lesz. A vendégek Triesztig mennek gözkocsin, onnan pedig adriai gőzhajóval Fiumeig. — Zágráb és Buda között utazók sokat panaszkodtak az utazás kényelmetlensége ellen, miután két állomáson öt-öt óra hosszáig várni kellett. Most a déli vaspályatársaság intézkedett, hogy egy vonal minden megakadás nélkül gyors összeköttetést tartson fenn Buda és Zágráb között. — A Margitszigettel közlekedő második hajó: „Nádor” is megérkezett,

Előfizetési díj (illetményekkel):
Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

27. SZ.
Julius 4-kén.
1869.

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrájkokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járatási köteleztetést foglal magában a lap irányában.

Hölgyeinkhez a nevelés ügyében.

A mult országgyűlés az eddig annyira elhanyagolt nevelés ügyére is kiterjeszté figyelmét; kiadott számos törvényczikke között, ha nem is terjedelemre, de belértékre mindenestre jelentékeny helyet foglal a népoktatás ügye.

Ezen törvény értelmében a népiskolák négy fokozatra vannak osztva, — ide nem értve a tanyai iskolákat, — úgy mint: az elemi iskola hat, a felsőbb elemi iskola két; a polgári iskola négy és a tanító- és tanítónői képezdek három tanfolyammal.

Ezeket azért soroltam itt elő, mert lehet, hogy tisztelt olvasónőim közül talán többen nem olvasták ezen törvényczikket; pedig szükséges, hogy mi is megismerkedjünk azon intézményekkel, melyek után idővel nemünk szellemi fejlődésének áldásdus felvirágzása várható.

A kisebb iskolákat, vagyis az elemi és felső népiskolát a községek kötelesek állítani; de a polgári iskolát létrehozni a törvény csak azon városokat kötelezi, melyeknek anyagi ereje megengedi; ezt pedig kibuvó ajtócskával is fel lehet használni, s hol a városi hatóságnak úgy tetszik, a dolgot még huzni, halasztani lehet. Én pedig, nemünk szellemi ismerethiányát tekintve, a polgári iskola (leányiskola) létrehozását minden értelmes lakossággal bíró nagyobb helyen — például: a hol fiuk számára gymnasium van — szükségesnek tartom; mert alapos ismeretekkel birni nem csak a férfiak, hanem a nők is hasznos; valljuk meg, az olyan tudományokból, mint világ- és hazai történelem, idegen és hazai irodalom, földrajz, természettan, természetrajz, történelem, vegytan, egyháztörténet, sat., vajmi keveset és felületesen tanítottak eddig a

nevelő-intézetekben, a ki pedig ezekből többet tud, az bizonyosan nem meritette tudását az intézetből, hanem magántanulás által.

Századunk a szellemi előhaladás korszaka, és az emberiség dicséretére legyen mondva, a jelen kor szelleme egy kissé többet kíván a nőtől, ki műveltnek akar tartatni, egy kis zongorajáték, francia nyelv és czifra himzéseknél.

Én nem osztom ama nők nézeteit, — bár az alapeszmét nemesnek és igazságosnak tartom — kik, mint Stone Lucy, Walker Mary és több más Amerikában a nők egyenjogusítása mellett szellemi harczot vívnak; mert szerintem először oda kell nevelni a nőt, hogy az egyenjoguságot helyesen foghassa, megértse, hogyan kell ezen szép jogát mindig csak úgy és akként használni, hogy minden tetteből női érzülete, női méltósága és a természettől reá ruházott női és anyai kötelességei kitünjenek; mert ezek helyes fölfogása nélkül sok ferdeség történhetnék a nőiség rovására. No de mi attól még nagyon messze vagyunk, beletelik addig egy század is, míg nálunk erről szó lesz.

Azért, ha férfi találná e sorokat olvasni, ne ijedjen meg, ne gondolja, hogy én a nőket lázítani akarom, vagy hogy én a nőket, a női foglalkozások mellőzésével, tán mind csak tudományos dolgokra szeretném taníttatni; világért sem, én azt ohajtom, tanuljanak a leányok gazdasszonyságot, fehér- és más ruhanemű-varrást és szabást, himzést, rajzot, zenét, nyelveket, sat., mint eddig, de ezek mellett tanuljanak annyi tudományt is, hogy a férfiak nem szak- de általános iskolai ismereteit legalább megközelítsék, mert nincs károsabb a felületességnél. Azt

se higgye senki, hogyha a leányok egy kis tudományt tanulnak, kevésbé lesznek jó nők, jó anyák; mert ez mind igen szépen összefér; ellenkezőleg: biztosítom a netalán kételkedőket, hogy sokkal jobb, ha a leány egy kis tudományos ismerettel megy férjhez, mintha üres dolgokkal és hiúságokkal tele a fejcskéje.

Hiszen azt kívánják, hogy az anya legyen gyermekének első oktatója, szellemének első idomítója; már most gondoljuk meg, hogy a gyermek sokszor ily kérdéseket tesz anyjának: „Anyám, miből lesz a szivárvány, mi okozza a dörgést, villámlást, miből lesz az eső“ és számtalan egyebet, mint a gyermekek szoktak, és a számos anya nem tud arra helyesen felelni, mert előtte is ismeretlen tárgyak ezek; bár minden nap látja, és ha ez a gyermek fiú, ki a negyedik, ötödik osztályban mindezt megtanulja, akkor véletlenül jusson eszébe, hogy ő tizenéves korában már tanulja azt az iskolában, miről anya nem tudott neki fölvilágosítást adni; nem kisebbítő ez a nőre nézve?

Vannak anyák, kik hallani sem akarják, hogy leányaik 15—16 éves korukig tanuljanak; többnyire akkor hagyják félbe a tanulást, mikor elméjük leginkább fejlődik, legfogékonyabb lesz; mert a leálynak akkor gazdasszonykodni kell; ez nagyon téves nézet; hisz ha leányaik több ismeretet nyernek, a lelki élvezet mellett sok szegényebb sorsu életpályáját alapíthatja meg; például lehet könyvvivő, pénztárnok, sat., s ha a tanítónői képezde három évi tanulmányait végezte, magánháznál nevelőnő vagy valamely leánytanodában tanári állást nyerhet; legfőképp pedig arra kell törekednünk, hogy évek múlva legyenek oly szakképzett nőink, hogy a leánytanodákban a férfitanító és tanárokat teljesen nélkülözhessek, ez több okból melyek itt elő nem sorolhatók, ohajtandó lenne.

A leányok hosszabb tanulása még boldogságukra is befolyással van, a mennyiben sok nő boldogtalanságát saját hiúsága okozta; hány nő fecsérli el drága idejét hiúságokra, hány tagadja meg szívé, hogy állás, vagyoni tekintetből kezét nyujtsa egy nem szeretett férjnek; pedig ha elméje komolyabb dolgokkal lett volna elfoglalva, a hiúság talán kisem fejlődhetett volna keblében; mégis mily hamar törünk pálczá, fölötté, nem gondolván meg, hogy hibáit hibás neveltetése okozza.

Mihelyt a serdülő leányka kilép az iskolából, nagy leánynak kezdi magát tartani, holott még csak gyermek; annyit nem tanult, hogy valamely tudományt megkedvelhetett volna, vagy hogy az neki a gondolkodásra anyagot, lelki táplálékot nyújthatna. Azt tudjuk, hogy a háztartásban legtevékenyebb leálynak is marad elég üres ideje, a kézi-munkák mellett is pompásan lehet ábrándozni; tehát mit tesz az ilyen gyermek? legelőbb is figyelni kezd más leányok öltözékére, magának is olyanokat ohajt, kelletinél többet néz a tükörbe, egy szóval, nem belsőjével, hanem külsejével foglalkozik, és így lesz a legtöbb leányka csupán azért, mert elméje nincs nemesebb tárgyakkal elfoglalva, fokonkint, a nélkül, hogy észre venné, piperés, hiu, tetszvágyó, és ha egy leány már eddig jutott, nagyon sokszor boldogságát áldozza fel hiúságának.

Ezerszer boldog az a leány, ki fölött e kényes korban egy okos és gondos anya örködik; mert e mellett az anyai szeretet is szükséges, pedig hány anya van, ki gyermeke keblébe maga veti a hiúság első magvát; ki alig várja, hogy a még gyermek-leányt, kinek még tanulni kellene, a bálba vezesse; persze azon meggyőződésben, hogy leánya boldogságát eszközli, nem tudva, hogy épen hibás nevelési rendszere által leánya előtt tán örökre elzárta a boldogság utját.

Sok mindent lehetne még felhozni, de nem akarok hosszadalmas lenni; czélom az, hogy mindenek fölött a nők szívére kössem a nőnevelést, ez annyira fontos és életünkbe vágó ügyet; ha a nők ez ügyet magukévá teszik, és minden városban nőegyletek vagy csupán a nőnevelés ügyét felkaroló társulatok alakítása, akár egyesek nagylelkűsége és erélye által; néhány év alatt mily nagy előhaladást, mily szép sikert lehetne ez ügyben felmutatni!

Legelső teendőnk kieszközölni, hogy a hol csak lehet, állíttassék fel a polgári leány-iskola; mert ha mi nem érdeklődünk és nem sürgetjük ez ügyet, meg lehetünk győződve, hogy a legtöbb helyen a község előjárói a kevésbé kielégítő két osztályu felső népiskolát fogják állítani, ürügyül hozván fel a város anyagi tehetetlenségét; habár aztán más, kevésbé lényeges dolgokra sokszor ezeket dobnak ki; nem mintha polgári iskolában az ismeretek netovábbja elnyerhető lenne de mindenesetre tanítanak itt annyit, a mennyi a közéletben megkívántatik, legalább jó alapot nyerhetnek leányaink; a ki pedig hivatást érez magában és tovább haladni ohajt, lesz módja a tanítónői képezdé, vagy hazánk nagyobb városaiban magasabb szellemű intézetben tökéletesebb kiképeztetést nyerni; például Szegeden, hol jelenleg sok lelkes és nemes szívű hölgy minta-leányiskola felállítására ki-
eszközlésében fáradozik; mily szép eszme, mily nagy áldást hoz ez majd a nőnemre. Nézzük csak a berlini „Victoria Lyceum“-ot, mily nagy pártolásnak örvend, mily sok nő nyer ott magasabb szellemi kiképeztetést, e mellett sok szegény nő kézi-munkája után tisztességes keresetet, levén ezen intézetben egy állandó „Bazár“, melyben minden nemű női munkák árulhatnak, és ez idővel nálunk is így lehet.

Hazánkban a tudomány, irodalom, művészet, ipar örvedesen halad a korrallal; de ha a civilizált országok színvonalára akarunk emelkedni, akkor a nőnevelést is emelnünk kell.

Lengyel Dánielné.

Heine-ból.

Benedek Aladártól.

Ütközben régi kedvesemnek
Családja a mint összejött velem,
Apja, anyja s nővére, mind, mind,
Hogy megláttak, örültek szertelen.

Megkérdezték, hogy mikép vagyok
S hozzá azonnal meg is jegyezék,
Hogy máskülönben nem változtam,
Csupán kevésbé sápadtabb levék.

En, mint aféle egykedvű lény,
A nagynén' felől kérdezősködém,
Meg ama szelid kis kutyáról,
Mely nyájasan csaholva jött eléem.

Majd kedvesemről — ki már férjes, —
Tudakozódtam közbe egy kicsit,
Mire az lön a szíves válasz,
Hogy ép most gyermek-ágyban fekszik.

En kívántam sok, sok szerencsét,
S suttogám halkán és szívéliesen,
Hogy mondanák meg, mikép küldöm
Százszoros szíves jóüdvözetem.

Most közbeszölt a kis leány, hogy
Azóta már a kis, szelíd kutya
Nagy lett és mérges; később pedig
Befult a Rajna hullámaiba.

A kis leányka néniéhez hasonlít,
De legkiváltkép a mikor nevet.
Ily szemek voltak azok is, melyekkel
Oly nyomrulttá tett ő engemet.

A szerelem jelleme.

Beszély.

Tóvölgyi Titusztól.

I.

Rablás és halál a templomban.

Kis lak áll a nagy Duna mentében, oh, mi drága e lakocska nékem. — írta Petőfi. Szegény Petőfi! Akkor még szíve érzett, de most már csak lelke él, s a mi szívünk érez érette.

Kedves is az a családi lak! Régi jó barát, örömnök és kínna, szerelemnek és csalódásnak, hallgatag, de talán résztvevő tanuja. Olyan ott az a fal, mintha volt örömeinket és bánatainkat magába gyűjtötte volna, mikor aztán hosszas távollét után, hányatva az élet körülményeinek, ezen hol kedvező fuvallatnak, hol rettenetes orkánnak viharjától, hajónk olykor-olykor betér az ismerős kikötőbe, mint egy kedves tündéri dana, megzendülnek a szív egykori érzelmének hurjai, fölébred az emlékezet s az ember újra érzi, mint visszaverődő napsugarak enyhe melegét, egykori boldogságának, vagy keservének most már gyengébb határát.

A világ, a föld, minden embernek ad hazát, és minden haza ad egy otthont. Midőn idegen földön járunk, szinte csudálkozva nézzük az emberek vig kedélyét, hogy mint tudnak azok itt boldogok lenni, hol mi reánk nézve a leggyönyörűbb táj sem gyakorol egyéb hatást elragadtatásnál, de vonzódást nem. A hortobágyi homok kopár síkja, vagy a felföld sárga agyagos sovány talaja vonzóbb reánk nézve, mint az olasz termékeny s a virágos görög völgyek legköltőibb fekvése.

Ott, hol a Mont-Viso, a svájci havasok egyik óriása, jéges és havas fehér csucsát az ég kék azurjába emeli, ott, hol a kopár szirteken nem terem még csak egy fűszál sem, kivevén a sziklarepedéseket, hol az elporlott kőrétegbe termő magvat szórtak a szelek, s azok kicsirázva, kihajtva: most törpe bokrok által mintegy belését képezik e gránit héjaknak, sötétebb vagy világosabb zöld lombzataikkal kandikálnak ki, a feshésen át.

Minél följebb lép az utas, annál szebb, de ridegebb a világ; szép a kilátás, de hideg a lég. Távozva a föld szívéből, mintha leszakadtunk volna róla, nem érezzük úgy delejének vonzását, de mindig jobban és jobban vonz fölfelé a magasság. Gyönyör, hol csupán a lélek élvez, a test pedig rabszolga, kárpótlására talán azon uralkodásnak, melyet aztán a mindennapi élet körében véghez szokott vinni a lelken.

Tiszta szellemi tápként szűrődik föl a vidék szépsége, s a sikamlós jégesucs mintegy gigász emel föl a szédítő magasba, hol mint felkapott gyermekek, kaczagunk az örömtől, de szívünk csakhamar megdobbán a visszatérésre.

Fenn a hideg méltóság, lenn a kedves egyszerűség. A mint az ember szirtről szirtre, szikláról sziklára lépve, ismét lefelé veszi útját, s a kemény éles bazaltokról lassan-lassan

a puhább földre, aztán a puhább gyepre ér, mikor már benne van a bükk-, aztán a cser-, aztán a tölgy-erdőben, mikor végre a hárs- és nyárfák fehér levelei a völgy lapályának e gyönyörű lakói koronájukat himbálva fogadják az érkezőket, midőn a sziklás hegyoldalban fakadó forrás, itt már ibolyás pázsit zöldjében csergedez tovább, akkor újra feléledünk, mint a hogy az élet e másik régiója ösztönöz s kedves érzést költ fel bennünk a völgy gazdagsága fölött lombfüggönyök közül előfihérő szép kis falu Pontiglioso.

Igen, Pontiglioso ott fihérlik a Mont-Viso tövében, mintegy ékesség a természet templomának oltárán, mely templomnak ragyogó kupu tornyát e tizenegy ezer láb magasságu havas képezi.

Pontigliosóban otthonn vannak Pontigliosó lakói, és olyan kedves nekik ez az otthon, mint az utazgató idegennek a magáé, és épen úgy ragadja oda a vágy azt a pontigliosót, ki talán a Kunság rónáján jár, mint a Kunság Pontigliosóba járó lakóját vissza otthonának síkjára.

Mikor vasárnap reggel megkondul a harang, a megelégedett munkásnép egészséges, piros koszorúja megjelenik a templom előtt. Ott van a szántó-vető lapos kalapjában, rövid kabátjában és kivarrt ünnepi nadrágjában; ott a hegyi pásztor görbe botjával, széles karimájú hegyes kalapja alatt; ott a havasi zergevadász, kék harisnyába vont zöld nadrágban, szürke zöld vadász-kabátban, s a fajdyuk fekete közbehajló tollával magas, zöld kalapja mellett. Aztán ott vannak az asszonyok és leányok, azok szétterülő fehér csipke-fejkötőben, ezek hosszú szalagos széles fehér pártát viselve hajfodraik felett, karsu derékuk ragyogó szíjjal van átövezve s domboru keblük fölött piros szalagsokrok viritanak.

Kedves, szép, fürgé nép, a hegyi lakók elevenségével és rugékonyságával, egymás után vonul be a templom ajtaján, s mig a pásztor már messziről leveszi kalapját s fedetlen fejjel közeledik az isten hajléka felé, a zergevadász hegyke léptei csak akkor csendeseznek meg egy kisé, midőn megzendül az orgona hangja, s csak akkor nyul kalapjához, midőn testének fele része már benn van a templom boltíve alatt.

Zeng az orgona, szól az ének; a leányok elől térdepelnek az oltár előtt, a legények hátul állnak, az asszonyok és emberek pedig benn ülnek a padokban.

Néhány percz telik így el s az ének zengése közé vegyül a megszólalt harang kongása, melyet csendes időben figyelemmel hallgatnak a havasok csucsain bámészkodó zergék, — s jelenti a falu még meg nem érkezett hiveinek, hogy a pap megindult elfoglalni szónoki székét.

Csinos fiatal ember az, olyan jól áll fehér-piros arcához a hosszú fekete talár, szőke haja vállára ömlik s szabályos szép ajkain örökös mosoly dereng. Megjelenik a templomban, aztán nagy kék szemét lesütve, elhalad az oltárnál térdelő leányok előtt, kik imádkozva tekintenek föl reá, s az Istennel foglalkozó gondolat közé, közé vegyül az ember.

Proterio-nak, a falu kedvelt öreg papjának fia ez, ki ott ül nem messze az oltárhoz papi székén s ősz fehér szempillái fölemelkednek, midőn fiának léptei hangzanak a templom kövezetéről, bágyadt szemei élénken tekintenek reá néhány pillanatig, aztán a szempillák ismét lehullnak, s azt hinné az ember, hogy az öreg Pretezió alszik, ha ajkainak mozgásáról nem látná az imádságot.

Ambrózió, mert így hívják a fiatal papot, a szószék lépcsőzetéhez ér, s minden lépés fel magasabb, kezdetben egy fejjel, aztán egy egész emberi alakkal a hiveknél.

A templom tulsó oldalán, a karzat alatt a falhoz támaszkodva egy középszerű termetű, izmos vállu fiatal vörös hajú zergevadász áll, szűk harisnyájának szövésén át elődomborodnak erős lábszárainak izmai, és széles melle nem hágy kételkedni abban, hogy ez a havasok egyik fáradhatatlan kúszója lehet.

Ambrózió már a szószéken áll, kinyitja könyvét, keresztet vet magára, ének és orgona elhallgat s a csendben néhány percz múlva egy erős, mély sohajtás hallatszik, sokan azt hiszik, hogy az orgona fuvója adta ki utolsó lélegzetét, sokan pedig Antónióra, a zergevadászra néznek.

Ezt a sohajt úgy látszik, hárman értették meg. A fiatal lelkész tekintete a könyvből egy pillanatra a karzat alá téved, a lélek, mely megindult az ég felé, e sohaj által kiveretett emelkedésének utjából és ott maradt a templom boltozata alatt. A szószékhez nem messze sötét, fekete hajú, éjszemü barna leány térdelt, és most különben nyugodt vonásai mintha ama sohaj viharként kószált volna át rajta, izgatottnak látszottak. A harmadik személynek, az öreg papnak, csak szempillái emelkedtek föl és hullottak le ismét.

Az imádságba, a hazaszeretethez, a felebaráti-kötelesség érzetében, midőn az szárnyait kiterjesztve, csupán az emberiség boldogításának eszméje által emeltetik, mint emelkedő léghejőbe a villám, úgy csap ebbe égő tűz gyanánt a földhöz visszasújtó gondolat az önzés bálványképe, az: — én.

Az Ambrózió szíve úgy dobogott, midőn belépett a templom ajtón, mint papé, a sohajnak e szele azonban előidézte a villámot, az emelkedésnek indult lélek visszaesett, és a szív ismét úgy dobogott, mint emberé.

Ne mondjátok a pusztaszerelmet magasztosnak, a közlelkű szerelmes szívét nemesnek, ott van az ólomnál súlyosabb teher: a szerelemfáltás, mely a földbe van özvekelve, ott a szerelemfáltás burkában a szeretett egyén számára a legkeserűbb mag, — az önzés. Az állat épen úgy szerelemfáltó, mint az ember, a heves égaljak legműveletlenebb barbár lakója ép úgy, mint a legcivilizáltabb gentleman; ugyan mondjátok meg tehát, a mi nem egyéb a mozgó szervtestek közös tulajdonánál, mi lehet abban — egymagában — magasztos?

Az Ambrózió imádsága nem áldozat lett, hanem füst, melyet az emberi önzésnek terhes felhője lenyomott a föld felé.

Olvasott az evangéliumból, aztán letette könyvét s tekintetét tévedezve, bizonytalanul emelve ég felé, mintha nem találta rá az igaz ösvényre, kezdé meg szószoklatát. Hangja nem volt zengő, arczkifejezése nem átszellemült, mozgása nem oly emelkedett, mint máskor, szívének rendetlen mozgása ingadozóvá tette egész lényét s most már nem arra gondolt, hogy minél magasabbra repüljön, de hogy minél közelebb maradjon a földhöz, melyen Angelica térdelt.

Az éjszemek, mintha féltek volna a világosságtól, nem mertek föltekinteni, mert hiszen a világosság földérinti az éjnek titkát, az éj titka pedig, most az imádság, tiltva volt, s mit szóltak volna Puntigliosó lakói, megtudva azt: hogy Angelica mikor imádkozik, nem az Istenre, hanem Ambrózióra gondol? Puntigliosó lakói azonban még csak beszélhettek volna, de mit szólt volna Antónió, ki talán fogadott a sorssal, hogy tud szeretni, mikor gyűlöltetik, és épen azt szeretni, a ki gyűlöli. Antónió helyett néha fegyvere beszél és a hang értelme — golyó.

A szószoklat alatt senki sem vette észre, hogy a zergevadász elhagyta helyét, s hogy a padok mellett felsompolygott egészen a szószékig s a szószéktartó egyik gránit-oszlopához

támaszkodva, épen szemközt állt a térdelő Angelicával, s karjait mellén keresztbe fonva, a szerelem legszenvedélyesebb indulatával, mozdulatlanul és folytonosan nézte a leányt.

Az öreg pap szempillái gyakrabban emelkedtek föl és hulltak le.

A szónok most a felebaráti szeretetről kezdett beszélni, és hangja emelkedettebb lett, mint előbb volt, a hallgatóság figyelme pedig feszültebbé vált.

Antonió nem hallott e beszédből semmit, csak az látta, hogy Angelica keble sebesebben emelkedik, s a sebesen emelkedő kebel fölött mint hullámokon a hajó, himbálózni látott valamit. Szemöldeit összehúzta, szempilláit összefogta s úgy nézte a leány fehér keblét, mint egy havast, és mintha azon czélozna valamit. Ennél nagyobb figyelemmel még nehezen nézett végig a puszta csövén, és nehezen volt még valami nagyobb veszélynek kitéve, mint az, a mit a leány keblén látott, pokol és mennyország egy hüvelyknyi téren, a minő nagyot magában foglalhatott ez a medaillon.

Az öreg Protezio már kétszer egymás után mozdult meg széken nyughatatlanul, bizonyosan úgy letudott olvasni az arczvonásokról, mintha azok hieroglifek lettek volna.

Épen midőn Ambrózió beszédjének szépsége tetőpontját érte volna, midőn a lélegzetek megálltak, hogy a magáról megfedkezett fiatal lelkész szavainak apotheosisát láthassák, szökött Antónió villámgyorsassággal Angelicáig, ugyanazon szökéssel letépte kebléről az érmet, felnyitotta s megpillantván benne az Ambrózió arczképét, az egész medaillont dühösen harapta össze fogai közt. Ekkor megragadta a boltozatról lefüggő lámpa kötelét, s a felé rohanó nép közül mint macska, kapaszkodott fel azon az ablakig, ott egy ugrással az ablakra hajítva magát, néhány másodpercz múlva már nem volt a templomban levők által látható.

A nép felzudult, a lelkész elhallgatott, a legénység ki-rohanva a templomból, fegyverre kapott s üzőbe vette Antóniót.

Az isteni tisztelet meg lőn zavarva. Angelica még mindig halálsápadtan és mozdulatlanul állt helyén, aztán kezait összeesapva rogyott térdre, s ijedtségének jegét felolvasták zokogásának forró könyei.

Ambrózió lejött a szószékről s ő is, mint a templomban még jelenlevők, Angelicához sietett, hogy vigasztalja, bátorítsa a megijedt leányt, hogy a szószoklatból megmaradt részt, mely az által, hogy az Istennek volt szánva, megszenteltetett, szerelme által erősítő gyógyszerzavakká varázsolja át.

Mindenki csak Angelicával beszélt, mindenki csak Angelicával gondolt; még az öreg Protezio is csudálatosképen most nem hunyta le szempilláit, hanem nyitott, meredt és fénytelen szemekkel folytonosan bámulta a leányt, arczának azon kifejezésével, melyet az ijedtség reányomott.

A leány végre magához tért, kedvese kezének érintése, a villanyosság és delejesség hatásait gyakorolta róla, s vigasztaló szavának minden betűjében egy lélek volt, mely életre birta volna talán ébreszteni a szerelme közben megholtat is.

Végre a hivek oszlani kezdtek, a sopánkodók csoportja gyérült, s a szitkok zápora nem fenyegeté többé a szentélyt, mely néhány perczig a boszu és magukról megfedkezett emberek ingerültségének színhelye volt.

Ambrózió karonfogta Angelicát és vezette atyja felé a ki még mindig ott ült, mozdulatlanul és nyitott szemekkel, merően bámulva a pontra, hol a rablás elkövetetett.

A mint az öreg elé értek, a fiatal lelkész olhalvá-

nyodva állt meg, a harangozó pedig sietett a toronyba, hogy meghuzza a halálraváltót.

Protezió meg volt halva.

A harang kongott egy óráig, egy óra múlva pedig megszólalt a havasi kürt a Mont-Visóról, s mégismerte az egész falu, hogy Antónió fujja.

(Folyt. köv.)

Ott a temetőben . . .

Szamovolszky Lőrincztől.

Ott a temetőben, a keresztfa mellett,
Esküdtünk egymásnak, lányka, hű szerelmet;
Ősz volt, — lábainkhoz sárga falevél hullt, —
Jut-e még eszedbe?
Vándor daru, gólya messze utra indult.

Jut-e még eszedbe ama boldog óra,
Melyben egy-egy csókkal válaszoltál szómra?
Avagy elfeledted? nem is emlékszel már? . . .
Nem csuda különben,
Kétszer volt azóta ősz, tél, kikelet, nyár!

Kétszer hullott le az erdők sűrű lombja,
Két fájdalmas év szállt örök nyugalomba;
Két év nagy idő! vagy te is, szerelmed
Nem tarthat örökké. . .
Azalatt az esküt régen elfeledted;

Oh! pedig ha tudnád, mily forrón szeretlek
Könyörűnél rajtam, angyalarczu gyermek!
Most is úgy szeretnél, mint szerettél régen,
S boldogok lehetnénk,
Mint valaha voltunk ott a temetőben!

Krászna Marinka. *)

Történelmi népmóda.

Beniczky Irmától.

A bájos Garamvölgy legszebb bejárásának egyikén, hol a Garam és Szalatnya folyók ezüst habjai egyesülnek s mintegy félszigetet képeznek, komor, magas hegyek aljában emelkedik egy csonka gulyához hasonló domb, melynek lapján terjedelmes, erős falakkal övezett régi vár áll; nehéz volna meghatározni építésének idejét, mert durva, egyszerű falai, rendetlenül itt-ott felnyúló hol gömbölyű, [hol négyszögletes kisebb-nagyobb tornyai, szűk lönyilásokkal ellátott bástyái, szóval, az egész idomtalan köhalmaz nem hasonlít sem római, sem góth, sem más egyéb építési stílushoz; a történet műzsája nem jegyzé fel annak nevét, ki első talpkövének letévé; mindenütt, a hol történelmünk lapjain említették, csak mint már régen fennálló mondatik, s így építése egészen a sötétlő multnak, hová emlékezetünk szövétnekének világossága nem hat, műve lehet.

Ezen idomtalan komor faltömeg Zólyom vára, mely századok óta az idővel, az emberi műnek ezen kérlelhetlen ellenségével daczol, s viszontagságai és viharai közt fennáll, mint egy történelmi kölap, egy jobb, dicső kornak szent emléke. Zólyom vára több ízben fontos szerepet vitt történelmünkben, különösen Szt-László, a hatalmas Giskra János,

*) Krászna, szép.

ki az egész környéket birta volt, és Mátyás király alatt igen gyakran fordul elő.

Szent-László gyakran időzött [Zólyomban, mint ifju ott élvezé a vadászat gyönyöreit s később is többször jelent meg Zólyom vár falai közt, s oda gyűjté veszély idejében a hon hiveit.

Azon időben, nem messze a vártól, százados fák árnyékában állt egy kis lak, különválva a falu házaitól a rengeteg sötét erdők szélén; e szerény roskatag kunyhóban rejtett a vidék legszebb rózsája, az agg vadásznak egyetlen 16 éves leánya: Marinka. A leány épen olyan szende és jó volt, mint szép, de oly különös testalkatu s ábrándos természetű, hogy semmi nehezebb munkát nem birt, s így egyedüli foglalkozása szülei-nek kis juh és kecskenyáj őrzéséből állt. Marinka fölkeresé az erdő legmagányosabb helyeit, s míg nyája a kövér fűben legelt, ő valamely terebély fának tövébe ült s hallgatá a madarak dalait, olykor aztán ő is zengett gyöngéd ezüst hangjával csodateljes dalokat, melyek szavait soha nem hallá senkitől, s a mint elzengé, többé nem is jutának eszébe; a leánya saját-ságos megmagyarázhatlan vágyat érzett lelkében, valami ismeretlen boldogság után, szíve fájt s néha oly erősen dobogott, hogy szinte elájult; legkedvesebb időtöltése volt: öreg atyjának beszédét hallgatni, ha hosszú téli estéken a mult időkről mesélt, midőn ő még a királyi udvarnál mint bizonyos főúr fegy-verhordója élt; azután álmodott a leány aranyos leventékről, koronákról s midőn reggel kis nyájával a szabadba ment, nyári időben, az erdők rejtélyes homályában ébren folytatta álmait.

Egyszer, midőn nyáját hő nyári napnak déltájában hazafelé indítá, s a mint lakához közeledve egy kis virányos réten keresztül ment, melynek közepette nagy terebély almafa messzire nyúló ágaival állt, ennek árnyában megpillantott egy alvó ifjut. Hosszu barna fűrtel félíg eltakarták csudaszép arc-zát, mellette hevert aranykürt s drágakövekből diszitett vadász-kés, piros ajkai, mintha valami édes szóra nyilnának, lát-taták gyöngyfogait, oly mélyen, oly nyugodtan aludt. Marinka visszafojtott lélegzettel, lábujjhegyen közeledett hozzá; soká szemlélte a szép leventét: öltönye egyszerű volt, de drága szöv-etből, csizmáján aransarkantyú; különös érzés fogá el Ma-rinka kebelét, szíve dobogni kezdett, egyszerre megmozdult az alvó ifju, s a leány mint megriasztott őz, elfutott onnan. Haza jővén, épen anyjával találkozott, ki a fejést elvégezve, bevitte a tejet. Egy eszme villant fel a leány elméjében; teli tölté szép fehér, piros-rózsás kancsóját fris habos tejjel, s visszasietett a rétre; ovatosan, nesztelenül közeledett az alvó ifjuhoz s mel-léje letévé a kancsót, még egy hosszú pillantást vetett szép arczára, aztán visszavonult az erdő sűrűjébe, onnan akará éb-redését meglesni.

Az ifju csakugyan nem sokára fölébredett, a hőség nagy volt, a szomj kínzá őt, meglepetve vevé észre a mellette levő tejes-kancsót, s tétova nélkül megragadá s egy huzamra ki-üríté azt; mosolyogva tekintett körül, valjon meglátja-e ezen üditő italnak adóját, de sehol senkit nem látván, ismét letévé a kancsót s beledobott egy vastag, fényes aranyat. Midőn föl-emelkedett, a leskelődő leány rémülve látta, hogy minden más embernél egy vállal magasabb; gyönyörű termetére úgy illet a sötétzöld keskeny arany szegélyű öltöny; megrázta barna fűrtel, melyek vállaira omlottak, s föltevé kócsagos kalpag-ját, körül nézett, mintha tájékozni akarná magát és végre Zólyom felé indult.

Marinka szemeivel követé őt, midőn az ösvényt elhagyva,

az utra érkezett, a vár kapujából számos lovas daliák jöttek ki, s alig vették észre a közelgő magas termetű ifjút, vágatva jövének feléje, közelében megállíták lovaikat, leszálltak és a tisztelet és öröm minden jeleivel körülvevék.

Egy szolga elővezetett fekete, drága szerszámu paripát. Az ifju könnyedén veté magát a nyeregbe; a büszke mén ágaskodva rázta sörényét, s alig ereszté meg a lovag kantárját, nyilként röpt a vár felé.

A fényes kíséret követé őt; sűrű porfelleg emelkedett és eltakará; a vár kapuja megnyílt és becsukódott, s bár rég eltűnt minden, Marinka még mindig ott állt, szemeit meredten a várra szegezve, míg végre anyja szavára, ki őt hangosan kiáltá, összereszt; megfordult, az almafához sietett, kancsóját magával viendő, fölvevé s beletekintvén, meglátta a csillogó aranypénzt, és örömsikoltással rejté el a drága emléket keblébe.

Marinka ezen idő óta még inkább keresé a magányt. Most már nem szállongott rajongó képzelete iránytalanul ide s tova tévedt galambként, fölhalálta eszményképét; az ifju vadászt ébren és álmában látta szemei előtt; azon kérdés, vajon ki volt az? szüntelen gyötré lelkét; talán maga a király! hiszen olyan szép, nem is lehet más, mint ő; bár csak szemeit látta volna!

Oly égető vágy ragadá meg lelkét, hogy bizonyosságot akart magának szerezni; azt gondolá, ha őt még egyszer meglátja, ha szemébe tekinthet, ismét visszanyeri nyugalma.

Egy ünnepély alkalmával kérte szüléit, engedjék meg, hogy ő is a többi leányokkal Zólyomba mehessen. A szülék örömet adák az engedélyt, hiszen ez volt először, hogy Marinka kedvet mutatott valami mulatságban részt venni. Midőn az ünnepély napja jött, az anya szépen megfésülte arany-szőke, térdig érő haját, kék szalagot font belé, a leányka fölvevé legszebb ruháját, a piros pruszlik úgy illett karcsu derekára, a fekete selyem-zsinor aranyos rojttal többször nyaka körül tekerve és szépen csokorra kötve emelé annak vakító fekérségét; sötétké szemei ragyogtak, de orcája halvány volt, szíve fájt, úgy fájt! Végre elindultak és vig csevegés közt hamar megérkeztek Zólyomba, minthogy a falu nem volt messze és korán indultak, a nép még nem foglalta el a vár előtti tért, s Marinka egészen közel a várkapunál állt, melyen a király fényes kísérettel kijövend; szíve mindig erősebben dobogott, egész testében reszketett. A kapu szárnyai végre csikorogva megnyíltak, lódobogás közeledett, Marinka lesüté szemeit, feje szédült; föltekinteni nem mert, s mégis oly forrón vágyott azon ifjút látni, ki szüntelen lelki szemei előtt állt.

— A király! a király! — suttogák a körülállók.

Végre Marinka is fölemelé szemeit.

Fekete ménen, ragyogó, mint a nap, koronával barna, fűrtös fején, lovagolt a szép ifju; nyájasan köszönté a népet, jobbra-balra tekintve, Marinka szemeit is érte sötét szemeinek egy fényes sugara. A leány nem birván felháborodott érzelmeinek árját, felsikoltott. A király visszatekintett; szemei tetszéssel megakadtak a halovány leány gyönyörű arcán.

Marinka vágya teljesült.

Most már tudta az ifju kilétét, szemeit is látta, s azt hívé, most egészen meg leend elégedve; de az emberi szívnek rejtélyeiben ezer meg ezer vágy és kívánság szunnyadoz, melyek, ha egyike teljesült, egymás után ébrednek; a leányka most azon kezdte gondolkodni, vajon minő hangja van e szép, piros ajkának? E gondolat ismét annyira gyötré őt, hogy forró vágygyá lön; majd megbetegedett miatta.

Az édes anya aggódva vevé észre, hogy Marinka napról-napra halványabb lön, s egyszer kérdé tőle: mi bántja őt, mi baja van?

— Oh édes anyám, úgy fáj az nekem, hogy semmi ékszerem nincsen, mint a többi leányoknak; fölötte szeretnék egy arany gyűrűt, — felelé a leány sohajtva.

— Édes leányom, tudod, mily szegények vagyunk; aranygyűrűt hogy vehetnék neked! — mondá az anya szomoruan.

Ekkor megmutatta neki Marinka az aranyat, s ebeszélé az egész történetet.

— Engedjen hát, kedves anyám, hogy a városba menjek, majd gyűrűt csináltatok magamnak ezen aranyból.

(Vége köv.)

Mehádia.

I.

A fürdők vegytanilag elemezése és leírása szaktudósok feladata lévén, én csak annyit jegyzek meg, hogy a mehádiai fürdők kénkö szeszalaki só-, mész-, vas- s alenit-só tartalmuak. Harmadéve ujjlag vegybontattak a bécsi orvosi kar legtekin-
télyesebb vegyészei által, kik hihetőleg rövid időn munkájuk eredményét, a fürdőket ismerni ohajtó közönséggel tüzetesen megismertetik.

A Karolina-fürdő a Ferencz-udvar földalatti részét képezi (kénköves és igen forró) a Lajos-fürdő önálló épület a katholika templom mellett (szintén igen forró, de nem oly bűzös, mint a Karolina-fürdő); a Herkules a leglátogatottabb fürdő (só- és vasrészeket tartalmaz); az Erzsébet (kénkö-szesz és mésztartalmu) ez az egész Mehádián a legszebb fürdő. Izlés-
teljes az egész fürdő-épület, de különösen szép a hűtő, mely egy téres, fedett kört képez, (ép szemközt építve a diszes fedett áru-csarnokkal) az Erzsébet-fürdő olasz modorban épült. tetőzete rácsos, erkélyét Aloék diszitik körül, míg közepén sükerült Herkules-szobor áll. Ezen erkélyről is pompás kilátás nyílik közvetlen a fürdő mellett ég felé emelkedő hegyi ormokra. E hegyek oldalait zöldelő koronáikat büszkén tartó százados fák lepik el; a vadszömlő indái felfutnak a fák csu-
pasz törzsein s a pompás myrtus ezüst-fehér virágaival elhinti a zöldelő venyegét, üdítő gyönyört nyújtva a szemnek, mely egy pillanatra odatéved.

Kissé távolabb fekszik a Ferencz-fürdő, a láb-fürdő s a szem-fürdő; mindenike e forrásoknak oly bő vizü, hogy két, sőt talán még három annyi fürdőt is képes volna ellátni vízzel. Többnyire minden fürdőben 18 fürdő-szoba van, melyek foly-
vást előzőnnek fürdő-vendégekkel, úgy, hogy egész óráig is kell a későn érkezőknek sorrendet várni.

Egy ilyen várakozás alkalmával kérdeztem a fürdő-szolga nejét, vajon mit esinálnak télen e szűk völgyben? Nevetve beszélt el, hogy még csak akkor van az igazi fürdő-idény. A vidéken lakó oláh határőrök leölvén hizott sortésűket, készitanek egy tarisznya malaj (kenyér-pótlék, kukoricza-
lisztből készül,) megtöltenek egy edényt pálinkával, ezeket s egész családjukat kocsi-ra rakják s a Lajos- vagy Herkules-fürdőbe váltanak reggel jegyet, s ekkor ha mindjárt 6—7 tag-
ból is áll a család, egy kis fürdő-szobába beférkőznek, lehető forrón rendelvén meg a fürdőt, s benn ülnek addig a víz és gőzben, míg nem szédülés környezi őket a fölhevüléstől; ekkor kimennek a hóba-fagyba, hogy lehűtsék magukat, majd ismét

a forró vízbe ülnek és onnan kijöven, előszedik magukkal hozott ételmi szereiket s lakomáznak, annyi pálinkát költvén el, hogy mindannyian fölmagasztosult hangulatban jönnek, akkor előveszik bördudájukat, panaszos, méla-bus hangokat csalván elő e kedvencz hangszerükön s ez így tart estig, éjre pedig hazatérvén, dicsekedve beszélnek el szomszédjaik és ismerőseiknek, hogy mily kitünően mulattak „a fürdőben.“

Kirándulási, illetőleg sétahelyek. Legközelebb s igen kevés fáradsággal jutni a Coronini-magaslatra. Fenn a hegytetőn a csinos virágos kert meglepi az embert. E magaslatról délnek egész Topolecz helységig el láthatni.

Fáradságosabb séta a Csorics- és Sneller-magaslatokra eljutni. A Csorics-magaslat úgy fele útját képezi a Marienthal. Kedves idylli hely ez, hol örömmel időz mindenki; a Sneller-magaslatra menve, rendesen meg szokták látogatni a Herkules-forrás itt levő ágát. Talán legjobban nevezném, ha kéményének mondanám e helyet, mert a földszintől, hol e forrás nyílása van, pár száz ölnyi magasan áll, míg a Sneller-magaslatnál pár száz öllel alantabb fekszik, egyenesen és önállóan, mint egy óriás kémény, melynek öbléből morogva, zuhogva, égető gőzt bocsát a forrás.

A Herkules-fürdőtől igen kis távolságra fekszik a „Rabló-barlang.“ Ide szintén könnyű feljutni, és czélszerű, ha nem is fáklyát, legalább gyertyát vinni magával s a délelőtti órákat használni e kirándulásra. Így a nap sugarai behatván a barlangba, tekervényes üregeit némileg megvilágítják. Bérczy Károly igen regényesen írta le e barlangot: „Az örült nő sziklája“ czimű művében. Feljebb ez uton, a második híd-nál, van a „vizesés.“ Ki a schaffhauseni vizesést látta, az kisserűnek találja, de vajmi kevesünknek jutott a szerencse, hogy Svájcz nagyszerűségein gyönyörködjünk, s azok, kik oda nem jutnak el, elandalodva állnak meg a hidon s karfájára támaszkodva, gyönyörrel nézik el, mint rohan a Cserna zöld vize, s a hegyes sziklához csapódva, mint tör meg milliárd gyöngyhab. Néhány örvénybe körültre, elveszti tejfehérségét, s lecsillapulva, csendes susogással folytatja virággal hintett ágyában folyását. A Cserna-hidon túl a Lichtenstein-magaslatra jutni, honnan madár-távlatból a meháiai völgyet látni. Folytatva a sétat, a „tő- és fűrészmalomhoz“ jutni, de ez utak nincsenek már oly kitünő gondosan kezelve, mint a többi.

Csendes és idylli e tájék, az ős természet magasztos-sága látszik e völgyben s a hegy alakja egészen elüt a többi meháiai hegyektől. Egyes hegycsúcsuk mint elmaradt, megbénult óriások állnak, a tó fölé hajolva. Lombos mogyorófák alatt pihenő-helyül, mint zöld bársony-szőnyeg, vadvirágokkal behintve, finom gyp terület, csupasz kődarabok hevernek szétszórva, mint valami nagy természeti harc halottai. Isten hatalmára kell hogy gondoljon az ember, látván e több ezer-nyi mázsás köveket, mintegy ide hengerítve egy ős hatalom ereje által.

Megemlítem még az ugynevezett majort, hol egy-egy délutánt társas-körben igen kedvesen tölthetni el.

Fáradsággal, sőt némi veszéllyel is jár a kirándulás fel a „Fehér kereszt“-hez, mert útja igen meredek és szakadékos, de a kilátás innen igen nagyszerű.

A társas-élet azonban nem bír itt kellő élénkséggel, minek okát abban vélem rejteni, hogy a pezsgő magyar elem igen gyéren van itt képviselve, annyira, hogy cselekvőleg egy

vagy más mulatság rendezésében nem is vesznek részt, csekély számuk miatt.

A napi-rend már hajnali 3 órakor kezdődik a betegek részéről; mert több beteget ismertem, ki már 3 órakor fürdött. 6 órakor reggel zenével üdvözlük az ablakok alatt az este érkezett új vendégeket. 8 órától 9-ig pedig vagy a Herkuleskútnál, vagy az új parki zene-erkélyen zene van. Az egészséges vendégek a Herkules-fürdőt használják s lehet fürdeni egész $\frac{1}{2}$ 12-ig. Az ebédet 12 órától egész 3-ig szolgáltatják. Legdiszesebb a gyógyterem ebédlője, de legdrágább is. Izletes étkekkel szolgál az ugynevezett nagy vendéglős. Ez évben a magyarok többnyire a nagy vendéglőben étkeznek. Az árak nem mondhatnám, hogy felettebb drágák, körülbelül olyanok, mint Pest jó középrangu éttermeiben. 4— $\frac{1}{2}$ 5 óráig tart a siesta, — ekkor kezdenek egyes karavánok valamely kirándulási helyre indulni; 6 órakor kezdődik az esti zene és tart 8-ig, míg utána a reggel érkezett vendégek zenével üdvözlöttenek. Többnyire minden nap valamely új hirdetés van kifüggesztve, mely újabb élvezeteket ígér; zene-estélyek, színi-előadások, tüzi-játékok, táncz-estélyek, bűvész-mutatványok sat. napirenden vannak; minden vasárnap rendes táncz-vigalom van, látogatottak is ez estélyek, de hiányzik belőlük valami; mi? azok az örök-ifjú kedélyű uram-bátyámék, a szellemükkel hódító magyar nők, a tűzvérű deli magyar ifjak, a szende, bűbajos magyar leányok — és ne botránkozzanak meg nyájas olvasóim, hogy még ezt is nélkülözni kénytetnek a meháiai tánczos-párok — szégyenére a bál rendezőinek, ide kell írnom, hogy csárdás nem volt soha, csak tavaly Anna-napján egy.

Igen hiányos eljárás a bérlő részéről is, hogy elmulasztja, ez áldásos fürdő bővebb ismertetését — hirlapok útján — mind saját, mind a szenvedő emberiség érdekében. Csak egy pár magyar lapban hirdettetének évenként legalább a fürdőt. Egy ily fürdő ismertetője, hol 700 szoba már bebutorozva áll a vendégek kényelmére, nem követ el nyegléséget, ha fennen hirdetgeti is. Vagy tán nem ohajtja Tatarczi ur, hogy fürdőt jét magyarok is látogassák? Az kár, nagy kár volna. Most többnyire gazdag bojárók tanyája, kik nagy fényűzéssel öltözve, francziául csevegnek ugyan, de a valódi műveltségnek még csak az „a“-betűjéig haladtak (tisztet a néhány kivétellek.) Szerbiából is sokan szokták látogatni Mehádiát.

Mielőtt befejezném első tudósításomat, bocsássa meg a szíves olvasó, ha türelmét még egy perczre igénybe veszem, hogy velem jöjjön lelkileg az ős Duna partján, Orsova alatt épült ama kápolnába, hol éveken át szent István, első királyunk koronája és koronázási jelvényei rejtve voltak. Elfogult kebelrel lép e szentélybe minden magyar, így én is könnyen fátyolzott szemekkel léptem a semlyékes ligetben dus facsoportozat közé rejtett kör-alaku diszes kápolnába, melynek ajtaját az ott őrködő katonák készséggel nyitják meg. A kápolna közepén mintegy 3 láb mély üreg van, melynek alján, dombor-műben, a korona s a koronázási jelvények láthatók. Egy latin körirat jelzi a napot, melyen ide helyeztetett, valamint azon napot, melyen e helyről fölvétetett. Igen sokan látogatják e helyet; ezt bizonyítja a kápolnában levő idegenek könyve, hol tömérdek az aláírás. A szentélyben levő diszes Mária-szobor folyvást friss mezei virágfüzérékkel van diszítve, mert az ide zarándokló magyar hölgyek mindenike fűz a ritka szép mezei virágokból a szoborra fűzért és szed néhány kis csokrot ismerőseinek. (Vége köv.)

Képesy Raffay Etelka.

Egy hét története.

Junius 30-kán.

Szalma-özvegyesség. — Házassági életrészek. — Műszaki figyelmeztetés. — Bűnbánó vallomások. — Van még mulatság a fővárosban. — A természetesség műcsarnoka. — A szakáll kiváltsága. — Hazafiúi kénytelenségek. — Mennyire esik Debreczen Bécshez? — Mit köszönhetünk a Posséknak? — Szélylyel ment művészek. — Miért épen oda? — Melyikünk szeret jobban? — A kereskedelmi világból. — Nyári színház. — Az országgyűlésről. — Az öreg a Háznál.

Ugy vagyunk mi most a fővárossal, mint a szalma-özvegy férjek, föltéve és mégis engedve, hogy jó férjek is vannak a világon; mert szó, a mi szó, a legjobb férj sem annyira jó, mint a mennyire jó nő a jó nő. Mikor a jó nő mulatságra megy, vagy mikor új ruhát csináltat magának, vagy mikor egy kicsit az orrát felduzza, kinek a kedvéért teszi azt? vagy mi okból teszi? Senki másért, csak férje kedvéért és semmi más okból, csak mert férjét szereti. Megyen a mulatságra azért, hogy férje elkísérje, hogy őt, egyedül csak őt, a mindennapiság borongós kódéből kiragadják, szórakoztassák; és vesz új ruhát, hogy férje szívébe a szépség és izletesség meleg érzelmeit fölgerjeszsze, tetszeni akar másnak is, azért, hogy legjobban tessen férjének, hogy az első szerelem menyországi tökéje a későbbi években is harmatozzon, és végre felduzza néha-néha az orrát, csupán csak azért, hogy annál edesebb legyen a kibékülés órája, mert egy ilyen néha-néhai kis orrfelduzás nélkül azok a férjek még azt is eltálatnák felejtetni, hogy meleg csók is terem az ajkakon.

Ez a házassági élet filozófiája és mindezen megbecsülhetetlen igazságokra rendesen csak akkor jönnek a jó férjek, mikor nincs, a ki mulatságra csalja őket, a ki a szabó-kontókat küldi a nyakukra, és a ki egy kicsit a fejüket mossa, egy szóval, mikor szalma-özvegyeségre vannak kárhoztatva. A jelenkor már nem egy hasznos találmánnyal mozdította elő az emberiség jólétét, egygyel azonban még mindig adós maradt, egy oly találmánnyal t. i. hogy a nő egyszerre távol is, otthon is legyen, lásson mindent és ne látassék senkitől; hadd lenne neki az az elégtétele, hogy saját szemével meggyőződjék, mennyire nélkülözhetetlen ő nem csak a családnak, hanem magának a mogorva dörmögő férjnek, ő, a mulatságba járó, a kontó-szaporító, a csupa szeszélyből álló nő. Lehetne már reá nézve nagyobb boldogság azon tapasztalatnál, hogy az a mogorva dörmögő férj most még százszorta mogorvább és még csak nem is dörmöghet, minden visszajára áll a házban és egy szót sem szólhat, mert a kik körülötte vannak, azok nem méltók arra, hogy dörmögjön, csak most tudja meg, hogy a mi belőle kidörmög, az nem a neheztelezés és a rossz kedv, hanem a boldogság és a szerelem; a szerelem dörmögésben nyilvánkozik immár belőle. Ily találmányt még senki sem hozott létre, e nélkül pedig ez a tudat nem válhatik általánossá a világon, én is csak úgy véletlenül jöttem reá és azért emberi szent kötelességemnek ismertem, figyelmeztetni reá hölgyeinket és urainkat.

A nemzeti színházról jutottam ezen igazság felfödözésére. Mert épen úgy vagyunk most a nemzeti színházzal, mint a férj távollevő feleségével. Van is, nincs is; mult vasárnap

bucsuzott el tőlünk egy egész hónapra és csak azóta érezzük özvegyességünk teljes szalmaságát. Azelőtt hogy simfelltünk reá, ezt is, azt is ócsároltuk, hibáztattuk rajta, sőt Isten bocsá, még Radnótfáy ő méltósága sem volt egészen kedvünk szerinti, és most, szívesen engednők meg neki, hogy még jobban a kaszinóval adja magát össze, ha t. i. ez egyáltalában lehetséges volna, csak színészeinket, melyeket pedig eddig csak egyszer-kétszer néztünk meg hetenkint, és akkor is főleg azért, hogy megbíráljuk, hagyta volna meg számunkra. Minden nap háromszor-négyszer is elmegyünk a nemzeti színház kapujához, a hol eddig a színlap arcvonásaival találkozánk; oh milyen itatós-papir-izű volt eddig e színlap mosolygása, a fekete betűk megannyi himlőásta szépségi sírok gyanánt meredeztek reánk, és most hogy semmit sem látunk e rég megszokott helyen, olyan üres, olyan otthonnalannak látszik a főváros, mintha e színházon kívül más mulatság sem volna benne. Nem is hiszem, hogy nem épen ezen okból hozta be Radnótfáy ur ő méltósága ezen egy havi színházi szünetet; egy kis diplomatikai házassági életi cselofogás az egész; oh tudjuk, hogy Radnótfáy ő méltósága nagy mester az effélékben.

Pedig hát van még egyéb mulatság is a fővárosban, és hogy messzire ne menjünk, itt van mindjárt a német színház. Én ugyan még nem voltam benne, de úgy hallom, hogy a magyarság részéről is eléggé buzgón látogatattik, kivált a szakállas magyarság részéről, és pedig ugyanazon okból, a miért az ellenkező fél rész még jobbnak látja, távol tartani magát tőle. Mondják, hogy e színpadon a felettebb való természetesség pótolná a művészet hiányát és ez vonzaná annyira a szakállas világot, annyira, hogy még a honatyák közül is számosan odaviszik hazafiúi gondok alatt roskadozó szakállukat. De nincsen ebben semmi különös; mert hát mit csináljon az ilyen honatya estéivel? A bizottmányokba nem járhat, mert attól a nyilvános gyűlések veszik el a kedvét, ott is untig elég hall olyat, a miről fogalma sincsen; a körben sem lehet mindig, mert ott is néha-néha komolyabb dolgok váltják fel az ultimot és kétszemeket; maradna még a városliget, a zugliget és több efféle közeli kirándulási helyek, igen de épen oda azok járnak este, a kik nappal a törvényhozó-termekben izzadnak, és a kikkel annál fogva este sem tanácsos találkozni. Nem marad tehát más hátra, mint a német színházba menekülni.

De se baj, ez is a hazáért történik; féltetni egy honatya erkölcsét nem lehet, mert az meg van edzve minden kigondolható kísértetek ellen; járjon tehát a német színházba, legalább megtudja, milyen messzire esik Debreczen Bécsről. Nemcsak a Tisza és Hortobágy, hanem egy egész század szemérmességi különbsége választja el őket egymástól, az pedig olyan ház, melyet semmiféle közösséggel sem lehet áthidalni. Nem a német törvények, hanem a német Possék gyűlöltették meg a magyarral a Bach- és Schmerling-kormányt, mert bármilyen jók legyenek is a német törvények, azok a Possék mutatják, hová juttathatják e nemzet erkölcsét.

De térjünk vissza, nem a német színházba, a hol, mert honatyák nem vagyunk, semmi keresnünk, hanem a nemzeti

színház tagjaihoz. Biz azok elől bezárták a nemzeti színház ajtaját, és most szegények kénytelenek szélylyel menni az országban és ott megmutatni, hogy mit tudnak. Az éneklő rész Ormay igazgatása alatt csoportosan, a szavaló rész meg egyenkint vagy párosával nagy hódítási utra indult. Szándékuk nem kevesebb, mint a művészet számára meghódítani a vidéki szíveket. Nemes szándék, dicső szándék, csak az kár, hogy nem jól választották a helyeket. Ugy tettek, mint az a fiatal ember, a ki olyan házba kopogtat be „tiszteességes szándékkal”, a melyről előre tudja, hogy szívesen látják. Ormay Pécsre vitte társulatát, a Felek-pár pedig Szegedet és Miskolcra választá ujjabb diadalainak színhelyéül; könnyű ott a művészetnek diadalokat aratni; próbálnák csak, — de nem nevezek helyeket, hanem inkább figyelmeztetem ottani olvasóinkat, hogy ha — a miről előre meg vagyok győződve, — e jeles művészek játékában gyönyörködni fognak, ne gondolják ám, hogy a miért mi egykor-máskor meg-megszóljuk játékkukat, azért kisebb művészeknek tartanók őket, mint Kegyetek; korántsem; hanem az onnan van, mert Kegyeteknél ők vendégek, nekünk pedig hozzátartozóink; Kegyetek a kedves, mi pedig a családbeliség szemével nézzük művészetüket; Kegyetek csak a szépséget látják, mi pedig a legkisebb roszul alkalmazott csokrot is észreveszszük rajtuk, a miből azonban épenséggel nem következik, hogy Kegyetek jobban szeretik őket nálunknál.

Hanem van nekünk a német színházon kívül is multságunk; még színházunk is volt e héten; a kereskedelmi ifjuság a „Becsületszó“-t adta elő a lövöldében, a melyben az volt a legszebb, hogy igen sokan látogatták, mert a derék fiatalság könyvtára javára rendezte az előadást, és valóban felette ohajtandó, hogy kereskedelmi életünk is valahára megmagyarosodjék. Nagyon szép dolog ez a szakképzettség és gyakorlati hasznavehetőség, hanem azért a magyarosodás még a szépnél is szebb dolog. Mert nem pusztá sentimentalitás, ha a magyar ember szíve fájón dobban meg azon tapasztalatra, hogy bármerre forduljon is hazája fővárosában, minden vendéglőben, minden kereskedésben németül szólítják meg. Ma-holnap mégis csak nagyvárossá nővi ki magát Budapest, — hogy is ne, mikor már a kutya-adó behozataláról is tanakodnak benne! — a nagyvárosoknak pedig az a sajátságuk, hogy a világ különböző részeiből különféle járó-keelő idegen fordul meg benne, és ezek most mind azzal a tapasztalattal térnek vissza a világ különféle részeibe, hogy Magyarország törvényhozása ugyan magyar, és falusi népe is az, fővárosa azonban német.

Azért nem is bíraltuk a derék kereskedelmi ifjuság színészi működését, hanem versenyt tapsoltuk meg őket a többiekkel, megtapsoltuk bennük azon jó szándékot, hogy ez uton is magyar nyelvet és magyar érzést ügyekeznek hivatási körükben átültetni, a magyar nyelvet a szinpadra rögtönzött táncztalajon, a magyar érzést meg a táncztalajjára visszarögtönzött szinpadon. Mert mint jó speculánsok, a szini előadást tánczczal kötötték egybe, és hogy a derék fiatalság e téren egész magyar lelkesedéssel mozgott, nem szükség mondanom. Egyszerre csak azon vették észre magukat, hogy a reggeli nap mosolyog be reájuk az ablakon.

E hó közepétől fogva pedig magyar nyári színházunk is lesz a városligetben. Kőmíves vidéki szinigazgató adta hozzá az eszmét, a fát meg Mikos Nándor, derék komáromi ácsmester adja hozzá. Eszme és színház tehát volna már, és még csak egy kis csekélység hiányzik, hogy egy magyar népszínház

alapja vettessék meg nálunk, t. i. alkalmas színészek. Kőmíves ur már fujja is az igazgatói kürtöt, hogy, a kinek kedve van, álljon be hozzá nyári színésznek, és eddig bizonynyal össze is kürtölte már a szükséges számot; nagyon mulatságos lesz tehát nézni azt az összhangzó vetélkedést, melylyel ilyen két hét alatt összekürtölt személyzet Molnár budai munkálkodását a városligeti gyepen folytatja.

Az országgyűlésről nem szólhatok, mert a mi ott e héten történt, minden inkább, csak nem multság. Olvasóim bizonyosan értesültek már az Irányi-esetről? Mondják meg tehát, kérem, melyik rész használt többet a képviselőház souverain tekintélyének: Irányi-e, midőn Magyarország igazságügyérét gyilkossággal vádolta e házban? vagy az igazságügyér, midőn nem elégtelve meg Irányi rendreutasításával, külön miniszteri elégtételért rimázkodott a házhoz? vagy Gajzágó Salamon, midőn ez eset „ötleté“-ből országgyűlési patent-szajkosár-gyár felállítását hozta javaslatba? vagy a ház többsége, midőn e külön miniszteri elégtételt megszavazta neki? vagy a szélső-baloldal, midőn ez esetben is Irányival tartott? vagy végre Szilágyi Virgil, a ki ez alkalommal az utósó pohár czukros vizet itta meg, mely a 61-ki országgyűlés idejéből dicsősége számára még fennmaradt?

Es ennyi romantikus zürzavar közepett ismét csak az a végig ész és becület Deák Ferencz találta meg az Ariadnefonalat; szegény, betegen feküdt, midőn lóhalálában — bocsánat: országgyűlési gyorsasággal akartam mondani — hírül hozzák neki, milyen gyönyörűséges ola-potridát kotyvasztanak az országgyűlés czimeres részeiből; és erre az öreg bölcs, mint az evangyelmi beteg, fölkelte ágyából, rohant a képviselő-házba és szavaira lecsillapult a vihar, és balról épugy, mint jobbról szép csendesen visszatértek medrükbe az indulat felkorbácsolt habjai.

Csak azt az egyet nem értem, hogy az a nagyon okos férfi, a ki egyiránt lát a jövőbe és a múltba, hogyan nem látta be előre, hogy neki nem szabad betegnek lenni? Hát nem tudja-e, hogy az ő egészsége nem párt-kérdés, mert szíve épugy a bal-mint a jobboldalé? De a milyen igénytelen, kitelik tőle, hogy éppen azt az egyet nem tudja.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (A pesti jótékony nőegyesület) a f. év júliushó 4-kétől augusztushó 28-káig terjedő 8 hétre szegényei között leendő felosztásra összesen 2431 frt 17 krt utalványozott, és pedig hetenkinti részesülésben állóknak 531 frt 20 krt, a negyedévenkénti segélyezésben állóknak 1181 frt 70 krt, végre egyszer-s-mindenkorra segélyezettetteknek 718 frt 27 kr. Ez alkalommal a választmányi nők 44 uj vizsgálatról tettek jelentést. Az egyleti szemhályog-gyógyintézetben az idei nyár folytán összesen már 27 szem beteg ápoltatott és gyógyított. — Egyes adományokként befolytak: néhai Emich Gusztáv hagyatékából ennek örökösei az egyletnek 100 frt összeget jutattak, a budai császárfürdő igazgatóságától 100 db szabad fürdőjegy küldetett be az egyletnek beteg szegényei között leendő felosztásra. Ez adakozásokért a nőegylet a kegyes emberbarátoknak legforróbb köszönetét fejezi ki.

++ (Az izraelita nőegylet) igen tevékenyen és nemesen működik. Tavaly rendezett sorsjátékából is 14,311 frt 38 krt vett be tisztán, mely egészen a leány-árvaházra volt szánva. Tiz

száztólit azonban az árvaleányok „kiházasítási alap”-jára rendelkeztek, miután az egylet az „eladókká” nőtt árvákat elhatárzá ki is házasítani. A szegények segélyezésére nézve is igen jó tervei vannak ez egyletnek; nevezetesen a künn levő szegények ápolása nem bizonyulván be eléggé czélszerűnek, „Szegények tápintézeté”-t akarna alapítani, s aztán „Önkénytes munka-termék”-et. Ez utóbbira nézve a többi nőegyletekkel karöltve ohajtana működni, hogy általános nagy munkatermeket állithassanak föl, hol sok szegény — valláskülönbség nélkül — kaphasson munkát s keresetet.

✦✦ (A rimaszombati felsőbb leánynevelő- és tanintézet) derék igazgatója, Fábry János ur közrebocsátotta ez intézet tervrajzát és egy évi fennállásának működését és örömmel értesültünk belőle, hogy ez intézet tervezete tökéletesen megfelel a jelenkor leánynevelési igényeinek. Nem külsőségeket, hanem a szív és elme alapos kiképzését tűzte ki ez intézet feladatául és az általános műveltségi irány mellett a gyakorlati ismeretekre is kellő figyelem van fordítva. Így például ez az első leánynövelde, a melyben a könyvvitel is a tantárgyak közé van fölvéve. A tanítás eredményéről természetesen nem szólhatunk, de a tervrajz is mutatja, hogy ez intézet igazgatója alaposan tanulmányozta a tért, melyet elfoglal és teljesen felfogja a nőnevelés közérkölesiségi nagy fontosságát. Csak örülni lehet tehát, hogy vidéki városainkban is jeles leánynevelő-intézetek állnak fönn és tiszta szívünkben ohajtjuk, hogy a derék igazgató buzgó törekvése érdem szerinti méltánylásban részesüljön.

✦✦ (Székely Bertalan) igen szép illusztrációkat készített Petőfi költeményeihez. Petőfi műveinek kiadó-tulajdonosa rendelkezte meg ezeket, egy nem sokára megjelenendő illusztrált kiadáshoz, s Lotz Károly és Székely Bertalan festészeinket bizta meg az illusztrációk elkészítésével. Székely már el is készítette ötöt: a „Boldog éjjel,” „Hull a levél,” „A bilincs” ezimű költeményekhez, a „Bolond Istók” egyik jelenetéhez, s egyet, mely általánosan Petőfi szerelmi költeményeire vonatkozik. Székely egyébiránt többféle művön dolgozik s igen sokhoz készen van a vázlat. Jelenleg egy történelmi képet is fest V. Lászlóról, melyen e gyöngye, fiatal király uralkodásának főjellege egyetlen jelenetben van előállítva.

✦✦ (Sikerült márványemlék) látható most Kugler Ferencz, tehetséges fiatal szobrásznál. Ez a Pulszky-család egymásután kimúlt tagjainak — Pulszkyné, leánya és fia — sírját fogja diszíteni a szécsényi családi sírboltban. A karrarai márványból készült emléken elől egy angyal van, a béke olajágával kezében, nyitva a menny kapuját, melyen a hiven talált anya, korán elhunyt lányát és fiát ölelve, készül belépni. Minden tekintetben sikerült mű ez; költői gondolat, mely a fiatal szobrásznak dicséretére válik.

✦✦ (Ő Felségét) e hó 24-kén nagy meglepetés érte, midőn Bécsből Schönbrunnba kocsizott. Egy nyolczvan éves aggvetette magát hintaja elé, folyamodványt tartván kezében, melyet ő Felségének volt átadandó. A hirtelen megállott kocsiból ő Felsége figyelmeztette, hogy a kérvényt nem így szokás benyújtani, hanem az öreg ember panaszkodott, hogy már két éve jár vele a várba, de sohasem bocsátották be. A király két betűt irt a kérvényre, s egy óra mulva a szegény öregnek száz forintot fizettek ki ő Felsége pénztárából.

✦✦ (A megüresült pest-lipótvárosi főorvosi állomásra) illetékes körökben dr. Báthory Istvánt állították föl jelöltül, és ha valaki, úgy e jeles orvos méltó ez állomásra. Sokoldalú szakképzettség, fáradhatlan szorgalom és önzetlen nemes em-

berszeretet párosulnak e férfiban és csak szerencsét kívánhatnánk Pestvárosnak, ha e ritka jeles férfival a lipót-városi főorvosi állomást betölti.

✦✦ (Spanyol szintársulatnak) kellett volna a Bouffes Parisiensben föllépni, hanem az előadások elmaradtak. Egy Párisban lakó spanyol megkérdezte Izabellát, volt spanyol királynét, ha szeretne-e Párisban spanyol szintársulatot látni? A királynénak nagyon tetszett az eszme és rögtön segélyezést ígért. Az ígéretre ötvenöt tagból álló huszonhárom család utrakelt. Értekeztek Morias színigazgatóval, s ez szívesen átadta volna színházát, ha az utósó perczen a szava nem tartó exkirályné a segélyt és jótállást meg nem vonja a szegény vándor-apostoloktól. Most huszonhárom spanyol család van a legnagyobb nyomorban Párisban, mert a volt királyné szavaiban bíztak. A Chatelet-színházban már rendeztek javukra egy jótékony előadást és némileg enyhítették nyomorukat. A spanyolt büszkének mondják, s valóban, a nyomorban hagyott színészek, bár elfogadják az alamizsnát a párisiaktól, büszkén mondják, hogy Izabella nem spanyol, a sorsot, mely érte, megérdemelte, s most már egy fillért sem fogadnának el tőle, ki még idegen földön is átka nemzetének, volt alattvalóinak.

✦✦ (Budán) mult héten egy férfi az elipsről leesett és szörnyet halt. Egy iparos-segéd pedig a gőzszikló-pályáról lecsuszott és karját eltörte. Végre egy targonezás az Albrecht-uton targonezáján lebecsátkozván, egy fölfelé menő kocsiba ütközött, s magának s a lovak lábának sebeket okozott. Átalában az Albrecht-uton nagyon szokásban van, hogy targonezások járműveikre ülnek s úgy bocsátják le magukat; Isten őrzi aztán őket nagy bajuktól. — A pénzügyérségi épületet Budán megnagyobbítják s annak kiépítése már megkezdett. — Budáról Promontorra és Tétényre, hír szerint, lóvonatu vaspályát szándékoznak vezetni.

✦✦ (Rózsás napló.) A budavári evang. templomban Malletter, pécsi ügyvéd, e napokban kelt össze Perleberg Ernesztina kisasszonnyal. — Heckenast Gusztáv, nyomdatulajdonos, jegyet váltott Jurenák Stefánia kisasszonnyal Pozsonyból, s miután napjainkban már valódi ritkaság, megemlíthetjük azt is, hogy ez alkalommal negyedik ízben köt házassági frigyét.

✦✦ (Vegyes hírek.) Az udvar köréből érkező tudósítások szerint Rudolf koronaherceg valamint Gizella és Mária Valéria főhercegnő e hó elsőjén Bécsből Ischlbe vonultak; királynő ő felsége a jövő héten távozik egyenesen Geratshausenbe, míg király ő Felsége Ischlben fog időzni. — Karolina Augusta császárné a pozsonyi jótékony nőegylet kérelmére ennek 500 frtot ajándékozott a kisedóvoda számára. — Az akadémia kihirdeté azt a 300 frtos jutalmat, melyet Poor Antal, nagyszombati tanár, mint pályanyertes, egy új kérdésre ajándékozott vissza. A kérdés ez: „Adassék elő az egyiptomi régiségtan mai állása. Mintegy 15 nyomtatott ivre kell terjednie. Határnap a jövő évi október elseje. — Gróf Sándor Móricz beteg feküdvén, veje: herceg Metternich, párisi nagykövet, e napokban látogatására jött. — Szepessy Antal, helybeli csizmadia-mester, egy pár arannyal gazdagon himzett csizmát, s egy pár varrás nélküli francia csizmát ajándékozott a nemzeti muzeumnak. E csizmák a mult évi párisi kiállításon nagy elismerésben részesültek. A két pár csizma becsértéke 500 frt. — A pesti színházteron a vízvezetős 138 láb magasságig szökteti fel a vizet, a mi körülbelül egy öt emeletes ház magasságával egy. — Az al-dunapartira kpart építését a plebánia-egyháztól a mé-

száros-utczáig közelebb kezdik meg. — A városkapitányság Passauból megkapta a Koenitznél talált 11,000 frtot; 1000 frt ott maradt, mint kiosztandó jutalomdíj, két osztrák rendőr s egy bajor közbiztonsági őr között. — Gyula i Pál költeményei párnap múlva sajtó alá kerülnek. Örvenvendetes hír a magyar olvasó-közönségre, mely rég idő óta nem kapott ily becses kötetet. — A kereskedelmi épületre a déli vaspálya-társulat nevében Bontoux igazgató 2000 frtot irt alá. — Pestvárosa határozata folytán a váczi-uton létező régi temető első része, melyben már 46 év óta nem temetkeznek, mérnökiileg házhelyekre felosztva, jövő évi tavasszal közárverésen a szokott városi eladási feltételek mellett el fog adatni. — Jónás József, pécsi apát és örkanonok, 10,000 frtot ajándékozott jótékony czélokra, és pedig az iparos ifjak együletének 6000 frtot s az irgalmas barátoknak 4000 frtot, oly czélból, hogy kórodájok mellett üdülő betegek számára fürdőt építsenek. — Löw Lipót, szegedi főrabbi, magyar zsinagogai beszédeire előfizetést nyit Traub B. Szegeden 1 frt 50 krjával. Az előfizetések a kiadóhoz intézendők Szegedre. — Ö Felsége dr. Kajdacs István, pestmegyei főorvosnak és dr. Rózsay József, pestmegyei tiszti főorvosnak és a közegészségi tanács tagjának az egészségügy terén szerzett érdemeik elismerésül a királyi tanácsosi czímet adományozta díjmentesen. — Az ó-budai koronauradalom laképületeit renoválják. E czélra 45,754 frt utalványoztatott. — Türr István altábornagy (miként hitelt nem érdemlő forrásból értesítenek) a nyugalmazott b. Prokesch-Osten helyébe a magas portához magyar-osztrák követül fog kineveztetni. — A mérges gombáknak majdnem két ember esett a napokban áldozatul. Ugyanis a hajós-utczán Öhl Jakab és Mária egy ismeretlen pórától gombát vettek, melynek megévése után rögtön rosszul lettek s csak gyorsan érkezett orvosi segély menté meg őket a halál torkától. — A Somogyban elhunyt Edl Eduárd orvos 2000 frtot hagyott szülővárosa: Győr kórházára. — A kereskedelmi ügyér a pesti állatkerttársulatnak a halastó készítésére és mesterséges haltenyésztésre hajlandó évenként 10,000 frtnyi segélyösszeget utalványozni, ha a város magát kötelezni fogja, hogy ez összeg kizárólag a fentemlített czélra fordíttatik, s az állatkert-társulattal e tekintetben legalább is 25 év tartamára szerződést köt. — Tarpáról értesítenek, hogy ott június 19-kén egy mezőn dolgozó embert villám és mennydörgés közt a mennykő ütött meg. Több árvát és egy kétségbeesett özvegyet hagyott hátra. — Dr. Gudden azt írja, hogy ő június 4-kén meglátogatta az erlangeni tébolydát, de gróf Chorinszkyn (mint néhány lap tévesen közlé) nem vett észre tébolyodást, s testi erőjéből sem lehet azt következtetni, mintha nem sokáig élne. — A gróf Károlyi Alajos palotájában nem csak a termek s lépcsők lesznek kitűnők, hanem a konyha is. A takaréktűzhely, melyet a napokban állítottak össze, 11,000 frtba került. Óraszerkezetekkel összekötött nyárművek vannak benne. A húst gázzal sütik. Hasonló tűzhely van a margit-szigeti vendéglőben is, csak hogy sokkal kisebb. — Kaur István építész és Mátyus Uzor omlékiratot és tervet adtak be a városhoz egy a Terézváros északi részén létesítendő boulevardszerű új ut iránt. — József főherczeg vasárnap családjával együtt öt kocsin Budára érkezett, s mint rendesen, ideiglenes lakásába, a királyi várba szállt. A főherczeg neje, Klotild főherczegnő, mult hétfőn reggel a gyorsvonaton gyermekeivel együtt Bécsbe, onnan pedig Ischlba utazott. Maga József főherczeg, miután néhány főbb tisztet elfogadott, újra Alesuthra ment. — Jó-

kainé asszony B.-Füredre utazott, s a nyár egy részét ott tölti. — A tornászok kirándulása számos vendéget vonzott ki mult vasárnap a zugligeti „Szép juhásznő“-hoz, melynek terme csakhamar szűk lett a tánczos pároknak, kik jókedvűen mulattak késő éjig és kellemes időtöltésben kifáradva tértek haza a holdvilág fényénél. — Klapka György tábornok mult kedden Pestre érkezett. — A császárfürdő és budai indóház közt ezentul két társaskocsi fog közlekedni. — Dr. Preysz Mór, reáliskolai vegytanár, folyamodott a városhoz Gleichenbergből, hol most gyógyíttatja magát, hogy alkalmazza a vízvezetésnél, vagy a város statisztikai hivatalában, miután nyilvános előadásokat nem igen lesz képes tartani. Sajnos, mert igen derék tanár volt. — Szombaton este öt utonálló a külső nádor-utczában megtámadott két munkást; mind a kettőt súlyosan megsebesítették és kirabolták, másnap reggel azonban már mind az öten hűvösen ültek. — A néhai Rothschild Jakab öröksége után járt adóilleték 1,643,000 frankra rugott, s e csinos összeg e napokban fizettetett be. — A bécsi Rothschildnak grófságra van kilátása. — Ö Felsége bars megyei Kostiwich községnek 200 frtot ajándékozott iskolaépítésre. — A pesti esküdtszék előtt mult szerdán tárgyalatott a közvádló által Bényey István, a „Nép szava“ szerkesztője ellen indított sajtóper, egy cikk miatt, melyben a közvádló panasza szerint forradalomra izgatott. A vádlott ügyvéde Dietrich Ignác képviselő volt. Az esküdtszék közül a föltett kérdésre: bűnös-e a vádlott, 6 „igen“-nel s 6 „nem“-mel felelt, s így a vádlott fölmentetett. — Tiszalökön, melynek kerületét eddig Bónis Sámuel képvisel, a mult hétfőn Szomjas József, balközépi jelöltet egyhangulag választák meg. — Mily szükséges a közuti kocsikon a vigyázat, bizonyítja az a szerdai eset, midőn valaki egy budai kocsiról leugorván, oly szerencsétlenül elesett, hogy a kerék keresztül ment rajta és megölte.

*** (Halálozások.) Szilágy-Somlyón juniushó 22-kén özv. Deák Zsigmondné szül. Szalavecz Janka, egy ép oly művelt, mint nemeslelkű hölgy hunyt el életének 27-dik évében. — A főváros egyik legtekintélyesebb üzletembere: Munk Mór nagykereskedő, a Zugligetben meghalt. Békehamvaikra!

Nemzeti színház.

Julius 1-én.

Junius 25-kén: „A testvérek“, színmű, 1 felv. és „A tiszaháti libácska“, vigjáték, 1 felv. — Junius 26-kán: „Az alvajáró“, opera, 3 felv. — Junius 27-kén: „Két Barcsay“, eredeti dráma, 4 felv. — Junius 28-kától július 7-kéig a színpad zárva marad.

Gazdasszonyoknak.

Gyümölcsfoltot a fehérneműből

kivált a vörös bortól, cseresznyétől és hasonlóktól származottakat legkönnyebben úgy lehet kivenni, ha minél előbb a foltos helyet forró tejben kimossuk s aztán kiöblítjük. Szokás az ilyen foltokra sőt hinteni, de ha ez történt, akkor tejjel többé ki nem megy a folt. — A vörös borfoltokat mielőtt szennyesbe adnánk faggyuval is meg lehet csepegtetni mind két színén, a mosás után nyoma sem létezik a bor vagy gyümölcsfoltnak.

E. Tanácsadó.

Makaroni sódarrral.

Egy font makaronit kis darabokra kell tördelni, sós vízben megfőzni, leszűrni, hideg vízzel leönteni, és félretenni.

Ekkor öt lat vaját jól el kell keverni. 5 tojás sárgáját belé ütni, egy meszely jó savanyu tejfelt, valamint másfél font apróra vagdalt sódort és az öt tojás fehéreből vert habot. Ezen keverék közé tevén a makarónit, jól el kell keverni, egy formát zsirral kikenni, zsemlyemorzsával kihinteni, a tésztát beléönteni és a sütőben hirtelen megsütni.

M. Mari.

Divattudósítás.

Mai mellékletünk magyarázata.

Az első szám: lámpatálczára, gombostüppárnára, kosárakra, sat. való himzés rajza, posztón, bőrön, vagy ripsen himzendő vörös és sárga fonásokkal és selyemmel.

A 2-dik szám: A mália név, fehérneműekre; egy kedves előfizetőnk megrendelése után készült.

A 3-dik szám: Ilma név; szintén egy t. előfizetőnk kívánságára készült.

A 4-dik szám: A és L betűk.

Az 5-dik szám: egy felálló gallér rajza, az egyik minta a sima a másik a himzett oldalát mutatja be.

A 6-dik szám: E és H betűk, házi fehérneműekre.

A 7-dik szám: az alsószoknyákra, a szalterítőkre, sat. való himzés rajza.

A 8-dik szám: A és C betűk.

A 9-dik szám: zsebkendő sarkába való fűző rajza, a közepén C és B betűkkel.

A 10-dik szám: K és R betűk.

A 11-dik szám: P és G betűk.

A 12-dik szám: az egész abc magyar betűkben, fehérneműekre.

A 13-dik szám: P és D betűk.

A 14-dik szám: reggeli czipő előrésze, vörös posztón fekete és sárga selyemmel kivarrandó.

A 15-dik szám: P és F betűk.

A 16-dik szám: zsebkendő sarkába való koszorú, a közepén K betűvel.

A 17-dik szám: alsószoknyák, gyermek-köpenyeké, sat. való himzés rajza, tarka fonállal himzendő.

A 18-dik szám: párna- és paplanbetét, alsó-szoknyákra, sat. való finom francia himzés. Az elszórt leveleket lyukasosan, angolosan is lehet himezni.

A 19-dik szám: E és C betűk.

A 20-dik szám: A és L betűk kilencz águ koronával.

A 21-dik szám: kis párnára, tálczára, kézi-táskára munkakosárra, sat. való himzés rajza, tetszés szerinti színű selyemmel himzendő kashemirra vagy ripsre himzendő.

A 22-dik szám: M és A betűk asztal- és házi-ruhákra.

A 23-dik szám: fehérneműekre való keskeny himzés rajza.

A 24-dik szám: gyermeknadrágokra, sat. való himzés rajza.

A 25-dik szám: zsebkendő körüli himzés rajza, finom francia himzés.

A 26-dik szám: recézési minta, párna-betétekre, butortakarókra, sat.

A 27-dik szám: fehérneműekre való himzés rajza.

A 28-dik szám: M és E betűk.

A 29-dik szám: szivar- vagy pénztárczára való rajz, bőrön fekete és szürke selyemmel himzendő.

A 30- és 31-dik szám: fehérneműekre való keskeny himzés rajza.

A 32-dik szám: Vilma név; egy kedves előfizetőnk megbízásából.

A 33-dik szám: fehérneműekre való keskeny himzés rajza.

A 34-dik szám: P és B betűk.

A 35-dik szám: L és C betűk.

A 36-dik szám: L és H betűk.

A 37-dik szám: Emilia név; megbízásból készült.

A 38-dik szám: L és B betűk.

A 39-dik szám: C és D betűk.

A 40-dik szám: L és J betűk.

A 41-dik szám: L és E betűk.

A 42-dik szám: L és D betűk.

A 43-dik szám: fehérneműekre való keskeny himzés rajza.

A 44-dik szám: keskeny betét rajza. És végre

A 45-dik szám: a 14-dik szám alatt levő reggeli czipő hát-része.

Sakkrejtvény.

Gyura Jankától.

ta	ha	met-	ha	los	lo-	tem,	*Ta-
cső	szőj-	a	lom	Dal	é-	Da-	az
lok,	gat-	meg-	Dal	gyen	volt	vasz	le-
je-	ből-	haj-	rin-	dok-	dalt	én	tem,
nal	Zeng,	gyen,	ugy	nal	re-	hal-	A
Pi-	meg	nek	dár	dő-	is	a	sze-
je-	le-	fe-	haj-	a	e-	lok;	Ha
szem-	ros	ma-	gen.	da-	met,	ugy-	kék

Lóugrás szerint megfejtendő.

Megfejtési határidő: augusztus 1-seje.

— 333 —

A f. é. 24-dik számban közlött számrejtvény értelme: „Vizáradás.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Nagy Flóra, Boronkay Csicseri Lila, Wagner Teréz Buday Ilonka, Fáy Emma, Marosy Emilia és Hermin, B. Ilona, Papy Amália, Benedikovics Róza, Maléter Sándorné, Dahlströmné Hutter Zsuzsanna, Kazay Gizella, Illés Bús Ludmilla, Gerevics Vilma, Simonchich Etel és Mária, Pásztelyi Danielovich Emilia, Simli Katinka, Antalfyné Etelka, Simko Julia, Uferbach Ilona, Nagy Krisztina, Tell Mari, Fencsik Vaszócsik Mária, Spitz Sarolta, Szányi Mariska, Ruttkay Ilona, Szepessy Róza, Szánthó Julia, Némethy Zsuzsanna, Lázár Ida, Mitterbacher Guszt, Peterdi Károly, Hunyady Karolina, Pálfi Stelczér Erzse, Schwartz Éva, Guoth Ida, Oláh Jánosné, Márkus Erzsébet.

A 23-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Bakcsy Róza, Szántó Julia, Némethy Zsuzsanna, Lázár Ida, Pálfi Stelczér Erzse, Guoth Ida, Oláh Jánosné, Márkus Erzsébet, Flegmann Lipótné.

A sakkrejtvény értelmét utólag beküldték:
Kazay Gizella, Lázár Ida, Peterdi Károly.

Tartalom.

Hölgyeinkhez a nőnevelés ügyében, Lengyel Dánielnétől. — Heineből, Benedek Aladártól. — A szerelem jelleme, Tóvölgyi Titusztól. — Ott a temetőben, Szamovolszky Lőrincztől. — Krászna Marinka, Beniczky Irmától. — Mohádia, Képeessy Raffay Etelka. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Sakkrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora. — A borítókon: Heti naptár. — Vidéki tárcsa. — Megbízások tára. — Előfizetési felhívás. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: női munkák mintalapja.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

NŐI MUNKÁK MINTALAPJA

A Családi Kör melléklete

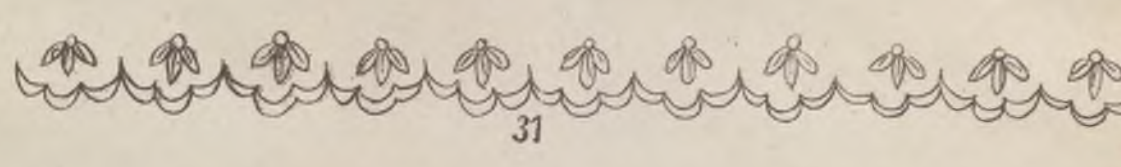
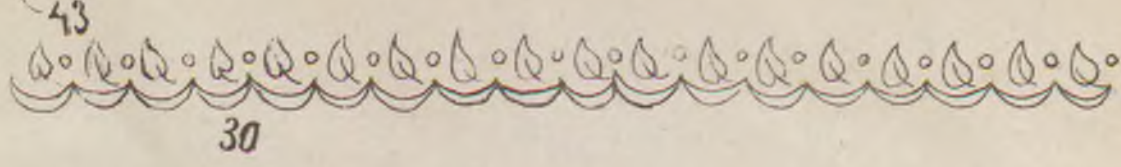
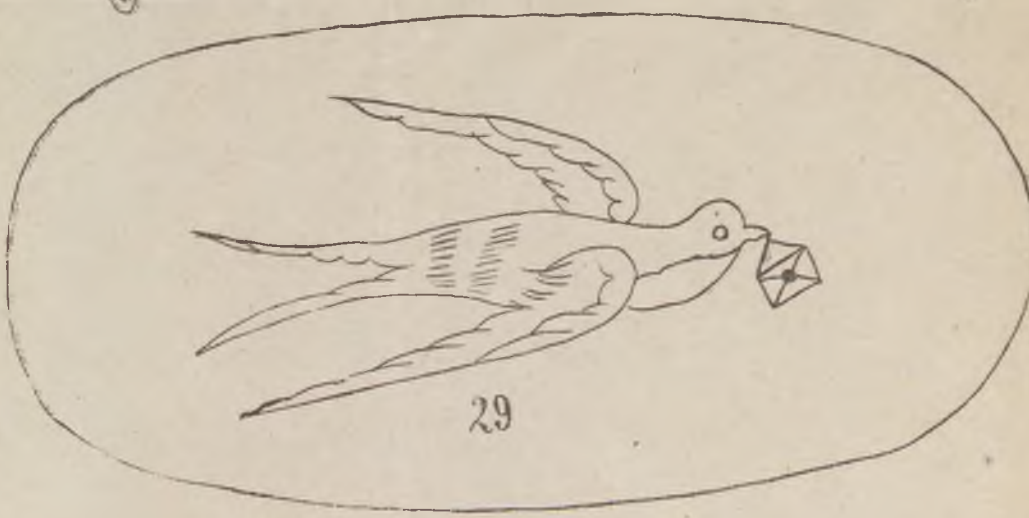
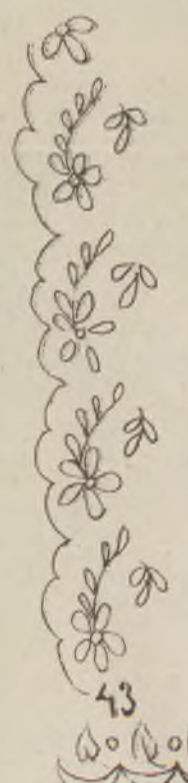
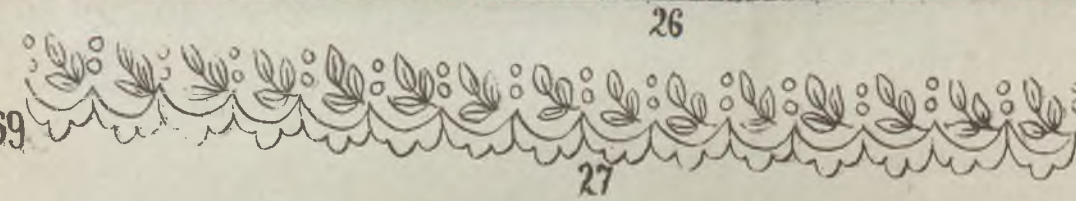
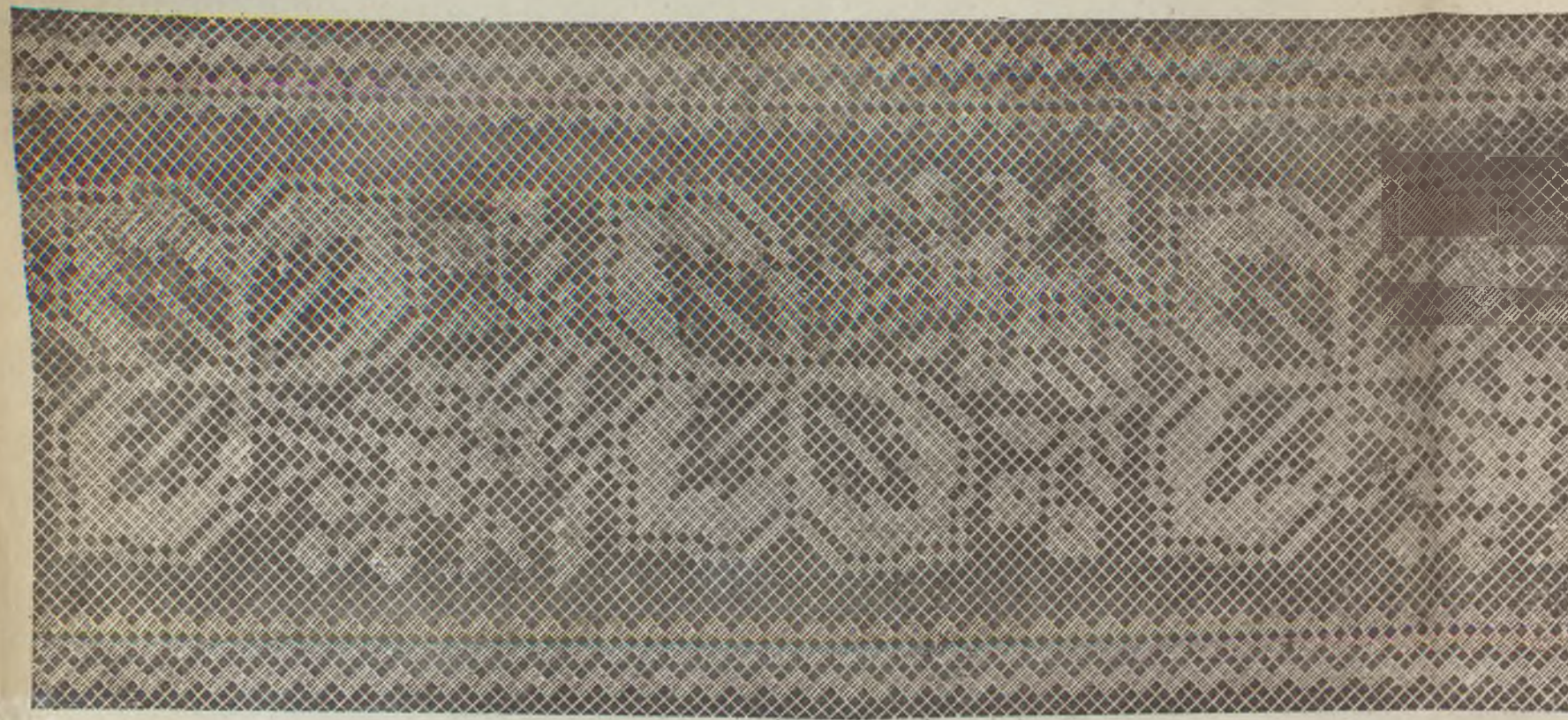
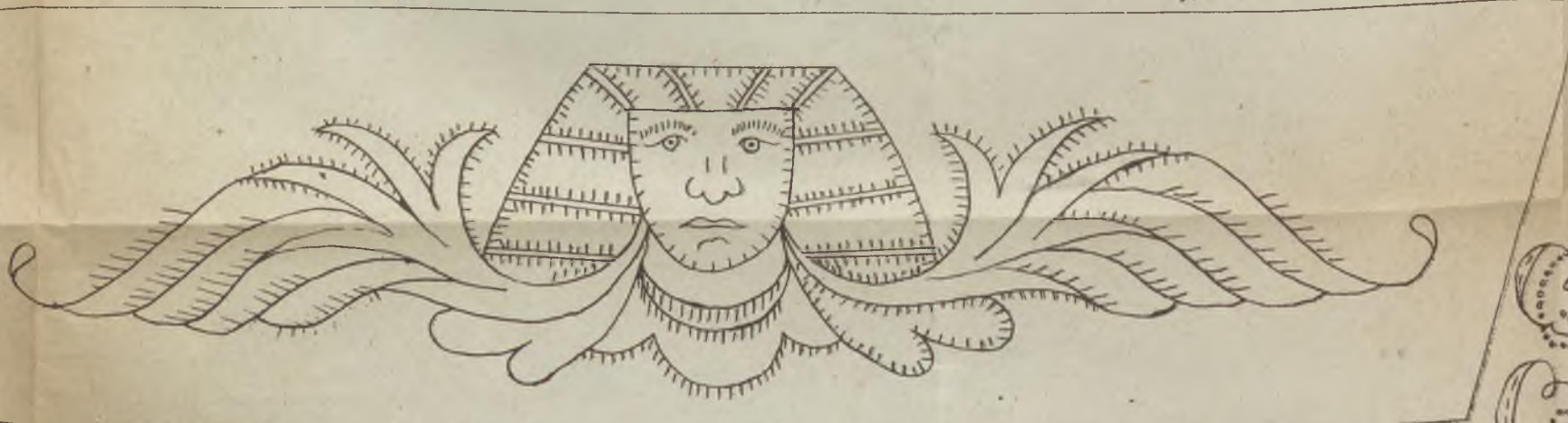
Juliushavában 1869

Alma.
3
Alia.
35
A B C D E F G H I J

K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évesre 3 frt, félre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
Kulap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

28. SZ.
Julius 11-kén.
1869.

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrajzokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

Piroska és Zoltán.

Kunságától.

Van nekem egy kis leányom, úgy hívják, hogy Piroska, meg egy kis fiam, úgy hívják, hogy Zoltán.

Isten áldása mind a kettő, csak hogy az egyik olyan szép, szelíd, tavaszi istenáldás mint az ibolya, a másik meg olyan zivataros, villámló, mennydörgő istenáldás, mint a nyári nap.

Amaz csupa leány, ennél fiubbat is alig képzelhetni.

Ha rajzolni tudnék, lefesteném őket, de minthogy nem tudok, hát csak leirom két versben, melyeket Piroska unszolására faragtam. Az egyik vers így van:

Zoltán huszár nagyon piczi,
A lába is alig viszi,
Rettenetes nagy a feje;
Nem tud beszélni, csak e . . . e.

A másik vers ez:

Van apának egy kis lánya,
Engedelmes jó kis lány a;
Se nem Pista, se nem István,
Kis Piroska az a kis lány.

Piroska már nagyocská, már dedóba is járt és tanult szép verseket és nótákat. Feljárt vele Zoltán is, hanem ő csak izgágalkodott és majmolta a többi; szegény! nem tud ő még danolni, sőt beszélni sem. Bezzeg a kis Prosszi, mert így nevezte el tréfából a Nelli nénje, el is danolja a mit kell, meg is érti, a mit eldanol. Ugy szokott ő, hogy mindennek az érzelmét keresi, s a mit magának megmagyarázni nem tud, azt megkérdezi. Mihelyt aztán valamit megértett, mindjárt ő kerekedik felül és visszamagyarázza annak, a kitől tanulta. Például

itt egy nóta: Korcsmárosné leánya Rézi. — Ki volt az a kocsmárosné? hány leánya volt? igazán az ő leánya volt Rézi? mi az, hogy: Rézi? mind Rézinek hívják, a ki kocsmárosné leánya? stb. Az ember mindezekre megfelel, a mennyire tud s a másik pillanatban már ő magyarázza, hogy: tudod apám, olyan kevély leány volt az a Rézi, válogatott, mintha valami kisasszony lett volna. Hanem én nem válogatok ám! Ugy-e apám, a jó gyermek nem válogat?

Pipis, mert így is nevezik, a nagymamája nevezte annak, mert piczi korában, mikor magát Pipinek keresztelte, úgy szokta az ennielót kérni hogy Pipis is. (Pipinek is.) Pipis tehát él-hal a nótáért; mihelyt egyet meghall, nem nyugszik, míg meg nem tanulja. S nemcsak danolja, hanem alkalmazza is, mihelyt szerét teheti. Az édes apám bácsi — majd elmondom alább, hogy miért: bácsi, — minap ezüst poharat vett az eklézsiának. Én azt találom a mamának mondani, hogy a hol én születtem, ott czinnből voltak a templomi edények; Piri rögtön rákezdte, hogy: „Czinntányéron, czinntányéron pogácsa.“ A napokban egy fecske röpkedett a folyosón az esőfogó-csatorna körül, Pircsi rögtön elmondta rá, hogy: „Eresz alatt fészkel a fecske.“ — Egy este nagyon is későig kinn játszott. A mama kiszólott, hogy jöjjön be már, mert meg talál fájni. Piros azonban hallatlanná tette a dolgot. A mama ekkor kimegy és azt mondja neki, hogy: mikor én egyszer parancsolom, hogy jér be, rögtön engedelmeskedjél. Nosza Prossza jön befelé, hanem utközben nagy pityeregve danolja, hogy: „Este jött a parancsolat.“

Hanem az mindenen túltett, mikor egy hétfőn délben a szegény Sapi — ezt a nevet is Petra néni adta Zoltánnak, — nagy betegen feküdvén, elérzékenyülten beszéltük a jó mamával, hogy már nincs hozzá reményünk, Prosszi is ott szomorodott, babáját csicsilgetve s egyszer csak megszólal sirva:

„Már elmondhatom, hogy:

Vasárnap még jó bort ivott kedvére,
Hétfőn délbe szépen ki volt terítve.“

Isten bűnnéven ne vegye, mi biz a mamával nagy bánatunk közt is elmosolyodtunk rajta. És mosolyunkon Isten áldása volt. Mikor másnap Barbás bácsi Bókai bácsival consiliumra jött, Sapit kis székében fennülve találták, a mint nagy piros képébe ugyancsak rakta a spenótot.

Mert a csepp nagybélű, a mely étel az övé: annak még a morzsáját is fölszedi. Hanem azt is meg kell adni, hogy a máséhoz a viláért hozzá nem nyulna.

Hogy miért: csepp? Hát ezt a nevet is a jó Nelli néni adta neki. Ezzel a névvel aztán egy furcsa história van összeköttetésben. Egyszer ott volt az egész család Furtán a nagyszülőknél. Van az édes anyám-néninek egy kis legény-fia, kinek Géza a becsületes neve; de nagy hasánál fogva mandarinak is hívják.

Ez a mandarin egyszer, mikor az udvaron játszottak, nagy fejtöréssel kifundálta magában, hogy ő most majd nagyon megijeszti Piroskát. Megfogta Zoltán kezét, s őt maga előtt bocsátva, ezen szókkal nyitott be az ajtón:

— Pi—ros—ka! — mert nagy vontatva beszél — kutba e—sett a Czepp!

Persze, hogy Piroska nem ijedt meg, mert hisz a czepp ott vigyorgott előtte; hanem maig is emlegetik Furtán, hogy: kutba esett a czepp! — Elmondom egyuttal, hogy miért: „Édes apám bácsi“ és „édes anyám néni.“ Ezt Prosszi maga találta ki, így okoskodván: minden idősebb férfi bácsi és minden idősebb nő néni; minthogy pedig a mama a nagyapát édes apámnak és a nagymamát édes anyámnak hívja, tehát: édes apám bácsi, édes anyám néni. Most már tudja a kis lány félig-meddig, hogy más az apa, mama, és más a bácsi, néni; hanem már rajta száradt Piczirin, hogy: „édes anyám néni.“

A huszár nem tud ilyen feltalálásokat. Szegény, nagyon beteg volt piczi korában, s a miatt lassan fejlődik. Nem is tudom, hogy lett volna, ha kis nénye jó példája előtte nem lett volna; de azt nagyon szereti, és azt mindenben utánozza. Hanem a kis Icziri is nagyon szereti ám Sapanát; úgy jár utána, mint valami kis dajka; ha szekér közeledik, figyelmezteti; ha magasra mászik, mellé áll, hogy el ne essék; ha télen künn játszanak, takargatja, hogy meg ne fázzék. Egy ilyen téli künnjátszás alkalmával csináltuk Zoltánra Piri és én ezt a verset:

A kis Zoltán derék legény;
Czinke van az orra hegyén,
Hogy a friss levegőn jár,
Akkor szállott az orrára.

Olyan madár az a cinke,
Szárnya, lába, mind piczinke.
Istenem! hogy tud ellenni?
Nincsen szegénynek mit enni.

Mondtam, hogy a kis leány valóságos kis dajkája az öcsének. Ha mondtam, hát be is bizonyítom. Egyszer a két gyermek egyedül játszván a szobában, Zofi valahonnan egy ollót vett kezébe. Pírpíri megijed, hogy meg találja magát szurni, megkapja a Zoltán ollós kezét és kétségbeesetten el-

kezd suttogva jajveszékeln, hogy: „Boris, Boris, baj van, gyere be!“ Hangosan azért nem szól, mert félt, hogy akkor megijed a „gyermek“ s csakugyan elvágja az ujját. És folyvást fogta a Zofi kezét, míg csak az ollót tőle el nem vették.

Piroska jó kis leány, hanem van egy nagy hibája: hogy nagyon sokat fecseg. Meg is kapta érte a magáét több ízben, egyszer még versben is:

Kipi, kapa, kipp, kopp...
Mondanék egy titkot:
Porporónak nagy a szája,
Mindig jár a pampulája.
Kipi, kapa, kipp, kopp...
El ne mondd a titkot.

Porporó tudja ezt a hibáját, igyekszik is magát kijavítani, de biz az nehezen megy. Minap azt mondtam neki, hogy valamit kap, ha egy óranegyedig hallgatni fog. Megpróbálta, befogta a száját és nem szólt egy szót sem. Valami öt perc múlva el kezd pirosodni, aztán szemei könybe lábadnak, végre oda borul ölembe és hangos zokogásban tör ki. Meg volt benne az igyekezet, de tehetséggel nem birt.

Zoltánban is sok igyekezet van, de a tehetség még kisebb, mint kis nényében. Gyönyörűség elnézni, mint iparkodik jóba foglalni magát. Én azt mondom: elébb-utóbb lesz is sükere iparkodásának.

Zoltánból, meglássátok, gépmérnök lesz. Nagyon szereti a rendet, a szabályszerűséget, az arányosságot. Legkedvesebb játékát, ételét félben hagyja, ha legkisebb rendetlenséget lát, és nem nyugszik addig, míg meg nincs igazítva; kis kocsijának hosszú madzagokon kis széket, fadarabot köt utána s folyvást hátra nézve, gyönyörködik azok hol egyenes, hol kerek vonalain; kórót, kavicsot, papírt, port, minden játékot tvnek, körnek, szögnek alakít; napokig eltöprenkedik egy-egy összetört játék megigazításán és órákig elnézi, mikor a mama gépen varr, vagy az órát igazítja. (Mert megigazítja ám, pedig nem tanulta.)

Hát Piroskából mi lesz? Jóságos, szófogadó, okos kis leánya édes szülőinek, s majd egyszer, sok esztendő múlva szelid, hű és gondos kis felesége valamelyik becsületes embernek. Most még azt mondja, hogy senki máshoz nem megy férjhez, mint édes apjához, mert nincs a világon több olyan jó ember (ő mondja); aztán meg sohasem lesz Piroska olyan rossz gyermek, hogy a mamáját elhagyja. Hanem ezt mondta édes mamája is kicsi korában, mégis elhagyta apját, anyját és „ragaszkodik az ő férjéhez!“

Oh, mi furcsa földi létünk...

Jusztinától.

h, mi furcsa földi létünk
Zür-zavart folyása!
Az irigység és gyűlölet
Egymás sírját ássa;
S hol a kín fakaszt könnyeket,
Káröröm ül ott ünnepet.

Gyászruhában, vérző szívvél,
Enyhet nem találva,
Mély sebére, melyet vésott,
Egy fia halála,
Jár az aggnő, s végre szegény
Megléli a sír fenekén.

Hű szerelmet esküszik az
Ifju a leánynak,
Mig azalatt gondolati
Más irányban járnak,
S rá a lány komolyan hallgat.
Ifja úzi az unalmat.

Elhagyatva él az árva,
Gondját ki sem osztja;
Mondják édes rokonai:
„Hozzá van már szokva,”
S az sohajt, ha látja őket:
„Mért huzódnak el tőled?!”

Ezreket hagyott az apja,
Van mit az elköltsön;
A ki látja, kötelesség,
Hogy más arcot öltön;
Tudni kell, az mily nagy érdem!
Mitse birni pedig szégyen.

Pompa, fény, pazar csilláma
Adnak itt barátot.
Boldogok, kik érinthetik
A bibor-palástot,
S hogy visszfénye rá is szálljon,
Mind siet, hogy közel álljon.

Kit a kunyhó rejt magában,
Egyedül az látja,
Mennyi kín, s csekély örömmek:
Ez a föld hazája!
Kinél a vágyak s remények
Csak mulandó álmoképek.

S a mint így nézem, nézem
Ezt a furesa harczt,
S látva a nagy zűr-zavarban
Annyi önhitt arczt;
Azt hiszem, az élet mese,
Csupa balgasággal tele!

A szerelem jelleme.

Beszély.

Tóvölgyi Titusztól.

(Folytatás.)

II.

A zergevadász.

— Ma nagy köd van; — mondá egy fiatal ember, fölébredve mohágyán — sőt hüvös is van. — E szavak után felült s összecsatolva mellén durva szövetű szürke vadászköpenyét, megdörgölte szeméit és nagyot ásított. — Ugyan hány óra lehet? Még csak egy sziporkát se látni a napból. — Most lecsüggeszté fejét s aztán bus merengéssel nézte a ködöt, mely körülfolyva mindent, csak imitt-amott hagyott látni valamit a havasok jeges csucaiból.

E szavakat Antónió mondta kilenczezer lábnyi magasban, a Mont-Visohoz legközelebb álló hegycsucs ormán. Ha este ideje engedte még oda felkuszhatni, ott szokott ő hálai egész nyáron, egy, a földközi tenger felé nyíló sziklarepedésben, mely felfogta a déli szelet. Volt neki ott puha ágya möh-ből készítve s néhány lépésre töle erősen bugyogott ki a szirtből a kristálytisza vizü havasi forrás. Amint fölkel, rendszeren oda ment, kimosta szeméből az álmod, aztán letekintett a mélységbe, éles szemének sugárjai behatottak a völgyek fenekéig, fölfedezték, azaz hogy már jól ismerték a havasok gyér fűszálakkal benőtt déli oldalait, hol néha csapatokban, néha pedig magányosan szoktak legelészni a zergék és fészkelni a

fajdtyukok. Ez volt a vadász hajnali leshelye. Amint felnyitotta szemét, előtte álltak a sziklapiramisok százai, s néha, ha tovább talált aludni, végig simitá arcát a tengerből kikelő nap meleg sugára. E pontról rögtön elkészíté napi működésének tervét, kiszámította a támadásokat s majdnem előre tudta már a bekövetkező sükert.

Most azonban ködös juniusi reggel volt. Lent a völgyekből lehetett látni a tiszta eget, a felhő nem borította azt el, hanem leült pihenni a magas bércekre s a szellő játszva göngyölgeté össze, vagy bontá ki lengő fátyolát.

Nem is sokat gondolt ma Antónió a napra. Nem nagyon bánta, reggel jön-e föl, vagy délben, estére változik-e a hajnali idő, vagy hajnalban lesz az alkonyat. Neki az mindegy volt most az egyszer. Fegyvere ott feküdt mellette, s máskor a tisztaságtól ragyogó csöve most be volt lepve az esti harmat által okozott sárga rozsdával; vadászkésén még rajta volt a vér beleszáradt finom szőrszálakkal, mint az a legutóbb elesett zerge halálának tanujelül hátramaradt.

Antónió fölkel, aztán kilépett a sziklarepedés elébe, és nem látott egyebet maga előtt, csak ködöt. Egy ködtengert, melynek hullámai alatt volt a világ, s a hegycsucs, melyen Antónió állt, úgy tűnt elő, mint a tengerből kiemelkedő sziget, elválasztva a benső lakóktól, más élőkkal, más légárban, s a zergevadász szerelmének tárgya hableány volt, mely olykor-olykor lecsalta őt a hullámok mélyébe.

Mi tudjuk, hogy mire gondolhatott ama 22 éves ifju, szenvedélyes arcza s merő, de vad tekintete mintha tükre lett volna gondolatának, egészen elénkbe tárta a tárgyat, a szerelemföltés lánczaival összekötözött leányt és a gyűlölt fiatal papot. Ugyan miről is tudott volna gondolkozni ő, ki csak pár hónappal előbb nem ismert más érdeket a gyilkolásnál és most érzé, hogy ő gyilkoltatik. A párjától elszakasztott, elűzött, vagy elejtett zerge vére boszuért kiáltott a nemesiséghez, mert hiszen neki is volt joga élni.

Egy félórai idő már elmúlt s Antónió még mindig ott állt, könyökével egy kiálló sziklához támaszkodva, és összefogott öklére hajtva fejét. A köd fölébredt hajnali szélből hajtva, hömpölygött lábai alatt, betömte szürke párával a mélyedéseket, aztán hol lejjebb, hol feljebb emelkedve csavargott, míg végre fátyolának szegélyét kibontá s az ritkuló foszlányokban kezdett emelkedni az ég felé, lassan-lassan vonatva, mint függöny, a természet alkotójához méltó óriási szinpada előtt.

A köd emelkedett, a köd ritkult s lassan-lassan előtűnt sima koponyája egyik vagy másik hegyfoknak, a mint a dunyhából kiütötte fejét és ámulva tekintett a tovalebegő álm után. A nap hirnőke elválasztá egymástól az ölelkező szerelmeseket, s a felhőalakok isten hozzádot intve, s talán a viszontlátásig biztatva egymást, indultak neki csapatonként a nagyvilági utnak.

Végre megcsillant valami, a nap kilövelt sugára hozzáütődött a Mont-Viso jégkoronájához, a fejedelmi hegy szintén ledobta magáról az éjjeli lepelt, tehát csakugyan reggel volt. Itt-ott mutatkoztak is már, mint előhullongó udvaroncok, hercegek és tábornokok, a havasok magasabb sziklacsucsa, utánuk mindig több és mindig több a törzstisztekből, itt-ott az alantabb álló kopár szirtek sziklakezéből felnyúló fenyűzászlók, a zászlóalj s a mint a köd, most már mint a táborba szállt természetet elborító füst, tovább és tovább lebegett, lett végre látható a ragyogó sisakok és páncélokban álló egész tábor.

Antónió nem igen tudta, hogy mi történik körülte, most már ott feküdt lábai előtt a tisztán látható világ, de ő abból nem látott egyebet a pontigliosói templomnak még árnyékban sötétlő fekete tornyát. Most azonban hirtelen fölemelte fejét, éles tekintetét körülhordozá a bérceken, aztán lenézett a völgyekbe, egy szűk hegynyílásnál észrevett valami mozgó tárgyat, utána egy másikat, egy harmadikat és így tovább. Aztán az ellenkező oldalra kellett fordulnia, mert onnan is felhatott hozzá valami nesz, de azt, hogy honnan jő, erről a pont-ról már nem láthatá, néhány lépést kellett tennie, hogy a hegy-csucs szélére érjen, és onnan tekinthessen le a mélybe. Onnan is nem sokára látott mozgó tárgyakat, egy egész félkört, a mint a szikladarabokon kapaszkodott fölfelé.

Emberek voltak, zöld és szürke emberek, zergevadászok, ragyogó fegyverekkel.

Az Antónió lélegzete elszorult, aztán fülét szélnek fordította, s a következő szakadozott beszélgetést tudta megérteni:

— Ha rendes helyén hált, akkor megfogjuk . . . jöhet le . . . minden ut . . . ve . . . halva . . . za visszük.

A fiatal zergevadász egy szökéssel fegyverénél volt, felcsatolta vadászkeszt, vállára vette a fegyvert, aztán egy szökéssel átugrott egy öles sziklarepedést, lecsuszott egy három öles sziklafalon oly keskeny párkányzatra, hogy alig lehetett rajta megállni, s egy tekintet le a mélybe, bizonyos halált okozott volna a szédülő fejnek. E párkányzatba be volt ékelve egy meglehetősen vastag kötél vége s a kötél a mélységbe csüngött alá. Antónió megragadta a kötelet, nagyot taszított magán és átrepült a mélység felett. A szikla másik falához érve, fegyverének sarkánya a kőhöz ütődött és a fegyver eldőrdült.

III.

Egy férfi és egy leány szíve.

Még hajnali félhomály derengett lenni a völgyben. A pontigliosói lelkész lak ablakából kipiroslott a gyertyaláng, vagy talán azért látszott pirosnak, mert nagyon sápadt halott mellett égett. A halott mellett és a gyertya mellett ott térdelt a fiatal pap, összeesve, mellére csüggesztett fejjel hajnali álomban, éjjeli virasztás után. Aludtak mindketten, apa és fiu, csak a gyertya lángja volt ébren. A gyertya virrasztott most, hogy aztán ő is aludhassék.

Protezióra a feltámadás várt, ő már nem a felébredés könyvébe volt beírva, hazát változtatott, s a halottak országának lett polgárává.

Ambróziót az álom hatalma végre feloldozá a boldogságtól s átadta a valóságnak, hogy folytassa rajta az élet kinzó műtéteit tovább.

Az ifju fölnyitá szemeit, aztán ijedve felszökött helyéről, zavartan tekintett maga elé, lélegzetétől hajlongott a láng, s hol sötétebben, hol világosabban tüntet elő a halott arcát.

— Atyám! — kiáltá az ifju, fölemelt összekulcsolt kezei ismét lehulltak, feje ismét mellére hajlott s hosszn szőke hajának fürtjei beárnyalták homlokát.

A fölkiáltástól megzavart csend azonban beállt újra, Ambrózió ismét nem mozdult meg. Előbb az álom, most a fájdalom tette mozdulatlaná, végre könyei megindultak s az ifju felzokogott.

Kivülről az ajtót halkán megkopogtatták, a kopogtatást ismételték háromszor, de mert nem felelt senki, lehetett halani a könnyű lépteiket, a mint a kopogtató eltávozott.

A nap végre előbukkant a havasok mögül, a toronyban megkondult a hajnali harangszó, s egyik visszhang a másiknak adva át a hangot, ez felhallatszott a bércek közé, a bércekéről pedig be a faluba hangzott egy lövés.

Most újra megkopogtatták az Ambrózió ajtóját.

— Szabad! — mondá a fiatal pap, ki most a kopogtatást meghallotta.

Az ajtó megnyílt, s mintha az élet lépett volna a szobába. Ambrózió elfeledte a halált, ajkára mosolyt csalt a csalékony boldogság, s e mosoly nemsokára csókba olvadt, mely a belépő leány fehér kezén pattant el.

— Már egyszer itt voltam, — mondá Angelica, — de ön hihetőleg aludt.

— Lehet hogy aludtam! — válaszolá az ifju.

— Ha aludt, akkor sirt még alva is, mert szemei még most is nedvesek.

— Lehet hogy sirtam, — válaszolá Ambrózió, a leány arcáról atyja arcára tekintve, keresztül a Styx vizén, egyik világból a másikba. — Lehet hogy sirtam, — mondá ismét elérzékenyülő hangon, — nincs többé atyám, édes Angelica.

— Nekem sincs Ambrózió, árva vagyok én is.

Az ifju szemei ismét megteltek könnyekkel. Csak mozdulni kell, akkor ha csordultig van a szív és köny folyik.

— Ne sirjon Ambrózió, boldogabbak azok, a kik meghaltak. — Angelica, mintha talán más irányt akart volna adni az ifju gondolatának, mondá a következő szavakat: — Atyja halála azóta meg van boszulva! Nem hallotta a lövést?

A leány az ablakhoz ment és kitekintett azon, aztán visszafordulva mondá:

— Be szép idő van.

— Miféle lövést említett ön Angelica?

— Én azt hiszem, hogy Antóniót lötték meg. Tegnap nem találták fel, de ma reggel még virradat előtt újra megindultak fölkeresésére a zergevadászok.

Ambrózió felsohajtott, aztán gondolkodva mondá:

— Szegény Antónió!

— Szegény? — kérdé bámulva Angelica, — és ön sajnálja őt?

— Hogy ne sajnálnám szegényt, — mondá az ifju, — hogy ne sajnálnám azt, a ki olyan boldogtalan, mint ő!

— És miért boldogtalan? Ki mondta neki, hogy boldogtalan legyen? Maga kereste magának a bajt. És ön még sajnálja őt, mint atyja halálának okozóját?

— Szegény jó atyám! — mondá busan az ifju. — Lehet, hogy haláloznak oka volt Antónió is, te szerettél engemet, ismerted őt s féltetted boszujától nagyon. Oh, de én tudom, hogy a te jó lelked azóta megbocsátott neki, be birta látni, azt, hogy Antónió nem tudhatá előre, mi fog történi. Szegény, kedves, jó atyám!

Az ifju atyja mellé térdelt, megfogta annak hideg, me-rev kezét s reá hullatá forró könyeit.

— Nem tudom eléggé bámulni önt. — mondá a leány — Igazán, sokféletermészetű emberek vannak a földön.

— Igaza van önnek Angelica.

Ambrózió felállt, megtörle szemeit, aztán gyöngédon megfogta a leány karját:

— Legyen oly szíves és menjünk a mellékszobába. Hagyjuk nyugodni a halottat békével; minél mélyebb az álom, annál boldogabb.

Amint a másik szobában voltak, az ifju egy székhöz

vezetése a leányt, s míg az leült, ő állva maradt előtte. Mindketten egymásra néztek s mindketten tanulmányozni látszottak az egymás tekintetét.

— Tehát ön nem sajnálja Antóniót? — kérde az ifju.

— Nem! — felelé a leány.

— Nem gondol arra, hogy Antónió nagyon szereti önt?

— Nem mondtam én neki, hogy szeressen.

— Tegnap talán én is haragudtam reá, — mondá a leány, — de lelki állapotát átgondolva, csakhamar megsajnáltam. Ön nem mondta neki, hogy szeresse önt, de hiszen azt nem is szokták mondani. Avagy reám is haragszik?

— Ön azt jól tudja, hogy önre nem haragszom. Önt és Antóniót csak nem lehet összehasonlítani.

— A szerető szívek közt kevés a különbség, csak is az, hogy egyik szenvedélyesebben szeret, mint a másik, és minél szenvedélyesebben szeret, annál boldogtalanabb, ha szerelme nem viszonzatik. Antónió nagyon boldogtalan lehet. De ah! — szólt az ifju, hirtelen elhallgatva, — nem hallott ön valamit?

— Ismét egy lövést hallottam, — mondá mintegy kárörömmel a leány.

— Engem nyugtalanná tesznek e lövések. Most megint lőttek. Bizonyosan tudja, hogy a zergevadászok Antóniót keresni mentek?

— Bizonyosan.

— Akkor nekem is mennem kell, — szólt félig kiáltva s kissé elhalványodva az ifju, — az Isten ítélőszéke előtt számolnom kell minden életért, s kötelességem megakadályozni, ha csak lehet, a halált. Miért ölnék meg szegény embert!

Ambrózió kalapot ragadott és az ajtó felé indult.

— Magamra hágy? — kiáltott utána Angelica.

— Nem kívánom, hogy ott maradjon, nekem azonban mennem kell.

Az ifju kirohant s a lehető legsebesebben haladt a Mont-Visóhoz vezető ut felé, honnan a lövéseket jönni hallotta. Épen eltűnt volna egy kanyarultnál, de utána kiáltottak:

— Megálljon, megálljon! én is megyek!

(Folyt. köv.)

Krászna Marinka.

Történelmi népmonda.

Beniczky Irmától.

(Vége.)

Másnap reggel Marinka ismét szépen felöltözött s a városba indult, odaérkezve, egyenest az aranyműves boltjába ment.

Alig hogy előadta ohajtását, az ajtó megnyílt és a király lépett be.

Marinka kezéből kiesett az arany és épen a király lábához gördült.

A király mosolyogva hajolt az arany után, fölvevé azt, s átadván az aranyművesnek, kérdezte, mit akar a leányka ezen aranyért venni?

— Gyűrűt akar belőle csináltatni, fönséges uram, s arra kér, hogy csak ezen aranyból készítsem.

— Ez hát valami édes emlék, kis hugom? talán kedvesedtől kaptad? — mondá a király, a leánykához fordulva, ki reszketve, lesütött szemmel állt ott; arcát sötét pir önté el, és oly bájos volt zavarában, hogy a király szemeit le se tudá venni róla.

— Oh igen, édes, édes emlék ez nekem, — felelé reszkető hangon.

— Készítsen neki hát ezen aranyból szép karika-gyűrűt s foglaljon bele valami csillogó drágakövet; az árát én fizetem meg; — mondá a király, a leány arcát gyöngéden megsimogatva.

Marinka szeméből kicsordult egy köny; szívet majd megrepeszté a boldogság érzete; szólni sem tudott; mert miután a király elhagyta a boltot, még arra kérte az aranyművest, hogy minél előbb készítse el a gyűrűt, s aztán ő is távozott.

Mily boldog volt most; ezen vágya is teljesült: hallotta szép szájának érczsengésű hangját, s ő hozzá szólt! megajándékozta őt újra egy drága, drága emlékekkel; mit kívánhatna még?

Midőn a gyűrű kész volt, nem az ujjára fűzé, hanem keblébe rejté el e drága kincset; ha egyedül volt, elővette és ránézett soká, soká, s a csillogó gyémántgyöngyök hullának szemeiből.

A nyár elmúlt.

A király eltávozott Zólyomból s Marinka napról-napra halványabb lőn; szíve úgy fájt, mint ha meg kellene repednie; most gyakrabban gyötérte őt ama nagy dobogása szívének. Szülői fájdalommal látták ereje hanyatlását, s ha kérdezték baját, mosolyogva felelé:

— Beteg vagyok, igen beteg; de majd tavaszkor, ha az almafa virágzik, én is meggyógyulok; én azt bizonynyal tudom.

Most már az ujján hordá gyűrűjét, órahosszat is nézett rá néha; a fényes kő csillogásában gyönyörködve, a hosszú téli éjeken nem tudott aludni; ez fölötte bántá őt; mert mikor aludt, mindig róla álmodott: mellette ült, s ő királyi palástjával betakarta, keblére fektette fejét s oly szépen, nyájasan beszélt hozzá édes hangjával, s ő föltekintett, fényes szemeibe nézett soká-soká, és most meg volt fosztva ezen boldogságtól is; úgy fájt, úgy fájt beteg szíve.

Szomorú tél volt ez nagyon. A szülők mély fájdalommal látták egyetlen gyermeküket a sír felé sietni, segíteni pedig nem tudott senki baján; de végre elmúlt e tél is, a nap meleg sugarai felcsókolták a földet mély álmából, a tavasz hízolgőn simogató a megdermedt virágokat, míg delejes érintésétől új életre keltek; az erdő ismét fölvevé zöld nyári köntösét, az almafa teli volt rózsaszín bimbóval, a kis réten nyíltak a virágok, tarka lepék zsibongtak kelyhei körül, a csalogány fészket rakott, a giliczék szerelmes turbékolással ültek az árnyas bokorban; de Marinka egészségét nem hozta helyre; oly gyöngye volt, hogy tovább nem is bírt volna menni.

Barátnői meglátogatták egyszer, s azt beszéltek, hogy a királyt Zólyomba várják, hanem ezuttal csak néhány napig időzend ott.

Marinkát e hír új életre serkenté; fölkelte segély nélkül és haza ment oly gyors léptekkel, mint hajdan, és anyja nyakába borulva, suttogá:

— Anyám, édes anyám! a király jön! csak egyszer akarom őt látni! Oh, s ha mellém ülne, mint álmaimban, s keblére hajthatnám fejemet, azonnal meggyógyulok.

A király néhány nap múlva valóban megérkezett.

Marinka egész nap ott ült az almafa alatt, Zólyom felé tekintve; este oly beteg volt, hogy haza kellett őt vinni; szegény agg szülői egész éjjel sirtak és imádkoztak. Anyja reggel jókor elment a háztól, mit sem szólva, hová és miért.

Marinka nem akart a házban maradni; kérte édes atyját, hogy vezesse őt az almafához, melynek bimbói mind megnyitak volt; a beteg leány leült, Zólyom felé tekintve. Egyszerre porfelleg emelkedett az uton, melyből fekete paripán sebesen vágató lovag tűnt elő; közelebb és közelebb jött; Marinka feszült figyelemmel kísért őt; most-most az ösvényhez ért, mely házuk felé vezetett; leugrott lováról, azt egy fához kötve s gyorsan sietett fel a lejtőn.

Marinka halk sikoltással emelkedett fel; inogó lábai alig birták; átkarolá a fa sudarát, másik kezét dobogó szívére szorítva.

Léptek közeledtek, pengett az arany sarkantyú.

A leányka lecsüggeszté fejét; liliom-arczát sötét pirborítá el, mely sohajtás szakadt kebléből. Midőn föltekintett, a király előtte állt. Fényes szemének meleg sugarai fájdalommal, szánó részvéttel csüggének rajta. Marinka némán nézett rá; szíve úgy dobogott, úgy fájt; oh, hogy a boldogság, az öröm is fájdalmat okozhat!

— Eljöttem, édes leánykám, hogy lássalak; hallám, hogy beteg vagy, mondd, mi fáj? — szólt a király lágy hangon; lehajolt hozzá és gyöngéden keblére karolá őt, megsimogatta aranyos fürtéit, s fejét fölemelve, kék szemébe nézett.

— Beteg voltam, igen nagyon beteg; szívem fáj, úgy fáj, mintha meg kellene repednie, — suttogá a leány reszkető hangon, — jó szülém azt hiszik, hogy meghalok, annyit sirtak már miattam szegények.

— Oh nem, édes leánykám, te nem halsz meg, ismét meggyógyít az Isten, mert jó gyermek vagy, — felelé a király, szívére szorítá őt s ajkaira csókot nyomott.

— Igen, meggyógyulok; oh én nem is vagyok már beteg, — suttogá a leány; feje visszahanyatlott a király keblére, karjai görcsösen ölelték át derekát, egy sohajtás és a szív, mely oly forrón tudott szeretni, megszűnt fájni és dobogni, szemei megtörtek.

A király lassan tevő őt le a puha fűbe; egy ideig némán tekintett az oly korán megtört liliomra, lehajolt hozzá, megcsókolta hideg, fehér homlokát és lehuzta a gyűrűt ujjáról; a gyémánt helyett egy könyecsepp csillogott a meggyógyult leány kezén.

A király szépen temettette el Marinka tetemét, lenn a völgyben, egy roppant kőszirt mellett, óriási tölgyek árnyában emelkedett a kis domb; egyszerű, fehér márvány-kereszt jelölé a helyet, hol szerető szíve porladozott; e kereszt még fennállt, mikor László királyt a királyi sírboltba letették; fennállt még sokáig azután is; a sírdombon liliomok és fehér rózsák nyitak; többször megkisérték és piros rózsát ültettek a sírdombra, s midőn bimbói megnyitak, fehérek voltak virágai.

Midőn évek után a király is megházasodott, szép arája ujjára fűzé Marinka gyűrűjét azon megjegyzéssel, hogy ezt drága talizmánként őrizze, s elbeszélé neki a szép pástörleány történetét.

Századok multak el azóta; minden megváltozott; a sírkereszt régen a romboló idő áldozatja lett; Zólyom várának egy vagy más tornya fáradtan lefeküdt a zöld pázsitra, mely árkából kiszáradt a víz, sötét, szűk kapuján fegyveres lovagok helyett békés barmok járnak ki és be, tágas termeiből eltűnt a fény és daliás leventék helyett görnyedt hátú irnokok ülnek a zöld asztaloknál; megváltozott még az arany holló is, mely Mátyás király hálószobájában a kályhát díszíté. A vár látogatóinak mutatják e szobát még most is; ott van most is

a holló, gyűrűvel csőrjében, sárga is, fényes is; de nem arany, csak sárga lemez; minden más arcot öltött, sok végkép elenyészett; csak Marinka történetét hiven megőrzé a nép, s most is elbeszéli ezt minden télen legalább egyszer a fonóban, a tölgyet, hol sírja állt, most is Marinkina dolinak (Marinka tölgye) nevezik s megmutatják a helyet is, hol el van temetve, vad rózsza s erdei liliomok jelölik sírját.

M e h á d i a.

(Vége.)

Mehádia tulajdonképen két részből áll, a régi és új Mehádiából. A régi Mehádia egy csinos, rendszeres, két emeletes házakból alakult utcát képez; éjszaki végén mintegy zárköví a katholika templom szolgái; ez utca közepén áll Herkules érc-szobrával a kitűnő vizet adó forráskút.

Az első épület jobbra a Ferencz-udvar, a fényes disztűs tiszteli lakka, mely az alkalmilag itt időző legmagasb és magas uraságok lakásául is szokott szolgálni.

A második épület (de az egész épületsor egy terv szerinti egészet képez) a Terézia-udvar 111 vendégszobával, mely az itteni fürdőket használó katonatisztek és állami hivatalnokok lakásául szolgál és katonai egyszerűséggel ugyan, de minden szükségesekkel kellőleg ellátva. A tiszték, kik előleges engedélyt, illetőleg utalványt kaptak a főparancsnokságtól, itt igen mérsékelt díjért (naponként 4 krajczárért) lakást, fürdőt pedig egészen ingyen kapnak. A Terézia-udvar felső végén, szintén földszint, van a postahivatal. E soron a végső épület a Lajos-fürdő.

Balra, szemközt a Ferencz-udvarral, a Ferdinánd-udvar áll; de az egész épület-sor sokkal szerényebb az előbb leírtnál.

Egy keskenyke körön túl a fürdő-igazgatói hivatal, s a mostani igazgató: Rotár alezredes lakása. Mellette az ugynevezett nagy vendéglő és kávéház, hol naponként pár ezer adag kávé szolgáltat ki; odább három bolt s a katonai fürdő-épület, hol beteg altisztek és közvétezek lakást és fürdőt kapnak, és mint fentebb említém, a zárkövet a katholika egyház képezi; gyönyörű, emelkedett helyen áll és valóban imponáló tekintettel bír.

Az Új-Mehádia, mely egyiránt hirdeti a hatalmas kegyur finom izlését és gazdagságát, a Ferencz-udvarnál kezdődik, s már a főtiszteli lakhoz egy szép fekvésű kioszk csatlakozik, mely az első emelettel egyenlő magasságban, svájci modorban, öntött vasból készült, minden oldalról lengő vitorlavászon-függönyök védenek a nap hevétől, mely itt gyakran a 36 R.-fokot eléri.

Földszint karsu öntött vas-oszlopokon nyugvó fedett csarnok vezet, az andalító morajjal csergedező Cserna-patak pompás köhidján át, a két emeletre épített Ferencz-József-udvarhoz, mely épület az előhaladtabb művészet s fino mabb izlés összegét nyújtja szemléül, s lakásai mind egészséges fekvés, mind diszes felszerelés tekintetében bármely világfürdővel bizton kiállják a versenyt. A földszint 10 utcái lakás s tágas erkélyekkel van ellátva; ezen erkélyek különösen a reggeli órákban, szellős függönyeikkel, igen hivogatólag tűnnek fel. Az első emeleten 11 erkély van, az épület hosszvonalán, a homlokzat közepén, mely dél-keletnek fekszik, minden lakosztályban (Etagé) a folyósó végén minden fürdővendég számára szintén egy-egy erkély szabad használatára áll.

E helyiségek különösen a tavalyi gyakori esős napokon, kellemes szórakozási helyül szolgáltak egy kis társaságnak. A szabad kilátás innen igen jutalmazó. Közvetlen az erkély előtt fekszik az új park, szép két szökőkútjával, e kutak fő-sugara mintegy 30—40 lábnyi magasságra löki fel vizét, a mellék-sugarak, kettős csillag-idomban 18 8 láb magasságon 36 ívet képezve, megtört gyöngyökként hullnak vissza a sima kö-medenczébe. A park közepén, a gyógyterem előtt, öntött vasból a csinos zene-erkély áll, a homlokzattal szemközt pár száz öl távolságban a diszes oláh templom, mögötte mintegy keretül, dus lombjaival kellemes sétahelyül, sűrű erdő terjeszti zöld sátorát s a kedves Cserna íves fordulataiban felfelcsillan; míg kissé távolabb a hegymagaslapon a Coronini-villa barnás körrajza tűnik fel a lombkoszorúzott hegyszoros felett, a csupasz, fehér kőfalak, sötét, mohos hasadékokat mutatva, a kék égboltozattal egygyé olvadni látszanak.

A „Ferencz-József-udvar“ első emeletéről szintén fedett csarnok vezet az egész fürdő ékkövéhez, a diszes gyógy-épülethez, melynek sarkait kupolák képezik. A fedélzet alsó keretét dombor műben Gráciák diszitik, folytatva mindkét oldalról 7—7 bolt van, a legfinomabb divat kellékeivel megrakva; e kereskedések oly izlettjes, elegant holmikkal látvák el, hogy a legkövetelőbb igényt is képesek kielégíteni. A két ékszer s ezüst áru-, két nő, két férfi-zabó, két fehérnemű é két divatárusnő kereskedései naponként igen számos látogatónak örvendenek, mert a fürdőket látogató számos gazdag bojár család egész évi szükségletét e jól rendezett kereskedésekben szerzi be, úgy, hogy sok bojár van, ki a 6 heti fürdő-idény alatt pár ezer aranyat elkölt, (hátha még azt is számolgatni akarnók, mit Pharaó asztalán eljátszanak!) A kereskedések előtt igen tágas folyosó nyulik el, esős időben kellemes sétahelyül a fürdő-vendégeknek; a fő-gyógyterem épülete nem hiába viseli ékes homlokzatán a „SALUTI ET LAETITIAE.“ aranyozott föliratot, mert valóban üdül és gyönyört élvez, ki nyitott ajtaján keleti modorban épített, élénk színvegyületű, ragyogó arany-arabeskjeivel a szemnek kedves látványt nyújtó gyógyteremben lépve, a déli siestát itt eltölti.

A terem 12 öl hosszú s 8 öl széles lehet, bágyadt aranyozású öntött vas oszlopsor futja körül, csinos tág erkélyt tartva, mely izlésteljesen ebédlő helyiségül van berendezve, egy pár sikerült freskó-képet mutatva aranyozott falain. A teremben helyezett kitűnő zongorán csaknem folyvást élvezhetni a fürdő-vendégek többé kevésbé művészi játékát. Az oszlopsor mögött, üveg-falzattal elválasztva a teremből jobbra kávéház, balra pedig több ebédlő-szoba nyílik; a gyógyterem széles külsarnokán fenn tánczoló s zenélő Muksák képezik a diszitményt, a homlokzat felső szakait pedig faragott kőszobrok ékítik.

A fennebb említett első emeleti nyitott csarnok mintegy souterrainját, szintén egy boltsor 8 boltal képezi, ezek igen csinos mehádiai emlékekkel vannak megrakva. E bolt egyike egy töröké, ki csak törökül tud beszélni, és minthogy sok Dulcsátát (török modorban főzött czukros gyümölcsök s édes-ségek) árul, sok látogatónak örvend.

Ha tested, vagy lelked szenved, s kedélyed fogékony a természet szépségei iránt, menj Mehádiába; tested felüdül s lelked visszanyeri szabad röptét. Sokan, igen sokan tennének e tétel igazságáról tanúságot. A természet pazarul hinté Mehádiára szépségeit, s a legmagasb királyi kegy dusan, valóban királyi bőkezűséggel értékesítette a természet ajándokát. Mit a művészet s mesterség szépet s izlésteljest egy fürdő emelésére

előállíthat, itt feltalálhatod; de sorrendet tartva, igyekszem előadni egyes kellemeit a mehádiai ut- és fürdői létnek, előre is esdve hiányos előadásomért, s kérem szíves olvasóimat, „e parányt“, mely csak annyi ohajt lenni, mint a napsugárban röpködő porszem azon épülethez hozzáadni, mely hazánk kincsgazdagságát tűzte ki feladatául.

T.-Becséről gőzhajón utazva, kedves enyéim körében az ut egyhanguságának daczára, időnk kellemesen telt, sőt az akkori kiöntésekkel a Tisza medrét csak avatottak ismerhetvén fel, a nagy közönség csak kissé élénk képzelő tehetséggel is, könnyen valamely tenger Lagunáján vélt utazni; 7 órai utazás után, hajónk Zimonyban kötött ki, hol az éjet töltök; reggel 6 $\frac{1}{2}$ órakor a Pestről érkező „Karl Ludvig“ fedélzetére szállva, utunkat a fekete lobogókkal diszitett Belgrád falai alatt elhaladva folytattuk. Az ut innen már sokkal változatosb, a jobb szerbparti hegyláncz majd szelidebb, majd vadabb lejtőkkel folyvást tart, s Belgrádot a Dunáról tekintve, nekem úgy tűnt föl, mintha hajdani zivataros nagy napjain tűnődnek, s alig mult „békés boldogságát siratná“. A multból tűnődve állnak a mindennel daczó büszke várfalak, s az elhalt „béke fejedelmének“ óriási emlék-oszlopul nyugat-északra ott áll a kiüritett basa-lak, s keletre, a legkellemesb fekvéssel a herczeg saját költségén épített pompás kórház.

Tovább haladva, gyönyörű látványt nyújt a hazánk történetében szereplő „Szendrő vár.“ Félkörben 27 nagyszerű tornyot olvastam meg, (de lehet, hogy e számban csalódtam); lélegzetem elakadt, szememben nehéz, forró könny ült, elandolodva gondolék harczias nagy multunkra, egy fohászt röpitve Istenhez a jövőért.

A balpart, Titel irányától Baziásig, majdnem értéktelen tér; mert a Duna évenként áttör medre rendes partjain és rakoncátlan hullámaival elsodor mindent, mit utjában talál. A közel jövő azonban nagyszerű lendületet ígér e vidéknek, mert több százezer hold föld legfelsőbb meghagyás következtében mult évi augusztus havában építeni kezdett gátak közé szorítva, értékesítettik, s átadatik a művelésnek; ezáltal e vidék lakói, kik elhagyatott, szánandó szegénységben éltek, jólétnek néznek eléje.

A baziási vasut-állomásnál már eddig is sok vendéggel ellátott hajónk majdnem túlterhelve lön, annyira, hogy ki egy széket kaphatott, kezéből többé ki nem bocsátá; a hajó mindkét termében, minden asztalra teríték a table d'hôte, alig vártuk azonban hogy az ebédől megszabadulva, a fedélzetre mehesünk; élvezettel néztük a mindig vadregényesbbé váló hegy-sort, mely közé szorított szép Dunánkon gyöngyfehér tajték-sort hasított, s hagyott simán odébb sikló hajónk.

Széchenyi István, a műveiben örökké élő nagy hazafi, lángelméje s vas kitartásának eredménye: a „Széchenyi-ut“ itt szemünkbe ötlük, több helyen merészen légberöpitett hegy-könyököknél, közvetlen a mély Duna partján szilárd parapet-falakra épített kőhidakon vezet a biztos ut, mely keletet kedves hazánkkal köti össze. Az Al-Duna vidéke átalán sivár, csendes és néptelen, a hatalmas folyón alig pár hajó, a merészen tervelt s nagyszerűen végzett szép uton csak ritkán látható egy-egy utazó.

Esti 7 órakor Orsován partra szálltunk, a Duna partján fuvart váró kocsikra ülve, a kedves Cserna-völgy üdítő esti légét élvezve, 9 $\frac{1}{2}$ órakor haladtunk el az ezer egy éj meséjeiben illő gyógyterem előtt, jó szerencsénkre előre rendelt lakásunkra megérkezénk.

Képpessy Raffay Etelka.

Egy hét története.

Julius 7-kén.

A „holt idény.“ — Hová való a „holt idény!“ — A versaillesi szép élet. — Az új kor „peleskei nótáriusai.“ — Égi háborúk és annak okai. — Fényes elégtétel. — A vízvezeték áldása. — Az állatkert jó tulajdona. — Újabb tüntetés. — A császárfürdői légi tűnemények. — Fő-főtanulmányok. — Problematikák. — Pesti népszínházi bajok. — A demokráciáról.

Itt a „holt idény“, de milyen sajátságos fővárosi arrogancia van e két szóban: holt idény! Azért, mert egyik részét a nagy hőség hűvösebb tájékokba rebentette, azt fogják reá ez idényre, hogy holt! Az egész világ, t. i. az a világ, mely a munkát tartja életnek, éppen most él legjavában, az egész esztendő számára most viszik föld alá az „életet“, a viseltes porhüvelyeket világszerte most áztatják, fürösztik fel újra és mégis „holt“-nak merik ez idényt nevezni, a miért mindenre inkább alkalmas, mint a mulatságra. Látszik, hogy Franciaországból importálták ez elnevezést, ott keresztelték el az aratás idejét holt idénynek, még abban a boldog korban, midőn a munkás ember holt ember volt, élet embere pedig csak az olyan, a ki a vulkánok felett is csak tánczra gondol. Oh szép napok, hová tűnétek! Az volt csak a gyöngyélet, mikor még a csillagok forgását is a versaillesi kastélyból dirigálták, mikor meghagyott a fiatalságnak, hogy öszüljön meg és erre az egész világ hajporos parókával takarta be okos fejét, akkor hagyatott meg az időnek is, hogy a természet áldástermő hetei holt idénynek neveztessenek el, mert akkor az idő nagyon meleg arra, hogy minden nap új-meg-új gyöngéd viszonyok fonassanak-szöveessenek és minden éjszaka táncz- és vigalommal kaczagja a napot, annak az időnek tehát a holt nevet kell fölvennie, éppen úgy, mint a hogy a bérencz szolgálhaddal a gimplitarka bérruhát vétették föl, megkülönböztetés okáért, nehogy valakinek eszébe jusson, hogy ő is ember. Így tette meg ez elnevezés is körutját az egész világon és így honosodott az meg nálunk is, számtalan más egyéb tulajdonaival a boldog „meghagyatík-kornak“, és pedig oly mélyen, hogy még mai nap is, midőn annyira szeretnők magunkkal elhitetni, hogy új nemzedék lépett a régiék helyébe, ép azon testület, melyről nemcsak megvárni, de joggal követelni lehetne, hogy bölcseségével elől világítsa az országnak, mert törvény és igazság, élet és halál felett ítélni adatott meg neki, a legfőbb semmitő törvényszék éppen e héten határozta el, hogy ő bizony a peleskei nótárius iránti kegyeletből, panyókásan, kardosan tartja üléseit. Hiszen ha csak annyiban volna! de ez a határozat egyszerűen azt is foglalhatja magában, hogy ő méltóságai el vannak határozva, ellenkezőleg nagy fizetésekkel, kis üléseket tartani, mert tisztelet-becsület az ősi kaczagányos, vitézkötéses hagyományoknak, hanem törvényt ülni csakugyan legjobban lóháton, és nem egy nemzet vállain lehet benne.

Lám, a mi országgyűlésünk, ez módjával ugyan, de egy sziv és lélekkel az ujkor avatott bajnoka. Munka ideje levén, haza akar menni, és mert az elnök kissé megkötötte magát, a honatyái hűségesen megemlékezvén róla, hogy ők egykor a hongyermekei voltak, olyan spektakulumokat rendeztek e héten, hogy elnök uram azt se tudta, hol áll a feje. Kegyetek bizo-

nyosan hallottak már valamit a múlt szombati égi háborúról, arról t. i., mely szombaton a képviselőház egén olyan borzasztóan szép mennydörgős mennykös istennyilakat cikáztatott jobbról-balról; nos tehát, nem valóság-e, hogy ez egész gyönyörűséges tűzi-játék csak azért gyulhatott ki, mert az elnök már nem egy-két héttel előbb hazaeresztette a házat? Ha múlt szombaton a képviselőház együtt nincs, meg vagyok győződve, hogy Horváth Boldizsár vagy sehogy, vagy legalább egészen másképp nyilatkozik az ellenzékéről.

Hanem a főváros nem maradt ám adósa a háznak; ugyancsak múlt szombaton olyan tüntetést vitt véghez, hogy nemcsak Horváth Boldizsár, hanem még Horn Ede is tanulhatott belőle. Mondtam már, hogy múlt szombaton nagy égi háboru volt nálunk; úgy ömlött a zápor, hogy egy szalmaszálnyi szemét sem maradt az utcákon; és ez alkalommal fényesen bizonyult a pesti vízvezeték szolid jelleme; csak két helyen szakította szét a zápor a vízvezeték csöveit, és mindössze csak egy belvárosi boltot és két kicsi gyermeket fulasztottak meg a felszabadított hullámok, a mi, ha felgondoljuk, hogy e két gyermek szegény munkás emberek gyermekei voltak, nem nagy áldozatnak mondhatni azért a gyönyörűségért, melyet a vízvezeték eddig a fővárosnak nyújtott. A lakosság ugyan még nem merithet belőle, hanem a városház udvarán és a régi német színház terén, mely tele van fiacre-lovak-reminisztranciákkal, már háromszor szökkenették föl a vizsugarat és mind a háromszor valóságos vizet lövelt, az pedig busásan megéri azt a néhány százezer forintot, melybe e kis multság eddig került. A két vízbefult szegény gyermek tehát szót sem érdemel, hanem annál méltóbb dicséret illeti meg azt a büntetést, melyet fővárosunk múlt szombaton a „holt idény“ elnevezése ellen rendezett. Az állatkert helyiségei szemeltettek ki a tüntetés rendezésére, bizonyosan azért, mert ez jelenleg a legcsendesebb helyiség a fővárosban, és bárminő zajos multság folyjon is e helyiségben, az állatokat ott az nem zsenirozza, mert a holtak örök álmukat aluszzák, a melyek pedig ott még meg nem haltak, azok szegények oly kevesen vannak, hogy nem is érdemes figyelembe venni éjjeli csendes nyugodalmukat. Tehát e helyiségben bált rendeztek és daczára az iménti nagy záporosónak, olyan szép és kedves közönség gyűlt ott össze, és olyan lelkesülten folyt a táncz éjjel után nem is mondom, hány óráig, hogy a „holt idény“ elnevezés semmivé lenni érezte magát annyi szép lábacskák élő tiltakozásának láttára. Így csak egy főváros szép lábacskái képesek tiltakozni.

Es ezzel még nincs vége a tüntetésnek; az állatkerti vigalom — megjegyzendő, hogy lelkes ifjuságunk ezuttal a Petőfi-émlék javára tánczolt, és hogy a tánczon kívül egyéb jövedelem nem jutott az emlékeknek, — tehát az állatkerti vigalom ezen tiszta jövedelem mellett még csak egy kívánni valót hagyott hátra a lelkes ifjuság szívében, azt, hogy minél előbb újra bebizonyíthassa, mennyire tiltakozik a „holt idény“ nevezet ellen, és ezen ohajtása csakhamar teljesedésbe is ment. A hol szombaton az állatkertben elhagyta, ott ma este a császárfürdőben folytatta. De mit mondok: folytatta? De-

hogy folytatta! Ugy tánczolt, mintha életében most először részesitenék egymást e nemes élvezetében. A szünórán ugyan szünórát kellett tartani, mert akkor egy olasz énekesnő és egy olasz üvegzenész mutatták be művészetüket, és az első a rossz énekben, utóbbi meg, Calderazzi név alatt, az üveg-hangszeren csakugyan ritkítja párját. A lelkesült fiatalok az első irányában szokásos udvariasságát, utóbbi iránt pedig szokásos lelkesültségét bizonyítá be; legjobban azonban mégis csak annak örült, hogy a szünóra elmúltával kettős lelkesültséggel folytathatta a tánczot és folytatta is azt hogy csak úgy repült a sok frakk a walzer-fűszerezett légben, a mennyiben tudni illik a nagy tolongásban repülni birtak és csak úgy ragyogott a sok ígézetes szépség a tündéri platánok andalító félhomályában. Ennyi báj és szépség mellett könnyű Lehmannak késlekedni a tánczhelyiség feldiszipolásával. Gyönyörű szemek nem vesznek észre az effélét. Hát még az öltönyök és a különböző alakzatok mellett egyformán felfuvalkodott hajzatok! Nem, ennyi észfeszítő báj leírására gyöngye az én tollam. Ilyen alakzatokról csak mérnökök és építésszek képesek hű leírást adni, mert ezen alakzatok nemcsak a góth és lipótváros-templomi építészeti modor, hanem az ő Kárpátok hegycsoportozatainak alapos tanulmányozásáról tesznek vadregényes tanúságot. Olvasdóm tehát velem együtt, csak természetesen fogják találni, hogy fiatalunk annyira érdeklődik e számtani problémák iránt. A romantika korát a műszak kora váltotta fel, a nő pedig mindig problema marad, és most egy új problémával gazdagította fejét, fiatalunk pedig mindig híres volt arról, hogy nagyon szeret matematikus fejektől tanulni.

Vajha öregeinkben is volna annyi fogékonysága, nem a matematikák, hanem a korunkhoz illő szépség iránt, akkor Pestnek népszínháza is volna nem sokára. A terv megvan, hanem a szükséges 3200 százforintos részvényből eddig még csak 650 kelt el. De azt előre lehetett tudni. A kaszinó csak nem csinálhat maga magának konkurencziát! Aztán hol venne a kaszinó egy második Radnótfájt? Azt pedig, hogy olyan színháza legyen a fővárosnak, melynek nem egy Radnótfáj legyen az igazgatója, ellenkezik az ő hagyományos elveivel. Az arisztokrácia tehát szépen elejtette az ügyet és mikor arról van szó, hogy valamely jó eszmét ne pártoljanak, nagyon sok arisztokratikus van a mi fővárosunkban. Ha még német színházról volna szó! De arra már nincs szükség; jóval később pendítették meg egy német színház építésének eszméjét és a szükséges összeg már együtt is van, mert egy német színház szükségét pótol hazánk fővárosában, de egy második magyar színház, aztán még népszínház! Odáig még nem alázza meg magát a mi demokracziánk, és pedig azért nem, mert mi rettenetes demokraták vagyunk egész odáig, míg csak azt nem követelik tőlünk, hogy más embert is magunkhoz hasonlónak tekintsünk.

De ez is másképp lesz majd, nem telik bele száz esztendő, és mi is ott leszünk, a hol most más felvilágosodott emberek vannak, és mi az: száz esztendő egy ember életében!

—i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (Király és királynő ő Felségeik) müncheni távirat szerint hétfőn reggel oda megérkezvén, miután az indóház udvari termében reggeliztek a szentháromság-templomban misét hallgattak, azonnal folytatták utjokat Garatshausenbe, honnan a király néhány nap múlva Ischlbe visszatért.

++ (A h.-m. vásárhelyi nőegylet) által felállított leánynevelő-intézet a jövő tanévvel, szeptemberhó 1-sején, egy harmadik osztálylyal fog nagyobbíttatni. Köszönet az ottani derék nőegyletnek a nőnevelés iránti nemes buzgalmaért, és hogy e buzgalmat fényes siker is fogja koszoruzni, arról kezeskedik a növelde igazgatónője, Tatai Karolina urhölgynek ritka szép lelki tulajdonokkal párosuló alapos műveltsége és szakavatottsága.

++ (A Corvina) még a folyó hóban közrebocsátja első könyvkiadásait, körülbelül tíz különböző művel. Elfogadva ezek vannak nála: „A malom alatt“ vers és prózagyűjtemény Jókai Mórtól. „Egy igaz polgár élete“ Győry Vilmos elbeszélése. „A népbankokról“ írta Kenessey Kálmán. „Attila“, „Zrínyi Miklós, vagy Szigetvár veszedelme“ és „Toronyi Tamás, vagy a bajnokok Vég Gyula várában“, György deáktól stb. Ezenkívül két naptár, egyik a nép számára, másik jobbára gazdasági tartalommal, mindkettő képekkel, áll kiadásra készen.

++ (Székelyföld) című képes munkámnak Háromszéket tárgyaló III-ik kötete közelg a megjelenéshez, úgy, hogy 10—12 nap alatt el fogja hagyni a sajtót; midőn tehát előfizetőimet e pár napi türelemre tiszteletteltjesen fölkérem, egy-szérsmind t. gyűjtőimet is ivaik mihamarábbi beküldésére kérem, mert a mű megjelentével azonnal a nagyobb boltiár, vagyis 4 frt lép életbe, míg előfizetési uton még most 2 frt 50 krért megrendelhető. — Orbán Balázs, váci-utca 9-dik szám a.

++ (A nemzeti muzeum képtárának) Bene Károly négy arcképet ajándékozott: dr. Bene Ferencz, egykori egyetemi tanár, igazgató és akadémiai tag arcképét, továbbá Felső-Surányi b. Zsigray Károly septemvir, Paschall György, mult századbeli tevékeny pesti polgár és Förderer Berthold karmelita és jeles hitszónok arcképét. A képek, mint az „Ell.“ írja, jó festmények, nem valami nagybecsűek, de a nemzeti muzeum igen szívesen fogad mindenkitől oly arcképeket, melyek a társadalmi vagy művelődési téren ismertebb egyéneket ábrázolnak. És figyelmeztetjük is a közönséget, hogy ily arcképek ajándékozásával elősegítik a tervet, hogy a muzeumnak történeti képesarnoka is legyen, melyben nyilvános életünk szereplőinek arcképeit gyűjtik össze.

++ (A közoktatási minisztert) értesíté Pest városa, hogy a műegyetem számára a sóház mellett, az országos kóroda számára pedig a szegények háza mellett ad ingyen telket. A miniszter meleg elismeréssel szolt ez áldozatkészségről, de egyszersmind kijelenté, hogy az említett célokra e helyek nem alkalmasak. A kóroda így igen távol esnék és az egyetemi klinikával nem lehetne összekötni. A közegészségi tanács is e célra a sóház terét jelölte ki. Ekkép az ajánlatot nem lehet elfogadni.

++ (A bécsi közseggtanácsban) dr. Felder főpolgármester jelenté, hogy ő Felsége őt magához hivatta s lelkére köté, hogy az uralkodó drágaságon — a szegény nép érdekében — minden áron segíteni kell. Ő maga is megígérte e tekintetben teljes támogatását. A király e lépése mind a közseggtanácsban, mind a városban hálás elismerésre talált. Remélik is, hogy orvosolni fogják Bécs egyik legnagyobb baját: az élelmi szerek méregdrágaságát. Hasonló orvoslát Pestre is ráférne, miután az itteni piac szintén kétségbe ejtheti a szegényeket.

++ (Brüsszelből) írják: Miksa császár szerencsétlen neje Charlotte, föloszlása felé közeledik. Örültségéhez, mely időközönként mindig kitör a szenvedőn, tüdőkór is járul s a nehe-

zen sujtott hölgy szemlátomást gyöngül. Téves állítás a levelezők részéről, miszerint a császárné csendes sorvadásban szenved. Ellenkezőleg, csak igen kevés szabad órája van; általában oly kifejezéssel jelentkezik kórállapota, hogy nehezen lehet számára még ápolónőket is kapni. Az álom csaknem teljesen kerüli őt. Éjjelenként elhagyja ágyát s teljes pongyolában tévelyeg a szobákban fel s alá, mindent vadul félrelökve s felforgatva, mi kezeügyébe esik.

++ (Az autonómia) előkészítő gyűlés 18 tagu bizottmánya az „Autonomia“ szerint következőkben jutott megállapodásra: Közös lett elfogadva a papi választások titkos szavazási módja. — Az alapság 40 választott papi követ által fogva képviseltetni, úgy azonban, hogy a papi követek megyénkinti számarányát, a megyei papság létszáma, s ha két vagy több megye birna egyenlő számú papokat, az előnyt a hívek többsége fogja eldönteni. — A káptalanok külön képvisellel bírnak. Az összes káptalanok 4 választott kanonok által lesznek képviselve. Minthogy tehát külön képvisellet nyerne, az alsó papi követekre nem szavazhatnak. — A főpapság 24 püspöke és a pannonhegyi főapát természetszerűleg tagjai a kath. congressusnak. — A papság tehát összesen 73 tag által lenne képviselve. — A világi képviselőkre nézve következő megállapodások történtek volna: A világi katolikusok kétannyi képviselőt küldenek mint a papok. — Sehát 146 világi képviselő lenne. — Szavazati joggal bír minden teljeskorú katolikus, kivéve a fenyíték alatt állókat és az elmebetegeket. — A világi képviselők mindegyike mintegy 60,000 lelket fogva képviselni. — Az egyházmegyék egyházi választókerületekre fognak osztatni, s minden kerület 1 képviselőt küld. — A többi discretio alatt tartja az „Autonomia.“

++ (Feivel Lipót,) pesti iparos, vasműveket küld az amsterdami kiállításra. Többi közt üres vashól készült csinos és könnyű székeket; óramódra felhuzható böcsőt, mely magától reng, míg le nem jár; kéményekre alkalmazandó szellentyűt, mely a füstöt minden időjárásakor könnyen eltávolítja. Ezek most az ipar-egylet helyiségében közszemlére vannak kiállítva.

++ (A Péter-Pál-bucsu,) vagyis alkalmi nagy „eszemiszom“, Ó-Budán igen népes volt. A helyi gőzösök 1200 frtot vettek be a szállításért. Mennyi verekedés fordult elő, (mert fordul elő bőven minden bucsu alkalmával,) arról a rendőri jelentés később ad számot. E nap különben is sok baleset napja volt. A Gellért-hegy alatt délután megfürdött két egyén a szabad Dunában, s az egyik (egy szabólegény) belefutott. Éjjel pedig a bombatérnél egy csónak odaütődött egy gőzöshez és felfordult a benne levőkkel. Hir szerint: ötöt megmentettek, kettő odaveszett. Mások szerint csak hármat mentettek volna meg, köztük egy hat éves gyermeket.

++ (A pesti honvéd-térparancsnokság) már legközelebb felállítatik. A kerületi parancsnokok ajánlataikat már beküldték a törzstisztek, tiszti segédek, századosok, élelmezési tisztek, sat. f. hó 15-kén történendő kinevezésére nézve. Összesen 124 törzs- és főtiszt lesz kinevezve.) F. hó 15-kén osztják föl a Pesten levő honvédosztályt, s tagjait a Kassán, Pozsonyban, Kolozsvárott és Zágrábban felállítandó új tanosztályokba osztják be.

++ (Az Ujvilágban) (hajdan Tüköry söresarnok) elég tarka világ van. Egymást váltják föl bécsi dalénekesnők, olasz ezermesterek, francia és néger daltársulatok, spanyol tánczosnők, indián akrobaták. E tarkaságban azonban ritkán van valódi élvezet. Jelenleg Ziehrer jeles bécsi zenekara játszik

ott élénk keringőket, polkákat. Néha tűzjáték is van, mely közelebb a vendégekre hullt s pusztitást tett a ruhák és kalapokban. A „Neue Welt“ egyik szép jellemvonása az is, hogy csak német falragaszokat használ, s a magyar közönséget ignorálja. — Vasárnap este e helyiséget gr. Andrássy Gyula is meglátogatta néhány barátjával. A mint erről a Ziehrer zenekara értesült, rögtön az Andrássy-indulót kezdte játszani. Erre a közönség (körülbelül három ezer vendég) fölkelt helyéről, s kiáltá: „Éljen Andrássy!“ A miniszterelnök mindenfelé köszöntgetve fogadta e kitüntetést.

++ (Pest városa) főorvosának jelentése szerint: május hónapban a gyógyintézetekben és közkölségen ápolott szegények közt 5553 kóreset fordult elő. A gyógyintézetekben 2598 feküdt s ezek közt felgyógyult 1355, meghalt 180, ápolás alatt maradt 1063. Az egész városban (a katonák kivételével) meghalt 715, és pedig 443 fi- s 272 nőnemű. A halálozások száma 155-el több, mint áprilisban. Született összesen 722 és pedig 394 fiu s 325 leány. Házasságra lépett 351 pár.

++ (A királyutezában) egy gyermek egy üveget ejtett el égékeny folyadékkal, mely a burkulatról a csatornába folyt. Egy pajkos suszterinas játékból meggyújtotta a folyadékot, mely föllángolt s a tűz a csatornába is beterjedt, s ott megszorulván, a kövezetet több öl hosszúságban fölemelte. A durranástól nagyot ijedtek az ottan körüllevők, de egyéb baj szerencsére nem történt.

++ (Rózsás napló.) Galanthai herczeg Eszterházy Miklós leányát: Sárát, július 6-kán vezette oltárhoz Bécsben herczeg Hohenlohe Miklós.

++ (Vegyes hírek.) Tompa Mihály, elhunyt jeles költőnk műveiből nem sokára talán új kiadást érünk; a Kisfaludy-társaság utósó ülésén a titkár jelenté, hogy Tompa költeményeinek kézíratait Szász Károly tag kivette a könyvtárból, mivel alkudozások folynak a kiadás iránt. — Zsidó hitre tért egy Bécsben lakó régi magyar nemes család leánya: H. Irma, hogy neje lehessen egy fiatal embernek, ki előbb fivéreinek nevelője volt. — Budapest valamennyi váltóüzletében kutatás tétetett milánói, orosz államkölesön és egyéb külföldi értékpapírok miatt, s azok a pénzügyőrség által kiküldött bizottmány által lefoglaltattak. — A lengyelek hajdani királyának: Kázmérnak, most fölfedezett csontjait nagy ünnepélyességgel készülnek Krakkóban eltakartani. A rendező országos bizottság ő Felségét is értesíteni az osztrák miniszterium által, s legmagasb megjelenését fogja kérni; hir szerint Lajos Viktor főherczeg fogná ő Felségét az ünnepélyen képviselni. — A magyar hírlapirodalom következő változásokon ment keresztül 1869-dik évi július elsején: a „Hazánk“, az „Aradi lapok“, az „Ungvári közlöny“ és a „Debreczeni lapok“ megszűntek, ellenben létrejött a „Debreczen.“ — Az országos iparkiallítás előmunkálataira a kereskedelmi miniszterium 1000 frtot engedélyezett a bizottságnak. — Bartakovics Béla érsek Miskolcz városának legelhanyagoltabb részében, az ugynevezett Gordonban egy népiskola építését és teljes felszerelését rendelte el saját költségére. A telek és építkezési költségei 5300 frtot tesznek. — A pénzügyminiszeri tisztviselők júniálisa a „Disznófő“-nél igen diszes és vidor volt. Szeretetre méltó hölgyek nagy számmal jelentek meg, s jó kedvvel táncoltak. De nincsen rózsza tövis nélkül. Éjjel a bálvendégek egy részének gyalog kellett haza menni, mivel kevés koosit rendeltek meg. Pénzügyi tisztek, és mégis ily hibásan számítottak! — Az omnibusz-társaság is tervezett egy

kioszk-forma indóházat a várba induló kocsik állomására; de, mint a „Budapesti Közlöny“ hallja, nem engedték meg. Ez pedig nagyon különös és nehezen érthető dolog, melyért a várral közlekedő közönség nem fog az illető uraknak köszönőiratot szavazni. — A diszalbum, melyet a pécsi küldöttség Deák Ferencznek átnyújtott, mint utólag értesülünk, 900 pécsi választó-polgár által van aláírva. — Longfellow, világhírű amerikai író, közelebb Párisba érkezvén, nagy kitüntetésekkel fogadtatott. Longfellow 52 éves és 17 nyelvet beszél. — Somssich Pált a kaposvári izraelita szent egyelet tiszteletbeli tagjául választotta és számos tagból álló küldöttség jelent meg Pesten, hogy az izraelita polgárok bizalmát és tiszteletét jeles hazánkfiának kifejezve, neki a nagy diszszel kiállított tagsági okmányt átnyujtsák. — Könitznek követője akadt. Egy gabnakereskedő segédje (neve K. val kezdődik) közelebb 1100 frttal odább állott. Bázíáson elfogták. 585 frtot épen találtak még nála. — Pestről a keddi kéjvonattal 537 személy rándult ki Gödöllőre. — Lónyai Menyhért pénzügyminiszter a közelebből Hunyadmegyében vásárolt Nopcsa-féle Farkadini uradalomba költöztetése le családját. — Fischer, a szervita-téren negyven év óta létező czukrászatát áttevé az uri- és korona-uteza szögletén lévő 14. sz. alá, hol nagyobb helyiséggel rendelkezik. — Királynő ő Felsége a varasdi nőegyletnek 50 frtot küldött. — Ő Felsége Dombory Károly orvostudort a pesti, Hegedüs János orvostudort a budai honvédkerülethez őrnagyi ranggal törzsorvosokká nevezte ki; továbbá Csajághi Béla orvostudort századosi ranggal, zászlóalji orvossá. — Váczon egy közbeesülésben álló uri-ember (Bertalanfi) hirtelen megőrült és erős őrizet alá kellett venni. — József főherceg honvédparancsnok eszközzése folytán, hir szerint, a honvédség ruházata számára a mostani kevéssé izléses helyett új minta készíttetnék a 48-ki honvédeké szerint. — A rendes hadsereg létszáma 1870-re következő számokkal van előirányozva: sorhad 572,518 fő; tüzérség 1288 ágyu; lovasság 49,569 fő; mérnökar 14,418; utászhad 7757 fő, és egészségügyi csapatok 11,598. — Murányi főispán temetési költségei hat ezer forintra mentek, melyet a megye akart viselni, de az elhunynak családja nem egyezett bele, — A zugligeti „Fácán“-tól gőzsiklót akarnak a disznófőhez építeni, az ugynevezett Wrányi-telekről. A megnyitást jövő nyárra tervezik. — A dombovár-zákányi vasutvonal kiépítésére a tolna-somogymegyei consortium egyesülve Springer bécsi bankárral, megnyerték az engedélyt. — Viktor Emánuel olasz király közelebbi látogatását bizonyosnak mondják. Leánya: a portugáli királyné, most Bádén gyógyvizét használván, és ez e hir valószínűségét emeli. Meg fogja látogatni a brucki tábornok is, s ott megsejleli a nevére keresztelendő 8-dik számú serezedet. — Pest gazdasági bizottsága elhatározá, hogy a redout lépcsőházában Than Mór két új freskót készítsen a bemutatott vázlatok szerint. — Ismét veszett kutya mart meg három egyént. Az ősz-utczai Riedl vendéglőben pedig egy biztosító-intézeti hivatalnok kutya a vendéglőst s az utczán künn két gyermeket harapott meg. A kutya elfogatván, állatorvosilag megállapítottatott, hogy viszonyban szenved. A megmart személyek orvosi felügyelet alá helyeztetek. — A budai ének- és zeneakadémia e hónap folytán Mendelssohn „Dicsének“-ét (szentirási szövegre) elő fogja adni. — A sárosfürdő alatt hajóhidat fognak verni katonai gyakorlatok végett. — A városi törvényszéket új tanácsosokkal sat. szándékoznak gyarapítani, mert a

mostani tagok nem győzik a munkát. — A szombati zivatar alkalmával egy villám a bimbóház pinczehelyébe ütött, számos üveget szétört s egy fiut a légnyomással földre döntött. — A romantikus, olaszos bűntények már nálunk is meg akarnak honosodni. A rudasfürdő közelében Budán, mult kedden Viparo Pál, egy napszámos, mellén keresztülszurt hullájára akadtak. A budai kapitányság a gyilkos földterítésére a legszigorubb eljárást rendelte el. — Buda városa megindította a törvényes lépéseket, hogy a Margit-sziget feletti fennhatóságát érvényesíthesse, még ez előtt azonban megkereste József főherceget is, beleegyezés végett. — Osterlamm jó hírnévben álló könyvkereskedését, miután annak alapítója az „Athenaeum“ igazgatója lett, Petrik Géza, fiatal könyvkereskedő vette át, ki szakmájában külföldön is gyűjtven gazdag tapasztalást, bizonyára megtartandja az Osterlamm-czég jó hitelét a maga nevének is. — Egy budai képviselő (Goldinger ur) tervet készít, hogy a vár alatt második alagutat furjanak, a kapuczinusok tere és a Krisztina-város felső része közt. — A ferencz- és józsefvárosi takarékpénztárra vasárnap és hétfőn vagy 10,000 részvényt irtak alá, holott csak 3200 volt kitűzve. — A „Wiener Zeitung“ herceg Lichtenstein Frigyes, magyarországi katonai főparancsnok, nyugalmaztatását hozza. Hir szerint báró Gablenz altábornagy foglalná el helyét. — A pesti szegények házáat kitágítják, úgy, hogy hely lesz ezentul még 300 ember számára. Az új építkezés 101,000 frtba fog kerülni. — A déli vaspályán július közepétől kezdve 4-dik osztályu jegyek is adatnak, mérföldenkint 12 krért. — Az aradi vértanúk közül Damjanich, Lanner, Pöltenberg, Schweigel, Vécsey és Lázár özvegyeinek a kormány a „Tem. Ztg“ szerint 6-600 frt nyugdíjat rendelt. — Vajda János új művet fejezett be „Vázlatok 1848—49-ből“ czimvel. — M. Kalocsa Róza jelesül ismert pesti leánynevelődjében az évi vizsga e hó 14-kén kezdődik a ref. templomban. A ki szép vizsgát akar látni, annak itt része lehet benne. — Szabó Zsigmond, mint kiadó, megrendelési iverket bocsátott ki: „A legteljesebb szerelmi levelező“ czimű műre. A mű e hó végén meg fog jelenni és akkor majd érdem szerint szólunk róla, addig tehát csak annyit, hogy lapunk mai számához is vannak megrendelési iverk mellékelve.

++ (Halálozások.) Murányi Ignác, volt temesmegyei főispán hamvai, a Marienbadban tartott gyászisteni tisztelet után Temesvárra szállitattak, hol mult hó 27-kén, a családi sírboltban nagy gyászszertartással, melynél a temesvári helyőrség is, zenekarával együtt, közreműködött, átadattak az örök nyugalomnak. — Udvarhelyi Lajos, a nemzeti színház tehetséges ifju tagja, kit a budai népszínházból ismer a fővárosi közönség, 19 éves korában, typhus következtében elhunyt. — Asztalos Árpád, a pesti vámhivatal tisztje, egy reményteljes ifju, közelebb 23 éves korában meghalt. — E hó 6-kán reggeli órákban megszűnt élni Zalamegye egyik kitűnő egyénisége: B. Puteani József, 1848-ban volt országos képviselő. Családján kívül gyászolják mindazok, kik közelebből ismerték. — Moyses, a besztercei püspök, mint magántudósításokból értesülünk, meghalt. — Ismét egy derék, munkás férfival kevesebb a hazában. Nt. Pálffy József, a soproni lyceum tanára és képezdei igazgató, e hó 4-kén, munkás és hasznos életének 54-dik évében jobb létre szenderült. A jó Isten vigasztalja az özvegyesre jutott nemes lelkű nőt és gyermekeit a súlyos csapás elviselésére. Béke hamvaikra!

Gazdasszonyoknak.

Cseresznyét eltenni.

Angliában egy új módját használják a cseresznye-eltevésnek. Az érett cseresznyét, a mint a fáról leszedik, tiszta, száraz üvegekbe rakják, aztán bedugaszolják és bepecsételik, aztán a kertben jó mélyen, 3—4 láb mélyen elássák. Karácsonkor, ha kiszedik, teljes épségben találják a cseresznyét, még az íze sem változik. Ugy hiszszük, pinczében, homok alatt, hasonlóképp eláll, mert már próbáltuk.

Dohos lisztet jóvá tenni.

Végy egy a liszthez aránylag nagy zacskót, töltsd meg szénnel s hintsd reá a lisztet. Vagy köss vékony vászonba szemet s tedd a liszt közé, egy-két nap múlva elveszi dohosságát. Szükség esetében ismételni kell.

Edények erős szagát elvenni

lehet fekete mustárnak a magjával, ha valami cserép- vagy fa-edénybe aránylag, összetört mustár-magot teszünk és vizet öntünk reá; egy itczére egy kanál mustár-magot, s ezt hagyjuk az edényben állani, annak bármilyen erős szagát elveszi. Ha az ember a kezét valamivel elbűzösíti, akkor is jó egy kevés fekete mustár-mag lisztjével mosni, a szag csakhamar elvész.

Fákat a mézgafolyástól

meg lehet óvni, ha a helyet, a hol a mézga folyni kezd, hegyes késsel kivágjuk egész az ép fáig, aztán a kivájt részt összezuzottsóskalevével jól bedörzsöljük és kitömjük, a kivájt hely csakhamar egészséges kérget kap és a mézgafolyás megszűnik.

E. Tanácsadó.

Divattudósítás.

Vége megszánta az ég a — nyári öltözékeket és mosolyogva fogadja a fehér, rózsaszínű, sat. könnyű öltözékek üdvözlő hódolatát, a melyeket mostanáig a hűvös, esős idő zár alatt tartott. Ez elkésett meleg idő azonnal ide is varázsolta a fürdői időnyt és „fürdőre kell mennie!” sohajt fel sok „teremtés ura,” mig kedves élete párja a régi ruhákból ujakat varázsol, és ő, t. i. a férj, egészen ujakat varázsol — semmiből, csak néhány körülrajzolt papírdarabból, a melynek olyan nagy értéke van, hogy a legnagyobb varázslatra is képes. De mindenesetre nagy kérdés is az, ha fürdőre megyünk, minő ruhákkal lássuk el magunkat, még akkor is, ha nem ruhakiállításnak adjuk oda személyünket, mert elfogadott tény, hogy fürdőhelyen még az igénytelen nőnek is háromszor kell napjában öltözködnie, nem is említve azokat, a kik e herculeusi munkát napjában hatszor is végzik!

Mert hát kérem, hűvös a reggel, és ha a fürdőbe vagy ásványvizivásra megyünk, szörkeleméből való kényelmes ruhát, szoknyát bő paletóval és bő felső köpenyt kell vennünk, hogy meg ne hűtsük magunkat. Ezen reggeli öltözéknek rövidnek kell lennie, hogy benne a szükséges sétákat is tehessük. Ezen öltözékben már nem mehetünk ebédelni, akkor már meleg is van és az idő sem engedi többé a pongyolát. Ekkor könnyű mousselin-, barége-, chambery-, gaze-, mosambique-, moll-, battiszt-, sat. ruhákra kerül a sor, a legcsinosabb kiállítással, magas vagy kivágott derékkal, ez utóbbiakra, csipke-fölvetővel.

Este, legyen aztán egy kis estély, színház, sat. ismét más öltözékre van szükség: hosszú, uszályos selyem-ruhára, vagy világos, könnyű ruhára. Ha azonban délutánunkint egy-egy hosszabb séta vagy kirándulás van tervben, akkor igen észélyesen teszi az, a ki a melegebb szövetű reggeli ruhát választja, és nem feledkezik meg a kerek köpenyről sem. Ezek a bő esőköpenyek nélkülözhetlen kellékei mai napnak és a fürdőknek, de még az utazásoknak is. Legjobb, ha barna fél-posztóbból készülnek, vagy sötétszürke waterproofból. Ára 14—16 frt. Hölgyeink azonban ez utazó-köpenyeket igen könnyen maguk is készíthetik. A szabásra nézve azok ugyan is a hosszú bő felöltők mintájára készülnek, a minőket már mi is adtunk t. előfizetőinknek, csak hogy ezek most jóval hosszabbak is természetesen, széle-

sebbek is, úgy, hogy csak egy kis arasznyi része látszik ki a rövid ruhának. E köpenyek ujjai szűkek, elől jobbról és balról zsebük van, és nagy gombokkal végig össze vannak gombolva. A ki szereti, felső gallér helyett csuklyát is alkalmazhat reá, melyet a fürdőbe-menéskor fejére is húzhat.

Vége még arra is figyelmeztetjük fürdőre menő hölgyeinket, hogy czipőiket illetőleg főleg arra nézzenek, hogy azoknak erős talpuk legyen. Igen praktikusak a magas, sárgás bőr-topánkák, melyek előlfűzők és elől fekete fénymázás bőrrel vannak megtoldva.

Mai mellékletünk

pedig egy 3—4 éves leányka ruha-szabása, melyet több előfizetőnk kívánságára ezuttal adunk.

Az első szám az előrészt jelöli; a derék és szoknya eleje egy darabban van kivágva. A második szám az oldalrész, a harmadik a hátrész, a negyedik és ötödik pedig az ujjak szabása. A mint a szabás összeállításánál világosan látható, a szoknya többi szélei az előrész részeit oldalaihoz lesznek varrva, tetszés szerinti bőségben, és tetszés szerint még két egyenes vagy három részsut vágott szél.

Számrejtvény.

Szántó Juliától.

- 34, 27, 21, 27, 16, 17, 9. Ez egy örök hírű vezér;
28, 15, 14, 28. Keze mindenütt elér;
14, 35, 22, 23, 1, 3, 35, 4, 2, 14, 2, 3. Így kezdődik Dobó László egy költeménye
8, 11, 10, 21, 18. Egy véres csatának színhelye;
7, 2, 10, 1, 2. Jelképe a hiven szeretőknak;
29, 39, 38, 30, 14, 41, 26, 44, 6. Szerzője egy híres könyvnek;
40, 15, 25, 15, 36, 37, 26. Egert ótalmazta hajdan;
5, 20, 12, 44, 43, 40. Sok van Magyarországon;
13, 21, 18, 17, 42, 43, 17, 9, 13. Magyar király felesége;
1—44. Elhunyt kedves költőnk műve.

Megfejtési határidő: augusztus 7-dike.

A f. é. 25-dik számban közölt számrejtvény értelme: „Higyj, remélj, szeress!” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Török Zelma, Buday Ilona, Fáy Emma, Simko Julia, B. Ilona, Ruttkay Ilona, Boronkay Csicseri Lila, Szepessy Róza, Schwartz Éva, Szánthó Julia, Szántay Vilma, Barabás Irma, Varasdy Aranka, Spitz Sarolta, Hunyady Karolina, Pálfi Stelezer Erzso, Pásztelyi Danielovich Emilia, Guoth Ida, Oláh Jánosné Márkus Erzsébet, Tell Mari, Marosy Emilia és Hermin, Fenczik Vaszőcsik Mária, Gerevics Vilma, Santa Laura, Jerkovics Vicza, Szokolay Zsigmondné, Vajthó Erzsé, Fodor Nina, Buczkó Thuróczy Antónia, Papy Amália, Dahlströmné Hutter Zsuzsanna, Molnár Teréz.

A 24-dik számban közölt rejtvény értelmét utólag be-küldé:

Caernyus Mariska, Santa Laura, Bogcha Berczik Ilon, Jerkovics Vicza, Radó Emma, Szokolay Zsigmondné, Vajthó Erzsé, Fodor Nina, Buczkó Thuróczy Antónia, Flegmann Lipótné.

Tartalom.

Piroska és Zoltán, Kunsági töl. — Oh, mi furcsa földi létünk Juszintól. — A szerelem jelleme, Tóvölgyi Titusztól. (Folyt.) — Krászna Marinka, Beniczky Irmától. (Vége.) — Mohádia, Képegy Raffay Etolka. (Vége.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvény-fejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. ELŐfizetési felhívás. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: egy 3—4 éves leánykának való ruhaszabásminta és Szabó Zsigmond megrendelési íve „A legújabb és legteljesebb szerelmi levelező” című művére.

Felolós szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

29-dik szám.

Julius 18-kán.

CSALÁDI-KÖR

A PESTI JÓTÉKONY NŐEGYESÜLET

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap két iven, színes borítékkal.

SZÉPIRODALMI DIVATLAP.

SZERKESZTI ÉS KIADJA

EMILIA.

X. ÉVFOLYAM.

PEST, 1869.

NYOMATOTT KOCSI SÁNDOR SAJÁT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN,

Aldunaszor 9. szám.

H E T I N A P T Á R.

Hónapi és heti naptár	R. katolikus és protestáns naptár	Ó-naptár	Izraeliták naptára	Hold-járás	N a p-nyugtá
Julius 18	Vasárnap	C. 9. Legsz. megv.	C. 8. Arnold	6 E. 4. M. Tamás	10 Szor. böjt
19	Hétfő	Paul. Vincze	Arzén, Aurél	7 Prokop	11 [temp. sz.
20	Kedd	Illés pr., Jerom.	Illyés	8 Pongrácz	12
21	Szerda	Dániel pr., Julia	Dániel	9 45 vértanu	13
22	Csütörtök	Magdolna, Mária	Mária Magd.	10 Euphemia	14
23	Péntek	Libór, Apoll.	Apollin	11 Proklus	15 Örömnep
24	Szombat	Krisztina szüz	Jolánta	12 Gábor	16 Sab. Nah.
					4 25 7 47
					4 26 7 46
					4 26 7 46
					4 27 7 45
					4 28 7 44
					4 29 7 43
					4 30 7 42

Teljes számú példányokkal folyvást szolgálhatunk.

V i d é k i t á r c z a.

Pető, július 8-kán, 1869. (Eredeti levél.) M e n y e g z ő. — A villám áldozatai. — Tisztelt szerkesztőnő! Folyó hó 6-dika a legnagyobb örömnem napja volt kis pusztánkon; akkor vezeték oltárhoz a derék Prónay Géza, vidékünk egyik legjelesebb ifja, a legkedvesebb fiatal hölgyek egyikét: Fáy Ilon kisasszonyt. A menyegzői ünnepély az örömapa, az ép oly vendégszerető, mint művelt Fáy Sándor ur házában, nem nagy, de válogatott, diszes vendégkoszoru jelenlétében ment végbe. Délután 11 órakor volt az esküvő, esküvő után szelendus felköszöntésekkel fűszerezett fényes ebéd, ebéd után pedig az új férj saját lakába: Debercsénybe repíté kedves élet-társát, követve a szülők búcsukönyeitől és valamennyi jelenlevő áldáskívánságaitól.

Nem hagyhatom említés nélkül azon szerencsétlenséget, mely az itteni kis pusztát egészen felzavarta szokott csendjéből. Néhány napja folytonos esőzés volt nálunk; egy ilyen alkalommal egyik közbirtokos-társunk aratói az eső elől a buzacsomók alá menekültek s e szerencsétlen perczben oda ütött a villám, s az aratógazdának három gyermekét érte, kik közül az egyik, 14 éves szép leány, rögtön halva maradt, míg másik leánya betegen fekszik, s az orvos azt mondja, hogy megvakul, a harmadik fiu végre a fején sérült meg, de baja nem veszélyes. Borzasztó volt a szegény szülők látni, a szegény anyát, ki a mint nekem e szerencsétlenséget sirva elbeszélte, majd maga is összeroskadt bánata alatt, magam is csak könyezve emlékszem vissza e napra.

Szliács, július 11-kén, 1869. (Eredeti levél.) F ü r d ő i é l e t. — V i d é k i é l e t. — Tisztelt szerkesztőnő! Még alig hajnalán a fürdőidénynek, fürdőhelyünk máris Füredet is felülhaladván, közel h a t s z á z vendégnek örvend. Ez idény meglehetősen élénk. Nem rég hagyta el fürdőnket Tisza László, gr. Forgách Mór, gr. Majláth, Radvánszky Antal főispán, sat. Itt vannak jelenleg: gr. Chorinszky Gusztáv, gr. Chorinszky kapitány és bájos neje, gr. Chorinszky né, b. Wimmersberg, b. Vécseyné, a bámult Battigh-Gellén Teréz urnő. Reményünk van b. Podmaniczky László és neje, szül. Sréter Malvin urnőhez és több más előkelő vendéghez.

Sok szószegés, halasztás után hangversenyezett itt Reményi is.

Szliácsot jelenleg egy részvény-társulat bírja; ennek élén áll Radvánszky Károly, országgy. képviselő és fürdőfelügyelője: Kelecsényi ur. E nevek jó kezesek. Mindenszépül és épül. A sétány a pesti városligetét nagyon is felülhaladja! A fürdőorvos. Hasenföld Manó, pesti és bécsi egyetemi m. tanár, a magyar és több külföldi társulat tagja, tudor, sat. Szliács jelenleg kedves mulatóhely a mulatni, biztos és gondosan kezelt gyógyhely a gyógyulni szándékozókknak. Brogyányi Vincze országgyűlési képviselő ur nagyszerű bérházat épít-

tet, úgy, hogy idővel 200 vendégre számíthatanak. Egy részvényes, Sz. K. ur, 25,000 frtot fektetett be. — Egy angol, egy francia, több német és mintegy negyven magyar lap van a kávéházban. — A minap érkezett meg Szentkirályi Mór. — Sok szerencsét az áldozatokat nem kimélő részvényeseknek! És most néhány szó vidéki levelünkről.

Van Zólyom sz. k. városában egy kölesönkönyvtár, s ebben mintegy 1200 kötet magyar mű s olvasó? 12, mondd: tizenkettő! Hát nem dicső ez? Könyvtárnoka, Antolik József tanár ur, évek óta dijtalanul kezeli, nem kevés anyagi áldozattal támogatván az oly méltatlanul elhanyagolt könyvtárt. Hol olvasson a szegényebb sorsu? a besztörcei könyvtárban? Ennek több száz tagja van, s 1200 kötetnyi műve még sincs. Mulatságra, pipagyűjteményekre, új divatu butorokra ölik a pénzt, olvasásra aztán nem jut sem kedv, sem idő. Amannak elnöke és könyvtárnoka Antolik József tanár, emennek Plathy György, első alispán. — Maga Zólyom városa egy táncmulatságot, egy gyűjtést nem tud ezen korszerű vállalattra rendezni? Sőt tudunk családokat, kik évek óta tartogatnak könyvtári könyveket, hanem azért egy krajczárt sem fizetnek érte.

Mező-Tur, július 12-kén, 1869. (Eredeti levél.) G y á s z i r. — Tisztelt szerkesztőnő! Engedje meg, hogy egy kiszenvedett jó anyának, t. Erdős Áron hitess-ügyvéd ur neje, született Nagy Rozália urnő kimultáról becses lapjában megemlékezzem. Váratlan volt e nagy csapás az öt környező hű férj s nyolcz árváira; elaludt édesen és fölkelte csak a feltámadás hajnalán virrad. A nemes család méltó sarjadéka például szolgált a női erényeknek. Hű élettárs és valódi jó anya volt. Épen most is midőn a nő teremtményéhez legközelebb állt, nyolczadik gyermekének adván életet, önéletével adózott. Ki írhatná le e gyásznap borzasztó képét? A gyászos ravatali lesújtott hű férje, nyolcz kesergő árva, szeretett szülői, testvérei, számos rokon és barátnői kísérték az örök nyugalom helyére. Mély megilletődéssel a legnagyobb részvétől indítatva, számtalan tisztelői hangoztatták az árvákkal keserves jajaikat. Legyen e nemes léleknek könnyű a föld pora, nyugodjék békével, aludjék édesen hosszú, hosszú álmot, s az egykori feltámadás zárja örökre övét anyai keblére.

Végül a mélyen kesergő férj és az anyátlan árváknak az Istenben vetett hit kegyelete, legyen az ily nagy sorscsapásban enyhítő tápszerük!

Én pedig egy tisztelő és szerető barátnő-koszorút viszek sírodra; legyen az hervadhatlan, legyen az örökzöld, s keserves könyeim fogják gyakran sírod virágait öntözni. Legyen álmod könnyű! Isten veled!

Szeged, július 12-kén, 1869. (Eredeti levél.) Felekiné asszony vendégszereplése. — Tisztelt szerkesztőnő! Folyó hó 3-kán lépett fel először városunk színpadán a nemzeti színház egyik kitűnő művésznője, s a pesti közönség általános kedvence: Felekiné Munkácsy Flóra asszony. Eleinte aggodalmaink támadtak, hogy a művésznő vendégszereplése nem fog sikerülni, mert jöttét nem előzte meg a hír, mi egy vidéki városban nagyon szükséges; azután élesztette még aggodalmunkat azon körülmény is, hogy Aradi, kinek a tél folytán igen jó társasága volt, most egy gyengének nevezhetővel tért vissza városunkba, s éppen azon perczben, midőn még alig hangzottak el a német színészek énekei és bohózaik feletti kacajok. De valljuk meg, hogy egy nagy hiba a közönségben is volt, mi a megérdemlett eredményt kissé kétes kilátásba helyezte. E hiba a magyar és német színészet fölötti surlódásban állt.

Ha elmondjuk még ezek után azt, hogy 16 színházlátogató család fürdőre utazott, s hogy aratás, csépelés ideje lévén, a gazdák és földesurak egy része gazdaságaikkal valának elfoglalva, s hogy szombaton, 3-kán, oly vihar dühöngött, hogy még 7 órakor is azt kérdezték, vajon lesz-e előadás? mindent elmondtunk arra nézve, hogy indokoljuk, miért volt a kitűnő művésznő első föllépésére a „Szép marquisné“-ban középszámu közönség. Sajnosan tapasztaltuk, hogy második föllépteül, „IV. László“-ban, sem gyűlt össze oly nagy közönség, mint minőt mi ohajtottunk volna, s a minőt kedvencz vendégünk művészete megkívánt volna. De nagy örömünkre „A tündérújjak“-ban oly szép közönség hallgatá és élvezé a valódi művészi előadást, hogy kötelességünk lero-
vásában egészen nyugodtaknak éreztük magunkat.

Ezután föllépett még a művésznő „Egyik olyan, mint a másik“ című vigjátékban, s megmutatá, hogy nemcsak érzelmes drámákban tud művészileg egyéníteni, hanem az oly szerepben is, melyekről eddig azt hittük, hogy egyéniségéhez nem válik.

Játszotta még a „Völgy lilium“-át és jutalmául Halm „Griseldis“-ét, mely utóbbi előadásra már reggel 8 órakor való-
ságos ostromzár alá vették a pénztárt. Midőn a művésznő kilépett a színpadra, a francia csipkés szegélyzetű bokréta, szalagos koszorúk, virágosöt képezve, boríták el. Közönségünk még senkit sem árasztott el ennyi virággal, a szeretet, ragaszkodás eme jelvényeivel, mint e mai napon színművésztünk kedves jelenségét. A színpad közepéről felülről egy nagy-
szerű szalagokkal diszitett koszorút bocsátottak a megilletődött művésznő feje fölé, mit, midőn átvett, csókjaival s könyeivel árasztott el; a közönség szünni nem akaró tapsvi-
harban tört ki.

Megemlítésre méltó, hogy Felekiné asszony ezen előadá-
sán a páholyok és zártszékek mind nőközönséggel teltek meg. Gyönyörű látvány volt, midőn ama sok lelkesült nő, leány, virágaikkal, tapsaikkal éljeneikkel lelkesíték a nagy művésznőt, ki viszont őket valódi művészeti élvezetben részesíté.

Nincs öröm bu nélkül. Nincs valódi élvezet, hogy az öröm cseppjei meg ne keserítsék. A lelkesedés annyira elragadta a közönséget, a művésznőt, a színházi személyzetet, hogy a legborzasztóbb veszély volt küszöbön, és senki sem tudta megakadályozni. A sok taps, a közönség éljenei megrázkód-
tatták a színházat, mozgásba hoztak felül egy dupla léczet, mely alábukott s oly szerencsétlenül, hogy szeretett, kedves művésznőnk fejét érte és több helyen megsebezte. Egy halk kiáltás — a lélegzet megállt mindnyájunkban, a függöny le-
gördült. Halotti csend és kínos érzés honolt a színházban; a közönség egy része a színpadra sietett, tudomást szerezni a kedves művésznő hogylétéről.

Alig telt el néhány percz, a legborzasztóbb félelem, két-
ség és fájdalom közepett, midőn a függöny felgurult s ott állt előttünk kedves művésznőnk, ajkán azzal a bájos mosolylyal, mely mindig ott szokott ülni. Egy kissé halvány volt, de mosolyát meg nem vonta tőlünk, nehogy aggodalmainkat növelje. Ott állt előttünk, a művészet ihletétől átszellemülve s oly nagyszerűen játszá a gyermekét odaadni nem tudó anya fájdalmát, hogy mi feledtük, hogy színházban vagyunk, az élet viharos tengerén képzeltük magunkat, a szegény Griseldis helyzetébe; éreztük fájdalmait, szenvedéseit, s együtt hullat-
tuk a könyeket. Taps, szünni nem akaró taps követé a nagy-
szerű előadást, mely oly végzetes lehetett volna, ha a gondviselés nem őrökdi.

Vasárnap a színkörben, „A cigány“-ban, mint Rózsi bucsuzott el tőlünk Felekiné asszony. Daczára a szélnek, mely egész nap dühöngött, a színkör zsufolásig megtelt. Előadás végével alig tudott a közönség megválni a művésznőtől; vége-
hossza nem volt a kihívásoknak, míg végre Felekiné szokott kedélyességével ezt mondá a közönségnek: „Tartsanak meg önök szives emlékükből.“

Még azon éjjel visszautazott Pestre.

Most azon ohajtással zárjuk be sorainkat, hogy hozza a jó Isten ismét mielőbb körünkbe és tartsa meg őt sokáig nemzeti színművészetünk és a haza dicsőségére.

Megbizások tára.

Öreglakra K. M. L. urhölgynek: Magánlevelet irtam.

Szilágy-Csehre O. J. urnőnek: Az egyik csomagot megküldtem, a másikat pedig a jövő hóban veendi.

Kapnikbányára M. V. urnőnek: A jövő hóban küldendem meg a jelen félévre járó öt kötetnyi könyvmellékletet.

Ny.-Bátorra M. B. urnőnek: Magánlevelet irtam.

Vácra F. P. urnak: A mult félévi előfizetés alkalmá-
val T. J. urhölgy részére nem lett beküldve semmiféle mellék-
letekre való díj.

Bajmokra K. H. urhölgynek: Köszönet szives fára-
dozásaiért! Miután az első félévben már be volt küldve az első öt kötet könyvre az 50 kr és a könyvek annak idején meg is lettek küldve, az újból küldött 50 krt jegyzékbe vettem.

Debreczenbe N. G. urnőnek: Magánlevelet irtam.

Kis-Almásra S. I. urnak: El van küldve.

Nagyfalura R. E. urnak: A jelen félévi könyvmel-
lékleteket augusztushóban fogom szétküldeni.

Sz.-Udvarhelyre Gy. J. urnőnek: Bár nekem is nyilnék alkalmam valamikép kimutatni köszönetemet azon szives részvételért, melyet Kegyed lapom iránt olyan fényesen bebizonyított!

Abonyba R. I. urhölgynek: Előfizetést csak A.-ból vettem. Szives üdvözlét!

Illyére P. E. urhölgynek: Feleletül egy előfizetési hirdetést bátorkodtam küldeni.

Kisujszállásra B. S. urnőnek: A jelen félévre két-
szer küldetett be Kegyed számára az előfizetés. A jövő félévre jegyezzem-e be azt? Tessék rendelkezni vele.

T.-Szt-Miklóssra T. M. urnőnek: Igen sajnálom, de sem az egyikkel, sem a másikkal nem szolgálhatok többé.

Egerbe G. J. urnak: Azonnal megküldtem.

N.-Laposra H. E. urhölgynek: Posta fordultával megküldtem.

Szalonnára V. A. urhölgynek: Magánlevelet irtam.

Pestre Imrefi urnak: Szíveskedjék velünk lakását tudatni, hogy intézkedhessünk.

B.-Böszörményre F. N. urhölgynek: Azonnal meg-
küldtem.

Jászberénybe Sz. Gy. urnak: Magánlevelet irtam.

Szatmárra Gy. K. urnőnek: Magánlevelet irtam.

„Wiener medizinische Wochenschrift“

december 12-diki számában olvassuk:

Török József, pesti gyógyszerész, *fogszivarkáiban* egy készítmény van előtűnk, hanem egy elmés találmány és szép előlépés a foggyógyászat mezején. Egy módszerrel lettünk gazdagabbak, mely a hathatóság legbiztosabb föltételével bír, mely okserősége és könnyű alkalmazása által multhatatlannul gyorsan el fog terjedni.

E hathatós gyógyszer gőzfüst alakban szívatik a szájüregbe és ott az idegekkel való közvetlen érintkezés által kell jótékony hatását kifejteni. A füstnek a szájban huzamos ideig való tartása, különösen az orrlyukakon lassu kibocsátása által a hatás fokozható; e mellett nincs semmi alkalmatlan és ártalmas mellékhatása, a mi az eddigi foggyógyszerekkel együtt jár; a puha részek nem ingerelhetnek és gyuladást nem kaphatnak. Röviden szólva, ezzel egy igen elmés módja ki van találva, egyik nem csekély ellenség — a fogfájás — helyhez kötött és a legalkalmasabb orvoslásának.

Folyékony Glycerin-Créme

több év óta hatályos szernek bizonyult szeplő, napváltás, folt, bőrhaj és kolések ellen. Ez egy igazán sikeres és legártatlanabb szerekeknek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalsági frissességét tartják fenn. — A folyékony glycerin-crème eltér az eddig közönségesen használt glycerin-illatszerektől, melyek a glycerinen kívül semminemű hatályos részeket nem tartalmaznak. Egy üveg ára 1 frt 20 kr, postán 20 kr-rel több.

LEGFINOMABB GLYCERIN - SZAPPAN

Glycerin és illatos növényekből, kitűnően tisztítja és élénkíti a bőrt és egy finom pipere-szappan minden kívánt előnyeivel bír. Ára 35 kr

PARISI HÖLGY-POR

(legfinomabb Poudre riz)

a bőrnek a leggyengédebb fehér színt adja és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknél, úgy férfiaknál is a borotválás után nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr.

Szállítási raktár: Kiehlhauser H. oklev. gyógyszerárú és vegyész Grätzban.

Főraktár Magyarországra nézve: TÖRÖK JÓZSEF ur gyógyszerertárában, Pest, király-utca 7-dik sz. Győrött: Tropper József gyógyszerertárában, Nagyváradon: Molnár, Ezeréken: Deszátly, M.-Berényben: Nárciss, Debreczenben: Borsos, Léván: Bolemann, Kolozsvárott: Wolff, Lőcsén: Szelczer, Szegeden: Aigner uraknál.

VETORINI-féle BALZSAM.

Ezen, a leghatályosabb növényrészekből készített, több orvosi fakultás által helyben hagyott és a magas kormány által eladás végett azahndóközt essentia, külsőleg alkalmazva, jó szolgálatot tesz az ideg-gyöngeség, görcs, rheumatismus, köszvény, fejköszvény, fulladás, fogfájás, súly, száj- és gésai sebek ellen; vízzel vegyítve, mindennemű bőrtisztítatlanságok ellen, a foghúsnak minden betegségei ellen, valamint kitűnő füstölő-szerűen is ajánlatos.

Egy üveg ára 1 frt 50 kr, postai küldésnél 10 kr-rel több.

GYOMOR-LAPDACSONK.

(Pilules stomachiques Colbert.)

Ezen 50 év óta a „Colbert“-féle gyógyszerertárában készült labdacsonk fájdalom nélkül hajtának meg, gyógyítják a szorulást, az epe-kóros állapotát és az elnyálkásodást, elősegítik az emésztést, gerjesztik az étvágyat és eltávolítják a vérnek fej felé todulását. Ára 1 frt 50 kr.

Főraktár Magyarország számára TÖRÖK JÓZSEF ur gyógyszerertárában, király-utca, 7-dik sz.

Kárpáti mell-gyógyfüvek.

A legbiztosabb és legjobb gyógyszer mindennemű mellbajok, idült hurut, köhögés, rekedtség, zúkmellőség, nyilalás, tüdőszorvás, különösen pedig test- és gyomor-elgyengülés ellen.

Nagy csomagja 1 frt, kicsi 50 kr.

Két kitűnő és kipróbált szer a fentemlített betegségek ellen, mindkettő a Kárpátok hegyi Flórájából készítve, melyek már szélesebb körökben valóban áldásos hatással voltak. Számos megtisztelő bizonyítvány nyíltan anuskodik róla.

Ezen szert az orvosok figyelmébe ajánlom.

Hamisítlanul csakis Maléter V. „Az oroszlán“-hoz czimzett gyógyszerertárában.

Pesten, Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7. szám.

Eperjesen: Izsépy Gyulánál.
Miskolczon: Böszörményi Józsefnél.
Pozsonyban: Schneberger Dánielnél.
R.-Szombatban: Maléter Sándornál.

Zimonyban: Wukomanovits W.-nél.
Temesvárt: Pecher J. E.-nél.
Ungvárt: Münzner Gyulánál.
Rozsnyón: Posch Józsefnél.

Szeplő elleni szer, jótállás mellett.

Dr. Sihalszki-féle mosdó-víz és arcz-kenőcs.

Ezen több év óta egyedül jónak bizonyult, már általánosan használt, az arczbőrnek ártatlan szépség-szer, különösen a szeplő, májfoltok és a bőr minden tisztatlansága ellen ajánlatik, készítője Maléter Vilmos gyógyszerész, Kassán.

Nagy füveg ára 1 frt, kisebb 50 kr, kenőcs 80 kr.

Főraktár Pesten: Török József gyógyszerész urnál.

Bizonyítvány: A legjobb eredménnyel használt Sihalszki-féle mosdó-víz és kenőcs a szeplő ellen ismert szer, egyedül Maléter Vilmos gyógyszerertárában, Kassán, készítették előíratom szerint valódiilag.

Dr. Sihalszky Alajos,
megyei tisztiorvos.

Keserű narancshéj-szörp.

Laroze párisi gyógyszerésztől.

35 évi siker tanuskodik hathatósága mellett.

Zsonglító elevenítő a gyomor működését fölébreszteti, emelni a belek tevékenységét, s meggyógyítani az idült és heves idegbajokat.

Zsonglító idegesség ellenest meggyógyítja a betegségeket megelőző aléltságot s könnyűvé teszi az emésztést.

Váltóláz ellenes, megszünteti a forróságot, a fázást, a keserűség specíficus szer levén, a láz s a gyomor-romlás ellen.

Zsonglító ujjáteremtő, a vértelenség, étvágyhiány, kimerültség, bágyadság gyógyítására.

Laroze gyára Párisban rue Lions Saint-Paul, 2. szám.

Ára egy üvegnek 2 frt.

Pesten a magyarországi főraktárban: Török József gyógyszerertárában, király-utca 7. szám.

VALÓDI PAGLIANO-SYRUP,

Pagliano Girolamo fiórenczi professortól egyenesen ideszállítva, különböző mennyiségben kapható:

Török József

gyógyszerész urnál, Pesten, király utca 7. sz. a. — Egy üveg ára 1 frt 50 kr. Egy tuczat ára 14 frt, fél tuczat 7 frt.

Az ismét-eladók igan kedvező engedményekben részesülnek.

E szörp tisztítja a vért, eloszlatja a megromlott nedveket, megritkítja és megjavítja azokat, következésképpen mindazok, kik e szörpöt havonként két napon át használják, jó egészségnek örvendnek. E szörp sok oly betegséget meggyógyít, melyeknél az orvosi szor csekély javulást eszközölt.

Ép most érkezett meg egy friss szállítmány, melynek valódiságáért kezeskedtetik.

Előfizetési díj (illetményekkel):
Évnyegyre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám. 2-dik emelet.
Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

29. SZ.
Julius 18-kán.
1869.

Havankinti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrajzokkal. Evenkint két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

Megint egy lépés.

Ha a nagy igazságok érdekében fáradozó lélekhez a hiúság köznapi érzése férhetne, akkor a múlt pénteki nap valóban nagy öröm napja lett volna reám nézve; mert ez a nap egy nagy lépéssel ismét előbbre vitte azon ügyet, melynek diadalra juttatásáért tehetségem szerint küzdeni és törekedni életem egyik főfeladatává tűztem ki.

Múlt pénteken hazánk legelterjedtebb lapja, az ellenzék vezérközlőnye szólalt fel a női kérdés tárgyában, és szólott egészen azon szellemben, a mint e kérdés minden elfogulatlan és felvilágosodott szabadelvű főben jelenleg él.

Igaz, hogy csak egy nő, a jeles Mesnier Vallory Luiza tollából eredt a cikk; de az nem változtat a dolgon; azért mégis a szerkesztőség szólott a közönséghez, és a szerkesztőség magáénak vall minden cikket, melyet észrevétel nélkül lapjában közzé tesz, és magáévá teszi azért, hogy utána magukévá tegyék azon ezrek és százezrek, a kik az ő irányadó zászlaját követik. „A jövő kor férfiaihoz” című cikk tehát a „Hon” elveit hirdeti és ez nem kisebb diadal, mint a minőt az országgyűlésen egyik vagy másik párt örömradiással üdvözlö. Mert nem egy párt, hanem az összes emberiség, a közpolgárosodás egyik diadalmas előrelépését jelzi e tény, mert a női kérdés megoldása szoros kapcsolatban áll a polgárosodás, a közérkölesség, a közjólét és közszabadság kérdésével.

Nem szükség részletesen előadnom a szóban forgó cikket. A kik lapomat ismerik, azok semmi újat nem fognak benne találni; ugyanazt mondja, a mit én tíz év óta, és épen az teszi nagybecsűvé e cikket; az igazság soha sem új, mert az örök-

tól fogva megvan a világon, de a mig valósággá, ténynyé nem vált, addig mindig új marad, és újra meg újra hirdetni kell szavát, mert addig mindig sokan vannak, a kik az igazságot vagy megismerni nem bírják, nagy elismerni nem akarják.

Igen ám, a meg- és elismerés, e két szó foglalja magában a női kérdés egész világegyetemét: megismerni azt, hogy a nő is ember és mint olyan, az erkölcsön alapuló jogok illetik meg, és elismerni azt, hogy a mit e jognyerés fejében viszont adni képes, nem hátrányára, de üdvére válnék az emberiségnek; megismerni azt, hogy az emberi fogalom nem ellentéte a női fogalomnak és elismerni az embert — e szó valódi jelentőségében — a nőben.

És mégis, milyen messze vagyunk még azon kortól, midőn ez oly egyszerű és világosnak látszó igazság diadalát üli meg az emberiség! Ha visszatekintünk a múltba, szinte visszahökken a tekintet a sivár jövő beláthatlan távolságától, melyet még az emberiségnek meg kell futni, míg ezen diadalmi célpontot el fogja érni! Ámde az nem ok a csüggedésre, hanem ellenkezőleg, annál elutasíthatlanabb köteleztetés az előretörekvésre. A ki be tudja látni lelkével, hogy mivé változtatja majd az emberiséget e kérdés diadalmas megoldása, az, ha csak egy homokszemnyit is előbbre lendíti, megváltói boldogsággal roskadoz a nagy munkában.

Kisértsük meg tehát mi is újra közelebbről tekinteni meg e nagy, világölelő kérdést. Nézzük először is a megismerést.

De kérem olvasónőimet, ne tépjék szét e lapot, mikor az itt következő sorokat elolvassák. Megengedem, sőt tudom, hogy a szegény pirja égeti arcukat azon tudatra, melyeket e sorok keltenek, ámde szabad-e kárhozatni az orvosságot, a miért olyan keservesen égető? És higgyék meg, kedves olvasónőim, a kik közülünk még a szegény pirját érzik homlokukon az általam elmondandó szavakra, azokban rejlik a szebb jövő biztos záloga. Bár minél többen szégyelnék magunkat! De vajmi sokan nevetnek rajtunk; mint a hogy a szegény kába a tanítót neveti, a ki őt tanítani akarja. Nem tudja ő azt felfogni!

Azok sem tudják felfogni, hogyan lehessen állítani, hogy a nő a szó valódi értelmében nem is ember, mikor egész életünk csupa öröm és vigalom, sokkal szebben öltözködünk és sokkal kevesebbet dolgozunk a férfiaknál; fiatal éveinkben körül vagyunk véve széptevőkkel, korosabb éveinkben kedves gyermekekkel és egész életünkön át minden vágyunk teljesedésbe megy!

És eltekintve attól, hogy ezen ugynevezett boldogságból jóformán csak a gazdagoknak jut ki, míg a szegény nők még ezen részéből az emberi osztálynak is megvannak fosztva, még a gazdagok irányában is, daczára annak, hogy minden vágyuk teljesül, vagyis inkább: épen azért, mert minden vágyuk teljesül, állíthatni teljes joggal, hogy az a polcz, melyet a nő jelenleg a társadalomban elfoglal, szégyenére válik az emberiségnek.

Minden vágyuk teljesül! De mennyire terjedhet vágyainak köre? Szabad-e neki csak egyet is érezni azon nemesebb vágyak közül, melyek az embert az állatiság körén tulemelik? és adatik-e neki mód és alkalom, hogy ilyen nemes vágyak csak támadhassanak is lelkében?

Mindkét kérdésre határozott nemmel kell felelnünk; a nő vágyai nem terjedhetnek túl azon körön, a mely a gyermekek érzés- és gondolatvilágát foglalja magában; kívánhat szép ruhát, mulatságot, kívánhatja hiusága kielégítését, kívánhat játékot, de nem kívánhat munkát!

Pedig csak a munkánál kezdődik az ember, csak annyiban képez egy szemet a mult és jövő örökkévalósági lánczolatában, a mennyiben testi vagy lelki munkásságával a polgárosodásnak szolgál; a henye, a tudatlan és gonosztevő azért esnek kívül a polgárosodás erkölcsi rendjén, mert egyik sem gyarapítja a polgárosodás tökéjét, egyik sem pótolja vissza az emberiség évezredes fáradozásait a jövő érdekében, és ezekkel egy sorban áll a nő a társadalomban.

Nézzünk szét az életben, mennyi ezer meg ezer hasznos, tiszta és nemes munkássági pálya van, mennyi ezer meg ezer alkalom a legkülönbözőbb tehetségek magas fokra fejlesztése és hasznosítása által a legkülönbözőbb vágyak kielégítésére! Még a bénának, a nyomoréknak, a testileg vagy lelkileg elerőtlenedettnek is jut valami kevéske tér a polgárosodás birodalmában, melyet művelhet és melynek művelése által megérdemli a mindennapi kenyeret, azaz megérdemli az emberi nevet, — csak a nőnek nem jut e birodalomból még annyi hely sem, a mennyit egykor koporsója fog elfoglalni. Ő tehet mindent, a mit csak egy gyermeknek meg van engedve, csak dolgozni nem szabad neki, csak életét nem szabad neki megérdemelnie más által, mint állati szolgálattételek, vagy majomházi bohóczkodás által; neki ez nincs megengedve, az igazi emberek sorában ő soha helyet nem foglalhat.

— Dehogy nem! — vágnak szavaimba ezren meg ezren, és elfordulnak tőlem, mosolyogva, vagy neheztelve, a sze-

rint, a mint vagy túlzást, vagy pedig elmebeli korlátoltságot hajlandók szavaimban látni. — Dehogy nincsen a nőnek munkaköre! Itt van először is a házi kör, azután a családi kör, aztán a gyermekszoba és végre a társas-élet. Hát ez nem elég?

Oh igen, és ha valaki, úgy én buzdítom a nemembeli-eket, hogy csak minél tökéletesebben és nemesebben töltsék be a számukra állítólag fenntartott ezen köröket, mert ezeken is igen sok jót tehetünk, és a munka, bármilyen szűk körben végezzük is, mindig tiszteletet érdemel, csak becsülettel és kedvvel végezheszük, mert csak ez esetben érdemelheti ki magának a köztiszteletet és végezheti sikeresen munkáját.

De állanak-e ezen föltételek azon munkakörökre, melyekre a polgárosodás szívtelen vagy esztelen ellenei a női kérdés gyanusítása czéljából mutatnak?

Senki sem becsüli nagyobbra nálamnál a mosogatás, ruha-foltozgatást, harisnyatatarozást, és több e nemű hasznos foglalkozásokat, és hivatkozom barátnőim és ismerősömre, ha legkisebb gu ny van-e ezen állításomban? Magam is a napnak egyik részét ezen hasznos foglalkozások valamelyikével töltöm és ez nekem csak olyan öröm és mulatság, mint a költőnek a halhatlanság utáni röpkedés; mert ezzel a nő házának, az anya gyermekeinek tartozik, és a mit ezekért teszünk, az mind az emberiség javára történik. És mert ez így van, és mert a nőnek a háziasság ugyszólván speciális hajlama, mintegy nemével járó ösztöne, épen úgy, mint a férfinál a rontó-bontó ösztön vele születik, én meg vagyok győződve, hogy bármennyire szabaddá tétessék is a nő számára a polgári munkásság, a jó gazdasszonyok és harisnya-kötögető anyák száma azért nem lenne kisebb, sőt ellenkezőleg, sokkal nagyobb lenne, mint mostanság, a mi ugyan első pillanatra paradox állításként tűnik fel, de ismét csak magamat véve például és lélektani tanulmány tárgyául, kétségbevonhatlan igazság gyanánt merem azt állítani és talán bebizonyítanom is sikerülend.

Ugyanis sokszor gondolkodtam már azon, honnan van az, hogy én, a ki némi szellemi munkásságban is részeltethetem magam, és ilyen munkásság közben leirhatlan boldogsággal telik meg szívem, mondom, honnan van, hogy másrészt ép olyan jó kedvvel végzem a ház egyéb teendőit és toldozgatom-foltozgatom órákon át gyermekeim ruháit és harisnyáit? honnan ezen ellentétes két hajlam egy olyan lélekben, melynek legfőbb törekvése: lehető összhangzatban lenni önmagával?

Bizonyosan olvasónőim is sokat foglalkoztak e talányos kérdéssel, mert mint gondolkodó fők, bizonyynyal nagy gyönyört találnak azon isteni foglalkozásban: „a szív és vesék vizsgálásában.” És akkor miként én, úgy bizonyynyal Kegyetek is reájöttek arra, hogy az nem ellentétes, hanem egybevágó két hajlama a női léleknek. Az egyik abból áll, hogy a világnak, a másik meg abból, hogy szeretteinek éljen, és a mily mértékben sikerül neki kielégíteni — jól megjegyezzük azonban: kielégíteni, nem elkábitani — az egyik hajlamot, ugyanilyen mértékben növekedik egyszersmind a másik ellenkező hajlam is szívében és ugyanolyan élvezet talál ezen hajlam kielégítésében. A ki figyelemmel vizsgálja a természetet, az minden egyes lényben ugyanazon rendszert találhatja fel; a mi a zenében az ellenpont, az e hajlam a női szívben.

A miből pedig természetszerűleg az következik, hogy a mily mértékben nyílnak meg a nő számára a külső munkásság korlátai, ugyanolyan mértékben fejlődik és növekedik másrészt a háziassági hajlam és lesz minden külső munkás-

sága mellett is jó házi nő és hű anya, és megfordítva, minél kevésbbé elégítheti ki az egyik hajlamot, annál inkább durvul vagy laposodik el a másik, az ellenponti hajlam, és lesz belőle vagy házsártos boszorka, a ki jobbra-balra pofozgatva igazgatja a házát, vagy ellenkezőleg: léha, elrestült lélek, a ki ha a ház szakad is le reája, sem képes fejéből egy egészséges gondolatot kipréselni; kötögeti ugyan a harisnyákat, de egyebet sem tud annál, egész lelke harisnyává változott.

De hát lehet-e ez másképp? Az egész természetben érvényre emelkedik ez uralkodó alapelv és csak a nőnél hazudtolná meg magát? Vádat emelnek ellenünk, hogy egyéb dolgunk sincs a háztartásnál és ezt sem töltjük meg becsületesen? Igaz, úgy van, csak hogy megfordítva kell a vádat föltenni: azért nem vagyunk jó gazdasszonyok, mert egyéb dolgunk nincsen.

(Folytatjuk)

Kedvesemnek.

Nemes Ödöntől.

It gyöngé ajakam elbeszélni nem bir,
Hadd mondja el neked e parányi papir,
És te olvasd halkal, mosolyogva szépen,
Ragyogó csillagom szerelmem égében.

Szeretlek, te vagy csak lelkeim üdvössége,
Hitem, szent reményem, szemeimnek fénye.
Te vagy gyöngye, kincse egész életemnek,
Áldalak, imádlak, vég nélkül szeretlek.

Szép sötét szemekkel hogyha reám nézsz,
Engem boldogsággal, búbájjal tetézesz.
És ha rám mosolyogsz — mely szivemben támad —
Eloszlik, örömmé válik a búbánat.

Hogy szeretsz galambom, azt tőled nem kértem,
Elárultad már rég' minden nyomon-lépten;
Összefűzött minket a boldog szerelem,
Ölelj meg, csókolj meg édes egyetlenem!

Én is rád mosolygok, én is megcsókollak,
Gyöngéden ölelő karjaimba fonlak.
Megsimítom sötét hajad minden szálát,
Megszámlálom picziny szived dobbanását.

Puha kezeidet kezembe szorítom,
Szerelmes csókommal százszor elborítom,
Aztán halk imába foglalom nevedet,
Hogy az a jó Isten áldjon meg tégedet!

A szerelem jelleme.

Beszély.

Tótvölgyi Titusztól.

(Folytatás.)

IV.

Vadászat a zergevadászra.

A fegyver eldurrant és a visszhang fölébredt. Két árulóra talált Antónió a Mont-Visó csucsán, tehát még ott is, a hol nem lakik ember. Áruló van mindenütt, mert bűn is van mindenütt. E két eszköz az ördögé, a fehér és fekete szálak hálózata, ezzel szokta üdvösségéből kifogni az embert.

Az ifju el volt árulva; üldözői nem látták ugyan, de ismerték fegyverének durranását. A havasi vadászok puskái

épen úgy, mint a nemhavasiaké, különböző hanggal bir, csak hogy azok vigyáznak reá és fölismerik a gyakorlat által, ezek pedig nem is tudják, hogy különbség létezik.

— Hurrá! — volt a másik hang a lövés után. Egy fel is kiáltá a következő szavakat:

— Servus Antónió, a viszontlátásig!

Antónió pedig azzal felelt, hogy fegyverét újra megtölté.

Ott, a hol ő most volt, oda nem igen szoktak menni emberek fia. A kötél becsületére, ha még olyan bátor is, de nem igen szereti életét bizni még a zergevadász sem, ott pedig nem volt egyéb út, mely ama szirtre vezetett, mint egy szál kötél. Egy szál kötél ezen és egy szál kötél a másik oldalon, csak hogy ott még veszedelmesebb. Ott nem sziklára repül az ember, hanem csak a szikláig, hol egy harmadik szál kötél várakozott reá, s azon kellett felkapaszkodnia.

Antónió tehát megtöltötte fegyverét és csendes léptekkel eltávozott a sziklasziget szegélyétől. A tető lapos volt, a repedések, vagy kiállványai be voltak töltve hóval, jéggel, madártollakkal és guanoval. Egyik réteg a másikon feküdt több öl magasságban, tiz-husz éves jég, valóságosan megaszalva. Ide már nem jött fűtyörészni a fajdtyuk, itt a havasi sas fejedelmi tanyája volt.

Csak úgy könnyedén még sem szabad agyonlőni az embert, mint a zergét, ezt jól tudta Antónió, ha csak nem fut s menekülni nem akar az üldözők elől. Én nem futok, gondolta magában az ifju, leülök ide szépen, és nézni fogom, a mint ők engemet néznek. Ha azonban valamelyiknek bátorsága, vagy kedve akadna hozzá, a kötél segítségével jönni ide át? Ha csak egy lesz, nem bánom, kettőnek mulatságosabb a szigeten élni; de ha több lesz? ... még azt sem bánom, innen úgy sem vihetnek el, ha én nem akarok menni.

Antónió ily gondolatokkal foglalkozva, keresett magának alkalmas helyet a leülésre, aztán rágondolt arra is, hogy tulajdonképen miért akarják elfogni? és eszébe jutott Angelica. Most már ketten voltak a szigeten. Ha nézte volna valaki az ifju arcát, láhtatta volna, mily változásokon mennek át vonásai, derü és boru, mint a hogy gondolatának felhői lelke előtt elvonultak. Most már nem volt egyedül. Ott volt vele Angelica is. Az ifju féltékeny kezdett lenni a szigeten, s egy szerre csak arra határozta el magát, hogy nem fog oda bocsátani egyetlen egy embert sem. Nem, csak azért se, a leánynak szabad lesz őt látni, mint halottat, de nem mint megkötözött rabot. Antónió vad kifejezést öltött e gondolat után, aztán felhuzta fegyverének sarkányát, megcélózta a kötelet és ellőtte azt. Ez volt a második durranás és a visszhang elvitte Pontigliosó felé.

Ezalatt közeledtek a zergevadászok, egy-egy kavics, mely lábaik alatt elgördült, csörögve, kopogva, pattogva rohant lefelé, hol az egyik, hol a másik szirt oldalához csapódván, s mire leért a fenyőbokrokig, már annyira elfáradt, hogy nem bírta áthágni az első gyenge ágat.

— Hohó Antónió, látunk! — kiáltá most egy hang, és egy golyó szétmállott a szikladarabon, mely az Antónió székeül szolgált. Az ifju lehajlott érte, felvette és nézte, hogy milyen alakot öltött az ütődés által? Olyan forma alakja volt, mint egy szivnek, és meleg volt még akkor is. Fogta, ismét gömbölyüre verte egy kövel, fegyvere csővébe ereszté, aztán nézte, hogy honnan jött, és visszaküldte oda. A vadász előtt egy kősziklához pattant, az is felvette az is megnézte, és már akkor olyan alakja volt, mint egy kettős szivnek, és kétszer olyan meleg volt, mint azelőtt.

Se Antónió, se ez a másik nem haragudott meg e lövésért, tudták, hogy az csak játék, a komolyan ellőtt golyó nem változik szivvé a kövön, hanem halállá változik a szivben.

Most már jól láthatták az üldözők az üldözöttet, az is jól láthatta őket s így nem volt többé ok a nagy sietségre. A fegyver kitölthette a köztük levő távolságot s így a menekülésre egyik fél sem igen gondolt. Az első vadász tehát megállt, bevárta társait, míg oda értek, aztán rámutatott Antónióra:

— Ott van ni!

Mindnyájan megálltak és mindnyájan nézték. Olyan jól ismerték őt, vele voltak majd minden nap, nem találtak rajta semmi különöst akkor, és most érdemesnek találták megbámulni, mintha zergéből változott volna emberre. Van is abban valami bámulatra méltó, ha t. i. valakit üldöznek, és ez a valaki nem szalad előttük, hanem leül egy körre, mintha abból ült volna ki, vagy mintha azzá változott volna. Az üldözők ilyenkor rendszeren egyet gondolnak:

— Ugyan mit akar ez velünk, hogy nem fél? — Sok ember igen furcsának találja azt, hogy egy nem fél a soktól, aztán elkezd rajta gondolkozni, hogy mihet annak oka? Ez pedig nem valami nehéz talány, megfejtése egyetlen egy szóból áll, ebből az egy szóból: bátor s á g. No de hát ez sem valami mindennapi. Megálltak tehát a zergevadászok és nézték, mintha a hátuk közepét látták volna, a mit még sohse láttak eddig, noha megvolt mindeniknek. Tehát mert most épen oly láthatatlan tulajdon akadt szemeik elé, érdemesnek tartották megnézni. Antónió is nézte őket s ő se látott még zergevadászokat ily szemekkel s ő előtte is érdekesebben néztek ki most, mint valaha. Végig tekintett magán, hogy vajon nem lett-e belőle zerge? Meglátta a mellette heverő fegyvert, aztán elégedetten emelte fel. Arra gondolt, hogy ő is úgy néz ki, mint azok a többen, kik pedig most nagyon szépek voltak előtte. Egy vágy ébredt föl lelkében, szerette volna, hogy Angelica lássa őt. Még se csak oly csunya semmi gyerek egy zergevadász.

Mig az ifju így gondolkozott, az öregebbek kipihenték magukat és haladtak fölfelé ismét, szépen, egymásután. Mindenik vállán ott csillogott a fegyver fényes csőve, s övükben rezes markolata a vadászkesznek.

Szép dolog nézni az oly fegyvereket, melyek az ember ellen vannak megtöltve, hanem azért mindenki szereti másra bizni az ily mulatságot.

Egy félóra telt még el s a vadászok, számra tizenhatan, az Antónió éjjeli szállása előtt álltak. Ráakadtak a fészekre, melyből azonban kiszállt a madár; látták ugyan, hogy hol van, de jobban szerették volna a fészekben látni.

— Add meg magad Antónió! — kiáltott hozzá egy, — menekülnöd úgy sem lehet, aztán nem is akasztanak fel azért, a mit tettél, hanem a büntetést megérdemled.

— Hát te megadnád-e magad Joseppi? — kérdé egykedvűleg az ifju.

— Meg én Antónió, ha látnám, hogy a védelem lehetetlen.

— No Joseppi, én derekabb gyereknek gondoltalak; mert látod, én nem adom meg magamat, hanem vagytok tizenhatan, hát vegyétek be a várat.

Antóniónak e kihívására bizonyosan feleltek volna, de ugyanazon pillanatban valami szokatlan zaj támadt a légben, s a vadászok fegyvereikhez kapkodva, tekintettek azon táj felé.

Két havasi sasnak tetszett a hegyormok felett verekedni, kiabálni, suhogni, hol le, hol föl, össze-vissza szeldelni a levegőt, irván szárnyaikkal elolvashatlan betűket. Aztán neki csaptak egymásnak. Kard gyanánt használt szárnyaiknak kemény tolla összezsugorodott, karmaik hol előre feszültek, hol szétnyílván készítették támadásra hegyes kapcsaikat.

Nem volt megvetendő látvány, különösen nem a havasok fiai előtt; ez volt nekik az arena, az amphiteatrum, a színház, ez minden. Hol az egyik, hol a másik sást tapsolták meg, a melyik t. i. hatalmasabban védte magát, az ég azurjába merülve, s mintha a küzdők e taps által még inkább nekitüzesítették volna, mint gladiatorok, még nagyobb elkeseredettséggel folytatták a nem épen gyönyörűséges mulatságot.

Ennek az egész veszekedésnek oka nem volt egyéb, mint egy fajdtyuk, melyet t. i. az egyik sas egyik karmában tartott, míg a másikkal magát és prédáját védelmezte. A fajdtyuk még élt, s a mennyire lehetett, igyekezett is megszabadulni a küzdelem alatt s talán nem is lett volna épen lehetetlen dolog, ha a küzdők nem közeledtek volna mindinkább a vadászok felé, kik előtt aztán nem igen szoktak kegyelemre találni az e fajbéli nemzedék gyermekei.

Még egy kanyarodás, még egy villámlás, még egy csatatanás a szárnyaknak, és a 16 fegyver csőve feléjük fordult, egy sortüz, és a két sas a fajdtyukkal egyetemben, odahullt az Antónió lábai elé.

— Köszönöm szépen! — kiáltá az ifju s felragadta az elejtett vadakat.

— El ne vidd! — riadtak rá többen, — a vadrablónak halál a büntetése.

— Hát aztán? — kérdé gunyosan az ifju.

— Hát aztán majd meglátod, hogy mi lesz, ha ott nem hagyod, a hová estek.

— Igazán? Talán még jó volna, ha át is vinném? Minek hagyjam itt? hiszen ugyse tudnátok érte jönni. Töltsetek fegyvert, aztán löjjetek másikat jobb helyen, de vigyázzatok, hogy egy fegyver legalább töltve maradjon, különben akkor is úgy fogtok járni, mint most. Nézzétek csak, mint viszem el az orrotok elől! — Antónió e szavak után magasra emelte a véres állatokat, hátára veté azokat s szép csendesen megindult a vadászok előtt a hegycsucs másik széle felé.

— Megállj! — kiáltának utána többen.

— De már azt nem teszem! — felelt vissza Antónió.

Sebesen villantak most ki a fegyverek töltővesszői és kopogtak a csövekbe nyomott golyókon. Ez a tompa kopogás, mely a koporsószegek beverésénél előidézett hanghoz hasonlított, az António halálítélete volt. Rögtön-ítélő bíróság megkegyelmezési akarat nélkül.

Nincs pardon. A vadrabló halál fia, és ha száz élete van, kilenczvenkilenczszer meghal hiába, de századszorra még is eléri a valóságos halál.

Antónió jól tette, hogy így cselekedett; minek olyannak az élet, a kinek nem nyújt gyönyört? Legjobb annak vadat rabolni, mert akkor bizonyos lehet, hogy megszabadítják tőle. Azt hisszük, Antónió se igen képezett kivételes állapotot. Csak az volt a kérdés, hogy: hová lett.

— Én tudom, hová lett, — mondá a többinek Guiseppi.

— A hegycsucs másik oldalán ennél még szélesebb és veszélyesebb mélység fölött fog keresztül menni, az általa feltalált kötéshidon. Onnan azonban csak két ut vezet tova, egyik fel a Mont-Visóra, a másik el a sziklák alatt, de olyan sima, jeges és meredek, hogy négyszer közül háromszor bizonyosan

lezuhan az, a ki arra merészkedik menni. Ha azonban le nem zuhan, akkor mentve van, mert eléri a franczia határt.

— De már azt el nem éri, — jegyzé meg Alcaredo, egy napsütötte arcú, izmos, barna férfi, — tudom én az utat, hogy merre lehet elébe kerülni; tehát utánam, aki akar! — Még azt nem tűrte el a pontigliosói vadász, hogy az elejtett vadat más vigye el orra elől! Alcaredo sebesen indult előre, s a többi követte őt a lefelé vezető sziklaúton.

Ez alatt Antónió a hegycsucs másik oldalához ért, ott leült egész kényelemmel, és üldözői elől elfedték a sziklafalak, lábai előtt megmérhetlenn mélység tátongett, s a mélység fenekén már zöld pázsittal szegélyezett gyalogut vezetett fölfelé a hegyormokra. Antónió előre hajolt, lenézett a szédtő magasból, aztán fogta az egyik sást és ledobta azt:

— Kellesz is nekem, — szólt kihívó mosolylyal. — Szegény sas, ugyan mit tudnék csinálni veled. — Aztán fogta a másikat és ledobta azt is. Legutósó volt a fajdtyuk. Megnézte, hogy hol találta a golyó és a sasok után indította, hadd menjen mind a három.

Nézte, hogy mint esnek lefelé egymásután. A kisszárnny nehéz testü fajdtyuk elérte a második sást és hátára ült, így kettős erővel aztán elérték az elsőt, és egyszerre potyogtak le a gyalogutra, melyen két egyén, egy férfi és egy nő siettek fölfelé.

— Mi ez? — kérde a nő, hirtelen megállva.

— Két meglőtt sas és egy fajdtyuk, — felelé a férfi, szintén megállva, lélegzetet véve, aztán önkénytelenül föltekintett a magasba. — Nézzen csak oda, — mondá a leánynak, — ez hajmeresztő látvány.

— Jézus! — kiálta megdöbbenve a leány.

Antónió épen akkor repült át kötelét tartva; a mélység fölött, ragadta meg a másikat, és függött több ezer lábnyi magasban.

— Rettentő vakmerőség.

— Irtóztató! — tévé hozzá a leány, szeméit befogva, — én nem tudom nézni.

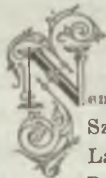
— Leesik! — kiálta a férfi.

— Jézus Mária!

— Az az hogy nem esik le, — mondá az előbbi — ő fölfelé halad, hanem itt jön valami, azt hiszem, hogy kalap lesz.

Most mindketten fölnéztek, s lassan, himbálódzva a levegőben, csakugyan közeledett valami lefelé s nemsokára kilehetett venni, hogy a férfinak, midőn azt mondta, hogy kalap, igaza volt. (Vége köv.)

Nem tudlak feledni ...

Szalay Ágostontól.

Nem tudlak feledni, akár mit csinálók,
Szűmbe vésett képed előmbe ragyog;
Lázás álmaimban te jelensz meg mindig ...
Boldogtalan voltam, az is maradok.

Kétségbe'sve kérdelem önmagamtól gyakran,
Midőn égő könyvem arczomra pereg;
Szeretsz-e te engem, avagy szerelmem csak
Szeszélyességnek áldozatja lett?

Oh beszélj, csak egy szót susogjon el ajkad;
Rebög az ígét, mely mennyekbe ragad;
Térdeimre hullva foglak átölelni:
Valljon hű szerelmet mézes ajkad.

És ha nevem régen elfeledted volna,
S kitépted volna az emlék szárait:
Átkoddal gyilkold meg érted égő szívem,
Hadd ismerjem meg a holtak álmait.

Az iker-nővérek.

Strongeli Miraglia Baláza calabriai beszélyeiből.

I.

Az egyik mindig szomorú, a másik mindig vig; az egyik félénk és merengő, a másik büszke és pajzán, és mégis ikrek voltak ők. Nyílt homlok, arany színű hajzat, a hófehér szín, hasonlóan a légfátyollal borított halvány talajhoz, a nagy, epedő, azurkék szempár, a kedves arcz Adélt tünteti elénk; ellentétben a barna-piros arcú, éjszín haju, szikrázó és nyugtalan fekete szemü Beatrixxal, kinek minden vonásán erély sugározik. Adelina hangján és tekintetén bizonyos szelid búskomolyság vonult át, mintha lelke félig elszenderülve szeretne egy hű kebelen pihenni, vagy miként a félig éber és félig álmodozó gyermek, kinek lelke a menny és a föld közt lebeg, arra kényszeríti a szemlélőt, hogy őt csókokkal halmozza el, míg Beatrix hangjának, tekintetének egész lénye férfias önérzetet és határozott jellemet kölcsönzött, kinek minden mozdulata uralomvágyat árult el, s mint a szépség királynője a szíveket rabszolgáivá és vigasztalanokká szerette volna tenni. Az egyik mintegy öntudatlanul szendesége által hódított, míg a másik majdnem rohammal, erővel vette be a szívet; az egyik megigézé és elaltatá az érzékeket és láthatlan bilincsekkel igazta le az akaratot, a másik bámulatra ragadott mindenkit, s leküzdhetlen vágyat ébresztett a kebelben; az egyik olyan volt, mint az éj és a világosság bámulatos színvegyülete, mely a mélabús alkonyatot szüli; a másik a nap gyors sugara volt, mely mindent megvilágít s fénye mindenhová behat.

II.

Bár oly annyira elütöttek is egymástól alak- és jellemre nézve, mégis lelküket a legnagyobb szeretet kapcsa egyesíté. Együtt születtek, egy bölcsőben aludtak, egy tejet szívtak s együtt szenderültek el az anyai keblen. Minél inkább fejlődtek, a köztük létező különbség annál inkább szembeötlő lett, lelküknek gyöngéd köteléke azonban a helyett, hogy lazult volna, mindinkább erősült, olyannyira, hogy midőn a két hölgy felnőtt, mondhatni: bámulandó párt képezett; lényük és magatartásukra nézve különbözők, de érzelmeik ugyszólván azonosak valának. Alak és színre különböző két gyönyörű virágot képeztek ők; de egy kocsányon. Adeline nem ohajtott mást a világon, mint csak Beatrix boldogságát, s Beatrixnak viszont Adeline boldogsága volt legfőbb ohaja, s mindkettőjük keblében amaz öntudat honolt, — mi ritka tünemény a hölgyeknél, — hogy nővérénél mind szépségre, mind szellemre nézve alantabb fokon áll. A házi teendőknél valódi versenyre kelt a két nővér és lehetetlen volna részletezni, mint cserélték föl sokszor foglalkozásaikat, például: Adeline szerette a virágokat és ezeket Beatrix ápolta a legnagyobb gondnal; ellenben Beatrixnek az éneklő madarak voltak kedvencei, melyekről ismét Adeline gondoskodott.

III.

Calabria határszélén, Polmiban, Olaszországnak és így a világnak egyik leggyönyörűbb városában éltek. A várost

éjszokról és keletről a Sant' Elia hegláncz vette körül, mely különféle halmi és árnyas völgyeivel mintegy koszorút képezett körük, s a helység fokozatosan kisebbbedve, végre egy nagy rónán egészen elenyészett. A tájat, mintha zöld posztóval volna behuzva, olaj- és myrtus-fák fődik; a magaslatokon azonban, miként az erkélyeken, a szőlőindák a szilfákra kuszva, egész lugasokat képeznek, melyek alatt ápril havában a gerlek és vadgalambok seregesen vonják meg magukat; az olaj- és myrtus-fák közt hosszú sorban elnyulva, más helyen ismét csoportot képezve, tenyészik az arany- és vörös gyümölcsű narancs-fa; itt a tövises aloe, amott a karcsu afrikai pálma, mely deli büszkeségben mintegy a fellegekbe látszik feltörekedni.

Nyugatra a Szicília és Calabria közti tengerszoros; ha elvonod szemeidet az imént leirt gyönyörű tájakról, délre a gesztenye-fákkal sűrűn benőtt költői Scilla sziklaja és az átelleni Charibdis közt, a folyamszerű Messina csatornának habjait látod; jobbra innét, a víz közepén, a néhány szigetké től körülvelt Stromboli tűzhányó hegy; innen és túl, mint a tengerszorosnak óriási gáttöltései, az Appennin végső bércei és a Siculi hegység terül el; végre pedig a kéklő ürben sötétlik a roppant Aetna, mely a középtengerben Afrika és Európa, kelet és nyugat közt, mint az örök oltár, ég és füstölög.

IV.

Csillagos, derült éj volt. Egyike ama bűvös és gyönyörteljes déli éjeknek, milyent szóval leírni lehetetlen; mert felül-mul minden emberi képzeletet.

A szobának erkélye, hol a hölgyek aludtak, a tengerre nyílt; az ajtó szárnyai nyitva valának.

Bent a szobában a csillagok szende fényénél, mint két galamb egy fészekben, egymást ölelve, kebel keblen, édes álomba merült a két hölgy. A lepel a szűz tagokat egészen elfödte, azonban látni engedé a kerekded arcokat. Az egyik hófehér, a másik barna-piros volt, s a szőke és fekete hajzat, hosszan és szétbomlott gyűrűkben vegyült össze.

Most a habok fölött megzendült a mélabús hangu gitár, mely a legnépszerűbb hangszer a déli tartományokban. Adelina rögtön felnyitá szemeit és gyöngéden kibontakozva Beatrix karjai közül, könnyedén kiszökölt az ágyból. Bájos természetét bő öltönyvel fedve és hosszú hajfürtjeit hátrasímitva, lábujjhegyen ment az ablakhoz. Miután egy ideig hallgatta volna a gitár zengését, az erkélyre lépett s az ajtószárnyat nesztelenül maga után vonta.

V.

Az égen számtalan apró, ragyogó csillag tisztán tükröződik vissza a tengerben, s ezüst fénye fáradtan enyészik el a szicíliai és calabriai hegység árnyaiban; a habok és az ég kaczer lepelhez hasonlítanak, melyen eszményi lények látszotak át. Az emberi lélek, mintegy lerázva nehéz földi bilincseit, szabadon engedheti át magát itt a teremő természetnek, és le-döntve börtönének sötét falait, az általános élet forrásába merülhet el és megértheti a mindenben uralgó egyszerűséget és összhangzást. A virág kitárja kelyhét, s ezer meg ezerféle illattárral tölti el a léget; a fülemile erdei dalt zeng magányában, az Oczeán zugott, a csillagok reszkettek, a sphirek, mint égi hirnökök, szálltak egyik habról a másikra. Mindenütt béke, összhangzat és mozgás! A szellem és az anyag, a látható és a láthatatlan világ széttépve az öt elválasztó titkos fátlyolt, egymásba hatolni és vegyülni látszottak.

A víz fölött kis sajka lebegett, s a magukra hagyott két evező közt egy férfi karcsu termete tűnt elő, ki, mihelyt megpillantá a hölgyet, tisztán csengő hangon egy románczot kezdte énekelni.

VI.

Ezalatt Beatrix fölébredt és félig ébren, félig álomban, szokása szerint, szívére akarta szorítani szeretett nővérét; de senki sem viszonzá az édes ölelést, s karjai senkit sem érintettek.

Csudálkozva emelkedett föl félig az ágyban, s szemeivel ide-odatekintett; most a dal utósó hangjai csendültek fülébe, s észrevevén a félig csukott ajtót:

— Minő hangok? oh istenem! ez Alfréd hangja! — így szólva, a talajra szállt; de mielőtt egy lépést tett volna, Adelina lángoló arczezal tért vissza a szobába.

Adelina a különféle kérdésekre minden összefüggés nélkül válaszolt, miből Beatrix mindent megfejté magának és sejtelmek közt nem tarthatá vissza forró könyeit.

(Folyt. köv.)

A pókok légutjai.

Midőn még a természet szemlélete a legszorosabb összefüggésben a Mythoszsza, kedves mesékké szövődött egybe, midőn az elfogult szem a természet látszólagos csudáiban emberileg gondolkozó istenek befolyását vélte látni, s minden, mi az embereket környezé, képekbe alakulva, a gyermeki módra gondolkozó szellemben a fáradsággal kifürkészhető valóságot pótolá; azon időben még a művésziösen szövő póknak is természetfölötti eredettel kellett birnia. Minerva volt az, ki mint a művészetek pártolója, nevezetesen szövőművészetét, a csirázó művelődés első jelét magas tőkélyre emelte és nem maradt büntetlenül senki sem, a ki őt utólni törekedett. A szerencsétlen Arachne mindazonáltal oly nagy ügyességre tett szert a szövésben, hogy a féltékeny istennő a vetélővel művészi ujjaira ütve, pókká alakította. Átváltozása után is folytatá Arachne azon mesterséget, mely képes volt Minerva haragját fölgerjeszteni, s minden pókháló alázatosságra emlékezteté az isteneket félő görögöket a láthatatlan hatalmak irányában.

Idővel aztán az emberiség is megváltozott. A költői Mythos háttérbe szorult a bonczkés s a mikroskop komolyabb s hihetőbb nézetei előtt, a természet alkotását illetőleg. Csak a név maradt meg (latinul és az azzal rokon nyelvekben) a pókok egy nagy fájánál: az arachnidáknál a szálamokra méltó, a figyelmes szemlélő szemeiben vérszopó rablónak változott át, s a művészi szövedék zsákmányfogó hálónak lett.

A mikroskop hatalmas emeltyűje az újabb tudományoknak, félig-meddig az élő végtelenség távcsöve. Segéd, szolga, ki kezekkel s lábakkal van ellátva, melyek a miénket kiegészítik, szemekkel és pedig mozgatható szemekkel, melyek változnak, hogy a tárgyakat a kívánt nagyságban láttassák, részben vagy egészben.

E rendkívüli segédeszköz csudát csudára tüntet elő, részben nagy államműködéseket és szomorujátékokat, a hangyák hadjáratait, palotafondorlatokat a méhkasban, sat. A rovarvilágnak is megvannak művészeik, politikusaik, királyaik és közrendészetük, mint az emberiségnek. Az állig fölfegyverezett futonecz, például: a pásztorőr és réti vadász, mely szakadatlanul azon fáradozik, hogy a szántóföldek s rétek fölött ör-

ködjük, a mennyiben elpusztít minden kártékony rovar, mely azokra veszélyes. A temetődőgész beás minden hullát. A szentjános bogárka megvilágítja az őserdőket, s ekként mérnökévé lesz a művelődésnek, melynek utakat vág a vadonba! Hát még ki gyűlölné pókunkat, ha mikroskopen keresztül szemlélne!

A tudós francia, Michelet J., „A rovarok“ című munkájában egy egész külön fejezetet szentelt a póknak. Naponkint, óránként, úgy mond ő, állományából kell elvonni a szükséges elemet hálójához, mely számára táplálót szerez, s ezáltal megújítja azon anyagot, a melyből hálója készül. Tehát éheznek, hogy magát táplálhassa, kimeríti magát, hogy erősödjék, elsoványodik azon bizonytalan reményben, hogy azáltal majd meghízik ismét. Egész élete csak sorjáték, ezer váratlan esetlegességnek alávetve. A pók a mi fogalmaink szerint rút. Benne a természet mindent a szükségesnek szánt, szerszámainak, melyekkel szükségleteit kielégíti. Ő költőgyártó, és fonó egy személyben. Nemcsak fonó, de maga egy fonógyár. Zsugorodott gömbalakjával, nyolcz lábával teste körül, s nyolcz örködő szemével fején, potroha, túlságos kerekdedségével bámulatra kész. A felületes szemlélő e kerekséget a telhetetlenség jelének tartaná, míg e testrészt a pók műhelyét, raktárát képezi; a tarisznya az, melyben a kötelet, a fonálhoz szükséges anyagot őrzi.

A szövőgépezetet a szőszemölcsök képezik, összeköttetésben ama szervekkel, melyek a tulajdonképi szőanyagot elkülönítik. E szemölcsök számra mintegy 4—8 parányi domborodások alakjában a hátsó rész legvégén fekszenek. Egész egyszerű ideg az, melynek segítségével a pók a szemölcsöket részben vagy egészben a hasüregbe huzza. Ezenkívül a szövőszemölcs végső tagja az utósóelőttibe tolató vissza, hasonlóan a zsebtárcsához. A végtag szűrő-alaku és számtalan finom likacsos van ellátva. Ezen likacsokon keresztül jó elő a szövőtest belsejében, sokszorosan elágazó, iszapszerű szőanyag, rendkívüli finom fonál alakjában.

Ha most a végtag többé vagy kevésbé a szövőszemölcs alsó részébe behuzatik, akkor a szabadon levő s elfedett likacsok mindenkor számainak megfelelőleg majd több, majd kevesebb szövőfolyadék fog kiszivároghatni. A szövőszemölcsök ki- és betologathatásának képessége, valamint az ezáltal elérni czélzott beszövendő térség nagysága vagy kisebbsége által lehetségessé tétetik a póknak vastagabb s vékonyabb szálak képezése, majd eszélyesen a szövőanyaggal háztartást vinni, majd fenyegető veszély alkalmával hosszú szálakon a magasból, a menedéket nyújtó földre bocsátkozni.

A belső idegzeteknek a szőanyagot alkotó iszapra egyetlen nyomása elégséges arra, hogy egy üvegszerű csepp ezeket meghaladó nyílásokon át kiszoríttassék. Minden likacs gyengéd sugarat bocsát magán keresztül, mely szállá alakul. De mindezen ezer szálacska egyetlen egy fonálba fonódik, vagy olvad össze. S mégis ily ezerszeres fonál még mindig olyan finom, hogy csak ezernégyszáza lesz egyenlő vastagságu egy emberhajszál vastagságával.

Az összetett fonalon nincs se csomó, se domborodás, sőt még a nagyító üveg alatt is teljes simaságot s egyenlőséget észlelünk.

Míg a szőanyag a pók belsejében van, nyulós folyadékhoz hasonlít, mely a levegőn megmered, anélkül azonban, hogy ragadósságát elveszitené. Ha ez anyag egyetlen vastagabb nyílásból tolulna elő, a fonál megszárada s merevedése a levegőn bizonyos időt szükségelné, mely nem állana összhangzat-

ban ama gyorsasággal, a melylyel a szál előállítatik. Így azonban a folyékony szőanyag ezer parányi fonálra oszlik, melyek, minden oldalról a lég határának kitéve, már a képződés pillanatában megnyerték a szükségelt szilárdságot. A nedves kötél aránylag igen sokáig szárad, míg egyes fonalakra szétbontva, igen kevés idő alatt megszárad a több oldalról elnyomuló levegő hatása következtében.

Hogy pedig fonhasson, ahhoz művészünknek még más segédszerekkel kell birnia, s ezek lábai. A pókláb maga már csuda. Jobban kifejlődve, bizonyos tekintetben a repülő-tagokat helyettesíti. Hét-hét rovátkára osztva, gyakorta rendkívüli hosszúságu szőrrel ellepve, éles karmokba végződik, melyek egy csomó tüskés szőrbe rejtethetnek el. Ezáltal képes a pók sima felületeken nesztelenül futni; minthogy a karmot-rejtő tüskék ragadós nedvvel vannak behálózva, melyek erősebb nyomásra odatapadnak, sebesebb futásnál ellenben alig hogy érintik a talajt. A hol pedig a körmök fésű-alakban kibontakoznak, ott az erővel csudálatraméltó ügyesség párosul. A lábak szövőkezekhez hasonlóvá változnak át.

Bizonyos erő kifejtésével képes tehát a pók bármily hosszú szálát szövőszervezetéből kiszorítani. Az angol Kirby ezt következő kísérlettel állapította meg. Egy vízzel telt csészében megerősített függélyes irányban mintegy két láb hosszú pálczikát, s végére rátett egy keresztes-pókot. Ez menekülni akarván, lefutott a pálczikán, de ott a víz visszavonulásra készteté, azután ismét felszaladt a pálcza végére és így többször fel és alátapogatózva lábaival, szabadulást keresett. Midőn végre minden menekülési kísérlete hasztalan volt, megállapodott a pálcza hegyén s tanakodni látszott. Kirby-nek el kellett távoznia hazulról. Midőn két óra múlva visszatért, a pók már künn volt a csészéből, s az ablak egyik szegletében taláta. A pálczáról azonban egy szék támlájára mintegy öt láb hosszú fonál volt feszítve, mely hihetőleg hid gyanánt szolgált. Hogy saját szemével szemlélhesse az egészet ismét visszahelyezte őt a pálczikára s mellette maradt. Mintegy óra múlva a pálczika hegyére állott a fogoly, hátsó részével sajátos mozgulatot tőn, s Kirby láthatá, mint ereszkedik egy szál mindig hosszabb és hosszabbra nyulva ide s tova lebegtetve a légtől, míg végtére egy közelben álló szekrényben megakadt. Midőn a fonál már elég erősen állott, csakhamar kifeszíté a pók s miután lábaival biztosságot szerzett magának a felől, hogy elég szilárd, sietve futott végig rajta s megmenekült.

Ilyen módon építi a pók léghidját is két fa között. Enyhe időben szende szellő mellett felmászik egy faág végére és előlső lábaival tartja magát. Kibocsátja a fonalat, mely a szélről üzetve a legközelebbi fáig elért, ott tapadós tulajdonságánál fogva odaragad. Tapintási érzéke elárulja a szerencsés következményt. Megerősíti a fonalat régi állóhelyén és felülmulhatlan kötéltánczosként lép reá, s ismételve többször végig fut rajta. Mindenkor megerősíti a fonalat kiinduló-helyén s az előbbieket követve, szövődik szálra szál az első körrel, míg csak a légpálotának a kívánt szilárdsága nincs meg. Hasonló módon bocsát ki egy második fonalat, mely arra látszik számíttva lenni, hogy a szövendő hálót lefelé tartva, az függélyes irányt nyerjen. Ha mindez szerencsésen sikerült, akkor fog csak hozzá a tulajdonképeni hálókészítéshez, a lebegő csata-tér ki van küzdve és mi sem áll már ellent kiépítettésének.

(Vége köv.)

Egy hét története.

Julius 7-kén.

Utazunk. — Mademoiselle Antoinette. — Demokratikus világ. — Világnyelv. — Pénzügyi reform-javaslat. — Tizenhárom próba. — Husz éves emlék. — Szegedi tájképek. — Ünnepi jelenet. — A művészet pártolása. — Az üzérvilágból. — A miben Szeged még Pestet is felülmúlja. — Tünelmes látvány. — Wenckheimnak egyik nagy hibája. — Alap-elvek. — Mi teszi a várost várossá.

Pakolunk, utazunk, ki merre tud, ki merre lát, a delegáció Bécsbe, a képviselőház falura, hogy — mint fájdalom, sok helyről értesülünk — otthon is üres szalmát csépeljen; ki meg fürdőre, kurára, t. i. egy szép asszonynak kurizálni, ki meg éppen hitelezőinek hagyja itt a fővárost; azoknak ugy is melegük van, hadd izzadjanak hát még jobban.

Mondám tehát magamban, én is követem a szép példát, nyakamba öltöm a világot, itt úgy sincs már mit keresnem, a mulató-helyek nálam nélkül is megtelnek, mert azokon most városzserte német Volkssängerek és egy francia kisasszony, Mademoiselle Antoinette hirdetik a nyugati civilizációt, és mi tudvalevőleg nagyon tanulékonyak vagyunk olyan civilizációi eszmék iránt, melyeket amugy is fejből tudunk már. Egyszer azonban én is megnéztem a francia kisasszonyt, de ha a jó Petőfi szerint „présbe csavarintanak,” sem tudnám megmondani, miféle kisasszony Mademoiselle Antoinette, mert nem volt időm, csak egy tekintetet is vetni rá, annyira lebilincsel az érdekes publikum.

Mindenek előtt ez a demokratikus tarka-barkaság! A k még kételkedik benne, hogy Irányi Dániel legújabb törvényjavaslata a vallásbeli jogegyenlőségről az országgyűlésnek ugy felső-, mint alsóházában egy szó ellenvetésnél keresztül fog menni, annak azt tanácsolom, szerezzé magának azt a nem mindennapi mulatságot és nézze meg Antoinette kisasszonyt, azaz hogy Mademoiselle Antoinettet, mert e két szó nem egészen egy fogalom, vagyis inkább azt a gyönyörű publikumot, mely ez alkalommal ott egybegyűlt. A miniszterektől kezdve le a jobb- és baloldali szélsőségekig, a „nem lehet” színű övszalagtól a mindent-tagadó ó-testamentomi orrig minden rang és rend, állás és ülés, jellem és jelmez együtt van ott, és mindannyian egy Istent vallanak, és ezen demokrata hitvallás ezuttal nem tetetett, hanem valóság, mindegyik hallani, vagyis inkább látni akar, mert a minisztereket és egykét kridát-mondott kereskedőn kívül nem hiszem, hogy tiz embert lehetne Pesten összefogni, a kik azt az utféli francia nyelvet, melyen a Mademoiselle lelke száguldoz, megértik. Hanem azért mégis minden jelenlevő megértette e nyelvet, mert a Mademoiselle éppen olyan folyékonyan beszéli a francziát lábával, mint nyelvvel, a mit tehát a közönség az egyik nyelven meg nem ért, azt a Mademoiselle a másikkal magyarázza, vagyis inkább francziázza meg neki és ezt aztán nagyon jól érti meg az érdekes közönség, mert a mit a Mademoiselle a lábával mond, például mikor kankan közben lába hegyével fejtővét megkoppintja, az igen világosan és érthetőleg van mondva; de arat is érte annyi tapsot, hogy a magyarok iste-

nének bizonyosan nagy öröme telik az ő fővárosában, mert az a hang bizonyosan felhallik az égbe.

Tizenhárom próbas (mert körül és belül annyiszor mutatja föl a kedves Mademoiselle az ő egyetemleges felfogását ez este) tehát tizenhárom próbas demokratáknak elegendő bőségben volnánk, gondolám magamban nagy szívbéli örömmel, de hát még a bőkezűség! Ugy sajnáltam, hogy egy jótékony czélú aláírási ívet nem hoztam magammal. Hogy Telepi Károly nem használja föl ez alkalmat a hazai festészet fölvirágoztatására, azon nem csudálkozom. Telepi jeles művész és kitűnő képző-művészeti-társulati-titkár, de nem fináncziális zseni; de hogy Lónyai figyelmét ez a Mademoiselle kikerülte, azon valóban csudálkozom. Ezzel a Mademoiselle nemcsak milliókat, de még politikai kápitálist is nagyszerűt lehetne csinálni. Már többfelül szólaltak föl az ellen, hogy éppen most, aratás idején, az adót hajtják be. Ugyan minek is teszi ezt Lónyay! Hogy az országnak is szüksége van pénzre? Az igaz, de hát miért nem szerződött Mademoiselle Antoinette egy országos körkancanra! Ludassy legyen, ha ez az operáció nem többet jövedelmezne az országnak a francia ezüst-kölcsonnól. De igaz, hová lennének akkor a szegény finánczok! Vagy tán az tartoztatja a minisztert, hogy a vidéken az efféle műfogások nem gyümölcsözők? Csalatkozik. Már fennebb mondám, hogy én is fölvettem a nagy világ divatját és utaztam, és mert egyuttal a Mademoiselle demokratismusból is ki akartam magam szellőztetni, azt gondoltam magamban, legjobb lesz, egyenesen a Petőfi által is annyira imádott Alföldre, a magyarság kellő közepébe röptetnem magamat, és úgy lőn, a mint mondám vala, felültem a gözörsre, ott szerencsésen elaludtam és mire szerencsétlenül fölbredtem, Szeged városa feküdt előttem.

Hogy megörültem, midőn az indóház előtt a gözkocsiból kiszálltam! Éppen husz éve, hogy az alföld ezen gyöngyszemét utószor láttam. Akkor 1849-et vert a világtörténet harangja és e harangütés a lélekharang kongásának látszott mindnyájunknak, a kik akkor ott együtt valánk. Hanem azért nemcsak hogy meg nem haltunk, hanem megis vénültünk egy kevéssé, gondolám, a mint az a bizonyos valami, a mit ott fiakernek neveznek, de a mi voltaképen középhegyet foglal el egy mosó-teknő és egy gabnrostáló közt, a városba szállított. A város előtt daczára a velő-szárazító juliusi hőségnek, térdig érő sár kapaszkodott ugyan belénk, hanem ez nem ragadott ki edes andalodásomból; az a sár még ugyanaz lehet, a mit 20 év előtt ott láttam, gondolám, vagy talán éppen annak a husz évnél a sárát hordatta ide az a tős-gyökeres magyar város, örök emlékezet okáért a jövődöbéli nemzedékeknek, annál tisztább és szebb lesz a város belseje, hogy is ne, egy 80,000 lelket számláló város, roppant nagysága határral, vasuttal, két országgyűlési képviselővel, és olyan tanácscsal, mely még sajtópert is képes indítani, annyira féltékeny a becsületére; a ki a maga becsületére féltékeny, az bizonyynyal annak a városnak becsületére is féltékeny, melynek ő mintogy személyesítője.

Éppen készen valék ezen épületes elmélkedéssel, midőn a

városba beérnék és a mi ott szemem előtt föltárult, az a látvány még csak annál jobban erősített meg vélekedésemben. Vasárnap levén és talán éppen templomba-járás ideje, sok nép járt az utcán és e között különösen sok asszony, ugyanazokkal a barna arcokkal, és ugyanazokban a százszoknyás ruhákban, mint husz évvel ezelőtt, csak hogy most mind a kettőt alkalmasint azoknak a leányaik viselték, a kiket én akkor láttam. Ha csakugyan százszoknyás-e a ruha, azt természetesen már nem állithatom teljes biztossággal, arról azonban könnyű volt meggyőződnöm, hogy a ruhák körteriméje egy hajszálnyival sem lett kisebb, elől pedig a kötők sokkal czifrábbak lettek. A mit a legújabb francia divat szépet és nem szépet a női ruha hátuljára kigondolt, azt e barnapiros menyecskék mind a kötőjükre aggatva hordják, e részben tehát a francia szellem vagy mi, a szegedi menyecskéken is fogott már, és mikor beljebb értem a városba, egyre jobban jobban tapasztaltam, hogy a civilizáció e neme az ugynevezett műveltebb osztályokban is hasonló hódításokat tőn. Láttam ugyanis francia kalapokat a láthatatlansági minőségüektől kezdve egész az orr-támogató minőségükig, és láttam felemás és oldalszegett ruhákat, egy szóval egészen olyan világ tárult föl előttem, mint Pesten a német színház terén.

Képzeltető, milyen kedvesen meglepő volt reám nézve e látvány. Ha az ottani szépek külsőleg annyira haladnak, menynyivel inkább belsőleg; és nem is csalódtam. Mint afféle égiekkel játszó, első kérdésem az volt, hogy állnak ott művészet dolgában és a felelet tökéletes összhangzatban állt a ruhával. Pompásan, mondák, hiszen mi 80,000 lélekből álló város vagyunk, utósó időben azonban különösen a színművészet nagy pártolásnak örvendett. Továbbá kérdezősködésemre aztán megtudtam azt is, hogy az a színművészet a „Schöne Heléne“ volt, és a ki e nemes művészetet oda átplántálta, kicsoda is lehetett volna más, mint egy német társulat, és a kik azt leginkább pártolják, azok — de nem szólok, mert nem akarok egyeseket vádolni, azt az egyet azonban nem fojthatom vissza magamban, hogy a miért valaki jó üzér, abból még nem következik, hogy azért Szegeden is a német színészetet pártolja. Én valóban nem vagyok elfogult az üzérkedés iránt, ámde akkor az üzérvilág a magyarság ellen se legyen elfogult.

No, de ennél szebb mulatságok is vártak reám Szegeden. Minthogy a német színészet éppen azelőtt pár nappal jól megarakodva kitakarodott, én is a színházba akartam nézni; el is indultam, csakhamar azonban vissza is fordultam ismét. Mert — bocsánat, ezer bocsánat, Pest főváros! bűnbánólag vallom be vétkeimet, mert mi a te utcáid szemetje a szegedihez képest! — Szegény Vámbéry, Bokháriáig zarándokoltál, hogy Pesthez hasonló piszkos utcákat találj, de kár volt neked azt a rengeteg utat tenned, csak Szegedbe kellett volna rándulnod, hogy meggyőződjél, miszerint piszkos dolgában e városnak a nagy kerek világon nincsen párja. Ámde mint törzsökös pesti lakost, mindez nem riasztott vissza, mindenre készen folytatám utamat egész háromszáz lépésnyire a színházról, ott azonban lábaim egyszerre megtagadták a szolgálatot, mert testemet-lelkemet a bámulat igézte meg azon látványtól, mely előttem föltárult. A város közepén, háromszáz lépésnyire a színházról, július első harmadában, egy ökrös szekér elakadt, akárhogy nógatták, hajszolták, az ökrös szekér nem akart mozdulni, akkora sár volt ott az idő szerint. E látvány aztán minden kedvemet elvette a színházba-meneteltől. A vendéglőben aztán megtudtam, hogy két héttel azelőtt jó eső volt Szegeden és ez áztatta fel annnyira az utcát.

Jól van, én beérem e felelettel, semmi közöm Szeged városához, hanem azért mégis megbocsáthatlan hiba volt Wenckheim minisztertől, hogy gróf Rádayt zsványirtó biztosnak küldte e városba. Hadd tegyék a zsványok félelmissé e vidéket, legalább kerülni fogják az idegenek és nem tudja meg a nagy világ, hogy van Magyarországon egy 80,000 lelket számláló város, mely talán csak azért gyönyörködik úgy a német selejtességekben, mert utcái még a Posséknál is selejtesebbek.

De tréfán kívül, igen ohajtandó volna, hogy városaink a közjogi alap mellett saját utcáik alapját is komoly figyelemre méltatnák és a haza iránti hő szeretetet egy kicsit azzal is tanusítanák, hogy az utcákat kiköveztessék. Mert a mi az embereknel a szappan, az a városoknál a tiszta utca; ott kezdődik a civilizáció! Tisztátalan utcákban 80,000 lelekkel bíró város sem igényelheti a civilizált város nevet, és ezt nem Tréfort mondja, hanem

—i—r.

Budapesti hírvivő.

✱ (Király ő Felsége), hir szerint, családjával együtt augusztus végén Gödöllőre jő, s huzamosb ideig fog körünkben tartózkodni. Ezért kell a gödöllői utasításokat a jövő hó végeig elkészíteni. Többi közt udvari használatra gőzmalmot is építenek, s Angolországból hozatnak bele 80 lóerejű gépet.

✱ (Mária Valéria főhercegnő) születése napján, mint emlékezhettünk, népünnepet rendeztek terézvárosi polgárok a városligetben, s ez alkalommal krajezáros adományokból 88 frt 10 kr gyűlt össze egy emlékéremre, melynek ügyét a népünnepe körül is dicséretesen buzgólkodott Schubert János vállalta magára. Schubert magát kitűnő szakférfiakkal (mint Henszlmann, Lotz, sat.) érintkezésbe tevén, egy csinos rajzban állapodtak meg, mely a kis főhercegnőt gazdag ékitményű bölcseben ábrázolja. A bölcset pánczélinges, bő köpenyes, oromföveges Pannonia ringatja, egyik kezét Magyarország czimerét viselő paizsra támaszkodva, másikat áldóan terjesztve a csecsemő felé, kinek feje fölött egy szárnyas nemtő koronát tart. Az alakok igen csinosak és kifejezők, s az egész csoportozat ügyesen van beosztva a parányi térre, és művészetet lehel. Az érem felirata (magyarul és németül) következő: Emlékül a pest-terézvárosi Jókai-párti választóktól, a fenséges főhercegnő, Mária Valéria születésnapján tartott népünnepe alkalmával.

✱ (Heckenast könyvkiadásában) a következő új könyvek jelentek meg: Jókai Mór „Szegény gazdagok“ című regénye és „Az utósó budai basa,“ történeti elbeszélése, népies kiadásu három kötetben; ára 2 frt 40 kr; Jókai Miklóstól „A hat Uderszki leány“ című regény, 4 kötetben; ára 2 frt; Jókai Mórtól „A magyar előidőkből,“ mondák és elbeszélések, 1 kötet; ára 80 kr; Boross Mihálytól (Zschocke után magyarítva) „Boldogháza,“ buzdító és oktató történet, s toldalékkal: „Franklin élete és bölcsesége,“ egy kötet, képekkel; ára 50 kr; „Magyar népdalok“ gyűjteménye („Kossuthdalok“-kal), egy kötet; ára 50 kr; Deák Farkastól „Fogságom története“; ára 1 frt 40 kr; Maár Péter Pál tanártól „Előadások Magyarország történetéből,“ 3-dik füzet, a Zápolya-korszaktól 1848-ig; ára 80 kr; Vargyas Endrétől a „Magyar szabadságharc történeté“-nek 8-dik fülete, képekkel; tíz füzet ára 3 frt; az Áldor Imre által szerkesztett „Tarka világ és képes regélő“ 9—12 füzet, különféle cik-

kek- és képekkel, egy-egy füzet ára 25 kr. E most egyszerre megjelent kiadvány-halmaz, melyben a szépirodalom, népköltészet, tudomány és főleg a történelem bőven van képviselve, eléggé mutatja, hogy Heckenast G. könyvkiadási buzgalma még mindig igen elismerésreméltó fokon áll.

++ (Jászberényből) kaptuk esorokat: „Több oldalról nyilvánult ohajtásnak örömet engedvén, Palotási (Pecsenyánszky) János általam kiadandó válogatott magyar zeneszerzeményeinek mintegy 55 lapra terjedő első kötetére az aláírást (nem előfizetést) f. évi augusztus végeig meghosszabbítom; tudatván egyúttal a magyar zenekedvelő közönséggel, hogy e kitűnő népzeneszerző műveire — melyekből Erzsébet királynénak ő Felsége két diszpéldányt rendelt meg nálam, — nemcsak a kézhez juttatott aláírási ívek, hanem hozzám intézett levelek útján is elfogadok megrendeléseket; és pedig kötetlen példányra 2 frt 50 kr, kötve 3 frt, diszpéldányra végre 4 frtjával. Az első kötet már sajtó alatt van, s miként hirdetve volt: szeptemberhó folytán az aláíróknak postai utánvétel mellett pontosan meg fog küldetni. A hazai lapokat pedig tisztelettel kérem e tudósítás szíves közlésére. Riszner József, zene- és énektanár.

++ (Batizfalvi tanár) magán-gyógyintézetének jótékony-ságát a most elmúlt intézeti évben 523 beteg vette igénybe, kik közül 123 volt bennlakó. Az utóbbiak közül 72 fi- és 51 nőnemű volt. A testgyógyászati osztályban ápolgatott 47, az elkülönített orvos-sebészti osztályban pedig 76. Korra nézve volt 2—5 éves nyolcz, 5—10 éves tiz, 10—15 éves tizenhármas, 15—20 éves tizenegy, 20—25 éves tizenkettő, 25—30 éves huszonhárom, 30—40 éves husz, 40—50 éves nyolcz, 50—70 éves tizenhárom. Gyógyultan távozott 75; javultán távozott 26; nem javultán távozott 8; meghalt 1. Az év bezártával további kezelés alatt maradt 13. Az intézet betegein legjobb sikerrel hajtottak végre műtéteket: Balassa János egyetemi tanár, Kovács S. Endre, Lumniczer Sándor, közkórházi elsőorvosok, Kovács József, egy. h. tanár, Hirschler Ignác, gyermekkórházi főorvos és az intézet igazgató főorvosa. Az intézet fokunkinti emelkedését szépen bizonyítja a betegek következő száma 1859-től 1868-ig: első évben 187, azután 205, 244, 315, 300, 330, 332, 393, 512, 523. Tiz év alatt összesen 3341.

++ (A Margitszigetet) vasárnap, hiteles kimutatás szerint, 10,000 ember látogatta meg. Mind e nagy tolongás mellett is a szállítások a legnagyobb rendben történtek, azonban éjjel után lett az idő, midőn minden mulatót viasszaszállíthattak. A „Pesti unio“ által rendezett mulatság jól sikerült; ellenben nagy megbotránkozást szült a hajó azon eljárása, hogy a vendégeket, vagy akarták, vagy nem, a felső Dunaparton rakogatta ki. Több „ladunggal“ röviden elbánt eképen, de egy „ladung“ nem hagyta magát luddá tenni, egyáltalában nem szállt ki, még mikor a hajó fenyegetésből a sziget felé vissza-indult is, úgy, hogy a kapitány végre is kénytelen volt utasait a plébániáig szállítani.

++ (A fővárosi lakásszükség) ügyében Mihalik miniszteri tanácsos elnöklése alatt értekezlet tartatott az akadémia termében, a két főváros polgármestereinek jelenlétében; különféle tervek és indítványok merültek föl, különösen hangsúlyoztatván még két hid szükségé is. — Különben az építkezési kedv Pesten nagyon emelkedik, mire nézve kedvező azon közgyűlési határozat, hogy új építkezésért folyamodók e hó 1-től 10 évig a községi adó elengedésében részesülnek.

++ (Állatbiztosító-társulat) alakult Pesten s közelebb már meg is kezdi működését kigyó-utczai helyiségében. Az intézet

élén gr. Zichy Rudolf és Türr István elnökök, Mihalik János, dr. Zlamál Vilmos alelnökök s számos szakember állanak. — Kivánjuk gazdaközönségünk érdekében, hogy az intézet fenntarthassa magát jobban, mint eddig sikerült az ily czélú vállalatoknak.

++ (A Pesten tervezett országos kiállítás bizottsága,) melynek elnöke gr. Zichy József, alelnöke Térey Pál, jegyzője pedig Telepi Károly és Mudrony Soma, felhívást adott ki azokhoz, kik a kiállításban terményeik, iparcikkeik és műtárgyak által részt venni kívánnak, hogy f. é. augusztus elsejeig nevük, lakhelyük és utolsó postájuk megjelölésével sziveskedjenek közölni, hogy mily tárgyakat szándékoznak kiállítani, és hogy azok körülbelül mennyi tért fognak igénybe venni. E nyilatkozatok, melyek nem bírnak kötelező erővel, s csupán előleges tájékozással szolgálnak, következőleg czimzendők: Az ideiglenes kiállítási bizottsághoz, az iparegyesület helyiségében, Pesten, (régi színpület I. emelet.) A bizottság reméli, hogy e kiállítás eszméje minden jó gazda, iparos- és művésznél visszhangra fog találni, s e felhívásnak minél nagyobb sikere leend. És az valóban nagyon sajnós volna, ha e reményben csalódnak, mert e fontos ügy iránti közöny végtelen elszomorító lenne. A tárlatok mindenütt a nemzeti tevékenység élénk tükrei, s ha már az 1848-diki iparegyesületi kiállítások is érdekesek voltak, menyivel inkább meg kell mutatnunk ez alkalommal, hogy azóta sokat haladtunk, s a gazdaságot, ipar és művészet terén életrevaló nép vagyunk.

++ (A Kazinczy féle széphalmi lakot) az akadémia folyton építési és elkészülése legközelebbre várható. Az akadémia e lakhelyet átvevén, Kazinczynak ez idő szerint szűkölködő unokáit is ruhazza és taníttatja; e czélra a három fiúnak (a 16 éves Ferencznek, a 14 éves Lajosnak s a 12 éves Gábornak) évenként nyolczszáz forintot ad. A legidősb fiu közelebb elbetegedvén, b. Eötvös számára külön 150 frtot utalványozott. A fiuk atyja honvédtiszt volt 49-ben, de most nincs alkalmazásban.

++ (A pesti kártolyfonodát) mult szombaton két helybeli és két straszburgi kereskedő meglátogatván, de Paulle igazgatóval az emelőgépen akartak leereszkedni. Az egyensúlyozó azonban nem lévén rendben, a gép oly gyorsasággal ereszkedett le, hogy a rajta levő öt férfi jobbra balra repült. Salm, pesti kereskedő lábát törte, az igazgató és egyik straszburgi kereskedő pedig könnyedén megsérült.

++ (A lipótmezei tébolydába) — a mint a „Századunk“-ban olvassuk — közelebb egy kiváló magyar család ivadékát szállították, R—y urat, ki egykor honvédtiszt volt s most is abban a rögeszmében szenved, hogy ő honvédtábornok. Csakis úgy tudták a tébolydába hozni, hogy elhitették vele, miszerint a honvédelmi miniszteriumhoz viszik, s az intézetben levő betegekre mutatva, azokat a honvédseregnek adták ki. R—y csakhamar közéjük is ment, s bemutatá magát, mint tábornokot. Egy beteg ekkor mereven a szeme közé néz, aztán megfordul s egyenesen hozzá lépve így szól: „Én meg harmadik Napoleon vagyok!“ R—y erre salutál, az illetőt fölségnek czimezi, s a legszigorubbán teljesíti parancsait. Van tehát most ott császár, tábornok és honvédsereg.

++ (Megvan a 20,000 frt,) melyről Koenitz Miksa azt állítja, hogy az uton veszté el. Végre azonban bevallá, hogy a Svábhgyen ásta el, a hová e napokban ki is kísérték. Sok keresés után mutatá meg a helyet, hol a keresett pénzösszeget minden hiány nélkül megtalálták. E szerint Friedenthal ur a büntény miatt alig fog 1000 frtnál többet veszteni. Érdekes

volna tudni, hogy e pénzt mily remények közt ásta el? Valjon hihette-e, hogy visszajöhet érte?

✱ (Rózsás napló.) Borszék Károly ur, a magyar királyi kuria legfőbb ítélő-székének tisztviselője, e napokban jegyzé el a fővárosi körökben kedvesen ismert Hikiss Róza kisasszonyt.

✱ (Vegyes hírek.) A Petőfi-szobor javára rendezett állatkerti tánczestély 65 forintot jövedelmezett, melyet a bál-rendező bizottmány azonnal át is adott a szoborbizottmány pénztárába. — Dr. Büchner Lajos, a „Kraft und Stoff“ című, sok kiadást ért munka híres szerzője, közelebb Pestre jő, s az „Európa“-ban természettudományi felolvasásokat fog tartani. Ő a Darwin-féle elmélet egyik legjelesebb híve. Jelenleg Bécsben tart felolvasásokat. — Az orvostanhallgatók segély-egyleti tőkéje jelenleg 9612 frt 67 kr és 200 arany; a lefolyt tanévben a bevétel 817 frt 34 kr, a kiadás pedig segélyekre 709 frt 7 kr volt; továbbá az egyleti könyvtár 1997 kötetből és 1422 füzetből áll. — Garay János, elhunyt költőnk, diszes síremlékét a mult heti vihar ledönté. Szerencsére nem tört el, s nem is szenvedett semmi nagyobb csorbákat. A temetői felügyelőség azonnal gondoskodott, hogy mielőbb felállíttassék. — A vízvezetés költségei január 1-től junius végeig 486,024 frt 83 krra rugtak. A jelentékenyebb kiadást igénylik a csövek, melyek 315,281 frtba kerültek, a gépház építése 53,909 frtba, gépek 23,568 frtba, csövek lerakása 35.240 frtba, sat. — A pozsonyi hajóhidat, egy távsürgöny szerint, egy a partról elszabadult teherhajó széttepte s tizenhárom hidhajó elmerült. Emberélet nem esett áldozatul. — Pestváros tanácsa egy hirdetményben tudatja, hogy a Józsefvárosban, a temetővel szemközt, a gáz-gyár és a kőbányai vám közt fekvő, továbbá a Ferencvárosban az üllői vámon belől fekvő, végre a vácsi-uti temető mellett fekvő, s még némely kőbányai üres telkeket munkás-házak építésére szánt, s felhívja a vállalkozni kívánókat ily házaknak a meghatározott kedvezmények mellett építésére. — Dr. Oroszhegyi József, ki a szt-galleni fürdőn, Svájcban, próbálja egészségét helyre állítani, azt olvasuk, hogy egészsége javulóban van. Szélhűdött lábaiba kezd az életerő visszatérni, s kezének mindinkább több hasznát veszi. — Jókai Mórt, ki jelenleg tisztelt nejével együtt B. Füreden időz, egy temesvári fél elnyomott ügyének felülvizsgálatára ohajtáná kiküldetni. — A pesti népszínház ügyében közgyűlésileg kiküldött kilencz tagu bizottság értekezletet tartott, melyben a Pestvárosához benyújtandó kérvény szövege megállapíttatott. A kérvényben Pestvárosa fölkeretik, hogy a felállítandó népszínház ügyét részvény-aláírások gyűjtése által mind maga támogassa, mind pedig annak támogatására a többi törvényhatóságokat keresse meg. — A városligeti magyarszinkör már jövő vasárnap megnyílik. Örömmel mondjuk, de nem dicsekedve, mert kevés ez a magyarból, szemben a most annyira elterpeszkedő német „műélvekkkel.“ — A Woronieczky-féle síremlékre újabban 330 frt 40 kr gyűlt be. — A képviselőház csütörtökön tartotta utolsó ülését, s ezután októberig elnapoltatik. — Szerdahelyi Kálmán és Prielle Kornélia a jövő héten Marosvásárhelyt vendégszerepelnek. — Azt a postahivatalnokot, ki tavaly a post-terézvárosi fiókpostá-intézetből 2000 frttal megszökött, a velencei hatóság elfogta. Egy idős bárónóval élt ott, és nagy házat tartottak. A jó madarat várják már haza. — A budai dalárda ma, vasárnap, d. e. 10 órakor Budavár főtemplomában Schubert Ferencz miséjét fogja

előadni. — A wielicskai vizömlés lassankint megszűnik veszedelmes lenni, s a szivattyuzás oly erélylyel foly, hogy a kiemelt víz már igen kevés sóoldatot tartalmaz, s nemsokára remélik a bányák teljes helyreállítását. — A kereskedelmi miniszterium honosítási kísérleteket kíván tenni külföldi növénymagvakkal, s Pestvárosát is felszólítja, hogy mily idegen égalji fákat és növényeket gondolna itt meghonosíthatóknak, miután szándéka van a konzulságok után magvakat rendeltetni. Ily kísérletekre igen alkalmas lenne az állatkert. — Egy budai vendéglőben a Gerstner-ezredtől egy katona összeveszett a vendégekkel, s néhányat meg is sebesített szuronyával, minélfogva újra fölmerül az ohaj, hogy szolgálton kívül a fegyverviselést nem kellene megengedni. — A legbiztosabb forrásból írja a „M. P.“, hogy gróf Haller Ferencz főispáni székéből felfüggesztetett, s e hó 4-kén ment Mikó Mihálynak a rendelet, hogy a megye kormányzatát és irattárait haladéktalanul vegye át Hallertől, s a vizsgálatot indítsa meg ellene. — Boldogult Miksa császár triszi emléksobrára Békés- és Abaujmegyékből 20 frt küldetett be a belügyminiszteriumhoz, mely ez összeget rendeltetése helyére küldötte. — Pest földalatti csatornáinak egész hossza 31,597 öl, vagyis több, mint hét mérföld, mely azonban még mindig igen kevés a fővárosi szenny elnyelésére. — A budavári Teleki-palota átalakítási terveit, melyeket Frey és Kauser építészek készítettek, József főherczeg helybenhagyá. A vén palota, ezek szerint, kívül diszes, belül pedig igen kényelmes leendő. Istállót is építenek hozzá 32 lóra, s egy diszes kertet ültetnek, melyet lépcső fog összekötni a palotával. Oszig teljesen el kell készíteni. — Egy budai tisztességes családnak másfél év előtt eltűnt leányát a kapitányság feltalálta Pécsen, s a megtévedtet visszahozá szülői körébe, kik azt hitték fölöle, hogy a Dunába ölte magát. — A kolozsvári lóverseny szeptember 24-, 25- és 26-kán lesznek. A második napon szekérvverseny is lesz, 50 arany díjjal. — Molnár visszajött Bécsből. „Bem apó“ nem aratta a kívánt sükert. A közönség részvétlenségének a színház messzesége (Lerchenfeld), az ottani igazgató rendetlen viszonyai s a kellemetlen időjárás voltak főokai.

✱ (Halálozások.) Pesten e hó 11-kén Kozmovszky szül. Pankó Éva, egy köztisztelőben álló nő, Mezey Adolf jeles kórházi főorvosunk anyósa, hunyt el, élete 46-dik évében. — Kovács József, kalocsai kanonok és volt királyi táblai főpap, f. hó 9-kén, d. u. 5 órakor, 57-dik évében jobb létre szenderült. Béke hamvaikra!

Gazdasszonyoknak.

A kenyér.

Milliomok élvezik naponta a házi s mezei gazdaság e megbecsülhetlen termelékét, a kenyéret, nem is sejtve, hogy — bármily merőben szokásosan kezeltek is közönségesen a dolog — a kenyér-termelés folyama, tudományosan megvilágítva, azokra is birhat érdekekkel, kik a kenyéret csupán mint elkerülhetlen asztali pótlékot tekintik.

A kenyérkészítés rendesen a következőkön megy át:

Miután liszt és vízből ¹⁾ egy lágy gyurmát készítenk ehez kevés savanyu tésztát — kovászt s élesztőt adunk

¹⁾ A szerint a mint a liszt kevésbé, vagy inkább száraz, 100 fontra 45–60 font (—18–24 pint) víz számíttatik.

mérsékelt melegben ²⁾ állni hagyjuk, így a lisztben tartalmazott cukorból ³⁾ borszesz és szénsavany fejlődik ki. Az utóbbi, a tésztából kibontakozván, hólyagokat képez, mi által a kenyér szivacszerűvé s likacsossá válik.

Midőn az erjedző tömeg tetemesen megkelt és savanyus szagot s ízt vett föl, haladék nélkül hozzáfogunk a tészta sajátlagos készítéséhez, dagasztás és liszteli összegyúrás által; mert ha meg nem gátoltatik a borsavanyos erjedzés, ez tovább halad, és az eczetes és téjsavanyodásba megy át. Minél később vettetik ennek gát, annál savanyubb ízű lesz a kenyér, annál inkább felpuffad s nehéz, szivós tápszert nyújt, holott ha a boros-erjedzésben tartóztatjuk fel, ritkás, likacsos s könnyen emészthető kenyérre teszünk szert, mely a gyomorban csakhamar feloldódik. Kellemes, ingerlőbb ízt adandók a kenyérnek, szokás a tésztába kevés konyhasót tenni, némelyek kömény-, ánizsmagot stb. e félét, vagy burgonyát elegyitenek hozzá.

A tésztát vigyázva kell összegyúrni, hogy a szénsavany az egész tömegen lehetőleg mentül egyenlőbben oszoljék abban szét, hogy azonban a meggyurt tésztában még több szénsavany fejlődjék ki s hogy a kenyér jó laza s ritkás legyen, a kiszakgatott tésztát is még az erjesztőmelegben addig kell állni hagyni, míg ujabbán feldagad, és ezután le kell a kenyereket a sütőkemenczébe berakni.

A változások, mikén a liszt egyes alkatrészei e közben keresztülmennek, emezek:

a) A cukoranyag szénsavanyyná változik át, s azáltal a kenyér likacsossá és könnyűvé válik;

b) a siker vagy növényenyv kötszerét képezi a szénsavany tartalmazó hólyagok falzatainak;

c) a fehérnye sütés közben összeáll és neveli a kenyér lazaságát és

d) a keményítő, mint a liszt főalkatrésze, a kemenczében szilárdra lesz, s részint cukorra, részint gummiszerű anyaggá — csirizé (Dextrin) változik. Emez utóbbi által képződik a kemence melegében a kenyérhaj, s ha e héjat a forró kenyeren vízzel bevonjuk és ezt néhány perczre ismét a kemenczébe tesszük, kis rész a csirizből felolvad, s ez képezi a víz elpárolgása után a kenyér hajfényét, mit annak hátán látunk.

(Vége köv.)

Divattudósítás.

Már évek óta nem láttunk nyilvános helyeken, sőt még estélyeken, látogatások sat. alkalmával sem olyan sok rózsaszínű ruhát, mint a nyáron. Nők selyemből, fiatal lányok pedig inkább csak könnyű szörkeltéből készítik a rózsaszínű ruhákat. Ez utóbbiak többnyire grenadinból készülnek, a mely szövet élénk üdőségénél fogva igen ajánlható nyári ruhakul. A multkor egy figyelemre méltó szép készítésű ruhát láttam. Az alig földig érő ruha alján egy arasznnyi széles dudor volt alkalmazva, mely mindkét felül egy-egy keskeny fodorral volt a szoknyához varrva. A felsőszoknya hátul jó hosszan ért le, majdnem a dudorig, elől pedig négyszögletű formájú kötő alaku volt, e tűnika természetesen, két részből állott, a kerek hátulsóból és a négyszögű előrészből, melyek két oldalt összeértek. Az egész tűnike egy keskeny rózsaszínű fodorral volt diszitve, a fodor felett pedig két sor rózsaszínű tafota-szegély volt látható. A sima magas derék kerek lebbentyűkben végződött, a melyeken egy sor keskeny fodor volt felvarrva, szintén két sor tafota-szegélylyel. A rózsaszínű selymővnek hátul rövid végű csokra volt. A

²⁾ A pépneű tészta erjedzéséhez 14–18° Reaumur mérséklet szükséges.

³⁾ Rozslisztben átlag 5, jó kenyérben 3 százalék cukor van.

derék elől négyszögletűen ki volt vágva, mely látni engedte a finoman himzett alsó gallért. Ez öltözéket egy fehér kis rizsszalmakalap egészíti ki, mely fekete bársonyszalaggal és egy szál szép rózsával volt diszitve, melynek hosszu lefüggő ága is volt.

Most pedig nézzük mai divatképünket:

Az első alak rózsaszínű tafotából készült látogatói, vagy utcai öltözéket visel. A rövid, csak földig érő szoknya alja három fodorral van diszitve, minden fodor egy sor fekete bársonyszalaggal befoglalva, a fodor pedig keskenyebb bársonyszalaggal oda is varrva. A tűnike egy fodorral van körülveve és két oldalt egy-egy rózsaszínű csokorral trousseirozva. A derék magas, négyszögű kivágással. A derekat fekete csipkekendő egészíti ki, mely hátul az övig, elől azonban félrőfnyi hosszu végei vannak, melyek csipkével diszítvők. Az újjak szűkek és fekete bársonnyal vannak diszitve. E ruha grenadinból 30–35 frton állítható ki. Selyemből készülve azonban és gazdag diszítéssel 80 frtba kerül.

A második alakon egy drapp foulard ruha látható. Az alsószoknya négy sor sima fodorral van diszitve, a felsőszoknya elől nyitott, hátul pedig egy hosszu lelógó dudor, valamint egy széles nehéz selyemzalag végei és nagy csokor látható. A derék, valamint a tűnik is drap selymrojtval van körülveve. E ruha ára olcsóbb szövetből 25 frton, drap-foulardból azonban 50 frt.

Számrejtvény.

Schäfer Julia és Rózától.

11, 3, 9. Soknak fejét elbódítja;

7, 8, 6. Keserű napokat okoz;

11, 2, 3, 4. Sok magát akasztja oda;

9, 10, 7, 8, 1. Ezt fölírják, s nem sok jót hoz;

7, 5, 9, 11. Mostan sok jön napvilágra;

1–11. Nagyobb város ez hazánkban,
Folyó s nagy homok között van.

Megfejtési határidő: augusztus 15-dike.

A f. é. 26-dik számban közlött rejtvény értelme:

Hazának rendületlenül

Légy hive, oh magyar!

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Varasdy Aranka, Papy Amália, Heller Ilka és Berta, Szluha Mariska, Schwartz Éva, Toll Mari, Marosy Emilia és Hermin, Fenczik Vaszcsek Mária, Csornyus Mariska, Antalfyné Etelka, Radó Emma, Szokolay Zsigmondné, Vajthó Erzs, Szák Aloisia, Fodor Nina, Buczkó Throczy Antónia, Dahlströmné Hutter Zsuzsanna, Gerevics Vilma, Hunyady Karolina, Kazay Gizella, Molnár Teréz, Réty Emánuel, Malachovszky Béláné, Schäfer Róza, Fleymann Lipótné, Ruttkay Ilona, Szántó Julia, Hajnal Erzs.

A 25-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Malachovszky Béláné, Schaefer Róza, Stenczinger Lina.

A 24-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Malachovszky Béláné, Fodor Erzs, Schaefer Róza.

Tartalom.

Megint egy lépés. — Kedvesemnek, Nem es Ödöntől. — A szerelem jelleme, Tóvölgyi Titusától. (Folyt.) — Nem tudlak feledni, Szalay Ágostontól. — Az iker-nővérek. — A jókók légújjai. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Gandasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A berítéken: Hoti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: juniushavi divatképünk.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnegyedre 8 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői a kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

30. SZ.
Julius 25-kén.
1869.

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrajzokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

A s é t a.

Mit ér az élet, mit ér a gazdagság, mit ér a földi javak bírása — egészség nélkül. Ez igazságot akkor érezzük leginkább, ha betegek és szenvedők vagyunk, s ezért van oly sok ember, kik az élet e legfőbb javának értékét nem tudják becsülni, vagy éppen tulhajtott munka által könnyelműen ellene rontanak. Mindazáltal a szenvedések és a fájdalmak, melyek az emberi — nemet mindig jobban és jobban ostromolják, elég okul szolgálnak arra, hogy a leg gondatlanabb egyént is megzavarják nyugalmaiban, s mindenki komolyan foglalkozzék a kérdéssel: mit kell tennem, hogy a szenvedéstől ment maradjak, s hogy egészségemet megóvjam?

Ezért az egészségtan egyik legfontosabb alaptételét akarom önöknek, kedves olvasónőim, előterjeszteni.

Ha körültekintünk, csaknem mindenütt azon ép oly fel-tűnő, mint szomorító jelenség tűnik szemünkbe, hogy sok fiatal hölgy folyvást heves főfájásban szenved, minek következtében közülök nem kevesen gyorsan elvesztik gyönyörű hajzatukat, s e bajon a legtapasztaltabb orvosok sem tudnak segíteni, nem fejthetvén meg e csodálatos baj okát. Az ily fiatal leány minden tagjában nyomasztó kimerültséget érez, folytonosan nyugtalan és izgatott; étvágya nincs, s egész lénye meg van zavarva, mi által minden foglalkozásra képtelenné válik, sőt majdnem önmagának is terhére lesz, azonkívül unatkozik és boszus hangulatu.

*) E héten arczképet kellett volna adnunk, de a nyomda nem készült el vele. Midőn tehát becsánatot kérnék ez akaratom ellenére okozott kis késedelemért, egyszersmind intézkedtem, hogy a jövő szám mellett mind az a héten elmaradt arczképet, mind a rendes mellékletet egyszerre kapják meg t. előfizetőink.

Szerk.

Egy ily esetben, figyelmes észlelés után, rájöttem a valódi okra. Láttam, hogy a hölgy testileg valóban beteg, de arról is meggyőződtem, hogy rajta semmi orvoslás nem képes segíteni, ha nem él rendesen és egészségszerűleg. — A fiatal hölgy bizalommal volt irántam s megígérte, hogy rendelésemet pontosan meg fogja tartani. Ő neki tehát reggel bizonyos időben rendesen fel kellett kelni, mértékletesen megreggelizni, aztán foglalatosságát pontosan elvégezni, s végre naponkint bizonyos meghatározott ideig sétálni. A meleg tavaszi és nyári időben e séták kora reggel, később délutánra lettek kitűzve. Eleinte mindig gyengének érezte magát, úgy, hogy délutánonkint szunnyadnia kellett; de csakhamar mindez elmúlt, és egészen megerősödött.

Rövid idő múlva újra felvirultak arczrózsái s gyorsabban dobogó szívébe a vidámság és életkedv újra visszatért; főfájása észrevétlenül megszűnt, s hajzata ismét fényes, tömött és hosszú lett. S mi okozá mindezt? Mi adá vissza a szemek fényét és a halovány arcz életpirját? A rendes élet és a szabadban való mozgás, — e két szer volt a csodaorvosság, mely a szegény szenvedő egészségét helyreállította, — s ezek használata által némely olvasónőink szintén segíthetnének magukon, csak akarniok kellene!

De — mondják — hogyan képes a gyenge szenvedő szigoruan rendes életmódhoz tartani magát, vagy éppen kimenni kedvezőtlen időben is? Ép ebben rejlik a gyógyulás oka, mert minél nehezebb és minél nagyobb megerőltetésbe kerül: annál hatásosabbnak kell az eredménynek is lennie. Erre nézve az akaraterő kimondhatatlan nagy segély azoknak, kik vele bír-

nak. Bizonyítékul egy példát mondok. — Egy fiatal hölgy, ki oly ideggyöngye s annyira odavan, hogy segély nélkül ötven lépésnyire sem bir menni, s egész nap a divánon vagy az ágyban fekszik, tánczvigalomba hivatik meg, és a szegény szenvedő! rettenetesen összefűzve egész éjjel szakadatlanul tánczol, s táncz közben a bál alatt oly utat lejt be, a minőt különben egy év folytán sem szokott megtenni. És mindezen megerőltetést, sőt fájdalmat mosolygó arczzal viseli, — csupán mert akarja.

Mit gondolnak önök, mi tünik ki ezen mindennapi és — fájdalom — igaz példából? Az, hogy az ember mindent megtehet, a mit akar, vagy legalább, hogy az értelmes egyén mindazt keresztülviheti, a mit eszélyesen akar! Kisértsék meg tehát önök is reggel bizonyos időben fölkelni, ételt csak a meghatározott időben vegyenek magukhoz, feküdjenek le rendszeren nem nagyon későn, és naponkint legalább egy óra hosszat sétáljanak. Ha önök, ugy az egészségesek, mint a gyengélkedők ezen tanácsomat követendik: rövid idő múlva meg fognak győződni ennek áldásairól, s bizonyára köszönetet mondanak jóakaratu szavaimért.

Azonban vegyük szemügyre a sétát más szempontból is.

Sok hölgy azért nem szeret sétálni, mert nincs kísérője, s egymagában — unatkozik; másnak ismét, mert mindig csak ugyanazon egy utat kellene megtenni; míg végre mások tán azzal gyötrik magukat, hogy a sétához mindig különös toilettet kellene tartaniuk. E három visszasság közt legrosszabb az utolsó, s valóban erre nézve semmi kisegítő módot nem nyújthatnák, hanem ha maguknak olvasónőimnek lenne alkalmuk olyant találhatni, kik az efféle csekélységben bizonyára minden nehézség nélkül tulateszik magukat, különösen ha szemük előtt tartják, hogy a legbecsesebb kincs: az egészség, van a kérdésben.

A két első kifogásra csak röviden akarok válaszolni. Tehát önöknek egyedül kell menniük, s mindig ugyanazon az egy uton nem lelnek szórakozást. Édes Istenem, mily közel van itt a segítség! Ha ajtónkon kilépünk, csak körül kell tekintenünk, és nem vagyunk egyedül, körülöttünk a gazdag természet, ezerféle teremtményeivel, csicsergő, daloló madaraival, illatos virágaival, nyájas egével, s mily nemes élvezetet nyújt mindez a figyelmes szemlélőnek! Osztozni a madarak örömeiben, meglesni az apró rovarok életét, gyönyörködni a virágok nyílásában, tanulmányozni az ég változó színvegyületét, — mennyi öröm, mily hasznos szórakozás! Valóban a természet kimeríthetlen s mindig megújuló szépsége annyi érdekest nyújt, hogy ha azzal csak kissé foglalkozunk is, nem esik nehezünkre a társaság hiánya, sőt mindig nagyobb és nagyobb örömmel merülünk el az egyszerű s mégis csudálatraméltó képekben, melyekkel minket körülölel s melyek megszire üzik tőlünk az unalmat.

Most térjünk vissza egészségtani fejtegetésünkre.

Mig a vízfürdők magas becsét és az emberi testre nézve üdvös hasznát már a legrégebb korban elismerték, a naponkinti légfürdőnek szükségessége még napjainkig sem birt általános elismerést szerezni. Sétálni közönségesen csak a tudósok, természetbarátok és gazdagok, vagy azok szoktak, kiknek nincs egyéb teendőjük. A többiek, különösen a nők, tulajdonképen csak vasárnap, vagy más rendkívüli alkalommal mennek sétálni.

Ezért igen természetes, hogy az ilyenek a ritkán történő s meg nem szokott séta után kimerülve, kifáradva térnek haza, és — mindig ritkábban mennek ki.

Azonban kísértsék meg a rendes mindennapi sétát, egy napot sem mulasztva el, legyen bár kellemetlen idő, s csakhamar érezni fogják a légfürdőnek rendkívüli hasznát. A friss légtől áthatva, a test és lélek is friss és ruganyos leend, és a tevékenységhez megjő a kedv és az erő, a kedélyhangulat pedig vidámságot, élénkséget nyer. Azonfelül csakhamar elmúlik a sok képzelt, vagy valódi betegség, megjő az étvágy és az álom s az egész test megerősödik.

Kedves olvasónőim, én épen nem túlzok. Természetesen itt leginkább azon — fájdalom — nagy számmal található nembeteg szenvedőkre czélok, a kik a fennebb vázolt okok miatt valóban sajnálatraméltó állapotban vannak, s kik oly könnyen visszanyerhetnék egészségüket és erejüket, ha akaraterevével birnának azt megszerezni.

Ezek különösen háromféle előnyt nyújtanak, s e három önök részére is, szép olvasónőim, a legbecsesebb javak helyét foglalja magában. Ezek elseje a mozgás, mely ugy a lélek, mint a test egészséget illetőleg elkerülhetlenül szükséges, s mely az elsőnek frissességét és ruganyosságot szerez, míg az utóbbinak a valódi szépségben való felvirulását idézi elő. Másodika az edzés, anyja és védője az élet legfőbb kincsének, mely nélkül a fiatal egyén mint a gyenge melegházi növény gyorsan elvirágzik, — a melynek teljes szépsége is csak sajnálattal tölt el, mert a szó szoros értelmében egy éjen át elhervad. Harmadika a természet iránti szeretet s az ebből meritett öröm. Hogy ez utóbbi mily megmérhetlen gazdagságot foglal magában minden romlatlan kedély számára, fölösleges lenne még egyszer ismételnem.

Oh, csak!...

— Moore Tamás. —

Ábrányi Emiltől.

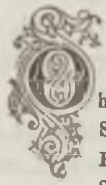
h! csak, oh! csak e nevet ne,
Hadd nyugodjék a szegény,
Porladozva, elfeledve
Lenn a sír hűs rejtékén.
Ejtsenek oly néma, titkos
Könyüt érte e szemek;
Mint a csöndes éji harmat,
Mely hantja fűvén remeg.

De a csöndes éji harmat,
Bár hullása nesztelen,
Zöld lepelt borít a sírra,
A hol ő szunnyad, pihen.
Igy a köny is, bár a szemben
Csak titokban, lopva ég;
Emlékét soká megőrzi
Frissen a kebelben még.

Naplementekor.

— Moore Tamás. —

Ábrányi Emiltől.

h! drága percz, midőn a nap lemegy,
S tűz-csikjai enyésznek a vizen;
Elringatom a multba lelkeimet,
S epedve, vágyva — rád emlékezem.

Elnézem azt a hosszú tűz-sngárt,
Mely a szolid folyón végig rezeg,
S elárg-ösvényre lépni vágy fog el:
Tán a nyugalom honába vezet.

A szerelem jelleme.

Beszély.

Tónvölgyi Titusztól.

(Vége.)

Néhány másodperc múlva nem messze a saroktól, egy fenyőbokorra esett, s szépen megállt a bokor fölött, mintha csak ráhelyezték volna.

— Ez az Antónió kalapja, — mondá elhalványodva a nő, — ismerem szalagjáról!

— Tehát Antónió volt az a vakmerő?

— Irtóztató vakmerőség, — jegyzé meg Angelica. A bokorhoz ment, levette arról a kalapot, és a mint nézte, mindig pirosabb és pirosabb lett.

Antónió ezalatt felkapaszkodott a szikla párkányzatára és ott leült ismét. Nem nagyon találta a dolgot sietősnek, de különben is úgy érezte, mintha vonzaná ama sziklához valami, és kezdte sajnálni a helyet, hol az ifjukorból sok kedves napot eltöltött, s kezdett idegenkedni a gondolattól, hogy más ország földjére, idegenek közé és . . . és sohse lássa Angelicát! — Már csak inkább meghalok, — gondolá elszorult szívvel, — minek nekem ez az élet! Aztán mi baja van most annak a sasnak és fajdtyuknak? Mig éltek, féltek, verekedtek, tépték, ölték egymást, most pedig képzelem, mily szépen hevernek egymás mellett, mig félre nem rugja az utból valaki. Bánják is ők. Nekik nem árt a rugás, mig a rugdalódozó csizmája véres lehet.

Igy ült és gondolkodott, s minél tovább ült, minél tovább gondolkodott, annál jobban kezdé érezni, hogy: minden megtörténhetik, csak az nem, hogy ő Pontigliosó határát elhagyja. Tudta ugyan, hogy itt élve meg nem maradhat, de megmaradhat legalább halva, és hátha Angelica meg fogja szánni, és virágot ültet sírjára?

Vad, indulatos kedélye fájdalomba ment át, s most kezdett talán először arra gondolni, hogy jó dolga lehet annak az embernek, a kit szeretnek. — Engemet nem szeretnek! — sohajtott föl. — Bánom is én, ha meghalok, csak aztán már halna meg az a pap is! Fájdalmába belevegyült a szerelem-féltés boszuja, de mintha rosztat gondolt volna, egy kérdést intézett magához:

— Ugyan tudna-e boldog lenni Angelica a pap nélkül is? Talán nem? Akkor ne haljon meg a pap; hiszen ha én nem élek, akkor nem fog bántani e gondolat, hogy Angelica őt szereti. Hát csak éljen a pap, és én haljak meg!

Antónió fölkel, körültekintett, megpillantotta a mint a vadászok egy sziklauton sebesen haladtak lefelé, aztán utánuk kiáltott:

— Holla! Nem arra mentem, itt vagyok!

Azok azonban sokkal messzebb voltak tőle, mintsem hogy meghallhatták volna; felszökött tehát egy gránitdarabra és elsütötte fegyverét:

— Erre, erre! Hiszen az az ut Franciaországba vezet, oda pedig nem megy Antónió!

A vadászok visszanéztek, aztán megálltak s elkezdtek tanácskozni. Az ifju pedig ott állt mozdulatlanul és várta őket, mint ki már föl van készülve az utra, de nem mehet addig, mig számára ki nem adják az utlevelet. Onnan, a hol ő állt, le lehetett látni egy másik alacsonyabb hegycsúcsra is, hol most egy csapat zerge hegyezett fülekkel figyelt, valjon honnan jöhetett a lövés? — Szegény állatok, — gondolá az ifju, — mily vigyázók, mint féltik az életüket, és mi mennyire

szeretjük azt elvenni. Nem jól van ez így. Az állatnak kellene pusztítani az embert, a boldognak a boldogtalant.

A vadászok ezalatt csakugyan megváltoztatták irányukat s egy utmélyedésben tűntek el. Antónió tudta, hogy az a mélyedés odavezet, a hol ő áll. Könnyebbülve sohajtott föl, szíve enyhülést érzett, mint forró sebre a jég, az ő szívére is enyhítőleg borult a halálra való gondolat.

— Merre lehet odamenni, a hol Antónió van? — kérdezte azelőtt mintegy félórával Ambróziótól Angelica. — Vezessen engemet oda, át akarom adni kalapját, és megmondom neki, hogy meneküljön.

Ambrózió sebesebben érzé forogni véré, midőn a leány ezen szavait hallotta, s midőn leolvasta annak arczáról a változást.

— Ön úgy látszik, részvétellel kezd lenni az Antónió sorsa iránt, — mondá kedvetlenül, — s csak pár óra előtt ohajtotta halálát.

— Ah, tudtam is én, hogy mit beszélek! — kiáltá a leány türelmetlenül. — Ugyan volna-e szíve annak, ki egy ember halálát kívánni tudná? Szegény Antónió! Most látom, hogy mily veszélyben van! Kérem, vezessen hamar az utra, mely hozzá vezet, nincs veszteni való idő.

— Ha kívánja, én vezetem, — mondá Ambrózió, mindinkább elkomorodva, — de én azt hiszem, hogy igen fáradságos lesz az út; talán jobb lesz, ha itt marad, én sebesebben el fogom érni a helyet.

— Nem, nem! Ha már eddig jöttem, tovább is megyek. Ki tudja, nem lesz-e reám szükség. Olyan nyugtalan vagyok, mióta láttam őt, csak menjen, kérem, előttem, és vezessen oda.

Az ifju pap végre az ösvényre lépett, mely hirtelen meredekséggel kanyarodott fel a sziklára, és csak bajjal volt megmászható.

— Ejnye be lassan megy ön, — mondá a leány, midőn az ut felére értek, — attól félt, hogy én nem tudok menni, pedig a ki nem tud, az nem én vagyok.

Ambrózió nem szólt, hanem arcvonásai egészen megváltoztak, s lelkében valami gyűlölet támadt, mely inkább hátra tolta, mint előre unszolta őt.

— Ön egyszerre megszárnyasodott, — mondá Angelicának, — már ezelőtt egy órával panaszkodott, hogy el van fáradva.

— S a mint látom, most ön esik azon betegségbe. Ha nem tud sebesebben menni, úgy bocsásson engemet előre; midőn egy ember élete van kérdésben, megérdemli, hogy minden erőnket összeszedjük.

Ambrózió belátta, hogy mennie kell, ha azt nem akarja, hogy Angelica egyedül érjen Antónióhoz.

A nemes Ambrózió.

V.

Az ifju zergevadász Pontigliosó felé fordulva, még egyszer elővonta havasi kürtjét. Az egész vidéken senki se tudta azt olyan gyönyörűen fújni, mint ő. Búgott, csattogott, vagy lágy danába olvadt át, mint a fuvola, s hangja elrepülve messze, messze, Franciaország köves bérczeig, mintha bucsuznék, elhaló zengéssel kiáltott vissza a visszhangon át.

Most is megzendült a havasi kürt és oly fájdalmasan zokogott, hogy zokogtak utána a havasok is. Ez a zergevadász hangszere, ez az ő vigasztalójuk a bánatban, és mu-

lattatójuk az örömben; midőn a havasi kürt messze elható melodiája a zergevadász szívéig ér, akkor nap nem esik el zerge az ő kezétől, vállára veszi fegyverét és azt mondja: — Ünnepe van.

Pedig Antónió még soha sem fujta azt olyan szépen, mint most. Azt mondják, hogy nincs szebb valami a világon, mint a haldokló hattyu hangja, melyet azonban csak egyszer hallat az életben, de az oly megható, hogy sirnia kell annak, a ki hallja. Talán Antónió is hattyudalát fujta.

A mint üldözői mindinkább közeledtek fölfelé a kavicsos uton, ugyancsak, mintha valamennyi sziklává változott volna, megálltak, s míg ők visszafojták lélegzetüket, a szirt kebel emelkedni látszott. Szelidülni kezdtek a szigorú férfiarczok elvesztette ijesztő kinézését a marczona alak, a családapának eszébe jutott a család, a testvérnek a testvér, a szeretőnek a szerető. A mint így álltak, megszólalt közülök egy:

— Üljünk le, és ne háborgassuk most Antóniót.

— De elvitte a sást, — felelt egy másik, — vadrablást követett el, és annak büntetése halál.

— Igaz, — jegyzék meg többen, — de hátha...

— Pszt; — hangzott most minden ajakról, — hallgassatok!

Köny csillogott a szemekben, ennyi érzést, ennyi ábrándot, ennyi fájdalmat még nem fejeztek ki hangok.

— Pszt! hallgassatok, ne háborgassatok őt, hadd haldokoljon.

Egy másik ösvényen, egy másik uton, szintén hallgatag ült két alak, az egyik mélabusan hajtva le, a másik szenvedélyesen emelve föl fejét és hallgatva a havasok tündéri dalát.

— Én nem tudom, hogy mi van ebben olyan szép, — jegyzék meg a férfi, — ezt el tudja fujni minden kecskepásztor.

— Pszt! — szólt a nő, — hallgassunk.

Ambrózió föltekintett és arcának szelid kifejezése elvadult, midőn a leányt oly odaadással látta csüngeni az Antónió által szült hangokon, mintha azok közös gyermekeik volnának.

— De mit hallgassunk? — kérdé türelmetlenül, — azt hiszem, hogy nem hallgatni jöttünk ide.

Angelica megdöbbenve szökött föl.

— Igaza van Ambrózió; nem hallgatni, de menteni jöttünk, siessünk tehát.

Mindketten megindultak. Alig léptek négyet-ötöt, midőn Ambrózió elszisszentette magát és féltérdre hullt:

— Jaj!

— Mi történt? — kérdé ijedve Angelica.

— Kificzamodott a lábam.

— Ah, nagy ég! mit fogunk most már tenni? — kiáltott föl halkal, de elhalványodva a leány, aztán megragadta az ifju karját és felállásra unszolta őt. — Kisértse meg, hátha mégis föl tud állni; szedje össze minden erejét, hátha mégis tud menni valahogy? Istenem, istenem! én egyedül nem mehetek, nem ismerem az utat. Ambrózió, kérem, kisértse meg, fel tud odáig jönni, s a mint ön is mondta, már nem messze van.

— Nem tudok, — válaszolá haragosan az ifju — nem tudok. Ön azt hiszi, hogy más fájdalmat már nem is lehet érezni, csak szív fájdalmat Antónióért.

— Ejnye Ambrózió, — szólt elpirulva a leány — és ön mondja ezt? Nem ön sietett-e embertársa megmentésére, s a mi önben oly nemes indulat volt, azt én bennem kárhoztatja?

Mi lelte őnt Ambrózió, ön nagy változáson ment azóta keresztül, mióta atyja...

— Elég, elég! — vága közbe az ifju, — ne említse ön apámat, különben gyilkosát nem megmenteni, de boszulni fogom.

A leány úgy tekintett Ambrózióra, mintha nem hinné, hogy ő beszélt. Lehet-e így az embernek megváltozni néhány pillanat alatt, lehet-e egy a falu népe által oly tiszteletben tartott példányképe a jószívűségnek, néhány óra múlva boszuló nemezésé?

— Önt fölhevíté az ut és a fájdalom, Ambrózió. Maradjon tehát itt, pihenje ki magát, én egyedül fogom megkísérteni, hátha feljutok a hegycsúcsig egyedül is; ily esetben maga a véletlen válik az ember vezetőjévé.

— Itt hágy? — kérdé indulattól pirosodott arczzal Ambrózió.

— Azt hiszem, hogy a ficzamodás nem okoz addig halált, míg visszatérhetek, — válaszolá Angelica kissé ingerülten az ifju tekintetétől.

— Tehát itt hágy? — kérdé Ambrózió másodszor is.

— Egy élet megmentéséről van szó, de a mint látszik, ön már megfeledkezett róla.

— Tehát csak menjen és mentse meg Antóniót, — lihegé a fiatal apostol, — én majd addig itt maradok.

— Kívánok önnek addig békétürest, — válaszolá a leány, és könnyű, sebes léptekkel indult neki a keskeny sziklarepedésből alakult utnak. Ambrózió ajkaiba harapva tekintett utána, s midőn Angelica eltűnt szemei elől, hirtelen felszökött helyéről s minden legkisebb jele nélkül a láb ficzamodásnak, egy mellette felnyúló és sikamlós kidudorodásokkal ellátott sziklacsúcsra kapaszkodott föl.

Ezzel egy felőrai ut volt megnyerve. A csúcsra érve, megállt és széttéktett.

A kürt már elhallgatott, s Antónió fegyverére támaszkodva, várta az üldözők csapatját, kik hihetőleg újra megindultak czéljaik elérésére.

Ambrózió jól láthatta Antóniót. A nap épen odasütött, a hol a zergevadász állt, s alakjának hosszú árnyéka végig nyult a jeges hegytetőn.

— Így fogsz nem sokára végig hullni te is, — sziszegé ez fogai közt, — azt nem fogom nézni, hogy Angelicával az én rovásomra legyetek boldogok.

Néhány pillanat múlva fegyverek csöve villant meg a kőszirtak közt, s egymásután tizenhat hegyes vadászkalap emelkedett ki a mélyedésből. Nem sokára látható lett mind a tizenhat alak, csak pár száz lépésre Antóniótól, ki mozdulatlanul nézte őket, mintha megfagyott volna.

— Mit akar ez a fiu, — kérdé magát Ambrózió, — hogy nem gondol a menekülésre?

A vadászok még közeledtek néhány lépést, ekkor mind a tizenhat fegyver levillant a vállakról, a sárkányok felvonattak, a puskaagyak arczhoz illesztettek és...

Es egy sikoly hallatszott:

— Megálljatok!

Angelica rohant elő ég felé emelt kezekkel, fölbomlott haja mint szárnyak, messze lebegött utána, a leány úgy nézett ki, mint egy mentő-angyal.

— Megálljatok! Ez az ember nem követett el semmi halálos bűnt, neki nem szabad meghalnia!

— Atyámat gyilkolta meg! — kiáltott most egy másik hang, — meg kell halnia.

Nagyszerű volt a jelenet. Köröskörül a bércek figyelő, csillogó alakja, hátukon a Mont-Visó csucsával, mintha bámulni kapaszkodott volna oda s az égen a nap, az istenségnek tanuskodó atyai szeme!

Antónió nem tudott gondolkozni, azt hitte, hogy leszádott a mennyekország, vagy talán hogy a havasok emelkedtek föl abba, hogy juthatott volna most eszébe a halál, mikor már föltámadott.

— Nem halsz meg! Azért sem halsz meg! — sikoltá karjaiba rohanva a leány, — vagy ha meghalsz, meg fogok veled halni én is!

A vadászok leereszték fegyvereiket.

Antónió keblére szorítá a csudálatosan megjelent égi lényt, s képzeletében a halál utáni viszontlátás csókját nyomá a szűz ajakra, mely azonban a valóságban csattant el.

Ambrózió más karjai közt, más ajkain csüggve látta kedvesét.

Emberről ne kívánjátok azt, hogy ilyen pillanatban ne öljön ha fegyverre akad.

Egy szökéssel a vadászoknál termett, a másik pillanatban már durrant valami, s az Angelica szívéen keresztül ment golyó az Antónió szívéen állt meg.

Boldog Antónió!

A vadászok odarohantak, de késő volt. Az egymást ölelő két halott eltűnt, megváltoztatta pályafutását, mint a sas, és összefogott szárnyakkal esett lefelé.

Ambrózió pedig nem ment többé Pontigliosóba; a Protezió temetésén nem volt egyéb jelen, mint két koporsó, egyszerre temetvén el a szomszéd falu papja e három halottat. Ambrózió ott tévelyeg még most is a havasok közt, véres kürtöt fujva, s a zergevadászok ha hallják, leteszik fegyvereiket ezen szavakkal:

— Ma szerencsétlen nap van!

Boldogtalan Ambrózió!

B u c s u.

Ohiotól.

Egy-két perc még s elveszit
Éltem fényes napsugára,
Jer hát ide közelembe
Még egyszer és utójjára.

Nézz rám még egyszer szép szemed
Láng-meleg pillantásával;
Tőle, mint harmat a napba,
Lelkem lelkedbe foly által.

Szóljon hozzám csak még egyszer,
Szelid hangján édes ajkad,
Mely, mint dal a kis gyermeket,
Elaltatja a fájdalmat.

Nyujsd még egyszer kis kezéd; lágy
Szorítását hadd érezzem;
Tőle, mint lomb a szellőtől,
Egész valóm összerendezzen.

Simulj még egyszer keblemre,
És homlokom borujára
Loheld égi tiszta csókod,
Még egyszer és utójjára.

Mond-mond még egyszer „szeretlek!”
Hogy e szent szó hallatára
Hű lelkem hadd üdvözüljön,
Még egyszer és utójjára.

És most eredj! ne zokogj itt...
Oh, légy erős! Isten veled!
Fényes rangod követeli,
Hogy engem s a multat feledd!

Az iker-nővérek.

Strongeli Miraglia Baláza calabriai beszélyeiből.

(Folytatás.)

Második fejezet.

I.

Alfréd, ifju szicziiai költő, daczára barna s majdnem fekete arcszínének, igen kedves jelenség volt. A két iker-hölgyhez régi barátság fűzé. Csónakján, szokása szerint, olykor-olykor átevezé a tengerszorost, és ilyenkor a bozót árnya alatt a tengeren lebegve, édes beszélgetés közt tölté el a nyári estéket. Így történt, hogy a szív gyöngéden és kölcsönösen feltárult és Alfréd titkon beleszeretett Adelinába és Beatrix Alfrédbe.

A szende Beatrix pirulva temeté el lelkének mélyébe ez új érzeményét; de az ifju, ki azt, a mit akart, ki is tudta vinni, s ki a szerelem művészetében mester volt, csakhamar betanítá a félénk Adelint, s mielőtt Beatrix észrevette volna, a két szív megérté egymást.

Miért is, midőn Beatrix elméjében megvillant a való tudata, azonnal átlátta, mily veszély fenyegeti őt. A titkolt szerelem rögtön óriási lángra lobbant keblében, melynek hevé-
től ön maga is megborzadt. Mint a madár, elbűvölve a rózsabokor alatt lappangó kigyótól; bár nem látja a szörnynek tátongó száját és ígésző szemeit, mégis mintegy ellenállhatlan kényszer tartja őt lebilincselve, és nem képes fölszállani a magasba, hanem megfélemlülve, szüntelen egy delejes körben repes, s mindig alább száll, míg végre a kör egészen elszorul.

Nővéreinek zavart és kipirult arca, kéjben uszó szemei, a kölcsönös és boldog szerelem heve, különösen a déli tartományokban átsugárzik a szűzi kebleken, Beatrixre nézve mind megannyi újabb és rettenetes látvány volt, melyre rögtön fölébredtek a keblében titkon zajló eszmék és érzemények. E pillanattól kezdve láthatlan hatalom vonzá őt egy pont felé, s az elcsüggedés vett rajta erőt, melyet nem volt képes leküzdeni.

II.

Mivé lett szíved, oh boldogtalan hölgy! midőn nővéred kedvese mindent föltárt a szülék előtt, s midőn a menyegző napja is már meg lön határozva, s készültek az ünnepélyre? ... Midőn láttad a két szív szerelmének néma bizonyítékát: az epedő pillantásokat, midőn így titkon láttad élvezni az első szerelem gyönyöreit?

Reszketett, midőn észrevette az átszellemült arcokat, melyekről szerelem sugározék, s a látszólagos csend alatt észrevette a két szerető szív vonzalmi viharát; Beatrix megértette az elnyomott sohajokat, s az arcznak rögtöni kipirulását és elhalványodását; ő reszketve és elbűvölve mégis sováran szívta be a szemeken át a gyönyör édes mérget. Mert az ifju gyakori jelenléte, komoly arca és lángesze mindinkább átalakíták és mérsékelék a hölgynek fogékony lelkét.

De hisz nem volt-e Alfréd nővérének kedvese? Tehát miért ne szeresse őt? Hajlama, természete és végzete sugallta ezt; különben szét kellett volna tépnie ama titkos köteléket, mely a két nővér lelkét a bölcsőtől kezdve egyesíté, s lábbal taposni a teremő természetet, mely a két lényt egygyé fűzé.

III.

Beatrix ezért bár szerette nővérét; de egyuttal, mint vetélytársnőt gyűlölte is őt. Kerülnie kellett amaz ifjut, de mintegy végzete parancsolta, hogy szeresse is őt. Különös helyzet! Mig a titkolt hév rohanva vágyainak kedvelt tárgya felé ragadá, addig fáradt lelke gyöngéd hajlamainak engedé át magát; egyetlen intés, egyetlen benső hangra minden ellentétes gondolatja szétoszlott, a már elszenderült kötelmek, erény- és önérzete ismét fölébredtek keblében, s így a gyöngé elme gyors álmái, az édes ábrándok, melyekben tévoteg lelke el-elmerült, a kérlelhetlen valón szétfoszlottak. Egyik pillanatban lángpir, a másokban pedig a halványság fagya borítá orcáit, s ezt mind a keblében dühöngő vihar idézé elő. Minél inkább elfojtjuk a szerelmet, a reménytelen vágyak annál zabolátlanabbakká válnak, s az a legszerencsétlenebb halandó, ki sok után vágyódik, de mit sem remélhet. A remény nélküli vágnak társa az irigység, mely a lelket szüntelen mások élvei, örömei és boldogságára emlékezteti; az irigységnek száz szeme van, s ellesi a szerelmes pár legrejtettebb élveit is.

IV.

Az éj csendjében és magányában, mig nővére édes álomba merülve, kedvesének nevét rebegé, azalatt Beatrix ébren és nesztelenül leirta gondolatjait. Im, itt néhány töredék ama könyeitől áztatott sorokból:

„Ah istenem! minél inkább ki akarom szakítani szívemből a mérges tört, annál mélyebbre furódik az. Hasztalan kerüli megrettent lelkem a jelent, hasztalan ohajt megpihenni a mult édes emlékein, szende álmain s a jövő ábrándjain, hasonló a vigyázatlan szarvashoz, mely az őt már megsebzett nyíl elől szalad; bárhová fusson is sebzett elméjében, magával hordja a gyilkos eszmét, mely életét már megmérgezte. Ez egyetlen eszme elmém ezerféle képzeletei közt állandóan gyötör: ez eszmét szüntelen titkos rettegés veszi körül, hasztalan újabb meg újabb elhatározásom, hasztalan minden erély, önérzetem lealázva!

„Szemeidnek egyetlen pillanata, egy mosolyod, egyetlen szavad képes oh ifju! megzavarni szerencsétlen, őrzöngő lelkemet. Mindened oly parancsoló, oly igéző, még hallgatásod is; képed oly borzasztó fönséggel lebeg szüntelen előtttem, hogy szívemet rabszolgáddá tetted és ez tégedet mégis csak imádni tud. A nélkül, hogy tudnád, valahányszor látlak, minden erőm elhagy s elmém elsötétül. Minden mozdulatod lelkemet bilincseli le; benned központosul minden vágyam.

„De egy néma, fagyos gondolat emelkedik gátként szíveink közé. E gáton megtörik a szenvedély-ár; ez elől a vágy megfélemlülve rejtőzik el a kebel mélyére, mely amannak bölcsője és sírja is egyszersmind. E gondolat a reménynek szárnyát szegi, s a szerelem tünde álmát rideg valóra költi; ez elzárja képzeletem előtt az ábrándok honát, s a földhez bilincseli azt; ez elhalványítja merengéseimet s azokat vétkül rója fel nekem. Kérlelhetlen ez, mint maga a halál; e gondolat kiszáritja és megsemmisíti az életnek ama titkos hatalmát, a melyet

szemeidnek termékenyítő sugára keltett lelkemben, mely éltet és úgy hat reám, mint a teremő lehelete.

„Az emésztő, titkos hév keblemben zárva ég, mint a sír szövéténeke. Mig a világon minden a létnek örül, egyedül nekem kell a természet emez adományát magamba fojtanom, s átkoznom kell születésem óráját. . . A szellő a virágok fölött titkos szavakat suttog, s a virág kitárva kelyhét, illatárral tölti be a léget; a szél egyik pálmát a másikhoz hajlít, s őket így jegyzi el; a szőlőtő indáival öleli át a szilfát; az oceán átkarolja a földet; a fény a világot; minden, de minden közreműködik a természet összhangzására; csupán nekem kelljen így, mint az élet fájáról lehullott levélnek, bevárnom óráját a semmiség ölén?”

(Vége köv.)

A pókok légutjai.

(Vége.)

A mesterségesen szőtt háló, melyet mindenki ismer, ismét új csuda, mely a legnagyobb csudálatra keltene bennünket az esetben, ha más állat fonta volna; ha például a róka az erdőben elkezdene fáról-fára fonalakat feszíteni és azokat szabályszerű hálóra fonogatni; ha e hálót ott állítaná csak fel, hol amaz állatok, melyeket elfogni szándékozik, a leggyakrabban előfordulnának, s így belé kellene bonyolódniok; mint megbámulnók ez esetben! A pókhálót ellenben, mint valami köznapit, figyelmünkre sem méltatjuk. Pedig nincs ehez hasonló több építmény. A háló minden szála egy villanyos távirdasodrony a pókra nézve, melynek legcsekélyebb érintését is érezi, s a vad jelenlétéről értesíti. Mozdulatlanul székel, lekonyított fővel, hálója közepén vagy rejtek helyén, melyhez összekötő fonalak vezetnek az elhagyatottnak tetsző törhez, melynek fonalaiban annál jobban beleakad a fogoly, minél inkább erőködik kiszabadulni, mig csak az előrohanó vérszopó véget nem vet nyomoru létének.

A csellel erő és gyorsan ható mérge is párosul, melynek birását külseje is visszatükrözi. Már maga a pók látása is halálrettegést okoz a rovaroknak; kétségbeesetten kínlódnak a körülhálózó fonalakat elszakítani, mignem az alattomosan görbült lábak végkép lefegyverzik őket, s a mérges harapás halálos döfésként nem éri őket.

A mérge, melyet a méregmirigy különöz el, a rovarokra nézve rögtöni halált okoz. Egyetlen csipés nagyobb rovarak számára semmivétételére is elegendő. Ujult erővel esik a pók a lankadó állatnak, mig csak annak el-elhaló rángásai végvonaglását nem jelentik. Kevésbé ártalmas a pók mérge az ázlagokra, s csakis nagyobb pókok marásai lehetnek veszélyesek az emberre.

Számtalpok a pók ellenségei; lenn a gyík, fenn a mókus. Maga a pöffedt béka s a vig majom sem tartja megvetendő eledelnek. A lég urai jóízű csemegeként izlelik, sőt gyógyszerül is használják. A csalogány, mely hasonlóan a nagy énekesnőkhöz, egészségi szabályokat követ, mondják, hogy ő is időnkint bizonyos mennyiséget fogyaszt el hashajtó gyanánt. De leghatalmasabb ellensége a póknak az ember, ki millió pókot pusztít el, mint alkalmatlant vagy mint kártékonynak tekintett rovar, sőt még csemege gyanánt is. A francia Lalande szenvedélyesen szerette, s állítá, hogy ize hasonlít a mogyoróhoz.

A pók a homály állataihoz tartozik; sötét rejtekek képezik tartozkodási helyét; miként a macskafaju ragadozók, főleg estenkint üzik titkos működésüket, midőn már más állatokat a vak sötétség tehetetlenné tett.

De míg a pók számtalan állatnak, de még embernek is iszonyt és félelmet okoz, addig ő maga örökös halálrettegésben él. Hálóján kívül nem volna bátorsága egy légygyel szembeszállani, és megszökik előle oly gyorsan, a mint csak bír. Nagyobb zörej képes gyakran ájulásba ejteni s vilámtól sujtottan zuhan le a padlatról.

A pók társ nélkül él, kastélya a szentély. A betolakodó szomszéd kész lehet mindenkor a halálos harcra. Törbe ejtve kisebbekkel a nagyobb pók meg is eszi fogolytársait.

A mennyivel kegyetlenebbnek mutatja magát a pók mint feleség, annival szeretetreméltóbb, mint anya. Ritka feláldozással védi kicsinyeit. Hátán hordozza, futni tanítja őket a háló szálain, s táplálékot szerez számukra. Az esetben, ha veszély fenyegetné, megfoghatatlan gyorsasággal huzza magához a háló szálait, kicsinyeit hátára veszi s megmenekül. Láttak már pókokat, melyek, hogy gyermekeiket megmentse, önmagukat vetették az oroszlanhangya torka elé.

Számtalan észlelésből mindig csak az tetszett ki, hogy a pók rendkívüli gondot fordít tojásai s kicsinyeire. Hálószövő pók el nem hagyja a helyet, hová tojásait rakta, legyen az bár egy falevél, vagy valamely falazat száraz zuga, hol egy száracskával megerősített tojás-zacskóik leggyakrabban találhatók.

Kincse közelében építi a pók hálóját, fáradhatlanul javítgatva, ha netán az szétdulatott, s nincs mód, legyen az bár halál vagy fogság, mely őt szeretett helyétől távol tarthatná, nehogy az alatt kitegye tojásait ama veszélynek, mely azokat más pókok részéről fenyegeti, kik sietve rakják melléje tojásaikat.

Vadászpókok, melyek nem építenek hálót, hanem lesekedve törnek zsákmány után és csavarogva kóborlanak, tojás-zacskóikat magukkal hordozzák s elszántan védelmezik.

Néhány hét múlva már kikelnek a kicsinyek s csakhamar elhagyják az anyai hálót, hogy saját tűzhelyt alapítsanak s egy második költésnek helyet csináljanak. Messzire elvándorolnak a világba, széles folyamokon, távoli tengereken keresztül lebegve eleresztett fonalaikon. Valóban bámulatot érdemel a pók mint léghajós. Képesítettnek erre azon tulajdonságuk által, melynél fogva tetszésük szerinti hosszú fonalat bocsáthatnak szövöszemöléseikből. Ha észreveszi a pók, hogy lengedez már az alkalmas szellő, kibocsátja a fonalat s elrepül láthatatlan csólnaktól víve, fel a magas felhőkig, tornyokig, míg csak a szem elől el nem tűnik.

Ősszel, ha már sárgulnak a falevelek s zajtalanul hullanak le az ágról, midőn a beálló esti fagyások véget vetnek a virágok szelid létének s a szagtalan halhatatlanka s a késői örökzöld ékesíti már csak a kerteket, ilyenkor a pók nedves tanyáját odahagyja s száraz vidékekre költözik, melyek menedéket nyújtanak számára, mignem a tavasz kizöldül s új életet áraszt szét. Mindenütt kerítések, tuskén-bokron, a föld-dugaszon, a rét fűszálain, melyekben az ősz a virágzatot lehervasztja, láthatók a lebegő pókszálak, melyeket az esti harmat a földre vert le s az ügyes léghajósokat meg szállni kényszeríté éjjelre a szilárd talajra. A nap sugaraiban gyémántként csillogó harmatcseppek láthatóvá teszik a gyengéd szálakat.

Dr. Ohlert következő tapasztalatát beszéli el. Egy meleg októberi napon kísértált a szabadba az országut hosszában. Jobbra az uttól egy kis szilfaerdő terült el, mely mintegy száz lépésnyire le volt vágva. Itt-ott öltre volt rakva a fa, melyek között a szilfabokrok tengettek. Gyenge szél fujdogált az erdőből az országut felé. Alig hogy Ohlert az erdő belsejébe lépett, észrevette, hogy a földön, csaliton s az ölfákon számtalan különböző fajú pók nyüzsgött a legélénkebb sürgésforgás s tevékenységben. Egyetlen szilfalevélen gyakran legalább is 6—10 pók volt, melyek versenyezve látszottak a falevél végeit elérni. Ha ez egyiküknek sikerült, oly magasra emelkedett nyolcz lábán, a mint csak lehetett, fejét a szélnek fordítá, s szövöszemöléseiből fonalat bocsátott, mely folyton hosszabbodott, s lebegett a szélben. Ha a fonál már 20—30 lábnyi hosszú volt, elereszkedett s azon towarepült. Alig hogy ez elvitorlázott, helyét már egy második foglalta el s néhány perc múlva követte az előbbi hasonló módon a levegőn át. A csalit minden leveléről, az ölfá minden kiálló pontjairól, mely szabad álláspontot nyújtott, hasonló módon vitorlázott el ezre a pókoknak egyidejűleg. Az országuton vezető ösvényen gyakran ily egyes szálak össze is kuszálódtak s egész pelyheket képeztek. A legnagyobb része azonban felakadt a szilfák ágain s libegtek a szélben. Ha ez megtörtént, a pókok azonnal újból a falevelek hegyére másztak, új szálakat eresztettek a szélnek s ismét utnak indultak. Azon szálakon, melyek egymásba keveredtek, föl s alá futkároztak a pókok.

A pókok igen gyakran a tengereken is keresztül hajóznak. Darwin beszéli, hogy a szárazföldtől mintegy 60 tengeri mérföldnyi távolságra ezer meg ezer pók bocsátkozott le, mindegyikük saját szálán, a hajóra.

Azon fonalak által, melyek ősszel a pókoknak léghajóul szolgálnak, keletkezik az ugynevezett „Vénasszony nyara.“ A jámbor néphit „Máriaszálaknak“ is nevezi.

Fölötte nehéz az állatország szemléléseinél saját gondolkodásunkat s nézeteinket elfojtani s az állatok működéseinek helyt adva, az emberi szív érzelmeit nem alkalmaznunk. Igen kedvesen írta meg Vicar of Wakefield költője egy pók életét, midőn Griffin kiadója számára köteteket kellett előteremtenie. Számos adoma is köszönheti a póknak létét s nevezetesen nem egy fogolynak üzte már el unalmas óráit. Nagy hirt szerzett magának a pók mint időjós is. Midőn a francziák 1795-ben Utrechtet megszállották s a szakadatlan záporosóttól leverve, már föl akartak hagyni az ostromállapottal, Quatremere d'Isgreval, figyelmes szemlélője a pókoknak, figyelmezteté a sereget, hogy mily sietve foglalatostkodnék egy pók hálójá körül, mi nemsokára bekövetkező fagyot jelentene. S valóban a Waal befagyott s Utrecht elesett. Ekként függött itt valóságban a világtörténelem egy része egy pókszálon.

Arany mondatok.

Lenkétől.

☞ Soha se keresd ott a nemesen érző szívet, hol azt lármásan elődbe tárják; az ibolya illatjával, a leány-szív meleg érzelmeivel elvonul a világ szeme elől, de ha fölfedezéd titkát, eláraszt andalító boldogsággal.

☞ Ki sokat beszél, attól óvd magad; az igaz érzésnek nincs szava, — ne válaszd barátodnak, ki a szép eszményt szavakkal írja le, a tett legjobban bizonyít.

Egy hét története.

Julius 21-kén.

Egy szép történet. — A moralja. — Balaton-Füred. — A füredi váltó-gazdaság. — Füredi árjegyzék. — Derék fürdő-orvos. — Anna napja. — A császár fürdő népei. — Eleven műpróza. — Válságos kilátások. — Laboulaye és a „Pesti Napló“ és a demokrácia. — Toldy István és Irányi Dániel. — Könitz Miksa végtárgyalatása. — Hol született az a fekete gondolat. — A kiváltságok kiváltságai. — Egy nemes levél. — Porosz tallérok. — A bankárok Berlinben. — Az ítélet. — A remény.

Olvasónőim bizonyosan ismerik már azt a szép történetet ama bizonyos koros férj és fiatal nejről; hogy ne ismernék, mikor még ívnyi komolyságu politikai lapjaink sem tartották méltóságukon aluli dolognak, regényirői részletességgel ecsetelni e borzasztóan szép jelenet minden mozzanatát, mint repült be a szép szilfid a bérkocsiba, hogy a kitűzött perczre a városligetben legyen, mint kullogott utána az öreg mogorva férj, hogy ő is abban a bérkocsiban arra a bizonyos helyre szép nejét elkísérje, mint csapta be a szép szilfid öreg férje hosszú orra elől a bérkocsi ajtaját és megparancsolta a kocsisnak, hogy ne kimélje az ostort, mint fogadott szót a kocsis és szaladt utána a vén fehér Othello, és mint fogták meg végre a városi rendőrök az öreg férjet, és kísérték be a városházára mint csendháborítót stb., stb.

Es ezt az egész czifra historiát a mi ívnyi komolyságu napi lapjaink egytől-egyig csupa merő kétségbeesésből aprózták le olyan bőbeszédű hosszadalmassággal; nem az öreg férj sorsán estek kétségbe, hanem azon, hogy mivel töltsék meg azt a véget nem érő lapot a mostani hírsóvány időben, midőn még csak a minisztereket sem érdemes szidni, mert azok is az országgyűlés jó példáját követve, ki erre, ki amarra ment és bizonyosan nem azzal a szándékkal, hogy távol a fővárostól hirlap-olvasással mulassák magukat.

Aztán a moral, a mit nagy lapjaink ama czifra historiából sajtolnak! Milyen romlott erkölce van a fővárosi nőknek, kiáltanak föl kórusban pater kniteliusi arczczal. — Ilyesmit még nem pipázott a világ! — És valjon nincs-e igazuk? Hallotta-e még valaha a világ, hogy egy fővárosi férj nejét megcsalta? Ugy-e bár: nem? Ilyesmi soha elő nem adódik nálunk. A mi férjeink maguk a hűség példányképei, csupa erény-tükrök, különösen azok, a kik maguk kissé fiatalok és nejük kissé koros, azokról maga a rágalom sem tud egy ballelést felhozni, ámde megfordítva, ime egy fiatal nő, a kinek koros férje van! Rettenetes!

Aztán az a rut háladatlanság! Az a derék, nemeslelkű férj, tul teszi magát azon, hogy ő tul van már a szerelem rózsás tavaszán, még talán azzal sem gondolt, hogy a feje deres, a lába meg a közjó iránti buzgólkodásban meglehetősen kőszvényes, mindezt ő számba sem vette, hanem csak szívére hallgatva, elvett egy nőt, a ki neki leánya lehetne, fölemelte őt magához egész kopasz homlokáig és most ez a könnyelmű teremtes azzal fizeti vissza e nemes önmagáról való megfélemezést, hogy e tisztos homlokra — rettenetes!

Es ez így megy végtől végig és a komoly erkölcestanítók nem veszik észre, milyen mulatságosokká lesznek akaratjuk

ellenére, midőn egy kivételes aljas eset miatt olyan hosszú képpel a női erény romjai felett kassandrai siralmakat énekelnek. Tudnék én nekik egy más historiácskát flótázni, egy férjről, a ki nem volt olyan fiatal, mint ama könnyelmű delnő, hanem annál nagyobb családdal volt megáldva, és a kinek neje maga volt a jóság, a szeretet és önfeláldozás, és a kinek önfeláldozó hűségét a nemes férj azzal jutalmazott meg, hogy csak két, — de ne beszéljünk erről, érdemes is olyan dolgokról beszélni, melyeket csak azok nem látnak, a kiknek maguknak is szerepük van bennük.

Hát még milyen képet csinálnának a mi politikus lapjaink, ha nem Pesten, hanem például Balaton-Füreden jelenének meg, és ezt a nagyszerű fényt látnák, melyet ott jelenleg üznek! Bizonyosan olvasztott szurokkal nyomtatnák ki cikkeiket, hogy leperzseljék azokat a drága selyem és bársonyruhákat az ottani hölgyekről. A leperzselés eredménye pedig hihetőleg az volna, hogy azok az ottani hölgyek — mert ott sem mindenik hölgy imádja ám a bécsi rongyot, — nem négy-szer, de nyolcszor öltözködnék minden nap új ruhában, és ha komolyan vesszük a dolgot, dicsérni ugyan a legjobb akarattal sem lehet őket érte, de másrészt semmi különöst nem találunk ez öltöbéli váltó-gazdaságban. A hol a kaszt-szellem még olyan őseredeti kizárólagosságban uralkodik, mint Füreden, ott nem lehet csudálni, hogy kiki azzal ügyekszik egymást „skizzirozni“, a miben módja van. Midőn az egyik azért fixirozza a másikat, mert az ő nemzetsége háromszáz év óta azon kiváltsággal bír, hogy szülessék, akkor bizony az a másik sem fog neki adósa maradni, hanem mindennap négyszeres új ruhában bizonyítja be neki, hogy az ő nemzetsége meg háromszáz esztendő óta azon kiváltsággal bír, hogy — akár így, akár úgy — felgazdagodjék. Csak az a kérdés, melyik fél versengése felel meg jobban a kor szellemének? Ezt a kérdést azonban nem ők, hanem hölgyeink azon része fogja megfejtetni, a mely tudja, hogy egyik olyan nevetséges, mint a másik, mert a nőnek csak egy kiváltsága van, és ez a szeretetreméltóság.

Egyéb újdonságot nem irhatok még Füredről; mert az, hogy a mult héten ott is nagy szél volt, épen olyan kevésbé füredi újdonság, mint a milyen általánosan ismeretes dolog, hogy ott a lakástól kezdve a mosásig minden csak olyan drága, mint a legnagyobb világfürdőknél. Így például egy szoknya tégelzése csak 60 krajczártól 3 frtig változik. A mi pedig a kényelmet illeti, arra nézve csak annyit mondhatok, hogy Orzovenszky ur a legszeretetre méltóbb fürdő-orvos, a kit még láttam; maga az előzékeny szolgálatkészség és ha rajta állana, bizonyynyal azok a szobák is, melyekért napjában csak 3 frtot fizetnek, mind tiszták és csinosan bebutorozva volnának. De idővel az is megjöhet még, ne kívádjunk mindent egyszerre, érzük be azzal, hogy Fürednek Balatonja van, és hagyjunk a jövő századok szerzeteseinek is valami dicsőségre valót. Avagy az Anna-bál semmi? Az idei Anna-napot pár héttel későbbre tették Füreden, hogy annál vigabban folyjon a mulatság. De nem tudom, mit szólna hozzá az ökumeni

concilium, hogy a benczés rend tudtával egy napról a másikkra teszik ott a szent Annákat.

A császárfürdő bérlőivel már jobban meg lesz elégedve, mert ott most minden szerdán este szent Annát tánczolnak, és a közönség is meg van elégedve a bérlőkkel. Már kibékült azzal, hogy Lehmann még mindig nem készülhetett az udvar disztítésével; nincs is ott szükség valami nagy disztítésre, és nem is lehet már ott nagyobb disztítés, mint az a sok viritó arc és ragyogó szem, mely mult szerdán a tánczteremben mosolygott és sugárzott, lebegett és csevegett, ígézett és — de úgy veszem észre, hogy rímekben dicsérem az ottani szépeket, pedig épen ez teszi őket olyan kiválólag ígézökké, hogy minden szépség mellett tiszta prózai szépségek voltak. Ha hölgyeink közül mindnyájan tudnák, hogy a tánczteremben is mennyivel nagyobb művészet rejlik a szép prózában, mint az üres rimpengésben, akkor bizonyosan mindjárt felényire szállna le a hamis haj értéke és annál magasabbra emelkednék a derekak szabása. A császárfürdő szépei, úgy látszik, kezdenek reájönni ezen arany igazságra, és mert a ruha nem volt olyan cziczomás, mindenki ügyekezett megmutatni, hogy a szép nő önönmagában is tud szeretetreméltó lenni; ez tette a mult szerdai tánczestélyt olyan kiválólag érdekessé, és ha ez tovább is így folytatódik, akkor nagy válság küszöbén állunk, és én nem tudom, mit csinálnak jövő farsangon a divat-csarnokok, ha csak a méltóságos körök nem gondolkodnak róla, hogy a fák az égbe ne nőjjenek.

De odáig talán még nem jutunk, még csak az kellene, hogy hölgyeink is a demokracziáról kezdjenek ábrándozni, ugyan mi lenne akkor a vén Európából! Egy valóságos Amerika, brrr! És még a „Pesti Napló“ is! E héten, hogy dicsérte Amerikát, nemcsak dicsérte, de magasztalta is a demokracziának ezen Oczeánját, a honnan a polgárosodás minden éltető cseppe kiszivárog és a vén világot megifjítva, ismét visszatér oda. Nem olvasták Kegyetek azt a cikket, melyben a „Pesti Napló“ Laboulaye legújabb művét ismerteti? Ha nem, akkor legjobb, ha mindjárt magát a művet olvassák. Olyan gyönyörűen van írva, hogy azt hiszik, regényt olvasnak, holott a jövő kor evangeliumát fogadják lelkükbe. E könyvet olvasva, tudják csak meg, mennyire vagyunk mi se ki, se be, mint az ablak-fa, egyaránt távol a krisztusi, és az amerikai demokracziától, és ha a „Pesti Napló“nak a demokracziáról szabad magasztaló harsonákat fuvatni, miért ne volna nekem szabad pár komoly szóban a demokracziára figyelmeztetni hölgyeinket! Annyi bizonyos, hogy a míg a nőnevelést más alapra nem fektetik nálunk, addig hiába ölelkeznek össze a mi politikai végleteink: Irányi Dániel és Toldy István, — pardon, Toldy Pistát akartam mondani, ez jobban jellemzi a zseniális fiatal író, — az egyik a „Magyar Ujság“ban, a másik a „Pesti Napló“ban a tiszta demokraczia elveit hirdetvén.

Az itteni törvényszéknél is Amerikára gondoltak. Ma tárgyalták ott le Könitz Miksa ügyét. Magát az ügyet ismerik már olvasónk. Könitz Miksa 32 ezer és néhány száz forintot lopott egy itteni társulattól, a hol mint irodai segéd alkalmazva volt; Passauban elfogták, visszahozták, a lopott pénz egy részét nála találták, a többit, 20,000 frtot a zugligetben ásta volt el, és miután megmutatta a helyet, a hol elásta, az is megkerült, 600 ft híján, melyről nem tudni, hová lett, miután a pénzcsoomagokat, bölcs ovatosságból, nem mindjárt a helyszínén, hanem Pesten olvasták meg; mindezt annak idején e lapok is közölték, és e szerint a mai végtárgyalás csak annyi újat hozott, hogy a fiatal tolvaj báró.

És ezzel egyszerre meg lett fejtve előttem, hogyan teremhetett e fiatal főben ilyen fekete gondolat. Az egész onnan támadt, hogy szegény báró, a mivel egyáltalában nem azt akarom mondani, hogy nincs kitűnő arisztokrata, hanem csak azt, hogy a születési kiváltság könnyen vihet erköcselenségre. Közrendű szegény ifju örül a munkának, de szegény báró létre, borzasztó lehetett az a gondolat, hogy dolgoznia kell, innen a meghasonlás önmagával és az étellel, a mely aztán egyre alább-alább ásta erkölcsi érzését, míg a tolvajok padjára jutott.

És ez csak annyiban kivételes példa, a mennyiben az örökölt cím folytán elkövetett bűn napfényre jött, maga a büntetés nem kivételes, és a lélek törvényei szerint nem is lehet kivételes. A ki azt hiszi, hogy az ő számára más becsületbeli törvények léteznek, annak azt is kell hinni, hogy más becselenségi törvények is léteznek az ő számára; ki azt hiszi, hogy a munka szegény, annak azt is kell hinni, hogy a lopás nem szegény.

De térjünk vissza a végtárgyalásra. Felolvasták a társulat főnökének egyik levelét, melyet mindjárt a büntetett elkövetése után Berlinből írt. Azt mondja benne, hogy már tette magát a 32,000 frtnyi veszteségen és leginkább a szerencsétlen fiatal ember sorsa fekszik a szíven. Szeretne neki kezét nyújtani, hogy a végsúlyedésből megmentse, és azért óva inti pesti embereit, hogy lehetőleg gyöngéden vigyék ez ügyet és egyuttal 800 tallért utalványoz a szerencsétlen ifju részére, hogy ha lehet, A m e r i k á b a mehessen, új életet kezdeni.

A hallgatóság nagy megilletődéssel fogadta a levelet, és miután a tett csakugyan nemes szívre mutat, én sem említem meg, hogy a levél írója, vagyis ama pesti társulat főnöke dr. Friedenthal Rudolf, porosz országgyűlési képviselő és berlini bankár. Talán nálunk is találkozónak olyan bankárok, olyan esetben, midőn a tolvaj véletlenül nem csak tolvaj, hanem egyuttal báró is.

Hanem azért a tolvajt, mindamellett, hogy báró, másfél évi börtönre ítélte a törvény.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (A gazdasszonyok egyleténél) közelebb gr. Vallisné szül. Somogyi Ilona urhölgy 200 frttal alapító tag lett, Poór Imréné, Kozma Istvánné és Kubinyi Zsigmondné urhölgyek pedig rendes tagok. Az egylet sorsjátéka 6989 frt 34 krt jövedelmezett tisztán az árvaleányok neveldejére. De 2761 frtnyi sorsjegy még mindig künn van, minélfogva a pénztárnok oda utasított, hogy az illetőket komolyan szólítsa föl a fizetésre. — Ez uttal az egylet elhatározta, hogy ezentul fizetéses növendékeket is vesz föl árvaleányintézetébe. Válaszmányi tagokból egy küldöttség járt tegnap Eötvös miniszternél, hogy az intézet ügyét szívére kösse. Ez idő szerint 70 oly folyamodvány van az egyletnél, melyet nem vehet tekintetbe.

++ (Egy új városház) egyik főszükség lett Pesten. A jelenlegiben már alig férnek meg, s mivel sok hivatal másfelé van elhelyezve: ez a közönségnek kényelmetlen. Most tehát egy bizottság tervet dolgozott ki az új városházra, melyben főleg a közigazgatási közegnek foglalának helyet. A törvényszék és rendőrség máshol fog lenni. Az adóhivatalok pedig városrészenként lennének felosztva. Az új épületben lenne gyűlésterem négyszáz személyre, tágas karzatokkal, egy kisebb ta-

nácsterem s közép nagyságu árverelési terem. A polgármester benn laknék nyolcz szobás helyiségben, sat. E munkálatot legközelebb a közgyűlés elé terjesztik.

++ (A belga királyné és Sarolta császárné Spaaból Rosenauba (Coburg mellett) mennek egy hónapra; az orvosok ajánlották a királynénak a brabanti hercege halála óta megingatott egészségének helyreállítása végett a rosenauai tartózkodást s remélik, hogy Sarolta császárné állapotára is kedvező hatást fog gyakorolni az ott tartózkodás.

++ (A porosz trónörökös) közelebb költözött a königsbergi várba, hol mindössze is csak egy pár napot fog tölteni. Megérkezése után azonnal magához hivatá a várkastély felügyelőjét, hogy hozzon szegeket szobájába. A herceg maga verte szobája falába a szegeket, melyekre neje s gyermekei arczképeit függeszté föl. A felügyelő csudálkozva nézte a herceget, mire ez visszafordult s mosolyogva mondá: „Ugy bizony, én mindig magammal viszem nőm s gyermekeim arczképeit, mert nélkülök, látásuk nélkül, egy napig sem élhetnék.

++ (Buda viziváros) temetőjében van egy régi sirhalom, melynek fakesztjét egy élőfa növés közben úgy körülfontá, mintha e kereszt abból nőtt volna ki. Valódi természeti játéknak látszik. Egy budai polgár ennél fogva folyamodott a kapitánysághoz, hogy engedné meg neki a fát kiásatni s a múzeumnak ajándékozni, hol a parkban igen érdekes látvány lenne; majd ő a sirhalomra hasonló nagy keresztet csináltat a maga költségén.

++ (A régi német színház) helyén építendő nagy városi bérházra, melyben a bazar is lenne, két pályaterv érkezett. — Egyik 555,000 ftra számítja a költséget. Különben — mint halljuk Hennicke Gyula porosz építészeti tanácsos is, ki az ő terve szerint építendő vágház ügyében Pestre érkezett, hozott magával egy tervet e bérház mikénti építése végett.

++ (A Margit-szigeten) e hó 29-én katonai multság lesz. A honvédtisztek adják a helyőrségi tiszteknek, baráti viszonzásul. A rendezést László kapitány — József főherceg segéd-tisztje — vállalta el, s remélik, hogy a főherceg maga is meg fog jelenni. Ő most jelenleg Budán időz, a honvédkerületi parancsnokok értekezlete végett, s annak bevégeztéig ott is marad.

++ (A budai) Schwarzer-féle tébolydában ez év első felében 116 beteget gyógyítottak: 65 férfit (köztük 27 katonatiszt) s 51 nőt. Kigyógyult 8 férfi és 9 nő. Az ausztriai tartományokból volt 17, porosz, bajor, szerb és havasalföldi kettő-kettő; hannoveri, braunschweigi, szászországi és olasz egy-egy. Az ápolási költség egy személyre naponként 1 frttól 3 ft 33 krig.

++ (Moscheles Ignác) — a híres lipcei zenetanár — nejevel együtt e hó 28-án fog visszatérni Pestre Belgrádból, hol leányukat: dr. Rosen, porosz konzul nejét látogatták meg. Ezuttal két napot töltenek Pesten, s a budapesti zenészek diszlakomát adnak tiszteletükre a Frohner-szállodában. A „P. Lloyd“ egyszersmind ohajtja, vajha az akkor már megnyilándó nemzeti színpadon Erkel „Hunyadi László“-ját mutatnák be neki, hogy e jeles külföldi zenetekintély a magyar zenével is megismerkedhessék.

++ (A pesti papnövelde) igazgatóságáról Kubinszky Mihály kalocsai kanonok leköszönt. Mondják, ennek oka az, hogy az ő alatta álló növendékpapság nyilvánosan szólalt föl egy kedvelt egyetemi tanárja mellett, kit egy klerikális lap néhány-szor durván megrohant. Ezt a főpapok igen zokon vették. — Mert a kispapoknak sok növelében még most is rossz néven veszik, ha akár csak egy levelet közöl a lapokban.

++ (A pesti) aldunasori rakpart továbbépítését már tetteleg megkezdték. Továbbá elvégezte munkálatát azon bizottság is mely a Duna szabályozásának terve ügyében kiküldetett, a mely e célra 8 millió frtot számított ki. A kormány e költség fejében maga számára igényli a partépítés által nyerendő házhelyeket — de ebbe a város nem akar megegyezni.

++ (A gőzösök) sebes járása a két város közt tiltva van mivel a gyors kanyarodások könnyen felborithatják a csónakokat. A kapitányság pénzbüntetést ró e tilalom áthágóira. Mult hét végén a „Gizela“ kapitányát bünteték meg 50 ftig, mivel oly sebesen fordult, hogy a fölka-vart hullámok a Depinyi-uszodát erősen megrázták s hidlépcsőit is összetörték.

++ (Fölfedezett áruló.) 1863-ban sokat beszéltek egy ugynevezett összeesküvésről, mely különben valami teljesen czéltalan, jámbor tervezgetés lehetett, s csak az akkori provisorium ágyuval verebésző vitézei láthattak benne veszélyes törökvest. Elég az hozzá, hogy Jámbor Endre pesti szabó-mesterrel Somogyi volt honvédtisztet is elfogták azon gyanu alatt, hogy ők e „borzasztó összeesküvés“ főintézői. Ekkor az a hír terjedt el, hogy Somogyi maga volt az áruló. A becsületes, öreg százados sejtette, hogy e hirt az igazi áruló terjeszti, gyanította is, hogy kicsoda, de nem volt semmi bizonyítványa, s a vád sulya őt nyomta. 1867-ben, a koronázáskor Somogyi kiszabadult s most a honvédelmi miniszteriumban van alkalmazva. E napokban egy folyamodvány érkezik, melyet József főherceg küldött át abba az osztályba, hol az öreg Somogyi van alkalmazva. A folyamodó állomást kér, s következőleg ir ebben magáról: „15 évig szolgáltam a cs. kir. hadseregben. 1848—49-ben a forradalomban részt vettem. 1850-en mint honvédtisztet az új-épületbe zártak, de rövid vizsgálat után elbocsátottak. Elbocsátásomkor ünnepélyesen megígérttem a cs. kir. hadbírónak, hogy ha Magyarországon ismét összeesküvés vagy árulás történnék, s az tudomásomra jutna, hűségemet és ragaszkodásomat a felséges császár háza iránt bebizonyítom. Szavamat 1863-ban május 25-én pontosan beváltottam, a mennyiben az akkor kitörőfélen volt Somogyi és Jámborféle összeesküvést gr. Coronini tsznagy őexcellenciájának feljelentém, minek következtében egy calamitásnak a leg-hírhedtebb összeesküvők elfogatása által eleje vétetett.“ Képzhetők, mily hatással lehetett ez Somogyira. A ki a feladó nevét kívánná tudni — jegyzi meg a „Hon“ — a mellékelt folyamodványból, vagy pedig Somogyi József volt honvédszázadosnál, a honv. miniszterium kiadó hivatalában megtudhatja.

++ (Rózsás napló.) Békés-Csabán f. hó 20-án vezette ot-tárhoz Radics Elek Eördögh Tercsikét, Eördögh Frigyes országgyűlési képviselő, kedves leánykáját. — Füller Károly pestmegyei jegyző közelebb váltott jegyet Kammer-sperger Irma kisasszonnyal.

++ (Vegyes hírek.) Ő Felsége hir szerint a jövő hó 5—6-án Budára érkezik. — A „nőkép-ző-egylet“ által az országgyűlés elé egy női minta-tanoda felállítása tárgyában benyújtott kérvény támogatására utólagosan még kétezer nő aláírása érkezett be. — Klapka tbk szombaton este Brüsselbe utazott. — Simor primás bibornokká lesz. — Schröder bányafelügyelő a bányászat tanulmányozása végett államköltségen Németországba utazik. — A pesti zsibárusok nagyszerű árucarnokot terveznek a Keropesi uton a Sertéskereskedő utca elején. 3000 ölnyi térre számítanak. — A pest városi ujonezozás napját sept. 21-re határozták. —

— Az angol kormány Pesten konsulatust szándékozik felállítani. Az ügy már annyira érlelődött, hogy az is képezi a beszéd tárgyát, ki fog a felállítandó konsulatusra kineveztetni. — A magyar daláregyesület által kitűzött pályázatra 29 dallam érkezett be. — Fasil basa, az aegyptusi alkirály öcsese, három rendbeli teljes magyar diszruhát rendelt az első budapesti ruhacsarnoknál. Mint curiosiumot említik, hogy a három öltözék négy óra alatt elkészült. — Török János, a pápa által a Szt-Gergely-renddel diszítettett főfel. — Türr István a „Corvináról“ című munkának egy példányáért Haynald érsek 15 ftot küldött, mely összeg Blána Szilárd szemévilágát vesztett honvédszázadosnak, — kinek az említett munka ajánlva van átadatott. — A hivatalos lap vasárnap közlé Vilmos főherczeg kineveztetését a Lajtán túli honvédség főparancsnokává; helyettese Schmerling József nyug. tábornokszernagy. — A népiskolába behozandó énektankönyvre Szotyori Nagy József n.-kőrösi orgonász és Bartalus pályáztak, s a pályadíjat az elsőnek ítélték oda, kinek műve igen gyakorlati beosztással s népszerű rendszer szerint van kidolgozva. — A magyar daláregyesület által kitűzött pályázati költeményre 29 darab érkezett be. — Zilahy Károly „Egy érdekes per“ című, 120 nyolczad oldalra terjedő munkára hirdet előfizetést. A mű ára kötetenként 1 frt, diszkötésben 2 frt. Az előfizetési pénzek szerző lakására küldendők: „Pannonia-szálloda“ Pesten. — A budai dalárda vasárnap a vártemplomban igen szépen adta elő Schubert vokál-miséjét, Knahl vezetése mellett. Két ódon rész is volt benne: Pratorius Mihály (szül. 1571-ben) „Krisztus isten báránya“ kórája, s Händel Fridrik (szül. 1764-ben) „Ha Krisztus az ur“ kara. Ezek egyszerű, áhitatteljes és sajtászerű rithmusú egyházi szerzemények, melyeket mindenki gyönyörrel hallgatott. — Budán egy házmozgásnál közelebb 133 db. katonatarisznyát (borjut) találtak egy ládában, melyben 1866 óta hevernek. — A dr. Grósz halála által megüresedett pesti physikusi állomásra öt orvos folyamodott. — Egy nazarénus cipész (Hambach) bejelenté a városháznál, hogy leánya született, s ez már az ötödik ilyenmű bejelentés. — Szombaton az Albrecht-uton egy Papp Aloizia nevű asszonyságot szélhűdés ért, s néhány percz múlva meghalt. — Deák Ferenczete hó 17-kén várták Temesvárra. Onnan a baziási fürdőre megy s huzamosb ideig marad ott, hol unokaöcsese Nedeczky István alapítványi uradalmi praefectus. — A bécsi Teréziánumban az idei tanévben a magyar nyelvet, mint rendkívüli tantárgyat, hetenkint tíz órán át taníták öt osztályban. Az intézeti könyvtár, mely 33,093 kötetből áll, az idén többi közt Horváth Mihály hat kötetes „Magyarország történelmé“ vel is gyarapodott. — A belügyérség a budai irgalmas szűzeknek két év tartamára megengedte, hogy kórházuk költségeinek fedezésére a házában segélypénzt gyűjthessenek. — A belügyminiszterium Derra honvédalezredesnek 1122 frtot, Vevra honvédörnagynak pedig 976 frtot küldött a honvédalapból Budaváros utján. — A belügyminiszter Békésmegyét még egy évre felruházta a rögtönbiráskodási joggal rablókra és bűnrészesekre nézve. — A pesti csatornaágazatnak angol terv szerinti átalakítása és kiegészítése 250,000 frtba kerülne. — A Woronieczky-siremlékre Kolozsvárról Harmathy István férfi szabómester 2 frtot küldött be hozzánk, melyet a „Hon“ utján adtak át. — Révész Imre, debreczeni lelkésztől igen érdekes történelmi dolgozat jelent meg: „Adalékok a magyar protestáns iskolák autonómiájá-

nak történetéhez,“ (külön lenyomat a „Sárospataki füzetek“ből,) ára 80 kr. — St-Gallen gyógyvize kitűnő hatással van a szélhűdésben szenvedő dr. Oroszhegyi Józsa hazánkfiára. Lábaiba kezd az életerő visszaszállni s kezeit is mindig jobban mozgathatja. Sőt reménye van, hogy nem sokára már írhat is. Átalában e svájcezi fürdő bámulatos eredményeket hoz létre. — A Drasche-féle budai téglagyár mellett egy 22 éves vinczellérné: Honigschlager Anna életunalomból fölakasztotta magát. — Hahn-Hahn Ida grófnő ismét egy kis regényt fejezett be e címmel: „Egy szegény kisasszony története,“ mely Mainzban Kirchheim Ferencznél fog megjelenni. — Horváth Boldizsár miniszter ur balaton-füredi kirándulásából megérkezvén, vasárnap indul családjával a karlsbadi fürdőbe.

✠ (Halálozások.) Gödöllőn e hó 17-kén hunyt el Tihanyi Béla földhitelintézeti jogi előadó fiatal neje: szül. Tarcsányi Ilona asszony, életének 29-dik s boldog házasságának 5-dik évében. — Kollártsik István, rozsnói püspök, július 18-kán meghalt. — Az egri egyházmegye nesztorá: Fejér János prépost e hó 12-kén hunyt el Tisza-Füreden, 84 éves korában. — Nagyvárad mellett Szőlősen e hó 10-kén halt meg Salamon András plébános, ki a magyar hadjáratban is nemesen teljesíté hazafiui kötelességét, minélfogva több évig államfogságot is szenvedett. E derék magyar hazafi s jó pap elhunytát minden ismerőse mélyen fájlalja.

Gazdasszonyoknak.

A kenyér.

(Vége.)

Elvétésből a kelletinél tovább haladt savanyodás esetében 6 lat magnesia 100 font lisztre a tészta keverve, elhárítja a kenyér savanyúságát; — olykor meg kicsirázdott gabnából készül a kenyér, mely édes ízű, ilyenkor huzamosabban kell erjedni hagyni, s tulsavanyodott tésztahoz magnesia adandó, miáltal a kenyér szinte romlatlan izt nyer. — Átalában a romlott gabnából való kenyérsütésnél a legajánlatosb örlés előtt a gabnát jól kimosni és megszáritani, a tésztát tovább erjedni hagyni, s ehez kevés, jó buza vagy borsóliszt-adalékot elegyíteni, ekkép még az olyanból is izletes és egészséges kenyeret lehet készíteni.

Háztartásnál s kivált nagyobb gazdaságokban érdekes megismerkedni bizonyos aránylatokkal, melyek kenyérfőzésnél több rendbeli tapasztalatokból meritvék. Péld.:

100 font rozsból, levonva a korpát s egyéb malomhulladékot, kirül 78—84 font kenyérliszt, átlag rendszeren 80 font.

Ebből készíthets Hlubek szerint 120 font tehát 100 fontból 150 font, azaz 1 font lisztből 1 lisztből 1 font 16 lat kenyér.

Pabst szerint 80 font lisztből süthetni . . . 116 font vagyis 100 font lisztből 145 font, azaz 1 font lisztből 1 font 14 lat kenyeret.

Fleischl több rendbeli kísérletek nyomán kapott 80 font rozslisztből

112³/₄ fontvagyis 100 font lisztből 140¹/₂ font, azaz 1 font font 13 lat kenyeret.

Ezekből eltérőleg az 1815-ben egy udvari bizottmány előtt Bécsben végrehajtott próbasütésnél 80 font lisztből csak 104 font, tehát 100 font lisztből 130 font, vagyis 1 fontból 1 font 9¹/₂ lat kenyér készült.

Ezen egymástóli elütések részint a gabnák különböző minőségéből talán a mértékviszonyokból is, főleg azonban ama tapasztalati tényekből magyarázhatók, miszerint: száraz, vagy siker-tartalmasb liszt több vizet vesz magába mint a nedves, hogy minél nagyobbak a kenyerek, annál kevesebb viz párolog el azokból és az erjedés fokának is tetemes befolyása van a kenyér súlyára nézve.

Nagy átlagban felvehető a mondottak nyomán, miszerint 100 font rozs ad 80 font lisztet és ebből készül 120 font kenyér

100	"	lisztből	"	140	"	"
100	"	rozskenyérhez szükséges	1—1 ⁷ / ₉			

mérő liszt.

1 a.-ausztr. mérő rozs ad 64 font lisztet s ez 90 " "

1 font rozsliszt ad 1¹³/₃₂ " "

Továbbá:

100 fontnyi kenyérfőzéshez szükséges:

45—60 font dagasztási víz,

4 " kovász vagy

2 " sörélesztő,

$\frac{3}{4}$ —1 $\frac{1}{4}$ font só,

$\frac{1}{26}$ öl vagyis 70 ft puha fa.

A kenyér téríméje által feltételezett súlykülönbségre nézve megjegyzendő még, miként

1 font 10 lat téstából lesz 1 fontos kenyér,

2 " 14 " " " 2 " "

3 " 18 " " " 3 " "

4 " 24 " " " 4 " "

Divattudósítás.

Nyári ruhákul az idén a könnyű, átlátszó szövetek mellett a könnyű t a f o t a ruhákat is nagyon kedvelik, kivált a keskeny csíku — mille raiés név alatt ismeretes, minden színben kapható tafotákat, a melyekből az egész öltözék, úgy mint alsó- és felsőszoknya, derék és felöltő is készül. Ha ez azonban kissé sokba kerülne, úgy e csíkos ruhához fekete tafota szoknyát is lehet használni, a mely nemcsak hogy a felső, rövidebb öltözeteket nagyon emeli, de azon előnye is van, hogy tavasszal, ősszel és télen egyaránt mindenféle más ruhához is vehetjük. Ha alsó szoknya lehet tehát fekete, a felső csíkos tafotából barna, violaszín, oroszló, sötétkék, vagy szürke, a díszítés pedig szintén fekete tafotából lehet. Itt meg kell jegyeznem, hogy fekete alsó szoknyához csak sötétebb színű tafota-ruhák illenek, a világos selyem-ruhához pedig csak világos alsó ruha illik.

Igen nagy mennyiségben készültek e nyárra a fekete grenadin és barege ruhák, színes díszítéssel. (Ezekhez is igen jól áll a fekete alsó ruha.) A fekete könnyű ruhák skót atlacczal, vagy színes tafotával díszítettnek. mi a fekete színt nagyon emeli.

A fekete bársonyból készült rövid felöltők, écharpok és gallérok igen divatosak az idén, és valóban semmi sem emeli ki jobban a szövetek színeit, mint a fekete bársony, azonkívül a fekete felöltő minden ruhához illik, legyen az világos, avagy sötét.

Egy csinos öltözetet láttunk multkor, mely szürke créke de chine-ből készült. A felső szoknya kétfelül fekete bársony-szalaggal volt felhuzva, az öv fekete bársonyszalagból készült, a hátszalag rövid, de széles végekkel és fekete bársonyból állott. Ez öltözetekhez egy rövid kis fekete bársony écharpe tartozott és egy kis szürke kalap a ruha szövetéből, szürke tollakkal és fekete bársonyszalaggal díszítve.

A selyemgaze-ruhák is igen divatosak jelenleg. Leginkább egyszerűek kedveltetnek, például feketéket, fehéréket vagy fehér-fekete csíkosokat; ezeket színes tafota-ruha fölé szokták viselni. Ezáltal a kissé elviselt selyemruhákat ismét régi fényes állásukba lehet helyezni.

A nyári ruhákra nézve meg kell még jegyeznem, hogy azok kivétel nélkül mind rövidke, és ha e divatot nem helyeselhetjük is akkor, mikor egészen felnőtt leányok, vagy fiatal nők — bizonyára takarékoskosságból — nagyon is rövid ruhákban jelennek meg, úgy a félig-rövid ruha a legcélszerűbb, a

míró a jelenlegi divatvilágból említést tehetünk. E rövidke ruhák már annyira kedvelteké tették magukat, hogy mai nap már látogatói-, hangverseny- vagy sétáöltönyeink mind úgy készülnek, míg az uszályos ruha majdnem kivétel nélkül csak estélyi öltözkönek lett meghagyva. Igaz, hogy nem igen fogunk már gyönyörködni a nehéz selyem- vagy más drága szövetű ruhák látásában, a mint válogatás nélkül összeseprették utcáink porát és szemetjét, — de úgy-e bár e dicsőségről szívesen mondunk le, és ruházzuk át az utcák tisztántartását — néhány erős seprőre?

Számrejtvény.

Flegmann Lipótnétól.

- 7, 6, 2, 3, 5. Egyik irónénk, versei ismertek;
12, 6. 1, 5, 4, 3, 9. Érseked neve, jótekonyságát kövesd;
1, 3, 4, 2, 12. Házi állatka, de faja szabadon él;
10, 11, 13. Érthetővé ezzel teszed magad;
1, 9, 10, 5, 6. Ha rendben van tartva. diszre válik;
1, 7, 6. A legszebb, leghíresebb fővárosunkban található;
11, 9, 10, 11, 12, 13. Harczban vele előre, hogy dicsőség környezze;
1—13. Hazánk egyik hőse, ki vérpadon halt meg;
Tartsa meg örökké szép nevét emléked.
Megfejtési határidő: augusztus 22-dike.

A f. é. 27-dik számban közlött sakkrejtvény értelme:

Tavaszi legyen, ha meghalok,
Zengjenek a madár-dalok,
A dal úgy is úgy szeretem,
Dalos volt az én életem;
Dal ringatta a bölcsőmet,
Dal szője meg szemfűdömet.
Ha haldoklom hajnal legyen,
Piros hajnal a kék egen.

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Heller Ilka és Berta, Papy Amália, Boronkay Csicseri Lila, Hunyady Karolina, Kozma Mária, Mátyai Károly, Szántó Julia, Gersics Róza, Santa Laura, Weiner Emma, Erőss Kálmánné, Szűts Kamilla, Farkas Teréz, Mézáros Irma, Müller Klára és Emma, Kenessey Ida, Zsoldos Mária, Guttmann Lipótné, Török Zsuzsa, Mladonicsky Mária, Szittyay Irma, Nagy Krisztin. Lázár Etelka, Mitterpacher Gusztó, Jakobi Kollácz Anna.

A 25-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Nagy Krisztin, Lázár Etelka.

A 26-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Nagy Krisztin, Lázár Etelka, Mitterpacher Gusztó.

A jelen havi díjsorsolás alkalmával következő t. rejtvényfejtők lettek díjnyertesek:

- 1) Fáy Emma: „Az új földesur,” Jókai regénye, 2 kötet.
- 2) Spitz Sarolta: „Virradóra,” Jókai novellái 2 kötet.
- 3) Fenczik Vaszcsek Mária: „Magyar népdalok,” 1 kötet.
- 4) Barabás Irma: „Négy válogatott magyar zenemű.”

A nyeremények — szíves üdvözlétem mellett — már postára vannak adva.

Tartalom.

A séta. — Oh, csak... Ábrányi Emilől. — Naplementekor Ábrányi Emilől. — A szerelem jelleme, Tóvölgyi Titusától. (Vége.) — Bucsú, Ohiótól. — Az iker-nővérek. — A pákok légutjai. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Gazdaságosoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora. — A b o s i t é k o s: Heti naptár. — Vidéki társas. — Megbízások társas. — Hirdetések.

Felolós szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

31. sz.

Augusztus 1-jén.
1869.

Havonkinti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrájszokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

A nagy jellemek nyilvános feltüntetése nem csak édes élvezet, hanem egyszersmind kötelesség. Mert a legjobb mester a példa, és az elismerés, melylyel a valódi érdemnek adózunk, hatalmas buzdítás, követni azok példáit, a kik egy ország tiszteletét és becsülését vívták ki maguknak.

Leginkább pedig kötelessége az oly lapnak, mely nem csak az érettebb koruaknak, hanem kiválólág a fiatalság és a nyák kezében fordul meg.

A kinek arczképét az ilyen lap mutatja be, annak vonásai mélyen nyomódnak be a gyermek emlékébe, aztán tu-

Csengery Antal.

dakozódik neve, érdemei és azon tettek után, melyekkel ez érdemeket szerezte, és a mit e részben hall, az meg mind a lelkébe nyomódik be és mintegy táplálékát képezi a zsenge léleknek, a melyből növést nyeri és erejét meríti.

Azért kötelesség egyszersmind azzal is ideje korán megismertetni a zsenge elmét, hogy a világ egyfelül kissé bőkezűleg, és másfelül kissé egyoldalulag osztogatja a nagyság czimét; egyfelül nem a valódi érdemnek osztogatja, hanem annak, a ki gyöngeségeit legyezgeti, vagy nagy szavakat harsogtat; és másrészt hamarkodó kicsiny öleg itélni

olyan emberről, a ki kerüli a szélesapást, mindig következetes maga- és öszinte mások iránt.

Ilyen emberek könnyen ki vannak téve annak, hogy a nagy világ félre- vagy éppen nem ismeri őket, és az nem is igen lehet másképp oly korban, mint a melyben mi élünk. Midőn az érdekek oly könnyen az érdemek fölé kerekednek, vajmi könnyen téved meg a nagy közönség ítélete, és midőn az erkölcsi világban is annyi hamis bankó forog, nagyon kevés ember veszi magának a fáradságot, komolyan megvizsgálni, ha nem csalódik-e egyiknek vagy másiknak értékében. Talán az a félelem is tartoztatja, hogyha komolyan meg találná vizsgálni, azt tapasztalná, hogy gazdagságának legnagyobb része hamis bankóból áll; legjobbnak gondolja tehát: tenni magát, mintha minderről semmit sem tudna, és úgy adni tovább az értékjegyeket, a mint neki adták; végre is mit veszít vele a világ? Avagy talán az ugynevezett igazi bankók, melyeket hivatalosan adnak ki, mind nemes érczet képviselnek?

Ámde mi buzdítsa a fiatal elmét tiszta erkölcsre, magas czélok kitűzésére, nemesebb eszközök megválasztására, ha tapasztalja, hogy itt is, ott is a legselejtebb erkölcs kezébe birói pálcza adatott? hogy itt is, ott is a tolakodó tehetetlenség a nemtelen eszközök segélyével magas polczra emeltetett? Vagy mi buzdítsa a lelki tobetségek kifejtésére, a szellem nemes irányban való munkáltatására, midőn tapasztalja, hogy ez is, az is nem magas, hanem ellenkezőleg: alacsony tulajdonoknak köszönheti emelkedését; nem az szerzett neki rangot és elismerést, hogy minden körülmények között hiven szolgálta a hazát, hanem az, hogy minden körülmények között saját érdekeit föléje tudta helyezni a haza érdekeinek? Ilyen tapasztalatok nem igen alkalmasak arra, hogy a fiatal nemzedéket nemes czélokra lelkesítsék és jellembeli szilárdságra buzdítsák, hanem igen is nagyon alkalmasak arra, hogy alacsonyokká tartsák benne a valódi erkölcs értékét, és követendő példányképekül nem a jellemet, hanem az alávalóságot, nem az önbecsérzetet, hanem a tányérnyaló csuszás-mászást fogadja lelkébe; ez az, a mi az érdem nélküli nagyságok elharapódzását olyan veszélyessé teszi a polgárosodásra nézve.

Ezen mótely elharapódzása ellen kell mai nap leginkább küzdeni: az apáknak a nyilvános életben, az anyáknak pedig úgy, hogy gyermekeik szívébe az igazi érdem, az igazi nagyság képeit oltásuk be követendő példányokul.

Ilyen egy példány a kevés közül Csengery Antal, kinek arczképe lapunk mai számát díszíti.

De mielőtt e férfi lelki nagyságát rövideden körvonaloznám, arra nézve is el kell mondanom igénytelen nézeteimet: kit tartok én olyan jellemnek, a kit méltán megillet a köztisztelő és a nagysági czim.

Leginkább három tulajdon különbözteti meg a valódi nagy jellemet: a czél, melyet magának kitűzött, az eszközök, melyeket e czél elérésére használ, és a kitartás, melylyel e czél elérésére törekszik. A valódi nagy jellem csak nemes czélokra tűz ki magának feladatul, csak nemes eszközökkel küzd a czél után és semmi körülmény, semmi csáb vagy viszonyosság nem képes őt megtántorítani kitűzött célja utáni törekvésében. Az első tulajdon tiszta főre, a másik tiszta szívre, a harmadik végre erkölcsi erőre mutat, és e három tulajdon közül mindegyik főkéllék a valódi nagyság czimére.

És most nézzük Csengery Antal életét. Csak fővonásaiban mutathatom azt be olvasóimnak, de az is elég arra, hogy kerekded egészet képezzon.

1822-ben született és már 1844-ben, tehát 22 éves korában Beöthy Ödön, az akkori szabadelvű párt egyik vezérfőnökének oldalán találjuk a pozsonyi országgyűlésen, és azon időtől fogva mai napig változatlanul küzd és munkálkodik a szabadelvűség első soraiban. A forradalom utáni években ő reá is nehezültek az élet mindennapi gondjai, és a ki tudja, milyen rettenetes egy családapára nézve mindennap újra meg újra szemébe nézni azon gondolatnak: „Mi lesz gyermekeimből?” csak az tudja teljes nagyságában megfogni azt a szót, hogy a mindennapi gondok semmi befolyással nem voltak Csengery elveire. Sőt hitelesen tudom, hogy azon időben hazánk egyik elsőrendű főiskolája tanári állomással kínálta meg, és ő nem fogadta el ez ajánlatot, mert az osztrák uralom alatt még tanári hivatalt sem akart viselni; hanem inkább tanított magánintézetekben és fordított történelmi műveket és szerkesztett szépirodalmi folyóiratokat és élt napról-napra, mint egy közönséges ember, drága kincsét, nagy tudománygyűjteményét nagy hazaszeretetét hűségesen szívébe zárva.

A hatvanas évek első felében aztán annyiban oldották meg a nemzet lelkére vetett hurkot, hogy az anyagi téren nem akarták éhen veszteni: testével boldoguljon kiki, a hogy tud, csak a lelkével adózzék nekünk, mondák Schmerling zsoldosai és erre a legelső, a ki az eltikkadt nemzetnek egy üdítő forrást felnyitott, Csengery Antal volt. Ő dolgozta ki a magyar földhitel-intézet tervét, mely annyi száz meg száz magyar családot a végenyészettől mentett meg, és az ő vezetése alatt emelkedett ez intézet a virágzás legmagasb polczára. Az intézet igazgatója: gr. Dessewffy Emil a politika terén egész életén át nyílt ellensége volt, hanem a ritka tudományosság, ritka ész és ritka erélyes munkásság ez ő-conservatív arisztokratának is tiszteletet parancsoltak.

És a mellett az irodalmi téren is folyvást dolgozott és küzdött a haza felszabadulása érdekében. A közönség ritkán találkozott nevével, hanem azért az avatottak tudták, hogy a „Pesti napló“-ban ő, Falk és báró Kemény Zsigmond táplálták a nemzet lelkét.

Igy következett be végre az 1866-dik év s ezzel együtt a nemzeti szabadulás órája, és akkor a nemzet szeme Csengery Antalra fordult; mert mindenki érezte, hogyha valaki, úgy ő volna hivatva magasan lobogtatni az alkotmányos szabadság vezérszálját, ő, ki a sötétség éveiben világító oszlopul szolgált neki, hogy idáig eljuthasson.

És — a nemzet csalódott, Csengery Antal nem foglalt helyet a mostani kormányban; hogy miért nem, annak a fejtegetése nem tartozik egészen egy női lapba; azért csak annyit jegyzek meg, hogy ugyanazon szilárd következetesség, mely a magán-életben jellemzi, a politikai életben is kiváló fényes tulajdonai közé tartozik. Ő nem ismer más érdeket, mint azokat, a melyek a hazaszeretetet körülfojlják, és meggyőződését semmiféle pártnézetért föl nem áldozza. Azért becsüli őt egyiránt nagyra a képviselő-testület minden pártja és tisztelik benne az ország jobbjai a kipróbált hűségü, önzetlen és hajthatatlan jellemü hazafit.

Abban is nagy hasonlatosság van az ő és Deák Ferencz jelleme közt, hogy a milyen fáradhatlan a munkában, annyira ellensége minden külsőségnek, minden üres feltűnésnek. Még beszélni sem szeret nyilvánosan, pedig a zárt tanácskozási teremben rendesen az ő szelleme viszi a szót.

Még csak egy vonását hozom föl jellemzésül. A Kisfaludy-társaság már régóta tagjául választá, tavaly azonban — lemondott e tagságról, mert, mint mondá, ezentúl nem igen

lesz ideje szépirodalommal foglalkoznia. A társaság hiába kérte, csak maradjon, mert hisz ő multjánál fogva is folyvást disze marad a társaságnak, mind hiába, nem vette vissza lemondását, mert ő nem akar elfoglalni olyan állást, melyben nem munkálkodhatik.

Pedig a Kisfaludy-társaság nem olyan állás, mely gazdag fizetéssel jár; jóformán csak pusztá czim az, melyet egy irodalmi kör osztogat; de Csengery puritan lelke még az irodalom terén sem barátja az üres czimeknek.

Ilyen jellemeket mutassanak fel anyáink követendő példányokul gyermekeinknek; akkor — akkor talán megéri a nemzet is azt az időt, hogy a magas polczokat csupán csak az igazi érdemek foglalják el, mert az érdem nélküli toladót a nemzet ítéletmondó tekintete kergeti le onnan.

Érzem, tudom, mi...

Szalay Ágoston

B—ts... ó... -nak.

Érzem, tudom, mi vitt oly messze,
Sírod, tudom, mi ássa meg,
A vágy alatt leroskadt lélek
Tudom, mily kínosan beteg.
Segíteni rajtad mért sietnék
Az irgalomnak cseppjével,
Ki annyi éltet semmivé tett —
Az irgalmat nem érdemel!

Lehullva minden, sárba esve
Fényes arczával, a remény,
Ma még az üdvnek karja ringat,
Holnap meghalt, többé nem él;
S te kétségbesve imádkozol,
A kint, mint örült neveted,
S a kéj-világnak lidérc arczát
Sötét átkodba temeted!

Oh, annyi emlék borul egybe!
Oh, annyi tört szív kesereg!
Hogy annyi szívnek váltságaul
Egy porszem a te életed.
A büszkeségnek koszorúja
Oly sötét lett már arczodon,
Mintha megásott sírod szélén
Kötte volna a fájdalom!

Ugy-e elmennél fölkeresni,
Kik miattad bujdosnak el,
Ha tépő kinod elviselni
Nem volna gyenge a kebel?
Átölelnéd a sírnak mélyét,
Hogy elboritna éjjele:
Ki annyit megcsalt, mint te, annak
A sírban sem lesz nyughelye.

Föl élni, élni s elviselni
A halált-nyújtó vallomást,
Szakadjon le szüdről az álnok
Érzelmet fedő rut palást.
Átok legyen az emlék szála
Mely elér szíved mélyéig;
Fogj kezet a vérző eszmékkal,
Ha roncsolt szíved tépdollik.

Igy megalázva, kín lesz élted, —
Megtört dicsőség átkot ad;
Zajgó hullámok karjai közt
Az élet kimért s nem szabad.
Fátyolt tehát a mult időkre,
Boruljon az örökre el —
A te szíved szájalom helyett
Ugy is feledést érdemel.

Fölfedezések története.

Beszély.

Major Bélától.

Első fölfedezés: ő nagyon szép.

Második fölfedezés: ő nagyon kedves.

Harmadik fölfedezés: ő nagyon művelt, finom és okos.

Negyedik fölfedezés: ő nagyon jó.

Ötödik fölfedezés: én nagyon szeretem őt.

Hatodik fölfedezés, mely naponként megújul: ő élttem anyyala; áldom az órát, melyben nőül vevém.

Ez a beszély tartalma röviden. Mondjuk el hosszabban, a mint mesterségünk kívánja.

Első jelenet. Színhely: fényes tánczterem. Személyek: Rajnai Ákos, hős, — Daray Eliz, hősnő.

Nem hősnő, ez nem illik reá, ámbár a nők mindnyájan hősnők némely körülmények között, de neki nem voltak olyan körülményei.

Mondjuk tehát: naiv színésznő. Az sem illik reá, mert ő színésznő sem volt. Egy szép, kedves, művelt, finom, okos és jó kis leány volt ő. (A négy első fölfedezés, mely majdnem egy időben történt; az ötödik ezek eredménye volt; a hatodik próbája gyakorlati alkalmazás által. Hisz minden fölfedezés csak azáltal válik áldásossá, ha gyakorlatilag hasznosnak bizonyul be és nem marad elvont elmélet.)

A többi személyzet: bálvendégek, papa mama, bemutató ur.

Bemutató ur:

— Kedves nagysád... Eliz kisasszony... van szerencsém Rajnai Ákos barátomat bemutatni.

(Kötelességét végezve, lelép a cselekvés színpadáról.)

Szokásos formalitás:

— Szabad egy fordulóra kérem?

Táncz. Táncz közben beszéd:

— Nagy hőség van a teremben.

— Valóban.

— Igen sokan vannak.

— Nem lehet tagadni.

— Ha egy kevéssel többen volnának, nem lehetne tánczolni sem.

Megdönthetlen igazságu mondás.

— Van még nagysádnak egy szabad francziája?

— Igen, a harmadik.

— Esedezném érte.

Néma főhajtás. Helyre visszakísérés. Ez az első fölfedezés története.

Jelt adnak a harmadik francziára. Párok felállnak. Helezkednek. Rendezők szaladgálnak, kiabálnak.

Hősnők és hősnők a második kolonban, kezét fogva. A kezeken ugyan keztyű van, de azért átérzik a kölcsönös delező meleg, s a két kéz szívesen tartja egymást.

Oh, ártatlan dolog! de azért juttasd azon fehér keztyűs

kis kéz tulajdonosnőjének eszébe, hogy mily gyönyörrel nyugszik kis fehér keztyűje ama nagyobb vajszinü öblében; mulatsd csak egy jellel, hogy észrevetted: fogadni merek, hogy önkénytelen szégyenkodással fog visszavonulni a vajszinütől. Miért? mi van ebben rossz, a mit szégyenleni kellene? Semmi, és mégis az ártatlan szendesség csak titokban, rejtve mer az ilyen dologban gyönyörködni, s félve rezzen össze és elpirul, ha érzi, hogy ránéznek.

Kár! hisz úgy is tudjuk. Tudja azt mindenki.

A négyes kezdődik. Chassé croisée — en avant!

Hős és hősnő mozognak előre-hátra; hiba nem történik. Nyugvás. A másik kolon párpai csinálják ugyanazon figurát.

— Szeret nagysád tánczolni?

Oly kérdés, melyért minden valamire való ember szörnyen szégyenli magát, hogy különbbel, választékosabban nem tud előállni, de nagyon alkalmi s nem igen van más a társalgás megkezdésére.

A felelet szintén oly stereotyp:

— Igen, vagy nem, vagy egy kis árnyalattal a közép-uton: egy kissé néha, annak idejében.

Megbecsülhetlen alkalom a táncz magasztalására s némi szép tanulmányok, olvasottság és kedély elárulására a társalgás továbbfolytatásában:

— A táncz a fiatalság kedves kiváltsága. Egy költő az angyalok beszédének nevezi. Egy másik költő azt tartja, hogy nem lehet rossz ember, a ki tánczolni szeret. Csak a mogorva, epés lelkületek vonják vissza magukat e kellemes mulatságtól. A táncz érkeke az emberiséggel magával született. A vad indiánok tánczczal jelentik örömeiket, tánczczal ülik diadalmukat és tánczczal áldoznak isteneiknek. Szent Dávid is tánczolt a frigy szekrénye körül, mikor az amalekitáktól visszaszereztek.

És a többi.

Vagy egy szellemidus adoma azon török nagykövetről, a ki valamelyik európai udvarnál, midőn a vendégeket tánczolni látta, ily kérdést intézett szomszédjához:

— Nem lehetne-e e munkát a szolgák által elvégeztetni?

Munkának nevezte e gyönyört, ez élvezetet! Milyen lomha, álmos természetű volt e bohó török, megfosztva Isten egyik áldásától. De a törökök mind ilyenek. Az ember nem hinné, hogy a kik oly tisztelői a szép nemnek, hogy több nejlőségben élnek, mint nem lelkesülnek a tánczért. Hisz táncz és hölgy, az egy! Mindkettő légies, kedves, gyöngéd... ah! A táncz tulajdonképen nem is magáért érdekes. Ki tánczolna szívesen egymagában, ha csak egy kissé felhangolt állapotban nincs némi szeszek élvezése folytán. (Szende mosoly a sükerült élez fölött.) Az adja meg a táncz zamatját, hogy az ember ily diszes teremben, szép hölgyek körül forgolódik: a kinek más-kor a convenience szabályai szerint még ujja hegyét is alig érintheti meg: itt átkarolhatja karcsu derekát. Minden érzékeny kedély lelkesül a bálért. Egy orosz író, Puskin, gyönyörűen írja le „Anyegin“ című verses-regényében. Tetszett olvasni?

Nem. Nem tetszett olvasni.

Oh az valami nagyszerű!

Lelkesült ismertetése Puskin „Anyegin“-jének, különösen a báljelenetnek szószerinti idézése. Alkalmi méltatása a divatos orosz irodalomnak, aztán az orosz viszonyoknak. Véletlenül a politika mezejére is átsaphat a hős. Biztosíthatja, vagy megijesztheti az illető szépet, politikai véleménye sze-

rint, hogy nem kell félnie, nem jön az orosz — vagy: de bizony aggályos jelenségek mutatkoznak; előbb-utóbb elfoglal bennünket az orosz, úgy járunk, mint Lengyelország. Oh, Lengyelország sorsa! Bizonyynal részvétellel van nagysád a szegény lengyelek iránt?

Igen, ő részvétellel van. Nem is lehet másként. Minden érzékeny szív részvétellel van.

És így tovább.

(Vége köv.)

Az iker-nővérek.

Strengoli Miraglia Balázs calabriai beszélyeiből.

(Végo..)

Negyedik fejezet.

I.

Elérkezett a menyegző estélye. A kert és a szobák ünnepi fényben usztak; s mig a légben kedves dalok viszhangzanak, a hölgyek és ifjak részint az erkélyeken, részint a virágok közt mulatoznak. Szicziánának fekete haju és szikrázó szemű hölgyei a görög aczélu kalabriai hölgyekkel vegyülve vannak itt: fölöttük az égboltozat az éjnek csillagokkal áttört köpenyével, előttük a tengerszoros zugó hullámaival, a távolban pedig a Stromboli és Mongibello tűzhányók lángjai, mintegy óriási fáklyája a boldog menyegzőnek.

Fehér ruhában, fején rózsakoszorúval enyeleg a vendégek közt Beatrix, és elnyomva fájdalmát, ajkait mosolyra nyitja; s azt remélve, hogy egy órai örömben eltemetheti titkos kétségbeesését, zabolátlanul engedi át magát a vigalomnak. Arczán a menyegzői ünnepély, lelkében pedig az öröm álcája alá rejtett kétségbeesés!

II.

A szobákban a lég fojtó reá nézve, a vér lüktet ereiben, izgatottan távozik a szobából, és hogy senki se lássa, egy szikla mögött leül a tengerparton.

— Itt — így szolt, — legalább szívhatom a léget s szabadon önthetem ki az ég és a tenger előtt gyötrő fájdalmamat. Itt nincs szem mely belopódzék lelkembe; itt nincsenek ajkak, hogy álnok mosolyra nyiljanak; itt szabad folyást engedhetek keserű könnyeimnek, miket másutt szívembe kell fojtanom.

— Hulljatok oh könnyeim! a sziklára s vegyüljete a tenger vize közé; hisz még a könyvek is tiltva vannak az emberek előtt, mert még a könyvezés is véték. A természet néma bár, de még sem oly kegyetlen, mint az emberek. De hisz mi különbség is létezik az emberi szív és e kőszirt között?... Az egyetlen kebel, melyet könnyeimmel szeretnék áztatni, más hölgyet ölel, és örökre el van szakítva keblemtől...

— Istenem, mily szép ő! Arcza mily nemes és szelid! Hangja oly elragadóan zengő s villám minden szava.

— Oh én szerencsétlen! és én láttam őt szerelem ittasan, láttam őt ömlengeni s hallottam szavait, melyek bár nem hozám valának intézve, de mégis kitörölhetlen nyomot hagytak lelkemen. Láttam őt... és reszkettem, reszkettem, mint a fa, melyet megráz a vihar.

— Vége mindennek! — ő nővéremnek jegyese. A tenger nyugodt, az éj derült; de a távolban két vulkán nehézkes lángját látom; én nálam is így van: körülöttem öröm és vig-ság, szívemben pedig a pokol. Fehér ruhát adtak roám, ha-

jam virágokkal övezték körül, és tudtokon kívül ékesíték föl az áldozatot; mert nemsokára menyegződ oltára, oh nővér, az én áldozat-oltárom leend. Együtt és mégis mily különbözőleg lett szöve sorsunk fonala: a te örömöd lett az én kétségbeesésem, a te boldogságod, az én halálom. Te nemsokára a szerelem ölén pihensz, én meg nemsokára a sír ölén pihenek és mindketten eddig nem tapasztalt kéjt élvezendünk. Együnk fölőseleg, s hála az égnek, hogy nem te vagy az. Te életben maradsz, de gyöngéd szived nem fog engemet gyűlölni.

— Bátorság tehát! már a táncz kezdődik s én is részt akarok venni az ünnepélyben. A tengeri szellő már lecsendesíté lázas véremet és a közeli halál gondolatjától felizgatott lelkemet, most már közönynyel szemlélem mások örömeit és nyomorát. — Titokteljes barátnőm, ki engemet egy másik hazába visz, itt a tengerszoros fenéken alszik s csak hajnalban fog fölébredni. — Fölhasználok tehát az addig hátra levő gyors perczeket s élvezni akarom az utolsó órát, mely előttem az öröklétet tárja fel. . . .

III.

Beatrix mosolyogva és vigan vegyült a társaságba. — Fénylő fekete szemei törzsurásként hatnak az ifjak szíveibe, kik bámulva és szerelem-ittasan forgolódnak a hölgy körül; barna arcát lángpir borítja; félig nyitott korall-ajkai közül két hófehér fogsor tűnik elő, fekete haja hosszú fürtökben hullámszik vállain. Csak úgy lebeg a talajon, a repülő csipkék alatt látni lehet gömbölyded karcsu termetét. A lámpák fénye mind élénkebb lesz, a jókedv nőttön nő, kéjben uszik és el van ragadtatva a lélek.

Az Étna hegy tüzes borai szokás szerint körben forognak a társaság közt; a képzelem föllángol s a táncz rohamosbba válik; az ünnepély utolsó órája a legzajosabb. Beatrix sógorát így szólítja meg: Te fogod velem tánczolni az utolsó kerिंगőt. E szavakra a társaság általános tapsvihara s örömszaj válasszol; a vendégsereg kört képez; az ifju fogja a hölgy kezét s a középre vezeti őt. Azután dereka körül fonja karját, a két kebel egymást érinti, az egyiknek lehellel elhalványítja a másiknak arcát. A zene rá kezdődik . . . a gyönyörű pár hevesen rohan a tánczba.

IV.

Lábaik alig érintik a földet, görcsösen ölelik egymást karjaik; a sűrű fekete fürtök s a fehér öltöny összezilálva repülnek s eltakarják a két arcot. A táncz rohama a hölgy lelkét látszik magával ragadni. A világ egészen eltűnik szemei elől, szíve lángol s egész lényét szerelemláz futja át.

Fény és a zene árja eltölti a termet; az alakok mintegy szárnyra kelnek s úgy repülnek, mint a ragyogó napfényen angyali hárfa hangok közt a szellő. Ezer meg ezerféle alakok, miket szó leírni képtelen, a légben körülöttük föl s alá lebegnek; s el-eltűnve a kigyult arcokat elhalványítják, majd ismét titkos szavakat suttognak a fülekbe . . . Mind ez csak álom!

A zene mindig rohamosabbá lesz s vele együtt a táncz is. A tánczrohamban erősebben szorul a kebel kebelhez, a lehellel gyorsul: az ifju szemei találkoznak a hölgy villámló mozdulatlan, igéző szemeivel, melyektől úgy ragyog arcza, mint az utolsó és elkieserült harcza rohanó ellenségé; mert a tulságos szerelem, mintegy dűhlő változik. Alfred tántorog. Hasztal-

an törekszik kerülni e tekintetet; érzi minden szív-dobbanását a karjaiba zárt hölgynek, ki úgy csügg keblén, mint a keselyű zsákmányán.

V.

Több pár követi őket; az ifjak rohanva járják a kerिंगőt; a zaj általános lesz és zavart idéz elő. Alfred titkos félelemtől megkapatva, törekszik kibontakozni Beatrix karjaiból, ez azonban szerelme hevétől elragadtatva, görcsösen szorítja őt keblére és megfeledkezve önmagáról s a jelenlevőkről, Alfred arcáit forró könnyei és csókjaival árasztva el, így szól:

— Oh! ne! ne hagyj el. Ajkad az ajkamom, szíved a szívemen, lelked a lelkemen, oh! így mily boldog vagyok! Hasztalanul igyekeztem elrejteni előttem és önmagam előtt; arra születtem, hogy szeresselek, — és én kimondhatatlanul szeretlek tégedet. Magamba fojtám — lásd — a szerelmet e kiolthatlan tüzet, keblem mélyére, mintegy sirba rejtém; de rettenetesen éget s egész valómat áthatotta e tűz, csak feléd késztet s karjaidhoz bilincsel engemet. Látod-e? . . . szétbomlott hajam (csakugyan a hölgy hosszú haja egészen szét volt bomolva) lepelként takar el bennünket az avatatlan szemek elől: beszéljessünk halkán, vagy ha néked úgy tetszik, beszéljenek csendben lelkeink; de ah! ne utasíts el magadtól, csak azt engedd meg legalább, hogy e néhány gyors és utolsó perczemet veled tölthessem el. Nővérem, a te nőd, az én vetélytársnőm . . . ki tudtán kívül oka gyötrelmeimnek — sem tagadhatná és irigyelné tölem hosszas fájdalomaimnak eme jutalmát.

— Nemsokára nála leszesz . . . de hallgass, kérlek, és ne szomorítsd meg nászjéjét. Te, ki a két ikernővér lelkének kötelékét szétépted, te vidd meg neki végbúcsumat, mert én nem tudok s nem élhetek tovább. Sirassátok meg végemet; de ne legyen előtetek átkos emlékem. . . .

Itt elhagyta őt ereje és elájult. Alfred a különös jelenettől meghatva, halványan és leverten hívja a családot s barátjait elbocsátja. Kis idő múlva Beatrix magához tért, és hevesen átölelve szüléit és nővérét, szobájába zárkózott.

Ötödik fejezet.

I.

Az éj már oszolni kezd s a hulló csillagok álomra hívják. Beatrix nem alszik, hanem magányos szobájában lelkével beszélget. Még most is fejen a koszoru s termetén a hosszú fátyol s fehér ruha. De szemei vörösek a sirástól s egészen ki vannak száradva, homlokát és arcát pedig halálos sápadtság borítja.

Most hirtelen fölszökött a székről, melyen eddig mozdulatlanul hevert, s hevesen föltárja az ablakszárnyakat. A sötétség gyorsan elenyészik s a narancs-szín, melylyel a hajnal befesti a keletet, megvilágítja az azurkék ürt s a sötétlő tengert. Az ablakpárkányzaton kihajolva széttekint s a ztán szemre a tengeren akad meg, a kristálytisza és nyugodt tengeren, melyből titkos és zavart moraj kel; tán egy ismeretlen világ viszhangja ez?

II.

A regg párafellegei közül lassankint elötűnnek a homályból Scilla szirtjei kormos kastélyával és sűrű gesztenyé-

sével; a messinai Faro (világítótorony) csúcsa s a csatorna kettős habjai; és a mint a távoli és körüllevő tárgyak felöltik szokott alakjaikat a tenger fenéken, hová a hölgy mereven szegezi szemeit — kivihetlen és tűnékeny képek reszketnek. Bármily nyugodt is a tenger, e képek majd összevegyülnek, majd széteszólnak, majd ismét nagyobbodva, mindig felebb és felebb emelkednek, mintha csak egy láthatlan hatalom kényszeritené őket fölfelé. A felszínre jöve, a zűrzavar szétfoszlik s a tárgyak rendben sorakoznak mindenfelé, merre csak elhatni képes a néző szem; most egy nagyszerű város jelenik meg — számtalan csarnokai- és oszlopaival, népes utcái és büszke erődeivel: innét kissé távolabb az árnyas völgyek, mérhetlen rónák, erdőkkel koronázott s egekbe nyuló hegyek; azután megint más városok, völgyek, rónák és hegyek tűnnek elő; magános tornyok, régi vízvezetékek ívei, templomok, teatrumok romjai, s a kép kiegészítéseül végre Szicília partjai, melyek úgy emelkednek, mint óriási falak a tűz-tengerben. Egy szóval úgy tetszik, mintha a tiszta és átlátszó víz egy más világ csodáit varázsolná a halandó szemei elé, és mintha a természet föltárná egy pillanatra a titok fátyolát, hogy egy sokkal szebb teremtes mérhetlen kincseit megmutassa.

III.

Mindez egy tündérnek, eme tenger őslakójának műve, kinek neve: *fata morgana*.*) Mialatt a hölgynek szemeit eme tűnemény így elbűvölé, az istennőt látja (vagy legalább hiszi, hogy látja) a tenger mélyéből fölmerülni s látja a *Tengerszem* tündéreket, kik az istennőt, körtánczot lejtve, körülveszik. Mint éji zefir, mely enyelegve csókdossa a habokat, oly édes zengzet kíséri a tánczot, s Beatrix fülébe mintha e szavakat suttogná:

— Jöjj te kedves leány, oly ohajtva várunk téged e birodalmunkba, melynek most csak legparányibb részét látod: itt nálunk szived elfogja feledni a földet s szépségednek virága halhatlan leend.

— Mi tégedet korall-erdők közé épült smaragd palotába viszünk, hol az élet örök folyama fakad, mely a mindenséget körülveszi.

— Itt, a hol mi lakunk, e mélységbe van rejtve mindennek eredete: minden tőlünk veszi kezdetét s hozzánk tér vissza.

— Amornak anyja: Venus is e habokban született, és Saffo, kiben a teremtmények legnagyobb szelleme összpontosult, szintén e habokban keresett enyhet és békét.

— Jöjj, kedvesem, jöjj. Hallani fogod a suttogó léggel telt kagylókat, mint zengik a saffói dalt, mely örökre ismeretlen a halandó füle előtt, és a föld gyomrában hallod őket visszhangozni, mint a világot teremtő Isten gondolatjainak zengő viszhangját.

— Te is velünk együtt fogsz tánczolni és énekelni, — és meglátandod, hol sugározik az oceán első forrása, a tüzfolyamokat, melyek a vulkánokat táplálják; a parányokat, melyek kezdetben szétválva vannak, de énekeinkre a szerelem őrzöngése szállja meg őket, s véghetlen egyesüléssel forrnak össze.

*) E tűnemény, mely *fata morgana* név alatt ismeretes, épen nem mese. Többször fordul ez elő, különösen Olaszországnak eme részén. E tűneményről a híres angol utazó: Swinbur bővebben értekezik s érdekesnek találja azt élénkebb színben ecsetelni.

IV.

Eme szavak lekötik Beatrix érzékeit s akarva bár, nem képes szemeit másfelé fordítani. Lehajtja fejét s Najadok közelednek s mintegy karjaikat nyújtják felé. A fátyolt és hajzatát hátra veti s a párkányzaton visszafojtott lélekzettel félalakja kihajol... Egyensúlyt veszve alábukik s a hullámok zugva csapnak össze fekete haja és lenge fátyola fölött, melyek utoljára merülnek alá.

Az égbolt királya, a nap most teljes fényében jelenik meg Scilla szirt gesztenyései közül; — s a hegység sötét hajzata hullámzik, a mérhetlen tenger habja morog, a sas kirőpülve fészkeből, éles sivitást hallat, a temérdek madárkar reggeli dalát zengi reá.

A legnagyobb égi test megjelenésekor minden fölébred és megifjul ez isteni helyeken; és ez általános fölébredés, oh kedves hölgy! szépséged és szerelmednek sirja.

„Tankréd lovag meséi.”

Regényes elbeszélések, írta Kvassay Ede, kiadja Aigner Lajos.

Kvassay Ede elbeszélései mindenesetre figyelmet érdemelnek, kivált ha azon perspectiván át kell tekintenünk novellairodalmunkat, melyet az ifju irodalom szemünkre tett. Ez elbeszéléseknek van egy nagy érdemük, mely már-már szinte kiveszett irodalmunkból egyéb jó és szükséges tulajdonságokkal együtt, és ez az: hogy írjuk tud elbeszélni. Az elbeszélés művészete, vagy ha egy fokkal lejjebb kell szállnunk, routineja az, mi az irodalomnak nagyobb figyelmet, szélesebb olvasókört biztosít, s ennek hiánya okozhatja egyszerűs mind a legnagyobb kárt, mert 'a hol az elbeszélő-művész ez első kelléke nincs meg, ott a közönség vajmi hamar cynikussá válik s kedvetlenül veti le kezéből a könyvet, hol a művészet alapelve durván van megsértve. Hogy mi rejlik az előadás bájában, megmutatta Dumas père: elfödte vele minden regényírói hibáját, nélkülözését a lélektannak, világrendnek, valószínűségnek és sokszor a valódi költészetnek. Ha nem csalódunk, Jókai is ily áron vásárolta meg regényírói dicsőségének egy jó részét, habár a poesisnek sokkal igazabb és nemesebb eszközeivel.

De nem ohajtanánk felreértetni. Jól tudjuk, hogy Kvassay e téren korántsem Tankréd lovag, de olvassák meg kérem „A kik megtörték egymást” című harmadik novelláját, s tapasztalni fogják, hogy ez jelenkori vizenyős novelláink közt kiválóan a jobbak közt foglal helyet. Egy főrangú hölgy s egy szegény nevelő szerelmét festi benne. A hölgy büszke és hű s a világi élet ez oktan szenedélyoi majdnem erősebbek szerelménél. Midőn megtudja, hogy szerelmese nevelő volt, a démon fölkel szívében s a megvetett ifju kíváncsora hazájából s az olasz hadseregbe áll, hogy ott fényes polczra küzdje magát. Ez alatt a büszke urhölgy gögje megtörik, szerelme erőt vesz rajta, s megszökik a nász előtti éjen, melyet egy olasz gróffal kell vala ülnie, szerelmet koldul egykori kedvesétől. Ez megvetéssel utasítja vissza, hogy megtörje szívét annak, ki az övét sem kímélte. „Egy új királyi biztos,” szintén kellő olvasmány, habár a szerelem festése benne chablonszerű. De furcsa az „Egy napi házasság.” Egy fiatal ember, hogy nőül vehesse imádottját, Amerikába megy vagyont szerezni; a helyett ott nőül vesz egy leányt, ott hagyja darab idő múlva,

hazatér, s elveszi régi ideálját. Épen menyegzőjét akarja ülni, midőn éjjel betoppanván a kiskunsági magányos kastélyba az amerikai feleség — ki azóta bánatában meghalt — nővére. Ez hajszálról hajszálra hasonlít elhalt testvérjéhez, megzavarja a menyegzőt, a legkülönösebb rémjelenetek, közös halálozás stb. Szóval, e novella bizarrnak szörnyen gyerekes, költőinek pedig szörnyen csinált, szinpadias. „A kollega eszményképe,“ „Fürdői történet,“ arra mutatnak, hogy szerzőnek venája van a vígjátékhoz, legalább a tárgy inventióját illetőleg s meg is érezni ezt rajtuk, mert elvész bennük a novella közvetlensége a jelenetek szinpadias volta alatt.

E kötet tagadhatlanul kellemes olvasmányul szolgál, s bátran ajánljuk azt közönségünk figyelmébe.

Úti képek az emsi fürdőbe.

Ems julius 20-kán, 1869.

Kedves Emiliám! Elutazásunk alkalmával megírtam, hogy utunkat leirom Neked, és én szavamat beváltva, fölkereslek e hosszú levéllel, fogadd szívesen:

Tudod, milyen nagyon fájt nekünk elválni kedveseinktől. Ugy éreztem, mintha minden örömet honn hagytam volna, és csak bánat szegődne utitársamul. — De hála az égnek, az utazás, a szórakozás annyira jótékonyan hatott reánk, hogy Bécsbe már nyugodt, majdnem vidám hangulatban érkezünk. Tizenkét év óta nem voltam Bécsben és annyi szépítés és változás történt ott azóta, hogy alig ismertem a régi Bécsre. Csak egy napot tölthetvén ott ezuttal, ez időt mégis olyan jól tudtuk használni, hogy ez alatt igen sokat láttunk és élveztünk. Legelőször is a nagyszerű fényüzéssel épült Ring-et, e pompás házsört bámultuk; a szép Stadtparkban jó és olcsó kávé ittunk, megnéztük az új és valóban szép operaszínházat és még a császári kincstár látogatására is maradt időnk. Ott láttuk a szerencsétlen Miksa császár koporsóját, mely be van borítva koszorúkkal, a melyekről egy levelkét emlékül is hoztam magammal. A reichstadti herczeg koporsóját is itt mutogatják. Még Bécsben láttuk el magunkat arany és ezüst pénzzel és a Dunán mentünk Linzbe. Megragadó, gyönyörű vidék! A mölki apátság, körülvéve hegyektől, völgyektől, lombos erdőktől, már messziről mosolyog reá az utasra. És itt mindenütt nem csak a szép vidéket bámultam, hanem azt a szorgalmat is, a melylyel az itteni nép földjét műveli. A legmerekkebb hegy tövében, valamint legcsucsán, minden talpalatnyi föld szőlőtőkével van beültetve. A vetések erre igen szépek, bizonyára jó aratást várhatnak; a learatott buza meg nagy kalangyákban künn a szabadban áll. Linzbe éjjel érkezünk és hajnalban már vasutra ültünk, mely Regensburg felé röpitett bennünket. Egész új tapasztalatokat tettünk mi egyre-másra ez utunk alatt. Például az indóházakban a váróteremben hosszú asztalok vannak terítve az utasok számára, ezifrán és gazdagon virágokkal diszítve, a kávécsészék sorban ott állanak az asztalon, és ha parancsolsz, a pinczerek töltenek nagy szilkékből, a cukor pedig igen szép színes üvegszelenczékben asztalon szolgálatodra állanak. Itt a cukrot nem adják adagszámra, mint Pesten.

Linzről Regensburgig is nagyon szép a tájék, szép hegyes, erdős vidék, és itt is mindenütt összehasonlíthatatlanul virágzóbb a földmívelés, mint nálunk, a kik pedig kiválólag földmívelő nemzetnek tartjuk magunkat.

Regensburgban délután érkezünk meg, pogyásunkat az indóházban hagytuk és bérkocsiba ülve megnéztük a híres szép székesegyházat, mely gazdag ezüst oltáráról híres, és valóban fényezésben vetélkedhetik is a béccsel. A főoltár feletti üvegfestvények azonban becsesebbek az ezüstművek gazdagságánál fogva. — Innen kikocsiztunk a Vallhallához, a mi öt negyedóránnyira van a várostól, igen szép kocsit vezet oda fölfelé, a legszebb kilátással Regensburg hegyes vidékére. A Vallhalla magas hegyen épült és már is messziről megragadó hatással van a szemlélőre. De hát még ott fenn a magaslaton! Nagyszerű belsejét, szobraival és fényes épületét leírni, erre engedj meg kedvesem, de gyengének érzem tollamat. El voltam kábulva, elragadtatva a művészet nagy hatásától; vagy az elhunyt nagy lelkek sirontuli varázssereje hatott annyira lelkemre? — Elragadtatásom daczára azonban mégsem hagyhatom említlenül, hogy a gyönyörű mozaikpadozatot annyira becsben tartják és kimélik, hogy beléptünkör nagy posztópapucsba kellett bujnunk, a melyek igen nagy sokaságban várják az idegeneket.

A Vallhalla művészi szépségei mellett azonban a hegyi kilátás is méltó e helyre. Mélyen lent látjuk a fényes Dunát, a gyönyörű bájos hegylánczatokat, és legtávolabbról az alpeseket. Lefelé kézen fogva jöttünk, és alig mertem körülnézni, olyan kábitólag hatott reám a nagy magasság. Végre még a várost is megtekintettük sajátos házaival, a melyek ódon-szerűségüknél fogva igen érdekesek. Az éjjeli vonattal robogtunk Frankfurt felé, és így Nürnberget nem láthattuk. Frankfurtba reggeli fél hatra érkezünk és azonnal újra kocsira ültünk, a gyönyörű nagy várost megnézni. Itt igen olcsó és szabott árak mellett csinos egyfogatu hintók kaphatók, a kocsisok udvariasak és csak vonakodva fogadnak el egy kis borraivalót. De másképp van ez is nálunk, országunk szívében! Frankfurt igen szép város, és vetélkedik a legnagyobb városokkal. Gyönyörű nagy palotái, elegáns pompás szállodái és nagy és tiszta térei vannak. Szébb szállodákat Bécsben sem láttunk, kivétel nélkül mind nagyvárosi kinézésű itt minden! Pompa és fényezés a kirakatokban az utcákon, mindenben. Az ugynevezett „Zeile“ s újdön épült gyönyörű palotáival a Ringre emlékeztet, nekem még annál is jobban tetszett, mert a palotákat gyönyörű kertek fűzik össze, és így a szemnek és a szívnek is jól esik e látvány. Általában még soha sem láttam olyan sok finom exotikus virágot, mint e szép városban. Itt majdnem minden ház tetőtől talpig virágokkal van diszítve a legkisebb ablakban az látható, az utcákon minden sarkon virágok vannak felállítva, uton-utfélen a legszebb rózsabokré-tákkal kínálnak meg, igen olcsó áron. Te kedvesem, a ki annyira szereted a virágokat, el volnál ragadtatva e sok szépen ápolt virágok láttára.

Frankfurt egyik nagy terén láttuk Schiller szobrát, valamint Götheét is. Végig mentünk a Ghetton, e sajátos ódon házaival érdekes utcán, láttuk az öreg Rothschild születési házát; roppant rozzant régi ház ez, szinte bámultunk, hogyan lehet ilyen félős kinézésű házban nyugodtan aludni! Megnéztük a székesegyházat, de ez nem igen érdekes, nagyon egyszerű. — Természetesen, hogy a híres „Kaisersaal“ és a mellette levő „Römer“t is megnéztük, ez utóbbi tanácsterem, régi, ódon-szerű butorzattal és a régi német császárok arczképei olyan csudás tekintettel néznek a kíváncsi szemlélőre. — A Kaisersaalban is régi uralkodók arczképeit mutogattak nekünk.

(Folyt. köv.)

Egy hét története.

Julius 28-kán.

A mi sok, az sok. — Egy fővárosi tűzi látvány. — A krakói esemény. — Azok az ujságírók. — Hajdan és most. — A pozsonyi munkások. — A vizsgákról. — A pesti munkások. — A kapitányi bölcsesség. — Az új nyári színház. — A nemzeti színház. — Benza Ida kisasszony.

Tisztelet a „holt idény”nek, hanem a mi sok, az sok. Nem elég, hogy az égről egy hét óta ázsiai és afrikai hőségben ömlenek reánk a nap aranysugarak, még a földi lángokban is négy nap alatt négyszer részesülünk. Előbb egy terézvárosi gyár, aztán egy belvárosi ház és végre egy ferencvárosi szalmaasztag égett le, a gyár egészen hamuvá lett, hanem azért legmulatságosabb mégis a belvárosi tűz volt, mult szombaton. Épen a városházával szemben levő házban ütött ki, úgy reggeli három óra tájban, mikor a főváros földi gondviselői, az élelmiszerek piacci árulói, vagy ha úgy tetszik: a kofák, már mind sűrögnek-forognak az utczákon, és a zöldbe szándékozók is kitörölték már szemükből az álmodást és a főváros éjjeli madarai szintén hazamenőben vannak már, szóval olyan időben ütött ki a tűz, midőn a fővárosban már meglehetősen pezsgésben van az élet; hanem azért csak egy jó félóra mulva kezdtek félre verni a harangokat, és a legelső vészjel nem a vészhelylyel szemben levő városháza, hanem a jó messze levő terézvárosi templom tornyán kondult meg, olyan jó lelkiismeretű álommal vannak ott a városházban megáldva.

És a vészharanggal lépést tartottak az oltási eszközök. Minthogy a tűz jó közel volt lakomhoz, nem sajnáltam azt a pár darab ruhát, melyben ilyen multság rendesen kerül, és elmentem oltónak, de csak a jóakarattal juthattam. Mikor a vész helyére értem, akkorra már szép magasan lobogott a láng a háztetőn, hanem azért fecskendőnek még hire sem volt és mikor végre mégis előkerült valahonnan egy pár fecskendő, akkor meg elegendő víz nem volt. Tudtuk ugyan, hogy a tőszomszédban a városház udvarán vízvezetéki szökökut létezik, de úgy látszik, csak vízi-játék kedvéért csinálták ott a szökökutakat, mert most, midőn szükség volt reá, nem akart szökni. Azt mondták, hogy éjszakára bezárták az ajtaját, kerestük tehát a kulcsot, de sehol sem találtuk. Azt mondták, hogy a szökö-kut kulcsát külön kulcsár őrzi, kerestük tehát a szökö-kut kulcsárját, de azt is sehol sem találtuk. Így telt el szépen egy óraneget a másik után, és ezalatt olyan szépen égett tovább-tovább a tűz a város kellő közepében a városházzal szemben, hogy a legisten-háta-mögöttibb faluban sem különben. Látván tehát, hogy én reám otthon igen könnyen nagyobb szükség lehet, mint itt a vészhelyen, siettem vissza lakomba, kísérve azon kellemetes gondolattól, hogy ilyen biztonsági készülleteink mellett nem tartozik a lehetetlenségek közé, hogy a tűz az én lakomat is megtiszteli látogatásával, és még csak akkor lesz reám nézve igazi, gyönyörűség az „Egy hét története.”

Miután azonban a város atyáin kívül még egy menybéli atya is öröklik a közbiztonság fölött, ettől a látogatástól mégis csak megkiméltetem, és nem szükség mondanom, hogy e szerencsés megmenekülés folytán jámbor gondolatok száll-

ták meg istenfélő szívemet, csakhogy — bűnbánó töredelmességgel vallom meg — az épületes gondolatok nem sokáig voltak képesek felvidítani lelkemet, mindössze csak addig, amíg az első reggeli lapot a kezembe vettem. Oh, azok a lapok, oh, az a sajtószabadság! Már megint mit irtak! Hogy Krakóban egy apácát találtak, a ki 1848 óta, tehát 21 évig elevenen el volt temetve, és hol? egy zárdában! és ki által? apácák által! Nemde rettenetes, hogy ilyesmit mai nap úgy minden félelem és tartozkodás nélkül millió meg millió példányban ki lehet nyomtatni?

És ha csak a tény mellett maradnának! De ezek az istentől elrugaszkodott ujságírók nem érik be ezzel, nem eléglék, hogy az enyémmel együtt a félvilágnak keserűvé változtatják a reggeli kávéját, nyomban reá még azt is merik szóba hozni, hogy legjobb volna egyszerűen eltörölni minden zárdát, tekintet nélkül apácákra, barátokra! Ki hallott még ilyen beszédet a világon? És valjon képzelhető-e a világ fenállása apácák és barátok nélkül! És valjon nem dicső egy hivatás-e: imádkozni, mindig csak imádkozni, reggel, délben, este, éjszaka, egy évig, tízévig, százévig és legfőleg egy kicsit cizvakodni, és ármánykodni és árulkodni? Mit ér az ilyen élethez képest a mi örökös munkával, bajlakodással és szereteteink iránti gondoskodással megfertőztetett profán életünk? És mikor egy olyan Istennek szentelt élet mellett egykor-máskor egyik-másik önmagáról megfélemedezett társukat egy kicsit az elálatiasodásig elundokítják, azok a pokolpozdorja ujságírók, mintha nem is tudnák, hogy ez mind az Isten nagyobb dicsőségére történik, tele lármázzák a félvilágot, felhíva a földi igazságszolgáltatást, hogy szigorú ítéletet tegyen ilyen szentséges gyilkosság felett! Lehet-e az ilyent jámbor szívvel nyugodtan olvasni?

Mennyivel jobb világ volt csak egy pár évvel ezelőtt is: akkor pap, katona, arisztokrata és hivatalnok senki másnak nem volt felelős, csak főlebbvalójának, azonkívül szent és sérthetetlen volt az ő személye és jaj volt azon ujságírónak, a ki e szentséges körök fátyolát egy kicsikét föl merte lebbszárni; gonoszabbul bántak vele a rablógyilkosnál; mert ez a négy osztály volt az emberiség négy oszlópa, a mi azonkívül volt, az megjárta igavonónak, vagy csecse-becsének, de csak úgy, ha szép csendesesen meghuzta magát és hagyta suhogtatni az atyai kormány ostorát feje fölött, nehogy az ő nyaka közé suhintsa. De most, a pozsonyi munkások deputációba mennek Bécsbe, a magyar belügyminiszterhez, a ki tudvalevőleg báró Wenckheim Béla, és mert a magyar belügyminiszter úgy fogadja a munkásokat, mint báró Wenckheim Béla és nem mint magyar belügyminiszter, a lapok ismét előállanak és tartanak neki olyan leczkét az illemlről, mint egy közönséges iskolás gyermeknek.

Az iskolás-gyermekekről eszembe jutnak a vizsgák, a kisdedeknek eme boldog napjai, melyeknek már hetekkel előbb úgy örülnek, leginkább az új ruhának, melyről ez alkalommal nyilvánosan tanúságot szoktak tenni, és a több heti szabadságnak, melyek a vizsgák után rendesen bekövetkeznek.

Nevezetes napok azok a szülékre nézve, de legnevezetesebbek az egész országra nézve. Nyilvános bizonyosság tétetik le akkor, hogy e hazában, vagy legalább a fővárosban nembeli különbség nélkül csupa lángész terem. Én legalább nem emlékezem, hogy a nyilvános vizsgán egyetlen egy gyermekről az ellenkező tűnt volna ki. Lett légyen az astronomia vagy philologia, mathematica vagy philosophia, minden eléje adott kérdésre olyan pompásan felelt, akár egy professor, és ne tessék hinni, hogy csak arra az egy kérdésre, melyet a tanár eléje tett, tudott olyan pompásan megfelelni! Ugyan mi érdeke volna a tanárnak, hogy ez a leány vagy fiu jól feleljen a vizsgán? Aztán ott ülnek az igazgatók és tanfelügyelők, ezek csak észrevennék a szemfényvesztést, mert egy igazgató és tanfelügyelőnek csak alaposan jártasnak kell lenni az iskolák dolgaiban. Avagy nem tapasztalták-e olvasónőim, milyen nagy lelkiismeretességgel jártak el legközelebb a tanfelügyelők ki-nevezésekor? Egyetlen egy sincs köztük olyan, a ki a tanítás terén babérokat ne gyűjtött volna. Hogy is ne, mikor a népnevelésről van szó, akkor minden egyéb érdeknek el kell némulni, mert a ki különben cselekszik, az az emberiség leg-szentebb érdekeivel üzérkedik.

A közönséges szokásról tudtommal csak Sz.-K a l o c s a Róza nevelőintézetének vizsgája tért el ez évben, a mennyiben a növendékekhez nem csak a tanárok, hanem az igazgatóság, sőt a jelenvolt vendégek közül is többen kérdéseket intéztek és a leánykák minden hozzájuk intézett kérdésre szabatosan és értelmesen feleltek. És alkalmunk volt meggyőződni, hogy ez intézetben a növendékek általában nemcsak ismeretekre, hanem gondolkodásra is taníttatnak, oly tudományra, melyet iskolánkban eddig meglehetősen elhanyagoltak, mintha egészen felesleges dolog volna, hogy az ember gondolkozni tudjon, azaz ember legyen.

Ember! A pesti munkások is kissé erősen kezdték e szót e héten hangoztatni; de a pesti munkásoknak tulajdonképen csak úgy jutott e szó eszükbe, hogy egy svájci társuk figyelmeztette őket reá, valami Strobel nevű munkás, a ki keveset forgathatta a geografiát és nyilván álmában tette az utat Svajczból idáig, különben csak észre kellett volna vennie a különbséget régi és új hazája közt. Így azonban az a boldog eszméje támadt, hogy ő itt Pesten egy „önsegélyző egyesület” alakít társai közt és be sem várva, mit szól ehhez a város, beszédeket tartott a serházban az emberi jogokról, az önsegélyezésről, a munkások nyomasztó helyzetéről és több efféle lázító dolgokról, a melynek aztán az lett a vége, hogy a kapitányság legokosabbnak tartotta, azzal czáfolni meg a svájci felforgatási eszméket, hogy Strobelt hétfőn elfogatta. A munkások azonban a mint e szellemű kapitányi fogalomról értesültek, néhány száz főnyi sokaságban gyülekeztek a kapitányi rezidenczia körül és ablakbeveréssel vegyített iszonyu lármá közt követelték társuk szabadon-bocsátását. A kapitányság eleinte könnyen vélt e „népsöpredék”-kel elbánhatni és három század katonát rendeltetett ki szétkergetésére, a „söpredék” azonban nem látszott nagyon megijedni a katonaságtól, — megjegyzendő, hogy most már magyar ezredeink levén a hazában, a kirendelt három század legénysége is magyar volt, — hanem csak tovább kiabált és hajigálta a követ hol ide, hol oda, hol az ablakokba, hol a katonaságba, miglen végre a kapitányság mégis jónak látta, illő kezesség mellett szabadon bocsátani Strobelt, a mivel azonban most már nem lehetett a munkásokat lecsillapítani, és az izgatottság még most is forr közöttük.

Bizonyosan ez a zavargás oka, hogy Kőmives új színi bódéja a városligeten, alig hogy megnyílt, már nem látogat-tatik; a főváros műveltebb osztályaira, úgy látszik, maga Kőmives sem számított, különben legalább kívülről gyalultatta volna meg azt a deszkakerítést, a mely a színikört képezi; és most azt kell tapasztaltania, hogy a nép alsó osztályaira sem gyakorol az nagy vonzó hatást. Általában nagyon csalódnak, a kik azt hiszik, hogy nálunk a fővárosban színészet-vágyó magyar népünk van. A magasabb körökben is ritkaság, hogy valaki a színészet, mint művészet iránt érdeklődjék, az alsóbb osztályok pedig vagy olyanokból állnak, a kik szintén csak a sikamlósságokat kedvelik és ezek a német színházat imádják, a hol az efféléket tetéztve mérik, vagy olyanokból, a kik egy kurtakocsmát a világ minden színházáért nem adnának.

A nemzeti színházban is ma kezdődnek az új előadások; a színészek legnagyobb része még távol van ugyan, hanem ez nem tesz semmit, azért el lehet kezdeni, aztán estig még haza is jöhetnek, kellőleg kipihenhetik is magukat, meg is próbálhatják a darabot, a mi mára van hirdetve; mi is az egy olyan darab előadására, mint „Bánk bán.” Csekélység!

Első énekesnőről is gondoskodva van már színházunknál. Radnótfáy ő méltóságának sikerült Benza Ida kisaszonnyt szerződtetni, a ki ritka szép hangja mellett arról is híres, hogy nem szereti magát hosszú időre lekötöni és azért csak tizenöt esztendőre kötött a nemzeti színházzal szerződést, évenkénti 13,000 frttal; ezt az időt tehát minden bizonynyal kifogja tartani. Minden bizonynyal! —i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (Szüléknek.) A kik leányaiknak a legnagyobb kincsét: a jó nevelés kincsét megszerezni ohajtják, azokat figyelmeztetjük, hogy egy pesti család hajlandó saját 7 éves leánya mellé 2—3 leánykát egész ellátásra elfogadni és együttesen neveltetni. E családra nézve jó lélekkel állithatom, hogy jobb kezekbe nem lehetne egy leány nevelését bízni. A család atya nemcsak kitűnő műveltségű férfi, hanem a leggyöngédebb szívű atya, a családanya pedig méltó élettársa férjének: művelt és munkás, kedves, házi és egyszerű. Ilyen körben nevelkednek az a két-három leányka, a kiket saját gyermekükkel egyformán és egyszerre nevelni ohajtanának. A magyar, francia és német nyelvekben, úgy szintén a női munkákban és gazdaszszonykodásban maga a családanya oktatná őket, egyéb ismeretekben pedig jeles tanároktól nyernék kiképeztetésüket, szóval olyan alkalom volna itt 2-3 leány neveltetésre, a milyen ritkán találkozunk. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál szerkesztőségünk.

++ (Henrik főherczeg,) ki Hoffmann kisasszonnyal kötött házassága óta még mindig külföldön tartozkodik, Svájc egyik fürdőjében megbetegedett s állítólag veszélyes fejtyphusban szenved. A württembergi király, ki ugyanazon fürdőben tartozkodik, orvosi vélemény alapján, illetékes legfelsőbb helyen hir szerint, lépéseket tett, hogy Henrik főherczeg száműzetése végét érjen s ő nejével Dél-Tirolba visszatérhessen, miután Svájc éghajlata ártalmasan hat reá.

++ (Lindley mérnök) figyelmeztette a hatóságot, hogy a vízvezető gép körül fekvő helyiségekre mindenféle undorító hulladékot oda hordanak, miből dögvész is eredhet, de a víz-

vezetés vize mindenesetre elrondittatik. A hatóság e baj eltakarítására intézkedést tett, és azt igen helyesen tette, csak-hogy a városban előforduló temérdek eféle baj elhárítására nem kellene Lindley figyelmeztetését bevélni.

++ (Budán) a zöldségpiacon egy urnő valamit vásárolván letette fedéles kosarát, melyben több bevásárolt czikken kívül pénze is volt. Oda ment egy tudós pudli s a kosarat szépen elapportirozta s a közönség nagy kaczaja közt vitte tova a kosártulajdonosnak nem csekély bosszúságára. A kutya oly ügyességgel elmacvánszkizta zsákmányát, — hogy annak mindaddig nem lehetett nyomára akadni.

++ (A karmeliták kolostora,) mely oly szomorú hirre vergődött, Krakó „Wensola“ nevű külvárosában fekszik. A karmeliták „mezitlábas“ szerzetét a szentnek decretált Terézia alapította, egy vakbuzgó spanyol nő, a ki a XVI. században élt s több könyvet írt a remete-életéről. Jelszava volt: „Szenvedni, vagy meghalni.“ S e jelszó szomorúan valósult a szerencsétlen Ubrik Borbálában, kin „testvérei“ gyakorlották a szerzetalapítónő vakeszméjét. Középkori fanatizmus bélyegzi e szerzetet: a karmelitanők, nem szabad, hogy férfiarcot lássanak; s midőn mintegy 30 éve tűz ütött ki a zárdában, az apácák annyira eleget tettek e szabálynak, hogy bezárták a klastrom kapuit, s nem bocsátottak be senkit, hogy eltávolítsa a veszélyt. Azután nemsokára egy apáca meg akart szökní, de tetten kapták: mindazonáltal, mert látták, hogy a zárda falai nem elég magasak, s még kísértetbe ejthetnének valakit, hogy az Istenben való boldogságtól szökés által igyekezzék megmenekülni — még magasabb falak által zárták el a klastromot a világtól. A vizsgálat fogná kideríteni, hogy ez az apáca, kinek szökési kísérletére még emlékeznek Wensola lakói, nem azonos-e a fölfedezett szerencsétlen áldozattal? — E szerzetbe a legelőkelőbb családok leányai léptek be. Hanem a világra nézve elvesztek teljesen. A mezitlábas karmelitanő még halálos ágyán sem láthatja szüléit, rokonait. A híres lengyel államférfi és író: Wenzkyket ez az örületes vakbuzgóság fosztotta meg egyetlen leányától. Az agg apa minden kérelme sem birta kieszközölni azt, hogy leányát visszabocsássák hozzá, hogy aggságában gyámolója, támogatója legyen. Ez a színhely, melyben a következő rettenetes dráma lefolyt. — A krakói törvényszékhez egy névtelen levél érkezett, melyben a hatóság értesítettik, hogy a karmelita-kolostorban egy 21 év óta befalazott nő tartatik fogva. A törvényszék elhatározta, hogy vizsgálatot indít; a vizsgáló bíró dr. Gebhardt az államügyészi helyettessel, Kendzierskivel, Galecki püspökhöz ment, hogy engedélyt adjon a klastromban indítandó vizsgálatra. A püspök előbb vonakodott „névtelen denuncziacióknak“ hitelt adni, később azonban, hogy minden gyanút elhárítson, Spital kanonokot adta a bizottság mellé egyházi segédül. — A kapusnő eleinte nem akarta bebocsátani őket. Hanem a püspöki engedély s a kanonok jelenléte mégis győzött. A kiküldött bíró határozottan mondá: „Ubrik Borbála apácát kívánom látni, vezessen rögtön hozzá!“ E szavak villámesapásként hatottak a kapusnőre, s a mellette álló elfátyolozott karmelita-nőre; mert a karmelitanők, ha férfival mégis kell beszélniük, elfátyolozzák arcukat. Mindkettő reszketett s a klastrom belsejébe akartak menekülni, hanem a bizottság erélyes parancsára egy homályos corridoron át, melynek falai tele voltak rémséges képekkel, elvezették a biztosokat Ubrik Borbála „czellájához.“ — A folyósótól kettős vastag faajtó választotta el ezt a czellát. Az ajtóban egy kis lyuk volt, melyen át élelmet s vizet lehetett be-

nyújtani az üregbe. A tökéletesen rozsdás lakatokat s záratkat csak nagy erőfeszítéssel lehetett felbontani. S mikor föltá-
rult az ajtó: borzalmas, szivetrázó s minden emberi érzelmet megfagyasztó látványt nyújtott az üreg belseje. Lehetetlen leírni ezt a jelenetet, mely a legbrutálisabb idők borzalmaira emlékeztet. — A sötét üregben, hová csak egy nagyobbbrészt befalazott üregen átesett néhány világító sugár, egy szögletben, rothadt szalmán egy tökéletesen meztelen nő feküdt. Az egész alak száraz csontváz volt, körmei hüvelyk hosszúságra nyultak, haja torzonborz erdőt képezett fején. Az élő e sírjából romlott, bűzhödtt levegő özönlött ki, — s mindennemű undok férgek borították a szerencsétlen testét. Az üregben rothadt szalmánál, mindenféle szemétnél s valami lörével telt tálon kívül — nem volt semmi egyéb, sem ágy, sem asztal, sem székek, még kemence sem, úgy hogy bámulni lehet, hogy eszerencsétlen 21 év telét állta itt ki meztelenül. Az üregbe kanális nyílt, mely a legundorítóbb büzt terjeszté szét; úgy látszik, egy árnyékszéket alakítottak át, hogy örökös börtönül szolgáljon „Borbála testvér“ számára. S ez a hely volt 1848. óta a szerencsétlen börtöne! — Fél ember, fél állat feküdt ott a rothadt szalmán, tagjai csörömpöltek a szárazságtól, évek gaza és piszokja rakódott rájuk, évek óta nem volt megmosva, férgek ették testét, s ez az alak, a mikor meglátta a belépőket, összetett kézzel kétségbeesetten kiáltá: „Éhes vagyok, adjatok húst s én engedelmes leszek!“ S aztán mereven nézett életnélküli homályos szemeivel ez a kiaszott alak a világosságba, mely beözönlött a fölnyílt ajtónál, a mi szokatlan volt előtte 21 év óta! Borzasztó jelenet, a melyhez hasonlót Dante leglázasabb képzelme sem teremthetett meg. — A vizsgáló bíró azonnal egy ingot adatott a szerencsétlenre, s Galecki püspök után ment. A püspököt mélyen meghatotta a karmelita-kolostor ezen áldozata. Összegyűjtötte a testvéreket a folyósóra. „Mit cselekedtetek?“ kérdé a kétségbeesés hangján. „Ez a vad apáca — felelé a főnöknő — a ki rongyokba szakitja ruháit, s a kit az orvos rendeletére ide zártunk be, hogy ne bánthasson senkit.“ Az orvos utáni kérdészködére azonban kitünt, hogy az ájtatos és istenfélő főnöknő egy nagyot hazudott, mert az orvos, a kire hivatkozott, már husz év óta meghalt. „Az ily undorító börtönben az embernek el kell, hogy veszítse eszét!“ — kiáltá a püspök — Elfeledtétek a felebaráti szeretet törvényét! A pokolba s nem a menyországba visznek az ily cselekedetek. Ti meggyaláztátok a vallást. Furiák vagytok és nem nők! Takarodjatok szemem elől!“ Hasonló szavakkal illette a püspök a klastrom gyóntatóatyját is. Ez egy 60 év körül járó öreg pap s Pontkiewitznek hívják. A gyóntató csudálkozását fejezte ki ezen föllépés miatt, — miután az egyházi hatóságok évek óta tudomással bírtak e tényről. A püspök haragra gyuladt e szavaknál, nyomorult hazugnak bélyegezte a gyóntatót, s intette, hogy bűneit ne tetézzé hazugságokkal. — Borbála testvért o közben szobába vitték, s ágyába fektették. Egy perczre visszatért esze józansága, s kétségbeesetten kiáltá: „Mentsetek meg, ne vigyetek vissza a sirba. S a mikor kérdezték, hogy miért zárták be? — „Mogszegtem a szüzességi fogadalmat, — felelé — hanem ezek itt — s a körülálló apácákra mutatott — ezek sem tiszták, ezek sem angyalok; csak nekem kellett oly nehezen bűnhödni.“ Mikor meglátta a gyóntató atyát, lázas düh lepte meg. „Nyomorult bostia!“ kiáltá s reá akart rohanni a papra, hanem tagjai megtagadták a szolgálatot, — s még sokáig oly kifezésokkal illette a gyóntatót, (kinek egyedül volt szabad bejárata a klastromba) melyeket

az illem tilt itt visszaadnunk. Mindez szerdán f. hó 21-kén történt. — A további részletek tudva vannak. Borbála testvért az örültek házába vitték, a hol ismét apáczák, szürke nénikék ápolják.

†† (Az angyal keze.) A fellegvár Szamosra néző oldalán két 3—4 éves gyermek játszadozott, s kuszott föl s le egy meredek sziklán. Egyik elveszté az egyensúlyt s mint egy darab kő gurulni kezdett lefelé; csak még egy fordulás kellett, hogy a kis ártatlan egy három öles mélységben összezuza magát, s e fordulás be is következett, hanem a szerencsés véletlen úgy akarta, hogy alant, a sziklába vájt kunyhó előtti udvaroskán valami ágbogokra ágynemű legyen kiterítve, s a kis gyermek ide esvén, sértetlen maradt.

†† (Érdekes házassági eset) fordult elő közelebb Bácsán, Bácsme gyében. A völégény ottani izraelita földbirtokos, a menyasszony egy fiatal protestáns özvegy, ki férje iránti vonzalmából, áttért a zsidó hitvallásra.

†† (A Budapestet) összekötő hajóhidra nézve szorgalmasan mérik Pesten és Budán az irgalmasok kolostorához tartozó kert, a a Margitsziget alja és a Tüköry-telkek irányában a földet. Hír szerint, jövő tavaszra a hajóhid már kész lenne, és pedig oly szerkezettel, hogy alatta a gőzösök megfektetett kéménnyel könnyedén járhatnak.

†† (A honvédelmi ügyéségi) melynek ügyelete alá az Orczy-kert tartozik, jövőre is megengedi, hogy az a közönség élvezetére nyitva álljon, sőt a városban legjobb vizet szolgáltatató u. n. Ilona-kutat — kijavíttatja, tisztán tartásáról is gondoskodni fog.

†† (Vegyes hírek.) Három püspöki szék áll most üresen: a szombathelyi, besztercebányai és rosznyói. — Ó-Budán gr Ráday László elnökle alatt „szabadelvű kör“ alakult, mely a képviselőházi ellenzék kiválóbb tagjait tiszteletbeli tagokká választotta. — Az állatkerti társulat utóbbi közgyűlésén elhatározá, hogy a mesterséges haltenyésztésre nézve elfogadja a kereskedelmi miniszterium föltételeit. A választmányba pedig a kilépett Havas ur helyére Hegyessy Kálmánt választá. — Eugenia császárné legközelebb egy kis ünnepélyt adott, s azon tavaszi ruha, mit ezuttal fölvet, 500,000 frankba került. Gallifet marqisnének, Metternich hercegnének s Pourtales grófnének ruháit pedig 120,000 frankra becsülték. — Gróf Eszterházy Miklós, kit első magyar sportsmann-nek tartanak, a hamburgi versenyen a nagy hajráverseny díját nyerte el, minélfogva megkoszorúzva, bandériummal, éljenzések közt kísérték a városba. — Murszka Ilma k. a., ki közelébb egész csöndben időzött Pesten, pár nap előtt utazott el egy francia tengeri fürdőbe; aztán a jövő hó végén Norvichban a zeneünnepen fog énekelni, később a londoni Convent-gardenben, a téli idényben pedig a párisi olasz operánál. — Stein Gábor, az ismeretes kolozsvári könyvárus fia, Párisból visszatérve, a biztosító társulat aldu naparti új palotájában igen diszes könyvkereskedést fog nyitni. Bogyó Alajos, a ki szép hangjával Bécsben (Bem előadásai-ban) is nagy tetszést aratott, közelebb vidékre megy vendégszerepekre; reméljük, hogy őszkor újra az ismét megnyílt népszínházban fog énekelni. — Bornemisza Bertalan Eperjesről előfizetést hirdet „Késő szerelem“ című egy kötetes legújabb művére, 1 ftjával füzve, diszkötésben 2 ftjával. — Dunapartunk folyton szépül és e szépítéshez hozzájárulnak most a görögök is. Templomuk két tornyát diszesen kiépítették s erre nézve szept. 15-ig terjedő építészeti pályázatot nyitottak. — Miniszteraink egy része használja a holt

idényt s fürdőbe utaztak. Horváth Boldizsár Karlsbadban, gr. Mikó Imre Marienbadban, b. Wenckheim Béla Kissingenben, Gorove Londonban mulat. Jövő hóban b. Eötvös közoktatási miniszter is szabadsággal elutazik néhány hétre. — Gergely Lajos azt írja a „Magyar Polgár“-ban, hogy ő nem régiben fölfedezte a Károlyi Zsuzsánna, Bethlen Gábor fejedelemné fölött mondott halotti beszédek gyűjteményének kéziratát, mely 528 lapból áll és 19 beszédet foglal magában. — Kehida, Deák Ferencz egykori lakhelye, mult héten leégett; a tűz a vásárra menő vándor-koldusoktól származott. — Az amsterdami kiállításon Posner Károly Lajos könyvkötési munkái és diszes albumai igen föltűntek. Egy ily albuma oly nagy köztetszésben részesült, hogy Henrik herczeg még a megnyitó-beszédben is megemlékezett róla. — Leánytornászatot nyitnak Szegeden, augusztus 1-jén. — A hires Macsvánszkyt, ki Bácsme gyét néhány hétig rettegésben tartotta, a „Budap. Közlöny“ szerint elfogták, másutt azonban még semmit sem tudnak e fogásról, maga Macsvánszky sem tudot róla semmit. — Xántus János, ki Suezben keresztül utazva, május 15-dikén Singaporéban csatlakozott a keletázsiai expedícióhoz, utja közben szorgalmasan gyűjtögette a természetrajzi ritkaságokat muzeumunk számára s mintegy 70—80 ládából álló gyűjteményt már utnak is indított Pestre. — A pesti népkör elnökévé Jókai Mórt, helyettes-elnökévé Horn Edét, al-elnökeivé Vidacs Jánost és Henszlmann Imrét választák. — Az új-pesti indóház termében pár nap előtt igen vitor és diszes bált tartottak, melynek rendezésében Szerényi Vincze gyógyszerész szép sikerrel fáradozott. — A m. k. egyetem jogi kara a jövő évre dr. Wenczel Gusztávot választá meg dékánnak. — Földrengés volt ez évben ismét a Jász- ságon, kivált Jászapáthin, hol tavaly is rémité a lakosságot e veszedelmes természeti tünemény. — Alipótmezei tébolydából egy örült egy folyosóra néző ablakon át kiszökött, a hidegkuti erdőig nyomozták, de ott nyomát veszítették. — A kormány jelentékeny leldiját ad azon egyénnek, ki tavaly Budán 14 becses római karpereczet talált, melyek a muzeum régiségtárába tétettek. Ily jutalmak ösztönül fognak szolgálni másoknak is. Évenként igen sok régiséget találnak hazánk földjében, de tizedrészét sem szolgáltatják be.

†† (Halálozások.) † Sasku Károly. Pestnek egyik alakjával kevesebbje van. Ki nem ismerte volna azt a szürke ruhás, hófehér haju öreg urat, a ki gombos sarkantyúival, télen át kis kerek köpenyével félénken, óvatosan járt Pest utcáin? — Sajátságos egy öreg ur volt; sokat tanult és sokat tapasztalt: ez a kettő volt fátuma, ennek esett áldozatául. Évek óta jár monologisálva fővárosunk utcáin, s ha akadt valaki — akár ismerős, akár ismeretlen — a ki megszólítására szóba állt vele, az aztán hallott csudadolgokat, melyeket az öreg ur suttogó hangon, lázas siettséggel, szinte hadarva mondott el, algalván meg egyszer-máskor lélegzetvételre. Tele van a város policzájával, bérbe vettek minden házat, a padláson leselkednek, s tudnak, látnak, hallanak mindent, kitalálják a titkos gondolatokat, mert forraszcsovéken fujnak az emberi test minden részeire, s irányt adnak kedvének, akaratának. Betegséget oltanak a testbe, a falakat át meg átfúrták és Sasku Károly saját füleivel hallgatta beszélgetéseiket. Ez volt az öreg ur rögeszméje, melyről órákig el tudott beszélgetni. Az 1849-diki katastropha után ő is hontalan volt e hazában, s utósó pénzét egy fejszére és fűrészre adta, melylyel kiállt az utca sarkára a favágók közé, hogy elszegődjék napi munkára fát

vágni. Sajátsága volt, hogy papírpénzt nem fogadott el, hanem csak ezüstöt. Utolsó éveiben az akadémia után élt, mely a könyvtárban adott neki dolgot. E mellett másolgatott, corrigált, fordítgatott. — Az akadémia irodai tisztviselői állították ki halotti jelentését. Julius hó 22-kén élete 69-ik. évében, házmázban mult ki. Nyugodjék békével az öreg ur a nyugtalan élet után! — Beodray id. Karácsonyi László, Torontál-megye főispánja, élte 64-dik évében, f. hó 24-kén meghalt. — Temesvárott szerdán hunyt el Oltványi István nagyprépost, 82 éves korában. — Özvegy Komócsy Jánosné, szül. Karove Anna, Komócsy József íróársunk édes anyja, f. hó 20-kán, életének 60-dik évében, Szatmárott elhunyt. — Fót i Erzs, fiatal operette énekesnő, e hó 21-kén Szabadkán tüdővészben elhunyt s temetése a közönség nagy részvéte közt ment véghez. — Erdély egyik derék kipróbált jellemű hazafit vesztett el idősb Huszár Károlyban, ki e hó 14-kén halt meg 74 éves korában, szívbaj következtében. Bánatos özvegyet: szül. Nemes Anna grófnőt, kivel 51 évi boldog házasságot élt s öt fiut hagyott maga után hátra.

Gazdasszonyoknak.

Rántott burgonyaszarvaskák.

Hét-nyolcz burgonyát puhára meg kell főzni és megreszelni, deszkára tenni, két tojás sárgát, 2—3 kanál téjfelt, egy fél meszely lisztet, egy kanál olvasztott zsirt és egy kis sót belétenni, jól összegyúrni, az egészből apró szarvasokat formálni, felvert tojásba és morzsába mártani, és forró zsirban kirántani.

E kis szarvaskákat marhahus vagy pecsenyék mellé kell adni, és tetszés szerint a közepén finomra vagdalt hussal is meg lehet tölteni.

D. Mari.

Töltött vajastésza.

Egy mintát finom, négyszer nyújtott vajás tésztával ki kell bélelni és metéltekbe vagdalt palacsintával teli rakni, ekkor egy fél meszely tejszint, 4 sárgáját, három lat czukrot egy kis vanigliát jól el kell habarni, a formába önteni és a sütőben megsütni. Tálalás előtt a tésza közepibe gödröcskét kell csinálni, abba finom befőttet tenni és a tésztát tálra kiborítva betálalni.

H. Zenna.

Sárga baraczk - befőtt.

A szép érett sárga baraczkból ki kell szedni a magokat és szitán áttörni. Ekkor a gyümölcs levét meg kell mérni, és új lábosban a tűzre tenni. Ez alatt ugyanannyi czukrot kell venni, mint az áttört baraczk volt, azt mozsárban megtörni, és az eddig folyton forró baraczkhoz tenni. Egy félórai főzés rendesen elég a befőttnek, melynek jóságát az által lehet megítélni, ha egy porcellán tányérra néhány csepp befőttet teszünk, és az már szét nem folyik, hanem hűlés után kissé megkeményedik. — Ez egyszerű módon készülhet a többi befőtt is mind.

Mai mellékletünk magyarázata.

Ez alkalommal egy kendő alaku felső gallér szabásával szolgálunk t. előfizetőinknek. E gallérok nemcsak nyári ruhákhoz igen kedveltek, de az őszi sőt a téli ruhákhoz is divatban fognak maradni. E gallérok

a ruha szövetségéből készülnek. Az 1-ső szám az előrészt, a második pedig a hátrészt jelöli. Az első részen látható hosszabb keskeny rész a derék körül való Hátul kapesokot kell e keskeny részre varrni, és egy nagy csokrot, rövid de széles végekkel alkalmazni. E gallérok diszítése állhat egy-két sor keskeny fodorból, csipkéből, világos ruhán fehér guipüre betétekből, vagy selyemből készült rüchekből, egészen a ruha díszességéhez és izlésünk szerint alkalmazva.

Sakkrejtvény.

Gyura Jankától.

a	d	m	a	m	p	K	e
o	l	z	e	i	l	i	é
d	n	k	e	s	n	d	k
a	n	d	e	a	d	K	t
a	e	t	e	v	z	e	d
d	z	é	e	r	t	é	l
l	l	é	a	m	t	e	d
K	h	o	h	p	e	e	r

Lógrás szerint megfejtendő.

Megfejtési határidő: augusztus 29-dike.

A f. é. 28-dik számban közlött rejtvény értelme:

Lesz még virág a rózsafán,
Még mi is látjuk egymást tán.

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Szeghalmi Anna, Nemes Flóra, Jákobi Kollárcz Anna, Fiedler Ottilia, Krausz Fáni, Boronkay Csicseri Lila, Weiner Irma, Fodor Lila, Buday Ilona és Flóra, Nagy Lotti, Nemes Emma, Fehér Nina és Luiza, Cséry Istvánné, Máday Klára, Szűts Béláné, Halasy Clotild, Pesti Zsófia, Németh Gizella, Gömöry Riza, Budaházy Etelka, Sziklay Lajosné, Vámosy Matild, Kubinyi Gézőné.

A 27-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Szepessy Róza, Vámosy Matild, Budaházy Etelka, Vitályos Gergelyné, Fiszir Sarolta, Pospischl Emma.

Tartalom.

Csengery Antal, Emiliától. (Arczképpel.) — Érzem, tudom, mi... Szalay Ágostontól. — Fölfedezések története, Major Bélától. — Az iker-nővérek. (Vége.) — „Tankréd lovag meséi.” — Uti képek az emsi fürdőből. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Sakkrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkban van: Csengery Antal arczképe és egy felső gallér szabásmintája.

Felölös szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):
Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

32. SZ.
Augusztus 8-án.
1869.

Havankinti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrajzokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járattási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

Megint egy lépés.*)

(Folytatás.)

Ne tagadjuk és ne szépítsük magunkat e tekintetben; hiába is tennők azt azok előtt, a kik ilyen váddal illetnek bennünket; pedig fájdalom, alig van férfi, a ki minket ilyen váddal ne illethe. Még az is, a ki szeret és becsül, nem azért szeret és becsül, a miért az embert szeretni és becsülni szokták, hanem egészen másért. Szeret, de nem magunkért, hanem önmagáért, és becsül, mert várakozása ellenére is becsülendő tulajdonokat fedez föl bennünk, várni azonban a legjobb esetben sem sokat vár tőlünk, sőt ellenkezőleg, látatlanban mindegyike mindegyikünkéről azt teszi föl, hogy rossz gazdasszonyok, és rossz anyák vagyunk. Avagy mi egyebet jelent az a mindennapi tapasztalat, hogy annyi férfi idegenkedik a házasságtól? és azok közül, a kik nem idegenkednek tőle, legnagyobb része miért tüzi ki első feltételül azt, hogy szerelme tárgyának, életének válhatlan osztályosának, háza gondviselőjének, gyermekei örangyalának — minél több pénze legyen?

Nem az ellen vam szavam, hogy férfaink általában a vagyonállapotról vannak tekintettel, jól tudom, hogy mai nap a szalmakunyhók elvesztették regényességüket, sőt hajlandó vagyok hinni, hogy azelőtt is csak a költeményekben érezték ott jól magukat a szerelmes szívek; a gyakorlati életben csak pozitív tényezőkkel lehet számítani; de hát honnan van az, hogy a nőnél csakis a hozományi összeg és legfőlebb még a külső szépség van általában pozitív tényezőnek elismerve?

nemde onnan, mert a lelki tulajdonokra a férfiak legnagyobb része nem is számít nálunk, attól való félelmében, hogy vajmi könnyen csalódhatik.

Legjobb tehát nem vitatni velük ez iránt, hanem ellenkezőleg — akár komolyan, akár színleg — beismerni, hogy úgy van, a mint ők azt felőlünk állítják, mi nem vagyunk jó gazdasszonyok; hanem aztán viszont azt is kérdezzük tőlük, hogy megadatik-e nekünk az a lehetőség, hogy a szív valódi értelmében jó gazdasszonyok legyünk?

Mert — újra mondom — a mit jelenleg a női felszabadulás lelkesült bajnokai célba vettek, nem oda van irányulva, hogy a nőt a házi körből kiforgassák, hanem ellenkezőleg, oda, hogy abba lehetőleg meggyökereztessek, mit azonban csak úgy lehet elérni, ha a nőt testileg-lelkileg képessé teszszük arra, hogy a házi kört a jelenkori polgárosodás színvonalára emelhesse, a mit viszont csak úgy lehet elérni, ha őt magát is a polgárosodás jelenkori színvonalának megfelelőleg nevelik. Állnak-e ezen föltevésnek jelenleg? azonnal meglátjuk.

Mi az, a mit egy jó háziasszonytól méltán kívánhatni?

Hogy jól sütni, főzni tudjon? Megengedem, hogy vannak még olyan férfiak, a kik ennél többet nem kívánnak a nőtől, és megengedem azt is, hogy a míg a nő abbéli igényeiknek meg tud felelni, addig jó véleménynyel is vannak felüle az e fajta férfiak. De azok száma most már mégis aránylag csekély; napról napról kevesebb lesz azon férfiak száma, a kik a test legfontosabb részének a gyomrot tartják; a szellemi és anyagi érdekek fejlődésével az igények is mások lesznek; a

*) Lásd lapunk folyó évi 29-dik számát.

közlekedési eszközök növekedésével a termelők az élés kamrát és pinczét is szigorubban ellenőrzik; a művelődési haladás egészen más jólléti és kényelmi igényeket támaszt a háztartás iránt, és végre a férj sokféle politikai, gazdasági és társadalmi elfoglaltatásai folytán jelenleg a gazdasszonyág fogalmi köre is napról-napra szélesebb mérveket ölt, és mindezek ellenében mi csak azzal állnánk elé, hogy sütni-főzni tudunk?

Megengedem, hogy jól tudunk sütni-főzni, mikor az élés-kamra tele van, de hát ha nem az? ha a körülmények arra kényszerítenek, hogy összehuzzuk háztartásunkat, kevesbit-sük kiadásainkat, tudunk-e akkor is jó gazdasszonyok lenni? Igen is, tudunk, mondják velem együtt százan meg százan hölgyeink közül, és teljes jó hiszeműséggel mondják, mert mindnyájunk bizonynyal örömet a körülményekhez szabjuk kiadásainkat; hanem azért mégis azt mondom, hogy nehéz körülmények között nem mindegyikünk képes megfelelni a jó gazdasszony kötelességeinek, mert hogy azt tehessünk, kell, hogy arra kellőleg képeztessünk, az pedig soha senkinek sem jut eszébe.

A ki valaha bármi néven nevezendő gazdaságot vitt, az tudja, hogy annak kellőképi vitelére nézve első és mulhatatlan föltétel a számvitel. A ki nem tudja, hogy mennyije van abból is, ebből is, és előre nem oszthatja be, hogy ennek is, annak is annyi és ennyi ideig kell tartani, ezt meg amazt ekkor és akkor ennyi és annyi időre be kell szerezni, ezt meg amazt ekkor és akkor olcsóbban lehet megkapni, vagy drágábban eladni, — szóval, a ki a háztartást számtani alapra nem tudja fektetni, az — tudom, hogy igen nevetségesnek találja az én itteni okoskodásomat, vagy: fecsegésemet, ha ez a szó jobban fejezi ki az indulatot, melyet szavaim benne keltenek, — hanem azért nyugodt, elfogulatlan percekben, mikor higadtan tud szavaim felett gondolkodni és betudja látni, hogy ez nem szemrehányásképp, hanem azért van mondva, hogy valahára jobbra fordíttassanak a viszonyok, — mondom, ilyen elfogulatlan percekben be fogja ismerni, hogy sok igaz van e fecsegésben és a jó gazdasszonyág alapja csakugyan a számvitel.

Avagy kivel nem történik igen gyakran közülünk, hogy épen az utósó perczben, mikor leginkább van reá szükségünk, vesszünk csak észre, hogy ez és ama szükséglet hiányzik hazánkban, elfogyott, és mi azt nem tudtuk, vagy elfelejtettük ujonnan beszerezni, és akkor nyakra-főre nyargaltatjuk a oselédet jobbra-balra, hogy kerítse föl, csak egy keveskét, bármi áron, és eszünkbe sem jut, hogy ezáltal kétszeresen károsítottuk meg vagyonunkat, egyszer azzal, hogy azt a kevéske szükségletet kétszeres áron kellett megvásárolnunk, másodsor pedig azzal, hogy a cseléd idejét — a mi pedig szintén értéket képvisel — el kellett vesztegetnünk.

— Csekélység, nyegleség! — kiáltják föl erre számtalanon, — ki fog ilyen apróságokkal bibelődni! — De csitt, halakban kiáltsanak, ha szabad kérnem, mert az ilyen közbeszólás nagyon sokat képes levonni jó gazdasszonyi czi-mükből, mert a gazdasszonyi szó annyit jelent, mint olyan aszszonyt, a ki gazdálkodni tud, pénzével és idejével egyaránt, a ki pedig a csekélységeknel nem gyakorolja a gazdálkodás erényét, az a nagy kiadásoknál sem tudja azt gyakorolni. Az erény nem ismer arányokat, mert az csak elveket ismer, és ki a krajczárokat nem tudja számba venni, az — a tapasztalat bizonyítja — a százasokat is könnyen elvesztegeti.

De mondok egy másik példát, azon körökből, melyekben az éléskamra nem a saját természetényekből, hanem a piac-

ról töltetik meg a házi szükségletekkel! A városokban általános ez a szokás. Ott tehát a férj bizonyos heti vagy havi összeget ad a nő kezébe, melylyel a háztartási szükségleteket fedeznie tartozik; tartozik mondom, mert a férj heti- vagy havi jövedelmét adja neki át, és ezzel be kell érníe; és tudja-e a nő kellőleg beosztani a férjétől kapott pénzösszeget, ha számolni nem tud? Száz meg száz példa bizonyítja, hogy nem tudja; nem tudja kiszámítani a kellő beosztási arányokat, nem tudja áttekinteni, mire van most szüksége és mit lehet későbbre halasztani és azért bármennyit tegyen is ki a kezébe adott pénz, a mint a kiszabott idő vége felé közeledik, ámulattal veszi észre, hogy „üres már a láda fia,“ és az akkor jelentkező szükségleteket nincs miből fedeznie; és mert a szükségletek követelőleg lépnek föl, kénytelen adósságot csinálni a jövő hét vagy hó rovására, a jövő hóbeli részletet megrövidíteni, hogy a mult hóbeli fogyatékat fedezze, mi által aztán a jövő hóbeli megrövidített háztartási részlet már épenességgel nem képes a folyó szükségleteket fedezni, kikerülhetlen tehát a zavar, az anyagi helyzet bonyolódása, a miből aztán nagyon sokszor a családi élet zavarodása és a családi boldogság romlása következik be. A férj nem tud többet keresni, a nő nem tud a kevéssel kijönni, a férjnek fáj, hogy családját nélkülözésekkel kell küzdeni látnia, a nőnek fáj, hogy a férj őt okolja a nélkülözésekért, holott ő nem tehet arról, gondolja, mert ő igazán nem tudja, hogyan lehetett volna másképp gazdálkodnia; ő nem pazar, mondja, és nem ritkán abban is van igaza, hanem azért mégis ő oka a család zavarának, és a férj bánatának, — de mit mondok. nem ő, hanem az a boldogtalan rendszer oka annak, melynél fogva a nő fiatal korában még a mindennapi szükséges ismeretekre sem tanítják, arra, hogy egy kis áttekintést tudjon magának szerezni azon körre nézve, melynek ő egyik mozgatója és fenntartója, hogy egy kis tervezetet tudjon magának csinálni arra nézve, miként lehessen a rendelkezésére álló eszközöket legezészerűbben beosztani a gondjaira bizott család javára, és hogy az egyszer megállapított tervezetet egy kis rendszerességgel, egy kis következetességgel hónapról hónapra, évről évre keresztül is vigye. Olyan egyszerű tudomány ez, hogy akárhány tizenéves fiú a kis ujjában hordja és másrészt olyan szükséges, hogy nélküle az utósó szatócs is okvetetlenül tönkre megy; hanem azért minket senki sem tanít e tudományra, hanem vádolni annál keményebben vádolnak, mi vagyunk a férjek pusztítói, a családok megrontói, mi idegenítjük el a fiatalságot a házasságtól, mert mi haszontalanságra költünk, mert nekünk a Dárius kincse is kevés — és ez így megy ezer változatban, és a sok ezer vádoló férfi közt nincsen csak egy is, a ki önönmaga ellen fordítaná a vád élet, a ki azt kérdezné önmagától: De hát képeassé tettem-e leányomat arra, hogy az idő és pénz becsét kellőleg beosztani tudja, hogy a jóllét és haladás e két legfőbb tényezőjével kellőleg banni is tudjon? Mi joggal vádolom tehát a más leányát azon hibákért, melyekben én magam, mint férfi, mint apa, saját véretem tasztám? Én vagyok a bűnös, nem ő, és mégis én bíráskodom felette, és a helyett, hogy a hiba megszüntetésén munkálkodnám, sujtó ítéletet mondok ugyan ki reá, hanem azért a métely magvát tovább is bennhagyva, tovább is segitem azt tenyésztetni a társadalomban!

(Folytatjuk)

Apotheosis.

Benedek Aladártól.

Isten! te bölcs vagy és kegyelmes!
Hisz a születést te adod!
Te adsz szülét, ki koblén hordoz,
S mi süt reánk? A te napod!
Te kezéd leng a kisdéd felett,
S mig ifju lesz, te őrzöd őt!
Te teremted az ifju álmát,
S hol küzd, rohan — tiéd a föld!
Te adsz reményt, ha csügged szárnyunk,
Mily szép a férfi ereje!
Mily kitartó a harcz, s mi pompás
Akár nyert, akár elvesze!
Tapintatot te adsz a vaknak,
S ösztönt, ki töled elesett!
Hiuságot, kit a tudás nyom,
— Hogy szorossék az életet!

Isten! te bölcs vagy és kegyelmes!
Ki alkotsz erényt s bűnököt,
És az erényt magára hagyod,
S a bűnt — vesztére — segited!
Ki alkottál oly lényeket, kik
Lelkestülnek nagy czélokért,
S hogy e szép kép örökké tartson:
Jól elbátyáztad mind e czélt!
S hogy meg ne unják fáradszuk,
Arra van a sok kapzsi vágy,
Arra a milljó muló álom,
Mely perczre megpihenni hágy.
Ott a szerelem s a barátság,
— Áldott két vesszőparipa! —
Miknek ha foga kiesett már,
Fenntart a hü „phantázia!“

Isten! te bölcs vagy és kegyelmes!
Jól elrendezéd életünk;
Bolond! ki töled számot kér tán,
Holott nincs is mit vesztenünk!
Hisz bölcs kegyed jól elrendelte,
Hogy a ki vett már eleget,
Az ott hagyhassa asztalodat...
— Dicsértessék a te neved! —

Fölfedezések története.

Beszély.

Major Bélától.

(Vége.)

A négyes hat figurája szerencsésen lejárattott. Ismét helyrevezetés következik. Néhány udvarias szóváltása a mával. Aztán távozás, másokkal tánczolás. Aztán ismét új táncz. Észrevevése annak, hogy ő ül és szabad; odarohanás, megint új táncz vele... s úgy vannak együtt, mintha gyermekkoruk óta ismerték volna egymást. A leányka bizalmasan hajtja fejét az ifju vállára, finom, barna hajszálait az ifju lehelleto lobegteti, ezt érzik mindketten, s ez érzés jól esik, épen mint a keztyűn keresztül való érintés az imént.

Hanem azért el ne árulja valaki. Az ifju leányt szörnyű zavarba hozná, és tagadni kényszerülne, pedig ez ártatlan dolog, a tagadás pedig bűn, mert hazugság.

Miért küzdeni ez álláspont ellen? Igen, mi kimondjuk: hogy a leheltől ingatott hajszálak kellemes izgalmas érzést okoznak a fejbőrön, s hogy ez, a többiekkel együtt, képezi a táncz báját. Öreg emberek azt nem érzik.

S a keztyűs kéz érintésétől, a szem nézésén s a beszéd modorán keresztül, a terem hőségét, zenét, zajt, virágok illatát s a táncz hevélyét, izgalmat is beleszámítva, e hajszállobegtetések is közreműködnek, hogy életre keltsék azt a megmagyarázhatlan erőt, melynek neve: szerelem!

Szerelem! Hányféleképen fogták már föl e magas, földöntúli hatalmat, mely csak nyilvánulásaiban és eszközeiben érintkezik a földdel. A költők mind magas trónra helyezik, melyen alig lehet mást látni belőle, mint fényét; a tudósok, természet-tudósok föl akarják bonczolni, s mi marad bonczasztalukon? Semmi.

Olyanformán lehet e kérdésre is megfelelni, mint a hogy a természettanban eddigelé még több más természeti erő, például melegség, világosság, delej, villany fogalma van meghatározva.

Például a melegséget az érettségi vizsgálatot tevő diák így definiálja: „A melegség oly valami természeti erő, melynek jelenségét mindnyájan érezzük, valódi lényegét azonban meghatározni senki sem képes.“ S ha ezt feleli, helyesen felelt. Aztán következik, hogy a melegség egyenes sugár, hullám és köralakban terjed, hogy a meleg levegő könnyebb, mint a hideg, hogy a testeket kiterjeszti — és a többi. De ez mind nem felelet arra a kérdésre, hogy mi a melegség?

Csak a modortól függ, melylyel tudatlanságunkat eltitkoljuk, hogy tudósoknak tartassunk. Szavak halmazája nagyobb részt minden tudomány, melylyel az eszmék — sokszor egy nagy semmi — elburkolva vannak.

Épen mint ama falusi iskolában:

— Mekkora volt a Sion hegyének magassága? — kérde a tanító.

— Nem tudom! — feleli egy együgyű csemete.

— Szamár vagy! — döröml rá a tanító. — No, te másik...

— Hogy mekkora volt legyen Sion hegyének az ő magassága, — hadarja a másik, — azt közülünk voltaképen senki sem tudhatja.

— Helyesen feleltél, édes fiam. Lássátok, így kell felelni!

Ez a másik elég ügyes és élelmes ficzkó volt, hogy tudatlanságát szép szavakkal el tudta rejteni.

Mi a szerelem? Ugy vagyunk vele, mint a természet-tudósok a természeti erők megállapításával. Jelenségeit, törvényeit körülbelül ellessük, megismerjük, de lényegét, tulajdonképeni mivoltát még eddig meg nem határozta, s egyhamar nem is fogja meghatározni senki. „Az angyalok mennybeli üdvnek, az ördögök pokolbeli kínnak, az emberek úgy hívják: szerelem!“ — mondja Heine. Szép szólam, de a célhoz nem visz; tétetett már számtalan más szép összehasonlítás, mondatott sok jeles metaphora, parabola és allegória, zengtek idylleket, dithirambokat és epopéákat: de megfejteni a megfejthetlent nem sikerült. Szavakba burkolták, szépen körülírták, szavakkal játszottak, de csak oly távol maradtunk tőle, mint midőn nem gondolkodtunk fölötte, csak éreztük. Ép olyan, mint a nap (hogy mi is mondjunk egy hasonlatot, mely ugyan nem új, de mi van új a nap alatt?) „léte világít, de szemünk bele nem tekinthet.“

Esti kilencz órától reggeli hat óráig. Eddig tartott az első fejezet, vagy jelenet, a mint beszélyünket felosztani tesszük. Untig elég idő, hogy hősünk az első négy fölfedezést tegye, s az ötödikből is érezzen valamit.

Még a hatodikra nem gondolt, mert az egy komoly szer-
tartásos lépést tett szükségessé, mely csak később követke-
zett be.

Midőn bemutató ur által vezetve, hősünk a terem azon
oldala felé haladt, melynél Eliz kisasszonyék ültek, még csak
legparányibb sejtelve sem volt arról, hogy hat hó múlva fele-
séges ember legyen.

Ilyen az ember. Tapogat előre-hátra sorsa útján, s azt
hiszi és büszke reá, hogy szabad akarata van. Végzet, vagy
véletlen az egész, semmi szabad akarat. Még az is végzet,
vagy véletlen, hogy én most azt gondoljam, hogy akarok va-
lamit.

Még akkor csak az első fölfedezéseket tette, s mint mon-
dók, sejtelmével sem birt a hatodiknak. Így halad különben a
világ művelődése előbbre a fölfedezések által.

A bálban megismerkedve, bejáratos lett a házhoz.
Mind jobban megismerkedtek, s a fölfedezések nagyban sza-
porodtak.

A hős házasulandó szolid, komoly, fiatal ember volt, az
ifju hölgy férjhez menendő derék hajadon. Semmi sem állt a
dolog útjában, s az egész történet valóban egyszerű. Egysze-
rűen is végződött.

Járt a házhoz, tisztelve a papát és mamát, hogy hosszú
életü lehessen e földön, s folytatta fölfedezéseit. Apránként tel-
jesen ismeretes lett előtte az arannyal gazdag új világrész, e
kicsiny Amerika, dus Peru, vagy mesés Chili. S a merész ka-
landor elfoglalta ez ígéret földét, mint hajdan a spanyolok ;
megejté csel, rábeszélés, hatalom, ígéret által ; megszerezte azt
alku útján, törvényes formások megtartása mellett.

Egy hatalmas szövetségese volt foglalása végrehajtásá-
ban. Ama rejtélyes erő, melyet úgy hívnak, hogy szerelem.

A kis Lizike apránként mindinkább érzé e hatalmas
szövetséges túlsúlyát. Ő is tett fölfedezéseket (a papa is, és a
mama is) s mikor az ifju ember ötödik fölfedezésének öntuda-
tára jutott, az ifju leány is elért fölfedezéseiben azon pontra
és hasonló vallomással boldogította őt.

Aztán ugyanezen vallomással tisztelték meg a szüléket,
s fennhangon a templomban Isten színe előtt ismételték. Így
léptek a hatodik fölfedezéshez vezető hosszú utra, melyen maig
is haladnak, s adja az Isten, hogy minél tovább ugyanazon
eredménynyel haladhassanak.

Azóta évek folytak el. Önálló családot képeznek s a négy
fölfedezés a hatodikban kulminál. Elizke boldog és boldogító
foleség, gondos házinő és gyermekeinek szeretetteljes anyja.
Valóságos angyal, a milyenekül az ég a nőket rendelé.

Rege a hét levélről.

(Emlék 1867-ből.)

Vezérhalmitól.

Imot bocsáta Isten a királyra,
S az álom zord, nehéz, kínos vala.
Mezők, virányok éktelenre válnak,
A harci dühnek s vérnek általa ;
Emésztve pusztit falvak s városokban
A lángok ádáz réme iszonyún ;
Halál hörgése fül a füstgomolyba,
Ágyuk villáma csattog a borún.
Nincs a király szívének nyugodalma ;
Áldást nem ad a fegyver diadalma.

Megszánja végre Isten a magasban
A szenvedőket : népet és királyt ;
Vigasztalóul angyalt küld az égből,
Ki lilomággal le a földre szállt.
Érinti ezzel lágyan és szeliden
Zajgó álmában a király szívét,
S a lég körére gyöngén elsubintva,
A zord borongást véle osztja szét.
Aransugárban áll az ég fölötté,
És mosolyát ő e sugárba szötte.

Biborszegélyű kékes fölleg uszik,
Ezüst sávokkal, át nyugat felől ;
Védő paizsként függve áll az égen,
S bűvös csót bocsát ki kebléből,
Mely mint az ég kapuja nyiladozván —
Midőn szemét reája emelé,
Mennyei ligetjén termett disznővények
Hullnak ragyogva a király elé.
Csodás e gallyak áldott csillogása ;
Csodásb a fejdelem szent borzadása.

És most az angyal, oldalán lebegve,
Kezébe nyújtja át a liljomot,
A melynek szára tollá idomulván,
Belőle fénylő gyémántnedv folytott.
Majd áthajolván a király füléhez,
Belé lehelli lelke szózatát :
Király szívének legbensőbb védőit
Sejtetlen érzet üdv heviti át ;
Keblének lángja s lángja szellemének
A közel s tollal hűn szövöttekének.

S az első gallynak első levelére —
E gally arany borostyán ágzata —
Gyémánt írással folydogál a szentelt
Legelső jelszó : „Éljen a haza !“
Rá visszaharsan miriád szeráfhang
Szivandalitón : „Éljen a király !“
S a merre harsog, mennyek minden öblén,
Világot rázva, visszhangot talál.
Meggúnt a földön elvharczok viszálya ;
Király erébe ősi ihlet szálla.

S a második levélre írja rögtön
Ujabb ígét a fejedelmi kéz :
„A hon minden göröngyét ellenektől
Ez ősi kard megóvni, védni kész.“
S a harmadikra : „Szent és sérthetetlen
A törvény s az ezredévi jog !“
Az égi bolton harsónak zenéje ;
Az angyal keble hűen feldobog,
És mézes ajkin ömlik új sugalma :
Legyen teljessé e nap diadalma.

A fejdelem dicsőültek szemével
Magasztosult gyönyörben néze szét,
És átvevő nemtője hó kezéből
A pálma ágnak fényes levelét.
Egy pillanat csak — s gyémántos betűkben
Már ott regyog fonsógas mondata :
„Egy az igazság mindenek számára,
Egyenlő az alkotmány áldata !
Az égliget s a földnek palmafája
Mind meghajolt és áldást zenge rája.

Dicsőek, méltók főnkolt szellemedhez
E szavak mind s fejedelmiek :
De a mi hódít, tisztán emberit még
Sovárganak gyöngéd emberszívek, —
Igy súg az angyal rejtélyes mosolygal,
S egy üledéklő olajgallyra mutat ;

S zörrenve mintegy érző értelemmel
Kiválik egy szép levél-hármazat.
Király szívének nagy lön indulása;
S imigy szívárga szikrázó írása:

„Nincs száműzött! Szabad honát ölelje
Mindenki, bárhol üzze sors keze!
Vigasztalódjék minden özvegy, árva,
Ki eddig gyászt, fájdalmat éreze!
A sérvitéz mind, a ki hősi harcban
Hont védve vérzett s megcsönkítva lett,
Leljen jutalmat, és a holtak árnyát
Békitse ki emlékes tisztelet!”
Igy ir s így érez. És a gallyt od'adja:
Kézére hull az a igyalszem harmatja.

A hét aranylevélt gyémántírással
(Borostyán, pálma és olajnövény)
Az égi szellem könyvszerű csokorra
Köté, örömköny csillogván szemén.
Az égöveknek ezrein megindul
Csillagzatok raján a dics-zene;
Vigabban, ifjan megkereng a föld is,
Miként ha élvben visszazengene,
Miként ki lelkét, éltét újra kapja —:
Hisz ez egy nemzet győzelmi napja!

És oh csudálat! Most a lilomszál
Legyinti a királynak homlokát.
Fölbred s ah! szebb, boldogabb valóra:
Öröm s gyönyör, mit hall és látva lát.
Trónjában ül, fején szent koronával;
Ujongva hódol mindenütt a nép;
Bájtéljes nővé változott a nemtő,
Ki angyaltéljes arcczal most eléje lép.
A mit megirt álmában, meg van írva;
Kebélén a nő, boldog-mosolygva, sirva.

S a mit megirt, most hangosan kiáltja,
Bérczektől tengerig hat el a szó;
Arany könyvével lép ki a világra,
Min a hét jelszó olyan üdvhozó.
És visszazeng és visszadörg a bérczfal;
A hódolat s örömjaj nem szűnő;
S mellette áll, arcán sugármosolyal
A boldogítva boldog szende nő:
Mert földerült, ki annyi gyászban éle,
A nemzetnek kedélyi ünnepélye.

S hogy ez ne muljék újra, mint egy álom,
Aranykönyvét a nő körülösvé
Hármas szalaggal, melyek: nép szerelme,
Hűség, vitészség, — s ez most mind övé.
Harsogva zeng az ország minden tája,
A merre nyugszik a nap s merre kél,
Minden mezője, kunyhó- s palotája,
Hol szív melegsik elme fényinél:
Hogy éljen a hon s a honnak királya!
A hét levél a nép új bibliája.

A tört szív.

— Wassington Irwingtől. —

Nem hallám, soha,
Hogy a hű szerelem föl ne emészsze
A bánatot is, mely miként a féreg,
Megrágja a levelet, mit a tavasz
A rózsá legszébb könyvéből kifejt.

Middleton.

Mindazok, kik már tul vannak az érzelmi világ évein,
vagy pedig egy elévezett élet szívtelenségében növekedtek fel,
ki szoktak nevetni minden szerelmi történetet, s a romantikus

szenvedélyekről szóló elbeszéléseket úgy tekintik, mint a
regényírók és költők érzelgéseit. Tapasztalataim, melyeket az
ember lényéről szereztem magamnak, egészen másról győztek
meg. Azon meggyőződésre jutottam, hogy bármennyire eltom-
pitják is a jellem felületét a világ gondjai, vagy hogy kiké-
pezve a társasélet művészei által, csupán egy sivár mosolyra
képes: a leghidegebb kebel mélyén mégis ragyog egy titkos
parázs, mely, ha egyszer lángra lobban, nagyon szenvedélyes
lesz, s nála a legborzasztóbb parázst teszi. Nem tagadom,
egyike vagyok azoknak, kik hiszik az istent s valamennyi
tanát elfogadják. Egyenesen kivalljam? — én hiszek a tört
szívekben s a lehetőségben: meghalni nem viszonzott sze-
relem miatt. Nem hiszem azt, hogy ez a betegség tulajdon
nememre nézve gyakran veszedelmes; de meggyőződésem,
hogy némely szeretetreméltó női lényt ez korai sírjába vihet.

A férfi az önzés és becsvágy teremtménye. Természete
kiragadja a világ zajába, küzdelmébe. A szerelem csak ékes-
ségét képezi korábbi életének vagy pedig egy dalt, mely a
felvonásközökben szólamlík meg. Dicsőségre, szerencsére, a
világ megemlékezésének egy helyére, embertársai feletti ural-
mára törekszik. Ellenben egy nő egész élete, története a haj-
lamoknak. Világa a szív, becsvágya itt tanítja uralkodni,
bírvágya a szív kincseinek kizsákmánylására ösztönzi. Ka-
landokra küldi ki érzelmeit, egész lelkét kockára teszi a
hajlam kereskedelmében, s ha hajótörést szenved, elveszett —
mert szíve megy tönkre.

A férfinak a nem viszonzott szerelem okozhat pillana-
tokra keserű perczeket, sebet ejthet gyöngéd érzelmein, szét-
rombolhatja kilátását a boldogságra: ámde ő tetterős lény —
szórakozást kereshet a különböző foglalkozások összevissza-
ságában, az élvezetek rohamába merülhet, vagy, ha meghalt
reményeinek színhelye szerfelett kínos emlékekkel gyötri,
megváltoztathatja lakását, s mintegy a hajnalpir szárnyain
repülhet a föld legszélső fokáig, hogy ott magát kipihenje.

A nő élte ellenben mozdulatlan, elzárt, szemlélő-
désbe merült élet. A nő hű társa saját gondolatainak és érzel-
meinek, s mit tegyen akkor, ha ezek a bánat hirnökeivé lesz-
nek? A nő sorsa, hogy felkeressék és megnyerjék: s ha a
szerelemben boldogtalan, akkor szíve hasonlít ahoz az erőd-
hez, melyet meghódítottak, kizsákmányoltak, elhagytak s
üresen, pusztán áll.

Hány szem hullat könyeket, hány rózsás arcz veszi el
pirját, hány kedves alak száll le a sirba, anélkül, hogy okát
lehette tudni, kellemei miért hervadtak el oly korán! Mikép
a galamb erősen magához vonja szárnyait s a nyilat, mely ha-
lálós sebet ejtett rajta, elfödi s elrejt, akként tesz a nő is,
elrejtve a világ előtt beteg érzelmeit. Egy gyöngéd érzésű
nő szerelme mindig zárkózott és vad. Még ha boldog is, alig
mer magának róla vallomást tenni: ha nem, elrejt, szíve ben-
sejében s ott, békéjének romjai közt hagyja összeporlani s
enyészetnek indulni. Azzal megszűnt minden szívjágya: lété-
nek egész varázsa oda. Elhanyagolja minden vidor foglalko-
zását, mely a szellemet felvidítja, a szívet élteti s az élet fo-
lyását az ereken erős rohamra gerjeszti. Oda van nyugalma
az álom üdítő édességét sötét álmok mérgezik meg, s a száraz
gond vérét iszsza, míg elgyöngült testét el nem sorvasztja
a legcsekélyebb külső szenvedés. Keressük föl rövid idő múlva
és sirva fogjuk kora sirján találni a barátságot, és csodál-
kozva hallani, mint esett oly hamar zsákmányul a „sirnak és
a féregnek“ az a lény, mely csak rövid idő előtt egészségének
és szépségének teljében ragyogott. Azt fogják mondani, hogy

a zord téli lég, egy véletlen roszullét ragadta ki az élők sorából: ámde senki sem tud azon halálos betegségről, mely erejét már azelőtt aláásta, s megrontójának könnyű zsákmányává tette.

Olyan ő, mint egy gyöngéd fa, az erdő büszkesége és szépsége, kedves alakkal s ragyogó lombozattal, de szívének féreg rág. Akkor látjuk hirtelen elhervadva, midőn a legüdében és legujjában kellene virágoznia. Látjuk, mint bocsátja ágait a földre, mint hull le levél levél után, míg végre ő maga is megtörve és sorvadtan roskad össze az erdő csendjében, s midőn elmerülve állunk meg a szép romoknál, hasztalan igyekszünk visszaemlékezni a viharra vagy villámra, mely szétrombolta.

Tanuja voltam több példának, a midőn nők tönkre mentek, magukat elhanyagolták, s lassankint letűntek a föld színéről, mintha az égbe lehelték volna élüket, s gyakran elképzeltem magamban, hogy elkísérhetem halálukat a sorvadás, meghülés, gyöngeség és bánat különböző fokozatain, mig nem a megvetett szerelem első jeleire jövök. Nem rég beszéltek nekem ily történetet: a részletes körülmények igen ismeretesek abban az országban, a hol végbementek, s én úgy fogom elmondani, a hogyan hallottam.

Emlékezhetni még az ifju E. . az irlandi honfi tragikus történetére; sokkal meghatóbb volt az, hogysem hamar feledésbe mehetett volna.

Az irlandi zavarok miatt (1798) felségsértési pörbe fogták, elítélték és kivégezték. Sorsa mély benyomást tett. Oly fiatal, oly értelmes, oly nemes, oly derék volt, oly nagy mértékben birt mindennel, mit egy fiatal emberben csudálni szeretünk.

A pör alatti magatartása is nagyszerű és rettenthetlen volt. A nemes harag, melylyel az árulás vádját hazájáról visszautasította, megrázó beszéde, melylyel becsületét védelmezte, szenvedélyes hivatkozása az utóvilágra az elítélés reménytelen pillanatában — mindennek mély benyomást kellett tennie bármely érző szívre, s maguk ellenségei is sajnálatot éreztek, hogy kivégeztetését szükségessé teszi egy kérlelhetlen politika.

Volt egy szív, melynek kétségbeesése leirhatlan volt. E. . boldogabb és szerencsésebb napjaiban egy szép és vonzó leány szerelmét nyerte meg, kinek atyja nem rég halt meg (körülbelül 1825), mint irlandi ügyvéd. Egy nő első és korai szerelmének önzéstelen bensőségével szerette. Midőn szerelmese ellen fellépett s midőn szerencsecsillaga alászállt, a szerencsétlenség ajtóstul rohant be s a veszély fenyegetőleg vette körül nevét, akkor szerelme annak szenvedései miatt annál bensőbb lett. És ha E. . sorsa még ellenségei részvétét is fölköltötte, mily nagy fájdalommal kellett eltelnie annak, kinek lelke egészen az ő képével volt teli! E fölött csak azok ítélnének, kiket attól, a mit e földön legjobban szerettek, hirtelen a sír kapui zárnak el, kik már ennek küszöbénél ültek, mint a ki egyedül maradt vissza egy hideg, magános világban, melyből kiirtva minden, a mi neki kedves és szeretetteljes volt.

S ehez még borzalmi egy ilyen sirnak, egy ily félelmes, becsstelen sirnak! Az emlékezetnek nem marad fenn semmi, a minél időzhetne s a mi a válás keserűségét enyhíthette volna, egyike sem azon gyöngéd, habár szomorú s egyes körülményeknek, melyek a halál pillanatát oly feledhetlenné teszik; semmi, mi a fájdalmat azon üdvözölt könyvekben olvaszthatta volna fel, melyek mint az ég harmatja, azért adattak a halan-

dónak, hogy a szívet a válás kinteljes órájában megnyihitse.

A szerencsétlen leány helyzetét még szomorubbá tette az, hogy boldogtalan szerelme felköltötte atyja haragját, s körülnie kellett atyja házát. Ha a barátok részvéte és szolgálatai benyomást tehettek volna oly kedélyre, melyen a rémtűlet oly erőt vett, melyet annyira elkábitott, úgy vigaszban nem lett volna hiánya, mert az irlandi nép élénk és nagyszerű érzésű. A leggazdagabb és legelőkelőbb családok a leggyöngédebb és legszeretetteljesebb figyelmet tanusították iránta. Társaságba vitték s az elfoglaltság és szórakozás minden neme által igyekeztek őt bánatától s szerelmének szomorú végzetétől elvonni. Hasztalan volt minden. Vannak szerencsétlenségek, melyek a lelket teljesen összezúzzák és megsemmisítik, melyek legbensőbb lényegében ragadják meg és érintik oly gyöngédtelenül a boldogságot, hogy soha sem hajt több levelet és virágot. Nem vonakodott ő bármely multságban részt venni, de ott is ép oly egyedül volt, mint a legelhagyottabb magányban. Szomorú gondolataiba merülve lépdelt ide-oda, anélkül, hogy látszólag észrevette volna a világot, mely körülvette. Lelkében mélyen temetve hordozta bánatát, mely gunyolta a barátság minden vigaszát, és „nem figyelt a varázsnok dalára, bár oly művésziileg varázsolt is.“

Az, a ki nekem történetét beszélte, egy álarcbál alkalmával látta. A nagy szerencsétlenség sehol sem nyújthat oly feltűnő és leverő látományt, mint ilyen helyen. Mint egy kísértetet, egyedül és örömtelenül bolyongva látni, midőn körülte minden vidám; — az örömek jelmezével feldíszítva látni, a mint halványan és fájdalommal néz, mintha hasztalanul kísérlette volna meg, szegény szívével egy percze feledtetni a bánatot. Miután teljes öntudatlansággal ment át a ragyogó termeken s a tarka sokaságon, leült a zenekar legalsó lépcsőjére, egy darabig semmitsem mondó tekintettel nézett körül, mely világosan elárulta, hogy a vidám zaj mily kevés hatást tett rá, azután egy beteg szív siró kedvével énekelt egy kis, panaszos dalt.

Gyönyörű hangja volt; ez alkalommal azonban oly egyszerűn, oly megindító hangzott, oly bánatterhes kodályt fejezett ki, hogy csakhamar egy csoport néma hallgató gyűlt körüle, kiket könnyekig indított.

Egy ily hű és oly gyöngéden szerető hölgy történetének csakhamar nagy feltűnést kellett okoznia, oly országban, mely lelkesedése által már rég kitüntette magát. Kitérőlhétlen benyomást tett egy derék tiszt szívére, ki nőül kérte a leányt, azon meggyőződésben, hogy a ki a halotthoz olyan hű, az az élön is szeretettel fog csüggni. A leány visszautasította, mert minden gondolata meghalt szerelmese emlékében összpontosult. A kérő azonban kérő maradt. Nem tartott igényt az imádott hölgy gyöngédségére, csupán becsülésére tartott számot. Mellette szóltak önbecsérzete a leány szegény és függő helyzete, mert barátainak jószágára támaszkodott. Végre megnyerte kezét, bár a legünnepélyesebben megfogadta, hogy szíve örökre másé leend.

Férje magával vitte Szicziliába, azon reményben, hogy tartozkodási helyük megváltoztatására a korábbi szenvedések emlékei el fognak mosódni. Hölgye szeretetreméltó és mintaszerű nő volt, s megtett mindent, hogy boldog is legyen; de a csendes és fölemészítő bánatot, mely a lélek legbensőjéig hatott, semmi sem tudta meggyógyítani. Lassan és reménytelenül indult enyészetnek, míg végre mint egy tört szív áldozata, a sirba szállott.

Ő volt az, kinek emlékére Moore, a jeles író költö a következő sorokat írta:

Távol van a hontól, hol hőse temetve,
Körüle szerelmet száz ifju lehel.
Elfordul előlük, — könyekre eredve,
Mert szíve a sirba van kedvesivel.

Zeng ajkíró a honi dal szilaj árja;
Föltámad az ének, mint ő szeretett;
— Nem sejtik azok, hallgatva dalára. —
Hogy szíve szakad meg emléke felett.

Élt ifja csak érte, meghalt a hazáért:
Szívének e kettő volt drága csupán.
Erin sebein ki állítja meg a vért?
Tuléli-e ifját soká a leány?

Oh ássatok egy sirt, hol mielőtt elhal,
Megnyugszik az alkony fényes sugara...
Édes leszen álma, nyugodt mosolyával,
Mit távol honja küld hamvaira!

Úti képek az emsi fürdőről.

(Folytatás.)

Frankfurtnak még egy nagyon érdekes helye van, melyről — nőlétemre — lehetetlen hallgatni, és ez: gyönyörű piacza, a melyen élvezet volt nézni a szép zöltséget, tömördek válogatott gyümölcsöt. Az éghajlat is igen jó lehet itt a virág- és gyümölcsenyésztésre, de ez nálunk is megvan, és én fájdalommal gondoltam arra, hogy ha nálunk több gondot fordítanának mindezekre, nem kellene most úgy csudálnunk egy-egy diónyi nagyságu, kemény, ropogós édes cseresznyét, vagy barackot. És minő olcsó e szép gyümölcs! Mi négy itczét 15 kron vettünk, nálunk pedig, mint tudod, a szép cseresznye itczéjét 20 kron adták, nálunk, az istenáldott országban! A ribiszke egy-egy szeme itt olyan, mint egy borsószem, a barack fölséges, hozzá még — a mi mind ennél is kedvesebben lepett meg — a piacon áruló asszonyok egytől egyig nyájassak és előzékenyek! És nálunk!

Ne csudálkozzál tehát kedves Emiliám, hogy mindezekről el vagyunk bájolva, de mit szóljak Neked aztán a Frankfurtból Emsig való utról, melyet vasuton tettünk, majdnem mindig a költőileg szép Rajna gyönyörű partjain! Ha azt véled, hogy a most előtted elterülő kép a legbájosabb, legigézőbb, mit valaha láttál, úgy ugyanezt érzed, mikor néhány percz múlva egy újabb szépség tűnik föl előtted! Hegy, völgy, erdő, ódonszerű városok, különös formájú épületekkel, elszórt gyönyörű kastélyok, régi várak omladéka, mindezt folyton fogva tartja szemedet és szívedet, és mindezt a természet leirhatlan nyári szépségében — leborulnál a természet imádandó, örök szépségei előtt!

A rajna-melléki városok többnyire őszerűek, és különös épületeit mosolyogva láttuk szemeink elől ellebegni. Ez uton is feltűnt nekünk a sok szép kert, gyönyörű virágaival és jól ápolt zöltségével.

Emsbe esti hét és fél órakor érkeztünk, tömördek más fürdővendégekkel együtt, gondolhatod minő aggodalomban, ha kapunk-e szállást. De örömünkre mindjárt a vasut közelében találkozott egy két szobából álló csinosan butorozott kis lakás, a melyért naponként csak 1 frt 50 krt. fizetünk. Ta-

valy Fűreden egy kényelem és csín nélküli udvari szobáért 1 frt 80 krt fizettünk! Kénytelenek vagyunk igen gyakran haza gondolni, még pedig egy-egy majdnem irigy sohajjal, ha például látjuk, minő barátságosak itt, udvariasak nem csak a háziak, de a fürdő-személyzet, kereskedők, köznép, egyszóval mindenki. A reggeli és uzsonna-kávét a háznép főzi, ez itt mindenütt szokásban van, és ha igazságos akarok lenni, be is kell vallanom, hogy ez a kávé nem jó, sőt őszintén mondván, igen rossz, de végre, ittunk mi már rosszabbat is, és ha rossz is, legalább nem is drága, ámbár jól esnék az az otthon főtt jó ital. De mindezeket tölteszszük magunkat.

Süteményt mindenki maga visz vagy vitet a kávéhoz, a süteményt az utcán árulják, különféle formákban és finomságban. Eleintén rosszul esett az érezhető vajiz, — de ezt is megszoktuk már. A mi ebédjeink igen, igen rosszak. Az első napokban alig tudtuk megenni, de most már ehhez is hozzá törődtünk. A leves a legrosszabb gyártmány, a mit csak képzelni lehet, zagyva, szintelen, erőtelen valami, a husfélék valamivel jobbak, de minők a főzelékek! Ezeket mi valóban meg nem ehetjük! Tésztaneműekre nézve egyebet nem csináltak még puddingnál, melyet valami bizonytalan színű és ízű gyümölcslével öntünk le. Csak a pecsenyék jók. Igen sokat találunk, mindenki ehetik tetszése szerint. Naponként találunk 6—8 tál ételt, és ez csak 1 frt 25 krba kerül.

Ems szép fekvésű, elegáns fürdőhely, kiterjedésre nézve van olyan, mint a mi budai Krisztina-városunk. Gyönyörű magas hegyek és roppant sziklától mintegy be van foglalva, és bár merre forduljon a szem, mindenütt a legszebb kilátás nyílik előttünk. A Lahn vize kétfelé osztja Emst, a folyó nagyon kicsi, de a hely szépségét mégis emeli. A Lahn jobb és bal partján emelkednek igen szép három emeletes szállodák, mindegyikén pompás virágokkal diszitett 3—4 erkélylyel, — ezek a szállodák mind nagy urak számára készültek, a melyekből van is itt egy jó adag. Ennyi fényt és pazarlást öltözékben még képzelni sem tudtam volna magamnak, a mit itt naponként látok! Leírni nem lehet azokat a szeszélyes, bolondos öltözékeket. A hány nőt láttunk, az mind cifra és mindegyik más alakzatban! A leghosszabb uszályos selyemruhák, drága, igazi csipketűnikkel, arany és ezüsttel himezve a legkülönösebb formájú mantillek, a ruhák földudorodva, felesiptetve és hátul sohasem látott gyönyörű drága szalagokból kötött csokrok, dudorok, vagy tudja isten, mik! És minő cifrák még a cipők is! Minden ruhához más, hozzá illő cipő. A hajviselet is a legkülönbfélébb, annyit azonban láttunk, hogy a hamis fürtök és tincsek itt is fényes szerepet játszanak. A fürdővendégek legnagyobb része angol, francia és oroszokból áll, azonban találász Te itt minden létező nemzetbeliből akár hányat, mi magyar nők vagyunk a legkevesebben.

A porosz király is itt van, már harmadik éve, hogy a gyógyfürdőt használja. Nagy pompával fogadták. Ems virágokkal, zászlókkal pompásan fel volt diszitve, fényesebb volt Pest-Budánál a koronázáskor. A nép örömrivalgással fogadta a királyt, hintájához pompás fehér rózsából kötött bokrétát hajtított le ablakából egy szép nő. Ugy látszik, jól esett a királynak e szép fogadtatás, mert mosolyogva intett kezével jobbra balra a hullámzó népnek. Minden reggel ott találjuk őt azóta a gyógyforrásnál, ő is csak úgy tolong a nép között, mint mi, sétálgat köztünk polgári öltözetben, és mindenütt mosolygó arc és szeretet követi őt. (Vége köv.)

Egy hét története.

Augusztus hó 4-én.

A lefolyt hét. — A korcsmák. — A Lipót-mező szent bucsuja. — A népiskolákról. — Köszönet b. Eötvös Józsefnek. — A korhadt fák és az ő lakói. — Ubryk Borbála esete. — Az Isten keze. — A ponyvairódalom pártolói. — A ponyvairódalom tanítói. — A Duna forrása. — Gróf Eszterházy Károly újabb ötlete. — Az idei Anna-bál. — A műveltség haladási jele. — Őszinte vallomások. — A színházról.

A lefolyt hét — és igazán lefolyt hét volt az — mert az egész főváros csaknem szétolvadt a roppant hőségben elannyira, hogy Bernát Gazsi barátunk már vízkár ellen akarta magát biztosítani, — tehát a lefolyt hét azon nagy igazsággal gazdagította tapasztalatainkat, hogy a fővárosi ingyen-élő világban is van még önbecsérés, különben honnan volna, hogy e héten még csak megemlítésre méltó verekedés sem történt, holott korcsmaink még mindig nem váltak apácza-kolostorokká, jóllehet a rossz nyelvek azt állítják, hogy nem sokat, talán épen csak a czimet kellene megváltoztatniuk, hogy azzá váljanak; azon kívül meg minden héten valamelyik apró szentünk valamely bucsuról gondoskodik nálunk; így például még a múlt hétfőn százan meg százan zarándokoltak ki a budai Lipót-mezőre, indítatva azon nemes szándéktól, hogy ott a szabad ég alatt, — mert a korcsmák ott szabad ég alatt rögtönöztetnek fel, — ez alkalommal szent Anna tiszteletére még egyszer, utójjára, isten igazában ki így, ki amúgy kimulassa magát. Én csak a vége felé vetődtem a mulatság színelvére, de a néhány percznyi körütekintés is alaposan meggyőzött arról, mennyire nincsen igazuk azoknak, a kik minálunk az iskolák rendezését úgy sürgetik. Nem tudják szegények, hogy csupa szeretetből szerencsétlenné akarják tenni a népet.

Tegyük föl, hogy a mi népiskoláink most már rendezve volnának és a fiatal nemzedék ott a gyomláláson kívül valóssággal megtanulna olvasni, szíve és esze tudomány után szomjuhoznék, a tudomány megteremné benne a munkavágyat és munkakedvet és így aztán lassan-lassan emberré serdülne, és körütekintve az életben, azt kellene tapasztalnia, hogy az ő belső világa minő ellentétben van a külső gyakorlattal, az ő erkölcsi fogalmai nyílt ellenségeskedésbe jönnek a külső szokásokkal! Az ő erkölcostana munkára nógatná, a külső erkölcs tan meg azt mondaná neki: eredj inkább bucsukra, mert az kedvesebb az Ur előtt a munkánál! Nem nagy szerencsétlenség volna ez az ilyen együgyű szívre nézve?

Pedig lehetetlen volna neki kikerülni e lelki tusákat, mert hiszen e bucsui tivornyák és fertelmek mind az általa tiszteletben tartott szentek nevében üzetnek, a Megváltó jelképét előlhordozva, szent zsolazsmákat harsogtatva zarándokolnak ezren meg ezren a dorbézolás és fertelmek tanyáiba, legnagyobb munka idején, és a kiknek hivatásuk volna fölvilágosítani őket és kitisztítani elméjüket a babona és tévhit maszlagából, még azok buzdítják, hogy csak menjenek, hagyják másokra a munkát és — könnyű Katót tánczra hívni, csak azt kell a népnek mondani, hogy a korhelység is isteni tisztelet és isten-tisztelőbb népet keresve sem lehet találni a mi

áldott magyar vérünknel, a mint azt e héten a Lipót-mezőn is alkalmam volt tapasztalni.

Mire való tehát az a nagy láрма a népnevelésért és azok a vastag szemrehányások, hogy báró Eötvös József közoktatásügyi miniszter ő excellenciája csak 500,000 forintot fordít népnevelési czélokra? Nem szemrehányást, hanem köszönetet érdemel ő excellenciája, hogy úgy gazdálkodik az ország pénzével; mert az a pénz csakugyan ki volna hanyva, a mit olyan nép nevelésére fordítanának, melyet másfelül istenes naplopóságra és imádságos korhelységre buzdítanak; azt pedig, hogy az istenes naplopóságok és imádságos korhelységek szüntettessenek meg a tudomány és fölvilágosodás kedvéért, kívánni sem lehet báró Eötvös József ő excellenciájától, mert az nemcsak tőle, hanem általában nem telik ki világi ember erejéből; olyan kegyeletes szeretettel ragyogja körül a napvilág a korhadt gyümölcstelen fákat, hogy a benne fészkelő mindenféle denevérek, baglyok és férgek csak nevetik az alattuk izzadó világot, és ez a boldog nevetés addig tart, míg az izzadság felhőkké nem növekedik, aztán fergetegek kerekednek belőlük és egy-egy istennyila egy-egy rothadt fába nem üt bele. No, van aztán mit hallani a veszett istennyilának a denevérek, baglyok és férgektől, a miért őket édes nevetésükben turbálta.

És az izzadó világ mit szól hozzá? Itt van Ubryk Borbála esete. A szegény vén szűz sem hitte volna soha, hogy valaha olyan híressé váljék. Soha erény olyan piaczi keletnek nem örvendett, mint a milyennek ezuttal a bűn örvend. Egész irodalom, t. i. ponyvairódalom támadt belőle e héten, és ebben is szemmel láthatólag nyilatkozik a Gondviselés igazságszolgáltató keze, a mely a magáasta verembe buktatja bele a gonosz-ságot. Így eddig a ponyvairódalom legkedvesebb nyaláncsáigait azon férczművek képezték, melyekben felekezet felekezet ellen uszítottatott és Isten nevében a testvérgyűlölés magvai hintettek el az alsó nép szívében. Hiába szólalt föl ellene az értelmiség, hiába figyelmeztették a királyi ügyek igazgatóját, hogy ez az a tér, melyen számára a sajtóperek babérjai teremnek; az értelmiség kiáltó szava nem hathatott fülébe, mert e ponyvairódalmi labodák és belindekek sokszor bizonyos pástöröknek kedves illatokat terjesztenek; jól van, de hát mit csinál az ur Isten? Semmit, csak fölfedeztetti Ubryk Borbálát és átadja őt a ponyvairódalomnak. Soha fametszetű ördögök nem marcangoltak úgy szét elvetemedett fametszetű Krisztustagadókat, mint a hogy ez irodalomban, e szerencsétlen szűz az apácák által marcangoltatik. Versben és prózában, szóval és képben minden képzelhetlen kinszenvodésen hurezoltatik keresztül a szegény nő, és egyik alak torzabb a másiknál, és bizonynyal egyik hazugabb a másiknál, és mindezt csak azért, mert a nép lelkét ama pástorszagu labodák és belindekek mételyezték meg; ha annak azt mondják, hogy egy nő 21 évig törvény és ítélet nélkül be volt börtönözve, az nem elég hajmeresztő már az ő megmaszlagított képzeletének, neki az undokságokat látni, szagolni, érzékeivel felfognia kell, mert arra szoktatták őt azokkal a labodákkal; az írkászokat pedig

kegyes kezek tanították meg, hogyan kell hazug ördögökkel rémitgetni, hazug poklokkal izgatni, Isten nevét piacra vinni, testvérgyűlöletet pénzért árulgatni; ime tehát: ki mint vet, úgy arat, és emlékezzenek meg szavaimra, de még csunább dolgok is fognak történni, ha az illető körökben még tovább is azt képzelik, hogy nekik be lehet fogni a Duna száját, mert haj, nem csak az az egy forrása van a Dunának, a mit ők kezükkel elérhetnek.

Gróf Eszterházy Károly is azt hiszi, hogy ő képes megállítani a polgárosodás kerekét. Kegyetek bizonyynyal hallották már, hogy viselte magát ez a jeles gavallér a napokban a főre di Anna-bálon. A legdiszesebb társaság közepett, gorombáskodni kezd egy vendéggel. Ha ezt más ember teszi, bezzeg lett volna mit hallania finom modorokról, illemről; de gróf Eszterházy Károlynak elnézik az ilyet; azaz, hogy az a vendég csak annyiban nézte el a méltóságos gorombaságokat, hogy nem szólt semmit, hanem úgy nyakou vágta a méltóságos urat a diszes vendégkoszorú jelenlétében . . . hogy csak úgy rengett belé a terem. A dologból aztán természetesen párbaj lett; a párbaj eredményéről nem vagyok értesülve, hanem föl lehet tenni, hogy e párbaj után a méltóságos gróf ismét művelt embernek fog elismertetni. Műveltnek? Bocsánat, elvesztettem a szót; még mindig nem az a főkéllék, hogy valaki művelt ember legyen, elég, ha párbajt vívni kész, akkor aztán lehet durva, mint a pokrócz, és neveletlen, mint egy vízi-borju, egy kis czim segélyével még mindig szerepet játszhatik a „société“-ben.

Hanem tudok a füredi Anna-bálról örvendetes hirt is. Magát az országos hírű bált e lap ottani levelezője fogja leírni a „kék boritékon,” és így részemre csak azon örvendetes körülmény följegyzése maradt fenn, hogy az idei Anna-bál volt az első, mely kaszt- és felekezetességbeli különbség nélkül mind egy koszorúba füzte az ott egybegyűlt szép hölgyeket és nem szép, de jó tánczos férfiakat. Ha nem tartanék tőle, hogy olvasónőim kinevetnek érte, egész elragadtatással dicsőíteném e nagy napot, mindamellett, hogy az Anna-bált történetesen ott is este ünnepelték meg. De így csak egész prózai komolysággal mondom, hogy az a szép testvéri egybesimulás, ha mindjárt csak egy nyilvános helyen és csak néhány órára történt is, mégis nagyon örvendetes jele az igazi műveltség terjedésének hazánkban. Mert valljuk meg őszintén, mennyire más-képen gondolkodtunk csak ezelőtt néhány évvel is e tárgyról! Mennyire kényesek voltunk arra, hogy a mi orrunk talán valamivel jobban áll nyugat, mint kelet felé, és mennyire különbözőknek tartottuk magunkat azért, hogy a mi őseink olyan szerencsés csillagzat alatt születtek, hogy nem őket üldözték mások, hanem ellenkezőleg, ők másokat üldözhetek. Mindez olyan büszkeséggel töltötte meg nemes szivünket, hogy valóságos gyönyörünkre szolgált kitelhető lenézéssel éreztetni másokkal nemes előkelőségünket, és most, — pírulva gondolunk vissza a lelki korlátoltság ez önszégeyítő emlékeire; most nem az orrok, hanem a sziv minémüisége után választjuk barátnőinket és nem arra vagyunk büszkéek, hogy őseink minékünk, hanem arra, hogy mi őseinknek becsületére válunk, így csak az igazi műveltség gondolkodik, mely az embert csak valódi értéke szerint becsüli és mert ezuttal hölgyek tettek tanuságot ilyen valódi művelt gondolkodásról, azért nevezem ki ezzel ünepélyesen és visszavonhatlanul az idei füredi Anna-bál szépeit egytől-egyig bálkirálynőknek. Mert valljuk meg őszintén azt is, de úgy, hogy senki meg ne tudja, még mindig találkozik imitt-amott hölgyeink közt

egyik-másik, a ki azt tartja ugyan magáról, hogy ő rémesztő-kép művelt, hanem azért előítéletei és balfogalmaira nézve még most is ott van, hogy nem valódi szellemi és erkölcsi értéke szerint osztályozza embertársait. Hanem ilyen vizőzön előtti példányok ugy-e bár kevesen vannak már közöttünk?

Egyéb újdonsággal nem szolgálhatok többé e hétről. A nemzeti színház még nem igen szedközött össze; azért játszanak ugyan benne, de nem igen van köszönet benne. „Bánk bán“-ban csak Felekiné asszony mentette meg a ház becsületét. Epen olyan kedves Melinda volt, mint a milyen gyöngye a többi. De ne kritizáljunk, hiszen még csak elején vagyunk az új idénynek, hátha beletörődnek.

Benza Ida kisasszony pedig még a miénk se volt, és már nem is a miénk többé. Felbontotta a szerződést, mielőtt aláírta volna. A tizenkettedik órában eszébe jut, hogy jó lesz kikötni az igazgatóságtól azt a csekélységet, hogy ha véletlenül el találná veszíteni a hangját, két évig egész fizetésben maradjon még, az a csekélység pedig huszonnégy ezer forintot tesz, ilyen pazarlásra aztán még Radnótfáy ő méltósága is nyitva felejtette a szemét és így Benza kisasszony: volt — nincs. Látszik, hogy jó iskolája volt a kisasszonynak. —i —r.

Budapesti hirvivö.

✱✱ (A képzőművészeti társulat) sorshuzása szombaton megtörtént. A két első nyeremény (800—800 frtos) a 30-dik sorozatu 549. sz. és a 27-dik sorozatu 567. számu sorsjegyre esett. A többit tér szűke miatt nem közölhetjük, de Telepy K. titkár szívesen szolgál mindenkinek a sorshuzási jegyzékkel. A nyereményeket négy hónapig kell elvitetni, mert azontul a társulati segélyintézet javára esnek. A titkár fölhivja azokat, kik sorsjegyek birtokában vannak, hogy az azokért járó összeget küldjék be, miután huzás után már magukat a jegyeket nem fogadja el a társulat.

✚ (A honvédbál) mult csütörtökön roppant fénynyel ment véghez a Margitszigeten. A fővárosi hölgykoszorú legszebb virágai nagy számmal jelentek meg gazdag, izléses öltözékekben, a tánczosok vitéz sorát pedig nemcsak a teljes diszben megjelent honvédek képezték, hanem a két főváros helyőrségének meghívott tisztikara is, és honvédség és rendes hadsereg buzgó egyetértésben igyekeztek megfelelni az est feladatának. A táncz a vendéglő már teljesen elkészült diszes nagy termében folyt, melyen kívül még egy tánczhely készítettett; volt szép tűzjáték, léggolyók eresztgetése stb. A vendégek sorában a főváros minden osztályának számos kitünőségei voltak láthatók, maga a közszeretetű háziur: József főherczeg pedig szintén korán megjelent és szívélyesen társalogva mulatott a jókedvűek sorában.

❖❖ (A kultuszminiszter) által hirdetett festészeti pályahirdetés egyik témájában egy kis tévedés csuszott be. A thema volna: „István király Wenzelin lovag által a párkányi ütközet előtt lovaggá üttetik,“ a történelemben pedig az van írva, hogy nem István király, hanem István herczeg, nem is Wenzelin által, hanem Hunt és Pázmán által, nem is Párkány alatt, hanem Veszprém alatt üttetett lovaggá.

✠ (A lipótvárosi bazilika) mellé 68 boltot építenek hatvan-ezer forint költséggel. Az ismert Hampl Antal templomgondnok ez összeg előlegezését a sajátjából ajánlotta föl minden kamat nélkül s csupán azzal a föltétellel, hogy a jövedelemből

legelőször is ez összeget fizessék neki vissza. Egy bolt évi bérét 300 forintban állapítván meg, az évi jövedelem 20,400 forint lesz, s így az egész előleget három év alatt visszafizethetik. A negyedik évben már a templomépítésre fordíthatják a jövedelmet, s az ily módon fel is épülhet — a jövő században.

✱✱ (Az állatkertbe) megérkezett a bölény, melyet ő Felsége ajándékozott. Ritka állatpéldány ez, mely méltó a megtekintésre. Két-három század előtt egész Európában el volt terjedve e faj, de aztán kipusztult. Poroszországban 1775-ben lőtték az utósót, s Erdélyből is ugyanakkor tűntek el. Ma már csupán Lithvániában van egy 30—40 négyszög mérföldnyi őserdőség, hol e nagy állatfaj — egykor a lengyel királyok s nagyurak, most pedig az orosz czár akarata folytán — még létezik. Az állatkertek onnan kapnak egy-egy példányt. A pesti példány egy tíz hónapos borjú, mely Schönbrunnban született. Egy nagyot akartak adni, de ezt nem lehetett a szállító ládába csalni. Így e kisebbel kellett beérni, mely elég érdekes ugyan, de mégis kell vagy két-három év hozzá, míg előre berendezett lakásába és megrajzolt portrait-jába bele női magát.

✱✱ (A képviselőház) elnapolása óta királyi hivatalba történt kinevezés folytán a következő képviselők mondtak le: u. m. Horváth Dóme kecskeméti városi, Temsey Pál sárosmegeye kissebzeni ker., Nagy Samu Marosszék alsó ker., Kéthelyi József Dobokamegye felsőker., Antalfy Károly Csikszékgyergyó ker. képviselő. Az ezen lemondások által üreedésbe jött képviselői újabb választások iránt a képviselőház elnöke a háztól nyert felhatalmazása folytán már intézkedett.

✱✱ (E hó 2-kán) volt 20-dik évforduló napja a Debreczen mellett az oroszok ellen vívott véres csatának. A csatatéren 12 honvéd s 634 orosz katona aluszsa örök álmát, s Debreczen lelkes polgársága és ifjúsága évenként lerója a csata napján kegyelete adóját. Ideje volna azonban kissé többet is tenni, mert e gyászhely igen elhagyatott állapotban van, alig hozzáférhető; legalább temetőalakot kellene adni e helynek és gondoskodni a sírok ápolásáról.

✱✱ (Pestváros) hatóságának új városháza építése tárgyában kiküldött bizottmánya e napokban bevégezé tanácskozásait, s új városházul a volt német színház egész területét, beleértve a redoute helyiségeit is, fogja javasolni, A bizottság azt véli, hogy ezen célra más tért kijelölni, melyet még a mai tulságos árakért kisajátítani kellene, akkor, midőn a város arra egészen alkalmas térről rendelkezik, nem lenne indokolható; valamint értelmetlennek találná azt is, hogy a hatóság a nevezett téren bérházat emeltessen akkor, mikor saját hivatalaiért idegen házakba bért fizetve, zsellérkedni kénytelen.

✱✱ (Az államvaspálya-társaság) jelentékeny összeget szavazott meg arra a célra, hogy saját munkásai számára lakházakat építtessen. Ugy halljuk, hogy e célra a pesti indóház mellett 12,000 négyszög ölnyi területet vesznek meg s ott vagy száz kétemeletes házat építtetnek, mindeniket udvarral és kerttel s a telep közepén egy nagy vendéglőt.

✱✱ (A katonatisztek) házassági cautiója ügyében ő Felsége fontos határozatot hozott, mely e napokban már közzé fog tetetni. E szerint a letett biztosítéki összeg a nyugalmazott tiszteknek, a tisztek özvegyeinek ott kiszolgáltatik, s csak rendes szolgálatban levő tisztek, hadnagytól ezredesig, kötelesek házasság esetében biztosítékot letenni.

✱✱ (A városligeti szinkörben) múlt vasárnap nagy közönség előtt játszott Kőmives szintársulata s a közönséget kielé-

gitette. A „Tündérlak“-ot adták, mely ügyetlen férczelmény ugyan, de Tamásy és Bényeiné, kik a huszár és markotányosné szerepeit adták, ötleteikkel, dalaikkal és kedélyes játékkal elejétől végig vidám hangulatban tartották a közönséget.

✱✱ (Medecz József,) köztisztelőti pesti polgár, a királyutezában egy társaskocsira akart felülni, de a koci hágsójára lépven, látta, hogy már nincs hely és visszalépett; ekkor egy dinnye-hejőn megesuszott és oly szerencsétlenül esett el, hogy a megindult koci czombján keresztül ment s azt porrázuzta, úgy, hogy rögtön le kellett vágni lábát. De nem elég ez egy sérülés — esés közben a hóna alatt tartott aczélnyelű esernyő válla alá furódott s oly szerencsétlenül, hogy ennek következtében mult kedden meghalt. — A város egészségügyi bizottságában ennek folytán szóba került a fővárosunkban valóban botrányos dinnyegazdálkodás, minden kapu alja, minden szöglet tele van dinnyével s környéke aztán elborítva az eldobott dinnye-hejjal. A bizottság javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy a dinnye árulása csak bizonyos meghatározott helyen engedjék meg.

✱✱ (Rózsás napló.) Kun Pál, sárospataki tanár, Mudrony Ágnes kisasszonnyal váltott jegyet. — Gyergyó-Szt-Miklóson Kopacz János ur mult hó 20-kán vezeté oltárhoz Száva Ilka kisasszonyt.

✱✱ (Vegyes hírek.) A király lemergi útja, miről közelebb ismét szárnyaltak hírek, egy lemergi sürgöny szerint, a jövő évre marad. — A pesti népkonyhák ügyében a hatóság közelebb azon nézetben állapodott meg, hogy nem egy épületben egyesíti azokat, hanem városrészenként osztja el. Egyébiránt e fölött a képviselő fog dönteni. — A „Pécsi Lapok“ szerint: a megszökött Asztalost a napokban a pécsi indóház mellett látták volna. — A budai népszínházi bizottság elnöke: Balázs, megengedte Kőmives szintársulatának, hogy játszassék a népszínházban és pedig díj nélkül. — A hajóhid, mely a Margit-sziget aljánál kötné össze Pest-Budát, a jövő tavaszra kész leendő, úgy építve, hogy a gőzösök is elmelessenek alatta megfektetett kéménnyel. — Új takarékpénztár van alakulóban Budán. Az eddigi budai takarékpénztár beolvadván a pest-budaiba, egy jó czim üreedésbe jött s most Horn, Wahlkampf, Muraty és több pesti és budai polgár egyesült, hogy „budai takarékpénztár“ czimvel új pénztézetet alapítsanak. — Aradon néhány nap előtt egy jó családból való fiatal leány (Hidegh Ilka), ki magába vonult természetű volt, eltűnt, s holttestét megtalálták a Marosban. — Szabó Károly, az erdélyi mnzeum könyvtárnoka, befejezte „Vezérek Kora“ czimű becses történelmi művét, mely 37 nyomtatott ivre terjed, s szent István koronáztatásán végződik. — A budai császárfürdőben e hó elsejétől új postahivatalt állítottak föl a vendégek kényelmére. — A pesti egyetem e a jövő évi dekanokul megválasztattak: az orvosi karnál Pap N. János, a hittani karnál Dulánszky Nándor. — Atzél Péter a borosjenői omladt várat, hír szerint, annyira helyre akarja állíttatni, hogy abba egy honvédezászlóaljot helyezhessenek. — A budapesti honvédegylet augusztus 20-kán, mint az országos honvédegylet napján, a Margit-szigeten diszlakomát és tánczvigalmat fog rendezni saját segélyegylete tőkéjére. — Szentgyörgy, pozsony-megyei királyi város, augusztus 1-én leégett. Több lett száz háznál a lángok martaléka. — Zichy Mihály festész hazánkfia, ki jelenleg az orosz fővárosban tartózkodik, pár nap mulva Pestre jó, rokonainak látogatására. — Nyiregyháza

egy szakácsné megfojtotta gyermekét és az udvaron elásta. A friss sírt megtalálták a kutyák és a disznók, felásták a hullát és részint megették, részint úgy összemarczangolták, hogy egy ize se maradt épen. — A budai népszínházat, hírszerint, szeptemberhó 10-kén nyitja meg ismét Molnár. — Bösszörményi síremlékére már körülbelül 3200 frt gyűlt össze. — Farkas Miska zenekara egy amerikai vendéglőssel félévre szerződést kötött. — A budai gőzsikló megnyitását Szent István-napra ígéri. — Tárkányi Béla, ismert írónk és kanonok, júliushó 25-kén ünneplé áldozársága 25-ik évfordulóját. — A Pécshez másfél órányira eső Romonya faluban a múlt héten leszakadt a homokbánya és két embert agyonzuzott, többeket pedig súlyosan megsebesített. — Az utósó politikai fogoly néhány nap előtt hagyta el Arad várát. Ez Koszłowski Bódog, krakói polgár, ki 1864-ben tizenégy évi börtönnre ítéltetett és most kegyelmet nyert. — Ubryk Borbála esete folytán a kormány meg akarja vonni a krakói karmelitanők kolostorától az eddig nyújtott államegélyt, s egyszersmind nyilatkozatot kér a krakói püspökségtől, hogy az egyház érdeke megkivánja-e a karmelitanők kolostorának fenntartását. — A pest-terézvárosi iparbank igazgatói gyűlése Horn Edét választá meg elnöknek és Adler Antalt alelnöknek. — A Csokonai-szobor javára Debreczenben, a népkertben, mulatságot rendeztek, mely 400 frt tiszta jövedelmet eredményezett. A már öntés alatt lévő szobor 11,000 frtba kerül, mely összegből még 2000 frt hiányzik. — Festetich György gr. miniszter ur hétfőn Bécsből Pestre jött és átvette Eötvös József bárótól (ki Karlsbadba utazott), a magyar miniszterium képviselőjét. — A győrmegyei Zámoly községbeli tüzkárvallott lakosságának a király 300 frtot ajándékozott magánpénztárából. — A pesti redout kis termében jövő hétfőn érdekes zeneelőadás lesz. A budai zene- és ének-akadémia ekkor és ott adja elő Mendelssohn „Dicsénekét“ nagy zenekarkiséréttel, mely fővárosunkban még soha sem került nyilvánosság elé. — Az igazságügyér Bónis Sámuel bizta meg, hogy a Tóth Lőrincz és Almássy Sándor ügyében vizsgálatot eszközöljön. — Zsámbokréthy József képviselő 50 frtot adományozott a krakói eset följelentőjének, Ubryk Borbálának pedig 6 aranyat és 6 ezüst forintot. — A budapesti és környékbeli munkásképző-egylet aug. 8-kán tartja első közgyűlését a Belezna-kertben. — Andrássy Gyula gróf miniszterelnök már elhagyta Bécsét és családjával Svájcba utazott. — Tóth József egészségi állapota, hírszerint, tetemesen javul, de szinpadon még egyelőre aligha fogjuk láthatni, mert orvosai megtiltották neki a beszélést. — A „Szinházi Lapok“ nem jelenik meg, mivel csak egy előfizető jelentkezett rá. — Bartalus „Magyar orpheusz“-ából már az utósó lapokat nyomják, de szétküldeni csak a jövő hó végeig fogják, a meddig mindig lehet rá előfizetni a Rózsavölgyi-féle műkereskedésben. — A koritnyiczai fürdőben Reményi Ede 50 frtot adott át az igazgatónak hangversenye jövedelméből, a majdan Koritnyiczán magyar írók és művészek számára építendő lakházra. E gondolat igen szép és kivitelének a magyar írók és művészek valóban örvendhetnek. — Medgyaszay Ilka, magyar vidéki operette-énekesnő, az „an der Wien“ színházhoz szerződötték Bécsbe. — Öfelsége, hírszerint, ohajtását fejezte volna ki, hogy szent István-napját Budán szeretné tölteni. — Korizmics Antal, miniszteri fogalmazót Öfelsége igazságügyi titkárrá nevezte ki. — A vassdinnyei csendbiztos és pandurcsapatjának süke-

rült mult hó 22-kén a hegyháti kerületben garázdálkodó Légrádi Györgyöt elcsipni. Elfogatásakor fegyver nem volt nála; pénzt is csak 2 frtot találtak. — A honvédelmi miniszterium részéről rendelet bocsáttatott ki valamennyi törvényhatósághoz, mely szerint szeptemberhóban a rendes hadsereg összes szabadságos és tartalék katonái behivandók 20 napig tartó hadi-gyakorlatra. — Mult hó 29-kén a Bécsből jövő tehervonat összeütközött a Pozsonyból induló gyorsvonattal. Ok a hibás sinváltás, melyet számos erős sérüléseket szenvedt utas keserült meg. — A budapesti tankerület felügyelője pályázatot hirdet Pestalozzi életét és hatását röviden, tanulságosan és népszerűen ismertető műre. Pályadíjak 100 frt és 20 frt. A mű csak 3—5 nyomott iv lehet. Beküldési határidő november 15-ke. Csak az e tankerületben alkalmazott képezdevégzett egyén pályázhat. — Kassáról írják: A város zenetanodájának növendékei e hó elején hangyersenyt rendeztek a kaszinó nagy termében. Előadásuk jól sikerült, mi kiválólag Huszka Péter főtanár érdeme. Közönség nagy számmal volt jelen az előadáson, melynek műsora husz érdekes számból állott. — Apathinban egy takarékpénztár van keletkezében, melynek alapszabályai jóváhagyás végett a földmivelés, ipar és kereskedelmi miniszteriumhoz fölterjesztettek. A 100,000 frtra tervezett alaptőke 1000 db száz frtos részvényből fog állni, melyekre egyelőre 30 százalék fizetendő be.

✦✦ (Halálozások.) Idősb Tamássy Károly, ki már az 1815. franczia háborúban jelen volt, azóta több huszárezredben szolgált, s 1848-ban honvédhadnagy volt a Kossuth-husároknál Erdélyben, két havi betegség után, f. hó 3-kán délben, végelgyengülés következtében, Budán, az irgalmasrend kórodájában, meghalt. — Nagyváradon mult hó 27-kén temették el özv. Gondócs Istvánné szül. Barlanghy Johanna asszonyt, egy igen derék magyar asszonyságot, ki csak 47 évet élt. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Augusztus 5-kén.

Julius 30-kán: „Reggeli előtt“, drámai tréfa, 1 felv., „Egyik olyan, mint a másik“, vígjáték, 1 felv. és „Szakasztott mása“, vígjáték, 1 felv. — Julius 31-kén: „Hunyadi László“, Erkel Ferencz eredeti operája, 4 felv. — Aug. 1-én: „A tudós nők“, Molière vígjátéka, 5 felv. — Aug. 2-kán: „A gyöngéd rokonok“, Benedix vígjátéka, 3 felv. — Aug. 3-kán: „Mártha, vagy a richmondi vásár“, Flotow operája, 4 felv. — Aug. 4-kén: „A mizantrop“, Molière vígjátéka, 5 felv. — Aug. 5-kén: „Borgia Lucretia“, Donizetti operája, 3 felv. — Aug. 6-kán: „A társaságban“, Baurenfeld vígj. 4 felv.

Gazdasszonyoknak.

Fenyőmadár pácza.

Főzzük meg vízben sárgarépát, vereshagymát, babért, borsót, sót és citromhajat, s töltsünk közé negyed meszely eczetet, miután a vereshagyma és répa meglágyult, a madarakra tölthetjük. Nyolcz madárhoz két kis vereshagyma, fél sárgarépa, 2 babérlevél, egy meszely víz, és fél negyedrészes meszely eczet szükséges. A madarak állhatnak egy nap és egy éjjel páczaiban. Az eczetet azután kell a vízhez tölteni, mikor a zöltség már megfőtt.

Majonaise.

Vegyünk öt tojás sárgáját, két kanál finom asztali olajat, egy citromnak levét, egy kanál borecetet, egy kevés sót,

mindezeket összekeverve tegyük tűzre, s főzzük folytonos keverés közben mindaddig, míg sűrű péppé válik, ekkor a tűzről levéve, egy tojásnyi igen friss írósvajat, két kanál jó tejfelt és egy fél citromnak apróra vágott héját vegyítsük még közé, és mind ezt együtt addig keverjük, míg meghül; ekkor tetzés szerint adjuk asztalra.

Riskása rummal.

Főzzünk meg negyed font riskását vízben jó puhára, ha megfőtt, mossuk le hideg vízzel, hogy nyálkás ne legyen; most a riskását hat lat cukorral együtt tegyük a tűzre s keverjük folytonosan, hogy meg ne égjen; ha föni kezd, egy kanálnyi rhumot, ugyanannyi fehér bort, s egy citrom levét adjuk hozzá. Most egy formát hideg vízzel megöblögetvén a riskását tegyük belé, azután borítsuk ki, de forma helyett tálba is tehetjük, hogy azon módon lehessen a tetejét befőttel ékesíteni. Hozzá lehet vaniglia mártalékot.

Divattudósítás.

Mai mellékletünk magyarázata.

Az első szám: finom battiszt-zsebkendő körüli himzés rajza; a szegélyen felül himzendő.

A 2-dik szám: C, D és F betűk, fehérneműekre.

A 3-dik szám: C és P betűk egymásba fonva.

A 4-dik szám: B és E betűk.

Az 5-dik szám: finom betét rajza, moll-ingecskékre, gyermek-nadrágokra, sat.

A 6-dik szám: H és T betűk.

A 7-dik szám: P és H betűk.

A 8-dik szám: V betű, cifrázattal és koronával.

A 9-dik szám: betét rajza,

A 10-dik szám: zsebkendő sarkába való himzés rajza.

A 11-dik szám: gombostű-párna rajza, színes ripsen, kashe-miren vagy selymen színes zseuiliával vagy selyemmel himzendő.

A 12-dik szám: J betű.

A 13-dik szám: L betű.

A 14-dik szám: zsebkendő sarkak körüli himzés rajza.

A 15-dik szám: betét rajza.

A 16-dik szám: egy kis kézi-táska rajza, fekete bársonyon vagy más szöveten acél-gyönggyel és ezüst-szálakkal himzendő.

A 17-dik szám: J és L betűk.

A 18-, 19- és 20-dik szám: két keskeny minta fehérneműek himzésére.

A 21-dik szám: zsinórozási minta gyermekruhák vagy kendők sarkába,

A 22- és 23-dik szám: keskeny himzés minták, fehérneműekre.

A 24-dik szám: felső gallér és kezelő himzsmintája, finom moll-clairon dolgozandó.

A 25-dik szám: Mária név, zsebkendőkre.

A 26-dik szám: H és T betűk.

A 27-dik szám: párnára való himzés rajza, ezüst- vagy arany-szálakkal himzendő.

A 28-dik szám: A és M betűk.

A 29-, 30- és 31-dik szám: három keskeny himzés rajza, fehérneműekre.

A 32-dik szám: A és D betűk.

A 33-dik szám: H és C betűk.

A 34-dik szám: felső gallér rajza, finom francia himzés.

A 35-dik szám: kis órátartóra sat. való kis fűzér rajza, színes selyemmel himzendő.

A 36-dik szám: L és R betűk.

A 37-dik szám: betét rajza.

A 38-dik szám: asztalnévűek himzésére való nagy P és J betű.

A 39-dik szám: egy kis gyermekfőköttő középső része, finom battiszt himzendő.

A 40-dik szám: e kis főköttő oldalrésze.

A 41-dik szám: fehérneműekre való himzés rajza.

A 42-dik szám: L n i z a név, zsebkendőkre.

A 43-dik szám: D és B betűk.

A 44-dik szám: egy kis felálló gallér rajza, tetszés szerinti bőségben himezhető.

A 45-dik szám: zsinórozási minta köpenykékre, asztalterítőkre, sat.

A 46-dik szám: L és G betűk.

A 47-dik szám: L és R betűk.

A 48-dik szám: L és C betűk.

A 49-dik szám: L és Z betűk.

Az 50-dik szám: L és S betűk.

Az 51-dik szám: L és O betűk.

Az 52-dik szám: betét rajza.

Az 53-dik szám: J és B betűk.

Az 54-dik szám: ablakpárnákra, szélekre, szőnyegekre, sat. való kereszthimzés rajza, színes berlini vagy angora-pamutall himzendő. És végre

az 55-dik szám: zsebkendő sarkába való himzésminia, finom francia himzés.

Számrejtvény.

Szántó Juliától.

- 1, 5, 14, 15, 7. A hazának becses felosztása;
- 4, 10, 11, 13, 24. Nem kívánatos már fenntartása;
- 14, 16, 22, 21, 14, 12, 28, 18. Életét a partok közt tölti;
- 3, 29, 27, 28. Ezt a kicsi is néha felölti;
- 23, 20, 21, 22. Bölcsesség tulajdonsága;
- 9, 10, 6, 4, 18, 11. IX. Károlynak volt fogsága;
- 4, 2, 17, 26. Szép női név ez a hajdankorból;
- 24, 2, 22. Örökös hajlék az, bárha csak porból;
- 14, 13, 11, 12. Hűség és kedvességnak példányképe;
- 25, 21, 18, 16. Sok igazat tréfában tüntet elédbe;
- 8, 2, 11, 26, 19, 29, 30, 10. Gyászvezgető császár kedvencz laka;
- 1-30. Vajha valósná e hon minden magzata!

Megfejtési határidő: szeptember 5-dike.

A f. é. 29-dik számban közlött rejtvény értelme: „Szedged város.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Nagy Flóra, Markó Emilia, Eröss Kálmánné, Weiner Emma, Pikéthy Etelka, Jákobi Kolbász Anna, Schwartz Éva, Szepessy Róza, Tell Mari, Pásztelyi Danielovich Emilia, Heller Ilka és Berta, Fiszer Sarolta, Pospischel Emma, Benedikovics Róza, Kubinyi Gézánné, Papy Amália, Gerevics Vilma, B. Ilona, Kovács Róza, Antalfyné Etelka, Pikéthy Etelka.

A 28-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag be-küldő:

Vajthó Erzsike, Molnár Emma, Kovács Róza.

Tartalom.

Megint egy lépés. (Folyt.) — Apotheozis, Benedek Aladártól. — Fölfedezések története, Major Bélától. (Vége.) — Rege a hét levélről, Vezérhalmittól. — A tört sziv. — Uti képek az emsi fürdőről. (Folyt.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Kimutatás. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: női munkák mintalapja.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnegyedre 3 frt. félévre 6 frt. egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

33. sz.

Augusztus 15-én.
1869.

Havonkinti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrajzokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járatási kötelezettest foglal magában a lap irányában.

Megint egy lépés.

(Folytatás.)

És valjon be van-e már fejezve ezzel a női kötelességek sorozata? Korántsem, sőt még csak azután következik a legnehezebb rész. A jó gazdasszony még nem jó hitves és jó anya, és nem egy példa van rá, hogy a nő minden gazdasszonyi kitűnősége mellett férjét és gyermekeit boldogtalanná tette.

Már e szó: feleség eléggé érthetően fejezi ki, hogy a jó gazdasszonyság mellett egyéb jó tulajdonokkal is kell a nőnek birnia, ha a magasztos czimnek méltólag meg akar felelni. Kisértsünk csak meg közelebről megismerkedni e czim tartalmával.

A leány férjhez megy, és tegyük fel, hogy mindkét fél egyiránt hű és igaz szerelem indítja az egyesülésre. A szerelem varázsa mosolygó szívérvány-színeivel vonja be az életet, de a bűbájos ígézet alatt az élet komoly alkatrészei kerülnek elő: a hivatásbeli célok és törekvések, melyeket a feleség nem megakasztani, de éleszteni tartozik; az előretörekvés terhei, melyeket a feleség nem súlyosbitani, de könnyebbíteni tartozik; a mindennapi gondok, melyeket a feleség nem növelni, de eloszlatni tartozik; a sors csapásai, melyeket a feleség nem fokozni, de onyhítani tartozik; a külvilág iránti kötelek, melyeket a feleség nem lazítani, de erősíteni tartozik.

Azután következik a családi hajlék, melyet a feleség erényeivel mindennap újra meg újra fölszentelni, és a házi kör, melyet a feleség lelke sugaraival mindennap újra meg újra földeríteni tartozik; a háziasság érzete, melyet a feleség örökké éleszteni tartozik; a családiasság ösztöne, melyet a

feleség folyvást nemesíteni tartozik; a rendszeret, tisztaság, izletesség, melyek mind megannyi világító szövétnekei a házasság életnek, és melyek vidám lobogása mind a hitvesre van bízva. Ugy-e bár, elég nehéz feladat?

És még csak azután következnek a feleség legnehezebb feladata: uralkodni a férj lelke fölött, uralkodni úgy, hogy az nem uralkodásnak, hanem ellenkezőleg: engedelmeskedésnek látszassék, és uralkodni felette azon czélból, hogy fokozzon benne minden nemes érzést, elfojtsa benne minden nemtelen indulatot, és soha sem engedni lelkét a köznapiságba süllyedni alá, hanem helyet foglalni közte és az élet közt; batalommal birni felette egyaránt a jó- és balsorsban, emebben óvni őt attól, hogy a szerencse kegymosolya elbizakodottá ne tegye, amabban viszont hogy el ne csüggedjen, le ne roskadjon; de ki irhatná le azon ezer meg ezer kötelességet, melyet e czim: feleség a nőre ró, mikor az élet olyan gazdag jó- és balsorsu változatokban, hogy egy nap sem hasonlít a másikhoz, és a feleségnek minden nap, minden órában egyaránt hűnek kell lenni szent hivatásához!

És tegyük hozzá, hogy egyszersmind önmagához is hűnek kell lenni; mert hisz ő is csak ember, neki is vannak hajlamai és indulatai, ohajtásai és gondjai, vidám és derült perczek, kívánságai és érdekei, melyek nem mindig összhangznak a férjével, holott pedig neki mindennekben a lehető legteljesebb összhangzatban kell azokkal lenni, különben azonnal lazulnak és repedeznek a boldogság hurjai; hogyan lehet tehát összeegyeztetni e két ellentétet?

Nem másképp, mint az önmegtagadás által. Csak az a nő, a kinek ép olyan nagy az önmegtagadása, mint a milyen nagy a szerelme, lehet igazán boldog és boldogító feleség. Mert ez a különbség a műveltség nélkül és műveltség melletti szerelem közt. Az elsőnek csak igényei vannak, a melyek, ha ki nem elégtettnek, megölik a szülését: a szerelmet; míg a műveltség mellett a szerelem mindig alárendeli magát az erkölcsi köteleességeknek, melyek e szent érzelemben rejlenek és azért minél többet kell önmagától megtagadnia, annál boldogabbnak érzi magát; örömmel és vidámsággal kell tudnia lemondani minden szomorúság és zugolódás nélkül, gazdag kárpótlást találván azon tudatban, hogy az önmegtagadása által férje lelki erejét növeli és családi életét derültebbé teszi, a családi életet, mely az ő egész külső és belső világát foglalja magában.

Nem elmélet ez és pusztá okoskodás, hanem az élet hosszas szemléletéből levont tapasztalati igazság. Hány házastársat nem látunk, a kik lángoló szerelemmel szívükben léptek az oltárhoz és néhány rövid év múlva közönyösek, sőt toherré váltak egymásnak, és pedig a nélkül, hogy akár az egyik, akár a másik valami különös rossz tulajdonokkal birt volna, és mégis olyan hamar foszlottak szét a szerelem bűbájos szívérványszínei és olyan hamar fáradt bele egyik is, másik is azon törekvésbe, mely pedig oltár elé léptükkor szent föltételképen lángolt szívükben: hogy csakis egymás boldogításának fognak élni! Egy pár év választja el csak az akkort a mosttól, és mégis egy egész világ terjed el közöttük; amott az ábránd, emitt a csalódás világa; amott a szerelem, emitt az elkeseredés vagy fásultság, és mindezt csak azért, mert a feleségben nem volt meg az az egy erény, mely nélkül a többi jeles tulajdon, ha még oly nagy számmal vannak is meg benne, nem képes boldoggá tenni a férjet és annál fogva nem képes derültté és boldoggá tenni a családi életet.

De hát miért nincs meg minden nőben az a nélkülözhetlenül szükséges önmegtagadási erény? E kérdésre is nagyon egyszerű a felelet; mielőtt azonban arra is reáternék, szükségesnek tartom, más oldalról világítani meg ez ügyet.

Ugyanis tudom, hogy vannak közülünk sokan, a kik azt kérdezhetik, hogy ha az önmegtagadás olyan nélkülözhetlenül szükséges házassági erény, miért ne gyakorolná azt épugy a férj, mint a feleség? Avagy reá nézve mindegy: akár derült és boldog az ő házassági élete, akár borult és boldogtalan?

Korántsem, mert én itt mindig nemesebb érzésű és romlatlan erkölcsű házassági társakról szólok. Kétségtelen tehát, hogy elméletben épugy kötelessége volna az a férjnek, mint a nőnek, mert hisz e két életnek tulajdonképp egynek kellene lenni és annál fogva a mi az egyikről áll, az áll a másiktól is. Ugy van, csak hogy ezen állítás csak elméletben helyes, gyakorlati alkalmazásában azonban legtöbb esetben cserben hagyja ez elmélet.

A kire valamely kötelességet rovnak, arra nézve mindenekelőtt tudnunk kell először azt, ha megfelel-e az a kötelesség egyéniségének, és másodszor azt, ha olyanok-e a körülmények, hogy azt teljesíteni is fogja? E két körülmény számbavétele nélkül száz eset közül kilenczvenben bizonyosan csalódunk, ha azt hiszszük, hogy mert az elmélet helyesnek mondja számításunkat, a következmények is igazolni fogják azt. Hiába mondta dicsőült Palóczy László: „A kötelesség azért kötelesség, mert kötelesség”, a mindennapi tapasztalat azt mondja: a kötelesség addig kötelesség, míg az egyéniség annak tartja, és a körülmények annak teljesedésbe vételét lehetővé

teszik. Ez elv nem olyan erkölcsös, mint dicsőült Palóczyé, de ha a világ csupa Palóczy Lászlókból állna, nem maradt volna fenn örök emlékül föntebb idézett kötelességi magyarázata.

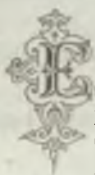
Ezek után még csak azt kell kérdezni, ha valjon olyan-e a férfiak egyénisége, hogy az önmegtagadási erény gyakorlatát kívánhatjuk meg tőlük, és olyanok-e a körülmények, a melyek közhivatásuknak élnek, hogy azt könnyedén gyakorolhatnák? — és bizonynyal mindnyájan azt fogjuk reá mondani, hogy: nem. A férfi egyénisége ép úgy, mint hivatása kizárja azon föltevést, hogy az önmegtagadást oly mértékben sajátjává tegye, a mint azt két lélek, két élet egyesülése mulhatlanul kívánja. A nagyobb erő nagyobb erő kifejtést igényel; a vállalkozás, a szerzés nagyobb erényt szükségelnek; a külső-élettel való folytonos és sokszor küzdelmes érintkezés a szenvedőleges ellentállást nem tűri, és annál kevésbbé tűri az önmegtagadás azon fokát, a minő a házassági élet derült- és boldoggátételére szükséges. Azon foka az önmegtagadásnak nagyon könnyen elszibbasztja a férfi erejét, és egyáltalán képtelenné teszi nagyobb célok utáni kitartó törekvésre, mi által pedig nem csak a családi élet, hanem általában az egész élet iránt elfásul. A mit a művelt férfitől kívánni lehet, az mindössze: önmaga feletti uralkodás, az pedig még nagyon távol van az önmegtagadás erényétől.

Miután pedig az egyik félnek — mint kimutatám — a családi boldogság iránti tekintetből mulhatlanul birni kell ez erénnyel, az más nem lehet, mint a nő, a ki gyöngéd lelkületénél fogva képesebb a legmagasabb erényre, a legnagyobb önfeláldozásra, az önmegtagadásra, és a ki zárkózottabb életviszonyainál fogva könnyebben is képes a lehető legmagasabb tökélyre emelkedni e dicső erény gyakorlatában, — ha a megfelelő szellemi eszközök szolgáltatnak is rendelkezésre arra nézve, hogy ez erényt kellő tökélyre magában kifejtse; e szellemi eszközöket pedig más egyéb nem szolgáltathatja, mint a nevelés, a műveltség. És ezzel együtt megvan felolva azon föntebbi kérdésre is, miért nincs meg minden nőben az önmegtagadás erénye? Azért, mert nem minden nőben van meg az arra való műveltség.

Igenis, ha a férfira nézve szükséges a műveltség, úgy kétszerte szükséges az a nőre nézve. A férfi ha művelt, csak egy szellemi kincscsel többje van, míg a nőnél a műveltség lelke összes kincstárát foglalja magában. A műveltség nélküli férfi — elég példa van reá — sok mindenféle lehet a világon; családját ugyan nem igen teheti igazán boldoggá, de — és erre is sok a példa — azzal nem is igen sokat törődik az olyan férfi, mert akárhány más világa van a családin kívül, míg a nőnek nincs más világa ez egyen kívül; az a nő, kinek családi boldogsága fel van dülva, az testileg és lelkileg, erkölcsileg és anyagilag egyiránt semmivé van téve és ezen semmivé-létéről semmi más nem óvhatja meg, csak az igaz műveltség. Ez adja szerelmének az erkölcsi irányt, mely által férje szerelmét magának biztosíthassa; mert ez különbözteti meg a hitvesi szerelmet az állatiaságtól, vagyis általában a szerelmet az indultól; ez adja lelkének az erőt, hogy saját hajlamait örömmel elfojthassa, hogy saját akaratját férje akaratjának örömmel alárendelhesse; ez világítja meg elméjét, hogy férjének és gyermekeinek örökké derülten világító szövétnak lehessen; ez ruhazza őt fel azon bűvös hatalommal, hogy férje szívét és elméjét mindig nyitva tartja a maga számára, és távol tőle is mindig maga előtt látva őt, mindig méltó is maradjon az ő szerelméhez; ez tárja föl előtte a csillogó külsőségek hiábavalóságát és a családi hajlék magasztos szépségeit és serkenti őt egyre ragyo-

góbbá tenni azokat; ez kedvelteti meg vele az egyszerűséget, a háziasságot; ezen kincsnek birtokában, dúsgazdagnak érzi magát, mert annyi jót tehet vele övéinek és annyi örömet és boldogságot hint el maga körül, hogy lassan-lassan, öntudatlanul egészen megfedkezék önmagáról, nincs is ideje önmagára gondolni, mindeu gondolata, egész lelke mindig csak övéivel van elfoglalva; így kél és fejlődik szívében a műveltség tövéből a hű szerelem sugári által érleltetve, a legmagasabb erény, a családi boldogság mulhatlan föltétele: az önmegtágadás. Csak egy bizonyítékot hozok fel állításom mellett. Nézzük csak, mint öltözködik a gazdag nő, mikor igazán művelt. Milyen egyszerű ez öltözkék és mégis, mennyivel hódítóbb a műveletlen gazdag nőnél! De ez természetes; a művelt nő nem öltözkékével akar hódítani, mert az ilyenmü hódítósktól idegenkedik az ő világos, emelkedett lelke. Nagyobb kincsnek van ő birtokában és ez akaratlanul is bővölőbb ígézzel ruházza fel lényét minden cifra czafrangnál és öntudatlanul is hódítóbbá teszi őt a műveltség nélküli eleven divat-kirakatnál. (Vége köv.)

Hazafelé.

Komócsy Józseftől.

rdők, mezők maradoznak,
Eltűnnek a virágok;
Tarka rétek virági közt
Csak egy virágot látok;
Egy kék virág szüntelenül
Felém fordul, rám ragyog,
Mintha mondani akarná:
„Kedvesed szeme vagyok!”

Patak partján víz el utam,
A kis habok csevegnek;
Csevegésük olyan édes,
Azt suttogják: „szeretlek!”
Elhallgatom csevegésük,
Áteresztem lelkemen,
S azon veszem észre, hogy ez
A te hangod kedvesem!

Fehér galamb száll a légben,
Oly ragyogók tollai!
Kicsi szárnya csattogását
Egész ide hallani;
A mit szárnya fölvet, a lég
Megérinti arczomat:
S azt gondolom, hogy lelkedből
Ez egy édes gondolat.

Gondolsz-e rám én kedvesem
Édesen és igazán?
Vagy mulatva: elfeledve
Vagyok szívedben talán!
Oh nem! oh nem! erdő, mező,
Virág, galamb, minden itt:
Elbeszélük, hogyan várod
Erkezésem perceit!

Lengyelország csillaga.

Beszély.

I.

Az ép oly bájos, mint szellemdus Doralinszka grófné Párisból férje jószágába visszaérkezvén, az ősi kastély fényes terméi ismét megnyitáltak ama mulatságoknak, melyeket a

lengyel szeret, hogy feledje a bánatot, melyet elesett honfiai miatt érez.

Nem messze onnan tisztán látszottak a fehér emlékszobrok, melyek alatt a nemzetnek annyi reménye, büszkesége volt temetve.

Mulandóság! — Feledség!

A lengyelnek lelke örömet mereng a multakon, melyek az eltűnt nagyság dicső képeit varászolják elé; midőn képzeletében a régi királyi székvárosnak eltűnt palotái merülnek föl, melyekből egykor vidám élet, dal és táncz zaja hangzott ki.

Zofi grófné a téli idényt mindig Párisban tölté, távol férjétől.

Meg kell itt jegyeznünk, hogy e házastársak közti viszony afféle szerződéseken alapult, mint az a mai korban már nagyon is megszokott dolog.

Egyetlen fiacskájuk közvetlenül a nevelőnek felügyeletére bízott, ki, mivel szüléit csak ritkán láthatá, nem is viseltetett irányukban különös vonzalommal.

A grófné a Tocharisky hercegi családból eredt, s ha az ember e magas, parancsoló alakot, királynői homlokával, sötét szemeivel, éjfékete hajával, szemle alá vette, bátran ráfoghatta, hogy e nőnek ereiben a Jagellók vére kereng. És ő valóban megszokta, hogy parancsoljon és uralkodjék, s szépsége ép úgy Francia- mint Lengyelországban birodalmat teremtett számára, hol ő fejedelemnőként uralgathatott.

Sokan gyanitgáták, hogy e delnőt Párisba bizonyos delej vonzza minden évben. De lett legyen bárhogya is, a nyarat mindenkor Rojacynban, férje birtokában tölté.

Ki ne ismerné ama lengyel szokást, mely szerint több család bizonytalan időre el-elmulat egy-egy ismerős családnál. Fesztelenül foly ilyenkor az élet, melyet a mulatságok egész lánczolata vesz körül, melyekben mindenkinek kijut osztályrésze.

Rojacynban ily társas-összejeövetel volt. A zene kihangzott a nyitott ablakokból, melyeken belől bájos lények szilaj mazurban repülének le s föl a teremben.

Az ősi teremben aranykereteikben mosolygó szép hölgyek tekintenek alá a vigadókra, mintha osztoznának boldogságaikban s kedvteléseikben.

Ott volt a bájos Micelska Toharisky herczegnek ígéző huga, Potosky grófnak szép ifju neje, aranszöke fürteivel, melyek sötét szemeivel oly ritka ellentétet képeztek, ott lejtett a deli Stablesky Bogumillal, a szellemdus de Luc Marion Doralinska grófné francia társalgónője.]

A társalgóterem ajtószárnyai ki voltak tárva, a lépcsők, melyek az erkélyről a parkba vezettek, narancs- és myrthusfákkal rakattak meg; kis márványasztalokon malachit-tartókban rózsák diszelegtek.

A táncz megszűnt. Ifjak és hölgyek székekre és pamlagokra ereszkedtek s vidám társalgás kezdődött köztük.

A társalgás francia nyelven folyt, mint ez minden műveltebb lengyel háznál maig is szokásos.

Egyszerre megmozdult a grófné finom fehér keze s intéseére egy oldalajtó nyílt meg s azon egy gyönyörű kis leány lebegett be, mely égből alászállott angyalhoz hasonlított.

A leánya gyöngéden megölelé a grófnét, és ez esókot nyomott a szép gyermek tiszta, finom homlokára.

Mindenki ámulva tekinte e sajátságos jelenetre.

A grófné fölkel s a gyermeket férjéhez vezette s hangozan, hogy bárki is meghallhatá, így szólott:

— Nézd édesem, ez amaz ajándék, mit én neked Páris-

ból magammal hoztam; e leánykát, kinek szüléi nincsenek többé. A pére-la-chaise sírkertben találtam őt, egy sírkő előtt térdepelve. A síremléken egy egyszerű név volt jegyezve: „Péter.“ Halottak-napján én is fölkerestem a temetőt Cheresse hercegné barátnőmmel; csupa unalomból. Figyelmesen néztük a csöndes halmok ragyogó koszorúit; megsemmisítettük a sírokon a tündöklő lámpákat, melyekkel a kegyelet adózott az elhunyt kedveseknek. A sírkert kápolnájából gyászenek hangzott föl, melybe e gyermeknek fájdalmas zokogása vegyült, ki mint említém, atyjának sírhalmá előtt terdelt.

A hercegnő azt az észrevételt tette, hogy a sírdomb alatt nyugvó férfiú kitűnő festő volt, ki azonban keveset élt arra, hogy a halhatatlanság babérját elnyerhesse. Neje egy évvel előtte hunyt el, s így a gyermek árván maradt s atyjának egy agg szolgájának gondviselése alá került, de ez is elhagyta, midőn kis öröksége elfogyott. Kimondhatlan mély fájdalom fogta el szívemet; oly egyedül érzém magamat s elhátározám, a festőnek ez árva leánykáját gyermekemül fogadni. És ő engem úgy szeret, mintha saját édes anyja volnék! — végzé be beszédét a grófné s a gyermeket szívéhez ölelte.

A jelen voltak kört alakítának a kis Paulina körül; a delnők megölelgették és csókolgatták a gyermeknek szép könyező szemeit, melyek oly csudásan pillantottak rájuk.

Mindnyájan helyeslék Doralinszka grófnénak e nemes tettét, s a kis leányt valódi anyagnak vallották.

Voltak azonban elvéve olyanok, kik idegenkedve legeltették szemeiket a szép gyermekben. E leányka nem lengyel születésű volt, habár arczvonásai lengyel jelleget árultak el. Nem hiányzottak halk suttogásba fojtott gunyos észrevételek sem, midőn visszavonulva, a grófnénak e nemes tettét, minden évben Párisban tartozkodását, s a meglepetést, melyet férjének s a vendégeknek okozott, kezdték latolgatni. A kastélynak másik osztályában Paulina nyílt karokkal fogadtatott a kis Szilárd gróf által, ki őt mint játszótársát és nővérét üdvözölte. Ekkép jutott Paulina a Dorlinszky-kastélyba.

Az árva leányka hazára lelt az idegenek közt és szép sége, kedvessége és sajátságai által csakhamar megnyerte mindazok vonzalmát, kik őt megismerték.

II.

Tíz év mult el az említett nyári est óta.

A fülemilék oly olvadozólag énekeltek; a rózsa- és jázminbokrok oly mámorító illatot terjesztének szét! A hold oly nyájasan tekint le, mint a szerelmeseknek rokonszenves barátja!

Paulina és Szilárd szerették egymást, a nélkül, hogy ezt egymásnak valaha bevallották volna.

A leányka szemének egyetlen pillantása elég volt arra, hogy az ifju keblében lángot gyújtson.

Oly édes, dallamos volt e hölgy hangja, hogy sokan állták, mikép már ez elegendő arra, hogy őt az ember megszeresse.

Termete a tökély példánya volt — s a lengyel főnemes-ség virágai áhítózza lesték kegyét. Oly kitűnően zongorázott, hogy ezáltal mindenkit elbájolt, elragadott. Mily alak volt ő! Mily ígésző tartásu, mily kezek és karokkal megáldva! És midőn ujjait a billentyűkre ereszté, mily szerelmi vágy sugárzott ki nagy szemeiből.

A grófné büszke volt fogadott leányára s valódi anyai gyöngédséggel viseltetett irányában.

De Paulina még sem érezte magát tökéletesen otthon e körben.

Gyakran úgy érzé, mintha egy ismeretlen bájos hang Párisba idézné vissza atyjának sírhalmához, ki évek előtt — mint ő ezt jól tudá — a szép grófnét is lefesté, ki attól fogva minden évben visszatért s őt mindig gyöngéd szeretettel szólítá meg. Midőn atyja elhalt, mint agg szolgájuk emlité, mindig ez érthetlen szavakat sohajtá:

— Ah, csak a grófné érkezne meg!

És a grófné elment a sírkertbe s kedvenczét magával vitte.

És mégis miért nem helyesli most fiának hajlamát? S miért akarta Paulinát minden áron elkülöníteni?

Valjon nem kíváncsi leendett-e, hogy az idegen leányka, kit a grófné oly igen szeretett, családi összeköttetés által még inkább beleolvadjon kebelükbe?

— Kedves Paulina, — szólt Szilárd, midőn a lugasban együtt ábrándoztak, — én szeretlek téged, s szerettelek azon pillanattól kezdve, midőn először megpillantálak s azt is jól tudom, hogy viszonzszeretsz.

Paulina ajkain boldog mosoly vonult el, mert életének aranyálmait látta teljesedésbe menni s hévvel viszonzá a csókot, mit Szilárd az ő biborajkaira nyomott.

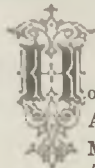
E csók mint tűz égett ajkain s merészsége és boldoggá tette őt.

— Jer, — szólt az ifju, kézen fogva a leányt, hogy őt a társalgóterembe vezesse, hol a zongora állott.

A hölgy azonnal megérté az ifjunak ohaját s kimondhatlan vágy lepte meg, hogy lelkének édes boldogságát a zene hangjaiban tolmácsolja. Kifejezhetlen lelkesültség fogta el, minőt azelőtt soha nem érzett; tűz lövelt elő a zene hangjaiból, s az ifju egészen elmámorosult a zene dallamától.

(Vége köv.)

Hogy köszönjem én neked meg . . .

Kopácsy Dezsőtől.

Hogy köszönjem én neked meg . . .
Azt a néhány boldog percet,
Melyet kedves közeledben
Áldott lelked nekem szerzett?

Angyalajkad zengedelmén
Eloszlott a szívem búja.
S föl váltá a bút az öröm
Piros rózsakészorúja.

A te lelked virágos kert.
Melyben sok gyógyvirág terem,
Rátéve a fájó szívre,
Elhagyja a bú, gyötrelmem.

Tekinteted, báj-mosolyod
Melegítő napsugár volt,
Mely fájó, árva lelkemre
Enyh'adólag reáhajolt.

Minden perc, mit veled tölték
Előttem egy-egy szent ünnep,
Melynél szebbet, fényesebbet
Fenn a mennyekben sem ülnek.

Hogy köszönjem én neked meg
Ezt a néhány boldog perczet,
Melyet kedves közeledben
Áldott lelked nekem szerzett?

Eljegyzés a koporsó mellett.

Elbeszélés.

László Mihálytól.

I.

Elhagyva a kedves hazát, messze-messze távoztunk, hová még a madár is nagy nehezen jut el: az aranybányákkal telt Californiába. Két magyar beszélget a bányákhoz közeli fogadó egyik kis szobájában; mélyen el voltak merülve beszélgetésükben, mert idegen nyitott be s észre sem vevék.

— Oszkár! — szólt az egyik, középtermetű halvány alak, — családunk reményünkben; jobb lenne kedves hazámban, kis család körében, most talán a kályha pattogó tüze mellett beszélgetni, s megelégedvén a kevéssel, nem vágyani a sok után. Szegény atyám mindig mondta: „Egész vagyonom tiéd, becsülettel megélhetsz belőle.” Mintha most is hallanám az édes biztató szavakat, mily jó szívvel gondoskodott rólam, de ím... fiatal éveim tévutjai, a légvárak s esztelenségem mit szülnének! E sötét piszkos zugban kell a nehéz munka után nyugalmat keresni, ez a díj a várt aranyhalmaz helyett... Oszkár, mily hallgatag vagy! hol járnak gondolatid?

— Hagyj a gondolatok árjában elmerülve Vilmos; tudod, ha állapotunk eszembe jut, a vér arczomba szökel, szemeim tűzbe jönnek s egész lényemet borzalom futja át, mely megrázkodtat, s rettentő a te Oszkár barátod.

Mindezt magas termetű, szabályos arcvonással bíró, de mélyen becsett, vadságot eláruló, tüzes szemű és rövid szakállú egyén mondá. Különös alak; az első tekintet meggyőző bárkit arról, hogy szenvedélyek s élvek sovár világfia.

— Ismét föl vagy indulva, — mondá a másik, kit Vilmosnak hallottunk nevezni — pedig alig beszélgeténk; tüdőm kell, barátom; nem erőszakolt téged arra senki, hogy ide jöjj; vigan, reménnyel gazdagon megrakva, hívtál engem is és kötének ki az „arany tartományban.” Daczára, hogy soha eszembe sem volt Californiába is eljönni, nem teszek szemrehányást, mert magad is oly állapotban vagy, hogy azt még ellenség sem tenne, annál kevésbbé barátod. Kövesd tanácsom: töltsünk itt még fél évet s szerezzünk legalább annyit, hogy hazánkba visszatérhessünk.

— Igaz barát, hát mint koldus térjek vissza? Majd hogy gunynyal elhalmozzanak; hol a palota? fényes fogat? régi hirnevem? Felejtet, hogy mindezeket megszerezni akarom, hogy lássák a nyomorultak, hogy most is a régi vagyok, kik, ha a jelenlegi állapotomban visszatérnék, lenéznének s tán fillérekkel kínálnának, azok, habaha! kik egykorsüvegelték? Vilmos! még most is tudnád ismételni szavaid? Gyáva lélek, nem vagy barátom!

— Oszkár, mérsékelj magad és ne sértogess; barátod voltam kedvező körülményeiden s az maradok szerencsétlenségemben is, és mint ilyen, négy szem közt mondom, hogy terved nagyon merész, mert élethossziglan kellene dolgoznod, ölnöd magad a nehéz munkában, s még akkor is kérdés, koronázza-e süker a nagy fáradságot? Komolyan gondold meg, hogy annyit szerezned képtelenség s mégis maradni akarsz, bizonytalan jövőnek idegen földön? Jöjj, add baráti kezed s igyunk egy-egy groccot, majd tán elmúlik ingerültséged.

A higgadt gondolkodású Vilmos karonfogta Oszkárt, de ez szótlan és mozdulatlan maradt, barátja kérése nem használt. Vilmos megneheztelve barátja indulatos kedélye felett, visszament helyére.

Mindinkább emelkedik föl a fátyol a sajátságos jellemű egyénről; iszonyu állapotban van: szemei a sötét szobácskában perczig tartó fényt árasztanak, hasonlóan a felhőből felhőbe ugráló villámszikrához; forr benne a nagyravágyás mérge, melyért kész hű barátját is megsérteni. Ez állapotban makranczos férfinak nevezhető, sajnálja, hogy nem felel barátjának, de mutatni is akarja, hogy az uralás embere. Gondolatai, hát még azok hol járnak? Mint gazdag ember, páratlan fogatján, Pestnek utcáin hajt s oly édesen esik hallani, midőn mellette mondják: „Itt megy a dus Csetneky Oszkár,” de mily keserűen eshetik neki, midőn feleszmél s látja, hogy csak ábránd az egész, melylyel gondolatai csalogatják hiszékenységet. Ezek eltűnnek s ismét mások jönnek, míg végre ezeket is elriasztja a túlsó tereméből jövő zaj, láрма s kiáltozás.

— Jókor! — töri meg a csendet Oszkár, s felugorván a zaj közepette terem.

Sajátságos jelenet fejlődött ki két munkás közt; egyik, ki heti keresményét eljásza s most visszakövetel, megtöltött karabélyt szegzett a nyeregre, ki a pénzt vonakodott visszaadni.

— Pénzem, vagy meghalsz!

— Fogjátok meg! — nógatá a jelenlevőket a türelmes angol fogadós.

— Elhallgass Lasley! — inté a karabélyos a hideg vérű angolt.

Eddig hallgatá Oszkár, de mérgét ki kellett öntenie; közbe lép s a két férfi közé áll:

— Egyeztetek!

E hevesen kiejtett szavakra a nyertes visszadobá az aranyakat s mormogva távozott.

Oszkárt az ivószobában levők bámulták s csak pártoltja szakítá meg a nézővé alakult jelenetet; két üveg liqueurt hozatott s Oszkárhoz fordult:

— Igyék társ, önnek köszönöm, hogy pénzemnél vagyok.

— Kihez beszélsz? Azt hiszed, társad vagyok? — mondá Oszkár oly megvető tekintettel, mely vérig sértheti az embert.

— Ezek társaid, ezeket kínáld! — s a többi munkásokra mutatván, elhagyá az ivószobát.

II.

Vilmos, a mint Oszkár eltávozott, meggyújtá a mécset s a már előbb említett idegent meglátá a szoba egyik zugában, ki tanuja levén a két barát kezdődő feszültségének, csendesén maradt helyén.

— Kicsoda az ur? Mikor s mi módon jött be? Csak nem szellem, hogy az ablak- vagy ajtórepedésen járjon be; mondja, ki ön?

— Mexikóból jövő magyar vagyok, honomba akarok visszatérni.

— Ah! — szakítá meg Vilmos s megrázta kezét, feledve a további kérdezést, hogy mikép jutott a szobába.

— Tehát hárman vagyunk, jó! collegánk lesz; nevét szeretném tudni földi? Megenged, hogy ily bizalmasan szólítom.

— Harmathy Elek, festész!

— Én pedig Egri Vilmos vagyok.

— Szerencsém kísértém meg az új világrész gazdag államában, s most mielőtt visszatérnék hazámba, az aranybányákban kísérték szerencsét.

— Fél év múlva magam is visszakészülök; ha ön akarja, együtt utazhatunk, hozzászámítva még barátomat is, kit azonnal lesz szerencséje ismerhetni.

Oszkár nyitott be. A mint Vilmos a bemutatást elvégzé, Harmathy Oszkárhoz fordult s kérde:

— Remélem, rokona a gazdag Csetneky Nándornak?

— Igen! — felelé Oszkár!

— Hirből s látásból ismerem Csetnekyéket; többnyire Pesten laknak; gyönyörű leánykájuk van, szép partiet csinál, ki megkapja.

— Ezt nem is tudtam; — mondá Oszkár, s örömsugár vonult át arcán — mondja kérem, mi történt hat-hét év óta Csetnekyéknél? Különben honnlétemkor sem voltam közelükben; van-e kéréje a leánykának? Pesten saját házukban laknak? Érintkeznek a fővárosi körökkel?

— Családi viszonyaikat nem ismerem; az egyetemi egyházban többször láttam a leánykát, s ha jól emlékszem, az uri-utcában laktak; hallottam azt is, hogy fényes estélyeket szoktak adni.

— Ön most visszatér? — kérde Oszkár.

— Nem! kegyetekhez csatlakozom, ha megengedik, s fél év múlva visszatérhetünk honunkba.

— A szencsétől függ; vagy vissza, vagy sem, — felelt Oszkár hidegen.

Mától fogva hárman valának az aranykeresők, a kis szobának lakói. A fiatal festész néhány nap alatt fölismerte Oszkár fékezhetlen jellemét, s Vilmosét a „halvány aranykeresőt“ mint nevezék.

Egyik nap kora reggelén beszélgetve találjuk a három aranykeresőt.

— Csak annyit találnék, — mondá Vilmos — mennyivel hazamehetnék; napról-napra nagyobb szorgalommal ásom bányám üregét; hisz a gondolat is, hogy kedves hazánkba mennénk segélyével, megkettőzteti munkásságomat.

— Menjünk, jobb korábban kezdeni! — s ezzeltávoztak.

Délelőtti 11 óra volt, midőn Vilmos, tán nagyobb örömmel, mint midőn Columbus szárazra talált, felkiáltott:

— Arany! arany! — szemeiből örömkönyök hullottak s ismét kiálta: — Látlak, oh szép Magyarország, kedves szülőföldem! Ismét ölelni fogtok rokonok, barátim, ismerősim, oh, Isten!...

Valóban szép aranyérre talált; 30,000 frtra becsülék s ő alku nélkül átengedé.

Oszkár és festő meglepetve, hol az aranyért, hol Vilmost bámulták.

Alig tértek haza, a biztos már hozá az összeg pénzt arany s ezüstben. A mint ez eltávozik, Vilmos levelet kap, mely nagybátyja halálának híréhez, ki egész vagyonát „az Amerikában kóborló szerencsétlen öccsének hagyja.“ Vilmos közlé a hatóságilag küldött levél tartalmát társaival.

(Folyt. köv.)

Uti képek az emsi fürdőről.

(Vége.)

A király nagyon öreg már, közel a 70-dik évhez; haja, szakála és bajusza ősz ugyan, de arczszíne fehér-piros, egészséges; alakja magas, kövér és testhordozása könnyed, mint

bármelyik fiatalé. Vonásai szelidek, tekintete nyílt. A köznép bámulja és áldja őt, mert Ems azelőtt a nassau hercege birtokában levén, roppant adót kellett neki fizetnie, 1866-ban e nagy adót a porosz király, akkor, mikor Ems birtokába került, leszállította; nyájas, hozzáférhető mindenkihez és azért nemcsak szereti, de áldja is őt e környékbeli nép.

Ems mostani látogatóinak száma több az 5000-nél, melynek egy részét épen a porosz király és udvara csalta ide. Itt van a király nővére, Meklenburg-Schwerin anya-hercegnő, egész udvariszemélyzetével; tegnap érkezett ide Hollandia királynője, szintén nagy kísérettel, és ebből is láthatod, hogy „magas“ körökben mozgunk, mert a forrásnál, a kertben, este a zenénél mind e nagy uraságokkal találkozunk. És valóban szórakozást is nyújtott az első napokban a születés- és pénz-emelte emberek és fényes külsőjük bámulata, — de most ezek már kifárasztották szemünket, és fordultunk vissza az örökké szép természethez, felülünk szelid szamarakra és lovakra és bebarangoljuk a gyönyörű hogyeket, melyek Ems felé merednek ugyan, de azért elipsz formában jó utak vezetnek felfelé. Egyik hegy legmagasabb csúcsán gyönyörű kilátás nyílik az egész regényes környékre. E napokban fellovagoltunk a Concordia tornyá-höz, egy három negyedórányi távolságban levő magányos toronyhoz, melynek belsejében egy nagy fa körül 56 lépcső visz fel a magasba, a hol gyönyörű kilátást élveztünk a patkó-alaku Lahnra, Emsre, a hegyekbe szorult nassau váromladékra, melynek lábánál terül el Nassau városa is, és köröskörül annyi hegy, völgy, erdő!

A Kemmenauba való kirándulás még élvezetdusabb volt; ez még nagyobb magaslaton fekszik, és fölnezhetünk egész a Rajnáig, mely kétfelül csillog bámuló szemünk elé. Igen nehezen esik e helyekről az elválás, és csak az est képes bennünket hazakergetni.

Néhányszor este bepillantottunk a nagy Cursalonba; ez egy fényesen világított és berendezett terem; a játéktérembe is bepillantottunk, de megvallom, fájt szememnek és szívemnek egyiránt az a pompa és fény, melylyel e terem be van rendezve. Mohó szenvedélylyel dobják ide a zöld asztalra a tallérokat, aranyokat, és nem egy fényes öltözkű hölgyet láttunk szenvedélyesen kipirult arcczal a rouge és noire körül tolongani, és dobni ki az aranyokat, mintha nekünk nőknek nem nyílnék áldásosabb, hasznosabb munkásság!

Ivásra két forrás van itt használatban, a „Kesselbrunn“ és „Krähnenchen“; az első nagyon forró és csak kortyonkint lehet belőle inni, a második pedig, a melyet mi is iszunk, langyos, ezt savóval keverem, és így majdnem egészen hideg italom van.

A ki ide jő, az ugyan lássa el magát teljes téli és nyári öltözékekkel, mert a reggelek olyan hűvösek, mondhatnám, hidegek és ködösek, mint nálunk csak október vége felé is ritkán szokott lenni, míg délben a legnagyobb nyári hőség van. Naplemente után azonnal meghül a levegő, és így kirándulásaink alkalmával mindig meleg felöltőket kell magunkkal vinni.

Az itteni zenekart igen nagy örömmel hallgatjuk. Reggel pontban hét órakor kezdenek játszani, mindig valami chorál-féle nyitja meg az előadást, melyet aztán nyitányok, Schumann és Mendelsohn-féle szerzemények egykor-máskor egy közönséges zenekedvelők részére való tánczdarab vált fel.

E hosszú levelemből láthatod tehát kedves Emiliám, hogy nem csak jól érezzük magunkat, hanem erős hitünk is

van, hogy ha már oly messze kellett fölkeresnünk gyógyulá-
sunkat, otthonn hagyni kedveseinket, a természet és emberek
egyiránt kezet nyújtottak egymásnak, hogy e drága kincscsel
gazdagabban fogunk szerető karjaitokba visszatérni.

Néhány nappal ezelőtt egy régi ismerősünkkel találko-
ván, ez rábeszélte, hogy tegyünk együtt egy kirándulást, a
melyről biztosított, hogy kellemes lesz reánk nézve.

És valóban felejthetlen kedves emlékü marad előttünk
az „olajfahegy“-re való kirándulás. Szép hegyes-völgyes vidé-
ken „szamaragoltunk“ vagy másfél óráig, míg fölértünk e
gyönyörű fekvésű kalvária-hegyre. Láttam én már otthon is
kalváriát, és fájdalom, mindig botránynak tartottam, ha a
történelem vagy szent-írás egy-egy nevezetes mozzanatát utá-
latos, szemet sértő mázolásban mutatják be a népek, mint az
nálunk szél-tiben divatban van, a hol a kalvária-hegyek képein
a műveletlen lélek még jobban elvadul, a művelt ember pedig
elfordítja szemét a borzasztó alakoktól. E kalvária-hegyen
azonban, a hová szemem fordult, mindenütt mesterművekkel
találkoztam. A Krisztus és Mária szenvedéseit ábrázoló képek
mind elragadólag szépek, sűrű fa- és gyönyörű, illatos virá-
gok csoportjai közt állanak, legméltóbb keretét képezve a
művészi alkotásoknak. Minden képen más-más mozzanat áll
előttünk e gazdag, áldásos életkezből, és mindenik képről
külön-külön azt hisszük, hogy ez szólt leginkább szívünk-
hez! Egyszerre a hegynek egyik új fordulatánál előttünk áll
egy üreg, mesterileg kirakva kövecskékkel, a talaj pedig mo-
hával, örökzölddel beültetve, és a közepén életnagyságban
Krisztus szobra, a mint az olajfahegyen, égre emelt karokkal
imádkozik. Az ég felé fordult arczon olyan mesterileg ki van
fejezve a tengernyi bánat és lelki fájdalom, hogy szóval imá-
dásra ragadott. A háttérben egy élet- és olajfa áll, fönna a falban
pedig üvegfestéssel életnagyságban az angyal a kehelylyel,
elragadó képlet. — A templom is meglepőleg szép képekkel
dicsekedhetik, de az üregben látott csoport mégis jobban ha-
tott lelkemre. Nyugodt, emelt kedélyhangulatban hagytuk el
a szép helyet, melyet azonban egy közbejött, nem épen kedé-
lyes eső egy kissé lehangolt, de velünk volt a mi védünk, a
köpeny, és így szerencsésen hazaérkeztünk.

Tegnap délelőtt pedig látványos világi mulatságunk is
volt: Augusztá porosz királyné mulatott itt két óráig, férjét,
a királyt, Coblenzből meglátogatván, mert a királyné ott
szokta tölteni a nyarat. Elfogadására a király kíséretéből
sokan jöttek az indóházhoz és láttunk sok frakkos, csillagos
nagy urat, a király testvérét, György herceget, néhány
udvari hölgyet, többek közt három testvért, csinos, fiatal höl-
gyeket, a kikkel a király sétálás közben csevegni szokott (ha
ugyan az ő csúf mély, rekedt hangjával csevegni lehet!) végre
pedig a király is megérkezett az indóházhoz, nyitott kocsin
és olyan pedáns pontossággal, hogy ugyanazon perczen érke-
zett a vonat is a királynéval, a kit egy kézszorítással üdvö-
zölt; aztán a királyné egy szintén nyitott kocsiban foglalt
helyet egy udvari hölgygyel, a másik kocsiban a király kö-
veté őt, aztán a nagy kíséret, és ez után tolongtak a néphul-
lámzott. A királyné arczát nem vehetém ki jól, mert sűrű fátyol
borítá azt, de egész tartása mutatja, hogy még nem sorozza
magát a „passé“ szépségek közé. — Két óra múlva ismét volt
tolongás, mert akkor volt az elutazás, melyet mi azonban már
nem néztünk meg.

Érdekes kirándulást is tettünk tegnap, Stein, porosz
miniszter sírjához. Stein a legnagyobb szeretet és kegyelet
tárgya a poroszoknál, mert ő volt az, a ki Némethon szabad-

ságát olyan hő kitartással védte I. Napoleon ellen. Frücht
falu mellett, egy kőfallal kerített kert közepén egyszerű kis
kápolna áll, melynek két oldalán két-két sírkő látható. Jobb-
ról Stein atyjáé és anyjáé, balról neje és ő nyugszanak. Stein
síremléke megható szépségű: carrárai márványból egy arcz-
kép után a híres Schwanthaler Münchenben készíté, és ha a
holt márványba a nagy művészek vésője életet tudnak vará-
zsolni, ugy ez a varázslat itt tökéletesen sikerült: annyi ki-
fejezés az ajk körül, annyi bú és szomorú gondolat a homlo-
kon, annyi hősies elszántság az egész arczon, hogy még
nagyobb érdeklődéssel gondoltam ez ember fájdalmaira, hontalan-
ságára, melyek mind nem tudták őt megtörni. A középfalon
látható még egyik leánya, Kielmansegge gróf sírköve, és a
kápolna alatti sírboltban vannak felállítva a régi család sír-
kövei. Egy vén, hófehér haju öreg mutatá nekünk e kápolna
érdekes halottjait, a ki könnyes szemekkel beszélt el nekünk,
hogy ő 52 év óta van a család szolgálatában, „Leibjäger“-je volt
a miniszternek, Oroszországba is követte őt száműzetésébe, és
most kegyelettel örökös imádott ura és urnője hamvai felett!
— A szegény hű öreg kijövetkor két pompás rózsával ajándé-
kozott meg, a melyek nagy számmal, gazdag szépségben
virulnak a kis kertben.

E kirándulást az ugynevezett „svájci völgyön“ keresz-
tül tettük, és felejthetlen marad előttem ez a szépségekkel
gazdag völgy. Vadregényes változatokban kapaszkodtunk
fölfelé sziklás meredekre, keskeny, veszélyes utakon, mellet-
tünk szeszélyes alaku sziklák és sűrű erdőségek váltják föl
egymást; itt egy kristály-tiszta patak, mely egy negyedórai
völgyben három malmot hajt, a fák alatt pedig üdítő zöld
pázsitban a tarka, ábrándos erdei virágok sokasága! Véghet-
len boldogsággal szemléltem a természet e bájoló szépségeit,
és ha egy-egy sohaj vagy köny szakítja meg ez érzést, ez a
hónvány és azon hő kívánság, vajha kedveseinkkel oszthat-
nók meg ez élvezeteket! A minő fogékony vagyok a természet
szépségei iránt, lesz Nektek otthon mit hallgatnotok tőlem!

Tudósításomat egy tűzijáték említésével rekesztem be,
mely elevenen emlékeztet engem azon gyönyörű tűzijátékra,
melyet több évvel ezelőtt szeretett királynőnk első látogatása
alkalmával a budai várfokról bámultam. A miénk akkor szebb
volt; hisz egy ifju, szép királynőnek tisztelegtek vele; de az itt
látott is érdekes volt. A merre a szem fordult, egy-egy meglepő
szép látvány, a Lahn vizéből számtalan tüzes ugrókat
emelkedett, szebbnél-szebb röppentyűk, melyek a léghen boros-
tyán-koszorúba fonták a király nevének kezdőbetűjét: V-t; a
közeli hegyekről is emelkedtek ragyogó tűzszlopok, a gyógy-
kert tarka lámpiónokkal volt kivilágítva, a hold pedig nagy,
kővér arczát a Lahn-ban nézegeté; a nép rivalgott egy-egy
ujabb röppentyű általi meglepetésében, egy szóval, szörnyű
hangos egy mulatság volt ez.

Még egy érdekes kirándulást akarunk tenni Schaum-
burgba; de ezt inkább zárandoklásnak nevezhetem, mert itt volt
boldogult István főherceg száműzetési helye, a melyet ő vará-
zolt át művelt lelkével egy kis paradicsommá; ott szomorko-
dott a legnemesebb magyar szívek egyike honfi-búban, és
ott tört meg végre lassu, sorvasztó hónvány kínja alatt!

E szent helyet nekünk is látnunk kell!

Szerető barátnőd
Irén.

Egy hét története.

Augusztus hó 11-én.

Házi multságok. — Ujnemű gyujtogatók. — Falu és város. — A házi urnők hatalma. — Száraz szikrák. — Szívek fájdalmai. — A kapufa-irodalom. — A házmesteri stylus. — Egy kiadandó füzér. — Forr-czimer. — Netalán. — Ujnemű inquisitió. — A testegyenészeti tudomány alkalmazása. — London és Pest. — Medetz József. — A legfényesebb czim. — Egy történetesség története. — Kedélyes párbeszéd. — A bűn bűnhődése. — Pokoli komédia. — Ubryk Borbála. — A hálados színészek. — Kegyeletes megemlékezés. — Színpad és élet. — „Nőuralom.“ — A Felekypár. — Az opera. — Rendszer.

A természet még édes anyai jószívűséggel hinti el virágait, kivált most, hogy egy szép országos eső folytán sarjura is van kilátásunk, és nekünk fővárosiaknak mégis már házi multságaink voltak e héten, és úgy látszik, ezek a házi multságok most már chronikusokká lesznek nálunk; minden évnegyedben egyszer okvetetlen vissza fognak térni, ha csak a város atyái azt a rendeletet nem adják ki, hogy az esztendő nem négy, de nyolcz, vagy éppen 12 hónapból álljon, a mi, ismerve a mi város-atyáink jóakaratu buzgóságát, talán nem tartozik egészen a lehetetlenségek közé.

Azokat a házi multságokat is első sorban nekik köszönheti fővárosunk. A mult héten t. i. ismét a házber-fizetés nagy napjai voltak nálunk, a melyek most már rendszeren nemcsak a házi uraknak, hanem a lakosoknak is nagy multság napjai. Hogy is ne! Három hónapon át folyvást azon félelemtől kísértettni, hogy a jövő évnegyedben meggyújtják fejünk fölött a házat; nem úgy, mint a hogy faluhelyen gyujtogatni szokás, — fájdalom, úgy kell mondanom, hogy: szokás; mert mi más lehet rettenetes szokásnál, hogy a gyujtogatások még mindig napi renden vannak nálunk! — faluhelyen álarcz nélkül garázdálkodik a gonoszság; veszen egy gyufát, és meggyújtja vele a házat; de nálunk ez másképp történik; itt vesznek egy százforintos bankjegyet és meggyújtják vele a házi urnak szívét, a ház aztán megmarad számunkra, — azaz, olyanok számára, a kiknek nincsen olyan derék házi urunk és házi urnők, mint nekem, mert haj! nagy szerepet játszanak e száraz gyujtogatásoknál a házi urnők! — a ház tehát megmarad számunkra t. i. a házi urak és házi urnők számára, a lakóra nézve azonban le van égve, ha csak a százas szikrát egy másik százas szikrával el nem bírja fojtani; ki kell mennie, kiköltöznie a hajlékból, mely annyi év örömeinek és bánatának osztályosa volt, annyi bölcsőbeli kisdedeget látott ablaksze-meivel fölnevelkedni, hogy szintén a családhoz tartozónak kép-zelték, és most egyszerre csak azt mondják: el kell menni, nincs mit tenni! Eddig mindig azt tartottuk, hogy csak az élőket nem jó nagyon megszeretni, az emberek most már az élettelen tárgyakra is kiterjeszkedik a tilalom, már a négy falat sem foglalhatják szívükbe, a miért véletlenül nem az ő sajátjuk.

És még csak aztán kezdődik az igazi házi multság. El kell menni, az könnyen van mondva, csak hogy annál nehezebb a felelet azon kérdésre: hová? És egyszerre fölkerelkedik a család minden olvasni tudó népe, nyakába akasztja elől Pest városát, hátul meg Budavárosát, és elindul lakást keresni. Megáll minden kapu előtt, a melyen csak betűhöz hasonló

valamik papirhoz hasonló valamin ki vannak függesztve és kezdi rendre találgatni azt a távirdai ortografiát és pénzügy-őri (nem pénzügyéri) stylust, a mely a mi kapufa-irodalmunkat olyan világhírűvé tette, vezérelve azon édes reménytől, hogy minél fogvásitóbb az orthográfia, annál bizonyosabb a lakás; mert hitelesen be van bizonyítva, hogy csak azóta emelkednek olyan szemlátomást nem csak a házak, hanem azokkal versenyt a lakbérek is, mióta az írás-tudás a házmesteri stylussal sógorosodott össze. És áll és bámulja a kapufát és találgatja, hogy valjon mit tartalmazhatnak ama rejtélyes vonások, mignem ki bírja ásni szemével, hogy az egy „füzér“ jelent, a mi itt „minden áron kiadandó.“ Füzér és minden áron! valjon mit jelenthet ez? Aha, bizonyosan Antoinette kisasszonyt, a ki ismeretes gazdálkodási hajlamainál fogva a nálunk gyűjtött babérfüzéreket nyári lakásokul akarja, minden áron, értékesíteni. Nem rossz gondolat, és tekintve a lak szűkét, bizonynyal találkozik, a ki reáadja magát, hogy pár óra egy babérfüzérbe költözik, kivált Antoinette kisasszony babérbainak füzérében.

Hanem azért mégis kíváncsi voltam ezen füzérre nézve; bementem tehát barátnőmmel, a ki szíves volt felhívni, hogy osszam meg vele a lakás-keresés gyönyörűségeit, és ott aztán megtudtuk, hogy az a „füzér“, a mely itt „minden áron kiadandó“, tulajdonképen egy „fészér“, mely „minden órán kiadandó“ és ezt is úgy kell érteni, hogy már nem kiadandó, mert már ki van adva, egy órával elébb vette ki egy — de mindegy, akárki, elég, hogy egy boldog családdal több van ismét a fővárosban, mert azt a fészert egy egész család számára vette ki az a boldog családapa; nekünk tehát tovább kellett mennünk, tovább ásnunk a házmesteri ékirás assirii romjaiban, találgatni, ha a „forczimer“ is azon czimerek sorába tartozik-e, melyek gróf Festetich ő excellenciájánál készletben vannak; reájönni, hogy a „netalán ur“ alatt nem gróf Eszterházy Károlyt, hanem „nőtelen urat“ kell érteni; értesülni arról, hogy egyik-másik háziur mint köti ki magának: hány gyermekből szabad az ő házában egy családnak állani, és milyen politikai párthoz a családfőnek tartozni, és végre egy egész napi, egy egész heti lótas-futás, fejtörés és lábrontás után visszatérni azon hajlékba, mely jóformán nem is a miénk többé, azon tudattal, hogy a jövő évnegyedben az én kedves barátnőmmek férjestül, gyermekestül valamely fatetején kell majd fészket rakni, — és milyen kellemes lesz az november havában, — mert itt a fővárosban csak nagyon szegény, vagy nagyon gazdag emberek számára voltak ez évnegyedben lakások kaphatók, a kik t. i. vagy a pénz, vagy a lakás becsét nem ismerik, középrendű családnak akárhánynak nincs hová lennie a jövő évnegyedben a fővárosban.

És mindezen gyönyörűséges dolgokat a mi gyönyörűséges város-atyáink egy mamelukhoz méltó nyugodt phlegmával nézik. Eszükbe so jut, hogy egy kis jóakarattal e bajon is lehetne segíteni. Például egy kis testegyenészeti tudománnyal, ha új városrészeket jelölnének ki, hadd növekedjék a főváros t. i. nemcsak az ég felé, hanem Uj-post vagy Kőbánya felé is. Nagy

városokban nem ismerik a távolságot, Londonban 4—5 krajczáron egy-egy mérföldnyi utat lehet tenni, a város minden részéből minden 2—3 perczen jönnek-mennek a társas-kocsik; nálunk is jönnek-mennek már, eddig azonban még csak az ember-legázolásban és a gorombaságban haladják tul a nagy világvárosbeli kartársaikat. Így csak a mult héten két ember-élet esett áldozatul a társaskocsiknak, köztük Medetz József, a főváros egyik legtiszteltebb és legtiszteletreméltóbb polgára, a ki saját becsületes iparkodása folytán szegény sorsból a legmagasabb czimer, a derék polgár czimeréig küzdte föl magát és dús gazdag korában is csak a régi, egyszerű, minden közügyért buzgolkodó, szolgálatkész, becsületes polgárnak maradt meg. Ilyen polgárai kellenének Budapestnek, akkor talán Medetznek sem kellett volna egy kis dinnyehajban meghalni, mert akkor kissé jobban gondoskodnának a dinnyehaj és egyéb piszok eltakarításáról, mint mostanság. Egy másik áldozata a társaskocsiknak a köztiszteletű Szentiványi Károly, a ki ugyan életben maradt, de a szenvedett sérülések folytán ágyban fekvő beteg.

A mi pedig a vezetők gorombaságát illeti, arról én is tudok valamit, mivel történetesen velem történt; történetesen mondom, mert pár perczezel elébb egy más zugligeti kéjutazó hasonló sorsban részesült. A mint tehát mondám, a Zugliget volt e jelenet színhelye. Idő: esti 7 óra után, de még éjfél előtt, mikor t. i. a szolid férfinak otthon illik lenni; nagyon szerettem volna tehát szolid lenni, és mivel egy lóvasuti kocsí épen indulóban volt, nemcsak számmal, de kezemmel lábammal is tölem kitelhetőleg kiáltottam a kocsisnak, hogy álljon meg, — lehettem töle vagy 30 lépésnyire, — hadd én is fölüljek kocsijára; de a kocsí nem akart megállni, és a vezető nem akarta megállíttatni, hanem a helyett egész kedélyesen visszakiáltott, hogy ha fel akarok ülni, csak szaladjak utána, és ha utol érendtettem, ugorjam föl a kocsira! Mit volt mit tennem? Semmi kedvem nem volt Medetz utósó sorsára jutni, kénytelen voltam tehát áldozatul hozni szolidaságomat, és addig maradni a Zugligetben, míg egy másik kocsí jött, és mert az ottani vasuti közlekedés úgy van szervezve, hogy az egy órányi utat néha 3, néha 4 óra alatt is megtudja tenni, ezuttal pedig az ismételt kizökkenések következtében épen ötödfél óra alatt tette meg, szerencsésen csak egyetlen félórát nem voltam szolid ember ez éjszaka, és ezen félórát is rettenetesen megbűnhődtem, mert a milyen nyikorgást azok a Zugligetből Budára járó kocsik visznek véghez, arról csak annak lehet megközelítő fogalma, a kinek alkalmá volt Dante „Pokolikomédiá“-ját természetben tanulmányozhatni.

Nekem még eddig nem volt arra alkalmam, hanem igen is láttam: „Ubryk Borbálá“-t, azt sem természetben, hanem talán annál is szánandóbb állapotban: Kőmives városligeti népszínházban. Távol legyen tölem mentegetni Ubryk Borbálát, mert ha valaki, úgy én tisztelem a zárda-életet; hanem a mi sok, az sok; ilyen silány darabot írni egy zárdaszüzzről, oly büntetés, a minőt talán az illető zárda gyóntatója sem érdemel. És azt a darabot a mi közönségünk eleitől végig ki bírja állni! És a színészek is jó igyekezetet mutatnak még e darabban. No, de ezek háladatosságból teszik. Ha Ubryk Borbálát még csak két napig ott felejtik czellájában, ezek a szegény színészek talán éhen halnak a városligeti színben.

A nemzeti színházban pedig e héten kegyeletből Fáy Andrásról emlékeztek meg. Mint rendesen, úgy most is a „Mátrai vadászok“-at adták elő, a boldogultnak ezen lelki tükörképét, melyben kevés a leleményesség és a bonyodalom,

de annál több a jóízű magyar humor és a töröl metszett nyelv, mely fájdalom, épügy kiveszében van irodalmunkban, mint az írójához hasonló igaz magyar jellegek az életben. De nem csuda; a színpad az életet ábrázolja, és viszont az élet a színpad után képződik mai nap; azért van most olyan nagy divatja a színpadi életnek az életben és azért vegyül napról-napra több francziaság a mi magyar életünkbe.

Ma, e hó 11-kén Szigligeti „Nőuralmá“-t adták és egész este szívéből sajnáltuk a Feleki-párt, hogy szép művésztüket úgy el kell vesztegetniük. Olyan kevesen voltunk, a kik jeles játékokban gyönyörködünk, hogy szinte szégyeltünk nézni egymásra. De Felekiné asszonyt mindez nem tartoztatta; most is művésznő volt, mint rendesen, a ki nem a közönségnek játszik, hanem istennek áldozik, azon istennek t. i. mely lelkekben lakozik.

Az operáról még mindig nem szólhatok. A közönség már zugolódik, a miért mindig csak százszor hallott olasz csemegevel tartják, pedig a közönségnek — tisztelet becsület — de ez egyszer csak félig van oka zugolódni; mert az igazgatóság csak olyan operát adhat, a milyen erők állnak rendelkezésére és szívesebben hallok olyan erőktől tiszter „Ernani“-t, mint egyszer „Normá“-t. Hogy miért épen ilyen erővel, és ha már ilyenek, miért vannak annyian? az természetesen más kérdés, a melyre azonban csak Radnótfáy ő méltósága adhatna feleletet, ha t. i. ő méltóságának rendszerébe tartoznék feleletet adni a közönség kérdéseire és rendszeresen igazgatni. Az ő rendszere a kaszinó. Abban rend is, szer is van, az elem aztán magától következik.

—i —r.

Budapesti hírvivő.

++ (A természetvizsgálók) fiumei nagygyűlése alkalmából menetdíjleszállítást engedtek a következő közlekedési társulatok: a magyar északi-, a déli-, az állam-, a Ferdinánd-, az Erzsébet-vaspályatársulatok, a cs. kir. és a magyar dunagőzhajózási társulatok. Fiume és Trieszt közt a gyűlés ideje alatt naponként kétszer fog gőzhajó közlekedni. Meghívásokat jövő évekre tettek: Nagyvárad, Arad, M.-Sziget, Győr és Mehádia.

++ (Hogy miként lehetne) megakadályozni a székely kivándorlást, a hivatalos lap, miután megemlíti a bihari ajánlatoknak a székelyek általi visszautasítását, utal Lónyay pénzügyminiszter tervére, hátszegvidéki jóságát illetőleg. Ő ugyanis harmincz székely családot akar letelepíteni. Minden család kap 400 négyszög öl belső telket, csinos lakházat, két hold szántót, legelőt, tűzifát jutányos áron; a székely családoktól igényelt kötelezettség: a mezei munka végzése a vidéki szokásos napszám mellett; télen: fát vágni az urasági erdőben, durván kifaragva eszközfának; a vágási díj alku szerint állapittatik meg. Az uradalom ezeken kívül templommal, iskolával, pappal és tanítóval látja el e telepet, melynek így tagjai, ha szorgalmatosak lesznek, teljes jólétre számíthatnak.

++ (Pest nagy gyarapodásának) minden téren megtaláljuk bizonyosságait. Így a nem régi postai pénzutalványozást illetőleg a pesti központi postahivatalnál 50 frton aluli postautalványok kifizetése következő arányban szaporodott: 1868. évi júliushóban 5442 utalvány 28,506 frt értékben; 1869. júliushóban már 11,547 db, 87,597 frt értékben fizettetett ki. Az utalványok ily nagy mérvbeni szaporodása azon czél szerű intézkedést idézte elő, hogy az utalványok fölvétele és kifizetése elkülönítve fog kezeltetni.

✱✱ (Biztos forrásból) tudjuk, hogy a tiszti főorvos sürgetése folytán a városi tanács a fertőtlenítés, romlott hus, hal, éretlen gyümölcs, mérges gombák, s több effélékre nézve fennálló közegészségi szabályok szigorú alkalmazását elrendelte, de az intézkedés sikerét még sem tapasztalván, méltán gyaníthatjuk, hogy ennek egyedüli oka nem más, minthogy a megbízott közegek nem teljesítik kötelességüket.

✱✱ (Roppant szerencsétlenség) történt a szászországi Burgk-féle szénbányákban e hó 2-kán. Két egymással összenőttetésben levő bányaalagban gázfellobbanás történt, melynek valamennyi ott dolgozó bányász áldozatja lett. Reggeli ima után 326 ember ereszkedett le a bányaüregekbe, s 6 órákor már a két bányatorkolaton kitörő füst jelenté az óriási balesetet. A szerencsétlenség előállítására abban egyeznek meg a vélemények, hogy az utóbbi napok rendkívüli forrósága megakadályozá az ártalmas gázoknak elillanását, melyek a mély s már munka alatt nem levő üregekben összegyűltek, s hogy ott egyik vagy másik munkás gondatlansága által meggyújtadtak.

✱✱ (Langfelder Náthán) hazánk fia, ki 10 évet töltött külföldön ismereteinek szaporítása végett, egy utczatisztító-gépet szerkesztett össze, mely ló által vonva, az utczát bámulatraméltó tökélylyel tisztítja portól, szeméttől, s egyuttal meg is öntözi. A feltaláló már Amerikában készített ily gépet, s most szabadalomért folyamodott rá a kormányhoz.

✱✱ (Petznek) nagy népkert-tervét, melyről lapunkban is volt szó, egy szakemberekből, műkertészekből álló bizottmány megvizsgálta és véleménye oda megy ki, hogy az nagyszerű, czélirányos és kivihető. Most Petz fel van szólítva, hogy írja le az alkalmazandó növény- és fánemeket, hogy a munka azonnal megkezdethessék.

✱✱ (A dán trónörökös esküvője) A dán trónörökös: Keresztély Frigyes Vilmos Károly Stockholmban júliushó 19-kén lépett házasságra a svéd király, XV. Károly leányával: Luiza Eugéniával. A dán nép igen kedvezően fogadta e házasságot és mit sem mulasztott, hogy örömét kifejezze felette. A Gusztáv-Adolf-téren már reggeli nyolczkor 20—24,000 ember hullámozott, valódi germán szívóssággal, miután a nászmenet csak délutáni három órákor volt megindulandó. Az esküvő a székes-egyházban ment végbe, nagy pompával, az ország valamennyi méltóságainak jelenlétében. Az érsek mintegy negyed-órás beszédet intézett a jegyesekhez, mely a hercegi menyasszonyt igen meg látszott indítani. Könyvek toltak ki szeméiből s az „igen“ szót csak fuldokolva tudá kiejteni. A szertartás után a trónörökös bemutatta fiatal nejét a dán királynak, ki menyét szívélyesen megölelte. Az orgona dalmi hymnuszt zengett, a nászmenet visszament a királyi palotába, mialatt ágyuk dőreje hirdeté az ünnepélyességet. Az erre következő napon nagy népmulatságok rendezettek.

✱✱ (A budai képviselőtestület) közelebbi közgyűlésében több érdekes tárgy elintézése mellett kérdés intéztetett a polgármesterhez, hogy nem szándékozik-e tekintettel lenni azon hirre, mely 17—18 évvel ezelőtt a városban keringett, s mely szerint a budai Erzsébet-apáczáknál egy apácza befalaztatott volna, vizsgálatot elrendelni a nevezett apáczák zárdájában. A polgármester kijelentette, hogy keringett ugyan akkoriban ilyféle hir, de kószahirre a hatóság nem támaszkodhatik.

✱✱ (Ubryk Borbála) esetéről most már kevés ujat tudnak jelenteni; a vizsgálat erélyesen foly s az eredmény egyelőre nem közölhető. A szerencsétlen Ubryk B. testvérei Varsóból

Krakóba megérkeztek, s azonnal kihallgattattak a törvényszék által; ezután 30 évi távollét után fölkeresték a tébolydában fekvő nővérüket, kire azonban megjelenésük legkisebb benyomást sem tett. Midőn az orvos mondá neki, hogy ezek testvérei, azt felelte, hogy az nem lehet, mert testvérei már az égben vannak, s közben sokat beszélt testvérei lelkeiről stb. Nevezetes rendeleteket bocsátott az osztrák belügyminiszter e zárdacset folytán. A tartományi helytartók utasítatnak valamennyi zárdá szigorú megvizsgálására; továbbá a helytartók kötelesek a világi clerusnak világosan tudtul adni, hogy egyházi előjárók által rájuk szabott büntetéseknek magukat alávetni nem tartoznak, s a törvényes hatóságon kívül más nem használhat kényszert ellenük. Mindazok, kik egyházi hatóság ítélete folytán szabadságuktól megfosztattak, szabadon bocsátandók; végül a helytartók kötelessége időnkint megvizsgálni a zárdákat. De a bécsi kormány még az eddig kibocsátott rendeletekkel nem elégszik meg, hanem újabb sürgöny szerint a bel-, igazság- és közoktatási miniszteriumok küldötteiből tanácskozmány ült egybe, melynek feladata további rendszabályok iránt javaslatokat tenni. Ubryk Borbálára nézve a törvényszéki orvosok azon kérést intézték a hatósághoz, hogy a szürke nénék kórházából vétessék ki, mert ott nem részesül elegendő ápolásban.

✱✱ (A budai népszínház bizottmánya) azért vonakodik Kőmives igazgatónak e csarnokot átengedni, mivel társulata nem felel meg a fővárosi legszerényebb igényeknek sem, s így előadásai a népszínház hitelét csorbíthatnák. Mindamellett, ha a közvélemény ohajtja, át fogja neki adni, de felelősséget nem vállal sem az előadásokért, sem azok következményeiért. A bizottságnak elébb kellett volna kezdeni e művészeti lelkismereteskedést, s akkor most a budai népszínháznak csakugyan volna hitele.

✱✱ (A vízvezeték) tüzeseteknél eddig legkisebb szolgálókat sem tett, noha fordultak elő tüzesetek közvetlenül a már kész csapok közelében. Most a hatóság intézkedett, hogy a vízvezetési gép fűtője a gépház mellett kapjon lakást és előforduló esetben azonnal működésbe hozza a gépet.

✱✱ (Lendvay Márton) — a drámai előadások hátrányára — folyvást betegeskedik. Még Rimaszombatban kapott meghülése ujult meg rajta. Dr. Szabó Sámuel, rimaszombati orvosnak azon nemes buzgalmát pedig, melylyel az ott megbetegült színművészt egész szeretettel ápolta, gyógyította, a nélkül, hogy tőle bármit is elfogadott volna, nem jutalmazhatja meg egyébbel, mint nemes készségének és szeretetteljes gondoskodásának nyilvános uton való megköszönésével.

✱✱ (Első léghajózási szállító társaság) alakult Amerikában, San-Franciskóban. Részvénytőkével és kormányozható léghajókkal kezdik meg a közlekedést az ég és föld közt, s egyuttal különböző városokba. A légutazás San-Franciskóból New-Yorkig csak 12 órát vesz igénybe, míg ez a távolság a Pacific leggyorsabb menetével nyolczadfél napba kerül.

✱✱ (Rózsás napló.) Pázmándy Dénes és Reitter Mária k. a. esküvője, mint hallottuk, mult szombaton volt. — Pecháta Gyula, pénzügyi tisztségviselő pedig közelebb váltott jegyet Tókey Luiza kisasszonynyal.

✱✱ (Vegyes hírek.) A király hétfőn a brucki táborba utazik, s onnan néhány heti mulatás után Garatshausenbe, a királynő látogatására. Hir szerint a királynő közelebb Garatshausenből már visszatér s egyelőre Ischlben fog mulatni. — Deák Ferencz visszatérván Buziásról, innon Zalába utazott. — Hampel, pesti polgár, a lipótvárosi basilika bolt-

jaira a 60,000 frtot nem kölcsönzi, hanem megengedi, hogy e máshonnan veendő kölcsönt az ő vagyonára táblázzák be. — A közoktatásiügyi miniszterium a külföldi elemi iskolák tanulmányozása végett 15 néptanítót küld ki mindenre terjedő utasítással s 300 frt utiköltséggel. — A földművelési miniszterium a jövő évi április 10-kén dohánykiállítást rendez a pesti köztelken. A jelesb termelők arany, ezüst és bronz érmeket nyernek jutalmul, a kisebb termelők pedig 50, 25 és 10 frtos jutalmakat. — Oroszhegyi Józsa, ki keletről hazatérté óta Kolozsvárott szélhűdés folytán súlyosan betegesen feküdt, a Svájcban használt fürdőből némileg javultán tért vissza Pestre, és egy hónapig fog Budán, tabáni szállásán időzni. — Az Újpesten napról-napra szükségesebbnek mutatkozó betegház építésére több részről a legkedvezőbb ajánlatok tétettek. Az intézet javára e napokban Antoinette k. a. is az újpesti szigeten föllépni ígérkezett. — Az újpesti község-iskola épület pedig 2 nagy tanteremmel ellátva, már föld alatt van s október elsején, mint a tanév kezdetére, tökéletesen felszerelve leendő. E község-iskolákra naponként több oldalról kisebb-nagyobb adakozások tétetnek. — Borsodmegyében hétfőn este Bódva községe csaknem egészen porrá égett, 51 ház hamvadt el, a tűz csürről kerekedett s így hihető, a cséplők gondatlanságából történt. — Néhaj Gans Dávid több ezer forintot hagyott jótékony célokra; ebből özvegye most 400 frtot az orsz. m. izr. tanító-egyletnek adott, hogy kamatját évenként a boldogult halála napján egy szegény tanítónak adja. — A budai zugligetben e napokban egy bokor alá rejtőzött gyanus egyént találtak, kinek véres tör volt kezében. A hatósági közeg azonnal bekísértette az illetőt s kutatásokat rendeztek netáni büntény nyomainak fölfedezése végett, de ennek mindaddig semmi eredménye nem lett. — Bihar megye elhatározta, hogy jövő évtől kezdve fürdőbiztosi állomást létesít, szolgabírói ranggal. — A legfelsőbb törvénytörvények az Oroszi-Talányi-féle ügyben helyben hagyta a királyi táblának ítéletét, melynek következtében főbenjáró bűnperbe fogatlik mind a kettő. Miután a pervizsgálatok be vannak fejezve, s annak eredménye nem hamisítható meg, kezességre szabadon bocsáttatnak. — Megjelent és Rózsavölgyi műkereskedésében kapható: „Alföldi nóta,” csárdás, szerzette és Karassaiy Stefanie urhölgynek ajánlja Kecskeméthy Károly; ára 50 kr. „Clotild-csárdás,” szerzette és Clotild főhercegg asszonynak ajánlja Csillag József. — Az adófizetés oly szépen folyt fővárosunkban a most mult napokban, hogy egy heti bevétel nem kevesebbet tesz 196,690 frtnál. — Kis-Kanizsán aug. 3-kán 9 ház leégett s egy hét éves fiú is odaveszett, midőn szegény egy ökröt a veszélyből kimenteni akart. — Pater Lewkovicz, a krakói zárdabotrány hirtelen elhalt e fontos tanujának holtteste, hir szerint, mégis ki fog ásatni, s Rokitánszky, hirneves bécsi orvos fog Krakóba utazni a bonczolás végett. — A pesti izraelita templom perselyét kirabolták, és pedig most már másodizben. Néhány év előtt hasonló eset történnén, a perselyre három Wertheim-féle lakat alkalmaztatott, de ez nem akadályozta a jó madarakat, hogy a 80—90 frtra rugó összeget belőle ki ne lopják. — Aradon Molnár vendégszerepel. Az „Alföld” lelkesedéssel emlékszik művészi játékáról s a fiatal nagy tehetségű Dux Lajos: „Utósó próféta” című drámáját — melyben először lépett föl Molnár — hatalmas költői nyelvű, drámai erővel bíró műnek mondja, melyben merészen szárnyaló phantasia mutatkozik. — A pesti polgári kör szordán este a lövöldében diszes estélyt rendezett, mely daczára a kedvezőtlen

időnek, igen jól sikerült. A kör ezuttal bemutatta magát a közönségnek, mely igen válogatott volt, s a főváros minden osztályait képviselte. — Langer Viktor, fiatal zeneszerzőnk egyik legtehetségesebbike, 500 szép magyar dalt szándékozik kiadni füzetekben. — Batthyányi Antónia grófnő közelebb 400 frtnyi küldeményt kapott Karolina Augusztai császárnétól, hogy ez összeget egy leégett és jégkárt szenvedett falu lakosai közt ossza ki. — Berczik Árpád: „A kurucok Versaillesben” című vigjátékot adott be a nemzeti színházhoz. — Vörös Jancsi, magyar népzenei társulata közelebb Hochenschwangauban játszott a bajor király előtt, innen pedig táviratilag Geratshausenbe hivatott, hol a királyné ohajtotta hallani eredeti magyaros játékát. — Bécsben vasárnap nagy népgyűlés volt, mely határozottan a zárdák eltörlése mellett nyilatkozott. 9—10,000 ember volt jelen. — Pestváros közgyűlésén azt indítványozta Széher Mihály képviselő, hogy egészségi szempontból vizsgáltassanak meg a városi templomok kriptái, s tiltassék meg ezentúl a temetkezés a belváros kriptáiba. Az indítvány meghányás-vetés végett az egészségügyi bizottmányhoz utasított. — „Keszthelyi hangok” cím alatt Keszthelyen új lap alakult. — Állatvédegyelet van keletkezében. Dr. Zlamál Vilmos tanár és Ottófi Lipót állatorvos a kezdeményezők. Kíváncsinos volna, hogy a bérkocsis és omnibusz-tulajdonos urak közt szereznének minél számosabb proselytát. — Tepliczen a fürdői gyógyterem beomlott s négy embert ütöttek agyon a romok. E fürdőben tartozkodik Horváth Mihály történetírónk is. — Szent István-napja alkalmából a tiszai vaspályatársaság kéjvonatokat rendez Pestre Aradról, Kassáról és Nagyváradról. A vonat indul Aradról aug. 19-én esti 6 órakor, Kassáról 9 óra 31 perczkor d. e., Nagyváradról 5 óra 30 perczkor d. u. Visszafelé aug. 26-kaig bármely személyvonat használható. — B. Wenckheim Béla aggasztó betegesen fekszik a kisingeni fürdőben. — Szentiványi Károlynak is rosszabbra fordult állapota. — Bollender pestvárosi képviselő indítványa: a Terézvárosnak két városrészszé osztását illetőleg, elfogadtatott, s így a választmányi többség nézete szerint északról délre nyulnék az elválasztó vonal, s azt a gyár- és kertész-utczák képeznék.

✦✦ (Halálozások.) Erkövy Ede, Erkövy Adolf képviselő fia, hosszas mellbetegség következtében, dr. Stocker fürdőintézetében Zürich mellett aug. 4-kén 24 éves korában meghalt. — A pesti női tanító-képezdéből e napokban egy csinos fiatal leányt temettek, ki a legtehetségesebb növendékek egyike volt. Neve Gál Vilma, ugyanaz, ki királyné őfelségét képezde meglátogatásakor oly sikerült szavalattal üdvözlé, mely mindenkit meglepett. A tehetséges fiatal leány kora halála minden ismerőseben mély részvétet ébresztett. — Barthos Sándor, baranyamegyei derék szolgabíró, e hó 5-kén szélhűdés folytán meghalt. — Barabás Miklós, köztisztvisletben álló jeles festészünkét azon szomorú csapás érte, hogy szép reményű 21 éves fia: Elemér, hosszú betegség után f. hó 11-kén jobb létre szenderült. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Augusztus 13-kán.

Aug. 7-kén: „A portici néma,” Auber operája, 5 felv. — Aug. 8-kán: „A mátrai vadászat,” Fáy András vigjátéka, 3 felv. — Aug. 9-kén: „Borura derű” és „Nyelvtan,” vigjátékok. — Aug. 10-kén: „Álvajáró,” Bellini operája, 3 felv. — Aug. 11-kén: „A nőuralom,” Szigligeti Ede eredeti vig-

játéka, 3 felv. — Aug. 12-kén: „Mártha, vagy a richmondi vásár,” Flotow operája, 4 felv. — Aug. 13-kán Ujházi Ede, vidéki színész föllépteül: „Othello,” Shakespeare tragoediája, 5 felv.

Gazdasszonyoknak.

Kocsonyás fogas.

Egy 4—5 fontos fogast szépen megtisztítván, darabokra kell vágni és jól megsózni. Két közép nagyságu sárgarépa, három fej vöröshagyma, egy szál petrezselyem, mind finom szeletekbe vágva, egy lábasba kell tenni, öt itcze vizet, eczettel vegyítve, reá önteni és a halat is belé rakni. Elében a halat puhára meg kell főzni, aztán a darabokat kivenni, a levet pedig tovább forrni hagyni. Egy negyed óra múlva egy tojás fehéréből habot verve, azt a forró lébe kell önteni, valamint egy egész tiszta tojást is beléüzni, az egészet pedig habverővel folytonosan verni. Ha a lé újból forrni kezd, le kell venni a tűzről, ruhán átszűrni és félre tenni.

Ekkor egy szép formát finom olajjal ki kell kenni és az aljába egy ujjnyi levet önteni, ezt jégre tenni és ha már megkeményedett, néhány darab halat szépen reá rakni, ismét levet önteni és ismét a jégre tenni, és ezt folytatni, míg a forma teli lett. A haldarabkák közé szeletekbe vágott sült ludmáját, zöld uborkaszeleteket vagy kemény tojást is lehet tenni.

Tálalásig jégen álljon ez étel, akkor pedig egy perczre forró vízbe kell mártani és azonnal tála kiborítani, a melynek szélét vörös és sárga aspikkoczkákkal ki kell czifrázni.

H. Zerna.

Vegyes linczi tészta.

Egy félfont lisztet, ugyanannyi tört czukrot, hámozott apróra tört mandulát és 6 keményre főzött tojás sárgát a nyújtódeszkán jól el kell keverni, két egész tojás közé adni és mindezt széles késsel tisztára kidolgozni. Ha már egészen sima, két részbe osztani, félre kell tenni, és úgy vagy félóraig pihenni hagyni. A tészta egyik felét kétfoknyi vastagságúra ki kell nyújtani és czukros jéggel bevonni. E czukros jég pedig így készül: egy tojás fehérét annyi szitált czukorral kell keverni, míg az fehér kemény jeget nem képez, a melyet aztán a kinyújtott tésztára kell kenni, e tésztát aztán ujjnyi széles és ugyanilyen hosszú szeletekbe kell vágni és papírral betakart lemezen szép sárgára megsütni. A tészta másik felét szintén ki kell nyújtani, barackbefőttel megkenni, ugyanilyen tésztadarabkákból lapos rostélyokat csinálni reá, megsütni, és szép darabokra vágni és a jéggel bevont szeletekkel együtt szépen kitálalni.

E. Tóni.

Divattudósítás.

Az öltözetek iránti főfigyelem most leginkább egy öltöny felé irányul, mely hüvösebb vagy esős napokon mint en tous cas fűszorpet játszik, és ez a „waterproof.” Ezen öltöny most valóban a legkeresettebb mind olyanokra nézve, kik városban maradnak, mind pedig azokra, kik fürdőben mulatnak. Formája mindaddig ugyanaz, mi azelőtt volt, és viselik azt gallérral szintúgy, mint csuklyával. Színre nézve vagy sötétbarna, vagy sötétszürke színben fordul elő. Ára 15, 16, 18, 20, 22 és 25 frt, a kelme minősége szerint és található ezen öltöny a fentebb kitett árakon nagy választékban Alter és Kiss divatkereskedésében.

A ruhák készítésében mindaddig jelentékeny változások nem történtek; az utcai ruhák az addig divatozott formák szerint készülnek még most is, legföljebb a báli ruhákra fordítanak kissé több gondot, egy kis változatosság kedvéért.

Jelen divatképünk magyarázata.

Mai divatképünk egy igen csinos és a legujabb divat szerint összeállított báli ruhát ábrázol, mely tunique helyett széles csipkével és selymmel van disztitve. Egy ilyen ruha, vagy finom mollból, vagy Crêpe lisse-ből készül és ha, mint divatlapunk mutatja, selymmel van disztitve, 60—65 frtig jön.

A másik ruha lilaszín grenadinból készült ruhát ábrázol kettős szoknyába szedve rózsákkal és kiágazott, rendesen ránczozott kis fodrokkal disztitve. Az ilyen ruhára sok kelme menvén fel, annak minősége szerint a kész ruha 60 és 75 frt között szokott jönni.

Ezen alkalommal megemlítendőnek tartjuk, miszerint az Alter és Kiss divatkereskedésnek egyik főnöke: Kiss Kornél ur e hó folytán bevásárlási utjára indulván, Berlin, London és Párist meg fogja látogatni s főleg az utóbbi városban több ideig időzend, e szerint a t. hölgyek, kik ezen kereskedést szíves pártfogásukban részesítik, legszebb alkalmat találnak, ha némi jelentékenyebb megbízásaik volnának, Kiss urhoz fordulni, ki is azokat hiven és pontosan fogja teljesíteni.

Számrejtvény.

Flegmann Lipótnétől.

- 4, 5, 8, 1, 2, 8, 9. Ezt a magyar el nem ismeri;
- 10, 9, 7, 11. Ezt meg csak magyar szereti;
- 7, 3, 2. Nagy szorgalom édes eredménye;
- 4, 2, 10, 7. Sok üres fejnek csupán csak ez kéne;
- 5, 6, 9. A gyáva ugyancsak fél tőle;
- 4, 1, 6, 2, 7, 11. Néha papucs is lesz belőle;
- 5, 10, 7, 11. Ha csak kívül az, veszélyes;
- 1, 8, 9. Semmint mély, inkább legyen széles;
- 1—11. Addig védte hősleg várát,
Mig szíve adta meg az árát.

Megfejtési határidő: szeptember 11-dike.

A f. é. 30-dik számban közlött rejtvény értelme: „Hunyadi László.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Buday Flóra, Nagy Irma, Farkas Kamilla, Boronkay Csicseri Lila, Heller Ilka és Berta, Kazay Gizella, Molnár Teréz, Nagy Róza, Benedikovics Róza, Illés-Bús Ludmilla, Kubinyi Géznáné, Schwarcz Éva, Papy Amália, Marosy Emilia és Hermin, Antalfyné Etelka, Schäfer Róza, Pásztelyi Danielovich Emilia, Tell Mari, Budinszky Mari, Buczko Thuróczy Antónia.

(HIBAIGAZÍTÁS.) A mult számunkban megjelent: „Rege a hét levélről” című költeményben következő sajtóhibák csuszak be: a 4-dik versszak 7-dik sorában: „védőt” helyett „redőt” olvasandó; az 5-dik versszak utolsó sorában: „ösi” helyett „hósi”; a 6-dik versszak 6-dik sorában: „s az ozredévi” helyett „és az ezredévi”; a 11-dik versszak 8-dik sorában: „angyalteljes arczczal” helyett „angyal-arczczal”; a 12-dik versszak utolsó sorában végre: „kedélyi” helyett „királyi” olvasandó.

Tartalom.

Megint egy lépés. (Folyt.) — Hazatérés, Komócsy Józseftől. — Longyolország csillaga. — Hogy köszönjem én noked meg, Kopácsy Dezsőtől. — Eljegyzés a koporsó mellett, László Mihálytól. — Uti képek az emsi fürdőről. (Vége.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A b o r i t é k o n: Hoti naptár. — Vidéki és fővárosi hírek. — Kimutatás. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: augusztushavi divatképünk.

Felölös szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedig 8 frt, félre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

34. sz.

Augusztus 22-én.
1869.

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrajzokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megfizetése egész-, a műlap megfizetése félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

Megint egy lépés.

(Vége.)

És mikor mindezen erények és jeles tulajdonságokban tökéletesek vagyunk, még mindig nagyon messze vagyunk a valódi női tökéletességtől, mert hátra van még a legnagyobb, a legszentebb feladat: az anyai kötelességek.

És hol kezdjem és hol végezzem a kötelességek részletezését? Könnyebb dolog megmérni a tengert, meghatározni magasságát az égnek, a mely nincsen, mint meghatározni, mi minden szükséges arra nézve, hogy azt mondassuk magunkról, mi jó anyák vagyunk. A mi a világon nagy, szép és magaslatos, az mind ez egy szóban van foglalva. Az emberiségnek az istenivel való egybeolvadása ez. Az anya tartja fenn az örökkévalóság láncolatát, és pedig nemcsak anyagilag, hanem szellemileg is; mert egyedül csak ő ápolja és fejleszti a hajlamokat, melyek majdan erős szándékokká és elhatározásokká izmosodnak az életben, és egyedül csak ő képes a vad indulatokat megnevelni a gyermek szívében, hogy gonosz szenvedélyekké ne váljanak, ő, a ki a tápláló tejjel együtt életét is szivattyúja bele a zsenge életbe, és a kinek képét maga előtt látja, midőn az eszmélet első hajnalhasadása pitymallik fel lelkében, kinek mozdulatait utánozza, mikor még ösztönökből áll élete. Ha az összes természetben azt tapasztaljuk, hogy a táplálék és légmérés a lények belső alkatrészeire csak úgy, mint külső idomzataira döntő befolyással van, szükséges-e még hosszasan bizonyítgatni, hogy a gyermek testi és lelki alkotására az anyának van legtöbb befolyása?

És most tegyük még hozzá, hogy az ember, a milyen hatalmas mint ember, ép olyan gyöngy és kényes mint gyer-

mek, és előttünk áll az anyai kötelességek sorozata egész mérhetetlen nagyságában.

Örködni a zsenge élet felett, hogy baj ne érje, mert a leggyöngébb légfuvat életét olthatja el, örködni felette éjjel és nappal, mert minden perczen más-más szükségletei vannak, melyeknek kifejezést sem bir adni és melyeket mégis ki kell találni, mert minden legkisebb mulasztás életére lehet hátrányos; ápolni és tisztán tartani, gyógyítani és erősíteni, virasztani mellette és óvni őt is, magunkat is mindenről, a mi akár a test, akár a lélekre kártékonyan hathat; ebből áll az anya élete a gyermek első évében, és mikor az első évet meghaladta, sőt sok esetben még azon innen, a testi gondviselés mellett már a lélek feletti örködés nagy feladata kezdődik; mert már akkor mutatkoznak a szellemi élet első csirái, és annál fogva már akkor kell azokat kellő ápolás és gondozás alá venni; a másfél éves gyermek már haragudni és mérgeledni, a két éves gyermek pedig már boszut állni is tud, ha nem vigyázunk rá és nem fojtjuk vissza kellő időben a mérges növények csiráit.

A három éves gyermek lelki élete pedig már egy egész tavaszi világ, tele élettel, fakadozással, dal- és illattal egyfelül, és hatalmaskodás- és dulakodással, rombolás- és pusztítással másfelül; a jó és szép hajlamok egyfelül, az indulatok és szenvedélyek, másfelül és ezeket az anyának most már egytől-egyig úgy kell ismerni, mint a kertésznek a számtalan növényzetet, hogy egymástól megkülönböztetni tudja és mindeniket külön-külön a maga értéke és szükségletének meg-

felelő bánásmódban részesítsen. Kiirtani a dudvát, mielőtt a mélyibe ereszti gyökereit, mert akkor már kiirthatlan; hajlítani az ösztönöket, mielőtt megkérgesednének, mert akkor már csak törni lehet őket; összébb-összébb ültetni a jó hajlamokat, hogy egymásba fonódva, az egész belsőt lepjék be szín- és illatgazdag pompájukkal, és folytatni e munkát nem egy napig, nem is egy évig, hanem folyton-folyvást és nem egy, hanem több gyermek körül, a míg csak föl nem serdültek, és folytatni azt azon tudattal, hogy mindezt nem magunkért tesszük, mert mihelyt a munka be lesz fejezve, a gyermekek nem a miénk többé, hanem az életé; kirepülnek a szülei házból, mint a madarak az anyai fészekből, hogy ők is külön fészket rakjanak; hanem folytatni azt tisztán csak azért, hogy az emberiségnek, a polgárosodásnak szolgáljunk vele; már ide nem csupán szerelem és szeretet, nem csupán türelem és önmegtagadás, ide ismeretek és műveltség, egy helyesen gondolkodó és tisztán érző, ép és erős lélek kívántatik; mert csak az lehet kertész, a ki a dudvát a virágtól meg tudja különböztetni, csak az nevelhet másokat, a kit magát is helyesen neveltek és csak az kedveltetheti meg másokkal a szépet és jót, a kivel magával is megkedveltették azt.

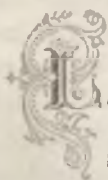
Ime tehát annyit foglal magában e szó: női hivatás és minden ága külön-külön világrázó hangon azt mondja: nevelést a nőnek!

Szántsándékkal maradtam szorosan azon körben, melybe a régi társadalom a női életet szorította; egy szóval sem érintettem azt, hogy nem minden leánynak van kedve vagy módja férjhez menni, vagy ha igen, nem mindenik nő olyan szerencsés, hogy olyan férjet kapjon, a ki saját munkája után el bírná tartani őt is, gyermekeit is, vagy ha igen, nem mindenik olyan szerencsés, hogy elébb halna meg férjénél; minderről nem szóltam ezuttal, mert ezeknek tűzetes fejtegetése annyira szoros kapcsolatban van a jelenkor minden társadalmi és nemzetgazdászati érdekeivel, hogy az tulajdonképen még akkor sem tartozik egy kiválólaga női lap feladatai közé, ha nem kötetek kellenének is hozzá. A mit e helyütt elmondani lehet, azt mint eddig, úgy ezentul is időnként el fogom mondani; de tisztán csak úgy véve föl ez ügy fonalát, a mint az a régi korból reánk szállt, a legfelületesebb elme is kénytelen belátni és beismerni, hogy azon számtalan bűnök közül, melyek a régi kor lelkiismeretét terhelik, egy sincs, a mely oly rettenetesen megboszulja magát a jelen és jövő kor hivatásán, mint az, hogy a nőt nem csak az önálló cselekvés, hanem a helyes gondolkodás, az ismeretek és tudományok, szóval a polgárosodás köréből kizárták, és annál fogva mindazon teendők közül, melyekkel a jelen a polgárosodás érdekében tartozik, egy sincs, melynek teljesedésbe vétele annyira elhalasztatlan, elutasíthatlan kötelesség volna, mint az, hogy a nőt ép oly mértékben neveljék az ő hivatása érdekében, mint a hogy a férfit a magáéban nevelik; oly kötelesség az, melyet, ha csak egy szikrája van benne akár az erkölcsnek, akár az önértetnek, akár végre a körülmény józan felfogásának: minden kormány annyival inkább tartozik haladék nélkül teljesíteni, minthogy a nő csak szavakat, csak esdeklést intézhet hozzá ez iránt.

Emilia.

A dicsőség.

Kuliffay Edéttől.

Keltem a mult országába
Szárnyat öltve visszaszállott,
S büvös fényvel tündökölni
Annyi drága gyöngyöt lát ott.

Nem is gyöngy az, a gyöngynek
Fájdalom a szülőanyja,
S ez a sok fény a dicsőség
Örök lángját lobogtatja.

Mint a gyémánt, úgy ragyog mind,
S mégse gyémánt, mert hisz' annak
Szivárványos sugarai
Csak a napon ragyoghatnak.

S ez a sok fény egytől-egyig
Önmagától nyer világot;
Nincsen olyan sötét éjjél,
Mely kioltná ezt a lángot.

Se nem gyöngyszem, se nem gyémánt,
Tündöklő nap valamennyi;
Rég kigyultak és azóta
Egy se ment még lepihenni.

Ott ragyognak szünet nélkül,
Bennük most is ifjú tűz ég.
Mint a hulló-csillag fénye,
Nem hunyhat le a dicsőség!

Nem hunyhat le soha, soha:
Ez maga az örökélet,
S ez népünkkel, nemzetünkkel
Rég-ideje hogy egygyé lett.

Dicső vagy hát, jó nemzetem,
S örökélet leve részed, —
Ölbe rakott kézzel most már
Nyugton lehet heverészed...!

— ❦ —

Lengyelország csillaga.

Beszély.

(V é g e.)

Életüknek legszebb percze volt ez.

Szilárd, szép tenór-hangjával kísért a zongora zenéjét
s az esti szellő tovaragadta az édes hangokat.

„Milliónyi ékes csillag
Van az égboltozaton,
De nekem csak két csillagban
Rejlik egész világom.

Csillagokba van fölírva
A halandók végzete;
Csillagpárból olvasom le,
Hogy boldogság éltet-e?

A csillag is nyugodni száll
S megmegpihen a nagy ég,
Hogyha csillagom reám száll:
Enyém a nagy mindenség!”

E dalt végezve, a szerelmesek elhallgattak. A hölgy szép csillagszeméi reászállottak az ifjura, ki lehajolt s remegő hangon susogák ajkai:

— Szövetségünk e szerint meg van kötve. Ah, bárcsak megáldaná azt az ég! Légy arám, és nemsokára az én kedves kis feleségem.

Paulina hirtelen összerezzen és hátrafordult. Ugy tettett neki, hogy az oldalajtó felől, melyet csak egy bársonyfűgöny takart el, sohajtást hallott volna.

Elhalványult.

Ott állott a grófné sápadtan, rettentő szemeket vetve rá, mintha valami rémkép lett volna.

Aztán mindketten odasiettek hozzá, mert ájultan roskadt a padolatra.

Bevitték hálósobájába, s ott selyem-nyugágyán helyezék el.

A mit ez éjjel Doraliszka grófné fiával s fogadott leányával közölt, soha sem lehetne kitudni.

Másnap Szilárd Angliába utazott el. Anyja és Paulina könyves szemekkel tekintettek utána.

A leányka fölébredt ifjúságának szép álmaiból s nem vágyott többé Franciaországba. Testben-lélekben lengyel nővé lett.

Pár hóval később ama szomorú tudósítás érkezett Londonból a grófnéhoz, hogy a család egyetlen sarja: Szilárd, golyóval vetett véget életének.

A grófné fájdalom szinte vad kétségbeesésben tört ki, mert érzé, hogy ő az, ki fia halálának okozója.

Később csendesült e fájdalom, s a grófné érzé, hogy ez az égtől büntetésül van reá róva, hogy egy pillanatra egykor női és anyai kötelmeiről a távol világváros élvei közt megfeledkezett.

És ő még csak nem is panaszkodhatott, mert úgy érzé, hogy az ég méltán bünteté gyermeke elvesztése által az anyának eltévesztett lépését.

Később tompult a fájdalom és szelid bánattá változott át.

III.

Három év mult Szilárd balvégzetű halála óta.

A gyászt három éven át nem veték le a szülék, s a bájos Paulina, ki már tizenkilenczedik évét tölté be, viruló hajadonná lön.

Rojacyn e szép gyermekét a fiatal főnemesség, feledve, hogy idegen föld leánya, „Lengyelország csillagá“-nak nevezte el.

De ő csak mosolygott e hízogás felett, s egy sem dicsekedhetett kegyével. Egy arany lánczon hordá ő folytonosan atyjának medaillon-arczképét, az egyetlen örökséget, mely az elhunytól reá maradt, s e kép mellett csak a szegény Szilárd képe volt, mely lelkében élt.

Rojacynben ismét a hajdani pezsgő élet kezdde fölelevenülni.

Ismét tánczestélyek rendeztetek ott, s ezt nem is leheté rossz néven venni a grófnőtől, ki Paulinát, a bájos leánykát nem szánta arra, hogy a zárda sötét falai közt élje le napjait.

Egy alkalommal fényes bált rendeztek ismét, melyre a városban állomásozott katonatisztek is hivatalosak voltak s a többi közt egy fiatal hadnagy, név szerint Beni-Doles, egy ősrégi név viselője, kinek czimerében a királyi lilium diszelgett.

A lengyel előkelő körökben sokat beszélgettek ez ifjunak szépségéről és dúsgazdagságáról; Paulina is hallott már felőle beszélni, s ez este megremegett szíve, midőn ez idegen ifjura gondolt.

A tánczó párok tovajeltének, az illatos hajfürtök lobogtak, a szemek tüzsugaraival találkoznak egymással. Paulina csupán szemlélője volt e mulatságnak. Ő nem tánczolt. Gyöngékedéssel menté ki magát.

Beni-Doles közeledett hozzá, s Paulina szíve elsorult, midőn ez ifjut megpillantá.

Kihez hasonlíthatott e nemes arcú oly igen? Hasztalan törekedett emlékeit visszaidézni, mignem keze a medaillonhoz ért, s azt fölnyitván, elhunyt atyjának arca az ifju tiszt arcában sugárzott vissza.

Az öreg gróf fogadta a hadnagyot s ő mutatá be a grófnénak.

A grófné elsápadt s zavarodtan tekinté fogadott leányára.

Azonban csakhamar erőt vett magán s az ifju huszár-hadnagyhoz néhány nyájas szót intézett.

Beni-Doles igen szépen, folyékonyan beszélt francziául és Paulinának úgy fájt a szíve, hogy nem tánczolhatott vele.

Ekkor arra kérte az ifju, hogy engedje meg legalább, hogy társaloghasson vele, mire a leányka pirulva egy főbillenéssel adta beleegyezését.

Együtt ültek egy virággal diszitett asztalka mellett, s oly édesden elcsevegtek, mintha már régóta ismerték volna egymást.

Az ifju sokat beszélt hazájáról, szüleiéről, nő- és fivérééről, ki szintén a katonasághoz készült.

A grófné csatlakozott még hozzájuk, s így hárman egy kis kört képeztek együtt, elkülönözve a társaság többi tagjaitól.

De azért több fölől irigy pillanatok vettettek az ifju porosz hadnagy felé, ki „Lengyelország csillaga“ előtt oly kedvessé látszott válni.

Bál végével a grófné fölkererte az ifjut, hogy néha-néha keresse fel a rojacyni kastélyt.

Ez időtől kezdve Beni-Doles gyakran fölkeresé a grófi házat.

A fiatal hadnagy ama pillanattól kezdve gyűlöltté vált a lengyel ifjúság előtt, mert kétség sem merülheté föl a felett, hogy Paulina előtt ő volt a legkedvesebb s az ifju nyíltan bevallá, hogy ő a leánykát nőül akarja venni.

Minden áron belé akartak kötni, s végre sikerült is egy lengyel nemesnek őt párbajra ingerelni.

Paulina nem is gyanítá, hogy feje fölött vészterhes felegek lebegnek.

Eljött a vasárnap; de Beni-Doles, ki e napon máskor mindig jelen volt Rojacynban, ezuttal elmaradt.

Helyette azonban ama szomorú hír érkezett, hogy főbe lőtte magát.

Beszélték, hogy amerikai párbajban esett el, ő huzván ki a halált jelző golyót.

A grófné szerfölött aggódott fogadott leánya fájdalmán; de Paulina erős lelkű volt. Csak az arany medaillont nyitá föl és sirva csókolgatta össze-vissza az abban rejlett képet.

Ugy érzé, mintha ennek így kellett volna történnie. Hiszen ő oly igen hasonlított egy elhaltak arcához.

Az ifju temetésén jelen volt Paulina, gyászruhát öltve magára.

Midőn a föld a kedves halott koporsójára tompa dörböréssel aláhullott, Paulina a grófné karjaiba hanyatlott.

Az elhuntnak tisztársai megilletődve tekintének „Lengyelország csillagá“-ra.

Beni-Doles szülei soha sem tudták meg fiuk halálának valódi okát.

Paulina másnap Franciaországba utazott el, s „Lengyelország csillaga“ a párisi „szent szív“ kolostorában tünt el a világnak szemei elől.

Lengyelből

s.

Emlékkönyvbe.

Bogyó Adéltól.

h jól tudom, hogy eltiporja
Jövőd a mult emlékeit,
S ezek közé mi visszahivna,
Szíved majd mindent elveszit.

Oh jól tudom, a régi álom
Egykor mind elfeledve lesz.
S kigyulva újabb s újabb lángon,
Más vágyak lelkesitenek.

Tudom, hogy egykor elborítja,
Miként homályos köd-lepel,
A feledés sötétlő árnya,
Mi a multhoz vezetne el.

S hogy lásd a multat tiszta fényben,
Ezen áttörni nem lehet.
S nem is kutatsz te e sötétben,
Hisz új fény várja lelkedet.

Elszáll a mult és minden érzés,
A mely azé volt, eltűnik.
Kétkedve nézi fájó lelked
A mult idő ködképeit.

S alig hiszed, hogy végbe ment az,
Oly pusztaság lesz mind, oly sötét.
S a mit szerettél, szeretsz most is,
S mi boldogit, mind ebbe vész.

Feledni fogsz, s mindent feledve,
A m i n d e n n e l majd engemet.
Napok repülnek, messze léssz te,
S feledsz, mert az csak így lehet.

Ez így van, így minden kebelled,
S így lesz velem és így veled.
Az élet tengerén a sajkák
Egymástól messze rengenek.

A természet törvénye egy volt,
És mindörökké e g y marad.
Ez így van és nem mondom én, hogy
Másként lehetne általad.

Ez így van, így, s a tűnő képet
Szívedben meg nem mentheted.
E g y e t t e h e t s z c s a k s a r r a k é r l e k :
Tartsd meg s o k á emlékeimet.

Eljegyzés a koporsó mellett.

Elbeszélés.

László Mihálytól.

(Folytatás.)

— Az élet örömnappjai közé — mondá Vilmos elszomorodva, — legtöbbször kell örömnem vegyülni . . . épen most örültem s im, ki tudta volna, mit hoz a másik perc; megfoszt egyetlenemtől, kinek még utolsó áldásában sem részesülhettem, de tán mégsem neheztelt rám . . . hisz örökösének hagyott, szerencse és gyász. . .

Midőn az embert szomorúság éri, többször szokott sohajtani, mint egyébkor; így történt ez most Vilmost is. Oszkár nem hagyta szóltanul, hanem fölkeré Vilmost, hogy többé ne sohajtson oly nagyot, mint tevé, mert bizony neki semmi kedve nincs repülni, aztán ha már ily jókora szerencse érte,

lát inkább csak tapsoljon, vagy nevéssen egyet a kitünő gondoskodásért.

Vilmos fásult lelkének bélyegzé Oszkárt a bohócos tanács miatt.

Na, de Oszkárnak sem kelle több; még egyszer bizonyítá, hogy ő cseppet sem tudna szomorkodni, egyszerűen azt gondolta, hogy a nagybácsi elment, hogy helyét, illetőleg vagyonát elfoglalja, ennyiből állna az ő megemlékezése, aztán pedig beülne az örökségbe, s nevetné a világot, mely tán ekkor irigyei számát csak egy legióval szaporítaná.

Vilmos jónak látta tovább nem fűzni a beszélgetést Oszkárral. Kijelenté, hogy részéről minden további ittlét valami pokoli érzetet terjeszt, azért is kövessék baráti tanácsát s menjenek azonnal haza, hagyják el az idegen országot, a költségeket ő viseli.

Harmathyt meglepé a nagylelkűség, meg is szorítá azonnal Vilmos jobbát köszönete jeléül; de nem így Oszkár, ki ismét a gondolatok hazájában kalandozott; neki nem tetszett az elhatározás. Tudtára is adá Vilmosnak, a mint ketten lehetnek, hogy ő mostani állapotjában, hogy sem távozzék, inkább meghal.

— Sohse halj meg ezért Oszkár, — mondá Vilmos — kölcsönzök tiz ezer frtot: ennyi elég lesz otthon, darab ideig uraskodhatol belőle, később ugyis, mint már néhányszor monddád, a gazdag Csetneky nagybátyád után örökölni fogsz. Ha elfogadnád, mint barátságom zálogát, örömet nyujtanám, de mennyire büszkeséged e tekintetben ismerem, visszautasítanád.

Némi gondolkodás után Oszkár igazolá szavaival barátja állítását.

— Vilmos! nyomorult koldus nem vagyok, kinek filléreket szoktunk adni, hogy szabaduljunk tőle, ezt ne hidd soha; mindazáltal, mivel egyedül mégsem akarok maradni, csakis kölcsönül fogadom el, de emlékezzél szavaimra, hogy nemcsak reményem van, hanem biztosan hiszem, hogy a Csetneky vagyon enyém lesz, s kölcsönöd visszakapod.

Tehát az egyezés megtörtént; mindhárman együtt visszautazhattak; addig is jó lesz Oszkárnak multjába beletekinteni.

III.

Atyja: Csetneky Dávid, egyike volt a régi jó világ embereinek; ő csak a multa hivatkozott s a szerint kívánta volna, hogy egyetlen fia neveltessék. Azok a dicső nagy ősök — szokta mondani fiának, — be nem szennyezték a Csetneky nevet, mennyire kell tehát neki vigyáznia, hogy méltó viselője legyen a nemesi névnek.

Az öreg szavai, hisz öreg szavai voltak azok, pillanatra hatással voltak a fiura. Mindent ígért, fogadott, hogy atyja szavai szerint fog cselekedni, nem engedi magát elragadtatni semmiféle külsőségek által, ez volt a fővárosba bocsátásnak bevezetése.

Az öreg ur maga vivé fiát a fővárosba, s miután pénzzel kellőleg ellátá, magára hagyta, szívére kötvén, hogy el ne menjen az esze, s be ne bolonduljon abba a kecsége-hosszúas instituczióba, mert akkor igazán megsérti az ősöket, ő meg nem engedi, hogy az ő nevét viselje.

Erre is rámondta Oszkár az ament, a mint atyja parancsolja, úgy cselekszik.

Árva czilinder! mennyire opponálnak ellened, nem szeretnek téged, megutáltatott egy gyászos korszak, aztán az a nemzeti ruha mily szép, miért vesse meg épen a magyar, mi-

kor más nemzet sajátját máséval föl nem cseréli; talán a magyar rá van szorulva? Voksolás nélkül ki lehet hozni a nagy „nincsen“-t.

Az öreg kérelme tizenöt napig szilárdul állott Oszkár keblében, de aztán az ár magával ragadta: a divat után ment. Ha más teheti, miért épen ő nem, pénze neki is van, az elégnél is több.

Az öreghez a pénzkérő levelek sűrűbbek lőnek, észre is vevé, hogy kicsikét már sok lesz, de mint gazdag s egyetlen fiúval bíró apa szégyenlett szólni, inkább hallgatagon küldözgeté a pénzt a folytonjáték s tobzodásban élő fiának.

A szünidőkre nem szeretett hazamenni Oszkár; mit neki a falu, ott nem czikkerezhet senkire, kalapját pedig épenséggel be is mernék törni a barbár falusiak, aztán az atyja mit szólna!

Néhány napra mégis elment néha-néha, szomorúságban hagyva hátra frakkját és czilinderét, mert atyjához mégis csak nem merte elvinni.

Csak Pest, Pest, itt szeretett ő élni!

Nyaranta az ivó-clubbok ismert gentlemanje, télen pedig a kártyaasztalok hű tagja. A báli idény folyama alatt többnyire oly bravourokat csinált, melyek véleménye szerint hirt s tán még dicsőséget is szereznek neki. Dicsekvése abból állt: miként bolonditson el egy-két leánykát, szavai igazságát (?) rendesen égre-földre esküvéssel pecsételé.

Tekintsünk kevésbé csak a tegnapi bál után; most megy karonfogva egyik társával; bámulatraméltó alak; öltözete szűk pantallon, kivágott mellény, kék nyakkendő, mely felálló „Vatermördert“ szorít, magas galléru kabát fedi a salonfrakkot, fején czilinder, orrán czvikker, kezében pálcza, s a mit majd elfeledék, szökehája divatosan felbodorítva, szóval úgy néz ki, hogy bátran ráillik a 17-dik századbéli néhány verssor, a mely az akkoriban divó öltözetet jellemzi:

Le dos rond et l'habit carré,
Marchand quand son pantalon prête,
Si sa cravatte est moins lié
Son col, son menton, sa figure,
Peut-être qu'il verrait, que son pied
N'est pas dans la chaussure.

Arcza halvány, sárgásba átmenő, szemei szomoruan pislognak s bágyadtak a folytonos éjjelezés miatt, fényük a megtört napsugarakéhoz hasonló, úgy szeretnének pihenni, de virrasztaniuk kell, kegyetlen birtokosuk nem könyörül.

— Barátom, — szóla — tegnap nagy hódítást vittem véghez a „szépek“ közt; oly kedvesen mosolyogtak, midőn viszszevezetém, s a mi fő, „kosarkát“ nem kaptam. Jaj volna a a hölgynek, ki visszautasítana engem, Csetneky Oszkár, pesti arslánt, hehehe! Nos, tán nem hiszed? hisz maholnap magam ura vagyok s akkor... De nézd csak, itt jön egy Madame, jól czikkerezzük, már itt van, — ezzel mindkét gavallér majdnem utját állja az arra siető nőnek, mindez szerintük urias műveltség.

— Béla, — így szólítá társát — most jön egy Madmoiselle! Jól elálljuk az utját, hogy megállni kényszerülven, megtekinthessük.

— Már közelit, — mondá társa — angyali szépség!

— Ilyenek előttem közönségesek, ezeknek udvarolni nem szeretek; jer, térjünk be a „Koronába“, elbeszélem egy kalandomat.

Helyet foglalnak s Oszkár elkezdí kalandját.

— Tegnap a bálból mintegy három óra tájban ejfél

után eltávoztam. A soroksári utcában levő egyik alacsony házacskva volt a kitűzött czél. Csendes léptekkel a nevezett ház végére mentem, s az általam már ismert ajtót nyitva találтам; belépek s nem csalatkoztam, munkálkodott varróasztalkájánál a fiatal szép leányka. Annyira el volt foglalva munkájával, hogy észre sem vevé jövetelemet. Gyengéden megérintém hófehér karját kezemmel; megijedt s elfutott előlem a szoba zugába. Csak miután magához jött a bárgyucska, jött közelebb, s komolyan mondta, hogy bátorokdtam hozzájönni ilyen időtájban? Feleletem volt, hogy:

— Miért?

— Mivel kegyed úgy is csak egy csábító szerepét viszi, s akaratom ellenére látogat.

Jó kedvem levén, mosolyogtam, mire még keserűbben folytatá:

— Kegyed mosolyog, fitymálja gazdagságában a szegény leányt, ki most boldog lehetne, ha ön nem tépi szét kötelékét, mely „egyhez“ csatolá. Nagy uras juxból jár hozzám folyton, pedig már egyébre is megesküvék.

— Képzelheted, mennyire fölingerelt, midőn eskükre emlékeztetett; az kellene még, hogy vagyontalan, név nélküli legyen nőm. Ámbár a leányka vonzó, ritka szépséggel bír, de mindez nem birhat engem arra, hogy elvegyem. S a balgácska talán tudja, hogy soha sem lesz Csetnekyné, mert még megcsókolni sem engedi magát, ilyenkor mindig kis kezével fenyegetve mondja: „Oszkár ur! tisztelje a nők bizalmát, s ne iparkodjék azt illetlenségre felhasználni, mert tudnia kell, hogy a női ártatlanságra büszkébb vagyok, mivel az táplál s védelmez.“

Szavát be is váltja, lehetetlen, hogy hozzá közelitsek is; van benne valami magasztos magatartás, a mely engem leköt s tiszteletre kényszerít iránta. Megvallom, hogy szivem lángol iránta, de e mögött sötét gondolat lappang... s addig nem is nyugszom, míg ki nem viszem.

Az ismerkedés nehéz volt; halld ezt is:

Egy alkalommal, midőn a kecskeméti utcában sétálok, önkénytelenül visszatekinték, szép leányka jött utánam; lassan mentem, hogy kikerüljön s így közelebb jól megnézhessem. Ugy is lőn; követém lakásáig; midőn a kapun beosont s az ajtót becsukta, meg kellett engem látnia. Egyszer-kétszer fel s alá sétáltam, azzal a ház számát följegyzém s visszatértem; többször lestem, azonban nem találkozhattam vele. Feledni nem tudtam. A régóta keresett leánykát egyszer végre megpillantám; utána siettem, köszöntem s bátran megszólítottam, illetőleg megkérém, hogy engedje meg kísérem. Szemeit szemérmesen lesüté s megköszönte, de azért én mégis követtem s bemutatám magam, képzelheted, hogy csak keresztnem volt valódi — a másik álnév. Szerencsémre, sok végezni valója levén, hosszabb ideig mellette lehettem. Midőn visszaki-sértem lakására, könyörögtem, hogy engedje meg tiszteletem tenni valamelyik nap. Senkit sem fogadhat, mivel szegény s becsületére nagyon kell vigyáznia! — ezt felelte kérés-emre.

Na, de én nem akartam a megkezdett ismerkedést abba hagyni, s e tagadó válasza daczára is egyik szombati nap meglátogattam.

Varróasztalkájánál dolgozott, s annyira el volt merülve dolgában, hogy észre sem vette jövetelem, s csak másodszori köszönésemre látta, hogy valaki a szobájában van. Felugrott helyéről s elhalványodva remegő hangon, melybe egy angyal kérelme vegyült, mondá: „Hogy mert kegyed eljönni? a sze-

gény leány egyszerű szentélye nem salonos urakhoz való! aztán igényeim sem oly nagyok; csak középszerűen éljem napjaimat, mint szegény boldogult anyám, meg leszek elégedve sorsommal, azért könyörgöm, esedezem önnek, hagyja el szegény lakunkat.

Biztattam: boldogok leszünk mi kisasszony, mivel én is az olyan egyszerű életet szeretem, beszéltem még neki sok mindent, melyre nem emlékszem, miután igen elfogult állapotban voltam.

Midőn látta, hogy nincs szándokom távozni, folytatá tovább munkáját, rám sem tekintve, feleletet sem adott, ha beszéltem hozzá, néma lett egészen.

Hosszu ideig lehettem a szép leány közelében, midőn nesz hallatszik — : egy fiatal ember lép be. A leányka viasz-sárgává változott, magam is felugrottam.

— Ilka! — mondá a jött a megmerevült leánykának.

— Mit keres kegyed itt? — kérdé tőlem.

— S kegyed mit? — volt a feleletem.

— Uram, én rendes helyemen járok, — felelé — de ön miként merészelt szívem templomába lépni; Halálfia! elcsábitani a szegény, ártatlan teremtet! Oh, ön számolni fog ezért. — Te pedig Ilka — megölted szívem!

— Ártatlan vagyok, becsületemre esküszöm, — mondá a reszkető leányka.

— Hagyd most védelmed, számolj magaddal! Az ur pedig jőjön!

— Hová? — kérdém.

— Végezzünk! — kiálta hevesen.

— Először tudni akarom, kivel van dolgom s aztán távozzatok.

— Tasnay Endre, városi tisztviselő.

— Zaláry Oszkár, földesur, pesti magánzó, gazdag urfi, minden, mi csak urat megillet.

— Nagyon szép uram; távozzunk.

Erre a leányka közénk ugrott, s könyörögve kérdé: mit akarnak az Istenért? mit? mondják! esedezem, miattam ne tegyenek semmit! Endre, ez ur távozni fog s többé nem jön ide... ártatlan vagyok... ne tegyenek kérem, semmit miattam, ha...

Ezzel eltávolítá Tasnay az ajtóhoz menő leánykát, ki alétan rogyott le, s magára hagyók.

Másnap vívtuk ama híres (?) párbajt, melyről Pesten annyit beszéltek. Ellenfeletem mellén sértettem meg, én pedig balkaromon kaptam csekély sérülést. Többé nem találkoztam Tasnayval. Ilka, midőn meglátogattam, hidegen fogadott, s kért, hogy többé hozzá ne menjek, de nem birtam magamnak parancsolni. Elhittem vele, hogy Tasnaynak hasztalan ir, mivel lakást változtatott, csak azért, hogy levele föl ne találja, pedig mindez csak költemény volt. Tasnay betegen feküdt és rövid idő alatt meg is halt.

Ilkához siettem — tudósítani a hírről; iszonyuan meglakoltam futárságomért: egy szót sem szólt, csak sirt, magam pedig hallgathattam volna órákig, ha el nem megyek.

Egy hét elmulta után, midőn meglátogattam, ismét hidegen fogadott, csak hogy egy-két szóval hangot adott, szemrehányást tőn, hogy Tasnay halálának oka én vagyok. Mentegődzém, mennyire képes voltam oly két szem ítélőszéke előtt.

Hónapok multak s csak nagy nehezen tudtam megnyerni, hogy kevésbé szívesebben fogadott, mint azelőtt — de ezt csak én hívém: ő ezután is a hideg, tartozkodó leány ma-

radt, daczára, hogy látogatásaim mindennaposak voltak; mindez nem változtat rajta legkevésbé sem; emlitém, hogyan fogadott tegnap is, de azért — barátom, a rózsát le kell szakítanom, nem fogok tágitani.

A beszélgetés után néhány percz elmultával Oszkár lakására sietett, hogy aggodó öregének levelet írjon.

A kecskeméti utcában két elegánsan butorozott utcai szobája van az első emeleten.

Már néhány napja nem volt honn, azért nem is gyanítá, hogy mi várakozik reá.

Fekete pecsétet levél s egy távirat várt reá; a távirat atyja rögtöni rozszullását, a levél pedig már halálát jelenté.

Rögtön bérkocsiért küldött. Legcsékélyebb meglepetés vagy felindulás sem vala rajta észrevehető.

Bérkocsiba veté magát s ügyvédjéhez hajtatott.

Mit akarhat ez egyén? Atyja meghalt, s nem siet még csak temetésére sem.

— Sietek önt kérdezni, — mondá az ügyvédnek, — atyám javai rendben vannak-e, s tett-e öregem végrendeletet?

— Igen! néhány nap előtt voltam künn kedves atyjánál s elkészítők.

— Tehát minden rendben van?

— Minden; siessen, atyja nagyon várja megérkezését.

— Ugy jól van; — mondá, nem is figyelve az ügyvéd utósó szavaira, — most hazamegyek, mert öregem meghalt. Szegény! hamar itt hagyott, de itt vagyok helyében én. Igaz, ügyvéd ur, készítsen folyamodványt a nagykorúsítási engedélyért, az egészet önre bizom, végezze el. Adieu!

Ezzel bérkocsiba ülén, elhagyta Pestet.

Az ügyvéd is tudta már, hogy atyja meghalt. Gyorsan hajtatott ő is, hogy végtiszteletét tegye, a kocsiban folyton mormogá: a fiatal Csetneky ugyancsak nem törődik atyjával, nem is igen szomorkodik, hogy meghalt; még eltemetve sincs, már is az örökség után repdes, — aztán egy sohaj volt továbbkifakadása, de abban a sohajban az egész fiatalság bírálata látszott.

A tíz percczel előbb megérkezett Oszkár után az ügyvéd is behajtatott a Csetneky-kastélyba.

Rokonok közül csak Csetneky Nándor, a meghalt testvéröccse volt jelen.

Komoruan járkált föl s alá az egyik teremben, várva Oszkár megérkezését.

(Folyt. köv.)

Pápfy Miklós, Leel-huszárszázados.

Egerváry Ödön, Leel-huszárhadnagytól.

Pápfy Miklós édesatyja: Pápfy Gergely, a pesti görög egyház gondnoka, Pesten két ház tulajdonosa, s tiszaszentmiklósi földbirtokos volt; szülőhelye Pest, születési napja 1815. év február 16-ka.

Tanulmányait a pesti kegyesrendiek főtanodájában egész a hatodik latin osztályig folytatta, ennek befejeztével a vele született vágytól ösztönözve, előbb gyenge ifjúsága miatt a gyalogsághoz, később pedig az első számú „Császár“ nevet viselő huszárezredbe lépett, a melyben egész az 1848-ki eseményekig szolgált, s még ezen ezred egyik osztályával Eszéken a honvédseregbe lépett át, a honnan Debreczenbe rendel-

tetvén Rákóczi Parchetich Zsigmond ezredes által, az akkor alakult Leel huszárezredhez őrmesternek neveztetett.

A Leel-ezred több táborban levén felosztva, azon század, melyben Pápfy szolgált, utóbb Korponay ezredes dandárához osztatott, s a Tisza mentében a muszkák ellen csatázott.

Pápfy egy napon 30 huszárból álló őrsjáráttal Poroszlóra küldetett, mely alkalommal egy erős muszka czirkáló csapatra bukkanván, azt vakmerőn megrohanta csapatjával, 17-et közülük lekaszaboltak, a többit pedig lovastól s podgyászostól együtt elfogták s Tisza-Füredre a dandárparancsnoksághoz vezették. A dandárnok ezen vitézségért a huszárokat fejenként 100 frttal megjutalmazván, Pápfyt pedig azonnal hadnagygyá nevezette ki.

A Tisza-Füreden őrködő dandár Debreczenbe rendeltetvén, a hol Görgey hadtestével egyesült s Nagy Sándor tábornok hadosztályába olvasztatott, s azzal együtt a szerencsétlen debreczeni csatában is részt vett, a hol 8000 főből álló magyar sereg 60,000 orosz ellen harczott s nagy veszteséggel visszavonulni kényszerült.

Innen erőszakolt menetekben s a muszkáktól folyton üldözötve, Nagyváradon át Arad s Világos alá huzódván, a hol Görgey a sereget az oroszoknak átadta.

A világosi fegyverletétel után Pápfy is a többi szerencsétlen bajtársival együtt a muszka fedezet által Nagyváradra kísértetett, s minthogy az orosz nyelvet már akkor meglehetősen beszélte, a muszkák által élelemkobzásnál tolmácsul alkalmaztatott.

Ezen működési ideje alatt Aradmegyében, Simándon egy muszka dzsidás százados mellé volt rendelve, a ki Pápfy irányában oly szűkkeblű bizalmatlansággal viseltetett, hogy oldala mellől egy lépést sem volt szabad távoznia, s bár merre, ha mindjárt a szobából pár lépést is tett, a zsarnok muszka-százados rögtön a nyakán termett.

Ezen, a súlyos fogságnál is elviselhetlenebb helyzet kétségbeesetté tévé Pápfyt, s ő föltevé magában, hogy vagy kibontakozik e kelepceből, vagy inkább meghalni kész. Egy este, midőn, nehogy börtönőre, a muszka százados gyanuba vegye őt, már egészen alsóruhára vetkőzött volna, a szobából az udvarra ment, de az azonnal leugrott ágyából, a fogolynak utána menvén, mellette termett. E zsarnoki bánásmód oly elkeseredetté és dühödté tévé Pápfyt, hogy egy hirtelen kezébe jutott hasábfával a muszkának oly erős ütést adott, miként az elszédülvén, a földön eszméletlenül elterült, mialatt ő bizton elillanhatott, s egy ingben, a sötét éj ótalma alatt, háborítlan folytathatván utját, míg végre sok hánykódás s szenvedés közepette Komárom várába érkezett.

Itt azonnal Prágai alezredesnél jelenté magát, a ki őt figyelemmel kihallgatván, minthogy azonban még akkor a világosi fegyverletételről a várőrségnek tudomása nem volt, körülbelül 24 óra hosszáig le volt tartóztatva. Azonban több szálingozó honvéd is megérkezett Komáromba, s mindegyike megerősítette a gyáshirt; minek folytán Pápfy nemcsak hogy szabad lábra állíttatott, hanem Klapka tábornok által főhadnagyságra léptetett elő, a Komáromban levő Leel huszárezred osztályához, melynek alezredese: Bobory Károly, s őrnagyja: Csomortányi Károly volt, Fáy Béla százados századába, a hol végig, a vár feladásáig szolgált.

A vár feladása után a külföldre kiköltözni, kibujdosni szándékozók öt napig visszatartattak, addig t. i. míg a bécsi kormánytól kényszer-utleveleik leérkeztek.

A Pápfy számára kiadott utlevél következőleg hangzott (német nyelven fogalmazva):

„Utleve! Pápfy M. Állása: magyar kiköltöző, Angolhonba, vagy Amerikába utazik, Oderburg, Boroszló Hamburgon át — egyenes útvonal minden tartzkodás és visszatérés nélkül.“

Az előirt vonalon Hamburgig vaspályán, onnan pedig hajón Londonba érkezett, s minthogy a görög nyelvet birta, a görög nagykereskedőkhöz fordult, a kiktől megtudta, hogy egy nagybátyja Svédhon szolgálatában mint general-konsul Alexandriában működik; egyuttal azon biztatást is nyerte, hogy ettől bizonynyal segítséget s befolyásos állásánál fogva, tekintélyes állást is fog nyerni. Ezen biztató hír után arra határozta magát, hogy az ismeretlen rokont fölkeresse, mely föltételében a nevezett nagykereskedők segélyével előmozdított s Alexandriába evezett.

Pápfyt az említett nagybátyja csakugyan szívélyesen fogadta, s veje: Benedetti-nek a ki unokahugát nőül bírja, az akkor ott levő francia konsul, jelenleg pedig poroszországi nagykövet, közbenjárása és nyújtott segélye által azon helyzetbe jutott, hogy Görögország fővárosába: Athénbe utazhatott és a magával vitt ajánlólevelek segédelmével, különösen pedig Wendlánd udvari titkár, Rösler tanár s kir. udvari orvos, továbbá K. Tipaldos, a kir. egyetem igazgatója, valamint Spiramigliós, az akkori hadügyminiszter közreműködésével, Otto királynak bemutatattott, s általa az ottani országos katonai akadémiában vivómesteri állomásra kineveztetett.

Athénbe vivómesteri minőségben egy álló évig működött; azonban mint idegen, a másik párt fölülkerekedtével, állását önként föladta, ismét zarándokbotjához nyulván, a nagy világba indult, s miként az alább előadottakból ki fog tűnni: az önfentartás ösztöne a világ négy részébe vezette őt, a hol kimondhatlan sanyaru küzdelmek között tengette életét, melynek részletezésébe bocsátkozni e lapban a hely szűke miatt nem lehet, különben életrajza több kötetre, önálló munkává nőné ki magát; miért is a t. olvasó megbocsát, ha e leírásnál egyedül a jelesb helyneveket s az események főmozzanatait fogom vázolni.

Pápfy Athénből Török-, Moldva- és Oláhországon át, majd ismét Egyptomba s onnan a tengeren végig, Svájcba, Genfen, Zürichen és Basel cantonon, valamint Strassburgon keresztül Franciaország fővárosába, Párisba érkezett, a honnan ismét Londonba visszatért.

Ezután Skót- és Irhon fővárosait: Edinburgot és Dublint látogatta meg, s Németországba Berlin és Stetinen át egy porosz postagőzösön Kronstadtba evezett, s ezen világhírű erőd megsejtelése után az orosz birodalom fővárosába utazott; itt egy hónapot töltött el.

Sajnálattal kell fölemlítenem, hogy ezen előttünk még a többi világhírű városok között legkevésbé ismert helyről minél kevesebbet közöl leírásában Pápfy s mindössze is annyit említ föl Péterváron való létéről, hogy az ottani szigorú rendőri szabályokat nem ismervén: a Newszki prospecten egész kényelemmel szivarozott volna, a miért mint a tilalmat áthágó, a rendőrséghez vezetettvén, egy rubel büntetésben elmarasztaltatott.

(Vége köv.)

Egy hét története.

Augusztus hó 19-kén.

Három nagy szó. — Falu és város. — Mikor alszik a főváros? — A fővárosi orvosok. — Hajkenőcsi panaszok. — Olympusi lapdázás. — Szeget szeggel. — Szörny-kérvény. — Ellentüntetés! — Istenes gyülekezet az Orczy-kertben. — Hegyei uram. — Megfelelő eszközök. — A nyélbe ütött elnök. — A faragatlan népszinbódé. — Pater Ubryk. — Utravaló. — A nemzeti színház. — Shyloki észjárás. — Hajós ur. — Az adott szó értéke. — A román testvérek. — A dráma. — Othello. — Urházy Ede. — A miniszterelnök előszobájában. — A nemzet szent emléknapja.

A főváros unatkozik, e három szóban a mult hét történetét veszi az olvasó és e történet nem nagyon épületes. Mert unatkozni tulajdonképen csak falun szabad. Egészen más a falusi unalom, mint a nagyvárosi. Falun az unalom bizonyos tekintetben az élvezetek közé tartozik; ha nincs mivel elmulatni magát, az ember lefekszik, alszik egyet, aztán uj orőben ébred, talán újabb unalomra, hanem azért épül és gyarapodik tőle. Nagy városban ez egészen másképen van; itt az alvás nem saját akarattunk kifolyása, hanem kénytelenség; nem akkor alszunk, mikor kedvünk van, hanem mikor lehet, pedig ritkán lehet, mert tulajdonkép a főváros soha sem alszik; mindig ébren van az, mint az örökkévaló természet, vagy mint a gonosz lelkiismeret; egy óriási gép ez, melynek az emberek csak egyes részeit képezik, és melynek azért nem szabad megállni, hanem egyre járnia kell és hozni napvilágra az eszmék és érdekek igaz- és hamis gyöngyeit azon boldog milliók számára, a kik nyugodtan alhatnak, és most ez óriási gépezet egy álló hétig lombhán és nyikorogva forog; a főváros ásitozik, unatkozik; a fővárosi orvosok, t. i. a fővárosok orvosai, nem azok, a kik már a természetvizsgálók gyűlésére, Fiuméba készülnek, hanem azok, a kik téntával és paragrafusokkal gyógyítanak, azt mondják, hogy az az ásitozás onnan van, mert a gépezet elrontotta a gyomrát, elrontotta a gyomrát pedig azért, mert sokat adtak neki abból, a mi ellenkezik a természetével, hajkenőccsel ettették, holott a hajkenőcsre csak fejeknek lehet igénye; a gyomor meg azt morogja, hogy nem odáig van az, hanem azért van ő elromolva, mert epével ettették, attól vesztette el jó étvágyát és jókedvét, és az így megy végig minden hengeren és forgantyun, emeltyün és karmantyun, melyet most a nyári ruha alatt hátul viselnek, mindegyik unatkozik, a miniszterek a fürdőkön, a filiszterek meg szárazon, a miből aztán olyan dolgok származnak, a minőktől a levegő bizony meg nem tisztul.

Unalmában aztán a mi kedves fővárosi népünk a csillagokkal lapdázik. Az igaz, hogy jó ideig meg azzal mulattatták, hogy viszont holmi arany-füsttel befuttatott kőczlapdákat csillagok gyanánt bámultattak vele és azért most unalmában kamatostul adja vissza a kölcsönt. Ubryk Borbála szolgáltatta reá az alkalmat és ezt aztán a fővárosi nép bőségesen ki is zsákmányolja. Addig zárták el az egyházi kérdéseket a szabad lég járásától, míg egy kis szellő érintésétől az utcán röpkednek. Óriási falragaszok hirdették mult vasárnap, hogy a nép a zárdák eltörlése iránt nyilatkozzék, és az e végre köröztetésbe indított aláírási ívek három nap alatt sok ezer aláíróval teltek meg. Hogy e szörny-kérvény valjon az

országgyűléshez, a miniszteriumhoz vagy egyenesen az uristenhez fog-e benyújtatni, még nem tudódik egész bizonyossággal, a foganatban azonban nem lehet kételkedni. Az a foganatja lesz t. i., hogy valahol valamelyik levéltár sötét falai közé fog eltemettetni, a nép pedig még egy pár évtizedig tovább fogja magát szoktatni azon gondolathoz, hogy a mit ő eddig szent kegyelettel szívében hordozott, az tulajdonkép csak egy aranyfüsttel befuttatott kőczlapda, és ez addig fog tartani, míg talán egy kissé késő is talál lenni arra, hogy a kőczlapda helyett valami igaz csillagot tündököltessenek fel számára; mert mikor a nép egyszer kiokul a hívésből, bajos dolog újra visszatérlni őt abba.

Es nagyobb mulatság kedvéért egy kis ellen-tüntetést is akartak tömjénfüstös lolkek rendezni, természetesen szintén a nép által. Hogy kik voltak a titkos intézők, nem tudatik, hanem csak gyaníthatók azon állami eszélyességből, melylyel ez ügyben eljárak. Ugyanazon falragaszok mellett, melyek a zárdák eltörlése érdekében aláírásra hívták föl a népet, más falragaszok valami istenes gyülekezetre hívták meg azt vasárnap délutánra az Orczy kertbe. A helyiség és az idő hasonlóképen igen megfelelőleg voltak választva, miután vasárnap délután az Orczy-kert rendesen tömve van szabadságos és nem szabadságos közlegények- és leányokkal, tehát csupa istenes szándékoktól dagadozó keblekkel! No, de annál megfelelőbben volt megválasztva az egyéniség, mely méltónak találattott azon dicsőségre, hogy az elrugaszkodott zárdafalok ellen a haragvó szent atyák villámaival cikáztassa.

A bucsu-járók előnéklője volt ez és egy kikeresztelkedett zsidó egy személyben. A titkos intézők persze azt gondolták, hogy tudja isten, milyen dicső fogást tettek egy zsidóból keresztényre fordított bucsujáró előnéklővel, pedig rettenetesen csalódtak; mert most már az alsó néposztály is jól tudja, hogy a keresztviz talán megtisztit az eredeti büntől, ostoba emberből azonban okos embert nem képes elővarázsolni, a zsidótól pedig kétszerte megvárja, hogy ne legyen ostoba ember, akár keresztelkedett, akár nem. Nagyon megharagudott tehát a Goldbergerből átkeresztvizezett Hegyeire, midőn az Orczy-kert közepén rögtönözött állványra lépve, elkezdte művelni Ronge Jánost, a zárdá-eltörlési kérvény indítványozóját. Alig kezdett beszélni, máris ezernyi torok ordította: „Le vele!” „Nem halljuk!” Hiába lobogtatta Hegyei uram a kezében levő nemzeti szín zászlót, hiába hivatkozott azon kimondhatatlan érdemekre, melyeket mint bucsujáró előnéklő szerzett, hiába esengett, hogy legyenek legalább keresztényi fiataiságára tekintettel és hallgassák végig az ő Ronge-rombolását, mind nem használt, a nép csak a mellett maradt, hogy „Le vele! le vele!” és hogy o szavak értelmét még népiesebb modorban illusztrálja, jónak látta, kiragadni kezéből a nemzeti szín zászlót és megfordítván azt, a zászlónyéllel fojezni ki véleményét az istenes gyülekezet épületes érdeke fölé, mire aztán az ekként nyélbe ütött elnök a gyűlést eloszlatta, és a szabadságos és nem szabadságos közvilág háborítlanul onghette át magát vasárnapi élvezetnek.

Hasonló diadalokat aratott aznap Kőmives a városligeti népszín-akolban. A jó ember bizonyosan azt hitte, hogy a miért a főváros nyugodtan eltűri, hogy egy faragatlan deszkából összetákolt juhaklot színház képében kínál neki, egyéb faragatlanságot is el fog neki nézni, és így történt, hogy mult vasárnap egy olyan „Páter Ubryk” című darabot mutatott be, a melyhez képest „Ubryk Borbálá”-ja shakespearei csilágképen tündökölt és ezen aztán a közönség rettenetesen megboszankodott. Ha nem nézi a Kőmives és Rothschild közötti különbséget, talán a belépti díjat is visszaköveteli; így azonban megelégedett azzal, hogy néma megvetését éreztette a „Páter Ubryk” és egy pár hatalmas fütytyöt Kőmives ur irányában, a belépti díjat meghagyván neki utra valóul, mert e fütytyel méltólag fejeztetett be Kőmives ur városligeti népszíneszeti pályafuttatása.

A nemzeti színház is még mindig a régi. Az operához nem sikerült ugyan Benza Ida kisasszonyt szerződtetni, helyében azonban sikerült Hajós urat elveszíteni. Hajós ur a legtehetségesebb fiatal énekesek egyike. Gyöngye játéka daczára ritka szép, érczes hangja által rövid idő alatt a közönség kedvenczévé vált, és ezt a ritka szép hangot Radnótfáy ő méltósága évi 600 frttal vélte leköthetni a nemzeti színház részére! Az ember valóban nem tudja, min nevéssen előbb, a méltóságos igazgató ur naivságán-e, vagy műérzékén.

Természetes tehát, hogy Hajós ur csak addig hajlandó a szerződést megtartani, a míg kénytelen vele; és mert e napokban a bukaresti színházhoz 3000 frtos meghívást kapott, oly kérelemmel fordult a méltóságos igazgatósághoz, hogy legalább ezerötszáz frtra emelje a díját, akkor szívesen marad meg tovább is a nemzeti színháznál; mert Hajós urban még nem fojtotta el a dicsőség- és pénzvággya a hazaszeretetet, szeretne tehát itthon maradni, csak legyen miből megélnie. És mit felelt neki a méltóságos igazgató ur? Ugyanazt, a mit Shylok Antonionak felelt: kötelezvényére hivatkozott. Hajós ur ugyanis midőn nem volt hová fordulnia, 600 frtnyi bánatpénz terhe alatt arra kötelezte magát, hogy három évig 600 frtért szolgálja a nemzeti színházat, csak szerződtessék, és most a méltóságos igazgató ur komolyan azt hiszi, hogy ez a kötelezvény képes lesz megtartani Hajós urat a színháznak! Oh szentséges bölcsesség!

Rendes körülmények között még csak volna egy kis értelme e naiv felfogásnak; mert az adott szó kötelez. De a jelen gazdálkodás mellett, midőn annyi hasznavehetlen egyéniség, isten és Radnótfáy ur tudja, minő érdemekenél fogva huzza fizetését, nagyon sok önmegtagadás kívántatik arra, hogy valaki egy kicsikart szófolytán szép tehetségét veszttegesse. Így aztán könnyen odajuthatunk, hogy Hajós urat a mi kedves román szomszédaink csalják el tőlünk, ekként akrván kárpótolni magukat abeli megátalkodottságunkért, hogy a székelly határhegyek ügyében még mindig nem tetszik egy kicsit megijedni a mi kedves román szomszédainktól.

A mi pedig a drámát, — nem a székelly határhegyi ügyre célzok, mert ez nem annyira dráma, mint bohózat, egy kis komikummal és sok trivialitással, — hanem a nemzeti színház drámájára, — azzal is csak ott vagyunk, a hol voltunk. E. Kovács ur e héten ismét Othellót játszta, kissé jobban, mint a multkor, de még mindig nem úgy, hogy a ki Shakespearét tiszteli, gyönyörrel nézhette volna az előadást. Szép dolog az önbecsérzet, hanem a lángelméknek is vannak jogai, melyeket tisztelni, és a közönségnek ítélte, melyet kimélni tartozunk. Miért éppen mindjárt Shakespeare, mikor egy időre kisebb nagyságok is megjárják?

Ugyancsak „Othelló”-ban Ujházy Ede, vidéki színész, mutatta be magát Jágó szerepében. Körülbelül az is úgy vette ki magát e szerepben, mint egy gyermek, a ki egy óriás pánczélat föl akarja emelni; hanem azért Ujházy ur szép tehetség. Van felfogása, és mi több, van humora. A felfogást még nem tudja ugyan kellőleg kifejezni és a humort szükség szerint hol kiélesíteni, hol költészettel körülakargatni, de ez a tanulmány és továbbképezés dolga. Aztán van külseje, hangja és alakító tehetsége, és mindezen szép jövőt ígérő adományokat kivált másodszori fölléptében „A miniszter előszobájában” című vigjátékban, melyet mult szerdán először adtak a nemzeti színpadon, köztetszés mellett mutatta ki. Maga az újdonság egy egyfelvonásos silányság, és mint látszik, csak oly célból íratott, hogy egy színész bravouroskodhassék benne. Egy Knabe Farkas Jeremiás nevű negyvenkilencz éves törvénytészki rendkívüli napi-díjas gyakornok, t. i. mint gyakornok negyvenkilencz éves, mert mint ember már galamb-ösz, törődött, öreg ember — folyamodik a miniszterhez, hogy rendes gyakornoknak neveztessek ki, nem magáért, hanem feleségeért, hogy halála után ennek egy kis nyugdíjat hagyjon hátra. A miniszter az előszobában átveszi a folyamodványt és szórakozottan — mert a tanácsba kell menni — meghallgatván az öreg esdeklését, azt mondja neki, hogy: majd meglátja, mit lehet e dologban tenni, czeruzával azonban azt írja a folyamodványra: „Nagyon öreg, félre teendő,” már mint a folyamodvány, hanem az mindegy; az öreg magában maradván, elolvassa a miniszteri hátiratot és bizonyynyal kétségbeesnek, ha egy olyan testileg-lelkileg kiaszott vén hivatalnoknak még ereje volna a kétségbeesésre. Mint alázatos szolga tehát ügyekszik magába disputálni, hogy a miniszternek igaza van, ő nagyon öreg már, és épen távozni készül, midőn a miniszter komornyika, a kivel már előbb ismeretséget kötött, levéllel a kezében bejön. E levelet a nevelőnő írta, Knabe nevére van czimezve, és 400 frttal bélelve. A levelet a komornyiknak postára kellene vinni, de minthogy a kinek szól, személyesen jelen van, személyesen adja azt át neki. Alázatos szolga-lelékkel Knabe azt hiszi, hogy e 400 frtot a miniszter küldi „gratifikáció”-képen; de midőn a levelet felbontja, megtudja, hogy az ő fogadott leánya, — kinek anyja mint holdkóros alvajáró szeme előtt a háztetőről lebukván, szörnyet halt, egy kis leányt hagyván hátra, a kit ő örökbe fogadott és fölnevelt, és a ki aztán fölnevelkedvén, nehogy szegény nevelőszüléinek tovább is terhére legyen, megszökött, azon ígérettel, hogy csak akkor ad hírt magáról, midőn jó dolga lesz — küldi neki az évenként ismétlődő 400 frtot, mert a miniszter gyermekeinek nevelője az ő szökevény fogadott leánya, kinek színpadra rohanásával és öreg nevelő-atyjának nyakába-borulásával végződik a sok német lébe föleresztett, de annál eszmeregényesebb dramolet, melyben a vén napi-díjas gyakornokot a fiatal Ujházy ur igen ügyesen személyesíté, és ha az igazgatóság —

De félre minden földi bajjal, Isten szent lelke száll alá a földre, vidám remények költöznek a magyar szívekbe, nyolczszáz éves, minden évben újra éledő remények. Holnap lesz szent István napja, holnap mutatják föl újra azt a kezet, mely nyolczszáz év előtt koronát szerzett e nemzetnek és e korona fénye mai nap is megtörhetlen fényben tündökölt e nemzet egén. Üljük meg tehát remény-ékes szívvel nemzeti létünk e szent emléknapiját.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (Király ő Felsége,) hir szerint, e hó 24-kén fővárosunkba érkezik. Másnap reggel egy honvédszázad fog a várőrség szolgálatára felvonulni. — Királyné ő Felsége mult kedden Ischlből Hohenembs grófnő név alatt ő Felsége a király kíséretében Salzburgba utazott, innen pedig szintén a királlyal Tutzingenbe, Bajorországba. A király, miután a felséges asszonyt ide elkísérte, onnan Bécsbe visszatér.

++ (Ő Felsége születésnapját) e hó 18-kán a fővárosi templomok, hatóságok és helyőrség, ide érte az összes honvédséget, nagy ünnepélyességgel tartották meg a budai vérmezőn. A honvédek közül megjelent egy gyalogszázad, egy fél huszár- és egy fél dzsida-honvédosztály. A több ezerre menő csapatok betöltötték az egész vérmezőt. Fél 8 óra tájt megjelent József főherceg, lovastábornoki egyenruhában, nagyszámu táborkar által kísérve, s szemlét tartván a csapatok fölött, kezdetét vette a mise, melyet egy hadseregbeli lelkész mondott a tér közepén emelt sátorban. A mise alatt katonai zenekar játszott, kiválóbb pontjait a csapatok diszlovéssal ünnepelték meg; azután a budai vár s a gellérthegyi erőd ágyui kezdtek el bömbölni. 10 órakor már véget ért a katonai ünnepélyesség.

++ (Szinházi hírek.) A nemzeti színpadon aug. 29-kén érdekes előadást tartanak: Szigligeti „Szökött katoná“-jának századik előadását. A színház tagjai igyekezni fognak, hogy ez alkalommal minden szerep a legjobb kézben legyen. Elsőrangú színészeink játszanak benne. — Tóth József színművésznünk jelenleg Budapest közelében fekvő pócsmegyeri szőlőjében tartozkodik. Hangját nem nyéré vissza annyira, hogy színpadra léphetne, de a drámabíráló bizottság működésében egy idő óta folyvást részt vesz. — Beck, híres baritonista, Pestre érkezett. — Benza Ida k. a., hir szerint, Florenzbe szerződött a téli idényre; Buljovszkyné pedig Amerikába készülne, ha igaz.

++ (Grün Jakab,) hegedűművész hazánkfia, a bécsi operaház zenekarának egyik vezérhegedűse, jelenleg körünkben mulat. Grün urban a legkitünőbb hegedűsök egyikét birta a magyar főváros, s távozásával ez irányban kipótolhatlan veszteség támadt. A magyar nemzeti színház zenekarának régibb hegedűsei kivénültek; új tagjai nélkülözik a mintákat, az utmutatást, a művészi fegyelmet, minélfogva valódi nyereség volna Grün urat a nemzeti színházi zenekar részére megnyerni. Jó zenészek dolgában különben is szegények vagyunk.

++ (Az „Országos honvédnaptár“) a jövő évben is meg fog jelenni. Szerkeszti Morzsányi Sándor, kiadja Wodiáner Fülöp. Az 1870-diki 4-dik évi folyam bő tartalommal és képekkel már néhány nap mulva kikerül sajtó alól és szeptember elején, mint a szerkesztő értesít, szétküldetik. Előfizethetni 1 frtjával. A bolti ár magasb lesz. Gyűjtők pályadíjban részesülnek. Előfizethetni a szétküldés idejéig.

++ (Beniczky Lajos életrajza és napló-töredéke.) Melyik magyar ne viseltetnék érdeklél azon jeles férfi iránt, kinek egész élete a hazának volt szentelve, érte küzdött dicsőséggel, érte szenvedett kínos rabságot és végre orgyilkos kezek által halt meg? E jeles férfi életrajzát Kuliffay Ede, tehetséges költőnk, a leghitelesebb adatok nyomán írta meg és Heckenast Gusztáv, jelesül ismert kiadónk, vállalkozott kiadására és pedig nem nyereszkeskedési, hanem a legkegyetesebb célból: hogy a jeles férfi sírját emlékszóbor jelölje meg. Kettős érdek indítandja tehát az olvasó-közönséget, hogy ez érdekes mű iránt e napokban kibocsátott előfizetési

felhívást a legmelegebb részvétellel fogadja; mert ha ilyen mű után is Beniczky sírja jeltelenül az enyészet és feledésnek maradna átengedve, akkor — de annak a lehetőségét sem szabad föltennünk; azért még csak annyit, hogy a f. é. szeptemberhó végén okvetlenül megjelenendő mű előfizetési díja fűzve 2 frt; diszkötésben 3 frt. Az előfizetési díjak Heckenast Gusztáv urhoz küldendők, a ki a példányokat bérmentve küldendi meg az előfizetőknek.

++ (A budai császárfürdő mint szálloda.) F. évi augusztus 18-kától kezdve a császárfürdői társaskocsik, az eddigi utvonalon kívül rendes közlekedést fognak fenntartani a pesti és budai vasuti állomásokkal, minden vonat érkezését, jövetkor és menetkor ott pontosan megvárván, és a vendégeket podgyászaikkal együtt a „szállodává“ átalakított császárfürdőbe, távozáskor pedig vissza a vasutra szállítván. Augusztus 18-kától fogva 200 szoba naponként 60 krtól 1 frt 20 krnyi díjért az érkező vendégek rendelkezésére áll; ez által a császárfürdői igazgatóság azon mindinkább érezhető hiányon segít, mely szerint néha féléjszakát kellett a vendégnek szobakereséssel töltetni. A folytonos közlekedést a fővárossal fenntartják: a helyi gőzös minden 20 perczenben, a lóvasut és társaskocsi 7, a császárfürdői kocsi 4 perczenként.

++ (A gőzsikló) valahára mégis csak elkészül. Az „indóház“ csaknem egészen készen van, a gépek be-, a sinek lerakva, a gázvezetés most készül, s általában haladás látszik a vállalat körül, habár a megnyitás — a láthatókból ítélve — mégis aligha történhetik meg szent István-napján, mint emlegették. Figyelmeztetjük egyébiránt a vállalkozó társulatot, hogy saját érdekében tenne, ha a közönséget vállalatáról felvilágosítaná, mert bizony ma még igen kevés ember van olyan, a kinek a gőzsiklóról csak fogalma is volna, pedig arra várni, míg a gyakorlat megtanít, aligha soká nem tartana a vállalatra nézve.

++ (Egy ál-gróf) került e napokban a hatóság kezei közé, ki 19 éves ifju létére Salm-Reifferscheid gróf nevet vett fel, ily czimű névjegyeket csináltatott, ez uton többeket rászedett, pinczérektől, kivált pedig katonatisztektől pénzeket csikart ki; Antoinette kisasszonynak 24 frt ára bokkrétákat dobott és ügyes viselete által tévedésben tudta tartani az embereket, míg végre egy miniszteri hivatalnok, kitől szintén több holmit csikart, titkon nyomában járt s elfogatását eszközölte, mikor is aztán kitünt, hogy neve Selemmer Károly, egy volt alocsuthi gazdatiszt özvegyének fia.

++ (Mult vasárnap éjjel) nagy szerencsétlenség történt a Dunán Tétény táján. A gőzhajó kapitánya nem vette észre maga előtt a tutajokat, ezek meg nem birtak kitérni, s így a tutajok a gőzös alá kerültek, a rajtuk levő hat ember odaveszett, míg a gőzös repedést kapott és kereke összetört. Mint halljuk, a hajó a magyar társaságé.

++ (A pesti zsinagóga) kirablása után a budai vizi-városi templomot látogatták meg lelketlen tolvajok; feltörték a perselyt, s a benne volt pénzt elvitték; hasonló célból betekintettek a budai kapuczinus-templomba és a budai zsinagógába; ez utóbbinál azonban egy vadászozore di katonát rajta kaptak.

++ (A belvárosi szülék) nem kis aggodalomban voltak közelébb, hogy Göbl urnak 25 év óta fennálló s gyermekkortól összekapcsolt kisdodovodája (a himző- és papnövelde utczák szegletén) elveszti ez igen alkalmas helyet, mivel gr. Zichy Pál Ferencz e nagy telekre már régóta palotát akar építtetni. A gróf azonban megtudván ez aggodalmat, kijelenté, hogy az építést elhalasztja, mivel a gyermekvilág kárával a logszebb

palotának sem tudna örvideni. E nyilatkozat nemesen jellemzi a grótot.

••• (Játéklarlang veszedelme) fenyegeti, vagy legalább fenyegette fővárosunkat. A baden-badeni játéklarlangnak a porosz kormány rendelete folytán 1872-ben meg kell szünni, s a tulajdonos most helyet keres, hol újból letelepedjék, s hir szerint, Pestre is vetette volna szemét, miután azt hiszi, hogy nálunk, valamint a szomszéd Szerbia- és Romániában van még elég kifosztható gazdag ember. Fényes ajánlatokat tett, hir szerint, a kormánynak; de füstbe megy szép terve; mert a civilizáció ily gyümölcseit nálunk egyelőre nem akarják a közönség elé tálalni.

••• (Rózsás napló.) Szegeden Herczegh Mihály, győri akadémiai jogtanár, a mult héten kelt össze a szép és művelt Szávits Zojeza kisasszonnyal. — Debreczenből egész bokréta eljegyzési hirt irnak. Ugyanis Buday József ur Királyi Ilona k. a-t, Nagy Ferencz ügyvéd Fiók Valéria k. a-t, Csóka Sámuel ur Szöllősi Róza k. a-t, Stenczinger Gyula ur pedig Királyi Antónia kisasszonyt jegyzék el közelebb. — Pesten Szőke Béla, társulati hivatalnok a napokban jegyezte el a bájos Ladányi Ilka k. a-t.

••• (Vegyes hírek.) A pesti hazai első takarékpénztár részvényesei ez idei közgyűlésükön a pesti jótékony nőegylet részére is 300 frtot ajándékoztak, mely nemes tettért az egyelet nyilvános köszönetet mond az adakozóknak. — Báró Wenckheim Béla, a „Debatte“ szerint visszalép, s helyette gr. Péchy Manó lesz belügyminiszter. — A budai színészet hir szerint nagy változásokat szenved. A népszínházat eladják s a várbelit és a szinkört magyar színészeknek adják át. — Legüdvösebb lenne, ha a budai közönség nemcsak színházról, de egyszersmind közönségről is gondoskodnék. — Pest és Kőbánya közt jövőben még könnyebb lesz a közlekedés; a Ludoviceumtól ugyanis elkészült már a Kőbánya felé vezető vonal, s ezentul a kocsik erre fognak járni, mi sokkal kevesebb időt igényelend. — Az egészségügy érdekében a városi orvos egy bőrbetegek részére berendezendő kórházat s egy fiókkórházat Kőbányán indítványozott építtetni. — Rózsavölgyi és társánál megjelent: „Sieben Clavierstücke“, von Johannes Schweida, Op. 8. és „Fünf Gesänge“ ugyanattól. Az utóbbi mű Brahmsnak van ajánlva. — Szász Károly benyújtá a színházhoz 100 arannyal jutalmazott „Fráter Györgyét“, mely alkalmasint októberben kerül színre. — Dobsa Lajos: „Egy bukás sükere“ című 3 felvonásos színművét is fel akarják eleveníteni, melyben Szigeti Józsefnek igen kitűnő szerepe van. — Ischlben e hó 7-kén Morgenstern Sándor, pesti zongorajátzó hangversenyt adott, melyen sokan jelentek meg, s az előadó játéka átalános tetszésben részesült. Lederer tenorista működött vele közre. — A magyar dalár-egyesület választmánya a pályaköltemények (29 db.) megbírlására az írók közül Arany Jánost, Gyulai Pált és Vadnay Károlyt, a zenészek közül pedig Erkel Ferenczet, Zimay Lászlót és Bartay Edét kérte föl. A díj (10 arany) odaitélését talán még e héten eldöntik. — Dr. Flór, városi főorvos, megsürgette a városi halottkamra építését. Javaslata a temető-bizottmányhoz utasított. — A Rókus-kórházról e napokban az utósó csapat tébolyodottat is átszállították Budára. — E hó 21-kén lesz az országos honvédegyülés, melyben, mint tudjuk, részt vesznek küldötteik által az országnak valamennyi honvédegyletei. — Gr. Cziráky János megkapta a pápától a Szt-Gergely-rend nagykeresztjét, Török Dániel gyulafohérvári protestáns polgármester pedig

ugyanazon rend középkeresztjét. — Rabatinszky Mari jelenleg Baden-Badenben időz, s ott nagy feltűnést okoz. Közelebb Schwend színigazgató által Wiesbadenbe hivatott, hogy a porosz király előtt énekeljen, kinek tetszését nagy mértékben meg is nyerte. — Az Erzsébet-tér körülácsolására a Schlick-féle vasöntőde tervét találták legjobbnak, mely 30,000 frtba kerül, s a kioszk és színház jövedelmét szánják reá, s ezenkívül adakozásokat is gyűjtenek. — A nemzeti muzeum régiségtárát f. évi július havában 3839 vendég látogatta. 5-kén hétfőn 865-en, 11-kén vasárnap 825-en, 12-kén hétfőn 633, 19-kén hétfőn 703, 26-kán hétfőn 738; tehát öt nap alatt 3764-en nézték meg muzeumunk ezen érdekes részét. A többi napokra átlagosan 5, együttvéve 15 napra 75 volt a látogató! — Ipolyi Arnold, ismert régiségbuvárunk s egri kanonok neveztetett ki a pesti központi papnövelde igazgatójává. — A hadkiegészítéshez Pesten 4000 hadköteles ifju van összeírva. Különös, a mit a „P. L.“ ir, hogy köztük egyetlen mágnás ifju sincs. — Németország két legnagyobb színészét érte közelebb a legnagyobb szerencsétlenség. Davison megőrült, Dessoir pedig a legnagyobb buskomor-ságba esett. Egyiknek fölépüléséhez sem kötnek reményt az orvosok. — Egy 92 éves özvegy nő (Weszelyné szül. Knöbl Borbála,) a pesti arad-utczai első számú ház tulajdonosa, felakasztá magát, mivel vele lakó leánya: özvegy Kostyán Terézia, rossz bánásmódját nem tudta tovább tűrni. — Az első uj honvéddzászlót mult vasárnap d. e. 10 órakor szentelte föl a régi honvédvilág egyik érdekes tagja: Schwendtner plebános. A zászló fehér selyem, három színű széllel. Egyik oldalán az ország czimere, a másikon ő Felsege nevének kezdőbetűi. Nyeléről nemzeti szín szalag csügg le. — A Sassy Árpád által összehitt előértekezlet mult vasárnap leginkább a munkások lakásszükségével foglalkozott. A választott bizottság feladata megtenni az előmunkálatokat a szent István-napján tartandó nagy népgyűlésre, melynek célja az ezen baj orvoslása fölötti tanácskozás. — „Közbiztonság“ cím alatt megjelent Forster József rendészeti hetilapjának első száma, mely elevenen és tapintatosan van összeállítva. — A gr. Ráday Gedeon által Szegeden elfogott bűnösök elleni ítélethozatallal az igazságügyminiszter Pestmegye törvényszékét bizta meg a királyi biztos által beferezett vizsgálati iratok alapján.

••• (Halálozás.) Gelich Richard osztálytanácsos testvére: Achil, ki előbb cs. kir. kapitány, később kiváló tagja lett az olasz-magyar legiónak, s nagy része volt a brigantaggio megsemmisítésében, meghalt Zágrábban. Béke hamvaikra!

(A „Hirvivő“ folytatása a borítékon „Különlék“ cím alatt következik.)

Nemzeti színház.

Augusztus 20-kán.

Aug. 14-kén: „Az afrikai nő“, Meyerbeer operája, 5 felv. — Aug. 15-kén: „Mátyás király lesz“, eredeti történeti színmű, 5 felv. — Aug. 16-kán: „Egy szegény ifju története“, Feuillet Oktáv drámája, 4 felv. — Aug. 17-kén ő csász. és apostoli királyunk születésnapjának előestéjén, a nézőtér ünnepélyes kivilágítása mellett: „A fekete dominó“, Auber vig operája, 3 felv. — Aug. 18-kán Ujházi Ede, vidéki színész második föllépteül először: „A miniszter előszobájában“, dramolet, 1 felv. és „Apát keres“, vigjáték, 2 felv. — Aug. 19-kén: „Zampa“, Herold operája, 3 felv. — Aug. 20-kán a szegény gyermekórház és a színházi segélypénztár javára: „Faust“, Gounod operája, 5 felv.

Gazdasszonyoknak.

Vagdalt hustekercsek.

Egy borjuczombból vékony szeleteket vágván, azok at meg kell veregetni, megsózni és félre tenni. Ezután egy darab sült borjухust apróra vágni, megfűszerezni egy kis fekete borssal, sóval; egy vízbe áztatott zsemlyét kicsavarni, szinte belé adni; két egész tojást, egy darab szalonnát, és e töltelék-ből a szeletekre kenni, azokat összetekerni; fölvert tojásba és zsemlyemorzsába mártogatni és forró zsirból kisütöni.

H. Zerna

Csokoládé metéltek.

Néhány tojásból jó kemény tésztát kell gyurni, azt ki-nyujtani, közönséges metéltekre elvagdálni és czukrozott tej-szinbe befőzni, jól elfőni hagyni benne, hogy ne legyen leve a tejszinnek. Ha a tészta kihült, 8 lat vaját, négy tábla reszelt csokoládét, 6 tojás sárgáját, valamint a fehéréből vert kemény habot könnyedén a tészta közé kell keverni.

Egy formát vajjal kikenven, zsemlyemorzsával ki kell hinteni, a tésztából a felét a formába adni, kemény befőttel jól megtölteni, a többi tésztát reá tenni, és a sütőben szépen megsütöni. Tálra kiborítva, forróan be kell aztán tálni; előbb azonban még ugyanolyan befőttel egy kis vízzel meghigítva, felforralni, egy fél meszely bort is közé vegyíteni, e levét a tésztára önteni és aztán betálni.

K. Matild.

Divattudósítás.

Kedveseink, a kik a nyár egyik részét akár bel-, akár pedig külföldi fürdőkben töltötték, el vannak keseredve a sok panasztól, a melyre a kedve-zőtlen időjárás bő alkalmat nyújtott nekik. Mi kár volt ezeket a légiesen könnyű fehér mousselin- és csipke-ruhákat elvinni, mikor alig lehetett őket bemutatni, ha csak nem egykor-máskor a bálteremben; de mikor ezek a sétányok számára készültek, ott pedig az idén kevés napig tudtak könnyű nyári ruhákban mulatni, ha csak egy meleg felöltő lehangoló fedezetével nem! És azért soha sem küldtek fürdőhelyekre utólag annyi meleg echarpe-okat, shawlokat, ruhákat, mint az idén, a melyek azonban formára nem mutatnak valami meglopó ujat, sőt a legrégibb „zsákpaletók“ újból igen kedveltek és szelvében viselik azokat régi egyszerűségükben, vagy hátul ránczba szedve és csokrokkal diszítve. Fekete selyemből is sok felöltő ké-szült, melyet szeretnek fekete tafota-ruhékkel diszíteni, vagy fekete gui-pure-csipkével, mely alá vörös, lila, kék, rózsaszínű, sat. rojtokat szokás alkalmazni, a mi igen jól veszi ki magát. Eugénia francia császárné az ide-i falunmulatása alatt többnyire fekete selyem-felöltőket visel.

Az előbb említett csipkediszítés, mely alá színes selyemrojtokat varr-nak jelenleg a legújabb és legdivatosabb diszítés, melyet nem csak fel-öltőkre, de ruhákra is nagyon alkalmaznak. Legközelebb láttunk egy fekete és zöld csíkos tafotaruhát két szoknyára varrva, a felső szoknya szép csip-kével volt diszítve, a csipke alatt széles zöld selyemrojtal élénkítve.

Egy váratlan újítást is vettünk észre néhány külföldről ide került öltözkéknél, hogy t. i. az átlátszó ruhák alá más színű foulard vagy tafota-szoknyákat vettek, mint a minő a felső ruha. Láttunk például egy szép violaszínű foulardruha alján öt kis fodrot; e ruha fölül egy átlátszó őzsinű grenadine-ruha volt véve, mely őzsinű tafotaszegélyekkel volt diszítve; a derék alsó része violaszínű volt, felső része pedig fekete csipkéből.

Mai mellékletünk magyarázata.

E hálóköntös szabásmintájáról kevés a mondandónk. Az 1-ső szám az elő-, a 2-dik szám a hátrészt jelöli, a 3- és 4-dik az ujját, az 5-dik pedig a kis felső gallért.

A hálóköntösök szabásra nézve igen egyszerűek és csak felső diszité-sük által lehet őket díszesekké tenni. Elöl négyszögben kis szegélykéket varrva, vagy szivalakban szegélyekkel kivarni és himzett betétekkel vagy fodrokkal diszíteni, mind ez ízlésünktől függ és azon időtől, mit a varrásra számhatunk.

Számrejtvény.

Láday J.-tól

- 11, 2, 13, 11, 27. Neve egy gazdag nemzetnek;
17, 6, 13, 11, 10. Ellentéte az örömmnek;
12, 13, 11, 14, 8, 7. Sok szépnek ez diszjele;
2, 13, 4. Biztonságnak jelképe;
25, 24. A sok terhet ez hordja;
2, 3, 17, 16. Igen virgoncz állatka;
20, 15, 18, 19. Asztalosnak ragszere;
9, 7, 4. Sertésölés eredménye;
9, 7, 4, 5, 13, 26, 27. A folyosó így nevezetlik;
11, 14, 13, 31. Télen az ember ezzel utazik;
1, 17, 3, 4. Egy hős városnak neve;
22, 23, 13, 4. A legszebb évszak e;
1—27. Ekkor jót rosszat szenvedtünk,
A rosztól óvj meg Istenünk.

Megfejtési határidő: szeptember 18-dika.

A f. é. 31-dik számban közlött rejtvény értelme:

Képeddel alszom el,
Képeddel ébredek,
Kimondhatatlan az,
Mit érted szenvedek!

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Buday Ilon és Flóra, Benedikovics Róza, Schäfer Róza, Pikéthý Etelka, Papy Amália, Kazay Gizella, Schwarcz Éva, Budinszky Mari, Ma-rosy Emilia és Hermin, Fischer Sarolta, Pospischel Emma, Tell Mari, Dahl-ström Hutter Zsuzsanna, Uferbach Ilonka, Vitályos Gergelyné, Fencsik Va-szócsik Mária, Szántó Julia.

A 30-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag be-küldő:

Fischer Sarolta, Pospischel Emma, Oszlányi Mária, Fodor Nina, Dahl-ström Hutter Zsuzsanna, Vitályos Gergelyné, Fencsik Vaszócsik Mária, Ge-revics Vilma, Szántó Julia.

A 29-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag be-küldték:

Oszlányi Mária, Fodor Nina, Magyar Etelka.

A jelen havi dijsorsolás alkalmával következő t. rejt-vényfejtők lettek díjnyertesek:

1) Kubinyi Géza: „A hat Uderszki-leány“, b. Jósika Miklós. regénye, 4 kötet.

2) Nagy Irma: „Beethoven sonatái“, 4 kötet.

3) Schwarcz Éva: „Boldogháza“, oktató történet, 1 kötet.

4) Papy Amália urhölgynek: „A magyar előidőkből“, Jókai Mór-tól, 1 kötet.

A nyeremények — szíves üdvözetem mellett — már postára vannak adva

Tartalom.

Megint egy lépés. (Vége.) Emiliától. — A dicsőség, Kuliffay Edőtől. Longyelország csillaga. (Vége) — Emlékkönyvbe, Bogó Adóltól. — Eljegyzés a koporsó mellett, László Mihálytól. (Folyt.) — Pápfy Mik-lós, I. eel-huszárszázados, Egerváry Ödöntől. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudó-sítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora. — A havi sorsolás eredménye.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki és fővárosi hírek. — Meg-bizások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: hálóköntös szabásmintája.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt., félévre 6 frt., egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:

Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

35. SZ.

Augusztus 29-én.

1869.

Havonkinti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrajzokkal. Évenkint két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

„Művész hazája a nagy világ,” t. i. a művészet nagyvilága, mert szívével, lelkével azonföldhez kell hogy tartozzék, melyen kívül „nincs számunkra hely.” Téves felfogás az, hogy a művész mint művész is hazát cserélhet. Csak lángoló szeretet mellett ragadtathatik a lélek ihletre, lángoló szeretetre pedig csak oly fogalmak iránt gyulhat, melyek eszményekké képződhetnek benne.

Nem időzöm tovább ez elvont eszme fejtegetésénél; eddig is csak azért időztem mellette, mert jól esik azon tapasztalat, hogy hazánk nagy művészei egyszersmind jeles hazafiak, és

Feleki Miklós.

bármennyire rajongjanak is művésztükért, a hazaszereget szavára azonnal készek lemondani művésztükről, hogy a haza segítségére siessenek.

Példa reá Feleki Miklós, kinek arcképe lapunk mai számát díszíti. 1820-ban született (december 18-kán, N. Galambfalván, Erdélyben); szülei a papi pályára szánták és szorgalommal tanultatták vele az istenes pályára szükséges klasszikus tudományokat, és a tüzelelkű ifju addig vette be azokat, míg 19-dik éves korában Csik-Szeredán papnak avattott föl, t. i. Thália papjának. Jó szülei természetesen nem

ugy értették a papi pályát és felette megbotránkoztak fiuk elhatározásán; hanem a jó szülék nem tudták, hogy fiuk lelke a római klasszikusokból, sőt talán magából a szent vallást tárgyazó könyvekből is csak szinpadai tudományokat meritett; mert mióta, 9 éves korában, az első szindarabot látta előadni — és milyen előadás volt az! „Báthori Mária,” a székelvudvarhelyi vendégfogadóban, valamely vándorszintársulat által! — azóta a színészet lett vágyainak célja és lelke nek eszményképe, mely után öntudatlanul, ellenállhatlanul ragadtatott. Látta a jó szülék haragos arcát, de a hivatás csábulata erősebb az engedelmisség parancsánál; a gyermeki szív vérzik azon gondolattól, hogy szüléi haragját idézi fejére, és mégsem tud ellentállani; a szeretet vissza-, a geniusz pedig előre huzza-vonja és neki menni kell, bele a bizonytalan siker és a bizonyos sanyaruság háborgó tengerébe, melynek neve: pálya-küzdés.

Felekinék is bőven kijutott ezen osztályrészből; hogy is ne, midőn 1839-től 1848-ig a vándorszínészet fölkenet papja vala. Fölkenet papja? Oh igen, fölkenve a nyomor és nélkülözés csudahatásu chrismájával, mely a gyöngye lelket annál gyöngébbé, az erős lelket viszont annál erősebbé teszi, minél nagyobb mértékben részesül belőle. Így jött, hogy Feleki 1846-ban minden nyomor és nélkülözés dacára annyira haladt volt már a művészi pályán, hogy a pesti szinpadon mert szerencsét próbálni, és a siker, melyet ez alkalommal aratott, mutatta, hogy a kísérlet nem származott a tehetség túlbecsüléséből. Akkori vendégszereplése nem vezetett ugyan szerződtesre a nemzeti színházhoz, arra még sem volt még eléggé kiképzett tehetség; hanem a főváros mégis figyelmessé lön reá, és szerződtesése már csak idő kérdése volt.

Hogy ez idő valamivel gyorsabban muljék neki, gróf Ráday Gedeon, a nemzeti színház akkori igazgatója azzal bizta meg, hogy a budai várszínházban magyar műkedvelői előadásokat rendezzen, és rövid idő alatt jogászok, mérnök- és orvostanhallgatókból igen derek műkedvelő-társulatot állított össze, és olyan lelkesedéssel fáradozott a szerepek betanítása- és a tagok begyakorlásában, mintha boldogsága függne a műkedvelők sikerétől; pedig előre lehetett tudni, hogy jövődelem dolgában egy Talma és Kean is kudarcot lettek volna ott vallandók ez idő tájt, mikor még lánczhid sem volt a Dunán, hogy a pesti magyarság ős Buda vára magyar nevét mentse meg, hanem vala annál csikorgóbb hideg, lélegzetvesztő hóföregtegekkel tarkázva.

Egész télen állta meg Feleki és társulata helyét, tovább azonban már egyikük sem birta. A társulat tapsok után epe-dezett, Feleki pedig azon kívül éhezett is; tavasz nyitásával tehát a társulat feloszlott és Feleki újra kezébe vette a vándorbotot; most már mint hírkoszorúzott vidéki színigazgató járta be az ország különböző vidékeinek kisebb-nagyobb városait, és a merre járt, nagy volt a társulat becsülete; mert akkor még nagy ritkaság volt az olyan igazgató, a ki nagy tehetséget és művelt izlést nagy rendszeretettel egyesített magában.

A huszonnyolcz éves igazgatónak természetesen jól esett az irányában mindenfelől nyilatkozó elismerés, midőn egyszerre csak megszólal az 1848-diki csatariadal és erre menten vége szakadt a színész-dicsőségi szép álmoknak. A porba sujtott nemzeti becsület segély-kiáltására Feleki az elsők közé tartozott, a kik vérük és életüket a haza megmentésére siettek felajánlani, és hogy a csatatéren szintén nem az utósók közé tartozott, mutatta az a körülmény, hogy mint közvitéz lépett

honvédek soraiba és mint százados csavarta ki a vilagosi gyászeset kardját kezéből.

És a mint este lön a hazában, Feleki újra visszatért proteusi pályájára, és a csatatéren töltött másfél év művészetére nézve sem veszett el hiába. Akkor tanulta meg csak igazán, hogy mit tesz az: szeretni a hazát és a művészi pályán is jó hasznát lehet venni ezen tudománynak. Miként az imént a hősi, olyan kitartással küzdött most a színészi dicsőség után és ott is, itt is csak a hazaszeretet volt vezérszillaga. Így jött, hogy 1851-ben már ismét a pesti szinpadon vendégszerepelt, és most már oly általános tetszés mellett, hogy 1852-ben, a mint egy külföldi műutjából visszatért, állandóan szerződtesett, és azóta évről-évre mindig mélyebben játszsza be magát a fővárosi közönség tetszésébe, és jelenleg a nemzeti színház első rendű művészeinek egyike.

Annál fényesebb e czim, minthogy a szakma-kör, a melyben neki azt ki kellett vívnia, épen nem tartozik az ugynevezett háladosak közé. Mert a színészet világában is vannak szerencsegyermek. Ilyenek például a szerelmes és komikus-szakták képviselői. Ezekben a középrendű tehetség is sikerre számíthat, mert a közönség nagyobb része, a melyik t. i. nem a fejével, hanem csak a szívével nézi a szini előadásokat, fele utjáig mintegy eléje siet a színésznek, nem bírálgat, hanem csak érez, és azért egyes sikerült részletekkel is tetszést képes aratni.

Nem úgy az ugynevezett character-szerepekben, melyeket Feleki választott szakmájául. Itt előbb a fejnek meg kell hódítani a szívet, hogy fölmelegedjék. Itt egészket kell előállítani, mert a töredék mulhatlanul visszatetszik, és ezen egészet vonásról vonásra élethiven és jellemzetesen, mert csak is ily uton kapja meg előbb a figyelmet, aztán az elmét és végre a szívet, szóval egész művésznak kell lennie, a ki e szakmakörben dicsőséget akar aratni. Felekinék is soká kellett küzdeni, míg e nehéz feladatnak ura tudott lenni; sokáig azt mondták róla, hogy hideg, darabos, nehézkes; de a mig azt mondták, azalatt ő egyre tanult és haladt előre a művészi alkotás nehéz munkájában, és a közönség egyre növekedő gyönyörrel tapasztalá, mint olvad egybe művészetében a hideg számítás terem-tői meleggel és domborulnak ki alkotásai egyre kerekdedebben és jellegzetesebben, és most annyira emelkedett már a tökély magasságára, hogy Edgart (Lear királyban), Móriczot (Szaint tropezi urnőben), Marecatot (Jó barátokban), Mortsaufot (Völgy lilomában), sir Patrikot (Fehérekben), Gibbon (Angolosanban), Petruchiot (Makranczos hölgyben), Könyves Kálmánt (Jókai hasonezimű drámájában), Villepretet (Jó falusiakban), Nyárai Bélát (Fény árnyaiban), Bollingbrockot (Egy pohár vízben), Maximet (Szegény ifju történetében), Leibenau herceget (a „Társaságban” című szinműben), és számos más szerepet Európa bármely elsőrendű szinpadján sem adják jobban, mint a hogy ő azokat a nemzeti szinpadon adja.

És mint ember és polgár is díszes állást vívott ki magának e jeles művésznk. Hogy csak egyet említsék: ő neki köszönheti a nemzeti színház a takaréky-egylet eszméjét és létesülését. Ezen egylet 50 kros részvényekből alakult és harmadfél évi fennállása alatt 35,000 frtra növekedett tőkéje, leginkább a csokély fizetésű tagok javára, a kik ilyen apránkint betétek mellett pár év alatt minden megerőltetés nélkül egy kis tőkéhez jutnak. — És sok egyéb közhasznu vállalatnál is jelentékeny részt vesz Feleki. 1867-ben Pest városa is képviselőül választotta.

Két hegy.

Imrefi Jánostól.

Ismerek egy pusztát
Elhagyott hegyet, hol
Nincsen egy bokor sem,
A hol egy fűszál sincs;
Mit a kis madár is
Messze elkerül, mert
A vihar, mely itten
Átkozódva tombol,
Egy rövidke perczig
Sem hagyná pihenni.
Mely fölött a felhők
Halk-zokogva járnak.
Rajta nincsen élet,
Rajta nem tanyáz más,
Mint a napba néző
Zord sasok csoportja...
Ámde belsejében
E mogorva hegynek
Annyi drágaságot
Tart a bánya rejtve,
Hogyha azt a kincset
Napvilágra hoznák,
Még a durva hant is
Felragyogná fényén,
S hold, nap és a csillag
Megvakulna tőle.
És e nagy halom kincs
Végtelen szerelmem,
És a bánya — keblem.

Ismerek egy másik
Ékes, szép hegyet, mely
Őszt, telet nem ismer;
Rajt' örök tavasz van,
És a fűmiléknek
Milliója fészkel.
Hol a zöld falombok
Ugy susognak, hogy ki
Egyszer azt megérti,
Helyben ott megőrül...
Még a napsugár is,
Mely naponta láthat
Egy egész világot,
Hogyha erre mégyen,
Meglépetve áll meg,
És a bámulásban
Elfelejt ragyogni.
Ámde e csudás hegy
Belsejében üres van,
Mely hideg kigyóknak
Mérgezett tanyája;
Miknek szisszenése
Vért, velőt fagyaszt meg,
És marása kínos,
Százszoros halált oszt.
E kigyók csoportja
A te hűtlenséged,
És e szörnyű fészek
A te pusztát kebled.

A végzetes csók.

Beszély.

Sárváry Elektől.

— Két körülmény talány előtttem mindaddig, kedves jó anyám, — szolt egy 16—17 éves szép szőke leányka, egy korosb, de még mindig bájos nőhez, ki mintegy 35—36 éves

lehetett, — és e talányt sem te, sem atyám soha sem fejtétek meg előtttem. Rég látom a titkos bánatot, mely kedves arcodat oly gyakran elborítja, anyám. Sokszor vettem észre könnyeidet, melyek patakként folytak alá keblemre, s hallám az éj óráiban elfojtott zokogásodat és sohajaidat. És ha olykor kérdem ennek okát, te vidám mosolyt erőtetél ajkaidra, megcsókolnál s azt mondad, boldog vagy, mert jó, engedelmes leányod van. De te ezt csak megnyugtatómra mondtad, sziveden titkos bú férge rágódott s még rágódik ma is. A másik rejtély előtttem, atyámnak irányodban tanusított viselete. Ő, a kiből annyi sok szép tulajdon van és ki gondolkozásában oly nemes, ha körödben van, nem a szerető férjet, hanem a művelt, udvarias férfit látom benne, de ez udvariasság alatt néha oly hidegséget vélek lappangani, mi szívemet szoritja össze. Oh! ha ez a családi boldogság, akkor csudálkoznom kell, hogy oly sokan vannak, kik arra vágnak, s azt földi mennyországnak nevezik!

— Kedves gyermekem, e látszat gyakran csal. Bármint vélekedjél is, én boldognak mondhatom magamat, mert van egy kedves leányom, ki engem szeret s hátralevő napjaimat fűszerezni fogja.

— Kedves mamám, te nem vagy egészen őszinte hozzám; oly titkot rejtegetsz szivedben, melynek közlése által talán enyhülne bánatod; hiszen bennem kész vigasztalódra találhatnál.

— Vannak oly dolgok gyermekem, miket az ember önmaga előtt is tartozkodik bevallani. De én megkísérlem, erőt venni magamon és neked nyílt vallomást tenni, hogy a tanuságot hasznodra fordíthatod. Gyakran pillanatnyi meggondolatlan tett, vagy percnyi önmegfeledkezés egész életünkre kihat. Hogy teljesen megérthess, serdülő leányéveim szép szakán kell élettörténetemet kezdenem.

Fiatal leányka voltam és sokan mondták, hogy szép vagyok, mit megvallo, jól esett a fiatalok ajkairól hallanom.

Anyám gyöngéden szeretett s szeretetével egészen elkényeztetett. Alig voltam tizenöt éves, és már csaknem könyv nélkül felmondhattam volna egyes regények vonzóbb részeit, úgy ismertem a német-, franczia és magyar regényirodalmat.

Talán ez volt oka, hogy mindazon fiatalok, kik házuknál megfordultak, semmi különös benyomást nem gyakoroltak szívemre. Pedig már érzem, hogy lelkemben ábrándok keletkeznek, melyek kielégítést követelnek. A fiatalság széptevéseit egyébiránt szívesen fogadtam, bár legkisebbé sem érzem egyik iránt sem azt a vonzalmat, mit a költők oly melegen, oly szépen ecsetelnek. Ha egy-egy csinos ifju jelent meg körülömben s áradozva festé előttem érzelmeit, minden áron fejembe akartam verni, hogy ezt szeretnem kell, mert minden regény azt állítja, hogy a hölgy-szív szerelemre van teremtve s hogy a nélkül nincs igazi boldogság e földön. De mihelyt egy másikat láttam magam előtt, az elébbi kép feledve volt, s azt hívtam, ez több előnnyel bír a másik fölött. És miért voltam ily ingadozó? Mert szívem üres volt és még nem ismertem azon szent érzelmet, melynek szerelem a neve. De a folytonos tömjénezés a férfiak részéről, a hiuságot nem kis mérvben fejleszté bennem s hiuság a kaczérságnak szülőanyja. E gyöngeség fokozatosan nőtt bennem, ikertestvéremmel a hódításvágygyal együtt. Szinte boldognak érzem magamat, ha tudtam, hogy egyik vagy másik ifju nyugtalan éjeket tölt, utánam epedve.

Kiben azonban legtöbb kellemet és szépséget fedeztem

föl, az Csérey Kálmán, fiatal jogász s gazdag szülék gyermeke volt, ki midőn a pesti egyetemet odahagyta, megígérte, hogy nemsokára visszatér s megkéri kezemet.

Én biztató reményt önték lelkébe szavaimmal s a jövőnek legkecsegtetőbb reményével váltunk meg egymástól.

Ismerettségünk mindössze csak három hóval kezdődött azelőtt s huzamosb együttlét talán kifejlesztette volna keblemben a szerelmet; de így az egész viszony mint álmokép foszlott szét lelkem előtt, s én határozatlan ábrándkép után sóvárogtam, mely csak képzelemben élt még bennem, de megtestesülve soha nem láttam.

Négy-öt hóval Cséreynek eltávoztása után egy zártkörű estélyen egy fiatal férfit mutattak nekem be. Nem volt talán oly finom, nőies szép vonásu, mint Csérey, de arcából több lélekfőnség s férfiaság sugárzott ki. Szép, magas, domboru homlokán méltóság ült, szemeiből nyugodt önértzet világolt s hangja kellemes, csengő s szívhez szóló volt, a nélkül, hogy azon imelyítő, megszokott kifejezésekkel élt volna, mint előbbi széptevőim, kik, megvallom, már fölötte unalmasaknak tetszettek.

Még ez est folyamában engedelmet kért és nyert tőlem, hogy házuknál udvarlását tehesse. Szüléim kiváló figyelemmel voltak e férfi iránt, ki azt valóban meg is érdemelte. Vidéki birtokos levén, Pestről több ízben távoznia kelle, s mindannyiszor fájó ürt érzék ilyenkor szivemben, de oly boldogsággal telt az meg, valahányszor a kedves férfi visszatért. Most már kezdém érezni a szerelem melegét szivemben. Később ő mindennapos volt házuknál s én régi udvarlóimat annyira elhanyagoltam, hogy lassankint visszavonultak házuktól.

Midőn az ifju meggyőződött iránta való vonzalmam felől, kezemet megkérte szüléimtől, kik semmi ellenvetést nem tőnek.

Pár hóval később menyegzőnket ültük meg, s én Arnay Gerő neje lettem.

Boldogságunkat három éven keresztül egyetlen felleg sem zavarta meg. Kölcsönös szerelmünkben földi érdemünket találtuk föl. E boldogságunkat még inkább fölfokozta születésed, édes Adrienne, mely új boldogság napját, a családi boldogság napját hozta meg.

Egy alkalommal férjem a közel vidéken időzött családi ügyeiben s egy este egy fiatal emberrel tért vissza, ki mint mondá, egyik régi barátjának fivére, s ki szenvedélyes vadász levén, néhány napra hozzánk ígérkezett, hogy a környékünkön annyira alkalmas vízi vadászatot élvezhesse.

Meglepetve ismertem az ifjuban egykori udvarlómra Csérey Kálmánra, kinek szép arca némi férfias tekintetet nyert és így sokkal szebbnek tetszett nekem, mint a pelyhedző állu jogász. Szemeiből némi szemrehányást véltem kiolvasni; különben közönyösen s mint egészen idegen kezdé magát viselni, és nekem e gyöngédsége jól esett, mert férjemet nagyon szerettem s nem akartam legkisebb aggályt is keltetni lelkében azáltal, hogy ez ifjut előtte, mint régi ismerősömet s udvarlómát ismerjem föl.

Több napig időzött házuknál Csérey. Ha az idő kedvező volt, férjemet vadászni járt, ha esős idő állt be, a társalgóterembe gyűltünk, s fölolvásás és zongorajátszással vagy beszélgetéssel kellemesen teltek az órák.

E közben egy reggel férjem levelet kapott; bizonyos ügyben a közelebbi városba kelle átrándulnia, honnan, mint mondá, csak késő este fog visszatérhetni.

Csérey, hogy a társas illemnek eleget tegyen, szintén vállára veté lőfegyverét s vadászni indult, még férjem távoztása előtt.

Délelőtt egészen magamra valék hagyva s jól esett szivemnek Csérey gyöngédsége, hogy férjem távolléte alatt a vendégjogot a legcsekélyebb mérvben sem kívánja igénybe venni.

Vadásztarisznyáját a kulcsárnővel úgy rakatta meg eleggél, mint ki egész napra indul el hazulról.

Azonban déltájban visszatért, mentségül hozván föl, hogy az idő egyáltalában nem volt kedvező a vadászatra.

Én kissé boszankodtam e miatt, sőt egész ebéd alatt nagyon lehangolt s szórakozott voltam.

Csérey szintén komoly volt s gyakran elelmélázott; a társalgás nagyon vontatott volt s a legközönyösebb tárgyakra vonatkozott.

Ebéd után fölkért, játszszunk valamit a zongorán négy kézre.

Nem ellenkeztem.

Mintegy félóráig játsztunk, s aztán fölállva a zongorától, én egy pamlogon foglaltam helyet, Csérey pedig egy támlás-székre ült közelemben.

— Mondja csak nagysád — szólt — szerelemből ment-e férjéhez, vagy kényszerítették?

— Uram, e kérdés oly különösnek tetszik, hogy kedvem volna azt válasz nélkül hagyni; — viszonzám, — de hogy önnek kíváncsiságát teljesítsem: tudja meg, hogy szivemnek legtisztább s legmelegebb vonzalma csatolt férjemhez, kinél méltóbb s tökéletesb férfit nem ismertem soha.

— És mégis volt idő, midőn egy más ifjunak nyújtott reményt nagysád, ki kegyedet fiatal lelkének egész hevével szerette, s ki azon boldogító hitben távozott köréből, hogy egykor kezét megnyerendi.

— Édes Csérey, — mondám, — e szemrehányást nem érdemlem. Ha némi reményt nyújtottam önnek, az egy tapasztalatlan leányka meggondolatlanságának róható föl, ki még akkor a szerelmet nem érezte. És önt többé nem is láttam, csak midőn már férjemnek neje valék. De hagyjuk ezt, rég elmúltak az idők s ezekre örökös fátyolt kell vetnünk.

— Ön kegyetlen! Ha tudná, mennyit szenvedtem azóta! Midőn kegyedtől távoztam, atyám akaratából külföldre kelle utaznom tapasztalásszerzés végett, s midőn visszatértem, hogy egykori imádottnak kezét megkérjem, kétségbeesve halálam, hogy már férjhez ment.

— De uram, miután már a dolgon változtatni úgy sem lehetne, kíméljen meg, s szót sem többet efelől!

— Látni akartam még ez életben azon lényt, kit oly forrón szerettem s szeretni fogok élttem fogytaig — folytatá az ifju, s kezemet megragadva, hévvel vitte égő ajkaihoz. — Most érzem, hogy közelléte nekem csak kínt és kárhozatot szerez s én holnap örökre elhagyom e házat. De... — és itt akadozott az ifju beszéde, — egy kérelmem van, mielőtt bucsuznám: ígérje meg nekem nagysád, hogy nem tagadja meg.

— Mennyiben annak teljesítése hatáskörömön kívül nem esik, vagy kötelességeimmel ellentétben nem áll, ígérem, — viszonzám, csak hogy e torhessé válni kezdő társalgásnak mihamarább végét szakaszszam. — Szóljon tehát!

— Bármily különös és meglepő legyen is kérelmem, vegye azt nagysád úgy, mint egy távozó barátjának utósó kérelmét, kit az életben többé soha sem látand. Én a legnemesb baráti érzelemben fakadó — bucsu-csókot kérnem.

Oly édes, olvadékony hangon, oly mély érzéssel mondá

Csérey e szavakat s arcza oly szép volt e pillanatban, mint az ó-görög hitrege Adonisa lehetett.

— Önnek ohajtását nincs jogom teljesíteni, — mondtam.

De az ifju szenvedélyesen átölelte derekamat s mielőtt ámulatomból magamhoz jöhöttem, ajkaimon érzem lázas forró lehelletét.

Ép e pillanatban tárult föl a mellékterem ajtaja nesztele-nül. Kibontakozva gyorsan Csérey karjai közül, odatekinték s az ajtónál férjem büszke alakja magasodott föl. Én félálul-tan a pamlagra hanyatlottam.

— Uram! — szólt férjem, — én nem képzeltem, hogy az, kit barátomnak hittem, családi szentélyembe tolakodjék, hogy annak oltárát beszennyezze. E sérelmet eléggé megto-rolni nem lehet; de ha önben még némi szikrája van a becsü-letérzésnek, nem vonakodik azonnal nekem elégtételt szolgál-tatni. Egyikünknek meg kell halni!

Iszonynyal tekinték föl e szavakra. Férjem arcán oly valami magasztos, oly lélekfőnség sugárzott, mely őt kimond-hatlan széppé tévé. Egy boszuló istenség állt a meghunnyász-kodó Csérey előtt, ki minden tagjában remegett. És ez ifju arcát most oly rutnak találtam egyszerre, mint léleknélküli sima álcát s szégyenpir futá el arczomat, hogy nem voltam eléggé erős, ellentállni.

— Kövessen ön, — szólt férjem, halkal — s ha becste-lenséget képes volt is elkövetni, legalább mutassa meg, hogy férfi s a bátorság nem hiányzik nála.

Csérey homlokán halálos veríték gyöngyözött s sze-meit tétovázva jártatá körül. Végre lábaim elé rogyott.

— Irgalom! — kiálta — mentsen meg nagysád . . . én nem akarok meghalni.

Ily gyávaságot férfiban nem képzeltem. Megvetéssel, legyőzhetlen utálattal emelém szemeimet föl a gyávaság e pél-dányképétől. Az ifju közelebb csuszott s térdemet ölelte át. Én undorral taszítam el lábaimmal.

— Keljen fel ön, — szólt férjem megvetőleg — én vissza-adom szabadságát, életét, mert nem méltó arra, hogy férfi ösz-szemérje kardját az önével!

Ezzel megrántá a csengettyűszinórt s egy szolga termett ott legott. Ép akkor kelt föl Csérey lábaim elől.

— Fogjatok kocsiba azonnal. Csérey urnak sürgős teen-dői miatt rögtön el kell utaznia!

A szolga távozott, ura parancsát teljesíteni.

Tíz percczel később Csérey már kocsin ült s tovaro-bogott.

(Vége köv.)

Midőn találkozunk . . .

Francziából

Rácz Mihálytól.

Midőn találkozunk, szép fehér fátyolod
Ne vond le, hogy elfedd piruló homlokod
Zavarát előlem;
Bár szerelmem valál egykor: ne félj lelkem,
Ha kerülni vágyol, oh, azért még nem kell
Ugy futnod én tölem!

— Vádol talán lelked? — néha-néha látván —
Hisz' oly nagy e világ! mely szögletén, táján
Akarod, hogy legyek?
Boldogságom, üdvöm bár szivedben hittem,
Hogy ne zavarjalak többé lépteidben:
Parancsolj, engedek!

Ha hiszed, hogy jobban töltöd napod, éjed,
S szemed ismét fényt kap, mely nem rég ugy égett,
Mint egy bűvös szikra,
Ha azt képzeled, hogy a szűzi örömnél
Csábitó mosolyi újra visszajönnek
Halvány ajkaidra:

Szólj! s én megyek messze, messze; mégis: nem, nem;
Legyek bár terhedre, tűrj el közeledben,
'Sz egykor ugy szeretted!
S bahogy a véletlen összehoz az utcán?
Menj szabadon, büszkén! nem kell hogy szólj hozzám!
Nem ismerlek, ne félj!

Arra kérlek csupán: midőn tova lengett
Ismerős alakod, oh! csak akkor engedd
Hogy nézzek utánad!
Hadd nézzem, bámuljam könnyű, gyöngéd lépted,
Álmodjam vissza a sok édes emléket
S a bűvös órákat!

Oh, érzem, hogy akkor földobog még szívem;
Imaforrás fakad kiszáradt mélyiben,
S utadon ömlik szét!
Szerencse, boldogság kísér lépten-nyomon,
Téged, te hűtelen, elpártolt angyalom:
Ha meghallgat az ég!

Eljegyzés a koporsó mellett.

Elbeszélés.

László Mihálytól.

(Folytatás.)

Az ajtó nyílt s azon belépett a várt Oszkár.

— No, öcsém, jókor! Holnap kellett volna jönnöd, mi-dőn már eltemettük szegény atyádat. Előbbrevalók neked pesti mulatságaid, mint haldokló atyád? Derék fiu vagy! — ez utósó szavaknál guny vonult Csetneky Nándor arcán.

Oszkár hallgatott; mit is szólhatna? ő bűnös! Még leve-let is csak akkor irt, midőn pénzre volt szüksége; könnyel-műsége — az élvek közepette — feledtette atyját, ki a halál tusái közt csak fiát várta, hogy még egyszer s utójjára ez élet-ben láthassa. De nem jött. Ha megérkezik, atyja talán tovább él néhány órával, vagy ki tudja, tán évekkal is, így nyi-latkoznak az orvosok.

— Későn, nagyon későn jöttél! — mondá szomoruan Nándor bácsi; így czimezzük, bárha Oszkár világért sem mondja ugy.

— Miért? — kérdé indulatosan Oszkár.

— Lassabban öcsém! Tekintsd a gyászos napot, s leg-alább ha soha sem szenteltél atyádnak egy napot, most tedd meg e végső tiszteletet, megérdemli; ő érted élt, jól meggon-dold; s ha te még most sem tudnál emlékére egy napot szen-telni, akkor szerencsétlen lelkű vagy s az is maradsz; ezt mint nagybácsid mondom.

— Minden rendben van; itt semmiben sem változtathat senki; eleve gondoskodott atyám, hogy fia részében senki se osztozkodhassék.

— Oszkár, atyád nevére kérlek, ha van benned iránta némi szikrája a szeretetnek és tiszteletnek, mondom, arra kér-lek, ne beszélj így most, midőn kiterítve van bátyám, mert szigoru leczkét találnék adni. Miféle osztozkodást értesz? Ne-kem nincs itt részem; de nem is kellene egy máknyi vagyon sem; mivel gyanusítász tehát? vigyázz szavaidra! én atyád-nak szentelem e napot és nem a te kapzsiságodnak. Most távozzál, látni sem akarlak.

— Lakomban vagyok; — mondá Oszkár, s ezzel magára hagyá a könyező nagybácsit.

Másnap eltakarított a halott; Nándor bácsi eltávozott; Oszkár könnyebben lélegzett.

A hatóság által rendelt gyámot csak nevette, ügyvédjét pedig folyton tüzelé, hogy siessen nagykorúsítását kivinni.

Csetneky Nándor, a nagybácsi, mindent elkövetett, hogy Oszkár ne nagykorúsítsék; félt a könnyelmű ifju pazarlásaitól.

Azonban minden hasztalan volt. Oszkár nyolcz hó lefolyása után a hivatalos lapban nagykorúnak nyilvánított, s mint ilyen rendelkezésére vehető vagyonát.

Egész birtokát bérbe adá. Maga pedig nagy urias lakást bérelt Pesten s vigan élé napjait.

Naponkint estély, pajtások, kártyajátékok s rendkívüli tobzódás. Nap nap után mult; ezeket költött.

A főváros körei Csetnekyről, a gazdag örökösről beszéltek.

Fényes fogatot tartott, szakácsot, inasokat, szóval, fő-rangu házat vitt.

Barátjai mind megannyi parancsoló urak voltak házánál.

Nagybátyja ezt mind jól tudta; irt is — bár megerősítésébe került, — levelet, melyben inté, hogy tartozkodjék a nagy dáridóktól és játékoktól, mert tönkre jut, ha mit sem takarékoskodik, hanem csak egyre pazarol.

Oszkár nem felelt a levélre, sőt megparancsolá, hogyha olyan levél jön, melyen az „öcsém“ szó rajta van, azonnal égessék el, vele ne is tudassák.

Egyik estélye alkalmával, midőn a rendes társaság együtt volt, Oszkár eltávozott; mint mondá, kis dolga van, aztán rögtön jön és elhozza a soroksár-utczai leánykát. Ezzel beburkolva magát, gyalog távozott.

Gyorsan elérte az ismeretes házat, hol a leányka lakott.

Benéz az ablakon; a gyöngéden pislogó mécs tört fényénél észrevevé a lelket megrázó látványt.

Koporsó volt a szoba közepén, s a halott fejénél a szelid Ilka, arczát a boldogult hült arczára tévé, s ott nyugvék.

Habozott; benyisson-e? kimenni sem akart; gondolkodik; végre reszketve benyit; az ajtót akarata ellenére becsukja maga után.

Majdnem megdermedve állt az ajtó mellett, reszketve a borzasztó némaság ijesztő képétől.

Ilka atyja feküdt kiterítve, a leányka pedig megdermedve; ismét érinté a leánykát; kissé, mintha melegnek érezte volna, a másik pillanatban jéghideg, a fájdalom daczára, most is egész szépségében levő angyali arcz.

Hideg borzalom futá át Oszkárt s annyira megrezzent, hogy majd leejté a mécsét.

Mindkettő halva volt.

Egyre nézé, bámulá. Nem mert többé a leánykához érni; soha sem félt úgy, mint most.

Távozni, ez jutott eszébe; de azonnal nem tudott; le volt szegezve; rossz állapot volt rá nézve: az élet vigalmiból egyszerre a szomorú sír szélére jönni.

Tizenegyed már elüté az óra, s Oszkár mindegyre állt. Hallja a féltizenkettőt a szoba öreg óráján elütni; a hang utósó rezgésénél leejté a mécsét, az ajtóhoz ugrik, s kalapját feledve, elhagyá a házat.

Ha most valaki látna volna a futó alakot, főveg nélkül, örültnek hitte volna; haja kuszált, vonásai dultak, szemői égtek; a félelem nagyon megviselte azon rövid idő alatt.

Midőn mulató barátjaihoz benyitott, ezek ijedten ugrottak fel. Hasztalan kérdezők, semmire sem felelt; egy karszékbe veté magát s elalélt.

— Orvosért! orvosért! — kiáltának a vigadók — beteg Oszkár barátunk!

Levetköztették s ágyba fektették.

Az orvos megjelent; Oszkárnak láza volt.

Folyton koporsóról, halottakról beszélt.

Az orvos mellette ült, a jó barátok pedig mulattak és nagyban whisteztek, míg barátjuk betegén feküdt.

IV.

Oszkár, mióta Ilkánál nem volt, azóta nagy változás történt.

Régóta beteges atyja érezvén, hogy már csak rövid néhány óra élete, végperceiben oly könnyörülettel tekintett egyedül maradó leányára, hogy talán az ég is megkönnyörült; mert midőn lelkét kiadá az atya, ugyanekkor a gyermek szive is elszorult a nagy fájdalomtól s örökre elaludt.

Arcz arcz mellett nyugodott; együtt szállt a két lélek az égbe, egymást átölelve; a kedvesek mindig együtt maradnak.

Egy angyallal több van az égből, a földön pedig kevesebb.

Mindez Oszkár jötte előtt történt néhány percczel.

Az orvos Oszkár mellől pillanatnyira sem távozott; várta a láz lefolyását.

Kevéssé csillapulni kezdett, a beteg elszenderült; de rövid idő múlva fölébredt.

Beszélni kezdett:

— Atyám, megbocsátasz, ugy-e? nem? jó! nem kell bocsánatod; csak kísértélek; fiad nélküled is boldog lesz; talán nem hiszed? ugy-e Ilka? — a mennyben levő leánykát emlegeté — Ilka, nem felelsz? Miért fordulsz el tőlem? Ah, értem, nem szeretsz! Ilka, ne távozzál! ülj mellém... így ni! Most jól érzem magam, könnyebbül fájdalmam, mert az én Ilkám van mellettem; ah, mily öröm életem! Ilka, dorgálsz ismét? mindig válaszfal lesz közöttünk? mondd csak... Lakjál nálam; termeimet oly fényessé teszem számodra, hogy még a csillagok is megirigylik; de te távozol; igen, értesz engem; nem akarlak oltár előtt nőmmé tenni; kis lepke! ugy-e, azért távozol? Orvos ur, zárja be gyorsan az ajtót, ki ne ereszsze, mindjárt kifut...

Az orvos gyorsan fordítá meg a kulcsot, hogy eleget tegyen a lázban szenvedőnek.

Most a legmagasb fokban volt a láz.

Az orvos végre, hosszú három óra elteltével, észrevevé, hogy csillapulni kezd.

Midőn hetet mutatott az ébenfa-oszlopon álló nagy, aranyozott óra, Oszkár megszólalt:

— A redőket nyissák ki; ugy, orvos ur. Oh, de jól esik látnom a napsugarakat, mily szép lehet a világ oda künn, s nekem az ágyban kell feküdnöm. Tiszta az ég boltozata, orvos ur?

— Igen.

— Akkor jó volna sétálnom, roppant melegem van.

— Halált okozna nagyságodnak, ha most ágyát elhagyná.

— Sokáig kell, orvos ur, feküdnöm?

— Legalább két hétig; néhány nap múlva a szobában keveset szabad lesz járkálni.

— Oly sokáig? miért nem ad orvos ur oly orvosságot, hogy azonnal fölkelhessek? Nem bírom kiállani a szobában maradást. (Folyt. köv.)

Pápfy Miklós, Leel-huszárszázados.

Egerváry Ödön, Leel-huszárhadnagytól.

(Vége.)

Pétervár után az orosz birodalom másod fővárosát: Moszkvát látogatta meg s ismét Pétervárba visszatérve, Svédhon fővárosa: Stockholmba evezett, remélvén, hogy ott nagybátyja állása s befolyása segélyével valamely állandó alkalmazást nyer; azonban itt is csalódott reményében, újra meggyőződve arról, hogy itt is épügy, mint másutt, a svékusok is csak saját fiaikról gondoskodnak, nem úgy, mint kedves hazánkban, Magyarországon, a hol mindenki jobban boldogul, mint a benszülött. Azt mondja Pápfy, a svédek vajmi ritkán viseltetnek egy-egy idegenhez annyi bizalommal, hogy azt szolgálatukba alkalmazzák.

Egyéb teendő tehát nem maradt hátra, mint hogy a zordon éghajlatu Svédhontól bucsut vegyen. Hamburgig hajón, onnan pedig vaspályán Belgium fővárosába, Brüsszellbe utazott, majd Antwerpen, Amsterdam és Rotterdam hollandi tengeremelléki városokat utazván be, ismét csak Londonba, a világ e központjába tért vissza, 1854-dik ősszel, szép tapasztalással s még szebb ajánlólevelekkel ellátva, a többi között lord Kanning Stratford, a konstantinápolyi nagykövettől, minek folytán az akkor kitört krimi hadjáratához lord Raglan vezértábornok oldala mellé, tábornoki kapitány címmel magyar, francia, angol, olasz, török, görög, szerb, tót, orosz és német nyelvekben való másodrangu tolmácsnak neveztetett ki; Raglan halála után pedig Simson tábornok mellett, egészen a Malakow bevételeig hasonló minőségben működött. Megjegyzendő, hogy ezen világhírű háboruban a szövetséges seregek vezéreivel, u. m.: Canrobert, Pelissier, Lamarmora és Omer basával, szolgálati uton, gyakorta személyesen érintkezett.

A krimi háboru befejeztével, Angolhon részéről 150 font sterling gratificatióval a további szolgálattól fölmentetett.

A nemesszivü lady Natingal és lady Emily Standley által a krimi háboruról és a Skutariban felállított angol tábornoki kórházról közzétett műveikben Pápfy Miklósról és nejről, mint a kik ez alkalommal hasznos szolgálatot tettek a szövetségeseknek, dicséretesen megemlékeznek, s ezen cikket azzal fejezik be: Pápfy ur és neje magukat felejtethetlenné tevék.

Ezekután elegendő utravalóval ellátva, Balaklavában hajóra szállott s Konstantinápolyon és a Dardanellák szorosán át Egyiptomba evezett, s annak fővárosába: Kairóba ment, a hol Said basa, az ottani alkirály elé vezetett, ő fensége által szívélyesen fogadtatott, s az egyiptomi fegyvertárban congrév röppentyük készítésével bízott meg.

Az alkirály Pápfy ügyességéről személyesen megakarván győződni, egy kísérletért tüzött ki Tura nevű tájon, az ősi három gula (pyramis) szomszédságában, a hol ő maga is megjelenvén, hazánkfíának tett működésével teljesen megelégedett, minek bizonyságául gazdag baksissal (borravalóval) ajándékozta őt meg.

Azonban itt sem maradt sokáig Pápfy; Kairóból Suezbe, onnan pedig egy angol hajón Keletindia fővárosa:

Calcuttába evezett; de itt a reá nézve kiállhatlan forró éghajlatot, a hol a hévmérő nyár évszakán át éjjel-nappal egyiránt 0-on felül 30—36 fokon áll, ki nem állhatván, száműzetése ideje óta először, de igen súlyos beteg lett, s három havi kínos szenvedés után, mint lábbadozó beteg, ugyanazon az uton először Suezbe, itt egy indiai málhagözösön a Hercules-oszlopok szorosán keresztül a földközi-tengeren Gibraltárig ért, a hol néhány órai mulatás után, ismét tovább evezett a gőzös, mig nem Liverpoolban kikötött, s Pápfy régi tanyájára: Londonba tért vissza.

Ezuttal hosszabb ideig maradt Londonban családjával együtt, egészen az amerikai háboru kitöréséig, melynek hallatára Pápfy lelkében újra fölébredt a kalandozási, illetőleg a tapasztalás- s a harcztvágy, s ő csakhamar határozott sorsa fölött, eltökélvén magában, hogy e szabadságharcban is részt kell vennie; azonban családját ily messze utra most az egyszer elvinni nem akarta, mivel már azelőtt két leánygyermek a lég változásainak áldozatul esett, valamint Magyarországnak 1861-ki szebb jövőt ígérő eseményei is arra birták őt, hogy legalább nejét s gyermekeit honába szállíttassa.

Ezen szándék végrehajtása után Hamburgból Észak-Amerikába evezett, s miután New-Yorkban kiszállott volna, Baltimore s Philadelphian keresztül Washington városába érkezett, a hol Lincoln Ábrahám, az akkori (később meggyilkolt) elnöknek bemutatván, az unió seregébe való fölvételét kérte. Az elnök nagy figyelemmel kísérte Pápfy beszédjét, s Mak Clelan tábornoknak meghagyta, hogy mihamarábbi alkalmaztatását foganatosítsa; minek folytán még akkor nap az uniónak ugynevezett 4-dik cavalry regiment monted rifles (lovass vadász) ezredbe századosnak neveztetett ki, melyben egészen 1863-dik évi április 4-keig szakadatlanul az ellenséggel szemben szolgált; miután azonban a Bull Run csatában oly nehéz sebet kapott, hogy hosszas szenvedés után, a leg gondosabb ápolás s gyógyítás dacára, még csak könnyebb szolgálatra sem volt képes: a congressus által, mi az Egyesült-államokban ritka kitüntetés, miután ott sem hivatalnok, sem katona nyugdíjra nem számolhat, minthogy a nyugdíjazás egyedül a congressus által történhetik, rangja meghagyása mellett nyugalmaztatott, miként ez a birtokában levő congressus által kiadott s birtokában levő okmányából kitünik.

Miután Pápfy most már többé nem volt az Amerikában teendő szolgálatra s maradásra lekötelve, ismét visszaevezett Európába, s annyi hánykodás s kiállott szenvedések után, imádott honába visszatért.

Azóta, ha az amerikai nyugdíjából saját és családja életét nem tengethetné, minthogy a Pesten levő családi házából az őt illető 14 évi járadékait a család és iparlovagok hamisított váltók segélyével, míg ő, ugyszólván, az egész világot nyakába vette, tőle elperelték, akkor mulhatlanul nejével s leányával az éhség és nyomor áldozatául esett volna, mert honfiai támogatásával épen nem dicsekedhetik.

Miként a fentebb előadottakból kitünik: Pápfy Miklós vállalkozó szellemű egyéniség, a szó szoros értelmében, s a mellett dus tapasztalatokkal bíró férfiú, a milyennel valóban kevés halandó dicsekedhetik. Ha ideje engedi, különösen pedig ha jó emlékező tehetséggel bír: méltó volna 14 éven át tett utazásait s élményeit leírni s a nyilvánosság elé bocsátani.

Egy hét története.

Augusztus hó 25-kén.

Örömhír. — Szt. István napja macskatávlattól. — Hátat fordított világ. — Kudlik Katalin. — Borzasztó perczek. — Részrehajlatlan bírák. — Ujkori öldöklőszér. — Katonai dolgok. — Szt-Istvánnapi utonállók. — Vajh' kikők és merre van hazájuk? — A budai város-atyák. — A munkások népgyűlése. — Komoly határozatok. — Tamásy József ur. — Helvey Ilka kisasszony. — A „Békebontó“ tragikus sorsa. — Szigligeti és Benedix. — Az érdem jutalma. — A „Szökött katona“ századik előadása. — Méltó megtiszteltetés.

Sietek kedves barátnőmet és barátaimat megnyugtanni azon reám nézve örvendetes hírrel, hogy engem nem szorítottak egészen agyon sz. István napján a budai várban, pedig én is ott voltam, én is láttam — nem, látni semmivel sem láttam többet annál a negyven-ötvenezer embernél, kik ez ünnepély kedvéért a huszezer embert magába sem fogadható várhegyre fölmentek, azok pedig semmit sem láttak, hanem annál többet éreztünk ott e néhány óra alatt. Nyolcztól tizenegyig tartott e mulatság, mert már reggeli nyolcz órakor helyben kellett lenni, a ki ott a földön helyet akart kapni, mert nem minden embernek kedvezett ugy a szerencse, hogy valamely várbeli háztetőn, vagy valamely kéményen ülhetne meg sz. István napját. Olyan macskatávlattól természetesen még nagyobbyszerű látvány lehetett, végig jártatni a tekintetet azon megszámlálhatlan sokaságu fejeken, a nagyszámu czéhszázslókon, és kisszámu rendőrségen, mely onnan felülről előtte föltáruult. Mi alanti világbeliek mindezen gyönyörűségekből természetesen mit sem láttunk, a mi sokaknak közülünk nem volt egészen kedvük szerinti, kivált azoknak, a kik nagy utat tettek ez ünnepély kedvéért, messze földről, hogyha nem is a szent jobbot, hát legalább egy pár diszruhát lássanak a körmenetből, és a helyett nem láttak egyebet egy-egy hátnál, az egész világ egy emberben volt számukra összpontosulva és ez a világ is hátat fordított nekik, és ez így tartott reggeli nyolcz órától tizenegy óráig.

Csak egyszer bomlott meg a préselt rend, midőn t. i. az a hír szaladt végig a sorokon, hogy egy fiatal leányt agyon-szorítottak. Mindenki látni szerette volna a szerencsétlen áldozatot, vagy legalább megbizonyosodni a felül, ha nem-e valamely ismerősnője, rokona, gyermeke, vagy testvére, és rettenetes egy pár percz volt ez az óriási tömör néptengerben! Mert a legnagyobb részével az történt, hogy társaságban, családjával, rokonokkal, vagy ismerősökkel ment föl, az örvénylő népar azonban csakhamar szélylyel sodorta őket egymástól, kit erre, kit arra lóditván, a hol aztán valamelyik megfoghatóságban, mindegy, akár gerincez volt, akár pedig valamely jó-reményfok, belekapaszkodott és megvetette lábaival lételeének alapját. Borzasztó egy pár percz volt az tehát, midőn az a hír szárnyalt végig, hogy egy fiatal leány a nagy szorongásban meghalt. Mindenki tudni akarta, hogy kicsoda, hogy hívják, és nincs a kalendáriumban, a góthait is beleértve, az a név, melyet ott e perczben hallani ne lehetett volna! Minden ember más-más nő nevet kiáltott, és minden arcot ugyanazon egy szörnyű aggodalom borította el: hátha valamelyik hozzátartozója!

És aztán látni azt az örömet, mely a következő perczben ugyanazon arczokat földeríté, midőn t. i.: megtudódott, hogy az agyonszorított leányt Kudlik Katalinnak hívják és egy pesti pecsét-tisztító gyönyörű szép leánya! És aztán hallani azokat a talpraesett észrevételeket, melyekre minden ember e szerencsétlenség folytán magát jogositva érezte! Ugy kell neki, minek jött föl, mit keres egy fiatal leány ilyen nagy szorongásban! És ezt ugyanazon emberek mondták, a kik hasonlókép fölkeresték e nagy szorongást és csak egy perczcel elebb kétségbe voltak esve azon való félelmükben, hogy talán valamelyik hozzátartozójukat érte a nagy szerencsétlenség. Ilyen részrehajlatlan bíró az ember, mikor önönmagáról van szó.

Az igazság érdekében azonban tartozunk kijelenteni, hogy utólagos felvilágítás szerint, a kedves 17 éves leány nem azon nagy szorongástól, melyet a nagy néptömegetől, hanem azon még nagyobb szorongástól halt meg, melyet saját vállfűzőjétől szenvedett volt. Mennyi igaz ez utólagos helyreigazításban, azt ítéljük meg hölgyeink; én nem vagyok illetékes bíró ily dologban, miután én még azt is kétségbevonom, hogy vállfűzőbeli szorultságból egyáltalában meglehetne most már halni; egy azért, mert valahány szép hölgygyel még e tárgyban néma beszédet folytattam — nem néma beszédet természetesen nem lehet e tárgyban folytatni, — mindegyik azt állította, hogy ő nem fűzi magát szorosan, sőt inkább, olyan tágan fűzi magát, hogyha akarna, még egyszer olyan karcsu lehetne, a milyen valóban; másodszor pedig azért, mert ha a szoros fűzés csakugyan halálos volna, akkor a vállfűző bizonynyal állandó rovatot képezne a halálistatisztikában. Mert — de semmi: mert, mikor nekem valamennyi hölgyismerősem azt állítja, hogy ő nem fűzi magát szorosan!

És visszatérvén a szt. istván-napi várbeli körmenetre, megemlítendőnek tartom még, hogy a milyen keveset láttunk, olyan sokat hallottunk belőle, és a mit hallottunk, az legtöbbszörre „katonadolog“ volt. Katonai zene és katonai puskaszó, meg ágyudörgés; mind olyan kellékek, melyek egy nemzeti ünnepnap fényét emelik. Én ugyan nem tudom, hogy mennyi része van abban szt. István jobbjának, hogy nálunk a határ-örvidéktől kezdve a kelet-ázsiai expeditióig mindenütt egyformán a katonaság viszi a nagy szót; hanem annyit tudok, hogy annak a puskapornak az árával, melyet ilyen alkalmakkal eldurrantanak, sok szegény ember adóterhein lehetne könnyíteni.

Ez azonban a delegáció dolga, ez majd kisüti, ha megéri-e a mi katonaságunk a puskaort, vagy sem, a mi pedig a szegény embereket illeti, nagy köszönetet érdemel Buda sz. kir. fővárosa, hogy kelleleg gondoskodott arról, hogy a gyarló emberi szív a szt. istván napi fénytől valahogy felfuvalkodásra ne vetemedjék és azért olyan arányosan osztotta be a fény mellett az árnyékot, hogy amabból mentül kevesebb, utóbbiból ollenben annál több tűnt szemébe. A mint t. i. a várhegyről távozáunk, egész ut hosszában, egész a lánczhidig, csupa koldus képezte jobbról-balról az uton-álló sorfalakat, és nem ám olyan fővárosias koldusok, melyek nappal koldusok, éjjel

meg fiatal mágnások társaságában forgódnak, t. i. a Mexicóban és egyéb ilyen előkelő helyiségekben, a hol a mi „aranyfiatalságunk“ a reá várakozó nehéz hivatásra képezi magát; oh nem, hanem olyan koldusok, a milyeneket most már csak bucsuk alkalmával találhatni. Egyik nyomorékabb volt a másikkal és egyik követelőbb a másikkal. Olyan is volt közöttük, a ki szidta az embereket, a kik az ő alamizsna-kérő kalapját észre nem akarták venni; mintha az egész idei szt. istván-napi mulatság csak az ő kedvükért rendeztetett volna. Tehát egyfelül katonaság és puszkapor-vesztegetés, másfelül meg koldus-armádia és nyers követelés, — sajátságos összetalálkozása a végleteknek, a mely fényesebb tanubizonyosságot tesz Budaváros szelleméről, mint például a Dunapart. Csak azt szeretném tudni, honnan vette Budavárosa azt a rengeteg mennyiségű koldust ez napra? Budai koldusok azok nem lehettek, annyi koldus el sem férne ott rendes lakosnak. Aztán magyarul koldultak. Bizonyynyal úgy szállította azokat magának ez ünnepélyes alkalomra; de honnan? Vagy talán régi kiváltságon alapulna, hogy az nap a világ minden koldusa vámjogot gyakorolhat Buda városában. Ajánlom ez ügyet a budai város-atyák figyelmébe; ezhaladatosabb thema, mint a mult heti kémény-seprői ügy, midőn, t. i. nem egy városatya bölcsesége nagyon közel járt azon határvonalhoz, a hol az enyém és tiéd fogalmai egymásba összefutnak. Kár, hogy a város atyái nyilvánosan nem tartják gyűléseiket. Lám, nekünk pestieknek ilyen is csináltak már e héten.

Nem ugyan a város-atyák csinálták, hanem azért meg volt. A munkások csinálták azt mult vasárnap a város végén, a légszusz-gyár háta mögötti térségen, és én nagyon csudálkozom, hogy az ott összesereglett hazafiak azzal nem nyitották meg a gyűlést, hogy azt a gyűlést ott országgyűlésnek nevezték el. Miért ne lehetne az épen úgy országgyűlés, mint a Sándor-utcai épületbeli? Az akusztikája egyikben csak olyan rossz, mint a másikban, a lárma sem volt itt sokkal kisebb, mint a Sándor-utcai házban, a mi pedig a választást és képviselőt illeti, az csekélység, nem is érdemes, hogy az ember szóljon is róla. Minden ember választhat és választathatik, mondta ki a népgyűlés, és én nem látom be, miért ne lehetne e szerint minden ember választó és választott — egy személyben? és miért nem határozta el a gyűlés azt is, hogy ez érdekében petitiót nyújt be az országgyűléshez? Azt is ép úgy figyelembe vehette volna az országgyűlés, mint például azon határozatát, hogy a katonai rendszert tőstül ki kell irtani a föld színéről, vagy hogy a kaszárnyákat egytől egyig változtassák át magánlakásokká, vagy hogy egyáltalában semmi kormányra nincsen szükség, mert minden ember magamagának kormánya. Mindezt a legkomolyabban határozta el az a vasárnapi népgyűlés. Csak az kár, hogy az idő nem igen kedvezett a komédiának. Egész délelőtt esett az eső! A színházban kellett volna azt eljátszania. De azt ez este Tamásy József ur, a Kőmives-féle társulat itt felejtett tagja vette igénybe.

A Kőmives-féle társulat csakugyan keréket oldott a városligeti népszín-színből. Megtalálta, a mit keresett, t. i. megbukott, a mint azt előre megjósolták neki. Gyöngye társulat deszka-bódében — nem járja Pesten, a többit aztán „Páter Ubryk“ tette meg. E napokban még kétszer mutatta magát e társulat, Budán, a népszínházban, de oda is elébb érkezett meg a társulat híre és azért nem volt, a kinek magát mutatnia a társulatnak, ha-nem-ha az üres falaknak; azóta eltűnt és csak Tamásy ur maradt nekünk belőle.

Tamásy ur a „Csikós“-ban lépett föl, Bandit adta, nagyon is bandias parlagiságban. A pusztán talán a táj draperiáját képezheti az az eredeti jellemvonás, hogy a bornyuszáju ing egyuttal a zsebkendő szolgálatát teszi; a nemzeti színpadon azonban hiányzik hozzá a közvetlenség és annál fogva a nemzeti színház közönsége nem népiesnek, hanem póriasnak találja az effélét, a pórias és népies között pedig körülbelül az a különbség, mint a szépség és fényűzés között, megfordítva.

Annál jobban tetszettek Tamásy ur népdalai. Hangja ugyan reszkető még, és iskoláról is kevés tudomása van, de előadása jellemzetes czikornyátlanság által kapta meg a lelket. Igazi költői egyszerűség, népköltészet volt ez előadásban. Szinte úgy tetszett, hogy a furulyaszó is hallik hozzá. Rég nem hallottunk már olyan igazi népdal-énekest a nemzeti színpadon.

És egy kincset érő népdalénekesnőt is fedeztünk föl ez este, Helvey Ilka kisasszonyban. A milyen nehéz állása van e szép fiatal énekesnőnek az operában, annyira egyszerre hódította meg ma este a közönséget népdalaival. Gyönyörűen énekelt, és csak az ohajtandó, hogy az igazgatóság kellőleg értékesítse is ez ujonan fölfedezett kincset. De a népszínművek költészete iránt egyáltalában semmi érzelme nincsen Radnótfáy ő méltóságának.

A „Békebontó“-ért azonban nem lehet Radnótfáy ő méltóságát felelőssé tenni, mert e rossz darabot az ő távolléte alatt temették el e héten a nemzeti színpadon. Általában nagyon tragikus sorsa volt e darabnak nálunk. Lehet annak talán már tíz éve, midőn az igazgatóság az akkor még élő Havi Mihályt bízta meg e darab fordításával. Havi le is fordította, be is adta az igazgatóságnak, az igazgatóság meg szépen a kéziratok tárába sorozta be, a hol aztán csakhamar a feledékenység sírja domborult nemcsak a fordítás, hanem egyszerszersmind a fordítás díj fölé is. Pár év múlva aztán Havi Mihály fölé is a sír domborult, és mert egy szegény özvegyen egyéb hagyatéka nem maradt hátra, a szegény özvegyeknek pedig jól esik visszavisszagondolni a megboldogult férjekre, özv. Havi Mihálynénak is lassan-lassan eszébe jutott elébb a fordítás, aztán a fordítási díj, és végre az, hogy e fordítási díj soha sem fizettetett ki isten boldogult férjének. Már csak férje iránti kegyeletből sem lehetett abban hagyni a dolgot. A bus özvegy folyamodott tehát a színházhoz, hogy adják meg neki a férjének járandott díjat és mert a kérelem jogszerűsége ellen semmi alapos kifogást nem lehetett tenni, mit volt mit tenni? talán azt, hogy fizessék ki a fordítási díjat és hagyják tovább is alunni a fordított „Békebontó“-t? Ez helyes eljárás lett volna, azért nem is követték. Hanem inkább elővették a rossz darabot, előadatták, és így a közönség kétszeresen adta meg a fordítás árát. Hiába, szemesé a világ!

Egy örvendetes tanulsággal azonban mégis gazdagabbakká lettünk ez este; azzal t. i. hogy a német Benedexhez a mi Szigligetink úgy viszonylik, mint a fabábu a szép fiatal leánykához. Benedix „Békebontó“-jának alapeszméje és egy-két alakja annyira hasonlít az országos kedvességű „Mamá“-hoz, hogy ha a világ az ellenkezőről nem volna meggyőződve, mulhatlanul azt kellene hinni, hogy Szigligeti elébb jól megnézte a „Békebontó“-t, mielőtt a „Mamá“-val a világot boldogította. De e hasonlatosság csak a külsőre nézve áll, szellem és leleményesség dolgában a „Mama“ száz „fort“ adhat a „Békebontó“-nak és még akkor is annyi német vízenyős érzélgés és hétköznapi izetlenség maradna benne, hogy szánakozni kel-

lene Lendvayné asszonyt, a miért kedves gyermekdedségét olyan kudarcnak teszik ki.

De nálunk rendesen csak nagykésőn kezdik belátni, hogy egyik-másik jelesünk valamivel többet érdemelne a magára-hagyatásnál, sokan épen meg sem is érik azt az időt, akkor aztán csupa tiszteletből emlékkövet gyűjtögetünk számára. Szigligetinket hála Istennek, még megkímélte a gondviselés az ilyen kitüntetéstől, meghagyta őt érni a „Szökött katona” századik előadatsíj napját. Milyen szép, milyen magasztos egy nap ez a jövő vasárnap! Mennyire méltó, hogy a nemzeti színművészet minden barátja tisztelettel emlékezzék meg ez nap azon jelesünkről, a ki annyi jeles színművel, annyi ezer meg ezer boldog órát szerzett!

Nem is feledkeztek meg méltólag megülni e magasztos emléknapot. Fényes ebédet rendeznek az nap hősnének tiszteletére a Frohnerben, és ki más rendezné e nagy színműíróinkhoz méltó ünnepélyt, mint — az írók és művészek! —i —r.

Budapesti hírvivő.

++ (Király ő Felsége) kíséretével együtt, gróf Andrássy Gyula miniszterelnök társaságában, f. hó 23-kán este, külön vonaton megérkezett. Az indóháznál Gorove ügyér, Kada polgármester és Thaisz főkapitány fogadták. 25-kén reggel a honvédtanostályok felett az üllői vonalnál tartott szemlét, honnan 10 órakor kocsin jött vissza. Ő Felsége honvéduzár egyenruhát viselt. Kíséretében volt Andrássy miniszterelnök is, szintén honvéduruhában. Délután 5 órakor a budai vérmezőn a 43. és 61. számú gyalogezredek és egy század huszárság felett szemlét tartott, este pedig a budai indóházból külön vonaton utazott a brucki táborba. Udvari körökben rebesgetik, hogy király ő Felsége jövő ősszel a határörvidéket szándékozik beutazni, azonban elutazásának határideje még nincsen tudva.

++ (Királynő ő Felsége) jelenleg pompás zászlószalagot himez az első honvédzászlóalj lobogójára, melyet aztán ünnepélyesen fognak fölszentelni. A tanostályok által most használt zászló csak ideiglenes. — A fejedelemnő Ischlben szent István-napján misét rendelt és hallgatott környezetével. A felséges asszony szeptemberben érkezik Magyarországra, s az ősz folytán Gödöllőn időz, azután néhány napot Budán is fog tölteni. Rudolf főherceg és Gizella főhercegnő Bécsből egyenesen Gödöllőre utaznak le.

++ (Szana Tamás) jeles készütségű fiatal szépészünk-től, tartalma és kiállításra nézve egyiránt csinos mű jelent meg: „Nagy szellemek” czim alatt: Leopardi, Poe Edgar, Burns, Tegner, Heine és Lenau világhírű költők életrajzait tartalmazza e mű, és miután Lenau életrajzát olvasóink lapunkból ismerik, nem szükség különösen kiemelni a jeles szerző szép készütségét és vonzó irányát. A könyv bolti ára 1 frt 50 kr.

++ (Egyetemi magántanár) lett képesítésük folytán, e minőségben a következők erősítették meg: dr. Császár Károly, kegyesrendi áldozár, az alsóbb mennyiségtan újabb elméletéből; Ribáry Ferencz, budai tanár, az általános történelemből, különösen az ó-korból; Dallos Gyula az arabs nyelv és irodalomból; Virozsil Tivadar, pozsonyi tanár-segéd, a politikai tudományból, s Fésüs György, kassai tanár, a magyar közjogból.

++ (Hübner Otto statisztikai táblázata.) E szerint haláleset 10,000 emberre Ausztria-Magyarországban 358, Franciaországban 258, Poroszországban 290, Hollandban 259, Nagy-

britannia és Irlandban 220, Belgiumban 222, Spanyolországban 361 esik. Iskolába járó 10,000 emberre Ausztria-Magyarországban 830, Franciaországban 1160, Poroszországban 1520, Hollandban 1280, Nagybritannia és Irlandban 1100, Belgiumban 1140, Spanyolországban 700. Tehát a két ország, hol legtöbb haláleset fordul elő, feltűnő hasonlatosságban áll egymással a legkevesebb iskolalátogatási számot illetőleg.

++ (Valahára) sok gáncsolás és küzdelem után a pesti kórházi halottas kamra és bonczterem építése csakugyan elhatározott és folyó évi december végeig el kell készülnie. 1867-ben 14,000 frtba került volna, ma 36,000 frtot kell fizetni érte. Valóban szomorú példája a halogatásnak! Azonban csak siessenek vele, nehogy utójára halasztás helyett maradás legyen a vége.

++ (A pestvárosi közgyűlés) elhatározá, hogy a színház-terti bazár építését betiltja, ha nem a terv szerint, vasból, hanem a mint elkezdék, fából építik. Elhatározta azt is, hogy jövő hó elsejétől a tüzi fa után vámot szednek. Majd drágább is lesz, holott máris félelmesen drága. A terézvárosi boulevard tervét (melyet Mátyus Uzor és Kauser István adtak be) a közgyűlés nem vette figyelembe.

++ (Budán) néhány üzér, mint hiteles forrásból értesülünk, 40,000 mázsa szöllőt vásárolt, mázsánként 12 frtjával. Külföldre szállítják. A szőlőnek szállításra alkalmasnak, tehát nem teljesen érettnak kell lenni, s a szállítást oly kosarakban eszközlik, melyekbe 15 font fér. Ha fölveszszük, hogy egy akó bor előállításához sokkal több szőlő szükségeltetik, azonkívül a termelő a fogyasztási adótól is megmenekül, könnyen átlátható az ily eladás előnye. N.-Maroson az ily eladások már évek óta gyakorlatban vannak.

(A megszökött Madarász Vilmosról.) Andrássy Gyula gr. miniszterelnökhez azon hivatalos hír érkezett, hogy a váci fogházból megszökött Madarász Vilmos Bukarestbe érkezett, és egyelőre Krajován, egy bizonyos Farkas asszonyságnál fog megszállani. Madarász éles óvást készít, melyet az országgyűléshez fog intézni. Madarász Vilmos ezen iratot román nyelven is ki fogja adni, és közlönyéül Rosetti C. A. „Romanul”-ját választotta.

++ (A pesti gyermekkórház) évkönyve 1868-ról megjelent. Az intézet 49 alapított ágygyal bir. Alapító-tagjainak száma 71, az évdijasoké 414. Az egylet vagyona összesen 110,505 frt, 4965 frt jövedelemmel. A kórodában ez év alatt 507 beteg részesült orvosi ápolásban, kik közül 74 meghalt, 406 javult, 20 pedig ápolás alatt maradt. Járólag gyógykezelték 5180 beteget. Az intézetben 30 évi fennállása óta 97,000 beteg gyermeket ápoltak.

++ (Tarcsey József) Magyarországon első gőzfürdője, mely 28 év óta létezik Pesten (Terézváros, kis-kereszt-utca 30-dik sz. a.), e nyár folyama alatt megújított, diszesen és kényelmesen berendeztetett, f. hó 26-kán testi bajban szenvedők és tisztaságkedvelők számára újra megnyitattik. A felszerelésre szükséges nagy költségek dacára, az árak nem emeltettek fel.

++ (Rózsás napló.) Dr. Szontagh Miklós, gyakorló orvos, ki a fűvészeti irodalomnak is derék munkása, közelebb kelt össze Madarász Ernesztina kisasszonynyal, kit fővárosi körökben is igen kedvesen ismernek. — Kendelényi Fannik. a. és Hollós László esküvője vasárnap d. e. lesz.

++ (Vegyes hírek.) A pesti szegény gyermek-kórház javára Csernátany 100 frtot adományozott. — Dr. Kovács Sebestyén Endre főorvos, távsürgöny útján, a Bécs mellett fekvő Hietzingben súlyosan beteg bolügyminisz-

ter urhoz hivatott. — A heves megyei nőegylet ez évi nagygyűlését f. hó augusztus 29-kén tartja Egerben. — Az István-ünnepély alkalmával néhány gyanus egyént és veszélyes tolvajt csíptek el, előbb említettek, miután magukat igazolni nem tudták, hazájukba toloncoztattak, utóbbiak pedig a fenyítőtörvényszéknek adattak át. — Jókai Mór „Szerolem bolondjai“ czimű regényének már második kiadása van sajtó alatt. Az első kiadás (1500 példány) négy hónap alatt fogyott el. — A selmeczi bányák megszemlélésére Lónyay pénzügyér, hír szerint, f. évi szeptember hó elején elutazik. — A kereskedő ifjak társulata szeptember 11-kén a pesti polgári lövölde dísztermében könyvtára gyarapítására harmadik zártkörű „nőestélyét“ rendezi. — Bartal György és társai folyamodtak a miniszteriumhoz egy Domborítól Szegszárdon át Mohácsra vezető vasut előmunkálatainak engedélyeért; a folyamodvány leküldetett Baranyamegyéhez véleményadás végett. — A krakói karmelita-apácák zárdája eddig államsegélyt huzzott. Most egy miniszteri rendelet bocsáttatott ki, mely e segélyt jövőre megvonja. — Ubray Borbála egészségi állapotáról egy szemtanu azt írja Krakóból, hogy a szerencsétlen nő 52 éves létére legalább is 80 évesnek látszik, egészsége és ép elméje visszanyerésére ujabban kevés a remény. — Károly, román herceg, hír szerint, közelebb Pestre jön és hosszabb ideig itt tartozkodik. — Király öfelsége születésnapja alkalmából Oroszában az izraelita templomban is megtartott az ünnepély, hol dr. Raber A. rabbi általános tetszéssel fogadott beszédet tartott magyar nyelven. — A honvéd-ujonczozásról kedvező hírek járnak, s mondják, hogy a 80,000 honvéd kiállítása nehézség nélkül fog megtörténni. — Odry Lehel, színházunk jóhangu énekese, nyerte a lövészünnep királydíját. A kör központját furta keresztül golyója, s mind a három daracz durranása s az összes lövészek éljene üdvözlé a „királydíj-lövőt.“ Ékes emlék lett lövésének jutalma: a király arczképe aranyos keretben, körülveve 100 darab tallérral. — M. Kalocsai Róza, jelesül ismert nőnevelőjében az új iskolaév jövő szeptemberhó 8-kán kezdődik. Figyelmeztetjük reá a t. szüléket, hogy ez iránti intézkedéseiket kellő időben megtehessek. — A keletázsiai expediciótól, a mint beszélik, Xantus János és b. Kaas Ivor haza fognak jönni. — Az ulmi iparos-segédék egylete aug. 22-kén kéjutazást rendezett a Dunán. Ez alkalommal 3 hajó és 20 ember a Dunába vészett. — Budán két gyermek a Dunában halásván, egyensúlyt veszítve, vízbe estek. Egyikük belefult, a másikat megmentették. — Mult vasárnap éjjel egy kefekötősegéd a Dunába akart ugrani a lánczhydról, azonban egy véletlenül arra menő hajóskapitány által tervében meggátoltatott. — A városi törvényszék előtt egy tolvaj állt, ki álnév alatt üzte csinyjeit. „Miért használt idegen nevet?“ kérdé a nyomozó bírótól. „Hogy megőrizsem jó hírnevemet!“ felelé a tolvaj. — Greguss Gyula, jeles tanár s Camoens fordítója, e nyáron Stájerországban keresett gyógyulást gyomorbaja ellen. Azonban még nehezebb beteg lett, s a napokban bátyja: Greguss Ágost haza hozá, hogy itt a legjelesb orvosok segélyéhez folyamodjanak. — Várady Gábor a vajnai görög kath. templom fölépítésére 100 frtot ajándékozott. A templom július 26-kán leégett. — A londoni rendőrségi intézmények tanulmányozására künn járt Thaisz főkapitány és Ribáry miniszteri tanácsos hazaérkeztek; tanulmányozták a párisi és brüsszeli rendőrséget is, s terjedelmes emlékiratot dolgoznak ki ez ügyben. — Eltűntek: Eberling István, 26 éves, nős, a

Ganz-féle gyár munkása; továbbá Sidoli Giovanni, 13 éves, ki egy kis majmot hordott magával; végre Veit Andrásnak 6 éves fia. — A gözsiklóval már annyira haladtak, hogy, ha ujakadály közbe nem jő, e hó 28-kán megteszik az első kísérletet és a jövő hó elején átadják a közlekedésnek. A gözsikló mindennap reggeli 6 órától esti 11 óráig szállítja le és fel az embert. — A pest-kőbányai utat macadamizálni szándékoznak, minek költsége 75 frtra van kiszámítva. — A népszámlálás ügyében országsszerte meglehetősen buzgalommal nyilatkoznak a hatóságok; a testvérfővárosra nézve külön szabályzatok állittatván fel, Pestvárosa fölkérte a miniszteriumot, hogy ezeket a városnak mielőbb megküldje, hogy aztán itt is hozzá kezdhesse az előmunkálatokhoz. — Rózsavölgyi és társánál megjelentek: „Egy nő fájdalma,“ zongorára szerzés gr. Andrassy Gyulánának ajánlá Vertán Nina, ára 50 kr, s „Antoinette-polka,“ Saphir Eduárdtól, ára szintén 50 kr. — A miniszterelnök igen ritka példányu kutyáját közelebb Ó-Budán agyonlőtték, mivel ebdühöt kapván, egy parasztember lovát megharapta. — Távirati tudósítások folytán jelenti az „Alf,“ hogy a Maros vize folytonos áradásban van, de miután felső vidéken kiöntött, Aradon hosszab magas vizállástól igen, de kiáradástól nincs mit tartani. — A rudasfürdő közelében egy parton mosó asszony a Dunába bukkott; egy másik nő meg akará menteni, de nem sikerült.

— (Halálozás.) Percz Antal, jász-félszaru elemi tanító és 1848/9-diki honvédhadnagy, élete 41-dik évében folyó hó 19-kén meghalt. Béke hamvaira!

(A „Hirvivő“ folytatása a boritékon „Különlélek“ czim alatt következik.)

Nemzeti színház.

Augusztus 27-kén.

Aug. 21-kén: „Az afrikai nő,“ Meyerbeer operája, 5 felv. — Aug. 22-kén Tamásy József ur első föllépteül: „A csikós,“ eredeti népszínmű, 3 felv. — Aug. 23-kán először: „A békebontó,“ Benedix vigjátéka, 4 felv. — Aug. 24-kén: „A sevillei borbély,“ Rossini vig operája, 2 felv. — Aug. 25-kén másodikor: „A békebontó.“ — Aug. 26-kán: „Fidelio,“ Beethoven nagy operája, 2 felv. — Aug. 27-kén: „Essex gróf,“ szomorujáték, 5 felv.

Gazdasszonyoknak.

A jó házi-kenyérnek készítés módja.

Veszünk például egy sütéshez fél véka megszitált tiszta lisztet, melyet hideg időben meleg helyre teszünk, hogy míg a kovásztétel ideje bekövetkezik, fölmelegüljön, mert a hideg lisztből készült tészta nem kél meg.

A lisztet összenyomkodva, úgy helyezzük a teknőbe, hogy ott annyi üres hely maradjon, mennyi elegendő arra, hogy az odátöltendő kovászos víz könnyen elférjen. Ennyi liszthez szükséges két itezényi langyos víz, a közönséges pótól egy maroknyi, vagyis egy negyed fontnyi, melyet jól elázás végett egy órányi ideig meleg helyre teszünk; a kovásznak jóságáról meggyőződhetünk, ha a vizen feldomborulva áll, ellenkező esetben, ha a pár a vizen alul van, hibás.

Ez idő eltelte után a teknőben hagyott üres helyre esz szítán keresztülszűrjük a kovászos vizet, jól kinyomkodván azt a korpából, a víz közé apránként lisztet keverve, dagasztó kanállal jól fölkeverjük, hogy lisztesomó ne maradjon, a kovász pedig híg legyen; ezután a kovász fölébe tesszük a keresztfát, és reá a szitában kifacsart meleg korpát, mely hideg időben igen jól melegíti s keleszti a tésztát, (némelyek

meleg tálat is borítanak reá,) rá teszünk egy abroszt és fölébe meleg takarót, s így hagyjuk 6 óráig állani.

Következik a dagasztás ideje:

Vesünk 5 magyar itcze langyos vizet elő és szokás szerint minden kenyérhez egy marok sót, tehát az itt mondott mennyiségű liszthez három evőkanállal tetézve, vagyis $5\frac{1}{4}$ lat sót felolvasztunk (különben az izlés dolga, de minél több só van a kenyérben, annál hamarabb penészedik.) A mondott sósvizet szitán keresztül szűrjük a kovászra, és kézzel eltörjük, hogy hig folyadék legyen, ekkor apránként hozzákeverjük a többi lisztet (csupán lisztezésre kell félretenni egy keveset) és a tésztát dagasztani kell háromnegyed óráig. A víz mennyiségét azonban tökéletesen meghatározni nem lehet; mert egyik liszt szárazabb levén, több vizet igényel, mint a nyinkosabb liszt; úgy például a ritka szitán szitált barna liszthez kell 6 itcze víz, de szinte 3 kanálnyi só; hanem ezt csak félóráig kell dagasztani, mert hamarabb indul a savanyodásnak.

A bánati jó erejű fehér lisztből készült tészta midőn nem ragad már a kézhez, jele, hogy elegendőleg be van dagasztva; de azt másnemű lisztnél nem lehet tapasztalni, mivel a más vidéki liszt tésztája mindig ragad.

A tésztát így bedagasztva, a felsőrészt a teknőben lefelé fordítjuk s így hagyjuk állni ismét $\frac{3}{4}$ óráig, a barna tésztát pedig csak $\frac{1}{2}$ óráig.

Ezen idő elteltével másodszor ismét dagasztjuk a tésztát egy negyed óráig; ezen másodszori dagasztást sokan nem tudják, mások ismét fölöslegesnek gondolva, mellőzik véghezvinni, holott ép ez által nyeri meg a barna kenyér bele is az igazi rugékonyságot.

A másodszori dagasztás után ismét betakarva áll a tészta $2\frac{1}{2}$ negyed óráig, a barna tészta pedig csak $\frac{1}{2}$ óráig. (Vége köv.)

Divattudósítás.

Az estélyi ruhák sokasága, melyeket most varrónőink és szabóink készítenek, azt gyaníttatják velünk, hogy bárhol tartozkodjanak is jelenleg szépeink, mulatságokban nincsen hiány, és azért kénytelenek vagyunk a ruhákról is említést tenni, ha divattudósítói tisztünknek hiven meg akarunk felelni.

Szövetre nézve újdonságot csak a fehér foulardban láttunk, melyet főleg menyasszonyi és estélyi ruhákra használnak. E fehér selyem-foulard tejszínű, bágyadt fényénél fogva igen alkalmas arra, hogy mindenféle disztéseknek alapjául szolgálhasson. Így a fehér atlaczczal való szegélyezése, fodorozása igen jól veszi ki magát rajta. Egy ilyen fehér foulard-ruha készítését le is írunk ezuttal kedves olvasóinknak.

A ruha két szoknyából állott: az alsó földig ért és egy 10 hüvelyknyi széles fodorral volt disztve, a fodor felett pedig egy ujnyi széles fehér rész atlacz-szegélylyel. Ilyen keskeny atlacz-szegélyek a szoknya elején fel egészen a derékig voltak láthatók. A második szoknya elől szélesen nyitva állott, az alsó szoknya elejét láttatni engedvén, hátul pedig hosszú, bő uszályban végződött. E felső szoknya egy négy hüvelyknyi széles fodorral és egy sor atlacz-szegélylyel volt disztve. A derék hátul magasan ért fel, elől pedig négyszögben mélyen ki volt vágva, köröskörül egy keskeny fodor és egy sor atlacz-szegélylyel disztve. Az ujjak szűkek és szintén fodor és atlacz-szegély látható rajta. Hátul fehér foulardból készült és fehér atlaczczal beszegett széles csokor van alkalmazva.

Utcái öltözékekre majdnem kizárólag a kétféle szövetből készült ruhákat kedvelik. E kétféle szövet azonban ugyanegy családból választják, hogy azt a nagy tarkabarkaságot kikerüljék, mely egy idő óta öltözékeinken látható. Legdivatosabbak a havanna- és gesztenye-színű, vagy violaszín és lila szövetekből összeállított ruhák. Egy viola színű tafota-ruhát láttunk, alul hat keskeny fodorral disztve, három fodor lila és három viola-

színű tafotából készült. E kis fodrokra keskeny fehér csipkék voltak felvarrva. A testhez álló lila tafotából álló hosszú lebbentyűs derék, köröskörül violaszínű fodorral, t. i. a lebbentyűk, a négyszögben kivágott derék violaszínű rüchekkel volt disztve. Ugyanilyen módra készült kétfélebarna színből is egy öltözék.

Számrejtvény.

Molcsányi Pozsgay Ilonától.

29, 13, 34, 13. Szerecsd ezt mindig hön, igazán;
33, 34, 6, 7, 6, 2, 6, 2. Ez hevit az élet tavaszán;
5, 1, 12, 17. Fáj nekünk, hogyha nem teljesül;
7, 9, 5, 9, 33, 31. A folyókon hoz, visz keresztül;
20, 22, 5, 22. Hasznos a Zahara pusztáin;
12, 1, 26. Mily szép este Pestnek utcáin;
4, 18, 27, 27, 18. Felvidéknek legszebb városa;
39, 31, 7, 31, 4. Most már sírját magának ássa;
4, 3, 19, 28, 36, 15. Magyar hazánknek féltett kincse;
25, 4, 36, 25. Irtózáttal megyünk mélyibe;
B, 1, 36, 17, 1, 27, 26. Mint a vakond jár a föld alatt;
10, 1, 12, 36, 35, 32. Magához vonja ez a vasat;
8, 11, 36, 12, 11, 23. Sok ember találta benn sírját,
36, 9, 14, 37, 24. Találkozik itt s a Lajthán át;
1, 27, 5, 1, 36, 17. Érte ember föld alá megyen;
16, 17, 1, 41. Kéz helyett dolgozik sok helyen;
21, 30, 16, 17, 40, 7. Dicsőség környezé e nevet;
38, 9, 7, 6, 16. Hirtelen halált hoz ez neked;
39, 31, 29, 31, 42, 31, 21. Egyik honfoglalónk neve;
1—42. Az dicső költőnknek mondata,
Szegény hazánk sir, nyög alatta!
Megfejtési határidő: szeptember 26-dika.

A f. é. 32-dik számban közlött rejtvény értelme:
Minden ember legyen ember
És magyar!

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:
Oszlányi Mária, Schwarcz Éva, Fenczik Vaszőcsik Mária, Szluha Mariska, Pikéthi Etelka, Antalfyné Györfy Etelka, Czikora Róza, Molnár Sándorné, Makay Irma, Boronkay Csicseri Lila, Sima Lóra, Ottlik Emma, Weiner Mariska, Tury Nina, Olasz Márkné Pap Nina, Pesti Mária, Halasy Emilia és Stephanie, Borbély Jolán, Popovits Irén, Kemény Sándorné Nagy Luiza, Bernáth Izabella, Szűts Tivadarné, Váró Cornélia, Török Zelma, Várad Mariska, Heller Ilka és Berta, Dobay Anna.

A 31-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:
Szluha Mariska.

A 30-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:
Sánta Laura.

Tartalom.

Feleki Miklós. (Arczképpel.) — Két hegy, Imrefi Jánostól. — A végzetes csók, Sárváry Elektől. — Midőn találkozunk, Rácz Mihálytól. — Eljegyzés a koporsó mellett, László Mihálytól. (Folyt.) — Pápfy Miklós, Leel-huszárszázados, Egerváry Ödöntől. (Vége.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora. — A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Különlék. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkban van: Feleki Miklós arczképe.

Felolós szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt. félévre 6 frt. egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

36. sz.

Szeptember 5-én.

1869.

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrájkokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

Hány éves nagysád?

Kunságától.

Az idő eljár, és nincs az a prókátor, mely benne halasztást tudjon eszközölni. Ez ellen nem segít még a hepatica stomatica sem.

És ezt bajnak tartják.

Sok ember szívesen adna kincseket, ha valami mennyei orvos azt mondaná neki, hogy: „repete dosim,” és nem egy nő jönne zavarba, ha arra a kérdésre kollene válaszolnia, hogy melyikre kényesebb: szépségére-e vagy korára?

Már hiszen az idő tagadhatlanul becses portéka, s alig képzelhetni boldogtalanabb halandót, mint a ki ennek értékét nem ismeri; hanem mindamellett is, hogy folytonos haladása, az a kérlelhetlen természeti törvény, mely alól sem abszolút rendszer, sem képviselői sérthetlenség, sem fejedelmi kegy föl nem oldozhat, hogy az idő forgandósága valóban baj volna, az képzelődés, a békétlenségre hajlandó emberi természet képzelődése.

Avagy ki ohajtana egész életen keresztül gyermek lenni? becczett gyermek, de fejletlen öntudattal, gépi teljesítésével az ösztön sugallatának, járszalagon vezettetve? Ki ne sokálná meg végre az ifju üres ábrándjait? Kit elégitnének ki örökké teljesületlen vágyak, test nélkül való remények, czéltalan várakozás? Ki szeretné a kifejlett életkor terheit annak öntudatos élvezetért egész életén át viselni? és kit kárpótolhatna sokáig a vénséget megillető tisztelet a vénséggel együtt járó gyarlósággal?

Az esztendőt szakainak bámulatos rendszerű egymásutánja teszi teljessé.

Az élet csak korainak kellemes változatosságával ér valamit.

Ne tessék tehát, kedves nagysád, éveinek számát tagadni. Tudja azt mindenki, hogy tavaszra nyár, nyárra ősz, őszre tél következik.

Egyik virágozó, másik gyümölcsöző, egyik fárasztó, másik pihentető.

Ne tessék gondolni, hogy anyakönyvét elsikkaszthatja; ott van az arczon, lépésen, alakon, magaviseleten, s az ily anyakönyv kivonata, daczára rizspornak, planchettenek és tánczmesternek, veszedelmesebb a papénál, mert papirja bőr, bélyege ráncz és lelete gúny, sőt olykor megvetés.

Az egyszeri férjtől azt kérdezte neje a roulette-asztalnál, hogy melyik számra tegyen?

— Tedd meg éveid számát! — kiáltá nagy hangosan a faragatlan.

S ime, kijön a 36-os szám.

— Hála Istennek, nyertél! — kiáltott a faragatlan. — Tételeidet 32-szerre fizetik.

A nő pirulva sugta férjének:

— Szerencsétlen! mit kiabálsz? Ennyi embernek csak nem köthettem az orrára, hogy 36 éves vagyok. A 27-es számra tettem.

Távol logyen tőlem, hogy a férjeket faragatlanoknak ohajtsam; de a nőknek sem tanácslom ám, hogy a számtannaígy játszszanak, mert a számtan kérlelhetlen. Aztán meg, a mi nem igaz, nem igaz az, ha maga Minerva mondaná is, s a ha-

zugság megboszulja magát, ha mindjárt Venus keblére rejtőzünk is előle.

Tudok egy nőt, ki egy ismerősét, miután egy évvel ifjabb nála, öcsémuramnak hívja, és e tréfa jól áll neki. Tudok egy másikat, ki mamájának szolítja egy alig pár évvel idősb ismerősét, s tessék elhinni, hogy nem jól áll neki.

Ismerek kedves gyermeket, szeretetreméltó leánykát, derék menyecskét, tisztos matronát eleget, de nem ismerek olyat, ki évei számát eltitkolván vagy meghamisítván, gyengesége elébb-utóbb ki ne süljön s őt gúny tárgyává ne tegye.

Annálfogva szíveskedjék őszintén felelni, ha valaki elég udvariatlan azt kérdeni, hogy:

— Hány éves nagysád?

Az áldozó leány.

(Horác után. Carm. Lib. III. Ode 23.)

Tóth Endrétől.

Ha te az új holdon, mezők leánykája,
Kezedet kitérve emeléd az égbe,
Ha új bor, új kenyér s tömjént áldozál a
Házi-isteneknek engesztelésére:

Nem fognak akkor a megemésztő szelek
Pusztítani a szőlők viruló bokrán át;
Üszög nem senyveszti el a vetéseket;
Rontó idő sem a gyenge báránnyáját.

Az áldozatra szánt állatok, melyeket
A havasok tölgye s dél mezője nevel,
Majdan a főpapok elé vezetettek
S vérezve azoknak bárdján véreznek el.

De neked nem szükség, a kit egy rozmarin
S myrtusz-koszoru fed, hogy ez istenkéket
Megnyerni sort végy a mezők báránynak,
S vérontva mutasd be engesztelés végett.

Mert ha tiszta kézbul érinté az oltárt,
Nem több, egy csipet só, egy kis kenyérmorzsza:
Nem lesz kedvesebb az isteneknek, habár
Valaki legdrágább áldozatát hozza.

A végzetes csók.

Beszély.

Sárváry Elektől.

(Vége.)

Én még mindig előbbi helyemen ültem. Nyelvem mintha le lett volna ragadva, egy szót sem valék képes mentségemre fölhozni.

Atyád nagy léptekben járt föl s alá a teremben szótlanul. Végre hirtelen megállott előttem s közönyös nyugodt hangon kérdezé:

— És kegyed, asszonyom, semmi mentségről nem gondoskodott, véletlen meglepetés esetében?

Merőn tekinték föl férjemre, kinek nyugodt hangja daczára, arcza nagyon is elárulta azon küzdelmet, mit érzelmeivel s önbecsérzetével ví.

Könyeim megmeredtek s szívem megkönnyebbült anynyira, hogy válaszolhassak.

Elbeszéltem neki mindent körülményesen. Régi viszonyunkat s az előtte lefolyt jelenet körülményeit.

Férjem egy szóval sem szakította meg s midőn bevégeztem

beszédemet, ismét hevesen járt föl és alá és ugyanazon gyorsasággal, mint előbb, lépett egyszerre elém.

— Asszonyom? — szólt — egy kérdést kell kegyedhez intéznem. . . Szereti-e gyermekét?

— Jobban, mint életemet! — válaszoltam, könyeimet letörölve, és — kis leányomtól megválni, haláloamat okozná — tevéim utána remegő hangon.

— Én hiszek szavainak asszonyom, — szólt férjem hidegen — s anyai érzelme az, mely lelkemet megnyugtatta. Az előbbi jelenet után némely boldogtalan férj válópert indítana; én nem! Házi rendünket nem fogja megbolygatni, s a világ előtt mi változás sem lesz családunknál észrevehető. Csak belvilágunk változik lényegesen. Mi, a szó valódi értelmében, mint férj és feleség, meghaltunk egymásra nézve, de azért egy közös cél felé fogunk törekedni, — s e cél: gyermekünk nevelése lesz. Ha anyai feladatának, kötelességének hiven megfelel, én gyöngeségét megbocsátom.

— Legyen, — szóltam, — én megérdemlem férjemnek e hidegségét s erős lélekkel viselem büntetésemet s ünnepélyesen fogadom, hogy életem gyermekemnek lesz szentelve!

— Köszönöm, asszonyom! Számítottam anyai szeretetére. Leányunk lesz a kapocs, mely minket egy fedél alatt tart. Soha nem busitom szemrehányással, vagy czélzásokkal a multra nézve. E tekintetben teljesen nyugodt lehet. A nők iránt tartozó lovagiasság és előzékenység felől soha sem feledkezem meg.

Oh, ha te tudnád, kedves Rózám, mily kínosan hatottak lelkemre atyádnak e kimért, hideg, udvarias szavai.

Zokogva borultam lábaihoz, s ő szó nélkül gyöngéden emelt föl, a pamlagra helyezett, aztán távozott a teremből, s pár percz múlva a szobaleány jelent meg, kit férjem küldött be, tudatván vele, hogy kissé rosszul érzem magamat s ápolására van szükségem.

Itt a nő nagy lélegzetet vön s folytatá:

Azóta tizenhat év múlt el, kedves gyermekem s én lelkem erélyét megtartám, mert tekintetedből mindig új erőt meríték, ha csüggedni érzem lelkemet.

Atyád udvarias, gyöngéd, előzékeny volt, mint testvér szokott testvér iránt lenni, de ajkai ajkaimat soha nem érinték s talán nem is fogják soha! Én sokat szenvedtem pillanatnyi gyöngédségemért, — és te leányom, ugy-e nem ítélisz el?

Itt megszűnt a nő beszélni s szemeiből könnyek gördültek alá.

— Kedves, szerencsétlen jó anyám! — szólt Róza benső megilletődéssel — most értem már, miért folytak oly gyakran szép arczodon alá lelkednek fájdalomgyöngyei! És atyám, kiben oly szép lélek lakik s szíve oly meleg, soha sem lágyult meg azóta?

— Nem, gyermekem, s talán nem is lágyul meg soha, Nekem az lesz egyedüli örömem és vigasztalásom a jövőben, ha téged boldognak láthatlak.

— És én addig nem leszek teljesen boldog, míg a régi boldog viszonyt köztetek ismét teljesen helyre nem állíthatom. Hallád ezt, kedves anyácskám? — kérdé a leányka, gyöngéden karolva át anyja nyakát s arcát csókjaival halmozva el.

— Hasztalan kísérlet lenne ez kedves gyermekem, — sohajtá a nő.

— És én ünnepélyes fogadást teszek neked anyám, hogy békitő angyalotokká válok. Ti mindketten ohajtjátok, hogy Ervidéky Andor legyen férjem, és én őt méltónak is tartom rá. Jól van! Én kinyilatkoztatom, hogy addig menyegzőnk-

ből semmi sem lesz, ha pártában kell is maradnom, míg köztetek a kibékülés szelleme a régi viszonyt teljesen helyre nem állítja. Ezt ismételni fogom atyám előtt is, ki leányának még eddig egyetlen méltányos kérelmét vagy ohaját sem tagadta meg soha.

— Adná az ég, hogy nemes szándékodban célt érhetnél! — szólt kigyult arczzal a nő. — De már én remélni sem merek! — Itt újra megeredtek könnyei.

— Bizzál bennem, édes mamám; meglásd, minden a legjobbra fordul.

Ezzel még egyszer összecsókolva anyjának arczát és kezét, vidám arczzal lebegett el a szobából.

Fél óra múlva vigan szökdécselve tért vissza Róza anyjának szobájába.

— Győzelem! győzelem! kedves, jó mamám. A jégkerget szavaim fölolvasták atyám szívéből. Meggyőzttem a felől, hogy csak akkor tehet tökéletesen boldoggá, ha köztetek a kiengesztelés szép művét végbevihetem.

Atyám nem szólt, csak két köny gördült alá szép férfias arczán, az első könyek, miket nála tapasztaltam. Aztán átkarolt s hévvel szorított szívéhez.

Már most várj itt reám atyám, — mondtam — s készülj el a legszebb jelenetre, melyet életedben átéltél. Holnapra van kitűzve eljegyzésem napja, s én nem akarom, hogy e reám nézve oly nagy fontosságú napot a családnál legkisebb felhőpontocskája is beárnyalja. — Ezzel válaszáat sem várva, odahagytam, hogy hozzád siessek s diadalmam felől legott értesitselek.

A szép kis leány gyermekies bájjal simult anyjához, ki a kedves gyermeket csaknem megfojtá csókjaival.

— Téged Isten küldött kedves gyermekem, hogy megváltóm s vigasztalóm légy. De atyád sem i g e n-t, sem n e m-et nem mondott, s én félek, hogy hajthatlan marad.

— Én meg vagyok győződve az ellenkezőről. Jer, anyácskám, keressük föl atyámat, ki azóta ég a vágytól, ismét szerető keblére ölelhetni.

Anyja és leány odahagyták a teremtet.

A nő szíve majd kipattant; a remény és kétség lázas hevélyei váltakoztak hullámzó keblében. Róza arczán égies boldogság s önelégültség tükröződött vissza.

A leányka hirtelen föltárta atyja szobájának ajtaját, ki égő arczzal állt egy asztal mellett.

Róza atyjához vezette anyját s kedves dallamos hangján szólt:

— Kibékülésetek lesz legkedvesebb menyasszonyi ajándékom. Öleljétek meg egymást, kedves szüléim s tegyétek boldoggá kiengesztelődésetek által szerető gyermeketeket.

— Ernőm!... Klotildom! — volt mindaz, mit férj és nő szólhattak, s a másik pillanatban egymás karjai közt voltak és ajkaik tizenhat év óta most érintkezének ismét.

Róza soha nem érzé magát boldogabbnak, mint e pillanatban. Arczán mennyei kék sugárzott.

Sokáig tartá egymást átkarolva férj és feleség, míg végre a leányka zavarta meg a csendet.

— És nekem nem jut némi osztályrész e boldogságból?

Atyja és anyja kibontakoztak egymás karjaiból, hogy kedves gyermeküket versenyezve öleljék meg, s halmozzák el szeretetükkkel.

— E boldogság egyedül a te műved, kedves Rózám! — mondá örömkönyeit hullatva Arnayné.

— És a sorsé! — szólt Arnay, egy az asztalon heverő gyászjelentésre mutatva. — Azon férfi halála, ki köztünk az egyenetlenség magvát elhinté, a békét helyreállítá.

— Ámen! — fejezé be derült arczzal Róza. — Adja Isten, hogy többé semmi zivatar ne tornyosuljon családi boldogságunk mosolygó egén. És most — folytatá a leány — matatokra hagylak. Ma a ti napotok, holnap az én napom virrad: az eljegyzés napja!

A végzetes csók, mi egy kis család boldogságát tizenhat hosszú évre zavarta meg, örökre feledve lőn férj és nő közt.

Rózának volt azonban a legnagyobb öröme és boldogsága, mert a kibékítés műve teljesen sikerült s pártáját, anyja előtt tett fogadása szerint, nem kelle örökre megtartania Szép szöke fürteit pár hét múlva narancsvirág-füzér fedé, mi csak menyasszony halántékait szokta érinteni.

A szív regéje.

Dömötör Páltól.

I.

Hallgat-e a szív, ha érzi
Örömet vagy bánatát?
Hallgat-e a lomb, ha zölden,
Vagy ha búra öltözött
Koszorúzza be a fát?

Kizöldült fa sűrűjéből
Örömdalok hangzanak;
De ha sárgul fenn a lomb már,
Az idő, ha ősz felé jár:
Zokognak a madarak.

II.

Könyezve töltöm éjszakámat,
Ekkép talál bus reggelem,
Midőn közelgesz, régi bánat,
Midőn te vagy, te vagy velem.

A sírt ohajtja ekkor vágyam,
S mi adhat erre mély okot?
Oh némaság, kicsiny szobámban,
Hallgass szívemre, mit dobog:

III.

„Szerettem. Szó ez? Oh nem, oh nem!
Egy titkos hurnak pendülése,
Mit ártatlan szív érezhet csak;
Mit bensőm tisztán, mélyen érze.

S a szív, mely engem lebilincsel,
Mely ottan vert, a lángkebelben,
A lángot bennem csak szitotta,
S gunyolta aztán láng-szerelmem.

Fölbredt ott a hűtelenség,
Szüntek a rokondobbanások,
S bennem mi lett a szerelemből?
A csalfa szívre átok, átok!

De tán a multat elfeledve,
Szent érzeményem újra felkel;
Oh, mert hiába, nem gyűlölség,
Oh, énnekem csak szerelem kell.

Akkor lesz tárva bensőm ismét,
Ha majd az éltet elsohajtom;
Nincs, nincs, kinek még binni tudna,
Nincs kép, a melyet befogadjon!“

IV.

Elszengi a szív, ha érzi,
Örömet vagy bánatát. . .
Érzi a bút, érzi mélyen,
Zengi szívem minden éjen,
Mig a föld nyugalmat ad.

Minden, minden dobbanásban
Fájdalmi hangzanak.
Itt, szíven — itt az ősz már,
S az idő, ha ősz felé jár,
Zokognak a madarak.

Eljegyzés a koporsó mellett.

Elbeszélés.

László Mihálytól.

(Folytatás.)

Két hét lassan telt el. Csak az orvos gyakori jelenlétének s a fiatal erőnek köszönhető, hogy Oszkár kimenekült a bajból, mert különben a vigadó pajtások nagyon korán felszabadították volna a rendelet alól.

Egyik nap szobájában sétált, midőn ügyvédjét jelenték.

— Jöhet! — mondá.

— Ügyvéd urat vártam. Első kérdésem is az, hogy állnak ügyeink?

— Kissé bonyolódottak, azonban ha elegendő lesz ezen-túl a bérletből befolyó összeg, akkor törleszthetünk.

— Az már az én gondom, elegendő lesz-e vagy nem. A váltókkal végzett, ügyvéd ur?

— Igen.

— Holnap kikocsizunk jószágomra s az egyik részét eladom; pénzre van szükségem.

— Inkább kölcsönözzünk, — mondá az ügyvéd, — mint a szép vagyont megcsönkítsük.

— A mint mondtam, úgy lesz; ha ügyvéd ur nem akarja, akkor mást hivatok.

— Nem ellenkezhetek; ha úgy tetszik, holnap mehetünk. Az eladási feltételek ki vannak már tűzve, úgy hiszem?

— Minden az én gondom, csak ügyvéd ur itt legyen.

Az ügyvéd csipős megjegyzések közt hagyá el a fiatal uraság lakát.

A fiatal Csetneky csakugyan más, mint az édesapja, még az alakja sem az, hát még a természete; tarka világ lesz maholnap; a fiatalság más uton halad; tempora mutantur, s velük mi is különöseket élünk.

Másnap korán reggel Oszkár ügyvédjével jószágára távozott. Két pénzes vevő várta.

A mit az ügyvéd most hallott, arra még inkább elmondhatta, hogy az idők nagyon is változnak.

Oszkár nem egy részét a birtoknak, hanem az egészet adá el potom áron. Felét mindjárt kifizették, a másik pedig egy évnegyed leteltével volt kifizetendő. A szép, rendezett Csetneky-birtok páratlan földjeivel idegen kézre jutott, s így, a mit az ősök kézzől-kézre megőriztek, a háladatlan unoka elidegeníté.

Az ügyvéd nagyon rosszul érzé magát; a történetek meghatották. Tudta, hogy rövid idő múlva az egykor dúsgazdag Csetnekyek sarjadéka szegény s nyomorult lesz, nem csak testileg, de lelkileg is.

Ismét a régi vigság s mulatságok folytatódtak; a szép mennyiségű pénz hamar elfogyott. A határidő, midőn a másik részlet pénz volt lefizetendő, még nem volt itt, s már váltók is

voltak; az üzéreknél jobb dolguk volt, biztos nyereségre számíthattak.

A negyedév, a határidő, végre elérkezett, s a Csetneky kettős birtok egyike, a régi kastélylyal és sírbolttal, idegekre szállott, a másikat Nándor bácsi birta.

Azt hinnők, utójjára talán elment a családi sírhoz? nem! Ide is eljöttek vele a czimborák, elhalmozva minden dicsérettel Oszkár; nem ok nélkül. Tudták, hogy Csetneky Oszkár tárczája 300,000 frtot tartalmaz, a mi bizony egy kézben szép csomót tesz a mai időben.

Oszkár négyes fogatát még három követé, melyben a pénzéből gavalléroskodó barátok foglaltak helyet.

A Csetneky-sírboltot átölelő szomorúfüzfa-csoport kopaszán — őszre járt az idő, — megfosztva bánatos leveleitől, köríté a kisedet temetkezési kápolnát sárga, omló falaival. Ez is idegen lőn saját lakában. Az öreg ur életében vigabb kinézésű kastély is komor, sötétes kinézésű lett; minden megváltozott. A nép is különös volt az új birtokos iránt; az ő jó földes-urok halála óta nem szívesen mentek a kastélyba, azonban egyet nem tudott feledni a hálás nép: urok sírját.

Megható volt, midőn nyaranta vasárnaponként odasereglettek imádkozni; a kápolna melletti egyik bokorban fülmüle fészkel; imájuk közé vegyült a kedves zenér dala; fülmüle-dal s szívből jövő ima mily hathatós lehet az egek uránál.

V.

Csetneky Nándor aggodalma nem volt ok nélküli.

Egyik nap nagy megütközéssel olvasá a napi lapokban, hogy öccse Oszkár egy barátjával Californiába ment, miután nagy vagyonát mind elpazarolta.

— Tudtam, hogy a lesz vége, — mondá magában.

Családjában igen ritkán emlékeztek róla, maga az öreg ur nem birta elfeledni, hogy mennyire megsérté Oszkár apja, illetőleg bátyja temetésekor; ez tör volt szívében.

Gyermekek csak egyetlen volt, ez is örökbe fogadott távoli rokon. Egy sugár alak, madonna-arcczal, márványhomlokot körítő éjfékete hajjal s hajnalpirhoz hasonló ajkkal, melynek mosolyáért az egész világot képes oda ígérni a fiatal ember.

Azon évet járta, melyet nőknél aranykornak szokás nevezni.

Csetneky nejével együtt úgy szereté, mint saját gyermeküket; eltökélt akaratuk volt, egész vagyonukat ráhagyni.

A fővárosban most már huzamosabb időig laktak; adtak fényes soireékat s Csetnekyné megjelent leányával a nagyobb-szerű bálokban is.

A leánya, ki még csak a tizenhatodik tavaszt élte, példátlan szigorúsága által még nagyobb vonzalmat keltett körében; az udvarlók serege növekedett, csak hogy hideg volt nagy része iránt, unalmasnak tetszett neki százszor és százszor hallott phrázisos beszédjük. Ha valamelyik a szerelem szokásos körülírásáról beszélt, hagyta kibeszélni, aztán oly komoly kérdést intézett hozzá a művészet vagy irodalomról, hogy bizony csak akadozás lehetett a felelet.

Mindkettőben szép ismerettel bírt, vigyáztak is a fiatal emberek, különösen azok, kiknek egész tudományuk a gaval-lérkodás, jobban mondva a stuczezerkodás volt, no hogy egy leánya majd második klasszisba ponálja őket irodalmi ismeretükből. Voltak sokan, kik ki nem kerülték a nemes osztályozást.

Egyszer azonban a szív is elkezd működését, s egy eszményképet keres, ha talál.

Udvarló közt egy finom műveltségű fiatal ember iránt mutatott legtöbb rokonszenvet, ki előkelő modoru társalgása, nemes magatartása, előzékenysége és lovagiassága, tehát mindazon kellékek által tűnt fel, melyek nagy befolyással vannak a nők figyelmére.

Valjon boldog lesz-e vele? Nem szenved-e hajótörést szerepében? Hagyjuk remélni a fiatal szíveket!

Egyik nap az öreg ur a napi ujságokat olvasá, midőn egy össze-vissza irt és stemplizett borítéku levelet kapott.

Feltöri s olvassa a következő néhány sort:

Tisztelt Csetneky N. ur!

„Ön gyűlölt rokona már utban van haza felé, s arra kéri, hogy engedje látogatását tehetni, ha megérkezendik.

California, november 8-kán, 186...

Csetneky Oszkár.“

Meg volt lepetve a hideg levél által, de még inkább bámult azon, hogy Oszkár irt; talán megtért, gondolá az első percében, s meg is bocsátott volna neki tetteiért, ha azonnal bekopogtat; annyira el volt érzékenyülve, hogy szemeiben könnyek csillogtak; tán örömkönyek? Hisz' magához ölelheti az egyetlen Csetnekyt az ősi családból.

Három nap múlva bérkocsi állt meg Csetnekyék előtt és abból Oszkár szállott ki. Gondolkozva, lassu léptekkel ment fel s gyöngéden kopogtatott; nem engedte magát előre bejelentetni.

— Szabad! — hangzott az öreg ur hangja.

Oszkár belép s bemutatja magát.

— Öcsém, hamar megérkeztél; hozott Isten! Leveledet csak tegnapelőtt kaptuk meg, s így magad is sietve jöttél, jól tetted.

Ezzel Elvira anyjával együtt üdvözlé a rég nem látott rokont.

— Bátorkodtam — mondá Oszkár, — látogatásom tenni nagybácsiéknál; erre a hosszú távollét által érzém magam feljogosítva, bár tudom, hogy megjelenésem oly régi idegenkedés óta keserű emléket idéz elő.

— Szívesen fogadlak öcsém, s örülök megjelenéseden; mert ebben megtérésed látom. Tudhatod, hogy nem vagyok ellensége a becsületes, derék fiataloknak, s azért téged már mint egyetlen férfit a Csetneky-családból, csak őszinte örömmel tudlak ölelni. A multat ne emlitsük többé; azonban még némi mondani valóm van: a régi étellel hagyj fel, s egészen újat kezdj, olyat, mely komoly fiatal emberhez leginkább illő, s légy rajta, hogy a Csetneky-névről a foltot lemosd. Ez kívánságom, s hiszem, te is csak ily gondolatok közt jöttél a megvetett nagybácsihoz. Adj kezet rá öcsém, hogy szavaimat teljesíteni fogod.

Oszkár hidegen nyujtá kezét; az öreg ur megrázá a megtérő rokonnak odanyujtott jobbját.

Szemei Elvirán függték s érezte, hogy keblében a régóta hallgató hur kifeszül s hangra gyulad... érdekelte a leánya. Az estebédnél átellenben ült Elvirával; szemeit ritkán vevé le róla, daczára, hogy a leánya nagyon is tartozkodónak mutatta magát.

Ha Oszkára tekintett, különös érzés fogta el, s egyszer-kétszer remegés futott át testén.

Végre Oszkár a marasztalást el nem fogadván, tizenegy óra után távozott lakására, az „Európa“-hoz címzett szalodába.

Vilmos várt rá szobájában.

— Minden sikerült! Csak még egy van hátra, — mondá Oszkár, midőn benyitott.

— S mi az? — kérde Vilmos.

— Az? az én titkom! — felelé Oszkár.

— Az éjjeli vonattal távozom, barátom.

— Sajnálom! néhány napig maradhattál volna; nagyon sietsz; mikor látogatsz meg?

— Azt nem mondhatom, mivel sok elintézni valóm van; aztán a rokonokat is meg kell tekintenem, annyi idő óta nem láttam; legalább ha elfeledtek, személyesen hozom vissza magam emlékükbé.

— De nősülni is akarsz, s még csak nem is emlited?

— Később is lesz reá idő?

— Az ördögbe, Vilmos! Agglegény korodig csak nem vársz; siess inkább; most ezek ura vagy, nagyon könnyen fog menni.

— Az ezek nem elegendők nálam, barátom; először is valakit szeretni akarok s aztán, hogy boldog lehessenek, szerelemből el is veszem. Pénzért nem akarok nősülni, ez természetemmel össze nem fér; különben ezt a dolgot mindenesetre segéd nélkül végzem el.

— De azt csak nem teszed, hogy szegény leányt végy el?

— Abban semmit sem találok.

— Én pedig nagyon is sokat, — mondá Oszkár.

— Megengedem! de ha kedves, vonzó, művelt nőt találok, s a mi fő, engem szeretni fog, szegénységével mitsem gondolok, aztán van nekem amugy is elegendő.

— Nagyon köznapiasan fogod föl a dolgot, Vilmos.

— Legyen! azonban tudd meg, hogy szerintem a valódi szerelemnél minden válaszfal leomlik; nincs osztály, nem is lehet máskép, hogyha egymást szeretjük, semmi sem tiltja összeköttetésünk. Igaz, hogy a társadalmi botlások nagy része onnan ered, hogy sokan, úgy te is, nem a szív érzelmét tekintik, hanem a tárczát; ezekhez tartozni pedig nem akarok. Mit gondolsz, nem halál-e a nőre, azzal élni, kit nem szeret? Kihez erőszakoltatott, s kit tán ezért még inkább gyűlöl? Az ilyen nő meghalt magának, elvesztette erkölcsi létét s csak tengődik. Ezt be kell látnunk, barátom. Aztán az amugy is nehéz életnek bajait többel szaporítani — igazságtalanság.

— No Vilmos, — mondhatom, — hogy téged „a nők védője“ czimvel kellene felruházni, megérdemlenéd.

— Mit fogsz Pesten csinálni, Oszkár? — fordítá másra a beszédet Vilmos.

— Sok teendőm van, tervem kivitelét illetőleg, mely, ha sikerül, pénzedet visszakapod. Akarsz az adósságról írást?

— Nem!

— Jobb lesz, mert ha meghalok, nem lehet követelésed.

— Nem is lesz rá szükségem.

— Csak tréfáltam Vilmos; meghalni nem szeretnék; azért kerülni fogok minden párbajféle dolgot; hisz még aztán akarok élni.

— De nem úgy, mint ezelőtt?

— Ugy nem lehet; mert ha az öreg Csetneky megtudja, megharagszik.

— Hát ilyenformán szent a béke nagybátyáddal?

— Félig-meddig, vagy sehogy sem, csak egyszer valék náluk, majd később megmondhatom.

- A leányka szép?
- Hatalmas! Vilmos.
- Talán bele is szeretnél?
- Bálványozni lehet; oly isteni, minőt még nem láttam.

Vilmos nem felelt Oszkár utóbbi szavaira, hanem vizsgálá, hogy mit olvashat le változékony arczáról, aztán megmondta Oszkárnak, hogy Harmathy, a festész, Pesten telepedik le.

— Nem igen fogom keresni az alkalmat, hogy találkozhassam vele, — mondá Oszkár.

— Szelid, művelt fiatal ember; az idő itt van, már megyek. Sok szerencsét Oszkár!

A hideg szívű Oszkárt megölelé egyetlen barátja, s kézszerítés után elváltak.

Oszkár Elvirára s a vele járandó jószágra gondolva, későn tudott elaludni.

Elvira még virrasztott szobájában, gondolatai Oszkárton jártak.

Különösnek tűnt fel előtte, s akár akarta, akár nem, alakja mindig előtte lebegett, pedig úgy megrázkodott, midőn mély melázásából fölébredt, hogy önkénytelenül anyját kiáltotta s utána Oszkárt; de ez utóbbit már nem ő mondta, legalább azt hitte, hogy valaki kényszeríté és ő engedelmeskedett.

Miért gyűlöli annyira Oszkárt már az első látás után? talán jó előérzete van valami dologra nézve; némely embernek az a jó tulajdona van, hogy előre megtudja, hogy ez és ez rá nézve nem a legjobb következménnyel lesz, s ha lehet, megmenekül a bajtól. Talán Elvira is így gondolkozik, mert épen most mondja magában, hogy megkéri anyját, engedje meg többé Oszkárral nem találkozni; de meggondolta magát; azt még sem teszi, mert feltűnő lenne, ha kerülné a rokont; majd csak azt próbálja meg, hogy nem kerüli vele a találkozást.

Oszkár nem is gyanította, hogy Elvira mily ellenszenvvel viseltetik iránta, de nem is vehette észre, egyszeri látásból nem ítélhetett; de már másnap észrevehette és aztán minden nap, midőn eljött a nagybácsiékhöz.

Egy vigasztalása lehetett, az öreg ur szeretni kezdé, ennél többet nem kívánhatott; de neki több kellett, nem tett szett neki, hogy Elvira még a percznyi találkozást is kerüli vele, magányosan, a szülék előtt még csak megjárja, ámbár ilyenkor is nagyon tartozkodó; miért kerülheti? Soha nem bántotta, oly szépen, művelten beszélt vele, sőt olykor hizelgett is, ezt is finomul tevő, beburkolá beszédét, de azért olvashatá abból Elvira, hogy őt magasztalja.

Vagy tán multját tudja Elvira? Ami mult, az nem jelen, ha akkor épen elítélendő volt is tetteiért, most már megtért; ő is érzi, hogy mindennap jobban kezdi magát érezni: a rendes élet jó hatással van reá. Vagy tán nem szép? Kérdezősködjék Pest köreiben fölé, azelőtt bármelyik szép hölgyet megnyerhette volna, pedig épen nem változott azóta, csak férfiasabb, komolyabb lett; ez az egész. De ha ez sem, mi lehet az oka?

Azt csak Elvira tudja, annyit mi is mondhatunk, hogy egyik oka nem lehet más, mint hogy nem szereti kirivó különös természetét.

— Majd megtudom legközelebb — mondá Oszkár egyik nap — vagy tán azonnal is, — s bérkocsiba ült s hozzájuk hajtatott.

Elvirát nagy szerencsére egyedül találá.

— Örülök, hogy kegyedet magára találhatom — mondá Oszkár, meghajtván magát.

— Önnek szabad bejövetele van mindig, bárki legyen nálunk; ön nem idegen! — mondá Elvira hidegen s meglepetve.

— Ellenkezőleg; még sem szeretnék terhére lenni kegyednek.

— Nem értem, mit akar ezzel mondani?

— Semmi különöst — akarom mondani ujat; gondolom, járnak ide udvarlók, ezekkel nem szeretnék találkozni, mert jobban ohajtok egyedül versenyezni, oly imádott angyalért, mint kegyed.

— Hogyan? Ön rokonom, mikép mondhat ilyent, vagy csak tréfál?

— Valót mondok! Az első percz, melyet itt tölték, kegyed rabjává tett.

— Hagyjon föl ilyenekkel, Oszkár; beszéljen másról.

— Erről beszélni nekem legkedvesebb, de egyszersmind legkeserűbb is.

— Kegyed, mint látom, nem tréfál; kérem tehát, hagyjon magamra, vagy többé ilyesmit ne beszéljen.

— De Elvira...

(Vége köv.)

Különös zene és zenei érzék.

A hangszerekből fakasztott zene között is van nagyon sok, mely az általam használt „különös“ jelzöt megérdemelné, például a már Salamon templomában szereplő, vagy az indiánok és más vad népek műérzék-sértő zenéi; hanem én ezennel az anyatermészetben előforduló különös zenéről akarok szólni:

A daloló kis pacsirta
Nótáját az Isten irta.

mondja Petőfi egy költeményében; és a csalogány kesergő dalából hány megsebzett szív meritett már vigaszt! vigaszt, melyet sem a fuvola méla hangja elő nem varázsol, sem a hegedű legérzésteljesebb hangjaiban ilyen nem rejlik. A ki tavaszkor a rét bársonya felett az Isten zsámolya felé emelkedő kis pacsirtát hallgatta, az lelkét szinte emelkedni s felnagaszatosulni érzé; mert azt az Isten irta s így szívünknek legrejtettebb hurjait is megérinti.

Van a természetben más zene is, melyből a szerelmesek kedveseik nevét, szavait és sohajait olvassák ki, s melyet csak az érzelemben hervadó szívek értenek meg: midőn nyájas, holdvilágos estén a csöndes lugas magányában ülve, elmerengnek s a szellő titkos susogásából szívják az ábrándalkotta üdvöt.

Különös és figyelemreméltó zenék ezek, igaz, hanem csak költők és nem egy szerény prózairó tolla alá valók.

A prózairó csak oly prózai zenével foglalkozik, melyet képzeletének minden túláradozása nélkül olyannak ismer fel, mint a minő valóban, és mégis mellé lehet írnia a „különös“ jelzöt. Ilyen zenét hall az ember Borneo szigetén, hol egy folyó a tengerbe ömlik. Sajátságos tünemény ez! Különös énekszerű zöngés hallik ki a folyóból, néha dallamosan, néha szaggatottan, mintha kottából játszó syrén emelkednék ki a folyó medréből s egyszer dallamosan, másszor staccato pengetné a földi lények előtt ismeretlen lantját. E zenei hangok

élénkebbek lesznek, ha az ember fülét a vízre fekteti. Okát e különös természeti tüneteknek a benszülöttek a folyó édes vizének a keserű tengervízzel összekeveredésben állítják lenni, európai buvárok pedig hajlandók ezt a halak bizonyos nemének tulajdonítani, a mint ismernek is oly halat, mely hangokat adhat s így többé nem egészen helyes azon közmondás: néma, mint a hal.

Alig hiszem, hogy volna olvasóim között valaki, ki Babylon csudás nagyszerűségű épületei és Egyptom óriási sírboltjairól ésemberiművet felülhaladni látszó szobrairól (pyramis) ne hallott, vagy ne olvasott volna. Egyptom, a csudák földje, azon bámulatra ragadó művek közül máig is megőrizte az ugynevezett Memnonszobrok maradványait. Találjuk pedig ezeket a feldult Theba, a — mint Homer nevezi — száz kapuval bíró város közelében. Két hatalmas szobor ez ülő helyzetben, fekete márványból, melyek napfelköltekor vidám, lementekor pedig szomorú hangokat adnak. Ez ténynek lenni több hiteles rájuk véset felirat bizonyítja. E tényt sokféleképen igyekeztek magyarázni. — Nem egyéb az, mint érzéki csalódás, mondák némelyek, mások ismét az egészet a papok csalásának tulajdonították. Ujabb időben a britt Schmith is hallotta e titokteljes hangokat; más utazók hasonlóképen ténynek állapítják meg. E legujabb utazók bonczkés alá vették e tünetényt s a csuda egy egyszerű természeti jelenségben lelte magyarázatát. Általában ismerjük azon törvényt, hogy a meleg a testeket kiterjeszti, a hideg összehuzza. Igen érzékeny e tekintetben a gránitkő. Másrészt pedig tudnunk kell, hogy Egyptomban a légmérsék nem fokenként emelkedik, vagy fogy, mint nálunk, hanem a nap fölkeltevel rögtön felszökik, lementével rögtön alászáll. Könnyű tehát megérteni a Memnonszobrok zenéjét: reggel ugyanis napfelkeltevel részecskéi hirtelen kitágulván, surlódás által bizonyos hangot adnak, este hasonlóképen, a mint ismét az összehuzódás történik. Majdnem hasonló tünetényt tapasztaltunk az olvadni kezdő folyó jégtábláján, melynek hanggal egybekötött repedezéseit igen könnyen kivehetjük, ha csendes estén a folyó partján sétálunk. A Memnonszobroknál észlelt zenéhez egészen hasonló tünetényt vettek észre más gránitoszlopokon is, például a kornaki templomban. A két Memnonszobor valószínűleg két egyiptomi király emléke.

A fogságban élő madarak megtanulnak dalolni s szívük buját a legábrándosabb dalokban öntik ki. Az önző ember gyönyörét leli e dalban, odaáll kalitkája alá füttyöl vagy valami hangszerezen játszik neki s a szegény kis madár egész odaengedéssel fülel, hallgat a dalra, hogy magasszelleme börtönörétől valami újat tanuljon el, melyben szabadságtól megfosztott szívének fájdalma jobban önthesse ki, mint megunt régi danájában. A fogoly kis madár az új dalban vigaszt talál, érzi e dal varázshatalmát.

Ki nem volt már az életben, hol oly kevés öröm, s annyi sok fájdalom közt vándorlunk, bus? És ki nem érezte ekkor a dal és zene bűvhatályát? Szemünkbe könny szökik föl a dalon és boldogabbak vagyunk, a mint szívünkre oly ónsulylyal nehezedő keserű könnycseppek szemünkön keresnek menekülést. Aldjuk ilyenkor a böles alkotót, ki vigasztaló zenét és enyhítő könyeket teremtett.

A szív a felhővel rokon
Megkönnyebbül, midőn esője hull.

Mit is csinálna az ember, ha nem tudna sirni? Több szív repedne meg, mint jelenleg. — Vagy talán már oly szívtelen a világ, hogy ettől nem is lehetne félni.

Hanem — igaz, a zenéről akartam szólni.

A zene az embert vigasztalja, lelkesíti. De mint már említém, a művészi szép érzékével nem bíró állatokra is hatálylyal van.

A kigyószelidítő indián bizonyos síp hangjaival csalja ki rejtekekből a kigyót és bűvöli el annyira, hogy a legmérgezőbb vipera is e hangok hallatára először nyugtalanul, igen kis körben mozog ide s tova, mintha nem találna helyét, később tökéletesen megdermed s ugyszólván, megfedekezik lényéről, arról, hogy ő egy hatalmas mérges kigyó s a bűvész kénye-kedve szerint játszik vele. E művészetet azonban nem minden indián tudja; ez rendesen csak családi titok, mint a „Pagliano szirup“ vagy Rix Anna „Pompadour pastá“jának készítmódja. Az ily kigyóbűvölők nagy tiszteletben állanak, mivel az indián falvakban sokszor van rájuk szükség. Megesik ugyanis, hogy míg a ház lakói gyapotot szednek, vagy a rizsföldön dolgoznak, a kigyó megunva az égető nap hevét, talál valami rést a gyöngéd nők hűvös budoirejába s ott szépen, magát egész kényelembe helyezve, elszenderedik. A kellemetlen vendég eltávolítására minden más eszköz kevésbé vezetne célhoz; a kigyóbűvölő sípja azonban oly helyzetbe hozza a veszedelmes hüllőt, hogy oly könnyedén elbánhatnak vele, mint akár egy élettelen testtel.

Sokkal csudálatosabban hangzik ennél az, ha valaki állítja, miszerint a zenének hatása van a világító gázlángra. Igen, a gázláng, melynek fénytengerében ragyognak Pest utcái — kivéve azokat, melyek nem ragyognak s melyekben az olajlámpa pislogó világa még most is Herkulanum és Pompeji sírboltjaira emlékeztet.

A gázláng zenei érzékenységről mindenki meggyőződhetik. Egy karcsu gázlángot rendes helyéről mintegy tizen-négy hüvelyknyire emeljünk föl s közelében valami éles hangot idézzünk elő, mire a gázláng ijedten rezzen össze, mint a csiga érzékeny csápja érintésére. Míg az éles hang tart, addig a gázláng aggályteljesen gunnyaszt, mintha leseklednék s nagyságának felét elveszti; sebesen foglalja el azonban előbb helyét, mielőtt a hang megszűnt. A kísérletet hegedűvel is eszközölhetjük. Ha Reményi vagy Joachim, kik a mély vagy közép fekvésben szoktak játszani s a magas hangokat is ritkán veszik a ríktó E huron, — akarnák e kísérletet tenni, az alig sükerülne nekik; ha azonban egy kontár veszi kezébe a hegedűt s az E hurt is használja, a gázláng mintha csak egy, egész az idegességig zene-érzékeny fülű karmester volna, bokorszerű alakot vesz föl s rendkívül izgatott és nyugtalanul látszik. Mennél magasabbra emeljük a lángot, annál érzékenyebb lesz az, nemcsak a zene, hanem bárminemű halk zörejre is. Ajtó nem nyikoroghat, a selyem-ruha nem susoghat, egy pénzdarab — legyen bár Lónyai-hatos — le nem eshetik a nélkül, hogy azt az érzékeny gázláng észre ne venné. Az emberi hang is sajátos hatással van a gázlángra, kivéve az U hangot, mely lett legyen bár a leghalkabban, vagy erőteljesen kiejtve, a gázlángtól figyelem nélkül hagyatik. Ellenben az O hangnál rögtön lebukik, mintha részeg volna; J-nél aggályteljes reszketegség fogja el, az E-nél ájultan zsugorodik össze egy lángomolykává.

Oka e sajátos tüneteknek még nincs teljesen földerítve. Azt hiszik — s talán nem minden alap nélkül — hogy a légrezgés vagy a hanghullámok különfélesége eredményezi a különböző hatásokat.

Paszlavszy József.

Egy hét története.

Szeptember 1-jén.

Egy szép álom. — A múlt időkből. — Arany-porszemek. — Nemes vetélkedés. — Borzasztó hézag. — Osztályos atyafiság. — Adósságok és bizományok. — A demokrácia. — Az alsó- és felső osztályok. — Melyik veszedelmesebb? — Mi a művészet. — Szellemi favágók. — A szellemi munkásság jutalma. — Pest és Bécs. — Ott sem pártolják a művészetet. — Népes városaink. — A számadás napja. — A példa ragadás. — Az augusztusi hónap. — A diszeloadás. — A koszorú. — A diszlakoma. — Magyarország fővárosa. — Az előkelő világ.

Megültük a „Szökött katoná” századik előadását és egy szép álommal ismét gazdagabbá lett életünk. Álmodtuk magunkat vissza a múltba, midőn a nemzetben a nemzeti önérték olyan erős hullámokat vert, hogy az alsó néposztályok eredeti sajátosságai a magasabb osztályok finomított izlésével ugyanazon egy eszmében olvadtak egybe: ez is a miénk és azért ezt is, azt is óvni és ápolni kell a haza érdekében. Nagy és szép napok voltak azok, oly nagyok és szépek, hogy szinte fáj a léleknek visszagondolni rájuk. A nemzet azon tudatra jutott volt, hogy csak úgy és csak akkor biztosíthatja magának a jövőt, ha egyfelül egy porszemnyit sem hagy veszendőbe menni abból, a mi nemzeti jellegének egyéni sajátosságát illusztrálja, mert ebből minden porszem: aranynál drágább, és másfelül minden erejét a polgárosodás és műveltség előbbrevitelére fordítja. Így gondolkodott és érzett akkor a nemzet minden hű fia és hű leánya, a szabadelvűség volt a nemzet jobbainak büszke czimere, különbség nélkül rangra, születésre és állásra, a főur vetélkedett a földmivelővel, a delnő a pórnővel e büszke cím elnyerése után. És ez érzés felölelt minden érdeket és megnevesítve azt, a nemzeti jelleget nyomta rá. Itt gyárakat állítottak föl, amott meg zenedét és festészeti akadémiát alapítottak, itt az előkelő urnő honi kelmébe öltözködött, hogy tündöklő szépségével a hazai gyártmány becsét emelje; ott a fényes teremekben Füredy dalai által a magyar népköltészetet tették salon-képessé. Akkor született meg a derék Szigligeti lelkében a „Szökött katoná” eszméje. Az a kor termette meg azt a művet, azért hordja az magán az akkori idő minden jellegét és azért tetszett az annyira abban az időben, a milyen fájdalmasan esik most visszagondolni azon időre, mely e darab első- és mult vasárnapi előadása között esik. Huszonhat év! Milyen borzasztóan hosszú idő oly nemzet életéből, mely csak az imént ébredt volt föl százados tespedésből nemzeti öntudatra, és mivel töltöttük be e borzasztó nagy hézagát az éveknek? Szenvedéseinkkel és szerettjeink holttestivel. Előbbre vittük-e azt a zászlót, melyet a nemzet jobbjai akkor kitűztek? Magasabbra szítottuk-e azt a szent lángot, melyet akkori vezéreink a hazaszeretet egéről hoztak alá? Nem a, egy lépéssel sem, egy szikrányival sem! Sőt talán még hátrább estünk, legalább semmi legkisebb jel sem mutatja, hogy e nemzet különféle osztályai testvérileg készek kezét fogni és kölcsönösen összetenni, a mit a mostoha századok folytán csak külön-külön megóvhattak, vagy ujonnan szerezhettek, hogy ne legyen többé közöttünk osztályos atyafiság, a melyben tudvalevőleg egyik vér nem jó szemmel nézi a

másik gyarapodását, hanem közös gazdaság, a melyben mindenki legjobb tehetsége szerint közremunkálkodik az ősi közös vagyon gyarapítására.

Huszonhat éve annak, hogy először adták a „Szökött katoná”-t, akkor az egész nemzet örömiadással fogadta e darabot, mert miként a színpadon, úgy a megyei és az országgyűlés termeiben egyaránt lelkesen küzdöttek az igazi demokrácia érdekében, mely nem azért takarja fel a nép sebeit, hogy ezáltal a kiváltságok bűneit dicsőítse, és nem azért ostromozza a kiváltságok bűneit, hogy ezáltal a nép durvaságait igazolja; hanem azért, hogy egyiket is, másikat is elmaradottságára, bűneire és kötelességeire figyelmeztesse. Már akkor harsogtatták a nemzet jobbjai a nemzet fülébe, hogy az alsó néposztályokat alapos nevelésben kell részesíteni, a felsőbb osztályokat pedig hasonlóképen alapos nevelésben kell részesíteni, csak azzal a különbséggel, hogy itt még a kiváltságosság helyett a közérzületet is életre kell költöztetni; mert a kiváltságosság érzületeivel nem ellenkezik az, hogy valamely főúr jó hazafinak tartsa magát és mégis a nép nevelését, a felvilágosodás terjedését minden kitelhető módon hátráltassa; mert éppen az a kiváltságosság átká, hogy a rosszabb fajtája azt hiszi, hogy neki joga van alávalóságokban felülmulni az egész világ alávalóságát, jobb rész meg azt hiszi, hogy csak neki van joga fényes tulajdonok által kitűnni és én hirteleniben nem tudnám megmondani, melyik nagyobb átok egy nemzetre: a rosszabb fajta kiváltság-e, vagy a jobb része? Mert az első közutálatossága által elszigetelteti magát és a gonoszságnak előbb-utóbb véget kell érnie, míg az utóbbi rész megigézi a tömegeket, elaltatja az elméket és úgy lopja ki a nép szívéből a haladás és polgárosodás iránti szent kötelesség érzetét, a mely aztán azt hiszi, hogy a miért neki rangja és czimere nincs, nem is kötelessége úgy szeretni a hazát, mint az a czimeres hazafi.

Annak pedig másképp kell lenni, egészen másképp, ha e nemzet fenn akar maradni; és nem elég az akarat, tenni is kell valamit e fennmaradásért; gazdagoknak, szegényeknek mindnyájunknak egyiránt tenni kell, mert mindnyájan adósai vagyunk a multnak és bizományosai a jövőnek; az alsó osztályok megóvták a nemzeti jelleget, de csak ott vannak a nevelésben, vagyis inkább a nevelétlenségben, a hol voltak huszonhat és száz évvel ezelőtt; a középosztály megóvta a nemzeti önértéket, de műveltség dolgában szintén csak ott van, a hol huszonhat és száz évvel ezelőtt, és egyik csak olyan vétkes mulasztás, mint a másik, mert művelődés nélkül nincsen művészet, művészet nélkül nincsen nemesebb föllelkesülés, nemesebb föllelkesülés nélkül pedig nincsen szellemi élet és a míg az nincs, nincs jogunk követelőleg azt mondani a kiváltságos osztálynak, hogy szálljon le már a hazafiság paripájáról, mert ez most már mindnyájunkat közösen illet.

Nézzünk körül és mondjuk meg őszintén, ha van-e csak egy szikrája is az igaz művészetnek hazánkban? Van-e festészetünk, szobrászatunk, építészetünk, zenészetünk, színészetünk, költészetünk? Azt mondják talán, hogy igen is, költészetünk van. Oh igen, van olyan, hogy a hazafiúi érzetnek

pirulnia kell szégyeltében. Lehetne, de nincs. Voltak és vannak nagy tehetségeink, de elhagytuk és elhagyjuk őket veszni könnyörtelenül. Előbb testileg veszték el éhen, most lelkiileg vesznek éhen. Előbb cigányokká tettük költőinket, most fávákká. Előbb koplalva daloltak, most hasábo kb a n a p s z á m o s k o d n a k, hogy éhen ne haljanak. Avagy honnan veszi magát az a sok rossz politikus és még rosszabb tárczairó házánkban? Onnan, mert azok mindnyájan szivesebben dolgoznak költői műveken, de mert azok e nemzetnek nem kellenek, mert e nemzetnek — tisztelet a csekély számu kivételnek — semmi egyébre nincsen pénze, csak korteskedésre, ferblire és még valamire, kénytelenek felcsapni politikusoknak és tárczairóknak és töltenek meg hasábo k a t á b r á n d o s politikával és predikációs tárczaságokkal.

Es valjon nem kénytelenek-e feláldozni saját dicsőségük mellett a nemzet dicsőségét? Itt van Szigligeti, az az ép oly jeles, mint ernyedetlen szorgalmu színműírónk. Egész életét szentelte arra, hogy magyar színművészetünk legyen; tizenhétszer nyerte meg az akadémia jutalmát; egy maga aránylag több szindarabot írt, mint valamennyi színműírónk összesen, és most, midőn e nemes és eredménygazdag élet alkonyata felé közeledik, mivel jutalmazta meg a nemzet e nemes tehetségnek nemes munkálkodását? Nyugodtan, gond nélkül nézhet-e a hanyatló öregség elé? Nem.

Nem alamizsnát kérünk mi jeles tehetségeink számára nemzeti fejlődésünk érdekében; oh nem; a nemesebb lélek inkább éhez és meghal, semmint kolduljon; de ám másutt sem alamizsnával jutalmazták a művészi tehetségeket, hanem úgy, hogy mikor egy-egy jeles művel gazdagítják a nemzet dicsőségét, ahhoz méltó jutalomra is számolhatnak. Nem is szólok Franciaországról, hanem vegyünk csak Németországot, vagy ha azt mondjuk, hogy az sokkal nagyobb Magyarországnál, hát vegyünk Bécsset, azt a várost, a melyről mi minden tekintetben olyan lenézőleg szólunk. Egyetlen egy olyan népszínműírója nincsen Bécsnek, mely a mi Szigligetinkkel mérkőzhetnék, és mégis, alig van jobbnevű színműírója, a ki nek szép vagyont nem hozott volna be munkássága. Mert az az általunk annyira — és sok tekintetben méltán — lenézett német nép egy tekintetben százszorta magasabban áll felettünk, abban tudniillik, hogy egész szívvel és lélekkel pártolja a művészetet, nem divatból, hanem szükségből; nem is pártolja, hanem értéke szerint meg tudja becsülni; a mi nálunk hazafuság, az náluk önzés; ép oly kevésbé lehet el művészeti élvezek nélkül, mint evés-ivás nélkül; innen van, hogy midőn Bécsben egy valamire való darabot írnak, azt nem 26 év alatt, mint nálunk a „Szökött katoná“-t, hanem 26 hét alatt százszor adják elő; ebből aztán az íróknak is van illő haszna, míg nálunk az egy pesti színházon kívül az egész országban nincs igazi magyar színházi közönségünk, mert az egész országban nincs igazi művészet, utáni vágyódás; ötvenhatvanezer lakost számláló városok ellehetnek színház nélkül, mert nem érezzük a művészetek hiányát és szükségét; ugynevezett nagyaink — tisztelet a csekély kivételeknek — csak vagyona nagyok, de nem egyszersmind lélekre és igazi műveltségre; egy lóra ezreket képesek elpazarolni azon kincsekből, melyeket ők tudják, hogy minő érdemek után birnak, a művészetre pedig egy fillért sem költenek; és Isten ne adja, hogy a polgárosodás valaha számon kérje tőlük ebbeli vétkecs mulasztásukat. A középrend pedig, — tisztelet a kivételeknek — mint, fájdalom, sok egyébben, ugy orészben is a nagyok példáját követi, kártyázik és dorbézol, politizál, de nem műve-

lődik. Azért nincs nekünk művészetünk, és azért tölti meg sötét aggodalom a hű hazafiak szívét a haza jövője iránt; mert a mely nemzetnek művészete nincs, annak nem csak jövője, de még csak siratója sincsen.

Bocsánat, kedves olvasó, e szomorú pár perczért, melyet talán szereztem, de ne tessék elfelejteni, hogy az augusztusi hónap átalában szomorú emlékekben gazdag egy hónapunk nekünk. Augusztus 13-kán volt a világosi, augusztus 29-kén pedig a mohácsi gyász-nap, megilleti tehát, hogy egy kicsit szomorkodjunk is e hó végén, okunk pedig valóban még most is bőven van a szomorkodásra, kivált ha a szomoruság arra nem indit, hogy helyzetünk felismerésére jussunk általa. Én is szeretem a vigságot, de a „Szökött katona“ századik előadása engem csak a mohácsi és világosi gyásznapiakra emlékeztetett.

Visszatérve ez előadási ünnepélyre, megemlítendőnek tartom, hogy a nemzeti színház tagjai gyönyörű babérkoszorúval tisztelték meg ez alkalommal az est érdemkoszorúzott hőseit. Jó, hogy ezüstből van e koszorú, még talán hasznát veheti öreg napjaiban. Mult kedden pedig írók és művészek diszlakomát rendeztek az érdemkoszorúzott író tiszteletére, és akadt Pest városában egy pár nem író és nem művész is, a kik részt vettek e lakomában. Hiába, csak derék fővárosa Magyarországnak ez a Pest! Az előkelő világ pedig majd máskor fogja megünnepelni Szigligeti érdemeinek emléknapiját.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

✱✱ (A kereskedő ifjak társulata) szeptemberhó 11-kén a polgári lövölde disztermében, könyvtára javára, zártkörű 3-dik nőestélyét rendezi, melyben a főherczeg József ezred zenekara, Leopold karmester ur személyes vezetése alatt közre fog működni. Belépti jegyek a meghívó levél előmutatásával Alter és Kiss (váczi-utca), Kertész és Eisert (dorottya-utca), Oswald és társai uraknál (barátok terén), Krenner Károly urnál (Deák Ferencz-tér) és este a pénztárnál kaphatók. Személyjeg 1 frt; családjeg 4 személyre 3 frt.

✱✱ (A Szigligeti tiszteletére rendezett lakoma) szerdán d. u. egy órakor volt a Frohner szálloda nagy termében. Több mint hetven vendég gyűlt össze, írók, művészek, műbarátok, köztük gr. Ráday Gedeon, ki — mint a színházigazgatás ideiglenes vezetője — az asztalfőn foglalt helyet, s az első áldomást mondá, ősi szokás szerint a királyért, ki pártfogója volt a nemzeti színháznak akkor is, midőn a Bachkorszak civilizátorai minden magyar nemzeti intézetre egymásután mérték a csapásokat. Élteté továbbá a királynőt, mint honunk védaszszonyát s a föld legszebb királynőjét. A második toasztot Zichy Antal mondá, Szigligetit, annyi jeles színmű szerzőjét éltetve. Ugyan ő érte emelték később poharat P. Szatmáry Károly és Rózsáagi Szigligeti kedélyes és meleg válaszban köszönte meg barátainak jóságát, igen szerényen szólva önmagáról, s áldást mondva mindazokra, a kik a nemzeti színházat szellemi és anyagi eszközökkel virágzásra segítik. „Ha nincsenek többé sorainkban — úgy mond — legyen emléküek áldva; a kik pedig még együtt küzdenek, azokat az Isten még sokáig éltesse!“ Feleki egy levelet adott át Szigligetinek, melyet ő hozzá a még folyvást betegeskedő Tóth József intézett, kinek — a jelenlevők zajos éljenei közt — kívánta, hogy mielőbb visszaléphessen a színpadra, melynek egyik büszkesége volt. Zichy Antal gr. Ráday Gedeont s a távollevő Radnótfáy intendánst élteté. Deák Farkas Erkel Ferenczet, Szigligeti a jelenvolt dr. Waldsteint, a porosz „Ostsee“ szerkesz-

őjét, ki válaszában az ünnepelt magyar színműíróért, aztán Magyar- és Németország jólétéért emelt poharat. Tóth Kálmán — felszólításra — a jubilaum alkalmával irt elmés költeményét olvasta föl, melynek végén azt kívánja Szigligetinek, hogy oly kevés borus napja legyen hosszú életében, a mily kevészer történik, hogy az akadémia száz aranyai a más kezébe tévednek. Szigeti József igen vig toasztot mondott Gyulai Pálra, kinek — úgy mond — haja, szeme, kabátja, kritikája fekete, ohajtva neki, hogy addig éljen, míg haja és kritikája egészen megfehéredik. Gyulai pedig Lehmannt élteté, örülve, hogy „kisebb” ember nála. Így folyt vidám an, barátságosan, több óra hosszan át e kedélyes lakoma, melynek sikerült rendezéseért főképp Feleki Miklóst illeti meg a dicséret.

++ (A fumei nagygyűlésekről) mesés dolgokat irnak. Először is ő Felségét várják némelyek; ebből annyi az igaz, hogy ő Felségét meghívták, s nem érkezett. Mások szerint Kossuth Lajos is ott lesz; ebből meg annyi igaz, hogy többen tisztelkedni akartak nála Turinban. Sacher vállalkozó 1000 mázsa élelmiszer- és evőeszköz-szállításért 25,000 frtot fizet. Ebből meg csak annyi igaz, hogy Sacher egyike a legügyesebb reclamcsinálóknak Bécsben, ha ugyan a hirt nem hivatlanul kürtölik. Ezer mázsa áru szállítása Bécsből Triesztig a legmagasb tarifa-tételek szerint legfeljebb 2000 frt. Hogy aztán a tengeri szállítás, biztosítás, csomagolás, ki- és beszállítás, sőt még a göngy is 23,000 frtba kerülne, nem igen hihető.

++ (Dr. Dethier) Konstantinápolyból igen érdekes kettős ajándékot küldött a magyar nemzeti muzeumnak: két gipszöntvényt, névszerint egy felső állkapocs-töredéket ama bronz kigyó-oszlopból, mely 497. Kr. e. a perzsák fölött nyert diadal jeléül Delphiben emeltetett, s melyet Nagy Constantin a konstantinápolyi lovardában (hippodrom) fölállított; s egy küzdő amazont ábrázoló töredéket azon mausoleumból, melynek nagyobb része a britt muzeumba került. — Az öntvények eredetije a szent Irene nevű konstantinápolyi muzeumban létezik.

++ (A pesti zenekedvelők egylete) a nádor-utczai 10. számú házban egy zeneterem építhetése czéljából aláírási íveket bocsátván ki, s adakozás iránt a pesti első hazai takarékpénztári egyesületet is megkeresvén, a megkereső egyletnek, tekintve a nemzeti, egyházi és classicai zene fejlesztésére irányzott igyekezetét, egyelőre is 200 forintot szavazott meg.

++ (A nemzeti zenede) növendékeinek beiratása az 1869-70-diki új tanévre szeptember első napjától kezdve bezárólag 11-dikig megy végbe a zenede nagyobb termében (egyetemter 5. sz. 3. emelet,) mindenkor délután 3—5 óra között, ünnep- és vásárnapokat kivéve. A tantárgyak: ének, zongora és hegedű, (csupán előhaladottak számára) gordon, gordonka, zeneszerzés és generalbassus tana, fuvola, klarinet, magyar szavalt. A tanelőadások szeptember 13-kán (hétfőn) az eddigi órákban kezdetnek meg.

++ (Hunfalvy Pál,) tudós hazánkfia, ki tudvalevőleg a finn akadémia közgyűlésére utazott, Svédországot is meglátogatta, s egy külföldi lapnak így irnak róla Stockholmból: Azon külföldiek között, kik e napokban Upsalát meglátogatták, különös említést érdemel a tudós magyar Hunfalvy Pál. Mint nyelvbuvár, tanulmányává tette a magyar-finn nyelvtörzset, s az ujkori nyelveken kívül ismeri a török, vogul, osztiak, eszt, finn, lapp, stb. nyelveket. Most kísérve neje s két rokona által Liefland, Esztland és Finnlandban utazott, összeköttetésbe lépve a nevezeteseb tudósokkal; Finnlandban mindenkit meglepett folyékony társalgása a nép nyelvén; onnan Stockholmon

át Upsalába utazott, s innen tovább megy Koppenhágába, az archaeologiai congressusra. A skandináv nyelveket is ismeri, s az északi őstörténelemben jártasabb a legtöbb benszülöttnél.

++ (A Karageorgievich-féle pör) a legfelső törvényszéknél első phasisában véget ért. Másfél órai tanácskozás után a törvényszék a következő végzést mondta ki, hogy a pestvárosi bünfenyítő törvényszék által Karageorgievich Sándor herceg, továbbá Trifkovics Pál és Sztankovich Fülöp, mint az Obrenovich Mihály szerb fejedelem meggyilkoltatásának s kísérletének bűnrészességi gyanújával terhelték ellen hozott vád, úgy a királyi tábla, mint a legfelső törvényszék által, — de csak annyiban, a mennyiben az a fejedelem meggyilkoltatásának bűnrészességére vonatkozik, — helybenhagyatik; ellenben a fejedelem kísérete ellen megkísérlett gyilkossági merény vádja alól, a mennyiben erre az épen most berekesztett tárgyalás folyamában semmi gyanualap nem merült föl, elvettetik. A mi végre Karageorgievich hercegnek kezesség mellett szabad lábra helyezettési kérelmét illeti, annak hely adatik. A más két vádlott szabad lábra helyezettési kérelmére nézve külön ülésben hozatik határozat. A herceg kezeseiül eddig Csernovics Péter és Földváry Lajos báró ajánlkoztak.

++ (A hires beszélő-gép), melylyel feltalálója, Faber általános feltűnés közt járta be a világot, nem létezik többé. Az öreg Faber hü gondviselőnjének, egy szegény leánynak szándékozott hálából a gépet hagyományozni. Némelykor azonban meglepte az öreget a világ közönye miatti elkésérültség, s a gépet mindig össze akarta zuzni. A leány akadályozta meg ilyenkor; azonban halála előtt egy nappal orvosságért küldötte az öreget, s mire visszajött, a gép alkatrészeivel együtt össze volt zuzva.

++ (Vegyes hírek.) Ő Felsége a szent-györgyi leégeteknek 500 frtot adományozott. — A t e r v e k közül, melyek az építendő új városház pályadíjára érkeztek, egyet sem talált a bizottmány elfogadhatónak, de az 1800 frtnyi pályadíjt három részre osztva, a három aránylag legjobbnak javálja kiadatni buzditásul. — I s c h l b e n sokan töltötték Magyarországból a mostani fürdőidényt. Morgenstern és Lederer hangversenyén például a közönség majdnem egészen a pesti kereskedelmi világ tagjaiból állt. A levelező szerint az arisztokrácia ott igen szépen megfér a munkás elemmel. — K i l i á n György, jőnevű pesti könyvkereskedő egy körlevélben értesít, hogy könyvkereskedését fiának, Frigyesnek átadta, ki is azt az eddigi czéggel folytatni fogja. — Ő r ö m m e l jelentjük, hogy Lendvay Márton, jeles színészünk, betegségéből immár felgyógyult és rövid időn elgyöngült erejének helyreállása is bizton várható. — A s z ü r e t a budai hegyeken szeptember 24- és 25-kén fog megtartatni. — P e s t v á r o s v á c z i u t i külrésze Ujpesttel egyesülve, még ez ősz folytán szándékozik eszközölni a gázvilágítás életbeléptetését. — B u d á n K. adóhivatalnok hivatalával való visszaélés, hamisítás és az adópénzek elköltése miatt elfogtván, a bünfenyítő-törvényszéknek adatott át. — M ó c z á r Ferencz, Pestmegye tiszti ügyésze, aug. 27-kén Tétényben pisztolylövéssel véget vetett életének. Özvegyet és hat árva hagyott hátra. — A b u d a i o r s z á g o s t é b o l y d á b a n ez idő szerint 300 beteg van, a betegek fölvetelét azonban 500-ig kiterjesztik. — K ö v e t k e z ő r e j t é l y e s e s e t e t beszéli a „P. Il.”: Egy pestvárosi hivatalnok nejét néhány napja értesítik, hogy férje Ujposton vadászat közben megsebesült. A nő izgatottan kimegy Uj-Pestro és azóta oda van. A férj nem is volt Uj-Poston. —

Dr. Schweiger Zsigmondnak egy általános magánygyógyintézet felállithatásáért, a városi tanácshoz beadott folyamódványát a városi tisztí főorvosi hivatal javaslólag terjeszté az egészségügyi bizottsági bizottmány elé. — Barttay Ede, mint a zenészeteti segély-egylet elnöke, több zenészeteti művön dolgozik, melyek az ez évi hangversenyi idényben jótékony czélokra lesznek előadva. — A pesti evang. népiskola tanítóinak fizetését 1200 frtra szándékoznak emelni. — Magyar királyi korona őrség, mint értesülünk, jövőre 60 emberből álland. Ez őrség ő Felségének Budán tartozkodásakor testőri szolgálatot is teljesít. Öltözete vörös attila és ezüsttel színoztott magyar nadrág leendő, azonkívül medvebőrfeveg. — A kilenczedik huszárezred Magyarországon lesz ezen tul elhelyezve és pedig Pozsony és Mosonymegyékben. — A munkás-képző egylet Horn elnöklete alatt megalakult s jelenleg 295 tagja, s még eddig csak 101 frtnyi vagyona van. — Macsvánszky, midőn megmondták neki, hogy Ráday gróf 1000 frtot tűzött fejére, ugy nyilatkozott volna, hogy ő meg 4000 frtot tűz Ráday fejére. E vakmerő rabló jelenleg a csurgói határban tartozkodik. A királyi biztos, gr. Ráday pedig, e napokban Zomborba érkezett. — B. Wenckheim Béla egészségi állapotában örvendetes javulás állt be. — Gr. Brunswick Terézia szobrára eddig 1233 frt 60 kr gyűlt be. — Ferenczy, magyar születésű tenoristáról írják, hogy Berlinben a hatalmas hangu Wachtel távozása után igen jól betölti annak helyét, mi nem csekély feladat. Dicsérik szép hangját s különösen lankadatlan szorgalmát. — Erkel Ferencznek e hó 17-kén, mint a debreczeni dalünnep évfordulóján, adják át azt az ezüst serleget, melyet a dalárdák a mult évben neki szántak. — Jókai Mór befejezé „A köszívü ember fiai“ czimű hat kötetes regényét, mely kötetekben is megjelenik ugyanakkor, midőn közlését a „Hon“ tárczája bevégezi. Uj regény is fog megjelenni Jókaitól: „Hogyan kell meggazdagodni“ czim-mel. A „Hon“ és „Neuer freier Lloyd“ egyszerre fogják két nyelven közleni. — De Gerandoné szül. Teleky grófnőtől „Az 1867-diki világtárlat“ második kötete is megjelent e napokban és ezzel be van fejezve az a mű, melylyel a kitűnő szerzőnő ép oly dicső emléket teremtett önmagának, mint a magyar nőknek, kiknek e honleány egyik büszkesége.

♦♦ (Halálozások.) Gróf Wenckheim József, cs. kir. kamarás, mult héten meghalt. — Zmeskál Sándor, győrmegyei törvényszéki elnök, élete 56-dik évében f. hó 24-kén jobb létre szenderült. — Karácson Mihály, a kir. ítélőtábla nyugalmazott közbirója, kir. tanácsos és a magyar akadémia levelező tagja, mult hó 29-kén, életének 74-dik évében elhunyt. — Szegszárd egy ép oly nemes, mint művelt lelkű nőt vesztett el, özv. Domics Jánosné szül. Szép Rozália halála által, ki mult hó 23-kán költözött át az örökkévalóságba. A jeles nő elhunytát a hozzá méltó gyermekek, unokák és rokonokon kívül számos tisztelő mélyen fájlalja. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Szeptember 3-kán.

— Aug. 28-kán: „Toll Vilmos“, opera, 4 felv. — Aug. 29-kén Tamásy József ur második fölléptével, szászad szor: „A szökött katona“, Szigligeti népszínműve, 5 felv. — Aug. 30-kán: „A békebontó“, Benedix vigjátéka, 4 felv. — Aug. 31-kén: „Toll Vilmos“, opera 4 felv. — Szept. 1-én: „A tündérújjak“, francia színmű, 5 felv. — Szept. 2-kán: „A zsidónő“, Haevy operája, 5 felv. — Szept. 3-kán: „Falura kell mennie“, vigjáték, 3 felv.

Gazdasszonyoknak.

A jó házi-kenyérnek készítmódja.

(Vége.)

Most következik a szakasztás, azaz lemeteszünk a tésztából annyit, a mily nagyságu kenyeret akarunk süttetni, így például az itteni mondottnak egy negyedrészt véve, lesz egy 5 fontos kenyér, a barna lisztből pedig mintegy 7 fontos, a kimetszett tésztát gömbölyűre hempergetve a beterített, meg-lisztezett szakajtóba tesszük, betakarjuk és fertály óráig nyugodni hagyjuk; hogy pedig még ritkább belü legyen, a fehér tésztát még 7 perczig tovább lehet hagyni; de a barna tésztát semmi esetre sem, mert megsavanyodik.

Azért a fűtést ugy kell intézni, hogy míg ezen idő eltelik, a kemence jól be legyen fűtve, miért is, mihelyt a tészta másodszor bedagasztatott, mindjárt fűteni kell a kemencét, hogy folyvást lángolva a tűz, mindenütt égjen és a kemence elegendőleg fűljön; a kemence elegendőleg fűlt, midőn feneke piszkáláskor szikrákat hány.

Készen lévén a befűtött kemence, gyorsan kihuzatik a parázs és ugynevezett pemetével megpemetezve, a kenyerek ügyesen és frissen berakatnak, ugy, hogy a sülendő tésztának az a fele jőjjön a sütőlapátra, vagyis alól, mely a szakajtóban felül volt; ekkor a kemence száját be kell jól csinálni és sülni hagyni közel két óra hosszáig; sőt midőn a kemence bel-seje igen magas, vagy nem jó a feneke, a tészta pedig barna, még tovább is.

Hogy a kenyérnek pupja (duczcza) legyen, a sütőlapát lévő tészta oldalát késsel kissé bemetszük.

Kiszedetvén a kenyerek a kemencéből, hogy szebb színük legyen, felső héjukat vízzel, ha pedig azt akarjuk, hogy a héja puhább legyen, sósvízzel megkenjük és oldalvást fektetve, szellős száraz helyre elrakjuk.

Kenyérhez való pár készítése:

Kenyérsütéskor a megkelt tésztából szakajtáskor meg kell hagyni például két és fél fontnyit. Ennyi tésztához szükséges mintegy 14—15 itcze közönséges tiszta buza-korpa. A korpa egy teknőben szétterítettén, mintegy 6 itczényi forró vízzel, (melybe némelyek főzéseközben, midőn legjobban forr, szoktak vagy vöröshagyma haját, vagy kerti komlót, vagy zabot tenni) leöntetik és összekevertetik, hogy mindenütt meg-nedvesüljön, s így szétterítve hagyatik, míg langyos meleggé meghül. Ekkor az elkészített kenyér-tésztát, mely ekkorig meleg helyen állott, széttépvén, a korpa közé kell szétrakni és közötté gyurni, vagy is dagasztani vele együtt egy fertály óráig, azután rakásra nyomkodva és meleg takaróval betakarva, állni kell hagyni mintegy 9—10 óra hosszáig. Miután így megkelt gombóc-alakokba nyomkodva, apró darabokban pár szárítókosárba szét kell rakni, és mérsékelt meleg helyen szárítani. Vigyázni kell, hogy meg ne penészedjen, azért mihelyest kívül megszáradtak, tüstént apróbb darabokra kell tördelni, hogy belül is megszáradjanak.

Az így készült pár vászon-zacskóban száraz helyre eltéve, hónapokig eláll és jó erejű marad.

A kenyérsütő kemence.

A kenyérsütő kemence fél tojás alakura legyen készítve; a közepén függőleges magassága 3½ láb. A feneke sima téglával kirakva, de legjobb, ha sárga agyaggal van simára furkozva.

Verzár Erdős Eszti.

Divattudósítás.

Mai mellékletünk magyarázata.

Az első szám: zsebkendő sarkába és szegélye feletti himzés rajza, finom francia himzés.

A 2-dik szám: R és B betűk.

A 3-dik szám: S és J betűk egymásba fonva.

A 4-dik szám: C és A betűk.

Az 5-dik szám: J és L betűk, koronával.

A 6-dik szám: gyermek szoknyák és másféle fehérneműekre való himzés rajza.

A 7-dik szám: T és V betűk.

A 8-dik szám: K és O betűk.

A 9-dik szám: F és U betűk.

A 10-dik szám: T és S betűk.

A 11-dik szám: K és S betűk.

A 12-dik szám: A és F betűk.

A 13-dik szám: G és C betűk, abroszokra, takarókra.

A 14-dik szám: A és P betűk.

A 15-dik szám: K és K betűk.

A 16-dik szám: A és R betűk koronával.

A 17-dik szám: K és O betűk.

A 18-dik szám: S és R betűk.

A 19-dik szám: T és O betűk.

A 20-dik szám: N és E betűk.

A 21-dik szám: M és Z betűk.

A 22-dik szám: kézelő himzés rajza finom, de sűrű vásznon, vagy perkálon himzendő.

A 23-dik szám: D és E betűk cifrázattal.

A 24-dik szám: R és A betűk.

A 25-dik szám: fali kosár rajza, sima egyszintű bőrre, selyemre vagy kashemirra himzendő, vastagszálu többféle színű selyemmel és arany-szálakkal.

A 26-dik szám: A és J betűk.

A 27-dik szám: A és R betűk koronával.

A 28-dik szám: H és C betűk.

A 29-dik szám: A és R betűk.

A 30-dik szám: L és D betűk.

A 31-dik szám: A és S betűk.

A 32-dik szám: Egy utitáskamintája. Egyszintű sima ripsen himzendő, vörös és sárga selyemfonásokból, melyeket aztán selyemmel oda kell varrni; a selyem sárga, kék, zöld, fekete lehet, az egész változatos és élénk legyen. A fekete pontok helyett fehér aczél vagy fekete gyöngyökkel kell kivarni.

A 33-dik szám: G és P virágbetűk.

A 34-dik szám: K és L betűk.

A 35-dik szám: zsebkendő sarkába, vagy tüpárnára való himzés rajza.

A 36-dik szám: felső gallér rajza, finom francia himzés.

A 37-dik szám: E betű.

A 38-dik szám: C betű.

A 39-dik szám: F és O betűk.

A 40-dik szám: P és J betűk.

A 41-dik szám: P és U betűk.

A 42-dik szám: T és J betűk.

A 43-dik szám: betét gyermek ruhákra.

A 44-dik szám: S és C betűk.

A 45-dik szám: szélesebb betét finom fehérneműekre: hálóköntösökre, ingekre sat.

A 46-dik szám: ugyanaz, angol himzéssel dolgozandó.

A 47-dik szám: Julia név zsebkendőre.

A 48-dik szám: A és S betűk asztalneműekre.

A 49-dik szám: betét fehérneműekre.

Az 50-dik szám: szélesebb betét, alsószoknyákra, párnákra sat.

Az 51 és 52-dik szám: Két himzet minta cipőkre, táskákra szönyegekre sat., fehér czérnatokokon berlini vagy castorpanuttal himzendő, a mintalapokon kijelölt színekben.

Sakkrejtvény.

Baranyi Adinától.

dő-	a	hoz	gi	hős	len	gyujt	ra-
ká-	ré-	elő-	je-	S	fény	kor	nek
S ha	ket ;	Csak	nép	nagy-	lejt-	gyog-	ré-
A	la-	sá-	het	el-	pe	hal-	jult
A	ket ;	kes	tör-	fe-	ős	gi	jon.
sír-	ra :	vét-	got,	uj	jár	fa-	vá-
ne-	lel-	ná-	ő-	su-	Csak	fel	fény-
ra.	sei	gá-	szö-	ho-	nél	nyul	el-

Lóugrás szerint megfejtendő.

Megfejtési határidő: október 2-dika.

A f. é. 33-dik számban közlött rejtvény értelme: „Szécsi Mária.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Szluha Mariska, Schwarcz Éva, Pikéthy Etelka, Antalfyné Györfy Etelka, Tell Mari, Pásztelyi Danielovich Emilia, Heller Ilka és Berta, Dobay Anna, Benedikovics Róza, Papy Amália, Uferbach Ilka, Szampi Marcsa, Komáromi Klára, Barabás Lajosné, Mauks Ilona, Buday Flóra, Mészáros Erzsike, Farkas Mária, Pesti Teréz, Molnár Emma, Szoby Tekla, Temesváry Ilka és Mariska, Tornay Etelka, Szücs Józsefné, Molnár Treszka, Benyó Mariska, Török Zelma, Buczkó Thuróczy Antónia, Csepei Zoltán Ferenczné, Osváth Paulina, Boronkay Csicseri Lila, Gerevics Vilma, Novák Zsófia, Rác Etelka és Róza, Ruttkay Ilona.

A 32-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag be-küldé:

Komáromi Klára, Barabás Lajosné, Buczkó Thuróczy Antónia, Novák Zsófia.

A 31-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag be-küldé:

Buczkó Thuróczy Antónia, Novák Zsófia.

Tartalom.

Hány éves nagysád, Kunságától. — Az áldozó leány, Tóth Endrétől. — A végzetes csók, Sárváry Elektől. (Vége.) — A sziv regéje, Domotör Páltól. — Eljegyzés a koporsó mellett, László Mihálytól. (Folyt.) — Különös zene és zenei érzék, Paszlaszky Józseftől. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Gazdaszonyoknak. — Divattudósítás. — Sakkrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: női munkák mintalapja.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
Kulap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

37. SZ.

Szept. 12-én.
1869.

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrájkokkal. Evenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi jaratási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

A nők szolgálata.

(„The subjection of women.” By John Stuart Mill.)

A E töl.

Mill Stuart János, a híres angol nemzetgazdász, az ifju szívü öreg tudós, néhány héttel ezelött egy röpiratot adott ki a nők társadalmi állásáról, melyben határozottan az elnyomott nem pártjára áll. Londonban s egész Angliában nagy feltűnést okozott e kiadvány, s jelenleg már a második kiadást nyomják belöle. Nálunk még nem akadt rá fordító, de hiszszük, hogy nemsokára akadni fog egy lelkes hazafi, ki a lángeszü angol eszméit Magyarország hölgyeivel is ismeretségbe hozza. Addig is, míg ez megtörténik, bátrak leszünk előre bemutatni szép olvasónőinknek e szellemdus röpiratot, hadd lássák, hogy vélekednek Angliában a nőkröl, oly eszes és tanult férfiak, mint John Stuart Mill, „On Liberty“ („Szabadságröl“) híres szerzője. Mill mondjon vagy írjon akármit, mindig érdemes arra, hogy a művelt világ figyelemmel adózzék neki; az a sok nagy tanulmánynyal és bámulatos észszel irt mű, mely töle évek óta forog a nagy világ piaczn, elég biztosíték erre nézve. Mi tehát főbb vonásaiban bemutatjuk Mill legújabb munkáját kegyeteknek, kik bizonyosan könyveket fognak hullatni a nő jelen állása felett, mely ellen ez a könyv oly gyönyörűen szólal fel, s többször csudálkozva fognak fölkiáltani olvasás közben: no, de azt még se hittük volna, hogy olyannyira martirok legyünk, s hogy ezek a társadalmi viszonyok annyira nyomorgassanak! Különben nagyon szeretnők, ha e könyv olvasása közben csakugyan először jutnának erre a gondolatra.

Halljuk tehát Millt.

„Nem lehet megkivánni, hogy a nők nemük emancipációját fogantatba vegyék, a meddig férfiak nagy számmal nem támogatják őket.“ E tény beismerése képezi körülbelül az egész röpirat lényegét, s ez oly határozottan van kimondva, hogy alig lehet valakinek mersze ellene szólani. Szerző, mint kemény vitéz, mindjárt az első lapon kimondja egész leplezetlenül: — hogy az elv, melyre a két nem főnálló társadalmi viszonyai építvék — az egyik fél törvényes fölénye a másik fél fölött — már magában véve is jogtalan, hogy jelenleg ez képezi az emberi haladás legfőbb akadályát s hogy helyettesíteni kellene a teljes egyenlőség elvével. Szerző beismeri, hogy e tételnek érvényt szerezni annál nehezebb, mivel itt nemcsak érveket kell leküzdeni, hanem előítéleteket, melyek mély gyökeret vertek az átalános érületben, s szokásokat is, melyekben születünk és felnöttünk. Nem azért haragszik az emberekre, hogy oly kevés bizalommal vannak az „érvek“ iránt; hanem azért, hogy oly vak bizalmat helyeznek a régi szokásokba, traditiókba. De hisz ép az a 19-dik század jellemvonása szemben a 18-dikkal, hogy az „értelem apothozisa helyébe“ az ösztönét tettük, s ösztönnek nevezzük mindazt, a mit magunkban találunk s a minek nem tudjuk okszerű okát adni.

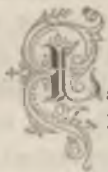
A jelen rendszer, mely a gyöngébb nemet az erősebb alá helyezi, pusztán elméleten nyugszik. Egyszerűen abból a tényből eredt, hogy a nőt már a társadalom kora derengő homályában bizonyos függésben lehetett látni, bizonyos

alárendeltségben a férfakkal szemközt. A törvények és politikai rendszerek rendszeresen ama viszonyok megfigyeléséből indultak ki, melyeket az egyének közt tapasztaltak. Az, a mi előbb pusztán phisikai tény volt, törvényes joggá változik át s megadják neki a társadalmi sanctiót. Hajdanta bizony a férfiak nagy része is rabszolga volt, csakugy, mint a nők mindannyian. A sok század elmúlt, míg előállott egy gondolkodó, ki elég vakmerő volt e viszonyok jogosultságát, társadalmi szükségességét, ép ugy az egyik, mint a másik nemnél, élesen bírálni. Ezután mindig több és több ilyen gondolkodó támadt, s legalább a férfiak rabszolgaságát mindenütt eltörölték a keresztény világban s a nők rabszolgasága a függés egy szelidebb stádiumába lépett. Hanem ezt a függést, mely ma is létezik még, nem lehet valami új berendezésnek elismerni; még mindig magán hordja, bár sokszorosan gyöngítve és elmosódva, durva „eredetije“ vonásait s létezése lényéből még nem lehet semmi üdvöst következtetni a nőkre nézve. E szerint valóban különösen hangzik, hogy a nők alárendeltsége semmi más okon nem alapszik, mint azon, mely az erősebb jogában fekszik. Itt Európán oly világban élünk, hol az „erősebb“ joga, mint a világesemények uralkodó elve, tökéletesen megszűnt létezni; senki sem ismeri el, senki-nek sem szabad törvényesen gyakorolni s ha valaki mégis igénybe veszi, ez mindig valami kifogás palástja alatt történik, mely azt a látszatot adja neki, mintha valami általános társadalmi érdek állna az oldala mellett. A dolgok ily állása mellett azzal hizelgünk magunknak, hogy a pusztá hatalom uralma lejárt, hogy az erősebb joga semmikép sem szolgálhatna alapul egy oly intézménynek, mely napjainkig fentartotta magát. Bármikép támadt legyen is e vagy ama intézményünk, most már — ez az általános vélemény — csak ama mélyen gyökeredző érzületnek megfelelőleg állhat fön, hogy megfelel az emberi természetnek s használ a közjónak.

(Folyt. köv.)

L á t t á t o k ö t ? . . .

Endrődi Sándortól.

Láttatok őt? Ah, milyen gyönyörű volt,
Milyen bűbajos, kedves tünemény!
Utána néztem kábultan, sokáig,
És ő is hosszasan nézett felém.

Lépése könnyű volt, miként a sohaj;
Termete karcsu s hajlékony nagyon;
Ugy gondolám, hogy liliomot látok
Szárnyakra kelni fényes hajnalon.

Szemei kékek voltak, haja barna,
Picziny az ajka, képe halavány;
Imádságos könyv volt fehér kezében,
Épen a szentegyházba ment talán.

A kikért ott e lány imádkozik majd,
Megáldja azokat az Isten is:
Jó anyala, ki lépteit kíséred,
Oh, sugd fülébe az én nevem is.

Árva Lidi.

Elbeszélés.

Vértesi Arnoldtól.

I.

Husz-huszonöt évvel ezelőtt bőven volt még hal a Tiszában. Ha eszembe jut, hogy mekkora mennyiség került ki egy-egy fogásra, hogy roskadozott alatta a hál s alig birták partra czipelni, és aztán összehasonlítom, hogy tavaly, mikor hosszú évek sora után először rándultam le újra arra a vidékre, hányszor kellett kivetnünk a hálót, míg csak egy pár rozsz cigány-halat belekaphattunk, akkorakat, mint egy jó vaskos parasztember ujja, nem csudálom, hogy az a vén halász, a kit magunkkal vittünk, elkeseredésében azt tartotta:

— Csak arra való már a Tisza, uram, hogy a fiatal aszszony-népnek legyen hová beőlni magát.

Nagyot sohajtott, kivette vörös cserép-pipájából a hamut s egy szomorú philosoph ünnepélyes, komoly resignatiójával lassan kezdte tömni belé a kapadohányt, nem tartva érdemesnek kiemelni a hálóból azt a néhány viczkánczó halacska-t. Megkináltam saját dohányzacskómból; de nem fogadta el.

— Megszoktuk már a rosztat, uram, — szólt azzal a szomorú nyugalommal, mely a magyar embernek egyik fő, nem épen öröndetes jellemvonását képezi.

Csónakunk lassacskán odább uszott a Tisza vizén. A hátul ülő markos suhancz csak néha-néha meritette be az evező-lapátot mély sötét barázdát vágva a sárgás vízbe, mely odább gyűrűzött s mindannyiszor erősebben megingatta a hajlongó sást a sziget szélén, a hol békateknőt szedegetett egy pár félmeztelen gyerek.

A vén halász mozdulatlanul ült a csónak elején, fogai közé szorítva kurta száru pipáját.

— Hagyjuk tán abba ezt az unalmas mulatságot? — szólt barátom, a ki innen a faluból való volt, s a ki csak kedvemért — vendége kedvéért — jött ki ide egy egész délután süttetni magát a forró napon s boszantatni a sehol sem található halak abszolút kimaradása által.

A vén halász semmit sem felelt, csak fejével biccentett egyet, jeladásul az evező-lapátot kezelő legénynek.

Három percz múlva a parton voltunk.

— Félhétre rendeltük a kocsit, — szólt barátom, zsebrájára tekintve. — Még félóráig gyönyörködhetünk a természetben, mint ti városi emberek szoktátok mondani.

S hanyat dőlt a füben és mélyen lehuzta kalapját egész orra hegyéig, hogy a lemenő nap ne süssön szemébe.

En állva maradtam s nézegettem a tájt és a vén halászt, a ki lassu, komoly és kimondhatatlan megvető kézmozdulattal rázta ki hálójából az apróságot a vízbe, mintha mondani akarta volna nekik:

— Menjetek, nyomorultak; valami horgászó cigánynak jók lehetnek, de öreg halász nem érdemesít arra, hogy megfoszson silány éltetektől. Menjetek és éljete!

A békateknős gyerekek átkiabáltak a szigetről s kiterjesztették meztelen kezeiket felé.

Az öreg meg se mocczant. Komoran nézett le a vízbe, melynek sárgás fölszine alatt gyorsan eltűntek az apró halak, bizonyára legkisebb érzetét sem vívta magukkal a hálados-ságnak a mogorva ember iránt.

A mint így ott állt a vén ember a folyó partján s árnyéka sötéten lerajzolódott a víz homályos tükréhez hasonló lapjára,

ugy tetszék nekem, mintha ez árnyék végighuzódna az egész tájon. Olyan siváran szomorú kifejezése volt az egésznek. A Tisza két gát közé szorítva, egykedvűen hömpölygette odább szennyes-sárga habjait. Egy-két korhadt fűzfa hajolt föléje, melynek gyér ágai közt zöld és kék szárnyu sovány szita-kötők s még soványabb szunyogok röpkedtek. A sás közül a bölön-bika siralmas, panaszos hangja hasította át a levegőt s egy-egy lomha szárnycsapást hallottunk a vízben, de nem láttunk semmit. A kiégett mezőben csak a lósóska magas szára látszott s egy pár kimustrált ökör legelezett lehorgasztott fővel. Távolabb végtelen kukoricza-földek borították el a lát-határt, s csak egy pár hórihorgas kutgém és a falu rozsdás bádog-tornya látszott ki a sárguló kukoricza-szár közül.

Valami kimondhatatlan búskomor benyomást tett az egész a szemlélő lelkére. Meglehet, hogy ma különösen hajlandó voltam ilyen hangulatra. Az eredménytelenség különben is lehangolja az embert, s ez a vén halász egykedvű, sötétbronz arczával, melyen csak a hóféhér bajusz mozgott kissé, a mint kurta pipaszárát rágta, nagyon alkalmas volt az embernek feketére festeni az egész természetet.

Nem szólt, csak ott állt és lassan föltekergette a hálót, de nekem úgy rémlett, mintha magában most is azt morogná, hogy a Tisza nem való már egyébre, csak arra, hogy a fiatal asszony népnek legyen hová beőlni magát.

— Aztán akad itt kendteknél is, a ki a Tiszába öli magát? — szóltam minden előzmény nélkül, csak úgy egyszerre, ajkam mintegy önkénytelen engedve az agyamban keringő gondolatmenet folyamának.

A vén halász mogorván nézett rám, mintha azt fontolgatná magában, valjon érdemes-e ilyen kérdésre felelni.

— Az én időmben, — szólt végre vállvonítva, — mikor még én fiatal voltam, persze hogy nem igen akadt, hanem most más világ van, uram; más világ!

Letette az összetekergett hálót s hátat fordított.

A suhancz fölemelte fejét a csónakból.

— Kérdezze csak a teins ur az öreg Kati nénit! — kiáltott föl; — az mindegyiknek elmondja a históriáját. Az idén is kettőt fogtunk ki, tavaly meg a szép Árva Lidit.

A vén halász bedobta a hálót a csónakba s hirtelen bele szállt maga is.

— Ne vigyük el a teins urakat a révig? — kérdezte komoran, megbillentve széles karimájú kalapját.

— Nem, János, mi majd inkább gyalog megyünk haza a kukoriczaföldek közt, — szólt barátom.

A vén halász még egyszer megbillentette kalapját jó éjszakát kívánt s odább eveztek.

— Ki volt az az Árva Lidi? — kérdezém barátomtól.

— Majd elmondok neked máskor, — viszonzá kitérőleg.

Képzoltem-e csak, vagy valóban igaz volt? Nekem úgy látszott, mintha elsápadt volna. Fölállt s a falu felé nézett. Nem jött semmi koesi.

— Megvárjuk? — szólt hozzám, de arcát nem fordítva felém.

Mintha hangján is valami változást vettem volna észre. Bizonyára csak képzelődés lehetett.

— Menjünk gyalog haza, — viszonzám.

Megindultunk a kukoricza-földeken keresztül, s egy jó óranegyed múlva már a falu széléhez értünk. Barátom igen keveset beszélt egész uton; szórakozottnak látszott.

A nap épen leszállt. Kellomes hús este váltotta föl a forróságot, a mint már az augusztus vége felé szokás. Mindjárt

a szélső házak egyike előtt sovány fiatal ember ült künn a padocsán. A mint arra mentünk, fölállt, s nyájasan és alázatosan köszöntött.

— Jó estét, Gyuri! — viszonzá barátom, — hát hogy van? mit csinál?

— A feleségemet várom, kérem alásan, — szólt a sovány, szelid fiatal ember; — haza kell jönnie mindjárt, mert már esteledik.

Egy komor, magas, öreg férfi jelent meg a kapuban. Meg kellett görnyednie, hogy az ajtón kiférjen. Valaha rendkívül izmos, erős férfi lehetett; most össze volt esve s nagyon megsoványodva. Csontos kezét a fiatal ember vállára tette s valamit sugott neki, a mire ez sohajtva fölkel s félénken, mint valami gyermek, a ki nem mer ellenszegülni, de láthatólag kedve ellen és kényszerítve, sompolygott befelé az öreg után.

A kapuban még egyszer megállt, s mindkét kezével belekapaszkodva a kilincsbe, tipegve, félénken szólt:

— De mikor mindjárt haza jön a feleségem, hiszen már esteledik!

— Hagyja künn szegényt, — szólt barátom, félrevonva a mogorva öreg embert.

Ez a jelenet fölsigázta érdekeltségemet és nagyobb figyelemmel tekintettem a fiatal emberre.

Kalapját még most is kezében tartotta, mióta nekünk köszönt, s így egész arcát jól láthattam. Ritkás fekete haja homlokára volt fésülve; gondolom, már kopaszodni kezdett, ámbár még alig lehetett több 25—26 évesnél. Egész arcának valami mélyen megható mélabús kifejezése volt; csak a fel-tűnően szép kék szemek látszottak kifejezésteleneknek, s meredten, tétova néztek a távolba, míg ajkai körül az izmok szüntelen mozgásban voltak, s pillanatról-pillanatra egy-egy melancholikus mosoly lebbent el rajtuk.

Csak rá kellett néznem, hogy rögtön lássam, miszerint egy szerencsétlen elmeháborodottal van dolgunk.

Tisztán volt öltözve, ámbár szegényesen. Ruhájáról és magatartásáról ítélve, valami falusi mesterember lehetett.

— Az Árva Lidi férje, — szólt barátom, mikor odább mentünk. Szegény, egy esztendő óta mindig várja a feleségét!

II.

— No hát elmondok neked, hogyha akarod, annak a szerencsétlen embernek a történetét, — szólt barátom vacsora után, melyből ő, a ki különben jó étvágyu ember szokott lenni, nem evett ma két falatot s alig bökte bele villáját.

Hanem poharát, láttam, hogy egymás után többször teletölti s mindannyiszor fenéig kiitta.

— Megszomjaztam a halászaton, — szólt, mintegy ment-ségül.

Erősen izzadott s homlokát törülgette minduntalan.

— Nekem semmi közöm az egészhez . . . semmi közöm, — mormogá fogai közt, inkább önmagához, mint hozzám intézve e szavakat. — Mit tehetek én róla?

Kövér homloka egészen rózsaszínűvé pirult a belső fölindulás és a bor miatt. Leoldta nyakkendőjét, feltúrte ingujját s kinyújtotta az asztalon ökölbe szorított kezét.

— Te, az rettenetes, mikor valakit, a kit szépnek, elevennek, mosolygónak ismert az ember, maga előtt lát holtan, félig elrothadva, puffadt, szederjes arczczal, felfordult szemekkel, kivicsorított fogakkal az ólomszínű, élettelen ajkak mögött; egész teste földagadva, elégtelenítve, a mint a vízből

kihúzták. Irtózatoss! Ha ezer esztendeig élnek, sem bírnám elfelejtani.

Megint teletöltötte poharát azzal az erős egri borral, melyet nem tudom miért hozatott föl ez este a pinczéből. Nem hagytam inni; kivettem kezéből.

— Igaz, igaz, — szólt meghunyászkodva; nem nekem való. Itt, nézd, itt, már egészen kidagadt az ér homlokomon, s úgy érzem, mintha... mit mondjak neked? ... mintha forró láva folya benne... Megüthet a guta.

Egy pohár friss vizet hozatott magának. Aztán, úgy látszott, mintha egészen lecsendesedett volna.

— Hm, hm! — szólt, könyökére támaszkodva és ujjait végighuzogatva izzadt homlokán, — az ilyen agglegénynek sok bolondság megfordul az eszében, és ha a leány olyan korán férjhez nem ment volna... hm, hm!... nem tudom, hogy magam is... Szép volt, szép; beillett volna akármelyik uri-kastély asszonyának. És ha meggondolom, hogy mi lett belőle... Hogy gyötörték halálra azok a nyomorult emberek! Persze, persze, férje volt, hát joga volt hozzá. S aztán még milyen szerencse volt az a szegény árvára nézve, hogy ilyen férjet kapott: egy mesterember, szabó! A faluban kinevették érette Keresztes Gyurit, s nagybátyja, a ki huszonkét esztendeig volt vármegye hajduja, világlátott, tapasztalt ember és családja nemeslevelére büszke, egyenesen azt kérdezte öccsétől: hogy megbolondult talán?

— Az urak elkövéthetnek ilyen bolondságot, — vélekedék a nemes vármegye szolgálatában megöszült férfiú, — náluk úgy hívják ezt, hogy: jux. Ők tehetik, de mi nem tehetjük.

Megfoghatatlan volt a magasabb világnézlettel bíró tapasztalt férfiú előtt öccse vaksága. Mily alkalom kínálkozott ennek az ügyetlennek, mily fényes kilátás a jövőre! Szegeden Gyuri egy özvegy szabómesternénél dolgozott mint legény. Az özvegy asszony sok jó indulatot mutatott iránta, vaknak kellett lenni, aki azt nem látta. A többi legény mind irigyen nézett rá s a kalapot is megemeltették, ha jó reggelt kívántak neki, úgy megemberelték. Csak Gyuri nem akart semmit észrevenni.

Már akkor mondta nemes Keresztes István uram unoka-öccsének, hogy okos ember ne szalaszsa el a szerencsét, ha markában tartja.

(Folyt. köv.)

Egy emlék.

Bartók Lajostól.

A szerelem oly tiszta, szent volt!
Alig lehet ártatlanabb!
Nem égetett, csak jóltevőleg
Fénylett a láng keblünk alatt;
Midőn kiégve végsőt lobbant,
Nem éjt hagyott maga után:
Szelid holdfényt, emlékezést, mely
Világot vet reá, s reám!

Nem téptem ki arcát lelkemből:
Csak elmosódék csöndesen.
Okát a válásnak nem kellett
Hazug szavakba öntenem.
Szerelmünknek: mert szerelem volt
Azért volt vége, csak azért!
Mint elpihen a vándor, hogyha
Kifáradt vagy céljához ért.

A szerelem oly tiszta, szent volt!
Nem volt abban alj vagy selejt.
Hiszen midőn utunk megvált, ő
Akkor is mondta: nem felejt!
S hogy én is jól emlékezem rá,
Leginkább szívem tudja azt,
Mely ha a multat földézem,
Oly kérve, s örömet maraszt!

Egy imakönyvet őrzök hiven,
Még jó anyámét egykoron.
Csudás áhitat ömlik végig
E könyvben mindenik soron.
Szerelmes volt az, a ki írta,
És szerencsétlen, jól tudom;
Anyám is mondta, s én e könyvet
Gyakran ajkamhoz szorítom.

Lapjai közt a koszorú, mit
Kedvesemnek kötött keze.
Szinehagyott a kék szalag rajt,
Az illat régen elvesze.
Ki mondaná meg, hogy hová lett
Róla a disz, az üdeség?
Oh, az idő oly kiméltelen,
És mindez el van veszte régt!

A koszorúval együtt hervadt
Szerelmünknek virága is;
S a mi utána jött, a többi
Mind csak csinált virág s hamis.
Hanem ez emlék annál drágább;
S fennmarad akkor is, lehet,
Midőn mindennek vége, vége,
S régt sírba tettek engemet!

Eljegyzés a koporsó mellett.

Elbeszélés.

László Mihálytól.

(Vége.)

Ezzel Oszkár Elvira elé borult s érthetlen dadogásából e szót lehete érteni: Szeretem.

— Oszkár! — mondá Elvira, hideg, neheztelésteljes arczczal, melynek fehér márványa alatt több harag rejlett, mint egy háborgó tengerben. — Ne térdeljen előttem, arra nem vagyok méltó; aztán az ily hódolati bókrok rokontól nagyon nevetségesek; keljen föl.

Oszkár fölkel s helyet foglalt; szemei égtek, arcza ki volt gyulladva.

— Elvira, még most sem ért engem? elveszteni akar? Miért kínozz annyira, mikor kegyedet nem szeretem, hanem imádom; csak egy szót mondjon... igen, egy szót, mely megnyugtat s boldoggá tesz. Szeret?

— Oszkár, szót se többet erről. Őszintén megvallom, hogy önt nem szeretem oly értelemben, mint ön kívánja; mint rokont és mint felebarátomat szeretem, de ennél többet nem kívánhat.

— Oly kemény szívvvel bírsz kegyed? ezt nem hittem, nem! hogy így visszautasítson. Azért sem hátrálok, nem!

— Akkor kegyed, ha régóta e reményben van, csalatkozott. Mert észrevehető, hogy meg nem ütköztem azon, a mit elkövetett, mivel komolyan soha nem gondolhattam volna ilyesmire.

— Tehát nem becsül engem? A rokonság ok nem lehet, mert nagyon távoli.

— Nem is mondtam, hogy a rokonság az ok.

— Tehát más valami? majd reá fogok jönni, addig is szokjék kegyed ahoz a gondolathoz, hogy Csetneky Oszkárné lesz.

Elvira falfehérségüvé lett e szavakra, valamit mondani, vagy tán kiáltani is akart, midőn éppen azon perczben a komorna nyit be halálsápadtan.

— Kisasszony, nagysága nagyon roszul van, halálos betegen tért vissza kocsizásából, kérem, tessék hozzájönni.

Az utósó szavakat Elvira már nem hallá, az első néhány szó elegendő volt arra, hogy anyjához fusson; a komorna alig vette észre, hogy már nem a kisasszonynak beszél, hanem Oszkárnak.

— Holnapig aligha megmarad, urfi, — mondá Oszkárnak, — a szél egészen-e vagy csak félig, nem tudom, de azt tudom, hogy megütötte, s nem birt beszélni, mikor a kocsiból kiemeltük.

Ezzel a komorna elsietett, tudtul adni a háziaknak, hogy a ház asszonya halálosan beteg. Oszkár pedig az öreg ur termébe ment, elhatározva itt maradni, s a miben lehet, ő is segíteni akar, szorgoskodni fog, talán enged akkor a keményszívűségéből Elvira s megszanja; a női szív nagyon gyenge, hamarabb megindul, mint a férfiaké, legalább a költők is ezt éneklik.

VI.

Csetnekyné csakugyan meghalt. Elvira fájdalmai közepette is észrevette, hogy Oszkár, kit ő kerül, kitől idegenkedik, nagyon is sokat tett a váratlanul jött szerencsétlen állapotban.

Csak más tette volna, ne az, kit ő hidegen szokott nézni, kinek társaságát is kerüli; de mikor a sors úgy hozta magával, hogy gyászos napjaiban is éppen az legyen oldala mellett, kit a kedvezőbb napokban hidegségével szokott kihozni.

Haza sem mozdult; éjjelezett az öreg ur és Elvira mellett. A temetés után pedig az öreg ur nem ereszté el, náluk kellett laknia, mindezért Elvira sem szólhatott, hisz most csak ketten voltak amugy is, az öreg pedig meghalna, ha még valaki nem volna oldala mellett. Különösen most, a midőn sehogy sem akart megbarátkozni a gondolattal, hogy neki még neje halála után is élni kell. Vigasztaló kellett, a ki szórakoztassa, erre Oszkár igen is alkalmas volt; beszélt az öregnek Kaliforniáról össze-vissza annyit, hogy az öreg végtére kijelenté, hogy már úgy ismeri azt az arany-tartományt, mintha csak ott lett volna. El is fog menni ő is, nem ugyan a földi, — hanem az égi aranytartományba. Meg akar halni, minek éljen, ha hű életpárja eltávozott ez árnyék-világból, akkor ő, ha nem akar, nem köteles élni, ez már megrögzött gondolata, mióta egyedül van.

Valamin látszott az öreg ur törni fejét, de nem szólt senkinek, csak öszinte arczából lehete olvasni, hogy nyomasztó gond emésztí belől. Egyszer Elvira bátorságot vett magának s megkérde öregét, neki megmondhatja, most már is csak vele közölhet minden titkos dolgot.

— Nagy bajom van, Elvirám, — mondá az öreg — a Csetneky név velem sírba száll, pedig még virágozhatott volna, s aztán meg egyéb is.

— Még él a családból egy: Oszkár.

— Oszkár? De mikor mindenét elpazarolta, és ámbár a birtok legkevesebb, ha olyan derék fiu lett volna mindig, mint most, és saját vagyona is megvolna, most megnősülhetne, az én birtokomat is megkaphatná s az ősi vagyon s a név régi fényében lenne még. Nagyon szegénylenem Elvira, a dolgot; most már megtért igazán, jó s csinos ficzkó; de, — az öreg Elvirára tekintett s elfeledé folytatni beszédét.

Elvira szemeiben könnyek fénylettek, az öreg azon akadt meg.

— Miért könyezel leányom?

— Kedves atyám, tudom, én vagyok az utban, hogy Oszkár majd nem örökölhet, adja neki midenünket; ő tartsa fenn a család nevét, mi pedig eléünk a nagy vagyon nélkül is kettecskén.

— Ah, te kis csibe, milyen bohó vagy, félreérted apád szavait; — mondá az öreg, s megcsókolta, magához közelebb ülteté s apai szeretettel ölelé meg. — Neked nem szabad rövidséget szenvedni, — folytatá, — ha Oszkár elébb megbecsülte volna magát, akkor neje lehettél volna, ez az egész, mit gondoltam, félre ne magyarázd szavaim.

— Oszkár megjavult? — kérde Elvira.

— Tökéletesen megváltozott előbbi életéhez képest.

— Mivel egy nőnek csakis természete ellen lehet kifogása.

— Leányom, egy jó nő mindig nagy befolyással bír férje természetének megváltoztatására. Hát te piczikém, kit fogsz megtéríteni? Kihez mégysz férjhez? Maholnap meghalok, aztán egyedül maradsz, jól lesz már gondolkozni.

— Hát értem nem szeretne tovább élni, papa?

— Jaj, Elvirám, érted ohajtanék sokáig élni; de te nem sokára férjhez mégy, s akkor az öreg minek legyen utban? Arra való, hogy meghaljon, a fiatalokon a sor tovább folytatni az életet.

E perczben Oszkár jött, üdvözlé őket s helyet foglalt, az öreg baloldalán, jobbról Elvira ült.

Az élet mindhárom szaka képviselve van e hármak között: a tavasz, nyár és tél: ifju, férfi és öreg.

Elvira nem mutatott most oly hidegséget Oszkár iránt; hogy is tehetné, hisz látja örege mily örömmel fogadja, fiának is nevezi néha-néha, s ő utána Oszkár, az, kit szeretetével megajándékoz. Aztán talán nem is találja olyan kiállhatatlannak, hisz neki csak a természete ellen van kifogása, az változék meg, akkor a Csetneky név kedvéért ő is megadja magát s az öreg kívánsága, egyetlen ohaja teljesül, nyugodtan hal meg.

Elvira halványnak nézett ki, a gyász komolyságot is hozott a szép arczra, mely el nem mosolygna magát; talán tudja, hogy a komoly ajk nagyon csábító, midőn mosolyog, míg ha folyton nevet, egyhanguvá lesz. Észrevette, hogy Oszkár figyelemmel vizsgálja, de megszólítani nem meri.

Igy ültek hármascskán, míg az ebédhez ültek. Az öreg ur felváltva tevé vizsgálódásait, hol Oszkár, hol leányára tekintett; tetszett neki a fiatal pár. Hát még ha összeadhatná őket, legalább bizonyos lehetne, hogy vagyona csakis a Csetneky néven marad.

Az öreg még két hét előtt csinált végrendeletet, mindenét Elvirára hagyta, s ha Oszkár találná elvenni leányát, akkor fele az egyiké, fele a másiké, megosztja közöttük, máskülönben az ő Elvirájának nem szabad rövidséget szenvedni.

Ebéd után az öreg s Oszkár voltak együtt.

Elvira szobájába távozott, hogy tanulmányozza Oszkár sötét arcját, melyben ma különösen a kétségbeesés látszott az

erkölcsi erővel küzdeni. Eszébe jutottak Oszkár multkori szavai, melyek anyja roskáltságával együtt vésődtek emlékébe, s arról győződött meg, hogy változékony természetű a végletektől vissza nem riadó egyén. Lelke elé idézte minden gondolatát, s minél tovább gondolkodott, annál inkább összezavará gondolatait. Lelkületét annyira foglalkodtaták apja szavai s tán kilesett kívánsága is és — Oszkár, hogy komoly gondolkozásban maradt elmerülve majd egy óra hosszáig. Aztán magában mondá: igen, bizalmas barát kell neki, egy gyöngéd, résztvevő szív, mely képes legyen az örömet és but közössé tenni. S ki tehetné ezt? Egy nő, ki szerelmével képes lesz új természetet lehelni belé, ki kedvessé tudja tenni az életet, s még akkor is, midőn már lemondott a gondolatáról, hogy éljen. Szép hivatás, nemes cél! Megváltoztatni egy természetet, s az életnek visszaadni; új csemetékkel fiatalítani a százas családfát.

Ugy örült e gondolatnak, hogy szemeiben könnyek fénylettek, melyek pergése mindezt susogá: egy életet visszaadni a társadalomnak, nemes tett!

Az öreg ur ezalatt Oszkárral beszélgetett.

— Oszkár, — mondá az öreg — a Csetnekyek szépen elpusztultak, maholnap magam is a sírban leszek, s egyedül magad vagy hivatva a Csetneky név fenntartására. Ugy hiszem, akarsz nősülni?

— A jövő határoz, nagybátyám!

— Mit a jövő? megvénülsz, öcsém, s nagy szűgyen lesz, ha a Csetnekyek utolsója még leányt sem kap. Mit szólsz? E lesz ám a malheur!

— Megházasodnám, de annyi vagyonom nincs, hogy egy nőt becsülettel eltartthassak.

— Ha csak az a baj, ugy azon tán segíthetek, mert volna egy tervem, az igaz, hogy ez is a körülményektől függ. Elvirát — Oszkár csupa fül volt e pillanatban — neked szántam, föltéve, hogy egy perczre sem feledkezel meg mostani komolyságodról, s becsületedre fogadod, hogy a birtokot el nem idegenited, de sőt rajta léssz, az elveszettet is visszazerezni. A leánya szép, aztán a mi vérünkbeli való; ő s a szép birtok akárkinek is díszére válik. Csakhogy bizonyos körülmény kívántatik mindehez s ez: Elvira beleegyezése, mely ha meg nem történik, akkor dugába dől egész tervem, erőtetni nem akarom, ő jó gyermek.

— Tökéletesen szívem szerint beszélt nagybátyám, mert Elvira az egyedüli lélek a világon, ki iránt érzelmem igaz és szent.

— Derék gyerek vagy, öcsém, — mondá az öreg egészen kimerült arczczal s megijesztő halványsággal, — meg vagyok elégedve veled. Még ma elmehetnél Oszkár, az esti vonattal a tiszamelléki jószágra, valami elvégezni való dolog van ott; magam mennék, de sokkal törődöttebb vagyok, hogysem kibírnám az utat.

— Igen, elmegyek, nagybátyám.

— Szavaimról meg ne feledkezzél, ha nem látnók többé egymást; a becsületre legtöbbet adj, s ha lehet, boldogítsd angyaljóságu leánykámat.

Mindezt oly komolysággal s átszellemült arczczal mondá az öreg, hogy Oszkár meg volt hatva s szíve érzékenyült, a mi nagyon ritkán történt meg vele. A bucsu is olyan volt, mintha az öreg többé Oszkárt nem látná. Elvira is kezét adott neki s jó utazást kívánt.

Oszkár még az uton is azt hitte, hogy Elvira keze most is az övében van. Arcza leirhatlan örömben uszott, s szemei

mintha nagy szerencse érte volna, ugy fénylettek. Még reszketett is az első pillanatban; hogy ne! az, ki eddig oly idegenkedő volt irányában: kezét adja távozáskor. Ez sok, ezt csak most tette először oly hosszú idő óta; Oszkár erre nem volt elkészülve. Visszaidézte Oszkár utjában emlékébe mindazon szenvedést, mely érte azon időtől fogva, mióta ő szeret, de azt nem tudja, ha szerettetik-e. Nem akarta magát soha megfosztani ama boldog gondolatától, hogy szereti s birni akarja Elvirát, dacára, hogy az nem mutat iránta vonzalmat. Vagy tán tetteiért lakoltatja, hogy aztán egészen megtisztulva s némi szenvedés után érdemelje ki a mennyországot? Aligha nem, ez a politikája a komoly leánynak.

Az öreg Csetnekynek jó előérzete volt, hogy Oszkárral többé nem találkozik. Másnap már ki volt terítve; hajnalban mult ki csendesesen, szépen. Elvira ágya mellől nem távozott, az ijedség és fájdalom mély kinyomata látszott halvány arczán, érzé, hogy közel a percz, mely őt egészen árvává teszi.

Utolsó perczekben az öreg édesen beszélt leányával; a nemsokára kialvó szemek még egyszer összeszedték erejüket, s fiatal tűzzel ragyogtak leánya utolsó szavainál, s örömkönyeket hullatva áldá meg leányát.

— Oly boldogok legyetek leányom, a mily nyugodtan és boldogul halok meg.

Ezzel lecsukódtak szemei s örökre elaludt.

Talán teljesült kívánsága? Az idézte elő a fiatal tűz ragyogását s az örömkönyeket?

Oszkár épen ez éjjel érkezett meg, sok reménnyel szívében, mit még növelt az is, hogy utjában tudta meg, hogy Vilmos már megnősült.

Mit sem gyanítva, kissé vidáman nyitott a terembe. Szoborként állott meg a nem várt látványra. Kiterített s gyertyákkal körülvett koporsó állott a terem közepén. A fekete szövettel bevont néma teremben megható ihlet vagy is inkább imavágy szállja meg az embert.

Nagy cserepekben kaméliák és rózsafákkal volt körülvéve a halott feje, ugy, hogy egy alakot tökéletesen elfedhetek. Oszkár megmozdult s a virág mögé lépett, s megtekinté a nyugvó arczát.

— Nagybátyám! — suttogá halkal s halálíjedten, többet nem mondhatott, a szó ajkán fagyott.

A síri csendben oldalt mellékajtó nyílik fel s azon szende gyászba öltözött Elvira jön ki, s a koporsó előtt letérdel s könyezik. Oly megható e jelenet, hogy festőnek kellene jelen lenni, ki megörökítse ecsetével a szomorú képet. Mily magasztos a hölgy arcza a gyermekded vonásokkal, s az angyali kezek összekulcsolva, és a buzgó ima! Egy szeráfot láttatnak. Hosszas imádkozás után fölkel s a halott arczát megcsókolá; könyezett s ismét csókolá; a meghalt megdicsőültnek látszott az élet csókjaitól, melyek megharmatozták arczát, s talán életet leheltek a kihűltbe.

A csókoktól, vagy pedig szenvedéseitől kimerülve, a kedves halott mellé ült s virrasztá.

Oszkár, kit o jelenet egészen elfogulttá tett, halkal előjött a virágok mellől, s Elvirához lépett.

— Oszkár! — mondá megható hangon Elvira, kezét nyújtva, — e kéz tiéd örökre.

Hahn-Hahn Ida grófnő.

— Mühlbach Luiza élményeiből. —

Repüljünk el a gondolat s ábránd szárnyain a mondákban gazdag zöld Rajnához, pillantsunk le annak habjaira, hallgassuk mélységéből fölszálló énekét Loreley-nek, hadd susogjanak s integessenek hozzánk a Rajna tündérkéi; tekintsünk föl a szőlőkkel koszorúzott part magaslataira, s az összeomlott erődök és büszke várak szemléletével idézzük vissza lelkünkbe a középkor mondáit és regéit.

A Rajna folyam ábrándozásra, merengésre kész, kedvesen, mint szép ifju hölgy, kétségkívül női szépség, és én meg nem foghatom, hogy e regényes, álmadozó, mosolygó szépséget oly gyakran hasonlítgatók büszke bajnokhoz és csatárhoz.

Mily kedvesek s regényesek e halmok és partmagaslatok, s mily mosolygóan zöldék a zugó hullámok.

A Rajna általában szép, de nem vad s nem méltóságteljes, mint a Duna és nem viharos és csalfa, mint a Visztula. Néha ugyan a Rajna is fejedelmi tekintetet nyer s a virággal diszitett áldozó Veszta-szüzre emlékeztet, de nem harcra lelkesülő csatárra.

Ugy hiszem, hogy a Rajna mindenkit versköltésre buzdít; egy áldozat az, melyet az ember a kedves Rajna tündérei-nek hoz, azon kedves szellemeknek, melyeknek édes csevegését sokszor hallhatod a habok susogásai közt, s melyeknek ragyogó vállai az éji homályból gyakran sugárzanak feléd a habok öléből.

Szerelmi dalok és mondák e tündérkéket már rég megéneklék s több drámákhoz és dalművekhez szolgáltatnak anyagot a rajnai népregék, de a Nibelungok szent Graalja még mindig a Rajna fenekén nyugszik s dalok és énekek, drámák vagy dalművek nem idézték föl a mélységből.

Mainzban megállapodott a gőzös, és mivel arról értesülénk, hogy néhány órával később más hajón tovább folytathatjuk utunkat, partra siettünk, mert én Mainzban látogatást akartam tenni, és pedig egy kolostorban.

A „Szent szívek“-hez czimzett kolostort, mely Mainzban legmagasabb pontján fekszik — illeté látogatásom. Annak áhitatos zárdafőnökét akartam oly sok évi elválás után ismét látni és vele újból kezdet szorítani. Az egykor oly ünnepeztet irónő Hahn-Hahn Ida grófnő, s most zárdafőnök volt, a kit fölkeresni ohajtottam.

Meglehető távol és fárasztó az út az alsóvárostól a zárdáig. Koronkint kacskaringósan vezet az ösvény, tuskén-bokron, majd ismét zöldelő ligeten fölfelé. Lassu léptekkel, egészen gondolataimba s visszaemlékezéseimbe merülve, haladtam előre. Viszatekinték a multra, az eltűnt időkre, gyermekkorom napjaira, a kis meklenburgi városkára, a hol szüléim — és Hahn-Hahn Ida grófnő is — laktak. Jól emlékszem azon napra, midőn én, még mint 6 éves kis leány, egy gyermektársaságba meghivattam. Mily boldog voltam én azon napon!

Először volt az, hogy ünnepélyesen meghivattam társaságba.

Azon napon én igen nagy fontosságú és okos lénynak képzeltem magamat s a legkomolyabb arccal tettem anyámnak fogadást, hogy ezentúl nem ugrálva, mint eddig, hanem komoly méltósággal haladok fölfelé a lépcsőkön.

Hogy e föltételekről nem feledkezem-e meg, nem tudom, csak arra emlékezem anyámnak elbeszélése után, hogy este ragyogó arccal tértem haza, mondván:

— Anyácskám, nekem ma fölszolgáltak!

Ez annyit tett, hogy az ebédnél, a helyett, hogy mint gyermeknek, tányérába rakták volna az étkeket, legnagyobb örömemre, megkínálgattak.

E gyermektársaságban, melyet Hahn grófnő a kis meklenburgi hercegnő tiszteletére rendezett, láttam én először a fiatal Ida grófnőt. Ő akkor tizenhat éves leányka volt, s én nekem, a hat éves gyermeknek, mint a szépség angyala tűnt föl.

Midőn hozzánk gyermekekhez belépett, mindnyájan abba hagytuk játékaikat s elnémulva, gyönyörrel tekinténk a fiatal hölgyre, ki az ajtóban megállott.

Magas, karcsu termetét szorosan derekához tapadt fehér ruha fedte; sötét-szőke hajába egy kinyílt rózsza volt tűzve, s e rózsán egy sárga kanárimadár. Jobb karját, melyről ruhájának bő ujja hátraesuszott, előre huzta; gyöngéd, fehér mutatoujján egy másik kanárimadár lebegett. Még más két hasonló énekes-madár is repdesett feje fölött s midőn ő a szobába bejebb lépett, azok is mindig előbbre repültek s mindenkör feje fölött lebegtek.

A szoba közepén csendesen megállapodott s hátrahajtá fejét s én csak most vettem észre, hogy ő mosolygó rózsaaikjai közt egy darabka czukrot tart, e madárcák csalátkeül. A madárcák azonban már rég észrevették ezt s nagy körben repdestek fölötté, vetélkedő küzdelemben egymással, hogy a csalátkeket az ifju leányka ajkaiból élvezhessék.

Bájos jelenet volt ez, s gyermekábrándaim közé annyira befészkelte magát, hogy még most is, midőn már rég felnőttem, valahányszor az ünnepeztet iró Hahn-Hahn Ida grófnőről beszéltek, mindannyiszor eszembe jutott a fiatal hölgy, fehér ruhájában, hajában rózsával s a négy kanári-madárral.

Számos év mult azóta el.

Én Hahn Idát e naptól fogva nem láttam, mert ő kevés azután, családjával együtt Greifswaldba költözött. Csak 1840-ben, kevés férjhez menetelem után, találkoztam vele ismét Berlinben, egy társaságban Meyerbeernél s ő másnap meglátogatott engem.

E magas, karcsu női alakban természetesen a bájos mosolyu kanári-madaras leánykának még csak nyomait sem fedezhetém föl. Bágyadt mosolyából, komoly tekintetéből észre lehetett venni, hogy sohat szenvedett, sokat sirt és sok komoly és szomorú tapasztalásokat szerzett. De voltak oly pillanatai is, hol derült és erőtetés nélkül vidám lehete, mint valami fiatal leány, midőn kacagása oly üdén és vidáman csöngött föl, mintha lelkén soha semmi vihar nem vonult volna át.

De e kacaja csakhamar hosszú időre elnémult. Hahn-Hahn Ida, szépség és elegancia iránti fogékonyságától ösztönözötve, egyik szemét, melylyel kissé sandított, művészet alá bocsátá. A művészet nem sikerült — és hosszantartó kinteljes szembetegségbe esett, mely egyik szemének elvesztésével végződött.

Szomorú, sötét napok voltak ezek reá nézve, de egy szersmind a szerencse és boldogság napjai is; a legbensőbb gyönyörök s a legédesebb megelégedés kora. Mert a fájdalmak és szenvedések időjében lelte föl a legkedvesebb barátot, ki körében volt s kit imádott, habár neje nem lehetett, mert külső, anyagi akadályok emelkedtek egyesülésük közé, melyek daczoltak leggyöngédebb sze relmével.

(Vége köv.)

Egy hét története.

Szeptember 5-kén.

A tudomány kora. — 6 frtos dicsőség. — Adriai ténta. — Nincs mit veszi-
teni. — Kedves társaság. — Az indulás. — Trieszt város híres város. — A
trieszti Lloyd. — A szó hatalma. — Rokonszenves nyilatkozatok. — A ten-
ger habjai. — Nagyszerű fogadtatás. — A szállás-keresés. — A kis meny-
asszony. — Dantei fülbajok. — Az én szállásom. — Éjjeli tünemény. —
Erdekes párbeszéd. — Fekete gyémántok. — A két tábor. — Az én derék
házi-gazdám.

Álljanak be kedves hölgyeim tudósoknak, különösen ter-
mészet tudósoknak és legkülönösebben természetvizsgáló-tudó-
soknak. Könnyen tehetik, nem kockáztatják vele sem hom-
lokuk márványát, sem orczáik rózsáit; sőt még a tudósok ren-
des szépségétől: a megkopaszodástól sem kell tartaniuk. A mi
természetvizsgáló társulatunké az érdem, hogy feltalálta a
módot, mikép lehet ép és viritó testtel a tudósok mennyorszá-
gába jutni, az igaz, csak néhány napra, de a ki tudja, milyen
fáradtságos a tudomány útja, és milyen édes a tudományosság
tudata, az nem tagadhatja meg a mi természetvizsgáló-társu-
latunktól, hogy találmánya ép oly nagyszerű, mint egyszerű
és gyönyörteljes. Minden évben alkalmat nyújt nagynak-
kicsinynek, öregnek-aprónak, hogy egy kerek álló hétig a
tudóst adhatja és mindazt 6 frtéért; 6 potom forintért beírja
természetvizsgálónak és még ki is ad belőle egy csomó köny-
vet és ezen díjért aztán tehetnek-mehetnek egészen úgy, mint
valóságos természet tudósok, részt vehetnek a társulat nagy-
gyűlésében, melyeken fő a fogadtatás, lakomák, kirándulások
és több efféle tudományos munkálkodás, hozzá nem számítva
az utazás gyönyöreit. Én igazán meg nem foghatom, mi lehet
oka, hogy ennyi kilátásba helyezett élv daczára csak ezeröt-
száz ember találkozott ez évben, a kik e gyönyörökre vállalkoz-
tak. Hát annyira alászállott volna már nálunk a tudomány
becse és a tudós czim, hogy 6 frtot is sokallnak érte?

Én nem sokallottam és nem is bántam meg a tudomány
iránti szeretetemet; mert ámbátor még most sem járt le tudós-
ságom időtartama, már is annyit láttam, hallottam és tapasztal-
tam, a mit nem is lehet pénzért megvásárolni. Hozzájárult
még az a tudat is, hogyha távol leszek is egy hétig — mert a
mint e sorok folyamában meggyőződni méltóztatnak, én eze-
ket most a „magyar tenger“ partjain, egy fumei hazafi asz-
talan, adriai téntával irom — a fővárosi életet csak úgy fogom
viszontlátni, a mint elhagytam. A nemzeti színházban ugyan-
azon régi operák kedvéért ugyanazon fiatal szépségeket fogom
— nem hallani, de látni; Hajós József tovább is nem fog
akarni énekelni és az igazgatóság még tovább is Sylok példájára
a „váltó“-ra fog hivatkozni ellenében; Némethy Irmát, Uj-
házy Edét és Tamásyt az igazgatóság tovább is nem fogja
szerződtetni; Macsvánszkyt talán mégis elfogják akkorra, a
nép nevelésére azonban még tovább is nem lesz pénzünk;
Thaisz főkapitány hazajövendett már Londonból, a társas-
kocsikon azonban tovább is nem fog az látszani; Pest városá-
ban a lakáshiány állandóvá nyilatkoztatja ki magát, Pest
városnak azért tovább is ezer forintos építkezését két ezer
forinton be fogják számítani; az esték hűvösek lesznek már,

hanem azért a divat tovább is nem elől rendeli a karmantyuk
viselését; Klug nagyító-üvege megmutatja majd az ál-haj ren-
geteg fenevadjait, hanem azért a fodrászok tovább is eget
ostromló alkotásokban remekelnek; Ozoray Árpádnak bátor-
sága lesz az esküdtszék elé állani, hanem azért a becsület
értéke még tovább is a régi marad; Szemere naplója közközben
fog már forogni, hanem azért az üres nagyszájúság még
tovább is jobb hazafinak fog tartatni nálánál; a debreczeni
lóversenyek fényesen fognak kiütni, a hazai művészet azon-
ban tovább is a részvétlenség gebéin fog a dicsőség után ver-
senyezni; és így tovább, és így tovább, egy szóval, meg levén
győződve, hogy egy hét távollét által a fővárosból mit sem
veszítetek, én is beálltam természetvizsgálónak és még eddig
nem volt okom megbánni e hősi elhatározásomat.

Már az indulás is nagyon kellemes volt, a déli vasuttár-
saság hivatalosan volt értesülve elutazásunkról, azért olyan
tisztjét ültette ez alkalomra a pénztárhoz, a ki szokás szerint
keveset tud magyarul, számolni azonban szokatlanul még
roszabbul tud. Jó tíz perczig tartott, míg össze tudta olvasni
a pénzt, a mi a jegyváltásnál visszajárt; meglehet hogy csak
nekem tetszett tíz percznek, mivelhogy keblemben a vágy, há-
tulról pedig a nagy sokaság rettenetes szorongattatásban tar-
totta szívemet. Annyi azonban áll, hogy az a pénztári tiszt,
— de nem szólok többet erről, nem budai, hanem országos baj
az, hogy s z á m o l n i c s a k n é m e t ü l t u d n a k n á l u n k . Elég
hozzá, egyszer csak bejutottunk a kocsiba, és mivel olyan sze-
rencsés voltam, hogy egy pár kedves hölgygyel egy kocsiban
tettem ez utat, — mert kénytelen vagyok kinyilatkoztatni,
hogy hölgyek is vettek részt ez expeditióban, cseppet sem félve
azon rettenetes gondolattól, hogy a „tudós nő“ szégyenletes
czime találna rájuk ragasztatni, — hölgyeink talán meg fog-
nak bocsátani, hogy az egész utról egy szót sem szólok; elég
hozzá, hogy szerencsésen Triesztbe érkezünk.

Itt azonban meg kell állnom, mert ott is meg kellett
állanunk. Trieszt tudvalevőleg híres város, van sok szép intéz-
ménye, legszebb intézménye azonban a „trieszti Lloyd“ czimű
gőzhajó-társaság, különösen legszebb reánk magyarokra nézve
mivel e társaság jövedelmét részben Magyarország fizeti és
ezen társaság mégis olyan szeretetreméltó volt kijelenteni,
hogy ő bizony nem szállit minket Fiuméba! A társaság ezut-
tal is fényesen igazolta régóta ismeretes jóindulatát; sajnálta,
hogy csak négyszázunkhoz lehetett szerencséje, mert ő hat
százunkra számított, és minthogy megcsalódott hatszázas vára-
kozásában, négyszázunkat sem akarta elszállítani.

De egy fumei expeditió és egy delegáció között az a
különbség, hogy a fumei expeditió röviden bánik a „trieszti
Lloyd“-dal. Megmutattuk neki, hogy mit tudunk mi. A mint
megtudók, hogy mit forral ellenünk az érdekes társaság,
azonnal országgyűlést rögtönöztünk egy kávéházban, és ott
olyan hatalmas philipikákat röpitettünk a társaság ellen, hogy
az ezrenként összesereglett lakosság légrangetó éjlenekre ragad-
tatott általunk, jóllehet olasz létére egy szót sem értett hatal-
mas szónoklatunkból. De a rokon keblek némán is megértik

♦♦ (A városligeti német szinkör) vasárnap borzasztó esetenek volt színhelye. Vasárnap levén, a nézőtér egészen megtelt, annál is inkább, mivel Ubryk Borbálát adták. Különösen pedig a karzatok teltek meg. Az első felvonás folyamán egyszerre a karzaton egy nő ruhája — bizonyosan valami eldobott égő gyufától — meggyulladt s egy pillanat alatt lángba borult. A láng s a szerencsétlen nő jajgatása kimondhatlan rémületbe ejték a közönséget, mindenki kifelé rohant a fa-alkotmányból. A szerencsétlen nő ide-oda fut, a mi annál inkább élesíti a tüzet; néhányan megkísértik eloltani, de csak kezeiket égetik össze. A ruha az alatt egészen leég a szegény nőről, s őt össze-vissza perzselve eszméletlenül viszik ki a szinkörből. Sok időbe került, míg a rend helyre állt. Ez alkalomból figyelmeztetjük a rendőrséget, tiltsa el az arenákban a dohányzást; hisz annak a száraz fának, a miből az egész össze van tákolva, csak egy szikra kell, hogy lángba boruljon s ezrenként temesse maga alá az embereket, kik egyszerre tolván az ajtók felé, nem birnak kimenekülni, mint azt annyi színházi szerencsétlenségből tudjuk. Több lelkiismeretet kérünk.

♦♦ (Vegyes hírek.) Királyné ő Felsége, biztos hírek szerint, ha az idő kedvező, Ischlben tartózkodását rövidebbre szabja, hogy az őszi napokat Magyarországon töltsen. — József főherczeg még a hó folytán Pozsonyba, Kassára és Szebenbe utazik, és az oda rendelt kerületi tanzászlóaljok fölött szemlét tartand. — Az ecce homo-réten, a budai városmajor mögött, már felállították a táborn, s a katonák már tanyáznak benne. — B. Eötvös József, közoktatási miniszter fővárosunkba visszaérkezett. — Pest városában aug. hó folytán állami és községi adó fejében 486,000 frt folyt be. — Budaváros részéről egy, a Dunaszabályozás ügyében a közlekedési miniszteriumban tartott tanácskozmány alkalmával azon ajánlat tétetett, hogyha a szabályozás Ó-Budától a Csepel szigetig eszközöltetik s a budai oldalon az újpesti parthoz hasonlóan építtetik, a város 1½ millió frtot kész e célra megadni. — A pest-jászberényi lövonatu vasutnak előmunkálatai be vannak fejezve. Indóháznak telket kér a consortium. E vonal létesülése által sokat vesztenek a dunamenti lakosok, kik aprómarháikkal, zöldségük- és gyümölcsükkel tökéletesen monopolizálták a pesti piacot. — A közuti vaspályán a napokban nagy szerencsétlenség történt; egy asszonyt Uj-Pestre menvén, midőn kiszállott, vigyázatlanul a váltó másik sínére ment, s egy ezen sebesen jövő kocsi által oly szerencsétlenül gázoltatott el, hogy mindkét lábát lemetszette a kerék. — Popper Lipót a Rudolf trónörökös nevére címzett betegsegélyző s temetési egyletnek 1000 frtot ajándékozott, mely „Popper-alapítvány“ nevet fog viselni. — A pesti vakok-intézetének ajtaján a napokban reggel egy 4—5 éves vak fiút tettek be s ott hagyták. Kecskemétről való, de szülei idegen emberre bízták, a ki ily módon szabadult meg tőle. — Torontál megye rablókra, rablógyilkosokra és azok büntársaira, gyújtogatókra és orgazdákra nézve a belügyminiszter által egy évre rögtönbíráskodási joggal ruháztatott fel. — Az „Athenaeum“ nyomdájából ily című német röpirat jelent meg: „Die österreich-ungarische Monarchie nach dem Kriege von 1866, von Emil de Lavaleye,“ németre fordítá Nr. L. — A városligeti artemiz kut furása nagyon lassan halad. Mostanig 35 öl mély, de a kemény kavicsréteg nagyon akadályozza a továbbhaladást. — Gr. Castellano, pesti franczia főkonzul, mult héten Nagy-Szebenbe ment, hogy jelen legyen azon szebeni polgár

fiának keresztelőjén, ki Napoleon császárt kérte föl komául. A keresztelő szombaton véghez ment, a gyermek 400 darab Napoleonaranyat, a „komaasszony“ fényes ékszereket kapott ajándécul. — A tűzifa-szükséglet biztosítása tekintetéből, a budai kapitányi hivatal a meglevő fakészleteket a téli használatra előre lefoglaltatta. Igen helyes intézkedés a közönség érdekében. — A „Debreczen“ három öngyilkosságot említ föl, melyek mostanában a nagy alföldi városban történtek. Egy mérnöksegéd, egy szabósegéd és egy könyvkötősegéd végzék ki magukat. — Pest tiszti főorvosa és a tanács azt az előterjesztést tették, hogy a lipótvárosi megüresült orvosi állomásra Fromm Pál, terézvárosi kerületi orvost, az ő helyére pedig Schmidt György, ferenczvárosi orvost tegyék át, ez utóbbinak mostani állomására pályázatot nyitván. Ez előterjesztést a közgyűlés többsége egy kis vita után elfogadta. — Mivé lesz Ubryk Borbála, mikorra históriája végig járja Magyarországot, ime a tanuságos példája. Egy magyar városban tartott bucsu alkalmával a szerencsétlen apáca siralmas képe természetesen nem hiányozhatott, s az illető árus következő magyarázatot adott hozzá: Lássák, ez a fiatal leány 60 esztendeig volt befalazva, úgy, hogy meg sem mozdulhatott; a levegőt egy szalmaszálon szívta s azon töltötték be neki tejet, hogy éhen meg ne haljon! — Egy esztergami születésű 16 éves leány nagybátyjának: Rauschnitz Mihálynak, a pesti ó-utczai 27. sz. a. lakásáról nyom nélkül eltűnt. Neve Fischer Johanna. Ki az eltűnt leánykáról valamit tudna, sziveskedjék arról fönnvezett megszomorodott rokont értesíteni. — A magyar özhajózási társulat örömdetesen gyarapszik. Például az idén augusztus végeig 95,687 frt 11 krral vettek be többet, mint a mult évben ugyanazon idő alatt. Az elmúlt augusztusban a személyszállítás jövedelme 26,381 frt 65 kr volt, a teherszállításé pedig 14,120 frt 39 kr. — A budai népszínházban a napokban már megkezdődnek a próbák. Az első előadás a hó 14-kén, mint a népszínház megnyitásának 8-dik évfordulóján lesz. — Pest város hatósága elrendelte, hogy a vízvezetés november 1-én megnyitassék. — Kálmáncsán (Somogy megye) egy parasztasszony három egészséges, teljesen kifejlődött gyermeket szült, két leányt és egy fiút. Mind az anya, mind a csecsemők legjobb egészségnek örvendenek. — Ismert geológusunk: dr. Szabó József és Zsigmondy mérnök tudományos utra kelnek a napokban Olaszországba. Meglátogatják az Aetnát, Vezuvot, s a Stromboli sziget vulkánját. — A gróf Teleky-féle ház kijavításával, mely József főherczeg lakásaul szolgáland jövőre, még ez ősz folytán is alig lesznek készen, s ez esetben a főherczeg a királyi palota egyik szárnyát veendi igénybe ideiglenes lakásul. — Lichtmann Adolf, 50 éves férfi, pozsonyi ügyvéd, mult szombaton délben az istvánmező közelében pisztolylyal vetett véget életének. Csak 90 kr találtatott nála, s egy levél, melyben egy barátjával tudatja, hogy teljes életében anyagi csapások érték, s végre becsületét is gázolták. — A zenészetileg segély-egyletnek jelenleg 13,000 frt vagyona van készpénzben, s ujabban alapítótágjai lettek: Altschul, Stessel József, Gobbi Henrik, Schramme József és Obrich Ferencz. — Komáromi Alajos a nemzeti színháznál betanulta „Othello“ és „Lear király“ szerepeit. — A nemzeti színpadon a tél folytán, mint halljuk, Rákosi Szidi és Helvey Laura kisasszonyokat, a színi-tanoda a két szorgalmas növendékét föl fogják léptetni. — Bérkocsis-párbaj. Kolozsvárt két bérkocsis összeeszerenvén, lovagias elégtételre hívták föl egymást. A párbaj-fegyver a bicska

volt. Azonban mindjárt a küzdelem kezdetén az egyik más-kép gondolta meg magát s a megfutas hasznosságát belátva — kerekét oldott. — A nemzeti színház intendansa megérkezett mint halljuk, azon hirrel, hogy Bulyovszkyné is meg fog jönni. — Sardou „Seraphne“ című színművére már foly-nak az előkészületek. A czimszerep Prielle Cornélia asszony kezében van. — Ifju Tóth József, a conservatorium volt növendéke, kit viszonyai egyidőre eltereltek a színművészet-től, ujabban ismét visszafordult Thaliához, s mint halljuk, lépéseket is tett, hogy a nemzeti színpadon néhány szerepben bemutatthassa magát a fővárosi közönségnek. — Az orosz ág-gy ülés üléseit, biztos hir szerint, október 15-kén fogja újból elkezdni. — A Huss-ünnepély nem nagy fényvel tar-tatott meg Prágában, mintegy 10,000 ember vett benne részt. A szláv fajok majd mind képviselve voltak. — Jókai Mór a „Hon“ és „Neuer Freier Lloyd“ jövő évi tárczájában köz-lendő nagy regényének czime, nem mint a multkor irtuk: „Hogyan kell meggazdagodni,“ hanem „Fekete gyémán-tok“ lesz.

++ (Halálozások.) Greguss Gyula, a pesti ág. hitv. ev. gymnázium rendes tanára, Kisfaludy-társasági és akadémiai tag, szept. 5-kén gyomor-rák következtében, élete 40-dik évé-ben meghalt. Az irodalom és tudomány jeles és tevékeny mun-kást vesztett benne. — Ellenbogen Gyula, jóhírű zeneszerző kimult. A korán elhunyt ifjut f. hó 7-kén temették el. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Szeptember 10-kén.

Szept. 4-kén: „Észak csillaga.“ Meyerbeer operája, 3 felv. — Szept. 5-kén Tamásy József 3-dik és Álbisi László ur elő fellépteül: „A vén ba-kancsos és fia a huszár,“ Szigeti eredeti népszínműve, 3 felv. — Szept. 6-kán: „Essex gróf,“ Laube Henrik szomorujátéka, 4 felv. — Szept. 7-kén: „Ör-dög Róbert,“ Meyerbeer operája, 5 felv. — Szept. 8-kán: „Dobó Katicza,“ történeti népszínmű, 3 felv. — Szept. 9-kén: „Bánk bán,“ Erkel Ferencz operája, 3 felv. — Szept. 10-kén: „Reggeli előtt,“ drámai tréfa, 1 felv. és „Egyetlen leány,“ vigjáték, 1 felv., mindkettő gróf Fedro Sándortól.

Divattudósítás.

Egy kedves vidéki barátnóm kérdése: ha divatban vannak-e még a fehér magas mellingecskék, többek előtt is érdeklél birhat, és azért a kér-désre e rovatban látom jónak felelni, miután sokan vannak, a kik kételkedve nézik szép habos fehér ingecskéiket.

És valóban nem olyan egyszerű ez a kérdés, mint a minőnek az első pillanatra gondolnók, (egészen politikai színezetű, a hol mind a két félnek igazat adnak!) Tehát, a fehér ingecskék még mindig divatosak, és azért még sem örvendenek olyan nagy népszerűségnek, mint néhány évvel ezelőtt. Nem nélkülözhetetlenek többé, szegények, és ezzel körülbelül egy oly halál-ítélet van rájuk mondva, mint a megunt nőkre. Egykor-máskor fölvehető, meg bemutatható, de miután nyári ruháinknak már kivágott derekai nőttek, ez ingecskék háttérbe szorítása természetes volt. Könnyű szörkelméből ké-szült ruhákhoz azonban mégis lehet azokat viselni, a nélkül, hogy az ó-diva-tos táborbai sorozástól félni kelljen. — Egy kis módosítással azonban a leg-divatosabb öltönyt darab alapjául szolgálhat egy csinos fehér moll- vagy tüll-ingecske. T. i. a fehér ingecske fölé színes, a ruhához illő tafotából készül egy 2-3 ujjnyi széles öv, a melynek rézsut vágott vállszalagjai is a vállon gömbölyű, ujjat képező lebbentyűi vannak. A vállszalag négy-öt lerakott ránczából áll, a vállon pedig még egy rövid végű csokrot is lehet alkalmazni. Hátral szintén egy szalagsokor látható, szintén rövid, de széles végekkel. Ilyen új diszitással a legmellőzettebb ingváll is újdontat új kinézetű ölt és megállhat a leghidegebben bíráló divathős szeméi előtt. Ez ingvállak a kisebb-ösi estélyeken, hangversenyeken s egyéb barátságos színezetű társas összejöveteleknél kedvelt egy öltönyt darab lesz.

A legkedveltebb ékszerekhez tartoznak most a medaillonokon és kereszteken kívül, a három sor nagy gyöngyök, melyek csikos achatból, kristályból, lapis lazuli, malachitból, vagy fehér carneolból készülnek. A nyak körüli ékszereket most magas ruhákhoz is viselik, leggyakrabban az arany medaillonokkal találkozunk, a melyek minden nap nagyobb alakban áthatók hölgyeink nyaka körül. Az árakra nézve szerény igényű gömbölyű arany és kézománczos medaillonokat már 12, 14, 16 frton kaphatni. Az aranyból valók 20, 25, 30, 40, 50 frt egész 100 frtig. Ez utóbbiak igen nagyok és néhány drágakő tündöklök közepükön.

Végül pedig néhány szót mai mellékletünkről: őszi felöltő szabás mintájáról.

Az 1-ső szám a felöltő elő részét, a 2-ik a hátrészt, a 3-dik és 4-dik pedig az ujjakat jelölik.

A készítésre nézve alig van mondani valónk, ha csak az nem, hogy a felöltőnél két oldalt egy-egy nagy csokrot kell alkalmazni, és tetszés szerint, hátul is egyet.

Fekete bársonyból leginkább fognak a felöltők készülni, fekete atlatz-diszitással. A csokrok is a diszités szövetéből készülnek.

Számrejtvény.

Láday J.-tól.

- 3, 4, 11, 5. A beszédhez szükséges;
 - 11, 13, 5, 12. Ez egy melléknevet jelöl;
 - 2, 4, 11, 8. Ezen hangszer kellemes;
 - 9, 7, 2, 2. Élettelen s mégis felel;
 - 4, 11, 6, 10. Gyermekek védangyala;
 - 1, 5, 5. A számok páratlana;
 - 1-13. Remekműve Vörösmartynak,
- Melyet irt a honlányinak.
- Megfejtési határidő: október 9-dike.

A f. é. 34-dik számban közölt rejtvény értelme: „1848.“ Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Kazay Lóra, Buday Ilona, Moci Irma, Halász Etelka, Szluha Mariska, Heller Ilka és Berta, Dobay Anna, Benedikovich Róza, Papy Amália, Gyura Janka, Hunyadi Karolina, Uferbach Ilka, Schwarcz Éva, Eördögh Aurelné, Komáromi Klára, Barabás Lajosné, Tell Mari, Pász-telyi Danieleovich Emilia, Molnár Treszka, Szányi Mária, Benyó Mariska, Belbe Jánosné, Török Zelma, Csepei Zoltán Ferenczné, Osváth Paulina, Bo-ronkay Csicseri Lila, Csiky Amália, Gersics Róza, Pikéthy Etelka, Rácz Etelka és Róza, Ruttkay Ilona. Beniczky Skultéty Berta, Szántay Vilma, Schwarcz Jozéfa, Vitályos Gergelyné, Dahlström Hutter Zsuzsanna, Szikora Gizella, Balint Julianna, Antalfyné Györfy Etelka, Szántó Julia, Azary Endréné, Fencsik Vaszőcsik Mária, Gerevics Vilma, Velyászk Mária és Anna.

A 33-dik számban közölt rejtvény értelmét utólag be-küldé:

Beniczky Skultéty Berta, Szántay Vilma, Schwarcz Jozéfa, Vitályos Gergelyné, Szántó Julia, Azary Endréné, Fencsik Vaszőcsik Mária.

Tartalom.

A nők szolgálata, Á. E.-től. — Láttatok őt, Endrődi Sándortól. — Árva Lidi, Vértesi Arnoldtól. — Egy emlék, Bartók Lajostól. — Eljegyzés a koporsó mellett, László Mihálytól. (Vége.) — Hahn-Hahn Ida grófnő. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti szin-ház. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora. A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbizások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: őszi felöltő szabásmintája és lapunk előfizetési felhívása.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

egymást és így nekünk is édesen jól esett tapasztalnunk a testvér olasz nemzet rokonérzetét irántunk, jóllehet nekem a vendéglős részéről meg külön alkalmam volt e testvéri rokonérületről meggyőződni, mert olyan számadással állt elő, mint csak osztályos atyafiaknál szokás. Hatalmas szónoklatunk aztán a „trieszti Lloyd“ gőzkazánjainak is annyira befűtött, hogy habár nem a kinttűzött időre, mégis négyszázunkat is elszállított, és így ismét csak a mi erélyes felszólalásunknak köszönhattuk, hogy végre-valahára a tenger hajjain ringatódtunk.

E ringatódzásról, vagyis ezen ringatódzás következményeiről azonban nem szólhatok részletesen, mert vannak a tengeri utazásnak olyan mozzanatai, melyekben az ajkak ugyan önkénytelenül fel-feltáruznak, kimondani azonban, a mit a szív ilyen hányattatásában érez, nem igen lehetséges, kivált midőn az ember, mint például magam is, déli gyümölcsök édes emlékeit viszi magával Triesztből a tengerre.

Esti 10 óra felé Fiuméba értünk és a mint lábunk alatt földet éreztünk, egyszerre vége lett minden vízi bajnak és a földi gyönyörűségnek egész hosszú sora kezdődék számunkra. Már a fogadtatás is nagyszerű volt; a tenger partján hullámozott a nép és úgy fogadtak bennünket, mint ha mi hoznók meg a kedves, de a mint látszik, kicsi termetű „adriai menyasszony“-nak a Magyarországgal való egybekelés engedélyét, és mert tudtam, hogy engem nem bíztak meg ezen házassági levél átadásával, ügykeztem minél előbb kiszabadítani magam az ölelő éljenek közül és ez oly jelesül sikerült nekem, hogy a nagy tolongásban szerencsésen elvesztettem hölgyeimet. Szerencsésen mondom, mert a mint alább olvasni méltóztatik, valóságos szerencse volt ez a hölgyekre nézve.

Első dolgom volt, holmim után nézni; nem volt sok, de annál tovább tartott, míg az „Afriká“-ból — ez volt a trieszti gőzös neve — előkerítették; aztán következett a lak után nézés, ez azonban sokkal könnyebben ment már. Van arra külön bizottmány, csak annál kell jelenteni magam, mondák, és én hűségesen szót fogadtam, a bizottmánynak előmutattam tudósi oklevelemet, akarám mondani 6 frtos fölvételi jegyemet; erre egy jegyet kaptam, melyben jövődöbeli házi-gazdám neve föl volt írva. Nem irhatom le e derék férfi nevét, mert a sok ch miatt, a mi benne van, nem birtam megtartani emlékemben, hanem a fachino — hordár — azt mondta, hogy az a sok ch ne nyugtalanítson, ő ismeri ezek tulajdonosát házastól, gazdástól, és mindkettővel bizonyosan meg leszek elégedve. Meglehet, egyebet mondott az én fachinom, mert mióta az itteni olasz nyelvet hallottam, tökéletesen meg van fejtve előttem az a talány, miért hogy a mi kedves „adriai menyasszony“-unk inkább mi utánunk, mint Olaszország után sóvárog. Azért, mert ilyen olasz nyelvet Dante hazája magáénak el nem ismer; olyas keverék ez, a melyben a fület néha-néha egy-egy kis olasz szótag, megcsapja, egy nagy nyelvzagyvalékos chaoszban uszkálva, melynek minéműségét érdemes volna tudományos fejtegetés tárgyává tenni, leginkább olyan tudós-társaságnak, a melyhez ez idő szerint én is tartozom, gondolám, és elhatározva, hogy a holnapi nagygyűlésen ezen indítványnyal fogok föllépni, léptem át ideiglenes hajlékom küszöbét; a fachino letette holmimat — sok dolga van ma, — mondá, és eltűnt.

Böröndömet hónom alá csapva, a reám várakozó nyugalom édes előérzetében, a házba indultam tehát; haj de más-ként vala megírva a sors könyvében! A ház telided teli volt sötétséggel, az ablakok nem világítottak, a kémények nem füstöltek, különben elég szépen vette ki magát a csillagos

éjtszakában. Gondoltam, onnan ez a sötétség, mivel a lakosság a nagy kivilágításra készül, melyről az utcán beszélni hallottam, vagy talán onnan, hogy a lakók mind a tengerparton vannak most, a magyar testvérek fogadására; egy élő lélek azonban mégis csak itthonn maradt az én fogadtatásomra, gondolám, és mert a tengeri borából még egy jó adag a hátamat borzongatta, zörgetni kezdém az ajtót, melybe először beleütöttem a sötétben.

Előbb halkal zörgettem, majd erősebben, meg erősebben, mindaddig, a míg csak ki nem nyílt, nem az ajtó, melyet zörgettem, hanem egy másik és azon kilépett egy személyiség a kinek neméről nem szabad szólanom, mert mindamellett hogy már nem volt nagyon fiatal, nagyon szép sem volt, hanem annál pongyolább és hozzá még éjjeli lámpát is hozott magával. Az egész jelenség olyan volt, hogy fölszólítás nélkül is odábbállási kedvem kerekedett, és az éjjeli tünemény egyáltalában nem marasztott. Oly hangon, mely Salvi operatársaságát juttatta eszembe, mondá, hogy ne fárasztasz magam a zörgetéssel, mert az ő urasága nincsen honn, elutazott, csak két hét múlva jön vissza és a zsebében felejtette a szobakulcsokat? — Valamennyit? — kérdém én kedves meglepetésben és — Valamennyit — felelé ő még kedvesebb leplezetlenségében. — De hát akkor miért nem felejtette az én szállásjegyemet is a zsebében? — kérdém én tovább a helyzethez illő kecses mosolylyal, de a mely hatástalanul az éj sötétében veszett el, mert akkorra már az éjjeli tünemény nem vala többé látható, eltüneményezett, a honnan jött, mint egy szellem, mint egy légalak, itt hagyva engem az ajtó-félfánál, a hazajáró lelkek órájában!

Bár én is hazajáró lélek volnék, gondolám magam, és újra hónom alá csapván böröndömet, és pálczám hegyére szegezvén szállásjegyemet kifordultam a házból és először is körültekintetem a sötétségben. A házak pompásan fel voltak bokrétaázva nemzeti szini zászlókkal, az utcák meg tele voltak emberekkel, a kiknek látása nagy enyhülést szereztek bánatsújtott szívemnek, mivelhogy ezen emberek mind hozzám hasonló szálláskereső természetvizsgálók voltak és még rosszabb állapotban nálamnál, mert ezek még nem csalódtak úgy, miként én csalódtam.

Hagytam tehát menni őket, én pedig jó csillagzatomban bizva, indultam a fény után, mely az utca sarkán hivatatólag lobogott előm. Jobbról is, balról is, ugyanazon hivatató fényes lobogás, e szerint az egyik bizonyosan nekem szól, és csakugyan nem csalódtam. Két kávéház volt az, szemben egymással, és az a fényes lobogás nem ugyan egészen az én hivatásom kedvéért történik, hanem azért, mert az egyik jobb- a másik pedig baloldali kávéház, és így „trucz“-ból lobognak úgy egymás szemé közé. Farkas-szemet lobognak egymással, benn pedig jobbról úgy, mint balról, farkas-ordítást énekelnek egymásnak, az én hazafiui szívem nagy öröme.

Természetesen én is követtem a farkasok példáját, a mivel annyira megnyertem egy itteni lelkes hazafi szívét, hogy hajnal felé saját házába vezetett, ott egy kicsi ugyan, de pihe-nésre elég butorozatlan szobácskát nyitott ki számomra. Téntartó azonban mégis van a szobában és mindezen fényüzésért csak 8 frtot fizetek napjára. Ilyen nagy hazafiak Fiuméban is a vendéglősök, mert az én házi-uram vendéglős.

De be kell fejeznem levelemet, mert pillám görnyednek az eddig élvezett gyönyörök terhe alatt, aztán ma már holnap is van, a java mulatság pedig még hátra van. Tehát a viszontlátásig.

Budapesti hírvivő.

✦✦ (Majszámunkkal) veszik t. előfizetőink lapunk új előfizetési fölhívását. Nyugodt öntudattal küldjük azt meg nekik, mert tudom, hogy szíves fogadtatásban fog részesülni. Én nem ismerem szebb és nemesebb foglalkozást a lapszerkesztésnél, nemcsak azért, mert a lélek foglalkozása az, hanem azért, mert a közönség részvéte az ő élete, és minden évnegyedben újra határoz sorsa felett. Ha a közszolgálat minden intézményét ily alapra lehetne fektetni, aligha jobb dolga nem volna a polgárosodásnak.

És a kinek a magyar hölgyek már negyven évnegyedben át részvételével és pártolásával megszavazta, hogy szerkesztői működésével meg van elégedve, az a negyvenegyedik-szer nem csak bizalommal, de szeretettel is hívja fel őket újabb pártolás és e lap működési körének szélesbitésére. Én nem sorolom elő egyenkint, hogy ezt és azt az élvezetet nyújtottam lapommal, én az egész et terjesztem hölgyeink ítélőszéke elé, mondják meg, ha az irány, melyet lapom követ, nem-e az, melyet a polgárosodás és a hazaszeretet szab kötelességünkül? és aztán döntse el minden magyar hölgy egyenkint, ha nem-e a polgárosodás és hazaszeretethez szolgál, ha lapomat terjeszti.

De e fölött a magyar hölgyek már rég határozta; azért csak azt mondom, hogy a jövő évnegyedben is legfőbb törekvésem leendő, méltóvá tenni magamat és lapomat hölgyeink bizalmára és szeretetére.

Emília.

✦✦ (A pesti jótékony nőegylet) utósó választmányi ülésében a f. évi augusztushó 29-kétől október 23-áig terjedő 8 hétre szegények között leendő felosztásra összesen 1039 frt 72 krt utalványozott és pedig hetenkinti segély gyanánt 831 frt 32 krt, negyedévi adakozásokként 86 frtot, végre egyszer-mindenkorra szóló segélyezésül 122 frt 40 krt. Ugyanezen alkalommal a választmányi nők 22 vizsgálatról tettek jelentést. — Az egylet szem hályogintézetében az ez idei nyár folytában 30 szürke hályogban szenvedő vétetett föl, kik mindannyian műtét alá vétetvén, 28 egyén látását tökéletesen visszanyerte és csak kettőnél maradt a műtét sikertelen. — Ezen meglepő eredmény legkiválóbb a vezénylő orvos, dr. Lippay Gáspár, egyetemi szemész-tanár ur fáradhatlan buzgóságának és kitűnő szaktudományának köszönhető, a kinek is az egylet azok nevében, kik nevezett tanár ur ritka ügyességének köszönhetik látérzékeik ismétli használatát, legforróbb háláját ezennel kifejezi.

✦✦ (Az országos kiállítás) ügyében működött bizottság (melynek elnöke ifj. gr. Zichy József, jegyzője Mudrony Soma) elkészült munkálatával s beadá ezt a kereskedelmi miniszternek. E kiállítás kiadása 901,000 frtra s bevétele 601,000 frtra van előirányozva. A bizottság ajánlja, hogy 1871-dik évi április 15-kétől július 15-éig tartsák e kiállítást, mert előbb tartani nem volna tanácsos, miután akkor hazánk gazdasági s ipari termelését nem mutathatnók be kellőleg. Címül ezt tanácsolja: „Magyarországi általános kiállítás.” Ajánlja, hogy külföldi és ausztriai kiállítók is hivassanak föl a részvételre. Helyül a városliget délkeleti oldalát jelöli ki, a hol 1865-ben a gazdasági kiállítást tarták. Külföldiek számára százezer négyszög ölet vettek számításba, melynek fele Ausztriára jutna. Segélyösszegül 300,000 frtot említ, a mi ily nagy fontosságú vállalatnál valóban nem sok.

✦✦ (Az olasz opera) (mert Salvi a jövő tavaszra is tervez „stagione“-t) a régebben megkedvelt tagok: Pandolfini, Medini urak és Pazzoni k. a. mellett (kikre ráadásul Anastazi

urhoz lesz szerencsénk), ujakat is fog hozni, a mennyiben a jövő idényben vig buffo-operákat is fog adni. Így olvastuk olaszországi zenészet lapokban, hogy Salvi „a jövő évi pesti stagione“-ra Moro Angelica k. a.-ban igen irigylésre méltó acquisitiót tett, ugyiszintén Guidotti Camillo tenoristában is, nemkülönben Papini Odoardo-buffóban, ki a híres Fenice színház kedvelt tagja volt.

✦✦ (A margitszigeti kirándulók) mult vasárnap nagy kéjben részesültek, melyre bizonyára maguk sem vágytak. Az utósó hajóinduláskor a fedezeten két uraság között verekedésre került a dolog. A három rendőr és két huszár nem birta őket elválasztani. Az egyik aztán kitette a másiknak a szűrét a hajóból s kevés hiba volt, hogy a Dunába nem lökte. A verekedés a nők sikoltozása és ájuldozása közben, miután a férfiak részint az egyik, részint a másik verekedőnek pártjára állottak, majdnem átalánossá lett, s miután e miatt a közönség ennél fogva mind egy oldalára szorult, a hajó egészen félrehajlott. A henezegő urak egyike, hir szerint a hajótulajdonos fia volt, kinek a kapitány ugyancsak átengedte a souveraini jogokat.

✦✦ (A Margitsziget) hovátartozása még mindig eldöntetlen kérdés, s a bérlő, úgy látszik, azt szeretné, ha Pestmegyéhez tartoznék; e napokban ugyanis folyamodott Pest városához, hogy a sört ott minden illeték nélkül szállíthassa a városon át a szigetre, mert ez megyei terület. A város azonban nem osztotta e felfogást, s az illetékek további fizetésére utasítá.

✦✦ (Egy 21 éves fiatal embert) vittek be e hó 4-kén a kórházba, ki a városligeten pisztolylövésben gyakorolta magát, hogy, a mint mondá, magát annál biztosabban agyonlőhesse. Neve Strasser Vilmos, felső-ausztriai fi, s foglalkozására nézve pinczér. Egy levelet is találtak nála, melyben a pestvárosi kapitánysággal tudatja, hogy ő a 21-dik vadász-ezredtől szökött meg, s hogy Linzben 280 frtot lopván, Pestre menekült. A levél többi részéből az tűnik ki, hogy ez ifju vallási rajongó, ki a papsággal sokat bibelődik s a gondviselésben nem hiszen.

✦✦ (Még a gözsikló) el sem kezdte működését, már is consortium alakult Budán új gözsiklónak s vele együtt új alagutnak építésére. Jobban szeretnénk már hallani egy új dunahidnak építéséről, mert a fővárosnak fokozott mérvben növekvő forgalma napról-napra érezhetőbbé teszi az egy lánczvidnek elégtelenségét, különösen a mult héten — vásár levén — egész teherkocsi-torlatok emelkedtek a hidfő előtt, mi több ízben huzamosabb időre lehetlenné tette a két város közti közlekedést.

✦✦ (A határőrvédék) kérdésének megoldása nagy örömmel fogadtatik az érdekelt lakosság által. Zengből távirják, hogy vasárnap a polgári kormányzat kilátásba helyezett behozatalának öröme nagy ünnepélyek tartattak; reggel riadó zene vonult végig az utcákon, este fáklyás zene és általános kivilágítás volt. A házak nemzeti lobogókkal valának fedve, s szüntelenül hangzott a király éltetése.

✦✦ (Egy magyar nő) mint kairói házbirtokos. Massáni asszony, ki az erdélyországi 1848-9-diki hadjáratokban tevékeny részt vett, és Szében bevételénél is kitüntette magát, később Kairóba vándorolt ki, hol magának házat és vagyont szerzett, e napokban érkezett haza szülőföldre, leányával együtt. Néhány napig az előpataki fürdőben időzött, s most Kolozsvárott mulat, honnan rövid idő múlva Kairóba fog visszatérni.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félelvi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

38. sz.

Szept. 19-én.
1869.

Havonkinti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrájkokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meg hozatala egész-, a műlap meg hozatala felelvi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

A nők szolgasága.

(„The subjection of women.” By John Stuart Mill

A E -től.

(Folytatás.)

Azt fogják mondani, hogy a nőnem alárendeltsége csak egy nagyon természetes viszony kinyomata. Persze, hát megvetették-e valaha, mint természetellenest, az uralmat azok, kik birtokában voltak? Volt idő, mikor az emberiség két részre volt osztva; egy kis része hatalmaskodó uraság, egy nagy része pedig alávaló rabszolga volt, s e helyzetet akkor a legfölvilágosultabb szellemek is természetesnek találták, nemcsak, hanem oda nyilatkoztak, hogy ez a legjogosultabb viszony ember és ember közt! Aristoteles, az ó-világ legkitünőbb feje, is ezen a véleményben volt s ugyan ama pramissákra támaszkodott, melyekre rendszerint a férfiak építették uralmukat a nők felett, nevezetesen arra, hogy az emberi természet kétféle: szabad és szolgai; hogy a hellenek az előbbihez, a barbárok az utóbbihoz tartoznak. De miért kalandozunk oly messze? Ott van Amerika! Nem védtek-e élet-halálra a déli államok rabszolga-kereskedői ugyanezt a doctrinát, azzal a lihegő fanatismussal, melylyel oly emberek csüggnék elméleteiken, kik ezekkel baromi szenvedélyeiket szépitni s személyes érdekeiknek törvényes látszatot adni akarnak? Nem hívtak-e eget, poklot segélyül, hogy kimutassák, mennyire természetes jog a fehérek uralma a feketék fölött; hogy a fekete faj természeténél fogva képtelen a szabadságra s csak rabszolgaságra való? Azoknak, kik egyéb joggal nem állhattak elő, mindig a legtermészetesebb ok gyanánt proklamálták az erősebb jogát uraskodásuk szabad gyakorolhatására.

Minden oly dolog, mely szokásos, egyszersmind természetesnek is látszik. A nők alárendeltsége már általánosan gyökeret vert a közérzületben s e szerint minden eltérés nagyon természetes következmény folytán természetellenesnek tetszik. Sokszoros tapasztalások mutatják, mennyire független ez esetben az érület a szokástól. Messze világrészek lakói, kik először hallanak valamit Angliáról és belállapotáról, semmit sem bámulnak inkább, mint azt, hogy ezt a birodalmat egy királynő kormányozza. Ez oly természetellenesnek tetszik nekik, hogy egyszersmind hihetetlennek is tartják.

Az angoloknak azonban egy cseppet sem tetszik ez természetellenesnek, mert már megszokták s mégsem tartják természetesnek azt, hogy az asszonyok hivataloskodjanak s parlamenti tagok lehessenek. A középkorban megint ellenkezőleg nem volt természetellenes a politika a nőkre nézve, csak azért, mert akkor ez szokás volt.

De azzal fognak előállani, hogy a férfiak fölénye nem a hatalom uralma: önkénytelen elfogadják, a nők nem panaszkodnak miatta, sőt egyhangulag alávetették magukat s tetszéssel fogadták. Ez nem igaz, a nők egy rendkívül nagy száma nem fogadta el. Mióta a nők képesek eszméiket leírni, mindig szaporodott azok száma, kik protestáltak a jelen társadalmi helyzet ellen s csak nemrég történt, hogy több ezer nő nyújtott be kérvényt a britt parlamenthez a szavazási jog megadása végett. A nők igényei — hogy ép oly alapos és sok-

oldalú neveltetésben részesüljenek, mint a férfiak — növekedő erélylyel hangzanak föl s nagy kilátással a sikerre. Az egyesült államokban időszaki gyűlések és rendezett pártok alakultak oly célból, hogy a nők jogai mellett agitáljanak; Angliában egy nagy társulat van, mely — nőkkel élükön — a nők politikai szabadságát akarja kivívni, s Franciaország, Olaszország, Svájc, Oroszország hasonló példákat mutatnak föl (Németországot nem idézi Stuart Mill.)

A nők kora ifjúságuk óta abban a vakhitben nevelkednek, hogy jellemeik eszménye ép ellenkezője a férfiakénak, hogy nem lehet semmiféle önálló akaratjuk, hanem oda kell magukat adni s alávetni mások akaratának. Valamennyi moral azt beszéli nekik, hogy kötelességük és természetük: másokért működni, tökéletesen kivetköztetni magukból, s csak maguknak, érzelmeiknek élni. S „érzelmeik“ alatt csak azt az egyet értik, melyet még megengednek neki, t. i. ragaszkodását férjéhez s gyermekeihez. Egyebet semmit. Ha már most összefoglalunk három dolgot: a különböző nemek közti természetes viszonyt, a nő teljes függését a férfitől s végül ama körülményt, hogy minden törekvését, minden társadalmi önértékét csak a férfi töltheti be, viheti ki egyedül, úgy igazán szinte csuda volna, ha nem az volna minden női neveltetés és jellem sarkcsillaga: hogy a férfiakat ki tudja jobban lekötöni.

A világesemények menete s a társadalmi haladás iránya sem nyilatkoznak kedvezőleg a jelenben uralkodó rendszer mellett. A modern világnézet nem kényszeríti az embert oly helyeken maradni, hol már egyszer sokat átélt, hanem kiengedi szabadon fejlődni képességeit s azokkal az eszközökkel, melyek legkivánatosabban tetszenek neki; megállapította ezerévi tapasztalás után, hogy minden gyámkodás az egyén felett, mely tovább terjed, mint a mennyi szükséges megvédeni mások jogait, rossz szabásu. Ha már ezt az általános tételt helyesli a társadalmi és gazdasági tudomány, úgy is kellene cselekedni, mintha hinnének benne s nem engedni meg, hogy az az egy körülmény: leánynak születni flu helyett, határozzon egy ember állása fölött egész életére, kizárja őt minden magasabb társadalmi állásból, sőt kevés kivétellel, minden tiszteletreméltó kenyérkeresetből is.

Igy tehát a nők társadalmi alárendeltsége a modern társadalom intézményeiben egy magában álló esetet képez, egy magányos ürt törvénylányegek tömörfalában, egy elzúllott gondolatvilág magányos, szomorú maradványát.

(Vége köv.)

Álmaimban...

Ábrányi Emiltől.

Álmaimban megjelentél
Haloványan, szenvedőn,
S azt susogtad, hogy meghaltál,
S nyugszol künn a temetőn.

S mosolyogtak sápadt ajkid,
Rám merengtél büvösen,
S azt beszélted, intve, híva:
Mily jó lenne odalenn.

Azután kezéd hozzám ért,
Ajakamhoz ajakad,
Átöleltük némán egymást,
Szemeinkből könny szakadt.

Könyeink úgy összefolytak,
Ugy susogtuk csöndesen:
„Egyesüljünk mindörökké
A nyugalmas sírba' lenn.“

S már lebegtünk, már leszálltunk,
Mély sírunkba boldogan...
Fölríadtam... minden elmúlt,
Egyedül voltam magam.

Vad kinnal csapott szívembe,
Hogy mily egyedül vagyok,
S hogy te mily távol vagy tőlem,
Te szegény élő-halott!

Árva Lidi.

Elbeszélés,

Vértesi Arnoldtól.

(Folytatás.)

Az özvegy-asszonynak szép zsindelyes nagy háza volt a városban a főutcán; szegény embernek, a kinek semmije sincs, sokat ér egy ilyen ház. Aztán pénze is van az öreg asszonynak, azt mondják a takarékpénztárban, meg a mesterség is jól foly. Ha Gyuri teljes erővel hozzálatna, pár év alatt gazdag ember lehetne belőle, sőt idővel majd abba is hagyhatná a mesterség folytatását, jószágot vehetne, földesurrá lenne? Miért ne? Ha Stern Dávid, a ki csak afféle idevetődött üzér, jószágot vehetett magának, s most földesur és hintóban jár, még inkább megteheti azt nemes Keresztes György, a ki igazi nemes familiából született. Stern Dávid is a szabómesterségből gazdagodott meg. Hja, a városban könnyen megy, kivált ha az embernek van hozzá pénze, hogy mindjárt nagyban kezdhesse meg a mesterségét.

Mint látható, az emeritus vármegye hajduja praktikus gondolkozásmóddal birt s szíven viselte unokaöccse szerencsésének megalapítását. Az özvegyasszony is megtett, a mit az illedelem korlátai közt megtehetett, hogy a csinos legényt visszatartsa, hanem ő csak meg nem kérhette a legény kezét.

De Gyurinak hiába osztogatta bátyja a sok bölcs tanácsot. Annyit ért, mintha falra borsót hányt volna. A milyen együgyű volt, ott hagyta a várost, s haza jött, ide a kis faluba. Itt akart letelepedni. Persze, hogy ide nem kellett pénz, s a fiatal compossessor urak biztatták, hogy csak maradjon itt, adnak ők neki elég munkát. Magam is tartoztattam; bánom eleget. De hát ki gondolta volna, hogy mi lesz még ennek a vége?

Hogy hazajött, belebolondult mindjárt abba a szép paraszt-leányba, s legelső dolgának tartotta: feleségül venni. Semmije sem volt az istenadtának szépségén kívül; hanem azal ugyan bőségesen megáldotta, vagy — mint a papunk mondja, a ki legnagyobb szerencsétlenségnek a világon a szépséget tartja — megverte az Isten. Így álltak pusztán, mint az ujjam, mikor egybekeltek. A leány árva volt; se apja, se anyja nem élt. Összes vagyona abból a három ezüst tallérból állt, a mit keresztapjától, a tiszteletes urtól kapott valaha.

Hanem szép volt, rendkívül szép. Megbámulta nem egy ember, a ki falunkba jött. Látszott rajta, hogy örömet bámulatja magát, s tudja, hogy szép. Olyan kényesen hordta kis fejét, mintha nem is azt az olcsó karton-kendőt, hanem valami grófi koronát viselne rajta. A fél- meg egész tolkes paraszt-asszonyok orraikat fintorgatták, ha látták, s a guta környékezte, ha egyik vagy másinak a fia tánczolni vitte vasárnap

délután azt a „koldus“ leányt, a mi bizony nagyon ritkán esett meg.

Nem tartották maguk közé valónak. Aztán mi is volt ez a sovány, gyöngye teremtés a jól megtermett tenyeres-talpas, kövér, gömbölyű arcú paraszt-leányokhoz képest! Az ilyen incezi-fincezi véznaság csak az uraknak való. Azok bolondulnak utána, s előbb-utóbb egyiknek vagy a másiknak házához kerül, persze, hogy nem mint törvényes felesége. Azt tartották róla.

Nem tudom, tudta-e a leány, mit beszélnek róla; azt gondolom, tudta. Makacs feje volt és senki sem látta sirni, se panaszkodni nem hallotta. Keresztapja, a tiszteletes ur rontotta el, azt mondták. Az olvasni adott neki mindenfelét, a mit szegény leánynak nem való olvasni; szegény leánynak elég, ha az imádságos könyvből tud olvasni. A bíró leányára két egész házhely néz, első is a faluban, mégsem olvasott egyebet. Hanem a boldogult tiszteletes urnak — Isten nyugasztalja! mindig ilyen hőbortjai voltak; bizony, ha életben marad, egész kisasszonyt nevelt volna ebből a leányból, a kinek az apja rongyos csavargó volt; isten tudja, honnan került a faluba, anyja meg szegény halászleány. Hálófoltozásból tengődött, mióta az a csavargó innét is odább állt, s nyakán hagyta a gyereket. Nem egyszer beszólt a jó emberek házába egy kis alamizsnáért; de a gyereket soha sem látták koldulni, pedig néha a szájába egy betevő falatja sem volt.

Tizenkét éves korában már senkije sem élt; csak a jó Isten viselt rá gondot. A tiszteletes ur ugyan úgy hagyta a testamentomában, hogy a miye marad, a leányé legyen; de hát abból az egy pár ócska butor árából még csak annyi sem telt ki, hogy a hátrahagyott adósságokat ki lehetett volna fizetni. Könnyelmű vén ember volt, a ki mindenét elosztogatta a szegényeknek s halálával kijátszotta a becsületes hitelezőket, a kik csak ötven perczentet vettek évenként, s most joguk volt kegyetlenül szidni.

— No, ha még élne az a hőbortos vén pap és volna valamije, akkor legalább érteni lehetne, ha valaki ez után a lány után bolondul, — vélekedék nemes Keresztes István, ámbár ő még akkor sem helyeselné ilyen csavargó koldus-ivadékok venni föl a familiába.

Gyuri daczosan felelte rá, hogy hagyjon neki békét István bátyja, nem István bátyjának, hanem magának vesz ő feleséget.

— No hiszen csak vigyázz, hogy másnak ne végy, — szólt az öreg hajdu s becsapta maga után az ajtót.

A lakodalomra sem ment el. Nem is ment többé öccséhez, hanem eljött ez hozzá, alig mult el pár hete a lakodalomnak.

Nagyon levertnek, aggódónak, töprengőnek látszott; de nem szólt semmit, hogy mi baja, mert nem voltak magukban. Egy pár szomszéd borozgatott az öregnél.

Gyuri leült a lóca szélire. Az öreg egy szóval sem kérdezősködött az otthonn való dolgokról, hanem a törvénybíró meg nem állhatta, hogy meg ne kérdezze:

— Hát mit csinál otthonn a szép menyecske?

Gyuri sápadt lett, mint a fal, s szemeit olyan vad rémüléssel szögezte egyszerre a kérdezősködőre, hogy a törvénybíró, a ki nekem később ezt az egész jelenetet elbeszélte, abban a perczen azt hitte, hogy talán megháborodott eszében a szerencsétlen.

Az öreg hajdu odasandaltott az egyik szemével s olyan furesa szánakozó képpel vállat vont.

Gyuri csak nézte egy darabig, aztán felállt, fogait majd minden szónál összeharapva, komoran szólt:

— Mit tud István bátyám?

— Legyen eszed! — felelt az öreg hajdu.

Hanem még mindig olyan furesa, szánakozó képet mutatott hozzá.

Ugy mondom el, a hogy én hallottam. A törvénybíró nem emlékezett már minden szóra; hanem arra emlékezett, hogy Gyuri nem válaszolt bátyjának erre a szavára semmit, csak meghúzódott a lóca szélén és hallgatott. A törvénybíró megkínálta egy pohár borral, megköszönte tisztességgel s ivott is belőle.

Beszéltek aztán egyéb dolgokról. A szomszédok is elbalagtak, csak a törvénybíró maradt még maga. Egyszerre csak megint föláll a lóca végéről Gyuri s fenyegetőleg összevonva szemöldöit, komoran kérdezi újra:

— Mit tud István bátyám?

A megátalkodott vén ember nem felelt rá semmit, hanem mosolyogva fordult öccséhez:

— No hát van-e sok munka? Hogy vagy megelégedve az urakkal?

— Az urakkal? — mormogá a fiatal ember.

S eltaszitotta magától a poharat, melylyel a törvénybíró újra megkínálta.

— Az urakkal? . . . Mit keresnek nálam? Mit keresnek szegény hajlékomban?

A törvénybíró meg akarta neki magyarázni, hogy hiszen abban semmi csudálni való sincs, ha a fiatal urak hébe-hóba benéznek szobájukhoz.

— Hanem az igazat megvallva, tekintetes uram, — tevő hozzá a törvénybíró, mikor nekem beszélte, — magam sem hittem, a mit mondtam. Az urak bizony többet szaladoztak ott, Isten bocsássa meg a bűnüket, mint kellett volna.

Éreztem, hogy magam is bűnös vagyok ebben. Nos, még egy év előtt nem találkoztam hajam közt ősz száll és nem is voltam ilyen kopasz. . . Átkozottul megvénültem! És itt, itt, idebenn is!

A törvénybíró azt hiszi, hogy Gyuri talán egy szót sem hallott abból, a mit ő beszélt neki. Oda se nézett, csak nyakra-valójának rojtjait szakgatta, mormogva ismételvén magában:

— Mit keresnek nálam az urfiak?

A kiszolgált hajdu azalatt szótlan kiverte pipájából a hamut, rátöltött újra s csendesesen fujdogálni kezdte a füstöt.

Gyuri végre nem állhatta meg s kifakadt:

— Szóljon már valamit István bátyám, hogy az isten áldja meg!

— Mit szóljak, öcsém? — viszonzá az öreg. — Késő eső után a köpenyeg. A mult héten benn jártam a városban, épen az özvegy majsztarné asszonyom háza előtt mentem el. Künn állt a kapuban. Most is olyan szép volt, mint mindig, s olyan selyem-ruha volt rajta, mint valami grófnén. Nem volt kényes és olyan nyájasan elbeszélgetett velem, szinte jól esett a szívemnek. Kérdezősködött rólad is; kívánta, hogy az Isten áldjon meg minden jóval. — A mellett olyat sohajtott, hogy megessett rajta a lelkem. A ház is tisztára ki volt meszelve; pompás egy épület, ellakhatnék benne akár a viczispán is. H j, de boldog lesz, a ki megkapja!

Gyuri felállt s kalapja után nyult, a nélkül, hogy csak egy szóval is felelt volna bátyjának.

— Jó dolgod lehet otthonn, hogy úgy sietsz haza, —

szólt az öreg hajdu, félfogára kapva a pipát; — nagyon várnak talán?

— Nem haza megyek, — viszonzá Gyuri komoran. — A szomszéd faluba kell mennem az urasághoz, hivattak, valami munkát akarnak adni.

— Van-e itthonn valami jó lakatod, a mivel bezárod az ajtót? — szólt a vén hajdu gunyosan.

Gyuri visszafordult s a vér fejébe szállt. Két szeme úgy villogott, mint két éles kés hegye.

— No, no, nem kell mindjárt rosztat gondolni, — csillapítá öccsét az öreg; — zsványok is meglátogathatják az ember házáat. . . Eredj csak isten hírével!

III.

Féltékenység nem a legjobb nevelés fiatal asszonynak. Ha Gyuri a dühösködésen kezdte, daczosságot aratott vele. Hiszen ez oly természetes, oly világos, hogy nekünk, a kik most itt ülünk kényelmesen az asztal mellett, úgy látszik, mintha egy gyermeknek is el kellett volna már találni azt. Semmi sem könnyebb a világon, mint okoskodni a más ember baja fölött.

En nem mondom, hogy az a boldogtalan ember úgy volt alkotva, hogy nem tehetett máskép. En csak azt tudom, hogy nem tett máskép.

A mint vergődött, kinlódott ez a szegény ember, mulatságos lehetett nézni. Legalább a compossessoratus fiatalabb részének ez volt a mulatsága. Ingerkedtünk vele s tréfát űztünk abból, a mit ő házi boldogságnak nevezett. Oly nevetség arányban állt, a semmi komoly gyanura okot nem adó valósághoz az az óriási gyötrellem, melylyel a sovány emberke önmagát kínoztta, hogy nem lehetett el nem mosolyodni rá.

Az urfiaknak meg nem tilthatta a látogatást, hiszen tőlük élt. Félt, ha bezárja előttük ajtaját, nem kap munkát s éhen halhat feleségétől együtt.

Átkozta szegénységét; hanem mit tehetett? Elmenjen innen idegen földre, a hol nem ismerik, a hol talán munkát sem kap? Bemenjen a városba? Hogy él meg ott ilyen szegény ember, a hol gazdag szabóknak cifra boltjaik vannak, üveges kirakatokkal, mindenféle szemkápráztató ékességekkel? Ilyen szegény ember ott legfeljebb legénynek állhat be valami gazdag mester műhelyébe, dolgozni éjjel-nappal, fáradni, hogy más embernek szerezzen gazdagságot, maga meg koplaljon mellette.

Elhitette magával, hogy innen nem lehet elköltöznie, s minél erősebben hitte, annál rémitőbb volt elviselni ezt a gondolatot. Olyan volt már neki ez a csendes kis falu, mint az égő pokol.

Minél ingerültebb lett, annál jobban kínoztta feleségét rossz kedvével, zúgolódásával. A rossz kedv olyan, hogy az ember nem elégszik meg vele, hogy maga viseli, hanem mindenkinek juttat belőle.

Ritkán mult el egy nap nyugodalmasan. Ha a kova tűzköhez ütődik, szikrát ad. Egyikük sem volt valami nagyon csendes, lomha vérű; Lidi is hevesen föllobbant, a minek azután az lett következménye, hogy a fiatal házaspár, minden szerelme mellett is — pedig nagyon szerették egymást — meglehetősen háborús életet élt.

A kiszolgált vén hajdunak megvolt az az elégtétele, hogy lám, megmondta ő ezt előre.

— Csak még több is ne következék! — szokta olyankor fejét csóválva mondogatni.

Öreg ember létére, nem hogy csillapította volna a tüzet, inkább még élesztette. Mindig tudott valami gyanús hírt ujságotlani öccsének, s ha Gyuri távol járt valahol valami szomszéd faluban, mindig látott az öreg valami urfit a Gyuriék háza körül. Persze, hogy a tisztességes férfiú rendesen megnyugtatólag hozzátette:

— No, hiszen én nem akarom mondani, hogy be is ment. En nem szoktam leskelődni az emberek után. Mit tudom én, bement-e vagy sem? Nem akarok olyasmit állítani, a mit bizonyosan nem tudok. Este a sötétben nem lát jól az ember.

Más emberfia ugyan nem látott senkit sem sompolyogni a ház körül s Lidi kiadta az utat kezdetben mindjárt egy pár urfinak, a ki estefelé akart volna látogatást tenni a szegény szabó házánál; hanem Gyuri röstelt idegen emberektől kérdezősködni, valjon nem vesznek-e észre ők is valamit.

Bármily bohó volt is, pirult egyenesen bevallani, hogy feleségére gyanakodik. Megtudtam később, hogy egyszer más-szor mégis arra vetemedett, hogy lesbe állt. Meg akarta látni, nem ólálkodik-e valamelyik urfi este a ház körül?

Ugy tett, mintha elutaznék; kerülő-uton visszafordult a kertek s az esti homályban leguggolt a kerítés alá. Onnan kémkedett. Nem látott semmit.

Szégyentől égett arcza, s alig mert bemenni feleségéhez. Lidi nem gondolta, hogy férjének nagy oka van pirulni; azt hitte, csak az esti szél csipte ki orcáját. Gondolta, hogy visszatért már a szomszéd faluból, nyájas mosolygással, édes csókkal fogadta.

Olyantól tudom, a ki véletlen titkos tanuja volt egy ilyen jelenetnek. A mit mondok, mind megtörtént dolog, utósó betűig igaz. A költemények, mikot ti csináltok ott a városban, szebbek lehetnek, hanem én csak az én egyszerű falusi történeteim mellett maradok. Nektek talán mindez unalmasnak és együgyűnek látszhatnak; hanem becsületemre mondom neked, hogy annak az önkénytelen titkos tanunak könyvek gyűlte szemébe, mikor Gyuri megragadta feleségének kezét és forrón csókolgatta.

Lidi nem akarta hagyni; kisasszonyoknak szokták azt, meg a tisztelendő urnak, nem ilyen szegény, árva leánynak.

— Azoknak szép fehér kezük van, — mondá — az enyém vörös a munkától. Nehéz munkával kellett nekem fáradni kis gyerek korom óta. Nem csókolni való az én kezem, mint az uri leányoké. Aztán inkább is én csókolhatnék neked kezét; szegény árva voltam, a kit csak kegyelemből tartottak; nem viseltem én soha olyan szép ruhát, mint a milyent te vetél nekem.

De Gyuri csak nem eresztette el kis felesége kezét. Visszafelelt, hogy csak hagyja, ő tudja azt legjobban, ki érdemli meg, hogy kezét csókoljanak neki.

Másnap mégis megint hallgatott az öreg hajdu gyanúsítgatásaira s homlokát ránczolta és öklét szoritgatta össze, mikor az öreg beszélt álnok asszonyokról, a kik férjeiket megcsalják s a jámbor férj még bocsánatot kér tőlük. Előfordult elég ilyen eset a vármegyén; tapasztalt öreg ember sok furcsa esetet láthat életében. Nos, ő nem akar senkiről rosztat mondani, hanem kötve higgyen az ember az asszonynak.

Ki nevezhette volna ezért rágalmazónak nemes Keresztes István uramat? Hiszen ő csak arról beszélt, a mi az ő idejében előfordult a vármegyén. Tehetett ő arról, hogy Gyuri olyan gyanakodó természetű volt s mindjárt arra gondolt, miért ne fordulhatna elő ez az eset az ő házánál is? (Vége köv.)

A tejfog.

(Néma elbeszélés.)

Berger ur a legszeretetremlőbb egyének közé tartozik, kiket valaha ismertem.

Néhány hét előtt egy pár véletlen találkozás közelebbi ismeretségbe hozott vele s csakhamar kölcsönös rokonszen-vüknél fogva, a legbizalmasabb barátok lettünk.

— Szaporán, öltözzék ön, — kiálta egy hajnalon, vidám arczával szobámba lépve, — és jöjjön velem.

— De hová a manóba, ily kakaskukorikolási hajnalban, kedves Berger ur?

— Majd meglátja.

Nem tudtam ellenállni a szívélyes meghívásnak; öt perc alatt készen valék.

A kapu előtt kényelmes fogat várt ránk; felültünk és óranegyed mulva hátunk mögött volt a város.

A tiszta tavaszi nap még csak kis magasságra kapaszkodott föl az égen, virágos és illatos volt körülöttünk minden.

Itt-ott a távolban csillogó templom-keresztek bujkáltak előttünk; fölöttünk a pacsirta; körülöttünk a mezei munkások vidám dalolása zengett.

Két órai hajtás után, sűrű fasor közül kimosolygó kedves nyárilak udvarán állapodtunk meg.

— Itt vagyunk! — kiáltá Berger ur.

— Kinél, kedves Berger? — kérdém s példáját követve leszálltam.

— Egyik legkedvesebb barátomnál, Braun urnál. Ott jön épen.

Braun ur a kert felől közeledett felénk. Neki is oly, első pillanatra megnyerő arcza volt, mint Berger urnak. Nagyon szívesen fogadott.

— De hol a vőlegény? — kérdé Braun ur, egy csinos terembe vezetve bennünket, — Nem látom!

— Nemsokára itt lesz! — válaszolt Berger ur, — de hát leányod?

— Ah, egyszer valahára itt vagy! — kiálta felelet helyett Braun ur, a mellékszoba felé fordulva, melynek ajtaján tizenhét éves bájos szőke leányka röppent be, piros, mint a rózsza, teli kellemmel, mint egy grácia, s könnyű, mint a fuvallat.

A leányka még csak reggeli pongyolában volt, de annál hatalmasabb volt reám és Berger urra az ígézet.

— De, leányom! — mondá feddőleg Braun ur, — így láttatni magadat, s épen menyegző napján!

— Bocsanat! — szólt a leányka s mint a zephyr, kirohant közülünk.

Braun ur még azután is iparkodott őt mentetni.

— Hagyd el, — szakítá őt félbe Berger ur, — köszönettel tartozunk neki, hogy toilette nélkül jelent meg köztünk; én legalább is husz esztendővel fiatalabb lettem. E jelenet quintessenciája volt a mai nap gyönyörűségeinek.

— Leányod a megtestesült májusi reggel.

A boldog atya büszke mosolylyal felelt e dicséretekre.

— Itt hát menyegző lesz ma? — kérdém barátomat, midőn a házi-ur fölséges madeira mellett néhány pillanatra magunkra hagyott bennünket.

— A bizony! — kiálta föl Berger, — még pedig boldog menyegző, biztosítom önt.

— Azt gondolom. Főleg ha az a bájos gyermek a menyasszony.

— A menyasszony csakugyan ő.

— És ki veszi el?

— Megtudja ön később.

— Jó. Hanem kijelentem önnek, részemről bajosan fogok megelégedni a vőlegénnyel, mert neki a férfiak gyönyének kell lennie, hogy megérdemeljen ilyen kincset.

— És ő megérdemli e kincset, higgye meg ön.

— E szerint szerelemből kelnek össze?

— A legtisztább, legmélyebb szerelemből.

— Az derék. Rég szeretik egymást?

— Oh, nagyon régen. Legalább is tizenöt esztendő óta.

— Mit? Tizenöt esztendő óta? De —

— Ön tán nem hisz a gyermek-szerelemben?

— Olvastam ugyan „Pál és Virginia“ történetét, azonban...

— Szabad elmondanom egy, belevaló fejezetet?

— Egészen fül vagyok.

Berger ur következő elbeszélésbe kapott a fönséges madeira, s legfőnségesebb havannah mellett.

— Nekem, kedves barátom, egy fiam van. Őt széltiben-hosszában eldicsérnem nem engedi atyai tapintatom; elég legyen annyit mondanom önnek, hogy Mórícson, kora gyermeksege óta a legesókolnivalóbb fiu volt, kit kívánni lehet.

Annakelőtte még nem voltam oly vagyonos, mint ma. A b-i kereskedői városrészben laktam, szerény házban; kis für-gencz Mórícsonk számára nem voltak virágos mezőim, sem töm-keleges angol parkom, hogy a lóto-futó fiu kifutkározhatta volna magát bennük, mint kis testvérei tehetnék ma — ha volnának.

Mórícson mindamellett vidám fiu volt; egész nap elszök-décselt a nagy raktárban, az összehalmozott áruk közt.

Voltak apró barátai is, de mindenekfölött volt egy kis barátnője — Valentine, ugyanazon házban lakó kereskedőtár-sam leánya.

A két gyermek együtt nevedett föl. Mikor Valentine járnai kezdett, Mórícson már szilárdan állt lábain, s vezetgetve őtalmazta a kis barátnőt. Együtt nevettek, együtt sirtak, együtt játsztak. Ha Valentine csengő nevetését hallottuk valami szögletből, biztosak lehettünk, hogy a következő pillan-atban megkondul háta mögött Mórícson harsogó kacaja is. S ha az esti sétákon a csatorna mellett röpködni látta az ember Mórícson fekete haját, bizonyosan ott lebegtek mellette, vagy utána Valentine szőke fürtjei is.

Évek multak.

Mórícson nyolcz, Valentine hat esztendőse lett. A kis leány kisasszonyosan viselte már magát, s az urfi elkezdett galant lenni; ne nevéssen, barátom, bármily tiszta, bármily ártatlan, bármennyire gyermekded volt is e gyermekek szerelme, de máris szerelem volt az. — Egy napon menyegzőn voltunk valami ismerős családnál.

Mórícson is ott volt, Valentine is.

Az előbbi meglátta történetesen, a mint a vőlegény aján-dékokat adott át menyasszonyának.

— Ha az ember szeret egy nőt és férjévé akar lenni, szo-kás ajándékot adnia? — kérdé Mórícson.

— Igen, az szokás, — volt szíves válaszolni valaki a vendégek közül.

— Ugy! — mondá Mórícson elgondolkozva.

E pillanat óta a terem egyik végébe huzta meg magát, és lopva pillangatózott Valentinera, ki nem messze állt tőle.

Valentinének volt ez időtájt egy elegáns babája, név-szerint miss Rosalie.

Miss Rosalie teljes garderobbal birt, csak kalapja nem

volt. Sokszor kért Valentine a mamájától egy kalapot babája számára, hanem mindig hiába.

Épen a lakodalom előtti estén is sirva panaszkodott Móricznak:

— Ah, mennyire szerencsétlen teremtes vagyok én! Mama egyáltalán nem hajlandó kalapot venni Rosalienak, én pedig nem tudok többé vig lenni, ha meg nem kapom a kalapot.

S a mig panaszát közlé kis barátjával, szemei elteltek könnyekkel, s gyöngé hótágjai reszkettek a kétségbeeséstől.

E jelenet ejtette gondolkozóba Móriczot a terem végében. Hirtelen azonban, mintha valami jó gondolata támadt volna, homlokára ütött s eltűnt.

Közelében egy divatárusnő lakott, ki nejeinknek a divat-szükségleteket szokta szolgáltatni. Ehez nyitott be Móricz lélekszakadva:

— Kisasszony, készít kegyed baba-kalapokat is?

— Oh, igen, kis urfi, — válaszolt némileg meglepetve a divatárusnő.

— Mi az ára akkorának, mely jókora babafejre való?

— Azt a szövet minősége határozza meg.

— A legszebbet, legfinomabbat, legdivatosabbat kérdem.

— Önnek, kis Móricz, nem több, mint két tallér.

— Két tallér?

— Igen.

— Ah, várjon, mindjárt jövök.

Ezzel lovagiasan köszönve, szaladt haza, szobájába, egyenesen kis takarékpénztárának, hanem oh szerencsétlenség, nem volt benne több tizenkét garasnál.

A szegény fiu ott állt egészen leveretve, megsemmisülve.

Gondolkozott egy perczig, azután összeszedve magát, kirohant a házból, ismét vissza a divatárus-boltba.

— Kisasszony, elkészítheti kegyed nekem a kalapot tizenkét garasért? Nincs több pénzem.

Oly meleg rimánkodás volt kifejezve tekintetében, mely-lyel kérdését kísérte, hogy egy tigris-szív is megindult volna rá; hanem a divatárusnő nem indult meg. (Általános természettudományi tapasztalás, hogy a divatárusnőknek még a tigris-szívnél is könyörületlenebb szívéük van!)

— Lehetetlen, — válaszolt Móricznak, — a mondott ár mellett is tíz garas veszteségem van.

— Ah!

Es a jó fiu ismét távozni akart, hanem hirtelen fölséges eszme látszott megvillanni agyában, visszafordult.

— Mikorra lehet kész a kalap? — kérdé.

— Vasárnapra.

— Jó. Készítse el, kisasszony, hanem nagyon szép legyen.

Ez szerdán volt.

S következő két napon folyton körülöttem ögyelgett az én Móriczom, mintha valamit mondani akarna, a mihez azonban bátorsága hiányzott. Talán azt gondolja ön, hogy a hiányzó nyolcz garast akarta tőlem kérni? Bizonyosan odaadtam volna neki kérése nélkül is, ha akkor tudom ezt a dolgot; hanem másról gondolkodott ő. Ő olyan ajándékot akart Valentinének adni, melyet egyedül maga érdeméből szerzett meg, ha áldozattal is, ha fájdalommal is.

Igy okoskodta ki tervét: valahányszor egy tejfoga inogni kezdett, mindannyiszor adtam neki egy tallért, ha kihuzni engedte. Tudva van, sokkal könnyebben nőnek az új fogak, ha a régiak eltávolíttatnak, s ezen, a jó fogak nyérése végett fölállított egy tallérnyi jutalomdíj, szokásban van családomnál rég időktől fogva, bebizonyíthatom önnek a családi archivumból.

Néhányszor már eljátszottuk Móriczczal ketten e foghuzási drámát; meglehetősen lelki erő kívántatott hozzá mindkét részről. Őt különösen nehéz volt a dologra birni, minden talléros pályadíj mellett is.

Képzelteti ön e szerint, mennyire meglepett, midőn szombat este fölkeres engem a fiu, s azt mondja:

— Atyám, inog egy fogam, huzzuk ki.

Én meg akartam győződni állításáról, hanem a fog alig hogy megmozdult.

— Legkevesebbé sem kell ezzel sietned, fiam, — mondtam — fogad még jó darabig helyén maradhat.

— Nem, — kiálta meglepő eltökéltséggel, ma épen van bátorságom hozzá, később talán majd félnék. A fog inog, elhiheti atyám, inog, kérem, huzassa ki, hamar, mindjárt.

A térdemen ült, véghez vitt minden hízélgést; szóval az lett vége, hogy a fogat kihúztuk.

Meg sem mukkant a fájdalmas műtét alatt, hanem nagyon elhalványodott s alig hallhatólag mormogá:

— Valentináért történik.

— Mit beszélsz te? — kérdém bámulattal.

— Semmit atyám, semmit. Most adj ide a talléromat, legyen oly jó.

S a kis hős gyermek elem tartotta kezét. — Hogy szorítottam volna őt e perczen szívéhez, ha titkát tudom!

Azt csak később tudtam meg, miután nóm véletlenül a divatárusnővel találkozott. E szerint másnap reggel a miss Rosalie fején pompázó kalap legkevesebbé sem volt ránk nézve a megilletődés tárgya; nem sejtettük, hogy Móricz azért szenvedett és vérzett!

Valentine arcza ragyogott az örömtől, hogy miss Rosalie ily elegáns kalaphoz jutott. És Móricz — gondolhatja ön, mily büszke, mily boldog volt ő. Kis barátnőjének öröme az ő műve volt, hisz ő azt vérével szerezte meg!

— Nem mondja ön is, barátom, hogy e gyermekek egymásnak vannak teremtvé? Nem szerelem volt ez már akkor?

A jó Berger ur bevégezvén elbeszélését, könyes szemekkel tekintte rám.

— Majd csak e történet vége után ítéljünk, — mondtam én, még mindig kegyetlen kételkedéssel.

Berger felelet helyett egy benyilóba vezetett, hol a nászajándékok voltak lerakva Valentine számára. Egy gazdagművű ékszerdobozt tárt föl előttem.

Kis babakalap volt benne s egy gyűrű, melynek köve halvány opálnak látszott.

— Ez a tejfog, — monda Berger ur, — s ez itt miss Rosalie kalapja.

E pillanatban megjelent Valentine is, fehér menyasszonyruhában, nem kevésbé elbájolón, mint reggel a pongyolába n

— Ez a kis Valentine, — monda Berger ur — s az pedig ott, — tevé hozzá, kimutatva az ablakon, mely alatt szép fiatal tengerésztsiztet láttunk elsietni, — az én fiam, Móricz.

— Berger ur, — mondtam végre legyőzötve, — önnek egészen igaza van, a Pálok és Virginiák még nem haltak ki.

Hahn-Hahn Ida grófnő.

— Mühlbach Luiza élelményeiből. —

(Vége.)

E kedves férfi atyja, testvére, barátja és kedvese volt, szemeit s kezét kölcsönzé neki, felolvasgatott neki s irt hollyetto, inasává, szolgáljává tette magát. Ki Bisztram urat, ezen

különben oly elegáns lovagot látta, mint Idája fölött örködött s őt ápolta, midőn ohajait eltalálta s gondolatait pillantásai-
ból elleste, midőn minden kellemetlenséget tőle eltávolítani
igyekezett s minden kellemesre figyelmét fölidézni törekedett,
az el tudta képzelni, hogy Hahn Hahn Ida szeretett, s ez
az, mi egy nőre nézve legfőbb boldogság s a legdicsőbb elégtél-
tel. Hahn-Hahn Ida beletalálta magát e szerelembe, bár a
férfi, kit ő szeretett, nem volt férje. Megvolt ő benne a nemes-
sen érző női szív bátorsága, és soha sem tagadta meg azon
férfit, kit szeretett s a világ mende-mondáival nem sokat törő-
dött. Mindketten szabadok voltak s tiszta szerelmük által
semminemű kötelességet nem sértének meg.

De Fortuna mindig olyan, minőnek azt Guido Reni
festé; gyors szárnyakkal repül tova, s még Amor sem képes
visszatartani.

Bisztram kevés évvel a nem sikerült műtét után el-
hunyt, midőn kedvese még teljes virulásában volt, mert mély
érzületéből s lélekfönségéből mitsem veszített.

Ida szíve csaknem megtört kedvese iránti busultában,
de megmenté őt vallásos érzülete s bánattól gyötrött keble
vigaszt és enyhülést nyert a szent szűz lábainál, vallásos lön,
mert boldogtalan, elhagyatott s rideggé vált élete. „Faustina
grófnő“ sorsa az ő sorsa volt s a szerző itt saját magát választá
regénye hősnőjéül.

En Hahn-Hahn Ida grófnőt ama szerencsétlensége óta
nem láttam; most föl akartam keresni, s oly sok évi elválás
után ismét közeledni hozzá, mert habár nem tartozom is a
vakbuzgók közé, de az emlékezet hitvallását kegyelettel őrzöm
szívemben s bütlenné nem váltam ahoz soha.

Szívem dobogni kezdett, midőn végre a zárda keskeny
ajtájában megállottam. Megnyitva azt, a pusztaság és szűk elő-
csarnokba léptem s egészen elfogultan s tartozkodva kérdezém
a kapusnőt, ki nyájas mosolylyal siet a kis ablakhoz, meg-
tudni, valjon honn van-e a zárdafőnök? En nem tudtam,
lehet-e a kegyes apácák at világi neveiken nevezni. De a
kapusnő azonnal cioszlatta kételyemet, mert midőn magamat
megneveztem, így szólt:

— Lépjen be kegyed ez ajtón s aztán a kis lépcsőn föl-
menve, várjon az elfogadó-teremben. En azonnal lehivom a
grófnőt.

En követve az utasítást, föllépdtem a keskeny fa-lép-
csőkön és egy keskeny, szűk csarnokba jutottam, hol egy
sodronynyal reczézett ablakot pillanték meg s ez alatt egy
fa-zsámolyt. Miután e csarnoknak más kimenete nem volt, hin-
nem kelle, hogy ez az „elfogadó-terem“ s szerényen foglaltam
helyet a fa-zsámolyon az ablak előtt.

A túloldalról csakhamar zörej üt meg füleimot, kulcs
fordult kétszer zárjában s az ablak belülről megnyilván, egy
nőalak jelent meg annál, kit nem ismertem, és a kit, mint
eleinte hittem, soha életemben nem láttam.

Magas termetű s kissé elhízott nő volt ez; durva, fekete
gyapjuszövetű ruhát viselt. Fejét fehér apácza-főkötő fedte, mely
homlokát csaknem szemöldökig eltakarta. Kezei fekete, kötött
gyapju-keztübe voltak rejtve, melyek, mint a ví-keztüük,
lebbentyűkkel voltak ellátva. Hogy lehetnének ezek Hahn-
Hahn Ida grófnő kezei. Valjon ő, kinek regényeiben a kezek
oly főszerepet játsztak, ki azt állitá, hogy a szép kezek szép
asszonynál mulhatlan kellékek, ő, ki egész őszinteséggel beszélt
szép kezeiről és lábairól; ő, ki saját életének rajzolása
alkalmával Faustina grófnőt ismertette, annak kezeiről azt
irá, hogy azok rózsaszínből fehérbé játszó tafotához hasonlítá-

nak. És ő most a rózsaszín tafota-kezekre fekete gyapju-kez-
tyüket húzott volna?

És mégis, valóban, ő volt!

Szeméről és hangjáról ismertem reá, mely engem nyája-
san üdvözölt.

Igen! Hahn-Hahn Ida volt, ki a reczézett ablak kereté-
ben állott s szívélyesen mondá, „Légy üdvöz“, s kezét nyújtá
a reczézeten át. A vele való társalgásban csakhamar elfeledém
az idegen környezetet, és az egykori nagyvilági elegáns nő
sajátságos öltözetét.

Ő még mindig a könnyen ingerelhető és ingerlő nő volt,
és még mindig a nemes, részvétteljes szív hevével beszélt. És
mégis volt valami, miben egymástól különbözénk. Mintha
mindketten idegen nyelven beszélénk, mit megérteni fáradsá-
gunkba kerül s felelni nem vagyunk képesek ugyanazon
nyelven. Ő a kegyes apácza nyelvé, én pedig világi nyel-
ven értekezénk. Azonban végre mégis megértők egymást, s
ő, a kegyes nő, félórára feledé rendes nyelvét és ismét akkép
társalgott, mint Hahn-Hahn Ida grófnő, a világi nő. Vissza-
emlékezett velem az elmúlt időkre s részvéttel tudakozódott
régí ismerősei után.

Elbeszélte nekem, még pedig a világi hiuságok látsza-
tával, mily kedvesen viselte magát irányában Erzsébet magyar
királynő, midőn fivérét Ischlben meglátogatván, ott a felsé-
ges asszonynak bemutatott.

Sziveink egészen elérzékenyültek; csevegtünk, nevet-
gélünk s ismét fölhangzott a grófnőnek egykori dallamos
kaczaja, mely most az apácza ajkairól zengett.

— Ah, — kiáltám föl — mily nagy örömet szerez nekem
e nevetés, mi engem a fölöl győz meg, hogy kegyed ismét sze-
rencsés!

A grófnő ég felé emelé szemeit s kezeit mintha ájtatos
imára készülne, kulcsolá össze, s válaszolá:

— Csak szerencsés? Nem! Boldog, véghetlenül boldog
vagyok. En a hitnek élek. Egyedül a vallásban található föl
az üdv; én fölleltem azt, s ez boldogságot s megnyugvást cse-
pegtet szívembe!

Még sokáig beszélt ily magasztosult hangon; elbeszélte
kétségbeesését s a halálos kínt, melynek egykor kitéve volt s
mely szívét zuzta össze. Valóban megható ékesszólással festé
a feneketlen mélységből lett lassankinti fölemelkedését, a ve-
zérfény ragyogását ama szövetség közepette, ama fényes
sugárét, mely kalauza volt fáradságos utjában, és mely min-
dig nagyobb, ragyogóbb világosságot árasztott szét, mentül
magasbra küzdte ő föl magát, s végre mely szívét átmelegité s
lelkét gyönyörrel tölté meg. És midőn ő a magaslatot elérte,
akkor látá, honnan jó a világosság; egy templom széttárt ajta-
jából sugárzott az ki, a gyertyák terjeszték azt, melyek a fő-
oltáron égtek. És ő ez oltár előtt térdre borult s vigaszt nyert,
mert üdvét föltalálta!

Nem akartam vitázni az átszellemült apáczával vallási
dolgok fölött. És miért is?

En Hahn-Hahn Ida grófnőt látogattam meg s ő félóráig
volt mellettem; de eme nőt, mely most a reczézett ablaknál
fekete gyapjuszövetben s durván kötött gyapju-keztüvel s
túlvilági, ájtatos tekintetével előttem állt, nem ismertem.

Idegenné vált ő én előttem, s futólag üdvözölve őt, elsiet-
tem a kolostorból, hogy mihamarabb kiérjek — a külvil-
ágba!

Egy hét története.

Szeptember 15-kén.

Itthonn. — A költő és a fiatal leánykák. — A fumei szép napok. — A tudományosság bizonyítékai. — A rendjeles tudomány. — Elborult állapot. — A fumei hölgyek. — Az elnökné boszuja. — A nemzeti színház. — Egy szép adoma, a mely nem lehet igaz. — A megtérő. — Kőmivesi fogalmak. — A lakhiány. — A főváros nemzetgazdászai. — Egy famozus körözvény.

Két sír.

Igaza volt Petőfi falusi leánykájának: „Szép ez a Pest.“ (A költőknek és falusi leánykáknak mindig igazuk van, kivált mikor azt mondják, a mit éreznek;) csak hogy elébb költővé, vagy falusi leánykává kell válnunk, hogy csakugyan szépnak találjuk a haza szívét. A szívvel magával csak meg lehetnénk elégedve, csak a „belső részek“ ne adnának okot panaszra, de mikor az ember pár napig távol volt, csak akkor veszi észre, hogy — a házások nyelvén szólva — a mi feleségünk sem utósó a szépségben. Nagyon jó volt tehát az a fumei kirángatás, megéri a tengeri utazást, hogy a főváros iránti nézetünk kissé tisztultak általa.

A fumei kirándulásról e szerint nem szólhatok többé. Mire e sorok hölgyeink szép szemei elé kerülnek, úgy is rég elnyelte már az örökkévalóság az egész mulatságot, a mulatság részleteivel pedig a politikai lapok töltötték ki az országgyűlési tudósítások hézagait, és bizonyos tekintetben joguk is volt hozzá, mert az a fumei természetvizsgálói gyűlés jóformán az országgyűlés jellegét viselte magán. Olyan sokan jelentünk meg, hogy majd kiszorítottuk az éttermek falait, a szakgyűléseken pedig olyan kevesen voltunk, hogyha a fumeiek nincsenek, talán polkával zárhattuk volna be a gyönyörök sorát, olyan szépen elfértünk egymás mellett. Ezek a szakgyűlések mutatták meg igazán, mily mértékben képviseli e társaság a tudományt. Nem csuda tehát, hogy az az indítvány, miszerint jövőre csak szakférfiak vehessenek részt a társaság közgyűlésében, szerencsésen megbukott. Ezzel kimondatott, hogy itt nem a tudomány, hanem a multság a fő, és ez minden esetre nagyon jól van így. Ha tudományunk nincsen, legalább tegyük magunkat, mintha volna és mulassunk egyet rajta. Ugy is egyre megy, akár szomorú, akár vig arcot csinálunk hozzá, változtatni úgy sem változtathatunk rajta. Esztendőre pedig Arad városának lesz szerencséje, falai közt fogadhatni az efféle természetvizsgálóinkat. Ez is vendégszeretetéről híres város, aztán természetvizsgálói kirándulásokra is igen alkalmas fekvése van; közelében van az Érmelék, Paulis, Világos, ezek mind borairól híresek.

Fényes bizonyosságot adott e gyűlés tudományos szelleméről még az a körülmény is, hogy a kinek csak rendjele volt, mind felkötötte azt e gyűléseken és a kinek a mellén egy ilyen fityegett, az olyan magasra hordozta a fejét, mintha a fejében volna a rendjele. Scarpa lovag, egy ottani gazdag főúr, aztán azzal tüntette ki a társaságot, hogy az általa rendezett lakomára, csakis a rendjeleseknek hívta meg; a rendjeltelen vendégek nem tartattak méltóknak természetvizsgálóknak elismertetni Scarpa lovag által, és az összes jelenlevő rendjelesek közül nem volt egy is, a ki értésére adta volna a nemes

lovagnak, hogy ez milyen finom tudományos érzékre mutat. Ez a tapintat megérdemelte volna, hogy ő lovagsága megrendjeleztessék a társaság által, odaadhatta volna neki azt, mely seprés közben az asztal alatt találtatott, és sehogy sem akart gazdája akadni. A tulajdonosa nyilván elborult állapotban ejtette le kebeléről és józanodott elmével röstellte magát megnevezni, így jutott a társaság is egy rendjelhez, és most kétszeresen diszes egy társaság az.

Mindössze ennyit írhatok még a fumei kirándulásról — de igaz, majd elfelejtettem megemlíteni, hogy a hölgyek — mert mint már a múlt héten megjegyeztem, hölgyek is tagjai voltak e közgyűlésnek — nem mindenben voltak egyenjogúak a férfiakkal, nevezetesen a lakomákban nem vehettek részt. Egyiknek is, másiknak is kissé rossz esett ez eleintén, utólag azonban kiderült, hogy ez csupa figyelem és tapintatból volt úgy kicsinálva. Mindkét részre előnyösebbnek bizonyult, hogy egy természetvizsgáló-társaság tengeri utazás utáni lakomája hölgyek jelenléte nélkül folyjon le. Nem tudom, hogy a társaság valóban jeles elnökének neje, báró Vécsey Józsefné tudomása volt a hölgyek ezen mellőztetéséről, hanem az én hívó lellem a Gondviselés igazságos kezének csudás működését látta abban, hogy báróné ő Nagysága éppen ezen gyűlés alkalmával egy új csemetével örvendeztette meg távollevő férjét, a miért a tisztelt elnöknek rögtön és úgy szólván, bucsu nélkül el kellett bucsuznia a társaságtól, és még a zárülésben sem vehetett részt. Ilyen bámulatosan következetes a sors.

Éppen olyan kevéssé volt az a véletlen műve, mint az, hogy hazaérkeztemkor Pestre, az első, mivel szemem találkozott, a szinlap volt. Egy tekintet a szinlapra meggyőzött, hogy Radnótfáy ő méltóságát Benza Ida kisasszony ugyan reászedte egy kevéssé, hanem azért hála Istennek, örvendetes jó egészségben hozta vissza igazgatói méltóságát. A „Békebontó“-t hirdette a szinlap. Hogy ezt a rossz darabot egyáltalán fogva tovább is meghagyják a szinpadon, azon nem csudálkozom, az — mint már egyszer kifejtém — pénzérdekből is történhetik. Az egyszeri tót filozófiája lehet, a ki megette a szappant, mert sajt gyanánt vette meg. Hanem hogy Alvine szerepét Lendvainétól elvették és Niczkyné asszonynak adták, az már tisztán Radnótfáy ő méltósága érdeme. Nem voltam kíváncsi Niczkyné asszony Alvine-ére, hanem azért csak elmentem a színházba, hogy is ne, mikor egy álló hétig kedves arcát nem láttam! És aztán még csak annál jobban erősödtem meg azon meggyőződésben, hogy Alvine szerepét Radnótfáy ur parancsára vették el a kedves Lendvainé asszonytól és adták át Niczkyné asszonynak. Niczkyné asszony páratlan csárdás-tánczosnő, igen finom izléssel tud öltözködni, és csillagragyogású szép két szemet kapott ajándékkul az Istentől, mind olyan tulajdonok, melyek az a nélkül is csordultig német érzégekben föleresztett gyermekded Alvinet tökéletesen tönkre képesek tenni. Bizonyval Niczkyné asszony is tudta, hogy ez lesz az ő Alvine-je sorsa, azért annyi fáradságot sem vett magának, hogy csak jól be is tanulta volna e szerepet, hanem reahagyta magát a sugóra, sokszor a maga szavai ho-

lyett a másét mondta el, és hogy mondta! Öröm volt — nézni, hogy hüledez e szép arcz és zavarodik, hol ki, hol be a szinpadon, Radnótfáy dicsőségére.

E böles igazgatói intézkedés egy történetre emlékeztet, melyet ha tetszik, adomának is lehet venni. Pár évvel ezelőtt egy fiatal jogász fejébe vette, hogy neki színésznek kell lennie, és pedig egyenesen a nemzeti színház tagjának. A fiatal embernek „dunszt“-ja sem volt a színészetéről, hanem csinos fiatal ember volt, és élelmes fiu is hozzá, csakhamar készen volt tehát tervével. Egy szép reggel beállit az igazgatóhoz, előadja kívánságát, hogy őt a nemzeti színházhoz szerződtesse, mindegy, akárminek, hősnek, intrikusnak, tánczosnak, énekesnek, ő mindenre vállalkozik. Az igazgató végig nézegeti a fiatal embert, úgy találja, hogy csinos fiatal ember, és azonnal szerződési kisebb rendű komoly szerepekre. A csinos fiatal ember azonban annyira alkalmas volt komoly szerepekre, hogy a mint a szinpadra lépett, és a száját kinyitotta, hogy a közönség a legtragikusabb hangulat közepette, kénytelen volt elkaczagni magát. Az egész világ sajnálta a könnyelmű fiatal embert, a ki ilyen meggondolatlanul veti oda jövőjét a deszkákra; hanem az a fiatal ember nem volt olyan meggondolatlan, a mint látszott; ő tudta, hogy a szinpadon nemcsak a művészet, hanem egyéb is képes hódítani; és — és — midőn az igazgató ur látná, hogy valahányszor a szép fiatal ember föllép, a közönség mindannyiszor kaczag, ekként szóla vala, mondván: „Ha a közönség kaczag, jele, hogy az a fiatal ember a vig szakmára van teremtvé, legyen tehát komikus,“ és lőn belőle komikus. — Hanem, mint mondtam, ezt a történetet adomának is lehet venni. Legalább Radnótfáy ő méltósága igazgatóságát illetőleg, minden bizonynyal adoma.

De hagyjuk az adomákat és térjünk a „praktika filozófiára.“ Távollétem alatt Radnótfáy ur azt a csufiságot követte el rajtunk, hogy szerződtette Tamásyt és nem engedte Hajóst távozni. Első eset, hogy Radnótfáy ur a sajtó közvéleményére hallgatott. Ez minden esetre jelent valamit, talán épen azt, hogy Radnótfáy ur belátja, hogy ő és a nemzeti színház, ő és az ujkor szelleme — de ne legyünk tulkövetelők, ne kívánjunk az embertől többet, mint azt, hogy minden körülmények közt ne feledkezzen meg arról, hogy ő is csak ember, és nem Isten, akkor mindennek előtt a jó tanácsokra fog hallgatni.

Sajátságos, hogy ezen egyszerű igazságról épen a magas polczra jutott emberek feledkeznek meg leggyakrabban. A helyett hogy magas álláspontjukról láthatáruk szélesbednék, csak önönmagukat látják, és nem gondolják föl, hogy ők azért állhatnak olyan magasban, mert az alatta állók tartják őket, és mihelyt terhükre lesz, egyet rázunk és ők nem is szállnak le többé, hanem buknak.

De nini, hisz én most a kőművesek világába tévedtem! Nem csuda, a lakáshiányt ép oly virágzó állapotban találtam, mikor hazaértem, mint a hogy elhagytam. Egy barátom bizott meg, hogy szerezzen neki egy két szobából álló lakást, és nagy nehezen találtam egyet, havonkinti 60 frtéért. Siettem is kivenni azonnal, mert tartottam tőle, hogy másnapig 70 frtra emelkedik az ára.

Most még csak hagyán, az ősz jóvá akarja tenni a nyár mulasztásait, szép napos idő jár, a szegényebb osztályok — és ezek közé ne tessék ám a napszámos osztályat érteni, mert van ezeknél még sokkal szegényebb osztály, az t. i. mely műveltsége és állásánál fogva nem huzhatja meg magát pinczelakokba, és fizetésénél fogva a napszámosokkal sem versenyezhet. Ezek nagy része nyáron át a zöldből lakik, meghuzza magát

egy kis szobában, azt mondja, a természet, a friss levegő kedveért teszi, de maholnap vége lesz a szép természetnek, az éjtszakák pedig annál hidegebbek lesznek, oda kell hagynia a zöldbéli lakokat, igen, de hová? Nagyon sokan vannak a fővárosban, akik most e kérdés megfejtésén törik fejüket, csak egy nem, és ez a mi derék, páratlan városi hatóságunk. Több hónap előtt építkezési társulat alakult és ez e héten egész őszintén szemébe mondta a hatóságnak, hogy csunya nyereszkeskedési szándékok vezérlik, alig lehet tőle telket venni, oly magasra szabják az árát, pedig holott épen a városnak érdekében van, hogy a szegény osztályokat ne nyomják a lakhiány gondjai.

De megmutatta a mi fővárosi hatóságunk, hogy gazdálkodni is tud, de hogyan! Átalánosan el van ismerve, nagyobb hitelesség tekintetéből maga Vámbéry Ármin, a ki pedig Bokhara utcáit is látta, keze írását adta róla, hogy piszkosabb és ennek folytán egészségtelenebb város nincs a föld hátán Pestnél; azok a jó bolond ujságírók eleget is koptatják a tolukat éveken át, egyre ösztöklölve a fővárosi hatóságot, hogy ébredjen már hivatása öntudatára, csak körül kell néznie, vagy ha nem, csak az orrát kidugnia, és tele szivhatja magát hivatása öntudatával, és ime, mit tesz a mi hatóságunk a sok ösztöklölés után? Kimutatja e héten, hogy abból az évi négy ezer forintból, a mit a kormány a főváros tisztán-tartására utalványozott, ő kétezer forintot „meggazdálkodott!“ Nemde gyönyörű gazdálkodási rendszer? Kár, hogy az érdemes hatóság azzal is nem tetézte érdemeinek buczkáját, hogy egyszersmind azt is föl nem említette, miszerint e kétezer forint meggazdálkodása folytán pár száz emberrel több halt meg Pest fővárosában, semmint rendes viszonyok közt kellett volna, és ebből ismét pár száz forint hasznát látta a — nem tudom hirteleniben: a város-e, vagy kicsoda? Mert az sem utósó ám, hogy Pest városa a halottak temetését haszonvételi jog czimén gyakorolja. Az ember nem tudja, nevéssen-e, avagy szánakozzék-e fővárosi nemzetgazdászainkon.

Azaz hogy tulajdonkép minmagunkon kellene szánakoznunk, akik saját érdekeinkben saját alkotmányos jogainkat olyan példátlan lelkiismeretlenséggel gyakoroljuk. Mert hisz e városi hatóságot senki sem nevezte ki nyakunkra, hanem úgy választottuk őket magunk magunknak! Igen, de milyen tiszta lelkiismeretességgel gyakorolják nálunk a választás szent polgári jogát, ime egy példa a sok közül. A lipótvárosi főorvos elhalálozása folytán a ferencvárosi főorvosi állomás jött üresedésbe, a város csődöt hirdet ez állomás betöltésére, és jelenkezik is több pályázó és ezek közül különösen egy, a ki ellen akár tudományosságát, akár gyakorlatát, akár jellemét tekintve, esküdt ellensége is — tisztán az ügyet nézve — kénytelen beismerni, hogy méltóbban már nem lehetne e tisztai állomást betölteni. Jól van, ámde mit szól ahoz Rottenbiller Lipót ur, a főváros egyik képviselője? Nem szól semmit, hanem egy nyomtatott felhívást köröztet a ferencvárosi képviselők közt, a melyben viszontszolgálatai igérete mellett kéri őket, hogy egy másik orvosra, a ki nem is pályázott, szavazzanak, mert ez a másik orvos az ő közel rokona! És ezt az az ember teszi, a ki éveken át Pest város főpolgármestere volt! Mondják, hogy e köröztvény hamis, és Rottenbiller urnak valamely rut ellensége próbálta így csuffá tenni; magam is hajlandó vagyok azt hinni, mert sokat tartok ugyan ma lehetségesnek, de azt, hogy valaki egy ilyen ocsmányságot Pest város képviselő-testületének szeme közé merjen venni, az meghaladja az én felfogási képességemet.

Szegény Gyurmann Adolf, képzelem milyen körmönfont czimkekkel ruházná fel az ilyen hazafiúi érdemeket, de ez is hallgat már, a tántorithatlan hűségű hazafi ma sohajtott utószor ez életben.

Mult héten meg Greguss Gyulát temettük el, egyikét a legjelesebb jellemeknek, mert tudományosságánál nagyobb volt hazaszeretete, és szerénysége mindkettőnél nagyobb volt. 38 éves korában vesztette őt el a haza. Az orvosok addig gyógyították gyomorrákját, miglen reájöttek, hogy bélbaja volt, persze, hogy akkor jöttek reá igazi bajára, mikor már halva volt.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

✱✱ (Érdekes napló.) Gr. Gyulay Lajos hagyatékában a többi közt egy napló is találtatott, mely a költő: Döbrentey Gáboré volt, mely 1809-től 1819-ig vezetett; igen érdekesek s az akkori erdélyi viszonyok felől fölvilágosítást adnak. Döbrentey gr. Gyulay Lajosnak nevelője volt s említett években Erdély irodalmi mozgalmában tevékeny részt vett. Az ő befolyásának és tevékenységének tulajdonítható, hogy az erdélyi főurak, anyanyelvükhez ép oly hivek maradtak, mint a hogy Magyarországon főurai akkor elnémetesedtek.

✱✱ (Gr. Andrássy) miniszterelnöknél, (ki családjával együtt Zemplénbe utazott,) e napokban a m. hó 22-diki népgyűlés hattagu küldöttsége jelent meg, kérve, hogy a lakás nélküli munkások számára egy laktanya ürittessék ki. A miniszterelnök azt felelé, hogy ez a kérelem nem teljesíthető ugyan, de rajta lesz, hogy a téli időn át, ha másképp nem, ideiglenes épületek emelése által legyen segítve a lakásszükség.

✱✱ (Molnár György) a következő értesítést tette közzé: A népszínházi előadások szeptember 25-kétől folytatódnak. Kedd és péntek napokat kivéve, mindig lesz előadás. Operettek nem adatnak elő; a farsang alatt álarczos bálok is fognak tartatni, melyet egy magyaros bohóc-estély zárand be. Farsang utáni időnyre 1870. husvétig a legjobb vidéki operette-társulatot nyertem meg egy hosszabb vendégjátéki ciklusra. 1870-dik husvétől kezdve s a későbbi időnyre — minthogy a fennálló igazgató bizottmány és én is visszalépünk a népszínház vezetésétől — concursus fog hirdettetni a népszínház és szinkörre.

✱✱ (A budai népszínház) a téli időny egy részére (október 2-tól február végéig) a következő, valóban olcsó bérletet hirdeti: Öt óra 100 bérletfolyamu előadásra egy páholy hat személyre 150 frt, páholyszék 50 frt, körszék 40 frt, zártaszék 30 frt, karzati zártaszék 20 frt. Bérelni csak október 2-kaig lehet. E mellett azonban fenntartatnak a részvénybérletjegyek is. Egy páholy-szék-részvényjegy 8 szelvénynyel 5 frt, zártaszék 10 szelvénynyel 5—5 frt. Kétségkívül igen olcsó neme lesz a szórakozásnak.

✱✱ (Nevelőnőül) kisebb gyermekek mellé, vagy házi gondviselőnőül egy művelt és jó erkölcsű nőt ajánlhatunk, ki az e részbeni igényeknek minden tekintetben megfelelni képes. Az illető nő alaposan érti a magyar, német és román nyelveket, tökéletesen jártas a háztartási teendőkben, jelesül érti a fehér varrást és ruhaszabást, a mellett föltételei igen szerények, mert főhajtása: egy művelt család szolgálatjára lehetni, hol művelt bánásmódra számolhat. Bővebb felvilágosítással szolgál: „Geran Amália urnő Nyir-Adonyban, utósó posta Hadház.” Én is jó lélekkel ajánlhatom az illető nőt, mert én már 6 év óta ismerem az ő művelt, szelid lelkét.

✱✱ (A Tarcsey-féle gőzfürdőben) Deutsch Lajos, építési vállalkozó, midőn fürödni ment, a fürdői pénztárnál tárczáját, óráját s gyűrűjét őrizet végett átadván, a fiók kulcsát, melylyel tulajdonait elzárták, magához vevén, nyugodtan ment a fürdőbe. Azonban valaki a kulcsot kabátja zsebéből kilopván, a pénztárhoz ment s a tulajdonos nevében a 240 frtot tartalmazott tárczát s a 200 frt értékű órát a pénztárnál elkérte, mit is neki azonnal kiadtak. A személyleírás szerint e vakmerő tolvajban bizonyos Boros Ignácot gyanitnak.

✱✱ (Gróf Guyon Richárdné halála s temetése.) Párisból szeptember 10-kéről írják: A mai nap a párisi magyarokra nézve szomorú nap volt. Oly honleány végtiszteletére gyűltek ők össze, kit csak is szeretni és tisztelni tanultak. Gróf Guyon Richárdné még utósó napjaiban is nyilvánítá szándékát, hogy mennyire szeretne már újra Magyarországon lenni, de a kérelmetlen halál nem engedé a nemes grófnő e vágyát teljesülni. E hó 8-kán elragadta őt övéi köréből, legnagyobb fájdalomra mindazoknak, kik nemes erényeit ismerték. Mint hű kísérője volt férjének, a branyicskai hős Guyon Rihardnak Törökországban, és férje halála után Franciaország vendégszerető földét választá tartzkodási helyül. Két gyermeke közül leánya volt hű ápolója az annyira szeretett anyának, míg fia: gróf Guyon Edgar, Magyarországon levén, nem lehetett jelen a végpillanatokban és a temetésre sem érkezhett meg. — A temetés mára 12 órára volt határozva és már jóval a kitézött idő előtt nagy számmal jelentek meg a halotti háznál az itt lakó magyarok. A párisi magyar-egylet is szép jelét adá kegyeletének az által, hogy tömegesen résztvett a végtiszteleségnél. A szokásos beszterelés után, mely a közeli templomban volt, mise tartatott, mely után a koporsó kivetetett a nagy montparnassi temetőbe. A halottas kocsit gyalog követék a jelenvoltak a közel temetőig. A koporsó sírba-tétele után Mándy N., itt levő hazánkfia volt első, ki szót emelt, röviden fölemlítve úgy az elhunyt, mint férje érdemeit, s végül azon reményét fejezé ki, hogy egy boldogabb időben, Magyarország teljes függetlenségében, kötelességének fogja tekinteni a nemzet, hogy mint a férj, Guyon Richárd Törökországban, úgy a grófnő Párisban nyugvó hamvait visszaszállítsa a haza szeretett földjére. Erre a jelen volt párisi magyar egylet nevében adott érzelmeinek kifejezést. Ezek után a grófnő házában egyik francia barátja francia nyelven mondott bucsuszavakat. Különösen fölemlíté az elhunyt érdemeit mint gondos anya és honleánynak. Végül Horváth Ignác tanár mondott a jelenvoltaknak köszönetet azon szép részvétért, melylyel az elhunyt utósó végtiszteleségénél résztvettek. Erre feltűzetett az ideiglenes keresztre a párisi magyar-egylet által vett koszorú, melyet számos más koszorú követett, úgy, hogy az új sírhantra is jutott elég. Nyugodjanak békével a csak 51 évet élt nemes nő porai. Áldás hamvaira!

✱✱ (A Gellérthegy mint tűzokádó.) Az lenne még a szép história, ha az évezredek óta csendesesen alvó Gellérthegy egyszerre csak kitörne, levegőbe röptené azt a szép fellegrvart löporraktáraival együtt, eldöntené a lábainál elterülő virágzó két várost s csinálna belőle Herculanumot és Pompejit. Pedig e gondolat sokakban megszülemlett, a kik a Gellért tövében lakadó számos hőforrásból s a kőképletekből e vén hegy vulkanikus jellegére következtetnek s látták vasárnap d. u. 3 órakor, a mint a hogy oldalán, hol meggyulható épület nincs, sűrű füstgomoly emelkedett, mit csakhamar lángtenger követett. Ugy tetszett az egész, mintha a tűz a föld gyomrából jönne. Szerencsére nem forogtunk ily nagy veszélyben;

valami pajzán gyerkőczök meggyújtották a Gellérthegy oldalán az avart, mely egy pillanat alatt lobogó lángokban állott. A tűz mindaddig tartott, míg elemészteni való tápanyagot talált; a közbeeső sziklahasadék birta csak a tüzet megállapítani.

✚✚ (Rózsás napló.) Lónyai Béla, a pénzügyminiszter legidősb fia, e napokban jegyezte el Lónyai Albert, ugocsi főispán leányát: Lónyai Mari kisasszonyt. — Ifj. gr. Károlyi István és gr. Csekönics Margit esküvője szept. 27-kén, gr. Desseffy Aurél és gr. Károlyi Pálnásznapija okt. 16-kán lesz. — Csütörtökön kelt egybe az evang. templomban Ottlik László, péczeli földbirtokos Császár Emma kisasszonynyal. — Sárközy Aurél, székesfejérvári földbirtokos pedig Gencsy Ida kisasszonynyal váltott jegyet.

✚✚ (Vegyes hírek.) A királynő e hó 20-ka körül fog a királyi gyermekekkel Gödöllőre jönni, s bizton remélhető, hogy az idei szüretet is ott fogja tölteni, sőt ha az idei ősz oly hosszú és szép időjárású lesz mint tavaly volt, ismét hosszabb ideig fog hazánkban mulatni. — A honvéd-zászlók fölszentelése a közelebbi idény érdekes ünnepélyei közé fognak tartozni. A pesti zászlóalj lobogójának keresztanyaságát királynő ő Felsége vállalta el, a budaiét Klotild főhercegnő, a kassaiét Vilmos főherceg neje, a kolozsváriét pedig gr. Andrássy Gyuláné. — Uj operát fognak a nemzeti színháznál rövid időn betanítani Thomas „Hamlet“-je és Gounod „Romeo és Juliá“-ja közt fognak választani. — A sikló földszinti épületei már egészen készen vannak, most már a várban készítik kerítését, s a körülötte levő tért egyenlitik. Talán eljutunk valahára azon pontig, hogy még készen is lesz. — Az olaszországi egyenes adók igazgatósága f. évi juliushó végeig terjedő jelentésében az adóhátralékok 132,358,765 lírával vannak kimutatva. A jövedékjegy óriási hanyatlást szenvedett. — A magyar általános hitelbank egy hivatalnok megcsökött, miután megkísérlé egy hamisított londoni utalványt 1800 font sterling erejéig forgalomba hozni. A szökevény nyomoztatik. — Tisza Lajos, bihari főispán, cs. kir. kamarás lett. — A múzeum Széchenyi-könyvtárában augusztus hóban 3525 művet osztályozták be. — Zomborból írják a „Sz.“-nak, hogy f. hó 6-kán elfogták ott K. J. telekkönyvvivőt, ki a reá bizott pénzekből, saját vallomása szerint 28,000 frtot sikerasztott el s elkártyázott. Az eddig tett vizsgálatokból azonban máris 50,000 frt hiány tűnik ki. Az illetőnek semmije sincs és családja nagy nyomornak néz eléje. — Hajós megmarad a színháznál, fizetését az intendáns fölemelte. Ez évben 2000 jövőben pedig 3000-et fog kapni. — A hazai postászatban nagy hézagot pótoló mű fog megjelenni ez évnek végén: a magyar birodalom összes postajáratának husz ivre terjedő térképe, melyet a magyar királyi postajárat hivatal ad ki. — Általános meglepéssel fogadják a lapok azon hirt, hogy Tamásy népdalénekest, a nemzeti színház intendánsa szerződtette. Jelenleg ő az első népénekes, kinek szívéhez szóló dalaival játék is párosul, mely folyton fog javulni a kritika ellenőrzése mellett. Hanem Ujházy Ede? — A magyar pénzügyminiszter körözüvény által adja tudtára valamennyi hatóságnak, hogy a papir-tizkrajczárosok és a régiebb fajtájú ugynevezett ezüst-hatosok csak jövő évi április 31-kéig fogadtatnak el fizetésül az adópénztáraknál, azután pedig csak a budai központi állampénztárnál váltatnak be. — Szigeti József jelenleg „Toldi Miklós“ című népszínművet ír, melynek első részéből már olvasott is föl a Kisfaludi-társaságban. Most már a végét írja s a téli idény alatt bizonyosan meglát-

juk a színpadon is. — Egy budaörsi parasztot pár nappal ezelőtt három részeg budai ujoncz megtámadván, egy olyat ütött fejére, hogy a szegény ember összerogyott s fölgyógyulásához alig van remény. A ficzkók a bünyfenyitőtörvényszéknek adattak át. — Az országház kiépítésére nézve a közlekedő ügyészséghez négy terv érkezett be, melyek közt legcélszerűsábbnak Hofhauser és Wechslmann építész tervei találtattak. — Budai szüret. A budai szőlőkben a madarak szerfölött sok kárt tevén, alkalmasint 20-kán már meglesz a szüret. — Érdekes régészeti fölfedezés történt tegnapa dunagőzhajótársaság ó-budai gyárszigetén, hol ásatás alkalmával a föld egyszerre besüppedt, s nagy négyszegletű kőmedence-féle tűnt elő, a legszebb mozaikkal kirakva. Valamely régi fürdő maradványának látszik. — Ó-Budán e napokban B. pipakészítő neje, nyolcz gyermek anyja, közel 60 éves, szerelemfáltésból felakasztotta magát. Mire megtalálták, már meg volt halva. — Offenbach egy új operetten dolgozik. A czíme ez volna: „Les voleurs“ (A tolvajok.) Ezek a „tolvajok“ pedig, hallomás szerint, nem a sövények alatt, nem a barriéreken kívül tartozkodnak, hanem a királyi termekben, s úgy nevezik őket, hogy — ministerek. A színhely Japánba van téve. Hanem azért a japáni maszkokon keresztül aligha nem fogják észrevenni az igazi alakokat. — A király szerdán este Bécsből megérkezett s egyenesen Gödöllőre folytatta útját. — Berczik Árpád új vigjátékát: „A kuruczok Versaillesben,“ a nemzeti színház drámabíráló-választmánya előadásra elfogadta; a szerző némi javítások eszközölése végett egyelőre visszavette darabját. — Hajdu-Nánáson f. évi nov. 1-től kezdve a helvét hitvallásuaknak nőnevelővel egybekapcsolt felső-leányiskolájuk nyílik meg. — Budán egy éjjeli csavargót csíptek el, ki az elkésett emberekre látszott leskelődni. Elfogatásakor egy műszert dobott el magától, melyet az utonállók áldozataiknak szájára illesztenek, hogy segélyért ne kiálthassanak. A csavargó jelenben vizsgálat alatt van. — Az újtelepi bíró kosisa lopáson kapatván, megugrott s a Dunába akarta magát vetni. Csak nagy ügygyel-bajjal tudták a folyamból elvon-szolni, s a kalodába vinni. — Berketz István, pesti selyemfestő intézetét, kinek üzlethirdetése lapunk mai számához van mellékelve, jó lélekkel ajánlhatjuk hölgyeinknek.

Nemzeti színház.

Szeptember 17-kén.

Szept. 11-kén: „Tell Vilmos,“ opera, 4 felv. — Szept. 12-kén: „A két Barcsay,“ Jósika Miklós eredeti drámája, 4 felv. — Szept. 13-kán: „A békebontó,“ Benedix vigjátéka, 4 felv. — Szept. 14-kén: „A boldogság első napja,“ Anber vig operája, 3 felv. — Szept. 15-kén: „A jó falusiak,“ Sardou színműve, 5 felv. — Szept. 16-kán: „Borgia Lucretia,“ Donizetti operája, 3 felv. Szept. 17-kén Álbisi László ur föllépteül: „A fősvény,“ Molière vigjátéka, 5 felvonásban.

Gazdasszonyoknak.

Szappankészítés lug nélkül.

Egy üstbe 37 itcze folyó vagy esővizet öntvén, felforrása után 3 font szódát belé tenni, valamint két kupa (4 itcze) oltott meszet. 6—7 perczig forrjon mindez, akkor az üstöt le kell venni a tűzről és tartalmát egy dézsába önteni. Ha e viz leülledett, tisztáját ismét az üstbe kell önteni, hozzá tevén 6 font töpörtyüt, vagy más zsiradékot. Mind ezt gyenge

tűznél mindaddig forrni kell hagyni, míg a lé nagyon nyulós lesz. Ha tudni akarjuk, ha jó-e már a szappan, egy-egy kanál-nyit ki kell venni belőle és egy kissé megsózni. Ha ezután összeáll, a szappan meg van főve, és akkor csak még egy itezo darált sót kell a forró szappanba jól elkeverni és az üstöt a tűzről levenni. A szappant most már lyukacsos kanállal egy vizes ruhákkal bélelt, oldalain és fenekén lyukacsos ládikába kell kisedni, 24 óra múlva onnan kiborítani, spárgával, vagy dróttal összevagdalni, és száraz helyen eltenni.

K. Emilia.

Egy másik derék vidéki gazdasszonytól pedig következő utasítást kaptunk:

30 itcze vizet föl kell forralni, 2 és fél font oltott meszet belé tenni és ezzel egy negyed óráig forrni hagyni. Ez meg-lévén 5 font szódát kell hozzáadni, fél óráig forrni hagyni, aztán 7 font zsiradékot belé tenni, és folytonos kavarás mel-lett 2 óra hosszat forrni hagyni. Ezután az elébb elkészített ládába kell önteni, és a szokott módon elbánni vele.

D. Irma.

Divattudósítás.

Ez idő szerint már szorgalommal készítik az őszi ruhákat: rövide-
ket az utcára, és hosszukat az estélyi alkalmakra szánva. Mindkét esetben nagy szerepet játszik ismét a fekete selyem-ruha. Nélkülözhetlen egy darab is ez még a legigénytelenebb ruhatárban is! A legnagyobb változatban tud-juk azt néhányszor újból teremteni: ha kiszolgált már az alja, ha meglát-szik az idő és por viszontagsága, akkor friss fekete vagy színes fodrocskákat rakunk rá, ha a felső része enged az idő rombolásának, egy tűnique alkalmazása új fényt kölcsönöz neki, egy kis fehér csipke, rojt, szalag, és ismét új ruhát varázsolhatunk belőle, mely mindig csinos, és — a mi tán ennél is fontosabb a világ szemében — mindig divatos.

A gyermeköltözékekre is nagy gondot fordítanak jelenleg, és olyan kiállítással készülnek azok, mint a nagy ruhák: csak a nagyságban különböznek egymástól; de azért komolyabban gondolkodó anyáink nem fognak föltét nélkül hódolni a divat nem mindig észszerű követeléseinek, és módosi-tásokkal, igazításokkal fogadják el csak a divat újításait és parancsait. Leánykáink ruhái is majdnem kivétel nélkül kétféle szövetből készülnek, a legdivatosabb a fehér mohairből készült alsó ruha, mely színes tafota-szalagokkal van háromszor körülfordozva; ezen fehér szoknyára egy színes, pél-dául rózsaszínű vagy kék felsőszoknya járul, mely két oldalt fel van huzva. A derék sima és négysszög kivágása, a hátul lévő szalagsokor végnélküli és az ujjak is színes szalaggal vannak díszítve.

Egy csinos gyermekruhát láttunk szürke lustreből, ugyane szövetből öt kis fodor volt a szoknyán, a melyek rózsaszínű kashemirral voltak be-szegve. A felsőszoknya rózsaszínű kashemirből készült, hátul négysszögletűre volt szabva és két oldalt felhuzva. Egy rózsaszínű tafota-echarpe, hátul szé-les, de rövid végekkel egésszíté ki ez öltözéket. A popelin igen ajánlható gyer-mekruhák készítésére, mert nem csak hogy minden színben és változatban kapható, de tartósságánál fogva a többszöri tisztogatást is jól kiállja. Ára a popeline-nek 80, 90 kr, 1 frt, 1 frt 10 kr; szélessége 1 rőf.

Kis fiuk öltözete a divat szerint most ismét magyarosan készülhet-nek: a bő nadrág sötétebb színű posztóval lehet beszegve, a dolmány-féle felső öltöny vagy blouse köröskörül és a zsebek körül sujtással vannak ki-varrva. E széles végű öv, a mely szintén gazdagon ki lehet sujtásozva, egé-szíti ki a divatos fiu-öltözéket.

Jelen divatképünk magyarázata.

Az első alak: estélyi öltözéket mutat be. A ruha sötétvörös nehéz selyemből készült, gazdagon széles fekete csipkével díszítve. A ruha ára selyemből 120 frt, könnyebb szövetből 50—60 frt.

A második alak: kimenő-öltözéket ábrázol, mely skót pope-linből való. Az alsó ruha szélesebb, a felső és a derék pedig kisebb csiku szövetből áll. Ára 40 frt.

Számrejtvény.

Voith G.-től.

- 3, 4, 8, 1, 2. Eső ellen megfelel;
- 11, 5, 6. Egy szép nőnevet jelel;
- 5, 16, 4, 5, 6. Háboruban használtatik;
- 13, 9, 5, 16, 1. Ég kegyelme így neveztetik;
- 15, 13, 12. Hasznos álm-időzésnél;
- 6, 4, 6. A jegyváltás ádes eredménye;
- 6, 17, 17, 6. Ez sok nőnek a neve;
- 1, 11, 4. Keskeny, nyugalmas lakóhely;
- 4, 16, 12. Előre és hátra mehet;
- 7, 6, 9, 13, 14. Minden ember osztályrésze;
- 1, 13, 4. Viz és föld összetétele;
- 16, 4. A vargák hasznos eszköze;
- 6, 4, 6, 17, 10. Az érczek legbecsesobbje;
- 3, 2, 8, 4. Több száz ennek alkatrésze;
- 11, 4. A sebek hasznos gyógyszere;
- 6, 4, 6, 5. Sok jeles férfi lelte itt sírját;
- 12, 6, 1. Teszi a szekerek alját;
- 1—17. Jeles művésztünk neve,
Szinészi pálya élete.

Megfejtési határidő: október 17-dike.

A f. é. 35-dik számban közlött rejtvény értelme:

„Atok verte meg a magyart,
Mert az soha össze nem tart!”

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Eördögh Aurelné, Benedikovics Róza, Szluha Mariska, Török Zelma, Boronkay Csicseri Lila, Gersics Róza, Hunyadi Karolina, Gyura Janka, Pikéthi Etelka, Ruttkay Ilona, Beniczky Skultéty Berta, Heller Ilka és Berta, Gergelyi Károlyné, Gogomán Mari, Szántay Vilma, Schwarcz Jozsefa, Vitályos Gergelyné, Tell Mari, Thomka Endréné Sebestyén Berta, Schwarcz Éva, Dahlström Hutter Zsuzsanna, Szák Aloisia, Szikora Gizella, Bálint Julianna, Antalfi Etelka, Szányi Mária, Arany Endréné, Fencsik Vasóczik Mária, Gerevics Vilma, Bozvári Viktória, dr. Vecsey György, Velyásky Mária és Anna, Farkas Luiza, Buday Flóra, Oszlányi Mária, Nagy Izabella, Cseh Irma, Soltész Józsefné, Hosszu Jánosné, Igaz Teréz, Papy Amália, Müller Krisztin, Pásztelyi Danielovich Emilia, Szántó Emma, Fehérpataky Eleonóra, Varga Mária, Mauks Ilona, Dubányi Róza, Incze Katalin Birró Domokosné, Flegmann Lipótné, Csepei Zoltán Fe-renczné, Bukóvszky Regina, Lázár Kopasz Mária, Tölgyesy Lóra, Nagy Istvánné, Szántó Julia.

A 34-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag be-küldő:

Oszlányi Mária, Hosszu Jánosné, Fehérpataky Eleonóra, Mauks Ilona, Dubányi Róza, Incze Katalin Birró Domokosné, Flegmann Lipótné, özv. Rakovszky Borbála.

A 33-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag be-küldő:

Oszlányi Mária, Hosszu Jánosné, Incze Katalin Birró Domokosné.

Tartalom.

A nők szolgálása, Á. E.-től. (Folyt.) — Álmaimban, Ábrányi Emiltől. — Árva Lidi, Vértesi Arnoldtól. (Folyt.) — A tejfog. — Hahn-Hahn Ida grófnő. (Folyt.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejt-vény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A boríték on: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások-tára. — Előfizetési felhívás. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: szeptemberhavi divatképünk és Berketz István árjogyzéki kimutatása.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):
 Évnegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
 kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
 Egy 4-szer hasznózott sorért 8 kr.

39. SZ.
 Szept. 26-án.
 1869.

Havonkénti színezett divatképpel, minden szükséges himzetrajzokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járatási kötelezettest foglal magában a lap irányában.

Örvendünk, hogy olvasónőinknek ezuttal ismét egy kedves, ifju színésznő kellemes arczképével kedveskedhettünk, egy színésznőével, a ki a művészet szép és fényes, de nehéz és küzdelmes pályáján ifju kora daczára már is elismerésméltó eredményeket vívott ki.

Különösen alkalomszerű arczképének közlése most, midőn egy teljesen külön álló szakmában mutatva be tehetségeit a nemzeti szinpadon, oly kitűnőnek bizonyult be, hogy az egész közönség és minden műbarát osztatlan csudálkozását és tettségét kiérdemelte. E szakma az énekes

Helvey Ilka k. a.

népszinművek női szerepköre.

A feledhetlen Hegedüsne óta nem volt népszinmű-énekesnőnk. A kik talán voltak is, a vidéken tartozkodtak szerte, elveszve a fővárosi közönség számára; mert a nemzeti színháznál, mely pedig a fővárosban egyedül lévén magyar, működési körébe minden válfajt belevonni tartoznék, a népszinműi szak egészen eljuttatott, mellőzve lőn. Szigligeti és Szigeti páratlan népszinműi hovatovább a lomtárba jutottak. Nem akarjuk ennek okát itt bővebben feszegetni; csak mint egy, talán épen a közönségből származott

szomorú jelenséget említjük meg, hogyha adattak is e darabok, nem igen került, a ki a népszínműi énekesnő sajátos, eredeti, de épen azért nehéz feladatának sikerrel meg tudott volna felelni.

Arra születni kell!

A közönség látott egy pár rossz előadást, s úgy látszott, hogy maga is meghidegedett a népszínművek iránt. Pedig azoknak elvitázhatlan jogosultságuk van a magyar színművészet templomában. Pótolhatlan kár volna értük, ha elvesznének.

Legközelebb támadt egy új jelenség, lépett föl egy fiatal leányka, a ki eddig a magasabb operai szakra képezte magát, s mint hiszszük, e mellett meg is marad, és néhány szereplésével azon öröndes reményre jogosított, hogy a népszínművek kedves és oly sokáig nélkülözött női alakjai ujjal megjelennek színpadunkon. Ez új jelenség, e fiatal leányka: Helvey Ilka kisasszony volt.

Eddigélő összesen kétszer lépett fel népszínműben. A „Csikós“-ban, mint Rózi, s a „Szökött katona“ századik előadása alkalmával Julcsa szerepében. De e két föllépés teljesen elégséges volt arra, hogy ritka hivatottságát e téren kitüntesse. A sajtó általánosan dicsérrel halmozta el, s egyhangúlag elismerte, hogy kiválóan hivatva van e szakmára. Kedves alakja, megnyerő arcza, rokonszenves hangja, egész külső megjelenése, érzékeny és naiv modora kitűnően képesítik őt reá, s különösen hangja, mely a nagyobb operai alkotásokhoz talán még egy kissé kevés terjedelemmel bír, mintegy utalva látszik lenni népdalaink éneklésére. Játéka és éneke egyiránt kellemes, bájos és természetes volt. Ugy játszott és énekelt, mint egy kis pacsirta; a közönség el volt ragadtatva és méltán, mert az valóban nem oly könnyű szerepkör, a milyennek első tekintetre látszik. Kiváló tehetség kell hozzá, hogy egy hölgy, a ki mindig művelt társaságokban forgott, bele tudja magát élni a nép életébe, érzelmeibe, örömeibe, bánatába, s azok egyszerű, mesterkéletlen kifejezésébe. Itt a művészetnek igazán természetné kell lennie, s a természetnek művészetné.

Helvey Ilka kisasszonyra különben teljes joggal el lehet mondani azt a szokásos phrázist, hogy a múzsa már születésekor homlokán csókolt. Atyja, jelenleg az első magyar biztosító-társaság köztisztviselőjében álló hivatalnok, kitűnő művész a zongorán, s maga is szerzett néhány sikerült zenedarabot; anyja pedig művelt, fenkölt lelkű, szellemdus urnő. Korán kifejték zsenge lelkében a művészet iránti hajlamot, s eleitől fogva a legjelesebb mesterek, a többi közt Stoll Péter által tanítatva, a ki már nem egy jeles énekesnőt képezett ki, igen fiatal korában több hangversenyben fényes sikerrel lépett föl, különösen a pesti dalárda énekakadémiáin, a hol feltűnő hatással, köztetszésre énekelt Zimay szép magyar dalait. Már korán megismerte és tanulmányozhatta a népeletet, mert gyermekkorát a nép közt, a vidéken, a forrai-iratos pusztán, Arad-megyében tölté.

Folyó évi április óta a nemzeti színház általánosan kedvelt s nagyreményű tagja. Minden szerepben, melyben eddigélő föllépett, számos elismerő és buzdító tapsot és virágot kapott. Mindig megnyerte a közönség tetszését, mert benne a tehetséggel szorgalom, igyekezet és ritka tapintat, öntudat és szerénység párosul. Az olasz „staggione“ itt időzésekor ő volt méltatva, hogy a híres társaság kényes primadonnáival együtt énekeljen, a mi bizonynyal nem kis kitüntetés egy kezdő magyar énekesnőre nézve, noha e külföldi kényes primadonnák, általános vélemény szerint, csak azon régi alapigazságot lát-

szottak bizonyítani, hogy sohase törjük mi magunkat semmi után, a mi külföldi, csupán azért, mert külföldi, hanem elégedjünk meg azzal, a mink van, a mi a miénk.

Igy kétszeres méltánlással viseltethetünk minden tehetség iránt, a mely hazai s hálásan méltányolhatjuk Helvey Ilka kisasszonyt is, a ki teljesen magyar és a miénk.

A „staggione“-val „Favorita“, „Faust“, „Afrikai“, „Traviata“, „Márta“, „Alvajáró“, „Lucia“, „Norma“ operákban működött közre, különben pedig a „Hunyadi László“-ban stb. vannak többé-kevésbé jelentékeny szerepei, melyeket mind kedvvel, igyekezettel, lelkesülten és sikerrel old meg.

Legközelebb a „Liliomfi“, „Nagyapó“, „Szép juhász“ rég-látott népszínművekben fog föllépni.

Mit irjunk felőle többet? hisz' még igen fiatal? Egy most fejlődő szép virágbimbó ő, mely azonban biztos remények csíráit hordja magában. Adja az Isten, kívánjuk, hogy e remények az ő és a közönség teljes meglegedésére a lehető legfényesebben valósuljanak, s a tisztelt kisasszony, ha e remények valósultak is, sohase szünjön meg a miénk, a magyar Tháliáé lenni!

M. B.

Vidéken.

Benedek Aladártól.

Ne vigyetek engem többé tiközétek!
Kiknek boldogsága abban áll, hogy éltek;
Oh, ne lássam soha a sok szerény viskót,
Hol nincs nagyratörés, nem lesz és nem is volt.
Hol minden kis bogár arra int, hogy menjek,
Menjek ő utána s tán talállok enyhét...
Hagyjatok, hol engem űz, hajt ezer eszme;
Ott talán nem sejttem, hogy el vagyok veszve!

Az én éghajlatom nem a ti hazátok,
A mi néktek öröm, oh az nekem átok!
Ki titeket táplál, oh az emészt engem,
Kik nem láttok jövőt az örök jelenben.
Ti, ha lenyugosztok: pihentek s álmodtok,
Mig engem kínoznak előre, zagyva gondok...
A ti jutalmatok' meghozza a munka,
Mig az én lelkem a reményt is megunta!

Ne vigyetek engem többé tiközétek!
Kik ez élettől, hajh! oly sokat reméltek,
Kiknek fényt a nappal s árnyat csak az éj ad,
Kiket kielégít egy ünnep, egy névnap.
Itt az én lelkem csak önmagába mélyed
S azt látja, hogy nála nincsen már szegényebb...
Hagyjatok, hol engem űz, hajt ezer eszme;
Ott talán nem sejttem, hogy el vagyok veszve!

Hisz' az én kertem nem nekem hoz virágot,
Az én gyümölcsöim csak izetlen álmok!
Nekem nincs tavaszom!... nekem nincs reggel,
S harcban állok mindig egy sátánsereggel!
Munkálok, és munkám soh'sincs befejezve!
Lélegzeteimbe méreg van keverve...
Verőfényes nappal is sötétben járok!
Minden léptemen nő egy-egy vesztő árok!

Ne vigyetek engem többé tiközétek!
A ti éltetek rám egy szörnyű ígéret,
Mely, a míg von, csábít: ígét sug fülemből,
S ez így szól: „Te innen rég ki vagy kergetve!“
Összeborzad lelkem... menekülni vágyok...
Mosolyogjon soká mosolygó arczatok!
En megyek, hol engem űz, hajt ezer eszme,
Ott talán nem érzem, hogy el vagyok veszve!

Árva Lidi.

Elbeszélés,

Vértesi Arnoldtól.

(Vége.)

IV.

Egyszer késő éjjel jött haza Gyuri egyik szomszéd faluból; majdnem reggel felé járt már az idő.

Három nap óta távol volt már hazulról. Egyik szomszéd uraság házában dolgozott. Nem akarták addig elereszteni, míg mind el nem végezte a reparálni valókat.

Azt hitte, hogy még egy nappal tovább tart a munka, s Lidinek is otthonn azt mondta, hogy csak szombat este jön meg. Hanem az uraság oly nagyon sürgette s Gyuri is ugy sietett a munkával, hogy pénteken este 10 órára már minden el készült.

Tartoztatták, hogy maradjon már ott háltni, hanem — gondolta magában, inkább haza megy. A falu, a hol dolgozott, valami két óra járásnyira esik tőlünk; sétálva haza ér éjfélutáni egy órára, — gondolta Gyuri, — talán még előbb is. Aztán oly szép holdvilágos nyári éj volt, hogy az embert szinte csalogatta.

— A menyecske csalogatja haza, — mondták még ott reá.

Nevettek s Gyuri is szíves készséggel nevetett velük. De maradni semmikép sem akart. No ha nem marad, legalább addig nem eresztik, míg az utra egy pár pohár bort nem adnak neki.

Az uraság még ébren volt, s eszébe jutott, hogy holnap ugy is levelet akar küldeni egyik barátjának a Gyuri falujába, jó lenne azt most mindjárt megírni, Gyuri elvihetné.

Mig a levél elkészült, jó idő bele telt, ugy, hogy Gyuri csak éjfél után indulhatott el s már három óra felé járt az idő, mikor haza érkezett. A külső kapu nem volt bezárva, — azt nem szokták máskor sem bezárni; fölemelte a fakilincset s bemehetett csendesén. Kopogtatott az udvarra nyíló ablakon, de semmi hang nem felelt belülről.

Kopogtatott erősebben, arra sem felelt semmi hang. Nem jött senki kinyitni a konyha ajtaját.

Megpróbálta, nincs-e nyitva? Zárva volt.

— Furcsa! — gondolta magában s aggódástól, nyugtalanságtól kiütött az izzadság homlokán.

Nagyon erős épen nem volt a konyhaajtó s ha az ember neki támasztotta hátát, ki is vethette sarkából. Nem volt szükség valami nagyon erős ajtókra, tolvaj nem igen talált volna ott mit ellopni.

A rozszant ajtót nem nagy erőlködéssel kiemelte sarkából Gyuri s bemehetett a házba.

Üres volt.

Az ágy meg volt vetve, de első pillantásra látszott, hogy az éjjel nem feküdt benne senki. A férj kereste Lidit a szobában, a konyhában, gyertyával mindenfelé, hol van, hová lett?

A vér mind fejébe tódult Gyurinak. Azt hitte, mindjárt megüti a guta, vagy megőrül. Mint az eszeveszett szalad végig a falon, egyenesen István bátyja házához.

Valaki utána kiáltott, de nem hallotta. A szomszédasszony volt, a ki a nagy zörgésre, ajtócsapkodásra kijött s a félhomályban, melyet félig a holdvilág, félig már a reggeli szürkület világított meg, fölismerte Gyurit.

— No, majd visszajön, — gondolta magában az öreg asszony. — S fejesóválva fordult be házába.

Gyuri azalatt fölverte István bátyját.

— Ez nevezetes eset, — szól az öreg kiszolgált hajdu, fejét lógatva. — Várj, veled megyek, legalább lesz hiteles bizonyosság, legale testimonium, a hogy mi a vármegyén szoktuk mondani. Érted? Lesz valaki, a ki látta, hogy feleséged éjszakának idején nincs otthonn.

Nyakába kerítette a fehér köpenyeget, mely még a vármegye szolgálatából maradt s öccsével visszaindult ennek lakására.

Gyuri mint valami gép ment mellette. Azt se tudta, hová megy, mit csinál? A fájdalom egészen elbódította. Csak ment, szótlan ballagva bátyja után. Nem hallotta azt sem, mit beszél az öreg, pedig az egész uton beszélt az mindenféle álnok asszonyokról, a kik oly hűségeseknek tudják tettetni magukat, meg aztán saját éles látásáról, hogy megmondta ő ezt már előre, tudta ő, hogy ez lesz vége annak a házasságnak, látta ő már mindezt régen, de csak magába fojtotta, nem akarta busítani öccsét.

Hanem e sok jóakaró beszédből Gyuri bizonyosan egy szót sem értett.

Két keze közé szorította homlokát s csak nehéz hörgő sohajtását hallotta bátyja.

Az öreg hajdu sietett; attól félt, hogy mire Gyuri lakásához érnek, ott találják már a menyecskét s akkor aztán majd kivágja az valami módon. Asszonyok könnyen tudnak magukon segíteni.

Ebbeli félelme nem valósult. A ház üres volt még most is.

Csak jó óranegyed múlva jött meg Lidi. Elég ideje volt addig az öregnek tele beszélni öccse fejét.

A mint Lidi a kapun belépett s észrevette férjét és férje nagybátyját, megrezzent. A bűnösök reszketnek, — ez volt az öreg hajdu véleménye.

Hajnalodott már s jól láthatták, milyen sápadt a különben rendesen piros menyecske. Nemcsak az öreg hajdu, Gyuri is bizonyosnak tartotta, hogy azért sápadt el s azért reszket Lidi, mert bűnösnek érzi magát. Gyuri tántorogva támaszkodott bátyjára, ajka vonaglott.

A vén hajdu maga mondta, hogy ebben a pillanatban ugy érezte, mintha valami láthatatlan kéz belemarkolt volna belsejébe s összefacsarta volna szívét.

— Aztán ugy éreztem uram, mintha valami malomkő ereszkednék le reánk és az mindnyájunkat összezuz, valami nagy, igen nagy csapás. Ha tudtam volna, hogy ez a Gyuri ugy szívére veszi a dolgot, inkább lebeszéltem volna, hagytam volna inkább azt az asszonyt, csináljon a mit akar, ámtsa el mézesmázos szavával ezt a boldogtalant, béküljenek ki, csináljanak, a mit akarnak! Már késő volt. Megfogtam kezét; nem hallgatott rám, csak szemeit forgatta s reszketve, fuldokolva kiáltott az asszonyra:

— Kigyó voltál s én keblemen melengettelek!

Lidi felelni akart valamit és közelebb jött.

A férj durván eltaszította.

Félig fenyegetve, félig könyörögve jajdult föl Lidi, férje nevét kiáltva:

— Gyuri! Gyuri!

De már ez akkor nem hallotta; dühében kifakadt:

— Vert volna meg az Isten, mikor először láttalak, mert átkozott nap volt.

Lidinek sápadt arcza egy pillanatra lángpirossá vált, szemei villogtak s hevesen felelt:

— Megátkoztad azt a napot, mikor engem először láttál; megsiratód még ezt a szót.

Azzal megfordult s odahagyta az udvart.

— Megállj! — szólt Gyuri, visszarántva s haragtól remegve; — Szólj, hol töltötted ez éjszakát?

Lidi kimondhatlan megvetőleg nézett reá, de nem felelt.

— Szólj, hol voltál? — dühöngött a férj.

Lidi egy szót sem szólt, néma maradt s megvetőleg hátat fordított.

A férjnek ujjai mint vas-harapófogók nyomultak karjába. Még akkor is némán hallgatott. Az öreg hajdu megfogta öccse karját s hátrahuzta. Aggódott attól, a mi történhetik.

— Ereszd el, hadd menjen, — szólt parancsolólag öcséhez.

Gyuri engedelmeskedett. Lidi egy pillantást sem vetett vissza, úgy távozott.

— Nem hittem, uram, még akkor sem, hogy ártatlan! — mondta rá a vén hajdu.

V.

Az öreg asszony a szomszédban, a ki még egy jó sort aludt hajnalra, csak azután kászolódt föl. Erős meggyőződése, hogy a gonosz lélek álnok mesterkedése okozta, hogy neki épen hajnalra kellett elaludni; a gonosz lélek mindig így szokta intézni, ha valami rosszat akar, s tudván azt, hogy neki szegény öreg asszonynak ilyenkor szokása még egy kis hajnali álmra lehajtani fejét, épen ezt a szerencsétlen időpontot választotta ki ördögös praktikáinak végbevételére.

Ez aztán oly magyarázat volt, mely ellen föllebezni nem lehet.

A mint kijött házából az öreg asszony, Gyurit még ott találta. A padkán ült, látszólag csöndesen s tenyerébe támaszkodva fejével. Az öreg Keresztes István ott állt mellette s komoran nézett a földre, — mint a hogy már ez az öreg ember szokta.

— A Lidit keresi szomszéd uram, ugy-e? — szólt a szomszéd asszony.

— Már nem keresem, — viszonzá a fiatal ember tompán s a nélkül, hogy föltekintett volna.

— Nem keresi? — kelepelt a szomszéd asszony nyelve. — Már hogyne keresné? Hiszen láttam, mikor hajnalban, — de még hajnal se volt, — mikor csak elszaladt lelkemadta, mint valami vad ember; pedig utána kiáltottam. Nem keresi? Hát hol a Lidi? — Nem látom. — Visszajött már a Kati nénitől?

— Honnan? — kiáltott Gyuri fölriadván.

— A Kati nénitől, az öreg koldus asszonytól. Hát lelkemadta, tegnap este nagyon beteg lett az a szegény, oszt senkije sem volt, a ki ápolta volna, azzal a nyomorék kezével pedig még csak egy korsó vizet se tudott volna a szájához vinni, akár szomjan meghalhatott volna... senkije sem volt, senkije!... Oszt a Lidi meghallotta és azt mondta nekem: A Kati néninek senkije sincs, nem hagyhatom magában, az uram csak holnap este jön meg, ma éjjel a Kati néninél maradhatok... azt mondta.... De szent Isten, mi baja van magának, szomszéd ur?

Sápadtan, tántorogva állt föl Gyuri. A vén hajdu már akkor mint a villámlás, olyan gyorsan nekiiramlott az alvóknak, a hol a koldus asszony viskója állt. Gyuri megint csak leroskadt a padkára.

— Megátkoztam! — nyögé kétségbeesetten.

A szomszédasszony nem értette jól, mit nyög s csak bámult egy ideig.

— Várjon no, — szólt jószívűleg — van nálam egy kis jó fajta keserű pálinka. Az mindjárt segíteni fog. Minek is jár-kál maga, ilyen vézna ember, éjszakának idején olyan messziről haza? Maguk mind a ketten nem elég okosak. A Lidinek is azt mondtam: te áldott jó lélek vagy, de nem ilyen gyöngö teremtésnek való beteg mellett egész éjen át virrasztani; aztán a Kati néni öreg asszony már, miért gátoljuk meg, ha magához akarja venni az Isten? Hanem arra azt mondta: ő nem hagyhatja azt a szegény öreg asszonyt olyan nyomorúságban, oszt elég erős is ő a virrasztásra, nem nőtt ő fel puha hely közt, próbált mindenféle kemény dolgot, ne busuljak én miatta!

Az öreg asszony talán tovább beszélt volna, hanem hangeszók szakitotta félbe. Gyuri végig feküdt a padkán, kétségbeesetten vergődve, könyeivel áztatva a földet, sirva és hevesen kiejtett fuldokló szavakat tördelve.

Ugy megrémült a szomszéd asszony, hogy a keserű pálinkát is elfeledte s ránczos sovány kezével a fiatal embernek kabátját megrázva, ijedten kérdegette egymásra:

— Szent Isten, mi baja? ... mi baja?

Az öreg hajdu is visszajött. Csak akkor eszmélt föl iszonyu kétségbeeséséből Gyuri. Valamivel nyugodtabb lett s megindult felesége fölkeresésére.

— Nem fog többé soha hozzám visszajönni, tudom, — mormogá csüggedten — soha, soha! Tudom, hogy örökre elvesztettem. De még egyszer, egyetlenegyszer akarom legalább látni, elmondani neki, hogy ártatlan angyal, a kit én nyomorult, hitvány féreg bántani merészeltem! Megérdemeltem, hogy elveszítsem!

Nagybátyja, a ki komoran, földre süttöt szemekkel, némán lépdelt mellette egy ideig, vigasztalni kezdte:

— Miért vesztetted volna el örökre? Asszonyokat könnyű kibékíteni.

— Soha, soha! — ismétlé Gyuri halk, tompa, reménytelen hangon. — Megátkoztam a napot, melyen először láttam! Soha el nem felejtheti!

— Ne nyöszörögj, — szólt a vén hajdu zordonan.

Aztán hallgatva, némán mentek tovább.

Egy gyerek a temető felé utasította, arra látta Lidit menni. Nem akadtak a nyomába. Bementek a temetőbe, hol övezkedésig ért a buján tenyésző bujtorján s a kaszálatlan száraz fűben barna hasu kabóczák ugráltak. Az egyszerű, durva faragású fejfák sorban álltak, mint egy zászlóalj katona; az árok mellett mint béna invalidus, álldogált őt vagy hat akácza, szomoruan nyujtogatva ki megcsontított ágait, melyeket a fiatalság pajkosságából letördelt. A boldogult tiszteletes ur ültetése volt még, a ki olyan hóbortos volt, hogy kertet vagy mit akart csinálni még a temetőből is.

A tiszteletes fejfája is csak oly egyszerű volt, mint a többieké. A fűvet a sír körül letaposva találták. Gyuri szóltan a földre mutatott:

— Itt volt, — mormogá a vén hajdu.

Aztán átkutatták az egész temetőt, keresztül-kasul jártak, kiabáltak Lidi nevét, könyörögve, hizelegve. Nem felelt rá semmi hang. Nem találtak más élő lényt, csak a szökdelő kabóczákat a fűben s egy nyulat ugrasztottak föl az árok melletti bozótból.

Nyomait keresték Lidinek a fűben. Itt volt, bizonyára itt volt; anyja sírja körül is letaposva látszott a fű. Sokáig

volt-e itt? merre ment? senki sem tudta megmondani. Senki sem látta.

Visszafordultak a faluba. Gyuri hagyta magát vezetni, mint valami gyermek; nem is szólt már, nem is panaszkodott, mereven nézett maga elé a földre, csak néha emelte föl szemeit s akkor úgy villogtak azok, hogy bátyja megborzadt.

— No, no, majd előkerül, — biztatá öccsét, a mint házról házra hiába jártak Lidit keresve.

— Majd előkerül, — ismétlé tompán Gyuri.

— Tekintetes uram, — szólt hozzám másnap Keresztes István, — félek, hogyha a Lidi hamar elő nem kerül, megtébolyodik az öcsém.

Nem vettük szavait betűszerinti értelemben. A fiatal ember meglehetős csöndesnek látszott. Megigérttem az öregnek, hogy amit lehet, mindent megteszünk az elveszett fölthalálásáért. Meg is találjuk, ne féljen, ha csak a föld alá nem bujt. Messze nem mehetett.

Nem is ment messze, csak a — Tiszáig. Onnan huzta ki két hét múlva az a vén halász, a kivel ma délután együtt voltunk.

Nem akarom . . .

Héder Ilonától.

N

em akarom megmondani,
Hogy irántad mit érezek.
Szívemben fogom hordani;
És mint a sír — néma leszek.

Dalom ne zengjen tégedet . . .
Szerelmedet sem kérem én:
Szemből mégis — értheted,
Mi van ottan: bú vagy remény?

Kitalálnod könnyű dolog,
Mit jelent szememnek tüze;
Hisz' hogy mindig rád gondolok:
Az van ott visszatükrözve!

Az ajánlólevél.

Elbeszélés.

Vastag hó borítá a földet, a szél füttyülve repült a lombtalan fák galyai között, s bárha dél volt már, senkit sem lehetett látni a földeken.

Egyetlen kocsi kerekei nyikorogtak a nagy országúton, mely Valognesből Briguebe vezet. A kocsiban izmos paraszt ült, kinek nyílt arca első tekintetre megnyeri az embert. Vasárnapi ültözéke azt mutatja, hogy nem dologra ment ki, hanem valami látogatásra a szomszédba.

Mery Antal Rabou urnak kastélya felé haladott, kinél egy kis haszonbér ürrült meg. A bérletre vállalkozók száma nagy volt, s nem is lett volna a fiatal parasztnak reménye, hogy a haszonbért megkapja, ha Novere ur, valogneisi jegyző, nem ad neki ajánlólevelet, s nem biztatja.

Antal megérdemlé ajánlólevél nélkül is, hogy kérését meghallgassák, mert habár a tőke, melylyel rendelkezhetett, csekély vala, pótolta ezt szorgalma, eszélye és igazságszeretete.

Már látta messziről Rabou kastélyának tetejét, midőn

fájó nyöszörgés hatott hozzá, mely egy jobboldali elhagyatott pincze felől jött.

Antal odasietett, s a mélységben egy fekete kutyát látott, mely a hóba volt süppedve.

A szegény pára, a mint észrevehé az érkezőt, hátusó lábaira ült, és még jobban vonított.

Merynek érzékeny szíve volt, mely megnyílt minden szenvedő előtt.

A kutyát fölismeré, egy szegény asszonyé, szomszédnőjeé volt az, kinek e veszteség kétszeresen fájhat, mert a kutya volt egyetlen társasága.

Hogy meggyőződjek róla, ha csakugyan szomszédnője-e a kutya, elkiáltá:

— Brisquet!

A szegény pára farkát csóválta és vonított.

Antal körülnézett, merre juthatna a mélységbe. Egy kidudorodásba fogódzék, s nem minden veszély nélkül a mélységbe ereszkedék.

Kétszer-háromszor megcsuszott a lába, s ő a hóba esett, végre Brisquethez ért, mely valószínűleg beleesett a mélységbe, mert előlső lábai vérzetek, s a hidegség majd megmelegíté.

Hóna alá vette a kis kutyát, s kikapaszkodott, s folytatá utját Rabou kastélya felé.

Rabou ur sokáig szolgált mint tengerész, s egész aladmirálságig emelkedett. Nem rég óta lakta e vidéket, de az emberek féltek tőle. Nagyon bakafántos ember volt. Haragos és nyers.

Antal, ki hiréből ismerte, Brisquet-et az előszobában letette, s kérte az inast, hogy jelentse őt, mert levelet hoz Novere jegyzőtől.

Az inas sokáig nem jött vissza. Végre megnyílt az ajtó az admirálhoz; az inas intett, hogy lépjen be. Ez azonban az előszobában maradt, hallván Rabou ur miként morog, hogy folyton háborgatják.

— Hogy ötszáz ördög égesse el őtet! — mondá az öreg tengerész, — Nem is reggelizhet az ember békével! — Antalhoz fordult, s folytatá: — Nos, mi ujság? Mit akarsz?

— Bocsásson meg admiral — mondá Antal, meghajtva magát, — majd később jövök.

— Nem! csak beszélj, ha már itt vagy — folytatá Rabou ur. — A valogneisi jegyzőtől jösz?

— Igen, admiral.

— S levelet hozasz?

— Ime.

Az öreg tengerész kikapta kezéből a levelet.

— Kiváncsi vagyok tudni, tisztába hozta-e az ügyet a kis erdővel — mormogá. — Nem lesz nyugtom, míg el nem adom.

Feltöré a levelet s elkezdé olvasni; mentül tovább ért, annál gyorsabban futott végig a sorokon.

— Mi? semmi? — kiáltá, midőn az aláíráshoz ért. — Egy szót sem ír róla. Ezek a jegyzők valamennyien nem érnek egy soust! S neked mitsem mondott?

— Semmit, admiral.

— Nincs egyéb levél nálad?

— Nincs.

Rabou ur asztalára dobá a levelet, s öklével nagyot ütött rá.

— S benne volt egész bizalmam! — folytatá. — Hogy ötszáz ördög égesse meg! Magamnak kellett volna a dolog

végére járni. Magam is teszek most mindent, igen . . . még ma elmegyek a báróhoz. Fogass be Firmin!

A szolga elsietett, az admiral hosszú léptekkel járt fel-alá, folyton szidva a jegyzőt, s e jámbor kívánnattal szakasztva félbe szidalmait:

— Hogy ötszáz ördög égesse meg!

Mery Antal zavara nem volt csekély; kalapját forgatta kezében, nem tudva, menjen-e vagy beszéljen, midőn egyszerre Rabou ur tekintetével találkoztak szemei.

— Nos, mit jelent ez? — kiáltá az öreg tengerész. — Honnan jössz, hogy a szobát így összemocskolod?

A paraszt a padlóra tekintett s ijedten vevé észre, hogy a hó, mely lábaira ragadt, mikor a mélységbe ereszkedik, a meleg szobában fölengedett, s hosszú patakcsa kigyózott a szép szőnyegen, mely a padlót takará. Az ajtóhoz akart lépni, de a baj már megtörtént.

— Hogy ötszáz ördög égessen meg! — mondá az admiral, örülve, hogy van alkalma, megszokott anathemáját elmondani. — Miért jöttél be? Mit akarsz itt?

— Bocsánat, admiral, — azért jöttem — akartam — a hasznoberről kívántam beszélni.

— Miféle hasznoberről?

— A petit-pommerainiról, mely megürült.

— Ki mondá azt neked?

— Az egész világ, admiral!

— Akkor az egész világ bolond!

— De Novere ur is mondá.

— Ah, Novere ur bérlőt keres nekem a petit-pommerainre, mert meg nem bíztam vele — dörmögé az öreg, — és téged küld?

— Igen, admiral.

— Mondd meg neki, hogy nincs szükségem arra, hogy bérlőt keressenek számomra.

— Hogyan?

— Majd magam választok embert.

— Akkor admiral . . .

— S nem fogadok be senkit, kinek tehetsége és jó híréről, mitsem tudok.

— Épen erről szólott Novere ur levelében, — jegyzé meg Antal, kissé erősebb hangon.

— Igen, igen, — mondá az admiral, — ajánlólevelet és utlevelet mindenkinek adnak.

— Novere ur nagyobb jelentőséget tulajdonít neki — felelé Antal.

— Azért tán, mert téged ajánlott — jegyzé meg az admiral gunyosan.

A paraszt elpirult.

— Admiral tehát nem olvasta a levelet? — kérdé.

— Tudtam előre, mi lesz benne, — felelé Rabou ur, — először, hogy erős és fiatal vagy.

— Igen, az vagyok.

— Jobban szeretnék öregebbet, kinek több tapasztalata van. Azután, hogy szorgalmas vagy . . .

— Az vagyok.

— Többre becsülök egy gazdag embert, ki biztosítékot adhat, hogy pontosan fizet. A hasznobért jobban biztosítják a butorok, mint a lelkiismeret.

— S talált admiral oly gazdag bérlőt, a melyet ohajt? — kérdé Antal kissé nyugtalanul.

— Igen, a vastag Paturót tett ajánlatokat, s azokat elfogadom.

Mery mit sem felelt, s habár fájt neki, hogy odajövetelo eredménytelen, ily felvilágosítás után nem kért többé; sajnálatát fejezé ki röviden, felnyitá az ajtót, melyet az admiral félig nyitva hagyott utána, s az előszobába lépett.

Már távozni akart, midőn a kutyanak fájdalmas nyöszörgését hallotta. Megfordult, s a kis Brisquet látta maga mögött, melyről megfedkezett, s mely lassan utána csuszott.

Lehajolt s karjaira emelé azt.

Az admiral, ki még az ajtóban állott, kérdé, mi czélja e kutyával?

A fiatal paraszt elbeszélé, milyen állapotban találta utcökben.

— Azért voltak saruid annyira hóval lepve? — kérdé az admiral kevésbbé szigorú hangon, — s miért tetted ki magad veszélynek a kutya miatt? Könnyen szétzúzhattad volna fejedet.

— Azért, mert szenvedett, admiral, — viszonzá Antal.

— Mit akarsz most vele cselekedni?

— Ismerem gazdáját . . .

— Értem; jutalmat vársz érte?

— Bocsánat, admiral, nem; nagyon szegény asszony az, de azért fáradságom meg lesz jutalmazva.

— Hogy-hogy?

— Örömet szerzek neki?

Az admiral szeme közé nézett a parasztnak.

— S megelégszel ezzel? — kérdé szelidebb hangon. — Hogy hívják?

— Mery Antalnak.

— Ez azon név, melyet Novere jegyző levelében olvastam. S te akarod a petit-pommeraini hasznobért?

— Ez volt leghőbb vágyam, admiral, — felelé Antal sohajtva. — Fölnevelhettem volna ott három gyermekemet.

— Három gyermeked van? Ez szerencsétlenség!

— Szerencsétlenség? — ismétlé a paraszt. — Bocsásson meg admiral, mindnyájan egészségesek.

— Jól van, de el is kell őket tartani.

— Igen, ez erőt ad a munkára! Ha hasznobérem nem volna, mi sem hiányzanék nekik, de mint admiral ur megjegyzé, nem elég, ha az embernek egészsége van.

— Ugy látszik, hogy ez mégis földolog — felelé Rabou ur.

— Ha az ember nem tud egyebet ajánlani, mint igazgyszeretetet.

— Tudsz valami jobbat?

— S ha az ember nem oly szerencsés, hogy ismerjék . . .

Az öreg tengerész erősen ránézett.

— Jól van, én ismerlek — mondá.

— Novere ur ajánlata folytán. . .

— Nem — felelé az admiral — azon ajánlat folytán, melyet hónod alatt tartasz.

— Hogyan? . . . a kutya? . . .

— A kutya által, melyet kiszabadítál életveszély között, mert szenvedett, melyet egy öreg asszonynak visesz, hogy boldoggá tedd vele. Mi közöm Novere ajánlatához? Semmi! Hogy ötszáz ördög égesse meg őt! Felfogadlak mint hasznobérlőt.

Antal eleinte nem hitt füleinek. Rabou urnak ismételnie kellett, hogy belépjen a szobába, hol a szerződést aláírták, a paraszt annál inkább örült neki, mert egy percz előtt minden reményét elveszté.

De az admiral meg nem elégedék ezzel, hanem a mint Antalt jobban megismeré, mind kedvezőbbekké tette a hasznos bér föltételeit a parasztra nézve, s megalapítá szerencsáját.

Örömmel beszélte el a kis kutya történetét ismerőseinek, utána téve:

— A nemes sziv egy-egy szép vonása a legjobb ajánlólevél. Antal derék fiu, hogy ötszáz ördög égesse meg!

Küzli: b. Pongrácz Emil.

A nők szolgasága.

(„The subjection of women.” By John Stuart Mill.)

A . . . E . . . -től.

(Vége.)

Mindezek után a legkevesebb, a mit kívánni lehet, hogy a női alárendeltség kérdését nyílt kérdésnek tekintsék, s úgy tekintsék s úgy oldják meg, a mint leghasznosabb az emberiség jólétére nézve. Nem elég: általános kifejezésekben demonstrálni, hogy a tapasztalás a létező rendszer mellett bizonyít. A tapasztalás nem választhat két ut között, a meddig csak az egyik en gyűjtöttek tapasztalást. Azt sem nagyon üdvös állítani, hogy a két nem természete mintegy rámutat egymás közti viszonyukra. Ki mondhatja el azt, hogy ismeri mindkét nem természetét, mióta csak látta őket jelen helyzetükben? Ha valaha lehetett volna férfiakat megfigyelni nők nélkül, vagy nőket férfiak nélkül, vagy ha lett volna egy férfiakból és nőkből álló társaság, melyben a nők nem álltak volna a férfiak ellenőrzése alatt, akkor lehetne valamit tudni szellemi és erkölcsi különbségekről a két nem természetében. A mit mai napság úgy ismernek, mint női természet, az csak egy csinált valami, eredménye egyrésztől egy erőszakos elnyomásnak, másrésztől egy természetellenes törekvésnek. Ha egy emberi természet felszínre jő, általánosan azt hiszik, hogy úgy képezte ki magát természetes irányzatok által, bárha csak egy kicsit behatolnak körülményeibe, melyekben képződött, rögtön világosak lesznek az indokok, melyek azzá tették, a mi. Mert alkotmányokat meg lehet dönteni, ha a nagyságok, melyek keresztül vihetnék, ellene fordulnak, vannak emberek, a kik azt hiszik, hogy a francziák képtelenek a szabad kormányra. Mert a görögök megcsalták a törököket s a törökök ezért csak kirabolták a görögöket, vannak emberek, a kik azt hiszik, hogy a törökök természetüknél fogva hüek, s mert a nők nem törődnek semmit a politikával, rájuk kenik, hogy természetüknél fogva kevesebb érdeklődéssel vannak a közjó iránt, mint a férfiak.

Némely ember azt hiszi, hogy tökéletesen ismeri a nőket, mert egyikkel-másikkal, vagy talán többel is, szerelmi viszonyban élt.

Ha ügyes szemlélő, minden bizonynyal észrevehet valamit, egy kis területét természetüknek, — egy fontos területét kétségkívül. Hanem a mi a többit illeti, abból kevesebbet ismer, mint akármelyikünk, mert senki előtt sem rejtette el jobban, mint előtte. A férfira nézve legkedvezőbb, ha a nők jellemét ismerni akarja, saját nejét tanulmányozni, mert az alkalom igen gyakori s a rokonszenv nyilvánulása nem oly gyér. De minden vonzalom dacára sem juthat érvényre a tökéletes bizalom köztük, az egyiknek fölénye s másiknak alárendeltsége miatt. Ha a nő férjére néz, nem mindig akar nyílt és őszinte lenni. A félelem: rossz színben tűnni föl férje véleményében vagy érzületében, oly nagy, hogy még szilárdabb jellemeket is rábír egy kis színlelésre. Mindegyik csak jó olda

lát akarja mutatni, vagy azt, mely bár nem legjobb, de tetszik urának.

Nos tehát, ott vagyunk azon a meggyőződésen, hogy a férfiak ismerete a nőkről a képzelhető leghézagossabb és legfölületesebb. Sem azt nem ismerik, milyenek voltak, sem azt, milyenek, sem azt, milyenek lehetnének. Semmit. S ez mindaddig így marad, míg maguk a nők nem mondják el azt, a mit el kell mondaniuk. Körülbelül csak tegnap óta képesítvük a nők irodalmi képzettség által arra, hogy a nyilvánosságban szót emelhetnek, és még mindig csak kevés azok száma, kik valami olyast mernének írni, mely a férfiaknak — kiktől ugyan irodalmi sikerük függ — nem tetszenék.

A legnagyobb író, ki csak valaha megörökitette magát irataival, szükségesnek látta egy műve fölé ezt a mottót szújni: „Un homme peut braver l'opinion, une femme doit s'y soumettre. (Staël asszony „Delphin”-je borítékán.) A legtöbb, a mit nő nőről ír, csupa hizelgés, bók a férfiaknak. A hajadon leányok minden áron azon vannak, hogy valamiképp férjhez mehessenek. Hanem mindez napról-napra javul, a nők szabadon fognak beszélni s eszméiket nyíltan ki fogják írni, mondani. Ha ez az időpont itt lesz, csak akkor fog előttünk megnyílni a nők belvilága. Szerencsére ez a megnyílás nem nagyon szükséges a kérdés gyakorlati megoldásához, mert megfelelőleg a modern világ elveinek, mindig csak a nőknél fog állani, valamire határozni magukat a tapasztalások folytán. Egyben biztosak lehetünk: olyat, a mi természetével ellenkezik, sohasem fog elkövetni, habár a legszabadabb tért biztosítsuk is neki. A mi a női természettől messze áll, azt nem is kell eltüntetni tőle s a mit nem tud ép úgy elvégezni, mint a férfi, attól maga is el fog állni önkénytelen.

A férfiak azt mondják, hogy a nő természetszerű hivatása: a feleség és az anya tiszte. Ha ez általános hit, hát akkor mért akarják a nőket arra kényszeríteni, a mire maga a természet rávezeti őket? Nem arra mutat, hogy valaki a jót vonzónak találja, ha így szól: ezt, vagy semmit! Ez magyarázza ki bizonyos férfiak érzületét, kik ellenszenvvel vannak a nők egyenjogúsítása iránt. Bizonyosan attól félnek, — nem attól, hogy a nők azontúl talán nem igen fognak férjhez menni, mert valóban ezt nem hiheti semmiféle balandó, — hanem hogy a nők azontúl csak a teljes egyenlőség kikötésével fognak férjhez menni, hogy minden szellemes és képzett nő előbb egy becsületes pályát választ, semhogy férjhez menne, ha előttük a házasság azt jelenti, hogy egy uralkodót helyezzenek maguk fölé. S ha a házasság ezentúl is oly alapokon fog nyugodni, mint ekkorig, ha a férfiak csak ezt a választást fogják megengedni a nőknek: „ezt vagy semmit,” s a nők ebben megnyugosznak; úgy, mindaz, a mit a modern világ tett érdekükben, csupa merő tévedés; úgy sohasem kellett volna megengedni a nőknek az irodalmi képzést; mert oly nők, kik olvasnak, sőt oly nők, kik írnak, mai társadalmi helyzetükben anachronismuskok, zavaró elemek s kár volt őket nem divathölgyeknek, vagy cselédeknek nevelni.

Ily erős kifakadásig fokozza magát az éles eszű szerző a könyv első általános részében. A következő fejezetekben a kérdést részletesen tárgyalja, de erre már nincs terünk; ezt más alkalommal fogjuk bemutatni. Ebből is látható, hogy gondolkodik szerző a nőkről s a jelen társadalmi helyzetről. A röpirat iránya velős, tömör és eszmedus. Néhol oly finom, mint a legudvariasabb franczia íróé.

Egy hét története.

Szeptember 22-dike.

Humboldt Sándor. — A dicsőség próbája. — Az örök igazság világa. — Humboldt és Napoleon. — A természet és az ember. — A mindenség egysége. — Dörgő szózat. — Egy nagy férfi. — Az iskolaügy. — A Schmerling-korból. — Egy páratlan demokrata. — Egy igazi főúri tett. — A zenesegélyzőegylet. — Szeptember 14-dike. — Egy kis feledékenység. — Egy dicső férfi.

Az a százszor elmondott igazság, hogy a tudósok nem a gyakorlat emberei, e héten ismét igaznak bizonyult be. Itt van például Humboldt Sándor. E férfi emléke egy kicsit minket is érdekel. Humboldt Sándor nagy nevének még az sem képes ártani, hogy az ő halhatatlan „Kosmos“-át Miksics akarta magyarra fordítani. A jó ember bizonyynyal azt hitte, miért ne fordítaná ő magyarra azt a művet, melyet eredetiben is — pedig németül van írva — olyan kevesen értenek? A fordítás rettenetes volt, fenn is akadt a második füzetnél, hanem azért Humboldt Sándor mégis nagy tudósnak ismertetett el, a ki a természet nagy könyvét elejétől végig olvasta, megmagyarázta és a babona és vakhit fekete oltárait a természettudomány fényes sugaraival hamvasztotta el. A ki Humboldtot ismeri, az nem fél többé senkitől az egy Istenen kívül, a kinek ő világította ki újra dicső templomait; a ki nagyobb volt Napoleonnál, mert ez csak romlott zsarnokokkal küzdött végig életét, míg Humboldt magával az ördöggel: a butaság és butítás fekete ördögével küzdött, és nem bukott el, mint Napoleon, mert nem változtatta hitét, mint ez, nem vált szintén zsarnokká, mint ez, hanem utósó lehellelég tántoríthatlan hiva maradt azon igazságnak, hogy az embernek szabaddá kell lenni, hogy emberré lehessen, szabaddá pedig csak a polgárosodás teszi az embert, azért nem bukott el és nem enyészhetik el élete, a míg a polgárosodásnak teendői és imádói lesznek e földön.

Mert a ki a természet titkait föltárja, az egyszersmind az emberiség és polgárosodás rendszerébe vezeti a világosságot. A vizsgálódó elme nem áll meg fele útjában, hanem folytonosan előbbre viszi a polgárosodás világát, melyet lelkében meggyújtottak. Humboldt megmutatta, hogy a pusztá szemmel ki nem vehető ázalagtól az égboltozaton tündöklő csillagokig ugyanazon egy rendszer uralkodik, egyik olyan magában véve tökéletes egész, mint a másik, egyik olyan szükséges az egész rendszerhez, mint a másik, és minden legkisebb elhajlás, vagy megszorítás az egész rendszeren rezeg végig hátrányosan, és mi természetesebb annál, hogy az ember ezen czáfolhatlan igazságokat saját magára, a társadalomra, az összes emberiségre alkalmazza. Itt is csak úgy, mint ott, nincsen valóságos kicsiny és nagy, itt is úgy, mint ott, minden egyes lény csak akkor és annyiban töltheti be kellőleg hivatását, ha és a mennyiben a közte és az egész rendszer közt fennálló kapcsolat — az erkölcs — meg nem lazítatik és ha és a mennyiben e kapcsolaton belül minél szabadabban működhetik, és midőn idáig jutott el gondolkodásában, — pedig okvetetlenül el kell jutnia idáig, a természettudomány világa öntudatlanul is elvezeti idáig — akkor egy tekintetet vet maga körül és hátalt szívvvel áldja meg Humboldt Sándor emlékét, a ki megmu-

tatta neki, milyen ferde alapokon nyugszik a mi jelen társadalmunk századok óta, a vallástól kezdve le a koldus és gyilkosról való fogalmakig; vallás helyett babonát oltottak szíveinkbe, szeretet helyett gögőt, munkavágy helyett uralomvágyat, igazságérzet helyett önzést, szabadságérzet helyett szolgálalküségget, innen van, hogy, átalán véve, nincs nálunk sem igazi valóságosság, sem igazi szeretet, és ezt mind meg kell változtatni, mindnyájunknak vállvetve azon kell munkálkodnunk, hogy az mind minél előbb megváltozzék, mert ha mi nem teszünk, megteszi a természet, a mely egy perczig sem áll meg működésében, és a mely teremtmése önként nem tér vissza az örökkévaló igazság rendszeréhez, azt, mindegy akár egyes lény, akár egész nemzet legyen, elenyészteti és mást ültet helyébe. Azért pusztult el már sok nemzet, a mely a polgárosodás haladásával lépést nem tartott, a mint azt már Berzsenyi dörögte eldödeink fülébe, mindamellett, hogy ekkor Humboldt Sándor még nem ragyogta be a világot; mennyivel hangosabban dörögte a „Romlásnak indult“-ot most, midőn nemcsak Humboldt Sándor, hanem egy más valaki is beszélt a világnak, azaz hogy Humboldt Sándor a világnak, az a másik pedig csak úgy a világba beszélt.

Hogy kicsoda az a másik, nem tartozik ide, nem szerekek neveket emlegetni még akkor sem, ha egy alföldi város polgármestere viseli is azt. Hogy mikép jutott ez alföldi polgármesternek a szerencse, hogy Humboldt Sándorral egy lélegzet alatt említették, azt mindjárt megtudják olvasóink, és akkor aztán azt is megtudják, hogy az bizony sem reá, sem Humboldt Sándorra nézve nem valami nagy szerencse.

Olaszóim tudják, hogy most országszerte az iskolák rendezéséről foly a beszéd, és e szerint semmi sem természetesebb annál, hogy az iskolakérdésből pártkérdést csináltak nálunk. Innen is, onnan is nem a népnevelés elhalaszthatlan kötelességét érzik, hanem azt, hogy mikép lehetne e szent kötelességet a maga hasznára fordítani. A dolog világosan emlékeztet egy jelenetre, melyet 1863-ban a szomorú emlékü országos aszály idejében átéltem. Egy nőnek, kinek szavára az érző szívek megszoktak volt nyílani, egy eszméje jött, melyet ha valósít, sok száz, sőt talán sok ezer ember inségén lehetett volna segíteni. A nő közzé is akarta tenni eszméjét, hanem a policzia lefoglalta a lapot, melyben az meg volt jelenendő, és véletlenül épen énnekem volt kötelességem ama nőt a hatóság előtt képviselni. Megyek tehát föl a policziára, és ott csakhamar megtudom, hogy amaz eszme közzététele miatt foglaltattott le a lap. Nem hittem füleimnek, az az eszme oly távol volt a politikától, mint a „Magyar állam“ az igazi vallásosságtól, és mégis lefoglalták a lapot miatta! Itt tévedésnek kell lenni, gondolám, és kérem az eszme-gyilkoló biztost, hogy vezessen föl az eszme-gyilkosok vajdájához: Worafka tanácsos ő nagyságához (közbe legyen szólva, hogy megfoghatlan előttem, hogy az ujkor nagyságos urai ha csakugyan adnak valamit czimekre, miért nem folyamodtak még, hogy azok a gyászemlékü régi nagyságos uraktól vétessék el előbb e czim, hadd legálább tisztességnak állittassék az vissza!) Ott újra kifejezést

adok csudálkozásomnak és újra mondom, hogy itt okvetlenül tévedésnek kell fennforogni. Mire Worafka ur az ő szokott mosolygós, és véghatetlen hosszadalmasságu édeskedésével kezdi nekem fejtegetni, hogy de bizony semmi tévedés nem forog fenn a dologban, mert a lap csakugyan a miatt az inségyenyhitő eszme miatt foglaltatott le, mert ennek az eszmének nem szabad napvilágot látnia, és legkevésbé e lapban, és enő neve alatt, mert ez eszme csakugyan képes volna tetemes segélyt előteremteni az inségesek számára, azt pedig a kormány nem engedheti, mert a segély-nyújtást a kormány — már mint a Schmerling-kormány — tartotta fenn magának! És az eszme csakugyan soha sem láthatott napvilágot és hogy a Schmerling-kormány mikép foganatosította az inségesek segélyezését, az nagyon is tudva van a világ előtt, és azért én nagyon félek, hogy az iskola-ügygyel is úgy járunk, mint ama nő az ő szép eszméjével. Abból is pártkérdést csinálnak és addig foszegetik és taglalgatják, míg a szegény, inséges nép tápláló kenyér helyett silány ocsuval fog boldogittatni, és most térjünk vissza a mi derék alföldi polgármesterünkhez.

Az az érdekes mestere a polgároknak közelebb azt a humboldti nagy eszmét találta föl, hogy a szegény ember fiát nem kell olyan tanításban részesíteni, mint a gazdag ember fiát! Kell-e ennél több arra nézve, hogy ez a mestere a polgároknak Humboldt-tal egy sorba állíttassék? Ugy-e bár nem, és azért még azt is hozzá teszem, hogy az a második Humboldt — ha nem is egészen Humboldt, legalább egészen Sándor — nemcsak polgármesternek, hanem még demokráciának is nevezi magát! A derék polgármester nyilván így okoskodik: ha ő is demokratának tartatik nálunk, világos, hogy a demokrácia elvei szerint a szegény ember fiát tudatlanságban és nevelétlenségben kell nevelni. Mert a kép kellő kiszínezése végett azt is meg kell említenem, hogy az a nem egészen Humboldt, de egészen Sándor polgármester szintén szegény ember fia volt hajdanában, hanem arra talán nem szeret már emlékezni, mert nyilván az is tartozik az ő demokrácia elveihez, hogy szégyenli szegény származását! Ez a derék demokrácia talán még azt is fogja hirdetni, hogy a szegény ember fia nem is egy levegőt szívjon a gazdag ember fiával! És valjon miért is ne hirdetné? Avagy a nevelés nem ép úgy éltető eleme a léleknek, mint a levegő a testnek? És ilyen ember egy nagy és népes alföldi város polgármestere, a kinek szava husz-harmincz ezer lélek gondolkodásmódjára van irányadó befolyással!

Szegény magyar demokrácia!

Mi egészen más szabásu demokráciák gr. Festetich Dénes és Pál! Van nekünk egy zene-segélyző egyesületünk, mely oly czélből alakult, hogy az elaggott szegény zeneművészeket egy kis segélybenrészesse. A czél igen szép, ámde annál nehezebb a kivitel. Mert a segélyezésre pénz kell, sok pénz, az pedig nem oly könnyen adódik. A derék egyesület tehát gyakorlati uton próbált szerencsét, és miután Pesten jóra való hangverseny-terem nincs, elhatározta, hogy azt építtet, és mikor készen lesz, bérbe adja az egyesület javára. Ez az eszme is igen szép, csak hogy két nagy nehézség állt a valóztatás útjába: a telek és az építési költség. És a derék grófok mind a két nehézségen át segítették az egyesületet. Előbb gróf Festetich Dénes megfelelő telket ajánlott föl neki saját háza tágas udvarában, e napokban pedig gróf Festetich Pál tízezer forintot adott neki kölcsön, hogy a terem építését fennakadás nélkül folytathassák. És ezt két arisztokrata tette! Beh kár, hogy csak két arisztokrata tette. Soknak kellene így gondolkodni és

cselekedni a mi arisztokratáink közül, hogy lételük jogosultságát a nemzet előtt igazolják.

Más időkben bizonynyal nagy feltűnést okozott volna a nemes gróf e valódi főuri tette, de úgy látszik, a nemes gróf is inkább a tudósok, mint a grófok osztályába tartozik: nem gyakorlati férfi, nem választja meg a kellő időt, éppen úgy, mint Humboldt Sándor, a kinek éppen szeptember 14-kén kellett születni, t. i. száz évvel ezelőtt szeptember 14-kén. Ki hallotta még, hogy egy praktikus férfiú nálunk szeptember második felében született, mikor t. i. a fejek szüreti dolgokkal vannak tele!

Bizonynyal csak is ez oka, hogy nálunk megfélekedtek e nagy férfi születésének százados évfordulóját megünnepelni. Még a természetvizsgálók is megfélekedtek róla. No, de lehet még helyrehozni a hibát. Lehet utólag is Humboldt-lakomát rendezni. Ugy is nagyon régen, két egész hét óta nem volt már nálunk kegyeleti eszem-iszom.

Oh, de van e létnek egy oly eseménye, melynek emlékéhez elragadtatással zárandokol az igazi demokrácia lélek, mert erőt és szeretetet merit belőle, erőt a türelemre és szeretetet az emberiség iránt. Pauler Tivadar, a kitűnő egyetemi tanár lemondott a hétszemélynökségről és visszatért a tanári pályára. Ott fényes cím és gazdag fizetés, itt dicsőséges, de csendes munkásság, e kettő között kellett választania, és ő az utóbbit választotta. Ide jertek, ti léha czimbajhászok, és tanuljatok megtölteni elméteket ragyogó elvekkel és szíveteket nemes érzésekkel és azután — azután nézzétek meg magatokat és tanuljátok meg saját magatoktól szégyenleni magatokat.

Eddig is diszes büszkeségünk volt nekünk Pauler Tivadar, most kétszeresen az lett nekünk; mert most még azt is megtanulta tőle ifju nemzedékünk, mikép kell a jó hazafinak cselekedni akkor, mikor a kísértő közeledik hozzá. És napjainkban sok kísértő jár ám a földön.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

♦♦ (Utósó számunk) levén ez a jelen évnegyedben, tisztelettel kérem lapom eddigi pártolóit, hogy előfizetésüket idejekorán megújítani méltóztassanak, és így a lapot is fennakadás nélkül kaphassák. — Együttal figyelmeztetem azon tisztelt előfizetőinket, a kik a könyvmelléleteket még talán nem hoztatták meg maguknak, hogy még mindig szívesen szolgálunk nekik tetszésük szerint úgy a jelen, mint a múlt évi 10-10 kötettel a rendes csekély díjon, és eszerint 2 frton husz kötet válogatott jószágú olvasmányokkal láthatják el magukat a téli estékre. Valóban, alig képzelhető annál olcsóbb nemes élvezet. — És nem hiszem, hogy volna a hazában olvasni tudó hölgy, a ki örömet ne fizetne elő lapomra, ha értesítik azon előnyökről, melyeket az előfizetőinek nyújt. Kérem tehát tisztelt hölgyeinket, legyenek az új évnegyedben is lapom hű szószólói és terjesztői. A közművelődésnek is nem csekély szolgálatot tesznek ezzel.

Emilia.

♦♦ (Ő Felsége) a közelebbi napokban visszatér Ischlbe, hol nagy vadászatok rendeztetnek, melyekre a szász koronaherceg, Tivadar bajor herceg és több más magas vendég is hivatalos. Az is hírlik, hogy ha az idő kedvező marad, az udvar még tovább is Ischlben marad, s ő Felsége nevenapja ott családi körben fog megtartatni. — Az udvari vadászatokról, melyek közelebb ő Felsége jelenlétében Eisenerz környékén rendeztettek, írják, hogy a kedvezőtlen idő miatt egy

része nem sikerült ugyan, de annál nagyobb szerű volt a zerge-vadászat, melynek pompás idő kedvezett, s mely a leopoldsteini tó fölött emelkedő 5—6000 láb magas sziklák közt tartatott. A környékbeli lakosság nagy számmal jelent meg a ritka látvány megsejmlésére, s az alacsonyabb hegyek tarka közönségtől voltak ellepve. Felhajtattott mintegy 150 zerge, melyek közül 30 elejtetett. Legtöbbet — tizenötöt — lőtt ő Felsége. — Mult szombaton ő Felsége Gödöllőre visszautazott. — Ő Felsége gödöllői tartozkodásáról ezt írja a „P. N.”: Ő Felsége naponkint reggeli 5 órakor már vadászaton van. Szept. 21-, 22-, 23- és 24-kén nagy udvari vadászatok tartattak, melyeken a toskánai nagyherceg s több főrangú vendégek voltak jelen; 24-kén este ő Felsége vendégeivel együtt Gödöllőről Bécsbe távozott. — A királyné magánkertjében egy, a már két éve készült verandához hasonló zárt folyosó készül, s ennek elkészülésétől függ ő Felsége a királyné előbb vagy később történendő ide-jövétele.

✦✦ (Szigligeti Ede) a „Szökött katona“ 100-dik előadásának ünnepélye alkalmából következő levelet intézte a nemzeti színház tagjaihoz: „Midőn pályám kezdetén régibb társaim jó remény fejében, buzdításul, egy emlékekkel megtiszteltek, pironkodva álltam ott, mert nem tudtam: vajon meg fogom-e azt valaha érdemelni? Most, midőn önök t. tagtársak s tisztelőim, pályám vége felé emlékkoszorúval leptek meg, a hála- és örömeérzethez azon kétely is vegyült: vajon megérdemltem-e ezt? De az önök kedvező ítélete előtt meg kellett hajolnom, s csak fokozta örömemet s eloszlatta aggályomat, midőn a közönség — legalább a színházban levő — helybenhagyta ítéletüket. Fogadják legforróbb hálámat, s legyenek meggyőződve, ha Isten megérnem engedi, hogy fáradt fejemet nyugalomra hajthatom, ezen rám nézve legnagyobb kitüntetés emléke — a sors minden változása közt — meg fogja édesíteni nyugalmamat. Addig engedjék meg, hogy csekély erőmmel én is közreműködhessem azon nagy célra, melyre önök ihletett buzgalommal törekcszenek: hogy a nemzeti színházat, melynek nemzeti és művészeti kettős célja van, a tökély minél magasabb fokára emelhessék. Én a sorsnak sok hálával tartozom, de legtöbbször azért, mert midőn hivatásomat követve, élelcélomul a magyar drámairodalom művelését tűztem ki, a nemzeti színháznak mindig voltak és most is vannak — s bizom Istenben: lesznek is — oly kitűnő és tehetséggel áldott művészei, kik darabjaimnak életet tudnak adni. Fogadják még egyszer forró, igaz hálámat! szeressenek és gyámolítsák munkásságomat ezentul is: én a nemzeti színháznak és önöknek holtomiglan hive maradok. Pest, szept. 4. 1869.“

✦✦ (Jelentés.) A „Beniczky Lajos életrajza és kufsteini naplótöredéke“ című könyvre az előfizetési határidő október 15-keig meghosszabbítatván, Heckenast Gusztáv kiadóhivatala (Pest, egyetem-utca 4. sz.) az előfizetést — fűzött példányra 2 frtjával, diszkötésűre 3 frtjával — továbbra is elfogadja. A példányok bérmentesen küldetnek szét. A mű tiszta jövedelme, mely Beniczky Lajos síremlékére van szentelve, a pesti központi honvéd-egyletnek fog átadatni.

✦✦ (A budai Dunapart) kiépítésére nézve a budai tanács azt határozta, hogy az necsak kiköveztessék, hanem oly rakpartot építsenek, mely a kereskedelem érdekeinek is szolgáljon. A kormánynak átengedi a város a költségek fejében a

partkiépítés által nyerendő háztelkeket. A Duna vize tisztaságának érdekében elhatározta a gyűlés, hogy egy főcsatornát építsenek az ó-budai határtól le az ördög-árokig.

✦✦ (Tűzeset.) Singer, pesti kereskedő a közbiztonsággal és a fennálló szabályokkal nem törődve, nagy mennyiség petroleumot tartott a váczi-ut és gypju-utca szögletén levő Heinrich-ház pinczejében. A hatóság erről értesülván, 500 frtra büntette Singert, s egyszersmind meghagyta, hogy petroleumját azonnal szállíttassa ki a városból. Egy részt Singer már ki is szállíttatott, de még tetemes mennyiség (5—700 mázsa) volt a Heinrich-házban. E bennlevő rész ügyében épen alkudozásban volt a kapitánysággal, s délután, midőn a tűz kiütött, s a benn hagyott petroleum elszállítását szomorúan föllesgessé tette. A füst oly nagy volt, hogy a házban lakóknak melléknyílásokon és ablakokon át kellett menekülni a roppant lángok elől. Töméredek nép gyűlt össze az égő ház előtt, de azért a közuti pálya vagonjai jártak, mindaddig, a mig tudtak, a min a néptömeg eléggé is boszankodott. A kiabálás, jajgatás közepette egy cipész-inas hangosan elkiáltá: „A petroleum mindjárt felrobban!“ mire a néptömeg, tartva a bekövetkezheto veszedelemtől, neki eredt a futásnak, s csak a lipótvárosi bazilikánál mert megállani. Itt jó darabig várakoztak, s miután látták, hogy a petroleum még nem explódál, volt bátorságuk a visszamenetelre. A tűz 20-kán délután ütött ki és 23-kán még sem volt egészen kioltva; attól félnek, hogy az eloltás után, ha a falak kihűlnek, a pincze és a ház falai is beomlanak. A pinczében térdig ér az olaj és viz. A bejárat felső részén levő folyosó egy része már ledőlt, de emberélet még sem esett áldozatul, mert a kéményseprőt, ki véletlenül a pinczeüregbe esett, kollegái ügyesen kiszabadíták. Egyáltalán a derék kéményseprőknek lehet köszönni, ha a szomszéd házak semmi kárt nem fognak szenvedni. — A tűz ugy támadt, hogy egy munkás a kőolajos pinczében kőolajt akart egy függő lámpába önteni, melynek kanóczát nem oltotta ki, erről a kezében levő kannában meggyult az olaj, az ember ijedtében eldobta azt, s a nagy petroleumos hordókba ugy kapott bele a tűz.

✦✦ (A hét keserű forrást,) melyek a Gellért- és Sas-hegyek alatt fekszenek, egy részvénytársulat veszi meg, hogy egyesítvén, nagy vállalatá emelje. E célra négy ezer darab száz frtnyi részvényt bocsátanak ki, a mit — mint halljuk az alapítók és barátaik már majd mind megvettek. Ha átveszik: az Erzsébet-forrás fürdőjét nagyszerű gyógyintézeté alakítják. A budai keserűviz szállításának is, mely most is igen jövedelmező, mert például ez évben csak augusztus végeig 24,000 ládát küldtek szét, nagyobb lendületet adnak. E vállalkozás mindenesetre hasznos lehet mind a közönségre, mind a részvényesekre nézve.

✦✦ (Óriási öntvény.) Az osnabrücki vashámorban egy 400,000 font súlyu vasüllöt fognak önteni; e mű tehát az észak-németországi vasművek legnagyobbika leendő. Az óriás üllöt természetesen csak apródonként lehet megönteni, s az öntéshez szükséges kohók már felállíttatnak; egy kohó 9 láb átmérőjű s egyszerre 90,000 font fog kiöntetni. Az üllő a gőzkalapács alá helyeztetik, de 25—30,000 font erővel lecső kalapács alá nem lehet közönséges földre helyezni, hanem az ötven font mélységű körétegre kellend loszállítani.

✦✦ (A magyar gőzhajó-társaság) igazgatósága panaszkönyveket nyitott nemcsak a hajókon, hanem az állomásokon is minden ügynökségnél, s fölkeri az utazó közönséget és saját és a vállalat érdekében, nem hallgatni el somni rendetlensé-

get, a mit az üzlet bármely ágában tapasztal, hanem a panasz-könyvekbe jegyzés által tudtára adni az igazgatóságnak. Hogy azonban a panasz kellő figyelembe vétessék, szükség, hogy a bejegyző nevét, címét és lakását a panasz alá beírja. Az ily panasz azonnal az igazgatósághoz jut s az ennek folytán tett intézkedés szintén bejegyeztetik a panaszkönyvbe, hogy az illető, s általában a közönség lássa, mi történt az igazgatóság részéről az ekként tudtára adott panasz megszüntetésére nézve. A panaszkönyvet minden hajókapitány és állomási ügynök tartozik előadni minden utasnak, a ki azt kívánja.

++ (A porosz király) königsbergi időzését nagy szerencsétlenség zavarta meg. Pompás esti ünnepet adtak egy nyilvános kertben, s midőn a gondola, melyben a király ült a hidhoz ért, ez a nagy teher alatt leszakadt s számosan hulltak a vízbe. 14-kéig 38 halottat huztak ki a vízből; csak egy Klein nevű családnak öt halottja van. A sérültek száma is igen nagy. Így vált az öröm a legmélyebb gyászszá.

++ (Rózsás napló.) Bokor József, sárospataki hittanár, közelebb tartotta esküvőjét a bájos és művelt Herbály Editá kisasszonynyal N.-K.-Madarasról.

++ (Vegyes hírek.) Hajnald Lajos, kalocsai érsek szülővárosa, Szécsény mezővárosban építendő kath. népiskola számára 2000 frtot ajándékozott, a tanító-személyzet javadalmazására pedig a már adott 2000 forinthez még 8000 forint alapítványt tett. — Erkel Ferencznek jövő hétfőn fogják átnyújtani ama diszes billikomot, melyet a hazai dalegyletek szavaztak meg neki Debreczenben egyetemes kar-nagysága elismerésül. Az átnyújtást a debreczeni dalár-kögyűlés által kinevezett bizottság eszközli, mely alkalommal a debreczeniek id. Ábrányi Kornél fogja képviselni. — Öngyilkosság. Szebenben a szász nemzeti pénztári ellenőr: Gundhart Károly f. hó 8-kán fölakasztotta magát. Nemrég elhalt nejének kimulása komorkórságba ejtette s 8 napon át mindenkit került és senkihez sem szólt. Eszerencsétlen ember különben jó módban élt. — Azon angol törzstisztek, kik fővárosunkban mulattak, azon célból jöttek, hogy jelen lehessenek az ő Felsége előtt tartott nagy hadgyakorlatoknál. — A gőzsikló megnyitása megint négy héttel van elhalasztva. A napokban volt ugyanis az első kísérlet, mely alkalommal egy felhuzott vagon láncza annyira engedett, hogy a vagon, ha nem alkalmaztattak volna a gátló-készletek, bizonyosan visszacsuszott volna. — Radnótfáy intendáns ur Ellinger kitűnő buzgalmát és sikereit 1000 frtnyi segélydíjjal jutalmazá. — A titok, hogy mért nem szépül a városliget, meg van fejtve. T. i. a szépitésre megszavazott összegből meggazdálkodtak 22,921 frtot. — A visegrádi romok közt mult vasárnap szentelték föl a Zách Klára emlékének szánt keresztet. Nagy néptömeg volt jelen. A hazafias plébános a kereszt felállítója, meleg, történelmi visszaemlékezésekkel telt beszédet tartott; elszavalta a nép előtt Arany Zách Kláráját, s végül a szöveget zendült meg a romok között. A keresztet két koszorú volt a magyar és horvát nemzeti szalaggal. — Lady Palmerston, a híres államférfi özvegye, szombaton elhunyt Bromptonban, 83 éves korában. Melburn vicomte leánya volt, s első férje Cowper lord. — Náray Antal magyarra fordítá Dickens „Nikleby“ czimű régibb regényét s ki fogja adni. — A szervita-téren egy újítandó ház állásáról szombaton leosott egy kőmíves legény, de szerencséjére a homokdombra esett s így nem lett semmi baja. — A ferenczrendiek zárdáját újra fedik és kicsinosítják, a mi a barátok terének nem kis díszére fog válni. Az ott levő egyo-

temi könyvtár rozszant voltát is javítgatják. De nem volna-e már itt az ideje: e könyvtár számára új épületet emeltetni s a könyveket czélszerűleg rendezni? — Victor Emánuel olasz király megrendelte Schrecker helybeli fényképész műtermében Ferencz Iózsef ő Felsége színezett arcképét; az olasz királyi kabinet ez iránti levele már megérkezett nevezett fényképészünkhöz. — A Fertő tavának kiszáradt medre annyira viz nélkül van, hogy egy ottani majorban az idén 10 láb mélységű pinczét építettek s még ily mélységben sem találtak vizet. — Doria asszony (egykor De Cau Mari s később Lászlóné,) ki igen kedves vaudeville-dalnoknő volt s később a drámai operára képezte ki magát, közelebb vendégszerepelni fog szinpadunkon. Még mindig érdekes, megnyerő alak. — Operai újdonság az is, hogy Erkel „Báthori Mária“ dalművét e télen föl fogják eleveníteni. — Ifjabb Csáthy Károly kiadásában megjelent: „ABC.“ Az irva-olvasató tanmód a világhírű Wurst rendszere szerint készítette Bánhegyi István, tanítóképezdei tanár. — E kis könyvecske minden igénytelen czime mellett nagy hízagot pótol irodalmunkban; mert a legegyszerűbb és legkönnyebb módon nyitja föl a zsenge elme számára a művelődés első zárait: az abc-ét, holott mint minden dolognál, úgy itt is, az első lépés sokszor az egész életre határozó. Sok ember csak azért idegenedett el a tanulástól, mert az elemi iskolában az olvasási kedvet ölték el benne. — Gózon Ida kisasszony, a színi-képezde volt jeles növendéke és jelenleg jeles tehetségu vidéki színésznő, a téli idényre a szegedi színházhoz szerződött és rövid idő alatt bizonynyal általános kedvence lesz az ottani művészetkedvelő közönségnek. — A derék Rieszner, jászberényi tanár, valóban kedves szolgálatot tett a hazai zeneirodalomnak, midőn közelebb Palotássy János, jeles zeneszerzőnek tizenöt zeneművét adta ki, igen diszes kiállításban. Palotássy műveit nem szükséges különösen ajánlanunk. A ki csak egyet hallott közülök, tudja, milyen eredeti búzájjal ragadják meg azok a magyar ember szívét és lelkét. Azért csak annyit jegyzünk meg, hogy e diszesen kiállított tizenöt zenemű bolti ára csak 4 frt, kötve 4 frt 80 kr, diszkötésben 6 frt. Kaphatók Rózsavölgyi és társa pesti műkereskedésében, Jászberényben pedig 25%-től elengedéssel a kiadónál. — Budán a napokban egy munkás a vasuti indóháznál leesett a lépcsőről, s halálos ütést kapott. Ezt neje annyira szívére vette, hogy szintén halálos beteggé lett. Szerdán mindkettő ugyanazon órában meghalt. — A keletázsiai expeditióról, 21-kén érkezett tudósítás szerint, Petz ellentengernagy Pekingben július hóban megérkezvén, a szerződést a chinai kormányval megkötötte. Most már ismét utban van az expeditió Amerika felé. — Rabatinszky Mari, hír szerint, ajánlatot nyert a berlini udvari színházhoz. Bécsben szerződése legközelebb letelik. — Voggenhuber Vil-mát, a nemzeti színház volt tagját, s most a berlini udvari színház tagját, Radnótfáy szeretné újból megnyerni s e célból Böhm rendező utra kelt. — A drezdai udvari színház szept. 21-kén porig égett. A tűz a gázvezetés egy hibájából eredt. — Miskolczon szept. 20-kán egy 105 éves nő halt meg, ki 102 éves korában tüdőgyulladásra esett keresztül, s azóta jó erőben járt-kelt az utcán. — Brazília France nevű városában egy Cussodie José Mornira nevű ember közelebb 135 éves korában halt meg.

++ (Halálozás.) Székely Bertalan mély szomorúsággal tudatja apjának: Adámosi Székely Dánielnek szept. 15-kén 73 éves korában történt elhunytát. Béke hamvaira!

Nemzeti színház.

Szeptember 24-kén.

Szept. 18-kán: „Ördög Róbert,” Meyerbeer operája, 3 felv. — Szept. 19-kén: „A lelencz,” Szigligeti Ede eredeti népszínműve, 4 felv. — Szept. 20-kán Gárdonyi Antal ur föllépteül: „Haramiák,” Schiller tragoediája, 5 felv. — Szept. 21-kén: „Sevillai borbély,” Rossini vig operája, 2 felv. — Szept. 22-kén: „A szép molnárnő,” 2 felv. és „A nyelvtan,” 1 felv., mindkettő vigjáték. — Szept. 23-kán: „A fekete dominó,” Auber vig operája, 3 felv. — Szept. 24-kén: „Szerafina,” Sardou színműve, 5 felv.

Divattudósítás.

Itt vannak ök, a várva várt őszi felöltők, sháwlok és nagykendők, és mi sietünk t. olvasóinkat ezekről tudósítani. Szabásra nézve nem találtunk valami újat, a diszitésre nézve azonban a legnagyobb változatokat, mintha azok, a kik a divatot reánk parancsolják, a nyarat nem is fürdőkben, hanem egy-egy varróterem titokszerű szentélyében töltötték volna. E termek termékeit látva, mondhatjuk, hogy a zsákzubbony szabása még most is elismerésben részesül, de milyen gazdag diszitással van az ellátva! Különös figyelmet érdemelnek a fekete cashemirből készült felöltők, gazdag keleti himzésekkel elborítva, a melyek ugyan nagyon drágák, de úgy látszik, hogy e körülmény nem ártalmas az ő szépségükre, mert mindig nagyobb hődtásokat tesznek. A keleti tarka himzés drágaságát azonban a mai világban igen szép tarka selyem zsinórokkal és fonatokkal lehet ellensúlyozni, és láttunk is néhány fekete cashemir felöltőket ilyen tarka és arannyal átszőtt szalaggal diszítve, a melyek igen fényesen emelték az öltözékek szépségét. E fekete cashemirből készült felöltőket fekete selyembéléssel kell ellátni.

A zsákpaletot mellett néhány hosszabb, félig testhez álló felöltőt is láttunk, bő ujjakkal, kerek gallérral és fodrokkal diszítve. A paletot könnyű posztóból készült, a fodrok fekete selyemből. Kerek, vagy gallér alaku őszi felöltők, hátul nagy ránczokba lesznek szedve, nagy csokrokkal ellátva, elől bő ujjakkal, és előttünk áll egy — új őszi felöltő. Egy másik pedig testhez álló felöltő hátrészszerű, alul derékig föl lesz vágva, a kivágás köröskörül atlaczczal beszegve, e mellé néhány sor szép szalaggal, zsinórokkal, gyöngyökkel stb. diszítve, köröskörül az egész felöltő is ilyen diszitással ellátva és — ismét egy új felöltőt mutatnak egy régi jó ismerősben. — Néhány te sthez álló felöltő hátulsó részei igen hosszúak, tunique formájuk voltak, a varrásokon gazdagon csipkével és fekete betétekkel diszítve, ugyan ilyen diszítés látszott köröskörül. Ez utóbbi felöltő fekete bársonyból készült.

A posztóból, plüchéből készült őszi felöltők, ha egyszerűek, mérsékelt árúak; így csinos utcai felöltőket fekete posztóból készültek 10, 12, 14, 16—20 frton kaphatók.

Alkalmunk volt ismét néhány estélyi ruhát látnunk, egyet, mely fekete selyemből és fehér mousselinből készült, és feltűnősége miatt említetlenül nem maradhat. A fekete selyem ruha alját rakott ránczba szedett hat fodor vette körül. E ruha fölül egy fehér mousselin-szoknya tartozott, mely a legfelső fodorig ért. E felső szoknya elől kötőalakban fekete és fehér csipkével volt diszítve, hátul pedig fekete atlaczsallaggal nagy dudorba fölszedve. A fekete öv gazdagon ki volt himezve fekete és fehér gyöngyökkel. Ez övhez volt függesztve egy fekete bársonyból készült táská, mely szintén fekete és fehér gyöngyökkel volt himezve. A kivágott derék fekete csipkével volt diszítve, valamint a parányi ujjak is.

Számrejtvény.

H. Rózától.

- 3, 19, 27, 26, 20, 7. Ez tesz nagygyá sok férfit,
S nem törpül el, bárhová jut;
1, 11, 4, 13. Dobogtat ez minden szívet,
Melyben magyar vér csergedez;
22, 25, 29. Kinek ez nincs, az nagy beteg,
Gyógyíthatlan bajban szenved;
5, 23. Férfi büszke a számára,
A leány pirul ballatára;
10, 15, 21. Sok őseink birtak ilyet;
12, 2, 25. Most nem szabad enni ilyet;
1, 8, 26, 9, 13. Ravatalon fölékítve,
Láthatsz eleget körödbe;

- 6, 13, 9, 26, 15, 28. Most mint öltönyt cserélgetik,
Bár nagy kincsül tekinthetik;
12, 8, 3, 4, 15, 21. Katona ez, de olyan ám,
Hogy büszke rá egész hazám;
17, 15, 10, 24. Nálunk bár nem terem ugyan,
De azért élvezik sokan;
3, 4, 11, 7, 15, 21. Jeruzsalemnek utcáján
Királyt hordozott a hátán;
25, 14, 15, 16. Csengős lovat fognak bele,
Ugy mulatnak télen vele;
12, 8, 9, 26, 15, 7. Hogyha ismerni akarod,
A tengerhez kell utaznod,
Vagy egy kissé közelebbre,
A Balaton vidékére;
1 29. Ezer év előtt nem hittük,
Hogy még ezt is megérhetjük.

Megfejtési határidő: október 24-dik.

A f. é. 36-dik számban közlött sakkrejtvény értelme:

Csak törpe nép felejtethet ős nagyságot,
Csak elfogult kor hőselődöket,
A lelkes nép oljár ősei sírlakához,
S gyujt régi fényből új szövőtnéket;
S ha a jelennek halványul sugára,
A régi fény ragyogjon fel bonára!

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be

Szluha Mariska, Buday Flóra, Boronkay Csicseri Lila, Török Kornélia, Müller Krisztin, Igaz Toréz, Szántó Emma, Soltész Józsefné, Kiss Ilka és Jolán, Varga Mária, Vitályos Gergelyné, Pikéthi Etelka, Salamon Vilma, Horváth Józsefné, Szücs Ilka, Simon Flóra és Etelka, Vákár Emma, Tóth Istvánné, Nagy Ilka, Müller Tekla, Szemere Irma, Mészáros Etelka, Mátyás Lászlóné, Fehérváry Istvánné, Szántay Emma, Marosy Karolina, Tamásy Teréz, Szentpétery Gizella, Zilahy Matild, Salamon Erzsébet, Pethő Laura, Hatvani Mari és Terezi, Pekáry Flóra, Nagy Malvin, Szumrák Fáni, Szepessy Irén.

A 35-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Dely Mária, Nagy Terka, Salamon Vilma, Rácz Etelka és Róza, Nagy Kálmánné, Horváth Józsefné, Fehérváry Istvánné, Marosy Karolin, Hatvani Mari és Terezi, Pekáry Flóra, Nagy Malvin, Szumrák Fáni, Szepessy Irén, Falvay Mária.

A jelen havi dijsorsolás alkalmával következő t. rejtvényfejtők lettek díjnyertesek:

- 1) Szücs Ilka: „Szemere Bertalan naplója,” 4 kötet.
- 2) Varga Mária: „Jean de Charol,” regény, Ucherd Máriától.
- 3) Fehérváry Istvánné: „Tóth Kálmán költeményei,” 1 kötet.
- 4) Szepessy Irén: Négy válogatott új zenemű.

A nyeremények — szíves üdvözlöttem mellett — már postára vannak adva.

Tartalom.

Holvey Ilka k. a, M. B.-tól. — Vidéken, Benedek Aladártól. — Árva Lidi, Vértesi Arnoldtól. (Vége.) — Nem akarom, Héder Ilonától. — Az ajánlólevél, b. Pongrácz Emiltől. — A nők szolgálata, Á. E.-től. (Vége.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora. — A havi sorsolás eredménye.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Előfizetési felhívás. — Hirdetések.

Mai számunkban van: Helvey Ilka k. a. arczképe.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Pest, 1869. Nyomatott KOCSI SÁNDOR saját könyvnyomdájában. Aldunaszor, 9-dik szám.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

40. SZ.

Október 3-kán.
1869.

Havonkénti színezett divatképpel, minden szükséges himzetrajzokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járattal köteleztetést foglal magában a lap irányában.

A gyermek lényé.

Ki lenne képes, a dus gyermekkorról méltóan beszélni?

Göthe.

A gyermek született, sirva lép a világba, egy kiáltás első nyilvánulása. Az ő rendeltetése: tevékenység, ön munkája által kell neki a világot magának meghódítani, a társaság bármely rétegében találja is helyét bölcsője.

Még sűrű fátyol fűdi a lényt, mely mint a zárt bimbó, árulja el, minő virág fejlík egyszer belőle.

Sejtheti-e az anya, minő sors jutott az ujon született osztályr 'szeül? Ő nem tudja, valjon az emberiségnek jóltevője leendő-e, vagy egy nyomorult gonosztevő nyugszik ölében. Előmozdithatja-e egyikét ezen sorsoknak, a másikat hátrálatja-e? Ki kételkedhetnék, hogy valamit mindkét oldalra tenni képes?

Tételezzük föl csak egyszer egy Göthe, Beethoven, Rafael, vagy Franklinnak természetes hajlamait és az ujszülöttek bölcsőjét valamely nyomor és kín barlangjában. A gyermek a szeretet korát teljes ápolás nélkül, vezetés nélkül, erkölcstelen környezet közt élve át, az ifjúkort iszákosak, tolvajok, csalók közt töltve, — mi lesz az adott hajlamokból? Annyi, mint semmi! Sőt talán a tehetség veszélyes fegyverré válik egy gonosz kezében.

Avagy álljon az ily tehetség bölcsője a gazdagság palotájában és gyenge, könnyelmű szülék a fiatal teremtest kicsapongás, fényűzés és henyélésben neveljék; ezen esetben tökélyre érik-e a tehetség? Nehezen! ha talán néhány sanyaru virágot hajtand is.

Fordítsuk meg oz esetet: legyen egy gyermek csak csekély tehetséggel megáldva, mely se nyomor és bün közt, se kicsapongás és érzékies jólétben nem nő fel, melynek szüléi és egész kör-

nyezete mindazon kellékekkel birnak, melyeket az emberi lény kiképzése alkalmak és nevelésben igényelhet. Ezen esetben előálland-e valamely kitünő lény, valamely nagy művész, vagy egy nagy jellem, mely helyét állandóan jelöli meg az emberi társaságban? Bizonyynal nem. A nagy tehetség és a nagy jellem hajlamaikban magukkal hozzák a világra nagyságukat. Soha sem nevelünk rózsát tövis-magból.

Vagy a legjobb tehetségekkel megáldott kised, és nevelve a legjobb nevelés minden kigondolható befolyásai alatt, legyen az Fröbel, vagy más elvei szerint, mint egy egészen a végtökélyt elért ember álland-e az előttünk? Ép oly kevéssé! Mert még is léteznek mind a születési, mind a nevelési, mind a környezeti hiányok. Azt nem tudjuk meghatározni: mennyit tulajdonithatunk a természeti hajlamoknak, mennyit a külső befolyásoknak, mennyit a nevelésnek és mennyit az önnevelésnek. Ezen befolyások mindenikének van része benne, hogy a gyermekből milyen ember lett? De menél inkább megismerteti az emberrőli tudomány annak minőségét, annál inkább jár el azon minőség szerint a nevelés, annál tökéletesebben kell annak fejlődni.

Még nem érte el az emberi lény tökéletes fejlődését, még senki sem tudhatja, mely magaslatokig képes már e földön emelkedni. Még csak az egy istoni képmást és mintát állították föl. Mi csak azt tudjuk, hogy az ember isteni származásu, és hogy hivatása: Isten képmásává lenni. Örök továbbfejlődés oldhatja csak meg lételének talányát.

Fröbel azt mondja: „Az ember lelke nem emberek által adatott neki,“ — és többször ismétli irataiban. „Az ember a természet gyermeke, egyszersmind ember gyermeke és Isten

gyermeke; csak ezen három egységi minőségében lehet megérteni, lehet felfogni." Fröbelnek az emberi lénynél ezen három természetfeltételezése által úgy szólván, feloldja a test és lélek közötti ellentétet, mivel az kiegyenlíti Istent és a természetet az ember által. A nélkül is már előtte több bölcse tételte föl az emberi lény hármasságát természetét.

Mindenesetre a gyermek első lélegzeténél már hármasság viszonyosságba lép: természet, ember és Istenhez.

Mint a természet gyermeke, az ember a természet minden szervezetével rokon le a szervezetlenig, a mi testében mint földrész föllelhető. Mint a természet teremtménye, nemcsak törvényei alatt áll, de benne él is, csak általa létezik, belőle ered, hozzá tér vissza. Az anyaföld mint magot hordta ölében az emberiséget, a természet-országok többi magvával együtt. Az ő légköre körbeveszi, azontul földi élte megszűnik. Eghajlat és föld, táp és ruházat, és az abból eredő életmód teszik a fajokat és népek jellemeit, melyekben az egyes ember egy láncszem. Nincs természet, mely nem menne át, vagy legalább nem állana vonatkozásban az emberhez, mindenütt csere (anyagváltozás) az ember és természet, természet és ember között. És ha az emberi lény földi pályafutását bevégezi, itt hagyja neki hulláját, ez által növények, virágok, gyümölcsökben ismét föltámadandó.

A természet által is szorosan össze vannak csatolva az emberek egymással, minden nemzedék egymással és a nemzedékek mind egymás között, mert az elsőtől az utósóig összeolvastotta őket a nagy világ-vegytan egymással és a természet országaival. Utózára csak egy szabály uralg a teremtésben, mely a világegyetemet és a férget, az állatot és az embert kormányozza, mert ezeknek teremtetője egy: az Isten. És mert a természetben és az emberi lélekben egy szellem — az isteni — áll, azért értheti meg az ember a természetet; csak a hol hasonló hasonlival találkozhat, lehető az értelem; még most csak a természet nagy jelképzete abc-jénél van az emberiség, de óriási léptekkel hódítja meg jelen napjainkban a tudomány egyik természeti tért a másik után. Állítsuk tehát a fiatal nemzedéket legott a bölcsőtől kezdve ismét az isteni természet hatalmas befolyásai alá, hogy ennek beható nyelve átrezegje a gyermek lelkét és abban a visszhangot ébreszse, és az emberiség mélyebben behatandó a titkokba, melyek minden élet kulcsát tartalmazzák.

De mint az ember gyermeke, kilép a fiatal világpolgár a kényszerűség köréből, melyhez a természet országai tartoznak, kilép a szabadság és öntudat országába.

A természeti lény jellege egyszerű, könnyen fölismerhető, a faj biztos tükre az egyesnek.

Az emberi lénnyel kezdődik az egyén jogszerűsége mint személyiség, mely ha egyszer elnyeretett, nem vész el többé, hanem tovább vezet az öntudatos lények láncolatán, melynek legmagasabb láncszeme átmege az istenséghez.

Ki tudja megfejteni e láncolat sokszere, ezerszer átfont szövetségét; megkülönböztetni, mi a faj, a nép, a család, és mi egyedül a személyiség? Nem él-e az elődök minden jellemvonása a sarjadékban kiképezve? — Egy lény sem szakasztja el egészen magát azon lánczótól, melynek ő egy szeme. Senki sem tagadhatja meg apai örökségét, legyen az kifejezve arcvonásaiban, modorában vagy lelke sajátágaiban, jó vagy rossz tulajdonokban.

Azon régi mondás: az apák bűnei negyed iziglen felrovnak, mindig igaz marad. Ugyanaz áll a jó erkölcsökről is, és a személyiség szabad választására bízott a bűn mértékét önmeggyőzés által kisebbiteni és az erkölcsi erőt nagyobbí-

tani. Az emberiség erkölcsi feladata abban áll, hogy minden egyes és minden nemzedék az előbbi nemzedéktől atvett örökséget használja, és szaporítsa ezerszeres jövedelmeztetésre.

Visszahanyatlás úgy egyesek, mint egész népindividualitások által: mellőzhetlen a nagy tapasztalás iskolájában, a melyben az embert a gondviselés állítja. De a nagyban és egészben való haladást tagadni akarni, annyi, mint ép ezen gondviselés tagadása, mely a jobb utáni törekvésben a földi viszonyokban is nyilatkozik, mert ez az ember keblébe beoltott és egész erkölcsi és szellemi fejlődését erre alapítja. A tökéletesülhetőség feltételezése nélkül az egyesnél, mint fajnál az emberi nevelés elvesztette volna tulajdonképi alapját.

(Folyt. köv.)

Kis gyermekhez.

Dalmady Győzőtől.

is gyermek! menj, játszszál, mulass,
Pajtásid im várnak reád;
A pillangó oly vigan él,
Virágokat ha nyilni lát!
Légy pillangó. Örülj, a mig lehet,
Majd érsz még sok telet.

A vidámság rózsáival
Hintette be utad az ég,
Egykor hóval borítja el...
Hajadra is jut majd elég!
Akkor kincs lesz minden kiesi levél,
Mit előd hajt a szél.

Az idő oly gyorsan tűnik,
Napot legott új nap követ,
Csak a melynek leszakítád
Virágait, — az a tied.
Föl se vedd, ha megvérez a tövis,
Hozd el a sebet is.

Ha a vónség kopár hegyén
Megállasz majd valamikor,
Legalább egy völgy tűn előd:
A virágos gyermeki kor,
Mely későn is fog emlékezni rád,
S felküldi illatát.

A hegyháti kisértet.

Bezzly.

Balázs Sándortól.

Egy viharos téli estén 1828-ban egy férfi haladt lóháton azon országuton, mely Marosvásárhelyről Hegyhát felé vezet.

Ma már azon ut nem oly elhagyatott többé, mint ezelőtt negyven évvel volt. Ma már jól ki van építve, s mint ama vidék fokozlekedési vonalán, nagy rajta a forgalom.

Hanem akkor még ez ut teljesen kezdetleges és elhanyagolt állapotban levén, majdnem a járhatlanságig rossz, süppedékes és gödrös volt. Azért, a ki csak tehette, inkább lóháton, mint kocsin utazott. Így is csak nehezen ment.

Az idő kellemetlen, viharos volt.

— Borzasztó idő! — mormogá a lovas és sarkantyujával gyorsabb lépésre nógatta lovát. De a szegény állat a vihar folytán a legjobb akarat mellett sem elégithette ki gazdáját.

A szél folyvást szemébe csapkodta a félig jeges pehelyeket, s fehér lepellel fedte be mind őt, mind gazdáját.

A férfi, ki csak ily lassan és keservesen haladhatott tovább, vén, mult századbeli divatu köpenybe volt burkolva, s fejét zsiros, ócska, nagy karimájú kalap fődé, mely szintén egyidejű lehetett köpenyével.

Irzekutz Bogdán azonban — mert így nevezték az utast — nem sokat gondolt vele: divatos-e, nem-e ruházatja; mert ismeretes zsugori fukar volt, ki addig hordott minden ruhadarabot, a míg csak az testéről rongyokban le nem foszlott. Annyira fukar és zsugori volt, hogy még egy bundára valót is sajnált magától, inkább didergett és fázott kopott köpenyében.

Pedig bizony kitelt volna tőle, mert gazdag ember volt, s szüksége is lett volna rá, mert bizony már öreg, nagyon öreg volt, a hetedik X-et is vállán viselte.

Ez ez estén, a borzasztó viharban, életében először meg is villant agyában.

— Brrr! de borzasztólag fázom! — didergé magában, — Igy még soha sem fáztam teljes életemben! Csak azt szeretném tudni, hogy mitől van!

Igy haladt tovább tovább dideregve és keservesen sohajtozva bár, de végre elhatározta magában, hogy a jövő télre bundát vesz magának.

Mert számított ám nagy kora daczára nem csak a jövő télre, hanem még sok télre.

Igy haladt a viharos estén, melyen jószívű ember még kutyáját sem üzi ki, a magányos országuton, mely teljesen elhagyatott és csöndes volt. Nem hallatszott semmi egyéb, csak a hegyekről előtörő éjszakai szél éles sívítása.

De hallga! ez egészen más hang volt! Ez egy mély, tompa bögés volt, mint távol mennydörgés! S ezt más visító, riktó és ordító hangok követték. Együtt egyszerre, mi pokoli zajt okozott.

A ló fület hegyezett és reszkette s horkolva megállott. De a vén ember szíve is sebesebben kezdett dobogni. Szorosabban összehuzta a kantárt csontos ujjával, s fölemelkedve nyergében, szürke szemével fürkészve széttekintett.

— Ez az átkozott menaszéria! — mormogta magában és valóban, az országut mellett néhány rendkívül nagyságu kocsit lehetett megkülönböztetni, melyek Marosvásárhelyről reggel indultak ki, s itt valószínűleg megrekedtek a borzasztó utban.

A vén ember most már megnyugodva a pokoli zajra nézve, addig nógatta és sarkantyuzta lovát, míg az újra neki indult. Mintegy huszonöt lépésre haladhatott így, midőn hirtelen az országut azon feléről, hol a menaszériás kocsik voltak, nyilsebességgel egy csudálatos, a viharban meg nem különböztethető alak suhant el szorosan lóva előtt, és egy csudálatos, borzasztó kiáltással, minőt Irzekutz Bogdán soha nem hallott életében, eltűnt az országut árkában.

A megriadt ló e hangok hallattára ijedten fölnyerített, s oly hevesen kirugott hátusó lábaival, hogy megrémült gazdája a földre zuhant, oldalával egy hegyesen kiálló kődarabra.

Az öreg ember szíve táján borzasztó fájdalmat érzett, de azért nem vesztette el eszméletét és csakhamar feltámpáskodott. Lóva nyugodtan ott állt az uton, s nehezen bár, de még is sikerült rá újból felülnie, s aztán tovaügetett.

Nemsokára elérte Hegyhát falvát, s házát, mely mindjárt a falu elején egy dombon volt, nagy park közepén. A park nagy volt, de még rendezetlen, a ház látszólag urasági

kastélynak volt szánva, de csak egy szárnya volt kiépítve, a többi rész csak félig készen bomladozott.

Az, ki e ház alapját letette, s fölépítését megkezdé, valaha nagy birtoku, gazdag nemes ember volt, de tönkrement, s háza és hegyháti szép birtoka így került Irzekutz Bogdán kezére potom áron. Ez azonban, bár azonnal beleköltözött, nem építtette azt ki, hanem még fedelet is csak a már kiépített részre rakatott, a többit pedig jól-rosszul hitvány deszka-darabokkal boríttatta be, a mi az egész háznak olyan lakálytalan, barátságtalan tekintetet adott. Rom volt, mielőtt tulajdonképen valaha egész lett volna. Maga a szépen tervezett kert és park pedig oly elhanyagolt állapotban, mint csak lehetett, s virágok és fasorok helyett, mint valaha tervezve volt, krumplival, kukoriczával s közönséges kerti veteményekkel volt bevetve. Az üvegházon nem voltak üvegtáblák, a szökő-kútból hiányzott a víz, a kerítés fala zöldes és nedves. A hol beomladozott, nem volt kiépítve, s a rések tüskével kitömve, s a bejáratnál, hová az építtető szép rostélyos vaskaput tervezett, néhány szál jól-rosszul összeszegezett durva deszka képázte az ajtót.

Irzekutz ezen ajtó előtt állott meg, leszállt lováról, s bevezette az udvarra és onnan az istállóba. Azután fölment a házba.

— Szent Isten, mi lelte a teins urat?! — kiáltá ijedten gazdasszonya az öreg Panna asszony, a mint a szobába lépett. Valóban elijesztőleg is nézett ki fehér arczával s sárral és hóval fedett s átázott köpenyével és kalapjával. Különösen arcza egészen ki volt kelve színéből, s kísértetiesen zöldes fehér volt. — Olyan sárga a teins ur! — mondá Panna asszony köpenyegét levéve válláról. — Csak nem beteg?

— Beteg? — ismétlé ijedten a vén ember, miközben fogai hallhatólag vaczogtak, — nem, nem... én nem vagyok, nem akarok beteg lenni.

Panna asszony eközben zselye-széket tolt a lobogó kandalló elé, s oda vezette gazdáját, ki kimerülten rogyott a székre. — Nem, nem! Nem akarok meghalni! — ismétlé, mintegy magába dörmögve.

— Meghalni? — mondá Panna asszony biztatólag. — Ki beszél itt halálról. Csak rosszul van kissé a teins ur, de azért, hogy nagyobb baj ne következék belőle, hát tán jó lenne, ha orvost hívatnánk!

— Nem, nem! Nem kell orvos! — kiáltá az öreg, felpattanva. — Ha orvost csak látok is, mindjárt eszembe jut a halál! Nem, nem kell orvos! Különben is már jobban kezdem érezni magamat. Csak nagyon megfáztam, az az egész bajom. Készítsen számomra egy pohár forró borsos bort, attól egészen jobban leszek. Ott a pinczekules a köpenyem zsebében; csak siessen, hamar, és vigyázzon, nehogy kiöntson csak egy csöppet is a borból; s nézze meg, tán a cseber aljában is lesz annyi, a mennyi neki kell!

Az öreg Panna kisietett és Irzekutz Bogdán egyedül maradt a nagy szobában, mely soha sem tűnt fel neki olyan szomorúnak és elhagyatottnak, mint ez estén. A szoba nagysága, a czirádás goth-stylü ablakok, a szép falfestmények, a pompás padlózat, melyek még mind az első tulajdonostól eredtek, olyan szomorú és kirívó ellentétet képeztek a durva és kopott butorzattal, melyet ő hozott a házba, s az egésznek olyan idegen és barátságtalan kinézést adtak, mi azonban csak ma tűnt fel neki először, valamint az is, hogy az egész nagy épület is olyan sötét, szomorú, üres. Nem lakott benne senki más, mint ő, gazdasszonya és György, a vén szolga.

Pedig nem kellene, hogy üres legyen. Lehetne itt vidám zaj és kedves családi otthonosság, mert a vén embernek gyermeke és nagy rokonsága volt. De rokonait megvetette és távol tartotta magától, mert szegények voltak; gyermekét, egyetlen fiát megvetette és megtagadta, mivel akarátja és beleegyezése ellenére egy derék, szép, de szegény leányt vett feleségül. Ez a vén zsugori szemében, kinek az életben istene, mindene csak a pénz volt, olyan nagy bűnnek látszott, hogy attól fogva mit sem tudott róla, és minden összeköttetést megszakított vele. Sőt annyira meggyűlölte, hogyha valaki előtte fiáról kezdte beszélni, azonnal ingerülten szavába vágott, hogy neki nincs fia. Házában pedig még nevét sem volt szabad említeni, sem semmi tudósítást vagy levelet tőle elfogadni. Szóval, mit sem akart felőle tudni és teljesen megtagadván őt, nyomorogni és nélkülözni hagyta nejével és két szép ártatlan gyermekével együtt. A szegény fiu Kolozsváron nyomorgott, és csak a legterbesebb és durvább munkával volt képes családjának a leg nélkülözhetlenebbeket megszerezni.

Nemsokára Panna asszony visszatért a párolgó borral és megkínálta urát.

Ez kezébe vette a poharat, de azon pillanatban, midőn épen ajkához akarta emelni, ismét oly reszketegség fogta el, hogy a pohár kisiklott keze közül. A pohár darabokra tört a kályha párkányzatán, s a bor szétfolyt a padlózatán.

Az öreg Panna asszony ijedten és önkénytelenül fölsikoltott:

— Ez gonosz jel, uram!

A vén ember e megjegyzésre dühbe jött és ki akarta szidni őt, de nem volt ereje hozzá.

— Le akarok feküdni! — mondá daczos sohajtással, — maga pedig ne okoskodjék, hanem forraljon más bort.

Azután György karjára támaszkodva, felvászorgott az első emeletre, a hol szobája volt.

Panna asszony új bort hozott és tett a tűzhez.

György pedig levetköztette és lefektette urát, s azután lesietett a meleg bor után; mert az öreg úgy fázott és reszelt az ágyban, hogy fogai is vaczogtak bele.

— Nem jót sejtetek György, — mondá neki Panna asszony, mialatt a bor felforrt, — nem jót sejtetek. Mit gondolt, nem jó volna őt lelke üdvösségére és fiára emlékeztetni?

— A világért se tegye Panna asszony! Én már az előbb említettem valami ilyesmit, de olyan tekintettel nézett rám, hogy szinte megijedtem tőle. Szemei majd kidülledtek a dühtől, és mormogott is valamit, de én bizony nem értettem, hogy mit.

(Folyt. köv.)

Lefutott egy csillag ...

Szikra Erzsikétől.

Lefutott egy csillag.
Ott hagyta az eget,
Ki mondaná azt meg,
A csillagból mi lett?

Régen hallottam én,
Ha egy csillag lefut,
Egy szenvedő lélek
Mennysorságába jut.

Én is szeretném, ha
Fényes csillag volnék,
Ott hagynám az eget,
Kebledre hullanék.

Hisz én is szenvedek
Végzetetlen sokat,
Ott hagynám az eget
Hű szerelmed miatt.

Mennysorság kebeled,
S hű szívem szerelme
Ott ragyog, tündöklök
Csillag gyanánt benne.

A királyné nyakszalagja.

(Történeti elbeszélés.)

Németből Nemes Ödöntől.

Böhmer ur, XVI. Lajos udvari ékszerésze már évek óta azon szeszélylyel foglalkozott, hogy egy oly ékszert készítsen, mely a legszebb gyémántokat tartalmazza. Végre összes vagyona igénybevételeivel egy több rendből álló nyakszalagot létesített, melyet Mária Antoinette királynénak remélt eladhatni. Miután művét befejezé, XVI. Lajos királynál kihallgatást kért. A király az elibe tárt nyakszalag által annyira elbűvöltetett, hogy vágya ébredt azzal a királynét fölékitve látni, jóllehet az ékszerész ezen nyakszalagért csak 1.600,000 frankot kívánt. Mária Antoinette azonban egy ily kiadásról mitsem akart tudni, most, midőn a pénzügyi viszonyok oly gyöngye lábon állanak, s úgy vélekedett, hogy a pénzt hasznosabb dolgokra is lehet fordítani.

Böhmer minden reményét az ékszer eladásába helyezé, melyben több mint összes vagyona uszott. Ez okból több udvarnál tön ajánlatokat; de a magas ár miatt sükertelenül. Még egyszer XVI. Lajoshoz folyamodott tehát azon ajánlat, hogy ő a megvétel esetében készpénzt nem kíván azonnal, hanem részletes fizetéssel, sőt életjáradékkal is megelégszik. De ezen ajánlat sem volt képes a királynét egy oly nagy kiadásra bírni: „mivel a közönség szemrehányását nem akarta magára vonni, mintha ő egy ily mesés áru ékszer birhatására vágyott volna!”

A csalódott udvari ékszerész vigasztalhatlan volt és kudarczát fünek-fának elbeszélte, mindemellett is nem hagyott föl reményeivel. Még egyszer bebocsáttatást kért a királynénál, ki már többé mitsem akart tudni az ékszerről. Böhmer térden állva, könyek közt kérte a királynét ékszerének megvételére, mert különben tönkre jut.

— Én meg vagyok gyalázva, — kiálta, — ha fölséged nyakszalagomat meg nem veszi, én szerencsétlenségemet nem vagyok képes tulélni, vízbe kell magam ölnöm.

A királyné azonban kérlelhetlen maradt s azon megfigyással bocsátá el magától, hogy többé ne merészkedjék jelenlétében ily kétségbeesési szerepeket játszani.

Később megtudá a királyné, hogy az ékszerész még mindig a nyakszalag eladásán töri fejét s tanácsosnak vélte ez után tudakozódnia. Ezt a királyné komornájának: Campan asszonynak kelle megtenni, ki Böhmertől azon nyilatkozatot vevé, hogy a nyakszalagot Konstantinápolyba a szultánnak eladta. A királyné igen örvendett, hogy ezáltal az ékszerészen segítve van.

A király Angoulême herczog keresztelésének alkalmából ennek néhány brillant ékszert adott ajándokba, melyeket Böh-

mernél rendelt meg s ennek meghagyá, hogy az ékszereket személyesen vigye a királynéhez bemutatás végett. Böhmer meg is tevő, de ez alkalommal a királynének egy iratot is nyújtott át, melyben a többek közt ez állt: „Hogy ő magát szerencsésnek érzi Európa legszebb gyémántjait tudva ő felsége birtokában; kéri, miszerint ő felsége róla meg ne feledkezzék.“ A királyné előtt ezen hódolat igen különösnek tetszett, de azt mint a szellemdusság, vagy éppen szellemnélküliség jelét tekinté.

A királyné elégeté az iratot egy az asztalon levő gertyánál és megbizta komornáját, hogy a „bolondot“, ki mindig csak a gyémántokat forgatja eszében, — jöllehet azokat Konstantinápolyba elküldé — alkalomszerűleg kijózanítsa. Ugyanekkor meghittjeinek is komolyan meghagyá, miszerint az ékszerészt hozzá be ne bocsássák, mert ezen férfi esztelensége kedvezőtlen benyomást tesz reá.

Az udvari ékszerész azonban mind kedvezőbb kilátásba helyezé ékszerének a királyné által történendő megvásárlását, melyet a világ előtt titokban kíván tartani. Minthogy azonban levelére semmi választ nem kapott, nyugtalankodni kesdett, majd a komornához sietett, a dolgot emlékezetbe hozandó.

Campan asszony azonban erősíté, miszerint a királyné őt csakis azzal bizta meg, hogy az ékszerész rögeszméjéről lebeszélje.

— Es kihez folyamodjam feleletért? — kérdé feszült félelemmel.

— Senkihez! — felelt Campan asszony — A királyné elégeté az ön iratát, és nem tudja fölfogni, hogy ön azzal mire céloz!

— Ez igen egyszerű! — folytatá Böhmer — mert a királyné a nyakszalagért még 1,500,000 frankkal tartozik; az ékszer Rohan bibornok vette meg ő felsége számára, és előbb csak azért mondtam, hogy azt Konstantinápolyba adtam el, mivel ezt a királyné parancsolá. Megcsalattatásom esetében tönkre jutnék.

— Ön meg van csalva! — szólt a komorna — mert a királyné a bibornokkal, mióta ez Bécsből eljött, csak egyetlen egyszer beszélt és senki sincs az udvarnál, ki annyira nélkülöznék egyét.

— Nem asszonyom, kegyed igen csalódik, jobban értem én a dolgok állását — felelé Böhmer lehető nyugodtsággal. — A királyné a bibornokot titkaiba avatja, a királyné személyesen kézbesíté neki a 30.000 frankot, melyet nekem előleg gyanánt fizettetett. Az ő jelenlétében vonta ki a pénzt dolgozóasztalából, mely mellékszobájának kandallója mellett áll.

A komorna e nyilatkozatok felett igen elcsudálkozott. De ennél még nagyobb lön az ékszerész megdöbbenése, midőn a komorna őszinteségét azon körülménnyel viszonyosítá, hogy a királyné a nyakszalagot pünkösdi ünnepén sem viselé — minthogy a bibornok határozottan állítá, miszerint a királyné ezen ünnepen fölteendi. Erre Böhmer az ékszer megvásárlását illetőleg különös meghagyásokra hivatkozott, többek között a királyné által sajátkezűleg irt névjegyre, melyeket ugyanis több bankárnak kellett előmutatnia, hogy ezáltal tartozásaiért határidőbeli hosszabbítást nyerjen.

A komorna tanácsolá, sietne rögtön Versaillesbe és ott a királyi udvar miniszterével közölje a dolgot. Böhmer azonban nem követé ezen elmés tanácsot és Párisba a bibornokhoz sietett.

A királyné, midőn a komorna által ezen beszéd tartalmát

megtudá, felette kitört, minthogy abban egy tekervényes és gyalázatos cselszövényt sejtett. Királyi neve bemocskoltatott, kézi-ratát utánózták. Sehogy sem tudta elképzelni, hogy Rohan bibornok, kihez neki semmi köze, miért elegyedett a dologba? Ez okból meghitt embereivel, Vermond abbéval s Breteuil miniszterrel értekezletbe bocsátkozott. Ezek a bibornoknak engesztelhetlen ellenei lévén, most az alkalmat legkedvezőbbnek hitték arra nézve, hogy őt az egész európai közönség előtt gúnynyal és szégyennel megbélyegezzék, és hogy tekintélyét örökre tönkre tegyék. Ők nem a jogszerű okosságot követék, hogy egy ily kényes ügyben kimélettel és elővigyázattal jártak volna el.

A bibornok a király tanácstermébe hivatott. Ez augusztus 15-kén történt 1785-ben s a tanácsban maga a királyné is megjelent.

— Vásárolt-e ön Böhmer udvari ékszerésznél gyémántokat? — kérdé a király minden egyéb bevezetés nélkül a bibornokot.

— Igen, fölséged! — felelt nyiltan a bibornok.

— Mit csinált ön azokkal? — kérdé tovább a király.

— Azt hiszem, azok a királynének kézbesítették.

— Ki bizta meg önt ezzel?

— La Motte-Valois grófnő, — válaszola Rohan — ki nekem egy, a királyné által irt levelet mutatott elő és én ő felségének szolgálatot véltem tenni, ha a megbízást elfogadom.

— Hogyan hihette ön bibornok ur, — vevé át a szót a királyné — hogy én épen önt, kivel nyolcz év óta nem beszéltem, kérjem egy ily alku megkötésére, és e mellett egy olyan nő közbenjárása által?

A bibornok erre úgy nyilatkozott, hogy ő rendkívül csalódott s ő kifogja fizetni a nyakszalagot. A királynének kívánt kedveskedni s ő semmi csalást sem sejtethetett. Magát igazolandó, egyuttal előmutatá a királynének la Motte grófnőhez intézett leveleit, melyekben a megbízásról történt említés. A királyné azonban ezeket hamisaknak nyilvánítá.

Most a király levél-másolatokat mutatott elő, melyeket ez ügyben a bibornok irt Böhmerhez s melyekről a bibornoknak felvilágosítást kellett volna adni. Erre Rohan a legnagyobb zavarba jött, elsápadt, majd az asztalba kapaszkodott és sehogy sem akart az iratokra emlékezni; az eredetiek előmutatása folytán azonban nem tagadhatta el többé saját névaláírását.

A király őt megszánva, azonnal a mellék-terembe utasítá, hogy magát rendbeszedje és magyarázatát írásban kiadja. De midőn az irat is, melyet egy óranegyed múlva kihozott, mint beszéde, zavarteljes volt, a király indulatba jövé, kiutasítá őt; kinn Breteuil miniszter elfogatta s előbb palotájába, majd a Bastilleba küldé, elzáratás végett.

Még a ver-aillesi kastélyban sükerült egy, írónnal jegyzett levelkét bizalmas titkárjához, Georgel abbéhoz küldenie, azon meghagyással, hogy la Motte-Valois grófnő s egyáltalában minden levelét megégegessen. Rohan komornyikja a levéllel Párisba szökött, lova azonban utközben kidült s maga a komornyik is ájultan maradt a földön. Georgel abbénak mindamellett maradt annyi ideje, hogy a leveleket elégesse, mielőtt a rendőr-hadnagy a lepecsételéshez megérkezett volna. — Ezen égő papírok füstje örök időre fátylat vetett az egész cselszövényre.

A bibornok elzáratása, ki mind születésénél, mind nyilvános állásánál fogva mint egyházi fejedelem, kinek különben

is széles családi összeköttetései voltak s ezek mellett igen vagyonos férfi volt, Párisban ily körülmények között nagy föltűnést okozott. Az arisztokrácia magát megsértve érezvén, haragra lobbant s fölötte rosztalta ezen eljárást. Előbb Condé herczeg, ki egy Rohant birt. nőül, majd Soubise tábornagy és Marsan herczegnő szólalt föl ezen eljárás miatt, hogy egy oly családból származott herceget, mint egy közönséges bűnöst elzáratnak. Az összes egyházi személyzet is megsértve érzé tekintélyét. Hangosan kikeltek az udvar ellen s már előre ujongani kezdtek annak megaláztatásán. És valóban a nyakszalag története is fortélyosan arra használtatott föl, hogy a nép dühét a szerencsétlen Lajos és Mária Antoinette ellen lobantsák.

A papság a bibornok ügyét az egyházi bíróság elé szerte volna vinni és Narbonne érsek, az egyházi gyülekezet elnöke ez okból a királynál előterjesztést tön. A püspökök közül többen szemére lobbanták, hogy egy egyszerű pap is, ha ezen dologban részes volna, jogában állna követelni, hogy természetsszerű bírójához föllebbezzon, és ezen jog egy bibornoktól megtagadtatik! Rohan azonban, midőn őt a király felszólítja, hogy mely uton kívánja ügyét tárgyaltatni, úgy nyilatkozott, hogy magát a parlament ítélete alá helyezi. Ekkor a pápának egy breveje jutott kezeihez. Ügyét illetőleg egy bibornoki tanács tartatott, mely egyhangulag úgy nyilatkozott, hogy Rohan a testület méltósága ellen tett, midőn egy idegen és világi bíróságot ismert el maga felett. Büntetésül állásától hat hóig fölfüggesztetett, azon intéssel, hogyha makacsul ragaszkodik kívánságához, neve ki fog törlesztetni a bibornokok sorából.

(Folyt. köv.)

Képek az állatvilágból.

I.

A természet.

Távoli világrészbe vezetjük az olvasót. A Cap-föld fa nélküli sivatagain majd 12 lábnyi magasságu halmok emelkednek, melyeket távolról négergunyhóknak néznénk. Pedig éppen nem azok, hanem valóban bámulatra méltó építményei egy kis állatfajnak: a természetnek.

Közelebről nézve, e nevezetes épületek kívülről semmi nyílást sem mutatnak. Cserépagyag-földből vannak, melyeket apró szemecskékként raknak össze e kis állatok s nyálukkal összeragasztva, oly erősekké lesznek, hogy nemcsak emberek és nagy állatok ugrálhatnak fölöttük anélkül, hogy beszakadnának, hanem még a pöröly és feszítő vasrudak is nagy nehezen tudnak abból egy darabocskát kifeszíteni. Ez építmény belül természetesen üres, s egy a földbe vájt alsó épülettel van összekötve. Mindkettő nagy termeket, élés-kamrákat s lakosztályokat tartalmaz, a melyekben számos népség lakik. — Mig a hangyák minden oldalról csinálnak maguknak a bolyból kivezető utat, a természet hosszan a föld alatt vezeti folyosóját s messze a fészektől, a síkon csinálja titkos kijárását. Akármily irányban fordulnak, soha a föld felett, mindig csak földalatti utakon haladnak, és ha köveket, sziklákat találnak utjukban, melyeket át nem furhatnak, akkor ezek fölé mesterséges, zárt agyagcsöveket készítenek s ezen vonulnak keresztül.

Egy ily természetváros lakossága négy fajra oszlik. Egy iszonyu nagy, sokszor 3 hüvelyk s még ennél is hosszabb s

nagyságának megfelelő termékenységű nő, és egy nála sokkal kisebb him gondoskodik az utónemzedékről. — Roppant, hihetetlen számu tömege a többi nem nélküli munkásoknak, készíti a bámulatos építményeket, ezeket ismét csak kevés számu katona őrzi. Ez utóbbiak, hasonlóképp nemnélküliek, de jóval nagyobbak, a szó szoros értelmében megérdemlik nevüket, mert ők egyáltalában semmit sem dolgoznak, hanem csak az a rendeltetésük, hogy az ellenséget a munkásoktól távol tartsák. Ha a természet házon az ember egy lyukat üt, vagy háborgatja a munkásokat foglalatosságukban, ezek azonnal a belső osztályokba sietnek, a katonákat a veszélyről tudósítandók, és a félelmes kardalaku állkapczás fegyveres védők dühösen kirohannak, s megragadnak mindent, a mi utjukba esik. Ilyenkor vigyázzon az ember, nehogy kezeit vagy lábait megcsiphelessék, mert azonnal úgy bele csimpaszkodnak, hogy előbb darabokra téphetjük magunkat, mint ezektől megszabadulunk. — Amint a háborgatás után minden elcsendesült, a munkások ismét kijönnek, s elkezdik az okozott sértést kijavítani, mialatt a katonák ismét bevonulnak, hogy a legcsekélyebb veszélyre ismét szuronyszegezve előrohannak.

A már leírt földalatti uton a természetek messze elkalandoznak, s különösen szeretnek fába, főképp kidőlt fatörzsekbe furakodni és pedig alulról fölfelé. Ezeknek belsejét azután úgy fölemésztik s annyira kiüritik, hogy a fa nemsokára apró morzsalékképen omlik össze. Innét ez állatok a természet háztartásában igen nagy fontosságuk, mert az enyészetnek induló törzsököt rövid idő alatt elpusztítják, melyek náluk nélkül sok évekig hevernének ott az enyészet szomorú jelképeül s akadályoznák az ifju sarjadékok növekedésében.

De éppen ezen működésüknél fogva más részről az emberre nézve rettenetes jelentőségük. A nélkül, hogy csak legtávolabbról is sejthetné az ember, a házak alá vájják magukat, kifurdalják a faoszlopokat és gerendákat; csendes, ernyedetlen munkával kivájják azokat egészen a száraz kéregig, ugyannyira, hogy a legelső szélrohamra az egész épület az eliszonyodott emberekre roskad.

Ez apró állatocskák picziny állkapczájának romboló ereje valóban rettenetes. Kő és érczen kívül semmi sem képes ellentállni. Ha titkos országutjukat egy szekrény, bőrláda, vagy más efféle eszközbe viszik, hihetetlen rövid idő alatt az egész beltartalom elenyészik, s egy maroknyi por képében omlik össze. Pedig annál iszonyatosabb a veszély, melylyel a természet az embereket fenyegeti, mennél titkosabban és észrevétlenebbül közeleg. Ezért nevezte Linné e borzasztó állatokat „mind két India ostorának.“ De fájdalom, ez elnevezés már nem egészen találó, mert a természetek sok más vidékekre is átszármaztak, sőt még déli Európában is igen jól érzik magukat, rémületére azon embereknek, kiknek házába behatoltak. Olasz-Portugal és déli Franciaországba a sárgalábu természet (Termes flavi pedes Kollar.) Északamerikából jött s honosodott meg. A sárganyaku (Termes flacollis Fabr.) északi Afrikából, Portugáliában és Marseilleben lakik. A fénykerülő (T. lutifugus Rossi) hasonlóképp Olaszországban és Portugáliában. Sőt mondják, hogy a sárgalábu a Bécs körüli kertekben is találtatik.

A sötétben és titkosan működéshez a természeteknek igen fontos okuk van. Nem igen tanácsos ugyanis nekik sokat a napvilágon tartozkodni, mert ők gyengék s a mellett oly izletosek, hogy egy egész sereg nyalánk ellenség üldözi őket. Sok madár, apró emlősök, amphibiumok s ragadozó férgek leselkednek utánuk, hasonló módon s hasonló okból az ember is.

Az Amazon folyam melletti indusok a természet fejét és mellét csak úgy, a mint elszakíták, nyersen, kedves csemege gyanánt, eszik. Afrikában ellenben a természetek megcsönkítatlanul gyöngye tűzön megpörköltetnek, s nem csupán a bennszülöttek, hanem az európaiak által is izletes eledelnek tartatnak. Továbbá utazók beszélnek, hogy a hottentotoknak a természet legfőbb eledelét képezi, és hogy Keletindianában a természet-nöstényt öreg embereknek adják táplálékul, mi által hátgerinczük megerősödik, s főlegyenésülnek.

Azon sok szer közt, melyet kiirtásukra használnak, a mirenypor legalkalmasabbnak látszik, mely hajlékukba hintve, azonnal megöli őket. Régi elhagyott természetfészkeket a bennszülöttek szorgalmasan kerülnek, a menyiben sokszor kigyók s egyéb ártalmas állatok tartják bennük szállásukat.

A természetek, minthogy a hangyákhoz hasonlóan nagy társaságban élnek, közönségesen fehér hangyáknak, vagy fatetveknek neveztetnek. Mindenesetre rokonok a hangyákkal.

II.

A spanyol légy, vagy kőrisbogár.

Hüvös nyári reggelen, junius és julius hónapokban a napkelte előtt, a falusi nép sok helyen sajátságos szüretre szokott kimenni. A bodza, kőris, juhar- és fehér nyárfák alá nagy lepedőket teritenek és most hirtelen, gyorsan lerázzák zsákmányukat. E zsákmány nem az említett fák gyümölcse vagy virága, hanem egy azokon élő rovarfajból áll, és ez nem más, mint a spanyol légy, a nálunk ugynevezett kőrisbogár.

A kőrisbogár csillogó zöld, rézvörös vagy kékbejászó szárnyakkal, hosszukás, henger alakú testtel, igen csinos kis állat. Mint a cserebogár — nálunk is honos; 4—4 évenként rendszeren beköszönt nagy tömegekben, s akkor a fennevezett fákat, különösen a kőrisfákat majdnem egészen kopaszszá teszik. Némely vidékeken a szegény nép nem is ismeri őket; más tájakon pedig a keresetnek nem legmegvetendőbb forrását képezik, a gyógytárak drága pénzen váltván be azokat.

E bogarak egyáltalában ki nem állhatnak semmi hideget, s a nevezett hónapok némely nedves, hideg napjain sokszor tömegenként hullanak el. Ugyanazért egy hüvös éj utáni reggel mindig meg vannak dermedve s egy kis rázásra könnyen lehullanak. Az összeszedésnél azonban nem szabad pusztá kézzel fogdosni őket, mert könnyen kiütéseket okoznak a testen. Lerázatván, gyorsan rostába kell őket hidorni, még mielőtt magukhoz jönnének s forró eczet és ammoniakgőzzel megölni. A gyógytárakban azután jól kiszárittatnak, azután légmentes üvegedényekbe záratnak. Különös, hogy a kőrisbogár rossz elzárás mellett felette ki van téve a férgek pusztításának. Ámbár egész testük erős mérges anyaggal van bevonva, mégis több pondró s egyéb apró pusztító teremtmények látogatják meg s emésztik föl legnagyobb részét.

A kőrisbogár szerepe igen jelentékeny. Porrá törve, olaj és viasszal az ismeretes hólyaghuzó tapaszt adja. E tapasz az életben igen sokra használtatik s több esetekben a legüdvösebb hatással. Hanem az még nem annyira ismeretes, hogy jól készített tapaszban annyi erő van, mikép félévig minden nap más egyénre alkalmaztatva is még mindig kellőképen és gyorsan hólyagot huz. Azért tehát a már egyszer használt tapaszt nem kell mindjárt eldobni, jól betakarva, s száraz helyen tartva, sok időig megtartja használhatóságát. — Viasz és

gyantával vegyítve, még egy másnemű tapaszt is nyerhetni a kőrisbogárból. Ez nemcsak azonnal hólyagot szi, hanem a fájó helyet állandó izgalomban tartja, ingerli, s ennél fogva csuzos fogfájdalmakban sat. haszonnal alkalmazható. Ez is soká megtartja ható erejét.

A kőrisbogár hólyagszívó hatása egy sajátságos jegecszithető anyagból ered, melyet cantharidinnek neveznek. Tiszta állapotban ez nem alkalmaztatik a gyógyászatban, ellenben olaj hozzájárulása által bizonyos izgató kenőcs készítettik belőle, mely a tapasz által okozott sebek, folyósebek stb. nyitvatartására szolgál. Aether hozzájárulásával még egy másnemű hólyagtapasz is készítettik belőle. — Belső használatra is szolgál a kőrisbogár. Vigyázatlan használat mellett iszonyu méreg gyanánt jelentkezik undorító eredményekkel; mindamellett készítenek belőle bizonyos tinkturát, mely némely gyógyszer közé vegyítve, sok esetben hathatós gyógyszerül kínálkozik. Más részről e tinktura s maguk a kőrisbogarak is a legveszélyesebb visszaélések eszközeül is szolgálhatnak, azért orvosi rendelet nélkül nem is szabad a gyógytárakban kiszolgáltatni. Végre még az állatgyógyászatban is többféle alkalmazásban jönnek a kőrisbogarak.

A kőrisbogarak porrá törése s elkészítése nagyon kellemetlen s veszélyes munka, a mennyiben az elszálló por a szemeket s a lélegző műszereket fájdalmas és heves gyuladásba hozza. A mozsár ugyanazért egy börtakaróval erősen bekötte-tik s a vele bánónak arcza vagy szivacs-álczával, vagy egy nedves kendővel vastagon betakartatik. Az ide használt szitát továbbá nem szabad más anyagokhoz alkalmazni, mert ebből a legszomorubb mérgezési esetek jöhetnének elő. Erre különösen figyelmeztetünk, miután némely helyen a fűszerkereskedések számára vásárolt kőrisbogarak porrá törése maguk a kereskedők által szokott teljesített, mi mellett mindig szerencsétlenségektől lehet tartani.

Rendes és biztos szürete ez állatoknak Spanyol- és déli Franciaországban van. Onnét hozatik mihozzánk nagy mennyiségben. Nálunk a szüret igen bizonytalan, változó s minden évben különböző.

Életmódjukról a következő észleleteket tették. A melegen és napfényben oly élénk állatok júliusban szaporodnak. Ugyanis akkor a nőtény a földbe egy hüvelyknyi függőleges lyukat fur, melyből az első lábaival lemorzsolts földet hátulsó lábaival s hátsó testrészével fáradságosan kitisztogatja. A mint a kisded épület készen van, az állat hátsó részével belemászik, lerakja tojásait a fenekére s a lyukat ismét szorgalmasan behányja. Ezután elsiel, még egyszer jóllakik s meghal. — A nagyon mozgékony hatlábu pondrók 3—4 hét múlva kibujnak a tojásból s a földalatti gyökerekből élnek, hol 4 évig maradnak, és csak azután jönnek elő mint kőrisbogarak. Innét magyarázandó meg a kőrisbogarak 4 évenkénti nagy mennyiségben megjelenése. Mindamellett az időjárásnak oly nagy befolyása van tenyészésükre, hogy biztos és rendszerre az állatoknál soha sem számíthatni.

A kőrisbogarak gyűjtésénél a tudatlanok sokszor más állatokat is összetévesztenek velük. A kőrisbogár biztos ismeretöjele mindenkire nézve, még a ki soha nem látta is őket, az a sajátságos erős kellemetlen szag, melyet élve, úgy mint halva, minden érintésre terjesztenek.

K-s E-k.

(Vége köv.)

Egy hét története.

Szeptember 29-kén.

Az „idény.“ — Egy vén szerelmes. — XIV. Lajos és az udvaronc. — A nemzeti színház. — Seraphine.

A könnyű battiszt-ruhák a gyapot-kelmék elől hátrálnak, a nyáron át üresen állt lakosztályok népesednek, a főváros utcáin gyakori látvány a liberális-inas, a színházban újra a páholy-közönség viszi a szót, szóval itt az új „idény“ nagyuri jellegével és nagyvárosi gyönyöreivel. Az öreg nap ugyan még más véleményen látszik lenni, mert ennek épen most jött kedve a legénykedésre, olyan meleg sugármosolyokkal kacsint alá a földre, mintha csak most látná őt igazán menyasszonyi pompájában és a budai hegyekben egy vén körtefa még hisz az ősz-fürtű csapodár nyájaskodásának, kapja magát és újra kivirit e napokban és egy invalidus gimpli is találkozott, a ki vesztére elfelejtette megfigyelni az idő járását és társaival boldogabb hazákba költözni és most a vén körtefa csalóka virágai közt olyan vigan harsogtatja kissé rekedt, de annál hangosabban szerelmi hymnusait, mintha subventiót huzna; az „idény“ hatalmas nrait azonban sem a rokkant gimplik, sem a nevetséges vén szerelmes, de még a felséges nap legyeskedése sem „touchirozza“; XIV. Lajos egykor azt kérdezte egyik udvaroncától: „Hány órákor kél most a nap?“ és „Mikor Felséged parancsolja“ volt reá az udvaronci válasz, és udvaronci szempontból egész helyesen is volt ez válaszolva, mert az udvaroncnak nem az égen, hanem ura homlokán kél és nyugszik le a nap, és azonképen a fővárosi őszi idényt is nem az idő, hanem a nagyvilág járása határozza meg, a divat nagyobb ur az Istennél, mikor az azt mondja, hogy legyen ősz, legyeskedhetik a nap az égen, azért mégis emelkedik a fa ára és népesednek a váczi-utca járdái és kirakatai különféle árucikkokkal.

A mi nemzeti színházunk természetesen nem maradhat el az „idény“-tól, és e körülménynek köszönhetjük a „Seraphine“ előadását. Más nemzeti színházaknál az új idényt rendszeren eredeti újdonsággal nyitják meg, nálunk is lehetett volna eredeti újdonságot találni, itt van például Szász Károly pályanyertes „Frater György“-e és P. Szathmáry Károly „Lucanus“-a, a melyek ha talán nem olyan hatásosak is, mint Sardou legujabb elmeszüleménye, bizonyynyal azon elsőséggel birnak fölötte, hogy nem a francia selejtes légkörben nőttek föl. De az eredeti újdonságok nem kellettek, talán azért is, mert ez nagyobb kedvezmény lett volna a hazai irodalomnak, mint a mennyit, az igazgatóság szerint, megérdemel; hiszen tudva van, hogy az igazgatóság és a sajtó kissé „feszült lábon“ állanak egymással; vagy azért, mert a francia újdonság kapósabb csemege az „idény“ hangadói előtt; az a szellem, mely azokat a szüleményeket átlengi, ismertebb, rokonabb az ő lelkeknek a hazai költészetnél; elég hozzá, az új idényt Sardou „Seraphine“-jével nyitották meg nálunk és a mű nagyon tetszett; a közönség nagyon jól mulatott mellette, körülbelül olyan jól, mint mikor egy kivégeztetést lát végig, vagy mikor egy botrány-pert letárgyalnak előtte; mindkettő meg van e darabban, kivégeztetés is, botrány-per is, az igaz erkölcs kivé-

geztetése és egy hitszegő nő botrány-sorozata, és van még azonkívül sok egyéb, a mi a jobb érzést sérti; általában az egész mű satyrája az illemnek és tiszta erkölcsnek, és egy szikrája sincsen benne a valódi, szent költészetnek; de az nem tesz semmit, szellemdusan van irva, és ez a fő; Sardou nagy emberismerő, és jól tudja, hogy annak a közönségnek, a melynek ő ír, nem kell költészet, hanem pikanteria, nem kell erkölcs, hanem szellem, nem kell művészet, hanem izgalom, nem kell igazság, hanem modor és ő egészen az az ember, a ki ez igényeknek meg tud felelni; igen-igen szellemdus ember igen-igen kevés erkölcsi érzékkel, igen-igen leleményes fő igen-igen kevés alkotási erővel, véghetetlenül nagy emberismerő, még sokkal gonoszabb nyelvvel; az egész „Seraphine“-ban egyetlen egy jó leányka van: Yvonne, és ez is milyen leány! Vezetéknév nélkül született a világra. Azért bánt engem annyira, mikor egy ilyen ember a jó erkölcs seraph-palástját ölti magára, e seraph-palástot ő a selejtesség betakarására használja, az erkölcs czime alatt bünt visz a piacra és az „idény“ közönségnek ez véghetetlenül tetszik, tapsola színésznek és ábrándozik a költő iránt, a kik olyan érdekesen mulattatják. De im ismerkedjenek meg olvasónim is a híres francia író ezen legujabb remekével, úgy is tudom, hogy rövid idő alatt az ország minden színpadját be fogja járni.

A darab hőse „Seraphine“, egy oly nő, a ki pirulás nélkül nem nézhet Yvonne leányára, mert ez szégyenteljes fiatalságának mindennapi emlékeztetője. Fiatal éveiben olyan életet e nő, — persze titokban, a férj háta mögött. A fiatal évekkal aztán vagy a bűnös szenvedélyek, vagy az imádók pártoltak el tőle, elég hozzá, ürességet érzett szívében és hogy azt betöltse, az „ájtatosok“ nemes czéhébe lépett. Ott tárt karokkal fogadják, mert báróné és házat tart, a mely csakhamar gyűlhelye lesz oly delnöknek, a kik a világért sem mulasztának egy misét és mise után minden nőt izenként tagolnak szét istenfélő nyelvecskéjükkel. E diszes társaság lelke Chapelard tisztelendő atya, a kinek nemes életelve: kielégíteni minden vágyat, hogy aztán az embernek nyugta legyen tőlük, de mindezt szép csendesen, titokban, hogy a világ meg ne tudja. Ezt a derék lelki atyát természetesen tejbe-vajba fürösztí a szenteskedők csapatja, különösen a házi-asszony, Szeraphine, a ki csak azért öltötte magára az új álarcot, hogy öreg napjaiban is legyen valamivel ámitani a világot, és most minden áron azon van, hogy a szenteskedők társulatának elnökévé választassék, természetesen Chapelard atyja segélyével, a ki egy pár csésze theáért, meg egy pár szenteskedő vén leány kedvéért minden áldozatra kész; az alku tehát meg volna, de azért az elnökség még nem bizonyos, mert az elnökségért még egy nő versenyez, a ki talán még nagyobb képmutató nálánál; valami világra szóló istenes cselekedetre van tehát szüksége, hogy vetélytársnője felett diadalmaskodhassék, és e végből a derék nő arra határozza el magát, hogy Yvonne leányának apáczának kell lenni. A zárdában majd egyuttal az ő lelke üdvöért is fog imádkozhatni, mondja a derék anya. Yvonne-nak ugyan sem akarata, sem hajlama az olevonen való oltomotásra, azon fölül

pedig kedvese is van neki, egy Robert nevű, kissé léha, de alapjában jó fiú, hanem az anya mindezzel nem törődik, kérést, fenyegetést, szeretetet és gyűlöletet, hízogást és kétségbeesést, mindent megkísért, hogy a leány akaratát megtörje, és terve már-már sikerül, midőn belép Montignac tengernagy és ezt megpillantván, a leány őrző szeretettel nyakába borul, az anya pedig megmeredve áll dühében és — szegyenében, mert Montignac e nőnek egykori kedvese volt, és Yvonne, — hogy is mondjuk — Yvonne Montignac keresztleánya, a leányka legalább csak ezen cím alatt ismeri és imádja őt. A tengernagy most utálja e nőt, de imádja Yvonne-t, és most azért jött vissza, hogy leányát lássa, azt hitte, boldogul fogja viszontlátni és most azt kell hallani, hogy klastromba akarják eltemetni! El van határozva megakadályozni e gonosz tettet, és mert tudja, hogy a ravasz Seraphinéval egyenes uton célt nem érhet, megvesztegeti a bérkocsist, a melybe Chapelard atyával a zárdába akarják küldeni, a mint Yvonne a bérkocsiba ül, Montignac, a ki már benn ül a kocsiban, becsapja Chapelard elöl a kocsi ajtaját és saját lakára vágat vele. Seraphine utánuk megy és visszaköveteli leányát, erővel el akarja hurezolni, akkor Montignac előmutatja a leveleket, melyeket e nő egyszer neki írt, és e levelek láttára a nő megtörik, de csak rövid időre. Megjelenik báró Rosanger, Seraphine férje, egy köszvényes nyugalmazott katonatiszt, szintén Yvonneért jött, ezelőtt Montignac tagadja, hogy Yvonne itt van, és hivatkozik Seraphine-re, a ki mint mondja, már felkutatta lakát. Seraphine eleinte haboz, aztán nem törődve Montignard fenyegetésével a leveleket illetőleg, megmondja, hogy Yvonne itt van, a mellékszobában alszik, és Montignac le van fegyverezve, nem követheti el az alávalóságot, hogy egy nőt compromittáljon. Elhurezolja tehát Yvonnét és Rosanger párbajra hívja Montignacot. Ezt megakadályozandó, előáll Robert, a ki Montignac rokona, azt mondja, hogy ő szöktette el Yvonne-t, mert ők szeretik egymást, erre a báró csillapul, Seraphine is beleegyezik, és csak a levelek gyötrik, mert a leveleket Montignac az Yvonne-tól kapott levelekkel egy csomóba kötött, Yvonne, midőn Montignac házából visszavitték, az egész csomót magával vitte és most az anya retteg azon gondolatától, hogy leánya el fogja olvasni e leveleket, a leány megtudja az anya gyalázatát! De e félelmen is átesik szerencsésen, mert Yvonne bele sem nézett a levélesomóba, mit is nézett volna bele — mondja — mikor azok mind saját levelei, a melyeket egytől-egyig úgy is jól ismer? Belevetette tehát az egész csomagot a tűzbe és így a compromittáló levelek örökre elenyésztek. A párbaj tehát elmarad, a báró beleegyezik, hogy Robert Yvonne-t elvegye, Seraphine lelke pedig abban nyugszik meg, hogy — csakugyan megválasztatik elnöknőnek.

Ez a darab meséje fővonásaiban, mert a mellékszemények egyenkinti bemutatására nincs terünk, arra pedig, hogy e mű gazdag szellemi szépségeit bemutassuk, az egész művet le kellene másolnom. De a sok szellemi szépség csak arra való e műben, hogy az erkölcsi rutságot félig eltakarva, még „pikantabbá” tegye. Egy rossz erkölcsű nőnek minden büntetése abban áll, hogy végre a szenteskedők elnöknőjévé választatik; egy ledér admirál azzal bünhődik, hogy az erkölcsbűt játszsza, a csélesap Robert épen a gyönyörű kis Yvonne-t viszi haza feleségül és ez így megy eleitől végig, sehol nyoma a költői igazságszolgáltatás és valódi erkölcsi érzésnek, azért hagyja e mű hidegen a nézőt, és azért bántja őt annyira, hogy egy ilyen műben a papság guny tárgyává van téve. Mi bizonyynyal nem vagyunk a középkor maradványainak szószólói, és a papi

intézmény, a mint jelenleg van, valójában egy darab fekete középkor egy előre törekvő élet közepett; de azért mindig bántja a jobb érzést, ha látja, hogy bármi korhadt épületet, intézményt utca-gyerkőczök piszkolják be. Ugyanezen érzést költi az emberben Chapelard alakja e műben. Hanem azért a közönségnek véghetetlenül tetszett a szentséges képmutató, kivált mikor a kis kujon növendéke egy önfeledt pillanatban a „papa” szót szalajtott ki a száján.

Az előadás is kielégítő volt. Szigeti adta a papot, kissé vastag színezéssel, de sok találó humorral; Prielle Seraphinet adta, több eleganciával, mint erővel, Feleki adta a tengernagyot és csinált belőle egy kerekded, művészi alakot, Lendvainé pedig olyan kedves, szeretetreméltó, igazán csókolni való Yvonne volt, hogy már csak ezen okból is sajnáltam, hogy egy fás Robertot adott a sors melléje.

—i—r

Budapesti hírvivő.

++ („Attila ősei”) című hőskölteményre hirdet előfizetést a derék Marikovszky Gábor M.-Szigeten. A mű néhány év előtt az akadémiai Nádasdy-pályázatnál figyelemre lőn méltatva. Ára 1 frt 50 kr. Az előfizetési pénzek szerzőhöz M.-Szigetre küldendők. Hozzá tesszük még, hogy Marikovszky Gábort legközelebb tanszékétől mozdították el és pedig azért, mert e nyár folytatában a „Magyar Ujság”-ban egy cikket írt az ottani főiskola ellen! Ez sem valami nagyon igazságos eljárás ám. Ha tévesek voltak állításai, ám czáfolják meg hirlap utján, de kenyerétől megfosztani egy családapát, arra csak a vak indulat képes.

++ (L. De Cau Mari) e napokban nemzeti színpadunkon fog vendégszerepelni. De Cau Mari egykor kedvenczenekesnője volt a fővárosi közönségnek; ő és a boldogult Fűredy népdalai alapították meg a népszínművek országos hírét, De Cau Mari azonban nem elégedett meg a népszínműénekesnői dicsőséggel, külföldre ment és évek óta a jobb opera-énekesnők közé tartozik külföldön. Nem szerződöttetési vágy, hanem a honvágy hozta őt most körünkbe. Ujra látni akarja azt a közönséget, mely egykor annyi élvezetes estét köszönt neki, aztán visszamegy Majna melletti Frankfurtba, a hol egy jeles német színésszel boldog házasságban él.

++ (A pesti nemzeti dalkör) október 9-kén a lövöldében dalestélyt rendez, mely alkalommal a műsorozat változatosságát Igercsics Katinka és Heiman Alexandrine kisasszonyok fogják közreműködésük által érdekessé tenni. Idegen jegyek válthatók 1 frtjával Sámson Sándor lipót-utczai, Netszer és Kuncz uri-utczai- és Farkas Gyula három korona-utczai kereskedéseikben, családi jegyek eladása az egyesület által megszüntetettvén.

++ (Gyilkosság a fővárosban.) Szeptember 17-kén esti 9 órakor Hackler, volt honvédszázados, utóbb pénztárnok Barber sörgyárában, Merkenhagen (csufnéven Ribizli) nevű pinczérral egy személy miatt összeszólalkozván, az utóbbi Hacklert meggyilkolta. Saját ereit is felvágta a gyilkos tett után, de nem halt bele. Most a kórházban gyógyítják, hogy aztán a törvény előtt számoljon tetteről.

++ (A miniszterelnök) lakában közelebb tolvajlás követte tett el és a hatóságok mindenfelé értesítettvén, Zágrábból írják, hogy a tettes az ottani erőyes csendbiztos: Gyurkovoczky által fölfedeztetett, midőn épen kedélyesen sörözgetett. A jó madár fel volt fegyverkezve, a csendbiztos azonban ennek

daczára pusztá kézzel megragadta s börtönbe kísérte. Pénz és többféle ékszer találtatott nála; meg is vallott már mindent.

++ (A nemzeti színház) részére megvásárolt Wessermayer-féle ház ügye e napokban ismét szőnyegre került a városi közgyűlésen. E ház tudvalevőleg 180,000 frtért megvételén, a belügyminiszter azt indítványozza, hogy a város a dunaparti telek árából befolyt s a nemzeti színháznak szánt összegből fizetessék ki ama 180,000 frt, mit a város csak oly föltétellel akarta elfogadni, ha az illető ház amaz alap, illetőleg egy építendő új nemzeti színház javára telekkönyveztetik. Ez ellen ismét jött felsőbb helyről különféle biztosítás, hogy a város nyugodt lehet az iránt, miszerint amaz összeg nem fog egyéb czélokra használtatni; de mind hiába, a város megmaradt tegnap is előbbi határozatánál s felir az országgyűléshez is, hogy ama 400,000 frtnak egy nemzeti színház részére történt felajánlása törvénybe iktattassék.

++ (Rózsás napló.) Mult hétfőn tíz órakor tartá ifj. gróf Károlyi István esküvőjét Csekonics Margit grófhölgygel az egyetemi templomban. Már jóval előbb az egész papnöveldé-utczát, egyetemtért és kecskeméti utcát a Csekonics-palotáig beláthatlan néptömeg foglalta el. A templommal szemben álló házak erkélyei, úgy a templom ablakai és kerítése mind szorongásig megteltek kíváncsi nézőkkel. Három negyed tíz felé érkeztek a hivatalos főurak diszöltözeteikben: Károlyi Gyula, Batthyányi Elemér, Csekonics grófok és báró Orczy Elek vőfélyek fehér attilában és meggyoszín és violaszín mentében; gróf Széchenyi Ödön, gróf Károlyi Gyula diszmagyar ruhákban és báró Liptay Béla sötét bársony-mentéjében különösen kitűntek. A magyar ruhás urak közt Rosenzweig altábornagy is látható volt, pár tábornok kíséretében. Násznagyok b. Liptay, Pirét tábornok, gr. Zichy József és Károlyi István voltak. Tíz órakor érkeztek a rokokós kocsisu uri fogatok, annyira körülfogva a kíváncsi nézők raja által, hogy a rendre ügyelő megyei lovas hajduk és városi drabantok csak alig valának képesek helyet csinálni. A menyasszony mennyezetes diszhintóban ült a vőlegénynyel. A grófi ara brüsszeli csipkés és hosszú uszályos nehéz hófehér selyemruhában volt, mely a fekete fürtöket s ragyogó szemeiket még inkább kiemelte. Hírszerint: a menyasszony ruháján csak a csipke tizezer forintba került. A vőlegény fehér selyem arany rojtozatu mentében, bibor attilában s kalpaggal foglalt helyet a bájos ara mellett. A második hintóban az örömszülők: Csekonics grófné és gróf Károlyi György ültek. A harmadikban Wenkheim Krisztina grófhölgy b. Eötvös Jolánta, Cziráky Luiza és Batthyányi Antónia grófkisasszonyok: a koszorús nyoszoló-leányok ültek, köztük Wenkheim Krisztina grófhölgy és Eötvös bárókisasszony izléses, piros csokorozatu fehér illusion-ruhában, hátra simított fürtökkel. Az esküvőt, melyet Bonnaz püspök végzett, mise előzte meg, s egy negyed tizenkét óra felé mentek a vendégek vissza a Csekonics-palotába. A templomba csak igen kevesen juthattak be, miután belépti-jegy volt szükséges a bemenetelre.

++ (Vegyes hírek.) Mint hallani, a királyi udvar október 6-kán nem fog Budára jöhetni. E hó második felében azonban lejön és akkor nagy szarvasvadászatok fognak tartatni Gödöllőn és környékén. — Deák Ferencz visszaérkezett a fővárosba P.-Sz.-Lászlórols elfoglalta szokott szállását az „Angol királyné“-ban. A nagy hazafi a legjobb egészségnek örvend. A magyar-osztrák birodalom a suezi csatorna megnyitásánál képviselve lesz egy császári (valószínűleg Albrecht) főherczeg által. — Konstantinápolyban nagy előkészü-

leteket tesznek a francia császárné fogadására. Két gőzhajót szerelnek a szultán számára; a császárné bárkája is készül a bosporusi utra. Megérkezése alkalmával nagy ünnepélyek lesznek, melyeknél az ó-serail és az „Arany kürt“-nél horgonyzó hajók is részt vesznek. — Hőke Lajos által írt „Hont vármegye történetét“, Pongrácz Lajos, hontmegyei főjegyző használat végett átadta a történelmi társulat tagjainak. Mennyivel szebb lett volna, ha a megye az érdekes monographiának már kinyomott példányait nyújtotta volna át a tagoknak. Pedig megtehetette volna, miután a „Hon“ e becses kéziratra másfél év előtt figyelmeztetett a megye közönségét. — A „Corvina“ népkönyvkiadó-társulat kiadásában újabban a következő füzetek jelentek meg: „Daloskönyv.“ Ára 20 kr. „Egy igaz polgár élete.“ Irta György Vilmos. Első füzet. Ára 15 kr. „Zrinyi Miklós, Szigetvár hős védője.“ Irta György deák. Ára 5 kr. „Toronyi Tamás,“ történelmi rajz. Irta György deák. Ára 8 kr. „Természeti képek.“ Irta Greguss Gyula. 1 füzet. Ára 50 krajczár. — Thaisz kapitány londoni tapasztalásainak első eredménye az, hogy megszaporítja a rendörközegeket. Szervezni uram, szervezni, a szám csak másodrendű dolog a szervezés mellett. — Reményi Ede és tanítványa: Plotényi Nándor közelebb Debreczenbe érkeznek, s ott hangversenyt rendeznek a jövő hét valamelyik napján. Ott mulat jelenleg Térey Antónia is. — Wagner Richard sokat emlegetett „Rheingold“ operája a mult héten végre színre került Münchenben. Midőn a király megjelent páholyában, a közönség felállással üdvözölte. A mű nem nagy tetszéssel fogadtatott, csak végén hallatszott némi taps és éljenzés. — A nemzeti színház tagjai lépéseket tevének a kormánytól vidéki színészetünk rendezése végett: egy erre vonatkozó tervjavaslat készítésére hívtak föl. Obajtuk, hogy mielőbb oly munkával álljanak elő, mely könnyen érvényesíthető és czélra vezető legyen. — A párisi színházakban két új operára készülnek: „Pompeji utolsó napjai“, Jonciere V.-től a Théâtre lyriqueben fog előadatni, a Bouffetben pedig „A mysorei rajah“ operette Lecoex K.-tól. — Stéger F. lisszaboni vendégszereléséről, mi az egész idenyre kiterjedendett, is lemondott, végkép visszavonul a színpadtól és ezentúl állandóan ipolysági birtokán fog élni. — Házi felügyelőnek vagy kisebb gyermekek mellé tanítónőnek, vagy gazdasszonynak egy jó erkölcsű fiatal leányt ajánlhatunk, ki a nevezett munkaköröknek teljes mértékben megfelelni képes. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál szerkesztőségünk. — Kauzer István, pesti mérnök-építész, ki hosszabb ideig tartzkodván Északamerikában, ott polgárjogot nyert, Grant, az északamerikai köztársaság elnöke felszólította, hogy az esetre, ha Budapesten egy észak-amerikai konzulátus állíttatnék föl, hajlandó volna-e annak főnökségét elvállalni. Kauzer ur természetesen igennel felelt a felszólításra. — Fiume város Budának és gyaníthatólag a többi városoknak is megküldte a magyar tudósgyűlés alkalmából veretett emlékérmét és Fiume egy térképét. A természetvizsgálók büszkének lehetnek e megtiszteltetésre épűgy, mint gyűlésekre. — Izsó Miklós visszatért Erdélyből, s most Zrinyi a költő szobrán dolgozik muzeumunk számára. Mint mondja: a Székelyföldön gyönyörű fehér márványt talált, de a bánya kezdése sok költséggel járna, a sok költség pedig és magyar művész: ritkán érintkező két planéta. — A legközelebb befolyt ujonczozás alkalmával a felföldön egy fehér haju és sötétpiros szemű albino és egy hóna alatt uszóhártyával ellátott denevérszerű ujoncz állott elő; az orvosok mindkét esetet szorgalmasan följegyezték. — A képző-

művészeti társulat titkára figyelmezteti azokat, a kik a legközelebbi huzásnál nyertek, hogy nyereményeiket november végeig elvigyék, mert különben azok a művészeti nyugdíj-alap javára eladatnak. — Halevy hagyományai közt találtak egy „Noe” című operatöredéket is; három felvonás készen van, s a negyediket az elhunyt egyik tanítványa készíti. E művet Halevy legjelesebb szerzeményei közé sorolják. — „A dicsőség tengeréből” elbeszélések az 1848-49-diki szabadságharc korából, írta Vértesi Arnold. Tartalmaz hat elbeszélést: „Hi a haza,” „A nótárius fia,” „Karácsony-este,” „A közkatonák,” „Egy a sok közül” és „Revanche” címek alatt. — „Pécsi naptár 1870. közévre” kiadta Madarász Endre Pécsen. A naptári részen kívül néhány elbeszélést, ismertető cikket és fametszvényt tartalmaz. Ára 20 kr. — Diszcsa nagy házakat terveznek többen a budai vár pesti oldalára. Az első Lónyai pénzügyér épített az Albrecht-uton három emeletre. Tavasszal megkezdik. — Egy magyar tengerész Ephesusból egy dóriai oszlop töredékét hozta haza, melyet a nemzeti muzeumnak akar ajándékozni. — A magyarországi vasutak személyzetének új egyenruhát szán egy most készülő kormányrendelet. Lesz szürke kabát és pantalon zsinórra, s a sipkán az ezüstszalag helyett narancsszín selyemmel vegyes arany zsinór. — Egy újpesti fiatal férj szerelemfáltásból neje orrát leharapta. Most már bizonyos lehet benne, hogy neje őt szeretni fogja. — E napokban hat ember kissé felmagasztalt állapotban Ó-Budáról Pestre csónakázott, oly ügyesen, hogy csónakuk a Margit-sziget felső csucsánál felborult, s a hat közül csak négyet lehetett megmenteni. Kettő elmerült és a Dunába halt. — A Miskolczon Bartakovics érsek költségén épült iskolába behelyezendő tanító javára ugyancsak ő nagyméltósága 5000 forintnyi alapítványt tett. — A „Hóhér kötelét” Müller Jenő németre fordította és egy harmadrészben a Bem-émlék javára kiadja. Előfizetési ára 90 kr. A jótékony cél iránti tekintetből csak dicséretet érdemel a derék fordító. — Bogyó Alajos, a budai népszínház szép hangú volt énekese a téli időnyre Kolozsvárra szerződött, tavasztól pedig a bécsi Karl-színház tagja lesz.

++ (Halálozás.) A múlt héten hunyt el Bene József, kir. tanácsos, életének 78-dik évében. A harminczas években Csongrád megye követe, majd diós-győri praefectus, később Csongrád megye főispáni helytartója s Hont megye törvényszéki elnöke volt. Béke hamvaira!

+++ (Melyik az igazi?) Egy itteni napi lap újdondásza azt írja, hogy nevetségessé tettük Helvey kisasszonyt, a miért őt mint jeles népszínműénekesnőt a nagy közönségnek bemutattuk. Erre felelet helyett csak azt kérdezzük, nem az illető újdondász urtól, a kinek talán nehezebb esnék, beismerni tévedését, hanem a közönségtől, a mely rendesen elfogulatlanul ítél: Valjon Helvey kisasszony is nevetségessé tette magát, midőn a népszínművekben oly szépen énekelt, mint Hegedűsné óta senki színpadunkon? És valjon a közönség is nevetségessé tette magát, midőn a kisasszony énekét osztatlan tetszéssel fogadta? És valjon az összes sajtó is nevetségessé tette magát, midőn a kisasszonyt, mint jeles népszínműénekesnőt egyhangúlag dicsérettel halmozta el? Avagy megfordítva, az az újdondász ur tette magát nevetségessé, ki megrótt minket azért, hogy a jeles népszínműénekesnő iránti közelismerésnek arcképe kiadása által is kifejezést adtunk.

Nemzeti színház.

Október 1-én.

Szept. 25-kén: „A hugenották,” Meyerbeer operája, 4 felv. — Szept. 26-kán: „IV. László.” Dobsa Lajos szomorujátéka, 5 felv. — Szept. 27-kén: „Seraphina,” Sardou színműve, 5 felv. — Szept. 28-kán: „Ördög Róbert,” Meyer-

beer operája, 3 felv. — Szept. 29-kén: „A mátrai vadász,” Fáy András eredeti vigjátéka, 3 felv. — Szept. 30-kán: „Zampa,” Herold operája, 3 felv. — Október 1-én: „Seraphina.”

Budai népszínház.

Október 1-én.

Szept. 29-kén: I. szak.: „1445. és 1845,” drámai analogia Czakótól; ennek záradékául: „1848,” allegoria. II. szak.: „A soroksári polgármester,” új bohózat először, 1 felv. és III. szak.: „A szerelmes levelek,” angol vigjáték, 1 felv. — Szept. 30-kán: „A nevelő,” vigjáték, 3 felv. — Október 1-én nem volt előadás.

Gazdasszonyoknak.

Paradicsomos sült.

Hat paradicsom-almát egy meszely vízben meg kell főzni, belé tevén sót, egy kis csik vörös hagymát, egy kis csöves paprikát, (ezt azonnal kivenni, ha forni kezd a lé) ha a paradicsom alma szétfőtt, szokott módon áttörni, és egy kis czukrot belé adni. E lében meg kell főzni egy negyed font rizs-kását és azt megfőzni, de nem nagyon puhára, hogy egészben maradjon. Egy font sertéshúst szeletekbe kell vágni, megvergetni, megsózni és forró zsirból hirtelen kisütni, nagyon apróra összevagdalni, a félső paprikával együtt, hozzá adván még két egész tojást, egy negyed font friss zsirt, mindezt jól el kell keverni, a megfőtt rizst is hozzá adván, egy formát zsirral kikenni, morzsával kihinteni, az egészet belé önteni és egy óráig a sütőben sülni hagyni.

Ez ételt más sült husból is lehet csinálni, p. kappan, borjú, pulyka sat. pecsenyéből.

V. Eszter.

Turós lepény.

A nyújtódeszkára egy font finom száraz lisztet kell tenni, a közepét kissé kivájni és 12 lat friss vajat, egy lat friss sör-élesztőt, két kanálnyi tört czukrot, sót, négy tojás sárgáját, egy egész tojást és egy meszely tejet belé tenni, az egészből tésztát csinálni, egy óráig meleg helyen kell hagyni, a kelés alatt néhányszor megmelegítvén a kendőt, melylyel a tésztát betakartuk.

Ezalatt egy keverő-tálban nyolcz lat vajat jól el kell dörzsölni, négy tojás sárgáját, egy és egy fél meszely tejfelt, sót, apróra vágott kaprot, és végül a finomra reszelt másfél font turót, valamint négy tojás fehéréből vert habot belé keverni.

Ekkor a tészta megkelvén, ki kell nyújtani félujjnyi vastagságúra, megkent pléhre rakni, vastagon reákenni a tölteseket, ezt fölvert tojással megkenni, a tészta szélét köröskörül felhajtani és szép pirosra megsütni. Ez meglévén, a lepényt ki kell venni a sütőből, tetszés szerinti darabokra összevágni, tála rakni, egy csésze felforralt tejfelt reá csepegtetni és forróan betálalni.

A. Krisztin.

Divattudósítás.

Mai mellékletünk magyarázata.

Az első szám: betét párnahéjakra, alsó szoknyákra, ingek elejére sat. finom francia himzés, csak a kis levelek és pettyek maradjanak lyukacsosan.

A 2-dik szám: zsebkendő körüli himzés rajza, a szegélyen felül himzendő.

A 3-dik szám: keskeny himzés rajza fehérneműekre.

A 4-dik szám: H és J betűk.

Az 5- és 6-dik szám: ingekre való keskeny himzés rajza.

A 7-dik szám: F és R betűk fehérneműekre.

A 8-dik szám: S és K betűk koronával.

A 9-dik szám: nyakkötőkre, gyermekalsószo k nyá k r a, felöltőkre sat. való himzés rajza, többféle színes selyemmel cashemiron, posztón, ripsen himzendő.

A 10-dik szám: fehérneműekre való himzés rajza.

A 11-dik szám: ED és F betűk.

A 12-dik szám: széles kézelő és felső gallér rajza, finomra vászonra himzendő.

A 13-dik szám: A és A betűk egymásba fonva.

A 14-dik szám: A betű cifrázattal.

A 15-dik szám: kis nyakkötő végébe való himzés rajza.

A 16-dik szám: kis tűtartó párnáskára való himzés rajza.

A 17-dik szám: zsebkendő vagy nyakkötő sarkára való himzés rajza.

A 18-dik szám: reggeli czipő himzés rajza, sűrű lapos öltésekkel, nyitott selyemmel himzendő akár bőrre, selyemre, bársonyra. A virágok tetszés szerint vörös vagy lila színezetben dolgozandók, a levelek zöldben, a kis ágak és parányi bogyók pedig kőtféle barnában.

A 19-dik szám: reggeli főkötő eleje, finom moll clairra himzendő.

A 20- és 21-dik szám: két betűt fehérneműekre.

A 22-dik szám: vászonszőlekre való keskeny himzés rajza.

A 23-dik szám: keskenyebb betűt rajza.

A 24-dik szám: pénz- vagy szivartárczára való himzés rajza, bőrre himzendő erős selyemmel, tetszés szerinti színekben.

A 25-dik szám: M és B betűk fehérneműekre.

A 26-dik szám: M és A betűk.

A 27-dik szám: C és O betűk.

A 28-dik szám: CC betűk cifrázattal.

A 29-dik szám: C és A betűk.

A 30-dik szám: M, A és C betűk.

A 31-dik szám: AJ és J betűk egymásba fonva, alul cifrázattal.

A 32-dik szám: C betű.

A 33-dik szám: H betű.

A 34-dik szám: nyakkötő végébe való himzés rajza.

A 35-dik szám: kis virágszál, különféle czélokra használható.

A 36-dik szám: betűt rajza.

A 37-dik szám: pénz tárcza rajza, bársonyon vagy bőrön him-

A 38-dik szám: szemüvegtokra való himzés rajza, tafotára vagy bőrre himzendő.

A 39-dik szám: C és J betűk.

A 40-dik szám: zsebkendő körüli himzés rajza.

A 41-dik szám: reggeli főkötő hátulsó részébe való himzés

A 42-dik szám: fehérneműekre való himzés rajza.

A 43-dik szám: kis lámpatálca közepére való himzés rajza,

A 44-dik szám: zsebkendő sarkába való finom himzés rajza, a közepén D és E betűkkel és koronával.

A 45-dik szám: betűt fehérneműekre. És végre

A 46-dik szám: zsebkendő körüli finom franczia himzés rajza.

Legvégül pedig időszerintinek véljük fölemlíteni, hogy Kánya József József-téri divatkereskedésébe legközelebb egy nagy szállitánya érkezett a szép és jutányos ö s z i k e l m é k n e k, 40 krtól kezdve 1—1 frt 20, 1 frt 50 krig rófa, nemkülönben egészen kész színes alsó sz o k n y á k fekete, szürke, lila szörkölméből fekete bársony, skót rips diszítéssel sat. 8, 9 frton, továbbá öszi shawlok 10 frttól kezdve 150 frtig, valamint a legnagyobb választéku vászonneműek.

A f. é. 37-dik számban közlött rejtvény értelme: „Elhagyott anya.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Szluha Mariska, Buday Flóra, Boronkay Csicseri Lila, Müller Krisztin, Balogh Ida, Kiss Ilka és Jolán, Varga Mária, Kalmár Lászlóné, Ferenczy Ilona, Papy Amália és Róza, Stein Kata, Heller Ilka és Berta, Tiszay Lenke, Schwartz Éva, Dely Mária, Nagy Emma, Salamon Vilma, Tell Mari, Székely Nina, Rácz Etelka és Róza, Nagy Kálmánné, Kiss Karhety Ilka, Simon Flóra és Etelka, Mészáros Etelka, Tamásy Teréz, Pothé Laura, Nagy Malvin, Tóth Flóra és Etelka, Hatvani Mari és Tercsi, Zilahy Matild, Salamon Erzsébet, Szumrák Fáni, Pekáry Flóra, Schwarcz

Jozéfa, Szák Aloisia, Frank Matild, Marosy Emilia és Hermin, Váczy Laura, Benedikovics Róza, Bessenyei Róza, Szokolay Zsigmondné, Pásztolyi Daniellovich Emilia, Velyászký Mária és Anna, Pesty Erzsébet, Szányi Mária, Pikéthy Etelka, Martin Anna, Hunyadi Karolin, Novák Zsófia, Szécsi Ilona, Antalfyné Györfy Etelka, Nagy Józsefné, Darázs Hormin, Telendy Eliz, Farkas Amália és Jolán, Intze Katalin, Birró Domokosné, Szerdahelyi Izabella, Mauks Ilona, Kállay Riza, Vitályos Gergelyné, Nagy Emilia, Hosszu Jánosné, Flegmann Lipótné, Malachovszky Bóláné, Fencik Vaszócsik Mária.

A 36-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Telendy Eliz, Szokolay Zsigmondné, Varga Péterné, Novák Zsófia.

A 35-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Szokolay Zsigmondné, Varga Péterné, Zloczky Anna.

Sakkrejtvény.

Kontz Emiliától.

Azt	é.	Sze-	Lel-	mi	e-	ted	ta-
ret-	kem,	kér-	le-	min-	A-	Hogy	zád
dik,	tem ?	gész	kő-	gész	hoz-	lá-	lőt-
e-	lek	hog	den	len.	rü-	lak	sem,
mért	em-	dom,	én,	té-	ve-	te	tól.
tu-	ret-	sze-	ber	öu-	mád-	kő-	ked-
ret-	hog	oh	lek,	Mért	vü-	fa-	hű-
sze-	Mert	lek,	ki-	Csal-	zö	i-	lem

Lóugrás szerint megfejtendő.

Megejtési határidő: november 1-seje.

(HIBAIGAZÍTÁS.) Lapunk mult számában Benedek Aladár költeményében két értelemzavaró sajtóhiba csuszott be. Ugyanis a második strópha 3-dik sorában mindjárt az első szónál nem „Ki,” hanem „Mi” olvasandó, s ugyan e strópha 6-ik sorában e szó helyett „előre” „döre” olvasandó; miket a szerző kívánatára ezennel kijavítunk.

Tartalom.

A gyermek lénye. — Kis gyermekhez, Dalmady Győzőtől. — A hegyháti kísértet, Balázs Sándortól. — Lefutott egy csillag, Szikra Erzsikétől. — A királyné nyakszalagja, Nemes Ödöntől. — Képek az állatvilágból. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Sakkrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbizások tára. — Előfizetési felhívás. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: női munkák mintalapja.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Pest, 1869. Nyomatott KOCSI SÁNDOR saját könyvnyomdájában. Aldunaszor, 9-dik szám.

<p>Előfizetési díj (illetményekkel): Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.</p>	<p>Szerkesztői s kiadói iroda: kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.</p> <p>Hirdetések díja: Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.</p>	<p>44. SZ. Október 3-kán. 1869.</p>	<p>Havonkénti színezett divatképpel, minden szükséges himzetrájkokkal. Evenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.</p>	<p>A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.</p>
---	---	--	--	--

A gyermek lénye.

(Folytatás.)

Hogy az ember mennyire: ember születtje, az különféle módon nyilatkozik. Először is a nyelvben. A gyermek bár idegen földön teljenek is első évei, legkönnyebben anyanyelvét tanulja meg. Vannak példák, hogy gyermekek, kik szülőiket legzsengőbb korukban vesztették el és szülei anyanyelvét soha sem hallották, azt első alkalommal bámulatos gyorsasággal elsajátították. Hasonlóképp állítják, hogy nem csupán utánzás, hanem a szülektől átörökölt különös képesség folytán tanulják meg a gyermekek könnyebben a szülők mesterségét, vagy kiváló foglalkozásukat. A mit ezek gyakorolnak, az a foglalkozás bizonyos szerveket különösen fejleszt ki és ezen szerv aztán gyermekeikben is kiváló fejlesztésre alkalmas. És bármelyik is közülünk ne vett volna észre önönmagában bizonyos hajlamokat, modorokat, vagy sajátságokat, melyek családjában ugyszólván uralkodók?

Az emberiség egy összefüggő, összetartozó egészet képez, rendeltetése mindig jobban-jobban egységes szervezetté fejlődni, és tagjainak öntudatos összefüggése, az emberiség testvérisége által megkülönböztetni magát. Ezen rendeltetés valóítására törekszik minden vallás, és a ki ezen rendeltetéshez alkalmazza életét, az vallásos ember. Azért minden egyes ember egyfelül a nem egyes részét képezi, másrészt pedig magában véve külön egészet képez és külön jelleggel is bír. És e tekintetben sajátságos látszólagos ellentét vehető észre, az tudniillik, hogy minél inkább egyéni valamely ember, annál szorosabban fűződik másrészt az általános lánczolatához; minél határozottabban és tökéletesebben jelentkezik valamely egyéniség különleges jelleme, annál inkább képes — kellő nevelés

mellett, — az emberiség általános nevelési, azaz polgárosodási fokát közelíteni meg. A zene összhangzata annál tökéletesebb, minél tisztábban és élesebben adja meg minden egyes hangszer a maga hangját.

Az egyén után első csoportozat a nemzedék, az egyesek és nemzedékek közti összefüggést azonban úgy a jelent, mint a múltat és jövőt illetőleg, még mély sötétség takarja; de a tudomány haladásával az ember fölismerésének tudománya islépést tart, és azért bizonynyal eljövend azon kor, midőn az ember elérte a polgárosodás azon fokát, melyet minden századok bölcsői a bölcsesség zárpontjául ismernek el: „Ismerd tenmagadat!”

Minden tudománynak a könnyebbről a nehezebbekre kell fokozatosan emelkedni, így az ember megismerésének is előbb a természet alantibb szervezetének útján kellett átvezetni. Az embernek előbb a természeti képletek tükrében kellett magát látnia, hogy felföldözhesse azon tükröt, melyben önmagát mint embert láthatá.

Csak nemének tükörképében: az emberiség történelmében látja meg az ember, — habár most még csak töredékesen, — mi ő valójában. Mily különbözök a korszakok és mennyire különböznek egymástól a nemzetek és mennyire ezer- meg ezerféleképp az emberiség egyéni alakulásai, valamint általános vonásai — mindez a történelem tükörképeiből ötlük szembe. És mi egyéb teszi Shakespeare drámáit halhatlanokká, mint az általánosan emberinek azon nagyszerű vonásai, mely minden alakjában olyan sajátságos és jellemzőes módon kinyomódik? Az emberiség általános vonásai minden időben és minden alakban igazak maradnak.

Miként az egyes ember, azonkép az emberiség is átéli a különböző fejlődési fokozatokat: a gyermekkort, a fiatal kort, a férfikort és az élemedettségi kort; és viszont az egyéni élet fejlődésében az emberiség fejlődési történetét mutathatni ki.

Fröbel elvitázhatatlan érdeme, hogy ezen vonásokat mélyebben ismerte föl és megtalálta a módokat, melyek szerint azoknak kifejlése már a zsenge gyermekkor első fakadozásában segítettethetik elő.

A gyermeklétel ösztönszerű nyilvánulásaiban, — a meny-nyiben azok minden reáérőszakolt modortól menten nyilvánulhatnak — mutatkoznak azon kerékvágás nyomai, melyen az emberiség elhaladott, hogy a polgárosodás első kezdetlegességétől a jelenkor magaslatáig eljusson. Az állat ösztöne kezdet-től fogva elég erős volt arra, hogy létele szükségleteit megszer-vezze. A jelenkor állatainak teendői semmiben sem különböz-nek a hajdankori állatokéitól; a méh most is épen úgy rakja sejtjeit, a fecske fészket, a róka tanyáját mint az ő hajdan-korban. Csupán csak az egy embernek kellett magának utat törni, fölemelkednie a természeti élet esetén, vad fogásain át, fáradsággal, erőmegfeszítéssel, leleményességgel, bírósabb ere-jével, ezer meg ezer tévuton és balsikeren keresztül, polgáro-sodás magaslatáig. A közművelődés története mutatja meg, hogy mi ő, mi volt és miben van még hiánya.

De bármit alkotott is az emberi szellem, a legelső kez-detleges kő- és fából készült szerszámoktól a jelenkor nagy-szerű gépeig; az első vonásoktól, melyek az árnyék után raj-zoltattak, a festészet és szobrászat csudaműveiig; a madár, rovar és egyéb természeti hangok utánzataitól Beethoven Sim-foniáiig, a területeknek szögletmértékkel való fölmérhetési esz-méjétől a csillagutak kiszámításáig, mindenhez, a mire csak a tudomány fölemelkedett, a mit csak az emberi ész elérhetett: mindenhez a természetnek kellett — alkotásaiban — az alap-törvényeket és irányelveket adni vezérfonalul, mert csak a teremő mintái után alkothatott. E mintákat a művészet szel-leme, e szellem isteni jellege folytán, megneemesítette és ez által egyuttal az örök igazság, a teljes tökéletesség symbolumai, a láthatatlannak látható jeleivé lettek, miglen képes lön a közvet-len megismerésre. Így vezeti az Isten, e nagy nevelő, az em-bert, az ő teremősi gyermekét lassu egymásutáni átmenete-ken a legdurvább és legegyszerűbb érzéki észleletek fonalán az isteni szépségnek a művészetben, és az isteni igazságnak szavakban való kifejezéseig.

(Folyt. köv.)

Quem tu, Melpomene . . .

(Horác után. Carm. Lib. IV. Ode 3.)

Tóth Endrétől.

kire te egyszer, dalok istennője,
Születés perczében nyájasan tekintél:
Nem lesz az az ökölviadalok hőse,
Sem győztes a szilaj kocsi-lóversenyél.

Hadviselő dolog sem szó a részére,
Leveles koszorút, melytől ékeskedve,
Mint félelmes hadak leverő vezére,
Dicsben vonuljon a kapitoli hegyre.

Hanem a patakok, melyek a termékeny
Tibur szép vidékén keresztül illannak,
S a lomboló ágak a sűrű cserjéken,
Hirhedt költőjévé avatják a dalnak.

Engemet Róma, a világ fejedelme
Kedvelt költőinek sorába igtatott;
S a hogy ez ivadék méltóvá tett erre:
A maró irigység kevesebbé zaklatott.

Oh Költészeti! a ki őszhangba hozod az
Édes zajongással szóló arany lantot;
A ki még a néma halaknak is adhat sz,
Ha neked úgy tetszik, zengő hattyuhangot:

Hogy a jövő-menők én reám, a mikint
Róma lantosára, ujjal mutogatnak;
Hogy dallok, hogy tetszem, s ha tetszem: az mind, mind
Érdeme csupán a te ajándéknak!

A hegyháti kísértet.

Beszély.

Balazs Bándortól.

(Folytatás.)

— Én bizony nem bánom, ha százszor úgy dühösködik is, de én bizony beszélek vele; mert nem vehetem a lelkemre, hogy bűnbánat és gyónás nélkül hagyjam meghalni őt, s a nélkül, hogy egyetlen gyermekével legalább utósó pillanatában ki ne béküljön. Egyetlen gyermekével, a ki szegény kedves feleségével és ártatlan gyermekeivel együtt olyan nagy nyomorúságban él, hogy szegény anyja, boldogult nagyasszonyunk megfordulna sírjában, ha csak sejtene. Oly nagy nyomorúságban van, György, hogyha mi titokban nem küldözgetnénk neki egy-egy kis buzát, meg krumplit, hát talán éhen kellene elveszniök. Nem György, ezt nem vihetjük el a lelkünkön, én bizony beszélni fogok vele. Azért hát csak magam viszem fel számára a bort.

— Ám legyen, — mondá György, — próbáljon hát maga is egyet. Ámbár én semmi jót sem remélek; az öreg halálból gyűlöli fiát, s ki fogja tagadni mindenéből.

— Annál inkább kötelességünk, mint keresztyéneknek, a szívére beszélni, és én beszélni is fogok, — mondá Panna asszony és fölment ura szobájába.

Ez betegen, nagy betegen feküdt ágyában. Meghült-e, vagy egyéb történt vele, azt nem tudhatta Panna asszony, de azt látta, hogy a hideg töri, s hogy már közel van ahhoz, hogy félrebeszéljen.

— Az Isten szerelméért, teins uram, — mondá Panna asszony, — engedje meg, hogy orvosért küldjek.

— Azt ne tegye Panna asszony, — mondá az öreg, egész testében reszketve, — mert mindjárt szörnyet halok, ha orvos teszi házamba lábát.

Eközben Panna asszony szájához vitte a poharat, melynek tartalmát az öreg mohón felszörpölte, mire aztán kissé jobban látszott lenni.

Panna asszony pedig gondosan betakargatta őt, leült ágya mellé s így szólott hozzá.

— Azt hiszem, teins uram, hogy nagyon megkönnyeb-bitné a szívet, hogyha végre most már szegény fiára is gondolna. Hisz' micsoda nagy bűne van, hogy olyan szigoruan bánik vele? Én ismerem a szegény jó urfit, talán jobban, mint maga a teins ur, tudom, hogy mennyire szereti édesatyját, valamint azt is, hogy mily boldogság lenne reá nézve, s mily megnyugvás a teins urra is, ha még egyszer beszélhetnének egymással! És azután talán papot is hívhatnánk; jó az embernek Istenre is gondolni!

Az öreg e szavakra nagy erőlködéssel felült ágyában és olyan gyöngé, de rémes és mérges hangon, mi a szegény jó asszonyt egészen rémületbe ejtette, így szólott hozzá:

— Eltakarodjál ágyamtól kigyó, György jöjjön hozzám éjjelre; reggel pedig jókor üljön lóra és hívja ki hozzám Vársárhelyről Csikor fiskális urat. Maga pedig takarodjék ki. Mars!

Panna asszonynak nem kellett ezt kétszer mondani, úgy meg volt rémülve. Futva futott le a lépcsőzetten és zokogva lépett a szobába.

— Szegény urfi! Szegény urfi! Most már csakugyan kitagadja őt; mert azt parancsolta, hogy holnap napfölkeltkor maga Marosvásárhelyre menjen Csikor ügyvéd után. Engem lekergetett, s azt mondta, hogy az éjszakán át maga legyen mellette. Én bizony, az igazat megvallva, ezt nem is bánom, mert félni kezdek tőle. De maga katona volt és férfi, maga semmitől sem fél. Menjen is fel hozzá sietve, mert azt hiszem, hogy a szerencsétlen utóját járja már.

Csikor ugynevezett zug-ügyvéd volt, és Irzekutz Bogdának megbízottja s totum-factuma uzsorás üzleteiben. Mindenféle ravasz fogásokban és tekervényekben jártas levén, magát az öreg előtt nélkülözhetlenné tudta tenni; ügyeit csak oly jól ismerte, mint ő maga; minden szolgálattételre kész volt és elválhatatlan társa és egyedüli barátja volt a vén zsugorinak.

Rut alkatu, kisdéd, pupos ember volt, oly gonosz és kegyetlen arccsal, mi ama szegény emberekben, kik Irzekutztól voltak kénytelenek roppant kamatokra pénzt fölvenni, mindjárt első pillanatra iszonyt és félelmet ébresztett.

Nem is hívták másként a városban, mint ördög sáfárjának. Mert jaj volt a szerencsétlennek, ki a kitűzött határidőre nem volt képes megfizetni tartozását; mert ez az ember nem ismert irgalmat és kiméletet, s mint mondani szokták, még a a halott alól is kihuzta a vánkost.

Alig volt reggeli nyolcz óra, már ott volt, és tettetett részvételt és sirással borult barátja ágyára, mindenképen biztatva és bátorítva őt.

Irzekutz pedig kiküldvén a szobából Györgyöt és Panna asszonyt, megparancsolta, hogy hívás nélkül senki se merje mutatni magát, és midőn távoztak, Csikor az öreg ur intésére becsukta utánuk az ajtót.

Igy töltötték együtt a reggelt.

Délben csöngettek és Pannának ebédet kellett Csikor számára felvinnie. Az öreg ur mit sem evett, s csak egy-két korty vizet tudott leszörpölni nagynehezen.

Panna asszony rémülettel vette észre, hogy a nagy szekrénynek fiókja, hol az öreg pénzét és irományait szokta tartani, nyitva volt, és hogy Csikor egy az ágy mögé helyezett asztal mellett ült és irt.

Igy telt el a délután.

Este későn újra csöngettek és felhívták Panna asszonyt és Györgyöt, s az öreg ur jelenlétükben irt alá egy papirost. Mi volt irva a papiroson, azt nem tudták, mert nem olvasták fel előttük; de nekik is alá kellett azt írni, mint tanuknak. Hanem azért sejtették, hogy az a papiros az öregnek végrendelete.

Midőn újból eltávoztak, az öreg így szólott Csikorhoz:

— Add ide a testamentumot, hadd olvassam el még egyszer; az nekem jól esik. Fiamat, Irzekutz Kristófot hálátlan-ságáért és engedetlenségeért minden vagyonomból kitagadom, és általános és egyetlen örökösömül Csikor Jónás ügyvédemet

és sok évi hű barátomat nevezem ki, a következő föltételek alatt, sat. sat.

Csikor le nem vette szemét az öregről, s midőn az olvasással készen volt, kinyújtotta kezét, hogy a testamentumot átvegye.

Hanem a beteg nem adta oda, azt mondván, hogy legjobb helyen van az ő nála, s összehajtogatván, bedugta vánkosa alá.

És most hagyj alunnom kissé, mert rendkívül gyöngé és bágyadt vagyok. Holnap újból beszélni fogunk, jó éjszakát!

Csikor kiment a szobából, de a házat, mely oly nagy kincset rejtett rá nézve, nem akarta odahagyni; azért ott maradt éjszakára, s az öreg uréhoz közel egy kis szobában, hol máskor is alunni szokott, mikor itt volt, s hol számára mindig ágy állt készen, lefeküdt, s a legszebb gondolatok között, hogy ne, hisz' egyszerre gazdaggá lön, csakhamar elaludt.

Nem tudta, mennyi idő lehetett, sem azt, hogy mennyi ideig alhatott, midőn őt a sötétség közepette rémitő kiáltozás riasztotta fel álmából.

Az egész ház hangzott a borzasztó rikácsoló kiáltástól, mihez hasonlót soha sem hallott. Vuhu! vuhu! vuhu! Krrr! krrr!

Csikor reszketve ugrott fel az ágyból és borzadva tekintgetett jobbra-balra; mert ez a borzasztó jajgatás és kiáltozás őt egy rémitő álomból riasztotta fel. Épen azt álmodta volt, hogy a törvényes örökös megjelent és ki akarta ragadni kezei közül a végrendeletet.

Ezen pillanatban riasztotta őt fel az iszonyu jajgatás és kiáltozás: Krrr! krrr! vuhu! vuhu!

Hallgatózni kezdett és reszketve várta a kiáltozás megújulását.

De semmit sem hallott. Minek folytán aztán el akarta hitetni magával, hogy az egész csak képzelődés volt; megnyugodott kissé és megkísérlé újból elalunni.

De lelkiismerete már fölébredt és nem hagyta őt oly gyorsan elalunni.

Rövid parczek alatt mindazon gonosz és rossz cselekedetek emléke végig vonult agyában, a miket életében elkövetett és hasztalan igyekezett e gondolatoktól menekülni. A hideg verejték ütött ki egész testén és újból fölkelt ágyából. És akkor úgy tetszett neki, hogy neszt hall a folyosón, közel ajtaja előtt. Megfeszített figyelemmel kezdte hallgatózni és semmi kétsége sem maradt fenn arra nézve, hogy a neszt, a mit hall, az léptek zaja. De rémülete oly nagy volt, hogy egyetlen szót sem birt ajkain kiejteni, és nem mert megkérdezni, hogy ki van az ajtónál.

Mert hogy valaki ott volt, az bizonyos volt.

Visszafojtott lélegzettel hallgatózott; egy ideig teljes csöndesség volt.

Végre, végre egy örökkévalóságnak tetszett idő után újból kiáltozást, segély utáni kiáltozást hallott. Csakhogy ez a hang nem az a borzasztó hang volt, mely őt álmából felriasztotta, hanem egy emberi, egy női hang, mely folyvást kiáltozta: Segítség! segítség! Ott megy, ott megy, én világosan láttam! És ugyanezen időben távolabbról ugyan, mint azelőtt, az épület lakatlan és fölépitetlen részéből, újra felhangzott ama rémes és borzasztó jajgatás és kiáltozás: Krrr! krrr! vuhu! vuhu!

Hanem a gyáva nem mert megmozdulni. Visszabujt ágyába és fejére huzta takaróját.

— Segítség! segítség! Fiskalis ur! fiskalis ur! — hang-

zott újból a kiáltás, s ugyanazon pillanatban hevesen kopogni kezdtek.

Erre csakhamar sebesen föltárult az ajtó, s azon, égő gyertyával kezében, György lépett a szobába.

Csikor mélyen felsohajtott midőn az égő gyertyát és Györgyöt megpillantotta.

Tehát csakugyan álmom és képzelődés volt az egész! — gondolá megkönnyebbülve.

De György arcza rendkívül fel volt izgatva.

— Tessék fölkelni, — mondá — mert uram meghalt.

— Meghalt! — ismétlé Csikor és hideg borzongás futotta végig testét az előbbeni irtózatosságra gondolva.

De a félelem, nehogy újból magára hagyják őt szobájában, csakhamar magához térítette őt. Gyorsan felugrott, sietve felöltözködött és követte Györgyöt a szobába, a hol Irsekutcz meghalt.

Itt feküdt a vén ember ágyán, meghalva, hidegen, me-reven.

Végso küzdelme alatt feje lecsuszott a vánsokról és az ágy párkányára volt hajolva.

De a halál, mint látszott, nem intés nélkül vitte őt magával.

A látszat szerint sokáig küzdött az árnynyal, mielőtt azon világba követte volna őt, honnan nincs többé visszatérés.

Valószínűleg kökemény szívében is kelle valamit éreznie és a csöngettyü-zsinort akarta megragadni, hogy magához hívjon valakit; mert ágya egészen rendetlenségben volt, s a széttépett ágyfüggönyből egy darabot még görcsösen kezei között tartott.

Vagy talán érezve a halál hidegségét, a kályhához akart menni, hogy fölmelegítse dermedt tagjait? A tűz egyébiránt a kályhában már régen el volt hamvadva.

Hogy már meg van halva, az bizonyos; arra nézve hár-muk közül egyik sem kételkedett.

Az öreg Panna asszony, ki ura halálát legelőbb észre-vette és segélyért kiáltott, kétszeresen meg volt rémülve. Nem csak ez a halál, a mi végre is természetes és valószínű volt, még valami más, borzasztó, természet feletti is remegtette szí-vét, úgy, hogy alig merte Csikort megkérdezni, hogy hát hal-lotta-e ő is?

Az ügyvéd egészen fehér lett az ijedtségtől, midőn látta, hogy az, a mit ő gonosz álomnak akart tartani, nem volt csu-pán képzelődés!

— Bolondság és képzelődés az egész — mondá György.

— Reggel kihívjuk az orvost és akkor majd kiderül az egész.

— És Kristóf urfi is bizonyosan meg fog érkezni, — mondá Panna asszony; mert én mihelyest láttam, hogy az öreg ur ily veszedelmesen beteg, azonnal lovas embert küldtem utána; mert csak illendő és keresztyéni dolog, hogy a fia apja temetésén jelen legyen!

Panna asszony e szavai falriasztották Csikort ijedt der-medtségéből és visszavezették gondolatait a világi dolgokra.

Birtokába kelle keritnie a végrendeletet, a mit a halott vánsosa alá rejtett, mielőtt a reggel s vele az orvos és a tör-vényes örökös megérkeznének. És már ki is nyujtotta kezét, hogy a párna alól a papirost kivegye; de ugyanezen pillana-tban ismét felhangzott ama borzasztó, jajgató kiáltás: Krrr! krrr! vohu! vohu!

Panna asszony majdnem elájult és sirva könyörgött Györgynek, hogy kísérje őt le szobájába, mert ő egy pillana-tig sem akar itt maradni a halott mellett, mert hiszen lát-

hatják, hogy itt valami borzasztó, valami rendkívüli tör-ténik.

Mindkettő lement, s Csikort is oly halálos félelem fogta el, hogy nem mert egyedül maradni a halottal, s most már égő gyertyával szobájába ment.

Örömet lekisérte volna ő is Panna asszonyt, de szé-gyelte György előtt bevallani gyávaságát.

Szobájában, melynek ajtaját azonnal elzárta, sok ideig járkált fel alá izgatottan.

(Vége köv.)

Szenvedésem...

Mária Luizától.

Szenvedésem' eltitkoljam?
Lenne annak haszna!
Elárulná két szemem és
A mély tűz alatta.

Panaszommal is felhagyjak?
Lesz majd ennek haszna!
Elárulja ez érzelmet
A lélek siralma.

Vérző sebem is lekössem?
Gondolod, lesz haszna?
Kötő alatt áttör a vér,
Ez is elárulna.

A mi kínzó fájdalmimnak
Nyugalmat adhatna,
Az egyedül az imádság
És a hit malasztja.

Hozzad küldöm imádságom
En édes Istenem!
Tekints alá a mennyekből,
Vigasztalj meg engem.

A királyné nyakszalagja.

(Történeti elbeszélés.)

Németből Nemes Ödöntől.

(Folytatás.)

II.

Rohan bibornok épen nem állt a fiatal király kegyében, ez sérté a hű udvari férfit s minden törekvése oda irányult, hogy ismét az udvar kegyébe essék.

Ezen időben szoros baráti viszonyban élt egy fiatal nő-vel, ki ép oly nagyon szegény, mint szép vala; ez la Motte grófnő volt, ki a Valois királyi családból származott, de a ki egy volt katonával kelt egybe. A fiatal nő szerencsétlensége a különben igen nemes és jószívű bibornokot részvétre indítá. Rövid időn a finom tapintatu és ravasz nő, ki a helyzeteket és körülményeket pompásan fel tudta használni, a bibornokban igen tevékeny és engedelkeny ótalmazóra talált. A szép grófnő korábban égető szükségekkel küzdött. Nagylakú barátja sokat segélyezé, tékozlása által azonban most sem vala képes szükségleteit fedezni; az 1500 franknyi évi járadék, melyet a királyné segórnéjától húzott, „mint oly nő, ki a Valois királyi családból származott,” sem volt elegendő. Már 1784-ben a körülmények arra szoríták, hogy évi járadékát 6000—, fivé-reét 3000 frankon eladja. De rövid időn e pénz is oda lett s a

fiatal házaspárnak ismét nélkülöznie kellett a fényt és kényelmet.

Hogy kedvezőtlen helyzetükből kiszabaduljanak, oly keresetmódhoz folyamodtak, mely Párisban azon időben, a kiknek a szerencse kedvezett, igen jövedelmező volt. Általános hiedelemmé vált, hogy a grófnő befolyással bír s így csakhamar az ismerősök előtt úgy tűnt föl, mint széles ismeretségi és befolyásos nő, ki azonban a legfurfangosabb szemlélt is kijátszá. Elhitette, hogy magával a királynéval is legbensőbb viszonyban áll. Magas származása, szerencsétlen esete és Mária Antoinette szívjósága által alkalma nyílt az emelkedett szellemű hercegnőhöz közelednie; ez természetesen csak titokban történt. Rövid időn azonban minden másképen történend! Már elhatároztatott, hogy minden családi jószága visszaadatik és emellett nagy kedvezményeknek nézett elébe. Ez alatt a grófnő titokban leveleket mutatott elő, melyek a királynévali benső viszonyt ecsetelték; de ezekről beszélni senkinek sem volt szabad, nehogy őt szerencsétlenné tegyék.

E játékot pártfogójával, Rohan bibornokkal játszatta végig 1784-ben. Jól tudta, mennyire sérti a bibornokot az udvar hidegsége és mennyire ohajtja annak kegyébe jutni. A grófnő megígérte, hogy befolyását föl fogja használni s minden eszközt felhasználand céljának elérhetésére. Annak bizonyosságául, hogy a királynéval szoros viszonya van, a királyné által irt néhány levelet mutatott elő. Rohan, jóllehet nem ismeré a királyné irását, azoknak eredetiségét nem voná kétségbe. Elhívé könnyen a grófnő beszédét, mivel hinni szerette, és semmi okot nem gondolhatott arra nézve, hogy la Motte, ki egészen az ő kegyéből él, őt megcsalja.

La Motte azzal kezdé a bibornokot hitegetni, hogy felőle a királynéval már többször szóba ereszkedett, ki balvéleményével felhagyva, hajlandónak látszik őt kegyébe fogadni. Csak arra kéri a bibornokot, hogy igazolását írásban benyújtsa.

A bibornokkal örömeiben madarat lehetett volna fogatni s rövid időn egy pompás védíratot készített, melyet a bibornok La Mottenak átadás végett kézbesített.

Néhány nappal később a bibornok válaszszaal lön megörvendeztetve. Az aranyos szegélyű, csinosan irt levelke igen leereszkedő hangon szólt, s mintegy sejtetni engedé, hogy a királyné hajlandó a bibornokot kihallgatni.

Rohan az örömtől ugyszólva átszellemült s la Motte kétszeresen megnyeré kegyét.

La Motte a bibornok és a királyné között indított meg költött levelezést. Mária Antoinette mint gyöngéd és jótékony lélek, bizonyos szegényeket kíván segélyezni, minthogy azonban több rendbeli kiadás pénztárát kiüríté: kéri a bibornokot a bizonyos mennyiségű pénzt la Motte grófnőnek kézbesíteni. . . . Ily módon la Motte a bibornoktól apródonkint mintegy 160,000 franknyi összeget csikart ki.

La Mottenak az is fülébe jutott, hogy a királyné a becses gyémánt nyakszalagot megtekinté, és hogy az neki felette megtetszett, de viszont azt is megtudta, hogy árát sokalja. Tudta, hogy Böhmer e miatt majdnem kétségbe van esve s még vevőre nem talál, jóllehet, annak, ki ékszere eladásában őt elősegítendi, egy igen értékes ékszerrel ajándékozandja meg. Ezen egyszerű tényekre építé tehát ama veszélyes játékot, melynek kivitelében a szerencse oly igen kedvezett neki.

Deczember vége felé 1784-ben Böhmer és társa bizonyos Hochette nevű urral találkozott, kinak a nyakszalaggal való bajt elpanaszolá s egyuttal kérdést intézett hozzá, nem tudna-e valakit, ki érdekükben az udvarnál közbenjáról fölléphetne?

— Én senkit sem ismerek, — felelé Hochette — de vőm, la Porse ügyvéd ur, hál' istennek, ismer egy urhölgyet, ki ő felségének teljes kegyében áll, ott kell szerencsét próbálni.

A derék apósna igaza volt, mert hiszen az a befolyásos urhölgy nem volt más, mint la Motte grófnő.

A szolgálatkész és udvarias Hochette ur az ékszerész kérelmére elküldé ügyvéd vejét a grófnőhöz, hogy közbenjáról fölkerje.

A grófnő igen elcsudálkozik e magtiszteltetésen, azonban eleinte vonakodik ezt megígérni, végre e kérdésnek engedve beleegyezik hogy a nyakszalagot hozzá vigyék. A grófnő csudálattal nézi az ékszert, másrészt igen sajnálja, hogy elvével merőben ellenkezik ily dolgokba elegyedni, jóllehet az ékszerész uraknak teljes örömmel kívánna szolgálni. Mindamellett reményt nyújt a jövőre; mire az ékszerészek annyira megörvendenek, hogy egy értékes ékszert ígérnek a grófnőnek, a mi egy ily magas rangú hölgygyel szemben még sem illet volna!

Körülbelül három hét múlva a grófnő az ékszerészeket s la Porte ügyvédet magához kéreti s mint bizalmas embereknek tudtul adja, miszerint a királyné valóban hajlandó az ékszert megvenni, s hogy egy magas rangú ur fog megbízatni annak megvételével. Az ügyvéd a magas rangú urban a bibornokot véli és igen csudálkozik ezen. De a grófnő biztosítja, hogy a bibornok közbenjárása folytán ismét az udvar kegyébe jutott s ez által az ügyvéd meg van nyugtatva.

Ez alatt a grófnő magas pártfogójáról sem felejtkezett meg. Sükerült őt rábeszélni, hogy a királyné a nyakszalagot megszerezni ohajtja, de annak megvételét a király előtt titokban kívánja tartani s árát apródonkint saját megtakarított pénzéből szándékozik kifizetni. Különös bizalma jelül kéri a bibornokot nevében az alkut teljes csöndben megkötni; erre egy, a grófnőnek kézbesített felhatalmazást fog küldeni, mely az összes tartozás lefizetése után lesz visszaadandó.

A bibornok Párisba sietett, hol a teljes felhatalmazást megnyeré. A levél Trianonból volt keltezve ezen aláírással: Frankhoni Mária Antoinette. A frankhoni aláírás magában elegendő ok lehetett volna a gyanura, mert a bibornok tudhatta volna, hogy Mária Antoinette soha sem használta ezen melléknevet. Ezt azonban a bibornok nem vette tekintetbe.

A hibornok, mielőtt a dologhoz fogott volna, tanácsot kért a híres szellemlátnok: Cagliostro-tól; e csaló sok hókuszpókusz után úgy nyilatkozott, hogy ezen vállalat szerencsés következményeket vonand maga után, továbbá a bibornokot biztosítá a királyné kegyéről.

Néhány nappal később a bibornok az ékszerészek boltjába lépett s ott több ékszerárut vett szemügyre. A többek között a nyakszalagot is előmutaták. Megkérde árát, mire Böhmer úgy nyilatkozott, hogy a nyakszalag szakértők által 1.600,000 frankra becsültetett.

Erre Rohan úgy nyilatkozott, hogy az ékszert hajlandó lenne megvenni valaki számára, kit azonban „mellesleg“ megnevezni nem akar. Pár nap múlva ismét az ékszerboltba találjuk a bibornokot, most azonban a vevési szerződés javaslatával, melyet ő maga irt. A föltételek ezek valának, hogy: miután a nyakszalag ára igen magasnak látszik, megbecsültessek; hogy ára két év alatt letörlesztessék; hogy utalványt állítsanak ki és hogyha a vevő e föltételekben megegyezik, az ékszer legkésőbb február hó elsején átadassék. Az ékszer-

szek ezen szerződést aláírták és a bibornok eltávozott, a nélkül, hogy valakit megnevezzon.

Rohan, az ékszerészek által aláírt szerződést átadta la Motte-nak, hogy azt a királyné elé terjessze. Rohan a szerződést két nap múlva visszakapta. Minden pontnál a királyné „beleegyezés”-ét lehetett olvasni, alant pedig ez állt: Frankhoni Mária Antoinette. A bibornok az ékszerészekhez sietett azonnal s előmutatá az iratot, melynek alapján az alku belőn fejezve. Az ékszerészek kötelezték magukat az ékszernek a kitűzött napon való átadására. Csak most adá tudtul az ékszerészeknek, a legnagyobb titoktartás ígérete mellett, hogy a vásár a királyné nevében történt.

Még aznap szerződésének másolatára leiratá a királyné beleegyezését és tudatá az ékszerészeket a királyné szándéka felől, miszerint az első részletből augusztusban fennmaradandó összeg kamatait az összes tőkével törlesztendi le.

A bibornok ezután Versaillesbe ment. A komorna ölébe vette az ékszerrel telt szekrényt, melyet mint parancsolva volt, la Motte-nak kellett átadni a kitűzött időben, innen a királyné el fogja vitetni. Az esti alkonyatkor a bibornok la Motte lakában termett. A komornát, ki a szekrényt vivé, az ajtóhoz küldé vissza s magányosan a terembe lépett, melynek egy ágyszobája s üvegajtós mellékterme volt. Rohannak a mellékterembe kellett lépni, míg a szobában félhomály uralgott.

E pillanatban föltárult az ajtó és egy hang szólt:

— A királynétől.

La Motte teljes tisztelettel a küldött elé lépett és átnyújtá a szekrényt.

A bibornok rejtett helyéről némán nézé a jelenetet, mégis a küldöttet ismerni ohajtá.

— A királyné bizalmas komornyikja Trianonból, — mondá la Motte és a bibornok elégytlen dörzsölé kezeit.

Másnap a királynál nagy lakoma volt. A tisztességesen öltözött közönségnek az állványokra szabad fölmenetel engedtetett.

A bibornok komornyikját egy tiszt kíséretében elküldé a kastélyba, őt értesítendő, hogy a királyné mikép volt öltözve? A komornyik a királyné öltözetét a szokottnak találta. Semmi nyakszalagról sem tett említést és a bibornok a komornyik nyilatkozatával megelégedettnek látszott.

Néhány nappal ezután a bibornok a verseillesi kertben Böhmerrel és feleségével és annak társával találkozott. A bibornoknak első gondja volt megkérdezni őket, hogy a nyakszalag megvásárlásáért köszönetet mondtak-e a királynénak? S minthogy ezek nemmel feleltek, annak megtételére kéré őket.

De valahányszor a királynét látták, az ékszer nem volt nyakán. A bibornok jóllehet nem csudálkozott, mindamellett sokkal inkább el volt fogulva, hogysem kétkedni tudott volna. Aztán la Motte is mindig más meg más okot tudott felhozni, hogy a királyné miért nem akarja föltenni a nyakszalagot.

Mindamellett is a bibornok nyugtalansága egyre nőtt. Juniusban la Motte-ot annyira faggatá kérdezősködésével, hogy az egy új koholmányt volt kénytelen gyártani.

— Az igazi ok — szólt a grófnő — az, hogy a szerződés szerint a nyakszalagnak becsü alá kell jönni, ha annak ára magasnak tűnik föl. A királyné ezt valóban magasnak találja. Lejebb kellene szállítani! A mig ez meg nem történik, addig a királyné az ékszert nem akarja föltenni.

A bibornok igen megneheztelt, hogy ezt miért nem mondák előbb neki. Beszédbe ereszkedett e miatt az ékszerészekkel, kik úgy nyilatkoztak, hogy 1.400,000 frankkal is megelé-

szenek. Erre Rohan la Motte által a királynétől választ nyert, melyben teljes megelégedését fejezi ki az árt illetőleg. Ő is méltánylattal kíván az ékszerészek iránt viseltetni s a 400,000 franknyi első részlet helyett 700,000 frankot akar fizetni. A bibornok ezen örömhirt nem késett az ékszerészekkel közölni, kiket újból is felszólított kötelességük teljesítésére, hogy t. i. a királynénak köszönetet mondjanak ékszerük megvásárlásáért. Egy hála-nyilatkozatot kellett tehát fogalmazniuk, melyet a legközelebbi alkalommal Böhmernek kellett a királyné kezeibe juttatni. Ez vala ama levél, mely a királynét oly nagy bámulatra ragadá.

A bibornok a dolog rendes menete folytán megnyugodott. Junius 30-kán azonban ki kellett fizetni az első részletet! A határidő is elérkezett! Ekkor egész váratlanul egy finom levelet kap a bibornok:

„Minden kívánsága szerint történt, rövid időn a királyné ígéreteinek teljesítését fogja tapasztalhatni. Jelenleg az első részlet összegének összeállításával van elfoglalva. Jóllehet előre nem látott akadályok jöhetnek közbe, mindamellett a fizetés késedelem nélkül meg fog történni.”

Cagliostro orákuluma ismét igénybe vétetett. Szerinte minden mystikus jel a következő boldog napra mutat, midőn a királyné a bibornok összes vágyát teljesítendi. E mellett la Motte kíséretet tőn St. James urral, Cagliostro egyik jelen volt tisztelőjével, hogy ez a királynénak 100,000 tallért kölcsönözzön. Ez a munkalat is a bibornokra nézve kedvező eredményt mutatott. St. James, a roppant vagyonu szerencsefi és ép oly hiuságteljes egyén, könnyen volt hajlítható, midőn őt a bibornok a nyakszalag titkaiba avatta. Megmutatta a királyné által aláírt felhatalmazást, pillanatnyi bizonytalanságával megismerteté és biztosítá, hogy azon csekély összeg kölcsönzése által a legmagasb pártfogásban fog részesülni. E mellett a Lajos-rendjelt is kilátásba helyezé részére, mely után a hui pénzember oly rég sovárgott.

Az idő mult.

St. James ur fölötte boldognak érzé magát, hogy a királynénak fontos szolgálatot tehetett. Még csak a királyné részletes parancsára vártak. Rohan la Motte által értesítettett és ez minél előbbi feleletet ígért. Így a dolog megint rendes kerékvágásba látszott lenni.

(Vége köv.)

Képek az állatvilágból.

(Vége.)

III.

A biborbogár. (Cochenille.)

Ismét messze, idegen vidékekre vezetjük az olvasót, hogy egy kicsiny, de az emberekre rendkívül fontos rovarr mutassunk be tropikus hazájában.

Regényes növényzet vonja magára figyelmünket, mely növényzetről az első pillanatban nem tudjuk elhatározni: valóság-e, vagy csak izgatott képzeletünk teremtménye. Egy növény az *Opuntia Ficus indica*, a füge-kaktusz, mely Mexikóban s különösen a kanári szigeteken a biborbogár tenyésztése végett termeltetik. A növény, mint az *Opuntia*-félék mind, nedvgazdag ágakból áll, melyeknek mindegyike egy év alatt képződik ki; attól fogva hosszúságra többé nem, csak szélességre nő, úgy, hogy minden egyes ág a növény életének egy-egy

évét jelenti. E növény sokszor eléri a 20 láb magasságot, és sajátságos rendetlenséget, szabálytalanságot mutat, a mennyiben ágai, vagyis tagjai, le és föl, jobbra és balra nyulnak ki minden irányban, és egyik zöld, másik szürke. Valódi mintakép a szabálytalanságnak.

Áprilban nyílnak ki a nagy sárgás-piros virágok, melyek e növénynek még phantastikusabb látszatot kölcsönöznek. Megehető gyümölcse, mely tojásdad alakú s egy nagyobb fajta alma nagyságu, — július és augusztusban érik. A gyümölcs, mint az ágak is hegyes és kampós tüskékkel van borítva. E tüskességénél fogva sokszor a gabona-földek kerítésül is használják.

Gyümölcsöt csak is ez utóbbi, t. i. vadon tenyésztő opuntiaíkról nyerhetni, miután a cochenille-tenyésztésre ültetvekről a virágbimbókat gondosan leszedik, hogy az ágak kifejlődése annál jobban elősegíttessék.

E növény különös életerővel bír; letört ágak, vagy csak egyes darabok is hamar gyökeret vernek s új növényt képeznek. Az igen leves gyümölcs, mely alakra s izre nagyon hasonlít a pöszmétéhez, ehez hasonlóan kemény magvakat tartalmaz. De nem e magvakból tenyésztik az opuntiaí, mert kifejlésük nagyon lassan halad elő; ezek helyett a két éves ágakat használják, ezeket a száraz évszakban letörik, néhány napig a napnak kitéve hagyják, míg a töréssel bőrszerű vart kap; azután elültetik mélyen felásott s kellőleg elkészített földbe, sorjában 4—6 lábnyi távolságra egymástól. Itt kezdetben egészen magukra hagyatnak, nem is öntöztetnek, minthogy a fiatal növények a nedvességben hamar rothadnak. Csak később, ha száraz idő jár, szükségelnek némi nagyon mérsékelt öntözést. Két éves korukban a biborbogárral benépesíttetnek.

Májusban, a mint a fiatal hajtások hossznagyságukat elérték, a cochenille-tenyésztők u. n. tableros-ra szedik a a cochenille anyákat. A tablerosok sima, vászonnal bevont fakeretek, melyeken mintegy 1 láb hosszú, 3 hüvelyk széles s fehér gyapotszövetből való síkok vannak. Miután az anyák egy ily szövetsíkra vékony rétegben kiborítottak, egy újabb sík jön föléjük, ezt ismét beborítják az állatkákkal s ez így megy bizonyos magasságig. Meleg időben 12—24 óráig nagy mennyiségű pondrókat szülnek, melyek a gyapotszeletekre ragadnak. E szeleteket aztán kicsiny tövissek segítségével a fiatal ágakra szögezik. Nyolcz nap alatt, meleg idővel előbb is, a fiatal állatocskák a szövetről a növényre másznak át s ekkor a szövetek eltávolíttatnak s velük az anyák újra betakartatnak.

Miután ez 4—5-ször ismétlődött, az anyák meghalnak, s ekkor megszárittatnak és mint coccionella negra, vagy zaka-tilla a kereskedésbe jönnek. Ezek jelentékenyen gazdagabbak festanyag mennyiségben, mint a közönséges cochenille, s ép annál fogva drágábbak is.

A növények aratásig nem szükségelnek több felügyeletet, mert az állatocskák kis csoportokban elszélednek az ágakon, csak kezdetben kell vigyázni, nehogy az öregebb ágakra jöjjenek, mert itt sokkal rosszabbul tenyésznek.

Miután az állatok néhányszor megvedlettek, 3—4 hónap alatt teljesen kifejlénnek. A nőstények tojásdad, vastag testűek és biborvörösek, akkorák, mint egy jó nagy kendermag; míg a hosszukás s valamivel kisebb hímek, melyek május és júniusban jönnek elő, s lassu, élettelen mozgással mászkálnak a nőstények körül, hasonlóképp vörhenyesek, de festanyagot oly csekély mennyiségben tartalmaznak, hogy egészen értéktelenek.

Július elején kezdődik a cochenille-szüret s tart körülbelül szeptember közepéig. Ekkor — többnyire asszonyok — a kifejlett nőstény-állatokat gondosan leszedik az ágakról, s azokon kívül, melyeket tenyésztésre akarnak fennhagyni, mind megöletnek. Korábban ez forró víz által történt, de ezt később, mint czélszerűtlent elvetették, s most e végre készített szárító-kemenczékbe vettetik, hol eleinte 40° R. később 25°-ra szálított melegben száríttatnak. A szárítást sokszor a napnál is eszközlik. A cochenille megölése és szárítása egyébiránt nagy elővigyázatot és tapasztalást igényel, hogy a festanyag ne szenvedjen, azért a kereskedők szívesebben veszik a friss bogarakat s maguk eszközlik az elkészítést. Egy font szárított cochenille körülbelül 3 font élőt tartalmaz, s ehez legalább 70,000 állatocskára szükséges. Közönségesen 2, néha 3 szüret van évenként.

A többi anyák kiteleltetnek, s ez nem csekély nehézséggel jár. E czélra épült saját házban tartatnak, s a nedvességtől szorgalmasan őriztetnek. A hol ez nem jól sikerül, mint például Teneriffa sziget északi részén és Madeirán, ott a tenyésztőknek más, kedvezőbb tájakról kell tavasszal a cochenille-anyákat hozniuk és igen drágán fizetniük. — Kitelelésükre hűs és száraz idő kell, mert a nagy melegben kirakják fiaikat s a nedvességben elkerülhetlenül elvesznek.

Korábban egyéb opuntia-féléket is használtak cochenille-tenyésztésre; általános tapasztalás szerint azonban a fügekaktusz legtöbb előnnyel bír. Az ültetvények sok évig eltartanak s folytonosan javulnak, mert évenként mindig több fiatal ágakat hajtának. Hogy a cochenilleszedés meg ne nehezíttessék, a növényeket egy ember magasságra le szokták metélni.

Mexikóban 1526 óta tenyésztik a biborbogarat s eredetileg ott a hazája. Később átvitték a nyugatindiai szigetekre, Malagába, Javába, Spanyolországba, Algirba, a legujabb időben a kanári-szigetekre, Teneriffa és Madeirába, s tenyésztésük itt rövid idő alatt roppant lendületet nyert. A kanárii klíma különösen kedvező az opuntiaira, mely még a legmeddőbb földben is megterem. Mióta a szőlőtenyésztés a szigeten a szőlőbetegség miatt annyira alábbszállott, a cochenille nemcsak kárpótlásul kínálkozik helyette, hanem igen szerencsés jövőt is ígér.

A cadixi „Bulletin de comerce“ szerint a kanári-szigeteken a cochenille-kivitel 1831-ben csak 8 fontra ment, 1841-ben majdnem 100,556; 1851-ben nem kevesebb mint 868,109; 1856-ban pedig már 1.501,716 fontra rugott.

A biborbogárnak legnagyobb ellenségei a hernyók, melyeknek csak közeledése is megöli; azért ezeket az ültetvényektől szorgalmasan távol kell tartani. Ezenkívül több madárfaj is üldözi, melyeket hasonlólag üldözni és elriasztani kell.

A kereskedésben a cochenille vörösbarna, gömbölyded és kemény magvak alakjában fordul elő, melyek finom fehér porral vannak bevonva. Elszállítás előtt háromszor megszárittatnak. Az első szita a port távolítja el; a másik megnyesi a kis magvakat, úgy, hogy mind egyforma nagyságu lesz; a harmadikkal végre a nagyobb tisztátalanságok, kavicsok stb. távolíttatnak el.

Nálunk Európában is tenyésztik néhol a cochenille-t, persze csak melegházakban, ritkaság gyanánt. Valódi eredményt azonban éghajlatunk alatt sohasem lehet tenyésztésétől reményleni.

Egy hét története.

Október 6-dika.

Látták-e tisztelt olvasóim tegnap délután azt a szép szivárványt az égen? Ugy-e bár, szép volt, a fél fővárost koszorúzza körül nemzeti szín szalagjaival. Én sokáig, sokáig néztem és találgattam az okot, miért hogy az Isten épen tegnap, október 5-kén függesztette ki a bocsánat és engesztelődés e mennyei frigyjelét a főváros feje fölött.

Mert ilyen az ember, egész életén át azon van, hogy a babona és balfogalmaktól kitisztuljon, lapozgatja a természet és történelem könyveit, tudja, hogy ez innen van, az meg amonnan, és mikor valami rendkívüli tünemény veti föl magát előtte, a természetes ok mellett mégis a természet-felettire is vezeti őt a képzelet, önkénytelenül, öntudatlanul. Melyikünk nem nevette még például azt a gyermekes balhitet, mely a tizenhármasszámra, vagy a pénteki napra nézve uralkodik? És mégis, mihelyt valamely tizenhárom személyből álló társaságnak egy kis baja lesz, vagy mihelyt valamely pénteki nap nem úgy mulik el, mint a csütörtök vagy szerda, nemcsak magunkat vagy a körülményeket, hanem a tizenhármasszámot és a pénteket is okoljuk érte egy kevéssé. Tudjuk, hogy ez babona és nevetünk rajta, és még sem tudjuk kiüzni szívéből. A múlt héten is Bécsben egy gazdag bankár egyetlen fia sétalovaglás alkalmával fogad egy barátjával, hogy átugrat egy széles árkon, lebukik a lóról és szörnyet hal. A bécsi bankárok fiai tudvalevőleg nem igen félnek az ördögtől, a társaság előtt pedig ott volt szeme előtt a szerencsétlenség oka, egy széles árok és egy szilaj paripa, a szerencsétlenség tehát a legvilágosabban meg volt fejthető és természetes okaira visszavezethető, és mégis, még azon órában reájöttek, hogy a társaság tizenhárom személyből állt, és arra is reájöttek, hogy az egyik közülök előre megmondotta, hogy valami szerencsétlenség fog történni.

Igy voltam én is a tegnapi szivárvánnyal. A miért napok óta október 6-dika fekete emlékekkel borította be lelkemet, az égi szép tüneményt önkénytelenül ezen nappal hoztam kapcsolatba. Nem azért tetszett föl az égen az a gyönyörű nemzeti szín koszorú, a miért a nap sugarai a megtorlódott felhőkön visszaverődtek, hanem azért, hogy az én bánat-terhes szívemet megvigasztalja, az enyémet épügy, mint az egész nemzetét, mert hisz az egész nemzet gyásznapija októberhó 6-dika! Akkor szenvedett a tizenhárom magyar tábornok vértanui halált Aradon, tizenhárom bitófán! Husz esztendeje annak, és mégis olyan eleven a sajnó fájdalom minden magyar ember szívében. Borzasztó egy nap volt ez mindnyájunkra nézve. Mintha ma történik, olyan elevenen áll előttem a rémület, a mit e hír reám tett. Zemplénmegyei Bodrog-Szerdahelyben ért utól a rettentő hír. Oda bujtatott el egy sátor-alja-ujhelyi orvos és egy kázméri lelkes urhölgy, midőn a kassai rendőrség el akart fogni, és a derék öreg báró Vécsey szeszgyárában rejtett el az üldözők elől. Hetekig ott dolgoztam a szeszgyárban a többi hetesekkel, és midőn vége volt a nappali munkának és a munkások távoztak, az öreg ur lejött

hozzám rendesen valami ódon-magyarságu versezettel; az öreg ur nagyon szeretett verseket faragni, a melyek ha nem rim és mérték tekintetében nem voltak is egészen kifogástalanok, hazaszeretben bizony, dacára ó-conservatív gondolkodásának, kifogástalanok voltak. Minden este aztán azzal mulattuk magunkat: az öreg ur engem, én meg az öreg urat biztattam, hogy így meg úgy, de rövid idő alatt okvetetlenül jóra fordul minden. Október 8-kán azonban hiába vártam őt, már esti 9 óra volt, és az öreg ur még mindig nem jött le az én pinczelakomba; bizonynyal rosszul érzi magát, gondolám, és már fel akarám keresni nyughelyemot, midőn az öreg lengyel, egy 1831-dik évi menekült, belép hozzám azon izenettel, hogy a báró ur magához kéret; azonnal fölmentem hozzá, és a mint beléptem szobájába, ott találtam az öreg urat az asztalnál ülve, fejét két kezébe támasztva, tisztos arcát könyvekbe fűrösztve, semmivé léve. Nem tudott szólni, csak kezével mutatott az előtte fekvő német ujságra, mely száz meg száz könycszeptől tele volt áztatva; ez ujságból aztán én is megtudtam az aradi gyásznapi irtóztató történetét, és egész éjszaka együtt ültünk, én, az öreg ur és az öreg lengyel menekült, mintha a tizenhárom vértanu szent holtteste fölött virrasztanánk, és midőn reggel a tükörbe néztem, fehér hajszálak tűntek szemembe, elébb egy, majd még egy, tíz, husz, száz fehér hajszál, egy szóval a huszonnégy éves ifju ezen egy éjszaka alatt ősz, öreg emberré változott, és miként én, úgy változott azzá mindenki, a ki e napot átélte, és aztán hordozta e borzasztó napot kinos hosszú éveken át szívében zárva, hontalan bujdosásban, mintegy önönmagának sírszobra, melyre csak a hazaszeretet terjesztett egy kis halvány derengést ama sivatag sötétségben, melynek neve akkor élet volt, — hogy lehetne e napot elfelejteni!

És nem is szabad azt elfelejteni sem nekünk, sem utódainknak, soha, soha. A kik a tizenhárom vértanut túléltek, csak azért nem találtattak méltóknak Istentől hasonló megdicsőülésre, hogy legyen kinek átszállítani e nap fájdalmát fiáról-fira, nemzedékről-nemzedékre, hogy soha el ne enyészszék az ő életük és az ő haláluk, a míg csak egyetlen-egy magyar szív dobog a magyar földön. Miként a Megváltó az összes emberiségért, úgy haltanak meg ők mi érettünk magyarokért, a mi vétkeinkért. Ők meghaltak, mert mi nem tudtuk úgy szeretni a hazát, mint ők, meghaltak tehát miattunk, meghaltak azért, hogy megtanítsanak legalább úgy élni, miként ők éltek, a hazáért. Magyarország nem olyan, mint más ország, itt nem elég közönséges módon szeretni a hazát, itt nagyon, mindenek felett kell a hazát szeretni, ha azt akarjuk, hogy a magyarok hazájául meg is maradjon, azért van annyi vértanuja a hazának, mint egy nemzetnek sem, a lengyelt sem véve ki. Más nemzeteknek az emberiség, a polgárosodás nagy eszmeiért voltak vértanui, nekünk csak a hazaszeretet vértanui voltak, mert ebben mi vagyunk hivatva példát mutatni a világnak, és ezért nem szabad e szeretetnek kiveszni soha, mert ezzel együtt elveszne a mi világtörténelmi hivatásunk, mely után nincs mit keresnünk a földön.

Ez az október 6-dikának jelentősége; e nap minden évben újra meg újra emlékeztessen minket arra, hogy főleg két okból kellett akkor az aradi tizenhárom vértanúnak a bitófán megdicsőültetni; az egyik ok abban állott, hogy a megelőzőtt béke idején nem a haza megerősödésére fordítottuk időnket és erőnket; sem anyagilag, sem szellemileg ott nem álltunk, hogy a világ közelebből érdeklődött volna sorsunk iránt és segítségünkre sietett volna. Milyen állapotban találta hazánkat az 1848-diki forradalom? Alsó néposztályaink jobbágyok, műveltebb osztályaink urak voltak. Az egyik úgy szerette a hazát, mint az ígás jószág etető gazdáját, a másik úgy, mint a gazda igavonó jószágát, magáért a szereteteért — néhány egyesek kivételével — senki, mert magáért a szeretetért, egy eszmeért csak a szabad lélek tud lelkesülni, szabaddá pedig csak az igazi műveltség teszi a lelket és ez a másik ok, a miért 1848-nak olyan siralmas vége lőn. Nem voltunk eléggé műveltek, eléggé polgárosultak arra, hogy az igazi szabadságot megbirtuk volna, azért nem is vívhattuk ki. Miben állott akkor a nemzet műveltsége? Akármerre tekintünk vissza, mindenütt középkori intézményekkel, középkori gondolkodásmóddal találkozunk. A nemzet teste osztályokra szétmarczangolva, és a hány rész, annyiféle önérdek a hazaszeretet szent palástjában, és egyik a másik ellensége. Ez a vallás nevében, amaz a mágnási, a harmadik meg a nemesi kiváltság érdekében küzdött, egyik sem azért, hogy a nemzet egy test és egy lélekke egygyé forrjon, azért nem jöhetett létre igazi polgári osztály, mely nélkül polgárosult állam fenn nem állhat, hanem igen is létrejöhetett egy horvát, egy szerb, egy oláh véres kérdés mind megannyi külön osztály-érdek osztály-érdekenében, a melyek végre is szabadságunk sírját ásták meg. És azért nem volt nekünk igazi munkás osztályunk, lenéztük a munkát a béke napjaiban, azért nem volt elegendő kitartásunk a viszontagságok napjaiban, urak, nem polgárok voltunk a béke napjaiban, azért a honmentés véres kockajátékában sem volt bennünk a polgári legszebb erény, az igénytelen munkásság, hanem vetekeztünk az elsőség fölött, itt is urak akartunk lenni mindnyájan, azért lett aztán uratlan a haza, és a tizenhárom magyar mártirunk.

Szomoru igazságok ezek, de október 6-dika nem a vigalom, hanem a szomoruság és a magábaszállás napja a nemzetre nézve. Batthyányi Lajos és más tizenhárom jelesünk vértanui halálának évfordulója ez, ezeknek lelke világít be most lelkünkbe és ezen mennyei világosság a tiszta igazságot deríti fel csupán. Elénk tárja a multat, hogy a jövőre nézve megóvhassuk utódainkat hasonló gyásznaptoktól.

Most újra a béke napjai viradtak reánk; miként az égen az engesztelődés frigyjele, a nemzeti szín szivárvány, úgy iveződik ismét a trón áldásdus szeretete a nemzet körül; soha bensőbb szeretet nem fűzte egy üvé a király és a nemzet szívét, mint jelenleg, csak rajtuk áll tehát, úgy használni fel ez időt, hogy az 1848-dikihez hasonló év soha se ismétlődhesék, és ha mégis, ne ellenségeink, hanem mi legyünk a győztesek. És egyik csak olyan lehetséges, mint a másik. Jó király után rossz király következhetik, a kinek tanácsadói ismét ellenségei lehetnek a hazának, épen úgy, mint negyvennyolczban. Ámde ha a béke idejét arra használjuk, hogy az osztályérdek helyett csak egy osztály legyen a hazában és ha ezen egy osztály szellemi és anyagi munkásság folytán szellemi és anyagi túlsulyra, felsőségre emelkedhetik e hazában, akkor még a rossz királyok rossz tanácsadóinak is az erő tudatával nézhetnek majd utódaink szemébe, az erő a gonosztságot is vis-

szariasztja és ha mégis fölveszi a harczot, nem ő, hanem mi leszünk a győztesek.

Ime, ez föladatunk, a nyilvános életben a férfiak, a családi hajlékban pedig a nők vannak első sorban hivatva közreműködni a nagy cél megközelítésére, sőt a nőknek csaknem fontosabb feladat jutott e részben, mint a férfiaknak; ők adnak irányt a szíveknek, ők nevelik a gyermekeket, lelkesítik az ifjakat és buzdítják a férfiakat, ők a világtörténelem intező szelleme, ő tőlük függ tehát, hogy október 6-ka a milyen szomoru emlékü magában véve, olyan áldásos legyen hatása által a jövőre nézve.

—i—r

Budapesti hírvivő.

++ (A pesti nőképző-egylet) e hóban megnyíló tantermét most rendezik be. Baloghy Istvánné urhölgy (kinél a beírás történik) s Vachott Sándorné felügyelő nő fáradoznak körülötte. A vidéki leányok ellátására egy a neveléssel foglalkozó családapája ajánlkozott, kinek leánya szintén látogatni fogja a tantermet. E családapánál kényelmes, egészséges lakásban, magyaros élelmezésben s anyai bánásmódban részesülnek a vidékről való növendékek.

++ (Doria De Cau Mari) mult kedden lépett föl először a nemzeti színpadon. „Borgia Lucretiá“-ban a czimszerepet játszta, igen szép számu közönség előtt, mely egykori kedven czét igen kedvesen fogadta és a ki a szíves fogadtatást most is teljes mértékben megérdemelte. Magas hangjai még mindig igen szépek és erőteljesek, játéka pedig most is megragadó. A szenvedély tüze művészi felfogással egyesülnek játékában, azért már azon okból is ohajtandó volna, hogy vendégszereplése hosszabb ideig tartson, mert fiatal énekesnőinknek ez igen jó iskola volna. Megtanulhatnak, hogy az operának nemcsak énekelni, de játszani is kell tudni.

++ („Lohengrin“) — mint a „Zenészeti Lapok“ írja — azért nem kerül most színre, mert az operai rendező (Böhm ur) ellensége lett Wagner Rikhárdnak. A milyen furcsának tessék is e hír, mi nem tartjuk lehetlennnek, hogy való legyen. A hol a rokon- és ellenszenv oly nagy szerepet játszanak, mint e mű-intézetnél, ott bizony könnyen megeshetik, hogy egy rendező haragos indulata a legjelesebb művek előadását megakadályozza.

++ (Rómer Flóris) több ausztriai és olasz muzeumot szándékozik meglátogatni és tanulmányozni, valamint Nápoly, Róma, Pompéji és Athene műkincseit megszemlélni. E célból a magyar közoktatási miniszter s a közös külügyminiszter részéről a szükséges ajánló-leveleket megkapta minden magyar-osztrák követséghez és kereskedelmi ügynökséghez.

++ (Heckenast Gusztáv) kiadásában már az 1870-dik évre készülnek, egyelőre csupán jövő évi naptárakból a következők jelentek meg nála 1870-re: István bácsi 50 kr. Protestáns képes 50 kr. Falusi gazda 80 kr. Lidércz 60 kr. Honvéd 60 kr. Népszászló 40 kr. Nők naptára 60 kr. Jóbarát nagy képes 1 frt. Magyar családi 60 kr. Magyar nép 25 kr. Kis nemzeti képes 20 kr. Kis gazdák 30 kr. Első magyar katonai 60 kr. Országgyűlési 60 kr. Borászati 80 kr. Balpárti 50 kr. Neves-sünk 40 kr.

++ (Csávolyszky Lajos) sajtó-pere két napig foglalkoztatta e héten esküdtszékünket. Mult hétfőn azon vád ellen kellett magát igazolni, hogy az „Ellenőr“-ben a közlekedési miniszteriumot rágalmazta, és oly jelesül igazolta magát, hogy az

esküdtszék 9 szóval 3 ellenében fölmentette. Nehezebb volt állása mult szerdán, midőn az ellen kellett magát védelmeznie, hogy ugyanazon cikkben Hollán Ernő, államtitkár becsületét támadta meg. A személyes becsület ellenében az esküdtszék már nem volt hajlandó alkudozásokba bocsátkozni, és ugyancsak 9 szóval 3 ellen a „bűnös“-t mondta ki, minek folytán Csávolszky ur 2 havi fogságra, 100 frt birságra és 29 frt költségre ítéltetett.

++ (Tompá Mihály síremlékére) a gyűjtés közel jár a be-
rekesztéshez, eddigelé a kiadás levonásával 1050 frt gyűlt be, mely a takarékpénztárban van. A főczél, hogy Hanván állittassék fel szürke gránitból a síremlék. A feliratot — a dicsőült özvegyének ohajtása folytán — Arany Jánostól várják. Az a kérdés, hogy az ügy országossá tétessék, és hogy a síremlék eszméje kiszélesbítettessék, s azzal talán az özvegy gyámolítása is egybeköttesse: fennhagyatott Tompa pesti barátinak, hogyha idejét és szükségét látják, itt ők vegyék fel a fonalat.

++ (Az udvari palota) Bécsben ő Felségük távolléte alatt gyökeres átalakítás alá vétetett, s fényesen diszittetik. Párisból pompás kárpitok érkeztek s a kárpitosok már dolgoznak felragasztásukon, s az egész ódon fejedelmi lak át fog változtatni. Kivülről a falak sárgás-veres színt nyernek, az ajtók is elvesztik az eddigi komor színt, a vasékitmények gazdagon megaranyoztatnak.

++ (Az állatkertből). Az állatkert ez idényre is kapott engedélyt sorsjátékra, mely 105 különféle állatból összeállítva, 80 nyereményt fog képezni. Ki lesz sorsolva egy majom, 30 papagály, 12 különféle kecske, 12 tengeri nyul, s több más érdekes állat. A kisorsolás október 10-kén d. u. 4 órakor az állatkertben történik. Egy sorsjegy ára 10 kr, mely Fuchs J. rendező urnál a nagyhid-utczában, továbbá Szemek és Majer s Kertész tőzsdéjében, az állatkerti pénztárnál és számos egyeseknél kapható.

++ (Traupmannhoz) a pantini gyilkoshoz, levelet irt mélyen lesújtott atyja, hogy vallja be bűntársait. Egy lap szerint már be is vallotta volna, hogy Kinket (az apát) Brüsszel és Guebeviller közt ő ölte meg, s miután a remélt pénzt nála nem találta: akkor csalta Párisba a családot. El volt terjedve a hír, hogy a Cerney mellett talált hulla a Kink Jánosé. De ez valótlan hír. A legyilkoltakat hét koporsóban szállíták el Turcoingba, hol a francia kormány kellő diszszel temettette el. A temetési kíséret több mint 50,000 emberből állt, és midőn a hét koporsót a gyászokocsiról leemelték, egy szem sem maradt könnytelen. Azt is írják Párisból, hogy Traupmann atyját is letartoztatták. Egy testvére (Edmund), ki a tengerészeti tűzérsegnél szolgál, igen derék ifju, s hallván testvérenek szörnyű tettét, majd megtévelyodott, sirt folyvást s kórházba kellett vinni. Maga a gyilkos megátalkodott. Nem felel, s csak szemét meresztli a bíróra. Nem hiszi, hogy kivégeznék, s azt mondá: legfőlebb husz évi börtönt fog kapni.

++ (Dante a Frangepán családból származott.) Az Almanacco fiumano, mely tárgyait hiteles kutfők után, válogatva szokta közölni, a Frangepán gróf család életirataiban a többi közt ezeket mondja: 822-ben Frangepán Angelo, a római sz Angyalvár alapítójának négy fivére: Eliseus, Hugó, Miklós és Mihály kiköltöztek Rómából, hol családi dicsőségüknek nem találtak elég tért. Hugó Svájcba, Miklós Dalmáciában és Szlavóniában települt meg, Eliseus pedig Flórenczben az Elisea családot alapította, melyből Alighieri Dante, a nagy költő származik. — E körülmény Olaszországban nem ujság, — de

örvendetes reánk nézve a rokonság a világ egyik legnagyobb költője és egy család között, mely magát büszkén számította a magyar nemzet tagjai közé, s hazánk történeteiben kiváló szerepet vitt.

++ (Rózsás napló.) A g o r a s z t ó György, pesti házbirtokos közelebb váltott jegyet Császár Viktorine kisasszonyra. Az eljegyzés a bájos ara sógora: Apáthy István ismert ügyvéd családi körében, a városligeti Tőkei-villában történt meg. — Antalik Károly, fiatal pesti ügyvéd és országgyűlési gyorsíró mult kedden vezette oltárhoz a testi és lelki tulajdonokban egyiránt gazdag Gáger Mária kisasszonyt. Az ég áldása kísérelje a hű szerelem szent frigyét. — Kunstädter Mór derék iparosunk és a pest-terézvárosi ellenzék egyik lelkes tagja mult vasárnap vezette oltárhoz Oesterreicher Mária kisasszonyt. Az izraelita templom, hol a szertartás végbe ment, zsufolásig megtelt közönséggel. A szertartás után kedélyes családi estély következett. Sok szerencsét az új házaspárnak.

++ (Vegyes hírek.) A budai m. kir. müegyetemnél 217 egyén jelentkezett gőzgépkezelői vizsgálat letételére, köztük magyar 169. Öt kivételével mind jó eredménnyel állották ki a vizsgát. — A marhavész ellen Oroszországban a kormány mint mentő szert közzétette, hogy mihelyt a marhavész föllép, az állatoknak vasas vizet adjanak. Az itató vályukba ócska rozsdás vasat kell rakni, s a marha erről igya a vizet. — Az Aetna kitört szeptember 28-kán, s hatalmas lávafo-
lyam indult meg a Bouetino-völgy felé. — A budai hegyek közt egy fiut egy fának ágai közt halva találtak. A szerencsétlen valószínűleg madárfészekért mászott a fára s nyaka két erős ág közé szorulván, nem volt képes magát kiszabadítani. A gyermek testének feloszlása után ítélve, már 14 nap óta függhetett ott, mig rátalálhattak. — A városligeti német szinkörben minap megégett szerencsétlen leányka, több heti szenvedés után kimult s mult szombaton tettek végtisztességet hamvainak. — Egy petroleummal terhelt hajó szeptember 28-kán Bordeauxban felrobbant. A petroleum szétfolyt a tengeren és 20—30 nagyobb hajót meggyújtott, melyek semmivé lettek. Egy ember is belefult ez alkalommal a tengerbe. — Az alföldi vasuti hid egyik oszlopának alapját a mult héten rakták le Algyőnél a Tisza partján némi ünnepélyességgel. E hid amerikai modorban épül, csak a két végén leendő hatalmas oszlopszatu, s a folyó medren keresztül egy merész vasboltozat fog átvonulni. — Maczaneck Amália felhívja gyűjtőivei köröztetőit, hogy miután „Bokréta“ című vegyes költeményei egy, a honvédeletről vett drámával együtt már sajtó alatt vannak, október közepéig az ivateket küldjék be. A tiszta jövedelem egy része a nőképző-egylet javára van felajánlva. — A budai királyi főreáltanodában a magyar és német nyelvtannak az alsóbb osztályokban való előadására, szakképezett férfiu, póttanári minőségben, 700 frtnyi díjazással alkalmazást nyerhet. Bővebb tudositást az igazgatóság ad. — Pest városa legközelebbi közgyűlésén szönyegre fog ismét kerülni az egykor sokat vitatott, de már rég elszunyadt Mátyás király-szobor ügye. Máramaros-megye szólalt fel most ez ügyben s átirt Pest városa közönségéhez is. Szóba fog jönni, aztán ujra elszunyad egy pár évtizedre. — A dalár-egyesület költemény-pályázatára a hó elsejéig tizenhárom új mű érkezett be. Remélhető, hogy ezek közt lesz, mely derekabb dal a többinél. Küldtek be egy német művet is, de ez nem pályázhat. A bírálók rövid időn eldöntik e pályázat eredményét. — A budai hogyeken

eddig számítás szerint körülbelül 80,000 akó bort szűrtek. — A párisi Hippodrome október 1-jére való virradóra földig égett; sem emberben, sem lóban azonban kár nem történt. Azonfelül a Hyppodrom biztosítva volt; az igazgató tehát csak a parókákat siratja. — A szerencse vak, szokták mondani, s ez újabban bebizonyult, a mennyiben hír szerint a hitelsorsjegyek e napokban volt huzásánál a főnyereményt egy dus bankár fia nyerte. Szegény ember már azért sem igen nyerheti meg a főnyereményt, mert nincs is sorsjegye. És mégis „sorsjegy“-nek hívják. Hozzá tesszük még, hogy az október 1-jén tartott huzásnál a főnyertesek: 1156 sor 58 szám, 1256 sor 88 szám, 707 sor 18 szám. — Huber Károly, a nemzeti színház karnagya, pár nap óta súlyosan beteg. — Nagy vereskedés volt múlt vasárnap éjjel az öt pacsirta-utczai 14. sz. ház pinczelakásban. A lakók félóránál tovább ütlegettek egymást, míg végre az összesereglett szomszédok föllépése lecsendesítette a czivakodókat. Rendőr természetesen sehol sem mutatkozott. — A magyar hitelbank megszökött hivatalnoka, Büchler, mint említettük, elfogatott. A Rothschildháztól kicsikart összeg 2000 font sterling, s a Worms bankezeztől fölvelt 100,000 frank hiánytalanul megtaláltatott nála. Büchler, mások szerint Bühler azelőtt jó színész volt, utósó szerepét azonban annál rosszabbul játszotta. — A halálbüntetés eltörlésére működő egylet alakult közelebb Linzben, s már számos fiókegylete van mindenfelé, de a bécsi kormány az engedélyt megtagadta, mivel mint politikai egyletnek nem szabad fiókegyletekkel birni. Kár is volna a halálbüntetést eltörlölni. Nagyon mulatságos látvány ám egy kivégeztetés a műveletlen osztályoknak. — Eb-adó viszontagságokkal küzd a bécsi hatóság. Minden kutyának adójegyet kell nyakán hordozni, de közelebb nagyon furesza alaku jegyek kezdtek feltűnedezni; vizsgálatot tartottak s kitűnt, hogy egyik kutya egy medallont viselt, másik egy katonai érdemjellet sat. Még nem hallatszik, hogy mi történt a vakmerő kutyával. — Gr. András Gyula miniszterelnök terebesi jószágán egy épületet, mely ezelőtt zárda volt, s melyet nemrég 2500 frtért vett meg, a községnek ajándékozta felekezeti nélküli iskola számára. E szép tett bizony pártkülönbség nélkül kétszeresen dicséretes. — A biharmegyei honvédegylet e hó 6-kán az aradi gyásznapi évfordulati napján gyászmisét ünnepelt, dicsőült Batthyányi Lajos s a 13 aradi vértanú emlékére Nagyváradon. A fájdalmas s kegyeletes visszaemlékezésnek ez ünnepélye Pesten is megtartatott. — A bécsi dunaszabályozás nemsokára ténynyé válik. A munkálatokra beérkezett pályázó-ajánlatok legolcsóbbika az osztrák központi banké: 6.150,072 frt. Bárcsak a budai dunapart szabályozásáról is hasonlót irhatnánk! — A király neve napja alkalmából Budán a vártemplomban és Pesten a plébániatemplomban ünnepélyes isteni tiszteletek tartattak. — Singer Henrik kereskedőt, kinek petroleumja négy napig égett, az 500 frton kívül 678 frtnyi tűzoltási költségekre ítélték. — A porosz koronahercegnek bécsi tartzkodására nagyszerű programot készítettek. Volt kirándulás, diszebédek, tisztelegések, csak — hadi manőverek nem lesznek. Persze, e körülmény pikáns megjegyzésekre szolgáltat alkalmat, a szadovai győző és az osztrák tisztikar büszkeségi arányának egymáshoz viszonyára. — A csalót, ki Párisban Deák F. arcképeit a Kinké gyanánt árulta, szeptember 28-kán letartóztatá a párisi rendőrség. — Az Albrecht főherceg által alapított katonai segélyalapítvány javára Károly Ferdinand főherceg is adományozott 6000 frtot, hanem azért az eszme

nem nagy rokonszenvre talál, főleg azért, mert az alapítvány által a katonai elem még jobban választatik külön a polgári elemtől. — Királynő Felsége Ischlből már elutazván, október 5-kétől 7-kéig Bécsben időzött, okt. 8-kon túl pedig bizonytalan ideig Gödöllőn fog tartozkodni. — Király Felsége pedig mult szombaton Valéria főhercegnővel együtt Gödöllőre érkezett. — Gróf Teleki Emma (De Gerando özvegye,) a párisi világtárlatról irt munka jeles szerzője, Párisból 24 frtot küldött Brunswick Teréz szobrára. — A nemzeti dalkör Zimaitól érdekes népdal-negyesekeket adott elő e hó 9-diki dalestélyén. — Köbányára gyógyszerért terveznek. Csak terveznek, pedig már rég szükség van ott gyógyszerháza, valamint jó orvosra. — A budai diszlövészet első napján Odry Lehel baritonistánk is újradíjat nyert. — Előfizetést hirdet Felméri Lajos „Uti levelek Skóciából“ című munkájára, 1 frt 30 krjával, mely Sárospatakra küldendő, hol a szerző a főiskolának egyik tanára. — A tisztviselők önszegélyző-egyletének alakulógyűlésén a 350 tag közül csak 75-en jelentek meg, mind csak kisebb tisztviselők, a mi bizony kevés részvételre mutat. De a társulat sem járt el kellő buzgalommal ez ügyben. Akárhány tisztviselő van a fővárosban, kinek semmi tudomása nem volt a gyűlésről. — Kalós Zsigmond jogász és egy évi önkényes mult hétfőn reggel öngyilkosságot kísérelt meg. Halála ugyan nem következett még be, de kevés remény van életéhez. Hasonló szerencsétlen szándéka volt Fodor Andrásnak, ki ballábát lötte keresztül. — Az újpesti Othellót, ki nemrég féltékenységből nejének orrát leharapta s azután megfutamodott, mult kedden Budán fölaltatták s az ottani városkapitányság saját hatóságának átszolgáltatta.

++ (Halálozások.) Csengeri Pál, a nemzeti színház operai és népszimfiai ügyelője, három napi betegség után mult hétfőn elhunyt. Csengeri nevét, bár több éven át szorgalmas hivatalnoka volt a nemzeti színháznak, csak kevesen ismerték a közönség közül, de tagtársai megilletődéssel vették a hírt, mert őszinte, tiszta jellemű barátot veszítettek el benne. Az intézet szintén szenvedett, mert Csengeri buzgó és lelkiismeretes hivatalnoka volt. Régebben egy vidéki szintársulat élén állott, s ő az a „Palkó“, kiről Szigeti József oly előszerzetettel ír az „Egy színésznapló“-jában. — Tóth Kálmán, jeles költőnket súlyos csapás érte. Mult szerdán vesztette el édes anyját: Tóth Györgyné, született Nyeszthy Terézt, kiről annyi kegyelettel emlékezik meg költeményeiben. — Egy nemeslelkű nő, Perina, szül. Resch Mária asszony halt meg közelebb Pesten, ki 37 éves házassága alatt valódi példányképe volt a hű és munkás honleányoknak. Legnagyobb örömet abban találta, ha szenvedő embertársain segíthetett s emlékéket különösen áldja egy itteni köztisztviselőben álló ügyvéd, ki 1849-ben mint földönfutó honvéd menedéket talált házában. Béke hamvaikra!

++ (Az „Ellenőr“) — most már volt — újdondásának. A nevezett lap mult vasárnapi számában azt írta Ön, hogy Helvey kisasszony arcképeinek általam eszközölt kiadása „nézete szerint irodalmilag nem eléggé megrovandó házi mánipuláció.“ Semmi közöm ahoz, hogy mit tart Ön irodalmilag megrovandónak, főleg mióta Ön nem tartotta megrovandó dolognak azzal mystifikálni a közönséget, hogy én a nevezett kisasszonyt mint „jeles primadonnát“ mutattam be a közönségnek. Hanem úgy írói, mint szerkesztői jó nevem iránti tekintetből közöm van ahoz, mit értett Ön a kifejezés alatt: „házi manipuláció.“ Felhívom tehát Önt, mondja meg világosan és leplezetlenül, hogy mit értett e kifejezés alatt. E hó 14-kéig, lapom jövő számának bezáráig, elvirom a feleletet e részben, melylyel Ön épúgy önmagának, mint nekem tartozik. A „Családi Kö.“ szerkesztője.

Nemzeti színház.

Október 8-án.

Okt. 2-kán: „Faust,” Gounod operája, 5 felv. — Okt. 3-kán: „A király házassága,” eredeti vigjáték, 3 felv. — Okt. 4-kén: „Az áljó emberek,” vigjáték, 3 felv. — Okt. 5-kén Doria de Cau Mari asszony föllépteül: „Borgia Lucretia,” Donizetti operája, 3 felv. — Okt. 6-kán: „Essex gróf,” Laube Henrik szomorujátéka, 3 felv. — Okt. 7-kén: „A fehér nő,” Boieldieu operája, 3 felv. — Okt. 8-kán: „Házasság XIV. Lajos alatt,” franczia vigjáték, 5 felv.

—o—o—o—

Budai népszínház.

Október 8-án.

Okt. 2-kán: „Egy élő halott vagy a csálhatlan orvosi tudomány,” vigjáték, 2 felv. és „A fehér Othello,” bohózat, 1 felv. — Okt. 3-kán: „Egy jezsuita páter, vagy házasság a börtönben,” Északi eredeti vigjátéka, 3 felv. — Okt. 4-kén: „Egy helyett két anyós,” vigjáték, 2 felv. és „A tükrök,” vigjáték, 1 felv. — Okt. 5-kén: „Egy jezsuita páter.” — Okt. 6-kán nem volt előadás. — Okt. 7-kén: „S. E. S.” új bohózat és „Egy férj vétke,” vigjáték, 3 felv. — Okt. 8-kán nem volt előadás.

Gazdasszonyoknak.

A tehenek tejelési ideje.

Figyelmes gazdák azt tapasztalták, hogy a tehen rendszeren annyi ideig tejel, a mennyi ideig fejve volt az első borjuzása után, azért is szabályul állítják fel, hogy az üszőt első borjuzása után legalább 8 hónapig kell fejni, ha mindjárt kevés tejet ad is, ilyenkor inkább táplálóbba takarmányt vagy korpásdarát s hasonlót kell neki adni, mert ha első borjuzás után korán félbehagyják a fejést, akkor a következő elés után is rendszeren ugyanazon időben apad el a tehen.

Hogy a tehen sok tejet adjon.

Ha a tehen két hónappal borjuzása előtt hetenkint kétszer főtt lenmagot kap, akkor tögye sokkal nagyobbra nő és több tejet ad, később is jó neki néha-néha ugyanazt adni, miáltal mindenkor bővebben tejel. A lenmagot a legjobb tejszaporító szernek tapasztalták.

Divattudósítás.

A jelen őszi időnyre készült öltözékek egészen más jellegűek, mint a nyáriak és örömmel látunk ez időnyben egy örvendetes haladást a téren, t. i. az őszi öltözékek színre és díszítésre nézve sok kal job, egyszerűbb ízlésről tesznek tanúságot, mint az elmúlt nyár tarka-barka színvegyülékei. A szürke, őrszínű, halvány barna számtalan szép változataiban ez idő szerint a legkedveltebb színek, a ruhák elkészítése pedig könnyebb és egyszerűbb, mint az eddig volt; újból főlemlitem azonban, hogy e tapasztalat mindössze is csak néhány nap óta tűnik szemembe, és tartósságáért, fájdalom, egy conservatív gondolkodó divattudósító sem merne felelősséget vállalni. Ezt előre bocsátván, merem csak mondani, hogy a szoknyák fél-rövidre szabvák, alul egy széles fodorral, tunique-vel, mely két oldalt fel van huzva, vagy elől nyitva áll, a derek egészen simák és övvel szorítvák össze. A hátusó dimenziók is lassan-lassan tűnődni kezdenek, és egy gazdag csokron kívül már nem láttuk néhány ujonnan készült ruhán azt a nagy dudort, melyet annyi jóakarattal czipeltek hülgyeink.

Estélyi ruhákra több átlátszó selyem-grenadin öltözékeket láttunk, melyeket színes selyem-szoknyákra viseltek, természetesen troussirozva és csokrokkal díszítve; az alsó selyem-szoknyát hét kis fodor díszíté, minden fodor három sor keskeny atlacz-szalag által elválasztva egymástól, a felső szoknya, mely nagyon rövid volt, csak egy sor fodorral és három sor fekete atlacz-szalaggal volt díszítve, ugyanez vevé körül a derék előli kivágást. Egy atlacz-öv, hátul lelógó széles végekkel, egészíti ki e szürke selyemből készült öltözéket.

Mai mellékletünk magyarázata.

Több kedves előfizetőnk kívánságára ez alkalommal egy 10—12 éves leánykaruha szabásmintájával kedveskedem t. előfizetőimnek.

Az első szám az előrészt jelöli, a második a hátrészt, a harmadik az oldalrészt, a negyedik és ötödik az ujjat, a hatodik pedig a most divatozó lebbentyűt. E kivágott rész az elejére való, a hátrészt tetszés szerint valamivel hosszabbra is lehet szabni. Hogy a minta a szabás felét mutatja, az majdnem szükségtelennek tartom főlemlíteni. A ruha készítésére nézve nincs mit megjegyezni, mert annak díszítését és szövését az időhez kell alkalmazni: ősszel és télen sötétebb kelmet kell választani, míg nyáron csak a világos szín látása hat kellőmese a szemre.

Szótalány.

Fejér Ilkától.

Hét egyes betűből állok,
Boldogításra szolgállok,
Elsőm nélkül táplállok.
Három elsőm le nem száll,
Kettőm s három odább áll,
Három s négyem föl nem száll.
Közép három fogni kész,
Két végsőre hittel nézz.

Megfejtési határidő: november 4-kén

A f. é. 38-dik számban közlött rejtvény értelme: „Szerdahelyi Kálmán.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Schwarcz Jozsef, Nagy Lilla, Tamásy Teréz, Nagy Malvin, Pethő Laura, Pekár Flóra, Szumrák Fáni, Salamon Erzsébet, Székely Nina, Simon Flóra és Etelka, Kalmár Lászlóné, Stein Kata, Dlauhy Karolin, Kemény Jolán és Irma, Orosz Paulin, Szák Aloisia, Varga Péterné, Szluha Mariska, Hammer Teréz, Vajda Szerafin, Benedikovic Róza, Besse-nyei Róza, Eördögh Aurelné, Mikes Berta, Papy Amália, Marosy Emilia és Hermin, Pálfi Ilona, Szányi Mária, Kiss Karhety Ilka, Kálmán Jolán, Pikéthy Etelka, Pesty Erzsébet, Hunyadi Karolin, Czikora Róza, Szécsi Ilona, Heller Ilka és Berta, Antalfyné Györfy Etelka, Nagy Józsefné, Schwartz Éva, Buday Lila, Tell Mari, Szerdahelyi Izabella, Mauks Ilona, Berger Luiza és Anna, Vitályos Gergelyné, Fülöp Emma, Hosszu Jánosné, Pásztelyi Danielovich Emilia, Kalos Erzsébet, Unger Paula, Gerevics Vilma, Malachovszky Béláné, Fencik Vaszőcsik Mária, Azary Endréné, Dubányi Róza, Dahlström Hutter Zsuzsanna, Nagy Kálmánné, Sósfy Anna, Szántó Julia, Barna Jusstina, Sánta Laura, Chudovszky Marosovszky Ágosta, Kiss Károlyné, Darnay Julia, Velyásky Mária és Anna, Gersics Róza.

A 37-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Dubányi Róza, Dahlström Hutter Zsuzsanna, Sósfy Anna, Szántó Julia, Gersics Róza, Fekete Etelka, Kiss Károlyné.

A 36-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Szántó Julia.

Tartalom.

A gyermek lénye. (Folyt.) — Quem tu, Melpomene, Tóth Endrétől. — A hegybáti kísértet, Balázs Sándortól. (Folyt.) — Szenvedésem, Mária Luizától. — A királyné nyakszalagja, Nemes Ödöntől. (Folyt.) — Képek az állatvilágból. (Vége.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Szótalány. — A t. rejtvényfejtők névsora. — A boríték: Heti naptár. — Vidéki tárcsa. — Megbízások tára. — Előfizetési felhívás. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: 10—12 éves leánykának való ruhasabásminta.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

42-dik szám.

Október 17-kén.

CSALÁDI-KÖR

A PESTI JÓTÉKONY NŐEGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Megjelenik minden vasárnap két iven, színes borítókkal.

SZÉPIRODALMI DIVATLAP.

SZERKESZTI ÉS KIADJA

EMILIA.

X. ÉVFOLYAM.

PEST, 1869.

NYOMATOTT KOCSI SÁNDOR SAJÁT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN,

Aldunaszor 9. szám.

HETI NAPTÁR.

Hónapi és heti naptár		R. katolikus és protestáns naptár		Ó-naptár	Izraeliták naptára	Hold-járás	N a p. nyugalma			
							kelte		nyugalma	
							o.	p.	o.	p.
Okt.	17	Vasárnap	C. 22. Hedvig	C. 21. Hedvig	5 E. 17. Karith.	12	6	25	5	6
	18	Hétfő	Lukács ev.	Lukács	6 Tamás apost.	13 Félböjt	6	26	5	4
	19	Kedd	Alkantari Péter	Agnes	7 Sergius	14 [Amian	☾	6	28	5
	20	Szerda	Vendel pászt.	Vendel	8 Pelagia	15 Ananiás		6	29	5
	21	Csütörtök	Orsolya szüz	Vidor	9 Jakab apost.	16		6	31	4
	22	Péntek	Mór pk, Kordula	Mór	10 Eulampius	17 Arnon		6	33	4
	23	Szombat	Kapiszt. János	Kap. János	11 Fülöp apost.	18 S. Chajaz.		6	34	4

Teljes számú példányokkal folyvást szolgálhatunk.

Vidéki tárcza.

Csetnek, októberhó 6-kán, 1869. (*Eredeti levél.*) Nő-növelde. — Színészet. — Vadászat. — Tisztelt szerkesztő! Nálunk mult hó elejével egy leánynövelde nyílt meg László Józsefné vezetése alatt. Hogy mennyire szükséges egy ilyen intézet, azt tudjuk és érezzük mi, kiknek ilyen növelde hiányában 10—12 éves leányainkat eddig mindig más-hová kellett adni, hogy kellő oktatásban részesíthessék.

Milyen nagy jótétemény az, ha a gyermekek a szülei háztól s az anyai felügyelet mellett nyerhetnek oktatást; nem tekintve az alig elviselhető költséget, ha máshová kell adni tanítás kedvéért a gyermeket.

Azért, midőn e keletkezében levő tanintézetet üdvözlők, kívánjuk, hogy az minél jobban virágozzék, s kis városkánkban a női műveltséget terjesztve, életrevalósága által magának az elismerést kivívhassa.

Továbbá a második tárgy, melyet tisztelt szerkesztő értékre adni bátorodom, az, hogy kis városunk jelenleg ritka műveltségben részesül, nálunk időzván egy meglehetősen jó magyar szintársulat, Gerő Jakab igazgatása alatt. Hogy mily ritka jótétemény ez egy oly egyformaságban éldegélő kis városkára, mint a miénk, azt mi tudjuk, s azért méltányoljuk is, annyi inkább, mert nemzeti művelődésünk terjesztését is eszközzi.

Igaz, hogy ez idén minálunk gyümölcs és dohány, mint jövedelmünk egyik forrása, mondhatni semmi sem volt, sőt a takarmány s egyéb termények is silányak s így szegények és pénztelenek vagyunk, de azért csak kipróbáljuk a néhány krajczárt azon színi előadásokra, melyek nekünk oly kellemes órákat nyújtanak, s a működő tagok némelyike sikerült előadásán kissé feledjük a but s a vig darabokban jókat kaczagunk. Az említett színi társulat a közönség általános tetszését nyerte meg, jeles darabjai és sikerült előadásai által.

Határos községekünk dus erdeiben ez idén nagyobb számú vad sertés mutatkozik, sőt nem ritka minálunk is, de a mult hetekben különösen Gencs szomszéd községében a burgonya s kukoricza közt igen sok kárt okozott, és mi csetneki vadászok, miután az erdőkben sükertelen nyomoztuk, néhány éjjel lesbe jártunk a mondott helység határába, de bár a kissé elbizott s elhizott mankusok meg is jelentek a kukoricza s burgonya csemegezésre, nem tudtunk csak egyet is elejteni; leginkább azért, mert a vadászok némelyike vagy elszunyodikált s elnyomta az álom, vagy ki nem bírván állani a placzot, oda hagyta helyét, mit a különben is jó szaglással bíró s igen figyelő vad észrevevén, elugrott, míg egy holdvilágos éjjel, különösen mi csetneki vadászok, lesbe rejtőzván, abban állapodtuuk meg, hogy

hajnalig senkinek sem szabad helyét elhagynia, vadász-büntetés terhe alatt; oly szerencsések valánk, hogy egy 3½ mázsás vaddisznót csakugyan éjfél tájban a csemegezésen megcsíptünk, s leterítettük s vissza harci zajjal s győzelmi örömmel Gencsre, s onnan Csetnekre szekéren hoztuk be s kitettük közszemlére, mert ezt s ilyen példányt nálunk látni ritkaság, s a húst aztán az egész városban s a szomszédok között osztottuk ki. A szerencsés vadász, kire a vaddisznó jó lövésre jött Létésy Adolf volt.

N. L.

Rimaszombat, október 1-én, 1869. (*Eredeti levél.*) Nőegyleti bazar. — Műestély. — Műkedvelői színi előadások. — Tisztelt szerkesztő! Örömmel sietek becses lapja olvasóit az utolsó időben kis városunkban történt figyelmet érdemlő ujdonságokkal megismertetni.

Hogy az egyformaság lelket ölő légköréből önerőnkben kiemelkedünk, fényesen bizonyítja a mult évben Gömörmegye jótékony nőegylete alaptőkéje gyarapítására tartott nagy bazar, ezután következett egy nagy műestély, Tompa Mihály, koszorús lantosunk emlékszóbrának felállítására, melyet oly hévvel pártoltak minden körben, hogy csupán Gömörben 1200 frt gyűlt össze. Ezt követé néhány nyári mulatság, mind jótékony célra, és ujabban, folyó hó 10-kén, egy műkedvelői előadás a nőegylet javára.

Ez alkalommal a „Nyolczadik pont“ s a „Marquisnő arczképei“ című darabok adattak elő, és úgy az első, mint a második darab a műkedvelők kedvteli, könnyed játéka által oly kerekdeden adatott elő, hogy teljesen azt hívők, miszerint nem műkedvelők, de gyakorlott színészek játékában gyönyörködünk. Különösen a „Nyolczadik pont“-ban B. Mariska könnyed játéka- és szép, hajlékony hangjával, és gyönyörű öltö-zékével zajos tapsokra ragadá a nézőket. A fiatalság számtalan szebbnél-szebb virág-csokorral fejezé ki elismerését a szép kisasszony kedves játékáért.

A „Marquisnő arczképeiben“ valóban nehéz feladat, meghatározni, hogy kit illet nagyobb dicséret. A hölgyek élénken, minden zavar nélkül, egészen otthoniasan adák szerepeiket, és a férfiak lelkesítve a hölgyek biztos játékától, a legnagyobb könnyedséggel küzdötték le a kezdet nehézségeit s méltán kiérdemelték a dicséretet, mely minden részről rájuk özlött.

Az előadást reggelig tartó barátságos táncmulatság követe, melyben a kedves műkedvelők nem egy érdemlett hízog megjegyzést valának kénytelenek eltűrni (!?) a jókedvű fiatalságtól.

F. T.

N.-Szöllősen műkedvelői előadást rendezett e napokban az ottani fiatalság a „Perényi-Lónyai“ nevet nyerendő közkház javára. Előadatott Szigeti „Szerelm és örökség“ két felvonásos vígjátéka, még pedig oly sikerrel, hogy a közönség kielégítve távozott. Az előadás jövedelme 155 frtra ment, mely összegből a kiadások levonása után maradt tisztán 91 frt. Ez összeghez felülfizetéssel járultak: b. Perényi Zsigmond 8 frt, Tar Gyuláné 2 frt, Szentpály Jenő 2 frt, b. Perényi Aladár 1 frt, Popovics A. 1 frt.

Egy pozsonyi tisztos család 19 éves leánytagja Bécsben, gyufáról leszedett villóval megmérgezte magát. Azonban nem halt meg mindjárt. Vasuton, haldokolva, hazautazott Pozsonyba, hol mentőszerek alkalmazása daczára meghalt. A megmérgezés oka ismét csak szerencsétlen szerelem volt.

Megbizások tára.

Székesfejérvárra G. F. urnőnek: El van küldve.
Vácra B. S. B. urnőnek: Magánlevelet irtam.
Sz.-Királyra B. Sz. M. urnőnek: Ajelen félelvi műlapra nem vettem megrendetést.
Szatmárra N. K. urhölgynek: A kívánttal a jövő félelvi elején fogok szolgálhatni.
B.-Csabára H. K. urnőnek: El van küldve.
Csongrádra Gy. K. J. urnőnek: Említett küldeménye nem érkezett hozzám.
Losoncra St. A. urnőnek: A műlapra nem vettem megrendelést.
Czakói pusztára Th. B. urhölgynek: El van küldve.
Kolozsvárra B. R. urhölgynek: Azonnal intézkedtem.
Kisujszállásra P. E. R. urnőnek: Kivánságát azonnal teljesítém. Szabad szerencsekivánságomat is átadni?
Nyirbátorra M. B. urnőnek: Csak a könyvekre vettem megrendelést.
Pécsre K. M. urhölgynek: El van küldve.
Jolsvárra F. K. P. urnőnek: Magánlevelet irtam.
Tokajra B. M. urhölgynek: Azonnal kicseréltem.
Osgyánra L. V. urhölgynek: A jelen félelvi mellékletekre nem vettem megrendelést.
M.-Sárdra B. D. urnőnek: A mellékletekre való pénzt vettem, a többi azonban még nem.
Topolyára S. Sz. urhölgynek: A műlapra nem vettem előfizetést.

F.-Szelinc T. E. urhölgynek: El van küldve.

Szatmárra K. G. urnőnek: A midőn legszivesebb köszönetet mondanék lapom iránti jóakarataért, egyszersmind tisztelettel tudatom, hogy a „Hölgyek Könyvtára“-ból egyes regényekkel nem szolgálhatok, miután minden 10 kötetes évfolyam képez egy meg csonkithatlan egészet. A gyűjtői illetéket szives üdvözléssel együtt postára adtam.

Pécsre A. M. urhölgynek: Ama bizonyos egyén még mind ig nem teljesíté köteleességét, a miért a legszivesebben kéretem A. Gy. ura t, őt erre a legkomolyabban felszólítani, nehogy én legyek kénytelen egy pár szót intézni hozzá. R.-né urnőnek legközelebb írni fogok.

Dárdára J. K. urnak: El van küldve.

Beskára E. K. T. urnőnek: El van küldve.

Györökre B. E. urnőnek: A műlapra nem vettem megrendelést.

Ventére Th. E. urnőnek: A kívántakkal csak az új szétküldés alkalmával fogok szolgálhatni. Ujból kell nyomtatni.

Losoncra S. T. urnőnek: A könyvmellékletekre tévedésből csak 20 krt vettem 50 helyett.

Bodonyra K. M. urhölgynek: A könyvekre nem vettem megrendelést.

Györbe G. E. urnőnek: Szives üdvözlés!

N.-Szokolýra M. F. urnőnek: Az egyiket azonnal megküldtem, a másodikkal az új szétküldés alkalmával fogok szolgálhatni. Most mind elfogytak a példányok.

Gyergyó-Szt-Miklósr K. A. urhölgynek: A műlapot már megküldtem, a könyvekre nem vettem megrendelést. A most ujból beküldött 30 krt nevére bejegyeztem.

N.-Enyedre E. I. urnőnek: El van küldve.

Mezőberénybe V. E. urnőnek: Meg van-e elégedve választásommal?

Miskolcra G. A. urnőnek: Hiány nélkül el volt küldve, de azért ujból megküldtem.

Oháti pusztára T. Zs. urnőnek: A mellékletekre nem vettem megrendelést.

S.-A.-Ujhelyre M. P. J. urnőnek: El van küldve.

Vépre U. K. urnőnek: A felesleg küldött 1 frtot a jövő évi előfizetésre jegyeztem be.

Nagybányára V. B. urhölgynek: El van küldve.

Imecsfalvára Cs. Z. E. urnőnek: Az első félelvi előfizetést 6 frttal január 23-kán, a második félelvi pedig június 11-kén vettem. A kép- és könyvmellékletek el vannak küldve.

H I R D E T É S E K.

Az őszi és téli idényre.

Legujabb, hölgyek részére.

Selyem-kelmék nagy raktára minden szín- és választékban, egy ruha 15—200 frtig.

Legujabb őszi és téli-ruhakelmék, egy ruha 1 frt 50 kr, 2, 3, 4 frt, egész 40 frtig.

Valódi angol flanell 1 frt 50 kr és följobb.

Kendők, shawlok és plaidek nagy raktára.

Csipke-függönyök 4, 5, 6 frt és följobb.

Szalagok, csipkék és fehér-árak.

Hozzávalók divatárusok és szabók részére.

Eső-köpenyek 10, 12, 13 frt és följobb.

Köpenyek, felöltők, jaquettek bársony-, selyem- és divatkelmékből.

Selymek és angol bársonyok minden színben 70, 80, 90 kr, egész 20 frtig.

Piqué, zsinor és ruha-bark nagy raktára a legjutányosb áron.

RÓZSAY ANTAL-nál, Országut, a király-utca átellenében.

Francia hig hajfestő- szer

(Chromatique Parisien.)

melylyel a haját egészen tetszés szerint feketére, barnára vagy szőkére, legfőleg 10 percz alatt, tartósan lehet festeni és melynek hasznavehetősége immár annyira el van ismerve, hogy nem szorult különös magasztalásra.

Ara 2 forint.

Postán 20 krral több.

A hozzá való készülék, 1 doboz, 1 k. m.

kefe és szilke: 50 kr.

Kapható:

TÖRÖK J.

gyógyszerész urnál

Pesten.

Minden régi köhögés ellen

mellfájdalmak, sok évi rekedtség, torokbajok, a tüdő nyálkásodása ellen a több orvos által megpróbált

fehér mell-szörp,

oly gyógyszer, mely még soha sem használtatott a legkielégítőbb eredmény előidézésére nélkül. Ezen szörp már az első használatnál feltűnően jótékonyan, sőt a görcsös és hőkhurtnál elősegíti a nyúlós és megrekedő nyálka kiűzését, azonnal enyhíti a gége ingerlékenységét és rövid idő alatt eltávolít minden, ha még oly heves, sőt magát a legveszélyesebb szárazbetegséget is.

Ara ezen szernek az ausztriai cs. k. birodalomra: 1 egész üveg 3 ft 60 kr, 1/2 üveg 1 ft 80 kr, 1/4 üveg 90 kr ezüstben, vagy ennek értékében.

Postai megküldéssel üvegenként 20 krral több.

Mayer G. A. W. Breslauban.

Főraktár Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál király-utca 7. sz. a. — kapható továbbá Pesten: JEZOVICH MIHÁLY gyógyszerész, — Budán: az udvari gyógytárban, — Bécsben: WEISS gyógyszer.

Aradon: Geyer A., Debreczenben: Borsos Ferencz, Egerben: Vyhuttag János gyógyszer., Eperjesen: Holemia Gyula, Eszéken: Karoilo-Sich gyógyszer., Győrött: Szabó Ferencz gyógyszer., H.-Boszörmény: László Márton, Károlyvárosban: Budovics G., Kassán: Novelly Sándor, Kaposváron: Kohn Jakab, Komáromban: Belloni, Keszmark: Kloss József, Lőcsén: Dapay Gyula, Mohácsban: Kögl Rud. gyógyszer., Nagyváradon: Serényi Alajos, Nyitra: Kmetzko Imre gyógyszer., Pozsonyban: Schandry József, Pécsen: Kiságyi és Simon, Ruman: Milutinovich Simon, Rozsahelyen: Makovicsky testv., Siklóson: Holmik Ferencz gyógyszer., S.-A.-Ujhelyen: Reichart testv., Selmeczen: Dimák J. E., Sopronban: Bock Gyula, Sz.-Fehérváron: Léghman Alajos, Szegeden: Fischer és Schopper, Temesváron: Pecher J. E., Tokajon: Kröczer Ágoston gyógyszer., Trautmann: Csényi J. Vincze gyógyszer., Ujvidéken: Kostich F. János, Ungvár: Dicke Isidor, Veszprém: Guthard Tivadar fia, Wercezen: Fuchs János, Zomborban: Heindlhofer B.

Jelentkezések más helyeken leendő letéti raktárak felállítására végeztetve elfogadtatnak, és a szives kérdésekre a közeli feltételeket közlő Mayer G. A. W. Breslauban.

Folyékony Glycerin-Crème

több év óta hatályos szernek bizonyult szeplő, napsütés, olt, bőrbaj és kelések ellen. Ez egy igen sikerült egyesítése a legártatlanabb szerekeknek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalsági frissességét tartják fenn. — A folyékony glycerin-crème eltér az eddig közönségesen használt glycerin-illatszerektől, melyek a glycerinon kívül semminemű hatályos részeket nem tartalmaznak. Egy üveg ára 1 frt 20 kr, postán 20 krral több.

LEGFINOMABB GLYCERIN - SZAPPAN

Glycerin és illatos növényekből, kitűnően tisztítja és élénkíti a bőrt és egy finom pipere-szappan minden kívánt előnyeivel bír. Ára 35 kr

PARISI HÖLGY-POR

(legfinomabb Poudre riz)

a bőrnek a leggyöngédebb fehér színt adja és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknél, úgy férfiaknál is a borotválás után nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr.

Szétküldési raktár: Kiehlhauser H. oklev. gyógyszerárú és vegyész Grätzban.

Főraktár Magyarországra nézve:

TÖRÖK JÓZSEF ur gyógyszerárúban, Pest, király-utca 7-dik sz.

Győrött: Tropper József gyógyszerész, Nagyváradon: Molnár, Eszéken: Deszátly, M.-Berényben: Nárciss, Debreczenben: Borsos, Léván: Bolemann, Kolozsvárott: Wolff, Lőcsén: Szelczer, Szegeden: Aigner uraknál.

Köszvényvászor

mindennemű köszvény, csusz, szakgatás, mell-, hát- és keresztcsont-fájdalom, lábköszvény sat. ellen. — Egy csomag 1 frt. 5 kr. Kettős csomag 2 ft. 10 kr.

Parisi

Egyetemleges-tapasz

dr. Buron-tól, minden lehető seb ellen, legyen az vágás, metszés, lővés, vagy daganatok. Egy téglár ára a használati utasítással együtt 70 kr. Kisebb téglár 35 kr. postai megküldésre 10 krral több jár; valódi minőségben kizárólag kapható

TÖRÖK JÓZSEF

urnál Pesten, király-utca 7-dik sz. — Sárkány urnál, váci-utca, — Molnár urnál, váci-utca. — Bécsben az „arany szarvashoz“ címzett gyógyszerárúban, a Kohlmarkton. — Debreczenben, Rothschild urnál. — Szombathelyen, Pillich Ferencz urnál. — Mohácsban, Kögl A. lutris-boltjában. — Kolozsvárott, Wolff ur gyógyszerárúban. — Aradon, Ströbl urnál. — Szatmáron, Bözörményi urnál. — Kecskeméten, Kátona urnál. — Eszéken, Deszátly urnál.

A 29 év óta dicséretesen ismeretes vukovári

Dr. Spitzer-féle

arcztisztító kenőcs

szeplő, májfoltok, persenés, pattanás, bőrsenny, orrvörheg és mindennemű egyéb arcbeli kihányás ellen, valódi minőségben egyedül csak

Kraicsovics Elek

központi szállítási raktárban

Vukováron,

valamint Török József ur magyarországi főraktárában Pesten a király-utczában kapható.

Egy téglár ára a használati utasítással együtt 50 kr. oszt. ért. Bizományosok tetemes árleengedésben részesülnek. Vidékről érkező megrendelések postai utánvételt utján gyorsan végrehajthatnak.

Szives figyelemztetésül!

Ujabb időben utánzatok merültek föl ezen készítményből, melyek a t. ez. vevőknek a valódi dr. Spitzer-féle kenőcs gyanánt magasztaltattak. Csalódások kikerülése tekintetéből kértük a valódi dr. Spitzer-féle arcztisztító kenőcs vásárlásánál jól megtekinteni a téglart, mely hengeres alakban fehér fémfedővel el van látva, és pettyezett körben ezen tisztán olvasható felirattal: „Kraicsovics Sándor, a sz. háromsághoz címzett gyógyszerárú Vukováron“ tartalmazza, oldalán pedig ezen felragasztott címrajz: Dr. Spitzer-féle arczenőcs, van alkalmazva.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

42. sz.

Október 17-én.

1869.

Havonkénti színezett divatképpel, minden szükséges himzetrajzokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megfizetése egész-, a műlap megfizetése félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

A gyermek lény e.

(Folytatás.)

Ki ügyel a gyermek játékaire! Pedig a gyermek játékaiban az emberiség lényege tükröződik vissza. Mult és jövő élete emlékezet és sejtetem gyanánt vonul keresztül a gyermek lelkén és keresve, tapogatódzva ügyekszik megtalálni a vezérfonalat, kívülről és belülről, mely őt az élet tömkelegén át, feladatai megoldásához vezesse.

Miként a madár fészket rak, úgy épít a gyermek házakat, vagy ás barlangot, csupa játékból. Miként a tyúk a földben kotorász, azonképen a gyermek kicsi kaecói a porban, a kertben kotorász, csupa játékból, a vetés, aratást, vagy egyéb földművelési munkákat utánózza, a míg játszva a földművelés teendőket teszi sajátjává, A mi keze ügyébe esik, fa, kő vagy akár a nedves sár, minden anyagul szolgál neki valamely előtte ismeretes szerszám, vagy tárgy elszállítására, és nincsen a művészetnek olyan ága, melyet gyermekeszével és gyermekkezeeskéjével meg ne kísértene; kréta, rajzón hijában a homokban a rajzolásban gyakorolja magát, a mint zene hangjai üti meg fülét, vagy akár saját hangicsalása mellett: hajlong, forgolódik, tánczol bohókás, de rendesen helyes arányzatos-sággal; utánozza a kakas kukorikolását, a tehén bögését, a kutya ugatását, majd a hallott dalok utánéneklésében kísérti meg magát, honnan ez utánzási hajlam? A művészi érzékek első nyilatkozásai azok, a lelkebe oltott isteni szikrák, melyek kifelé vágnak. És miként az ipar és művészet csirái, ugyanilyen módon jelentkeznek benne a tudomány első csirái a tudvágyban. Melyik anyát és még inkább melyik atyát nem fárasztott még ki a ki a gyermek örökös kérdezősködésével: „Mért

van ez így?“ „Hát ez hogyan lesz?“ „Amaz meg micsoda? hovávaló? mire szolgál?“ és a többi. Pedig hiba megmutatni a gyermeknek, hogy e kérdezősködés fárasztó reánk nézve, mert ő arról mit sem tehet; önkénytelenül és visszafojthatlanul tolulnak ki a kérdések bámulatosan éber elméjéből ajkaira, a tudvágy, a tudomány első csirái jelentkeznek benne ezen kérdezősködés által; zsenge lelke ösztönileg szeretné belehatni a szemébe ötlő tárgyak mélyébe, és kutatgat, vizsgálódik a valóság, az igazság isteni forrásai után.

Belső szükséglet, hogy az egyén ugyanazon fejlődési fokozatokon menjen keresztül, mint az összes emberiség, mert mindkettőnek ugyanazon egy rendeltetése van. Boldogságot, vagy Fröbl szerint: öröm, béke és szabadság után törekszik az egyén és ugyanazok után törekszik az összes emberiség is, és egyik is, másik is csak rendeltetésének hű betöltése által érheti el azokat, ezeknek hű betöltésével éri el az összes emberiség kifejlésének teljességét, és az eszköz reá: helyes nevelés, ezen eszközt végre csak helyes emberismeret mellett lehet kellőleg alkalmazni, helyes emberismeret tárja föl az emberi lét titkát és ennek helyes alkalmazása alapítja meg úgy az egyén, mint az összes emberiség boldogságát, vagyis örömet, békéjét és szabadságát.

Minden ember egy külön isteni gondolat és ez isteni gondolat szellemi eredetiségében fejezi ki magát.

Midőn az ember a világba lép, az Isten gyermeke eleintén csak mint szikra él benne, és földön létének célja: lángra gerjeszteni e szikrát. A földön lét kezdetén a természet gyermeke

uralkodik még benne, élete ösztönszerű, melyből hajlamok fejlődnek, melyek az akaratot ébresztik. Az akarat eleinte fegyelmetlen erő, önfentartási működésben nyilvánuló, öntudatlan. Hányszor nem rónjuk meg a gyermeket makacsságáért! Pedig kár azt tennünk. Csak nézzük e kicsi, öntehetetlen lényeket; hogyan bírnák azok annyi ezer meg ezer veszélyek közt fenntartani létüket, ha a mindenek fölött bölcs gondviselés olyan hatalmas-erősen nem oltotta volna lelkükbe ezen hajlamot?

Ezen hajlamot is tehát nem elfojtani, hanem szabályozni, és szeretettel czélszerű irányba kell vezetni, gondos, szeretetteljes nevelés által. A nevelés által vezeti ki a nevelés a gyermek-lelket a személyes élet szűk köréből az emberi élet körébe, azaz a társaslényébe, kifejtve benne azon tudatot, hogy ő az emberiség egyik tagját képezi. Ily módon vezetve, ész és érzés emelkednek benne túlsúlylyal, ezek vezérlendik akaratát és magasabb czélokat jelölnek ki neki a pusztá egyéni jólétnél.

A mit mi sokszor makacsság és önfejlőségnek tartunk, az sok esetben nem egyéb, mint a gyermeknek önállóság, függetlenség és szabadság utáni hajlama, és mennyire hátrább volna még az emberiség fejlődése, ha az emberrel született ezen elpusztíthatatlan hajlama, ezen feltartoztathatlan erő arra nem serkentené és nógatná őt, hogy független léte és tisztelt állást vívjon ki magának a társadalomban? Alig van haladási mozzanat, melynek nem ezen hajlam lett volna kutfeje. Minden ember egy önálló egész akar lenni, egy kis világ központjává törekszik válni, ez hajtja ezerféle öröklődésre, új utak-módok feltalálására, helyzete folytonos megváltoztatására, mi által aztán az egész társadalom változtatására és haladására foly be.

De a mig az ember csak önön céljaiért küzd és fáradoz, még az esetben is, ha ezen czélok saját sze mélye mellett a család jólétére is kiterjeszkednek, mindaddig csak szunnyad benne az: Isten gyermeke; csak akkor ébredsz és élénkül az, ha azon szeretet, mely eddig csupán önmagát és hozzátartozóinak szűk körét övezte körül, szélesebb körbe: a község, a nemzet, az emberiség tág körébe hajtja ki, ha saját jólétének érdekei mellett az emberiség, a polgárosodás érdekeinek előbbrevitelén törekszik és munkálkodik, és e szeretet oly mértékben közelíti meg a tisztaság fokát, a mily mértékben erőssé teszi az embert: tekintet nélkül saját érdekeivel, sőt földi személyiségének föláldozásával szolgálni a közjónak, és a közvélemény ellenére is küzdeni a polgárosodás érdekében, csupán azon tudatból, hogy a mostani közvélemény téves e részben és annak felvilágosítása által a polgárosodásnak válik javára. A ki az emberiség szolgálatába lép, az Isten szolgálja. Azon ige:

„A ki testvéreit nem szereti, hogyan szerethetné az Istent?” minden vallás alapelvét foglalja magában. Csak az Isten gyermeke, azon ember, ki tiszta tudatával bir rendeltetésének, és azt tetteivel igazolja is, igazán vallásos ember. Azon szeretet által, mely nem személyes érdekből indul ki és nem személyes érdeket tűz ki czélul, közelítjük meg az isteni szeretetet, azon magasabb közösséget, melyet eddig a fennkölt szellemek: eszményi, vagy túlvilág alatt lelki szemeikkel láttak.

(Vége köv.)

Rege.

Endrődi Sándortól.

elhős volt az ég, kiholt a világ,
Halkan rozzentek meg a temetői fák.

Az óra épen éjfél konganatott,
Mozdult a föld, kinyíltak a sírok.

Csupán egy sír maradt lezárva,
Mint hogyha kedvesére várna.

És jött a kedves: egy sötét lovag,
A mily sötét, ép olyan hallgatag.

Megállt a sírnál, némán, csöndesen,
És sirt hosszan és sirt keservesen.

Aztán felsohajtott: „Ah, látlak-e
Csak egyszer is még lelkem lánya te!”

Megérté ezt a sohajt len a lányka,
S elhagyta sírját, hogy az ifjat lássa.

Együtt soká, hosszan beszélgetének,
De végét kellett vetni a beszélgetnek.

Szólt a kakas — eltűnt a szép halott
S az ifju busan, összevívva távozott.

Ment, ment — egyszerre felüti fejét,
Előtte állt egy szende női kép.

Kábultan kapta meg szívét a vágy,
Mint szomju föld az éjnek harmatát.

Szeretni újra, ah, szeretni őt...
És térdre hullott a szép hölgy előtt.

Örök hűséget esküvének
Szent csöndében a néma éjnek,

De alig hogy pár nap letellett,
A lányka — hűtelen lett.

S a lovag ment sebével messzire,
Reménye nem volt, megtörtött hite.

Az a kis sír tűnt újra fel előtte
És oda vánszorgott a temetőbe.

Most már kettőért ontá könyje árját:
Siratta jelenét — siratta multját.

A hegyháti kisértet.

Beszély.

Balázs Sándortól.

(Végo.)

Két érzés: a félelem és a kapzsiság marcangolták Csikor ügyvéd szívét. Végre ez utóbbi győzött és elhatározta, hogy visszamegy a halott szobájába, hogy a végrendeletet birtokába kerithesse; mert a reggel közeledik s vele a törvényes örökös. Természetfölötti erőmegfeszítéssel leküzdötte hát egy pillanatra gyávaságát és visszament a halotthoz.

Halkan ő remegve lépett a tágas nagy szobába, melyet az egyetlen gyertya, mit magával vitt, csak kétesen világított meg. Ez a félsötétség még fokozta remegését, de összeszedte magát; mert hiszen most reá nézve mindennél fontosabb dolog forgott kérdésben: a végrendeletet kellett birtokába kerítenie.

Egy gyors ugrással odarohant tehát az ágyhoz, fölemelte a halott fejét, benyult a vánkos alá, és...

Az érzés, mi most elfogta, minden félelmet és remegést elűzött szívéből.

A vánkos alatt semmi sem volt, a végrendelet eltűnt

E csalódás elkeserítette és dühbe hozta őt; most már nem a félelemre, hanem csupán csak a végrendeletre gondolt.

Hát ha az öreg halálos perczében a madrácz alá rejtette! Fölemelte a halottat, benyult a madrácz alá: ott sem volt!

Hát ha a földre csuszott le! És megfordult, hogy a gyertyát kezébe vegye...

De mit kelle látnia?!

A szoba másik felének homályában ott állott előtte maga Irzekutz Fodor, jól ismert köpenyében és kalapjával, s karját feléje nyujtván, mintegy kínálni látszott őt a végrendelettel.

Csikor rémülettel az ágyra pillantott: Ha csakugyan a halott kelt-e fel?

A hulla ott feküdt mozdulatlanul.

Majdnem élettelenül rogyott össze.

E pillanatban az ajtó feltárult és zajosan újra becsapódott. És a folyosón ismét felhangzott a rémitő, fájdalmas kiáltás: Krrr! krrr! Vuhu! vuhu!

És most már az épen feljövő György is látta, hogy egy urához hasonló lény annak köpenyében és kalapjával nesztelen léptekkel, mint egy árny, tovairamlott a folyosón és eltűnt az épület lakatlan részében.

Mihelyest megvirradt, György azonnal elment az orvos után s ezzel együtt a falu jegyzője és egy törvényszéki biztos is megjelentek a halottas-háznál.

Csikor ezek előtt mindjárt érvényesíteni akarta igényeit a hagyatékhöz, de mivel azt irott végrendelettel igazolni nem bírta, az elhunynak egyetlen fia, ki ezalatt szintén megérkezett, ismertetett el törvényes örökösül.

A temetésre az intézkedések megtétettek, a törvényes örökös, az elhunynak fia pedig azonnal birtokábn vette a házat és jószágot.

Természetes, hogy neki is azonnal elbeszélték a mult éji kísértet megjelenését. Ő azonban nem hitte azt, de hogy a többieket is meggyőzze, kezébe vette puskáját és azt mondta Györgynek, hogy nem szükség bevárni az éjfélt, hanem menjenek rögtön most felkutatni a ház minden zugát.

Panna asszony ijedten akarta visszatartoztatni ifju urát, azt állítván, hogy a kísértet ellen hasztalan a puska.

De a fiatal ember nem hagyta magát visszariasztatni, és azt mondta Györgynek, hogy vegyen lámpást a kezébe és kövesse őt.

— Legalább csak reggelig várjanak! — rimázkodott Panna asszony, — hisz' most a sötétben kétszeres a veszedelem.

De a fiatal ember nem tágitott, s elindultak a kutató körútra, a fiatal ember teljes nyugalommal, mert szentül meg volt győződve, hogy az egész história nem egyéb képzelődésnél, György azonban daczára annak, hogy katona volt és bátor szívvel birt, nem csekély elfogultsággal és aggodalommal, mert hiszen ő világosan látta és hallotta a kísértetet.

De azért a világért sem vallotta volna be remegését, csupán csak mint volt katona azon hadi cselre figyelmeztette uj urát, hogy vessék le czipőiket, hogy lépteik neszt és zajt ne okozzanak.

Ez megtörténvén, megkezdtek a körutat.

Az első emeleten, hol a halott feküdt, semmit sem találtak; ott a halál csöndessége és nyugalma uralkodott.

— Fölebb! fölebb! — mondá a fiatal ember.

György nehéz szívvel ugyan, de követte urát.

A második emeleten sem találtak semmit.

— Fölebb! fölebb! föl a padlásra!

Az ut ide a ház lakatlan részén vezetett keresztül.

Ott György csak ritkán fordult meg, s azért szíve mind jobban-jobban elszorult, de azért a szégyen még sem engedte, hogy vonakodást mutasson.

Mély sohajtással követte urát.

A padlásra vezető fa-lépcsőzet recsegett lábaik alatt és Györgynek ugyancsak kellett vigyázni, hogy az éles lég-huzam az ablaktalan és nedves folyosón ki ne oltsa lámpását.

Végre a padlás ajtajához értek.

Akárki járt is itt utoljára, de az ajtó tárva volt.

Beléptek a padlás előrészébe, és mindent megvizsgáltak.

Sehol semmi!

Még csak egy kis rész volt hátra, mely a kertre rugott, mert mint mondtuk volt, a többi nem volt betetözve.

Alig léptek azonban ide be, midőn az öreg György görcsösen megragadta ura karját.

— Ki az ott? — kérdé alig hallhatólag.

— Tartsd fölebb a lámpást, én semmit sem látok.

— De én látok; látom a mult éji kísértetet! Jóságos isten! — kiáltá, jobban szemügyre véve a kísértetet, — hisz' az az urfi édesapja, az öreg tekintetes ur, vén köpenyegében és vén kalapjával, a mi tegnap volt rajta.

Eközben a lámpás fénye mind jobban-jobban eltöltötte világgal a zugot, s a fiatal ember előtt egy oly látvány tárult fel, mely a legbátrabb szívet is képes lett volna megremegtetni.

Jól szemére huzott kalappal és köpenyével vállán egy alak közeledett, mely tökéletesen az elhunyt mása volt. Ugyanaz a sárgás-zöldes, redős arc, ugyanazon termet és hosszú karjának ugyanazon hányása-vetése, a mi az öreg urnak volt szokásában!

A fiatal ember szíve lázasan kezdett dobogni; de természetes bátorsága azért nem hagyta őt el.

— Atyám koporsójában fekszik! — kiáltá harsányan — és akárki legyen is az, ki itt ruhájában közeledik, ha rögtön feleletet nem ad, reá lövök!

E szavakkal ráirányozva fegyverét.

Az alak ekkor, mint egy intő mozdulatot téve, kinyujtotta karját és újból egy lépést tett előre, — és a fiatal ember tüzet adott.

Mint mennydörgés dördült végig a lövés hangja, és ismét felhangzott a mult éji rikoltozás és jajgatás, csak hogy még fájdalmasabban. Krrr! krrr! Vuhu! vuhu!

György futni akart, de a fiatal embernek egy rákiáltása elég volt, hogy visszatartsa.

Midőn a füst elszállt, az alak még mindig jajgatott és újból egy lépést tett előre.

A fiatal ember puskája második csövéből is rálőtt.

Ezt egy még borzasztóbb kiáltás követte, s azután egy rögtöni zuhanás hallatszott.

És azután csönd lett, és nem hallatszott egyéb, csak a két férfi hangos szívdobogása.

Pár másodperc mulva, midőn a füst eloszlott, a fiatal ember kiragadta a lámpást a remegő György kezéből és oda lépett a vérében élettelenül fekvő Orangutánghoz, mely a menaszériából szökött meg, s az éji csinokat végrehajtotta. Egyik kezében még papir rongy volt, a végrendelet egy szét-tépett darabja.

— Kár volt megölnie uram, — mondá György, midőn a papíron aláírását ismerte meg. — A szegény állatt önnök örökségét mentette meg.

Lombdus...

Szabó Gyulától.

Lombdus fáknak sötétes zöld árnyában
Él egy madár: elhagyatva magában.
Bús dal száll fel kis ajkáról fájósan,
És e dalban hő szerelme benne van...

Bús az ének, mit a kis madár dalol;
Mintha regét mondna az én sorsomról,
És e dalban benne van e kérelem:
„Szép leányka! fogadd el hű szerelmem!”

A királyné nyakszalagja.

(Történeti elbeszélés.)

Németből Nemes Ödöntől.

(Végén.)

III.

A királyné válaszára várni kellett, a mi a bibornokot némileg nyugtalanítá. Különösen megfoghatatlannak tetszett előtte a királyné hidegsége, a melylyel őt fogadta, a mi leveleinek hangulatával merőben ellenkezett.

La Motte előtt ez volt naponkinti panaszának kiindulópontja. Új kibuvó lyukra kellett gondolni!

Elhatározá, hogy a bibornoknak a királynéval való találkozást, melyet oly régóta megígért volt, létesíteni fogja. E czélból a bibornokot élő szóval is biztosítá a magas kegy felől.

Egy napon a bibornok egy ily tartalmu finom, aranyos szegélyű levelkét kapott:

„A királyné csak azért késett oly sokáig a felelettel, mivel mindig reméle, hogy a St. James ur által följánlt összeget nem kellend fölhasználnia, ő mindazáltal a legpontosabb visszafizetés föltétele mellett hajlandó a pénzt elfogadni.”

Sőt még több is állt a levélben. Ugyanis a királyné ohajtja, hogy St. James ur alkalmat adjon szivességének megjutalmazására. És a mi a levél legérdekesebb részét tevő: a bibornoknak találkozást ígért a versaillesi kertben tizenegy óra és éjfél között. A hű bibornoknál ki sem volt boldogabb!

La Motte előbb megjelölé a bibornoknak a helyet, egy kis rejtett ligetet, hol a királynét kelle bevárnia. A királyné kegyének jeléül egy, arczképével ellátott tokot és egy szál rózsát fog átnyujtani. — Elővigyázatból kék felöltönyben és szemig huzott kalappal jelenjen meg és a királynének kezeit tiszteletteljesen illesse ajkaival.

A bibornok ezen összejövetelen semmi különöst nem látott, mert jól tudta, hogy a királyné az esti órákban gyakran sétálni szokott Provence és Artois grófné sógor-nőivel.

A bibornok a kijelölt öltönyben Planta báróval megjelent a kastély erkélyén.

Az éj sötét volt. La Motte még mindig késett. A bibornok nyugtalanzkodni kezdett. Végre a sarok irányában előtűnt egy fekete domino.

— Épen a királyné termeiből jövök, — mondá la Motte, — ő megakadályoztatott és az együttlét nem fog oly sokáig tartani, mint az előre elhatározá. Provence és Artois grófnők ő felségét a sétában kísérni ohajtják. Lépjen ön gyorsan a ligetbe. A királyné egy pillanatig a hercegnéktől meg fog válni s a rövid ideig tartó mulatás daczára, kegyének kétségen kívüli jeleit adandja,

Midőn a bibornok a ligetbe lépett, la Motte és Planta eltávoztak. Ruhásusogás volt hallható. Az állítólagos királyné megjelent esti öltönyében. Halkal mondá:

— Fájdalom, de önnek csak egy pillanatot ajándékozhatok; én önnel meg vagyok elégedve s önt csakhamar kegyem legmagasb polczára fogom emelni.

Ezen szavaknál a bibornoknak egy tokot és rózsát nyujtott át; de azon pillanatban susogás volt hallható, mire gyorsan megfordulva félénken mondá:

— Ah! itt van a hercegnő és Artois asszony, távoznom kell.

A bibornok azonnal visszahuzódott s legmélyebb hálája jeléül meghajtá magát.

Csakhamar ismét összekerült la Motteval és Planta báróval s keserűen kifakadt a kellemetlen véletlenért, mely őt egy hosszabb élvezettől fosztá meg.

A következő reggel azonban dusan kárpótoltatott. Ugyanis la Motte által ismét egy finom, aranyos szegélyű levelke jutott kezeihez, melyben a királyné sajnálattal emlékezik a megzavart együttlét felől.

E közben a fizetés határideje mindinkább közeledett és a bibornok némileg csudálkozva és gondolkozólagon csóválta fejét, midőn la Motte a határnap előtt kevéssel azon száraz magyarázattal állt elő, hogy a királyné a július 31-kére eső 700,000 frankot egyéb szükségeire fordítá és hogy a fizetés kamataival együtt október elsejére határozatott.

A bibornokot rossz sejtelmek kezdék gyötreni és midőn véletlenül a királynének egy irata került kezei közé, azt is észrevette, hogy ezen irás a többivel merőben ellenkezik. Magához hivatá tehát la Motte grófnőt és ez iránt kétségét és aggodalmát fejezé ki. Ez egy perczig sem késett a felelettel, hanem kihívólag úgy nyilatkozott, hogy ő ugyan nem látta a királynét, midőn a kötlevele megjegyzéseit tevő, de perczig sem kétkedik annak valódiságán. Erősíté, hogy a parancsokat és a névjegyeket egyenesen a királynétól vevé, és hogy a nyakszalag a királyné birtokában van.

— De hogyan is tud nagyméltóságod kétkedni? — egészíté ki la Motte beszédét, — Épen most kaptam megbízást önnek holnaputánig 30,000 frankot kézbesíteni, mint első részletbe eső összeget.

S valóban július 30-kán 30,000 frankot adott át a bibornoknak, ki ez összeget az ékszerészeknek azonnal kezeik közé juttatá.

Néhány nappal ezután la Motte a bibornokot szorgosan magához kéreté, hová ez azonnal el is ment.

Rohan a grófnőt nagy zavarban találta.

— Ellenségeim vannak, — mondá — kik engem csakasággal vádolnak s minden pillanatban fogságba kerülhetek. Az igaz, hogy biztosítottak, hogy szemet hunynak, ha Párisból eltávozom, csak hogy valahová rojtozzem. Menekülésről kell gondolkoznom, de halálfelelem környékez. Sziveskedjék, míg alkalmatosságot kapok, vagy míg holmimat elszállítatom, engem kastélyába fogadni, ez biztos menhelyet adand.

A bibornok a félelmet túlzottnak hívén, semmi kedvet nem mutatott a kérelem teljesítésére. De mivel ezáltal emberileg vélt tenni, a szorongatott nő és férjnek egy kis szobát engedett át kastélyában, melyet azok még az nap igénybe vettek; de már a következő napon megszöktek Párisból, mely alkalommal az ékszerészeknek la Motte tudtul adta, hogy a nyakszalagról irt kötlevél hamis. E czélból ajánlá Böhmernek, hogy tegye magát a bibornokkal érintkezésbe, ki e csekély összeget könnyen kifizetheti.

Ezzel a jó bizornok a végzet martalékául adatott át. Vagyona, hirneve, polgári élete mint egyházi fejedelemnek, hercegi rangja, szóval mindene forgott kockán, és a mi legfájdalmasabb: a bibornok neve, mint bárgyu rászédett emberé, a guny tárgyává lön.

A bibornok már most fölocsudott álmából, de későn! Mindamellett segíthetett volna a bajon, ha Böhmert kielégíten el nem bocsátja. Ez egy emlékiratot nyújtott be a királynak, mi voltaképp elmaradhatott volna, mert ennek alapján a még akkor jó hirben álló udvar a dolgot kikürtölé a világnak.

IV.

Már korábban, mint azon naptól kezdve, midőn grófnőnk az ékszeres-szekrényt kezeihez vette és azt a királyné „bizalmas komornyikjának” teljes tisztelettel átadta, életviszonyain nagy átalakulás történt. Ő, ki előbb nyomasztó helyzeténél fogva oly nagy zavarba jött: most ezüst asztali készleteket és briliánt karpereczeket kezdé vásárolni. Férje lovakat, fogatokat és fényes cselédséget tartott, majd alkalmasszerűleg egy falusi lakot vásárolt 20,000 frankon.

Ez bizonyára nem nagy mesterség, ha az ember, mint a gróf ur, egy ócska övről, melyet a feleség nem használhat, oly sok gyémántot vághat le, s a kövekkel kereskedést űz, azokat bármely áron kész levén eladni.

Ily módon a merész házaspár bizonyára fényes életet folytathatott, és mindaddig, míg az ékszerészek a kötlevél hamissága felől tudomást nem szereztek, senkinek sem jutott eszébe, hogy boldogságukat megzavarja.

Most azonban a grófnő menekülése közben, valamint gr. Cagliostro és ennek neje elfogattak.

La Motte férjének sikerült megszökni, ellenben több bűnrészes kézre került.

A párisi parlament a király által illetékesnek nyilvánított ez ügyben nyomozást eszközölni és ítéletet hozni, a bűnrészesekkel pedig érdemük szerint a törvény értelmében a legszigorubban eljárni.

A pör, mely ezzel elejét vévé, több mint egy évig tartott s egy nevezetes cselszövényt derített napvilágra számtalan mesésszerű részlettel. Ezeket egyenkint előszámlálni sok tért igényelne, jóllehet némely részlet — mint d'Oliva kisasszony fölfedezése s betanittatása a királyné szerepébe, valamint a londoni gyémántkereskedés a tovább időzést igenis megérdemelnék. Az egyes személyek jellemzésébe sem bocsátkozunk, röviden csak annyit jegyzünk meg, hogy la Motte-Valois grófnő volt a feje az óriási csalásnak, és hogy ő és férje a roppant kincset a nélkül, hogy a jövőre gondoltak volna, elfecsérelték.

A parlament ítélete 1786 május 31-kén mondatott ki. La Motte, mint ki a nyakszalagot eladá, megbélyegzés és vesszőseprőzésre, továbbá örökös fogságra ítéltetett. Ez alól kilencz hó múlva kiszabadult s Angliába szökött, hol pártfogókra

akadt, kik mint a cselszövény áldozatát, csakhamar fölkarolták, majd a versaillesi udvar, de különösen a királyné ellen egy iratot bocsátott közre.

Közhiedelemmé vált, hogy az orleansi herceg öt eszközül használta föl az udvar ellen, ki a királynénak kérlelhetlen ellensége volt.

A grófnő különben Londonban a legnagyobb szegénységben élt. Itt állítólag egy harmademeletű ablakból alázuhanva találta halálát.

Egy 1840-diki tudósítás szerint csak az újabb időben mult ki Londonban.

Férjére ugyanazon büntetés volt szabva, mint reá. A rémnapiok alatt ismét Párisban termett, hol bezáratott, de csakhamar kiszabadult s mint állítják, 1826-ban még életben volt.

Egy bizonyos de Vilette nevű ficzkó, ki a leveleket irta, a birodalomból kiűzetett. Az álkirálynő: d'Oliva elleni büntetési kereset visszautasított.

A derék hölgy később egy bizonyos Beausire nevű ex-nemessel kelt egybe, ki a rémidő alatt mint kém és feladó szerepelt.

Cagliostro és a bibornok a vád alól fölmentettek, ez utóbbi azonban csak három szavazattöbbséggel.

A királyné, ki a bibornok elítélését bizonyosnak hívé, igen megbotránkozott a parlament ítéletén. Ő ezen ítéletben a törvény elferdítését látta. Komornája, Campan asszony melléktermében könyvek közt találta őt.

— Sajnálkozzék kegyed mélyen megsomoritott királynéján, — kiálta komornájának — ki az ármány és igazságtalanság áldozata.

A király, ki ezen szavaknál lépett a terembe, kevésbbé látszott meglepetve lenni.

— A bibornokban — mondá a király — csak az egyházi fejedelmet és herceget akarták látni, jóllehet, ő is csak pénzszegény és minden csak eszköz volt egy vállalatához, melynek nyeresége a kiadást fedezi, a hol a bibornok csalattatott meg. Mitsem lehet könnyebben belátni, mint azt, és az embernek nem kell épen nagy Sándornak lennie, hogy ezen gordiusi csomót megoldhassa.

Lajos ennyire ellene volt a parlament nézetének. Az utóvilág azonban egészen másképp ítélte s a bibornokot fölmenté minden szándékos csalás vádjá alól.

Lajos és neje azonban azon férfit, ki oly szomorú eseményt hozott nevükkel kapcsolatba, nem tűrhették többé maguk körül.

Rohan főalamizsnári hivatalából letétetett és előbb egy félreeső apátságba, majd a strasszburgi püspökségbe lön utalva.

1789-ben még mint egyházi követ működött, de erről is csakhamar lemondott s később midőn a Rajna melléki tartományokban kitört zavargás fejéül emlegeték, németországi jószágára vonult vissza. Ott minden keserüségtől ment életet élt és sok szerencsétlennel lön fölsegélője. Meghalt Ettenheimben 1802-ben, február 17-kén.

Ez volt a királyné nyakszalagja történetének rövid vázlata, mely azon időben egész Európát feszültségben tartá, s mely mint a bekövetkezett kegyetlenségek egyik hathatós indoka, soha sem fog veszteni érdekéből.

A földgömb első körülhajózása.

Közli Egervári Ödön.

Columbus óriás eszméjének diadala után csaknem az egész nyugatot, de különösen a pyrenaei félszigetet fölfedezési kór ragadta meg, sőt némely túlzott s ábrándos agyuak a nagy fölfedezőt túlszárnyalni törekedtek.

A XVI. század eleje legeseménydusabb volt a fölfedezésekben s a történelmet több nagy vállalkozó szellemü egyén nevével gazdagítá. Azon korban s csaknem egyidejűleg éltek s tűntek föl (Columbus után) Ojeda, Pinzon, Amerigo Vespucci, Cabot, Cortreal, Ponce de Leon, Vasco Nunez de Balboa, Cortez, Soto, Pizaéro, Alvar Nunez, Vasco de Gamma, Magalhaes (vagy Magellán) stb. Mindezek között azonban a legutóbbit (Columbus után) a legnagyobbnak mondhatni.

Magellán Ferdinand (némely írók szerint Magalhaens) neve németalföldi származásra mutat, azonban egyhangulag portugallinak van elismerve.

A mennyit ifjúkori történetéből kivethetni: kiképzett tengerész volt s Keletindiában a nagy Albuquerque alatt több fontos szolgálatot tehetett, mert jutalmat kért, de mellőztetett s elkeseredetten Portugalliába tért vissza.

A liszaboni udvarnál mint hiu ábrándozót utasították el Magellánt, s vakmerő terveit kigunyolták.

Az önbecsének teljes öntudatával bíró nagy tengerész érzékenyen megsértve érzé magát, hazájától bucsut vett s Valladolidba (Spanyolországban) sietett, hol akkor V. Károly udvara időzött, s a császártól csakhamar engedélyt nyert, hogy a Solis által a La Plata folyam torkolatánál sükertelenül fürkészett, a Csendes tengerre vezető átjárást fölfedezhesse.

A spanyol udvar örömmel kapott ez ajánlaton, mert ez által India kincseinek birtokába reméllett lépni a nélkül, hogy az odavezető utat keletnek kellene keresni, s azzal Portugália jogait sértene.

Magellán vérmes reményekkel kecsegteté a spanyol udvart, megígéré, hogy a legbecsesebb fűszert termő Molukki szigeteket a spanyol uralom alá hajtja, miután ő azokat a portugállokkal egészen ellenkező irányban fedezi föl.

1519 évi augusztus 10-kén öt hajóval, 234 tengerésszel St.-Lucar kikötőből elindult Magellán azon megerősítéssel, hogy az expedíciót az állam két évre a szükségesekkel látja el, a fölfedezett szigetek jóvedelmének $\frac{1}{4}$ része sajátja leendő és ő, valamint utódai, azon tartományokban főkormányzói címet nyernek.

A „Trinidad“ hajón maga Magellán parancsnokolt; a „St. Antonio“-n Juan de Cartagena; a „Victoria“-n Luys de Mendoza; a „Conceptio“-n Caspar de Yuesada; a „San Jago“-n Joas Rodrigo Serrao.

Miután a Zöldfok mellett egész a Sierra-Leona partjáig délnek evezett volna, délnyugati irányban az atlanti oceán-nak vette útját.

Elutazása után csakhamar észrevette Magellán, hogy az alárendelt spanyol parancsnokok neki mint külföldinek engedelmeskedni nem akarnak.

December 13 kán Genero öbölben, hol most Rio Janeiro fekszik, kötött ki, hogy embereivel az ut fáradalmaitól felüdüljenek s friss élelmiszerekkel rakhassa meg hajóit.

Jobb helyet nem választhatott volna, mert rövid időn értéktelen játékszerekért tömérdek tyukot, ludat, czukornádat, ananászt s más becses gyümölcsöt csoréltek be a bonszü-

löttektől s a meglehetősen jó ízű tapirhussal hosszas időre látta el hajóit. Egy kés, kártya, zsebtükör, fésű ollóért annyi halat kaptak, hogy hat ember is alig bírta fölemészteni. Ily módon rabszolgákat is kaphattak volna, a rabszolga-kereskedést azonban megtiltá Magellán.

Pigafetta Antoniό (ezen expedíció leírója) a braziliakat szívélyes népnek jellemzi, kik egészen paradicsomi divat szerint öltözve jártak; lakaik hosszukunyhóból állottak, melyekben 100 család is együtt lakott, a spanyolokat örömrádással fogadták, mert megérkezésükkor üdítő eső hullott, melyre már hónapok óta vártak.

Tizenhárom napi időzés után a hajóhad tovább haladt, s viharral küzdve, a La Plata torkolatához ért, melynek vizsgálatával néhány napot töltött el.

1520-dik évi február hóban a Szt.-Mátyás-öblöt fedezte föl.

A déli sark felé közeledve, mindinkább érezhető volt a hideg szigora, folytonos viharral kellett küzdeniük, míg végre a 47° d. sz. alatt egy kényelmes, de lakatlan kikötőbe horgonyt vetettek, melynek Magellán: Puerto de los Patos (Lud kikötő) nevet adott, azért, mert előtte egy sziget feküdt, mely a tengeri madarak és kövér ludaktól és fókáktól hemzsegett; ez utóbbiaktól eleinte féltek a spanyolok, de csakhamar belátták, mily ügyetlen állat a foka s tömérdeket löttek le azokból; a legkellemesebb időtöltést szerzett azonban nekik a ludvadászat, melyek oly sűrűn s oly nagy mennyiségben ültek egymás mellett, s minthogy repülni nem tudtak, egy óra alatt annyit lehetett agyonverni, hogy mind az öt hajót megterhelhették velük.

Ekként ellátva a hajók minden szükségesekkel, ápril elején, mely időben t. i. ezen égöv alatt a zord idő kezdődik, egy biztos kikötőbe eveztek, mely minthogy azon a napon fedeztetett fel, Puerto de S. Julian nevet nyert, s 49° d. sz. alatt horgonyt vetettek.

Magellán husvét napján partra szállíttatta csapatját, s misét mondatott. Mindnyájan megjelentek, kivéve Luys de Mendoza, Caspar de Quesada és Juan de Cartagena kapitányokat, miből a vezér, nem alaptalanul, azt következteté, hogy ezek gonosz szándékot forralnak ellene.

Magellán gyanuja csakhamar valósult: a szertartás végeztével a tengerészek panasza fakadtak, zugolódásba törek ki, s követelték, hogy a parancsnok Spanyolhonba visszatérjen, okul adván: a bekövetkezendő zord telet, nélkülözést és sanyaru szenvedéseket; mondván: meg vannak győződve, hogy a partvonal (Dél-Amerika) egészen a déli sarkig nyulik le, melynek végét vagy kelet felé vezető átjárást soha meg nem találják, s azt a király nem kívánja, hogy a lehetlenséget megkísértsék, a szirteken összezúzódjának, vagy pedig lakatlan tájakon éhen veszzenek el.

De Magellán nem tartozott azon egyének közé, kiket egy váratlan összeesküvés kitörése rémületbe ejt, ő ura volt lélekjelenlétének, s midőn már embereinek mindgyike kipanaszolta magát és véleményét elmondá, nyugodt méltósággal állott elé, s határozottan kijelenté, hogy ő a királynak adott szavát be fogja váltani, azt szegni soha sem fogja, s mintsem gyáván visszatérjen, később meghalni.

— Evezni fogunk — úgy mond, — addig, míg tenger-szorost nem találunk, s hogy ilyen van a continens végén, arról teljesen meg vagyok győződve. — Ezután omlékoztatá a békétleneket, hogy földi-elődjeik még sokkal nagyobb nehézségekkel küzdöttek az új világ (Amerika) fölfedezése alkalmával, s mégis, mily kitartók valának; végre kecsegteté szí-

nekkel festé le a dicsőséget s a jutalmat, mely reájuk kötelességük teljesítése után vár.

— Előre castiliaiak! — mondá ő, — én foglak vezérelni, bizzatok bennem és kövessetek, a halhatatlanság babérja s nagy kincs vár reátok!

Magellan rettenthetlen modora s buzditó szónoklata nem téveszté el czélját: népe lecsendesült és új reménynyel telt el; de a tapintatteljes vezér meg nem elégedett ezzel, s hogy jövőre hasonló fellépések ne történjenek, s magasztos terve meg ne hiúsuljon, túlszigoru rendszabályokhoz nyult.

Először is néhány leghűbb embere által Luys de Mendoza kapitányt, ki a lázadás fejének látszott lenni, saját hajóján leszúratta, a „Vittoria“ hajót lödöztette s Quesada kapitányt fogságra tétette, a nélkül, hogy a csapat ellenszegült volna, Juan de Cartagenát pedig saját emberei fogták el.

Következő napon Mendoza hulláját felnégyeltette és bitóra függesztette; hasonló büntetés érte Quesadát is. Cartagenát és egy papot, kik az összeesküvésbe bebonyolítottak, a hadi-tanács a partra kitenni ítélte; azon hajós-legények, kik szintén vétkesek voltak, minthogy nélkülözni nem lehetett őket, kegyelmet nyertek.

Ezen vakmerő s egyszersmind kegyetlen rendszabályok által, melyek semmikép sem helyeselhetők, minden további engedetlenségnek s lázadási kísérleteknek vége szakadt.

A tél végével Magellan Joan Rodrigo Serrao kapitányt a tengerszoros kifürkészésére előre küldé hajójával, ki a mostani S. Cruz fokig evezett, hol hajótörést szenvedett s embereivel alig birt a partra menekülni; két tengerész életveszély közt s éhhalállal küzdve visszatért a St.-Julián kikötőbe. A hajó elsüllyedt.

A hajócsapat majd két hónapig horgonyozott már, mi alatt egy benszülöttet sem láttak. Végre megjelent egy rendkívül óriás nagyságu vadember a parton, hol táncolni és dalolni kezdett s fejét porral hinté be békés szándéka jeléül.

Ezt látván Magellan, egy hajós-legényt küldött a partra azon meghagyással, hogy az is táncoljon, daloljon, s fejét porral hintse be, mire a benszülött minden félelem nélkül egy kis szigetre ment, hol a spanyolok tanyáztak, az idegenek érkezésén nagyon bámult, s ujjaiával az égre mutatott, jeléül annak, hogy őket onnan jönni véli.

Ezen óriás kétszer olyan nagy volt, mint egy középtermetű spanyol, jól megtermett és igen hajlékony, s tetőtől-talpig állatbőrbe volt varrva; az állat lábai lábbeli gyanánt szolgáltak, miért is Magellan e népet patagoniaknak (lapos-lábuaknak) nevezé el.

A spanyolok enni s inni adtak s a többi csecsebecse közt tükröt mutattak neki, melybe midőn belenézett és saját kép-mását megpillantá, annyira megrémült s visszariadt, hogy a körülte álló hajóslegényeket mind a földre teríté; mindamellett midőn magához tért, a tükröt, egy fésűt, csengőket s üveggyöngyöket ajándéku elfogadta s meglelégedéssel tért vissza a partra.

Ezt látván az óriás többi társai, fegyvereiket elhányták, s táncolva, énekelve a spanyolokhoz közeledtek. Ezek már nem voltak oly magas termetűek, mint az előbbi óriás, mindamellett a 7 lábat megütötték, nejeik ugyan kisebbek, de igen elhizottak valának.

Néhány hajóslegényt, kiket hozzájuk küldtek, a benszülöttek lakomára, s távolabbra fekvő lakaikba hívtak meg.

Magellan kilencz jól fölfegyverzett embert azon utasítás-

sal bocsátott el, hogy néhány benszülött nőt csellel vagy erőszakkal hozzanak el, kiket Spanyolországba akart vinni.

A patagoniak semmi ármányt nem gyanítván, egy vad szamarat vágtak le s a spanyolokat megvendégelték, kik a csellel eltávolított két benszülöttnék nejeit elrabolni megkísérlettek; de a kilencz spanyol, kik, habár a legerősebb férfiak közül valók voltak is, sem voltak képesek a két nőt elhurcolni. A zajra férfiak jöttek elő, s harc kezletkezett; a spanyolok, miután egy társuk mérges nyil alatt elesett, a benszülöttek lakait lángba borították, de azért kudarcot vallva és gyalázattal tértek vissza. Két patagonit mégis sikerült elfogni a hajón, még pedig a legalábbvaló módon: miután a bilincset, melyet a spanyolok ékszernek állítván, kezükre és lábukra tettek.

Ez embertelen bánásmód után a patagoniak sokkal ovasabbak lettek.

Augusztus 24-kén ismét délnek eveztek s St. Cruz öbölben október közepéig időztek.

Október 21-kén végre Cabo de las Virginest (Hajadonfok) s azzal együtt a Csendes-tengerre vezető utat fedezték fel, s midőn már a kanálisba 50 mérföldet eveztek és annak végét nem látták, leirhatlan öröm tölté el kebleiket.

Magellan a hajóparancsnokokat, kormányosokat és a hivatalnokokat egybehivta, hogy az élelmi-szerek mennyiségi állapotáról tudomást szerezzen, s midőn bebizonyult, hogy az életség három óra elegendő, nézetét, a Molukki szigetek felé útját folytatni, nyilvánítá. Ebbe mindnyájan beleegyeztek, kivéve Estevao Gomezt, a „St. Antonio“ hajó kormányosát, ki tapasztalt és kitűnő portugalli tengerész volt és azt javasla, hogy czélszerűbb lesz Spanyolországba visszatérni s ujonnan felszerelt hajórajjal ez ismeretlen nagy utra indulni. De Magellan hajthatlan volt föltételében, előre evezni parancsolt, s a visszatérésről a hajóslegények előtt szólni halálbüntetés alatt tiltá meg.

Következő nap reggelén a horgonyokat fölszedeté s miután a „St. Antonio“ hajót egy mély oldalcsatorna kifürkészésére elküldött volna, előre tovább evezett.

A balra elnyuló partokon éjjelenként tüzet láttak a spanyolok, miért is e földvonalnak Tierra de Fuego (Tűzföld) nevet adott Magellan, s e nevezetet mai napig megtartá.

Miután a „St. Antonio“ hajó hat nap mulva sem tért vissza, felkeresésére a „Victoriá“-t küldte Magellan, de azt föl nem találhatta többé, mert Estevao Gomez tanácsa el nem fogadásán annyira megboszankodott, hogy a „St. Antonio“ legénységét lázadásra bírván, a hajó parancsnokát, Alvaro de Mesquittát bilincsre vereté és Spanyolország felé vette útját.

Gomez hűtlensége nagy zavarba hozta Magellant, mert az élelmi-szerek legnagyobb része a „St. Antonio“ hajón volt, de azért föltételében rendithetlen maradt, s a Molukki szigetekig evezni szilárdul elhatározá.

Az ut, melyen a még megmaradt három hajó haladt, egyforma szomorú látványt nyújtott; magas hóval borított hegyek és sziklák, alacsony s egész a partig erdővel borított halmoktól felváltva, melyek mohával s páfránynyal csak soványul voltak elborítva; belebb azonban számos hegycsúcsokat, gyalogszeder-bokrokat, s itt-ott karcsu nyírfát lehetett szemlélni.

(Folyt. köv.)

Egy hét története.

Október 13-án.

Radnótfáy halála. — A végtisztesség. — Más az ember és más az igazgató. — Ki a hibás. — Ki lesz a Jazon? — Itt is, ott is a két párt. — Demokratikus párbaj. — A polgár értelme. — A keztyű értelme. — Az igazán szép kéz. — Deák Ferencz leszavaztatása. — A kath. congressus. — Kuthy Márton. — Két fülhívás a lélekszabadság érdekében. — A süker. — „A csikós.” — „Hamlet.” — Shakespeare és Arany. — Lendvai. — Felekiné. — A budai népszínház. — A nemzet jóteköny angyla.

Radnótfáy, a nemzeti színház igazgatója meghalt; ifj. gr. Károlyi István menyegzőjén egy pár pohár jégbe hűtött pezsgőt ivott, meghűtötte magát és kilencz napi szenvedés után, mult szombaton, midőn azt hitte, hogy jobban van már, és föl is öltözködött, egyszerre csak visszakivánczik az ágyba, lefekszik és pár perczcel reá megszűnt élni. Temetése mult hétfőn nagyszerű pompával ment végbe, a színház összes személynéje mély gyászban kísért a koszorúkkal és festett címerekkel diszitett halotti kocsit, a halottas házban Török Pál superintendens, a színház előtt pedig Feleki Miklós jeles színművészünk bucsúztatta el a halottat, az egyik az élettől, a másik a színházról, a színház zene- és énekkarai meghatólag szép gyászdalokat zengedeztek az elhunyt végtiszteltére, aztán kikisértük őt nagy sokaságban és osztatlan részvét mellett az örök nyugalom helyére, tiszta szívből kívánva, hogy legyen neki megbocsátva mindaz, a mit igazgatósága ideje alatt a nemzeti színészet ellen vétkeztek, mert azok nem az ő vétkei voltak, és legyen neki beszámítva mindaz, a mit mint ember jót tett a színészekkel, mert azok mind az ő jó szívének tanubizonyságai voltak, ott, a másvilágon pedig csak a szívek szerint tesznek törvényt.

Es a nagy számú közönség még nem oszlott szét, már is minden ajkon az a kérdés függött: ki lesz most a nemzeti színház igazgatója? Es a hányan kérdezték, mindannyian azt felelik reá még most is, hogy: nehéz erre feleletet adni. Bizony nehéz, nemcsak a felelősséget, melylyel a nemzeti színház igazgatói állomása jár, hanem az elemekért, melyek e műintézetre eddig irányadó befolyást gyakoroltak. Szegény Radnótfáy, neki is legnagyobb hibája azon gyöngeségből állt, hogy saját jobb meggyőződését ezen elemek befolyásának rendelte alá, egész közmondásossá vált volt már, hogy nem ő, hanem a kaszinó igazgatója a színházat, azért a hol önállólag intézkedhetett, mindig áldásosan működött, többek közt a színészi segély-pénztárt is ő hozta létre, a színházi jelmez- és diszitmény-tára tetemesen gyarapodott alatta, a műsorozatot is néhány szép forditmánnyal gazdagította, mind olyan dolgok, melyeknek végbeyitelében a kaszinó nem gátolta; hanem nemzeti rendeltetésének: a hazai színművészet emelésének a színi irodalom fejlesztésének, az izlés nemesítésének, új tehetségek kiképeztetésének nem felelt meg a nemzeti színház az ő igazgatása, nem azért, mert ő, hanem azért mert a kaszinónak azon része, mely a színházi ügyeket választotta befolyása céljául, idegenkedett azon gondolattól, hogy ez intézet ilyen irányban is megfelelően rendeltetésének és ő, a jó szívé öreg ur, nem birt elég erélylyel és önállósággal: szembe szólni ez elo-

mekkel; egész élete e körökben telt le, — a halálos italt is egy főuri menyegző alkalmával kellett ürítenie — és azért megszokta volt már, mindent úgy tenni, a hogy azok ohajtják, azért lett évről-évre kirivóbbá az anyagi és szellemi fejlődés közti ellentét a nemzeti színház körül, és évről-évre általánosabbá a panasz a jó öreg ur ellen, és most, midőn a halál a jó öreg urat kiszólitá körünkéből, az emberek aggodva kérdik, ki következik majd utána, ki lesz az az elszánt Jazon, a ki a nemzeti színház szellemi erekyeit a kaszinói Colchisból kiragadni: elég elhatározott és elég erős is lesz, és e kérdés annál fontosabb, minthogy egyszersmind jelen társadalmi és politikai életünk tükröződik benne. Itt is a kiváltságos érdekek az általános nemzeti és polgárosodási érdekekkel állnak szemközt, itt is, az egyik párt csak külsőségekkel, csillogó jelmezekkel, rövid-öltönyű ballett-tánczosnókkal és adósság-törlesztéssel szeretné hazaküldeni a közönséget, és most az a kérdés: kinek a részére dől el megint a győzelem: a kaszinó részére, vagy a közvéleményére? Azért tartja e kérdés olyan izgalomban a kedélyeket és azért kezd már általánossá válni az a nézet, hogy inkább senki, mint egy szellemi semmi, inkább pár évi interregnum, mint olyan se ki se be-féle igazgató.

Soká lesz még, míg nálunk e harc ki lesz küzdve; mert mi még a kérdés első elemeinél vagyunk. Épen e héten folyt a vita a demokrácia értelme fölött és e vita annál érdekesebb volt, minthogy két kiválólag demokrata lap, az „Ellenőr” és „Magyar Ujság”, mérte össze fegyvereit érdekében. Az első pardonírozott az arisztokratikus osztályoknak a nemzeti haladás kedvéért, míg utóbbi a közemberiség zászlaját lobogtatja magasra; az első azt mondja, hogyha már másképp nem lehet, fogadjuk el szívesen az arisztokratikus demokratákat, utóbbi meg azt mondja, hogy demokratikus arisztokrata: fá-ból vaskarika, a demokrácia nem hajt semmit az átörökölt nevekre, még akkor sem, ha az utódok szintén érdemekkel tetézik az ősök emlékét, mert a demokrácia csak polgárokat ismer, a polgárok érdeme pedig abban áll, hogy a mi érdemeket szereznek, azt mind a haza és emberiség és nem kiváltságok kedvéért szerzik, sem maguk, sem pedig utódjaik számára. Képzelem, milyen jóízű mosolylyal kísérték ez eszmecserét azon körökben, a hol a polgár nevezet még most is szájalom és lenézés tárgya, a hol a keztyűtlen kéz még most is a neveletlenség bizonyítéka, pedig a dologtalan kéz akár keztyűben, akár a nélkül, fehér lehet, de igazán szép, azaz tiszteletreméltó: bajosan.

Még azt a gyönyörűséget is megértük a héten, hogy Deák Ferenczet leszavazták, és pedig nem politikai, hanem vallásos kérdésben, és nem az ellenzék, hanem ellenkezőleg, a clerus szavazta le Deák Ferenczet. Szegény öreg ember! azt is hogy felültette nemes, jó szíve! Elfogadta a választást a katolikus congressusba és o héten azon szavakra kellett fakadnia, hogy úgy veszi észre, miszerint o gyűlésen az ember nem igen mondhatja ki igaz meggyőződését, mert félreértik! És ezt Deák Ferencz mondja, az, a kiről logolkeseredettebb

ellenségei sem mondhatják, hogy a mit tesz vagy mond, nem világos és érthető! És mennyire lehetett már elkeseredve, midőn e szót kimondá, ő, ki mindig kész inkább magát, mint ellenfelét vádolni! Arról volt t. i. a szó, hogy az egybehivandó congressusban a szerzetesrendek ne külön, hanem a többi clerus általlegyenek képviselve, sebbe a többség nem akart beleegyezni.

Hanem azért e congressus nem fog eredménytelenül elmulni; ha egyebet nem, meg lesz az az érdeme, hogy megismertette az országgal főt. Kuthy Márton, székesfejérvári plebánost. Oly katolikus pap ez, a milyen kevés van nemcsak a hazában, hanem általában a világon; egyik kezében a keresztet, másikában a felvilágosodás fényes fáklyáját emeli magasra, egyiránti lelkesedéssel küzd a papi méltóság és a világiak jogaiért, és nem nagyhangú üres szavakkal, hanem a meggyőződés higgadt érveivel. Bámulatos, hol vette, vagyis inkább hogyan tarthatta meg e férfi a lélek ama hatalmas függetlenségi érzését, hogy alá mert ereszkedni ama középkori intézmény kriptájába, egymaga, csupán csak az igazság fáklyájával és a kereszttel kezében és reáivalogni a kisértetekre, hogy takarodjanak és ne sötétítsék el tovább is a földfeletti áldásos életet. És ezt a ritka erős és tiszta papi jellemet a haza még csak most tanulja ismerni! Nagyobb jellem ez uraim és hölgyeim páter Hyacinthnál, mert a mi Párisban nagy dolog, az Magyarországon tiszteletre méltó, és Kuthy Márton Magyarországon lobogtatja magasra a katolika vallás szabadsági zászlaját! Kuthy Márton az alsórendű magyar clerus szabadságvívője jó nevét mentette meg a congressuson.

A vallás-szabadság eszméje általában igen élénken foglalkoztatja most nálunk a kedélyeket. A „Hon“ aláírásra hívja föl a közönséget a legközelebb Nápolyban tartandó pápa-ellenes gyűlés érdekében, a „Magyar Ujság“ pedig egyenesen neki megy a kérdésnek és hasonlóképen aláírásra hívja föl a közönséget a vallás-szabadság érdekében. Az ellenzék vezérfiát bizonynyal az a szándék vezérli: a lélek szabadsága után a polgári szabadság ígéret földjére juttatni e nemzetet. Szép szándék, magasztos cél, de fog-e sikerülni? Minden bizonynyal, mert végre is a jó és igaznak győzni kell a földön; de mikor éri el az emberiség e győzelem boldogságát, az más kérdés; mert a milyen egyszerűnek látszik, mégis számtalan ellenséggel kell megküzdenie, míg célhoz jutand. Van-e például egyszerűbb igazság annál, hogy minden ember tiszta meggyőződése szerint imádja Istenét? Ha szeretetre nem kényszeríthetni az embert, hogyan kényszeríthetni hitvallásra? Minden kényszer e tekintetben nem más, mint vagy képmutatásra, vagy éppen vallástalanyságra, és mindkét esetben erkölctelenségre való kényszerítés; és mégis mennyi mindenféle titkos és nyíltan rugó nem hozatik mozgásba ez egyszerű és magasztos igazság győzelmének megakadályozására! és mindezt csupán magánérdek, csupán hatalomvágyból; a sötétség bajnokai nem állnak tovább is sötétben hagyni a lelkeket, vallástalanyságra, erkölctelenségbe süllyeszteni őket, csak hogy tovább is folytathassák áldástalan uralmukat a földön. És éppen így tesznek a közös nevelés eszméjével, hogyan reményleni tehát, hogy ez egyszerű igazságok egyhamar érvényre emelkedjenek még nálunk, mikor a zsenge gyermekszíveket, a jövő nemzedék szívét sem engedik megóvni a lelki sötétség mételeyeitől!

Ily nagy jelentőségű mozgalmasság közepett a föl-fölmerülő művészi jelenségek csaknem észrevétlenül suhannak el az élet felezínén, annál inkább kötelességünk nekünk felfogni az elfutamló sugarakat, és tovább vezetni azokat a fogékony szívekbe.

Mult vasárnap a „Csikós“-t adták a nemzeti színpadon, Szigligetinek ezen most is érdekes népszínművét, szép számú közönség előtt, mely ezuttal újra nagy tetszéssel fogadta Rózsi bensőségteljes dalait; e dalokat ismét Helvey kisasszony énekelte és újra megerősíté a közönséget azon meggyőződésben, hogy a kisasszony teljesen hivatva van, visszahódítani a népszínműnek azt a helyet, mely őt színpadunkon megilleti, és melyről az utolsó években, részint Hegedűsné halála, részint más körülmények folytán le volt szorítva. Csak adjának kellő tért e jeles népszínmű-énekesnőnek, és rövid idő alatt fényesen igazolja majd az eddigi működésével keltett reményeket. Természetesen a sajtónak is tudni kell, mi a kötelessége e részben.

Lendvainak pedig „Hamlet“-et köszönhetjük e héten; egy-egy shakespearei mű mindig ünnepi élvezet a nem hétköznapi lelkeknek, kétszeresen az, midőn a ragyogó lángész Arany fordításában csudálhatja. Milyen nagynak látjuk Shakespeare mellett Aranyunkat, látjuk őt térden állva e nagy világszellem előtt és ellesni tőle a halhatlanságot és átültetni azt e nemzet egére. Arany által Shakespeare szelleme a magyar nemzet tulajdonába is ment át, és ezen verőfény-ragyogású világot a czimszerepben Lendvai kísérté meg élénk állítani. A szándék is dicsérendő, kivált ha a szép szándékról olyan alapos tanulmány tesz tanúságot, melyet Lendvai e szerepre fordított. Igen kedves jelenség volt Felekiné, mint Ophelia, a gyanutlan tiszta ártatlanságnak e mintaképe, a kinek fogalma sincsen arról, hogy a szerelem más is lehet mint tiszta és boldogító. Felekiné asszony egyiránt meghatólag állítá elő e gyanutlan tiszta lelket szerelmében, csalódásában és megőrülésében.

A budai népszínházban is Molnár mindent elkövet, hogy a közönséget odacsalogassa; az érdekes újdonságok egymást érik e színpadon, és a régebbi művekből is sok érdekeset mutat be; így e héten „Shulliván“-t, melyben maga Molnár játszta a czimszerepet, a szép számú közönség osztatlan tetszésére. Bizonynyal e színházra is szebb napok várnak még és talán nem is a messze jövőben, csak egyszer igazán magyarok fővárosa legyen Buda.

Királyné ő Felsége is újra körünkbe érkezett, és az ő ittléte ismét meleg pezsdülésbe hozza a nemzeti életet; minden szív édesen érzi, hogy a nemzet jótevő anyala lakozik ismét körében, a kinek áldásteljes szeretete, egyiránt keresi föl a paloták bársony-szönyeges teremeit és a viskók bánatát, itt is, ott is a jóság sugárszála az éggel összekötve a szíveket. A nemzet jótevő anyala eddig Gödöllőn tölti idejét, a jövő héten azonban már a fővárosnak lesz szerencséje, színről színre megmutathatni neki, hogy még távolléte alatt is mennyire nagyobb lett az iránta való szeretet és tiszteltet.

—i—r

Budapesti hírvivő.

++ (Királyné ő Felsége) szombat este fél hatkor érkezett a rákosi állomáshoz. B. Nopcsa és több udvarhölgyek voltak kíséretében. Utközben az indóházak körül álló emberek zajosán eljenzék, s több helyen (például Vácson) a kis Mária Valéria főberczegnő kis kezeivel intett köszönetet. A királyné négy hetet akar Gödöllőn tölteni, akkor Budára jöbe s ott lesz karácsonig. Király ő Felsége szombaton jó látogatásra Gödöllőre s ekkor tán Budát is meglátogatja. Ő Felsége keleti útját elhatározott tervnek mondják. E hó 24-kén

szándékozik elindulni Budáról. Vele mennek gróf Andrássy Gyula és gr. Taaffe elnökminiszterek, és harmincz és néhány főből álló egyéb udvari személyzet. Ő Felsége Konstantinápolyban öt vagy hat napot akar időzni. Aztán Egyiptomba megy a Suez-csatorna megnyitására. Visszajövet pedig Áthént látogatja meg s Trieszt felé tér haza. Ime, a program. E keleti ut fél millióba kerül. — Rudolf koronaherczeg és Gizella főhercegnő 12-kén Gödöllőre megérkeztek.

++ (Egy magyar nagy operaszínház) ügyében ezt írják Pestről a „Bihar“-nak: A főuri körökben meg van pendítve az eszme, hogy egy fényes magyar operaszínház emeltessék, melynek már alaptőkéje is van azon összegben, mely a nemzeti színház dunaparti telkének eladásából folyt be. A kormány is pártolja ez eszmét; hír szerint a király is tesz jelentékeny adományozást az operaszínházra, aztán megindulnak a gyűjtések.

++ (Liszt Ferencz) ez év vége felé Párisba megy, hol néhány hetet szándékozik tölteni. Onnan egyenesen Weimárba fog utazni, hol egész a jövő év július haváig marad. Azután hazájába tér s három hónapot tölt Szegszárdon báró Augusz Antal vendégszerető házában. Ott lesznek egyuttal Kaulbach festész, Liebig vegyész, Bülov J., Cornélius Péter, Menter Zsófia zongoraművész, Leitert, s még többen fognak csatlakozni. Liszt a tél folytán egy új monumentális művön fog dolgozni (oratorium) melynek tárgyát a magyar történelemből választá.

++ (Művészeti hírek.) Ellinger Eliz k. a., Ellinger József leánya, ki tavaly még atyjától nyert oktatást az ének-művészetben, közelebb a stuttgarti színházban lépett föl szép sikerrel. — Benczur Gyula II. Rákóczy Ferencz elfogatása című képét nem Károly fejedelem vette meg, hanem csakugyan az az angol műbarát, kiről először szóltak a lapok. — Munkácsy Mihály Düsseldorfban új genre képen dolgozik, mely egy betyárt ábrázol a siralom-házban. E kép még el sem készült s már is van története. Egy angol műbarátnak Munkácsy képei felkeltették figyelmét. Meglátogatta a fiatal művészt, ki egyszerű szobájában éppen a siralom-házon dolgozott, s miután a felfogás eredetisége már a vázlatból kitűnt, felszólítá Munkácsyt: mennyiért adja festményét. A fiatal festész nagyon meg volt lepette az ajánlat által, s midőn az angol újból kijelentette, hogy a képet birni akarja: tréfából 10,000 frankot kért. A műbarát minden gondolkodás nélkül elővette tárczáját és 100 tallért előlegképen rögtön lefizetett. Munkácsy képe ekképen külföldre vándorol s legelőször is a párisi műkiállításon leendő kiállítva. Nálunk nem teremnek ily műbarátok. Pedig szeretjük emlegetni az angol főurakat.

++ (A pesti philharmóniai társulat) feloszlásához közeledik. Az az egyesület, mely a magasb zeneművészet kedvelőinek annyi élvezet nyújtott s a külföldi remekekkel és remeklőkkel szellemi összeköttetésünket éveken át legméltóbban fenntartotta, tagjainak széthúzása és az ügy sükere iránt való bizalmatlansága folytán, nem tud megalakulni. Mélyen megsomorító hír ez, melyet megczáfolni műzenénk vezérfőfainak sürgős kötelessége.

++ (A porosz koronaherczeg) Bécsben mulatása alkalmából az osztrák nemesség felszólított a marschal által, hogy minél számosabban jelennének meg Bécsben. Az eredmény, mint írják, majdnem ellenkező lett s csak azok jelentek meg, kik udvari tisztséget viselnek. Azt is írják az ottani lapok, hogy midőn a porosz koronaherczeg a bécsi opera-színházat meglátogatta, királynő ő Felsége csak egy felvonásig maradt ott, aztán távozott, készüléteket tenni Gödöllőre.

++ (Gróf Wratisláv) csász. udv. konyhamester, okt. 9-kén szívébe ejtett két törszurással kivégezte magát. Igazgatótanács volt a bécsi banknál, s ott nagy veszteségeket szenvedett, melyet 700,000 frtra tesznek. Temetése mult hétfőn ment véghez Bécsben, ha ugyan temetésnek volt mondható. Miután a szerencsétlen öngyilkos holtteste beszenteltetett, betétezt egy zárt, két lovas kocsiba, s a nélkül, hogy egy rokon, barát vagy ismerős kísért volna, kivitetett az északi indóházhoz, honnan a vaspályán Chotischauba szállíttatott a családi sírboltba.

++ (A vízvezeték,) az eddigi előjelek után ítélve, jövedelmező vállalat lesz. A vízvezetési bizottság közelebbi ülésében ugyanis arról tettek jelentést, hogy eddig már 108 nagyobb iparos oly vízmennyiség felhasználására ajánlkozott, melyből évenként körülbelül 80 ezer frt jövedelem lesz. Az iparosok után a háztulajdonosok fognak következni ajánlataikkal. Ez alkalommal bontották föl a víz-bevezetési munkákat illető ajánlatokat is, melyek közül a bécsi vízvezetési részvénytársulat ajánlata volt a legelőnyösebb.

++ (Rózsás napló.) Domokos László ur, titkár a kuriánál, pár nap előtt váltott jegyet Domahidy Ferencz országgyűlési képviselő bájos leányával: Domahidy S. kisasszonnyal. — Öreglakon e hó 17-kén vezeti oltárhoz Burzinszky Károly, pesti postatiszt a versei után is dicséretesen ismert Klázer Mária Luiza kisasszonyt. Az ég áldása kísérje szent frigyüket.

++ (Vegyes hírek.) Királynő ő Felsége a londoni magyar munkás-egyletnek a londoni magyar-osztrák nagykövetség útján 100 frtot adományozott. — Odry Lehel, színházunk tehetséges fiatal tagja, közelebb Don Juan czimszerepét fogja énekelni. — Raabe Hedvig k. a., a nagyhirű német színművész, Temesvárról visszatérve, Scribe „Yelva“-jában szándékozik föllépni a nemzeti színpadon. Néma szerep ez, és azért nem kell hozzá a magyar nyelv ismerete. — Újdabokra készülnek a budai népszínházban, mely az idő mostohaságai daczára is lassankint szervezkedik. Elő fogják adni a „Pénzügyminiszter jobb kezé“-t Rosen Gyulától s néhány új paródiát. Bizony bámulatos e társulat kitartása s reménye. — Nemcsak lakáshiány, de bolthiány is uralkodik már Pesten. A lipótvárosi templom boltjainak ajánlattétel ideje október 15-kén járt le s már e hét elején több volt a boltkereső, mint a bolt, maholnap pedig több lesz a bolt, mint a vevő, kivált ha még tovább tart a pénzkrisis. — Szemere Bertalan összegyűjtött munkáiból már a harmadik kötet is sajtó alá került. Ez száműzetése alatt irt leveleit tartalmazza azon időpontig, midőn fényes elméje végkép elhomályosult. — Nyilvános kúta kát javálnak a szerviták-terén, a terézvárosi templomnál, s a gyár-utczán állítani. Kezdetnek ez is jó, ámbar a félreeső Gyár-utczánál czélszerűbb tért is lehetne Pesten találni, a hol egy kis friss víz elkélne. — A postmiskolczi egyenes vaspálya, hír szerint, december 2-kán fog a közforgalomnak átadatni. Csakhogy a vasuti építések-nél a biztos számítások is rendszeren egy-egy félévvel elszámítják magukat. — Az október 1 én kiadott levelezési lapok forgalma oly nagy, hogy az első két napon 16,000 darabot adtak el csak a pesti központi postahivatalnál. — Egy, a budai fenytőtörvényszék által hosszabb időre elítélt rab, ki néhány hóval ezelőtt az ottani városháztól megszökött, mult pénteken önkényt visszatért és jelenté magát. Talán szüretelni volt, vagy a mi még valószínűbb, nem kapott szállást a fővárosban. — A főváros körül még csak dörögött,

a nagyszebeni hegyeken már lehullott a hó. Egyébiránt a hideg nálunk is érzékeny és már többfelé fűtenek. — Ausztráliában, a „Times“ szerint, annyi a gyémánt, hogy aszszonyok és gyermekek az utcán árulják. Egy 900 karatost is találtak közelebb, mely kellő köszörülés után 100 millió frt értékű, s a legnagyobb eddig ismert gyémánt lenne. A Kohinoor csak 186, a Golconda pedig 280 karat súlyu. A portugalli kormány dicsekszik egy 880 karatossal, de nem meri megmutatni. — Viktória királyné mellszobrát, melyet leánya, a huszonegy éves Luiza hercegnő művészi vésője készített, a királyné a királyi akadémiának ajándékozta, mely azt a nagy kiállítási teremben fogja elhelyeztetni. Viktória királyné, ugy látszik, példát akart adni a női munkaképesítésre. — József főherceg palotája ez idén még nem levén teljesen kész, számára a Teleky-háznál földszint rendeznek be ideiglenes szállást. — A városligetben most két járda épül, a mi az arra lakó munkásoknak a téli sáros időben nagy könnyebbségére lesz. — A pestvárosi husbizottság ülésében Hennicke építész előterjeszté az új nyilvános vágóhid ter-
vét és költségvetését, mely némi módosításokkal el is fogadtattott. Az építkezési munkákra okt. 27-kéig nyitattik pályázat, a föltételek közelebb közzé tétetnek. — A miniszterelnök mult szombaton Debreczenen átutazván családjával, mint a „D-n“ említi, a miniszterelnöknek kalácsot vásárolt az ismert „Kis Tamás“-tól, s az egész család jóízűnek látszott találni a debreczeni kalácsot. — A „Morning Star“ aztírja, hogy Garibaldi megunta a történelemcsinálást és a caprerai tusculanumában regényt ír, mely megtörtént eseményeken alapul, s a mai Olaszország társadalmi és egyházi állapotai körül forog. — Nevezetes vendégeket ígér nekünk Franciaország: Eugenia, francia császárnét és Dumas Sándort. Persze külön-külön. — Új belügyminiszter-jelölt-ről hallottunk. Mondják, hogy Rájner Pál főispán van szóban, ki igen erélyes és eszes ember. B. Wenckheim Béla, ki a mult hét végén érkezett vissza Budára; az orvosok véleménye szerint: egészségét teljesen koezkára tenné, ha a sok izgalmat okozó tárczát tovább is megtartaná. — Deák Ferencz arcképe megjelent a londoni „The illustred police news“ című rendőri lapban. Hanem mint Kink János jelent meg, a csalfa párisi fényképek egy példánya után. — A pesti Kőbányán e hó 9-kén két napszámos egy 15 fontos követ akart kihuzni egy 11 öl mélységű kutból. A nyílásnál a kötél elszakadt s a lenn dolgozó napszámost homlokon találta. Mikor a kórházba vitték, még élt. — Hyacinth atya Amerikába utazott, hol szabad a gondolat, s — mint a „Liberté“ írja — a vallásos érzület nem zárja ki kebléből a szabadságot. De csak két hóig marad ottan, s aztán ismét visszatér. — Mult kedden este gróf Andrássy Gyula miniszterelnök családjával együtt Terebesről Budára visszaérkezett; megérkeztek továbbá b. Vay Miklós koronaőr, gr. Bethlen József, b. Vécsey József, Kussovics L. főispánok és gr. Gyürky Ábrahám is. — Ebergényi Ágota, Ebergényi Julia testvérhuga, svájci lapok szerint, a Rajnába ölte magát, súlyos követ kötvén lábára. A kik ismerték, azt mondják, hogy nagyon szívére vette nővére esetét, s bár sokféleképp keresett, nem talált azóta vigasztalást. — Mátyás király szobrára Mármaros felhívása folytán Temesvár város 100 frtot adományozott, s azonfelül aláírási ívet nyitott. — Fiume város a nagyenyedi őstorony helyreállítására 100 frtot adományozott. — A „Figaro“ hire szerint: egy gróf Nádasdi a Saint-Germain-boulevardon a téli idény alatt, melyet családjával együtt Párisban szándé-

kozik tölteni, 120,000 frank haszonbért fizet egy kis palotáért. Ennyi pénzért talán Pesten is kaphatott volna egy kis szállást. — Várady Gábornak a m.-szigeti tanulók fáklyászenét adtak Pestre utazása előtt M.-Szigeten. — A intends-kérdést sorban szellőztetik a lapok különféle candidatusokkal. A „F. L.“ azon kérdésére, ki legyen hát a nemzeti színház intendánsa, az „Ung. Ll.“ azt feleli: Gyulai Pál. Valjon Gyulai Pál mit felel az „Ung. Ll.“-nak? Aligha nem azt, hogy: köszöni szépen a szíves megemlékezést, de nem kér belőle, t. i. az igazgatóságból. Írói és művészi körök egyiránt a jeles írói tehetségű, sokoldalú műveltségű és finom modoru Zichy Antalt ajánlják ez állomásra. — A szörny-hangversenyek Európában is divatba kezdenek jönni, csak hogy az amerikaiakénál kisebb sikerrel. Berlinben e napokban rendeztetett egy ily szörny-hangverseny a zenész-segélyző-egylet javára; közreműködött több, mint 600 zenész, hallgató pedig alig volt ugyanannyi.

++ (Halálozás.) Rummel Arnulf, győri benczés tanár, tudományosan mivelt férfi, s a szerzet egyik köztisztelőtű, felvilágosodott tagja, e hó 5-kén hagymázban meghalt. Béke hamvaira!

++ (Az „Ellenőr“ volt újdondásza) mult számunkban hozzá intézett felhívásunkra egy hosszadalmas „válasz“-t küldött be hozzánk, melyből hogy a közönséget tovább is ne untassuk e meddő szóvitával, csak a következő sorokat idézzük, mint a melyek közvetlenül a hozzá intézett kérdésre vonatkoznak: „Házi manipuláció“-nak értette az „Ellenőr“ volt újdondásza azt a körülményt, hogy egy fiatal kezdő énekesnő mint a „muzsának homlokán csókolt gyermeke“ sat. volt bemutatva. — Nem kutatjuk mennyiben volt jogosítva a tisztelt volt újdondász ur e körülményt „házi manipuláció“-nak czimezgetni, sem azt, mennyiben egyeztethető össze e megjegyzése azon általános elismeréssel, melylyel e „fiatal kezdő énekesnő“ mint népszínmű-énekesnő ismételve részesült; nekünk elég azon nyilatkozata, hogy az idézett szavakkal sem írói, sem szerkesztői jó nevünket nem volt szándéka gyanúsítani, a többire nézve mint eddig, ugy ezentul is mindig tiszta meggyőződésünket fogjuk követni, vezéreltetve azon ohajtástól, lehetőleg megfelelni hivatásunknak, és megfelelni annak oly módon, hogy soha se keljen mentegető magyarázatot adni szavainknak, akár saját becsületünk, akár más becsülete érdekében.

A „Családi Kör“ szerkesztője.

Nemzeti színház.

Október 15-kén.

Okt. 9-kén Doria de Cau Mari asszony föllépteül: „Hunyadi László“, Erkel Ferencz operája, 4 felv. — Okt. 10-kén: „A csikós“, Szigligeti Ede eredeti népszínműve, 3 felv. — Okt. 11-kén az intézet gyászja miatt nem volt előadás. — Okt. 12-kén: „Lammermoori Lucia“, Donizetti operája, 3 felv. — Okt. 13-kán: „Hamlet“, Shakespeare szomorujátéka, 5 felv. — Okt. 14-kén: „Fidelio“, Beethoven nagy operája, 2 felv. — Okt. 15-kén: „Paul Jones“, a kalóz, Dumas Sándor drámája, 5 felv.

Budai népszínház.

Október 15-kén.

Okt. 9-kén: „Sulliván“, vigjáték, 3 felv. — Okt. 10-kén: „Don Juan“, bohózat. — Okt. 11- és 12-kén nem volt előadás. — Okt. 13-kán: „A nevelő“, vigjáték, 3 felv. — Okt. 14-kén: „Jó csillagom“, Scribe vigjátéka, 3 felv. és „A soroksári polgármester“, bohózat, 1 felv. — Okt. 15-kén nem volt előadás.

Gazdasszonyoknak.

Angol beafsteak.

Egy szép vesepecsenyét bőreitől meg kell tisztítani, aztán ujnyi vastag-águ rézaut darabokra elvágni, széles kés-sel egyenként jól megveregetni, megsózni, egy kis fekete borsot

reá szórni, minden szeletet egyenkint olvasztott vajba mártani, a szeleteket egymásra rakni, közbe-közbe szeletekbe vágott vöröshagymát tenni és néhány órára földre tenni.

Ezután tetszés szerinti mennyiségű sardella vajat kell készíteni a szokott módon és azt jégre tenni, hogy kemény maradjon.

Tíz perczezel a tálalás előtt a husszeleteket forró zsirból ki kell sütni, de ne egészen szárazon kisütni, hanem olyformán, hogy a hus belül egy kevésbé vörös és véres maradjon.

Tálaláskor a sardellavajat a közepére kell szép halomra rakni, a sült szeleteket köröskörül, ezek mellé pedig burgonya pépet, sült burgonyát vagy rizkását, tormát, egy kis zöld salátát, zsirból kirántott egész tojást. A forró zsirból néhány kanálnyival a szeletekre öntvén, forróan be kell tálalni.

G. Irma.

Királyné-pudding.

Nyolcz lat friss vajat habzásig elkevervén, lassankint nyolcz tojás sárgáját kell belé adni, 12 lat finom, szitált czukrot és két lat finomra tört mandulát. Hat szép császárszemlyéről le kell reszelni a kemény héját a zsemlyéket pedig egy negyed óráig tejbe áztatni, aztán jól kinyomni, szitán áttörni és a többihez keverni. Egy czitrom apróra vágott héja jó ízt ad a tésztának, a melybe még három lat zöld, apróra vágott piztácziát vagy zöld mandulát kell tenni, valamint a nyolcz tojásból verrt kemény habot is.

Egy sima formát jól kikenvén vajjal, az egészet abba kell önteni, elébb egy sor piskótával rakván ki azt.

E tésztát másfél óráig gőzben ki kell főzni, aztán lapos tála borítani, forró befőttel leönteni és forróan betálalni.

Sz. Anna.

Divattudósítás.

Nem a verőfényes napok, de a naptár szerint már a téli köpenyekről is kellene gondoskodni, és — hála divatkereskedéseink elővigyázó figyelmének — e tekintetben is tájékozással szolgálhatunk t. olvasóinknak.

Legnagyobb csudálkozásunkra, az ujonan érkezett és készített téli felöltők közül egyet sem láttunk, mely egészen új formával dicsekedhetett volna: lévén a téli felöltők is majdnem kivétel nélkül a bő zsákpaletot mintájára szabva, rövidebbre vagy hosszabbra amint azt az illető kedveli. Idősebb vagy fagyos nők hosszabbra szabatták, míg fiatalabbak röviden szeregltek; több gondot fordítván a gazdag diszítésre, mint a szövetek jóságára. A zsákpaletot szabása azonban nem zárja ki azt, hogy az olló hatalmas változásokat ne idézzon elő rajta. Így például akárhányszor paletot hátrészének alsó fele fel van vágva, a mi ugyan célszerűség, az a meleg tekintetéből nem nagyon ajánlható, de e felvágott rész igen alkalmas arra, hogy azt selyemmel bársonnyal beszegjük, csokrokkal vagy paszomántos munkával ismét összefűzzük. Az ujjakat is bőre szabvák, fodrokkal diszítve, elő pedig a felöltőre két oldalt ki van hajtva, mind ezek a változások izlésünktől függ. — Finom fehér posztóból láttunk melegebb felöltőket, köröskörül fekete tűzésekkel, vagy sötét vörös bársonnyal diszítve. Divatba akarják hozni az arany zsinórokkal diszített utcai felöltőket is, de kétkem, hogy azt el lehessen fogadni azoknak is, a kik valódi finom izléssel bírnak, mert a mi például a színházban, fényes világítás mellett igen jól veszi ki magát, az fényes nappal, az utcán járó-kelő tömeg között nemcsak nagyon kirívó, de veszít becséből és szépségéből.

Jelen divatképünk magyarázata.

Az első alak rövid utcai öltözképet mutat be, mely kétféle szövetből készült, t. i. scót és barna popelinből. Az alsószoknya, a hosszú mellény, valamint a gallér, az ujjak és a felöltő diszítése scót szövetből készült, az alsószoknyára felvarrt fodrok barna popelinből áll, szintugy a felső, oldalt trouszsirozott felső szoknya és a félig testhez álló felöltő is. Ez utóbbi előrésze dolmány módra ki van zsinórozva és gombokkal diszítve. Ez öltözképek ára 45

frt. A fehér nemez-kalapka barna bársonnyal és tollal van diszítve. Ára 8 forint.

A második hosszú uszályos látogatói öltözképet tüntet elő. A szoknya két részből áll: a rövid szoknyából és az uszályból, mely külön van hozzá alkalmazva, és melyet néhány belül alkalmazott gomb segítségével hátul is, rövidebbre lehet felhuzni, úgy hogy e formára való ruhákat az utcára is lehet viselni. Az alsószoknya diszítése egy széles fodorból áll, a mely fölé egy sor kagylóalakban rakott tafota rüchek vannak rakva és egy sor zöld tafotából készült dudorból. Az uszály diszítése ugyanaz, csak hogy a fodor és a többi diszítés is kisebb, mint a rövid szoknyán látható. A hátusó nagy dudor zöld csokrokkal és rojtjal beszegett csokorvégekkel van diszítve. A derék és ujjak szintén zöld tafotával vannak diszítve. E ruha ára selyemből készítve 120 fit szörkelméből 46 frt. — A fehér kalap zöld virággal és csipkével van diszítve, ára 10 frt.

Számrejtvény.

Antalfyné Györfy Etelkától.

- 27, 8, 29, 2, 31, 9, 8. Ez mindig titok előttünk;
12, 21, 22, 10. Dicső gyászban részesültünk;
25, 19, 34, 18, 14. Ez feldulta országunkat;
7, 24, 22. Ha megölnöd, sem ad hangot;
31, 33. Boldogság az, hogyha jó;
32, 5, 7, 28, 26. De ha ilyen, akkor: oh;
7, 17, 4, 30, 14. Csak nem rég lett megváltva;
1, 15, 16, 23, 11. Az ember most többet látja;
23, 14, 9, 8, 3. Már csak némely szívben tombol;
14, 18, 20. Ez még sötét főkben tombol.

Megfejtési határidő: november 14-ke.

A f. é. 39-dik számban közölt rejtvény értelme: „Husz év múlva hazánk ezer éves lesz!” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Szluha Mariska, Tamásy Teréz, Bessenyei Róza, Hatvani Kálmánné, Mikes Berta, Buday Lila, Papy Amália és Rozina, Unger Paula, Eördögh Aurelné, Malachovszky Béláné, Dubányi Róza, Szányi Mária, Gaál Etelka, Darázs Hermin, Dahlström Hutter Zsuzsanna, Sósfy Anna, Buday Ilonka, Chudovszky Marsovszky Ágosta, Tell Mari, Fekete Jolán, Kiss Karhety Ilonka, Velyászky Mária és Anna, Schwartz Éva, Oszlányi Mária, Komáromi Klára, Barabás Lajosné, Nagy Kálmánné, Benyó Mariska, Beniczky Skultéty Berta, Nagy Emilia, Nagy Krisztina, Szeghy Amália, Telendy Eliz, Antalfyné Györfy Etelka, Széchényi Jolán, Farkas Gizella, Döry Irma, Müller Lóra, Kiss Ernesztin, Makay Kálmánné, Boronkay Csieseri Lila, Sovány Szüts Klára, Fejér Ilona, Kálmán Etelka, Szoboszlai Sándorné, Györfy Mariska, Hajdu Antalné, Forty Nina, Grosz Antónia, Illés Katinka, Károlyi Nelli és Szidi, Sárkány Luiza.

A 38-dik számban közölt rejtvény értelmét utólag beküldő:

Komáromi Klára, Barabás Lajosné, Benyó Mariska, Flegmann Lipótné, Intze Katalin, Birró Domokosné, Tóth Juliska, Beniczky Skultéty Bertalan, Nagy Krisztina, Oszlányi Mária, Telendy Eliz.

Tartalom.

A gyermek lénye. (Folyt.) Rege, Endrődi Sándortól. — A hegyhíti kísértet, Balázs Sándortól. (Vége.) — Lombdus, Szabó Gyulától. — A királyné nyakszalagja, Nemes Ödöntől. (Vége.) — A földgömb első körülhajózása, Egervári Ödöntől. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: októberhavi divatképünk.

Felolós szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:

kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:

Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

43. sz.

Október 24-kén.

1869.

Havonkinti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrajzokkal. Évenkint két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megfizetése egész-, a műlap megfizetése félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

A gyermek lénye.

(Vége.)

Eszmény! Mi az az eszmény? A tökéletesség képe, a mit az ember magának alkot, akár az erkölcsi, akár a művészeti világban. A valódi világban eszmény nem létezik, mert abban valódi tökéletesség nem létezik, hanem létezik a szellemi világban, a tökéletesség foglalatja, melyet minden ember a szerint bir magának lelkével megalkotni, a mily mértékben lelki tehetségei ki vannak fejlődve és a mily irányban azok ki vannak fejlődve. A romlott szív eszménye oly egyéniség, mely a romlottság minden tulajdonának teljes tökéletében fel van ruházva, és viszont az erkölcsös ember eszménye oly egyéniség, mely az erkölcsi tökéletességet egész teljességében magában foglalja. Ily teljes tökéletességű egyéniségek sem az erkölctelen, sem az erkölcsös világban nem léteznek, hanem csak képzelet tárgyai, mintegy célpontok, a melyet a törekvő lelkek megközelíteni vágnak. Minél inkább törekszik tehát valamely lélek az erkölcsi eszmény felé, annál magasabbra emelkedik a tökéletességben, annál tisztábban bontakozik ki a földi élet salakjaiból, annál kevésbbé uralkodnak felette földi lételének halandó részei és annál jobban közelíti meg a halhatlanságot. Az eszmény utáni törekvés képezi a lánczolatot, mely az összes emberiséget évezredek óta összefoglalva tartja és azért csak annyiban oldja meg az ember földi rendeltetését, a mennyiben a tökéletesedésnek szolgált az erkölcsi világban.

Az eszmény képe pedig az erkölcsi világban: az Isten. Ezzel meg van jelölve az irány, melyet az embernek követni kell, hogy mint Isten gyermeke igazolja magát, és egyszerűen ki van jelölve azon irány is, melyet követnie kell, hogy

az Isten, a tökéletesség eszményképe őt édes gyermekéül megismerje. Minden erkölctelen tett hátrább veti őt a dicső cél-tól, mert elundokítja benne az eszménnyel való rokonsági jeleget és elhomályosítja benne az eszmény sugarait, melyek a tökéletesség útját megvilágítják. Az Isten képe nem lehet a föld szűk keretébe szorítva, hanem arra szolgál, hogy a test a szellemmel, az anyagi élet az erkölcsi élettel kapcsolódjék egybe; ez által válik az ember a mindenség láncz-szemévé, az ég és föld, az Isten és anyag összekötő részévé.

Az Isten gyermeke az, a ki a magasabb, vagyis az erkölcsi szabadságba lépett be azáltal, hogy a magasabb, az erkölcsi szeretet megnyitotta szívét. Csak szeretet által lehetséges az erkölcsi szabadság, mert csak a szeretet képes legyőzni az akadályokat, melyek az erkölcsi szabadságnak útjában vannak. És viszont csak erkölcsi szabadság mellett lehetséges a magasabb szeretet, mert csak a ki teljes szabadsággal bír maga felett, vagyis a ki uralkodni képes minden indulatja felett, adhatja át magát teljesen az igaz szeretetnek.

Ha végig nézünk az emberiség történelmében, igazolva látjuk ezen állításunkat; az emberiség minden jóltevője, minden igazi vértanúja, minden valódi nagy szellem és művész, bölcsész és tudós, valamint a gyermekded tisztaságban életüket eltöltött egyéniségek mind a magasabb szeretetet hordozták szívükben, mind Isten gyermekei voltak. A szívben rejlő isteni szikra a lélek tisztító, átszellemítő szent lelkesedés tüztől meggyújtva, magasra lobbant fel szívükben, és a lelkesültségnek ezen perceiben az emberi szellemet az Isten szelleme

hatja által. Ilyen pillanatokban — a költők és próféták ihletnek nevezik azt, — a lélek mintegy kiragadván magát a földiség szűk korlátai közül, az egész emberiséget öleli át tekintetével, és átszárnyal azon korszakba, midőn majd az összes emberiség minden egyes tagja egy-egy tökéletes egyéniség leendő, a számtalan különféleség egy nagy összhangzatba, a testvéri szeretet egybezőngő összhangjába olvad össze; akkor az Isten gyermeke diadalmaskodni fogott az emberben, a jó a rossz felett győzedelmeskedett és a föld lakói felmagasztalásukat, apotheozisukat érendették el.

Vannak, a kik azt hiszik, hogy ezen felmagasztaltsági időszakot az ember soha sem fogja elérni a földön; ám legyen, de hát tagadhatják-e azt is, hogy az emberiség az erkölcsi tökély felé halad? Bármelyikét vegyük az erkölcsiség elvének, a vallástól kezdve az emberi jogok legutolsójáig: az öngyilkosságig, mennyivel tisztábbak, nemesebbek és szelesebb körökben elterjedtek, mint száz avagy csak ötven évvel ezelőtt. A mit mi közről tekintve anyagi törekvésnek látunk, az a kellő láttávból szemlélve, mind az erkölcsőség haladásának derül ki; mert az erkölcsi világban épugy, mint az anyagiban bizonyos álláspontok szükségesek, hogy a tények és események valódi jelentőségeit felismerhetők legyenek. Hogy csak egyet említsék a sok közül, itt van a jelenkor nagy pénzuralma; mi, a kik ez uralom végzetes hatalma alatt állunk, azt hiszszük, hogy a jelenkornak ezen iránya nem más, mint a legvastagabb anyagiság, mely megalázza, megigázza a szellemet, rabszolgájává teszi a szabadságot és gyönyöre tárgyává az erényt és erkölcsöt, pedig — csalogdunk; mert ez az ördögi hatalom jelenleg nem tesz egyebet, mint szétrágja és lassan-lassan átváltoztatja mindazon, a sötét századokból még reánk maradt zsarnoki intézményeket és társadalmi mételeyeket, a nyers erőt és kiváltságos önkényt; a mit a népek millióinak kiontott vére nem volt képes elmosni, a pénz hatalma morzsolja szét és ekként előbbre vivén az emberiséget rendeltetése célja: a tökéletesedéshez, az ő ideje is le fog járni és ő is kénytelen lesz tisztább és nemesebb eszköznek engedni át a hatalmat.

Csak az a baj, hogy még mindig kevesen vannak, a kik az emberiség ezen tökéletességi rendeltetésében hisznek. Oh, ha e hit általánossá válhatnék, ha minden szív áthatva volna tőle, ha mindegyikünk tudná, hogy mindegyikünk külön-külön teljes erőnkől Isten akarata szerint e cél elérésén tartozik munkálkodni, mennyivel hamarabb lenne az elérve! És mennyi nyomor és fájdalom győzetnék le könnyebben és viseltetnék el nyugodtabban azon tudat által, hogy e szenvedés és fájdalom azért van, hogy azon keresztül az erkölcsőség és tökéletesség tudatára jussunk! E tudat is a valódi valláshoz tartozik, az Isten dicsőítésének hite ez az emberiségben. Az emberek nagyobb része odafejlődött már, hogy tudja, miszerint mindaz, a mi nem erkölcs, az nem vallás, az üres külsőségek nem emelik tehát föl többé lelkét; az igazi erkölcsőséget pedig, azt az igazságot, hogy ő az emberiség tökéletesedési munkájában való részvétele által válhatik csak Isten gyermekévé, nem fejlesztik benne tiszta tudattá, nem oltják lelkébe hitvalláskép, innen egyfelül a vallástalanság és másfelül az erkölcsitelenség, és ez nem is lesz másképp mindaddig, a míg a nevelés oda nem lesz irányulva, hogy meg- és felismeresse az emberekkel az anyagi és erkölcsi világ közti szoros összefüggést, az emberiség és Isten közti kapcsolatot a polgárosodás útján, és a mily mértékben ez a tudat terjed és hitté magasztosul az emberek közt, azon mértékben

lesznek azok erkölcsősökké, vallásosokká és az Isten gyermekeivé.

De az Isten gyermekének im ezen diadalma másrészt akkor sem érthetik el, ha a természet gyermeke és az ember gyermeke elnyomatnak benne.

Az emberi lény hármasságának összhangzata csak akkor tűnik elő, ha mindegyike külön-külön kellő tökélyében ki van fejlődve és egyik a másikat lehető tökélyre segíti.

A nevelés csak úgy oldhatja meg feladatát, ha az emberi lényt ezen hármasság irányában öleli fel és azokat egyenlően veszi tekintetbe. Az eddigi nevelés ezt nem teheté, mert a gyermek lényege nem csak kevéssé volt felismerve, de az eszközök is hiányoztak a gyermeki lélek kellékeinek megfeleltetn. Fröbel találta meg a gyermek lényegének kulcsát, megérté eme néma természet nyelvét, föllelé az eszközöket, neki első lelki tápját nyújtani, és az emberi gyermekkel életbe-leptétől, mint józan lélynnyel bánni, magas rendeltetéseként.

Az anyák valódi hivatása tehát Fröbel által jelöltetett ki oly célból, hogy véget vessünk nevelési rendszerünk halatlan fonákságainak, és az által a mindennemű végetlen elnyomatásnak is véget vethessünk.

A gyermeki lét fölemeltetésével a nő valódi felszabadulása is össze van kötve. Az anyák valódi hivatásának fölismérése által emberi lényének felismerése éretik el és nem száraz tudakosságot, sem hiu ábrándokat, hanem valódi érzelmi érettséget, valódi okosságot fejleszt. Annak megismerése által, hogy azon kis lényben, mely ölében van, isteni szikra szunnyad, föl kell ébredni a szent ihlettségnek, hogy ezen szikrát föllobantsa, az emberiségnek valódi polgárt neveljen. Ezen ihlettséggel éri át a nő, hogy ő az emberiség nevelőnője, és ezzel minden össze van kötve, a mi a nőt beiktatja az emberi méltóság tökéletes jogába.

A gyermek lényege tér hiányából csak megjelölthetett, mert kötetek kellenének a kérdések ezen egyik legnehezebbikét alaposan átvizsgálhatni. Nemsokára azonban újra fölveszszük vizsgálódásunk fonalát.

László és Mária.

Ballada.

Péterfi Alberttől.

Ég a buza ki sem hányna a fejét:
László király megszegte már esküjét.

Ugy esküdte, ugy hallotta Erzsébet:
„Soh' se' bántlak, sem fiad, se téged!”

De mi haszna, Czyllei ha beszéli:
„Bizony László a koronát reméli.”

Gara nádor meg esküvel erősít:
„Titkon immár sereget is felcsodít.”

„Ti tudjátok, s nem mondjátok; koronám...”
„Ne félj uram, a dolgot csak bíz reám.”

— Fejemre nőjj? Veszedelmes két fatyja!
Még siratja fenn az égből az atyja.

Vérpad nokik! „Oh atyám e mély born!”
„Ej no, tudod, gyenge király, honfi-bú.”

„Azt beszéllek, oh Istenem! titokba,
Hogy Lászlómat...” „Ej ugyan hát ki mondja?”

De hát mondd csak: Hunyadit te szeroted?
„Oh” lángol-e több ily forró szeretet!”

„Lányom, lányom, lányomnak sem mondalak,
Mintsem téged Hunyadihoz adjalak.“

„Én nem bánom, édes atyám, tagadj meg;
De a szivem Hunyadiért hasad meg.“

S könybe borul két szép szeme, orczája,
Hiába szól édes anyja hozzája.

Éjjel-nappal Lászlójáért kesereg,
Vigasztalná édes anyja — nem lehet.

Jaj Istenem, én Istenem, Istenem!
Látod anyám, olyan nagyon szeretem!

Izen neki: eltemeti az örvény;
Jön az apród: van igazság, van törvény.

Izen neki, azt izeni: úgy várják;
Jön az apród: börtönébe most zárják.

Izen neki, újra izen: ne féljen;
Jön az apród: elítélték az éjen.

Összeoplik; tovább már nem bírhatja,
Ágya mellett édes anyja siratja.

„Mi zúg ott künn, mi búg ott künn merőbe?“
Halottat kísérek a temetőbe.“

„Mért sirnak úgy a s z e n t g y ö r g y i piacon?“
„Szép halottját siratja ott egy asszony.“

„Sötét zászlók . . . ah! doboknak pörgése!“
„Felhők csupán s az ég vészese döngése.“

„Hah, anyám, hah! ő mondja, hogy ártatlan!“
„Oh! eljön még, megszabadul bántatlan.“

„Oh irgalom! . . . Édes anyám ne csalj meg. . .“
„Oh irgalom! . . . Lelkem, lányom, ne halj meg!“

Fölzúg a szél künn, moraj kél a légbe;
Két szép lélek egyszerre szállt az égbe.

Csak gyakorlatinak kell lenni!

Beszély.

Major Bélától.

I.

Zarándi Gyula barátunk huszonkét éves volt, midőn a műegyetemi tanfolyamot Zürichben bevégezte s onnan mint diplomatikus mérnök és építész hazatért.

Már nagyon fiatal korában elég gyakorlati volt belátni, hogy a mi felsőbb, ugynevezett tudományos kiképeztetésünk nem ér semmit. Még az orvosi pályáról csak lehet beszélni, az már bevett fogalom, hogy az nem lehet másként, az orvosnak tudósnak kell lennie; megtanulni, átkínlódni sok fölösleges tudományt, mielőtt az igazi tudományhoz, melyet az élet megkíván, eljuthat. De az ügyvéd például, vagy a tisztviselő: mennyit kell annak is haszontalanul tanulnia, tanulnia csak azért, hogy megint elfeledje, míg irodát nyithat, vagy valamely hivatalban tollat foghat, hogy olyasmit dolgozzék, a miért kegyeret adnak. S akkor utóvégre kitűnik, hogy még sem ért ahoz a dologhoz; újra kell tanulnia. Az élet egészen más tudományt követel, mint az iskola. Magába tömhetett valaki egy egész könyvtárt, tehetett még oly fényes vizsgálatokat, s mégis lehet gyámoltalan s éhhetetlen ember. Gyakorlatinak kell lenni!

Zarándi barátunk ezt kora fiatalságában belátta, s nem választá a túlságos elméleti, ugynevezett klasszikus kiművelés terét, hanem a gyakorlatibbat, a reál-tudományokat. Soha

sem érzett hajlandóságot a görög és latin nyelvre. Nem érté, hogy miért kell azokat tanulni, midőn semmi hasznukat sem veszi az ember. Egy pár bölcsészeti könyvbe is beleszagolt, hanem józan esze megmondá neki, hogy a bölcsészlet nem más, mint a szavak tudománya. Minél jobban el tudja valaki csavarni, be tudja burkolni, elkaeszkaringósítani a szavakat: annál nagyobb bölcsész. Ennyi az egész.

Ő nem akart sem latin, sem görög nyelvet, sem bölcsészletet tanulni, hanem valami kézzel foghatót, valami gyakorlatit, a minek mindjárt hasznát is vehesse.

Előtte nem czélul tünt föl a tudomány, hanem eszköz gyanánt. Mindigmély szálnalmat érzett a szegény szobatudósok iránt.

Még a történelemnek csak megkegyelmezett. Mégis szép tudni, hogy kik laktak itt előttünk és mit miveltek e nyomorult földön; hanem ehhez meg egy más kérdés férközhetik, az, hogy igaz-e? A egész történelem — gondolá ő, — nem egyéb mesénél, kivált az ó-kor történelme. Aztán meg egyoldalú felfogás szerint készült, valószínűleg tele hypothezissal és ferditéssel. Nem lehetne-e ezen egyszerűsíteni? nem lehetne-e az ó-kor történelmét a tantárgyak közül egészen kihagyni? Hisz innen-onnan annyi lesz már, a mit tanulni kellene, a mit úgy nevezett művelt embertől a társadalomban kívánnak, hogy nem lehet meggyőzni, vagy csak anyagi kárával győzi meg az ember.

Hisz az élet czélja, ha már egyszer megvan, az, hogy egymás számára minél kellemesebbé tegyük, nem pedig kellemetlenebbé oktalan tudományok fitogtatása és megkövetelése által! Mi szükségem van nekem arra, hogy tudjam az asszyr, perzsa, méd, babilonai, kelta, görög és római nép történetét? Hány ezer meg ezer nép élt már e földön világ teremtése óta, melyekről a legtudósabb emberek sem tudnak semmit! Például csak a khinaiakról is vajmi keveset tudunk; pedig a műveltségben évezredekkel megelőzték Európát; évezredekkel előbb ismerték és használták a löport, mint nálunk Schwarz Berthold föltalálta. De árt az nekem, hogy a khinaiak történetét részletesen nem tudom? Kereken tagadom.

Oda kellene hát már egyszer világosodnia a világnak, hogy az se ártson, ha a görögök és rómaiak történetét és ostoba mythológiáját sem ismerem. De árt, most még árt; nagyon megítélnének miatta, ha nem tudnám; legalább nem tartanának, nem lehet, hogy művelt embernek tartanának. El a felesleges, czopfos fuxériával, el a régi slendriánnal.

De persze, senki sem akarja feláldozni, egyszerre eldobni magától, a mit az iskolában éveken át nagy kínnal bemagolt. Mindegyik kérkedik hiu tudományával, hogy műveltnek tartásák, s a többi, miközben igen műveltnek tartja, igyekszik utánozni.

Mily önkény, ennyi tudományt tukmálni a világra! Véralázító erkölcsi kényszer!

Hajtsuk már el magunktól, a mi fölösleges! Legyünk gyakorlatiak!

Hajtsuk el a latin és görög nyelvet, a római és görög történelmet, tanítsunk helyette okosabb dolgokat; hisz tán a nyelvet és történelmet is csak úgy a középkorban csinálták, mint például a római jogot a szerzetesek.

Azt vetik ellen, hogy igen, de szép költészet és tanulság van benne.

Másból is lehet költészetet és tanulságot meríteni, nem szükséges latinul, vagy görögül olvasni! Hisz tapasztalhattuk,

hogypéldául az irodalomban mily divat volt egykor a római és görög mythologia kizsákmányolása. Nem is volt vers, amelyben Venus, Junó, Diana, Amor, Psyche s mit tudom én még, mily első és tizedrendű görög istenségek nem szerepeltek; a poéták nem is tudtak máshonnan képeket, hasonlatokat venni, mint a római és görög mythológiából; az szép volt akkoriban, klasszikus!

Nos, használják-e, vadászszák-e most a görög isten urfiakat és istenkisasszonyokat? ugy-e, hogy nem? s ártalmára van ez az irodalomnak, sülyedt általa? ugy-e, hogy nem, — sőt!

* * *

Igy szónokolt teljes hévvel Zarándi Gyula barátunk, midőn e téma került szóba. Valósággal dühbe jött, ha nem tudott valakit kapacizítani, a mi gyakran megesett.

Ő testestől-lelkestül ez elveket vallotta. Mi nem tartjuk szükségesnek, hogy nézeteit tovább fejtegetsük, vagy hogy épen bírálgassuk; csak az eredményt idézzük, hogy Zarándi barátunk csak négy latin osztályt járt ki, aztán átment a reáliskolába; Zürichben végezte a polytechnikumot s huszonkét éves korában mint diplomatikus mérnök és építész tért haza.

S ezzel elértünk beszélyünk elejére.

II.

Nagyon csalatkoznék, a ki az előzmények után azt hinné, hogy Zarándi barátunk valami műveletlen ember volt, csak szigorúan körvonalazott szakjában otthonos, a mint ezt gyakran látjuk az életben.

Nem! ő daczára szájhösködésének, sokat tanult jobbra-balra; érdeklődött minden iránt. Nem is a saját érdekében beszélt, hanem a jövő nemzedéknek akart hasznos szolgálatot tenni, hogy ne ölessék meg haszontalan tudományosság által.

— Szeretnék második Omár lenni, — mondá több ízben, — hogy még egyszer felgyujtsam az alexandriai könyvtárt. Nagyon sok könyv van már ismét a világon. Hisz így előbb-utóbb a tudósoknak nem lesz semmi dolguk. Senki sem ír már újat; csak meglevő könyvekből csinálnak másokat. Mi lesz a világból, ha ez így halad? Ugy járunk, mint a khinaiaiak. Gyermekeink meg fognak vénülni, mire olvasni megtanulnak. Hisz a rettenetes halmaz folyvást szaporodik!

De ő maga még a műveltség ócsárolt színvonalán állott. Egy pár latin és görög szó is megakadt még nála, olvasgatott egyetmást minden tudományágból, a lapokat rendesen figyelemmel kísérté, élénken foglalkozott politikai és társadalmi kérdésekkel s a szépirodalom, a poézis iránt sem volt egészen idegen. (Titokban megsughatjuk, hogy fiatal korában maga is próbált verseket írni, de iszonyuan nem sikerültek neki. Hisz ki nem próbált és kinek sikerültek?)

Megvoltak a maga kedvencz írói és költői; több érzélgős költeményt könyv nélkül is tudott, s voltak időpontok, midőn talán ábrándozott is, ámbár szörnyen szégyelné és sértve érezné magát, ha valaki rá merné fogni. Ah, gyakorlatinak kell lenni! Az ábránd nem ér semmit.

Kiváló előszeretettel viseltetett a szám- és természettan és földrajz iránt; az kézzel fogható, határozott, tételes valami; az nem törődik a multtal, csak jelene és jövője van! Gyűlölte a philosophiát és etikát, és haragudott magára, mert kedélye volt.

Pedig kedélye volt, hatalmas kedélye, melyet nem tudott előlni semmiféle gyakorlatiasság.

Midőn Zürichből hazatért, mindjárt igen tisztességes alkalmazást nyert valamelyi vasutépítő-társaságnál. Hja, a külföldön végzett embereket respektálni szokták, s az ilyen társaságoknak van pénzük, jól fizethetik hivatalnokaikat. Ha itthonn végzett volna valami jogi tanintézetet, letehetett volna a cenzurát még oly kitünően, s lehetett volna díjtalan joggyakornok valamely felsőbb törvényszéknél s kiváló szerencse folytán évek mulva nyerhetett volna nagy kegy gyanánt 300 frt évi fizetést.

Pfui, mai nap-ág egy inasnak is kevés, nem tizenöt iskolát végzett embereknek!

Valóban, gyakorlatinak kell lenni!

Zarándi barátunk az első években mindjárt fölvitte ezer forintra; négy év mulva pedig két-három ezer forint volt évi fizetése s az igazgató tanács tagja volt azon társulatnál.

Fő-felügyelő mérnöknek tették meg egy új ág építésénél. Akkor épen huszonöt éves volt. Képzeltető, hogy mily komoly, tekintélyes uri ember lehetett.

Korunk az anyag kora. Nem lehet csudálni, hogy az anyag emberei kapósak és megbecsültetnek.

Mindjárt hazajövele után ismerkedett meg Zarándi barátunk Urfalvy Bálint ur családjával.

No, ha mindenütt kapós és nagyrabecsült volt is az anyagiság gyakorlati uj embere, nem volt az urfalvi kastélyban! Legalább Szeraphine kisasszony váltig ezt állítá, ezt akarta elhíttetni mindenkivel, a többi közt magával is.

Mit neki a mérnök, ez a kopott földkóstoló és földturkáló!

Es szokott szeretetreméltó durczásságával vállait ringatta és ujjaival fittyet hányt, a mi igen illett neki.

Urfalvy Bálint urnak voltak földjei, melyek az új vasuti vállalat számára kisajátítottak.

Ez alkalommal érintkeztek először.

Urfalvy ur hies előkelő családból származott; nagy olygarcha volt. Valamikor alispáni hivatalt viselt a megyénél, hanem aztán jött oly idő, midőn visszavonult a közügyektől, eltemeté magát falujába, mint oly sokan, s élt jószágának és családjának.

E családnak egyik ékes virágszála volt a fenntisztelt Szeraphine kisasszony.

De ha Urfalvy ur visszavonult a világtól, utána ment az. A komisszió fölkereste őt ősi kastélyában s alkudott vele földjeire. E komisszió egyik tagja volt Zarándi barátunk.

A büszke magyar ur hagyományos vendégszeretettel fogadta a küldöttséget; patriarchálisan papramorgóval és friss kalácscsal vendégelte meg, aztán miután az ügyeket nagyuri készséggel tisztába hozta, ebédre marasztotta.

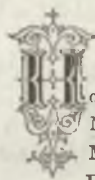
Ez ebéd alatt látta Zarándi barátunk először Szeraphine kisasszonyt.

Ez ebéd döntő befolyást játszott, de merjük állítani, hogy a Szeraphine kisasszonyában is.

Mindketten fiatalok, szépek voltak. Férfinál a szépség nem annyira jó tekintetbe; annál elég, mint a közmondás tartja, ha egy fokkal szebb az ördögnél, csak máskülönbén derék legyen. De Zarándi barátunk a maga nemében mintaképe lehetett a férfiúi szépségnek. Valóságos Alcibiades volt (Lám, mire nem jó a görögök történelme Zarándi ur!) Antinousz bája egyesült benne Herkules erejével; egy Ámor szelídsége mosolygott Achilles bátorságán és férfiaságán keresztül.

(Folyt. köv.)

Hogy hányszor...

Mária Luizától.

Hogy hányszor gondolok
Naponta reája?
Megmondja a tavak
Bájos gyöngyvirága.

Hányszor hívogatom
Drága, kedves nevén?
Sugja meg a szellő
Csendes nyári estén.

Hány fájdalmas sohajt
Röptek feléje?
Megmondja az erdő
Bugó gerliczéje.

Hogy utána hányszor
Foly könyüm árja?
Mondja meg a patak
Csendes zokogása.

És a kis kápolna
Ott a völgy ölébe
Mondja meg, hogy mennyit
Imádkozom érte.

Igazság, szerelem, e kettő kell nekem.

Beszély.

Keserű Annától.

— Oly sajátságos, de épen ezért megbecsülhetlen a természet. Ajándékainak kincstára nyitva s mégis oly keveseket ékit fel dísz-adományával, kik közé aztán azok, kik a természetet s még inkább teremtményeit bámulni és megtanulni akarják, oly örömmel sereglenek. A nagy mindenség csillámló fénye az, kit remekéül teremtett az alkotás, s e fény közelébe sietnek az emberek, hogy lássák, mily vakítólag fényes. S engedje meg nagysám, hogy közelében mulathassak akkor, mikor e jelenlét alkalmával megtanulom azt, mily üdv még meghalni is akkor, midőn oly becses hölgy lövelli szemének sugarait arra, ki élte minden percét kész boldogítására szentelni. Oh engedje meg e közellétet, hisz harminc ez éltém ki-aszott sivatagjára, hisz e mámor a mennybe ragad, honnan Laurám, ez angyal szállt le, kit arra kérek, vezessen e mennybe, vigyen el oda magával, — mondá magányos együtt-létkor egy fiatal lovag imádott hölgyének.

— Ön igen hízog, — viszonzá a hölgy.

— Ha hízogásnak nevezi nagysám a szív legérezményteljesebb forrása születe szavakat, úgy azt kell mondanom, hogy nincs szív az emberben, vagy ha van, úgy csaletek az mások számára.

— Oh férfiak! Ti azt mondjátok, hogy egeteken csak két csillag ragyog, s az kedvesetek szerelme és szíve, kik azt mondjátok, hogy szívetek röpdösi körül e két csillagot, s mint hold a naptól, úgy szívetek is e két csillagtól nyeri élte megvilágítását; oh, ti ily allegoriákban készek vagytok magatokat gyakorolni, s midőn azon a sor, hogy allegoriatokat az életben valósítsátok, akkor nevettek — mondá érzelve a bájos barna hölgy.

— Nagysám nagyon rossz értelmet kölcsönöz szavaimnak; ha látta volna a sziklát, melyet a tenger habjai ezredeken át

nyaldostak s aztán magukba olvaszták, akkor tudja, mi a szerelem, akkor tudja, hogy szavaim csak megnyerni akarják szívet, akkor tudja, hogy megjelenésem egy epedő szerelem megjelenése.

— Hagyja uram e phrasisokat, melyek csak untatni tudnak.

— Oh, akkor engedje meg, hogy a kunyhók nyelvén mondjam ki e szót: szeretlek!

— Inkább mondotta volna, hogy ez a szó csak a kunyhókban leste el az értelmet, melyet pedig mindenütt birnia kellene.

— Ha elérteni akarja, akkor kérem, könyörgöm, imádkozom, hogy fogja föl e kunyhót, szívem kunyhóját, melynek külseje ugyan semmi-tigérő, de benn a boldog meglepődés rózsája hinti szét illatát.

— Amde a külsőből kell következtetést vonni a belsőre, s ha ön szívének burka semmit-ígérő, engedje, hogy olyan-nak mondjam a belsőt is. A férfi a látszat álszine alatt látni enged mindent, mi szép s pusztá romhoz hasonló semmi a valóságban.

— Hogyan kell hajótörést szenvedni legszentebb érzelmeimnek!

— Csak úgy, uram, mint ama hajónak, mely a csalfaság kínos tengerén halad előre, s melyre életét bizni senkisem merészel.

— De a szerelem tengere nem a csalfaság kínos tengere.

— Nem annak kellene lennie.

— Asszonyom, ha a szerelem tengerét ily rutnak gondolja, fogadja el szerelmemet s abból tanulja megismerni a szerelem szende nemességét, — mond elragadtatva a férfi.

— Igaz ugyan, hogy mindenben van kivétel; de épen ez egyetlen az, melyet nem merek a mindenség ily kevés kivételei közé sorolni; mert jól tudom, hogy a teremtés a szívet mindig szívnek alkotá, mely odaengedő vágygyal csüng a férfi-világ kebelén, de meg a férfi-hűséget is nevetségnek alkotá, s a teremtés csalhatatlan.

— Hisz a teremtés pillanatában szülemlett minden, s ha a többire egy szabályt vonhatunk, akkor, mint a teremtés ugyanoly tényezőjére, szintén alkalmaznunk kell azt.

— Maga a tapasztalás s a férfi-világ ezredes története mutatja meg előbbi állításom igazságát.

— Oh angyal, ki ily szépen tudod védni szíved ártatlan elveit, imádkozom, hallgasd meg az én szívem forró imáját, s engedd, hogy azt zsámolyodhoz rakhassam!

— Az imát, igaz, el kell fogadni az istenségnek is még akkor is, midőn az bűnös ajkáról jó; de ez Isten végtelen szentség, a mely szentségnek még csak kifolyása sem lehetek s így egyszerűen vissza kell utasítanom önnek imáját, már csak elveimnél fogva is, ha az még oly forró lenne is.

— Mért kell eltávoznom a legszebb angyal mennyországából a nélkül, hogy érzelmeim visszhangra találtak volna?!

— Siessen uram, készítsen még más allegorikus beszéd-folyamot, mely úgy sem fog rám hatni, és mulattatni is csak annyiban fog, a mennyiben belőle új igazságot meritek elveim igazolására. Isten önnel, a viszontlátásig!

II.

Egy csinnal butorzott szobába lépünk. Ott a kereveten látunk egy csinos ifjút, tekintete festőileg vonzó. Szőke hajzata a legszebb homlokot övedzi, melynek üregeiben két csillámló kék szem tündököl, szabályos görög orrát mintául

vehetnéd, mely alatt a legszebb szőke bajusz s szakál körítik a piros ajkat. Nyulánk, de szabályos termetét a kor legelegánsabb öltözéke fűdi, s nyakkendőjének csokra keresettségét árul el.

S e szabályos arczon a kín feszültsége vonagol, arcizmai lázas ingerültséget fejeznek ki s ajkai mormolása a következő monologot engedi hallani:

„Szép szavaim a pusztában kiáltóéhoz hasonlóan elvesznek; eddig a szenvedély hangján szoltam hozzád, most a megbántott hiúság kinyomatai lesznek szavaim. Győznöm kell, vagy az ostrom vészei közt vesznem! Oh szép furia, ki ellentálló hatalmaddal megtöröd szived vonzerejét, vess vissza, s én távozni nem fogok; lökj el magadtól, én fekete fürteid éje alá menekszem, tilts el magadtól, s én termeid ablakának védőre leszek, s a zefir, ki szerelmemet fogom susogni, az epedő szerelem láza leszek, ki álmaid közé szövöm érzéstelt gondolatimat!”

Eközben egy férfiú lép be, magas és szikár, arcán a hánykódás vonásaival.

— Isten hozott, barátom, megjelenésed felűdit dühömből, — mondá Tivadar.

— Tán szerelmi dühöd lepett meg? — kérde a belépő William.

— Nem, a visszataszítás szülte dűhe a haragnak, mely megvetést kényszerít látni Laura hidegségében.

— Akkor, barátom, kövesd a hadak mesterét, ki, miután egyik ostroma nem sikerült, készül a másodikhoz.

— S ha ez sem sikerül?

— Ugy a harmadikhoz.

— S ha a végtelenig megyek?

— Ne ijesztess vissza magad, légy férfi, kinnek akarata erős s mutasd meg, hogy lábaidhoz fog engedni nemes vadad, s nem vonja vissza magát tekintetedtől.

— Hisz, barátom, ez akarat erős, mely megtörni nem fog, s ez sem biztosít a kívánt sikerről.

— Ah, barátom, én is voltam ily helyzetben, s ígértem magamnak mindent, a mi rossz, s végre is látnom kelle, mint közelit felém az asszony, s unva szerelmi ömlengéseit, távoznom kelle tőle mindenkorra.

— Nem szívesen hallgatom most tréfáidat.

— Hiszen, mint mondani szokás, a példa lelkesít, s kész volnék, tudva a biztos győzelmet, enmagam meghódítani Laurát, hogy aztán neked kedveskedném vele.

— Ismét?

— Hallgasd, barátom, eléd fogom adni s definiálni a nőszíveket.

— Az ugy sem segít rajtam.

— De igen, mert a mit az ember ismer, könnyebben közelítheti meg, s én ép azért ismertetem meg veled a nőket, hogy bátorságot, nem, vakmerőséget, nem, hanem biztosítékot adjak győzedelmedről.

— Beszélj, én hallgatok, de csak azért, hogy időm legyen gondolni Laura vétkes visszataszítására s a boszu gyújtotta szövétnekekkel égetni el szivét, hogy annak porát kezeim vehessék a szél dühének.

— Ne oly messze, barátom, nem illő egy férfiúhoz, hogy azt a szívet, melynek rendeltetése a férfi-szíveket szeretettel körülrepdesni, a düh áldozatának tekintsd. Tudd, hogy a női sziv egy fáklya, mely önmagától meggyulni sohasem fog, s melyet az égésben tartani annál könnyebb, minél többször akarjuk elaltatni. Vele, mint az alvóval, bármit lehet tenni,

mert alszik a választotta szerelmének bölcséjében, de miként a kis gyermek sirással fejezi ki antipathiáját a bölcső iránt, ugy a sziv is; de aztán, mint a gyermek sirása, ha a bölcsőben ringatád, megszűnik, ez is odaengedő megadással csüng szerelmese szavain. Azért akarj, s szívének sirása nem hallatszik, s ha szendereg, elvesztheted lázas tekinteted, ha bepótlálva szerelmed bölcséjében, elringatád.

— Nem, barátom, Laura antipathiája hosszas, mondhatom, végtelen időre nyul, s szívet elszunnyadni látni, szerelmem bölcséjében soha sem fogom.

— Csak remélj, a biztos remény ritkán csal, s te ezt valósulva fogod látni.

— Ne gunyolj, barátom, vagy inkább gunyolhatsz; mert szívemnek nem szerelmi láza ég Laura iránt, hanem a megátalkodott férfiakarat nyilvánulása leszek előtte s hiszek már e dühömnök s látom, hogy enyémnek fogja mondani magát.

— Igy szeretlek látni, mert férfivilágom példánya léssz akkor, ha akaratom szilárd elhatározásával egy nem engedni látszó hölgy szerelmét magadévá tetted, s aztán hátat fordítasz neki.

— Igy akarok tenni, kettős akarattal fogok megjelenni mindenha, s midőn gyűlölt ajkai kimondák, hogy szeret, akkor hagyom ott, nem megcsalva, de megboszulva.

— Látom, férfiú vagy, szived a márvány, mely kegyelettel őriz, virraszt az éjek lefolyta alatt s aztán alázuhanásával semmivé, pusztává teszi tárgyát.

— Vasakaratomnak győzni kell s e győzelmem legyen Laura megboszulása, őnszívének gunytárggyá tétele. Oh, női szende kevélység, mint látlak előttem a porban fetrengve!

— Igy tehát akaratom az enyém, s engedd át a győzelmet a férfivilág győzelmének s az büszke leszen rád s egy mosolyával a megelégedésnek jutalmazand meg. Isten veled!

Erre a férfiú távozott, számítva a jó eszközökre, melyekkel saját célját Tivadar közvetítésével kivívni fogja; Tivadar arcza pedig derültté vált, földeríté a boszu lángja, mely diadallal ült az elébb kínos arcza.

(Folyt. köv.)

A földgömb első körülhajózása.

Közli Egervári Ödön.

(Folytatás.)

Husz napi evezés után, november 28-kán az összes hajónépség leirhatlan örömradiással üdvözlé az előttük elterülő végtelen O c z e á n t (a Csendes tengert.)

E magasztos örömradiát a legmagasb fokon kétségtelenül Magellán élvezte, ki eszméjének valósulását megtestesítve látta, azonfelül még nagyobb örömére, csakhamar észre véve, hogy a tengerpartvonal északi irányt vesz. E zord tengertáját, hol az expedició annyit szenvedett, azonnal elhagyá tehát s északnak evezett. A folytonos vihar egészen deczember 28-káig tartott, de 32° d. sz. alatt végképen megszűnt s attól kezdve csaknem teljes szélesend állt be, miért is a világ-tenger e táját Csendestengernek nevezték, mely ma is o név alatt ismeretes, habár csak a naptérítő alatt fekvő vonalat nevezhetni annak.

A hajók kedvező szél fuvalma molott naponként 60—70 mérföld utat tettek, a tenger azonban végtelonnek látszott, a hajóslegénységet előítélet s félelem fogta el, mindenki a meg-

semmisülésnek nézett eléje, minthogy az élelmiszerek végköpen elfogytak.

Három hó óta semminemű friss eledelt nem izleltek; a kétszersült porhadt maradványait, melyek az egerek s patkányok tisztátalanságának büztől undorítóknak valának, mohón fölemésztették; az ivó vizet, mely már rohadásba ment át, szűk adagokba osztogatták s végre a szíjbőrökhez is nyultak, melyek oly kemények voltak, hogy azokat előbb 5 napig kellett a tengerben áztatni, míg megpuhultak s megehetőkké váltak. Némely napokon át fűrészpornál egyéb eledelük nem volt, egy egeret csemege gyanánt tekintettek s egymás között fél-arannyal fizették.

Az éhhalálnál sokkal borzasztóbb volt a süly (scorbut) betegség, mely a hajókon kitört, a fogínyt daganattal borítá el, hogy a kóros semmi táplálékot sem vehetett magához, minek folytán 19 ember halt meg.

Végzeteljes volt ez expedíció sorsa, mert csaknem 4000 mérföld vonalon, holszámtalan dus termékenységi sziget van, csupán két lakatlan szigetre találtak, melyeken fákön kívül madaraknál egyebet nem találtak, miért is Las Desventura-das (a Szerencsétlenek) nevet adtak neki.

1521. évi márczius 6-kán a 166 hosszfokon, (az egyenlítőn) áthaladván, két szigetet pillantottak meg a láthatáron, melyek a hullámokból, miként szépen beültetett kertek emelkedtek ki, mely látvány az éhhalállal küzdő tengerészeket reménnyel tölté el. Sovárgó tekintettel szemlélték az óriás kókuszpalmák becses gyümölcseit, a végtelen nagy levelek alul előttűn füge-alaku pizángot, a nádeczukor ültetvényeket s a rizsvetéseket.

A szigetek népesek valának, s midőn azokhoz közeledtek s horgonyt vetettek, a bennszülöttek számos csónakon (canot) eveztek hozzájuk s minden félelem nélkül a hajó fedeleire felmásztak, hol őket eleinte nyugodtan engedték mesteriségüket űzni; de midőn koronkint számuk nagyobbra nőtt s a mi csak kezükbe akadt, szemlátomást magukkal vitték, raboltak volna, erőhatalmat kellett ellenük használni, mire a bennszülöttek oly dühbe jöttek, hogy a hajókhoz újra közeledvén, azokba köveket s égő fákat dobáltak.

Magellán megparancsolá, hogy e sértést nem kell visszatörölni, minthogy azonban megtámadásaikat ismételték, rájuk tüzeltetett, mire a vadak futásnak eredtek.

Ezután nemsokára újra megjelentek, s mintha mi sem történt volna, halat s gyümölcsöt hoztak becserezés végett. Azonban a spanyolok néhány napi ottmulatásuk alatt az ellenségeskedések ismétlődtek, s a szigetet el kellett hagyni. Magellán, a bennszülöttek rablási sajátsága után a szigetetek *Islas de los Ladrones* (Rabló-szigeteknek) nevezé el.

Márczius 16-kán egy erdőséggel elborított termékeny szigeten kötöttek ki, hol embereinek felüdülést ohajtván szerezni, a partra szállítá őket. E szigetcsoportnak Szent-Lázár nevet adott, de később, 1542-ben Rui Lopez de Villalobos Philippini szigeteknek nevezé azt el.

Most már ovatosabbak lettek a spanyolok s először csak egy lakatlan szigetre szálltak ki, hol több bennszülött halászott s minden félelem nélkül hajóikra mentek, sőt fogásuk egy részét is átengedték nekik, mit Magellán holmi csecebecsékkel viszonzott, minek a bennszülöttek annyira megörültek hogy négy nap mulva visszatérni s élelmiszereket hozni ígérték. Bucsuvételük alkalmával egy ágyut süttetett el Magellán, mire a bennszülöttek annyira megrémültek, hogy mindnyájan a tengerbe akartak ugrani, de midőn jelek által tudtukra ad-

ták, hogy félelmük alaptalan, lecsendesültek s elégedetten távoztak.

Márczius 22-kén csakugyan megérkeztek, s két csónakon rizst, pálma-bort, kókusz-diót, narancsot s egy kakast hoztak.

E bennszülöttek a papua s maláji fajhoz tartoznak.

Nyolcz napi időzés után Massana (ma Limasugua) szigethez értek, hol két nagy bárka (balangai) tömve emberekkel közeledett hajóikhoz s a sziget királya személyesen üdvözlőlvén vendégeit, jövetelük okát kérde. Magellán, malaj rabszolgája s tolmácsa által azonnal felvilágosítá a királyt s némi csekélységekkel megajándékozá őt, mit az egy arany ruddal s egy kosár gyömbérrel viszonzott.

A spanyol parancsnok örömmel fogadá különösen az arany rudat, s kérte a királyt, szíveskednék hajóit élelmiszerekkel ellátni, mit ez szívesen megígért, s nyolcz előkelőjével a hajó fedelére ment, hozván magával három porcellán tálba rizst, s két nagy halat barátsága jeléül, mire Magellán a királyt török ruhával, piros és sárga kendővel s igen csinos piros főveggel ajándékozá meg, minek ez annyira megörült, hogy a hajónak minden rejtékét azonnal átvizsgálta s minden abban találtató tárgynak használatát megmagyaráztatá magának.

A király a spanyolok ezen szívesességét viszonzni akaráván, néhányat magával hívott, hogy, ugymond, országának jelességeit megmutathassa nekik.

Pigafetta lovag s a legbátrabbak közül négyen követék a fejedelmet, ki őket, midőn partra szállottak, kézen fogva fészker-szerű palotájába vezeté, sertéshussal s pálmaborral megvendégelte. A király, valahányszor csak ivott, ököltre szorítván balját, az inni kínáló vendége felé nyujtá ki, ezt az őt környező udvaroncainak, sőt a spanyoloknak is kellett tenni. Bucsuvételnél a király a spanyolok kezét megcsókoltá s testvére, Caraga királya által visszakísértette őket hajóikra. A király neve, Raja Columbu, testvéreé Raja Siagu volt.

Ezen szíves fogadtatás után Magellán husvét napján csapójának nagy részét partra szállítatá, ünnepélyes misét mondatott s egy dombra keresztet állíttatott föl, mondván, hogy ez ura és királyának zászlaja, melyet, ha az európai hajók megpillantanak, a sziget lakói mitől sem tarthatnak, ezek után Columbu, Siagu s a jelenvolt bennszülöttek a spanyolok példájára, a kereszt előtt leborultak, s midőn kérdezték őket: pogányok-e, vagy mohamedánok, azt adák válaszul, hogy ők semmi féle földi, csak egy láthatlan s legfelsőbb mennyei lényt imádnak s azt abbának nevezik.

A spanyolok a bennszülöttekkel a legbarátságosabb viszonyba jöttek, miért is szokásaik, életmódjuk s földjük sajátágaival közelebből megismerkedni alkalmuk volt.

Miután Magellán megtudta, hogy a Zebu sziget az egész csoportban a legtermékenyebb, hét nap mulva Columbu király kíséretében oda evezett, s ápril 7-kén annak partján kötött ki.

Odaérkezve, összes ágyuit elsütötte, mi Zebu város lakosságát rémülettel tölté el, de a partra küldött tolmács csakhamar megnyugtató az egybegyült nép közepette levő királyt, s már másnap követek érkeztek Magellánhoz, s a hajókat elöngendő élelemmel ellátni ígérték.

A királyhoz követségbe ismét Pigafetta ment s nagyobb részt üveg ékszer ajándékot vitt neki, kit számos udvarnokai közepette földre terített pálma-szőnyegen ülve talált.

(Folyt. köv.)

Egy hét története.

Október 20-án.

Három napos eső. — Egy kedves barátnőm. — A szép Lotta. — Egy gazdag menyasszony. — A kandidatusok. — A pénztár rejtelmek. — Az eltűnt komité. — Az országgyűlés. — Az elnök atyai intése. — Lónyai pénzügyi jelentése. — Szentséges kravallok. — Az utcái árushölgyek. — Sötétség elleni orvosság. — A nőképző-egylet. — A löverseny.

Végre valahára megérkezett a júniusban várva várt három-napos eső, a melyre a fővárosnak ősszel is oly nagy szüksége van, mint nyáron a szádba indult vetésnek. A míg ez az eső meg nem ered, az „idény“ nem igen akar színt vállalni. Akárhogy csalogassák is, a „társaság“ kerüli a szamovart, élcel a sült krumpli felett, a kandallóról pedig épenséggel megvetéssel szól. Ugy tesz, mint a koros ur, a kiből még nem aludt ki a boldog idők emléke, előre fésüli kevéske hajszálait, hogy maszkirozza kopaszságát. Hivatkozik a szép napokra, melyek pedig tele vannak náthaságokkal, a gyönyörű estékre, melyek meg a hurutok titkos agensei, a szüretre, mely már három hét előtt a hogy-is-voltak közé tartozott, a kellemes sétákra, letarolt mezőkön, végig zörgő száraz levél közt, fenégesnek tartja a kendertilolást, habár tüsszen is tőle, a kukoricafosztást, habár több a fosztás a kukoriczánál, szóval, a „társaság“ ezerféle okot és ürügyet keresett, csak hogy az „idényt“ minél messzibbre „elodázza“, sőt egy kissé gonosz nyelvű kedves barátnőm, a kinek hűséges lelke abban is kitűnik, hogy a mint az uj-bor forrni kezd, most is csakugy, mint — de nem mondom meg, hány év előtt, — a fővárosba teszi át a szeretetreméltó házi-asszonyosság hálados tisztjét, egész komolynak látszani akaró arccal azt panaszlá e napokban, hogy azok a főúri menyegzők is mind számításból mentek végbe az utolsó napokban, t. i. azért kellett a főrangú fiatalembernek Lovas-Berényben és Pozsonyban megházasodni, hogy a „társaság“ e czímen is tovább mulathasson minél távolabb a fővárostól.

Azért nem bírt nálunk az „idény“ mindeddig élénkebb folyamatba indulni; az élet föl-fölvetett egy-egy nevezetesebb jelenséget, a pletyka is meg-megkísértette világölő hatalmát, de mindegyiknek ólomszárnyai vannak még, a mint valami fölvetették, alá is zuhant az ismét a feledés tengerébe. Egy ismert német táncosnő cyankalival megmérgezi magát, a cyankali egy király-utcái fényképész műterméből került ki, a kivel a szép Lotta — e néven volt a szegény áldozat ismeretes — utó-jára ismeretségben volt, a kocsiban itta meg a mérget, a melyen a fényképész lakására hajtott, a fényképész lakában, szeme láttára akarta kiadni lelkét, de már az utcán, a mint kiszállt a kocsiból, összerogyott, meghalt és — mennyi beszédre adott volna ez máskor alkalmat, hogy találgatták volna az öngyilkossági tett okait és okozóit, most — még csak egy pár morális szóvirággal sem ékesítették fel a koporsót, csak a nép ezrei — éppen vasárnap volt — kísérték ki a temetőbe, — mintha éppen az alsó-osztályoknak volna leginkább oka, szomorodni az ilyen áldozatok felett, — aztán eltemették, aztán senki sem emlékezett többé rá, olyan tompa és visszhangtalan az idény járása most felettünk.

Ugyanígy vagyunk a nemzeti színház igazgatósági kérdésével; alig hunyta be Radnótfáy a szemét, mint valami gazdag leánynak, ezer kérője akadt a színháznak; az egyik Tóth Vilmost, a másik Gyulai Pált, a harmadik gr. Festetich Leót, a negyedik Zichy Antalt „kommendálta“ igazgatói völegénynek és azonfelül még vagy két tuczatot, és a kit az egyik kandidált, azt természetesen a másik keresztyéni kötelességének tartotta, úgy szélylyel szedni, hogy egy ép hajszál sem maradt meg rajta. Tóth Vilmos azért nem való, mert hirtelen szőke szakála van és a színházi személyzet nincs tűz ellen biztosítva; Gyulai Pál azért nem való, mert nem barátja a romantikának és epigrammáiban megmutatta, hogy oda is üt, a hová nem néz; gr. Festetich azért nem való, mert már egyszer elfiszharmonikázta a színházat, Zichy Antal pedig azért, mert senkinek sincsen kifogása ellene, így ment az — egyetlen napig, aztán megint elfelejtették és most senki sem törődik vele, akárkit neveznek ki igazgatónak.

És ez még semmi; máskor, ha egy Koenitz Miksa, vagy Büchler valamely bank pénztárába szurkos kézzel talált nyulni, minden ember külön-külön üldözőbe vette, legalább odáig, a míg nyelvével utól nem érte; most kiderül, hogy a nemzeti színház pénztárából „már eddig is“ nyolcz ezer forintot találtak olyant, a mi onnan hiányzik, és ez a „már eddig is“ természetesen annyit jelent, hogy legyünk csak szép csendesen egy keveset, mert a folytatása következik meg, habár a vége talán soha sem lát napvilágot; és a fővárosi közönség szó szerint veszi a „még csak eddig“-ben rejlő atyai intést, azt sem kérdi, ki szöktette meg azt a 8000 frtot a színházi pénztárból, sem azt, hogy kinek a felügyeletére volt az bizva, hanem csak egyszerűen zsebre teszi a hirt, és aztán szépen elfelejti ismét.

Legjobban örült ez apathiának a színházi komité; soha komitének jobb dolga nem volt; egy évtizeden át ez vitte a nemzeti színház ügyeit oda, a hol jelenleg vannak, és mindezt a legnagyobb csendben, a közönség legnagyobb része alig tudja, hogy a világon van; kivált a szerződésekre volt neki nagy befolyása és halhatatlan emléket is állított magának e téren; Radnótfáy alatt dicsően mentek a komité dolgai, a jó öreg Radnótfáy hűségesen szerződtette, a kít a komité valamelyik disze kegyébe fogadott és aztán hagyta magát mosni és kefélni a sajtótól szó nélkül; a jó öreg Radnótfáy csak egyszer életében cselekedett a komité ellenére, azt is akarata ellenére tette, azt t. i. hogy meghalt; akkor aztán megfelelő gyászszal szívében és kalapunkon eltemettük a jó öreg Radnótfáy és mikor hazaértünk a temetőről, hát — a komiténak se híre, se hamva többé, azt is eltemettük; az első pillanatban senki sem gondolt a komité viselt dolgaira és mégis, a mint Radnótfáy örökre elköltözött, a komité egyszerre csak azon hírrel lópi meg a világot, hogy leköszönt, magától visszalépett, és — a főváros még csak el sem kaczagta magát e nagy újdonságra, egyet sohajtott reá örömben, és azzal ugy elfelejtette, mintha kisebb gondja is nagyobb volna annál.

Ilyen körülmények közt csadálkozhatni-e, hogy az o r-

szágygyülés újbóli összeülése a legkisebb izgalomba sem hozta a kedélyeket. A karzatok valamivel jobban teltek meg, mint közönségesen, ez volt az egész. Egyébiránt az első ülés — usult szombat — csak olyan nagy-próba volt; az elnök meg akart győződni, ha valjon mind együtt vannak-e az ő báránycái, és bizony nem voltak, sőt még most sincsenek mind együtt, elannyira, hogy az elnök a harmadik gyűlés alkalmával mély megilletődéssel fejtegette azon szerves kapcsolatot, mely az országos pénztárból folyó napi-díjak és az országos képviselőiség kötelességei közt létezik és ragyogó szónoklatának csakugyan megvolt az a hatása, hogy mindjárt más nap, a mint a gyűlés kezdődött, egyszerre négy képviselő haza kéredzkedett és ezek közül kettő szerencsésen meg is kapta a kért szabadságot; azok bizonyosan csak azért jöttek fel, hogy Lónyai miniszter pénzügyi jelentését hallhassák; egyébiránt az is meglehet, hogy éppen azért szöktek meg; ez attól függ, ha valjon jobb, vagy bal füllel hallották-e meg-e jelentést; egyről azonban úgy jobb, mint bal felül győződött meg az ország-e pénzügyi jelentés nyomán, arról t. i. hogy most már hála Istennek, annyi adót fizetünk, hogy az ország szükségleteire talán 6 millióval több fog jutni, és ha ezt a 6 milliót mind jó czélokra fordítani, akkor talán husz év múlva sem Ó-Budán, sem Székes-Fejérváron nem fordulnak majd elő ultramontan utczai kravállok.

A kravállok egyházi jelentőségének fejtegetésébe én természetesen nem bocsátkozhatom, csak az különös előttem, hogy valahol még ilyen jelenségek fölmerültek, mindenütt az utczai „árushölgyek“ buzgólkodtak lehangosabban az ultramontan érdekekben! Valjon miben rejlik ennek oka? Mi által hódíthatta az ultramontanizmus annyira magához az utczai „árushölgyek“ et, hogy-e tekintetben a Czirákycak és Apponyiakkal állnak egy sorban? Sem a székes-fejérvári püspök, sem az ó-budai esperes (vagy talán: prépost? akkor bocsánatot kérek!) hála Istennek, nem élnek a piacról, hogy a „kundschaft“ szent lelke dolgoznék bennük, és hogy egyik-másik utczai „árushölgy“ boldogabb korában tán szorosabb viszonyban állt valamely ultramontan belső gazdasággal, azt sem lehet mindegyikről állítani, és mégis! — igazán sajtáságos összetalálkozás, kofa-kraváll és ultramontanizmus! Megérdemli, hogy egy kicsit gondolkodjunk rajta, annyival inkább, minthogy még Kuthy Mártont, a bátor lelkű demokrata papot sem kímélték meg a székes-fejérvári piaci hölgyek!

Feleletet-e kérdésekre a nőnevelés hiányában találunk; minél kevesebb a világosság, annál nagyobb a sötétség, ezt minden gyermek tudja, csak az atyák nem, különben bizony épugy gondoskodnának a leányok, mint a fiuk neveléséről, és a haza atyái a törvényhozás útján ügykeznének kiirtani a sötétség ezen egyik üsforrását, melyből annyi bűn és gonoszság táplálkozik. Neveljék czélszerűen a leányokat és nemcsak kofa-kravállok, de rabló-bandák sem fogják úgy elundokítani a haza jó nevét, mint jelenleg; mert a rossz nőből ritkábban lesz ugyan rabló és gyilkos, mint a férfiből, de annál gyakrabban nyomja az a gyilkos vasat a férfi kezébe, hogy gyilkoljon. Az atyák és kormány feladata gondoskodni a köznevelésről, egyesek jóakarataból az ki nem telik, a jótékonyságnak pedig éppen más kötelességei vannak, azért elhibázott dolog könyörffélékkel munkálkodni a nőnevelés érdekében. A virágot kannával öntözik, de a buza-földet csak esők és országos csatornázás által óvhatni meg az aszálytól.

Azért tartottuk mi eleitől fogva czéltévesztettnek azt az irányt, melyet a nőképző-egylet jelenleg követ, és az eredmény

fájdalom, igazolja nézetünket. Harmadfél évi működés után mult vasárnap nyitotta meg tanintézetét nagy ünnepélyességgel, diszes lakomával, és — tizenkét növendékkel. Mi előre tudtuk, hogy ez így fog jönni, előre megmondtuk, hogy a női kérdés megoldása tekintetéből először is az alsó osztályokat kell megmenteni a nyomortól, hogy megóvassanak a sülyedéstől, így van ez Angolországban és Poroszországban, a hol már is fényes eredményeket mutathat föl-e nemes törekvés; csak ez egylet kebelében nem birt még eddig visszhangra találni ez elv; ez nem kenyérrel, de piskotával akarja oltani a népet égető éhségét, nem munkás nők, de művelt urhölgyek nevelését tűzte ki feladatául; szép és nemes, de merőben gyakorlatiatlan törekvés, azért adja Isten, hogy sükerüljön. A nőképzés nem a jótékonyság, hanem a köznevelés kérdése, azért tisztán a munkaképesítés előmozdítása az, melyen-e kérdés egyesületi uton, jótékonysági eszközökkel segítettetik elő megoldásában; oly világos igazság az és éppen ez nagy hibája. De a mi nincs, még lehet.

Lóversenyek is voltak-e héten, és ha hölgyeinket az-e fajta mulatságok érdeklik, akkor megmondhatom, hogy a „striczli“ gyönyörűen viselte magát. Ő volt a gyepvilág egyik irigylet hőse. Kapott is éljént, a mennyi csak megillet egy ilyen dicső lovat.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

✠ (Király ő Felsége) mult szordán reggel Budára érkezett s pár óra múlva a palotában általános kihallgatást adott. Délután pedig visszatért Gödöllőre. A jövő hétfőn Budára jön, s az nap délben keleti útjára indul. Ez érdekes és az államra nézve (a keleti kereskedelem szempontjából) igen üdvössé válható ut programja így van megállapítva: hétfőn délben különvonaton (tehát nem gőzösön, mint irták) elutazás Baziásra, miután a pesti indóházban diner volt; kedden, 26-kán, öt órakor reggel megérkezés Baziásra, s onnan kisebb-nagyobb hajókon Rustsukig; 27-kén délelőtt 11 órakor megérkezés Rustsukba, aztán vasuton Várnába, éjjel Konstantinápolyba; november elsejéig időzés a török fővárosban; november 2-kán elutazás Áthénbe, hová ő Felsége másnap érkezik; november 4-kén éjjel előtt utrakelés Palaestinába; 8-kán reggel kikötés Jaffába, onnan lóháton Ramleh-be, hol az éji szállás lesz; november 9-kén lovakon a Ramlehtől 12 órányira fekvő Jeruzsálembe; november 11-kéig időzés Jeruzsálemben; november 12-kén visszatérés Ramlehbe; 13-kán Jaffába, hol hajóra kelnek; 14-kén megérkezés Port-Saidba; 17-kén Izmailába; 19-kén elutazás Suezbe; 20-kán Kairóba, hol a visszatérés rendjét megállapítják.

✠ (Király ő Felségét) keleti útján a „P. Ll.“ szerint a következő urak kísérik: gr. Bellegarde mint utmester, báró Becholtcheim, gr. Uxküll, Kriegshausner, Groller hadsegédek, gr. Szirmay szolgálattevő tisztt, továbbá Reck és Krausz ezredesek, Tegetthof és Funck a tengerészettől. A polgári osztályból Braun irodaigazgató, Pápay tanácsos, hg Hohenlohe főudvarmester, gr. Beust, gr. Andrássy, Plener, Hoffmann, Teschenberg, Vraniczany, Raimond, Mayr, Branko és két orvos. — Haydar effendi bécsi török követ, legközelebb Konstantinápolyba megy, hogy ő Felségét otthon fogadja és Suezbe kísérje.

✠ („A királyné a sarlóval“) ezimen a „Sz—k“ a következő érdekes sorokat közli: „Erzsébet királynénál egyszerűbb életet csak ritkán élt fejedelemnő, és főleg a gödöllői kastély

látszik arra hivatva lenni, hogy ez egyszerűséget mindenben nevelje, már elkülönített fekvésénél fogva is. A királyné naponkint magános sétákat tesz a parkban, mely a közönség előtt csak kivételesen van elzárva. A királyi gyermekek a helységbe rándulnak, nem egyszer elegyedve a nép közé, s míg Rudolf koronaherceg tüzes paripáján járja meg nevelője kíséretében a határt, Gizella főhercegnő a lovaglás művészetét spanyol ösvéren gyakorolja, a miben már is szép előhaladást tőn. A királyné, mint tudva van, szintén szenvedélyesen lovalog. Fekete bársony uszályos ruhájában, fekete kalppal fején, száguldva rohan át a legveszélyesebb árkokon, melyeken kísérete csak vontatva ugrathat át. A királyné rendesen Isaszeg felé lovalog, gyakran a legjáratlanabb ösvényeket keresve föl. Ilyenkor huzamosabb ideig szokott künn maradni, és különösen az őszi napok ábrándos verőfényénél nem ritkán estig folytatta lovaglását, midőn csak kísérete figyelmeztetésére fordítá meg lovát és tért vissza palotájába. A királyné a magányt szeretvén, kedveli a falusi foglalkozásokat, és a gazdaság minden ága iránt rokonszenvvel viseltetik. Kertészkedik, virágokat ültet s maga állítja össze a legizlésteljesebb bokrétaikat. Multkor az őszi utósó gyümölcsét szolgáltatta át gazdaságának. A park végén ugyanis zabföld terül el, melynek termését lova számára rendelte fennhagyatni. Midőn ezt betakaríták, a királyné, sarlóval kezében, rövid takaros ruhában jelent meg, míg dus haját kék szalag csatolá össze. A gödöllői park csakugy hemzsegett a néptől, s mindenki áldotta a királynőt, ki szereti népét és foglalkozásait.

++ (A francia császárné Konstantinápolyban.) Október 13-án maga az időjárás is — írja a „Turquie“ — vendégszeretőnek mutatkozott a császárné irányában; soha sebb nap nem ragyogott. Napkelte után fogva már minden bel- és külföldi hajó kimozdult, és 9 órakor a két francia gőzös, melyet a császári követségek társulata azon francziák és idegenek számára, kik ezen alkalommal a „Taurus“ és „Neva“ fedélzetén összalálkoztak, elindultak a nagy hid felé, hol entusiaszussal fogadták és üdvözölték a „Sas“ nevű yachtot, melynek fedélzetén Eugénia császárné volt kíséretével, mely a következőkből állott: Hucscar herceg, a császárné unokaöccse, és d'Albe kisasszonyok, Donay tábornok, a császár hadsegéde: Davillier Regnault, St. Jean d'Angély fővadászmester, Cossé-Brissac kamarás, Poese grófnő, Marion és Lermína, császárnői felolvasónők. Valamennyi hajó kíséretét képezte a császárné yachtjának a Sorailig, hol a Pertew-Pialé maga adott jelt a megállapodásra. — A császári yacht két órakor érkezett a kikötőbe. Több mint husz gőzös, melyeken valamennyi követség jelen volt, félkörben vette körül a yachtot. A császárné sárgába volt öltözve, izléssel és választékossággal. A Bosphorus partjain mindenütt katonaság volt felállítva, török nők sokasága hullámozott, a kiknek feredzséik ezer színben ragyogtak a nap sugaraiban: helyről helyre a Reine Hortense induló hangzott föl. — A „Sas“ elérte a Kouléi magaslatot; azon perczen, midőn Beglerbeg kikötő felé haladt, a császári testőrség, mely a parton a palota minden oldalán el volt helyezve, katonai üdvözlést adott és a Reine Hortenset játszta. Beglerbeg palotában várakozott a szultán a porta minisztereivel és magasrangú kitűnéseivel. Itt várakozott a francia követség is. — Megérkezvén a „Sas“, a szultán a yacht fedélzetére ment. A becsületrend nagy szalagját viselte; kíséretében voltak első titkára és a császári diván első tolmácsa. — E perczen felváltották a francia zászlót törökkel. — A két souverain kezét szorított egymással és üdvözlések mellett hajóztak

Beglerbegbe. A szultán karját nyújtotta a császárnénak és a palotába vezette. Ezer meg ezer néző toladott, hogy láthassák és üdvözölhessék a császárnét. — Mintegy négy óra tájban hagyta el a szultán a Beglerbegt, hogy Dolma Bagtséba visszatérjen. — Hat órakor a császárné meglátogatta Valide szultánát Dolma Bagtséban és 9 órakor tért vissza Beglerbegbe. — Este a Bosphorus tündérien ragyogott föl. A partok ki voltak világítva és a hadi hajókról tűzkigyók röppentek a légbe. — Másnap október 14-én Valide látogatást tőn Eugénia császárnénál. Délután pedig ez kirándulást tett Stambulba.

++ (A magyar nemzeti muzeum) Széchenyi országos könyvtárában folyó évi január hó 9-kétől szeptember hó végeig összesen 30,526 mű lajstromoztatott és a fennálló tudomány-szakba osztályoztatott; miből folyó évi szeptember hóra 4881 mű esik. Ez is mutatja, milyen keveset törődtek azelőtt muzeumunkkal, hogy még a lajstromozással is annyira hátramaradtak. — Haynald kalocsai érsek tízezer forintot adományozott a nemzeti intézet növénytanai tárgyainak gondozásával megbízott külön örökösítésének megalapítására. Ez a főpap tudja, mire kell a dus vagyont fordítani.

++ (A baleset) gr. Eszterházy Károlyhoz ugy hozzá szegődött, mint második árnyéka. A lóverseny második napján ugyanis négy fogatos lovai a versenytéren megbokrosodtak, elragadták, összetörték a kocsit, miközben egyik ló életveszélyesen, s a többi is jelentékenyül megsebesült. Különben az egész második lóverseny általános baleset volt, mert az idő nem respektálta a nemes sportot, folyvást esett, míg másnap már a legszebb napfényes őszi időnk volt.

++ (Rózsás napló.) Gróf Csekonicz Andor Lovasberényben gr. Cziráky Constanziával, gr. Dessewffy Aurél pedig gr. Károlyi Pálmal Pozsonyban esküdt meg a mult héten. Az utóbbiak esküvőjére gr. Károlyi Györgyné is hazautazott Vicensából.

++ (Vegyes hírek.) A levelezési lapok körül máris vannak apró históriák, és ezek közül nem a legmulatságosabb az, hogy sokan elfeledik, hogy a lap egyik felére a címet is kell megírni, s így számos példány adatott már fel: „Kedves bátyám!“ „Kedves barátom!“ kezdettel, de hogy hol és ki azon bátyám vagy barátom uram, az nincs rajta s így természetesen, nem is jut kézhez. — Rózsavölgyi kiadásában megjelent: „Tanzlied von Sevilla“, zongorára átírt Köhler Lajos. Ára 60 kr. „Marche a la Turque“, Beethoventől, zongorára átírt Rubinstein, négy kézre alkalmazta Réth Lajos. Ára 60 kr. — Uj üstökös csillag fedeztetett fel Tempel csillagász által Marseilleben; e hó 11- és 12-ko közti éjjel. Ez üstökös igen erős távcsővel látható és csak néhány napig volt földrészünkről szemlélhető, miután igen gyorsan dél felé mozgott. — A pesti „Európa“ szálloda bérlőnöje, több ház birtokosa, a Vieser-féle két emeletes házat több évre kivette haszonbérbe, hogy ez által az „Európa“ szállodát megnagyobíthassa. — Székács József, az emelkedett szellemű superintendens, ki egykor b. Jeszenákot a vesztőhelyre a válás vigaszával kísérte el, a pozsonyi emlékhelyre a válás táviratát küldte a gyászoló özvegynek. „Husz év előtt megírták — írta ő — báró Jeszenák Jánost, mint halottat, ma ünnepeljük őt mint halhatatlant. Legyen emléke áldott!“ — Vogt Károly, világhírű ethnolog, a jövő hó folytán Pestre szándékozik jönni, s itt felolvasásokat tartani „az ember történelméről.“ — Voggonhuber Vilával a szerződés iránti alkudozások nem szakadtak félbe, mint néhány nap előtt hírtett; ellenkezőleg a szerződés iránt már létrejött a

megegyezés, csak Radnótfáy halála akadályozta meg annak végleges megkötését. Radnótfáy halála után azonban még nagyobb eréllyel fognak azok folytatni. — **R o z s n y ó n** Schmid Ede kárpos meggyilkolta nejét, s e szörnyű tett után azonnal elfogatott. — **G r ó f S z é c h e n y i** Ödön Budán, a halászárosban most épült házát szállodává és kávéházzá ohajtja átalakítani. Bár csak azt a hirt is közölhetnők, hogy a szegények lakásáról is gondoskodnak immár. — **A b u d a i** fürdőkhöz az idén több mint 16,000 idegen időzött gyógyulás végett. A legnagyobb rész ezek közül a császárfürdőt vette igénybe. — **R i z z i**, bécsi építész, e napokban Bécs utcáin 15,000 frttal tárczáját elvesztette, s midőn a rendőri hivatalra sietett jelenteni, egy becsületes utcaseprő már átadta volt. Nem csuda tehát, hogy egész életében tovább nem vitte az utcaseprősegnél. — **K o h n** Sándor, egy itteni üzletből 4000 frt értékű részvényt papirokkal megszökött segéd, Konstantinápolyban elfogatott; de nincs benne nagy köszönet, mert az elikkasztott összeg nem találtatott meg nála. — **E b e r g é n y i** Ágota sem a Rajnába nem ugrott, sem meg nem halt, hanem közelebb azt iratá anyjának: „Igen jól érzem magamat, a halálhírek koholtak.“ — **A p e s t i** hatvani-utcai kaszinó előszobájából e napokban három téli kabátot loptak el, de visszakérültek, miután a két tolvajt elfogták. — **A z E r z s é b e t - l e á n y - á r v a** ház választmányi hölgyei felhívják az emberbarátokat, hogy a tél közeledtével, élelmi- és tüzelő-szereket, ruhákat, szöveteket, sat. küldeni sziveskedjenek. Az adományok az intézetbe (gyár-utca 13-dik sz.) vagy a választmányi hölgyekhez küldendők. Ellenőrzés végett minden adományt közzé tesznek. — **A t i s z t v i s e l ő k** segélyegylete elnökévé Lónyai pénzügyért, alelnökeivé Bónis Sámuel és Gränzenstein Gusztávot, első igazgatójává pedig Lasz Ferencz, pénzügyminiszteri számvevő-tanácsost választák. — **F r ö b e l - f é l e** gyermekkert, mint halljuk, már Pesten is van. Mult hó 15-kén nyitották meg a főuton, 9. sz. a. A tanítási órák: d. e. 9—12, d. u. 2—5 közt. Növendékei napról-napra szaporodnak, s nem ártana, ha szülők s nevelők személyesen győződnének meg e tanrendszer czélszerűségéről. — **A n e m z e t i** lovardában e napokban nemes lovakat árvereztek. A legtöbb tetemesen alább kelt el, mint kikiáltották. Csak egy emelkedett 1000 frttal magasabbra: a pej New-Victoria, melyet Atzél Péter 5560 frton vett meg. — **A l e g u j a b b** divatos szín Párisban a Nilus folyó vizének színe s a téli idény számára készülő ruhák eleganciájának mellőzhetlen kelléke az „eau du Nil“ szín, mely szürke és zöld színek vegyülete. — **R a a b e** Hedwig, jeles német színésznő, e napokban a pesti német színházban az országos magyar gazdasszony-egylet árva-leány-intézete javára minden díj nélkül föllépén, az ez alkalommal bejött jövedelemből 100 frt napi költség levonása után, fele, azaz 694 frt jutott a jótékony czélra, mely összeghez egy páholyban levő uri társaság még 10 frtot ajándékozott. — **P e t ő f i** emlékszóbrára jász-kun-területekben gyűjtést rendeztek, melynek eredménye Sipos Orbán és Beleznay Ignác nyilvános számadása szerint 282 frt. — **R a j n e r** Pál főispán a leköszönt b. Wenckheim Béla helyébe belügyminiszternek neveztetett ki. **S z l á v y**, belügyminiszteri államtitkár is visszalépett és helyébe **T ó t h** Vilmos, miniszteri tanácsos neveztetett ki államtitkárnak. — **A „K e c s k e m é t i L a p o k“** felelős szerkesztőségétől Horváth Döme, miniszteri tanácsos, visszalépett, s helyét Hornyik János, Kecskemét városának derék főjegyzője s a lap addigi főmunkatársa foglalta el. — **„G ö m ö r i L a p o k“** czim alatt Rozsnyón heti-lap indult meg.

Kovács Mihály szerkesztője és kiadója. — **A z állatkert** igazgatójává Hegyesy Kálmánt választák meg, ki helyettes elnöki minőségében is igen dicséretes buzgóságot fejtett ki. — **F ő k o n y h a m e s t e r r é**, bécsi lapok szerint, gr. Wratislaw helyére gróf Széchent, Zsófia főhercegnő főudvarmesterét nevezik ki. — **V á r a d y** Gábor engedélyt nyert egy évre egy Ujszönyből Budára s onnan Szegszárdon, Mohácson, Eszéken, Bródon Zimonyba vezető vasut előmunkálataira. — **A n e m z e t i s z i n h á z** énekkarához néhány nő és férfi szükségeltetik; némi zeneismeret és jó hang kívántatnak. Az ajánlkozók jelentkezhetnek naponként délelőt a titkári hivatalban. — **E g y m á s o l ó - i n t é z e t** hiányát mindeddig igen érzé fővárosunk. E hiányon ezután segítve lesz a f. évi október 1-én megnyílt másoló-intézettel, mely elvállal minden európai nyelvű másolni valókat. Régi okmányokat szakértők által másoltat, könyomat (litographia) alá irat. Az intézet helyisége vaczi-utca 19. sz., első emelet. — **Z o n g o r a t a n i t á s r a** ajánlkozik egy nő, különösen kezdők számára. Lakása Lipót-utca 31-dik szám, 2-dik ajtó, balra.

✠✠ **(Halálozások.)** Atzél Sándorné szül. Ottlik Anna fájdalmas szívvél jelenti egyetlen leányának: Borbálának e hó 17-kén, életének 44-dik évében történt halálát. A boldogult hült tetemei e hó 21-kén Borosjenőn a családi sírboltba örök nyugalomra tétettek. — **Ö z v. D o m o k o s** Imréné szül. Szücs Eszter október 14-kén, 71 éves korában, tüdőszélhűdésben Baracsán meghalt. Béke hamvaikra!

✠✠ **(A „Fővárosi Lapok“)** mult keddi számában egy „író-társ“ azt állítja, hogy az „Ellenőr“ exujdondásának mult számunkban közzé tett nyilatkozatát elferdítve közöltük, oly végre, hogy a közönséget misztifikáljuk, miután az exujdondász ur nem vonta vissza ellenünkben használt kifejezéseit. Elvünk ellen levén az irodalmi moral körébe tartozó ügyekben a „F. L.“-hoz fordulni, itt vagyunk kénytelenek kinyilatkoztatni, hogy az a bizonyos „író-társ“ egy huzamban kétszer — hogyan is mondják azt diplomatikusan ékes nyelven? — olyasmit állított, a mi merő ellentétben áll a tiszta igazsággal, a mint azonnal szerencsénk lesz azt bebizonyítani. Először is mi nem ferdítettünk, mert mi s z ó r ó l - s z ó r a idéztük az exujdondász ur leveléből azon helyet, mely közvetlenül vonatkozik a hozzá intézett felhívásra. E hely ekként szól: „Addig is azonban kijelenti az „Ellenőr“ volt újdondásza, hogy“ (tehát formaszorintí kijelentés) és ez után szóról-szóra következnek az általunk idézett szavak. Tehát mi nem ferdítettünk, hanem az a bizonyos „író-társ“ egy kissé ellentétbe tette magát az igazsággal. Hogy az exujdondász egész levelét nem közöltük, az igaz, de arra nem is voltunk kötelezve, mert mi csak arra hívtuk fel az exujdondász urat, hogy mondja meg, mit értett e kifejezés alatt: „házi manipuláció“; erre felelt határozottan és világosan az idézett szavakban, a levél többi részét nem tartoztunk számba venni, és az exujdondász ur iránti kiméletből nem közöltük, és nem is volt helyén egyebet írnia, mint a mire fel volt híva. — **A másik** — hogy is mondják — az igazsággal-való-merő-ellentétbe-jövedele ama bizonyos „író-társ“-nak: azon állítás, hogy mi a közönséget misztifikáltuk, miután az exujdondász ur nem vonta vissza irányunkban használt kifejezéseit. Nem úgy áll a dolog „író-társ“ ur, mi nem misztifikáltuk a közönséget, mert mi egy szóval sem állítottuk, hogy az exujdondász ur visszavonta szavait, nem is volt arra felszólítva általunk, csak arra volt felszólítva általunk, hogy mondja meg, mit értett e kifejezés alatt: „házi manipuláció“; ezt megtette az általunk idézett szavakban, ebben mi megnyugodtunk; ez a dolog igaz állása, és azért nem mi, hanem ismét csak a „F. L.“ „író-társ“-a a misztifikátor, és azonfelül olyan „író-társ“, a kit mi társul el nem ismerhetünk, miután ő egy — „a-tiszta-igazsággal-merőben-ellenkezőt-állító“ egyéniség.

A „Családi Kör“ szerkesztője.

Nemzeti színház.

Október 22-kén.

Okt. 16-kán Doria de Cau Mari asszony föllépteül: „Don Juan“, Mozart operája, 2 felv. — Okt. 17-kén: „Mátyás király lesz“, Szigligeti Ede színműve, 5 felv. — Okt. 18-kán: „Paul Jones, a kalóz“, Dumas Sándor drámája, 5 felv. — Okt. 19-kén: „A portici néma“, Auber operája, 3 felv. — Okt. 20-

kán: „A fősvény,” Molière vigjátéka, 5 felv. — Okt. 21-kén Doria de Cau Mari asszony föllépteül: „Norma,” Bellini operája, 2 felv. — Okt. 22-kén: „Delila,” Feuillet drámája, 3 felv.

Budai népszínház.

Október 22-kén.

Okt. 16-kán: „Egy jezsuita páter,” vigjáték, 3 felv. — Okt. 17-kén: „Mátyás király és a lisztos vitézek,” történeti vigjáték, 3 felv. — Okt. 18-kán ugyanaz. — Okt. 19-kén nem volt előadás. — Okt. 20-kán: „Don Juan,” bohózat. — Okt. 21-kén: „A miniszterelnök előszobájában,” dramolet, 1 felv. — „Egy ujkori Pylades” és „A tükör,” 1 felvonásos vigjátékok. — Okt. 22-kén nem volt előadás.

Divattudósítás.

Ezuttal az őszi és már félig-meddig a téli kalapokról fogok csevegni t. olvasóimmal.

Általában véve csak azon egy feltűnő jelenséget tapasztaltunk az új kalapoknál, hogy terjedelmük — ha ez lehetséges volt — még valamivel kisebb, mint eddig volt; de ezt kárpótolni akarván, magasabbra törekedtek, annyira, hogy egy csipős észrevételeiről hírneves férfiú egész kis váraknak nevezi a legujabb kalapokat. De nekünk e megjegyzéseket nem kell figyelembe venni, és csak följegyezni mind azt, a mit a divat örökön-örökké zajló tengere a világra szül.

A magasságra nézve tehát már tisztában volnánk, a formára nézve pedig vagy egy piczi karimával birnak a kalapok, vagy pedig gömbölyű süveg-alakban, a tetején kis kerek részszel láthatók. A diszítés elől, vagy a kalap legtetéjére van tűzve, (ez által magasabbnak is látszanak azok) a mint azt a következő kalapok futólagos leírásából is láthatják t. olvasóim.

Egy kis karimájú, mérsékelt magasságú fekete bársony-kalap tetején két fekete toll és egy rózsabokréta látható; a karima fekete atlatczsal van diszítve. Ára 10 frt.

Egy másik fekete bársony-kalap köröskörül egy sor fekete tollakkal volt diszítve, a toll mellett mindkét felül egy-egy sor csipke-rüche, a kalap tetején egy szép fekete toll és oldalt egy zöld rózsabokréta, hátul pedig egy hosszú csipkefátyol, mely az arcra hajlítható.

Egy barna rips-kalap dudorosán törekedett fölfelé, a dudorok között atlatcz-pántok látszottak, elől egy nagy barna, sima toll, madár-fejjel, hátul pedig barna nehéz selyemszalag. Ára 9 frt.

Egy lengyel süveg-alaku kalap fekete bársonyból készült, az egyik oldalon a süveg hegyes sarkán egy nagy fekete bojt volt alkalmazva. A kalap másik oldalára fekete toll volt tűzve. E kalap inkább felel meg a feltűnőségnek, mint a többi, de azért vannak arczok, a melyekhez e forma is jól illik. Ára 12 frt 50 kr.

A vadászkalapok, azaz oldalt felhajtott karimájú kalapok, magasabb tetővel, mint rendesen a kerek kalapok, az idén szintén divatosak lesznek. Láttunk egyet zöld nemezéből, zöld bársonycsokrokkal és fényes, lengő tollakkal diszítve. Ára 8, 10 és 12 frt.

Egy sötétbarna bársony-kalap is fölemlítendő, melynek elejére egy nagy sárga toll volt tűzve, mely hátra felé mindig sötétebb lett, úgy, hogy hátul már a bársonnyal egyszínű volt. E kalapon hátul két széles bársonyszalag rojtos rétegekkel volt látható. Ára 12 frt.

Egy fekete fényes nemez-kalap (ezt szelid cylindernek merészkedett elnevezni az én elébb említett éles nyelvű ismerősöm!) elől néhány kis zöld pávatollal volt diszítve, vagy selyemcsokor mellé tűzve, hátul hosszú fátyollal. Ára 10 frt.

Említendő még néhány fekete bársony-kalap astrachan karimával, fekete tollal és rózsabokrétákkal diszítve. Áruk 9—10 frt. Egy szürke, fényes nemezéből készült kalap, köröskörül kis szürke tollakkal, elől pedig egy fényes kis madárkával diszítve. Ára 11 frt.

Reményem, hogy eléggé fogják tájékozhatni magukat t. olvasóim a téli kalapokra nézve. Az árakra nézve meg kell jegyeznem, hogy már 7—8 frton nemez-kalapok kaphatók igen csinos diszítéssel, és csak a bársony és finom kiállítású kalapok ára haladja meg a 10 frtot.

Mind e kalapokat Preiszner és Ferdinandy kis-korona-utczai divatteremében láttuk, a melyet egyszer-mind ajánlunk t. előfizetőink partfogásába, izlés, pontosság és jutányos árak tekintetében.

Végül pedig a mai számmal szétküldött nagy gallérszabásáról kell néhány szót szólnom. E hegyes gallérok igen kellemes kiegészítő

részei lesznek a téli ruháknak, és vagy fekete bársonyból, posztóból vagy a ruha tulajdon kelméjéből készülnek. E gallért övvel kell a derékhoz szorítani, a vállon néhány ránczczal felhuzni, e felhuzásra, valamint elől és hátul az övre szintén egy-egy csokrot tűzni. E csokrok a gallér szövetéből, vagy a gallér diszítéséből készülhet, ha az például fekete bársonnyal van beszegezve.

Számrejtvény.

Sisovits Maritól.

6, 11, 4, 11, 8. Hajdankorban öldöklő szer;
12, 5, 7, 8, 2. Bölcs férfiú, mert szólni mer;
6, 9, 10, 3, 5, 7. Állat ez a macska-fajból;
5, 3, 2, 1. Ez pedig a futó vadból;
6, 12, 1, 2, 3. { Mesterség ez, de nem tiszta,
 { Mégis lizik Posten nagyba;
1—12. { Budapestnek egyik disze,
 { Sok hajó jár el mellette.

Megfejtési határidő: november 20-ka.

A f. é. 40-dik számban közlött sakkrejtvény értelme:

Azt kérdik, hogy mért szeretlek,
Mért imádlak kedvesem,
Hogy mi kötő hozzád egész
Lelkem, egész életem?

Szeretlek én, oh szeretlek,
Mert tudom, hogy kívülem
Körültted minden ember
Csalfa, önző, hűtelen.

Atalától.

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Nagy Mari, Tamásy Teréz, Varga Péterné, Mikes Berta, Buday Lila, Bessenyei Róza, Kálmán Jolán, Darázs Hermin, Benkő Julia, Komáromi Klára, Barabás Lajosné, Nagy Kálmánné, Farkas Nina, Tóth Juliska, Römer Klara Francziska, Ujlaky Ida, Boronkay Csicseri Lila, Nagy Kamilla, Somosy Ferenczné, Mudry Pálkuty Janka, Wimmer Lóra, Világ Zsófia, Bárány Irma és Jolán, Benkő Lajosné, Pál Józsefné, Darnói Nagy Luiza, Temesváry Erzsébet, Ujfalussy Emma, Gomhár Krisztina, Wein Tekla, Tóth Erzsi, Pesti Nina, Laky Emma, Máar Etelka, Szentimrey Zsuzsanna, Mudry Pálkuty Janka.

A 39-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Marosy Emilia és Hermin, Hauszner Laura, Ruttkay Ilona, Sárosy Teréz, Világ Irén, Lázár Mária, Pásztelyi Danielovich Emilia, Römer Kiss Francziska, Balogh Farkas Róza, Dely Mária, Gerevics Vilma, Sánta Laura.

A 38-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Hauszner Laura, Ruttkay Ilona, Sárosy Teréz, Világ Irén, Lázár Mária, Balogh Farkas Róza.

Tartalom.

A gyermek lénye. (Vége.) — László és Mária, Péterfi Alberttől. — Csak gyakorlatinak kell lenni, Major Bélától. — Hogy hányszor, Mária Luizától. — Igazság, szerelem, e köttő kell nekem, Keserű Annától. — A földgömb első körülhajózása, Egervári Öljutól. (Folyt.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora. A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: egy nagy gallér szabás-mintája.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői és kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

44. SZ.
Október 31-kén.
1869.

Havankinti színezett divatképpel, minden szükséges himzetrájkokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

A ki tudja, milyen rögzös az igazi érdem útja, az bizonyynyal egyet értend velem abban, hogy kétszeresen méltó a köztiszteltetre az olyan férfi, a kinek fényes lelki tehetségei túl a haza határain, messze földre jótékonyan el-sugárzanak és azt mind saját magának, saját törekvé-sének köszönheti.

Milyen boldogság e részben a gazdag-ság vagy az előkelő születés! Itt is csak a kiváló lélek emel-kedhetik oly ma-gasra, hogy a gaz-dagságon és néven kívül maga az egyén is figyelem tárgya le-gyen és itt is csak sok küzdés és fá-radság mellett jut-

Kovács Sebestyén Endre.

hatni fel a dicső-ség magaslatára; de mégis, mennyivel rö-videbb és mennyivel kevésbbé fáradságos annak a dicsőség el-érése, mint a szegé-nyek szülöttjének! A gazdag és előkelő-nek csak félutat kell megtennie, csakis épen az érdem szer-zésében kell fára-doznia, hogy birtó-kába jusson, és mi-lyen könnyű fejjel engedheti át magát e dicső czél utáni törekvésnek! Nem kell küzdenie anya-gi gondokkal, nem kell megosztania ide-jét és elvesztegetnie erejét az élet fenn-tartására, a mostoha körülmények és vi-szontagságok nem hányják ide-oda é-lete sajkáját, hanem

ugy haladhat előre a kitűzött cél felé, mint a teljesen felszerelt, minden szükségletekkel ellátott gálya, biztosan a kijelölt uton, a vihar és fürgetegekben mindenütt mentő öblök vannak közelében, a hol nyugodtan bocsáthatja alá a horgonyt, és pár órai szünet után újra teljes erővel folytathatja útját a kitűzött cél felé.

De mennyire más a szegény ifju pályafutása! Nagy tehetséggel megáldva, nagy célokat jelöl ki élte feladatául — ismeretlenül és minden segédeszköz nélkül, csupán csak saját magára hagyatva, lelkileg elhagyatottabban Robinsonnál, a Szent Juan-Fernandez szigetjén, mert ennek legalább volt hová lábait megvetnie, és a mi a szigeten volt, azt mind magának mondhatta; míg a szegény ifju pályaküzdőnek a föld is inogni látszik lábai alatt, körülötte egy ismeretlen, környörtelen, kísértetekkel és örvényekkel gazdag világ örökös zajlása, számtalan igény és szükséglet közepett üres kézzel mindenekelőtt arról kell gondoskodnia, hogy éhen ne haljon, hogy legyen hová fejét lehajthassa, hogy lelki tehetségeinek kifejtésére a szükséges anyagi eszközöket megszerezhesse, és ezalatt évek telnek, sulyos, nélkülözésteljes évek, melyek alatt a napok a test fenntartására áldoztatnak oda csak azért, hogy az éjszakák a szellemnek juthassanak, a többi világ éjszakája az ő nappala, midőn a többi világ alszik, csak akkor van a szegény pályaküzdő igazán ébren, midőn a többi világ feje körül az álom tündér alakjai enyelegnek, az ő lelke előtt a nagy eszmék világa tárul fel, és azoknak láttára el van felejtve éhség és fáradság, szegénység és elhagyatottság, ezeknek láttából merít erőt a küzdelemre egyik éjszaka úgy, mint a másikban évekig.

És mikor a készülés évei át vannak küzdve, mikor a tehetségek teljes erőben ki vannak fejlődve, akkor új küzdelmek és új fáradsalmak évei kezdődnek a szegény ifju számára. Tért kell magának kiküzdenie, a hol munkásságát megkezdhesse, nevet, hogy a figyelem feléje forduljon, és mennyi baj és viszontagsággal van ez ismét összekötve, sokkal fájdalmasabbakkal, mint a tanulási évek alatt; akkor csak a testet érték a szenvedések, most a lelket érik; akkor anyagi nélkülözésekkel, most a szellem-világ minden daemonával kell megküzdenie, mert vannak ám még most is daemonok és ördögök, minden világosabb lélek meggyőződött erről, csak hogy nem az alvilágon, hanem ezen a világon üzik pokoli mesterségüket és mindegyik nagy szellemnek meg kellett velük küzdeni. Az irigység és kajánság, az önhittség és nyegleség, a restség és tudatlanság, az önérdek és butaság, és számtalan más az emberi szívekben lakozó pokoli fajzatok mind ellene fordulnak, útját állják, ki nyíltan, ki alattomban, ki bőszen haraggal, ki sima kigyó alakjában, és mindegyikkel külön-külön kell megküzdenie, mindegyiknek halálos csapását külön-külön kikerülnie, egyenkint lefegyverezni minden ellent és félreterelni minden akadályt, a nélkül, hogy az ő ereje ellankadjon és a munkában elfáradjon; mert ha elfárad, hiába volt minden eddigi küzdelme és szenvedése, mert csak most kezdődik igazán az az idő, midőn magának, az ő dicsőségének érdekében munkálkodhatik, még csak most nyílt meg ő előtt az érdem- és hírszerzés pályája, most, mialatt a földi javakkal megáldott kortársak már rég a dicsőség lombárnyékában megpihennek, már t. i. azok, a kik a földi javak áldása mellett nagyratörő lelket kaptak osztályrészül a sorstól.

Innen van az, hogy sokkal nagyobb számmal találunk valódi nagyságot azok között, a kik a szegénység tömkelegén keresztülvették gazdag lelküket, mint azok között, a

kik a kényelem és jólét ölében fejlesztették azt. Mindegyik lelke fényes, hanem azért amaz mégis tisztább és szilárdabb. Vannak kivételek, de a kivételek csak az általános szabályt igazolják. Sok olyan ember van, a kiket a világ nagy tehetségük után ismer, de ha a lélek belsejébe tekintünk, meglátjuk, hogy az arany arany ugyan, de nincsen megliggasztva, és az acél acél ugyan, de nincsen megedzve, mert nem vezetett át a higgasztó tűzön, és az edző ütések, mint amaz.

Ilyen tiszta arany és edzett acél jelességű férfiú Kovács Sebestyén Endre, hazánk egyik legkitűnőbb orvosa és műtője, a kinek már sok ezren köszönhetik legdrágább kincsüket: egészségüket és életüket, kinek hire túl a haza határain, mesze földön ismeretes, és ki a milyen nagyhirű orvos, olyan nemes lélek, a mint a sok közül a következő eset is mutatja. Csak néhány hete, hogy egy igen szegény ember felesége veszélyes betegségbe esett, és az ottani orvosok azt mondták, hogy az asszonyt Pestre kell vinni, mert itt olyan műtész szükséges, melyet csak a pesti orvosok vihetnek véghez sikeresen, ők nem merik azt megtenni. A szegény ember tehát felhozza feleségét Pestre, elmegy egy műtőhez, ez megvizsgálja a beteget, kész is megtenni a műtést, de csak néhány száz forintért; a szegény ember rémülettel hallja ez ajánlatot, mert kész volt ugyan egész vagyonát feláldozni neje életeért, de egész vagyona nem tett annyit, a mennyit a műtő követelt. A szegény alkudozni akar, de a derék műtő hajthatatlan, ő olcsóbban nem gyógyítja meg a szegény asszonyt, a szegény ember sirva távozik, akkor egy valaki azt tanácsolja neki, hogy menjen dr. Kovács Sebestyén Endréhez, az országos híré műtőhez, ez ugyan híres orvos, de hát ha mégis számba veszi a körülményeket!

És a szegény ember elmegy dr. Kovács Sebestyén Endréhez és ez vele megy szegény hajlékába, véghez viszi a műtétet, természetesen a legfényesebb sikerrel, gyógykezeli is, és midőn a szegény ember elmegy hozzá, hogy tartozását legalább némileg lerővja, dr. Kovács Sebestyén Endre — éppen báró Wenckheimhoz hívták, a volt belügyminiszterhez, a ki Bécs mellett hirtelen beteg lett — csak annyit mondott a szegény embernek, hogy mikor felesége ki fog járhatni, hozza fel hozzá, hadd lássa őt teljes egészségben, a mit ő adott neki vissza. És ez volt az egyetlen honorarium, melyet a szegény embertől elfogadott.

Ezek után még csak azt mondom, hogy Kovács Sebestyén született Garam-Vezekényen Bars megyében 1815-ben és hogy az Isten őt még sokáig éltesse.

Emilia.

Halottak napján.

Bényei Gabortól.

Halottak ünnepe. . . A nap lemenőbe,
Kiballagok én is a bus temetőbe.

Fehér galamb ült a Jézus keresztfőre,
Könybe lábad a szom fájó keservőre.
Az a síró galamb az Isten madara,
E mai nap talán azért szállt le arra.
A gazdag sírhalmán fáklyák lángja lobog,
Koldusán szent-jános-bogárkája ragyog.
Annak két lépésnyi gödör éppen elég!
Ott a márvány-szobor, itt a kis fakereszt,
De a melyet talán igazabb köny foroszt.
Mindenik sírhalom mostan egy-egy oltár,
Minden jaj, siralom felette egy zsoltár.

Amott egy hű anya, altató dalt rebeg,
S piczin csecsemője édesbben szendereg.
Oh, hogy megéhezte ez a két kis árva,
Hogy mécsset gyujthatoit anyja sírhalmára!
Ott titkon egy ifju zokog keservesen...
Fehérke gyögyvirág hervad lenn csendesén!
Amott egy szemérmes szűz lopva széttelint,
S kedvese sírjára öröközöldeket hint...
Férje sírja felett áll az özvegy asszony,
Nem fáradt el ajka mégse a panaszon.
Amott meg egy hű nőt földöz a gyászhalom,
Férje fölött egy kővé vált fájdalom!
Mindenik sírhoz ellátogat valaki,
Hogy szíve keservét zokogva sírja ki.
Csak ha én alunnám valamelyik sírba,
Arra nem borulna, tudom, senki sírva!

Csak gyakorlatinak kell lenni!

Beszély.

Major Bélától.

(Folytatás.)

Zarándi rendesen komoly volt, tartzkodó, hideg, de ha beszélni kezdett, szépen folyt ajkáról a szó. Nagyon szép, olvadékonny hangja volt, bár az olvadékonyságot nem igen vehette igénybe a napszámosokkal való társalkodásban.

Erzé, hogy a sok külső munkában egy kissé eldurvult és emberkerülő lett.

Most ott ült a fényes, gazdag asztalnál, és társaságos ember modorát kellett mutogatni, a kitől sokat várnak.

Vele szemközt ült Szeraphine kisasszony.

A társalgás eleinte persze általános tárgyak körül forgott. A két fiatal lény az első udvarias szavak után alig beszélt egymáshoz; legfőleg a szemek által.

Hanem a szemek — már akkor is — eleget beszéltek. Gyönyörű, élénk, beszédes, sokat kifejező két pár szem volt.

Az egyik pár azt mondá:

— Ki vagy te, bájos jelenség? mely égből szálltál alá, hogy jelenléteddel megszépítsd ez ódon kastélyt?

S a másik pár így felelt:

— Hogyan mersz, te föld fia, hozzám így beszélni?

Erre az az egyik pár csudálkozva, aztán daczosan tekintett, s mire az ebédnek vége lett, kész volt a bizalmatlan gyanakodás, vád és ellenszenv. Két szigorú dölyf állott szemben; két megrögzött gög, melyek közül mindegyik azt hitte magáról, hogy ő a jogosult s melyek közül egyik sem akart engedni.

Zarándi keblében jó adag ugynevezett polgári, proletár munkás-gög lakozott. Túlságosan elégtelt volt ön magával, büszke érdemeire. Jelszava volt: mindenki sajátmaga által legyen valami. E miatt gyűlölte a születési nemességet, s a születést nem fogadta el érdemül.

Szeraphine kisasszony pedig apja leánya volt. Szerfölött büszke születésére. Könyv nélkül el tudta sorolni őseit, a mint apjától hallá. Azok mind kitűnő hősök, hazafiak voltak, némelek egészen közel a király személyéhez.

Persze az régen volt. A nemességre rossz idő fordult; elvesztették kiváltságait s volük együtt tekintélyük legnagyobb részét.

Hanem a vér — vér marad. Azt nem rabolhatja el senki.

S a vérben benne volt a büszkeség, több: a gög.

Még pedig nem az a műveletlen köznemesi gög, mely érintkezés által igyekszik magát érozottatni; hanem az a fino-

mabb, előkelőbb, mely épen az érintkezés kerülése által mutatkozik, s mely felvilágosult emberre nézve kétszeresen sértő, mert nem is lehet kapacitálni.

Mintha egészen más anyagból volnának gyurva, úgy elzárkoznak, különvonulnak! Megvetik az embereket le- és fölfelé. A polgárokat nem tartják magukhoz méltóknak, s a mágánásokhoz méltóknak tartják magukat. Épen azért nem ereszkednek le azokhoz, s bántaná őket, ha emezek leereszkedést mutatnának ő irántuk. Tartsák meg barátságukat; megélnék ök egyedül is.

Később ez eredeti elfogultsághoz még egy kevés tévedés is járult. Összezavarták a fogalmakat. Oly idők következtek, midőn, a kik hivatalt viseltek, mind egy zsarnok kormányának szolgáltak eszközül. Ök, félrevonulva a világtól, nem tudták, vagy nem méltányolták a változásokat. Összetévesztették a magyar tisztviselőt a német beamterrel, a ki iránt hosszú időn keresztül oly ösztönszerű és mégis indokolt volt magyar emberben az ellenszenv. Nem vártak felülről semmi jót. A szenvedő ellenállás elvét vallották, s így ellenségüknek tekintettek mindent, a mi mozog és életjelt mutat.

Ha mind ily családból állt volna a nemzet: a kiegyezkedés bizonynyal nem jutott volna diadalra.

Zarándi pedig e tekintetben is felvilágosult elveket vallott és hirdetett. Egy kissé tagadhatlanul túlzott volt. Nagyon megelőzte korát. Ő az emberiséget vette alapul, nem a nemzetiségeket. Világpolgár volt elvben, gyakorlatban azonban nagy magyar. Egy atyának, a természetnek gyermekei vagyunk mindnyájan, mondá; miért osszuk fel magunkat országokra és nemzetekre? Ez csak irigységet, vetélyt és háborúságot okoz. A háboru pedig nem méltó az emberiséghez, lealázza e magasztos fogalmat.

De — szerinte — mindig előítéletek járma alatt nyögött a világ. Régentén valláskülönbség miatt állt egymással bajban. Egymásra uszitható-e most e jelszóval? nem, senkit sem bántunk többé hiteért. Most a nemzetiségi kérdés került felszínre; majd elenyészik ez is, mint a hogy a vallási és kaszt-torzalkodás apránként elenyészett. De mindig lesz valami gát, a mely az embereket, egy atyának gyermekeit, egymástól elválasztja. Hisz nem is volnának testvérek, ha nem veszekednének. Egyesek uralomvágya mindig talál majd ki eszméket, melyekkel a tömegeket egymásra ingerelje. Ez így volt a világ teremtese óta, s így lesz a világ végezetéig. Efelől tisztában volt, s belenyugodott. E miatt meg volt az étellel elégedve.

Legközelebb majd a vagyon kérdése lesz az, mely az embereket egymás ellenségeivé teszi. Az anyag korában élünk; anyaginak kell lenni, a miért egymásra haragudjunk.

Urfalvy ur azonban és családja egy már „überwundener standpunkt“-on ette magát. Nemességére volt büszke. Na, ezen mai napság már mindenki túl van. Kár érte, szép volt, jó is lehetett; de az idő ledönté; elmúlt, elenyészett, túlélte magát; más eszmék vették át a világ felett az uralmat. Veletek, régi jó nemesek, a ti bajaitokkal, sérelmeitekkel senki sem törődik most már; csak magatokban rágódtok rajta, mint a hogy a sebzett vad nyalja sebet a rengeteg mélyén, míg elpusztul. Elpusztultok ti is! nevetek fénye, dicsőségtek, czimereitek örökre kihálnak.

De jól van ez így. A világ forog, halad. Más idők, más emberek!

Ezek mind Zarándi ur nézetei; ez elbeszélés szerény írója csak egyszerűen utána mondja. Azért nem vállal szava-

tosságot, ha bennük netán valami túlvitt, ferde, vagy valótlan volna.

Tény az, hogy így állottak szemközt, ily különböző nézetekkel és felfogással. Egyik az ujkor korai gyermeke, a ki bizik a jövőben; másik a régi idők elkésett csemetéje, a ki siratja a multat.

Hogy is mondja azonban Petőfi: „Nap és éj, — de ha szívünk összeforrna, rám be szép hajnal hasadna!”

E mult és jövő nemzedéket kell valamiképen összehozni, hogy származzék a jelen, melynek legyen emléke és reménye is. Hisz emlék és remény nélkül a lét kietlen pusztas.

III.

Délután az urak visszavonultak a pipázó-szobába. Zarándi, mert nem szokott „füstöt enni“ (a mint Jókai mondja), engedelmet kért, hogy a kertbe mehessen.

Szép, borongós idő volt. Felhők fedték el a nap hevét. Nyáron valóságos áldás az ilyen idő, mikor a nagy melegbe már belefárad az ember s az egész természet. A fák s a virágok a közelgő eső előérzetétől áthatva, csendesen állnak; a természetben szélcsend és hallgatóság uralg. Minden létező teremtmény szomjazva várja a mindjárt permetező langyos, üdítő esőt.

Nem az a rekedt, villanynyal teljes meleg levegő volt, a mely mennydörgéses, viharos égi háborút előz meg, s mely még rekkenőbb, nyomasztóbb, mint a nap forrósága; hanem csendes, kellemes, enyhe borulat, mely után szemenkint szokott az eső bekövetkezni, az első cseppek mintegy jelentve a többi érkezését, s ovatosságra intve, a ki megázni nem akar.

Még nem esett.

Zarándi gyanakodva tekintett szét a fenyegető felhőkön, mintha terhüket akarná mérlegelni, és lelépett a kertbe. Egy kis esőtől nem ijedt meg és vágyott magány és séta után.

A kert eléggé csinos volt, a mint illik egy jó módu földesur kastélya környezetéhez. Parknak is bátran lehetne nevezni, ha a ház lakói barátjai volnának az ily haszontalan előkelőséget [negélyző külföldieskedésnek. Azt a mágánoknak hagyják, a kik ugyis mind a külföld majmai és hazaárulók (Ez a ház lakóinak véleménye, s ismét nem az elbeszélés írójéé.)

A fák ugyan nem voltak megnyírbálva és mesterséges, erőszakolt alakzatokba kényszerítve, hanem azért festői csoportokat képeztek, s több helyen kellemes, árnyas sétahelyet nyújtottak. A szabad helyeken bársonypuha fű, diszes virágrondeauk; az utak porondosak, jó karban voltak tartva.

Zarándi elmélyedten sétált a fasorok közt. Én bizony nem tudom határozottan megmondani, hogy ábrándozott-e, vagy pedig — mint gyakorlati ember — azt számíthatá magában, hogy mennyi értéket képviselhet e kert? elég az hozzá, hogy igen kellemesen érezte magát, mint a hogy egy jó ebéd után, jó időben, szép kertben érezni szokta az ember, még ha nem egészen gyakorlati is.

Lehet, hogy gondolt ebédfölötti szép átellenesére; lehet, egészen azonban az is, hogy nem. Lehet, hogy épen semmire sem gondolt, a mint az legszellemdusabb embereken is gyakran meggesik.

E gondatlan gondolkodás közben egyszerre a fasor végére ért. A fasor végére egy csinos kis dícsőke volt építve (így nevezik a kioszkot, én nem tudom, miért?) nyitott

oldalakkal, szőlőlevelekkel félig befuttatva, — s a dícsőkében.

Találják ki kedves olvasónőim; nem is valami nagy leleményesség kell hozzá!

Könyvvél kezében ott ült Szeraphine kisasszony!

Talán ő is vágyott a magány után, talán szokott kedvenc helye volt az; elég az hozzá, hogy ott ült.

A nehéz felhők már majdnem a fák teteit érték, már csaknem megcsordultak.

Zarándi meglepetten állt meg a fasor végén; s a két beszédes szempár újra találkozott.

Az egyik azt mondá:

— Itt vagy, szép tündér, mily kellemes meglepetés!

A másik úgy felelt:

— Miért háborgatsz? miért tolakodol hozzám?

Önkénytelen bizalmatlanság volt köztük, maguk sem tudták, miért. De az ebéd fölötti pillantások idézték elő.

Hanem azért Zarándi udvariasan köszönt és közelebb lépett a dícsőkéhez; Szeraphine kisasszony pedig leereszté az olvasott könyvet ölébe, egyik ujját a lapok közé dugva, mintegy jelképekül, hogy tovább ohajt olvasni.

Társalgásnak kellett kezdődnie. Zarándi érzé, hogy ha csak tuskónak nem akar tartatni, beszélnie kell; Szeraphine kisasszony pedig a maga részéről szintén belátta, hogy az illem óriási megsértése nélkül nem futhat el.

— Nagysád szintén gyönyörködik a természetben?

Ez bizony lehetőleg együgyű kérdés volt s lehetőleg együgyűen is volt előadva; de ha nem telt más és másként!

Egy méltóságos fejbólintás volt a felelet, s egy hideg, kérdő tekintet azokból a szép, beszédes szemekből: nos, mit akarsz még?

Zarándi megemlékezett róla, hogy: mit! ő külföldön is járt; a zürichi bálokban grófnőknek is udvarolt (ott nagy kelete van a magyar embernek!) sőt egy hercegnővel is beszélt. A falusi kisasszony előtt jönne zavarba?!

Vakmerően még közelebb lépett és meghitt biztos hangon folytatta:

— És olvas?

Aztán nem várva még egy oly hideg kérdő pillantást, határozottan haladt tovább:

— Szép! A természet élveit az irodalom élveivel kötni össze!

Ez nagyszerű mondat volt. Nagyon meg volt vele elégedve.

Azzal könnyed modorral egészen belépett a dícsőkébe.

A többi aztán könnyen ment. Elemében, otthon érezte már magát. Egy légkört szítt már a kisasszonynyal; még csak a dícsőke oszlopa sem választá el tőle.

— Eső lesz, — folytatá. — Megengedi, hogy ott helyet foglaljak? Nem lesz alkalmatlan társaságom? A szobákban ilyenkor nyomasztó a lég. Sokkal kellemesebb az esőt kint a szabadban élvezni. Egészen felüldíti az embert, mint hogy a természetet egészen újjá szüli.

Ezzel, nem várva feleletet, s mintegy maga felölve kérdéseire, leült az átelleni lóczára, leemelte kalapját s térdeire helyezte. Egészen otthonossá tette magát.

Szeraphine kisasszony csak bámult rá, mint valami időgen, más világi jelenségre. Nem ért „ez az ember“ a jelekből? hogy merészkedik ...?

Már ajkain lebegtek a szavak, melyekkel nyilvánítani akarta, hogy épen befelé készült, s be is megy; már egy kissé

föl is emelkedett üléséből, de csak megint elhallgatott és ülve maradt.

Zarándi szavai elevenére találtak. Ő is szerette az esőt a szabadban élvezni; ő is fojtónak találta a szobai levegőt.

Zarándi folytatta nagy elszántsággal:

— Oly kellemes az eső illata. Bizonyíthatnám neked is, hogy érezte már, s osztja véleményemet. A mint a virágok himporát leveri, hogy szétterjed a léghen; oly gyönyörködtető azt beszélni.

Valóban elszántság kellett hozzá, hogy a beszédet tovább folytassa, miután feleletet nem nyert, és Szeraphine kisasszony úgy ült ott előtte, hideg megütődött arczával vakmerősége fölött nyíltan tanúsított csudálkozásával, mint egy berzenkedő galamb.

De mintha a természet segélyére sietett volna, e perczben hullani kezdtek az eső első cseppjei; lassu zizegés, sistergés hallatszott, a mint a faleveleken kopogtak: langy szellő terjengett szét s az valóban gyönyöradón hozta szaglószerveikbe az eső illatát.

— Igaz! — mondá Szeraphine kisasszony jó hosszú pauza után, miközben arcát kifelé fordítá, hogy az illatot jobban érezze, jobbadán csak hogy mondjon valamit, de meg mert az állítás valóságát nem is tagadhatta.

Hanem azért nem kevésbé csudálkozott „ez ember“ elbizakodott modorán, a ki csak így könnyedén szóba mer vele állni: Urfalvy Szeraphine kisasszonynyal, s nem hunyászkodik meg, nem hajlékony előtte, mint a többiek, a mihez Szeraphine kisasszony szokva volt.

Ki ez? mi ez? miféle új tünemény ez? Ilyen modoru emberrel ő még nem találkozott atyja házában, a hol még ha udvarlói voltak is, fiatal nemes urfiak a szomszédból, azok is szolgai alázattal és zavarral beszéltek hozzá. Ez meg egészen ellátzik feledkezni a különbségről, mely közte és Urfalvy Bálint leánya között létezik!

Zarándi barátunk pedig a maga részéről gondolá:

En rajtam akarsz kifogni? Engem akarsz megzavarni visszautasító modoroddal? Jóval kezdtél ki. Alios jam ego vidi ventos. (Más szeleket is láttam én már. Ez egy volt azon kevés latin közmondás közül, melyek elméjében megragadtak.) Majd mindjárt üteredre tapintok én, hogy mi tesz téged oly szórakozottá. Gög-e az hát igazán? felfuvalkodottság-e, vagy félénkség, tapasztalatlanság? Büszke hercegnő vagy-e, vagy pedig ártatlan kis liba?

Ez utóbbi föltevés ne legyen sértő. Mentegetem hősömet. Nem mondta ki s a gondolat, azt nem lehet sértésnek venni és büntetni. De meg a büszke hercegnők és ártatlan, tapasztalatlan leánykák modora a társaságban néha egészen egyforma, úgy, hogy első tekintetre lehetetlen a különbséget fölfedezni, s csak hosszabb együttlét után tűnik ki. Ezt akarta Zarándi barátunk megállapítani.

Hiba csak az, hogy a férfiak az ártatlan, tapasztalatlan kis leányokat egymás közt azzal a csufnévvel szokták illetni, hogy liba. De én erre nézve is kérdelem, hogy oly nagy sértés-e az, mint a milyennek általában veszik? Hisz a liba tulajdonképpen igen szép és kedves kis állat; kivált igen piczi kis korában milyen szép és ügyes kis fekete szemei vannak, finom kis csőre, gyönyörű sárga bársonypuha pelyhezete. Ha a galambhoz hasonlítás nem sértés, miért volna sértés emez? Csak a felfogástól függ. Miben különb a galamb a libánál? Csak egyforma állat; mindkettőt megeszik. (Ez a Zarándi ur kérelhetlen bölcsészete!) — sőt a libapecsenye jobb, mint a galambhus,

legalább sokan jobban szeretik; annyi bizonyos, hogy könnyebb emésztésű és így ajánlatosabb.

A németek az ily fiatal leánykákat — „backfischnek“ nevezik. Mivel jobb ez a libánál?

A mi azt illeti, különben a férfiaknak is van elég gunynévük. S még midőn azt mondják egy leányra, hogy backfisch, az véleményem szerint nem oly kellemetlen, mint midőn egy férfira azt mondják, hogy „stockfisch.“

E szerény elmefuttatás után térjünk vissza hősünkhez és hősönkhöz, a kiket a dicsőkében hagyunk, míg az eső javában esik.

(Folyt. köv.)

Mint a bölcső ...

Jusztinától.

Mint a bölcső, rege lágyan
Csolnakunk a halk habon,
Mely ezer fényes sugárban
Visszacsillant a napon.

A regg üde levegője
Illatot hozott élénk,
S szólt a rigó a szigetbe,
A hová mi evezénk.

Honnan oly hívólag intett
Az a kéklő félhomály,
Merre csak szemünk tekintett,
Csupa gyönyör volt a táj.

Es te néma bámulattal
Csüggél a természetén;
S a habok halk suttogással
Nyugtot ígértek nekem.

De felettük élet intett.
A jövő pillanaton
Szép szemed reám tekintett
Üdvadón angyalom.

Én meg édesen mosolygva
Fogadám tekinteted;
Hogy ne sejtsem a pilláimra
Fel-felküzdő könyveket.

Kit a bánat éjszakája
Bús homályra szoktatott,
Kápráztatja azt, ha látja
A kigyuló csillagot.

Az alatt a könnyű sajka
Csak zuhant a part felé,
S gondolám: „ha rövid útja
Válna most végtelenné!“

Igazság, szerelem, e kettő kell nekem.

Beszély.

Keserű Annától.

(Folytatás.)

III.

Szép derült tavaszi nap volt. Az aranyos arcú nap elmélázva állt meg utján s bámulva tekintett le a Duna partjára, onnan a víz sima tükrébe s szeretni tanulta meg magát a folyó

tükrében uszó képmásától; ott egy festőien szép szőke ifju bolyongott gondolataiba merülve.

„Lelkem mosolygó képe, mely előbb hódolatának kincstárával állt meg, gondolatom, mely beléd olvadni látszott, reád tekintvén, mindezek most a düh felfokozott tengerének másai! Lásd, mivé lehet a sziv, mely előbb érted lángolt, most szeretetének helyét egy daemon foglalja el, mely belőled vette létét, s mely lángoló nyelvvel körülnyaldossa arcodat, hogy érdekességét megsemmisítse, megtámadja az elismerést, melyben részesültél a világ előtt, kogy ez elmondhassa: Ime, a földi angyal álszenderése!”

Igy szólt az ifju és gondolataiban tépelődve ment tovább s betért az „ősz-utca“ szegletén.

Nemsokára egy fővárosias ház ajtai nyílnak meg előtte. Előzzük meg őt.

Jobbra az első emeleten kopogtatunk. Izlésteljesen butorzott szobába lépünk, mely keresett csint árula el. Itt senki. Lépünk tovább a másik, harmadik szobába, melyek meglepőleg szépek, mert gondos kezek teszik kényelmessé. Majd tovább menve, éji budoirban találjuk magunkat, melyet a nap fénye csak gyéren világít be. Ott látunk egy kecseli hölgyet, kit első tekintetre Laurának kellene tartanunk, ha mellette nem ülné Laura, leánya amannak; mert az anya s leánya között feltűnő hasonlatosságot találunk, csak a figyelmes szemlélő ítélheté az egyiket az anyának, a másikat leányának, Laurának.

Ugy látszik, az anya s leánya fontos dologgal bibelődtek, mert arcaik komolyak s felizgult állapotban hagyta el mindkét hölgy a budoirt s nappali szobáikban, melyek egymástól távol estek, adták át mindennapos kényelmüknek magukat Laura pamlagon foglalt helyet, gondolatival az elmúlt párbeszéden látszott merengni, midőn halk kopogás hallszik s Laura vidámmá változtatva arcát, fogadá a belépő Tivadart.

A szokásos üdvözlések után Tivadar szólt:

— A szorongatott lélekállapot kínjai kényszeritenének arra, hogy megjelenjek nagysám előtt, ki mennyországom, ki üdvcsillagom, kit lelkem üdvé megnyerésére malasztjának kénytelenített valiani. Mondja nagysám, oh mondja, hogy e malaszt lelkemben működendik, hogy így elérem üdvömet s ez üdv Laura szerelme leend.

— Uram, ha ön engem üdvmalasztjának vél, akkor szükséges, a megelőző malaszt s így tanácsolom, hogy ha érdemessé akarja ön magát tenni az üdvöt kísérő malasztra, akkor állítsa elem büszke lelkét egészen leálcázva, s mondja, hogy a sziv, melyet ön oly forrón szeretőnek mond, vétke gondolatok műhelye volt, vagy tán most is az.

Tivadar Laura e szavaira visszahökken. Hogy tudható e nő gondolatim! Vagy tán megrabolta titkomat a nap, melynek sugárai szeretve lengik körül az emberi társadalom minden tagját, s elmondá Laurának bszutervemet — tán a nap előtt is feltűnt szépsége, s hogy elnyerje szerelmét, engem árult el előtte! Oh, miért nincs hatalmamban, hogy a napot alaparancsolhatnám s összezuzott parány-szikkrai közé vethetném átkos szivét s mondhatnám: Él sziv nélkül, ne legyen tied egy sziv is, melyet megszentéstelenitesz, akkor, midőn nem ajándékozod át érzeményeit a hódoló ifjunak, — él sziv nélkül, hogy hangod érzéstelen, tekinteted semmitmondó, alakod gyáva, élettelen kőszobor legyen.

Igy gondolkozott lázas tépelődései alatt ez ifju s aztán szemeit Laurára irányozá:

— Oh, mondja Laura, hogy nincs szive, mondja, hogy

nem tudja, mit érez egy sziv, melyet most a semmibe akar alátiporni.

— De van szive a nőknek s így nekem is; de ott a sziv mellett egy komolyan gondolkozó ész is, mely a sziv érzései fölött megelőzőleg ítél, combinál, megmondja, hogy önnök szavaival éljek, mikor legyen malasztja egy nő az ifjunak? — mondá nyugodtan Laura.

Ez több volt, mint melyet Tivadar elbirt; mert látta Laura szavaiban a hatalmat, melylyel a fölényt felette gyakorolni igyekezett, mert látta, hogy gunyolja őt, azért némileg sértett hiusággal így szólt:

— Asszonyom, a nő csak akkor üdvé a férfinak, midőn a férfi férj lehetende, s ha annyira megnyerhetlen a nő, akkor ezen föllállított üdv gondolati képtelenség s ez logikai menet; mert ha az előzmény elenyészik, akkor a következmény is megszűnik azzá lenni.

— Így uram, ily nyugodt megfontolást mutató szavakat, gondolatokat hallgatok öntől szívesen s előbbi megjegyzésére azt jegyzem meg, hogy annak üdvé soha nem lehet egy nő, ki őt vétke gondolatokkal közelíti meg.

— Ismét czéloz, már elviselhetlen kezd lenni, — mondá magában Tivadar.

— Oh, az soha nem lehet vétke gondolat, melyet szerelemnek nevezünk, — mondá.

— Igen, ha a szerelem a férfiuban a theoria, melyet angyali érzelem fog realizálni, akkor tökéletesen beleegyezem önnök ezen ellenvetésébe, de egy élet mutatja azt, hogy ép ott csatlakozunk, hol legkevésbé várnök azt; ép ott jelenik meg a látszat fényes meze, hol alatta a rut csalfaság vétke rejtezik.

— Oh, a sziv nem tud színlelni!

— A sziv nem tud színlelni? Tudja ön, uram, mit tesz színlelni? A valót, a gondolatot ellenlátszatba helyezni, s mondja, lehet-e valami, melynek negativitása hiányzanék? Ott a legszebb fogalom, az istenség fogalma, mellette az istentelenség kiáltó büne; ott az erény, ellenében a bün; ezek az ész illetik sok mással együtt. Menjünk tovább. A szivet látszik érinteni az öröm, ott van mellette a fájdalom, szeretet, s ott van a gyűlölet, s így a valót ott, hol elleneszméről lehet szó, ellenlátszatba helyezni lehet, s így eszmék elleneszmékkel, gondolatok ellengondolatokkal, érzések ellenérzésekkel fejezhetők ki, s ha igen, kérdem: miért volna a sziv kifogástalan remekje természetünknek, vagy a sziv chaosának napja épen a szerelem, mely sötét foltokkal nem bírna?

— Ily logica mellett meg kell hajolnom. De ha szabad egy ellenvetést tennem, akkor megjegyzem, hogy épen azon élet, melyet nagysám illusztrációjul hozott fel, igazolja a szerelem boldogítását; vagy ha ez is a való ellenlátszata s annyira irtóznak mindentől, mert minden csak burka épen az ellenkezőnek, miért az élet, miért a sziv, s a szivben szerelem? miért vannak fogalmaink a szép-, jó- s nagyról? mi értelme van a földi lét boldogságának? Azt szokás mondani, hogy a két rossz közül a kevésbé rossz választ, s ha ez a felelet előbbi kérdésemre, nem kielégítő; mert mégis van jó, mely tán épen az, mit előbb kevésbé rossznak ítéltünk.

— Ez áll, ha az emberek minden totto a választás által lenne igazolható; ámde ki mörészli azt állítani, hogy tetteink legtöbbjeinek rugója nem az érdek, haszon, s így; mert mindannyian emberek vagyunk, nem szabad-e kételyünket felállítani minden totterő, akarat nyilvánulásakor? S én nem tudom, hogy akkor, ha első megjelenésünkkel azzal találkozunk, mi

képzetünkben sem volt, sőt, ha maga a bűn jelenik meg előttünk, nem kell-e vigyáznunk, nem kell-e futnunk?

— Hah, nagysám kebelében a bűn is erénynyé válik, megigézve annyi báj, annyi értelem által, s higgye, hogy e szív, mely most itt balomon dobog, ha életet elemül a vétet nyerte volna, most átszellemülve, az erényesség mintájává lenne, helyét az előbbinek a mennyei érzés alkotta szív foglalá el, mely kegyeddel együtt érezni, együtt gondolkozni, együtt dobogni sietne, — mondá lázasan Tivadar.

— Ez nem ellenvetés, mely megrázkodtatná itélet emet, ez bók, mely az öntől nyerteket egygyel szaporítani fogja. Most azt kérde, tud-e hű szerelmet gondolni, s ha igen, minőnek kell lenni az ily nemes szívnak?

— Hű szerelem én magam vagyok, mert szívemet a szerelem szentsége balzsamozta be, mely épen, egészen fog annak szerelem-tengerébe alámerülni, ki, ha meghallgatja imám, oly birtokában leszen szívemnek, hogy azt semminemű erő onnan elmozdithatni nem fogja. Azért Laura, hallgasd meg imám, akard, hogy én rontsam le előitéleteidet a szerelmet illetőleg; engedd, hogy e szívem legyen kalauzod, mely a szerelem mennyországában meg fogja mutatni, hogy ez élet csak a szerelem élete lehet, — mondá lázas ingerültséggel Tivadar, Laura elé térdelve.

— Hagyja uram, ön, látom, bir fogalmával az igaz szerelemnek, igyekezzék azt a fogalmat sajátjává tenni, úgy, hogy önmaga legyen e fogalom, s akkor hiszem, hogy mindaz, miket hallottam már öntől, szívének szava volt.

(Vége köv.)

A földgömb első körülhajózása.

Közli Egervári Ödön.

(Folytatás.)

A király öltözete egy rövid gyapot-szoknyából állott s feje fátyollal volt fedve, előtte két pálmaborral tölt porcellán kancsó állott, azokból két hosszú nádszál kikandikált, melyet a király igen gyakran ajkaihoz illesztett, miből kitűnt, hogy ivási szándéka nem oly könnyen volt csillapítható. Mulattatására négy igen szép, felfodrozott fekete haju leányka zenélt, dobon, csengőkből álló hangszereken és czimbalmon, kik az ütemeket oly pontosan megtartották, hogy a spanyolokat bámulatra ragadták.

Mint hogy a király készen nyilatkozott, keresztyén hitre térni ápril 14-kén nagy misét mondatott Magellán s a királyt nejével és számos alattvalójával együtt megkeresztelteté.

A csereviszony életbe lépett s a spanyolok ócska darab vas s rézért, valamint értéktelen játékszerekért aranyat, rizst, sertést s más élelmiszerekért bőségben kaptak a bennszülöttektől, kik a mérleget a legnagyobb pontossággal kezelték s mindenben lelkiismeretességet tanusítottak.

Zebu szigetével szemközt Mactan szigete fekszik, melyen két népfőnök, Zula és Cilapulapu egymás közt folytonos harczban éltek.

Zula, hogy veszélyes ellenétől megmeneküljön, Magellánt hívta segélyül, s azzal ingerlé őt fel, hogy Cilapulapu a spanyol uralmat elismerni nem akarja.

Magellán azonnal segélyt ígért Zulának, s bármint is inték őt barátai az ovatosságra, három dereglyén hatvan fegyveresével s több ágyuval rögtön Mactan felé indult, azonfelül Zebu királya is 1000 emberből álló tartalék-csapatot adott

mellé s hajnalhasadtával Mactan előtt termett, de Cilapulaput 1500 emberével csatarendben találta, ki a felszólításra, hogy a spanyol koronának alávesse magát, harczra kihívólag válaszolt.

Magellán, ki a harczvágytól égett, a partra kiszállást a csekély víz miatt türelmetlen bevárni, a tengerbe ugrott s 39 válogatott fegyveresétől kísérve, kik példáját követve, övig vízbe gázolva hatoltak a partra, de a bennszülöttek sokasága vad ordítással tört a maroknyi csapatra s közáporral árasztá el őket olyannyira, hogy a spanyoloknak alig volt idejük csatarendbe állani.

A tüzfegyverek csak első pillanatra rémitették el a szigetbelieket, s minthogy pajzsai a golyókat meglehetősen felfogták, csakhamar vakmerők lettek s a maroknyi spanyol csapatot közáporral, nádlándzsákkal s kemény nyilakkal borították el. Magellán a közellevő falut lángba borítani parancsolá, remélvén ez által a hátrálást elősegíteni, de a vadak erre még dühösebbek lettek s összes erejükkel a spanyolokra rohantak.

Mint hogy Magellán czombjában mérgez nyíllövést kapott, embereinek rendben hátrálni parancsolt, mire nagyobbbrész futásnak eredt, csupán hét vagy nyolcz ember maradt mellette kik vezérükkel a dereklyéket elérni törekedtek, hol az ágyuk felállítva voltak, de a nagy távolság miatt a csata előmenetelére mit sem tehettek.

Már egy nyíllövésnyire voltak a tengerhez s már egy óra óta kétségbeesetten harczoltak a túlnyomó erő ellen, midőn Magellán sisakja kétszer dobott le fejről s homlokán lándzsaszurást kapott, s habár ellenét lándzsájával döfte is át, de azt hirtelen annak testéből kihuzni nem tudván, s jobb karjába oly erős vágást kapott, hogy azt fölemelni nem bírta többé. Ekkor tömegesen rohant rá az ellen, egy ballábában kapott vágás arcczal földre teríté őt, s mielőtt fölállhatott volna, agyonverték.

Ekként mult ki Magellán, századjának egyik legnagyobb férfia, ki szellemi nagysága, tudománya, szive, világ- s emberismerete, valamint bátorsága s vállalkozási szelleme által minden kortársa fölött tündökölt. — Az óriás vállalat azon korban, midőn még a tudomány zsenge csirájában volt, s melyet ő nemcsak tervezett, hanem oly csekély eszközökkel s a legyőzhetlen nehézségek folytonos küzdelmei közepett, valószínűtlen végre is hajtott, számára a halhatatlanság babérát vívta ki.

Az európai fegyverek ellenállhatlansága s a spanyol hősiségbeni túlbizalmának áldozatául esett ő s a nagy eszme diadalának gyümölcseit s díját nem élvezhette.

Habár jelleme nem is volt mocsoktalan, mert némely esetekben túlszigoru s kegyetlen is volt, mindamellett nyílt, gyakran nagylelkű s vállalatában rettenthetlen bátor volt. Ifjabb éveiben Azamornál megsebesült s azóta sántított, miért is külseje kevés benyomással volt a kodélyekre, de tüzteli tekintete s ékesszólása a hallgatóságon mindig diadalmaskodott.

A végzetes csata 1521. ápril 27-kén történt s az expedícióra nagy csapás volt, sőt maga Zebu királya is keservesen megsiratta Magellánt, ki midőn elestét látta, összes harcz-erejével rohant az ellenségre, hogy a spanyolok hátrálását fedezze, kik közül mindnyájan sebekkel voltak megrakva. Holttestét ki nem adta az ellenség semmi váltság árért sem, azt győzelme jeléül ohajtá megtartani.

(Vége köv.)

Egy hét története.

Október 28-kán.

Clio feladata. — Bárá Wenkheim Béla lelépése. — Az utód-keresés. — Csengery Antal betegsége. — Az „ő minisztere.“ — Rettenetes fenyegetés. — Rajner Pál. — Rajner bemutatása. — Rajner Pál érdeme. — Arany hallgatás. — Ő Felsége elutazása. — A miniszteri tanács. — A magyar irodalom képviselői. — A dalmáciai tyukszem. — Lassu sietés. — Egy kis visszaemlékezés. — Egy-két csépp helyett egy tenger. — A zendülés hálózata. — Az ál-jó-barát. — Dalra fel. — Hangverseny szüke. — Egy jeles nő halála.

E héten bátran letehetném szerény tollamat, mert a mi ez idő alatt nálunk történt, azt följegyezni az utókor számára nem a „kék-boritéku lap“ szemleirőjára, hanem a komoly arcú Clio érzésvéjére bízott Olymposz istenei által.

Tehát először is megértük azt az időt, hogy egy miniszter letette tárczáját. Soká kerengett a hír felhője a politika láthatárán, de a közönség nem akart neki hitelt adni. Csak midőn a hivatalos lapok állhatatos következetességgel tagadták e hír alaposságát, kezdett a közönség hitelt adni neki. Már a mi közönségünknek olyan forma bizalma van a hivatalos czáfolgatások iránt, Talleyrand szemeivel olvassa azokat, nem azt olvassa bennük, a mit kinyomatnak, hanem azt, a mit a fekete betűkkel el akarnak takarni. Kezdett tehát nem kételkedni abban, hogy a belügyéri tárcza kezd elviselhetlenné lenni b. Wenkheimnak. Az orvosok a legkomolyabban állították, hogy vagy a miniszteri tárczáról, vagy egészségéről kell lemondania; — de hát lehetséges-e ez? — kérdé egyik is, másik is — lehetnek egy miniszteri tárcza mellett keserű pillulák is a világon? Nem képzele-e magát egy miniszter oly magasan állónak a többi emberiség fölött, hogy a közvélemény zugása csak szende zefírek fuvalmaként enyelgi körül dicsőségteljes homlokát? Merheti-e a közönség hinni, hogy a mit egy belügyminiszter tesz, az kifogás alá is eshetik, és ha meri, juthat-e a közönség ítélete hamisítatlan valóságban füleibe? — És ime, nemcsak füleibe, hanem a szívébe is eljutott a közönség véleménye a volt belügyminiszternek, és ez nagy dicséretére válik b. Wenkheim Bélának. Neki úgy szívére hatott az a tudat, hogy a nemzet egy része nem volt megelégedve az ő ügyérkedésével, hogy súlyosan megbetegedett tőle, ez mutatja, hogy igaz hazaszeretet indították a miniszteri tárcza elvállalására, és a hibák, melyek kormányzata alatt történtek, nem a szív hibái voltak. Ezt látta a közönség báró Wenkheim betegségében, azért kísérté olyan igaz részvéttel betegsége folyamát, és olyan igaz tisztelettel a visszalépési híreket azon percztől fogva, hogy azokban nem kételkedhetett többé. Soha tiszta lelkű hazafi b. Wenkheim hazafiságában nem kételkedett és e meggyőződés csak erősebbé vált lelépése által olyan polezról, melyen nem elég a nagy hazaszeretet és a magas rang, hanem arra sok tudomány, fáradhatatlan munkásság és igaz demokratikus gondolkodás szükségesek; a ki e három tulajdonnal nem bír, az mai nap nem való miniszternek és csak akkor számolhat a nemzet becsülésére, ha mint báró Wenkheim Béla, másnak adja át a nagy nemzeti felelősséget.

Másnak, igen ám, de kinek? az volt most a kérdések kérdése; hol találni olyan férfit, a ki jobbra is, balra is, felül-

ről is, alulról is elfogadható? a ki az uralkodó párthoz tartozék és az ellenzéknek is tiszteletét bírja? demokratikus elveket valljon és az arisztokratikus körökben le ne nézessék? a ki szabadelvű legyen és a papoknak is tetsék? Ezek és számtalan más tekintetek forogtak fenn azon kérdés körül, hogy ki legyen az új belügyminiszter, és a kormány valóban teljes tudatában volt a feladat nehézségének; lelkiismeretes szemlét tartott a rendelkezésre álló nagy férfiak közt, de a ki neki tetszett volna, annak ő nem tetszett, a kinek meg ő tetszett, az neki nem tetszett. Csengery Antal meg a hirre is, hogy őt akarják a belügyi tárczával megkínálni, olyan beteg lett, hogy egy keserű cikket irt a „Napló“-ban a „Budapesti Közlöny“ ellen, hogy meri ez az ő szabadelvűségét az „ő minisztere“ szabadelvűségével egy sorba tenni, az „az ő minisztere“ pedig nem más, mint báró Eötvös József. Még az a fenyegetés, hogy ha nem vállalja el a belügyminiszteri tárczát, rögtön Rajner Pálnak nyomják a kezébe, sem ingathatta meg Csengery Antalt, és miután Somsich Pállal sem mehettek semmire, a kormány csakugyan beváltotta fenyegetését, fölterjesztette Rajner Pált belügyminiszternek és a képviselőház tegnapi gyűlésén az elnök már közölhette is hivatalosan az örömhirt, hogy király ő Felsége Rajner Pált nevezte ki belügyminiszternek.

A képviselőház pedig ünnepélyes csennddel fogadta ez elnöki közleményt, egy árva éljen sem hangzott e név hallatára, jobbról úgy, mint balról az attilák erősen be vannak gombolva az új miniszter irányában, és átalános a hit, hogy a hevesi és somogyi királyi biztosság még nem elég érdemnek arra, hogy a miniszteri fauteil-t megpuhítsa számára; de van Rajner Pálnak azon kívül is egy nagy érdeme, az, hogy az országgyűlésen még nem igen hallották szavát, a miből azt is lehet következtetni, hogy nagyon okos ember és a jövő meg fogja mutatni, mennyiben volt itt is „arany“ a hallgatás.

És alig nyugodtak meg a kedélyek az új miniszterben, jött ő Felsége elutazása a suezi csatorna megnyitására. Mindenki egyetért abban, hogy ez utazás a legjótékonyabb hatással lehet az egész monarchiára és különösen hazánkra; de az úgy ezen oldala épenséggel nem tartozik az én tollam hegyére, lévén az rettenetesen komoly politikai thema; azért csak azt jegyzem meg, hogy az ellenzéki lapok különös gyönyörözzettel emelték ki azt a körülményt, miszerint a magyar irodalmat Kecskeméti Aurél és báró Pongrácz Emil képviselik a suezi csatornánál, ezeket tartván a kormány legalkalmasabbaknak arra, hogy e világtörténelmi hirosságú alkalomra elküldje. Könnyű az ellenzéknek a kákán is csomót találni, de annál nehezebb olyan embert találni az irodalomban, a ki „routine“-ra nézve Kecskeméti Auréllal, szépségre és ezimre nézve pedig báró Pongrácz Emillel mérkőzhetnék, miért ne legyen tehát a magyar irodalom legtöbb oldala és legszobbb képviselőjében bemutatva a nagy világnak?

És alig nyugodtunk meg ebben, jött a hír, hogy ő Felsége mult hétfőn másfél órával későbbben indult Keletre, mint tervezve volt; előbb miniszteri tanácsot tartott a dalmáciai

fölkelés ügyében, a bécsi miniszterek is lejöttek hozzánk egy miniszteri tanácsra, mert az a kis zavargás ott lent a magyar korona legvégén hovatovább politikai tyukszemmé kezdi magát kinőni; veszélyesnek nem veszélyes, hanem annál alkalmatlanabb; nem igen jól esik mellette a haladás az új alkotmányos fejlődésben. Hozzá még az, hogy azok a kedves bocchaiak közel vannak egyfelől a tengerhez, másfelől Montenegrohoz és ennél fogva mindkét felől Muszka-ország meglehetősen közel ő hozzájuk. Az egész vidék csak 8 mérföldnyi területet foglal magában, annál gyanusabb, hogy honnan vette e kis lábujj azt a bátorságot tyukszemképen alkalmatlankodni a birodalomnak! És egy szersmind annál sajnósabb, hogy ezt a kicsi-piczi alkalmatlankodót mindjárt első megjelenésekor el nem fojtották. 2—3 héttel előbb alig egy órányi terület volt tőle elmérgesítve, egy erélyes lépéssel össze lehetett volna taposni, de fájdalom, nem volt, a ki az erélyt kifejthette volna, és ismét bebizonyult, hogy a hadsereg patakonként szivja ugyan a nemzet erejét, de még sok igazítani és tisztítani való van rajta, hogy rendeltetésének megfeleljen; az egész Bocchiában nem volt egyetlen egy teljesen felszerelt ágyú, melyet a zendülés ellen küldhettek volna, mindent jó messziről kellett előbb hozatni, mialatt a zendülők időt nyertek szervezni magukat, egy kis erődöt is elfoglaltak, és most nagyobb erőt kell ellenük indítani, hogy a kis tyukszem csunya pokolvarrá ne változzék. Mondják, hogy eddig ez engedékenységre azért volt, mert sajnálták a zendülőket, azt hitték, hogy szép szóval észre lehet majd őket téríteni; de hát miért nem kérdezték meg egykori honvéd-tábornokainkat? Azok elbeszélhették volna a mi 1848-dik alvidéki hadjáratunk történetét. Akkor is az egy Karlovára és Ebesfalvára szorított a zendülés hydrája és akkor is azt mondták, ne bántsuk szegényeket, el vannak ámitva, majd észre térnek, és küldtünk ellenük szuronyok helyett ékesen szóló proklamációkat a szabadságról, testvériségről, alkotmányosságról, és hagytuk őket szépen szervezkedni a kamarilla pénzén és megörjittetni a reakció maszlagaitól, míg végre egy pár csepp gonosz vér helyett tengerként omlott a vér, jóké gonoszaké egyaránt.

Mégemlitendőnek tartjuk ez alkalommal, — mert ez már hölgyeinket is érdekelheti — hogy mint mondják, a zendülési hárlózat egész Magyarország déli vidékeig, Karlováig terjedne és hogy a titkon szított tűz valamivel előbb lobbant föl, semmint előre ki volt számítva. Október 23-ka tüzetett volna a titkos rendezők által általános zendülés napjául, de a bocchaiak túlhevés buzgósa nem tudta nyugodtan bevárni e napot, már e hó első hetében „lépett az akcióba,“ a mi különösen a montenegrói fejedelmet, a ki ez ügyben az „Al-jó-barátot“ szeretné játszani, nem kis zavarba hozta volna és a bocchaiak korai zavargásának köszönhetni, hogy az egész lázadási terv még csirájában fog elfojtathatni, ha hogy a bécsi hadügyminiszter most már kellő erélylyel fog a munkához látni.

A világ figyelemé tehát jelenleg a hadi színhelyre van irányulva és így természetes, hogy a Muzsák, a kik eddig sem nagy zajt csináltak nálunk, szép csendesen szunyókálhatnak. Az országos dalár-egylet által kitűzött pályadíjat is alkalmasabb időben nyerhette volna a szép tehetségű Ábrányi Emil, más-kor bizonynyal nagyobb dícsérettel említik föl a pályanyertes „Dalra magyar“ című költeményét: most azt mondják róla: csinos vers és tovább hallgatódznak, ha megszólal-e már az ágyuk rettenetesen szép hangversenye.

Hangverseny! Más-kor ez időtájt minden utcza sarka egy fél tucattal kínálkozott már hirdetésképen, most — a fűzfákon függnék a hárfák; a philharmoniai hangversenyekről épen

nincsen szó; más-kor sem hajtottak nagy hasznót a vállalkozóknak, az idén pedig épenséggel nem mernek belevágni, annyira félnek a bizonyos veszteségtől.

A derék Atzél Sándornénak is jobb lett volna még vagy 20—30 évvel későbbre halasztani elköltözését e földről. Egy kitűnő műveltségű és ritka nemeslelkűségű nő veszteségét fálalhatjuk benne. Csendesesen és zajtalanul, de fáradhatlanul buzgólkodott minden szép és jó körül, pártolta az irodalmat és segített a szűkölködőkön, valódi lelki szükségéből; utolsó órája is méltó volt egész életéhez, végrendeletében a mi jótékony, vagy nemes célú intézetre csak emlékezett, mindegyikben egy-egy hagyományi összeggel örököltette meg nevét. Legyen áldott emléke!

—i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (Király ő Felsége elindulása a keleti utra) Miután ő Felsége e hó 25-kén délelőtt a vérmezőn honvédszemlét tartott, később államügyekkel foglalkozott, délután pedig egy disz-ebédnél elnökölt, és az utazó társaság több tagjait magának bemutatatta, délután 5 órakor udvari kocsin magyarországi kíséretével a pesti államvasuti indóházhoz ment. Ott várta már a mintegy 20 tagból álló bécsi kíséret, kik közt 1 tábornok, 4 törzs- és 4 főtiszt, köztük egy huszár-kapitány. E kíséret délután érkezett meg Bécsből s a pályaudvarban ebédelt. Ő Felsége az udvari váróterembe vonult, s ott töltött körülbelül másfél órát. Az indóházat sok nép lepte el. Bucsutisztelgésre megjelentek a főurak és tisztviselők közül számosan, mindnyájan diszruhában. Ott volt a többi közt József főherczeg honvédtábornoki egyenruhában, hadsegédével: gr. Vay Lászlóval. Eötvös, Horváth, Gorove, Mikó miniszterek, Som-sich Pál, Ivánka, gr. Majláth Antal, gr. Cziráky János, Paitler püspök, Gamperl polgármester, Thaisz főkapitány, gr. Zichy Viktor, gr. Szirmay stb. stb. — Ő Felsége 6 óra 20 perczkor háromszoros éljenzés között Beust és Andrássy grófok és két hadsegéd társaságában a 11 kocsi-ból álló külön vonat 7-dik kocsi-jába ült, 5 perczig az ablakon át a kinn levőkkel beszélgetett s azzal a vonat elindult. Ő Felsége huszár-, Andrássy honvéd-egyenruhát viselt. — Az egyiptomi alkirály által küldött 5 jeggyel következők utaznak Magyarországból Suezbe, mint az egyiptomi alkirály vendégei: Kenessey Kálmán osztály-tanácsos, Pongrácz Emil báró miniszteri titkár, Szende Béla és Suhay Imre miniszteri tanácsosok és Wallandt Henrik osztálytanácsos. Jövő hó elején Triesztbe utaznak, hol a többi meghívott vendégekhez csatlakozván, jövő hó 6-kán tengerre szállnak.

++ (Eugenia császárné Konstantinápolyban.) A francia császárné konstantinápolyi látogatásáról távirják 17-kéről: A Dolmabaktse-palotában adott lakoma után a szultán a császárnét a hárembe vezette, hol a szultán anyja és legelső neje fogadták. A kis Izzedin herczeg, a szultán fia, valamint legifjabb leánya és hat udvari hölgy is jelen voltak. A császárné egy tolmácsnő segítségével hosszabb ideig beszélgetett a hárem hölgyeivel. — 17-kén a perai kath. örmény templomban az örmény patriarcha misét mondott, melyen 24 püspök is jelen volt, kik az egyetemes zsinatra utaznak. Mindnyájan pompás egyházi ruhában jelentek meg. A császárné számára trón vala felállítva, s egy kisebb trón a patriarcha és a pápai legatus számára. Mise után a császárné az oltár lépcsőjén fogadta a patriarcha áldását. A császárné e templomnak egy pompás, 10,000 font sterling értékű szőnyeget ajándékozott. A császárné ké-

sőbb átkocsizott a Péra népes utcáin, s mindenütt lelkesedéssel fogadtatott. Este nagyszerű kivilágítás volt, s a Bosporus ismét fénytengerként sugárzott. — A császárné holnap a szultánnal és kíséretével a császári vadászpallotába rándul, az Alundagh hegyre, az ázsiai parton, honnan gyönyörű kilátás nyílik Konstantinápolyra, a Fekete-tengerre, a Bosporusra és a márvány-tengerre. — A párisi „Figaro“ szerint a szultán anyja által, Eugenie császárnénak Konstantinápolyból való elutazása előtt, az „Osmanie-Validée“ gyémántrendjét adta át; ez nem csekély kitüntetés, minthogy e rendjel viselésére csak a szultán anyja van feljogosítva.

✦✦ (Ő Felsége szentesítette) a honvédlövasság új fűlszerelésének szabályait. A karabélyt e szerint nem a nyeregkapán, hanem balvállról hátra függesztve viselik, mint a francia chasseurök, ellenben a kardot a nyereg baloldalára akasztják. A kártus övön lesz vállsijjra, s egy tokban, mely a vállról fog lelőgni revolvért viselnek; ő Felsége továbbá megengedte, hogy minden honvédkerületi parancsnokságnál egy állatorvost alkalmazzanak hadnagyi ranggal. Rendes fizetésük, (ha évenkénti remunerációra nem találkoznék ember) két osztályban évenként 600 és 480 frt.

✦✦ (A pesti jótékony nőegyesület) a f. é. október 23-kától november 20-káig terjedő négy hétre szegényei között leendő felosztásra összesen 1823 frt 90 krt o. é. utalványozott, és pedig hetenkint részesülteknek 287 frt 50 krt, negyedévenkénti segélyezetteknek 1302 frt 70 krt; végre egyszer-mindenkorra részesítettetteknek 233 frt 70 krt. Ugyanez alkalommal a választmányi nők 46 új vizsgálatról tettek jelentést. Az egyesület köztö-intézetében 18 más munkára nem képes egyén talál állandó foglalkozást és keresetet. A kötött áruk raktára Liedemann F. B. ur boltjában van (váczi-utca és város-ház-tér sarkán.)

✦✦ (A pesti jótékony nőegyesület) fölkeri a főváros nemeslelkű emberbarátait, hogy a téli időszak közeledtével az egylettől segélyeztetni szokott szegények számára élelmi szereket, úgy mint lisztet, burgonyát stb. továbbá tüzelő-fát, adományozni kegyeskedjenek; az átvétellel Kochmeister Karolina, választmányi tag (Három korona-utca 22-dik szám) bízott meg.

✦✦ (Rózsavölgyi és társa) műkereskedésében ez új hangjegyek jelentek meg: Németh Jánostól „Túlso soron van a mi házunk“ és „Kikircsibokor a kertbe,“ két magyar nótát öt frissel; ára 60 kr; Sipos Antaltól „Tisza partján,“ zenekép, ára 70 kr; „Tanzlied von Sevilla,“ Köhler átirata, ára 60 kr, s a Rubinstein-féle „Marche a la Turque“ négy kézre irta Réth Károly; ára 60 kr.

✦✦ (Tábor szky és Parsch) jóhírű műkereskedésében következő zenedarabok jelentek meg: Zwei kleine Musikstücke, von Ludvig Bakodi. (A „H—k,“ néhai érdeműs zenébírája, magyar nevével, tán magyar címet is adhatott volna szerzeményének.) La premiéresoire, Lichtig Adolftól. — Sidonia-csárdás, Vajda Ferencztől.

✦✦ („A világtörténelem napjai“) a legrégebbi időkől kezdve a jelenkorig, különös tekintettel Magyarországra, — ez című egy két vastag kötetből álló műnek, Pesty Frigyesztől. Nagy szorgalommal gyűjtött és egybeállított adatok tárháza, oly módon rendezve, hogy az év minden napjára följegyezve olvasható, mely években, mily nevezetes dolog történt az napon. Bevezetésül Horváth Mihálytól olvasható rövid előbeszéd.

✦✦ (A „felo'vá ási nótanoda“) november elején ismét megnyílik Vachott Sándorné vezetése alatt, alkalmat nyújtva a

nőknek és leányoknak, hogy kitűnő szakférfiak előadásaiból ismerjék meg a tudomány legnevezetesebb vívmányait. Az előadásokat hazaszerte legjelesebbnek ismert tudósaink fogják tartani. Védnöke e tanodának gr. Andrássy Gyuláné, pártfogója b. Eötvös József s rendezője Pulszky Ferencz. Mindennapi hallgatásért díj havonként 12 frt, hetenkint egy előadás hallgatása 1 frt. — Hölgyeink bő tápot találnak itt művelődési törekvéseiknek.

✦✦ (A nőképző-egylet) tantermébe fölveendő egy növendékért járó tandíjat egy évre gróf Teleky Sándor megajánlotta, s ezen nagylelkű ajánlatból a fennevezett tanodába, díj nélkül, egy vagyontalan növendék fölveendő levén, az e helyet elnyerni kívánók folyamodványait az eddig folytatott tanulmányaikról szóló bizonyítvánnyal együtt, gróf Teleky Sándornéhoz, szervita-tér 2-dik szám (saját ház), nyújthatják be, s pedig mentül előbb, mivel októberhó 18-dika óta a tanórak már folyamatban vannak. Megjegyzendő, hogy a növendékek körülbelül 14, vagy 15 éves legyen.

✦✦ (Az idei őszi lóverseny) Pesten is megtörtént. Az idő nem kedvező, sőt éppen a futtatásra nézve felette kellemetlen volt. Kora reggel óta erős szél kavarta fel a Rákos porleplet, délután pedig, mintha csak próbára akarta volna tenni Jupiter a high life gyermekeit, heves zápor hullatá cseppjeit. A versenyterre is mindamellett szép közönség gyűlt. Ő Felségeik távoztak ugyan, de a „magas körök“ lakói és vendégei szép számmal jelentek meg a lovak küzdterén.

✦✦ (Pest városának) törvényszéke jelenleg — a többi közt egy jelentékeny hagyomány összeírásával van elfoglalva. Ugyanis három hét előtt hunyt el itt 72 éves korában gr. Almásy Eugén özvegye, szül. Bedekovics Mária, ki helyi jótékony célokra összesen 200 frtot hagyott, egyéb vagyonát egy magasrangú katonatiszt s Duschek, 1849-diki magyar pénzügyér három fia örökölvén. Az összeírás azonban nem megy könnyen, mert az öreg urnő úgy elrejtegeté kincseit, hogy mindennap új meg új meglepetésekre talál. Itt egy zacskó aranyra, ott egy zsák huszasra, emitt egy szekrényben bankjegyekre, fehérműk között kötelezvényekre, amott egy könyv lapjai között bankjegyekre. Ki kell tehát kutatni mindent. Eddig 80,000 frt értékű pénzt és papírt találtak: de lehet még több is.

✦✦ (A koronázási halomnak) a városligetbe történendő át-helyezését határozta el a város, s e határozat kivitelét késő őszi halasztotta a költség kevesbitése végett, mely a városi mérnökhivatal számítása szerint most is a legmérsékeltebb számítással 6380 frtba fog kerülni, s még így is kérdés, hogy akad-e vállalkozó rá, bár az összegben nincs bennfoglalva a halom mostani helyének kiegyengetése.

✦✦ (Kettős gyilkosság) A pantini gyilkosságnak mása akad Brüsszelben, az élénk Faubourg de Colognóban, nem messze az északi pályafőtől. A múlt pénteken éjjel ugyanis ott egy 80 éves nőt 36 éves leányával együtt meggyilkoltak. A bűntény hét napig titokban maradt, mert a tettesek a ház ajtajára, hol e két nő cseléd nélkül lakott, egy papír darabra a szavakat írták: „Senki sincs itthon.“ Most egymást érik e találgatások Brüsszelben, de ez időig még azt sem sikerült fölfedezni, hogy a gyilkosság rablás kíséretében történt-e, vagy sem?

✦✦ (Gyurmann Adolf,) közelebb elhunyt íróársunk sírja fölé állítandó emlékkőre a hírlapírói körökben gyűjtés rendeztetvén, e célra 78 frt gyűlt be s e napokban az adakozók, különösen az elhunytak barátai, egybegyűltek, hogy a sírkő

íránt intézkedjenek. Elhatároztatott, hogy a sírkő lehetőleg egyszerű legyen, s a fennmaradandó összeg az özvegynek adassék. Az emlékkő megszerzésével Maszák Hugó bízott meg.

†† (Napoleon császár) életveszélyben forgott e hó 17-kén. Szárnysegédével, Pusol tábornokkal sétált Compiègne egyik utcáján, midőn egy könnyű kocsi roppant gyorsasággal jött szembe, s kevéske mult, hogy a császárt el nem taposta. A lovak meg voltak bokrosodva, s nem lehetett őket feltartoztani. A kocsiiban levők szintén életveszélyben forogtak, míg végre a tüzérkaszárnnyából két katonának sükerült feltartoztatni a megbokrosodott lovakat. A császár személyesen dicsérére meg őket bátorságukért, s néhány óra múlva arany-érmét és 40 frankot küldött számukra.

†† (Vegyes hírek.) A dunagőzhajózási-társulat azt a gőzöst, mely ő Felségét Baziásról Rustsukba fogja szállítani, pompásan feldiszzitette. Diófából faragott gyönyörű butorait s egész belső famunkáit Örley Mihály, a pesti származású híres bécsi butorgyáros készítette. — Deák Ferencznek e napokban adták át a verseczi diszpolgári oklevelet. — Hoszszu telet és sok havat jósolnak az effélével foglalkozók a jövő hónapokra, és pedig azért, mert temérdek gomba terem, a fenyvesek tele vannak tobozzal, nagyon sok rigó van az erdőkben, s a mezők nagyon virágzóak. No, lesz ára a fának a fővárosban, meg elég szegény ember, a ki a „népkönyha“ után sovárogo, a mit a főváros már két év óta bölcsen tervez. — Schey Frigyes, bécsi bankár, magyar báró lett. — Az első honvédszászlóalj lobogóját a budai vérmezőn f. hó 31-kén szentelik föl, ha szép idő lesz, s ha az idő nem kedvezne, a pesti plebánia-templomban lesz a szertartás. József főherczeg e hó 25-kén látogatta meg Simor primást, személyesen kérendő fel őt e zászló ünnepélyes fölszentelésére. A királyné mint keresztanya szintén jelen lesz és feltüzendi a lobogóra az általa himzett drága szalagot. — Azon ajándéktárgyak közt, melyeket ő Felsége keleti útjában magával visz, van egyebek közt 24 arany, gyémánttal kirakott burnót-szelencze 2—6000 frt értékkel egyenkint, továbbá 30—40 gyűrű, ő Felsége névbetűivel; e tárgyak előkelő személyek számára vannak ajándékkul kiszemelve. — A déli vaspálya-társaság munkásai számára könyvtár alakittatik, s az igazgatóság e szép célra 1000 frtot szavazott meg. — Mint Kolozs várról írják: József főherczeg honvédfőparancsnok odaérkezése e hó 30-kára van kitűzve. A főherczeg három napig fog ott mulatni, mely idő alatt a színházban diszlocadás is rendeztetik. — De Vernois Sándor, a Magyarországra kinevezett olasz királyi főkonzul, e hó 19-kén utazott el Venczéből Bécsbe, s onnan e napokban Pestre érkezik, hivatalát elfoglalandó. — Kulcsár József, szeghalmi kereskedő (63 éves, tiz gyermek atyja), a pesti „Kék szőlő“-ből eltűnt, a mint sógorához irt levelében kijelenté, életének véget vetendő. — A gyorsvonatok közlekedésének megszüntetése Pest és Baziás közt november 8-kára, Pest és Szeged közt november 16-kára tüzetett ki. — A pesti egyetem orvosnővédekének önképző-köre jelenleg 13 alapító, 19 pártoló és 200-nál több rendes taggal bir. Könyvtára 210 kötetből áll, a járatott lapok száma 210; alaptőkéje 868 frt. — A vízvezeték használatára eddig 89 ház s több gyártelep kötelezte magát, a miből 40,000 frt lesz a jövedelem. — Horváth Mihály, 1848-ban esanádi püspök, a primás és kultuszminiszterium, mint hírlík, választott püspökségre ajánlák. — Ő Felsége a király az ónodi római katolikus hitközségnek leégett

iskolája építési költségeihez 200 frtnyi adománynyal járult. — A miniszterelnöki teendőket, mivelhogy Andrassy a királyt kíséri útjában, távolléte tartamára b. Eötvös József közoktatásügyi miniszter vette át. — Gróf Andrassy Gyula Budán az „Arany nap“-hoz czimzett házat 29,000 frton vette meg, s azt újból építtetni szándékozik. — Ubryk Borbála ügyében a krakói vizsgáló bíró befejezte működését, s az iratokat fölterjesztette a törvényszékhez ítélet-hozatal végett. — Szentkúty István fényképész (kerepesi-ut és ősz-utca szögletén) a fényképek egy új nemét találta fel, melyeknek az eddigiek fölött azon előnye van, hogy meleg vízzel és szappannal moshatók, s így, mint az olajfestmény, a keretben üveg nélkül használhatók. — Toperczer Ilka k. a. még ez idényben vendégszerepelni fog a nemzeti színpadon, hogy bemutassa haladását. Alkalmasint a „Faust“-ban, Margit szerepében lép föl először. — A lánchíd megváltása ügyében még a jelen országgyűlési ülés szak folyama alatt törvényjavaslat fog terjesztetni az országgyűlés elé. És talán el is fogadják. — A téli idő közeledtével egyre szaporodnak az öngyilkossági esetek a fővárosban. Egy 16 éves gyári munkásnő villóval megmérgezte magát; egy rokkant tengerész felvágta ereit; egy 45 éves rézműves golyót lőtt magába; egy házmester meg kést ütött mellébe. — A molnár- és két nyul-utca között fekvő tért elnevezték Boráros-térnek, Boráros Jánosról, ki egykor pesti polgármester volt, és minden vagyonát városi czélokra hagyta. — Thern Károly egy új honvéddalt szerzett, mely József főherczegnek annyira megtetszett, hogy szerzőjét meg akarván ismerni, meghívta asztalához. — Boldogult Miksa császárnak Triesztben felállítandó emlékszobrára Udvarhelyszékről 29 frt, Naszódvidékről 18 frt, Hunyadmegyéből 54 frt 20 kr s végre Háromszékből 67 frt 30 krnyi összeg érkezett be, az ezen törvényhatóságok területén eszközölt gyűjtések eredményeként. Ezen 168 frt 50 krt tevő összeg a magyar királyi belügyminiszterium által rendeltetése helyére küldetett. — A gőzsiklón mult szombaton próbatat tettek, s miután az sikerült, most már remélhetjük, hogy csakugyan megnyitják valamikor. — A városligetbe járó kocsiknak már régóta nagyon szűk hely a király-utca. Most egy bizottság azt javálja, hogy a déli oldalon a kerepesi utat, az északin pedig a könyök- vagy a két sziv-utczát használják e célra. Az intézkedés itt olyan szükséges, mint a falat kenyér. — Kazinczy leveleinek gyűjteményes kiadása mellett szólalnak fel a „V. U.“-ban. Ily gyűjtemény valóban tömeges és értékes lehetne. — Xántus János, hir szerint, itt ismeretlen pókfajokat és sok madarat, eddig összesen 76 láda természetrajzi tárgyat küldött a muzeumnak, s még többet is ígér.

†† (Halálozás.) Mult szerdán fekete zászló lengett a pesti egyetemen. Dr. Gebhard Ferencz, egyetemi kitérdmült tanár, m. akadémiai tag sat., aznap reggel meghalt, 80 éves korában. Béke hamvaira!

Nemzeti színház.

Október 29-kén.

Okt. 23-kán: „Dinora“, Meyerbeer operája, 3 felv. — Okt. 24-kén: „Lilium“, Szigligeti Ede eredeti vigjátéka, 3 felv. — Okt. 25-kén: „Delila“, Feuillet drámája, 3 felv. — Okt. 26-kán: „Alvajáró“, Bellini operája, 3 felv. — Okt. 27-kén: „A társaságból“, Bauernfeld színműve 4 felv. — Okt. 28-kán: „A sevillai borbély“, Rossini vig operája, 2 felv. — Okt. 29-kén Szathmáry Károly ur föllépteül: „A oroszul őrzött leányok“, vigjáték, 3 felv.

Budai népszínház.

Október 29-kén.

Okt. 23-kán: „Molière és a képmutató,” dráma, 4 felv. — Okt. 24-kén előszór: „A szabólegény és szakácsné, vagy az összeférczelt szerelem,” nagy bohózat, 3 felv. — Okt. 25-kén: „Ujkori Pylades,” „Rendkívüli előadás,” 1 felvonásos vigjátékok és „Gyilkosság a szentéren,” új bohózat, 1 felv. — Okt. 26-kán nem volt előadás. — Okt. 27-kén: „Az elátkozott herceg,” bohózat, 3 felv. — Okt. 28-kán: „Süketnek kell lenni” és „A candidatus,” mindkettő vigjáték. — Okt. 29-kén nem volt előadás.

Gazdasszonyoknak.

Süllő szeletek tejfellel.

Egy 3—4 fontos szép süllőt megtisztítván, szeletekre kell vágni, besózni és egy óráig sóban hagyni. Ezután sóba és zsemlyemorzsaiba mártván, a szeleteket forró zsirból ki kell rántani, mind egy casserollba lerakni és néhány kanál tejfelt tenni minden sorra, valamint kaporkát, fel kell forralni és forróan betálatni.

Pisztrángok aspikkal.

Három vagy négy egy-egy fontos pisztrángot meg kell tisztítani és hosszú casserollban fele víz és fele borral egy kis fűszerrel, sóval és vereshagymával fel kell forralni; ha a hal megpuhult, a casserollt papírral le kell fűdni és hűvös helyre tenni. Kihűlés után vigyázva ki kell szedni, tátra kirakni és aspikkal ecetes zöld uborkával földiszítve betálatni. H. Zerna.

Diós béles.

Egy negyed font lisztből, 4 lat írósvajból, 4 lat cukorból egy tojással, késsel tészta készítették, mely késhátnyi vastagságra kinyújtatik és sütő-lemezre (pléh) tétetve, félig megsüttetik. Azalatt 8 tojás fehéréből hab veretik, mely $\frac{1}{4}$ font cukorral, $\frac{1}{4}$ font kifejtett, de töretlen dióval, egy citromnak finomra vagdalt héjával, két lat apróra metélt citronnáddal és kevés fahéjjal habmedenczében izzó széntűzön addig kevertetik, míg sűrűsés lesz, azután a tészta fordittatik, azon egyformán elkenetik és egészen megsüttetik, még meleg szeletekre metszetik, és a tányérra tetszés szerint rakatik.

Ezen sütemény hűlt sütőcsőben vagy kemenczében kenyér után süttetik meg, miután csak így nyer fényt.

Cs. Irma.

Divattudósítás.

A mostani idény legkedveltebb szövetei közé kétségkívül a kashemir tartozik, ezek közt leginkább a fekete kashemir, a mely utcái öltözkökre valóban igen czélszerű is. Változatosság és elegancia tekintetéből a ruhákat vagy színes bársonnyal szokás díszíteni, vagy pedig tarka alsó-szoknya fölé jár a fekete felső szoknya, melynek díszítése akár egészen fekete, akár pedig az alsó szoknyával egyforma is lehet. A magas dorekak jelenleg gyakran szivalaku kivágásuak, a mihez változat kedvéért nem csak fehér csipkegallérokat és kendőket, hanem színes bársony-mellénykéket is viselnek. Egy fekete kashemir-ruhát láttunk, melynek alján egy széles, keményen bélelt fodor volt, a fodor zöld bársonnyal be volt szegve és a levarrásnál is egy bársonyszalag alkalmazva. Az elől szivalakban kivágott derék egy zöld bársony-mellénykét láttatott, ugyanolyan zöld gombokkal, a derék kivágása és az ujjak körül pedig két sor fekete fodrocska volt felvarrva. Öv helyett egy lebbentyű tartozott ez öltözkökhöz, mely hátul négyzögletű volt, elől pedig két hosszú végekbe volt vágva. E lebbentyű is kis fodorkával és zöld bársonnyal díszítve. Egy kashemir-kiváló fouldard-ruhát is nagyon kedvelik; a sötét alapu, színes, olaszott rajzu vagy virágos fouldardok valóban igen szépek és nem csak utcái, de látogatói ruhákra is használhatók. E színes fouldar-

dokat egy színű alsó ruhákhoz is lehet viselni. Egy szép fouldard-ruha ára: 17, 18, 20, 24, 26, 28, 30 frt.

Ez alkalommal figyelmeztetem t. olvasóimat, a kik kedves övéiket karácsonra vagy újévre valamely szép kézi-munkával meg akarják ajándékozni, Fiedler József (aldunator, a naphoz) kézi-munka-kereskedésére, a hol a legnagyobb választékosságban a legszebb elkezdett vagy félig elkészített női munkák kaphatók. Szébbnél-szebb rajzokat és a legizlésteljesebb összeállításal, láttunk a kereskedésben pamlagpárnákat, szőnyegeket, kályha vagy gyertya ellenzőket, uti-táskákat, lábzsákokat, zsámolyokat, tálcákat, papirkosarakat, női- és férfi reggeli cipőket, házi-sapkákat, keztyű-katulyákat, papir-tartókra, fali-kosarakra, szivar- vagy pénztárcákra, erszényekre, dohányzacskók és dohány-hordócskákra, sat. való himzéseket, melyek közül valóban alig lehet választani, annyira szép és meglepő volt minden darab.

Tájékoztatóul néhány tárgy árát jegyezzük ide. Pamlagpárnákra való elkezdett himzések a hozzávalóval együtt 7, 8, 9, 10, 11, 14, 16 frton kaphatók. Reggeli cipők 2 frt 50 krtól 3, 4, 5, 6 frtig. Szőnyegek 16, 18, 20, 30 frtig. Szivar-tárcákra és egyéb egyenlő nagyságu himzések ára 2 frt 50 kr, 3, 4, 5 frt. Sipkák 5 6 frton kaphatók; tálcákra való himzés 3, 4 frton, uti-táskákra 8, 10 frton, lábzsákra 5, 6, 8 frton, kályhaellenző 22—25 frton, mindezek félig elkészítve és hozzá való himzet-nyaggal.

Bár mit is kívánjanak t. előfizetőink e, vagy más ilyenmő tárgyak közül, a legszívesebben ajánlkozunk annak mielőbbi megvételére és azonnali elküldésére.

Számrejtvény.

Szluha Mariskától.

- 22, 5, 9. Büszke virág, nincs illatja;
5, 6. Ha szép, lombos madár lakja;
2, 26, 4, 11, 10. A gabnát töltik ilyenbe;
2, 19, 4, 5, 12. Most már hervad a levele;
9, 8, 16, 17, 23, 14, 7. Czárné volt ez hajdanában;
15, 21, 25, 24, 23. Ez meg vezér e hazában;
13, 3, 20, 27, 8. Minden háznál föllohet;
9, 5, 4. Ettől övön a teremő;
16, 1, 18, 5, 4. Többnyire városban látod ezeket,
1—27. Hogy ne nyíljék, ha jön a szép kikelet.
Megfejtési határidő: november 28-ka

A f. é. 41-dik számban közlött sakkrejtvény értelme: „Felleség.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Nagy Mari, Benkó Julia és Mária, Eördőgh Aurelné, Römer Kiss Franciska, Ujlaky Ida, Tell Mari, Pásztelyi Danielovich Emilia, Dely Mária, Benedikovics Róza, Ujházy Kornélia, Nagy Flóra, Kálmán Kálmánné, Szűts Ilona, Varga Teréz, Udvardy Józsefné, Gróf Antónia, Zilahy Mária, Mogyorósy Katinka, Wein Judit, Nagy Etelka, Bartha Etelka és Irma, Koller Mariska, Pásztory Lóra, Keszthelyi Ferenczné Kis Betti, Budinszky Anna, Magyar Emilia, Bihary Gizella, Fűzeséry Nina, Szentes Ludmilla, Hutter Dahlström Zsuzsanna, Fekete Mari, Miskolczy Ferenczné, Horváth Berta és Juliska, Kiss Pálné Megyery Judit, Aradi Lajosné, Szalay Emma, Keresztes Sándorné, Bogdányfy Ilona és Paula, Szekeres Luiza, Öcsödy Tálly Nina, Kemény Mariska, Péter Kálmánné, Szabó Anna és Mária, Kovács Szűts Ilka, Beniczky Olga, Farkas Róza, Simkó Julia, Dubányi Róza, Kiss Karheth Ilka.

Tartalom.

Kovács Sebastyén Endre, Emiliaától. — Halottak napján, Bányai Gáborról. — Csak gyakorlatnak kell lenni, Major Bélától. (Folyt.) — Mint a bölcső, Justinától. — Igazság, szerelem, e kettő kell nekem, Keserű Annától. (Folyt.) — A földgömb első körülhajózása, Egervári Ödöntől. (Folyt.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A horiték on: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbizások tára. — Hirdetések.

Mai számunkban van: Kovács Sebastyén Endre arczképe.

Felölös szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

10,484. 2. 11. 809.
45-dik szám,

November 7-kén,

CSALÁDI-KÖR

A PESTI JÓTÉKONY NŐEGYESÜLET

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap két iven, színes borítókkal.

SZÉPIRODALMI DIVATLAP.

SZERKESZTI ÉS KIADJA

EMILIA.

X. ÉVFOLYAM.

PEST, 1869.

NYOMATOTT KOCSI SÁNDOR SAJÁT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

Aldunásor 9. szám.

H E T I N A P T Á R.

Hónapi és heti naptár		R. katolikus és protestáns naptár		Ó-naptár	Izraeliták naptára	Hold-járás	N a p- kelte nyugta			
							a	p	a	p
Novem. 7	Vasárnap	C. 25. Engelbert	C. 24. Karina	26 E. 20. Dömötör	3 Bálv. tisz.		6	57	4	31
8	Hétfő	Gottfried hitv.	Gottfried	27 Nestor	4 Bermann k. elég.		6	58	4	29
9	Kedd	Tivadar vért.	Tódor	28 Terencz	5		6	59	4	28
10	Szerda	Aven. András	Florencia	29 Zenobius	6 B. Jerem.		7	1	4	27
11	Csütörtök	Márton püsp.	Jónás	30 Stachius	7 Herodes	☾	7	2	4	26
12	Péntek	Asztrik püsp.	Asztr., Didak	31 Anastasia	8		7	4	4	25
13	Szombat	Kosztik., Szanis.	Homoborus	1 November	9 S. Vajizl.		7	5	4	24

 Teljes számú példányokkal folyvást szolgálhatunk.

Vidéki és fővárosi hírek.

A kolozsvári muzeum becses kéziratárának kincsei között, írja a „M. P.” Kazinczy F.-nek 131 db, mind maig kiadatlan, irodalmi szempontból felette érdekes levele van. Kazinczy e nagy számú levelei hat évi időszakra terjednek: 12 db 1805, 29 1806, 16 1807, 19 1808, 27 1809, 18 1810-ben kelt. Az egykor Krasznán lakó, néhai ifjabb Cserey Farkashoz, első Wesselényi Miklós sógorához intézvék, ki Kazinczyval szoros barátságban volt s ez évszázad első tizedeiben jelentékeny szerepet játszott Erdélyben. Cserey Farkast, mint műbarátot, a humanitás előharczosát s éledő irodalmunk hathatós pártfogóját kiválóan tisztelte s szerette Kazinczy. Ezen Cserey Farkas császári királyi kamarás s nyugalmazott őrnagy az, kiről Kazinczy Kis János és Sipos Pálhoz írt leveleiben annyit emlékezik, kinek krasznai könyv- s műgyűjteményéről „Erdélyi levelei”-ben magasztalólag szól. Cs. Farkas az 1817-diki éhség idején a nép között ezerekért vásárolt gabonát osztatott ki, három évi tizedet 2200 napszámot elengede jobbágyainak s jószágaiban az urbér behozatalát előzőleg két napra szállítá a robotot. Jelentékeny részt vőn az „Erdélyi Muzeum” alapításában s Döbrentey Gábor tiszteletére, erdélyi működése idején, emlékpénzt veretett. — Az erdélyi muzeum Cserey Farkas gyűjteményei árverezésekor jutott e kincs birtokába, mely azonban csak egy része Kazinczy Cs. Farkashoz intézett leveleinek. Kazinczy — mit sem ismert epistoláiban nyíltan kifejez — 1810 után is levelezésben állott Cs. Farkassal. Hová lettek e kincsek? Nem tudjuk. A Cserey-gyűjtemény árverezésekor a földön hevert elszórva számtalan irodalmi becsü levél, mik közül néhányat a muzeumnak fíradhatlan könyvtárnoka: Szabó Károly, mentett meg az elpusztulástól. — A fönnemlített 1805-től 1810-ig terjedő leveleket az első-rástól a kötés menté meg a közönségnek.

A szegedi vár, írja a „Sz. H.” egy év óta réme a gonosztevőknek, s közelebb ismét nevezetes vendéget nyert. Ez K. nevű n.-becskereki gazdag aranyműves, kit a királyi biztos közegei mult pénteken szállíttattak ide. Rájöttek, hogy az 40 év óta úzi a lopott ékszerek vásárlását, mely idő alatt

hozzá arany- és ezüstben, minek kíséreltet, melylyel most lépre vették vele mintegy 700 frt kát, sat., melyeket 24 óra alatt nála. A gonosz üzletbe az illedve, ki szintén befogatott. Az Becskereken, mert a befogatottak voltak, s házuk a legtisztelbetelesebb e nevezetes fölfedezésben

az, hogy számtalan káros fog e gazul gyűjtött vagyonból ki-elégítést nyerni; ezek közt van egy, kitől 14,000 frt értékű ellopott arany- és ezüstnemű vándorolt hozzá. Az alföld e fogással ismét egy veszedelmes gáfészekről szabadult meg.

Külömfélék.

Temes megye elhunyt főispánja: Murányi Ignác, az akadémiának 500, a muzeumnak 500, a nemzeti színháznak 1000 és a székely kivándorlás megakadályozására tett Kralovánszky-alapra szintén 1000 frtot adományozott. — A Temesváron elhunyt Oltványi prépost szintén több rendbeli jótékony hagyományt tett, temesvári és szegedi kórházakra és szegényeknek, az akadémiára pedig 200 frtot. — Felső-Nyéken az ottani derék plebános: Csaplár Ignác, 4000 frtot ajánlott föl kisedővoda alapítására, s egy négy szobából álló házat is vett e célra. — Beöthy Zsoltot mult hó 31-kén a jogászok segélyegyletük elnökévé választották 105 szavazattöbbséggel. — A magyar gőzhajó-társulat az idén október 1-éig 198,692 utast szállított; a „Honvéd” gőzös ebből egymaga 69,529-et. — A pesti régi német színház épületét csak tavasszal rombolják le, s a kereskedők februárig bennmaradhatnak boltjaikban. — A barátok-terének a phaltozása vagy makademizálása fölött forog most a kérdés a városi gazdasági bizottmány keblében. A makadamozás állítólag jóval kevesebbe kerül, mint az asphaltozás, de tisztántartása sokkal költségesebb. — Tánics Mihály veszélyesen beteg, már két consilium volt felette, s az orvosok véleménye szerint hosszabb idő kell felüdüléséhez. — Tausigneje: Vrabély Szerafina, ki maga zongoraművésznő, rövid idő mulva Pestre érkezik, s ezentul állandóan itt szándékozik lakni. Magasb kiképzési zene-akadémiát akar nyitni hölgyek számára. — „Kirándulás az adriai tengerre” cím alatt Ungvárt megjelent az I. füzet Nostradamus „pikant humoristiko satyrikus mikrokosmiai utazási vázlat”-ából. — Heinememoirjait, egy távsürgöny szerint, az osztrák kormány megvette, de csak 50 év mulva engedi közzé tenni. — Bartalus István „Orpheus” című zenetörténelmi gyűjtemény-könyve kikerült már sajtó alól s legközelebb szét fog küldetni az előfizetőknek. — Adelburg „Zrinyi”-jét a bécsi udvari dalszínház játékrendjébe is fölveszik. — Bulovszky Lilla asszony, a „Sz-k” szerint, jövő márciusban néhányszor vendégszeropolván, májusban 6000 frt évi fizetéssel szerződtek a nemzeti színházhoz. — Bertha

Sándor, zongoravirtuóz, több évi tanulmány után Párisból visszatérván, még e hóban hangversenyt rendez, s saját művei közül néhányat be fog mutatni. — A miniszterelnök visszatértevel a testvérvárosok szépítésére, a boulevard-okra s dunaszabályozásra nézve tanácskozások fognak tartatni. E terv kivitelére a kormány, hir szerint, 40 millió frt kölcsön-
nel nyújt segédkezet. — Tolvajlást követtek el kedden éjjel Kutschera József károly-utczai óra-üzletében. Az eddig ismeretlen tettesek tolvajkulcsal Kaulick divatárusnő szomszédos boltját nyitották föl, s a falat áttörvén, 68 arany-, 104 ezüst órát, 46 ezüst lánczot és 2 medaillont, közel 6000 frt értékben elvittek. — Keddre virradón pedig a váci-uton egy gyáros és szerdán virradón gr. Győry szobáit törték fel és rabolták meg. Az utóbbi a Szép-utczán áll, a kaszinó mellett, a Kammon-kávéház és reál-iskola szomszédságában. A közbiztonság napról-napra rosszabb fővárosunkban. — A budai „Csillag“-hoz czimzett vendégfogadóhan egy Malovinszky nevű jó madarat fogtak el. Ő Szluha Benedek képviselő inasa volt, ki Pusztá-Szent-Ivánon nagyobb fajta lopást követett el s aztán megszökött. Szalmazsákjában 4460 frtot, több értékpapírt, három tajtpipát, ezüst fokost, sat. találtak. Bűnét bevallá. — Mult hó 28-kán este gyönyörű északi fény látszott az égen 8 óra tájban. Az ég észak-nyugati részén sárga-vörös folt támadt, mely jobban-jobban szétterjedvén, végre egy óriási töltés-alakot képezett és megvilágítá az előtte levő felhőt, míg a mögötte levő koromsötét maradt. — A pesti államas pálya udvarán mult szerdán összeütődött a Bécsből érkező gyorsvonat egy pár kocsi-
val. Szerencsétlenség nem történt; de történhetett volna, s az illetők könnyelműsége méltán megrovandó. Kellemetlenség így is volt, hogy az utazóknak gyalog kellett az udvaron a kijáróig menni. — Hamis magyar huszások vannak a rendőrség birtokában. Igen ügyesen vannak készítve egyedüli ismertető jelük a csengő hang hiánya. A hamisítokat még nem birták fölfedezni. — Pulszky Ferencz, mint írják, tudományos heti közlönyt indit meg „Muzeum“ czimmal. — Király ö Felsége jelentékeny pénzüsszeget küldött egy szegény budai özvegy asszonynak. — A flórenczi négyes társulat jövő hó közepén érkezik fővárosunkba. Deczember 15-, 18-, 22- és 27-kén adja hangversenyeit. Hellmesberger zenetársulata pedig január első napjaiban érkezik Pestre. Philharmóniai hangversenyek e télen nem lesznek.

Megbízások tára.

TS Tisztelettel kérjük azon t. előfizetőinket, a kik előfizetési díjakkal még hátralékban vannak, küldjék be azt novemberhó közepéig. A kiadó-hivatal.

Ér-Félegyházára T. J. J. urnak: A műlapra nem vettem megrendelést.

Simándra L. R. urhölgynek: A könyvekre nem vettem előfizetést.

B.-Gyulára D. R. urhölgynek: El van küldve.

Topolyára S. Sz. urhölgynek: El van küldve.

Temesvárra V. E. E. urnőnek: Az egyiket azonnal megküldtem, a másodikkal a jövő félévvel együtt fogok szolgálni.

Lucskára Z. I. urhölgynek: A könyvekre nem vettem megrendelést.

Szinfalura Sz. J. urnőnek: Örölnék, ha izlése szerinti volna küldeményem.

Turkevibe F. Gy. urnőnek: Midőn becses sorait vettem, a csomag már postára volt adva.

P.-Monostorra P. M. urhölgynek: Magánuton alkalmilag igen szívesen fogok szolgálni vele; de a nagy közönségnek nem mutatom be.

Kapuvárra St. M. urnőnek: Azonnal megküldtem.

Szobra W. A. urnőnek: Át van adva.

Karczagra Sz. F. A. urnőnek: Magánlevelet irtam.

Rimaszombatra Sz. Gy. J. urnőnek: Várom a kedves választ.

Ragolyezra O. F. urnőnek: Az egyik csomag már el van küldve, a másik pedig 4—5 nap múlva postára lesz adva.

T.-Sóokra B. Th. A. urnőnek: A kívánttal csak a jövő szállitmánynyal együtt fogok szolgálhatni.

Csökmőre R. J. urhölgynek: Egyes regényeket nem lehet az egész folyam megcsonkítása nélkül adni. Fogadja tiszteletemet. A felesleg küldött 20 krt a jövő évre jegyeztem be.

Tunyogra P. M. urnőnek: A műlapra nem történt megrendelés.

Zalánba S. B. urhölgynek: Magánlevelet irtam.

Pohorellára G. R. R. urnőnek: Várom becses tudósítását.

Nyirbátorra M. B. urnőnek: Magánlevelet irtam.

Topolyára H. B. L. urnőnek: Azonnal megküldtem.

P.-Tentsre E. H. I. urnőnek: A kívánttal csak a jövő hó vége felé fogok szolgálhatni.

Prágába B. L. H. urnőnek: Magánlevelet irtam.

Mező-Turra T. Gy. J. urnőnek: A hátralevőt a legközelebbi szétküldéskor fogom küldeni.

Kusalyra K. A. urnőnek: Magánlevelet irtam.

S.-A.-Ujhelyre F. I. urhölgynek: El van küldve.

H I R D E T É S E K.

Az őszi és téli idényre.

Legujabb, hölgyek részére.

Selyem-kelmék nagy raktára minden szín- és választékban, egy ruha 15—200 frtig.

Legujabb őszi és téli-ruhakelmék, egy ruha 1 frt 50 kr, 2, 3, 4 frt, egész 40 frtig.

Valódi angol flanel 1 frt 50 kr és följebb.

Kendők, shawlok és plaidek nagy raktára.

Csipke-függönyök 4, 5, 6 frt és följebb.

Szalagok, csipkék és fehér-árak.

Hozzávalók divatárusok és szabók részére.

Eső-köpenyek 10, 12, 13 frt és följebb.

Köpenyek, felöltők, jaquettek bársony-, selyem- és divatkelmékből.

Selymek és angol bársonyok minden színben 70, 80, 90 kr, egész 20 frtig.

Piquée, zsinor és ruha-barket nagy raktára a legjutányosb árakon.

ROZSAY ANTAL-nál, Országut, a király-utca átellenében.

Francia

hig hajfestő-szer

(Chromatique Parisien.)

melylyel a haját egészen tetszés szerint feketére, barnára vagy szőkére, legfőlebb 10 percz alatt, tartósan lehet festeni és melynek hasznavehetősége immár annyira el van ismerve, hogy nem szorult különös magasztalásra.

Ára 2 forint.

Postán 20 krral több.

A hozzá való készülék, u. m.:

kefe és szilke: 50 kr.

Kapható:

TÖRÖK J.

gyógyszerész urnál

Pesten.

Minden régi köhögés ellen

mellfájdalmak, sok évi rekedtség, torokbajok, a tüdő nyálkásodása ellen a több orvos által megpróbált

fehér mell-szörp,

oly gyógyszer, mely még soha sem használtatott a legkielégítőbb eredmény előidézésére nélkül. Kzen szörp már az első használatnál feltűnőleg jótékonyan, sőt a görcsös és hőkhurutnál elősegíti a nyulós és megrekedő nyálka kiköhögését, azonnal enyhíti a gége ingerlékenységét és rövid idő alatt eltávolított minden, ha még oly heves, sőt magát a legveszélyesb szárazbetegségi köhögést és a vérhányást is.

Ára ezen szernek az ausztriai cs. k. birodalomra: 1 egész üveg 3 ft 60 kr, 1/2 üveg 1 ft 80 kr, 1/4 üveg 90 kr ezüstben, vagy ennek értékében.

Postai megküldéssel üvegenként 20 krral több.

Mayer G. A. W. Breslauban.

Főraktár Pesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál király-utca 7. sz. a. kapható továbbá Pesten: JEZOVICH MIHÁLY gyógyszerész., — Budán: az udvari gyógytárban, — Bécsben: WEISS gyógyszer.

Aradon: Geyer A., Debreczenben: Borsos Ferencz, Egerben: Schuttag János gyógyszer., Eperjesen: Holemia Gyula, Eszéken: Karoilo-vich gyógyszer., Győrött: Szabó Ferencz gyógyszer., H.-Böszörmény: Lá-nyi Márton, Károlyváros: Budovinac G., Kassán: No. elly Sándor, Kaposváron: Kohn Jakab, Komáromban: Belloni, Kezsmark: Kiss József, Lőcsén: Dapsy Gyula, Mohács: Kögl Rud. gyógyszer., Nagy-Váradon: Serényi Alajos, Nyitrán: Kmetzkó Imre gyógyszer., Pozsonyban: Schandry József, Pécsen: Kisági és Simon, Rumán: Milutinovich Simon, Rózsahelyen: Makoviczky testv., Siklóson: Holmik Ferencz gyógyszer., S.-A.-Ujhelyen: Reichard testv., Selmeczen: Dimák J. E., Sopronban: Bock Gyula, Sz.-Fehérváron: Léngman Alajos, Szegeden: Fischer és Schopper, Temesváron: Pecher J. E., Tokajon: Krüczér Ágoston gyógyszer., Trantenan: Czerny J. Vincze gyógyszer., Ujvideken: Kostich F. János, Ungvár: Dicke Isidor, Veszprémben: Guthard Ti-vadar fiai, Werseczen: Fuchs János, Zomborban: Heindlhofer B.

Jelentkezések más helyeken leendő letétményi raktárak felá-
litása végett elfogadtnak, és a szives kérdésekre a közelebbi feltételeket közlendi Mayer G. A. W. Breslauban.

Folyékony Glycerin-Crème

több év óta hatályos szernek bizonyult szeplő, napsütés, olt, bőrbaj és kelé-
sek ellen. Ez egy igensükerült egyesítése a legártatlanabb szereknek, melyek
a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalági frisse-
ségét tartják fenn. — A folyékony glycerin-crème eltér az eddig közönsé-
sen használt glycerin-illatszerektől, melyek a glycerinen kívül semminemű
hatályos részeket nem tartalmaznak. Egy üveg ára 1 frt 20 kr, postán 20
krral több.

LEGFINOMABB GLYCERIN - SZAPPAN

Glycerin és illatos növényekből, kitűnően tisztítja és élénkíti a bőrt és egy
finom pipere-szappan minden kívánt előnyeivel bir. Ára 35 kr

PARISI HÖLGY-PRO

(legfinomabb Poudre riz)

a bőrnek a leggyöngédebb fehér szint adja és ártatlansága mellett mégis a
bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknél, úgy férfiaknál is a borotválás
után nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr.

Szétküldési raktár: K i e l h a u s e r H. oklev. gyógyszerárús és ve-
gyésznél Grätzban.

Főraktár Magyarországra nézve:

TÖRÖK JÓZSEF ur gyógyszerárúsban, Pest, király-utca 7-dik sz.

Győrött: Tropper József gyógyszerésznél, Nagyváradon: Molnár
Eszéken: Deszátly, M.-Berényben: Nárciss, Debreczenben: Borsos, Léván
Bolemann, Kolozsvárott: Wolff, Lőcsén: Szelezser, Szegeden: Aigner uraknál

Köszvényvászon

mindennemű köszvény, csusz, szakgatás, mell-, hát- és keresztcsont-fájdalom,
lábköszvény sat. ellen. — Egy csomag 1 frt. 5 kr. Kettős csomag 2 ft. 10 kr.

P á r i s i

Egyetemleges-tapas

dr. B u r o n-tól, minden lehető seb ellen, legyen az vágás, metszés, lő-
vés, vagy daganatok. Egy tégely ára a használati utasítással együtt 70 kr.
Kisebb tégely 35 kr. postai megküldésre 10 krral több jár; valódi minőség-
ben kizárólag kapható

TÖRÖK JÓZSEF

urnál Pesten, király-utca 7-dik sz. — Sárkány urnál, váci-utca. —
Molnár urnál, váci-utca. — Bécsben az „arany szarvashoz“ címzett
gyógyszertárban, a Kohlmarkton. — Debreczenben, Rothsneek urnál —
Szombathelyen, Pillich Ferencz urnál. — Mohács, Kögl A. lutris-
boltjában. — Kolozsvárt, Wolff ur gyógyszerárúsban. — Aradon.
Ströbl urnál. — Szatmáron, Böszörményi urnál. — Keskeméten, Ka-
tona urnál. — Eszéken, Deszátly urnál.

A 29 év óta dicséretesen ismeretes vukovári

Dr. Spitzer-féle

arcztisztító kenőcs

szeplő, májfoltok, perzsenés, pattanás, bőrszenny, orrvörhög és mindennemű
egyéb arczbeli kihányás ellen, valódi minőségben egyedül csak

Kraicsovics Elek

központi szállítási raktárban

Vukováron,

valamint **Török József** ur magyarországi főraktárában Pesten a király-
utczában kapható.

Egy tégely ára a használati utasítással együtt 50 kr. oszt. ért. Bizományosok
tetemes árleengedésben részesülnek. Vidékről érkező megrendelések postai
utánvétel útján gyorsan vőgrehajthatnak.

Szives figyelmeztetésül!

Ujabb időben utánzatok merültek föl ezen készítményből, melyek a
t. ez. vőrknek a valódi dr. Spitzer-féle kenőcs gyártását magasztaltattak.
Csalódások kikerülése tekintetéből kértük a valódi dr. Spitzer-féle
arcztisztító kenőcs vásárlásánál jól megtekinteni a tégelyt, mely hungares
alakban fehér fómfóddal el van látva, és pettyezett körben ezen tisztán ol-
vasható felirattal: „Kraicsovics Sándor, a sz. háromsághoz címzett gyógy-
szertár Vukováron“ tartalmazza, oldalon pedig ezen felragasztott címrajz:
Dr. Spitzer-féle arczenőcs, van alkalmazva.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
Kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

45. SZ.

November 7-én.
1869.

Havonkinti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrajzokkal. Ezenkívül két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

Méregkeverés a háztartásban.

Ne ijedjenek meg kedves olvasónőim; a megnevezés: „méregkeverés,” mindenesetre sokkal borzasztóbb, minthogy azt csupán tréfából használhatnók, s mégis, oly könnyen megeshetik, hogy a gazdasszony nem bírván a természetten ismeretével, szeretteivel, a nélkül, hogy sejtelve lenne róla, a legártalmasabb anyagokat étetheti meg a tápszerekben, s ezen czikkünk tárgya az ilyen lehetőségeket megvilágítja.

Mily érzéssel veszi át az ifju nő háztartásának kormányát! Mily büszkén — és a mellett kissé elfogultan is — dobog szíve! Mert nyíltan kimondva, a leányok mostani neveltetésének iránya nem olyan, hogy a növendékek általa alapos, gyakorlati ismereteket és tapasztalatokat nyerhetnének.

Az ifju nő estélyt — első estélyét — akar adni, s az estelihez szükségeseket maga szeretné elkészíteni. A tapasztalt szakácsnő, kit a szülési háztól magával hozott, csudálkozva nézi urnője működését, de szó nélkül teljesíti parancsait.

A szorgalmas, sürgő-forgó menyecske éppen egy tortának való tésztát készít; vaj, tojás, liszt, cukor és finom fűszerek a szakácskönyv szerint vegyítettnek össze, s az ott megjelölt mennyiségekben, most már csak az illékony vagy szarvas-szarv-só kell még hozzá.

Valjon mi czélból keverik azt a tészta közé, kedves olvasónőim?

Ez az előttünk már ismeretes szénsav és ammoniak egy sószerű egyesülése, — az ammoniakról később fogunk szólni, mely azonban itt csak gépileg működik, hasonlóan az élesztő-hez vagy kovászhoz a kenyérsütésnél.

A mint neve is mondja: illékonyosó, tudniillik a sütőkemence melegében levegővé elillan, s elillanása által emeli a tésztát, porhanyóvá teszi, mi által a sütemény szebb kinézésű és jobb ízű lesz, s könnyebben sül át csekélyebb melegben is.

Szarvas-szarvsónak azért nevezik ezen szénsavas ammoniakot (szalmiak), mert azelőtt csakugyan-szarvból és egyéb állati anyagokból készítettett.

Mig tehát a szakácsné a tésztát nagyban keveri, fiatal barátnőnk gyorsan megtöri az illékony sót a rézmozsárban, melyet hideg helyről hirtelen a megre behozott, siettségében pedig nem törülte ki száraz ruhával; miután a só meg van törve, hamar befordítja azt a mozsárból a tésztába. De mennyire megijed, midőn az öreg szakácsné egyszerre felkiált és jajgatni kezd, hogy most már az egész sütemény oda van!...

— A teinsasszony meghagyta zöldülni a szarvas-szarvsót, siettemben pedig azt nem vettem észre, csak midőn már majd mind belekevertem a tésztába, s most az egészet el kell dobni!

— Szeretném tudni, hogy miért? — mondja az ifju gazdasszony, — Mit tesz az, fehér-e, zöld-e ez a kis só; nincs is több irósvaj, se tojás, honnan vegyek hát most hirtelenében mást, a tortára pedig szükségem van.

— De én egyszer hallottam, hogy az méreg.

— Csak ne okoskodjék! Mit árthatna az a csekélység, s mi legyen hát benne a méreg?

S ezzel folytatják munkájukat. A szakácsné, ki csakugyan hallotta volt, hogy a rézmozsárban zölddé lett só mér-

ges, azt gondolja, hogy urnője, ki annyi ideig volt a nevelőintézetben és annyit tanult, azt mégis jobban fogja érteni, s végre, hiszen ő úgy sem eszik abból a tortából.

De a torta szerencsére minden fáradság és gond daczára, még sem sikerült, s az egész készítmény hasznavehetetlen lön; mert a fürge gazdasszony nem vizsgálta meg a vett lisztet, s tán nem is tudta, hogy dohos lisztből nem lehet jó és szép süteményt készíteni; azt mondtam: „szerencsére,“ mert különben az egész társaság annyi mérget kapott volna, a mennyi elég, nem hogy halált vagy nagyon erős rohamokat okozzon, de mindenféle bajnak, émelygésnek, görcsöknek, sat. előidézésére, a nélkül, hogy tudnák, honnan jött mind ezen baj.

Ne higgyék szép olvasónőim, hogy ilyenek nem, vagy csak igen ritkán történnek, mert hiszen minden tapasztalt gazdasszony kikerüli azt; de nem minden gazdasszony lehet tapasztalt, midőn először lép magára hagyva háztartásának élére. A tapasztalást csak gyakorlatból, s leginkább saját kárán szerzi meg az ember, a ki pedig a nélkülözhetlen természettani ismeretekkel bir, annak nincs szüksége tapasztalásra, — s mily drágán vásároljuk meg néha ezen tapasztalást! — az tudja és ismeri mindazon anyagok tulajdonságait, melyekkel bántania kell, s nem kell saját kárán megtanulnia: minek micsoda hatása van.

Az ilyen tudatlanság által történt megmérgezések gyakran ezerféle bajnak és betegségnek kútfejei, melyeknek megfejtésére és gyógyítására aztán a világ legügyesebb orvosa sem képes.

Különösen veszélyesek e tekintetben a vörös- és sárgarézedények; azok csak úgy használhatók, ha a cselédek folytonosan szigorú felügyelet alatt vannak, s a gazdasszony maga győződik meg róla, hogy tökéletesen tisztán és fényesre sikáltattak.

Például a szarvas-szarvsót — szénsavas ammoniakot — is lehet réz-mozsárban törni, csak tökéletesen tiszta, száraz legyen ez, akkor nem vehet magából a só semmit a rézméregből; de a mint már láttuk, mindenféle körülmények és különösen a víznek jelenléte által hatás eszközöltetik oly anyagok közt is, melyek a nélkül semmikép nem hatnak egymásra. Ugy van az a jelen esetben is; mert száraz állapotban csak hosszabb idő múlva, de a legcsekélyebb nedvesség hozzájárultával rögtön képződik a zöld mérges rézéleg (oxyd). Meg kell jegyeznünk, hogy bármi testnek élenynyeli egyesülése élegnek (oxyd) neveztetik, itt a réz az ammoniak befolyás által egyesül az élenynyel, melyet a víztől elrabol.

A mint ezen rézéleg, ha víz van jelen, hasonló a vas rozsdájához, magától is fejlődik, de csak hosszabb időközben: nagyon gyorsan képződik minden savanyu anyag által, e szerint tisztatlanság és gondatlanságból a savanyodó ételmaradékok által, sat. De még gyorsabban erősebb savak, például eczet által; azért általában olyan étkeket, melyek eczettel készítettnek, nem szabad réz-edényekben főzni, s még kevésbbé azokban tartani.

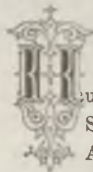
Ime a gondatlanság és közönyösség rettentő egy példája az életet és egészséget illetőleg, mely egyszersmind bizonyítja, hogy a jelen czikkünkben foglalt fejtegetések és magyarázatok korántsem fölöslesek; ámbár tán többen olvasónőink közül azt fogják mondani: „De hiszen ez már régi dolog, azt mi nagyon jól tudjuk, s a tudományos magyarázatoknak nem vehetjük hasznát“; hanem az tény, hogy igen gyakran mindenféle gyümölcs, fűzelék, különösen ugorka és zöld bab szándékosan rézedényekben forraltatnak fel, s azokban

állni hagyatnak, hogy „szép zöld színük legyen.“ S mi adja ezeknek a szép zöld színt? az eczet-savas rézéleg, a mindenki előtt ismeretes zöld rézrozsa (Grünspann) s mennyire mérges és ártalmas ez, azt minden orvostól megtudhatjuk.

(Vége köv.)

Hullanak, hullanak . . .

Pásztoitól.

Hullanak, hullanak a sárga levelek,
S én bebarangolom a néma tájt velek.
Az őszi szél őket egyre űzi, hajtja —
Engemet egy élet átka és fájdalma.

Igaz, hogy megtörtél, szánandóvá lettem;
Hiszen nálad nélkül minden oly kietlen!
Ámde boldogságot nem adott bukásom,
Te is csak úgy sinlesz, mint én a világon.

Itt vagyok a halmon, honnan mindent látok,
Hullanak a lombok, hullnak a virágok,
Szerelmünkben mily nagy örömük telt nékik!
S annak halálát ők immár túl nem élik.

Látom azt a helyet, hol mások szavára
Könnyen hívő lolked frigyüktől elállta;
Ha eszembe jut még most is e pillanat:
Nem tudom, sirjak-e? vagy kikaczagjalak?

Sohajt az őszi szél, szállnak a levelek,
Hát én is csak tovább barangolok velek;
„Siessünk el“ — suttog a szél sohajtása —
S én még visszanéztek sokáig, mélázva.

Csak gyakorlatinak kell lenni!

Beszély.

Major Bélától.

(Folytatás.)

IV.

— Szeret nagysád olvasni?

Ez volt a legközvetlenebb kérdés, melylyel Zarándi a társalgást folytatta.

— Szeretek! — volt az egytagu, közönyös felelet.

Zarándi nem hagyta magát visszariasztatni.

— Oh, az szép és nagy élvezet is, — mondá. — Kárpótlást nyújt az egész világért. Így falun például mily elhagyatott és szegény lenne az ember, ha olvasmánya nem volna, mely összeköti őt a nagyvilággal, melytől kényszer, vagy önkarat folytán meg van fosztva.

Hohó! veszedelmes hirt penget, tisztelt barátunk! Kétélű fegyvert használ, mely könnyen saját maga ellen fordulhat.

Szeraphine kisasszony ugyan nem szerette a falusi életet és vágyott a nagyvilág élveit után; de a főnebbi szavakban könnyen célzást fedezhet föl az ő falusiasságára s akkor aztán véged, Zarándi!

De nem, ő komolyan néz, nem vesz észre, vagy legalább nem akar észrevenni semmi célzást. Nincs semmi baj. Sőt még örvideni kezd, hogy akad egy ember, a kivel az irodalomról beszélhet. Hallgassuk meg véleményét.

— Nem is kell kérdenem, hogy bizonyosan regényt vagy verseket olvasott nagysád, — folytatá tovább a csudálatos vakmerő ember. — Hiszem, hogy a komolyabb irodalommal nem foglalkozik. Nem is érdemes, különösen nőknek. Oly hozzáférhetlenül nehéz stylusban van tartva, hogy még férfiak-

nak is dolgot ad megértése. A dolog pedig nem élvezet. Az nálunk a legnagyobb hiba, hogy a szakférfiak nem igen tudnak írni; a kik írni tudnak, azok meg nem értenek valami szaktudományhoz. Így a tudomány soha sem lesz népszerűvé, mert nem tudják kedveltető alakban terjeszteni. Külföldön például már régóta divatban vannak az úgynevezett tudományt-kedveltető regények, melyek az illető tudományokat legalább érintik, izelittetik, hogy ösztönt adjanak a további buvázkodásra. De nézzük nálunk a regény- és beszélyirodalmat! Mind üres! Semmi gyakorlati haszon, semmi reális tanulság! Felületes társadalmi kérdésekkel törődik talán, de máskülönben nincs iránya, nincs célja. Csak gyönyörködtetésül szolgál. Például mit olvasott most nagysád?

Erre ismét kénytelen volt Szeraphine kisasszony felelni:

— Jókai „Uj földes ur“-át.

A főnebbi okoskodás által nem igen sokat nyert véleményében mérnök ur. Kimondhatjuk, hogy nem értette meg, vagy legalább nem értette át.

— Oh, Jókai kivétel! — folytatá Zarándi, észrevéve és elsimitni akarva a kedvezőtlen hatást. — S ennyit szépirodalmunktól nem lehet elvitatni, hogy kiválólag nemzeti irányu. A legrosszabb időkben ápolta, fentartá a nemzeti szellemet. Mint Veszta papnője, örködött a szent láng felett, hogy el ne aludják. E tekintetben kimondhatlan nagy érdeme van. Más is az, a mit én mondani akartam. Hanem annak is majd megjő a maga ideje. Majd eljő az idő, midőn lesznek technikai, természettudományi regényeink. A mi Jókai e regényét illeti, az valóban gyönyörű!

— Igazán szép! — osztá Szeraphine kisasszony a véleményét.

— Hol olvassa most nagysád?

— Az árviz leírásánál.

— Oh, az valami nagyszerű; oly természetes, oly hü. Aztán a kis ürge, melyet Aladár kihalász. . .

— Ott még nem vagyok, — veté ellen Szeraphine kisasszony.

— Oh, annak külön története van. Majd meglátja nagysád. Midőn Aladár karjáról Eliz kisasszony vállára szalad át s Eliz kisasszony nem fél tőle. Az igen költői!

Csudálatos! Szeraphine kisasszony egészen jól kezdé magát érezni „ez ember“ társaságában!

Az az ember pedig, mint szigorú és szerfölött gyakorlati ember, gondolatban hozzátette a költői epitheton után: „ám-bár nem valószínű!“ De ezt alattomosan elhallgatta. Nem akarta a jó eredményt ismét kockáztatni. Célja volt: Szeraphine kisasszonyt kiismerni. E cél elérése végett kétszínűsködött. Gondolta magában: érzelegjünk is egy kicsit, ha úgy tetszik. S a következmény bebizonyítá, hogy a helyes hangot eltalálta.

— Ön is olvasta e regényt? — kérdé Szeraphine kisasszony.

A kétszínűsködés meg volt jutalmazva. Ime, a büszke hercegnő is kegyeskedik egy egyenes kérdést intézni alázatos alattvalójához.

Már ekkor bolátta Zarándi barátunk, hogy büszke hercegnővel van dolga. Hanem esküdött magában, hogy nem enged magán kifogatni. Csak azért sem, vagy már most még inkább nem!

— Oh, igen, — felelt, szemeit érzékenyen forgatva, — és igen nagy gyönyört szerzett nekem. Életemnek talán log-

boldogabb percei közé számítom azokat, melyeket e mű olvasására szentelék. Én valósággal imádom Jókait!

Csunya kétszínűsködés volt biz ez is, mert ő, bár szerette Jókait, de jobban látta hibáit, mint bárki más, mint — uram bocsá! — még talán Gyulai is. De úterére akart a kisasszonynak tapintani s haladt a megkezdett uton.

Az eredmény nem is maradt el.

— Én is! — sohajtá önfelédten Szeraphine kisasszony.

Ahá! gondolá magában Zarándi; tehát ez iránt érzékeny vagy.

— S melyik hölgyalak tetszik nagysádnak jobban? — kérdé fennhangon. — Bizonyosan Eliz?

Szeraphine kisasszony elemébe kezdett jöni. Az irodalomról, kedvencz írói, költői, regényhősei és hősnőiről beszélhetett valakivel. E miatt néhány perczre elfeledé a különbséget, mely köztük volt.

— Kedves, — mondá. — De nekem jobban tetszik Hedvig. Ugy szeretni, mint ő: ah, az dicső lehet! Tudni azt, hogy a szeretet tárgya rossz, nem méltó a szerettetésre — és mégis szeretni. Ez nagyszerű!

Ábrándos és érzelő is vagy? — folytatá titkos megjegyzéseit Zarándi; — hogyan egyeztethető ez össze a göggel?

— Nem tartja azt nagysád egy kissé túlzottnak? — meré kockáztatni.

— Nem, — felelt Szeraphine kisasszony határozottan. — A leány volt túlzott, de nem az író. Az író hűn festett s a szegény leány keservesen megbűnhődött örült szenvedélyeért. De olyan leányok vannak, vagy legalább lehetnek.

Hiszen ez derék leány! — gondolá Zarándi.

— Mily boldogok az írók, — tért át a thema másik oldalára. — Abba az érzelemben juttathatják az olvasókat, a melybe akarják. Lelkesültséget, örömet, bánatot, félelmet, részvétet, mindent előidézhetnek s csupán azon kis fekete betűk segítségével! Az ember egyedül van és még sincs egyedül. Körülveszik őt a képzelet szellemalakjai, melyek sokszor kedvesebbek, élénkebbek, ismerősebbek, mint a valódiak, s melyeket egy ihlett lélek szintén magányában gondolt ki, melyekkel szintén magányát népesíté meg s azon apró fekete betűkkel kiszínezett. Mily nagy jutalom a költőkre nézve, ha az olvasónők szép ajkaira mosolyt, vagy szemeibe könyvet varázsolhatnak!

Szeraphine kisasszony egészen megbarátkozva tekintett erre az emberre. Különb ember ez a többinél, hogy így kifejezni tudja, a mit ő érez! Pedig ez az ember még mindig kétszínűsködött; nem érzé, vagy nem egészen érzé, a mit beszélt. Magában utánagondolá: Szegény bohók, úgy sincs egyéb jutalmuk ennél; legyen meg nekik ez; nem irigylem tőlük; haszontalan foglalkozás az egész. Kellemesebb is így szemközt ülni a szép olvasónővel, mint a magányos íróasztalnál gondolni reá. Aztán mi is előidézhetjük ugyanazon érzelmeket, melyeket akarunk, ha nem vagyunk is poéták; a kimondott szó ér annyit, mint a leírt, sőt többet, mert arczkifejezéssel, taglejtéssel is lehet kísérni.

S a következmény igazolta kegyeletlen barátunk okoskodását; mert azon egy óra alatt, melyet a dicsőkében töltöttek, mialatt az eső esett, sükerült neki kimondott szavaival félig-meddig megszelídíteni, részére hangolni Szeraphine kisasszonyt. Csak félig-meddig, mondjuk. Ettől még a tökéletes megnyerés nagyon messze van.

Annyit elismert magában Szeraphine kisasszony, hogy kellemesen eltöltött óra volt.

Bent azalatt az urak elköltötték a fekete kávé s kiszítták bizonyos számú pipáikat. Beszélgettek mindenféléről, és Urfalvy Bálint ur szintén oly kellemesen tölté el azt az órát, mint leánya.

Nem oly borzasztó és műveletlen emberek ezek, mint hittem, gondolá magában.

Sőt! a politika is szóba került, s akkor belátta, hogy mások is vallhatnak helyes politikai elveket, ha nem egészen azt vallják is, a mit ő. Tulajdonképen mindnyájan megegyeztek abban, hogy legjogosabb a Patai Pista programja; egyet éreztek: hazaszeretetet, egyet ohajtottak mindnyájan: a haza boldogságát; csak az eszközök voltak különbözők, melyekkel azt elérni vélték. Azok elodázhatlan kényszernek tekintették az ugynevezett „opportunitást,” Urfalvy ur pedig nem akart felőle tudni semmit. E fölött semmiképen sem egyezhettek meg, hanem azért jó barátságban váltak el egymástól.

— Patvar vigye, — mormogá magában az öreg nemes, — hadd próbálják hát! Hátha mégis lesz eredménye. Én ugyan nem hiszem.

Ez idő óta nem gyűlölte annyira a mozgó, életjelt adó embereket. (Folyt. köv.)

Ha egyik perczen meglátlak...

Kapácsy Dezsőtől.

Ha egyik perczen meglátlak,
A másikon már eltűntél;
Mért szaladsz mindig előlem
Te kis aranyhajú tündér?...
Örömszavakban szegény
Fájó lelkem sötét égén
Te is csak futócsillag léssz?
Megvilágítod egy percre,
Aztán derültebb égre mégysz?...

Oh, ne menj el, ne hagyj árván,
Maradj örökre itt velem,
S bús lelkem gyászos égének
Hajnala lesz a szerelem,
A mely fényét tőled kapja;
Fölragyog rá az üdv napja;
És a minő nem vala rég,
Égő pillantásaidtól
Csillagvirágos lesz az ég.

Mikor piczi lábad elvisz,
Beborít búm sötét árnya,
S a remény zöld madarának
Röpülésre libben szárnya,
Melynek nyugalma a béro:
Jő a kétség denevére,
Szívem, lelkem nem kimélve,
S vérzem éles karmai közt,
Félig halva, félig élve.

Hiába rejtőzel tőlem,
Hozzád van a lelkem növe;
Szebb jövőmnek aranyalma
Kedves lényedből van szöve,
S ha megvetsz is vagy meggyűlölsz,
És e gyűlölettel megölsz,
Akkor is kísér szüntelen,
Boldogságom sírjából kelt
Bolygólúzként hü szerelmem!

Igazság, szerelem, e kettő kell nekem.

Beasty.

Keserű Annától.

(Vége.)

IV.

Oly sajátos eszme az a szerelem. Az ember már kisdedkorában szeretettel karoltatik át: szülői szeretetével. Felnőtizenöt-tizenhat éves koráig, s akkor egy nemtő a szeretetfába beolt, s kezdődik a szerelem korszaka. Azt mondják: „A boldogság ott kezdődik, hol a szerelem,” én nem merem ezt állítani, s kérdezhetik, miért?

Az első szerelem az indulat legnagyobb dühével rohan szíve tárgya felé, s érte égni legszebb gondolata. Azokból az órákból, melyeket szeretete közelében töltött, a legszebb örökkévalóságot fűzi, azokból a kedves szavakból, miket szeretete ajkairól hallott, a szív himnusát zengi... e kis virága az emlékosztorúnak kedvese szemét juttatja eszébe, a mely szem annyi üdvet sugárza feléje; a másik virág a kedves szívét képviseli, melynek a szemek kinyomatai voltak, s e szemekből olyan jól esett kiolvasni a szívnek ezen szóban felolvadt egész érzeményét: szeretlek. Szeretlek, hangzott fel az ifju minden percze, s ebben a tudatban feledni tudta, hogy még gyermek, kit a szerelem mindenhatósága megbűvölt, kelepcebe vezetett, feledni tudta, hogy e szerelemnek meg kell szünni; közbejő a távol új ismeretség, kedvese egyszerűsége, mondhatni untatósága; szelleme feltörekszik, s a magasban szerelme első tárgyát nem találja, látja, hogy az ott a mélységben sovárogo utána, de kielégíteni már nem képes. S a mint előbbi koszorújának minden virága elszárad, semmivé lesz, úgy a szerelem is; s mégis, mi kedves visszaemlékezni rá. Miért? Azért — mert elmúlt; azért, mert — új élet merült fel előtte; azért, mert új kedvese előtt elmondhatja, mily égő vágygyal tudott esengeni első ideálja szerelmeért, s az a másik nem képes azt mondani neki, hogy megcsalhatsz, megcsalsz engem is úgy, mint szerelmed első ideálját; mert boldog a tudatban, hogy szeretted; mert az emberi szív tárgy nélkül soha sem lehet, vagy lehet-e a virág harmat nélkül, s épen ily harmatja a szívnek a szerelem, mely csak akkor létezhetik, ha van tárgya.

Tehát korán feled az ember, szerelme első fölhevülésekor azt tanulja: feledni fogok. S én azért mondom a világ nézetével azt: hogy a boldogtalanság ott s akkor kezdődik, hol s mikor a szerelem.

Ezt pedig azért merem állítani, mert a szerelem tanit bennünket a kínos feledésre, a szerelem tanit bennünket az emberek álnokságát megismerni. Pedig mindez lehet-e boldogság; valjon mindezekre mondhatjuk-e, hogy szülői a boldogságnak? Sennek a világ által a szerelemből származott s áthatott boldogságnak végig kellene az életen tartani; miért nem tart tehát?

Tehetnek az ellenvetést előbbi állításomra, hogy az új szerelem pótolhatja az előbbi; mert látjuk, hogy sokan mily boldogok házasságukban. Igen, boldogok, mint az első szerelemben. A szeretet nem tart örökké, s ezt realizálva azt mondom: az életben csak a megtűrésig, vagy közönyösségig jut a szerelem; itt már elérte netovábbját. Azért tartós boldogságot nem szül a szerelem. A házások az első években szeretik egymást egymásban, azután szeretik egymást gyermekeikben. Minden szeretet állandóbb a nomi szeretetnél, a szerelemnél. A házasság egy utókor által megbámult tetteket visz véghez, de a szerelem ennyit soha; van e mellett mindig több önérdék, mint amazokban. Az egoizmusnak tán ez legtágabb köre.

S nagyon hihető, hogy ily gondolatokban élhetett Laura. Hogy a szerelem nem volt eleme mindig s mindenütt, azt gyaníthatjuk Tivadarrali találkozásából; ő nemes szívet akart; jól tudta, hogy ez képes boldogítani, azért járt el mindig oly ovatosan; puhatolni akart, s ebből kombinálás útján kihozni egy jövő remény tárgyait.

Hogy Tivadart nem szerette, ezt megmondotta Villiamnak egy alkalommal, ki a leány bizalmát magának kinyerte. Villiam oly ember volt, kit nemtelennek kell neveznünk; mert ott csalt, hol bizalmat nyert, ott árult el, hol maga volt az egyedüli, az ügyet dicsértnék vélte, hol maga ösztönzött.

Csak e néhány szava, melyeket Laurának mondott, s melyekkel ő Tivadart festette, bizonyítja előbbi állításomat.

— Tivadar játszani akar, játéka vétkes, s csak Laura vigyázata által hiusítható meg; Tivadar boldogságot ígér, szavai a szerelemtől áthatottak, s mégis a boldogtalanság előidézése akar lenni minden szava, mert tettei erre számítvák.

Ily utbaigazítás mellett Laura könnyen mondhatta Tivadarnak mindazt, miket előbbi találkozásukkor leirtunk, s csak finomsága nem engedte, hogy egyszerűn visszautasítsa és megmondja neki, mit hallott Villiamtól. Tőle szabadulni akart s eszélyes nő lévén, ezt finoman akarta elérni. Tivadar az első percztől nemtetszését nyerte ki. Mi tudjuk, hogy nemes szív s szándékkal közeledett hozzá, s csak ábrándos magaviseletét ítélte el elég fonákul Laura, s a lépésekre, melyeket magában megérlelt, csak könnyű ingerlékenysége s Laura hidegsége vezette.

V.

Nem képes az ember előszámlálni azon eszközöket, melyeket céljai kivitelére használ a nagyobb tömeg; s mert az emberek legtöbb tettét a bizalmatlanság szemüvegén nézzük, gyakran megtörténik, hogy őket félreismerjük, midőn felénk közelednek.

Laura eddigi magaviselete az emberek iránt úgy tűnik fel, mint a megtört bizalom átrezgése a környezőkre, s hogy a bizalmatlanság miatt lépett mindjárt előtérbe Tivadar feltűntekor, onnan magyarázható, mert Laura nem volt szerelmes; első ideálját minden oldalról akarta ismerni, később e hidegség boszantó lévén, Tivadar álhódolattal sietett eléje, s ekkori bizalmatlanságát, jobban mondva gyűlöletét ez esemény elbeszélése már kimutatta.

Villiam jellemzésére elég legyen az egyet felhozni, hogy barátját megcsalta, s miért? azért, mert célja kivitelére igen hasznos eszköznek látta, s hogy e cél mi volt, meg fogja mutatni a következő.

Egy reggel Tivadar meghívót kap Villiamtól, melynek tartalma oda megy ki, hogy szerencséltesse őt és Laurát megjelenésével a ma kötendő házassági frigy alatt.

Ez több volt, mint mennyit Tivadar várhatott.

„Laura neje lesz Villiamnak. Laura oly hideg volt iránymban, különösen utósó együttlétünkör. Szavai metsző gúnyként hatottak rám. Erre számítva voltak. Hogyan értelmezem e gúny forrását? Egész magaviseletem a következőesség bélyegét hordá magán. Elárultattam, elárultattam, s pedig ismerős által. Ah, Villiam, te álnok, ki annyira megcsalál, te vagy az egyetlen, ki így lépre vittél. Most értem át egészen a dolgot. Tehát neked is tetszett Laura. Elárultál; miért? Tán mert hitted, hogy így a nemes lelket fogod előtte játszani, s ez megnyeri őt számodra; ime, tehát elérted; Laura nőd leszen. De még itt állok én a megsértett barátság hiuságával, mely elégtételt követel; de várjunk, mennyéből aka-

rom őt alátaszitni. Egygyel több, mi előttem kötelességszerű. Ez tán érdekesebb is leszen. Igaz, elégtételem Laura ellenében lánykorában regényesebb lett volna, s büszkesége letörve; de hisz ezt kijátszotta Villiam. Benned, Villiam, benned boszulom meg nődet is; hisz te s nőd egygyé lesztek.“

E monolog után elhatározta Tivadar, nem maradni el Villiam menyegzőjétől, nehogy gyanut keltsen.

* * *

Oly szépen ragyogott a hold, a fővárosban kedves alakját a Duna tükrében szemlélte; oly ígész volt mosolygása, tekintete, egész valója, hogy is ne, hisz reggelre tartja eljegyzését a nappal; nézzétek körülte azt a sok csillagot, mily keresetten diszítik fel királynéjukat; mert tudják, hogy reggelre fényének, méltósága- s szépségének egész tömegét átadja azon vőlegénynek, kinek ő minden éjjel menyasszonya.

S míg így készül a hold reggeli menyegzőjére, addig itt a földön is két egymást legboldogabbnak hitt halandó élvezi a házasság boldogságának előzetesét; fényesen kivilágított termekbe gyűlt össze a főváros meghívott tömege. Ott látjuk Villiam s Laura közelében Tivadart is.

Most közelednek. Laura Tivadar iránt nem a régi, kecseljes modorát engedi élvezni Tivadarnak; de ha megkérdeznék őt, miért? bizonyára azt felelelné: mert a vendégek iránti figyelem követeli ezt.

Tivadar Laura mellé vonva magát, szolt:

— Azt mondják, hogy két lény soha egymás közelében oly boldognak nem érzi magát, mint mikor vőlegény az egyik, s menyasszonya a másik.

— S én tökéletesen értem az igazságot, mely ezen themában kifejezésre talált.

— S oly sajátságosan hazudtolvák meg néha az élet igazságai!

— Hogy érti ezt uram, s ha az előbbi themára jegyzé meg, miért épen most e felelet?

— Mert nagysám iránti előszeretetem parancsolja ezt.

— Uram, azt hiszem, tán nem vőlegényemre céloz.

— A mit mondtam, azt indokolni is tudom; sok esetben megtörtént már, hogy egy felette kedves boldogságot ragad ki a sors egyik ember kezéből, hogy azt egy másik, érdemtelen kézbe nyujtsa.

— De mi dolgom a sok esettel, s mennyiben alkalmazható ide a sorsnak elébb leirt cselszövénye? Különben is épen nem idetartozó dolog ez egész, — mondá izgultan Laura.

— Sajnos, hogy azt kell mondanom, igen, sőt, hogy szükséges.

— Uram!?

— Engedje nagysám megjegyezni, hogy házassága ama sok eset exempli gratiája, — mondá határozott hangon Tivadar.

— Kezd bántani, uram!

— Hallgasson meg!

— Ám legyen, de jegyezze meg, hogy csak azért hallgatom, mert efféle megrohanásokhoz hozzászoktatott, de meg mivel feltűnést okozni nem akarok.

— Szabad egy kérdést intéznem? Nemde nagysám nézetével találkozom akkor, midőn a baráttól hűséget s bizalmat várok; mert mondhatni, hogy e kettő teszi a barátot. S ha igen, akkor mint ítélünk el egy barátot, ki a hűséget megtagadta, s a bizalom közvetítette titkot elárulta? S ha nagysám ez ítéletet kimondá, akkor azt férje fejére alkalmazta.

— Tehát férjem önt, mint barátját, megcsalta? Igen? Jó,

de én e tárgyban férjemnek nem csak kötelességszerű védelmezője vagyok, hanem védem azon szempontból is, a mennyiben ez engem legjobban érdekelt. Két rossz közül a kevésbbé rossz természeti kötelességet kell választani. Férjemet vagy önt kellett megcsalni, vagy engem boszuja áldozatának engedni.

— Hajlandó vagyok, e szempontból véve a dolgot, megbocsátani Villiamnak, de még azon súlyos vád is nehezül Villiamra, hogy elárultatásom célja nagysám kezének elnyerése vala előlem.

— Oh, uram, ez nem vád; mert hiszen hatalmamban áll vala a titok leplezése után is kezemet Villiamnak adni, vagy nem, s azt hiszem, eszélyesebben tettem ma, midőn oly férfival léptem frigyre, kinek kötelmem érdemei elismerésül hálámat kifejezni neki, s ezt tehettem e módon, melyet ön nem akar jóvá hagyni, sőt mely frigy ön előtt a legundokabb gyanúsítással telt; mintha önnek hódolatát, fogadtam volna el, kinek kezem úgy sem lett volna jutalma szerelmeért, mert hisz visszataszította volna. Azt hiszem, okosan tevék, midőn oly férjet választék, ki szeretni megígért, ki becsületem s nevemet adta vissza ön kicsinységének megismeretésekor. — Itt hallgatott, később még azt a megjegyzést tevén Laura: Nem vád az, hogy Villiam meghallgatta Tivadar terveit, hiszen csakis így menthette meg őt. Tivadar még hozzátette, hogy jellemének a legrutabb módoni lerontásával.

VI.

Minthogy Villiam s Laura férj és feleség voltak, nagyon természetes, hogy titkuk nem lehetett, s így Laurának Tivadarral párbeszéde is tudomására jött Villiamnak.

Villiam a sértett férj hűségével vette e szavakat, s elhatározta, lovagias uton elégtételt venni. De megelőzte őt Tivadar; mert a menyegzőt követő napon asztalán látja Tivadar névjegyét, melyen találkozást kér tőle holnap reggel.

Laura tudta nélkül a regg beköszöntésével megindult társával Villiam a kitűzött helyre s ott találta már Tivadart a tanukkal s orvossal. A szokásos kérdések után csördültek a fegyverek s Tivadar aláhanyatlott balkarját találta ellenfele golyója. Az orvos gondos ápolása mellett a seb néhány hónap múlva begyógyult. — Tivadar azután elköltözött Pestről.

Kisértsük meg az ítéletet a két félt illetőleg.

Villiam s Laura házassága nem lehetett minta a házasságnak; Villiam nem szerette Laurát, mert pusztán birtoka után vágyott, a szerelem számítása mérlegében mitsem nyomott; ebből következett, hogy Villiam elhanyagolta Laurát, ez pedig bántotta, szerencsétlenné tette őt, mert nincs szerencsétlenebb az oly együttlétnél, mely durvább a közönyösségnél, bántóbb a megszokottságnál. Laurára nézve az élet elveszett; vagy hozhat-e virágot a föld, melynek termő talaját a szél eltakarta homokjával, vagy illatozik-e a virág, midőn gyökerétől fosztá meg a gyilkos kéz?

De Villiam, mint társadalmi életbe illesztett egyéniség is elítélhető; mert barátságot színelve, közeledett Tivadarhoz, segédkezet nyújtott neki, midőn titkába avatta, őt biztatta, tervezett vele s komoly szándoka és elhatározása felett elismerését nyilvánítá, s aztán a legcsufosabban elárulta, férfiúi becsületét örökre aláásta. Laura ezt nem tudta, mert férje ezt előtte jónak látta elhallgatni, míg most ezt tudva, kárhoztató ítéletét hangoztatja Villiam felett, s oly epedve gondol vissza a multra, melyben egy nemes keblű ifju ábrándjaival igyekezett átszőni álmait, gondolatait, s e nemes keblű ifju őt vitte ama

szélsőségre, mely önmagát utáltatta meg önmagával. Oh, beh örömmel venné vissza azon szavakat, melyekkel Villiamot Tivadar elé tette, mert tudja, hogy Tivadart nem az ő megmentéseért, hanem vagyona elnyeréseért árulta el, ez oly vád, mely semmi körülmények között nem menthető.

Igy csálnak az egyoldalú számítások!

A földgömb első körülhajózása.

Közli Egervári Ödön.

(Vége.)

Magellán elestével, kinek helyébe rokonát: Joao Serraot és Duarte Barbosa-t választották meg; az expedíció szerencsétlenségének még nem lett vége.

Zebu királya, ki most már meggyőződött, hogy a spanyolok sem győzhetetlenek s kit több főnöke felbujtogatott, sőt fenyegetésekkel is kényszerítették, romlásukat háttárzá el.

Május 1-jén a parancsnokot embereivel együtt a spanyolok tiszteletére tartandó ünnepélyre hívta meg a király. Barbosa azonnal késznek nyilatkozott, Serraot ovatosságot ajánlott, de Barbosa megvetőleg azt válaszolá, hogy ő elmegy, a ki fél, maradjon s husz emberrel csónakba ült. Ezt látva és hallva Serraot, nehogy gyávának tartassék, legelső volt, ki a csónakba ugrott.

Zebu királya szívesen fogadá vendégeit s midőn a legvigabban lakomáznának, tömérdek fegyverzett bennszülött rohant ki a lesből s a spanyolokat Serraot kivételével, mind agyonverték, s hulláikat a tengerbe dobták.

Ezt látván a hajón maradt spanyolok, a parthoz közeledtek s összes ágyaik tüzeit a bennszülöttek házáira irányozták, mire a megrémült vadak Serraoval a parthoz mentek s őt szabadon bocsátani ígérték, ha a spanyolok három ágyut adnak érte.

Hasztalan könyörgött Serraot, váltanak ki; a spanyolok új cseleltől félelmükben gyorsan eleveztek Zebu partjaitól s Serraot néhány percz múlva a vadak dühének áldozata lett.

Zebutól délnyugatra Bohol szigetén ismét horgonyt vetettek, s minthogy számuk már igen meggyérült, az egyik hajót, „Concepción“-t megégették. Juan Corvalva főkormányost a „Trinidad“, Gomez d'Espirosa-t pedig a „Victoria“ hajó parancsnokává választották és egymásnak szavukat adták, hogy a király parancsát végrehajtják s a molukki szigetekig eveznek.

Nandigano (akkor Butuan) szigetén a király eléjükbe ment s Pigafottát magával vivén a székvárosba, saját palotájában szívesen fogadá s megvendégelte a spanyolokat.

Palavan, vagy Palavang szigethez érve, hol már a hajós legénység annyira ki volt éhezve, hogy elhatározták, inkább valamely lakatlan szigeten halálig maradni, mint tovább nyomorogni, midőn nagy örömeikre hajóikat könnyű szerrel csere útján, bőven megrakták élelmiszerekkel. A király igen szívesen fogadá őket s vérfrigyét kötött velük. Nagy örömmel hallották itt, hogy Borneo sziget, melyet már ezelőtt a portugallok is látogattak, csak néhány mérföldnyire van onnan.

Borneo szigetén fényes követség ajándékokkal ment eléjük zenekisérettel, aranyzott járműveken, lobogókkal fölékítve. A spanyolok a szultán követőit ágyulövésekkel üdvözölték, kik uralkodójuk nevében szíves fogadtatást s minden szükségességeket ígérték.

Néhány nap múlva mind a két spanyol parancsnok néhány hajóslegény kíséretében Borneo szultániához indult meg ajándékokkal, melyek tarka öltönyök, üvegek, fűveg, íróeszköz s holmi csekélységekkel állottak.

A szultán elefántokat küldött a spanyolok elé, melyek hátára favarak voltak alkalmazva, s azokban 12—12 ember ült. Az elefántok letérdeltek, a bennszülöttek leszálltak róluk s helyüket vendégeiknek engedték át, kik számos utczákon át, az uralkodó palotájához értek.

Az utczákon mindenütt fölfegyverzett katonaság állott s a palota kihallgatási termében 300 törrel ellátott testőr állott.

E nagy teremben lefüggönyözött ajtó volt, mely a király lakosztályába vezetett, s midőn a függönyt széthúzták, látni lehetett öt nőktől környezve s egy gyermekkel játszani.

Egy udvaronc megjegyzé, hogy az idegeneknek a királlyal szólni nem szabad, kérelmüket neki adják elő, s ő azt egy magasabb rangú hivatalnoknak fogja bejelenteni, ki azt a mellékterembe levő miniszternek adandja elő, s ez ismét a falon levő lyukon, beszélő-cső segítségével egy legfőbb állású egyénnel fogja tudatni, ki azt végre a király elé terjesztendi.

Ezen hosszadalmas udvari eljárás után, a spanyolok kérelme, hogy Borneo királyával békét s a szigettel szabad kereskedési üzletet ohajtanak, kedvező válasz érkezett a királytól s a függöny leest.

Visszafelé utjokban a miniszter lakában háltak, hol őket pompásan megvendégelték.

Espirosa figyelmessé tévé a spanyolokat, hogy a városban sok katonát s a palota körfalain számos bronzágyut látott, melyekből ott mulatásuk alatt több lövést is tettek. Másnap öt hajóslegényt küldtek a városba viaszk bevásárlás végett, de azok többé vissza nem tértek, s midőn egy dzsonka a spanyol hajókhoz közeledett volna, ezek cseltámadást véltek s a veszélyt megelőzendők, ágyutüzet szórtak rá.

Ez esemény után a béke helyreállításáról szó se lehetett többé, megeresztették a vitorlákat s tovább eveztek, a Molukki szigetek felé vették utjukat, s a velük szemközt találkozó dzsonkákkal kalózmódra jártak el, ágyutüzet szórtak rájuk, s aztán kirabolták őket.

November 8-kán végre célnál volt az expedíció s a Molukki szigetek egyike, Tadore (Tidor) kikötőjében horgonyt vetett.

Másnap személyesen jött hozzájuk a király — mintegy 40 éves férfi, művelt s megnyerő modoru — s a hajó fedelére ment. A spanyolok, az ottani szokás szerint, mind kezét csókoltak neki.

Midőn a spanyolok hajójuk látogatására hívták fel s a hátsó rendes bejáráshoz vezették, azért vonakodott abba menni, mert meghajolnia kellett volna, mi — ugymond — királyi méltósága ellen van, hanem a felső nyíláson egyenesen leereszkedni késznek nyilatkozott. A hajó belsejébe érve, orrát, száját befogta, minthogy abban sertések voltak, melyektől mohamedán létére, irtózott s kérte a spanyolokat, vágnák le mindazokat rögtön, mit ő nekik kecske és szárnyasokban kárpótolni ígért; a spanyolok a király kívánságát haladéktalanul teljesítették, s az nemcsak hogy szavát beváltá, de midőn megtudá, hogy fűszerszegfű rakományt ohajtanak, azonnai parancsot adott, hogy ha Tadorén nem volna elegendő szegfű, azt Bachian (Bacsian) szigetről kell szállítani.

A királyt Raja Manzornak hívták, és a portugallokat gyűlölni látszott.

A spanyoloknak tudomásukra esett, hogy a portugall király Magellán expedícióján felindulva, elmenetele után azonnal hajókat küldött Brazília és Jóreményfok felé, valamint az indiai kormányzónak is meghagyá, hogy annak a Molukki szigeteknél kiszállását akadályozza; ez oldalról azonban biztosítva voltak, mert a portugallok a törökökkel folytonos hadakozással voltak elfoglalva.

Midőn már a hajók fűszerszegfűvel meg voltak rakva s december 18-kán utnak indulni akartak, észrevették, hogy a „Trinidad“ hajó feneké belyukadt.

A sérült hajó teljes kijavítását bevárni s a kedvező évszak egy részét tétlenül eltölteni nem akarván, azt hátrahagyni határozták el. A „Victoria“ hajó 47 emberrel Juan Sebastiano de Cano parancsnoksága alatt december 21-kén Jóreményfok felé indult haza s a sérült „Trinidad“ Juan Corvalho vezénylete alatt oly szándékkal maradt hátra, hogy visszafelé Amerika nyugati partjai felé veendi útját.

Miután Cano Malhia, Timor, San-Jago szigeteit érintette volna, mely utóbbin több emberét elveszté, végre 1522. évi szeptember 6-kán San Lucar kikötőbe, honnan az expedíció 1519. évi augusztus 10-kén kiindult, horgonyt vetett, s szeptember 8-kán a „Victoria“ összes ágyuinak dörgése mellett a sevillai Molo-hoz érkezett.

A földgömb első körülhajózása három évig és tizennégy napig tartott s e vakmerő tengerészek 14,460 mérföldnyi utat tettek, s a földet nyugattól keletig eveztek körül. Spanyolországból öt hajóval és 234 s a Molukki szigetekről 60 emberrel indultak vissza Európa felé, hová a „Victoria“ hajón összesen 18 ember érkezett meg csupán, a többi a hosszas ut viszonytagságai s a kór emészté föl.

A szerencsésen hazaérkezettek, kikről az öltöny teljesen leszakadt, másnap égő gyertyával kezükben, a Maria del Antiqua egyházába testületileg mentek, hogy az isteni gondviselésnek háláimát mondjanak.

Juan Sebast. de Cano az udvarhoz hivatott s hazaérkezett társaival együtt gazdagon megjutalmaztatott s holtiglani eltartást nyert, nem kis bosszúságára az 1521. évban hűtlenül megszökött „S. Antonio“ hajóbelieknek.

A „Trinidad“ hajóbeliek, kik Tadore szigetén hátramaradtak, Amerika felé nem térhettek vissza kellett evezniük a Molukki szigetekre, hol portugalli fogságba esvén, Indián s Jóreményfokán át, csak két év múlva érkeztek Európába.

A földgömb ezen körülhajózása a világesemények legnagyobb szerűbbjei közé tartozik; oly lényeges vállalat volt ez, mely nemcsak a fölfedezésekben gazdag, hanem a földgömb alakját, melyet oly sokan kétségbe vontak, megállapította, s azon meggyőződésre vezetett, hogy az egészen az Océán által van körülveve.

A legnagyobb föltűnést s bámulatot okozott azonban az a tünemény, hogy az utazók egy egész napot elvesztettek, miután ők hazaérkeztek szeptember 5-dik napját keltezték, holott az egész Európa 6-kát tartotta. Mi onnan magyarázható meg, hogy a folytonosan nyugat felé haladó, minden nap ugyanannyit nyer, mert az elsőnek a nap mindig később áldozik le s így veszíteni kell, míg ellenben a kelet felé haladónak korábban kél föl a nap s így nyernie kell.

Ezen időtől fogva a földgömböt körülvevő tengerészek naptáruk ezen eltérését előre tudják, s Európába érkezéskor az szerint igazítják.

Egy hét története.

November 3-án.

A kegyelet kettős ünnepe. — A szívekbe rejtett kincsek. — A dicsőség zászlói. — Kettős üdvriadás. — A honvéd-név megdicsőülése. — Az ünnepély. — A halottak napja. — Tülvilági társaság. — Halál után sincs egyenlőség. — Lelkesítő szónoklatok. — Szathmáry Károly vendégszereplése.

A kegyelet két magasztos ünnepét ülte meg fővárosunk a lefolyt héten, az első honvéd-zászló felszentelési ünnepét vasárnap délelőtt, a halottak emlékűnnepét hétfőn este, az egyiket és Buda várában, a másikat a temetőkön, és mind a kettőt méltó önmagához és a nagy eszméhez, melyet ez ünnepek képviseltek.

Az első honvéd-zászló, azaz hogy csak most az első, mert voltak nekünk már honvéd-zászlóink, és pedig olyan honvéd-zászlóink, melyek a magyar nemzet hírét és dicsőségét az örök ragyogásu csillagokig fellobogtatták, hogy az egész világ tisztelettel és bámulattal hajolt meg előttük. És e zászlók még akkor is lobogtak, midőn a nemzet fölött halálos gyászfödél volt borítva; ott lobogtak azok e nemzet minden hű fiának és leányának szívében, azokra tekintett kínos rabságának nehéz óráiban, és azoknak látásától nem roskadt le a nehéz órák sulya alatt; e zászlók emléke adott neki erőt a szenvedésre, mert ez tartotta fön benne a reményt a feltámadásra. Az nem lehet, hogy annyi szív hiába onta vért, mondá el mindennap imádság gyanánt, nem lehet, hogy e zászlók dicsősége a földről elenyészszék, mert e zászlók dicsősége az örök igazság egében leng, az ég fölött pedig nincs a pokolnak hatalma, és e tudattal szenvedett és várt, türt és remélt rendületlenül, míg len végre megérte a napot, hogy az igazság hajnala ismét földerült a haza egén, és aztán még csak egy kicsit kellett várakoznia, hogy a honvéd-zászló dicsősége is újra fennen lobogjon a nemzet feje fölött és ezt a nagy ünnepnapot ülte meg a főváros mult vasárnap délelőtt; minden hű magyar szívből elővetetett a honvéd-zászlók iránti kegyelet, így fölékesítve sietett a főváros a budai várhegyre, hogy tanuja lehessen a honvéd-zászló fölmagasztalási ünnepének, tanuja lehessen, mint bontja szét a haza védangyala, a legszentebb magyar szív, a magyar királynő azt a zászlót, melyet maga himzett és maga ékesített föl anyai szívének legmennyeiebb gondolataival, szent honszerelmének legszentebb áldásaival és állítá vissza a magyar honvéd hírét és dicsőségét a világ színe előtt.

Magasztosan megható egy perc volt ez; az összesereglett népezrek öröme és elragadtatása nem ismert határt, eget rendítő éljenkiáltásba törtek ki a zászló láttára és ez egy éljenriadásban két nagy nemzeti szeretet és két nagy boldogság kifejezése egyszerre szállt az égbe: a honvéd-zászló és az imádott királynője iránti lángoló szeretetének érzése és hogy e két szent érzést olyan szorosan egybeolvadva, egygyéválva foglalhatják immár szívében, az volt boldogsága az összegyűlt nép ezreinek, és azért ez üdvriadás az összes nemzet szívében hangzik vissza, édes örömmel engedvén át lelkét azon jóleső gondolatnak, hogy az első honvéd-zászlót az ő imádott királynője ajándékozta vissza a nemzetnek. Olyan megdicsőülése ez

a honvéd-név fényes multjának, melynek meleg sugarai a jövő dicsőségét termi meg a magyar honvéd-névnek. A kik 1848-ban a trón ellenében is meg tudták védeni a hazát, hogy ne tudnák azt megvédeni most, midőn azzal együtt egy oly királynő trónját védik meg, a milyennél jobb és nemesebb még nem volt nemcsak e hazában, hanem az egész világon.

De álljon itt egész részletességében e magasztos ünnepély, mert méltó az, hogy emléke minden magyar hajlékban csodatevő erekyeként őriztessék.

Vasárnap délelőtt 9 órakor teljes diszben és teljes számban kivonult a Pesten alakított és itt állomásozó első honvéd-zászlóalj az üllői-uton fekvő laktanyából, és a József főherceg gyalog-ezred zenekara után, kísérve a teljes diszben kivonult honvéd-lovasságtól, keresztülhaladt Pest utcáin, fel Budavárba, a Mátyás-templom elé, hol fél 11 óra tájban állást foglalt.

Az uton mindenütt özlött utána a nép, a várba járó társas-kocsik már kora reggeltől kezdve nem győzték a vendégeket szállítani, a várba vezető gyalog-utakon egymást érték a gyalogok, s magán és bérkocsik egymást érő sorozata vitt t disz öltözetű vendégeket a szekérutakon.

A Mátyás-templom előtti tér ekképen már egy órával az ünnepély előtt tömve volt. Maga a templom ajtajánál polgári tisztviselők és honvédtisztek mint rendezők, s ezek rendelkezése alatt drabantok, közös katonák és honvédek sorfalat képezve, álltak, mely sorfalon keresztül csak ügygyel-bajjal lehetett a templomba bejutni. Néhány előre lefoglalt helyen kívül az egész templom a közönség rendelkezésére állt, s a tisztelgő és kíváncsi közönséget csak gyéren ugyan, de személyválogatás nélkül bocsátották be.

Mátyás-temploma fel volt diszítve. A főoltártól kezdve, az emeltebb középrész két oldalán vörös posztóval rekesztették el, és a középhajó oszlopain Magyarország és a társországok zászlai lobogtak. A főoltár előtt, a rácsozatos diszhelyen a két lócasor a miniszterek, a főrendek, a képviselők, a polgári és katonai főméltóságok és tisztviselők, és magas rangú vendégek számára voltak fenntartva. Baloldalon, közvetlenül az oltár jobb oldala mellett, egy trónszerű imaszék volt, két vánkossal a királyné számára.

Mindezen helyeket teljes diszben megjelent urak foglalták el. A kormány részéről jelen voltak: b. Eötvös, gr. Festetics, Rajner, Lónyai és Gorove miniszterek. Az országgyűlés tagjai Majláth és Somsich elnöklete alatt nagy számmal, továbbá miniszteri hivatalnokok és országos méltóságok. Ezek háta mögött néhány főrangú hölgy, többi közt Andrásyné és Zichyné és Ferenczy Ida k. a. A főhajó alsó osztályában Pest-megye és Buda és Pestvárosok küldöttei és egyéb tisztolgók ültek, míg a templom székközeit és téroit igen nagy számú honvédtisztek foglalták el.

A főoltár rekesztékén alól, balra, egy káplár-alja honvéd közepette tartotta a vörös tokba burkolt zászlót a csapat zászlótartója.

11 óra tájban nagyszámu papság, egyházi diszöltözetben, a templomajtóhoz vonult, s a primást a kar üdvözlése melle t

bevezette. A primás rövid ima után az oltár lépcsőin, a sekrestyében egyházi diszruháját magára vevén, ugyanazon papi kísérettel a templomajtóhoz vonult, a királynőt elfogadandó.

Tizenegy órakerkezt meg ő Felsége udvari kocsin, kísérettel, egész útjában és a templom előtti téren harsány éljenekkel üdvözlötten.

Ő Felsége a kocsiól kiszállván, következéleg vonult be a templomba :

Elöl a papság a primással. Aztán két apród (ifj. Jálies és ifj. Festetich). Aztán ő Felsége a királynő, fekete sötét magyar ruhában vadgalambszin diszítéssel, fátyolos magyar fekete kalpagban. Utána b. Eötvösné és hg Schwarzenbergné udvarhölgyek. Aztán József főherczeg honvéd-tábornoki ruhában, miniszterek, főhivatalnokok és méltóságok, s honvéd törzs- és főtisztek egész sora.

A királynő jobbán állva József főherczeg, a padokban miniszterek, továbbá a már említettek kivül az oltár balján a cs. k. katonaság tábornokai, köztük Rosenzweig, gr. Szapáry huszár-tábornok, sat., s a régi központi bizottmány, Ivánka vezérlete alatt, foglalta el a helyet.

A karon elhelyezett hangszerek Haydn miséjét elkezdvén, a 48-diki honvédzászlók mintájára készült, nemzeti színnel beszegett fehér selyem-zászlót tokjából kiszabadítva, az oltár elé vitték, s a mise végeztével a primás az oltár-lépcsőn állva, nagy tetszéssel fogadott alkalmi beszédet tartott, melyben az ünnepélyt a honvédség intézménye megkoronázási ünnepélyének nevezvén, ohajtását fejezte ki, hogy ama zászló a király büszkesége, a nemzet disze, s a haza boldogsága legyen. A primás a honvédség zászlóját mint a szeplőtlen hazafiság, a szabadság, honszeretet és trón iránti hűség jelvényét állította fel, s annak elhagyását egyértelműnek mondá a hazaszeretnek és becsületnek megtagadásával. Buzgó ohajtását fejezte ki végül, hogy a honvédek e zászló alatt soha meg ne aláztassanak, hanem mindig győzelmet arassanak.

Ezután a latin formulával bevezetett valódi beszentelés következett, miközben a primás a lobogót szentelt vízzel hinté meg.

A megáldott zászlót ezután egy állványra fektették, s itt az előirt sorrendben következtek a hivatalos szögbeverések. A primás a szent-háromság nevében három szöget vert be, továbbá a király nevében gr. Festetich, a miniszterek, az országgyűlési elnökök és így tovább.

A hivatalos sorrend után az első szöget Ivánka verte be a régi honvédség központi bizottmánya nevében. Azután következtek a katonai és világi kitünőségek, köztük gr. Andrássy Gyuláné és Ferenczy Ida k. a., kiket Ghyczy alezredes és Klobusiczki honvédtisztek vezettek középre.

Ez ünnepélyrészlet alatt a karban énekhangokon és hangszereken Barsi József alkalmi költeményét adták elő. Nagy hatást tön ennek 3-dik versszakára, melynek első négy sora után az ének egyszerre félbeszakadt, a dob imára pergett s minden következő sorra a szokásos egyéb dobütés, végül pedig az „Abschlag“ következett.

Az egész szertartás alatt a honvédek négyszer diszlövést tettek.

A szögbeverések bevégeztetvén, két szép nyoszolyólány, b. Eötvös József és dr. Kovács Sebestyén Endre leányai, drága fehér selyem magyar ruhában a zászlóhoz léptek, s felkötötték róla a királyné ajándékozta drága himzetű kettős szalagot.

Ezután a lobogót kivitték, József főherczeg és Horváth ezredes kimentek vele, hogy a zászlóaljnak bemutassák, mely

zenével s a néző-közönséggel versenyezve, harsogó éljenzéssel fogadta.

Ez megtörténvén, a künn levő tömeg: katonák és polgárok egyaránt levették kalapjokat, s a honvédség hangos szóval letette az eléje mondott honvédeskü.

Az eskü után Horváth János ezredes következő beszédet mondotta :

„Honvédek! Ime, átadom nektek az első magyar hadzászlót, melyet Felséges Királynénk saját kezeivel diszített fel. Büszkéek lehetünk magyarok, büszkéek honvédek, hogy e szerencse éppen bennünket ért.

E percztől sorsunk e zászlóhoz van csatolva, vezércsilagként fog az előttünk tündöklenni a csaták magasztos óráiban; körül gyülekezünk majd a harc döntő perczében, soha sem feledve, hogy zászlónk keresztanyja hazánk dicső királynéja.

Hűn fogjuk követni e szent jelvényt, és fenséges főparancsnokunkat, kinek vezérlete alatt győzünk, vagy királyunkért és hazánkért halni fogunk.

Éljen a király! Éljen dicső királynőnk! Éljen a haza!“

A templomban ezalatt a hosszú szünetet instrumental és orgona choral töltötte ki.

Aztán berekesztő mise mondatott, s annak végeztével, a sok ezerre menő közönség éljenzései közben a királynő, s ez után az egész közönség, közte a honvédség zenészoval, — miután zászlaját, szabály szerint a parancsnok szállásán letette, haza távoztak.

A délután három óraker kezdődött banqueten, mely 160 személyre volt számítva, sokkal többen vettek részt. Jelen voltak ott József főherczeg, több miniszter és főúr, Ghyczy Kálmán, az új és a régi honvédség számos tagja stb. Számos pohár ürittetett a haza, a király, a főhg, mint a honvéd hadsereg főparancsnoka egészségeért. A banquetnek késő este szakadt vége.

Hétfőn este pedig a halottak iránti kegyelet ünnepét ülte meg a főváros. Szép ünnep is az a halottak ünnepe; az ember kimegy a sírok országába és megkoszorúzza az elődök hamvait és leül melléjük és elbeszélget velük az örökkévalóságról. Itt egy anya gyermekével, ott egy gyermek szüléjével beszélget, és mindenik a túlvilágot látja maga előtt és hallgatja az örök szeretet szívbe ható szözetát és minél tovább hallgatja, annál világosabbá válik előtte, hogy a halál csak képzelet, mert a kik itt a sírban fekszenek, azok mind azért nem halottak, hanem élők, a mi szívünkben, a mi elménkben, a mi cselekedeteinkben élnek és éreznek és gondolkodnak és cselekednek tovább, és miként ők most, úgy fogunk egykor majd mi is itt fekünni és tovább élni és érezni és cselekedni azokban, a kik utánunk következnek és milyen boldogság lesz reánk nézve az a tudat, hogy a mi életünk olyan volt, hogy utódaink örömmel folytathatják az általunk félbehagyott munkát és nem kell majd nekik a miénktől ellenkező utat keresniük, mert a szép és jó körül fáradoztunk, és minél tovább gondolkodik így, annál többet veszít a halál gondolata ijedelmességéből és lassan-lassan úgy tetszik, mintha csakugyan már meg volna halva és ezek a libegő-lebegő lámpácskák nem az elődök, hanem a magunk sírja fölött terjesztenék igézetes fényüket a fekete sötétségben. Élet — halál! milyen közel érintkeznek egymással és mégis milyen kevesen gondolnak róla.

Beszélhetnék még a sok koszorú és a nagy kivilágításról, melyekkel a halottak országa az nap fel volt ékesítve, de

összintén megvallva, nem szeretem a halálországában a gazdag és szegény közti rangfokozatot látni. Egyik felén a gazdagok márvány- emlékei, míg másik felén a szegény emberek a kiknek utódjai csak egy-egy kis mécsessel egy kis örökzöld koszorúval ékesíthetik szeretett halottjaik sírjait és ezt a keveset is csak áldozattal tehetik le a kegyelet oltárára, hanem azért azok is letecszik oda az áldozatot és a mi belőle hiányzik, azt buzgó imádság és kegyelettel pótolják. A szegények sírján épúgy virraszt a szeretet és kegyelet, mint a gazdagokén és ez az, a mi megengesztel az étellel. Azok a szívek, a melyek ott jeltelenül porladoznak, anyagi siker nélkül küzdöttek ugyan végig az életet, hanem a ki közülök becsülettel küzdötte azt végig, csakugy hagyta hátra szeretetét az utódok szívében, mint ama gazdagok ott, a kiknek még halálával is fényt üznek; annál többet pedig ez sem szerzett a világon.

Legszebben most is a vértanuk és költők sírjai voltak felékesítve; Böszörményi sírja is egészen tele volt koszorúkkal, ugy szintén Balassa tanáré, az egyetemi ifjuság pedig, mint minden évben, ugy most is a fiatal Forinyák Géza sírjához zárandokolt tömegesen és ott, valamint Woronyeczky sírján lelkesítő beszédek is tartattak; de minek is ott a szóbeli lelkesítés, mikor a sír maga többet mond, mint a mit szóval ki lehet fejezni? Forinyák Géza meghalt, mert a honvédek sírját megakarták koszorúzni, meghalt a régi kormány rendőrei által: kell-e ennél több?

A halottak komoly ünnepéről egyenesen a színház tarkabarka deszkáira oly ugrás, melyet még a tárczairói fantázia sem engedhet meg magának, azért pár nappal hátrább kell kezdenünk, megemlékezvén Szathmáry Károly mult pénteki vendégszerepléséről a „Roszul őrzött leányok“-ban. Szathmáry nem egészen ismeretlen a fővárosi közönség előtt, néhány év előtt szép jövőt ígérő fiatal tagja volt a nemzeti színháznak, hanem több rendbeli igazgatói „surlódások“ őt is kényszerítették a vándorszínészet hánykodó tengerére bocsátani életsajkját és évek múlva most láttuk őt újra és örömmel tapasztaltuk, hogy a hányattatás évei sem voltak képesek elpusztítani tehetségét. Első vendégszereplésére egy igen kicsi szerepecskét választott e darabban: Vermandois tanulót, és e kicsi szerepből, melyben közönséges színész észre sem vétetnék, Szathmáry ur egy kerekded kedves alakot tudott kidomborítani, találó élethűséggel és zamatos humorral, mely eleitől végig a legvidám hangulatban tartotta a közönséget. Mult vasárnap pedig Fodrák Miskát adta Szigeti „Kisértet“-ében, és e nagyobb szabású szerepben is igen élethíven tudta összeolvasztani a naiv együgyűséget a humor- és szerelemmel. Ugy a nemzeti színészet, mint a nemzeti színház iránti tekintetből tehát nagy kár volna, ha e szép tehetséget újra a vándorélet hideg telébe küldenék ki; ugy sincs miben válogatnunk e téren.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

✱✱ (A keleti utról) érdekesbnél érdekesb részleteket olvastunk. Rustsukon keresztül Várnáig vasuton utazott a magyar király. E vasutvonal egy angol társaság tulajdona, elég szegényesen néz ki és coupéi rozszantak. A hir azt beszéli, hogy a kormány jelentékeny összegekkel adós e társaságnak. Most, midőn felsőbb parancs jött, hogy gondoskodják a magyar király és kíséretének elszállítása iránt, tiszteletteljesen, de kereken

kijelenté, hogy addig meg se mozdul, mig csak az adósság ki nem fizettetik. És eszerint a jó alkalom felhasználása néhány ezer font sterling kifizetését eredményezte. A vasut járása különben eléggé gyors volt. Őrházakat nem lehetett látni, de a vasut mentében kavaszok s basibozukok álltak minden száz lépésnyire festői, de azért nem épen civilizált kinézésű mezben. A kormány meghagyta a vasuti igazgatónak, hogy fejével s összes hivatalnokainak fejeivel áll jót az idegen padisah biztosságáról.

✱✱ (Az izraelita nőegylet) november 8-kán akarja jótékony tápintézetét megépíteni. A küszöbön levő tél nagyon ohajtandóvá tette ez intézetet; de ohajtandóvá azt is, hogy basonló intézetek kellő számban, közkölségen állittattassanak; mert csak mult vasárnap is két embert találtak halva a főváros utcáin; egy férfit és egy nőt, ez utóbbi pedig, mint a bonczolás nyomán kitűnt, éhen halt Pest városában. Egy nappal elébb százakat költöttek egy némoly sír földiszítésére. Szép dolog a halottak iránti kegyelet, de az élők iránti könyörület sem utósó erény.

✱✱ (Vörösmarty Mihálynak) emelendő emlékszobor ügyében Spitzer Fülöp meleg hangon irt felszólítást bocsátott közre, kifejezést adván azon ohajtásnak, hogy élénk politikai életünkben ne feledkezzünk meg legnagyobb költőnknek maradandó emléket emelni a fővárosban. Szép szándék, de a kivitel bajosan fog ez idő szerint sikerülni.

✱✱ (Csengery Antal) összegyűjtött munkái még ez év folytán meg fognak jelenni Ráth Mór kiadásában. A két vastag kötet elseje több tudományos értekezést tartalmaz, ezek között Ipolyi mythológiájának tüzetes megismertetését s az altaji népekről irt tanulmányait: a második pedig a „Magyar államférfiak és szónokok könyvét“, mint szintén Rubens, Rembrandt és Macaulay felül irt jellemrajzait foglalandja magában.

✱✱ (A bécsi udvari operaszínházhoz) az igazgatóság Murska helyére coloratur éntkesnőt akarván szerződtetni, négy éntkesnőt szólított fel próbaföllépésre, ezek közt Balázs-Bognár Vilma asszonyt is, kit Bécsben ismernek még azon időből, midőn a nemzeti színházról elválva, ott a wieden színházban föllépett. — Toperczer Ilka k. a. pedig közelebb a pesti nemzeti színpadon fog föllépni néhány szerepben.

✱✱ (Szives fölhívás.) Magyarország tisztelt közönségéhez s minden hazai takarékpénztári s egyéb nemü pénztézetekhez. Az emberbaráti jótékonyág által létrejött és 10 év óta ily módon fennálló országos protestans árvaház, mely ma már az ország különböző részeiből 50 különneü árvát ápol és nevel, a fővárosunkban újabb időben uralkodóvá lett lakhiány miatt céljainak megfelelő ház vételére lett szorítva, mit azonban csak ugy eszközölhetett, hogy közel 15,000 forint adósságot vállalt magára. Az intézet e teher mellett, kitűzött szent céljának megfelelőében tetemesen gátolva és feltartoztatva levén, e szorultságban az igazgató bizottmány határozatából alulírottak célszerűnek találták kegyes segélyért fordulni azokhoz, kiknek jótékonyága a nevezett humanitási intézet eddigi fennállását tette lehetővé, s táplálja őket a remény, hogy tekintve a beállott rendkívüli szorult viszonyokat, a szives adakozók adományait ez évben megszorítani és hozzájuk oljuttatni kegyesek lesznek. Pest, október 28-kán, az igazgató bizottmány nevében: Ballagi Mór, Benedicti György, mint elnökök.

✱✱ (A Károly kaszárnnyában) mult szombaton légszeszfellobbanás történt a katonatiszti kaszinóban. Egy szolga szöveget vert a

falba, s ez által megsértette a gázcsöveket, melyekből kiömlött a gáz. Este a fogadás égő gyufával lépve a szobába, a légszesz meggyult, ablakokat, ajtókat letépett és két embert súlyosan megsebesített. — Légszeszfellobbanás történt a Király-utczán is egy házban, de súlyosabb következés nélkül.

++ (A pesti takarékpénztár) tavaly elhatározván, hogy Pesten monumentális kutat épített, erre nézve a magyar szülötésű, de Bécsben lakó Schönfeld József tervét fogadta el, melyet azonban felülvizsgáltat. E nyilvános kut a Curia elibe jön a Barátok terére s 30,000 frtba kerül. Uj palotája udvarán is készített az egylet csinos kutat, 7—10,000 forint költséggel.

++ (A bukások) képezik fővárosunk, legszomorubb történetét. A pénzválság bajától egész kereskedelmi világunk megrendült. Először is a Kohen-bankház bukott meg. Meg akarták minden áron menteni, de a Gregersen-ház bukása ezt lehetlenné tette. Különösen sajnálja mindenki Gregersent, kipárévtized előtt jött külföldről, munkás ember volt, a szabadságharcban honvéd, később nagy vállalkozó, ki tömérdek embernek adott becsületes kenyeret. S e két ház bukása számtalan czéget ingatott meg. Steiner Ármin, Bergel Ignác, Leopold Ignác, Stein Jeromos, Knittel Ágost, sat. megbuktak. S folytatása, fájdalom! következik. Beszélték, hogy a pesti népbank is megbukott; de e hirt megezáfolák. A panique folytonos. A kereskedelmi bank tanácskozik, mint lehetne e bajon segíteni mielőbb, mert a halogatásban nagy lenne a veszély. A pénzügyminiszter is értekezletet tartott ez égető ügyben.

++ (Vegyes hírek.) A pesti jótékony nőegyletnek királyné ö Felsége 400 frtot adományozott magán pénztárából. — Ö Felsége távolléte alatt minden harmadnap futárok mennek Keletre, átvívén a kormányok részéről a sürgönyöket és jelentéseket. — A pesti nemzeti kaszinó-egylet, mint olvassuk, elhatározta, hogy mégis csak a ferencziek terén levő emeletes házat építi fel pompás kaszinói palotájává. — Pályadíjakat fog a nemzeti színház igazgatósága kitűzni a drámák felvonásközi zenéjére, hogy e tekintetben is újabbat és jobbat hallhasson a közönség. Magyar stílusú komoly és vig nyitányra s felvonásközi zenére két díjat tűz ki: 15—15 db arannyal. A pályaműveket Erkel elnökléte alatt két színházi és azonkívüli zenész, összesen öten fogják megbírálni. — Szigeti József beadta a színházhoz: „Egy jó madár, vagy a hivatlan vendég“ című 3 felvonásos újra átdolgozott vígjátékát. Sardou hatásos „Patrie“-ját is megszerzé a színház, s Paulai Ede fogja lefordítani. — Táborosky és Parschnál megjelentek: „Fünf Minuten Aufenthalt!“ polka, Körner Antaltól, ára 50 kr, s „Emma-csárdás“ (Gelich Emma k. a.-nak ajánlva), Egry Jánostól, szintén 50 kr. — Liszt már majdnem bevégezé Beethoven százados ünnepére irt kantátéját, melyet a jövő május hóban Weimarban fognak előadni. — A „M. U.“ írja, hogy a nemzeti színházi karnagyok fizetéseit fel kellene emelni, mert Hubernek 1400, Erkel Gyulának pedig 800 frt évi díja lévén, a legjobb akarat mellett sem szentelhetik egész erejüket a nemzeti színháznak, ha meg akarnak élni. — A magyar postaegylet közelebbi választmányi gyűlésén 1300 frt kölcsönt szavazott meg szűkölködő szak társaknak. — A fővárosi helyi postánál a levelek gyorsabb kézbesítése céljából azon intézkedés rendeltetett el, hogy a helyi levelek elkülönítve, külön levél-hordárok által fognak kézbesítettetni. — A két kros levelezési lapokból eddig egy millió darab fogyott el, mi eléggé bizonyítja ez eszme életrevalóságát. — Vértesi Arnold íróársunk gyöngélgedő

egészsége helyreállítása végett Olaszországba utazott, s a telet Pizában fogja tölteni. — József főherceget már a mult héten várták Erdélyben, de csak e napokban utazhatott oda a honvédkerületek megvizsgálására; honnan egyenesen Pozsonyba indul, hová f. hó 12-kén fog megérkezni. — Királyné ö Felsége öt mágnásnőt, ezek közt két magyart, névszerint: Andrassy Adelheid grófnét szül. Szapáry grófnőt és Révay bárónőt szül. Tajnai Tajna Ilonát saját palotahölgyeivé nevezte ki. — A Felséges asszony vasárnap délben, mindjárt a zászlószentelés után Gödöllőre utazott; az első zászlóalj legénységének ez alkalomból, örmestertől lefelé, magánpénztárából tiznapi díjat osztatott ki. — Károly Lajos főherceg 10,000 frtot adott az Albrecht főherceg által alapított katonai segélypénztárra. — Falk Miksa, a „P. L.“ szerkesztője, csongrádi jelölt korában 500 frtot adományozott oly czéllal, hogy az Csongrád város nyilvános iskolájában tanuló szegény, de szorgalmas tanulók között, a részvény után járó kamatokban évenként osztassék ki. Ez összeghez Sváb Jakab 100 frttal járult. — Az esztergami káptalan a pesti állatkertnek 50 m. zabot adományozott, miért a társulat nevében köszönetét nyilváníttja az igazgatóság. — A békésgyulai főiskola muzeumának Jugovich Jozéfa, Bécsben lakó magyar hölgy, szép ásvány- és csiga-gyűjteményt küldött.

(A „Hirvivő“ folytatása a boritékon „Különlék“ czim alatt következik.)

Nemzeti színház.

November 5-kén.

Okt. 30-kán: „Afrikai nő,“ Meyerbeer operája, 5 felv. — Okt. 31-kén: „A kísértet,“ Szigeti József eredeti népszínműve, 3 felv. — Nov. 1-én: „A lelencz,“ Szigligeti Ede eredeti népszínműve. — Nov. 2-kán: „A fekete dominó,“ Aube vig operája, 3 felv. — Nov. 3-kán: „Szeráfina,“ színmű, 5 felv. — Nov. 4-kén: „A troubadour,“ Verdi operája, 4 felv. — Nov. 5-kén a m. t. akadémia által a Teleky-alapítványból 100 arannyal jutalmazott: „Fráter György,“ Szász Károly tragoediája, 5 felv., először.

Budai népszínház.

November 5-kén.

Okt. 30-kán: „A szabólegény és szakácsné, vagy az összeférczelt szerelem,“ nagy bohózat, 3 felv. — Okt. 31-kén: „Miatyánk Isten,“ népszínmű, 4 felv. — Nov. 1-én ugyanaz. — Nov. 2-kán nem volt előadás. — Nov. 3-kán: „Sullivan,“ vígjáték, 3 felv. — Nov. 4-kén: „Egy jezsuita páter,“ vígjáték, 3 felv. — Nov. 5-kén nem volt előadás.

Gazdasszonyoknak.

Öz-czomb spanyol módra.

Egy szép nagy özczombot bőrkéltől megtisztítva, jól be kell sózni, sűrűen bescpékelni és egy hosszukás mély sütőlemezre tenni. Ekkor egy itcze asztali bort fel kell forralni és ezzel háromszor egymásután lo kell önteni a czombot, mindig felforralván a bort. Negyedszer rajta kell hagyni a bort a czombon és benne puhára megpárolni. Ekkor a pecsenyét a léből ki kell venni, a sütőbe tenni, néhányszor forró zsírral lo önteni, hogy az szép fényes barna színt nyerjen. A borlevet külön be kell tálalni, a hust pedig szép darabokra felszelni és makaronival körülrakva, forróan betálalni.

Potyka vérleben.

Egy 4—5 fontos potykát meg kell tisztítani és vérét egy tiszta edényben félretenni, hozzáadván egy félmeszely jó bor-

eczetet. A halat aztán félujjnyi darabokra el kell vágni, megszózni és egy félórára félre tenni.

Ekkor egy lábasban egy darab zsírt felolvasztván, ha forró, egy nagy vöröshagymát, egy sárgarépat, petrezselemgyökeret, egy zellert, három kelkáposztalevelet, három borostyánlevelet, néhány gerezd kakukfűvet és fekete borsot, valamint egy darab citrom-héjat, a gyökereket mind kis szeletekbe vágva, belé kell tenni és barnára pároltatni, hozzá adván még egy kanálnyi tört cukrot és egy kanálnyi lisztet. Ha mind ez szép barnára párolt, az eczetes vért reá kell önteni, egy félmeszely vizet szintén, jól felforralni és egy szitán át egy másik edénybe szűrni, a melybe a halat tettük. E lében a halat puhára meg kell főzni, vigyázva, hogy szét ne essék puha husa.

Egy hosszukás haltárra tevén a halat, burgonyával díszítve, forróan be kell tálni.

K. Irma.

Divattudósítás.

Mai mellékletünk magyarázata.

- Az első szám : S és O betűk, egymásba fonva.
 A 2-dik szám : S és P betűk.
 A 3-dik szám : S és L betűk.
 A 4-dik szám : F és M betűk.
 Az 5-dik szám : F betű cifrázattal.
 A 6-dik szám : V és P betűk.
 A 7-dik szám : finom fehérneműk körüli himzés rajza.
 A 8-dik szám : M és E betűk :
 A 9-dik szám : S és E betűk.
 A 10-dik szám : kezelők, alsószoknyákra sat. való finom himzés rajza.
 A 11-dik szám : dohányzacskókra, tüpárnákra, kis tálcákra sat. való himzés rajza, fekete, szürke, barna tafotán, posztón vagy cachemiron selyemmel, lapos öltésekkel himzendő.
 A 12-dik szám : V és G betűk cifrázattal.
 A 13-dik szám : egy felső gallér és kezelő himzetmintája, finom francia himzéssel a keskeny külső szegély mellett.
 A 14-dik szám : B betű.
 A 15-dik szám : C és J betűk.
 A 16-dik szám : S és F betűk.
 A 17-dik szám : V és L betűk cifrázattal.
 A 18-dik szám : T és C betűk.
 A 19-dik szám : párnahéjakra, mosdókendőkre és egyéb fehérneműekre való széles himzés rajza.
 A 20-dik szám : S és D betűk.
 A 21-dik szám : S és H betűk.
 A 22-dik szám : egy szélesebb és egy keskenyebb betét rajza, orosz öltésekkel himzendő.
 A 23-dik szám : fehérneműekre való keskeny himzés rajza.
 A 24-dik szám : horgolási minta paplanokra, butor-takarókra, betétekre sat.
 A 25-dik szám : V és EE betűk cifrázattal.
 A 26-dik szám : keskeny himzés rajza, fehérneműekre.
 A 27-dik szám : paplanlepedőkre, párnahéjakra, alsószoknyákra való himzés rajza.
 A 28-dik szám : horgolási minta paplanokra, butor-takarókra, párnabetétekre.
 A 29-dik szám : szélesebb betét párnákra, szoknyákra sat.
 A 30-dik szám : pamlagpárna rajza. E párnát fekete posztóra, vagy ripsre kell himezni, a szélén levő rajzot színes selyemfonással, más színű vastag selyemmel az ugynevezett szálkás öltésekkel levarrogatván. A levelek és makkok zöld és barna selyemmel himzendők, az ágak pedig vörös, vagy aranszálakkal. És végre
 A 31-dik szám : paplan körüli széles szegély rajza. E virágfüzért azonban széles betétekre, pamlagtakarókra sat. is használható.

Sakkrejtvény.

Szabó Dohák Ilkától.

be	rim,	vissza	hő	tattál,	ha	ben	tét
nyit	leng-	ju-	Hogy	tő-	fel-	A	ha
tá-	le-	szeret-	riaszt-	és	Higyj	ső-	is
ne	árná-	Hinni	teme-	ni	bár-	sze-	sze-
kebe-	ha-	sors-	égve	va,	ni	ég.	szeress
föld	fölköt-	gyász	remél-	mily	tudál.	re-	rencse
rózsa	nak	remélj	léssz	él-	tlúz,	ve	Ból-
ted,	ha e	tednek	mely-	ég-	dog	virul	tet

Lóugrás szerint megfejtendő.

Megfejtési határidő : december 3-ka.

A f. é. 42-dik számban közlött rejtvény értelme :

Megbűnhötte már e nép

A multat s jövődőt !

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be :

Fiedler Ottilia, Pikéthy Etelka, Basilides nővérek, Hutter Dahlström Johanna, Kiss Karhétz Ilka, Balogh Nina, Simkó Julia, Dubányi Róza, Dely Mária, Nagy Gizella, Schwarcz Jozéfa, Skultéty Irén, Török Zelma, Boronkay Csicseri Lila, Keresztes Emilia, Temesváry Erzsébet, Nagy Mária és Luiza, Wolf Nelli, Szalay Viktória, Szarvassy Emilné, Gonda Józsefné, Kalmár Erzsébet, Halasy Anna.

A 40-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé :

Lazur Lajos Anna.

(HIBAIGAZÍTÁS.) Mult számunkban megjelent Bényei Gábor „Haltottak napján” című költeményének 9-dik sora tévedésből kimaradt, sietünk ezennel kijavítani ; így hangzik :

„Ki egy palotával meg nem elégedék,
 Annak két lépésnyi gödör épen elég” sat.

Tartalom.

Méregkeverés a háztartásban. — Hullanak, hullanak, Pásztói tól. — Csak gyakorlatinak kell lenni, Major Bélától. (Folyt.) — Ha egyik perczen meglátlak, Kapácsy Dezsőtől. — Igazság, szerelem, e kettő kell nekem, Keserű Annától. (Vége.) — A földgömb első körülhajózása, Egerváry Ödöntől. (Vége.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Sakkrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: női munkák mintalapja.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos : Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi mellékletért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szán, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

46. sz.

November 14-én.

1869.

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrájkokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meg hozatala egész-, a műlap meg hozatala félévi járatási kötelezettest foglal magában a lap irányában.

Méregkeverés a háztartásban.

(Vége.)

Azonban savanyos anyagokat is főzhetni rézedényekben, például mint szokás a szilva-lekvárt, csak hogy az üstöt ily használatra egészen fényesre kell sikálni, s ha az illető étel vagy lekvár kész, azonnal ki kell szedni az üstből vagy casserolból. Máskülönben bármi nem savanyu étel is annyi mérget vehet föl magába, hogy elég komoly következtései lehetnek; ha például czinezve volt casserolban még itt-ott cizinndarabok maradtak, s ezek mögött a nedvesség által rézéleg képződött, s ha aztán sietségből, gondatlanságból ily edényben valami ételt főznek, mielőtt az fényesre megsikáltatott. Ily esetben legbiztosabban járunk el, ha ilyen edényről minden cizinmaradékot leszakgatunk, s úgy, mint a többi réz-edényt, fényesre sikáltatjuk, vagy újra beczinneztetjük.

Más uton is jöhet azonban egy igen ártalmas mérge az étkekbe, tudniillik, ha gyümölcs és egyéb foltokat lóhersóval (Kleesalz) akarunk kivenni. De a lóhersó fölötté mérge, s mily könnyen jöhet abból valami gondatlanság által az étkekbe. A lóhersó lóher-savból és szikanyból (szeksó) áll s azáltal tünteti el a foltokat a ruhából, mivel azoknak színét megsemmisíti, azaz alkatrészeikkel egyesül.

Ezekből láttuk, milyen könnyen juthatnak ártalmas és mérge anyagok az étkek közé. Mielőtt a köznapi tápszerek fölött egymásután szemlét tartanánk, hogy azoknak alapos ismerete által a jót a rosztól, a hamisítottat, megmérgeztet a tisztáktól, az egészségnak és emberi testnek gyarapítására szolgálóktól megkülönböztethessük, s bizonyosak lehessünk benne, hogy a gazdasszony önkénytelenül, tudtán kívül az

övéinek nem ad mérge anyagokat a „mindennapi“ kenyérben; még egy pillantást vetünk egy mérge-forrásra, melyből kimondhatlan nyomor és szenvedés ered az emberiség kárára.

Világosan láttuk, mennyire ártanak az idegenszerű anyagok, ha az étkekkel az emberi testbe fölvetetnek, ezerféle megmagyarázhatlan és gyógyíthatlan betegségeket idézván elő; de mennyivel veszélyesebbnek kell lennie, ha a gyöngéd gyermek már első táplálékával ily ártalmas anyagot vesz magába, mi oly igen gyakran megtörtént.

Rövid idővel ezelőtt több külföldi lapban *) hatóságilag hirdettetett, hogy a gummi-szopókák horgany- és fehér ólommal hamisítatnak. Czélszerűnek tartom itt egyszersmind a hamisítatlan gummi-szopókák ismertető-jeleire figyelmeztetni; hiszen oly fölötté fontos a szerető szülőknek mindennek ismerete, a mi kis kedvenczünk gyöngéd életének ártalmas és annak egészségét megrongálja.

A tiszta kaucsukból álló szopókáknek mindig egy vagy két látható varrásuk van, felvágva, sima, barna, mindenfelül fényes felszint mutatnak, nagyon tágíthatók, vékonyak és ruganyosak, a világosságnak tartva, barnás és átlátszó színt mutatnak, súlyuk legfeljebb egy vagy két negyed lat. A hamisítottakon sehol sem látni varrást, felvágva homályos hamuszín felszint mutatnak, melyen apró fehér pontokat vehetni ki. Ezek vastagabbak, nem tágíthatók, átláthatlanok és fél latnál is többet nyomnak; e szerint tehát külsőleg is könnyen megkülönböztethetők a valódiaktól.

*) Fájdalom! nálunk nem említették ezt egy lapban sem. Szerk.

Ezen veszélytől, ezt tudva, könnyen megóvhatjuk gyermekeinket, azonban más veszély is fenyegeti gyarapodásukat és egészségüket. Olvasónőink bizonyára ismerik amaz ugynevezett „tületetett” gyermekeket; e szegény, szánandó kis teremtések teste apránként betegállapotba ment át, mely aztán mindenféle szenvedések és betegségek alapja, egész a sírig. Mint más esetekben, úgy szintén itt is gyakran beteljesül azon mondás: „Csekély oknak gyakran nagy a következtése.” Mert korántsem túlzott az, ha mondom, hogy nem egy ifju emberi test sorvasztó betegsége, melyben menthetlenül és gyógyíthatlanul el kell szelülnie, hervadnia, míg a szegény lélek oly epedve, oly kétségbeesetten ragaszkodik az élethez, hogy mind ezen szenvedésnek, mely néha egy egész család boldogságát szétrombolja, első alapját valami hanyagság vagy tisztatlanság vetette meg.

Ez pedig könnyen történhetik következőképen: ha a gyermek etetésénél, elválasztása után, szopó-üveget használnak, s annak kaucsuk-szopóját és magát az üveget nem tartják fölöttébb tisztán, mely esetben annak bevágásaiban, szorosaiban, dugaszában savany képződik; ez pedig az étkek romlásának első foka, melyet minden gazdasszony ismer, mert gyakran fordul elő, kivált nyáron, hogy valami étel megsavanyodik. Ezen sav a légből létező éleny által képződik, miután ez az étel alkotórészeivel egyesül, azokat idővel, megfelelő körülmények közt, rothadásba hozza.

A fönnemlített esetben tehát ezen savany a tejjel vagy kávéval a gyermek gyomrába jut, hol a szó teljes értelmében méregként működik. Ez veti meg az ilyen szegény nyomorék teremtés szomorú állapotjának alapját, mert annyira megtámadja a kis gyomor gyöngéd idegeit, hogy az utóbbi egészen képtelenné lesz természetes, egészséges tápnedvek készítésére, s ebből származnak számtalan szenvedések és betegségek.

Hányszor keressük az életben egy vagy más betegségnek okát, ki tudja, hol? Az orvosok öröklött bajokról beszélnek, sat., és a mellett a szegény emberi-nem betegségének minősége és mennyisége napról-napra növekszik; én pedig merem állítani, hogy a természet és egészség szerinti nevelés, s a családanya figyelmes és értelmes észlelése és gondoskodása mellett ezen gyakran megmagyarázhatlan betegségeknek nagy száma lassankint örökre eltűnnék.

Azért kérem önöket, tisztelt olvasónőim, ne vonják el tőlem figyelmüket, s ha néha-néha unalmasnak találnak egyet-mást, ez ne riasztassa vissza önöket, válogassák ki legalább az egyes arany szemeket, melyeket cikkeimben kétségkívül találniuk kell; mert azon jó szándokkal írom azokat, hogy önöknek valódi hasznát s egyszersmind mulattatást is nyújtsak.

Ha arról akarunk meggyőződni, tartalmaz-e valamely étel savanyt: akkor a szaglással és ízleléssel kívül még két vegyszeti uton is tehetünk próbát. Vessünk bele egy kis magnesiát, mely pezseg, ha savanyval találkozik, vagy egy darab kémlelő-papírt — ezt minden gyógyszer-tárban reagens-papír név alatt lehet kapni — megkenünk vele, s ha savanyt tartalmaz, a papír kék színe azonnal vörösbe megy át. Oly esetekben, mint a gyermek táplálásánál, az anya különösen vizsgálja meg mindig az üveget és szopókát szaglással, s ha legcsekélyebb savany szagot érez rajta, azonnal forrázza ki erős luggal s öblítse ki többször tiszta, hideg vízzel, a szopókát pedig minden szoptatás után tegyék hideg vízbe.

Ha pedig arról akarunk meggyőződni, tartalmaz-e valami tápszer rézmérget: tegyünk bele hosszabb időre fényesen síkált kést s hagyjuk érintetlenül állni, ha azután a késnek csiszolt felületét vörösös anyag vonta be, akkor okvetlenül rézmérges az illető étel vagy lekvár, méz, sat. De arra kell ügyelnünk, hogy a kést addig meg ne mozdítsuk, míg az ételben áll.

Elhullottak...

Szabó Sándortól.

Elhullottak a virágok,
Nem virul a rózsaszirma.
Elvirágzott, elhervadt mind,
Szerelmem volt arra írva.

S lent a földön elszusogják:
Hogy mi szép volt ez az élet,
S hogy mi elmúlt, az már többé
Nekünk vissza mért nem térhet?

A hó aztán betakarja,
Eltemeti csöndben, mélyen,
S panaszkod, oh! hogyan hangzik,
Minden este, minden éjen.

Az ifjúság jön... és mulik...
Vole megy az édes álom.
S ki szeretett, mint a lepke,
Sir a vesztett boldogságon.

De a hű, az vágy' nyugodni,
S boldog lesz a néma csendben,
Hogy majd a végítéletkor
Örök boldogságra keljen.

Csak gyakorlatinak kell lenni!

Beszély.

Major Bélatól.

(Folytatás.)

V.

Két héttel később Urfalvy Bálint ur épen földjeit nézte körül lóháton.

Az új vasútvonal póznái már szelvény-hosszában fel voltak állítva.

— Megtekintem, — gondolá magában, — mit csinálnak e németek?

És akként tön, a miként beszéle. Arra felé irányzá lovát, a hol egy csomó embert látott mozogni.

Itt egy magas homokbuczka megett, háromlábu széken, rögtönzött fenyőfaasztal mellett találta ülve Zarándi barátunkat. Majd összegázoltatta.

Előtte az asztalon egy mázsza cseréptányérban jóféle paprikás lebbenes-leves párolgott, s ő épen abból igyekezett magát kielégíteni egy fakanál segítségével.

Urfalvy ur érkezéskor felállott és udvariasan köszönt neki, kezében a fa-kanállal!

— Hát ön mit csinál itt? — riadt rá Urfalvy ur.

— Étkezem, a mint tetszik látni, — felelt nagy phlegmával Zarándi.

Még csak meg sem zavarodott.

— Ez jeles! Lebbenes-levost fa-kanállal.

— Miután mást béreseknél nem lehet kapni.

— Tehát a béreseknél van ön kosztón?

— Hol itt, hol ott. A hol épen megéhezem, eszem, a mit kaphatok. Nem sokat törődöm vele. Legalább nem sok időt vesztek általa.

— Hm!

Urfalvy ur igen komoly arczczal nézett, a mi nála nagy gondolkodás jele volt.

— Hát miért nem jött ön hozzánk ebédre? — tört ki végre.

Már erre aztán kezdett Zarándi barátunk megzavarodni.

— Nem akartam alkalmatlankodni, — makogta.

Az volt az oka, hogy nem szeretett senkitől szivességet elfogadni.

— Semmi alkalmatlankodás! — dorgálta Urfalvy ur. — Ezután a mikor itt lesz dolga, csak jöjjön hozzánk mindig ebédre. Mindig szívesen látjuk. Isten önnel!

Ezzel megsarkantyuzta lovát és elvágtatott. Azok a szavak olyan nehezen jöttek ki a szájából; alig tett egy pár lépést, már megbánta, hogy mondta; nem azért, mintha nem lett volna vendégszerető; mindenkit szívesen látott házában, a ki azt fölkereste, hanem híni nem szokott senkit. Mi köze neki e fiatal emberhez?

— Hanem csak nem hagyhatom, hogy lebbencs-levest egyék, szegény! — mentegte magát saját maga előtt.

De hiszen ne lett volna csak Szeraphine kisasszony a világon, mi több, véletlenül épen az ő kastélyában, mi még több, véletlenül épen az ő leánya: híhatta volna Zarándit ebédre; az bizony nem ment volna és nem adott volna okot, hogy meghívását megbánja.

A mi azt illeti, így sem adott okot semmiféle megbánásra, mert igen szerény fiatal ember volt teljes világéletében; valóban nem csinált semmiféle alkalmatlanságot; pedig ez idő óta gyakran megjelent az urfalvi kastélyban ebédre is, meg azonkívül is, a mikor csak ideje volt. Utazott, jött-ment jobbra-balra, de néha tíz mérföldet is kocszított, hogy egy látogatást tegyen az urfalvi kastély lakóinál, a hol csakugyan mindig szívesen látták.

Apránkint régi ismerős kezdett lenni a család körében, de azért nem tudta megtörni azt a bizonyos idegenséget, tartozkodást, melylyel iránta az első látás óta viseltettek. Nagyuri gög volt az. Ő érezte, hogy nem bánnak vele úgy, mint hasonlóval; az öreg ur valami leereszkedő pártfogolást éreztetett vele, a kisasszony hideg közönyt. Ez nagyon bántotta őt, s erősen föltette magában, hogy meg fogja e modort változtatni, ha élete árán is.

És csudálatos! valóban majdnem élete árán változtatta meg. A gyakorlati ember legalább elveiből áldozott fel egy részt, és lovagias, regényes színben kellett feltűnnie, hogy ez eredményt kivívja.

Az pedig veszélyes, életkockázató feltűnés volt.

VI.

Ősz után tél következett, mint oly sok idő óta már rendszeren szokott a természetben.

A téllel együtt bekövetkeztek a farsangi multságok, bálók, lakodalmak, disznótorok. A nyáron át annyira elfoglalt gazda-közönség télen át nagyban kárpótolni szokta magát, s mindenféle czimet és ürügyet talál ki, hogy multhasson.

Zarándi már elég régóta volt a vidéken, hogy némi ismeretségre tegyen szert. Azért télen, midőn az ő külső-munká-

juk is megszűnt, vagy csak kis mértékben haladt előre, ő is kapott néhány meghívást, bálba, névnapra, disznótorba s egyéb mulatsági alkalmakba.

Csinos, ügyes fiatal ember volt, aránylag igen tekintélyes állással és jövedelemmel. Az ilyen emberek a vidéken is kedvesen látott vendégek szoktak lenni mindenfelé. Ott is ismerik már a „jó parthie“ elnevezést. De ha ezt nem vesszük is tekintetbe, jó czimbora volt, jó tánczos, jó mulattató; ezek más-ként is igen ajánló tulajdonságok valakinek a szívesen-látásra.

Szeraphine kisasszonynyal — maga sem tudta jóformán, hogy mily lábon állott. Néha jó volt iránta, szíves, egész a barátságig; máskor gögös, visszautasító; néha nyájas, előzékeny, máskor hideg, kimért, kegyetlen; általában szeszélyes, mint az áprilisi idő.

Zarándi mindig egyformán viselte magát irányában. Nem udvarolt neki, nem törte magát utána, de nem is kerülte; többször megfordult az urfalvi kastélyban, úgy, hogy nem is találkozott vele; gyakran csak az ebédnél látta s nem bucsuzott el tőle, midőn távozott. Néha hónapokig nem váltottak egymással egy szót sem.

Formális háboruszkodás folyt köztük annak nyilvánítása nélkül, apránkint telve rövid fegyverszünetekkel, Zarándi részéről mindinkább erősülő kilátásával egy távoli békekötésnek. Urfalvy ur politikai elvét alkalmazta és passzív ellenállással akarta Szeraphine kisasszonyt kihozni sodrából.

Szeraphine kisasszony vagy nem beszélt, vagy rosztat beszélt felőle, nyílt megvetéssel, a mit Zarándinak nem volt nehéz a cselédektől megtudni.

Ő nem árulta el, hogy ezt tudja; nem változott, sem hidegebb, sem melegebb nem lett, egyformán nyugodt, tartozkodó, de udvarias maradt, akár szép idő volt, akár elborult a Szeraphine kisasszony kegyének napja.

De magában esküdözött, hogy nem fog engedni; megtöri e büszke szépet, meghódítja, rabigába hajtja, aztán lábai elé borul és felkiált: Szeretlek, rabszolgád vagyok, gázolj át rajtam, ha úgy tetszik.

Ily bohó poetikus ember volt ez a gyakorlati ember. Halálisan szerelmes volt a szép leányba, de volt ereje, nem árulni azt el egy szóval, egy jellel sem, legfőlebb csak azzal, hogy gyakran megfordult körében.

De hisz ezt mások is tették.

Igaz azonban, hogy ezek meg épen igyekeztek elárulni és erősíteni mennyre-földre, hogy mennyire szerelmesek Szeraphine kisasszonyba; élni sem tudnak nélküle.

Ilyen volt a többek közt egy Verpeléthy Andor nevű fiatal földbirtokos a szomszédságból. Ez már régóta epekedett Szeraphine kisasszony után, s némi jelek azt bizonyították, a cselédek legalább azt beszélték, hogy nem épen eredmény nélkül.

Zarándi nem indult el mende-mondák után; félig hitte félig nem. Ha igaz, jól van; bele fog nyugodni. De a mig nem igaz, a mig meg nem kérte kezét és jegyese nem lett, addig szabad a verseny. Addig mindenki küzdhet, s ő nem fog késni. Addig mindig titkos ellensége lesz Verpeléthy urnak, a kit különben nincs szerencséje valami közléről ismerni. Egy pár-szor találkoztak mindössze az urfalvi kastélyban; nem igen nagy rokonszenvet éreztek egymás iránt, s nem ohajtnak egymás barátságába jutni. Nagyon jól el lehetnek egymás nélkül. Verpeléthy ur gazdag földesur, négy lovas kocsin járt, csen-gősen, libériás inassal; Zarándi meg egy egyszerű, szerény

mérnök, a ki fuvarossal, löcsös szekérben szokott utazni, a mint jött, s néha maga czeplte a paktáskáját, ha nem volt más. Mi közük lehetne egymáshoz!

Egy közük volt: Szeraphina kisasszony, a ki közöttük állt.

Szeraphine kisasszony igyekezett megismertetni, azaz voltaképen egymásra ingerelni őket, a mi tagadhatlanul nem volt szép tőle. Zarándi nem tudta, hogy mit beszélt felőle Verpeléthynek; de neki mindig rosztat beszélt Verpeléthy felől, hogy milyen korhely, milyen kártyás, mennyi adóssága van, mennyire nem szenvedheti, s ő mégis tolakodik: mennyire szeretne tőle megszabadulni és a többi, úgy, hogy még Zarándinak kellett Verpeléthyt mentetgetnie, jó tulajdonait, a menyire tudta, kiemelnie.

Többször megesett, hogy midőn együtt beszélgettek s Verpeléthy jött, Szeraphine kisasszony kedves durczássággal mondá:

— Ah, ismét az a kiállhatlan Verpeléthy!

Zarándi szentül meg volt felőle győződve, hogy más alkalommal ép ily hangon kiáltott fel, midőn ő jött:

— Ah, az a kiállhatlan Zarándi!

Tudta, hogy egy eleven rejtélylyel, a legkimerithetlenebb szeszélylyel áll szemközt. De erősen tartá magát. Soha sem vétett az udvarlás azon alapszabálya ellen (bár ő nem udvarolt): sohase beszélj rosztat vetélytársadról! Ő sohasem beszélt rosztat Verpeléthy urról, sem a többiekről; sőt mentette őket Szeraphine kisasszony ellenében.

Hogy Verpeléthy ur is ily lovagiasan viselte-e magát, az iránt nem volt bizonyos; csakhamar azonban az ellenkezőről kellett meggyőződnie.

Egyszer minden á propos nélkül így szólt hozzá Szeraphine kisasszony, az ő ellenállhatlanul kedves, csufoló, kicsinylő, dévaj modorával:

— Igaz, Zarándi ur, hogy az ön apja lakatos volt? Verpeléthy mondta!

Zarándi komolyan, szánakozva tekintett reá, s egy darabig hallgatott. E kis idő alatt sokat gondolhatott magában, de keveset felelt, szemeit merőn az incselkedő démonra függesztve, a ki gyönyörű volt e perczben, a kit úgy szeretett, s a kire úgy haragudott; a kit úgy szeretett volna jól összeszidni, aztán jól összecsókolgatni.

— Igaz! — mondá mély hangon.

Szeraphine kisasszony boszankodott, hogy még csak zavarba sem jön. Egy cseppet sem szégyenli származását.

— Verpeléthy egész nevetve, csufondárosan beszélte el, hogy ő látott zárat, melyeket az ön apja készített.

Zarándi úgy felelt erre, mint Johnson, az amerikai köztársaság elnöke, a ki szabó volt, midőn valaki szabóságát hányt szemére: Hisz ön félév előtt még nadrágokat varrt nekem? — Nos? — felelt az érdemes elnök, — s nem volt-e jól megvarrva?

Zarándi is azt felelte:

— Reménylen, hogy jól voltak készítve!

Itt hevessége egy kissé elragadta, mert látta a nevető démon kegyetlen, gögös, hideg arcát; összefutott szemei előtt a világ.

— Én nem tudom, mit akar az az ur velem, — folytatá elfojtott méreggel, — mit törődik származásommal...

Valami fenyegetőt, sértőt akart mondani; például így fejezni be a mondatot: de ha szándékosan belémkapcász-

kodik, tapasztalni fogja, hogy a lakatos fiának erős öklei vannak.

Hanem csakhamar összeszedte magát; uralkodott indulatán. E nyilatkozat nem illett volna egy higgadt, gyakorlati, művelt férfihöz; igen betyáros, henczegő lett volna. Azért rögtönös nyugalommal folytatá:

— De ha azt hiszi, hogy atyám mesterségét szégyenlem és ennek felhánytorgatása által sért, igen csalatkozik.

Aztán önkénytelen hévvel folytatá tovább:

— Igen, kisasszony, atyám mesterember volt. Én ezt nem szégyenlem. De kitűnő volt szakmájában, erkölcsös, munkás polgára a hazának, talpig derék ember. Erre azonban büszke vagyok. Ő érzé műveltsége hiányosságát, azért taníttatott engem. Boldogabb vagyok-e ez által?! Isten tudja. De az állás nem vet árnyat vagy fényt az emberre; mindegyiket csak egyedül maga az ember szerzi meg, tessék elhinni. Ez legalább az én véleményem. Van szerencsém alázatos szolgájának lenni.

Köszönt és keserű érzelmek közt távozott. Jó ideig kellett járkálnia, míg vére teljesen lecsillapodott. Akkor nevetett az egész dolog felett.

— Ilyenekkel nem fognak ki rajtam!

Szeraphine kisasszony pedig csudálatos szemekkel tekintett utána. Szemeiben, ajkain még ott volt a kegyetlen, megsemmisítő, semmivétető gúny és megvetés; de ajkai apránként elkezdtek vonaglani, szemeiben egy kínos, égető könny jelent meg, aztán leborult két karjára és elkezdett fuldoklóan, görcsösen sirni.

Szerette azt az embert mondhatatlanul. De miért nem nemes? miért volt az apja lakatos? Vagy miért tolakodott akkor hozzá!? Így megvetni, gyűlölni akarta és — nem tudta.

Ő meg akarta alázni, gyönyörködött volna benne, ha megalázhatta, elgázolhatta, porba tiporhatta volna. És fájtszívének, égető kínt okozott, midőn mások kisebbiték, megalázni akarták. No, megállj Verpeléthy!

Van ilyen ellenmondásos emberi, különösen női természet. De mindnyájának van lélektani magyarázata is.

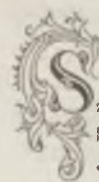
Itt — mi itt a magyarázat? Szeszély és előítélet!

(Folyt. köv.)

Szeress...

(Freiligrath.)

Gyulay Belától.

Szeress, oh, mig szeretni tudsz,
Szeress, mig szeretned lehet;
Jő majd idő ugyis, mikor
Panaszszal állsz egy sír felett!

Szeress, s ne bánd, ha hő szived
Szentelt érzelme fellobog,
Ne bánd, a mig más is szeret,
Más szive is érted dobog.

S a ki szeret, hiven szeresd,
Miként senkit az ég alatt;
Legyen édes, örömteli
Éltében minden pillanat.

Oh, csak ajkidra jól vigyázz,
A szót hamar kiejtheted,
S ha nem is akartad talán,
A másik mégis sértve lett.

Szeress, oh, mig szeretni tudsz,
Szeress, mig szeretned lehet;
Jő majd idő ugys, mikor
Panaszszal állsz egy sír felett.

Panaszszal állsz, majd ráborulsz,
Arczod a fűbe rejtéd el,
Hogy más ne lássa bánatod,
Ne lássa meg, mint könyezel.

És esdekelsz: Oh, nézz le rám,
A mint sírodnál könyezem;
Bocsáss meg, ha sértettelek,
Nem úgy akartam, Istenem!

De ő nem lát, nem hallja azt,
Nem jő fogadni tégedet;
Az ajk, mely gyakran csókola,
Nem mondhat uj s z e r e t l e k - e t.

Ő megbocsátott rég neked,
Mégis, hány könyvet hullatott
Érted és szavaid miatt;
De hallgassunk; ő alszik ott!

Szeress hát, mig szeretni tudsz,
Szeress, mig szeretned lehet;
Jő majd idő ugys, mikor
Panaszszal állsz egy sír felett!

Péter-Pál és Pál-Péter.

Beszély.

Castelli J. F. után Dallamos Ernőtől.

I.

18^{**}. december végén történt. Az éj királynője milliárd alattvalóival együtt teljesen láthatatlan volt végetlen országában: vaksötét éjszaka volt.

Bourges városában vagyunk, mely már nappal is oly csendes és zajtalan vala, éjjel pedig valóságos temető.

A St. Etienne lépcsői előtt négyfogatu kocsi áll meg, mely hihetőleg nem e honból való és pompás felszereléséről következtetve, gazdája igen vagyonos urnak tűnt fel. A hátulsó bakon két szolga állott, nagyon is kiczifrázott egyenruhában; a négy délczeg ló hátán tigrisbőr-takaró nyult végig; a kocsis pedig medvebőr-bundába takarózva, igyekvék magát a hidegtől lehetőleg megóvni.

Néhány perczezel előbb, mint a kocsi megállott, mindkét szolga leugrott; egyik a kocsi ajtóját tárta fel és lépcsőjét lebecsátotta, melyet pompás török szőnyeg fedett; míg a másik fáklyát gyújtott meg, a templom lépcsőit megvilágosítandó.

Most öt személyt látunk abból kiszállani: az első még fiatal férfi, kit öltözete s mások iránti magaviselete által a kocsi tulajdonosul ismerünk fel; a második egy tiszteletteljes ösz férfi, ki urának meghitt régi cselédje volt; utána gyönyörű nő, ki idősbbnek látszék, mint a milyen talán volt, szállott le a kocsi lépcsőin, viola szín selyem és gazdagon uszályos ruhában; a negyedik megint nő, élénk, de nem megnyerő külsejű pór nő vala, ki valami fehér csomagot tartott karjai közt; az utolsó pedig feketébe öltözött lelkész.

A kocsis kissé tovább hajtott.

Személyeink a két szolgálával együtt a templom kis előcsarnokába léptek, hol őket a kapuőr és egyházi várták, a templom hajójába kísérendők, mely csak itt-ott volt félig elaludt lámpáktól megvilágítva.

Az egész menet szomoruan és némán haladott előre. Semmi nesz nem volt hallható, csak lépteik tompa kopogása visszhangzott. Végre megérkeztek a templom belsejébe, s ekkor egy hang így szólítá meg a lelkészt:

— Vikarius ur! sietve hozom önhez most született két fiamat, hogy őket keresztyénekké avassa föl. Ki tudja, valjon megéri-e csak azon időt is, mig ön megkeresztelendi őket.

És könyek hullottak az atya szeméből, s midőn a dajka a kihimzett lepelt és pólyát kigöngyölgette, elfordult s kezeivel fődte be arczát.

A viaszgyertyák világánál két szép gyermeket lehetett látni egymás mellett feküve és négy térdecskéjüket balga örömmel kulcsolva egymásba. De csak két kara volt szabadon mozgatható a két kisednek s a közelebb vizsgáló észrevehette, hogy a más két karokkal hátulról egymást átölelve tartják, s bámulásra méltó volt a két testvér közös és egyforma mozdulásaiban az, hogy bármely állásban voltak, testük mindig négy hüvelyk távolságra volt egymástól. Végre feltűnt a szemlélőnek, hogy a két kis test csipőn feljűl volt egymáshoz növe.

Fájdalmas érzés hatotta át minden jelenlevő kebelét. Midőn arra jött a sor, hogy az ikreknek nevet adjanak, az öreg szolga és a dajka urához fordult, ki a nélkül, hogy fölpillantana, szólt: Péter-Pál és Pál-Péter. Péter-Pál az, kinek nyaka körül borostyánkőből készült kis láncz volt látható.

Péter-Pált és Pál-Pétert tehát megkeresztelték, s a menet megindult kifelé ugyanazon szomorúsággal és némasággal.

Az olvasó fölfoghatja, miért ment e keresztelés ily titkosan végbe. Vannak balesetek, melyek szegénnyel vannak öszszekötve, és szegényen a legnagyobb szerencsétlenség. E csudálatos testalkatu gyermekek, ha szegény szüléktől származnak, szüléjüknek némi hasznot hajtó eszközök lettek volna, de mint tekintélyes ház magzatait, el kellett a világ szeme elől rejtetni.

— A vendéglőbe! — kiálta az egyik inas és a kocsi elrobogott. Nem sokára egész keresztelői társaság a vendéglő magas kapuján haladott be, melyet utánuk azonnal bezártak.

A szülék — hosszú utazásból térve vissza — Bourgesban a rég nem látott ismerősöknél ohajtottak vidám napokat tölteni. A nő azt vélte, hogy lesz ideje még később menni Párisba és ott készíteni el gyermekágyát: midőn a hetedik hónap végén szülő fájdalomba esvén, korán hozott ikreket a világra, kik minden időben koraiak lettek volna. Az orvosok úgy nyilatkoztak, hogy veszélyes lesz tudatni az anyával gyermekeinek rendkívüli állapotát. S hogy az édes anyát megmenthesék legalább egy ideig a bizonyos haláltól, midőn kis gyermekeit átkarolni és megcsókolni akarta, eszközöket találtak, melyek által e kívánságát megtagadták. A gróf pedig elhatározta, hogy gyermekeit a keresztelés után elszakítja az édes anya kebléről s a dajkára bizandja, ki házgondviselő volt a gróf egyik falusi jószágában. A grófnét könnyű volt e tekintetben beleegyezésre bírni, mivel egyfelül a dajkát derék aszszonynak ismerte, másfelül férje megígérte neki, hogy ha ismét teljesen felgyógyuland, a dajkával és gyermekeivel együtt Párisba utazhatik.

A jó asszony tehát, az orvosok igen körülményes utasításával ellátva, a két gyermeket magával vitte. A gróf tudatta az elutazást nejével, mihelyt hozzá bemehetett és azután a forrón szeretett beteg gondozására szentele minden percet. Ámde az Istennél másképen volt elrendelve, s minden ápolás és gon-

dozás daczára, az elutazás után harmadnapra jobb létre szenderült. — Tíz év óta mindennap panaszt emelt az ég ellen e boldogtalan házaspár: miért nem ajándékozta meg őket, bár egyetlen gyermekkel — s most! . . . a szerencsétlen férj majdnem örült lett a fájdalom miatt. Bucsut vett barátaitól; nem akarta soha többé gyermekeit látni, kik tőle az édes anyát, a kimondhatatlanul szeretett nőt foszták meg, hanem ama nevelőnőt adta melléjük ápolóul, kit már mint keresztanyát, láttunk a szt. Etiénne templomban. Jól ismerte a nőt, kinek kezeire bízta szánalomra méltó kis fiait, s úgy szólva, nyugodtabban sietett Párisba, hogy bus szíve nehéz sohajait a csatazajban fojtssa el. Részt vett a francia hadjáratban, s csak néhány év múlva jött ismét vissza Franciaországba.

Azonban ő folyvást igen jó atya volt s szeretete szerencsétlen gyermekeit a távolban is úgy, mint csak apa szereteti fiait; szíven feküdt sorsuk, s gondoskodott, hogy semmi-ben sem szenvedjenek hiányt; mindenekfelett pedig hogylétükről ohajtott minél pontosabb tudósítást hallani.

A legnagyobb természetbuvárok, a legtapasztaltabb orvosok látogatták meg a kicsinyeket, kikről folyvást azt állíták, hogy a legrövidebb idő alatt meg kell halniuk. Ámde Péter-Pál és öccse napról-napra, évről-évre csak éltek, s még pedig a legvirulóbb egészségben érték el az ötödik évet; szeretvén egymást hihetlen mértékben.

A nevelőnő, kit a gróf a dajkával együtt gyermekeinél hagyott, méltán megérdemli bámulásunkat, mint a legkitünőbb tulajdonokkal felruházott nők egyike. Asszonyát, a grófnét, kinél már férjhezmente előtt szolgálatban volt, mindenekfelett szeretete, ellenben a grófné is *Gareau Marival* (így nevezték őt) inkább mint barátnőjével bánt, semmint szolgájával. Jóllehet az akkor még igen ifju Mari felette ügyes és szorgalmas volt, s ezen kívül a túlbuzgóságig áhitatos. A kastélyból csak misére ment ki, s esténként mindig olvasott pár lapot a szent könyvből. E jámbor élet köre feletti ideákat idézett elő benne. Mindenben tanácsadásra kérték fel, mit mindig a legnagyobb készséggel teljesített, s nem kis bámulást keltett fel az által, hogy sok dolgot előre megjósolt, mi teljesen jóvendőlése szerint történt meg.

A mint urnője s egyszersmind barátnője, a grófné meghalt, ki irhatná le a fájdalmat, mit a gyöngye női kebel érzett! Talán leroskad alatta, s a sír sötét kebelébe kísérte volna a forrón szeretett urnőt, ha e percztől fogva nem szenteli életét egészen a két szerencsétlen kisdéd anyai gondviselésére. Ha láttátok volna e derék nőt, hogy mily nagy gondnal ápolta, dajkálta kicsinyeit, mennyire szíven hordozta szánalomra méltó sorsukat, és mily buzgón imádkozott az egek hatalmas istenéhez, hogy tartsa meg e két ártatlan gyermeket, habár e szánandó állapotban is: nem a második, hanem az édesanya áll előttetek!

Épen azért ki csudálja, hogy Péter-Pál és Pál-Péter folyvást éltek, nőttek, daczára az orvosok baljóslatainak.

Minthogy a két kisdéd soha sem ment ki a szobából, s így más gyermeket nem is láthatott, ki tán meggondolatlanul fecseg különös testalkotásukról; azért ez előttük mindedig titok volt; szüntelen vidámak voltak, nevettek s játszadoztak. És midőn egyszerre ugyanazon momentumban, mintha csak egy szájuk lett volna, e szavakat mondák a jó ápolónőhez:

— Oh, jó Mari, hogy szeretlek téged, csókolj meg!

Ekkor Mari is oly ajás és boldog vala, mint ők, s elfeledte borzasztó jövőjüket.

Egy nap azonban, 18^{**}. októberhóban, egy szép őszi délelőtt, mindkét gyermek a kertben játszott. A kertész véletlenül nyitva hagyta a hátsó kertajtót, és ők kíváncsiságuknak ellen nem állhatva, áthaladtak azon, elbámulva az ott látott tömegben, mely épen falusi ünnepet ült.

(Folyt. köv.)

A suezi csatorna alkotója.

Most, midőn az egész művelt világ figyelme azon műre van irányozva, mely évezredek óta különvált két világrész egyesítésére szolgál, midőn a világ legnagyobb fejedelmei személyesen, vagy meghatalmazottak által képviseltetik magukat azon csatorna megnyitásánál, mely hivatva van, Európa kereskedelmi viszonyait új irányba vezetni és a keletet tetemesen közelebb hozni a nyugati polgárosodáshoz, bizonyosan e lapokat is érdekelni fogja, közelebb megismerkedni azon férfival, a kinek elméjében e mű alkotási terve megszülemlt, valamint azon akadályokkal, melyekkel e lángelmű férfinak meg kellett küzdeni, míg azt létre hozta; mert mint minden rendkívüli férfinak, úgy ennek is a föld számos démonával kellett előbb megküzdenie, míg célhoz juthatott elannyira, hogy középrendű jellem bizony százszor is leroskadt volna a nagy küzdelem alatt.

E férfi *Lesseps Nándor*, a mű pedig, melyet alkotott: a sokat emlegetett csatorna, azon merész vágás, mely által Ázsia Afrikával egyesült és a nyugat és kelet egyenes összeköttetésbe jutott egymással, egy szóval a *suezi csatorna*. Néhány nap múlva már az első hajó megteszi az utat a suezi csatornán át és az egész világ visszhangozza majd az üdvriadalt, melylyel az nap *Lesseps* ott fogadni fogják.

Mindenek előtt tehát azon kijelentés, hogy *Lesseps* ur habár tul van már az élet delén, még mindig csinos férfinak mondható, csak hófehér hajzata van ellentétben üde arcának ifjudag kifejezésével, tüzes szemeivel és megnyerő mosolyával. Középtermetű, karcsu alakja rugalmas és tartása biztos és választékos.

Valami különös meghódító van lényében és kivált csengő, kellemes hangjában olyan sajátságos ígézet van, a minőt ritkán találni férfinál. És valóban is *Lesseps* azon szerencsés egyéniségek közé tartozik, a kik mindenkre, a kivel csak érintkeznek, férfira épűgy mint nőre, ellenállhatlan vonzerőt gyakorolnak. Szelid modor, gyöngéd szó, rendkívüli akarat-erő és rendületlen erélylyel képezik e férfi jellemét, „bársony keztyűben vaskéz“ mint első *Napoleon* mondani szokta.

Azonban vétenénk az igazság ellen, ha tagadni akarnók, hogy a becsvágy egyik főrugóját képezi *Lesseps* tevékenységének, csak hogy azon nemes becsvágy az, mely olyan tettek-re kész, melyeket a világ nem szívesen lát elenyészni. Azt is meg kell engedni, hogy szilárdsága gyakran akaratossággá és makacssággá fajul; de hát vihette-e volna végbe művét olyan szívós kitartás, és ama rögeszmeszerű kökemény bizalom nélkül önönmagához és tervéhez? Hiszen csaknem az összes polgárosult világ csapongó káprándkergetőként gunyolta, vagy legalább ábrándos képzelődőként mosolygott rajta; különösen pedig az angol sajtó minden rendelkezésére álló nehéz és könnyű lövegeit szólaltatta meg, csak hogy a tervet tervezőstül semmivé tegye.

Hősünk azonban bámulandó türelemmel viselte el mind azon mogtámadásokat, melyeket nemcsak ügye, hanem szemé-

lye, jelleme és indokai ellen is a várakozás és türelemnek hosszú évszázadain át irányoztatvák, bárha nem egyszer voltak olyan pillanatai, midőn a naponkint fölmerülő újabb-újabb nehézségek mellett naponkint újabb-újabb gyanúsítások és rágalmak zúdultak ellene, mondom, nem egyszer voltak pillanatai, midőn a kitűzött cél elérhetlen távolságba tűnt el előtte, hanem azért soha egyetlen szóval sem adá jelét annak, mintha eszméjében való régi erős hite nem lelkesítené többé. Mihez oly kevesen értenek, ő megtanulta azon nehéz mesterséget, mely a hegyeket helyükből elmozdítani képes: dolgozni és várakozni.

Lesseps III. Napoleon, vagyis inkább Eugenia császárné rokona; neki is spanyol vér buzog ereiben, miből jellemének nem egy jeles és sajátos vonása megfigyelhető. Ilyen az adott szó iránti lovagias ragaszkodás; az önbecsülés, mely a becsületet föléje helyezi a fej és jószágnál; magaviseletében a komoly méltóság, mely minden közönséges bizalmaskodást távol bir tartani; és mindenek előtt ama szívós ragaszkodás az egyszer föltett szándékhoz nyilván spanyol eredetének tulajdonítható, míg kitűnő társas-életi szeretetreméltósága és könnyedsége a francia világfinak tudathatók beéremül.

Nem tudjuk, mennyiben mozdította elő Eugenia császárnő rokona terveit, csak annyit tudunk, hogy az első négy év alatt, 1854-től 1859-ig, mialatt Lesseps az egyiptomi alkirálytól vállallata számára az engedélyt megnyerte, a császárnő támogatása annyi volt, mint semmi. Mert ezen egész idő alatt a francia diplomácia nemcsak lanyhaságot, hanem épen ellenséges indulatot tanusított Lesseps tervei iránt.

Mint a második császárság sok más nevezetessége, úgy Lesseps is mozgalmas, sőt regényes és kalandos pályát futott meg, mielőtt nagyszerű terve megvillant volna fejében! Még igen fiatal volt, midőn az egyiptomi francia főkonzulshoz beosztatott és Mehmet Alinál hosszabb ideig képviselte Franciaországban távol levő főnökét. Ez időben kötött szoros barátságot a későbbi alkirálylyal, a francia nevelésben részesült, művelt és lovagias szellemű Saiddal, és ezen fiatalkori barátsági frigy nagy hasznára vált a későbbi években.

A francia ideiglenes kormány alatt, az 1848-diki válságos napokban Lesseps franczia ügyvivői minőségben Rómában találjuk. Jóllehet születésére és nevelésére nézve arisztokrata, politikai elveire nézve mégis ha nem is köztársasági, de őszintén szabadelvű volt; azért határozottan ellene volt Rómának a francziák általi megszállásának, és nyíltan tiltakozott az örök városnak Oudinot által történt bombáztatása ellen, és midőn tiltakozása figyelembe nem vétetett, letette hivatalát, örökre hátat fordítván azon pályának, melyen biztos előmenetelre volt kilátása, mert — és ebben különbözik a császárság férfaitól — inkább kész volt lemondani jövőjéről, mint elveiről.

De Lesseps nem volt azon férfi, a ki hosszabb ideig tétlen lehetett, teste lelke sokkal mozgalmasabbak voltak, sem hogy a nyugalomnak átengedhették volna magukat. Egyiptomban tartzkodása alatt különös érdeklődéssel szemlélte volt a nyomokat, melyek a Pháraok korabeli isthunusi csatornából még fennmaradtak, és nyilván már akkor villant meg fejében a gondolat, ha nem volna-e lehetséges, újra előállítani amaz ősrégi királyi művet és megkísérteni a két tenger egyesítését és a két világrész egyesülését, melyek annyi ideig csupán egy keskeny földszoros által elválasztva voltak egymástól. Mily dicsőség néz arra, a ki ily vállalatot sikerrel végezhet! És e gondolat most újra csábulatosan támadt elő lelkében; most a

hivatalos bilincsek le voltak rázva, és rövid idő múlva minden gondolata és tervezgetése és törekvése azon egy eszmében összpontosult, mely ettől fogva élte feladatává vált.

Megtevéen a szükséges tanulmányokat, 1854-ben visszatért Egyiptomba. Itt néhány hó előtt Abbas basa meggyilkoltatása után, régi barátja: Said jutott az alkirályi trónra és ez lelkesült örömmel fogadta barátját. Külön palota adatott Lesseps rendelkezésére, ugyancsak egész szolgasereg, szóval, nem úgy bántak vele, mint egy egyszerű magánzóval, hanem mint született fejedelmi herczeggel. Természetesen nem késett Said basát beavatni terveibe és ez csakhamar épügy rajongott ez eszméért, mint maga a terv alkotója. Az a gondolat, hogy versenyre kelhet az ő Pháraókkal, kiknek imolai és építészeti emlékei előtt elődjének minden művei semmikül törpülnek alá és ilyen mű által nevét az utókornak adni át és talán az a remény is, hogy ezáltal magát és utódait némi részben az európai befolyás alul szabadhatja ki magát, annyira lelkesedésbe hozták az alkirályt, hogy tétova nélkül megadta Lessepsnek az építési engedélyt.

De alig hogy ez megtörtént, minden felül egész árja a tiltakozásoknak zúdult fel a vállalat és alapítója ellen és éjjelnappal, nyilvánosan és magánosan, hivatalos diplomatikai jegyzékekkel és számtalan rágalmazó besugár és hazugsággal ostromolták a szegény Saidot, hogy vonja vissza az engedélyt és ejtse el a tervet. Nem is csudálkozhatni, hogy ez ostrom kissé lehütötte Said lelkesedését az ügy iránt, és aggodóvá és tétovázóvá tette; mindazonáltal embere maradt adott szavának és az egyszer megállapított elhatározástól el nem engedte magát tántoríttatni, különösen pedig Lesseps iránti személyes hajlamát semmi sem vala képes megváltoztatni.

Két férfi — Ruyssenares holándi, és de Leon amerikai főkonzul — kivételével az összes európai diplomácia Egyiptomban első pillanatra ellenséges indulattal lépett föl a vállalat ellen, különösen az angol, mely azonnal kiérezte, miszerint ezen vállalat nemcsak Egyiptomban való fölényét veszélyezi, hanem azonfelül keletindiai viszonyait is fenyegeti, a hol eddig az ugynevezett tengeren túli ut folytán tényleg egvedárusági hatalmat gyakorolt. Haladék nélkül hozzá is fogott a támadáshoz és minthogy kairói ügyvivőjének nem volt elég ereje megváltoztatni az alkirály elhatározását, a török portánál levő angol követnek, a fennhéjázó és nyers Stradford de Redcliffe lordnak elő kellett állani Abdul Medsid szultán megpuhítására, hogy nagyhatalmu vetoját közbevesse a vállalat ellen. Az angol sajtó sem vala rest beleszólni a nagy kiabálásba; nagy és kicsi lapok, részben megvásárolva a nagy gőzhajózási társulatok által, melyek Európa és Keletindia közti közlekedési szabadalmaikat veszélyezve látták, nem késtek Lesseps a legalacsonyabb fegyverekkel és leggyűlöletesebb személyiségekkel megtámadtatni. Sőt nagy államférfiak is nem átalották a legocsmányább koholmányokkal lépni fel a parlamentben Lesseps és vállallata ellen, mindnyája közt pedig Palmerston lord egész halálos órájáig egyik legmakacsabb ellene volt ez ügynek. A mi azonban leginkább csudálkozhatni, az, hogy szűkkeblű politikai nézetek és kiesinyes önértékek Anglia legnagyobb mérnökét, a világ legelső vaspálya építőjét, Stephenson Robertet is annyira megvakíthatták, hogy kinyilatkoztatta, miszerint nincs bizalma ezen vállalathoz, holott pedig épen azért, mert e vállalat annyira rokon saját törekvéssel, egész rokonszenve és támogatásával kellett volna azt felkarolni.

(Vége köv.)

Egy hét története.

November 10-kén.

Fővárosi didergések. — Panique. — Hrabár Manó dicsőséges napja. — Főfőtromf. — Egy göröncsös szó. — A képzőművészeti-társulat. — Az anyai szeretet képe. — A korcsolyázó-egylet. — Élvezetek a jég hátán. — A budai népszínház. — Csernovits Péter nagy terve. — A nemzeti színházról. — Az erdő szépe.

Olyan sugárteljes világosságban mosolyog reánk a nap az égről, mintha minden ablakon át ház-tűz-nézni jönné. Könnyű neki ott fenn a magasban, a hol sem faarak, sem gabnaarak, sem egyéb földi kérdések nem nyugtalanítják az ő magas kedélyét, de ide mireánk bizony hiába vesztegette e héten az ő sugárteljes mosolygását, a főváros azért mégis úgy didergett, hogy csak úgy vaczogtak a fogai. Didergtünk a félelemtől, az aggodalomtól, félelemmel aludtunk el, és aggodalommal ébredtünk fel, félelem volt írva minden arcra és aggodalom borongott minden szemben, a levegő is, melyet beszívtunk, olyan fojtó és nyomasztó volt, mintha nem is igazi üde novemberi levegő, hanem haldoklók nyögése és gyászolók sohajai volna; egy szóval, tudja-e a kedves olvasónő, mit jelent ez szó: Panique? Oh, az egy rettenetes, halálosnál halálosabb jelentőségű szó! Ez a szó azt jelenti, hogy a börzei nagyság csak siméra, a consortiumi dicsőség még simérább, a dividendák aranyálmái pedig a lehető legsimérásabb csalfa tüneményes délibábjáték a kerek világon. És most úgy hiszem, olyan érthetőleg magyaráztam meg Kegyeteknek a „panique“ értelmét, hogy talán Hrabár Manó, országos fiatal képviselő, vagy akarám mondani fiatal országos képviselő is meg lehet velem elégedve. Hogy miért épen Hrabár Manó? Azért, kedves olvasónő, mert e fiatal honatya épen e héten volt kénytelen megküzdeni az ellenzék hétfejű sárkányaival, a vallás-szabadság feletti vitákban ő volt a központi bizottmány előadója és olyan dicsőségesen felelt meg feladatának, hogy aligha egyhamar kedve lesz újra szent György lovag szerepére vállalkozni.

Tehát a héten panique volt, hanem most már nincsen, egy pár tuczat börziáner lebukott a papírszedelgés „Leiter Jakab“-áról, egy pár milliőcskával alább szálltak a részvénytársulatok papírai, egy pár papírherczeg a váltótörvénszék asztalára tette le a pénztár kulcsát, egy pár omnibusztársulati paripa egy kicsit megpökösödött, ez az egész, és ettől a csekélységtől aztán annyira roszul érezte magát a főváros egy álló hétig, hogy az „arany fiatalság“ kénytelen volt utósó tromfát kivágni, hogy a társas-élet arczára egy kis aranyos jókedvet varázsolhasson elő. Pedig kár volt úgy hamarkodni azzal a főfő-tromffal, a panique eloszlatására kisebb matadorok is megtették volna, például egy kis nemzeti hitelintézet, annak a főfő-szemesnek pedig még nagyobb hasznát lehetett volna venni.

Példának okáért, ha egy valakinek eszébe találna jutni a képzőművészeti társulat sorsára hívni fel a hivatottak figyelmét. Más egyéb hazai művészeti czélok ellenében csak mégis találni okot és ürügyet a pártolatlanság (hogyan is csuszhattott ki e göröncsös szó a tollamból! De, tudom már, bárdolatlan-

ságot akart írni, de nem engedtem meg neki, nem illik mai nap olyan vastag hangon mondani ki az igazat) szépitgetésére; az irodalomra azt lehet mondani, hogy nem eléggé franczia; a zenére azt, hogy cigány; a színészetre azt, hogy nem eléggé ballet, a tánczra, hogy nem eléggé szobrászat, a szobrászatra, hogy miért carrarai és nem egészen római köveket farag; de mit lehet felhozni a képző-művészeti-társulat ellen, a mely egyiránt felül áll a túlságos eszményiség, mint a túlságos népiesség vádján, egy azért, mert ha tetszik neki, mind a kettőt összeolvasztja, másodszor azért, mert sokkal drágább, sem-hogy a nép kegyét hajhászhatná, harmadszor végre azért, mert még épenséggel semmiféle képzőművészetünk sem levén, semmiféle váddal sem illethető; mit felelnének tehát az arra hivatottak, ha majd azt találná tőlük kérdezni a társulat: hát engem miért méltóztatnak nem pártolni?

Pedig fogja tőle azt kérdezni és pedig nem sokára, mert a derék társulat ugyancsak testtel-lélekkel azon dolgozik, hogy valamikép tért foglalhasson és gyökeret verhessen a nemzet talaján. A tagok számára most is gyönyörű műlapot adott ki, három képletben az anyai szeretetet tüntetve föl. Az egyik képletben az anya kis fiával egy folyó partján vannak, a szép nő szeme, arcza, egész lénye, tele vannak az anyai szeretet boldogságával, elannyira, hogy nem is sejti, miért áll a folyó partján az a korhadt fa, a víz tükre fölött lehajló ágjaival. Ha sejtené, bizonynyal egy percze sem távoznék a fa mellől, vagy ha igen, kis fiát bizonynyal egy pillanatra sem hagyná ott magában. Mert mint jó anya csak tudná, hogy az anyai boldogságra a veszély démonjai kancsal szemmel néznek, kivált mikor e boldogság egy kis fiu, vagy egy nagy leányban összpontosul. Most is, a másik képletben a szép kis fiut a vízben találjuk. A kis kujon fiu csakugyan a fára mászott föl, a kiálló száraz ágból lovat rögtönözött, épen úgy, mint hajdanában velem együtt száz meg ezer más falusi nemzedék, erre aztán beleesett a folyóba és most élet-halál-tusát küzd a prédavágyó habokkal és ez az élet-halál-tusa rettentően magasztos vonásokban tükröződik az anya szemében, arczán, egész lényén!

De csak egyetlen egy perczig; a harmadik képlet már a megmentett fiut tünteti fel, az anya kebelén, az anya megmen-tette fiát, saját életével váltotta meg szeretett gyermeke életét; látva a veszélyt, belerohant a folyóba, a prédavágyó habokba, és fogadni mernék, hogy nem tudott uszni, mert akkor még az uszást is olyan tudománynak tartották, melynek megtanulása a nőiesség fogalmával nem áll illő összhangban, épen úgy, mint mai nap a könyvvitel, a számtan, sat.; hanem azért az anya mégis belerohant a folyóba, pedig valóságos hideg víz volt benne; szinte látszik a hidegség, olyan élethiven van rajzolva, és kimentette fiát és most az anya szeme, arcza, egész lénye ismét tele vannak a szeretet és háladatosság boldogságával.

Székely Bertalan kitűnő rajza után készült e műlap, és a képzőművészeti társulat illetményül adta ki tagjai számára; azonfelül a társulat titkára, az ornyedetlen buzgósgú Tolopy

Károly közelebb a külföld legnevezetesebb festő-művészeit kereste fel és megnyerte tőlük az ígéretet, hogy a jövő nyári kiállításra műveiket fogják beküldeni, lesz tehát fényes kiállítás is, és akkor — mit csinálnak majd a hivatottak, ha az a kötelesség járul eléjük, hogy már most ők is tegyenek valamit a hazai képző-művészet érdekében? mert hát pártolás nélkül a legnagyobb lángelmének is el kell senyvednie, pártolni pedig a festészetet, azok vannak hivatva, a kik bőségben születve, nem kénytelen az élet apró szunyogcsipései alatt elvérzeni. Ugy-e bár, akkor jó volna előállhatni azzal a mentséggel, hogy majd máskor, most nem lehet, mert most fontosabb ügy veszi igénybe időnket és erszéyünket? Oh, mennyit nem érne akkor egy „korcsolyázó társulat“ eszméje, és most ezt a megfizethetlen eszmét ugyszólván semmiért, egy kis börze-panique ellensúlyozása kedvéért vesztegették el! Valóságos tékozlás ez!

De csak hogy az is meglesz, vagy talán meg is van már! Bizonyosan megvan már; mibe kerülhet az egész? tiz-husz-harmincz-negyvenezer forintba? Ej mit, ki törődik az árral, coûte-qui-coûte, csak hogy „korcsolyázó társulat“-unk legyen; elég nem szép, hogy még eddig nem volt; a ló-, agár-, vadász-, csónakzás-, és több efféle társulathoz csak még egy korcsolyázó-egylet hiányzott, hogy tökéletes legyen a nemzet dicsősége, és most az is van, és milyen nagyszerű tervek vannak e gyönyörű eszme által létesülőben? A városligeti tó partján egész sora keletkezik majd a szebbnél-szebb épületeknek! Itt egy korcsolya fel-kötő-csarnok, ott egy öltöző csarnok, amott egy pihenőcsarnok, tovább egy csemegéző csarnok, ismét tovább papramorgó-csarnok és legtovább egy garde des dames-csarnok, szóval e társulat által a nemzetnek, ha nem is gróf Andrássyként: minden, de egy nagy ohajtása minden bizonynyal teljesült az alapítók nézete szerint.

Hát még az élvezet, melyet ez egylet kilátásba helyez! A korcsolyázás tudvalevőleg magában is a nemes mulatságok közé tartozik; körülbelül olyan, mint a lovaglás, azzal a különbséggel, hogy a korcsolyázó: paripa és lovagló egy személyben; felkantározza talpait, aztán egyet lendít maga magán, aztán repül, mint a villám, a jég tükör-sima lemezén, a csikorgó hideg időben, a melytől a vér csak annál forróbban kering és az arc annál pirosabbra hevül. Hozzá meg az amazon-szabásu ruha, mely ígézetes valóságában engedi látni az iczi-piczi topánkákat, egész az utolsó füzőig és még azon túl is egy keveset; aztán a búbajos hajlongások az egyensúly fenntartására; a különféle csoportozatoknak különféle alakzatban való izgalmas össze-vissza fonódása, föl-váltva egy-egy ígézetes csuszamlással, vagy éppen leirhatlan elbukással, és mindezt körülvilágítva a téli nap tündöklő sugaraival, vagy a mi még regényesebb: ezer lámpának százezer színű fényével, ugy-e bár, ez nagyszerű, fenséges élvezet, méltó, hogy a hazáért dobogó koblek lelkesülve rajongjanak érte, százszorta inkább, mint holmi képző- vagy egyéb ily fajta művészeti eszmékért, a melyek mindössze is azt eredményezik, hogy a szép érzék a nagy sokaság közt terjedjen. Minek is a nagy sokaságnak a szép érzéke! Ugy sem született az egyébre, minthogy dolgozzék, dolgozzék és semmiségének tudatában boldognak érezze magát, ha a korcsolyázó tündéreket illő távolságban bámulhassa. Így volt ez évszázadok óta és így kell annak maradni, hogy meddig? ez természetesen olyan kérdés, melyre majd csak az idő fog feleletet adni.

Eddig azonban sem a Duna, sem a városligeti tó nincsenek még be fagyva és így csak a budai népszínház példája mu-

tatja, hogy jóakarattal mellett a jég hátán is meglehet élni. Ez a muzsateplom a szó teljes értelmében a részvétlenség jég hátán áll jelenleg és tagjai mégis lankadatlan buzgósággal törekszenek pótolni a tehetség fogyatkozásait. A közönség csak gyéren emlékezik meg róla és Molnár azzal boszulja meg magát rajta, hogy egyik ujdonságot a másik után adja. Alig vettük magunkba a „Mi atyánk isten“ épületes tanulságait, már az „Akasztott ember“-rel próbál szerencsét és alig hogy reájöttünk, hogy ebben a darabban is lehet valami jó, már „Samyl“ hatalmas hangja hallatszik, nem ugyan olyan ágyuszó hatalmasan, mint egykoron a nyári szinkörben, hanem azért mégis elég erősen arra, hogy a budai fülek megérthetnék e buzgóságot, ha hogy Budán magyarul értő színház-közönség találkoznék; de így — mondják, hogy újabb időben Csernovics Péter vállalkozott azon szerepre, hogy a budai népszínháznak nemcsak közönséget, hanem páholy-közönséget fog keríteni; hogy minő sikerrel? arra is majd csak az idő fogja megadni a feleletet.

A nemzeti színpadon is egy kis elevenebb élet mutatkozik; már egy új darabra is készülnek: Szász Károly „Fráter György“-ére, sőt kis hija, hogy mult pénteken elő is adták volna már; de éppen jókor jött közbe Lendvay újbóli megbetegedése; a baj szerencsére nem veszélyes, egy kis rekedtség, és most már abból is kigyógyult jeles művésznünk, de ezen kis gyöngékedés nélkül megérhettük volna a csudát, hogy a nemzeti színpadon egyszer csakugyan akkor adtak elő egy új darabot, a mely napra az előre ki volt hirdetve; így aztán mégis meg lön mentve a színház régi hire, „Fráter György“ egy héttel későbbre halasztatott és mint mondják, nem válik a mű hátrányára, hogy egy héttel később mutatják be a közönségnek.

Addig tehát régiségekkel értük be és szívesen is érzük be velük, ha minden este olyan előadásban gyönyörködhetünk, mint a hogy „Az erdő szépé“-t előadták. A czimszerepet Felekiné asszony játszta olyan szépen, de olyan gyönyörű szépen, hogy az elragadott közönség még a darab gyöngességéről is szívesen megfedekezett ez üde, lélekteljes, bájos jelenség kedvéért. Feleki is jelesen ábrázolta a demokrata gyártulajdonost, sőt mi több, Nádaynak is pár sikerült jelenete volt ez este. — i — r.

Budapesti hírvivő.

♦♦ (A király) mult pénteken Athenbe megérkezett. Midőn Konstantinápolyból elutazott, hétfőn este 9 órakor, a Bosphorus kikötőjének valamennyi hajója ki volt világítva, ágyuk beledörögtek a két császári kastély ágyuinak bucsuüdvözlétebe. A szultán egészen azon kaik-ig kísérté magas vendégét, mely hajójára volt szállítandó az osztrák-magyar uralkodót. Tele vannak nagy lapjaink a konstantinápolyi ünnepélyek versenyző leírásával, melyek mind az ezeregy éj egy-egy meg-elevenült tündérlátványát törekednek ecsetelni. A bécsi fényes vendégszeretet ragyogó fogadtatás s a keleti fénynek a szultáni monte christoi kincstároknak összes pazarsága viszonzta Konstantinápolyban. — Király ő Felsége három napi kedvező utazás után november 7-kén éjjel Jaffába érkezett, honnan másnap reggel tovább utazott Jeruzsalem felé. E hó 9-kén pedig ő Felsége a beduin-főnököktől és 800 lovasból álló karavántól kísérve, Jeruzsalembe érkezett, a hol ő Felsége a katólikus clerus nagyszerű kísérete mellett a szent sirt és a templomot látogatta meg.

♦♦ (A király) konstantinápolyi időzése alatt több alkalommal polgári ruhában jelent meg, s az osztrák-magyar gyar-

matnak egyik szónoka: Commendinger ur magyar ruhában s magyar nyelven üdvözlé a királyt, ki szintén hazánk nyelvén válaszolt, kijelentvén, hogy a birodalomnak Kelettel való kereskedelmi viszonyait előmozdítani fontos s kedves kötelességeül fogja tekinteni. A török fővárosban lakó hazánkifiai zajos éljenekkel fogadták e fejedelmi nyilatkozatot.

++ (Sarolta császárné állapota) felől ismét szomorú híreket hallott a párisi „Figaro.” A szerencsétlen császárnénak, ki még mindig a Brüsszel melletti Tervueren-várban lakik, csak nagyon ritkán vannak már tiszta pillanatai. Gondosan örködnek fölötte, s a parkban hosszabb sétákra nem bocsátják, mivel már több ízben menekülni akart felvigyázóinak gondja alól. Nem régiben egy örkatona lován akart megszökni, ki iratokat hozott Brüsszelből. A lovaglás mindig legkedvencebb szenvedélyei közé tartozott, s a mellé rendelt Van der Velde ezredesnek minden tekintélyét latba kellett vetni, hogy őt szándékáról lebeszélje. A felvigyázat mindig ellenére van, s kitérései nem ritkán örülsi rohamokkal határosak. Tervuerenben távirat van, s a hivatalnoknak soha sincsen nyugta tőle. A császárné egész nap azzal foglalkozik, hogy táviratokat küld szét Európa koronás fejeihez s panaszkodik fogságáról, melyben jelenleg tartják. E táviratokat a császárné jelenlétében küldik Brüsszelbe, s ő addig el nem hagyja a táviratokat küldő szobáját, míg választ nem kapott. Téboldyának egyik sajátságos vonása az, hogy étkezni az ebédlő-asztalon soha sem szeret. Ebédjét az éjjeli asztalkára hordatja föl, s a tisztnek, ki neki szolgál s vele étkezik, a kandalló szögletén kell enni. Rögeszméje még mindig az, hogy meg akarják mérgezni; ennél fogva addig mit sem vesz magához, míg másokkal meg nem izlettette. Éjei nagyon nyugtalanok, s rendszeren csak reggel felé alszik pár órát. Az orvosok minden reményüket elveszték felgyógyulása iránt.

++ (Az „Alapnevelők és szülők lapja”) szerkesztősége tudatja, hogy a Kalocsa Róza szerkesztése mellett eddig megjelent „Méhecske” című ifjúsági lap az említett lapba olvadván, az említett jeles tollú nő e lap rendes munkatársává lett. A „Méhecske” november és deczember havi előfizetői az új lap félévi folyamának megküldése által lesznek kárpótolva.

++ (A pesti új téri színházat) megvizsgálta a városi bizottság, s úgy találta, hogy elég jó állapotban van még. Némelyek ennél fogva azt hiszik, hogy a város eláll a lerombolás határozatától, s Gallmeyer k. a. és Morländer ur folyamodni is készülnek, hogy ha nem rombolják le, adják nekik husvétkor bérbe. A város közgyűlése azonban nem veheti magára a felelősséget, mely ily avult épület főtartásával jár. Továbbá e bódé — akár rozszant, akár nem, — Pest legszebb terét csufítja el. Káros végül a közegészségi állapotra is, mert folyvást oly rossz bűz van benne, mint akár a csatornáknak.

++ (Ditmar,) a bécsi híres lámpagyáros olajfinomító gyára Florisdorfban, Bécs mellett, november 5-kén reggel leégett. A tűz reggel 4 órakor ütött ki, s daczára a gyors segélynek, néhány perc múlva, a dühöngött szélvész folytán, minden mentési kísérlet hasztalan volt. Az olajfinomító műhelyek, a gépekkel, illatszerekkel együtt porrá égtek; a pinczékben sok ezer mázsa olaj feküdt, s egy rész, mintegy 800—1000 mázsa meggyuladván, menteni nem lehetett, miután explosiótól félték, s a pinczelyukakat betömni nem merték. A kár ropant nagy.

++ (Játékjegy arany helyett.) A napokban a fővárosban átutazott olasz vasúti munkások közül több egyént aképcsal-

tak meg, hogy midőn papírpénzért guineákat akartak venni, ugynevezett „játékbarczá”-val elégitették őket ki. A budavárosi kapitányi hivatalnak sikerült csakhamar kézre keríteni a csalókat, kik mindenesetre a legveszélyesebb fajtához tartoznak, miután még olaszokat is rá tudtak szedni.

++ (Somssich Pál) képviselőházi elnök mult kedden kedélyes lakomát rendezett Frohner szállodájában, hová mintegy 25 képviselő volt hivatalos, továbbá Rajner Pál és Gorove miniszterek. Rajner Pál másfelé levén elfoglalva, meg nem jelenhetett, Gorove miniszter ellenben részt vett a lakomán; a képviselők közül pártkülönbség nélkül részt vettek: gróf Bethlen János, Lónyai Gábor, b. Podmaniczky Frigyes, Fodorczy Sándor, Tomasick, Németh Berezi, Tóth Kálmán, Wahrmann Mór s mások. A felköszöntések sorát Fodorczy horvát képviselő nyitotta meg, poharat emelvén Somssich Pálra, mint a magyar és horvát képviselők elnökére, mire Somssich meleg szavakban válaszolt. Németh B. ismert kedélyes modorában mondott toasztot szintén az elnökre, kiemelvén, hogy miután hajdan az elnököt a király nevezte ki, most pedig a nép képviselői választják, ez mindenesetre haladás, s kívánja, hogy Somssich sokáig éljen, s megérje, miszerint odáig haladjunk, hogy a király a baloldalt emelje kormányra, mire Királyi Pál azt válaszolta, hogy ez igen szép lesz, csak igyekezzenek, hogy kormányképesek legyenek. Tomasich horvát képviselő igen szép toasztot mondott szintén az elnökre, kiemelve különösen a magyar-horvát kiegyezkedéshez való forró ragaszkodást. Még többen szólottak. A pezsgő bőven volt; Frohner konyhája kielégítő volt s a vendégek derűlten oszlottak szét 4 óra tájban.

++ (Pest város budgetjébe) 1870-re 2 és fél millió forint van fölvéve építkezésekre. — A kisajátítás ügyében is mozognak lassankint, s az illető bizottság egy közelebbi tanácskozásmányban elővette a szerviták kolostorának kérdését is. A tisztelendő atyák visszautasították azon ajánlatot, hogy a város megfelelő plébániát ad majd nekik; kész pénz megváltást kívánnak, mi aztán közel félmilliót kívánna, s így aligha marad más hátra, mint a kisajátítást a törvény értelmében fogadtosítani, s e helyen köztért alakítani. — Utakra és kövezetre a jövő évi budgetben 1 és $\frac{1}{3}$ millió frt van előirányozva.

++ (Egy bécsi szobaleány:) Z. Emilia, hosszabb idő óta szerelmi viszonyban állott N. Péter udvari csendőrrel, miután az utóbbi időben azon meggyőződésre jutott, hogy kedvese aligha fogja teljesíteni házassági ígéretét, boszut forralt ellene. Fölkereste és hosszabb, élénk szóváltás után, zsebéből egy üveget vonván, ki, a mit sem gyanító csendőr arcát vitriollal leöntötte. A szerencsétlen eszméletlenül rogyott össze, a féltékeny leányt elfogták. A csendőr életben maradásához nincs remény.

++ (Mult szerdán este) a Nádor- és Béla-utczák szögletén épülő ház állványairól egy gerenda leszakadt s egy épen alatta menő éltes asszonyra esvén, ezt agyonütötte. Ez épületes elmélkedésre adhatna alkalmat fővárosi közrendészetünk állapota felett, mely különösen az ily építkezések körül a lehető legrosszabb; egy pár értetlen tót napszámos állítja fel és szedi le az ily állványokat rendőri felügyelet nélkül s az eredmény aztán elmaradhatlan.

++ (Az iszákosság áldozatai.) Statisztikai kimutatások nyomán Angolországban évenként 50,000 ember (ezek közül 12,000 nő) veszt el iszákosság miatt. Ezután mindjárt Németország következik, hol ugyanazon bajnak 40,000 ember esik áldozatul. Poroszországban évenként 10,000, Belgiumban 4000,

Franciaországban pedig 1500 ember hal meg mértéktelen ivás miatt. A szeszes italokkal azonban leginkább az amerikaiak élnek vissza. A dr. Everest által szerkesztett statisztika szerint ugyanis az egyesült államokban nyolcz év alatt 500,000 ember mult ki a szeszes italok mértéktelen élvezése miatt.

++ (Vegyes hírek.) Királynő ő Felsége, az ujtéri színházban mult hó 30-kán az „Elisabethinum“ javára tartott előadás folytán, a városi árvaház számára 200 frtot adományozott. Ő Felsége ez intézetben már előbb egy ágyat alapított 2000 frttal. — Tá b o r s z k y és Parsch zeneműkereskedésében megjelentek: „Die falsche Antoinette“, polka-mazur zongorára Nowák A.-tól, ára 50 kr. „Weiter, weiter, weiter“, polka zongorára Nowák A.-tól, ára 50 kr. „Liebe und Tod“ románcz, zongorára Karlsdorfer I.-tól, ára 80 kr. — Má t y á s király szobrának ügyét a törvényhatóságok buzgón felkarolták. Debreczen közgyűlésén is kimondatott, hogy a város saját adományán felül még gyűjtéseket is rendez; elhatároztatott továbbá, fölkérni Pestmegyét, hogy a még 1848 előtt a szoborra tett gyűjtések eredményét és hováfordítását tudassa. — Gr. Eszterházy Géza és Pávai Vajna Elek e napokban indultak el a suez csatorna megnyitására. Aztán az arab pusztákat, a pyramisokat s a Nilus zuhatagait látogatják meg. Néprajzi, növény- és földtani tanulmányaik eredményét a természetvizsgálók jövő évi aradi nagygyűlésén szándékoznak bemutatni. — Egy új, nagyobb szabásu Kő n i t z! A zürichi rendőrség átirata szerint az odavaló bank pénztárnoka, a 23 éves Schär Emil megszökött, két millió hiányt hagyván a pénztárban hátra. Elfogatására 10,000 frank volt kitűzve, s nov. 8-kán az osztrák-olasz határon, a cormonsi vasutállomáson elfogták. — A t ű z i - f a s z ű k s é g Budán nagyon érezhető; nem azért, mintha fa nem volna, hanem mivel favágók hiányzanak, annyira, hogy 6 frtért sem lehet egy öl fát felvágatni. Ohajtandó volna ott is a gőzfavágó behozatala, vagy a vágás árának hatósági uton való szabályozása. — A b u d a k a n i z s a - z á k á n y - k e r e s z t e s - z á g r á b i vonal december 1-jén adatik át a nyilvánosságnak nagy ünnepélylyel. Bedekovics horvát miniszter is jelen lesz több kitűnőséggel a megnyitáson. Az utnak menetrendje meg van állapítva, s az illető hatóságok már helyben hagyták. — S a j n o s a n é r t e s ű l ű n k, hogy dr. Tormay Károlyt, Pest városának volt főorvosát, a közegészségi tanács érdemes tagját, s az orvosi statisztika egyik legmunkásabb művelőjét mult csütörtökön reggel heves szélhűdés érte. Számos tisztelőjének örömeire gyorsan alkalmazott orvosi segély megtartotta életét, de még folyvást súlyosan beteg. — A p e s t i s ó h á z t é r i dohányraktárba vasárnap éjjel betörést kíséreltek meg, de az őrálló katona a rablókat elijesztette s a Lipót-utczában kétszer lőtt a szaladók után. Egy kőfaragó újjáról, a mint mámorosan haza ment, lehúzták száz forintos gyűrűjét; egy vasuti munkást megkönnyebbitettek felső ruhájától, stb. A főkapitányság pedig legközelebb egyetlen éjjel valami 150 hajlék nélküli egyéniséget fogott a fővárosi kültelkeken. — S z e n t g y ö r g y i József, szép tehetségű egyházi zeneköltő, Szabó Imre püspök beiktatási ünnepélyére zenemisért irt, melyet a szombathelyi káptalan elfogadott. — Dr. Heinrich és Luczenbachernek a miniszterium megengedte, hogy az őszi idény alatt „Nádor“ és „Klotild“ hajóikon Pest és Új-Pest közt személyeket szállíthassanak.

++ (Halálozás.) Peabody György e hó 9-kén meghalt. Ki volt Peabody György? Egy egyszerű amerikai polgár, de

a ki egyszerűségében fényesebb emléket hagyott hátra sok koronás fejedelemnél. Példányképe volt a jövő kor nagy férfainak, melyeket a jelenkor még csak bámulni képes; példányképe a munkásságnak, a jótékonyágnak, a józan gondolkodásnak és szerénységnek. Munkásságának köszönhette roppant gazdagságát. Fűszerkereskedő-segédéből vegyes-kereskedő, vegyes-kereskedőből bankár, és bankárból mesés gazdagságu tőkepénzes lett, de csak azért, hogy roppant vagyonát jótékony célokra fordítsa. Több mint husz millió forintba mennek jótékony alapítványai. Csak szegények lakaira ötödfél milliót ajándékozott, két milliót New-Yorkban és harmadfél milliót Londonban, Baltimorében egy művészeti akadémia és közkönyvtár javára egy milliót, a déli amerikai iskoláira négy milliót, az észak-amerikai iskolákra másfél milliót, a londoni szegényeknek egy milliót, rokonainak négy milliót ajándékozott és így tovább. És midőn ezen határtalan jótékonyágáért meg akarták jutalmazni, szerényen visszautasított minden kitüntetést, rangot épügy, mint rendjeleket, még csak a községtanácsosi czimet sem fogadta el London városától, legfényesebb rangnak tartván a jó polgár nevezetét, és legmagasabb czimnek a jótékonyt.

(A „Hirvivő“ folytatása a boritékon „Különfélék“ czim alatt következik.)

Nemzeti színház.

November 12-kén.

Nov. 6-kán: „Bánk bán“, Erkel Ferencz operája, 3 felv. — Nov. 7-kén: „A vén bakancsos és fia a huszár“, Szigeti József eredeti népszínműve, 3 felv. — Nov. 8-kán: „Az erdő szépe“, dráma, 5 felv. — Nov. 9-kén: „Dinorah, vagy a ploermeli bucsu“, Meyerbeer vig operája, 3 felv. — Nov. 10-kén: „Tudtán kívül kém“, vigjáték, 2 felv. és „A festő álomképe“, ballet, 1 felv. — Nov. 11-kén T o p e r c z e r I l k a k. a. vendégjátékául: „Faust“, Gounod operája, 5 felv. — Nov. 12-kén e l ő s z ű r: „Fráter György“, Szász Károly tragoediája, 5 felv.

Budai népszínház.

November 12-kén.

Nov. 6-kán: „Miatyánk Isten“, népszínmű, 4 felv. — Nov. 7-kén: „Az akasztott ember“, vigjáték, 5 felv. — Nov. 8-kán: „Samil“, nézőjáték, 4 felv. — Nov. 9-kén nem volt előadás. — Nov. 10-kén: „Miatyánk Isten. — Nov. 11-kén: „Az akasztott ember.“ — Nov. 12-kén nem volt előadás.

Gazdasszonyoknak.

Vesepecsenye angol módra.

Egy szép vesepecsenyét bőrkéitől megtisztítván, sűrűen meg kell spékelní. Ezalatt egy hosszukás casserol alját néhány darab szalonnával ki kell rakni, a vesepecsenyéről levagdalt kis husdarabkákat, egy szép sárgarépát, petrezselymet, citromhéjat és néhány szem fekete borsot is közzé tenni, a tűzre rakni, egy kis forró marhahus levessel felönteni és egy félóráig barnára párolni hagyni. Csak ekkor tevődik belé a vesepecsenye és két kanálnyi jó boreczet, a casserol be lesz takarva és mindig addig párolni kell hagyni, míg a pecsenye megpuhult.

Ekkor a pecsenyét ki kell venni levéből, lapos sütőlemezre rakni, a sütőbe tenni és ott piruljon szép barnára, mi alatt a léből többször néhány kanállyal reá kell önteni.

Tizenöt szép burgonyát nyersen meg kell tisztítani, kendővel szárazra törülni és forró zsirból kisütni. Tálaláskor e burgonyákat a szép szeletekbe vágott vesepecsenye köré kell

adni, a levén levő zsirt egészen leszedni, a lébe néhány kanál-nyi tejfelt tenni és felforralva azt a felvágott pecsenye fölé önteni, vagy külön mártásos-tálkában betálalni. A. Mari.

Chinai torta habos cukorral.

8 lat friss vaját habzásig el kell keverni, lassankint 8 tojássárgáját és 16 lat törött és szitált cukrot beléadni, aztán még egy negyed óráig keverni az egészet. Ezután egy darab cukrot egy citromon erősen le kell dörzsölni, megtörni és azt 16 lat finom lisztrel együtt szintén a tészta közé keverni.

Egy kerek tortaformát vajjal ki kell kenni, a tésztát beléönteni és a sütőben lassu tűznél megsütni.

Ha a torta megsült, ki kell venni a sütőből, a tortaforma oldalrészét levenni róla, hogy hamarabb hűljön, ezután a tortát finom befőttel bekenni, cukor-jéggel rostélyt csinálni reá meleg helyen kissé megszáritani, a közepén cukorba főtt gyümölcsessel felcífrázni, egy gömbölyű tálon az asztalra tenni, szép kiecífrázott papírral.

D. Juliska.

Divattudósítás.

E héten oly nagy mennyiségű gyermekleányka-öltözék készült el néhány elsőrangú divatkereskedésben, mintha a nagyok szünetet akarnának tartani az új ruhák készítésében, pedig — közeledik az estélyek fényes korszaka. De van biztos reményünk, hogy az eddig tartogatott és titokban készült meglepetésekről is alapos tudomást szerezhetünk, miután nem mulasztjuk el t. olvasóinkat a látottakról híven értesíteni. Mivel azonban a kis hölgyek olyan nagy előnyben részesültek e napokban, jegyezzünk fel néhány szép leánykaöltözéket.

Említésre méltó egy skót vörös és kék popelinből készült ruha, melynek alsó diszitése csupán öt sor fekete selyemzsinorból állott; ugyanezek vették körül a felső tűnikat is; a derékon három sor fekete selyemzsinor volt kendő-alakban felvarrva, a hátul levő széles csokor is ezzel volt diszítve.

Egy másik öltözék zöld és kék kockás flanelből állott, gazdagon fekete bársonnyal diszítve, oly módon, hogy a felső szoknya két oldalt nyitott volt és fekete bársonnyal olyformán beszegve, hogy a bársony a felső szoknya alsó vége tenyérrnyi széles, a derék mellett pedig csak két-két ujjnyi széles volt. E kihajtást mind a két oldalon három-három fekete bársonycsokor tartá össze. Az alsó szoknya diszitése három sor fekete bársonyból állott, a derék magas és sima, szűk ujjakkal, a kis otthonkának pedig, mely ez öltözékhez tartozott és a ruha szövetéből készült bő, oldalt lecsüngő ujjai voltak, kék selyem-béllel.

Egy másik kis leánykának violaszínű finom kashemirből készült egy szép öltözék: a felső szoknya lila selyemmel volt beszegve, két oldalt selyemcsokrokkal felszedve, az alsó szoknya pedig fehér és fekete csíkos flanelből készült; ilyen vala a magas ingecske is, mely a nyak és az ujjak körül lila selyem-rüchekkel voltak diszítve. Az övet hátul egy lila csokor diszíté, fehér és fekete rojtokkal körülveve.

Egy fekete és vörös széles csíku alsó szoknyához egészen vörös flanelből való felső szoknya tartozott, mely a szélén ívekben kivágva és három sor fekete bársonnyal volt diszítve, a deréket is fekete bársony-pántok élénkíték, valamint az ujjakat is.

Szürke flanelből láttunk egy öltözéket, melynek egyetlen szoknyája alján három tenyérrnyi fodor volt alkalmazva, mindegyik fodor vörös flanellel beszegve. A testhez álló dolmányka elől vörös flanellel volt diszítve, alul rövidebb és a mellen hosszabb pántokkal. Egy szürke szörkucsma tartozott e csinos magyaros öltözékhez.

De térjünk ime már a divatkép leírásához.

Az első alak: lila kashemirből készült rövid ruhát tüntet elő, melynek alján öt rézsut vágott sima fodor látható. A felső fekete selyem-szoknya egy hát- és egy előrészből áll: az előrészt kötő-alakban, egy sor szélesebb, a hátrész pedig egy sor keskenyebb lila fodorral van diszítve. A testhez álló deréknek két lebbentyűje van. A nyakkivágás mellett két sor lila fodor van varrva, a gallérka pedig egy Stuart Mária-féle felálló csipkés fodor, melyhez hasonló kézelő is látható képünkön. Ez öltözék ára 60, ha selyem-tűnikkel,

és 40, ha az kashemirből, lustreből vagy ripsből készül. A kis kalap lila bársonyból való, egy fehér tollal és lila csokorral diszítve. Ára 9 frt.

A második alak barna, hosszú alsó ruhát mutat be, melynek alja széles fodorral és e felett két sor barna atlatz-szegélylyel van diszítve. A felső szoknya barna és fehér csíkos tafotából való, és a derékkal egyben van szabva. Az ujjak, a hegyes felső gallér, valamint a hátusó dudor és csokor barna tafotából készült. Ez öltözék 80 frtba kerül.

Szótalány.

Sissoovits Marilól.

Mi Magyarországnak a Balaton vidéke?

Mely k o r b a n énekel legszebben a csalogány?

Mely t ó b a nem lakik a béka?

Mely a l a p n a k nincs fundamentoma?

Mely r a n g áll legerősebb lábon?

Mely v á r nem feketült meg 1000 év óta?

Melyik k ö r az melynek nincs hivatalos gyűlése?

Melyik o l l ó az, melyet soha nem kö-zörülnek?

Milyen h á z az, melyet soha nem meszelnek?

Micsoda u t az, mely mindig egyenesen vezet?

Micsoda i p a az, mely kenyeret nem emészt?

Micsoda á r az, mely soha egyedül nem jár?

Megfejtési határidő: december 10-ke.

A f. é. 43-dik számban közlött rejtvény értelme: „Margitsziget.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Benedikovics Róza, Buday Ilona, Nagy Flóra, Budinszky Anna, Halmágyi Teréz, Bihary Gizella, Halmay Ilka és Berta, Schäfer Róza, Nagy Gizella, Eördögh Aurelné, Weisz Klára, Gyura Janka, Jankovits Paulin, Kazay Gizella, Kiss Karhethz Ilka, Tell Mari, Kalmár Erzsébet, Molnár Jánosné, Skultéty Irén, Kubinyi Irma, Nagy Albertina, Szücs Józsefné, Wolf Nelli, Szigethy Jolán, Török Zölma, Nagy Mária és Luiza, Temesváry Erzsébet, Schwarcz Jozéfa, Kecskeméthy Emma, Szalay Viktória, Gonda Józsefné, Molnár Terezi, Benkó Klára, Károlyi Ida, Somogyi Anna, Keresztes Emilia, Szarvassy Emilné, Bodroghy Marild, Kovács Henrika, Pásztelyi Danielovich Emilia, Halasy Anna, Sósfy Anna, Schwarcz Éva, Tóth Ilka, Hauszner Laura, Irányi Teréz, Malanhovszky Béláné, Marosy Emilia és Hermin, Hárshegyi Horhy Erzsébet, Szluha Mariska, Tóth Vikta, Szányi Mariska, Dely Mária, Ruttkay Ilon, Geher Antalné, Somogyi Eszter, Fogarasi Jánosné, Basilides nővérek, Uferbach Ilona, Vitályos Gergelyné, Pintér Lóra, Dubányi Róza, Sósfy Anna, gróf Zsigray Lázárné, Pirkéthy Etelka, Mudry Pálkuty Janka, Fenczik Vaszcósik Mária, Kármán Luiza, Sánta Károlyné, Kövesdi Karolina.

A 42-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Vitályos Gergelyné.

A 41-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Schwarcz Jozéfa, Halasy Anna, Sósfy Anna, gróf Zsigray Lázárné.

Tartalom.

Méregkeverés a háztartásban. (Végo.) — Elhullottak, Szabó Sándortól. — Csak gyakorlatinak kell lenni, Major Bélától. (Folyt.) — Szerecs, Gyula y Bélától. — Péter-Pál és Pál-Péter, Dallamos Ernőtől. — A suezai csatorna alkotója. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Szótalány. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A b o r i t é k o n: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: novemberhavi divatképünk.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

10,882. 20. 11. 809.
47-dik szám.

November 21-kén.

CSALÁDI-KÖR

A PESTI JÓTÉKONY NŐEGYESÜLET
K Ö Z L Ö N Y E.

Megjelenik minden vasárnap két iven, színes borítékkal.

SZÉPIRODALMI DIVATLAP.

SZERKESZTI ÉS KIADJA

EMILIA.

X. ÉVFOLYAM.

PEST, 1869.

NYOMATOTT KOCSI SÁNDOR SAJÁT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

Aldunaszor 9. szám.

H E T I N A P T Á R.

Hónapi és heti naptár	R. katolikus és protestáns naptár	Ó-naptár	Izraeliták naptára	Hold-járás	N kelte	P-nyugta
Novem. 21	Vasárnap	C. 27. B. Assz. olt.	C. 26. Ilma	9 E. 22. Onesip.	17 Eleázár	7 19
22	Hétfő	Cziczelle szüz	Czicz. Appia	10 Erastus	18 Illés	7 20
23	Kedd	Kelemen püsp.	Kelemen	11 Viktor	19	7 21
24	Szerda	Flóra szüz	Firmina	12 János p.	20 Esőerti imanap	7 22
25	Csütörtök	Katalin szüz	Kata	13 Ar. sz. János	21 Ün. Gar. hegy.	7 23
26	Péntek	Sosthenes hv.	Piroska	14 Fülöp	22	7 25
27	Szombat	Ákos hv., Virgil	Éber	15 Kar. el. böjt k.	23 S. Nikecz	7 26

 Teljes számú példányokkal folyvást szolgálhatunk.

V i d é k i t á r c z a.

Balassa-Gyarmat, november 12-kén, 1869. (*Eredeti levél.*) — Jótékony czélu hangverseny. — Táncz-vigalom. — Tisztelt szerkesztőnő! Mult vasárnap, vagyis e hó 7-kén jótékony czélu hangversenyt rendeztek nálunk, és a hangversenyzőktől csak annyit irhatok, hogy egyenkint megérdemlették a sok éljent, zajos tapsokat és koszorúkat, melyekkel elismerésük csekély jutalmául az igen szép számmal jelen volt közönség részeltette. Élvezetdus este volt ez reánk nézve, kik ritkán élvezünk valami szellemibbet. Kiemelendő és figyelmet érdemlő jelenségeket képeztek a magyar dalok éneklője: Forgách Alexandra grófhölgy és báró Vay Lénárd ki (daczára fiatalságának) oly biztos és szépen kezeli hegedűjét, hogy kellő továbbképezés mellett, rövid időn az elsőrendű hegedű-művészek sorában fog tündökölni.

A hangversenyt csinos, jó kedélyű tánczmulatság követte, mely csak 5—6 óra közti reggel oszlott szét, folytonos derűség és a fiatalság zamatteljes jó kedve elejétől végig folyvást a legszebb egyetértéssel párosulva folyt le, csupán az volt egyedüli hibája, hogy a megyeház nagy terme, melyben tartatott, sokkal többet fogadhatott volna a jó czél érdekében falai közé.

N. B.

Kolozsvárról József főherczeg honvédfőparancsnok érkezéséről és ott-mulatásáról érdekes tudósítások érkeztek. A főherczeg Szvetenay honvédalezredes, b. Vay László, b. Henneberg honvédőrnagyok és László Béla honvédszázados kíséretében utazott Erdélybe, s Csucsán gróf Eszterházy Kálmán, kolozsmegyei főispán az alispánnal fogadták és csatlakoztak a kísérethez. B.-Hunyad előtt banderium lovagolt a főherczeg elé, a lakosság pedig riadó éljenekkel fogadta; a főherczeg fölment a kaszinó helyiségeibe, s meleg szavakkal köszöntö meg a fogadtatást, mit villás-reggeli követett. Gyaluban Kolozsmegye nagyszámu küldöttsége fogadta a magas vendéget, ki az üdvözlő-szónoklatra ezt válaszolá: „Kedvesen veszem az urak üdvözlését, mert szivből szivhez jó. Legyenek meggyőződve, hogy én, mint igaz magyar, uram, királyom iránti hűségben és hazám iránti szeretetben senkitől nem engedem magam felülmulatni, s mint honvéd, bár ohajtom, hogy hazánk kifejlődhetése tekintetéből tartós békének örvendjünk, de ha elkövetkeznek a harc napjai, akkor is honvédek élén, helyemen fognak találni.“ Viharos éljenzések közt, hosszú kocsisor kíséretében történt aztán a bevonulás Kolozsvárra, s 4 órakor ágyudörgés hirdette a vendég megérkezését; a Rákóczy-oszlop mellett a polgármester és roppant néptömeg üdvözölte a főherceget, kinek szívélyes válasza után a nép zenével és folytonos éljenzéssel kísérte gróf Teleky D. házáig,

hová a főherczeg szállott. Este fényes kivilágítás következett, 8 órakor pedig 200 fáklya világánál roppant tömeg üdvözlé ismét a főherceget, ki a dalárdák által énekelt dalok s az üdvözlő-szónoklat után az ablaknál megjelenván, onnan meleg szavakat intézett a tisztelgő közönséghez. Másnap délelőtt tartatott a szemle a gyalog és lovas honvédség felett, a főparancsnok meglegedésére, ezt követte az egyházi és világi hatóságok tisztelgése, mely alkalommal gróf Péchy Manó kir. biztos mutatta be az egyes tagokat; a főherczeg ezekhez, valamint a sorhad és honvédség tisztelgő-küldöttségeihez meleg szavakat intézett. — A tisztelgések végeztével 36 teritékű diszebed volt a királyi biztosnál, nem hiányozván természetesen a lelkes felköszöntések. Este hét órakor a színházban diszeloadás, szorongásig telt ház előtt. Kedden reggel aztán a főherczeg tovább utazott Gy.-Fehérvár felé.

Székes-Fehérvárt Miklósy Gyula jól szervezett színtársulata működik. Előadásait a közönség szép számmal látogatja, s a társulat olykor nagyobb drámákat is szabatosan ad elő. Így Katona „Bánk bán“-ja sikerült előadás volt, melyben Bánkot Miklósy, a királynét Aradiné, Melindát Liberáné jól személyesíték. Előadták „János, Finnland herczegé“-t Kosuth Lajos fordításában, s a „Csacska nők“-et is. A társulat jobb tagjai a már nevezettekén kívül: Berzsenyi és Berzsenyiné.

Szegedre érkezvén Reményi Ede, mult szombaton hangversenyt adott ott tanítványa: Plotényi Nándor kíséretében. Programját Mendelssohn, Schubert, Chopin jeles szerzeményein kívül magyar népdalok átiratai is képezték, mely utóbbiakkal mindig nagy hatást szokott gyakorolni a magyar közönségre.

Dunaszerdahely mellett e napokban hét ember a Dunába fult. A Duna másik partjáról jöttek templomba, s miután a korezmában jól beboroztak, egy kis ladikon akartak visszamenni, s csatlakozott hozzájuk még egy éltes asszony is leányával. A folyó közepén a ladik egy fatörzsbe ütközött, felfordult, s mindnyájan a vízbe fultak, egy legény kivételével, ki a sajkába kapaszkodott.

Pozsonyban az e napokban uralkodott szélvész nagy károkat okozott; több dunai malmot elmerített, s az egyikben a benn levő molnár csak nehezen tudott menekülni a vízbe-fulástól. — **Palugyai**, pozsonyi polgár, 20 akó borból s öt láda paprikából álló hazafias adományt tett a Dalmáciában harczoló Dormus-dandár részére.

Győrött a mult héten egy szolgálóleány több ruhaneművel megszökni akarván, a házbeli utána futottak, de a

leány már jó messze haladt, és így elérni nem tudták. Egy arra menő mészáros-inast kértek fel tehát, hogy sietne a tolvaj után. „Eh, mit, — mondá az inas, — majd utána küldöm kutyámat,“ és ezzel csakugyan úgy tett, a miként beszéle. A kutya a leányt megfogta, földre teríté, azután mellére állván, farkas-szemet nézett vele mindaddig, míg hozzá nem mentek a károsultak; ezek a tolvajleányt — elég kegyetlenül — elébb jól elverték, s csak azután kísérték be a városházára.

Kecskemét város hatósága augusztus 30-kán bizottmányt küldött ki az apátlan gyermekek kinyomozása és azok állapotának rendezésére. A bizottmány úgy találta, hogy született az utóbbi két év alatt 407 r. kath., 115 ref., 10 ev. (gör. kel. és izr. egy sem), és ez 532 gyermek közül életben és általában megtalált 81-et. A többi felett kétségbe kellett esnie, miután két hétig két rendőrszolgá, az összes bábaszemélyzet és azonkívül vezetők segélyével, teljes erejükből kutattak. E megdöbbentő körülménynél fogva a bizottmány halaszthatlanak tartja, hogy Kecskemét város, minden áron mielőbb lelenczházat építtessen, s addig is a szerencsétlenek ápolatásáról gondoskodjék. — Kecskemét körül ugyancsak korán kezdik vendégszereplésüket a farkasok. Egyik gazda juhalkáját mult szombaton éjjel Bugacson megtámadták, belőle 60 darabot szétszakítottak; a juhászok másnap 40 darabot megtaláltak élve, 12-öt darabokra tépve.

Dunaföldvárott egy szegény asszony panaszkodott egy vén banyának, hogy ura rosszul bánik vele, mire ez azt tanácsolta, hogy adjon be neki arzénikumot, attól majd meghal, aztán feltámad és kincset lát. A szegény balga asszony megtette, s most mint öntudatlan gyilkos áll a törvény előtt. — Ugyanott egy tizenhét éves leány a Dunába ugrott, mert nem bírta atyja rossz bánásmódját elviselni. Hátrahagyott levele művelt elmét tanusít.

Vidéki rövid hírek. Nagy-Veszterét gömörmegyei községben nagy tűzvész pusztított e hó 8-kán, esti 8 órakor. A tűz kigyuladása után alig néhány percz múlva 30 ház és különféle gazdasági épületek égtek porrá; a lakosok nyomora és kétségbeesése leirhatlan. — Dejtén (Pozsony-megye) 52 ház és gazdasági épület lett a lángok martaléka; a kár 102,380 frtra van becsülve; Szakácsiban (Somogy-megye) 46 ház és melléképület, hol 19,560 frt volt a kár; Tüskeváron (Veszprémmegye), hol 156 ház, több melléképület s a r. kath. templom égett el, a kár 150,000 frtra van becsülve; Radosnán (Nyitramegye) 95 ház s több gazdasági épület esett a tűz martalékául; a kár 42,100 frtra van felszámítva. — Erdélyben e hó 2-kára virradólag a vasutépítési vállalkozók nagy-onyedi osztálya szenvedett tetemes tűzkárt épületekben, lovakban és egyéb ingóságokban; égések voltak még Zalathna mellett Fenyosen, aztán Belső-Bányán, mely város tömegesen a „Victoriá“-nál van biztosítva. — Mura-Szerdahelyen egy ember egy esküdtembert agyonütött. Két persecutor elfogta, de azoktól elszökött; aztán ismét elfogták, de ismét elszökött. Gazdának hívják. — Kaposvárott tornaegylet alakult e hó 7-kén. — A váci nőegylet f. novemberhó 22-kén a polgári körtermében táncvigalmat tart az ottani kisedővoda javára, s a házi-asszony tisztjét gr. Berchtold Rikhárdné szül. Bánffy Erzsébet grófhölgy vállalta el. — A zákány-zágrábi vonal megnyitása decz. 1-re van kitűzve. — Bihar-Székhelydon egy nő, a kinek férje régóta el van zárva, gyermekének nyakát elvágta, azután magát akarta késsel agyonszurni, s miután ez nem sikerült, kötél által vetett véget életének. —

Uj-Verbászoon november 12-kén esti 9 órakor 3 másodpercig tartó földrengés volt. 40 éve, írja az „U. Ll.“ tudósítója, hogy a Bácskában földrengés nem volt. — [A z alföld rablói, úgy látszik, még mindig nincsenek teljes számmal összegyűjtve a szegedi várban, hol pedig már mintegy 300 ül hűvösön. A ház-kiadások a „Sz. H.“ szerint ismét elkezdődtek, s Szeged közelében a napokban öt tanyai lakházat ástak és raboltak ki. — Angol klub alakult mult vasárnap Temesvárt. Czime: „English conversing and reading klub“ s célja a tagokat az angol nyelvben és irodalomban tájékoztatni. — Gyöngyösön népbank alakult, melynek alapszabályait a kereskedelmi miniszterium e hó 12-kén ellátta a törvényes bemutatási záradékkal. — Debreczenben Szijján László gazd. intézeti tanuló Nyiregyházi kőtel által, Margitai Gyula kereskedő-segéd Miskolczról pedig pisztoly által kivégezte magát. — A várad-kolozsvári vasutmegnyitása, erdélyi lapok szerint még az eddig emlegetett határidő, 1870. május-hó előtt meg fog történni. Nagy szorgalommal folynak a munkálatok a Kolozsvártól Brassó felé vezető vonalon is.

Megbízások tára.

N.-Orosziba R. B. urnőnek: Azonnal intézkedtem.
N.-Halmágyra K. V. urhölgynek: A jelen félévi 5 kötet könyvre nem vettem megrendelést.

Taskonyra B. L. E. urnőnek: El van küldve.]

Homorogdra K. E. urnőnek: Azonnal megküldtem.

Lucskára Z. I. urhölgynek: Posta fordultával megküldtem.

Sz.-Polyánára M. E. urhölgynek: Örölnék, ha megvolna elégedve választásommal.

Remetére F. I. urnőnek: Ujból magánlevelet irtam.

Ivádra I. M. urnőnek: El van küldve.

Polyánkára A. A. urhölgynek: Meghívásában szívesen eljártam.

Illavára O. J. urhölgynek: El van küldve.

Bogyóra B. E. urhölgynek: A jelen [félévi mellékletekre nem vettem megrendelést.

Devocserre F. M. urhölgynek: Azonnal megküldtem.

Mohácsra S. I. urhölgynek: Magánlevelet irtam.

N.-Laposra H. E. urhölgynek: Magánlevelet irtam.

Kolozsvárra Sz. M. urnőnek: Azonnal megküldtem.

Balázsfalvára K. T. urnőnek: El van küldve.

H.-Kására B. F. N. urnőnek: Eddig bizonyára vette már a csomagot.

Csökmőre R. J. urhölgynek: Vettem becses sorait és küldeményét. Miután azonban az idei tíz kötet könyvet már megküldtem, a felesleg küldött 50 krt a jövő évi könyvilletményekre jegyeztem be.

Pécsre V. L. urhölgynek: Ujból megküldtem.

Taskonyra B. L. E. urnőnek: Midőn becses sorait vettem, a csomag már el volt küldve.

Nagybányára D. C. urhölgynek: Magánlevelet irtam.

Miskolczra K. P. urnőnek: Azonnal megküldtem.

Bukóczra V. Cz. urhölgynek: Magánlevelet irtam.

Francia

hig hajfestő- szer

(Chromatique Parisien.)

melylyel a haját egészen tetszés szerint feketére, barnára vagy szőkére, legfőlebb 10 perc alatt, tartósan lehet festeni és melynek hasznavehetősége immár annyira el van ismerve, hogy nem szorult különös magasztalásra.

Ára 2 forint.

Postán 20 krral több.

A hozzá való készülék, u. m.:

kefe és szilke: 50 kr.

Kapható:

TÖRÖK J.

gyógyszerész úrnál

Pesten.

Minden régi köhögés ellen

mellfájdalmak, sok évi rekedtség, torokbajok, a tüdő nyálkásodása ellen a több orvos által megpróbált

fehér mell-szörp,

oly gyógyszer, mely még soha sem használtatott a legkielégítőbb eredmény előidézésére nélkül. Ezen szörp már az első használatnál feltűnőleg jótékonyan, sőt a görcsös és hökhurutnál elősegíti a nyulós és megrekedő nyálka kiköhögését, azonnal enyhíti a gége ingerlékenységét és rövid idő alatt eltávolít minden, ha még oly heves, sőt magát a legveszélyesebb szárazbetegségi köhögést és a vérhányást is.

Ára ezen szernek az ausztriai cs. k. birodalomra: 1 egész üveg 3 ft 60 kr, 1/2 üveg 1 ft 80 kr, 1/4 üveg 90 kr ezüstben, vagy ennek értékében.

Postai megküldéssel üvegenként 20 krral több.

Mayer G. A. W. Breslauban.

Főraktár Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész úrnál király-utca 7. sz. a. — kapható továbbá Pesten: JEZOVIČ MIHÁLY gyógyszerész., — Budán: az udvari gyógytárban, — Bécsben: WEISS gyógyszer.

Aradon: Geyer A., Debreczenben: Borsos Ferencz, Egerben: Schuttag János gyógyszer., Eperjesen: Hólemia Gyula, Eszéken: Karoilo-vich gyógyszer., Győrött: Szabó Ferencz gyógyszer., H.-Böszörmény: Lányi Márton, Karolyváros: Budovinac G., Kassán: Novelly Sándor, Kaposváron: Kohn Jakab, Komáromban: Belloni, Kézsmárk: Kiss József, Lőcsén: Dapsy Gyula, Mohácson: Kögl Rud. gyógyszer., Nagyváradon: Serényi Alajos, Nyitra: Kmetzkó Imre gyógyszer., Pozsonyban: Schandry József, Pécsen: Kiságyi és Simon, Rumán: Milutinovich Simon, Rózsahegyen: Makoviczky testv., Siklóson: Holmik Ferencz gyógyszer., S.-A.-Újhelyen: Reichard testv., Selmeczen: Dimák J. E., Sopronban: Bock Gyula, Sz.-Fehérváron: Légman Alajos, Szegeden: Fischer és Schopper, Temesváron: Pecher J. E., Tokajon: Kröczer Ágoston gyógyszer. Trautmann: Czerny J. Vincze gyógyszer. Ujvidéken: Kostich F. János. Ungvár: Dicke Isidor. Veszprémben: Guthard Tivadar fia. Werseczen: Fuchs János. Zomborban: Heindlhofer B.

Jelentkezések más helyeken leendő letétményi raktárak felállítását végeztetve elfogadtatnak, és a szíves kérdésekre a közelebbi feltételeket közlő Mayer G. A. W. Bresslauban.

Folyékony Glycerin-Crème

több év óta hatályos szernek bizonyult szeplő, napsütés, olt, bőrbaj és kelések ellen. Ez egy igen sütkerült egyesítése a legártatlanabb szerekeknek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalsági frissességét tartják fenn. — A folyékony glycerin-crème eltér az eddig közönségesen használt glycerin-illatszerektől, melyek a glycerin kívül semminemű hatályos részeket nem tartalmaznak. Egy üveg ára 1 ft 20 kr, postán 20 krral több.

LEGFINOMABB GLYCERIN - SZAPPAN

Glycerin és illatos növényekből, kitűnően tisztítja és élénkíti a bőrt és egy finom pipere-szappan minden kívánt előnyeivel bír. Ára 35 kr

PARISI HÖLGY-PRO

(legfinomabb Poudre riz)

a bőrnek a leggyengédebb fehér színt adja és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknél, úgy férfiaknál is a borotválás után nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr.

Szétküldési raktár: Kiehlhauser H. oklev. gyógyszerárús és vegyész Grätzban.

Főraktár Magyarországra nézve:

TÖRÖK JÓZSEF ur gyógyszerésztárában, Pest, király-utca 7-dik sz.

Győrött: Tropper József gyógyszerésznél, Nagyváradon: Molnár Eszéken: Deszáthy, M.-Berényben: Nárciss, Debreczenben: Borsos, Léván: Bolemann, Kolozsvárott: Wolff, Lőcsén: Szelecz, Szegeden: Aigner uraknál

Köszvényvászor

mindennemű köszvény, csusz, szakgatás, mell-, hát- és keresztcsont-fájdalom, lábköszvény sat. ellen. — Egy csomag 1 ft. 5 kr. Kettős csomag 2 ft. 10 kr.

P á r i s i

Egyetemleges-tapasz

dr. Buron-tól, minden lehető seb elleu, legyen az vágás, metszés, lővés, vagy daganatok. Egy téglár ára a használati utasítással együtt 70 kr. Kisebb téglár 35 kr. postai megküldésre 10 krral több jár; valódi minőségben kizárólag kapható

TÖRÖK JÓZSEF

urnál Pesten, király-utca 7-dik sz. — Sárkány urnál, váci-utca, — Molnár urnál, váci-utca. — Bécsben az „arany szarvashoz” címzett gyógyszerésztárában, a Kohlmarkt. — Debreczenben, Rothschnack urnál. — Szombathelyen, Pillich Ferencz urnál. — Mohácson, Kögl A. Iutris-boltjában. — Kolozsvárott, Wolff ur gyógyszerésztárában. — Aradon, Ströbl urnál. — Szatmáron, Böszörményi urnál. — Kecskeméten, Kátona urnál, — Eszéken, Deszáth urnál.

A 29 év óta dicséretesen ismeretes vukovári

Dr. Spitzer-féle

arcztisztító kenőcs

szeplő, májfoltok, persenés, pattanás, bőrsenny, orrvörheg és mindennemű egyéb arczboli kihányás ellen, valódi minőségben egyedül csak

Kraicsovics Elek

központi szállítási raktárában

Vukováron,

valamint Török József ur magyarországi főraktárában Pesten a király-utczában kapható.

Egy téglár ára a használati utasítással együtt 50 kr. oszt. ért. Bizományosok tetemes árleengedésben részesülnek. Vidékről érkező megrendelések postai utánvétel után gyorsan végrehajthatnak.

Szives figyelmeztetésül!

Ujabb időben utánzatok merültek föl ezen készítményből, melyek a t. cz. vovóknek a valódi dr. Spitzer-féle kenőcs gyanánt magasztaltattak. Csalódások kiküldése tekintetéből kérik a valódi dr. Spitzer-féle arcztisztító kenőcs vásárlásánál jól megtekinteni a tégelyt, mely hengeres alakban fehér fémfedővel el van látva, és pettyezett körben ezen tisztán olvasható feliratot: „Kraicsovics Sándor, a sz. háromsághoz címzett gyógyszerész Vukováronban” tartalmazza, oldalán pedig ezen felragasztott címrajz: Dr. Spitzer-féle arczenőcs, van alkalmazva.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

47. SZ.

November 21-én.

1869.

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrájkokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

A szoba-virágok téli ápolása.

Beniczky Irmától.

A virág-vásár télen-nyáron egyaránt mindig el van látva viruló növényekkel. Minden hó, minden hét új példányokkal lepi meg a vevőt, s mióta a kertészet annyira előrehaladt, s az iparnak ezen termékeny ága részint a kertészek belátása, részint az utazó fűvészek szorgalma által oly gazdaggá lőn, majdnem lehetetlenség a disznövények számtalan fajait megnevezni s elősorolni.

A virág-vásárok minden rangu és koru egyének találkája; itt a társadalom minden rétegei képviselve, a fényes fogatban ülő főrangu delnőtől a szerény varróleányig, s mindegyike megfizeti adóját, mert mindegyike kedveli a virágokat, és az aranyos rácsoszuat erkélytől, a pompás teremttől kezdve, egész a padlásszoba szerény ablakpárkányáig, mind oly kopár lenne, ha a virágok színük pompájával s illatuk kellemével nem szépitnék.

De az élvezet, melyet ezen vett virágok nyújtanak, nem szokott tartós lenni. A virító növény, mely midőn a kertész kezéből átvettük oly friss, oly pompás volt, rövid idő múlva elveszti üdőségét, és pár nap múlva nem egyéb, mint szín- és illattalan hulla. Innen származik azon fonák hiedelem, hogy a kertész oltatlan moszter tesz a virág-edény fenekére, mi a virágot túlságosan hajtja, virítani kényszeríti, s végre gyökereit megtámadja és megégeti. Hanem ennek más igen természetes oka van. Erősebb növények is elsynylődnek s tönkre jutnak, ha a melegházból kivétnak, hol hajtásuk túlságosan előmozdított, hogy a szokott időn kívül viruljanak. Ott mindennel környezve valának, mi gyarapodásukat előmozdítja és föltéte-

lezi; melegség, lég, nedvesség, gondos őrizet minden káros behatástól; ezek valának jólétüknek, virulásuknak tényezői. De a kertész ótalma alól a külső lég befolyásának hirtelen kitétetve, ennek emésztő tevékenysége megöli őket; ott rendszeren meglocsolattak, ovatosan és észszerűleg, míg most egyszer túlságosan megöntözik, máskor meg szomjazni hagyják szegényeket.

A virágoknak szobáinkban való elhelyezése is többnyire árt nekik; mert nem gondolva azzal, m it követel a virág életének föltételeül, oda állitják a virág-asztalt vagy állványt, a hol legtöbb hatást tesz, legyen az bár egészen távol a világosságtól, s a mellett, hogy rendetlenül öntözzük, se levegőt, se napfényt nem adunk nekik, s így rövid idő múlva elhervadnak s meghalnak.

Hogy a virágokat szobáink díszére és szemeink élvezetére minél tovább szép, virító, friss állapotban megtarthassuk, nem szabad azokat azon cserépből kivenni, melyben vettük, azért mégis szépen elrendezhetjük a virág-asztalon vagy állványon, úgy mint egyes porcellán-edényekbe is b etehetjük cserepestül, hogy színeik és alakjaik szerint oszth assuk be; hanem mindig oly helyet válasszunk számukra, hol a lehető legtöbb levegőt és napfényt kaphatják, tudnillik az ablakok közelében. Éjjelre a szoba közepére huzzuk az asztalt, nehogy a fagy a gyöngéd növényeket érhesse; nyáron is kell azt tenünk, de nappal, hogy az erős verőfénytől megóvhassuk.

Az öntözésre is különös gondot kell fordítanunk. Ennek rendszeren kell történnie, és csak annyira, hogy a föld mindig

nedves legyen; ha az öntözésre kemény, azaz kútvizet kell használnunk, az előbb mindig egy pár napig álljon, mit sem tesz, ha kissé poshadt lenne is, ez inkább használ a virágnak. Legcélszerűbb a virágokat kis öntöző-kannával megfecsken-
dezni, hogy a port lemoszuk leveleikről. Mint tudva van, a növények tápjuknak egy részét a levegőből szívják fel leveleik által, melyek e célra számtalan apró pórusokkal ellátva; ha a por leveleiket belepí, ezen finom nyílások bedugulnak, s a szegény virágnak el kell vesznie, mert tápjának egyik lényeges részét nélkülözi. A víz, mely öntözésre használtatik, ne legyen hideg, hanem legalább a szoba rendes melegével egy fokon álló. A hol folyóvizet lehet kapni, ott azt kell az öntözésre használni.

A virító növényeken kívül a kaktuszok mindenféle nemei is használhatók a szobák díszítésére, melyek most már annyira meghonosultak nálunk, hogy nem csak phantasztikus idomaik, de pompás virágaiknál fogva is érdekesek. A lycopodium szép mohabokrokhoz hasonló, soká tart a szobában, ha kellőleg öntözzük, s ha az ilyen lycopodiumbokorba néhány levágott virágot csinosan elhelyezünk, valóban pompás látványt nyújt e szép növény, mely minden tekintetben méltón foglalhat helyet bármi gazdagon rendezett teremben.

A téli virágok közül a következőket lehet — habár csak rövid időre — a virág-asztal s illetőleg a szoba díszítésére használni: azalea, camelia, cineraria, chrysanthemum frutescens, crocus, cyclamen, daphne, erica, heliotrop, hepatica, justicia, megasea, mimosa, rhododendrum, iberis semperflorens, primula veris, aztán korai tulipán, jáczint, árvácskák, ibolyák, rezeda. A fönt elősorolt növényeknél megtartottuk azoknak latin neveit, és pedig egyrészt azért, mert fűvészeti helyes magyar műszavaink — fájdalom — csak gyéren vannak; másrészt, mert ha lennének is, a latin elnevezések még most inkább ismeretesebbek a növénykedvelők, valamint a kertészek előtt.

A virágok ápolása egyike a legcélszerűbb foglalkozásoknak ifjú leánykák számára, s e kedves, szép növények gazdagon meghálálják a rájuk fordított gondot azon élvezet által, melyet színük pompája és illatjuk kellemé nyújt, és ezen élvezeten kívül még hasznosak is az egészségre nézve, mert mint gyógytanilag bebizonyított, a növények nappal a levegőnek azon részét szívják magukba, mely az embernek ártalmas, s már e tekintetből is megérdemlik, hogy szobáinkban növeljük és gondnal és szeretettel ápoljuk.

„Tornáczonon.”

Hanva, 1869. Julius 30-án. *)

Soós Miklóstól.

ly tiszta, szép a nyári alkony.

Olyan vonzó e nyugalom.

A hold mint egy boldog menyasszony

Pihen lágy felhő-pamlagon;

Ábrándozó, halvány arczáról

Árad ezüst-hab, fénymosoly . . .

Egy-egy csillag repül le, távol,

Ki tudja mért, ki tudja, hol?

Itt ülök, a hol még nem régen

A költő ült „tornáczonon,”

A hol, ha volt neki, van nékem

Szintugy gondom, bűm, sok bajom.

S vendégül is, bár nagyon ritkán,

Vetődik átfutó öröm:

A természet nagysága itt van . . .

Gondolkozom, gyönyörködöm.

*) Tompa Mihály halálának évforduló napján.

Oly szép, szelid a nyári alkony,
Oly boldogító, oly nyugodt,
A mosoly, alvó gyermek-ajkon
Ilyen, ha szépet álmodott.
Szégyenljem-e, hogy e szelid est
Még hat reám s elandalít,
Hogy kóstolom a keser-édest,
Eltűnt idők szebb álmaid?

Itt ülök, a hol még nem régen
A költő ült „tornáczonon”;
Lányom ölemben, alszik mélyen,
Fejét lágyan hozzám vonom,
S a hallgató est ünnepébe
Kelemből mély sohaj repül.
E sohaj a szív bus beszédo:
Hallom, értem . . . csak egyedül . . .

Nagy elődöm, ha jönnél s látnád;
Egy év . . . és mennyi változás!
Hű özvegyed viseli gyászát,
Kedves lakod lakója más,
Más; én vagyok . . . s hol lelked mélyén
Annyi megrázó dal fakadt,
Merengve az est árnyán, fényén,
Halalod első év estvéjén.
Zenditek gyöngé hurokat.

Csak gyakorlatinak kell lenni!

Beszély.

Major Bélától.

(Folytatás.)

VII.

Verpeléthy valóban nagy korhely, kártyás és adósság-csináló ur volt; e mellett felpöffeszkedett, ostoba, gögös, durva ember, a kin csak itt-ott akadt meg egy-egy külső rongya a műveltségnek, melyet nagy kényesen fitogtatott. Hetyke, hány-veti parlagi betyár, a ki dözsölésben, henye unalomban és széptevésben töltötte életét. Még csak nem is igen rejtegette belső mivoltját; házsártos, henczegő volt mindenütt.

És mégis, mindenütt szívesen látták. Némelyek csakugyan mulatságot találtak elbizakodott, nyers modorában, durva élezeiben; mások félték tőle.

Ő uralkodott mindenütt. Egész környezete volt, mint a fejedelmeknek, melyen zsarnokoskodott. Hatalmas vivó és czéllövő volt; párbajainak számát sem tudta, dicsekedni is szokott velük.

Az urfalvi kastélyban némileg meghuzta magát. Szeraphine kisasszony feltétlenül uralkodott rajta; úgy bánt vele, mint az állatszelistit valami medvével. A medve csak alattomban karmolt és harapott; nyiltan nyájas pofát mutatott.

A környéken már hire járt — az ilyen hír hamar terjed, — hogy egybekelésük bizonyos; némelyek még a napját is tudták; csakhogy véletlenül elfelejtették.

Nyilt titok volt különben, hogy Verpeléthy egészen tönkre ment, birtokát több adósság terheli, mint a mennyit ér. Előnyös házasság által akarja magát kivágni; kéz alatt már fel is bízatta e jó reménységgel hitelőzőit.

Ily körülmények között érkezett meg a bánkerti jótékony nőegylet bálja. E kis mezőváros épen a járás közepén fekszik. Megjelentek a bálban összes ismerőseink s még sokan, a kiket nem ismerünk.

Megjelent az Urfalvy-család is: a papa, a mama, Szeraphine kisasszony s még egy pár testvér.

Megjelent Verpeléthy Andor ur is négyes fogatán, rendes kompániája kíséretében és felkérés nélkül rögtön magához ragadta a rendezőseget. Ő adta a hangot a fiatalságnak.

És megjelent a mi szerény mérnök barátunk is szokott komolyságával, nyugalomával, elvonultan.

Megkezdődött a bál. Eltánczolták az első csárdást, első négyest, első rezgőpolkát; következett a második csárdás, a második quadrille.

E quadrillere volt foglalkozva Zarándi barátunk Szeraphine kisasszonnyal már napok óta.

Épen egy időben érkeztek Szeraphine kisasszony elé Zarándi és Verpeléthy. Zarándi, hogy karját nyujtsa a kolonba-vezetésre; Verpeléthy, hogy tánczra kérje.

— Szabad esedeznem e négyesre? — szavalá a betanult szajkómondást negédes, délczeg meghajlással az est hőse.

Szeraphine kisasszony Zarándira mutatott, egy kissé megzavarodva.

— Foglalkozva? — kérdé kicsinylő csudálkozással a párbajok hirhedett — ezzel az urral? hm! Barátom, — fordult egyenesen Zarándihoz, — lesz szíves, átengedni nekem tánczosnőjét?

Kompániájának bármelyik tagja szerencséjének tartotta volna, ily felhívásának engedni. Azonban Zarándiban emberére talált.

Merőn tekintett ellenfele szeme közé, a ki iránt különben sem volt oka valami nagy rokonszenvvvel lenni, mostani szemtelen felszólítása meg épen dühössé tette. Aztán Szeraphine kisasszony felé fordult.

— Ha a kisasszony akarja! — mondá udvariasan.

— En? nem... én nem tudom... úgy hiszem, az igéret! — tagolá zavarral Szeraphine kisasszony.

És keztyüs njjai alattomban megszoríták Zarándi kezét.

— Látja, uram, hogy nem lehet; — szólt Zarándi; azzal karja alá vette a kis keztyüs kezét, s elvezette Szeraphine kisasszonyt.

Verpeléthy dühösen, leforrázva nézett utánuk. Kétszeresen volt megsértve. Először, mert Zarándi nem engedelmeskedett a vidék rettegett arszlánának; másodszor, mert már reményben eljegyzett aráját kényszeríté, hogy ellene nyilatkozzék.

— No, megálljatok! — dörmögé, — majd adok én nektek!

A harmadik négyes az övé volt. Addig kivonult az étterembe, hogy egy kis bátoritót öntsön magába Szeraphineval szemben. Igyekezete nagy mértékben eredményes volt, mert sikerült neki oly fölhevült és izgatott állapotban térni vissza, miszerint az e tekintetben legkevésbé gyakorlott szem is azonnal észrevehette rajta, hogy részeg? oh nem, ur emberek soha sem szoktak részegek lenni; hanem hogy jókedvű. De bátorsága, az volt határtalan, egész a gorombaságig.

Szemrehányást tett magának és csudálkozott felette, hogy mint tudott ő e leánytól félni. Az reszkessen tőle!

Meg is támadta mindjárt, mihelyt a sorok közt elhelyezkedtek.

— Ugy? — tört ki elnyomott, félhangos boszuval, — tehát a mérnökkel voltunk ongageirozva, azért nem jöhettünk velem? Igen? Szép! E földturkáló, o jött-ment sehonnai, e koldus paraszt lakatos-fiu kedveért mollóztunk engem? Nagyon szép!

Szeraphine kisasszony csak félhalott lett e szavakra. Aztán felforrt benne is a galamb-méreg; kirántá kezét a férfi

kezeből, villámló szemekkel tekintett arczára, s hideg megvetéssel, de reszkető hangon mondá:

— Hát mivel különb ön Zarándinál? Menjen, mondja ezt szemébe!

Azzal előtört a nő gyengesége. Elfakadt sirva a méltatlan bántalom miatt, s nem törődve többé semmivel, szemeire tapasztá zsebkendőjét, otthagya a franczát és szüléihez sietett.

Verpeléthy úgy állt ott, mint egy faszent.

— Roszul lett! — mormogá a körülállóknak, — hirtelen roszul lett.

És mindenki azt hitte. Szeraphine kisasszony is azt mondá szüléinek.

Néhány percz múlva azonban egy izmos kéz ragadta meg Verpeléthy jobbát, s egy izgatott hang suttogá fülébe:

— Végezzük el csendben és feltűnés nélkül, uram; mi-kor és hol?

Előtte Zarándi állott.

Ah, ez épen jókor jött! A párbajok hőse elemében érezte magát. Rögtöni hidegvérrel megnevezte az időt és helyet.

VIII.

Másnap reggel csakugyan végbement a párbaj a kiserdőben, pisztolyra, annak rendje és módja szerint.

Ez elbeszélés írója igen sajnálja, hogy oly egyszerűen és ártatlanul kezdődött meséjébe ily drasztikus és brutalis epizod vegyült. Kéri az olvasónőket, hogy meg ne ítéljék hőseit miatta; ő valóban nem barátja a párbajnak, egy cseppet sem krakeller, izgága bajvivó; de a társadalom az oka, hogy némely sérelmekre még egyéb megtorlás nincs, mint ez a középkorbeli ököljogi intézmény.

„A párbaj előitélet, írja egy tudós férfi akademiái értekezésében, de oly előitélet, melynek mostanában még mindnyáján rabjai vagyunk. És én valóban nem tudom, mihez kell nagyobb bátorság, a párbaj-viváshoz-e, vagy nem-viváshoz némely körülmény közt?”

A tudós férfiúnak igaza van. Betegség a párbaj cultusa, melyben azonban mindnyáján szenvedünk, úgy, hogy bizonyos körülmények között egyetlen segédeszköznek tartjuk a párbajt. A társadalom az oka, tehát minmagunk; de már ez így van, s egyesek nem segíthetnek rajta.

De ha hiba, sőt bűn a párbaj-vivás, szegény Zarándi barátunk derekasan meglakolt érte, hogy elkövette. Négy lat ólmot kapott az oldalbordái közé, úgy, hogy félholt állapotban vitték a falu vendéglőjébe, ideiglenes szállására; elég lesz neki legalább hat hétig, hogy ne vágyják hasonló konfektek után. A párbajok rettegethetlen hőse ismét kimutatta félelmes ügyességét; egygyel több bajjóslatu esete van, a melylyel dicsekednie lehet; ő pedig sértetlenül ment tova; agolyó messze repült el feje fölött; persze mint kihivotté, övé volt az első lövés. Egyszer azonban bizonyos, hogy ő is megkapja a magáét; legyünk e részben nyugton. Addig jár a korsó a kutra, mig eltörlik.

Az eset nagy feltűnést okozott. Vidéken az ilyesmi még nagyobb hűhóval jár, mint a fővárosban; pedig itt sem marad eltitkolva egy sem.

Megtudták Urfalvy urék is. Körülbelül sejtették, de csak Szeraphine kisasszony tudta az igazi okot.

Mit érzett szívében a gögös, hiu teremtés? Nem! nem gögös és hiu többé. Nagyon kiábrándult, megjőzanodott, magába szállt.

Lám, mire nem jó a párbaj! Vagy mondjuk inkább, mily messzeható elágazásai vannak egy ily nagyszerű merész tettnek.

Évekig prédikálhatott volna Zarándi Szeraphine kisasszonynak; évekig játszhatott volna vele csendes háborusdit: még sem tudta volna megtéríteni, legyőzni. S ime, haszontalan párbajával, s azzal, hogy négy lat ólmot kapott az oldalbordái közé, megtérítette és legyőzte egyszerre.

Szeraphine kisasszony addig regnált az anyján, apján, hogy menjenek el, nézzék meg szegény Zarándit, milyen régi jó ismerőse volt a családnak, az egy cseppet sem lesz illetlen dolog, sőt kötelességük, míg végre rávette őket.

(Vége köv.)

A hű leány.

Románcz.

arsogva zeng a harczy kürt,
Az ifju hős csatára száll;
Siratja őt a jó anya,
Egy ifju nő: szép rózsaszál.

A harcz mulik, s az ifjuról
Csak nincs, oh nincsen semmi hir,
A seb sajog, s a hű szivét,
Mely orvosolja, nincsen ír.

A lányka ott ül és busul,
Szivét emésztí fájdalom. . .
Az utra néz, hogy jö-e tán,
De oh, csak ő nem jó azon.

A kertben künn, a lomb között,
Oly busan zeng a fülmile;
Keserves, édes-bus dalán
Majd megszakad a lány szíve.

„Oh, jó leány, ne várjad őt!
Ő elveszett a harczmezőn.
Elhalt az ifju, ámde a
Hazáért küzdve hűn, dicsőn!”

S bár drága a gyöngy, könnycsepp rezeg
A két sötét csillagszemen,
A hű leány panasz-szavát,
Oh, azt nem hallá senki sem.

Miért is volna a panasz,
Mert hisz hazáért halt meg ő.
Édes azért a szenvedés,
Hazáért halni oly dicső!

S fájdalomtól panasztalan
Elhervadt a hű kebel. . .
Sirján szelid szellő zokog,
S madárka bus dalt énekel.

Péter-Pál és Pál-Péter.

Beszély.

Castelli J. F. után Dallamos Ernőtől.

(Folytatás.)

Alig léptek át az ikrek a küszöbön, két náluknál valamivel idősebb gyermek látta meg őket, kik elbámulva, e hangos kacajba törtek ki:

— Ni! a csudaszülöttek!

Aztán odahítták a többieket is, kik mint méhraj, gyűltek kis csoportba, hogy láthassák a különös teremtetéseket, s odaérkezve, mindenik bámult és — nevetett.

Az ikreknek e gunyolás leirhatlan roszul esett; könyezve siettek vissza a kertbe, hol Marit így szólítá meg a nagyobbik:

— Oh, jó Mari! ez iszonyu! A mint megláttak ott künn az idegen emberek, így kiáltottak fel: Nézzétek e két csudaszülöttet! és ujjaikkal mutatva ránk, kinevettek minket s nekünk sirnunk kellett. De hát mi az a csudaszülött, édes Mari?!

Azonban ez nem felelt, hanem velük együtt sirt. Végre Pál-Péter szólítá meg őt:

— Lásd, édes Marim! én úgy hiszem, hogy azok nem derék és engedelmes gyermekek; ezért megbüntette őket a jó Isten, mert hiszen nem voltak úgy egyesülve, mint mi, hanem távol elválva, messze-messze egymástól. Hidd el, azok nem is tudják úgy szeretni egymást, mint én és bátyám, — s e szavak után hosszasan és gyöngéden karolta át egymást a két testvér.

Valamint meglepő hasonlatosság, szintugy feltűnő ellentét is volt rajtuk észrevehető. Vonásaikban semmi hasonlatos nem volt; jelesen Péter-Pálnak fekete szeme és haja, sas-orra, barna arcza, széles melle és válla, Pál-Péternek pedig szőke haja, világos kék szeme, rózsapiros ábrázata, gyöngye tagrendszere és keskeny melle volt. Ámde az értelmi tehetségeket, érzelmeket, indulatokat, keblök bensejét és szavuk hangját illetőleg mindkét testvér megfoghatatlanul hasonlított. Tanítójuk, kit atyjuk érettség tartott a háznál, csak egy tanítványnak mondá őket, oly gyorsan és egyaránt fogtak fel mindent.

Feltűnő volt azon észrevétel, hogy mindig együtt és egyszerre voltak betegek és egészségesek is. Ugy, hogy azt kellett hinni felőlük, miszerint csak egy élet van e két lényben, csak egy lélek két testben.

Es mindazt, mi az ifjak egészségét, kiképezését, tanulását illeté, a grófnak pontosan megírták, ki mindig jó tanácsokkal telt, gyöngéd atyai gondoskodásáról tanuskodó válaszként küldött Marihoz.

Oly nehezen tudott a gondolathoz szokni, hogy szeretett gyermekeinek testalkotása a természeti törvényekkel annyira ellenkezik.

Ezalatt Gareau Mari folyvást imádkozás és kegyes áhitatok közt töltötte idejét. Pár hét óta minden este eljárt a falusi templomba, ott leborult az istenasszony képe előtt, keservesen könyezett és oly áhitatosan tekintett fel az oltárra, mintha valami halottért esedeznék.

18°. október végén egy este szokás szerint az egyházba sietett, hol ismét könyvek peregték le kedves arczáról, de e könnycseppek az öröm, a kifejezhetlen öröm miatt hullottak; aztán két virágkoszorút tűzött a Megváltó képe fölé, egyiket jobb, másikat bal felől. — Másnap pedig nagy vastag levelet tett föl a postára, miután oly könnyen lélegzett, mintha mászányi nehéz teher hullott volna le kebléről.

Pár hónap telt el azóta és semmi válasz!

18°. január 1-jén, tehát épen ujévkor, az ablakból nézett végig a mindenfelé hóborította tájon. A távolban sebesen közeledő kocsit pillant meg. Kevés idő múlva négy tisztkölő barna csikó állott meg a robogó kocsival a lak tágas udvarán.

— Gyermek! kedves gyermek! atyátok van itt, jöjjetek karjaimba!

És e szavak után Mari föltársa a kocsit, s egy szép szőke fiú ugrott fel atyja karjaiba.

— Ez Pál-Péter, gróf ur, ez Pál-Péter! — kiálta Mari, könnyektől elfojtott mosolygással.

Az atya megnézte a szeretetreméltó, kedves gyermeket, ismét és ismét megnézte, s még sem hitt szemének. Aztán az öröm és aggodalom hangján kiálta:

— És Péter-Pál?!

II.

— És Péter-Pál? — kérdezé ismét, mintegy aggódva, miután csókjaival halmozta el a szép szőke fejcskét, mely keblén nyugodva, mosolygott szemébe.

— A gróf ur tehát októberben küldött levelemet nem kapta? — kérdé hirtelen Mari. — A főhadiszálláshoz címeztem volt.

— Nincs többé főhadiszállás és én nem kaptam semmiféle levelet. De hát Péter-Pál? — kérdé a gróf harmadszor is a legnagyobb aggodalommal.

— Bátyám! — kiálta Pál-Péter egy gyermeknek, ki épen arra felé szaladott. — Jöjj csak hamar, atyánk hí tégedet.

S egy kis, élénk, barna alak ugrott fel a szekérbe, megcsókolva a bámuló grófot.

A gróf alig hitte, a mit látott. Majd mindkét kedves fiát átkarolta, szívéhez szoritotta; aztán mindkettőt maga elébe állította és nyugtalan örömmel szemlélgette; aztán fölemelte s kevélyen nevetett feléjük, s ismét letette és karjait egymásba fonva, e kérdést intézte Marihoz:

— Ezek valóban az én gyermekeim?

— Gróf ur, méltóztassék a kocsiból kiszállani; benn, a meleg szobában mindent elbeszélék, mit a levélben megírtam volt.

A derék férfiak diadalmasan küzdenek a harcmezőn és Isten itthon az övéiket megsegit.

S midőn már a ruganyos székeken helyet foglaltak, a gróf kíváncsian szól:

— Mari, hallgatók!

— A gyermekek — kezdé Mari, — bizonyos idő óta rosullátuk felett panaszkodtak, és oly különösen viselték magukat, mint soha ezelőtt. Némileg öntudatlanokká lőnek, minek okát nem valék képes felfogni. Bourgesből áthozattam az orvosokat, kik most is, mint annyi máskor, kimondák, hogy itt lehetetlen segíteni emberi erőnek. Én hát az istenihez folyamodtam: imádkozám a boldogságos szent szűzhez, misét mondtam az ártatlanokért; de betegségük még sem szűnt meg. Végre fogadást, nagy, ünnepélyes, szent fogadást tévék a mindenható Istennek és — hála neked, jó atyám! — a mint egyszer, szokás szerint, ágyukhoz léptem, ime, Péter-Pál felém fordulva, fölemelkedik, s kezeit nyújtá, a nélkül, hogy öccse megmozdult volna, sőt oly mélyen és hosszasan aludt még azután. Nem hittem szemeimnek. Közelebből megtekintvén, semmi egyebet nem láttam, mint oldalán kis sebet és megaludt, feketés vérből hosszú vonalat. Eszembe jutott az orvosok mondása, hogy ily olvadás semmi esetre sem lehetséges. Nekem már mindegy volt, bármit mondanak, s a kifejezhetlen öröm miatt szemeim könnybe lábbadoztak. Hálakönyvek valának ezek s jóságodért hullottak szent Istenem! Nézzé most gróf ur kedves gyermekeit, mily szépek, mily szeretetreméltók.

S a gróf nem állhatott ellen könyökeinek, záporoként hullot-

tak le szeméből az örömkönyvek. Végre elfojtva zokogását, szólt:

— Miért nem élsz elfelejthetlen, drága Amáliám? Mért nem vagy közöttünk, hogy együtt örülhetnél!? — s ismét könyezett.

— Miért sírsz édes jó atyám? Töröld le könyved és ne sírj! — szólt a két gyermek egyszerre, mintha csak egy száj beszélt volna.

— Legyen az ur Isten akaratja szerint, gróf ur, — tévé hozzá Mari — és éljen e két angyalnak, kik mindene leendnek atyjuknak.

— Adjá az ég, hogy úgy legyen! — szólt a gróf, elfojtván a könyvet, — jertek, kedves gyermekeim és vigasztaljatok édesanyátok elvesztése fölött!

* * *

Január végén mindnyájan Párisban voltak. A gróf gyermekei iránt való gyöngéd szeretetében elfeledte az állami ügyeket, habár ezt felette fájlalta is. Egészen kis fiai nevelésének szentelte minden idejét. Kilencz éves korukban a mennyit tudtak, bámulni lehetett; sőt atyjuk nagy barátja levén a költészetnek, ezt velük is megkedveltette, s ez által a bennük eddig szunnyadt tehetség fölébredt.

A testvérek, miután a szükséges előismereteket magán-szorgalom által megszerezték, nyilvános tanodákba mentek, hol kitűnő előhaladást tettek a tudományokban. Csudálatos volt tehetségük hasonlósága, ugyanazon irmodor, ugyanazon szép mondatok és hibás helyek. Naplójuk úgy néztek ki, mint egy és ugyanazon kézzel irt két másolat. Az egész év folytán egyformán büntették meg és ha közvizsgálatkor Péter-Pál jutalmat kapott: öccse is ki lőn szólítva, hogy ő is teljesen meg legyen jutalmazva. Ekkor az egész terem köz éljen kiáltás tölté be, mivel az egész ifjuság és a tanítók, kik előbb e hasonlatosság felett gyakran nevettek, most lassan-lassan bizonyos bámulás és becsüléssel teltek el irántuk, a mennyiben bennük az emberi alkottatás titkát látták — egy természeti jelenséget, melynek ismeretlen oka lelkükben a csudálatosság érzetét támasztotta. Ha tiszta és csengő hangjukkal a templomban himnuszokat és zsoltárokat zengedeztek, azt hitte az ember, hogy két kristály-fuvola szól egyhangulag s ezeket hallja, és forróbb testvéri szeretetből egymást karjaikkal átölelték. Valóban Castor és Pollux élő alakai voltak.

Tehetségük, gondolkozási módjuk és munkájuk feltűnő hasonlatossága által — ehez járulva még az egymás iránt tanusított gyöngéd szeretet is — tanulótársaiknak tisztelet-tárgyai lőnek. Különben is oly jók, oly szerények voltak! s épen ezért mindenki előzékenyen és a legnagyobb becsülés bizonyos nemével bánt velük. 15-dik születés napjukon 18*-ben mindkettő megtisztelő költeményt kapott: „Orestesünknek“ s „Pyladesünknek“ felirattal, melyekben barátaik irántuk való szeretetük s tiszteletüket ismételve kifejezték. Péter-Pál és Pál-Péter örömkönyvet sirt e versek olvasásakor.

Ugyanazon év vége felé mindketten egyszerre súlyos betegségbe estek. Atyjuk és Mari naponként kétszer látogatták meg az intézet kórházában. Egy reggel dr. Gall is oda jött, hogy betegét, ki szintén tanuló volt, megnézzé. Midőn a két testvér ágya mellé érkezett, hirtelen megállott, mindkettőt figyelmesen megnézte és nem tudta magát tartoztatni, így nem kiáltani fel: „Istenemre! ily hasonlatosságot soha nem láttam! A híres boncztudós szembetűnő érdekléssel lépett a két beteghez. Miután fejüket figyelmesen megvizsgálta: csudálatra méltón

egymáshoz hasonlító alkatuk miatt meglepetve visszalépett és érthetőleg e szavakat mondá: „Ezek oly fők, melyek két ember jövőjére különös és félelmes következtetések okai lehetnek.“ Aztán az orvos eltávozott a teremből; a két testvér pedig, kik ama szavakat élesen benyomták emlékükbé, a borzalom bizonyos nemével néztek egymásra és valami megfeszíthetetlen aggodalom szállta meg keblüket, mely felgyógyulásukat késleltette.

Betegségük nem szűnván, sőt mindinkább növekedvén: atyjuk az intézet kórodájából saját lakába hozatá, hol Mari a legnagyobb gondosságot és leghűbb ápolást tanusítá irántuk.

Kevés idő múlva csakugyan helyreállott egészségük s aztán megint az atyai háznál igen nagy szorgalom és igyekezettel folytatták tanulásukat. — Majd atyjuk a világ színterére vezeté, hogy megmutassa a pályát, melyen haladva, derék férfiakká válhatnak. Művelt és tiszta lelkű nőkkel való társalgás az ifjakra nézve nagy előny, sőt igen becses óvszer. Jól tudta ezt a gróf, s épen ezért Péter-Pál és Pál-Péter ily társasági nevelést is nyertek, mi által szeretetre méltó ifjakká lőnek.

Költői tehetségük a társaságban sok kellem és jó kedv forrása volt. Többször is megkísértették azt, hogy egymástól elkülönítve ugyanazt a tárgyat adják fel és dolgozatuk összehasonlítása szerfölött gyönyörködtette a jelenlevőket. — Könnyű volt ám azokat összehasonlítani, mert az alig negyed-óráig irt költemények tökéletesen hasonlítottak egymáshoz. Ezen nemcsak mások, hanem maguk is leírhatlanul bámultak — Egy társaságban egy férfi így tevő megjegyzését e hasonlóságra: „Én azt épen nem csudálom, hisz oly hasonló főknél másképp nem lehet.“ E férfi Gall orvos volt. A két testvér ismét titkos borzadálylyal tekintett egymásra.

A fővárosban csaknem minden költő és művészszel ismeretséget kötöttek. Atyjuk társalgótereme minden párisi tudományos férfiura nézve találkozó hely volt. Minden nevezetes ujságot itt olvastak fel és bíráltak meg először. Péter-Pál és Pál-Péter a legtöbbször győzték le az ellenpártot hatályos szonoklatukkal. S mily büszke volt ekkor atyjuk! mily kifejezhetetlen érzés hatotta át kebelét. Gareau Mari is ott hallgatódzott, s midőn kedvencei beszédének helybenhagyását hallá, azt vélte, hogy a paradicsom összhangzatát hallja.

Ilyen estvék után egyszer, midőn a két testvér szobájába visszatért, úgy tetszett nekik, hogy valami szokatlan lármát hallanak Mari szomszéd szobájában. Gyorsan belépnek és a jó, kipótolhatlan nőt föbe ütve a földön halva találták. — Később pár hóval 18**.-ben a gróf is meghalt.

Ugyanegy évben atyát és második anyát vesztett el a két ifju és most — a nagy világ fiai.

(Folyt. köv.)

A suezi csatorna alkotója.

(Vége.)

Stephenson Robert ugyanis ez időben Egyiptomban tartzkodott oly végre, hogy Alexandriától Cairóba és onnan tovább Suezig a nilusi háromszögbe és az ország belsejébe vezető különféle ágazatokkal egy vaspálya-hálózatot fejezzen be. Még Abbas basa idejében hivatott oda e célból és a sok angol mérnök és munkás, a kiket e végre magával hozatott, és a kik családjaikkal együtt a Nilus partján letelepedvén, az érintett vaspálya-építésen kívül még sok egyéb műszaki vállá-

latot és ügyeket kezükbe kerítették, nagyban mozdították elő a brit befolyás növelését Egyiptomban. És most Stephenson a suezi földszoros átmetszésében az ő vasuti rendszerének — az egyetlen rendszernek, melyet az egyiptomi közlekedésre nézve alkalmasnak hitt, — vetélytársát látván, igen éles és kemény módon kelt ki azon vakmerőség ellen, melylyel egy pusztá műkedvelő, egy „tönkre ment diplomata,“ a mint Lesseps czimezgeté, az ő szakférfiui tekintélyének szakmájába belekontárkodni merészkedik.

Ekként tehát politikai és szaktársi irigység, nemzeti elfogultság és anyagi érdekek egyik követ a másik után gördítették a bátor Lesseps utjába, négy éven át minden lépten nyomon akadályozván őt a haladásban, a nélkül, hogy saját hazájának kormányja, vagy francia tőkepénzesek legkisebb támogatásban részesítették volna. Az angol szívek és angol pénzes ládák természetesen mind e mai napig hozzáférhetlenül zárva maradtak előtte, lévén az ő sükere az ő bukásuk. De legyőzhetlenül, miként egy Antaus, minden újabb kudarc csak növelte önbizalmát és erejét, míg végre a süker pálmakoszorúja lőn jutalma. És itt nem hagyhatjuk említetlenül, miszerint az őskorbeli pharáoi csatorna nyomainak, valamint az arról még fennmaradt írásbeli emlékek és hagyományoknak csak igen csekély hasznát vehette munkálataiban; mert alig érdemes szólni, a mi amaz ősrégi mű jelenlegi hagyományaiból, mely Herodot szerint Neclu, Psamnetich fia által megkezdett és valamelyik ptolmái által befejeztetett és a görögök és rómaiak uralma idejében Egyiptomban a forgalomnak átadatott volna, és azért Lesseps legkisebb hasznát sem vehette annak az ő vállalatánál.

Csak egy évvel az engedély megadása után foghatott a terület alapos színvonalozásához. Ezt két derék francia mérnök vitte végbe, kik már Mehmet Ali idejében egyiptomi szolgálatba léptek és kik méltók arra, hogy neveik az utókor számára megóvassanak, mert nem csekély részük van abban, hogy a nagyszerű mű végre szerencsésen létrejöhetett. Mongel és Linant mérnökök azok, és különösen Mongel nagy tehetségű férfi volt, kinek Egyiptom legjobb nyilvános alkotásait és telepeit köszönheti.

Abbeli nagy örömeben, hogy a színvonalozási munka sikerült, Lesseps lelkesedése határt nem ismert, és elragadtatása másokat is magával ragadt. Első lépése volt egy nemzetközi bizottmány alakítását indítványba hozni, mely az európai nagyhatalmasságoktól ki volt nevezendő és amerikai mérnököket is részvétre fel volt hivandó. A bizottmány Párisban összeült és azonnal elhatározá, hogy tagjai közül ötöt küld a hely színére, hogy saját megszomlélás útján az ügy mibenlétéről győződjenek meg. Ez megis történt. Az alkirály diszvendégei gyanánt fogadá az Egyiptomba érkezett mérnököket, kikhez több szaktárs önként csatlakozott, és a jelentés, melyet a bizottmány kiküldöttjei tettek, igen kedvező volt; egész terjedelmükben helybenhagyták Mongel és Linant értesítéseit.

Lesseps ujongott, fájdalom azonban még idő előtt. Angolország újra utjába állott. Az emborszeretet álcája alatt arra indította a szultánt, hogy tagadja meg beleegyezését a kivitelre. Ugyanis az alkirály azt kötötte ki az engedélyben, hogy az építésnél foglalkoztató munkások négyötöd része minden körülmények közt egyiptomiakból álljanak, mint-hogy a kormány irigy szemmel nézte az idegen munkások behozatalát. Az ilyen bonnszülött-munkások pedig most is csak-ugy, mint régento csupán kényszer útján voltak ott felhajtha-

tók. A mint tehát husz és néhány ezer fellah együtt volt oly végre, hogy az építést Lesseps felügyelete alatt munkába vegyék, a ki különben sokkal jobban díjazta őket, semmint a mennyi nekik az egyiptomi kormánytól ígérve volt, az istenfélő Anglia azon módon egetrázó jajkiáltásra fakadt, azt állítván, hogy a francziák a hajdani rabszolgaságot szándékoznak újra életbeléptetni. Stratford lord ennek következtében azon kéréssel járult a szultán elé, hogy a galád szándéknak azonnal elejét vegye és így Stambulból azon határozott parancs intéztetett Cairóba Said basához, hogy a szerencsétlen fellahkat azonnal haza bocsássa. A követelés oly határozottan szólt, hogy Said minden bátorsága mellett sem mert ellenszegülni, annyival kevésbbé, minthogy valamennyi nála hitelesített európai főkonzul csak szánakozólag vállat vonogatott, midőn védelemért hozzájuk fordult, sőt az amerikai Egyesült-államok képviselője kinyilatkoztatta, hogy: „Fenséges ur, Suez és India messze esnek Amerikától és Fenséged érdekei csak kevésbé vágnak össze a miéinkkel.“

„E szerint a szegény Lesseps elmehet,“ viszonzá az alkirály, keserű mosolylyal „csak hogy az gyalázatos egy dolog. Beh kár, hogy Egyptom oly kicsi és fejedelme oly tehetetlen.“

Hanem azért a legyőzhetlen Lesseps nem ment el, és midőn látnia kellett, hogy a husz ezer emberből álló tábor egy nap alatt egyszerre szélylyel oszlott, még akkor sem esett kétségbe, hanem Európából hozatott magának munkásokat. Csak hogy hónapok teltek, míg azok elegendő számmal együtt voltak, és alig hogy együtt voltak, és alig voltak némileg szervezve, és a munka újra folyamatba, midőn Anglia újra háborgó szellem gyanánt lépett közbe: újabb ferment eszközölt ki a szultántól, oly tartalmat, hogy az alkirálynak nincsen joga, más tulajdonába bocsátani azon területet, melyen a csatorna ásandó volt. És Said basa újra kénytelen volt engedelmeskedni, ezen újabb fondorlatnak, pedig az volt eredménye, hogy a munka két évig abban maradt; Lesseps hiába nézett segély után, mely az ilyen sugalmazásoknak eleje kerülhetne. Két hosszú év veszett el ekként hiába, hanem akkor aztán megérkezett a segély, hathatós és tartós segély és ezzel az eredmény és a süker. Mindeddig Napoleon látszólag közönyös szemtanuja volt a vállalatnak, most azonban az angol sajtó hányavetisége „a francia armáynak Egyptomban való meghiusultán“ elébb nehezítését, majd részvétét keltette föl III. Napoleonnak. A francia főkonzul, Lesseps személyes ellensége, a ki különös ellenséges indulatot tanusított a vállalat iránt, hirtelen visszahivatott, és utódjának utasítás adatott, hogy a vállalatot kitelhetőleg támogassa, maga a vállalat pedig a francia kormány ótalma alá helyeztetett. Konstantinápolyban Franciaország akkori követje, Thouvenel, tekintélyt tudott szerezni Franciaország nézetei és ohajtásainak a magas porta előtt.

Ez volt a vállalat forduló-pontja. Sem Anglia, sem Törökország nem mert többé nyíltan ellenszegülni, ámbár alattomban semmi alkalmat nem mulasztának el a terv sükerülésének megakadályozására és megnehezítésére. Lesseps sok évi hű barátja és pártfogója: Said basa 1864-ben meghalálozott, és ha a francziák császára határozottan a vállalat pártfogójának nem nyilatkoztatta ki magát, talán még most is, úgy szólván az utósó órában dugába dőlhetett volna; mert Said utódja: Ismail basa, a ki olvúl tüzte volt ki magának, mindenben ellentéte lenni elődjének és mindent moghiusítani, a mit az létesíteni ohajtott, Lesseps és tervei iránt is, ha nem is egyenes

ellenséges indulatot, de legalább határozott közönyt tanusított.

Lehetetlen és messzire is esnék a jelen vázlat keretéből, csak megkísérteni is megközelítő fogalmi képet adni azon eredményetlen szellemi és testi munkásságról, melyet Lesseps a küzdelem, bizonytalanság, nélkülözés és aggodalom ezen éveiben kifejtett. Ugy látszott, mintha a mindenütt jelenvalóság tulajdonával fel lett volna ruházva, ma Egyptomban volt, pár nappal később Konstantinápolyban, egy héttel reá már Párisban körülményes számot adott részvényeseinek a munka haladásáról, egyuttal helyreigazítván az angol és orosz lapok hamis állítása t; nyomban reá hollandi és bécsi jóakaróinak körében — egy szóval, úgy látszott, mintha benne az örökké bolygó zsidó támadt volna föl vándor életével. Kellő tudatában a sajtó hatalmának, Párisban folyóiratot alapított, kizárólag vállalata érdekeiben, mely rövid időn jelentékeny részvétnak örvendett. Társulatának népszerűsége és szerencséje több rendbeli ingadozást szenvedtek ugyan; de azért mindig tudta módját ejteni, hogy midőn legmélyebben sülyedtek részvényei, újra felszökkentse és új tőkékhöz jutni, mikor szükség volt reá.

Hogy minél kevesebb emberi erőre legyen szüksége, a gőzerő nagy mértékben alkalmaztatott és a szemtanuk egytől egyig osztatlan elismeréssel szólnak azon óriási munkáról, melyet a Lavallay, Lesseps egyik művezetője által csupán a végre feltalált gépek aránylag rövid idő alatt végeztek. Mert az Isthmus talaja nem áll parti homokból, mint eleinte hitték, hanem szilárd, kovarczos talaj, melyet csak rendkívüli erőfeszítés mellett keresztül lehet furni.

A csatorna hossza a középtengeren levő Said-parttól a Suezhez délkeleten levő ellenponttól tisztán száz angol, vagyis husz német mérföldet tesz, átlagos szélessége pedig háromszáz huszonnyolcz láb, az átmetszésre költött pénz tizenhat millió font sterling, vagyis száz hatvan millió forintot tesz ezüstben. Az átmenet gőzhajókon legfőlebb tizenhét óra alatt fog megtörténhetni, az utközbeni állomásozási időt is beleszámítva. Ötven tonnányinál nagyobb súlyu hajók csak gőzvontatók által fognak átmenni, az átmeneti díj végre bármily nemzetbeli hajó számára tonnánkinti legfőlebb tiz frankban van megállapítva.

Lesseps számítása szerint a megnyitás utáni első évben mintegy három millió tonna fog a csatornán átmenni, a későbbi években pedig még egyszer annyi; de mindennek daczára, valamint daczára a vállalat nagyszerűségének és leküzdött nehézségek sokaságának és nagyságának, mindig az marad a kérdések kérdése: ha valjon jövedelmező lesz-e a vállalat? Lesseps és társulata azt állítják, hogy igen; a vastag fejű John Bull (angol) ellenben fejét rázza és folyvást erősen begombolja zsebjeit, sem az eredeti, sem az elsőégi részvényekből nem kér és mindig abban a meggyőződésben van, hogy „nem jó vége lesz a dolognak.“

Ha valjon John Bullnak, vagy Lesseps urnak van-e igaza, azt a legközelebbi jövő fogja megmutatni, mert bizonynyal a jelen nemzedék megfejtve látandja azon kérdést, ha valjon a suezi csatorna által a kelet világkereskedelme megszábadult-e azon uttól, melyet eddig a Jó-remény-foka körül kellett tennie; de bármilyen legyen is a vállalat sorsa, annyi bizonyos, hogy a jelenkor férfiai közül kevés van olyan, kinek annyi méltó igénye van a „jeles“ czimre, mint Lesseps Nándornak, a suezi csatorna lángelméjű alapítójának.

Egy hét története.

November 17-kén.

Egy szeszélyes hölgy. — A bécsi vihar. — Melpomene durczáskodik. — Nátha és hurut. — Népgyűlés. — Szilágyi Virgil gyűlése. — Liphay Kornél szónoklata. — Valamit egy szép leányról. — Élvezetes esték. — Toperczor Ilka. — A nemzeti színház szervező bizottmánya. — Figyelemteljes hallgatás. — A pénzügyminiszter jobb keze. — Gyászjelentés. — Atyai fájdalmak. — Erzsébet-napja. —

Hiába, csak nem akar „idény“ lenni, sem kinn a természetben, sem benn a fűtött szobákban, vagy ha úgy tetszik: a szívekben. Künn a természetben valóságos szeszélyes hölgyet játszik az idő, eső, vihar és a legszebb napok váltakozván minden ok nélkül, habár a vihart illetőleg ismét csak Bécsnek kell átengednünk az oroszán-részt, mert ott e hó 14-kén olyan vihar dühöngött, a milyenről a legöregebb emberek sem emlékeznek, így irta azt nekem egy ottani ismerősöm, és talán azért, mert attól tartott, hogy azt felelem majd erre, hogy a mi az emlékezetet illeti, az talán Bécsben nem szokott valami nagyon hosszúra terjedni visszafelé, oly hosszú sorát közölte velem a rettenetesnél rettenetesebb pusztításoknak, melyeket a mult szombati vihar ott véghez vitt, hogy ha a nagyobb felét a fantáziának vagyunk is hajlandók beszámítani, a megmaradt másik fele még mindig elég arra, hogy mély részvéttel gondoljunk a sok gyász és szomorúságra, melyet a vihar ott előidézett. Még nem tudják számát a nők és gyermekeknek, a kiket a házakról lecsapott téglák az utcákon agyonütöttek és ezek mind szegény nők és szegény gyermekek voltak, a kiket a kérlelhetlen kenyérkereset kerget ki ilyen veszett időbe; a belvárosban egy utcát egészen el kellett zárni a közlekedéstől, olyan borzasztóan csapkodtak szerte-szélylyel a gyilkos-ködarabok; a Thezeus-templomnak egész tetejét ütötte le, az udvari könyvtár-épületről másfél mázsa rézbádogot hordott el, Albrecht főhg palotájának minden ablakát verte be, pedig ott minden ablaktábla külön-külön 48 frtba került; egy katonatisztet az utcán úgy a földhez vágott, hogy súlyosan megsebesülve vitték szállásárs; egy asszonyt úgy vágott a vihar egy kapukilincshez, hogy a fél szemét vesztette el, egy férfit meg úgy vágott a Ferdinand-hid karzatához, hogy azonnal szélylyel repedt a feje; az omnibuszok nagyobb részét úgy felfordította, mintha a pesti omnibusz-társaság papirjain járnának, a Bécs melletti szőlőhegyekről mind elhordta a tőket, a távirdai rudak pedig mérföldnyi távolságokban ledöntettek, és a távirdai összeköttetés egy időre Bécs és a többi világ közt csak mellék-vonalok által tartatott fenn.

És mikor Bécsben ilyen felfordult világot élnek, akkor természetesen nálunk is érzik a hatását; itt is nagy vihar volt mult szombaton, vasárnap reá meg nagy eső, hétfőn meg az első hóban gyönyörködhattunk, már kedden a legszebb tavaszi idő mosolygott reánk, és így ment az egész héten, és a milyen a természet, olyan az idény, nem bir határozott jelleget ölteni, nem képes idényi magaslatra emelkedni, még csak egy árva hangversenyünk sem volt, pedig ma-holnap vége az ősnek, máskor ez időtájban hangverseny-élvekkkel feküdtünk le, és koncert-félelmekkel ébredtünk fel, most talán még a jóté-

kony czélu hangversenyeknek is volna közönsége, annyira elvesztettük a vándor Melpomenék kegyét. Még Reményi is elsőseget ad a vidéknek a főváros felett; mivel érdemeltük mi a rettenetes büntetését a haragvó muzsáknak? Hát mi e hóban nem fogunk egyéb hangversenyben részesülni a köhögésnél?

Mert ezeknek a hangversenyeknek már nagy bővében vagyunk; az egész világ nálunk vagy köhög, vagy tüsszen; vagy hurutos vagy náthás, vagy mind a kettő egyszerre egy személyben, és ez a körülmény igen komoly befolyással van mind a politikai, mind pedig a társas-életre. A politikai életről nem szólok, ez nem tartozik reám, a kinek kedve van hozzá, ám nézze meg a politikai lapokat, ha lát-e bennük egyebet hurutos vezér-, és náthás közlegény-cikkeknél; egyik sem mondja ki tisztán, hogy mit akar; az egyiknek hangja nagyon fátyolozott, a másiké nagyon trombitás; és a milyenek a lapok, olyan a párt-élet; csak négyféle párt-gyűlésünk volt e héten és egyik nevezetesebb a másiknál; vasárnap reggel a Beleznay-kertben a szélső bal-párt tartott gyűlést, az ország minden vidékéről jelen voltak a hivek, csak a fejeket felejtették otthon, t. i. a párt fejait; sem Irányi, sem pedig Patay nem lettek meghiva; ilyen a nátha! Ugyancsak vasárnap reggel a lövöldében Jókai tartott gyűlést, a pénzválság ügyében és midőn az elnök felhívta a jelenlevőket, hogy szóljanak valamit az ügyhez, egy hang nem sok, de annyi sem jött ki a jelenlevők ajkain, bizonyosan az orruk miatt. Ugyancsak vasárnap és utána reá hétfőn Szilágyi Virgil, a híres liberális férfiú, a felekezeti iskolák ügyében tartott gyűlést és midőn elhatározták, hogy ők kiviszik, hogy Magyarország fővárosában nem lesznek közös iskolák, és erre az elnök, ugyancsak Szilágyi Virgil, a híres liberális férfi, felszólította a hiveket, hogy már most tessék bizottmányi tagság, egyik is, másik is megköszönte alássan, nem kívánt belőle, azt mondta, hogy ácczih! eltüsszentette magát; sőt Liphay Kornél, a ki ez alkalmat alkalmasnak tartotta arra, hogy szónoki tehetségével alkalmatoskodjék a világnak, három nagy dolog elszónoklása által akarta a szónoki koszorút fejébe nyomni, a harmadik dolog elmondása előtt azonban annyira elragadták a szónoklat tüzes csikái, hogy menten elfelejtette, a mit mondani akart, bizonyosan a nátha miatt; a negyedik gyűlés végre az volt, melyet a pest-megyei Deák-párt a héten tartott és hogy megmutassa, mennyire töröl fakadt Deák-párt van Pestmegyében, azonnal elnököt is választott, báró Liphay Béla képében, a ki mindjárt beköszöntő beszédjében nyílt háborút indított a szélső-balpárt ellen, a mennyiben kinyilatkoztatta, hogy ő és pártja erős kézzel a 48-as zászlót fogják lobogtatni — így működik a politika e náthás és hurutos világban.

A mi pedig a társas-életre való befolyását illeti, arra nézve elég megjegyezmem, hogy azok az eljegyzések és menyegzői hírek, melyekről a „Rózsás napló“ bővebben értesíti lapunk szép olvasónőit, mind a régi jó időből, a tavasz és nyár szép napjaiból jutottak reánk; akkor meg leplezetlen hangon és félreértés nélkül vallhatott a szerető szív szerelmet, míg

most — valósággal megtörtént dolog, hogy e héten egy derék fiatal ember, jeles tánczos, fash gavallér és hozzá még biztosított állású fiatal ember rövid uton kosarat kapott egy szép leánytól, a kit egész komolyan imádni kezdett és pedig azért, mert náthás volt; nem az ifju, hanem a leány volt náthás és mégis az ifju kapta a kosarat; az igaz, hogy egy francia-négyes is volt a dologban, melyet azon ifju egy másik leánynyal nem annyira eltánczolt, mint eldiskurált, hanem a főoka mégis a nátha volt, a mely az imádásra kijelölt hölgyet ama végzetes francia-négyestől visszatartoztatta; többet nem szólhatok e dologról, mert a többi már a magán-ügyek szent ótalma alatt áll, de azt tartom, nem is szükség részletesen kiszínezni azon képet, midőn egy hurutos ifju egy náthás leánynak udvarolni akar és azért tudom, hogy olvasónőim bizonyítékok nélkül is elhiszik nekem, hogy ez a mult heti idő nem igen szaporította nálunk a boldog szeretők számát.

Egy pár élvezetes esténk azonban mégis csak kijutott e héten, természetesen a színházban. Pesten Toperczer Ilka kisasszonyt hallottuk, Budán pedig: „A miniszterelnök jobb kezé“-t láttuk.

Toperczer Ilka kisasszony már jó ismerőse a nemzeti színház közönségének, annál szívesebb volt a viszontlátás e héten. Mint tehetséges kezdő tavaly egy párszor föllépett, aztán távozott, és midőn most újra hallottuk, örömmel tapasztaltuk, hogy távolléte alatt igen szorgalmasan tanult és ismét néhány fokkal közelebb emelkedett a művésznői magaslat felé. „Faust“-ban hallottam, Margitot énekelte és játszotta, és éneke úgy mint játéka egyaránt kedves, átgondolt és átérzett volt. Nem szólunk semmit e szép reményű hazai tehetség szerződéséről, épen most foglalkozik a belügyminiszter által egybehívott bizottmány a nemzeti színház újjászervezésével, így bizonyynyal az opera-ügy is behatólag fog tárgyalatni és akkor önönmagától fognak reájönni, kit illet meg méltólag hely a nemzeti színpadon, és kit nem. Olvasónőink tapasztalhatták, hogy jó idő óta csak igen keveset szóltam operánkról, és valóban, nem figyelem hiányból, sőt inkább figyelemből hallgattam róla; dicsérni nem igen volt kit, gáncsolni pedig és ócsárolni csak azt kötelessége a nyilvánosság közlönyének, a ki tudva árt a közérdek ellen; de hát mit tehetnek azok a szép fiatal leánykák arról, hogy a régi rendszer alatt primadonnákkul erőszakolták őket a közönségre? Most, hogy a régi rendszer hihetőleg végét járja, e tekintetben is szebb jövőnek nézhetünk eléje.

A budai színháznak is volt egy jó estéje e héten, azaz hogy a közönségnek lehetett volna egy jó estéje, ha a színházban lett volna. Rosennek egy új vigjátékát: „A pénzügyminiszter jobb kezé“-t adták elő. A tárgy is igen kedves, a kidolgozás igen elmés e darabban és az előadás is teljesen kielégítő volt. Három szerelmes leány már magában is kedves látvány a színpadon és ezt a három kedves látványt egy szellem-dus journalista úgy össze-vissza forgatja, hogy végre is mind-egyik megkapja, a kit keresett, vagyis férjhez megy. A három leány közül az egyik Betti, az államtitkár leánya, a másik Etel, a pénzügyminiszter leánya, és a harmadik: Babette, Szarvasné tanácsosné szobaleánya. Szarvasné tanácsosnénak van egy nagyon bárgyú fia: Viktor, a kivel igen szeretné az okos és kedves Bettit, a kit szintén házánál tart a tanácsosné, nőül vétetni, és hogy ez sikerüljön neki, felszólítja Völgyi Erneszt journalistát, hogy kissé udvarló-képessé idomítsa fiát; egy szellem-dus journalistának az is lehetséges, mondja az anya és a journalista reá hagyja, hogy embert farag

a Viktorból. Hanem Völgyi uram nem azért szellem-dus journalista, hogy a kedves Bettit egy ilyen mihaszna Vikornak engedje oda prédául, inkább maga lesz szerelmes bele, és ennek a Viktor is nagyon megörül, mert ez már régen — természetesen titokban — Babette szobaleányba szerelmes és most égre-földre kéri Völgyit, legyen segítségére, hogy a szegény Babettet nőül vehesse és Völgyi természetesen arra is vállalkozik és sok bohókás jelenet után csakugyan kiviszi, hogy ő a kedves Bettit, Viktor a szegény Babettet, a pénzügyminiszter pedig a szép Etelt vezeti oltárhoz, Szarvasné tanácsosné természetesen minderről csak az utósó perczben világosittatik föl és akkor mit volt mit tennie, ő is rájuk adja áldását a harmas frigyre, — ez a mese, már a mennyire egy ügyesen szőtt vigjáték meséjét le lehet írni. Kár, hogy többen nem nézték meg ez előadást, melyben különösen Vinczéné mint Szarvasné tanácsosné, Császárné mint Betti kisasszony, Nagy Julia mint Etel kisasszony és Molnár mint Völgyi journalista igen jól játszottak.

De mint hű krónikás, egy szomorú esetet sem szabad elhallgatnom, Szász Károly „Fráter György“-e mult pénteken színre került, meghalt, mult vasárnap utószor tették ki közszemlére a hullát, aztán illő komoly csendben örökre eltemették. Mély megilletődéssel hozom köztudomásra e szomorú eseményt, mert minden érző szívnek osztozkodnia kell a jeles szerző apai fájdalmában, a ki immár harmadik szellemi magzatát korai sírba hullni látta. Pedig milyen fényes reményektől ragyogó szemekkel pillantott először föl az életre! 100 arany jutalmat nyert a Karácsonyi-pályázaton! És a ki Szász Károly önzetlen tiszta lelkét ismeri, az tudja, mint égethetik most kezét azok az aranyok, melyeket egy olyan darabért kapott, a mely a halál magvát születésétől fogva hordozá kebelében. De hiába, a leg-nemesebb szívek sem kerülhetik a kaján sors kárörvendő üldözését és azért a jeles költő apai szíve megnyugvást találjon azon öntudatban, hogy ő a legjobb hiszeműségben pályáztatta e darabot, mint minden művének, úgy „Fráter György“ nagy értékéről tökéletesen meg volt győződve, legyen tehát könnyű neki az irattár pora és örök a feltámadás boldog álma.

Mi pedig szívünk mélyéből osztozkodjunk azon ohajj, mely mult pénteken minden hű magyar szívet dagasztott ohajban, hogy a jóságos Isten még számos éven át e ben és boldogságban tartsa meg hazánk imádott ki ki mult pénteken nevenapját ülte meg. A képv és főváros méltó ünnepélyességgel ülte meg az szerencsekívánatokat pedig, melylyel a nemes elé ez nap járultak, az egész ország egy szív hangoztatta.

Budapesti hírvivő.

✦✦ (A pesti jótékony nőegyesület) a f. é. november 21-kétől december 18-káig terjedő 4 hétre szegényei között leendő felosztásra összesen 521 frt 50 krt utalványozott, és pedig hetenkinti részesülésben álló szegényeknek 258 frtot, egyszerű-mindenkorra segélyezettetteknek 263 frt 50 krt. Ez alkalommal a választmányi nők 52 új vizsgálatról tettek jelentést. Kegyes adakozásokként befolytak: néhai Budai Goldberger Erzsébet asszonyság hagyatékából 20 frt o. é. hagyomány, a salgó-tarjáni köszénbánya-részvény-társaságtól 100 mázsa köszén. Ezen ajándékokért az egylet a nemeskeblű adakozóknak legforróbb háláját fejezi ki ezennel.

✱✱ (Az írói segélyegyletnek) közelebb Arany László 25 frtot ajándékozott, egy erdélyi helységben tartott népünnep alkalmával eszközölt gyűjtés pedig ugyan e célra 30 forintot eredményezett. — Mint értesülünk, az egylet alapja javára december hóban hangverseny fog rendeztetni, mely alkalomra sikerült jelenleg Párisban tartozkodó hazánkfiának: Bertha Sándornak közreműködését megnyerni.

✱✱ (Ráth Mór,) a buzgó és tevékeny kiadó, ismét három újabb vállalatra hirdet előfizetést. Ezek között van Tompa Mihály összegyűjtött költeményeinek első, tökéletes kiadása, melyet az elhunyt költő barátai: Arany János, Gyulay Pál, Lévy József és Szász Károly rendeztek sajtó alá. Hat kötetben fog megjelenni, a költő arcképével, életrajzzal és jegyzetekkel. E gyűjtemény Tompa utósó hagyománya özvegyének, s már ennél fogva is széles elterjedésre számíthat a költő tisztelői között, kik a felhívás szép szavai szerint: a halottban is szeretik még a halhatatlant. — Megjelentek diszkiadásban: „Gyulai Pál költeményei“ is, ki csaknem egy negyedszázados költői pályának nyújtja itt ritka alakító tehetségről tanuskodó termékeit. — B. E ö t v ö s J. hires munkája: „A XIX. század uralkodó eszméinek története,“ második átdolgozott kiadásban kerül sajtó alá, s bizonyára szintén kapós könyv leendő, mert az első, mostoha körülmények között nyomtatott kevés számú kiadás, már évek előtt egészen elfogyott.

✱✱ (A budai ének- és zeneakadémia) mult szerdán hangversenyt rendezett; ez volt az első hangverseny az idei őszen, és ezt is egy itteni zeneegylet, tehát műkedvelők rendezték. Annál inkább kötelességünk elismerésünket nyilvánítani K n a h l urnak, ez egylet jeles vezérének, mind az élvezetért, melyet tanítványaival a közönségnek szerzett, — mert az előadott művek egytől-egyig igen helyesen voltak választva és igen összevágólag előadva, — mind pedig azon nemes buzgóságért, melyet a jobb zenei ízlés kifejtése körül évek óta tanúsít. E hangverseny is e nemes törekvés egyik szép eredményének tekinthető, és ha a derék egylet tovább is így halad előre, akkor bizony a budai zeneegylet a pestiek felett is kivívja az elsőséget.

✱✱ (Gróf Zichy Edmund) a „Pester Lloyd“-ban e héten igen jeles cikksorozatot tett közzé a mi művészeti állapotainkról. Nagy kár, hogy németül van írva; először azért, mert e jeles cikknek a hazai irodalomban volna helye, másodszor pedig azért, mert olyan dolgokat mond el benne, melyeket csak négy szem közt, bizalmas családi körben szoktak elmondani. Ugyanazt mutatja ki, a mit mi már évek óta — magyarul — mondunk: hogy a művészetnek nincs igazi közönsége hazánkban, és a míg az nincs, addig művészetre sem lehet kilátásunk. Egy dologban azonban nem értünk egyet a nemes gróffal, abban t. i., hogy szerinte a „mecoénás“-ság nem igen segíthetne művészi állapotainkon. Segíthetne biz az, sőt a művészet története is bizonyítja, hogy mindenütt, a hol művészi érzék van, a „meceonás“-ság volt az, a mely annak utat nyitott a magasról lefelé, csak nálunk nem tették azt a hivatottak, és fájdalom, még most sem teszik, hátramaradásunk szomorú vádjá tehát első sorban azokat illeti.

✱✱ (A városi vigardóban) még a farsang elején fényes tánczvigalmat rendeznek a Kisfaludy-társaság és írói segélyegylet javára. A bálrendező bizottmány már megalakult s elnökévé: Kendeffy Árpád képviselőt, jegyzőjévé pedig Beöthy Zsoltot, a jogászsegélyző-egylet elnökét választá. Bálanyául, hir szerint, gr. Andrássy Gyulánét fogják fölkeríteni. A bizottmány tagjainak névsorát később közölni fogjuk.

✱✱ (Gallmeyer k. a.,) az ismeretes német színész mult szombaton a „Josefinum“ árvaház javára lépett föl a „Verschwender“-ben, s ez 1100 frtot jövedelmezett tisztán az árvaháznak, melynek igazgatósága koszorút s két bokrétát akart neki a színpadon átnyújtani három árva által. De Gallmeyer k. a. elhárítá e színpadi ovatiót, s csak az öltözőben fogadta el, megcsókolva s megajándékozva az árvákat, sőt a pénztártól is azonnal elhozatá 250 frtnyi fellépti díját s Staffenberger árvagyámnak e szavakkal adta át: „Vegye ön, kedves ur, e kis ajándékot is árvái számára. Nekem elég az öröm, hogy ily jó bevételük van.“

✱✱ (E hó 15-kén) éjjel 2 órakor tűz támadt az állampálya indóházában. Eddig ismeretlen okból a kőszén-raktár kigyuladt, s miután a farészek elégték, sikerült erélyes oltás által a tüzet a szénre korlátozni s a pályaudvarban levő többi épületektől a veszélyt eltávolítani. Reggel 8 órakor a szén még mindig égett.

✱✱ (Mátyás király szobra) iránt átalánossá kezd válni az érdekeltség; nem csak egyes törvényhatóságok karolják fel, hanem magán-körök is. K.-Vásárhelyt enapokban műkedvelő előadást rendeztek a szobor alaptökéje javára s az előadás 52 frt tiszta jövedelmet eredményezett. De nem tudják az illetők, hol van ezen szobor alap-igazgatósága s ezért jó volna, ha ez életjelt adna magáról, hogy mások is tájékozhatják magukat.

✱✱ (Közös ima.) A pesti közös iskolákban következő „közös imát“ mondatnak el a gyermekekkel: „Mindenható nagy Isten, ki mindnyájunknak szerető édes atyja vagy! Hála adunk Tenéked, hogy minket ez éjjel megtartottál; világosítsd fel elménket, önts belénk szorgalmat, kitartást és engedelmességet; éleszd föl bennünk a szeretet tűzét, hogy egymást szeretettel ölelve, minden szép és jó dologban előbbre haladjunk, s a Te véghetetlen jóságodra mindig méltóbbak lenni igyekezzünk.“ Hanem csak néhány napig mondhatták el a növendékek ez imát, mert a papság tiltakozott ellene, és erre a tanfelügyelő ur azonnal visszavette.

✱✱ (Rózsás napló.) Ifj. K a c z v i n s z k y János, ki az első magyar biztosító-társulat igen kitűnő könyvvivője s a nemzeti színház hasonló nevű régi buzgó tagjának fia, a mult napokban jegyzé el Egerben a művelt lelkű P l a n k Mari kisasszonyt. — A g o r a s z t ó György ur, pesti háztulajdonos, mult szombaton vezeté oltárhoz a bájos C s á s z á r Viktorine kisasszonyt, diszes nászkör jelenlétében, melynek minden tagja áldást és szerencsét kívánt e frigyre. — K a k u j a y Alajos ur, a pesti első takarékpénztár váltókezelő tisztviselője, e napokban váltott jegyet a bájos V a n k a Ilona kisasszonnyal Budán. Esküvőjük január 3-kára van kitűzve. — Székes Fejérváron pedig F a n t a, megyei főorvos, a művelt lelkű P e t r á s Judit kisasszonyt jegyezte el magának. — B. A m e l i n Alfréd e hó 29-kén tartja esküvőjét M a j t h é n y i Irma kisasszonnyal.

✱✱ (Vegyes hírek.) Királynén k s gyermekei, mint a hir mondja, e hó 22-kén hagyják el Gödöllőt s jönnek a budai várpalotába. — J ó z s e f főherczeg visszatért Budára körutjából. — B. W e n k h e i m Béla volt belügyminiszternek a a magyarországi és erdélyi összes főispánok pompás emlékalbumot fognak átnyújtani, mely a főispánok arcképein, aláírásain s pecsétein kívül a megyék pecséteit is tartalmazni fogja. — B u d á n a várban levő kaszinóban több tánczostélyen kívül hangversenyeket is szándékoznak tartani a téli időny alatt. — K r a j o v á b a n Lokustóanu József rendőrfőnök egy gazdag, ifju és szép leányt (Valimarescu Elmátiát) anyja és két nővére jelenlétében meglőtt, mert az nem hallgatta meg ismét-

telt házassági ajánlatát. A nyomorult meg akart szökni, de elfogták s jelenleg börtönben várja méltó bünhődését. — A kerepes-uti temetőben a közös sír (Szacsavay és társai) emléke egy öt lábnyi magas sziklatalpon álló, gránit obeliszklész. Az obeliszklé magá 9 láb. Másfélezer forintba fog kerülni. — Gyurman Adolf sírkövét már felállíták író társai. Fölíratá ez: „Gyurman Adolf, az 1848/9-ki „Közlöny“ szerkesztője, született Szász-Sebesen, 1813-ban, meghalt 1869. szeptember 15-kén.“ Ez emlék vörös márvány s Gerenday műtermében állíták ki, igen szépen és nagyon olcsón. A begyűlt összegből megmaradt pénzt Gyurman özvegyének adták át. A Bőszörményi síremlékére eddig 3329 frt 4 kr s több darab arany és ezüst pénz gyűlt be. — Öt mázsás vadkant ejtett el e hó 4-kén egy erdőpásztor a somogyi erdőségben, mely a nagyváradi latin szertartású püspök tulajdona. — Egy budai kofa a multkor majdnem szerencsétlenül járt. Az alatta levő szenes fazék tüztől ruhája meggyulladván, csak annak köszönheti, hogy csekély égéssel megmenekült, hogy egy arra menő katonának sikerült a ruhába kapott tüzet elfojtani. — Ráth Mór könyvkereskedése helyet változtat. A váczi-utczából a háznégyszögbe vonul, a német színház terére néző Eisele-házba, azon helyiségbe, hol most a Privorszky női salonja van. — A bérkocsisokat csoportonként (nem egyszerre) kényszerítik a viteljegyek átvételére. A biztosoknak jogában áll, minden kocsit megállítani, s a bennlőtől megkérdezni, hogy átadta-e jegyét a kocsis, a kocsisok pedig kötelesek minden beszállónak egy nyomtatott árjegyzéket adni át. — Pestváros 1870-diki szükséglete 3,505,000 frt, míg a remélhető bevétel csak 1,956,900 frtra rug. A mutatkozó 1,639,900 frt fogyatékléjebb szállítása végett tehát több tételt törölni kell. — A vízvezetésre Lindley ufolag 500,000 frtot kér, miután az utalványozott 1,600,000 frt már elfogyott. — A budavárosi kapitányság e napokban egy oly nőt fogott el, ki a méregkeverés, tolvajság, sat. vádjá alatt áll. A sokban bűnös a bűnfenyítő-törvénszéknek adatott át. — M.-Szigeten már nyomtatják a Marikovszky Gábor „Attila ősei“ című époszát. — Jowában (az Egyesült-Államokban) közelebb oly esküvőt tartottak, melyen nő-pap adta össze és áldotta meg a házasságokat. Hűségesen végezte a szokásos szertartásokat, sőt végül még a vőlegényt is megcsókolta, mint ezt a helyi szokás hozza magával, a nélkül, hogy ez bárkinek is feltűnt volna. — Pestváros hatósága az utczai favágás tilalmát a király-, váczi-, uri-, hatvani-, kigyó-, Sebestyén-, városház-, Dorottya-, Deák Ferencz-, kis Lipót- és gránátos-utca (a postaépület irányában) szállította le. — A pesti vásár alatt több felül jött a panasz, hogy éjtszaka feltörték a bódékat. Nyomára jött a hatóság, hogy ezt egy gyermekekből álló zsiványbanda követte el, melynek legügyesebb tagja nyolcz éves. Ezek is bizonyosan rendes iskolába-járásra szorítottak! — Ubryk Borbálát a krakkói kórházból az örültek házába szállították. Nincs semmi remény fölgyógyulásához, hanem azért most már emberi bánásmódban fog a szerencsétlen részesülni. — Az angol királyné meghagyta, hogy Peabody holttestét egy hadi-hajó vigye át Amerikába, hol e jó ember anyja hamvai mellett kívánt pihenni. Egy amerikai hadiflotta is fogja kísélni. — Napoleon császárról pár nap előtt azt írták a franczia lapok, hogy egészsége annyira meg van rongálva, miszerint nem ülhet többé lóháton. Egy távirat megczáfolta a jóslatot. A császár a 14-diki miniszter-tanács után lóháton tartott szemlét a testőr-ezred, a zuávok és a karabé-

lyosok fölött. — Király ö Felsége, a budai tudósító szerint, Budára f. évi december 6-kán érkezik meg kíséretével. — Hugo Viktor legujabb művének czime „Le crime du 2. decembre.“ Hanem mivel „Nevető embere“ átalánosan szörnyűnek ismertetett el, eddigi kiadója nem akarta ezt megvenni, azért a „Rappel“ című lap szerkesztőse vette meg tárczája számára 40,000 frankért. — Az „Arany Trombita“ szerkesztését ideiglenesen Borsody László veszi át. — A Pestváros által megvásárolni szándékolt „Fehér hajó“ szálloda épülettulajdonosa oly föltételeket szab, hogy ezen a város belsejében oly szükséges közlekedési vonal megnyerése bajosan fog azok mellett történhetni. — A pesti köbányai indóháznál két cigányt fogtak el, kiknél 1200, és két cigány-asszonyt, kiknél ezüstneműt találtak, a melyet valószínűleg nem két kezükkel, hanem tíz ujjukkal kerestek. — Luczenbacher Pál, pesti nagykereskedő, 200 frtot adott a Dalmáciában harczoló katonaság számára. — Posenben olyan szél fújt mult vasárnap, hogy egy gyár öntött vaskéményét ledöntötte. — Pesten az akáczaftuczai 24. sz. házban e hó 16-kán minden ott lakó beteg lett. A levezető csatorna megromolván, tartalma a kut vizébe átszivárgott s azt megrágályosította. Az ott lakók nagyobb része orvosi ápolás alatt van. — Bölcsey Adolf, bukott kereskedő, fogságra veték, mivel hitelezőit ki akarja játszani. — Kausér István mérnök megkapván az exequaturt, mint az Egyesült-Államok konzula, házára (vas-utca 13. sz.) e napokban kitűzi a csillagos lobogót. — A budai népszínházban mult szerdán Kocsisovszky Borcsa kisasszony lépett fel, igen szép számú közönség előtt, mely régi kedvenczét ujult szivességgel, vagyis megszámlálhatlan sokaságu taps- és koszorúval üdvözölte. — Ráth Mór, hir szerint, 8000 frtért vette meg az özvegytől Tompa összes költeményeit.

— (Halálozások.) A debreczeni állandó színház inten dása Kiss Sándor, az igazgató bizottmány s a szintársulat összes személyzetének nevében, mélyen meghatott szívvvel jelenti Nagy Istvánné szül. Huber Ida asszonynak, a debreczeni színház elsőrendű tagjának, a derék művésznőnek, folyó hó 11-kén reggel 5 órakor, rövid szenvedés után, élte 32-dik évében történt gyászos elhunytát. Igen képzett, derék énekesnő s a mellett családjának éke, öröme volt, s most gyásza lett. — A pesti nemzeti színház körül is virágot arat a halál. E hó 14-kén Erkel, s ugyanaz nap Csepreghy leánya halt meg. Mindkettő az ifjuság kezdetén állott, mindkettő mély bánatot hagyott szüléinek és ismerőseinek kora halálával. — Nagy-Beckerekről vett gyászjelentés szerint Poroszkay Ignác, állami főmérnök, e hó 9-kén, életének 54-dik évében meghalt. — Erzsébetvárosról vett tudósítás szerint pedig ott e hó 13-kán a nemes és művelt lelkű Fogarasi Jánosné, szül. Somogyi Eszter halt meg. A hű férj és szerető gyermek fájdalmára a jó ég küldjön vigaszt.

Nemzeti színház.

November 19-kén.

Nov. 13-kán: „Zrinyi,“ Adelburg Ágost lovag eredeti nagy operája, 5 felv. — Nov. 14-kén: „Fráter György,“ Szász Károly tragoediája, 5 felv. — Nov. 15-kén: „Az ál-jó emberek,“ vigjáték, 4 felv. — Nov. 16-kán: „Tell Vilmos,“ Rossini operája, 5 felv. — Nov. 17-kén: „Paul Jones, a kalóz,“ franczia dráma, 5 felv. — Nov. 18-kán: „Lalla Roukh,“ regényes opera, 3 felv. — Nov. 19-kén a Teleky-alapítványból 100 arannyal jutalmazott: „Kedv és hivatás,“ Szigligeti eredeti vigjátéka, 3 felv., e lő s z ö r.

Budai népszínház.

November 19-kén.

Nov. 13-kán, 14- és 15-kén: „A pénzügyminiszter jobb keze, azaz plus-e vagy deficit,” vigjáték, 3 felv. — Nov. 16-kán nem volt előadás. — Nov. 17-kén Kocsisovszky Borcsa k. a. fölépteül: „Sárika, vagy a falusi egyszerűség,” vigjáték, 4 felv. — Nov. 18-kán: „Az illat,” „A tükör” és „Vigjáték házasság nélkül,” 1 felvonásos vigjátékok. — Nov. 19-kén nem volt előadás.

Gazdasszonyoknak.

Töltött pulyka.

Egy fiatal pulykát megtisztítván és besózáván, lábait finom spárgával hátra kell kötni, a mellén levő bőrt pedig az ujjakkal el kell választani a hustól egészen a nyakáig.

Ekkor 6 lat vaját habzásig el kell keverni, 3 tojássárgáját és 2 egész tojást, három tejbe áztatott és kinyomkodott zsemlyét, négy lat hosszukásra vágott mandulát, négy lat mazsolya szőlőt és két lat finomra tört cukrot közé tenni, jól megkeverni és a pulyka mellét megtölteni vele. A bőrt a nyaknál össze kell varrni, az egész pulykát jól zsirral bekenni és kivált eleintén lassu tűznél megsütni, nehogy a töltelék megrepezse a bőrt.

Tálalásnál a tölteléket a pecsenye körül kell adni.

V. Emma.

Pörkölt mandula torta.

Egy és egy fél font mandulát le kell forrázni, meghámozni, mindegyiket külön ketté vágni és azután finom hosszukásra elvagdálni, egy sütőlemezre felhalmozni és meleg helyen megszáritani.

Egy fél font törött cukrot a tűzhelyen lassan tűznél el kell olvasztani, a szárított mandulát belé tenni, elkeverni egy izletes formát mandulaolajjal kikenni, a meleg mandulából késfoknyi vastagságúra a formát kitölteni. Ezen munkát nem a puszta kézzel kell végezni, mert a cukros mandula megégetné a kezét, hanem egy egész citrommal lehet a mandulát a formába nyomkodni.

A mandulát lefejtve a formáról czifra papírra kell rakni, és tetszés szerint a tortát akár tejszinhabbal, akár pedig csak cukros jéggel feldiszipíteni.

K. Anna.

Divattudósítás.

Az egy ideig titokban tartott estélyi ruhák közül néhány szép példány elhagyta már a munkaszoba titokteljes rejtélyeit, és bemutatva magát, meglepő bálmulóit izlésteljes szépségük által.

Legelső újdonságul említhetem tehát, hogy az estélyi és bál ruhák derekainak hosszú testhez álló lebbentyűi lesznek, és az uszály ismét kizárólagosan foglalta el kissé mellőzött első helyét.

Az elkészült ruhák közül méltán első helyet foglalhat el egy rózsaszínű nehéz selyemruha, mely elől a lábat szabadon hagyva, hátul hatalmas uszályban végződött. A szoknya alsó diszítése két tenyernyi széles, rézsut vágott fodorból állott, a mélyen kivágott deréknek pedig igen rövid ujjai voltak. A felső ruha átlátszó fehér chambery-gaceból készült, mely hátul a rózsaszínű szoknyával egy forma hosszúságban nyult a magas alak után, elől azonban kötő alaku rövidségben két oldalt fel volt huzva. A hátul magas fehér derék elől keresztbe volt téve, mint egy átlátszó kendőcske és a mellén egy szép kinyílt rózsával összetartva. A fehér bő ujjak széles csipkével voltak diszítve, melyek szabadon hagyták a karokat. Néhány, szeszélyesen a dus hajzatba tűzött rózsza és gyémánt tette fényessé e különben is kiváló öltözködést.

Egy másik estélyi ruha fehér selyemből készült, az alsó ruha számtalan kicsi fehér tüll dudorokkal volt diszítve, a felső tűnik nehéz méregzöld

selyemszövetből készült, a melybe fekete bársony csikok voltak szőve, a mi e szövetet véghetetlenül fényessé tette. E felső szoknya hátul szintén uszályos volt, és diszítése egy pompás csipkefodorból állott. A kivágott derekakat egy fehér és fekete csipkéből készült kendőcske diszíté, hátul széles csokorral diszítve.

A sok színben fénylő selyemszövetek, igen divatosak fognak lenni e télen, a szívárvány, vagy pávatollak minden színében ragyogó szövetek a legkedveltebbek ez idő szerint. Egy sötétvörös alsó szoknyához a tűnike ilyen vörös csillámlós szövetből készült, fodrokkal és széles vörös rojtokkal diszítve. A magas derék kendő alakban rüchekkel és vörös rojtokkal volt diszítve.

E jelen hideg napokra a kis magyaros dolmányka is feltámadt hosszú álmából: fekete, szürke vagy sötétkék posztóból készülnek azok, vörös vagy aranyos himzéssel és bő, selyemmel bélelt ujjakkal.

Számrejtvény.

V. B. A.-tól.

- 3, 4, 1. Az ember ezt irtja, vágja,
És gyakran szívesen látja;
- 1, 2, 3, 4, 5. Összefogat majdnem mindent,
Alig van, mi rajt' át nem ment;
- 8, 7, 8. Gyermekeknek jó a javából,
Foga töle meg nem fájul;
- 3, 4, 5, 5, 4. Sok öltönybe van elrejtve,
Mintha ég tudj', mily kincs lenne;
- 6, 7, 8. Néha rajta olyat látunk,
Mitől lebüvölten állunk;
- 1—8. Ilyen szépet, izleteset
Minden hóban egyet nyernek.

Megfejtési határidő: december 18-ka.

A f. é. 44-dik számban közlött rejtvény értelme:

„A virágnak megtiltani nem lehet.”

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Benedikovics Róza, Szűcs Józsefné, Keresztes Emilia, Bodroghy Albertné, Somogyi Anna, Kecskeméthy Emma, Kalmár Erzsébet, Tóth Mariska, Nagy Mária és Luiza, Halasy Anna, Sósfy Anna, Eördögh Aurelné, Gyura Janka, Malachovszky Béláné, Marosy Emilia és Hermin, Jellachich Julia, Hárshegyi Horhy Erzsébet, Hauszner Laura, Tell Mari, Dely Mária, Ruttkay Ilon, Halmay Ilka és Berta, Böhm Csillag Róza, Tamásy Anna és Lóra, Boronkay Flóra, Nagy Ida, Somogyi Eszter Fogarasi Jánosné, Basilides nővérek, Uray Vilma, Uferbach Ilona, Vitályos Gergelyné, Pásztelyi Danielovich Emilia, Szányi Mariska, Biró Luiza, Dubányi Róza, Pintér Lóra, Pikéthi Etelka, Mudry Pálkuty Janka, Fencsik Vaszócsik Mária, Gangel Schwoy Mária, Farkas Eleonóra, Kármán Luiza, Sánta Károlyné, Kövesdi Karolina, Mihálovits Erzsébet, Gerevics Vilma, Balogh Erzsébet, Kapósi Emma, Falvay Flóra, Szepeessy Róza, Lázár Alajosné, Zloczky Anna, gróf Zsigray Lázárné.

A 43-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag beküldé:

Szepeessy Róza, Balogh Erzsébet.

Tartalom.

A szoba- virágok téli ápolása, Beniczky Irmától. — „Tornácson, Soós Miklóstól. — Csak gyakorlatinak kell lenni, Major Bélától. (Folyt.) — A hú leány. — Péter-Pál és Pál-Péter, Dallamos Ernőtől. (Folyt.) — A suezai csatorna alkotója. (Vége.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: elől kivágott magas ruhaderék szabásmintája. (Magyarázatát jövő számunk hozza.)

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

48-dik szám.

November 28-kán.

CSALÁDI-KÖR

A PESTI JÓTÉKONY NŐEGYESÜLET

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap két iven, színes borítékkal.

SZÉPIRODALMI DIVATLAP.

SZERKESZTI ÉS KIADJA

EMILIA.

X. ÉVFOLYAM.

PEST, 1869.

NYOMATOTT KOCSI SÁNDOR SAJÁT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

Aldunaszor 9. szám.

HETI NAPTÁR.

Hónapi és heti naptár		R. katolikus és protestáns naptár		Ó-naptár	Izraeliták naptára	Hold-járás	N a p-nyugta			
							a.	p.	a.	p.
Novem. 28	Vasárnap	C. 1. Sosthenes	C. 1. Eberhar.	16 E. 23. Máté	24		7	27	4	9
29	Hétfő	Saturnin	Noe, Valthér	17 Gergely	25 Oltárün.		7	28	4	9
30	Kedd	András apost.	Endre	18 Plató	26		7	30	4	8
Deczem. 1	Szerda	Eligius, Natália	Natália	19 Abadiás	27 Enosz		7	31	4	7
2	Csütörtök	Bibiána, Rómus	Bibiána	20 Gregor	28		7	32	4	7
3	Péntek	Xav. Ferencz	Atala	21 B. Assz. avat.	29 Efraim		7	33	4	7
4	Szombat	Borbála szűz	Borbála	22 Philemon	30 S. Vajeg.		7	35	4	6

 Teljes számú példányokkal folyvást szolgálhatunk.

T á r c z a.

Szegeden Reményi Ede második hangversenye a kaszinó termében szintén válogatott közönség előtt ment véghez, mely zajos tetszéssel kísérte a jeles művész által előadott minden egyes darabot. Hangverseny után a jelenvoltak egy része a kaszinó egyik kisebb termébe vonult, s az ott rendezett lakoma közben Reményi ismét elővette hegedűjét s annyira föllekesíté a közönséget, hogy ez végre tánczra kerekedett. — Ugyancsak Szegeden Hajós nevű másfél évre elítélt rab, ki Temesvárról 3 héttel ezelőtt másnak kocsija, lova s holmijával állt odább — láocozostul megszökött. Egy hajdu kíséréte mellett több rab pokróczot vitt a városházától a kis kaszárnyába s midőn a laczikonyhához értek, Hajós uram megugrot, az egy szál hajdu ott nem hagyhatván a többi, utána sem mehetett a megugrzttnak, s kénytelen volt nézni, mint oldja meg a kereket a semmirevaló. De csak Zentáig szökhett, ott ismét elfogták és szépen visszakísérték Szegedre, hol hihetőleg most már jobban gondját viselik.

Nagyvárados a Körös csak fenyegette magasra emelkedő vizével, de a Pecze tovább ment, s az alacsonyabb helyeket elöntötte. E héten még viz alatt volt sok ház és a Rhédey közkert. A Körös pedig hir szerint Erdély felé a hegyek közt tett sok kárt. A vasuti munkálatok is tetemesen megrongáltattak. Temesvárott szerdán 9' 4" volt a Béga vízállása, s 2 óránként másfél hüvelyket nőtt. A József- és Gyárvárosban nagy térségeket elöntött a víz, több házat fel is vett, a szeszyár csatornáin felnyomult s a gyártelepet is fenyegette. A Temes folyó mellett fekvő községeket is elöntötte a víz, a közlekedést megakadályozta. — A Kraszna folyó is elöntötte a mezőket s az országutat. Szilágy-Somlyó is kapott árvizéből egy részt. Miután mindezen áradásoknak a mult vasárnapi viharos hó, s rákövetkezett eső az oka, valószínű ugyan, hogy soká nem tartanak, de a kár, melyet okoztak, már is tetemes.

A bácskai földrengésről írják, hogy az keletről nyugat felé éreztetett, különösen Verbásztól kelet felé erősebben. Ősidőktől fogva 1829-ben észlelték először Bácskában földrengést, másodszor 1836-ban, s végre a mult héten, mely Verbászon és Torzsán két másodpercig tartott s nagy rémülést okozott. Verbászon a Ferencz-csatorna felügyelője szobája ablakából történetesen a csatornára nézván, megrémülve látta egyszerre, hogy a csendes idő daczára a víz hirtelen nagy zugással felkavarodik és fölemelkedik, oly erővel, hogy a mintegy ölnyi magasságu parton keresztül, a ház falához verődtek a hullámok. Máshol úgy látszott, hogy a házak falai dűledzenek, ismét mások azt hitték, hogy zsványok ássák a ház falait, sat. Mily területre terjed a rengés, még nincs megállapítva

Pécsett megható temetés ment véghez e napokban S. Gyula joghallgató halála folytán. Az elhunyt önkéntes levén a Ferencz-Károly-gyalogezredben, jogásztársain kívül az ezred zenekara gyászhangjai mellett a többi önkéntesek szakasza kísérte örök nyugalomra, testvéri kezet szorítva a tudományos és hadi pálya kezdetén korán elhunyt bajtárs sírja felett.

Ungvárt nagy reményekkel tekintenek az ott építendő czukorgyár létesülése elé. A társulati igazgatóság értesítése szerint a gyár, ha nem a legnagyobb, de mindenesetre egyike a legnagyobbaknak lesz Európában; a környéken közel 2000 hold van biztosítva a répatermelés számára; míg a gyár fölépül, a birtokosok másra használhatják földjeiket.

Különfélék.

✱✱ (Batthányi Apraxin Julia grófné) neve ismét fölmerült s miután a pesti közönség egy részének bizonyynyal még emlékezetében él néhány év előtti irodalmi és budai népszínházi szereplése, érdekesnek találjuk egy levél kivonatos közlését, melyben a grófné az anyja ellen indított per alkalmából magát a közvélemény előtt igazolni törekszik, s a közönség elé hozza az egész szomorú, nagyrészt már ismert ügyet. — 1861-ben, ugymond, miután szomorú s általam éltem fogytaig bánandó események miatt családomtól elváltam, egyedül álltam a világon, mert anyám teljesen elhagyott, azon ürügy alatt, hogy férjemet, vejét el nem hagyhatja. Volt-e joga, elkövetett bal-lépésem daczára, elleneim táborába menni? Nem lett-e volna jobb, ha mint nő és anya kezét nyújtja, hogy fölemeljen és helyes utra vezéreljen? Könyörögve irtam neki, visszaütasított; kértem, hogy legalább gyermekeimről tudósítsanak s a válasz egy darabka papíron az volt: „Nem érdemli, hogy hirt kapjon gyermekeiről.“ — Ily kétségbeesett, az örüléshez közeli állapotban elhatározta magát a színészi pályára lépni, mire beteges, izgatott képzelődése vonzotta. E czélból Párisba utazott, hol aztán egy nemesszivü barátnőre talált, ki lebeszélte ábrándos terveiről, részvétteljesen állt oldalánál, s kinek sze-meit alatt élt hat évig. Ez idő alatt ismételve tett kísérletet, támogatva barátaitól, hogy kibéküljön családjával, de sikertelenül. „Bűnös tettet követtem el, ugymond, 8 év előtt, midőn gyermekeimet elhagytam, de az a kábultság egy pillanatában történt, s azzal boszultak meg, hogy a gyermekeket mint leg-kegyetlenebb bírákat neveltek fel s minden levélre példátlan kegyetlenséggel feleltek.“ — Ezután elmondja, hogy kezdtek tőle megvonni a számára kiszabott évpénzt, minek folytán a legnagyobb nyomorban tengődött, a nélkül, hogy leveleire vá-

laszt kapott volna. Végre azon ajánlatot nyerte, hogy 500 frt havipénzt kap, ha a lemond mostoha atyja által számára végrendeletileg hagyott örökségről — mi ellen a törvény útjára lépett s ekkor hangzott fel ismét neve évek óta a sajtóban, mely a pernek megindulását a pozsonyi törvényszék előtt jelentette. — E kivonatossan érintett hosszú levél, mely német lapokban tétetett először közzé, példátlan elkeseredettséggel s az önvádnak is maró érzetével van írva. Végén azt írja, hogy a törvényszék előtt ellenfele ügyvéde kijelentette, miszerint évdij nem illeti; nagykoru, keresse kenyerét. „E törvény, ugymond, reánk főuri gyermekekre nézve nem létezik; minket nem nevelnek arra, hogy kenyeret tudjunk keresni.“ Utóiratában még kinyilatkoztatja, hogy legélesebb nyilait még visszatartotta s szükség esetében használni fogja.

++ (A pantini gyilkosság) elkövetője: Traupmann, az „Opinione Nationale“ szerint, végre tökéletes vallomást tett a vizsgáló-bíró előtt. Ő maga a vétkes; előbb az öreg Kincket végezte ki, utána pedig az ifju Kincket, kinek a guebwilli postahivatalnál a Kinckné által férjének küldött 5000 frankot kellett volna fölvenni. Kinck Gusztávot anyja kivégzése előtt két nappal ölte meg. Szeptember 20-kán, midőn a Kinck-családdal Pantinba ment, előbb az anyát, kis leányát s legifjabb fiát szállítá ki a kocsiból. Legelőször a leányt sebesíté meg, kit még élve dobott az előre elkészített sírgödörbe, azután az anyát támadta meg, s köztük erős küzdelem támadt. A kis fiu szívizsakgatólag kiabált, de nem sokára őt is elnémitá. Ezután a bérkocsiban várakozó legidősebb és két ifjabb fiu után ment, kiknek a véres tettről még csak sejtelmük sem volt. A két ifjabbat a legidősebb után végezte ki, bámulatra méltó hidegvérűséggel. A többi tudva van. A tárgyalások közelebb kezdődnek, s Traupmann már védő-ügyvédet is választott magának.

+++ (A suezai csatornán) e hó 20-kán ment át az első gőzös; a megnyitási ünnepélyen Európa valamennyi hatalmasságai részint személyesen, részint megbízottak által képviselve voltak. Európa, Afrika és Ázsia tehát tetteg egy víz-szalag által vannak mostösszekötve. A csatorna teljes elkészültére még vagy 200 millió forintra van szükség; de ilyen világtörténelmi műnél a pénz másodrendű kérdés.

++ (A berlini művésznők) által rendezett kiállítást megnyitották. A kiállítás öt terme nemcsak művésznőktől tartalmaz eredeti festményeket és másolatokat, hanem régibb és újabb mesterek művei közül is többeket fölvettek, hogy a kiállításnak egyleti czélokra szánt jövedelmét növeljék. Vannak kiállítva ezeken kívül különböző műipartárgyak is, melyek a

tervezett sorsjáték nyereményeit fogják képezni. A művésznők közül Oenicke Klára, Wiegman assz. és Thalheim k. a. festményei keltenek legtöbb figyelmet, Reichel k. a. gyümölcssei szintén sok ügyességre mutatnak.

Megbízások tára.

Nemes-Vidra Sz. A. urhölgynek: Azonnal megküldtem.
Sz.-Kövesdre B. Sz. Zs. urnőnek: Posta fordultával megküldtem.
A.-Patyra Cs. V. urhölgynek: Megküldtem.
Facsetra T. B. Zs. urnőnek: Ujból megküldtem.
Pozsonyba D. K. urnak: véghetlenül sajnálom, de már nem szolgálhatok vele.
Szt-Lőrinczre B. Sz. M. urnőnek: A műlapra nem vettem megrendelést.
Derecskére T. M. urhölgynek: Az illető becses küldemény még nem érkezett meg.
Gyergyó-Szt-Miklósr F. A. urhölgynek: El van küldve.
Derecskére F. M. urhölgynek: A kívánttal szívesen szolgálhatunk — két hét múlva.
Tekeházára B. R. urhölgynek: Igen szívesen tettem.
Ó-Topliczára S. A. urnőnek: A megküldött tárgy ára 48 kr.
Ölyvösre Z. A. urhölgynek: Magánlevelet irtam.
Nagyfaluba K. K. urnak: El van küldve, felvilágosító soraim kíséretében.
Sz.-Dencsre V. M. urnőnek: Azonnal megküldtem.
N.-Lónyára K. S. urnőnek: El van küldve.
Tokajra B. M. urhölgynek: Rögtön megküldtem.
Mohácsra S. I. urhölgynek: Legközelebb elkészül és rögtön postára adom.
Ragyoiczra O. F. urnőnek: El van küldve.
Nyirbátorra M. B. urnőnek: Utnak van inditva.
Jóódra I. M. urnőnek: El van küldve.
Gyöngyösre B. K. urnőnek: El van küldve.
Csepire N. A. urnőnek: Ujból megküldtem.
Galgóra K. S. urnőnek: Örölnék, ha választással meg volna elégedve.
Miskolczra D. H. Zs. urnőnek: Azonnal megküldtem a megrendelteket.
Pápára S. L. urnak: El van küldve.
Óri Szt-Péterre Z. F. I. urnőnek: Csak itt köszönhetem meg a kedves sorokat! A csomag el van küldve.
Maros-Vásárhelyre D. J. urnőnek: El van intézve és küldve.
E.-Domára B. B. I. urnőnek: Postára van adva.

H I R D E T É S E K.

Kánya József,

ujonnan fölszerelt

női divat- és vászonárak raktára

Pest, József-tér, 10-dik sz. a.,

ajánlja a legczélszerűbb

KARÁCSONI és UJÉVI AJÁNDÉKOKAT,

mint

Női ruhakelméket, egy ruhára való 2 frt 20 kr, 3 frt, 4, 5, 6 frt, sat.

Gyapot-kendőcskéket, darabja 40, 50, 60 kr, sat.

Selyem-kendőcskéket, darabja 35, 50, 70 kr, 1 frt, sat.

Fehér vászon-zsebkendőket, tuczatja 2 frt 50 kr, 3 frt, 3 frt 10 kr, 4 frt, sat.

1/2 szélességű nagy kendőket 1 frt 50 kr, 2, 3, 4, 5, 6 frt, sat.

Long-shawlokat 6, 7, 8, 9, 10, 12 frt, sat.

Ujdivatu paletót és otthonkakat, darabja 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12 frt, sat.

Ugyszintén fekete és színes selymekelméket, kashemirokat, velourst, ripset és minden e szakba vágó czik-keket, a legjutányosabb árakon.

Francia

hig hajfestő- szer

(Chromatique Parisien.)

melylyel a haját egészen tetszés szerint feketére, barnára vagy szökére, legfölebb 10 percz alatt, tartósan lehet festeni és melynek hasznavehetősége immár annyira el van ismerve, hogy nem szorult különös magasztalásra.

Ara 2 forint.

Postán 20 krral több.

A hozzá való készülék, u. m.:

kefe és szilke: 50 kr.

Kapható:

TÖRÖK J.

gyógyszerész urnál

Pesten.

Minden régi köhögés ellen

mellfájdalmak, sok évi rekedtség, torokbajok, a tüdő nyálkásodása ellen a több orvos által megpróbált

fehér mell-szörp,

oly gyógyszer, mely még soha sem használtatott a legkielegitőbb eredménnyel előidézés nélkül. Ezen szörp már az első használatnál feltűnőleg jótékonyan, sőt a görcsös és hőkburtnál elősegíti a nyulós és megrekedő nyálka kiköhögését, azonnal enyhíti a gége ingerlékenységét és rövid idő alatt eltávolít minden, ha még oly heves, sőt magát a legveszélyesb szárazbetegségi köhögést és a vérhányást is.

Ara ezen szernek az ausztriai cs. k. birodalomra: 1 egész üveg 3 ft 60 kr, 1/2 üveg 1 ft 80 kr, 1/4 üveg 90 kr ezüstben, vagy ennek értékében. Postai megküldéssel üvegenként 20 krral több.

Mayer G. A. W. Breslauban.

Főraktár Pesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál király-utca 7. sz. a. — kapható továbbá Pesten: JEZOVICH MIHÁLY gyógyszerész, — Budán: az udvari gyógytárban, — Bécsben: WEISS gyógyszer.

Aradon: Geyer A., Debreczenben: Borsos Ferencz, Egerben: Schuttig János gyógyszer., Eperjesen: Holemia Gyula, Eszéken: Karolovich gyógyszer., Győrött: Szabó Ferencz gyógyszer., H.-Böszörmény: Lányi Márton, Károlyvárosban: Budovine G., Kassán: Novelly Sándor, Kaposváron: Kohn Jakab, Komáromban: Belloni, Kézsmárk: Kiss József, Lőcsén: Dapsy Gyula, Mohácsen: Kögl Rud. gyógyszer., Nagyváradon: Serényi Alajos, Nyitra: Kmetzko Imre gyógyszer., Pozsonyban: Schandry József, Pécsen: Kiságyi és Simon, Rumán: Milutinovich Simon, Rózsahegyen: Makoviczky testv., Siklóson: Holmik Ferencz gyógyszer., S.-A.-Ujhelyen: Reichard testv., Selmeczen: Dimák J. E., Sopronban: Bock Gyula, Sz.-Fehérváron: Légnan Alajos, Szegeden: Fischer és Schopper, Temesváron: Pecher J. E., Tokajon: Kröczér Ágoston gyógyszer., Trautenau: Czerny J. Vincze gyógyszer., Ujvidéken: Kostich F. János, Ungvár: Dicke Isidor, Veszprémben: Guthard Ti-vadar fiai, Wercezen: Fuchs János, Zomborban: Heindhofer B.

Jelentkezések más helyeken leendő letéteményi raktárak felállításá végett elfogadtatnak, és a szives kérdésekre a közelebbi feltételeket közlendi Mayer G. A. W. Bresslauban.

Folyékony Glycerin-Créme

több év óta hatályos szernek bizonyult szeplő, napsütés, olt, bőrbaj és kelések ellen. Ez egy igensikerült egyesítése a legártatlanabb szernek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalsági frissességét tartják fenn. — A folyékony glycerin-crème eltér az eddig közönségesen használt glycerin-illatszerektől, melyek a glycerinen kívül semminemű hatályos részeket nem tartalmaznak. Egy üveg ára 1 frt 20 kr, postán 20 krral több.

LEGFINOMABB GLYCERIN - SZAPPAN

Glycerin és illatos növényekből, kitűnően tisztítja és élénkíti a bőrt és egy finom pipere-szappan minden kívánt előnyeivel bír. Ára 35 kr

PARISI HÖLGY-PRO

(legfinomabb Poudre riz)

a bőrnek a leggyengédebb fehér színt adja és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknél, úgy férfiaknál is a borotválás után nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr

Szétküldési raktár: Kiehlhauser H. oklev. gyógyszerárús és vegyésznel Grätzban.

Főraktár Magyarországra nézve:

TÖRÖK JÓZSEF ur gyógyszerertárában, Pest, király-utca 7-dik sz.

Győrött: Tropper József gyógyszerésznel, Nagyváradon: Molnár Eszéken: Deszátly, M.-Berényben: Nárciss, Debreczenben: Borsos, Léván Bolemann, Kolozsvárott: Wolff, Lőcsén: Szelczér, Szegeden: Aigner uraknál

Köszvényvászón

mindennemű köszvény, csusz, szakgatás, mell-, hát- és keresztcsont-fájdalom, lábköszvény sat. ellen. — Egy csomag 1 frt. 5 kr. Kettős csomag 2 ft. 10 kr.

P á r i s i

Egyetemleges-tapas

dr. Buro-n-tól, minden lehető seb elleu, legyen az vágás, metszés, lővés, vagy daganatok. Egy tégly ára a használati utasítással együtt 70 kr. Kisebb tégly 35 kr. postai megküldésre 10 krral több jár; valódi minőségben kizárólag kapható

TÖRÖK JÓZSEF

urnál Pesten, király-utca 7-dik sz. — Sárkány urnál, váci-utca, — Molnár urnál, váci-utca. — Bécsben az „arany szarvashoz“ címzett gyógyszerertárban, a Kohlmarkton. — Debreczenben, Rothschnack urnál, — Szombathelyen, Pillich Ferencz urnál. — Mohácsen, Kögl A. lutrisboltjában. — Kolozsvárrt, Wolff ur gyógyszerertárában. — Aradon. Ströbl urnál. — Szatmáron, Böszörményi urnál. — Keeskeméten. Kátóna urnál, — Eszéken, Deszátly urnál.

A 29 év óta dicséretesen ismeretes vukovári

Dr. Spitzer-féle

arcztisztító kenőcs

szeplő, májfoltok, persenés, pattanás, bőrsenny, orrvörheg és mindennemű egyéb arcbeli kihányás ellen, valódi minőségben egyedül csak

Kraicsovics Elek

központi szállítási raktárában

Vukováron,

valamint Török József ur magyarországi főraktárában Pesten a király-utczában kapható.

Egy tégly ára a használati utasítással együtt 50 kr. oszt. ért. Bizományosok tetemes árleengedésben részesülnek. Vidékről érkező megrendelések postai utánvétel útján gyorsan végrehajthatnak.

Szives figyelmeztetésül!

Ujabb időben utánzatok merültek föl ezen készítményből, melyek a t. cz. vevőknek a valódi dr. Spitzer-féle kenőcs vagányt magasztaltattak. Csalódások kiküldése tekintetéből kértük a valódi dr. Spitzer-féle arcztisztító kenőcs vásárlásánál jól megtekinteni a téglyt, mely hengeres alakban fehér fémdobozba van látva, és pettyezett körben ezen tisztán olvasható felirattal: „Kraicsovics Sándor, a sz. háromsághoz címzett gyógyszerertár Vukováron“ tartalmazza, oldalán pedig ezen felragasztott címre: Dr. Spitzer-féle arczenőcs“, van alkalmazva.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

48. sz.

November 28-án.
1889.

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrajzokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meg hozatala egész-, a műlap meg hozatala félévi járatási köteleztetést foglal magában a lap irányában.

Ime, egy kritikus, a kinek ellensége nincsen; e szavak után bátran letehetném tollamat, mert ha egyéb érdeme nem volna is Greguss Ágostnak — pedig van neki még sok egyéb érdeme az irodalom körül — azon egy érdem, hogy kritikus létére soha ellenséget nem szerzett magának, méltóvá teszi őt a köz-tiszteletre, és különösen méltóvá arra, hogy a ki az emberben első sorban a sziv nemes tulajdonait tartja becsülésre méltónak, tisztollettal hajoljon meg előtte; mert Greguss Ágost teljes mértékben azon férfiak közé tartozik.

Mert miként az

Greguss Ágoston.

anyagi érdekek körül fáradozó köznap világban olyan gyakran tapasztalhatui, hogy vannak emberek, a kik midőn bizonyos vagyonságra tettek szert, elbizakodva, rossz szemmel nézik, ha mások más becsületes uton szintén előre törekeshetnek és azért az ő felsőségüket arra használják föl, hogy ezen előre törekvést lehetőleg megnehezítsék; ugyanigy van ez a szellemi életben is; sok „nagy“ férfiúnak a szellemi vagyonság nem arra szolgál, hogy a jó törekvést segítsék, buzdítsák és módot nyujtsanak neki teljes mértékben kifejteni tehetségeit, ha-

nem ellenkezőleg arra, hogy miként a szép, de mérges fák: minden életet, minden virulatot maguk körül kiöljenek; mikor egy új tehetség feltűnik a láthatáron, elébb magára hagyják bolyongani, csetleni-botlani a tájékozatlanság uttalan útjain, és mikor ennek folytán itt is, ott is megbotlik, az egyik a káröröm gunyos hahotájával, a másik a megbotrátkozás mérges szidalmaival esik neki, és aztán ember legyen, a kinek lelke eméltatlan szenvedéseket ép lélekkel kiállja, a legnagyobb része, vérmérséke szerint, vagy elvadul, vagy elkedvetlenedik, vagy elveszti az irányt, melyen a dicsőség magaslatára feljuthatna, vagy elveszti a bizalmat önmagához, tehetségéhez és szárnysegetten örökre csak libben-lebben, de nem repülhet.

És a szellemi csakugy, mint anyagi világban csak onnan van az, mert az önzés erősebb azon emberekben a szeretetnél, a magánérdek erősebb a közérdeknél, az indulat erősebb az erkölcsnél. Értik a szépet, de nem érzik, vagyis a szép és jó érzése nincsen összhangzatban lelkükben, pedig ezen összhangzat nélkül az ember oly kevésbé lehet itész, mint a milyen kevésbé lehet igazságos bíró az olyan ember, a ki csak a törvény rideg betűje szerint ítél élet és halál fölött. Hányszor nem mondja ki az ilyen bíró a súlyos ítéletet olyan bűnös fölött, a kinek csak az a vétke, hogy nem volt a ki lelkét a jó iránt kellőleg felvilágosította volna és a következtése az, hogy az ilyen szerencsétlen, a fejére kimondott súlyos ítélet folytán örökre el van veszve a polgári társaságnak.

Greguss Ágoston soha nem tartozott az e fajta bírúk közé; soha indulat, vagy nemtelen érdek nem vezette őt ítéletében, azért csak jót tett az irodalomnak és azért egész nyilvános működése épugy a jónak, mint a szépnak bélyegét hordja magán. Minden nyilvános cselekedetében épugy felismerhető a tiszta erkölcsű, mint a tiszta izlésű férfiú. A milyen nagy tudomány, olyan igénytelen; a milyen jeles munkásság, olyan fénykerülő, és a milyen kitűnő itész, olyan nemes a szíve.

Csak egy általános tekintetet kell vetnünk irodalmi működésére és azonnal szemünkbe ötlenek e fényes lelki tulajdonok.

Mindjárt a forradalom után egyfelül a multak jeles férfait tüntette fel, hogy ezáltal a nemzet megzsibbadt lelkébe új meleget gerjeszsen, és ugyanazon időben egy jeles szépirodalmi tankönyvvel gazdagította irodalmunkat; egyfelül a kor anyagi irányát ostromolta, és másfelül a külföld remekeit ültette át irodalmunkba; egyfelül az ismeretek tárárt gazdagította műveivel, másfelül a nemesebb értelemben vett nép számára folyóiratokat szerkesztett; egyfelül politikai cikkeket, másfelül a ballada elméletét oly jelesül tisztázta, mint előtte senki a világon; egyfelül a tudós-társaságnál, másfelül a Kisfaludy-társaságnál ernyedetlen szorgalommal működött, és mindezt oly csendesen és igénytelenül, mintha az egészen közönséges, mindennapi dolog volna nálunk, olyan szép és nemes összhangzatban van e jeles itészben a szív az elmével, a szép a jóval, a bölcsészettel az étellel.

Egyenkint elsorolni az époly szorgalmas, mint jeles író műveit, meghaladja lapunk terét, azért csak annyit jegyzünk meg, hogy alig van az irodalomnak ága, melyet részint eredeti, részint fordított művekkel ne gazdagított volna; kiváló érdemeit azonban mégis az itészterén szerezte; szépirodalmi és verstana még mai napig is — husz, illetőleg tizenöt év múlva — semmit sem vesztek nagy becsükből, a balladáról irt műve pedig, mint már fentebb megjegyzém, a világirodalomban is számot tesz. Mint stylistá és gondolkodó fő egyiránt

kitűnő ő, mint részrehajlatlan itész pedig most, Erdélyi halála óta, épen egyedül áll irodalmunkban.

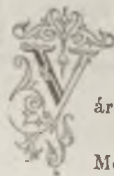
Nagy érdemeket szerzett magának Greguss Ágost a Kisfaludy-társaság körül is. Ez egyetlen igazán szépirodalmi társaságunk, fájdalom, folyvást anyagi gondokkal kénytelen küzdeni, és csak Greguss és néhány lelkes ügytársának ernyedetlen buzgósa volt képes azt az elmúlt években a végenyészettől megóvni, az utósó években pedig egyre növekedő mértékben feléje fordítani a közönség figyelmét. Csekély anyagi erő mellett is e társaság minden évben pályadíjakat tűz ki szépirodalmi és szépirodalmi művekre, a mellett aránylag csekély évi díjért — évenkénti 5 frtért — becses műveket ad a tagoknak; ekként munkásságra buzditva az írókat és nemesebb irodalmi termékeket terjesztve a közönség közt, a társaság minden küzdelem mellett is lankadatlan erővel halad a kijelölt nemes irányban a kitűzött nemes cél felé és ez erős lelkű bajnokok közt mindig első sorban ott látjuk Greguss Ágostot, az époly önzetlen, mint nagytudományú férfit, elébb mint a társulat titkárja, majd mint elnöke a közművelődés és jobb izlés érdekében igénytelenül és ernyedetlenül működni.

Greguss Ágost született 1825-ben Eperjesen, most tehát élte déleiben levő férfiú, a ki még sok hasznos szolgálatot tehet irodalmunknak, ha az Isten olyan jó egészségben meg fogja tartani, mint a hogy azt neki számos tisztelőivel együtt mi is szívből kívánjuk.

— i — r.

Várom a napot . . . *)

Mezei Józseftől.

Várom a napot békén, csendesen,
Mely földérti borus lelkemet,
Mely boldogságot hoz rám, s azt hiszem,
Az a nap nagyon messzi nem lehet.

Várom, mert hiszen minden változik,
Az ősre tél jön, a tavaszra nyár;
S tán boldogságom legszebb napjait
Rejti a jövő, mely előttem áll.

Hisz ha eltombolt a bőséges fergeteg,
Utána megint kisüt még a nap,
S a mezőknek, hol minden oly levert,
Meleg fényével új életet ad.

Hányszor fölveri a dühös orkán
A tengert, de ha tova csattogott,
Az égre tűnik a szép szivárvány.
S lecsendesülnek újra a habok.

S a legzordonabb sötét éjszakát
Sokszor a legszebb hajnal követi.
A kinek a hit még reményt is ad,
Boldogságát is meghozza neki.

Várom tehát a napot csendesen,
Mely földérti borus lelkemet,
Mely boldogságot hoz rám, s azt hiszem,
Az a nap nagyon messzi nem lehet.

*) Mulatvány a világtalan szerzőnek sajtó alatt levő költeményeiből. Az előfizetési fölhívás lapunk mai számához van mellékelve és bülgyeink bizonynyal pártoló figyelmükre fogják azt méltatni. Szork.

Csak gyakorlatinak kell lenni!

Beszély.

Major Bélától.

(Vége.)

— Menjetek, nézzétek meg, mi lett az adta földturkálójából! — mondá Urfalvy Bálint ur. — Kár volna a lurkóért, mert ugyancsak élelmes, eszes „gyerek.”

A kiről ily ékes modorban beszélt Urfalvy Bálint ur, annak nem szokott ellensége lenni.

A mama és Szeraphine kisasszony aztán el is mentek a falusi korcsma vendégszobájába, megnézni a beteget. Az eszméletlenül feküdt, hatalmas seblázban; hanem az orvos jót állott érette, hogy hat hét alatt kiépül.

— Persze erősebb testmozgástól még majd jó ideig tartozkodnia kell. Nyugalomban és kényelemben kell lennie, így aztán apránként majd egészen helyre jön. Bizony csak egy pár vonalnyival ment volna tovább az az ostoba golyó, nem kellene most ezt az urat gyógyítani.

Igy vélekedett Eskuláp érdemes követője.

Szeraphine kisasszony elsápadt még a gondolatra is, s hosszan nézte a beteg kipirult arcát.

S itt és ekkor történt az az esemény, mely elbeszélésünk végső, de szerencsére örvendetes catastropháját rohamosan idézte elő.

Módunkban állana most — már t. i. ez elbeszélés írójának, — nagyszerűen kizsákmányolni a helyzetet; beszéltetni hősünkkel lázas álmaiban mindenféle vad dolgot, miközben forró ajkakkal suttozhatná több ízben: „Szeraphine, oh Szeraphine, szeretlek!” Ez rendes fogásuk a regény- és novellaíróknak; annak idejében igen érdekes lehetett, de most már nagyon elkopott és szerfölött unalmas az ily túlvilágszerű lázas suttogás.

Nem beszélt bizony a mi betegünk egy szót sem, mozdulatlanul feküdt, mint a darab fa; még lélegzeni is alig lélegzett.

Mi e helyett egy más fogáshoz nyultunk, s azzal szintén oly eredményesen, sőt tán még eredményesebben megoldjuk a csomót.

Történt tehát. . . De ne feledkezzünk meg a beszélyírói modorról; ne tálaljunk ki mindent oly egyszerűen; adjuk regényes garnirunggal.

Szeraphine kisasszony ott ült a beteg ágya mellett, a mama egy kissé távolabb. Az orvos épen kiment a szobából.

Szeraphine kisasszony keblét, a mint ott ült az ágy mellett és nézte a betegnek szép, nyílt, magas homlokát, behunyt szemeit, hosszú, szabályos pilláival és kínosan összeszorított ajkait, mindenféle érzelm rohanta meg. Szerelem, aggály, hála, féltés vegyest. Mindig közelebb-közelebb hajlott az ágyhoz; úgy tett, mintha a párnát igazítaná, aztán félénken, rohamosan megsimította a beteg haját, s egy csókot lehelt homlokára, ajkainak egy futó, könnyed érintését. Nem is annyira volt az tán csók, mint inkább valami gyógylehellet.

Gondolta, hogy e kis kárpótlással tartozik a beteg iránt, a ki életét tette ő miatta kockára. Vagy nem gondolt semmit, csak érzett, s az érzésnek nem birt ellenállani.

Az anya ijedten nézett leányára, a mint ezt meglátta.

— Szeraphine! — szólt hozzá kérdő, csudálkozó és feddő hangon.

Szeraphine kisasszony zavartan állott fel. Már megtörtént, nem lehetett rajta segíteni. A titok félig-meddig el volt árulva.

Otthonn aztán a nagyságos mama némi aggodalmas fölfedezéseket tett a nagyságos papának, mik felett a nagyságos papa sokáig csóválta a fejét.

— A patvarba! — mormogá magában, pipáját erősen szíva, — ej, ej! ki hitte volna Szeraphine felől?! A gyerekek tehát . . . izé . . . értették egymást? hm, hm!

Hanem a fejcsóválgatás nem volt oly komoly, aggodalmakat keltő, mint a hogy az ember gondolná. Urfalvy Bálint ur áldott jó ember volt; valósággal bálványozta gyermekeit, különösen Szeraphine kisasszonyt. A mit ez tett, azt nem hibáztatta soha, még ha néha-néha fejét csóválta is felette.

Aztán meg, habár büszke és némi tekintetben elfogult, de azért értelmes ember volt. Belátta, hogy ők innen-onnan le vannak győzve; miért küzdeni tovább a kikerülhetlen — az inevitabile fatum — ellen? Jöjön, a minek jönnie kell? Még a pipáját sem hagyta kialudni miatta.

A „fiut” formaliter szerette, oly jóindulattal viseltetett iránta. Kénytelen volt belátni, hogy ezeknek az új embereknek van jövőjük. Hja, a világ forog! Miért lánczólna magához leányát is, hogy vele együtt korhadjon el? Hadd pusztuljon el ő egyedül, ha pusztulni kell. Leánya legyen boldog, a mily boldogságot csak kíván magának. Boldog pedig csak úgy lesz. . .

Az öreg ur pipájának bodor füstje közt körülbelül látta képzeletben a jövőt.

— Unokáim vasutat és léghajókat fognak csinálni, — mormogá magában.

Aztán szétpiszkálta a füstfelhőt pipaszárával.

— Bánja a patvar!

Az az „ember,” az a „fiu,” az a „gyerek” aztán meggyógyult.

Első látogatását is a kastélyban tette, háláját nyilvánítandó azon gondos részvételért, melyet iránta betegsége alatt a nők tanusítottak, hogy befőtten, gyöngé ételeket s a többit küldtek neki.

Az egész család oly örömmel futott eléje, mint valami kedves rokon elé.

— No, Lázár, — dörmögött rá Urfalvy ur jókedvűen, — feltámadt?

— Fel! — viszonzá őszintén mosolyogva Zarándi.

És mindnyájan mosolyogtak és oly szerető jósággal néztek erre az emberre, mintha fiuk, testvérük lett volna.

Ebéd után egy kis időre külön kaphatta Szeraphine kisasszonyt. A kisasszony szándékosan kerülni akarta őt, de Zarándi a verandán elfogta, nem lehetett elszaladnia többé.

— Néhány komoly szavam volna, kisasszony! — szólt hozzá Zarándi meghatott hangon.

Szeraphine kisasszony arca égett, keble hullámozott. Nem a torzsalkodó, berzenkedő, begyes galamb volt többé, hanem a félő, menekülni vágyó, de nem tudó, riadt, szárnyaival verdeső.

— Hozzám? — kérdé majdnem ijedten.

— Egy őszinte kérdés ez inkább, — folytatá Zarándi, — melyre őszinte feleletet kérek. Szüljön e bizalom bizalmat. A történetek miatt itt mindenfélét suttoznak-buttognak; nem akarnám, hogy kegyednek e miatt bármi csekély kellemetlensége is legyen. Azért mondja meg őszintén, tartozkodás nélkül: kívánja-e, hogy távozzam innen örökre? Azáltal végét vethetjük a szí-szónak, s én, ha kegyed kívánja, engedelmeskedem.

Hangja oly lágy, hízogó volt, szemei oly édes-nézésűek,

Bourgesba utaztak s miután e szent kötelességet megtették, a bizonytalan jövőbe tekintének addig, míg gyarló emberi észről telhetik, s különösen arról gondolkoztak: mit legyenek legelőször teendők, mert tetemes vagyon birtokosai valának. Jó tanácsot adtak e tekintetben egymásnak, de hogy a sok birtokot egymás közt felosztásuk, arról szó sem volt. Végül abban egyeztek meg, hogy örökre eltávoznak Párisból, a szomorú ama színhelyéről, hol 10 év alatt annyi örömet élveztek.

— Utazzunk! — mondák egymásnak, — Járjuk be hazánk tartományait; mindenek előtt a szegényebbeket, mert ezek a szebbek s itt tehetjük a legtöbb jót.

* * *

Két évig senki sem tudta, hogy hová és mivé lettek.

Bordeauxban találkoznak velük először, utazásuk óta az első nagy városban. Itt fölkeresték rokonaikat, kik által a legnagyobb szívességgel lőnek fogadtatva.

A nehéz fájdalom, mely édes szülőjük és szeretett nevelőjük elvesztése miatt sebzé keblüket, szebbé tette őket: Péter-Pál erőteljes és élénk ábrázata a csendes mélaság által nyájassabbá lőn Pál-Péter gyöngéd vonásai a férfias komolyság által sokkal vonzóbbak valának, mint valaha.

Bordeaux elég gazdag város a végre, hogy pompája által tetsző is legyen. Ifjainkat a nagyszerű lakomák, vendégek és a mulatságot szerző összejövetelnek nem engedék, hogy egy ideig tovább folytassák utazásaikat. Gyakran elmentek a színházba is, hol a tapasztalás szerint a fiatal közönség a szomorújáték folyama alatt hangosan beszélget bármi egyébéről, s csak a táncz kezdetével fordul a színpad felé s szűnik meg a társalgással, mert ezt nagyobb érdeklődéssel nézi.

Az utóbbi napokban nem sokat beszéltek együtt, s nem is voltak gyakran egymással: mindkettő hallgatag lőn s oly sokáig elmerengett a szép holdvilágos éjeken: szerelmesek valának.

Egy este Péter-Pált a harag és bosszuvágy miatt elhalványodott arczezal látjuk egy nő szobájába lépni. Főlöszlegesen mondanunk, hogy e nőnek udvarolt.

— Asszonyom — szólt hozzá — jól tudom, hogy önnek szobájában férfi van elrejtőzve. Oh, szörnyű csalfaság! Ne tagadja kegyed... semmi könyhullatás... semmi esküvés! ha szabad kérnem!... Bizonyos vagyok a felől, hogy kegyed ezelőtt néhány percczel egy férfit fogadott. Kegyed engem nem várt ma estére, nemde? Azonban én mégis belépni láttam, s kis leánykáját kényszerítettem, hogy nekem megvallja. Az égre asszonyom, hol van e férfi?

— Péter-Pál! — hangzik a nő mellékszobájából.

— Pál-Péter! — szól egy más hang, az előbb megszólítotté s aztán mind két testvér előlépett, szívből átölelve egymást és hosszasan nevetve e különös eseményen.

De majd csendesebbek-csendesebbek lőnek s végre a legkomolyabb elbeszélgetés közt érkeztek szobájukba.

Lefekvés előtt így szólt Pál-Péter:

— Kedves bátyám! ha jól megfontoljuk, nem találod komolynak a mai eseményt? Hogy két testvér ugyanegy nőt szeret, s hogy egy nőnek két kedvese van, már abban vajmi elég különöset találhatni; hogy pedig e két udvarló kedvesüknél találkozott: az a sors játéka. De hogy Péter-Pál és Pál-Péter azt higgye, hogy őket ugyanazon egy nő szereti: ez megfontolást kíván; ez határozza meg, ennek kell meghatározni jövőnket. — Ugyanazon eszmék, testi kívánságok, sőt ugyanazon beteg-

ségek között nőttünk fel, és most az első szerelmi esetben is ugyanazon bájos teremtés hódítson meg?! Az Istenért, mi történik akkor, ha egyetlen igaz szerelem szállja meg mindkettőnknek szívét; ha azon szerelem, mely szívem s szívedben még csak most ébred, egy hölgyet akarna boldogítani? S nem kétkedem, hogy ez meg fogna történni talán holnap, ha elejét nem veendjük. Istenem, Istenem, mit volnánk képesek tenni akkor minden barátságunk és testvéri szeretetünk mellett is? Az elviselhetlen fájdalom miatt egyikünknek 'a sír néma ürébe kellene alászállnia. Avagy elfeledted Gall orvos szavait? Épen azért távozzunk mérföldekre egymástól, szeretett bátyám; még van idő! S csak akkor jöjjön el a viszontlátás boldog órája, ha szívünk választása megmásolhatlanul különböz; aztán éljünk egymás közelében s ne hagyjuk el egymást soha eltűnő perczeig! Vérfkönyeket sírok, midőn e tanácsot vagyok kénytelen adni; mert titkos szózat sugja nekem, hogy csak így kerülhetjük ki ama balsorsot, melyet a természet számunkra előre elkészített. Éljen boldogul kedves bátyám! légy szerencsés örökre!

Képzeltetik, minő éjszaka lehetett az, mely után a bucsu végső órájára ébredtek fel. Ohajtották, hogy bár örökre tartana ez éjjel s ne jöne fel keleten a hajnal, mely őket egymástól sokáig, meglehet, nagyon sokáig elválasztja.

Azonban megfontolás után amaz elhatározás teljessébe ment.

Megható volt a látvány, miként távozott el egymás iránti kifejezhetetlen szeretetből a két testvér.

Pál-Péter Angolhonba, Péter-Pál pedig Nápolyba távozott. — Elutazásukkor megigérték, hogy szívük érzeményeit gyakran fogják egymással tudatni, mert e körülménytől függött hosszabb vagy rövidebb távollétük!

Négy hónap telt el azóta, hogy Pál-Péter Londonba érkezett. A keresztyén világ Krisztus feltámadását ünnepelte. Az ünnep első napján Pál-Péter a francia követnél ebédelt.

Egyszerre hangosan kiált fel. Kezével szívéhez kap s így szólva:

— Nagy Isten! bátyámat e perczben sebesíték meg! — aléltnan hanyatlott hátra támlás székébe.

Három hét múlva ily tartalmu levelet kapott:

Nápoly, 18**. ápril 29.

Kedves öcsém!

„Husvétban szívem alá kardszurást kaptam. A seb mély, de nem veszélyes. Csak pár napig feküdtem ágyban, s fölkelés után megengedte az orvos, hogy neked írjak. Párbaft vívtam vetélytársammal. Oh, ha tudnád, mily boldog vagyok! A föld első angyala, az én gyönyörű Elvirám rabolta el szívemet és elmémet. Sokkal gyöngébb vagyok, semhogy téged mindenről tudósíthatnálak; hanem birom kedvesem ígéretét, hogy irni fog Franciaországból, hová jelenleg anyját fölkeresni ment. Leveléből meg fogod látni, hogy anyja nem ellenzi szerelmünket, sőt mindent kívánságunk szerint megenged s hogy julius végén Bourgesban a legboldogabb menyegző fog megtartatni. Szeretném édes öcsém, egyetlen barátom a világon, ha ez ünnepélyen téged is ott látnálak! Vajha te is oly hasonló szerencsét tudatnál velem. Soha sem ohajtottam ennyire rokonszenvünk hasonló következményeit. Tehát Bourgesbe elvár

szerető bátyád.“

(Végo köv.)

Visszaemlékezés

Badenre s a semmeringi kirándulásra.

Folyó év augusztus és szeptember hónapjaiban részint Badenben (Bécs mellett) részint Bécsben és Pozsonyban időzésem alatt irt jegyzeteimet átlapozván, arra a gondolatra jöttem, hogy tán nem lesz egészen érdektelen, ha azokból, a miket ezen kis utazás alatt láttam, a nevezetesebbeket a szíves olvasóval közlöm.

Baden városa két mérföld, vaspályán utazva, egy órai távolságra fekszik Bécsből dél felé; lakója 6500 körül van, nyáron át még egyszer annyi. Nagyobb szerű épületei: a szent Istvánról nevezett főtemplom, kaszinó, vigarda, színház s a katonai kórház, legszebb épületeit a számos nyári lakok (vilák) képezik, melyek különböző modorban építve, a város külrészeit, de leginkább a Bergstrasse két oldalát, egészen a Weilburgig díszítik.

Baden gyógyforrásai már a rómaiak idejében Thermae Cothiae vagy Pannoniae név alatt ismertek voltak. Önálló forrásai tizenhárom van, melyeknek hévfoka 21 °-tól (Peregrinus forrás) 28°-ig (a Josef-forrás) terjed R. szerint. Az eredeti főforrás (Ursprungsquelle), mely a Kálváriahegy alján buzog föl, naponként 15,386 veder vizet szolgáltat, s a források vize általában a sótartalma kénes vizekhez tartoznak. Ivásra csak a római forrást használják, de ezt is csak ritka esetekben, miután a víz italul nem igen ajánlatos, a többi forrás vize mind fürdöl szolgál.

A fürdőépületekben mindenütt nagy vízmedrek (bassin) vannak, melyekben a fürdés társaságban történik; több helyen a két nem együtt fürdik. Itt nem állhatom meg, hogy e helytelen szokás ellen ki ne keljek, mely nézetem szerint nemcsak általában illetlen, hanem a női szemérmességét sértő is. Azonban az úgy nevezett „Sauerhof“-ban, mely az államé, nők és férfiak felváltva külön fürdenek, s a „Frauenbad“-ban is, mely a városé, van két óra naponként egyedül nők számára fenntartva. A meleg fürdőkön kívül két hideg fürdő is van, melyek uszodával vannak egybekötve; egyike ásványtartalmu s igen jeles, másika tiszta forrásvíz, a annál jóval hidegebb; az első igen czélszerűen és kényelemmel van berendezve, s mindkettőben nők és férfiak külön fürdenek.

Hogy a meleg fürdőkben a fürdés utáni meghülés ellen mily jól van gondoskodva, említés nélkül nem hagyhatom. A mint azonban a nagy mederből egy ajtón, mely csengetésre felnyílik s az elzárt lépcsőn a kis öltözőbe fellép, melegített lepedők várják, melyet egy e célra készült alacsony s kívülről fülös lapos tetejű kemenczén igen hirtelen megmelegítenek; a fehér ruhát is melegítve adják fel; e kis öltöző mellett van közvetlenül a nagy öltöző terem, hol többi ruháinkat vesszük fel, s hol a levetkezés is lefüggönyözött fülkék mögött történik.

Badennek, a Kalvariahegy alján, számos kényelmes ülőhelyekkel ellátott gyönyörű sétánya (Park) van, hol vasárnap egyszer (délben), pénteken kétszer (reggel és délben), a többi napokon háromszor, este kivilágítás mellett, hallhatni jó zenét. Baden látogatóinak nagyobb részét bécsiek teszik, kik közül sokan egész nyáron át itt laknak, de még többen vasárnaponként rándulnak ki; ilyenkor érdekes nézni, mint hullámoznak néhány ezer ember tarka vegyületben a sétányon föl és le; mennyi ily napokon az ifjú és öreg, szép és rut arc, mennyi az egyszerű és finom izlésű, pompás, vagy a túlpiperés és nevetséges öltözet! E sétány mellett van a szinkör.

A sétány fölötti hegyoldalon virágokkal és cserjékkel beültetett téren állnak a császári pár ércből készült mellszobraik, hátrább, emeltebb helyen áll Esculap életnagyságú kőszobra, csinos oszlopos hajtalék alatt.

Még fenntebb a hegyen, hová árnyas utak vezetnek, van az úgynevezett Moritz-Ruhe, honnan a leggyönyörűbb kilátás nyílik Baden és környékére. E csinos fából készült hajlék Saphirtól vette nevét, kinek ez kedvencz helye volt; belül a falakra Saphir életének nevezetesebb szakaiából képletek vannak festve, ezekre vonatkozó saját verseivel vagy mondattal örökítve. A középen álló asztalra, melyet félkörben padok környeznek, nagy emlékkönyvek vannak téve, melyekbe a látogatók neveiket, komoly gondolataikat, vagy tréfás ötleteiket írják; e könyvek mellett egy tányér áll, mint szerény emlékeztető e hajlék gondviselőjére. Egy 83 éves nő ez, ki májustól októberig minden nap kora reggeltől naplementig itt ül és csipkeveréssel (klöppeln) foglalkozik; bámulatos nézni e csipkeverő párnája előtt ülő öreg nőt, (kinél szebbnél-szebb darabokat lehet venni, meglehetősen olcsó áron) hogy száz meg száz gombostű segítségével mily ügyesen és gyorsan dolgozik, s mily gyakorlottsággal cseréli azt a számtalan kis kölönczöt. Megjegyzendő, hogy e nő finom munkájánál szemüveget nem használ, s ez életmódot csaknem harmincz év óta folytatja; valaha Magyarországon is lakott, Komárom táján; még most is érti s egy kevéssé beszéli is nyelvünket; a magyarok iránt előszeretettel viseltetik; neve: Pankné.

E hegy legtetetjén a Kalvária áll, hová évenként többször búcsújárások történnek.

A Döbelhof-kert szintén igen szép sétahely; szép, árnyas fasoraival; azok, kik olvasni vagy gondolkozni szeretnek, örömet keresik fel.

Legkedvesebb és legkeresettebb sétahelye Badennek azonban a Weilburg, Albrecht főherczeg újabb izlésű, még Károly főherczeg által épített szép palotájával, melynek szépítésére azonban jelenlegi birtokosa sokat tett. Nyáron át ő fensége, vagy családjának egyik-másik tagja többnyire itt időznek. Igen szép virágkertek, jól rendezett, hosszú és árnyas séta-utak, eilátva kényelmes ülő-padokkal, vannak a közönségnek átengedve. Maga a palota a hegyoldal alsó részén fekszik, az úgynevezett Helenenthal kezdetén. Emli térsre méltó a góth modorban épült egyszerű, de szép kápolna, hol mindennap kilencz órakor mise mondatik, s a várkert, mely el van zárva.

Kétfelül magas hegyekről két régi várrom néz le az uj kori paradicsomra, mint a mulandóság szomorú emlékeztetője; egykor ezek is, koruk izlése szerint, fényesek lehettek belül, míg kívülről, úgy látszik, védelem és tartósságra számítottak építői. E romok egyike: Rauhenegg, a regényes Helenenthalon át kigyózó Schwechat jobb oldalán, a Weilburg fölé emelkedő hegy tetején van; de a gyakori igazítások által még megtartott, mészalátó őrtornyon kívül néhány dűlledező fal az egész, a mi még látható az egykori térs várból. Az átelleni hegyoldalon levő Rauhenstein jobban kiállta az idő viszontagságait. E vár két emeletes volt, s még meglátzanak benne a termek felosztásai, a kápolna falai, a börtön, egy térs bástya tetején, a vár egyik sarkában, a temető, s az őrtorony, mely meglehetősen ép. Továbbá mutatják bemenetelét azon föld alatti utnak, mely, monda szerint, a két várat hajdan összekötötte. Ha ez igaz, úgy minden esetre nagyszerű munka volt, mert a völgy hosszában a Schwechat vize foly, a várak pedig magas sziklákon vannak építve. A két várat

valamikor Thurzó Ernő építette. A hagyomány e két várról következő mesét tartott fenn a nép között: Két Thurzó-testvér lakott a két várban, kik évek óta engesztelhetlen haragot tápláltak egymás iránt. Az egyiknek fia, a másiknak leánya volt. Az ifjak szerették egymást, gyakran találkoztak a váron kívüli erdőségben, s ha látták egymást, elfelejtették az apák haragját, el az egész világot és csevegtek boldog szerelemről. Egykor a leány atyja meglepte őket, s dühe határtalan volt; leányát a torony-szobába zárta, mondván, hogy addig, míg csak az ifjura gondol, ki nem bocsátja. Az apa minden reggel megkérdezte leányát, hogy gondol-e még rá, s a leány mindig azt felelte, hogy „igen”; erre mindennap sötétebben távozott. Az ifju szerető minden este elment a vár (Rauhenstein) alatti meredek szikla tövéhez, s onnan, a mélységből küldte fel kedveséhez bús dalokban a szerelem szavait; a leány pedig kihajolt ablakából és könyezve hallgatta; szíve úgy fájt. Egy holdvilágos estén a leány szíve tele levén bánattal, helyzetéről megfellebbezett, ő is bús dalban felelt kedvesének, s biztosítá örök szerelméről, hűségéről; de a dal felébreszté az apát, böszülten jött leánya szobájába, s ott az ablakhoz rohanva, meglátta lent az ifjút. Dühe nem ismert többé határt; s e szavakkal: „Ha őt jobban szereted, mint engem, menj hozzá!” megfogta leányát, s a nyitott ablakon át a mélységbe dobta; és ime, mily csuda! a leány a roppant sziklákön nem zúzódott szét, hanem sértetlenül hullott kedvese lábai elé, ki Istennek hálát adva, örömittasan vitte fel aráját átelleni várába, hol soká boldogan éltek. A bösz apa ezt megtudván, még mogorvább lett, még jobban gyűlölte az ifjút, s hogy vagyonát halála után se birhassák, roppant kincseit mélyen elásta a föld gyomrába. Nem is találta meg soha senki; de ő sem nyughatik sírjában, holdvilágos éjeken ott bolyong sohajtozva a romok közt. Eddig a monda. A két rom jelenleg báró Dobbelhofé.

A weilburgi fasorok végétől rövid gyalogut vezet az ugynevezett Hauswiesére, hol minden szerdán délután zene van. Ezzel csaknem átellenben van a hirneves Jammer Pepi tejmajorja, hol a sétálók kávéra szoktak megállapodni. E nőről el lehet mondani, hogy az inség és bánat összeházasodtak, levén az ő férjének neve Kummer.

Beljebb menve a völgybe, mintegy fél órai séta után a Cholera-kápolnához érünk, mely a balfelüli hegyoldalon áll, gyönyörű kilátással a völgyre. E kápolnát, egy Badenben létező kórházzal együtt, a Boldrini-család — azért, hogy az 1831-ki cholera alatt egy tagja se kapta meg a betegséget, — hálából építette. Szembe van az Antons-Grotte.

Még bentebb a völgyben (megjegyzendő, hogy az Ilona-völgy a heglánczolatok közt néhány órai távolságra terjed) vannak az idegenek által oly sokat látogatott Kreinerhütte, Augustinerhütte, Alland; mindenütt lehet étkezni, utközben pedig több helyen majorok vannak, (Milch-Mariandl) melyeket szám szerint neveznek, s hol jó tej és vaj kapható. De vannak még más kirándulási helyek is, mint Heiligenkreiz, Eisernethor, Jägerhaus (gróf Wimpfen birtoka), honnan igen jó ivóvíz vezettetik a Weilburgba.

Nem akarván hosszadalmas lenni, áttérek a szemmeringi kirándulásra. Ez az ut néhány napunkat vette igénybe, miután elhatároztuk, hogy a közben eső helyeken, hol valami érdekes megnézni való van, kiszállunk.

Első megállapodásunkat, a vasuton negyedórára eső Vöslauban tartottuk, melynek igen regényes fekvése van, számos szép nyári lakkkal bír, s Badennél sokkal csendesebb.

Fürdője híres, valamint szállója is, s ősszel szálló-kuráért csak úgy sereglenek a vendégek, mint nyáron át. Fürdő helyisége csak kettő van; mindkettő vize hideg, de rendkívül jó hatása. Különösen szép a nagy uszótó, melynek a medre közelében ültetett fűzek és más fák idylli kinézést kölcsönöznek. Ezzel átellenben van a kisebb uszó-tó, melyben az öltöződéek (kabinok) közben emeletre vannak építve. E két fürdőben a férfiak és nők délelőtt és délután felváltva fürdenek. Legszébb épülete Vöslaunak a „Hotel Back“ czimű nagyszerű szálloda, melynek földélparkányáról gyönyörű kilátás van a messze vidékre; berendezése czélszerű; van benne 120 vendégszoba, étterme 29° 3' 6" hosszú; a szolgálat jó.

E szálloda közelében egy kis kápolna áll, Mária mennybemenetelét ábrázoló szép oltár-képpel; a kápolna homlokzatán következő fölirat olvasható: „Zum Dank für das von der Cholera verschont gebliebene Vöslau. 1855.“ A parkhoz félkörben szorosan csatlakozó szép nagy erdő séta-helylyé van alakítva és szabadabb részei a legszebb kilátást nyújtják. Van itt helyben egy nagy czérna-gyár is, de idegeneknek nem szeretik megmutatni.

Vöslauból még az nap tovább mentünk Bécs-Ujhelyig. E városnak, — neve bennünk szomorú történeti emlékeket keltett; mert itt fejezték le Zrinyit és Frangepánt, és itt tartották II. Rákóczy Ferenczet fogva — mintegy 14—15,000 lakosa van, a katonaságon kívül. A régi, még a babenbergi osztrák hercegek várát, melyben IV. Frigyes és I. Miksa császár születtek s utóbbi ugyanitt a főtemplom oltára alatt nyugszik; Mária Terézia katona-növeldévé alakíttatta, hol 400 ifju jó ellátás mellett a hadi tudomány minden ágában, ezeken kívül testgyakorlatban, rajzban, uszásban és lovaglásban kellő kiképezést nyer. Az ezen intézetből kikerült hadvezérek képei a vizsga-termekben diszlenek.

A növendékek sétahelyeül egy néhány holdra terjedő gyönyörű nagy kert szolgál, melynek elő részében egy szabad téren az intézet alapítójának: Mária Teréziának, az intézet növendékei által állított életnagyságu szép ércz-szobra áll.

(Vége köv.)

A r a n y m o n d a t o k.

Rátkay Ilkától.

☞ Titkon viseld szívd! sebedet, mert így jobban heged, hisz az emberi szájalom foszlánya nem lehet ír reá.

☞ Ha szenvedsz, azt keresd fel, kinek barátja nincs; benne részvevő rokonszivet találsz. A szenvedő elvonul sebével, kerüli az embert; mert ennek nagy része magasztos fájdalmát felfogni nem képes.

☞ Mily büszke a szenvedő, nézd! s miért? mert e lelki kín, melyet azért visel, mert hitt, remélt és szeretett, emberfeletti erőt ad neki.

☞ Mig boldog vagy, ezer a jó barát, ha bánat ér, mindenki idehagy. Ilyenkor oly jó a magány, az elrejt mindent, mi sért és mi fáj!

☞ Magányában erős lesz a szívd, mert érzi, hogy önmagában mindent feltalál; eddig ideje nem volt önmagát kiismerni a sok ál-baráttól és akkor mégis mindig többet unatkozott!

Egy hét története.

November 24-kén.

Hangversenyek. — Szilágyi Virgil legújabb szereplése. — A pesti józsef- és ferenczvárosiak bűnbánása. — A vasárnapi lovardai gyűlés. — Az igazi hívők. — Szilágyi Virgil elszámította magát. — A szabadság nemes testőrsége. — A humanista. — Két összoűlekezés. — Három macskazene. — „Kedv és hivatás.“

A mi után hetek óta hiába esedezett: e héten bőségesen kijutott a fővárosnak. Egyre azon panaszkodtunk, hogy nincsenek hangversenyünk, és most egyszerre háromról kell a világot értesítenem; három nap alatt három hangverseny, sőt egy nap alatt két hangverseny, és milyen hangverseny! a milyen kevés fuvatik el a nap alatt; olyan hangverseny, a melyre nem szükséges belépti díjat fizetni, a melyben mindenki lehet néző és közreműködő egy személyben, a kinek t. i. kedve és hivatása van hozzá; nem kell hozzá sem tehetség, sem tanulmány, avagy előkészület, csak egy kis két krajezáros síp, vagy trombita, sőt szükség esetében egy törött fazék vagy serpenyű is szívesen láttatott, ez is méltó helyet talált a hangok ezen versenyében és emelte a hatást fel Szilágyi Virgil és dr. Konek egyetemi tanár urak ablakáig, és onnan a csillagos egetig, a melyek esteli fekete sötéttséggel tekintének alá mult vasárnap és mult kedden a haza ezen két nagy oszlopára; mert ezek valának a hangversenyek rendezői a mult héten.

Tulajdonképen csak az egy Szilágyi Virgilt illeti az érdem koszorúja e tekintetben, dr. Konek egyetemi tanárnak csak úgy futtában jutott ki belőle, elismeréseül annak, hogy a magyar egyetem tanszékén a minap az osztrák konkordátum hegymőgi bajnokaként mutatá be magát, és a mi egyetemi fiatalságunknak igen jó emlékező tehetsége szokott lenni e részben; ez alkalommal tehát ő iránta is lerőtta adósságait, de — mint mondtam, — csakugy melleleg, a főréssz Szilágyi Virgilnek jutott, ez a híres liberális férfi volt e három eget-rázó hangversenynek indítója, az ő utósó szereplése vívta ki magának azt a dicsőséget, hogy Pest fővárosában három nap alatt három rendbeli macskazene-hangverseny rendezteték, a melyekben részt vett vagy két-háromszáz különféle magasságu és mélységű hangszer és hangszerv láthatólag, és ugyanannyi tizezer tisztos lakója a fővárosnak látatlanul és hallatlanul, magában.

Mert bármily véleménynyel voltak is a főváros lakói egyfelül a közös iskolák elvéről, másfelül Szilágyi Virgilről, mégis átalános volt a bámulat, hogy épen Szilágyi Virgil, a híres liberális férfi ragadta fel az Egerben, Debreczenben, Székes-Fejérváron és Ó-Budán sárban hurezolt fekete zászlót és lobogtatja azt Pesten, a fővárosban, Magyarország szívében! És ha csak Magyarország szíve volna, de Szilágyi Virgilnek még annál is több. Hogy miket mondott Szilágyi Virgil Hód-Mező-Vásárhelyen a képviselő-választás alkalmával, azt a főváros lakói nem tudják, de annál jobban tudják azt, hogy milyeneket mondott ez a híres liberális férfi itt Pesten számtalanszor, a szabad ég alatt, ezer meg ezer — nem, annyi hallgatósága soha sem szokott neki lenni, még a József-városban sem, de bármennyien voltak légyen is jelen, ez az

ember ugy beszélt mindig, mintha dupla forspontra volna szüksége a földnek, Magyarországot pedig épen köszénnel kellene fűteni, hogy gőzerő repitse előre, annyira hátramaradt a többi világtól. És a hallgatóság megemlékezvén róla, hogy ez az ember sokat látott, sokat hallott, Turinban volt Kossuth-nál, Berlinben volt Bismarknál és Schmerling alatt bezárva is volt, édes kéjjel szívta magába lánggal égő szavait, megesküdött volna reá, hogy ez az igazi szabadelvű férfi, a hajthatatlan következetességű, gyémánttisztá jellem, a ki mint Husz, kész máglyán megsűttetni magát elevenen az emberiség örök igazságaiért, a szabadság, testvériség, egyenlőség szentháromságáért; képviselőnek ugyan nem akarta őt többé az országgyűlésre küldeni, de csupán ama híressé vált tiz pohár czukros-vizért, ezt leszámítva a József-város talpig dicső jellemnek tartotta őt, sőt még a Ferencz-város és a Kőbányán is sok bámulója volt, és most — egyszerre — ez a férfi, ez a megtestesült szabadelvűség és következetesség és dicsőség, az ő bálványja, az ő imádott eszményképe, kezébe ragadja a szűkeblűség és testvérgyűlölet fekete zászlaját, ugyanez a Szilágyi Virgil, az ő Szilágyi Virgilje, a József-városban, az ő József-városában és utána reá még a Ferencz-városban is! Oh, ez a csalódás, ez a rettenetes csalódás!

Ez több volt, mint a mennyit e két városrész nyugodtan elviselhetett és e részben Szilágyi Virgil egy kicsit elvétette a számadást. Azt hitte, hogy a mi Székes-Fejérváron és Debreczenben sikerült, hogy ne sikerülne az a pesti József-városban? és ebeli hiszemben szövetkezett a jeles férfi a józsefvárosi pappal és hívta össze előbb a józsef-városi katolikus hiveket mult vasárnapra a lovardába, és mult kedden a ferenczvárosiakat a „Köztelek“-re. Persze, azt hitte, hogy a legnagyobb részt buzgó katolikusokból álló józsef- és ferenczvárosiak tömegesen tódulnak majd e gyűlésre, de csalódott, épen azért mert buzgó katolikusok, nem jelent meg a derék lakosság e gyűlésen, mert a ki igazán hisz Istenben, mindegy akár milyen alakban is nyomódik be lelkébe az igaz hit, az a testvéri szeretet és haladás barátja és azért soha sem engedi magát felhasználtni szeretet- és haladásellenes célok előmozdítására. Az igazi vallásos ember épen azért, mert buzgó, nem lehet va k buzgó. A pest-józsef- és ferencz-városi lakosság tehát a nélkül sem ment volna el ily célú gyűlésre, a Szilágyi Virgil által rendezett ily gyűlésre pedig még kevésbbé ment el. A kivel csak beszéltem e tárgyban, mindenki a legnagyobb megbotránkozással nyilatkozott róla, mindenki szegyelte magát, hogy miként is tudta ő ezt az embert csak egy perczig is szabadelvű, következetes jellemnek tartani.

Igy történt, hogy a vasárnapi lovardai gyűlésen a párt-hivek közül átalában csak nagyon gyér „publikum“ vala látható, józsef-városiakból pedig épen csak a — hogy is mondtam — „szemen-szedettek“ valának láthatók, a milyenek egy tuczat árus-hölgy, a sekrestyés, főtisztolendő Kanovich ur sat; annál nagyobb számmal volt képviselve a szabadelvűség és haladás nemes testőrsége, a főváros díszó, a haza reményo: a fiatalság. Ez nem engedhette, hogy Magyarország fővárosá-

nak jó neve a világ előtt nevetség tárgyává tétessék, izgatott hévvel várta tehát a dolgokat, melyek jövendők valának, és a dolgok el is jövének vala.

Először is Szilágyi Virgil lépett a szószerzőkre és méz-édes szavakban elő kezdé adni, hogy az ő és párthívei milyen nagy barátjai a szabadságnak és a haladásnak, hanem a szabadságnak az az értelme van, hogy a miért a protestáns Debreczenben kimondták, hogy az iskolák felekezeti legyenek, annál fogva és következetesség okáért a katolikus pesti József-városnak is hasonlót kell tenni. Hanem ez a neme a következetességnek nem tetszett a fiatalságnak, azt mondta, hogy Debreczen nem Pest és a miért az egyik hibázott, abból még nem következik, hogy a másik csupa következetességből szintén hibázzék, sőt inkább: ez a „sőt inkább“ aztán meg Szilágyi Virgilnek nem tetszett, szólni akart, nem engedték szólni, a fiatalságot meg az árushölgyek nem engedték szólni, egy rendőr tünt fel az emelvényen, de a kinek láttára csak annál magasabbra csapkodtak fel a láрма hullámai, egyszerre csak csend lőn, minden szem meredten az emelvényen függött, minden ajk körül mosoly rezgett, mert az emelvény magaslatán egy ösvilági lény tünt fel, magas, athletai alak, hosszan aláomló fehér fürtökkel, világfájdalmas öltözékben, és remeteszerű szakállal. Csakhamar azonban a fiatalság magához tértámulatából, mert a mint a mythoszi alak megszólalt, megtudta, hogy hisz az Vasvári Kovács Ferencz, a „humanista“, a lelenczűgy régi üldöző szelleme, és bizony semmibe sem véve a rengeteg fürtöket és humanista szabásu öltönyt, a mint a felekezeti iskolák érdekében énekelni kezdett, úgy lehurrogatta, hogy csakhamar szintén elveszett a láthatáron, és azután egyre érdekesebbé vált a jelenet, az áruhölgyek alt-hangjai, a fiatalság bariton-hangjaival ölelkeztek össze a lovardában, és onnan kiszálltak az utczákra, a míg csak a gyűlés végkép el nem széledt és mult kedden a ferencz-városiak részéről a „Köztelek“-en ismétlődtek és ezen hangok összeölelkezésének köszöni lételet az a három rendbeli macskazene-hangverseny, melylyel e héten Szilágyi Virgil legujabb szereplése nyilvánosan megjutalmaztaték és a melyekből az egyik, a legkisebbik, dr. Konek egyetemi tanár urnak jutott osztály-részül.

A hangversenyek színhelyéről természet szerint a színházba vezet a képzelet. A nemzeti színpadon mult pénteken Szigligeti „Kedv és hivatás“ című vigjátékát adták először. E vigjáték is egyike azoknak, melyeket Szigligeti — pályázatra csinált, a bíráló választmány oda is ítélte neki a 100 aranyat, de olyan jelentés kíséretében, hogy maga Szigligeti, a ki tudvalevőleg nagyon könnyedén veszi a kritika szavát, két évig nem merte e darabot a világ szeme elé vezetni, annyira gyöngének tartotta azt maga is. Két év azonban nagy idő, ezalatt sokat felejtethet a világ, gondolhatá Szigligeti, és talán az a körülmény is járult hozzá, hogy Szigligeti egyik darabjának mult nyáron századik előadását ünnepelték meg, az ilyen kitüntetés egyfelül hátrább teszi az embert, míg másfelül némi lekötöttségű érzetet költ benne azok iránt, a kik ez ünnepélylyel megörvendeztették, és mivelhogy ezuttal az irodalom rendezte Szigligetinek a diszes ünnepélyt, hát elérkezettnek találta, az időt végre színre hozni a „Kedv és hivatás“-t, és most, hogy e darabot láttuk, igazán zavarban vagyunk, hogy mit mondjak róla. Ha csak rossz volna e darab, még mentgetni lehetne; azt mondhatnók, hogy Szigligeti máskor is rossz darabot irt, vagy azt, hogy Szigligeti szántsándékkal írta meg ezt a darabot olyan rosszul, meg akarván mutatni, hogy egy ilyen rossz darabbal is lehet száz aranyat nyerni nálunk. De az

a baj, hogy legkisebb hibája e darabnak az, hogy rossz, legnagyobb hibája pedig az, hogy szerzője két évig furt és faragott e silány férczelményen, teleaggatta utszéli élménczségi foszlányokkal, száz éves adomákkal, sőt még trágár kétértelműségtől sem riadt vissza, és mindezt csak azért, hogy az irodalom embereit pellengérre állítsa. Az egész férczelmény ez egy czélből látszik írva lenni, és ezen czél kedvéért hozatta Szigligetiszínpadra e silány férczelményt.

Előadom röviden e mű meséjét, hogy kétségtelenül tűnjék ki állításom igazsága. Szövény Boldizsár (Szigeti József), pesti házi ur, abban a rögeszmében szenved, hogy ő nagy bölcsész és nagy író; tíz év óta írja a bölcsészeti értekezéseket, de a melyek közül egy sem láthatott napvilágot, annyira együgyűek, míg végre egy Kozák nevű iparlovag (Feleki) költözik be házába, egy világcsaló, adósság-csináló, szemtelen, hányaveti, hazug, gyáva naplopó, a ki lapszerkesztésre adja magát, és házber fejében kinyomatja Szövény Boldizsár egyik bölcsészeti képtelenségét. Ugyan e házban egy gazdag koros hölgy is lakik, Czeczil (Prielle Kornélia), a ki jó szívvvel van Szövény Boldizsár iránt és ez viszont ő iránta, a nélkül, hogy tíz év alatt azt egymásnak megvallanak. Szövény Boldizsár, az agglegény, fél a gazdag hölgy kosaratól. Egyszerre betoppan Szövény Dezső (Szerdahelyi), Boldizsár megholt testvérének szeleburdi fia, a ki tehetségre nézve jó festész lehetne, hajlamánál fogva azonban rossz poéta. A bátya nagyon mérgesen fogadja őt, mert haragban élt testvérével, de egy festményének láttára csakhamar megkedveli, Dezső a háznál marad, nagy boszuságára Pellikánné asszonynak (Horváth Teréz), Boldizsár gazdasszonyának, a ki titokban a Szövéssné névre áhitozik és szintén titokban nem a legtisztességesebb uton egy kis pénzecskeket gyűjtöget össze magának a takarékpénztárban. Pellikánné asszony tehát nem szívesen látja az eleven szemű Dezsőt a háznál, és azért azt indítványozza, hogy vétessek el vele a gazdag Czeczilt. Boldizsárnak tetszik az indítvány, Dezsőnek is tetszik, dacára annak, hogy az első magá-Czeczilt kedveli, az utóbbi meg a vidéken Darvai Irmába lett szerelmes, de „deákosszerelm“-nek nevezi ez érzelmet, a mit a gazdag Czeczil kedvéért kész kivetni szívéből. Boldizsár tehát megkéri Czeczil kezét Dezső számára, és a koros hölgy színlag el is fogadja az ajánlatot, oly czélből, hogy a szeleburdi ifjut a gazdag házasság eszméjéből kigyógyítsa; de nincs is arra szükség, mert a kézfogó után megérkezik Darvai Irma (Lendvaine) és ennek láttára a „deákosszerelm“ mint igaz szerelem újra felébred szívében. Tudni sem akar többet Czeczilről és unszolja bátyját, hogy most meg Irma kezét kérje meg számára és a jó bácsi azt is megteszi; de Irma atyja mint praktikus gyárnok (Komáromi), csak olyan ifjut hajlandó vőül elfogadni, a kinek legalább kétezer forint évi jövedelme van, erre Dezső segédszerkesztőnek áll be Kozáknál, a ki nem két, de négy ezer forintot — ígér neki évenként; ez a hivatal meg Irmának nem tetszik, ő ismeri Kozákot és Dezső verseményeit is rosszaknak tartja, a bajnak tehát akként vettetik vége, hogy Boldizsár megkéri a gazdag Czeczil kezét, saját kétezer forintot jövedelmező házát pedig Dezsőnek ajándékozza oda, azonfelül Dezső festményei is nagy tetszésben részesülnek a műkiállításon, a miért felhagy a versírással, a mit kedvből üzött, és szenteli magát a festészetnek, és Irmának — hajlamból, Kozákot pedig, kinek ez a dolog sehogy sem tetszik, két kifizetetlen váltó miatt a rendőrség foglalja le.

Ezek után méltán kérdezhetni, mire való az a Kozák e darabban? Nem folyhatott-e volna le az egész cselekmény e jel-

lemtelen ember nélkül is? Vagy ha már egyáltalában kedve volt Szigligetinek ilyen alakot szerepeltetni e darabban, miért kellett neki épen irodalmár-foglalatosságot adni? minő vonatkozása van ez ember jellemtelenségének az irodalmársággal? Vagy ha már ébenségesen kedve volt haszontalan irodalmárt szinpadra hozni, miért egyszerre hármat? Nem lehetett volna az igazság kedvéért egy jóra való író is melléjük tenni? Kétségtelen tehát, hogy Szigligeti egész öntudatosan nevezte el ezt a Kozákot irodalmárnak, és csakis ezen Kozák és társai kedvéért írta meg és adatta elő e silány férczelményt. Így rőtta le Szigligeti elismérését a sajtó iránt, a miért ez annyira elnéző iránta.

—i —r.

Budapesti hírvivő.

++ (Királynő ő Felsége) e hó 21-kén délután négyes fogaton Gödöllőről Budára jött, egy külön vasuti vonaton pedig a királyi gyermekek s az egész udvari kíséret tagjai is bevonultak a palotába. Jövő hétfőn, e hó 29-kén, királynő ő Felsége visszatér Bécsbe, innen pedig Triesztbe utazik, ott bevárando király ő Felsége megérkeztét. A királyi gyermekek még mult csütörtökön tértek vissza Bécsbe, csak a kis Mária Valéria főhercegnő maradt még Budán és talán egész ujévig fog itt maradni. — Triesztbe utazásakor a királynő meglátogatja Rómában levő nővérét: a nápolyi királynét, hogy visszaadja neki tavalyi huzamos időzését Budán, miután most Mária királyné közeleg ahoz a pillanathoz, midőn — egy lángelméjű hazánkfia szerint: — a nő legközelebb emelkedik Istenhez, mert életet ad.

++ (Királynő ő Felsége) névnapját a gödöllői lakosság nagy örömmel ünneplé. Már előtte való este fáklyás-zenével vonultak a palota előtti térre, hol az ablaknál megjelenő királynőt éljenezve üdvözlék. Később a városház-téren egész kis vidor népünnp volt, s a csárdást ugyancsak tánczólák, míg csak a kivilágított ablakok lámpái ki nem aludtak. Másnap a harangok zúgása és mozsarak dörgése küszönték a névnap megérkeztét. A 11 órai udvari misén királynő ő Felsége is jelen volt gyermekeivel. Aznap a belügyminiszter volt a királyné asztalvendége, másnap pedig a gödöllői plebános. — A fővárosban isteni-tisztelettel ünnepelték meg ő Felsége névnapját. Este a nemzeti színházban ünnepi kivilágítás mellett adták Szigligeti „Kedv és hivatás“-át először. Ugyanez alkalomból a képviselőház elnöke diszebedet adott, melyen a többi közt Jókai Mór így köszöntötte fel a királynét: „Mindenkori saját színében képzelem eszményét. Én a királynét mindig baloldalon láttam ülni, még a trónteremben is; most is a Duna baloldalán van a királyné, holott Bécs és Buda a jobb oldalon fekszenek. De tegyük félre a szójátékokat, s jusson eszünkbe, mikor Magyarországon minden ember egyetlen baloldalt képezett, s ellenünkben Magyarország minden ellenségei egyetlen jobboldalt. Ki volt akkor baloldali pártunk legszendőbb védnöje? A királyné. E magas állású nő, kinek személyében minden pártárnyalat szeretete, mint a napsugárban a szivárvány valamennyi színe egyesül, népeinek boldogítására sokáig éljen!“ — Legméltóbban azonban Budán ünnepelték meg a királynő névnapját; az ottani Erzsébet-conventben ugyanis 900 darab gombócot, 7 akós hordó káposztát, s hozzávaló kenyeret és bort osztottak ki a szegényeknek. A bor helyett azonban jövőre egy kis husfélét ajánlanánk; abban a szegénység csak néha-napján részesül e drága téli világban.

++ (Király ő Felsége) utjáról a szent földön érdekes részletek olvashatók. A szultán vendégoil tekintvén ő Felsé-

gét mindaddig, míg csak nagy birodalma határai közt utazott, a leggyöngédebb módon gondoskodott mindenről. Jaffa kikötőjében, hol ő Felsége partra szállt, s hol a környékről nagy tömeg gyűlt össze a magas vendég üdvözlétére, török disz-örség fogadta a királyt, kinek számára a város előtt pompás sátrak állittattak fel, fölszerelve mindennel. Annyira terjedt a szultán figyelme, hogy ugyanazon ezüst-eszközök, sat., ugyanazon szolgáloményzet voltak a sátrakban, melyek a konstantinápolyi Dolma-Bagdse palotában. A syriai és damaskusi kormányzók siettek ő Felsége üdvözlésére, s Jaffától Jeruzsalemig 500 beduin, festői csoportokban, kísérté a fejedelmi menetet, szilajul nyargalva majd elől, majd hátul, s lövöldözve, lándzsával játszadozva, a nyergeletlen lovak hátáról. — Cairói távirat szerint király ő Felsége csütörtökön indul vissza keleti utjából. Találkozása az olasz királylyal Brindisiben, ezuttal elmarad. Ő Felségének időzése Alexandriában egy napra, Corfuban 12 órára van megállapítva. — Eugenia császárné a hajóhad kíséretében, a közép-tengeren már megindult haza-felé.

++ (Király ő Felsége) hajóutjáról az archipelagusban írják, hogy míg a kíséret nagy mérvben szenvedett a tengeri betegség folytán, csak király ő Felsége és gr. Andrássy Gyula nem éreztek semmi tengeri betegség-félét az egész uton. A reggeli-nél és ebédnél igen kevesen jelentek meg. Ő Felsége jó kedvű volt, s a másik hajótól, az „Erzsébet“-től, jelzés által kérdez-tet: „Kik szenvednek tengeri betegségben?“ A válasz volt: „Gr. Beust és Hoffman tanácsos.“

++ (A magyar zsidók Jeruzálemben.) Midőn ő Felsége a király a keresztyénség bölcsőjéhez: a szent városhoz közeledett, az első küldöttség, mely onnan eléje jött, a magyar zsidóké volt. Magyar háromszínű lobogóval élükön, haladtak előre, s e zászlón arany betűkkel volt olvasható magyar nyelven: „Eljen a császár és magyar apostoli király Ferencz József! Eljen a nemzet! A magyar, morva és cseh izraelita hitközség.“

++ (Rudolf főherceg) e hó 23-kán d. e. 11 óra után az akadémiai könyvtárt látogatta meg gr. Pálffy és Walterskirchen kíséretében. B. Eötvös József, akadémiai elnök, mutogató meg a főhercegnék a könyvtárt és termeket, melyeket nagy figyelemmel nézett. Öt óranegyedet időzött az akadémiai palotában. Hétfőn, 22-kén, délután az állatkertben volt, de már késő levén, csakhamar távozni kellett. Ugyanekkor Gizella főhercegnő a városligeti tóparton sétált.

++ (Károly,) romániai fejedelem nejével és kíséretével mult szombaton Pestre érkezett s az „Európa“ vendéglőbe szállt. Vasárnap a miniszterek tisztelegtek a fejedelemnél, továbbá az itt lakó romániaiak küldöttsége. Délután 6 órakor a fejedelem nejével a palotába kocsizott a királyné látogatására, s ott mulatott egy óra hosszágig. Este 8 órakor a fejedelmi pártovább utazott Baziás felé.

++ (Bertha Sándor) hazánkfia is közre fog működni az írói segélyegylet javára jövő hóban rendezendő hangversenyen. Bertha Sándor egyike azoknak, kik nemcsak hazafias lelkesedéssel, hanem szép tehetséggel tüzték feladatukul: nemzeti zenénk művelését. Ugyancsak töle e napokban egy újabb „Palotás“ jelent meg Rózsavölgyinél; valódi magyar szelleme, folyékony dallamai, művészeti avatottsággal egybeillesztett hangzatos zongoratólelei által a nővilágnak is kedves vendége leendő, zeneirodalmunkban pedig érvényre juttatja a magyar stílnak e nemét, melytől újabb időben sokan eltávozva, silányabb s zenénknek meg nem feloló utra tértek.

✦✦ (Az írói segélyegylet) és Kisfaludy-társaság javára adandó tánczvigalom rendezése a következőleg alakult meg: Kendeffy Árpád elnök; Beöthy Zsolt jegyző; Deák Farkas pénztárnok; gr. Batthányi Elemér, gr. Cziráky Antal, Gerenday László, Gyulai Pál, Kiss Aladár, Máday Sándor, Roviczky Sándor, Szentiványi Oszkár, Szentkirályi Albert, Szerdahelyi Kálmán, gróf Teleki Ede, Ugron Gábor és Vadanay Károly. A bál január 13-kán fog megtartatni, s házi asszonyul gróf Andrassy Gyuláné fog fölkérteni. A felülfizetések hirlapok útján közöltetni fognak.

✦✦ (A gyógyíthatlan vak) Blana Szilárd honvédszázados felesége végett november 28-kán délután 4 órakor az „Európa” szálloda termében hangverseny rendeztetik, melyben Gallmeyer k. a. az ismert bécsi énekesnő és Kocsis Irma, a nemzeti színház tagja is közre fognak működni. A jótékony cél iránti tekintetből is felhívjuk rá a közönség figyelmét.

✦✦ (Rubinstein) január végén fővárosunkba jő, s egy nagy zenekari hangversenyben vesz bucsut a pesti közönségtől. A virtuózi pályától visszavonul, s báden-bádeni Tuszkulánumban egészen a zeneköltésnek fog élni. — A florencziek már elküldék két első hangversenyük műsorát, mely szerint december 15-kén Mozart A-dur, Herbeck F-dur és Beethoven Es-dur négyeseit játszá; december 17-kén pedig Mozart B-dur, Schumann F-dur és Beethoven E-moll négyeseit.

✦✦ (Táborszky és Parsch zeneműkereskedésében) megjelent: „Mansfeld-Lieder,” keringő, zongorára szerzé Klepsch Károly, ára 80 kr. — „Evetke-Polka,” zongorára szerzé Perczel Lajos, ára 50 kr. — „Veszprémer Schnellzug-Polka,” zongorára szerzé Körmendy József, ára 50 kr. — 20 népdal, III. füzet, 5 dalt tartalmazva, átirta Herdy Ferencz, ára egy füzetnek 80 kr.

✦✦ (Rózsás napló.) Ifj. Tóth József, a szini képezde egykori tehetséges tagja, mult hétfőn kelt egybe özv. Vizekethy Béláné asszonnyal. — Tóth Sámuel ur, a debreczeni theol. akadémia köztisztviselőtanára, jövő hó 4-kén tartja menyegzőjét a művelt és bájos Vargha Mari kisasszonnyal. — Kalmár Dezső mérnök a „Haza” című bank tisztviselője a napokban jegyzé el Vida Ida kisasszonyt a köztisztviselőtanári állású Vida Károly takarékpénztári pénztárnok leányát.

✦✦ (Vegyes hírek) Juhász Antal, Sipos zongoraművész tanítványa, hangversenyt ad az idén zongorán, mely alkalommal Liszt „Preludes”-jét Sipossal adja elő. — A „Zenészeti Lapok” Reitter főmérnök 3 leányaira, mint kiváló zenészeti tehetségekre figyelmeztet. Angella s Ilona zongoráznak, Gizella pedig azonfelül kitűnően czimbalmoz. — Kletzer Ferigordonkaművész körutat szándékszik tenni Magyarországon. Meglátogatja Aradot, Debreczent, Váradot, Eperjest, Kassát, Temesvárt. — Reményi Ede Szolnok városában Sárkány András főbíró indítványára közfelkiáltással diszpolgárrá választatott; ez azon lelkesedés eredménye, melyet a művész közelebbi hangversenyzése alkalmával előidézett. — Salvini olasz opera-társulata bécsi lapok szerint, megint készül Pestre, s primadonnául Csillag Róza, jelenleg Konstantinápolyban szereplő magyar énekesnőt szándékoznék szerződtetni. — A budai tanítónő képezdéhez rendes tanítónőül s egyszerre mind ideigl. igazgatóul Zirzen Janka k. a. nevelőnő neveztetett. — Debreczenben Csáthy Károly kiadásában megjelent: „Tárcza-naptár,” ára 20 kr. „Lap naptár,” ára 15 kr. Mindkettő igen csinos és zsebben hordozásra alkalmas. —

B. Podmaniczky Frigyesről új regény jelent meg Laufer Vilmos kiadásában a „Kegyencz” cím alatt. — P. Szathmáry Károly is bevégezett egy hosszabb regényt, mely a könyvpiacon egyik érdekesebb újévi termékét fogja képezni. — Érdekes albumot tervez Marasztóni József jeles rajzolónk. A magyar művészeknek muzeumunkban levő jobb képeit a művészek életrajzaival, akarja kiadni hat füzetben. Egy füzetben négy kép lenne, s az első márcziusban jelennek meg. — A jogász bál, a farsangi idény egyik legkedveltebb tánczvigalma, jövő évben úgy mint eddig megtartatik s a bálbizottság már megalakult. Elnök: Kiss Aladár, alelnök: gr. Cziráky Antal; pénztárnok Mihailovics Béla; ellenőr gr. Cziráky Béla, jegyzők: Bánó Árpád és Meixner Emil. — A pesti vízvezeték kiegészítésére Lindley főmérnök újabban 550,000 frt folyóvá tételét indítványozta, s a gazdasági bizottság, belátva a költségek szükségét, e célra 800,000 frtnyi kölcsön kötését fogja indítványozni a közgyűlésnél. — A magyar országos fegyházak megvizsgálása végett közelebb Csillag L. miniszteri osztálytanácsos körutra indul az egész országba. — Statistikai adat. Pestnek 1842-dik évben 3519 háza s 61,138 lakosa, míg Budának 4088 háza s 30,187 lakosa volt. Mily óriási különbség a testvérvárosok akkori és mostani népessége közt! — Virágh Gyula budai színész „A szinpad” című heti szaklapot fog megindítani. — Tánics Mihály kissé már jobban van. — Humann Olga k. a. aggasztólag beteg. — A király keleti látogatásának emlékeül Port-Saidban az Eugénie francia császárnéről nevezett utcával szögletet képező „Quai Francois-Joseph”-nek (Ferencz-József-utcának) s Ismailában a legszebb s leg nagyobb utca „Avenue de l'empereur Francois-Joseph”-nek (Ferencz-József-császár-sétánya) neveztetett el. — A naplopók mostanában az omnibuszokban levő egyének tárczáinak kirablását gyakorolják meglehetősen sikerrel. Különösen a nők közül már számosan voltak olyanok, kik telt tárczával léptek az omnibuszba s üres zsebbel szállottak le.

✦✦ (Halálozások.) Endlich Sándor 8-dik osztályt végzett tanuló, Pécsen, 23 éves korában, november 17-kén meghalt. — Silberer budavárosi képviselő 73 éves korában jobb létre szenderült. — Orczy Kamélia bárónő ehó 22-kén rövid ideig tartó szenvedés után elhunyt. Egyike volt a legmiveltebb magyar nőknek, s nemcsak rokonai, de mindazok körében feledhetlen emléket hagyott maga után, kik valaha vele érintkeztek. Hő pártolója volt az irodalomnak, s mint zeneköltő szép dalaival a művészi körökben is figyelmet keltett. Bőke hamvaikra!

Nemzeti színház.

November 26-kán.

Nov. 20-kán: „A hugenották,” Meyerbeer operája, 4 felv. — Nov. 21-kén: „Kodv és hivatás,” Szigligeti Ede eredeti vigjátéka, 3 felv. — Nov. 22-kén: „Othello,” Shakespeare tragoediája, 5 felv. — Nov. 23-kán: „Tell Vilmos,” Rossini operája, 4 felv. — Nov. 24-kén: „Szerafina,” Sardou színműve, 5 felv. — Nov. 25-kén: „A fekete dominó,” Auber vig operája, 3 felv. — Nov. 26-kán: „Kodv és hivatás.”

— 25 —

Budai népszínház.

November 26-kán.

Nov. 20-kán Kocsisovszky k. a. föllépteül: „Richelieu első párba,” vigjáték, 3 felv. — Nov. 21- és 22-kén: „Honvédek és papok,” vigjáték, 3 felv. Nov. 23-kán nem volt előadás. — Nov. 24-kén: „A pénzügyminiszter jobb

keze, azaz plus-e vagy deficit," vigjáték, 3 felv. — Nov. 25-kén Kocsisovszky Borcsa k. a. föllépteül három új 1 felvonásos vigjáték: „Az illat," „76 nő kéréje" és „Vigjáték házasság nélkül."

Divattudósítás.

Mind azon hölgyeknek, a kik maguk készítik, vagy legalább uraguk segítik ruházatuk elkészítését, megmondhatjuk, hogy ügyességüknek és szorgalmuknak új tér nyílik, t. i. a ruhák himzése által, mi kivált estélyi és posztó-ruhákra legdivatosabb diszítés. E himzés a selyem szövet színében, selyemmel lesz dolgozva, füzérekben vagy szeszélyes alakzatu, elszórt rajzokban és türelmüktől függ, ha e himzés csupán csak a derékon és ujjakon, vagy szoknyákon is látható legyen. Egy világos szürke nehéz selyem-ruhának elől nyitott tunikáját láttuk köröskörül tenyéryi széles rózsafüzérrel himmezve, keskenyebb füzérekkel volt diszítve az elől kivágott derék, ujjak és a hátulsó csokor.

A himzést utánozó sujtásokról már multkor tettünk említést, és most csak azt tehetjük hozzá, hogy e divat csakugyan mindig jobban terjed és ma-holnap egészen általánossá válik.

A ruhák diszítését illetőleg, úgy látszik, hogy „hangulat-adó" dölők megunták a túlságosan cifra és csak sok szövetből kiállitható ruhákat, és jö-lélül annak nemcsak a fodrok száma apadt meg, hanem azok kevés és kicsi rán-czokba is vannak szedve, sőt egészen simán felvarrt selyem vagy sötétebb bársonyszegélyek is láthatók új ruhákon is. A fodrok tetszés szerint atlatcz-al be vannak passepoilrozva, vagy felettük egy sor rüche alkalmazva, a mint azt az egyéni ízlés és a szövet megengedi, mert akár így, akár pedig amugy diszítve, a divat mindent megenged és mindenhez a miben ízlés nyil-vánul, tetszését is adja.

Az ujjakra nézve is nagy változatosság uralkodik és korántsem tar-toznak az idomult holmik közé a félszűk ujjak, hanem ezek is, meg a bő ujjak is egyaránt készülnek, azon kikötéssel azonban, hogy házi és kimenő magas ruhákhoz a félig szűk ujjak, regguli ruhákhoz a hosszú és bővek, estélyi ruhákhoz, melyek magasak ugyan, de elől szivalakban vagy négyyszögben ki vannak vágva, a könyökig érő ujj divatos, a melyhez gazdag csipkefodrozat van varrva.

A hajviseletre nézve azt vesszük észre, hogy a bodros és nyitott haj-ból készült csokrok, nagy fürtök, sat. helyett vastag fonatok veszik körül a fej hátrészét, úgy annyira, hogy hátul még egy lelógo fonat is takarja be a nyakat: így kívánván ezt a legujabb divat.

A kalapok a közelgő tél daczára sem akarnak megnőni, és a ki gaz-dag hajzata daczára is fázik, az alkalmazzon a kalap hátusó részére egy hosszú fátyolt, melyet aztán a nyak körül lehet csavarni, és mely az arcot egy kissé védi is a szél ellen.

Az egyszínű selyemszövetek háttérbe szorítják egy kissé a esíkos, kockás szöveteket, és valóban igen fényes színűek is az új selyemszövetek két színű ragyogásaival. Legujabb és legkedveltebb szín azon szürkés-zöld selyemszövet, melyet a most beszéd tárgyá lett keleti ut szerint Nilusi-szö-vetnek neveztek el. E sima, fényes selyemszövet minden mozdulatnál ezüstös visszfényeket lövel, épen olyanokat, mint ama hies folyó, innen az elneve-zés. A francia császárné néhány héttel ezelőtt emelte már igazán divattá e szint, viselven valamelyik elfogadásánál egy olyan szürkés-zöld selyem-ruhát, melynek hosszú uszályos szoknyáján egyéb diszítés nem volt, egy zöld selyemgaze dudornál, keskenyebb zöld dudor keríté a derék előli kivágását és az ujjakat is. Felöltő helyett a császárné egy hanyagul vállaira vetett zöld gaze écharpot viselt.

Mult heti mellékletünk magyarázata.

A mult alkalommal egy elől kivágott magas ruha-de-rék szabásmintájával szolgáltam t. előfizetőimnek, a melynek magya-rázatát helyszüke miatt csak ma adhatom t. olvasóimnak. E magyarázat ugyan igen egyszerű lesz, mert a szabás is ez, csak reá kell nézni az egyes részekre, és azonnal tájékozhatjuk magunkat. Így azonnal látjuk, hogy az első szám az előrész, a második a hátrész és a harmadik a hát-részhez tartozó oldalrész jelöli. E derék előli kivágására egy sor csipke- vagy moll-chemisette, vagy a derék alatt keresztben fölvet finom csipke-kendőt lehet diszítésül használni. — Az ujjakra nézve vagy közönsé-ges félbő ujjak veendők, a minőket ez évben már ismételve adtunk, vagy csak könyökig érők, gazdag csipkebodorozattal, vagy a ruha kelméjéből való fodorral.

Számrejtvény.

Láday J.-tól.

- 23, 5, 69, 26, 52, 3. Ez egy dicső nemzet neve;
12, 46, 22, 40, 13. Minden teremtmény tisztelője;
82, 63, 28, 24 8. Gyermekek mulató-eszköze;
36, 62, 10, 72, 11, 15, 56, 51, 60, 64. Ekkor nagyon boldog levél;
54, 80, 81. Van ilyen könyv, pénz és levél;
79, 2, 39. Kettő nélkül nem lehet;
1, 7, 36. Ezzel mindenki rendelkezhet;
31, 7, 3, 60, 16, 70. Legmagasabb épület;
18, 81, 34, 27, 33, 70. Kevés számmal bíró nemzet;
73, 70, 7, 49, 7, 3. Ments meg minket Isten ettől;
21, 39, 32, 47, 62. Sok ember távozik ettől;
9, 29, 39, 7. Az igazság hirdetője;
57, 55, 82, 76, 65. Két kitűnő költő neve;
51, 58, 30, 17, 68, 25, u, 20, 62. Jegyváltás eredménye;
71, 72, 85. Istennek az lakóhelye;
75, 74, 61, 26. Ennek viz a vezetője;
67, 50, 19, 60, 41. E versnek ez szerkesztője;
79, 38, 37, 18, 17, 29. Kétszínűnek sajátsága;
42, 43, 44, 45, 77, 78, 32, 46. Használtatik háboruba;
53, 38, 84, 14, 66. Jelent nagyszámu mennyiséget;
35, 59, 48, 84. Van ilyen dél, éjszak, nyugot és kelet;
6, 83, 4. Igaz mondása Petőfinak,
1 85. Magyar nemzetről illetőleg.

Megfejtési határidő: december 25-dike.

— 315 —

A f. é. 45-dik számban közlött rejtvény értelme:

Higyj, ha szerencse virul éltednek rózsá-határin,
Hogyha sötét felhő lengne fölötted, remélj,
Égve szeress. bármily sorsnak kebelébe jutottál,
A szeretet tűr, mely gyásztemetődön is ég.
Boldog léssz, ha e föld ármányit visszaríasztva,
Hinni, remélni és égve szeretni tudál.

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Benedikovics Róza, Nagy Flóra, Esztergomy Erzsébet, Kalmár Lenke, Tóth Károlyné, Szűts Ida, Keresztes Emilia, Halasy Anna, Torday Izabella, Boronkay Flóra, Sósfy Auna, Nagy Mária és Luiza, Kec-keméthy Emma, Somogyi Anna, Boronkay Csicseri Lila, Pikéthy Etelka, Mudry Pálkuty Janka, Luczenbacher Erzs, Halmay Ilka és Berta, Farkas Eleonóra, Hárshgyi Horhy Erzsébet, Balogh Erzsébet, Gyura Janka, Sze-pessy Róza, Bukóvszky Regina.

— 301 —

A 44-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag be-küldé:

Birró Domokosné, Intze Katalin, Geher Antalné, Bukóvszky Regina.

— 302 —

A 43-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag be-küldték:

Birró Domokosné, Intze Katalin.

— 303 —

Tartalom.

Greguss Ágoston. (Arczképpel.) — Várom a napot, Mezey József-től. — Csak gyakorlatinak kell lenni, Major Bélától. (Vége) — A rózsá-románca, Kenézy Csátártól. — Péter-Pál és Pál-Péter, Dallamos Ernőtől. — Visszaemlékezés Badenre s a semmeringi kirándulásra, Len-gyel Dánielnőtől. — Arany mondatok, Rátkay Ilkától. — Egy hét tör-ténete. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora. — A boríték on: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Hirdetések.

Mai számunkban van: Greguss Ágost arczképe, megrendelési iv Degré Alajosnak „A nap hőse" czimű két kötetes eredeti regényére és előfizetési felhívás Mezey József költeményeire.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

49-dik szám.

Deczember 5-kén.

CSALÁDI-KÖR

A PESTI JÓTÉKONY NŐEGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Megjelenik minden vasárnap két iven, színes borítókkal.

SZÉPIRODALMI DIVATLAP.

SZERKESZTI ÉS KIADJA

EMILIA.

X. ÉVFOLYAM.

PEST, 1869.

NYOMATOTT KOCSI SÁNDOR SAJÁT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN,

Aldunaszor 9. szám.

H E T I N A P T Á R.

Hónapi és heti naptár	R. katolikus és protestáns naptár		Ó-naptár	Izraeliták naptára	Hold-járás	N kelte	P- nyugta
Deczem. 5	Vasárnap	C. 2. Sabbás apát	C. 2. Pelin	23 E. 24. Amphil.	1 Tebeth R.	7 36	4 6
6	Hétfő	Miklós püsp.	Miklós	24 Katalin	2 Oltárün. vége	7 37	4 6
7	Kedd	Ambrus püsp.	Agota	25 Kelemen	3	7 38	4 6
8	Szerda	Bold. Assz. fog.	Szofron	26 Alipius	4 Ezekiel	7 39	4 5
9	Csütörtök	Leokádia szűz	Caesar	27 Perzs. Jakab	5	7 40	4 5
10	Péntek	Judith, Eulália	Judit	28 István	6	7 41	4 5
11	Szombat	Damasus	Damáz	29 Peramon	7 S. Vajhi.	7 42	4 5

 Teljes számú példányokkal folyvást szolgálhatunk.

V i d é k i t á r c z a.

Gyergyó-Szent-Miklós, novemberhó 24-kén, 1869. (*Eredeti levél.*) Katalinbál. — Zeneegylet. — Műkedvelői társulat. — Tisztelt szerkesztőnő! E vigalom, mely minden évben fényesen tartatik meg nálunk, most kiválólag kitűnően folyt le. Jelenvolt a vidéki, úgy mint a városi előkelő világ s a fiatalság legszebb koszorúja. A fiatal nők közt örömmel láttuk a mivelt és szellemdus Biró Róza urhölgyet, Lázár Zakiné és Száva Gerőné urnőket Brassóból, és többen, a kik egytől-egyig szépség és szeretetreméltóság által tűntek ki.

Zeneegyletünk pedig, melyre nagy reményeket helyeznénk, úgy látszik, romba dőlt, miután az illető urak már annyira elhanyagolták, hogy még előadásokat sem tartanak. Valóban sajnáljuk, hogy a szép zene iránti előszeretetük az utóbbi időben annyira megcsökkent; de reméljük, hogy a vizsgálódás gonosz szellemét rövid időn ismét az egyetértés és nemesebb élvezet iránti hajlam fogja felváltani és akkor az egyet is nemsokára ujjal buzgó tevékenységet fejtend ki a nemes cél érdekében.

Műkedvelői társulatunk is van, és pedig bátran mondhatjuk, hogy igen jeles, s előadásai mindig nagyszerűen sikerülnek, bárha nem a legnagyobb pártolásban részesülnek. Itt méltán és jogosan kiemelhetjük Lázár Menyhért, Csiki Dénes, és Kápdebo Vidor urakat, kik oly kiváló színészi tehetséggel bírnak, hogy kevés vidéki műkedvelői társulat dicsekedhetik ily tagokkal. Bármily jelentéktelen hely is ez a Gyergyó, értelmisége azért nem akar és nem is fog elmaradni semmi tekintetben a többi haladni vágyó városoktól, sőt az értelmiség nemes törekvése és szép példaadása a nép alsó osztályaira is nemesítő hatással lesz; mert a milyen igaz, hogy nálunk az alsó osztályok fájdalom, még nagyon hátra vannak a közművelődésben, úgy másrészt az is igaz, hogy első sorban az értelmiségnek kell a szép példával előmenni. A napsugarak mindig felülről alááradva világítanak. *)

K. A.

Eger, novemberhó 15-dikén, 1869. (*Eredeti levél.*) Katalinbál. — Tisztelt szerkesztőnő! A Hellebronthné-féle jótékony négyeletnek a nyári bál alkalmával fennmaradt érdekes tárgyak kisorsolásával összekötött Katalinbál tegnap tartatott meg.

Kaszinónk ritka szép hölgykoszorút fogadott virágokkal diszitett termébe, s a nem túlszámos, de válogatott közönség fesztelen jó kedvvel mulatott, majdnem reggeli 5 óráig. Lojzink zengő fája villanyzólag hatott a kedélyekre, s a sok kipirult arc talán érezte, hogy ez legutolsó táncvigalma ez év-

nek, mert a sok „ujra,“ és „hogyan volt!“ alig engedte a klarinetot lélegzethez jutni; volt egy csárdás, mely majdnem harmadfél óra hosszáig tartott.

Az est szépei közt örömmel láttuk Alexy Kornélia, Isáak Irma és Ilon, s a vidékiek közül: Brezovay Piroška és Moesáry Rózsa urhölgyeket; de nagyon meg lennének akadva Venus almája odaitélésénél. Míg a hölgyítész-capacitások a bálkirálynőt ítélő mérlegeknél véleményük Brennus kardját izlés és vonzalom szerint ki ennek, ki annak a részére veti a mérlegben, addig mi azt mondjuk, hogy mindnyájan szépek, ragyogó szépek valának és szinte fájlaltuk, hogy a búvós-bajos kedves arcokról oly hosszú időre, egész a jövő év január 10-ki jogászbálig bucsut kelle vennünk.

Apropos! A jogászbálról eszembe jut egy derék öreg urnak, — kinek négy szem közt legyen megsugva: igen szép két leánya van! — azon nyilatkozata; hogy ő leányait nem fogja elbocsátani a jogászbálba, mert az frakkos bál lesz. *) A jogászok úgy robesgetik, hogy mindnyájan frakkban rukkoljanak ki, ő pedig t. i. az öreg ur, szivesebben lát egy száz évvel ezelőtt ujdívatunak tartatott róka-prémes bekecsét — báli öltöny gyanánt, mint frakkot. Az ő leányai csak nem tánczolnak frakkal; dehogy ereszti el!

Nem osztom ugyan az öreg urnak a frakkot megtisztelő emezetét s nem vagyok épen halálos ellensége annak a frakknak, s nem bánom, huzza hátára akárki; de mikor már frakkot látok csárdást tánczolni — mint a tegnapi bálban kínló-dott három vagy négy afféle fecskeszárny, boszantó gyötrelmesen lifeg-löfögvén Lojzi gyönyörű magyar nótáin — mintha szakállamat huznák. Hisz ha már valaki épen frakkban akar tánczolni, hát van elég táncz, mi a frakkot méltán megilleti, pl. ott van a walezer: keringelje, ott van a rezgő: reszkesse, ott a galopp: troppolja, — csak csárdást ne tánczoljon benne. A frakk satirája a csárdásnak, paródiája egyetlen nemzeti tánczunknak. Frakkban tánczolni azon az öt forintoson, azon a tiszahátin, általában a magyar nótán, a magyar zenén! mely tele van tüzzel, lánggal, s mégis szelid; melyet senki sem tud tőlünk eltanulni, senki sem tud úgy megérteni, melyen senki sem tud úgy lelkesülni, melyhez senki sem tud úgy tánczolni, — mint mi; fölemelt fővel, hűszkén, bátran, majd aprózva, frissen, mint a falevél reszketése, majd halkán, mélabusan, elandalodva, mint a pásztor-fuvola.

*) Ebből észreveheti t. szerkesztőnő, mi gőzerő gyorsasággal halad városunkban a civilizáció, mivel még a tavasz elején is, csak mint terra incognitát látnunk egy-egy tévelygő pantallont, annál kevésbbé látnunk frakkot.

*) Becses levelét máskor is szívesen veszem,

Szerk.

Láttatok volna tegnap azt a gyönyörű párt, mikor táncolt, örömeteket leltetek volna benne.

Abdul-Medzsid bajadérei megcsudálták volna azt a könyöséget és gyorsaságot; kiűtötték sarkaikkal a 32-ed rész ütenyt. — Hanem hát mindez nem fest frakkban! Ehez attila kell!

De elég! még valaki azt gondolja, hogy sentimentalis vagyok, vagy frakkphilippikákat akarok írni. Isten ments! inkább rostában hordok vizet. Isten velünk. *) B. L.

Különfélék.

A Vezuv újra dolgozik. — A belügyminisztérium jóváhagyta a „Korcsolázó-egylet” alapszabályait s a „Kereskedők tornaegylete” alapszabályait áttette Pest városához vélemény adás végett. — A gőzsiklóval megtették „már” (!!!) a próbát, ohajtott sikerrel. A fel- vagy leszállítás egy-egy percig fog tartani. Hármass mentő-készülék lesz alkalmazva, hogy minden lehető szerencsétlenségnek elejét vegyék. — A budai csolnakegylet elhatározta, hogy a farsang folytán bált ad a budai országházban. A bizottmányba Bérczy, Csáky, Gombár, Kornis és Pogány urak választattak. A bál február elején lesz. — A pesti jótékony nőegylet azon álarczos bálját, melyet évenként szegényei javára szokott rendezni, az idei farsangban január 16-kán a városi vigarda helyiségeiben fogja megtartani. Ezen rendszerint igen kedélyes és látogatott mulatságra már jó eleve kívántuk a t. közönséget figyelmeztetni. — Artmann Konrád ismeretes fiatal tolvaj, tanoncznak beállt Náthán Ignác bőrröndöshöz és folyó hó 27. és 28-ka közötti éjjel onnan megszökött, s elvitt magával 17 frt 50 kr készpénzt és 100 frt áru ruhaneműt, mit a bőrröndössegdek ládáiból lopott. Másnap reggel már megfogták. — Egy négy éves fiút találtak mult hétfőn az utcán, ki sem saját sem szülői nevét, sem lakóhelyét nem tudja. A Nemes hegyi-ház házmesterénél (Alsó-Dunasor) van ápolásban. — Tropmann, a pantini gyilkos régebben azt állította s most ismétli, hogy három bűntársa van, kiknek nevét azonban nem tudja, s kik állítólag kimenekültek az országból, midőn őt elfogták. Az ügy állásáról francia lapok azt következtették hogy december 1-sején Tropmannra kimondták volna a vád alá helyezést és legközelebb megindítják a nyilvános tárgyalást. — Iskolák építésére Pestváros körülbelül egy éve

*) Ajánlatát örömmel fogadom, csak arra kérem, hogy a jövő hó elején küldjön egy kis emlékeztetőt. Viszont azonban én is kérem önt, hogy egyebet is írjon lapunk számára. E levél mutatja, hogy önben van tehetség, a mit kár volna, véka alá rejtteni.

fél milliót tett folyóvá. Ez összegből már készen van, vagy nem sokára [készen lesz a reáliskola, a lipótvárosi, stáció-utcái, ősz-utcái, kőbányai és városerdei iskola. Ugyanebből telt ki a kereszt-utcái iskola ára. — Mult szerdán egy kavicsbordó hajó, melyet egy gőzös fölfelé vontatott, kevésbé a lánczhid alatt elmerült. A vontató-kötél elszakadt s a gőzös által okozott hullámok annyira elboriták az alacsony szélű kavicsbordó hajót, hogy a legénységgel egyetemben elsüllyedt. A hajó legénysége Seibold testvérek és Hausler budai lakosokból állt. A Seibold testvérek 13 árva hagyott maga után. — Huber Károly karmestertől egy új vig dalművet fognak előadni, melynek szövegét Felekiné asszony készíté. Langer Viktor is egy Tisza-Abádon szerzett dalművel tér vissza Pestre. — Salis-Schwabe Julia asszony, Garibaldinak barátnéja, kinek vendégszerető házában Londonban majdnem valamennyi magyar megfordult, kit utazási kedv vagy sorskényszer odahajtott, jelenleg leánya kíséretében néhány nap óta Pestben időz. — Mai számunkhoz van mellékelve a „Pesti szakácskönyv”-re való előfizetési iv. Hires jó gazdasszonyainkat nem szükséges különösen figyelmeztetni az efféle élvezetekkel tele műre.

Megbízások tára.

Nagyfalura Sz. E. urhölgynek: Magánlevelet irtam.
Gyulajra M. E. urhölgynek: Azonnal megküldtem.
B.-Gyarmatra N. G. T. urnőnek: Ujból megküldtem azokat.
Temesvárra V. E. E. urnőnek: Sziveskedjék elhatározni, melyiket?
Galgóra K. S. urnőnek: El van küldve.
M.-Láposra I. A. urnőnek: Megküldtem.
Előszállásra F. F. urhölgynek: Már el van küldve.
Tamásdára K. P. urnőnek: Magánlevelet irtam.
Szatmárra N. K. urhölgynek: Azonnal megküldtem.
Sz.-Háromságra S. L. urnőnek: A mellékletekre nem vettem megrendelést.
Czeglédre D. H. urhölgynek: Legközelebb veendi a csomagot.
Hatházra I. J. urnőnek: Magánlevelet irtam.
Kökényesdre V. M. urhölgynek: El van küldve.
Ilosvára Cs. Z. F. urnőnek: A csomagot a jövő hét elején veendi.
Szécs-Polyánkára M. E. urhölgynek: Legközelebbküldöm meg a kívántat.
Karczagra Sz. F. A. urnőnek: El van küldve.
Révfalura F. N. urhölgynek: Jövő számunkhoz lesz mellékelve az előfizetési fölhívás, ez részletesen felel majd a hozzám intézett kérdésekre.

H I R D E T É S E K.

Kánya József,

ujonnan fölszerelt
női divat- és vászonáru raktára

Pest, József-tér, 10-dik sz. a.,

ajánlja a legcélszerűbb

KARÁCSONI és ÚJÉVI AJÁNDÉKOKAT,

mint

Női ruhakelméket, egy ruhára való 2 frt 20 kr, 3 frt, 4, 5, 6 frt, sat.
Gyapot-zsebkendőskéket, darabja 40, 50, 60 kr, sat.
Selyem-zsebkendőskéket, darabja 35, 50, 70 kr, 1 frt, sat.
Fehér vászon-zsebkendőket, tuczatja 2 frt 50 kr, 3 frt, 3 frt 50 kr, 4 frt, sat.

% szélességű nagy kendőket 1 frt 50 kr, 2, 3, 4, 5, 6 frt, sat.
Long-shawlokat 6, 7, 8, 9, 10, 12 frt, sat.
Ujdívatú paletót és otthonkákat, darabja 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12 frt, sat.

Ugyszintén fekete és színes selyemkelméket, kashemirokat, velourst, ripset és minden e szakba vágó czik-keket, a legjutányosabb árakon.

Francia

hig hajfestő-szer

(Chromatique Parisien.)

melylyel a haját egészen tetszés szerint feketére, barnára vagy szőkére, legfőlebb 10 percz alatt, tartósan lehet festeni és melynek hasznavehetősége immár annyira el van ismerve, hogy nem szorult különös magasztalásra.

Ara 2 forint.

Postán 20 krral több.

A hozzá való készülék,

u. m.:

kefe és szilke: 50 kr.

Kapható:

TÖRÖK J.

gyógyszerész úrnál

Pesten.

Minden régi köhögés ellen

mellfájdalmak, sok évi rekedtség, torokbajok, a tüdő nyálkásodása ellen a több orvos által megpróbált

fehér mell-szörp,

oly gyógyszer, mely még soha sem használtatott a legkielégítőbb eredmény előidézésére nélkül. Ezen szörp már az első használatnál feltűnőleg jótékonyan, sőt a görcsös és hőkurutnal elősegíti a nyúlós és megrekedő nyálka kiűzését, azonnal enyhíti a gogo ingerlékenységét és rövid idő alatt eltávolít minden, ha még oly heves, sőt magát a legveszélyesebb szárazbetegségi köhögést és a verhányást is.

Ara ezen szernek az ausztriai cs. k. birodalomra: 1 egész üveg 3 ft 60 kr, 1/2 üveg 1 ft 80 kr, 1/4 üveg 90 kr ezután, vagy ennek értékében.

Postai megküldéssel üvegenként 20 krral több.

Mayer G. A. W. Breslauban.

Főraktár Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész úrnál király-utca 7. sz. a. — kapható továbbá Pesten: JEZOVICH MIHÁLY gyógyszerész., — Budan: az udvari gyógytárban, — Bécsben: WEISS gyógyszer.

Aradon: Geyer A., Debreczenben: Borsos Ferencz, Egerben: Schuttag János gyógyszer., Eperjesen: Holcmin Gyula, Eszéken: Karolovich gyógyszer., Győrött: Szabó Ferencz gyógyszer., H.-Báscsörmeny: László Márton, Károlyvárosban: Budovinsz G., Kassán: Novelly Sándor, Kaposváron: Kohn Jakab, Komáromban: Beilend, Kézsmark: Kiss József, Lőcsén: Dapsy Gyula, Mohácson: Kögl Rud. gyógyszer., Nagyváradon: Serényi Alajos, Nyitra: Kmetzko Imre gyógyszer., Pozsonyban: Schandry József, Pécsen: Kiságyi és Simon, Rumán: Milutinovich Simon, Rózsahegyen: Makovicsky testv., Selmeczen: Dimák J. E., Sopronban: Bock Gyula, Sz.-Feherváron: Léngman Alajos, Szegeden: Fischer és Schopper, Temesváron: Pocher J. E., Tokajon: Kröcker Ágoston gyógyszer., Trautmann: Czorny J. Vincze gyógyszer., Ujvideken: Kostich F. János, Ungvár: Dicke Isidor, Veszprém: Guthard T. vadar fia, Werseczen: Fuchs János, Zomborban: Heindlhofer B. Jelenkezések más helyeken leendő letéteményi raktárak felállítására végett elfogadtatnak, és a szives kérdésekre a közelebbi feltételeket közlő Mayer G. A. W. Breslauban.

Folyékony Glycerin-Crème

több év óta hatályos szernek bizonyult szőplő, napsütés, olt, bőrbaj és kelések ellen. Ez egy igen sikerült egyesítése a legártatlanabb szerekeknek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalsági frissességét tartják fenn. — A folyékony glycerin-crème eltér az eddig közönségesen használt glycerin-illatszerektől, melyek a glycerinon kívül semminemű hatályos részeket nem tartalmaznak. Egy üveg ára 1 ft 20 kr, postán 20 krral több.

LEGFINOMABB GLYCERIN - SZAPPAN

Glycerin és illatos növényekből, kitünően tisztítja és élénkíti a bőrt és egy finom pipere-szappan minden kívánt előnyeivel bir. Ára 35 kr

PARISI HÖLGY-POR

(legfinomabb Poudre riz)

a bőrnek a leggyengédebb fehér színt adja és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknél, úgy férfiaknál is a borotválás után nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr.

Szétküldési raktár: Kiehlhauser H. oklev. gyógyszerárú és vegyész Grätzban.

Főraktár Magyarországra nézve:

TÖRÖK JÓZSEF ur gyógyszerárúban, Pest, király-utca 7-dik sz.

Győrött: Tropper József gyógyszerárúsnál, Nagyváradon: Molnár Eszéken: Deszátly, M.-Berényben: Nárciss, Debreczenben: Borsos, Léván: Bolemann, Kolozsvárott: Wolff, Lőcsén: Szelczér, Szegeden: Aigner uraknál

Köszvényvászon

mindennemű köszvény, csusz, szakgatás, mell-, hát- és keresztcsont-fájdalom, lábköszvény sat. ellen. — Egy csomag 1 ft. 5 kr. Kettős csomag 2 ft. 10 kr.

P a r i s i

Egyetemleges-tapasz

dr. Buro-n-tól, minden lehető seb ellen, legyen az vágás, metszés, lés, vagy daganatok. Egy tégely ára a használati utasítással együtt 70 kr. Kisebb tégely 35 kr. postai megküldésre 10 krral több jár; valódi minőségben kizárólag kapható

TÖRÖK JÓZSEF

urnál Pesten, király-utca 7-dik sz. — Sárkány urnál, vácsi-utca, — Molnár urnál, vácsi-utca. — Bécsben az „arany szarvashoz“ címzett gyógyszerárúban, a Kohlmarkton. — Debreczenben, Rothschneck urnál. — Szombathelyen, Pillich Ferencz urnál. — Mohácson, Kögl A. lutrisboltjában. — Kolozsvárott, Wolff ur gyógyszerárúban. — Aradon, Ströbl urnál. — Szatmáron, Büszörmenyi urnál. — Kecskeméten, Katona urnál. — Eszéken, Deszátly urnál.

A 29 év óta dicséretesen ismeretes vukovári

Dr. Spitzer-féle

arcztisztító kenőcs

szeplő, májfoltok, persenés, pattanás, bőrsenny, orrvörheg és mindennemű egyéb arczbeli kihányás ellen, valódi minőségben egyedül csak

Kraicsovcics Elek

központi szállítási raktárban

Vukováron,

valamint Török József ur magyarországi főraktárában Pesten a király-utczában kapható.

Egy tégely ára a használati utasítással együtt 50 kr. oszt. ért. Bizományosok tetemes árleengedésben részesülnek. Vidékről érkező megrendelések postai utánvétel útján gyorsan végrehajthatnak.

Szives figyelemztetésül!

Ujabb időben utánzatok merültek föl ezen készítményből, melyek a t. cz. vevőknek a valódi dr. Spitzer-féle kenőcs gyanánt magasztaltattak. Csalódások kikerülése tekintetéből kéretik a valódi dr. Spitzer-féle arcztisztító kenőcs vásárlásánál jól megtekinteni a tégelyt, mely hengeres alakban fehér fémfedővel el van látva, és pottyozott körben tisztán olvasható feliratot: „Kraicsovcics Sándor, a sz. háromsághoz címzett gyógyszerárú Vukováron“ tartalmazza, oldalán pedig ezen felragasztott címrajz Dr. Spitzer-féle arczenőcs“, van alkalmazva.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 ft, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

49. sz.

December 5-én.
1899.

Havonkinti színezett dívatképpel,
minden szükséges himzetrájkokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megfizetése egész-, a műlap megfizetése félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

A testtartásról.

Az életben alig van kedvesebb kép, mint egy szép, szorgalmas dolgozó fiatal leány. Mégis, nem ismerek szomorubb látványt, mint ha egy ily fiatal lényt munkája fölött mélyen meghajolva látok ülni. Mily sokat tart a hölgy a jó növesre, a szabályos és arányos termetre, azt olvasónőim önmaguk legjobban megítélhetik, mégis gyakran önmaguk rabolják meg magukat e nagybecsű előnytől. A nők közül aligha ismerik ama nagy befolyást, melyet az órákig tartó hajolva-ülés a test fejlődésére gyakorolhat, s legtöbb esetben gyakorol is.

Míg a férfinál a tulajdonképeni és tökéletes kifejlődés a 16-dik vagy a 18-dik évben kezdődik, s leggyakrabban csak a 24-ik évnél végződik, addig a nőknél a leggyorsabb növés és a teljes kifejlődés a 14—18 évek közti időre esik, sőt vannak, és pedig nem ritkán, fiatal leányok, kik 14 éves korukban testileg már egészen kifejlődtek.

Azonban a természetben azon szabály uralkodik, hogy mindaz, a mi hirtelen virágzik fel, nem lehet oly erős és tartós, mint az, a minek bevégeztségéhez hosszabb idő kívánatik. Ebben rejlik az ok, hogy a nők sokkal gyöngédebb és gyöngébb testalkattal bírnak, mint a férfiak. Ebből továbbá az is következik, hogy a külbefolyások sokkal könnyebben és tartósabban hatnak a gyöngédegre, mint az erőseire; és tényleg csakugyan a leányok — különösen növéseik és testi fejlődésük tartama alatt — az éghajlati behatásoknak rendkívül ki vannak téve.

Ha valamely gyorsan növé fa, például egy sugár olasz jegenye, csak rövid időre is karóhoz szorítottatik és meghajlítottatik, nagyon könnyen görbe növést vesz fel, s e görbületet,

habár később az egyenes növés akadályát eltávolítottatik is, mindig megtartja. Fölöttébb hasonló ez esetben az épen fejlődő emberi test, különösen fiatal leányoknál, kik munkájuk mellett meghajolva ülnek. A mellkas összenyomása igen gyakran szűkmellűséget okoz, vagy más egyéb betegségeknek alapoka, minthogy a mellszervek, nem terjeszkedhetvén ki rendesen, elsatnyulnak. Ezáltal a test fejlődésének menetéből teljesen kiűtethetők, minek aztán, mint a facsemetéknél, mindenféle ferde növés a következése.

És nem csupán a mell s a lélegzési szervek nyomtatnak ily káros módon össze a hajolva-ülés által, hanem a gyomor is, mely ez által működésében akadályoztatik, miből aztán gyakran gyomorfájás, gyomorégetés vagy épen gyomorgörcs támad.

Hogy pedig a jó egészségre nézve a lélegzési szervek és gyomor épsége fölöttébb fontos, azt olvasónőim bizonyára tudni fogják. Tehát saját érdekük kívánja, hogy az oly ártalmas hajolva-ülést, sat. teljesen kerüljék.

A hajlott testtartásnak még egy más hátrányáról is szólnok. Semmi sem rontja annyira a szemet, semmi sem gyengíti annyira a látidegeket, mint a tárgynak, melylyel hosszabb ideig foglalkozunk, szerfölötti közelsége a szemhez, mint ez például a finom munkáknál, varrásnál, himzésnél, sat. történni szokott. Ezáltal a legtöbb esetben rövidlátás származik, avagy kóros szemgyöngeség.

Azonban én olvasónőimet nem csak inteni és ijesztetni akarom, hanem egyszersmind utat és módot nyújtani szándékom: miként lehessen a gazdag természeti adományokkal fel-

ruházott testnek, melyekkel a böles gondviselés a hölgyvilágot, a teremtés virágát ellátta — kiképeztetését és természet-szerű fejlődését a legcélszerűbben vezetni és előmozdítani.

Valamint a növény természetes növésehez mindenekeelőtt friss, tiszta lég és világosság kívántatik, úgy a fiatal leányok első életszükségeit a szabadban való mozgás és élenkítő tevékenység képezik. Fájdalom, ezek közül sokan — mondhatni — mind e két tényező nélkülözése mellett nőnek fel; és ki merné tagadni, hogy épen itt fekszik oka életviszonyaink némely visszasságának.

A mozgalomról más alkalommal, s most visszatérek föl-vett tárgyamhoz.

Mindkét nemű fiatal egyénekre nézve, a fejlődés s növés korszakában rendkívül fontos, hogy testtartásukra úgy a házi munkánál, mint a szabadban való mozgásnál ügyeljenek. Legtöbb esetben természetesen nehéz a kedvessé vált szokásokkal felhagyni, például a hajolva-ülés kényelméről lemondani; ehhez mindennekeelőtt erős elhatározás szükséges. Azonban, ha önök, fiatal barátnőim, figyelembe veszik életboldogságukat, mely talán ez elhatározás keresztülvitelétől függ, s mindig szemeik előtt lebeg, mit nyerhetnek általa? úgy bizonyára akaraterejüköröl örvendetes tanuságot fognak tehetni.

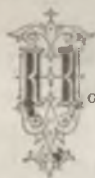
Az értelmes tanítók és nevelők, kik az egyenes testtartás fontosságát rég belátták, vezetésükre bizott ifjaknál mindig szigorun ügyeltek erre, egyszersmind megmagyarázván nekik, mily szükséges e tekintetben is az önmagukra való fölügyelés, s mily szomorú eredményei lehetnek az önelhanyagolásnak.

A munkánál való ügyeléssel azonban karöltve kell járnia a szabadban való gyakorlatoknak, melyek a tüdő fejlődését és erősödését a leghathatósabban segítik elő. A járásnál, futásnál stb. mindig ügyeljenek önök a felső test egyenestartására; hegyekre menve, vagy más kisebb megerőltetések alkalmával mindig mély és teli lélegzetet vegyenek, azonban nem oly túlságosan, hogy az önöknek terhére váljék, hanem csak annyira, hogy ez által a tüdő jól megteljék, azonkívül szokjanak hozzá, hogy mindig zárt szájjal vegyenek lélegzetet.

A mily nehéznek látszik kezdetben a hozzá nem szokot-taknak az egyenestartás, oly kényelmesnek s jóltevőnek tünik fel, mihelyt az első nehézségeket legyőztük. Ugyanez áll sok fiatal hölgynek egy más szokásáról, mely szintén sok káros eredménynek okozója. E szokás: a török módón sarkon való ülés, egy lábat a másik alá téve. „Semmi sem alkalmasabb a térd-és lábesuklót helyéből mintegy kicsavarni, mint az ily ülés-mód,” mondja egy kitűnő orvos. Valóban az ily ülés-mód lehetlenné teszi a lábak könnyebb mozdulatát s így a hölgyeket egyik legvonzóbb kellemüktől, a ruganyos kecses járástól örökre megrabolja.

Hol az erő...

Szalay Ágostontól.

Hol az erő elviselni

A fájdalom kínját;

Szerelemnek, kárhoznak,

Az életnek s a halálnak

Ránk boruló titkát.

Kevés az a férfi-erő,

Avagy talán semmi;

Verejtékét annyi kínna,

Melyek arczainkra hullnak,

Békén elviselni.

És ha porig vagyunk sujtva,
Van-e védpaizs hátra?!
Az összetört testben megvan
A hit; oh, de szétszoltan
S el van metszve szárnya.

S égtől, földtől elhagyottan
Sejtni kezdi szívünk,
Hogy az enyészetnek képe
Van mindenre téve, vésve,
S a halálnak élünk.

Mindenre születni kell.

Beszély.

Tövölgyi Titusztól

I.

Knieber Dániel dicséretre méltó törekvése.

— Ejnye! Ugyan Róza, nézd meg már, ki az! — mondá haragosan a nagyságos asszony, oly dologgal foglalkozva, mely nem volt méltó rangjához, mintha például a páva, a helyett hogy büszkén sétálna udvarnokai közt, a szeméten kaparászna. A nagyságos asszony ágyat vetett, Róza leánya pedig harisnyát foltozott. Olyan szegény nagyságok voltak ők, mint a milyenek sokan szoktak lenni minden burocratikus államban, hol a nagyságos czim nem igényel többet, mint keményített gallért, hogy t. i. feszesebben lehessen tartani a nyakat. A kinek keményített gallérja van, az bátran számíthat a nagyságos czimre. Mitrix ur ezenfelül még főhadnagy is volt, és igen nagy kár érte, hogy meghalt, mert neje és leánya férj és atya nélkül maradt a nagyságos czimben. Istennek hála azonban, a nyugdíjból valahogyan, szegényesen megbir-tak élni.

— Ugyan Róza, nézd meg már hogy ki az? Már három-szor kopogtatott, egyszer sem mondtam, hogy: szabad, s ime, negyedszer kopogtat. Ez vagy valami jó ismerős, vagy koldus.

Róza lassan, vigyázva felnyitja az ajtót és kidugja a nyiláson fejcsékjét.

— Áh! — kiáltja kívülről egy hang, aztán sebes enés haddarva teszi hozzá a következő szavakat! — Kezét csókolom nagysám! Kezét csókolom! Csak egy pillanatra, csak egy rövidke percze. A világért nem tartanám föl nagyságtokat tovább egy percze. Ah, jól tudom én azt, hogy az idő drága, az idő nagyon drága.

Róza beteszi az ajtót, s behajlik anyja felé, ki halk hangon kérdezi tőle:

— Ki az?

— Egy ur.

— Nem ismered?

— Nem.

Ez alatt az idegen megkísérli a felzárt ajtón bejuthatni, míg a nagyságos asszony sebesen fölhágy az ágyvetéssel és igyekszik rendbeszedni pongyoláját. Róza a másik szobába szalad és magára csukja az ajtót, mi a nagyságos asszonyt azon kellemetlen helyzetbe hozza, hogy a vendéget, ki nagy hajlongások közt a szobába lép, melyben az ágy van, ott kénytelen elfogadni.

— Kezét csókolom, nagysád! Kis kezeit csókolom! — a belépő a hölgyhez rohan, megragadja kezét és megcsókolja, aztán felegyenesedik, körülnézi magát, nincs-e még egy má-

sik csókolni való kéz is? hanem e mozdulata alatt is folytonosan beszél. — Csak egy pillanatra nagysád, csak egy pillanatra. Ah, a világért sem tartanám föl tovább! Ne zsenirozza magát nagysád miattam. Mindenütt úgy szokott ez lenni reggelenként, a grófoknál is, a hercegeknél is, sőt még a királyoknál is. Ha jól emlékszem, Mária-Antoinettet hálófejkötőben vitték a quillotine alá. Avagy Pompadour asszony volt. Bizony tévedhetek. A tévedés emberi dolog. Hanem kár volt érte. Minden szép asszonyért kár, ha még oly mérges is, azaz pajkos — akarám mondani. Ne zsenirozza magát nagysád előtttem. Ah, nem fogom föltartoztatni tovább egy pereznél, a világért sem tartoztatom föl tovább egy pereznél. . . .

— Bocsánatot, bocsánatot kérek, — mondá zavart mosolylyal, midőn szóhoz juthatott, a nagyságos asszony, — leányom szintén pongyolában van, s a másik szobába rejté magát. Bocsánat, hogy itt kell fogadnom uraságodat. Ugyan Róza, nyisd föl már az ajtót és eredj a harmadik szobába. Nem csudálnám, ha csak két szobánk volna, de három szobánk van, — sőt a hová most megyünk, ott négy szobánk lesz és egy előszoba. Ah, az előszoba igen szükséges valami. Ejnye, biz ez a leány nem nyitja ki az ajtót! Méltóztassék helyet foglalni kérem. . . .

— Oh kérem, oh kérem, — szabadkozék az idegen, ki míg a nagyságos asszony beszélt, folytonosan hajlongott, és folytonosan hangoztató: — oh kérem, oh kérem!

E ragyogó modor némileg pótolni látszik a kissé homályos és görbesarku csizmákat s növelni fényét a nem annyira finomság, mint kopottság által kitűnő fekete nadrágnak, a fehér mellénynek megkivántatóbb és világosabb sárga színt adott, míg a gyűrött s nem épen tiszta inget is tűrhetővé tette. A kabát ellen nem lehetett semmi kifogást tenni, mert szürke volt, és jobban el tudta titkolni saját gyengeségeit, mint a fekete szín, kivévén egy-két hiányzó gombot, melyet azonban oda képzelhetett a néző fantasiája. A nyakkendő szintén fekete volt ujjkorában, hanem most hasonlított egy kissé a hamvas színhez, a mi ez öltözettel mindenestre összhangzóbb volt, mint a fekete lett volna; hanem a mi a csokrot illette, arra rá lehetett mondani: ist noch nie da gewesen!

Az uraság nyulánk, magas alak volt, ritka szürke hajjal, és beesett halvány arczeval, mely csupán azért esett talán be, hogy a test többi sovány részeihez alkalmazza magát. Ritka szemöldök és ritka szőke bajusz, az áll tisztára leberetvélva. A szemek kékek voltak és nevetők, de fénytelenek, a homlok meglehetősen magas és domboru, orr szabályos, ajkak halványak. — Az arczon nem volt semmi különös és feltűnő, de a kifejezés volt valami szokatlan, zilált, mint kuszált csomó, melyből nem lehetett kinézni a rendes szálat. A vonások majdnem játszadoztak, mintha zománczozva lettek volna, s mintegy: a gondolatok ugrándozását és kapdosását képviselték. A halvány ajkak folytonosan mosolyogtak és két sárgás fogsort engedtek látni belső falak gyanánt, mintha már azokról is lekopott volna a meszelés. Az alak egészen véve nem volt kellemetlen, sőt felköltött az emberben valami kíváncsiságot, mint minden szokatlan külső látvány, s szeretnők tudni, mi van belsejében. Se szépnek, se csúnyának, sem csinosnak nem lehetett mondani. Valami keverék volt a háromból. Baljában egy kopott, magas totejű kalapot és egy kopott pálczát tartott, míg jobbával illedelmes mozdulatait garnirozta. 35 éves lehetett.

Mindenféleképen szabadkozott, hogy nem fog leülni, miután nincs szándékában ő nagyságát tovább föltartoztatni

egy rövid pillanatnál, hanem ő nagysága megnyerett a művelt modor által, és majdnem erővel leültette.

— Valóban, valóban, mondá sebes hadaró kiejtésével az uri ember — valóban nagyon le vagyok kötelezve, hanem kérem, könyörgök, oh, a világért sem akarnék nagyságodtól egy pillanatnyi időnél többet elragadni. — Most elhallgatott, aztán köhögött egy kissé, úgy azonban, hogy fölfedezhetetlen színű keztyűvel takart ujjait szája elé tartsa, aztán még várakozott néhány pillanatig, s mert a nagyságos asszony is megvolt telve csendes várakozással s nem jutott eszébe kérdezni: mivel szolgálhatok? tanácsosnak tartá, mindjárt közepén kezdeni a dolgot:

— Hát lássa nagysám, talán egy kissé furcsa, sőt talán kissé hihetetlen dolog is, — szólt végig tekintve magán, — de úgy van. Mit tehetünk róla: egészen úgy van, és épen semmi ok nem vezet arra, hogy tagadjuk, az az, hogy leg-egyenesebb ut az őszinteség. Én megvallom, én röviden és őszintén megvallom, hogy a cél, mely e városba vezetett, s a szerencse, hogy népeivel megismerkedhetem, nem más, azaz hogy az ok nem más, eh, de úgy hiszem, leg is legeszesebben fejezem magamat így ki, bár kissé furcsán és szokatlanul hangzik művelt ember szájából, de tudtomra a magyar nyelv még nem bir alkalmasabb műkifejezéssel, sőt én ezt nagyon célszerűnek és találónak tartom, és valóban egyszerűen megmagyaráz mindent. Érthetőbben talán nem is lehet kimondani, mint így: — s az uracs most egy alázatos mozdulattal hajolt meg, felhuzta vállát és széttárta kezeit: — Én kéregető ember vagyok. Nem a más számára, ah a világért sem mások számára, annyira már nem aláznám meg magamat, egyedül és egyenesen saját számomra. — S így végezve beszédjét, föl-emelte fejét, s hogy szavainak hatását láthassa, valóságos illedelmes és szeretetteljes mosolylyal, a nagyságos asszonyra tekintett.

Mikor valaki fa alá menekül a zápor elől, s érzi, hogy ott épen úgy hull nyaka közé az eső, s egész megadással huzza össze magát, épen úgy ült a nagyságos asszony, komolyságának leplét terítve maga elébe, a most már verőfényesen mosolygó uracs előtt. Kissé meg is zavarta e némileg ugyan már-már sejtett, de a vártnál nagyobb és sebesebb rohammal jött szózápornak hullása, s mindazokon felül a csattanás, mely végül következett.

Néhány másodpercig hallgatag ültek egymás előtt. Knieber, mert ez volt tisztességes neve hősünknek, egy szákeztő tekintetével vizsgálva a Mitrixné arcváltozását, ki azon látszott gondolkozni, hogy: miként lehetne menekülni a leg-szárazabban. Végre megszólalt:

— Uram, én szegény asszony vagyok.

— Oh kérem, szót sem érdemel! — kiáltá Knieber, az asszony segélyére jöve, s valódi gentlemann-positurába vágva magát; — szót sem érdemel. Mindnyájan szegény emberek vagyunk. Oh, ez épen ne zsenirozza nagyságát. A mai világban már semmi sem szegény. Mindenki addig nyújtózkodik, a meddig paplana ér. Ez a józanodás és civilizáció következménye. Most már senkit sem erőltetnek hajlama elleni dolgokra. A keresetmódok különbözők. Minden ember másra születik. Oh, ez a természet rendeltetése. Nagyon pompásan van ez így, nagyon pompásan. A cél mindnyájunké, mindnyájan egy cél felé törekszünk. Az a földolog, hogy éljünk. Hogy éljünk. — Knieber, ki két tenyerét térdein tartotta, most egy gesticulatiót tett balkezevel; mutató- és hüvelykujját összefogva, mintha tubákot tartana köztük, s egyet

akarna szippantani a nagyságos asszony egészségére. E mozdulat után rendes ülőhelyzetét foglalta el.

A nagyságos asszonynak zavara és bizalma egyszerre nőtt e különös ember előtt; tulajdonképen nem is tudta, hogy hát mit szóljon? hanem azért mégis mondott valamit, nyelvzavarja nem gátolta meg a gondolkodás Babelének emelkedését.

— En legfeljebb ha ... igen, igen ... legfeljebb is néhány garassal segíthetem önt.

Knieber felhuzta, aztán visszajuttatta szemöldökeit, mint ha szemein eresztette és zárta volna magába a nagyságos asszony szavait, aztán tőle várható gyöngédséggel válaszolt:

— Hiszen az nagyon természetes, ezen még csak felakadni sem lehet. Nagysád legjobban ismeri saját helyzetét, s én igényeimet nagyon tudom jóltevéim helyzetéhez alkalmaztatni. Kéregető ember vagyok. Ez az egész. Fölfedeztem, hogy erre különös tehetséggel bírok, s e tehetséget semmi más iránt nem tapasztaltam. Vétek lett volna, hajlamom ellenére, más valamire erőltetni magamat. Ne akarjuk megmástitani Isten művét, ő megteremtette embereit. Tökéletes igaza volt. En fölismertem pályámat, s ez szerencsém. Különös tapintattal bírok, a mi előmeneteletem biztosítja. Oh nagysád, egy cseppet se zsenirozza magát előttem, én tökéletesen méltánylom nagysád indokait.

Mitrixné most fölállt, egy kis szekrényhez lépett, míg Knieber magas tetejű kalapja födelén halk dobolást vitt véghez ujjaival és szanaszét tekintgetett. Az asszony újra elfoglalta helyét, és két hatost tett vendége elébe az asztalra.

— Kezét csókolom! — kiálta ez, félig fölemelkedve felcsipve a két piczulát, aztán zsebébe eresztve azokat, hol mint Jónás a cset gyomrában, kényelmes helyüket találhatták.

— És most, — szólt egészen fölemelkedve, — az illedelem azt kívánja, hogy ne tartoztassam föl tovább nagysádat. ...

— Ha szabad kérdezmem, — vágott szavába a nagyságos asszony, ki a csomónak két hatossal való megoldása után nyugodtabban és kíváncsiabban kezdé érezni magát, — ha szabad kérdezmem az ön nevét. ...

— Ah, ezer örömmel nagysád, sőt kötelességemnek tartom: Az én nevem Knieber Dániel; állásom, a mint méltóztatik látni: rangra nem valami magas, de eléggé tisztességes és meg lehet belőle élni. Ezredorvos voltam, hanem infám cassáltak. Méltóztatik tudni, egy kis könnyelműséget követtem el. Mulató ember vagyok, s épen úgy mulatságból hívtak az ezredeshez, ki hirtelen megbetegedett. A sebes munka soha se jó. Elhamarkodtam a dolgot, sőt a gyógyszerek nevét is összetévesztettem, s a kapkodásban, én ugyan még most sem tudom, de komolyan állítják, mert vizsgálat is volt, valami mérget találtam a dologba keverni, melynek következése halál volt, noha lelkiismeretemre és becsületekre állíthatom, hogy oly ártatlan vagyok benne, mint a ma született gyermek. Szóval elcsaptak, diplomámat elvették, s midőn protestálni akartam, azt mondták: köszönjem, hogy megszabadultam a várfogságtól. Rettentő ostoba beszéd, bocsánatot kérek, hogy így fejezem ki magamat, hiszen nincs annyi vár a világon, mely e szerint helyet tudna adni az orvosoknak. Minden orvos gyilkos. Méltóztatnék meghinni: minden orvos gyilkos. Tiszta szívemből örvendek, hogy megszabadulhattam ez utálatos pályától, s más nemesebb foglalkozást választhattam magamnak. Kezét csókolom. A nagyságos kisasszonyt talán meg is zavartam

egy kissé. Bocsánatot kérek. Van szerencsém ajánlani magamat!

Knieber egymásután három csókot nyomott a nagyságos asszony kacsókájára, négyszer-ötször meghajította magát, és kihátrált a szobából, eltűnve az ajtó megett.

II.

Knieber Dániel más szelet érez és fordít a vitorlákon.

Szederjesyné fiatal özvegy. Van huszezer forint készpénze. Se nem ingatlan, se nem kölcsönözve, se nem állampapír, hanem kész pénz. Husz darab ezres bankjegy, toilett-asztalkájának fiókjában, tegnap kapta eladott becsneki jószágaért, Meg lehet belőle élni, még alig vette kezébe, midőn husz kamatot ígértek. Az négyezer forint. Hanem ő csak tízre akarja adni, s betábláztatni első helyre: az két ezer forint. Kis városban szép kis jövedelem egy asszonynak, ha még olyan csunya is, mint Szederjesyné, de biztosan számíthat rá, hogy férjét kap.

Már fél éves özvegy, már csak félgyászt visel, s ha épen úgy hozná magával a sors, akár egészen is levethetné, és szíve választottjával letérdelhetne az oltár előtt.

Kár érte, hogy egy kissé csunya. Nagyon szeplős, fogai előre állnak, s ajkait küljebb tolják orra hegyénél, s az a szerencsétlenség érte, hogy egyenes hátság fogai meg kihulltak és gömbölyű arcának közepén sír van, melybe az a kis szépség bukfenczezett, melylyel Szederjesyné asszonyság valamikor birt vala.

Hála a vendéghajnak, fejét meglehetősen ki bírja tatarozni, hanem az arcra halmozott minden művészet sükerte: len; a kék és sárga vegyület által zöldes fényben égő szemeket, bármily mélyen fekszenek is azok, lehetetlenség eldugni.

Hanem azért Szederjesyné minden pillanatban férjhez mehetne, ha akarna, és semmi más akadály nem áll útjában, csupán az az egy, hogy még eddig nem talált kedve szerint való férfit, a kinek például egy kis rangja is van, és a ki nem öreg. A mi halad, el nem marad. Az asszony még fiatal, csak negyven éves. Minden pillanatban akadhat szerencséje. Valjon nem a szerencse kopogtat-e most is ajtaján?

— Szabad!

— Kezeit csókolom! Ugy hiszem, már nem vagyok nagysádnak alkalmatlanságára. Tizenkét óra, mindjárt harangoznak. A hölgyek ilyenkor már bevégezik toilettjüket. Vártam ez ideig, hogy alázatos hódolatomat nyilváníthassam. Nevem Knieber Dániel, volt ezredorvos. Ismeretlen vagyok e városban. Nem volt, ki nagysámnak bemutatott volna. Szerencsés voltam megpillanthatni az ablakról, s ez elég volt arra, hogy vágyaimnak ne bírnak többé ellentállni. Feljöttem. Nagysád meg fog bocsátani.

Mária elpárul és igen műveltnek találja az ifjút; modora valóban megnyerő, alakja csinos, öltözte kissé elhanyagolt, de magasabb izlésre mutat.

— Méltóztatnék helyet foglalni. Örülök, hogy szerencsém van. Bocsánat csak egy pillanatra.

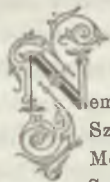
És Mária a másik szobába lebben, a tükör elébe áll, s haját mélyebben igazítja homlokára, hogy jobban eltakarhassa a ránczokat.

Knieber utána tekint s így gondolkozik: „Ha visszatér, meg fogom látni a változást, valjon a tükör miatt futott-e be? Ha igen? ... Mindenekelőtt meg kell tudnom: vén leány-e vagy özvegy-asszony? Félgyászt visel. Talán özvegy? Nagyon helyes, akkor más hurokat fogunk pengetni.

Szederjesyné visszatér és Knieber fölismeri a változást, melyet rögtön kedvező jel gyanánt fogad. Fejét magasabbra emeli. Kissé büszkébb magatartást ölt, jobb lábát keresztbe teszi a balon, melyen a csizma sarka nincs félretörve, és lógázza. Kalapját a szék mellé a földre állítja és keresztbe teszi rajta pálcáját, balkezület hüvely-ujját kabátja legfelsőbb gomblyukába dugja, jobbával pedig haját igazgatja, s féloldalt kissé hátradől. (Folyt. köv.)

Nem mondom én...

Zsiga Sándortól.

Nem mondom én neked soha, hogy szeretlek,
Szent e szó előtttem, szent, mint azon érzet,
Melyet szerelemnek hí az emberi nyelv,
S melyet én irántad már oly régen érzek!

Bűnné fajult annyi ajkon ez a szent szó,
Bűn, hiába venni az Uristen nevét;
Czégérnek használja ez ígét sok nyegle:
Édes nektárt ígér, s eczetet mér eléd. . .

Nem mondom én neked, mennyire szeretlek,
Nem szólok; de mint a napraforgó virág,
Kelyhével a napot mindenütt követi,
Szívem sem hagyja el — szemed napsugarát!

Nem mondom én neked . . . csak követlek némán,
Ugy vonzsz magadhoz, mint vasat a delez,
Ugy vonja magához szép lelked szívemet,
Követi mindenütt, s nem marad tőle el. . .

Szent e szó előtttem, mint legszentebb ima,
Csak egy hely van, oh, ott örömmel elmondom,
Ott imádkozzuk el ez ígét egymásnak;
E szó méltó helye egyedül a — templom!

Péter-Pál és Pál-Péter.

Beszély.

Castelli J. F. után Dallamos Ernőtől.

(Vége.)

Pál Péter erre így felelt:

London, 18**. május 28.

Szerető bátyám!

„Fájdalmasan éreztem a kardszurást ugyanazon pillanatban, melyben megsebesíténék. Isten egy és ugyanazon szervezettel látott el bennünket, s okosan tevők, hogy egy ideig eltávoztunk egymástól. Köszönöm, hogy szerencsédet közölted velem.

Epen a feltámadás nagy ünnepének második napján a templomban valék. Szemléltem a gyülekezetet, mely áhitatoskodását elvégezvén, az egyház boltíves ajtóin haladt ki. Tekintetem egy idegen hölgyével találkozott. Oly szép volt a nő, oly bájoló! Nem föld szülte őt, lenyugvó nap volt az atyja, ébredő hold édesanyja és a csillagok dajkálták! A szerelem rózsalánczaival lebüvölve tart azóta. S én boldog vagyok, boldog! mert viszont szerettetem!

Tegnap a színházban egymásmelletti páholyban valánk. Itt mondá francziául egy koros férfiúhoz, ki valószínűleg kísérője volt, hogy a Navigator-on, mely Smyrnába ovoz, holnapután el fog utazni. Követni fogom őt, bár a világ végére is. Beszélni akarok vele, feltárni szívem előttte, s kimondhatatlan szerelmem szívét meg fogja nyorni, ha nem: akkor az oceán hullámai — de még sem, édes,

jó bátyám! azután mégis Bourgesba megyek, hogy a te szerencséd feledtesse el velem szerencsétlenségemet. Még most szeretem Elvirádat, mint nővéremet. Fogod-e majd te is az én kedvesemet úgy szeretni? Éljen boldogul, s gyógyulj fel minél előbb“ sat. sat.

Másnap korán a Navigatorhoz sietett, hogy helyet béreljen azon magának.

Nemsokára szép imádottja is megérkezett, karján egy agg nőt vezetve. Azon éltes férfi, kivel a páholyban beszélgett, kísért el a hajóig, s midőn elhagyá őket, szólt:

— Mit se féljenek kegyetek! épen az előbb távozott el. egy Smyrna felé evező hajó — önök görög hangzásu nevét viseli — valóban nem fogja háborgatni. Csak vigyázzva a kikötőbe! Isten kegyetekkel!

Pál-Péter csak félig érthető szokat hallott, mégis aggály lepte meg kebelét. A legkedvesebb viszonyt vélte a hajón magára nézve; de, kedvből vagy félelemből történt, a két idegen csak nagyon ritkán hagyta el szobáját, és Leilának, így hallá kedvesét neveztetni, bájló arcát csakis ekkor pillanthatá meg, pedig annak vonásain elgyönyörködött volna ítéletnapig.

Már a spanyol tengerpartok láthatók voltak, s még csak szót sem válthatott a kedves angyallal. Hát egész Smyrnaig legyen ez így? — gondolá Pál-Péter, a legnagyobb nyugtalan-kodással.

Feltűnt előtte, hogy Leila néha oly részvétellel tekint rá, melylyel a többi utazókat nem boldogítja. Végre elhatározza, hogy verset ír hozzá, s azt elküldi neki; e költemény azonban sem magára, sem a nőre nem vonatkozott határozottan, hanem egy szerető szív forró vágyódásait írta le; azt vélte, hogy ez által meg lesz értve.

Nemsokára a vers kész volt. Egy matróz magára vállalta, hogy Leila párnája alá fogja belopni.

Az éj és a következő reggel Pál-Péterre nézve nagy nyugtalanság közt telt el. Leilát nem látta sehol.

Végre a lenyugodni készülő nap biborában fölmenni látta a hajó fedelére, papírt tartva puha kezében, melyből elmerülve olvasott. A költemény volt. Ismét és ismét átolvasta a legnagyobb bámulás és leggyöngédebb részvét jelével.

Pál-Péter magán kívül volt elragadtatásában. Látta, hogy meg van értve s már lábaihoz akart omlani; de ime! oh szörnyűség! anyja közelg s feddőleg szól hozzá:

— Ily későn még itt? hisz már ágyban kellene lenned! Jöjj azonnal szobádba.

Epen Pál-Péter előtt haladtak el, ki is tisztelettel üdvözölte a két nőt, mit midőn Leila viszonzott, a hölgy szemében örömkönyűt látott s rózsajka körül égi mosolyt.

Az éj Pál-Péterre nézve álom nélkül tölt el, de édes remények közt. Végre hajnal felé elszenderedett. Midőn fölébredt, a nap királya rég feltűnt volt a láthatáron, termékenyítő meleget árasztván szét a földön. Azonnal a két nő szobájához szaladt. Ezt üresen találta. Hollétükről kérdezősködve, megtudta, hogy utazási szándékuk szerint korán reggel egy csónakon Corumnába mentek.

Bement szobájukba; néhány papirdarabkát szedett össze, melyeket, úgy látszott, ott feledtek.

Három óra múlva Pál-Pétert a spanyol föld partjaira tette ki egy halász-sajka.

Leila papirdarabkait átnézvén, ezek között versét is megtalálta. A gyors elutazás miatt felejtette-e el, vagy mert

ott hagyni szándékozott? Pál-Péter nem kételkedett az utóbbin, főleg midőn a végső lapon e szöveget olvasá:

„Vajha azon nemtő, ki e sorokat csudálatosan hozzám hozá, visszamenne hozzá és legforróbb szerelmem üdvözlését hirül vinné.“

Ennyi elég vala, hogy Pál-Péter az öröm mélységes tengerébe merüljön.

Corumnába kiszállva, minden szállodát bejárt. Ámde csak annyit tudott meg, hogy Vilaflor örgrófhölgy leányával ma reggel utazott keresztül Biscaya felé. Több körülményt hasonlított össze, s meggyőződött, hogy a két idegen nő minden görögös hangzásu nevük daczára spanyol nő, kiket fontos ok kényszerít, hogy idegen neveket vegyenek fel.

Azonnal rendelést tett lovakról, hogy Biscaya felé utazva, ismét megtalálhassa imádott Leiláját.

A kocsi gyorsan robogott a biscayai uton. Néhány órai utazás után azonban, nem tudni, mi okból, a lovak nekiszárguldottak, s a kocsi az ut melletti árokba dőlt.

Pál-Péter az esésben térdét törte el.

A szomszéd faluban, hol a borbély orvosolta, egy egész hónapig volt kénytelen feküdni.

Midőn felgyógyult, julius vége felé járt.

— Bourgesba! Bourgesba! — mondá Pál-Péter fuvarosának.

Sietett bátyja házasságára, s egyszersmind a Vilaflor családról tudakozódni.

S most megint oda vezetem a nyájas olvasót, honnan beszélyünk kezdetét vette: Bourges városba.

Gyönyörű nyári est van. A csillagok ezer pompában ragyognak a kék égen. Az egyház kivilágítva, menyegző van. A násznép épen most jön ki fáklya-világítás közt a templomból.

Pál-Péter a menethez csatlakozott.

Bátyja épen akkor érkezett oda, karján hozva szép menyasszonyát.

— Az ég hozott, édes öcsém! Még csak te hiányoztál szerencséből. Im, öleld át nővéredet!

És Pál-Péter átkarolta a gyönyörű hölgyet, s fájdalmas sohajt bocsátva keble mélyéből, ajkain e szó lebbent el: „Leila!“

— Nem, nem Leila! Elvira — felelt bátyja. — De kövess csak, édes öcsém, fel Vilaflor palotájába.

A menyegzői menet elhaladt.

Pál-Péter mereven nézett a sok kocsi után. Aztán a vendéglőbe sietett, külön szobát nyitvatott, s magára zárta az ajtót. Haja felborzadt, szemei mereven álltak ki. Egészen magán kívül volt.

— Tehát nem tudjuk balsorsunkat kikerülni??! — szóla tompa hangon. — Szervezetünk hatályosabb volt, mint az elleni törekvésünk. Elvira és Leila ugyanazon személy. Igen! ugyanazon személynek kellett lenni, ha mindketten szeretők. Oly csudálatos születésnek rettenetes a következése. Bátyám! inkább szeretlek téged, mint Elvirádat. Bátyám élj sokáig és boldogul véle!

Azon este Pál-Péter nem volt látható.

Éjjel szobájában hangos kiáltás hallatszott, aztán síri csend lön ismét.

Midőn másnap reggel fenn a Vilaflor palotában az új házaspár szobájába lépett, az anya Elvirát könyek közt találta egy hideg hulla előtt térdelni.

Pál-Péter és bátyja ugyanazon pillanatban multak ki.

Visszaemlékezés

Badenre s a semmeringi kirándulásra.

(Vége.)

Elfogult nehéz szívvvel kerestük fel a két magyar vértanu sírját, valamint a mostani serfőződe udvarán ama helyet, hol az iszonyu kivégeztetés történt, s mely akkoriban magas kőfallal kerített tér volt; a szomorú esemény, örök emlékül, falba rakott márvány táblára van felvésvé. Egyszerű vörös márványsírkövkük a városi főtemplom baltornya külső falába van berakva, következő fölirattal: „Hoc in tumulo jacent Comes Petrus Zrinius banus Croatiae et marchio Franciscus Frangepán ultimus familiae, qui, qui a Coecus Coecum duxit, ambo in hanc foveam Ceciderunt. (a kő közepén egy vízszintesen fektetett pallos fölött két halál-fő, ez alatt folytatólag ez áll): Discite mortalis et Casu discite nostro observare fidem regibus atque deo. Anno domini MDCLXXI, die XXX. Aprilis hora IX. Ambitiones meta est tumba.“ Holt tetemeik az akkor kőfallal kerített templom körüli temetőbe lettek eltemetve; de 1826-ban, midőn a kőfal-kerítés lebontatott, a templom alatti sírboltba szállítottattak át. Ez alkalommal a kendőt, a melylyel Frangepán szemei kivégeztetésekor be voltak kötve, családjának küldötték, s két gombot vágtak le ruhájáról, melyek a városházánál vannak eltéve emlékül. Ott van a pallos is, melylyel kivégeztettek, s melynek két lapján következő felirat van bemetszve: „Frangepán et Petrus gladio eccidere sub isto Zrinius, is Comes, marchio et alter erat.“ A pallos másik oldalán: „Hicce rebelle Caput vindex demessuit ensis Frangepán tibi Petre tibi que Zrinyi.“ Szintén ott van egy olajfestmény, melyen az iszonyu jelenet van megörökítve; előtérben van a vérpad, melyen Frangepán térdel bekötött szemmel, mellette áll a bakó, emelt pallossal; oldalt apródja rémulve takarja el arcát. A vérpad előtt fekete szövettel betakarva fekszik a már kivégzett Zrinyi, ki fölött apródja kétségbeesetten zokog; ezek közül a lelkész és a birák; a háttérben sok nép és katonaság. Mondják, hogy ez apródok mind végig hiven szolgálták uraikat s ezek által családjaiknak ajánltattak. Meg van az egész perfolyam is nyomtatásban, s közte a két bucsulevél, melyet a két szerencsétlen nevéhez intézett. A hagyomány fenntartotta, miszerint a bakó mind Zrinyihez, mind Frangepánhoz háromszor sujtott, de mindannyiszor vállban találta, úgy, hogy azután kellett fejeiket lemetszeni, mire a bakót azonnal elcsapták, azt hiven, hogy részeg volt, pedig azt állítják, hogy meg volt vesztegetve, remény levén, hogy a harmadik csapás után kegyelmet nyernek, de ez fájdalom, nem következett be; egyedül azon kedvezményben részesültek, hogy jobb kezüket nem vágták le, miként az az ítéletben hangzott.

Van a városházánál még sok más nevezetes omlék is, de azokat mind előszámlálni hosszadalmas lenne, azért csak a nevezetesebbeket fogom megemlíteni. Ott van még néhány kiszolgált pallos; ugyanis az volt a szokás, hogy a mely bakó száz embert kivégzett, pallosát a nevezetesebb kivégzettek neveivel a hatóságnak benyújtotta, s aztán megszűnván bakó lenni, olyannak tekintetett, mint más becsületes ember. Ott van azon arannyal kivarrt vörös selyem zászló, melyet Nádasdiné saját kezével himzett Rákóczi seroge számára. Ottan van két szép kép, egyik II. Rákóczi Ferenczé, a másik Mátyás királyé, melyeket azon korbelleknek állítanak. Ott van Mátyás királynak egy nyerge, kengyellel és zablával; ugyan o nagy királynak egy fekete selyem házisüvegje s egy drága gyöngyökkel és arannyal himzett spanyol izlésű csipkonyakfodra, mindkettőt megviselte az idő, bár üvegszekrényben tartják. Ugyan

e szekrényben van Mátyásnak saját aláírásával ellátott, a várost illető két oklevele, egyik latin, másik német nyelven. Másik szekrényben Mátyásnak egy öt itezés, gazdagon aranyozott fedeles ezüst serlege, melyet III. Friderik ajándékozott neki: a győzőnek. E serleget Mátyás király Bécs-Ujhelyen egy pár lakoma alkalmával használta, később a városnak ajándékozta. Továbbá ott van I. Ferdinándnak híres bullája, nagy aranyérembe zárva. VI. Károlynak ezüstnyelű fakanala, s Mária Therezának a kínoztatásra vonatkozó törvénye. Ama borzasztó kínzó eszközöket, melyeket azon időben használtak, a bécsi Szt-István templomának egyik sekrestyésén alkalmazták utójjára, ki boszorkánysággal volt vádolva, s ki iszonyu fájdalomában oly szívrehatóan kérte a császárvét, mikép ennek nemes szíve ellentállni nem tudott s a kínzást eltörölte; az erre vonatkozó híres törvénykönyv szintén ott van. Végül egy vallásos könyvet is említék a város együjteménytárából, mely met-szett falapról lett nyomtatva, szép tiszta mű, s mint régiség, nagy becses bir.

Bécs-Ujhelyről vaspályán Pajerbachig mentünk, hol kiszállván, társaskocsin Reichenaua rándultunk. Reichenau kis helység ugyan, de nevezetessé teszi hideg viz-gyógyintézete, mely nagy kényelemmel s fényesen van berendezve, s nyáron át sokan látogatják.

Innen a Schwarza folyó mellett, jó uton, szép erdőn, majd sziklás bércek közt, gyalog-kirándulást tettünk a Kaiserbrunnhoz, honnan a több forrásból felbuzgó kristály tiszta, hideg s igen jó viz, körülbelül 12 mérföld távolságról Bécsbe vezetetik le. Reichenautól a Kaiserbrunn gyalog két órányira van, s itt kezdődik a heglánczolatok közt messze benyuló Höllenthal, melynek szintén több regényes pontja van. A gyermekek itt, a Schneebergen szedett havasi gyopárral (*Gnaphalium alpinum*) szokták megkínálni az utazót. Utunkban a Kaiserbrunnon innen egy sziklán következő föliratot találtunk: „Miklos János és Tamási Lajos alföldi gazdászok, Julius 4. 1867.”

A Reichenau hideg viz-gyógyintézet, mely Rudolfsbad nevet visel, birtokosai a Waisnix testvérek által bécsi egyetemi tanár Hebra ösztönzésére 1866-ban állíttatott fel; mellette van a kis Rudolfs Villa, mely nevét ő császári fenségeik Rudolf korona-főhg és Gizella főhgnő többszöri ottmulatásuk emlékére nyerte.

Említésre méltónak tartom itt azt is, mily vonzalommal vannak sokan külföldön édes magyar nyelvünk iránt. Így egy Fischer nevű reichenau vendéglős, kinél szállva valánk, Sopronyba küldte két fiát iskolába, a magyar nyelv megtanulása végett, s a két fiu most folyvást beszél magyarul. Egy más esetet tapasztaltunk Bádénben; egy Bécsben lakó s ott hivatalban levő ur, magánszorgalom által, minden oktatás nélkül, pusztán gramatikából tanulta meg nyelvünket s azt szabatosan beszéli.

Reichenauból visszatérve, Pajerbachnál újból gőzösre ültünk, hogy utunkat a Semmeringre folytassuk. Megjegyzendő, hogy már Glognitznál sokkal nagyobb és erősebb mozdonyt fognak a vonat elé, a kocsik számát is kevesbitik, s nagyobb terhet a személyvonatokhoz nem vesznek föl. A gyorsvonat csak elsőrendű, a rendes és személyvonat csak első és másodrendű kocsikkal indul a hegyek felé. Pajerbachtól, a hol már meggyújtatnak a kocsikban a lámpák, a semmeringi állomásig 3 hid, 3 kisebb és 9 nagyobb viadukt van. A legelső a reichenau völgy s a Schwarza vize fölött vonul el, ez 150 öl hosszú, 15 öl 2 láb magas, s 2 nagyobb s

kisebb boltozatra van építve. Négy viadukt emeletes, ezek közt a Jäger-viadukt 112 öl hosszú, 20 öl magas, 5 alsó és 9 felső boltozattal; a Gamperlgraben-viadukt 65 öl hosszú, 19 öl 2 láb magas, 5 alsó és 7 felső boltozattal; a Kranselgraben-viadukt 55 öl hosszú 18 öl magas, 3 alsó és 6 felső boltozattal; a legnagyobb azonban a Viadukt der kalten Rinne, mely 150 öl hosszú, 24 öl 1 láb magas, 5 alsó és 5 felső boltozattal. Alagut a semmeringi állomásig 14 van, ezek közt a leghosszabbak: a Lechnertunnel (VI.) 160 öl; a Bollerswandtunnel (XI.) 180 öl; a Weberkogeltunnel (XII.) 200 öl: a Wolfsbergtunnel (XIII.) 234 öl; leghosszabb a Semmering és Spital állomások közti Haupttunnel (XV.) mely 750 öl, ennek közepén éri el a vonat emelkedése legmagasabb pontját 2,788' a tenger színe fölött, innentől megint száll. Az egész nagyszerű ut építésénél 40 öltre 1 öl emelkedés van számítva, néhány helyet kivéve, hol 60—80 öltre esik egy öl emelkedés, t. i. a hol a vonat a hegyek közt kanyarulatokat tesz. Helyenkint, különösen Klamm és Breitenstein állomások közt nagyszerű szikla szétrobbantásokat kellett tenni s védfalakat építeni.

Mily merész ez ut, mily nagyszerű látvány tárul sok helyen szemünk elé, alig lehet leírni; a ki a természet szépségei iránt fogékonysággal bir, s az emberi ész e diadalát a nyers erők és természeti akadályok fölött fel bírja fogni, az bő élvezetben részesül a kirándulás alatt.

Különösen érdekes látvány a Klamm nevű régi vár, mely a 15-ik században épült, jelenleg hg. Lichtenstein birtoka, most a romok közé számíttatik, bár még nagyon jó karban van; a kut e várban 95 öl mélységű; őrtornyáról pompás a kilátás. E vár meglehetősen nagy, s oly merész építés, hogy ritkítja párját; az Adlitzgrabenből magasan felnyúló s mintegy óriás bástya, meredten kiálló roppant sziklára van építve, a honnan Schottwien, az új semmeringi ut, a Mária Schütz nevű templom, a Sonnenwendstein roppant hegy, alant az Adlitzgraben és háttérben Wartenstein láthatók; Wartenstein egy félig rom, félig lakott vár; épült a 12-dik században; hajdan Templárusok birták, most a Stella Caracciola-családé.

A semmeringi állomásnál kiszállván, fél órai gyalog-ut után a hegyre értünk, az „Erzherzog Johann“-hoz címzett, ismert vendéglőhez, mely arról nevezetes, hogy az épület fele osztrák, fele meg stajer földön áll, miután a két határszél épen a hegytetőn érintkezik. Közel a vendéglőhez egy emlék áll, melyet VI. Károly emlékére, a régi közlekedési ut építtetéséért emeltek.

A vendéglőben egy utvezetőt fogadván Schottwienig, ez utat gyalog az Adlitzgrabenen keresztül 2 és fél óra alatt tettük meg; valóban megérdemelte e kis fáradságot, mert csak is gyalog menve veheti az ember jól szemügyre a gyönyörű sziklacsoportokat és lánczolatokat, melyeknél az emberi képzelet is alig alkothat szebbet, oly csudálatosan vannak a természetől alkotva. A vaspálya-ut nagyszerű építése, innen látszik egész pompájában; ez ut különböző részéről láthatók a Schneeberg 6566 láb; a Raxalpe, Wechsel, Himreich, Weinzettelwand és Sonnenwendstein 4,818 lábnyiak a tenger fölött. Vezetőnk beszédes levén, egész uton népregékkel mulattatott, melyeket megvallo, örömmel hallgattam. Schottwienből kocsin jöttünk Glognitzig, honnan vaspályán visszatértünk Bádénbe.

A Bécsben és Pozsonyban időzésünk alatt látottakat leírni más alkalomra hagyom, mert különösen a bécsi tárlatok gyüjteményeit és kincseit nem lehet csak úgy rövideden elmondani. Ha Isten éltet, máskor többet. Lengyel Dánielné.

Egy hét története.

December 1-én.

Ez egyszer nem én vagyok a hibás. — A czilinder social-politikai jelentősége. — Gessler-kori kilátások. — Sáros képek. — Az utcaseprés eredményei. — Sárba-vesztett hangverseny. — Nem Szilágyi-hangverseny. — Blana Szilárd. — A honvéd-rokkantak háza. — A kormánynak egy szép mulasztása. — A szinügyi bizottmány. — A nemzeti színház új szelleme. — Az „Áldozat.” — Az Eszterházy-képtár. — Tavasz mentő-eszméje. — Áldásss.

Ha a mai krónikát sok vízzel föleresztettnek találják olvasónőim, ez egyszer kérem, ne róvják azt nekem föl hibául, mert én nem tehetek róla, hanem az a bizonyos Jupiter, a ki ellen két hét óta olyan keserű panaszokkal fakad minden lakezipő és fővárosi czilinder, hogy gyöngédebb fülek előtt káromkodásnak is megjárja. Két hét óta folyvástesik az eső, és ha egy-egy félnapra abbahagyja, csak azért teszi, hogy egy pár száz czilinderre örömkönyeket hullasson. Nem is hiszem, hogy e nagy esőzést más idézte fejünkre, mint a czilinderek. Ezek ugyan most már nemcsak salon-képesek, hanem sok helyütt „salon-Vorschriften” is és ez a körülményekhez képest, nagyon helyesen is van így; mert — hogy illő komolysággal szóljunk a fontos tárgyhöz — behatóbban vizsgálván meg az alacsony és magas tetejű kalap közti különbség social-politikai jelentőségét, azonnal kitűnik, hogy egészen más alapon nyugszik az alacsony és viszont egészen más a magas tetejű kalap. Az alacsony kalap azt mondja: én nem akarok magasabbat mutatni, mint a milyen a fej, a melyen nyugszom, különösen pedig nem akarom a magasságot üresség által elérni; a magas tetejű kalap ellenben azt mondja: „Ej, mit nekem a fej! Ez lehet akármilyen, csak minél magasabbat mutasson, lehet alatta — már t. i. kalap alatt — akár mennyi üresség, csak elég bátor legyen — már t. i. a fej — kinevetni a szürke elméletet, és eléggé hízolgőleg mosolyogjon a szemek közé — már t. i. a kalap — akkor bizonyos a győzelem — már t. i. a fej győzelme; mindegy, akár egy, akár két arasznyi üresség legyen is benne — már t. i. a kalapban. Ezek után azt tartom, minden józanul gondolkodó fő, és melyik fő nem lenne józanul gondolkodóvá ebben a világban, midőn még a részvény-képzéledés is páráként szétpárolgott! — igen, tehát minden józanul gondolkodó fő kénytelen belátni, hogy nem véletlennek, hanem társadalmi következetességnek köszöni a czilinder újabb feltámadását; épen olyan következménye ez az időviszonyok és világnézleteknek, mint az, hogy a magas sarku czipő után a magas tetejű haj-tornyoknak kellett divatba jönni, vagy mint annak, hogy a magas tetejű czilinderek épen a Jupitereknek nagyon megnyerték tetszését; azért előre figyelmeztetem olvasóimat, hogy ha jövő nyáron azt találjuk hallani, hogy egyik másik faluban egyik-másik czilinder bucsujárás és buzgó imádság tárgyává lett, ne csudálkozzunk rajta, mert a milyen óriási lépésekkel halad nálunk a népnevelés szent ügye, az sem tartozik a lehetlenségek közé, és valjon miért ne lehetne a szegény, együgyű néppel elhitetni, hogy a czilindereknek eső-hozó csudaerejük van, mikor az a csuda is megtörténhetett nálunk, hogy a „Wiener Bank”-nak mi adtunk kölcsönt!

És hogy az esőnek természetesen sár szokott lenni következménye, azt édes hazánk területén mindenki saját tapasztalatból jobban tudja, mint bárki a világon; azt azonban kevesen tudják, hogy olyan kitűnő sár, mint Budapesten ez idő szerint, kevés van, nem csak a kerek világon, hanem talán Debreczenben és Szegeden sem. Kissé hihetetlennek látszik ez állítás, de ismerve fővárosunk páratlan köztisztasági viszonyait, a dolog nem csak igen hihetővé, hanem azonfelül igen természetessé is válik. Másutt, például Debreczenben vagy Szegeden, meghagyják a sarat a maga természeti mivoltában; nyáron át nem nyugtalanítják a port, ősszel és télen nem háborgatják a sarat, és miután minden dolognak eleje és vége szokott lenni, hát az ottani sár is addig nő, míg növekedési ösztöne tart, aztán megint fogyni, apadni kezd, megkeményedik, elporlik, felszikkad, felszárad szépen magától, a hogy Isten tudnia adta. Nem úgy nálunk, a fővárosban. Itt a sárnak épen olyan kevésbé van nyugalmas élete ősszel, mint a pornak nyáron; mert a város bölcsen utcatisztítókról gondoskodott; de mit mondok! nem utcatisztítókról, hanem csak utcza-seprőkről gondoskodott, e kettő között pedig egy kis különbség van; az utcza-seprő is, az utsza-tisztító is sepri az utcát; de az utcza-tisztító azért sepri, hogy tiszta legyen, míg az utcza-seprő, nálunk, azért sepri, hogy nyáron nagy por, és ősszel nagy sár legyen. Míg az utcza-tisztító a port és sarat szépen eltakarítja, addig nálunk az utcza-seprők elebb nem fognak a munkához, míg nyáron a por, ősszel pedig a sár egész terjedelmükben el nem borította az utcákat, akkor aztán hozzáfognak, szépen egy helyre seprik a port, vagy a mint az évszak magával hozza, a sarat, különös gondot fordítván arra, hogy lehetőleg közel rakják össze a közönségtől különösen kegyelt járdákhoz, és mikor ezen háladatos munkával készen vannak, szépen ott hagyják a sárpyramisokat a járó-kelő közönség gyönyörűségére, hogy tanuljon ova-
tos lenni és ügyesen ugrádozni egyik szigetkéről a másikra, és mikor négy-öt nap múlva eszébe jut a városnak, hogy talán jó volna most már el is hordatni azokat a hig velejű pyramisokat, akkorra rendesen a pyramisokból ismét tengerek lettek, az utcákat ismét a réginél nagyobb sár borítja, csak azzal a különbséggel, hogy most már nemcsak az utcák közepeit, hanem egyszersmind a járdákat is feneketlen mélységbe temette maga alá, a sükeresen végzett utcza-seprés folytán, és ez így tart nálunk nyár végétől kezdve ősz végéig, és tél elejétől fogva tavasz végeig, tovább nem, mert akkorra megint a porvilágnak kell átengedni a dicsőséget.

És ha az idő csak a ruhákban tenne pusztításokat, vigasztalhatnák magukat a — bérkocsisok, hogy legalább nekik jó napok derülnek; de még a jó cselekedetek és mű-
élvek irányában is valóságos utonálló gyanánt viseli magát a sár. Így, hogy többet ne mondjak, egy sárba-vesztett hangversenynyel szaporodott nálunk a balesetek száma; mult vasárnapra hangverseny volt hirdetve, nem olyan Szilágyi Virgil-féle hangverseny, a melyekből a mult héten kijutott a fővárosnak; mert Szilágyi Virgil, a híres liberális férfin, ugy látszik,

megelégette már a dicsőséget e téren, a harmadik gyűlést már nem tartotta meg, és így az előreláthatólag bekövetkezendett negyedik macskazene sem tartatott meg; — hanem egy valószínű hangverseny, hivatott zenészek és jeles művésznők közreműködésével, és a mellett még jótékony célú hangverseny, a szerencsétlen Blana Szilárd javára, a ki a honvédlágban mint főhadnagy küzdött és vérzett a haza és a szabadság érdekében, és a sötétség éveiben elveszté szeme világát, és most, nincs a kihez forduljon, nincs, a ki a világtalan honvéd-főhadnagyot az éhség kínjaitól megóvná, ha csak a jó szívek irgalma nem teszi. Ennek a javára, ily nemes célra állt össze néhány derék művész és művésznő, hogy a művészet segélyével talán egy kis tüzelő-fát vagy egy pár heti meleg ételt játszanak, énekeljenek és szavaljanak össze a világtalan honvéd számára. Minden szépen el volt már rendezve, midőn vasárnap ismét olyan csunya, esős, sáros időre ébredtek a derék rendezők, hogy nem akarták kockára tenni a jó szándék eredményét és e hó 5-kére halasztották el a hangversenyt, a mikor is bizonynyal nagyon sokan fognak jelenlétükkel önönmaguknak élvezetet és a világtalan honvéd-főhadnagynak egy kis segélyt szerezni.

De talán ennek is nemsokára végét érzük; épen e héten szólalt fel Vidacs János egy honvéd-rokkantak háza érdekében, és nem kell hozzá sem poétai, sem pedig valami nagy számító-tehetség, hogy e felszólalásnak a legfényesebb sikert jósoljuk. Mindössze csak egy hatóság kell tudni számítani; ha minden ember, a ki magyarnak mondja magát, csak egyetlenegy hatással rója le a honvéd-név iránti kegyeleti tartozását, már megvan a rokkantak házára való fölépítési és fenntartási költség, a mi természetesen nem zárja ki azt, hogy a kinek módja engedi, többel is hozzájáruljon oly célhoz, melynél szebbet és magasabbat egyhamar nem ismerünk. E czéllal szemben el kell némulni minden pártnézetnek, a magyar név becsülete csak úgy, mint a szabadság iránti szeretet és az emberiség szent szózata egyiránt hangosan nógatnak, hogy ne engedjük át a nélkülözésnek öreg napjaikban azokat, a kik vérükkel öntözték a magyar név dicsőség-fáját, a kik a szabadságért életüket voltak készek feláldozni és a kik e kettős érdem mellett harmadikul azt mutatják fel, hogy a nemzeti gyász hosszú évein át a folytonos üldözés és faggatás tárgyai voltak. Örülünk rajta, hogy a kormány még mai napig sem róhatta le a nemzet tartozását a honvédek iránt, így legalább nekünk, az összes nemzetnek maradt fenn ez édes-fájó kötelesség teljesítése, a mi mindkettőnkre nézve megtisztelőbb is.

A kormánynak úgy is elég dolga van, mert a politikai bajvívásokat nem is említve, itt van mindjárt a nemzeti színház ügye, mely rövid időn elintézését várja, és melynek érdekében épen azért máris annyira haladt, hogy az új belügy-miniszter megvendégelhette az e végre egybehívott bizottmányt. Ne tessék mosolyogni, mert ezzel a legnagyobb nehézségeken szerencsésen átosott e kérdés, azon nehézségeken tudniillik, melyek nálunk egy országos bizottmány megalakulásánál összerolódhatnak. Mennyi érdek és tekintet, előszeretet és ellen-szenv, [ármány és szerelem, szeszély és számítás nem futnak keresztül-kasul egy ily kérdésnél, és ezek most mind a leg-szebben ki vannak egyenlítve, elmosva a pezsgő kedvderítő árszáraitól és a mi még hátra van, az már csak csekélység, egy kis színházigazgatási ogészséges tervezet, mi az annyi okos főnek, a melyek most abban fölnek? Aztán még egy nagy kérdésen is átosott már a bizottmány, megállapodás történt az iránt,

hogy a nemzeti színház jövő igazgatója báró Podmaniczky Frigyes lesz; szerencsésebb választást valóban nem lehetne tenni ez ügyben; műveltség és értelem, finom modor és szilárd jellem, tiszta hazafiság és nagy ügyszeretet, nemes tapintat és erős következetesség, szeretetreméltóság és részrehajlatlanság egyesülnek e férfiban, a ki azonfelül báró is; szóval gondviselésszerű, született nemzeti színházi igazgató.

Máris új jótékony szellem lengi át e nemzeti műintézetet; a múlt héten a „Szentivánéji álmot“ adták, gyönyörű új diszletekkel és Shakespearehez méltó jó ügykezetettel, e hó 1-sején pedig Vörösmarty születésnapját az „Áldozat“ előadásával ülte meg a színház; bizonynyal a csunya idő miatt — megjegyzendő, hogy a színház udvarán is oly nagy volt a sár, mint egyebütt a fővárosban — csekély számú közönség előtt, mely többszörös kihívással tüntette ki a Felekypárt és Lendvayné asszonyt, a kik a színművészet minden ígézetes káprázatával, jeles játék, gyönyörű öltözékek és átértett meleg játékkal ügykeztek elfelejtetni a közönséggel, hogy e darabnak csak nyelve költői. A derék Lendvayt pedig az a baj érte, hogy épen előadás közben elrekedt és csak jóakarattal járulhatott az előadás érdekességéhez.

A budai népszínházról kellene most szólnom, de nehogy szomorú hírrel zárjam be e heti krónikálásomat, itt szürom bele, hogy az Eszterházy-képtár végórja ismét közelebb jött egy lépéssel. Az Eszterházy-család szorongatottságában kénytelen eladni e festészeti kincstárt és mert a hazának nincs, a ki megtartsa, egy távirat szerint, Franciaországot és Hollandot kínálják meg vele, és így, ha hamarjában nem intézkednek iránta, bizonynyal rövid időn idegen kézbe, idegen országba fog az hurezoltatni és hazánk talán örökre meg fog fosztatni e festészeti csarnok birhatásától. E hó 1-sején Tavasz, derék városi képviselő, Pest városát hívta fel kezdeményezésre ez ügyben, szólítsa fel ez a kormányt a képtárnak, ha lehet, megvételére, ha pedig nem lehet, legalább előlegezésre, lassankinti törlesztésre, közadakozás útján, és ez adakozásra Pestváros az első évre 10,000 frtot, a következőkre pedig évenkénti 5000 frtot szavazzon meg e célra. A fővárosi közgyűlés hozzá méltólag, általános helyesléssel fogadta az indítványt és most csak az a kérdés, ha a kormány hajlandó vagyis inkább képes lesz-e előlegezni az egész nagy vétel-összeget: két milliót, olyan körülmények közt, midőn még egy Lónyai is csak hat millió többletet birt kimutatni a Háznak — valószínű papiron.

Sok áldásra vagy legalább sok Áldásra volna szüksége a hazának. Ez a derék műbarát, mint a budai népszínházi bizottmány elnöke, jutalmául annak, hogy minden idejét e színház fenntartására fordítja, nyolcz ezer forinton felül a magából fedezte e színház két évi fogyatékát. És ez a nemes műbarát oly csendesen, mondhatni titokban gyakorolta az erényt, mintha az efféle a mindennapi dolgok közé tartoznék napjainkban. Megjegyzendő még az is, hogy Áldásy ur mind a mellett, hogy elnök, csak egyszerű budai polgár. —i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (Királynő ő Felsége) nem, mint előre hirlett, múlt hétfőn, hanem csak múlt szerdán hagyta el fővárosunkat, és nem is először Bécsbe, hanem egyenesen Triesztbe ment, király ő Felsége elé. És miután sokszor csekélységek nagy fényt vetnek a lélokre, lehetetlen itt föl nem omlitenünk azon körülményt, hogy elutazása előtt királynő ő Felsége rendre beküldé a jövő

évi előfizetési díjat mindazon lapokra, melyeket a jövő évben járni ohajt, és ezek között a mi lapunkra is. — Királynő ő Felségét kísérik: b. Nopcsa főudvarmester, Hunyady grófnő palotahölgy, Ferenczy kisasszony és még csak a legszükségesebb irodai személyzet. Mária Valéria főhercegnő udvari személyzetével Budán maradt. — Deczember 2-kán reggeli 8 órakor királynő ő Felsége teljes jólétben Adelsbergben megérkezett, s itt bevárta, míg az időjárás más nap jobbra fordult.

*** (Megjelent) a Kisfaludy-Társaság újabb „Évlapjai”-nak 3-dik kötete, magában foglalván két társulati év közleményét. Tartalmát (1865/6 és 1866/7-ből) b. Kemény Zsigmond és Toldi Ferencz elnöki beszédein, Greguss titkári jelentésein, a társulat hirdetésein és névsorain kívül a következő művek képezik: Szász Károlytól „Shakespeare kisebb költeményei” fordítási mutatóval (székfoglaló); Greguss Ágosttól „A torzképről”; Bárány Boldizsártól „Bánk bán rosta”; Bérczy Károlytól „Madách Imre emlékezete”; Szász Károlytól „Emlékezés apámra” (elégia); Gyulay Páltól „Egy anya” (beszély); Zichy Antaltól „Fáy Gusztáv halála fölött” (költemény); Szigligeti Edétől két emlékbeszéd Gaal József és Egressy Gábor fölött; Fábrián Gábortól „A szatiráról” értekezés; Jókai Mórtól „Jósika Miklós emlékezete”; Gyulai Páltól „Az éji látogatás” (költemény); Vadnai Károlytól „A megunt nő” (beszély, székfoglaló); Aigner Lajostól „Az elégiáról”, jutalmazott pályamunka kilencz fejezetben, s Arany Lászlótól „Elfrida” jutalmazott költői elbeszélés. Az 561 lapra terjedő csinosan kiállított s keménybe kötött könyv ára 3 frt. A társaság alapítói ingyen kapják.

*** (Érdekes emlékiratok) fognak megjelenni: „Báthori-Schulz Bódog emlékiratai az 1848/9-iki szabadságharczból.” Egervári (Potemkin) Ödön volt honvéd-huszárhadnagy nyitott reá előfizetést egy forintjával, s mivel a mű már sajtó alatt van: január közepén meg fog jelenni. Schulz a szabadságharc egyik legkitünőbb hőse, utóbb tábornoka volt. Győzött s vitézül küzdött sok helyen. Ott harczolt a sereg élén Bodrog-Keresztúron, Szolnokon, Bicskén, Isaszegen, Nagysarlón, Komáromban sat. Működése kitűnő vala, ismerte a viszonyokat és főbb embereket. E műben tehát sok érdekes lesz, többi közt az emlékiró életrajza Egerváritól, Klapka és Görgei jellemzése, a nagyobb csaták tervei, s Komárom és környékének 1849-ki tervrajza. Schulz Bódog arcképe is diszitendi ez érdekes könyvet, melynek ajánlatára nem igen sokat kell mondanunk. Az előfizetési pénzek Egervári Ödönhez, (Pest, Terézváros, nyár-utca 16. sz. a.) legfőlebb deczember utolsó napjáig küldendők.

*** („Reform”) czimmel — hír szerint — már e hó 10-től fogva nagy politikai napilap fog Heckenaszt Gusztávnál megjelenni. Melyik pártnak lesz közlönye, nem tudhatni, mert szerkesztője és munkatársai felől nagyon ellentétes hírek jöttek forgalomba. Mondják, hogy Rákosi Jenő szerkeszteni, ki véglegesen megvált a „Napló” szerkesztőségétől. A „P. Lloyd” híre szerint: ezt a lapot Ráth Mór adná ki s főmunkatársa Trefort Ágoston lenne.

*** (A hercegprimás) Rómába utazása előtt a többi közt következő adományozásokat tett köznevelési czélokra: a viski iskola felsegélyezésére 50 frt, a megyei tanítók felsegélyezésére általában 500 frtot, a balassa-gyarmathi iskolákra 500 frtot, az ekeli iskolára 100 forintot, a bácsai iskolára 120 frtot. Összesen 1370 frtot.

*** (Az orvosok bálja) A m. kir. egyetem orvostanhallgatók segélyegyletének javára rendezendő tánczvigalom rendező-

bizottsága a november 27-kén tartott közgyűlésen a következőkép alakult meg: elnök: Reitter Ödön; alelnök: Kain Béla; pénztárnok: Örfy Vilmos; ellenőr: Hoffmann Béla; jegyző: Jármay László; segédjegyző: Réthi Elek; bizottmányi tagok: Antal Géza, Boér Lajos, Hadzsy Lajos, Hahn Dávid, Kresz Géza, Kun Zoltán, Leckner Károly, Réczey Imre, Spuller Gyula, Szabó Lajos és Szombathelyi József.

*** (A technikusok bálbizottsága) következőképen megalakult: elnök: Goszman György, alelnök: Képesy Géza, jegyzők: Sturm György, Staitz Miklós, pesti pénztárnok: Jezovits Kornél, ellenőr: Unger Emil, budai pénztárnok: Szokolay Emil, ellenőr: Tasy Nándor, a bizottság többi tagjai: Czibur Vilmos, Bogyai Győző, Érkövy Kálmán, Gablicz István, Juricskay Dezső, Pap János, Sebastiani Jenő, Cserszky Lajos, Gombos Pál. A bál 1870. január 29-kén fényesen és mint mindig, az „Európa” termében fog megtartatni.

*** (Veszélyben forogtak) mult kedden este József főherceg nejének, Klotild főhercegnőnek fivérei. Alesuthon voltak látogatóban, s midőn esto Budára hajtottak, a buda-örsi vámvonalnál a négyes fogat oly erősen beleütöközött a korlátba, hogy a kocsi rögtön használhatlanná vált, s a lovakat csak nagy nehezen lehetett föltartoztatni. A bennülőknek nem történt ugyan sérülésük, de a városig esőben és sárban gyalog kellett menniük.

*** (A lánczhid megváltása.) Wodianer Mór elvitte magával Bécsbe mindazon okmányokat, melyek a lánczhid megváltására vonatkoznak, mert ott levén a részvényesek nagy része, ezek a napokban fogják tanácskozás alá venni e kérdést. A miniszter-elnök visszatérése után meg fogja tenni előterjesztését e tárgyban az országgyűléshez.

*** (Frohner,) a pesti vigadó bérlője a mult héten csödtöt mondott, hanem azért a redoute-termek e télre is megmaradnak a tánczkedvelő fiataiságnak; mert Burian J. a tömeggondnok ügyvéd azt az ajánlatot tette, hogy engedje át a vigadó kezelését a város a csödtömegnek s ne másnak; annyival is inkább, mert Frohnernek jelentékenyen több vagyona van adósságánál, s így a kiegyezés várható létrejöttével ismét ő maga veheti át a bérletet. Burián indítványa a fővárosi közönség osztatlan tetszésével találkozott, mert általános a sajnálkozás a derék és szorgalmas Frohner szerencsétlensége fölött. A város is elfogadta Burián indítványát.

*** (A károly-utcai boltfeltörés.) Régebben említettük, hogy a Károly-utczában Kutschera órásboltját november 3-kára virradóra feltörték és 6000 frt értékű óraneműt vittek el a kirakatból. A tettesek, három újpesti olasz asztalos-legény, már el is fogattak. Bilkei Papp Mihály, fenyítő-törvényszéki tisztü ügyész, hitelesen kihallgatott beszélgetést rendezett egyikük s annak egy ismerőse közt, s végre az egyik bevallotta, hogy a lopott tárgyakat az ismerősnek ajándékozta. A tárgyak közül megtaláltatott 3 csomagban 144 óra, lánczok és medaillonok, 4480 frt értékben, továbbá az Uj-Pestről Kőbányába vezető uton elásva megtaláltak egy csomagban 118 különféle órát és lánczot, a fötettesnél pedig 59 frt értékű tárgyakat; ekkép a károsnak kára utósó krajezarig megtérült. A bűnösség tekintetében a vizsgálat még nincs befejezve.

*** (Rózsás napló.) Domokos László mult kedden tartotta esküvőjét Domahidy Irénnel. — Gruber Gusztáv kaposvári ügyvéd pedig Psikk Mariska kisasszonyt eljegyezte.

*** (Vegyes hírek) Karolina Augusta császárné a Dalmáciában harczoló csapatok jobb élclmezésére 3000 frtot

ajándékozott. — A kisdedóvodákat terjesztő egyesület újabb alapító tagjai lettek 105 frttal: Csaplár Ignác lelkész, Gonda László, gr. Nádasdy Ferencz és neje: gr. Zichy Ilona. A rendes tagok száma tizenhatal szaporodott, köztük Jókai Mór, Irányi Dániel és P. Szathmáry Károly író társainkkal. A Török-Becsén elhunyt Haudinger János pedig 40 forintot hagyott az egyesületre. — Vogt Károly, a híres természettudós, bécsi felolvasásait bevégezve, Pestre jött itt hat előadást fog tartani az ember eredetéről, stb. Ezek rendezését a Grill-féle könyvkereskedés vállalta el a program rövid időn megjelenik. Szükséges tudni, hogy Vogt Károly a természettudósok azon iskolájához tartozik, a kik azt hiszik, hogy az emberi lélek csak szép költői frázis, a miért aztán nagyon sokat is kellett már szenvedni a külön test és lélek pártfogóitól. — A budai Gellért-hegyről november 24-kén reggel egy szikladarab a dunasori 59. számú házra esett, s a kéményt le, a ház fedél egy részét pedig beütötte. Nem is ártana rendbeszedni a vén Gellért fejét, mielőtt a főváros nyakába zuhan. — Fogarason egy málnabokor, Pesten pedig a Szvetenay-utezán egy almafa teljes virágzásban van. No, e héten bizonyosan nem virágzanak többé. Elmosta őket a folytonos eső. — Garibaldi régen várt regényét: „Róma a XIX-dik században“ Chambers ezredes neje angol nyelvre fordította, s a mű már sajtó alatt is van. Az angol fordítás egyszerűen jelenik meg az olasz eredetivel. Nem sokára magyar fordításban is meg fogom látni. — Király ö Felsége tiszteletére a kairói magyar-osztrák telep fényes táncvigalmat rendezett s pompás albumban hódolati feliratot nyújtott át. — Az Albrecht-Hildegardé alpból legközelebb 67 pesti iparosnak 4720 frtnyi kamatnélküli kölcsönre, havonkénti tizszáz-tól visszafizetés mellett. — A „Századunk“ e hó elején bevégezte pályafutását s Urváry Lajos, jeles fiatal író deczemberhő elsején átvette a „Pesti Napló“ tényleges szerkesztését. E változás következtében három belmunkatárs köztük a ritka jellemű: Királyi Pál és Rákosi Jenő elhagyták a „Napló“ szerkesztőségét. — A Mátyás-szobor ügyét Biharmegye közönsége is lelkesen felkarolta s a mármarosmegyei átirat folytán a szolgabírák utasítottak, hogy illető területeiken gyűjtéseket eszközöljenek s a begyűlt összegeket az alispánhoz küldjék be. — Mult vasárnap délutáni 4 óra tájban egy diszesen öltözött nő a lánczhydról a Dunába ugrott s ott nyom nélkül eltűnt. Nem volt sem csónak, sem ember, a ki mentésére siessen. — Egy verekedésnél a mult héten oly erővel dobta egy embert egy öreg asszonyra, hogy ez aligha belenem hal. — Gyula-Fehérvárott egy szolga egy revolverrel játszván, vigyázatlanságból a szolgáló mindkét lábát keresztül lőtte. Meg fog gyógyulni, hanem azért — nem tanácsos fegyverrel játszani. — Az írói segélyegylet javára rendezendő hangversenyben (deczember 12-kén) Felekiné és Pauliné asszonyok és Helvey k. a. is közre fognak működni. — Márton napján roppant zivatar dühöngött a magyar tengerparton. A Fiuméből Zenggbe vivő uton tömérdek távirat oszlopot, 40—50-et egymás mellett kidöntött, s az utakat majdnem járhatlanokká tette. — Andrássy miniszterelnök deczember 3-kán érkezett meg Triesztba a király kíséretében, 4-kén részt vett a minisztertanácsban, s valószínűleg 6-kán már Pesten leend. — Flórenczből távirják: Viktor Emánuel király, a magyar király ö Felségének távirati uton a legélénkebb sajnálatát fejezte ki a miatt, hogy egészségi állapota miatt a Brindisiben tervezett találkozás nem létesülhet; egyuttal reményét fejezi ki Viktor Emánuel király, hogy rövid

időn ismét fog kinálkozni valamely alkalom a személyes találkozássra. — A walesi herceg neje — egy londoni távirat szerint — leány-gyermekeket szült. — A budai zugligeti vaspályán czélszerűnek bizonyult próbákat tettek gőzmozdonyal. — Lenhardt E. Budán (harminczad-utca 688. sz. a.) színházi ügynökséget állított föl, közvetítőül színészek írók és vállalkozók közt, s „Eredeti és külföldi színműtár“-t meg egy „A színpad“ című hetilapot is indított meg. — Pesten a dohány-utczában egy dajka oly ételt adott a gondjára bizott gyermeknek, melyet az nem akart enni, s midőn az ételt megvizsgálták, kitűnt, hogy mérges részeket tartalmaz. Azt is meg kellett volna vizsgálni, hogy mint jutottak belé a mérges részek. — Nowotny Ferencz napszámos a Barber-féle serfőződe pinczéjében dolgozott. Kőveket rakott egy deszkára, melyet társai csiga segítségével felvontattak. Egy 25—30 fontos kő leesett a deszkáról Novotny fejére, ki eszméletlenül lerogyott, de később annyira magához tért, hogy haza is mehetett. Másnap reggel azonban halva találtatott szobájában. — A Mont-Cenis-en november 25-kén egy hógörgeteg a vasutvonatot 45 utazóval eltemette. A forgalom félbeszakadt.

†† (Halálozások.) Széles Pálné Tasnádi Magdolna november 21-kén Nagyváradon meghalászott. — Fejérvizi Bágya Ferencz 51 éves korában november 24-kén Küküllő-várott, Rösler Sámuel a volt erdélyi kir. kormánysszék jegyzőkönyvi hivatalának utósó igazgatója 57 éves korában november 26-kán, Tóth Mihály kecskemétvárosi képviselő november 21-kén 68 éves korában, Miletz Árpád, Temes-megye aljegyzője november 24-dikén meghalt. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Deczember 3-kán.

Nov. 27-kén: „Az afrikai nő“, Meyerbeer operája, 5 felv. — Nov. 28-kán „Liliomfi“, eredeti vigjáték, 3 felv. — Nov. 29-kén: „Szentivánéji álom“, Shakespeare színműve, 5 felv. — Nov. 30-kán: „Zrinyi“, Adelburg Ágost lovag operája, 5 felv. — Decz. 1-én: „Az áldozat“, Vörösmarty Mihály színműjátéka, 5 felv. — Decz. 2-kán: „Fidelio“, Beethoven operája, 2 felv. — Decz. 3-kán: „Szentivánéji álom.“

Budai népszínház.

Deczember 3-kán.

Nov. 27-kén az új színműre való előkészületek miatt nem volt előadás. — Nov. 28-kán és 29-kén Kocsisovszky Borcsa k. a. föllépteül: „Budapest és a szőke Duna“, színmű, 3 felv. — Nov. 30-kán nem volt előadás. — Decz. 1-én Kocsisovszky k. a. föllépteül: „Sárika, vagy a falusi egyszerűség“, vigjáték, 4 felv. — Decz. 2-kán: „S. E. S.“ „A soroksári polgármester“, 1 felvonásos bohózatok és „76 nő kérője“, vigjáték, 1 felv. — Decz. 3-kán nem volt előadás.

Gazdasszonyoknak.

Mérgek czérna.

Vegyészek fölfedezték, hogy a fekete czérnát, különösen a selyemczérnát a gyárakban ólomczukorral áztatják, a végre, hogy nehezebb legyen, az ólomczukor pedig mérge. Varrónők pedig a czérna végét, kivált tübefűzéskor le szokták harapni, sőt szórakozásból a leharapott végét szájukban is tartják, nem sejtve mérgek voltát, a mire olvasóinkat figyelmeztetjük.

A gyufával való mérgezés ellen.

Legujabban egy hathatósabb ellenszert találtak fel az eddigieknél, mi már ajánlottuk volt az égetett magnesiát, hanem előfordultak többször esetek, hogy ezen ellenmérég dacára is meghaltak a megmérgeztettek. Jelenben arról tudósítanak, hogy a gyufával, vagy általában villanynyal történt mérgezés ellen sokkal hathatósabb a terpentín olaj, úgy, hogy gyufagyárakban, ahol azelőtt oly gyakori volt a villanybetegség, melynél kínosabb betegség alig lehet, jelenben a gyármunkások egy kis üvegcset hordoznak a mellükre akasztva terpentín olajjal, s ennek szaga és párája menten tartja a munkásokat a villany ellen. Villanynyal megmérgezettnek tehát minél előbb egy kis terpentín olajat kell beadni; legkönnyebben bevehető az, ha egy tojás sárgájával négy-öt tele kanállyal összerázunk s ebből az olyan szerencsétlen megmérgezettnek minden tíz perczen egy kávé kanállyal beadunk, s ha javul, akkor ritkábban.

E. T.

Divattudósítás.

Mai mellékletünk magyarázata.

Az első szám: gyermekköpenyek, asztalterítők, otthonok, sat. díszítésére való sujtásos minta.

A 2-dik szám: nyakkendő sarkába való himzés rajza.

A 3-dik szám: finom fehérneműekre való himzés rajza.

A 4-dik szám: gomblyuk körüli himzés mintája.

Az 5-dik szám: betét rajza; színes fonállal himzendő.

A 6-ik szám: D és P betűk cifrázattal fehérneműekre.

A 7-dik szám: zsebkendő körüli himzés rajza, finom francia himzés.

A 8-dik szám: zsebkendő sarkába való kis koszorú rajza, a közepén C betűvel.

A 9-dik szám: gyufa- vagy kis pénz tárcza rajza, bőrön vagy bársonyon színes selyemmel himzendő.

A 10-dik szám: L és P betűk.

A 11-dik szám: betét fehérneműekre.

A 12-dik szám: angyalfej, kehelykendők sarkába való, arannyal himzendő.

A 13-dik szám: fehérneműekre való keskeny himzés rajza

A 14-dik szám: zsebkendő sarkába való virágos cifrázat, finom francia himzés.

A 15-dik szám: nyakkendőre, tüpárnára, tálczára sat. való himzés rajza, lapos öltéssel himzendő.

A 16-dik szám: F L betű cifrázattal és koronával.

A 17-dik szám: E és R betűk.

A 18-dik szám: betét gyermekfehérneműekre.

A 19-dik szám: tálczákra, kis párnácskákra sat. való lapos himzés rajza.

A 20-dik szám: Izabella név zsebkendőkre.

A 21-dik szám: betét fehérneműekre.

A 22-dik szám: virágfüzér apró himzésekre.

A 23-dik szám: L és P betűk.

A 24-dik szám: fehérneműekre való fehér-himzés rajza.

A 25-dik szám: keskeny nyakkendőre való himzés rajza.

A 26-dik szám: szélesebb betét fehérneműekre.

A 27-dik szám: Ludmilla név zsebkendőre.

A 28-dik szám: dohányzacskóra való rajz, melyet vörös, kék cashmirra vagy más egyszerű szórakélmére színes sujtással le kell varrni. A közepén levő pálmát vastag sárga és vörös selyemmel kell himezni.

A 29-dik szám: betét fehérneműekre,

A 30-dik szám: finom fehérneműekre való himzés rajza.

A 31-dik szám: E B betű.

A 32-dik szám: A és B betű cifrázattal.

A 33-dik szám: L és G betűk.

A 34-dik szám: J és D betűk.

(Vége köv.)

Sakkrejtvény.

Szentimrey Acház Bertától.

na	lég!	ke-	a	még	még	ve-	ked
is	csak	ah!	e-	vés	csó-	egy	van
a-	vol-	ke-	csók-	Mig	sem.	S ne-	ked-
birt	nak	ból	S ha	bel-	a	kod	szi-
fá-	dál	gyel	szi-	Fél-	kem,	szen	ser-
egy-	Ti-	lét,	ne	csók,	vem,	vem,	ném,
fe-	tré-	kü.	éd	má-	ven-	re	g é-
szöm,	De	sik	Mit	es-	e-	a	Meg

Lóugrás szerint megfejtendő.

Megfejtési határidő: 1870-diki január 1-seje.

A f. é. 46-dik számban közölt rejtvény értelme: „Eke, bokor, szakasztó, kalap, harang, Fehérvár, tükör, holló, egyház, kut, pipa, kár.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Sósfy Anna, Szluha Mariska, Nagy Flóra, Komáromi Luiza, Kiss Ilonka, Darvas Irén, Tóth Anna, Esztergomy Erzsébet, Szűts Ida, Somogyi Anna, Farkas Eleonóra, Madarassy Borbála, Boronkay Csicséri Lila, Gyura Janka, Appel Emma, Sztankovics Lóra, Bánhalmy Lajos, Pál Jánosné, Temesváry Mária, Bartók Luiza, Szilly Ernesztin, Aradi Ilona, Bárczay Adél, Vitályos Anna, Halasy Jolán és Matild, Kiss Janka, Pintér Julia, Nagy Péterné, Szeghy Ödönné, Markovics Laura, Fehérvári Paulin, Kászonyi Szidónia, Weiner Mari és Pepi, Hollósy Irma, Vámosy Juliska, Földi Magdolna, Várnay Józsa, Mohácsi Karolin.

A jelen havi díjsorsolás alkalmával következő t. rejtvényfejtők lettek díjnyertesek:

- 1) Kalmár Lenke: „Jean de Charol,” francia regény, 2 kötet.
- 2) Somogyi Anna: „A dicsőség tengeréből,” Vértessy Arnold be-szélyei, 1 kötet.
- 3) Nagy Mária és Luiza: „Magyar nők naptára 1870-dik évre.”
- 4) Szűts Ida: Hat darab legujabb zenemű.

A nyeremények — szíves üdvözetem mellett — már postára vannak adva

Tartalom.

A tartalomról. — Hol az erő, Szalay Ágostontól. — Mindenre szü-
letni kell, Tóvölgyi Titusztól. — Nem mondom én, Zsigra Sándortól.
— Péter-Pál és Pál-Péter, Dallamos Ernőtől. (Vége.) — Visszaemlékezés
Badenre s a semmeringi kirándulásra, Lengyel Dánielnétől. (Vége.) —
Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai nép-
színház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Sakkrejtvény. — A
t. rejtvényfejtők névsora.

A boríték on: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára
— Hirdetések.

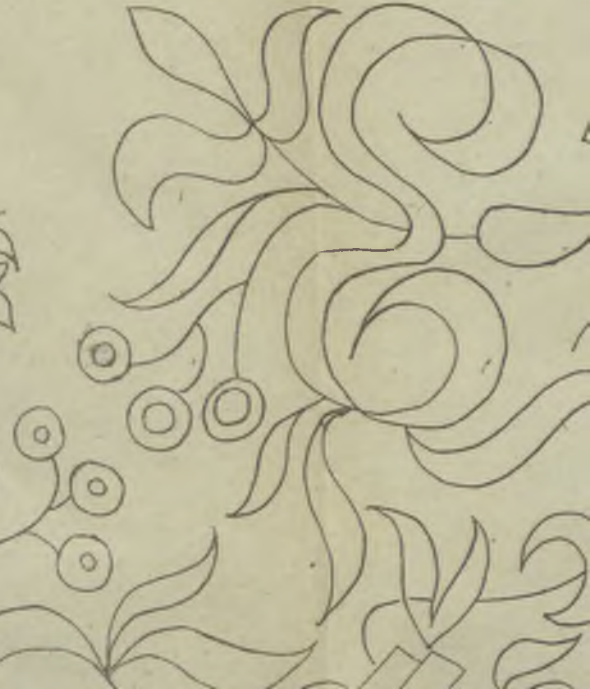
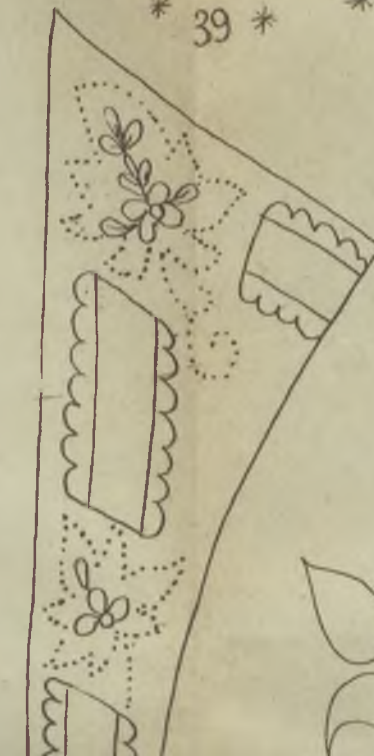
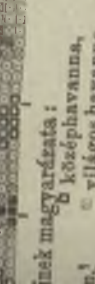
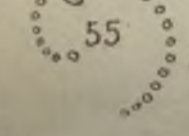
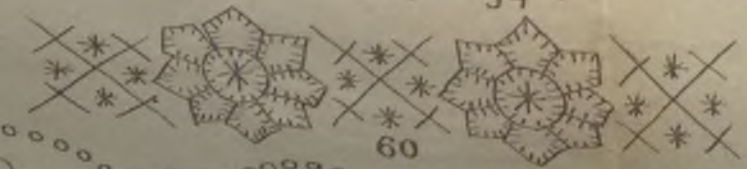
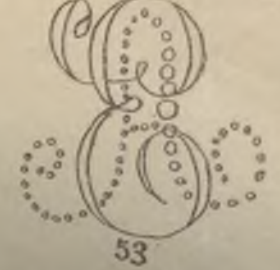
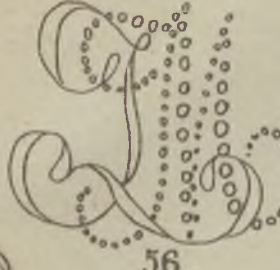
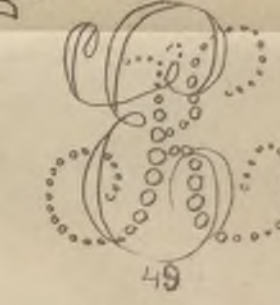
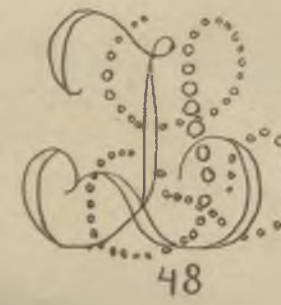
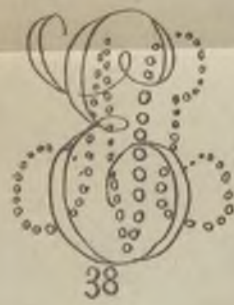
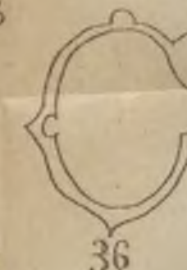
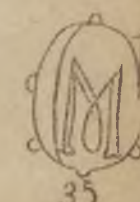
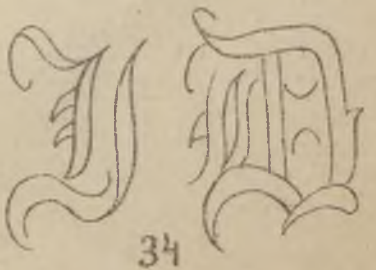
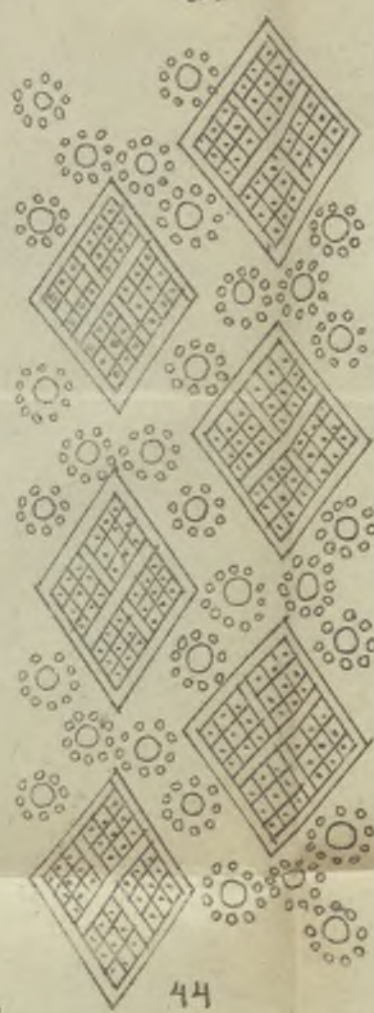
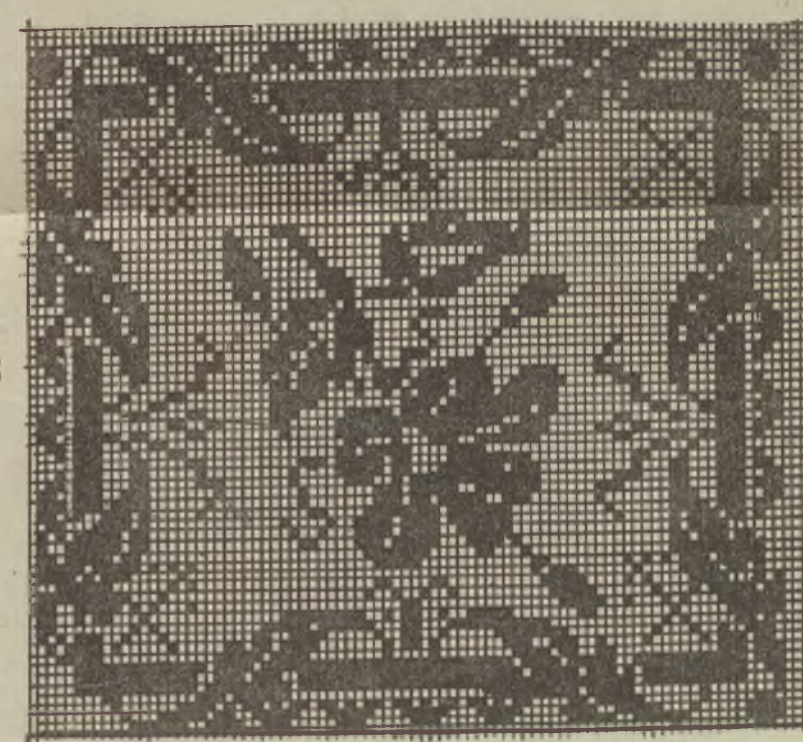
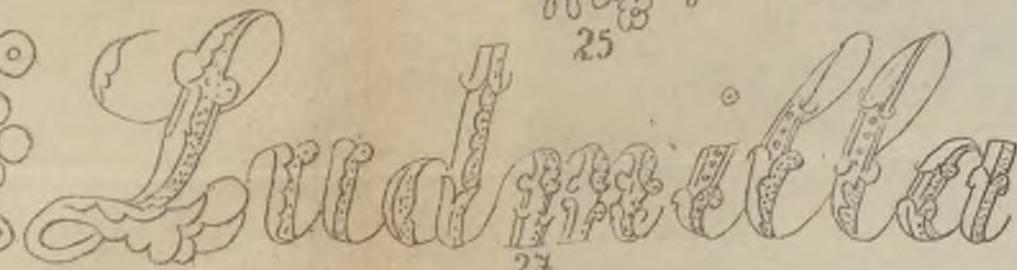
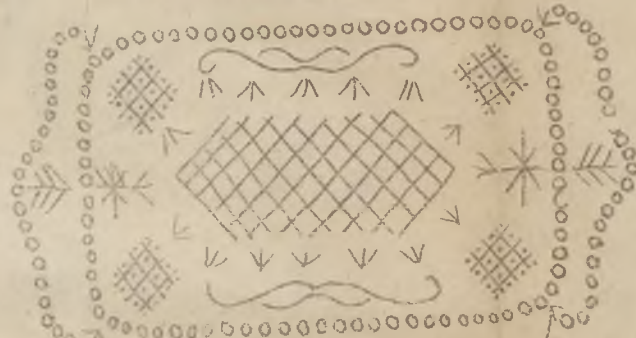
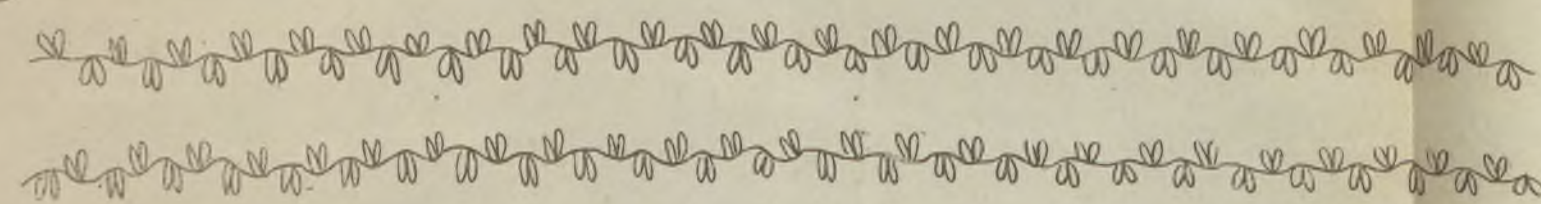
Mai számunkhoz van mellékelve: női munkák mintalapja és
előfizetési felhívás a „Pesti szakácskönyv”-re.

Felölös szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

NŐI MUNKÁK MINTALAPJA

A Családi Kör melléklete

December havában 1869.

67 A színek magyarázata:
■ fekete, ■ fehér,
□ sárga, □ vörös,
□ kék, □ zöld.

A színek magyarázata:
■ fekete, ■ közepes, ■ világos havanna,
□ fehér, □ sötét, □ világos havanna.

50-dik szám,

Deczember 12-kén,

CSALÁDI-KÖR

A PESTI JÓTÉKONY NŐEGYESÜLET

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap két iven, színes borítókkal.

SZÉPIRODALMI DIVATLAP.

SZERKESZTI ÉS KIADJA

EMILIA.

X. ÉVFOLYAM.

PEST, 1869.

NYOMATOTT KOCSI SÁNDOR SAJÁT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

Aldunaszor 9. szám.

H E T I N A P T Á R.

Hónapi és heti naptár		R. katolikus és protestáns naptár		Ó-naptár	Izraeliták naptára	Hold-járás	S a p-nyaga			
							A	P	A	P
Deczem. 12	Vasárnap	C. 3. Maxencz p.	C. 3. Bulcsu	30 E. I. András	8 Böjt t. for.		7	43	4	5
13	Hétfő	Lucza szűz	Lucza	1 Deczember	9 B. Jer. m.		7	44	4	5
14	Kedd	Spiridion	Agnellus	2 Habakuk	10 Böjt Jer. ostr.		7	44	4	5
15	Szerda	Ireneus	Valerián	3 Sophonias	11		7	45	4	5
16	Csütörtök	Etelka, Euseb.	Ananiás	4 Borbála	12		7	46	4	6
17	Péntek	Lázár, Flór.	Lázár	5 Szabbasz	13 Dávid		7	47	4	6
18	Szombat	Graczián	Kegyes	6 Miklós	14 S. Szem.	3	7	48	4	6

Teljes számú példányokkal folyvást szolgálhatunk.

V i d é k i t á r c z a.

Deésről e hó 28-káról írják: Iszonyu árviz borítá el városunk egy részét, s azon túl a vizi határ fordulóját. A nagy Szamos három napi esőzés következtében, — az azelőtt két héttel esett féllábnyi magasságu hó felolvadván, annyira megáradt, hogy annak két ága összeolvadt, s mintegy negyed mérföldnyi területen valóságos tengert képezett, 24 óráig a közlekedés fenn volt akadva Besztercze és Nagy-Bánya felé, — a városi kertek termékenyebb része vízben uszott. Szám-talan apróbb marha lett az árviz áldozata, mely éjjel hirtelen sebességgel növekedett, még szarvasmarhákat s lovakat is ragadott el. Szóval, emberi emlékezet óta nagyobb árviz nem volt. Még mindig fognak ki a vízből állathullákat s épület-anyagokat s a pesti posta is egy pár napon kimaradt.

Tokaj, december 4 kén. 1869. A Tisza vizállása már hetek óta a szokottnál magasabb, néhány nap óta pedig rend-kivül emelkedik, ma már 20' 1'' 0 felett. — A Szamos és Felső Tisza gyorsan felduzzadt, — a Bodrog tegnap óta szintén igen árad, s ma már a mentesíten ártérek mindenfelé vízzel borít-vák s az ár a gátak elé nyomult. — Tegnapról mára szaka-datlanul hullott az eső, s habár Szathmáron már némi apadás mutatkozik is, nagy valószínűséggel bir, hogy a Tisza melléke egy rendkívüli vizáradás bajaival lesz kénytelen mielőbb meg-küzdeni.

A víz már igen nagy kiterjedésű, s 24 óra alatt mégis 10—12 hüvelyknyi emelkedés mutatkozik az itteni víz-mérczén.

Az itteni talphidat az erős folyás már magával ragadta s a közlekedés a két part közt egyelőre megszakadt.

Most tehát már akaratlanul is azonnal átadandó az új állandó hid a közforgalomnak, — mi ha járó fákkal ellátatik, a még hátralevő jelentéktelen munka befejezése később is meg-történhetik.

A hid megnyitása ugy is már e hó 15-kére volt tervezve, — de most az erős áradás a roppant talphidat elszakítván, — a közforgalom érdeke azt kívánja, hogy a hid rögtön haszná-latba vétessék.

A Tisza vidéke pedig s különösen a szabályozó társula-tok organumai igen jól teendik, ha illető viz-szerkezetüket vé-delmező töltéseikre kiváló gondot fordítanak. y. s.

Dusnok község jegyzőjét (Soltmegyében) a nagyszabeni suszter dicsősége, ki szerencsés volt III-dik Napoleon csá-szárt komául nyerhetni, nem hagyá alunni. Azért, a mint a golya neki is hozott egy kis fiut: levelet irt ékes magyarsággal, s a kis fiu keresztapjául meghívta — gróf B i s m a r k o t. E levél a nagyhirű minisztert és koma-kandidátust Berlinbe nem talál-

ván, utána küldetett Pommernbe. Gróf Bismark azonban, bár egész Európa előtt tanúságot adá, hogy 'sokat tud, de magya-rul még sem értvén, a levelet visszaküldé Berlinbe, hogy ke-ressenek embert, ki e levelet neki megmagyarázza. A levél ide-odaküldözésében, lefordításában három hét mulván el, Patacsics jegyző elunta várni a magas választ, s már a remény-ről is, hogy kívánata megha llgattassék, lemondván, a fiunak más komát hívott, s megkeresztelteté. És — oh szörnyűség! — harmadnapra megérkezik gróf Bismark levele, melyben a megtiszteltetést elfogadja, azzal a megjegyzéssel, hogy a ke-resztlevelél, — az anyakönyv hiteles kivonata — neki megkül-dessék. A jegyző most fut lelkezdve a lelkészhez, s kérve-kéri, hogy adja ki a keresztlevelet Bismark nevére. A lelkész pedig felelvén, mondá vala Pilátussal: „A mit irtam, azt meg-irtam!“ A kétségbeesett örömapa azután fut Kalocsa érseké-hez, hahogy a matrikulán és keresztlevelen változtatni meg-engedné. Az érsek pedig — szokott nyájasságában — azzal bocsátá el a szerencsétlen szerencsés apát, hogy: „A dolgon már most segíteni nem lehet, hanem várja meg, mig ismét egy fia születik.“ A hires kormányférfi pedig maig is várja a keresztlevelet.

Vidéki rövid hírek. Baján Völgyi szintársulata e hó elsején szintén az „Áldozat“ előadásával ünneplé Vörös-marty születésnapját, s végül nagy allegoria mellett a „Szó-zat“-ot éneklék. — Aradon a mult hó utósó estéjén ünne-pélyesen kezdék meg a légszeszvilágítást. — N.-Szal on-t á n Kiss honvédörmmester agyonlövő magát, miután kártyán másfélezer forintot vesztett el. — A nagy-atádi kerület-ben levő iskolák javára gr. S o m s s i c h Imre 5000 frtot ado-mányozott. — Ó c s v á r y Ede, pécsi orvos, a fumei nagy-gyűlésen kapott egy mázsás delphin-koponya csontvázát már praeparálta, s hajlandó akármelyik muzeumnak átengedni, mely e végett megkeresi. — A t e m e s v á r i szenátor fia: P o p o v i c s eltűnt, s mint egy iratából kitűnik, a dalmáciai fölkelők segélyére ment. — Györött közelebb két joghall-gató: B. B. és b. D. P., párbajt vívott, melyben b. D. P. oly nagy sérülést szenvedett, hogy nincs remény életbenmaradá-sához. Képzeltetni, mily fontos ok bírhatta őket a párbajra! — A vizáradásokról folyvást rossz hírek érkeznek. Halljuk, hogy Komádiban, hol az ős Sárret annyira kiszá-radt, hogy mérföldekre menő tér állt esztendők óta szabadon, a Sebeskörös nagy károkat tőn a mezőkön is, a városban is, hol a tudósítás küldésekor már több ház összeomlott. Mára-maros-Szigeten és Nagybánán is nagy károkat tettek a ki-áradt folyók.

Különfélék.

Egy pár pesti vendéglőben papir-asztalkendőket használnak, mivel egy darab sokkal kevesebbe kerül, mint a vászonkendő egyszeri mosatása: t. i. egyharmad krajczárba. — V o g t Károly, híres természettudós, e hó 12-kén érkezik Pestre, s az egyetemi ifjuság és többi itteni tisztelői ünnepélyesen akarják fogadni, mert e jeles tudományu férfi is egyike azoknak, a kik Magyarországnak meleg barátjai voltak az elnyomtatás idejében is. — A gözsiklót e hó 15-kén a közönség használatára bocsátják, ha ugyan véletlenül valami új akadály miatt későbbre nem halasztják. — Meghiúsított öngyilkosság. Egy Szakállas nevű ember e napokban a vízbe akarta magát fojtani, miben azonban a körülállók szerencsésen megakadályozták. A budai városkapitánysághoz vitték. — E hó 3-kán este egy középtermetű, jól öltözött férfi a lánczhidről a Dunába ugrott s nyomtalanul eltűnt. A megmentésére siető csónakok eredménytelenül tértek vissza. — Klapka György, az „Ell.“ szerint Olaszországba megy lakni. — A korcsolyázó-egylet alelnöke: Keve József, jegyzője: Wallner Adolf, pénztárnoka: Bárány Nándor Ernő lett. Választmányi tag van kilencz. És ime, a mint a korcsolyázóegylet megalakult, azonnal hidegre fordult az idő, hogy legyen neki alapja, kifejezni működését. — A nemzeti színházi nyugdíj-intézeti bálbizottmány következőkép alakult meg: Benedek József, Ellinger József, Ernst Henrik, Feleki Miklós (elnök), Korbay Ferencz, Mészáros Gábor (pénztárnok), Náday Ferencz (jegyző), Paulai Ede, Pauli Rikárd, Szerdahelyi Kálmán, Szigeti Imre. — Táborszky nál megjelentek: „Gyöngyök a magyar nép dalaiból. Zongorára, négy kézre irta Tisza Aladár. Egy füzet. Ára 1 frt. „Büvös csokor négyes.“ Zongorára, Stakl Ernőtől. Ára 60 kr. „A fiatal színházlátogató.“ Dallamok magyar dalművekből. Zongorára, kezdőknek, Tisza Aladártól. Egy füzet. — Uj-Telepen egy magát megnevezni nem akaró jötevő 200 frtot adott ama tizenkét árva segélyezésére, kiknek atyjaik legközelebb a Dunába fultak. Egy másik névtelen szintén 20 frttal, Holzbach Jakab pedig 6 frttal járult ez emberbaráti célhoz. Pesten is gyűltek e célra adományok. — A vizgyógymód hiveinek örömhírül irhatjuk, hogy a budai vizgyógyintézet valahára oly kézbe került, melyben valószínűleg jövője lesz. Dr. Vaskovich János vásárolta meg azt örök áron és az intézetben érvényesíteni akarja azon tapasztalatokat, melyeket Párisban, Berlinben és Koritnyiczán mint fürdőorvos szerzett. — Gróf Eszterházy János gyűjteményé-

ben egyebek közt II. Rákóczy Györgynek egy oklevele van 1647. évi nov. 11-kéről, melynek hossza négy egész öl. Ily hosszúságot egy iv természetesen nem adott ki, s a dolgon akként segítettek, hogy több ivet összeragasztva, azokat irták tele. — A pesti omnibusz-társaság feloszlása nem vonta maga után a közlekedés megszűntét. A kocsik folyvást járnak, s egy vállalkozó társaság már ajánlkozott megvásárlásukra.

Megbizások tára.

Kis-Kőrösre J. A. urhölgynek: Igen szívesen vettem.
Furtára J. A. urhölgynek: Azonnal megküldtem.
Pilisre G. M. urnőnek: Magánlevelet irtam.
Pacsérre Sz. L. M. urnőnek: A csomag el van küldve.
Mezőkovácsházára H. J. urhölgynek: El van küldve.
Hathalomra I. V. urnőnek: Magánlevelet irtam.
Nagy-Kőrösre L. D. urnőnek: Lapunk 49-dik számában említés volt téve róla. Szíves üdvözlét!
H.-M.-Vásárhelyre Sz. T. urhölgynek: Azonnal megküldtem.
Kécsára B. F. N. urnőnek: El van küldve.
Kis-Jenőre B. V. urhölgynek: El van küldve.
Előszállásra F. S. J. urnak: Azonnal megküldtem.
Devecserre F. M. urhölgynek: Postára van adva.
Temesvárra V. E. E. urnőnek: A kívántat megküldtem.
Mosonra Sz. J. urhölgynek: Azonnal megküldtem.
Tarpára B. R. urhölgynek: El van küldve.
Diósgyőrre S. L. urhölgynek: Postafordultával megküldtem.
B.-Bogyára B. E. urhölgynek: El van küldve.
Mohácsra S. I. urhölgynek: Igen szívesen tettem.
Igalra R. I. urhölgynek: Megbizásaiban azonnal eljártam és postára adtam a csomagot.
S.-A.-Ujhelyre W. J. urhölgynek: Szíves üdvözlét mindnyájunk részéről!
Kisfaludra R. A. urhölgynek: Szíveskedjék a megrogáltat visszaküldeni, és rögtön mással szolgálók.

H I R D E T É S E K.

Kánya József,

ujonnan fölszerelt

női divat- és vászonárak raktára

Pest, József-tér, 10-dik sz. a.,

ajánlja a legcélszerűbb

KARÁCSONI és UJÉVI AJÁNDÉKOKAT,

mint

Női ruhakelméket, egy ruhára való 2 frt 20 kr, 3 frt, 4, 5, 6 frt, sat.
Gyapot-zsebkendőcskéket, darabja 40, 50, 60 kr, sat.
Selyem-zsebkendőcskéket, darabja 35, 50, 70 kr, 1 frt, sat.
Fehér vászon-zsebkendőket, tuczatja 2 frt 50 kr, 3 frt, 3 frt 50 kr, 4 frt, sat.

1/4 szélességű nagy kendőket 1 frt 50 kr, 2, 3, 4, 5, 6 frt, sat.
Long-shawlokat 6, 7, 8, 9, 10, 12 frt, sat.

Ujdivatu paletót és otthonkakat, darabja 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12 frt, sat.

Ugyisintén fekete és színes selymekelméket, kashemirokat, velourst, ripset és minden e szakba vágó czikkeket, a legjutányosabb árakon.

Francia

hig hajfestő-szer

(Chromatique Parisien,)

melylyel a haját egészen tetszés szerint feketére, barnára vagy szőkére, legfőlebb 10 percz alatt, tartósan lehet festeni és melynek hasznavehetősége immár annyira el van ismerve, hogy nem szorult különös magasztalásra.

Ára 2 forint.

Postán 20 krral több.

A hozzá való készülék, u. m.:

kefe és szilke: 50 kr.

Kapható:

TÖRÖK J.

gyógyszerész urnál

Pesten.

Minden régi köhögés ellen

mellfájdalmak, sok évi rekedtség, torokbajok, a tüdő nyálkásodása ellen a több orvos által megpróbált

fehér mell-szörp,

oly gyógyszer, mely még soha sem használtatott a legkielégítőbb eredmény előidézésére nélkül. Ezen szörp már az első használatnál feltűnően jóhatékonyan, sőt a görcsös és hőkhurutnál elősegíti a nyulós és megrekedő nyálka ki-köhögését, azonnal enyhíti a gége ingerlékenységét és rövid idő alatt eltávolít minden, ha még oly heves, sőt magát a legveszélyesebb szárazbeteg-ségi köhögést és a vérhányást is.

Ára: ezen szernek az ausztriai cs. k. birodalomra: 1 egész üveg 3 ft 60 kr, 1/2 üveg 1 ft 80 kr, 1/4 üveg 90 kr ezüstben, vagy ennek értékében.

Postai megküldéssel üvegenként 20 krral több.

Mayer G. A. W. Breslauban.

Főraktár Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál király-utca 7. sz. a. — kapható továbbá Pesten: JEZOVICH MIHÁLY gyógyszerész, — Budán: az udvari gyógytárban, — Bécsben: WEISS gyógyszer.

Aradon: Geyer A., Debreczenben: Borsos Ferencz, Egerben: Schuttg János gyógyszer., Eperjesen: Holemia Gyula, Eszéken: Karolovich gyógyszer., Győrött: Szabó Ferencz gyógyszer., II.-Böszörmény: Lányi Márton, Károlyváros: Budovinné G., Kassán: Novelly Sándor, Kaposváron: Kohn Jakab, Komáromban: Belloni, Kézsmárk: Kiss József, Lőcsén: Dapsy Gyula, Mohácson: Kögl Rud. gyógyszer., Nagyváradon: Serényi Alajos, Nyitrán: Kmetzkó Imre gyógyszer., Pozsonyban: Schandry József, Pécsen: Kiságyi és Simon, Rumán: Milutinovich Simon, Rózsahegy: Makoviczky testv., Siklóson: Holmik Ferencz gyógyszer., S.-A.-Ujhelyen: Reichard testv., Selmeczen: Dimák J. E., Sopronban: Bock Gyula, Sz.-Feherváron: Léghman Alajos, Szegeden: Fischer és Schopper, Temesváron: Pecher J. E., Tokajon: Krüczér Ágoston gyógyszer., Trautmann: Czerny J. Vincze gyógyszer., Újvidéken: Kostich F. János. Ungvár: Dicke Isidor. Veszprémben: Guthard Tivadar fia. Werseczen: Fuchs János. Zomborban: Heindlhofer B.

Jelentkezések más helyeken leendő letétményi raktárak felállítására végeztetve elfogadtatnak, és a szíves kérdésekre a közelebbi feltételeket közlő Mayer G. A. W. Breslauban.

Folyékony Glycerin-Créme

több év óta hatályos szernek bizonyult szeplő, napsütés, olt, bőrbaj és kelések ellen. Ez egy igenszerűlt egyesítése a legártatlanabb szerekeknek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalsági frissességét tartják fenn. — A folyékony glycerin-crème eltér az eddig közönségesen használt glycerin-illatszerektől, melyek a glycerinon kívül semminemű hatályos részeket nem tartalmaznak. Egy üveg ára 1 ft 20 kr, postán 20 krral több.

LEGFINOMABB GLYCERIN - SZAPPAN

Glycerin és illatos növényekből, kitűnően tisztítja és élénkíti a bőrt és egy finom pipere-szappan minden kívánt előnyeivel bír. Ára 35 kr

PARISI HÖLGY-POR

(legfinomabb Poudre riz)

a bőrnek a leggyengédebb fehér színt adja és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknél, ugy férfiaknál is a borotválás után nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr.

Szétküldési raktár: Kiehlhauser H. oklev. gyógyszerárú és vegyész-nél Grätzban.

Főraktár Magyarországra nézve:

TÖRÖK JÓZSEF ur gyógyszer-tárban, Pest, király-utca 7-dik sz.

Győrött: Tropper József gyógyszerész-nél, Nagyváradon: Molnár Eszéken: Deszátly, M.-Berényben: Nárciss, Debreczenben: Borsos, Léván Bolemann, Kolozsvárott: Wolff, Lőcsén: Szelczér, Szegeden: Aigner uraknál

Köszvényvászor

mindennemű köszvény, csusz, szakgatás, mell-, hát- és keresztcsont-fájdalom, lábköszvény sat. ellen. — Egy csomag 1 ft. 5 kr. Kettős csomag 2 ft. 10 kr.

P á r i s i

Egyetemleges-tapasz

dr. Buron-tól, minden lehető seb ellen, legyen az vágás, metszés, lésés, vagy daganatok. Egy téglár ára a használati utasítással együtt 70 kr. Kisebb téglár 35 kr. postai megküldésre 10 krral több jár; valódi minőségben kizárólag kapható

TÖRÖK JÓZSEF

urnál Pesten, király-utca 7-dik sz. — Sárkány urnál, váci-utca, — Molnár urnál, váci-utca. — Bécsben az „arany szarvashoz“ címzett gyógyszer-tárban, a Kohlmarkton. — Debreczenben, Rothsneek urnál. — Szombathelyen, Pillich Ferencz urnál. — Mohácson, Kögl A. lutris-boltjában. — Kolozsvárról, Wolff ur gyógyszer-tárban. — Aradon, Ströbl urnál. — Szatmáron, Böszörményi urnál. — Kecskeméten, Kattona urnál, — Eszéken, Deszátly urnál.

A 29 év óta dicséretesen ismeretes vakovári

Dr. Spitzer-féle

arcztisztító kenőcs

szeplő, májfoltok, persenés, pattanás, bőrsenny, orrvörheg és mindennemű egyéb arczbéli kihányás ellen, valódi minőségben egyedül csak

Kraicsovics Elek

központi szállítási raktárban

Vukováron,

valamint Török József ur magyarországi főraktárban Pesten a király-utczában kapható.

Egy téglár ánga használati utasítással együtt 50 kr. oszt. ért. Bizományosok tetemes árlee adásában részesülnek. Vidékről érkező megrendelések postai utánvétel útján gyorsan végrehajthatnak.

Szíves figyelmeztetésül!

Ujabb időben utánzatok merültek föl azon készítményből, melyek a t. cz. verőknak a valódi dr. Spitzer-féle kenőcs gyanánt magasztaltattak. Csalódások kiküldése tekintetéből kérek a valódi dr. Spitzer-féle arcztisztító kenőcs vásárlásánál jól megtekinteni a téglart, mely hengeres alakban fehér fémfedővel el van látva, és pettyezett körben ezen tisztán olvasható feliratot: „Kraicsovics Sándor, a sz. háromszöghez címzett gyógyszer-tár Vukováron“ tartalmazza, oldalán pedig ezen felragasztott címrajz Dr. Spitzer-féle arczenőcs, van alkalmazva.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

50. SZ.
December 12-én.
1869.

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrájkokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek megfizetése egész-, a műlap megfizetése félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

Állhatatosság.

Ha van erény, mely minden korhoz, minden állapothoz illik, az kétségkívül nem más, mint az állhatatosság. Ifjkorban nélkülözhetlen az a műveltség és az ismeretek szerzésére nézve, melyek az embert emberré teszik. Későbbben a jó nevelés gyümölcseinek: erényes élet folytatására.

Mily ellentétes tulajdonokkal van az ember alkotva! Isteni eredetünknel fogva okossággal és szabad akarattal bírnunk; de mikép használjuk e szabad akaratot és okosságot? hányszor elragadnak vétkecs indulataink? Gyakran akarni sem vagyunk képesek, annál kevésbbé maradni a dicséretes akarat mellett. A pillanatnyi indulat hányja-vetilegjobb szándékainkat. Ha rosszra akar az vinni, megfontolás nélkül viszsük azt végbe, néha még akkor is, ha fogadást tettünk azt eltávoztatni. Valóban, mit várhatni az olyan elméjű embertől, ki szüntelen ingadoz és mindig szórakozást keres? Lehet-e gyümölcsöt várni az olyan könnyű magból, melyet a szellő magával sodor?

A henyélés is oly ellenség, melyet állhatatossággal kell logyözni. A tunya látja, mi a jó, mégis ha nyagságból elmellőzi azt; ismeri a rosszat, mégis teljesíti, hogy ne kelljen bajlódni annak kikérülésével. Igen sok lenne egyenkint megnevezni mindazon ellenségeket, melyek minket a bölcsőtől fogva a sírig üldöznek és jószándékainknak útjában állanak. Ha e szünteleni küzdelemben nem hívjuk az állhatatosságot segítségül, nemsokára majd egyik, majd másik ösztönnek engodunk, ma durva és szelíd, holnap böszült és boszuvágyó, soha sem igazságos, soha sem higgadt, és így soha sem boldog.

Említettük, hogy a jó és rossz harcza a bölcsőnél kezdődik és vége csak a sírnál van, s ebben eléggé ki van mondva az, hogy nem lehet eléggé korán a küzdőterre lépni s a jó mellett harcolni.

Ama boldog korban, melyben a szív és ész tehetségei a test részeivel aránylag fejlenek ki, a szülék, nevelők és az erkölcs sokszorozzák körülünk az intéseket és óvásokat; azon vannak, hogy a jónak szeretetét föléleszszék bennünk, megtanítanak megismerni a jót és utálni mindazt, a mi nemtelen és rossz. De ne gondoljuk, hogy a szülék és tanítók intései már jóvá és művelté nevelhetik az embert; egyedül az állhatatosság teheti gyümölcsözővé azon termékeny csirákat, melyeket azok a lélekbe elhintettek. Tehetség, tanulmány és erény gyakorlatot igényelnek. Ezek nem csupán olyanok, mint a vigalmi pipere, melyet egyszer használunk, azután leteszünk; kincsek azok, a családanyának oly kincsei, melyeket folytonosan nagy gonddal kell gyűjtenünk és szaporítanunk, melyeket a gyermekekre is át kell ruháznunk azzal a türelemmel, mely csak az anyák sajátja.

A szerető ifju fülébe sugja kedvesének: milyennek kell lennie, hogy tetszését megnyerhesse; megkísérli a zenélést, megfogja az ecsetet, fölnyit valamely tanulságos könyvet; de a lengesség, munkátlanság, szóval az ellenség egész csoportja felzudul és eltántorítja jó szándékától; úgy teszi magát, mintha igazságot beszélne, csak hogy annál inkább meghódítsa. „Ilyenmő foglalkozás — úgy mond — nem illik majd férjes nőhez, kinek idejét egészen igénybe veszik a háztartás és a társadalom iránti kötelemek.”

A társadalom iránti kötelmek! mit értenek e szó alatt? Mulatságot, sőt minden képzelhető badarságot is. Ha igaz volna az, hogy eltűnvn az első ifjúkor, minden kötelességünket a konyha és éléskamra egyfelül, másfelül pedig a mulatság és szórakozás foglalják magukban, akkor csakugyan felesleges dolog, gondot fordítani a nők nevelésére, mert azokat a kötelességeket az üres fej és durva szív is megelégedésre véghezvethetik. De a kik így gondolkodnak, azok kizárják a nőt a polgárosodás köréből és egy sorba állítják a házi-állatokkal, melyeket szintén csupán csak testi munka, mulatság vagy szórakozás kedvéért tartanak. És továbbá, a kik így gondolkodnak, azok nem tudják, hogy a polgárosodás gyökérszála a családi életből szívják táplálékukat, a családi élet talpköve pedig a nő.

A családi életben kell tehát mindazon szép és jónak virágozni, melyek a nemzeteket nagyokká és tisztelteké teszik, és azért a nőben kell, hogy kellő összhangzatban legyen kifejtve a testi és lelki tehetségek, egyfelül a testi, másfelül a lelki szépségek, egyfelül az anyagi, másfelül a szellemi munkásság. Akkor a nemzetben is ilyen irányban fejlődik az élet és nagyságnak és boldogságnak indul eléje.

Nem csupán a testi munka és hiu mulatság az tehát, a mire fiatal leánynak törekednie kell; hanem tanítani kell őket tisztán gondolkodni és nemesen érezni, hogy a munkában épen olyan, sőt a hasznos mulatságban még nagyobb gyönyörűséget találjon, mint az üres munkásságban; mert csak a ki helyesen gondolkodni és nemesen érezni tud, találja élvezetesebbnek a munkásságot; csak az állati munka fárasztó és az állati munkásság utáni szórakozás nem emelhet az erkölcs nemesítő magasságába. Azért van az, hogy a műveletlen emberek mulatságai csak nemtelen érzékeket és indulatokat korbácsolnak a szív mélyében, míg az igazi művelt ember arcza mulatságai hevében is homlokán viseli az erkölcs sugárkoszorúját. Milyen szerény és mégis, milyen vidám a művelt leány mulatságában!

Az erénynek becsét megismertettük veletek, szeretet leánykák, s öntudatotok még sokkal nyomatékosabban adja azt elétek, mint én tehetném; a ki lemond arról, a minek jóvoltáról meg van győződve, az csak onnan van, mert lelkében nincs meg a szilárd állhatatosság; enged a hiuság hajlamának, mely talán pillanatnyi gyönyört szerez; megvakíttatni engedi magát szerencse és rang, fényes külsőség s azon ezernyi hiábavalóságok által, melyekből a csalfa világ játékszereket alkot a könnyelműség számára, az erkölcs rovására.

Ezen csalódás és önámítás elkerülhetésére elég, ha az ember komoly figyelemmel önönmagát megvizsgálja. Az ember, ki magában mitsem akar megismerni, több mint szerény, alázatos; ő ismeri azt, hogy neki a legragyogóbb külső alatt titkolt insége van; tudja ő, mennyi rossz hajlamnak meggyőzéséből áll az erény, és a nélkül, hogy ily bajosan szerzett érdemeivel pöffeszkednék, megalázza magát s egyuttal sajnálkozik azokon, a helyett, hogy vádolná, kiknél hiányzott az állhatatosság és kedv erkölcsi megjobbulásuk művének elkezdésére, s így örizkedik a szerénységtől.

A nehézségek, melyek a jó nevelés áldásainak élvezését e világon bátraltatják, elenyésznek azok előtt, kik egyetlen pontban: a kegyességben állhatatosak. Nevezetesen csak egyetlen köz- vagy magánérényt, mely a történelemben dicsőítve ne volna; alázatosság, béketűrés, önzetlenség, felebaráti szeretet, irgalmasság, könyörületesség, megbocsátás, ott minden alakban föllelhetők; felejtse el magadat Isten és felebarátod

előtt; szeress és bocsáss meg szüntelen, csupán ezen áron leendő tulajdonod minden öröm, minden kedvesség, minden dicsőség. A fejedelmi magzattól kezdve a közkönyörületre hagyatott szegény gyermekig, mindenkinek kezében van a mennyi kenyér, s táplálhatják magukat; a szentírás és a nap legtökéletesebb jelvényei az egyenlőségnek. És mégis, mily kevesen maradnak meg az uton, melyen gyermekkorukat oly nagy szorgalommal vezették, azon korban, melyben a józan észnek kellene velük legjobban beláttatni azon kötelességeket, melyeket hanyagul elmulasztanak, kik könnyelműség, kik restségből, kik önhittség miatt, hogy csak maguknak hisznek és csak magukat tartják tökéleteseknek; kik gyarlóságból, minthogy minden embernek hisznek, és az ily jelleműeknek többnyire az a végük, hogy vagy a bolondokat, vagy az erkölcsteleneket követik.

De míg az ember így tévedez, az öntudat felkiált; a segélynyújtó világosság fénylik a sötétségben, látjuk a jobbik ösvényt; érezzük magunkban, hogy a kegyességben állhatatosság a legfőbb jó; hogy az tesz hőssé, okosakká, az anyákat lelkesekké, az atyákat feláldozókká, a gyermekeket engedelmesekké, a nőket boldogakká. Saját jövőtök, érdeketek, boldogságtokra kérlek titeket, kövessétek e szép, e becses erényt: az állhatatosságot.

(Savignac Alida után)

Kiss Elek.

A h a z á h o z.

Kuliffay Edélt.

Drága hazám, mért vagy olyan szomorú?
Nem lesz örök, majd eloszol a ború:
Soká fűtte szép egedet vak éjjel,
Villámokkal s reménytelen sötéttel,
Mégis elállt az égzengés feletted
S a nap jöttén a sötét éjt feledted, —
A ború is szebb derűnek ad helyet,
Él az Isten, s az ő karja van veled!

De nem! Ne várd, hogy az ég segítsen:
A vész, ha jő, nem kimél senkit sem,
S a ki tétlen, az Isten sem óvja,
Ütött annak az utósó óra.

És te erős vagy, drága hazám,
Győzve egy ezred ezer viharán;
Fiaid szíve volt forrása erődnök, ...
S mig földi pajzsával kebeled'
A hazaszeretet:

A veszély nyilai csak porba verődnek.

Drága hazám, mért vagy olyan szomorú?
Nem lesz örök, majd eloszol a ború ...
Nem aludt ki szíveinknek lángja még,
Honszerelmünk kiolthatlan lánggal ég.
Sziúed előtt im nagy esküt fogadunk:
Jóban, rosszban hű fiaid maradunk;
Sujtson a vész, mi felfogjuk villámát,
S végszavunk is azt rebegi: áldás rád!

Mindenre születni kell.

Beszély.

Tótvölgyi Titusztól

(Folytatás.)

— Ha nem csalódom, a nagycád — szólal meg Knier — kedves férje iskolába járt velem, egyuttal az is elősegíté bátorságomat. Égek a vágytól vele találkozhatni.

Igen jó emlékező tehetségem van. Bejártam az egész világot, és még is. . .

Knieber megnémul, mert észreveszi, hogy a hölgy sirásra erőlteti magát, s hogy e műtétében segélyére legyen, felszökik, megragadja és megcsókolja kezét:

— Oh, nagysád sir, könnyei záporoként hullnak, nemes szive bizonyosan fájdalmat érez. Talán oly hurt találtam megérinteni? Ah, de lehetetlen! Lehetetlen, hogy kedves férje meghalt volna, hiszen ő még oly fiatal volt, s ilyen angyal oldala mellett az örök élet biztosítva van a férj számára!

Az utóbbi szavak megtették hatásukat, a könyvek szivároggni kezdenek, s a legelsőt Szederjesyné szétmorzsolja arczán, először, hogy tanuságot tegyen valódi jó szívről, és másodszor, hogy bebizonyítsa Kniebernek arcza festetlen állapotát, melynek szeplői csakugyan természetesek, s talán készen dacolni mindenféle mázzal.

Az ifju ismét egy forró csókot nyom a szintén szeplős kacsóra, és térdére ereszkedik:

— Kérek, könyörgök a nagysámlábai előtt. Tartoztassa vissza magát a fájdalomtól. Nem tudom nézni a könyveket, s rögtön oly forróságot érzek, mely saját könyveimet kiszárasztja. Ah, ne kínozza e kendővel gyönyörű arczát! Kedves férje derék jó ember volt; kérem, ne zokogjon, sajnálom, tiszta szivemből sajnálom, ha meghalt. Tartoztassa vissza magát nagysád a szivgörcsöktől. Előbb-utóbb nem lehet segíteni a bajon. Ah, Istenem! Ime a szivgörcsök! Ha tudtam volna, opiumot hoztam volna magammal. De ily vigyázatlan az ember. Nagysád, kérem, tartoztassa magát. Ime karom. Ne zsenirozza magát! Ah, karjaimba! Igen helyes! Imádott angyal!

Szederjesyné behunyja szemeit és a Knieber karjára dől. Knieber, mintha föl akarná használni az ápolás pillanatát, érzékeny csókot nyom a hölgy arczára. Egy másikat és egy harmadikat. Csak úgy szórja. A hölgy végre felnyitja a szemeit:

— Ah, nagysád, az Istenre kérem! Legyen szives magához térni!

Szederjesyné fölemeli fejét, Knieber pedig talpra áll, és feledésből leveri térdéről a port, mit azonban a hölgy nem vesz észre s így titokban marad a kisuri figyelem, melyben Knieber nadrágját részesíté.

A hölgy égre tekint, de azért látja az ifju epedőleg felé fordult arczát, ki pillanatig hallgat, aztán érzelegve és különös figyelemmel a szavakra, nehogy visszaidézzé az előbbi állapotot, szólal meg:

— Én vagyok a világ legegyügyűbb embere, de itt is tapasztalom, hogy a szerencse rendesen az együgyűeket keresi föl. Ah, mikor juthattam volna különben ahoz, hogy . . . de bocsánat, egy szent titok ez, melyet meg fogok őrizni a sírig. Egyik legbolderabb pillanata életemnek. — És most oly szerelmes szemeket vet a delnőre, hogy az meglepettetten kénytelen azt viszonzni, de csakhamar összeszedi magát, s arczának szerelmes kifejezése fájdalmas mosolyba olvad. Knieber szívére teszi kezét s elragadtatva bámulja őt, aztán hosszut sohajt, s hogy kínosnak jelentett helyzetét észrevehetőleg könnyebbitse, keserves pillantást hajít ki az ablakon és belemarkol a felhőbe.

— Borus idő! A poéta így mondja ezt: „Bus az idő, bus vagyok én magam is.“ A másik strófa azonban helytelen, egészen helytelen. Én jobban ismerem a hölgyeket s egy nemes

szívvel ismét gazdagabb ismeretségemnek sora. Hanem bocsánat! Ezer bocsánat. Nekem bűnhődnöm kell. Bűnös vagyok. Nagysámnak fájdalmat okoztam, s most azzal büntetem meg magamat, hogy visszavonulok, s elmélkedéssel fogom tölteni időmet, mely elmélkedés boldoggá fogja tenni magányomat. A visszavonulás büntetés, és mégis jutalmazva leszek az emlék által. Boldog sors!

Szederjesynének nem tetszett az ifju ily korai távozása, de arra, hogy a lehető legkellemesebb benyomást hagyhassa hátra, nagyon ki tudta választani visszavonulására az időt; s miután engedelmet kért: hogy holnap, midőn talán egykori barátja anyagi özvegyét szerencsésebb kedélyhangulatban találhatja, ismét tiszteletét tehesse, a hölgy is meglőn nyugtatva, és a legmelegebb kézszerítással s barátsággal váltak el.

A Knieber legelső dolga volt, újra bejárni azon helyeket, melyeket már bejárt, s hogy miért tévé ezt? Ime, kísérik őt vissza Mitrixné nagyságos asszony szobájába.

Most már ki van nyitva a másik szobának ajtaja is, hanem egy harmadik ajtó nyoma sehol sem látható a falon, mi azonban épen semmit sem változtat elbeszélésünkön, s mert Mitrixné leányával a másik szobában találjuk; hősünk nyomán, egyenesen odavezetjük olvasóinkat.

Róza csinos, 16 éves barna hajadon, lángban égő, nagy, okos, fekete szemekkel, melyeket most épen a belépő uraságra szegez, míg a nagyságos asszony arczán kellemetlen meglepetés vehető észre, mintha tolakodó embert látott volna közeledni maga felé, noha föltevésében tökéletesen csalódott, mert Knieber e pillanatban épenséggel nem akart tolakodó ember lenni:

— Kezeiket csókolom! Kezeiket csókolom! Épen jókor. Kisasszony, van szerencsém. Knieber Dániel vagyok. Volt ezredorvos. Pár órával ezelőtt, ha nem csalódom, kedves szép arczát, mint tündérét, a lombok közt, volt szerencsém, az ajtó nyílása közt megpillantani. A hasonlatsántit, hanem megjárja. Igaz. A nagysád feje inkább illenék a lombok, és a tündéré az ajtó közé. A mint tetszik. Méltóztassék választani. — Nagyságos asszony, — hősünk most Mitrixné felé fordult, — van szerencsém a két piczulát visszaszolgálhatni. Száz forintot nyertem. Megérdemelt egy órai fáradságot? Néha egy perczig tartó szerencse többet ér napokig tartó szorgalomnál. Sokkal többet. Ezt a tudósok is elismerik, noha ez nem nagy támogatul szolgál, miután a tudósok többbnyire lehetlenségekkel foglalkoznak, fából csinálnak vaskarikát. Szóval én száz forintot nyertem. Egy barátomnak azt mondtam, hogy mindent merek. Ő azt mondta, hogy koldulni nem merek. Én azt mondtam: fogadjunk. Ő azt mondta: mennyiben? Én azt mondtam, száz forintba. Ő azt mondta, áll. Itt az ajtónál hallgatózott. Megnyertem a száz forintot. Van szerencsém a két hatost nagysátoznak visszaszolgálhatni.

Knieber zsebébe nyult, a két hatost kivette és igen illendő módon csak két ujjal fogta meg, míg a másik három ujj három tanuként állt a kettő fölött. Az asztalra tette, mélyen meghajította magát és eltávozott.

— Ugyan anyám, — mondá Róza, szemrehányólag tekintve anyjára, — hogy gondolhatta ezt az embert koldusnak? Az első pillanatban észrevettem volna, hogy juxot csinál. Majd ily művelt ember koldulásra szorul! Ha épen más keresetmódja nem volna, lehetne nevelő, vagy legroszabb esetben, lehetne írnok. Anyám ugyan sok emberismerettel bír, s a mi legszebb: két hatost adott neki! Még azt fogja hinni,

hogyan nem volt több, s ha kedve tartja, szépen kihíresztelhet. Mitrixné nagyságos asszonynak hivatja magát, és nem volt többje két hatosánál. Fogadni mernék, hogy az még most is orvos, ügyvéd, hivatalnok, szóval ur, és miért ne lehetne báró? Az is lehet, hogy — Róza ezt pirulva mondá ki — hogy kémkedésből, miattam jött. A férfiak mindenféleképpen igyekeznek maguknak meggyőződést szerezni, néha így, néha úgy, néha álöltözetben. Mondhatom, hogy szép meggyőződésre jutott!

Mitrixné az utóbbi szavak ejtették leginkább gondolkozóba, a többire majd csak megfelelt volna leányának, hanem elvégre ezek ellen is talált ellenmérget.

— És ha éppen kémkedni jött volna is, — mondá, még mindig gondolkozva, s arcát e gondolkodás kérdő kifejezésével fordítva leánya felé, — s ha éppen kémkedni jött volna is, nem tapasztalhatott volna egyebet, mint azt: hogy gazdálkodók vagyunk, s ez mindenestre előny, okos ember szeméi előtt. Becsületesen élünk, mindenki tudja, hogy kautiönk van, s így a két hatos éppen nem jelenthet egyebet, mint takarékoságot.

Az anya látva, hogy leányának e legcsiklándósabb feltevésére meglehetősen talpraesetten felelt meg, az előbbi szemrehányások czáfolásához fogott:

— Mindenből látszik, hogy tapasztalatlan leány vagy. Tegyük föl, hogy ez a Knieber becsületes ember, — mi minden esetre ki fog tűnni, — de például: ha gazember lett volna. Na csak például mondom. És adtam volna neki 5 forintot. Aztán ne adta volna vissza. A holnap végén vagyunk; nincs több 10 forintunknál, miután a butorokat éppen tegnap fizettem ki, mondd, mit csináltunk volna elsejéig? Hiába integetsz, megtörténhetett volna nagyon könnyen. Emlékezhetsz nagymamára. Egyszer két elegant uriember jött be hozzá, nagymama legalább grófoknak hitte, azt se tudta, hogy fogadja őket, az asztalra akarta ültetni, mint magasabb helyre a széknél, s egyszer csak kirukkoltak hogy: kéregetnek a haza nevében. Nagymama első meglepetésében 10 forintot adott nekik, s nem sokára olvastuk a lapokban: hogy két ilyen és ilyen kinézésű ember hazai czélokra kéreget. Csalók. Figyelmeztetnek rája minden embert. Ilyen a világ, te még annyira sem ismered, mint egy veréb. Gyermek vagy még édes leányom, a kit megcsalhat minden ember. Az Isten ne adja, hogy meghaljak. Különösen egy leánynak nagyon kell vigyázni magára, vannak becsület-tolvajok is. Ah, még a sírban sem tudnék nyugodni!

A déli tizenkét órát már elharangozták és Mitrixné a konyhába ment, megnézni, valjon a szolgáló készen van-e már az ebéddel?

Róza ez alatt anyja szavai felett gondolkozott, aztán vállat vonva mormogá magához:

— Az sem jó, ha nagyon hisz, de az sem: ha nagyon kételkedik az ember. Legjobb a középut. Én azt hiszem, hogy ez a Knieber házasodni akar és most tapogat. Okosan teszi. Sok dolognak nyomára jöhet így, mit másképen képzelni se merne az ember.

Róza a tükörbe nézett, aztán elhatározta magában, hogy délután Szederjesynéhez megy, és komolyan meg fogják vitatni a dolgot.

(Folyt. köv.)

Váljunk tehát...

Etellétől.

áljunk tehát; te jobbra menj, majd balra én,
S utunk vigyen nagy messzeségbe el...
Oly messzeségbe, hogy többé e föld felett
Ne hozzon össze pillanatra sem...
Oly messzeségbe, hogyha áttekintjük azt,
Akkor sem egymást, oh de tűnő árnyakat
S homályos éjt lásson szemed, szemem...

Váljunk tehát... és gyors sietve tűnjön el
E néma búcsút rejtő pillanat;
Hiszen a szív kibírja annak kínjait
És fent dobog még, nem lent föld alatt.
Oh fent dobog még... s oly nyugodtan a tiéd...
De jaj, enyémben fájó kínok pokla ég,
S majd megreped... de nem, oh nem szabad...

Váljunk tehát egy jéghideg mosolylyal el,
S ne sejtse, ne tudd, hogy én mit érzek;
Rohanj, siess a nagy világ zajába te,
És élv, gyönyörben éld ott éltedet.
Mámor boruljon szíved dobbanására,
S enyém tűzére, mely magasbra lángol,
Mint nap, mely átragyogja a mennyet.

Váljunk tehát, és míg te messze távozol,
S engem feledsz majd, én szép kedvesem:
Én nem feledlek; szívem feldúlt oszlopán
Arcod, neved bevésve lesz nekem.
Bevésve lesz, s ha életem tán e l r a g a d,
Árjában is, zajában is csak ott marad:
És multamat fölötte könyezem.

Váljunk... s mert itt már össze nem jövünk soha,
Jövönknek éljünk; annak már te... én...
A régi álom csendes sír legyen nekem.
Hová lejárók kínom éjelén.
S honnan dicső feltámadás lesz egykoron
A mennyben, hol tenéked majd elsuttogom,
Hogy érted itt lent, mit szenvedtem én.

Balsejtelmek.

Beszélyke.

Szentmiklós Páltól.

G** megye regényes berkeit két kis folyam szeldeli, különböző irányban.

Egyik a B** igénytelen kis patak; egyszerű, békés emberek lakják partjait, de habjaiban a vidék legszebb leányai fürödnek s a legcsengőbb fülemiledalek verik át bokrait. Mellette illatos virágok nyitják kelyhüket, a napsugarakban ezer színben pompáznak szirmaik.

Másik a G** ragyogó csermely, gyárakat mozgó élénk hegyi folyam, ezüst habfodrokkal. Víztükrében mohosult sziklák nézdelik ódon arcukat, habfodrain pisztrángok játszadoznak, fenyves partjain özikék szaladgálnak a gentiának és campanullák ezrei közt, árnyas ligetein a fenyőszender szövi odább rejtélyes álmait. Ki tudja, miről álmodik.

E két folyamka mentében két ifju szív növekedék, mint magányos virág a csendes völgy ölében: — ifju és leány.

Az ifjut a B** kies völgye rejté a világ zajától. Oda zárta családott kebelét az emberek elől, hogy mit azoktól szenvedett, feledje a természet védőszárnyai alatt, az alkony sugá-

rainál, a pásztortűz lobogásánál, a patak morajánál, a csillag ragyogásánál. S ha költői lelke átértőleg fogadja be a nagy-szerű természet benyomását, ellesni vélte egyuttal annak egyes titkait, melyek oly édesdeden érintik a világfájdalommal túltelt kebleket. Félrevonultsága rejtélyessé, zárkozottá tevő ugyan kebelét, de lelkét közelebb emelék Istenhez ama sejtelmes gondolatok, miket oly varázs-színben rajzol a hit és képzelet.

A leányka szöke fürteivel G** völgyi hűs szellők játszadoznak. Ott szokott ő andalogni a sötét fenyők árnyában, hallgatva figyelmesen: mit suttog szellő a lomboknak, mit esereg patak a virágnak, miről gondolkodik fenyő a vizes morajánál, mit álmodik lilium a tó sima tükörén. Mit a gondolkodó ész meg nem fejthet, szép lelke érti meg.

A G** vize még nem látott szebb fűrtöket, partjának nefelejtsei még soha sem öltözködtek szebb színbe, mint a kifejező szemek azurja, mely e kedves lény selyem pillái alól mosolyog. Ha lelked megérti, e szemek azurjában olvasod, mit születésekor a kék ég föléle álmodott; s ha piczi lábai a mező bársonyát érintik, hinnéd, hogy Sylph szelleme testesült meg s bujt elő valamelyik nefelejtés kelyhéből.

E két szív nem maradhatott sokáig egymáshoz idegen. Az a végzetes erő vezérelte össze őket is, mely a delej titkos rendszere vonalán szokta összevezérelni a rokonszenves lelkeket, az élet utjain.

Egyszeri találkozás elég, hogy egy arc azonnal megnyerje rokonszenves vonalmunkat. Ki festhetné két rokonszenves lény érzelmeit, midőn szemek először találkoznak az életben? Sejtetik-e ők maguk is, mit a lélek pár pillanat alatt beszél a szemekben? — bajos rá megfelelni. Talán az eszmények délibábjában éreztek is már ilyesmit, a sejtelmek homályain, de mielőtt megértették volna, eltakarta előlük a megsemmisülés fátyola.

A szív majd mindig fölmelegül az igaz, a mély szerelemtől égő szemek sugarainál, s hevét megérti, a kit érdekel. Néhány összejövétel, néhány eszmecsere, néhány ellesetlen pillanat elégséges volt e két szívnek is, hogy kamrájában kifejlődjék az a hallgatag szerelem, mely annál égőbb, ha szavakban nem áradoz.

Órákig ültek ők egymás mellett, ismerőseik körében, a G** árnyas ligetein, többnyire hallgatagon. Mit is beszélhet tanuk előtt két szerelmes szív egymáshoz? Közönyös tárgyak nem érdeklik lelkületüket; melegebb szavakban elárulni pedig érzelmeiket, tiltja az a szerény tartozkodás, mely minden szerelmes kebelben egyaránt honos.

Il y enkor a leányka a porondra irkálta, kicsi napernyőjével, érzelminek érthetlen hieroglyphjait; az ifju pedig gyönyörrel szíta azt a léget, mely Lengyelhon virányain átlengve, jelenleg kedvese ajkait csókdosá. Sokkal mélyebbek valának érzelmeik, sokkal fönségesbek gondolataik, hogysem szavakban fejezhették volna ki azokat.

Miről dalol a madár, midőn kis szárnyaival körülropkedi a kedvesét rejtő lombokat? mit rebeg a méh, a pillangó a virágnak, midőn egy-egy hosszú édes csókot szí illatos kelyhéből? Mit suttog a szellő lombnak és virágnak? — ki tudná megfejteni.

Miről gondoskodik ifju és leány, midőn hallgatagon ülnek egymás mellett? mit beszél a lélek, boldogságtól sugárzó szemekből? ki tudná megmondani.

Nem vallottak ők szerelmet egymásnak, nem áradoztak édes, ömledező szavakban: hanem egy-egy kézszorítás, egy-egy

mélységes tekintet fejezte ki, mit nyelv ki nem fejezhet, toll le nem írhat soha.

Oh, mily gyönyört okoz tekinteted! szenvedek s boldog vagyok egyszerre! értelek, osztom érzelmeidet, édes kint érezek: úgy-e bár meggyőz tekintetem, hogy nélküled nem élhetek? — ilyesmit beszél a lélek, ilyesmit rajzol a szemekben, a kín s gyönyör vegyülete.

Kelelben még lángolóbb szerelem nem égett soha, mint a milyen az ifju kebleben hullámozott. Szenvedő lelke nem hiába kesergett a B** folyamka partjain; megtanult érezni és szeretni és kedvese lábaihoz rakta le magányában gyűjtött érzelmi kincseit.

Igy tartott egy ideig e gyöngéd viszony; némasága közé boldogító varázs vegyült; mindkettő saját kebleben hordozta édenét, ki lehetett náluknál boldogabb?

Azonban minden nemesebb érzelmenek van egy rejtett ellene, minden kebelnek egy kínzó ördöge, mely egy pillanat alatt megfagyasztja mosolyát, megmérgezi legbensőbb örömeit és kigunyolja legszentebb reményeit.

E két szív boldogsága nem tarthatott sokáig.

Az ifjut néhány óra más ég alá vezették kétes jövőjének gondjai. Fájdó szívvel hagyta el azt a vidéket, mely üdvöt adott csüggeteg lelkének; szorongó kebelével bucsuzott attól a lénytől, ki boldogsággal árasztá csaknem elridegült kebelét. Az a vigasztaló remény adott erőt kötelességérzetének, hogy majd tavaszkor visszatérend a fecskékkel, fölkeresni kedvese lakheiyét.

A távolban is szüntelen előtte lebegett a kedves képe; a merre ő élt, arra tévedeztek, munka és gond szüneteiben, gondolatai; ismét és ismét csak az ő alakja merült föl álmain.

Néhány hó múlva dobogó kebelével tért haza; alig várta, hogy édes szavakban nyilatkozva, kedvesét lázas kebléhez ölelje, — s az első hír, mivel siettek meglepni az embereket: hogy hűtlen kedvese egy lelkes barna ifjut választott jegyesül.

Égő kén gyanánt fojtogatta bár e hír kebelét, még sem hitt egészen szavainak. Hisz a szerelem olyan kételkedő! nem akarja hinni, hogy olyan könnyen vesztethi el édenét, mely talán e földön egyedül boldogít. — Saját szemével kívánt meggyőződni: ment, ment a felé a táj felé, mely kedvesét rejtette kebelén.

Az éj már rég eltakarta a földet sötét fátyolával, midőn az ifju a G** völgyére érkezett. A hold a fellegek homályain veszett el, majd ismét fölmerült, hogy varázsfényt hintve a táj vadregényes ormaira, gazdaggá tegye a lelket gondolatiban, s a szívet fájdalmaiban édesdeden ringassa. Minden olyan szent némaságban nyugodott, csak az ifju szívdobbanásai versenyeztek a gyárak egyhangú kopogásaival.

Midőn már a közelben fénylettek a gyárak szikrázó tüzei, megállította kocsiját, hogy gyalog, észrevétlenül haladhasson odább az ösvényen, mely a víz irányát követve vezetett. Csakhamar a hely színére ért, felhágott a gyár zsilipjeire, onnét nézett a szemközt álló lak felé. — A parkra nyíló terem ki volt világítva, az üvegajtóval szemközt pamlagon két alak körvonalait láthatá, — egy ifju, kedvese oldalán!

Agyát szédülés környezé, szemei rémesen tévedeztek a sötétben, kebleben emésztő láng égett, egy oszlop párkányához támaszkodott, hogy terhüket könnyebben el bírják lábai.

Olyan vészesen zugtak a fenyvesek . . . a habok olyan rejtelmesen susogtak . . . a nagy berek olyan baljóslatulag nyöszörgöttek . . .

Majd ismét a lak felé tekintett — — most úgy tetszett, mintha a két arc összeért volna, a két ajk egy hosszú csókban forrt össze.

E pillanatban elsötétedett előtte minden, felfordult vele a világ, elvesztette eszméletét, berohant a fogas kerek közé . . . egy elfojtott nyögés hallatszott, azután egy loecsanás . . . azután csendes lön ismét minden . . .

Néhány perc múlva egy összezuzott hulla keringett a zuhatag örvényein, — halavány arcára olyan rémesen világított a hold . . . e homlokon tátongó sebnyílásból kiömlő piros vér a hab fodrait halványvörösre színezé.

Ez esemény legkisebb részben sem zavarta meg a völgy nyugalmát. Hisz oly csekélység egy ember élete, oly jelentéktelen egy haláleset! A gyárak csakugy folytatták egyhangú kopogásaikat, a kis folyam csakugy fodrozta habjait, a hold fénye épen úgy szűrődött át a fenyves lombjain, a szerelmesek ép oly édesdeden sutogtak a pamlagon, mintha mi sem történt volna. Csupán egy nyüegtől szabadult lélek emelkedék a magasba, itt hagyva e porgömböt, e szenvedelmek honát, igyekezve egy szebb, egy ragyogóbb hon felé.

— Oh ég! jutalmazd keserveit.

Szép kis olvasónő, el ne hidd e boszélyke utóbbi sorait: azok csupán egy kincsét féltő kebel rém-álmai. Oh, én ismerem e kis leányt, e G** völgyi rózsát: keble nemes, szilárdabb a G** völgy szikláinál, s szíve koránt sem olyan, mint a vidék hűtlen virágai, melyek egyaránt keblükhöz ölelik a környék ragyogó pillangóit.

Hanem azért ovakodjál első szerelmeddel könnyelműen játszani, becses gyémántja az a szívnek, gyöngye a kebelnek. s ha egyszer elpazaroltad: — azt többé nem pótolhatja földi üdv.

Az ásványok haszna az emberi háztartásban.

Pápai Hoffmann Mórtól.

A csudálkozás hatalmas érzete ragad el bennünket, ha a természet nagyszerű tüneményeinek tarka különféleségét némileg szemügyre vesszük. A természet, a nagy és dicső, azon hatalmas és téres tárház, mely nyájasan fogad be mindenkit, ki örömet lel csudái szemlélésében. Ha a természet nagyszerűségét szemléljük, elmereng lelkünk messze a végtelenbe, s nyugtot lel a teremtető erő forrásánál: a Mindenhatónál. Mily kegyesen és bölcsen rendezett el az Isten mindent a nagy, végtelen világban! — mily kegyesen és bölcsen kíséri és igazgatja teremtményeit! — A természetrajz bármely szakaszát tekintjük is, nem találunk egy teremtményt sem, akár szerves, akár szervetlen legyen az, a melynek, ha nem közvetlen, de legalább közvetett haszna ne volna, s ha az elfogult előtt úgy tetszik is olykor, hogy ez vagy amaz kárunkra van, mégis lehetetlen a mindenható isteni kéz bölcs vezetését föl nem ismerni.

A mindenható nagysága előtt
Borulj a porba gyenge földi lény,
Hisz megvakítja gyarló szemedet
Az örökké sugárzó égi fény.

Ha végig tekintünk a természetrajz mindhárom országán, azt vesszük észre, hogy minden csak az ember a föld uralkodójának hasznára van teremtetve, minden csak érte él, mozog és enyészik. Mi hasznot, mi fölszámíthatatlan hasznot nyújt csupán az ásványország nekünk, és pedig e téren is sok van talán még, mi előttünk titok, s mit tán csak a késő utókor fog kikutatni, átvizsgálni és szolgáljává tenni.

Nagy örömegfeszítésbe került az emberi szellemnek, ama soha sem nyugvó és szüntelenül előtörekvő isteni szikrának, míg a természetnek, az emberiség dúsgazdag éléskamrájának titkos zugait csak némileg megismerhette és kikutathatá! De hisz épen is azért lehelte a Mindenható nagy, végtelen szellemének egy parányi szikráját az ember élettelen testébe, hogy annak bölcs használata által mindig fölebb és fölebb emelkedjék. Sok akadálylyal kellett neki megküzdönie, míg szolgáljává tehetette a természet csudás tüneményeinek és termékeinek erőit; de épen ezen akadályok és gátok buzdíták őt fel további kitarásra és serkenték nagyobb és fárasztóbb tevékenységre. Ez akadályok kelték föl benne a hatalmas vágyat, miszerint mindig tökéletesebb és céljának megfelelőleg Istenhez hasonlóbb legyen. Ez kitűzött célja az embernek, mint a föld legértelmesebb és legjelesebb lényének.

Kegyetek előtt, t. olvasónőim, akarom föltárni a természetet, e nagy örökszép és örökű könyvet, melyet egészen át-olvasni egy emberélet kevés idő. Végtelen az, mint a teremtető erő forrása: a Mindenható. Cikkem tárgya, mint czime mutatja: az ásványok és azok haszna az emberiség háztartásában.

Hosszadalmas volna az ásványország egyes termékeit külön-külön elősorolni. Tarka változatosságban fogom közülök a leglényegesebbeket önöknek kedélyes rajzokban bemutatni. Kövessenek engem nyájias olvasónőim vándorutamon e szép és dicső országon keresztül. Sok csudálatosat fogunk látni, sok jót élvezni. Öltük fel a durva bányász-ruhát, vegyük kezünkbe a méceszt vagy a fáklyát, ott lenn a mély földalatti üregben szükségünk lesz rá, ott sötétség honol. Nincs ott semmi nesz, csak a bánya-munkások egyhangú, tompa kalapács-ütései zavarják egy kevéssé, de alig hallhatólag a borzasztó csendet. Azok munkálkodnak ott alatt, hogy sokszor életük veszélyeztetésével teremtsék elő a nekünk nélkülözhetlen szükségeseket. Elhangzik reggelenként a komoly, csendes, de lélekemelő ima, a szokásos „Szerencse fel!” és leszállanak a szegény munkások a mély üregbe, hogy egész nap dolgozva és megfosztva a szabad, éltető légtől, izzadva keressék meg élelmüket. Mondjuk mi is „Szerencse fel!” s készüljünk az utra.

I.

A ki azt gondolja, hogy az ásványországnak nincs oly terméke, mely közvetlenül táplálkozásunkra szolgál, az nagyon csalatkozik. Van és pedig igen jelentékeny haszna. És ez a só. Jótékony fűszere ez ételeinknek; gyakran és sokféleképen használtatik a mezőgazdaságban, használják a cserzővargák, festők, szappanosok és fazekasok, sat. Emészthetetlen volna ételünk, izetlen kenyerünk, ha sónk nem volna, ez teszi azokat ízessé, emészthetővé. Nézzük meg a sót nagyszerűségében, lenn, földalatti üregeiben, hol Isten dicsőségét hirdeti. Hazánk bőven meg van áldva sóbányákkal. Testvérházunkban, Erdélyben, különösen Maros-Ujvároton, nagy kiterjedésű sóbánya van. Arago szerint kilencz száz metres hosszúságban

és öt száz ötven metres szélességben terjed el a föld alatt.*) Vegyük kezünkbe a fáklyát és szálljunk le, varázstelibb képzet alig képzelhet magának az ember. Fölül, oldalvást, jobbra, balra, mindenütt só; fényesen kicsiszolt köveket vélünk látni, melyek a fáklya világát gyémánt-ragyogással tükrözik vissza. Minél előbbre halad az ember, annál varázstelibb a látvány. Tovább és tovább haladunk a falak között, melyek ezer színvegyületben pompáznak, mintha valami tündérpalotába vezetnénk. Az út egy kissé nehéz kezd lenni, majd törekeny, gyenge falépcsőkön haladva, melyek alatt borzasztó mélység van, bejutunk végre a termekbe. Minden léptet egy ünnepélyes tompa hang kíséri. E termek óriási nagyságúak. Egyike a legdicsőbb látványoknak terül most szemünk elé. Kolosszális, márványsima falak metszik keresztül egymást, borzasztó magasságban. Itt lehet szemlélni a természet nagyszerűségét. A sófalakon elfutó természet-alkotta, fantasztikus mozaik-képek megható csodás látványt nyújtanak. E földalatti termek emlékezetünkbe hozzák a nagyszerű emlékeket, melyeket az ő hajdan hagyott örökségül. Magasztos érzet tölti el keblünket, a gyarló földiségtől fölülomeltetve látjuk magunkat, közelebb az égiekhez. Az ide-oda járó munkások árnyékként tűnnek föl nekünk, s képzeletben átültetve látjuk magunkat a költő mesés, tündéries országában. Ily sóbánya a világhírű vieliczka, Galicziában. Itt találhatik a föld leghatalmasabb sötömege. Gazdag sóaknak vannak még Felső-Ausztriában a sókamra-jóságban, Stájerországban, Salzburgban, Tirolban. Nem lesz talán érdektelen megemlíteni, miképen nyeretik a tisztátalan kősóból a tiszta só.

A só, melynek színe fehér, sárgás, vöröses, hamuszürke, feketeszürke sat. szokott lenni, valamint az ásványok legnagyobb része nem mindig tiszta állapotban találhatik. Szükséges, hogy a tisztátalan, más agyaggal kevert sötömegekből használható tiszta só nyeressék, mi pedig a következő módon történik: A tisztátalan sódarabok fölolvasztatnak, s az olvadékot nagy vasserpenyőkben elpárologtatva jegecsesítik. A jegecszek kicsinyek ugyan és tökéletlenek, de rajtuk a hatlap (hexaeder) alakja könnyen fölismerhető. A só legnagyobb része jegecses szemcsés alakban száll a fenékre. Ez a közönséges konyhasó, mely kis hordócskákban a kereskedés egyik jelentékeny ágát képezi. Sok tartományban a sót, savat tartalmazó forrásokból nyerik; valamint a tenger vizéből is, minthogy ez is sót tartalmaz. Ez különösen Európa melegebb tartományaiban történik, hol a tenger vizét a nap melege párologtatja el. A leülepedett só földébe vitetik, melyben azután főzethetik. A tenger vizéből nyert só nem sokat különbözik a közönséges konyhasótól és Olasz-, Francia- és Spanyolországban, valamint Portugáliában jelentékeny kereskedelmi cikket képez. Sóföldék Dalmátországban is vannak.

II.

Az előbb mondottakból láttuk, hányféle és mily különféle módon iparkodik az ember mindent saját hasznára fordítani, dacára annak, hogy a fáradságot, kitartást és más sok kellemetlenségnek eltűrését igényli. De hisz ezt magunk is tapasztalhatjuk minden nap. Sokszor bizonyul be a közmondás: a sült galamb nem repül az ember szájába. S úgy is van, a ki enni akar, az dolgozni is akarjon. Adott a mindenható eszköz kezeinkbe, használjuk, a mint lehet. Kísérjenek el nyájas olvasónőim, kedves hazánk egyik legderekabb és legmagya-

rabb városába: — Szegedre. Egy termék fogja figyelmünket lekötni, mely sokféleképp használtathatva, igen jelentékeny árucikket képez. Ez a sziksó (Soda.) Nemcsak Szeged környékén, (jóllehet itt különös mennyiségben fordul elő) találhatik a sziksó, hanem az egész Duna és Tisza közötti nagy síkságon, részben a Dunán túl is (Székesfehérvárnál, a Fertő tavánál), s azután a Tiszán fölfelé Debreczenig a föld felülete többé-kevésbé sziksót tartalmaz. Számtalan évek óta kiapadhatatlan forrása ez a keresetnek, s van példa rá, hogy már oly helyeken is találták azt, hol előbb nem is volt. Itt is van alkalmunk a természet és az Isten mindenhatóságát csudálni. A sórészecskék, melyekkel a föld terhelve van, a lég behatása által, végtelen kicsi és finom jegecszekben hozatnak elő a föld felületére, különösen pedig az eső és harmat segítségével. Ezek a földbe hatnak és fölolvasztják magukban a sórészecskéket. Miután a nap melege által elpárologtak, a vízrészek ismét a fölületre térnek vissza, és fölszállnak a levegőbe, kis sójegecskéket hagyván vissza a földön.

Gyakori esőzésnél és hosszas szárazság mellett lehetetlen, hogy sziksó képződjék. Szükséges legalább, hogy éjszaka harmat essék. Ilyenkor az ezzel foglalkodók kora hajnalban, mielőtt a nap fölkel, szekereikre szedik a sziksót, természetesen tisztátalan állapotban, földdel keverve, és minthogy sokáig nem tartja magát, gyárakba viszik eladás végett. Szegeden a szappanosok a parasztoktól hetivásárokon vagy vásárokon a tisztátalan sziksót veszik, mely két harmadrész földdel van keverve. De természetesen igen sokat vesztenek vele, mert tiszta sziksót használva, szappanjuk szebb és jobb volna. A szép, hófehér, formákba öntött, kényelmesen használható s Szegeden a gyárakban készült sziksó pedig vagy Bécsbe vitetik, vagy Pestre hozatik. A sziksót a szappanosokon kívül az üveggyárosok, festők s más iparosok használják. De használhatják még a gazdasszonyok is fehéreneműek tisztítására, és a gyógyszerészek is.

A savakról szólván, lehetetlen föl nem említeni az annyira jelentékeny hasznu salétromot is, mely által jutottak épen birtokába az annyira nélkülözhetlen üveg feltalálásához. A tenger partján tüzet akarván csinálni maguknak, egy pár salétromdarabot vettek segítségül, a mely a tűz által fölolvastatván, hamuval és földdel egyesült, s a törekeny üveget állítá eléje a bámuló hajósoknak. A salétrom a föld fölületén, sziklák, falakon és némely üregekben is találhatik. Jelentékeny mennyiségben Magyarországon, Podoliában, a Krimben, Arábiában és Keletindióban. Sok földrészszel van keverve, s fölolvastás s jegecsedés által tétetik tisztává, s mint tiszta salétrom jó a kereskedésbe. A salétromnak különféle hasznát vesszük. Használjuk a lőpor és salétrom-sav készítésére, üveggyárakban és a gyógyszerertárban.

Ime, láthatjuk, e néhány terméknek, melyről itt szoltunk, mily sok és különféle hasznát vehetjük, s ne áldanók mi ezért Istent, ki végtelen kegyelmében oly sok hasznossal tölté be a föld belsejét, az üregeket, sziklákat s a föld fölületét, egyedül számunkra!

Említésre méltó a savak közül még a timsó is, mely szép fehér, áttetsző, s oly kemény, mint a kő. Jelentékeny hasznat nyújt a bőr- és papirgyártásnál, valamint több festék készítésénél is.

(Folyt. köv.)

*) Arago szerint egy „metres“ 3 lábat, 11³⁰⁶ vonalt tesz.

Egy hét története.

December 8-kán.

Római orr. — A zsinat képe. — A zsinat tárgya. — A zsinat hatása. — A magyar püspökök. — Egy botrányos tett. — A tett okai. — Párhuzam. — A protestans árvaház megnyitása. — Lelkes nők. — Egy budai árvaház. — A jó madár.

A világnak ma római orra van, miért ne mutatnám tehát meg szép olvasónőimnek is ezen szépségi cikket a tárczairó bú-tükrében? Ma, decemberhó 8-kán, megyen véghez egyike azon eseményeknek, a milyent a világ négyszáz év óta nem látott és talán soha sem fog többé látni: ma nyitják meg Rómában a pápai nagy zsinatot, melyben olyan kérdések fognak megvitatni és olyan elvek kimondatni, melyek az összes polgárosult társadalom legmélyebb gyökereit érintik és azért minden gondolkodó főre nézve, mindegy, akár szakállas, akár pedig fürtös legyen a fő, a legnagyobb érdeklődéssel bir e nap.

Négy-ötezer püspök és tiz-tizenötezer alsóbbrendű tiszte-lendő ur képezi a zsinat főszerepvivőit és ezek tanácskoznai és határozni fognak először a felett, ha valjon csalhatatlan-e a pápa, vagy nem?

E kérdés, ugy-e bár, olyan egyszerűnek látszik, hogy szinte csudálkozni lehetne, mikép lehet az kérdés tárgya? Pedig tagadhatlan, hogy nagyon sok okos ember van most Rómában együtt, a kik mindnyájan igen nagy fontosságúnak tartják ez egyszerűnek látszó kérdést, és nem ok nélkül, mert ezen kérdés képezi a múlt és jövő sarkpontját, a régi és új eszmék határvonalát. Alkotmányosság és szabadság, egyéni jog és a tudomány fensége, egyenlőség és testvériség, a polgári tisztesség és az emberi becsület, a házassági frigy szent-sége és a gyermeknevelés iránya, a becsület és az erkölcs fogalma, sőt maga az összes mindenség átölelő kapcsa és az emberiség fölemelő érzése: a szerelem értéke is azon egyszerű-nak látszó kérdéstől van föltételezve, ha csalhatatlan-e a pápa, vagy nem.

Mert ha igen, akkor a pápa felette áll minden emberi föl-tételen, felette minden emberi intézményen. Csak az helyes, a mit ő helyesnek hirdet, és a mit árt almasnak nyilvánít, az kár-hozatos, bármilyen üdvösnek tartsa is különben az emberi-ség; ő, az egy, nem tartozik figyelembe venni az összes embe-ség véleményét, mert az összes emberiség tévedhet, de ő nem tévedhet, mert ő csalhatlan. Ő nem tartozik okát adni annak, hogy miért tartja ezt üdvösnek, ama azt meg ártalmas-nak, mert indokolni valamit csak az tartozik, a kinek tettei és nézetei bírálat alá eshetnek, de az ő tettei és nézetei nem eshetnek bírálat alá, mert ő csalhatlan.

Es miután a pápa csalhatlansága csak egy vallás nevé-ben fog — igen valószínűleg, miután e sakis püspököknek van e világérdeklő ügyben érvényes szavazata, — hitelvül kimon-datni, az emberiség pedig sok más vallás hiveiből is áll, igen természetes, hogy ez az új hitelv új ékül fog használtatni oly célból, hogy az emberiséget két táborba osztsák, az egyik táborban lennének azok, a kik hisznek, a másikban meg azok, a kik nem hisznek, t. i. a pápa csalhatlanságában, és e hit egy-szersmind elv: dogma is lesz, melyben nem hinni annyit tesz,

mint vallástalanság, eretnokség; tehát az egyik táborban lesz-nek a hívők, a jók, a másikban meg a hitetlenek, a gonoszok, a kikben nem lehet sem igazi erény, sem igazi erkölcs, sem igazi becsület, a kikkel az érintkezés veszedelmes, a szövetke-zés vétek, kiket szeretni: elkárhozás, és kárhozatos minden tudo-mány, mely e hitelv iránt kételyeket támaszt és e hitelv követ-kezményeit ártalmasnak és erkölcstelennek merészli tartani; ime, ilyen kiterjedése van azon egyszerűnek látszó kérdésnek, a mely fölött ma, 1869-diki decemberhó 8-kán, négy-ötezer püspök tanácskoznai és határozni fog. Jegyezzük meg magunk-nak jól e napot, mert ha talán nem lesz olyan hatása, mint a tridenti zsinatnak, a melynek magvaiból a harmincz-éves há-boru rémes pusztításai keltek ki, — most talán mégsem lehetne már odavinni az embereket, hogy „Isten dicsőségére“ harmincz évig gyilkolják és pusztítsák egymást — azért nagyon való-szinű, hogy sok igen tréfás dolog igen tisztességes czímet fog talán nyerni általa, így például, hogy egyebet ne mondjak: a székes-fejérvári árushölgyek, az ó-budai kapásnők és nem ke-vésbé az egri vinczellérnők erkölcsi és műveltségi értéke mind-járt jó magasra szökkenhet föl, a megmacskazenesztetett Szilá-gyi Virgil pedig épen a szentek közé iktattathatik e hitelv elfo-gadása esetében.

A csalhatlansági kérdés mellett még több más kérdés fog e zsinaton megvitatni, természetesen nem olyan kérdések, mint az, ha valjon nem volna-e kor- és czélszerű: eltörölni a zárdákat? hogy a katolikus papok megházasodhassanak? a papok javadalmi népnevelési czélokra fordíttassanak? Ezek és ezekhez hasonló kérdések ott nem fognak szóba jönni, eze-ket ott nagyon csekély dolgoknak, sőt talán épen eretnokségi dolgoknak tekintik.

Nevezetes és a zsinat szellemére nézve mindenesetre jel-lemző az a körülmény, hogy a magyar püspökök — mert ki-véve a nagyon öregeket és betegeseket, azok is mind ott van-nak — az ellenzék soraiba tartoznak. Mily óriási különbség van zsinati és világi értelemben véve e szónak: ellenzék! És ez az ellenzék is kisebbségben van a zsinaton, mint mondják. Meglássuk tehát, mit végeznek.

Es a míg egyfelől a régi épület repedéseit csudatevő igé-ekkel ügyekeznek tatarozni, addig másfelől minden nap hol a tetejéből, hol a talpából újabb-újabb darabokat tép belőle az idő szelleme és hányja ki az utcára, igen, igen, az utcára, a világ szemére, a nép ítéletére. Alig felejtettük el azt a jele-netet, midőn egy magas rangú nő Pozsonyban édesanyja ellen lépett föl vádlóként, hogy az ő szivtelensége taszította őt nyo-mor és szegyenbe, már ismét egy új botrányos tett hozza izgalomba a fővárost; egy fiatal gróf megszökött a sok adós-ság elől, hamisított váltókkal fölszedett pénzekkel, megszökött néhány hóval azután, hogy egy köztisztelőben álló család de-rék, szeretetreméltó leányát nőül vette, a ki 60,000 frtot hozott neki, azt is a hitelezők emésztették föl, és most busul utána Pestmegye, a kinek a váltóhamisító egyik első-rendű tiszt-viselője volt, busul utána Pestmegye egyik választó-kerülete, melynek e miatt most már harmadszor új képviselőt kellend

választani, busul utána az ellenzék, mely ezáltal talán egyik választó-kerületét el fogja veszíteni, de leginkább busul utána a magas arisztokrácia, mert a ki e szép „stikli“-t elkövette, grófi címet visel, fényes névnek van birtokában, azért nem is teszik ki nevét a nyilvánosságban, hanem ügyekeznek „eltusolni“ a dolgot, a hogy lehet; ha más ember követ el ilyen bűnt, a főváros minden rendőr-kéme talpon volna, a távirda egyik világ végétől a másikig repitené a hirt, még fényképét is utána repitenék, hogy csak minél előbb kézre kerítsék és a vétek orvosoltassék; de mivelhogy a bűnös ez egyszer grófi címet visel, Pestmegye nagy titokban vizsgálja meg a dolgot, a bűnöst pedig hagyják menni, a merre tetszik, sokan pedig legjobbnak tartják, ha épen nem kerülhetne kézre, mert csak nem lehet egy váltó-hamisító grófot egy sorba tenni egy közönséges váltó-hamisítóval!

Leginkább ohajtják ezt az atyáért, mert ez egy köztisztelőben álló férfi és szeplőtlen jellemű hazafi. A fiáért is kár, mert jeles tehetségek és munkásság által tünt ki társai közül, csak az vitte a bűn ösvényére, hogy nem bírt megfeledezni magas rangjáról; közép rendben születve, jeles tehetségei és munkássága által bizonyynyal megelégedhetett volna csekélyebb, de becsületes keresményével, míg így — valóban nagyon erős lélek kell hozzá: minden nap együtt lenni azokkal, a kik minden munka nélkül élve, halomszámra szórják a kincseket haszontalan kedvtelésekre, míg ő, a velük egy rangban álló és tehetségre nézve annyira kiváló, nem versenyezhet velük, mert szegény, — de ne többet e dologról, mert ez megint olyan tétre vezetne, a hol inkább predikációkat, mint tárczát kellene írni.

Ma, szerdán délelőtti 10 órakor nyitották meg a pesti protestáns árvaházat, nagy és diszes közönség jelenlétében, a mely eljött fölmelegíteni a szívet az emberszeretet tüzénél, melynek ez intézet lételet köszönheti. Ugyszólván krajezáronkint gyűjtötték össze a pénzt ez árvaházra, de a kik gyűjtöttek, olyan fáradságtalanok voltak a buzgóságban, hogy végre is süker koronázta buzgóságukat. A nőknek is nagy része van abban, hogy e jótékony intézet létre jött, és ezek közül gróf Andrássy Gyulánét és Benedikty Györgynét különös elismerés illetné, ha e nemes lelkek legszebb elismerésüket abban nem találnák, hogy a legnagyobb szerencsétlenségnek: az árvaságnak menhelyet segítettek alapítani. A megnyitóbeszédet Török Pál és Ballagi Mór tartották, azzal az eszme és szelleműs ékesszólással, mely e jeles tudósokat, és azzal a meleg bensőséggel, mely e nemes szíveket országul tiszteltté teszi.

És az árvaházból hová mennének, ha nem a színházba! Persze, hogy a budaiba kellene mennünk; mert az szegény, szintén árvaház, a művészet árvái dideregnek ott, már a szép Kocsisovszky Borecsa sem bír egy kis részvét-meleget gerjeszteni iránta, kongó ürességű házában játszta e héten a „Tücsök“-öt, pedig szépen játszta, de mind hiába, hol a nagy sárban merül el a részvét, hol meg a hideg csipi agyon; nézünk tehát be a nemzeti színházba, a hol ma este Szigeti: „Jó madár“-át adták először, azaz hogy másodszor, mert először már vagy hat év előtt adták és akkor letiltották a színpadról, mert az a jó madár, Vavranecznek hívják, egy Csaszlauból való haszontalan ember, a ki egy kosár bizonyítványokkal a karján és egy öles trombitával a hátán halálra éhesen dől be szintén külső országbeli, de nálunk meggyökeredzett Hobonyák földbirtokos házába és köszönet fejében, hogy régi hazája iránt rajongó földije szerető szívvél fogadja, a nyomorult ember rövid időn az egész ház zsarnokává lesz, sőt azzal fenyo-

geti jöltevőjét, hogy ha Lina leányát nőül nem adja neki, feladja őt mint egykori szökött katonát; a nagy szerencsétlenségből aztán Szirtey ügyvéd menti meg, a ki természetesen fiatal, és így az is természetes, hogy ő „honorarium fejében“ az érteendő Linát kapja, Vavranecz pedig a ház cselédsége vállvetve dobja ki a házból.

Nagyon szép alak e műben a bőbeszédű, de jóságteljes és világos eszű Hubonyákné, a többi alakon meglátszik, hogy olyan korban születtek a szerző elméjében, mikor a haza idegen uralom alatt szenvedett és az elfojtott hazafiúi düh a jogosult utálatot nem tartotta elégségesnek a betolakodott Beamter-sereg megutáltatására. Freskokat állít elénk a szerző, a nagy közönséget mulattatja a látvány, az ítéset azonban azt mondja reá: inkább valamivel kevesebb torzítás, csak minél több költszet.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

++ (Mai számunkkal) veszik t. előfizetőink előfizetési fölhívásunkat a jövő évre; abban el van mondva minden, a mit mint szerkesztőnő a nagy közönséghez mondanom illik, de nincsen benne elmondva, a mit csak lapom pártolói előtt mondhatok el azon bizalmi viszonyból fogva, mely minket évek hosszu során át összeköt; azért engedjék meg, hogy itt, a bizalmas, „Családi Kör“-ben, kiegészítsem némileg az előfizetési fölhívást.

A lapbéllyeg megszűnése által minden előfizető után évenkénti 50 krajezárral kevesebbe kerül lapom. Nem tartom magamnak ez 50 krt, hanem adom érte a két műlapot, melyekért eddig t. előfizetőim 60 krt fizettek i n g y e n. Így ki van egyenlítő ezen összeg.

Adok továbbá 10 kötet könyvet, sőt azoknak, a kik a régiebb köteteket még nem bírják: 20 kötetet adok 1—1 frton. A ki csak előfizetési fölhívásomat olvasta, csudálkozva kérdi, hogyan adhatok annyit? hiszen lehetetlen annyit adni ez áron? Igaz, teljes lehetetlen ez áron, de én azért mégis annyit adok, mert mindent feláldozok azon eszméért, hogy a hölgyek olvasmányát lehetőleg olcsóvá tegyem, és mert erősen él bennem a hit, hogy lapom eddigi pártolói csakugy, mint én, jól tudják, hogy ezáltal megbecsülhetlen nagy szolgálatot teszünk a közművelődésnek, a hazának, és azért mindent el fognak követni, hogy e lap előfizetőinek száma lehetőleg növekedjék. Csak is tömeges részvét mellett lehetséges ilyen áron annyi könyvet adni, és — megsérténém e lap pártolói, ha ezek után még különösen fölkérném őket, hogy szerezzenek minél több új hívet lapomnak. Fogja azt minden különös kérés nélkül tenni, a ki csak teheti; mert nem nekem, hanem egy közérdekű szép eszmének tesz ezáltal hasznos szolgálatot. Hölgyeink buzgalma lehetővé fogja nekem tenni, hogy minden külön díj nélkül adhassam majd a tíz kötet könyvet mellékletül. Még csak egy előfizető kell hozzá t. i. minden egyes előfizetőhöz még csak egy, és az igaz szeretet, az igaz buzgóság előtt ez valóban nem nehéz feladat.

Ajánlom tehát új előfizetési felhívásomat hölgyeink régi jóakarataiba!

Emilia.

++ (Király ő Felsége) mult hétfőn a legjobb egészségben Bécsbe érkezett vissza és e hó 11-kén Budára jött, a kis főhercegnő meglátogatására. Királynő ő Felsége Triesztből Rómába utazott nővére, a nápolyi királynőhöz, és e hó 8-kán

szerencsésen meg is érkezett ott. A fejedelmi pár Triesztben-létekor a város és kikötője igen fényesen voltak kivilágítva.

++ (A király) Konstantinápolyban megtekintvén a fegyver-tárt, különös érdekltséget mutatott az ott őrzött Corvinák iránt, melyek Mátyás király budai könyvtárának örökbecsű maradványai, s melyeket a török zultánok is féltett kincsek gyanánt óvtak századokon át. Nagy örömet okozott tehát királyunknak, hogy midőn Triesztbe megérkezett, egy faládát adott neki át, mint a török zultán küldeményét. Benne a Corvinák voltak. A király élénk örömmel fogadta a gyöngéd ajándékot s azon megbizással adta át Andrassy grófnak az aranykötésű s a Corvinok hollójával ékesített könyveket, hogy azokat mint történeti ereklyéket nevében a nemzeti muzeumnak ajándékozza. A nemzeti kincsért forró köszönetet mond a nemzet mindkét nemes fejedelemnek.

++ (A pesti jótékony nőegylethez) következő ajándékok küldettek be: a pesti hengermalomtól 6 mázsa liszt és 1 mázsa dara, a Victóriától 1½ mázsa liszt, Rechnitz M. urtól 1 zsák borsó és 1 zsák lencse, Strobentz Josephina asszonytól 6 zsák burgonya. Továbbá a pesti köszénbánya és téglagyári részvény-társaságtól 100 mázsa köszén, az első Duna gőzhajózási társulattól 20 öl tüzelőfa, Luczenbacher Pál urtól 10 öl tüzelőfa, végre Simor János herceg-primás urtól 45 frt készpénzben, mely kegyes adományokért az egylet legforróbb háláját mondja.

++ (Andrassy Gyula grófné) valószínűleg a királyné elutazása alkalmával meghűlvén — 24 óráig oly rosszul érezte magát, hogy állapota már komoly aggodalmakra kezdett okot adni. Szerencsére azonban a baj pár nap múlva elmúlt és a grófné most már teljesen jobban van, Katalin napján — mely tudvalevőleg a grófné névnapja — az udvarnál ebédelvén, királynő ő Felsége — az ő szeretetreméltóságában — a grófné egészségére felköszöntött.

++ (Az egy éves önkénytesek) a jövő farsang tartama alatt bált rendeznek, a Dalmáciában küzdő magyar ezredek sebesültjei javára. A bizottmányban elnökké: Szüts Arthur, al-elnökké: Kovács István, pénztárnokká: Salamon Zoltán, ellen-örre: Sréter Ferencz, titkárrá: Vetzél Gyula, jegyzővé: Polják Miklós, s ezenkívül 17 bizottmányi tag választott.

++ (Technikus-bál.) A tavalyi technikus-bál lady patronesse gr. Széchenyi Imréné, mint halljuk, az idén is viseli a méltóságot. Az „Európa“ termét, hol a bál január 29-kén megtartatni fog, a mérnöki szak ép oly izletes, mint imposans jelképei fogják díszíteni. A tánczrendek tervezetét a műegyetem egyik legtehetségeseb rajzolója készítette. Jegyek (1 személyre 4 frt, 2 személyes családi jegy 7 frt, 3 személy 10 frt) a politechnikumi segély-egylet irodájában, Budavár, és egy héttel a bál megtartása előtt a pesti pénztárnál, a „Nemzeti szállodá“-ban kaphatók.

++ (Mult hétfőn) tartották meg a színházi enquotenek második ülését, gr. Károlyi György elnöklete alatt. Bizottságot választottak, hogy javaslatot készítsen a kérdések föltételére, az anyag rendezésére és az egész eljárás szabályozására. Tagjai b. Podmaniczky Frigyes, Gyulai Pál, Zichy Antal, Erkel Ferencz, Váradi Gábor, Szigligeti Ede és Tóth József. A zene köréből utólag Erkel Ferencz, Mosonyi Mihály és Kőszeghi, a bírálók közül Dux Adolf van meghíva, a szakbizottságok megalakulása után pedig be fog hivatalni Kiss Sándor, debreczeni intendáns is.

++ (Moszkvában) néhány nap óta Galiczyn herceg szomorú végéről beszélnek. A herceget mintegy tíz nap előtt

ugyanis a koslowi vendégfogadó egyik szobájában meggyilkolva találták. A gyilkosság — közhiedelem szerint — nappal és pénzsomjából történt. A herceg nagy mennyiségű gabonát adott el Koslowban s a gyilkosság napján szép összeg pénznek volt birtokában. A vendéglői szolgálk látták, a mint három férfi, szerzetes-öltönyben, belépett a herceg szobájába. A gyilkosság elkövetése után herceg Galiczyn szobájában hamis szakállakat és szerzetesi öltönyöket találtak, melyeket a gyilkosok hagytak ottan.

++ (Nagy szerencsétlenség.) Mult pénteken éjjel nagy szerencsétlenség történt a pest-józsefvárosi Óriás-utcának 20-diki számú házában. A ház tulajdonosa Hartmann Ferencz már előtte való nap különös feltűnő szagot tapasztalván egyik szobájában, noha rendesen abba szokott hálai, éjjelre az udvari szobában nyugodott. A szag mind erősebb lett s a házi ur a nála lakó Jancsó István kádárlegény szobájából nyöszörgést és később hörgést hallott. Bement Jancsó szobájába s azt találta, hogy Jancsó, neje Emilia, két éves István fiuk, négy éves Józsa nevű leányuk és a szintén e szobában lakó Alberto Plaschei nevű munkás áldozatul estek egy gázkiömlésnek. Az e végre kiküldött bizottmány kiderítette, hogy a szerencsétlenséget egyik légszeszeső szétpattanása által a szobába, mint melegebb hőmérsékű helyre feltóduló légszesz okozta. A vizsgálóból az is kitűnt, hogy a munkájából hazatérő Jancsó már este nejét és két gyermekét betegesen találta, el is indult orvost keresni, és — másfél óra hosszat hiába keresett orvost Pest városában! Egyet sem talált otthonn esti 8 órakor! és mire visszatért lakába, nejét és gyermekeit már nyugodtan találta, persze nem gondolta, hogy ez a nyugodtság a halálos kábultság nyugodtsága; arra maga is lefeküdt, elaludt, vagyis inkább elkábult, egyszer kiment a kutra vizért, aztán újra lefeküdt és föl sem is kelt többé.

++ (Balassa tanár) halálának évfordulója e hó 9-kén volt. Az orvostanhallgatók segélyegylete e napot kegyeletes gyászünneppel ülte meg. Délelőtt 11 órakor az evang. templomban Székács superintendens emlékbeszédet tartott. A segélyegyleti választmány fölkérte ez ünnepélyre mindazokat, kik az elhunyt emléke iránt kegyelettel viseltetnek.

++ (Kérelem.) A karácsoni és újévi ünnepnapok közeledtével a „pesti szegény gyermekkórház“ igazgatósága adakozásra hívja fel mindazon nemeskeblű s könyörületos emberbarátokat, kiknek anyagi körülményeik megengedik, hogy a nevezett közhasznú intézetet akár pénzbeli, akár más egyéb adományokkal gyámolítsák. Kiváltképen kedvesen fogadtatnának a kórház által akár új, akár viseltos vászonneműek. Fölkéri egyszersmind fővárosunk gyöngéd lelkületű hölgyeit s áldozatkész honfiai, hogy a kórház karácsonfájának fölállítását pénzküldeményeikkel, avagy játékszer- s czukorsüteményekből álló adományaik által elősegíteni kegyeskedjenek. Pénzbeli kegyes adakozások átvételével az egylet pénztárnoka: Czanyuga József ur (lakik Pesten, a nemzeti muzeumban, földszint 13. sz. a.) egyebek átvételével pedig a kórház főápolónője Merényi Ferenczné asszonyság (lakik a kórházban, ősz-utca 2. sz. a., az emeleten) bizattak meg. Az adakozások hirdapok útján közöltetni fognak.

++ (Rózsás napló.) November 27-kén vezette oltárhoz Polgárdiban horgosi és szentpéterei Kárász Imre es. kir. kamarás ur Batthyányi Karolina grófnőt. Tanuk voltak b. Wenkheim Béla (volt miniszter), gr. d'Orsay Emil, gr. Batthyányi Géza és Inkey József. Az új pár még aznap délután külön vonattal Pestre ment, onnan pedig Szeghalomra.

♦♦ (Vegyes hírek) Huber Károly, a nemzetiszínház jeles karnagyja vig operát irt, melynek címe: „A szerelmes borbély,” melyben a czimszerepet Kőszeghy fogja énekelni, s az egésznek szövege egyszerű, tréfás, falusi történet. — A jelenleg Párisban tartzkodó dr. Kakujay Gyula egy új francia színmű fordítási jogát szerezte meg. Címe: „Les inutiles” (Haszontalanok), szerzője pedig Cadal Eduárd, ki már több művet irt, de ezzel, melyet az egész párisi kritika dicsért, legtöbb sükert aratott. A nemzeti színház számára fordítja. — Az első magyar államsorsjáték főnyereményét a 100,000 frtot, maga az alap nyerte. A sorsjegyet Tirolba küldték volt eladás végett, de nem akadván vevője, visszaküldték, s így a 100,000 frt is itthon marad a hazában. A jótékony cél nyert vele, mert a sorsjáték jövedelmével együtt e nyeremény is e célra fordítják. — A gőzkomptársulat megkötötte szerződését a várossal, 10,000 forintot letett bánatpénzül arra az esetre, ha egy év alatt készen nem lesz. — A „Barcs” kis gőzös kapitánya: Thaler György ellen a fenytörvényszéknél vád emeltetett, mivel állítólag ő lett volna oka ama homok-dereglye elmerülésének, melyen a múlt héten négy ember veszett el. — Gróf Károlyi Gyulát nagy baj környékezi; azt beszélnek ugyanis, hogy atyja: gróf Károlyi György jószágait, a csurgói és még egy más uradalom kivételével, átadta volna fiainak, illetőleg legidősebb fia: gr. Károlyi Gyulának. Birtokai összes értékét pedig 32.000,000 teszik. Képzhetni tehát, milyen gondot adhat egy embernek, ilyen roppant birtoknak gondját viselni és ilyen roppant jövedelmet — czélszerűen felhasználni. — Hurbán József, elítélt szláv pap, a 200 frtnyi pénzbüntetést már lefizette, félévi fogságát pedig e héten kezdte meg Vácson. — B. Rothsild Salamon már régebben 200,000 frtot adományozott, egy Bécsben létesítendő izraelita kórház építésére. Az építési költségek fölszámítása szerint azonban e célra legalább is 300,000 frt szükségeltetik, és íme, a szegény báró Rothschild, — mint a bécsi lapok dicsérve híresztelik, — a 100,000 frtnyi többletet is hajlandó födőzni. Csakhogy Peabody Györggyel nem teszik egy sorba. — A közoktatási miniszter jövő tavasszal az u. n. foglalkoztató-iskolákat akar nyitni, hol 3—6 éves gyermekek kellemes munkálkodásban töltsék az időt, míg szülei munkán vannak. — Rákossabán egy szegény örült, ki magát szent István királynak hiszi, saját gyermekét megölte. — Gr. Széchenyi István összes műveit fia: Béla ki akarja adni. — Szilágyi Virgil, hír szerint, lapot szerkeszt új évtől kezdve. — Az országgyűlés múlt csütörtökön egyhangulag kimondta a lapbélyeg eltörlését; a heti-lapok bélyege 50 krt évenként tett, ez 50 krt lapunk t. előfizetői az által gazdálkodnak meg, hogy a műlapokat, melyekért oddig 60 krt kellett beküldeni, most 10—10 kron kapják. Mi egy krajczárt sem tartunk magunknak a közönség pénzéből. — Joseffi (Tausig tanítványa) e hó 14-kén este az „Európá”-ban ad hangversenyt, s Chopin C-moll hangversenyét s Liszt és Schumann két-két művét fogja zongorázni. — Molnár György Budaváros közgyűléséhez levelet intézett, melyben kijelenti, hogy ez intézet vezetésétől 1870. évi márcziushóban visszalép s kéri ennélfogva a várost, hirdessen csődöt a népszínház igazgatóságára még most, hogy a vidék jobb igazgatói közül valamelyik annak vezetésére vállalkozhassék. — A postvárosi tűzoltó-bizottmány azt határozta, hogy a fő- és alkapitányságot a tűzoltó-telepekkel távirda által kötötti össze, hogy a tűzveszély esetei azonnal jelentetvén, gyors és sikeres együtvé-működést lehessen elérni.

♦♦ (Halálozások.) Pozsonyban Scholcz nyug. cs. kir. lovaskapitány holttestét a Dunából fogták ki. — Serényi Alajosné szül. Kunter Zsófia november 30-kán Nagyváradon meghalt. — Édes Albert, nyugalomba lépett ref. esperes és a mult országgyűlésen Borsodmegye csáti kerületének képviselője, a mult hóban veszté el 39 évi boldog házassága után nejét: Tornai Sz. Zsuzsannát, ki köztisztviselőben álló, nemes nő volt. — Kalocsán mult hó 19-kén hunyt el id. Bolváry András, érsek-uradalmi nyugalmazott főszámvévő, egy kiterjedt uri család mindig köztisztviselőben állott feje, 81 éves korában. — Egy beküldött gyászlap özv. Récei Papp Józsefné szül. Sárospataki Pataki Ágnes urhölgy halálát jelenti. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

December 10-kén.

Decz. 4-kén: „Tell Vilmos,” Rossini operája, 4 felv. — Decz. 5-kén: „Szent-ivánéji álom,” Shakespeare színműve, 5 felv. — Decz. 6-kán: „A tudós nők,” vigjáték, 4 felv. — Decz. 7-kén Toperczer Ilka k. a. föllépteül: „Hunyadi László, Erkel Ferencz operája, 4 felv. — Decz. 8-kán: „Jó madár,” eredeti vigjáték, 3 felv. — Decz. 9-kén: „Ilka és a huszár-toborzó,” Doppler F. eredeti operája, 3 felv. — Decz. 10-kén: „Brankovics György,” Obernyik Károly szomorujátéka, 5 felv.

Budai népszínház.

December 10-kén.

Decz. 4-kén Kocsisovszky Borcsa k. a. föllépteül: „A tücsök,” falusi életkép, 5 felv. — Decz. 5-kén és 6-kán: „Budapest és a szőke Duna,” színmű, 3 felv. — Decz. 7-kén nem volt előadás. — Decz. 8-kán: „A cigány mint földesur,” vigjáték, 4 felv. — Decz. 9-kén: Kocsisovszky k. a. föllépteül: „A tücsök.” — Decz. 10-kén nem volt előadás.

Gazdasszonyoknak.

A zsir megavasodásának oka.

Hozzánk intézett azon kérdésre, hogy mi az oka annak, hogy a zsir némely esztendőben megavasodik, daczára a legnagyobb vigyázatnak és tisztán tartásnak; feleletünk a következő: A zsir különösen két dologtól avasodik meg, először a benne rejlő víztől, másodsor, ha hus vagy rost szála benne maradnak, melyekből tulajdonképp a töpörtü áll. Ha tehát a zsirt esztendeig és tovább el lehessen tartani, a nélkül, hogy avas legyen, úgy kell azt kiolvasztani, kifőzni és eltenni, hogy benne semmi víz és semmi rostok ne maradjanak. Ez pedig a következő módon történik: A zsirt lassu tűznél kell kivált eleintén olvasztani, sokan ezt cserépedényekben, lábasokban teszik, a mi fáradságosabb, de tisztább, és egészségesebb zsirt ad, mint réz vagy vasfazékban való kiolvasztás, mindazáltal, ha az érczedény tökéletesen tiszta, lehet ilyenben is a zsirt jól kiolvasztani, csak ilyen edénybe nem szabad a forró zsirt hűlni hagyni. Továbbá lassu tűznél kell olvasztani, hogy meg ne égjen, s a mint forrni kezd és habot ver, a habját szorgalmasan és tisztára le kell szedni. A zsirt addig kell forralni, míg meg-tisztult, s tisztán látni fölfelé siető gyöngyeit, s próbául egy cseppet izzó parázsra kell csöppenteni és ha nem serezeg, jele, hogy nincs több víz benne, hogy már kifőtt, mert a szalonnában sok víz van. — Átszűrés után a zsirt állni kell hagyni, nem azért, hogy hűljön, hanem azért hogy megtisztuljon s az imént említett rostok leülepedjenek; s mikor már a teteje szélén

fagyni kezd, akkor kell az eltevésre elkészített edénybe merni, mindig csendesen, hogy föl ne zavartassék, s csak a mit így tisztán lemerit az ember, arról lehet biztos, hogy nem avasodik meg egy évig; a mi pedig a fenekén zavaros, azt legközelebbi felhasználásra kell hagyni. Sózni a zsirt nem szabad, mert a só mindig tartalmaz vizet magában, s a sózott zsirt tökéletesen kifőzni nem lehet. Hogy a zsir teljesen ment legyen a benne uszkáló rostoktól, e célból átméréskor biztonság okáért sűrű szalvétán átszűrve kell az eltevésre készített edénybe tölteni. A zsirt tartalmazó edényt jó lesz felül két három rétű papirossal bekötni és hűvös, száraz helyen tartani, így nem kell félni, hogy megavasodjon.

E. T.

Divattudósítás.

Jelen divatképünk magyarázata.

Az első alak: estélyi ruhát tüntet elő. A ruha arany színű gros de faille-ből készült két szoknyával. Az alsón egy széles fodor van alkalmazva, a felső szoknya pedig elől hátrafelé van hajtva; e kihajtás zöld atlacczal kihányva, gazdag lapos selyem- vagy arany-himzéssel, hátul pedig hat sor fodor van e felső szoknyára varrva, mely az alsó ruha fodráig ér. A zöld atlacz-kihajtás hátul egy nagy legyező-alaku csokorral van díszítve, mely a másik oldalról odaérő kihajtást is éri és egymással összeköti. A derék magas, sima, a nyak és az ujjak körül zöld atlacz-fodorral díszítve. A zöld övön hátul egy legyező-alaku csokor látható. E nehéz selyem-kelméből készült ruha ára 100 frt.

A második alak: utcai öltözköztet mutat be. A ruha barna ripsből való, alul széles fodorral, melynek ránczai mind egy oldalra vannak rakva. A derék magas és sima, az ujjak szűkek. A felöltő barna finom posztóból készült, köröskörül finom astrachannal beszegve, elől kihajtott gallérral és egy sor fekete bársony-gombbal díszítve. A felöltő ára 60 frt, de Alter és Kiss urak divatkereskedésében, a honnan az eredeti példányok után készülnek rajzaink, már 40 frttól kezdve kaphatók igen csinos téli felöltők, barna, fekete, sötétkék vagy szürke posztóból, sötétbolyhos, vagy könnyebb szövetekből valók, vagy rövidebb, kisebb felöltők 30 frton is a legnagyobb választékban kaphatók. — A parányi kalap fekete bársonyból készült és ára 9 forint.

(Mult heti mellékletünk magyarázatának vége.)

- A 35-dik szám: C és M betűk.
- A 36-dik szám: C betű.
- A 37-dik szám: J és C betűk.
- A 38-dik szám: E és N betűk.
- A 39-dik szám: zsebkendő sarkába való finom himzés rajza, melyet azonban tűpárnácskákra, tálczákra sat. is lehet használni.
- A 40-dik szám: A és B betűk.
- A 41-dik szám: egy nagy palma, kendők, otthoni kák sarkába, selyemsujtással vagy aranyszállal kivarrandó.
- A 42-dik szám: betét, fehérneműekre.
- A 43-dik szám: G és R betűk.
- A 44-dik szám: szélesebb betét, párnákra, alsószoknyákra, sat.
- A 45-dik szám: ugyanaz.
- A 46-dik szám: A és C betűk.
- A 47-dik szám: A és A betűk.
- A 48-dik szám: Z és L betűk.
- A 49-dik szám: E és K betűk.
- Az 50-dik szám: L betű cifrázattal.
- Az 51-dik szám: keskeny betét.
- Az 52-dik szám: Z és N betűk.
- Az 53-dik szám: E és A betűk.
- Az 54-dik szám: D és B betűk.
- Az 55-dik szám: betét rajza.
- Az 56-dik szám: Z és M betűk.
- Az 57-dik szám: horgolási minta butortakarókra, melyet reszeszövetre fletáthúzásra is lehet használni.
- Az 58-dik szám: szélesebb betét, finom fehérneműekre, finom francia himzés.

Az 59-dik szám: A és T betűk.

A 60-dik szám: betét, színes fonállal himzendő.

A 61-dik szám: gyermekfelöltőkre való zsinorzási minta.

A 62-dik szám: M és C betűk.

A 63-dik szám: széles betét párnahéjakra, paplanlepedőkre, alsószoknyákra, sat.

A 64-dik szám: keskeny betét, színes himzéssel dolgozandó.

A 65-dik szám: felső gallér rajza.

A 66- és 67-dik szám: két himzet minta, cipőkre, uti-tászkákra, lábszákokra, szőnyegek, sat. e mintalapon kijelölt színekben himzendő. És végre

a 68-dik szám: pamlagpárna rajza, mely színes posztóra színes selyemszállal minél élénkebb színezéssel himzendő.

Számrejtvény.

Gerevics Vilmától.

- 19, 14, 6, 5, 17, 9, 15, 7. Menny, pokol, kárhozat, üdvösség van benne;
- 14, 6, 5, 3, 15. Szerezné a vadász, ha sokat löhetne;
- 14, 12, 15, 7, 9, 4, 6. Bármily válogatós ember, megeheti;
- 18, 6, 9, 9, 4, 15, 7. Sok hölgy még a könyvnél is jobban szereti;
- 5, 2, 7. Szép, hogyha jól hangzik és nincs erőltetve;
- 2, 5, 2, 3, 4. De már ebbe senkinek sem telik kedve;
- 5, 11, 3, 2, 13, 8, 3. Mindenben szeretik, csak a leányban nem;
- 8, 3. Ebben lakik a legdicőbb szerelem;
- 14, 18, 3, 5. A házi-asszonynak mindennap szükséges;
- 7, 6, 5, 11, 12, 14. Csak férfi-erény ez, hölgyben felesleges;
- 1, 2, 5. Sebesen száll, de női még sokkal gyorsabban;
- 9, 6, 1, 15, 9. Ennek kürtje szólott tán lehangosabban;
- 1—19. Nem vagy boldogtalan, ha ezt még teheted,

Sígy az életet még igazán szereted.

Megfejtési határidő: 1870-diki január 8-ka.

A f. é. 47-dik számban közlött rejtvény értelme: „Divatkép.” Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Ottilia, Benedikovics Róza, Tell Mari, Gyura Janka, Appel Emma, Sztankovics Lóra, Kincses Pálné, Halmay Ilka és Berta, Szluha Mariska, Jeszenszky Aranka, Csepei Zoltán Ferenczné, Rutikay Ilona, Vörös Emilia, Aradi Ilona, Nagy Péterné, Muzslay Karolin, Szepessy Antónia, Kásonyi Szidónia, Pintér Julia, Klein Ida és Luiza, Fehérváry Paulin, Hollósy Berta, Kálmán Piroška, Berczik Eleonóra, Falvay Anna, Vetsey Laura, Tisza Emilia, Szilly Ernesztin, Farkas Kálmánné, Szűts Klotild, Nagy Ilonka, Darvas Irén, Boronkay Csicseri Lila, Török Zelma, Váry Matild, Zöldy Klára és Etelka, Esztergomy Erzsébet, Halász Ilka, Várady Szidónia, Báthory Anna, Nagy Nina, Dallamos Betti, Márton Erzsébet.

A 45-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag be-küldték:

Lazur Lajos Anna, Vitályos Gergelyné, Sánta Laura.

Tartalom.

Állhatatosság, Kiss Elektől. — A hazához, Kuliffay Edétől. — Mindenre születni kell, Tóvölgyi Titusztól. (Folyt.) — Vájlunk tehát, Etellétől. — Balsejtelmek, Szentmiklósy Páltól. — Az ásványok haszna az emberi háztartásban, Pápai Hoffmann Mórtól. — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvény-fejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcsa. — Megbízások tára — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: december havi divat-képünk és lapunk előfizetési felhívása.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

51-dik szám,

Deczember 19-kén.

CSALÁDI-KÖR

A PESTI JÓTÉKONY NŐEGYESÜLET

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap két iven, színes borítókkal.

SZÉPIRODALMI DIVATLAP.

SZERKESZTI ÉS KIADJA

EMILIA.

X. ÉVFOLYAM.

PEST, 1869.

NYOMATOTT KOCSI SÁNDOR SAJÁT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

Aldunaszor 9. szám.

H E T I N A P T Á R.

Hónapi és heti naptár		R. katolikus és protestáns naptár		Ó-naptár	Izraeliták naptára	Hold-járás	N a p-nyugta			
Deczem. 19	Vasárnap	C. 4. Nemesius	C. 4. Nemtő	7 E. 2. Ambrus	15 Habakuk	☾	7	48	4	7
20	Hétfő	Theofil hitv.	Ámon	8 Patapius	16 Illés		7	49	4	7
21	Kedd	Tamás apost.	Tamás	9 Bold. Assz. fog.	17 Hebron		7	49	4	8
22	Szerda	Zeno, Flávián	Flávián	10 Hermes	18 Elizeus		7	50	4	8
23	Csütörtök	Viktoria szüz	Gyözőke	11 Dániel	19		7	50	4	9
24	Péntek	Ádám és Éva	Ádám és Éva	12 Spiridion	20 Eliaczim		7	51	4	9
25	Szombat	Nagy Karácson	N. Karácson	13 Eustrat	21 S. Vajera		7	51	4	10

Vidéki és fővárosi hírek.

A mohácsi jótékony nőegylet közzétette mult évi május 10-kétől ez évi szeptemberhó 26-dikáig terjedő működése jelentését. Ez egylet eszméjét Balogh Károly ügyvéd pendité meg, s csakhamar 70 hölgy ajánlkozott alapítására. Első elnöke Goócs Józsefné urhölgy lett. Az egylet rövid időn fölruházott s elhelyezett egy árvát, kegyadományokat osztott ki, segélyezett több ügyefogyottat, s létesíteni szándékozik egy leány-árvaházat. Összes bevétele volt 845 frt, kiadott 280 frt 78 krt. Pénztári tőkéje még csak 740 frt 78 kr ugyan, de az ügybuzgalom ez összeget rövid idő alatt megnagyobbíthatja.

Temesvárról írják decz. 12-kéről: Városunk gyárkül-városában a fa-usztató csatorna közelében fekvő házak lakóit ma reggel 9—10 óra között kellemetlen meglepetés érte. A csatorna főhidjánál összetorlaszódott jégdarabok a csatorna vizét annyira megakasztották szabad folyásában, hogy a viz csakhamar kicsapott partjain s az alantabb fekvő házak ajtó-küszöbein és pinczenyílásain betolult a házakba. Mivel azonban a jég nemsokára elvonult a hid alatt s a viz visszatért rendes folyásába, néhány óra alatt a bajnak s ijedtségnek vége volt.

Vidéki rövid hírek. A kecskeméti összes néptanítók felekezeti különbség nélkül tanító-egyletet alakítottak. Céljuk: egyesült erővel munkálkodni azon téren, hol tőlük ma oly sokat követel a kor és a haza. — A poplakai bíró, természetére óriás, erejére athleta, egy szintén izmos földmivelővel a szebeni vásárról haza lovagolván, észreveszi, hogy négy rablót két szegény embert kinez. Halkal odaközelednek, mind-egyikük nyakon csip két haramiát, s addig rázzák, míg azok el nem szédülnek. Akkor aztán elbántak velük. — Egy temesvári rab kedden délben nagy zajt csinált a börtönben. A zajra belépett két pandur s csitította őt, mire a garázda egyiknek hasába, másiknak mellébe szurt egy éles kést. Csak nagy erőszakkal és fejét összetörve, voltak képesek az odacsődült pandurok őt lefogni. — Nagyszébenben f. hó 12-kén 3 és 4 óra között pompás északi fényt láttak. A fény mintegy 10—12 percig tartott. — Egy szebeni katonatiszti szolga részegen belefeküdt egy idegen házban a cselédek ágyába. Azok kikergették s a szolgál e miatt később lesbe állott, s egy házi szolgát, ki a kidobásnál jelen sem volt, súlyosan összevissza szurkált. — Karánsebesen deczember 11-kén reggel lö- és durrpor-felrobbanás történt egy magánházban, melynek tetejét minden porcikástól részint az utcára, részint egy szomszédházra a püspök lakására vitte, a tűzfalakat pedig ledöntötte. A szerencsétlenség okozója a szolgáló volt, ki gondatlanságát életével fizette. — Az oláherepei bíró most

egy éve meghalván, gyanu nélkül eltemették. Most 5 éves kis leányának némely szavai gyanut gerjesztettek, s ennek folytán kisült, hogy az ember erőszakos halállal mult ki, s 16 éves mostoha fia ütötte agyon. — A nagyszőlősi műkedvelői társulat az ottani olvasó-egylet könyvtára javára január 9-kén, a győri jogakadémia polgárai a jogász-segélyző-egylet javára jan. 11-kén, a pápai joghallgatók segély-egyletük javára jan. 13-kán tartanak tánczvigalmat.

++ (A pesti dologházban) mult kedden nagy csetepaté volt. Reggel 8—9 óra között ugyanis Grund Béla nevezetű felügyelő, ki a hanyag munkásokat munkára intette, Bálint, másképp Bocskara Károly, ki nemrég a fenytörvényszéknél ellenszegülés és szántsándékos kártétel miatt 6 havi börtönre ítéltetett, nemkülönben Tóth István és Eichhammer Antal által annyira megveretett, hogy orvosi vélemény szerint kevés reményt köthetni felgyógyulásához. A tettesek a beérkezett katonai segély által befogattak s a városházára kísértettek.

++ (Szerencsétlenség.) E hó 11-dikén déli 12 órakor a Kecskeméti-utca végén a Wimmer-kávéház előtt egy teher-szállító szekér elgázolt egy kis leánykát, ki az iskolából hazasietett. A szerencsétlen azonnal meghalt, mert a szekér összezúzta fejét. E szerencsétlenséget az okozta, hogy a kis leány a sok sebesen hajtó kocsi elől nem tudott kitérni. De hányszor nem hívtuk már fel Pest városa figyelmét arra, hogy tiltsa el az utcákon a sebes hajtást. A legnépesebb utcákon is ugyan hajtának a mi bérkocsisaink, mint a pusztán a betyárok.

++ (A pesti Komló-vendéglőbeli cigányok) egy ép oly eredeti, mint biztos számvevő-széket találtak fel. Eleven legyet adnak azon társuk kezébe, kit a pénzgyűjtéssel megbiznak s ez jobbjaiban a tálcát, a balban pedig az élő legyet vivén körül, nem csenhet a pénzből, mert a legyet eleven tartozik visszavinni, különben nem kap semmit.

Megbizások tára.

Csongrádra Gy. K. J. urnőnek: Szívesen fogok megbizásában eljárni. Három hétig tart e munka.

Kolozsvárra L. D. urnőnek: Elvaz küldve.

L. - Szt. Miklósa A. E. urhölgynek: Izlése szerint volt-e választásom? Igen örülnék neki.

Igalra R. I. urhölgynek: El van küldve.

Ilosvárra Cs. Z. F. urnőnek: El van küldve.

Kassára G. G. urhölgynek: A legszívesebben tettem.

R.-Szombatba D. J. urnőnek: Magánlevelet irtam.
Szabadszállásra Sz. L. urnőnek: El van küldve.
Csáklyóra R. J. urnőnek: Kivánsága szerint megküldtem.

K.-Igmándra B. E. urhölgynek: Magánlevelet irtam.

Kálózra L. J. urhölgynek: Azonnal megküldtem.
Jolsvára F. K. N. urnőnek: Magánlevelet irtam.
Mezőkovács házára H. J. urhölgynek: Megbizásában szívesen eljárta.

Calaresre M. E. urnak: A kívántak el vannak küldve.

Gy.-Szt-Miklósrá J. K. urnőnek: Magánlevelet irtam.

M.-Vásárhelyre D. I. urhölgynek: El van küldve.

N.-Sinkre P. M. urhölgynek: Posta fordultával megküldtem.

Pápára S. I. urhölgynek: Szívesen küldtem meg újra.
Szécsényre Z. A. urnőnek: El van küldve.

Maginczára E. A. urhölgynek: El van küldve.

A.-Csernátonra F. P. urnőnek: Megküldtem.

Nagybányára D. K. urhölgynek: El van küldve.

Pelsüczre Sz. T. urnőnek: El van küldve.

Kökényesdre V. M. urhölgynek: E hó 6-kán kelt becses levelén kívül más levelet nem vettem, akkor pedig az illető melléklet készen volt e hóra, és így ohajtását csak a jövő hóban fogom teljesíteni és már intézkedtem is ez iránt.

Petrovácra A. A. L. urnőnek: El van küldve.

Galgóra K. S. urnőnek: Igen örülök, hogy küldeményem tetszik.

ELŐFIZETÉSI FÖLHIVÁS

„CSALÁDI KÖR“

szépirodalmi divatlapra.

Megjelenik minden vasárnap két iven, színes borítókkal.

Tizenegyedik évfolyam.

Eredeti négyszög himzet-mintákkal, 700–800 női munkarajzzal, havonként egy természeti nagyságban kivágott ruhaszabással havonkénti színezett divatképpel, havonként egy körzeti arcképpel.

Melléklet: Tíz kötet válogatott regény, több mint 100 nagy iven és két nagy műlap. Azonkívül: Husz kötet válogatott regény, melyeknek bolti ára 16 frt : 2 frton.

Legközelebbi műlapunk

„A leánykérés“

czim alatt hazai népiéletünk egyik igen érdekes mozzanatát ábrázolja, és mintán Szemlér, jeles művésznőnk rajzolja, előre mondhatom, hogy diszére szolgál a magyar hajlékoknak. A második műlapot pedig az 1870-diki második félévben küldöm majd szét.

Előfizetési díj a lap, és két műlap-mellékletért egész évre: 12 frt. Az előfizetési díjat, tetszés szerint, félévenkénti 6 frt- és évnegyedenkénti 3 frtonként is lehet beküldeni. A 10 kötet könyv 1 frt.

Ujjonnan jelentkező t. előfizetőinknek továbbá tizenegy régebbi műlapunkat, u. m.: „Loránty Zsuzsanna“, „Az ujon szülött királylány keresztelése“, „A királynő honleányi szíve“, „A királynő megkoronáztatása“, „A mult országgyűlés megnyitása“, „Imre királyi halála“, „Bor-nemisza Anna egy óriási uralma“, „Isabella“, „Emese álma“, „Álmos“, „Zoltán“, „Szent István átveszi a magyar koronát“, „Huzsonöt ifjabb írónk arcképcsarnoka“ és „A rózsakirályné“ címűeket egyenként, 30-30 kron kapják.

A könyvek meg hozatala egész évi, a műlap meg hozatala félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában; a díjat azonban, tetszés szerint, egész-, fél- vagy évnegyedes részletekben lehet beküldeni.

Végre bármilyen háztartási vagy divatcikkekre volna t. előfizetőimnek szükségük, csak forduljanak hozzám, én lehetőleg gyorsan és jutányosan megveszem és megküldöm azt nekik.

Gyűjtőinknek: egy új előfizető után: tíz kötet könyvet, három új előfizető után husz kötet könyvet; öt új előfizető után a lapot és mind a harmincz kötet könyvet és a két műlapot: nyolcz új előfizető után a lapot és mind a harmincz kötet könyvet és a tizenegy műlapot küldjük meg tisztelet jelül, minden díj nélkül.

Emilia.

kalap-utca, 17-dik szám.

H I R D E T É S E K.

Kánya József,

ujjonnan fölszerelt

női divat- és vászonárak raktára

Pest, József-tér, 10-dik sz. a.,

ajánlja a legcélszerűbb

KARÁCSONI és UJÉVI AJÁNDÉKOKAT,

mint

Női ruhakelméket, egy ruhára való 2 frt 20 kr, 3 frt, 4, 5, 6 frt, sat.

Gyapot-zsebkendőcskéket, darabja 40, 50, 60 kr, sat.

Selyem-zsebkendőcskéket, darabja 35, 50, 70 kr, 1 frt, sat.

Fehér vászon-zsebkendőket, tuczatja 2 frt 50 kr, 3 frt, 3 frt 50 kr, 4 frt, sat.

3/4 szélességű nagy kendőket 1 frt 50 kr, 2, 3, 4, 5, 6 frt, sat.

Long-shawlokat 6, 7, 8, 9, 10, 12 frt, sat.

Ujdivatu paletót és otthonkakat, darabja 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12 frt, sat.

Ugyiszintén fekete és színes selymekelméket, kashemirokat, velourst, ripset és minden e szakba vágó czikkeket, a legjutányosabb áron.

Francia

hig hajfestő- szer

(Chromatique Parisien.)

melylyel a haját egészen tetszés szerint feketére, barnára vagy szökére, legfőlebb 10 percz alatt, tartósan lehet festeni és melynek hasznavehetősége immár annyira el van ismerve, hogy nem szorult különös magasztalásra.

Ara 2 forint.

Postán 20 krral több.

A hozzá való készülék,
u. m.:

kefe és szilke: 50 kr.

Kapható:

TÖRÖK J.

gyógyszerész urnál

Pesten.

Minden régi köhögés ellen

mellfájdalmak, sok évi rekedtség, torokbajok, a tüdő nyálkásodása ellen a több orvos által megpróbált

fehér mell-szörp,

oly gyógyszer, mely még soha sem használtatott a legkielégítőbb eredmény elérése nélkül. Ezen szörp már az első használatnál feltűnőleg jótékonyan, sőt a görcsös és hökhurutnál elősegíti a nyulós és megrekedő nyálka kiköhögését, azonnal enyhíti a gége ingerlékenységét és rövid idő alatt eltávolít minden, ha még oly heves, sőt magát a legveszélyesebb szárazbetegségek köhögését és a vérhanyást is.

Ara ezen szörpnek az ausztriai cs. k. birodalomra: 1 egység üveg 3 ft 60 kr, 1/2 üveg 1 ft 80 kr, 1/4 üveg 90 kr ezüstben, vagy ennek értékében.

Postai megküldéssel üvegenként 20 krral több.

Mayer G. A. W. Breslauban.

Főraktár Pesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál király-utca 7. sz. a. — kapható továbbá Pesten: **JEZOVICH MIHÁLY** gyógyszerész., — Budán: az udvari gyógytárban, — Bécsben: **WEISS** gyógyszer.

Aradou: Geyer A., Debreczenben: Borsos Ferencz, Egerben: Schuttag János gyógyszer., Eperjesen: Holemia Gyula, Eszéken: Karoivich gyógyszer., Győrött: Szabó Ferencz gyógyszer., H.-Böszörmény: Lányi Márton, Károlyváros: Budovinac G., Kassán: Novelly Sándor, Kaposváron: Kohn Jakab, Komáromban: Belloni, Kézsmárk: Kiss József, Lőcsén: Dapsy Gyula, Mohácsen: Kögl Rud. gyógyszer., Nagyváradon: Serényi Alajos, Nyitra: Kmetzkó Imre gyógyszer., Pozsonyban: Schandry József, Pécsen: Kiságyi és Simon, Ruman: Milutinovich Simon, Rózsahegyen: Makoviczky testv., Siklóson: Holmik Ferencz gyógyszer., S.-A.-Ujhelyen: Reichard testv., Selmeczen: Dimák J. E., Sopronban: Bock Gyula, Sz.-Fehérváron: Légman Alajos, Szegeden: Fischer és Schopper, Temesváron: Pecher J. E., Tokajon: Kröczger Ágoston gyógyszer., Trautenau: Czerny J. Viucze gyógyszer., Ujvideken: Kostich F. János. Ungvar: Dicke Isidor. Veszprémben: Guthard Tivadar fiai. Werseczen: Fuchs János. Zomborban: Heindlhofer B.

Jelentkezések más helyeken leendő letétményi raktárak felállítására véget elfogadtatnak, és a szives kérdésekre a közelebbi feltételeket közlendi **Mayer G. A. W. Bresslauban.**

Folyékony Glycerin-Crème

több év óta hatályos szernek bizonyult szeplő, napsütés, olt, bőrbaj és kelések ellen. Ez egy igensükerült egyesítése a legártatlanabb szerekeknek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalsági frissességét tartják fenn. — A folyékony glycerin-crème eltér az eddig közönségesen használt glycerin-illatszerektől, melyek a glycerin kivül semminemű hatályos részeket nem tartalmaznak. Egy üveg ára 1 ft 20 kr, postán 20 krral több.

LEGFINOMABB GLYCERIN - SZAPPAN

Glycerin és illatos növényekből, kitünően tisztítja és élénkíti a bőrt és egy finom pipere-szappan minden kívánt előnyeivel bír. Ára 35 kr

PARISI HÖLGY-POR

(legfinomabb Poudre riz)

a bőrnek a leggyengédebb fehér szint adja és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknél, úgy férfiaknál is a borotválás után nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr.

Szétküldési raktár: Kiehlhauser H. oklev. gyógyszerárú és vegyésznel Grätzban.

Főraktár Magyarországra nevez:

TÖRÖK JÓZSEF ur gyógyszerárúban, Pest, király-utca 7-dik sz.

Győrött: Tropper József gyógyszerésznel, Nagyváradon: Molnár Eszéken: Deszáthy, M.-Berényben: Nárciss, Debreczenben: Borsos, Léván Bolemann, Kolozsvárott: Wolff, Lőcsén: Szelczer, Szegeden: Aigner uraknál

Köszvényvászon

mindennemű köszvény, csusz, szakgatás, mell-, hát- és keresztcsont-fájdalom, lábköszvény sat. ellen. — Egy csomag 1 ft. 5 kr. Kettős csomag 2 ft. 10 kr.

Parisi

Egyetemleges-tapasz

dr. Buron-tól, minden lehető seb elleu, legyen az vágás, metszés, lésés, vagy daganatok. Egy tégly ára a használati utasítással együtt 70 kr. Kisebb tégly 35 kr. postai megküldésre 10 krral több jár; valódi minőségben kizárólag kapható

TÖRÖK JÓZSEF

urnál Pesten, király-utca 7-dik sz. — Sárkány urnál, váci-utca, — Molnár urnál, váci-utca. — Bécsben az „arany szarvashoz” címzett gyógyszerárúban, a Kohlmarkt. — Debreczenben, Rothschnack urnál. — Szombathelyen. Pillich Ferencz urnál. — Mohácsen, Kögl A. lutrisboltjában. — Kolozsvárról, Wolff ur gyógyszerárúban. — Aradon, Ströbl urnál. — Szatmáron, Böszörményi urnál. — Keskeméten, Kátóna urnál. — Eszéken, Deszáth urnál.

A 29 év óta dicséretesen ismeretes vukovári

Dr. Spitzer-féle

arcztisztító kenőcs

szeplő, májfoltok, persenés, pattanás, bőrszenn, orrvörög és mindennemű egyéb arczabali kihányás ellen, valódi minőségben egyedül csak

Kraicsovics Elek

központi szállítási raktárban

Vukováron,

valamint **Török József** ur magyarországi főraktárában Pesten a király-utczában kapható.

Egy tégly árát a használati utasítással együtt 50 kr. oszt. ért. Bizományosok tetemes árúak adásában részesülnek. Vidékről érkező megrendelések postai utánvétel útján gyorsan végrehajthatnak.

Szives figyelmeztetésül!

Ujabb időben utánzatok merültek fel ezen készítményből, melyek a t. cz. vevőknek a valódi dr. Spitzer-féle kenőcs gyanánt magasztaltatnak. Csak a valódi dr. Spitzer-féle arcztisztító kenőcs vásárlásánál jól megtekinteni a téglyt, mely hegyes alakban fehér téglafüggővel el van látva, és pottyzott körben ezen tisztán olvasható felirattal: „Kraicsovics Sándor, a sz. háromszöghez címzett gyógyszerárú Vukovárról” tartalmazza, oldalán pedig ezen felirattal ellátott címről Dr. Spitzer-féle arczenőcs, van alkalmazva.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt. félévre 6 frt., egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

51. SZ.

**Deczember 19-én.
1869.**

Havonkénti színezett dívatképpel, minden szükséges himzetrájjal. Ezenkívül két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész-, a műlap meghozatala félévi járatási kötelezettséget foglal magában a lap irányában.

A t e s t e d z é s.

Senki sem fogja tagadni, hogy az emberi élet legfőbb java az egészség. Azonban önkénytelenül ama kérdés merül föl előttünk, miért van, hogy egymás szomszédságában élő két ember közül az egyik teljes mérvben bírja a boldogságot, míg a másik mindig szenvedő? Sőt tapasztaljuk, hogy egynémely család a legmosolygóbb egészségnek örvend, míg a másik család tagjai folytonosan gyengélkednek és betegeskednek?

Ha e tünetemény okát kutatni akarnók, oly sok értelemzavaró „viszonylat“-ra bukkanánk, hogy a közmondás szerint: a fától nem látnók az erdőt. Fölmerülnének az öröklött bajok, a testalkat, az égalji befolyás stb., pedig ha mindezt pontosan szemügyre vesszük, mit találunk? azt, hogy ez legtöbbször egészen egyszerűen a nevelésből s ama viszonyokból származik, a melyek közt az ifjúság fejlődik.

Igen, kedves olvasónőim, a gyermekkorbeli elkényeztetés és elpuhulás oka az emberi nem igen sok bajának, a test és lélek sok betegségének. Tekintsünk csak körül, a fiatal világpolgár még forró nyáron is meleg párnák és takarók közt pólyáztatik, az ablakot és ajtót gondosan elzárják, nehogy a gyöngéd lényt valami módon egy k.s friss levegő érje. — Istenem! hogy fogja magát az ily elpuhulttá tett lény érezni a hideg és rideg valóságban? hogy fog az megküzdeni az élet viharaival és csalódásaival? Valóban sok fej-, fog-, szív- és más fájdalom van, melyek egyedül a forró anyai szeretetből erednek.

Mit kell tehát tenni? kérdehetik önök. Semmi sem egyszerűbb; kövessék pontosan, a mit tanácsolni fogok s én biztosítom önöket, hogy a fej- és fogfájástól és sok más bajtól lassankint teljesen és mindenkorra megszabadulnak!

Az én gyógyszerem mindezen testi bajok ellen nem más, mint a testedzés, s erre nézve mindenek előtt a hideg víz használatát ajánlom. Természetesen az nagy vigyázatlanság lenne, ha egy tülzából rögtön a másikba csapnánk át, s azonnal jéghideg vízzel öntenők le magunkat. Nem, a régi közmondás szerint: „Lassan járj, tovább érsz.“ Azoknak, kik mindig csak meleg vízzel mosakodnak, lassankint kell megszokni a testedzést. Ez legkönnyebben úgy történik, ha mosdóvizül lassankint mindig hidegebb és hidegebb vizet használnak, akkép járva el: reggel, természetesen a kávézás előtt, a vizet egy lehetőleg nagy edényben a szobába kell hozatni, azután a felső test nagy szivacs segélyével, megmosandó. A nyakat, a mellet, karokat és az arcot meg ezenkívül jól le kell önteni, végre a feltestet nem valami túlfinom vászon-törülközővel egészen szárazra kell törölni. Az ily mosdásnak, ha rendesen mindennap történik, rendkívül jótékony következményei vannak. Saját tapasztalásomból mondhatom, hogy három napi használat, különösen a fülek mögötti gyöngéd idegek tájának mosogatása után, az egy hónapig tartott rheumatikus fogfájás nyomtalanul elenyészett.

Ha nincs idő, vagy alkalom e gyógymódot naponként használni, úgy minden héten legalább egyszer alkalmazzuk. Rendes használat mellett igen jó, ha egy héten egyszer vagy kétszer a fej is megmosatik. Erre vonatkozólag ismét mondhatom, hogy több barátom ily eljárás által menté meg szép haját a kihullástól. Természetesen különösen a fejmosásnál lehető elővigyázattal kell élni. Semmi esetre sem szabad előbb a hideg levegőre kimenni, míg a bőr és haj tökéletesen meg

nem száradt. A hajnak vízzel való naponkinti megnedvesítése, különösen ha azonnal a levegőre kimennénk, egyáltalában igen ártalmas; így a haj elveszti fényét, megfakul és kihull. A fejmosás után a haját mindenkor jó tiszta olajjal kell megkenni, azonban szintén csak akkor, midőn a fej már száraz lett.

Ámde tanácsaimra kedves olvasónőim közül talán többen azon ellenvetést tehetik, hogy az arczsín ezáltal szenved, a gyöngéd bőr felpattog, stb. Azonban ez mind csak az elpuhultság következménye. A ki többre becsüli, hogy arczsíne túlfinom maradjon, a mellett azonban minden legcsekélyebb időváltozás iránt érzékeny legyen, — az hagyja el a gyógymódot. Ellenben biztosan állithatom, hogy annak tartós használata mellett az élettelen, összetöppörödött bőr ismét kismul, ruganyossá válik és a beteges, szürke szín újra friss és rózsás leend.

Az első napok alatt ajánlatos az arcot, a nyakat és a karokat következő kenőccsel kenni be este, — különösen kerülvén mosdás után a hideg levegővel való minden érintkezést:

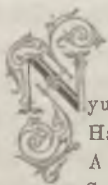
Vég fehér viaszból, spermacetumból, mindegyikből egy részt; friss édes mandulaolajból négy részt; olvaszd fel gyenge spiritus-láng felett porcellán csészében, szűrd finom gázkelmén keresztül lapos porcellán edénybe s kavard kis fakanállal finom habbá, melybe aztán néhány csepp rózsas- és egyetlen csepp keserű mandula-olajt kell vegyíteni. Ezen kenőcsöt porcellánszelencében, hűvös helyen kell tartani, és mindig hőlágyapapírral, vagy hőlágyaggal gondosan bekötni. Ezzel hát az arcot, a kezeket, és a nyakat este gyöngén be kell dörzsölni.

Egyszersmind kinyilatkoztatom, olvasónőim előtt, hogy nyílt ellensége vagyok a mesterséges szépítő-szereknek, melyek a legtöbb esetben ártalmas anyagokból készíttetnek, ezt azonban a legjobb lelkiismerettel ajánlom, s a ki használja, meggyőződik különös jó hatásáról.

Tanácsom e szerint oda irányul, hogy lassankint el kell szokni minden fölös ruhadaraboktól, különösen pedig a meleg alsó ruháktól. Elismert igazság az, hogy az ember annál egészségesebb, minél jobban felel meg élete a természetességnek, tehát kedves olvasónőim szokjanak el apránként minden fölös s elpuhító kellékektől, s bizonyára annál egészségesebbek és igazán boldogabbak lesznek, mert ha kevesebb igényeik vannak, takarékosabbak és e szerint szabadabbak és önállóbbak lehetnek.

Ebresztő.

Kuliffay Edétől.

Nyugszik a vész, belefáradt a harciba,
Harmatozik a szent béke malasztja;
A villámok kialudtak, kiégtek,
Szelid fénye mosolyog a reménynek.

Gyógyul a seb, sebo sok századnak,
Életerő a telő ereken,
Régi romon virágok fakadnak:
Hit, bizalom újra a kebelben;
Zúzva a láncz: száll, repül a lélek,
A szabadság Istenéhez égnek.

Drága hazám, fel! öröme!
Tépd el a bú fátyolát,
Az ős átok ime törve,
Boldog idő vár reád;

Testet öltött a nagy eszme,
A szellem jut erőre...
Legyen élted újra-kezdve,
Ez a jelszó: előre!

Bontra lobog a lobogó szárnya,
Hatalmas kar emeli: a népé,
Jöjjön a vész forgószele bárha,
Nincs oly erő, mely abból kitépné...
Itt az idő, ütött a nagy óra:
Talpra hazám! fel a hívó szóra!

Talpra hazám! a tett napja felviradt,
Zászló alatt minden igaz, hű fiad;
Diadallal törj bátran a tetőre:
Uj életed — örök-élet. Előre!

Mindenre születni kell.

Deszély.

Tövölgyi Titusztól.

(Folytatás.)

III.

Kié legyen?

Róza ugy tőn, a mint elhatározta. Délután nagyobb gondal öltözködött föl, mint máskor — hátha talán utközben megláthatná valaki? ... és egyenesen barátnéjához tartott.

Mária otthon volt, nem készült sehová, meg volt elégedve magával, s lelkének elvégre akadt egy társalkodója, valamint minden zsáknak akad egy foltja — a ki őt megértette s ki bajait fel tudta fogni. Mert vannak láthatatlan bájok, melyeket csakis a lelki szemek fedezhetnek föl, a rokon lelki szemek, mert legyenek bár lelki szemek, ha avatatlanok, előttük e bájok rejtve maradnak. Mária ezt nagyon jól tudta, és Mesiásként várta szíve választottját, ki őt az értelmetlen világban élt egyedüliségétől megszabadítandja. Szíve most is úgy érzé, hogy a Mesiás megérkezett, és pedig külön Mesiás volt férjénél, ki őt, — a mint mostani észlelődése után tapasztalta — 80,000 forintja végett vette el s annak három negyed-részt szerencsésen meg is váltotta a Mária szekrényében, vagyis a Mária közelében lappangó kárhozattól. Hanem ez, ez a finom, művelt férfi, kinek minden mozdulata emelkedettségre, s szavai őszinteségre mutatnak, ez a művelt férfi bizonyosan bájait fedezte föl, s pedig oly hirtelen, mily hirtelen csak egy rokon lélek tehette. És még hozzá, e művelt férfi orvost volt, de bizonyosan a katonapályát nem szeretvén, sat. sat. Elég az hozzá: hogy Mária megfizettette se gondolkozhatott volna jobban Knieber Dániel uram felől, ki tökéletesen megnyerte őt, mintha csak sorsjátékon nyert volna, s egy kis elővigyázattal, már is a magáénak tarthatta.

A rang, a rang! a nőknek két harmadrésze bizonyosan jobban szereti a rangot, mint magát a férfit, s a kis gyengeséget meg kell nekik engedni, különben engedelem nélkül tartják meg. Knieber Dánielnek pedig rangja volt, és Mária nem volt üzér, hogy ne adott volna reá semmit. Minden további meggondolás nélkül czimeztethette volna magát nagyságos asszonynak, mi a családi boldogságuk minden esetre felét teszi. Kérdés volt azonban: ha valjon Knieber Dániel ur nőtlen-e? Ha nem nőtlen, a sors, bizonyosan kegyetlen sors!

Szederjesyné gondolataitól félig mámorosan, de az utóbbi bizonytalanságtól félig józanan nézett ki ablakán, egyik füteendői közé tartozott s pillantotta meg ötven lépésnyi távol

ködén át Mitrix Rozáliát, kit szép leánynak tartott az egész város, és kitől ő most a szó szoros értelmében megijedt. Nem tudta ő maga se, hogy miért, hanem szivecskéje sebesebben kezdett dobogni, s valami különös elfogultságot érzett, mintha rossz hírrel lepték volna meg, mintha a sors füleibe sugott, vagy táviratozott volna valamit. Ah igen, a sorsnak vannak ily titkos kalapácsütései, melyek figyelmeztetik az embert, a közeledő veszélyre.

Mária nem tartoztathatá meg magát az elhalványodástól, midőn látta: hogy Rozália befordult a kapun, s ez elhalványodás egy második fokba ment át, midőn ajtaján kopogtatást hallott. Félelem és bizonytalanság volt egész lényéről leolvasható, mintha valami tolvaj belépését várná s Kniebert, ha e pillanatban nála van, bizonyosan széke alá rejti.

— Szabad, — mondá alig hallhatóan, s a nyári mosoly-nak oly hidegségével fogadta barátnéját, mintha már szt Mihály nap után volna az idő, noha szívében épen most kezdte érezni, egy ujjalag szeplődő tavaszt, a mi nem is annyira tavaszi fejlődés volt, de inkább egy mellékhatása, vagyis sarkadéka a szívnak.

A belépőt ugyan megcsapta egy kissé e hidegség, de azt vélte: hogy legfeljebb is valami felhő vonult el a nap előtt és nem hagyta általa zavarni magát.

— Jó napot Mariskám. Feltettem magamban, hogy meg foglak látogatni, már ugyis régen nem voltam nálad. (Miután semmi különös nem adta magát elő.) Hogy vagy? Be jól nézsz ki. Mikor vetted e karpereczet? Nem Gariupnál vetted? Nála láttam ilyen karpereczeket. Jól állnak. Hja, te mindig ki tudod választani a legszebbeket. Ma hajad is különösen jól van fésülve. Valóban szégyelni kezdem magamat előtted. Vesszedelmes garde dames lennél, mondhatom.

Ezek és ezekhez hasonló szavak, melyek fölött minden érdek nélküli fél megcsóválta volna fejét, de melyekkel a nők annyira bővelkednek, ha valakit kevésbé szépnek gondolnak maguknál, mint hamis fogakkal a fogorvosok, — egészen kiverték a Mária fejéből féltékeny gondolatait, megnyerték tetszését, s jelen hangulatához oly jókor érkeztek, mint érkezett volna egy órakerék az óráshoz, ha gépezetét rendesebb mozgásba akarta volna igazítani.

— Isten hozott, Rózsám! Már az igaz, hogy ezer esztendőben egyszer látogatód meg az embert. Így vagyunk a szép leányokkal, kiknek rendszeren másutt jár az eszük. Tedd kényelembe magad. Remélem, itt fogsz maradni estig. (Knieber ugy se fog eljönni már ma.)

Róza oly arczkifejezéssel és mosolylyal fogadta e bókot, mint ki érzi magában annak igazságát, a Mária segélyével letette kalapját és kendőjét, most megölelték, megcsókolták egymást (mi nőknél nem jön semmi beszámítás alá) és helyet foglaltak egymás mellett.

Kezdetben beszélgettek mindenféléről. Két nő, ha két napig nem látta egymást, az eddig történetekről képes volna három napig beszélni, s majdnem kivétel nélkül. Rendszeren az a különbség van köztük, hogy egyik, nehogy csacsakának mondassék, lassabban és higgadtabban beszél, mint a másik, hanem beszél valamennyi, és pedig beszél kifogyhatatlanul.

Tudod így, tudod úgy, meg az, meg ez, ennél vagy annál, ezt vagy azt, ez a férfi ez a nő, sat. sat. Szóval Mária 40 éves és Rozália 16 éves; oly bizalmasan beszélgettek, mintha mindketten 16 évesek lettek volna, de a világért sem, mintha mindketten 40 évesek lettek volna. Végre talán nagyon is hosszú bevezetés után, szépen körülírva, Rozália hozzá fogott azon

thema boncsolásához, melynek mindketten köszönheték találkozásukat.

— Ma reggel valami szokatlan és igazán különös dolog adta magát elő nálunk, — kezdé bonyolítani beszédfonalának szálát, — egy fiatal ember, mondhatom, művelt fiatal ember, fogadást tett, egy nagyon is bizarr fogadást: hogy ő t. i. megteszi azt, hogy koldulni fog. De persze már megjelenése is olyan volt, hogy ezt nem lehetett feltételezni felőle. Tudod azonban, hogy milyen anyám, ő képes elhinni mindent, elhitte tehát, hogy a fiatal ember valóban koldul és két hatost adott neki. Csak ezt gondold meg: két hatost! — kiálta Róza, előre-hajolva és megnyomva barátnéja térdét, aztán mintha zavarát akarná eltitkolni, nevetni kezdett. — Gondold csak: két hatost! A mint meghallottam, kész lettem volna a föld alá bujni. Tudtam mindjárt, hogy valami jux, és épen azért szégyeltem magamat. Tudod azonban, hogy milyen anyám, neki nem lehet beszélni. Hanem képzeld, mi történt. Épen ebédelni akartunk midőn kopogást hallottunk. És ki lép be? Ugyanaz a fiatal ember. Anyám már megijedt, hogy ismét koldulni fog, én pedig szerettem volna elrejtetni magamat, mert már előre tudtam, hogy mi fog ebből következni. Akár szóról-szóra elmondhattam volna! A fiatal ember meghajtotta magát, elmondta, hogy ő reggel száz forintban fogadott, sat. sat. — Róza elmondott szóról-szóra mindent — és visszaszolgáltatta anyámnak a két hatost. Te Mari! — kiáltá most a leány, két szemét két kezével eltakarva — én azt gondoltam, hogy a guta üt meg. A fiatal ember az asztalra tette a két hatost, én nem mertem volna, nem tudom miért rátekinteni, anyám maga is zavarban volt egy kissé, ekkor meghajtotta magát egy kissé, és eltávozott.

Róza elbeszélését végezve, s félig még mindig ama hatás hatalma alatt állva, a visszaemlékezés és kíváncsiság kifejezésével tekintett Máriára: valjon mit fog ő mindezekre mondani?

Az asszony nem kis nyugtalansággal hallgatta barátnője elbeszélését, mintha összeköttetésben volna az ő szíve éledni kezdő viszonyával, s mintha némely szavak villanyos hatást gyakoroltak volna reá ez összeköttetés következtében.

— Hogy nézett ki? — kérde a közönyösség színlelésével. — Kinézéséről mindjárt meglehetett volna itélteni.

— Igen fess és igen elegansul nézett ki. Keresetlen modor, keresetlen öltözet. Látni, hogy a nagy világban járt, és magasabb társaságokhoz van szokva. Sőt tudod-e, mit gondoltam? — kérde Róza kissé elpirulva, egy 16 éves leány meggondolatlan őszinteségével, — én azt hiszem, hogy ez mind csak fogás, s hogy ő tulajdonképen egészen más célból jár. Már regényekből is olvastam, hogy egy herceg, egy gróf, vagy egy báró, szóval valami nagy, mint például Percival, midőn Griseldissel megismerkedett, hogy tökéletesen meggyőződhesék annak jelleméről, szerelméről, ragaszkodásáról, szóval annak, ki talán neki megtetszett, leplezetlen tulajdonairól, álruhába öltözik és így jár kutatni erre, vagy arra. Nem állítom épen, hogy e fiatal ember nagyur, de tapasztalt, olvasott ember lehet, s miért ne tenné, ha valóban meg akar győződni jövődöbelije erényéről?

Róza oly kifejezéssel mondta e szavakat, mint ki valóban hiszi azt, a mit beszél, sőt szemeinek mozgása után ítélve, feltételezhetnők, hogy meg is merne reá esküdni.

Szikrák voltak ezek, villámok, melyek a sötétség leplét hasitgatni kezdék a Mária lelkében; gondolkozva hallgatta barátnőjét, nem csak szavaiból, szemeiből, de arcvonásairól is olvasni akart, s a leány ez utóbbi feltevése annyira felin-

gerlé tudnivalóját, hogy alig leleplezhető türelmetlenséggel kérdé:

— Nem tudod a fiatal ember nevét? — s e kérdése után tekintetével majdnem bemászott a leány száján.

— De igen, ha jól emlékszem: Knieber Dánielnek nevezte magát.

Olyan volt e fölfedezés Mária előtt, mint midőn egy szindarabban a bányarém a tolvajok elé emelkedik. Megrémült tőle, s mintegy kinyújtá karját, hogy a rém ajkát befogja, nehogy az kibeszélje titkát. A rém azonban reményt, jövődöt, paradicsomot rejtett magában.

Az asszony most már valódi féltékenységgel tekintett Rózára. Szavai s feltevése, hullámszásba korbácsolák özvegyi szenvedélyének tengerét, hogy e mélység minden csuszó-mászója, réme és szörnyetege fölelevenedett. Kebelében majdnem mint vészharang kongott a szív, míg ő maga ködöt és sötétséget igyekezett volna terjeszteni, hogy a világító tornyot elrejtse Róza szemei előtt, s hogy reményeinek hajótörését idézze elő. Ha igaz volna? Es miért ne volna? Miért ne bírhatna e leány véletlenül több belátással, mint ő? Ha igaz volna tehát, hogy Knieber csakugyan ily uton keres jövődöbelit magának? Akkor! Harcz és háboru! Ki a hálával és mindenféle harapófogóval, hogy őt vagy megfogni, vagy megcsipni lehessen.

Szederjesyné előszedte tehát minden tudományát, melynek első kötete az volt, hogy észre ne vétesse Rózával érdekeltségét. A másik, hogy szegről-végről kikérdezzen tőle mindent, s belátva, hogy az ismeretség az előadottakon kívül még nem terjedt továbbra, a szerint intézni terveit, az az: meggátolni Kniebert, hogy ezután Rózával, vagy bárkinél is látogatásokat tegyen.

A délután tehát más közönyös tárgyak felhozásával és megvitatásával telt el, s Mária roppantul őrizkedett az illető Adonist Róza előtt még csak gondolatával is érinteni.

(Vége köv.)

Hiszen én arról nem tehetek...

Kenézy Csátártól.

Hiszen én arról nem tehetek,
Hogy nem hat többé semmi rám;
Hogy fáj nekem már ez az élet,
Talán az sem az én hibám.

Ez a szív, melynek nincs világa,
Mégis vár, remél botorul.
Megdobban többször: hátha, hátha?
De aztán újra elborul.

Oh könnyelműen mért vetéd el
Magadtól az esdő kezét!
Látd, szívem első érzetével
Imádtalak, szerettelek.

S te tán hallgatsz hazug szavakra,
És magad boldognak hiszed.
Vagy nem vagy boldog, és lehet, hogy
Szerelmemért vágyik szived.

Vagy nem is figyelsz panaszimra,
Vagy csak mosolygasz csöndesen.
Én meg fejem búsan lehajtom
És jól esik, hogy könyezem.

Kaufmann Angelica.

Polko Eliz tollrajzaiból.

A hirnevesb német hölgyek alakjai közül különösen kiválik egy bájos jelenség, mely szívünket és lelkünket egyaránt magára vonja; jelenség, mely a valódi nőieség bája által tűnik ki.

A drezdai képtárban van egy fehér patyolatba öltözött női kép, melynek szőke hajáról hosszan aláhullámszó fátyol csüng; az arcot azon szellemiesség élénkíti, mely minden szépségnél tartósabb, s az arcszín és termet kecskein diadalt arat. A lelkes kék szemek bánatosan tekintenek a szemlélőre. Oly tekintet ez, melyet nem lehet feledni, s mely ezer gondolatot és kérdést ébreszt az emberben azon csudálatos talány fölött, melyet női szívnek neveznek.

E bájos lény, azzal a mély tekintettel Kaufmann Angelica, a német földnek legnagyobb festőnője volt.

Schwarzenbergben, a constanzeri tó mellett élt Kaufmann József festő, ki a churi püspök által állandó munkálkodásra a szövetséges tartományba hivatott meg. Forrón szeretett neje pedig őt 1741-dik évi október 30-kán egy leánykával, a szőke Mária Angelicával ajándékozta meg.

E gyermek születése után két évvel, a szülők Morbignibe költöztek át, kiknek csaknem kizárólagos gondja e leányka neveltetése volt.

A férj gyakran elmulasztá munkálkodási óráit, csak azért, hogy kis leányával játszszzék, a kertben vele szaladgálhasson, vagy fából játékszereket faraghasson neki.

Mi sem okozott neki nagyobb örömet, mint a leányka csengő hangja és vidám nevetése; anyja pedig gyakran mesze kisétált vele s több órát künn maradt vele, hogy férje ne pazaroljon el annyi időt, s kissé haladhasson munkálataiban.

Angelica is oly nagy vonzalommal viseltetett atyja iránt, hogy mindig csak közelében akart lenni. A festőnek műtereme volt legkedvesebb tartozkodási helye.

Mig Anna asszony — Angelica anyja — ablakában valami munkával foglalkozott, vagy a konyhában süttött, főzött, a kis leány ugrándozott s járt-kelt a festői állvány körül, ezernyi kérdést tévén anyjához, kinek a leányka napfénye volt, mely őt azonban munkálkodása közben nem vakította. Nemsokára Angelica figyelmesen kezdett ügyelni atyja festményeire, s a színek szépsége iránt rendkívüli fogékonyság keletkezett benne.

Képes volt egy széken állva sok ideig nézni nagy szemeivel az állványon levő festményt, s minden ecsetvonást kiváló figyelemmel kísérni, vagy atyjának festék-szekrénye mellett ülni, untalan kérdezősködve a színek neveit.

Később anyja az olvasásban, s atyja az írásban oktató, mely utóbbiban különösen gyors előmenetelt tőn.

Egy alkalommal atyja oly fölfedezést tett, mely egész örömmámorba ragadta. Ugyanis ő azon mintalapok kezdőbetűit, miket leánya elé másolás végett adott, rendesen cifrázatokkal s arabeszkekkel ékítgeté. Angelica nem csakély ügyesség- és gyorsasággal másolta le e cifrázatokat. Lángoló arczczal s ragyogó szemmel, mozdulatlanul ült e gyermek mindaddig a földvány előtt, míg azt teljesen bevégezte. Alig hogy egygyel kész volt, már más földványt kért ismét. Lassankint mindig nehezebb példányokat tőn atyja eléje, s ő mindazokat gyorsan s csaknem játszva másolta le.

A tanító-anya öröme határtalan volt.

Majd apróbb rézmetszetű képeket kezdett a leányka másolni, előbb csak tollal, később krétával is.

Kaufmannak jelentékeny rézmetszet-gyűjteménye volt, melyet leánya mindjárt kezdetben festési szemekkel vizsgált.

Atyjának térdén ülve, karját ennek nyaka körül fonva, hallgatá nagy figyelemmel, ha a festő a nagy művészek fölől emlékezett, kiknek műveit ő a rézmetszetek után ismerni tanuló, és a kötelék, mely e két szívet egybefűz, a közös mély érdekeltség folytán, szétválhatlan lön.

Angelicának atyja iránti szeretete igéző ábrándossággig fejlődött, melyhez egyszersmind annak művészete fölötti lelkesedése is járult, a nélkül, hogy megfejlthette volna magának, hol van egyik érzelme határának vége, s hol a másiknak kezdete.

De az anya is igényt tartott tehetségdus leányára.

Zenész-családból vevén eredetét, törekvése oda irányult, hogy gyermekében a zene iránti műérzékét fölébressze, s szép hangján gyakran dalolgatott neki apróbb dalokat, miket hárfájával kísért.

E tekintetben is rendkívüli tehetséget tanusított a kis leány finom hallérzéke, bámulatos emlékezőtehetsége és igen kellemes hangja által.

Ekkor a szülők elhatározták, hogy egyik rokonuk: az arloni zenész segítségével e tehetséget is a leglelkiismeretesebben kifejlesztik benne, s egy ideig valóban kétségbe nem voltak arra nézve, melyik tehetség benne túlnyomóbb.

A nő arról ábrándozott, hogy leányát mint kitünő énekesnőt látja a nagy világban ragyogni; de Angelicának egész lelke atyján függött, s a színek ragyogó világa felé vonzódott.

Comoban — hová családjával tizenkét éves korában költözött — festé az első arcképet, a comoi püspök arcképét, melylyel magának hirt és nevet vívott ki.

A főpap el volt ragadtatva a kis művésznő által; több ízben maga elé hivatá, ajándékokkal halmozta el, s azonkívül őt, atyjával együtt Milánoba, a modenai herczeg pártfogásába ajánlotta.

Milánóban Angelica örömittas szemei előtt egy új világ tárult fel. E nagy város egyházai és palotái a lombárdi festészeti iskolának megbecsülhetlen kincseivel birtak. Mintegy álmodozva, s mégis nyitott szemekkel járta be a leányka a szentegyház csarnokait és a képtárakat és fáradhatlan szorgalommal másolgatott. Mint kedves, bájos tünemény, csakhamar mindenkinek figyelmét magára vonta; bámulták Angelicának tehetségét, s Milánónak egyik legszebb hölgye, Carrara ünnepelt herczegnője festet le először is általa magát, s példáját — a sikerült és sok kellemmel festett képet látva — számos előkelő hölgy követé.

Milánóban érte Angelicát az első fájdalom, anyjának kimultával, s e fájdalom még kétszerre nagyobb volt a miatt, hogy atyját hű élettársának elhunytja egészen megtörte.

A leányka fogadást tett anyja koporsójánál, hogy atyját soha sem hagyja el, s egyedül csak neki fog élni.

Majd rávette atyját, hogy Milánót elhagyván, egy időre azon kies vidéket, a csendes, zöld tó mellett keressék föl, hol először a boldog családi életet élvezék.

Kaufmann hajlott leányának indítványára, és Schwarzenbergbe tértek vissza, hol az ottani főegyháznak kifestését vállalták föl. Kaufmann a boltozatot festé, Angelica pedig a fresco a tizenkét apostolt.

Igy éltek ők együtt csendes nyugalomban, s ezalatt a férj sebzett szíve lassankint meggyógyult, s kedves leánya barátnéjává, munkatársává nőtte ki magát. Boldog elégtul-

ságban éltek ők egymásnak társaságában, a tengerparton, a gyönyörű hegylánczolatokkal szemben.

A délelőtti órák a munkának voltak szentelve, míg a nap többi része kisebb-nagyobb kirándulásokkal telt el.

Esténként Angelica kedvencz dalait énekelte, hárfájával kísérve azokat, s ha olykor hangja a bánat miatt fátyolozott volt is, s egyedüli hallgatója az ablaknál ülve, könyekbe tört ki, midőn az ismert dalokat hallá, mik őt azon hangra emlékezteték, melyek már örökre elnémultak, még sem okoztak azok keserű fájdalmakat a kedves halottra visszaemlékezés alkalmával.

Az 1757-dik évben, késő ősszel, atya és leány Milánóba tért vissza, a legjobb ajánlólevelekkel ellátva, szándékuk levén rövid ott-tartózkodásuk után Florenczbe költözni át.

Florenz, a festészet remekeinek tárháza, Angelica lelkét egészen elbűvölé.

Angelica ecsetje itt könnyedség, erő és fényben meglegelőleg sokat nyert. A fiatal hölgy egész Florencznek öröme és büszkesége volt.

A másolatok, miket koronkint kiállított, általános bámulatot keltének, s nemcsak vevőket szerzének neki, hanem azon megtiszteltetésben is részesíték, miszerint fölhivták, hogy saját arcképét a különböző idők száz legjelesebb festőinek arcképcsarnoka számára adja át.

Némely ismerősei Florenczben arra is rá akarták venni, hogy magát a zenészetnek szentelje, miután egészségét eképevesebb veszélynek látták kitéve; de ő állhatatosan vonakodott, sőt hogy unszólásaiktól szabaduljon, odahagyá atyjával Florenczet, s Rómába költözött át.

Lángoló lelke csak ott nyert teljes megnyugvást; vágyainak, forró ohajának netovábbját itt érte el.

A tudós Winckelmann János, ki akkor Rómában tartózkodott, nem kevésbbé érdekelte magát a komoly tekintetű, bájos, ifjú leány iránt, mint ennek fényes tehetsége és bámulatos szorgalma által.

E barátságos közeledés a legnagyobb hasznára volt Angelicának; e híres férfi igen jelentékeny befolyással volt tudományos és művészeti kiképezésére, ki egyszersmind a csudaváros legjobb köreibbe vezette be.

Fájdalom, e baráti viszony csak rövid ideig tarthatott köztük, mivel a fiatal művésznő a nápolyi királyi palotában levő több képnek lemásolásával bizatott meg.

Ez időben több kitünő idegennel ismerkedett meg, különösen az ott időzőtt angolokkal.

Dicséretekkal s ajándékokkal halmozák őt el; tömegesen látogatták műteremét; a megrendelések egymást érték s képeit dusan fizették, sőt végre arra is rábeszéltek, hogy Angliába költözzék. A legfényesebb ígéretek tették neki s a legszebb kilátás nyílt az elismerés és dus nyoreményre.

Atyjának ismételt kéréseire végre elhatározta magát 1776. év tavaszán a Londonba költözésre.

Egy szeretreméltó angol nő a magas arisztokrátiából: Lady Veervorth vette őt pártfogásába s az ő közbenjárása folytán Angelica a legmegtisztelőbb megrendelésekben részesült. A braunschweigi herczegnő nála rendelte meg arcképét s az anyakirálynő is meglátogatta műteremét. Alig tudott a fiatal művésznő a tömérdek megrendelésnek eleget tenni.

Levelei, miket szeretett atyjához írt, mivel ez Rómában egy oltárkép bevégezése végett visszamaradt, daczára hogy vágyott őt látni, örömet s boldogságot jelzének. Rövid idő múlva azon vette magát észre, hogy igen fényes helyzetbe

jutott. Bár nagy gonddal s finomul festett, de gyorsan s jelentékeny vagyont szerzett össze. Azonkívül ünnepelt tagja volt azon társaságnak, melynek légkörében oly örömet s oly könnyedén lélegzett. Hódoltak bájos fiatalságának, édes dallamos hangjának, művészi tehetségének.

Kaufmann Angelica neve a legkedvesebb hangzású volt Londonban.

Anglia leghiresebb festője, sir Joshue Reynolds, mindent elkövetett kegyének megnyerése végett, s végre kezeért is esengett; de Angelica tagadólag válaszolt; mert azon gondolat, hogy atyját elhagyja, elviselhetlenné tűnt fel előtte; a mellett visszariadt azon gondolattól, hogy akkor örökre e ködös országban kellene lagnia; azonkívül szíve is hidegen maradt a büszke kérő iránt.

Es mégis meg kellett ismernie a szerelmet; tapasztalnia kellett, hogy vannak oly ígész szemek, melyeknek tekintete egészen új világot varázsol elénk,

Az előkelő világ társasköreibe több ízben találkozott Angelica egy fiatal emberrel, ki magát neki mint gróf Horn Svédországból mutatá be. Rendkívüli szépsége és finom társalgási modora által minden általa ismert férfi fölött kitűnt. Modora a finom műveltségű nagyvilági férfi modora volt.

E férfi arcza a feltűnő ábrándosság és búskomolyság csak növelé a benyomást, melyet a művésznőnek különben is könnyen felizgatható képzelődésére gyakorolt.

Es a szív a képzelőtehetséghez csakhamar társul szegődött. Kaufmann Angelica édes nyughatlansággal fogadta a gróf hódolatát, mi ismerőseinek figyelmét nem kerülte ki.

Az arisztokrata kör a legnagyobb mérvben ohajtandónak vélt ily összeköttetést pártfogoltjára nézve, s arra törekedtek, hogy az létrejöjjön. A két szerető szív mindennap találkozott, hol egyik, hol másik ismerős háznál. A gróf mindenütt ott volt, hol a szép művésznő megjelent, s a legszebb és legelőkelőbb nők közönyösek voltak ő előtte, ki egyedül csak Angelica finom, bájos alakját, szellemdus arczát, szőke haját és mély tekintetű, gyönyörű szemeit bámulá.

Gyakran fölkereste fényesen berendezett műteremében is azon ürügy alatt, hogy őt festés közben ohajtja látni és ez órák kimondhatlan varázsszal voltak mindkettőjükre nézve. Mély támlás-székbe ereszkedve, szemlélte ő ilyenkor lángoló tekintetével a művésznőnek minden mozdulatát. Mily bájos volt ő vászna előtt, mily szép volt karja és keze, mily kecseljes nyakának hajlása, mily nemes arczának éle és mily tömört, szép szőke haja! (Vége köv.)

Az ásványok haszna az emberi háztartásban.

Pápai Hoffmann Mórtól.

(Vége.)

III.

Mily jótékony benyomást gyakorol reánk városiakra, ha egy csendes kis falucskán keresztül utazva, már messziről látjuk tündökölni az alacsony, kis, fehérre meszelt házikókat, s a mellettük elnyúló árnyas, hosszú fasort! Sokszor terebélyes fák nyújtják messze kifelé ágaikat a fehérre meszelt házikó előtt, melyeknek árnya alatt a szorgalmas földmives pihenni ki magát napi fáradalmai után. Fehér és zöld, az ártatlanság és remény színei. A fehérre meszelt házikó biztos kezessége annak, hogy a ház asszonya szereti-e a tisztaságot, vagy nem. Szép olvasónőim eltalálták, miről akarok szólni. A mészről.

Ez is az ásványország egy messze elterjedt, nagyhasznú terméke. — Különféle változatokat képez a mészkő sziklákban. Gyakran képez ez nagy messzeterjedő hegyeket. Nem lehet eléggé csudálkoznunk, ha megfontoljuk, hogy csupán ezen egyedüli termék mennyi hasznót nyújt, s mily különféleképpen használtatik az emberiség háztartásában. Mi csudáljuk a szép carrarai márványszobrot, s ez nem más, mint mészkő, mely nagy, tiszta tömegekben töretve, a szobrászatban, a kisebb tömegekben márvány asztaltáblák s más kisebb alaku szoborművekre használtatik. A mészkövek közül a szemcsés mészkő jön elő a legtisztább állapotban. Égetés után 36 rész tiszta meszet ad, s azért különösen üveggyárakban, vasolvasztókban használják. Legtöbbször mint égett meszet az építő-anyag készítésére, a szappanosok és vargák használják. Nélkülözhetlen anyag a mész az építésnél. Mész nélkül az építő-anyag rossz, össze nem tartó volna. A legrégibb idő óta nyújtják a hegyek, a sziklák ez ásványt; örökké kiapadhatlan forrás ez, s míg ember élni fog, míg a világ fönnáll, örökké szolgája leend a föld az embernek, s nyújtani fogja termékeit, az örök Isten bölcs rendelete szerint. A tömör mészkő is messzenyuló magas hegyeket alkot, de néha lapos rétegekben is mutatkozik, melyek olykor egy hüvelyknél is keskenyebbek. Tarka vegyületekben kővületek is találhatunk a tömör mészkő közé vegyítve, leginkább korallak, héjanczok, teknyősök, halak, sat. Gyönyörű alakokat állítanak ezek elénk, és sokszor egy-egy ily darab úgy néz ki, mintha számtalan kisebb darabcskából volna mesterségesen összerakva. E mészkő is sokoldalú hasznót nyújt az egész emberiségnek. Szintugy, mint a szemcsés, az építéshez használtatik. A tarka, foltos darabokból különféle faragványokat, sírköveket, sat. készítenek. A vékony lemezes mészkőt, melynek színe szürkés-sárga, a kőnyomdászok használják. Kedves hazánk, mondani lehet, gazdag az ily mészkövekben. Kiemelendő különösen az almási vörös márvány, a tárkányi, oraviczai, pécsi, biharmegyei, esztergami, honti szürke márvány. Még feketés-barna is találhatunk Kovácsiban, Buda mellett, valamint Felső-Bányán, és rendszeren ott, a hol kőszén-telepek vannak. Ezen fekete és feketés-barna mészkő bűdös-kőnek is neveztetik, mert törés és dörzöléskor kátrány-szagot terjeszt.

T. olvasónőim nem fognak neheztelni, ha ismét egy kis sétára, még pedig egy kis földalatti sétára hívom fel; már csak azért sem, mert oly látvány terül el szemeink előtt, mely majdnem leírhatatlan. A cseppkő-barlangokat értem, milyen hazánkban is van; csak kár, hogy többen nem látogatják, s hogy oly kevés gond fordítatik reá, pedig őrizni kellene a természet ily nagyszerű csudáját. Csudálatos módon képződik a cseppkő a mészhegyek üregeinek és barlangjainak boltozatán. A víz, melyet a mészhegyek tartalmaznak, mésztartalmával a hegy hasadékaiban átszivárog. Ha a víz, mihelyt a boltozaton átszivárog, a barlangbani léggel érintkezésbe jövéen, elpárolog, jégcsap-alakot vesz fel az ott hagyott, a víz által fölolvasztott mész, vagy pedig azon test alakját veszi fel, a melyre cseppent. A legcsudásb és legmesésb alakok láthatók az ily cseppkő-barlangban, s ha fáklyákkal kezünkben, belépünk az ily üregbe, megható érzés száll meg bennünket. Egy templomban képzeljük magunkat, hol némán tekintenek reánk a szentek emlékkövei. Természetalkotta emlékkövek ezek, miket emberi művészet és mesterség nem képes utánteremteni. Folyvást, szakadatlanul képződik a cseppkő, s míg körülte, fölötte

minden enyészik, hogy másnak csináljon helyet, az folytonosan növekedik, s tán örökké?!

Mindenütt a földön van enyészet,
Csak a mennyben honol örök élet.

Enyészet! Ez azon szó, melynek minden lény és tárgy a földön alája van vetve. Ha végig pillantok a természet végtelen térein, mindenhol látjuk, hogy az enyészet az élettel karöltve jár. Ha végig futjuk a történet lapjait, népeket látunk feltűnődni, melyek századokig tartották a világ uralkodó pálcáját; de oltúntek végre a végtelenség feneketlen tengerébe, hogy más népeknek csináljanak helyet. Ez mindenben ugyan. Nagy világvárosok dőlnek romba, és romjaikból Phönix-ként emelkedik fel egy új, fényesebben és pompásabban. Az ősvilág eredete óta számtalan roppant állatok tűntek el, melyeknek csudás csontvázai a Mindenható nagyságáról tesznek tanúságot. Számtalan apró állatocskák rothadnak, enyésznek, hogy egymáshoz tapadva és a földdel egyesülve, ásványokat, kővületeket alkossanak. Élet és enyészet!

De nagyon is eltértem már tárgyamtól, térjünk vissza. Vannak nevezetes cseppkő-barlangok, milyen az adelsbergi Karinthiában. T. olvasónőim még emlékezni fognak a triestzi kőjutazásra, mely alkalmankor az utazók tömegesen látogatták a nevezett barlangot. Ha jól emlékszem, a „Hon“-ban részletesen le volt írva a kőjutazás s a barlang. Azonkívül híres még a corgnali Isztriában, és az aggteleki hazánkban, valamint az almási Erdélyországban. Ez osztályban még egy hasznos ásvány méltó az említésre, ez a gyps (fősz). Mindenki tudni fogja ennek használatát. Használják épületkőnek, porrá törve kaszálókra trágyának. Finom, szemcsés, tömör, hófehér fajtát, az ugynevezett alabastromot, szobrász- és díszműveknek. Az égetett gypsnek azon tulajdona van, hogy porrá törve és vízzel fölkeverve, éppen annyi vizet fölvesz, mint mennyit égetéskor elvesztett, és a fölvert vízzel ismét egy tömeggé keményül. Azért is lenyomatokat és mintákat mesterséges márványt és épületekre díszítményeket készíthetnek belőle. Ily helységek vannak Ausztriában, Erdély-, Magyar-, Morvaország és Galicziában. Főlemlitem a krétát is, mely többi között írásra is használtatik.

Átlépve most a fagyag-féle- és súlykőveket, vegyük tekintetbe a kemény kőveket, melyek elvitázhatlanul igen jelentékeny osztályát képezik az ásványtannak, és különösen fényük és keménységük által tűnnek ki leginkább. E kővek között az első helyet mindenesetre a gyémánt érdemli meg, ezt szép olvasónőim is elismerik, mert ez a drága kővek legszébbike, legritkábbika és a legdrágább is; értéke, súlya szerint négyzetben növekszik. Különösnek tetszik, de mégis ugyan, hogy a gyémánt nem más, mint a legtisztább szén, s elégve semmi hamut nem hagy maga után, míg a közönséges szénnek egyik faja, melyből a rajzönt csinálják, elégve némi hamut hagy maga után, s csak azért, mert nem egészen tiszta, hanem más idegen anyagokat is tartalmaz. Lehetetlen itt a természet nagyszerű, csudás működését be nem látnunk, tekintvén azt, mily ritkán találhatik a gyémánt, míg a szén a világ sok részeiben mily nagy mennyiségben létezik. Tudvalevő dolog, hogy a gyémántot csak saját porával lehet köszörülni; ezt Berquen Lajos találta föl Brüggeben, 1475-ben. Most többnyire London-, Amstordam- és Antwerpenben köszörülik a gyémántot. A gyémánt karát-számra adatik el. Nem érdektelen tudni, melyek a most létező legnagyobb gyémántok. Röviden el fogom sorolni. Angolországban kettő van: a Pigott-gyémánt, mely 45 karátot nyom, s melynek értéke

16,200 font sterling. Ez a korona drágaköveivel együtt a Towerben őriztetik; a másik a Hornsby család tulajdona, 36 karátot nyom és 8000 font sterlingre becsültetik. Persiában kettő van. Az egyik Kuli-Nur (a sugárzó hegy), a másik Deryai-Nur (a fény tengere), melyek értékét 145,808 és 34,848 font sterlingre tartják; mindkettő Muhamed schah tulajdona volt, de Nadir Delhi meghódításával zsákmányul vivé el magával. A legnagyobb gyémánt a brazilai császár kincstárában 1680 karátot vagy majdnem 23 latot nyom. E kő értéke 5,644,800 font sterlingre becsültetik, s ha köszörültetésénél fele veszendőbe is menne, mégis 1 millió fonttal többet érne, mint az eddig ismert legnagyobb köszörült gyémánt az orosz császár kormánypálcáján. E gyémánt 779 karátot nyom és értéke 3,640,000 font sterling. Ez egy bálvány szemé volt Karnatikban Seringham szigetén. Egy francia gránátos, ki a hadseregtől Keletindiában megszökött, pap lett, s a szemet ellopván, Madrasba menekült. Egy hajós-kapitány megvette tőle a gyönyörű darabot 20,000 rupiáért, ez pedig eladta egy zsidónak 18,000 font sterlingért; 1766 Orloff herczeg vette meg Amsterdamban II. Katalin czárnő számára egy nemesi levélért és 90,000 font sterling kész lefizetése mellett. Azonkívül vannak gyémántok Franciaországban is, az ugynevezett Sancy (Cent six-ből), mely 106 karátot, és egy másik, mely 136³/₄ karátot nyom. Jáva szigetén a Rajah birtokában van egy 367 karátot nyomó gyémánt, mely körülbelül 120 év előtt találtatott. Bécsben is van egy az osztrák kincstárban, mely 139 karátot nyom és 912,000 tallért ér, s melyet egy toscanai nagyherczeg vett. A mi a gyémánt hasznát illeti, azonkívül, hogy gazdagok gyűrűkbe s más ékszerekbe fűzve hordozzák, használtatik más drágakövek köszörülésére. De az üvegeseket sem szabad felejtenuk, kik az üveget metszik vele, s kiknek alig találkoznék más anyag, mely a gyémántot tökéletesen pótolhatná. Ezzel kedve szerint mindenféle alakban metszheti az üveget. A gyémánt ragyogó fényben veri vissza a nap sugarait, de nem törí meg. Hazája Keletindia, különösen Golconda, Visapour, Basnagar, Dohán és Brazília. Ez osztályban néhány drágakő van még, mely ékszerül használtatik. Ilyen például az opal. Három faja van neki, mint: a nemes, közönséges és fa-opal. A nemes opal élénk tarka színvegyülete által tűnik ki leginkább és Czernevitában találhatik. Félig átlátszó és áttetsző, tej-fehér, sárgás és vöröses fehér színnel. Nagyságát és szépségét tekintetbe véve, értékes drágakő az opal. A közönséges opálnak nincs különös értéke, de helylyel-közzel mégis gyűrűkben használtatik, s több vidéken: Magyar-, Osztrák-, Morva- és Csehországban találhatik. A fa-opal szintén nagy mennyiségben jön elő Magyarországon, különösen Telkebánya, Körömcz és Libeth tájékán. Nem akarom Önöket t. olvasónőim e kővek mindegyikének elősorolásával untatni. Megemlítem még a smaragdot, topáz, turmalint, korundot és a máramarosi gyémánt név alatt ismert magyarországi hegyi kristályt. A három előbbinek, különösen a smaragdnak pompás színjátéka van, eredeti színe zöld, s ékszerül használtatik. Ivetek lehetne betölteni ezek elősorolásával, de feladatom nem természetrajzot írni, hanem csak a lényegesebbeket bemutatni, a mennyiben azok az emberiség háztartásában többé kevésbé használtatnak; de mindegyik fényes tanúsága Isten mindenségének és bölcsességének, ki eszközöket adott kezünkbe, szelleméhez közelegni.

Egy hét története.

December 15 kén.

Titkos eselszövők. — A karácsoni ajándékok. — Vogt Károly. — Az írói segély-egylet hangversenye. — Bertha Sándor. — Prielle Kornélia. — Felekyné asszony Lecouvreur Adrienneje.

Engem csak bebocsátanak e héten is kedves olvasónőim? Legyenek nyugodtak, én tölem bátran folytathatják titkos munkájukat, én tudom, hogy e héten minden szép főben egetrázó tervek fölnek, minden szép kéz egy-egy nagy titok szálaít füzögeti, de nem szólok róla senkinek, nem látok semmit, nem hallok semmit, nem mondom meg, hogy ez a papucs a férj számára készül, azon az óratokon kinek fog ütni boldog órája, ebben a tárczában mi lesz a legdrágább kincs, abból a szivartartóból mi minden nem fog füstbe menni, ez a lapjelző melyik könyvben fog legkedvesebben pihenni, azon a fali naptáron melyik lesz a legderültebb nap, az a házi sipka mire emlékeztesse a főt, melyre szánva van, ez a pamlagpárna miféle édes álmokat hozzon, minderről én egy szót sem szólok, valamint azon kedves ábrándokról sem, melyek e karácsoni ajándékokba belevarratnak, himeztetnek, horgoltatnak és recéztetnek; én tudom, hogy azok mind megannyi napvilág-tisztaságu ábrándok, melyek csak a rokon-szívek számára vannak abba beleöltögetve és melyeket minden idegen beavatkozás nélkül, önönmaguktól kell kitalálniuk, ebben van a karácsoni ajándékok készítésének bűbajos költészete, a miért a szép szemek olyan szívesen áldozzák föl nappalaikat és éjjeleiket, elzárkoznak önkéntes rabszolgaságba a világ szeme elöl, egy szép érzés minden jutalmuk, egyetlen szép érzés annak a szívében, a kiért ez önkéntes rabságot örömmel kiállják, ne szőljunk tehát többet róla, tűzőgessék csak tovább a szeretet öltéseit, én majd azalatt elkrónikálom Kegyeteknek a főváros fontosabb eseményeit, hátha a mellett még kedvesebb érzések rajzanak fel szívékből tűhegyre; a nagy költőkről mondják, hogy legszebb gondolataik nagy zaj és lárma: tenger háborgása, fergeteg zugása, vihar csattogatása közepett termettek, karácson előtti héten pedig minden női szív még inkább, mint máskor, költészet hazája.

És annál fogva hölgyeink bizonynyal maguktól is reájöttek már arra, hogy a karácsoni ajándékok nemcsak kedves meglepetések, hanem egyszersmind nagy árulók is; mert a hölgy legbiztosabban tudhatja meg, miként gondolkodik valamely férfi általában, de különösen mikép vélekedik a hölgyekről, és legkülönöbben ama bizonyos hölgyről, azon tárgyról, melylyel neki karácsoni ajándéku kedveskedik. Másnemű ajándékot ad a praktikus férj házias gondolkodásu feleségének — tanuskodnak erről a nagy téli kendők, meleg gyapot-kelmék, kapüsonok sat. — ismét mással kedveskedik a bizalmas házi barát — itt vannak a szőnyegek, festmények, képek sat. — és ismét egészen más tárgyakkal kedveskedik a fiatal ember az általa nagyra becsült fiatal hölgyeknek és pedig a szerint, a mint felülök vélekedik. Az egyik arany ékszerrel kedveskedik neki, — rokonoknak az is megbocsátható; — a másik finom illatu pomadék, szappanok és egyéb ilyen gyöngédségek által fejezi ki szíve érzelmeit, és valjon minő véleménynel

van az ilyen ifju az illető hölgyről? — Talán csaknem olyanról, hogy legfőbb kedvtelése a szépítgetés, a piperézkedés? mert akkor bizony a leghathatósabb szépítő-szerrel: egy palaczk friss vízzel kedveskednék neki. — Ismét más egy fénykép-album, egy látogatójegy-tartó, egy gyöngyházzal kirakott pénztárcácska, egy pávatollas-szinű legyezővel sat. kedveskedik; mind igen szép, kedves karácsoni ajándékok, a melyek arany-zománcz nyelven azt mondják, hogy az illető ifju azt tartja hölgyéről, hogy nagyon szereti forgatni távol levő egyéniségek képeit és képtelenségeit, természetesen csupán az album kedvéért; hogy nagyon szeret vizitelgetni, természetesen a szép látogató-jegy-tartó kedvéért; hogy nagyon ügyes számító, természetesen csupán a gyöngyház-pénztárcácska kedvéért; hogy nagyon szeret legyeskedni, vagy akarám mondani legyeztetni, természetesen a páva-toll-szinű legyező kedvéért. Aztán vannak, a kik értékes csecse-beccsékkel kedveskednek a fiatal hölgyeknek: egy-egy finom művü rhinocerossal, vagy értékes játékszerrel, beccses semmiségekkel, mintegy jelképeül annak, hogy az illető férfi az illető hölgyet egy kedves nagy — gyermeknek tartja, a kinek csak a játékon jár az esze és a ki tehát csak játéknak való. És végre vannak — nem sokan ugyan, de azért mégis csak vannak — a kik egy-egy aranykötésű könyvvel, vagy egy divatlappal kedveskednek a hölgynek, és ezek is két csoportba osztandók: az egyik rész az izgalmas francia regénynek, vagy egy-egy csupa divat és ismét divattól duzzadó lapnak ad elsőseget, vezéreltetvén azon meggyőződéstől, hogy az illető hölgy csak olyan könyvet szeret olvasni, mely nem a szívet képezi, hanem a képzeletet izgatja és csak olyan lapot méltat kegyére, mely előtt a divat a legnagyobb hatalom, nem csak a bálteremben, hanem a bizalmas házi-körben is; és végre vannak, oh igen, vannak — vagy legalább lehetnének — oly férfiak, a kik az általuk nagyra becsült hölgynek egy szintén arany-kötésű könyvvel, vagy egy szintén divatról szóló lappal kedveskednek, de a mely könyvet nem lehet ám izgult mohósággal végig lapozgatni, mert akkor ugy járunk vele, mintha a nemes italt egy hajtással magunkba öntenők: megkábulunk, megszedülünk, hanem a mely cseppenként, poharanként élvezve, hónapokig, évekig ujjabb-ujabb gyönyört nyújt, ujjabb-ujabb szíverősítésül szolgál; vannak ilyen könyvek és lapok, melyeknek tartalma százszorta beccsesebb azok előtt, a kik beccsüket felfogni bírják, a legdrágább aranykötésnél, és a kik ilyen karácsoni ajándékokkal kedveskednek az általuk nagyra becsült hölgyeknek, azok egyszeren azt fejezik ki azzal, hogy föltesznek náluk olyan lelket, a mely a szellem ékszerében is gyönyörét találja, a szépet és nemeset is átérezni tudja, és a karácsoni estén túl is eszébe jut, hogy Krisztus a lelkek üdvösségeért született a világra és — de bocsánatot kérek, hogy föltekintettok munkájukból, csak folytassák, kérem, az öltögetést, ugy is tudom, hogy miféle karácsoni ajándékokban lelik Kegyetek igazán kedvüket. Inkább másról beszélek; van miről; itt van Vogt Károly.

Vogt Károly és „miről?” nem is „kiről?”! Nem tehetek róla, de az bizony ugy van. Ez az ember, a kit a világ egy-

iránt nagy tudósnak és szellemdus embernek ismer, elég gyöngédtelen, azt állítani maga-magáról, hogy az ő őselei körül belül olyan viszonyban álltak — alig merem leírni — az orang-utanggal, mint az idomított arabs ló az alföldi csikóval, szóval közletről való atyafiságos viszonyban! No, kapott is az itteni hegymögi laptól olyan „hozott-isten“-t, a milyennel a majmok a majom jövevényt fogadni szokták, a mi azonban nem tartoztatta a fővárosi egyetemi ifjúságot attól, hogy mult szombaton este tömegesen fogadására induljon a vasúthoz, sem Gablenz tábornokot és magyarországi hadi főparancsnokot, hogy saját diszfogatában a vasúttól szállására vitesse, sem végre a főváros értelmiségét, hogy a Vogt által tartott felolvasásokra a lehető legnagyobb számmal megjelenjék, és itt különösen megjegyzendőnek találom azt a körülményt is, hogy a nagyszámu hallgatóság közt olyanok is voltak megfelelő számmal, a kik az angyalokkal való rokonsági viszonyval dicsekszenek, t. i. — hölgyek.

És e valóban diszes hallgatóság az eddig tartott két föl-olvasás alatt feszült figyelemmel és egyre növekedő érdekelt-séggel követte a jeles férfi előadását, melyben a tudományos kutatások, és öslényi leletek fonálán kimutatja, hogy az első emberek millió és millió évek előtt, a vadállatokkal egyforma életet éltek, egyforma barlangokban laktak és egyformán ragadozók, sőt emberevők voltak. Majd a kőkorban már ném; felsőséget gyakoroltak az állatok fölött, a mennyiben kövekből — mert a fémeket akkor még nem ismerték, — szerszámokat csináltak, melyeknek segítségével az állatokat elejtették. Ennyire ment eddig az őskori történet előadásában, és a nem épen folyékony, de annál szellemdusabb és helylyel-közzel találó humorral fűszerezett előadás alatt egyetlen hallgató sem volt, — az igaz, hogy a főranguk távortartották magukat ez új tannal való érintkezéstől — a ki szégyelte volna alacsony származását, sőt inkább, valami kimondhatlanul fölemelő érzés kapja meg a lelket azon gondolatra, hogy ime, milyenek voltak az első emberek, és milyenek a mostaniak! Az állatiság alanti fokáról már is odáig emelkedtek, hogy nemcsak az egykoron vele egy sorban álló állatok, hanem úgy szólván az összes természet az embert uralja, és mindezt csupán szellemi és erkölcsi felsőbbsege által. Ez a gondolat nem hogy lenyomná, de sőt boldog öröme ragadja a gondolkodó főt, mert kezességet nyújt neki egyszersmind arra nézve is, hogy a szellem és erkölcs folytonos előretörekvése mellett az emberiség okvetetlenül el fogja érni azt a kort, melyben csak is a szellem és erkölcs lesznek az emberiség törvényhozói és igazságszolgáltatói. Avagy mi egyébbért született és halt meg Krisztus a keresztfán, mint azon igazság érvényre-juttatásáért, hogy Isten az erkölcsösség eszményképe. Ilyen értelemben véve tehát, Vogt Károly nem ellensége az igaz vallásosságnak, hanem igenis ellensége a sötétségnek és lelkesült hirdetője a világosságnak.

És ugyanazon szombaton este, midőn Vogt Károly fővárosunkba érkezett, a pesti hirlapírók nagy lakomával ülték meg a lapbélyeg eltöröltetését. Ne csudálkozzanak rajta, hogy a szellemi harcok is eszem-iszommal adtak kifejezést örömeiknek, mert ez egyszer némi jelképes oldala is volt ezen lakomának; azt fejezte ki t. i., hogy immár talán mégis felvirradt hazánkban is azon idő, midőn a szellemi napszamosai egy kis anyagi haszonra is számolhatnak munkásságuk fejében; semmi kétség tehát, hogy az egész ország szívből kívánt: „egészségükre válják“-ot a lakomázó hirlapíróknak; a többire nézve pedig ez a lakoma is csak úgy folyt le, mint a többi e nemű éledelek; volt evés-ivás, volt pohárköszöntés egyaránt

Deákra és Kossuthra, az öregebb része éjjel előtt, a fiatalabb éjjel után tért nyugovóra, mindegyike azon tudattal, hogy hazánk ismét egy nagy lépéssel ment előbbre az igazi szabadság felé, leütötte a bilincset, a mely az eszmékre volt verve, és minél szabadabban szárnyalhatnak az eszmék, annál világosabb lesz az élet.

Talán azt hiszi a főváros, hogy az írók most már soha nem szorulnak többé segélyre a hazában, azért volt az írósegély-egylet javára rendezett hangverseny mult vasárnap olyan gyéren látogatva, pedig ez volt az első nagyobb szabásu zenei élvezet ez őszön, és egy jeles zenei tehetség: Bertha Sándor is e hangversenyen mutatá be a közönségnek, hogy milyen jó sikerrel töltött több évet külföldön. Már elutazása előtt is mint szép tehetség volt ismeretes, és most mint nagyra törekvő művész tért vissza a hazába. Szerzeménye épugy, mint előadása biztosítja számára a művészi koszorút: ha tovább is komoly kitartással azon uton halad, melyen máris jóval felülmúlja a közönséges virtuozok és kotacsinálók sergét. A közönség ugy neki, mint Prielle Kornélia asszonynak, a ki Vörösmarty: „Szegény asszony könyvé“-t igen gyönyörűen szavalta, ismételt taps által nyilvánította elismerését.

A nemzeti színpadon pedig ma, szerdán este, Feleky né asszony ragadta el a közönséget. „Lecouvreur Adrienné“-ben adta a czimszerepet, először adta itt e szerepet, és mintha csak most tudta volna meg a közönség, milyen jeles művésznőt birunk e nőben, annyira el volt ragadtatva, több jelenet után percekig tartott a taps és kihívás; különösen sikerült neki a szavalati és haldoklási jelenet. Itt a bensőségsejles egyszerűség, ott az élethűség mellett a finom szépészeti érzék és mindenütt a nagy választékosság és a színezés melegsége kapta meg a néző lelkét. Feleki is szokott eleganciával adta Maurice-ot.

—i —r.

Budapesti hirvivő.

✱✱ (A pesti jótékony nőegylet) a f. é. december 19-kétől 1870-dik évi január 15-éig terjedő 4 hétre szegényei között leendő kiosztásra összesen 499 frt 20 krt utalványozott és pedig hetenkinti részesítetteknek 273 frt 50 kr, egyszer-mindenkorra segélyzeteknek 225 frt 70 krt. Ez alkalommal a választmányi nők 46 új vizsgálatról tettek jelentést; az egyleti kötőintézetben 18 szegény talál állandó foglalkozást és keresetet. — Figyelmeztetjük a t. közönséget, miszerint a pesti jótékony nőegylet az évenkinti szegényei javára rendezendő álarczos bálját a jövő farsangban, január 16-kán, a városi vigadó helyiségeiben tartandja meg. E bál az idén is sorshuzással leendő egybekötve, melyhez már is igen szép és becses tárgyak vannak az egylet rendelkezésére bocsátva.

✱✱ (Király ő Felsége) kedden reggel 5 $\frac{1}{2}$ órakor a rendes éji vonattal Bécsből Budára érkezett. A pályaudvarban Rajner Pál belügyminiszter és a főkapitány által fogadtatott. Ő Felsége megérkeztenek napját a miniszterek előterjesztéseinek szánta, kik közül Andrássy harmadfél óráig volt kihallgatáson. A király esti 6 órakor udvari ebédet adott, melyen a gyengélkedő koreskedelmi miniszteren kívül a miniszterium minden tagja, s azonkívül 14 egyén volt hivatalos. Mult csütörtökön ő Felsége délelőtti 9 $\frac{1}{2}$ órától 12-ig mintegy 80 különböző sorsu egyént hallgatott ki. — Király ő Felsége f. hó 7-kén érkezett Rómába, s H o h e n e m s g r ó f n ő név alatt a legszigorubb incognitóban a Farnese-palotában lakik, hol számára igen di-

szes osztály van berendezve. — Király ő Felsége, mint hal-latszik, pár hó múlva maga megy Rómába, hogy visszakísérje a királynét, ki február végeig marad nővérénél. — Mária Valéria főhercegnő felséges anyja visszatértéig Budán marad s így a karácsoni ünnepeket itt fogja tölteni.

++ (Érdekes apróság a keleti utból.) A bibliai Jordán vizéből pléhedényeket meritettek tele a király s kísérete, miniszterelnökünknek más edény hiányában csak egy facon jutott. A tengeri utazás azonban tönkre tette a király pléhedényét, s így a szent víz is kárba veszett. A kíséretnek jordánvizzel töltött pléhedényei hasonló sorsra jutottak. A király sajnálatát fejezte ki, mert a királynét ohajtotta volna meglepni vele. A miniszterelnök faconja ellenállt az ut viszontagságainak s felajánlá most a királynak. S így ezt vitte el a királyné Rómába, s ezzel fogja Simor primás megkeresztelni a nápolyi királynénak születendő gyermekét.

++ (A budai állami nőképezde) e hó 15-kén nyitott meg; de a későbbi jelentkezők is, a mint értesülve vagyunk, újévig főlvetetnek. Az intézet egyik jeles tanárának neje a vidéki növendékek lehető jutányos ellátását magára vállalta, s ezt az illetők annál örvendetesebb tudomásul vehetik, mert az idő rövidsége miatt az intézetnél bentartásról egyelőre gondoskodni nem lehetett. Bővebb értesítést nyerhetni magában az intézetben, a bécsi kapu melletti Novák-házban.

++ (Az árvák mindnyájunk gyermekei.) A városi leányárva-intézetben, mely ő Felsége a királynő nevét viseli, karácson estéjén, d. u. 5 órakor a szegény árvák megörvendeztetésére karácsonfa fog felállíttatni. A jóakaró emberbarátoknak ez által alkalom nyújtatik csekély adományaikkal úgy az intézetet segíteni, mint az árváknak örömet szerezhetni. E szeretet-adományok átadhatók magában az intézetben (gyár-utca 13-dik szám) vagy pedig Csicsmanczay, Ebner, Gschwindt, Medetz, Ráth Károlyné és Strobentz urnőknél. Az adományok nyilvánosan nyugtáztatnak.

++ (A florencziek) mult szerdan adták első hangversenyüket a vigadó nagy termében. Dicsérni e világhírű négyes-társulatot, annyi volna, mint „galambokat vinni Athenbe.“ És épen olyan felesleges dolog, párhuzamot vonni ezen és Hellmersberger négyese közt. Mindegyik nagy a maga genréjében, és mindegyik genre nagy. Azért csak annyit jegyzünk meg e hangversenyről, hogy előadattak Beethoven Es-dur, Mozart A-dur és Herbeck F-dur négyesei; ez utóbbit most hallottuk először és igen örülünk, hogy oly kitűnő társulattól hallottuk, mert különben e zenemű aligha találkozott volna a közönség osztatlan tetszésével. Vannak benne szép részek, de egészben véve sok benne a cziczoma és ötletszerűség.

++ (Mezei József) a már sajtó alatt levő költeményeire hirdetett előfizetés határidejét a nyomda túlterheltsége miatt, december 20-káról január 15-kéig meghosszabbítja, s fölkéri szíves gyűjtőit és előfizetőit, hogy az ivateket az előfizetési pénzzel együtt akkorára beküldeni szíveskedjenek, hogy a könyvek szétküldését azonnal megkezdhesse.

++ (A pozsonyi honvédtászló szalagját) a belgák királynéja himezte sajátkezűleg. Az ezüst-himzetű szalagok egyikén ez olvasható: „Mária Henrika, a belgák királynéja, a pozsonyi honvédtászlóaljnak, 1869.“ A másik szalag pedig következő felírást viseli: „Isten vezéreljen hazánk dicsőségére!“ Talán nem szükség megjegyezni, hogy Mária Henrika a felejtetlen József nádor leánya.

++ (Eugénia császárnénak) az udvarias khedive két hajót, egész sereg tevét és két puput bocsátott rendelkezésére. A

tevék közt volt egy gyönyörű fehér állat, mely egyedül csak a császárné használatára volt szánva. Azonban oh végzet, a császárné, ki különben bátor lovagló, nem bírta kiállani a „puszták hajójának“, a tevének ingatag járását, tengeri betegséget kapott a szárazon és azontúl inkább gyalog járt. — A tevét a khedive elküldte Compiegnebe. — Mit nem tesz az ember egy fejedelemlő kedvéért, még ha keleti miniszter is! A francia császárné szerencsét kívánt az egyiptomi alkirálynak pénzügy-miniszteréhez, mint igen művelt, okos emberhez és jó társalkodóhoz. Az alkirály bámul s kérdi, miként tudhatja ezt a császárné, holott minisztere egy szót sem tud francziául. — Oh igen, — válaszol a császárné — sőt meglehetősen jól is beszél. — A miniszter hat hónap alatt annyira neki feküdt a francia nyelv tanulásának, hogy a szellemdus Eugénievel is el tudott társalogni, a mi sokat akar jelenteni. És még mondja valaki, hogy a keletiek nem udvariasak! Nálunk is csak a hölgyek érdeme, hogy fiatalságunk annyira töri magát a tudományok és alapos műveltség után.

++ (Az egyiptomi alkirály) értékes ajándékkal lepte meg a francia császárnét. Pompás diadém ez, drágakövekkel kirakva, s értékét hat millió frankra becsülik. A „Gaulois“ e tárgyra vonatkozólag azt jegyzi meg, hogy midőn a walesi hercegnő keleten utazott, még egy gyöngyazemet is vonakodott ajándék gyanánt elfogadni. „Egyébiránt — írja a nevezett lap — a hercegnő még nem visel fején koronát, s más gondolkozásmód uralkodik Londonban és más ismét Párisban.“

++ (Pestváros) e hó 9-diki közgyűlésén Tavasz Endrének általunk már jelzett indítványa az Eszterházy-képtár megvétele ügyében, egyhangulag elfogadtatott. Ugyanaz nap a főrendi táblánál is történt egy interpelláció gróf Zsigray Fülöp részéről a közoktatási miniszterhez, hogy a képtár megvételére szánt-e bizonyos összeget a költségvetésben, s az ország minden részében is általános az érdekeltség e közművelődési tekintetben roppant fontosságu ügy iránt. Reményünk van tehát, hogy tulajdonunk marad a képtár. Pestváros e czélu adakozással szép példaként járt elül, s a kormány is megteendő minden tőle telhetőt.

++ (A magyar vitézségről) sokat írnak Dalmáciából. A „B. P. K.“ is egy hosszú közleményt adott ki Cattaróból, s e közleményben többi közt igen ki van emelve az Albrecht-ezred hősi rohama (mult hó közepén) Veliko Zagvozgák ellen. Egy főrangú katona, látva e rohamot, fölkiálta: „Életemben nyolczvankét ütközetben vettem részt, de ilyes valamit még soha sem láttam!“ Kár, hogy a sziklák nem engedték meg, hogy e vitézségnek nagyobb sükere is legyen. Albrecht főherceg — hallván ezredének e jó hírét — Vetter ezredeshez e táviratot küldé: „Mondja meg ön ezredemnek: büszke vagyok rá, hogy nevemet viseli, s csak azt sajnálom, hogy vitéz tetteik szemtanuja nem lehettem.“ A főherceg, ki már előbb is 50 aranyat küldött az altiszteknek, ezredét ezuttal is jelentékeny adományban részesíté.

++ (Rózsás napló.) Erdélyi Sándor, Pestváros törvény-széki főjegyzője, e napokban jegyezte el Fényos István, biharmegyei herpályi földbirtokos leányát, a pesti előkelő körökben kedvesen ismert Fényos Ilka kisasszonyt.

++ (Vegyes hírek.) Szigeti József „Mérget ivott“ című egyfelvonásos vigjátékot adott be a drámabíráló bizottsághoz. Kedvező véleményt hallánk ügyesen szőtt tartalmáról. Ugyanő még két más kisebb vigjátékot is irt, melyek azonban még nincsenek egészen befejezve. — Doppler Ferencz itt van s az iránta való figyelemből hozták színro-

„Ilká“-ját, mely különben is megérdemli, hogy fönmaradjon. — Itt jár most a tavalyi felültetésről ismert Salvi is, a ki a „Variétés“ színházba olasz operát hoz, s ígér hat oly olasz dalművet, melyet Pesten még nem hálottak, Csillag Rózával, Graziánival sat. — 45 új népis k o l a szervezetett, azaz, hogy ugyanannyi arab tenyészlő érkezett tegnap a vasuton. Mező-hegyesről Bábólnára viszik. Egytől-egyig nemes származásuak, 20 aranyárga a hires Gidránt, 25 szürke pedig Sagiát ismeri ősenek. — A pesti város liget be már régóta terveznek új utakat, melyeket az ottani nagy forgalom és az eddigi utak szembeszökő elégtelensége sürget. Ujabban a dohány-utczát szemelték ki e célra. — Mult héten szerdán este a „Fiume“ gőzös Szalk táján egy kompot elsülyesztett. — Az orvos tan hallgatók bálbizottmánya szerencsés volt ez évben is b. Eötvös Józsefnét a bál házi asszonyául megnyerni, a tiszteletbeli elnökséget pedig dr. Bókay János, a gyermek-kórház igazgatója volt szíves elvállalni. A bál 1870-dik évi február 9-kén tartatik meg az „Európa“ szálloda disztermében. — Waring testvérek, a keleti vasut építői, magyar mérnökök szerződötetésére bocsátanak ki felhívásokat. Ez talán az első eset, hogy egy magyar vállalat férfiai figyelmet fordítanak a magyar szakférfiakra. — T r o p m a n n ügyében a vizsgálat be van fejezve s ő gyilkosság, rablás és okmányhamisítás vádja alatt az esküdtszék elé fog állittatni. — Mult pénteken estve a Prágából Bécs felé jövő vonatról Brüsau és Lettowicz közt 6000 frt értékű holmit loptak el. A veszteséget csak Lettowitzon vették észre. — Két molná r l e g é n y t fogott el a budai kapitányság, kik Pesten több házfeltörést követtek el. Golyóra töltött pisztolyokat találtak náluk, melyekkel, saját vallomásuk szerint, egy kömüvest, ha rablás közben ellenáll, megölni akartak. — A város liget et egy széles fasor által ohajtják összekötni a népkerttel, melyet most csinálnak az üllői-ut mellett. A város nem tehet a közegészségre nézve hasznosabb dolgot, mintha minél több sétahelyet alakít, s a hová csak lehet, fát ültet. — Pest város gazdasági bizottmánya Kada, Blahunka, Staffenberger, Crescier, Luczenbacher, Ságody, Incze és Csengey urakból álló albizottmányt küldött ki, mely magát a honvédek menháza ügyében az országos honvédegylet bizottságával a helyiségekre s egyebekre vonatkozólag érintkezésbe tegye. — Egy verseczi ügyvéd 50 frtot küldött a „P. N.“ szerkesztőségéhez az akadémia részére. Hatodik 50 frt már ez 1860. óta ugyanez adakozótól, kiszigorú névtelenséget tart. — Ausztráliában, a „Debreczen“ szerint következő magyarok laknak: Udvardi József, volt szolgabíró, ki megvakult és Melbourneban nyomorban él, Sirovy czukrász, Gyulay Gábor, volt honvédalezredes, Holländer Samu és Blau Adolf, gazdag kereskedők, Morvay és végre Nagy L. ruhakészítők. — Pesten, a violautczában egy veszettnek állított eb megharapott egy 9 éves fiut; az ebet agyonlőtték. — D a m j a n i c h János özvegyéhez a közös honvédsír emléksobrúra a nemelelkű Kubik Endréné asszony Egerből, mint gyűjtő, 17 frtot küldött. — Csá v o l s z k y (Skorpió) január 4-kén tölti ki váczí fogságát, s azontúl ismét az „Ellenőr“ belmunkatársa lesz. — Csengeri Antal, hír szerint a „Budapesti szemlét“ meg akarja szüntetni, mert zilált irodalmi viszonyaink következtében, tartalmának ő szoállítása csaknem legyőzhetlen akadályokkal jár; ha megtörténék, irodalmunk sokat veszítené. — V o g t Károly tiszteletére lakomát rendeznek a pesti nagyobb lapok szerkesztőségei, tanárok és a művelődés egyéb bajnokai. A részletek később tétetnek közzé. — Király ő Felsége kijelentotte

hogy az írói segély-egylet tánczvigalmán (jan. 15.), ha akkor Pesten lesz, meg fog jelenni. — A fejedelem-asszony azon budapesti szűkölködő lakosok részére, kik hozzá legközelebb pénz-segélyért folyamodtak, 500 frtot engedélyezett. — A „Reform“ című politikai napi-lap első száma e hó 15-kén jelent meg Rákósy Jenő felelős szerkesztősége mellett. Terjedelemre nézveez most a legnagyobb magyar politikai lap. Az első számban egy művelődés-történelmi czikk is van, Horváth Mihály püspöktől.

✦✦ (Halálozások.) S z a n i s z l ó Ferencz, nagyváradi püspök, meghalt Bécs melletti magányában. A megboldogult egyike volt legjótékonyabb főpapjainknak, kinek nevét a szegények sokáig hálával emlegetik meg. — Benkő honvédelezredes neje Budán, a „Debreczen“ szállodában hirtelen meghalt. — Kolozsvárott e hó 2-kán hunyt el a 83 éves Ruzitska György, az ottani zene-conservatorium igazgatója, ki a hazai zene terén a régi világban oly sok érdemet szerzett. Végperczében is zeneszerzésről álmodozott. — Aradon e hó 4-kén halt meg Winkler Jakab, börgyárnok, 70 éves korában, ki az ipar terén kitűnő sikerrel működött már akkor, midőn nálunk még kevés vállalkozási szellem volt. — Máramaros-Sziget is egyik legtiszteltebb emberét veszté el a 73 éves Hulimán Pál, kincstári főorvosban. — F. hó 6-kán hunyt el Nagy-Váradon az Orsolya-apácák fejedelem-asszonya: Csobánszky Stefánia. — Turnovszky, ismert pesti fogorvos, 83 éves korában meghalt. — B. L u z s é n s z k y Pál, az országgyűlési balközéppárt egyik kitűnő tagja, mult kedden virradón halt meg Pesten. Utolsó óráiban magához kérette Ghyczy Kálmánt és Ludvig Jánost, hogy tőlük végbucsut vegyen, kik azonnal el is mentek a haldokló végküzdelmét a barátság vigaszával megkönnyíteni. Elméje tiszta és ő nyugodt volt, de már csak egyes szavait lehetett megérteni, és azok a közügyekre vonatkoztak. Béke hamvaikra!

Nemzeti színház.

Deczember 17-kén.

Decz. 11-kén: „A portici néma,“ Auber operája, 5 felv. — Decz. 12-kén: „Egy jó madár,“ Szigeti József eredeti vigjáték, 3 felv. — Decz. 13-kán: „A bajusz,“ Szigligeti Ede vigjátéka, 3 felv. — Decz. 14-kén: „Dinorah,“ Meyerbeer operája, 3 felv. — Decz. 15-kén: „Lecouvreur Adrienne,“ dráma, 5 felv. — Decz. 16-kán: „Faust,“ Gounod operája, 5 felv. — Decz. 17-kén: „A tündérujjak,“ színmű, 5 felv.

Budal népszínház.

Deczember 17-kén.

Decz. 11-kén: „Egy jezsuita páter,“ vigjáték, 3 felv. — Decz. 12-kén: „Budapest és a szőke Duna,“ színmű, 3 felv. — Decz. 13-kán: „Az illat,“ „Egy újkorú Pilátus,“ 1 felvonásos vigjátékok és a beduin repülő sereg föllépte. — Decz. 14-kén: „A miniszter előszobájában,“ „A fehér Othello,“ 1 elvonásos vigjátékok és a beduinok. — Decz. 15-kén: „A pénztár kulcsa,“ „Kastély az országuton,“ 1 felvonásos bohózatok és a beduinok. — Decz. 16-kán: „Legjobb az egyenes út,“ vigjáték, 2 felv. és a beduinok utolsó előtti föllépte. — Decz. 17-kén nem volt előadás.

Gazdasszonyoknak.

Vizahólyag bőrkéből.

Disznóölés alkalmával egy csomó tiszta bőrkét tiszta vizből mindaddig kell főni hagyni, míg egészen megpuhult. A puha bőrkét disznósajtnak lehet felhasználni, a levét azonban finom ruhán át meg kell szűrni, minden zsírosságot leszedni és

ujból a tűzre tenni, mindaddig forrni hagyván, míg nyúlós és vastagos nem lesz. A befőtt lé háromszor olyan kevés lehet, mint mikor először megszürtük. Ha a lé nem átlátszó tiszta, ismételve meg kell szűrni. Legvégül e befőtt levet lapos tányérokba és tálakba kell vékonyan önteni és megkeményedni hagyni. Másnap a tányérokra leszedni, darabokra vágni és papírra téve a sütőben megszáritani. Üvegekben száraz helyen eltéve e hólyagfélét épen úgy lehet használni, mint a vizahólyagot, vagy a gelatint.

Sz. Georgin.

Almás-torta.

Tizenkét lat finom lisztet, egy negyed font finomra tört cukrot és egy kis citromhéjat a deszkán jól össze kell keverni. E lisztbe a sodrófával tizenkét lat vaját kell eldörzsölgetni, egy egész tojást, egy sárgáját és annyi tejfelt, hogy jól összeálljon. E tésztát széles késsel jól ki kell dolgozni, és háromszor összehajtogatva ismét kisodorni, mint vajás tésztát szokás. Ezalatt hat — nyolcz szép almát meghámozván és kis szeletekbe vágván, egy csészényi vízzel, cukorral és egy kis vanigliával péppé kell főzni, kissé hűlni hagyni, a tésztát kisodorni, a torta-lemezre tenni, egy ujjnyi vastag kerek darabot, az almapépet ujjnyi vastagságúra reá kenni, köröskörül tésztából egy kis ujjnyi széles szalagot tenni, hogy a pép ki ne folyhasson, a többi tésztából restélyokat csinálni a tortára, tojással megkenni, cukorral meghinteni, egy három óra-negyedig meleg sütőben szép pirosra megsütni.

A. Antónia.

Divattudósítás.

Vannak, a kik komolyan síkra kelnek a mai divatok czélszerűtlen volta a jó ízlés elleni merénylet és a fényűzés ellen, de ha e harcokat a dolgok mélyébe beavatottak viselnék, tudom, néhány fennen hirdetett okkal kevesebbet tudnának felhozni állításaik szigorú védelmére nézve. Mert ha tagadhatlan is, hogy korunk a külsőségek, az állhatatlanság korszaka, ha be kell ismerünk, hogy e vagy ama divathősnő olyan merész ugrásokat tesz akár a hajviselet, akár a ruhák díszítését illetőleg, mégis egy elfogadott eszmét látunk a divat körül is, egy eszmét, mely becsületére válik e kis világnak is, és ez a — szabadság eszméje. Igen, itt, a divat terén uralkodik feltétlen szabadság, e világban sokat, mindent szabad, és csak egy hatalom korlátozza a szabad akarat kinövéseit, és ez — a jó ízlés. De a mi ezzel megegyezik, a mit ez megenged, az mind divatos, az mind szép, akár színre, akár formára nézve. És azért igen könnyű mai nap ruhát varrni, mert az egyszerű díszítés is csak olyan divatos, mint a fodrokkal túlterhelt ruha. A legújabbban készült nehéz szövötű téli ruháknál láttunk olyan egyszerűséget, mely csak a szövetek jóságát és melegét tartotta főkélléknek. Így például egy sötétkék finom posztóruha szoknyáján semmiféle díszítés nem volt látható, a derék is simán készült, csak elől egy sor fekete bársony-gommbal, és az ujján, a csuklyónál egy-két ujjnyi széles bársony-szegélyvel díszítve, a mi igen szép hatással volt a szemre.

Igy az időszínti divatok közé sorozható azon hír, hogy igazi szőrmék igen keresettek az idén, és mert mai nap nem kell olyan bő és hosszú téli felöltő, mint évekkel ezelőtt, ez okból a rövid prémes bundácskák és szőrrel bélelt paletók sokkal olcsóbbak is, mint előbb. Így 40 frton igen csinos fekete, barna, sötétkék felöltőket lehet kapni róka-prémme, macskavagy nyulbéllel. A prémezett felöltőkön kívül még prémmel díszített téli kimenő-ruhákat is láttunk, és ezek igen szépek voltak. A posztó-féléből készült szoknya sima volt, a derék és tűnik azonban három ujjnyi széles barna prémmel volt beszegve. Ugyanígy prémmel volt körülzelve a posztó-felöltő; ebből készült a kis kerek kalap és a parányi karmantyu, a mely olyan kis terjedelmű, hogy csakugyan csupán csak a kicsi kezeknek nyújt egy kis menhelyet. Vége azon régibb karmantyu korszakának, a mikor a karmantyu puha pelyhei közül egy-egy kis ajándék jó gyermekek számára is kikerült. De hisz e jó gyermekek legközelebb gazdagon kárpótolva lesznek a szoretet szent ünnepére szánt ajándékok által! És azért készült olyan sok gyermeköltözék ez idő szerint gyermekekkel megáldott házaknál, és látunk

tarkábbnál-tarkább ruhácskákat, mert csak e tarkaság különbözteti meg a gyermekruhát a felnőttekétől, mert díszítésre ugyanolyanok, két szoknyás ruhácskák, alul fodrokkal, bársony-szegélyekkel, rüchekkel, sat. díszítve.

Mai mellékletünk magyarázata.

Ez alkalommal egy női ing szabásával szolgálunk t. előfizetőinknek. Magyarázatra elegendő néhány szó, t. i. az egyes részek megnevezése.

Az első szám az előrészt, a második a hátrészt, a harmadik az ujjacsok és a pálhát jelöli. Az elő- és hátrész díszítése állhat apró szegélykékből, bevarrott betétekből, csipkéből. Ha kis szegélykéket akarunk varrni, a részeket jóval nagyobbra kell szabni, és csak akkor, ha ezek elkészültek, a részeket a szabás szerint eligazítani. Az ujjak természetesen ugyanolyan, csak hogy keskenyebb díszítést kapnak az elő- és hátrésznél.

Számrejtvény.

Stankovits Loritól.

- 1, 4, 2. Örlő ellensége a faeszközöknek;
- 3, 6, 7, 6, 9. Ráfael Tilian ezzel remekelt;
- 9, 5, 1, 4, 8. Hazánk és folyója, jeles honfi neve;
- 9, 10, 11, 12, 13. Erő s ügyességnek kifejtő színhelye;
- 6, 7, 2, 9, 10, 11, 8. Jó eszköz mondják, hogy magyar találmány;
- 1, 13, 7. Magas bérc lakója, élleme hus-zsákmány;
- 1—13. Három világrészek rövidítő ntját

A magyar király is nézte megnyitását.

Megfejtési határidő: 1870-diki január 16-ka.

A f. é. 48-dik számban közlött rejtvény értelme:

Járjatok be minden földet,
Melyet Isten megtoremtett,
S nem akadtok bizonyára
A magyar nemzet párjára.

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Fiedler Otilia, Nagy Róza, Esztergomy Erzsébet, Szüts Anna, Simon Mária, Halasy Berta, Molnár Krisztin, Komáromi Lina, Farkas Eleonóra, Madarassy Borbála, Szluha Mariska, Gyura Janka, Benedikovics Róza, Jeszenszky Aranka, Molnár Zsófia, Stenczinger Lina, Eckerdt Gizella, Benkovits Edéné, Pikéthy Etelka, Ember Sarolta, Lászlav Sarolta, Fábíán Simon József, Pásztelyi Danielovich Emilia, Szepessy Róza, Dubányi Róza, Somsich Emma, Aradi Klára, Nagy Miklósné, Mártonfi Anna és Vilma, Soltész Kamilla, Lukács Ella, Tóth Vilmosné, Dubek Mari és Róza, Appel Emilia, Sztankovics Lóra, Szányi Mariska, Vilyászky Mária és Anna, Fenczik Vaszőcsik Mária, Uferbach Ilona, Dely Mária, Baranyai Gál Helén, Halmay Ilka és Berta, Geher Antalné, Jellachich Julia, Basilides nővérek, Lázár Matild.

A 47-dik számban közlött rejtvény értelmét utólag be-küldték:

Pikéthy Etelka, Ember Sarolta, Lászlav Malvin, Dubányi Róza, Nagy Miklósné, Aradi Klára, Somsich Emma, Vilyászky Mária és Anna, Fenczik Vaszőcsik Mária, Uferbach Ilona, Dely Mária, Pásztelyi Danielovich Emilia, Jellachich Julia, Lázár Matild.

Tartalom.

A tartalom. — Ebresztő, Kuliffay Edétől. — Mindenre születni kell, Tóvölgyi Titusztól. (Folyt.) — Hiszen én arról nem tehetek, Kónizy Csátártól. Kaufmann Angelica. — Az ásványok haszna az emberi háztartásban, Pápai Hoffmann Mórtól. (Vége.) — Egy hét története. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdaszonyok. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A borítékon: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbízások tára. — Előfizetési felhívás. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: egy női ing szabásmintája és előfizetési felhívás az „Új Rogéló”-re.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: Emilia.

Előfizetési díj (illetményekkel):

Évnyegyedre 3 frt, félévre 6 frt, egész évre 12 frt. Egy-egy félévi műlapért 30-30 kr és egy-egy kötet könyvmellékletért 10-10 kr.

Szerkesztői s kiadói iroda:
kalap-utca 17-dik szám, 2-dik emelet.

Hirdetések díja:
Egy 4-szer hasábozott sorért 8 kr.

52. sz.

December 26-án.

1869.

Havonkénti színezett divatképpel, minden szükséges himzetrajzokkal. Évenként két történelmi műlap és tíz kötet könyvmelléklettel.

A könyvek meghozatala egész, a műlap meghozatala félévi járatási kötelezettest foglal magában a lap irányában.

A friss lég.

Mint emelkedik mellünk, ha a friss, tiszta, üdítő levegőt hosszú lélegzettel magunkba szívjuk! — és nem csupán a boldogító érzés, hogy a tikkasztó nyár végre hátunk mögött van már, vagy nem csupán a fürge szárnyasok ezerhangú örömeke, nem csupán a növényzetnek szívünket és szemünket felüdítő kedves zöldje tölti el keblünket gyönyör-élvvel, hanem a tiszta, éltető levegőben gazdag légkör hozza vérünket élénkebb keringésbe, s tesz minket fogékonyabbakká minden életörömeke élvezetére.

Ezzel ellentétben a szobában korlátoznak érezzük magunkat, hasonlóan a kalitba zárt madárhoz; házi körünk, hol egyébként boldogság ölel körül, most kényelmetlen, s testbenlélékben kimerültek vagyunk. Azt mondjuk, hogy a szoba levegője telve van gőzzel, nyomasztó, s kinyitjuk az ablakot, hogy felüdüljünk és magunknak hatalmas náthát, avagy még rosszabb bajt szerzünk.

Vizsgáljuk tehát, miben áll tulajdonképp a levegőnek e nyomasztósága, e „gőzzel telt“ volta?

Ha vizsgálat alá vesszük ezen egykori elemet, először is azt találjuk, hogy az — mint már tudjuk — nem valóságos elem, hanem összetett test. Ugyanis a levegő egy rész élelyből s négy rész légenyiből (fojtó-anyag) áll, s a legtöbb esetben még jelentékeny mennyiségű szénsavat, vizgőzt és más egyéb gáz-alaku testet tartalmaz, minthogy mindaz, a mi a földön elpárolog vagy elporlik, a levegővel egyesül.

A légnak közönséges és az emberi egészségre leghasznosabb vegyülete következő: 100 rész levegő — a mint a szabadban létezik — tartalmaz:

79 rész légenyt,

20 rész élelyt,

$\frac{1}{30} - \frac{1}{15}$ szénsavat és

$\frac{22}{30}$ változó mennyiségű vizgőzt.

Olvasónőim bizonyára csudálkozni fognak a fölött, hogy oly lég-nemből, mely a gyűlöletes „fojtó-anyag“ nevet viseli (légeny), oly nagy mennyiséget kell belehelniünk. Ez azonban épen nem ártalmas vagy mérges, hanem egészen hatás nélküli test, melyben — tiszta állapotban — meg kellene fullnunk, mely azonban kellő arányban vegyítve a levegővel, reánk nézve igen üdvös szerepet játszik. Testünk ugyanis akképp van alkotva, hogy nem szabad tisztán és egyedül csak élelyt lehelnünk be. A tiszta, éltető levegő, az élely, vérünket oly sebes keringésbe hozná, hogy életerőnk gyorsan ellobogna s a legrövidebb idő alatt meg kellene halnunk. A természet ezért hozá létre a ránk nézve jótekonny összevegyítési arányt.

A légenynek ezenkívül a természet háztartásában még más igen fontos rendeltetése is van.

Mindenekelőtt megemlítendő a levegőnek általa eszközölt meghigítása.

Míg a szabad természetben a légnek ezen vegyületeknek egyensulya folytonosan ismét helyreállítatik, a zárt szobában a levegő a kilehelés és az állati (emberi) testek kipárolgása sat. következtében megromlik; ezért szükséges mulhatlanul a szobák mindennapi szellőztetése.

Az angolok e tekintetben igen érzékenyek; ők mindenütt: háló- és társalgási szobáikban igen czélszerű szellőz-

tetési módot alkalmaznak. Egyébiránt közülök sokan oly túlságokba esnek, s gyakran oly erős légvonatot okoznak, hogy azt hölgyeink rheuma nélkül alig, nátha vagy fogfájás nélkül pedig bizonyára nem állanak ki.

Nálunk, különösen nagyobb városokban, fájdalom, ennek sokszor épen ellenkezője tapasztalható.

Itt a háló- és lakszobák legtöbbször oly kevésbé szellőztetnek, hogy a kívülről bejövő azonnal kénytelen észrevenni a nyomasztó, fojtó levegőt, és e körülményben rejlik oka sok folytonos betegeskedésnek, az életnélküli, sárgás arcszínnek és sok egyéb szenvedésnek gyakran egész családnál.

Habár nehéz a régi szokásokkal felhagyni, mindazáltal remélem, hogy az értelmes családanyák, kiknek ezen ügyet vajha melegen szívükre kötnöm sikerülne, nem riadnak vissza azon csekély fáradságtól és alkalmatlanságtól, melyet nekik egy az egészségre nézve föltötte hasznos szellőztetési mód életbeléptetése okozna.

Ezen szellőztetési mód a következőképen létesítendő: alkalmaztassék néhány cső a falon keresztül, mely csövek közül az alsók — a padlózatnál — a friss levegőt bevezessék a szobába, a felsők pedig — a fölepnél (plafond) — a szoba megromlott levegőjét eltávolítsák. Ez által télen természetesen némi melegséget elvesztünk, de a csövek szellentyűje úgy legyen alkalmazva, hogy azokat tetszés szerint bezárni vagy kinyitni lehessen. Épen úgy lehetne még télen a légvezető csövet valami meleg helyiségen átvezetni, hogy ne jöjjön jéghideg lég a szobába.

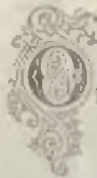
Végre némi felvilágosítással kívánok szolgálni olvasó-nőimnek arra nézve, hogy a levegő tavasszal miért oly tiszta és erősítő?

A téli hideg, a hó és esőzések által a levegőből minden idegen vegyület eltávolittatik, vagyis lecsapódik és fölemész-
tetik. Továbbá az erősebb melegség által előidézett tavaszi szelek a légkört hatalmasan összekeverik, s így a rendes arányba visszaállítják; ez eset történik ősszel is. Főleg pedig a melegség az, a mi az életerőt és életműködést mindenütt fölébreszti, s a végtelen sok hajtás és bimbózás által jelentékeny mennyiségű szén-sav emésztetik föl, úgy, hogy az éleny nagyobb mennyiségben gyűlhet össze.

Ha tehát csakugyan jobban érezzük magunkat a friss, tiszta levegőn, ez által meg kell győződnünk annak végtelen befolyásáról testi egészségünkre, s valóban tiszta, kellő részekből álló levegő majdnem nagyobb szükséglete az állati és emberi testnek, mint a jó táplálék, mert az ember könnyebben élhet meg rossz táplálék, mint romlott levegő mellett.

Siessen tehát, a ki csak teheti, legyen öreg vagy fiatal — különösen a gyermekek — ki az üde, egészséges levegőre! Boldogok a gyermekek, ha annyira szoktatják és annyira ed-zettek, hogy minden idő- és légváltozást el tudnak viselni, s így aztán testileg-lelkileg gyarapodnak, egészséges, életrevaló erős emberekké válnak. A legnagyobb jótét, melyet a szülők gyermekeikkel tehetnek, ha arról gondoskodnak, hogy a szobában tiszta, friss levegő legyen és szabadon játszhatnak és mozoghatnak a legnagyobb és legigazabb életiskolában, az Isten szép, szabad természetében. Itt szerezhetik meg az élet legbecsesebb javait: az egészséges, erős testet és az egészséges, természetes lelkületet.

Oh, mit fürkészsz szemeimben? . . .

Benedek Aladártól.

h, mit fürkészsz szemeimben,
Midőn ölelem karsu derekad?
S ha ajakam ajkadra vittem,
Oly mély sohajra kebled mért fakad?

Oh, mért ölelsz oly merészséggel?
S ha csókot kérek: csókod mért hideg?
S ha csüggök rajtad forró hévvel,
Mért ver folyvást oly egyhangun szíved?

Tán azt hiszed, hogy nem szeretlek?
Ugy mért óvod hát erőbben magad?
Vagy szánalom van talán benned?
Mert azt hiszed, hogy te vagy gazdagabb?

Igy néztem én is más szemébe,
Igy szántam egykor én is másokat!
Most meg te nézsz az enyémben,
S én nem cserélem véled sorsomat.

. . . Ah! át kell menni mindnyájunknak
E végső, fukar, csöndes iskolán!
Sokan, midőn már sírba jutnak . . .
Do te ne várd ezt, kedves, jó leány!

Ne nézz, ne nézz úgy szemeimbe!
De jer, hadd szívjam édes ajkadat!
Hidd, bölcsőbb ember mondja, mint te . . .
A szerelemben égi üdv fakad.

Mindenre születni kell.

Beszély.

Tőlvölgyi Titusztól.

(Vége.)

IV.

Kié lesz?

Másnap reggel pontban 11 órakor, megkopogtatták Szerjesyné ajtaját, s a kimondott „szabad“ szó után, valóban a várva-várt vendég lépett be. Öltözete sokkal keresettebb volt, mint tegnap, csizmái ragyogtak, a gombok fel voltak varrva kabátjára, fehér mellény helyett feketét és fekete helyett fehér nyakkendőt viselt, mi Mária szerint a legutósó divat, Knieber szerint pedig a legolcsóbb nyakkendő lehetett.

Mint tegnap, a legilletelmesebben meghajította magát és csókolta meg nem háromszor egymásután, de egyszer a Mária kezét, hanem ez egyetlen csók oly hosszú és meleg volt, hogy olyannal, mint a tegnapi, fölért hattal. A Knieber arczkifejezése most érzelmesebb volt, szemei epedőbbek, lényén valami szórakozást lehetett észrevenni, mi a szerelmesek tulajdona és nagyokat sohajtott.

— Nagysám, reményem nem fogja tola-kodásnak venni, hogy ma ismét bátorságot vettem magamnak . . . Sok ház, sok ház e városban, sok család, de bizonyos rokonszenv, sympathy szükséges. Megvallom, nagyon válogató vagyok. Szerencsétlenség, nagy szerencsétlenség. Nem tohetek róla.

— Foglaljon ön helyet, — mondá kissé elfogultan Mária és a pamlagra mutatott, hol maga is helyet foglalt. Knieber azonban csak széket fogadott el, kalapját mint tegnap, maga mellé tette a földre, azon keresztül pálcáját, s a mennyre lehet, kecsesen foglalta el helyét.

— Megbocsásson ön, — mondá Mária keresett, sőt talán ha nem csalódunk, tükör előtt tanult mosolylyal, — meg-

bocsásson, tegnap annyira elérzékenyített az emlékeztetés, hogy . . .

— Oh, nagysád! Értem, nagyon értem. Felbirom fogni az ily gyöngéd érzelmeket, jó szívek, nemes lelkek tulajdona. Épen azért . . . oh, én imádom a jó szíveket!

Szederjesyné lesütötte szemeit és úgy hallgatott, aztán bájdusan emelte Knieberre, s mintegy elárulva hő keble dobogását, kérdezé:

— Ön nemde már több házakkal is ismerős Váradon? Hallottam, hogy tegnap Mitrixéknél . . .

— Oh igen, igen, Mitrixéknél, — kiáltá, a hölgy szavába vágva a művelt fiatal ember, — fogadásból. Gyermekség az egész. Említésre sem érdemes. Mitrix kisasszony szép leány, valóban csinos leány.

Knieber azért mondta ezt, hogy a reá nézve talán kellemtlen tárgyról másra vigye át a beszélgetést. Állát simogatta balkezével, mert bár nem könnyű dolog volt őt zavarba hozni, a vizsgáló szemnek ilyesmit lehetett volna rajta észrevenni e pillanatban. Mig lelkéből elátkozta a kis várost, melyben nem lehet tenni semmit a nélkül, hogy meg ne tudja az egész világ, addig Mária a féltékenység daemonát érzé kaparászni szívében, mint egy fekete kéményseprőt.

— Nagyon csinos leány Róza, — mondá kissé felbigeesztve ajkait — sőt kedves is. Az ember ilyenkor haragszik a sorsra, hogy miért nem ad ily nőknek kedvezőbb anyagi helyzetet. Ő valóban megérdemelné. S ha már a kormány kautiót kíván, hogy biztosítva legyenek az özvegyek, miért nem ad készpénz fizetést, és miért kell szegényeknek azon házbérből élniük, mely ugyan 12 ezerre becsültetett, de nem ér többet hatnál. Különösen a mai világban, midőn a birtoknak valóban potom ára van. Én a mult héten adtam el háromszáz hold földet husz ezer forintért. Igaz, hogy készpénzért, de még is rettenetes olcsón. Különben az is igaz, hogy a birtok nem jövedelmez úgy. Én összesen ezerötyszáz forint haszonbért kaptam, s pénzemre már négy ezer forint kamatot ígérnek. Vesztettem talán, de azért mégis nyertem, a mint veszszük . . .

— A mint veszszük. Természetesen a mint veszszük, — válaszolá Knieber, ki két dolognak jött tudomására. Először is, hogy az asszonynak huszezer forint készpénze van, és másodsor, hogy féltékeny kezd reá lenni. Ezt a Knieber tapintata azonnal tudomásul vette. — Kevés. Hatezer forintos házból megélni nehéz. Ah, igen nehéz, — mondá folytatólag és mintegy magához beszélve. — De egy jó férj, szép jövedelem, megjárja. A leány csinos. Semmi kifogásom ellene, semmi kifogásom. Csupán az, hogy nagyon fiatal, még egészen fiatal.

— Az az hogy még egészen gyermek, — válaszolá fülig pirulva Mária, ki mindinkább arra a meggyőződésre jött, hogy Róza nem családott föltevésében, s hogy Knieber feleség után tapogatózik, s hogy meggyőződést akar szerezni magának.

— Gyermek, egészen gyermek, — válaszolá gondolkozva hösünk, — hanem egy pár év múlva, egy pár év múlva már öregebb lesz.

— Ha megéri az egy pár évet, — mondá sajnálkozva Szederjesyné, — de anyja nagyon félti a szegényt, mert az orvos sok nagy mértékben scorbutosnak mondják.

— Ah, — kiáltá Knieber, megmozdulva székén, — nagyon veszedelmes. Symptomákat nem vettem észre. Jobban meg fogom nézni. Még fiatal. Talán gyógyítható. Ah, épen jó alkalom, nevet szerezni e városban.

— Azaz, hogy nem scorbutos, — mondá Mária növekedő zavarral. — Ugyan hogy is hívják már . . . Aszkóros! Igen, igen askóros. E két nevet egészen összetévesztettem.

— Ah, askóros! Talán tévedés. Sebes növés. Csupán mellgyöngeség, vagy elnyálkásodás. Fiataloknál gyakran előjön. Az askór semmi symptomáját nem láttam, valóban nem láttam. Meg fogom nézni, közelebből meg fogom nézni.

Mária mindinkább érzé, hogy orvos irányába ügyetlenséget követett el, mi egyuttal meggyőzé őt arról, hogy hösünk nem átöltözött mágnás, különben egy orvosi állomás kényelmesebb is polgáremberre nézve, és az orvos még se egészen olyan válogató talán nők dolgában, mint egy mágnás lehet. Helyre akarta tehát hozni hibáját, s mert mindenkifölött az állt ügyének érdekében, hogy Knieber ne találkozzék többé Rózával, és épenséggel ne igyekezze őt még egészségségre gyógyítani, tehát egy cselhez folyamodott.

— Megvallom, igen járatlan vagyok az orvosi kifejezésekben, a nélkül tehát, hogy nevet említenék, csak annyit mondok, hogy öröklött bajban szenved. Családi betegség. Azért élélhet száz évig is, a mint mondják. Mindenesetre kellemtlen, bár meddig él is, különösen a gyermekekre való nézve. . .

— Oh igen, a gyermekekre való nézve . . . — viszhangozá körültekintve Knieber, nem fődöz-e fel valamelyik szegletben egy vagy két porontyot, avagy sirást a harmadik szobából.

— Szegény férjem, — mondá e tekinteteket észrevéve Mária, — az Isten nyugasztalja, beteges ember volt. Valóban egy csepp életerővel sem birt; noha nagyon jó ember volt szegény.

— Nagyon jó ember volt, természetesen nagyon jó ember volt. Láttam erőtlenségének symptomáit még ifju korában. Valóban láttam.

Mária hosszut sohajtott, mintha mondta volna: „Istennek hála, csak hogy már egyszer láttál valamit.“

— Van már szállása kegyednek? — kérdé rövid szünet mulva. — Bocsánat, csupán azért kértem, mert e háznál még van három szoba kiadó. Épen az enyém mellett. Egy szállás volt a kettő, hanem a mint boldogult férjem meghalt, nekem igen nagy lett volna. . .

— Ah, természetesen, hogy igen nagy lett volna. Nincs. Még nincs szállásom. Nem is szándékom. Olyan városba kell mennem, hol hamarabb hirre vergődhetem. Több jövedelem. Ez nagyon kis város, megvallom, nagyon kicsiny.

— És még is, az orvosok nem panaszkodnak, — mondá Szederjesyné ijedségét eltitkolva, — beteg van hál'istennek mindig.

— Ah igen. Beteg van. De ez mind kevés. Pesten azonnal van kereset. Itt tovább kellene időznöm. Gazdag ember nem vagyok, megvallom, nem vagyok. Tudomány elég, azt hiszem elég. Sok tapasztalás. De mit ér? Nekem rögtön kell jövedelem.

— De lesznek talán jó barátok, — szölt Mária, behizelgő mosolylyal és megragadva az alkalmat, hogy az elrepülni akaró madarat visszatarthassa, s mintegy biztosithassa magát, hogy ha marad, bizonyosan az ő felén marad.

— Eh, jó barátok! — mondá kedvetlenül Knieber, — semmi ismeretség. Jó barát igen, majd lesz, ha pénzem lesz. Ismerem az embert. Nem mindenki hálás. Nem mindenki oly együgyű, mint én, ki nem tudom feledni a jó tettet. Volt jó barát, megint lesz igen, de most nincs . . .

— Hát ha van? — kérdé érzékenyen s majdnem könnyes szemekkel Mária, részvétének nyilvános és reményeinek titkos tekintetével ölelve magához Kniebert. — Hátha van? Ne ítélje ön el mindjárt az embereket.

Hősünk érzé, hogy jó uton járt, folytatta tehát fölvetett egykedvűségével haladását:

— Nem hiszek az emberekben. Megcsaltak, sokat megcsaltak, s e szavai után buskomor hangulatnak mélyébe tekintett le.

— A jó szívű emberek többnyire úgy járnak, ha nincs, a ki intené, óvná őket, — mondá Szederjesyné olaj simasággal és vajjá olvadva. Aztán néhány pillanatig hallgatott, s mintegy félénken, nehogy megsértse hőnökét, mondá:

— Ismeretségünk igaz, hogy még nagyon rövid, de a rokon lelkek megértik egymást. Ön különben is jó barátja volt férjemnek, tehát másrésről emléke iránti kötelességem is unszol arra, hogy önnek egy ajánlatot tegyek. De mindenek előtt kérem önt, viseltessen irántam bizalommal, s épen midőn azt hiszi, hogy nincsenek jó barátok, fogadja el barátnői jobbotmat. — Mária most annyi gratiával nyújtá jobbát Knieber felé, mennyit így hamarjában csak összeszedhetett, Knieber pedig ajkaihoz ragasztva az eres kezecskét, remegő hangon mondá:

— Meglepetés, valóban nagy meglepetés. Nem vártam volna. Nemes szív, ritka példány a mai világban, — s e szavak után közelebb és közelebb huzódva Máriához, folytonos sohajok és kézszerítések közt, végre halkan s áhitattal kiáltott föl. — Baráti csók! Megszentelése e pillanatnak. Feledhetetlen, a sírig feledhetetlen! — Most magához ölelé az asszonyt, ajkai összeforrtak, s a ki nem irigyli tőlük e boldogságot, az csakugyan nem is volna érdemes, hogy abban részesüljön.

V.

Megfogta?

Knieber másnap, nem valami nagy podgyászával, az említett három szobába hurczolkodott, s föltette magában, hogy kegyetlenül össze fogja magát szedni, s hogy olyan becsületes ember lesz, a minőt a rendőri névjegyzékekben lehetetlen feltalálni. Legelső teendője volt, hogy beteget szerezzen. Naponta összemáskálta a külvárosokat, betekintett minden házba s a hol beteget talált, azt aztán ótalma alá vette.

— Semmi költség, semmi kiadás. Majd ha jobban lesz, és lesz pénz, akkor fizethetnek, addig semmit. — S miután rendelvényeket nem írhatott, csak szóval nevezte meg a gyógyszereket, többnyire háziakat, és épen ez által csakhamar oly hirre vergődött, hogy a belvárosba is kezdték hívogatni. Tagadhatlan, hogy értette magát, s néha egyszerű gyógyszerekkel nagy dolgokat vitt véghez.

Az orvosok roppant ellenségeivé lettek, de nem árthatnak neki, ő csak jó tanácsokat osztogatott, s azt nem lehet megtiltani senkinek.

Mária boldog volt, megtudta a diploma történetét, de hőnök biztositotta őt, hogy azt még vissza lehet szerezni. A gyógyított betegektől bizonyítványokat szedett, s végre oda vitte a dolgot, hogy a városi hatóságnak is támogatására számíthatott. Szederjesyné most már bizonyosnak hitte, hogy Knieber vissza fogja nyerni diplomáját, s mert egy évig példásan viselte magát, talált módokat, hogy az oltár előtt egymás mellé térdepeljenek.

Ettől a pillanattól kezdve nem csinált Knieber többé seramit.

— Bécsbe. Bécsbe kell mennünk, — unszoló feleségét — kieszközölni a diplomát. Nem fogom herczehurczáltatni magamat. Csak mint diplomatikus fogok ezután gyógyítani. Ur akarok lenni. Te uri asszony, első orvosné a városban!

El is mentek Bécsbe, vissza is jöttek két év múlva. A diplomát ugyan nem eszközölték ki, de a helyett igen jól találták magukat. Kár, hogy később, a következő fejezetben leírt jelenet fordult elő köztük.

VI.

Mondjon az olvasó ítéletet.

— Dani te!

— Mari te!

— Te azt ígérted, hogy orvosi tudományod elegendő leend mindkettőnk eltartására. Jól tudod, hogy pénzünk elfogyott, és még se mégy patientseket keresni.

— Te pedig azt ígérted, hogy négyezer forint kamatot fogsz kapni évenként. Jól tudod, hogy diplomám nincs, és még se hitelezesz senkinek.

— De hiszen a pénzt elköltöttük.

— A diplomát pedig eljátszottuk.

— Én nem.

— Én sem.

— Hát ki?

— A sors.

— Rettenetes, a hogy most ez az ember beszél!

— Azaz hogy rettenetesebb, a mint ez az asszony beszél. Mintha nyakára kötöttem volna magamat, mintha nem tudtam volna más asszonyt is kapni. Lelkem, én nem erőltetek. Hiszen vannak neked rokonaid. Nem fogsz meghalni éhen. Megvallom, nem akarok szerencsétlenné tenni. Ugy veszem észre, hogy szenvedélyed csillapodott, s szerelmes szíved kevesebbet üt, mint azelőtt. Nem vagyunk egymáshoz kötve, lelkem. Isten mentsen. Téged a diploma, engem a huszezer forint kötött meg. Istennek hála, e kötelek elszakadtak. Szabadok vagyunk. Tekintsd magadat szabadnak, nincs ellene semmi kifogásom. Tarts magadnak udvarlókat, kimondhatlan örülnék rajta, ha látnám, hogy kellesz valakinek. Nem egyedül volnék az a szerencsétlen.

Dániel most elhallgatott, a két kezét nadrágja zsebébe mélyesztve, járt a szobában, végig emlékek katagombájában fel és alá. Mária nem szólt semmit, megvetőleg tekintett férjére s keserű érzelmektől marcangoltatva, szorítá ajkait össze, mely néma kín annyival nagyobb a hangosnál, a mennyivel némább.

— Én megélek, engemet ne félt, én megélek. Éltem mielőtt veled találkoztam, és élni fogok nélküled is. Ne gondoldj velem. Eddig ugyan nem magamért tettem, a mit tettem, de ezután magamért fogom tenni. Épen semmit se gondoldj velem. A világ tágas, van benne annyi hely, hogy két ember kikerülheti egymást. Lelkem tiszta. Érted tettem mindent.

Neje még mindig az előbbi tekintettel nézte őt, és halkan mormogá:

— Alávaló!

— Természetesen. Alávaló. Nagyon természetesen. Én férfi, te nő. Alávaló. Nagyon természetesen, hogy alávaló. Egyik alávaló, a másik rávaló, egyik lejjebb, másik feljebb. Az emberiségnek is megvan a maga fokozata. Csak arra kérek, hogy ne veszekedjél, hallottam már eleget. Ismerem

képességedet, elismerem. Ne félj semmit. Meg fogsz tőlem szabadulni.

Knieber e szavak után kiment a szobából, s egy óra múlva azon öltözetben, melyben legelőször láttuk, tért vissza. Nem vitt el többet, mint a mennyit hozott, egy tarka kendőbe volt kötve mindene, a kendő egy botra volt kötve a bal vállon s így lépett be a szobába.

— Mit akarsz? — kérde tőle Mária megdöbbenve.

— Mit? Semmit. A legkevesebbet sem. Megyek, mint jöttem. Becsületes ember vagyok, a világért se vinnék el magammal többet, mint a mennyit hoztam.

A nő elhalványodva kérde:

— Tehát valóban?

— Mann von Wort. Isten veled angyal. Még csak öreg se vagy. Vannak ezer és ezer esztendősz angyalok. A más világon találkozunk. Nem nekem való élet volt ez. Folytatom a pályát, melyre születtem. Az a legköltőibb és legkönnyebb életmód a világon. Mitrixnétől vissza fogom kérni a két hatost. Adieu babám. Isten veled!

S mig Mária aléltan rogyott össze, á la Josefine, Dani büszkén távozott: á la I. Napoleon. Szerinte a mi szabad volt egy császárnak, szabad volt egy koldusnak is.

Kaufmann Angelica.

Polko Eliz tollrajzaiból.

(Végo.)

Koronkint, az ifjunak egy-egy kérdésére válaszolva, fejét feléje fordítá s igézőleg tekintte rá.

Mint tüzsugár lövelt ki a szenvedély fénye az ifju szeméből ilyenkor, s Angelica lényét édes zsibbadtság fogá el s visszafordítá fejét.

Soha nem festett szebben, soha sem volt ecsetje élénkebb, mint ez órákban, midőn őt oly közelben érezé. Ugy tetszett neki, mintha lelke szárnyra kelt volna, s kimondhatlan boldog érzelem özönlött szívére át.

Daczára e csudás átalakulásának, forró vágygyal gondolt szeretett atyjára.

Mindennap várta már Olaszországból vissza. „Te nagyon megváltozottak találandod gyermekedet, — irta neki — de te e változásnak csak örülni fogsz. Még soha sem festettem oly kedvvel és oly könnyen! Jöjj, és szemléld meg utóbbi képeimet, ha tetszenek-e. Nekem úgy tetszik, mintha déli ég alatt festettem volna ezeket, s minden régibb festményemet halványnak és hidegnek találom. Jöjj és lásd meg, mennyire haladtam a színezésben.“

És ő eljött s gyermekét képeivel együtt szobbnak s ragyogóbbnak találta, mint egykor. Bámult a rendkívüli előhaladás, mit leánya a művészet ösvényén tett. Csakhamar kitálta természetesen leánya kül- és belváltozásának okát, azon varázsbán, mely az embert mindenre képesíti, mely a puszt avarból édent teremt s a silány kavicsból is gyémántot idéz elé. Az atyai szemek észrevették, hogy a legtisztább, leghűbb szívbe a szerelem költözött be, s komoly gond lepte meg, kedves gyermekének boldogságát s nyugalomát vevén tekintetbe.

A fiatal gróf nem ébresztett benne bizalmat; volt lénynében valami, mi őt nyugtalanítá. Oh, mily szerencsésnek érezte volna ő magát, ha Angelica választása amaz angol művész-

társra sir Joshuára esik. Néha merészelt is e gondolatának szavakat kölcsönözni. De ugyan mikor hallgatott a valódi szerelem az intő szózatra, ha a legkedvesebb ajakról hangzott is az!? Hiszen a bizalom, a tántorithatlan bizalom a szerelemnek legszebb virága. És már késő is volt aggódni és óvakodásra inteni.

Még mielőtt Kaufmann Olaszországból visszatért, e szerelmi vallomás már megtétt és viszonzott is, és hogy mindemellett is a gróf még vonakodott, a leány kezét atyjától megkérni s szövetségüket megkötni, ez nyugtalanítá Kaufmann, de leányát legkevésbé sem.

Ő tudta, hogy ifja szereti őt s ez neki elegendő volt.

De a kedves egy napon, szokatlan órában tette látogatását; halvány volt s remegett. Rendkívüli esemény vala az, mit az ifju beszélt s mint valami mesét hallgatá a leányka. Beszélte neki az ifju, hogy ő szökevény a svéd udvarból s egy hercegnőnek szerelme által üldöztetik, ki őt magához akarja bilincselni házasság által; lerajzoló e miatti kétségbeesését s a borzasztó érzést, mit ez egyesülés gondolata benne előidézett.

A szerelem okoskodásával s egész ékesszólásával esengett Angelica előtt, hogy titkon esküdjenek meg, hogy ezáltal örökre meg legyen semmisítve ama terv, mely őt örütségbe ejti. „De senkinek sem szabad erről tudnia — ugymond — mert ellenségeim fülei részen állnak“ s térdre bocsátkozva szenvedélytől lángoló szemeivel esdve tekintett föl a hölgyre. „Csak ha imádott Angelicám nőmmé lesz, daczolhatok minden üldözéssel; akkor erős és bátor leszek s emberi hatalom nem leend képes minket egymástól elválasztani. Azonban ha e szándékom elárultatnék, akkor reám börtön és halál várakozik. Nos, már most tudhatod, hogy mi volt az oka, hogy nyiltan föl nem léptem kezédért, kedvesem. Most kezédben fekszik sorsom. Én csak egy áldozatot kérek tőled, hogy atyád irányában légy hallgató. Mihelyt az esküvés megtörtént, azonnal mindent bevallunk neki, s akkor nincs többé hatalom sem égen, sem földön, mely minket egymástól elszakaszthatna.“

Vonakodott-e a hölgy? valjon vonakodott volna-e, ha életét kéri tőle? Mindenbe beleegyezett, s a titkos esküvő napján, midőn a gróf alkonyatkor a St.-Dunston egyházánál reávarakozott és a szekrestyében a myrthus-füzért szöke hajára illeszté, előtörő könyeit arczáról a világ legédesebb ajakai csokolák föl, a legkedvesebb néven szólítva őt.

E boldog jelenet kellemetlenül zavartatott meg.

Künt kocsirobogás úté meg füleiket s néhány pillanat múlva a templom igen arisztokratikus tekintetű társasággal telt meg

Elöl egy kisdéd termetű, magas fejkű delnő sietett, Angelica legtevékenyebb védője, Queensberry hercegnő, továbbá Miss Chudleigh, Lady Veervorth. E delnőket egy őszhaju, rendezlekkel diszitett előkelő férfit követé, karján az elegans Valpol Horácznak. Sir Joshua Reynolds sötétzöld szemüvegével szintén előre igyekezett; Ansbach örgróf volt, ki hatalmas lovagostorával csapkodva, a menetet berekeszté.

Az előkelő agg közeledett az ifju pár felé.

— Itt egy Horn Göran gróf, az én fiam, akar egybekelni — szólt az agg — s ezt nekem, mint a vőlegény atyjának, tudnom kell.

Az új férj sötéten tekintett az öreg grófra, majd megragadván Angelicát karjánál fogva, a templomot gyorsan odahagyta. Pillanattal később egy kocsinak gyors elrobogása hangzott.

— Az nem az én fiam! — kiálta fel az agg Horn gróf — de e férfi arcza nem ismeretlen előttem. Hej, Erick! — kiálta szolgájára — ki volt azon ember?

— Keresztély, gróf ur! önnek egykori komornyika! — válaszolt a szolga, magát meghajtva. — És tudja Isten — folytatá — neje és három gyermeke Stockholmban majd elvesztek már inségükben, ha a gróf ur nem könyörül rajtuk.

Mindenki megborzadt. Angelica, a nemes, ártatlan lélek, egy csalónak lett áldozata, mint azt Joshua ép az utósó pillanatokban fedezte föl.

— Utána! — rivalgott Ansbach ögróf.

Az urak kocsikon és lóháton követték a csalónak utja irányát, hogy zsákmányát kiragadják kezei közül.

De az új házasságokat csak néhány nap múlva találhatták föl Richmondban, egyik gyanús kinézésű koreszmában.

Angelica meg volt semmisülve, midőn tudomására jött, hogy ama nyomorult, kibén annyira bizott, megcsalá. Találtak nála bizonyos pénzösszeget, de ez éppen nem akadályoztatá, hogy egy általa elkövetett tolvajságért be ne kísértessék.

Az egész világ magán kívül volt azon gyalázatos család miatt, melynek a kedves leány áldozatává lett, és vele együtt búsult szétzúzott élete fölött.

Őt többé nem üdité föl azon megtiszteltetés, mely a brit királyi akadémia alapításának alkalmával érte, a midőn annak tagjává neveztetett ki.

A boldogtalan házasság érvénytelennek nyilvánítottott.

A művésznő először Írlandba költözött, hol a legnagyobb visszavonultságban élt, bánatának adva át magát, mignem erős lelke lassankint ismét fölemelkedett, hogy a szent művészetben találjon kárpótlást szétzúzott életboldogságaért.

Es ő kárpótlást lelt.

A fájdalmak bámulatosan elváltoztatták ecsetének vonásait, mint egykor a szerelem.

Az arcképfestésen kívül a történeti képek ecsetelésére is vett időt, és munkálatai felette sikerültek. Foglalkozás, fáradhatlan foglalkozás s beteges atyjának ápolása volt életének legfőbb feladata.

Hatszáz darab rézmetszést számítanak, melyek mind Angelica festményei után készültek. Arcképeit költői szépség és meleg színezés teszi kitűnőkké; történeti képei azonban gyakran elárulják a gyöngéd női kezet.

Tizenöt évig maradt Angliában, tiszteltetve és szeretetve; de az egykori Angelica azon borzalmas naptól fogva, midőn első és egyetlen szerelmének rút kijátszásáról értesült, megszűnt lenni. Horn végképen eltűnt szemei elől. Sir Reynoldsot még egyszer látni nem volt ereje Angelicának, habár a férfi többször tőn kísérletet: közelíteni feléje, és midőn egyszer már messziről meglátá a nő, azonnal elájult.

Férjének nevét soha sem bocsáták ki ajkai.

— Csak felőle ne beszéljenek előttem! — esenge atyjának, csaknem a kétségbeesés fájdalmával.

Hallgatag és nyugodtnak látszék mindazok előtt, kik őt azelőtt ismerték, s szemeiből oly szomorúság tűnt elő, mely mindenkinék megindítá szívet.

Tizenöt év múlva élte vége felé közeledő atyjának ohajtása szerint, egy Zuchi nevű szeretetreméltó és jeles festőnek nyújtá kezét, ki őt régóta teljes szívéből szerette. E házasság hasonló volt a szép őszi napokhoz.

Férjével és atyjával Olaszországba költözött vissza Angelica. Először Velenczében állapodtak meg, hol Angelicát mint hercegnőt tisztelik és ünnepelek. Itt veszté el atyját.

A fájdalom mélyen megtörte őt. Férje, hogy kis szórakozást szerezzen neki, Nápolyba utazott vele, hol is a legfényesebb fogadtatásban részesült. A királyné számos megrendelést tett nála, sőt udvaránál egy állomással is megkínálta, mit azonban Angelica hálás érzettel köszönnév meg, el nem fogadhatott. Bármily ígézőleg hatottak is rá ég és földnek bájai, elhatározta magát, hogy Rómába visszavonul, s ott választja állandó lakását.

Zuchi laka csakhamar a legkeresettebbek egyike lett Rómában. Minden tehetség és minden nevezetes egyén fölkereste azt és szívélyesen fogadtatott. A leghíresebb művészek s a tehetséges kezdők hódoltak a kedves házi-nőnek és igen jól érezték magukat a derült kedélyű házi-gazda körében.

Sokat zenéltek Angelica termeiben, s koronkint még ő is el-elénekelte egy-egy dalt azon édes dalok közül, melyeket anyjától tanult, és mi sem volt bájolóbb, mint előadási módora.

Az 1795-dik év az utósó fájdalmas érzést ébreszté föl benne.

Zuchi Antal meghalt, s Angelica bensőleg meggyászolta őt.

E nő élete nyugtalanná vált, midőn hű férjének szemei lecsukódtak.

Elhagyta Rómát, s Bolognába, Milánóba, Velenczébe, Comóba, Florenczbe utazott, mintegy enyhülést és vigaszt keresve elhagyatottságában, s végre megtörve, kifáradva tért vissza az örök városba.

Régi fájdalmai ismét fölébredtek, s alig visszatért nyugalma ujra elhagyta őt. Még nem volt hivatva arra, hogy egyedül éljen.

Volt e nőben valami repkényszerű, erős törzshez kelle simulnia, hogy élhessen. Bár folytonosan dolgozott, de derült kedélye nem jött többé vissza soha.

— Nincs már elegendő világosság! — fakadt ki többször. — Közelg az est!

Mellkór lepte meg, mely lassankint közelebb vonta a sírhoz. Egy Kaufmann János nevű fiatal rokona nála tartzkodott élte utósó hónapjaiban.

Nagyon szerette az ifjunak felolvasását, vagy remek hegedűjátékát hallgatni. Haláláról keveset beszélt, csak komoly költeményeket olvastatott föl s csupán énekeket szeretett hallani.

Igy érkezett el végnapja.

1807-dik évi november 5-kén hunyt el csöndesen Németország legnagyobb művésznője, oly csöndesen, hogy azon gyöngéd hang, mely neki éppen Klopstock odáját: „Föltámadunk, igen, föltámadunk!” — olvasá, nem hagyott föl Angelica utósó sohajánál, hanem végig olvasá azt, meleg bensőséggel hangsúlyozva.

Angelica már csak az égből hallgatta azt.

A cserkesznők.

Sokat irtak és irnak kissé rogyénos természetű utazók a keleti bazárok „csudaszép” rabzolganokról. Kétséget sem szenved, hogy a képzelet, melynek természetes szokása a távolban levő tárgyakat szépíteni, ebben is szerepel; hanem daczára ennek, ezen állítás egy részt mégis igaz.

Bebizonyult tény az, hogy amaz értelmes, szabályos arcok, melyeket a törökök közt látni, cserkesz anyaktól

származnak. A török eredetileg nem szép, sőt rutnak mondható, de ősidők óta kaukázusi nőkkel tölti meg háremét, ha olyannal bir. Mert e tekintetben is elmarad a képzelet az igazságtól.

A szegényebb törököknek elég gondot ad egyetlen nőnek fenntartása; s a hárem oly fényűzési czikk, melylyel csak a gazdagabbak birhatnak. S meg épen kaukázusi nőkkel teli ihárem csak a gazdagok számára lehetséges. Ezen okból találtnak a törököknél szép, szabályos és értelmes arcok, leginkább csak a gazdagabbak közt.

Az európaiak többnyire megelégednek a nő külső, rendes idomszépségével, hanem a cserkesznők megítélésénél nem indulhatunk ki ezen szempontból. Senki sem vitázhatja el a cserkesz és georgiai nőktől vonásaik szabályosságát és nemes szabását. Hanem ez koránt sem felel meg azon igényeknek, melyeket a művelt, a gráciáknak hódoló izlés azon szépségre nézve támaszt, ki nem csak hódítani, hanem tartósan lebilincselni is képes legyen. S ezért nem pótolhatja a legtökéletesebb kaukázusi szépség sem ama kecsét, melylyel a művelt európai nők birnak.

A valódi, az európai civilizáció által még nem érintett kaukázusinak neje, ugyszólván csak tárgynak tekintetik, ő rabszolgája szigorú urának, ki őt, úgy mint bármely árucikket, megvásárolta. Ha egyszer ezen „tárgynak“ árát kifizették, akkor előbbi birtokosa, az atya, legkevesbbé sem törődik vele, mi történik ezután leányával.

A ki nem retten vissza a veszélytől s olcsóbb módon akar egy szép leány birtokába jutni, az illetőnek fivére által is czélit érhet. Megvesztegeti őt, — ha még az atyai földél alatt lakik, — és a fiu, a legtöbb esetben, hajlandó arra, hogy atyját megcsalja, a vételért saját zsebébe dugja és a leányt megszöktetni segíti. Az atya ugyan szörnyű módon megboszulja magát, ha rajtakapja a megszöktetőt, hanem boszuja korántsem alapszik magasabb eszmén, — épen úgy cselekednék, ha valamely jó lovát ellopták volna.

Miután a kaukázusi nő csak tárgy, e szerint csakis külső szépségét művelik és ápolják. Azon előkelő cserkeszcsaládokat természetesen nem számítjuk ide, melyek leányaikat rendszeren Sz.-Pétervárra küldik valamely nevelőintézetbe, mert azok megszűnnek tárgyak lenni, miután szellemi tehetségeik kiműveltetnek s nem különböznek a többi növendékektől, csak arczvonásaik által.

De a valódi cserkesznőknél, hol a külső szépség a földolog, arra is csak úgy ügyelnek, mint árucikkre. A cserkesznőnek csak azon pillanatban kell szépnnek lennie, melyben meg akarják venni, hogy minél magasabb legyen az ár, melyet érte kérhetnek. A vevők leginkább gyöngéd, karcsu termetre néznek. S nehogy a cserkeszleány termete megváltozzék, már igen fiatal korában erős széles bőrvöbe varrják be. Ezen öv, vagy tűsző, bizonyos irányt ad növésének s azt a nélkül, hogy változtatnák, egészen addig viseli, míg szerencsésen megvétetik valamely hárem számára. E szerint helyes fogalmat képezhetünk magunknak az illető szépség lényegéről.

Ama tartományokban s általán véve a törököknél, araboknál, egyiptomiaknál, oly fölötté nagy közöny uralkodik a tisztaság kecséi iránt, mit az európai nem is képzelhet magának, ha saját szemülog nem győződik meg róla.

A szépnem még túlsz e tekintetben a férfiakon, s az ember majd azt hinné, hogy szaglási érzékeik sincsenek, ha másrészt nem kedvelnék annyira a virágokat és illatszereket.

Mahomed, a nagy próféta, azt parancsolja ugyan, hogy gyakran kell mosdani, többször napjában, s használni kell az illatokat és kenőcsöket. A nőket „szép tárgyak“-nak nevezi, s azonossá teszi a rózsákkal, s hozzáteszi, hogy „a legjobb dolgok közt, melyeket ismer, legjobb ez a kettő: az illat és a nő.“ Ő ugyan szigorú a tisztaságot illetőleg, mert az kellemessé tesz Isten és az emberek előtt, s a cserkesznők meg is mosdanak az előszabott időben. Hanem ezen mosdások csakis az előírt módon történnek, s ehez korántsem tartozik a tűsző leoldása, míg nincs a háremben, ugyszintén az európai fogalom szerinti gondos fésűlködés sem. S így az illatos kenőcsök pazar használása korántsem mozditja elő a tisztaságot. Arra gondolni sem lehet, hogy egy cserkesz, arab, vagy török nő más időben megmosná kezeit, a Korán által meghatározott órákon kívül, bár milyen szüksége lenne is rá.

Még a legtekintélyesebb házaknál is sértve érzik magukat az európainak érzékei a tisztaság hiánya által. Gyakran a legpazarabb fényűzéssel berendezett disztermekben undok rovarok mászkálnak, és nemcsak a szobákban, de a hölgyek arany és ezüst damaszku ruháin is. S a mellett a legválogatottabb csemegékkal kínálják a vendéget, és Siras valamennyi illataival fűszerezik a levegőt.

A ki annyira szereti a regényességet, hogy végette túlteszi magát a tisztátalanságon, az teljesen élvezheti azt alkalma-tilag a cserkesznőkkel közlekedésben. Ha a cserkesznők hajlandók rokonaikat, vagy a hárem urát megcsalni, akkor nem mutatnak sem féltékenységet, sem alázatosságot, miután csak úgy bánnak velük, mint tárggyal és árucikkal. Ez által minden gyöngéd érzet elfojtatik bennük. A folytonos szigorú őrizet elnyomja a szív ártatlanságát és a tartozkodást. A déli vér lángja lüktet minden érben, de a kéz, mely oly készséggel nyújtja a szerelem rózsáját, ép oly ügyesen kezeli a szerelemfáltás törét is.

Magától értetődik s kikerülhetlen a veszély, mely a boldog szerelmest a cserkesznő atyja, fivére, férje, vagy a hárem őrzői részéről fenyegeti, ha nem jutott annak birtokába a szokott, rendes módon.

Az európai kedély lelki nyugalma azonban kevésbbé háborítja a legnagyobb veszély tudata is, mint a szép nő tisztátalansága és — a rovarok.

A kaukázusi nő könnyen megtanul bármely európai nyelvet annyira, hogy értekezni lehessen vele; de a műveltségre való hajlamnak vagy fogékonyságnak, egyéb dolgokat illetőleg, melyek a cselszövés körén túl vannak, legkisebb nyomát sem találni náluk.

A cserkesznő 20 éves korában már hervadni kezd, miután semmivel sem bir, a mi szellemileg élénkitené vonásait. S mint nálunk is, a szellemi benső üresség és a gondolkodás hiánya csakhamar megfosztja a legszebb arcot is ama varázsteljes kecsétől, mely oly nagy befolyást gyakorol a férfiakra, mert az a szellem visszfénye, annál inkább észrevehető ez ott, a hol nem is szükséges, hogy a műveltség látszatát színleljék.

A cserkesznő finom, karcsu termete, nem sokára, ha a bőr-kényszerköteléket leveti, szörnyen elhízik, miután az annyi ideig kínzott természet jogába lép. S ezért az annyira dicsért cserkesznők szépségét még csak egy kép, vagy szobor szépségével sem lehet összehasonlítani, mert ennek benyomását nem gyengíthetik sem neveléshiány, sem a fentebb említett hibák és bajok, és e szerint boldogoknak érezhetik magukat az európai hölgyek, hogy nem hasonlítanak a szép cserkesznőkhöz.

Egy hét története.

December 22-kén.

Karácson. — Karácsoni ajándékok. — Bocsánatkérés. — Egy legszebb ajándék. — Karácson a vásáron. — Joseffi hangversenye. — A florenzi négyes-társulat. — „Don Sebastian.” — A színházi értekezet. — Miklóssy Gyula. — Székes-Fejérvárról. — Szabad szó az országgyűlésen. — És most.

A miért az ember Vogt Károly östörténelmi előadásait nagy érdekléssel hallgatja, azért mégis teljes szívvel engedheti át magát azon magasztos érzésnek, melyet a karácson-ünnep minden erkölcsös emberben életre költ. Sőt minél inkább vetkőztetjük ki képzeletünkben Krisztust a felekezetesség jellegeből, és állítjuk fel életét és halálát az emberi tökély eszményképe gyanánt szívünkben, annál ragyogóbb fényben tűndökl fel abban a karácson-ünnep magasztos költészete és lélekemelő erkölcsös jelentősége. Mert szeretet és egyenlőség a polgárosodás iránya és végcélja, és szeretet és egyenlőség Krisztus életének és halálának összefoglalója. Jászol volt bölcsője, mártírság halála és a szeretet ígéjének hirdetése egész dicső élete, lehet-e fényesebben feltüntetni a polgárosodás évezredes irányát, mint ez egy kép által és nem-e a legmagasztosabb istenimádás, ha e dicső képet nem a felekezetesség jellege, hanem az összes emberiség erkölcsi eszményképe gyanánt állítjuk fel imádatunk tárgyául szívünkben?

Bizonyosan lesz tehát, midőn minden ember egyforma áhitat és kegyelettel üli meg a karácsoni napokat, mint a gyermek tisztá szeretet ünnepét, és minden családi hajlékban föl lesz állítva az örökzöld karácsonfa, az örökkévaló szeretet jelképe gyanánt, megvilágítva sok számos lángocska által, azon sok számos nemes tett és tulajdon jelképei gyanánt, melyek a szeretetből kisugárzanak és az életet földerítik. És midőn a lángocskák már rég kialudtak a karácsonfán, emléküik még sokáig, egész éven át megmarad a szívekben, miként megmaradt a földön az, a kinek születési napját megünnepelték velük, mert nemcsak Krisztus születése és halálának, hanem még inkább Krisztus életének emléke fog az emberek szívében élni, ekként bizonyítván be, hogy az ő halála megváltás és egy dicső, isteni élet kezdete volt.

Olyan sajátságos az, hogy a karácsoni estét sok helyen még mindig a gyermekek ünnepe gyanánt ülik meg, holott annak kiválólag felnőtt emberek ünnepének kellene lenni. A gyermekszívet még nem kell emlékeztetni a szeretetre, sokkal közelebb van még a szeretet feneketlen forrásához: az anyai szívhöz, semhogy egyéb érzés uralkodhatnék szívében. Csak a felnőtt ember tud erősebben gyűlölni, mint szeretni, inkább évekig táplálni ellenséges indulatot, mint egyszer önként beismerni, hogy igazságtalan volt, és inkább kész a harag, kár- és boszuvágy daemon-seregeinek tanyául undokítani el szívet, mint egyszer bocsánatot kérni attól, a kit ok nélkül megsértett, vagy önként megbocsátani annak, a ki őt ok nélkül megsértette, — hanem azért mégis azt hisszük, hogy a szeretet ünnepe csak a csupa szeretet: a gyermekek kedvéért alapított és hogy Krisztus megváltói képét azért mi is szívünkben hordozzuk.

En azt hiszem, hogy a karácsoni ajándékoknak is az lehet erkölcsi eredete és célja: a szeretet és barátság, a béke és bocsánat bizonyítékaiul kellene azoknak szolgálni, nemcsak azok irányában, a kiket eddig is szeretünk, és kikre nézve újabb szereteti bizonyítékokra talán úgy sincsen szükség; hanem egyszersmind azok irányában is, a kiknek jóindulatunk, barátságunk, vagy bocsánatunk jeleit akarjuk adni és a kiknek szükségük van ilyen külső jeladásokra oly végre, hogy valószággal meggyőződjenek irántuki jóindulatunkról. Természetesen, hogy ily módon alkalmazva a karácsoni ajándékok szép szokását, előbb külsőleg úgy, mint belsőleg a béke és barátság jobbát kell nyujtanunk mindenkinek, a ki a lefolyt éven át haragba jött velünk, vagy a kivel mi haragba jöttünk; de hiszen ez magától értet, különben minő szívvel ülhetnők meg annak születési napját, a kiről azt hisszük és valljuk, hogy a mi erkölcsi megváltásunkra született, mikor annak utolsó imádsága is az volt: „És bocsásd meg a mi vétkeinket, miként mi is megbocsátunk ellenünk vétetteknek.” Van-e ennél szebb és magasztosabb imádság a világon!

Bocsánat tehát mindazoknak, a kik a lefolyt évben ellenünk vétettek; bocsánat azoknak, a kik akár szép szemünkre, akár szép ruhánkra irigy szívvel néztek; bocsánat azoknak, a kik a legjobb tánczosokat előlünk elhorgászták és a miénknél hosszabb uszályu ruhában, vagy magasabb foku hajdiszszal a tánczvigalmon megjelentek; bocsánat azoknak, a kik egyik-másik előítéletből büszke tekintettel méregettek és felül reá hátunk mögött meg is szóltak; bocsánat azoknak, kik kávé mellett birói széket ültek felettünk és ítéletüket nem az igazság mérlegén mérték; bocsánat azoknak, a kik a felénk hajló szívet tölünk elfordíták és nyakunkra küldték az unalmas udvarlót; bocsánat azoknak — de én valóban nem tudom már, miért kérhetnének bocsánatot Kegyetek, a kik csak szeretni tudnak, csak örömet sugározni szét szemükkel és boldogságot osztogatni ajkaikkal. Inkább én kérek bocsánatot Kegyetektől, hogy a fentebbi bűnlajstromot eléjük terjeszteni elég vakmerő voltam; és ha csak ez volna az én egyetlen vétkem Kegyetek ellen a lefolyt évben! De hisz épen azért örülök én annyira a karácsoni ünnepnek; ez biztosítja számomra Kegyetek bocsánatát azon véghetetlen sokaságu rossz élecekért, melyekkel egy éven át Kegyeteket mulattatni iparkodtam. Szándékom jó volt, a többi aztán a karácson és a Kegyetek jó szívére bízott. Ez lesz nekem legkedvesebb karácsoni ajándékom.

A fővárosi kereskedői világtól azonban aligha bocsánatot remélhetünk, mert ezek a miénktől merőben eltérő szempontból fogják fel a karácsoni ajándékok szép szokását. Nekik Krisztus is csak azért született, hogy a szabóknak farsang előtt is munkájuk legyen, az őszi divatcikkek farsang előtt szépen elfogyjanak, a virslisek a gesztenye-árusok által tönkre ne tétessenek, és a promise-házalók még több jóhiszemű lelket három-négy forintig megadóztassanak. Mit mindent nem hirdetnek a lapok mint „legkedvesebb karácsoni ajándékok”-at! Itt üles betűkkel a legújabb divatu frakkok és czilinderek magasztaltatnak egekig, ott szerencsésen megérkezett sajtok, amott

valóságos meklenburgi sódarok, különösen finom Lefocheux-revolverek, nagy választéku „egész fogsorok,” fényes ragyogású parókák, új szerkezetű korcsolya-vas, sőt az egyik egész kenetes zsolozsmással tudtára adja a világnak, miszerint a legalkalmasabb karácsoni ajándékok csakis nála kaphatók, lévén azok egészen új szerkezetű — szapuló-kádak! Ha még olyan szó-szapolók volnának, azt lehetne hinni, hogy a jó ember tréfál vagy gunyolódik; de nem, egész kettőszerszer-kettő komolysággal előadja szapulójának jeles tulajdonait — pedig dehogy jelesek, — és ajánlja azokat legalkalmasabb karácsoni ajándékokul, és bizonyosan nem hiába ajánlgatja; mikor a „Variétés“-színház megnyitása olyan diszes közönség előtt ment végbe e héten, miért ne járná meg egy szapuló-kád legalkalmasabb karácsoni ajándéknak?

Ha a fiatal Joseffinek tizedrésznyi közönsége lett volna e héten, mint a „Variétés“-színháznak! Pedig e fiatal zongorajátészó a legjobb ajánlattal tért vissza a hazába; a híres Tausig tanítványa és maga a mester örömmel ismeri el tanítványának; hanem azért az általa rendezett hangversenyen jóformán üres székek előtt mutatta be érzésteljes előadását és kitűnő technikáját. De mit érnek a legjelesebb tulajdonok azon egy hibája mellett, hogy nem külföldi, hanem magyar! Én azt hiszem, hogy Backer négyes társulata sem találkozna nálunk olyan nagy részvétellel, ha florenczinek nem czimezné magát, pedig éppen olyan kevésbé florenczi, vagy általában olasz e társulat, mint a modor, melylyel játszik. Backer ur úgy születésére, mint zenei alaposágára nézve német és csak kimondhatlanul lágy és gyöngéd játéka emlékeztet az olasz éghajlatra és ezen búbajos gyöngédség vonzza annyira a hallgatóságot, hogy mindaddig a vigadó kis terme, a hol hangversenyait adja, alig képes befogadni. Hellmesberger négyeseiben több az erő és az eredetiség, de kevésbé mélyed be tárgyába és hogy úgy szóljunk: kevésbé olvadnak össze az egyes tagok az összjátékban, mint Backer négyese, a hol minden egyes hang úgy összeforrvá a többivel zeng elő a hangszerből és mégis önmagában is annyira fényes és átlátszó, hogy szinte hihetlenné látszik, hogy azokat nem egy, hanem négy művész adja elő, és csakugyan a legbámulatosabb e hangversenyeken a véghetetlen türelem és kitartás, melyet e négy művész az összjátékra fordított. Csak sok évi gyakorlatnak lehet az eredménye, és minél nagyobb az egyéni tehetség, annál nehezebb e hosszas gyakorlat.

A nemzeti színház is egy új, vagy legalább újonnan betanult zeneművel kedveskedett e héten: Donizetti „Don Sebastian“-ját adván elő, de hajlandó vagyok hinni, hogy ezt az újdonságot még a régi „rosz időből“ vette át örökségül a jelenlegi igazgatóság, különben valószínűleg megkimélte volna a tagokat olyan opera betanulásától, mely a mint a közönség meglegei a Lehmann által gyönyörűen festett diszitmények bámulását, ismét csak az irattárba fog visszavándorolni, és az üres Donizetti helyett inkább a régi klasszikus zeneiről valamely jeles művének előadása által mind a művészetet, mind a közönséget kötelezte volna le maga iránt. Avagy talán azért tanultatták be e középszerűséget, mert klasszikus művet úgy sem lehet a mostani személyezettel előadni? Meglehet.

Kis idő múlva majd ez is másképp lesz, a színházi értekezlet szorgalmasan tartja gyűléseit és tisztázza e kérdést. Igazgatót ugyan még mindez ideig nem tudott találni, mert báró Podmaniczky Frigyes, a kit mind a sajtó, mind a közönség olyan örömmel üdvözölt volna ez állásban, újabb hírek szerint politikai okokból vonakodnék azt elfogadni, Zichy Antal pedig a tanügyi felügyelőséget vonakodik elébb odahagyni,

míg eredményeket nem bir felmutatni, és e szerint igazgató dolgában meglehetősen zavarban van a bizottmány; annál szorgalmasabban működik azonban a színházi ügy rendezése érdekében; kimondta elvül, hogy a drámát külön kell választani az operától, a drámairodalom emelésére az írói tiszteletdíjakat tiz százalékról tizenöt százalékra indítványozta fölemelni, népszinművekre évenként 500 frtos pályadíj kitűzését javasolja sat. sat. e szerint új évig alkalmasint mind tisztázva lesznek az elvek, melyek mellett hazai színművészetünk végre kellő virágzásnak indulhat, akkor pedig csak azon csekélység lesz hátra, hogy ezen szép elvek szépen fogantatba is véteszenek.

A dráma terén pedig Miklóssy Gyula, vidéki színész mutatta be magát, és ha nem helyeseljük is azt, hogy első föllépésül éppen Katona „Bánk bán“-ját választá, oly szerepet, mely a kész nagy művésznek is dolgot ad, annál örömetesebben ismerjük el, hogy Miklóssy e súlyos feladat mellett is szép bizonyosságát adta színészi hivatottságának. Van felfogása, játéka, hangja és alakja, és így csak tér és alkalom hiányzanak, hogy művészsze küzdhesse föl magát; igen, de fog-e számára tér és alkalom nyilni? A mig nagy Magyarországon csak két állandó színház van összesen, és e kettő közül is az egyik csak fél lábbal állandó, addig e kérdésre csak szomóru sohaj lehet a felelet. Éppen most értesülünk, hogy Székes-Fejérváron újra föllendítették az állandó színház eszméjét, pár év előtt már egész erélylyel láttak hozzá ez ügyhez, rövid idő múlva azonban szépen elszunyidikált ismét az erély; most talán szerencsésbék lesznek az ottani ügybarátok, így legalább részben teheti jóvá e város értelmisége, a mit a népnevelés ügye ellen vétkezni engedett.

De valjon van-e igazság e földön? Ha ama szép hölgynek lehet hitelt adni, mely mult hétfőn az országház karzatán ült, akkor nincs. Az illető hölgy tudniillik nagy figyelemmel hallgatta a képviselő-testület vitáit a kormánynak megszavazandó indemnity tárgyában, közbe-közben egy előtte fekvő könyvbe tekintgetve szép fekete szemével, és egyszerre csak áthajolva a karzaton, egész hangosan lekiáltja a honatyáknak: „Nincs igazság a földön,“ azzal fölkel és gyorsan odahagyja az országházat, a reá váró kocsiba veti magát és elhajt és azóta mindenki tudakozódik, valjon ki volt az a fiatal hölgy, a ki olyan bátran az — igazat merte a honatyák fülébe kiáltani. Sokan pláne azt állítják, hogy a szép nő bizonynyal örült volt, a miért azt tette. Van is valami a dologban; mert ép elmével az ember ilyesmit csak gondolni szokott, de kimondani! ugyan minek? tán hogy a fejét beüssék?*)

És most boldog új évet kedves olvasónő, és higgye meg, hogy azt oly igaz szívvvel kívánom Kegyednek, mint viszont magamnak azt, hogy a jövő évben ismét találkozzunk.

—i—r.

Budapesti hírvivő.

✠ Boldog karácsoni ünnepet és boldog újévet! E szívből eredő kívánsággal zárom be lapom utolsó számát ez évben, azon biztos tudatban, hogy a jövő héten, a jövő évben ismét szerencsém lesz mindazon tisztelt olvasókhöz, a kik a letűnő év folytában e lap körül egyesülve, tőlünk kitelhető erő és buzgalommal segítették terjeszteni a világosságot a szívekben és kifejezni a jót és szépet az életben.

*) A szóban forgó hölgy K. pesti kereskedő leánya, és anyja halála óta buskomorságban szenved. Egyszer már a Dunába is ugrott, de kiementették.

Ha most az év leteltével hölgyeink végig tekintenek e lap mult évi folyamán, változatos szépirodalmi része mellett leginkább két körülmény fog szemükbe ötleni. Az egyik az, hogy nincs e lapnak olyan száma, melyben a művelt hölgyek érdekes vagy szükséges tudni valót ne találjanak, fölváltva a női sziv világából, vagy a természet gazdag kincstárából, vagy idegen népek és távoli világrészek élettörténetéből, melyet tudni épugy a sziv és elme ékességeül, mint saját viszonyaink mérlegeléséül szolgál. Nyugodt öntudattal mondhatom tehát, hogy lapom nem csupán üres időtöltésül szolgált, és nem veszték el gyümölcstelenül az órák, melyeket annak olvasására fordítottak.

A második körülmény az, hogy lapom folytonosan az igaz haladás és felvilágosodás érdekében működött. Tudva azt, hogy a valódi műveltség azon talap, melyen az igaz szabadság áldástermőleg tenyészhetik, valamint azt, hogy a nőtől épen azért el van zárva a politika tere, hogy menten minden párt-érdek és pártszenvedélytől, az erkölcs és szeretet bőségszárújával, a társadalmi életet műveljék: lapom is tekintet nélkül pártra, folyvást az igazi haladás, az igazi emberszeretet, az igazi vallásosság és az igazi erkölcs érdekében hallatta szavát.

És ezt fogja tenni a jövő évben is, és tudom, hogy ez irányban haladva, biztosan számolhatok tovább is művelt hölgyeink bizalmára és szeretetére; mert csakis ez irányban haladva, mehet a hazára is teljesedésbe azon mindnyájunk szivéből fakadó kívánság:

Boldog új évet!

Emilia.

++ (Király ő Felsége) mult szombaton este fél tíz órakor külön udvari vonattal Bécsbe utazott. A kíséret és irodaszemélyeztetten kívül ő Felségével gróf Feszetics miniszter ur is elutazott. Ő Felségét az indóházi csarnokban Rajner Pál belügyminiszter ur fogadta, ki egész a vonat elindultáig maradt; Thaisz főkapitány ur a város részéről volt jelen. Ő Felsége megérkezése alkalmával az ott levő közönségtől éljennel fogadtatott. — Király ő Felsége hir szerint csak január 15-ke körül tér vissza Budára, ha ugyan addig a Budán időző kis főhgnének, mint remélhető is, baja nem lenne. Királyné ő Felségét csak február közepére várják vissza Rómából. Ő Felsége a tavaszi idény elejét Budán tölti, és azután ismét kimegy Gödöllőre.

++ (Gizella főhercegnő) mult szombaton délután 3—4 óra között sétakocsizást tett a bécsi prateren egy udvarhölgy kíséretében. Egyszerre csak a szemközt jövő egyfogatuból egy fiatal ember ugrik ki, utána szalad a főhercegnő kocsijának, s fölszakítja az ajtót. Képzeltető az ijedtség, de mire magához tért az inas s leugrott a bakról, már ott termett egy lovascsendőr, ki a vakmerő embert elrántotta a kocsitól. A fiatal férfi örült volt, s azt állítá, hogy egyik legelőkelőbb magyar családból való s el van jegyezve egy főrangú hölgygyel. — A rendőrségnél azonban ráismertek, hogy nyugalmazott vasuti hivatalnok, ki nem rég szabadult ki az örültek házából, hová most ismét visszakerül.

++ (Az orvostani segély-egylet) az utóbbi időkben is jelentékeny adományokban részesült: Dr. Balassa özvegye 100 frtot, Haynald érsek 70, Balassa István 50, Diescher tanár 25, Lumniczer tanár 20, Patrübányi Gerő tanár 20, Darányi János 5 és a fiumei nagygyűlésről az adelsbergi kirándulásban részt vett tagok 25 frtot ajándékoztak. A könyvtárt is többen gyarapították.

++ (A tervezett új nemzeti dalszínház) helyéül az „Erzsébet-tér“ közepét jelölte ki a színházi enquéte első szakbizottsága. Tehát ugyanazt a helyet, hol most a roskatag német színház áll. Hire van már régen, hogy az új dalszínházat ő Felsége jelentékenyen segítézné magán-pénztárából. Báró Révay Simon, a színházi enquéte által az új operaház ügyében kiküldött albizottság elnöke pedig Pestváros hatóságához kérelmet intézett, melyben a német színház telkének jutányos ár melletti átengedését kérelmezi. A kérelmet e napokban a városi képviselőtérre terjesztették, s az egy bizottság kiküldését határozta el, mely e tárgyban véleményt fog adni.

++ (Bálkrónika.) Jóllehet, a csónakda-bál, a kereskedők bálja, a magyar gazdasszonyok egyletének, s más, minden évben megtartatni szokott bálja még ki sincs tűzve, a vigadó termei már eddig is 28 estére le vannak foglalva. Ezen 28 estén következő bálók fognak tartatni: január 6-kán vigadó, 9-én vigadó, 12-kén álarczos találka, 15-kén írói segély-egylet bálja (e bálra belépti jegyek meghívó előmutatása mellett jan. 1-től naponkint délelőtt 9—12-ig és délután 3—5 óraig kaphatók a „Nemzeti szállodá“-ban, vácz-utca 1-ső emelet; jegyek ára, személyjegy 5 frt, családjegy 2 személyre 8 frt, háromra 10 frt, négyre 12 frt), 16-kán a pesti nőegylet, 19-kén álarczos találka, 22-kén jogászbál, 23-kán vigadó, 26., 27. és 29-kén keleti diszbál, 30-kán vigadó, február 2-kán vigadó, 5-kén zeneversenybál, 6-kán vigadó, 8-kán pinczér-egyletbál, 9-kén álarczos találka, 12-kén sorsolási bál, 13-kán vigadó, 16-kán álarczos találka, 19-kén társasbál, 20-kán vigadó, 23-kán álarczos találka, 27., 28. és 29-kén bolondok estéje.

++ (Elsülyedt város.) Konstantinápolyból írják deczember 10-kéről, hogy Ula városa — e város Törökország Menesen kertületében fekszik — e hó elején elsülyedt. A lakosság közül, mely a közelgő veszélyre az előtte való napon érzett földrengés által figyelmeztetett, csak három ember sülyedt el, a többi 2600 lélek, megmenekült, de csak pusztá életüket menthették meg.

++ (Eugénia császárné,) mióta visszatért keleti utjából, igen egyszerű életet él. Kerüli a fényt, s hihetőleg a Tuillériák első báljában is a legnagyobb egyszerűség fog uralkodni. A császárné udvarhölgyei előtt legörömostebb Rómáról beszél, hová kedve volna elzarándokolni. Napoleon császár azonban, ki mostanában újra gyöngélkedik, nevének ez újabb uti tervéről mitsem akar tudni.

++ (Rózsás napló.) Dessewffy Valéria grófkisasszonyt, az elhunyt gr. Dessewffy Emil ifjabbik leányát, herczeg Windischgrätz Lajos ezredes jegyzé el. — Pilassanovics Antal, bajai földbirtokos, deczember 14-kén oltárhoz vezette Kéthelyi Vilmát, Szombathelyről.

++ (Vegyes hírek.) Az egyetemi ifjúság Vogtnak arany serleget készül ajándékozni, a többi értelmiség pedig e hó 23-kán diszlakomát rendezett tiszteletére. Kolozsvárra is meghívták a jeles tudóst, de sem oda, sem Temesvárra nem mehet, mivel családi körülmények miatt Pestről egyenest Genfbe tér vissza. Jövő évben e városokat látogatja meg. — A tanítónőképződet Budán, a bécsi kapunál, e hó 16-kán nyitották meg. Már 13 tanítványa van. — Várad y Gábor, Jókai Mór és báró Podmaniczky Frigyes egy magyar hajó-építő- és gőzhajózási részvény-társulat engedélyért folyamodtak. — Kvassay Ede két kötetes társadalmi regényt fejezett be. Címe: „Tévelygések.“ Tárgya az előkelő körök életéből van merítve. Egy másik érdekes regénye is befejezéséhez közeledik, a mennyiben a jeles fiatal író e napokban jegyezte el

magának a bájos Saxlehner Emma kisasszonyt. — Gr. Königsseg Hugóról távirják, hogy vadászatán kapott lábsebébe belehalt. — A fővárosi zenészek, élükön a legkitünőbb művészekkel, azon eredeti kérelemmel fognak az országgyűléshez járulni, hogy az építendő új operaházban kizárólag magyar szövegű dalműi előadások legyenek, teljes kizárásával a más nyelvű előadásoknak. Előre megmondhatnók, mit felel majd az országgyűlés e kérvényre. — Rabatinszky Mari kisasszony, nemzeti színházunk egykori tagja, június végén elszándékozik hagyni a bécsi udvari dalszínházat. Ekkor jár le szerződése, és az igazgatóság csak igen csekély fizetés-főlemeléssel akarta szerződtetni újabb hat évre. Az énekesnő azonban jóval több díjazást követel, s két évnél hosszabb időre nem akar szerződni. — Az aradi vértanúk szobrára, melyre az adakozások közelebbi időkben sajnosan meggyérültek, gróf Teleky Domokos 200 frtot adományozott. — A pesti mezei kapitány jelentést tett, hogy Gr. mezei kerülő, f. hó 15-kén déli 12 órakor a gubacsi határon egy körülbelül 3 éves leánykának holttestét találta. A holttest a törvényszéki bonczolat megtétele végett a városi kórházba szállíttatott, a hulla letovói pedig nyomoztatnak. — Budán egy inas-gyerek nagyot huzott egy üvegből, melyben pálinkát gyanított. Pálinka helyett poloska-irtó folyadék volt benne, mitől az inas annyira megbetegedett, hogy kételkednek felgyógyulásán. — A Leibold-testvéreket, kik néhány hó előtt egy vontató-gőzös által okozott hullámok következtében hajójukkal együtt elsüllyedtek, a Duna hullámai Csepel szigeténél vetették a partra. Ugyanott a Duna két összekötözött meztelen gyermekhullát vetett ki, melyek valami büntényre engednek következtetni. — Csongrád megye szigorun üldözni és 25 frttal büntetni rendelte azokat, kik szegény nőktől haját vásárolnak. Kiváncsiak vagyunk, mivel indokolta Csongrád megye ezen határozatát, mert tudunkkal sem állam-, sem erkölcs-ellenes dolog nincsen abban, ha a szegény ember haját eladja. Francia- és Németországban legalább nyilvánosan meg van az engedve. — A budai országostéboldában a betegek létszáma novemberhóban 397-re rugott. Ebből 9 meggyógyulva vagy legalább javulva elbocsáttatott, 2 meghalt, 368 pedig ápolás alatt maradt. A tébolyodtak egészségi állapota egyébként kielégítő volt. — A pécsi jogászok becsületbiróságot alakítottak saját körükben, a párbajok meggátlására. — Pestvárosa a honvédrokkantak házának telkéül 10 hold földet ajánlott meg. A telek az üllői vámon túl fog kihasíttatni. — B. Pongrácz Emil „Suezig és vissza” című két kötetes uti-rajzokra hirdet előfizetést Petrik Géza, pesti könyv-árus. Előfizetési díj közönséges példányra: 2 frt, velin-papírra nyomva, diszkötésben: 3 frt, mely január 15-keig a kiadókönyv-árus czime alatt beküldendő. — Dr. Kálozdy Ignác, egykor Bem törzsorvosa, ki később a török és angol hadseregben szolgált, hosszú hontalanság után közelebb tért haza Beyruthból. — A budai népszínházért a következő színigazgatók folyamodtak: Aradi Gerő, Latabár, Hubai G. és Miklóssy Gyula. Kettő hasznát is ígér a városnak, még pedig Aradi kétezer frtot, Miklóssy pedig előadásonként tíz frtot; de kérdés, hogy meddig fognak fizethetni! — Karácson ünnepének első napján a budai népszínházban gyermek-előadás lesz. A kitűzött darab czime: „Hábori család s a hű baka,” 3 felvonásban. Kezdete 4 órakor. — E hó 22-dikén este a váci-ut külterkén, a Weisz-féle nyaraló közelében, egy cs. kir. tűzérkáplár agyonlőtte magát; a két nyul-utcai 34-dik számú paraszt-vendéglő istállójában pedig mult csütörtökön reggel

egy 60 éves koldusasszony holttestére találtak. — Liszt-felrobbanás történt mult hétfőn reggel a pesti „Unio” gőzmalomban. A meggyult lisztpor nagy robajjal kidobta a tető egy részét, s a munkásnak, ki a lisztkamrába égő lámpával lépett, arcát és kezét veszélyesen összeégette. — Tiszaujla mezővárosát a Tisza f. hó 5-kén elöntötte. A hét heti folytonos eső folytán a folyó annyira megáradt, hogy átlépte a várost védő töltést és elárasztotta a várost, még pedig oly erővel, hogy számos ház összedőlt. — Az orosz czárral rokonságban levő Nariskin-család egyik nőtagja, Paoli Nina név alatt, a „théâtre italien”-ben közelebb Rosina szerepét fogja énekelni „A sevillai borbély”-ban. — Ristori asszony Párisból Florenczbe utazott, hol végleges búcsút vesz a közönségtől, s párisi palotájában mint Grillo marquisné fog élni. — Sardou Viktor január 2-kán a „Porte Saint-Martin”-ban lakonát rendez ama művészek tiszteletére, kik „Patrie”-jában közreműködtek, s a többi színházak tagjait is meghívja. — Auber új dalművéből: „Réve d’amour”-ból már megkezdtek a próbákat. — A pesti omnibuszokocsok strikeoltak a napokban. Reggel nem akartak befogni, minthogy ruhailtékül 2 frtot akartak tőlük lefogni; de miután rendőri közegek érkeztek, mégis csak jobbnak látták a munkához fogni. — Tízezer forint tartalmu tárczát talált a napokban egy szegény házmeister Bécsben; szépen visszaadta annak, a ki elvesztette. És a nemesszivü gazdag tulajdonos adott a szegény becsületes megtalálónak jutalmul — 3 frtot. Hanem volt a találónak annyi esze, hogy meg nem elégedett vele; törvényszék elé vitte a dolgot, s az mint találónak a törvényszabta tízedrészt vagyis 1000 frtot ítél meg részére. — Novák Antal, honvédelmi főtörzsorvos, József főherczeg udvari orvosának kinevezetett. — Békés-Gyulán a második „Nagy magyar városi olvasóköri” Ghyezy Kálmán, Jókai Mór és Beliczey István országgyűlési képviselőket tiszteletbeli elnökeül választá meg. — A magyar királynék közül Erzsébet királynő a második, ki Rómában volt, és első, ki a pápát látta. Egy másik Erzsébet, Nagy Lajos anyja, Nápolyban jártában meglátogatta ugyan Rómát, de akkor nem volt pápa benne. — Löw Lipót „Zsinagógai beszédei” diszes kiállítással megjelentek Burger szegedi nyomdájában. Tizenennyolcz beszéd van e kötetben, ékes nyelven, általános érdekű tartalommal, erényről, hazaszeretetről, vallásosságról, a haladó kor eszméiről. — Pestvárosa és az állatkerti társulat már megköték a szerződést a mesterséges haltenyésztés végett, melyet az állam évenkénti 10,000 frttal fog segélyezni. — Gyöngyösről írják, hogy ott a himlő nagy mérvben kitört. Nemcsak gyermekek, hanem felnőttek is számosan csnek e betegségbe, halálozás azonban eddig kevés fordult elő. — A pesti „Fehér hajó” hoz ezimzett ház megvétele iránt a város által kiküldött bizottság már megkötötte a szerződést. A város köteles 410,000 frtra rugó vételért jövő évi február 1-éig készpénzben átszolgáltatni Rósa L. urnak, a társulajdonosok megbízottjának. A lakók jövő évi novemberig bennmaradhatnak a házban. — A nemzeti színházi nyugdíjintézet czéljaira közelebbről végrendeletileg Somogy megyében Mocsádon elhalt néhai dr. Edl Károly 1000 frtot, özv. Aczél Sándorné Ottlik Anna 100 frtot hagyományoztak. — A prot. orsz. árva-ház (3 dob-utca 70. sz.) helyiségeiben f. hó 24-kén délutáni 4 órakor, mint rendesen, karácsoni esti ünnepély fog tartatni, mely alkalommal ft. Székács József superintendens ur magyarul és tisz. Elefánt Mihály lelkész ur németül fognak szónokolni.

Nemzeti színház.

Deczember 24-kén.

Decz. 18-kán: „Don Sebastian,” Donizetti operája, 5 felv. — Decz. 19-kén: „Bánk bán,” Katona József eredeti szomorujátéka, 5 felv. — Decz. 20-kán: „Kedv és hivatás,” Szigligeti Ede vigjátéka, 5 felv. — Decz. 21-kén: „Don Sebastian,” opera. — Decz. 22-kén: „Galilói,” Ponsard drámája, 3 felv. — Decz. 23-kán: „Troubadour,” Verdi operája, 4 felv. — Decz. 24-kén nem volt előadás.

Budai népszínház.

Deczember 24-kén.

Decz. 18-kán: „Mindnyájan csalódtak” és „A pénztár kulcsa,” 1 felvonásos vigjátékok. — Decz. 19-kén: „Magánvigjáték” és „Mindnyájan csalódtak,” 1 felvonásos vigjátékok. — Decz. 20-kán a beduinok föllépése. — Decz. 21-kén: „A tükrök” és „Gyilkosság a vasutnál,” 1 felvonásos vigjátékok. — Decz. 22-kén: „Az illat” és „Kastély az országuton,” 1 felvonásos vigjátékok. Azonkívül mindennap a beduin repülő sereg föllépte. — Decz. 23-kán és 24-kén nem volt előadás.

Gazdasszonyoknak

Theás sütemény.

Egy font finom és száraz lisztet a nyújtódeszkára kell tenni, a közepére kis gödröt formálni és ebbe egy fél font apró darabkákra vagdalt friss vaját, hat tojás sárgáját, ugyanannyi egész tojást, másfél lat langyos tejben áztatott sörélesztőt, egy kanálnyi csukrot, egy kis sót és annyi langyos tejszint önteni, a mennyi szükséges, hogy az egészből kézzel gyöngye tésztát lehessen csinálni. Ha e tészta szép simára ki van dolgozva, egy asztalkendőt liszttel be kell hinteni és a tésztát beletenni és hűvös helyen négy óra hosszat kelni hagyni. Ha ez idő alatt a tészta tán nagyon megkelt volna, úgy azt a deszkán még egyszer át kell dolgozni, ez még finomabbá teszi a tésztát.

Ekkor a tésztát nyújtódeszkára kell tenni és kis darabkákra elvágva kis szarvacskokat formálni belőle, tojással bekenni, csukros mandulával sűrűen behinteni és egy vajjal kikent lemezre téve meleg sütőben hirtelen megsütni.

Ha megsültek, vanigliás csukorral sűrűen behintve, az asztalra lehet tenni.

A. Emma.

Divattudósítás.

Ki ne ohajtana mai nap izléssel öltözködni? De ha sem tehetsége, sem pedig kedve nincsen a fel-felmerülő új öltözékek utánzására, úgy egy főkellékét a mai jó izlésnek kell szem előtt tartania, és az: lehetőleg kevés színt venni magára, hogy egyöntetűség uralkodjék az öltözéken. A téli felöltők ugyan ritkán lehetnek a ruhával egyformák, de annál könnyebben lehet az a kalap diszítése, és ha minden utczai öltözékünkhöz nem is tarthatunk külön kalapot, úgy egy-két színes toll- vagy különböző virággal könnyen változtathatjuk át kalapjainkat. És azért legcélszerűbb, ha a kalap fekete, szürke vagy fehér, mely színek minden színű ruhákhoz jól állanak.

Egy szép látogatói öltözetet láttunk legközelebb, melyet érdemesnek találunk a megemlítésre. A ruha vörösbarna nehéz selyemből és fekete bársonyból készült. A barna selyemszoknyán köröskörül egy harmad rőfnyi széles fodor volt felvarrva, elől nem volt több fodor látható, két oldalt azonban és hátul majdnem derékig ért a sok kicsi fodor, két oldalt pedig, a hol a fodor kezdődött, egy arasznyi széles fekete bársony-kihajtás vette körül a fodrok kezdetét. E ruha dereka sima volt, elől fekete bársony-gombokkal az ujjakon és vállon szintén egy sor fekete bársony-szegélylyel diszítve, melyre két sor finom csipke volt felvarrva, ugyanilyen bársony és csipke vette körül az ujjak alsó részét is. A testhez álló fekete bársony-felöltő körül volt véve egy kevés ránczu bársony-fodorral, mely vörösbarna selyemmel volt passepoilozva, ugyan e keskeny barna selymet láttuk a bő ujjakon is. A fekete bársony-kalap diszítését egy vörösbarna bársony-rózsza képezte,

melynek lengő ága barna levelekből állott. Fekete hosszú, ugynevezett Hortensia fátyol vette körül az arcot.

A karmantyukra nézve azt jegyeztük meg, hogy azok a kalapokat követvén, mindinkább kisebbek lesznek. Néhány fekete bársonyból készült kis karmantyut is láttunk, de mégis többnyire prémből, vagy a felöltő bolyhos szöveteiből készül az.

Végül pedig szóljunk egy kisse a házi-öltözékekről.

Ez öltözékekre nézve igen nagy igényeink lehetnek, annyiban, mert ettől nem csak azt követeljük, hogy csinos, hanem még azt is, hogy kényelmes, rövid legyen, és mindenekfelett jól is álljon ám. Legelőször is a színre kell figyelemmel lenni, és barna nők jól teszik, ha szürke, vörös vagy zöld színeket választanak, míg szőkéknek legjobban áll a kék, lila és barna szín. Szabásra nézve házi-ruhákra az egybe vágott ruhák kedveltek, elől végig begombolva, a derékban pedig övvel a testhez szorítva, szűk ujjakkal és egyszerű diszitással a szoknyán. A külön szoknya és testhez álló lebbentyűs derék is czélszerű, de mindenekfelett a szín legyen arcunkhoz illő és az öltözék egyszerű, jó izlést tanúsítva. A bő otthonkák sem jöttek ki a divatból, kivált igen csinosak azok, ha a szoknyával együtt fekete bársonnyal vannak diszítve.

A fekete bársonyból készült gallérok az idén házi öltözékekhez igen divatosak. Többnyire hegyes formára vannak szabva, úgy, hogy hátul és elől is az öv szorítja a derékhoz. E bársony-gallérok diszítése állhat egy sor szép fekete csipkéből, rüche-ből vagy selyem-rojtból.

Számrejtvény.

Füzy Mariskától.

- 1, 2, 3, 4, 5, 6. Lelkesül e szónál minden honfi szive;
 - 22, 23, 21, 19. Szűk határ ennek tán az egész föld színe;
 - 14, 11, 12, 13, 14. Ennek a kereké földön s vizen mehet;
 - 17, 18, 19, 20, 19. A kit így neveznek, arra büszke lehet;
 - 10, 11, 12, 5, 6, 10, 5. Létezik ez most már majd minden városban;
 - 7, 8, 9, 10, 11. Ilyet föltalálhatsz minden hivatalban;
 - 17, 24, 8, 20, 15, 16, 24. Ennek hasznát mostan leginkább vehetjük,
 - Midőn a tavasznak kezdetét reméljük;
 - 1 - 25. Ez érdemben lapunk jogosan részt vehet,
 - Miért is hazánkban annyira elterjedt.
- Megfejtési határidő: 1870-diki január 22-ke.

A f. é. 49-dik számban közlött rejtvény értelme:

Félesóknak is kevés a csók,
Mit tréfából adál nekem,
Mig szívem, s erre esküszöm,
Tied egészen kedvesem.
S ha volna, ah! még egy szívem,
Megvenném a másik felét,
De egygyel birt csak a kebel,
S neked csókod van még elég!

Helyes megfejtését következő t. előfizetőink küldték be:

Halmay Ilka és Berta, Szluha Mariska, Nagy Flóra, Kún Kata, Szepessy Róza, Appel Emilia, Sztankovics Lóra, Vajda Szeráf, Mudry Pálkuty Janka, Lipthay Anna, Vörös Ilonka, Farkas Zsigmondné, Málonyay Flóra, Kiss Emma, Szalgházy Irén, Mészáros Erzsébet, Kummer Erzsébet, Temesváry Teréz, Sósfy Anna, Liszy Elvira.

Tartalom.

A friss lég. — Oh, mit fürkészsz szemeimben, B e n e d e k Aladártól, Mindenre születni kell, T ó v ö l g y i Titusztól. (Végo.) — Kaufmann Ange-lica. (Végo.) — A csorkesznök. — Egy hót történet. — Budapesti hírvivő. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Gazdasszonyoknak. — Divattudósítás. — Számrejtvény. — A t. rejtvényfejtők névsora.

A b o r i t é k o n: Heti naptár. — Vidéki tárcza. — Megbizások tára — Előfizetési felhívás. — Hirdetések.

Mai számunkhoz van mellékelve: lapunk 1869-dik évi tartalomjegyzéke.

Felölös szerkesztő, kiadó és laptulajdonos: **Emilia.**

